СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXX — ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1967 — JULY-AUGUST — Ч. 7-8 (535-536)

СВЯТИЙ ЙОСАФАТЕ – ВЕЛИКИЙ АПОСТОЛЕ З'ЄДНАННЯ ЦЕРКОВ, МОЛИ БОГА, ЩОБ УСІ ХРИСТИЯНИ СТАЛИ ОДНИМ ХРИСТОВИМ СТАДОМ!

ЧИТАЙТЕ

СВІТЛО

і

ПОШИРЮЙТЕ

ЙОГО

МІЖ

СВОЇМИ

РІДНИМИ

і

ЗНАЙОМИМИ

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД БЕЗРОБІТТЯ

тепер прислуговує

для більшости робітників на

ФАРМАХ, РЕНЧАХ,

ТЕПЛИЦЯХ,

РОЗСАДНИКАХ,

САДІВНИЦТВАХ,

ОВОЧЕВИХ, ЯРИНОВИХ і

КВІТКОВИХ КУЛЬТИВАЦІЯХ

робітники:
У своїому власному інтересі вивідайте, чи Вам прислуговує обезпечення від безробіття, тепер введене в життя у у сільському господарстві й садівництві.

працедавці:
Якщо у вас працює хтонебудь, ви мусите придержуватися певних розпоряджень. Це буде у Вашому інтересі негайно вивідатися про обезпечення від безробіття для Ваших робітників.

Негайно поінформуйтеся докладно про це у найближчому до вас бюрі

UNEMPLOYMENT INSURANCE COMMISSION
GOVERNMENT OF CANADA

7883(C) EP

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Від слабости до сили — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 242
Св. Павло — християнський герой — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 244
Енцикліка папи Павла VI "Поступ народів" 246
Св. свщмч. Йосафат, ЧСВВ — *о. М. Начка, ЧСВВ* 247
У 100-річчя Його прослави
НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА МІСЯЦІ ЛИПЕНЬ І СЕРПЕНЬ — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 249
ЛИПЕНЬ: Щоб усі, що працюють для преси, причинялись успішно до поширення правди, справедливости й миру
СЕРПЕНЬ: Щоб усі, визнали святість і нерозривність подружжя та стали в його обороні
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 250
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 252
Священики й обряди в Єрусалимському храмі — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 255
Трішечки свіжого подуву — *оо. Н. Кушнірик* 257
Безженність священиків
НОВИНКИ 259, 273
Коротка історія Канади — *о. Є. Білик, ЧСВВ* 261
Подвійна любов — *о. Р. Г., ЧСВВ* 265
Моменти з життя Колегії св. Василія В. на Вестоні, Торонто — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 264
Письменники Радянської України — *Ол. Мох* 265
Відзначення ювілею 75-річчя СС. Служебниць — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 267
Вишкільні курси УКЮ — *К. Г.* 268
Моя коротка автобіографія — *д-р М. Росляк* 269
Юдині жертви — *А. Потопник* 271
Сім золотих чаш — повість — *Б. Полянич* 274
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — Дописи 277

ОБКЛАДИНКА: Св. Йосафат. Малюнок проф. Юліяна Буцманюка в катедрі св. Йосафата в Едмонтоні.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Ірикей Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.
Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ВІД СЛАБОСТИ ДО СИЛИ!

"Коли ми думаємо про те, що історичний образ, людський аспект, зовнішній вид Римської Церкви виявляє так багато дефектів, неконсеквентностей та слабостей, питаємо себе: посилиться чи послабне пошана та симпатія в тих людей до Церкви?"

Таке питання поставив Папа Павло в Кастельгандольфо до прочан в одній із своїх промов минулого літа. Це питання набирає ще більше сили, коли він думає про численних критиків, про багато підозрінь і осуджень, що їх роблять супроти Церкви.

Кожному може таке притрапитися, що не дістане найкращого враження про Церкву. І саме тому, каже Папа, він воліє говорити про покірну Церкву, — про Церкву, яка знає, що вона потребує Божого милосердя та людського прощення.

Чи тільки поверховно приглядатися?

У тих і дальших словах Папа не боїться визнати того, що люди, які займають у Церкві різні становища, особисто — як люди — мають різні свої недотягнення та роблять помилки. При тому однак відразу зазначує, що в Церкві є постійно присутній Ісус Христос і Св. Дух, які не допускають до того, щоб зло перемогло. Щоб пізнати Церкву в цілій її повноті, треба не тільки поверховно приглянутися людському елементові в Церкві, але треба повнотою взяти в багатства та глибину її божественної суті. Церкву мусимо пізнати в її святості і спасенності, а тоді людські дефекти й слабості в Церкві не зменшуватимуть любови й пошани до Церкви, а навпаки, посилюватимуть її.

Хто, крім Папи, може критикувати Церкву?

Критикувати може кожний, бо кожний має право свобідної волі та совісти! Однак тут треба відразу поставити одне "але": ця свобідна воля має бути доброю волею, а совість має бути чистою. Людина злої волі та нечистої совісти сама себе виключає від права критикувати Церкву, бо в неї напевно нема на увазі добра Церкви.

Австрійський кардинал Кеніг у своєму інтерв'ю для віденського журналу "Аналізе" каже, що критика не шкодить повазі Церкви. Воно навіть добре, якщо все те, що може бути "заатаковане", є "атаковане" і критиковане. При тому Церква не повинна бути "пощаджена", бо вона не хоче бути якимсь виїмком" у цьому.

Критика добра річ! Однак кожна критика мусить бути чесна й здорова та спрямована для добра Церкви, а не тільки бути критикою для самої критики й оплюгавленням усього, що не йде "по лінії" критикуючого. Нераз критика деяких т. зв. "церковних" критиків своєю злобою й нечесністю перевищає безбожницькі напади на Церкву.

Кого критикувати в Церкві?

Знаємо, що Церква складається з єрархії, духовенства та мирян. Єрархія й духовенство — це тільки маленька й незначна числом частина цілости Церкви, а миряни творять її багатократно більшу основу. Коли критикують Церкву, то звичайно роблять це на маленькій частині Церкви, тобто на єрархії та духовенству, а не роблять цього на мирянах, наче б вони не існували або не були складовою частиною Церкви. Те саме буває з відповідальністю за різні події та стан у Церкві, де завжди чомусь тільки єрархія та духовенство всьому "винні", а миряни наче б ні в чому не провинилися. Чи справді так воно є, що миряни ні в чому невинні?

Чому не атакуємо чи не критикуємо мирян, як теж не кладемо на них співвідповідальности за події чи стан у Церкві? Якщо того не робимо, то тим наче виявляємо повну бездіяльність чи непричасність наших мирян у церковному житті. Тільки така одиниця, яка нічого не робить, не робить помилок! Там, де є якась дія людини, там теж є й дефекти, і недотягнення та помилки, які є наче невіддільною частиною людини та її дій. Один тільки Бог свобідний від цього!

Читаймо українську літературу та історію, щоб дечого навчитися!

Наша українська література та історія дає нам багато цікавих образків із життя Церкви й постатей нашого католицького та православного духовенства. У різних творах Церква й духовенство дуже різко зображені. Таке чи інше змалювання Церкви чи духовенства, ідеалізоване або оплюгавлене, залежить звичайно від особистого наставлення автора до Церкви і священиків узагалі, як теж у великій мірі від того, за чим шукає даний автор, щоб поставити людям перед очі: священність служителя Христової Церкви, чи дефекти людської природи в особі духовника.

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК

СВІТЛО, ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1967 РІК XXX, Ч. 7-8 (333-334)

Не можемо твердити, що завжди й усюди були тільки ідеальні або погані єрархи та священики, бо це було б наочною неправдою. Наші єрархи та священики в загальному були добрі, хоч може і не завжди та не всі були ідеальні.

Так було колись, так є й сьогодні!

Чи так буде теж і завтра?

Були й є ще в нас — кращі або гірші — єрархи та священики, яких ми можемо свобідно ідеалізувати або критикувати! Однак, коли дивитися на сьогоднішній стан, кількісний і "віковий", нашого духовенства, то виглядає, що от-от і не матимемо вже кого критикувати чи ідеалізувати, бо незадовго священик стане в нашому суспільстві рідкісним "унікатом", якого бачитимемо в наших церквах раз на пару тижнів чи може навіть раз на пару місяців.

Що ж тоді робитимемо? Куди спрямуємо наше "зацікавлення" Церквою та її справами, коли не матимемо священиків, яких ми могли б свобідно тільки критикувати, щоб у такий спосіб заспокоїти нечисту совість деякої частини наших мирян супроти Церкви?

Чи тоді врешті зрозуміємо, що слабість або велич, зріст чи упадок нашої Церкви залежить від взаємної співдії всіх членів Церкви, а не тільки від нашої деструктивної критики, що руйнує Церкву та її майбутність у самій основі.

Сама виключно критика не дасть нам ні сили, ні єдности, ні сповнення наших бажань, ні заспокоєння теперішніх і майбутніх наших потреб! Критика аж ніяк не причиниться до такої передумови нашого майбутнього церковного існування, якою є священичий доріст!

"Майте єдність між собою й будьте витривалі!"

Такі слова сказав Папа Павло до представників Української Папської Колегії св. Йосафата в Римі під проводом Всесв. о. д-ра Єроніма Химія, ЧСВВ, ректора Колегії. Сказані Папою до нас слова чомусь на практиці якось легкодушно ігноруємо, чим себе аж надто ослаблюємо, як теж ніяк не можемо дійти до сповнення других слів Папи Павла, який сказав, що

"Ваша духовна семінарія повинна бути повна, бо Україна потребуватиме багато-багато священиків".

На жаль мусимо собі сказати правду, що в нас не то, що нема повних священичими кандидатами духовних семінарій, але майже взагалі їх нема, коли брати до уваги потреби нашої Церкви сьогодні й завтра.

Чому наші духовні семінарії не повні священичими кандидатами чи взагалі їх нема? Відповідь на це питання дає нам сама наша молодь, яка каже:

Ми не хочемо, якщо станемо священиками, бути в такий спосіб критикованими та оплюгавлюваними, як це наші батьки чи громадяни роблять із теперішніми нашими єрархами та священиками!

Якщо ми це правильно зрозуміємо, тобто перестанемо заповняти руйнуючою критикою Церкви наше церковно-громадське життя а пічнемо запозняти духовні семінарії нашими українськими синами, то це буде перший здоровий крок нашого відродження, тобто реального переходу від слабости до сили!

о. О. Купранець, ЧСВВ

"Ми живий нарід і у вільній Канаді! Лиш єдности нам бракує і відваги зірвати з блуканням по манівцях, а станути раз на певну, іншими народами практиковану дорогу церковної і шкільної організації". **Єп. Н. ВУДКА Послання з 20. IV. 1913.**

"Таких добродіїв, що лише вміють усіх і вся болотом обкидати та громади розбивати на ворожі часті, нарід не потребує; народові треба робітників, що його духа піднесять, еднають, будують; народові треба проводирів, щирих патріотів, не наганячів". **Єп. Н. ВУДКА, Посл. 20. IV. 1913.**

о. І. Наварко, ЧСВВ

СВ. ПАВЛО — ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГЕРОЙ

Кожний нарід, кожне покоління, і кожна епоха мають своїх героїв, яких високо цінять і глибоко шанують. Тим героям споруджують величаві пам'ятники, мавзолеї, погрудця, а на них виписують слова високого признання і похвали. Таких героїв мали вже й старинні погани. Але в поган герой — це була або якась особа мітична, що нібито походила з божого роду, або це була особа якась надзвичайна, якій приписувано надзвичайні чини, що перевищають звичайну людську силу й мудрість. Одначе духове життя тих поганських героїв було погане, а то й згіршаюче. Часто ті герої були кровожадні, несправедливі, п'яниці, а ще частіше розпусники. І таким "героям" віддавали погани майже божеську честь.

Аж появилося на землі християнство. І так, як воно докорінно змінило всі інші поняття, так змінило воно й розуміння справжнього героя.

Християнський герой

Герой у християнському розумінні — це людина, що силою свого духа найбільше зблизилася до Істоти безконечної — до Бога! Герой — це щось більше, ніж велика людина, це навіть щось більше, ніж геніяльна людина. Генієм називаємо таку людину, що своїм розумом, здібностями й талантами перевищає інших людей. Отже в геніяльної людини ясніє понад звичайну міру відблиск Божої мудрости. Натомість у героя проявляється винятковий відблиск Божої сили. Генії — це глибокі мудреці, мислителі, винахідники, артисти; а герої — це люди непохитні, безстрашні, немов зо скелі тесані, сталого невгнутого характеру й крицевої волі. Генії — це звичайно люди науки, думки, пера чи кисти. А герої — це завжди люди чину, боротьби й пробоєвого духа. Геніями були такі грецькі філософи, як Платон, Аристотель, німецький астроном Коперник; такі винахідники, як Вольта, Ампер, Пастер, Марконі; такі поети, як Данте, Гете, Шіллер, наш Т. Шевченко й інші, хоч мало котрий із них був героєм. Натомість героями були: св. Апп. Петро й Павло, св. Полікарп, св. Агнета й Кекилія, св. Жанна д'Арк, наш св. Йосафат і інші, хоч вони не були геніями.

Статуя св. Павла перед базилікою на площі св. Петра в Римі

Крім цього належить звернути увагу на те, що геніяльні здібности дає людині Бог і вона з ними рбдиться. Правда, освітою, наукою, думанням людина може ще поглибити й збагатити свій ум, але ніяк не може виробити його внутрішньої сили й бистроти. Зовсім інакше діється воно з героїзмом, бо людина може виробляти силу волі і скріпляти її внутрішню міць через самопокоювання та через такі активні чесноти як поміркованість, поздержливість, мужність і терпеливість. Міра тих чеснот — це міра героїзму. Отже генієм треба народитися, а героєм можна статися.

Св. Павло зразок християнського героя

Св. Апостол Павло. Яка це величня постать! Неначе з граніту викута, немов громами гартована і на бурхливому морі колисана. Наскрізь людина чину, здібна, енергійна, підприємчива й невстрашна. Спершу з повною посвятою служить справі фарисеїв та їде до Дамаску, щоб там переслідувати християн. Але, повалений із коня, чує таємничий голос: "Савле, Савле, чому ти переслідуєш мене?" (Діян. 9, 4). Це переломовий момент у житті Савла. Савло навертається на християнство і з тією ж хвилиною зачинається життя, якому подібного не знає вся історія. Перед хвилиною це був кровожадний вовк, що проливав невинну кров, а тепер — як сказав Паскаль — "це царський лев, мужній, геройський, що хоче ввесь світ підкорити під солодке ярмо Христове." Савло — Жид із крови й кости, вихований у тісних фарисейських поглядах, сповнений ненависти до поган, отрясається з тих поглядів, здавлює всяку ненависть до поган і своїм широким серцем охоплює ввесь світ, бажаючи всіх навернути до Христової віри. Цей гарячий конвертит Павло — це справжній герой, це незрівняний завойовник людських душ. Ціла друга половина Апост. Діянь (глави 13-28) це опис надлюдських місійних подвигів Павла. Завжди ревний, гарячий і неструджений — він переходить усі важніші городи Малої Азії, Греції, Македонії, Італії, доходить аж до далекої Еспанії, не зважаючи на найтяжчі труди, терпіння й переслідування, щоб тільки всюди вістити ім'я Ісуса. В Атенах стає він сміливо перед найвищими представниками грецької науки і своєю промовою до ареопагу зачудовує своїх учених слухачів (Діян. 17, 16-34). У лікаонському городі Лістрі Павло своїми чудами й своєю вимовою порває нарід до тієї міри, що нарід хоче йому принести жертву, як богові (Діян. 14, 8-15). У Єрусалимі, закутий у важкі кайдани, Павло невстрашно промовляє до розбурханого народу, що домагається його смерти (Діян. 22 і 23 глави). Врешті у листі до Коринтян св. Павло сам признається: "Від юдеїв я прийняв п'ять разів по сорок ударів без одного; тричі киями мене бито, раз каменовано, тричі корабель зо мною розбивався; день і ніч перебув я у безодні. У подорожах часто, у небезпеках на ріках, у небезпеках від розбійників, у небезпеках від земляків, у небезпеках від поган..., у праці та втомі, в недосипаннях часто, у голоді та спразі, часто в постах, у холоді й наготі. Крім цього моя щоденна журба про всі Церкви. Хто слабкий, а я не слабкий!" (II Кор. 11, 24-30). Направду, який він герой! Або згадаймо ті його слова: "Хто нас відлучить від Христової любови? Чи горе, чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч? Бо я певний, що ні смерть, ні життя, ні ангели, ні князівства, ні висота, ні глибина не можуть нас відірвати від Божої любови, що в Христі Ісусі" (Рим. 35-40).

І цей геройський Павло кінчає своє життя геройською смертю. Меч ката стинає йому голову за ту саму ідею, за яку він так натерпівся крізь усе життя. У Павла не тільки один-другий геройський чин, але вся його діяльність і все його життя — це вершини християнського героїзму.

Яких героїв нам треба?

О, який докорінно інший був би сьогоднішний світ, коли б він мав таких героїв! Кілька героїв тієї міри зуміли б підкорити під стопи Христа ввесь безбожний світ та змінити "лице землі".

Справді, хоч не Павлової міри, але таки справжніх героїв має сьогодні Українська Церква й український нарід на Рідних Землях. Провідником отих героїв є наш невгнутий Блаженніший Кард. Йосиф. Високими відсотками їх героїзму живемо ми на еміграції. Тож задивлені в їх приклад, плекаймо бодай геройство сірого будня, точного щоденного обов'язку і малих щоденних терпінь, пам'ятаючи на слова св. Павла: "Любов Христова наглить нас!" (II Кор. 5, 14).

Навернення св. Павла. Вирізок із малюнку в каплиці св. Павла в Ватикані

ЩЕ НЕМА ЄВХАРИСТІЙНОЇ СПІЛЬНОТНОСТИ

Патріярх Атенагор у своєму посланні пригадав православним, що покищо ще не заіснувала між Православ'ям і іншими Церквами Євхаристійна спільнотність. Православна Літургія, зважує Патріярх, хоч пригідно служиться в католицьких або інших неправославних церквах, однак це ще в ніякому випадку не означає, що православні вірні можуть приймати Св. Причастя від непразославних духовників. Патріярх Атенагор бажає в цей спосіб, як це він наголошує в посланні, усунути всі непорозуміння та фальшиві пояснювання щодо цієї справи, хоч він особисто навіть дуже за тим, щоб чимскоріше дійти по євхаристійної спільнотности з іншими Церквами.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(Церква і світ)

13. Однак сьогодні вже не вистачають у тих країнах починання чи то одиниць, чи гуртів, зважившись, що сучасний світ домагається спільної діяльности всіх у ясному й проглядному баченні спільности економічних, соціяльних, духовних і культурних справ. Тим то Церква — з одного боку, збагачена великим досвідом у людських справах, в другого ж — далека від того, щоби втручатися в політику держав — "одне лише має на увазі, а саме: під проводом Духа Утішителя далі вести діло самого ж таки Христа, який прийшов на світ, щоб свідчити істину; щоб спасати, а не засуджувати, щоб служити, а не щоб Йому служили".[12]) А що Церкву засновано з тією метою, щоб вона вже тепер, ось тут на землі, становила собою "Царство Небесне", а не щоб здобувала земську владу, то вона відкрито заявляє: оті дві влади одна від одної відрізняються й обидві влади, тобто церковна і світська, є суверенні в своєму роді.[13]) Однак зважившись, що Церква дійсно знаходиться між людьми, то завданням її є "досліджувати знаки часу й пояснювати їх у світлі Євангелії".[14]) Звідси Церкву пов'язують із людьми щонайкращі прагнення; тож біль великий спричинює їй те, що часто їхні сподівання залишаються нездійсненими; тим то бажає вона прийти їм з допомогою, щоб осягнули вони повний розцвіт; заради цього вона подає їм те, що їй властиве: універсальний погляд і на людей, і на людські справи.

(християнський погляд на поступ)

14. Поступ (прогрес), про який мова, не зміряє єдино до економічного зросту. Бо насправді для його автентичности треба ось чого: він повинен пособляти розвиткові чи то кожної людини, а чи й суспільности. Щодо цього дуже слушно завважив один визначний знавець: "Нас цілком не переконує, що треба відокремити справи економічні від справ людських, або поступ — від культури, до якої він належить. На нашу гадку слід дуже високо цінити людину, кожну людину, кожну людську спільноту, а й усе людство".[15])

(завдання поступу)

15. Із Божого задуму кожна людина на те народилася, щоб здійснити свій розвиток, бо Бог призначає кожну людину до виконання якогось життєвого завдання. Тим то вже з народження дається кожному зав'язки снаг і обдарувань, які слід плекати, щоб вони могли видати плід; але повна їх зрілість — яку людина осягає і вихованням у власному суспільному житті, і власним зусиллям — дасть у висліді те, щоб кожний зокрема напрямлявся до Творцем призначеної мети. Людина, обдарована розумом і волею, є відповідальна як за свій розвиток, так і за своє спасіння. Кожного ж спомагають, інколи й перешкоджують, ті, що його виховують і оточують; та які б не були зовнішні впливи, він завжди являється головним автором своїх досягів і неуспіхів; кожна людина лише зусиллям своєї інтелігентности й волі спроможна врости в людство, ставати щораз то більш вартісною, себе саму здосконалювати.

(особисте завдання)

16. Але той особистий зріст людини не залишений людській свавільності. Бо як створіння всього світу доладно спрямоване до свого Творця, так і розумне створіння має завдання спрямовувати своє життя до Бога — першої істини й найвищого добра. Тим то зріст людської особи слушно треба вважати начебто за найвищий наш обов'язок. Крім цього, ота чудово гармонійна людська природа, яку кожен зокрема вдосконалює своїм зусиллям та відповідальністю, є призначена до ступня вищої гідности. Людина, прищеплена до життєдайного Христа, сприймає новий зріст життя й осягає своєрідний, як кажуть, *гуманізм*, який переходить її природу і дає їй свою якнайбільшу повноту: ось найвище завдання особистого розвитку.

———

[12]) Собор Ват. II, Паст. конституція про Церкву в суч. світі; "Радість і надія", ч. 3: А. А. С. 58, 1966, ст. 1026.

[13]) Див. Лев XIII, енцикліка "Безсмертне Бога", Акти Льва XIII, 5, 1885, ст. 127.

[14]) Собор Ват. III, конст. паст. про Церкву в світі; "Радість і надія", ч. 4; А. А. С., 58, 1966, ст. 1027.

[15]) Див. Л. Й. ЛЕБРЕТ, Ч. П., "Конкретний динамізм розвитку", Париж, Економія і гуманізм. Робітничі видання 1961, ст. 28.

ШВЕДСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРОТИ ВАТИКАНУ

На основі рішення парляменту Швеція не нав'яже ніяких дипломатичних зв'язків із Ватиканом. Пропозицію проти нав'язання стосунків із Ватиканом виніс один баптистський посол, якого підтримала ліберальна партія та деякі посли з консервативної.

1867 — 100-річчя канонізації — 1967 — святого Йосафата

о. М. Ничка, ЧСВВ

СВЯТИЙ СВЩМЧ. ЙОСАФАТ, ЧСВВ

(У 100-річчя Його прослави)

100 літ тому Рим, а з ним увесь християнський західній світ, у свої списки святих, у свої богослужебні книги вписав ім'я нашого рідного брата по крові й кості: — Йосафата Івана Кунцевича, ЧСВВ.

Цього року святкуємо 100-річчя проголошення Його Святим. Святкуємо його на нових землях, у вільному ще світі. Тим разом і Його святі тлінні останки поміж нами. А спочивають вони в серці християнського Заходу — в церкві св. Петра в Римі.

У сторіччі прослави св. Йосафата Його (й наша) Церква на Рідних Йому (і нам) Землях не візьме участи в цих урочистих святкуваннях... Тільки дзвони рідних церков сумною своєю мовчанкою звеличають Його. А дехто нишком передаватиме Його ймення з уст до уст, як клич до надії й витривалости...

Врочисто святкуватимуть сторіччя впису в почот святих тут, на нових землях нашого поселення, наші митрополії, епархії, екзархати та всі наші душпастирські станиці під проводом Верховного Архиєпископа Йосифа.

Відзначуємо 100-річчя проголошення Святим нашого брата не на те, щоб ще раз і тим роз'єднати наших вірних на: прихильних Йому й неприхильних. Святість життя св. Йосафата, його любов, його жертвенність є поза всяким розумним сумнівом. Вона провірена й потверджена строгим канонізаційним трибуналом Церкви. А

Мощі св. Йосафата в металево-шкляній домовині, про яку постарався о. Й. Жан, ЧСВВ, в каплиці св. Йосафата при церкві св. Варвари у Відні. Тепер ця домовина з мощами Святого є в базиліці св. Петра в Римі.

прослава св. Йосафата паде ясним променем не на частину нашого народу — католиків, але на ввесь наш український нарід! Св. Йосафат це жертва нашого українського християнського народу на те, щоб сповнилося бажання Христа: "Щоб усі були одне..." І тим св. Йосафат виходить поза вузькі рамки, в яких часто залишаються інші святі. Він, це дар українського народу для всього християнства!

Об'єднання християн — дар Божої благодаті!

Ми можемо сказати, що сьогоднішній екуменічний рух, що знайшов відгомін у багатьох щирих християнських серцях, це овоч жертви нашого Святого. Цей рух це тільки перший крок до взаємного зближення християн, що хоч хрещені в одне ім'я Христа, але живуть роз'єднані. Цей рух це природний гін здорового організму Христової Церкви до одности в містичному Тілі Господа. Цей екуменічний рух поставив край взаємній нетерпимості, а відкрив уста й вуха до взаємної виміни думок — діялогу. Історія Церкви вже показала й доказала, що об'єднання християн не прийде в наслідок дипломатичних ходів церковних провідників; ані в наслідок політичних вимог і обставин; ані навіть у наслідок спільної загрози наступаючого безвірства, — але об'єднання Церков може прийти й прийде, як наслідок віднови християнського життя в усіх християнських Церквах. Це буде внутрішнє бажання практикуючих християн жити разом, як браття, у Христі! Воно прийде, як Божа благодать, що виблагана молитвою й жертвою великих християн. Божі й святі діла творяться Божими засобами, хоч і людськими руками!

До того великого й Божого діла: "одности Церков" ми, Українці, вже вклали і ще вкладаємо свою частину, чи, досі, не найбільшу!

Принос жертви

Церква в Україні, а за нею і з нею наш нарід, стали тільки жертвою роздору Христової Церкви на: східню — Візантійську і західню — Римську. Наші Владики не брали участи в обопільному виклинанні себе: Візантії й Риму. І щойно пізніше український нарід став предметом, де насаджувала, спершу, Візантія, а потім і особливо Москва, свій безкомпромісовий фанатизм проти всього, що західне! Добру почву для того фанатизму підготовила "католицька" Польща, на чолі зо своїм духовенством, що часто більше було паньске й польське, як християнське й католицьке... Можливо, що й тому Боже Провидіння вибрало нашу землицю за престіл-жертовник, а синів і дочок нашого народу на принос і офіру за єдність християн.

Св. Йосафат, а за ним множество монахів і священиків та мирян нашої Холмщини, це Богу

Ризи св. Йосафата, в яких його віднайдено в Білій 1915 р. Ця вітрина з ризами є тепер у нашій церкві у Відні.

милі жертви-надолуження за заник любови посеред християн, за церковну незгоду й ненависть. І під таким кутом треба підходити й розцінювати сам факт мученичої смерти св. Йосафата.

Не повинні ми підходити до нього, як до болючої трагедії роз'єднаного народу. Бо такий підхід ніколи не доведе нас до об'єднання. Ми не сміємо йти в розріз із бажанням Святого. Його ж бажанням було, по Божій волі, вмерти за єдність того народу, з якого він вийшов. Можливо тому й перші, що на них зійшла Божа благодать після смерти Йосафата, були саме ті, що, по-людському судячи, найменше того могли сподіватися!

Так і Велика П'ятниця, засуд, відречення вибраного народу та розп'яття Христа це не трагедія, але найвищий акт і найбільше пророчистий факт Божої Любови до людського роду! Останньою прапричиною розп'яття була не злоба жидівської старшини, але любов Божого Сина, Його бажання надолужити Отцеві Небесному за гріхи світу і так спасти людей. Велика П'ятниця це не закінчення Божого діла. Це тільки навечір'я Воскресіння. Кров перших християн це посів під нових визнавців Христа. Так і смерть св. Йосафата не на роздор єдинокровних, рідних братів, але на їх поєднання в одній і правдивій Христовій Церкві!

Пізнання правди й любов

Для добра своєї Церкви й народу, св. Йосафат відновив і внутрішньо скріпив Василіянський Чин. Праця Святого була: молитва, проповідь, християнська любов, покута та жертва життя! Не релігійні дискусії-диспути, не часописні полеміки ведуть до пізнання правди. Від аргументу до віри ще далека й складна дорога почерез людську свобідну волю. Зовнішній же знак учнів і визнавців Христа це взаємна любов. Її бо поставив Христос в основу своєї Церкви й вона є видимим овочем життя Христа в своїх членах. Де, отже, любов, там Бог! Хто проповідує любов, цей від Бога!

Можливо, не всі розуміли св. Йосафата за життя. Багато є і тепер таких, що ще не розуміють Його любови до свого народу. До того, собі на втіху, причинялися і спричиняються сьогодні наші східні й західні сусіди! Та це бувае часто, що сучасні не розуміють далекосяглих плянів, чи доброго серця своїх провідників. Це буває і в інших ділянках суспільного життя. От хочби: козацтво не зрозуміло державницької думи великого Мазепи і за це покутуємо до сьогодні...

Хай загояться рани!

У 100-річчя Святого не роз'ятрюймо давньої нашої рани: хто й скільки завинив! За провини наші караємося вже цілі століття. Не додаваймо до старих нових, уже наших! Могли представники Риму й Візантії, тих, що ділили Церкву, зійтися на святій Христовій землі й щиро сказати собі: простіть і прощаємо вам... Могли спільно проказати молитву до спільного нам Батька... То чому не можемо зробити цього ми, діти того самого народу?! Нам навіть не треба перекладачів... Чому в нас мертвеччина? У часах загального зближення християн — ми чомусь мовчимо! Чи це не трагедія для людини, коли її тіло не спроможне загоїти своєї рани?!

Хтось буде відповідальний перед Богом, Церквою і народом та судом історії за інерцію й байдужість наших часів!

Якщо наші відповідальні одиниці не відчувають потреби об'єднати нарід, то даймо їм пізнати потребу цього ми, звичайні члени. Розділ паралізує наші праці та зводить унівець наші бажання!

о. В. Ваврик, ЧСВВ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА МІСЯЦІ ЛИПЕНЬ І СЕРПЕНЬ

ЛИПЕНЬ: ЩОБ УСІ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ ДЛЯ ПРЕСИ, ПРИЧИНЯЛИСЬ УСПІШНО ДО ПОШИРЕННЯ ПРАВДИ, СПРАВЕДЛИВОСТИ И МИРУ

Потуга і впливи преси в нашім модернім світі просто необчислимі. *Людина тепер не думає своїми думками: за неї думає її часопис, її журнал, їх редактори. Як ці будуть своїм писаним словом стояти на сторожі правди, справедливости й миру, так буде думати й загал їх читачів.*

Служіння преси повинно ціле бути присвячене тим високим цілям. Вселенський Собор Ватиканський 2-ий у декреті про "засоби суспільного повідомлення" говорить на самому вступі: "З-поміж подивугідних технічних винаходів, — які, головно під сучасну пору, за ласкою Божою, дав людський геній із сотворених речей, — мати Церква зокрема дбайливо вибирає ті, що найбільш стосуються людського духу, та й ті, що відкрили нові шляхи для щонайлегшого передавання всякого роду вісток, задумів чи доручень. А з-поміж отих винаходів на перше місце висуваються ті засоби, що, за своєю природою, не тільки спроможні досягти й порушити поодиноких людей, але й маси народу та й усю людську суспільність; такі є преса . . ., люди можуть їх уживати проти плянів божественного Творця і повертати їх самим собі на шкоду; більше того придавлює (Церкву) почуття материнського болю спричиною шкід, які щораз частіше виникають для людської суспільности з їх невластивого вжитку." А дальше (ч. II) каже Собор: "Окремий моральний обов'язок щодо правильного вжитку засобів суспільного повідомляння відноситься до журналістів, письменників, акторів, режисерів, продуцентів, укладачів програм, продавців, критиків . . . це ж бо наглядне, які то і як великого значення їм усім доручено обов'язки в сьогоднішніх людських обставинах; бо ж вони, інформуючи й побуджуючи, можуть вести людський рід правильно або й до занепаду. . . . . І завжди хай пам'ятають, що велика частина читачів і глядачів

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Залучую $10.00 на три Служби Божі: 1. за здоров'я хворої Люби Дребич, 2. за спокій душі померлого її батька Івана й 3. за спокій душі Катерини Дребич.

Михайло Дребич, Бронкс, Н. Й.

Найщирішу подяку складаю Найсолод. Серцю Ісуса та Преч. Діві Марії за вислухані молитви та моє виздоровіння. Дякую всім моїм членкам і приятелям за молитви та Служби Божі в моєму намíренні, о. парохові Шевчукові та д-рові Романові Вучкові за совісну обслугу.

Марія Рибчук, ревнителька Апост. Молитви при парохії св. Миколая, Вінніпег

Посилаю $100.00 на **григоріянські Служби Божі** за померлого тата Дмитра, які правляться безперервно через 30 днів.

Іван Федорий, Давфин, Ман.

Посилаю $10.00 на дві Служби Божі: 1. за здоров'я Зиновії в день уродин й 2. за здоров'я Софрона в день іменин.

Зиновія Филипович, Філядельфія

Прошу відправити Службу Божу за покійного мого мужа Григорія. Залучую $3.00.

Родина Мисин, Монтреаль

Складаю щиру подяку Христовому Серцю та Божій Матінці за одержані ласки та прошу про дальшу Божу опіку та здоров'я для моєї родини. Залучую $5.00 на дві Служби Божі за здоров'я родини.

М. І., Торонто

Хай буде велика слава й подяка Пресвятій Тройці, Пресв. Серцю Ісуса й Божій Матері за великі та численні ласки, вислухані молитви й охорону від усякого зла. Залучую $10.00 на дві Служби Божі: одну за живих, а другу за померлих з родини.

Ольга Рибчак, Порт Артур, Онт.

В залученні посилаємо $5.00 на дві Св. Літургії в намíренні пані Теодори Кучарської в її 80-ліття, яку ми звемо в родині "Бабцею-Добродійкою".

Родина Бриковичів, Монтреаль

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ, В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

чів складається з молоді, що їй треба преси й видовищ, які дають пристойні розваги та й заохочують духа до вищих речей." Ще дальше (ч. 14) читаємо: "Найперше треба пособляти пристойній пресі. А щоб читачі повнотою переймалися христянським духом, треба видавати й поширяти справді католицьку пресу..."

„Головно повинні працювати працівники преси над закріпленням всесвітнього миру, що такий тепер загрожений. У місяці травні Папа Павло VI відбув осібну прощу до славного місця Фатіми, посвяченого Цариці миру, Діві Марії. Він сказав, що приїхав там молитися за подвійний мир: мир у нутрі Церкви і мир у світі. *"Світ не є щасливий, неспокійний ... світ у небезпеці ... Кличу до всіх людей, щоб вони були гідні Божого дару, що ним є мир!"*

Дай Боже, щоб до працівників преси могло відноситись оте чудове Христове блаженство: *"Блаженні миротворці, бо вони синами Божими назвуться!"* (Мт. 5, 9).

СЕРПЕНЬ: ЩОБ УСІ ВИЗНАЛИ СВЯТІСТЬ І НЕРОЗРИВНІСТЬ ПОДРУЖЖЯ ТА СТАЛИ В ЙОГО ОБОРОНІ

Кожному з нас любо полинути споминами в наші перші роки життя, коли щойно наш розум пробуджувався та починав розуміти наше маленьке тоді життя. Щасливі то були роки і згадки про них не затьмарили пізніші літа смутку, терпінь і розчарувань. Що робило нас тоді щасливими й безпечними? Над нами чували тоді дві найлюбіші особи: тато-мама. Ми добачували в них забезпеку нашої будучности, бо ми бачили їх любов для нас і їх любов одне для одного. А якщо були б у домі сварки, ворожнеча, або й невірність собі, якже ж тоді було б терпіло наше маленьке серце. Ми одначе знали, що вони собі свято присягали любов, що Бог їх присягу прийняв і поблагословив та тим ми були щасливі й безпечні. Чи думаєте, що теперішні діти інакше відчувають?

В одній американській школі роздано дітям написати задачу про те, чиї руки найсильніші. Діти відповідали всяко: писали, звичайно, про того, хто їздить тракторами, великими троками, літаками ітп. А одна задача була така гарна, що її опісля передрукував дуже великий журнал "Рідерс Дайджест". Що ж таке було в тій задачі дитини? Вона написала: найсильніші руки то руки малої дитини, бо вона тримає родину, тата-маму вкупі. А де та маленька ручка не стримає тата-мами від розводу, там розбите молоденьке життя та з дитини часто виростає покоління молодих злочинців.

Свідома того зла кожна розумна людина! Свідома того є особливо св. мати наша Церква. Тому на Ватиканськім останнім Соборі зложено величаву душпастирську конституцію: "Про Церкву в сучасному світі". Там цілий перший розділ (другої частини) присвячено подружжю та родині. *"Спасіння людини й людської та християнської суспільности є тісно пов'язане зі сприятливими обставинами подружньої і родинної спільноти...* Та не всюди з такою самою виразністю ясніє гідність цієї установи; бо буває вона деколи притемнена многоженством, розводовою пошестю, так званою вільною любов'ю та іншими пороками; а крім того, подружня любов буває часто заплямована самолюбством, нахилом до розкошування та осудними протиприродними практиками... Створена Творцем і обдарована своїми законами глибока душевна спільнота подружнього життя й любови, встановляється подружнім союзом, тобто невідкличною особистою угодою... цей священний зв'язок, заради блага і подругів і дітей, а то й суспільности, не залежить тільки від людської волі. Бо сам Бог є творцем подружжя, обладнаного різними благами й цілями; і всі вони мають щонайбільше значення для існування людського роду, для особистого розвитку і вічної долі поодиноких членів родини, для гідности, тривкости, миру та благобуту і самої родини і всієї людської суспільности... Христос Господь щедро поблагословив цю багатогранну любов, яка виникла з Божого джерела любови і була встановлена на взір його єдности з Церквою. Бо як колись Бог вийшов назустріч своєму народові в союзі любови й вірности, так і Спаситель людства і жених Церкви виходить назустріч християнським подругам у Тайні Подружжя. І перебуває з ними, щоб, як Він сам полюбив Церкву і видав себе заради неї, так само і подруги любили себе взаємним самовідданням у непроминаючій вірності."

ТВОРИ СЛУГИ БОЖОГО

Митрополита Андрея Шептицького

Вже появився друком перший том цих творів п. н.

ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ

Ця велика книга має 280 сторінок пастирських листів Слуги Божого та "Введення у твори Митрополита Андрея Шептицького" (пера д-ра А. Базилевича) на 237 сторінок. Це перший цього роду огляд усієї письменської діяльности Митрополита. Книга (520 сторінок великого формату) коштує в брошурі $7.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Як розуміти науку св. Церкви про Містичне Тіло Христове? Чи членами того Тіла є також і некатолики?

Містичне Таїнственне Тіло Ісуса Христа — це всі вірні Христової Церкви злучені з прославленим Христом, що є Головою цього Таїнственного Тіла. Називаємо це Тіло таїнственним-містичним. Таїнственним і містичним називаємо те, що є таємничим, чого не можна бачити очима, ані зрозуміти розумом. Таїнственне приймаємо вірою. По-людському, з деякій мірі, науку про Таїнственне Христове Тіло можемо розуміти ось таким способом: фізичні члени Таїнственного Тіла є злучені з воскреслим, прославленим Тілом Ісуса Христа духовним способом і, як голова тіла має істотний життєвий вплив на життя й діяльність усіх інших членів тіла, так Христос-Голова впливає на життя й діяльність усіх членів Його Таїнственного Тіла. Боже життя сходить від Голови до членів і той самий Божий Дух, що є в Голові, оживлює також усіх членів. "Я виноградина, ви — гілки" каже Христос (Ів. 15, 5). Як виноградина й гілки — це одна жива, фізична одність, так Христос та Його учні творять таїнственну, містичну одність надприродного порядку.

Науку про те, що всі ми є членами Христового Тіла, прегарно з'ясував св. Ап. Павло. За його словами членами Христового Тіла робить нас Св. Хрещення, а також і участь у Євхаристійнім Хлібі Св. Причастя. "Так само, як тіло є одне, хоч і багато має членів, і всі члени тіла, хоч є їх і багато, становлять одне тіло, так і Христос. Усі бо ми хрестилися в одному Дусі, щоб бути одним тілом" (І. Кор. 12, 12). "Тому що один хліб, — нас багато становить одне тіло, бо всі ми беремо участь в одному хлібі" (І. Кор. 10, 17). А далі, св. Павло, називаючи вірних членами Христового Тіла, каже, що це Тіло — це Церква, а Голова Церкви — Христос: "І він (Бог) усе підкорив під його ноги та вивищив його понад усе, як голову Церкви, яка є його тілом, повнотою того, що виповнює все в усіх" (Ефес. 1, 22-23).

Із слів св. Павла виходить, що кожний вірний Христової Церкви є членом Христового Тіла. Але ж від часів св. Павла Церква поділилась і по сьогодні витворилось багато Церков та й кожна з них присвоює собі титул правдивої Христової Церкви. Чи всі члени тих різних Церков є повноправними членами Таїнственного Христового Тіла?

За наукою католицької Церкви членами Христового Тіла є всі ті і тільки ті, що є охрещені, що визнають правдиву Христову віру та що належать до католицької-вселенської спільноти, або принаймні не відступили від неї з власної вини.

Отже, членами Таїнственного Христового Тіла є:

1. Всі, що є охрещені правдивим Хрещенням без огляду на те, чи вони праведні, або грішні.

Декотрі протестанти твердили, що членами Церкви є тільки ті, що їх Бог призначив до вічного спасіння. Інші протестанти твердили, що членами Христової Церкви можуть бути тільки вибрані праведники. Але Церква осудила такі твердження як єретичні, бо Церква є видимим тілом, видимою спільнотою, організацією вірних, а чи хтось праведний, Богом вибраний і до вічного спасіння призначений — того не можна з певністю пізнати й у такому випадку ніхто й ніколи не міг би знати, де є Христова Церква та з кого вона складається.

Кваліфікацією до членства в Христовій Церкві, отже в Таїнственному Тілі Ісуса Христа є не праведність і святість, а Св. Тайна Хрещення. "Істинно, істинно кажу тобі: коли хтось не народиться з води та Духа, не спроможен увійти у Царство Боже" (Ів. 3, 5). "Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа" (Мат. 28, 19). "Хто увірує й охреститься, той буде спасенний" (Мар. 16, 16).

Хрещені, хоч би і грішні були вони, є членами Таїнственного Христового Тіла. У Своїх притчах Божий Син порівнював Небесне Царство до неводу, що закинутий у море набирав усяку всячину, добру рибу й нездалу (Мат. 13, 45-50), або до поля, на якому росте не тільки добре зерно, але також і кукіль (Мат. 13, 24), до весільної гостини, на якій були добрі і злі (Мат. 22, 2-14), до десяти дів — п'яти мудрих і п'яти нерозумних (Мат. 25, 1-13), де все є разом, добре і зле допёрва при кінці світу все нездале відкинеться. Христос каже: "Коли брат твій завинить супроти тебе, піди й докори йому віч-на-віч... коли ж він не послухає тебе, візьми з собою ще одного, або двох... і коли він не схоче послухати їх, скажи Церкві; коли ж не схоче слухати й Церкви, нехай буде для тебе як поганин і митар" (Мат. 18, 15). Із того виходить, що й грішники є в Церкві так довго, доки не будуть виключені, або доки самі не виключать себе з Церкви. Та й Св. Сновідь Христос установив не для праведних, а для грішних членів Своєї Церкви.

Отже Св. Тайна Хрещення є найголовнішою умовиною приналежности до Христової Церкви, до Таїнственного Тіла Христового.

2. Членами Таїнственного Христового Тіла є всі охрещені, які визнають правдиву Христову віру та які повністю належать до Христової Церкви, або принаймні не відступили від неї з власної вини.

Католики повністю належать до Таїнственного Христового Тіла, бо вони охрещені, визнають правдиву Христову віру та живуть у католицькій вселенській спільноті підчинені Богом установленій єрархічній владі.

Православні та протестанти, хоч і правдиво охрещені — не належать повністю до Містичного Христового Тіла. Причина та, що Христос установив лиш одну Церкву й тільки та єдина Христова Церква може бути правдивим Таїнственним Тілом Христовим. Членів того Таїнственного Тіла Христос злучив в одно тією самою вірою, тими самими Св. Тайнами та тією самою єрархічною надбудовою.

Православні, хоч і правдиво охрещені, та хоч визнають правдиву Христову віру, не зв'язані з Його Таїнственним Тілом повністю, бо не підчиняються Христом установленій церковній владі. Від 9-10 віків вони не признають св. Петра та його наслідників видимими головами видимої Христової Церкви. Ніхто не може належати до якоїсь організації, коли не признає правно вибраного її заряду та не підчиняється її законним розпорядженням. Усе ж таки, загальним переконанням католицьких богословів є, що тільки ті православні не належать до Таїнственного Христового Тіла, які з людських спонук і злої волі самі відступили від одности Христової Церкви та з людських спонук свідомо далі остають поза тією одністю. Переважаючі маси православних знаходяться поза тією одністю не з власної вини і тому їх можна вважати в певній мірі членами Таїнственного Тіла Христового. Багато з них живе щирою вірою й побожністю, не входячи в богословські тонкості й історичні причини поділу християн на католиків і православних, у них майже повністю збережена правдива Христова віра, збережені всі Св. Тайни Христової Церкви, і тому, на гадку католицьких богословів, не всі православні виключені з Містичного Христового Тіла.

Тяжче воно з протестантами. Протестанти не мають усіх Св. Тайн, навіть Хрещення часто сумнівне, або неважне, в них віра дуже часто довільна, більш людська, ніж Христова, та й вони не підчиняються Богом установленій єрархії в Христовій Церкві. Тому навіть правдиво охрещених протестантів хіба в дуже малій мірі можна вважати членами Таїнственного Христового Тіла.

Про всіх хрещених не-католиків II. Ватиканський Собор у своїй Конституції про Церкву говорить таке: "Із тими, що охрещені та втішаються іменням християн, але не визнають повної віри чи не зберігають єдности спільноти з наслідником Петра, Церква через багато причин узнає себе з ними злученою" (Ч. 15). У Декреті ж про Екуменізм Ватиканський Собор каже таке: "Ті, що вірять у Христа та правильно прийняли хрещення, існують у певній, хоч і не досконалій спільноті з Католицькою Церквою" (Ч. 3).

З усього повищого виходить, що єдині охрещені християни, які не є членами Таїнственного Христового Тіла — це ті католики, православні, чи протестанти, що є екскомуніковані, або що з повною свідомістю зла, якого допускаються, самі виключили себе зі спільноти Таїнственного Христового Тіла.

Як ставиться Церква до гіпнотизму? Чи можна дати себе загіпнотизувати для розваги в товаристві, для знечулення болю, для влегшення породу?

Гіпноза — це викликаний сугестією стан ума, в якому загіпнотизована людина несвідомо виконує накази гіпнотиста. Найновіші досліди виказують, що гіпнотизм у деякій мірі ослаблює волю, хоч і не в кожного. Зате майже певним є, що загіпнотизована людина слабшої волі настільки попаде підо вплив гіпнотиста, що, ведена ним, вона готова допуститися вчинків, яких не допустилася б у стані свідомости. Взагалі гіпнотизм від'ємно впливає на духові здібності людини і тому католицькі моралісти того переконання, що гіпнотизувати когось чи дати себе загіпнотизувати для забави й розваги, ніколи не є дозволене.

Але гіпнотизм сьогодні загально вважається природним явищем, а не чимось позаприродним, або абсолютно злим, як це бувало давніше. Нпр. такий авторитет, як др. Отто Бердач, невропсихіятр у стейті Ілиной, каже, що "гіпнотизм — це явище, в якому людина зосереджує всю свою увагу на слова гіпнотиста подібно, як ви зосереджуєте всю свою увагу на працю, яку виконуєте, і навіть не звернете уваги на те, що підчас тієї праці ви зранили собі палець. Це завважите допёрва пізніше, коли відчуєте біль... Гіпнотизм послуговується силою, яка є в зосередженні уваги на чомусь одному. Як я скажу вам, що ви не будете відчувати болю і буду вмовляти у вас, що ви почуваєте себе зовсім приємно, тоді, вірячи моїм словам, навіть не звернете уваги на те, що я саме рву вам зуба. Як би ви не звернули всієї вашої уваги на те, що я вам говорю, тоді ваша увага була б занята думкою про біль і тоді ви відчували б його дуже боляче."

Сьогодні гіпнотизму досить часто вживають у лікуванні, для злагіднення болів при операціях,

коли пацієнтові не можна дати застрику для знечулення, а також уживають гіпнотизму при породах, усипляючи жінку в породових болях. Це причини важливі і тому вживання гіпнотизму для таких важливих цілей не є морально злим. Але навіть у таких випадках, як кажуть ті моралісти і лікарі, гіпнотизмом можна покористовуватись тільки: 1. якщо справді поважні причини того вимагають; 2. гіпнотист мусить бути лікарем, що справді визнається в уживанні методи гіпнотизму і є наскрізь чесний; 3. він мусить бути добре обзнайомлений із здоровельною минулістю пацієнта та станом його ума; 4. гіпнотист мусить мати згоду пацієнта.

Гіпнотизм, як вже згадуваний вище др. О. Бердач, це "медицина, лікувальна процедура, яку повинні переводити тільки вповні кваліфіковані лікарі медицини", а не люди, що не мають нічого спільного з лікарською справою, а тим більше не комедіянти.

Св. Письмо каже, що Адам і Єва мали двох синів, Каїна та Авеля. Каїн убив свого брата Авеля, а потім одружився. Звідки узяв він собі жінку, коли не було інших людей крім Адама і Єви та їхніх двох синів? Св. Письмо також каже, що Каїн "оселився в краю Нод, на схід від Едему." Там мав він діти із своєю жінкою. Чи та жінка була з іншого роду, від інших батьків, а не від Адама і Єви?

Св. Письмо аж ніяк не каже, що Адам і Єва мали тільки двоє дітей. У 4-ій главі Буття написано, що Єва народила Каїна, потім народила також його брата Авеля (4, 1-2), але в 5-ій главі написано, що "як прожив Адам 130 років, то народився в нього син... і дав він йому ім'я Сет... і породив він інших синів і дочок" (5, 3-4).

Нема ніяких підстав припускати, що поза Еденом існували якісь інші люди, які не походили від Адама і Єви. Деякі науковці 18-19 віків підносили були гіпотезу (припущення), що людський рід почався не від Адама і Єви, а від людей, які жили ще перед Адамом (т. зв. "передадаміти"), а також від людей, що жили десь окремо за часів Адама (т. зв. "спів-адаміти"). Це т. зв. теорія "полігенізму". Одні науковці виводили свої припущення з того, що на світі є різні раси людей, інші ж спиралися на тому, що є різні племена. Вчений Гекель (відомий із своїх фальсифікатів роблених у тій цілі, щоб доказати походження людини від малпи) нарахував 12 племен, Мортон 22, інші ж нарахували їх 63 чи аж до 150 різних людських племен, а, послідовно, також і так багато "Адамів". Однак, модерні науковці, як Бурмастер, Швальбе, Дюбуа, Еліот, Смит, Леонарді, Маркоцці та інші дуже переконливо доказують, що людський рід походить від одної пари людей, яких Св. Письмо називає Адамом і Євою. Св. Письмо каже, що "не було людини, щоб порати землю... тоді Господь Бог утворив чоловіка з земного пороху" (Буття 2, 5-7). Коли ж Бог створив Адама, побачив, що "не добре чоловікові бути самому і сотворив йому поміч відповідну для нього" (Буття 2, 18-20), і створив Бог Єву. Книга Хронік починає людські покоління від Адама (І. Хр. 1, 1). У Новому ж Завіті Ап. Лука родовід Ісуса Христа доводить аж до Адама, якого називає "сином Бога" (Лук. 3, 38), себто, що Бог його створив. А св. Павло перед Ареопагом в Атенах сказав: "Він (Бог) створив з одного ввесь рід людський, щоб він жив по всій земній поверхні" (Діян. Ап. 17, 26).

Якщо ж увесь людський рід походить від одної пари людей, від Адама і Єви, тоді виходить, що Каїн одружився з власною сестрою. Подружжя між братами й сестрами в тих початкових часах було конечне для збереження людства. Такі подружжя певно були дозволені Богом, який створив чоловіка й жінку та наказав їм множитись і наповнювати землю. Такі подружні звичаї сьогодні видаються нам дивні, але ми повинні пам'ятати, що одною з головних причин заборони подруж між близькими кревними було те, що з таких подруж, у наслідок завеликого помішання крови; почали родитись діти-каліки. У початках людського роду тієї небезпеки не було. Тоді ще мало було людей і ще не було одідичених недуг. Доперва багато пізніше, через Мойсея, Бог дав Ізраїлеві заборону одружуватися з близькими покревними та свояками (Левіт. 18), і це ввійшло до церковних законів, а також прийнялось у цивільному законодавстві.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

МОСКОВСЬКИЙ ПАТРІЯРХ "ПОРАЖЕНИЙ"

Московський патріярх Олексій — за звідомленням советської пресової аґентури "Тасс" — дуже "критично" висловився про події в Православній Церкві Греції, а зокрема про скинення з уряду примаса Хризостома. Олексій вислав окрему телеграму до грецького короля Костянтина, в якій він "уболіває" над тим, що державний уряд умішується в справи Православної Церкви. Дивно воно виглядає, що Олексій не запримічує того, що діється довруги нього в СССР, де всяка релігія й Церква, включно з Російською Православною, якої він головою, не має ніякої свободи рухів, якщо не стане на службу безбожницького правління СССР.

о. Василь Ваврик, ЧСВВ

СВЯЩЕНИКИ Й ОБРЯДИ В ЄРУСАЛИМСЬКОМУ ХРАМІ

Релігійна й літургійна обслуґа Храму належала до священиків, що мали бути всі з покоління Арона. Вони творили осібну касту в ізраїльському народі. Головою священиків був первосвященик; він був, скажімо так, першим служителем культу, заряджував усіми богослужбами, був предсідником верховної Ради - Синедріону та був властиво духовним провідником-князем вибраного народу. Він служив обряд очищення в День Покути, міг і звичайно сповняв жертвоприношення в дуже святкові дні, напр. у день Пасхи. Він був посередником між Богом "Ягве" та Його народом. Мав він свого заступника і двох помічників (у часах Христа називали їх досить для нас дивно: католікін).

В адміністрації храму було до помочі 15 вибраних священиків: 1) сторож печатки, що прибивав печатки на посвідках, що зложено вимагану оплату за видання з храмових складів винаоливи на жертву побожних вірних; 2) наставник жертв званих "возліяніями"; 3) наглядач тягнення жеребу при розподілі священодійств на кожний день; 4) наглядач птиць, призначених на жертви; 5) храмовий лікар, що доглядав здоров'я священиків і чистоти посудин, де варилися жертви; 6) наглядач криниць при дорогах, що провадили в Єрусалим; 7) окличник, що звіщав тубальним голосом про хід богослужб; 8) наглядач брам, щоб вони в свій час були отворені й замкнені; 9) наглядач лямп і світильників; 10) диригент левітів-музик; 11) диригент левітів-співаків; 12) наглядач приготування хлібів "предложення"; 13) наглядач приготування кадильних порошків; 14) доглядач занавіс у храмі; 15) доглядач ризниці священичих одеж.

Первосвященик Ст. Заповіту в святкових ризах свого уряду.

(На голові над чолом напис: "Кодеш ла Ягве" — Посвячений Богові - Ягве).

Над грішми і скарбом стояли 3 економи і 7 довірених.

Священики були поділені на 24 групи; кожна з них служила один тиждень, від суботи до суботи. Був іще також загальний наставник "храмової гори", себто всього храмового простору. Він перевіряв сторожів брам; сплячих бив палкою і міг навіть підпалити під сплячим його одежину...

Група священиків, на яку припадало сповняти службу в храмі даного тижня, переводила свій тиждень при святині в двох залях. В одній, що була ближче храму, не можна було ні сидіти, ні спати; в другій вони відпочивали й спали, старші на лавах попід стіни, а молодші на диванах на підлозі. Свою священичу одежу клали під голову замість подушки, накривалися храмовими покривалами ("коцами"). Із камери спальні провадив підземний хід до купальні. З неї священики верталися до залі, щоб осушитися при вогні, який горів там безперестанку. Старші священики перетримували ніччю ключі від брам святині й храму. Їх ховали під мармурову плиту, на якій спав один священик.

Дижурний священик приходив ранком і забирав ключі. Тоді вставали священики, яким припадало того дня служити. Вони милися, виходили й ділилися на дві групи. Доходили до північної сторони подвір'я, одні йшли до східніх, другі до західніх колюмнад, зустрічались посередині полудневої колюмнади. Тут тягнули жереб, яка кому служба. Одним припадало наперед приготовляти приноси з муки, іншим очистити жертовник всепалення. Ці виходили на жертовник,

срібною лопаткою розгортали попіл, вибирали вуголь, розводили на ньому нову ватру й допалювали недопалене з учора; а іншу ватру клали на жертви цього дня. Хто не був обраний тягненням жеребу до попередніх служінь, тепер тягнули далі: хто має зарізати ягнятко на ранню жертву, хто має кров'ю жертв кропити жертівник, хто має зібрати згар на семираменнім світильнику й попіл із вівтаря кадила, хто буде виносити на жертовник частини м'яса, вино, мучні приноси ітд.

Один священик виходив на вежу поглянути, чи вже схід сонця досягнув міста Геврону. Тоді він кричав: "Світло!" Зараз інший священик приносив жертвенне ягнятко; з камера посудин приносили 93 срібних і золотих посудин. Із золотої чаші напоювали ягнятко й хоч іще вчора його перевірено, чи воно здорове, щераз його перевіряли, чи надається на жертву. (Не вільно було приносити в жертву щонебудь кволе й нездорове, неначе які відпадки). Той, кому жеребом припало принести ранню жертву, брав ягнятко й прив'язував його при жертовнику. Тоді ті, що того дня збирали попіл і очищували світильник, підходили з двома ключами й відмикали двері до "Святая". Як отворено двері, заколювали ягнятко. Інший священик збирав кров ягнятка і кропив нею жертовник. Інші стягали скіру, розрізували м'ясо на відповідні кусники, солили їх, виносили жертву з муки. Тоді той, кому припадало очистити семираменний світильник і кадильний вівтар, ішли до своєї задачі, запалювали новий вогонь на кадило. При кінці відчитували славословіє, 10 заповідей, молитву "Шема" ("Слухай Ізраїлю, Господь Бог наш, Бог один!"), благословили нарід. У суботу ще додавали окреме благословення уступаючій групі священників, що цього тижня служили при храмі. Вкінці ще кидали жереб, хто має принести жертву кадила. Розуміється, що жереб тягнули ті, кому того дня не припало досі іншої служби. Решта відходили з храму до вечора.

Коли священик, котрому припало принести кадило в "Святая", входив туди на своє діло, на сходи храму виходило 5 священників із жертовними знаряддями, жеребом обраний священик виливав жертовне вино, два священики грали на срібних трубах, левіти починали співати. У перервах їх співу сурміли лише срібні труби і тоді ввесь народ падав на коліна. Ось так відбувалася рання жертва, і подібно відбувалася жертва вечірня. У празники, суботи, перший день місяця приходилося приносити більше жертв. Обчислено, що приписаних жертв за нарід у році було 1.093 ягнят або козлят, 113 волів і 32 козлів, не згадуючи вже багато муки, вина й оливи. Від часу імператора Августа на рахунок римського скарбу щодня мали в храмі жертвувати двоє

Мідяний вівтар "всепалення" в єрусалимськім храмі

ягнят: за імператора й за імперію. — Крім того приватні особи приносили свої особисті пожертви і їх було так багато, що сотні священиків не могли з тим дати собі ради. Йосиф Флявій каже нам, що всіх, хто обслуговував храм протягом року було понад 20 тисяч чоловік.

І все це минулось. На місце Ст. Заповіту прийшов Новий із сотнями тисячів священиків, які щоденно приносять Господеві чисту Жертву Пресвятої Євхаристії за пророцтвом Малахії: "Від сходу сонця аж до його заходу між народами велике моє ім'я, і на кожнім місці моєму імені приноситься кадило й чиста жертва; бо велике ім'я моє між народами, — говорить Господь сил!" (Малх. I, II).

СКИНУЛИ З УРЯДУ ГРЕЦЬКОГО ПРИМАСА

Грецька Православна Церква ввійшла в нову фазу свого життя, що сталося головно завдяки державному грецькому урядові, від якого, до речі, вона є залежна. Грецький уряд усунув атенського архиєпископа Хризостома, який є водночас примасом Греції, від правління Православною Церквою в Греції, а на його місце призначив нового. Архиєпископ Хризостом був відомий зо свого ворожого наставлення до Риму та до екуменічного руху посеред християнства. Цей 87-літній архиєрей лежить тепер у шпиталі, де лікують його по серцевому атакові, який він мав. Ворожість архиєпископа Хризостома до Риму та католицизму пояснюють тим, що йому й православним довелося багато натерпітися від католиків, коли був він єпископом у Малій Азії під Туреччиною.

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

ТРІШЕЧКИ СВІЖОГО ПОДУВУ

Від якогось часу досить рідко говориться та пишеться про диявола. Це любонь тому, що більшість людей не визнає Бога в щоденному житті. Але сліди і плоди Сатани рясніють у кожній добі. У його вбиральні стоїть гардероба, в тій гардеробі є різні плащики-киреї для кожної історичної ери. Їхні покрої примінені до даної пори, а саме поганство, сенсуалізм, раціоналізм, модернізм, фройдизм, матеріялізм, марксизм, ляїцизм і атеїзм.

Розшалівся диявол!

Коли бл. п. Папа Іван XXIII висловив був бажання відчинити "вікна", щоб "вивітрити" Церкву, він думав про свіженький тиховій, а тут зірвався ураган, що звалився на сам Ватикан! Сьогодні Сатана шаліє проти осіб, які посвятилися Богові та Його Церкві на землі. Видатного богослова Пія XII плюгавить лже-драматург. Священиків, монахів та черниць понижують у своїх творах, себто в романах, новелях і фільмах, нечестиві письменники, немоли та кіновиробники. До тих штурмів додаймо ще 'жовту' пресу, радіо й телевізію, які стараються знеславити священство, виставляючи 'бувших' членів клиру як взірці недвозначної щирости, бо горлають за знесенням церковного целібату. Хворіючи на "фройдоманію", вони за батьком психоаналізи твердять, що мужчина не є повною людиною без жінки та що священики й монахи (монахині) живуть ненормально, тощо.

Що завжди були, є і будуть розстриги, ніхто того не перечить. Такий то Божий допуст. Але слід зазначити, що їх число обмежене. Лише злобні чутки перебільшують кількість таких жалюгідних випадків — духовних невдах. Нещирі язики вміють ще й додати — перебільшити. Наслідком того — слабодухи зневірюються, вірні згіршаються та тратять довір'я до священства. Треба такі чутки здушувати в зародку, бо диявол старається їх розповсюднювати лише тому, щоб шкодити Церкві.

По-перше, чому ж не виявити правдивої статистики відносно дійсного числа "бувших" священиків?

По-друге, чому ж не вказувати на кожному кроці на значну більшість священиків та ченців і черниць, що є взірцевими послідовниками Христа?

По-третє, чому ж не сказати молоді, що, якщо любов у подружньому житті та в родині є чимсь гарним, то скільки ж гарнішою є та чиста любов, яка віддається Богові, щоб поширювати Його царство і спасати людські душі?

Чому не класти основ на Христі?

Загарливі подвижники знесення священичого безженства шукають підпори для своєї тези в історії первісної Церкви. Однак, вони мусять признати, що сам Христос — Первосвященик — був взірцем священичого целібату: що святі апостоли Іван і Павло залишились були в стані невинности; що, навіть якщо інші апостоли були жонаті, євангелисти ніколи не згадують їх дружини або дітей; є мова лише про Петрову тещу, що її Христос уздоровив (Лука 4, 38).

Коли Ісус Христос покликав своїх апостолів, то правдоподібно, що вони покинули своїх жінок і дітей, щоб посвятитися своєму священичому покликанню. Каже одного разу Петро Христові: "Ось ми покинули все й пішли за Тобою; що будемо за те мати?" Ісус відповів їм: "Істинно кажу вам: Ви, що пішли за мною, як новий світ настане, коли Син Чоловічий сяде на престолі своєї слави, сидітимете й ви на дванадцятьох престолах, щоб судити дванадцять поколінь Ізраїля. І кожний, хто задля імени мого покине дім, братів, сестер, батька, матір, ЖІНКУ і ДІТИ, поля, в сто раз більше одержить і життя вічне матиме в спадщину" (Мат. 19, 27-29).

Але св. Павло говорив інакше!

Але існує текст письма святого Павла до Тимотея, що завдає трохи трудности: "Треба, отже, щоб єпископ був бездоганним, однієї лише ЖІНКИ чоловіком, тверезим, розважливим, чесним, гостинним... щоб власним домом добре правив та щоб ДІТЕЙ тримав у послусі з усякою повагою" (I Тим. 3, 2-4). Треба збагнути, що св. Павло йде на уступки своєї епохи та з огляду на нечисленне членство Церкви, щоб допустити до священства, і навіть до єпископства, жонатих мужчин, які посідають здібності конечні для апостольської праці. Одначе, св. Павло не каже в своєму посланні, що він дає дозвіл священикам і єпископам женитися, якщо вони вже одержали Св. Тайну Священства.

Той самий Павло в своїх посланнях величає дівицтво і заохочує своїх учнів його наслідувати, якщо вони мають апостольське і священиче покликання, у стані безженства, щоб вони могли всеціло посвятитися Христові (I Кор. 7, 8). Якже ж він міг був собі противорічити в справі

єпископства? Ніколи! Якщо св. Павло вернувся б, ми певні того, що він був би проти знесення целібату.

Підхід св. Павла

Пише один католицький психолог: "*Основною умовою для сповнення свого душпастирського завдання, був для св. Павла — целібат. Ставши послідовником Ісуса Христа, він добачував у своєму покликанні беззастережну самопосвяту і духовну самовідданість Богові, Христові й Церкві.* Самоперше, нам відоме його власне містичне зрозуміння Церкви, як обручниці Христа. Павло є нимфословом цієї ж Обручниці: "Я вас заручив одному лише чоловікові, появив вас чистою дівою Христові" (II Кор. 11, 2).

Он що дає його безженству повне його значення. Христос не мав жінки і він не може мати, бо дружину заміщує Церква. Усе, що святе і добре в подружжі, йому повністю дане покликанням до душпастирства, у його містичних відносинах із Церквою. Він піклується про свої Церкви з любов'ю та заздрістю. Значення целібату міститься саме в цій внутрішній схильності до апостольського завдання — апостольської праці. *І тому дівцтво чи безженство присвячене Богові, як життєвий стан, перевищує таїнственний стан подружжя.*

Відносно особистих жертв і героїзму, життя мирян і подругів густо-часто переповнене самовідреченнями і стараннями, нераз перевищує життя священиків та ченців, яке не підлягає непевності й піклуванням родинного характеру — і це суща правда; без вищого ідеалу, целібат міг би звиродніти і стати життям постійного безженця (старого парубка) та довести до певної безплідности й порожнечі серця. Цю людську небезпеку целібату може подолати лише духовна противага вищих вартостей.

Становище Церкви сьогодні

Але вернімось до сучасної Церкви. Є безліч папських писем на цю тему. Пій XII писав, що "досконалі чистота й дівцтво, далекі від того, щоб шкодити нормальному розвиткові мужчини й жінки, підносять їх до найвищої моральної благородности." Каже один домініканець: "Релігійне дівцтво і целібат безпосередньо єднають людську душу з її Творцем; вони є сутністю таїнственного подружжя з Христом душі, яка вже передчасно почала жити воскресшим життям." Треба теж прочитати в Актах II-го Ватиканського Собору пречудові сторінки, що величають і схвалюють величність священства, посвяти Богові в духовному житті, зокрема ті сторінки, які торкаються целібату священиків.

Усім відомо, що Папа Павло VI стримав всяку дискусію над темою церковного целібату під час соборових нарад. Виглядає, що Свт. Отець бажав уникнути навіть найменше зменшення пошани до священичої самопосвяти та хотів, щоб надалі була задержана старинна дисципліна латинської вітки Христової Церкви щодо целібату дузовників... — духовних осіб.

Ось один уривок Соборового декрету:

"Практика досконалої й безнастанної статевої здержливости ради небесного Царства була припоручена Христом; крізь довгі сторіччя (й іще й сьогодні) незчисленні християни цю чесноту радо принимали та бездоганно виконували. Для священичого життя зокрема Церква її завжди шанувала. Вона бо є водночас ознакою і побудом душпастирської любови; вона є джерелом духовної плідности в світі. Щоправда, її не вимагає сама суть священства, як це доказують практика первісної Церкви і традиція східніх Церков, у яких під впливом Божої ласки декотрі душі добровільно вибирають целібат (напр. єпископи), але в яких знаходимо і жонатих священиків великої заслуги. Припоручаючи церковне безженство, цей священний Собор зовсім не замірює змінити відмінної дисципліни, що правильно існує у східніх Церквах; в дусі любови цей Собор заохочує жонатих мужчин, які були висвячені, стійко держатися свого святого покликання та у всецілій і щирій посяті свого життя повіреним їм отарам... Собор ще звертається до священиків, які покладають надію на Божу ласку і які свобідно й добровільно прийняли безженство, йдучи за стопами Спасителя: хай вони самовільно і щиро його (целібату) держаться, хай вони будуть вірні своєму станові — хай збагнуть величність дару, що його Бог Отець їм дав а Бог Син так недвозначно вихваляє, хай вони пізнають ті великі тайни, що їх означує й виконує їхній целібат!"

Безженство священиків не є догмою:

це тільки закон, що зобов'язує зокрема західню вітку Церкви, та який є правосильним уже довший час, щоб сприяти гідності й обов'язкам Священства. У східніх Церквах одружені мужчини далі можуть висвячуватися, але безженні, які вже є священиками, не мають права заключувати подружжя та жонаті не можуть бути кандидатами на єпископів.

Отже благословімо Господа за те, що Він зберігає для нашої Церкви цей скарб священичих і монаших душ, які відсепаровані від світу, посвячені Богові, представляють ідеал чистого, святого й ангельського життя, що заохочує вірних стреміти до небесної батьківщини, де немає тілесного подружжя. (Мат. 23, 30).

ЧУДО ЗА ПОСЕРЕДНИЦТВОМ ПАПИ ІВАНА XXIII-ГО

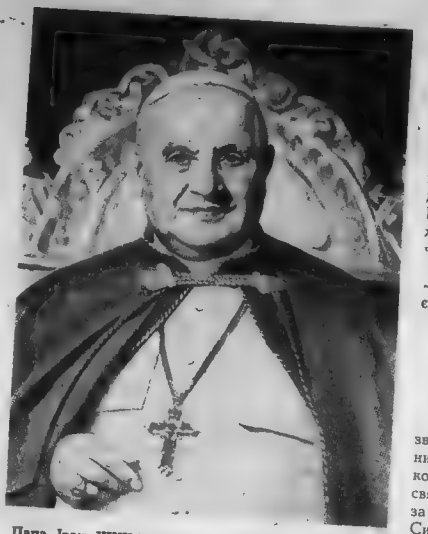

Папа Іван XXIII-ій — муж великої праведности

Ватиканська Конґрегація, яка займається збиранням матеріялів до проголошення блаженним Папу Івана XXIII-го, одержала перший звіт про надзвичайне уздоровлення одної монахині — сестри Катерини Капітані. Це сталося заступництвом Папи Івана тоді, коли визначні лікарі вже стратили будьяку надію на можливість видужання хворої.

Сестра Катерина Капітані з Потенци, Італія, у 25 році життя дістала в березні 1964 року дуже тяжку внутрішню кровотечу. Її недугою займалося багато добрих лікарів, які однак не знаходили способу вилікування, і тому в травні 1965 р. передали її під опіку й лікування відомого хірурга — проф. Джузеппе Занніні з Неапольського університету. Проф. Занніні 31-го жовтня 1965 р. під час п'ятигодинної операції вирізав хворій три четвертини шлунка та майже всю селезінку. Однак кривавлення не уставали, а стан здоров'я Сестри швидко погіршувався, як теж сильно зростала гарячка. Дня 25-го травня 1966 року лікарі заявили, що вона не переживе вже наступного дня.

Того ж дня пополудні, около 3-ої години монахині з її Згромадження дали в руки вмираючої мощі Папи Івана. Як розказує с. Катерина, в тому моменті вона мала видіння Папи Івана, який обіцяв їй виздоровіння.

Лікарі майже в тому самому моменті запримітили значне й швидке покращання. Сестра Катерина знов почала їсти. Операційна рана, яка до того часу справляла багато труднощів, зрослася, а фістула, яка витворилася на рані, зникла. Також рентгенівські пересвітлення не виявили ніякого занепокоюючого стану чи знаку. Всі познаки смертних терпінь зникли, а проф. Занніні сказав про свою пацієнтку, що вона "знову народилася до нового життя". Головний лікар клініки — д-р Вінджіяні заявив, що це виздоровіння треба вважати таким, що "лежить поза нормальним і є чудесним".

Сестра Катерина вкоротці по тім пішла знову — як норса — працювати та сьогодні почувається зовсім нормально.

І В ДРУГИХ КЛОПІТ ІЗ КАЛЕНДАРНОЮ СПРАВОЮ

Св. Синод Грецької Православної Церкви, у зв'язку з різними структуральними та персональними змінами в цій Церкві, звернувся до грецького уряду, щоб уряд уважав тих, що хочуть святкувати за юліянським (старим) календаром, за секту та заборонив їм будувати нові церкви. Синод домагається теж від уряду відкликати декрет міністерства справедливости, яким дозволяється будувати нові церкви, бо так, на гадку грецького єпископату, кладеться "старостильників на один рівень з офіційною Церквою", чого грецький "офіційний" єпископат не бажає. Коли в 1923 році Грецька Православна Церква офіційно перейшла в святкуванні з юліянського на григоріянський календар, деяка група не погодилася з тим і далі святкувала за старим юліянським календарем, залишаючись такою по сьогоднішній день.

ЧЕНЦІ З АТОСУ ПРОТИ ЦАРГОРОДСЬКОГО ПАТРІЯРХА

Грецький губернатор Атосу, який є "Святою Горою" та чернечою республикою, звернувся зо закликом до всіх ченців, що живуть на Атосі, щоб вони виявляли Патріярхові Атенагорові належний респект і відданість, бо ченці є під його юрисдикцією. Губернаторський заклик основується головно на тому, що атонські ченці в останніх часах занадто явно виявляли свою опозицію до Патріярха Атенагора за те, що він є приклонником з'єднання Церков.

ПАПА ІМЕНУВАВ НОВИХ КАРДИНАЛІВ

Папа Павло VI-ий за час свого володіння уже вдруге іменував нових Кардиналів і підніс їх до числа, якого ще досі не було. З номінацією 27 нових Кардиналів ціла Кардинальська Колегія нараховуватиме тепер 120 Кардиналів, з чого є 37 Італійців, тобто майже третина. Між новоіменованими Кардиналами є: 12 резиденціальних архиепископів, 8 ватиканських куріяльних прелатів, 6 папських дипломатів і один генеральний чернечий настоятель.

ПЕРШЕ ПУБЛИЧНЕ ВИСВЯЧЕННЯ НЕКАТОЛИКА

Вперше в історії католицької Еспанії відбулося в Мадриді публичне висвячення на єпископа в некатолицькій церкві. Рамон Таібо був висвячений у протестантській єпіскопальній святині на єпископа в Мадриді. Як відомо в Еспанії інші віровизнання, крім католицького, досі не користувалися повними громадянськими правами.

ПОСВЯЧЕННЯ НОВОЗБУДОВАНОЇ УКАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ СВ. ВОЛОДИМИРА В ГЛЕН СПЕЙ, Н. Й.

Дня 30 ляпня 1967 р. відбудеться святочне посвячення новозбудованої української католицької церкви св. Володимира у Глен Спей, Н. Й. Акту посвячення довершить Владика Йосиф Шмондюк, єпископ Стемфорду, Конн.

Церква за проєктом інж. арх. Аполінарія Осадци збудована в стилі дерев'яних церков наших Карпатських гір та є ще одною перлиною нашого церковного дерев'яного будівництва поза межами рідного краю.

Комітет Будови Церкви який очолює широковідомий наш щедрий жертводавець др. Євген Грабарчук, запрошує усіх Канадських Українців, які так масово у літніх місяцях відпочивають у Кетскільських горах — прибути дня 30 липня 1967 року на цю нашу велику релігійно-національну маніфестацію та при цій нагоді оглянути теж буйний розвій українського села в Глен Спей і налюбуватися його чаром і красою.

В усіх справах у зв'язку з посвяченням церкви просимо звертатися на адресу Комітету:

St. Volodymyr's Ukrainian Catholic Church Building Committee — Glen Spey, N. Y. 12737

"ПРОТЕСТАНТСЬКИЙ СТАТУТ" В ЕСПАНІЇ

Еспанський уряд видав новий закон щодо свободи релігії в державі. На основі закону далі залишається домінуючою Католицька Церква, а всі інші Церкви далі не дістали належних прав, бо на основі закону вони тільки "інституції", які підпадають під закон як товариства чи об'єднання, а не як Церкви; дуже багато критикують це як несправедливе.

СТУДЕНТИ АПЕЛЮЮТЬ ДО ДЖАНСОНА

168 студентів папського Григоріянського університету в Римі звернулося окремим листом до американського президента Джансона, щоб він застосувався до фундаментальних вимог християнства і, як перший, зробив конкретний крок до закінчення війни в Вієтнамі, "не чекаючи на те, щоб інші зробили такий жест". Того листа передала делегація студентів одному з високих урядовців американської амбасади в Римі. Ті 168 студентів походять із різних країн світу (12), в тому теж і з Америки. Наївні...

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

1867 — 100-РІЧЧЯ — 1967 КАНАДИ

КОРОТКА ІСТОРІЯ КАНАДИ

(Закінчення)

Біла людина здобуває захід

Манітобу біла людина побачила вперше ще 1612 р. коли Томас Боттон заплив до її північних границь Годсон Бєєм. У властиву (південну) Манітобу перший приплив човном із Монреалю дослідник Верендрій 1783 року. Перше значніше поселення цієї провінції почалося 1811 р. за стараннням лорда Селкирка над Ред Ривером, де тепер є місто Селкирк. Знаменною ціхою тих часів була надзвичайна кількість буйволів, яких у 1840 протягом лиш одного дня винищено около 1300 штук. Коли Манітоба приступила до конфедерації вона мала несповна 12,000 населення, з якого тільки 1,500 було чистокровних білих.

Історія Британійської Колюмбії почалася 1778 року, коли Капітан Кук, пливучи попри її береги на північ, причалив до Острова Ванкувер, щоб направити свої судна. Він побачив можливості футрової торгівлі і на його слово торгівці скоро прибули туди. Через Скалисті Гори до берегів Тихого Океану перейшов дослідник Мекензі 1793 р. Властиве заселення провінції почалося щойно 1858 р., коли пустили поголовку про скарби золота над рікою Фрейзер між горами. Поверх 30,000 людей із півдня скоро прибули та основали перший осідок у теперішнім Форт Ленглі. Перша законодатна рада почала діяти 1863 року. Провінція згодилася пристати до конфедерації Канади тільки під умовою, що уряд Канади до десяти років получить її залізницею через Скалисті Гори з рештою Канади, на що уряд погодився.

Парлямент провінції Манітоби у Вінніпегу

Провінцію Саскачеван прослідживав уже 1691 року Келсі від Годсон Бей Компанії. Французькі торгівці почали напливати сюди в 1750-их рр. і скоро вкрили її сіткою торговельних станиць, які постали головно при більших ріках та озерах. Рільництво почалося в Керрот Веллі у середньосхідній частині провінції 1754 року. Загальне поселення почалося в 1870 році. Як населення зростало, видно з того, що коли в 1901 році його число було 91,000 душ, то в 1906 році, рік по приступленні до конфедерації, провінція мала вже 258,000 людей.

У теперішню Альберту торгівці почали прибувати в 1751 р. та оснували свої перші осідки в околиці Озера Атабаска. Перший більший білий осідок в Альберті заснувала поліція, прислана сюди зі сходу 1874 року. Осідок був у форт Меклавд, у полудневій частині провінції. Тут засновано перші скотарські фарми (ренчі) і вже 1884 року вислано звідти першу висилку вовни: 70,000 фунтів. Коли пущено залізницю з Калгарі до Едмонтону в 1891 р., здовж неї постали ренчарські та фармерські осередки. Населення зростало дуже скоро: 1881 р. — 18,000 душ, 1900 р. — 73,000, 1910 р. — 274,000.

До заселення й розвитку степових провінцій у великій мірі причинилася трансконтинентальна залізниця СПР, яку докінчено 1885 року. Як зростало населення видно з нижче поданих чисел: Вінніпег у роках 1870 до 1911 зріс із 218 до 120,000 душ; Едмонтон протягом 10 літ зріс із 4,000 до 31,000; Саскатун у тому самому часі зі 113 до понад 12,000 душ. Населення Канади приростало так: у 1666 р. воно мало 3,215, у 1763 р. 70,000, у 1871 р. 3,690,000, у 1966 р. 19,700,000 душ.

Атлантійське Примор'я

Острів Князя Едварда є найменшою провінцією Канади. Має всього 2,184 кв. миль. На по-

"Канадіяна Сіті" в Ніягара Фалс, де діти весело бавляться поміж мініятюрами-копіями головних канадських монументів

чатках, ця частина Канади часто переходила з рук Франції в руки Британії і навпаки. Густіше заселено її щойно в 1760-их роках.

Наймолодша провінція Канади, Ньюфавндленд, вже в 1500-их роках була осідком Французів, Британців, Португальців та Еспанців. Згодом переважили Британці, які поселилися на східньому побережжі, та Французи, що занимали південне побережжя. В обох частинах управа спочивала в руках морських генералів. Люди жили з риболівлі й торгівлі футрами. Безнастанні сутички між обома народами закінчилися тим, що Франція зреклася своїх прав тут у користь Британії, задержавши тільки право до дальшої риболівці та до островів Ст. П'єр і Мікельон. У 1804 р. населення було 20,000, у 1901 р. 220,900, а в 1945 р. 321,819 душ. Хоч Ньюфавндленд був зацікавлений конфедерацією від 1860-их років, то приступив до неї щойно 1949 року. Нині він заселений головно попри море.

На нових шляхах

По конфедерації в Канаді наглядний скорий поступ і розвиток цілого краю. Сильні уряди, добрі закони та співпраця між усіми провінціями творили одну цілість. Нові дороги дали доступ до незнаних досі природних багатств країни; нові фабрики, розвинене рільництво, поширений лісовий промисл та риболівля скоро підбудували економію країни. Дві світові війни, хоч хвилево припинили приплив свіжого населення, дали сильний зріст економії країни.

Остаточний ступінь розвою канадійської держави наступив 1931 р., коли силою Вестмінстерського Статуту Домінія Канади стала вповні незалежною й суверенною державою в Британській Спілці Народів, яких лучить тільки взаємне довір'я та лояльність Британській Короні.

Уряд Канади

Законодатна влада Канади ділиться на федеральний уряд, з осідком в Оттаві, та провінціяльні уряди. Федеральний уряд складається з Палати Послів, до якої входить 264 вибраних народом представників, та зі Сенату з 102 урядом назначених членів. Провідник найбільшої в парляменті партії є премієром Канади. До федерального уряду належать справи оборони, пошти, залізниць, заграничної політики та торгівлі, банки й усе, що відноситься до цілої країни. Провінціяльні уряди занимаються справами своїх провінцій.

ЗАКЛИК ОО. СТУДИТІВ ІЗ ВУДСТОКУ, ОНТАРІО, В КАНАДІ

Всечесніші Отці, Дорогі Миряни!

Монахи Студити, що прибули декілька літ тому до Канади та замешкали у Вудсток, Онтаріо, звертаються до Вас з гарячим проханням допомогти їм докінчити будову церкви й манастиря.

За благословенням нашого Верховного Архиєпископа — Їх Блаженства Йосифа Кардинала Сліпого та нашого Преосвященного Владики Ісидора в Торонті ми розпочали будову церкви в 1964 р. та вже закінчили зовнішню працю. Одначе на викінчення внутрі й устаткування треба нам ще яких 200 тисяч долярів.

Отці Студити гаряче просять наших Преосвященних Владик, Всечесніших Отців та всіх мирян, щоб були ласкаві своїми пожертвами прийти з допомогою на закінчення тієї церкви й монашої обителі прадавнього, ще з княжих часів українського Чину, що його віднови наш Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький в Україні.

Нагородою за Ваші пожертви на будову Божого храму будуть щоденні Служби Божі в новій церкві оо. Студитів та гарячі молитви, що їх будемо заносити перед престіл Всевишнього, щоб винагородив Вас стократно в цьому житті, а по смерти увінчав небесною славою.

Просимо ласкаво писати та слати жертви на адресу о. Настоятеля:

Rev. Theophan Shewaha
Superior of Studite Monks
Box 101

560 Parkinson Ave.,
Woodstock, Ontario, Canada

о. Р. Г., ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

"ПУНКТ ОМЕГА"

Справжня науково-письменницька діяльність о. П'єра Теяра починається 1921 роком із появою його праці "Викопні люди" (Les hommes fossiles). За нею пішли дальші: "Боже довкілля" (1926), "Як я вірую?" (1934), "Нарис особистого всесвіту" (1936), "Людська енергія" (1937), "Дух землі" та інші, в більшості ще не видані. Зараз у наступному році Теяр викінчує загально відому працю "Людина — феномен". У вступі автор підкреслює, що це "чисто науковий твір", щоб зазначити, що не йдеться тут про теологічний трактат. Того ж року о. П'єр їде зі своїм рукописом до Риму, щоб одержати апробату. Її однак цим разом він не одержав. Не зважаючи на відмовну відповідь, Теяр пише до свого верховного настоятеля, о. Янсенса, листа ось якого змісту: "В моєму житті, більше як будь коли іноді, я власне тепер відчуваю отой нерозривний зв'язок з єрархічною Церквою та з Христом Євангелії. Ще ніколи Христос не виглядав мені таким дійсним, таким особовим, таким безмежним. Я цілковито признаю, що в теперішньому вигляді мій концепт про Христа може бути передчасним і неповним та що під цю пору невластивим було б дальше це розповсюджувати." Але друзям своїм о. П'єр мовив із жалем: "Вони не бажають, щоб я писав... Вони не бажають, щоб я думав..."[1])

У серці священика-науковця знову виникає ота "деяка боротьба", про яку він згадував іще 1936 р. в своєму "Нарисі особистого всесвіту". Любов до матерії казала Теярові досліджувати її "серце", щоб згодом промовити до модерного світу "зрозумілою йому мовою"; любов же до Христа і його Церкви наказувала слухатися і справляти те, що не згоджувалося з Євангелією.

Осередком уваги Теяра - науковця є *людина* оскільки *феномен* — явище, яке зарисовується на тлі космосу: сягає воно своїми початками мільйони років у глиб історії всесвіту, аж ген до світляної маси фотонів первоматерії; над нею ж — вершини найвищої досконалости всіх сотворінь: Пункт Омега — "плерома-повнота" всього. Увесь складний процес еволюції розгортається від нескладних елементів матерії аж до щораз то складніших форм існування. Теяр цей процес охоплює загальним *законом* т. зв. *"плеромації"*. Згідно з цим законом перші, найпростіші елементи матерії єднаються з собою, створюючи щораз то досконаліші форми. Розвиток цей здійснюється за *трьома діялектичними фазами:* розбіжности (divergence), збіжности (convergence) і виникання (emergence). *Фаза розбіжности* помітна в "світі найменших різнородних часточок матерії (електрони, атоми, молекули), що створюють безформну масу; *фаза збіжности* окремих часточок дає у висліді різні хемічні речовини; *фаза виникання* — це поява нових і щораз то складніших форм існування світу мінерального, вегетативного й сензитивного, якого завершенням є людина — найскладніше створіння. Закон плеромації діє з особливою виразистістю в розвитку людського роду: фізичний розріст дає окремі раси й нації; духовий розвиток щораз то більше збагачує "ноосферу" — світ людської думки, якої виразником є культура й технічні здобутки, що наближають до себе людей та їх об'єднують; в об'єднанні люди осягають своє здосконалення, якого найвизначнішим чинником є любов, вона бо веде й підносить усе людство до вершка всякої досконалости — до Пункту Омега.

Що це таке отой Пункт Омега? Відповідь на це дає Теяр у своїй праці "Як я бачу?", пишучи притаманним собі науковим стилем: "Цією назвою 'Пункт Омега' я вже здавна вказував, а й тут розумітиму останній і самобутній полюс свідомости, такою мірою змішаний із світом, що він є спроможний зібрати в собі, за допомогою об'єднання, ті космічні елементи, які осягають найвищий пункт свого зосередження через технічне впорядкування, здатне однак за своєю власною над-еволютивною природою (воно бо трансцедентне) уникнути отой фатальний регрес, який (за структурою) огрожує кожну побудову, сперту на час і простір."[2])

Якщо на Теярове вчення про еволюцію кинути лише загальний погляд, то воно в загальному буде сходитися з тим, чого навчає сучасна Церква устами Павла VI, який у своїй промові дня 3. 2. 1965 сказав таке: "Господь є метою людської історії, пунктом, до якого напрямлені прагнення історії й цивілізації, осередком людського роду, радістю всіх сердець та сповненням усіх їхніх бажань." До цих слів Отці Вселенського Собору Ватиканського II додали ще наступне: "Оживлені й згромаджені його Духом, ідемо до звершення людської історії, що вповні покривається з засудом Його любови: 'Об'єднати все в Христі: небесне і земне' (Єф. 1, 10). Бо й сам Господь каже (Одкр. 22, 12-13): 'Ось, приходжу скоро, і відплата моя при мені, щоб віддати кожному по ділах його. Я — Альфа і Омега, початок і кінець, перший і останній".[3]) А нещодавна енцикліка "Поступ народів" ще й підкреслює ту дійсність, що світ "помалу, навіть того не спо-

стерігаючи, наближається до свого Творця" (ч. 79).

З уваги на це й Жак Марітен у своїх критичних зауваженнях до писань о. П'єра Шардена з великою пошаною ставиться до автора, пишучи: "Самітні, болючі, вперті досліди о. Теяра, його терпеливa сміливість супроти перешкод, які не дуже то шляхетно ставлено на його дорозі, його жадливість істини, повна самовідданість отій місії, яку він уважав на пророчу, непідроблена щирість, яка від початку аж до кінця опромінювала його працю, а й отой незвичайний, особисто пережитий досвід, спроможний внутрішньо розтрясати кожного, мені поміркованого за нього, — все це заслуговує на дуже глибоку пошану. Він був дуже видатним палеонтологом, християнином, якого віра ніколи не хиталася, ченцем зразкової вірности".[4])

Якщо, однак, до Теярових творів приглянутися зблизька, якщо уважніше прочитати деякі сторінки, тоді спостерігаємо чимало висловів, понять, концепцій, які не згоджуються з засадничими тезами вчення католицької віри. З уваги на це Свящ. Офіціюм у своєму "монітум" з 1962 року остерігає всіх єрархів, настоятелів, ректорів семінарій та університетів, щоб вони "захищали уми, головною мірою молоді, перед загрозою збоку творів о. Теяра де Шардена і його учнів".[5])

[1]) Cfr. CATHOLIC DIGEST, apr. 1967, p. 75.

[2]) TEILHARD, "Comment je vois?", in CRESPY, "Il pensiero teologico di Teilhard de Chardin", Borla, Torino 1963, p. 89.

[3]) Душпастирська конституція "Церква в сучасному світі", ч. 45.

[4]) MARITAIN JACQUES, "Paysan de la Garronne", p. 172, in CIVILTA CATTOLICA (1. 4. 1967), p. 57.

[5]) DOCUMENTS - PATERNITE, No. 121 (janv. 1967), "Le monitum du Saint-Office de 1962", p. II.

о. І. Назарко, ЧСВВ

МОМЕНТИ З ЖИТТЯ КОЛЕГІЇ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО НА ВЕСТОН В ТОРОНТІ

У п'ятницю 19 травня ц. р. відбувся *конкурс українського бесідництва*, що його підготовила пані проф. О. Копач. Директор Колегії о. В. Н. Мулик, ЧСВВ відкрив цю імпрезу молитвою й коротким словом. Відтак учень Р. Бручковський коротко і ясно переповів життєпис Лесі Українки, схарактеризував її літературну діяльність і довше спинився над її твором "Лісова пісня". Після цього три учні: Ю. Маречко, Б. Сухий та І. Барщик, із відчуттям відділяли доволі трудний уривок: "Мавка".

Із черги студенти виголошували короткі промови на зовсім добровільно вибрані теми, а треба зазначити, що при окремому столі сиділи члени окремого журі в особах о. І. Назарка, ЧСВВ, що перед кількома місяцями приїхав з Риму, редактора "Світла" о. О. Купранця й о. проф. Л. Якубова. Милою несподіванкою для нас — членів журі, було те, що молодь без нічийого впливу сама вибрала собі високо патріотичні теми до своїх промов. Наприклад учень Т. Коцур говорив про дорогоцінний скарб української мови беручи за мотто слова Шевченка:

"Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте
І чужого научайтесь
І свого не цурайтесь."

Ще кращу промову виголосив Б. Небесний, промовляючи плавно про чинну любов України, що її виказали передовсім борці за Україну, віддаючи за неї своє юне життя.

Опісля о. Директор представив учням членів журі, а о. І. Назарко, ЧСВВ в імені інших членів журі, виголосив коротке слово про культ бесідництва, окремо відзначив промови Я. Марка і Т. Коцура, а Б. Небесному вручив гарний трофей, як першу нагороду за українське бесідництво. Учні розходилися з задоволенням, а ми — старші з надією кращої майбутности!

У понеділок 22 травня ц. р. нашу колегію й манастир відвідав *Апостольський Делегат Преосв. Сергій Пінєдолі* в товаристві Владик Ісидора і Михаїла Руснака. Отець Мартин Прийма, ЧСВВ, ігумен манастиря, привітав достойних гостей, а відтак усі пішли до колегіяльної каплиці та заспівали пісню: "Там, де в небі Божа Мати", оглянули деякі кляси, простору залю, спортову площу і басейн. Усе це припало до вподоби Апостольському Делегатові. Зроблено на спомин кілька спільних знимок і гості від'їхали, бо спішилися на ювілейний бенкет СС. Служебниць, які цього року обходять 75 річний ювілей основин свого Згромадження та 65-літній ювілей приїзду на місійну працю до Канади. Відвідини були короткі але сердечні, як кажуть Англійці: "Коротко, але солодко".

Олександер Мох

ПИСЬМЕННИКИ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

II.

У Словнику масмо в IV т. 255, у V т. 532 письменників; разом 487 письменників.*) Гадаю, що не з патріотичного обов'язку, тільки ради наголовка книжки: "*Українські* письменники", включено у Словнику тих письменників, які пишуть тільки по-московському: штук 52, між ними і львівського спецкора Беляєва. Але — поза ними зникли зі Словника і деякі інші письменники: Юрій Барабаш, редактор журналу "Прапор" (Дов. 23); Білорусин Юрій Буряківський; Ванда Василевська (Полька); Дмитро Дереч, що писав про Львів; історик літератури Олекса Кудін; Петро Нестеровський (народж. у Варшаві), драматург і сценарист; рецензент і критик Мих. Острик; і деякі інші: може їх зняли, а може вони перейшли на іншу "відповідальну" роботу. Цікаве те, що в Словнику додано — у порівнянні з Довідником — 253 прізвищ більше, а проте нема ще багато прізвищ письменників, яких стрічаємо напр. у бібліографічній частині Словника. Нема напр. прізвищ О. І. Черкашина і Н. Ф. Колосової (тієї зі Смершу, що то обвозить по буржуазному світі та пильнує "вільних" радянських письменників...**), які обоє "укладали" тт. IV і V Словника, як стоїть у його наголовку; видно, що "сила" тих двойко письменників лежить мабуть у їх вірності для МГБ...

У Словнику опоганено мову різними московизмами, додано всім письменникам обов'язкове московське *отчество*, а навіть посправлювано українські імена на московські: отже напр. українського Олексу перемінено обов'язково на Олексія. Також "наближено" правопис прізвищ: напр. Резніков у Довіднику називається вже Резников... Цікаво теж зазначити, що деякі письменники, які писали тільки українською мовою, переходять писати теж і московською, напр. Сергій Мушник (Д. 343), хоч носять вишивану сорочку... Деякі ж "письменники Радянської України", подібно як Белаєв, просто йдуть туди, куди їм наказано; для прикладу: Усиченко Юрій, нар. у Владивостоці в родині лікаря, "брав участь у боях проти білофінців (!)... перша книга — збірник нарисів про пілотів "В небе Савєтской Латвії" — вийшла 1945 р. в *Ризі*... В 1950 р. *у Львові* вийшла збірка оповідань "Снежний рейс". З 1949 по 1954 рік працював кореспондентом "Комсомольської Правди". В 1950 р. *в Києві* вийшла повість "Нафтовики Борислава", в 1951 р. у *Львові* повість "Невідімий фронт". Протягом 1955-7 рр. учився на Вищих літературних курсах у *Москві*. В 1956 р. в *Одесі* надрукував повість "У нас в редакції" (по московськи) а в *Москві* повість "Когда город спіт", в 1958 в *Києві* повість "Вулиця без світання" в *Одесі* збірку "Спутніхі албатроса" (по моск.). За сценаріями Ю. Усиченка поставлено кінофільм "Одеса" і телевізійну п'єсу "Капітан Хмара" (по моск.). Член КПРС." (Дов. 502-3). У Словнику Усиченка вже нема: може повищений писати тільки по-московському, а може перейшов у якесь колосівське підпілля на славу Родіни.

У недавніх протестах супроти переслідування українських письменників згадували два прізвища: Дзюби і Світличного. Протестував теж проти них і герой Радянського Союзу Юрій Оліферович Збанацький. Збанацький — прізвище й ім'я зовсім таке, яке мав *польський* письменник Єжи Збанацкі, що в перших роках окупації Галичини большевиками писав у Львові чи Вільні. Отже цей чи той Юрій Оліферович Збанацький дуже "певна" людина; "в серпні 1941 р. за дорученням партійних органів залишений в тилу ворога для організації підпілля та партизанського загону. В тилу ворога командував партизанським загоном ім. Щорса. Нагороджений орденом Леніна, Черв. Прапора, удостоївся звання Героя Радянського Союзу... член КПРС. Член Спілки письменників України" (Сл. IV, 544). Ходить у вишиваній сорочці... Для прикладу кар'єри Героя Збанацького: його "Таємниця Соколиного яру" — повість для дітей середн. віку, до 1963 р. вийшла в 10 виданнях укр. і моск. мовами, в накладі 520 тисяч примірників.

Не тільки Збанацькому добре в СССР, але й багатьом іншим письменникам бестселеристам. Напр. народжена 1903 р. в Петербурзі Наталя Забіла (член КУРС і Спілки письм. України) у дворянській родині (цей "скандал" відмітив Довідник, а промовчав Словник) стала писати українською мовою з 1924 р., переважно для дітей. Її перша славніша книжка мала ще в 1934 р. півмосковську назву "Ясочкина книжка", пізніше "Ясоччина книжка". Ця книжка мала до 1963 р. аж 12 накладів, українською і московською мовами, а накладу 4,360.000 прим.

Ну, а для прикладу дехто з тих, що приїздили "брататися": Ірина Вільде ("справжнє" ім'я вже Дарина, а не Дарія...), Дроб'язко, прімо вото Полотнюк, з роду Макогон. Її протирелігійний роман проти українських буржуазних націоналістів п. н. "Сестри Річинські" мав до 1963 р. українською мовою 15 тисяч, а московською 30 тисяч накладу. "Повнолітні діти" (перше видання ще в "Ділі") мало в СССР 4 наклади і 160 тисяч тиражу. Хіба зможуть якінебудь буржуазні націоналісти дати такий наклад хоч би й самому

Шевченкові? Як би І. Вільде втекла була з буржуазними націоналістами, то певне сьогодні клинувала б десь у Брукліні жидівське сміття та виплакувала б очі й ніженьки виходжувала б, щоб змилувався якийнебудь "великий видавець" та видав задурно бодай одну її книжку хоч у 1000 примірниках...

На 487 письменників у Словнику маємо 216 поетів, 246 романістів, 68 драматургів, 50 сатириків. 112 пише діточу й молодечу літературу, 45 віддається безбожницькій писанині, деякі з них дають таву писанину й молоді! Учених подано штук 81, між ними багато "вчених" у знаках наведення, напр. відомий москвофіл Пелехатий і і. русофіли, які за "радянської влади" виявилися нагло добрезними Українцями: таких рятує колись москвофілів (деякі з них утекли ще з царською армією) нарахували ми 6 але мусить їх певне бути більше. Тут належить теж м. і. ославлений Галаз, москвофіл, плятіятор, поліційний агент, а потім "блискучий безбожник" ("Плюю на папу!") та "мученик", якому присвячено в Словнику 28 сторінок друку, коли напр. дійсний талант В. Коротич має всього півтора сторінки. Взагалі видно, що безбожників просто фаворується, більше навіть як щирих комуністів. Доходить до того, що навіть відгребали старого ундівського безвірника Юліяна Опільського та перевидали його безбожницькі повісті.

Великі наклади мають такі жанри: сензаційні, детективно-шпіонські твори, напр. "І один у полі воїн" Дольд-Михайлика мало 2 мільйони накладу. Далі форсується великими накладами такі теми, як світовий мир, дружба "братніх" народів СССР, дитячі книжки з комуністичною ідеологією. Великі наклади мають гумористи, напр. прославлений нашими націоналістами "мученик" Остап Вишня; починав він свою кар'єру від безбожницьких творів і має він їх кілька в своєму репертуарі, поминаючи його скажені напади на українських самостійників. Що його заслали були, але й помилували, тому зовсім не винен його "український націоналізм", а просто сталінське божевілля, яке гнало на смерть усякого і найправдивішого комуніста. Тож маємо в словнику цілий ряд таких "мучеників", поправді ж дійсних комуністів, напр. Бобинський; деякі навіть колишні чекісти. Словник дуже гречно пише про них "помер" 1934 чи 1938 року; а то його померли: розстріляли. Про декого знову ж пишуть гречно, що "у творчій роботі... була значна перерва" (Дов. 175), себто: сидів чи був на засланні. Ясніше виступають оті переслідування письменників у бібліографічній частині Словника: тут у цілого ряду письменників видно великі "перерви у творчій роботі"; напр. Ол. Журлива (Сл. 507) перерва 1930 і аж 1958; В. Мисик 1933 і аж 1958; і б. под. Манія наших правих націоналістів робити з усіх "репресованих" українських патріотів-мучеників ах-ах фантастична: тож із тих репресованих цілий ряд це ряні комуністи напр. Микола Куліш, а деякі з них просто чекісти (напр. Сл. V, 681). І Словник і Довідник залюбки підкреслюють пролетарське походження (навіть безпритульність) письменників, їхню комуністичну приналежність і протинаціональну дію. Для прикладу: Ілля Дубинський (Дов. 164-5) "з 1919 р. служив у Червоному козацтві Рад. України комісаром, а потім командантом... За участь у розгромі петлюрівської армії... 1920 р. був нагороджений орденом Червоного Прапора, а за ліквідацію банди полковника Палія в листопаді 1921 р., під час чого був тяжко поранений, — срібною шаблею та срібним годинником." Цей ренегат писав спершу українською мовою, та вже з 1933 р. перейшов зовсім на московську мову і Словник уже його не нотує як українського письменника.

(Кінець буде)

---

*) На недавньому з'їзді письменників України стверджено, що в Спілці письменників України є 521 Українців, зате ж українською мовою пишуть аж 553 члени Спілки. З цього видно, що наші припущення про "поп"-ів, насланих Москвою для виконування ролі "українських письменників", аж надто справджені. У Спілці є 98 "Росіян", а московською мовою пишуть 123 "письменники України". Жидів у Спілці є 72, але тільки 18 із них пишуть жидівською мовою.

**) В. "Українському Прометею" (ч. 43, з 13 X. 1955) маємо статтю п. н. "Стрибок у пекло" Говориться в ній про Міхаїла Колосова, кол. підполк. совєтської армії, який ніби втік від Совєтів і пристав до антикомуністів у Німеччині, де грав визначну роль. Писав під псевдом Григорія Ляха. Видавництво ім. Чехова в Нью-Йорку приняло до друку його книжку п. н. "Стрибок із пекла". У 1955 році повернувся назад у Совєтську родіну, а комітет Міхайлова використав його поворот для чергового оплюгавлення емігрантів. Цікаво в якому відношенні стоїть госпожа Колосова до цього енкаведиста підполковника?

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВІДЗНАЧЕННЯ ЮВІЛЕЮ 75-РІЧЧЯ СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ

Посеред заглушуючого гамору, посеред матеріялістичного затуманення, посеред сексуального подразнення в сьогоднішній світовій структурі, могло б здаватися, що духовні вартості самовідречення — як безвартісні та неактуальні — затратили будьяке своє значення. Та однак ні, бо посеред отієї духової пустині сьогоднішнього світу наче життєносні оази подибуються духовні одиниці чи спільноти, що не дають загинути духовим вартостям Христових ідеалів.

Посеред нашого вужчого світу, тобто посеред нашої української спільноти, яка не є вільною від загальних явищ сьогоднішнього світу, існують теж такі духовні оази, у яких зберігаються та плекаються вартості духа. Однією з таких оаз є Згромадження Сестер Служебниць, які цього року врочисто відзначають ювілей 75-річчя своїх засновин.

Ювілей Сестер Служебниць не є таким самим ювілеєм, як кожний інший, але зовсім відмінний своїм значенням, своїм змістом і своїм характером. Цей ювілей не є теж тільки реєстрацією років існування. Він не є теж тільки сценічним описом, як теж не є тільки відбутими святкуваннями. Зовсім ні!

Цей Ювілей Сестер є радше: маніфестацією нашого церковного життя, мірою нашого духовного життя, відзеркаленням релігійности посеред нашого народу, переліком наших церковно-народніх здобутків і врешті це жива демонстрація проти від'ємних і руйнуючих світових явищ у нашій спільноті.

Ювілей і його відзначування під почесним патронатом Преосв. Владики Ісидора та під проводом ВПреп. Матері Франциски — Провінційної Настоятельки СС. Служебниць у Канаді, та з участю Апостольського Делегата — Архиепископа С. Пінєдолі, СС. Служебниці в Канаді розпочали триденним святкуванням у днях 20-22 травня в Торонті.

У духовній частині ювілею на перше місце вибиваються головно:

Служба Божа, що її відслужив для Сестер Апостольський Делегат у каплиці торонтонського монастиря Сестер, у якому приміщується Провінційна Управа Сестер Служебниць на Канаду;

врочиста Архиерейська Св. Літургія в катедрі св. Йосафата, що її соборно відслужили: Владика Ісидор, Владика Михаїл, о. генеральний вікарій В. Філевич, о. протоігумен П. Малюга, ЧНІ, і о. ігумен М. Прийма, ЧСВВ. Дияконував о. М. Берко, єпископський секретар. Співав катедральний хор. Проповіді в українській і англійській мовах виголосили: Апостольський Делегат і Владика Ісидор.

Ювілейний бенкет відбувся в готелі "Скайлайн". Організацією бенкету займалося "Українське Католицьке Релігійне й Культурне Товариство" при парохії св. Димитрія в Торонті. Головним промовцем на бенкеті була відома бесідниця та українсько-католицька діячка в Канаді — д-р Стефанія Потоцька.

Прекрасним завершенням ювілейних святкувань був ювілейний концерт, що відбувся в днях 20 і 21 травня в авдиторії Центральної Технічної Школи в Торонті. Концерт стояв на дуже високому рівні та далеко-далеко відбігав від прийнятого стандарту українських імпрез. Не маємо тут спромоги його описати, бо на це треба було б багато місця. Щоб дати загальне уявлення про нього, дозволимо собі зацитувати Всч. о. ред. П. Хомина, який пише про цей концерт таке:

"Концерт як своїм глибоким і високоідейним змістом, так і мистецьким виконанням став серед української торонтонської громади 'подією дня', стягаючи і в суботу і, особливо, в неділю понад три тисячі учасників, які прийняли концерт із великим захопленням та виходили з нього духово обновлені й підбадьорені наче з величного богослужения в Божому храмі. Такого, так оригінально поставленого і так по-мистецьки виконаного концерту українське Торонто ще мабуть досі не бачило."

На цьому місці хочемо ще відмітити радісний факт, що наша церковна музика може почванитися новим досягненням, а саме новими релігійними творами, які були співані на концерті, що їх скомпонувала Сестра Ювеналія, та з признанням прийняли слухачі.

Не можна проминути теж факту, що ввесь концерт був насичений щирим українським духом, який повинен бути вірним відзеркаленням духовости наших Сестер Служебниць. Дав би Господь, щоб наші Сестри Служебниці змогли колись, коли прийде до цього слушна хвилина, понести такого релігійного й українського духа до — тепер знищеної большевиками — Матірньої Провінції в Україні, яка дала їм життя тут у Канаді!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ВИШКІЛЬНІ КУРСИ УКЮ

(Початки, ціль, праця й висліди)

Ще в 1958 р. на засіданні Централі Українців Католиків Торонтонської Єпархії на пропозицію п-і К. Гарасевич, рішено започаткувати двотижневі Вишкільні Курси для нашої молоді Торонтонської Єпархії. Цю думку підтримав тодішній Духовний Провідник Єпарх. Управи УКЮ — о. Н. Свірський і вже в 1959 р., в другій половині серпня, задум став дійсністю. На оселю "Вілля Марії", парохії Матері Божої в Судбурах, приїхала молодь. Було їх — тих перших представників наших парохій — 58 усіх. Помочі Впр. Отців і жертвенності наших церковних організацій, треба завдячувати цей успішний початок. Спомин про цей момент викликає вдоволення і радість у серцях тих людей, які починали це виховне діло для молоді, діло, що вимагало багато доброї волі, віри і почуття громадянського обов'язку.

Статут УКЮ не передбачив росту і все нових потреб, що їх приносить час. Ще сьогодні ця молодь, по майже тридцяти роках існування організації, пляне й працює сама, при доривочній лише співпраці братніх організацій Світського Апостоляту. Правда, тут і там по парохіях люди доброї волі стараються зрозуміти потреби й положення молоді та їй помагають. Та цього не можна порівняти до тієї помочі й опіки, що її мають ті молодечі організації, при котрих є Батьківські Комітети!

Поміж першими учасниками Курсів була молодь вищих кляс гайскулу, а навіть студенти університетів. Та учасники змінялися, як змінялися й учителі. Але молодь дальше приїздить дуже ідейна, повна життєрадісности й охоти охопити за короткий час матеріял, може в деяких випадках і за тяжкий для неї. Це було великою заохотою для вчителів. Ми раділи їх зацікавленням та пильністю. Курси були життевим доказом, що коли дати молодим людям довір'я, відвічальність і нагоду, то вони здивують найтвердших циників своїми досягами. Молодість має величезні, невикористані сили енергії. Якщо їх відкриється і спрямується у відповідне русло, тоді, здається, немає за великих гір, яких вони не могли б зрушити.

Для Української Католицької Молоді треба провідників великого калібру. Цими провідниками мусять бути особи зрілі, духово розвинені, як інтелектуально, так і соціяльно. Курси базувались якраз на цих трьох вимогах розвитку молодої людини в дозрілу особу.

На курсах християнським життям треба жити цілих 24 години дня, а не лише в часі Служби Божої. Це була засада, яка домінувала в цілому духовому житті на курсах. День починався молитвою — ранішньою Св. Літургією, в якій брали участь усі приявні на оселі. Цілоденні зайняття кінчалися молебнем.

Теми викладів на Курсах були приблизно такі: ідеологія, організаційна побудова УКЮ, теологія для мирян, передавана молоді в дуже нескладний спосіб, для кращого зрозуміння цілі життя християнина на землі. Цікаво — ця тема була дуже часто багато обговорювана навіть на перервах і вечірніх дискусіях. А дальше: світський апостолят, значення Хрещення, Містичне Тіло Христа, український обряд, українська культура, чи культурній модерній людині вистачає знання тільки одної (розговірної) мови, християнська молодь очима лікаря, і под.

Викладачами на Курсах за вісім літ їхнього існування були: (в поазбучному порядку): о. М. Боссий, п-і У. Бігус-Смеречинська, о. Т. Гарасимчук, п-і К. Гарасевич, п-і Ю. Гробельська, о. Р. Даниляк, о. В. Дзюрман, п. А. Жук, о. В. Жолкевич, о. Й. Кутний, п-і З. Ліниця, о. Б. Мулик, ЧСВВ, п. Д. Онищук, о. Т. Прийма, п-і М. Тракало-Сеник, о. Й. Шкварок, ЧСВВ, о. І. Татарин, о. С. Якимишин, ЧСВВ, п. Д. Яник.

Курси закінчувано звичайно забавою з прийняттям для молоді, яку спонзорували пані з Відділу ЛУКЖ місцевости, де відбувалися Курси.

Світлими моментами Курсів були відвідини наших Преосвященних Владик, гостей нашої Єпархії: з далеко Югославії — Високопреосвященніший архиепископ Гавриїл і Його епископ-помічник Йоахим, а зі Саскатуну — Преосвященніший Владика Андрій.

На закінчення Курсів щороку приїздив наш Владика Ісидор, відправляв для учасників Курсів Божественну Літургію, промовляв до молоді своє архипастирське слово та роздавав пильним учасникам уфундовані нагороди.

К. Г.

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, etc.

1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.

Phone: 536-6-0982

АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

Д-р Михайло Росляк

МОЯ КОРОТКА АВТОБІОГРАФІЯ

(Продовження)

У половині серпня 1918 року, користаючи зі свого особистого знайомства з пор. д-ром В. Старосольським, який у тому часі був у команді Легіону, я поінформував його про свій намір поїхати до Станиславова й побути там два місяці на спеціяльному курсі для військовиків для підготови їх до здавки матури. Д-р Старосольський порадив мені зголоситися до звіту в тій справі, що я негайно зробив і дістав від команди Легіону двомісячну відпустку. Зараз виїхав до Станиславова та був там на цілому курсі. Було нас там тоді яких двадцять курсантів із різних військових частин. По закінченні цього курсу ми всі склали іспит зрілости і 30 жовтня вечором я вибрався поїздом до Чорткова відвідати родину в Звлісці, а звідтам поїхав дальше до своєї частини в Україну.

На станції в Станиславові я довідався, що у Відні вибухла революція, австрійський цісар Карло зрезигнував та що зближається кінець чотирилітньої війни. Задоволений із закінчення гімназії й одержання свідоцтва іспиту зрілости та з новими надіями на невідоме найближче майбутнє в зв'язку із закінченням війни, я поїхав нічним поїздом із Станиславова до Чорткова, де приїхав наступного дня дуже вчасним ранком. Тому, що я міг поїхати з Чорткова іншим поїздом до Залісся щойно вечором, то мав цілий день на відвідини Чорткова та евентуальну зустріч із деким із моїх давніх знайомих, які могли в той час тут перебувати. Отже я передав свої речі на перехування до багажника та пустився залізничою дорогою через Долішню Вигнанку до середини міста.

Ідучи вул. Міцкевича від костела оо. Домініканів у напрямі Українського Народнього Дому, я здалека завважив, що згори прямує до міста австрійський старшина вищої ранги в товаристві молодшого австрійського старшини. Коли я зблизився до них і поздоровив їх, старший старшина з ранги майор, задержав мене, питаючи, що я тепер у Чорткові роблю. Я поінформував його, що повертаюся зі Станиславова по здавці гімназійної матури до своєї частини, Легіону УСС в Україну. Розмова велася українською мовою, бо обидва старшини були Українці, старший із них був саме тоді місцевим комендантом чортківської залоги і звався майор Віктор Оробко, родом із Буковини, а другий був його ад'ютантом. Майор Оробко заявив мені, що Легіон УСС перенесений з України до Чернівців, отже на його наказ я маю залишитися в Чорткові і дальше їхати не смію, а пополудні того ж дня маю зголоситись у великій залі Українського Народнього Дому, де дістану нове службове призначення. Я подякував за уділені мені інформації та військовий наказ військовим способом "на ваш приказ, пане отамане", та, засалютувавши, відійшов у напрямі УНДому.

Пополудні на сходинах українських старшин, підстаршин та інтелігентних стрільців, званих в австрійській армії однорічниками, до яких і я в той час належав, повідомлено зібраних, що наступної ночі в Чорткові Українці переберуть владу від австрійських урядовців. Те саме має статися тієї ночі у Львові та по всіх містах Галичини й Буковини. Тоді призначено кожному з присутніх на тому зібранні докладну дію його дальшої військової служби. Командантом місцевого залізничого двірця, що був у той час важливим військовим і транспортовим пунктом, призначено четаря УСС Теофіла Мойсейовича, що в той час перебував на відпустці при родині, а мене призначено його заступником. До моїх обов'язків належало негайно по обняттї команди двірця, зорганізувати охорону державного, зокрема ж військового майна та подбати про розброєння переїздяючих через Чортків австрійських і німецьких військових транспортів з України, якщо такі ще передше денебудь не були розброєні.

По обняттю Українцями влади, першим наказом окружного коменданта в Чорткові, отамана В. Оробка, було іменувати мене підхорунжим. Рівночасно потверджено моє службове призначення до команди залізничого двірця в характері заступника коменданта. Ці обов'язки я виконував до половини грудня, коли то мене приказом окружного коменданта підвищено до ранги хорунжого з одночасним відкомандуванням мене до диспозиції Начальної Команди УГА, урядуючої в той час у Ходорові. Звідтам вислано мене на підльвівський боєвий фронт до села Сокільники і там приділено до підгаєцької сотні, якою командував чет. Роман Домбчевський. Я був першим старшиною до помочі названому командантові, який досі в тій сотні, що нараховувала яких 180 мужа боєвого стану, мав лише самих підстаршин у характері чотових командантів. Цю сотню — опісля з іще дальшою сотнею з Жидачева та опісля ще двох дальших сотень із Станиславова — зорганізовано в комбінований курінь під-командою пор. Лева Лісковацького, якого ад'ютантом був чет. Михайло Могильняк. У цій сотні я був до часу польського наступу під-

час тогорічних великодніх свят. Тиждень по Великодні 1919 року Команда нашого бойового відтинка в Наварії післала мене до Бібрки на перевишкіл у ділянці скорострілів, бо був великий брак старшин із таким вишколом. По закінченні того вишколу я повернувся на фронт, де мене призначено командантом скорострільної сотні першого куреня 6-го полку третьої Бережанської бригади. На цьому становищі я перебув цілу воєнну кампанію в часі тодішніх наших визвольних змагань, найперше в Галичині, опісля в Україні, де мене Начальна Команда УГА підвела була своїм приказом із липня 1919 року до ранги четаря.

У бою під Чудновом весною 1920 року серед наших частин я попав до польської неволі разом із рештками бойових частин колишнього другого корпусу УГА, опісля, за большевиків, перейменованого на першу бригаду ЧУГА під командою сот. УСС Богдана Білинкевича. Нас перевезено через Тернопіль, Львів і Познань до табору полонених у Тухолі на Поморю, де я був лише три місяці в звідти втік до Німеччини, звідки знову ж дістався до чеської Праги, а опісля до табору наших інтернованих у Ліберці в Судетах.

У Ліберці я закінчав однорічний торговельний курс у тамошній німецькій торговельній академії, призначений для гімназійних абсольвентів, а одночасно в квітні 1921 року поїхав я був до Праги, де записався на правничий факультет Празького Карлового Університету; це один із найстарших університетів Европи. Цей університет я закінчив у грудні 1923 р. дипломом доктора прав і політично-суспільних наук.

У часі свого побуту в Празі я весь час брав активну участь у студентському житті. Найперше був головою Правничої Громади, що була секцією загально-студентської організації Української Академічної Громади. Опісля був я першим генеральним секретарем ЦЕСУС-а, коли його зорганізовано на весну 1922 року. Дальше був я заступником президента ЦЕСУС-а і головою його Економічного Відділу та брав живу участь у всіх з'їздах цієї студентської централі та в усіх сходинах і зборах різних студентських організацій. (Д. б.)

НАЙНОВІША КНИЖКА

М. Галинський

ОСІННЄ ЛИСТЯ

оповідання й нариси

Стор. 392. Ціна $4.50

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ДИРЕКЦІЯ ВИШКІЛЬНИХ КУРСІВ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО ЮНАЦТВА В ТОРОНТІ

Торонто 19 травня 1967 р.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подаємо до відома, що цьогорічні Вишкільні Курси для Української Католицької Молоді відбудуться на "Вілля Марії" біля Судбур. Курси відбудуться рівночасно для дівчат і хлопців, із тим, що хлопці будуть приміщені на сусідній оселі УНО. Курси триватимуть від дня 13-го до 27-го серпня 1967 р.

Охочих узяти участь у Вишкільних Курсах просимо зголошуватись у місцевих Всч. Отців Парохів або Управах місцевих Відділів УКЮ.

Докладні й подрібні інформації для будучих учасників Курсів будуть подані ще в окремому обіжнику. —

За Дирекцію Вишкільних Курсів УКЮ:

Катря Гарасевич — голова

о. Марко Зазуля, ЧСВВ — Духовний Провідник

Мирослав Антонів — голова Єпарх. Управи

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

НОВИЙ ВИПУСК:

о. др. Степан Семчук

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ

Життя великого подвижника Української Церкви часів св. Йосафата.

Торонто Р. Б. 1967.

Ціна $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НОВА КНИЖКА

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ

Видання для народу з 54 ілюстраціями

Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ

Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965

Стор. 240 — Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS,

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Анна Потопник

ЮДИНІ ЖЕРТВИ

Відкинений Марійкою конкурент до її руки став із приходом Совєтів міліціонером. Тепер була йому нагода пімстити подразнену амбіцію: він видає Марійчиного чоловіка як "ворога народу", бо майбутнього "служителя культу" — большевикам.

За свою ревну працю в користь ворога, авансував скоро. Думав, що — чейже з'єднає собі симпатію Марійки.

Але дарма!

Пізнала вона, що колишній шкільний товариш це підлий зрадник свого народу, а для неї — смертельний ворог.

Три роки щасливого подружнього життя — минули мов сон!

Що більше не побачить чоловіка — а діти не будуть мати батька — може завдячувати тільки колишньому конкурентові.

Була темна й глуха ніч. Навіть зірок не було на небі. Чи поховалися, щоб не бути свідками гидких злочинів нелюда?

А однак, були це люди — були це колишні друзі, які тепер — на послугах ворога — вештаються ночами по селах, арештуючи невинних людей.

У таку то ніч збудив Марійку сильний грюкіт у фронтові двері. Підійшла до вікна побачити, хто це так на силу добивається.

Перед хатою стояли міліціонери.

Марійка скочила в другі двері рятуватися втечею, але і ті були заставлені. Утеча була неможлива!

Від стукоту й крику: "Собірайсь з ребятамі" — всіх у хаті поставили на ноги. Марійка тремтячими руками збирала наляканих двоє діточок та рясними сльозами скроплювала їхні ліжечка. Батьки тулили Марійку й двоє внучат до своїх грудей та ридали на всю хату.

Але серця ворогів були закам'янілі, навіть для малят, що мусіли ділити долю нещасної матері, йдучи з нею на заслання.

На прохання залишити невинних дітей дома — не дозволили.

Коли були готові, рідня провадила Марійку. Захмарилося небо. Від залізничних торів долітав стукіт потягів, що везли безнастанно транспорт за транспортом на схід.

Привезли їх на станцію, куди довозили все більше нових людей із сусідніх сіл. Готувався новий транспорт на далекі простори Сибіру чи Казахстану.

Довкруги залізничної станції стояла товпа народу — це рідня проводила своїх найближчих у далеку незнану дорогу.

Вперта думка, щоб хоч меншого Степанка залишити на рідних землях — не сходила Марійці з голови.

Кілька разів скидала вона його незамітно з вантажного авта на руки батьків, але зараз же міліціонер приносив назад налякану дитину.

Заслання з двома дрібними діточками — каменем гнітило її душу.

Світало, коли стали вантажити їх — кількадесять душ на один товаровий вагон. Запльомбовано двері й потяг рушив.

Нестерпний тягар мовчанкою заляг вагони. З усіх закамарків вилазила зла, мовчазна тиша. Ніхто не мав сили перервати її, чи знищити хоч-би одним словом.

Погляди всіх закам'янілі. Мужчини стояли довкруги стін, жінки примістилися на долівці, тримаючи дітей на колінах, менших при грудях.

Багато із мужчин готувалися до втечі й нишком укладали пляни.

Поїзд гнав на цілу силу пари. Користаючи зі стукоту коліс та свисту машини підважують дошки стін і долівки.

Вискакувати з вагону при такій скорості, було дуже рисковно.

Але їм було все одно!

Хвилинами поїзд минав якісь станції, звільняв бігу. — Це дало надію приготованим до втечі. Але ось! — поїзд знов набирав ще більшого розгону.

Нараз проникливий свист льокомотиви пронизав вечірню тишину.

Поїзд задержався. Що сталося?

Військовий транспортовий поїзд змусив їх задержатися на бічних торах. Чути було голоси людей, які щоденно збираються при переїзджаючих транспортах. Може їм у дечому поможуть?

Дарма! Засланці відгороджені від світу грубими дошками вагонів. Одні одних бачити не можуть.

Вертаються люди засумовані — несуть нишком біль і сльози до своїх хат!

Але з затримки поїзду на бічних торах скористали приготовані й... вибралися на волю!

Навздогін за ними Марійка викинула завинену в коц дитину, якій встигла лише припняти приготоване заздалегідь на карточці написане ім'я "Степанко".

І знов поїзд рушив.

Марійчине серце стрепенулося. А може Степанко попав під колеса поїзду і згинув?

Але якась непереможна сила казала їй це зробити.

Врешті опинилися за межами рідної землі. На найближчій станції задержали поїзд та перший раз на особу роздали по скибці хліба й чашці чорної води, яку називали "чаєм".

Тут же й розподілили в'язнів за фізичною спроможністю до праці та повезли у різні частини Азії.

Марійка осталась лише з Андрійком, а Степанко залишився покинений на рідних землях. Біль шарпав материнське серце. Чи знайде хто його? — Чи загине від холоду й голоду при залізничному шляху?

Рука Всевишнього креслить людині її життєвий шлях — тільки треба покоритись Божій волі.

Горпинина хата стояла за селом. Коли зникли останні вагони поїзду, яким приглядалася й Горпина — довго ще стояла вона у воротях та дивилася в далечінь, де гинули тіні транспорту.

Пронеслося цукотіння коліс у нічній тиші, а з ним понісся стогін невинних людей.

Залишилися лиш дві вузькі, блискучі в місячному сяйві шини.

— Повезли — прошепотіла.

Повезли туди, звідкіля вже вороття немає. Ба хто ж видержить цю страшну нужду, яка панує у таборах СССР? — думала Горпина.

Заскрипіли двері й увійшла в хату.

Нараз почула квиління. — "Пугач віщує нещастя" — думає Горпина.

Перехрестилась. — Господи, хорони від лихого — шепоче.

Але квиління не втихає. Вийшла перед хату. Надслухує. Квиління, наче немовлятя. Старечі ноги пошкандибали вбік голосу. Наблизилась: у місячному сяйві унизу залізничного напису, бачить — щось завинене.

Цуценя — чи коза? — Підняла на руки. — О, Матінко Божа! — Дитинка з червоними від зимна щічками. Кулачки все з голоду й квилить. А мокре, мокре! Вхопила, у запаску загорнула й побігла щомога в хату. Кладе на ліжко, розтирає замерзлі ручки, перевиває в сухе, гріє молоко — годує.

Уже не буде сама.

Знайдену карточку "Степанко" заховала глибоко у скриню.

І піклується малим, пеленочки сушить, годує, колише, приспівує. — А воно ручки до неї як до мами простягає — усміхається. — Горпина голубить свій скарб, із рук не спускає. — Це Господь нагородив її за рідні діти, які розійшлися по світу.

З літами виріс Степанко на кремезного юнака. Вечорами, бувало Горпина розказує звідкіля він у неї взявся.

А він затискає кулаки — й обіцює кару тим, що знівечили його родинне гніздо та розлучили родичів, що їх він ще й не встиг добре пізнати.

Стає грізний. Очі іскрами сиплять, чоло морщиться з досади.

(Далі буде)

ДО ХВАЛЬНОЇ РЕДАКЦІЇ ЖУРНАЛУ "СВІТЛО"

Хвальна Редакціє!

У Вашому журналі "Світло" за березень 1967 р., ч. 3, надрукована цікава статтяГаврила М'яловського "Смерть і похорон Наталени Королевої". На жаль, автор ужив там твердження, яке розходиться з правдою і яке треба виправити.

На 111 стор. в статті написано там: "...зустрів у місті священика католицької церкви Кошеця (Югославець — тут варт згадати, що рід нашого славного диригента Олександра Кошиця також походить із Югославії)..."

Готуючи до видання другу книжку "Спогадів Олександра Кошиця", що було 1948 р., я особисто переконував Дирекцію Осередку Української Культури й Освіти у Вінніпезі, щоб у кінці спогадів додати "Історію роду Кошиців". Так і сталось. "Спогади..." вийшли 1948 р. і на стор. 259-272 поданий герб роду Кошиців (герб Порай) та повний опис історії роду. Ця історія дуже цікава. Цей рід знаний із X-го століття й основоположником його був на Литві Нікіфор Кошич із Косціна, що був із князів Савої в Сардинському королівстві, сам із роду Розинів. На стор. 269-ій написано: "Отже, Воєводство Київське, Овручський повіт, був "здревле" осідком роду Порай-Кошиців до 28. IX. 1774 р., а з цього року — повіт Радомишльський до 2. X. 1836 р., коли Антон Андрієвич Кошиць помер, а сини його були в Петербурзі й Москві."

З історії роду Кошиців виходить, що ніхто з них не був у Югославії (цей термін нічого не говорить про національність, а тільки про певну географічну територію).

Тут годиться також пригадати, що Олександр Кошиць був у дружніх відносинах із родиною Короліва-Старого й листувався з ними і з Америки. Листи переховуються в Осередку УКО у Вінніпезі.

І пишучий ці стрічки мав велику приємність у товаристві д-ра А. Яковенка побувати в гостинній хаті Короліва-Старого в Мельниках, у Чехії, ще 1924 року.

д-р Павло Маценко

КРОВ СВЯТОГО ЯНУАРІЯ ВИКЛИКАЛА ВЕЛИКЕ ЗАТРИВОЖЕННЯ В НЕАПОЛІ

В італійському м. Неаполі зберігається кров св. мученика Януарія, з якою зв'язане спеціяльне чудо, що його годі природно пояснити. Чудо з кров'ю св. Януарія відбувається звичайно двічі в році, а саме: на 19-го вересня, тобто в день Святого; та в першу суботу травня. Цього року якраз у згадану суботу чудо не відбулося, що викликало серед неаполітанців велике затривожения, які пояснюють це — а й історія здається, це потверджує — як злий знак на найближчу майбутність.

Обі ампулки зо засохлою кров'ю мученика Януарія, який згинув у часі Діоклетіянового переслідування християн, — як кожного року — в першу суботу травня в урочистій процесії перенесено з катедри до базиліки св. Кляри, де знаходяться мощі голови Святого. Тисячі народу під проводом неапольського Архиєпископа Урзі чекали в базиліці добрих дві години на хвилину, в якій кров ув ампулках, оживаючи, зі сухого стану переходить у пливкий, а при тому хвилюється. Це чудесне, в водночас і цікаве явище, природно й науково досі ніхто не міг пояснити. Цього року — коли по так довгому вичікуванні чудо не повторилося — віднесено ампулки з кров'ю назад до катедри, де далі, ген поза північ, молилися люди.

У неділю вже від райку в усіх церквах Неаполю відбувалися моління, щоб чудо повторилося, але безуспішно. Все ж таки мармуровий блюк у Поццуолі, де, за переданням стято голову Святому, легко почервонів, хоч не так сильно, як звичайно, коли кров оживає. Те, що кров не ожила, не сталося перший раз, але вже теж давніше таке бувало. Звичайно, коли чуда не було, тому теж і неапольці так затривожилися, то по такому приходила якась катастрофа: голод, пошесть, землетрус чи якесь інше нещастя.

Все ж таки чудо повторилося! Із 24-годинним опізненням, але повторилося, бо замість у суботу сталося в неділю в годині 6.20 вечора по цілоденній молитві народу, який не залишав катедри. Тоді архиєпископ Урзі відслужив благодарне Богослужения з "Тебе Бога хвалим".

Владика Ніл Саварин уділяє священичі свячення Василіянському монахові — о. Теодосієві Сенишинові. Новопосвяченому о. Теодосієві бажаємо щедрого Божого благословення в праці на Христовій ниві людських душ.

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

Войнаровський згорнув усі три мапи, перев'язав їх биндою і поклав у куток. Аврора дивилася бачно на Войнаровського та, коли він підійшов до стола, щоб узяти свічник, спитала:

— Коли це має бути?

— Не пізніше 2-ох — 3-ох років. Але вже тепер за наказом Петра його емісари порозїздилися по Західній Европі та викуповують усі книжки й мапи, щоб ні сліду не лишилося по назві "Московія" чи "Московітія".

Потакнула головою.

— Так, це правда! Тільки мені казали, що ці всі речі купується до бібліотеки новоствореної Академії Наук у Петербурзі.

Войнаровський узяв свічник та тихо засміявся:

— Невже ти забула, що в політиці дуже рідко називають речі по імені? Але ходім, Авро, мені вже час їхати!

— Ходімо! — погодилася Аврора. — Одначе перед дорогою ще перекусиш, перекуска готова і ти за дві-три години вже будеш у Гамбурзі.

Коли ввійшли до вітальні, Аврора підійшла до стола, взяла невеличкий срібний дзвоник, що стояв на середині стола, та тричі сильно подзвонила.

Двері розкрились і в них появився юнак у ловецькому одязі.

— Гайнріх! — звернулася до нього графиня Кенігсмарк — скажи, щоб подавали до стола!

— Так, ваша високосте! — вклонився юнак і щез за дверима.

— Як ти його назвав? — звернулася до Войнаровського, який поставив свічник на столі і, задумано стояв біля нього.

— Кого? — спитав Войнаровський.

— Гайнріха! Ти назвав його по-українськи якось так приємно для вуха, але я не можу запам'ятати цього слова.

— Гайдучок! — усміхнувся Войнаровський.

— О! Хайдучок! — сказала помалу й підійшла до Войнаровського. — Ти щось задумався, Андре? — спитала ніжно.

Глянув їй у вічі:

— Сказати тобі правду? Не хочеться мені їхати звідсіля!

Хотіла щось відповісти, але застукано в двері й у них появився гайдучок із свічником та низько вклонившися, доповів:

— До стола подано, ваша високосте!

Войнаровський подав руку графині Кенігсмарк і, попереджені гайдучком, який ніс засвічений свічник, перейшли малу вітальню й увійшли до малої їдальні, де їх у дверях глибоким поклоном привітав старший лакей, теж одягнений у ловецький однострій.

Гайдучок Гайнріх поклав свічник на столику в куті та став коло дверей, старший лакей підійшов до накритого стола.

Аврора звернулася до старшого лакея:

— Дякую, Франце! Ми обслуговуватиемо себе самі! Можете відійти!

Оба лакеї вклонилися і вийшли з кімнати.

Аврора взяла за руку Войнаровського й повела до стола.

Стіл був накритий на дві особи сніжнобілим обрусом, посередині якого був вигаптований герб графів Кенігсмарк. На срібних мисках, що виблискували у рясному світлі свіч, які прикріплені до стін їдальні, кидали згори світла, були розложені риби, м'ясиво, овочі, а на невеличкому столику на колісцятках, побіч стола, стояли чарки й келихи з кришталю разом із пляшками з вином і запіканкою.

А побіч накриття, до якого повела Аврора Войнаровського, стояла золота чаша, вибита самоцвітним камінням, блиски якого грали різними барвами.

Графиня Кенігсмарк узяла чашу в руку й подала Войнаровському.

— Це мій подарунок для тебе, Андре! Ти напевно забув: сьогодні минає місяць з часу, коли ти вперве спитав мене: чи можна до вас, графине, сказати: Авро?

Войнаровський узяв у руку золоту чашу: була вона з важкого, кутого золота й по одному боці був вигравірований герб Войнаровських, а по другому боці часі герб Української Держави. В оба герби були вплетені самоцвіти.

— Чудова чаша! — шепнув Войнаровський, цілуючи руку Аври. — Чим же ж я зможу віддячитися тобі Авро, за цей прекрасний подарунок?

— Ти вже мені віддячився, мій хлопче! Своїм довір'ям до мене! А це більше як наше "кохання", про яке вже плещуть різні графині й маркізи. Врешті пригадуєш, що я тобі тоді, коли ми почали говорити собі по імені, сказала?

— Дуже добре пригадую! — всміхнувся Войнаровський. — А колись історики напишуть:

"Після того, коли король Август II Сильний покинув свою любку, Аврору графиню Кенігсмарк, вона стала любкою українського князя Андрія Войнаровського!"

Аврора сердечно дозсміялася:

— Прекрасно! І повір мені, коханий мій сину, Андре, що воно так буде! Але тепер налий нам вина, вип'ємо за успіх нашої справи, щоб ти з тієї чаші міг випити в Києві за успіх і велич Незалежної Української Держави!

Войнаровський підійшов до другого накриття, взяв звідтам кришталевий келих та поклав разом із чашею на маленькому столику на колісцятах. Відчинив пляшку та, коли саме почав наливати вино, у двері їдальні застукано.

— Хто це? — гостро спитала Аврора.

— Це я, Франц, ваша високосте!

— Увійди!

Двері відкрилися і ввійшов старший лакей, несучи на срібному підносі листа. Підійшов до графині Кенігсмарк і, вклонившись, сказав:

— Прошу вибачити, ваша високосте, прибув надзвичайний посланець із Гамбурга та просив негайно передати цього листа. Посланець чекає на відповідь.

Графиня взяла листа, кинула на нього оком і подала Войнаровському.

— Це тобі, Андре!

Войнаровський швидко, не докінчивши наливати в чашу вина, розірвав коверту й почав читати.

Лист був писаний по-англійськи:

Дорогий Друже,

Король Юрій I, який тепер перебуває на замку Готенбург, а це недалеко від місця теперішнього твого побуту, завтра а найпізніше післязавтра, їде в Шотляндію, щоб переконати Шотляндців, що їм найкраще буде жити в Об'єдианому Королівстві Великої Британії. Думаю, що Шотляндці не дуже згідні зі своїм новим королем і тому побут короля Юрія I в цій милій країні продовжиться невідомо доки. Тому раджу Тобі негайно виїхати до Готенбургу, бо в Гамбурзі ніхто Тебе не очікує, крім

відданого Тобі щиро друга
Шеваліє де Мезон Руж.

Войнаровський подав листа Аврорі, ця швидко прочитала його й віддала йому назад.

— Треба їхати негайно! — сказав неначе до себе Войнаровський, ховаючи листа в кишеню.

— Як далеко цей Готенбург? — спитав.

— Зовсім недалеко! — відповіла графиня Кенігсмарк. — Ближче, як Гамбург.

— Які накази, ваша високосте? — спитав старший лакей, звертаючися до графині

— Хай негайно заїжджає карита князя і скажеш, Франце, лакеєві князя, щоб усі речі приготовив до подорожі.

— Він уже готовий до подорожі й усі речі запаковані, ваша високосте! А що сказати післанцеві, який чекає на відповідь?

Аврора глянула питаюче на Войнаровського.

— Скажіть, Франце, післанцеві, щоб переказав від мене два слова: все в порядку! — сказав Войнаровський.

— Так, ваша милосте! — вклонився старий лакей.

— І хай мій лакей дасть післанцеві одного золотого дуката за дорогу — додав Войнаровський.

— Так, ваша милосте! — І звертаючись до графині Кенігсмарк, старший лакей спитав:

— Чи вже все, ваша високосте?

— Скажеш Оттонові, Франце, щоб десять стрільців супроводжало князя Войнаровського аж брам Готенбурга. Отто дорогу через ліси знає мабуть добре?

— Напевно, ваша високосте!

Старший лакей уклонився й вийшов із кімнати.

Аврора підійшла до столика й підняла свій келих:

— Тепер ми можемо, Андре, докінчити наш тост!

Войнаровський хитнув головою:

— Коли б я був забобонний, то сказав би на цей наш перерваний тост: поганий знак!

Аврора торкнула легко своїм келихом чашу Войнаровського:

— Навпаки, напередодні твого, може найважливішого дипломатичного кроку, ми сповнюємо наш тост: за успіх!

Випили душком.

— Дозволиш, що попрощаюся? — взяв її руку Войнаровський і притулив до уст.

— Думаю, що не надовго, мій хлопче! Адже ж чергового тижня ми бачимося на прийомі у графині Ассен. Ти запрошений туди?

— Очевидно. І тоді я тобі розкажу все. Але чашу я беру з собою!

— Безумовно! Саме був би це злий знак, коли б ти її десь залишив!

— До побачення, Авро! І дякую сердечно за все, зокрема ж за подарунок!

— Будь здоров, хлопче!

Войнаровський узяв сервету зі стола, завинув у неї чашу та швидким кроком вийшов із кімнати.

Хвилинку Аврора дивилася на двері, що замкнулися за Войнаровським, відтак перейшла до півтемної вітальні, відкрила двері на

веранду, станула на порозі й глянула вниз. Карита запряжена в четверню була освічена двома смолоскипами, що їх держали стрільці на конях. Решта вершників стояли позаду карити. По хвилині із входових дверей вийшов Войнаровський і швидким кроком підійшов до карити. Старший стрілець Отто віддав військовий поклін, відкрив дверцятка карити та, замкнувши їх за Войнаровським, скочив на коня, під'їхав попереду карити й підніс праву руку вгору. Карита рушила, двох вершників зі смолоскипами їхали зараз за Оттоном попереду, решта вершників рядом по обох боках карити.

А графиня Аврора Кенігсмарк стояла непорушно на порозі, дивлячись на білі плямки смолоскипів, що помалу гинули в гущі лісів.

VI РОЗДІЛ

ШЕВАЛІЄ ДЕ МЕЗОН РУЖ

На обличчі графа Толстого появилася облеслива усмішка. Потирав руку об руку, стараючися своїм словам надати якнайбільше щирого тону.

— Очевидно, очевидно, пане графе, ваше становище як прем'єр-міністра Його Величества короля Августа II дуже важке. Я вповні вас, пане графе, розумію, я ж старий дипломат, але й ви повинні мене зрозуміти, хоч повторюю, я в побуті добродія Андрія Войнаровського в Гамбургу нічого такого небезпечного не бачу... Очевидно, це моя особиста гадка, а ми — і тут знову улеслива усмішка появилась на товстих устах графа Толстого — ми, дипломати, своєю гадкою не кермуємось...

Граф Флемінг прижмуреними очима глядів на Толстого і на його сухому обличчі майнула знуджена усмішка. Почекав хвилинку, після слів Толстого, неначе роздумуючи, а відтак помалу, слово по слові сказав:

— Дуже мені прикро, пане графе, що я не можу виконати бажання Його Величества царя Петра та прошу Його Величеству висловити в моєму імені мою глибоку пошану. Андрій князь Войнаровський є полковником гвардії короля Швеції Карла XII, він є громадянином королівства Швеції, і тим самим ми не маємо ніякої влади над ним. Він є поза законом, пане графе, і ви це мусите зрозуміти... Мені незвичайно прикро відмовити вашому проханню, пане графе, але мушу це вчинити!

На грубих губах графа Толстого знову появилась улеслива усмішка.

— Ексцеленціе, щераз повторюю, що я вас уповні розумію, але хіба не можна найти сотні різних причин, мовляв, — і тут Толстой потер знов руку об руку, — наприклад, дана особа не бажана, її неморальні вчинки...

Граф Флемінг відкрив широко очі:

— Що ви цим хочете сказати, пане графе?

Толстой зніяковів:

— Нічого, нічого... Я тільки думаю, що як хтось хоче найти якусь причину, то її завжди може знайти...

На чолі Флемінга появилася глибока дозема пруга:

— Дозвольте звернути вам увагу, пане графе, та щераз це підкреслюю, що князь Войнаровський тішиться великою пошаною серед нас усіх.

Обличчя Толстого почервоніло; видно було, що він силою здержується, щоб не вибухнути.

— Вже те саме, що він, звичайний собі шляхтич, присвоїв собі титул князя, вистачить, щоб його усунути з Гамбурга, як небажану особу.

Граф Флемінг посміхнувся:

— Вас хтось мильно поінформував, пане графе, про шляхетський титул князя Войнаровського. Нам усім тут уповні вистачає, що князя Войнаровського, як принца-наслідника володаря України, князя Священної Римської Імперії, Гетьмана Івана Мазепи, впровадив на двір Його Величества короля Августа II амбасадор короля Швеції Карла XII, генерал Велінг.

Толстой прикусив губи і не промовив уже ні слова. А граф Флемінг по хвилині, з легкоглумливою посмішкою на устах, продовжував:

— Єдиною моєю порадою може бути те, що я вже раніше вам сказав, пане графе: звернiться до амбасадора Його Величества короля Швеції Карла XII, генерала Велінга, який рівночасно є командантом шведських військ у Бремені. Він має право навіть домагатися нашої помочі, якщо йдеться про усунення небажаної особи з терену Гамбурга, але й на це мусимо мати згоду Високої Ради міста. Адже ж Гамбург — Вільне Місто, пане графе.

— Так, очевидно, розумію, розумію! — притакнув граф Толстой. — А коли б, наприклад, очевидно, я говорю тільки теоретично, це зовсім не стосується особи добродія Войнаровського, коли б, наприклад, дана особа була перешкодою в нав'язанні добрих дипломатичних взаємин між Гамбургом і якоюсь державою, то хто має право домагатися усунення даної особи?

(Далі буде)

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ВШАНУВАЛИ НАШУ ПІОНЕРКУ-ВЧИТЕЛЬКУ

Від 20-тих років проживає у Ванкувері наша піонерка - вчителька панна Емілія Білинська. Приятельки зробили їй несподіванку з нагоди уродин у формі приятельської зустрічі в її домі.

П-а Емілія Білинська

Ініціяторкою була пані К. Жешкевич.

У домі соленізантки зібралося тридцять добрих знайомих, між ними і молодий священик ЧСВВ о. Ісидор Дзядик. Він щиро вітав соленізантку з нагоди уродин, шануючи в ній рівночасно вчительку своєї мами, яка походить з околиці Вонди коло Саскатуну, де панна Білинська починала свою професійну працю 50 років тому.

Приємно згадує панна Білинська, як весною 1917 р. поїхала вона з другою молоденькою тоді вчителькою панною Марією Корецькою між українських поселенців у Вонді. У тім же році вони обидві закінчили були студії в т. зв. "нормал" у Саскатуні. Молодими вчительками заопікувався був по батьківськи шкільний організатор пок. п. Юліян Андрухович. Панну Білинську приділив він до школи "Україна". Там стрінула вона наших перших учителів, пок. п. Юрія Шкварка (пізнішого адвоката), пок. п. Т. Марцінова та інших. З наших піонерів фармерів мило згадує такі прізвища як Рибчинські, Рак, Боднарі й інші. Пан Андрухович одинокий мав форда, яким возив обидві вчительки на відпусти на поблизькі українські поселення: Ланівці, Св. Юліян, Альвена. Громади ці обслуговували оо. Василіяни, священиком тоді на ті околиці був о. Н Крижанівський, ЧСВВ. У панства Андруховичів наші вчительки проводили незабутні вечорі, часто при співі народних пісень.

Обставини наших піонерок-учительок були невідрадні. З браку помешкань приходилось замешкати зовсім самій у шкільнім будинку. Не було склепу, доводилося вчитись варити і т. і.

Пізніше панна Білинська учителювала в Шіго, Інсінгер, Кенора-Саскачеван та в Оябирн, Ерисон, Кукскріг — Манітоба.

Відтак вона перейшла на працю опіки над дітьми як "сошел воркер". На тім пості перебула 20 років у Вінніпезі.

З Вінніпегу переїхала на сталий побут до Ванкуверу, Брит. Колюмбія, де ще учителювала в Рідній Школі при парохії св. Покрови, яка є під управою отців Василіян.

Підчас приятельської зустрічі присутні зложили соленізантці грошевий дарунок, який вона призначила на укр. нар. пресу.

З нагоди уродин та ювілею вчительської праці приятелі та знайомі складають щиру подяку панні Є. Білинській за її ціложивтєву працю для української громади. Рівночасно сердечно бажають їй кріпкого здоров'я, багато радости та ще многі літа прожити серед своїх щиро відданих приятелів.

О. Гайдамовська

†

Бл. п. ЄВДОКІЯ ШЕВЧУК

Вінніпег, Манітоба

Перед замкненням цього числа насилна сумна вістка про смерть бл. п. Євдокії Шевчук, мами о. Севастіяна, о. Володимира та с. Севастії, Служебниці.

Редакція "Світла" складає своє щире співчуття всій Родині Покійниці. Ширший життєпис помістимо в наступному числі.

ВІЧНА ЙМ ПАМ'ЯТЬ!

СМЕРТЬ І ПОХОРОНИ ДУШПАСТИРЯ

(Бл. п. о. Василь Зварич)

Його смерть, як і ціле життя, була тиха, спокійна. Ще ранком відправив Службу Божу, ще відвідав своїх старих приятелів, поговорив коротко й обіцяв прийти на довше по святах.

І дуже спішився, мовляв, усі господині зайняті тепер, а й він, покійний о. Василь Зварич, теж має багато праці. Казав, що добре себе почуває, побажав Веселих Свят і в 11.30 год. ранку відійшов.

А вже в 12.20 год. по пол., коли пригрівав собі молоко на кухонці, повалився на підлогу, не сказавши ні слова. Приявний при його смерти був лише о. ред. Ор. Купранець, ЧСВВ.

Бл. п. о. В. Зварич народився 29-го січня 1890 р. в Бірках Великих, повіту Тернопіль. Богословські студії закінчив у Духовній Семінарії у Львові в 1921 р. та був рукоположений на свя-

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ!
"СВІТЛО"!

щенка 21 квітня 1921 р. Преосв. Йосифом Боцяном. Зараз по тім став сотрудником у Глиняних, пов. Перемишляни, потім у 1922 р. завідателем у Магдалівці, пов. Скалат, у 1923 р. в Старому Збаражі, а опісля від 1934-1948 рр. парохом у Кривім, пов. Скалат. Скрізь залишив гарну пам'ять про себе та глибоку пошану.

Його смерть сколихнула спокійне життя всіх, що знали його. Він був помічником пароха Судбур, о. дек. Т. Прийми, лише пів року. Тільки пів року служив він судбурській українській католицькій громаді своїми молитвами, відправами, слуханням сповідей та щирими розмовами й порадами, але навіть цей короткий час вистачив, щоб вірні набрали до нього довір'я й полюбили його як батька. Мабуть нема більшого вдоволення для священика на цьому світі, як зрозуміння, довір'я й любов завірених йому людей, і таке щастя мав о. В. Зварич.

О. В. Зварич це взір священика. Побожний, щирий, лагідний, справедливий. Таким він був на рідних землях, таким залишився і тут. Це була лінія його трудолюбивого життя і її він придержувався. Це був його принцип, його філософія: служити своїй Церкві і своєму народові. Цей обов'язок ніс він з гідністю людини, що знає своє призначення і свою ціль.

Коли пишу ці рядки, стоїть мені перед очима його величня постать, усміхнене обличчя, бадьора хода і причувається слова, які любив повторяти: "Як би була згода між нами, як багато ми могли б зробити для свого народу".

Помер о. В. Зварич дня 25. IV. ц. р. на 78-му році життя, а на 47-му році священства. На еміграції жив у містечку Шварцах в Австрії, а в Канаді в Су Сент Мері, Ст. Франсис, Кірклянд Лейк і врешті в Судбурах.

„Уже того самого вечора, тобто 25 квітня в судбурській українській католицькій церкві відправлено панахиду, яку відслужив о. дек. Т. Прийма, о. д-р Купранець і о. Ю. Карпінський. Вірні виповнили церкву та зі сльозами в очах молилися за душу свого Душпастиря.

З огляду на Страсний тиждень і Великдень, похорон відложено до 2-го травня. Уже від другої години тіло Покійного лежало у відкритій домовині, а вірні відвідували його, щоб віддати пошану улюбленому священикові.

Увечорі о. д-р О. Купранець відправив Службу Божу, в асисті о. С. Смика й о. Ю. Карпінського.

До панахиди стало п'ять священиків. На панахиді була приявна сестра Покійного, п-ні А. Зварич із Су Сен Мері.

По відправах тіло о. В. Зварича відвезено до Су Сен Мері, згідно з його бажаннями, щоб бути там похороненим на кладовищі католицьких священиків.

На другий день, у середу 3-го травня, в 10-ій год. почалися вже в Су Сен Мері похоронні відправи. Панахиду відправив товариш Покійного зі студій, о. П. Джулинський із Торонта, в асисті о. Ю. Карпінського та о. Фіголя. Архиерейську Службу Божу відслужив Преосв. Ісидор у сослуженні оо.: Джулинського, Т. Прийми, Смика, Фіголя і Карпінського. Приявні були місцевий парох о. Н. Сірий та кілька священиків латинського обряду, між ними польський та хорватський. Прощальне слово виголосив о. П. Джулинський, згадуючи молодість та працю Покійника.

Похорон відбувся на католицькому цвинтарі, на частині, призначеній для католицьких священиків. Участь узяли оо. Н. Сірий, Карпінський, Смик, Фіголь.

Під час тризни, якою проводив о. Н. Сірий, промовляли о. дек. Т. Прийма, який переказав взірцеве життя о. Зварича, як священика - сотрудника, його останні хвилини та смерть, п. С. Стасюк, як делегат БУК-у зі Судбур, який переказав свої враження зі знайомства, зустрічей та розмов із Покійним з України, п. Рудий із Торонта, що повнив функції дяка в Покійного. Сестрінок Помершого, п. Томків подякував приявним за участь та гнили любови й пошани до свого доброго й шляхетного Вуйка.

Хай Милосердний Бог прийме Покійного Робітника у Христовім Виноградинку до Свого Небесного Царства!

Вічна Йому Пам'ять!

КУПЛЮ КНИЖКИ

давнішого красвого видання, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за скільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

† ВАСИЛЬ І. РУРКА

Голден-Борщів, Алберта

26 квітня 1967 р. відійшов до вічности Василь І. Рурка. Його смерть була болючою для родини та й для парафії Борщів, для котрої він поклав досить труду за свого життя.

Покійний народився 4-го вересня 1900 р. в селі Радванці повіту Сокаль, Галичина. До Канади приїхав зі своїми родичами 1904 р., маючи три роки життя. Його батьки осіли початково на "Вівер Лейку" (тепер знаний Мондер), а опісля набули свій гомстед в околиці Борщева і тут фармували. Бл. п. Василь підростав при родичах, а коли прийшов час, родичі дали його до школи Сестер у Мондері, де він навчився своєї рідної мови, читати й писати. За якийсь час побудували школу недалеко Руркових фармів, і тоді Василь ходив до тієї школи та по змозі помагав родичам при господарстві.

В 1928 р. одружився з Анною Огроднік, донькою Дмитра й Михайлини родом Баранюк. Акту вінчання довершив о. Т. Добко, ЧСВВ в Мондері. Тут Василь перебрав господарку від своїх родичів та фармував до 1954 року. В тім році Василь і Анна, його жінка, переходять до містечка Голден і тут вони набувають дім та купують автобус, яким Василь возив дітей до школи. В 1966 році став він підупадати на здоров'ї та піддався курації, однак то не помогло вже нічого його здоров'ю і в день Воскресіння Христового Василь попрощався з цим світом, прийнявши Найсв. Тайни з рук о. О. Слободяна. Похоронні богослужения почались у вівторок воскресним парастасом у Борщівськім Народнім Домі, де зійшлось багато людей віддати останню прислугу. В середу 29 при великім здвизі людей Службу Божу відслужив о. А. Слободян, а попрощав бл. п. Василя о. В. Каменецький ЧСВВ. Велике число карток на Служби Божі свідчило, яку пошану мав покійний у людей у Борщеві.

Бл. п. Василь Рурка зо своєю дружиною

Бл. п. Василь був людиною доброї вдачі, і на церковнім, і на народнім полі. Зі своєю жінкою виховали три донечки, дали їм християнське і національне виховання. Довгі роки був членом парафії в Борщеві, від одруження до останку був старшим братом, був кілька разів вибраний до парафіяльного заряду, любив переводити театральні виставки та всіми способами старався за піднесення парафії. Також був членом "Лицарів Колюмба".

Бл. п. Василь полишив у великому смутку жінку Анну і три доньки (Олю, віддану за Ван Роккенберга в Оттаві, Сузанну віддану за Николою Зенюком у Левой і Маріянну Сікору в Голден, п'ять унуків, дві сестри Анну Бертман і Марію Полутренко, обі в Вегревил, як теж багато приятелів у Борщеві і в Голден.

Цей спомин присвячую тобі, дорогий приятелю, за твої добрі діла, котрі ти присвятив для добра своєї парафії.

Вічна тобі пам'ять!

В. Ш.

У сороковий день по смерти бл. п. Василя Рурки його жінка Анна й діти найняли заупокійну Службу Божу та запросили на це богослуження багато з родини і приятелів.

Службу Божу відслужив о. В. Каменецький ЧСВВ у приявності пароха о. О. Слободяна ЧСВВ. По Службі Божій була перекуска в Народнім Домі, котру приготовили жінки з парафії Борщів. По перекусці голова парафії п. Михайло Климочко попросив о. В. Каменецького до слова. Цей висказав своє співчуття родині Рурків по втраті чоловіка й батька, як теж парафіянам, що втратили доброго члена.

На кінець голова п. Михайло Климочко попросив приявних до збірки на пресовий фонд, з чого призначено $8.75 на "Світло". Збірка дала разом $17.50.

В. Ш.

ПОХОРОН
БЛ. П. ІВАНА ТИМЧУКА

Едмонтон, Алберта

В суботу 4 березня ц. р. відійшов у вічність Іван Тимчук, прожившн 73 роки.

Бл. п. Іван Тимчук

Родом був із села Язлівчик, пов. Броди, де прийшов на світ 1893 р. Там провів свої молоді роки, звідти пішов до австрійської армії на світову війну. Там врешті в 1917 р. одружився він з Євою Миськів із села Заболотці, пов. Броди. В 1928 р. виїхав до Канади. У 1929 р. приїхала за ним його дружина Єва. Працював зразу в СіПіАр-а коло Келгарів, відтак в Едмонтоні, де проживаз аж до кінця свого життя. Дружина покійного відійшла у вічність в 1961 р. Покійний Іван був щиро релігійний, прив'язаний до своєї прадідньої Церкви. Через довгі роки був членом парафії св. Василія, в якій ревно працював і для якої давав теж щедрі жертви.

Похорон покійного зачався панахидою, що її в церкві св. Василія відправив у вівторок 7 березня о. М. Ханас ЧСВВ. Заупокійну Св. Літургію й похорон відправив о. Ханас ЧСВВ в середу 8 березня в церкві св. Василія. Він теж попрощав Покійного від імени парафії, приятелів та знайомих. Тління останки Покійного зложено на українському цвинтарі св. Михайла. Після похорону відбувся поминальний обід у залі парафії св. Василія. Обід приготовили членки відділу ЛУКЖ. Під час обіду о. О. Войтів перевів збірку на українську пресу.

Покійному вічна пам'ять.

ПОМЕР ПІОНЕР МОНДЕРУ

29-го березня 1967 р., прийнявши Св. Тайни, впокоївся у Господі бл. п. Павло Білик. Він народився в Галичині 16-го липня 1891 р., в селі Біла, повіту Чортків. 1899 приїхав до Канади зі своїми родичами Дмитром і Марією (Гевко) Білик, і з ними осів на фармі біля Мондеру, де й проживав до старости літ. 17-го травня 1914 р. покійний Павло одружився з Катериною Ружицькою, дочкою Михайла й Варвари (Провальний) Ружицьких; також із села Біла, повіту Чортків, замешкалої в Мондері. Вінчав їх бл. п. о. Созонт Дидик, ЧСВВ. — Бог поблагословив їх подружжя

Бл. п. Павло Білик

численною родиною (13 дітей і 30 внуків), обоє вони виховали у глибоко християнському дусі чотирьох синів — Зиновія, Євгена, Едварда й Емільяна, шість дочок — Марію, Софію. Ему, Анну й Ольгу (ще троє дітей: Анна, Генріста і Михась померли в дитинстві).

З-поміж багатьох своїх піонерських спогадів, про які бл. п. Павло Білик згадував своїм дітям і внукам, із великим вдоволенням подавав спогад, як то він їхав верхом на власнім коні "Джек", щоб стрінути і впровадити до міста Мондеру, губернатора Канади, сер Валтера Лоріє, коли той прибув сюди 1911 р. взяти участь у заложенні угольного каменя під церкву св. Апостолів Петра й Павла в Мондері.

Від самих початків покійний Павло Білик любив свою церкву, виховував при ній свою родину, а коли вже на старість переніс до містечка Мондеру, то до церкви приходив на Службу Божу таки кожного дня.

Похоронні богослуження відправив о. С. Якимишин, ЧСВВ, при участі численної родини, знайомих і парохіян; співав хор парафії св. Ап. Петра й Павла під проводом п. Івана Семенюга. Парк Меморіял занявся похоронною услугою. Тління останки бл. п. Павла Білика зложено на Великім цвинтарі біля манастиря в Мондері. По похороні родина запросила всіх учасників на поминальний обід до Народнього Дому, в Мондері. На прес-фонд і кліщу родина зложила 10.00.

Всі діти, внуки й сестра (Параскевія Поліщук) покійного Павла Білика складають усім щиру подяку за те, що взяли участь у похороні та чимнебудь причинилися, щоб улегшити їх смуток та віддати останню прислугу їх дорогому Батькові, Дідові і Братові; особливо ж дякують за всі жертви на Служби Божі за його душу. — Вічна йому пам'ять!

С. С. Я.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $1.00:

А. Чорній, Балтимор, А. Мельник, Клівленд, Ц. Гнідан, Вінніпег, Ір. Вирста, Рочестер, М. Кравчук, Філяд., В. Курилюк, Грейт Фолс, Мик. Стоцький, Гайнс Кріх, Олекс. Гнатишин, Едмонтон, Софія Борейко, Чікаго, Катря Климців, Етобікоки, М. Пенцак, Філяд., М. Осадчук, Торонто, М. Галущак, Скатленд, Павло Кучерявий, Філяд., Теодор Козакевич, Паркві, К. Вітюк, Форт Вилиям, п-і Ю. Осадца, Вайт Плейнс, Й. Цюпа, Бирлінгтон, Ів. Хрін, Торонто, Петро Кукар, Манчестер, Антоніна Глют, Н. Йорк, А. Хом'як, Дітройт, Юрій Новак, Джерзи Сити, Петро Дідух, Н. Йорк, А. Атаковський, Чікаго, А. Ганчарик, Гартфорд, др. А. Базар, І. Луцька — Торонто, С. Мельник, Гобокен, Ів. Гінчук, МекКіс Рокс, П. Жегестівський, Філяд., Тетяна Возьна, Анна Алиськевич — Н. Йорк, К. Апонюк, Едмонтон, Н. Юречків, М. Ратич — Торонто, Є. Петранюк, Форт Вилиям, Павло Марцінюк, Кридор, др. Є. Савчин, Чікаго, Мих. Підперигора, Елфрос, В. Олійник, Н. Йорк, К. Березяк, Ньюарк, П. Місколіо, Вайда, п-і Ф. Миськo, Йорктон, др. М. Кухаришин, Монтреаль, М. Дутка, Вінніпег, А. Зазуля, Лямонт, Петро Кольматицький, Верион, С. Цвик, Торонто, Варвара Теодорук, Стівстен, В. Берко, Чікаго, К. Цікало, Філяд., Алісія Климчак, Міріден, Р. Н. Карачевський, Йонкерс, М. Лозинський, Ірвінгтон, Анна Никифорак, Н. Йорк, А. Кульчицький, Парсіпені, Й. Мясак, Мондер, Павліна Музика, Марія Мриглод — Н. Йорк, Й. Ліщинський, Чікаго, Анна Юзак, Мондер, о. Лев. Дубінецький, Шамокін, Ольга Овсянецька, Н. Йорк, А. Соханівський, Торонто, О. Вернер, Едмонтон, П. Мельник, Торонто, Стефанія Фур, Клівленд.

По 65 ц.: Ст. Вареха, Йонкерс.

По 50 центів: Мик. Лисюк, Вайт Біч, Петро Кіт, Менвил, Мирон, Желез, Гартфорд.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З Департаменту Праці

ЦЕНТР ПОРАД ПРО ФАХИ ПРИ БЮРІ ДЛЯ ЖІНОК

Центр Порад про фахи — це нова служба при Бюрі для Жінок, який відкрито недавно, щоб давати поради про фахи для жінок, які думают знову повернутися до праці.

Завдання цього Центру є допомогти жінкам, які:

1) бажають негайно повернутися до праці. Це відноситься до жінок, діти яких вже повиростали або обов'язки яких у домашньому господарстві зменшилися до тої міри, що вони шукають за можливостями використати свою освіту чи фахове знання на відповідній праці.

2) бажають повернутися до праці в будуччині. Це відноситься до жінок, які мають на увазі час, коли їхні родинні обов'язки будуть менші, і вони вже сьогодні бажають приготовитися — через додаткове навчання — до праці у будуччині.

У Центрі фаховий персонал буде давати поради й консультації в справах зацікавлення роботами, визначення цілей на працях, аналізі теперішнього вміння і навчання та перевишколу.

Центр не виконує служби шукання за роботами. Його служба є безплатна.

Центр Порад про фахи приміщується при вул. Вікторія ч. 74 в Торонті.

На інтерв'ю можна голоситися по телефону (365-1537).

The Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

Канадські збройні сили

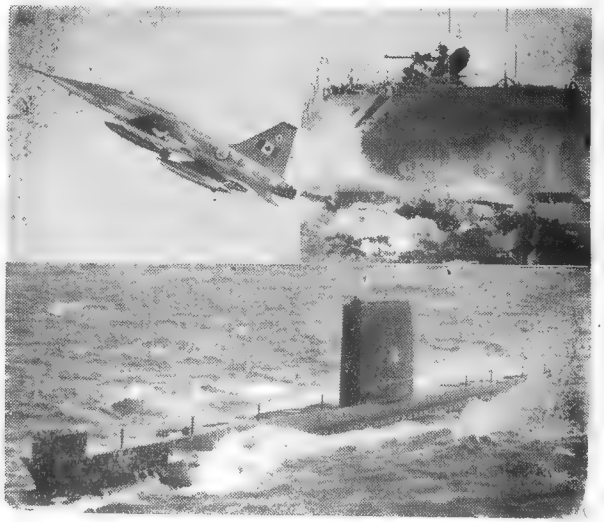

Сила майбутности

СЛУЖИТЬ СВІТОВІ — В ЦІЛЯХ МИРУ

ПОДУМАЙТЕ ТРОХИ ПРО КАНАДСЬКІ ЗБРОЙНІ СИЛИ

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін. 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

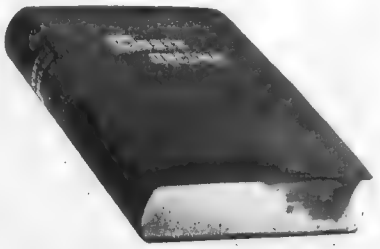

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

РІК XXX ВЕРЕСЕНЬ — 1967 — SEPTEMBER Ч. 9 (537)

Ціна 30 центів

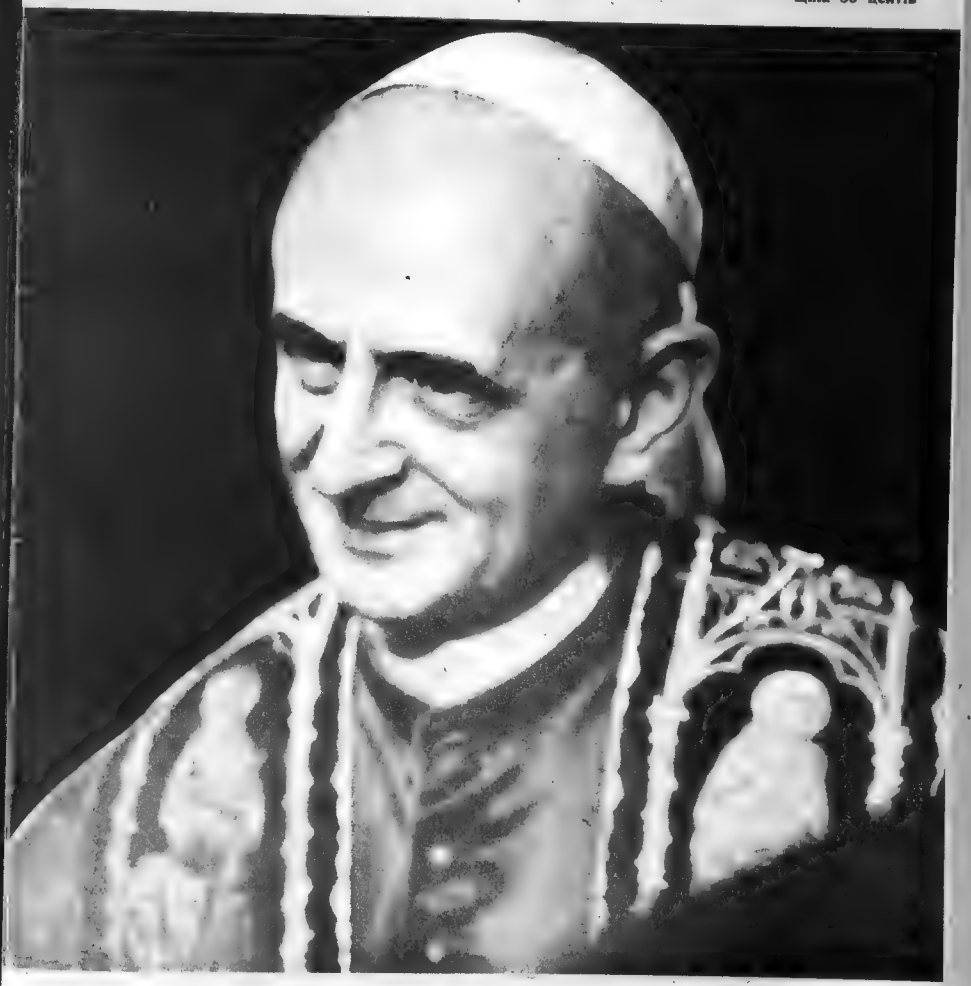

ЧИТАЙТЕ

СВІТЛО

і

ПОШИРЮЙТЕ

ЙОГО

МІЖ

СВОЇМИ

РІДНИМИ

і

ЗНАЙОМИМИ

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД БЕЗРОБІТТЯ

тепер прислуговує для більшости робітників на ФАРМАХ, РЕНЧАХ, ТЕПЛИЦЯХ, РОЗСАДНИКАХ, САДІВНИЦТВАХ, ОВОЧЕВИХ, ЯРИНОВИХ і КВІТКОВИХ КУЛЬТИВАЦІЯХ

робітники:
У своєму власному інтересі вивідайте, чи Вам прислуговує обезпечення від безробіття, тепер введене в життя у сільському господарстві й садівництві

працедавці:
Якщо у вас працює хтонебудь, ви мусите придержуватися певних розпоряджень Це буде у Вашому інтересі негайно вивідатися про обезпечення від безробіття для Ваших робітників.

Негайно поінформуйтеся докладно про це у найближчому до вас бюрі

UNEMPLOYMENT INSURANCE COMMISSION
GOVERNMENT OF CANADA

7353(C) EP

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Чи починається нова правління Церквою? *о. О. Купранець, ЧСВВ* 282
Про загальне покликання до святости в Церкві *о. В. Підскальний, ЧСВВ* 283
Сердечний друг св. Йосафата *о. І. Назарко, ЧСВВ* 285
Таїнство Церкви — Царство Боже *о. Т. Олійник, ЧСВВ* 287
Звіт про опіку св. Йосафата *д-р П. Міроновічі* 289
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 292
За успішний розвиток та міжнародню співпрацю католицьких організацій *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 293
Наміреня Апостольства Молитви на вересень
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 294
Св. Письмо на ланцюгу — Говорити неправду? — Статтева розкіш найвища?
Чи Петро, чи Павло, все ж таки Христова скеля *о. Н. Кушнірик* 297
Післанництво Блаженнішого Верховного Архиєпископа й Кардинала Йосифа Сліпого *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 299
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів" 301
Подвійна любов *о. Р. Г., ЧСВВ* 302
Моя коротка автобіографія *д-р Мих. Росляк* 303
Всесвітня виставa — ЕКСПО-67 *о. С. Шевчук, ЧСВВ* 305
Моя перша зустріч з о. Ігуменом Климентієм Шептицьким *Каз. Грицина* 307
Іларіон Перший *О. Купранець* 308
Юдині жертви *А. Потопник* 310
Сім золотих чаш — повість *Б. Полянич* 312
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — *Дописи* 315
Ті, що нам помагають (пресовий фонд) 320

ОБКЛАДИНКА: Святіший Отець Папа Павло VI-ий.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Ірине́й Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.
Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.
Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Biliyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

ЧИ ПОЧИНАЄТЬСЯ НОВА ДОБА ПРАВЛІННЯ ЦЕРКВОЮ?

Хоч Божа Істина та Церква як Божа Установа не міняються ні в чому, проте міняються люди, міняється людська ментальність, міняються обставини, міняються форми життя й форми правління. Саме те, тепер знову, наступило в Католицькій Церкві, яка, не порушуючи Божого елементу, змінила чи міняє, відповідно до потреб, форми свого людського елементу, який підпадає чи завжди може підпадати під усякі зміни, якщо цього вимагає вище й загальне добро Церкви чи людей.

Одним із таких наочних і сучасних прикладів є якраз створення

ЄПИСКОПСЬКОГО СИНОДУ

якого засідання пічнуться вже 20-го вересня цього року в Римі.

Чим є Єпископський Синод?

Єпископський Синод — це нова форма правління Церквою, якої основою є колегіяльність. Єпископський Синод різниться від Собору тим, що Собор — це одноразовий з'їзд збору єпископів і тих, які управнені брати участь у Соборі, щоб вирішити різні церковні справи та напрямні Церкви на час десятиліть чи століть, а Єпископський Синод — це постійний орган правління Церкви, якого компетенції означені статутами, як теж компетенції Синоду мають в основному консультативно - дорадний а не вирішальний чи екзекутивний характер.

Хто і як належить до Єпископського Синоду?

Як колегіяльна форма правління Церквою — Єпископський Синод є своєрідний всецерковний парлямент. Председникой цього Синоду є той, хто має право його скликати чи розв'язати. Ним є тільки й одиноко Папа. У правильнику Синоду говориться теж і про Делеґованого Председника, тобто про того церковного достойника, який председатиме — як заступник Папи — на засіданнях Синоду в імені й із доручення Папи.

Членів цього Синоду — парляменту Церкви можна в основному поділити на три групи, а саме на таких, що є: 1) із вибору, 2) з уряду і 3) з папської номінації.

Членів "із вибору" вибиратимуть поодинокі Національні Єпископські Конференції відповідно до числа єпископів у них, що є точно означене відповідним декретом про Синод.

Хто з Українців братиме участь у Синоді?

Від Східніх Церков чи обрядів у склад Синоду входитимуть уже зі самого свого уряду: патріярхи, верховні архиєпископи й ті митрополити, що очолюють самостійні митрополії та не підлягають владі патріярха чи верховного архиєпископа.

У нашому українському випадку в склад Єпископського Синоду входитимуть: Кардинал Йосиф Сліпий — Верховний Архиєпископ, Архиєпископ Максим Германюк, ЧНІ, Митрополит Канади та Архиєпископ Амвросій Сенишин, ЧСВВ, — Митрополит ЗДА.

На цьому місці треба пригадати нам усім на честь і славу, що теперішній Єпископський Синод постав головно завдяки нашому Митрополитові Максимові, якого ідеї про колегіяльне правління в Церкві прийняв Собор, а Папа зреалізував у формі створення Єпископського Синоду.

Чи це вже остаточне оформлення Синоду й означення всіх його компетенцій?

Покищо так! Кажемо "покищо", бо, хоч Синод іще не засідав, а вже кружляють різні гадки та пропозиції щодо зміни засягу компетенцій Синоду як такого. Згадаємо про дві такі неофіційні гадки-пропозиції.

Першою такою пропозицією є, щоб Синод не був тільки консультативно - дорадним органом, тобто без ніякої влади чи правосильности робити рішення, але щоб Синод був законодатною установою, очевидно, під проводом Папи.

Другою не менше важливою справою є побажання-пропозиція, щоб усі права й привілеї Кардинальської Колегії передати Єпископському Синодові. Головно йдеться про вибір Папи, бо досі, від довгих століть, Папу вибирали кардинали з-поміж себе на т. зв. "конклявє".

Чи й коли ці два бажання перейдуть у дійсність, покаже час!

Із чим поїдуть українські представники на Синод?

На це питання не вміємо відповісти, бо воно лежить поза сферою нашого знання та поінформованости. Дозволимо собі тільки сказати за римським "Українським Пресовим Бюром", що: "Хіба ж у нас на церковному полі менше проблем, як у других народів, щоб так 'злегка' приглядатись їм?"

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, ВЕРЕСЕНЬ, 1967

РІК XXX, Ч. 9 (537)

о. Віталій Підскальний, ЧСВВ

ПРО ЗАГАЛЬНЕ ПОКЛИКАННЯ ДО СВЯТОСТИ В ЦЕРКВІ

ЩО ЦЕ ТАКЕ СВЯТІСТЬ — Нераз питаємо себе, що це таке святість і на чому вона основується? Святість не основується, як деякі хибно думають, на дивних явищах і чудах, про які нераз читаємо у життях Святих. Господь Бог, на просьбу своїх вірних слуг, нераз чуда діяв, а за окремим діянням Св. Духа ті Божі угодники вибирали собі трудний і нераз подиву гідний спосіб життя та в ньому вони освятилися. Хоч сьогодні цілий світ їх подивляє, однак їх спосіб життя не творить норми чи основи для всіх християн. Святість не основується теж на надлюдських умертвіннях, ані на геройських ділах, якими ми звертали б на себе увагу цілого світу. Коли б святість на тому полягала, то для нас вона була б неможливою й недосяжною; ба й навіть не могли б ми зачислити до святих опікуна Ісуса Христа св. Йосифа, бо він нічого надзвичайного в своєму житті не вдіяв. Нема згадки, щоб він за час свого життя робив якісь чуда. На тій самій основі і Пречисту Діву Марію не могли б ми звати Царицею святих, бо вона більшу частину свого життя провела в тихім назаретськім домі, де щоденно трудилася коло маленького, вбогого господарства. І про неї не читаємо, щоб за час свого життя творила якісь геройські діла чи чуда, які пронесли б її славу по цілому світі. Ні, святість не основується на чомусь надзвичайному. Коли б так воно було, то ледве чи був би хто святим. А однак Ісус Христос усіх, без винятку, кличе до святости, словами: "Будьте досконалі, як Отець ваш небесний досконалий" (Мат. 5, 48). А св. Павло закликає: "Воля Божа — святість наша" (І Сол. 4, 3).

Отже правдива святість основується на засадах, які для всіх нас загальні, можливі й доступні. Її ми осягнемо, коли в тому хрузі, в якому знаходимося, неподільним серцем служимо Богові, сповняємо Його св. волю, та вірно йдемо за натхненням Св. Духа. Святість, — це злука нашої душі з Богом через Його надприродну ласку. Господь Бог дав людині не тільки природне життя тіла, але при відкупленні підняв нас до надприродного життя душі, — до життя благодаті, до злуки з Самим собою. Тому, що надприродне життя дане нам через відкуплення і заслуги Господа Нашого Ісуса Христа, — а Христос святий, — тому й життя благодаті, в якому проживаємо, правдиво зветься СВЯТІСТЮ.

ВСІ Є ПОКЛИКАНІ ДО СВЯТОСТИ — Св. віра вчить нас, що Церква є незмінно святою. Послідовно, всі що в Церкві, чи вони належать до єрархії чи до тих, що нею управляють, є покликані до святости, відповідно до слова апостола: "Це ж саме воля Божа: святість ваша". А ця святість безнастанно проявляється та повинна проявлятись у ПЛОДАХ благодаті, що їх Дух Святий зрощує у вірних. У різних видах проявляється святість в одиницях. Окремим способом вона проявляється в тих, які приняли на себе євангельські ради, іншим способом проявляється вона в мирян. Однак усе це основується на тім, щоб ми відбили в собі образ Христа - Бога, котрий, як пригадує нам Священний Собор, є "ОДИН СВЯТИЙ".

ПОКЛИК ДО СВЯТОСТИ ЗАГАЛЬНИЙ — Божественний Учитель і Взір усієї досконалости, Ісус Христос, прогодосив усім і кожному з своїх учнів зокрема, обов'язок святости: Він каже: "Будьте досконалі, як Отець ваш небесний досконалий" (Мат. 5, 48). На всіх зіслав Він Святого Духа, щоб Цей спонукував їх із нутра любити Бога всім серцем, усією душею, всією думкою й усією силою своєю (Мар. 12, 30), а себе, щоб взаємно любили як Христос полюбив їх (Ів. 13, 34; 15, 12). Учні покликані до святости, стали оправдані в Господі Ісусі, а в хрещенні віри стали вони дітьми Божими та учасниками Божої природи, і тому стали вони справді СВЯТИМИ. Отже треба, щоб вони святість, що її одержали від Бога, життям своїм оправдали та звершили. Апостол Павло заохочує, "щоб учні Христові," — а всі ми є Христові учні, — "жили, як пристоїть святим" (Єф. 5, 3), та зодягнулися "як вибрані Божі, святі і любі, у серце спочутливе, доброту, смиренність, лагідність, довготерпеливість" (Кор.

3, 12), та приносили плоди Духа на освячення себе. (Гал. 5, 22; Рим. 6, 22). Тому, що всі ми прогрішуємося чимало (Як. 3, 2), постійно потребуємо Божого милосердя, то й щоденно повинні ми молитися: "І відпусти нам наші провини" (Мат. 6, 12).

Вище наведеними словами пригадує нам Вселенський Собор словами Св. Письма, що всі вірні, кожного стану й чину, покликані до повноти християнського життя, до звершення його християнськими чеснотами, до досконалої любови, святости.

А щоб його звершити, Священний Собор поручає, щоб уживати до цього всіх сил та дарувань Христових благодатей, — щоб ідучи слідами Божественного Спасителя, ми до Нього уподібнились, сповняючи в усьому волю Творця, та посвятилися цілою душею на славу Божу і на службу ближнім. Таким способом святість Божого Народу зросте багатими плодами, як це показується прекрасно в історії Церкви та в житті стільки Святих.

РІЗНОВИДНІСТЬ СВЯТОСТИ — Святість властиво є тільки одна, а це: відбити в собі живий образ первовзору святости, — образ Ісуса Христа. Різновидні є тільки життєві обставини й обов'язки людей. Тому Священний Собор пригадує, що в різних життєвих обставинах та обов'язках усі виконують ОДНУ СВЯТІСТЬ, тоді, коли кермуються Духом Божим та послушні голосові Отця і почитають Бога в дусі й правді, наслідують Христа збогого, смиренного та двигаючого хрест, щоб сподобитися бути учасниками його слави. Однак кожний повинен іти без вагань шляхом живої віри, що збуджує надію та діє через любов, відповідно до особистих дарувань та наложених чи принятих обов'язків.

ЯКІ ГОЛОВНІ ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ? — Які головні практичні поради дає Вселенський Собор для поодиноких людей, для громад і для організацій, які теж допомагають освячувати Божий Народ? Для всіх Собор дає вказівки як краще сповняти свій уряд, як виконувати свої обов'язки, як жити в даних обставинах, щоб осягнути святість.

Пастирям Христового стада пригадує на їх високий і відповідальний перед Богом уряд. Священиків заохочує, щоб зростали в благодаті їхнього служіння, як також напоминає їх до великодушної співпраці зі своїм єпископом.

Для подругів і християнських батьків поручає Собор, іти дорогою взаємної любови, обопільної помочі, піддержувати один одного в благодаті, а дітей, що їх з любов'ю приняли від Бога, навчати християнських правд та євангельських чеснот. Таким чином подруги й батьки стануть прикладом для інших, — прикладом невтомної й великодушної любови, прикладом християнської дружби, прикладом співпрацівників плодючости св. Матері Церкви.

Подібний приклад, каже Собор, дають повдовілі та безженні, що можуть немало причинитися до святости та працьовитости в Церкві.

А тим, що зайняті нераз тяжкими працями, треба, щоб і вони вдосконалили себе людськими ділами; спомагаючи співгромадян, нехай вони стараються вдосконалити цілу людську спільноту, нехай наслідують Христа, що працював ремісницькою рукою, та який сьогодні і завжди працює разом з Отцем над спасінням усіх. Нехай вони наслідують Христа в діяльній любові, радіючи надією, носячи один одного тягарі та своїм щоденним трудом нехай підносяться до вищої святости, навіть апостольської.

Убогі цього світу нехай з'єднуються з Христом убогим, пригнетені недугою, неміччю й різними терпіннями нехай беруть взір з Ісуса, який терпів за спасіння цілого людського роду. Ті, що їх готують за правду, що їх Господь у Євангелії називає блаженними, нехай стараються відбити в своїй душі образ Христа переслідуваного та жити духом його переслідуваної Церкви.

Отже таким чином усі християни нехай себе освячують, кожний серед своїх життєвих обставин, кожний відповідно до своєї служби і дару ласки. Кожний дійде до досконалости, якщо все прийматиме з рук Небесного Отця з вірою та буде співпрацювати з Божою волею, виявляючи в своїй земській службі всім ту любов, що нею Бог полюбив світ.

Наші уряди, праці та заняття різновидні. Між самою працею чи урядом чи становищем Господь не робить ніякої різниці. Всевишній не глядить на те, чи наша праця чи становище високе, чи впадає в очі другим, чи на думку дітей цього світу воно визначне і славне; або чи наше заняття звичайне, тихе дома, на полі, в канцелярії, у фабриці чи робітні. Бог нашої праці не потребує і тому цінить її не за зовнішнім блиском, але дивиться на серце, на наше внутрішнє успосіблення, на намір з яким ми ту працю виконуємо. Праця, що нею світ погорджує, може мати перед Богом вартість золота й вічної заплати.

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА И УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

о. І. Назарко, ЧСВВ

СЕРДЕЧНИЙ ДРУГ СВ. ЙОСАФАТА

Щира приязнь між друзями — це така ніжна справа, що нею дорожать навіть великі Святі.

Відома це річ, яка сердечна приязнь лучила двох таких великих Отців Церкви, як св. Отець наш Василій Великий і св. Григорій з Назіянсу. Тож нічого дивного, що й духовний син Василія — св. Йосафат — мав теж сердечного друга. Знаючи, який обопільний вплив має щира дружба на душі приятелів, мимохіть питаємося:

Хто був тим сердечним і упривілеєним другом св. Йосафата?

Був ним співбрат по Чину — о. Геннадій Хмельницький.

ІЗ ЙОГО ВЛАСНИХ УСТ

На беатифікаційному процесі Йосафата в Полоцьку 1637 р., де о. Геннадій зізнавав як свідок, він подав такі дані зо свого життя:

О. Геннадій Хмельницький народився в селі Турець, повіту Новгородок (Білорусь), около 1582 року, бо на згаданому процесі 1637 р. він зізнав, що має 55 років життя. Це підтверджують і його зізнання з попереднього процесу в Полоцьку 1628 р., на якому Хмельницький зізнав, що 1599 року, коли він пізнав у Вильні Івана Кунцевича, мав 17-ий рік життя, а Кунцевич мав 20-ий рік. Батько Геннадія називався Митрофан, а мати Теодата Конопольська. Батьки були, мабуть, багаті; може й мали фільварок у Турещі, бо ж були спроможні посилати сина до школи у Вильні. Сам Геннадій зізнав 1637 року, що він студіював у виленській семінарії, якої директором був славний богослов Петро Аркудій. Оба юнаки, Кунцевич і Хмельницький, пізналися ближче в церкві Св. Трійці, куди (як свідчить Хмельницький), "Кунцевич приходив що неділі й свята, а часто й у будні та співав у хорі, а навіть був провідником хору, бо мав дуже гарний голос і добре знав спів." Від тоді юнаки стрічалися бодай раз на тиждень і щиро з собою подружили.

У МАНАСТИРІ

1604 року Іван Кунцевич вступив у манастир Св. Трійці, де при облеченнях прибрав собі ім'я Йосафата і склав обіти на руки Митрополита Іпатія Потія. Заохочений прикладом свого друга, рік пізніше Хмельницький пішов слідами Йосафата і теж вступив до Чину св. Василія Вел. Від тепер їх попередня дружба перемінилася на справжнє духовне братерство, спертe на братній любові, як характеристичній чесноті василіянської аскези. Тому зовсім справедливо на процесі 1637 року Хмельницький називає себе *"щоденним співжителем і співтоваришем Йосафата"*.

Хмельницький був висвячений на священника около 1610 року. Коли ж Йосафат став архимандритом Свято-Троїцького манастиря у Вильні 1614 р., тоді о. Хмельницький став, мабуть, магістром новиків на місце Йосафата. Так виходило б із деяких висказів о. Геннадія під час обох беатифікаційних процесів (1628 і 1637 рр.).

У ПОЛОЦЬКУ

Коли ж 1618 р. Йосафат як архиєпископ перейняв полоцьке владицтво, не найшов кращого кандидата на свого звичайного сповідника, як свого довіреного друга — о. Геннадія, в якого сповідався вже перед тим у Вильні. За дозволом настоятелів о. *Геннадій переїхав до Полоцька* і замешкав ув архиєпископській палаті, *як звичайний сповідник архиєпископа.*

ВПреосвященніший Митрополит Максим — ідеолог колеґіяльного правління в Католицькій Церкві на Ватиканському Соборі.

Йосафат був таково ніжного сумління, що сповідався не тільки щодня, але нераз і під час Архиерейської Служби Божої. Тож бажав, щоб його сповідник був постійно коло нього. Тому о. Геннадій їздив із Йосафатом на канонічні візитації, різні богослужби, а навіть і приватні відвідини, яких ціллю було: привести до Сповіді якогось закам'янілого грішника.

Яким довір'ям Йосафата тішився о. Геннадій, видно з того, що Йосафат оповів довірочно Геннадієві цю таємну подію зо свого дитинного життя, коли то мати привела малого Івася до церкви св. Параскеви у Володимирі Вол., пояснила йому, як Божий Син помер за спасіння людей на хресті та в цій же хвилині хлопчина відчув фізично, наче б із хреста впала йому якась іскра в серце. Це оповідання Йосафат закінчив так: *"від тоді всі церковні відправи стали мені такі солодкі, що я зараз їх вивчив і майже продовж 30 років мого життя я не пригадую, щоб я колинебудь опустив церковне правило."*

О. Геннадій поруч ролі побожного сповідника, мусів бути людиною наскрізь практичною і життєвою, бо — як сам визнає — Йосафат іменував його архиєпархіяльним економом. Йосафат часто предсказував свою скору смерть. Тому трагічного 12 листопада 1623 р. всупереч своєму звичаєві не взяв із собою до Витебська свого сповідника о. Геннадія, але як своєму економові казав йому наглядати над викінченням гробівця для себе в стіні катедри Св. Софії в Полоцьку. О. Геннадій приїхав до Витебська аж тоді, коли тіло Святого найшли в ріці Двині й зложили в церкві св. Михаїла у Витебську. Не маємо уявлення, як боляче пережив о. Геннадій смерть сердечного друга Йосафата. На процесі 1937 р. о. Геннадій зізнав, що тоді тіло Йосафата було краще, ніж за життя. Відтак о. Геннадій товаришив убитому Йосафатові в його тріюмфальному в'їзді в Полоцьк.

ПІСЛЯ СМЕРТИ СВЯТОГО ДРУГА

Коли на прохання митрополита А. Селяви й інших Владик, Рим дозволив 1628 року перевести в Полоцьку вступний беатифікаційний процес у справі Йосафата, тоді колишній друг Йосафата о. Г. Хмельницький складав свої зізнання вже як ігумен полоцького монастиря. Щоб доповнити недостачу деяких формальностей, Рим зарядив перевести ще другий процес 1637 р. Тоді о. Хмельницький був уже ігуменом монастиря в Новгородку. В його сердечних зізнаннях проявляється не тільки щира дружба, але й глибокий пієтизм і набожність до Йосафата, як Святого. В часі другого беатифікаційного процесу о. Геннадій серед слів висловив прилюдну подяку Слузі Божому Йосафатові ствердивши, що Йосафат чудесно уздоровив його з дуже болючого паралічу ніг.

Коли й де помер о. Геннадій Хмельницький — не вдалося нам дослідити. Немає сумніву, що о. Геннадій Хмельницький з-поміж нових зреформованих Василіян був одним із перших, про яких загальна опінія говорила, що вони жили й померли в святості. *Тим він і заслуговував на щиру приязнь збоку св. Йосафата, бо каже німецьке прислів'я, що "гарні душі віднаходять себе."*

ПОСВЯЧЕННЯ КАТЕДРИ В ЛІВЕРПУЛІ

Тисячі людей узяли участь у торжественному посвяченні католицької катедри в Ліверпулі, Англія. Поруч 52 кардиналів, архиєпископів, єпископів і сотень духовенства — у посвяченні взяли участь представники від Королеви, від уряду сам преміер Вилсон, провідник опозиції, ірляндський преміер і багато інших визначних достойників. Папським Легатом був англійський кардинал Гінен, який, заки став архиєпископом Вестмінстеру, був архиєпископом Ліверпулю.

Ліверпуль зажди славився тим, що в ньому велику ролю грали різні політичні фактори, як теж і релігійні, через що урядові чинники побоювалися, щоб не прийшло в часі урочистостей посвячення до якихсь неприємних зударів, а зокрема збоку деяких некатоліцьких християн ворожо наставлених до Риму. Однак до того не дійшло, а навпаки, численні маси населення дуже сердечно привітали кардинала Гінена, а мешканці довколишніх вулиць прикрасили доми цвітами та різними християнськими символами.

Кардинал Гінен у своїй промові при посвяченні сказав, що багато людей доброї волі ставить питання, чи вказане воно будувати такі катедри тоді, коли мільйони людей страждають від голоду. "Годиться ствердити", — заявив Кардинал, — "що нема нічого в тому ганебного, що закінчено цю катедру, бо в цій катедрі будуть численні люди заохочені до того, щоб послужити бідним своєю поміччю та голодних накормити. Навіть супроти великих матеріяльних потреб у світі не може жадне духовне та культурне життя припинитися. Якщо було б фальшивим будувати церкви, тоді також не повинні будувати ніяких театрів, молодечих клюбів, радіостанцій, концертових заль і под. "Також про прославу Бога та духовного здоров'я Його дітей треба журитися" — наголосив Кардинал.

о. Тарас Олійник, ЧСВВ

ТАЇНСТВО ЦЕРКВИ — ЦАРСТВО БОЖЕ

Копула базиліки св. Петра в Римі — земській столиці Царства Божого

Христос розпочав проповідь Євангелії благою звісткою, що вже прийшло Царство Боже, яке було від віків обіцяне в Писаннях...

Те Царство появилося людям у словах, ділах та приявності Христа.

Слова Христові були тим зерном посіяним у землю, воно сходить і понині і виростає: спершу стебло, потім колос, а наприкінці здорове зерно; так само самочинно сходить і *зростає Царство Боже, дарма що не бачимо, як воно зростає.*

Ті люди, що вірою слухають слів Христа, зачисляються до Христового стада і приймають Христове Царство. Дедалі вони вже самі собою, як те посіяне зерно, виростають у повноту зросту Христового, на досконалу людину, якої зразок — Син Божий у людському тілі.

Те царство Боже прийшло на землю з приходом Христа.

Христос на те народився й прийшов, щоб бути царем.

Проте його царювання не таке, як те людське, воно не з цього світу, бо він прийшов "щоб послужити й віддати своє життя як викуп за багатьох."

Так і Церква, дарами свого засновника обдарована, — вірно зберігає його заповіді любови, смирення та самопоконання — послана проповідувати Царство Христа і Бога та його встановлювати між усіми народами, бувши і сама початком, — тим малим сім'ям Царства Божого на землі.

І саме Церква тим часом, зростаючи помаленьку, прагне повноти цього Царства та всіма силами простує, щоб із Царем своїм у славі з'єднатися.

Тим то висновки з цього такі:

Церква — початкуюче Царство Боже за землі. Щоб якесь правління називалося царством, потрібно мати три вимоги: царя, означену територію і нарід собі підвладний.

А царя не вибирають, він мусить народитися і то з царської родини. Богові належить панування царське над вселенною титулом створення: він усе створив і в ньому все живе і розвивається. Він володар і абсолютний суверен над небом і землею.

Той цар мусить мати свою власну територію, над якою панує. А Божа вся земля й її повнота!

Наприкінці мусить мати собі підлеглих людей, які б свідомо схотіли себе підчинити під його заряд — і його наказів слухатися.

Тим то і Бог є цар над царями і Господь світу! Його вся вселенна. Він ще схотів мати царювання на землі нашій. Мати людей, які б визнавали його за царя свого.

Однак люди не всі належать до його царювання, бо Бог не хоче бути царем над рабами, а лише над синами, на те й послав свого Сина, щоб у ньому люди прийняли всиновлення. І хто вірою прийняв Христа, такому він дав право сином Божим бути.

Бог шанує свободу людини.

І приймає до свого царства, до Церкви, лише тих, хто свідомо й з любов'ю хоче належати до його Царства, признати Бога й Христа своїм царем.

У тому саме й причина, що сьогодні Христова Церква ще називається м а л е Христове стадо.

Бог не силує нікого, але хто приходить до нього, того Христос не прожене, а кожного радо приймає.

Однак те Боже царство, якого ми громадянами, потребує нас, нашої співпраці, тому нам наказано й молитися "Хай прийде твоє Царство" — та й поширювати його й установляти по всіх народах. Ця місія лягла обов'язком на кожному, хто охрестився, й на те власне ми прийняли Святе Миропомазання — щоб розширювати Царство Боже на землі і бути його оборонцями. Світлом Євангелії і добрим прикладом просвічувати всіх людей, як було Христос мовив: "Ви світло світу".

Про це гарно усвідомлює нас Собор.

Що ми обдаровані дарами Св. Духа, що Його, на нас, своїх учнів, зіслав Христос. Тимто вірно зберігаючи його заповіді любови, смирення та самопокоїнання, — і зобов'язались всі люди виконувати посланництво: "Проповідувати Царство Христа і Бога та встановляти його між усіма народами."

І не берімся думати, що це обов'язок лише священників — дбати про те, щоб царство Боже прийшло в силі, — це бо обов'язок кожного християнина.

Всі вірні відповідальні за зріст Христового Царства та за розвиток Церкви Божої по краї землі...

Ми всі відповідальні за оновлення нашої громади, мусимо дбати, щоб часами в нашій спільноті і через нас не зневажилося ім'я Боже.

Тимто, оголосивши Христа своїм царем, докладаймо ж старань, щоб прийшло царство Боже, царство миру й любови на землю. Щоб настало нове небо й земля нова. Зачинаймо від себе, щоб ми собою не ставили перепон для Царства Божого. Церква прагне повноти царства Божого і воз'єднатися з Царем віків у Його славі.

АНКЕТА МІЖ МАДЯРСЬКИМИ СЕМІНАРИСТАМИ

У духовній семінарії в Гієр — як повідомляє католицький мадярський тижневик "Нова людина" — проведено між студіюючими семінаристами анкету. Опитувано тих семінаристів, які не відразу по скінченні середньої школи пішли на богословські студії, але декілька років пізніше, найчастіше по вивченні наперед якогось іншого фаху. Майже всі подали, що вони мусіли перейти сильну внутрішню боротьбу, заки рішились вибрати священиче звання. Частина знову подала, що не почувалася ще зрілою для такого звання, яким є священство, а інша частина знову, що вони мусіли боротися зо спротивом батьків, які не допускали їх до того, щоб вони пішли на теологію, а деякі мусіли опікуватися до того часу хворими чи старими батьками.

ЗА ПРИКЛАДОМ ДРУГИХ ТРЕБА И НАМ БРАТИСЯ ДО НАШОЇ КИШЕНІ

Кардинал Гінен, архиєпископ Вестмінстеру і президент англійської Єпископської Конференції, заповів, що він віддає один відсоток доходів із своєї архидієцезії, яка нараховує круглo 500.000 душ, до диспозиції для бідних. Він поручив теж священикам, щоб вони попродали непотрібні чаші та монстранції, а здобуті гроші передали на поміч для потребуючих. Крім того Кардинал Гінен звернувся ще до загалу громадян, що вони повинні натискати на британський уряд, щоб він дав один відсоток із національного доходу на поміч потребуючим.

Хіба в нас Українців мало потреб? Хіба в нас Українців мало потребуючих? Не рахуємо наших людей у Канаді й Америці, які в загальному під матеріяльним оглядом дуже добре стоять, бо ж маємо тут уже своїх і то не одних мільйонерів. Але маємо дуже багато таких, що направду потребують помочі, напр. на нових теренах нашого поселення, такою є передовсім Бразилія та Аргентина. Однак і вони ще можуть собі давати якось раду.

Сьогодні хочемо звернути увагу на щось інше, а саме, на те, що кожної хвилини може прийти свобода нашої Церкви й Народу в Україні, де сьогодні все в руїні та нужді. З чим будемо зачинати відбудову в Україні? З нашими високопатріотичними "крилатими" фразами та зо затисненими чи позашиваними кишенями?

Чи не було б указане розпочати якийсь фонд на відбудову нашої Церкви в Україні вже тепер? Напевно ніхто з наших канадійських і американських Українців навіть не відчув би, якщо б один відсоток свого доходу, а принаймні пів відсотка, на рік дав на таку ціль!

Передплачуйте! Читайте! Поширюйте!
Найкращий католицький журнал "Світло"
Передплата тільки $3.00 річно.

1867

100-річчя канонізації

1967

святого Йосафата

Др. Павло Міроновичі
Віцепрезидент Найвищого Суду Австрії
Відень .V, Віднергюртель 26/18.

ЗВІТ ПРО ОПІКУ СВ. ЙОСАФАТА В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Я, др. Павло Міроновичі, народжений 8 січня 1897 р. в Гутенштайн, Долішня Австрія, римо-католик, радник Найвищого Суду, в 1942 р. радник Державної Судової Ради, одружений з Іванною з дому Ціглер, народженою 4 травня 1896 р. в Гутенштайні, римо-католичкою, колишньою вчителькою, замешкалий у Відні IV, Віднергюртель 26/18, подаю тут оте письмове звідомлення про майже чудесну опіку й поміч, яку св. Йосафат за нашими молитвами уділив мені й моїй родині підчас другої світової війни, особливо ж підчас мого пробування на фронті в Росії, Білорусі й Литві та підчас місяців заломання націонал-соціялістичної Німеччини. Звітую, щоб виповнити обіт, який я зробив 1942 р., із вдячности за те, що Бог заступництвом св. Йосафата дав мені ласку живим і здоровим повернутися з війни та знову щасливо з'єднатися з моєю дружиною й моїми дітьми.

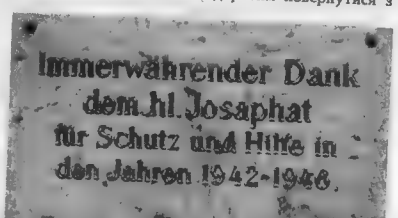

На таблиці написано: "Повсячасна подяка св. Йосафатові за опіку та поміч у роках 1942 - 1948. Родина д-ра Павло Міроновічі."

Ця таблиця, з білого мармору зо золочёними буквами, вмурована при вході до каплиці св. Йосафата в церкві св. Варвари в Відні.

З початком 1942 р. мене, як колишнього резервового старшину Австрійсько-угорської Армії з часу першої світової війни, покликали до Німецького Вермахту. По часовій службі в краю та у Греції (Салоніки), довідався я в квітні 1942 р. у Відні, що в найближчому часі разом із новоствореним військовим з'єднанням, приналежним до постачальних груп, маю відійти до Витебська в Білорусі. То прийшло мені на думку, що св. Йосафат Кунцевич, Архиепископ Полоцька і Єпископ Вітебська, про якого я недавно дещо був довідався і якого мощі спочивають у скляній домовині в церкві св. Варвари у Відні І, при вул. Поштовій, саме той св. Йосафат зазнав мученицької смерти у Витебську. Отже моє військове призначення на місця, де св. Йосафат жив, діяв і зазнав смерти, я вирішив провести як прощу на його честь та поручити себе й мою родину його особливій опіці. Кілька днів перед моїм відходом на східній фронт пішли ми — я і моя дружина та мої обидва сини: Павло, нар. 23/VI 1929 р. в Відні й Іван, нар. 7/V 1932 р. у Відні — до церкви св. Варвари у Відні, клякнули перед саркофагом Святого та просили св. Йосафата, щоб він своїм могутнім заступництвом у Бога виєднав, щоб ми цю страшну війну живі й здорові на душі й тілі щасливо перейшли та знову взаємно з'єдналися, якщо така буде свята Божа воля.

21 квітня 1942 р. відійшов я з моїм (військовим) з'єднанням на східній фронт; спершу до Витебська, де я, як прочанин відвідав різні місця, зв'язані з життям і смертю св. Йосафата, а де ми до кінця 1942 р. пробували. Тоді нашу частину перенесено до В'язьми, що лежить на залізниці між Смоленськом і Можайськом. У міжчасі моя дружина частіше посищувала церкву св.

Варвари та благала там при гробі св. Йосафата його особливого заступництва й опіки. Там пізнала вона тодішнього пароха Впр. о. монсіньора д-ра Мирона Горникевича, якому розповіла про мене та наше особливе довір'я до св. Йосафата. Отець др. Горникевич дарував моїй дружині маленьку капсулю з мощами св. Йосафата, а мені теж переслав таку реліквію у звичайній посилці до В'язьми, де я її щасливо до рук дістав. Цю капсулю з реліквіями св. Йосафата носив я постійно підчас війни та в полоні під моїм одностроєм а й тепер вона в моєму посіданні; другу ж реліквію мала при собі моя дружина, а пізніше мій старший син, коли його покликали до війська. Також є ця реліквія й сьогодні в посіданні мого старшого сина, який тепер вивчає богословію та є вже на другому році духовної семінарії Віденської архідієцезії. Впр. о. др. Горникевич післав мені також декілька книжечок про життя св. Йосафата, які я не лише сам прочитав, відмовляючи подані там молитви, але ще й передав або дарував кількох моїм товаришам, особливо римо-катол. військовим капелянам, які в тих околицях перебували та цікавилися Унією.

Зовсім несподівано дістав я 16 вересня 1942 р. першу мою фронтову відпустку, яку я щасливо провів у краю, не забуваючи при цьому відвідати св. Йосафата в церкві св. Варвари. При кінці моєї відпустки захворів я на заразливу жовтачку, якої я мабуть набавився в Росії; то прийшлось мені побувати в лазареті у Відні та пізніше на курації в Карльсбаді. Перед моїм відходом до Карльсбаду могли ми, я, жінка й дітя, 14 листопада 1942 р. зложити св. Йосафатові в церкві св. Варвари нашу подяку за дотеперішню опіку над нами та просити його дальшого заступництва. Саме тоді Віденський Кардинал, Архиєпископ др. Теодор Інніцер правив св. Сл. Божу лат. обряду при гробі Святого. По виздоровній відпустці, яка закінчилася 30 грудня 1942 р., визнали мене "здібним до служби в краєвім гарнізоні", то почав я службу при фронтовій станиці Відень, а від кінця січня до кінця березня 1943 р. при військовій виводні у Бреслявь (Шлеськ). По повороті звідтам до Відня визнали мене "здібним до воєнної служби" і в квітні 1943 р. дістався я знову до Витебська, куди — по очищенні окруження під В'язьмою через німецьку армію — моя група назад повернулася. У Витебську пробував я до 1 червня 1944 р. У міжчасі робив я службу від 31. XII. 1943 до 5. IV. 1944 та від 28. IV. 1944 також у Полоцьку, де я, як прочанин, відвідав у побожному наміренні пам'яткові місця св. Йосафата. Підчас моєї відпустки від початку вересня до початку жовтня 1943 та третьої від 5-26 квітня 1944, кожного разу відвідував я з рідньою св. Йосафата в церкві св. Варвари.

Від 2 червня почався для мене великий, кілька місяців триваючий відступ німецьких військ зі східнього фронту, наслідком чого прийшлось мені побувати в Лепелі, Параф'янові, Молодечній, Вильні, Вілкомирі (Укмерге), Ковні (Кавнас), Вірбаллен, Ебенроде у Сх. Пруссії й Інстербургу, в якому то місті ми перебували до 19 січня 1945 р. Коли моя група при відступі з Параф'янова на захід прибула просто до Вілкомира, мені несподівано приказали з кількома жовнірами поїхати через Молодечно до Вильна, щоб дістати звідтам у безпечне місце деякі письма. При тій нагоді мав я змогу звидіти місто, в якім колись св. Йосафат діяв як архимандрит. Пощастило мені також прияти Св. Тайни підчас військового богослужения та, коротко перед окруженням міста московськими частинами, дістати телефонічний наказ вернутися з моїми людьми до нашої частини у Вілкомирі, так, що на щастя не попав я в московський полон.

19 січня 1945 р. перенесено наші частини до Кенігсбергу, що його вже 30 січня 1945 р. ворог цілком окружив. Старшин і жовнірів нашої групи розподілено поміж поодинокі фронтові дивізії, я ж сам був призначений провідником протипанцерної групи в південно-західній частині окруження від Кенігсбергу при вул. Берлінській до селища Шпандінен. Окруження тривало яких чотири тижні, доки не вдалося нам проломити перстеня та виборотн собі вільний коридор через Замлянд до Пілляв. 2. IV. 1945 стягнено нашу частину з Кенігсбергу до Пілляв, звідки ми 7. IV. 1945 на 3,500 тонновім кораблі "Роденбек", з Гамбурга, через Остзе, переслідувані кількакратно московськими літаками, заїхали щасливо 12. IV. 1945 до Свінемюнде. До 28 квітня 1945 р. перебували ми для відпочинку на острові Узедом, а по 8 днях причислені до Східнього Фронту в Нойбранденбург (Меклембург - Штреліц). 28 квітня почався відступ 3-ої панцерної армії на захід через Меклембург-Штреліц і Меклембург-Шверін попри Гюстров до Шверін, де ми перейшли перші налети на нас американських летунів та де зупинилися напроти американських панцерних з'єднань.

2 травня 1945 р. нач. командант 3 панц. армії ген. полк. фон Мантойфель капітулював перед Американцями, від ок. 13,30 год. настало на Зах. фронті перемир'я та 3 травня в 7 ранку вся 3 панц. армія дісталася в американський полон, хоч московські частини були всього кілька кілометрів від демаркаційної лінії, на яку були нас зіпхнули.

Я був спершу в Розіен к. Нойгавзу над Лабою в Гановері в американськім, пізніше в Гольштайні у британськім, врешті в Остфрісляндї в канадськім полоні, з якого мене випустили на волю 6 березня 1945 р. 7 березня віднайшов я мою дружину й моїх двох дітей, гід яких не мав

Вид на середмістя міста Витебська в 1940-их роках, у якому згинув св. Йосафат. Посередині Свято-Миколаївський собор.

я 10 місяців ніякої вістки, живих і здорових у Ст. Вайт у Понгав у краю Зальцбург. Мій старший син Павло мав 6 березня 1945 р. всього 16½ року, але вже був покликаний до табору рекрутів Райхенав к. Паєрбах, Дол. Австрія, звідки переставили його до Люнц ам Зе до німецької армії. Дістав приділ до протипанцерної частини в Пихлярн, але захворів важко на запалення легенів і олегочної так, що взяли його по шпитальному поїзду в Ст. Йоган у Тиролі, де — спершу майже зовсім не до видужання — пробув хворий 6 місяців, та вкінці таки видужав.

Підчас мого трагічного служіння на Східньому фронті бував я нераз у великій смертельній небезпеці, підчас налетів, то при артилерійському обстрілі, але ніколи не був навіть легко поранений; також кілька разів при відступі бували для мене небезпеки дістатися в російський полон, особливо в Вильні й Замлянді при Кенігсбергу. У Кенігсбергу були нас на 4 тижні вповні окружили. На людський рахунок виглядало все для мене безнадійно, щоб колинебудь звільнитися з того окруження. А проте на короткий час удалося окруження проломити і наша частина була одна з небагатьох, яка дістала наказ покинути Кенігсберг та удатися водним шляхом до Німеччини.

Ніколи не захворів я якоюсь поважнішою недугою; жовтачка, що її в осені 1942 р. набавився, спричинила те, що минула мене прикра нагода стрінутися з російською зимою 1942/43 рр.

З моєї частини деякі жовніри зі старшинами двічі дісталися в російський полон, раз у жовтні 1943 р. через упадок Невеля на північ від Витебська, другий раз із кінцем червня 1944 у Витебську, де вже не можна було стягнути з міста на час одного старшину, кількох підстаршин та вояків. Саме тоді з Витебська вислав мене мій командант до Лепелю; і так оба рази Боже Провидіння врятувало мене перед полоном та видимою смертю. Бо ні один із полонених тоді старшин не повернувся досі з полону, їх уважають за пропавших і, по всій імовірності, вони мертві.

Коли я в квітні 1946 р. повернувся з родиною до Відня та віднайшов наше помешкання майже ненарушеним, ми з усього серця подякували св. Йосафатові в церкві св. Варвари за зовсім очевидну опіку й майже чудесну захорону, якої він уділив мені й моїй рідні.

Я, моя дружина й сини — всі ми вповні переконані, що це був св. Йосафат, якого могутнім заступництвом Господь Бог нас так чудесно підчас другої світової війни заховав. Бо св. Йосафатові ми поручились, до нього ми постійно в молитвах зверталися, його реліквії з великим довір'ям при собі носили й почитали, а мою військову службу, до якої мене приневолено, зробив я у моїм наміренні прощею до його святих місць. Також ніколи не був я приневолений до бою вблиз, за ввесь час ані разу не вистрілив із моєї пістолі ні не казав стріляти моїм жовнірам.

Частинно з моєї власної ініціятиви, частинно ж за поштовхом кол. пароха Гутенштайну, місця народин мого й моєї дружини, Впр. о. Ігумена Анзельма М. Торвартль, Ордену Сервітів, тепер у Льорето в Бургелянді, пошта Дойч-Бродерсдорф, зробив я підчас війни обіт, що — на випадок щасливого виходу нашої родини з цієї війни — по закінченні війни я зложу письмовий звіт до архіву греко-катол. парохії св. Варвари у Відні, як доказ за вислухання моїх молитов через ласкаве заступництво св. Йосафата. Спершу мав я намір виконати це по заключенні миру, але що мировий договір з Австрією на непередбачений час протягається, я вирішив уже тепер цей звіт передати, щоб не продовжувати виконання мого обіту.

Всі тут наведені події вповні згідні з правдою, я передаю їх не тільки з пам'яті, але й на основі пороблених підчас війни записок, та й готов їх кожної хвилини заприсягнути.

Відень, у свято св. Йосафата, 14 листопада 1950 р.

Др. Павло Мироновіч

Як свідки правильности цього звіту: *Йоганна Мироновіч*, жінка; *Павль Мироновіч*, мол. син; *Йоганнес Мироновіч*, син.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

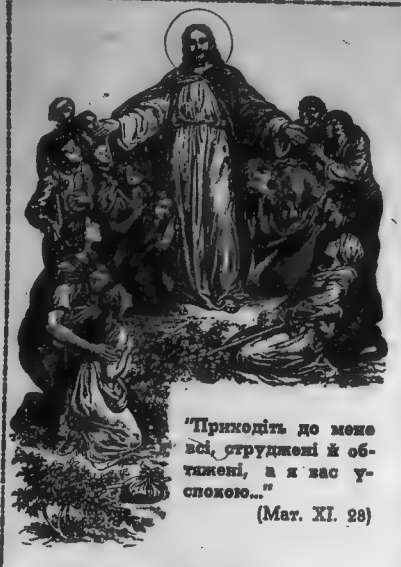

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Прошу відправити три Служби Божі на перепрошення Христового Серця за мої, моєї родини та всіх людей гріхи. Залучую $10.00.

Ф. Кучерява, Філядельфія

Посилаю $100.00 на **григоріянку**, яку відправите по моїй смерти, про що дістанете в свій час повідомлення від особи, якій доручу посвідку від вас.

Анна Будзінська, Філядельфія

Складаємо щиру подяку св. Терені від Дитяти Ісуса і св. о. Миколаєві за їх заступництво в вислуханні молитов. Залучуємо $5.00 на анафист до св. Миколая.

М. і С. Гавращуки, Елизабет, Н. Дж.

Посилаю $10.00 на три Служби Божі, які прошу відправити в названих наміреннях за осіб, яких імена подаю при кожній Службі Божій.

Родина Радишів, Чікаго

Залучую $10.00 на дві Служби Божі за мого покійного мужа Тимотея та на дві за покійну приятельку Розалію Лісіх.

Марія Нагірна й родина, Джессуп, Па.

Залучую $2.00 як подяку Богові за вислухані молитви через заступництво о. В. Скубленого, ЧСВВ. Інтенція була: спокій у нашій парохії.

Лорейн, Огайо

Прошу відправити три Служби Божі в тих наміреннях, які я подаю в честь Христового Серця та Божої Матері. Залучую $10.00.

М. Козар, Монтреаль

Складаю прилюдно найширшу подяку Господеві, Божій Матері, св. Йосифові, св. о. Миколаєві, св. Терені та Божому Угоднікові Андрієві Шептицькому за вислухання просьби й молитви та прошу про дальшу поміч і благословення. Залучую $2.00.

Софія Середницька, Торонто

Прошу відправити дві Служби Божі в наміренні "всякого прошення". Залучую $6.00.

Казимира Спісяк, Філядельфія

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ЗА УСПІШНИЙ РОЗВИТОК ТА МІЖНАРОДНЮ СПІВПРАЦЮ КАТОЛИЦЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ВЕРЕСЕНЬ

1. У пізній вечір радісного воскресного дня з'явився Христос Спаситель своїм учням і, привітавши їх словами, Мир вам!, сказав: "Як мене послав Отець, так я посилаю вас. Це промовивши, дихнув на них і каже їм: Прийміть Духа Святого!" (Ів. 20, 21-22). Цими словами Христос посилає апостолів своїх, а з ними і нас, на здобуття для Бога цілого світу. Бо всі ми: священики, монахи й монахині, та кожний вірний і вірна, всі ми тими словами дістали оте велике післанництво-місію. Воно не є людське, воно нам не прийшло від Церкви або Папи Римського, а від самого Христа, а через Нього від небесного Отця. Це є теологія т. зв. апостоляту мирян.

Зверніть увагу, як Христос висказує оце післанництво. Наперед згадує Отця небесного, опісля себе самого, вкінці дає нам на те Святого Духа. Ми є післанниками Пресв. Трійці. Ніхто з нас, навіть найменший апостол - мирянин, не стоїть сам: за кожним із нас стоїть ціла св. Церква, а за св. Церквою Пресвята Трійця.

Наше апостольське післанництво починається у Св. Хрещенні, доповняється в Тайні Миропомазання. У Св. Хрещенні ми дістаємо Святого Духа для життя як дитина Божа, як християнин. А у Св. Миропомазанні "печать дару Святого Духа" робить нас воїнами й апостолами поширення Христового й Божого царства на землі.

2. Св. євангелист Лука також говорить, але трохи інакше, про те останнє післанництво від Христа. При кінці його 24-ої глави читаємо, що Христос говорив своїм ученикам, як на Нім мали сповнитись усі Св. Писання. "Тоді відкрив їм розум, щоб вони розуміли Писання... (і сказав): 'Ви свідки того всього' ". Це програма нашого апостоляту мирян. Ми також маємо бути свідками про Христа, ми також маємо старатися розуміти й знати Св. Письмо.

а) Ми маємо свідчити про Христа, як і перші апостоли. Але спитає хто: чи можу я казати, як говорили апостоли: "ми бачили, ми чули, ми дотикались Його, їли й пили з Ним?" Не лише в тім лежала сила свідчення апостолів про Христа! Ісуса також бачили, також чули, також із Ним їли фарисеї, законовчителі, але вони не стали свідками за Ним, а проти Нього. Чому? Бо вони не вірили! Через недостачу віри вони не могли доглянути правдивого Христа, Божого Сина; був Він для них лише звичайна людина; а то й обманець. Апостоли ж добачили те очами віри, відчули те вухом віруючої душі. Такої віри можна чейже від нас вимагати! Хоч ми не бачили Його очами тіла, не чули вухами тіла, то очі віри й вуха віруючої душі повинні чути й бачити Його у Його повній силі та правді. Ми повинні бодай деколи відчути близькість Христа; Його постать і Його слова повинні бути нам знані. А раз ми таке пережили, воно не забувається. З такого переживання може вийти така жива віра, що наше свідчення про Христа набере своєї сили. Хто нас бачить, хто нас чує, той відчуватиме, що ми живемо та говоримо з глибини свого переконання. Ми не продавці-міняйли, що захвалюють свій товар, хоч самі в те не вірять. Люди зараз відчують хто правдивий свідок, а хто лише крамар-міняйло.

б) Христос вимагає ще від апостолів знання Св. Письма. Замало нам знати хочби напам'ять стареньку книжечку катехизму, зложену ще в минулому столітті. То засохлі, хоч правдиві, квітки. Знання Св. Письма дає нам у руки свіжі квітки з піль книг написаних під натхненням Святого Духа, — дає нам "джерело води живущої, що пливе в життя вічне!" Від десяток років св. Церква кликала нас до більшого пізнання Св. Письма, а особливо вложила цей обов'язок на нас в останнім Всел. Соборі. Нині ми маємо вже наш український добрий переклад цілого Св. Письма, виданий у Римі оо. Василіянами 1963 р. Берім його в руки, ідім до самих джерел Божої науки й об'явлення! Наше свідчення про Христа набере тоді тим більшої живучости й переконливости. І рясніші тоді будуть плоди нашого апостоляту!

в) У Соборовім декреті про "апостолят мирян" читаємо на вступі: "Апостоляту мирян, який випливає з самого їхнього християнського покликання, ніколи не може забракнути Церкві. Якою спонтанною та плідною була ця діяльність на початках Церкви, показують самі Священні Писання. А наші часи не меншої вимагають ревности від мирян; більше того, сучасні обставини вимагають ще більшого й ширшого їх апостоляту... Знаком такої різновидної і наглої потреби є очевидна дія Святого Духа, що робить нині мирян щораз більше свідомими власної відповідальности та всюди побуджує їх до служби Христові й Церкві."

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Мої діти часто неслухняні, часто посваряться між собою, прозивають одне одного, навіть і побʼються, а наступного дня йдуть до Св. Причастя без того, щоб перше висповідатися. Кажуть, що Сестри так учать їх у школі.

Кожний може йти до Св. Причастя без нової Св. Сповіді, якщо має на душі тільки повсякденні гріхи. Тільки той мусить сповідатися перед Св. Причастям, хто допустився якогось тяжкого гріха. Така є загальна засада. Але, з другого боку, св. Церква радить і заохочує своїх вірних до того, щоб вони часто сповідалися навіть із повсякденних гріхів, по-перше з тієї причини, що часта Св. Сповідь, через завжди нову освячуючу ласку, помагає нам поправлятись і відвикати від частіше повторюваних гріхів, а по-друге тому, що часто бувають випадки, коли вірні самі не знають, котрі гріхи є тільки повсякденні, а котрі переходять помалу аж у тяжкі гріхи. Тому то поучення й пересторога збоку священника в сповідальниці дуже важна.

Звичайно діти не мають аж тяжкого гріха за те, що не послухали батьків, або погнівались одне на одного. Тяжким гріхом було б, коли б вони свідомо й добровільно ненавиділи своїх батьків і не обзивались до них довший час; коли б свідомо й добровільно бажали їм якогось нещастя; коли б довший час трактували їх суворо; коли б із погордою обзивалися до них і проклинали їх; коли б не хотіли помогти їм у великій потребі, хоч могли б помогти і тп. Кажу: "коли б свідомо й добровільно" та "довший час" так відносилися до своїх батьків, тоді допускалися б тяжкого гріха, бо те, що скажуть, чи бажають, чи образливо поведуться в хвилині несподіваного вибуху гніву — не можна вважати тяжким гріхом. Це не сталось ані свідомо, себто з розмислом, ані добровільно. Це сталось несподівано під сильним напором пристрасти, яка затемнила розум. Те, що діти не послухають своїх батьків у дрібних речах, посваряться між собою, вдарять одне одного, вжнють гостріших слів, прозвуться, не обзиваються одне до одного якийсь короткий час, — усе те, звичайно, тільки повсякденні гріхи. Безперечно, все це є гріхом, образою Бога, переступленням Божих Заповідей, але є це переступленням у менших речах і тому це вважається тільки повсякденним гріхом. Із такими гріхами, хоч би і як багато їх було, кожний може приступити до Св. Причасті без нової Св. Сповіді, тільки ж повинен перше щирим жалем перепросити Господа Бога за такі свої гріхи. Жаль змиває гріх. Одним актом щирого жалю ми можемо змити з нашої душі всі повсякденні гріхи. Якщо ми змили з нашої душі гріхи щирим жалем, тоді вже не з гріхами, а з чистим серцем приступаємо до Св. Причастя.

Чи це правда, що католицька Церква в давніших часах заборонювала своїм вірним читати Св. Письмо та що приʼязувала його ланцюгом до стіни, щоб вірні не могли користати з нього?

Такі закиди підносять, звичайно, протестанти, а від них вони передістались до наших сектантів. Сьогодні поважні протестанти того вже не говорять, але давніші їхні вчителі твердили, що католицька Церква заборонювала своїм вірним читати Св. Письмо, щоб не довідалися правди, щоб тримати їх у темноті, щоб слухали лише "попів" і тп., і треба було аж упавшого монаха Лютра, щоб він переклав Св. Письмо на живу народню мову й поширив його між народом.

Доки не було друкарської штуки, монахи й священики переписували частини Св. Письма, або й цілість і розповсюднювали його між народом уже від 4-го віку. Перший французький рукописний переклад Св. Письма появився в 7-му віці, в тому самому віці появився також і німецький переклад, сто років пізніше появилося кілька англійських перекладів. У 13-14 віках у самій Німеччині, батьківщині Лютера, вже було багато рукописних Біблій між народом, а в 15-му віці появидось там аж 19 різних видань цілого Св. Письма, виданих друком. Лютер видав свою дуже вільно перекладену Біблію доперва 1522 р. (Новий Завіт) та 1534 р. (Старий Завіт). Отже коли хтось хоче твердити, що доперва Лютер дав народові Св. Письмо до рук, тоді ми мусимо сказати, що Лютер аж занадто спізнився із своїм виданням Біблії. Коли б католицька Церква заборонювала своїм вірним читати Біблію, тоді її монахи і священики не були б цілі століття мозолилися над переписуванням 74-ох книг Святого Письма та не були б розпихали їх між народом, а і єпископи католицької Церкви не були б апробували тисячів видань Св. Письма в різних народніх мовах перед Лютром і після нього.

А тепер цікаве питання про скування Біблії ланцюгом, щоб миряни не могли її читати. Кажу: "цікаве питання" та дуже смішний і глупенький закид. У Нью-Йорку й інших містах Америки в телефонічних будках можете бачити цікаве явище — телефонічну книгу приковану ланцюгом до стіни. Чи це на те, щоб ніхто не покористовувався нею? Навпаки, це на те, щоб та книжка була в будці, щоб хтось її не вкрав, щоб тим більше людей могло користати з неї. Інакше не друкували б її і не клали б до будки. При кернницях нераз бачимо ланцюжком привʼязане горнятко. Чи на те воно привʼязане, щоб ніхто не пив із нього води? Перед винаходом друкарської штуки, ба, деякий час і після неї, такі рукою переписувані й цінними мистецькими рисунками прикрашені Біблії були радкістю та були вони дуже дорогі. Хоч деколи привʼязувано їх ланцюжком у церквах та в манастирських бібліотеках, усе ж таки вони були приступні для кожного, а ланцюжки були тільки для охорони перед злодіями, які могли викрадати такі Біблії та продавати їх за великі гроші.

Статеву розкіш загально вважають найвищим та найсвященнішим виявом любови. Якщо так, тоді яка в тому ріжниця, що хтось уживає тієї розкоші в подружжі, чи поза подружжям?

У відповідь на це питання я позволю собі вжити слів жонатого чоловіка, батька кількох дітей, протестантського проповідника Біла Греєма, який на подібний запит ось так відповідає: "Хто сказав, що статевий досвід є найвищим виявом любови? Святе Письмо того не каже. Наша товариська етика того не каже. Церква того не каже. Законодавство того не каже. Виходить, що тільки ти та й ще деякі подібні тобі розкішники є єдині, що проповідуєте таку засаду."

Св. Письмо виразно ставить ріжницю між любов'ю і розпустою. Вільна любов є не тільки проти Божого закону, але також і проти етичних засад цивілізованого суспільства, не згадуючи вже про засади здоров'я.

Любов тільки тоді гарна, коли вона чиста. Любов тільки тоді правдива; коли вона жертвенна. Хлопець не тоді виявляє найвищу любов своїй дівчині, коли топче її в багні гріха, а тоді, коли твердо запанує над своєю звірячою похоттю, коли в хуртовинах спокус сталить свій характер, коли не понизить своєї вибраної дівчини навіть тоді, коли б вона сама того хотіла. Такий характер, — це найкраща підстава тривалого подружжя. Сьогодні, як писав недавно один американський лікар, молоді подружжя швидко розлітаються дуже часто з тієї причини, що молоді пари "вижилися" вже перед подружжям і вже нічо їх не цікавить, не обʼєднує та не задовольняє. Що статева розкіш не є найвищим виявом любови до когось, видно хоч би з проституції. Як пише др. Барк, можна шукати і знайти повну статеву розкіш із проститутткою без того, щоб її любити.

А яка в тому ріжниця, що хтось уживає тієї розкоші в подружжі, чи поза ним, — найкраще каже совість кожної людини. Подруги свобідно задовольняють одне одного статевою приємністю і вони свідомі того, що статевий акт є священним виявом любови. В ньому й після нього вони почувають себе щасливими й задоволеними. Вони не мають чого соромитись ані перед Богом, ані перед людьми. Коли ж це діється поза подружжям, тоді приходить неспокій, докори сумління за переступлення Божого закону, а також сором і неокреслене, але глибоко відчуте почуття підлости. Отже ріжниця аж надто велика.

Людина часом мусить сказати неправду, щоб зберегти мир у домі, чи між сусідами. Чи це завжди гріх, коли скажемо неправду?

Неправда завжди є гріхом і то таким гріхом, що він легко стається поганою звичкою, налогом, який для декого стає начебто другою його природою; тому й дехто, щоб оправдати себе, звик казати: "часом муситься сказати неправду". А воно так не є. Ніколи не муситься сказати неправду, бо ніхто не силує нас до того, тільки нам деколи вигідніше збрехати, бо правда могла б мати прикрі для нас наслідки. А однак Св. Письмо каже: "Осоружні Господеві уста брехливі" (Припов. 12, 22), а через премудрого Соломона Бог каже: "Брехливі уста погублять душу" (Мудр. 1, 11). Ніхто не хотів би, щоб його названо брехуном, бо це велика зневага, та й люди не хочуть нічого мати до діла з такими, що говорять неправду. З того видно, що неправда — це гріх не тільки проти Божого Закону, але також і проти закону природного, себто, що всі

За успішний . . .

Дальше Собор говорить: "Є в Церкві різнородність служіння, але одність місії . . . миряни, будучи учасниками священичої, пророчої й царської служби Христової, частково виконують місію цілого народу Божого в Церкві й у світі . . . миряни одержують обов'язок і право до апостоляту з самої їхньої єдности з Христом-Головою. Бо Хрещенням учленені вони в Таїнственне Тіло Христове, скріплені в Миропомазанні силою Святого Духа, самим Господом відпоручаються на апостолят... щоб по всій землі давали свідчення Христові" (ч. 3).

І про організації та міжнародні установи апостоляту мирян Собор каже своє важне слово: "Миряни, від багатьох десятиліть у чимало народів, присвячуючи себе щораз то більше апостолятові, згуртувалися в різноманітні форми акцій і асоціяцій, які — в тіснішій злуці з єрархією — здійснювали і досіль здійснюють властиві апостольські цілі" (ч. 20). "Треба належно цінити всі стоваришення апостоляту... А між ними сьогодні передусім треба згадати асоціяції чи католицькі угрупування міжнародні" (ч. 21).

Кінчиться цей декрет ось таким закликом: "Отже Священний Собор закликає, в Господі, всіх мирян, щоб вони відповіли голосові Христа, що в цій годині наполегливіше промовляє порушенням Святого Духа, і то охотно й великодушно, готовим серцем... знаючи, що труд їх у Господі не марний!" (Пор. І Кор. 15, 58).

люди загально відчувають у своєму нутрі, що говорити неправду — це нечесно.

Бог дав нам дар мови на добро, а не на зло, на користь для людської громади, а не на шкоду. Неправда ж, крім переступлення Божого Закону, приносить шкоду на честі людині, яка говорить неправду, а також часто приносить шкоду ближнім, яких уводимо в блуд нашою неправдою.

Але часто бувають випадки, що хтось, цікавий на все, "з чобітьми" намагається влізти до нашої душі й докучливо розпитує про речі, які є тайні, чи які ми обіцяли зберегти в тайні. Ніхто не має права вимагати, щоб ми зрадили повірену нам тайну, і ми не маємо права зраджувати довір'я наших приятелів. Тому то в таких випадках ми можемо послужитися т. зв. ментальною рестрикцією, себто, дамо фальшиву відповідь, але розумом думаємо про те, що є правдою. Нпр. приходить сусідка, яка часто псує нерви нашої дружини. Дружина не терпить її, але силує себе бути чемною супроти неї. Сусідка запитує: "Чи пані дома?" Ми відповімо: "Ні, вона не є дома". Даємо фальшиву відповідь, бо дружина дома й ховається, але в розумі додаємо для себе самих: "Вона дома, але не для тебе". На гадку католицьких богословів таку ментальну рестрикцію можна вжити, коли нема іншого способу оборонити себе перед напасником, який часто псує нам нерви, а ми не хочемо його образити.

Також ми не є обов'язані кожному говорити все, що знаємо. Як хтось розпитує нас про речі, до яких він не повинен мішатися, тоді ми можемо дати ухильну, виминаючу відповідь: "Не знаю". Це здається брехнею, але розумні й інтелігентні люди узнають, що це не брехня, а тільки обережна відповідь людини, яка не може, або не сміє сказати всієї правди. Таким "не знаю" часто мусять користуватися лікарі, адвокати, судді, навіть і батьки, коли хтось намагається довідатися від них щось такого, що довірочне. Якщо нпр. лікар вивідав нашого сина чи доню і ми запитуємо його, чи нема такої і такої недуги в нашої дитини, а лікар відповість: "не знаю", тоді ми, звичайно, не віримо йому, принаймні не довіряємо і припускаємо, що він щось ховає перед нами. Якщо ми не віримо йому, тоді його "не знаю" вже не є брехнею. Адже ж брехня є тільки тоді, коли ми сказали щось неправдивого, а люди вірять, що це правда. Тут ми не віримо лікареві, але й узнаємо, що його "не знаю" є чесне, бо він, як лікар, обов'язаний зберігати тайну, а ми може задалеко пішли з нашими запитами.

Отже є випадки, коли ми не обов'язані сказати чисту правду, чи всю правду. Але, в інакших випадках, неправда завжди є брехнею, отже чимось нечесним і грішним. Винуватий у чомусь злому завжди повинен по правді признатися до провини, себто сказати правду тим, які мають право запитувати його в тій справі, як нпр. діти своїм батькам, чоловік жінці, жінка чоловікові, підданий своєму зверхникові. Хто признається до провини, тим самим зменшує свою вину та роззброює того, хто готов був покарати нас. Але не тільки винуватий. Добрі взаємини в родині та між сусідами будуються на щирості й правді. Правда завжди зближує і єднає, а брехня віддалює й роз'єднує. "Тому — як пише св. Павло — відкинувши брехню, говоріть кожен правду ближньому своєму, бо ми один одному члени" (Єфес. 4, 25).

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

ПО ВСІЙ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ МИРОПОМАЗУЮТЬ

У Чехословаччині в повному ході уділяють Св. Тайну Миропомазання. Як знаємо, то в латинському обряді право миропомазувати належить єпископам. Для Чехословаччини вперше Папа Іван XIII-ий дав спеціяльний дозвіл миропомазувати всім капітулярним вікаріям і деканам, бо тоді на десять епархій усього трьома управляли титулярні єпископи, а тепер усього чотирьома, а іншими управляють капітулярні вікарії. Однак через довгі роки з цього папського дозволу не можна було користати, бо комуністичний уряд забороняв. Щойно в останньому часі уряд "ласкаво" погодився на те, щоб можна було уділяти Миропомазання.

ТВОРИ СЛУГИ БОЖОГО

Митрополита Андрея Шептицького

Вже появився друком перший том цих творів п. н.

ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ

Ця велика книга має 280 сторінок пастирських листів Слуги Божого та "Введення у твори Митрополита Андрея Шептицького" (пера д-ра А. Базилевича) на 237 сторінок. Це перший цього роду огляд усієї письменської діяльности Митрополита. Книга (520 сторінок великого формату) коштує в брошурі $7.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

о. проф. Николай Кушнірик, СТД

ЧИ ПЕТРО, ЧИ ПАВЛО, ВСЕ Ж ТАКИ ХРИСТОВА СКЕЛЯ

У 70-РІЧЧЯ ЖИТТЯ ПАПИ ПАВЛА VI-ГО

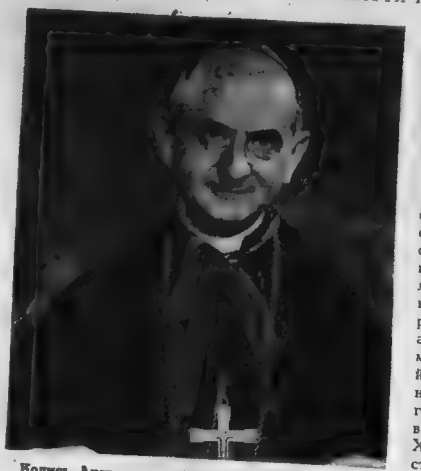

Колись Архиєпископ Медіоляну Д. Б. Монтіні, тепер Папа Павло VI-ий

1898 року в селі Кончесіо біля Брешії, в північній Італії (яких 40 миль від Сотто іль Монте, де народився попередній Папа Іван XXIII), у родині адвоката й журналіста Джордіо Монтіні народився йому другий син Джіованні Батіста, будучий Папа Павло VI.

1920 був висвячений на священика. 1922 назначений секретарем Апостольського нунція у Варшаві, але по кількох місяцях через слабе здоров'я й гостру зиму в Польщі був перенесений до Риму, де був назначений куріяльним урядовцем (мінутантом).

1937 Ватиканський Секретар Стану, тоді кардинал Євген Пачеллі, будучий Папа Пій XII, назначив Монтінія секретарем-субститутом Стану для звичайних справ.

1952 Папа Пій XII вивищив о. Монтіні до гідности просекретаря Стану для звичайних справ. У цій гідності займався внутрішніми справами Церкви.

1954 р. був висвячений, у базиліці св. Петра в Римі, на Єпископа і назначений Архиєпископом Медіоляну.

1958 Папа Іван XXIII вивищив Архиєпископа Монтіні до гідности кардинала.

1963 р. 21 червня, у 65 році життя Кардинал Джіованні Батіста Монтіні, Архиєпископ Медіоляну (Міляну) на конклявє в Систинській каплиці у Ватикані був вибраний на Папу. Як Папа він прибрав собі ім'я Павла VI.

Лише далекозорих та інтимних сановників-достойників могло, тому чзерть століття, цікавити скромне життя о. монсіньйора Джіованні Батіста Монтіні, ревного канцеляриста дипломатичних верхів Ватикану, який дозний час відмовлявся від наділеного йому "червоного капелюха" кардиналату. Однак, він був примушений нарешті прийняти цю гідність князя Церкви. Як архиєпископ "червоної твердині" в Італії, тобто міста Міляно, він своєю поведінкою доказав, що його сприт та старанність можуть легко примінитися як до "Олімпу", так і до простонародньо-го і трудового оточення. В очах заінтересованих він стає дійсно "папабіле", тобто кандидатом на Христового Намісника на землі. І згодом так сталось. "Папа помер! — Маємо Папу — Павла VI-го!"..

Павло VI-ий — людина рішучости та реалізування

Гра в "папоспостерігання", чи сказати б, іншими словами, обсервація "потягнень" Папи, — та вічна чарівність в Римі — стала в теперішній час важною зацікавленістю для кожного екуменіста або християнського вселенника. Щоправда, бл. п. Папа Іван XXIII-ий був причинцем останнього Вселенського Собору, але Святіший Отець Павло VI-ий довів цей Собор до успішного кінця, тому що він є істотним консерватистом у царинах догми й церковної дисципліни, та водночас відважним і уявою обдарованим поступовцем у справах державного й адміністративного характеру. Його жага солідарности гамує дещо його усердя відносно поступу, але його не спиняє, не гасить. Він не є, як це його прозвали декотрі надліберальні католики в Франції, "Папою а ля АЛЕ", тобто нерішучим провідником. Ось його поведінка: блискавичним умом він самоперше збирає та узгляднює всі сторони даної проблеми та всі її вимоги. Але коли він нарешті дає своє рішення, то воно звичайно дише натхненням, тобто є своєрідне та несподіване.

Не бажання "таборів", але добро Церкви!

Він ніжний щодо почувань та щирих переконань так званих "імобілістів" або "нерухомців", а саме противників поступу чи змін, але він відмовляє їм права 'вето'. Його довіреними поручниками далі є провідники консервативного табору, але цей самий Папа теж не відсуває від себе поступовців і тому вже почав уміжнароднювати Збір Кардиналів, установив Синод єпископів та брав активну участь у спільній молитві зі спостерігачами на Соборі, не зважаючи на сильний спротив консерватистів. Він роздратовує тих, які бажають усучаснення Римської Церкви "шаленим" темпом. Він же і дратує безліч журналістів, які бажають, щоб він був більш пробоєвим. І, на жаль, він не чарує людей, як це вдавалося Іванові XXIII так легко. Є консерватисти і поступовці, які віщують, що папа Павло старатисьме завернути стрілку соборового годинника, тобто скасувати те, що було рішено під час Собору. Але це тільки нісенітниця. Можемо сподіватися, що він далі старатисьме йти по лінії обережної реформи — виправлення — обнови, — як він це робить вже й тепер. Іншими словами: можемо бути певні, що він буде сприйнятливий щодо нових ідей, або нових вимірів старих понять, але завжди вільний від скрайности.

І він буде далі 'розвиватися'. Наприклад, коли почався був Другий Ватиканський Собор, то поняття відносно екуменізму в Кардинала Монтіні або майбутнього Павла VI-го було значно перестаріле, а його зрозуміння новітніх течій у Протестантизмі не дуже точне. Однак, під час Собору його екуменічне розуміння розвинулося так далеко й скоро, як мабуть у нікого іншого. Його ставлення до спостерігачів перейшло межі вимог його італійської гостинности, яка була знаменитою, та межі його християнської ґраціозности, що просто невичерпна.

Папа Павло молиться з представниками інших віровизнань

Краса різновидности в одности

Він далі наполягає на тому, що християнська спільнота мусить мати видимі: символ і двигуна єдности та що тільки папство може бути таким символом і таким двигуном. Але він зараз же твердить, що достеменна єдність не мусить конечно бути монолітною або уніформною. Це означає, що він серіозно дивиться на плюралізм та позитивно реагує.

Завдяки такій перспективі — та кількарічному розцвітові — форма остаточного пересклад християнської єдности може стати дійсністю: многість Церков повністю з'єднених, із різними обрядами й установою організацією, дійсно єдиними у Христі, як одна Церква, але різноманітними — справді католицькими, євангелицькими та зреформованими. Але на те треба більше терпеливости та менше байдужности.

Сторож Христової Науки

Тягар відвічальности, що лежить на раменах Павла VI-го, якого наділом є боронити двотисячлітню установу з її півмільярдним числом вірних, наводить страх і пошану. Його ціллю є не допустити до того, щоб тиховій, що ним бажав бл. п. Іван XXIII-ий відсвіжити Римську Церкву "відчиненим вікон у Ватикані" не перемінився в нищівний ураган. Він добре свідомий того, що кожний собор в історії Церкви був нагодою або причиною великого або малого роздору. Його напевно непокоїть те, що діється сьогодні в Голяндії, де католицькі радикали подають у сумнів безженство католицького (західнього) духовенства, дівництво Богоматері, значення Пресвятої Євхаристії, тощо.

Нещодавно він дав наступну відсіч таким лжебогословам, у якій наявно та недвозначно виражується те, чим він, як духовна скеля Христова, дише: "Щось вельми дивного та болючого коїться. Визнається найрадикальніші напади на святі правди нашого віровизнання. Ставиться під сумнів вожну догму, яка не подобається. Культ власної особистости та власної свободи совісти криються під плащиком найбільш нерозсудливого та рабського вульгаризму. Церкви Святої не слухають, а довіряють чужим ідеям та зневажливим і утопійним відвагам поточної культури."

Тут слід пригадати собі безсмертні слова Спасителя: "Ти є Петро (Павло, Пій, Венедикт, Іван...), і на цій СКЕЛІ я збудую мою Церкву, і сили пекельні не подолають її..."

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ! НАЙКРАЩА МОЛИТВА — ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ПІСЛАННИЦТВО БЛАЖЕННІШОГО ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА Й КАРДИНАЛА ЙОСИФА СЛІПОГО

Рік 1967-ий для нас Українців католиків - це рік великого ювілею, року великої радости, століття канонізації нашого священомученика за св. одність Христової Церкви, Йосафата Кунцевича, ЧСВВ. Неначе степенуючи цю нашу радість, випало так, що цей же самий рік є подвійним ювілеєм нашого Верховного Архиєпископа й Ісповідника — Кардинала Йосифа. Він, що 18 років ішов слідами священомученика Йосафата своїми муками в сибірській каторзі, тепер відзначує свій 75-ий рік життя й 50-ий рік священства. Діямантовий ювілей життя, золотий ювілей священства прикрашують Особу Блаженнішого, вже найрясніше збагачену красою Христового ісповідання, ночими райдужніми барвами.

Багато разів наше СВІТЛО писало про Особу нашого Первоєрарха, як у роках його страждань так і опісля в роках освободження, у днях його слави. Не може воно не присвятити Йому осібної, щирої та повної пошани й любови уваги в місяці вересні цього року, — бо якраз у місяці вересні 1917 року, звільнений із російської неволі, великий наш Царський В'язень, Слуга Божий митроп. Андрій Шептицький, ЧСВВ зложив свої страдницькі руки на голову молодого левіта Йосифа та зілляв на нього з повноти свого первосвященства й любови свого батьківського серця "Божественну благодать" Христового священства. Після 22-ох років пізніше той самий митрополит в асисті двох єпископів, нині Христових ісповідників: Н. Будки та М. Чарнецького, ЧНІ, вложить на нього славу й тягар архиєпископства, як на свого наслідника. Все це було повне символів, усе те заповідало подібну до їхньої долю новому Архипастиреві нашої Церкви.

Блаженнішій Кардинал Йосиф Сліпий і о. д-р Софрон Мудрий, ЧСВВ, віцеректор Укр. Папської Колегії в Римі, як диякон. Позаду о. моно. М. Марусин.

Щоб не сходити до стереотипного повторювання дат життя й вичислювання праць і осягів нашого Ювілята, шукаючи синтези його післанництва та оглядаючись за біблійним тлом, на якім достойніше можна змалювати його й віднайти в ньому божественні заміри та їх здійснення, хочу перевести паралелю-прирівняння Ювілята до післанництва й праці одного з найбільших пророків Ст. Заповіту, до пророка Єзекиїла. Спитаєте: чому? Послухайте!

Подібні їх покликання й обставини життя

Часи, що їх переживає наш народ і Церква від 1939 р., зовсім подібні до часів упадку юдейського царства. Вавилонський цар Навуходоносор 598 р. облягав Єрусалим і забрав тоді перших вселених Юдеїв із їх царем Йоякіном у Вавилонію. Єрусалиму одначе не знищив. Пророки Єремія й Єзекиїл заповідають ще одну облогу міста та його остаточне знищення разом із храмом. Лжепророки потішають нарід, що це не можливе, бо Ягве (Бог) не дасть свого міста й храму на поталу.

Отак пророк Єзекиїл, із роду священик, стає пророком, що заповідає горе. Своє післанництво описує він виділням, у якому подано йому спожити сувій "записаний з обидвох сторін, і виписані були на ньому: жалощі, стогін і скарги!... Я спожив його, і був він устам моїм солодкий як мід". (Єз. 2, 10; 3, 3). У книжці о. д-ра І. Назарка, ЧСВВ ("Київські і Галицькі Митрополити", ст. 246), читаємо уривок з листа архиєп. Сліпого, писаного 1942 р.: "Я не міг ставити перешкоди моїм свяченням, бо в час *гонення* свячення *не є честю*, а в першій мірі *тягарем*. За єпископський жезл отримав я *дерев'яну* палицю

митрополита, яку він уже раз дав був бл. п. єпископові Йосифові Боцянові в Києві як пастирський жезл, а також той самий єпископський перстень і той самий гіератикон. Ці всі речі дуже дивним способом урятувались перед большевицьким знищенням у Духовній Семінарії. Я добачував у тому *особливий* палець Провидіння." Ця палиця-жезл, що була символом пастиря-вигнанця (єп. Й. Боцяна), якого польська влада ніколи не допустила до його дієцезії, — палиця митрополита царського в'язня, заповідала, що доля нового Владики буде подібна до долі тих двох Архиєреїв. Доля скитання, ув'язнення та насильного відірвання від своєї архидієцезії! Солодкість в устах пророка від сувою записаного "жалощами, стогонами й скаргами", була символом повного й геройського рішення-готовости нового Архиєпископа на долю мучеників!

Пророк Єзекиїл напоминав народ і приготовляв його до повної руїни їх царства, столиці й храму. Архиєпископ Йосиф від хвилі своєї консекрації разом із митрополитом Андрієм роблять тепер те саме: приготовляють народ на поворотну хвилю наїзду та знищення. Тяжкі часи. "Тоді клався я вечором спати до ліжка" (пише у згаданім листі наш Ювілят) "і не був певним, чи я ранком устану на волі. Тоді приходили мені на думку слова пророка Ісаї: "Прийде час, коли вони зранку будуть із тугою вижидати вечора, а вечором ранку". Дальше описує він відворот большевиків у червні 1941 р. "Пополудні заїхав большевицький танк перед катедру. Нас витягнула поліція з помешкань і поставила під мур. Енкаведисти *роздерли* теж на мені *рясу*..." Та ще не прийшла його остання година! Одначе, як дуже гарно підкреслив це о. Назарко в своїй цінній книзі. Це був пророчий знак! "Те що енкаведисти роздерли на ньому рясу, стало символом подій у 1945-1946 роках, тобто насильного роздирання живого тіла Української Церкви, що її очолив ВПреосв. Йосиф" (ст. 247).

На вигнанні

Недовго пророкував Єзекиїл у Єрусалимі. 587 р., після облоги (майже дворічної), в місяці липні, Вавилонці вдерлися до Єрусалиму; цар Седекія й визначні родини попали в полон, а місяць пізніше генерал Небузарадан спалив місто і храм та зрівняв його мури з землею. Між вивезеними у Вавилонії був і пророк Єзекиїл. Там на вигнанні він буде пророкувати ще 15 років. Як до тепер він суворими словами ганив нарід і перестерігав перед грядучою карою, так тепер його післанництво серед вигнанців обертається різко в післанництво потішень і надій.

Найбільше перебував він над каналом Хевар (яких 50 миль на полудне від Вавилону), серед скупчених юдейських вигнанців. Щоб рятувати свій нарід, що тепер попав у зневіру, переживав страшну релігійну кризу серед розбитих надій, Бог посилає їм великого пророка з милим словом потіхи й заохоти. Для вигнанців новий край був "нечистий" (Єз. 4, 13), але його багатства й могутність піддавали гадки, що божки цієї країни таки сильніші від їхнього Ягве, бо дають їй багатство й могутність, а Ягве навіть не оборонив "свого вибраного народу й свого Сіону святого та свого храму".

Пророк мусів на це реагувати, він робить це в імені Господа Бога: " те що в вас на думці, напевне ніколи не станеться. Ви бо кажете: ми хочемо бути, як народи, як чужоземні племена, служити дереву й каміню. Клянусь, як от живу я, — слово Господа Бога, — я царюватиму над вами потужною рукою, простягнутим рам'ям, як виллю гнів мій. Я виведу вас із-між народів і позбираю вас із земель, де ви розсіяні, потужною рукою, простягнутою правицею, як виллю гнів мій... На святій горі моїй, на високій горі ізраїльській, — слово Господа Бога, — служитиме мені ввесь дім Ізраїля... Неначе любі пахощі я прийму вас ласкаво..." (Єз. 20, 32-34 і 40-41). Тому, що не мали вони свого храму й після реформи Йосії-Єремії навіть не думали про таке, — бо ж тільки в єрусалимському храмі могли бути жертвоприношення, він же ж у руїні й далеко від них, — пророк, щоб їх відгородити від чужого й безбожного середовища, настоює на захованя закону, його приписів: особливо про "суботу Господню" (20, 12; 22, 8, 26; 23, 38) та про обрізання.

Закон і законні передання були тим опліттям, що відгородило Юдеїв від інших народів, затримали їх духовно злученими з рідним краєм. Інші малі народи, — що їх стрінула подібна доля від Вавилоців як Юдеїв, — пропали, розплились безслідно, не заховали свого окремішного характеру. Пророка Єзекиїла вважають за батька відродженого народу з його релігійним характером, з отим, що вчені назвуть "юдаїзмом", який урятує Жидів і після остаточного розсіяння-діяспори, після знищення й другого храму, 70 р. по Христі, та заховає їх аж до наших днів. Велике діло великого пророка!

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, etc.

1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.

Phone: 536-6-0982

АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(суспільне завдання)

17. Проте кожна людина є членом суспільности: вона належить до всього людства. І то не тільки ця чи та людина, але взагалі всі люди покликані до повного розвитку. Культури родяться, ростуть і гинуть. Так як окремі морські хвилі більш або менш проникають піщану лаву, так і все людство крокує по шляху історії. Ми — спадкоємці поколінь, а й добродійности трудовиків сучасности — маємо зобов'язання супроти всіх, тож мусимо цікавитися тими, що прийдуть після нас, щоб збільшити коло людської родини. Дійсність всесвітньої солідарности — це для нас добродійство, але також — обов'язок.

(скалля вартостей)

18. Особистий отой і суспільний ріст зазнав бк шкоди там, де було б знищено скалю вартостей. Законним є прагнення необхідних речей, оте зусилля, щоб їх здобути — це обов'язок: "Як хтось не хоче працювати, хай і не їсть".[16]) Одначе надбування дочасних благ може довести до жадливости, до прагнення мати щораз то більше, а й до спокуси, щоб побільшати власну потужність. Жадливість особиста, родинна і національна спроможна зарадити як убожчим, так і багатшим та в одних і в других розбудити гнітючий матеріялізм.

(обопільний ріст)

19. Тим то, мати більше чи менше не є найпершим завданням ані народів, ані одиниць. Кожний ріст є обопільний. З одного боку необхідністю людини є те, щоб вона ставала щораз то повнішою, з другого ж — якщо брати її як найвище добро — стає вона для тієї ж людини своєрідною в'язницею, поза яку вона неспроможна глянути. Якже ж це останнє здійснюється, тоді затверділими стають серця, духовість у собі замикається, люди вже більше не зустрічаються з приязні, а просто заради інтересів; це ж стає причиною суперечок і роздорів. Отже, саме тільки здобування економічних благ не лише не пособляє людині, щоб зростала в гуманности, але й супротивиться її справжній великости. Бо як у народів, так і в людей вада жадливости є явною ознакою неповного розвитку.

(новий гуманізм)

20. З уваги ж на те, що для здійснення поступу треба щораз більшої кількости техніків, то ще більше потрібні науковці, здібні мислителі, які присвятили б себе вивченню нового *гуманізму*, завдяки якому сучасна людина могла б віднайти себе, сприймаючи найвищі блага любови, приязни, молитви й контемпляції.[17]) Якщо це поставимо на першому місці, тоді в усю повноту та всуціль можна буде здійснити справжній поступ,[18]) він бо не в тому полягає, щоб одиниці, а чи й усе людство, перейшли від менше людських до більше людських умов життя.

(здійснення ідеї)

21. А в умовах людського життя менше гуманними є: найперше — матеріяльний недостаток тих, які живуть у таких злиднях, що не мають навіть мінімальних засобів для життя, або яким якоюсь мірою загрожує моральна недостача, яку вони самі собі нанесли надмірним самолюбством; далі — недоліки устрою, які походять чи то з надужить власности й користування, чи то з визиску робітників, а чи й із несправедливих грошевих спекуляцій. І, навпаки, більша гуманність виразно проявляється в таких умовах життя: насамперед — у переході від недостатку до посідання необхідних благ, усунення суспільних злиднів, поширення знання й окультурення; далі — зріст пошани до інших, схильність до змагання за духа збожства,[18]), співпраця для загального добра, бажання миру; потім — признання людиною найвищих благ і самого Бога — їхнього Творця й мети; накінець, і перш за все: віра — дар Бога, який прийняли люди доброї волі — і злука сердець у Христовій любові, що нас кличе, щоб, на зразок дітей, ми стали учасниками життя живого Бога — батька всіх людей.

---

[16]) 2 Сол. 3, 10.

[17]) Див., напр. Й. МАРІТЕН, "Духовні умови прогресу і миру", в книжці під заг. "Зустріч культур в ЮНЕСКО та їх ознаки на Вселенському Соборі Ватиканському II, Париж, Мам 1966, ст. 66.

[18]) Див. Мат. 5, 3.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

о. Р. Г., ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

ШАРДЕНОВІ УЧНІ

Шарденових учнів можна поділити на дві групи: одні намагаються тлумачити його теорії в дусі католицького вчення, другі беруть його вирази такими, якими вони є, і послідовно нагинають їх до своїх поглядів.

Пєль Шошар — це представник першої групи. Ось його пояснення: "...Омега — це лиш один аспект Бога, і Теяр завжди обстоював, що Бог існує перед збіжжістю; світ напрямляється до висот, бо він його потягає. Теярів Бог — це клясичний Бог-Творець, який був, є і буде навіки віків" — "Бог, відповідальний за еволюційний висхід, який до Нього звертається... *особовий* Бог і *любов* Христова".[1])

А ось для прикладу пояснення представника другої групи, *Жоржа Крепі*: "У загальному ж — пише він — Теярова христологія помітна своєю простотою; можна б її охопити кількома реченнями: всесвіт "висходить" почерез людський феномен думання, напрямляється до свого пункту зосередження й до остаточного перетворення — Омега. Якщо маємо на увазі, що Об'явлення виразно вказує на Христа, як на Омегу, то не буде дивним сподівання, на перший погляд гіпотетичне, що Омега світу і Христос-Омега можуть сходитися. Так тоді, скоро те передбачення здійснюється на Омезі - Історії, то Христос виступає, одягнений у всі космічні атрибути, які признає Новий Завіт. Але ті атрибути приймають водночас несподівану вартість, як тільки покласти їх у прямий стик із висхідним рухом еволюції. Христос не є Пантократором тільки теоретично і силою заяви, але дійсно "фізично". А й світ, у понятті космогенези всесвіту, домагається свого звершення, щоб таким чином його рух мав змогу осягнути свою повноцінність (тобто, іншими словами, бути спасенним) — *Христа відмітизованого* (наше підкр. — Р. Г.), бо ж обхопленого, з усіма рисами своєї слави, тим процесом, який розгортається на наших очах. Христос, на перший погляд такий далекий, стає задивляюче близьким."[2])

"ХРИСТОС — ЕВОЛЮТОР"

Нещодавно появився на полицях книгарень голосний твір *Жака Мерітена* "Селянин із Гарони", в якому він піддає критиці сучасне християнство, присвячуючи окремі рядки послідовникам Теярових ідей. "Не важко висловити той осуд — каже він досадно — на який заслужили праці тих оновлювачів, що достосовують теологію чи то до теярдського сосу, а чи до сосу феноменології: це твори глупоти, яка бажає слугувати ідолам часу. А що ті гарні праці є минулі — вони загрожують цілковитим розладнанням християнського сумління і життя віри".[3])

Теяр, щоправда, мав на увазі вчення ап. Павла, коли складав свою теорію про "Пункт Омега", проте в деяких своїх творах — головною мірою тих, які нещодавно почали виходити з архіву мадмуазель Ж. Мортіє — він ужив таких висловів, що його послідовникам дали привід для цілком фальшивого тлумачення правд Христової віри. Наприклад, у творі "Христос-Еволютор" Теяр каже ось що: "Хрест — більш аніж помилкове надолуження — символізує висхід Створіння за допомогою зусилля". А в творі "Агнець Божий" пояснює: "Інакшими словами: Агнець Божий помер на хресному дереві, бо він поніс, разом із гріхами, тягар винаходів і техніки; також слід зробити висновок, що ту найсвятішу офіру він приносить на те, щоб дати змогу науковцям більш по-науковому розсліджувати таємниці природи, а організаторам — володіти суспільністю з тією метою, щоб якнайкраще обезпечити еволюцію". Тим то "Агнець Божий, разом із гріхами, несе на собі також тягар прогресу світу."[4])

Не дивно тоді, що Крепі, йдучи за цими думками, створює свою теорію "автоматичної сотерології", згідно з якою "світ — у понятті космогенези всесвіту — домагається свого завершення, щоб таким чином його рух міг осягнути свою повноцінність (тобто, інакшими словами, бути спасенним)..." Ота "вимога" зводить Ісуса Христа до ролі автоматичного рушія, який незмінно всіх доводить до вершин досконалости. А ось його слова: "В еволюційному Пункті Омега Христос "фізично" випромінює всі разом речі. Він стає "Першим Рушієм" еволюційного руху й "ipso facto" набуває та в усю повноту розвиває справжню *всемогутність перетворення*. Вся енергія, всяка подія, для кожного з нас, є над-одуховлена його впливом і його потяганням".[5]) Ці міркування теярдців називає *проф. М. Г. Бастід*, викладач філософії на Тулюзькому університеті, "ілюзією автоматичного прогресу". Він проаналізовує їхні заложення і доходить до такого висновку: Якщо б "за допомогою повної й загальної мобілізації всіх культурних здобутків ми осягнули побудову Ноосфери, якщо б було вжито масової фізико - психічно - соціальної технократії, то ми здолали б заселити думаючу поверхню нашої планети лише синтетичними християнами,

а тоді вже не було б християнства, ані збоку фабрикантів, ані збоку фабрик; і вже більше не було б Ноосфери, бо вже більше не було б духа."[6])

Справа спасіння людей не є фізичного порядку, тож не підпадає ніяким автоматичним механізмам. Справа спасіння — це справа любови, яка діє свобідно й розумно: "все зносить, в усе вірить, усього надіється, все перетерпить. Любов ніколи не переминає" (1 Кор. 13, 7-8). Тим то й Бог "так полюбив світ, що Сина свого Єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в нього, не згинув, а жив життям вічним" (Ів. 3, 16). Єдиним завданням Ісуса Христа є "спасти народ свій від гріхів їхніх" (Мт. 1, 21).

Для здійснення і вивершення еволюції всесвіту повнотою вистачають дані Богом природні сили й закони, а й окремі обдарованості геніяльних винахідників, які також є від Бога. Проте все це не вистачає, щоб спасти людей, значить: звільнити їх від гріхів, дати душі надприродне життя, щоб стала вона здатною жити в умовах нематеріяльного буття духа в Божому Царстві. Це єдино Бог може здійснити своєю ласкою. А діяння ласки не знає ніяких механічних законів автоматичного висходу до Пункту Омега. Ласку дає Бог цілком добровільно, ніким не приневолений, дає її з любови тим розумним створінням, які спроможні оцінити цей незвичайний дар і співпрацювати з його Давцем. Висхід до Пункту Омега в значенні Царства Божого — це особиста, свідома, відповідальна співпраця з Божою ласкою. Тим то не осягнуть Божого Царства ті, що цього не бажають і за це не змагаються. Сам Ісус Христос дуже виразно про це говорить: "Не кожний, хто промовляє до мене: Господи, Господи! — ввійде в Царство Небесне, але той, хто чинить волю Отця мого, що на небі" (Мт. 7, 21). У день Божого суду багато казатимуть: Господи, Господи! Хіба ми не твоїм ім'ям пророкували? Хіба не твоїм ім'ям бісів вигнавали? Хіба не твоїм ім'ям силу чудес творили? І тоді я їм заявлю: Я вас не знав ніколи! Ідіть від мене, ви, що чините беззаконня!" (Мт. 7, 22-23). А св. Павло без обиняків каже: "Не обманюйте себе! Ані розпусники, ані ідолопоклонники, ані перелюбники, ані розпусні, ані мужоложники, ані злодії, ані грабіжники — Царства Божого не успадкують" (1 Кр. 6, 9-10). Всі ці добровільні провини саме й супроводять визнавців автоматичного висходу до вершин Пункту Омега. Для них прогрес має куди більше значення ніж закон Божий. З уваги на це й Павло VI у нещодавній енцикліці "Поступ народів" підкреслює: "Якщо є люди, які таке роблять, то вони через це втрачають найкраще з своєї спадщини: для того, щоб жити, жертвують глузд самого таки життя. Тож і до цих людей стосується повчання Ісуса: Яка користь людині, як світ цілий здобуде, а занапастить власну душу?"[7])

[1]) CHAUCHARD P., "Teilhard de Chardin e il fenomeno umano", Carrabba, 1964, p. 97.

[2]) CRESPY G., "Il pensiero teologico di Teilhard de Chardin", Boria, Torino 1963, 94.

[3]) ROSA G., S. J., "Jacques Maritain PAYSAN DE LA GARDONNE (rassegna)", in CIVILTA CATTOLICA (1. 4. 1967), p. 61.

[4]) Cfr. CALMEL R. Th., O. P., "Pseudo-Eglise", in ITINERAIRES, No. 106/67, pp. 176 et 117.

[5]) Cfr. JUGNET L., "Teilhard et les incroyants"; in ITINERAIRES, No. 108/67, p. 71.

[7]) Enc. 2 Progr. pop.", n. 40.

Д-р Михайло Росляк

МОЯ КОРОТКА АВТОБІОГРАФІЯ

(Продовження)

По закінченні університетських студій почав я негайно робити старання через польський конзулят у Празі на одержання документів повороту до Галичини. Я чекав півроку на полагодження моєї справи і тому за той час цілий семестр вивчав соціологію на філософічнім факультеті цього ж університету. В другій половині червня 1924 року конзуль повідомив мене, що польське міністерство внутрішніх справ у Варшаві відмовило мені права повороту до Галичини, позбавляючи мене на основі польського закону з 1920 року про охорону держави права польського громадянства. Тоді я дня 28 червня 1924 року поїхав до чеського Тешина, де мій товариш, Василь Окис, що вчителював у тій околиці в польському селі Вендрина по чеській стороні, вручив мені документ на фальшиве назвище для переходу границі. З цим документом я перейшов граничний міст і просто при товаристві цього ж свого товариша пішов на польську станцію купити квиток до Кракова. Там мене вилегітимував польський поліцист, який ствердив на основі моїх оригінальних документів, які я мав із собою, що моя перепустка фальшива. Отже арештував мене і запро-

вадив до суду, де мене повітовий суддя засудив на три дні арешту за нелегальний перехід границі та на примусове видалення до Чехословаччини назад, а що я вже був відсидів до розправи чотири дні арешту, що мені до вироку суддя зачислив, то негайно по вироці поліцай забрав мене з суду і під ескортою запровадив на граничний міст, де віддав мене чеській граничній сторожі. Вона вже було призвичаєна до таких випадків, бо їх передо мною мали інші українські студенти, які, як і я, старалися нелегально дістатися до Польщі.

На чеській боці я замешкав був один тиждень у знайомого залізничника Українця, якого братанич студіював разом зі мною в Празі. Тоді я постарався за правдиву перепустку в чеському старості на своє власне ім'я на три дні на довільний перехід границі. При помочі названого вище нашого залізничника, що ще за Австрії служив у чеському Тешені, я наймив собі приватне авто з Тешена до міста Бяла на польському Шлеску та звідтам закупив білет до Кракова. Туди зайхав уже щасливо і в Кракові купив дальший білет до Львова. У Львові був два тижні в домі матері свого празького приятеля д-ра Костя Паньківського, а тоді відважився поїхати без потрібних документів до Чорткова. Тут задержався в домі п-і Крушельницької, вдови по священнику в Старій Ягольниці, яка мешкала з дітьми у власному домі біля Громадського Уряду Долішньої Вигнанки. Там за порадою найстаршого сина п-і Крушельницької, якої рідна молодша сестра була замужня за о. Володимиром Білинкевичем, парохом у той час мого родинного села, Залісся, я нав'язав контакт із секретарем повітового староства в Чорткові, колишнім сотником УГА та свідомим українським патріотом. Якимсь чудом він, як давній іще довоєнний старостинський урядник, попав був на те становище в Чорткові по війні. Він порадив мені зголоситися таки ж того дня, коли я розмовляв із ним, ранком у його канцелярії в Старості та піти до військового перегляду, який того дня в Чорткові саме недалеко будинку староства відбувався. За його твердженням я дістану військову книжку, як здібний до військової служби, а тоді староство не зможе мене, як військово повинного до польської армії, примусово відставляти до ЧСР. Таке вже перед тим зробили староства в Станиславові і Перемишлі з двома моїми товаришами, які нелегально аж до тих наших міст у Галичині зуміли були дістатися і щойно там їх польська поліція придержала, а староства, покаравши їх найперше гривною за нелегальний перехід границі, примусово відставили до ЧСР.

Я негайно зробив, як мені порадив п. Володимир Пітушевський, тодішній секретар чортківського старости. І справді зараз там мене зачислили до загального ополчення польської армії без зброї і дали мені відповідну військову книжку. Ця книжка не врятувала мене від нової кари за нелегальне переступлення границі, хоч насправді я тим разом переступив її був легально на підставі чеської перепустки. Але я не робив спротиву проти нової гривни в сумі десяти золотих із заміною на десять днів арешту, коли б тої суми не хотів заплатити. Я ту суму заплатив по одержанні зі старости карного наказу і так залегалізував свій поворот до Галичини.

По кількох днях побуту в батьків у Заліссі, я поїхав до Чорткова, де мене місцевий адвокат, д-р Остап Юрчинський прийняв на адвокатську практику. Львівська Рада Адвокатів вписала мене на його внесення на листу кандидатів адвокатури, зазначуючи, що мені час практики може бути зачислений щойно по тім, коли зностифікую свої студії на одному з польських університетів.

(Далі буде)

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської
ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси
Стор. 392. Ціна $4.50
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
109 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

ВСЕСВІТНЯ ВИСТАВА – ЕКСПО – 67

28 квітня ц. р. канадійський премієр Пірсон сказав ось такі слова:

"Сьогодні ми свідки доконання одного з найбільших актів віри в канадійську здібність і підприємчивість".

Це уривок із промови, виголошеної у Монтреалі з приводу відкриття всесвітньої виставки, знаної під іменем ЕКСПО-67. Кому відомі всі дані у зв'язку з підготовкою цієї виставки, а здодатку ще й бачив її, той уповні погодиться з думкою п. премієра.

Маючи на увазі гідне відсвяткування сторіччя своєї країни Канади група чільних одиниць ще в 1938 р. почала була робити старання у Міжнародному Бюрі Вистав з осідком у Парижі, про дозвіл урядити світову виставу в Монтреалі. "Сторіччя Канади" саме собою є найкраща нагода запросити якнайбільше число націй світу до участи у відзначенні тієї події. Ця участь мала б проявитися не в приявності самих тільки предстаєників даних народів на "шумному бенкеті" в честь ювілятки, але у приявності тих же самих представників у павільонах своїх народів ними збудованих на канадській землі та прикрашених здобутками їх культури. Ті представники мали б прибути в Канаду як запрошені гості, щоб відтак і Канадцям й іншим, подібним як вони, канадським гостям, показати своє народнє багатство, свої духові й матеріяльні здобутки, а при тому й познакомитися з досягами інших народів.

Помисл був геніяльний. Однак до успішного зреалізування його треба було дозволу від Міжнароднього Бюра Вистав. Цей дозвіл прийшов досить пізно, бо аж 13 листопада 1962 р. Маючи дозвіл на руках, ініціятори виставки почали шукати за відповідним під неї місцем. Жан Драпо, енергійний посадник міста Монтреалю, що був душею ідеї вистави, вибрав два острови серед могутньої ріки св. Лаврентія. Дізнавшися про те, один з інженерів назвав таке вибором дурнів, а це тому, що замість двох островів був там тільки один і то маленький із поверхнею 313 акрів; другого зовсім не було. Однак інженери, коштом $40.000.000 і приблизно 20.000.000 тонн каміння й землі доконали того, що іншим здавалося неможливим: побільшили існуючий уже острівець св. Олени й висипали зовсім новий, даючи йому назву Нотр Дам. У червні 1964 року 1000 акрова площа під будову павільонів була готова.

У тому часі, коли інженери висипали острови, П'єр Дюпюї, довголітній професійний дипломат, відбував об'їздку по різних краях світу, переговорював із представниками різних держав та запрошував їх до участі в Ехпо-67. У наслідок його поїздки 62 країни — 22 більше як у Брукселі 1958 р. — прийняли це запрошення. І так із дна ріки виросли острови, а на них постав новий світ — шість десятків національних павільонів і майже стільки інших павільонів, що їх побудували чи Провінції Канади, чи Стейти ЗСА, чи інші різні фірми з наміром доповнити тематику — провідну думку цієї вистави.

ЕКСПО-67 це не світовий ярмарок чи базаровий майдан, де експоненти можуть прибити, при вступі до свого павільону, вивіску з написом: "Тут можна купити найкращої якости апарат, мотор, авто..." Це найбільша міжнародня вистава в історії світу, що має до діла не з матеріяльними речами, а з ідеями.

Канадський павільон

Німецький павільон

Тема — провідна думка ЕКСПО-67 це "Людина і її світ", такий світ, яким вона його зробила до 1967 р. Цю провідну думку, в її підрозділах, розвивають особливо на це побудовані павільони. Представлена тут у подробицях людина й її здоров'я, планети й простір; людина й океани; людина дослідник, винахідник, постачальник. Цю тематику виповнює 62 нації при допомозі своїх павільонів, якими переповідають відвідувачам-гостям власну історію, що ілюструє різнородний підхід людини до життя.

Сам вид павільонів творить собою виставу, в якій людина виступає як архітект і будівничий, що знову доповнює головну тему "Людина і її світ". Павільони орієнтальних країн, напр. Іран, Тайленд і і. вказують на давню, старинну культуру; американський павільон у виді велетенської кулі-гльобу, чи західньо-німецький у виді високого й розлогого прозорого шатра — це зразки будівель, що їх нам принесе недалека будуччина.

Ідеш, оглядаєш і подивляєш. І пригадуються тобі слова нашого поета: "Іду я тихою ходою, дивлюсь — аж он передо мною, неначе дива виринають" (Шевченко "Сон"). А тих див так багато! Одним із них це таки самі острови, яких ще недавно не було, зі своїми штучними каналами, мостами, хідниками, дорогами, травниками, квітниками, деревами, ставками, водограями, водопадами і пустотою. Дальше йдуть різного виду й величини павільони враз зі своїми експонатами та надзвичайно услужною службою. Скрізь завважуєш чемність гостей-відвідувачів, як також і їх терпеливість, передовсім тоді, коли приходиться їм чекати — нераз досить довго — у ряді, щоб дістатися до середини павільону, що його вони хочуть оглянути. Саме положення виставових площ, окружених водою, — що нею перепливають різної величини кораблі — пригадує глядачам, що дві третини земної кулі знаходиться під водою. Доїзд на виставу знаменитий, бо лише 8 хвилин підземкою з самої середини міста. Приємним є також і об'їзд островів, що його можна відбути або штучними каналами на різного роду човнах, або повозками по землі, або підвищеною залізничкою, яка подекуди підноситься 30 стіп понад землю. А хто змучиться оглядинням самої виставки, може перейти до парку Ля Ронд, де на нього ждуть різні приємні несподіванки. Та й харчування на виставі це свого роду поїздка по кухнях світу. Справжній рай для ласунів, смакунів, ідолюбів.

ЕКСПО-67 це пам'ятник для людини. Це історія мешканців землі, що її можна найкраще перепо.істи при допомозі творів її рук, творів, що зродж.валися в її умі а відтак, у своєму часі, почали існувати в реальному світі; це доказ, що геній людини не замикається в межах границь якоїсь країни, ані не є власністю якогось народу; це фільма, що висвітлює поступ та досяги людини за останніх 4000 літ. Чи на це все варт було видати около одного більйона долярів? Загальна думка має на це тільки одну відповідь: Так, варта!

НОВІ КНИЖКИ

про діяння і постанови Вселенського Ватиканського II Собору

ТОМ II
СВЯТА ЛІТУРГІЯ
ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ
Ціна $2.00

ТОМ III
ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ
Ціна $2.50

ТОМ IV
БОЖЕ ОБ'ЯВЛЕННЯ
ДУХОВЕНСТВО І МИРЯНИ
ВИХОВАННЯ
Ціна $3.00

ТОМ V
ЦЕРКВА В СВІТІ — СВОБОДА І МІСІЇ — НЕ-ХРИСТИЯНИ
Ціна $3.00

Видавництво оо. Василіян — Рим

Замовляти:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Казимир Грицина

МОЯ ПЕРША ЗУСТРІЧ З О. ІГУМЕНОМ КЛИМЕНТІЄМ ШЕПТИЦЬКИМ

Ще в березні 1934 р. о. ігум. Володимир Породко-ЧНІ заповів, що тернопільський манастир буде мати щастя вітати в себе визначних гостей: Преосвященного Івана Бучка і о. ігумена Климентія Шептицького. 6 липня в навечір'я різдва св. Івана Хрестителя завітають Преосв. Владика Іван і о. Климентій, ігумен оо. Студитів. Преосвященний переночує і поїде до Колодіївки посвячувати церкву, а о. Климентій на св. Івана відправить торжественну Службу Божу з нагоди празника й віднови св. місії. Потім ще кілька разів золотоустий тернопільського манастиря о. Породко пригадував цю визначну подію.

Я тішився особливіше, бо звичайно вбирав гостей. Отже я радів, що буду зблизька бачити й убирати до Служби Божої брата нашого Митрополита о. Климентія Шептицького. В нас у цілій родині була велика пошана й пієтизм до роду Шептицьких. О. ігумена Климентія я бачив раз 1928 р. будучи в Уневі, але здалека. А тут буду вбирати і напевно буду мати нагоду говорити з о. ігуменом. То це я вже наперед переживав у своєму серцю.

Два тижні перед св. Іваном о. ігум. Породко попросив мене до манастиря, сказав мені про приїзд достойних гостей та просив, щоб я зайнявся асистою до Служби Божої для о. ігумена Климентія, себто щоб я з його доручення запросив священиків: двох до сослужения і двох на дияконів. При найближчій нагоді я попросив о. Т. Сембая, гімназійного катехита, і о. катехита народних шкіл на сослужителів. На дияконів попросив о. А. Бучинського, пароха Петрикова, що мав чудовий тенор, хто другий був за дияконa я вже забув, це вже тридцять один рік. Аколітами були хлопці, які мали гарні вишивані дальматики.

Десь коло 9-ої год. вечером вже трохи темно було, то я не бачив старинного замку при брамі дзвінниці і вже гості під звук дзвонів висідали, як я був би собі вибрав око до того замку. Сила народу. Дзвони грають! А манастирські дзвони в Тернополі грали чудово! Були випадки, що люди в завіщанні наказували, що їм мають по смерти дзвонити манастирські дзвони і то не лише Українці, були і Поляки.

Маси колишуться як дозріле збіжжя під подувом вітру і розступаються, бо від середмістя по вул. Острозького при якій лежить церква Успіння Божої Матері і манастир оо. Редемптористів, їде авто, а в ньому Владика Іван Бучко і о. ігумен Климентій Шептицький. А дзвони грають, чудово грають! Гості висіли. На хвилинку дзвони втихли. Хвиля вбирання гостей. Владика Іван одяг мантію, омофор, наложив мітру і взяв жезл, а о. ігумена я вбрав у золотий старинний фелон. Дзвони знову грають і гості в оточенні монашого й світського духовенства, супроводжені о. ігуменом Породком, процесійно йдуть до каплиці.

На щастя того вечора не було дощу, хоч уже підряд другий рік в окрузі свята св. Івана перепадали дощі. А дзвони чудово грають! Маси народу залягають цвинтар довкола каплиці. Капліця прибрана й освітлена. Перед сходами каплиці духовенство задержується і золотоустий проповідник о. Породко ЧНІ вітає високих гостей, найперше Владику Івана Бучка, а відтак о. ігумена Климентія Шептицького, нащадка славного боярського роду, який дав нашій Церкві так багато великих людей.

Під час вітання о. ігумена я стояв на переді між людьми. І коли о. ігум. Породко говорив про рід Шептицьких та почав виславляти отця ігумена Климентія, як нащадка цього славного роду, то о. ігумен Климентій похилився, а люди між собою шепталі: "А дивіть, як не любить слухать похвал."

По привітанні всі ввійшли до каплиці та почався молебень до Божої Матері. По "За всіх молишися, Благая", підчас ектеній я переносив Служебник на поодинокі прошення за гідністю служивших.

Раненько на св. Івана в суботу, Преосвященний Владика Іван поїхав до Колодіївки, Скалатського повіту, посвячувати церкву, а о. ігумен Климентій служив торжественну Службу Божу.

Ранком знову перепадають дощі. Церква, ще стара і мала, не вміщує великої кількости народу. Треба би правити у каплиці. Але що буде, як сипне дощ? Брат захристиян нішов до о. ігум. Породка, який сповідав, щоб він рішив, де має правитися Служба Божа. Брат вертається і каже до мене: "Казали отець ігумен, що пан Грицина має сказати де правити, чи в церкві чи в каплиці." Краще виконувати, як заряджувати. Але треба було рішитися і я вирішив, що Служба Божа буде в церкві. І добре, що так я рішив, бо в часі Св. Причастя падав зливний дощ. Не довго, але був би перешкодив у відправі. По Службі Божій о. ігумен Климентій довго робив благодарення.

Пополудні поїхав на візитацію манастиря СС. Студиток у Гаях Вел. біля Тернополя. Я просив о. ігум. Породка, щоб виєднав мені послухання в о. ігумена Климентія. Десь біля 7-ої год. о.

ігумен Климентій дуже сердечно мене прийняв у розмовниці манастиря Я обговорював справу прийняття до оо. Студитів, бо передтим, хоч і Преосвященний Чарнецький писав про мене, ніщо не помагало, все негативна відповідь була, а тепер о. ігумен дуже сердечно поставився до мого прохання. При розмові я звернув увагу на підрясник о. ігумена, який був дуже чистий, але складався з латок. Як великим тоді став у моїй душі той аскет святець-боярин. Хоч сам титулів не любив і на одній іконі у вівтарі в унівській каплиці, коли малярі виписали зізаду на іконі її історію і що вона відновлена за ігумена о. Климентія графа Шептицького, то він це слово "графа" ножиком вискругав.

Тоді він прийняв мене до Чину. Але мені з дива не виходило, що це сталося, що він так прихильно відніссся до моєї просьби. В неділю 8 липня 1934 р. ранком пів до восьмої я вже чекав на станції, бо о. ігумен від'їздив до Львова в год. 8-ій, як же я здивувався, коли він приїхав звичайною господарською фірою. Я попровадив його до поїзду, а що мав знайомих службовиків на станції, то вони випустили мене з достойниками урядовими дверима. Так бувало, як я відпроваджував Преосвященного Чарнецького, так було й цим разом. Ще трохи ми розмовляли і розпращалися до стрічі в Уневі.

Коли я прийшов до церкви і по Службі Божій розмовляючи з о. ігум. Породком ЧНІ, то я висловив своє здивування, що манастир не взяв фіякра; як би були сказали мені, то я сам був би найняв візника? На те о. Породко відповів мені, що о. ігумен Климентій застеріг собі, що буде їхати лише звичайною фірою, або піде пішки. І тому вчора до Гаїв Вел. до Сестер їздив тим самим возом.

Я сказав ще о. Породкові, що о. ігумен Климентій дуже прихильно віднісся до мене і мого прохання та що це мені дуже дивно, бо перед тим навіть рекомендація Преосвященного Николая нічого не помогла. На те о. ігум. Породко з легким усміхом, який робив його незвичайно милим, відповів: "Отець ігумен Климентій питав мене, хто то той молодий пан, що послугував нам при молебні й убирав мене до Служби Божої? А я сказав те, що про вас знав." Тоді я зрозумів прихильність о. ігумена Климентія.

Але дивні Божі дороги. Мої бажання не вінчалися завершенням. Божі дороги закриті тайною.

О. Купранець

ІЛАРІОН ПЕРШИЙ

На розлогому горбі Київських гір нишався розкішний терем Ярослава Мудрого, могутнього володаря всього европейського Сходу. Замок, збудований із твердого каміння, вкривали золочені дахи, що були наче відблиском могутньости держави. Головну фасаду прикрашували великі йонські колюмни, що додавали замкові краси й маєстатичности.

Перед замковими сходами вийшов із княжої повозки чернець та швидким ходом поспішив на сходи. Закв переступив декілька з них, стануда перед ним група людей із шоломами на голові. Але й зараз розступилися перед ним та зробили йому вільний перехід до замкових дверей. Два замкові слуги відкрили йому наостіж тяжкі ворота. Ніхто не спитав його, куди поспішає, бо знали що це "вчений і праведний муж із Берестова". То й розступилися всі перед ним у глибокому двірському поклоні. Перейшовши цілий ряд прекрасних кімнат, зупинився у великій залі з білого мармору. Бистрим поглядом розглянувся довкола.

— Мабуть ніякий інший володар на світі не має такої розкішної палати, як наш, бо ніхто з володарів теперішнього світу не такий багатий і не панує над такою великою землею, як наша. Отут його престіл. Тут приймає володарів і їх послів. Уся Европа любить нашого володаря й поважає його. Не даром назвали його Мудрим. Скільки ж то він повінчав своїх дітей із чужими володарями! Найкраща Ганна — тепер володарка далекої Франції, перед якою з любов'ю клониться ввесь французький народ. Говорив я з нею перед від'їздом її до Генриха. Хотіла мене взяти з собою, але старий наш володар казав мені залишитись у Києві. Щось він задумує зробити зі мною... Та чи зможу я сповнити його заміри, тож незнаний я чоловік... — роздумував чернець Іларіон.

Чернець Іларіон нагло здригнувся, почувши наразтяжкий Ярославів хід. Побачив перед собою свого володаря. Швидко низько поклонився й скинув із голови свій тяжкий волосінний каптур, закидаючи передню частину мантії на плече.

— В ім'я Господнє заходь у мої терени, чесний отче — дружнім тоном промовив Ярослав, злегка склоняючи голову ченцеві на привітання.

— Нехай Господь і Небесна Владичиця мають

тебе й твій славний рід у своїй опіці. Чим новим надхнули Вони твоє володарське серце, що ти зволив мене покликати до себе з моєї пустельні? Чи думаєш, великий княже, що мені зле там перебувати з моїм Господом і книгами святими? — свобідно говорив Іларіон.

— Знаю це добре, отче, та не думай, що і в моїх теремах немає Господа і книг. Але не та справа сьбгодні, як вона звичайно між нами буває. Не на книжну розмову призвав я тебе сьогодні. Ходи зі мною! Сядемо, бо знаєш, що моя нога дає себе часом відчувати.

Дещо налягаючи, Ярослав узяв під рам'я отця Іларіона. Повільним кроком по м'якому перському килимі пішли вони в напрямі великокняжого престолу. Це ще більше збентежило покірного ченця, який звик сидіти й розмовляти з Ярославом у його бібліотеці, де вони звичайно читали чи переглядали Ярославові книги або Іларіон читав свої писання. Коли Ярослав засів на своєму престолі, а ченцеві казав сісти поруч себе, Іларіон уже зовсім стратив звичайну свободу відношення до князя, бо такого досі ще ніколи не бувало.

— Дорогий отче, бачу стаєш чомусь неспокійний сьогодні? Не бійся, нічого злого не мислю в своєму серці супроти тебе. Знаєш, отче, що Господь може мене незабаром покликати до себе. Та заки це станеться, хотів би я побачити ще в храмі Святої Мудрости - Софії, що його за Божим благословенням я їй поставив, свого архиєрея. Не для Греків збудував я її, а для своїх. Вони мають свою батьківщину й свій Царгород, нехай там роблять своє діло, а ми робитимемо своє.

— Достойний володарю, що ж ти такого говориш? Звідки зродилися в тебе такі думки? Кого ж ми можемо мати митрополитом, як не від Царгороду? Хіба ж є хтось між нами такий гідний, що міг би ним стати?..

— Праведна в тебе душа, отче, та ти не знаєш усього в своїй пустельні. Не знаєш ти, що царгородці продумують, а мені вже все донесли мої післанці, що перебувають у різних містах усієї Европи. Греки хочуть затягнути нас у свої власні справи й правити нами так, як самі захочуть. Я збагнув уже їхню хитрість. Тепер вони хочуть відколотися від церковної спільноти та ще й нас за собою потягнути.

— Князю, ми не сміємо цього зробити, бо прокляття Божий упаде на нас і наш народ, якщо ми підемо за ними. Христос один і одна Його Свята Церква. Не розпинаймо Христового Тіла наново. А що ж ти, достойний володарю, задумуєш робити?

— Зараз і почуєш. На те я тебе сьогодні й призвав до себе, щоб виявити тобі мої думки. Ми мусимо мати свого митрополита з Руси, а не Грека, який дивиться на нас згори і збирає гроші від цілої Руси для грецького цісаря. Ми маємо своїх мудрих і праведних людей, які можуть повести наше Христове стадо. Я думаю, що ти будеш першим нашим митрополитом! Я посадив тебе поруч себе на моєму престолі, щоб ти знав, що ми сини одного народу. Я володію нашою державою, а ти володітимеш нашою Церквою й нашими душами. Господь бачить, що я не лукавлю, але бажаю добра для нашого народу.

— Великий княже, чи подолаю я цьому великому ділу? — покірно говорив Іларіон, наче не довіряючи своїм силам. Але побачивши рішучий погляд Ярослава, сказав: — Княже, нехай буде так, як кажеш. Стану першим митрополитом, я з Руси для Руси, коли цього домагається від мене добро Христового стада та нашого народу. Якщо Греки хочуть наново розпинати Христа, то нехай це роблять без нас! Ми останемось вірні Його заповітові: нехай буде одно стадо і один пастир.

Ярослав випрямився на своєму дорогоцінному престолі. Встав теж і чернець Іларіон. Ярослав повернувся вбік Іларіона і дружній цілунок миру з'єднав двох великих мужів, що бажали щастя своєму народові.

— Благослови мене, митрополите Матері всіх руських городів і всієї Руси, — покірно склонив голову Ярослав перед благословляючою рукою ченця.

— Нехай спочине благословення Господнє на тобі та всьому нашому народові на віки вічні. Амінь, — прозвучали в великокняжій мармурній гридниці слова першого сина Руси, що засів на митрополичому престолі Святої Софії - Премудрости в Києві.

АНГЛІКАНСЬКА ЦЕРКВА РЕВІДУЄ СВОЇ АНТИКАТОЛИЦЬКІ АРТИКУЛИ

Англіканська Церква Англії встановила постійну комісію, якої першим завданням є перевести основну ревізію "Хартії 39 артикулів", які в значній мірі мають антикатолицький характер. Багато Англійців уважає ті артикули великою перешкодою в розвитку християнського руху за об'єднання. Артикули були складені в 1562 році. Англіканські священики мусіли їх акцептувати перед одержанням свячень. Між іншими говориться в тих артикулах, що Католицька Церква є "блудною вчительською віри", як теж відмовляється Папі юрисдикції над Англією. Названу комісію покликав архиєпископ Рамзей. Вона складається з 17 членів, переважно професорів теології.

Анна Потопник

ЮДИНІ ЖЕРТВИ

(Закінчення)

Тимчасом Марійка з Андрійком і багатьома іншими товаришами недолі, по довгій утяжливій подорожі опинилась аж у Казахстані.

Листи, які писала до мене як шкільної товаришки, були повні розпуки, а описи природи й умови праці в Казахстані просто жахливі.

Були там жінки ріжних національностей: Литовки, Польки, Естонки, Лотишки і багато, багато інших.

Жінки! — ця половина людства, яка повинна бути в найбільшій пошані, окружена найбільшою опікою, як слабша істота, а призначена на продовження людського роду — тут вони були споневіряні, збезчещені, зломані фізично й морально. Тут з ними ніхто не числився, уважали їх за худобину, призначену до найтяжчих робіт, часто їм не під силу.

Замешкали в нужденних, побудованих з "кірпіча" бараках, які світили дірами в стінах і даху, та завдяки горячі, яка панує у Казахстані, це не перешкаджало, навпаки, по заході сонця й ніччю наповняло шатра холодним повітрям. Ранком удар у шину будив усіх до праці. Марійка з робітницями виходила до праці у степ на "переполку" пшениці. Андрійка залишала самого, ставлячи біля причі, горнятко з кип'ятком та скибку хліба на беріжку глиняного кубика. Робила знак св. хреста над сплячою дитиною та, щоб не розбудити її, тихцем покидала барак.

На подвір'ї долучалася до гурту. Бригадир на коні вже чекав на робітниць. Коли всі були на місцях, рушав передом, а всі за ним гусаком, із серпами через рам'я, йшли у степ.

Сонце підіймалося щораз вище на синьому небозводі.

Кажуть, хто бачив казахстанське сонце, цей бачив пекло! Степ скоро висихав у пекучому сонці, навіть полин видавши з себе гіркий аромат, ставався крихким, брунатним, колючим. Остяки і їх квітки, перетворені в сіру щіточку, ломилися й чіплялись колючими голками в шкіру. Більшість жінок ходила босоніж, інші мали на ногах "резінки", це черевики різані з гумових опон від коліс, на яких ноги лише колисались та утруднювали ходу.

Ноги калічило сухе бадилля. Сонце чесало довгими віями-промінням, парило шкіру, висушувало лице, тріскали уста від горячі й спраги, — витискало останній піт змішаний уже з кров'ю.

Люди дивилися з відразою на те велике "Око Провидіння", а відраза перемінювалася в лють. Бажали, щоб сонце погасло раз на все.

Коли вже знаявся круг налитий вогнем до заходу, здавалося нічеб остигав. Прибирав барву міді чи мосяжу. Тоді ставало легше дихати. Вечір наповнявся пахучим, зів'ялим від горячі, степовим зіллям. Тіла людей ставали холодні. Спалені за дня повіки западали на очі, вкриті сльозами змучення. Побілілі від степового пороху вії та брови уподібнювали людей до альбіносів, а барва облич нагадувала яблука печені в попелі.

Марійка не могло подолати праці в степу, а що з професії була вчителькою, то дали їй нагляд над дітьми залишеними в бараках. Вона щиро з материнським серцем піклувалася тими діточками, як своїми рідними.

Але що ж — не довго. Хвороби десяткували малят так, що залишилося їх згодом лише троє. Тоді відкликали її знов на працю в степ.

Андрійко хворував також від довшого часу та нидів на її очах.

Одного вечора, вернувшись у шатро, не застала вже Андрійка живим. Горячка виснажила й викінчила його.

Марійка тяжко переживала втрату одинокої дитини, яка була її одинокою розрадою в тяжкім горю чужини. Власними руками загребувала висушене тільце в казахстанську, суху мов попіл землю. Складала свою останню надію побіч його ровесників, які вже скорше розпращалися з цим світом. Із сухого бадилля поставила хрест та відійшла.

Не плакала, бо навіть сльози висохли в казахстанському сонці.

***

Із вибухом другої світової війни між Совєтами й Німеччиною, надія вступила в серця запроторених.

Користаючи з різних переселень людей в інші частини СССР багатьом із них удалося покинути далекі степи Казахстану та дістатись у західню територію Союзу.

Марійці за допомогою завідувача колхозом удалось на фальшиві документи вирватися з казахстанського пекла. Мрією її, як і багатьох інших, було: добитися до границь України.

Там, хоч уже шаліла війна, Марія сподівалася знайти рятунок. Звідтіля мала надію передістатися на рідні земли, але ділили їх іще сотки миль. Якось за допомогою поїздів чи вантажних авт, які відвозили змобілізованих на західній фронт, зупинилися врешті в Україні.

А тут одне страхіття. Всюди Німці, "Німці гітлерівські", "гештапівські" — як їх називав народ — усюди в'язниці і знов концтабори! Всюди чулося лише "Гальт!" — "Гальт!" — та вічне провірювання документів, розгрібування в мішках і клунках, які люди двигали на плечах. Арешти й розстріли на порядку дня.

О, як скоро народ, який здавалося визволився зі зненавидженого комунізму, почав ненавидіти тих чужих людей, що говоряли незрозумілою мовою "німаків".

Труп'ячі голівки на їх шапках, символ смерти, вказували на те, що вони несуть лише смерть довкруги.

Уздовж і вширш України тягнулися люди, повертаючи до своїх сіл чи міст, будь то евакуовані, будь то повертаючі з примусових робіт. Між іншими Марійка йшла ночами й днями, щоб чимскорше добитися до границь своєї батьківщини. Понищені при дорогах села вказували на варварства, що їх допускалися Німці над безборонним населенням Східньої України.

І за що?.. Чи за те, що ограбили її й вивезли все добро до своєї вічно голодної країни, чи тому, що цей бідний народ обманений ганебно комуністами, очікував визволителів із Заходу?

Ідуть і бачать з-поза дерев згарища спаленого села. Над згарищами кружляє гайвороння, громадою спадає на землю. Жирують на недопалених трупах мешканців.

Де-не-де стирчать комини хат, між ними осмалені, чорні дерева, немов вуглем рисовані на картоні голубого неба. Тут, і там, нишком повзе сива смуга диму. Ідуть — через вимерле село. Почувши голоси людей, десь на згарищах завила собака. Одна-одинока! — гавкала, вила розпучливо, призивала до життя, що завмерло. Вона — звірина одна — залишилася вірним приятелем своїх господарів. Сиділа на згарищах їх дорібку та їх недопалених трупах.

За селом видно було сліди боїв. Це партизани ставили опір ворогові. Спалене авто, скривавлені шматки військових одностроїв та кілька німецьких шоломів.

Серед такого краєвиду тужив ти до тиші ліс, сіножатей, до шуму дерев у гаях. А тимчасом було лише гудіння самольотів, грюкіт гармат та шум авт по дорогах.

Ненавиділа війну!

По довгих днях мандрівки вдалося Марійці добитися до границь рідної землі, до "границь", які в час воєнної хуртовини вже не існували.

Щоб не збитися з дороги, держалася залізничого шляху. Почувала виснаження докраю, то й постановила відпочати у першій хаті, яку стріне.

Смеркало. На краю села замерехтіло світло. Хтось жив у малій хатині. Марійка зблизилася — застукала в двері. З середини почула старечий голос. Увійшла в хату, де старенька жінка поралась біля печі.

Марійка запросилась на нічліг. Господиня, а була нею стара Горпина, приняла подорожню й угостила її вбогою вечерою.

Перетомлена довгою дорогою Марійка зараз заснула.

Ранком пробудившись, пішла шукати господині, щоб подякувати за гостину та вирушати в дальшу дорогу. На подвір'ї стояла Горпина та приказувала щось уродливому юнакові.

Марійка кинула поглядом на молодця та впізнала в ньому схожість на свого чоловіка. Спитала в Горпини про молодця. Горпина попрсила в хату та тихцем розказала Марійці минуле Степанка. На звук імени Степанка, Марійка кинулася до нього та пригорнула кучеряву голову до своїх грудей.

Віднайшла вона врешті зачинене щастя, свою улюблену дитину, яку кільканадцять літ тому як "звиродніла мати" (як сама себе називала), викинула з поїзду. Обоє плакали та тулилися до себе — мати до сина, а син до матері.

Почувалися щасливими, бо віднайшли себе по стільки роках розлуки. Залишились обоє жити в Горпининій хатині.

Вечорами Марійка розказувала обоїм, про своє минуле. Жили щасливо. Тільки нераз мов у сні привиджувався Марійці хрест із сухого буряну, що пригадував їй степи Казахстану та місце, де залишилась її дорога дитина, старший синок Андрійко...

НОВА КНИЖКА

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ

Видання для народу з 54 ілюстраціями

Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ

Видавництво оо. Василіян, Прудентополь, 1965

Стор. 240 — Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS,

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!
ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЇНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

В. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

— Тільки Висока Рада Вільного Міста Гамбургу, пане графе, але й тоді — говорю теж теоретично і це не торкається особи князя Войнаровського — і тут титул і прізвище Войнаровського граф Флемінг сказав із притиском — амбасадор даної держави міг би протитивитись.

— Тобто, коли б резидент Його Величества царя Петра — —

— Вибачте, що вам переб'ю, пане графе, але добродій Фрідріх Беттігер є тільки резидентом Його Величества царя Петра та ніяких прав амбасадора не має.

— Але все ж таки, Ексцеленціе, як резидент Його Величества — почав говорити граф Толстой — —

— — він є уповноважений третього рангу, це так! — докінчив із лагідною усмішкою граф Флемінг, — але тільки... третього рангу. Як дипломат, ви самі розумієте, які його завдання, пане графе!

— Очевидно, очевидно! — потер руку об руку граф Толстой і встав із фотелю. — Дозвольте попрощати вас та вибачте, що забрав вам стільки вашого дорогоцінного часу. Прикро мені, що ми не могли порозумітися...

Брови у Флемінга піднялися вгору:

— Але ж навпаки, пане графе, ми прекрасно себе взаємно поінформували! Дуже мені було приємно познайомитися і щераз прошу передати від мене мою глибоку пошану Його Величеству цареві Петрові.

І відпроваджуючи Толстого до дверей, граф Флемінг додав:

— А зокрема прошу від мене передати поздоровлення Олександрові графові Рум'янцеву.

Толстой глянув на Флемінга й на обличчі в нього зробилося величезне здивування. Хотів щось сказати, але тільки промимрив:

— О, дякую, так!

А Флемінг з милою усмішкою, відкриваючи двері, продовжував:

— Ми знайомі з ним ще з Відня... До побачення, графе!

Зачинивши двері за Толстим, Флемінг, усе ще посміхаючись, підійшов до дверей у бічній стіні та, відкриваючи їх широко, закликав:

— Заходьте, віцеграфе!

У дверях появився віцеграф де Шарон.

Флемінг не сідаючи за стіл, сягнув за капшук із тютюном і люльку, які лежали на столі та, вигідно розсівшися на фотелі, почав набивати люльку.

— Тепер приємно собі закурю!

— Навіть треба! — сказав поважно де Шарон. — Щоб трохи пробудити запахи Його Величества "батюшки-царя", що їх сюди привіз його представник.

Флемінг розсміявся:

— Справедливо! Але до речі: ви, дорогий мій віцеграфе, зробили мені величезну прислугу, за яку вам мушу сердечно подякувати.

— Не почуваюся до ніякої провини, дорогий графе! — відповів де Шарон.

— Уявляєте, що цією вісткою, що ви мені перед приходом Толстого сказали, мовляв, на поміч Беттігерові цар Петро прислав Рум'янцева, я просто обезсилив Толстого.

— Та невже? — здивувався де Шарон.

Флемінг потягнув люльку.

— Серіозно! Він цього ніяк не сподівався, що я вже знав про приїзд Рум'янцева. Це його дуже заскочило. Словом, дорогий мій, тримайтеся цієї особи, бо вона вам дає добрі інформації.

— О, я її так легко не випущу з рук! — засміявся де Шарон. — Нам же ж необхідно мати точні інформації і то з джерела!

— Це добре! — сказав Флемінг. — І ще одне: перестережіть Войнаровського. Цар Петро почав кампанію проти нього на всіх фронтах. У цій же справі приходив тепер Толстой.

— І, маю надію, піймав облизня? — сказав прижмуруючи око де Шарон.

— А як же ж би інакше! — знову випустив жмут диму з уст Флемінг. — Хіба ж не знаєте, що значить поступитися Москалеві? Та він тобі зразу ж на голову скочить! Ну, ще не прийшов час, щоб Европа Азії поступилась. А якщо такий час прийде, то мене вже на цьому світі не буде. Але Войнаровського перестережіть, він нам потрібний, може навіть необхідний.

— Чи думаєте, графе, що його Москалі могли б схопити? — спитав де Шарон.

Флемінг вийняв люльку з уст та зчудовано глянув на віцеграфа.

— Схопити? Тут? На очах нас усіх? Виключене! Я знаю, що ви думаєте про Москалів, дорогий віцеграфе, і може там, на цих диких степах Московії таке трапляється, але тут схопити дипломата чужоземної країни ніхто не відважиться! Це виключаю! Але є інші способи внешкідливлення Войнаровського...

— Напад? — підповів де Шарон.

— І вбивство! — додав граф Флемінг. — Не забувайте віцеграфе, що Гамбург сьогодні є центром міжнароднього політичного життя. Тут вештаються явні й тайні агенти, різного роду "резиденти", які є просто шпигунами і тут за кілька дукатів можете найняти людців, які дуже радо викличуть бійку на вулиці та "нехотячи" вб'ють, кого треба. Не знаю, чи Войнаровський має якусь охорону, але можете йому сказати при нагоді, що коли він потребуватиме її, я завжди до його послуг.

— Уже тепер дякую, пане графе, за вашу ласкавість, і в своїм імені і в імені Войнаровського, який є справді моїм щирим другом.

— Я знаю про це, віцеграфе, і тому це вам кажу. І мушу вам признатися, що я теж люблю цього українського аристократа. До цього часу я не мав можливости стрічатися з дипломатами України, знаю, що у Франції є ще другий такий талановитий дипломат, граф Орлик, син наслідника Гетьмана Мазепи, але його не знаю, хоч дуже часто стрічаюся в дипломатичній кореспонденції з цим прізвищем. Якщо серед Українців є більше таких, як Войнаровський чи Орлик, то ця "козацька нація" справді гідна пошани! А ви теж мабуть недавно познайомилися з Войнаровським?

— Особисто познайомився я недавно, але з найвищими похвалами писав про нього мені старий приятель моєї родини, мандрівник-подорожник Обрі де ля Мотрей[1]), який ціле життя мандрував по Азії, Африці й Европі. Де ля Мотрей стрінувся був із Войнаровським у Царгороді та щиро подружив із ним. А я особисто познайомився з Войнаровським у сальоні графині Кенігсмарк.

Граф Флемінг пощупав мізинним пальцем свою вигаслу люльку, поклав її на столі та прижмурив очі:

— Дивна жінка! Незвичайної вроди й такого ж таланту. І всім приносить нещастя. Правдива, як ви Французи окреслюєте, ля фам фаталь, жінка, яка приносить нещастя. Ви вірите, віцеграфе, що існують такі жінки на світі?

— Вірю, графе! — сказав поважно віцеграф де Шарон.

— А графиня Кенігсмарк належить саме до цих жінок. Я її віддавна знаю і з величезною пошаною клоню голову перед її вродою і перед її талантом. Такі жінки родяться раз на кілька сторіч і мабуть вона є одним із нечисленних прикладів, як природа може в одній людській істоті вмістити всі дари, що вона їх має, і як те всé найкраще стало причиною цілого ланцюга нещасть: підірвання авторитету нашого короля Августа II і його егоїстичної м'ячиковатої політики, дипломатична програна у Карла XII і трагічна смерть її єдиного брата. Трагічна жінка, правдива ля фам фаталь...

— Але заговорився я, дорогий віцеграфе, а час біжить. Я зараз же мушу їхати до достойного магістрату. Може вас підвезти?

— Дякую сердечно, графе, я хотів вам ще тільки коротко здати звіт із переслухання того в'язня, що його наше посольство вам передало.

— Ага! Пригадую! Ну, що ж, ви довідалися чогось нового?

— Нічого надзвичайного! Йому доручено, чи радше він зовсім одверто признався, що Беттігер наказав йому бачно слідкувати за кожним човном, яке під'їздить до японського корабля. А що він добрий пливак, то поплив за моїм човном і там його й зловили. Нічого більше він не знає, і за це йому приобіцяли заплату.

— Скільки? — посміхнувся Флемінг.

— Пів фльорена!

— Скупий наш "батюшка-цар", таки дуже скупий! — розсміявся Флемінг. — Ну, що ж, передаймо його Високій Раді міста, хай вона цим журиться!

— Так я сердечно дякую вам, графе, і всього найкращого бажаю! — вклонився де Шарон.

— До побачення, дорогий віцеграфе, а не забудьте про нашого Войнаровського, бо після відвідин Толстого, Войнаровський таки вже правдиво "наш".

— Напевно не забуду, пане графе, та щераз дякую! — вклонився від дверей де Шарон.

Швидко збіг сходами вниз, дверник відкрив двері та де Шарон, вийшовши на вулицю, вже з привички, оглянувся. Перейшов вулицю і скрутив у першу вуличку праворуч, де чекала його карета. Жорж, сидячи на кізлі біля візника, побачивши віцеграфа, зіскочив із кізла та відкрив дверцята карити, питаючи:

— Куди, пане віцеграфе?

— Ніхто вас не чіпав? — відповів питанням на питання де Шарон.

— Ні!

— Добре! Тепер їдемо до св. Павла. Через

[1]) Автентичне, де ля Мотрей жив у 1677-1745 роках.

місто ідемо швидко. Біля св. Павла скрутиш на битий шлях, що веде до Ельмсгорну. Знаєш, куди?

— Знаю, пане віцеграфе!

— Коли минемо станицю міської сторожі, їдь помалу й обережно, а зокрема вважай на проїжджаючі карити. Ти озброєний?

—Так, пане віцеграфе!

— По тому самому боці, куди будемо їхати, стоятиме коляска з запущеними занавісками. Станеш за цією коляскою, я пересядуся до неї, а ти слідом за нею їдь дальше, аж я тобі рукою через вікно коляски дам знати, коли спинитись.

— Так, пане віцеграфе!

— Коли б я одначе, відкриваючи дверцятка коляски, не всів до коляски, негайно біжи мені на поміч! Зрозумів?

— Так, пане віцеграфе!

— Ну, їдьмо з Богом!

Де Шарон сів до карити, Жорж замкнув дверцята і скочив на козел. Карита рушила.

— ...Треба найти якесь інше місце з Гізою! — думав де Шарон, дивлячись на вулиці, якими їхала карита. — У мене небезпечно, в палаті Кенігсмарк ще гірше, а наші поїздки колясками можуть звернути увагу. Щоправда, Гіза міняє візників, але Бог його знає, чи котрийсь із них не є на службі Беттігера? А ще тепер, коли Рум'янцев приїхав на поміч Беттігерові! Що простішого, як перекупити кількох візників, щоб крутилися довкола палати Кенігсмарк і тоді Гіза, на зустріч зі мною, когось напевно візьме! І зразу ж халепа готова!

— ...А ще Гіза! Хоч вона й хитра з уродження (а котра з жінок не є хитра? Скажіть, будь ласка!), але й свідома, що вона гарна. Хай такий візник, побачивши на вулиці Гізу, під'їде до неї і скаже: — "...Я вас підвезу, гарна панночко, куди хочете. Даром! Хіба ж це мала приємність таку гарну дівчину везти?" — то Гіза без надуми сяде в коляску...

— ...Необхідно найти якесь мешкання... Але хто його найме? Треба буде подумати над цим...

— ...Котрий то раз Гіза була в Беттігера передучора? Вперше, коли її нібито "схопили" і вона, мовляв, стала в них "на службу". Е, що не кажи, вона хитрун! Пригадую, що після того, коли я з нею стрінувся, вона одверто сказала: я погодилася їм усе доносити, що діється в палаті графині Кенігсмарк, бо ти мені скажеш, що я маю говорити. А вони платять золотом. І треба признати, добре платять...

— ...Цікаво, що ці Німки так люблять збе-рігати гроші...

Карита виїхала на битий шлях і сповільнила біг. Де Шарон втулився в куток карити й час-до-часу споглядав через незаслонені віконця ліворуч і праворуч. Ліворуч перегнала кариту повозка, запряжена четвірнею баских коней, а за хвилину назустріч кариті, в сторону міста, помалу котився віз із сіном.

— ...Цікаво, чи Гіза вже чекає, чи треба буде на неї ждати? — подумав де Шарон.

І в цій же хвилині карита спинилася.

Де Шарон виглянув через віконце. Шлях був пустий, а перед каритою стояла коляска.

Де Шарон висів із коляски та на хвилину зчудований спинився: на задні коляски виднів герб графів Кенігсмарк.

— Здуріла Гіза? — подумав і підійшов до коляски, але не встиг відчинити дверцят, як їх відчинено зсередини, жіночі руки вхопили його і втягнули досередини. І в цій хвилині коляска рушила.

— Ходи! Ходи! — почувся шепіт Гізи. — Я так нетерпеливо вже тебе чекаю. Тому ти так довго не приїжджав?

Де Шарон притулив Гізу до себе та глянув крізь задне віконце коляски: карита звільна їхала за коляскою.

— Ти хіба не знаєш мого пана? — спитав цілуючи її руки.

— Жоржик, ти мусиш змінити службу. Так, і я вже рішила, неодмінно!

— Що ж ти рішила? — спитав жартівливо де Шарон, заглядаючи в її розсміяні радістю очі.

— Чергового місяця ми одружуємося! В мене є тепер гроші, о, бачиш, — витягнула з кишеньки невеличку калиточку й покалатала нею перед обличчям де Шарона — решту додасть мені графиня, бо вона мене любить, ми купимо собі дімок із огородом, ти кинеш службу, бо вона тебе мучить, будеш доглядати хати й городу, а я буду дальше у графині працювати. І будемо вже завжди разом, разом!

— Чудово! — захопився де Шарон — але поки купимо цей дімок, то буде велика халепа!

— Яка халепа? — здивувалася.

— Бо моя маленька Гіза неосторожна!

(Далі буде)

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

НОВИЙ ВИПУСК:

о. др. Степан Семчук

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ

Життя великого подвижника Української Церкви часів св. Йосафата.

Торонто Р. Б. 1967.

Ціна $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

25-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ о. БОНІФАТІЯ СЛОБОДИ, ЧСВВ

Ванкувер, Б. К.

Впр. о. Боніфатій Слобода народився 2. IV. 1915 р. в Ст. Майкел, Альберта. Одержавши добре вихования від побожних родичів, вступив у новіціят оо. Василіян у Мондері 7-го листопада 1931 року. Перші обіти зложив 23-го червня 1933 р., другі вічні обіти-професію 27-го вересня 1937 р. 20-го грудня 1941 р. бл. п. Єпископ Василій Ладика висвятив о. Боніфатія в піддиякони і зараз другого дня в диякони. Тайну Священства уділив йому бл. п. Константин Богачевський в Чікаго, Ілинойс, 8-го березня 1942 р.

Після свячень о. Боніфатій одержує призначення обслуговувати Вінніпег і столицю, де перебуває до 1949-го року. В тому часі молодий та повний енергії о Боніфатій організує У.К.Ю. і стає дієцезальним директором молоді на Манітобу. Організує хори та плекає любов до української пісні серед молодого покоління і старших.

У 1949 р. назначено о. Боніфатія парохом церкви Покрову Пресв. Богородиці у Ванкувері, Б. К. На новому призначенні о. Боніфатія чекали нові обов'язки, але працею й умілим підходом здобуває повагу серед вірних, які в той час напливали з усіх сторін Канади й Европи. По короткому часі організує парафіяльний хор, який начислив 70 співаків. Цей хор уславився до брим ім'ям серед чужинців та здобув велике признання серед своїх. Щоб поширити культурний розвиток праці серед жіноцтва о. Боніфатій організує ЛУКЖ. Праця набирала успіхів, коли о. Боніфатій одержав нове місце призначення в Едмонтоні.

Як парох катедри св. Йосафата в Едмонтоні ще більш виявляє свою здібність, не тільки на Христовій ниві, але й на суспільно-громадянській. Від 1953-1958 рр. Едмонтон завдяки о. Боніфатієві здобув для нашого народу великі осяги в культурній ділянці.

Пізнавши здібність о. Боніфатія, Василіянський Чин назначує його Протоігуменом Канадської Провінції. За час 6-літнього Протоігуменату о. Боніфатія Василіянський Чин поширив свої осідки та розпочав нові будови, Божих храмів та інституцій, при тому подбано і про культурний розвиток. Впр. о. Протоігумен бере участь у літніх курсах Католицької Акції для молоді, які він зорганізував у 1946 році та які існують досьогодні.

Від 1964 р. о. Боніфатій є знову парохом церкви Покрову Пресв. Богородиці у Ванкувері.

Хай будуть благословенні діла Евші на многі літа, Достойний Ювіляте!

НА ЗНАК ПОШАНИ

Із-за гір лам'яних золотою кулею висунулось сонце і своїм промінням обсипало долину Бурарда. Простелився над него в

ВПреп. о. Б. Слобода, ЧСВВ, служить врочисту Св. Літургію з нагоди свого ювілею 25-річчя священства

ВПреп. о. Боніфатій Слобода, ЧСВВ

пахощах зеленої природи престольний Ванкувер. Настав день життя і руху то й кожний спішив у свою дорогу. Був це гарний погідний ранок, неділі 21-го травня 1967 р. До залі Українського Католицького Центру входили гуртками люди. На їх обличчях святочний настрій та вираз великої набожности. Це вірні парафіяни церкви Покрову Пресвятої Богородиці зійшлись наповнюють гарну простору залю. Для них сьогодні великий день історичного значення, день у котрому їх улюблений парох о. Б. Слобода відправлятиме подячну Св. Літургію в сослуженні Впр. о. Протоігумена М. Дацюка, ЧСВВ, та оо. Р. Мельника, ЧСВВ і Б. Ганушевського. Такою Богослужбою віддячить Всевишньому нагоду 25-літнього ювілею свого Священства.

У 10-ій год. ранку від гарно прибраного престолу залунали возвеличні слова о. Ювілята "Благословенно Царство", а хор під проводом В. Шмігеля чудовим гармонійним співом звеличував подячну Св. Літургію. Ювілейну проповідь виголосив Впр. о. Протоігумен М. Дацюк, ЧСВВ. У ній підкреслив велику вартість священичої праці серед нашого народу на рідних землях і в Канаді. Вказуючи великий вклад праці Василіянського Чину на шляху довголітньої історії Українського Народу, котрий завжди віддавав пошану й респект для Василіянської Братії, то саме подібною пошаною вітається також дорогий Ювілят серед своїх парафіян, до яких

допучуємось і ми Отці та складаємо щирі побажання за великий ідеал священичої й культурно-національної праці — посвяти на Славу Божу й добро Українського Народу.

По Св. Літургії Ювілейний Комітет поставив уміло ювілейний бенкет. До гарно прибраного репрезентативного стола засіла президія від парафіяльних організацій і духовенства. Наші найменші Соня Козій і Ярослав Дмитренко на знак пошани вручили Ювілятові гарну китицю червоних рож, а хор відспівав многоліття. Молитву провів Впр. о. Протоігумен М. Дацюк, ЧСВВ, а д-р Якиміщак вніс тоаст на честь Ювілята. Почався смачний обід, що його приготовили пані з ЛУКЖ. По обіді господар свята п. М. Гуменний представив головний стіл, родину о. Боніфатія та гостей з-поза Ванкуверу. З родини були приявні: з Едмонтону брати Павло з дружиною і дочкою, Василь із дружиною й дочкою, кузинка Ольга Сент Онж із чоловіком і дочкою Деніс. Із Роблину в Манітобі Микола Ратушний, а з Монтреалю Григорій Біблий із дружиною. Відтак господар бенкету коротко, але вміло пов'язав історичний шлях нашого священства в тяжкій праці серед нашого поневоленого народу, де священик був учителем, лікарем і добродієм, а зокрема оо. Василіяни, які багато причинилися до національного підйому й культурного розвитку нашого народу, та його молоді.

Головну промову виголосив о. Р. Мельник, ЧСВВ з Едмонтону. Промовець указав на ряд добрих діл, які о. Боніфатій зумів перевести в життя, а які сьогодні далі діють в Едмонтоні, Вінніпезі й Ванкувері.

Від місцевого відділу КУК гарно привітав о. Ювілята голова відділу п. хорунжий М. Заяць, котрий із певністю заявив, що тільки через священство можна дійти до світлої мети нашого майбутнього. Дальшими промовцями були: п. В. Камінський від ЛВУ, ОЖ і СУМ п. А. Данилів від УНО і Братніх Організацій. Всч. о. Б. Ганушевський, парох Ню-Вестмінстеру, Б. К. зложив признання о. Ювілятові за плекання української пісні та побажав Божого благословення. Зазначив, що культура співу й музики нерозривні з Церквою в нашому народі. Відтак п. В. Шмігель прочитав телеграму від Святішого Отця Павла VI-го. Всіх телеграм було 50, але годі було всі відчитати. Дальший привіт склав від УКЮ п. Роман Бучко і вручив дарунок. Від хлопців Вівтарної Дружини вітав Орест Керницький і вручив дарунок, а від Марійської Дружини п-а Патриція Турчак. Від Апостольства Молитви п-і Т. Жарська, а від ЛУКЖ п-і Т. Текач, яка заявила, що організатором ЛУКЖ був дорогий Ювілят за що складає йому щиру подяку. Від оо. Сотрудників при парафії привітав Ювілята о. Ю. Слота, ЧСВВ.

Надзвичайно миле враження зробила промова рідного брата Ювілята п. Миколи Слободи. Брат Микола у гарно переплітаній жартами промові згадав дитячі роки Ювілята, в яких вони спільно переживали радісні дні при своїй сім'ї. Згадав велику здібність ювілята до співу, бо ще в діточих роках пробував він бути дириґентом і це йому вдавалося. Згадував усе таке близьке й дороге. Згадав батька, який молився, щоб Бог допоміг діждатися хвилини, коли могтиме приняти Св. Причастя з рук сина. Одначе Божа рука повела так, що першим із родини приняв Св. Причастя брат Микола.

У цій хвилині можна було запримітити, що на обличчі ювілята показалась ознаки радісно-хвилюючого переживання, а п. Микола дякував приявним за ввічливість і пошану для Ювілята та вручив від родини подарунок.

Достойний суддя Бартман у своїй промові виявив свою любов і пошану до о. Ювілята, та закликав приявних до пошани нашого духовенства. Від імени хористів побажання зложив п. М. Пукіш та сказав, що в життю дорогого Ювілята музика і спів були все великою розрадою. То й за цю любов і працю на розвиток рідної пісні для Бога, Церкви й Українського Народу, на знак пошани вручив дарунок, а хор під проводом многонадійного п. В. Шмігеля відспівав "Благослови душе моя" — Стеценка, "Блажен Муж" — А. Гнатишина та "Коваль" — М. Гайворонського до слів І. Франка. Хористи з повним відчуттям виявили пошану для о. Ювілята в цих піснях, а дириґент уміло підібрав їх, бо "Благословенна" душа Ювілята, він вибрав собі дорогу за Христом, він "Муж" блаженства, яким указує шлях до Небесного Отця. Він з повнотою посвяти виконує обов'язки покладені на нього Василіянським Чином. На культурній ділянці Ювілят неначе той "Коваль", що насталює душі молодого покоління, що гартує в умах національну свідомість, що гострить рідну мову, якою краще виливалась би пісня і щоб слова не пропали Прадідів Великих. Тому слушно заявив у кінцевій промові голова Церковного Комітету п. Т. Кошман: "Ми не спроможні виявити більшої пошани для Ювілята за таку велику працю, як хіба показати йому правдиву любов, через котру в єдності ми могли б стати допоміжними чинниками для завершення великої праці о. Ювілята в нашій парафії." На знак великої пошани всіх парафіян вручив о. Ювілятові "тейп-рекордер" зі стрічкою, на якій записаний цілий хід ювілейного бенкету.

Впр. о. Боніфатій щиро подякував за такий великий вияв пошани й дарунки, братам і родині зокрема. Бенкет закінчено молитвою "Под Твою Милость", яку відспівали всі приявні. Парафіяни ще довго гуторили між собою та складали особисто побажання о. Ювілятові.

На закінчення оцей спомин нехай залишиться надовго в кожного парафіянина для надії, що ми зуміємо виконати наші зобов'язання так, як їх виконував о. Б. Слобода в минулому, щоб під його проводом ми могли спільно святкувати велике свято відкриття нового храму на славу Божу і цілої Української Громади Ванкуверу.

Микола Керницький

ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ "СВІТЛА"?

ПОСВЯЧЕННЯ НАРІЖНОГО КАМЕНЯ ЦЕРКВИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Полудневий Едмонтон, Алберта

Минулої неділі 11-го червня, парафія св. Василія Великого переживала ще одну важну й урочисту хвилину в історії своєї нової велетенської розбудови. Того дня Преосвященний Ніл Саварин посвятив і вмурував наріжний камінь у фундаменти нової парафіяльної церкви, якої будова якраз викінчується.

Не зважаючи на хмарний і холодний день, вірні вщерть заповнили велику залю нового Культурного Осередку, а він вміщає понад 1,000 сиджень, де Преосв. Владика відправив читану Архиєрейську Службу Божу в асисті оо. Протоігумена М. Дацюка й Економа С. Курила з Вінніпегу, Маг. С. Якимишина з Мондеру та місцевого Пароха М. Ханаса, всіх ЧСВВ. Парафіяльний мішаний хор гарно відспівував частини Сл. Божої. При кінці Преосв. Ніл виголосив урочисту проповідь, з'ясовуючи походження і глибоке значення наріжного каменя в будові Божого Храму.

Зараз по Службі Божій рушили всі походом до нової церкви. За процесійним хрестом ішли маленькі діточки, що тому два тижні приступили вперше до Св. Причастя, відтак дівчата Марійської Дружини, Вівтарна Дружина, священики та Владика з Лицарями Колюмба, що творили почесну сторожу. Чотирьох Лицарів несли мармуровий наріжний камінь, що його вистарав п. Методій Смолик. Процесію замикали вірні — учасники свята. Всі зупинилися на вище цементованій площі перед головним входом до церкви, де Владика в асисті пристоящих Отців довершив акту посвячення і вмурування наріжного каменя. Тут іще виголосили принагідні проповіді: о Р. Мельник, ЧСВВ в українській, а о. Й. Шкварок ЧСВВ в англійській мовах. Оба доказували зо Св. Письма про особливіші благословення прив'язані до тієї врочистої церемонії нашого обряду. Знов о. С. Курило прочитав гарно розписану пропам'ятну грамоту (роботи п. Ст. Дацюка), що її разом з іншими різними документами відносно історії парафії замуровано відтак у наріжний камінь на вічну пам'ять.

Під кінець Преосв. Владика посвятив ще й св. хрест, що має завершувати велику баню нової церкви. Цілу врочистість філь-

Преосвященніший Кир Ніл, в асисті оо. Василіян, посвячує наріжний камінь

мували репортери телевізійних стацій та едмонтонського щоденника.

Потім відбулося прийняття в Культурному Осередку для учасників свята, що його приготовили добрі парафіяни. В часі цього голова будівельного комітету п. Ф. Курило дав признання всім священикам, комітетам і вірним за уділ і успішність при будові нової церкви, культурного осередку й резиденції-монастиря, закликав до дальшої співпраці й повного й щасливого завершення всієї будови. Він також дав признання архітектові п. Е. Олексієві та контракторам фірми Кристенсон і Мекдоналд за вміле ведення будови. Тоді Впр. о. Протоігумен Дацюк зложив особливішу подяку всім вірним гостям за щедрі жертви не розбудову та заохочував усіх до дальшої підтримки своєю охочою працею й жертвою.

Хоч може неодин із приявних відчув на собі холоднаву погоду того дня, але напевно всі розійшлися домів загріті на душі враженнями врочистого посвячення наріжного каменя церкви св. Василія Великого та заразом просячи Бога, щоб дозволив нам усім щасливо дожити до того великого дня 24-го вересня цього року, коли то сам Апост. Делегат на Канаду врочисто поблагословить та офіційно отворить цю нову й імпозантну церкву в Південному Едмонтоні.

Учасник

БЛ. П. ЄВДОКІЯ ШЕВЧУК

Вінніпег, Ман.

Бл. п. Євдокія народилася 10 березня 1890 р. в с. Назірна коломийського повіту. Її батько називався Андрій Сорохан, а мати Олена з р. Ільків. Мали вони 4 діточок, а то Євдокію, Василину, Михайла й Марію. Батько помер 1904 р. Відна вдова продала своє поле та за набуті гроші приїхала в травні 1906 р. до Канади. Прибувши до Монтреалу вона там задержалася кілька місяців, щоб заробити на дальшу подорож до Вінніпегу, бо на руках мала тільки $4.00.

Переїхавши до Вінніпегу родина початково замешкала в одної незнакомої жінки що їх вона забрала зі станції до своєї хати.

Бл. п. Євдокія Шевчук

Молоденька, 16 літня Євдокія відразу станула до праці й увесь свій заробіток віддавала мамі. Осінню 1908 р. вона вийшла заміж за Петра Шевчука, що вже від двох літ перебував у Канаді, а родом був із с. Печарна, пов. Заліщики. Молодят вінчав у церкві св. о. Николая її парох бл. п. о. Матей Гура ЧСВВ.

Весною 1909 р. молоді подруги покинули Вінніпег і переїхали в Саскачеван, 15 миль на півд.-захід від Шіго, де взяли гомстед-фарму, майже всю покриту лісом. Перша їх хата — колиба була з дерев'яних брусів, обліплена глиною, покрита травою й землею. Тут народився їх перший син (тепер о. Севастіян ЧСВВ).

З ходом літ ліс зникав, орне поле збільшувалося, а з ним також зростало й число дітей. Батько працював, але й мама не лишалася позаду. Її руки були завжди зайняті. Насамперед у хаті, вона мусіла подбати про те, щоб діти мали що з'їсти, у що вбратися. Через день працювала в хаті, то помагаючи мужеві на полі, а ночами латала старі й шила нові одяги для дітей, бо готового через довший час не було за що купити. А шила руками, бо в початках на машину до шиття гроші було спромогтися.

На цій фармі прожила Євдокія Шевчук довгих 37 років. Там вона призвела на світ і виховала 11 дітей. І коли сини й доньки залишали родинний дім, то з собою забирали незатертий спомин про свою матір, про її любов та життя повне посвяти для них, про її сильну віру, глибоку побожність, щире прив'язання до Церкви, пошану до духовенства, мирне співжиття та співпрацю з сусідами, миле успосіблення, що ним вона собі здобувала пошану серед тих, що її знали, терпеливість з якою вона переносила вложені на неї життям тягарі, її второпність. А коли діти її відвідували, вона приймала їх з радістю і водночас і з респектом як тих, що знаходилися на різних відповідальних становищах та жили вже самостійним життям. Правда, вона цікавилася їх успіхами, але це завжди було в межах второпности. І за ці всі гарні прикмети діти відносилися до неї зі щирою любов'ю та глибокою пошаною.

1945 р. п-во Шевчуки продали свою землю і поселилися в околиці Мидоп Чирч, біля Вінніпегу. Тут через вісім років обробляли городовину, що давало їм прожиток. Звідси перейшли до Вінніпегу та замешкали біля церкви св. о. Николая. Тут Покійна включилася в парохіяльну працю, якій віддавала ввесь свій вільний час. І хто б її до чогонебудь не попросив, вона ніколи не відказувалася, завжди мала час, завжди була готова до помочі. Якою вона була при парохіяльній церковці побудованій на її фармі, такою і осталася при тій, що її тепер стала членкою.

Два роки тому покійна піддалася важкій операції. До здоров'я, однак, вже не прийшла, бо недуга була вже в ній глибоко закорінилася. Недугу і злучені з нею болі вона переносила з подивугіднсю терпеливістю. Два останні місяці пролежала в лікарні де погідним прийманням терпінь будувала всіх, що її відвідували. У вівторок 6 червня о. Володимир ЧСВВ, її син і парох церкви св. о. Николая, дав братам і сестрам знати, що їх мати по півночі перенеслася до вічности.

У похоронах мали взяти участь діти: о. Севастіян і Йосиф із Торонто, Сестра Севастія зі Згр. СС. Служ. з Нью-Йорку, Ольга (зам. Летерська) з мужем Михайлом з Едмонтону, Анна (зам. Білас) із Ванкуверу, Борис із Мелвин, Саск., о. Володимир, Павло й Іван з Вінніпегу. Із далекого Дітройту приїхав із дружиною брат покійної Михайло Сорохан. Він долучився до сестер, Василини Пірзер і Марії Багрій, що мешкають у Вінніпегу. Син Микола не міг прибути з Ванкуверу через недавно відбуту операцію.

Панахиду відслужено в четвер вечором у церкві св. о. Николая при великій співучасті СС. Служебниць, парохіян та знакомих Покійної. Отці, що взяли участь у панахиді були: шамбелян Р. Добрянський, Ст. Тарнавецький, Н. Коп'яківський ЧНІ, із Василіян: С. Якимишин, В. Ваврик, М. Гнєсько, П. Морозюк, Є. Білих та сини Володимир і Севастіян. Панахиду, що нею проводив о. Мирон Хомій, сотрудник парохії, відспівав прекрасно церковний хор. Це з вдячности за все що Покійна зробила для парохії.

Похоронну Сл. Божу відслужили оо. Володимир і Севастіян ЧСВВ. Глибоку змістом проповідь про праведне життя бл. п. Євдокії та її великі християнські чесноти, виголосив о. Василь Ваврик ЧСВВ. Після похоронних богослужб довгий ряд авт відпровадив тіло Покійної на цвинтар Пресв. Родини, де під гомін заупокійних пісень зложено його до гробу, освяченого й огрітого лагідними промінями червневого сонця.

Після похорону в парохіяльній залі відбувся поминальний обід, що його приготуванням зайнялися членки місцевого відділу ЛУКЖ. У часі обіду промовляв о. М. Хомій ЧСВВ. Він зложив опечаленій родині співчуття спричинену втрати дорогої Матері. В імені родини говорив о. Севастіян: Сумний це день для родини, бо похорон матері, та заразом він радісний для Покійної, яка за життя була праведною християнкою, геройською матір'ю та активною мирянкою-апостолкою і для дітей, бо мама, спускаючи цей світ, могла сміло повторити слова св. Павла, що сказав: "Боротьбою доброю я боровся, дорогу скінчив, віру зберіг". Піснею "Достойно есть..." закінчено обід.

Покійна лишила мужа Петра, дітей, брата й сестер, що їх імена вже були згадані, та 18 унуків. Другий із черги її син Михась помер на двадцятому році життя. У покійній Євдокії муж стратив вірну дружину, діти люблячу матір, Церква тиху апостолку, парохія невтомну членку, її знакомі людину жертвенну, услужну, гостинну, повну посвяти для других. Її шанували, любили, про неї добре говорили бо вона перше відносилася до всіх з любов'ю, пошаною, і то як у словах так і на ділі. Тому то пам'ять про неї останеться на довго і серед дітей і тих, що її знали. Смерть перетяла нитку її життя на 59 році її подружнього життя, в якому — як це сказав о. Ваврик підчас проповіді — вона чинно виповнювала те, що Ватиканський Собор навчив тепер вірних у декреті про апостолят мирян. Тому до неї можна сміливо віднести слова Св. Письма: "Багато було чесностливих жінок, ти ж перевищила всіх їх" (Прип. 31, 29).

Учасник похорону

ПОДЯКА

Попращавши дорогу нам бл. п. Євдокію в далеку дорогу до вічности, ми на цьому місці складаємо щиру подяку всім тим що Покійну відвідували в часі її недуги, нам склали співчуття з приводу її смерти, взяли участь у похоронних богослужбах, зложили на Сл. Божі. Зокрема щиро дякуємо хорові за відспівання панахиди, а членкам ЛУКЖ на приготування поминального обіду.

Муж Петро, сини й доньки, сестри й брат, зяті, невістка й унуки.

ПОМ'ЯНУЛИ

бл. п. о. ЄПІФАНІЯ ПАЩАКА, ЧСВВ

У неділю 14-го травня 1967 р. вірні парафії Вознесіння ГНІХ, Новий Київ, Альберта, справили поминки по смерти бл. п. о. Єпіфанія Пащака, ЧСВВ, що вполовіся у Божі 16-го квітня 1967. Цими поминками парафіяни Нового Києва виявили пошану і вдячність до священика, який своєю особою і священичою працею причинився до усовершення їхнього християнського життя: своєю молитвою, жертвою, відправами, проповідями, проводом і любов'ю.

У 7.30 годині вечора, в парафіяльній церкві Нового Києва, Всв. о. др. Петро Литвин, парох, відправив співану поминальну Сл. Літургію. Проповідь виголосив о. Северіян Якимишин ЧСВВ з Мондеру. Згадуючи про велику втрату, яку понесла наша Українська Церква і Василіянський Чин зо смертю бл. п. о. Єпіфанія, о. маг. Якимишин звернув увагу на потребу нових покликань до священичого стану, щоб на місце тих, які відходять, станули нові, молоді, ідейні юнаки, що будуть служити нашій Церкві й народові так, як це робив о. Є. Пащак, ЧСВВ. "Про ці покликання мають дбати всі, — обов'язок сприяти покликанням належить до всієї християнської громади, яка повинна це здійснювати, передовсім життям у повній християнським, найбільше ж до цього причиняться родини, що, оживлені духом віри, любови й побожности, стають немов першою семінарією, та й парафії, в яких багатому житті бере участь і сама молодь..." (Декрет Про Священичий Вишкіл). — Відтак оба священики відправили ще панахиду за покійного о. Єпіфанія Пащака.

По відправах Отці й парафіяни перейшли до Народнього Дому, де спожили поминальну вечерю, яку приготовили членки ЛУКЖ. При тій нагоді всі ділилися спомінами про бл. п. о. Єпіфанія, згадуючи його місійну працю, доброту його серця, гостинність до дітей, про його дар проповіді Божого Слова та взагалі про його жертву і працю над спасінням душ. — При тій нагоді прияні зложили $14.05 на прес-фонд "Світла".

Всесв. о. др. Петрові Литвинові і всім парафіянам Нового Києва належиться велике признання, що вшанували поминками працю і жертву священика, який так ревно працював для нашої Української Церкви і Народу. Щира їм подяка. Бл. п. о. Єпіфаніові Пащакові ЧСВВ "Вічная Пам'ять!"

С. С. Я.

БЛ. П. ІВАН ФЕДАН

Судбури, Онт.

Сумна вістка про ненадійну смерть бл. п. Івана Федана швид-

ко рознеслася по всій судбурській українській громаді та зродила в серці кожного, хто знав Покійника, щирий жаль.

Бл. п. Іван Федан народився 1894 р. в селі Тухля, Ярославського повіту, в родині побожних і національно свідомих батьків, які зуміли защіпити йому здорові релігійні й народні засади, що ними він жив усе своє життя. У 1919 р. Іван, будучи ще в Галичині, одружився з Марією з роду Кілик, дівчиною з побожної та свідомої родини. Дружина його Марія визначається побожністю, великою второпністю та господарністю. Силою невідрадних обставин вона мусіла на декілька років позістати сама в рідному селі Тухля. Це сталося тому, що пок. Іван у 1922 р. виїхав до Канади сам, шукати тут кращої долі. Та вже в 1929 р. він спровадив із Галичини свою дружину Марію, щоб жити спільно в щасті на новій землі.

Приїхавши до Канади в 1922 році, зразу поселився в Саскачевані, опісля ж переїхав до Торонта, звідки в 1924 р. перенісся до Судбурів-околиці, де став до праці в залізничій компанії СПР, у якій працював до 1959 р., тобто до пенсії. В 1939 р. панство Федани поселилися на постійне в Натані біля Судбурів.

Іван Федан помер 23. ІІІ. 1967 року, залишаючи в глибокому смутку жінку Марію, одного брата в Канаді, двох братів і одну сестру в Україні. Похоронні богослужения відслужив Впр. о. декан Теодор Прийма дня 27. ІІІ. в церкві Покрову Пресв. Діви Марії в Судбурах. Прощальне слово — як парох — виголосив о. декан Прийма. Домовину несли: Стефан Білий, Іван Алексевич, Михайло Мищик, Михайло Скорадко, Мартин Горак і Давид Бернс. Тіло Покійника спочило на місцевому католицькому цвинтарі.

По похороні відбулися поминки, в яких узяло участь багато людей. Під час поминального обіду промовці підкреслювали гарні прикмети Покійника, передовсім шляхетний характер, чесність і прив'язання до свого рідного. Та чи не найкращою його прикметою була побожність. Хоч мешкав далеко від своєї української церкви, щиро піддержував її та радо до неї приходив, коли мав нагоду. Він кожного дня ходив зо своєю дружиною Марією на Службу Божу до місцевої католицької церкви, де теж часто обоє приступали до Св. Тайн.

Підчас поминального обіду п. Григорій Панса зайнявся збіркою на українську католицьку пресу, яка принесла $37.00, з чого приділено на "Світло" $19.00.

Покійному Іванові Феданові хай буде Вічна Пам'ять!

Приятель

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З Департаменту Праці

На останній сесії Легіслятури Уряд прийняв нові важливі заходи в законодавстві про Права людини.

Впроваджено дві важливі поправки до Онтарійського Кодексу Прав Людини. Перша поправка забороняє дискримінацію з причини раси, кольору, релігії у зв'язку з зайняттям суцільної житлової кватири. Попереднє положення відносилося до будинків, які мали більше ніж три житлові одиниці.

Друга поправка поширює положення про справедливе затруднення Кодексу до всіх працедавців, усуваючи попередню точку, яка відносилася лише до тих, які затруднюють більше ніж п'ять осіб.

Уряд вірить, що населення Онтаріо привітає оці дальші заходи для підтримання гідности і прав нашого громадянина, і буде горде з того факту, що Онтаріо займає передове місце серед народів західнього світу в законодавстві щодо Прав людини.

the Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

Із нагоди 25-ліття подружжя Онуфрія і Марії Крив'яків Монтреаль $8.00

Із нагоди 25-річчя подружжя Петра і Стефанії Сендей $15.00

Із похорону бл. п. Миколи Гушуляка $8.00

Із похорону бл. п. Агафії Дробот, Гленлон $5.00

Із похорону бл. п. Анни Хоми, Гіллиярд $21.35

Із похорону бл. п. Теклі Осінчук, Чіпмен $6.00

Із 50-річчя подружжя панства Гаврилюків, Інісфрі $9.85

Із похорону бл. п. Стефано Іваськів, Гіллярд $14.00

Із приміщії о. Кузьми, Чіпмен $21.20

Із поминків Марії Каганишин, Еншав $9.25

Із похорону бл. п. Павла Білика $10.00

Із похорону бл. п. Василя Рурки, Голден $8.75

Із похорону бл. п. Василя Зварича, Судбури $10.00

Із допису п. Емілії Білинської, Ванкувер $10.00

Із поминків о. Є. Пащака, ЧСВВ, Мондер $14.00

Із похорону бл. п. Катерини Стецик, Голден $10.00

П. Айна Дербавка, Дітройт $12.25

По $7.00:

Б. Мусій, Вест Гартфорд; Петро Лапчак, Монтреаль.

По $6.00:

Євген Весоловський, Н. Йорк.

По $5.00:

Анастасія Микитюк, Вернон, п-і Варава, Мондер.

По $3.00:

В. Проць, Обирн; Д. Кілик, Торонто; М. Гендрийовський, Чікаго; А. Климко, Форт Франсис.

По $2.50:

Євгенія Шарко Коледж Парк.

По $2.00:

К. Бігус, Торонто; Надя Мандрусяк, Мейпелвуд; Марія Червонюк, Н. Йорк; Марія Наорлевич, Ірвінгтон; Марія Рудницька, Нью Гейвен; Анна Дацюк; Вегравил; М. Прихідко, Торонто; В. Шиба, Голден; Павло Стефаник, Вестон; Мих. Ковалик, Дітройт; Анна Кухарська, Ледук; Іванна Витвицька, Нюрнберг; А. Ройко, Кукснил; Василь Онушко, Стар; Анна Салецька, Бронкс; Ю. Хамрик, Монтреаль; Степан Ходновський, Метючин; Л. Завадович, Філядельфія; Стефанія Стар, Ванкувер; Вас. Михалюк, Нью Мексико; Анна Каленик, Едмонтон; П. Вонс, Торонто; пані Сілецька, Торонто; Юстина Ратушна, Кілфтон; о. Петро Гарди, Мелвил; Антін Фолкосевич, Рачестер; Ольга Фалінська, Торонто.

По $1.50:

Марія Лоіш, МекКіс Рокс.

По $1.30:

Стефанія Вареха, Йонкерс; Ст. Рочко, Обирн.

По $1.00:

Стефа Кушнір, Бінгемптон; Петро Сенишин, Стар; Петро Ошуст, Стар; Роман Косіковський, Виндзор; В. Парипа, Торонто; Євдокія Дідулка, Торонто; Й. Гресько, Вудстак; др. М. Білик, Філядельфія; Богдан Тарнавський, Нью Брансвик; Й. Розмаринович, Оберлин; Марія Ісак, Торонто; Ю. Карп, Джерзи Сіті; О. Мартинюк, Чікаго; П. Козальчук, Лімінгтон; Юрій Козубаль, Елфрос; Павло Чорнобай, Ладлав; Г. Горпинюк, Лойдминстер; Г. Борущак, Едмонтон; М. Петрівський, Квінбеєн; Надя Микицей, Торонто; М. Сусь, Едмонтон; Й. М. Бзовий, Райкрафт; Михайлина Кмець, Стар; Андрій Булавка, Вінніпег; К. Мельничук, Судбури; Микола Весько, Чікаго; М. Карачевський, Чікаго; М. Чаплинський, Бруклин; М. Презімірська, Філядельфія; Семен Кудлик, Бронкс; Василь Тимчан, Франція; Олена Загородна, Чікаго; Марія Винниченко, Чікаго; Ольга Середа, Філядельфія; Наталія Ярема, Лайма; Андрій Якубовський, Бофало; Проць Ясищук, Торонто; Ольга Гриньків, Дітройт; К. Михальчишин, Портедж ле Прері; М. Бейлова, Н. Й.

ТРУПА В ЧИСЛІ 3,500...
100 РІЗНИХ СПЕКТАКЛІВ...
КАНАДСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТИ, ПОСТАВЛЕНИЙ З НАГОДИ СТОРІЧЧЯ КАНАДИ, Є НАЙКРАЩИЙ І НАЙБІЛЬШИЙ В ІСТОРІЇ КАНАДИ!

Сьогодні на кожну виставу масово приходить публіка й зустрічає її з великим ентузіязмом. Чудові, різнородні музичні й хорові точки та народні танки відзеркалюють традиції більш ніж 50 культурних надбань Канади. Це найкраща нагода побачити, як ці культури збагатили Канаду... зрозуміти їхню історію і підложжя, яке вони принесли до Канади.

Акадійці, вірмени, австралійці, австрійці, білоруси, каррібійці, китайці, хорвати, чехи, данці, дунайські шваби, духобори, голляндці, англійці, естонці, філіпінці, фінляндці, ісляндці, індіяни (канадські), індіяни з Індії, ірляндці, ізраільтяни, італійці, французи, німці, греки, угорці, японці, латиші, литовці, меннонїти, моравці, негритяни, новозеляндці, норвежці, пакістанці, поляки, португальці, румуни, росіяни, шотляндці, серби, словаки, словінці, еспанці, шведи, українці, валійці... усі вони заступлені в Канадському Фестивалі Народної Творчости 1967.

Щоб довідатися коли в вашій місцевості буде вистава, слідкуйте за оголошеннями в етнічній пресі, щоденній пресі, радіо і телебаченні.

Цей фестиваль сторіччя презентує Канадська Рада Народної Творчости при співпраці місцевих і провінційних рад народної творчости, Комісії Сторіччя і провінційних і муніципальних установ сторіччя.

Комісія Сторіччя, Оттава, Канада.

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

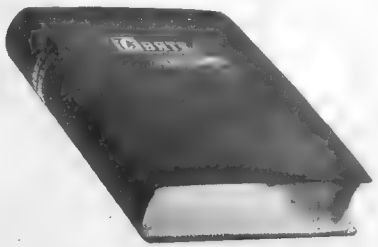

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXX — ЖОВТЕНЬ — 1967 — OCTOBER — Ч. 10 (538)

Ціна 30 центів

ПОГЛЯНЬ! **ПОСЛУХАЙ!** **ПОДУМАЙ!**

ПОГЛЯНЬ! — та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!

ПОСЛУХАЙ! — нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!

ПОДУМАЙ! — малу хвилинку і прочитай це письмо!

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте появи нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі таки гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цікавих статтей, матеріялів, вістей, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й киднє. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або перекладн з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторін друку великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ БОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і пішле Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks,
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Новий профіль Церкви і християнина — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 322
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів" 324
Другий Ватиканський Собор і реформа відпустів — *о. Є. Химій, ЧСВВ* 325
Св. Йосафат і екуменізм — *о. В. Ковалик, ЧСВВ* 327
Найвизначніший життєписець св. Йосафата — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 330
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 332
Через поступ науки до Бога та служби Богові — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 333
Місячне наміреннн Апостольства Молитви на жовтень
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 334
Церква й війна — Ланцюгові листи
Папа Павло VI у Стамбулі — *о. Р. Головацький, ЧСВВ* 337
Від власного кореспондента
Слово Папи Павла VI до Патріярха Атенагора I 341
Новинки 342
Післанництво Блаж. Верховного Архиєпископа й Кардинала Йосифа Сліпого — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 343
Знову дещо про Канаду — *о. Є. Білик, ЧСВВ* 345
Думи ясні — роздуми рясні — *о. Н. Кушнірик* 347
Великий проповідник о. Анрі Лякордер — *М. Островерха* 348
Письменники Радянської України — *Ол. Мох* 350
Сім золотих чаш — *Б. Полянич* 353
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — *Дописи* 356
Надіслані видання 360

ОБКЛАДИНКА: Одна з груп Папської Гвардії на площі перед базилікою св. Петра в Римі.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Ірней Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

НОВИЙ ПРОФІЛЬ ЦЕРКВИ І ХРИСТИЯНИНА

Посеред заплутаного, розгубленого, розчленованого та шукаючого за розв'язками світу, серед багатьох інших людей — стоїть християнин, який має доручення продовжувати Христове діло спасіння, зробивши його сучасним і сприємливим теперішньому світові. Нелегке доручення! Воно стає куди легшим, коли воно виходить з віри, а передовсім із любови, яка завжди здібна проявити відчуту готовість подати руку другому.

Таке завдання стоїть перед усією Церквою в загальному, а в нашому часі воно переходить на кожного християнина-мирянина поодиноко, якщо Христове діло — спасіння людства має бути реальною річчю, в якій кожний бере участь чи вкладає в нього свою пайку.

ЗДОБУВАННЯ ВСЕСВІТУ НЕ ДАЄ СПОКОЮ ДУХА!

Світ, хоч який великий сам у собі, став тепер надто маленький. Людина сама в собі мала, стала великою, бо простори земної кулі та вселенної перестають для неї творити будьякі границі чи перепони. Земна людина починає посягати своїми спробами в простори всесвіту. *Людина стала космополітом!*

Космополітизм людини вніс у її життя деякі пізнання себе, яких вона досі не мала. "Відірвавшися" від землі, вона відчула брак "твердости грунту" під собою. Людина наче повисла в просторах. *Бо хоч і манять людину безконечні простори всесвіту, якого вона бажала б бути володарем, вона зачинає відчувати свою нічогість і шукає за тихим пристановищем, де б спочив її дух.*

Знаходить людина в цьому духово розбитому світі, хитаючися між спасенним спокоєм свого серця та смертоносним неспокоєм змислового вживання, якусь остою для себе та свого духа? Так, знаходить, хоч і не кожна людина: у Христовій Церкві! Остою спокою знаходить тільки така людина, що вірить і доцінює духові вартості релігії взагалі.

ЯКІ МОЖЛИВОСТІ МАЄ ЦЕРКВА СЬОГОДНІ?

Церква почалася з малого гірчичного зерна, що його засіяв Своєю досконалою наукою її Основник — Ісус Христос. У перших своїх початках вона була Церквою маленького клаптика палестинської землі, звідки через перших духовників-апостолів і слухачів-мирян розрослася на другі країни, а з них і на інші континенти. *Сьогодні Церква*, можна сказати, *є справді екуменічною-вселенською*, бо є Церквою всіх народів усієї земної кулі. Мабуть тут можна дуже добре приноровити Христові "слова, що "в домі мого Отця багато жител" (Ів. 14, 2), себто Церква — як Господній дім — дає кожному змогу в ній замешкати. На жаль досі не всі скористали з цього привілею, бо не всі люди й не в усіх країнах земної кулі визнають Христову Церкву за свою! Звідси можемо сказати, *що Церква є по всьому світі, але в розсіянні-діяспорі.*

РОЗСІЯННЯ ХРИСТИЯН ПО ВСЬОМУ СВІТІ

тільки тисячкратно поширило можливості промінювання християнства. Не тільки поодинокі християнські осередки, але й поодинокі особи-християни повинні бути тими променями, якими християнство променює на довкілля. Це були б корисні можливості для Церкви.

ЧИ НАСПРАВДІ ТАК ВОНО Є?

Воно є тільки там, дé є правдиві християни, себто такі, що самі живуть християнським духом у своїй щоденній практиці. І знов треба сказати: на жаль, багато є таких християн, які хоч називають себе християнами, насправді не мають нічого спільного з християнством. І вони, замість промінювати християнським духом і прикладом посеред нехристиян, викликають у нехристиян неприхильність чи навіть погорду до християнства. А це втрачені для Церкви можливості.

НОВОХРИСТИЯНІЗАЦІЯ СВІТУ?

Часто доводиться почути, що треба наново християнізувати світ. Це не є правда. Хіба вже колись раніш увесь світ був християнський? Ніколи! За правду можна прийняти тільки те, що в деяких часах і в деяких частинах світу було може значно більше християнського духа.

Коли мова про майбутність, то можемо сказати, що християнізація як у минулому, так і в майбутньому — буде завжди тільки недосконалою й частковою роботою. Церква свідома того факту. І тому вона використовує кожну можливість у кожному часі та на кожному місці, щоб тільки виконати своє посланництво — доручення, яке вона одержала від Христа: спасіння людей. Щоб наука Церкви була вірогідною та її завдання могли бути в сьогоднішньому світі сповнені, Церква мусить супроводити свою науку службою сьогоднішній людині, службою ближнього.

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЖОВТЕНЬ, 1967
РІК XXX, Ч. 10 (538)

ФУНКЦІЯ ЦЕРКВИ СЬОГОДНІ

Правильний підхід Церкви та християн у наші дні формулює кардинал Ф. Кеніг, архієпископ Відня, у своїй цікавій і обширній доповіді на 2-ому Европейському Конгресі Світського Апостоляту в Ст. Пельтен. Він каже, що:

"Функцією Церкви в цьому зміненому часі і світі ніколи не може бути функція панування, функція могутньости (сили) та впливів. Церква сьогодні мусить класти особливу вагу на те, щоб виступила функція служіння та служби людям: віруючим, ледве ще й уже невіруючим, як теж зовсім невіруючим; службою тим, що нас люблять або ненавидять; службою приятелям, як теж службою противникам; службою в радощах і терпіннях людства; службою в дусі й знанні; службою культурі та суспільству в його різних формах. Христос помер за всіх людей. Він пролив Свою кров за всіх людей, за розбійника по правиці та по лівиці. А розбійниками є ми всі!"

Нашим завданням є знайти себе, себто по котрому боці Христа нашим життям і ділами — як християни — ми себе поставили: по правиці чи по лівиці. Розбійник по правиці говорив: "Ісусе! Згадай про чене, як прийдеш у своє Царство" (Лк. 23, 42). Ми, будучи християнами, є в Ісусовому Царстві! Зберігаймо тільки закони Ісусового Царства, щоб бути справжніми його громадянами — християнами, а не чужинцями в ньому!

У ЧОМУ СИЛА ЦЕРКВИ?

Сьогодні положення всього світу й Церкви відмінне від того, що ще було вчора. У сьогоднішній ситуації Церква мусить зректися багатьох функцій, які вона колись мала. Однак вона не потребує жалувати цього, бо це дає їй кращі можливості виразніше виявити й власну суть і її властиві завдання. — Сказав так у доповіді "Завдання Церкви в постійному секулярному світі" в університеті в Бонн, Німеччина, один із найбільших сучасних богословів — о. проф. д-р Карло Ранер.

Церква щораз то більш еволюціонує з "народньої" Церкви, себто Церкви загалу, до Церкви особисто віруючих. Через те також і її пропо-відування стається вірогіднішим. Каже Ранер: *"Сила Церкви в плюралістичному світі лежить у силі віруючих і живих членів цієї Церкви. В цьому глуздi Церква є Церквою мирян".* Це однак не означає, що через те стратила свою вартість єрархічна Церква, яку визначив Христос.

Сьогодні Церква мусить бути більш, аніж будьколи, Церквою діялогу, бо *сьогоднішня людина стається віруючою тільки з особистого досвіду. Основним завданням Церкви є вести людину до того особистого досвіду з Богом,* себто *до пізнання Бога.* Це може статися в наші дні через діялог, у якому не можна тільки повідомити другого про свою власну думку чи переконання, але муситься сказати абсолютну правду та хотіти переконати. Сьогодні віруючий християнин не може бути "невтральним" у релігійних чи церковних справах, але мусить заступатися за глибокими принципами християнської віри, моралі та дисципліни, а це найкраще може сповнити мирянин здоровим прикладом свого життя, що є реальним підтвердженням висловленого в діялогу:

Освячений християнством світ — це завдання Церкви в її віруючих і живих членах!

о. О. Купранець, ЧСВВ

"Твердині, фортеци Ваші — це Ваші родини, домиукраїнські греко-католицькі, а потіха, то совість чиста й почуття сповненого обов'язку".

Єп. Н. БУДКА, Посп. 1923.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

3. Засади здійснення поступу

(призначення благ)

22. Уже на першій сторінці Св. Письма читаємо такі слова: "наповняйте землю та підпорядкуйте її собі"[19]) Вони повчають, що всі речі світу створені для людини, тож доручено їй завдання, щоб вона, за допомогою своєї інтелігентности, збагачувала їхню вартість та щоб звершувала й удосконалювала їх своїм трудом, і заради своєї користи. Якщо земля на те створена, щоб окремим людям постачати і необхідне для прожитку, і засоби для поступу, то з цього виходить, що кожна людина має право брати з неї (землі) все необхідне для себе. А Вселенський Собор Ватиканський II ось як згадав про цю справу: "Бог призначив землю й усе, що на ній, для вжитку всіх людей і народів так, що створені блага повинні бути в користуванні всіх, — відповідно до слушних норм, і під проводом справедливости, у злуці з любов'ю".[20]) Цій засаді треба підпорядкувати всі інші права, які б вони не були, не виключаючи прав власности і вільної торгівлі. Більше того, вони не повинні стояти на перешкоді їхнього здійснення, вони, радше, повинні б їй посібляти. Треба вважати за важкий та принаглюючий суспільний обов'язок, щоб ті права спрямувати до їхньої первісної мети.

(власність)

23. "Коли хтось має достатки цього світу і бачить брата свого в нестачі й замикає перед ним своє серце, то як Божа любов може перебувати в ньому?"[21]) Усім відомо, з якою силою Отці Церкви описували, яка повинна бути настанова посідачів благ супроти тих, які знаходяться в потребі: "Ти не зі свого вбогим даєш — каже св. Амбросій — але зі свого віддаєш. Бо те, що дано на спільне користування всіх, ти сам загарбуєш. Земля є всіх, а не багатих".[22]) Ці слова заявляють: приватна власність не дає нікому безумовного і виключного права. Нікому не годиться заховувати надміру власних благ єдино для своєї власної догоди тоді, коли інші зазнають нестатків. Одне слово: "згідно з традиційним ученням Отців Церкви й визначних теологів, ніколи не слід користуватися правами власности зі шкодою для спільного добра". Бо коли, може, виникають розходження між "приватно набутими правами і першими потребами спільноти", тоді публична влада "має подбати про те, щоб те питання розв'язати за активною участю громади і суспільних угрупувань".[23])

(користування прибутками)

24. Отже, спільне добро вимагатиме іноді вияснення, якщо трапляється таке, що деякі посілості перешкоджають добробут чи то надмірністю простору, чи то невеликою або й жодною продуктивністю, чи спричинюванням злиднів у населенню, а чи й тим, що державі наноситься велику шкоду. Собор Ватиканський II без будь-якої двозначности заявляє і ясно навчає: ані звідтіль добутих плодів не можна залишати людській самоволі; ані не слід дозволяти на спекуляції лише для своєї власної користи. Тим то ніяк не годиться, щоб громадяни вивозили поза кордон надмір своїх прибутків, які походять із народної продукції та діяльности, мавши зацікавлення лиш у власній користі, без ніякої уваги на батьківщину, якій цим явно наноситься шкоду".[25])

(індустріялізація)

25. Здійснення індустріялізації — коли вона чи то необхідна для зросту економії, а чи потрібна для блага людини — є ознакою здійснювання поступу. Бо людина, вкладаючи свій талант і свій труд, помалу відкриває закриті закони природи, щоб повернути її багатства на корисніші ужиток. Тим то людина, наладнуючи свій особистий спосіб життя, запалюється щораз то більшим прагненням досліджувати й винаходити, діяти розсудливо та з відповідальністю, сміливо братися за діло, робити шляхетні почитання, сумлінно виконувати обов'язки.

---

[19]) Бут. 1, 28.

[20]) Собор Ват. II, конст. паст. про Церкву в суч. світі, "Радість і надія", ч. 69: A.A.C., 58, 1966, ст. 1090.

[21]) 1 Йо. 3, 17.

[22]) "De Nabutte", г. 12, ч. 53: П. Л., 14, 747; див. И. Р. ПАЛЯНК, "Святий Амбросій і римська імперія", Париж, де Бонкард 1933, ст. 336 і наст.

[23]) Див. Лист КАРДИНАЛА ВІД ПУБЛИЧНИХ СПРАВ до католицьких мужів, які відбувають соціяльні студії в місті, званому Брест, у книжці під заголовком "Людина й урбаністична революція", Ліон, Соціяльна Хроніка 1965, ст. 8-9.

[24]) Собор Ват. II, конст. паст. про Церкву в суч. світі, "Радість і мир", ч. 71; A.A.C. 58, 1966, ст. 1093.

[25]) Пор. там же, ч. 65; A.A.C. 58, 1966, с. 1086.

о. Єронім Химій, ЧСВВ

ДРУГИЙ ВАТИКАНСЬКИЙ СОБОР І РЕФОРМА ВІДПУСТІВ

Із багатьох запроєктованих реформ на другому Ватиканському Соборі, Папа Павло VI проголосив 1-го січня ц. р. декрет про реформу відпустів, який починається словами "Повчання і користування з відпустів". Цей декрет входить у дію три місяці після його оприлюднення в Ватиканському офіціозі "Акти Апостольської Столиці" (30-го січня), тобто обов'язує вже від 1-го травня цього року.

Новий декрет ділиться на дві частини: перша частина доктринальна; у ній викладено науку св. Церкви про відпусти; друга частина є практична, подає т. зв. норми або правила, за якими відтепер унормовується здобуття відпусту. Цих норм є двадцять. Деякі з них підтверджують дотепершню практику про осягнення відпусту, деякі вносять частинну зміну, а деякі цілковиту зміну, як це нижче побачимо.

Причини реформи відпустів було головно дві: перша — здобуття відпусту дотепер мірялося днями, місяцями й роками, напр. 100 днів, 3 роки і т. д., а це вірним, ба навіть і духовним особам спричиняло немалі труднощі зрозуміти, в чому те вимірювання відпусту полягає. Друге — бажанням Єпископських Конференцій було, щоб практика осягнення відпусту була упрощена і пристосована до вимог сучасного життя вірних.

При кінці декрету подано три правила, за якими відпусти будуть перевірені й уведені в життя за новими розпорядками.

Завдання цих рядків — подати читачам до відома нові зміни й практики, які наступили в нових розпорядках про відпусти.

ЩО ЦЕ ВІДПУСТ?

Відпуст це відпущення дочасної кари за гріхи, які були прощені в Св. Сповіді, або через досконалий жаль із наміром висповідатися при найближчій нагоді. Отже, відпуст не є прощення гріхів, як деякі хибно пояснюють, але прощення дочасних кар, які за гріхи належаться; відпуст не заступає Св. Сповіді, тільки її доповняє. Треба знати, що християнин, допускаючись тяжкого гріха, стягає подвійну кару на себе, з уваги на подвійний порядок, який порушує: по-перше, відвертається від Бога, своєї остаточної мети, по-друге, надмірно прив'язується до сотворінь. Через відвернення від Бога, своєї остаточної мети, людина стягає на себе великий Божий гнів та виставляє себе на загрозу вічного прокляття по смерти. В тому випадку людина може поєднатися з Богом або щирою Св. Сповіддю, або досконалим жалем із наміром висповідатися при найближчій нагоді. Таким чином кара вічного прокляття за гріхи прощається, порушений порядок направляється, і людина знову стає дитиною Божою. Однак, хоч вічна кара прощена, проте тяжить на душі ще дочасна кара за порушення другого порядку заради недоладного прив'язання до сотворінь. Цю дочасну кару треба спокутувати або в цьому житті, або по смерти. В цьому житті можна спокутувати терпеливим зношенням прикрощів, терпінь, невигод і т. д., які з Божого допусту відчуваємо, або добровільними покутами чи вмертвіннями, які хтось сам собі добровільно накладає. Якщо людина цієї дочасної кари не спокутує в цьому житті, мусітиме спокутувати її по смерти в чистилищі, бо до неба ніхто не може ввійти навіть із найменшим задовженням.

Те саме відноситься до повсякденних гріхів. Вони вправді не стягають кари вічного прокляття, однак у меншій мірі порушують Божий лад і тому за них треба також спокутувати дочасну кару чи в цьому житті, а чи у вічності.

І саме за допомогою відпустів св. Церква дає своїм вірним змогу сплатити цю дочасну кару, належну за гріхи, після того, як сама провина за гріхи була прощена в Св. Сповіді, або заради досконалого жалю з наміром висповідатися. Відпусту не можна осягнути, коли на душі тяжить якийнебудь гріх.

Св. Церква вчить, що безмежної вартости надолуження і ласки, вислужені Ісусом Христом, як також заслуги Матері Божої, Апостолів, мучеників, святих і праведників, які вони за життя зібрали і яких самі тепер не потребують, становлять її так званий Небесний Скарб. Із цього Небесного Скарбу св. Церква сплачує дочасні кари своїх вірних, належні за гріхи, жертвуючи Небесному Отцеві заслуги Ісуса Христа і святих, якщо вірні виповняють приписані до того умови. А власть розпоряджати цим Скарбом має св. Церква від самого Ісуса Христа, який доручив їй "розрішати" і "в'язати" (Мат. 16, 19), себто управляти вірними, щоб їх довести до вічного життя (див. норма 1).

ЯК ДІЛЯТЬСЯ ВІДПУСТИ?

За новими нормами відпуст ділиться на повний або частковий. Повний відпуст є тоді, коли відпускаються всі дочасні кари, а частковий відпуст, коли відпускається якась частина дочасних кар, належних за гріхи вже відпущені чи то в Св.

Сповіді, чи заради досконалого жалю (норма 2).

Досі частковий відпуст визначалося днями, місяцями чи роками, напр., за проказування приписаної молитви можна було осягнути 100 днів чи й більше відпусту. Це означало, що за проказування молитви, якій надано 100 днів відпусту, враховувалося за таку церковну покуту, яку давніми часами відбували вірні 100 днів, або що відпускалося стільки дочасної кари, тобто чистилища, скільки відпускалося б йому, як би він відбув цю давню 100-денну покуту. Таке мірення відпусту з часом стало незрозумілим сучасній людині, яка дуже часто не обзнайомлена з покутничими приписами старинної Церкви, виробляла собі фальшиве поняття про відпусти. Тому тепер усяке числення щодо набуття відпусту — на дні, місяці чи роки — скасовано, і набувається або повний відпуст, або частинний.

Також скасовано тепер поділ відпустів на персональні, реальні й локальні відповідно до того, чи відпуст можуть осягнути визначені особи, напр. члени якогось братства, чи він прив'язаний до визначених речей, напр. означені медалики, а чи й до місць, які треба відвідати, напр. церкву (норма 12). Скасувавши згаданий поділ відпустів, св. Церква в нових нормах хоче звернути увагу вірним на те, що вартість відпусту залежить від наміру, віри, любови, жертви чи тієї чесноти, з якою приписане діло виконується, а не від самої матеріяльної речі, до якої прив'язаний відпуст. Правда, що св. Церква часами прив'язує відпуст до вживання якогось побожного предмету, наприклад до проказування вервиці, чи відвідування св. місця, як ось церква, однак набуття відпусту не залежить від самого вживання побожного предмету чи відвідування даної церкви, але залежить від побожности серця, з якою ті діла виконуються, бо не всі ті, що відвідують відпустові місця, осягають відпуст, якщо в них нема належної побожности чи любови Бога.

(Далі буде)

БРИТІЙСЬКІ ЄПИСКОПИ РАХУЮТЬСЯ З ГОЛОСОМ СВОЇХ ВІРНИХ

З усіх проповідальниць Англії й Валії відчитано звернення Єпископату до вірних, щоб вірні взяли участь в анкеті у справі посту, бо вислід анкети вирішить про те, чи піст буде знесений, чи далі задержаний, зокрема ж піст п'ятниці. Це не тільки надзвичайно цікава, але й нова подія на церковному полі, що Єпископат уперше не тільки запитує про гадку повіреного собі стада, але від його гадки узалежнює своє рішення. Як припускають, рішення вірних буде радше за тим, щоб надалі задержати дотеперішні норми щодо посту.

РЕФОРМА СВЯЩЕНИЧИХ СТУДІЙ У ГОЛЯНДІЇ

По поверх чотирирічних нарадах і спробах починається реалізація нового оформлення священичого вишколу в Голяндії. У 1963 р. було ще в Голяндії 32 наукових заведень "філософічних" і 30 заведень для "теологійних студій". На місце того, починаючи з цієї осени, буде всього 6 інститутів, а саме всі філософічно-теологічні студії будуть зцентралізовані в таких містах: Амстердам, Утрехт, Неймехен, Тільбург, Ейндговен і Герлєн. Осібні духовні семінарії для вишколу черничих священиків уже більш не існують. Також мається на увазі допустити на викладачів у цих інститутах мирян. Студійні пляни в усіх інститутах будуть однакові, при чому переведуть іще їх ревізію та змодернізують саму методу навчання.

ПЕРША ЕКУМЕНІЧНА КАТЕДРА СВІТУ В БРАЗИЛІЇ

Екзекутивний директор міського будівельного товариства столиці Бразилії — Армандо Бухман звернувся до Папи Павла з пропозицією, щоб "катедру Бразилії перемінити на перший екуменічний собор". Хоч будову катедри розпочали ще перед 10 роками, вона досьогодні стоїть невикінчена. Бухман мотивує своє прохання до Папи тим, що "бразилійський уряд на основі конституції не може дати ніяких грошей на католицьку катедру. Спільна акція всіх віровизнань могла б розв'язати проблему докінчення будови катедри," зокрема ж тому, що катедра стоїть на площі міністерства і не була передбачена як парохіяльна церква. Така екуменічна катедра — на гадку Бухмана — була б наочним знаком пособорового духа в Церкві.

ЧИ КОМУНІСТИЧНИЙ ПАРТІЄЦЬ МОЖЕ ОХРЕСТИТИ СВОЮ ДИТИНУ?

Московський часопис "Советская Россія" широко розвинув між своїми читачами дискусію на тему, чи комуністичному партійцеві вільно охрестити свою дитину? Дискусія почалася від однієї статті, в якій описано випадок одного кандидата в комуністичну партію, який, хоч сам атеїст, під тиском своєї матері, яка хотіла бачити свого внука охрещеним, дав охрестити дитину. Це стало причиною задля якої його не прийнято до партії. Читачі часопису, між ними і партійці, осуджують у своїх листах поступок партії. Редакція комуністичного часопису каже знов таке: "Автори листів дуже добре знають, що практикування релігійних звичаїв не дається поєднати зі званням комуніста, якщо навіть у нашій країні гарантована свобода совісти."

1867

100-річчя канонізації

1967

святого Йосафата

о. В. Ковалик, ЧСВВ

СВ. ЙОСАФАТ І ЕКУМЕНІЗМ

Другий Ватиканський Собор опрацював і подав до загального зберігання багато правд, пояснень, деклярацій, які містяться то в Соборових Конституціях, то в різних Декретах. Між ними є Декрет "ПРО ЕКУМЕНІЗМ".

У цьому Декреті подаються деякі головніші й підставові правди та вказівки, на яких має спиратися цілий т. зв. *"екуменічний рух"*. Щоб ми могли краще зрозуміти св. Йосафата та його "екуменізм", пригадаймо собі бодай деякі соборові правди чи вказівки.

Христос сам був правдою, проповідував правду, молився до небесного Вітця, щоб освятив Його апостолів "у правді". Те саме висказують слова Декрету "Про Екуменізм": "Треба, щоб ціле вчення висказано зовсім ясно. Ніщо не є таке далеке від екуменізму, як той фальшивий іренізм, що через нього може потерпіти шкоду чистота католицької науки та її певний і первісний глузд може затемнитися" (§ 11). Іншими словами, каже Собор, не шукати з'єднання фальшивим іренізмом, уступчивістю, закриванням намірів і правди, але ясно й одверто, хоч скромно й із любов'ю, справу представляти. Такими прав-

Домовина з мощами св. Йосафата вміщена в престолі св. Василія Великого в базиліці св. Петра в Римі

дами, що їх конечно треба ясно поставити, без чого можна мати фальшиве поняття екуменізму, є такі:

1. А. *Правда про одну - одиноку Христову Церкву.* У Св. Пісьмі ніде не знаходимо, щоб Христос заснував дві чи більше Церков та сказав, що вони всі Йому однакові. Навпаки, Він у св. Матея виразно каже: "Тож я тобі заявляю, що ти, Петро (скеля), і що я на цій скелі збудую мою Церкву й що пекельні ворота її не подолають. Я дам тобі ключі царства небесного, і що ти на землі зв'яжеш, те буде зв'язане на небі; і те, що ти на землі розв'яжеш, те буде розв'язане й на небі" (Мат. 16, 18). По воскресенню Христос передає св. Петрові управу Його Церкві, кажучи: "Паси мої ягнята... паси мої вівці" (Іван 21, 15-16). На Тайній Вечері Христос молився, щоб усі люди й народи пізнали Христа і злучилися з Його Церквою та предсказав, що це Його задушевне бажання здійсниться: "Ще й інші вівці маю, що не з тієї кошари. Я і їх мушу привести, і вчують вони мій голос, — і буде одне стадо й один пастир" (Іван 10, 16).

Також у пророцтвах є предсказання одного месіянського царства, одного Володаря, перед яким зберуться і послухають його всі народи. Іншими словами: *буде один пастир і одне стадо.* Цю саму правду висказав Нікейський Собор словами: "Вірую в одну, святу, соборну й апостольську церкву". А Другий Ватиканський Собор цю правду ще підкреслив такими словами: "Бо одна і єдина була встановлена Христом Господом Церква" ("Про Екуменізм", § 1). На жаль існує багато Церков, чи і християнських сект, що звуть себе "християнськими", але поправді вони не є тією Церквою, яку Христос основував, яка має тривати до кінця світів і має спасати всіх людей. Тут треба нам пам'ятати на Христові слова та на Його перестороrу: "Глядіть, щоб ніхто не звів вас. Багато бо прийде в моє ім'я, що будуть казати: Я — Христос, — і зведуть багатьох" (Мат. 24, 5). Далі каже Собор: "Між вими (апостолами) вибрав Петра, на якому, по визнанні віри, постановив побудувати свою Церкву; йому обіцяв ключі царства небесного та, по визнанні його любови, поручив йому всі вівці для утверджування у вірі" (§ 2).

Б. Із Св. Письма та навчання Собору бачимо, що Христос установив тільки одиноку Церкву та управу нею передав св. Петрові. Цією одною і єдиною Христовою Церквою була і є — КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА, з якою повинні всі інші злучитися. Правда, на самому початку християнства не було назви "католицька" Церква, а загально "Християнська Церква — християни". Назву "католицька" почали вживати по розподілі Церкви, на Східню й Західню. Східня прибрала собі назву "православна", а Західня почала вживати слова "католицька", щоб уникнути непотрібного замішання чи непорозуміння. Собор каже: "У цій одній і єдиній Церкві вже від початку постали деякі тріщини, що їх суворо ганить апостол, як гідні осуду; а в пізніших століттях більші розходження та немалі громади відлучилися від повної спільноти Католицької Церкви" (§ 3). "Христос спочатку дав *своїй Церкві, яка,* як віримо, *знаходиться* незнищима *в Церкві Католицькій,* та сподіваємося, зростатиме щораз, аж до кінця віків" (§ 4). "Во тільки через єдину Католицьку Церкву, що є загальною допомогою спасіння, можна досягти повноту засобів спасіння" (§ 3).

В. Одність Христової Церкви проявляється головно: в одному проводі — одній владі, якою є св. Петро чи його наслідник; в одній і тій самій вірі, що випливає з того самого Св. Письма і такого самого його вияснювання; у тих самих засобах до спасіння, якими є Св. Тайни. Це також ясно висказав 2-гий Ватиканський Собор: "Ісус Христос через апостолів та їх наслідників, єпископів, разом із Наслідником Петра, як головою, через вірне проповідування Євангелії та уділювання Св. Тайн... у визнаванні однієї віри, у спільному празнуванні Богопочитання та в братній згоді Божої сім'ї".

2. Маючи ясно зазначені попередні правди, тепер можемо спитати себе: ЩО ЦЕ Є "ЕКУМЕНІЧНИЙ РУХ"? — Щоб священики-богослови чи миряни не пояснювали кожний по-своєму цього руху, то Собор ясно висказав що розуміє під т. зв. "Екуменічним рухом". Ось слова Собору: "Під "екуменічним рухом" треба розуміти ті дії та ініціятиви, що постають і організуються відповідно до різних потреб Церкви й обставин часів, *для сприяння одності всіх християн,* ...щоб дійти до тієї повноти єдности, що її бажає Ісус Христос" (§ 4). Іншими словами можна сказати, що "екуменізм" — це обдумування, сприяння, дії довести різні християнські віровизнання до одности. Ця одність не означає — цілковитого ЗЛИТТЯ в одне, одну націю чи один обряд. Ні! У правдивому з'єднанні християн, кожний має зберігати свою національну й обрядову приналежність, питоменності своєї духовости та культури.

Католицька Церква це часто і торжественно заявляла та на 2-ому Ватиканському Соборі ще раз повторила: "Свята і Католицька Церква, що є таїнственним Тілом Христовим, складається з вірних, що, об'єднані органічно в Святім Дусі тією самою вірою, тими самими Святими Таїнами та тою самою владою, зрослися в різні злучені єрархічно громади та творять помісні Церкви або Обряди. Між ними існує подиву гідна спільнота, так що різнородність у Церкві не тільки не шкодить її одності, але ще більш її виявляє; бо Католицька Церква має на меті, щоб завжди та непорушно зберігались передання кож-

Домовина св. Йосафата, в якій віднайдено його мощі в Вітві 1915 р. Тепер домовина знаходиться в каплиці св. Йосафата при церкві св. Варвари у Відні. Як бачимо на світлині, вона стоїть за вітриною на спеціально збудованій підбудові в формі престолу. Сама домовина покрита тепер червоним адамаском, крім вузької смуги, до видно печатки з часу першого її відкриття та з часу офіційного стверджування автентичности мощів.

ної помісної Церкви тобто Обряду, як теж хоче вона достосувати свій спосіб життя до різних потреб, часів і місць" (Про Церкву, Східні Церкви, § 2).

Ця бажана одність не має йти за бажанням якогось Папи Римського, чи Патріярха, чи тим менш єпископа чи якоїсь нації. Ця одність не має бути переходовою, принагідною, політичною, як наприклад з'єднання у спільних молитвах за свободу народів у комуністичному світі; чи навіть сталою злукою, як: об'єднання федеративне всіх християнських Церков, чи всіх вір у Бога. Це все не те, чого шукає, з волі Христа-Бога, Католицька Церква в Екуменізмі. Собором определений Екуменізм, це — "сприяння одності всіх християн, *але одності, якої бажає собі Христос, а не хто інший."* Отож, ця одність має бути сперта на тому, на чому її спер Божий Основник Церкви. Ці фундаменти ми вже попередньо бачили.

Придивімося тепер *засобам,* які помагають пізнанню об'явленої правди, підставам християнської єдности. Їх також подає нам Собор. Він каже: *"Найперше,* робити всякі зусилля, щоб вилучити з ужитку всі слова, погляди та вчинки, що не відповідають правді та слушності обставин нез'єднаних братів, і тому утруднюють взаємні відносини з ними; *далі* — діялог між добре вишколеними знавцями на спільних конференціях... де кожний висловив би глибше науку своєї спільноти та ясно з'ясував би її характер. *Накінці* — всі провірять свою вірність Христові у справах Церкви, і як треба, підіймуться мужньо праці над оновленням та реформою" (§ 4). "Немає справжнього екуменізму без внутрішнього навернення... нехай пам'ятають усі християни, що тим краще допомагатимуть об'єднанню всіх християн, ба навіть краще будуть його виконувати, *чим чистіше будуть старатися вести своє життя,* відповідно до Євангелія..." (§ 7). "Цю скруху серця та святість життя, разом із приватними та прилюдними молінням за Єдність християн, *треба вважати немов душею* цілого екуменічного руху та й слушно можна назвати їх духовним екуменізмом" (§ 8).

(Далі буде)

І МОСКАЛІ СТАЮТЬ "ЕКУМЕНІСТАМИ"

Православний митрополит Никодим із Ленінграду після свого побуту на Криті поступив до Риму, щоб там "поклонитися святим гробам Верховних Апостолів Петра й Павла" з нагоди проголошеного Року Віри. На летовищі привітали його Ватиканські достойники під проводом архієпископа Віллебрандса. Папа прийняв митрополита Никодима в Кастельгандольфо. Відвідини Никодима у Папи різні круги пов'язують із можливістю відвідин Папи в Москві, що мало б незадовго відбутися. Однак ватиканські офіційні чинники не потвердили тієї вістки, хоч і не дали рішучого заперечення, що доволі виразно виходить із слів римського кардинала Дель' Аква.

ПАТРІЯРХ МАКСИМ ВАЖКО ХВОРИЙ

Мелхітсько-католицького Патріярха Максима, який відіграв таку визначну ролю на Ватиканському Соборі, в серпні перевезено до шпиталю в Бейруті. За повідомленням його канцелярії він терпить від довшого часу на пістряка обох очей. Патріярх має тепер 89 років.

о. І. Назарко, ЧСВВ

НАЙВИЗНАЧНІШИЙ ЖИТТЄПИСЕЦЬ СВ. ЙОСАФАТА

Хоч маємо кількох життєписців св. Йосафата, як Ігнатій Кульчинський ЧСВВ, Микола Контіері, Альфонс Гепен, Валеріян Калінка, Євген Козаневич і ін. — то немає сумніву, що найвизначнішим із них був холмський ВЛАДИКА ЯКІВ СУША (1610-1687), який написав життєпис блаженного Йосафата в Римі 1665 року, з метою приспішити канонізацію нашого Мученика.

Юність Суші

Івась (таке було його світське ім'я) Суша народився в Мінську 1610 року. Його батьки були звичайні міщани. Початкову школу Іван закінчив у Мінську в оо. Василіян. У ранній юності вступив на новіціят оо. Василіян у Битені, вдягнув чернечу рясу 1626 р. та прийняв чернече ім'я: Яків. Після торжественних обітів настоятелі вислали Якова до Папської Семінарії в Брунсберзі (Східня Прусія), де він закінчив середню школу, а згодом теж філософію в 1627-1633 роках. На богословські студії Суша виїхав до Оломунця на Моравії, де здобув титул доктора св. богослов'я з найбільшим відзначенням. Вернувшись до батьківщини, прийняв Св. Тайну Священства в Холмі 1936 р.

Апостольська праця

Після висвячення настоятелі вислали о. Сушу до Новгородка для поборювання т. зв. соцініянської єресі, що не призналa Пресв. Трійці, заперечувала божество Христа, первородний гріх і т. п. Полум'яний проповідник о. Суша із проповідниць і в прилюдних диспутах безпощадно торощив цю єресь та мав великі успіхи, бо навернув кількадесят визначних соцініян.

Після двох років о. Суша переїхав до Жировиць, що славилися чудотворною іконою Богоматері. Тут Суша виявився блискучим бесідником і святцем, тут поглибилося його набожество до Богородиці. Коли 1639 р. холмський Владика Методій Терлецький заснував у Холмі гімназію, вислано Сушу до Холма, де він був спершу учителем, а згодом ректором і настоятелем монастиря. Суша високо підніс холмську гімназію і з неї вийшло чимало визначних духовних і світських мужів. Коли ж у 1649 році помер єпископ Терлецький, Сушу з уваги на т. зв. Зборівську угоду, іменовано тільки адміністратором холмської єпархії. Цей уряд сповняв він три роки. Щойно 1651 р. король іменував Сушу холмським єпископом.

На владичому престолі

Тепер перед Сушею розгорнулося розлоге поле апостольської праці. У кількох роках він відвідав майже всі важніші парохії своєї розлогої єпархії, а як знаменитий бесідник своїми палкими проповідями оживив віру в народі та прив'язання до Апостольської Столиці. Щиро дбав про свій клир, заходився коло відновн зруйнованої духовної семінарії в Мінську, здібніших висилав на богословські студії за границю (Рим, Відень, Оломунець). Власними фондами утримував гімназію в Холмі, там же оснував новіціят, бо під час московської війни, новиків прогнано з Битеня. З цього новіціяту вийшло кількадесят ченців визначних святістю життя та ревною апостольською діяльністю.

В обороні загроженого З'єднення Суша писав листи до Нунція й до самого Папи та був прихильником релігійних переговорів із православними. Аж після затвердження т. зв. Гадяцької угоди 1659 р., яка домагалася ліквідації Унії в Україні, Литві й Польщі, Рим звернув увагу на особу Суші.

Суша й козаки

Колишній учень Суші з холмської гімназії — Павло Тетеря став переяславським полковником, а за Гетьмана Виговського став генеральним писарем. Коли ж Нунцій Відоні дістав із Риму доручення ввійти в переговори з Гетьманом Виговським, посередником став Тетеря, що приїхав до Холма та в сердечній розмові зо своїм улюбленим виховником — єп. Сушею прирік обстоювати збереження Унії. Через Тетерю Суша написав теж обширного листа до Гетьмана Виговського, стараючися прихилити його до українського католицтва. Цей лист мав вплив на Виговського, бо від тієї пори Гетьман призадумувався над тим, щоб вислати до Риму посольство для переговорів про Унію. Одначе після дволітнього гетьманування Виговського позбавлено його гетьманської влади.

Крім труднощів із православними, крім страт спричинених війнами, в українській католицькій Церкві заіснували ще внутрішні труднощі. Король Іван Казимир з уваги на козаків, не хотів іменувати полоцького архиєпископа Г. Коленду митрополитом, тільки заіменував його адміністратором. Досі митрополит був одночасно і протоархимандритом василіянського Чину. А тому, що Коленда не був митрополитом із повними правами, деякі монахи вибрали собі другого верховного настоятеля. І так упродовж десяти років (1655-1665) митрополія осиротіла, у василіянському Чині було одночасно двох протоархимандритів, підупала карність, наставав хаос. Тоді Коленда й Суша порозумілися між собою, скликали конференцію Владик до Жировиць 1663 р., а ця конференція вислала Сушу до Риму, щоб він поладнав там ці пекучі справи.

Діяльність Суші в Римі

Святістю життя, лагідністю і тактом Суша зробив велике враження на урядовців римської курії. Привіз він із собою багато готових меморіялів у різних справах. Крім цього вже в Римі написав свій найбільший твір п. н. "Труди з'єдинених" (De laboribus Uniторum), у якому опрокинув усі закиди латинської єрархії проти Унії. Доповненням попереднього твору був ширший звіт "Про сучасний стан Унії" та "Інформація про Митрополію", в яких Суша доказував, що конче треба якнайскоріш іменувати Київського Митрополита та що ним повинен бути Коленда. У висліді цих меморіялів Папа Олександер VII іменував Коленду митрополитом 1665 р. І він зложив ісповідання віри на руки Нунція.

Друга справа, що лежала на серці єп. Суші — це була справа канонізації блаженного Йосафата. Суша, прибувши до Риму, привіз із собою багато просьб у тій справі від короля Івана Казимира, королеви, міністрів, сенаторів і високопоставлених осіб. А, щоб докладно зазнайомити всіх із життям, працею і мучеництвом бл. Йосафата, Суша написав латиною гарний і широкий життєпис блаженного 1665 р. (Cursus vitae et certamen Martyrii B. Josaphat). Сам життєпис має яких 140 сторін друку і складається з п'яти розділів. До кінця минулого століття (до життєпису пера Гепена), життєпис бл. Йосафата пера Суші вважали за найвірніший, а й сьогодні не страгив він своєї вартости.

Після повороту з Риму, Суша дуже успішно причинився до об'єднання василіянського Чину на капітулі в Бересті Литов. 1667 р., де уневажнено попередні капітули, а протоархимандритом вибрано митрополита Коленду. — Останні роки Суша перевів у недугах, письменницьких працях і серед молитви. Помер в опінії святости 1687 р.

Нова церква св. Василія Великого в південному Едмонтоні. Її прочисте відкриття відбулося 24-го вересня ц. р. Своїм розміром це одна з найбільших українських церков, бо має 1200 сидячень.

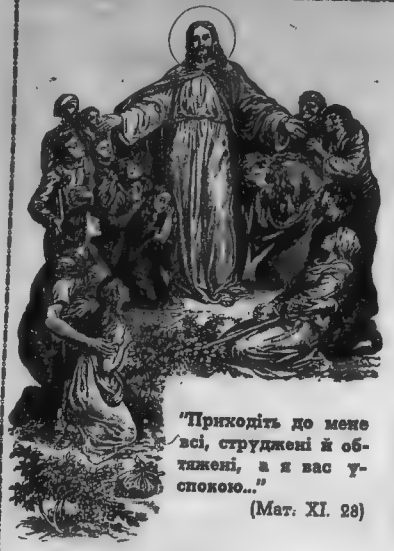

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Посилаю $6.00 та дві Служби Божі: 1. як подяку Найсолодшому Серцю Ісуса, Божій Матері Неустанної Помочі та св. Йосифові за моє видоровіння, і 2. за померших із родини, яких імена подаю.

Анна Борецька, Виндзор, Онт.

Щиро дякую Найсв. Серцю Ісуса, Преч. Дівi Марії Неустанної Помочі, св. Йосифові й о. Василькові Скубленому за моє здоров'я. Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за мою маму Марію Войтович. Трохи пізніше пішло ще за мого Тата.

Василь Войтович, Н. Бетфорд, Саск.

Просимо відслужити Службу Божу за померлих з родини Такой і Мрочко, яких список імен залучуємо. Посилаємо $5.00.

Анна й Петро Такой, Джерзі-Сіті, Н. Дж.

Дякую Пресв. Трійці, Христовому Серцю, Преч. Дівi Марії й усім Святим за вислухання молитов і уздоровлення мене з тяжкої недуги. Посилаю $10.00 на дві Служби Божі: 1. благодарна за уздоровлення Зиновії з недуги та про здоров'я і 2. за здоров'я тяжко хворому Йосифові.

З. Ф., Філядельфія

Прошу відслужити заупокійну Службу Божу за мою Маму Станиславу в третю річницю її смерти. Залучую $5.00.

Богдан Тарнавський, Нью Бравнсвик, Н Дж.

Залучую $3.00 на Службу Божу за мою покійну Маму Ксеню.

Пахомій Лютий, В. Сенека, Н. Й.

Прошу помістити подяку Христовому Серцю й Серцю Пречистої Діви, св. Йосифові й Ангелові Хоронителеві за всі терпіння й ласки, що я їх зазнала.

Анна Кучарська, Ледук, Алта.

Складаю щиру подяку Всевишньому, Пречистій Дівi Марії, св. Юді Тадеєві, св. Бернадеті й усім Святим за дотеперішню поміч та прошу дальшої опіки надi мною й цілою родиною. Залучую $15.00 на Служби Божі.

Володимир Тис, Тилсгед, Англія

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В ВАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ЧЕРЕЗ ПОСТУП НАУКИ ДО БОГА ТА СЛУЖБИ БОГОВІ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЖОВТЕНЬ

Нераз можна почути таке: віра, релігія та Церква є ворогом поступу науки. Чи воно справді так? Чи воно можливе? Ніколи! Як би таке було, то чи дістали б ми з волі Свт. Отця за наміреня на цей місяць те, що дістали? Свт. Отець хоче, щоб ми молилися *щоб поступ науки довів людей більш радо признати Бога та служити Йому.*

Собор до мужів науки

Дальше, якщо Церква була бя проти поступу науки, то чим пояснити тоді, що при найтсржественнішим закінченні Ватиканського Собору II прочитано окрему відозву до мужів науки, зараз після відозви до голов держав. Це вже вказує, як високо ставить Церква цих мужів! А ще більш слідне воно зо слів Собору, що каже таке: "Особливіший привіт Вам, шукачі правди, мужі думки й науки, дослідники людини, всесвіту й історії, всім Вам, прочани на дорозі до світла, і тим, що в тій дорозі пристанули, змучені та зневірені марними розшуками. Чому особливіший привіт Вам? Бо й ми всі тут, єпископя та Отці Собору шукаємо правди!.. Наші стежки не могли не перехрестити одна одну. Ваша дорога то й наша! Ваші стежки не є нам незнані! Ми приятелі Вашого звання як дослідників, ми товариші у Ваших трудах. Подивляємо Ваші успіхи і в потребі ми готові потішати Вас у Вашій зневірі та в Ваших невдачах. Для Вас ми маємо один заклик, а він такий: продовжуйте Ваші розшуки без умування і ніколи не зневі́ряйтесь у правді! Пригадайте собі слова одного з великих Ваших приятелів, св. Августина: "Шукаймо з бажанням знайти, та знаходім із бажанням шукати ще більше!..."

Що ж говорить Собор про відносини між наукою та вірою? Можемо це зрозуміти зо слідуючих слів Собору: "В тій цілі, не турбуючи Ваших змагань, приходимо жертвувати Вам світло нашої таємничої лямпи, якою є віра. Той, Хто доручив нам цю лямпу, Він суверенний Учитель усіх думок, Якого покірними учнями є ми. Він одинокий, Хто сказав і міг сказати: "Я світло світу; Я дорога, правда й життя!"

Теперішні відносини між наукою та Церквою

Про них читаємо слова Собору: "Може ще ніколи не було такої ясної можливости, як сьогодні, Богу дякувати, можливости глибокого порозуміння між правдивим знанням та правдивою вірою, що є собі обопільними слугами в одній правді. Не станьте ж на дорозі тій важливій зустрічі! (просить Собор мужів науки). Майте довір'я до віри, цього великого приятеля розуму! Просвічуйте себе самих й світлом, щоб схопити цілу правду! Це побажання, заохота, надія, що їх, заки роз'ідемось, Вам висказуємо ми, Отці з цілого світу зібрані в Римі на Соборі."

Історія навчає

Історія каже нам, що св. Церква впродовж віків була справді найбільшим приятелем і покровителем науки. Більша частина старинних університетів ув Европі та й перший у Новому Світі основала св. Церква. Католики видали з-поміж себе великих і визначних науковців. На полі електрики: Гальвані, Ампер, Вольта, Кульом; Коперник започаткував модерну астрономію, Мендель започаткував ділянку знання про спадковість, Пастер бактеріологію, Рентґен винайшов свої промені (екс-рейс), Торічеллі барометер, Цамбоні суху електрияну батерію; Шван зачав істологію; основником модерної фізіології був католик Міллер, модерної анатомії Весаліюс, модерної патології Моргавіні, фізичної діягнози Лайнек, порівняльної фізіології Мальпігі, найбільший знавець комах Лятрей, найбільший у світі натураліст Фабр. Цього Фабра спитав одного разу один недовірок, як він може по щирості вірити, маючи таке знання природи? Фабр сказав, що якраз його знання зробяло його віру сильнішою!

Едісон і безбожники

Усі знаємо найбільшого винахідника Едісона, бо його винаходів уживаємо щодня. До нього прийшли раз безбожники просити, щоб він підписав заяву, що нема особового Бога. Він відповів: "Логічні уми мусять приймити незаперечний факт, доказаний матеріяльною очевидністю, що сотворення є величним об'явом Всемогучої Волі. Я вірю в Найвищу Могучість, у Творця всесвіту. Я збезчестив би свої розумові здібності, якщо б заперечив існування Найвищої Сили."

Молімося, щоб незмірний новітній поступ у науках послужив людям пізнати Бога та ліпше Йому служити. Едісон сказав: "І наука і релігія мають те саме джерело і тому між ними не може бути боротьби!"

о. Себастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Чому Церква така вразлива у справі переривання вагітности, але не робила й не робить нічого сьогодні у справі поборювання війни? На війні практикується свідоме, холоднокровне мордування людей і навіть є на те благословення священників. Замість заряджувати молитви за мир, багато успішніше було б заборонити під карою смертельного гріха брати участь у війні, свідомо йти на вбиття невинного противника. Мені стає незрозумілим, що така основна релігійна проблема так якби не існувала в очах Церкви!

Оце уривок довгого питання в листі від одної пані, яка втратила брата на війні, а тепер боїться за свого сина, якого можуть покликати до війська і тоді він "буде змушений піти в чужу країну і там убивати невинних, чи й винних людей." Лист писаний під враженням, продиктований страхом за свою дитину — і ці почування зовсім зрозумілі, тільки тут почування дуже злий дорадник... Зрозуміймо й те, що зі страху за свого сина ця пані бажала б, щоб війни взагалі ніколи не було. Дав би Бог, щоб її справді вже ніколи більше не було, бо ж принаймні дві останні світові війни найяскравіше показали, що війна не приносить нічого доброго, тільки знищення, як тому, що обороняється, так і тому, що нападає. Але обвинувачувати Церкву, що, мовляв, вона нічого не робила в минулому і нічого не робить сьогодні в справі поборювання війни, — це вже справді тяжко зрозуміти. Таке обвинувачення можна оправдати хіба тільки тим, що ця пані хіба не читає жадної преси. Адже ж хоч би тільки за нашої пам'яті не тільки католицька, але навіть і світська, політична преса досить подрібно звітує про кожне старання Папи у справі відвернення війни та збереження братнього миру між народами.

Для пригадки цій пані, як також може й декому іншому, наведу тут коротко хоч кілька прикладів із діяльности останніх Папів.

Папа Венедикт XV-ий невдовзі після своєї коронації (серпень 1914) видав свою першу енцикліку "Ад Беатіссімі", в якій гостро відсуджував війну та закликував володарів Европи припинити пролив невинної крови. Але масонські уряди Франції й Німеччини зразу відкинули цей заклик Папи. У своїх прилюдних промовах Папа разу-раз картав володарів за "різню, яка не має прикладу в минулому", за це "жахливе видовище", а війну називав "безприкладним бичем". І тому таки в першій своїй Різдвяній промові він заявив перед усім світом, що він "буде кричати, без перестанку кричати й закликувати до миру, доки братовбивча зброя не випаде з рук" та доки "руки, які вимахують зброєю, не візьмуться до праці в промисловості й господарстві, до праці для цивілізації й миру". В тому дусі й тоні були всі промови, листи та дипломатичні заходи цього Папи аж до кінця його життя. Але чи світ послухав його? Бельгія обвинувачувала Папу, що він говорить в обороні Німеччини, Німеччина ж ображувалася, що Папа саме її обвинувачує як головного напасника, а Франція і собі гнівалася, мовляв, Папа вважає її головним воєнним злочинцем...

Папа Пій XI-ий вступив на трон св. Петра, коли ще били в небо дими згарищ Европи (1922) та горіли ще рани народів, скривавлених першою світовою війною. Вже в першій своїй енцикліці "Убі аркано", присвяченій саме справі миру, Папа картає політиків за те, що заключаючи мир у Версаї без Божих засад, самі приготовляють нову війну. Коли ж Італія явно готовилася до війни проти Абесинії в Африці, тоді Папа в радіопромові до цілого світу прилюдно осудив усяку загарбницьку війну та кликав: "Боже, розбий народи, що хочуть війни!" У 1938-му році Папа прилюдно осудив диктатуру, яка веде тільки до війни. Того самого року в вересні, коли Німеччина, Англія, Франція та Італія радились і мали рішити: мир чи війна, Папа Пій XI старечим голосом промовив через радіо до всіх народів світу, закликаючи їх до гарячих молитов за збереження миру, бо "чесні переговори можна вести мирним шляхом і закінчити їх тривкою згодою".

Після Папи Пія XI-го новий Папа Пій XII-ий ще більше трудився для збереження світу від війни. Його Різдвяні заклики до миру та його прилюдні промови до прочан у справі збереження миру між народами, що були друковані на сторінках ватиканського часопису "Оссерваторе Романо", так розлютили Мусолінія і його однодумців, що вони приказали фашистівській молоді робити демонстрації перед базилікою св. Петра проти мирової "агітації" Папи; тоді молоді фашисти палили цілі стоси тієї газети перед самими брамами Ватикану та викрикували: "Смерть Папі, смерть священикам, що не хочуть війни!"

У червні 1943 р. в промові до 25,000 робітників Папа сказав: "Хто не знає, хто не бачить, хто не може справдіти, що ніхто більше ніж ми не взивав і не кликав: Мир, мир, мир, та що ніхто більше, ніж ми, не старався злагіднювати жаху війни?" Хіба диво, що Гітлер так гнівався на Папу за його мирову офензиву, що навіть два рази видав приказ збомбардувати Ватикан і зрівняти його з землею, тільки німецькому амбасадорові Рудольфові Ранові вдалося в останній хвилині стримати Гітлера від виконання того пекольного пляну, як це потвердили документи міжнародного суду над воєнними злочинцями в Нюрнбергі. Того самого року Папа Пій XII щераз звернувся до провідників воюючих сторін і кликав: "Горе тим, що в цій жахливій хвилині не усвідомлюють собі своєї відповідальности за долю народів, що далі поширюють ненависть і війну, що будують свою силу на несправедливості та гноблять і вбивають безборонних! Знайте, що гнів Божий упаде на них з усією своєю грозою." Мовби у відповідь на такий заклик Папи, американські літаки збомбардували місто Рим, убиваючи 18,000 людей цивільного населення.

А теперішній Папа Павло VI-ий рішився на небувалий крок в історії Папства: пряїхав до Нью-Йорку і там, у палаті Об'єднаних Націй просто потряс сумлінням цілого світу, коли в своїй промові благав усі народи земної кулі: 'Ми промовляємо до вас в ім'я тих, що впали у страшних війнах минулого. Ми промовляємо в ім'я тих, що врятували життя у війні та в своїх серцях носять прокляття кожному, хто хотів би нової війни... Ми кидаємо клич: ніколи більш один проти одного! Ніколи більше війни! Хай мир супроводжує народи й усе людство до його меты!" Навіть представник большевицької Москви, Громіко, був потрясений тією промовою Папи та сказав, що Об'єднані Нації ще не чули такого сильного заклику до миру.

Після того, гадаю, ніхто не може оправдано сказати, що Церква нічого не робила й не робить у справі поборювання війни. І це вже не провина Церкви, що провідники народів не хочуть слухати її, а роблять те, що самі вважають за найліпше для них.

Заряджувати молитви за мир — це також акція проти війни. Добре це розуміли воюючі сторони підчас першої світової війни. Коли Папа Венедикт XV зарядив молитви за мир 1915 р., то в Італії урядові чинники вилили цю молитву, а уряд Франції сконфіскував усі часописи, які оприлюднили молитву Папи за мир; та ще й сконфіскували образки зі світлиною Папи, де на другій сторінці була надрукована його молитва за мир.

Церква не може заборонювати під тяжким гріхом брати участь у війні, бо війна сама в собі ще не є грішна, якщо ведеться її в самообороні. Св. Письмо описує війну навіть у самому небі, війну між добрими й злими янголами. Навіть і сам Бог посилав Ізраїльтян на війну проти ворогів вибраного народу. Отже не можна сказати, що кожна війна є гріхом, мордуванням винних і невинних людей. Найбистріші уми богословів від св. Августина по сьогодні не знайшли відповідної формулі на розв'язання проблеми війни. Треба прочитати хоч кілька томів наукових розправ про законність і незаконність війни, щоб побачити, яка ця проблема незвичайно скомплікована. Можна до безконечности дебатувати про справедливу й несправедливу війну і кожна воююча сторона висуне десятки й сотки переконливих доказів на те, що війна, з її боку, є "абсолютно" оправдана. Але певне те, що війна в обороні життя й існування нації є оправдана й дозволена на підставі природного закону самозбереження, а того ніхто не може заперечити. Якщо хтось намагається вбити мене, тоді я маю право боронитись, хоч би при тому і вбив напасника.

Хоч би Церква забороняла під тяжким гріхом брати участь у війні, то й чи тоді можна було б сподіватися, що кожний буде слухатись її? Ось, Церква навчає, що зігнання плоду є тяжким гріхом, убивством людини, яка навіть не може боронитись, і за це Церква карає тяжкими карами. Та скільки ж людей, скільки навіть і католиків таки допускається того гріха, а неодні ще й мудрують, мовляв, "чи ембріон, або навіть фетус є вже людиною, це питання, над яким можна дискутувати." Інші скажуть собі: "чи наша війна справедлива, або ні, над тим можна дискутувати" — і будуть дискутувати, доки війна не закінчиться їхньою перемогою, байдуже, справедливою чи несправедливою. І так воно буде до кінця світу, як довго кожний буде ставити за норму моралі себе, а не Бога і не навчання Церкви, яке спирається на Божому Законі.

Жаль, що в кожній війні багато терплять також і невинні люди, які взагалі не беруть участи у війні. Але навіть у війні в обороні життя нації не обійдеться без невинних жертв, бо вояки, що воюють, це тільки люди, а не янголи, і не всевідучі боги.

Священики у війні, військові капеляни, є не на те, щоби благословити зброю чи вояків, щоб вони вбивали чим більш винних чи невинних, але на те, щоб служити душевним потребам воюючих вояків і тих, що в небезпеці смерти. І це вони виконують навіть серед дуже тяжких і небезпечних умовин. Приписувати їм злу волю, мовляв, вони благословлять холоднокровне мордування людей, це хіба тільки вибух непогамованости, а не міркування зрівноваженого розуму.

Деякі люди дістають листи з молитвою до св. Антонія, і пишуть, щоб розписати таких листів 13 і вислати другим людям і за те дістануть нагороду, а як ні, то чекає їх велике нещастя. Як реагувати на такі листи?

Такий і подібні запити я дістав від кількох людей протягом одного тижня. У двох випадках був залучений також і текст тієї молитви до св. Антонія. Свого часу я вже раз писав про ті "ланцюгові" чи "вінкові" молитви, що їх деякі люди, яким щось бракує в голові, розсилають по світі

і погрожують різними нещастями, якщо б адресат не переписав їх 13 разів і не розіслав іншим людям. Тоді я писав, що вірити в такі листи й переписувати їх та розсилати — це гріховний забобон та що такі листи треба палити і не перейматися ними. Щоб показати, який це нерозумвірити й такі листи, я наведу тут цілу ту "вінкову" молитву до св. Антонія й накінець подам свої завваги.

Ця молитва виглядає ось як:

"Святий Антоніе, молися за наші душі, за наше щастя. Дай нам мир, випроси для нас благословення у Бога і здоров'я для нас, для нашої родини, для знайомих та для всіх нещасних людей.

Цей лист знайдено в печерах південної Америки одним місіонарем і мусить обійти цілий світ. Після одержання цього листа прошу переписати його й вислати особам, яким бажаємо добра. Листа треба висилати по одному на протязі 13-ох днів. На 13-ий день стріне тебе велика радість. Прошу гаряче не переривати цього вінка св. Антонія.

Один Поляк в Аргентині подер цього вінка св. Антонія — на 13-ий день стратив сина. Хтось інший отримав цього листа й не вислав нікому — то згинув в автомобілевій катастрофі. Один чоловік виповнив свій обов'язок, посилав кожного дня по листу. Він виграв 300,000 дол.

Прошу не переривати вінка св. Антонія, висилати листа без свого підпису (прізвища) й адреси, тоді чекай на радість. Св. Антоній не залишить тебе. Молись до св. Антонія."

Як бачимо, тут аж дуже мало молитви, а більше фантастичного оповідання, обдурювання та погроз.

1. Молитви до Ісуса Христа, до Пр. Діви Марії та до Святих Божих Угодників — і то багато кращі молитви! — маємо в кожному повнішому молитовнику. У таких молитовниках маємо молитви за наші душі, за наше дочасне щастя, за мир, за Боже благословення, за здоров'я, за ворогів і приятелів, і т. п. Але ані Бог, ані Церква не кажуть нам переписувати їх через 13 днів та розсилати людям. Та й ані Бог ані Церква не приманюють людей до переписування чи відмовлювання якоїнебудь молитви обіцянками про земське щастя, про виграння грошей, ані не грозять ніякими карами-нещастями за знищення навіть і цілого молитовника з сотками найкращих молитов.

2. Я особисто, 25-30 років тому, подер і спалив принаймні 5 подібних листів із молитвою до Пр. Д. Марії і подібними погрозами про велике нещастя, яке має прийти за знищення такого листа, — і, бачите живу щасливо по сьогодні. Що раз помру, це я знаю й усі ми знаємо, що кожний із нас мусить раз умерти, байдуже, в катастрофі, чи не в катастрофі. Навіть Святі вмирали в катастрофах, принаймні в тяжких муках, які світові люди певно називають нещастями. А ті Святі вмирали чи гинули певно не тому, що не переписували таких листів із молитвами. Та й певно не тому ті Святі вмирали страшною смертю, що нищали такі листи з молитвами, бо ж 400 років тому ще ніхто ані не знав про якусь південну Америку, про якусь там печеру та про знайдену там молитву до св. Антонія.

Форд, Рокфелер і тисячі інших із простих нуждарів стали мільйонерами, принаймні великими багачами, осягнули велике земське щастя, а вони певно не переписували "вінкової молитви" до св. Антонія. Президент Кенеді загинув нещасною смертю й кожного тижня на "вікенд" тисячі людей гинуть на шляхах Америки в автомобілевих катастрофах, та хто розумний може сказати, що ті люди згинули за те, що нищили листи з молитвою до св. Антонія? Тай хто може повірити, що Бог карає великими нещастями за таку дрібницю, як непереписання якоісь молитви, коли, як бачимо, не зразу карає навіть за справді великі злочини?

3. Цілий той лист із молитвою до св. Антонія, з його матеріялістичними обіцянками великих земних благ та нехристиянськими погрозами — це виплід якогось хворого ума. Тому то таких молитов не треба переписувати ані розсилати по світі, а треба їх знищити. Якщо має стрінути нас якесь нещастя, то воно стріне нас із Божої волі, може як кара за якісь давніші наші гріхи, або може як захорона перед іще більшим нещастям, перед утратою вічного спасіння, але напевно не через те, що ми не переписали та не розсилали якоїсь хоч би і дуже гарної та святої молитви.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

МАКЕДОНСЬКА ЦЕРКВА СТАЛА АВТОКЕФАЛЬНОЮ

По довголітній боротьбі з сербським патріярхом Православна Церква Македонії проголосила свою автокефалію. В 1958 р. Македонська Церква виборола собі автономію, що було вступом до автокефалії. Юрисдикційним головою Македонської Церкви македонський синод вибрав архиєпископа Доситея з Охриди, якого раніше Тіто відзначив високим державним орденом.

о. Р. Головацький, ЧСВВ

ПАПА ПАВЛО VI У СТАМБУЛІ

(Від власного кореспондента)

"Коза урдженте"

У кількох своїх привітальних словах у Стамбулі Павло VI зазначував, що його подорож до Туреччини уклалася якось цілком несподівано. Тим то й усі справи, безпосередньо пов'язані з тією подорожжю, теж були несподівані, — їхне ж приготування ішло пришвидшеним темпом. Відчувалося це зосібна в організуванні інформативної служби Ватиканського Радіо.

— До вас телефон: "Коза урдженте" — важлива справа.

— Від кого?

— Директор програм Ватиканського Радіо...

— Слухаю.

— Чи в найближчу суботу, 22 ц. м., тобто через два дні, зможете вибратися в подорож до Стамбулу?

— У якій справі?

— У найближчий вівторок Його Святість вибирається до Туреччини, щоб там, із нагоди "Року Віри", відвідати місця християнської давнини.

До того часу інформативна служба Ватиканського Радіо має все якслід наладнати й приготувати. Вас також призначено до цієї групи...

Передачі вісток будуть у 4-х мовах: арабською (о. Фаргат), італійською (о. Папалярдо), українською (о. Родіон) і французькою (о. Люкас).

Тож почалися гарячкові приготування: документи, гроші, матеріяли, апарати — все необхідне для такої експедиції.

Землетрус

В околицях Дарданелів час-від-часу бувають землетруси. Але чому якраз тієї суботи забажалося йому так енергійно сколихнути сейсмографом, що аж столики й крісла в Парк-готелі почали танцювати? Поміж туристами на мент виник переполох: "Маєш тобі Стамбул! Ще життя своє залишиш між румовищами..." В журналістичному світі землетрус викликав песимістичні настрої: "Хто зна... Може Папа не приїде..." Не зважаючи ж на це все, інформативна служба Ва-

Папа Павло й Патріярх Атенагор перед іконостасом у патріяршій катедрі в Цареграді-Стамбулі

тиканського Радіо тієї ж таки суботи ввечері розпочала свою наполегливу працю: біганина, розшуки, зустрічі, "контакти з особистостями". Готель Гільтон, напроти якого знаходиться Турецьке Державне Радіо, став "криницею інформацій". Долівка просторої розвагової залі Гільтона вся встелена зеленим килимом — імітацією мурави. В ті дні топтали її швидкі ноги тих, що "бігали за новинами": Коли приїде Папа? Де найперше зупиниться? Яка програма його відвідин?... Співрозмовники дискутують, жвавими рухами ілюструють сцени-ситуації. В одних на лівому вилозі блозки відзнака з написом РАДІО ВАТІКАНА, в других — три літери РАІ (Радіо-Телевізіоне Італіяна). Ось їх розмова:

— У понеділок увечорі передаємо перші вістки.

— Які у вас новини?

— Виглядає, що ширші маси турецького суспільства байдуже ставляться до справи приїзду Папи... В місті не видно ніяких особливих приготувань. У газетах лише скупенькі вістки. Ось ЄНІ ГАЗЕТЕ — НОВА ГАЗЕТА (ч. 938) помістила тільки невелику світлину Павла VI й декілька рядків пояснень. Так само ХУРРІЄТ — ВОЛЯ (ч. 6910). В інших узагалі нічого нема...

— А ЧУМХУРІЄТ — РЕСПУБЛІКУ читали? У 44-му числі є обширна стаття на соціяльні теми. У зв'язку з приїздом Вселенського Архиєрея турецький уряд звертається до журналістів, щоб вони не оприлюднювали своїх декларацій щодо суспільної реформи. Турецькі робітничі маси зацікавлені в соціяльних енцикліках Павла VI. Вони домагаються, щоб і в Туреччині здійснити ці ідеї. Звідси й ота сповидна байдужість. До цього слід додати ще й сучасне відношення музульманського світу до християнського. Справа Кіпру ще й досі не розв'язана. В усякому разі уряд намагається прийняти Павла VI якнайкраще. Власне тепер він посилює туризм, тож чимало залежить йому на "Римському Туристові". Погляньте на оцю невеличку книжечку, якої заголовок зачинається словами "САЙІН ПАПА VI ПАУЛ'ЮН". Це програма офіційного прийняття Папи в Туреччині в днях 25-26 тамуз-липня 1967 року. Починається вона привітанням і закінчується прощанням на аеропорті в Єшілький, тобто "Село зелене". Летунський майдан знаходиться поза містом серед зелених піль. Шеф протоколу намагався передбачити всі церемонії аж до найменших деталів... Побачимо, як насправді це все буде виглядати. В усякому разі треба уважно слідкувати за ходом подій та своєчасно подавати докладні вістки, щоб якнайшвидше пересилати їх до Риму.

Колишній собор Св. Софії в Царгороді

На летунському майдані Єшільский

П'ять хвилин до 10-ої приземлився на летунському майдані Єшільский 4-джетовий "Панамерікен" ч. 422, і точно в 10-й він зупинився на своєму місці, на жовтому знаці. Відчинилися двері, під'їхали сходи. До літака швидкими кроками ввійшов апостольський пронунцій, єп. Ксаверій Дзупі в супроводі шефа протоколу Туреччини. Через часок на тлі темного отвору появляється біла постать у багряній мантії — Папа Павло VI. Летунським майданом несуться рясні оплески. Позаду Вселенського Архиєрея видно достойні постаті кардиналів: Є. Тіссерана, декана збору пурпуроносців, А. Чіконіяні, державного секретаря, А. Дель'Акву, нещодавно піднесеного до кардинальської гідности, далі архиєп. М. Брині, секретаря Конгр. Сх. Церкви, єпископів І. Віллебрандса й А. Казаролі та монс. Назалі Року, префекта апост. антикамери, о. А. Стефанідзі, техн. директора Ватик. Радіо й інших достойників папського почоту.

Перед літаком зустрінули Папу Павла VI президент Туреччини, Сунай, шеф кабінету й міністер закордонних справ. У їх супроводі Його Святість підходить до дипломатичного корпусу та вітається з представниками різних держав. Після цього Вселенський Архиєрей прямує до гурту найвищих достойників Східньої і Західньої Церков, яких очолює екуменічний патріярх Атенагорас І. Його висока струнка постать з білою бородою стає осередком уваги присутніх. Ось уже вдруге, після єрусалимської прощі, два найвищі представники Христових Церков дружньо обнимаються, по-братському обмінюються поцілунками миру. По закінченні привітальної частини президент Сунай проводить Папу до платформи, вистеленої пурпурою. Там вони, стоячи, слухають виконання гимнів — ватиканського й турецького, під вистріли гармат. Згодом Вселенський Архиєрей виголошує коротке привітальне слово, проказуючи декілька турецьких слів, які слухачі приймають оплесками.

Після цього Папа, в супроводі свого почоту, переходить попри лави почесної гвардії, щоб відійти до своєї автомобілю та поїхати на короткий відпочинок до Апостольської Нунціятури на Панальті, недалеко відомої площі Таксім, серед якої пишається пам'ятник Ататюрка.

Оце вперше в історії Туреччина привітала на своїй землі голову тієї Церкви, якій упродовж сторіч доводилося очолювати протитурецьку лігу християнських народів. На це натякнув Папа, між іншим, у своєму слові до президента Суная, згадуючи, що недавно звернено той турецький прапор, який було здобуто під Лепанто. Це й початок дружніх взаємин між Туреччиною й Ватиканом, які дають надію, що й ці відвідини спричиняться до кращого здійснення ідей миру, свободи й справедливости.

У президентському палаці Шалє Кишкю

Таку назву має давня резиденція правителів колишньої Туреччини. Вона захована серед густого, розлогого парку на схилі горба, що сходить до заливу Золотого Рогу. Опівдні прибув сюди Вселенський Архиєрей в супроводі свого почоту, щоб скласти офіційну візиту президентові Турецької Республики. Зустріч відбулася в чудовій "залі перлової матиці", стіни якої багато інкрустовані цим дорогоцінним матеріялом. Найперше відбулося коротке прийняття, а тоді виголошено промови: през. Сунай зосібна висловив свій подив до Павла VI за його духа великої толерантности, яка не знає розрізняння станів, рас, націй і релігійних конфесій. Власне оце й зумовило дружні взаємини між Туреччиною і Ватиканом. Після того президент подарував Папі старинну дорогоцінну вазу, виконання турецьких мистців; на ній є зображення кількох подій, які пов'язуються з історією палацу Шалє Кишкю. Потім учасники цієї зустрічі взаємно себе пізнавали й обмінювалися своїми спостереженнями. В годині 13.15 Його Святість знову повернувся до апост. Нунціятури на короткий відпочинок, щоб у пообідні години відбути дальшу програму відвідин Стамбулу.

Від Св. Софії до собору св. Юрія

Павла VI супроводили шеф протоколу й відпоручник турецького Уряду при Ватикані. Вони дазали пояснення до історичних і мистецьких творів, які так щедро нагромадили в Дольмабахче колишні султани. Там зустрінули Папу також президент Сунай, міністер закордонних справ і посадник Стамбулу. Після коротенького

Папа і Патріярх спільно благословлять з-перед престолу в патиянській катедрі в Царгороді

приняття Павло VI відбув прогулянку корабликом по Босфорі, а тоді автомобілем подався на той бік заливу Золотого Рогу, щоб оглянути історичні пам'ятники християнської давнини.

Першим на черзі був "Музей Святої Софії". Ця імпозантна святиня тепер і справді музей: назовні споруджено чотири струнке дежі, щоб надати Софії вигляду музульманського мечету; усередині ж — ліс золотих канделябрів, на стінах залишки мозаїк, під головною банею великі зелені кружки з арабськими написами. З цього й зачав свою розмову Павло VI із міністром закордонних справ, який був Папі провідником:

— Із котрого сторіччя будуть ці написи?

— Десь із 10-го, Ваша Святосте.

— А сама будівля, певне, старша?

— Безумовно.

— Подбайте про те, — сказав Павло VI, — щоб і тепер стала вона тим, чим колись була...

На закінчення відвідин собору Св. Софії Вселенський Архиєрей залишив у "Золотій Книзі" свій підпис: "ПАВЛЮС ПП. VI. Вігезімо квінто Юлії 1967". Прощальними його словами було потрійне "Мерсі". Потім Папа відвідав ще стародавній палац султанів на Топкапі, відомий із своїх багатств і люксусу. По дорозі Павло VI вступив ще до двох "музеїв": до церкви св. Ірини, в якій відбувався І-ий Константинопільський Вселенський Собор, і до церкви Спаса — так дуже дорогої для давніх християн-богомольців.

Була година 18.10, коли дзвони собору св. Юрія радісним великоднім гомоном звіщали прибуття Папи Павла VI. Осідок екуменічного Патріярха на Фаналі лежить в одній із найстарших

дільниць Стамбулу. Автомобілям довелося протискатися вузенькими вуличками, які густо облягли цікаві видці. До собору Святоюрського ведуть стрімкі сходи. Отам нагорі, перед входом до церкви, очікував Вселенського Архиерея екуменічний Патріярх з оточенні свого синоду, в склад якого входять митрополити: Мелітон із Халкедонії, Яків із Деркону, Кирило з Халдеї, Максим із Сардів, Хризостом із Неокесарії, Максим із Лаодикеї та Ієронім із Родополісу. Патріярх увесь час зважав на те, щоб мати Папу з правого боку, зокрема тоді, коли вийшли на підвищення перед іконостасом і звернулися до народу під час відправи — "ақолутії". Папа був зодягнений у пурпурову мантію, Патріярх у фіолетну, мережану золотом. Після "ақолутії" Павло VI виголосив привітальне слово французькою мовою, яке розпочав згадкою про зустріч із Патріярхом у Єрусалимі. Цим разом знов любов Христа і Церкви приводить його тут, щоб відвідати ті місця, де процвітала віра перших Вселенських Соборів: у Нікеї, Константинополі, Єфесі й Халкедоні. Зустріч оця здійснилася після відомих слів Патріярха: "Ми взаємно себе шукали, щоб віднайти Христа". Тепер, у 1900 роковини верховних апостолів Петра і Павла вони знову зійшлися, щоб обмінятися братніми поцілунками, щоб визнати віру, як колись святі Іларій, Атанасій, Василій В., Кирило Олекс., який залишив свою гарну теологію, аби тільки замиритися з Іваном Антіохійським (433 р.). А св. Іриней повчав, що різниця звичаїв є "закріпленням однозгідности віри"; так само св. Августин у різновидності звичаїв добачав одну з причин краси Церкви. Підставою зближення християн мусить бути взаємопізнання. "Любов — сказав Павло VI — це життєве необхідне довкілля, а спільність у вірі є умовою повного виявлення любови, що знаходить свій вислів у співслужінні."

Слово Папи прийняли слухачі довгими рясними оплесками; тут і там чути було поклики: "Віва іль Папа!" Слово це відчитано потім у грецькому перекладі. На нього Патріярх Атенагор відповів по-грецькому, після чого оригінальний текст відчитано французькою мовою. Він закликав, щоб вести богословський діялог, міцно дотримуючись засад віри й канонічних норм; при тому слід зберігати повну спільність у всьому тому, що є необхідне для обезпечення свободи вислову богословської думки, яка бере своє надхнення від спільного вчення Отців, мавши на увазі різновидність місцевих звичаїв. Таким чином дамо будуючий приклад для всіх християн у тому, щоб виконати Господню волю та осягнути повне об'єднання всіх.

Після його наступила вимінa дарунків: Патріярх подарував своєму Гостеві дорогоцінний омофор, який Павло VI відразу одягнув, як епітрахиль. Цей жест викликав у Греків захоплення, в якому вони спонтанно почали кликати: АКСІОС, як підчас свячень. Римський Архиерей подарував Патріярхові мистецько виконану плащаницю, яку понесли до нього в окремо зготовленій скриньці-образі. Наприкінці обидва найвищі представники Церков поблагословили разом приявних, узявши разом до рук по-мистецькому виконану панагію.

Природним завершенням цього історичного акту була екуменічна відправа в латинській катедрі Святого Духа, яку спільно відслужили Павло VI і Атенагор I. У годині 21.10 Папа і Патріярх увійшли разом до церкви під спів гимну "Христус вінчіт — Христос перемагає" і зупинилися перед престолом, де поставлено два однакові трони. Відправу розпочав Папа, інтонуючи пісню "Вені Креатор — Прийди, Творче". Після цього відчитано французькою мовою (загально зрозумілою в Туреччині) Апостола (Еф. 3, 8-21), а згодом гимн: "Убі харітас — Де любов", і Євангелію (Ів. 14, 13-30), також французькою мовою, як і решту спільних молитов із єктенією включно. Між проханнями були єктенії такого змісту: "За те, щоб Його Святість, Папа Павло VI, і Його Святість, Екуменічний Патріярх Атенагор I, а й душпастирі всіх християнських спільнот були вірними служителями Христової Євангелії, Господеві помолімось!"

"За те, щоб слово Господнє сповнилося в усіх тих, які носять ім'я Христове та щоб їхня єдність була досконалою, Господеві помолімось!"

Далі йшли прохання за мир, любов, справедливість, за правлячу владу, за тих, які зазнають гоніння заради віри. На кожне прошення учасники цієї екуменічної відправи відповідали потрійним "Кіріє, елеісон".

Після єктенії Папа відчитав молитву за єдність, а заключним акордом відправи став величавий гимн "Магніфікат — Величить душа моя Господа". Після відправи єп. Віллебрандс відчитав папський документ "АННО ІНЕУНТЕ" — короткий виклад засад єдности віри, спертий на Святе Письмо та вчення Церкви, який закінчується словами: "Так ото ми воднораз порушені надією й любов'ю, воднораз же спершись на молитву, а й на оте єдино потрібне (Лк. 10, 42), якому все інше повинно себе підпорядкувати, наш шлях не тільки будемо далі вести, але й посилювати намагання в ім'я Господнє."

***

Щира подяка о. д-рові Родіонові Головацькому, ЧСВВ, який — як директор української радіопрограми Ватиканського Радіо — мав честь бути покликаний до участи в поїздці Папи Павла до Туреччини та особисто все, що описане в цьому репортажі, бачити та пережити.

Редакція

СЛОВО ПАПИ ПАВЛА VI ДО ПАТРІЯРХА АТЕНАГОРА I

Ось трохи більше трьох років, як Бог, із своєї безмежної доброти, дозволив нам зустрінутися в тій Святій Землі, де Христос заснував свою Церкву та пролив за неї свою кров. Обидва ми, як прочани, прибули до того місця, де було затромлено славний хрест нашого Спасителя і де Він, "піднесений із землі, всіх до Себе притягнув" (Ів. 12, 32).

Сьогодні ж ця сама любов Христа і Церкви побуджує нас — знову ж таки прочан у тій шляхетній країні, де наступники апостолів зібралися були тоді в Святому Дусі, щоб засвідчити віру Церкви. Так ото ми згадуємо чотири великі Вселенські Собори: в Нікеї, Константинополі, Єфесі й Халкедоні, що їх Отці не вагалися прирівнювати до чотирьох Євангелій. Оце вперше вони зустрінулися, прийшли з усього тодішнього християнського світу. Одушевлені тією самою братньою любов'ю, вони обдарували нашу віру тим висловом, з якого віра наших днів раз-у-раз бере своє багатство, наснаженість і духовне мислення всіх християн.

Хіба не є ознакою Божого Провидіння той факт, що ця проща стала нам приводом для бажання й повторного здійснення того побачення, яке збулося в Єрусалимі ще раніше ніж Ваша Святість сказали нам: "Шукаючи себе взаємно з радістю, ми знайшли спільність Господа"?

Невже таємниця нашої зустрічі, поступового віднайдення наших Церков, не є отим безупинним шуканням Христа, вірности супроти Христа, який нас у Собі зосереджує? На початку цього року, в якому ми відсвятковуємо дев'ятнадцяте сторіччя найвищого засвідчення віри апостолів Петра й Павла, ми віднайшли себе, щоб знов обмінятися поцілунком братньої любови там, де були зустрілися наші Отці по вірі, щоб єдиним серцем визнати пресвяту, неподільну і єдиносущну Трійцю.

У світлі нашої віри в Христа і нашої братньої любови ми ще більше відкрили глибоку тотожність нашої віри, а те, в чому ми ще розходимося, ніяк не повинно бути перешкодою для осягнення повної єдности. З другого ж боку, повинно нам допомагати оте палке прагнення, ота любов, яка допомагала Іларієві й Атанасієві, щоби поза різницями вислову розпізнавати тотожність віри там, де християнський єпископат ділять великі розбіжности. Хіба ж це святий Василій, у своїй душпастирській любові, не захищав правдивої віри у Святого Духа, уникаючи вживання деяких висловів, які докладністю свого вираження могли стати приводом згіршення для якоїсь частини християнського люду? І святий Кирило Олександрійський хіба не прийняв їх у 433 р., залишаючи свою гарну теологію, аби лише замиритися з Іваном Антіохійським, після того коли він упевнився, що поза різними висловами існує тотожність їхньої віри?

Невже ж власне це не є тією ділянкою, на якій можна розгорнути діялог любови, що дозволить усунути труднощі й відкрити шляхи для повної спільности віри з істиною? А те віднайдення одного в різновидності й вірності — це виключне діло Духа любови. Якщо одність віри є необхідна для повної спільности, то різнородність звичаїв не є ніякою перешкодою, а радше навпаки. Хіба святий Іриней, "який гідно носив своє ім'я, бо був миротворцем і за своїм іменням і за своєю поведінкою" (Євсевій, Іст. Церкви, V, 24, 18), не сказав, що різновидність обрядів "підтверджує однозвідність віри" (там же, 13)? А щодо великого вчителя африканської Церкви, Августина, то він у різновидності звичаїв добачав одну з причин краси Христової Церкви (Лист XIV, 32).

Любов дозволяє нам краще усвідомляти глибину отієї нашої єдности і, одночасно, ще болючішою робить теперішню неможливість побачити, як ця єдність проявляється у співслужінні і як побуджує нас усіх до чину, щоб прискорити Господній день. Тож ще ясніше ми бачимо, що обов'язком голів Церков, їхньої єрархії, є спрямувати Церкви на той шлях, який веде до віднайдення повної спільности. Вони повинні здійснити це у взаємопізнаванні та взаємопошані, як пастирі доручених собі частин Христового стада, мавши на увазі спасіння і вірування Божого люду та й щоб уникати всього того, що могло б їх розганяти чи вносити розлад у їх лави. Завдяки їх дбайливості й зусиллю ми спроможні з більшою успішністю засвідчити Христове ім'я, якого бажанням було, щоб ми стали тими, через яких світ увірує.

Любов — це життєве необхідне довкілля для зросту віри, а спільність у вірі — умова повного виявлення любови, яка знаходить свій вислів у співслужінні. Господь — який уже ось удруге дав нам обмінятися поцілунком Своєї любови — нехай нас освітить, а й веде наші кроки й наше зусилля до того такого дуже бажаного дня. Нехай Він щораз то більш обдаровує нас тим єдиним задушевним дбанням про вірність виконати Його волю щодо Церкви. Нехай Він дасть нам живе відчуття того єдино потрібного, якому все інше повинно підпорядкуватися та скласти жертву. Тож у надії, з отією "непідробленою любов'ю" (Рм. 12, 9), ми вас обнімаємо святим поцілунком (Рм. 16, 16).

Стамбул, 25 липня 1967.

ПАПА ПАВЛО VI.

ІСТОРИЧНА ПРАВДА

Заява Митрополита Максима на Соборі про безпідставність виклять Керуларія і подорож Папи Павла VI. до Царгороду

Один із найбільш почитних паризьких щоденників "Ле Монд" оприлюднив 21 липня ц. р. дуже цікаву статтю загально відомого французького журналіста Анрі Феске, п. з. "Павло VI у Туреччині йде слідами Івана XXIII". У цій статті, Анрі Феске пише про приготування і значення тієї подорожі таке:

"Подорож була приготована під оглядом психологічним і доктринальним через урочисте зняття Східньою й Західньою Церквами взаємної клятви, яке відбулось у Ватиканській Базиліці св. Петра 7 грудня 1965 р., в часі Другого Ватиканського Собору. Все тут відбувається неначе б Павло VI хотів віддати в забуття ті обиди латинської Церкви супроти своєї сестри — Східньої Церкви, що їх записала історія. Монс. Германюк, український Митрополит, не завагався перед цілим Собором привернути 6 жовтня 1964 р., історичну правду, болючу для уха католиків."

"У часі Вселенського Патріярха Михайла Керуларія, — сказав Митрополит Германюк, — папський легат Кардинал Гумберт закинув Східній Церкві всі можливі єресі, щоб її осудити. Однак це не було згідне з правдою, бо Царгородський Патріярх мав тоді таку саму віру, що й Римська Церква."

"Що більше, Кардинал Гумберт зрадив тут своє незнання (або злу волю?), закидаючи Східній Церкві, що вона викинула слова "і Сина" із Символу Віри. Це було чисте очернення, тому що цього виразу там ніколи не було".

Треба радіти, що хоч чужа преса підкреслює велику, історичного значення заслугу нашого українського Митрополита Максима у зняті клятви з Православної Церкви, бо українська преса цю важливу справу чомусь промовчує. Митрополит Максим, як член Секретаріяту Християнської Єдности, якого головою є Кардинал Беа, часто забирав слово на сесіях Вселенського Другого Ватиканського Собору. Два найважливіші внески на Соборі Митрополита Максима: зняття клятви і колегіяльність управління (Синод Єпископів) у Католицькій Церкві прийнято та введено в життя. Українці мають чим гордитися. ("Поступ")

КАРДИНАЛ ВИШИНСЬКИЙ БОРОНИТЬ ПРАВА ВІРНИХ

Католицька Церква в Польщі не бажає відновлювання своїх привілеїв, які вона мала раніше; заявив кардинал Вишинський у проповіді в Ченстохові. Це була відповідь Вишинського на напад польського часопису "Трибуна Опольська", який написав, що "деякі церковні достойники" змагають до того, щоб мати особливі привілеї, які дадуть їм змогу мати вплив на вихования, законодавство, науку та культуру. Кардинал виразно заявив, що Церква ніяк не жаліє за втратою своїх історичних привілеїв, однак вона постійно бажає бути респектованою а не дискримінованою, а віруючі повинні мати бодай стільки прав, що й невіруючі. "Чи це так багато? Чи це перебільшені домагання?" — закінчив кардинал Вишинський.

КУДИ МАВ БИ ІХАТИ ПАПА І КОЛИ?

Таке питання щораз частіше виринає у зв'язку з уже відбутими поїздками Папи Павла, а зокрема тому, що до Папи приходять запрошення з різних країн світу, які хотіли б мати для себе цю велику честь, що в них був Папа на відвідинах. Інші знову "підсувають" таку або іншу можливість відвідин, як от нпр. відвідини Московського Патріярха Алексія. Хоч офіційні ватиканські кола не потверджують будьякої можливости папської візити в Москві, але така думка чи підозріння збоку різних кругів виринула у зв'язку з візитою Папи в Патріярха Атенагора. Тут мабуть треба вжити слів таки самого Папи, які він сказав у відповідь на пропозицію відвідати Австралію: "Серце їде скоріше ніж поїзд", що остаточно не виключає можливости тих або інших відвідин.

ВИСЛІДИ АНКЕТИ В СПРАВІ ЦЕЛІБАТУ В АМЕРИЦІ

Анкета, яку проведено в 10 єпархіях ЗСА, дала цікаві висліди. 50 відсотків опитуваних священиків висловилося за задержанням дотеперішніх приписів щодо справи целібату, тобто безженности священиків, а 47,1 за тим, щоб справу целібату залишити добровільною. На питання, чи тим священикам, які залишили священичий стан через одруження, дозволити виконувати священодії, відповіло 50 відсотків "так", а 44 відсотки "ні". За задержанням дотеперішніх приписів щодо целібату висловилися переважно парохи та члени єпархіяльних консисторій, а за добровільністю целібату висловилися переважно молодші священики та сотрудники.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ПІСЛАННИЦТВО БЛАЖЕННІШОГО ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА Й КАРДИНАЛА ЙОСИФА СЛІПОГО

(Закінчення)

Якщо звернемо очі на нашого Кардинала тепер, він проводив і проводить таку місію серед нас, вселенців у вільнім світі, як і робив це серед вивезених у далекі країни совєтської Азії. Вірність святій вірі, вірність своїм традиціям, ось його кличі для нас! Ще 1962 р. в згаданій книжці "Київські і Галицькі Митрополити" у вступі (стор. XVI-XVIII) писав о. А. Г. Великий, ЧСВВ: "І коли здавалося, що Галицькі Митрополити могли вже сказати спокійно своє "нині отпущаєши", найновіші події в цьому просторі вложили на них ще додаткове завдання: *оборонити духову субстанцію* українського народу перед агресією матеріялістичного атеїзму; завдання, що його сьогодні виповняє на очах цілого світу останній митрополит галицький — *Йосиф Сліпий!*"

СВІТЛО, з місяця травня 1963 р., ст. 196-199, після чудесного звільнення нашого Ювілята з сибірської каторги та приїзду до Риму, помістило його *першу* проповідь *на волі*, сказану в церкві манастиря оо. Василіян у Римі, з нагоди свячень 5-ох нових священиків-монахів. На тлі чуда воскресіння Лазаря і в'їзду Христа в Єрусалим, дрижучим від душевного зворушення голосом говорив звільнений Митрополит:

"Ці два величні моменти в житті Христа, дорогі браття і сестри, зібрали нас в одне! Ці два моменти великої слави трисвятого Бога, зокрема ж прослави Христа в людській Його природі, ми рік-річно вже дві тисячі літ празнуємо й поминаємо... Його бачимо ми також і на іконостасах наших старинних, а часом таких бідних, дерев'яних святинь Божих. Подія в'їзду Христа в Єрусалим уміщена там в образах наших річних найбільших празників". — Отак перші його *живі* слова проповіді на *волі* звертають очі наші на Христа, на віру нашу в Нього: її будять, її оживляють! А зараз дальше йде слово і про іншу святість нашого народу, про його любов до Преч. Діви та Її покров над нами.

"І приходить до двох згаданих радостей цієї Богом даної нам Квітної Неділі ще одна: тепла як мамина пам'ятка, як її солодкі обійми дитині: по всій нашій *далекій* Україні нині празнують ще й свято Благовіщення. Празник першої вістки про воплочення Христа Спаса..."

Тут очі митрополита-каторжника стають неначе проникливі очі пророка. Він дальше говорить:

"Коли б так глянути оком, що могло б прошибнути віддалі тисячів миль і пропасть, "яже утвердися" між ними а нами, чи може бути щось більш потішаюче для всіх людей від того, що кінець-кінцем кінчаються їх плачі, кінчаються їхні скорби, кінчається тяженний тягар гріха. Христос приходить нині з неба на землю, щоб увесь людський рід відкупити. Вістку про це приносить нам із небес архангел Гавриїл. І вістка ця: яка ж вона важка, яка вона сильна, яка могутня в своїх наслідках!!!... І з радістю *щасливого брата*, з радістю *старого батька*, що тихо помічає ріст своїх синів, мушу сказати: *віра Христова залишилась у нашому народі по нинішній день*. І *самі* маємо надію і *вам* кажемо, що віри святої з серця нашого народу *ніхто не вирве!* Сказав бо Христос: "І врата адові не одоліють її".

Нинішній манастир оо. Василіян при церкві св. Василія в Едмонтоні

Пророк Єзекиїл був священик. У своїй книзі він подає нам візію будучої народньої й релігійної відбудови. Розділи його книги, 40-48, учені назвали дивним словом: "утопія релігійно-політична". На 14-ім році від знищення храму він говорить про його відбудову. Нарід юдейський уже не буде політичним царством; його все національне життя поставлене буде на релігійних началах.

Центром для всіх стане храм і його богослужба! Головою народу стане "князь храму", неначе президент релігійної республики. Це й виповнилося після звільнення Жидів із вавилонської неволі едиктом Кира 539 р. до Христа. Осінню 538 р. реставровано жертівник всепалення в Єрусалимі. 537 р. покладено нові фундаменти для нового, другого храму. Відбудова закінчилася 515 р. Весною того року освячено святиню. Оновлено традиції Соломонового храму. Але той перший храм і будував і утримував сам цар. Другий храм відбудував сам *нарід*, і сам *нарід* утримував його. Храм став правдивим центром, *їхнім власним* центром життя. Первосвященик, що був колись одною з осіб царського двору, тепер стає "священиком великим", стає правдивим головою відновленого народу. І нарід і навіть чужинці та пізніші наїзники за такого будуть його вважати.

У вище згаданій першій проповіді нашого Первоєрарха на волі остання її частина так само вся присвячена священству та Божому храмові. "Подивімся тепер, мої любі, на діло Христових священиків ув історії людства-Церкви! Ви самі бачите, що вони робили в своєму житті. Вони змінили обличчя землі: "Ти пішлеш свого Духа... та й обновиш лице землі" (Пс. 103, 30). Стільки храмів Божих, стільки молитовниць вони здвигнули. Згадайте кожне наше вбоге село, де парохіяльна церква була найважнішою та найкращою будівлею... Всі знаємо діяння святого храму на душу людини: хто з людей увіходить у храм Господній, підносить свого духа до Бога. Хотячи чи не хотячи, хто вступає в церкву, знає і визнає, що понад землею, понад усім існує ще БОГ!"...

Закінчуючи те своє перше вільне слово наш Первоєрарх каже нам ще раз кріпитись духом: "Нас, багатьох нас непокоїть, спокою нам не дає наше майбутнє. Воно слушно і справедливо! Як відповідь на ті сумніви й журу нашу *кажу* вам: ви ж усі знаєте, ...це вже такий Божий віковий закон, що після великострасної п'ятниці наступає великий день Воскресіння... Тому і ми глядім спокійно в наше будуче: бо може Господь скаже *мені* і *вам* ще терпіти, ще каратись... та будьмо певні, що все те славою закінчиться, скінчиться воскресінням, скінчиться святою Пасхою... "І всякий живий, що вірує в Христа, не вмре во віки" (Iв. II, 26).

Остається ще одна незнана загалові маленька подія, дивний сон каторжанина Митрополита. В далекій Сибірі, перед звільненням йому снилося, чи виділось, що несподівано його звільняють із каторги та що Папа кличе його на Вселенський Собор у Рим. Це вже сталося дійсністю! Цікаве, що друга частина того дивного сну була про те, що отвираються наші церкви в Західній Україні та дозволяється в них наша богослужба. Наш Ювілят вірить, що так, як перша частина сну здійснилася, так здійсниться й ота дорога, мила, пожадана, друга!

Пророк Єзекиїл не дожив заповідуваного ним відродження й релігійної свободи свого народу. Він умер на засланні. Наше ювілейне, синівське, щиро сердечне побажання Блаженнішому й Верховному Архипастиреві є оте... щоб він, як праведний Симеон, дочекався "втіхи", обіцяної йому Духом Святим! Щоб він дожив хвилини, коли як "праведний старець" зможе прийняти на свої страдальні руки відроджену нашу Церкву й нарід та піднесе їх у посвяті трисвятому Богові! Щойно тоді хай відспіває свою пісню відходу "со праведними": "Нині відпускаєш слугу Твого, Владико, в мирі, за словом Твоїм, бо побачили очі мої спасіння Твоє, що його Ти приготовив народові Твоєму"!!!

НОВИЙ ГОЛЯНДСЬКИЙ КАТЕХИЗМ ЗАПІДОЗРЕНИЙ У ЄРЕСЯХ

Новий голяндський катехизм, що появився вже друком, став бестселером, тобто книжкою, що має великий попит, бо вже продано його поверх пів мільйона примірників. Він характеристичний тим, що відбігає від звичайної для катехизму шкільної форми. Виклад матеріялу в катехизмі пристосований до конкретної життєвої ситуації людини. Все було б у порядку, якщо б не те, що римська кардинальська комісія та богослови зі св. Конгрегації Вірозчення мають свої застереження щодо повної "правовірности" катехизму. На гадку римських богословів голяндський катехизм має 24 більших і 48 менших еретичних точок, із чим знову не годяться голяндські богослови. Приготовлювані переклади катехизму на чужі мови (англійська, французька, німецька, італійська та інші) покищо хвилево припинено, доки не буде вповні виясснена ситуація. Прослідкування "єресей" у голяндському катехизмі збоку римських офіційних чинників прийшло після доносу до Риму групи голяндських католицьких консерватів, яка домагалася в кардинала Альфрінка зміни деяких місць у катехизмі.

о. Євген Білик, ЧСВВ

ЗНОВУ ДЕЩО ПРО КАНАДУ

Від відкриття Канади до 1763 року, доки нею правила Франція, в Канаді вживали прапору Франції — три сині лілеї на білому тлі. Коли в тому році Канада перейшла під панування Британії, почали вживати прапору Британської Імперії — Юніон Джек. Теперішній свій вигляд Юніон Джек має від 1801 року; до того часу він був без червоного діягонального хреста св. Патрикія.

У Британській Імперії були — крім прапору Юніон Джек — ще три відмінні прапори, т. зв. Енсайни, яких уживали різні відділи морської фльоти. Це були прапори білого, синього або червоного тла, на якім збоку вгорі (від держака) був поміщений Юніон Джек. Залежно від тла, називали ці прапори білий, синій і червоний Енсайн. Білий Енсайн виднів на кораблях британської военної фльоти, Синій на кораблях военної фльоти британських кольоній, а червоний Енсайн повівав тільки на торговельній фльоті цілої імперії. Канада вживала цього останнього. Щоб відрізнити канадійські кораблі з червоним Енсайном від інших, Канада від 1892 року подавала на червоним Енсайні в долішнім розі напроти Юніон Джека свій герб.

Через цей державний герб на червоному Енсайні виробилося мильне поняття, що червоний Енсайн є прапором Канади. Червоний Енсайн, як і інші Енсайни, були суттєво морськими прапорами, тому не повинні були взагалі повівати над землею, тільки над кораблями. Властивим прапором, якого вживали в Канаді до 1965 року був Британський Юніон Джек.

Канадський прапор

У 1965 р. Канада створила, приймила та вивісила свій власний прапор — червоний кленовий листок на білому тлі і з двома червоними горизонтальними пасмами.

ЕМБЛЕМА КАНАДИ — КЛЕНОВИЙ ЛИСТОК

Національною емблемою Канади є кленовий листок. (Із поверх 70 родів кленів — у Канаді росте тільки десять, а і з них три находяться тільки в Британській Колюмбії). Провінції Квебек і Онтаріо включили цей листок у свої герби ще 1867 року. Від тоді кленовий листок появляється на грошах, поштових марках та військових відзнаках. Про нього складено багато гарних поезій та пісень.

Тільки уроженці Канади могли причепити собі цю відзнаку, коли 1860 року вітали в Канаді князя Валії, пізнішого короля Едварда VII. У 1847 р. в канадійському літературному виданні "Кленовий Листок" пояснюється його назву так, що цей журнал названо так, бо цей листок є емблемою Канади. Ще давніша французька газета "Газет" 1805 р. говорить про кленовий листок як емблему Канади. Коли в 1837 році населення нинішніх провінцій Квебеку й Онтарія повстало проти уряду, в інших частинах Канади почали вважати кленовий листок за символ льояльности Канаді — так тісно цей листок вже був зв'язаний з народом.

Немає сумніву, що першою емблемою Канади був бібр, який і появився на одних із перших канадійських поштових марок. Коли заходами Компанії Годсон Бей торгівлю футрами бобрів звернено більше в сторону Затоки Годсона у 1820-их роках, бібр ставав щораз менше знаним і вкоротці перестав бути емблемою країни.

Канадська поліція — АрСіЕмПі

КАНАДИЙСЬКА ПОЛІЦІЯ (RCMP)

Королівську Канадійську Кінну Поліцію знають, поважають та подивляють усі народи. Її прерізні пригоди й осяги є темою поважних і романтичних літературних творів.

Уряд Канади оснував цю поліцію 1873 року, даючи їй завдання: завести право й лад на диких просторах тодішніх Північно-Західніх Територій, звідки і перша її назва — Північно Західня Кінна Поліція. В койтингенті приблизно 300 осіб, вона вирушила на захід почати своє велетенське завдання. Оснувала свій перший осідок у Форт Меклавд, опісля Форт Едмонтон, Фарт Саскачеван, Форт Валш, Мейпл Крік і Ріджайна. З цих осередків поліція так успішно повела свою працю відносно непевних Індіян, несовісних білих торгівців, утікачів від справедливости і з тайного перевожения забороненої горілки з Америки, що її червоний плащ став символом закону, справедливости, відваги й чесноти.

У 1904 р. британський король Едвард VII, за великі заслуги цієї поліції, надав її назві ще слово "Королівська". Того року вона мала вже 8 дивізій, 84 осередки і 763 осіб. На протязі одного року вона привела на суд 44 убивців. Відділ цієї поліції прибув 1911 року до Лондону, де був "Почесною Сторожею" при коронації Юрія V. Протягом 9 місяців 1908 року інспектор поліції, звідуючи її осередки, зробив 3,347 миль човном, санчатами та піхотою. В 1920 році злучено Королівську Північно Західню Кінну Поліцію з іншою поліцією, що діяла у східній Канаді, та надано їй нову назву "Королівська Канадійська Кінна Поліція". Її праця тепер сягає на цілу Канаду.

Про заслуги цієї поліції відносно Індіян свідчив 1877 року ватажок (чіф) Кровфут словами: "Їх ради мені і моїм людям все виходили на наше добро. Якщо б не поліція, злі люди й горілка були б нас винищили. Поліція берегла нас як пір'я птахи хоронить її від зимових морозів."

1963 року РСМП мала поверх 7,000 осіб в уніформі, 17 дивізій, 646 осідків, 1913 моторових машин, 17 літаків, 71 човнів і кораблів, 188 псів до санчат, 22 службових псів і 220 коней.

ГІДНА ПОСТАВА ДРУГОГО ПОЛЬСЬКОГО КАРДИНАЛА СУПРОТИ КАРДИНАЛА-ПРИМАСА

Новойменований польський кардинал Войтила, архиєпископ Кракова, безпосередньо по своєму повороті з Риму в одній із проповідей у краківській катедрі заявив таке: "Кардиналові-Примасові Вишинського, якому передаю поцілунок Святішого Отця, виявляю мою пошану разом із висловом подиву за його постійність у дусі". Цим робом кардинал Войтила якнайстрогіше здистансувався від усяких спроб поставити його в будьяку гру проти кардинала Вишинського як польського примаса.

І ЄПИСКОПИ ГРАЮТЬ КОПАНОГО М'ЯЧА

У конференції західньо-европейських єпископів, яка відбулася в липні в Нордвейкергут, Голяндія, взяло участь 73 кардиналів та єпископів із 17 країн Европи. Вони не тільки відбували офіційні наради над різними церковно-релігійними проблемами, але мали теж і свої розваги. Як подає Католицька Пресова Агенція, значна частина єпископів скоро перемінила свої архиерейські ряси на цивільні чи спортові вбрання, щоб посвятити теж деякий вільний час на розвагу. Однією з таких розваг були футбольні змагання, при чому бельгійський кардинал Суненс та італійський кардинал Пеллегріно були "воротарями".

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

о. проф. Н. Кушнірик, СТД

ДУМИ ЯСНІ — РОЗДУМИ РЯСНІ

Ідеї володіють світом. — Бездільний ум — це варстат диявола. — Сказав одного разу Наполеон: "'Неможливе'? Такого слова нема у французькій мові." — Хто каже мені масні жарти, той мені робить велику шкоду. — Байдужість — це нездоланний велетень нашого світу. — Вирощення умів без релігії — це лише цивілізоване варварство та замасковане тваринство. — Здрість є сестрою любови, так як диявол є братом янголів. — Доброта є мовою, що нею можуть говорити німі, а її чути та розуміти — глухі. — Хто раз збрехав, тому так скоро вже не повірять. — Свобода не може існувати без моральности, а моральність без віри. — Любов є егоїзмом двоїх. — Життя є квіткою, якої медом є любов. — Немає гіршої злоби від злоби зрадника. — Наш світ звичайно вихвалює померлих святих, а переслідує живих. — Бог розділив людину на людей, щоб один помагав одному. — Моральність не творить християнина, але жоден не може бути християнином без неї. — "Правдива музика," сказав Шатобріян, "є дитиною молитви та другом релігії." — Релігія без тайни — це релігія без Бога. — Природа є лиш ім'ям наслідку, причиною котрого є Бог. — Нездоланна нація, в якій є здорове родинне життя. — Люди невтральні є союзниками диявола. — Боронити опінію лише тому, що вона твоя, а не тому, що вона правильна, це любити себе понад правду. — Щоб мати на щось час, треба його собі творити. — Гарний образ, це неначе поема без слів. — Простити є чеснотою перемоги. — Знати як чекати є великою тайною успіху. — Кожне благородне діло виглядає спочатку неможливим. — Ніколи не зневірюйтеся, а коли ви попали в зневіру, то працюйте помимо зневіри. — Найліпші лікарі — це спокій, життєрадісність та добра дієта. — Плягіятор завжди підозрівае другого. — Запозичені думки, як і запозичені гроші, лише виявляють бідноту запозичувача. — Декотрі приємності схожі на цвіти; по зірванні, завмирають. — Злих послів до парляменту вибирають добрі громадяни, які не йдуть голосувати. — Ніколи не можна бути певним умів людських мас. — Не все того вихвалюється, хто шукає слави. — Пересуд жмуриться коли дивиться, і бреше коли говорить. — Майбутнє купується теперішнім. — Сказав св. Августин: "Кара є справедливістю для несправедливих." — Відповідальність виховує людей. — Тайність є чеснотою приятельства. — Сноб той, хто прагне того, що ділить, а не єднає людей. — Чеснотою боягуза є підозра. — Уміти сугерувати це мистецтво навчання. — Найбільший штурм спокуси не оправдує найменшого гріха. — Платон твердив, що "коли людина думає, її душа розмовляє з собою." — Стережімо своїх думок, бо їх чують у небі. — Кажуть, що хамелеон живиться повітрям, і за те має бистрий язичок. — Коли чоловік бажає мати добру дружину, то бере доню доброї матері. — "День мудрого вартує більш аніж життя безумного", кажуть Араби. — Журитись передчасно є схожим на виставлення парасолі перед дощем.

ПЕРЕМОГА "УНІЯТІВ" УВ ІЗРАЇЛІ

Із хвилиною, коли Ізраїль зайняв Єрусалим та інші частини Йорданської Палестини, де знаходяться численні Святі Місця християнства, з доручення ізраїльського уряду "охоронцем Святих Місць християнства" став галилейський мелхітський греко-католицький архиєпископ Юрій Гакім. Ізраїльський уряд запевнив його, що він дістане в цій справі повну підтримку урядових чинників. Передача опіки над Святими Місцями, зокрема ж над церквою Господнього Гробу, греко-католицькому архиєпископові — це велика перемога східнього католицтва над латинниками та православними, бо досі у Святих Місцях не допускали до відправи Св. Літургії греко-католиків ані латинники, ані православні. Тепер греко-католики мають уперше вільний вступ та можуть свобідно правити в церкві Господнього Гробу в Єрусалимі та в церкві Різдва у Вифлеємі, бо опікуном Св. Місць є греко-католицький архиєпископ.

НОВА ПЕРЕСТОРОГА РИМУ ЩОДО ЛІТУРГІЙНОГО САМОВІЛЛЯ

Кардинал Леркаро — Предсідник Ради для реалізації Літургійної Конституції в обіжнику до всіх предсідників Національних Єпископських Конференцій знову строго перестерігає перед усяким літургійним самовіллям і літургійними реформами "на власну руку". Кардинал напоминає єпископів пильнувати, щоб самі священики та миряни кожночасно виконували розпорядки Папи та придержувалися директив щодо літургійних справ, які приходять із Риму.

М. Островерха

ВЕЛИКИЙ ПРОПОВІДНИК — о. АНРІ ЛЯКОРДЕР

Париж, а з ним, розуміється, й уся Франція, гордиться й має в пошані великого проповідника, відновителя Чину оо. Проповідників Домініканців у Франції, та пробудителя народу в бурхливих часах Франції до життя на основах християнських чеснот: о. Анрі Лякордера.

Отець Анрі Лякордер народився 12-го травня 1802 року в місцевості Ресей-сір-Урс, Кот д'Ор, а помер 21 листопада 1861 року в Сорез. Студіював у м. Дижон і в 1819 році він був уже на вищих студіях в Еколь де Друа — Школа Права. До Парижа переїздить у 1823 році. Перед ним отвирається блискуча адвокатська кар'єра. Лякордер — культурний, молодий, гарного вигляду, чепурний, милої постави, а до того мав ще те, що на ті часи було в моді — був скептик і атеїст. Словом, перед ним стелиться шлях до успіхів і до веселого й матеріяльно забезпеченого життя.

Та — живучи в Парижі, він пильно приглядається життю столиці: воно не вдоволяє його. Довкола себе завважує такі об'яви суспільного життя, що воно, спершу, стає для нього несподіванкою, а згодом — викликає у нього несмак. Нова буржуазія, тобто — міщанство, що врятувалася від революції, що пережила цісарство, в ніщо інше не вірила, лиш у гроші й у вживання світу: Їдж, пий, веселися!

— Хіба ж це можливе, — питається він сам себе, — щоб цей народ нічим більше не цікавився? Щоб не мав іншого ідеалу? Щоб не міг піднестися вище, а жив лише по-звірячому?

Лякордер відмежовується від цього веселого паризького життя; стає самотником і неспокійним серед цієї трагічної суспільности, для якої карнавал тривав дванадцять місяців на рік. Почував себе іншим, і таки був — дуже іншим. Мати виховала його в християнському дусі, (батько, лікар маринарки, помер у 1806 р.), але в м. Дижон він пішов на манівці — втратив усяку віру.

Одного дня, у Парижі його очі — і то зовсім припадково — зупиняються на одній сторінці Євангелія. Читає, спершу розсіяно, але що дальше, то з більшим зацікавленням. Врешті — поражений! Він зустрічається з Христом! Сталось це на 24 році його життя. Атеїст із Дижон уже не повине Христа! І ще цього ж року їде до семінарії в Іссі. У 1827 році стає священиком. Як священик — став зразковим. Але — в ньому палала жажда: в ті критичні часи бути діяльним, впливати на думку суспільности, що була на блудних шляхах.

Рік 1830 — приходить реставрація і монархія. Граф Монталямбер і абат Лямне запрошують Лякордера до співпраці в журналі "Ль'Авеніp". Клич цього журналу "Бог і воля". Але — і Монталямбер, і Лямне — зі становища Церкви — не мали ясних ідей. Французький єпископат притиснув журнал. Рим — значуче мовчав. Лякордер наполягав, щоби Папа видав осуд на цю справу журналу. І 15 серпня 1832 року енцикліка "Мірарі вос" була отвертим присудом для доктрин Лямне. Лякордер негайно підписав лист повного підчинення Церкві. А до Монталямберта і до Лямне написав, м. ін., такі слова:

"...Ніякий дар, ніяка служба, не винагородять зла, що його приносить Церкві відлучення, яке б воно не було, і дія поза лоном Церкви. На мою гадку, — волів би я тисячу разів кинутись у море з жорновим каменем на шиї, ніж утримувати запалене вогнище надій, ідей — хоча б і добрих діл — проти Церкви. Нічого спільного не хочу мати з єпископами! — які жахливі слова".

Цей уймок із листа Лякордера найкраще говорить нам про його праведність, про його щиро-віддану поставу до Церкви.

Архиепископ Парижу, за спонукою Озанама, поручив Лякордерові дати великопосні проповіді в Нотр-Дам, у 1835 і 1836 роках. Успіх цих проповідей був такий поривний, що майже злякав самого Лякордера. В 1836 році він перериває проповіді і просто — скривається в Римі, щоб краще і спокійніше зосередитись у собі.

Тут, у Римі, він призадумується над реставрацією, відновленням, котрогось із Чинів Франції. Вибрав — Чин Домініканців. І постригається в ченці цього Чину. По році новіціяту, що його відбув він у Вітербо, 12 квітня 1840 року складає обіт у церкві Санта Марія над Мінервою, у Римі. І в Римі береться за формування перших братів для Франції. Спершу ті новоприбулі брати відбували новіціят у двох чернечих домах: у Вітербо, біля Риму, і в Боско Маренґо, у П'ємонті. Але по місяцеві часу, всіх новиків, що їх зібрав Лякордер, згуртували в Боско Маренґо. Він був щасливий, що для політично неспокійної Франції приготовляє нові кадри робітників на Христовій ниві.

Із Риму вертається він до Парижу. І знову, вже в рясі домініканця, виходить на проповідальницю у Нотр-Дам і виголошує історичний дискурс: "Покликання французької нації", у якому висуває й свою програму.

Його запрошують із великоціненими проповідями і до Гренобль, і до Ліону, і до Страсбурґу, і до Льєж, і до інших міст Франції та Бельгії. Ця

його діяльність улегшує йому його працю над відновою Чину Домініканців: він основує манастирі в Нансі, Шале й у Флявіньї та в Парижі. У вересні 1950 р. стає провінціялом Чину на Францію.

Вже як славний проповідник, Лякордер, їде до скромного і простенького пароха в Арс, о. Івана Віяннея, — слава про якого вже поширилась була по цілій Франції, — щоби послухати і його, о. Віяннея, проповідей. Вислухавши декілька проповідей, "вразливість о. Лякордера, при доброті св. о. Івана Віяннея, зовсім успокоїлася", — каже Ж. де Ля Варан у своїй із 1959 році книжці "Ле Кюре д'Арс е са пассіон".

Вибирають о. Лякордера і до Конституанти, він стає академіком Франції, але — передусім і над усе він є о. домініканець Лякордер, великий проповідник, що відкриває Христа і Його Церкву для народу свого століття, вириваючи цей нарід із його отупіння, скептицизму, омани, неспокою, пристрасних політичних вибухів.

У роках зміни державних устроїв у Франції, Лякордера й далі запрошують проповідувати в Нотр-Дам, але — без домініканського одягу. Він — відмовляється від цього. І хоч знав, що його палких проповідей у Нотр-Дам слухають також шпигуни та переодягнені аґенти, які могли його — коли він сходив із проповідальниці — зупинити й забрати, то він, як завжди, проповідував сміло, отверто, з запалом: ніхто не зважився рушити його.

Він казав: "Я — ні святий, ні Синод: я обмежуюся говорити до вас із довір'ям, на вухо".

"І цим "а ль орай" він здобув багато душ! І в цім його велич як домініканця, і як священика", — каже історик Церкви.

"Я НЕ Є НІЯКОЮ КРУТІЙКОЮ"

"Я не є ніякою крутійкою. Папа Павло направду повернув мені зір!" — Таке твердить 46-літня Бразилійка Лілея Веллілі Ашон, яка підчас папської авдієнції дня 16-го серпня ц. р. віднискала зір, будучи досі сліпою. Це вона заявила в пресовому інтерв'ю. Але вияснення її "чуда" відразу зродило підозріння та сумнів тому, що вона тиждень перед тією авдієнцією сказала поправити написане одним журналістом її прізвище, будучи "сліпою". Коли її спитали про цей факт, то вона його не заперечила, але "вияснила" так: "Так, це правда, що я цьому панові, який записав моє прізвище, сказала, що він позинен поправити з букви 'ц' на букву 'с'. Я це зробила тому, що моє прізвище вимовляється 'Ашон', а всі його завжди фальшиво пишуть."

БОРОДА І РЯСА ПЕРЕШКОДОЮ ДО СВЯЧЕНЬ

На заклик Примаса Греції — атенського архиепископа Єроніма, щоб тисячі безробітних закінчених богословів прийняли священичі свячення з уваги на великий брак священиків у Ґреції (поверх 1000 парохій є необсаджених священиками), їх речник відповів, що великою перешкодою до свячень є в Греції середньовічний звичай носити бороду та неформену рясу. Борода й ряса є перешкодою до свячень тому, що дуже утруднюють кандидатові на священика знайти відповідну до себе жінку, через що знову багато молодих є жонатих із "неосвіченою сільською дівкою", а того вони не бажають для себе. Архиепископ Єронім прийняв це до відома, та сказав, що цю справу має — як спірну — внормувати всеправославний Синод.

Будинок культурного осередку при парохії св. Василія в Едмонтоні

Олександер Мох

ПИСЬМЕННИКИ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

III*)

На 787 письменників у Словнику маємо 216 поетів, 246 романістів, 68 драматургів, 50 сатириків, 112 пише діточу й молодечу літературу, 45 віддається безбожницькій писанині, деякі з них дають таку писанину й молоді! Учених подано штук 81, між ними багато "вчених" у знаках наведення, напр. відомий москвофіл Пелехатий і і. русофіли, які за "радянської влади" виявилися нагло добрезними Українцями: таких ряних колись москвофілів (деякі з тих утекли ще з царською армією 1914 р.) нарахували ми 6, але мусить їх певне бути більше. Тут належить теж м. і. ославлений Галан, москвофіл, плягіятор, польський поліційний агент, а потім "блискучий безбожник" ("Плюю на папу!"), та "мученик", якому присвячено в Словнику 28 сторінок друку, коли напр. дійсний талант В. Коротич СССР, дитячі книжки з комуністичною ідеологією. Великі наклади мають гумористи, напр. прославлений нашими націоналістами "мученик" Остап Вишня; починав він свою кар'єру від безбожницьких творів і має він їх кілька в своєму репертуарі, поминаючи його скажені напади на українських самостійників. Що його заслали були, але й помилували, цьому зовсім не винен його "український патріотизм", а просто сталінське божевілля, яке гнало на смерть усякого і найправдивішого комуніста. Тож маємо в словнику цілий таких "мучеників", поправді ж дійсних комуністів, напр. Бобинський; деякі навіть колишні чекісти. Словник дуже гречно пише про них "помер" 1934 чи 1938 року; а то його померли; розстріляли. Про деякого знову ж пишуть гречно, що в його "творчій роботі... була значна перерва" (Дов. 175), себто сидів чи був на заслані. Ясніше виступають оті переслідування письменників у бібліографічній частині Словника: тут у цілого ряду письменників видно великі "перерви у творчій роботі"; напр. Ол. Журлива (Сл. 507) перерва 1930 і аж 1958; В. Миськ 1933 і аж 1958; і б. под. Манія наших правих націоналістів робити з усіх "репресованих" українських патріотів-мучеників аж-аж фантастична: тож із тих репресованих цілий ряд це ряні комуністи, напр. Микола Куліш, а деякі з них просто чекісти (напр. Сл. V, 681). І Словник і Довідник залюбки підкреслюють пролетарське походження (навіть безпритульність) письменників, їхню комуністичну приналежність і протинаціональну дію. Для прикладу: Ілля Дубинський (Дов. 164-5) "з 1919 р. служив у Червоному козацтві Рад. України комісарем, а потім командиром... За участь у розгромі петлюрівської армії... 1920 р. був нагороджений орденом Червоного Прапора, а за ліквідацію банди полковника Палія в листопаді 1921 р., під час чого був тяжко поранений — срібною шаблею та срібним годинником." Цей ренегат писав спершу українською мовою та вже з 1933 р. перейшов зовсім на московську мову і Словник уже його не нотує як українського письменника.

До московщини навернулися вже також (для прикладу подаю декого) Ф. Кравченко (Сл. IV, 799), він уже член Спілки письменників СРСР; Борис Левін (V, 30) Жид. Білорусин М. Михаєвич (V, 151) і і.; туди ж і стелиться шлях багатьом кар'єристам-пристосуванцям. Узагалі багато з наших радянських письменників, якщо жили б у часах Петра "Великого", то поїхали б напевно слідами Прокоповичів, Яворських і Лопатинських просвіщати темну Москву та дослужилися б архієпископських санів. Та тепер "прогрес" і вони з Москви й Сибіру навіть ідуть "повнити обов'язки Українця" та просвіщати темну Пєтлюрію, хоч уже як безбожники, а не єпископи. Між ними є багато народжених і вихованих (навіть колишніх безпритульних) вже за совєтського режиму, які комунізм уважають спразді якимсь ідеалом, не видівши й не знаючи "нічого кращого на землі". Пише один із них зовсім ідеалістично: "Хай наше життя не буде буденним перебуванням на землі" (слізний письменник Ол. Бойченко, Сл. IV, 123, якого твір "Молодість" мав до 1963 р. 626 тисяч накладу). Якщо не брешуть обличчя багатьох у Довіднику, то це справді до деякої міри комуністичні ідеалісти.**) Але обличчя справжніх бестселеристів, які мають за собою виразну протекцію не тільки в Загородах, але і в кількості сторінок у Словнику, кажуть нам, що вони близькі "обличчю лисиці": Тичина, Корнійчук, Бажан, Смолич.

———

*) Пор. "Світло" 1967, чч. 6 і 7-8.

Коли читати твори декого з них, напр. Тичини чи Смолича, так нас просто вражає цинізм їх брехні, що виразно виходить з-поміж рядків. Для прикладу візьмім повість Смолича "Мир хатам, війна палацам" (1958, наклад 95 тис.): як там цинічно-примітивно представлені митроп. Андрій Шептицький чи проф. Грушевський! А з різних "поезій" славного Тичини інтелігентський комуніст мусить хіба добачити, що автор чи не кпить собі з усього, включно з поезією... Прекрасна теорія Ю. Дивничa про ідеалізм Тичини та його історико-літературна гіпотеза про т. зв. кларнетизм існувала тільки в поетичній видумці Дивничa, а аж ніяк у дійсності! Усякі такі легенди й вигадки прихильників "Українського відродження 20-тих років", які замакітрюють голови наших наївняків - забронзувальників "радянської літератури", повинна вибити раз на все поважна лектура Словника. Попри всю офіційну брехню, забронзовування, промовчування і т. п., все таки сама бібліографія говорить промовисто до нас: не буде з такої муки хліба для самостійної України, якщо еміграція не зуміє видержати на своїх позиціях українського самостійництва.

Пише О. Вишня ("Дніпро" 1957, ч. 2, стор. 99): "Перекладаю з російської мови на українську (оповідання Юрія Яновського). Ми знаємо Юрія Яновського як прекрасного знавця української мови. Чому він писав свої оповідання по-російськи? Що це? Підлабузництво? Нічого подібного! Якби й, Остап Вишня, міг написати мої думки по-англійськи, по-французькы, по-якому хочете — невже це принизить мене, як українського письменника?"...

Остап Вишня був на засланні, але тепер уже "реабілітований". За професією був фельдшер, заки став гумористом-письменником. Фельдшерська освіта плюс безбожництво не могли дати йому сильного морального стрижня; тут можемо легше зрозуміти рації большевицького безбожництва: воно конечне для створення рабів! І от такий, возвеличений Гіряком, Вишня пише (там же, стор. 85, 97): "Дарагой... Прокофєв! Прашу тєбя! Пріді на маю магілу і спой адну русскую пєсню! Пусть празвучіт русская пєсня над магілой украінскава "націоналіста"... Таво "націоналіста", каторий так любіл русскій народ, єво пєсню, єво слово!... Мене ваважали, а може й досі хтось уважає, за націоналіста. Чому? Не розумію! Ну, чому я не повинен любити руський народ? Чому?..."

Коли б таке Вишня написав був перед своїм засланням, у часи Сталіна, то ми могли б це розуміти як оборону перед смертю. Але Вишня написав таке по засланні, "реабілітований"! "Що це? Підлабузництво?" — спитаємо словами ж цього Вишні. А хіба ні?!

А от "Вітчизна" (1964, ч. 4, стор. 125) подає світлину з підписом: "Вони затверджували новий український правопис, М. С. Хрущов, П. Г. Тичина, М. С. Гречуха, М. Т. Рильський, М. П. Бажан, Л. А. Булаховський, Ю. І. Яновський, В. Ф. Старченко, П. О. Довженко." Два з них мовознавці, один військовик, а всі — поза Хрущовом — презренні малороси-підлабузники. Ось

**) Як напр. прекрасний вірш:

РЯДКИ

"Всі повинні знову відкривати
власне серце, і не лише тоді, коли воно починає боліти."

Е. Гемінгвей

Ненаписані вірші мої, як птахи, що не вміють літати,
Десь живуть непомітно для мене, тихі, мов непрожиті роки.
Мовте, чом не літаєте ви. Замалі? Чи вам крила обтяг?
Ну, скажіть, де сьогодні були ви, ненаписані мною рядки?
Буквареві моїх споминів, де розтруси я всі літери ваші?
Повертаймо усе до початку!.. Та з димів не відродиться ліс.
О, слова, що живуть в олівцях, ви навіщо мої найновіші,
Ненаписані вірші мої — наче біль затамованих сліз.
Як відлуння, проходите ви, обпікаєте гостро, мов сором.
Луни з днів, що, здається, минули, знову котяться в душу мені.
Ненароджені діти мої, крики в полках похованих сурм, —
Живете ви, мов завтрашній вибух, мов затаєні в надрах вогні.
І коли назбирається вас — гомінких, однокрилих, безкрилих, —
Очі й вуха закривши руками, огинаються ваші творці.
О, скількох вже спотворили ви, і — скількох ви поетів створили,
Неотесані річкою часу, гостробокі мої кремінці!
Я вогонь добуваю із вас. І, стискаючи слово зі словом,
Споглядаю, як час висікає перші іскри — сивини зі скронь.
Бо при всій тимчасовості нас — справжній вірш не стає тимчасовим,
Бо поезія — вічний підпал то, вічний крик про цілющий вогонь...
Я шукаю забуті слова — це найважче і це найстрашніше.
Я шукаю тамовані вірші — наче перстень в липневій траві.
Я відшукаю в ночі вогонь, і слова воскресають із тиші,
Бо слова і вогні не вмирають, доки люди на світі живі.

Віталій Коротич

"Вітчизна" ч. 12 — 1966

хто затверджує "український" правопис, ось хто стоїть у проводі духового життя "Радянської України"! А потім (стор. 125-6): "— Саме минаємо батьківщину мою, село Кулажинці, — стяха промовив Юрій Іванович Яновський. Микита Сергійович (Хрущов) затурбувався: — Хто там у вас, рідні? — Мати, сестра-вчителька і племінники... — Щось уже знаєте про них? — Ні, ще ні. — Так треба неодмінно довідатися. — Микита Сергійович наказав шоферові звернути на путівець. Добралися до села... Але таки знайшли матір і сестру Яновського... Сім'я голодувала. Микита Сергійович одразу ж віддав увесь пайок, що був у машині..."

Читайте спомини сина М. Куліша про будинок українських радянських письменників "Слово", що були друковані в "Гомоні України" та вийшли осібною книжкою.***) Зі спомнінь побачите, що в той час, як Україна вмирала з голоду, радянські письменники жили "обильно", між ними і Яновський. Виявляється, що все таки в Хрущова більш людяний характер...

Скажете: в нас таке не можливе! —

За Гітлера я видрукував у "Краківських Вістях" статтю про кризу характеру еміграційних письменників. У. Ц. Комітет рішив скликати суд наді мною "за образу українських письменників". На суд я не явився, тільки прислав книжку "Пісня Сталіну", в якій був м. і. вірш голови суду, в той час уже райхсдойча. Суд не засудив обвинуваченого, тільки виніс догану редакції, що статтю помістила...

Значить: бувало, але й буває.

***) В. Куліш "Слово про будинок 'Слово' " — Торонто 1966.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

78 ВІДСОТКІВ ПОЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ ВІРИТЬ У БОГА

У советському журналі "Наука й релігія" подає польський публіцист і соціолог Тадеуш Ярошевскі звіт із пробеденої анонімної анкети щодо поширености віри в Бога посеред молоді, як теж і інших груп польського суспільства. Посеред молоді 78 відсотків заявило, що вірить у Бога, а тільки 22 відсотки, що не вірять або байдужі щодо віри. В анкеті між міським населенням були такі відсотки віруючих у Бога чи зв'язаних із релігійним життям: інтелігенти — 66%, фахівці — 75%, робітництво — 82,2%.

У ЄРУСАЛИМІ ВКРАЛИ КОРОНУ БОЖОЇ МАТЕРІ

У місяці липні в церкві Господнього Гробу в Єрусалимі злодії, яких опісля зловила ізраїльська поліція, вкрали корону, яку в XVII-ому сторіччі подарувала для Божої Матері королівська палата Португалії. За переконанням корона ціла була з щирого золота та прикрашена дорогоцінними камінями. Коли її віднайдено, виявилося, що вона була тільки позолочена та прикрашена рубінами й топазами. Хто ошукав: чи королівський португальський двір, який замість золотої дав позолочену корону, чи золотник обманув, який виконав ту корону? Тепер роблять розшуки у скарбниці церкви Господнього Гробу, чи не захована десь правдива корона зо щирого золота, а та, що її вкрали, чи не є тільки імітацією оригіналу.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-6-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

— Я, неосторожна?

— Замість приїхати звичайним, місцевим візником на нашу зустріч, ти приїжджаєш коляскою з гербом Аврори Марії графині Кенігсмарк.

— О, ні, ні, мій ласкавий пане! — помахала де Шаронові пальчиком перед носом. — Ви дуже помиляєтесь! Ви бачите, як я одягнена?

— Бачу! Так, як має бути вдягнена покоївка графині Кенігсмарк.

— Ага! А ви ласкавий пане, часто мене бачите на нашій зустрічі так одягнену?

— Дуже рідко! — сказав невинно де Шарон.

— Неправда! Ніколи! — вдарила його п'ястучком по коліні. — Я сьогодні вперше так приїхала до тебе, а знаєш чому?

— Не знаю! — заперечив головою.

— Бо я приїхала урядово, чуєш, у-ря-до-во!

— Урядово? — зчудувався поважно де Шарон.

— Ага! Урядово! Я маю силу-силенну орудок поладнати і тому мені вільно було взяти коляску.

— А чи цей, ось тут, — і де Шарон показав пальцем на козел, на якому сидів візник, — який батогом махає, теж знає про те, що я тут "урядово" сиджу біля тебе й цілую тебе?

— Він заплачений! — поважно сказала Гіза й заложила ногу за ногу.

— Заплачений? Урядово?!

— Еге ж! Дістав дуката. І від мене. А власне кажучи, від "пана резидента". Я сьогодні була в Беттігера.

— Гізо! — майже зойкнув де Шарон. — Ти була в Беттігера?

— Саме вертаюся від нього.

— В цьому одязі? — заломав руки де Шарон. — Дівчино, що ти наробила!

Притулилася до нього.

— Жоржику, ти нічого не розумієш, бо нічого не знаєш! А я тобі все розкажу. Сьогодні ранком, камердинер казав мені поладнати деякі справи в місті. А ми передучора домовилися тут зустрінутися. Отже я попросила камердинера дозволу взяти коляску, щоб скорше все поладнати та й іще походити по місті з різними пакунками. Камердинер дозволив і все було добре. А тут тимчасом кухар мене кличе, тоді коли я прибирала кімнату графині, що прийшов Гайнц.

— Що воно таке, той Гайнц? — спитав де Шарон.

— Гайнц, це міський жандарм. Він навіть мабуть є командантом цієї міської станиці, ось тут, зараз коло палати графині Ассен. А на вухо тобі скажу, що він кохається в мені, але ти не журися, нічого з того не буде! Я зійшла на долину, на подвір'я, а Гайнц каже мені на вухо: Резидент Беттінгер хоче тебе бачити сьогодні ранком!

— А Гайнц звідкіля знав, що ти ходиш до Беттінгера? — спитав де Шарон.

— Зараз, пождй! Нізвідки не знав, бо коли я витріщила очі й спитала його, хто то такий резидент Беттігер, він передав мені записку, але сказав, що цієї записки, під загрозою смерти, нікому не вільно показувати.

— Маєш при собі цю записку? — спитав нетерпеливо де Шарон.

— Маю! Дати тобі? Ось маєш! — і Гіза витягнула з кишеньки вчетверо зложений папірець.

Де Шарон розгорнув папірець, кинув оком на нього, згорнув і віддав його Гізі.

— Як приїде графиня, передай цей папірець їй і все їй розкажи — сказав.

— Дати це графині? — тримаючи в руках записку, спитала здивовано Гіза.

— Негайно! І все їй розкажи докладно! Але вважай, щоб ніхто при цій розмові не був! Це дуже цікаве, що ж дальше? Зараз, як прізвище того Гайнца?

— Гольцгакер, Гайнц Гольцгакер, III станиця міської жандармерії.

— Чудово, Гізо, дай мені ручку поцілувати і розказуй дальше!

— І я собі думаю: коли мене туди кличуть, то я маю право піти туди урядово. Так чи ні? І я всіла в коляску та поїхала. Відчинив мені, як звичайно той Свердлов, чи як він там зветься, ти вже знаєш, я вже тобі розказувала про нього, трохи здивувався, що я так одягнена, але я йому сказала, що мені доручено записку, але я йому її не дала, бо ану ж мені відбере, а я мусіла тобі її показати, так чи ні? І тоді він мене завів до якоїсь кімнати, де я ще не була, і там мене зустрів дуже елегантний пан, встав з-поза бюрка, коли я ввійшла, не сів, поки я не сіла, звертався до мене "панночко" й зразу ж мені передав калитку з грішми...

— А що тебе питав?

— Зараз, щоб я не поплутала: перше питав мене — а добре говорив по-німецьки, — чи я знаю, куди поїхала моя пані і коли вона вертається. Я сказала, що вона часто виїздить до своїх ловецьких замків, але ніколи не каже нікому, коли вертається. І він зразу ж просив мене сповістити його, як приїде моя пані. Друге, чи я могла б описати, де це є той ловецький замок. Я сказала, що їх є кілька, але моя пані ні в одному замку не держить жіночої служби. Там є тільки стрільці і нам туди не вільно являтися. А чи відбуваються там бенкети, або зустрічі? Я сказала, що не знаю, але мабуть так, бо я кілька разів пакувала балеві сукні моєї пані, коли вона виїжджала до ловецького замку. Він тоді всміхнувся і сказав, що я бистра дівчина та що приємно зі мною говорити, і зараз... що він ще сказав ...ага! Чи після якогось прийому тут у Гамбурзі, в палаті моєї пані, ночують якісь гості, чи ні? Я сказала, що ніхто не ночує ніколи, хоч гостинні кімнати завжди приготовані для гостей, які можуть приїхати. А наприкінці він спитав мене, чи я вже маю нареченого, а коли я сказала, що так, то він спитав, чим є мій наречений. І ти знаєш, що я йому відповіла?

— Ну, що таке?

— Що мій наречений є кухарем у графині Ассен!

— Ха! Ха! Ха! — розреготався де Шарон. А чому у графині Ассен?

— Бо моя пані дуже її не любить і тому мені прийшла на думку графиня Ассен.

— І цей елегантний пан не згадав ані одного прізвища в розмові з тобою? — спитав по хвилині де Шарон.

— Ні одного, тільки сказав, що я дуже гарна і що він завидує моєму нареченому! Направду, так сказав!

— Ще б пак! А хіба він думає, що я з поганими дівчатами ходжу? — засміявся де Шарон.

— А ти повинен мене перепросити! — сказала поважно Ґіза, заглядаючи де Шаронові ввічі.

Зараз перепрошу, але скажи защо?

Бо ти сказав, що я необережна. А то неправда! — притулила своє личко до обличчя де Шарона, нахилившися боком до нього.

— Цілковита неправда! Повна брехня! — з радістю погодився де Шарон і в цьому моменті з лівого боку коляски почувся сильний стукіт кінських копит, а разом із цим стукотом гримнули стрільи, віконця коляски з лоскотом розприслись в дребезги, коляска несамовито захиталася в один то в другий бік та кудись помчала.

Де Шарон блискавкою зсунувся на долівку коляски, стягаючи за собою Ґізу, біля коляски, яка гойдалася в гальопі, почулися якісь крики, хтось скочив на козел і коляска нагло спинилася. Дверцята з тріскотом відкрилися і в середину коляски глянуло бліде обличчя Жоржа.

— Пане віцеграфе, пане віцеграфе! — лепетіли поблідлі уста Жоржа, — ви живі?

Де Шарон не відповідав: сидячи на долівці коляски, тримав на колінах голову Ґізи та, гладячи рукою її волосся, якось непритомно повторяв:

— Ґізо! Ґізо!

Розсміяні перед хвилиною очі Ґізи, заховані імлою, а біла запасочка з її лівого боку щораз сильніше червоніла від крови. Вона хотіла щось сказати, надаремне намагаючись піднестися. Де Шарон нахилив голову до обличчя Ґізи, її рука судорожно стиснула його рам'я, а поблідлі уста вишептали:

— Наш... дімок... не... забудь...

І голова Ґізи безвладно звисла в руках віцеграфа де Шарон.

VII РОЗДІЛ

КІОСК Ч. 17.

Смеркало.

Адольф Мустер, власник кіоску ч. 17 на Рибній Площі в Гамбургу, замкнув рибний магазин, провірив чи віконниці добре пристають і вже хотів зачинити кіоск та йти додому, коли двері відчинилися і на порозі появився високий, сухий мужчина. Стоячи у дверях, він бистро глянув довкола і спинив зір на власникові кіоску, що з в'язанкою ключів у руці стояв за широким прилавком.

— Ви Адольф Мустер, торгівець рибою і власник цього кіоску? — спитав мужчина по-німецьки з легким чужемовним акцентом.

— Це не покупець! — подумав Адольф Мустер і кланяючись, сказав у голос:

— Так, ваша милость, я Адольф Мустер, до ваших послуг!

Мужчина підійшов ближче до прилавка, витягнув із кишені кафтана невеличку пергамінову карточку, записану дрібнесеньким письмом та нагнувшися через прилавок, показав її Мустерові.

Мустер глибоко вклонився.

— Ваша милість бажають собі? — шепнув стишеним голосом.

Мужчина оглянувся і, показуючи рукою на темний коридор, що вів до рибних магазинів, спитав:

Чи там безпечно, пане Мустер?

— Зовсім безпечно, ваша милосте! Я щойно все позачиняв і крім мене нікого в крамниці вже немає.

— Це я знаю! — шепнув неначе до себе мужчина і, дивлячися у вічі Мустерові, продовжував:

— Тепер мене тут зачинете, пане Мустер, і потому підете на другу сторону Рибної Площі. Там, перед кіоском ч. 30 стоятиме високий, стрункий добродій, із трохи косоокими очима. То ви підійдете до нього й спитаєте:

— Чи осетрина знов подорожіла? — Розумієте, пане Мустер?

— Розумію, ваше милість!

— А коли цей добродій відповість вам: до Волги вливаються всі ріки Московії, крім Дніпра! — тоді ви дайте йому ключ до вашого кіоску і він уже вам скаже, де ви маєте зголоситися пізніше по ключ. Запам'ятали все, пане Мустер? Будь ласка, повторіть!

— Чи осетрина знов подорожіла? До Волги вливаються всі ріки Московії, крім Дніпра! — помалу повторив Мустер.

— Дуже добре! А це вам за прислугу! — і мужчина витягнув із кишені невеликий гаманець і поклав його на прилавок.

— Дякую вашій милості! — вклонився Мустер і заховав гаманець у кишеню. — Чи засвітити може лямпу?

— Не треба, дякую! — відповів мужчина та сів на крісло побіч прилавка.

Адольф Мустер відкрив шуфляду прилавка, вкинув туди в'язанку ключів і витягнув звідтам великий ключ до дверей; підійшов до шафки, що стояла проти прилавка, взяв звідтам капелюх, обтер його рукавом і наче хотів щось сказати, але по хвилині, тримаючи в руках капелюх, уклонився:

— Добраніч, ваша милосте!

— Добраніч, пане Мустер! — хитнув головою мужчина.

Двері кіоску зачинилися, ключ заскреготів у замку й стало тихо. Мужчина помалу піднявся з крісла, підійшов до дверей, попробував чи вони зачинені, та легко відкрив віконницю, що заслонювала невеличке вікно: скрізь було тихо, всі кіоски вже закриті, а на заході помалу сасли багри хмар.

— Цікаво буде побачити обличчя барона Сузукі, коли він зустрінеться зі мною! — подумав і нагло здригнувся: за його плечима щось зашелестіло.

Мужчина блискавкою обернувся й сягнув до кишені: на прилавку сидів щур і здивовано глядів на мужчину.

— А киш! — засміявся мужчина, підходячи до прилавка. Настрашений щур миттям зіскочив із прилавка й щез у коридорі, що вів до магазинів.

— Часом можна забути, що в Гамбурзі є щури! — подумав мужчина й знову підійшов до вікна.

У червоній заграві до кіоску йшов неспішно якийсь чоловік.

— Невже це Сузукі? Хіба ж він так постарів?

Помалу замкнув віконницю, підійшов до прилавка і сперся на нього.

Заскреготів ключ у замку, двері широко відкрилися і на порозі, в червоному світлі заходячого сонця, яке смугою вдерлося до кіоску, появився мужчина. Очі входячого неначе вп'ялилися в мужчину, що спокійно стояв біля прилавка, по хвилині ж зіщулилися і його обличчям пробігла тінь.

— Невже ж це ви, милорде? — спитав спокійно, зачиняючи за собою двері на ключ мужчина.

— З нього вже правдивий Азіят! — подумав милорд і витягнув руку до входячого.

— Так це я, бароне Сузукі, і дуже тішуся, що вас бачу.

— Не менше тішусь і я, милорде, хоч щиро кажучи, я думав тут зустрінутися з кимсь іншим... — стискаючи подану руку, сказав Сузукі.

— Розумію! Я навіть і передбачував ваше здивування, але в цій нашій зустрічі не тільки моя вина...

— Чому, милорде? Хіба лорд Гертфорд не може бути прихильником плянів Великого Шогуна?

— О, ні, не в цьому справа! — заперечив живо лорд Гертфорд. — Я, дорогий бароне, — але будь ласка сідайте, ось тут, а я присядусь біля вас на ослінчику, — хотів вас дуже бачити, і наш спільний приятель, князь Каное, дав мені можливість зустрінутися з вами не деінде, а саме тут.

(Далі буде)

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-4115-6

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

КОНЦЕРТ ТВОРІВ ПРОФ. АНДРІЯ ГНАТИШИНА

Кому не відоме ім'я нашого композитора Андрія Гнатишина? Розсіяні по широкому світі українські хори й солісти співають і грають його пісні, по концертних залях та церквах, а неодин Українець або й чужинець має змогу почути їх на грамофонних пластинках у виконанні хору церкви св. Варвари у Відні під його мистецьким проводом.

Тому то Управа Українського Католицького Братства ім. св. влмч. Варвари у Відні постановила в плині своєї діяльности на 1966 рік між іншим торжественно відсвяткувати ювілей 60-річчя його народин. Для переведення цього завдання вибрано організаційно-виконний Комітет, якого головою назначено Юрія Плешкевича, секретарем Віктора Курмановича. Дальшими членами комітету були Іван Цинганюк, Любомир Мудрицький і Михайлос Остапчук. До співучасти в цій знаменній імпрезі запросила Управа Братства також інші місцеві т-ва, а саме: "Український Жіночий Союз", "Українське Культурне товариство "Буковина" та "Союз Українців Австрії". Кожне з цих товариств вислало своїх делегатів і так постав спільний Ювілейний Комітет, який у надзвичайно гармонійній співпраці перевів у життя ці торжественні імпрези, концерт і бенкет.

15 квітня ц. р. у великій залі віденської консерваторії; т. зв. "Ербар-залі" відбувся величавий концерт, у програму якого входили виключно твори А. Гнатишина у виконанні церковного хору св. Варвари під проводом Ювілята, солістки Сільвії Отмар-Штайн і скрипаля В. Барана при фортепіяновому супроводі М. Кундегрибера.

Заля була виповнена по береги нашою і чужинецькою публикою. Сцена прибрана чудовими живими цвітами, над якими видніє напис "Многая літа" — 60 — так, що вже сама сцена викликала привітний, радісний настрій. Коли ж хор разом із своїм диригентом вийшов на сцену, публика з одушевленням привітала їх рясними оплесками. — Голова Братства, інж. Роман Щуровський відкрив свято і привітав визначних гостей і всіх присутніх. У короткій та дуже змістовній промові підкреслив він заслуги проф. Гнатишина на полі світської й релігійної, вокальної й інструментальної музики, зазначив значення його довголітньої діяльности як диригента хору св. Варвари, з яким він улаштував велике число концертів по

Проф. А. Гнатишин

церковних храмах і концертних залях Австрії, виступає часто в австрійському радіо, награв і наспівав багато пісень на пластинки і цією діяльністю показав західньому світові нашу релігійну й народню культуру. Серед рясних оплесків зложив він ювілятові побажання від усього громадянства, і зараз почався концерт.

У першій частині концерту проспівано пісні релігійного характеру. Могутнім унісоном залунала пісня "Возвеличення Пресвятої Богородиці" з солістом М. Вукайловичем, "Вірую" з солістом Ігорем Гнатишином, а дальше понеслися пісні "Чи ти мене, Боже, забуваєш" на слова Т. Шевченка, де знов солістом є Вукайлович та "Богородице Діво" в супроводі скрипки і фортепіяну з солісткою Сільвією Отмар-Штайн. Кожда з цих пісень має відмінний характер, бо одна має більше речитативів, друга відзначається широкою мелодією солістів і хору з різноманітними ритмами й гармонією, так що слухаючий цих пісень чує все щось нове й живе, що змушує його захоплюватися.

Усі ці пісні мають молитовний настрій, або характеризують величання оспіваного Найвищого Єства. Всі три солісти вив'язалися знаменито зі своїх завдань, так неначе б пісні були для їх голосів призначені.

Після цієї релігійної частини виступив наш знаний скрипаль, член віденської опери, проф. В. Баран із творами ювілята, а саме "Думка" й "Гумореска". Перший твір навіяний сумом розмірного українського степу, другий оснований на народній мелодії "Ой на дворі метелиця", повний життя й веселости. Проф. Баран, що свій інструмент опановує з великою перфектністю, віддав їх, як технічно, так і настроєво та своєю грою вповні задоволив зібраних на залі, які подякували йому щирими оплесками.

По цій інструментальній частині знова виступив хор і заспівав "Колискову" до слів Лесі Українки. Солісткою була тут молоденька Любка Гнатишин, якої голос звучить дуже м'яко і приємно. Все, що вона співає пливе зі щирого серця й душі, тому й захоплює слухача. Дай Боже, щоб її голос дальше так гарно розвивався. Наступною піснею був "Садок вишневий", у якій сольову партію (соловейка) проспівала пані Штайн, а третьою "Думи мої" до слів Тараса Шевченка, в обрібці ювілята. Солістом виступив тут знова Вукайлович, якого голос дійшов до техніки великого оперного співака. Цією піснею він захопив публіку, яка бурею оплесків змусила повторити цю пісню щераз. Мілян Вукайлович, Серб із походження, є великим прихильником нашого ювілята й нашого хору та при нагоді великих концертів чи церковних виступів він усею душею й тілом з нами та причинюється до звеличення нашої культури на чужині.

Після паузи виступила довголітня солістка нашого церковного хору, абсольвентка віденської муз. академії Сільвія Отмар-Штайн. Вона відспівала з пятомою їй тонкістю пісню "Мамо моя" і "Пісню" до слів Грицька Чупринки. Привязні нагородили її рясними оплесками і гарним букетом пишних цвітів.

Щераз виступив хор і відспівав дві гаївки в обрібці композитора Гнатишина, а саме "Перепілка" і "Їхав Джурило з міста". Вслід за цим пішла пісня "Той у лузі червона калина похилилася" зі сольом Любки Гнатишин, та "Пісня про Батьківщину" (Гаймат-лід) у німецькій мові, якої солістом був Юлій Лінднер, довголітній співак і соліст нашого хору.

Хор церкви св. Варвари в числі 44-ох осіб, поставлений на високому рівні і під мистецьким керівництвом Ювілята, очарував приявних слухачів, які винагороджували його по кождій пісні рясними оплесками. Після останньої пісні голоса Ювілейного Комітету, Юрій Плешкевич, в асисті двох молоденьких дівчаток в українськім народнім строю, Ірини Щуровської й Аніти Рогацької, передав Ювілятові від церковного хору грятуляції та побажання, вручив китицю цвітів і символічний пам'яткový подарунок: статуйку Йогана Штравса з написом "Нашому диригентові у день 60-річчя народження — Церк. Хор св. Варвари". Учасники концерту сердечно оплескували нашого Ювілята на сцені серед цвітів та особливо тоді, коли Ювілят роздав свої цвіти всім співачкам хору.

Юрій Плешкевич

ПРИЧИНОК ДО ПРОСЛАВИ о. ПУМЕНА КЛИМЕНТІЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Зайшло сонце за санпавлівські гори, а з лісів "Тремемба" сіроолов'яна мряковина розстелила по небосводі дивовижні фігури, що час-до-часу дрижали від блискавиць. Зашаруділи на веранді кроки, ввійшов Володимир і став мені розказувати: — Дня 4.І 1967 р., коли я повернув із праці в 5 год. додому, побачив я там бандитів із закритими обличчями; а попереду них кремезного мулята з бровнінгом скерованим у мою голову. Я скричав: — Не стріляй! — і одночасно вхопив рукою на грудях хрест. Схитнулось моє тіло, впав вистріл один-другий, а бандит моментально спрямував дуло бровнінга прямо в мої груди, знова упав стріл, а бандити стали втікати. Кремезний мулят вп'ялив у мене страшний свій зір, перескочив, допав дверей, я за ним, а він по мурі на дах, віддавши ще один стріл — зник. Стовпились при моєму домі люди, хтось з гурту крикнув: "Пане, ви цілі в крові" — а мені стало дивно: якже це? голова ціла, в грудях під хребтом б'ється серце, не чую болю, а я в крові! З'явилася радіо-патруля і мене повезли на ратункову стацію.

Помалу піднявся Володимир з крісла і притишено, слово по слові, скандував:—Я стояв уже в обіймах смерти, наглої, несподіваної й неминучої, та незбагнуті Твої діла, Христе Боже, нашим людським розумом.—Та й поклав передімною на столик 5 цм. величини із благородного якогось металю хрест із Розп'яттям.—Цей хрест мене спас! Цей хрест одержав я від верховного настоятеля оо. Студитів о. Климентія Шептицького, рідного брата нашого Митр. Андрія саме перед моїм виїздом до Бразилії. Дня 7 лютня 1934 р. вибравсь я до Унівської Лаври на Службу Божу, приступив до Св. Сповіді та прийняв Св. Причастя. Опісля в авдієнційній монашій залі я пращався з ігуменом о. Климентієм. Він поцілував мене в голову, здіймив із своїх грудей хрест та дав його мені зі словами: — Віри держись, рідної мови й народу не відрікайся, з Христом жий! — Низенько схилившись, поцілував я св. хрест і руку о. Климентія. З того часу не розлучаюся з тим хрестом, переїхав океан, опинився у Бразилії. Хрест усе при мені у праці, спочинку, день і ніч. З ним відбув я подорож до Риму в червні 1964 р., де саме відбувалося торжественне богослужження при мощах священомученика св. Йосафата. Опісля я показував цей хрест Ісповідникові Йосифові Кардиналові Сліпому. Кардинал, оглядаючи хрест, доконав благословення, а також благословив цей хрест і наш невтомний батько скитальців архиєпископ Іван Бучко на Джаніколь. —

Прислухуючись з увагою кожному слову мого брата Володимира, огорнуло мене невимовне схвилювання; я встала і нахилившись над хрестом молитовно поцілувала його і ту таку дорогоцінну реліквію подала Володимирові зі словами: Розп'атому Христові подяку зложи за ласку спасіння від наглої смерти, а нашому Угодникові Божому о. Климентієві дякуй за опіку в хвилині несподіваної та неминучої смерти, що держала вже тебе в своїх обіймах.

Бразилія, Сан Павльо 1967

Марія Теофіла Яніщевська-Скульська

ЗАМКНЕНІ РЕКОЛЕКЦІЇ ДЛЯ ЖІНОК

У Клівленді, Огайо, стараннем невтомного 84-річного о. проф. Атанасія Тимкова відбулися цього року четверті вже з черги замкнені реколекції для жінок у спархіяльному реколекційному домі, в днях 11-13 серпня. Участь у реколекціях брало 75 наших жінок. Реколекціями проводив колишній провідник таких реколекцій у Старому Краю — о. Ір. Назарко ЧСВВ, тепер у Торонті. Крім стисло реколекційних наук, він виголошував іще практичні інструкції та влаштував т. зв. скриньку запитів. А старенький о. Тимків проводив вервицю, відправляв хресну дорогу та читав мінкам т. зв. духовне читання. До Св. Тайн приступили всі учасниці.

Наківець відбулася Св. Година, а після неї о. провідник виголосив останню науку, уділив Апостольського Благословення та роздав пам'яткові образці. Відтак усі зібралися в залі, де о. Тимків подякував о. провідникові, а пані докторова Музичка подякувала зокрема організаторові реколекцій о. Тимкову та попрощала учасниць. Усе закінчено спільною знимкою. Учасниці роз'їжджалися з сильною постановою: наступного року прийняти знов участь у цій благодатній "Силоамській купелі" душ.

СМЕРТЬ о. ІВАНА ВУГЕРИ

З далекого й гарячого Парагваю прийшла сумна вістка про смерть одинокого там нашого священика о. Ів. Вугери. Він при-

іхав до Парагваю зо Швайцарії 1948 р. Разом із ним приїхав був бл. п. о. Микола Куницький, який не міг видержати в тамошньому гарячому кліматі та переїхався 1950 р. до Аргентини, де працював аж до смерти.

Перед цими нашими двома священиками Парагвайську українську католицьку громаду обслуговували оо. Василіяни з Апостолес, Аргентина. Одним не могли вони дати повної обслуги, не могли також зайнятися будовою наших церков і належною організацією наших поселенців у Парагваю, бо 1947 р. на цілу Провінцію Місіонес, яка сусідує з Парагваєм, було лише трьох василіян, що не могли належно обслужити місіонських поселенців: навіть де в Місіонес були колонія і то чисельно більші, що мали всього три-чотири рази відправу в році, а менші ще рідше. Тому й у Парагваю оо. Василіяни не могли дати повної духовної обслуги нашим вірним, яких було кілька тисяч. Останніми роками число наших католицьких і православних поселенців уже зменшилося через виїзд великого числа збаламучених на "родіну". В Парагваю більшість Українців була православна, головно з Волині. Католиків останніми часами було яких 2.000, бо крім виїзду на "родіну", багато виїхало до Бразилії й Аргентини, де були кращі життєві можливості. Сьогодні в Парагваї багато покращало під оглядом економічним та політичним.

Отець Бугера виїхав зо Швайцарії до Парагваю заохочений Апостольським Візитатором Впресв. Іваном Бучком, який був у Парагваю 1939 р., бачив великі потреби наших вірних у полудневих країнах Америки та знав добре тамошні невідрадні обставини. Отже о. Бугера великодушно рішився на пропозицію Владики Івана Бучка, виїхав до Парагваю та не залишив свого посту аж до смерти, хоч на початку дуже тяжко приходилося йому там працювати. Багато помагали йому оо. Василіяни з Апостолес, матеріяльно та духово, головно ж о. Юрій Мельничин, ЧСВВ, що перебував в Апостолес від 1948 аж до 1965 рр.

Від 1964 р. осіли в Енкарнасіон, Парагвай, Катехитки Пресв. Серця Ісусового, які під проводом оо Василіян купили дім, оформили каплицю та багато помагали о. Бугері в катехизації й підготовці дітей до Св. Сповіді та першого Св. Причастя, як також у поширенні української культури.

Сам о. Іван перебував постійно в містечку Кармен дель Парана, де було найбільше скупчення Українців. Із душпастирської праці він не міг вижити зо своєю дружиною, то купив собі фарму, сам її доглядав і з її плодів не тільки міг сам прожити, але ще й іншим допомогти. Його правою рукою, невсипущою помічницею, головно ж у національно-культурному полі, була його дружина, що ділила з ним долю й недолю. В Парагваю, як загально в Полудневій Америці, можна сміливо сказати, є більше недолі, ніж долі. Цю недолю витворює головно кліматичне, економічне й моральне положення нашої еміґрації. Та все те мужньо переносив наш душпастир - місіонар упродовж довгих років. Він утомі не знав, усі труднощі поконував, нераз на коні, в дощ чи спеку, серед вітрів і бур — спішив із духовною поміччю своїм рідним, духовним дітям.

Це бачили й оцінювали не тільки свої, але й чужі, цивільні й духовенство. Треба тут зазначити, що парагвайське католицьке духовенство дуже прихильно ставиться до східніх, головно ж до Українців католиків. Ознакою їхньої прихильности була також участь майже всіх сусідніх римокатолицьких священиків на похоронних відправах разом із Генеральним Вікарієм з Енкарнасіону.

Отець Бугера десять днів перед своєю смертю дістав зилив крови в мізку та лежав у санаторії в місті Енкарнасіон. Про цей нещасний випадок довідався о. Доротей Шимчій ЧСВВ, наш душпастир у Посадас, Аргентина, щойно 27. V. і зараз поспішив до нього. Хворий був уже безнадійний, тому о. Шимчій дав йому останні Св. Тайни. По короткому часі о. Бугера відійшов до Господа по свою велику нагороду. Похоронними відправами зайнялися оо. Василіяни з Апостолес, головно ж о. Шимчій ЧСВВ. Він зараз повідомив своїх і латинських священиків та зібросив їх на похорон, що відбувся 29 травня в катедральному храмі в Енкарнасіон. Похоронном проводив о. Д. Шимчій ЧСВВ. Прощальні проповіді еспанською мовою сказав Настоятель оо. Василіян з Апостолес, о. Микола Гембаровський, а українською о. Шимчій. Чотирьох оо. Василіян, сусідні римокатолицькі священики й один православний взяли участь у похороні, не згадуючи вже про велике число наших та латинських вірних.

Тому три роки покійний о. Бугера відзначав 40-річчя своєї священичої, невтомної праці. З тієї нагоди, за стараннями Впреосв. І. Бучка, Святіший Отець Папа Павло VI іменував був його своїм шамбеляном. А Господь нагородив його своєю Божою нагородою, за словом Христовим: "Радуйтеся і веселіться, бо нагорода ваша велика в небі!"

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В. К.

ПОХОРОН ПІОНЕРКИ

У шпиталі св. Марії в Кемровс, Альберта, відійшла у вічність 28. 6. піонерка, бл. п. Катерина Стецик, з дому Штилюри. Народжена в травні 1895 року, до Канади приїхала з родичами 1904 р. молодою дівчиною, маючи 9 літ. Родичі осіли на гомстеді в околиці Коперник і там Катерина проживала до 28 лютня 1918 р., коли вийшла заміж за Івана Стецика. Акту вінчання уділив тодішній піонер о. Матей Гура ЧСВВ в церкві Вознесіння Г. Н. Ісуса Христа в Коперник. Молодята проживали там до 1938 року. Потім замешкали на фармі 2 милі від міста Голден. При засновинах парохії Святого Духа в Голден помагали будувати церкву. Коли оо. Василіяни залишили Голден, тоді родина Стецикіз приїздила до церкви в Равнд Гил, бо тут був о. Венедикт Гринишин ЧСВВ, якого добре знали.

На похороні, який відбувся 1 липня, було багато людей, бо бл. п. Катерина жила з кожним у згоді.

Вл. пам. Катерина мала багато терпінь, бо того самого року поховала доньку, а потім сестру, а далі ще й брата. Можливо, що все те причинилося до її смерти. Залишила між живими мужа Івана, сина Василя, невістку Стефанію, сина Онуфрія, сестру Олену, замужну Обановську, сестру

Бл. п. Катерина Стецик зі своєю внучкою

Марію замужну Фарина, 7 унуків і багато приятелів. Хто проживав піонерські часи, той тільки може оцінити життя бл. пам. Катерини, котра вже спочиває на цвинтарі в Голден, Альберта.

Вічна їй пам'ять!

Учасник похорону

ПОДЯКА

Сердечну подяку складаємо о. Пшисєжному, всім учасникам похорону, всім тим, що пожертвували на Служби Божі і на все інше. Також дуже щиро дякуємо тим жінкам, що так гарно помагали при поминальнім обіді Хай милосердний Бог винагородить стократно!

Іван Стецик з родиною
Голден, Альберта

БЛ. ПАМ. ІВАН МАЙХРУК
Вінніпеґ, Манітоба

Утомлені тяжкою працею і знеможені недугами українські піонери, один по одному, відходять від нас та йдуть по вічну нагороду за праведне життя. Недавно прилучився до них заслужений для церкви й народу бл. п. Іван Майхрук із парохії св. Миколи у Вінніпеґу.

Іван Майхрук народився 1889 року в селі Ридидуби чортківського повіту. 1907 р. приїхав до Канади й осів на постійне у Вінніпеґу. Осінню 1911 р. одружився з Марією Ранюк, яка ще 1903 р. приїхала до Канади з батьками. Молодих вінчав у церкві св. Миколи тодішній парох о. А. Филипів, ЧСВВ. Покійний проживав постійно з родиною у Вінніпеґу і працював у різних фірмах протягом 48 років. Бог поблагословив їх родину 4-ма дітьми, яких вони гарно виховали. Покійний полишає по себе гарний і багатий спомин. Це був муж посвяти для родини, відзначався сильною вірою і щирим прив'язанням до своєї Церкви. Майже ціле своє життя був старшим братом при церкві св. о. Миколая. До священиків відносився з великою любов'ю й пошаною. Був правою рукою й довіреним кожночасного пароха, а зокрема о. А. Филипова, про якого мав гарні спомини і любив часто оповідати. Завжди був готовий на кожний поклик священика, а кожне поручення виконував дуже сумлінно. Доглядав порядку в церкві й захристії, любив служити до Служби Божої і робив це поважно й набожно. При парохії відбувалися часті походи й процесії. Їх організував Іван Майхрук і взірцево переводив. Був постійним членом і довголітнім головою Запомогового Братства св. Івана Милостивого. Його життя було багате в добрі діла і напевно багате в заслуги перед Богом. У ньому ми тратимо передового парохіянина, піонера і щирого працівника.

Тому рік здоров'я його почало скоро підупадати. Мусів піддатися болючому лікуванню й операції, однак здоров'я вже не відзискав. Останні три місяці пролежав у шпиталі, а 17-го липня, піскріплений Св. Тайнами, на 78 році життя, віддав Богові свою душу.

Похорон відбувся в суботу 22-го липня. У п'ятницю вечором при співі церковного хору та гарній участі вірних відслужено панахиду в церкві св. о. Миколая. Похоронну Службу Божу відслужив о. парох В. Шевчук ЧСВВ у сослуженні інших священиків. Глибоку змістом і навіяну теплотою проповідь виголосив Впр. о. протоігумен М. Дацюк ЧСВВ. Тіло покійного поховано на парохіяльному цвинтарі Святої Родини.

Після похорону відбувся в парохіяльній залі поминальний обід. У часі обіду промовив о. перох. Зложив опечалений родині співчуття, згадав про великі заслуги покійного для парохії. Найкраще свідчать про покійного його діти — всі вони вірні діти св. Церкви. А два сини, що живуть у Вінніпеґу, йдуть слідами свого батька. Вони є активними членами та щирими працівниками у тій парохії, якій стільки прислужився їх батько. В імені родини промовив найстарший син Павло: подякував приявним за молитви, вислови співчуття й участь у похороні. На закінк заслуженого піонера і приятеля покійного, Дмитра Юськевича, переведено збірку на "Світло", що принесла $38.00.

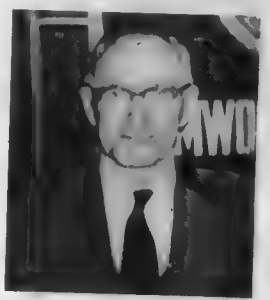

Вл. п. Іван Майхрук

Покійний полишив у смутку дружину Марію, дітей Павла, Миколу, Магдалину (заміжну Дегдир) — усі в Вінніпеґу, Петра у Ванкувері, 6 унуків і одного правнука. В. Й. П.

ПОДЯКА

Прибиті горем по втраті нашого мужа й батька, на цьому місці складаємо щиру подяку всім тим, що відвідували покійного в часі його недуги, склали нам співчуття з приводу його смерти, жертвували Служби Божі за його упокій та взяли участь у похоронних богослуженнях.

Дружина Марія, сини, донькн, зять і внукн.

ТВОРИ СЛУГИ БОЖОГО

Митрополита Андрея Шептицького

Вже появився друком перший том цих творів п. н.

ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ

Ця велика книга має 880 сторінок пастирських листів Слуги Божого та "Введення у твори Митрополита Андрея Шептицького" (перо д-ра А. Базилевича) на 237 сторінок. Це перший цього роду огляд усієї письменської діяльности Митрополита. Книга (580 сторінок великого формату) коштує в брошурі $7.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

ЗАВВАЖЕНІ ПОМИЛКИ В "СВІТЛІ" ЗА ВЕРЕСЕНЬ

Ст. 282, перша колона, 15 рядок згори написано: "засідання пічнуться вже 20-го вересня..." — **має бути:** "засідання пічнуться вже 29-го вересня..."

Ст. 289, перша колона, 5 рядок здолини написано: "...У роках 1942-1948." — **має бути:** "...У роках 1942-1946."

Ст. 297, перша колона, 1-ий рядок згори написано: "1898 року..." — **має бути:** "1897 року..."

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ЗІБРАНІ ТВОРИ, Богдан Ігор Антонич, Зредагували Святослав Гординський і Богдан Рубчак, Слово — Об'єднання Українських Письменників в Екзилі, Видано заходами Організації Оборони Лемківщини в Америці, Нью-Йорк — Вінніпег, 1967, ст. 400.

АПОСТОЛ З'ЄДИНЕННЯ, Життя св. свящ. Йосафата, А. Пекар, ЧСВВ, Видавництво ОО. Василіян у З.Д.А., Нью-Йорк, 1967, ст. 64.

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ, о: др. Стефан Семчук, Українська Духовна Бібліотека, Видавництво ОО. Василіян, Торонто, Канада, 1967 ст. 104.

ХРЕСТОМ І МЕЧЕМ, Д. Донцов, Твори, Політична Бібліотека Ліги Визволення України, ч. 24, Друге справлене видання, 1967, ст. 319.

ФЛОРА У СВЯТОМУ ПИСЬМІ, Федір Ф. Онуфрійчук, З передмовою проф. д-р Ю. Мулика-Луцика, Йорктон, 1967, ст. 63.

ТРИ ПРАВДИ, К. Перелісна, Казка, Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, Торонто — Нью-Йорк, Р. В. 1967, ст. 19, Ілюстрації мистця Мирона Левицького.

У 50-РІЧЧЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ЦАРСЬКОГО В'ЯЗНЯ МИТР. КИР АНДРЕЯ ГРАФА ШЕПТИЦЬКОГО, Григор Лужницький, Філядельфія, 1967, ст. 19.

НАУКОВІ ЗАПИСКИ, Український Технічно-Господарський Інститут, Мюнхен, 1966, Книги: IX, X і XI.

ХРОНІКА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА ЗА РОКИ 1964-1965, ч. 80, 1966, Торонто — Нью-Йорк — Сидней — Париж, ст. 92.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ, Кренфорд, Нью Джерзі, 1967, Книжка 1-2-3.

ВИБРАНІ СТАТТІ, Іван Овечко, ч. 1, 1967, ст. 61.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1967, ч. 116 і 117.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1967, ч. IV, V і VI.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК, Журнал Українського Лікарського Товариства Північної Америки, Нью-Йорк, 1967, ч. 44 і 45.

ВІСТІ КОМБАТАНТА, Торонто — Нью-Йорк, 1967, ч. 3.

ECUMENISM AND MANUEL MICHAEL OLSHAVSKY, Bishop of Mukachevo (1743-1767), Analysis of the "Sermo de unione", by Rev. Basil Boysak, "Theologia Montis Regii" — 49, Publications of the Faculty of Theology of the University of Montreal. Montreal, Quebec, 1967, p. 333.

OUR DUTY TO HELP AMERICA, by Prof. Roman Smal-Stocki, The Catholic University of America, Center of Ukrainian Studies, The Ukrainian Catholic Seminary, Washington, D.C., 1967, p. 15.

THE UKRAINIAN REVIEW, A Quarterly Magazine, London, 1967, No. 1.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, D.C., 1967, Vol. XVI, No. 3.

17

ЖОВТНЯ

ВАША ЗУСТРІЧ З ПРОГРЕСОМ

Проминає чотири роки, відколи прем'єр Джан Робартс зайняв почесне становище Голови Вашого провінційного уряду.

В теперішній час прем. Джан Робартс і його прогресивно-консервативні співробітники досягли замітних вислідів у завершенні своєї діяльности.

Нові й удосконалені дорожні шляхи, школи й шпиталі. Вищі заробітні платні та нижче число безробітних. Законна допомога, Онтарійський кодекс прав людини, охорона споживачів і сміливі кроки у напрямі розв'язки питань — мешканевого, транспортації та медичного забезпечення.

Починаючи з 1968 р. під адмініструванням Дж. Робартса, Онтарійський уряд буде платити муніципальні й шкільні податки, що є оподатковані проти перших $2.000 провінційно зрівняної біжучої оцінки, вартости кожної резиденційної в собі вмісній посілости в Онтаріо, незалежно чи вона є на власність, чи рентована, і візьме на себе повні кошти за адміністрацію судівництва в Онтаріо.

Добрий уряд . . . Уряд Робартса . . . заслуговує на Вашу підтримку 17 жовтня.

ПІДТРИМАЙТЕ УРЯД РОБАРТСА

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру $12.00
в шкіру зі золоченнями $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями $20.00

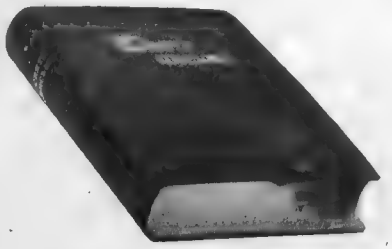

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

MRS. KSENIA WARAWA OCT. 98765
MUNDARE, ALTA.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXX ЛИСТОПАД — 1967 — NOVEMBER Ч. 11 (539)

ПОДВОЇТЬ ВАШІ ГРОШ

при допомозі Canada Savings Bonds

Це одна з найкращих рис Canada Savings Bonds, а цьогорічний випуск надзвичайний. Відсотки починаються від 5¼% річно — найвищі початкові відсотки в історії Canada Savings Bonds і безпосередньо підносяться до 6%. Через 13 років, при реченці зрілости, дійсний пересічний річний прибуток виноситиме 5.48%.

Найкращим з усього є те, що Canada Savings Bonds мають складні відсотки, які платять відсотки від ваших відсотків. Скористайте з них і ваші гроші подвояться.

Як завжди, Canada Savings Bonds готова готівка. Їх можна інкасувати коли-небудь по номінальній вартості з добавкою нарахованих відсотків. Їх можна легко купити — за готівку або на сплати. Вони відповідають кожній кишені — ціна їх вже від $50.

І, знову вперше, канадські найпопулярніші інвестиції можуть купувати підприємства, церкви, харитативні установи, клюби й другі організації. Також вперше підвищено границю для покупців цієї серії до $50,000.

Підтримані всіма ресурсами Канади, Canada Savings Bonds дуже доорни спосіб щадження. Купіть їх ще сьогодні і подвоїть свої гроші.

Легко купити
Вигідно переховувати
Легко інкасувати коли-будь

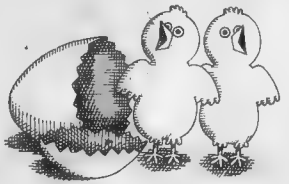

Купіть ще сьогодні — на місці Вашої праці, в банку, або для інвестиції!

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

У 50-річчя революції стаємо партнерами большевиків?
о О. Купранець, ЧСВВ 362
Енцикліка Пани Павла VI "Поступ народів" 364
Св. Йосафат і екуменізм *о. В. Ковалик, ЧСВВ* 365
Чуда св. Йосафата перед беатифікаційним процесом
Д-р Марія Струтинська 369
Взаїмне пізнання й повага між християнами й жидами
о. В. Ваврик, ЧСВВ 371
Наміреня Апостольства Молитви на листопад
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 372
Другий Ватиканський Собор і реформа відпустів
о. Є. Химій, ЧСВВ 373
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 375
Про аборт — Мама чи жінка?
Він зробив із себе цілопальну жертву
о. І. Назарко, ЧСВВ 377
Владика-ісповідник Йосафат Коциловський, ЧСВВ
Сучасні богословські різноголосиці і достеменна Христова віра *о. Н. Кушнірик* 379
Пам'ять праведника буде благословенна!
о. В. Ваврик, ЧСВВ 380
Покійний о. Єпіфаній Пащак, ЧСВВ
НОВИНКИ 368, 382, 384, 386
Установа постійного дияконства *о. Т. Олійник, ЧСВВ* 383
Із минулого Канади *о. Є. Білик, ЧСВВ* 385
Світовий Конгрес Українців — чого від нього очікуємо?
о. Петро Голинський 387
Злагода з Ізраїлем *Джіно Джордані* 388
Моя коротка автобіографія *Д-р Михайло Росляк* 390
Я йду туди *О. Купранець* 391
Сім золотих чаш повість *Б. Полянич* 393
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — *Дописи* 396
ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ — (Пресфонд) 399
НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ 400

ОБКЛАДИНКА: Запрестольна ікона св. Йосафата в каплиці св. Йосафата в Відні. Малюнок проф. Павла Рекендорфа.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ. о. Ірінней Назарко, ЧСВВ. о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

У 50-РІЧЧЯ РЕВОЛЮЦІЇ СТАЄМО ПАРТНЕРАМИ БОЛЬШЕВИКІВ?

Що за дивне питання?

Чи Церква вже так низько скотилася, щоб вести переговори з комуністами? Ми християни мали б допуститися такого самопониження, щоб стати з найбільшим ворогом християнства до якоїсь "партнерки"? Як ця "партнерка" має виглядати? Чи маємо заперечити наші християнські переконання та прийняти за свої комуністичні, чи може большевики зрікаються своїх? Може ми визнаємо комунізм однаково добрим як і християнство? Хіба ж це не єресь і не богохульство?

Що ж можна на таке відповісти?

Це тільки деякі з питань, що їх відразу може дехто поставити, прочитавши повищий наголовок. Відповідаємо коротко так: ніяке з цих питань не є реальне, бо Церква чи християнство не приступають до ніякої "партнерки" з комунізмом. Церква поступає тільки так, як поступав Христос, що нам дуже влучно ілюструє подія в Євангелії про покликання на Апостола св. Матея:

"Побачив митаря... і сказав до нього: Ходи за мною! ...Фарисеї та їхні книжники нарікали і, звертаючися до його учнів, говорили: Чого ви з митарями і грішниками їсте й п'ете? Ісус у відповідь сказав їм: не ті, що при доброму здоров'ї, потребують лікаря, лише — хворі. Я прийшов, не щоб праведників кликати до покаяння, а грішників" (Лк. 5, 27-32).

Цей сьогоднішній, так би мовити, прихід Христа через Його Церкву до грішників наших днів своєрідно виявляється через діялог із невіруючим світом, здля чого засновано теж і окремий Секретаріят у Ватикані, якого завданням: займатися саме справами діялогу між Церквою та невіруючим світом.

Чи можливий такий діялог?

Багато добрих християн поважно сумніваються, чи такий діялог із модерним невірством є взагалі можливий, бо не вірять у чесність атеїстів. На жаль досвід доказує, що атеїзм наших днів є далекосяглим продуктом ненависти й протесту проти Церкви та віри в Бога взагалі. Воюючий атеїзм, який основується на діялектичному матеріялізмі, став державним навчанням комуністичних країн, а при тому з такою брутальністю переслідував і переслідує віруючих у Бога, що може видаватися, що всяка дискусія з атеїзмом є виключена та водночас є самопониженням. Цей воюючий атеїзм комуністичного виду стоїть — за Марксо-Ленінським ученням — на засаді, що релігія — це "опій для народу" та що "релігія — рід духовної сивухи, в якій раби капіталу топлять свій людський образ"; (Ленін, Твори, т. 10, ст. 63-67). На таких засадах будують комуністи-атеїсти все життя людини, а зокрема виховують на них молодь, із чим, очевидно, ми християни, ніяк не можемо й не вільно нам погодитися.

Хоч уся комуністична система в своїй суті наставлена проти всякої релігії й Церкви, як теж назверх усі комуністи чи симпатики комунізму ведуть антирелігійну пропаганду й боротьбу, то однак унутрі людської душі вони не змогли викорінити поняття Бога як такого, що знов доказують різні факти навіть із посеред найбільш відданих комуністів-партійців. Бо хоч назверх атеїстично наставлена людина не визнає існування Бога та заперечує Його суть, то внутрі душі визнає Його, бо ж бореться з Ним, а тим самим потверджує існування Бога. Правда, цей Бог у комуністичній ідеї такий спотворений, що навіть добрий християнин не зміг би в Нього повірити. І саме тому Церква в своєму Божому посланництві хоче дати в діялозі образ правдивого, а не спотвореного Бога.

"Насамперед, що таке релігія?"

Таке питання ставить один із найвизначніших комуністично-атеїстичних ідеологів — Луначарський і дає на нього таку відповідь:

"Інколи релігію тлумачать як певну віру в те, який світ, а саме віру, що світом керують боги і сонми духів, що їх оточують. Однак релігія не є тільки певне тлумачення дійсности, якась теорія світоглядУ. Якби це було так, то наука могла б легко подолати релігію, бо довести відсутність будь-яких дослідних основ у такого уявлення про світ і замінити фантастичне про нього, яке має кожна релігія, значно задовільнішим і грунтовно побудованим сучасною наукою було б не важко. Однак, справа в тому, що релігія є не тільки певне світорозуміння, але й певне світоставлення, тобто з релігійного уявлення про світ випливає певний зв'язок людини з ним, певні людські вчинки, надії і т. д. Ось це-бо і робить релігію чіпкою... Таким чином, у релігії є два корені. Один — це примітивне, помилкове уявлення про всесвіт, що розвинулося від найпервісніших форм до найвитонченіших. Другий — це певні почуття людини, це релігія, яка практично розв'язала питання, що кровно хвилювали, питання про те, яка доля її (людини) в природі" (А. В. Луначарский, Почему нельзя верить в бога, Москва, 1958, ст. 29-37).

Атеїзм не всилі заступити релігію

На основі таких самих слів отого комуністичного ідеолога можемо сказати (хоч він старається принизити релігію як "примітивне, помилкове уявлення про всесвіт"), що релігія — це ота позалюдська сила, яка стала органічною частиною людського буття, силою, що дає напрямні життю людини та в розв'язці її складних життєвих проблем. Іншими словами, Луначарський, хоч не признає надприродного елементу релігії, який вона має від Бога, як теж не визнає самого Бога, непрямо вказує на те, що релігія досі сповняла в житті людини таке завдання та виконувала таку ролю, яких тепер ніхто й нічим не міг заступити.

Комунізм-атеїзм думає, що він може перебрати на себе ці завдання та заступити релігію вченням, що, очевидно, в самій основі помилкове, бо людина не задовільниться самим тільки матеріялістичним ученням, яке не дає заспокоєння духово-ідеалістичним наставленням людини, які є характеристичною її прикметою і чим вона різниться теж і від звіринного світу.

Це зрозумів у деякій мірі один із найбільших комуністичних письменників — Максим Горкий, який подавав визначення Бога як "комплекс тих, вироблених племенем, нацією, людством, ідей, які будять і організують соціяльні почуття, маючи на меті зв'язати особу з суспільством, приборкати зоологічний індивідуалізм". Такий підхід, хоч теж неправильний, скритикував Ленін як "реакційний і буржуазний" (Ленін, Твори, т. 35, ст. 92).

На основі досі сказаного бачимо, що вже в самому комунізмі-атеїзмі є деякі точки, які можуть послужити за початок якогось діялогу тобто дискусії між християнством і невірством. При тому було б смішним і наївним, якщо б християни обіцяли собі, що матимуть відразу великий успіх і "навернуть" усіх безбожників. Християни мусять наперед і то у великій мірі починати акцію навернення безвірників від себе, бо

Християни співвинні у зродженні та зрості атеїзму.

Твердити чи навіть тільки говорити, що християни співвинні в тому, що сьогодні існує комунізм-атеїзм, видається наче якимсь парадоксом. Та чи це направду парадокс? Ні, бо атеїзм

оформився на християнському терені західньої Европи, звідки в теперішньому виді поширився по всьому світі;

знайшов найкращу почву для свого буйного зросту на розколених і взаємно нетолерантних частинах християнства;

зростав на частих розбіжностях між голошеною теорією та виконуваною практикою церковного проводу;

живився подостатком недостачі обучення народу в правдах і засадах віри, на злому прикладі в релігійному й моральному житті самих християн, миран чи навіть духовенства.

У повищих точках зібрані приблизно головніші причини, через які атеїзм виріс та існує. Однак християни не можуть позістати тільки на "реєстрації" факту, але мусять, щоб направити сповнене зло, зробити щось позитивне, щоб при тому могти зломити силу атеїзму чи комунізму, маючи до того могутній засіб — науку св. Євангелія.

Це станеться тоді, коли благовістування Євангелія, хоч би в формі природного діялогу, буде підкріплене свідоцтвом християнських діл: евангельським стилем життя, справедливістю, простотою й братністю, екуменічним духом і співпрацею всіх людей доброї волі, як теж свідоцтвом крови переслідуваних і замучених атеїзмом-комунізмом християн.

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛИСТОПАД, 1967.
РІК XXX, Ч. 11 (339)

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(ліберальний капіталізм)

26. Але з нових суспільних умов життя непомітно виникли погляди, згідно з якими користь уважається за головний побудник-підтримку економічного поступу, вільну конкуренцію — за найвищу норму економії, приватне посідання засобів виробництва — за бесспірне право, яке не знає ні обмеження, ні пов'язаного з ним суспільного обов'язку. Такий рознуздання *лібералізм* проклав шлях своєрідній тиранії, яку наш попередник Пій XI слушно осудив, як таку, що зроджує "інтернаціональний імперіялізм гроша".[24]) Такі зловживання економічних благ треба завжди належно осудити, бо ж економія — і це знову треба врочисто пригадати — має служити власне людині.[27]) Якже ж прийняти, що з того, як кажуть, *капіталізму* виникає стільки лиха, стільки заподіяного безправства і братовбивчих суперечок, яких наслідки ще й досі явні, то було б помилкою приписувати зростові індустріялізації ті лиха, які треба радше скинути на нищівність помилкових поглядів на економію, що супроводить той зріст. І, навпаки, справедливість домагається, щоб ми прийняли, що зростові поступу пособляє не лише наладнання праці, але й розвиток індустріялізації.

(праця)

27. Хоч іноді й надмірно виноситься своєрідне містичне вчення про працю, то воно ніяк не применшує тієї дійсности, що Бог працю наказав та її поблагословив. "Людина" — створена на Божий образ — "повинна співпрацювати з Творцем, щоб вивершити діло творення, а той, у собі відбитий духовний образ, у свою чергу, вона повинна передати землі."[28]) Бог, обдарувавши людину інтелігентністю, уявою й почуттям, дав їй таким чином засоби, щоб за їх допомогою вона якоюсь мірою вивершила й удосконалила Ним зачате діло: бо яку б то вона не виконувала працю — чи це мистець, чи ремісник, чи підприємець, чи робітник, а чи рільник — вона є своєрідним творцем. Чоловік, схилившись над матеріею, яка ставить спротив, залишає в ній начебто свої власні відтиски; одночасно ж у собі він розвиває завзяття, помисловість та винахідливість. Більше того, спільно виконувана праця спільними вчиняє надію, страждання, прагнення, радість; отож дає те, що вона поєднує бажання, наближає уми, вузлами лучить серця. Так ото люди, виконуючи працю, впізнають у собі братів.[29])

(двоякість праці)

28. З уваги на це праця є двоякісна: бо кому дає вона обіцянку гроша, розкоші, могутности, тих і побуджує одних до надмірного самолюбства, других до революції; але дає вона і те, що плекається сумлінність, обов'язковість і любов ближнього. Хоч сьогодні працю вже більше достосовано до наукових норм і краще її зорганізовано, проте вона може виставити на небезпеку власне гідність людини, вчиняючи її начебто своїм рабом. Бо лише тоді праця є людською, коли її зроджує людський розум і воля. Наш попередник, с. п. Іван XXIII, врочисто пригадував, що воно необхідне привернути робітникам їхню гідність та зробити їх справжніми учасниками спільного діла: "треба, щоб підприємство прийняло вигляд людської спільноти, в якій здійснювалися б різнородні взаємовідносини, завдання й обов'язки".[30]) Нарешті ж, труд людини набирає куди вищого значення, коли розглядати його в християнському світлі, зваживши, що завданням його є створити тут на землі також надприродний світ.[31]) Бо не буде він ані досконалий, ані вивершений, доки всі разом ми не будемо відображати того досконалого Чоловіка, про якого св. Павло згадує ось якими словами: "до міри повного зросту повноти Христа".[32])

---

[26]) Див. енцикл. "Сорокового року": A.A.C. 23. 1931, ст. 212.

[27]) Див., напр., КОЛІН КЛАРК, "Умови економічного прогресу", III вид., Ліон, Макмілан і Ко., Нью-Йорк, Ст. Мартін'с Пресс, 1960, ст. 3-6.

[28]) Див. Лист КАРДИНАЛА ВІД ПУБЛИЧНИХ СПРАВ до католицьких мужів, які відбувають соціяльні студії в Ліоні, в книжці під заголовком "Праця і робітники в сучасній суспільності", Ліон, Соціяльна хроніка 1965, ст. 6.

[29]) Див., напр., М. Д. ШЕНЮ, Ч.П., "За теологію робітників", Париж, Вид. дю Сей 1955.

[30]) Енц. "Мати і Вчителька". A.A.C. 53, 1961, ст. 423.

[31]) Див., напр., О. фон НЕЛЬ-БРОЙНІНГ, Т.І., "Господарка і Товариство" т. І: Головні питання. Фрайбург, Гердер 1956, ст. 183-184.

[32]) Еф. 4, 14.

о. В. Ковалик, ЧСВВ

СВ. ЙОСАФАТ І ЕКУМЕНІЗМ

(Закінчення)

3. Яке було наставлення, яка дія св. ЙОСАФАТА в справі ЕКУМЕНІЗМУ? Щоб на цю справу ясно відповісти, краще буде поділити цю справу на три частини: А. Теоретичне переконання св. Йосафата про Церкву; Б. апостолят св. Йосафата для З'єднення; В. його діла у справі З'єднення.

А. Св. Йосафат сам мав ясне переконання про те, що Христос заложив тільки одну-одиноку Церкву і тільки в тій Церкві є повнота ласк спасіння, що головою тієї Церкви. Заступником Христовим є св. Петро та його Наслідники. Римські Папи. Ці свої святі переконання св. Йосафат ясно висказує у своїх проповідях та писаннях. У "Катехизмі" він питає: Що це є Церква Католицька-екуменічна? — і відповідає: Це збір вірних під одним невидимим Головою Христом Господом, під видимим Заступником Христа". — "Хто є Заступник Христа?" — Відповідає: Наслідник князя Апостолів, Петра, бо одному лише Петрові доручив Господь пастирство католицьке й екуменічне, а не іншим апостолам. Тому ця влада перебуває тільки в Наслідника Петра, а не в наслідниках інших Апостолів" (Документа Беатіф. I, ст. 224-225). Те саме, лиш обширніше, св. Йосафат доказує в своїх інших писаннях, як: "О фальшованій листі", "О старшенстве Петра святаго", де виразно доказує Примат Римського Папи, "О хрещеній Владемера" — тут виказує, що Україна прийняла Христову віру з Візантії, але в ЗЛУЦІ з РИМОМ. А вже найобширніше говорить про Католицьку Церкву й Римського Папу у творі: "Оборона єдности косьцельней". Тут знову зо Св. Письма, Св. Отців, Церковних Соборів доказує правдивість Католицької Церкви, примат св. Петра та що наш український народ був охрещений у католицькій вірі. Це останнє доказує з наших літургійних книг, хронік, збірників, життєписів святих, чим зачудував був навіть києво-печерських ченців, які зібрались численно, щоб його послухати. Спочатку хотіли кинути його до води, але наконець пращали його з любов'ю, як брата (гл. о. др. И. Сліпий: "Св. свмч. Иосафат

Деталь із запрестольної ікони св. Йосафата в каплиці Укр. Папської Колегії в Римі. Малюнок проф. С. Гординського.

Кунцевич", у "Праці Богосл. Наук. Т-ва. Т. I, Львів 1925, ст. 233-252).

Дня 26 жовтня 1623 р. в проповіді на св. Влмч. Димитрія, св. Йосафат сказав: "Ви, Витебщани, хочете мене вбити. Засідаєтеся на мене по вулицях, мостах, дорогах. Ось я посеред вас, як ваш пастир. Знайте, що найбільшим щастям для мене буде вмерти за вас. О, коби Бог дав мені ласку, щоб я віддав життя за св. Однісіть, за зверхність св. Петра та його Наслідника-Папу! Я готов умерти за правду під вашими ударами." Григорій Ушацький під присягою зізнавав, що Святий часто говорив: "Не можна краще вмерти, як віддати своє життя за Примат Римського Архиєрея. Що більше, я бажав би, щоб моя родина вмерла такою смертю."

Б. *Апостолят З'ЄДИНЕННЯ у св. Йосафата.* Наш Святий не тільки у проповідях говорив про св. Церкву, її однісіть та її Голову, Папу Римського. Він ходив по приватних домах, розмовляв із приватними особами, запрошував до себе, переконував їх різними доказами, головно ж із наших літургійних чи історичних книг. Нотар міста Полоцька, — Іван Дягилевич, перед слідчою Комісією сказав: "Як наочний свідок можу посвідчити, якими засобами послугувався Йосафат у навертанні до Унії. Хто зможе достатньо висловити його повні вогню слова-проповіді, які так часто нам говорив? Скільки разів проповідував, то народ жадний його слова, битком наповняв церкву Св. Софії так, що не було в ній одного вільного місця. Нераз він відзивався з проповідниці: "Вже кінчу, бо не хочу вас довше задержувати". Тоді народ, захоплений його словами, кликав: "Отче Святий! Говоріть, ще говоріть, ми вас радо будемо слухати, навіть цілий день". Слова св. Йосафата успішно діяли на душі, чи він говорив прилюдно в церкві, чи приватно з особами, бо його душа була повна любови до тих безсмертних душ, які з різних причин, не пізнавали правди. Він між іншим навернув Еммануїла Кантакузена, кн. Михайла Друцького-Соколинського, воєводу новгородського Теодора Скумін-Тишкевича та інших. Самі православні звали його "душехватом" та забороняли своїм вірним стрічатися зо Святим.

Павло Пшицький, який товаришив св. Йосафатові у його поїздці до Варшави на сойм пізнав, що Йосафат диспутував із нез'єдиненими у Варшаві про віру та перемагав їх своїми доказами. Часто бачив, як наш св. апостол плакав над упертістю і злобою відлучених братів. Про диспуту св. Йосафата з печерськими ченцями ми вже чули... їх було яких 200, що спочатку кликали: "До Дніпра з ним", але по довшій розмові змінили свої думки та казали: "От це правдивий душехват". Одного разу в диспуті з протестантськими єретиками, один із них обидив Святого. Але св. Йосафат не обурився на нього, не висипався злосливими словами, а лагідно сказав: "Знаю науку апостола, що єпископ не повинен бути сварливий".

Справді деякі нез'єдинені, як нпр. А. Ф. Хойнацький, А. Сапунов, М. Грушевський і інші — називають Йосафата фанатиком, гонителем, поборником нез'єдинених. Це зовсім не відповідає правді. Про те можемо переконатися на підставі вже вище наведених свідоцтв. Про те саме говорить міський радник у Полоцьку, ворог св. Йосафата так: "Коли Йосафат розказав усім, що прийняв Унію, то це стало причиною, що православні змовилися на його життя. Борони Боже, щоб я міг щось сказати про його жорстокість у поступуванні з нами, як православними."

"Лев Сапіга", каже др. Антоні Прогаска, "тому закидав Йосафатові жорстокість, бо гордість Сапіги була ображена, і він боявся, щоб через Унію не стратити частини своїх дібр та щоб його політика не завела його на манівці" ("Пшегльонд Повшехни", 160. Кракув, 1923, ст. 121-135).

Нагман-Жид, сказав при Комісії: "Не було жодної причини його вбивати. Жив він у найбільшій невинності, без жодного нарікання людського. Тільки тому, що він говорив, що є "з'єдинений" — його вбили. Коби Бог дав, щоб я у моїй релігії був такий добрий, як він у своїй." Те саме повторили інші свідки.

В. *Йосафатові діла у справі З'єдинення.* Джерелом Йосафатової екуменічної праці була його геройська любов Бога і ближніх; його молитва, покути, святість його життя. Він добре знав і належно розумів Христові слова: "Хто перебуває в мені, а я в ньому, — той плід приносить щедро" (Іван. 15, 5). Не забував він і на слова апостола народів, що каже: "Як би я говорив мовами людськими й ангельськими, але не мав любови, я був би немов мідь бреняча або кимвал звучний" (I. Кор. 13, 1).

О. Фідлер каже: "Кожна любов — є служінням! Хто дає — той є царем. Великим є тільки той, що може помогти другому. Малим є той що не потрапить вихилити своєї голови поза тісне подвір'я свого власного "я" ("Новий чоловік", ст. 106). Наш Святий цілий посвятився Божій справі, св. З'єдиненню. Ця ідея була головна справа його молитов, покут, апостольських праць. Щоб її якнайуспішніше перевести, він, можна сказати, зробив одно велике геройське діло: ОСВЯТИВ СЕБЕ, а відтак віддав своє життя за це.

Колись св. ап. Павло писав до свого учня ап. Тимотея: "Будь зразком для вірних у слові, в житті, в любові, в дусі й чистоті... Роблячи це, сам спасешся і тих, що слухають тебе" (I. Тим. 3, 12). Тому то Папа св. Пій X говорив, що без внутрішнього життя забракне сил видержати й перенести знеохочення, байдужість чи холод. Коли дух не регульований правдиво християнською

поведінкою, — каже той самий Папа, — дуже тяжко спонукати інших до доброго. Усі ті, що покликані до католицької акції, повинні бути без плями, щоб бути для всіх будуючим прикладом" (Енц. 11. 6. 1909). — "Передусім, — знову напоминає Папа Лев XIII, — пам'ятайте, найдорожчі сини, що незаступима умова апостольської праці й ревности та запорука успіху — це чеснота та святість життя", (Енц. 8. 9. 1899). Папа Пій XII, в Енц. "Про святість священичого життя" — заявляє: "Священик має бути прикрашений усіми чеснотами й давати іншим за взір своє власне життя." О. Десірмон, довголітній провідник реколекцій для священиків, каже: "Або внутрішня молитва, або небезпека втрати вічного життя. Для дійсного апостола нема посередньої дороги". Те саме говорить о. Геттінгер у кн. "Тімотеус": "Де залишено розважання... там пусто і глухо в душі священика, який утікає від зв'язків із Богом. Там нема скуплення, нема ніжности ні тепла. Там превеликі зовнішні праці, а мало благословення; лише вид життя, лише форма без змісту... Так порозкидані лежать камені святилища по всіх закутках і вулицях, нерідко вони є "каменем претикновення й соблазни" для інших людей, це нагробні камені для неодної згіршеної та пропалої душі".

Не думаймо, що це було так колись, в апостольських часах чи середньовіччю. Ні! Так воно є і сьогодні і буде повік! Наймодерніший Собор сказав те саме, ось щераз його слова: "Нехай пам'ятають усі християни, що тим краще допомагатимуть об'єднанню всіх християн, чим чистіше старатимуться вести своє життя, відповідно до Євангелії... *Цю скруху серця та святість життя*, разом із приватними та прилюдними молінями за єдність християн, *треба вважати немов душею цілого екуменічного руху* та й слушно можна назвати їх духовним екуменізмом" (Про Екум. § 7-8).

Це, як бачимо, зрозумів св. Йосафат і тому так щиро дбав про своє власне вдосконалення. То й не дивно, що народилися такі гарні овочі його невтомної праці та й справа З'єдинення перемогла. "Слушно каже о. Калінка: "Іпатій Потій запевнив правне існування Єдности в Польщі; Рутський надав їй організаційний вид; а св. Йосафат оживив її своєю душею. Коли б Рутський, той український Атанасій, атлант З'єднення, каже Едв. Ліковський, не був наблизився до св. Йосафата, то здається, мимо своєї науки й основної освіти, не був би таким, яким ми його знаємо. Сумнівне теж, каже далі Ліковський, чи Єдність, мимо переможних битв Потія, мимо трудів Рутського та його посвяти для Церкви, була б так розширилася, як би не св. Йосафат. Те, що Рутський при кінці свого життя міг похвалитися 30 василіянськими манастирями, в яких процвітало чернече життя та жив дух св. Василія Великого, що на єпископських з'єднених престолах засідали в тім часі єпископи гідні цього уряду, що вже в широких верствах народу було гаряче прив'язання до З'єдинення, що ні один із сучасних та пізніших єпископів не зрадив Церкви, мимо того, що з'єдинених опустив уряд, не прийняли і з погордою відносилися до нього латинські єпископи, що ограблено їх добра. Все це в більшій часті було заслугою дій, праці, святости і св. крови Мученика", (Я. Ліковський, 264).

Президія "Унійного З'їзду" з нагоди 300-річчя смерти Митрополита Рутського (1637-1937) у Львові. Зліва сидять: єпископ Микита Будка, єпископ Микола Чарнецький, єпископ Іван Бучко і о. д-р Йосиф Сліпий (тоді ректор Богословської Академії у Львові).

З'єднення всіх християнських Церков під одним Пастирем, Наслідником св. Петра — це воля Божа, воля Христа, це воля і змагання Католицької Церкви, висказане ясно й рішуче на 2-му Ватиканському Соборі, це наш святий і почесний обов'язок. Об'єднатись нам усім Українцям у св. вірі й проводі Церкви, як того навчає Собор, як про це дбав св. Йосафат. Він у "Катехизмі" питається: "На чому полягає з'єднення?" — і відповідає: "На тому, щоб була одна віра, хоч церковні церемонії й обряди є інші в нашій Церкві Руській, а інші в латинській та інша адміністрація Св. Тайн". (Докум. Беат. I, 225).

До З'єднення причиняється дуже багато речей, як діялоги, конференції, дискусії, писання ітп. Однак усе те й подібне буде безуспішне, коли в нас католиках та в нез'єднених наших братах не буде правдиво внутрішнього життя, правдиво християнських чеснот, щирого шукання Божим правди об'явленої та готовости прийняти її, хоч би це нас мало дуже багато коштувати.

Хай же св. Йосафат буде в тому Божому ділі нашим Учителем і зразком. Його мощі сьогодні спочивають у базиліці Верховного Апостола — св. Петра, видимого Голови Христової Церкви, за яку він віддав своє життя. Так Боже Провидіння справило, що в серці католицького сіту, спочивають мощі, серце і душа св. Єдности, св. Йосафата. Це для нас слава й надія. Тому з повною надією на його поміч у цьому св. ділі кличмо до нього: "Зарею огненною от распятого Христа юношески просвіщен, Ангелом подобяся в іноческім житії, благочесно во святительстві пожил єси... Тім же помяни нас тебе волющих: РАДУЙСЯ НЕПОКОЛЕБИМИЙ СОЄДИНЕНІЯ СТОЛПЕ" (Кондак).

ПАТРІЯРХ АТЕНАГОР ВІДВІДАЄ ПАПУ ПАВЛА

Вже давно плянована відвідини Патріярха Атенагора в Папи Павла мали б відбутися в листопаді ц. р. Про це повідомив сам Патріярх на одній пресовій конференції, що відбулася в Стамбулі. Однак перед своєю поїздкою до Риму Патріярх Атенагор хоче відвідати східньо-європейських православних патріярхів, а саме: московського (до якого на той час прибуде теж грузинський і вірменський), румунського, болгарського й сербського.

КАТОЛИЦЬКІ МОНАХИНІ ЖЕРТВАМИ ПОГАНСЬКОМУ БОЖИЩУ

В одній з індійських провінцій місцеве плем'я вбило дві чужинецькі католицькі черниці та принесло їх у жертву божкові дощу. Обі черниці були якраз у дорозі до своєї місійної станиці коли їх спіймали та відтяли їм голови. Відтят голови запхали в греблю, яку саме збудували монахині, щоб так захоронити перед виливом води поля того племени. Щойно по двох тижнях поліція дізналася про цей злочин, бо зрадив один із членів племени. Плем'я пояснило це вбивство тим, що воно бажало тією жертвою двох монахинь "зробити прихильним" божка дощу, бо боялася вилву води внаслідок посиленого дощу.

ВІДБУДУЮТЬ СТАРОЗАВІТНЮ СВЯТИНЮ В ЄРУСАЛИМІ?

По зайняттю Ізраїлем цілого Єрусалиму вирнула між ортодоксальною групою Жидів ідея наново збудувати в Єрусалимі святиню та при тому відновити ввесь старозавітній ритуал. Однак їх є абсолютна меншість, а загал Ізраїля є проти такої гадки. Щодо будови святині ізраїльський міністер культу висловився, що "ніякий розумний громадянин в Ізраїлі не думає сьогодні про відбудування святині". Один із головних рабінів плянує збудувати на площі колишньої святині синагогу на 2000 осіб, мовляв, Жиди в XV столітті молилися не перед "стіною плачу", але на самій площі колишньої святині.

НЕ В БАГАЧІВ, АЛЕ В РОБІТНИКІВ ХАЙ ЖИВУТЬ КАРДИНАЛИ!

Таке бажання висловили робітники з найнижчим заробітком у місті Богота, Колюмбія, де має відбутися наступний Всесвітній Євхаристійний Конгрес у 1968 році. Це заявив один із колюмбійських робітників ув інтерв'ю із представником колюмбійської "Карітас". Він сказав, що коли кардинали приїдуть на той Конгрес, то хай ідуть мешкати не до багачів, у яких вони будуть "почесними гостями", але нехай ідуть мешкати до бідних робітників, щоб могли з ними жити й пізнати їх нужду, бо інакше кардинали повернуться назад до своїх палат, не побачивши бідних Колюмбії.

МИРЯНИ УДІЛЮЮТЬ СВ. ПРИЧАСТЯ

Починаючи від початку серпня в Мавріціюспарохії біля Мастрихту, Голяндія, трьох мирян помагає о. пароховi причащати вірних. Такий дозвіл дала Рурмондська єпархія з уваги на те, що в туристичному сезоні число відвідувачів церкви сильно зросло, уділювання Св. Причастя задовго тривало, а один священик сам не міг собі дати ради.

Д-р Марія Струтинська

ЧУДА СВ. ЙОСАФАТА

ПЕРЕД БЕАТИФІКАЦІЙНИМ ПРОЦЕСОМ

На основі книжки: Гепен, Ст. Жозафат, II, 1898, Парі-Пуатіе.

Я думаю, що в нинішних часах загального хаосу багато людей тужить за знаками з неба. Такими знаками з неба є великі чуда.

Хоч св. Йосафат це наш найбільший святий, все ж таки ми мало знаємо про чуда зв'язані з його особою; може тільки загально відома обставина віднайдення його мощів. Але до швидкої його беатифікації 1643 р. причинилися чимало численні чуда. Навіть Лев Сапіга, що різко виступав у листі до св. Йосафата за його тактику, побачив що мав до діла зі святим, а не зі "звичайним уніятським єпископом", а також шляхта, що не дуже була за уніятами, змінила свою поставу. Навіть убивники не могли не хвалити його діл християнської чесноти та всі, крім одного, навернулися перед смертю.

А там революту і ненависть до унії викликали Москва й Царгород. Мученича смерть Йосафата дала інший напрямок думанню нашому громадянства та Полякам. Також навернувся, як знаємо, найзавзятіший ворог унії Мелетій Смотрицький. Депеша нунція Лянчельотті з Польщі до Риму про мучеництво св. Йосафата наставила прихильно до Унії достойників у церковних колах. Хоч правду кажучи папа Урбан VIII завжди був прихильний Унії, але загал не вірив у її успішність, думаючи, що тільки латинський обряд може давати запоруку тривкої злуки з Римом.

По смерти св. Йосафата в країні люди звертался про заступництво св. Йосафата, не чекаючи на вислід процесу. Свічки світилися безперервно довкруги домовини, стіни обвішували вотами, люди жертвували гроші "на Боже", шукали за речами, що належали до Святого за життя, навіть землю зрошену його кров'ю вважали мощами, а образи його поширювано між вірними, складаючи в його честь — молитви.

Митрополит Рутський зараз по смерти написав короткий життєпис Йосафата. Навіть латинники давали своїм синам його ім'я на Св. Хрещенні. Мешканці Полоцька теж не оставалися позаду в ревності.

Отець Геннадій Хмельницький, товариш молодих літ св. Йосафата й учасник його радощів і смутків упродовж двадцяти літ та його сповідник, один із перших відчув чудесний вплив Святого. Вкоротці по смерти Йосафата о. Геннадія спараліжувало і він не міг виходити з манастиря. Тоді о. Геннадій віддався в опіку Слузі Божому. Зараз на другий день 18 вересня 1629 р. видужав і міг пішки піти до катедри, одну милю від манастиря, де відправив благодарну Сл. Божу за видужання.

1627 р. закликали його до бідної служниці Маргарети, що терпіла на страшні болі голови та в розпуці хотіла відібрати собі життя. Її господарі порадили їй звернутися до св. Йосафата за поміччю, бо її господиня двічі вирятувалася від смерти заступництвом св. Йосафата. О. Геннадій порадив Маргареті піти до катедри у воскові короні та пожертвувати її як вотум. За радою о. Геннадія Маргарита це зробила 13 серпня, повісила корону між вотами та негайно видужала. Її господар сам засвідчив це перед апостольським трибуналом.

Другий сповідник св. Йосафата розказав теж про уздоровлення до кількох днів спараліжованого рамени монаха-домініканця о. Келестина: параліч рамени уступив по прикладенні шматка закривавленої волосінниці св. Йосафата. Святу Літургію за хворого відправляв сам о. Косінський, що став ревним пропагатором святости Йосафата.

Знов Михайлові Тишкевичеві, що з приязні до Йосафата хотів їхати з Йосафатом до Вітеб-

Папа Павло молиться перед мощами св. Йосафата

ська, щоб ціною свого життя його оборонити, захворіла смертельно жінка. Коли побачив, що лікарі не мають надії, Тишкевич обіцяв вотум зі срібла, якщо його дружина видужає. І справді був вислуханий. Пізніше також він сам не міг ходити, хворіючи на артретизм, і ніщо йому не помагало. Тоді поштигулькав на милицях до катедри при допомозі слуг, упав ниць перед мощами і по гарячій молитві відчувся уздоровлений, залишаючи милиці при трумні святого.

Це уздоровлення зробило велике враження в Полоцьку, де всі знали про недугу Тишкевича. У беатифікаційнім процесі звернено увагу на явну інтервенцію Божу за справою Слуги Божого Йосафата. Віра Михайла Тишкевича одержала також іншу ласку з неба. Ось жінка, яка працювала в його домі, на ім'я Софія, захворіла і вже була непритомна цілий день, коли Тишкевич зі своєю дружиною, зворушені долею дітей, яким умирала мати, приклали до її тіла кусок матерії з кров'ю святого мученика. Софія негайно отворила очі, прохаючи вважати на цінні мощі. І зараз же вона видужала.

У Вітебську й Полоцьку Йосафат опікувався тими, які раніш були його оборонцями. Василь Шапка Хотельський, що був вірний Йосафатові підчас револьти проти нього, два рази заступництвом святого вимолив рятунок для своєї жінки в часі, коли грозила їй смерть. Також заступництво св. Йосафата врятувало одну його дитину, коли Хотельський обіцяв занести її до гробу св. Йосафата.

Феліція Волович, жінка Коссаковського, яку Йосафат навернув, була так важко хвора на артретизм, що не могла двигнутися з постелі. Її брат Євстахій Волович, єпископ Вильна, порадив їй звернутися до їх спільного приятеля за уздоровлення та дав їй кусок полотна, перепоєного кров'ю святого. 14 березня 1627 р. Феліція приложила мощі до болючого місця і майже в тій самій хвилині заснула. Нагло з'явилась їй якась постать, якої чоло було розтяте і з рани текла кров на одяг. Феліція не могла розрізнити обрисів лиця, але по кроєві одежі пізнала, що це був єпископ східнього обряду, вбраний як на Службу Божу. Спитала його отже, хто він? Тоді постать відповіла: "Я архиєпископ Йосафат, якого ти візвала." Тоді хвора ще раз попросила про здоров'я через його заслуги. "Мої заслуги" — відповів Святий — "дуже мало варті в очах Всевишнього Господа, але та кров, що я її пролив для Христа і за віру, дає їм можливо деякі ціну." Тоді він зібрав кров, що плила з його рани і розпровадив по членах хворої, кажучи: "Нехай ця кров пролита за Христа, за стару православну віру Греків і для св. Церкви уздоровить тебе згідно з твоєю вірою." — Таке сказав і зник. Феліція негайно збудилася. Болі спинилися, а члени тіла стали знову гнучкі.

Одна василіянка, Агата Русовська, з монастиря в Полоцьку, хворіла на подібну недугу як Феліція, і також заступництвом святого видужала.

Дальше жінка Тедеона Тризни видужала зі смертельної недуги, коли йому прийшло на думку приложити до її тіла кусочок одежі, напоєної кров'ю мученика.

З усіх людей на світі ніхто Йосафатові не був такий дорогий, як митрополит Рутський, що оповідав про численні ласки духові і для дочасного життя, одержані через заступництво св. Йосафата.

Коли делегати Апостольської Столиці прибули перевірити стан тлінних останків Йосафата (1628 р.), знайшли це тіло незіпсутим. Вірні поспішили, щоб його якнайкраще приодіти. Мученик був ще тоді осяяний небесним блеском і виглядав мов живий, а коли єпископ Метони взяв руку Йосафата, щоб нею поблагословити зібраний нарід, сльози потекли по обличчі святого і краплистий піт з'явився наче на живому обличчі мученика, що своєю кров'ю бажав рятувати свій нарід для єдности. Тишкевич зібрав цей піт на хустинку і ті мощі нераз його і членів його родини рятували в немочах.

Коли по церковних відправах складено мощі святого до гробу, приявні завважили, що тіло залишило відбитку на дошках, якими був обложений гріб. Усі члени тіла були зарисовані природно, включно з мітрою в досконалому рисунку. Ніякі природні причини не могли цього явища вияснити, бо ж подушки не допускали до контакту тіла з дошками.

Із Полоцька комісія поїхала до Витебська та знайшла дуже свіжі сліди мучеництва св. Йосафата. Виявилося там, що люди йому ворожі все признавали його побожність, а вороже поставилися тільки з ненависти до злуки з Римом, що робили під впливом Москви й Царгороду (Лукаріса).

Судді були ще більше зворушені, коли побачили бідну жінку, яка просила, щоб вони сконстатували її цілковиту сліпоту. Її діткнула Божа рука в хвилині, коли вона зневажала тлінні останки мученика. Вона визнала свій злочин пла-чучи та призналася, що її кара була для неї спасенна, бо вона тоді навернулася. Так, як у Витебську так і в Полоцьку Йосафата вважали Святим. Безліч людей наверталася і просила сповіді. На місцях, що були зв'язані з дією й мучеництвом Йосафата, будовано скрізь хрести на пам'ятку.

Більше тривкою пам'яткою був образ на мурі, до якого вдарилася голова св. Йосафата, коли злочинці волікли жертву та в цей спосіб її зневажали. Достовірні свідки бачили на мурі обриси лиця св. Йосафата ще в XIX столітті. Москалі не могли до того часу зіскробати святих слідів,

що нагадували їм їх жахливі діла, але й велику силу мученика.

Дуже цікава є історія василіянина Герасима Кульчицького, який боровся, хоробро за Унію та попав у руки одної великої дами, що була ворогом Унії. Вона казала схопити о. Кульчицького, а відтак утопити. Чудом він звільнився з рук суддів через заступництво святого Йосафата.

На основі численних реляцій свідків 16 травня 1643 р. папа Урбан VIII дозволив визнати в майбутньому Слугу Божого Йосафата Блаженним, а всім світським духовним у Полоцькій дієцезії й митрополії Руси, святкувати день 12 листопада на його пам'ятку. Ростовський опонідає, що папа Урбан VIII хотів відсунути справу беатифікації Йосафата, але важко захворів. Йому з'явився св. Йосафат та уздоровив його, остерігаючи, щоб він не відсував процесу через безпотрібні провірки, стримуючи славу, якої вимагає сам Бог для свого свідка.

— — — — —

Подані в статті чуда, що сталися за заступництвом св. Йосафата є тільки маленькою частиною того матеріялу, що був зібраний при беатифікаційному процесі. Увесь матеріял до беатифікаційного та канонізаційного процесів зібрав уз архівах Ватикану та впорядкував науковим способом о. д-р Атанасій Великий — протоархимандрит ЧСВВ. Він саме приготовляє до друку вже третій том цих матеріялів, які є неоціненою скарбницею достовірних документів про святість особи св. Йосафата, що є для нас прекрасним і гідним зразком до наслідування.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ВЗАЄМНЕ ПІЗНАННЯ Й ПОВАГА МІЖ ХРИСТИЯНАМИ Й ЖИДАМИ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИСТОПАД

Давно минули, прогули роки дикого Гітлерового варварства й масового винищування Жидів, а світ іще не може з жаху отрястися. Та що дивніше, не зважаючи на таку страшну науку недавної історії, ще дотепер то тут то там виринає на поверхню страшна примара антисеміти-зму, расової ненависти проти Жидів. Св. Церква вже довго старається протидіяти цьому лиху, останньо ж на Ватиканськім II Соборі подала прилюдний зазив-декрет у цій справі. Тепер членам Апостольства Молитви поручає Свт. Отець молити Пресв. Серце Христа Чоловіколюбця, *щоб знайшлися кращі засоби взаємного пізнання й поваги між християнами й жидами!*

Далека історія непорозумінь між християнами й жидами

Коли наш Спаситель Христос появився серед жидів Палестини з новою "доброю новиною", що Він — як обіцяний Месія — прийшов спасти людей, то Його приймили простенькі й невчені люди. Їх загал був для Нього прихильний; вони слухали Його науки, деякі стали Його вірними учнями й апостолами. Але провід жидівського народу став виразно проти Христа, осудив Його і видав поганам на розп'яття. Коли Христова Церква почала розростатись, ненависть жидів проти Христа повернулась у ненависть до першої християнської громади. Отак уже від самого початку ворожнеча розділила синагогу й Церкву. Ця ненависть зросла ще більше, коли християни (що були з жидів), перейшли до проповіді й навертання поган на християнство. Їх уважали жиди зрадниками це лише Мойсеєвого закону, але й власного народу. Ще гірше стало, коли християнство за царя Костянтина 313-го року дістало свободу віровизнання та стало державною релігією. Від тепер не лише Церква, але й імперія вважала жидів своїми ворогами і ця ворожнеча перейшла відтак у всі нові королівства, які постали на руїнах старої імперії. Завогнилася ця ворожість у часах хрестоносних походів і виллялась у переслідування жидів та у кровопролиття. Жиди замкнулись у свої гетта, а уряд не допускав їх до участи в громадському і державнім житті. Це доводило до всяких надужить і погромів, таких частих у 12-16 віках. У Східній Європі таке протягнулось аж до 19-го віку.

Поліпшення долі жидів у новіших часах

1776-го року в Америці декларація незалежности та громадянських прав зрівняла жидів з іншими громадянами. 15 років пізніше зробила те саме французька революція, і за пару десяток років у Зах. Європі зрівняння жидів у громадянських правах з християнами стало загальне.

Та ще більше причинились до поліпшення відносин між християнами й жидами біблійні студії, що сильно розвивалися від початку 19-го віку. Тепер християни зачали глядіти на жидівський нарід у біблійній перспективі. Вони стали

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитву, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від цих людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Моя сестра Катерина померла в Україні. Посилаю $5.00 на Св. Літургію за спокій її душі.

О. Савки, Чікаго

Посилаю $90.00 на **григоріянські Служби Божі** за душу покійного Тараса.

Марія Коваль, Фінікс, Арізона

Залучую $10.00 на дві Служби Божі в наміренні моєї Мами та мого Батька, які живуть на Київщині, за їх здоров'я, бо вони часто хворіють.

Віра Кобасар, Гейстінгс ан Гадсон, Н. Й.

Посилаю $20.00 на 6 Служб Божих у тих намірениях, які подаю нижче.

Павліна Федорів, Торонто

У залученні $3.00 на Службу Божу за померлих членів моєї родини.

Яр. Калимон, Ірвінгтон, Н. Дж.

Мої молитви були вислухані за заступництвом Слуги Божого Андрія Шептицького та о. Василя Скубленого ЧСВВ. Залучую $4.00 на Службу Божу.

Орест Мартинович, Філядельфія

Прошу відправити Службу Божу в треті роковини смерти мого чоловіка Олександра. Залучую $5.00.

Макрина Мазяр, Вейн, Па.

Передаю $150.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за мого брата бл. п. о. Василя Зварича, який упокоївся в Судбурах.

Анна Зварич, Су Ст. Марі, Онт.

У залученні посилаю $10.00 на дві Служби Божі за мою родину в Україні й Європі. Подаю особно імена.

Катерина Фіґа, Міннеаполіс, Мин.

Прошу відправити 5 Служб Божих за моє й моєї жінки здоров'я. Залучую $10.00.

Іван і Софія Дацишин, Едмонтон

Пересилаю $5.00 на читану Службу Божу за покійних: о. Володимира, Анну й Теофіла.

Люба Дельвевич, Рочестер, Н. Й.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

свідомі, що початкові Божі об'явлення у Ст. Завіті є нам спільні з жидами, що їх пророки є й нашими, що Христос і апостоли були з жидівського роду, що навіть початки християнської Літургії сягають у Ст. Завіт. Тому християни почали більше цікавитись жидами, пізнавати їх, їхню історію й культуру, а це пізнання привело їх до пошани. Поліпшені відносини християн до жидів викликали і серед жидів краще наставлення. Довговікова ворожнеча, погорда, відчуженість помалу зникали. Дійшло до того, що в часах нацистського терору в обороні жидів ставали християни, особливо Папи Пій XI і XII.

Ватиканський Собор про жидів

Добрий Папа Іван, коли приготовляв Собор, сказав кардиналові Беа випрацювати від Собору заяву в справі жидів та осудити антисемітизм. Заяву виробловано довго та продискутовувано її від другої через третю до четвертої сесії Собору. 28 жовтня 1965 р. декларацію приймили на голосуванні Отці Собору; було 2221 "за", а 88 "проти". Папа Павло VI проголосив її 5-го листопада 1965 р. В четвертім параграфі тієї декларації Собор каже нам і всім:

"Цей священний Собор, розважаючи таїнство Церкви, згадує зв'язок, що ним народ Нового Завіту пов'язаний духовно з родом Авраама. Бо Церква Христова признає, що початки її віри та її вибрання знаходяться вже у Патріярхів, у Мойсея і пророків... визнає, що всі християни є дітьми Авраама по вірі... Церква вірить, що Христос, наш Мир, своїм хрестом об'єднав і юдеїв і поган та зробив у Собі самім із двох одне (пор. Еф. 2, 14-16) ...Церква має перед очима... що з юдеїв Христос тілом походить (Рим. 9, 4-5), син Діви Марії; вона пам'ятає, що з жидівського народу вийшли апостоли, основа Церкви"... "Отже тому, що християни і юдеї мають таку велику спільну духовну спадщину, цей священний Собор бажає плекати й поручає взаємне й обопільне пізнання та цінення, що його досягається передовсім студіями біблійними й богословськими та братерськими розмовами. (Бо) хоч юдейські старшини зі своїми приклонниками вимагали смерти Христа, то однак те все, що сталося в Його страстях, не можна приписати нерозбірливо всім тоді живучим юдеям, ані юдеям сьогоднішнім."

о. Є. Химій, ЧСВВ

ДРУГИЙ ВАТИКАНСЬКИЙ СОБОР І РЕФОРМА ВІДПУСТІВ

(Продовження)

ХТО МОЖЕ ОСЯГНУТИ ВІДПУСТ І ЗА ЯКИМИ УМОВИНАМИ

Подаємо тут загальні засади, які завжди були необхідні та які далі зостаються в силі, щоб осягнути чи то повний а чи частинний відпуст:

1) Відпуст може здобути кожний християнин-католик, важно охрещений. Цей відпуст може він придбати для себе або жертвувати за душі в чистилищі, хіба що інакше в поодиноких випадках сказано.

2) Треба бути в стані освячувальної ласки, себто бути вільним від усякого добровільного гріха, навіть повсякденного, чи прив'язання до якогонебудь гріха. Гріхи змиваються з душі або Св. Сповіддю, або досконалим жалем із наміром висповідатися при найближчій нагоді.

3) Треба мати бодай загальний намір осягнути відпуст.

4) Треба виконати все те, що в поодиноких випадках приписане, щоб набути відпуст. Св. Церква завжди вимагала, щоб вірні виконали якусь побожну практику, напр., проказали молитву або зробили добре діло любови ближнього, відвідали хворих або наклали на себе покуту, щоб таким чином самі зросли в духовному житті, а й спричинялися до зросту духовного життя всієї Церкви. Ті побожні діла чи практики церковна влада визначувала звичайно відповідно до потреб Церкви чи вірних. Напр., колись у Галичині для осягнення повного відпусту дуже в моді були прощі до відпустових місць, яких сьогодні на діяспорі немає. Сучасні часи екуменізму мають інакші вимоги до християн-католиків і тому при ревізії побожних практик св. Церква буде присвячувати більш уваги ділам любови ближнього чи апостоляту, як напр., навчання релігії, поширення місійної праці між поганами й нехристиянами, відвідування хворих і т. д.

Очевидно, що на першому місці св. Церква буде прив'язувати відпуст до проказування молитов чи до виконання покутничих діл, бо молитва й покута освячені прикладом Божествен-

ного Спасителя та завжди відграватимуть важну ролю в релігійному житті людини.

ЗДОБУТТЯ ЧАСТИННОГО ВІДПУСТУ ЗА ДОПОМОГОЮ ВЖИВАННЯ ПРЕДМЕТІВ БОГОПОЧИТАННЯ

Як ми вже сказали, частинний відпуст прощає якусь частину дочасних кар за сподіяні гріхи, які вже в інший спосіб відпущено. Скільки дочасних кар відпускаються, це Божа таємниця. Однак певним є, і св. Церква це в нових приписах про відпусти підкреслює, що дочасні кари відпускаються пропорційно до ревности, любови чи духа покути, з яким виконується діло чи акт, до якого прив'язаний частинний відпуст. Отже св. Церква пригадує нам, що вартість добрих діл перед Богом залежить не від самого їх фізичного виконання, а від настанови духа, з якою добре діло виконано. Тому хто з більшою ревністю виконає приписані умови до здобуття частинного відпусту, то більше дочасних кар буде йому прощено (норма 5).

Незмінним залишається надалі правило, що частинний відпуст можна набути більше разів на день (норма 6).

За новим розпорядком християнин - католик, який із побожним настроєнням уживає таких предметів богопочитання, як Розп'яття, хрестик, вервицю, шкаплір, медалик, поблагословлені кимбудь священиком, може здобути частковий відпуст (норма 17). Ця норма — дуже важна і тому поступово її пояснимо.

1) Часткового відпусту можна набути за побожне вживання виключно тільки п'ятьох вичисленних святих предметів, себто Розп'яття, хрестика, вервиці, яка вона не була б, шкапліра, апробованого церковною владою, святих медаликів. Всякі інші побожні речі, хоч би поблагословлені та навіть зв'язані з відпустами, відтепер тратять відпустову вартість (напр. образи).

2) Досі за згадані побожні речі був наданий відпуст відповідно до матеріялу, з якого вони були зроблені, напр., хрестик із дерева, яку форму мають, шкаплірі квадратні або прямокутні, або з якогось іншого титулу, напр., шкаплірні медалики і т. д. Залежало воно й від того, які хто відпусти міг надати побожним предметам. Те все дуже ускладнювало набування відпустів, тому св. Церква те все спростила так, що подала тепер ось яку норму: хто побожно вживає згаданих предметів богопочитання, добуває частковий відпусту, без уваги на те, з якого матеріялу вони зроблені, чи якої б то форми вони не були, якщо їх поблагословить якийнебудь священик.

3) Відтепер згадані предмети богопочитання може зв'язувати з відпустом будь-який священик, а не як досі, що треба було мати різні повновласті до надання різних відпустів. Ті речі священик благословить тільки знаком хреста або за формулкою благословенств, поданою у требнику, хіба в поодиноких випадках був би інакший припис.

4) Також кожний священик може надати відпуст хресної дороги хрестикові з Розп'яттям для тих, що не можуть зі слушної причини відбути хресну дорогу. Однак, щоб спорудити "стації" хресної дороги, священик потребує уповажнення від Св. Пенітенціярії або від власного Єпископа, який силою декрету Пастирський уряд ч. 30, має право дати таке уповноваження своїм священикам.

5) Нові розпорядки про відпусти велику увагу звертають на вживання згаданих побожних предметів, а не на їх посідання. Їх можна або носити, або вдома тримати побожно в гідному місці, хоч не вимагається завжди видного місця, напр. Розп'яття, якому наданий відпуст, має бути завішене чи заховане в такому місці, де воно родині повсякчасно нагадувало б, що Христос є осередком родинного життя. Виявом цього може бути проказування молитов перед Розп'яттям.

6) Щодо шкаплірів, то вони й далі виконують своє завдання і ціль без уваги на ім надані відпусти, якщо ті, що їх носять пригадуватимуть ту духовну шату чесноти, у яку їх душа повинна бути одягнена за приписами того побожного товариства, до якого вони належать.

7) Тому що тепер буде перевірено всі відпусти, досі надані речам, особам, побожним товариствам, то не виключається, що з уживанням медаликів і шкаплірів будуть пов'язані, крім звичайних, ще й інші відпусти, які матимуть на увазі приналежність до даного побожного товариства. А це тому, що тепер відпуст не буде зв'язаний із ношенням відзнак якогось побожного товариства, але з виконуванням діл чи праці, притаманної даному товариству.

Вкінці норма 17 додає, що коли згадані побожні предмети поблагословить Свт. Отець або будь-який Єпископ, то, крім згаданого часткового відпусту, можна осягнути повний відпуст у правник св. Апостолів Петра і Павла. Тоді вдодатку треба розбудити ще акт віри чи то своїми словами, чи за якимбудь прийнятим зразком, тому що св. Апостоли є стовпами св. Віри.

ПОВНИЙ ВІДПУСТ

Повний відпуст, як ми вже на початку зазначили, — це відпущення всіх дочасних кар, належних за гріхи, які однак були прощені в Св. Сповіді чи заради досконалого жалю.

В давнині здобуття повного відпусту було злучене з великим трудом і жертвою, напр., проща до Св. Землі чи до інших відпустових місць, а

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

В Америці стоїть за стейтом виносить нові закони, якими дозволяє на "аборти", на зігнання плоду. Чому Католицька Церква так дуже противиться абортам, коли й так забагато людей існує на світі? Адже ж плід у лоні матері ще не є людиною, принаймні в початках на виглядає на людину, ані не діє як людина. Окремо від тіла матері навіть існувати не може. Чому католики так дуже протестують проти узаконення абортів?

Католицька Церква відсуджує зігнання плоду не тому, що може ще замало людей існує на світі, а тому, що зігнання людського плоду це вбивство людини. Та й не тільки Католицька, але й уся Православна Церква, як також і дуже багато визначних протестантів і жидів та законодавців рішуче протиставляться легалізації зігнання плоду. Недавнє опитування тисячів дорослих громадян ЗСА, переводжене "Центром досліджування загальної опінії" виказало, що 83% дорослих Американців є проти того, щоб законом улегшувати зігнання плоду.

Звичайній людині може здаватися, що плід у лоні матері ще довгі місяці не є людиною, отже треба знати, що тоді способи подорожі не були такі догідні, як у модерних часах.

Цю давню строгість св. Церква з часом злагіднила, чи то з уваги на змінені обставини людського життя чи то з уваги на меншу фізичну витривалість сучасної людини, а головно тому, що життя сучасної людини дуже складне й залежне від багатьох зовнішніх чинників.

За новими нормами повний відпуст можна осягнути тільки раз у день, хоч би хто й більш разів виконав вимоги, із якими зв'язаний повний відпуст. Тут не береться до уваги повного відпусту в годині смерти, який завжди можна здобути без уваги на те, чи того самого дня було вже здобуто повний відпуст, чи ні. Дотеперішню практику, що повний відпуст можна осягнути кілька разів на день, скасовано. Ця зміна була зроблена, головною з мірою, з двох причин:

1) Щоб вірні високо цінили таку велику ласку, як відпущення всіх дочасних кар, пригадуючи великі жертви, які вірні колись мусіли робити, щоб осягнути повний відпуст; також, щоб вірні збайдужівши, не легковажили таких великих духовних скарбів.

2) А друга причина та, щоб вірні належно приготовилися до здобуття повного відпусту побожним життям, виявом любови та вдячности супроти Ісуса Христа за ласку відкуплення,

(Далі буде)

позбутись його ще не може бути гріхом, убивством людини. А проте Христова Церква за ввесь час свого існування твердила і твердить, що плід у лоні матері є людиною, яка має повне право на життя. Бували різні погляди про час, коли Бог творить душу в тілі нової людини. Одні, як св. Василій В., св. Іван Золотоуст і інші казали, що людське ембріо стається людиною в хвилині, коли вповні злучиться з яєчком, отже в хвилині зачаття. На гадку багатьох модерних знавців це стається не більше як через 30 хвилин після довершення подружнього акту. Інші, як св. Августин, св. Тома з Аквіну, йдучи за поглядом Аристотеля, твердили, що новий плід дістає душу й стається людиною меншебільше в часі, коли дитина починає рухатися в лоні матері. Все ж таки церковне законодавство, від перших початків християнства (Собори в Ельвірі 306 р., в Анкирі 314 р., в Трулі 692 р.) відсуджувало зігнання людського плоду та карало цей злочин убивства екскомунікою, як карало за вбивство дорослої людини.

Декому могло б здаватися, що Церква придержується старосвітських, закостенілих поглядів і не хоче модернізуватися, щоб не компромітувати свого законодавства, якого твердо придержувалася довгі століття. Але так воно не є. Церква придержується не своїх старосвітських законів, а закону Божого, який каже "Не вбивай!" У тім вона йде не тільки за Божим Об'явленням, але також і за справжньою дійсністю. Бо коли звичайній людині може здаватися, що плід у лоні матері ще не є людиною — мовляв, не виглядає як людина, ані не діє як людина — то модерна наука все більш переконливо доказує, що плід у лоні матері є людиною вже від перших початків свого існування. Вистачає прочитати принаймні дещо з того, що говорить найнодерніша наука ембріології та генетики.

Ось, др. Герберт Ратнер у своєму звіті з р. 1966 каже таке: "Від хвилини, коли мужеське насіння злучилося з жіночим яєчком уже існують характеристичні риси індивідуального людського організму, що витворилися внаслідок взаємного перемішання та комбінації спадкових плязм, хромозомів та цитоплязм, що їх передали насіння та яєчко батьків. У тій початковій формі людського організму вже вирізнюються не тільки стать, але й повний образ рисів людини, як зовнішніх та внутрішніх, так і органічних та дієвих." Нове ембріонічне життя є "незалежним живим організмом, що залежить від матері тільки у віджвлюванні та в тому, що мати постачає йому середовище, яке сприяє ростові, як по-

стачає вона поживу та середовище для ненародженої дитини."

Др. Ратнер каже, що сьогодні вже науково певне, що нова людська істота починає існувати від хвилини злуки мужеського насіння з жіночим яєчком, та що вже від тієї хвилини формуються барва очей, волосся, шкіри, які роблять людину окремою істотою, індивідуальною людською особою. "Тому то, продовжує др. Ратнер, кожний лікар, хоч може й не має ніякого етичного чи морального виховання ні релігії, на підставі самої лише науки медицини знає, що він убиває людську істоту, коли переводить зігнання плоду. Адже ж фетус (плід) не є мінералом, ані рослиною, собачкою, чи котом, ані не є він частиною матері як нога, чи якийсь наріст."

Знов інший знавець, др. Гелєгерс, зазначує, що "цілий комплекс новотвору в утробі матері починає активізуватися та розвиватись у напрямі людської істоти доперва кілька днів після запліднення. На його гадку це стається 5-го дня після зачаття. Біолог др. Тома Л. Гаєс та ембріолог др. Франк Ейд твердять, що "нове й незалежне життя починається в хвилині, коли насіння запліднює яєчко; якість людського життя приходить до першої клітини ембрія від двох живих клітин, від насіння батька та яєчка матері."

Отже ріжниця між ненародженою й народженою дитиною є тільки в ступені розвою, а не в роді, себто, ненароджена дитина, навіть у перших своїх початках є такою самою людською істотою, як дитина, що вже народилася. То як кожна людина має право на життя, так таке ж саме право має й дитина, що ще не народилася. Коли ж наука твердить, що плід в утробі матері вже в перших 5-ох днях починає діяти як жива людська істота, тоді легко зрозуміємо, якого страшного злочину допускаються батьки та несовісні лікарі, які в 2-3-му місяці вагітности матері переводять зігнання плоду!

З усього вище сказаного ясно виходить, що зігнання плоду, "аборт" — це вбивство людини не тільки на гадку Церкви, але також і на гадку наймодернішої науки. Є це вбивство невинної особи, яка навіть не має можливости боронитися. Кажу, це вбивство незинної особи, яка не є здібна навіть бажати чогось злого своїй матері та приявність якої у лоні матері є наслідком добровільного акту батьків, за що вона ніяк не може бути винна чи відповідальна. Неодна мати, яка намагається позбутися плоду, не дивиться на те, що, не хоче слухати ні Церкви, ні засад науки, а йде тільки за своїм сліпим бажанням — позбутися тягару. Але пізніше, коли совість обізветься і тяжко карає таку матір, вона приходить до священника й шукає прощення. А ми, священики, даремно переконуємо її, що Бог їй прощає, бо вона щиро оплакує свій злочин, аж розпачає. Однак успокоїти таку жінку майже не можливо, бо вона відповідає: "Але я не можу простити собі того і моя дитина не може простити мені такого страшного гріха." Треба бути сповідником, щоб пізнати і хоч іздалека відчути, які потрясаючі душевні муки переживає мати, яка хоч раз у житті допустилася страшного гріха зігнання плоду.

Про кого має одружений чоловік більше дбати, про свою родину чи про своїх батьків? Чи це гріх, коли чоловік дає гроші своїй матері, яка не є в нужді, підчас коли жінка мусить тяжко працювати, щоб удержати свою родину? Чи це гріх, коли він більше дивиться на примхи своєї матері, ніж на потреби своєї родини?

Одружений чоловік завжди обов'язаний більше дбати про свою родину, про свою жінку й діти, ніж про свою маму, чи батька. Сам Христос Спаситель каже: "Тому покине чоловік батька й матір і приєднає до своєї жінки, і будуть вони двоє одним тілом" (Мат. 19, 5). Правда, навіть одружений чоловік є дитиною своїх батьків і повинен поважати їх, слухатись їх у всьому, що не є гріхом, та помагати їм, якщо вони опинилися в нужді. Але якщо вони не є аж у нужді, тоді одружений син не має обов'язку помагати їм фінансово. Тим менше не повинен він давати гроші своїй матеріяльно забезпеченій матері, коли його жінка мусить працювати, щоб сяк-так удержати, одягати й школувати своїх дітей. Але це не значить, що син не сміє дати якогось гостинця своїй матері, напр. на Різдво, на Великдень, на День Матері, або з нагоди її уродин, подібно як і жінка, хоч як тяжко працює, схоче дати якийсь дарунок своїй матері з таких нагод.

А вже немає нічого гіршого як те, коли одружений син усе ще остає "маминим сином" і замість віддатись усецільо своїй родині, йде беззастережно за всім, що каже його мати. У нього тісніший зв'язок із його матір'ю, ніж із його дружиною. Він більше дивиться на те, щоб сповнити кожне бажання своєї матері й догодити їй, аніж щоб задоволити свою дружину й мати з нею гарне родинне життя. Наслідком такої поведінки буває те, що одружений син не є ані правдивим чоловіком для своєї жінки, ані дбайливим батьком для своїх дітей, а тільки роздвоєним "маминим сином", який ані матері не може вповні догодити, ані в своєму родинному житті не має вдоволення. Прийде час, що мама минеться, а жінка, яка ввесь час була йому напів чужою, не буде мати для нього щирого й співчутливого серця. Такий син до кінця життя оплакуватиме свій нерозум, але вже буде запізно. Може допер-ва тоді він усвідомить собі, що це був поважний гріх, коли через нерозумне слухання своєї примхуватої матері він знищив Богом установлене родинне життя собі і своїй дружині та своїм дітям.

о. І. Назарко, ЧСВВ

ВІН ЗРОБИВ ІЗ СЕБЕ ЦІЛОПАЛЬНУ ЖЕРТВУ

Владика Йосафат у манастирі ОО. Василіян у Крехові

Цього року в листопаді, місяці св. Йосафата, припадає двадцятьліття ісповідницької смерти другого владики Йосафата і теж Василіянина: Коциловського — перемиського Владики.

Його юність

Йосиф (світське ім'я) Коциловський народився 3 березня 1876 р. в великому селі Пакошівка на Лемківщині, де його батько був досить багатим дідичем. Уселюдну школу закінчив у рідному селі, а гімназію в Яслі іспитом зрілости 1895 року. Після матури вступив до австрійського війська, де дослужився ступня поручника артилерії. Одначе військова служба не давала вдовілля глибокій душі Йосифа, тому він заміняв її на службу Богові і 1901 р. виїхав до Риму на студії богословії.

У Римі за ввесь час своїх студій Йосиф був перший між усіми українськими питомцями. 1903 року він осягнув ступінь доктора філософії й перейшов на богословію.

У той час українські питомці в Римі почали видавати науковий журнал "Записки питомців руської колегії в Римі". Першим редактором цього журналу був Йосиф Коциловський — пи томець другого року богословії. Крім цього Йосиф був іще бібліотекарем семінарії, а згодом і і префектом питомців. Глибоким спомином у юну душу Йосифа запала подорож до Св. Землі під проводом Слуги Божого Митрополита Андрея 1906 р. і приватна авдієнція у святого Папи Пія X-го.

1906 р. Йосиф закінчив богословські студії теж докторатом і виїхав до батьківщини, де 6-го жовтня цього ж року одержав єрейські свячення.

Його священичі праці й чернечі подвиги

Зараз після висвячення о. д-ра Йосифа іменовано містопрефектом і професором догматики в духовній семінарії в Станиславові. Питомці направду полюбили молодого о. віцеректора та захоплювалися його ясними викладами. Але на здивування всіх він 1911 року вступив на новіціят оо. Василіян, де після півроку вдягнув чернечу рясу і світське ім'я Йосиф замінив на чернече: Йосафат.

Уже в перших днях свого чернечого життя о. Йосафат заблистів небуденими чеснотами, передовсім покори й самопокоєння. Після новіціяту 1913 р. о. Йосафат склав звичайні обіти і найперше викладав богословію василіянським студентам у Лаврові, а потім проводив місії для народу, реколекції для духовенства, монахів і монахинь.

Коли ж 1914 р. вибухла перша світова війна, тоді о. Йосафат з іншими отцями пішов на скитальщину, покищо до Відня. Тодішній Апостольський Адміністратор Українців на еміграції — о. Платонід Філяс ЧСВВ завважив, що між скитальцями є чимало українських питомців. Тому при чинній допомозі о. монсіньора Стояна влаштував для них духовну семінарію в Кромержіжі на Моравії, а ректором тієї семінарії іменував у 1915 р. о. Коциловського. О. Ректор (був одночасно професором і духовником, бо духовник нездужав), скоро позискав собі серця питомців, бо виявився справжнім їх батьком. На жаль, о. Йосафат був ректором тільки один рік, бо вже в листопаді 1916 р. іменовано його єпископом старого княжого города Перемишля.

Його владичтво

Новий Владика скоро здобув собі серця своїх священників, бо найперше своєю відважною поставою добився звільнення багатьох священиків і мирян, яких австрійська влада в'язнила в Талергофі під закидом русофільства. Відтак, щоби "помагати парохіям і церквам знищеним війною" зорганізував "Єпархіяльну Поміч". А, щоб обновити духовне життя приказав своїм священикам у кожній парафії заснувати "Апостольство Молитви" та подбати, щоб вірні якнайчастіше приступали до Св. Тайн.

Коли 1 листопада 1918 р. у Львові проголошено самостійність Західньої України, а 1 листопада українська армія зайняла Перемишль, Владика Йосафат, як гарячий український патріот

відслужив торжественну Службу Божу за свій нарід. Одначе радість була коротка, бо вже 1919 р. несправедливим рішенням Ради Амбасадорів ціла Західня Україна припала Польщі. Одня із перших ударів окупаційної влади впав на українське духовенство, напр. тодішній крилошанин, а пізніший митрополит ЗСА о. д-р К. Богачевський пересидів повних шість місяців у концентраку на Домб'ю.

Владика Йосафат мужньо боронив своїх священиків перед владою та вставлявся за ними до Риму.

Коли настав зглядний мир, Владика зачав систематичну працю від канонічних візитацій. За кілька років звізитував усі важніші парохії, потішав пригноблений нарід, спомагав, чим міг, а священиків кріпив на дусі. Тоді заясніла у Владики Йосафата чеснота любови до бідних, особливо ж до сиріт.

Відтак 1921 р. Владика докінчив будову духовної семінарії, що її зачав його попередник єп. Костянтин Чехович, призначив їй нових настоятелів (ректором пізнішого єп-па Гр. Лакоту), сам склав статути семінарії, часто говорив питомцям духовні науки, а здібніших посилав заграницю. Також дбав дуже про поглиблення духовного життя своїх священиків, поручав їм щорічні реколекції і щоденні духовні вправи, як: часослов, розважання, іспит сумління і т. п. Високо цінив працю монахів у єпархії, часто відвідував василіянські манастирі (дуже любив Крехів, де перевів новіціят), дар княжий дар на будову нової василіянської церкви на Засяньї, по батьківськи опікувався домами СС. Василіянок і Служебниць та сам оснував нове жіноче Згромадження св. Йосафа. Чував над "Українським Інститутом дівчат" у Перемишлі, над гімназіями СС. Василіянок у Яворові й Дрогобичі, сам єригував понад 50 Марійських Дружин для молоді та заснував кілька сиротинців. Як поступова людина, Владика Йосафат користувався в пастирській праці модерними засобами, як: преса й католицькі організації. Видавав добре редагований тижневик: "Український Бескид", а 1931 р. заснував "Єпархіяльний Інститут Католицької Акції". Владика розбудив національну свідомість на Лемківщині, призначуючи туди священиків - патріотів, улаштовуючи там часті місії та відвідуючи особисто Лемківщину.

Єпископська катедра в Перемишлі

Його страждання і смерть

Єп. Йосафат багато натерпівся в своєму житті: два рази грозила йому смерть, раз перейшов тиф, потім туберкульозу, а 1939 р. мусів піддатися операції щоки. Ще більші душевні страждання перетерпів він за першої большевицької окупації в 1939-41 р. Тоді з подиву гідною терпеливістю переносив він убожество, впокорення, конфіскату духовної семінарії, усунення релігії зо шкіл і т. п. Але справжня Голгофта зачалася 1945 року, коли большевики вивезли всіх наших Владик та насильно зліквідували нашу Церкву. Єп. Йосафат був тоді на польському боці. Польська комуністична влада його арештувала, але після трьох місяців випустила на волю. Він узяв ще участь у конференції польських єпископів і, немов під впливом якогось видіння, написав заяву вірности Папі та прохання далегувати його на смерть за св. Єдність. Після повороту з тієї конференції Поляки Владику арештували та передали большевикам а ці запроторили його у в'язницю в Києві, де він помер 17 листопада 1947 року.

Теперішній інтернунцій в Етіопії архиєпископ И. Мойолі мав у Римі 1953 р. знаменну доповідь сперту на листах із архіву Східньої Конгрегації про нашу переслідувану Церкву. Цю доповідь він закінчив словами, що ними й ми кінчаємо: "Минулої осени помер наш дідусь (Владика Йосафат), що мав гарну бороду та гарну палицю... *Зробив із себе цілопальну жертву.* Оплакуємо його смерть, але серед сліз потішаємося, що Бог у заміну за смерть мученика, відродить знову нашу спільноту, як це було за часів св. Йосафата."

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

СУЧАСНІ БОГОСЛОВСЬКІ РІЗНОГОЛОСИЦІ І ДОСТЕМЕННА ХРИСТОВА ВІРА

Папа Павло VI проголосив цей рік "Роком Віри", вірніше — "роком скріплення віри". Неодна глибоко-віруюча душа сьогодні побоюється, що "хрещений мир", а навіть і все людство, відвертаючись від Христової віри та відкидаючи Закон Христа, біжить чоботами-скороходами до пустині безвір'я. Це не так криза віри, як либонь криза надії, зокрема в царинах особистого й суспільного життя, у якому моральний ідеалізм вимагає чимраз більше героїзму з огляду на різні компроміси особистого й суспільного характеру, до яких примушений теперішній християнин.

Безперечно що, до деякої міри, шаліє криза в богословському світі, але богослов'я (теологія) не є тотожна з вірою, та й різнородні теології ще не творять віри.

Чи богослов'я і віра — це те саме?

Історія релігії доказує, що людина може бути знавцем богослов'я і водночас не мати віри. Недавно, ми чули або читали про живовзори такого ж жалюгідного явища, а саме про деяких славнозвісних богословів, які безприкладно та переконливо писали про традиційні правди віри, але які самі не могли спромогтися на особисту стійкість у вірі, що власне є живлом справи. І навпаки, є можливим вірити і не посідати жодного богословського знання в академічному та технічному значенні.

Наперед треба збагнути, що існує велика ріжниця між самою вірою і різними теологіями, між вірюванням і богословськими роздумуваннями. Ця ріжниця така значна, як та, що існує між самим Христом, Який є єдиним джерелом і предметом християнського віровизнання, та кожним богословом — навіть тим, який, завдяки своїм своєрідним опініям, розумуванням і розуміннам, здобув собі безліч послідовників, любителів і читачів!

Христова наука повірена Церкві

Кожний богослов є людиною, а люди багато думають, і між ними бувають різноголосиці. Богословські течії виставляють погляди, первні й висновки віри. Вони сприяють роздуманню над і про віру. Одначе, богослови не є джерелом самої віри а їхні роздумування не творять предмету віри.

Христос є Богом. Наука про Бога є одна й вона єднає. Божі об'явлення є предметом віри. Його Церква авторитетно висуває Боже об'явлення. Церква — це не форум або школа теологів і теологій, хоч вони їй допомагають у поясненні віри. Церква є тим шляхом або руслом, яким Боже об'явлення спливає в душі людей, не виключаючи проте й богословів, так, щоб віруючі могли користуватися привілеєм роздумування над самим змістом об'явлення, як це роблять самі теологи, та могли жити після того ж об'явлення всі без виїмку — і' вірні і богослови.

Тільки те, чого Церква авторитетно навчає як науку й волю Христа, тільки те може бути предметом віри. Усі теології — навіть ті, якими Церква користується офіційно — є чимсь другорядним, що може сприяти вірі, але не ототожнюватися з нею.

Навіть ті визначні богослови, які видвигались на останньому Вселенському Соборі або нещодавно на Богословському З'їзді в Торонто, підлягають людській помильності. Церква зовсім не забороняє інтересуватися тими різними богословськими течіями. Можна свобідно їх присвоювати або відкинути, але такого вибору немає відносно самої віри!

Папа Павло говорить!

Як недавно ствердив папа Павло VI, свобода, якою користується християни, має свій особливий характер. Хоч ми є свобідні — психологічно говорючи, якщо не завжди морально — віру Христову прийняти або ні, ми не свобідні відносно визначення самого змісту віри. Ми не є свобідні вибирати між правдами, як це маємо право робити, коли йдеться про різні гадки богословів. Віра бо містить у собі все-таки й беззастережне зобов'язання супроти Бога в особі Його Христа, що Його Церква достеменно *відгомонює*. Віра є суцільним відгуком, тією 'єдиною вірою', що її нам залишив Христос, а Апостоли передали. Вона може бути слабою або хибкою. Вона може бути болючою з причини своєї неясности, але вона все ж таки є тим усе-ціліим зобов'язанням, що його християнин не може виявити нікому іншому, жодній богословській гадці-опінії, жодному богословові.

У Христовій Церкві, від самих початків, завжди були різноголосиці - розбіжності у справах віри. Доказом хоч би цей уривок із послання

св. Павла до вірних у Коринті: "Благаю вас, брати, ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі ТЕ САМЕ говорили; щоб не було РОЗКОЛІВ поміж вами, але щоб були ПОЄДНАНІ в ОДНІМ РОЗУМІННІ й ув ОДНІЙ ДУМЦІ. Я бо довідався про вас, мої брати, від людей Хлоя, що між вами є СУПЕРЕЧКИ. Кажу ж про те, що кожен із вас говорить: "Я — Павлів, а я — Аполлосів, а я — Кифин, а я — Христів". Чи ж Христос РОЗДІЛИВСЯ? Хіба Павло був розп'ятий за вас? Або хіба в Павлове ім'я ви хрестилися?" (І Кор 1, 10-13).

Рік віри — рік віднови

Ця проблема водночас і стара, і нова. Такі богословські дебати-дискусії є потрібні для релігійного поступу та відновлення християнських життя, думання й вартостей. Однак основними, суттєвими, стійкими потребами, вимогами й радощами християнських віровизнання й моралі — це таки ж любляче служіння віри і беззастережне додержування недвозначного навчання Христової Церкви відносно єдиного (нерозділеного) Христа, Який віддав своє життя за нас та Якого ми прийняли через хрещення. Власне тому, що ми любимо свободу, тим більше ми й цінимо віру. Ми радо вітаємо цей "Рік Віри". Завдяки йому Свт. Отець надіється запевнити нам усе те добро, що його мали на думці Отці Собору, та скріпити те достеменне навчання Церкви, без якого всі богословські дискусії стають голословними і примхливими. Щирий богослов, який має глибоку віру, покірно передає свої богословські погляди тій вітці Церкви, яка навчає, тобто єпископам та їхньому провідникові — Папі, перш аніж їх публікувати або пускати у хрещений мир!

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ПАМ'ЯТЬ ПРАВЕДНИКА БУДЕ БЛАГОСЛОВЕННА!

ПОКІЙНИЙ о. ЄПІФАНІЙ ПАЩАК, ЧСВВ

Вже минуло пів року, як він помер. У келії, де він жив, на стіні картковий календар спинився 16 квітня 1967, дні його смерти. Коли б був іще прожив цього півроку, 29 жовтня вітали б ми його зо скінченням 50 років життя. Тяжко слабий на серце, вмер він у неділю Розслабленого вполудне, коли збирався йти правити Сл. Божу для людей зібраних у церкві Непорочного Зачаття ПДМ у Гемтремку, Мічіген.

Рік 1967-ий це дорогий рік столітнього ювілею канонізації св. свщмч. Йосафата. За вказівками Верховної Управи Отці Василіяни з місцем травнем мали розпочинати ювілейні святкування. Два тижні перед назначеним реченцем умирає нагло пок. о Єпіфаній. Він, що цілий був сповнений любови до свого Чину, до його історії, до його святих, зокрема до св. Священомученика, відійшов від нас, щоб святкувати цей ювілей у небесній прославі св. Мученика за одність св. Церкви. Його душа була як дозрілий, повний, запашний чеснотами цвіт. У житті св. Йосафата читаємо, що — коли у Вильні вмирав перший монах оновлених ним василіян, перший із вихованців св. Йосафата, то сподобився він видіння св. о. нашого Василія, котрий передавав його душу Богові, як "першу квітку відновленого мого городу". Смерть о. Єпіфанія була правдивим початком ювілею св. Йосафата. Святий прийшов по своє і забрав його до себе! Що Чин мав найкращого, зложив у стіп Святого в ювілейному дарі!

Вістку про смерть о. Єпіфанія дістав я ранком наступного дня по його смерті, коли був на місії в Монтреалі (Роземонт). Збирався я тоді до Сл. Божої, то й рішився празити її за Покійного. Але мені не давали спокою думки: чи правити за його душу, про яку я був переконаний, що вона вже напевне спочиває "со Святими", — а чи за його прославлення Богом, як узору чесноти для нашого наслідування, — чи молитися за його рідних, які дуже його любили, щоб легко перенесли удар великої втрати? Тоді також прийшло мені на думку, що конечно треба буде ще за свіжої пам'яті моєї та всіх, хто його знав і схоче подати свої спомини про нього, списати його життєпис, накреслити вірно його духовний образ на славу Бога й на добро побожних душ.

Перший раз я стрінув Покійного 1947 р. в манастирі св. Йосафата у Гленкові (Лонг Айленд). Того року переводив генеральну візитацію наших осідків в Канаді й Америці тодішній Ген. Вікарій Чину, Впрп. о. Гліб Кінах, ЧСВВ. Коли він приїхав до манастиря в Гленкові, у якому були тоді приміщені наші студенти філософії й теології, побачив, що для них треба відповідного ігумена-настоятеля. Пригадав тоді собі, що в далекій Канаді, двісті п'ятдесят миль на північ. схід від Едмонтону, в містечку Гленден є місіонар-парохом о. Єпіфаній. Зустрівши його, приглянувшись його праці й побожності, розмовляючи з ним сам-на-сам довгими годинами, о. Візитатор набрав великої ціни для молодого, ревного й чесновитого священика-монаха. Тому й завізвав його на уряд настоятеля гленківського манастиря. Для декого здавалось оте рішення трохи поспішним, бо ж о. Єпіфаній був священиком щойно чотири роки. Але життя виправдало рішення о. Візитатора. Молоді студенти і професори дістали в особі о. Єпіфанія настоятеля сповненого любови до своїх монахів; девізою його заряду була любов і власний будуючий приклад монашого праведного життя. Коли ж рік пізніше, по створенні осібної Американської Провінції Чину, треба було нового й знаменитого ігумена для манастиря св. Юра в місті Нью-Йорку при сьомій вулиці, настоятелі призначили на цей відповідальний і тяжкий уряд о. Єпіфанія. Він і тут виправдав усі очікування й надії своїх настоятелів. Рядив він дальше любов'ю та власним прикладом. Ще нині отці, що перебували тоді у згаданім манастирі, згадують ті роки, як найщасливіші роки свого монашого життя Від настоятеля цілий манастир набирав настрою родинного дому, де всім було любо перебувати й працювати. Молоді священики діставали батьківський провід і пораду, старші ж пошану й опіку, потрібну для їх віку. Не диво, що й люди відчували благодатні наслідки отого щастя василіянської родини посеред них. Церква була наповнена вірними, — отці своїми проповідями, сповідями, працею в парохіяльнім уряді притягали їх навіть з-поза Нью-Йорку. Найбільш притягаючим для всіх був сам о. Єпіфаній. Не лише монахи й монахині-василіянки щедро користали з його проводу, але й ціла велика парохія, особливо ж старенькі, хворі та вкінці діти, і в парохіяльній школі, і ті, що до неї могли вчащати.

Владика Ніл у сослуженні духовенства віддає останню прислугу о. Є. Пащакові на мондерському кладовищі

Апостольська метода праці о. Єпіфанія полягала в молитві та в любові до людських душ. Його приватна молитва, довга й щира, — його праведні відправи богослужень були для всіх і прикладом і притягаючою силою. Лучі відчували в ньому вірного й правдивого Христового священика. До нього поиходяли вони не лише по духовну пораду, але також у своїх матеріяльних клопотах. Він завжди й усім готов був допомагати. Кожного зустрічав милим усміхом, щирими словами і здавалося, що в дану хвилину для отця не існував ніхто й ніщо на світі, лиш ота потребуюча поради чи помочі людина. Він не вмів нікого відсунути, позбутись кількома словами. Вислухував, співчував, діяв.

Зокрема любувалися вірні його проповідями. Були вони не високолетні, але приступні для кожної людини; зате віяло з них тепло серця й щире переконання, що полонювало душі. Коли з 1949 роком почали приїздити з Европи наші люди-скитальці, він вистарався собі право зустрічати їх у Нью-Йоркській пристані та подавати першу помічну руку. В парохіяльним уряді він отворив відділ виготовлення т. зв. "ашурансів", якими ново-приїжді старалися стягнути решту своїх кревних і знайомих з Европи. Виготовлено понад 14 соток таких ашурансів; понад 14 соток родин спроваджено завдяки отій самаританській помочі.

Найбільшою любов'ю о. Єпіфаній огортав бідних приїздаючих дітей, особливо сиріток. Він зо сльозами в очах оповів нам одного дня таке. Приїхав до пристані корабель із воєнними сиротами. Він пішов вишукувати українських сиріток. Мав уже намічені для них приміщення. А була там між тими сиріткими одна дуже маленька дівчинка. Коли отець клопотався з дітьми та роздавав усім цукорки, завважив що та маленька плаче. Він зараз прихилився до неї й почав потішати та розпитувати, чому плаче, чого їй бракує. Сиротка крізь сльози сказала несміло: "Візьміть мене на ручки!" Без надуми Отець на очах урядників обіймив дитину, приголубив та взяв на свої руки і так ходив з нею по пристані, доки не закінчив висилки дітей до призначених місць.

Після парохування у св. Юрі, він був парохом на Бронксі, опісля перенесено його до полудневого Едмонтону, потім до Чікаго (св. Николая), вкінці до Торонта (парохія св. Василія Великого). Всюди він парохував своїми випробуваними методами.

1957 року в Торонті він дістав перший удар серця. Мимо того ще тяжко працював у парохії 3 роки, а коли недуга серця зможлася, перенесено його до матірного манастиря в Мондері, де був заступником о. ігумена, і помічником учителя новиків та духовним опікуном мондерського сиротинця. І тут найбільше виявилася його любов до дитини-сироти, про яку треба буде писати величезний розділ книги його життя.

При тім усім він був свідомий, що дні його життя пораховані; жив неначе позиченими силами, але не переставав любити й жертвувати останки своїх сил. З того часу й остались записки його молитов, якими жила його праведна душа. — Незрівняна його молитва про любов до Бога та про божественну мудрість! Гарячі його молитви до Пресолодкого Серця Христа Чоловіколюбця, — глибокі молитви до Святого Духа, — найніжніші моління до Пресв. і Пренепорочної Діви Марії.

У його часослові (священичий молитовник) стояла закладка з такими кличами, писаними його рукою: "Жити це *любити*, а любити це *молитись!*" Маю надію, що колись ті молитви ми видрукуємо для користи всіх у задуманій книжечці про нашого доброго Покійного. А всіх із читачів, хто пам'ятає зо своїх зустрічей з о. Єпіфанієм щось гарного й будуючого, прошу помогти мені добре її написати та прислати до Редакції хочби лише кілька слів про це до використання. Рівночасно раджу читачам користати з заступництва Покійного перед Богом і Преч. Дівою Марією та через нього просити собі потрібних ласк. Бо він *помагає* тим, хто кличе його посередництва.

Ось недавно я дістав листа, в якому одна особа просить мене помістити в СВІТЛІ прилюдну подяку в її імені о. Єпіфанієві за поміч в іспитах. У листі з 21-го вересня ц. р. вона пише: "Я просила його (о. Єпіф.) благословити мої студії, бо я два роки не була в школі, а предмети були тяжкі. Я обіцяла йому, що коли перейду, то подам у СВІТЛІ подяку й ось тепер я осягнула оцінку 88. Всі мої подяки йдуть до нього!" — Мушу сказати, що і я сам недавно зазнав великої помочі від пох. о. Єпіфанія. Тому хочу від себе зложити йому таку саму прилюдну подяку. Сталося таке, що після кількох років досить доброго стану мого серця, на яке я хворів десять літ тому, цього літа воно почало мені докучати, а при кінці серпня збунтувалось і хоч я три тижні був під опікою доброго лікаря, не хотіло вернутися до звичайного ритму, а було раз скоріше, раз дуже повільно, а то й пропускало декілька ударів. У такім стані людина стає нервова, бо нема певности, чи серце знову пічне свою працю, чи вже не пічне. Лікар не знав спочатку, що робити. Тоді я просив о. Єпіфанія допомогти мені і його знимкою (на образку з його похорону) хрестив нераз лівий свій бік. Між записками Покійного я знайшов прегарну молитву, яку він собі зложив у своїй серцевій недузі. Вона дуже для мене надавалась.

"Господи, успокій мене!

Впорядкуй удари мого серця, успокоюючи мій ум. Серед денного й нічного несупокою дай мені мир вічних гір. Прорви напруження моїх нервів... дай мені знов зазнати відсвіжуючої сили доброго сну. Навчи мене відпочивати короткими мінутами перерви в праці. Навчи мене любити людей і цінити їх, бути вдячним кожному, хто мені помагає, хто мене потішає... Успокій моє серце, Господи, і дай мені ще жити для Тебе і для ближніх!"

Після різних спроб Господь подав укінці добру думку лікареві і він приписав мені якесь лікарство, що відразу почало нормувати биття серця. Потіха, спокій повернулися до мене! Бо ж я боявся, що моє серце не поверне вже до нормального руху. Нехай же буде вдяка за це Пресв. Серцю Христовому й Преч. Діві Марії, що через молитви доброго о. Єпіфанія подали мені таку велику ласку! І це мене ще більше зобов'язує дотримати постанову й написати для наших побожних людей історію життя праведного нашого покійного отця Єпіфанія Пащака!

АРХИЄПИСКОП ПРОТИ СТЕРИЛІЗАЦІЇ МУЖЧИН

"Ніякий уряд у світі не має права визначати своїм громадянам числа дітей" — сказав кардинал Грасіяс, архиєпископ Бомбею, Індія, виступаючи проти заповіданого урядом проекту про стерилізацію батьків родин, які мають уже троє або більше дітей. Індійські державні чинники думають, що стерилізацією батьків родини, зменшуючи в цей спосіб приріст населення, зможуть розв'язати проблему великої нужди та частих голодів ув Індії. Та незгідне воно з Божим законом і людською гідністю, яку цим способом прирівнюється до звірини. Зовсім таке саме робили гітлерівці, то й дуже дивно, що пускаються на таке соціял-демократи в Індіях.

ДНІ СВЯТ НЕ Є ДНЯМИ П'ЯНСТВА

У порозумінні з Апостольським Престолом католицька єрархія Колюмбії звернулася до уряду, щоб знести 7 церковних свят, якщо держава знову зі свого боку погодиться знести 7 національних днів від праці. Єпископат заявив, що така пропозиція виринає на основі докладних студій із душпастирського та господарського боку. Фактові, що народ потребує днів відпочинку та розваги, протиставиться реальність, що народ не вміє їх використати, бо святочні дні стали не днями свят, але "днями п'янства".

о. Т. Олійник, ЧСВВ

УСТАНОВА ПОСТІЙНОГО ДИЯКОНСТВА

Усім відомо, що кожний християнин зобов'язаний поширювати Царство Боже на землі, жертвувати себе в приємну жертву Богові, вістити хвалу Бога, який покликав собі нас і призначив для добрих діл, та давати свідчення про воскреслого Христа. Цей обов'язок випливає зі Св. Тайни Хрещення, а головно зі Св. Миропомазання, яке витискає на християнинові знам'я Христового борця.

Проте, деяких кличе Бог іще в окремішній спосіб, а саме присвятитися на службу Богові словом, ділом і молитвою, — дбати про Царство Боже. Такі покликані і вибрані, і поставлені, віддають себе повнотою для Церкви і народу через Св. Тайну Священства.

Тайна Священства включає три ступні: дияконство, священство і єпископство.

У діяннях Святих Апостолів читаємо, що тоді, коли Церква дуже була зросла і самі апостоли вже не могли всьому зарадити, настановили дияконів із метою краще обслуговувати вірних у різних потребах, допомагати священикам у священодіях та уділювати Святі Тайни (Ді. 6, 1-6).

У Східній Церкві, зокрема ж у Православній, збережено постійне дияконство і досі, — так що при церквах, крім священика, буває й сталий диякон. У нашій Українській Католицькій Церкві, за латинськими зразками, залишено поставляти постійних дияконів. Їх роботу в деякій мірі виконували дяки або ревнителі.

Ватиканський Собор II (у Декреті про Східні Церкви ч. 17) доручає, щоб у Східніх Церквах відновити установу постійного дияконства.

Тож у днях 12-13 липня ц. р. наші оо. пушпастирі, зібрані на Соборчику в Прудентополі, обговорювали під проводом Владики Йосифа Мартинця справу відновлення постійного дияконства в нашім Українськім Екзархаті в Бразилії. Сказано, що в наших умовинах можна і треба відновити сталий Чин дияконства; бо сьогодні треба дияконів для нашої Церкви, зокрема там, де немає подостатком священиків. Крім того, завданням диякона є бути вузлом єдности між мирянами та єрархією.

Тому вибрано окрему комісію, щоб розглянула й пристосувала до вимог нашого Екзархату загальні дані про дияконство.

Як довідуємося з канадської преси, то наші Владики в Канаді вже проголосили офіційне рішення про справу постійного дияконату.

Дияконські завдання:

За словами Ватиканського Собору "на нижчому ступені єрархії знаходяться *диякони*, на яких покладаються руки не на священство, але *на службу*. Бо, скріплені ласкою Св. Тайни, *служать вони народові Божому службою Літургії, слова і любови*, у спільноті з єпископом та його духовенством. До диякона належить, як йому буде доручено це від влади, торжественно хреститн, зберігати й роздаровати Св. Євхаристію, ім'ям Церкви бути присутним при Св. Тайні Подружжя та благословити подругів, подавати вмираючим останнє Св. Причастя, читати вірним Св. Письмо, навчати та напоминати народ, проводити вірним у богопочитанні й молитві, уділяти благословення, проводити поминки й похорони. Посвячені обов'язкам любови і правління, нехай пам'ятають дияконі на пересторогу св. Полікарпа: "Милосердні, пильні, живучі по Господній правді, що став слугою всіх." (Конституція про Церкву, ч. 29).

Отже найважливіші дияконські чинності можна зібрати до трьох груп: літургійні, освітні та добродійні.

Літургійна діяльність дияконів:

На Службі Божій участь диякона чимало звеличує й доповнює Св. Літургію, бо диякон на Св. Літургії посередничить дуже стисло між народом і священиком та і свої чинності відбуває в більшості між народом перед іконостасом.

У відсутності священика диякон може відправляти: вечірню, утреню, обідницю, молебні, акафісти, парастас, похорон. У Страсний Тиждень може сам відслужити Страсті, заложення плащаниці, тощо. На закінчення єктеній замість возгласу, виголошує: "Молитвами святих Отець наших, Господи Ісусе Христе, Боже наш, помилуй нас".

Може проповідувати слово Боже та прилюдно навчати про правди віри і про християнські обичаї.

Може виконувати, в разі потреби, такі священні функції, що є Св. Тайнами або з них випливають: хрестити, роздавати Св. Причастя, хворих по домах причащати та благословити подружжя. Може уділювати різні благословення: посвячувати доми, зілля, овочі, паски, ікони, тощо.

Освітня діяльність:

Добре підготовані дияконн можуть багато і то дуже спричинитися до освіти та релігійного й національного освідомлення народу.

Мавши життєвий досвід, потраплять корисно навчати катехизму та давати, зокрема старшим, здорові християнські засади. Крім того, зможуть мати нагляд над загальною працею катехизації, зосібна молоді.

Могтимуть підтримувати та виробляти здоровий світогляд між людьми та освідомлювати збайдужілих і відчужених християн.

Займатися підготовкою св. місій, підтримувати і плекати священичі покликання серед нашої молоді та навчати по семінаріях.

Відвідувати й оживляти різні релігійні товариства та допомагати у створюванню нових.

Давати курси рідної мови, культури, звичаїв та наглядати над зберіганням наших вікових передань і надбань.

Добродійна діяльність:

Диякони мають широке поле суспільної й харитативної праці. Могтимуть завідувати добродійними установами й організаціями (навідування хворих, підшукування праці, приюти для старших чи сиріт, гостинці для шкільної молоді чи для робітників, угощати подорожніх, допомагати потребуючим, підбадьорювати їх чи їм допомагати.

Крім того, могтимуть завідувати єпископськими та парохіяльними канцеляріями.

Вибір кандидатів:

Згадуючи про дияконський чин, св. Павло говорить: "Диякони — так само треба, щоб були поважні, не двоязичні, вина багато не вживали, не були віддані брудному зиску; щоб тайну віри берегли в чистім сумлінні. Але й таких *спочатку слід поставити на пробу*, а потім нехай служать, якщо будуть бездоганні. Жінки (їхні) також нехай будуть поважні, не-обмовливі, тверезі, вірні в усьому. Диякони, нехай будуть жонаті тільки раз, добре правлять дітьми і власним домом, бо ті, що виконують гаразд свої обов'язки, здобувають собі почесний ступінь і всяку сміливість у вірі в Христа Ісуса." (І. Тим. 3, 8-13).

Тому треба перш усього конче освідомити самих вірних про важливість, завдання і потребу дияконів у сучасних часах.

А перших дияконів потрібно добре підібрати. Цей вибір кандидатів найкраще зроблять самі таки оо. душпастирі, які докладно знають своїх вірних.

Вимоги щодо кандидатів:

1) Мужчина бодай 30-літній. 2) Одружений бодай 7 років тому. 3) Який задовільно вив'язується зі своїх родинних і громадянських завдань. 4) Людина впливова, здатна рядити іншими. 5) Економічно добре забезпечений. 6) Відповідно освічений і культурний. 7) Доброго здоров'я і умово зрівноважений. 8) Доброї вдачі, здорового глузду. 9) Який дав докази душпастирської ревности і запопадливий. 10) Відданий Церкві, любить свою Церкву й поважає обряд. 11) Побожний і щиро релігійний та згідливий. 12) Жінкан його чесна, побожна й людяна, а діти чемні та слухняні.

Вишкіл дияконів:

Не зможуть диякони задовільно вив'язатися зі своїх великих завдань без належної підготовки. Воно конечне буде перейти їм відповідний вишкіл теоретичний і практичний. Головно мусітимуть задовільно визнаватися на біблії, здобути собі мінімальне знання духовної богословії та душпастирської тактики. Про вишкіл кандидатів подбає сам Владика. Не лише сам диякон має бути свідомо віруючий, але його дружина й діти повинні мати Божого духа та живу віру.

Крім богословського вишколу мусить володіти бодай двома мовами, зосібна рідною, також мусить знати історію культури народів серед яких живе, бодай задовільно.

НОВИЙ ПОГЛЯД НА ЛЮТРА

Досі, коли з католицького боку говорено про Мартина Лютра — одного з творців протестантизму, завжди добачувано тільки від'ємні його сторінки, як теж засуджувано його діяльність. Починаючи від Соборових днів, справа дещо міняється, коли мова про підхід до особи та діяльности Лютра, бо починають теж добачувати позитивні його сторінки, як це недавно заявив о. А. Трапе — генеральний настоятель Августинського Чину, якого членом був Лютер. До таких позитивних сторінок Лютра належить передовсім те, що він: зблизив Літургію до народу, літургійний спів зробив народнім, дав народові переклад Св. Письма в народній мові, щоб кожний міг сам читати та розуміти, як теж виявив велику набожність до Божої Матері.

КОНЕЧНІСТЬ РЕКОЛЕКЦІЙНОЇ РЕФОРМИ

Відомий німецький єзуіт о. Фрідріх Вульф подав свої критичні міркування щодо реколекцій і їх применення сьогодні. У своїй статті "Реколекції в зміненому світі" між іншим завважує, — як це показує практика, — що реколекції зразку св. Ігнатія не мають впливу на віруючих християн, мирян і священиків. "Духовні вправи" св. Ігнатія, на гадку о. Вульфа, мусять бути під багатьма оглядами перероблені та пристосовані до нашого часу, тобто до досвіду та уявлення людини наших днів.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

1867 — 100 - РІЧЧЯ — 1967 КАНАДИ

о. Євген Білик, ЧСВВ

ІЗ МИНУЛОГО КАНАДИ

1497 — Іван Кабот відкрив східне побережжя Північної Америки.

1534 — Жак Картіє виставив перший хрест на канадійській землі в Гаспе.

1592 — Відкрито Жуан де Фука Стрейтс між Островом Ванкувер і континентом.

1608 — Самуіл Шамплейн основував місто Квебек. У Порт Роаль (Нова Шкотія) збудовано першу в Канаді католицьку церкву.

1610 — Генрі Годсон відкрив Гадсон Бей, заплив туди з півночі.

1616 — Основано перші школи в Тадусак і Трі Риверс над рікою св. Лаврентія.

1617 — Перша родина Геберт переселюється із Франції до Квебеку.

1621 — Видано перші закони відносно реєстрування народин, подруж та смертей.

1622 — Ніколет прослідив Великі Озера, які відкрив Брюле.

1623 — Британці заложили свій перший осідок у Новій Шкотії.

Забудування Федерального Парламенту Канади в Оттаві

1635 — У Квебеку засновано першу вищу школу — колегію.

1638 — Зареєстровано перший зойлетрус у Канаді дня 11 червня.

1641 — Біле населення Нової Шкотії мало 240 душ.

1642 — Основано Віль Марі (нинішній Монтреаль).

1663 — Отворено перші суди в Канаді.

1666 — Перший перепис населення в Канаді нарахував 3,215 душ.

1668 — Місіонер Маркет основав місію в Су Сент Марі.

1670 — Заложено торговельну спілку — Годсон Бей Компені.

1679 — Перший збудований у Канаді корабель Ле Гріфон переплив Великі Озера.

1681 — Населення Канади мало 9,677 душ.

1686 — Видано перші паперові гроші, т. зв. "кард моні".

1721 — Половина міста Монтреалю згоріла. Населення Канади нараховано 25,923 душ. Отворено першу поштову комунікацію між Монтреалем і Квебеком.

1733 — Ля Верендрій відкрив озеро Вінніпег.

1734 — Промощено першу дорогу — шлях між Монтреалем і Квебеком.

1737 — Почали виторлювати руду заліза при ріці Ст. Моріс.

1743 — Ля Верендрій дійшов до Скалистих Гір.

1749 — Британці привезли 2,544 переселенців та оснували місто Галіфакс. — Збудовано Форт Руіл на місці нинішнього Торонта.

1752 — Поява першого в Канаді часопису в Галіфаксі — "Таєт".

1754 — Населення Канади виносило 55,000 душ.

1755 — Встановлено перший поштовий зв'язок між Галіфаксом і Британією.

1759 — Британський генерал Вулф побив французькі війська на Площах Авраама біля Квебеку. Квебек піддався Британцям.

1760 — Місто Монтреаль піддалося Британцям.

1763 — Франція зреклася всіх своїх посілостей і прав до Канади в користь Британії підписавши Паризький Акт.

1764 — Уведено перший цивільний уряд у Новій Шкотії, яка мала 13,000 людности.

1765 — Видруковано першу в Канаді книжечку — катехизм — у французькій мові. Населення Канади було — 69,810.

1770-72 — Гірнс досліджує Грейт Слейв і Грейт Бир озера в північно-західній Канаді.

1775 — Американські війська напали на Канаду і зайняли Монтреаль. Канада перемогла американські війська біля Квебеку та прогнала їх із Канади.

1780 — Почали заселювати остров Ванкувер.

1791 — Ухвалою Квебек Акту розділено Канаду на дві частині — горішню і Долішню Канаду (англійську і французьку).

1792 — В обох провінціях Канади відбулися перші вибори і перші засідання легіслятур.

1793 — А. Мекензі переправився через Скалисті Гори до Тихого Океану. Основано місто Йорк — нинішнє Торонто. Заборонено привозити в Горішню Канаду невільників.

1795 — Еспанія зреклася своїх прав на західньому побережжю Канади в користь Британії.

РАБІН КРИТИКУЄ ІЗРАЇЛЬСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО

Ізраїльський рабін Бен Хорім гостро скритикував ув одному з часописів обставини, які панують в ізраїльському міністерстві релігійних культів. На його гадку, в тому міністерстві повинні бути християнський і мусулманський департаменти, які очолювали б фахові люди. За словами рабіна обсада згаданого міністерства є доменою ортодоксальних юдаїстів, що не є відповідним для внормування міжконфесійного співжиття.

НАПЕРЕД "ДАХ НАД ГОЛОВОЮ" БІДНИМ, А ПОТІМ КАТЕДРА

Заки почнеться будувати катедра в Авеллянеда, Аргентина, мусять наперед зникнути нужденні дільниці міста. — Таке заявив місцевий єпископ Єронім Подеста в телевізійному інтерв'ю. Єпископ резидує в цьому дуже зіндустріялізованому місті, яке за останніх 15 років зросло населенням удвоє. Хоч одним із найбільших бажань єпископа є мати гідну нову катедру, яка відповідала б динаміці міста, — сказав єпископ Подеста, — однак він не важився б видати на це великих мільйонів пезів, як довго ще багато-багато родин не має даху над головою.

СОЦІЯЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СВЯЩЕНИКІВ УВ ЕСПАНІЇ

Останніми часами в Еспанії працювала спеціяльна комісія, якої завданням було приготовити проект соціяльного забезпечення священиків, коли вони неспосібні працювати через старший вік, слабість чи який випадок. Фінансування священичих пенсій для них має перебрати на себе духовенство, єпархії та уряд. Можливо, що теж і наші єпархії займуться колись тією справою, щоб наші священики в старшому віці чи в слабості не залишалися на ласку чи неласку долі, остаючи нераз без найменших засобів до життя.

ЄПИСКОПИ РОДЕЗІЇ ПРОТИ РАСОВОГО ПОДІЛУ

У спільному пастирському посланні, яке прочитано в усій Родезії, католицькі місцеві єпископи гостро й рішуче виступили проти законопроєкту, що його приготовив парлямент, і на основі якого буде заборонено членам одної раси купувати землю в тих дільницях, у яких живуть члени іншої раси. Єпископи зазначують, що такий підхід до справи противиться Христовому Благовістю, як теж є проти людської гідности та свободи.

о. Петро Голинський

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ – ЧОГО ВІД НЬОГО ОЧІКУЄМО?

У лютні ц. р. проголошено в нашій еміґрантській пресі маніфест про скликання Світового Конгресу Вільних Українців на місяць листопад 1967 року. Маніфест підписало представництво Пан-Американської Української Конференції під президентурою о. прел. д-ра В. Кушніра.

Завдання Конгресу сформульовано в 4-ох точках. Перші дві суто політичні, обраховані на пропаганду серед Українців: 1) "Задокументувати перед світом непохитну волю українського народу боротися за віднову своєї суверенної соборної держави. 2) Заманіфестувати солідарність української спільноти у вільному світі з визвольною боротьбою українського народу і готовість допомогти йому засобами, які є до нашого розпорядження."

Гадаю, що не треба документувати волі до боротьби, бо виглядало б, що ця боротьба мала б щойно колись прийти, тоді як вона розпочалася 1917 р., мала різні фази, була збройно-фронтова, підпільна й культурна, тривала роками та була ведена не тільки проти північного, але й проти західнього сусіда. Зате можна документувати перед чужинцями слушність цієї боротьби і прагнення українського народу до суверенности.

Третя й четверта точка програми, зґл. завдань Конгресу, є ділові та, з нашого погляду, найважніші. Бо що ж може бути важніше для нас на еміґрації, як об'єднати всі сили Українців вільного світу для тісної (не "близької", як сказано в тексті) співпрації між собою та розбудувати всі ділянки життя української спільноти?

Слушно сказано на початку маніфесту: "Ми свідомі того, що наша доля нерозривно зв'язана з долею українського народу, а духова єдність із материком — це джерело нашої духової сили, це наш моральний обов'язок". Тут не знати, чи маніфест має на думці чисто духову єдність з материком, чи більше моральну з однокровними братами, чи братньо-племінну. Мабуть не чисто духову, бо це означало б апробувати теперішню духовість в Україні, а в ній теж антицерковну й антирелігійну безбожницьку настанову. Мабуть ідеться організаторам СКВУ про племінно-братню єдність. Теж тяжко зрозуміти слова: "це наш моральний обов'язок". Обов'язок може бути тільки до якоїсь дії, а не до стану як такого. Чи йдеться про обов'язок плекання єдности через контакти з нашими людьми в УРСР, чи про що другe? Виглядає, що так.

У маніфесті підкреслюється вповні й зовсім оправдано соборність українських земель, бо надто часто приходиться нам читати у пресі великодержавних західніх народів, чи слухати в їхніх радіопередачах про заподіяну Польщі кривду через відділення від неї за роки останньої війни східніх земель, при чому ті землі називається ще сьогодні східньою територією Польщі. Західні держави включно з ЗСА по сьогодні не сказали ясно і зобов'язуюче, що ці землі належать справедливо Україні, Білорусі чи Литві.

З маніфесту виходить, що Світовий Конгрес Вільних Українців має в першу чергу і в головній мірі політично-пропаґандивну ціль. На нарадах Підготовного Комітету в Торонті у днях 6 і 7 травня, видвигнено два головні аспекти Конгресу: 1) Пригадка Великої Української Національної Революції..., яка впала жертвою червоного московського імперіялізму й 2) ця визвольна революція продовжується, доки український народ не досягне своєї справедливої мети та не заживе вільним життям у своїй власній, ні від кого незалежній, самостійній, соборній і народоправній Українській Державі. Важливим аспектом має бути теж протидія большевицькій пропаґанді з нагоди 50-річчя Жовтневої революції.

У міжчасі йде суперечка — коли не назвати це боротьбою — партійних груп щодо участи в репрезентації та впливу на хід нарад Конгресу. Багато про це пишеться в пресі. Ясно, що на Конгресі повинні бути заступлені всі партійні й світоглядові українські групи вільного світу, бо інакше воно викличе згіршення серед українських мас і значно послабить успіх наміченої української маніфестації перед чужинцями. І це тим більше, що маніфестацію перед світом усі групи вважають за найважнішу ціль Конґресу.

Чи справді маніфестація перед чужинецьким світом наших незалежницьких і соборницьких державних стремлінь має бути головною ціллю СКВУ? Гадаю, що далеко ні! Це без сумніву важне й потрібне, але воно не є перше й найважніше. СКВУ має в першу чергу заманіфестувати силу серцем і духом об'єднаного українства у вільному світі з підкресленням того, що нас єднає з братами на Рідній Землі, а відкиненням того, що нас роз'єднує. Отже, дух єдности всієї української спільноти, це перше. Одночасно СКВУ має зміряти до того, щоб вирвати з апатії та зневіри українську еміґраційну масу, зі зневіри в яку вона останнім часом почала попадати через партійне розбиття; розбудити зацікавлення для цілости українського народу та почуття обов'язку супроти нього. Якщо Конгрес об'єднає Українців у вільному світі, то це матиме без сум-

ніву великий пропагандивний вплив теж на чужинців і радітимуть з нього наші брати в Рідному Краю. Автім, чи є щось важніше як об'єднати всі сили Українців вільного світу й розбудувати всі ділянки життя української спільноти у вільному світі? На це чекає ввесь український загал на еміграції і це становить, на нашу гадку, найважнішу, бо ділову, програму СКВУ в її 3-ій і 4-ій точках.

Поза завданням об'єднати Українців у західньому світі, СКВУ повинен з обов'язку призадуматися над тим, як припинити процес маління нашого елементу в західніх країнах. Треба актуалізувати справу виховання молодого покоління в українському національному і релігійному дусі та відповідно вплинути на українських батьків і на існуючі шкільно-виховні установи. Необхідною являється справа створення постійної установи, яка мала б це на увазі. Це життєва справа всього українства на Заході.

Є ще чимало інших важливих питань, що їх мусітиме розв'язати СКВУ. Можливо, що виринуть теж церковні справи. Гарантом належного такту й підходу до цих справ є передусім авторитетна особа президента ПАУК, о. прелата д-ра Кушніра. У засаді не належить вмішуватися у внутрішньо-церковні справи, зате можна, а може й треба буде, наприклад, просити Єрархів українських Православних Церков об'єднатися в одну УАПЦ, бо цього вимагає сама повага до релігії і Церкви перед Світовим Союзом Церков. Такі голоси можна часто почути серед самих православних Українців.

До українських католицьких Єрархів може СКВУ звернутися з проханням конечно посилати своїх кандидатів духовного стану принаймні на два роки до Папської Семінарії ім. св. Йосафата в Римі для поглиблення на тамошніх університетах богословського знання, а на Українському Католицькому Університеті для вивчення українознавчих предметів. Це для наших священиків у західньому світі річ просто необхідна. СКВУ може й повинен завізвати українських католицьких мирян до допомоги Єрархії в її об'єднуючих і релігійно-виховних зусиллях.

Джіно Джордані

ЗЛАГОДА З ІЗРАЇЛЕМ

Ось здійснюється духова і, якоюсь мірою, навіть релігійна єдність з Ізраїльтянами, яка знову ж приймає погляд святого Павла в листі до Римлян, коли то він відхиляє думку, начебто Бог мав відкинути вибраний народ. І це з того часу, коли папа Іван усунув із Св. Літургії вираз "облудні юдеї", цілковито зриваючи з усякими, навіть словними, залишками антисемітизму.

Павло VI, зустрінувши в неділю 5 січня 1964 року в Святій Землі ізраїльського президента, Цальмана Шазара, признав Жидам їхню ролю в будові Церкви:

"З цієї Землі, єдиної у світі заради величности отих подій, яких вона стала театром — сказав він — підноситься до Бога смиренна молитва за всіх людей: віруючих і невіруючих: у неї ми включимо з дорогою душею також дітей "народу Заповіту", годі ж бо нам забути отту ролю, яку вони відограли в релігійній історії людства. Ми, як прочанин миру, благаємо перш усього про злагоду між людиною і Богом, а й про ту глибоку й щиру згоду між усіма людьми й між усіма народами. Нехай Бог вислухає нашу молитву, той Бог, який має для нас — як це вирікає Пророк — "думки миру, а не турботи."

Нехай Він зволить вилити на сучасний, лихом прибитий, світ цей незрівняний дар, що відгомоном несеться по всіх сторінках Біблії; і нам мило звести до цього наше привітання, нашу молитву й наші побажання: Шальом! Шальом! ("Мир").

Цей жест дав глузд злагоді відношення між Ізраїльтянами і християнами. Зосібна ж після останньої війни розгорнулися поміж ними початкові стрічі, а й інструкції для взаємного пізнання, уважности, пошани: і це був той час, якого взаємне незнання пособляло рознузданій злочинності, що довела до вбивства шістьох мільйонів Жидів, а між ними — майже двох мільйонів дітей. Власне в Німеччині — там, де охрещені взяли участь у жахіттях расового антисемітизму — католики вже від 1946 почали видавати "Фрайбургер Рундбріф", що своїми статтями, конференціями й зустрічами ширить нове порозуміння між обома спільнотами. Щось схоже на це роблять і лютерани за допомогою "Німецького Євангельського Комітету Служіння Ізраїлеві". Такі почини розгортаються також у Голяндії, у Скандинавії, у ЗСА. У Всесвітній Раді Церков діє "Комітет для Церкви і Юдейського Народу."

Треба сказати, що шляхетний поштовх дали цьому й насильні зустрічі Жидів із християнами по тюрмах і концтаборах, де ці й ті зазнали однакового гоніння від нацистів. Вони бо зрозуміли оте Ніцшове утотожнення між обома релігіями, тією як бо й цією він погорджував, як ворогами "надлюдини", а тією "надлюдиною" були: Гітлер, Гімлер, Айхман.

***

Уже й перед виникненням війни — в підсонні расизму — краса віри й діл християнства в Церкві, а чи й на її порозі, вдаряли уми таких визначних Жидів як: Бергзон, Верфель, Цоллі, Едіт Штайн, Мак Жакоб...

Бергзон у своєму заповіданні написав: "Мої думки несуть мене щораз то більш у бік католицтва, в якому я добачаю досконале звершення жидівства..."

Сестра Тереза Рената — яка склала життєпис Едіт Штайн, убитої в Авшвіці, тому що була Жидівкою — написала таке: "Едіт Штайн є тим першим свідком Ізраїля, який здійснив злуку терпінь свого народу з Христовою жертвою на хресті..."

Якщо в нашому віці виникла ота злочинна хвороба, яку називаємо расизмом, і якщо в середньовіччі доктринальна й економічна діялектика в геттах відокремила Жидів від християн, то одночасно далекоглядні уми багато разів шукали згоди. Зближення Жидів із християнами почало відповідати наближенню християн до Жидів: оте наближення нещодавно мало подвижників такого розміру як Блюа, Кльодель, Марітен і Белльок...

Якщо оте зближення, що виступало проти довговікової традиції, пришвидчилося в періоді модерного расизму, то слід приписати його власне отій настанові спротиву євангельської любови ідеологічній ненависті.

***

А протилежним доказом є драматичний твір Німця Рольфа Гохгута — "Вікарій", у якому кидається тінь на папу Пія XII, винуватого, мовляв, у тому, що усно не вирік осудження антисемітизму. Пій XII дав щось більше за промову. Промова була б гарним ораторським твором, та це було б викликало ще більшу різню: кривавий доказ на це був тоді, коли Ватиканське Радіо кинуло перше осудження вбивств у варшавському гетті; вислід був такий, що власне Поляки почали благати припинити оті пересилання. Для Пія XII більшу ціну мало життя одного Жидика, ніж промова з проповідниці. А що він був найперше папою, значить батьком, і щойно згодом промовцем, то він давав захист і безпеку юрмі загрожених Жидів; і вдячність авторитетних жидівських чинників — вони бо лише компетентні в цій ділянці — ясно й голосно про це казала, як тільки закінчилася війна.

На цю тему ще й інші ваговиті свідчення подає книжка ізраїльського дипломата, Пінхаса Е. Ляпіде, яка нещодавно вийшла французькою мовою: "Рим і Жиди". Вона документами потверджує оту загальну, сміливу й безперервну діяльність Церкви, щоб — із доручення Пія XII, під час війни — по всьому світі давати Жидам захист. Поміж багатьма свідченнями вона згадує також і про великого данського рабіна, Маркуса Мельхіора, який сказав: "Якщо Папа був би промовив, то Гітлер, без сумніву, був би змасакрував більше як шість мільйонів Жидів і, може, сто тисяч католиків."

Авже ж правда, поміж великими заслугами Пія XII, великого промовця, є й ота, що він мовчав.

(Далі буде)

ВЖЕ Є У ПРОДАЖУ

КАЛЕНДАР

СВІТЛА

на 1968 рік

Друкований на гарному книжковому папері, має 208 сторінок друку та багато ілюстрацій - образків.

Зміст календаря присвячений головно

ВИКЛАДОВІ ХРИСТИЯНСЬКОЇ НАУКИ

в світлі Ватиканського Собору

та

ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

в його боротьбі за незалежність.

В календарі знайдете, крім того, багато цікавих статтей, оповідань, віршів і всячини, що їх з великою приємністю прочитаєте!

Ціна одного примірника $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 75 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників платить по 70 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Д-р Михайло Рослик

МОЯ КОРОТКА АВТОБІОГРАФІЯ

(Продовження)

По трьох місяцях практики в канцелярії д-ра О. Юрчинського, який насправді помічника в своїй канцелярії не потребував і прийняв був мене лише тимчасово, щоб уможливити мені підшукати собі іншу канцелярію та дістатися на список кандидатів адвокатури, я переїхав у жовтні 1924 року на дальшу практику до Надвірної, до канцелярії д-ра Михайла Луцького. У Надвірній я практикував найперше три місяці в канцелярії названого адвоката, опісля в канцелярії адв. д-ра Валеріяна Ваняха також три місяці. За той час я зностифікував свої державні іспити, але ригорозів не міг нострифікувати, бо міністерство освіти у Варшаві відмовило мені їх нострифікації. Іспити я нострифікував на університеті в Кракові і ригорози хотів там нострифікувати. Ця відмова скомплікувала мою справу, бо без нострифікації доктурату, я справді міг правно дальше практикувати і моя практика була вже вся важна, але я не міг здавати адвокатського іспиту та бути самостійним адвокатом, бо адвокатська ординація жадала доктурату з польського університету. Тому, що я міг одначе без нострифікації празького докторського диплому виконувати працю повноправного судді, то я післав до президента Львівського Апеляційного Суду, Адольфа Червінського, який, як син українського греко-католицького священика, походив з українського роду, хоч був уже спольщений і вважав себе "генте рутенус, націоне польонус", внесення з проханням прийняти мене на службу до судівництва. У міжчасі я в липні 1925 року повернувся на постійне до Чорткова, де дістав працю в канцелярії вихрещеного Жида, адв. д-ра Якова Граніцького, який колись звався Яків Гольдберг.

Восени 1925 року я одружився з донькою довголітнього професора чортківської чоловічої Вчительської Семінарії, який нераз виконував обов'язки управителя тієї ж семінарії і був довший час також директором приватної української гімназії Рідної Школи, Дмитра Пігута, Оленою і постановив залишитися вже на постійне в Чорткові. Та, на жаль, я не знав, що буде дальше зі мною, зокрема ж яка доля стріне моє прохання у Львівському Апеляційному Суді. Коли довгі місяці я не діставав зі Львова жадної відпозіді, я поїхав особисто до през. А. Червінського і зголосився на авдієнцію в нього. Вислухавши мене він отверто заявив мені, що, на основі опінії адміністраційних і поліційних чинників у Чорткові, я не можу рахувати на прийняття мене до державної служби в польському судівництві та що він це мені отверто говорить, щоб я себе непотрібно не обманював. Я подякував йому за отвертість, забрав від нього своє подання та, занепокоєний за свою дальшу празничу карієру, повернувся домів.

На моє велике щастя в першій половині 1927 року міністерство освіти видало університетам розпорядок, що можна нострифікувати заграничні правничі доктурати. Я скористав з цього і ще таки того року за двома поїздками до Кракова зностифікував найперше разом перший і третій ригорози, а опісля другий ригороз. Так остаточно став я повноправним доктором права у Польщі з правом приступити до адвокатського іспиту та бути допущеним до отворення власної адвокатської канцелярії, де лише в Галичині захочу це зробити.

По нострифікації докторського диплому я перервав практику в канцелярії д-ра Антона Горбачевського, куди перейшов був на працю з канцелярії д-ра Я. Граніцького восени 1926 року, а перейшов на безплатну піврічну практику до окружного суду в Чорткові, бо без такої судової практики я не міг здавати адвокатського іспиту. По закінченні судової практики, маючи вже достаточне число років адвокатської практики, я зголосився до адвокатського іспиту в Апеляційнім Суді у Львові та здав його там 29 червня 1929 р. Тому, що до закінчення моєї адвокатської практики мені бракував іще один рік праці в адвокатській канцелярії, то я вступив на кінцеву практику до адв. д-ра Івана Гринчишина в Чорткові. По відбутті тієї практики, в жовтні 1930 року відкрив я в Чорткові свою власну канцелярію. Так із різними труднощами й перешкодами добився я свого власного фахового варстату праці, своєї власної адвокатської канцелярії, яку провадив у Чорткові до приходу туди червоної армії, коли її сам замкнув і перейшов на працю до чортківської філії Державного Банку, де працював до 28 березня 1940 року.

У часі мого зайняття, найперше як кандидата адвокатури, опісля ж як самостійного адвоката, я ввесь час працював активно на громадянському полі, зокрема ж у Рідній Школі, кооперації і Просвіті. Від 1929 року я був без перерви аж до вибуху війни головою місцевого Кружка РШ, опісля головою Повітового Союзу Кружків Рідної Школи, а вкінці також головою Комітету рідношкільного будинку в Чорткові.

В тому часі, у 1937-1938 рр., під проводом Комітету Будови РШ Українці Чорткова й Чортківщини збудували коштом понад 300.000 золотих тодішньої твердої польської валюти величавий модерний рідношкільний будинок на приміщення місцевих приватних українських шкіл (сьомиклясової народньої школи, гімназії і загальноосвітнього ліцею) у трьох поверхах та високім підвалі, в якому, крім вигідного помешкання для терціяна школи, була велика гімнастична і театральна заля з вигідною сценою на підвищенні, де стояв також церковний вівтар за відповідною заслоною, що — по знятті тієї заслони — служив разом з усією великою залею за гімназійну каплицю; там кожної неділі й свята шкільні катехити відправляли Богослуження для всієї молоді.

Крім модерно, за всіми шкільними вимогами уряджених викладових кімнат, у будинку були просторі залі на шкільні бібліотеки й усі потрібні та шкільними законами вимагані кабінети. Це все при наявності потрібної кількости вповні високо кваліфікованих учительських сил із фаховими іспитами та доброго педагога директора гімназії й ліцею в особі проф. Омеляна Бачинського та для народньої школи в особі гімназійного вчителя Василя Барана вплинуло на те, що вже у 1938/39 шкільному році гімназія й ліцей мали разом яких триста учнів і учениць, а народня школа яких двісті учнів обидвох статей. Навіть строга та досі все дуже неприхильна польська Львівська Шкільна Кураторія мусіла змінити своє дотеперішнє несправедливе й вороже відношення до гімназії й ліцею та в тому році, без дальших закидів, признала обидвом школам право прилюдности. Народня школа користувалася вже давніше тим, прислуговичим їй, правом.

Вибудування рідношкільного будинку було справді великим моральним і матеріяльним осягом українського громадянства Чорткова та всієї Чортківщини, а причинилися до цього широкі кола українського громадянства Чортківщини під проводом Комітету Будови РШ, з яким співпрацювали всі наші чортківські національні організації та все українське населення Чортківщини, складаючи радо більші чи менші свої жертви на будову. По закінченні будови у вересні 1938 року та остаточнім обчисленні всіх коштів цієї коштовної будови, залишилося було лише 22.000 зол. довгу, які покрито позичкою з Центро-Банку у Львові та яка в короткім часі малими ратами мала бути сплачена.

Велику поміч у цьому великому ділі дав на короткий час перед початком будови зорганізований у Чорткові Повітовий Український Кооперативний Банк під проводом здібного фінансиста кооператора Олекси Косса, який за передані йому дрібні численні векслеві жертви на будову негайно виплачував Комітетові Будови готівку за ті дрібні векслі, сам опісля стягаючи гроші за ті векслі. Така процедура забезпечувала Комітетові Будови повсякчасно потрібну готівку на значні кошти будови. (Д. б.)

О. Купранець

Я ЙДУ ТУДИ

Ген-ген далеко, куди тільки оком глянеш, простягаються золотисті лани колосистої пшениці, що під тягарем буйного колосся низенько клоняться до землі, наче б хотіли віддати честь своєму Творцеві, заки стануть кормом Його сотворінь. Ледве-ледве видні здалеку незначні горбки, що сріблисто-синьою пилою врізуються в небо та гейби підпирають небесне склепіння. Довкола такий спокій, аж серце радіє, що може спокійно відпочати. Не чути нічого. Тільки легенький вітрець заносить запахом свіжости піль і пташиним ніжним співом надихує людину мріями позасвітнього щастя та пестливо заколисує до сну. В такому мрійливо-сонливому настрої свобідно й безжурно простяглись на шовковому килимі зеленої трави, м'якої та запашної, три юнаки.

— Ярку, ти своїми ідеями ще трохи і цілий перейдеш у цей нещасний атом, якщо не перестанеш над цим роздумувати... Ха-ха-ха — перлистим сміхом вибухнув добродушний Євген Чайковський.

— Коли хто був би і подумав, що з нашого Ярка станеться такий атомісг? А все те, відколи повернувся з цього "каледжу"... Мабуть його вже ніщо не цікавить...

— Ей, друже, не кажи гоп, доки не перескочив! Не знаєш ти, Євгене, всього. Саме тепер, коли я почав дещо про ці атоми студіювати, мені приходять інші думки. Починає мене цікавити інший світ...

— Ну, що ж ти годен іншого видумати — підхопив жартівливо Мирон Іванський. — Може хочеш видумати якусь нову бомбу, бо цих уже замало?

— А щоб ти знав, що це буде для вас усіх бомба! Підожди трохи! — таємничо всміхаючись, із звичайною собі грацією відповів Яр-

хо Панчук, чим справді порушив цікавість своїх друзів так, що обидва відразу сіли.

— Та що ж я буду вам розказувати, хоч ви і справжні мої приятелі. Є речі, якими ставляться других перед „доконаний факт". Пощо амазонської маси води моїх слів, коли незабаром самі побачите.

Ярко простягся ще вигідніше на траві й заплющив очі. Євген і Мирон перекинулися поглядом. Їм було цікаво знати в чому саме таємниця Ярка. Коли вони так перекидалися поглядами, Ярко з усмішкою на лиці почав говорити:

— Моя бомба напевно не буде подібна до тієї, що її тайну передав при облозі Турками Царгороду Грек, чим Турки мали влегшене здобуття. Цей Грек, бо царгородці дивилися на нього як на божевільного, одного дня й утік до Турків, передавши їм досвід довгих років праці...

— Ех, ти знов фантазуєш, Ярку, ти ж знаєш, що ми не такі вчені як ти, хоч разом і до школи ходимо! Говори радше, що ти видумав! — і обидва друзі почали засипувати Ярка різними питаннями.

— Ну, добре, скажу вам! Отже тому два тижні я говорив із нашим колишнім катехитом отцем Калинським...

— Та що ж у цьому надзвичайного! — здивовано заклякав Мирон. — Я майже що другий день говорю з ним при нашій стрічі на Сніжній вулиці.

— Бачиш, Мироне, якраз у цьому й ціла надзвичайність. Ти з ним так часто говориш, а я майже ніколи. Вчора він мене самий зачепив, бо не маю змоги з ним часто зустрічатися. Спитав мене про мої студії, здоров'я й усяке інше. Знаєте, як це звичайно водиться при таких принагідних зустрічах. У ході нашої розмови питає мене про мрії моїх дитячих літ. Зразу не знав я про що йому йде, бо ж я маз різні мрії... А він тоді питає мене: Як там, Ярку, з твоїм покликанням? Це ще більш мене здивувало, бо в першій хвилині я подумав про покликання до війська, але він відразу каже мені про покликання до священичого стану... Це була для мене справжня бомба, від якої я нараз гейби розколовся на найдрібніші атоми. Кажу йому: Отче професоре, звідки ви це вигребали? Він без найменшого збентеження каже мені, що це видно по моєму лиці, що я не на своїм властивім шляху... Цілих два тижні я почав себе направду розкладати на атоми й у висліді дійшов до висновку, що від себе не втечеш, хоч би й на Марса полетів...

— Не розумію того — перебив знову Мирон.

— Не розумієш? А ось як воно є. Коли я був іще малий, я мав завжди охоту піти вчитися на священика, але мама конче хотіла мене бачити паном доктором, хоч я сам не мав найменшої охоти йти на медицину. Тато знову радив мені йти тільки на інженера-хеміка, що мені вже скоріше підходило під смак, що я і зробив. Тих два роки, які я відбув у хемічному інституті, мені не пошкодили, хоч ви і сміється з мене, що я став атомістом. Отже, щоб ви знали, я вже більше не йду до інституту, але таки ще цієї осени йду до семінарії. Я дійшов до переконання, що інакше ціле моє життя буде змарнованим, бо не знайду вдоволення у своєму званні, хоч я став би навіть директором найбільшої в світі хемічної фабрики чи великим вкнахідником, — усе таки не буду бачити властивого глузду свого життя. — Ярко сперся на руки в глибокій застанові. — Осінню піду до семінарії. Казав мені о. Калинський, що хтось при цьому помагає й дає сили. Не буду говорити про те, бо сам не знаю як виглядає ця поміч. Піду спробувати своїх сил і переконатися, чи направду знайду там свос щастя!

— А що скажуть мама й тато, на те? — спитав Євген.

— Вони? Я маю тепер свої роки й піду за голосом своєї душі! — рішуче відповів Ярко. — Так, друзі, а тепер треба вставати, бо заки зайдемо до міста, то вже зовсім смеркке й буде роса...

— Це була для нас справжня бомба! — тоном, наче б відкрили Америку, відповіли обидва товариші Ярка.

— — — — —

Погідний недільний ранок. Євген швидко зірвався з ліжка. Ще таки в піжамі взяв до рук телефонічну слухавку, бо по кімнаті пролунав дзвінок телефону.

— Доктор Чайковський, слухаю!

— Євгене, я задзвонив до тебе, щоб ти випадково не заспав. Збирайся зараз, бо за яку годину вступлю по тебе. А то наш Ярко втішиться, коли побачить нас на своїй першій Службі Божій! Гай-гай, як то скоренько проминули роки!.. Нічого, поговоримо собі сьогодні з ним. Будь готов за яку годину.

Євген почав одягатися, щоб бути готовим на час. Коли саме витягав зі шафи капелюха, задзвонив інженер Мирон Іванський. Швидко вийшов Євген на вулицю. За декілька хвилин були вони вже в церкві родинного міста.

— "Оце сьогодні, дорогі в Христі, ви бачите перед собою нового священика — слугу Христового, який віддав усе своє життя найкращому Панові: Його праведна душа знайшла своє щастя... Почав він учитися як розкладати атоми... Від сьогодні він буде розкладати наші душі на атоми Христової науки..." — святковим і глибоко зворушливим тоном говорив сивоволосий отець Калинський до виповненої вщерть церкви.

— Правду каже, — шепотом сказав Мирон до Євгена.

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

Сузукі сів на крісло і звернув своє обличчя до лорда Гертфорда.

— Слухаю вас, милорде!

— Очевидно, дорогий мій бароне, справа, з якою звертаюся до вас, строго довірочна й після виходу з цього кіоску, ми не бачилися і нічого зі собою не говорили. Ви це дуже добре розумієте, бо живете й працюєте в цьому ж світі, що і я.

— Так! — шепнув Сузукі й хитнув головою на знак згоди.

— А торкається ця справа — продовжував лорд Гертфорд — нашої спільної тайни, навіть міг би я сказати, тайни нашої молодости, бо від цього часу минуло вже, якщо не помиляюся, більше як двадцять років!

— Про яку тайну ви думаете, милорде? — спитав спокійно Сузукі.

Гертфорд заложив руки на грудях і стишеним голосом сказав:

— Тайну нашого кохання до колишньої княгині Ганноверу, а тепер королеви Софії Дороте'ї і тайну смерти полковника гановерських військ Пилипа Христофора графа Кенігсмарк.

Сузукі не відповідав. Підніс голову, мов надслухуючи, і по хвилині шепнув:

— Чи не чуете кроків, милорде?

Гертфорд встав і навшпиньках підійшов до вікна. По хвилині, стишеним голосом спитав:

— Ви маєте ключ, бароне?

— Так, — відповів Сузукі.

— Це міська сторожа робить обхід кіосків.

Кроки загупали ближче. Гертфорд відійшов від вікна і станув біля дверей. Чути було голосну розмову й по хвилині все стихло.

— Жду вашої відповіди, дорогий бароне Сузукі! — сказав тихо Гертфорд, підходячи до свого ослінчика й сідаючи на нього.

— А чи дозволите, милорде, що замість відповіді, я поставлю вам одне питання:

— Будь ласка, слухаю!

— Ви належите до торів чи ввігів?*)

— Пане бароне, рід лордів Гертфорд працює і працюватиме до останньої краплі своєї крови для могутности й слави Об'єднаного Королівства Великої Британії. І для нашого роду байдуже, чи хтось є купцем чи архієпископом, маркізом чи промисловцем, чи належить до торів чи ввігів, чи є Гановерцем, чи Шотляндцем, — якщо він є британським патріотом, то він наш друг і приятель!

— Я й сподівався тільки такої відповіді від вас, милорде, але ще й досі не розумію, при чому тут тайна вбивства полковника графа Кенігсмарк?

— Ви ж знаєте, бароне, що розшуки в цій справі не припинилися і графиня Кенігсмарк не забула про пімсту, тим більш тепер, коли втратила всі впливи на дворі Августа II, а її політична дія обмежилася до товариського довкілля. А вона належить до тих жінок, що без двірських чи політичних інтриг не можуть жити.

— Так! — шепнув неначе до себе барон Сузукі.

— Про тайну смерти брата Аврори Кенігсмарк, крім сьогоднішнього нашого короля Юрія, знаєте тільки ви, дорогий мій бароне, і я, та ця тайна зійде з нами в могилу. Але є поважні побоювання, що учасником цієї тайни стане в цих днях, якщо вже не став, ще третій...

— Чи знаєте, милорде, хто це? — спитав спокійно Сузукі.

— Знаю, і тому саме я необхідно хотів із вами бачитися. Це майбутній гетьман України, дуже популярний тепер у дипломатичних колах, — очевидно не без впливу графині Кенігсмарк — Андрій князь Войнаровський, небіж Гетьмана Івана Мазепи, союзника Карла XII.

— Ага! — шепнув знову неначе до себе Сузукі.

— Войнаровський уже другий тиждень гостює в короля Юрія, спершу він був гостем графині Аврори на одному з її ловецьких замків і мабуть завдяки знайомству з нею, стрінувся з нашим королем. До речі, вони оба колись були сердечні друзі на котромусь з університетів, уже не пригадую, чи Ітон чи Гайдельберг. Войнаровський на яких кількаднадцять років молодший від нашого короля, але певно знаємо, що наш король дуже любить Войнаровського й завжди висловлюється про нього, як про "друга моєї молодости". Не виключене, що сьогодні Войнаровський уже знає тайну смерти брата графині Аврори, то й

*) Тори і ввіги, дві великі політичні партії, які постали в XVII ст. в Англії. Тори були консерватистами-монархістами, спиралися на багатих землевласників і вищому духовенству та спирали королівському родові Стюартів, поборюючи ввігів. Перебрали владу в Англії щойно 1784 року. Ввіги спиралися на купецькій верстві й нижчому духовенстві та сектах, поборюючи Стюартів і їхніми заходами вибрано королем Об'єднаного Королівства Великої Британії в 1714 р. гановерського князя Юрія I.

очевидно впродовж короткого часу знатиме про це графиня Аврора. А від неї простий шлях до тих, які не хочуть мати своїм володарем "гановерського зайду, який навіть по-англійськи не вміє говорити".

— Поскільки знаю, то король Юрій, незалежно від того, що справді по-англійськи не вміє, є щирим велико-британським патріотом! — докинув Сузукі.

— Ви правильно сказали, бароне, король Юрій веде Велику Британію до могутности й слави і тому ми не можемо допустити до його компромітації, зокрема ж тепер, коли він починає здійснювати великодержавницькі плани! — сказав якось твердо Гертфорд.

— Очевидно, це ваш здогад, милорде, що король Юрій відкрие Войнаровському тайну смерти полковника Кенігсмарка?

— Дорогий бароне, кожний здогад у дипломатії має якийсь відсоток правди. Чи ж треба ждати, щоб цей відсоток почав працювати в нашу некористь?

Лорд Гертфорд піднявся з ослінчика, підійшов до вікна й відчинив віконницю: на блідо-синьому небі тут і там появлялися зірки й здалеку чути було гул моря.

— Не забувайте, бароне, що спричиною тієї тайни, яка в'яже нас до смерти — говорив дальше Гертфорд, — ви мусіли покинути своє старе родове прізвище й піти на службу далекій країні Сходячого Сонця, яка, правда, віддячилася вам, може краще, як ваша батьківщина. А я мусів зійти з публичної арени і стати одним із тих невідомих, про яких ніхто й ніколи не буде знати. Але тепер на шляху до могутности моєї держави стоїть той, який може знищити мого короля. Він мусить згинути, бароне, і ви мені в цьому допоможете.

Хвилину царила тишина. По хвилині барон Сузукі спитав:

— Милорде, ви може говорили про це, чи радше може натякнули про особу Войнаровського князеві Каное?

—Ні! — заперечив лорд Гертфорд.

— На смерть Войнаровського мусить дати свій дозвіл Великий Шогун Токугава. А він цього дозволу не дасть! — сказав помалу барон Сузукі.

— А-а-а! — зчудувався лорд Гертфорд. — Розумію! То навіть і туди закинув сіті Войнаровський! Хитрун із нього! Їй Богу, добрий дипломат! У такому випадку, якщо йдеться про вас, дорогий бароне, то ви нівчому не зможете мені допомогти?!

Барон Сузукі встав із крісла, підійшов до дверей і знову вернувся до прилавка, сперся на нього і помалу відповів:

— У виконанні вашого пляну, милорде, допомогти вам не можу, але можу вам дорадити! А моя порада проста: схопити Войнаровського, коли він вертатиметься з зустрічі з королем і передати його тому, який так дуже тужить за ним: цареві Петрові... Але очевидно, схопити його не своїми руками і заки ще він зустрінеться з графинею Кенігсмарк!

— Та-а-ак! — неначе потвердив пораду барона Сузукі лорд Гертфорд, — цей плян добрий, навіть дуже добрий, бо безкровний...

— Ну, з цим я не погодився б! — засміявся барон Сузукі, — мабуть більшого різника, як цар Петро під цю пору на світі немає і я певен, що історія Московщини назве його Петром Великим, бо ж Москалі закохані в різунстві! А в цьому цар Петро таки справді "великий"! І досі неперевершений!

— І саме це мені не дуже подобається! Цар Петро є нашим ворогом, а Україна є ворогом царя Петра. Віддавати на поталу Москви одного з чільних дипломатів України, який під цю пору є ворогом нашого ворога, тобто нашим приятелем, якось воно мені не понутру...

— Безумовно, дипломатично воно не є! Ваша правда, милорде! Але часом треба захо-вати в кишеню і кодекс чести джентельмена і дипломатичну передбачливість. Стоїте, милорде, перед вибором одного коштом другого: або добра слава короля "Ди Юнайтед Кінгдом оф Грейт Бритейн" Юрія І, або князь України Андре Войнаровський.

— Ну, в цьому випадку про якийсь вибір немає мови! — шепнув неначе до себе лорд Гертфорд.

— Врешті, милорде, — говорив далі сідаючи на крісло барон Сузукі — справа усунення Войнаровського це відкрите питання. Невідомо ще сьогодні про що говорили між собою колишні друзі і чи взагалі справа смерти полковника Кенігсмарка була в їх розмовах заторкнена. А якщо навіть так, то невідомо теж у якій мірі... Знаю, що король Юрій до одвертих і щирих, чи навіть балакучих людей не належить...

— Правда! — притакнув лорд Гертфорд.

— І те відомо нам, що жінки в його житті були завжди розвагою і то тільки частинною... і ніколи пошаною не втішалися...

— І це теж правда! — притакнув знов лорд Гертфорд.

— Урешті, те ж саме говорять і про Войнаровського, якого жіноча краса зовсім не принаджує. На мою гадку, Войнаровський поїхав до короля Юрія виключно в дипломатичній справі і це буде головною темою розмови. А говорити є про що: Московія росте й раніше чи пізніше нас задавить! Войнаровський зручний, молодий дипломат, до цього ж багач, у якого гроші позичає сам Карло XII. Войнаровський щирий козацький патріот, і можна сумніватися, чи він у своїх дипломатичних розмовах із королем Юрієм повернеться до давньої історії, до речі, не дуже приємної... Логічно думаючи, Войнаровський навіть повинен не згадувати про неї, бо ж ясне, що поїхав він до короля Юрія просити помочі для своєї України, а не робити йому прикрощі спричиною давніх, уже забутих подружніх непорозумінь!

— Логічно, так повинно б бути! Тільки не забувайте, мій друже, що тут входить у гру Аврора Кенігсмарк!

— Не вірю в це, милорде, щоб цього роду дипломат, як Войнаровський, поставив вище графиню Кенігсмарк від добра своєї батьківщини! А якщо б таке сталося, то вже сьогодні такого "дипломата" треба віддати в руки царя Петра, щоб він не соромив своєї батьківщини! Очевидно, можуть зайти різні комплікації, не перечу, приготованим треба бути на кожну можливість, жде врешті на цю можливість і яхт царя Петра з його наймитами князем Долгоруким, колишнім послом у Туреччині, та "знавцем українських справ" віцеканцлером Шафіровом. Не менше жде на таку "можливість" царський резидент у Гамбурзі Бетінгер, якого жінка Матильда кожного вечора при закритих віконницях числить царське золото, що пливе з яхту Петра до кишені Бетінгера...

— Як бачу, бароне, то ви знаменито обзнайомлені з ситуацією! — якось кисло сказав Гертфорд.

— Можу вам зрадити тайну мого обзнайомлення: у нашій розвідці працює двох колишніх козацьких старшин!

— О, Мон Дієї*) — зідхнув лорд Гертфорд. — Де цих Українців немає!

— Так, вони всюди є! З них дуже добрі працівники, але для чужих. І на жаль є вони теж і на яхті царя Петра і в канцелярії Бетінгера...

— Тільки в нашій розвідці їх немає! — якось задоволено ствердив лорд Гертфорд.

— Помиляєтесь, милорде, вони є теж і у вас! — з легкою посмішкою в голосі віповів Сузукі. — Тільки ви про них не знаєте!

— Повірте мені, що не знаю!

— Очевидно, що не знаєте! І не будете знати! Бо вони є на довірочній службі Його Величества короля Об'єднаного Королівства Великої Британії. І про це теж вам слід пам'ятати, милорде, у ваших плянах!

— Про це я пам'ятаю, бароне, і не тільки пам'ятаю, але навіть і беру до уваги! — відповів поважно лорд Гертфорд.

— Ну, що ж, милорде, ніч стукає уже до вікон. Думаю, що ми обговорили все докладно й час нам розлучитися. Чи може ще є якісь сумніви у вас?

— Ох, мій добрий бароне, сумнівів у мене чимало. Та незалежно від них у мене є ще один запит до вас. Очевидно, від вас залежить, і я не думаю ніяким чином вас до цього примушувати, чи схочете ви сказати мені правду, чи ні...

— Будь ласка, милорде, говоріть! Якщо зможу, то скажу!

— Чи ви пригадуєте, в якому замку під підлогою одної з кімнат заховано трупа графа Кенігсмарк?

— Так! — відповів спокійно Сузукі.**)

— Чи це той самий ловецький замок, у якому зустрілися тепер король Юрій і Войнаровський?

— Вибачте, милорде, але я не знаю як зветься той замок, у якому зустрівся тепер король Юрій з Войнаровським...

— Його звуть дуже погано: Шлянгеншльос, Гадючий Замок.

— Це справді неприємна назва! — посміхнувся Сузукі. — Ні, милорде, можу впевнити вас, що то не є цей замок. Та ви хіба аж такі забобонні не є?

— О, я дуже забобонний! І знаєте, хто мене навчив вірити в забобони? Мій король! — відповів чомусь стишеним голосом лорд Гертфорд.

— Маймо надію, що покійний граф Кенігсмарк не викарабкається з-під підлоги й не робитиме вам прикрощів, дорогий милорде! А тепер дозвольте вас попращати! Чи може вийдемо разом?

— О, ні! — заперечив живо Гертфорд. — Не треба, щоб нас хтось бачив разом. Я вийду скоріше, бо ж ви маєте ключ?

— Так! І добродій Шустер уже напевно нетерпеливиться! До побачення, милорде! А коли вам знову буде мене треба, то довідайтеся у князя Коное, він завжди знає, де мене шукати!

— Дякую, бароне, до побачення!

---

*) Мій Боже! — франц.

**) Автентичне. Трупа полковника Пилипа Христофора графа Кенігсмарк найдено під підлогою одної з кімнат замку за часів володіння сина Юрія І, Юрія II (1683-1760).

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

A. MOCH

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

В 60-РІЧЧЯ СВЯЩЕНСТВА

Всесвітлішому
крилошанинові о. проф.
МИХАЙЛОВІ ЛАДІ
Відень, Австрія

найщиріші побажання
шле —

Редакція

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ДЕЛЕГАТ БЛАГОСЛОВИТЬ ЦЕРКВУ СВ. ВАСИЛІЯ В. В ЕДМОНТОНІ

Глядиш і очам своїм не віриш... І все це наше? І все це ми збудували? А все це для нас і для наших дітей!

Величаво пишається церква. Задуманий стоїть монастир. Гордо життям і рухом сміється Культурний Центр.

Три нові, величаві надбання Українців-католиків південного Едмонтону в сторіччя Канади та сторіччя проголошення святим нашого рідного — св. Йосафата!

Зерно гірчичне засіяне недавно, бо щолиш у 50-тих роках нашого сторіччя, а вже розрослося і стало великим деревом. Тут знаходитиме спокій і розраду — християнська душа. Тут будуть продовжуватися шляхетні традиції нашого роду...

Мрія стала дійсністю! Зреалізувала її і сконкретизувала співпраця парохіян із своїми душпастирями. А завершить її обопільна витривалість.

Глядиш у Пропам'ятну Книгу і сам не віриш собі: "2 листопада 1947 о. С. Курило, ЧСВВ, відправив першу Службу Божу в новій парафії, а взяло в ній участь СІМ родин." Рік пізніше брало участь уже около 40 - 50 осіб. А далі: треба дати ще одну Сл. Божу. Потім ще одну і так аж до ШІСТЬ... Треба побільшити хори і тим дати більше місця для вірних. А там: наша церква замала. Треба нової і більшої! І сьогодні, за 20 років, ми посвячуємо нову величаву святиню, що одноразово може помістити 1,200 осіб...

Читаємо Пропам'ятну Книгу і з дива не сходимо: "16 листопада 1947 р. перша таця принесла 5 доларів і 60 ц. пожертв, із чого заплачено сторожеві 1 доляра", а сьогодні бачимо парафіяльні споруди: церкву, монастир та Культурний Центр, що кошти їх будови сягають двох мільйонів доларів...

Бог щедро благословив нарохію св. Василія В. в Едмонтоні-південь!

*

Площа, на якій побудована нова церква, монастир та Культурний Центр є поміж 70 та 71 Евеню та 108 і 109 вулицею. Разом із стаціонуванням автомашин площа займає 30 льотів.

Не легко й не за дешеву ціну набуто площу від міста. Старання тривали три роки. Ще 1961 р. накреслено перші плани будови. 8 серпня 1965 р. посвячено йому й розпочато будову монастиря. Монастир був готовий у листопаді мин. року (хоч досі ще не відкритий), Культурний Центр урочисто відкрито 16 квітня ц. р., а церкву 24 вересня ц. р.

Архітектом церкви є інж. Євген Олексій, а будівельною фірмою була фірма Кристенсен і Мендоналд.

Площа церкви внутрі займає 23 тисячі кв. стіп. Із того 14 тисяч це головна долішня частина, а 9 тисяч це хори і два бічні балькони. Може помістити 1,200 осіб. Висота церкви внутрі 45 стіп. Баня піднесена до 90 і в промірі 50 стіп. Копула з хрестом, що завершують баню, є на 16 стіп висохі. Посмність церкви внутрі 750 тисяч кубічних стіп.

Назовні, довкруги церкви розміщено 38 грацчастих колюмн, які піддержують вагу бані. Стовпи, що стали фундаментом церкви сягають від 25 до 45 стіп у глибину й усилі видержати тягар 13 мільйонів фунтів ваги!

Баня церкви покрита особливою масою матовозолотої барви.

Монастир передбачений на приміщення, крім канцелярійних кімнат, для 10 осіб. Має також прекрасну каплицю.

Культурний Центр у спромозі помістити 1,500 осіб і дає всяку вигоду та заспокоює потребу найбільш вибагливих. Особне місце в ньому відведено для молоді.

**

Увечорі 22 вересня, в головній залі К. Центру мало місце прийняття-бенкет у честь Апостольського Делегата Архиєп. Д. Емануїла Кляріццію і тим започатковано врочистості відкриття нової церкви.

Заля заповнена гістьми. На сцені чоловічий хор під управою п. В. Курила. Почесних гостей: Ап. Делегата, Архиєп. Джордана та Преосв. Ніла, ЧСВВ, майора міста, представників уряду та наших громадських організацій супроводять Лицарі Колюмба, а хор співає грімке "Буди імя Господнє". Господарем бенкету був п. В. Дячук. Хор виконав іще декілька пісень, а танцювальна група юнаків і юначок парохії показали два народні танки.

Представивши почесних гостей, председник попросив до слова майора міста п. Дацюра. Далі промовляли др. Д. Рос, від уряду, п. М. Лемберт, посол до парляменту. Від латинської єпархії вітав Архиєп. Джордан. Промовляв Ап. Делегат, підкреслюючи красу нашого обряду та наші надбання тут у Канаді. Преосв. Ніл, ЧСВВ, єпископ епархії, привітав та подякував Ап. Делегатові за участь, декількома словами підкреслив імпозатність новобудов, особливо ж нової церкви. Промовляв по-українськи й по-англійськи. Після бенкету гості оглядали нову, чудово освічену церкву. З нагоди відкриття церкви видано Пропам'ятну Книгу, де багато ілюстрована історія парохії св. Василія Великого.

В суботу Архиєрейська Служба Божа, перша в новій церкві, дуже зворушлива. Сотні дітвори й молоді були її учасниками. У своїх одностроях взяли участь наші молодіжні організації: Пласт і СУМ. Сл. Божу відслужив Преосв. Ніл, а слово до молоді мав Ап. Делегат. Він підкреслив свою радість і вдоволення, що тут пішли назустріч бажанню Христа та допустили дітей до Нього, і вони справді горнуться до Христа. Заохочував молодь до жертви й посвяти в наших вигідницьких і зматеріялізованих часах.

Після спільного снідання, молодь влаштувала для Достойного Гостя маленький концертик. І Він ще довгий час побував серед молоді...

У неділю, в самий день благословення церкви, погода була гарна. Ще перед год. 10-ою вірні наповнили вщерть нову церкву. Було багато з сусідніх парохій Едмонтону та околиці, можна числити яких 2,500 осіб.

Точно в 10 год. впроваджують Лицарі Колюмба Ап. Делегата та Преосв. Ніла з асистою до церкви, а хор уперше співає: "Буди імя Господнє". Мелодії лагідно сповнюють нутро церкви й линуть перед престіл Всевишнього. Перший гимн хвали Творцеві від гдячного створіння Його!

Сл. Божу сослужив Преосв. Ніл з оо. М. Дацюком, протоігуменом, С. Курилом, М. Приймою та Б. Слободою. Дияконували оо. П. Грабець та С. Якимишин, магістер новіціяту. Капелянували оо Й. Шкварок та Р. Мельник — усі Чину св. Вас. Святочне слово мав о. В. Підскальний, ЧСВВ, ігумен мондерського монастиря. Проповідник підкреслив чим є церква — дім Божий для нас. Це місце святе. Тут буде приноситися Безкровна Жертва; тут будуть уділятися Св. Тайни, джерело нашого освячення. Промовляв Ап. Делегат. Він передав привітання в імені Папи Павла VI та Йосипа Кардинала Сліпого для Українців Едмонтону. Делегат виявив своє бажання, щоб побувати ще посеред едмонтонців, як співтоварищ Кардинала Йосипа!

Словом подяки Преосв. Ніла те многоліттям закінчено врочистості в церкві.

Треба відмітити, що до Св. Причастя було велике число дітей і вірних. Гарне враження робили юнаки і юначки СУМ-у, що організовано взяли участь.

Нарід одушевлений залишав церкву, а мішаний хор під управою п. М. Слободи ще співав пісню-молитву: "Боже великий, Єдиний..."

У святковому обіді взяло участь около півтора тисячі осіб. Господарем був др. Д. Середа, а головним промовцем Впр. о. М. Дацюк, протоігумен Василіян. О М. Ханас, місцевий парох, склав прилюдну подяку Богові за благословення в часі будови та Божій Матері за опіку.

**

Загал промовців підкреслювали велич довершеного діла. Майор міста та представники уряду з пошаною і признанням згадували наших піонерів, їхній вклад у розвиток Канади. Церква ж, монастир та К. Центр доказують, що діти гідні своїх батьків та йдуть слідами своїх предків. Це залишиться монументом-пам'яткою для Едмонтону в 100-річчя Канади.

У чому тайна успішности й реальних успіхів парохії св. Василія? Хто пильно спостерігав самий тільки хід святкувань і відкриття церкви, не міг не завважити надзвичайної гармонії співпраці парохіяльних Товариств, Комітетів та парохіян. Відрадне, хоч, на жаль, рідке ще в нас явище, це факт, що місцеві інтеліґенти, чільні парохії, не вагаються навіть фізичної праці, якщо цього вимагає потреба!

Парохія св. Василія В. в Едмонтоні може й повинна стати прикладом гідним, щоб його наслідувати!

У заключенні, залишається побажати парохіянам св. Василія, всім Товариствам та Комітетам: до Вашої рухливої й усебічної ініціятиви, яку проявляєте, до тієї єдности у співпраці, — дай Вам, Боже, ще й витривалости, а будете творцями великих і корисних діл!

о. Методій Ничка, ЧСВВ

БЕНКЕТ У ЧЕСТЬ ПРОФ. А. ГНАТИШИНА

В суботу 22 квітня ц. р. влаштовано бенкет на честь ювілята в залях "Дому Нансена". За прибраними цвітами столами заняли почесні місця Ювілят із дружиною й сином Ігорем та дочкою Любкою, а побіч них парох о. др. Венедикт Сюник, ЧСВВ, о. Тарас Прокопів, голова Братства ім. Романа Щуровського та голова Комітету Ю. Плешкевич.

Преосвященний Митрополит Максим з учителями і студентами Колегії св. Володимира в Роблині, Манітоба. — Зліва на право в першому ряді: П. Р. Мороз, учитель; П. М. Войчон, питомець з Риму; проф. д-р Маценко, о. А. Крефців, ЧНІ; о. Ю. Перейда, ЧНІ, директор Колегії; Митрополит Максим; о. М. Вівчар, ЧНІ, модератор кампанії і директор покликань; о. Я. Сиваник, ЧНІ, префект студентів; о. В. Киба, ЧНІ, економ; бр. Вінцентій, учитель і П. Шидловський, учитель.

Цього року до Колегії вписалося п'ятдесят студентів. З Манітоби — 31, з Саскачевану — 14, з Онтарія — 2 і з ЗСА — 3.

Голова Братства відкрив цей торжественний вечір, а о. парох поблагословив страви, приготовані нашими хористками, п. Ольгою Цигалюк і Галиною Щуровською (також солісткою хору).

Після вечері голова Комітету виголосив доповідь про діяльність Ювілята як українського диригента й композитора. Розповів широко біографію Ювілята від гімназійних часів аж до сьогодні, його діяльність на рідних землях, де він, як референт філії "Просвіти" на Львів-повіт, організував читальні й хори по селах, — як Слуга Божий Митрополит Шептицький вислав його на студії до Відня, де він перебрав хор при церкві св. Варвари та з малими перервами проводить ним до нині.

Особливо ж після другої війни, по відході аліянтів, хор доходить під його управою до слави, влаштовуючи численні концерти по концертних залях, церквах і в радіо. З цим хором наспівав він багато пісень, як світських так і церковно-релігійного характеру, на грамофонних пластинках, що їх видало видавництво "Хвилі Дністра", якого властителем є Василь Ільчишин у Клівленді та Микола Денисюк у Чікаго. Ільчишин видав: "Українські народні пісні" (з оркестрою і солісткою Ірою Маланюк), "Церковні пісні", деякі також з оркестрою, як "Богородице Дівo" і "Боже великий", "Українські колядки", де також записано тріо на мотиви колядок, "Воскресні пісні і гаївки", де також записано струнний квартет Гнатишина, написаний на мотивах українських гаївок. Денисюк видав "Святу Літургію" з оригінальними співами священників та славних солістів Іри Маланюк і Едити Сапрун.

Всі ці награні пісні світські й релігійні, це оригінальні композиції, або обробки Ювілята. Можна сміло сказати, що композитор Гнатишин має найбільше награних і наспіваних пісень на пластинках із усіх наших композиторів на чужині, бо має їх понад 85. Пісні ці наспівали українські знані солісти, як: Іра Маланюк, Галина Андреадіс, Марта Кокольська, Ія і Любомир Мацюки та наш славний маестро Мирослав Скала-Старицький, і ін. та хори: "Думка" в Нью-Йорку під управою Крушельницького і Микитюка, славний хор "Ватра" під управою Л. Турківича, "Візантійський Хор" д-ра М. Антоновича, хор "Бандуристів" під управою Божика й Китастого, "Український хор Центр. Репрезентації Аргентини" під упр. А. Копитовича.

"Українську Сюїту" та велику симфонічну оркестру награла віденська оркестра радіо на ленту і часто її передає. Передавало її віденське радіо в сам день народження нашого ювілята, переслалючи гратуляційне письмо. Цю ж сюїту награла на пластинку оркестра Державної Радіостанції в Буенос Айрес під управою А. Копитовича, а видало в-во "Боян" коштом Укр. Центр. Репрезентації в Аргентині. Ювілят приготовив "Воскресну Утреню", яка буде наспівана також на пластинки з хором св. Варвари. Дирекція віденського радіо передавала її частинно 30 квітня і ми мали нагоду переконатися про вартість цього прекрасного твору.

Прелегент вичислив твори Гнатишина, скомпоновані або опрацьовані для хорів мішаних, мужеських та діточих, а капелля з фортепіяновим чи оркестральним супроводом, для соля з фортепіяном, скрипки і чела, твори камерні й оркестральні разом із недокінченою ще оперою "Медведюк" (на основі оповідання Шашкевича "Олена").

Першим виданим твором Гнатишина була в'язанка "Томін села" для мужеського хору, що її видало в-во "Торбан" у Львові. Ця в'язанка починається його власними словами: "Співаймо, співаймо, брати мої милі, нехай наша пісня вввесь світ залива, — Хай тоном могучим розвіє ту славу, якою все повна вкраїнська душа!" Тоді композитор і не мріяв, і не знав, що ця пісня дійсно світ облетить, бо хорн, і співаки та диригенти, чиї розбрилися по широкому світі понесли її з собою і всюди співали. Опісля друкувалися твори Ювілята в австрійських видавництвах і до нині друкуються. Ось видавництво "Йозеф Дир" видало: "Українські танці", зшитки коляд, "Христос воскресе" і "Плотію уснув", "Садок вишневий" і "Думи мої". "Богородице Дівo", Альбом сольових пісень на фортепіян з українським і німецьким текстом та Службу Божу для міш. хору. — За свою працю дістав Гнатишин признання від своїх і чужих, про що вже нераз писала преса. В останньому році перебував наш Ювілят кілька тижнів у Америці й Канаді, де наші хори й установи та громадянство зустріло його концертами та почестями.

Після реферату Ю. Плешкевича прочитано привіти й побажання та благословення від наших Владик і священників, різних організацій як австрійських так і наших; хорів і приватних осіб. Ювілят щирими словами подякував о. парохові і Виділові Братства та всім товариствам, особливо ж нашим панам, що влаштували цей чудовий вечір, та взагалі за влаштування концерту й комерсу. Також подякував прелегентові за його вичерпний реферат.

До Ювілята, проф. Гнатишина наспіли побажання: від Верховного Архиепископа Кардинала Йосифа, Митрополита Філядельфії Амвросія, Архиепископа Івана, Апостольського Візитатора в Західній Европі, Курії ОО. Василіян у Римі, а дальше від Всч. Отців і приятелів Ювілята. Від Українського Вільного Університету в Мюнхені, Союзу Укр. Католиків "Провидіння" в Філядельфії, Крайового Об'єднання Укр. Христ. Руху в Бельгії, "Української Центральної Репрезентації в Аргентині", і від Українських Товариств у Відні. Не забули за Ювілята Управи Українських Хорів в Америці, Канаді, Австралії й Вел. Британії, як хор "Думка" в Нью-Йорку, якого Ювілят є почесним членом, хор "Чайка" у Вікторії (Австралія), "Томін" у Менчестері, Архикатедральний хор у Філядельфії, "Верховина" в Торонті, "Дніпро" в Клівленді, хор Укр. Кат. Церкви св. Йосафа в Ньюарку, якого наш ювілят є почесним диригентом; наші славні співаки й майстри співу й музики, Іра Маланюк, Мирослав Скала-Старицький, Ія і Любомир Мацюки, Александер Ройко, композитор і музикознавець д-р Антін Рудницький, Марія Сохіл, вельми заслужений диригент і виховник диригентів молодої генерації Яків Бубнюк із Саскатуну, диригент Михайло Добош з Ньюарку, диригент Е. О. Садовський з Клівленду, дир. Лупань із Філядельфії, дириг. Степан Корінь з Австралії (Мерлинстон) і о. Жолкевич, знавий і заслужений організатор хорів у Канаді. Всім тим українським дітчам, а також і приятелям нашого Ювілята, складаю в його імені сердечне Спасибі!

Юрій Плешкевич
голова Комітету

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Форт Вилліям, Онт.

30 серпня ц. р. відійшов у вічність бл. п. Євстахій Вакула на 41 році життя. Помер у шпиталі по короткій недузі, залишаючи у великому смутку дорогу дружину Дарку, доненку Ірину та інших кревних. Покійний народився 1926 р. в селі Низкослизи повіту Бучач, Галичина. До Канади приїхав у 1952 році і тоді ж одружився з Даркою Жолобчук. Працював на залізній дорозі С.П.Р. через 12 років. Останні роки працював ув Онтаріо госпітал, Порт Артур. Покійний Є. Вакула був при Українській Дивізії та належав до ОУН на Рідних Землях. У Форт Вилліям був членом української католицької церкви Преображення ГНІХ і був щирим жертводавцем для Божого Дому і свого народу, належав до БУК, до Товариства св. Юрія при тій церкві, до ЛВУ та до Української Кредитової Спілки, також щиро помагав своїй родині в Україні.

Тіло покійного спочивало в похоронному заведенні Белейк і там відправив панахиду о. Йосиф Круп 2-го вересня в год. 9-ій ранку привезли тіло до української католицької церкви Преображення ГНІХ і тут, при великій участі родини, парохіян і членів різних організацій, відправив святу Літургію о. Йосиф Круп. У церкві були дружина й доненка та члени ЛВУ, БУК, СУМ-у та Тов. св. Юрія, які тримали при вході до церкви почесну сторожу. Опісля покійного похоронено на цвинтарі св. Патрика.

По-похороні відбулася тризна в парохіяльній залі, що її приготовила п-і Марія Солтанюк, а допомагали їй мінки парохії Преображення ГНІХ. Всч. о. Йосиф Круп сказав слово про заслуги покійного, дорогого й жертвенного члена нашої парохії. Від Тов. св. Юрія говорив голова Л. Григорович, від ЛВУ голова Степан Пісоцький, від родини вуйко покійного з Торонта Микола Грона, який у своїй промові згадав про все життя в Україні та подякував в імені дружини покійного Всч. Отцям Юрієві Ковальському за уділення Св. Тайн та Йосифові Крупі за похоронні відправи, далі всім учасникам, за жертви на Служби Божі, за цвіти, приятелям що несли домовину і членкам парохії за влаштування поминок, та ще усім приятелям, що помагали родині в смутку.

Бл. пам. Євстахій Вакула

Прибули на похорон з-поза Форт Вилліяму пп. Степан Гнембіцький із Вудсток, Онт., Галина Юращук із Гамілтон, Онт., Микола Грона і Василь Радь із Торонта. Нехай усім їм Всевишній заплатить стократно. На споминках переведено збірку, з якої, на бажання дружини покійного, призначено на "Світло" $10.40.

Покійний зостився на Україні маму, вітчима і дві сестри. Нехай милосердний Господь прийме душу покійного Євстахія до Небесного Царства!

Вічна йому пам'ять!

В. Паслакюк

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $1.00:

Іван Вересюк, Сент Катеринс; др. Й. Сілецький, Торонто; Петро Шубин, Парма; М. Рачук, Едмонтон; Мирон Тихловець, Норвич; Ілля Сиротюк, Торонто; Степан Гевак, Гамилтон; Йосиф Величковський, Н. Йорк; Марія Гемерлінг, Вінніпег; Марія Марушко, Гемилтон; М. Хабло, Ля Саль; М. Клюфас, Н. Йорк; Т. Пастернак, Торонто; о. Степан Кірмецький, Вашінгтон; М. Барановський Дітройт; Оксана Яворська, Торонто; Єва Бурда, Кінгстон; Семен Кудлик, Бронкс; Євгенія Чорнобрива, Філядельфія; Ю. Лабаз, Кройдон Парк; К. Ясінська, Менінг; В. Лис, Мус Джо; Марія Кухар, Н. Йорк; Казимира Списак, Філядельфія; Д. Осадчук, Бриджпорт; Василь Тихоніз, Торонто; М. Чолій, Ньюарк; Іван Добрянський, Торонто; М. Хрущ, Форт Вилиям; Єва Цікало, Філядельфія, Вол. Вятицький, Едмонтон; Михайло Фіхташ, Торонто; Ю Бригідер, Монтреаль.

По 50 центів: М. Федин, Янгставн; Анна Хом'як, Гемилтон.

КУПЛЮ КНИЖКИ
давнішого краєвого видання, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
А. М О С Н
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ!
"СВІТЛО"!

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.

Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

12 К. НОВІ ВЗОРИ	$1.00
15 К. СЛАВНИХ МАЛЯРІВ	$1.00
15 К. З УКРАЇНСЬКИМ ТЕКСТОМ	$1.00
10 К. З УКРАЇНСЬКИХ ВЗОРІВ	$1.00
З АНГЛІЙСЬКИМ текстом — 21 к.	$1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ —	по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ —	по 60 центів

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-6-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ВЕРХОВНИЙ АРХИЄПИСКОП КАРДИНАЛ КИР ЙОСИФ СЛІПИЙ, Ювілейна Книга, видав Ювілейний Комітет на пошану Верх. Архиєп. Кард. Кир Йосифа Сліпого, Чікаго, 1967, ст. 96.

КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ, Володимир Янів, Відбитка зі збірника "Релігія в житті українського народу", виданого в "Записках НТШ", т. 181, Мюнхен-Рим-Париж, 1966.

РЕЛІГІЙНІСТЬ УКРАЇНЦЯ З ЕТНОПСИХОЛОГІЧНОГО ПОГЛЯДУ, Володимир Янів, Відбитка зі збірника "Релігія в житті українського народу", виданого в "Записках НТШ", т. 181, Мюнхен-Рим-Париж, 1966.

АЗБУКОВНИК, Коротка Енциклопедія Української Літератури, Зшиток 2, "КИЇВ" — 1967, ст. 57-120, гасла: АЛЮЗІЯ — АНТОНИЧ.

Р. 35, Оповідання, Нестор Ріпецький, Накладом Видавництва "Томін України", Торонто, 1967, ст. 224.

ЛОГОС, Богословський квартальник, Йоркгон, 1967, т. XVIII, кн. 2.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ, Кренфорд, Н. Дж., 1967, ч. 165-166-167.

ГУРАҐАН XX. СТОРІЧЧЯ, Касим Корсун (Корсунь), Спогади і думки, Відбитка з "Праці", В-во ОО. Василіян, Прудентопіль-Парана-Бразилія, 1965, ст. 142.

ВІЛЬНА УКРАЇНА, Н. Йорк, 1967, Збірник ч. 53.

ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК, Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів, Чікаго-Саскатун, 1967, ч. 68-69.

WELTUEBERWINDENDER GLAUBE, Eine katholische Laiendogmatik, von Matthias Premm, Verlag Augustin Weis, Salzburg, p. 512.

EASTERN CHURCHES REVIEW, A Journal of Eastern Christendom, Oxford, 1967, Vol. I, Nr. 3.

THE RELICS OF SAINT BASIL THE GREAT, A brief History, by S. Fedyniak, OSBM, Translated from the Ukrainian, 1967.

ТВОРИ СЛУГИ БОЖОГО

Митрополита Андрея Шептицького

Вже появився друком перший том цих творів п. н.

ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ

Ця велика книга має 280 сторінок пастирських листів Слуги Божого та "Введення у твори Митрополита Андрея Шептицького" (пера д-ра А. Базилевича) на 237 сторінок. Це перший цього роду огляд усієї письменської діяльности Митрополита. Книга (520 сторінок великого формату) коштує в брошурі $7.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважливіша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Чи, коли і як буде КІНЕЦЬ СВІТУ?

Всякі пророцтва на цю тему, від найдавніших аж по наші часи, пояснення тих пророцтв, пояснення: що таке пророцтво, чи треба в нього вірити, і врешті: що каже нам про те сам Ісус Христос

Усе те найдете в книжці

оми

КІНЕЦЬ СВІТУ

яка щойно вийшла, має багато ілюстрацій, гарну обкладинку.

Пришліть $2.00 на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НОВА КНИЖКА

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ

Видання для народу з 54 ілюстраціями

Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ

Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965

Стор. 240 — Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

НОВІ КНИЖКИ

про діяння і постанови Вселенського Ватиканського II Собору

ТОМ II
СВЯТА ЛІТУРГІЯ
ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ
Ціна $2.00

ТОМ III
ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ
Ціна $2.50

ТОМ IV
ВОЖЕ ОБ'ЯВЛЕННЯ
ДУХОВЕНСТВО І МИРЯНИ
ВИХОВАННЯ
Ціна $3.00

ТОМ V
ЦЕРКВА В СВІТІ — СВОБОДА І МІСІЇ — НЕ-ХРИСТИЯНИ
Ціна $3.00

Видавництво оо. Василіян — Рим

Замовляти:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

НОВИЙ ВИПУСК:

о. др. Степан Семчук

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ

Життя великого подвижника Української Церкви часів св. Йосафата.

Торонто Р. Б. 1967.

Ціна $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ НА РІЗДВО є книжки:

С. Лягерлеф: РІЗДВЯНА НІЧ — легенди про Христа — стор. 148. — Ціна **$1.00.**

КОЛЯДИ з нотами — передрук жовківського видання — 80 колят — стор. 144. — Ціна **$1.50.**

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру $12.00
в шкіру зі золоченнями $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями $20.00

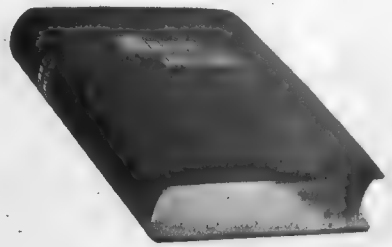

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXX ГРУДЕНЬ — 1967 — DECEMBER Ч. 12 (540)

Ставайте Канадськими Громадянами

Канадське громадянство може допомогти Вам осягнути успіху у Вашому житті.

В багатьох випадках канадські громадяни мають першенство в отриманні праці. В деяких випадках вимагається мати канадське громадянство, щоб взагалі отримати працю.

Отримати канадське громадянство легко тим, хто відповідає вимогам. Суди Громадянства завжди готові Вам помогти. Вони знаходяться в: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, Kitchener, St. Catharines, London, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton і Vancouver. — Зверніться до найближчого Суду негайно!

Якщо бажаєте, можете писати прямо до:

THE REGISTRAR OF CANADIAN CITIZENSHIP,
OTTAWA.

Judy LaMarsh

ДЖУДІ ЛаМАРШ
Міністер внутрішніх справ Канади

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

У наші часи треба надати бажанням напрям — *Митрополит Андрей* — 402
Новина з Вифлеєму — вірш — *В. Лімниченко* — 403
Енцикліка Пани Павла VI "Поступ народів" — 404
З Різдвом Христовим — *о. С. Шевчук, ЧСВВ* — 405
Відвертість св. Йосафата — *о. Р. Г., ЧСВВ* — 407
Дійсність, яка не дається затаїти — *о. О. Купранець, ЧСВВ* — 410
Через взаємне довір'я до братерства народів-держав — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* — 411
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ — 412
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* — 414
Комунікат Централі Українців Католиків Торонтонської Єпархії — 416
"Зелене світло!" — "Можна їхати!" — *о. О. Купранець, ЧСВВ* — 417
Другий Ватиканський Собор і реформа відпустів — *о. Є. Химій, ЧСВВ* — 418
Перший крок — *о. Іван Лужецький* — 419
Спільний Отченаш для всіх
"Хто кому скрутить голову?" — *о. О. Купранець, ЧСВВ* — 421
Злагода з Ізраїлем — *Джіно Джордані* — 422
Ми і наша майбутність — *Володимир Мацьків* — 424
Сестри Служебниці Пресв. Непорочної Діви Марії в Європі — 426
Думи ясні — роздуми рясні — *о. Н. Кушнірик* — 428
Комунізм у своїй суті — *о. О. Купранець, ЧСВВ* — 429
Хрещення — гумореска — *Джованні Гварескі* — 431
Сім золотих чаш — повість — *Б. Полянич* — 433
Моя коротка автобіографія — *Д-р М. Росляк* — 436
Короткі вістки — 438
Зміст "Світла" за 1967 рік — 439

ОБКЛАДИНКА: Ікона Пресв. Богородиці в престольній абсиді церкви ОО. Василіян у Дітройті-Гемтремку. Малював М. Дмитренко.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ. о. Ірней Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

У НАШ ЧАС ТРЕБА НАДАТИ БАЖАННЯМ НАПРЯМ

СЛУГА БОЖИЙ МИТР. АНДРЕЙ

Львів, 1937 року

У празник Різдва ми звикли взаємно складати собі бажання найкращих свят і всього найкращого в житті і в році, що зачинається. Кожний душпастир у святочній проповіді бажає своїм слухачам-вірним і дочасного щастя-долі, і Божої благодаті з усіми небесними дарами. Тому і я хочу вам усім, дорогі мої брати і сестри, скласти найщиріші бажання.

Кожне Боже слово є і побажанням усякого добра, бо є благословенням, що його душпастир випрошує з неба для людей. А празник Різдва пригадує такі високі правди, таке світле надприродне життя благодати в Бозі, що кожне слово Боже, що відноситься до цього празника, є світлим благословенням із неба.

Уже те слово "Христос раждається" пригадує нам ціле небо, цілу дорогу до неба, бо в цьому слові містяться всі дари, принесені нам Ісусом Христом. А поза тими дарами всі інші, хоч які великі, мало чого варті, а часом не тільки мало чого варті, а можуть і принести велику втрату. Мало чого варті, бо все, що в світі — марнота над марнотами, крім любови до Бога і служби Йому. А можуть вони принести і велику втрату, бо людина задля дібр цього світу може втратити вічну щасливість, утратити свою душу. А нащо й здасться людині придбати хоч би й увесь світ, а занапастити душу?

Христова Церква далека від того, щоб духові речі й дари благодати давати вірним так, щоб жалкувати чи відбирати ті дочасні добра, про які люди передусім стараються: майно, тощо. Всіх цих дочасних дібр: здоров'я, слави, довгого життя бажаємо вірним із любови до ближнього і з усестороннього дбання про їх добро. Мусимо однак із притиском повторити, що нічого не годиться цінити вище над Божу благодать, що в порівнянні з нею все марне, що всіма силами душі треба старатися за Божу любов і Божу благодать, що це теж найліпша дорога до дочасного щастя, бо написано: "Шукайте найперше Божого царства і його правди, а все інше додасться вам".

Іншими словами: бажайте собі взаємно в празник Різдва всяких дочасних дібр та радуйтеся й дочасною радістю, радістю цього радісного празника, — але не будьте матеріялістами. Бо матеріялізм — це принижения самої людської природи.

Через матеріялізм людина ставить себе нарівні зі звірятами, що не здатні пізнати щонебудь понад змислове життя. Матеріялізм, що заперечує всякі ідеали, ломить і псує людську душу і принижує її від перших літ молодости. Матеріялізм — то система, подібна до такої науки, якби хтось учив людей ходити на руках і ногах, себто на чотирьох кінчинах.

Не диво, що ті, котрі чваняться матеріялізмом як своєю системою, видають такий звироднілий тип людини, що трудно знайти нижчий і гірший. Бо, очевидно, послідовний матеріяліст мусить відкинути всяку релігію або, радше, зробити собі релігію з самого матеріялізму, себто зробити матерію богом. Від цього тільки один крок до того, щоби Предвічного і Пресвятого Бога в небі або заперечувати або ненавидіти, а себе самих звати безбожниками..

Сумно подумати, що в час, коли найзавзятіші вороги людства, жадні християнської крови, винищують наш народ в Україні, деякі з наших людей до такого ступня зсліплені, що піддаються їх проводові і від них приймають науку.

Комуністів можна назвати найзавзятішими ворогами людства, бо на світі не було ще науки, секти чи фальшивої релігії, яка б вела людей до таких мерзенних і низьких злочинів. У школі комуністів навіть благородний і добрий юнак може в короткому часі навчитися крайньої ненависти до людей, дикої охоти нищити все, що людське, гоптати все, що для людей було і є святе.

Коли в празник Христового Різдва бажаємо собі взаємно і цілому нашому Народові всього найліпшого, то особливо в наш час цим бажанням треба надати напрям: дай нам, Всемогутній Боже, звільнитися від пошести комунізму, визволи наших людей, які попали в страшну неволю, захорони тих, котрим ця небезпека загрожує.

Хай розуміють небезпеку, нехай шукають засобів, щоб себе і своїх від неї боронити. Ласкою Твоєю святою з неба вирятуй нас із цього нещастя!

† АНДРЕЙ
Митрополит

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ГРУДЕНЬ, 1967
РІК XXX, Ч. 12 (540)

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! -- СЛАВМО ЙОГО!

УСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ БЛАГОСЛОВЕННИХ І ВЕСЕЛИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО РІЗДВА!

Редакція й Адміністрація "Світла"

Василь Лімниченко

НОВИНА З ВИФЛЕЄМУ

В гніздо моїх святих почувань
До радощів терему
Прилинула свята надія:
Новина з Вифлеєму.

Прилинула в святовечір'я
Із білими снігами,
Впросилася до мого серця
мов немовля до мами.

Впросилася у мою душу
З далекої дороги,
Принесла вістку про Ісуса
У глиб життя й тривоги.

А як над моїми верхами
Свят-зіронька засяла,
Душа із радощів великих
Крізь плач колядувала.

А як над моїми верхами
Вітри залопотіли,
Мої думки до Вифлеєму
В ставєнку полетіли.

А як з трьохбанної церковці
Дзвонили на всеночне,
Думки вернулися у серце
Розсвітлене, святочне.

А з ними і гніздо почувань,
До радощів терему
Прилинула свята надія:
Новина з Вифлеєму.

І пролетіла в святвечір'я
Понад верхи і ріки,
Вселилася у мою душу
На завсіди, на віки.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(невідкладність здійснення)

29. Необхідно цю справу пришвидшити, зваживши, що забагато людей страждає, а відстань між прогресом одних і застоєм, ба навіть регресом других збільшується. Крім того, здійснення цього діла повинно так гармонійно поступати, щоб воно не втрачало потрібної рівноваги. Бо нагла аграрна реформа може не осягнути наміченої цілі; надто ж поспішна індустріялізація спроможна ще довести до кризи потрібні підприємства та спричинити в суспільності злидні, отже й заник людської культури.

(застосування насильства)

30. Немає сумніву, що існують такі умовини життя, які задля свого безправства кличуть до Бога про помсту. Якщо цілі народи, позбавлені необхідних для життя речей, знаходяться в такому стані залежности, що забороняється їм будь-які починання й відповідальність, а й спроможність осягнути вищу культуру й участь у соціяльному і політичному житті, то легко насувається людям спокуса, щоб силою відбивати кривду, нанесену людській гідності.

(вислід)

31. Це ж бо дуже відома річ, що зрив й повстання — хіба що йдеться про явну й тривалу тиранію, яка топче підставові права людини й наносить велику шкоду загальному добру якоїсь держави — стають джерелом нового безправства, вносять нову нерівність, доводять людей до повної руїни. Бо ж не слід існуюче лихо поборювати ще більшим лихом.

(реформа)

32. Бажаємо, щоб нашу думку якслід зрозуміти: треба сміливо виходити назустріч сучасному станові речей та подолувати й перемагати ті кривди, які з цього виникають. Прогрес домагається відважних перемін, якими все повнотою оновлюється. Невідкладні реформи треба негайно здійснювати. Кожний великодушно й завзято повинен взяти в цьому участь, головно ж ті, що мають велику можливість заради свого таланту, становища чи влади. Нехай вони, для доброго прикладу, дадуть дещо із своїх благ на оту ціль, як це зробили наші брати в єпископстві.[33]) Таким чином вони дадуть відповідь на очікування людей, а й виявлять вірність Святому Духові, це ж бо "евангельська закваска розбуджувала і розбуджує в людському серці незаперечну вимогу людської гідности."[34])

(програма і плянування)

33. Однак самі лиш особисті починання і гра конкуренції не дають поступові успішности. Бо не слід ще й-побільшувати засоби та могутність багатих, закріпляти ж злидні збогих і неволю пригнічених. Тож є необхідні реформи, "які підбадьорювали б, заохочували, наладнували, доповнювали й звершували"[35]) діяльність одиниць та посередніх установ. А завданням публичної влади є встановляти й визначати проєктоване завдання, виконання плянів, засоби здійснення; значить, її завданням є: побуджувати всі оті сили, з якими лучиться спільна діяльність. Але треба владі подбати і про те, щоб із тією діяльністю лучилися також приватні починання та посередні установи. Таким чином уникнеться загрози суцільної колективізації, а й нежиттєвого плянування економії; вони ж бо, супротивляючися свободі, позбавили б користування з підставових прав людини.

---

[33]) Див., напр., ЕМАНУЇЛ ЛЯРРЕН-ЕРРАЦУРІЗ (єпископ Тальський з Чіле, председник Комісії для пистування, званої ЦЕЛЯМ), "Душпастирські листи про цивільний прогрес та про мир", Париж, Пакс Христі, 1965.

[34]) Див. Собор Ват. II, душп. конст. про Церкву в суч. світі, "Радість і надія", ч. 26: A.A.C. 58, 1966, ст. 1046.

[35]) ІВАН XXIII, енцикл. "Мати й Учителька": A.A.C. 53, 1961, ст. 414.

(Далі буде)

УКРАЇНСЬКА ФОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА И УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ

Вифлеємська Зірка і Голгофтський Хрест — це символи нашого спасіння, яке прийшло до нас через Воплочене Слово — Ісуса Христа.

Найкращий спосіб святкувати Христове Різдво — це участь у Службі Божій та злука з Христом через прийняття Св. Причастя. Христос установив Пресв. Євхаристію на те, щоб через неї поширити на всі місця та між людей усіх часів свій прихід і перебування на землі. Його постійний побут між нами у Пресв. Євхаристії робить ще більш радісною ту любу новину, що її був проголосив Ангел у першу Різдвяну Ніч. Кожноразове таїнственне народження Христа на наших престолах переносить, у наші часи, дещо доповнену вістку, що її перший раз почули від янгола пастухи-сторожі овець на вифлеємських полях: "бо народився вам сьогодні — у цій годині — Спаситель, Христос Господь" (Лк. 2, 11).

У наших парохіяльних церквах у день Христового народження ми стрінемося з Ним, а не лише з Його образом; Його ми привітаємо не символічним рухом чемности, але прийняттям до нашої душі, очищеної з гріхів та прикрашеної Його ласкою; ми злучимося з Ним не через пісні, колядн, обряд, але через уведення Його самого до нашої душі. Пам'ять святої й величної події Христового Народження будемо святкувати, беручи участь у дії, якою Він жертвує себе Отцеві Небесному в злуці з усіми янголами і святими, з усіми членами Його Містичного Тіла. Святкувати Різдво в інший спосіб значить — не використати його для добра своєї душі, не зрозуміти причин для яких Він "прийшов днесь із небес..."

ДИВНЕ ПИТАННЯ? — ЄРУСАЛИМ.

Перейдім же тепер від цього вступу до застанови над — може для декого і дивним — питанням: Що Христос бачив, коли з ясел поглянув на землю, яка щойно стала Його помешканням? Багато з того, що й сьогодні бачить: ту саму суміш добра і зла, віри й безвірства, чесноти і гріха, почитання правдивого Бога і фальшивих божків, перед котрими багато людей клонить свої голови. Якщо поглянув на Єрусалим, то бачив у ньому столицю поневоленого народу, обеславлену, з жителями під гнетом тиранів, зраджену своїми провідниками, зведену фальшивими надіями на Месію, що поконає ворогів, приверне їй славу та забезпечить спокійне життя.

Скільки з цього бачить Христос сьогодні? Скільки збезчещених святинь? Скільки первосвящеників знання — науковців, що відкидають Його вимоги? — Скільки володарів-диктаторів, що з громадянами своїх держав поступають мов із невільниками та, під виглядом загального добра, відбирають їм гідність і права людини?

СТАРИННИЙ РИМ

Якщо поглянув Він на Рим, то побачив у ньому гордість, силу, багатство, вишуканість, мисловість та корупцію, яка вже тоді точила серце тієї могутньої Імперії. Той самий Рим рішив про місце Його народження, відтак через свого намісника Пилата видав на Нього вирок смерти і вкінці той самий Рим став столицею Його великого духового правління в світі.

Хто ж не знає скільки старинного Риму зістало ще до наших часів? Історія сучасности це рекорд майже безупинних воєн, кровопролиття, спустошення. Але відомі також деякі ознаки, які вказують нам, що ще й сьогодні велика частина світу в нічому не уступає перед пророками гордости, амбіції, жадоби, жорстокости, з яких знана була пануюча верства старинного Риму. І це все — на жаль — дісться під кінець другого тисячоліття від основання християнства. Однак, хочемо

вірити, що сучасний світ, подібно як пізніше і старинний Рим, відограє свою історичну роль в Царстві Христа. Хто може заперечити, що він остаточно таки використає всі свої могутні засоби знання й потуги, щоб завести справедливий і тривкий мир у світі? Що вкінці він таки визнає Бога та рішиться служити Йому, підчинившись в усім Його святим законам?

На всякий випадок ми, християни, маємо тільки одну відповідь на найбільш пекуче питання дня: хто вкінці переможе — сила чи справедливість? Хто остаточно рішатиме про долю людства — Бог чи Його вороги? Наша відповідь випливає з віри й надії та веде нас до вифлеємських ясел, до новонародженого Царя — Бога, що ще й сьогодні живе всупереч твердженням деяких сучасних "знавців богослов'я" які твердять, що Бог уже "не живе — умер". За основу цієї віри і надії служать нам слова: "сьогодні — це значить не в далекому й неясному "вчора", але сьогодні — народився нам Спаситель, Христос Господь". А цей Христос, для якого не має "вчора" а є тільки сьогодні, "царюватиме над домом Якова по віки і царству Його не буде кінця." (Лук. 1, 33).

ГРЕЦІЯ

Вкінці, якщо Христос поглянув на Грецію, то побачив там її пам'ятники науки й архитвори мистецтва, які уявляли собою найвищі досяги людської культури в старинному світі. Це була країна славних філософів. Однак ніодин із них не міг про себе сказати: "Я є Світло світу". А коли св. Павло своїми проповідями про Христа вніс у ці сторони "Світло світу", то воно виявило ту глибінь деградації, в якій тоді лежав цей великий і талановитий нарід. На підтвердження цього вистарчить нам тільки прочитати Богом надхнені листи цього великого Апостола поган.

Велика частина духа давньої Греції така ж сама і в наших часах: цинічне відкидування духових ідеалів, інтелектуальна самовистачальність, хитре поширювання неморальности, культ вигоди, догоджування тілу, — це хиби, що проти них боролася молода християнська громада в давньому грецькому світі, це хиби, що проти них і сьогодні бореться правдивий, а не тільки з імени, християнський світ.

НАШЕ СТАНОВИЩЕ

Ми далекі від того, щоб бути суддями людей живих чи померлих, щоб осуджувати світ як щось злого. На це не позволяє нам дух християнської надії, зродженої приходом Христа, та дух християнської любови втілений у прихід Христа. Ми становимо частину сучасного світу і в ньому мусимо жити. Поза межами цього життя чекає нас суд, а після нього або життя вічної злуки з Богом, або життя вічної нужди, вічної від Нього розлуки. Ми не можемо заперечити того, що світ має на нас вплив, ані того, що на нас тяжить обов'язок бути прикладом правдиво християнського життя для нашого середовища. Сьогодні Христос бачить нас так, як колись бачив вище вичислені країни з їх жителями. Він проникає наші душі та шукає в них дарів чистої радости янголів, люблячого почитання Марії, покірної відданости Йосифа, чинної віри пастухів. Якщо християнський світ зрозуміє це і якщо кожний християнин, упродовж свого життя, буде ці Христові дари приносити, то це змінить образ світу, що його ми сьогодні бачимо, а тим самим і приверне Христові панування над людськими душами.

ЧИ ГРЕКИ СТАЮТЬ ОБРЯДОВИМИ ЗРАДНИКАМИ?

Атенський архиєпископ Єронім, примас Греції, повідомив, що незабаром у всіх атенських великих парохіях буде служитися разком друга Служба Божа, щоб дати змогу бути на ній усім тим, які бажають у неділю виїхати з міста на відпочинок чи на купелі. Досі було в Православній Церкві так, що на одному престолі в тій самій церкві й того самого дня не вільно було відправляти другої Служби Божої, але тільки одну одиноку. Архиєпископ Єронім зробив це з уваги — як зазначено — на те, щоб достосувати методи душпастирства до сьогоднішніх життєвих вимог і привичок людей. Отже це ніяка "обрядова зрада", а вимога душпастирського характеру для добра людей.

КУРСИ ТАНЦІВ ДЛЯ СВЯЩЕНИЧИХ КАНДИДАТІВ

Дієцезія в Ротенбурзі, Німеччина, введе в майбутньому деякі модерні новості; між ними буде дозволено студентам єпископських студійних домів, які бажають стати священиками, брати участь у курсах танців. У структуральному переформленні єпископських виховно-научних заведень плянується теж розвинути "диференціональний стиль побожности", щоб виключити "духовне перенасичення" тільки, так би мовити, "стандартністю побожности".

1867 — 100-річчя канонізації — 1967 — святого Йосафата

о. Р. Г., ЧСВВ

ВІДВЕРТІСТЬ СВ. ЙОСАФАТА

Любов правди — вроджена всім людям, хоч ма різний лад та під різними кутами бачення вони її шукають. Виявлювання пізнаної правди називаємо *щирістю*, а спосіб того виявлювання — *відвертістю*. Ступінь відвертости великою мірою залежить від *темпераменту* людини: у добродушної людини, як то кажуть, серце на язиці, тим то вона говорить багато непотрібних і незгідних з дійсністю речей; людина обов'язку, стримана й боязлива, радше закриватиме правду; людина чину не страхається заглянути правді в очі, хоч яка б була вона їй невигідна. Цей тип наполегливо і невтомно шукає правди, доки не знайде "голу правду", тобто таку, що не розбуджує ніяких сумнівів чи підозрінь щодо її певности. З тією хвилиною людина чину невідкладно приміняє до пізнаної правди все своє життя, всю діяльність. Тимто її думки, слова й учинки становлять собою щось цілковито одне й таке суцільне, у що неспроможні проникнути ніякий фальш, підробленість, нещирість.

Святий Йосафат є клясичним зразком людини чину, якої дуже виразною рискою характеру є саме відвертість. Ця риса в особистості Йосафата Івана Кунцевича має дві фази розвитку: 1) Час формування і повної кристалізації поглядів, та 2) Час прилюдних виступів.

Вирізьок із образу св. Йосафата в манастирі Милосердних Братів у Зебжидовицях

Формування кристалізації поглядів

Перша фаза формування цієї риски характеру св. Йосафата припадає на ті роки, які наступали безпосередньо після акту Берестейського з'єднання (1596). Починається вона в крамниці Якинта Поповича у Вильні, та визріває в чернечій келії Святотроїцької обителі. До шукання правди, отієї "голої", побуджують Івана Кунцевича прилюдні дискусії виленських городян на тему "Унії", а й полемічні твори, які тоді виходили з друкарень виленського і львівського братств.

Молодого Івана вражає те, що і думки загалу, і погляди авторів полемічних книжок (Зизанія і Смотрицького) не згідні з тим, чого навчає церковна Єрархія. Отже береться особисто перевіряти цю справу: перечитує всю доступну собі церковну літературу (давні літописи, соборники, синаксари, мінеї, життя святих тощо), перевіряє факти, розніює їх, дбайливо записує все в своїй пам'яті. Так ото доходить до висновку, що правда є і по боці однозгідних тверджень давніх книг, і по боці повчань сучасного йому церковного проводу, який об'єднався з Римом. І навпа-

як переконався, що нема тієї одностайности в тих, які цю справу оспорюють.

Пізніше (рр. 1608-1611) у своєму творі "О фальшованию писем словенских" Йосафат стверджує, що "Філарет, Клирик Острожський, Антиграфіст і Остролог називають папу Ліберія єретиком, а в наших слов'янських книгах знаходимо, що він був мужнім захисником православ'я та що вселенська соборна апостольська Церква признає його святим. У нього шукав захисту св. Атанасій Олександрійський перед гонінням аріян. Про це свідчить його докладний життєпис у Соборниках (під 18 січня), а й життєписи в прологах (під 28 серпня) — їже во святих отца нашего Ливерія, архиепископа Римскаго".

Остролог і Зизаній кидають наклеп на давню Східню Церкву, буцімто вона признає папу антихристом і найлютішим єретиком. Навпаки ж (як це виявляється з усіх давніх історій), вона завжди признавала римського архиєпископа пастирем, і то не лише в епоху 7-ох вселенських соборів, але й після них. Коли патріярх Фотій, кілька десяток років після 7-го собору, посягнув по верховну владу Римського папи, обвинувачуючи його в єретицькому вченні про Св. Духа й опрісноки, то відразу таки східня Церква перестала його визнавати патріярхом та підчинилася Римському єпископові, як своєму власному пастиреві.

Це можна також бачити на прикладі наших слов'янських учителів — з'ясовує далі Йосафат — Кирила Філософа й Методія, які, бувши за часів отого Фотія, коло року дев'ятсот десятого після Різдва Христового, не бажали слухати Фотія, — як відщепенця від зверхности, хоч і були вони його парохіянами, — але підлягали Римському єпископові, яким того часу був Адріян Другий. До нього вони носили всі слов'янські письма і від нього приймали благословення, щоб слов'янські країни могли відправляти по-слов'янському. Туди вони й своїх учнів приводили для посвячення в духовний стан, а й тих Словаків, яких висвятили в духовний стан римські латинські єпископи. Там же й сам папа посвятив слов'янські писання, новоперекладені з грецького, а й у церкві св. Петра наказав він уперше відправити службу Божу слов'янською мовою; наступного ж дня на його веління відправлено слов'янською мовою набоженство в церкві св. Павла. Він же дозволив і по всіх слов'янських країнах тією ж таки мовою прославляти Бога. А про це ширше пишеться в наших Соборниках, у житті св. Кирила Філософа, 13 дня місяця лютого" — "Крім цього й наш Руський народ — прийняв віру за такого ладу, що патріярхи були послушні Римським єпископам — і наші митрополити віддавали послух патріярхам. А коли якийсь патріярх Керуларій, п'ятдесять років після Володимирового хрещення, відмовив послуху папі, то й наші його не хотіли слухати, а послух віддавали папі, як це можна бачити в історії, записаної в соборниках, про перенесення мощів св. Миколи, 9 дня місяця травня. А те свято встановив сам папа Урбан (або Герман, як наші Словаки його називають) 102 роки після хрещення Руси; і Русь його прийняла." (Див. ЖУКОВИЧ, "О неизданныхъ сочиненіяхъ Іосафата Кунцевича", в ИЗВЕСТИЯХ ОРЯ и СИАН, С-Петербург 1909, ст. 208-210).

У своєму 2-му листі до канцлера Лева Сапіги (від 22. 4. 1622) подає Йосафат коротенький історичний огляд взаємин між київською митрополією і Римом, щоб довести йому правну базу існування тогочасної Київської митрополії. Полоцький владика пише:

"Не мовчатимуть оті Володимири, Ярослави, Ягелли, Сжіргайли й інші фундатори Митрополії та Єпископів, бо порушиться їхній намір: вони бо, бувши найкращими католиками, не заради роз'єднання, але католицьких Єпископів установили й заснували оті осідки в руському обряді. Маємо в руках оригінали декого з них... таким був митрополит Григорій, якого Пій другий висвятив на митрополита. І подібний йому був Михаїл Чареєнський, пізніше й Макарій та Йосиф Солтан" (ДОКУМЕНТИ, т. І, ст. 258 і 260).

А в дописці до 1-го листа, писаного до того ж канцлера 21. 1. 1622, Йосафат подає до його відома, що недавно знайшов у Московській хроніці місце, в якому говориться про один дуже знаменний факт: 1460 р. новгородський владика добровільно піддався юрисдикції київського митрополита Григорія, висвяченого Папою Пієм II. Цей акт з'єднання насильно знищив збройним наїздом московський цар Іван Васильович, наказавши постинати всіх новгородян. Дописку цю закінчує полоцький Архиєпископ ось якими словами: "Це я готов показати кожному на кожному майдані" (ГЕРИЧ, "Огляд богосл.-літер. діяльности И. Кунцевича", ст. 28).

Так ото Йосафат невпинно досліджував справу церковного з'єднання, невтомно збирав факти за фактами, раз-у-раз знаходив якісь нові документи, що виясновали непевні місця. Не дивно тоді, що в нього не існували темні, непевні, сумнівні місця, які необхідно було б закривати, уникати, обходити, прикривати мовчанкою чи просто грою слів. У полоцького Владики була така певність щодо слушности й невідкладности з'єднання, що він усім — навіть при багатьох свідках на многолюдних майданах — міг відверто викласти свій погляд на цю справу.

Фаза ж прилюдного виступу на яв виносить Йосафатову відвертість - чесноту, чи пак ону схильність, яка щиримі думками й відкритим серцем виходить назустріч ближнім, щоб їм, із любови до Бога, допомогти: повчанням, попереджуванням, а то й доганою.

Картина мистця М. Дмитренка

Богдан Лепкий

ПОНЕСИСЯ, КОЛЯДКО!

Як засяють зірки на Свят-Вечір,
Понесися, колядко, простором,
Як веселої вістки предтеча —
Над землею, що стогне під горем.

Злинь під тиху, невеселу стріху,
Де вечірній сум оловом бродить,
Задзвени там домашнім на втіху,
Що на землю Христос нині сходить.

Звесели ти батька, матір, діти
Та й з чола розвій їм чорну тугу,
Хай хоч нині покинуть квиліти,
Хай хоч нині бадьорість — їх другом!

Не журіться! Нам нині на поміч
Божа Мати Ісуса приносить,
Що вбиває зло словом, як з грому
И маловірам надію приносить!

Як засяють зірки на Свят-Вечір,
Понесися, колядко, на втіху —
Там, де горе зболілі гне плечі,
Там, де рідна, похилена стріха.

У повчанні проявляється відвертість тоді, коли вчитель передає учням усю правду, не закриваючи нічого з тих істин, які вони повинні знати, ані підступно не вплітає в правду чогось, що могло б звести їх на манівці. Трохи вище ми навели уривки писань св. Йосафата, щоб читачі самі мали змогу побачити, як виглядали повчання полоцького Владики. Догматичні істини подає він під кожним оглядом бездоганно; історичні ж факти наводить так, як завчив їх у доступних собі історичних джерелах і документах. Сучасні історики внесли в Йосафатові праці хібащо невеликі уточнення дат і фактів, як це зробив, наприклад, проф. Ю. Герич у цитованій праці (відм. 19 і 20). У своїх писаннях бере св. Йосафат до уваги перш усього тих київських митрополитів, які були в повному з'єднанні з Римом: Григорія II (1459-1472), Мисаїла (1475-1480), Йосифа Болгариновича (1498-1501), який окремим письмом заявив свою вірність Римському Архиєрееві (1500 р.). Особливо голосним став за часів Йосафата лист митр. Мисаїла до папи Сикста IV, що його знайшов був митр. Іпатій Потій 1605 р. Тоді не з'єднані дуже оспорювали його автентичність; сучасні ж історики довели його правдивість (Див. МИХАЛЬСЬКИЙ, "Либер де фіде", Рим 1967, ст. 42). У всякому разі те, чого навчав полоцький архиєпископ у ті часи, було дійсно "голою правдою", яку годі було розумно заперечувати.

Своїми *попередженнями* намагався Йосафат відводити вірних від лихого впливу усякої масти, як він називав, "кривологів", які "брехню виговорювали на Бога і на Його правду, і на своїх предків, а й узагалі на всю соборну, апостольську Церкву, мовляв папа є антихристом і єретиком" (цит. місце). Полоцький Архиєпископ часто жалувався на нез'єднених, які не бажали приймати ніяких доказів, хоч би які вони були ясні й безспірні. Тоді він на своїх проповідях сильно їм докоряв і картав їх (СВІДКИ 7:11, 302; 8:11, 316; 5-11, 276).

Як виглядали оті Йосафатові "докори-картання", годі сьогодні щось певного сказати, бо щодо цього не залишилися ніякі письмові документи. А в писаннях полоцького Владики не знаходимо таких висловів, які могли б підтверджувати в нього брак любови супроти ближніх. Якщо йдеться про дослідників, то, наприклад, проф. Ю. Герич знаходить усього один вираз, який він уважає за "терпкий докір". В одному місці Йосафат насмішливо звертається до членів братства: "Міщани, не слухайте духовних, але духовні з своїми церквами мають вас слухати — під анатемою!" (ГЕРИЧ, цит. тв., ст. 12). Також Жуко-

вич, безсумнівний супротивник з'єднання, у відомій нам уже критичній розвідці про творчість Йосафата Кунцевича стверджує, що в його писаннях тільки подекуди трапляються "резкості" (гострі вислови), проте їх небагато і, як на ті часи, загальний тон книжки "досить спокійний і коректний" (цит. тв., ст. 210).

Що ж до очевидців, то вони запам'ятали єдиний вираз свого Владики, який ми сьогодні могли б підтягнути під категорію отих Жуковичевич "резкостей", а саме ті слова, що їх Йосафат часто звертав до тих співрозмовників, які говорили недоречі про справи Церкви: "Пане, не говоріть дурниць!" (Свід. 68:I, 163). Загальна ж оцінка тих слів, які виходили з уст полоцького Архиєпископа, була така: коли він промовляв до нез'єднаних, щоб привести їх до єдности, то "ніколи не вживав погроз, зневаг, несправедливости або гонінь, але намагався це осягнути якнайласкавішими словами, попередженнями й наклику-ваннями" (Свід. 1:II, 219). І це ствердження повнотою згідне з тією заявою, яку склав Йосафат канцлерові Л. Сапізі, щоб відкинути закид, мовляв, брак любови в нього викликає в Річпосполитій заколоти. Владика пише: "Перш усього ж те, що стосується моєї особи. Беру на свідка Бога, який докладно бачить моє серце та вчинки, що полочан, чи й інших жителів моєї єпархії, я не відштовхнув від себе ніяким лихим прикладом мого життя, ані будь-яким суворим процесом; тим менше буде мені доведено якусь бодай невелику ознаку моєї суворости, що дала б привід для розбурхання умів заколотників, так дуже заразливих для Річпосполитої... Свідчитимуть за мене численні особи, не лише католики, а й єретики, мешканці головних воєвідств, що справа мається так, а не інакше" (ДОКУМЕНТИ, т. I, ст. 256). Те саме згодом ствердив литовський купець, Альберт Водесса, об'єктивний спостерігач подій, які його безпосередньо не заторкали. Він зізнавав: "За моєї юности я подорожував по різних околицях і областях Річпосполитої Польщі. Так ото побував я в різних частинах Королівства, головно ж у Вільні, Києві, Орші, Мстиславі, Полоцьку, Вітебську, Варшаві... Тож, коли я був у згаданих місцях Полоцька, Вільна й Києва — ще за життя Божого Слуги Йосафата, полоцького Архиєпископа — то я чув від городян і селян, які там жили, що він був справді людиною святого життя і за такого загал його мав і вважав" (Свід. 3:II, 75-76).

о. О. Купранець, ЧСВВ

ДІЙСНІСТЬ, ЯКА НЕ ДАСТЬСЯ ЗАТАЇТИ

Останнє чвертьліття 1967 року принесло нам у церковному житті три події, більше ніж важливі своїм значенням, і то далекосяглим, які є відзеркаленням нової дійсности, що не дасться затаїти. Ті події започатковують нову добу та своїми напрямними промощують новий шлях у дальшому підході до суттєвих питань церковного життя мирян, внутрішнього правління в Церкві та зовнішньої співпраці з іншими віровизнаннями.

Кожна з цих історичних подій — на свій спосіб — збудувала поріг переходу між учорашньою та завтрішньою дійсністю церковної діяльности. Всі три події — це безпосередня, не тільки фізична конфронтація осіб, але, і то передовсім, різних "світів" з їх світосприйманням і світоставленням.

Цими трьома подіями є:

Всесвітній Конґрес Мирян,

Папський Єпископський Синод, і

Зустріч Папи Павла з Патріярхом Атенагором.

III-ІЙ ВСЕСВІТНІЙ КАТОЛИЦЬКИЙ КОНГРЕС МИРЯН У РИМІ

Загальною провідною думкою Конґресу, що відбувся в жовтні ц. р., як теж під її кутом проходили його праці, була: *"Божий народ на дорогах людства"*. Ця головна тема ділилася на дві під-теми, а саме: *"Сьогоднішня людина"* та *"Мирянин в оновленні Церкви"*. Що це значить? Це означає, — як сказав на пресовій конференції проф. Р. Сугранє де Франк, предсідник організаційного комітету, — що Ватиканський Собор пройшов уже, а тепер приходиться доказати мирянам, що вони спосібні вжитися в оновленого духа Церкви та перебрати на себе ту відповідальність, яку Собор приписує мирянам. Свідомість власного й особливого післанництва мирян у житті Церкви повинна бути здійснена в усіх ділянках життя, тобто миряни повинні активно й відповідально працювати в ділі спасіння.

Завданням Конґресу Мирян, у якому взяло участь около 2500 делегатів з усього світу, в тому теж і представники українського католицького світу, було:

з одного боку дати можливість повлибити знання науки, що її в оновленій формі подав Ватиканський Собор, та понести — через делегатів — те знання до загалу мирян різних країн;

із другого ж боку Конґрес мав бути інтернаціональним місцем вимін та вислову думок, що панують чи нуртують посеред широкого загалу мирян у всьому світі, як теж — через делегатів — познайомити з ними найвищий провід Католицької Церкви.

Конґрес осягнув намічену ціль.

Хоч нераз може здавалося, що були такі моменти, в яких прийде до поважнішого зудару між церковною єрархією та проводом мирян, Конґрес пройшов у найкращій атмосфері щирости й відвертости думки, що підкреслили навіть некатолицькі обсерватори, яких допущено на Конґрес. Усім бо, тобто учасникам Конґресу та церковній єрархії, лежало на серці наперед загальне добро Церкви, а щойно потім захищання таких чи інших розбіжних поглядів.

Ситуацію мирянина в оновленні Церкви можна мабуть найкраще передати словами промови Папи, з якої подаємо декілька основніших думок:

Церква признала мирянам, мужчинам і жінкам, повноту їх прав. Церква бачить у мирянині не тільки віруючого, але теж і апостола, перед яким стоїть відкрите й майже необмежене поле діяльности, при чому, щоб улегшити працю, є покладені границі між відповідальністю в праці духовенства й мирян. Однак із цього не випливає, що мають бути дві "різнобіжні єрархії", тобто духовна й мирянська. Хто хоче діяти без церковної єрархії або проти неї, "уподібнюється всохлій галузці, бо вона немає ніякого зв'язку з живительним коренем."

Про дві інші історичні події, про які ми на вступі згадали, тобто про

Папський Єпископський Синод і

Зустріч Папи Павла з Патріярхом Атенагором, — говоримо на іншому місці в осібних статтях.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ЧЕРЕЗ ВЗАЄМНЕ ДОВІРЯ ДО БРАТЕРСТВА НАРОДІВ - ДЕРЖАВ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ГРУДЕНЬ

Ще не закінчена була друга світова війна, а вже всі говорили про можливість ще страшнішої третьої. І посьогодні примара третьої війни витає над світом. Вислухуємо щоденні вісті й зо страхом слідкуємо, чи ще далеко до неї, а чи може дуже близько. Помимо того, що всі вільні народи разом засідають в будинку Об'єднаних Націй при нарадах, бачимо, що з тих нарад мало користи, бо ж їх усіх роз'єднює взаємне недовір'я й підозри, групує їх у ворожі табори. Для членів Апостольства Молитви поручено в місяці грудні молитв Пресв. Серце Христа Чоловіколюбця: "Щоб зростала правдива братність між народами й державами, на основі взаємного довір'я!"

"Церква в сучасному світі"

Один із найціказіших і дуже доцільних документів Ватиканського II Собору це безперечно "Душпастирська Конституція: Про Церкву в сучасному світі". Не лише тому, що її виготовлювано п'ять повних років різними комісіями, — не лише тому, що це найдовший документ, — але й справа, тут виложена, сама собою найбільш життєва та й ще до того перший раз так отверто обговорена найвищою повагою Вселенського Собору й Папи. Подаємо важніші слова документу, пропускаючи неодне, бо самий текст дуже довгий. Перші слова цієї Конституції такі знаменні: "Радість і надія, смуток і журба сучасних людей, передовсім убогих і пригноблених, є також радістю і надією, смутком і журбою Христових учнів... Тому Собор, — глибше дослідивши таїнство Церкви, до всіх людей звертає без проволоки свою мову. Перед очима Церкви стоїть світ людей, тобто вся людська родина... Священний Собор пропонує людству щиру співпрацю Церкви, для встановлення такого загального братерства між усіма людьми, яке б відповідало покликанню людини. Сьогодні людство знаходиться в новій добі своєї історії, в якій поширюються на ввесь світ глибокі й швидкі зміни. Ця переміна несе з собою немалі труднощі, як це буває в критичному періоді всякого зростання"...

"Ніколи людство, — кажеться дальше, — не користувалося такими великими багатствами, засобами й економічною силою, а проте велика частина мешканців світу ще голодує й терпить недостатки, і величезна сила людей це ще повні

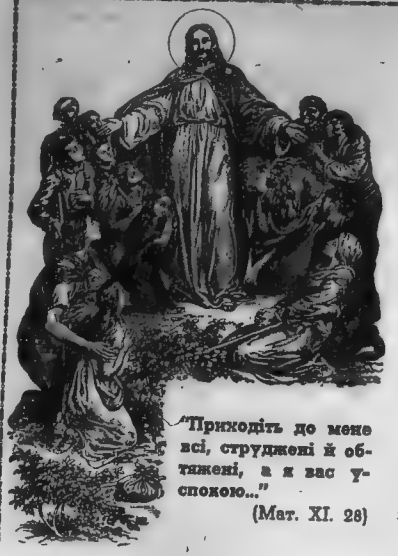

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Посилаю від одної особи $10.00 на дві Служби Божі за його померлого тата Григорія

Т. Фурда, Арборг, Ман.

Прошу відправити дві співані Служби Божі: 1. за спокій душі мого мужа Петра і 2. за здоров'я поданих осіб. Залучую $10.00.

О. Дзем'юн, Чікаго

Посилаю $3.00 на Службу Божу за нашого померлого тата Адама.

П. А. Лютий, Боффало

Залучую $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за мого покійного мужа Павла, щоб Господь дав йому щасливу вічність.

Юлія Бережецька, Асторія, Н. Й.

Складаю прилюдну подяку Господеві в Святій Трійці Єдиному і Пречистій Діві Марії Люрдській за чудесно одержану ласку й вислухані молитви. Залучую $5.00 на Акафист Пр. Д. М. Люрдській як подяку.

Володимира Літишевська, Торонто

Залучую $5.00 на Службу Божу та складаю прилюдну подяку Найсв. Христовому Серцю, Божій Матері, св. Терені й Митрополитові Андрієві за одержані ласки та вислухані молитви.

Марія Гайовська, Гримсбі, Онт.

Посилаю $10.00 і прошу відправити дві Служби Божі в наміренні померлих із родини, яких імена подаю.

Теодор Курило, Абітібі, Квебек

Прошу відправити Службу Божу за померших: Тимотея, Параскевію, Павла й Катерину. Залучую $5.00.

Т. Фурда, Арборг, Ман.

Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих,** які відправите по моїй смерти, про що вас повідомить моя дочка.

Меланія Крутиголова, Клівленд

Посилаю $6.00 на дві Служби Божі: 1. за мого батька бл. п. Івана, 2. за сина Ореста-Романа замученого на Сибірі.

Марія Скруг, Асторія, Н. Й.

У залученні $180.00 **на григоріянки** за дві дорогі мені особи Марію та Михаіла.

Варвара Олон, Грейт Нек, Н. Й.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

анальфабети. Ніколи люди не мали такого гострого відчуття свободи, як сьогодні, але в тому ж таки часі постають нові роди суспільної і душевної неволі. Коли світ має живе відчуття своєї одности і співзалежности одиниць, а тому — й потрібної солідарности, у тому ж часі — від зудару протиставних собі сил — впадає він у тяжкі контрасти; бо ще й далі тривають гострі політичні, соціяльні, економічні, расові та ідеологічні непорозуміння та й не виключена ще небезпека війни, яка могла б усе докорінно знищити!"

Плекання миру й міжнародньої спільности

Які ж ради-ліки подає світові Собор? "Собор, вияснюючи правдиве і шляхетне розуміння миру, засуджуючи страхіття війни, гаряче закликає всіх християн, щоб вони за допомогою Христа, творця миру, співпрацювали з усіма людьми для укріплення між ними миру — в справедливості й любові, та для приготування мирових засобів... Тому що мир повинен зродитися радше із взаємного міжнароднього довір'я, ніж бути накиненим через збройний страх, треба, щоб співпрацювали над тим усі. Треба гаряче молити Бога, щоб дав силу витривало працювати та рішуче вивершити діло найбільшої любови до людей — побудову миру. А воно вимагає того, щоб свою думку і своє серце поширити поза кордони власного народу, щоб відкласти національний егоїзм і всяку амбіцію володіти іншими народами та плекати глибоку пошану для цілого людства, яке, хоч і з трудом, наближається вже до більшого об'єднання... Те, що Священний Собор пред'являє зі скарбів науки Церкви, має на меті допомогти всім людям наших часів, — чи вірують вони в Бога, чи Його виразно не признають, — щоб вони змагалися за загальне і глибоко основане братерство!"

Християнські основи братерства народів

Їх маємо в науці віри про те, що кожна людина є сотворена "на образ і подобу Божу", — що вона є дитиною Божою, а Бог її Отцем; що Христос Спаситель є нашим братом, і через Нього братом для нас кожна людина; що заповідь любови є найперша і найважніша!

До того ж прилучуються прегарні напімнення двох найбільших апостолів. Св. Петро в першім посланні до християн Малої Азії просить їх очистити душі "для братньої нелицемірної любови" (I, 22). А св. ап. Павло в своїм листі до Римлян напоминає їх: "Любіть один одного братньою любов'ю! Пошаною один одного випереджайте!.. Оскільки це від вас залежить, будьте з усіми людьми в мирі!" (12, 10 і 18).

За таке братерство молімся і ми та працюймо для нього!

ПОДЯКИ

У залученні посилаю $5.00 на заупокійну Службу Божу за мого батька Теодора, що помер на засланні в Сибірі.

Іван Стерпак, Павтюкет, Р. Айленд

Залучую $5.00 на Службу Божу в честь Пречистої Діви Фатімської за поміч у науці моєму синові та щоб заступництвом св. Йосафата й о. Василя Скубленого ЧСВВ було більше монаших покликань.

Олена Пом'як, Фінікс, Арізона

Прошу відправити Службу Божу за мою покійну сестру Ірину. Залучую $3.00.

Ярослава Калнмон, Ирвінгтон, Н Дж.

Складаю найщирішу подяку Христовому Серцю, Божій Матері і св. Йосифові за вислухані молитви і за захорону моєї дочки Дарії від каліцтва. Залучую $5.00 на Службу Божу.

Анна Купчинська, Дітройт

Прошу відправити Службу Божу за мою покійну маму Євфрозину. Залучую $5.00.

Павлина Федорів, Торонто

Посилаю $3.00 на Службу Божу за здоров'я моєї хворої доньки Анни.

Марія Барабаш, Вайнона, Онт.

Прошу відправити **30 григоріянських Служб Божих** за мою покійну маму Олену Малящій. Залучую $100 00.

Ірина Райнер, Філядельфія

Залучую $5.00 на Службу Божу за покійних із родини Курочки та Гумницьких.

Микола Гумницький, Ст. Леонард, Монтреал

Посилаю $5.00 на Службу Божу за померлих в Україні сестру Павлину й брата Євгена.

Сильвестер Сибак, Гілмен, Вісконсин

Прошу відправити Службу Божу за мого покійного мужа Миколу. Залучую $2.00.

Василь Вілик, Дітройт

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Як це можливе, що вбивця може сповідатися, дістати розрішення й іти до Св. Причастя, а розведений католик не може? Чи розвід більший гріх, аніж убивство?

Ні, розвід не є більшим гріхом, ніж убивство, ані не є це вповні згідне з правдою, що розведений католик не сміє приступати до Св. Тайн. Кожний грішник, хоч би і які великі й тяжкі були його гріхи, має повне право до Св. Тайн, якщо він щиро жалує за свої гріхи та щиро хоче перестати жити в гріхах. Убивця може йти до Св. Причастя тільки тоді, коли дістав розрішення в Сповіді. Це значить, що він обіцяв поправитися. Його Св. Причастя, без розрішення в Сповіді, було б тільки новим гріхом, гріхом святотатства.

Не всі розвідники належать до тієї самої категорії. Декотрі католики розводяться цивільно за дозволом церковної влади й не одружуються подруге. Такі особи можуть свобідно приступати до Св. Тайн. Інші ж розводяться й одружуються подруге, не зважаючи ні на Божі, ні на церковні закони. Такі особи автоматично виключені з Церкви, або самі відтягнули себе з-під законів і власти св. Церкви. Хто ж так опинився поза Церквою, той не має права, ані не є гідний приступати до Св. Тайн Сповіді й Св. Причастя доки не покається, себто, доки не заверне з грішної дороги. Доперва тоді він може йти до Св. Сповіді, дістати розрішення від своїх гріхів та приступити до Св. Причастя. Участь у Св. Тайнах такій особі забороняє не те, що вона розведена, а те, що живе в чужолозтві. Як довго такі люди живуть як чоловік і жінка, так довго вони живуть у гріхах. Іти до Сповіді й ніби оплакувати свої гріхи, обіцювати поправу, але робити це не щиро й не мати доброї волі вирватися з таких гріхів — це кпини над Св. Сповіддю, отже новий гріх, святотатство. Коли б Церква дозволяла таким людям приступати до Св. Тайн, тоді вона дозволяла б на святотатство і тим також мов би одобрювала їхнє життя в тяжких гріхах. А цього, чейже, ніхто не може вимагати від Церкви, яка з доручення Божого є сторожем християнської моралі.

Однак, навіть у таких випадках Церква не вимагає аж чогось неможливого. Часом бувають надзвичайні випадки, коли діти потерпіли б велику шкоду, якщо б їхні батьки, які живуть у незаконному подружжі, нагло розійшлися. В таких надзвичайних випадках Церква часом позволяє незаконно одруженим батькам приступати до Св. Тайн під услів'ям: що 1) вони будуть жити чисто, як брат і сестра, 2) що їхнє життя разом не буде нагодою до гріха та 3) що їхнє життя разом не буде згіршенням для других. Розуміється, що таке вирозуміння та співчуття Церква може виявити тільки для старших віком людей, яким справді можна довіряти, що будуть чисто жити. Церква завжди старається бути милосердною, як сам Господь Ісус був милосердний та вирозумілий на людські немочі. Але вона не може бути вирозумілою та поблажливою для закамінілих грішників, які відкидають ласку навернення. У таких випадках не Церква немилосердна, а сам грішник не має милосердя для своєї власної душі.

Загально говориться, що коли чоловік іде за голосом своєї совісти, тоді він певно добре робить, і не має гріха за свої вчинки, хоч вони може й незгідні з Божим законом. Чи справді совість людини така непомильна?

Перше треба добре окреслити, що це "совість". Совість — це практичний вирок розуму про моральність або неморальність якоїсь конкретної дії. Це приміненння до тієї конкретної дії всього того, що дана людина знає про Божий закон та про чесноту взагалі. Совість це не якась особлива сила, чи здібність, чи "голос", який каже нам, як поступити в даному випадку. (Вона обзивається моз би "голосом" після того, як ми допустилися чогось злого). Совість — це щось тісно злучене з інтелігентністю людини. Чим розумніша й більш освічена в релігії людина, тим більш вироблена також і її совість. Людина з такою освітою й культурою духа в одній секунді вміє вирішити для себе, чи це й те буде добре, або зле, без того, щоб запитувати священика. Така совість це не щось вроджене. Її мусимо набувати й удосконалювати. З того виходить, що совість не в кожного однакова.

Совість називається певна, коли людина почуває себе певною, що акт, який має виконати, справді буде добрий і в тім не має ніякого сумніву чи вагання.

Совість називається сумнівна, коли людина вагається, не є зовсім певна, має підозріння й сумніви, чи акт, який хоче виконати, справді буде добрий. Сюди можна зарахувати також і совісті тих людей, які не знають, чи це або те є дозволене, або заборонене, але мають підозріння що ану ж воно було би проти Божого закону.

Не можна сказати, що чоловік завжди мусить іти за певним голосом совісти, бо навіть так званої певної совість часто може помилятися в оцінюванні якоїсь конкретної ситуації. Така, ніби то "певна" совість може помилятися або через брак знання чогось особливого (напр. уважає щось грішним, хоч справді грішним воно не є, або вважає щось дозволеним, хоч у дійсності дозволеним воно не є), або може помилятися через поверховність, "лякливість", т. зв. "широка" совість, напр. хтось думає, що має певну й вироблену совість, а в дійсності він трактує легко навіть морально поважні й небезпечні речі.

Людина, яка йде за своєю певною, а все ж таки помиленою совістю, може бути вільна від гріха в деяких конкретних випадках, де вона справді була переконана, що добре робить і навіть на думку їй не приходило, що тим образить Бога. Але вона не є аж зовсім вільна від гріха, якщо в минулому не дбала належно про вироблення в собі непомильно певної совісти.

Із цього виходить, що часто бувають випадки, коли людина допускається чогось такого, що називаємо гріхом, а в дійсності вона гріха за це не має. Совість не в кожного однаково вироблена, ані пізнання засад моралі не в кожного однакове. Неодні люди взагалі не дістали релігійного виховання ні в родинному домі, ні в школі. Ті ж, що дістали релігійне виховання, не дістали його в однаковій мірі. Багато людей знає тільки те, що почує в церкві, чи в сповідальниці, але й те не завжди запам'ятується належно, або не сягає до душі так глибоко, щоб сталося певною нормою моралі. Тому то хтось може зробити щось такого, що загально вважається гріхом, але та особа не має в тому гріха, бо не знає, що це й те є гріхом, чи може аж тяжким гріхом. Адже ж гріх може бути тільки тоді, коли ми знаємо з певністю, що щось є Богом заборонене, а все ж таки робимо те й хочемо того, отже нашу волю ставимо вище волі Божої. Де нема такої свідомости зла й бажання зла, там не може бути гріха.

Так здається мені, що мій брат зовсім тратить віру. Він жонатий, але крім своєї жінки він має ще й кілька інших жінок. Коли я пригадую йому Бога та Божі Заповіді, він відповідає: "Я не роблю Богові ніякої кривди, коли роблю щось такого, що ви називаєте гріхом. Чому Бог мав би гніватися на мене, коли я трохи побавлюся? Він щасливий, то чому ж не мав би бути щасливий також і я?" Я не така вчена, щоб мудро відповісти йому на це. Може Отець будуть такі ласкаві відповісти?

Ваш брат, безперечно, тратить віру як не в Бога (покищо!), то певно в Божу справедливість. Видно, що він іде "широкою дорогою", яка веде на загибіль і перед якою так дуже перестерігає нас наш Божественний Спаситель. Коли брат каже, що своїм грішним життям він не робить ніякої кривди Г. Богові, тоді в своїм нерозумі й заслепленні він хіба не знає, що говорить. Видно, що похоть і грішне життя вже зовсім притемнює його розум.

Але він не єдиний, що так говорить. Це якийсь досить поширений серед легкодухів погляд, бущім то Бог видав Свої закони тільки для того, щоб тяжким і нещасним робити наше життя, та що ті, які придержуються Божих законів — це бідні й нещасні люди. Таким легкодухам здається, що добрий християнин і католик усяку приємність життя вважає гріхом та що Бог у небі неначе дивиться на людей, як вони забавляються і каже сам до Себе: "Що ще маю їм заборонити?" А так воно не є. Бог нікому не забороняє насолоджуватися життям. Бог нікому не завидує щастя. Навпаки, Він хоче, щоб ми були якнайбільш щасливі через вічність, ба навіть і тут на землі, але тут ми маємо заслужити собі на щастя в вічності тим, що будемо слухати Бога та житимемо за Його Заповідями. Батько щиро бажає щастя своїй дитині й наміряє записати на неї увесь свій маєток. Але він не запише свого маєтку на дитину, яка ніяк не хоче слухати його, ба ще й купить собі ввесь час із його прохань та погроз.

Візьмім один приклад, чи порівняння. Ось, Форд виробляє авто, продає його нам, а з автом дає нам також і зшиток з інструкціями, в яких каже нам: "Роби так, а так не роби", щоб ми довше могли користуватись новим автом і тішитися ним. Ми не обурюємось і не кажемо: "Що він за один, той Форд, щоб учити мене, як маю я керувати автом? Воно моє і я буду покористовуватись ним так, як я хочу." Навпаки, ми признаємо, що Форд є майстром того авта, то й він краще знає, ніж ми, що помагає до вдержування авта в доброму стані, а що йому шкодить.

Великий майстер, що нас сотворив — це Бог. Створивши нас і пускаючи нас до життя, Він дав нам Свої інструкції, Заповіді, в яких Він каже нам, як повинні ми наладнати наше життя, що робити й чого вистерігатися, щоб добре нам було на землі, щоб ми були щасливі й завжди щасливі. Ніхто не обурюється на Форда за його інструкції і кожний уважав би останнім дурнем того, хто легковажив би ті інструкції та поступав би з автом зовсім противно, як Форд каже. Але на Бога дехто обурюється, не хоче йти за Його інструкціями і ще вважає себе дуже мудрим.

Розумна й думаюча людина мусить признати, що інструкції й закони не є примхою майстра чи законодавця. Вони є конечні для якогось вищого і тривалішого добра та й вони роблять своє, свою ціль осягають, чи ми того хочемо чи не хочемо. Якщо ми погордимо інструкціями майстра-творця авт, тоді ми скоро знищимо наше авто. Якщо ми погордимо інструкціями-Заповідями Божого майстра, що сотворив нас, тоді ми пошкодимо себе, а то й знищимо себе зовсім. Якщо ми не бачимо й не розуміємо, яку кривду завдаємо Г. Богові нашими гріхами, тоді ми повинні призадуматись принаймні над тим, яку шкоду робимо самим собі, коли переступаємо Божі закони. Адже ж гріх не є поступом у розвитку нашої особовости, а радше пониженням нашої гідности Божих дітей. Гріх може дати нам хвилеву приємність, подібно як кокаїна чи інший одурманюючий лік, але на дальшу мету він приносить знищення. Ми не бачимо того поступового нищення самих себе, бо воно діється в душі, якої ми не можемо бачити. Це знищення покажеться доперва після смерти, коли направа вже неможлива. І хворобу рака дуже часто не можна ніяк викрити, а викривають її доперва тоді, коли розріжуть чоловіка при операції, але тоді вже нема рятунку для такої хворої на рака людини. Так і ми, доперва пізніше, коли вже буде запізно каятися, побачимо, які безмежно дурні були ми за життя та ще вважали себе мудрими й поступовими.

Бог є щасливий і нам бажає такого щастя. Але треба бути розумною людиною, щоб зрозуміти, та й треба на власному досвіді переконатися, щоб узнати, що єдиним і правдивим щастям людини є таки жити за Божими Заповідями. Чиста совість є найбільшим скарбом людини. Хто живе чистою совістю, той переконується сам на собі, що розкоші, які дає світ — це краплина щастя, а розкоші, які дає Бог — це безмежний океан.

Замітки прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

КОМУНІКАТ

Пропам'ятний 1967 рік, якого Всевишній дозволив нам дожити і разом з усіми відмічати ювілеї історичних подій, замітний ще однією датою, особливо важною для нашої Церкви й нашого Народу, який уміє гідно вшановувати тих, що своє життя посвятили на службу Великої Ідеї.

Цього року сповняється п'ятдесят років із дня, коли молодий юнак добровільно зрікся всіх благ і втіх цього світу, вступив у духовний стан і всецілo, з самозаперечення, віддав себе на службу Богові і своєму Народові. Золотий Ювілей священства нашого Верховного Архипастиря і Духового Провідника, Блаженнішого Верховного Архиєпископа Йосифа Кардинала Сліпого, який не шукав і не шукає собі особисто нічого, — мусить стати нам дороговказом на тернистому шляху нашої Церкви і всього Народу та у ряді других ювілеїв цей ювілей ми мусимо гідно відзначити.

Цей великий ювілей, сповнений відданістю й вірністю двом великим ідеалам — службі Богові й Народові, Торонтонська Єпархія гідно вшанує В ДНІ 10 ГРУДНЯ цього року Ювілейним Концертом, а наша скромна жертва у зв'язку з концертом із цієї нагоди допоможе здійснити великі задуми нашого Архипастиря на славу нашої Церкви і добро нашого Народу.

Найбільшою заплатою за труди і страждання нашого Архипастиря — це зрозуміння великих ідей, яким він присвятив ціле своє життя і з яких він не зійшов навіть серед найстрашніших обставин. Засвідчім же свою відданість цим ідеалам, складаючи щиро і жертвенно дар на Український Католицький Університет і церкву Св. Софії в Римі, задум і діло нашого Митрополита-Ісповідника. Університет має стати осередком і вогнищем нашого духового відродження для добра нашого поневоленого нині народу, а церква Св. Софії свідком глибокої релігійности і вікової приналежности України до Одної Вселенської Христової Церкви. Пожертви на цю ціль будуть одночасно квитком вступу на концерт і грамотою ДОБРОДІЯ Українського Католицького Університету в Римі.

Ділом засвідчимо свою пошану до свого Верховного Архипастиря і признання за його труд і жертву. Про те, як це практично буде переведене, подамо в наступних комунікатах-інструкціях, які будуть видані не тільки для громадян Торонта, але й для всіх парохій Торонтонської Єпархії.

Централя Українців Католиків
Торонтонської Єпархії

д-р М. Кушпета — президент
о. прел. д-р Б. Липський — духовний асистент
Марія Павлишин — секретар

о. О. Купранець, ЧСВВ

"ЗЕЛЕНЕ СВІТЛО!" — "МОЖНА ЇХАТИ!"

Папа Павло дарує Патріярхові Атенагорові цінний історичний хрест

Живемо в добі й країнах, де мабуть немає ні однієї людини, що не розуміла б значення вуличних світел, які служать для порядку їзди. Загально прийнято, що світло зеленої барви означає вільну їзду й безпечний перехід через вулицю.

Таким "зеленим світлом" на дорозі міжхристиянського порозуміння й співжиття, а в дальшому мабуть повного об'єднання, стали в останньому часі різні й часті відвідини та зустрічі найвищих християнських провідників, із яких найвизначнішими треба вважати зустрічі Папи Павла й Патріярха Атенагора, що відбулися цього року.

Одна правда на двох дорогах!

Сотні-сотні-років "червоне світло" людського елементу в Церкві відділювало дві Святі Столиці, що проповідували одного й цього самого Христа, але близько тисячу років ішли іншими, хоч і рівнобіжними, дорогами, доки тепер знову не зійшлися на одній спільній дорозі, на якій видніє "зелене світло" вільної й безпечної їзди — Христос. Який кличе: Я є одиноке правильне світло, за яким вам треба йти, щоб бути одним у Мені! Так, Христове "зелене світло" є на дорозі нової доби і можна за ним їти спільно в прийдешню історію віків. Та чи підуть люди спільно чи може знову появиться "червоне світло", людської немочі; яке заступить Христове "зелене" й не дозволить обом — першим у християнському світі "ранґою" — Святим Столицям, Римові й Царгородові, йти однією спільною дорогою, і вони знову підуть різними своїми дорогами.

Світло Христа й прохання Св. Духа!

Уже в часі Собору Папа Павло в своїй промові з 29-го вересня 1963 року, можна сказати, дав дороговказ у прямуванні до поєднання всіх християн такими словами:

"над цим зібранням не повинно світити *ніяке інше світло, яке не є Христом — Світлом світу;* ніяка празда не повинна цікавити нашого духа, крім слова Господа, нашого одинокого Вчителя; ніяке стремління не повинно нас вести, крім бажання, бути йому безумовно вірним... Де тільки якась провина в роздорі може бути нам приписана, покірно просимо в Господа прощення та водночас просимо братів про вибачення, якщо вони почуваються нами зранені."

Прекрасним доповненням того є слова Папи висказані до Патріярха на останній зустрічі:

"Ми повинні по обох сторонах здобутися на відвагу і прямувати за тим намаганням, розвиваючи його так далеко, як тільки це в нашій спромозі, через контакти й співпрацю, якої форми ми повинні разом опрацювати. Далеко дальше, ніж тільки через дискусії над минулим, але в позитивній співпраці в напрямі того, про що просить Св. Дух від сьогоднішньої Церкви, щоби перебороти ті перешкоди, які нас іще розділюють."

Хай кров Мучеників і любов поведуть до єдности!

Патріярх Атенагор у своїй промові до Папи — між іншими глибокими гадками — висловив таке:

"Клич крови Апостолів Петра й Павла, голос Церкви в катакомбах і мучеників Колізею домагаються від нас ужити всіх засобів і можливостей, щоб розпочате святе діло поєднання розєднаної Церкви Христа завершити, не тільки тому, що цим буде сповнена воля Господа, але теж і тому, щоби світ побачив промінювання того, що за нашим віровизнанням є першою прикметою Церкви: *Єдність!*... Тільки в любові можемо очистити себе від усіх негативних елементів, які

ми вчаслідили з минулого. Тільки в любові можемо усунути перешкоди й знову відновити взаємне братнє довір'я. Тільки в любові зможемо, твердо й певно, відбудувати єдність наших Церков у Христі Ісусі!"

Лекція Божої дії й для нас!

Ці три дні (26. - 28. X. 1967) зустрічі обох Богом надхнених Христових Мужів є найкращою лекцією-прикладом і для наших обох Церков, Католицької і Православної. Це жива лекція того, як їм починати взаємне поєднання, очевидно, усунувши наперед (кожна з них!) свої власні "негативні елементи". Дав би Бог, щоб — освічені тільки світлом Христа — у кінцевому висліді обі наші Церкви під проводом своїх Архиереїв-Первоєрархів могли видати спільне звернення до українського народу, подібне до того, що його видали Папа й Патріярх, а яке починається так:

"Папа Павло VI-ий і Вселенський Патріярх Атенагор I-ий дякують Богові..., що Він дозволив їм знову зустрінутись..., щоб себе поздоровити поцілунком миру та в дусі любови й відкритої братньости взаємно говорити."

о. Є. Хамій, ЧСВВ

ДРУГИЙ ВАТИКАНСЬКИЙ СОБОР І РЕФОРМА ВІДПУСТІВ

(Продовження)

УМОВИ ЗДОБУТТЯ ПОВНОГО ВІДПУСТУ

У зв'язку з осягненням повного відпусту в нових розпорядках є деякі зміни, про які тепер бажаємо сказати. І так норма 7-ма вказує на три важні елементи, необхідні для здобуття повного відпусту: 1) виконання приписаного діла; 2) виповнення приписаних умов; 3) чистота сумління.

1) У нових розпорядках про відпусти св. Церква особливу вагу звертає на настроєння серця, на любов Бога, з якою виконується умови для здобуття відпусту. Коли напр. хтось робить прощу до відпустового місця, то при тому необхідно мати добрий намір осягнути повний відпуст та щоб цю прощу зробити з належною побожністю, бо здобуття повного відпусту залежатиме від настанови душі, а не від самої фізичної присутности на відпустовому місці.

2) Далі треба виконати три умовини, які далі зачишаються в силі, а саме: висповідатися, запричащатися й проказати молитву в наміренні Свт. Вітця. Ці три умовини, як і досі, можна виповнити у дні призначеному на відпуст, або випередити чи спізнити його на кілька днів. Однак дораджується, щоб головно Св. Причастя й молитву в наміренні Свт. Вітця відбути у дні призначеному на відпуст (норма 8). Це з уваги на те, що здобуття відпусту звичайно зв'язане зі святочним днем і бажанням св. Церкви є, щоб вірні в тому дні приймали Св. Причастя.

Треба тут пригадати, що за одноразовою сповіддю можна більш разів добути повний відпуст, однак за кожноразовим Св. Причастям і молитвою в наміренні Свт. Вітця можна тільки один раз осягнути повний відпуст (норма 9). Це з уваги на те, що св. Церква хоче вірних заохотити до частішого Св. Причастя й частішої молитви в наміренні Свт. Вітця.

Годиться пояснити дещо про молитву в наміренні Свт. Вітця.. Найперше насувається питання: Яке є наміреня Свт. Вітця? Воно є різне та включає в собі сучасні потреби св. Церкви, а їх немало під сучасну пору. Головніші наміреня це: поширення св. Церкви, її духовний зріст, з'єднання всіх християн, здійснення соборових постанов, мир у світі, покликання до стану священичого і духовного взагалі, святість та стійкість родин і т. п.

Далі, в наміренні Свт. Вітця дотепер треба було звичайно проказати один раз Отче Наш, Богородице Діво і Слава Отцу. За новими приписами немає стислого припису (хоч дораджується проказувати вище згадані молитви), хіба що в поодиноких випадках це зазначено. Тепер полишається більше розсудкові вірних, що бажають осягнути відпуст, яку молитву чи скільки молитов готові проказати в наміренні Свт. Вітця (норма 10). Можна проказати навіть, напр. "Достойно єсть" чи "Помилуй мя, Боже".

3) Останнім головним елементом осягнення повного відпусту взагалі є не лиш очищення душі від усякого добровільного гріха, але й те, щоб не мати навіть прив'язання до будь-якого гріха, навіть повсякденного. Це останнє передтим не було так сильно наголошене, як у нових розпорядках. Св. Церква хоче звернути особливішу увагу на те, якої великої чистоти серця потрібно, щоб осягнути повний відпуст. Господь Бог не простить цілої дочасної кари тому, хто в своєму серці скриває хоч би маленьке прив'язання до гріха, навіть повсякденного.

Якщо хтось не виконає із власної вини вище згаданих умов до набуття повного відпусту, то це не значить, що він не здобуває ніякого відпусту, а добуває лише частковий, себто в міру побожности, з якою намагається осягнути повний відпуст (норма 7).

Якщо хтось не з власної вини не може виконати приписаних умов до набуття відпусту, хоч і бажає осягнути повний відпуст, то далі правосильною залишається практика, що кожний сповідник може своїм каяникам приписані умови замінити іншими добрими ділами (к. 935). Це може зробити він чи то під час сповіді, чи поза нею. Напр., Св. Причастя може заступити відмовлення якоїсь молитви, або відвідини церкви заступити відвіданням хворих.

У нових розпорядках про відпусти новим є те, що всі місце Єпархи, себто Єпископи й ті, що виконують єпископський уряд, можуть для вірних своєї території,—які бажають осягнути повний відпуст, але не можуть висповідатися й запричащатися, або тільки з великою невигодою — замінити Св. Сповідь і Св. Причастя іншими добрими ділами (норма 11). Причини можуть бути: брак священиків чи богослужень, віддаль від церкви, тощо. В такому випадку Єпископ може Св. Сповідь і Св. Причастя замінити якоюсь молитвою чи якимсь іншим добрим ділом. Однак завжди залишаються всякі ці дві умовини: 1) розбудити щирий жаль за гріхи, бо ніхто не може ніякого відпусту здобути в стані гріха, і 2) мати бажання при найближчій нагоді висповідатися і запричащатися.

о. І. Лужецький

ПЕРШИЙ КРОК

Минулого року появилося у французькій пресі спільне повідомлення, підписане з католицької сторони Кардиналом Лефебр та представниками Православних і Протестантських Церков. У ньому повідомляли, що *всі ці віровизнання погодилися на один і спільний усім французький переклад Господньої Молитви — ОТЧЕНАШУ.*

Із православної сторони назване повідомлення підписали: митрополит Мелетрос, архиєпископ Антоній із Лондону, єпископи Георгій та Антоній із Женеви, як репрезентанти різних юрисдикцій Православної Церкви у Франції. Від протестантів поклали свої підписи під ним предсідники Рад Реформованих і Лютеранських Церков у Франції. При цьому й зазначено, що такий самий текст Отченашу приняли також Церковні Власті інших франкомовних країн як: Бельгія, Швайцарія, Канада та країни Французької Спільноти в Африці. Одночасно підчеркувалось у ньому, що ВІДТЕПЕР у спільному шуканні єдности, так дуже бажаної Христом, усі християни, без огляду до якого віровизнання вони б не належали, зможуть відмовляти спільно в рідній французькій мові, одними і тими самими словами Господню Молитву, якої навчив нас наш Господь і Спаситель Ісус Христос.

Цей одинокий і спільний усім переклад Отченашу для французького загалу вперше дозволено вживати протягом Тижня Спільних Молитов за З'єднинення (18-25 січня). Одначе від Великодня він став одиноко допущеним і всіх зобов'язуючим літургійним текстом у Католицькій Церкві французько-мовної групи.

У нових розпорядках про відпусти новим є те, що всі місце Єпархи, себто Єпископи й ті, що виконують єпископський уряд, можуть для вірних своєї території,—які бажають осягнути повний відпуст, але не можуть висповідатися й запричащатися, або тільки з великою невигодою — замінити Св. Сповідь і Св. Причастя іншими добрими ділами (норма 11). Причини можуть бути: брак священиків чи богослужень, віддаль від церкви, тощо. В такому випадку Єпископ може Св. Сповідь і Св. Причастя замінити якоюсь молитвою чи якимсь іншим добрим ділом. Однак завжди залишаються всякі ці дві умовини: 1) розбудити щирий жаль за гріхи, бо ніхто не може ніякого відпусту здобути в стані гріха, і 2) мати бажання при найближчій нагоді висповідатися і запричащатися.

Ідея опрацювати один спільний для всіх переклад Отченашу виринула у зв'язку з Другим Ватиканським Собором на початку 1964 року. З тією ціллю вже в травні створено спеціяльну комісію з представників усіх зацікавлених віровизнань. *Усі були захоплені ідеєю спільної для всіх Господньої молитви.* До співпраці запрошено найкращих сучасних біблістів - екзегетів. Щира льояльна співпраця всіх була першою пробою доброї волі, і то не на словах, а на ділі. Здійснення цього великого заміру стало першим кроком на шляху до співпраці, зближення і єдности. Хоч не йшлося тут про якісь основні догматичні питання чи спрази віри, а про зовсім конкретне діло, то все ж таки праця над спільним одиноким перекладом для так великого числа релігійних спільнот із різних причин не була легка.

Перша трудність була та, що як протестанти, так і католики мали свої давні переклади, освячені довголітньою практикою і традицією, до яких вони привикли, з якими вони зжилися від дитинства. Кожна зміна вимагає напруги і зусилля. Як для одних, так і для других це було щось нове, майже нечуване, надзвичайне. Тому й не диво, що були голоси проти, які цей крок проводу Церков критикували, кажучи, що католики здають свої позиції, майже протестантинізуються, але і навпаки, що протестанти окатоличуються. *Треба лише подивляти відвагу й сміливість чинників відповідальних за долю повіреного їм стада, які не пішли до лінії найменшого спротиву, потураючи інстинктам маси, як це нажаль часто буває, а відважилися зробити цей перший і революційний крок на шляху до єдности всіх*

християн, щоб здійснити заповідь Христа "щоб усі були одно" — яка кожного з нас зобов'язує.

Багато християн (християн метрикальних, а не свідомого релігійного життя) в усіх віровизнаннях хотіли б, щоб їхня Церква була незмінною, Церквою їхніх предків і то тепер, коли все у світі з головокружною швидкістю змінюється. Ми називаємо це "вірністю традиції", а поправді це закон інерції, вияв духової лінивости та нерозуміння суті Церкви. Церква залишається незмінною і вічною, але тільки щодо своєї суті й цілі, бо в кожнім столітті, у кожній країні вона мусіла і мусить пристосовуватися формою і висловом до все змінливих обставин, до все нових вимог і потреб часу, щоб якнайкраще, якнайзрозуміліше передати всезмінливим людям вічні незмінні правди Божого Об'явлення, Божого Благовістя. Шукати нових доріг і метод душпастирювання — було одною з цілей Другого Ватиканського Собору. *Бо те, що було добре, нормальне і впорядку 100 років тому, коли наші діди їздили волами, це не мусить і не може бути добрим і відповідним для нас, які змушені — хочуть чи не хочуть того — їздити літаками й автами.*

Друга трудність була екзегетичного порядку. Як відомо тексти Господньої молитви передали нам два євангелисти: Матей і Лука. При встановленні спільного нового перекладу, оба ці тексти фахівці брали до уваги, щоб якнайвірніше віддати в цій молитві слова і думки Христа. Праця над спільним перекладом була першою нагодою для братньої співдії в дусі нового екуменізму. Це був перший крок. За ним безпосереднью піде другий — це підготовка у великому розмірі спільного перекладу Святого Письма Старого й Нового Завіту при співпраці католицьких, протестантських і єврейських фахівців біблістів. На сьогодні більшість книг Старого Завіту вже перелжено, апробовані та готові до друку. Праці над перекладом Новозавітніх Книг ідуть успішно вперед.

Читаючи чужомовну пресу, майже завжди знаходимо довші чи коротші згадки про потішаючі факти конкретної співпраці різних християнських віровизнань. Те, що перед Собором було майже не до подумання, сьогодня стає, чи радше вже стало, самозрозумілою дійсністю. І тут мимоволі насувається болюче питання: Як же ж під цим оглядом у нас? Чи не залишились ми там, де були 200-300 років тому? Чи не живемо ми минулим, не бачучи конкретної дійсности і не думаючи про майбутнє? А можливостей до такої конечної співпраці, яка кожному полегшила б свободу і нікого до заперечування чогось зі своїх питоменностей не змушувала (крім вкладу доброї волі) є так багато! Ось хоч би такий випадок. *Як відомо Конференція Українського Католицького Епископату в часі Собору вирішила вводити постепенно українську живу мову в Св. Літургію та інші служби Української Католицької Церкви.* В тій цілі створено окрему літургійно-мовну комісію, яка тепер працює над українським перекладом відповідних текстів. Українська Православна Церква на еміграції вживає вже української мови у своїх богослужбах; та, нажаль, не за одним спільним усім текстом, апробованим цілим Епископатом. Кожна юрисдикція має свої окремі тексти-переклади. *І тут була б добра нагода, для проводу обох наших Церков, взаємно порозумівшись, виготовити та прийняти один спільний для всіх український переклад Святої Літургії,* за яким служили б, як українські католицькі так і українські православні священики. Тут не йшлося б ні про справи віри, ні моралі, ніхто нічого не мусів би зрікатися чи заперечувати, а тут йшлось би про конкретну річ — український переклад уже усталеного, незмінного і спільного нам тексту Св. Літургії. Та коли б уже таке було за трудно зробити, то обмежімся тимчасом до чогось скромнішого. Постараймоея, щоб усі приняли бодай один і той самий текст щоденних молитов, а якщо і це не можливе, тоді бодай один і той самий переклад Господньої Молитви, *щоб коли вже не ми, то бодай наші діти — православні й католицькі — навчилися і знали напам'ять у рідній мові ці неперевершені прохання Отченашу.*

Це була б нагода показати — не на словах, але на ділі — наше бажання співпраці та єдности. Інакше всі наші співи і прохання "Боже, нам єдність подай", без конкретних діл і бажання щось для тієї єдности зробити, є не молитвою, а радше богохульством! Цього всього ще не буде багато в порівнянні з тим, що інші роблять. Це буде лише ПЕРШИЙ КРОК, хоч і найважчий. Дав би Господь, щоб, відчувши потребу години, ми його якнайшвидше зробили.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

КАТОЛИКИ БУДУЮТЬ МУСУЛМАНСЬКУ МОЩЕЮ

Незабаром 500 мароканських робітників — мусулман, які працюють у металюргійній індустрії недалеко Антверпії, Бельгія, одержать для своїх богослужбових цілей власну святиню — мошею. Її мають збудувати студенти так званого "Будівельного Цину", а грошеві засоби на будову має дати католицька єпархія Антверпії.

о. О. Купранець, ЧСВВ

"ХТО КОМУ СКРУТИТЬ ГОЛОВУ?"

Уже через усю осінь кружляли в Римі повні гумору, влучні, а то й злобні, запити й відповіді: хто й кому в залі "поломаних голів" мусить чи повинен "скрутити" чи "зломити" голову.

Історія, хоч би для самих тих жартів, про "скручування" чи "ломання" голів пішла з того, що місцем засідань і нарад для Папського Єпископського Синоду призначено внизу Ватиканської палати залю, яка дотепер служила за склад ушкоджених скульптур - різьб із Ватиканського музею. Хоч залю вичищено, влаштовано та модерно приспособлено до цілей Синоду, дехто ставить ще такі питання:

Чи заля, помимо нового оформлення та нового призначення, надалі позістанеться залею (хоч уже живих, але) "поломаних голів", тобто що цей Єпископський Синод буде тільки "пособоровим складом", але не дійсним органом правління в Церкві?

Чи призначення отієї залі не є символічним підкресленням факту, що Синод своїм голосом у проводі Церкви не вийшов поза безголосу "зломану голову"?

Чи Синод вийде "наверх", не тільки зі свого теперішнього "підвального" приміщення на горішні чи "пристойніші", гідні Синоду, поверхи Ватиканських палат, але теж, чи Синод вийде "наверх" своїм значенням у проводі Церкви, тобто хто кому "зломить голову": Єпископський Синод Ватиканській Курії, чи навпаки?

Як бажалося, а як склалося?

Під час Собору борці за ідею створення "Єпископської Ради"-Синоду при Папі мали на увазі не якісь принагідні чи дорадні сходини єпископів, але постійний орган правління Церкви, що участвує в рішеннях Папи, репрезентуючи тим вселенськість Церкви й колегіяльність епископату. Ті борці-епископи змагали створити всецерковний сенат, який сповняв би функції подібні, як їх досі сповняла Кардинальська Колегія.

В тому виді Синод, що є тепер, є тільки частинною даниною теперішній добі демократичного правління в світі, бо традиційна структура автократичного правління (з куріяльним "залізним апаратом") Церквою мусіла принаймні дещо поступитися духові часу та модерним вимо-

Папа Павло й Патріярх Атенагор на тлі Папського Єпископського Синоду. З правого боку позаду бачимо в білому клобуці нашого Верховного Архиепископа Йосифа.

гам життя й людини, чого речниками були на Соборі єпископи-"поступовці". Кажемо "принаймні дещо", бо Синод у теперішньому своєму виді є мабуть, і покищо тільки, вступом до властивого правління Церквою в майбутньому. Називаючи справу властивим іменем, можемо сказати, що компетенції та значення Синоду як такого тепер мінімальні, якщо ніякі. Члени Синоду не мають ніякого вирішального голосу, але є радше "інформативним бюром" для Папи, з дорученням якого далі правитиме Церквою, остаточно частинно зреформована. Римська Курія, чого єпископи вже на Соборі не бажали. Єпископи не бажали бути тільки "поруч" або "під" Курією, але вони бажали бути безпосередньо "поруч" і "під" Папою. Однак так покищо ще не сталося.

До чого ж змагають єпископи?

Змагання єпископату в найзагальніших рисах можна б звести до трьох точок, які висловлюють те, чого бажали чи сподівалися єпископи бачити як головне завдання і ціль Синоду:

1. *Змінити спосіб думання й дії Римської Курії*, яка досі звикла вважати єпископів тільки своїми "периферійними" — зовнішніми урядовцями, які є виконавцями "куріяльної волі" та її розпорядків.

2. *Перенести силу влади та законодавства з Римської Курії на єпископат*, а Курію залишити тільки технічним виконавцем Папи та Синоду, а не щоб вона була правлячим органом Церкви, як досі було.

3. *Перенести вибір Папи з Кардинальської Колегії на Єпископський Синод*, за яким було би право вибирати Папу та щоб вибирали Папу з-посеред єпископату всього світу, а не тільки з-поміж кардиналів, як було досі. Ця точка покищо напевно не буде скоро зреалізована, бо коротко перед скликанням Синоду Папа закріпив надалі повне право вибору Папи за Кардинальською Колегією.

Єпископи стоять на тому становищі, що правильно вони є прямим і тяглим апостольським наслідком, а не кардинали, які є тільки урядовцями та церковним відзначенням пізнішого походження, а ніяк тими, яких вибрав Христос правити Церквою.

Як бачимо на основі повищого, то навіть у Церкві та на її верхах іде сильна боротьба за заміненння старих порядків новими. Однак бачимо теж, і то виразно, що тут не йде якась боротьба поміж поодинокими особами чи групами осіб, як такими, але поміж двома системами. Котра з них переможе, покаже час. Певним є одне, що напевно ніхто й нікому не "скрутить" чи не "зломить" голови, але й тільки одна система правління (що є людського, а не Божого порядку), буде заступлена другою. При тому пам'ятаймо теж і на те, що: люди думають одне, а Христос зробить друге, тобто Він поведе Свою Церкву так, щоб це вийшло для неї на добро!

Джіно Джордані

ЗЛАГОДА З ІЗРАЇЛЕМ

(Закінчення)

У всякому разі після колишньої полеміки, на світанку екуменізму, наступає діялог. У дусі ж діялогу Ізраїльтяни перш усього намагалися пізнати Ісуса, "єврея", який був для них "великим невідомим". Дехто зрозумів, що Ісус, спричинивши роздор між християнами і юдеями, може спричинити однаково єдність між ними. Один із найповажніших ізраїльських письменників, Мартин Бубер, нещодавно померлий, заявив: "Уже з моєї молодости я знаходив в Ісусі мого великого брата... Мої відверті братні взаємини з ним розгортались все міцніш і ясніш, і сьогодні я бачу його ще міцніш і ще виразніш як будь-коли."

Це правда, що є чимало жидівських учених, які сьогодні простудіювують постать Ісуса; вони намагаються відхристиянізувати його риси, щоб зробити з нього "Ісуса єврея".

В усякому разі такі зустрічі підкреслювали — як це признає пастор Льойдер — вартість тих питань, які висунув Франц Верфель: "Чим був би Ізраїль без Церкви? Чим була б Церква без Ізраїля?" ("Лютеранський Світ", 1963).

А тоді, коли перевіряється це питання, вигладжується помилки й наступає кінець уразам. Так воно було в заранні християнства: палестинський християнин-мученик, святий Юстин, сперечався з рабіном Трифоном, який наприкінці довгої дискусії визнав, що ота стріча принесла йому радість.

Дуже глибокий єврейський мислитель минулого сторіччя — так Петуховскі називає Фрица Розенцвайґа (1886-1929) — "прийняв оту Йоанову істину 14:6, згідно з якою ніхто не приходить до Отця як тільки через Сина"; і обстоював, що Церква є на те, щоб привести до Отця поган, а не євреїв, які вже там були.

Певно, що відношення між євреїством і християнством має інакше значення, як відношення до інших релігій: Церква і Синагога признають того самого Бога, те саме об'явлення, ту саму етику, бо Ісус — і він сам це заявив — не прийшов скасувати Писання і Пророків, але їх доповнити.

Усе ж таки особливе значення того відношення включає в собі справжнє "таїнство", як його називає в листі до Римлян Ізраїльтянин святий Павло, якому драма розриву між Церквою і Синагогою вчиняла "постійний біль" такою мірою, що він сам бажав стати "анатемою, відкремитися від Христа, з любови" до Ізраїльтян, "від яких, за тілом прийшов Христос..." Тож просив, щоб "вони спаслися". — Чому ж тоді вони не повірили в Христа? Ще й допитувалися: "Так тоді Бог відкинув свій народ? Ніяким чином, бо ж і я Ізраїльтянин... Бог не відкинув свого народу..."

З уваги на те "таїнство" Павло накликав поган, щоб вони не горділи. Отже також, щоб не ставили себе у стан відкинення.

Єдиним світлом таїнства є любов, що переходить понад усякий розрив. Вона керує і з'ясовує відповідність співпраці в ту щасливу годину, коли екуменізм намагається, щоб у мирі зібрати всіх людей доброї волі, ба навіть, щоб захищати Божу славу, на яку настають диявольські ідеології. Згаданий професор рабінської школи в Чінчінаті, Яків Я. Петуховскі, пише, що обидві релігії мають багато чого спільного та що ця спільність стала явною тоді, коли обидві "заатакував спільний ворог: 'Вельтаншаунг' модернізму, сковзання від філософії теоцентричної до антропоцентричної та заміненння релігії об'явлення на релігію природи."

Ще один учитель юдаїзму, німецький рабін Лео Бек, уже в 1948 р. закликаючи євреїв і християн до взаємозрозуміння, казав: "Єврейство не повинно б ніколи забувати, що християнство народилося з його лона та що Біблія належить також до християнства. А й християни ніколи не повинні забувати, що для Церкви не може існувати Біблія без єврейської Біблії. Побожний християнин дожидає того дня, в якому єврей ступить на дорогу християнства... Чиста надія не роз'єднує, але веде до зрозуміння. Остання ціль, остаточна відповідь — лежить у Божому таїнстві".

В розумному й мирному порівнянні, освітленому любов'ю, єврейська душа, може, знову піде отим Бергзоновим шляхом: найбільший філософ наших часів урешті побачив у католицтві "досконале звершення єврейства".

Біблійна теологія — як це признає католицький богослов Брус Вотер ("Коменвелт", 10, 1967) — не мала б значення, якщо б не мала в осередку "правдивого Бога, якого почитання проголосив біблійний Ізраїль; тобто Бога, який у досвідах Ізраїля *виявив себе правдивим, добрим і відним довір'я...*"

Має правду отець Кольомбо, коли в присвяченому жидам числі "Католицьких місій" говорить про "відокремлених братів, яких слід відкрити".

Оте взаємне відкриття власне й здійснюється, не зважаючи на спротив і залишки незрозуміння. Наприклад, у Мадріді минулого березня зійшлися разом дві сотні католиків і Ізраїльтян, щоб помолитися в церкві св. Рити, щоб послухати повчань одного рабіна й одного августиніяна, співаючи псальми й гимни "за єдність усіх людей".

(Переклав о. Р. Г., ЧСВВ за ЧІТТА НУОВА, ч. 11, 67, ст. 12-13).

Група українських прочан з Англії в Римі. Зліва сидять: о. д-р І. Любачівський, о. д-р С. Орач, о. д-р Є. Химій, ЧСВВ — ректор Укр. Папської Колегії в Римі, Владика Августин Горняк, ЧСВВ — Апостольський Екзарх у Великій Британії, о. д-р С. Мудрий, ЧСВВ, — віцеректор У. П. Колегії в Римі і о. д-р І. Музичка.

Володимир Мацьків

МИ І НАША МАЙБУТНІСТЬ

ЗДОРОВА РОЗДУМА ПІД КІНЕЦЬ РОКУ

Коли в нас думається про майбутність, не вражуючи проповідей, що їх деколи проголошують священики у церквах про майбутнє позагробове життя, то ці думки мають переважно особистий, матеріяльний характер. Стараємося придбати дещо "на чорну годину", чи на "старі літа", стараємося забезпечитися на "випадок хвороби, чи іншого нещастя": пожежа, автова катастрофа тощо, бажаємо дати кращу освіту своїм дітям, щоб "їм краще було, ніж нам". Деколи говоримо про майбутність нашим дітям, головно, коли вони не дуже хочуть прикладатися до науки в школі, або коли бажаємо їм кращої долі...

Але думати про майбутність своєї спільноти, свого народу чи своєї Церкви, нема в нас звички. Деколи тільки чуємо про це на доповідях чи промовах на святкових академіях, але звичайно вважаємо ці слова за *риторичні прикраси*. Запрягтувати собі голови справами, які колись прийдуть? — Ні! Це не для нас.

Одначе ця справа незвичайно важлива. Сучасна хвилина вимагає цього конечно.

Уявім собі, що одному з наших дітей, чи внуків загрожує вирок смерти. Чи ми були б тоді байдужі до тої справи? Думаю, що ні.

А ось нам такий вирок загрожує. Кажу нам, бо це відноситься до всієї нашої спільноти, нашого народу та нашої Церкви.

Ось о. Н. Вояковський, колишній виконуючий уряд Апостольського Адміністратора Української Католицької Церкви в Німеччині, у своїй незвичайно цінній статті: "*Привид смерти народу*", що була друкована в "Америці" з 4. II. 1966 р., перестерігає всіх Українців, що вміють та хочуть думати. Його слова важкі, наче безжалісний нагай. Він каже між іншим:

"А тепер почислім, скільки дітей не допущено побачити світ? Скільки невинної крови сплило до міських каналів?... А згадаймо й тих "патріотів", що поженилися з чужинками, і, замість, як це велить церковний звичай, що жінка має піти за чоловіком і всі діти мають бути охрещені й виховані в обряді батька, то однак і діти і сам чоловік "патріот" пішли за жінкою-чужинкою і така родина нашого "модерного патріота" найскоріше відчужується від нас, відходить від нашої Церкви і від народу... І ось, щораз виразніше бачимо над нашим народом — *марево смерти*, і то не задля якихсь наших коханих "воріженьків", що мали б нас нищити і знищити, і не через війну, чи атомову бомбу: Українців знищать самі Українці."

А скільки Українців, ради "лакімства нещасного" змінили свої прізвища, погордили своїми іменами та тим самим назавжди зірвали з своїм народом та замели всі сліди за собою, хоч одні їхали на чужину як "політична еміграція", а другі вже 3-тє чи 4-тє покоління роджене в Америці.

Пригадуються мені слова одного з мудрців, який сказав: "Знесилитись може кожний, навіть наймогутніший нарід, але пропасти може тільки кікчемний". Чи можемо допустити до такого безславного кінця?

Коли пригляємося до нашої минувшини та почислимо ті всі грубі сотні різних воєн, що відбулися на українській землі, всі безчисленні напади Турків, Татар, Поляків, Москалів та інших сусідів та всі ясирі, бо як каже історія, не було року, щоби пройшов спокійно, то мусимо низько схилити свої голови перед нашими предками, які по мужньому перенесли всі ті важкі нещастя і не далися ані зламати, ані посунутись перед ворогами, хоч величезна більшість народу не знала письма, не читала газет ані книжок і ледве чи знала свою історію та розуміла свою культуру й свою ролю на своїй землі.

А сьогодні, коли всі Українці посідають відповідну освіту та знають про своє походження і минуле, розуміють свою відповідальність не тільки за сучасне життя, але і за майбутність свого народу та своєї Церкви, не можуть викресати в собі потрібного гарту, потрібної сили волі, щоби постояти за своє ім'я, за своє місце між народами світу. Що ж тоді думати про наш характер?

Що ж нам робити — спитає може дехто.

Роботи було б дуже багато, коби тільки охота.

НОВА КНИЖКА

ВЕЛИКІ ЛЮДИ

Життєписи славних людей у християнському насвітленні

о. Іриней Назарко ЧСВВ

Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

Всесв. о. прелат Василь Філевич — Генеральний вікарій Торонтонської Єпархії — та С. Анголина вручають градуаційні грамоти студентам Дівочої Академії СС. Служебниць в Аннестері, Онтаріо.

У першу чергу, кожний Українець та кожна Українка повинні розглянутися кругом себе, у своїй родині й своєму окруженні та усвідомити собі, що було б великою нечестю для них, якщо б хтось з їх дітей, унуків, родини чи окруження задумував вчинити якийсь особистий нечесний вчинок супроти свого родинного імени. Але коли це стається супроти свого народу та своєї Церкви, то ми того наче б не завважуємо в своїй власній родині, тільки в других. Тому зачинаймо реформувати народ і Церкву у своїй власній родині. У трудніших випадках треба шукати поради та помочі у тих, які таку допомогу могли б дати і які поставлені на сторожі нашої Церкви та нашого народу, а вони напевно не відмовлять своєї допомоги.

Позатим нам треба совісно подумати, чи виховання наших дітей в усіх українських домах стоїть на належному місці. Чи ми часом матеріяльних благ не ставимо вище від своїх власних дітей і не присвячуємо більше уваги нашим розвагам, нашим автам і т. п. ніж нашим дітям? Ми повинні добре подумати, чи наші парохіяльні школи, на які ми виложили стільки зусиль та стільки грошей, сповняють задовільно свою ролю? Чи пів години навчання української мови в тих школах вистачає на те, щоб діти навчилися любити та шанувати рідну мову, свій нарід та все те, що свідомий Українець шанувати повинен? Якщо ні, то чи не треба б конечно цей час нам приватно дещо поширити чи доповнити? Якщо не можна цього зробити в нормальних заняттях, то треба це зробити в позашкільних годинах. Чи не треба би притягнути до навчання рідної мови і тих дітей українського походження, які вже з дому не винесли такого знання? Мені здається, що про це повинні подбати в першу чергу всі ті, до кого безпосередньо це належить. А ними є передовсім батьки, які мають не тільки повне право домагатися відповідного навчання рідної мови, але передовсім самі її навчати в своєму домі, бо жадна школа ніколи не дасть того, що може і повинен дати рідний дім батьків.

Незалежно від навчання рідної мови в парохіяльних школах, треба, щоб наші діти користали з навчання в школах українознавства, як і в зв. рідних школах, які ведеться в суботу та інших днях, бо ми живемо в чужому окруженні і знання рідних справ ніколи не буде забагато. Любити та шанувати можна тільки те, що добре знається. Годі вимагати, щоб наші діти любили та шанували своє рідне, коли вони його не знають і не розуміють, а самі батьки про те не дбають.

Щоб це своє ще краще пізнати та здобути зрозуміти, треба читати свою пресу, свої книжки та бути гідним прикладом для своїх дітей та своїх унуків. Треба старатися, щоб ті діти, ті внуки також цікавилися та читали свою, відповідну до їх віку, дитячу чи молодіжну пресу та книжки, що в нас не завжди на найкращому рівні.

Коли ми не присвятимо найбільшої уваги вихованню нашого молодого покоління, саме тоді коли найвідповідніший час, то коли ми це зможемо направити?

"Інших шляхів нема", — каже Митрополит Максим. — "Наше життя має йти не по лінії знищення того всього, що українське. Мусимо мати свої школи і посилати до них дітей, але вдома, з дітьми, які ходять до тих шкіл, говорити по-українськи..."

Тому ставаймо до праці всі, як один!

Чи ми навчили наших дітей бодай декілька наших традиційних і таких чудових коляд і щедрівок?

СЕСТРИ СЛУЖЕБНИЦІ ПРЕСВЯТОЇ НЕПОРОЧНОЇ ДІВИ МАРІЇ В ЄВРОПІ

Згромадження Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії було засноване 1892 року.

У парохії Жужель, сокальського повіту, в Галичині, відбулась у травні 1891 року 5-денна місія під проводом оо. Василіян. Зворушливі науки молодих місіонарів захопили парафіян і пробудили їх до нового релігійного життя. Під кінець місії зголосилося кілька молодих дівчат у провідника місії, о. Єремії Ломницького ЧСВВ та виявили бажання посвятитися на службу Господеві. Просили ради, як здійснити свій намір. Отець Єремія не дав рішальної відповіді, а порадив їм добре застановитись.

Перший манастирець СС. Служебниць у Жужелі, Галичина

Перші основоположні кроки

Думка основи Згромадження народилася в о. Ломницького тоді, коли їздив з місійними проповідями по всіх закутинах Галичини та зрважив великий занепад релігійного життя між нашим народом. Монаших Згромаджень латинського обряду, що виховували молодь у релігійно-моральнім і національнім дусі, було кілька, а в нашій Східній Церкві було тільки кілька манастирів СС. Василіянок, клявзурових, які не мали нічого спільного з народом. Конечність вимагала створити Згромадження чинне.

Отець Ломницький мав у Львові, між своїми пенітентками, одну інтеліґентну, енергійну і розумну панну, Михайлину Гордашевську, яку вважав за відповідну започаткувати таке важливе діло. По зрілій розвазі, Михайлина згодилася на проект свого духовного провідника, відбула у латинських Сестер Феліціянок 14-місячний новіціят та дня 24 серпня 1892 року облеклася в церкві св. Онуфрія оо. Василіян у Львові в чернечу рясу і прийняла законне ім'я Йосафата. У Жужелі вісім дівчат тривало при своєму намірі і чекало на рішення Отця Місіонера.

Очевидно Боже Провидіння сприяло о. Ломницькому і Господь благословив, але залишалась журба, звідки взяти фондів і де примістити нову фундацію. Отець Ломницький завважив, що о. Корнило Сілецький, парох Жужеля, є добрим адміністратором, а як удовець, не мав родинних обов'язків та всі його любили. Отже о. Єремія попросив о. Сілецького прийти з поміччю та зайнятися економічними справами майбутнього Згромадження. Отець Сілецький прийняв пропозицію, підшукав дім у селі, що був власністю безді тної вдови, купив його за ціну 800 зр. та відновив до потреб Сестер. Під кінець серпня приміщення було вже готове. 27 серпня 1892 р. відбулося врочисте посвячення новіціятського дому при великім здвизі народу й численного духовенства: монашого і світського. Процесійно впроваджено перших кандидаток та їх Настоятельку, Сестру Йосафату Гордашевську. Всі раділи, а найбільше батьки перших членок нового Згромадження, що їх діти доступили такої чести.

Початкове оформлення Зеромадження

Отець Ломницький заздалегідь постарався за апробату уставів, що її уділив Сильвестер Кардинал Сембратович 6 травня 1892 р. (ч. 452 Орд.). До потвердження Згромадження державним урядом причинився граф Шептицький, батько Слуги Божого Митрополита Андрія Шептицького.

20 листопада 1892 р. в день св. Архангела Михаїла Сестра Йосафата зложила прилюдно три чернечі обіти, а дев'ять аспірантоk облеклися в чернечу рясу, приймаючи нові імена. На це торжество наплили з цілої країни письменні побажання, а від Кардинала Сильвестра телеграма з побажаннями й Архиєрейським Благословенням.

На вістку про засновини Згромадження зачали численно зголошуватися нові кандидатки, а в малім домі не було де їх примістити. Отець Прокуратор Сілецький, у порозумінні з о. Ломницьким, за гроші одержані від о. Клим. Сарницького, Протоігумена оо. Василіян, купив у Кристинополі коршму з великим городом за 1400 зр. Наявний дім перероблено на манастир із каплицею та посвячено його торжественно 22 липня 1894 р. Духовний провід від самого початку обняли оо. Василіяни, а для полагоджування матеріяльних справ Митрополичий Ординаріят іменував о. Кирила Сілецького прокуратором. Цей уряд о. прелат Сілецький сповняв до 26 червня 1898 року.

Буйний зріст чернечої спільноти Сестер

Згромадження скоро розросталося, домів Сестер поширювалися, фундації прибували. Княгиня Сапіга вже в початках мала три доми Сестер у своїх добрах; у Тернополі дім старців, фундацію князя Острозького, віддано під опіку Сестер. До десяти років було в Галичині вже 20 домів, у Канаді 2 доми, до 1930 року сімдесят домів. Кандидатки зголошувалися з усіх закутин Галичини і з недалекої Буковини. Покликання зростали з кожним роком, а дім у Кристинополі став за малим і не міг помістити всіх зголошених кандидаток; тому в 1900-1902 рр. вибудовано новий великий поверховий дім.

Під час першої світової війни цей дім був частинно пошкоджений, але його відновлено і він служив за приміщення новіціяту до другої світової війни. З весною 1939 року, за благословенням перемиського Владики Йосафата Кочиловського ЧСВВ, розпочали будову великого двоповерхового будинку, та, коли вже був під дахом, бомби й гарматні кулі зруйнували його до основ. Понад 70 Сестер залишилося без даху й без засобів до життя та мусіли розійтися. Новий уряд сконфіскував у Галичині майже сто домів, а з понад 700 Сестер деякі розійшлися по сусідніх державах, частинно в Польщу, де з трудом дістали працю при парохіях та в двох державних заведеннях для обслуги старців і умово упосліджених дітей. Інші пішли до країн західньої Европи, як Франція, де обняли працю в Рідній Школі та зайнялися відвідуванням хворих, веденням вакаційних колоній для нашої молоді, якої вчать катехизму та рідної мови. Подібну працю ведуть в Англії.

Напрямні в праці для добра Церкви

Нове активне Згромадження, зразу ж після свого заснування, розпочало свою місійно-апостольську працю. Галичина покрилася сіткою садочків-передшкіль, що їх Сестри відчиняли по наших селах. Вагу цих виховних осередків можна оцінити при пізнанні тодішніх відносин. Весною, літом чи осінню, коли всі старші члени родини виходили в поле до хліборобських праць, малі діти залишалися без опіки, росли невиховані та й спричиняли нераз великі шкоди. Із приїздом Сестер село цілковито змінялося: дітвора гуртувалась у передшкіллях, де проводила безпечно час на науці й іграх, училась любити Ісуса, поспішати Його в київоті, шанувати старших і вздоровляти їх християнським привітом.

Дівчата і жіноцтво охоче збиралися у домі Сестер, вписувались у члени релігійних організацій, сходились на молебні, вервиці, Хресні Дороги, церковний спів, духовні читання чи ручні роботи.

З особливою дбайливістю Сестри заопікувалися хворими, яких приймали в себе або відвідували по домах.

Воєнний буревій не щадить Сестер

У першій половині двадцятого сторіччя довелось Сестрам пережити дві світові війни. Перша, в 1914-18 роках, дала Сестрам нагоду поширити поле дій в харитативній ділянці: догляд ранених, опіка над воєнними сиротами, яких довелось по більшій части удержувати без ніяких грошевих підмог. Розійшлись тоді Сестри за збірками, а що нерідко доводилося проходити села й містечка в зимові, снігові завії, чи по болотнистих дорогах у дощеві весняні й осінні місяці, то Сестри сповнили цей обов'язок милосердя зі стратою власного здоров'я й сил.

У часі першої світової війни понад 100 Сестер обняло санітарну працю в шпиталях, переважно епідемічних, на Волині, Мадярщині і в Галичині. Крім того візвано Сестер до праці над воєнними сиротами, виселеними з-під фронту в Галичині, по таборах у Гміяді, Хоцені (Чехи), в Моравській Требові і Сватобожіцах (Моравія). Батьки погинули на війні, матері повмирали на заразливі недуги, і сотки дітей залишилися без опіки. Цих дітей поручено Сестрам. При стараннім догляді всі діти вернулись до рідного краю, де розміщено їх по містах, а Сестри дальше опікувалися ними.

Друга світова війна, 1939-45 рр., принесла Галицькій Провінції Сестер цілковите опустошення й знищення. Сестри перестали працювати в пе-

Школа ім. св. Миколая в Перемишлі на Засянні в 1922 р. Директорка школи — с. Амалія Чабан, служебниця.

редшкіллях і вселюдних школах, які вели в Перемишлі, Борщеві і Глубічку і до яких ходило яких 700 дітей.

Сестри йдуть на другий бік Карпат

У Югославії, куди перший раз Сестри прибули в 1905 році, працюють вони тепер у 7 осередках. Учать дітей релігії, дівчат і жінок церковного співу, вдержують порядок у церквах, шиють церковне білля, обслуговують хворих у двох лікарнях, ведуть економію в малій семінарії у Крижевцях та в єпископській резиденції.

До Чехословаччини спровадив Сестер Преосв. Павло Гойдич 1928 року до праці над нашим народом. У Пряшеві побудував їм імпозантний триповерховий будинок на приміщення новіціяту, сиротинця і для Заряду Сестер. Крім того, при допомозі добрих людей, Владика побудував доми для Сестер у Михайлівцях, Луцині і Требішеві. Сестри розвинули працю в школах, де вели катехизацію, навчання рідної мови й співу та обняли опіку над хворими. Із другою світовою війною навчальна праця Сестер устала.

Осідок Головного Заряду до 1945 року приміщувався у Львові при вулиці Пасічній, у будинку, що його віддав Згромадженню в вжитку, як ювілейний дар у 50-ліття заснови Згромадження, Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький. — По війні, 1948 року, осідок Генерального Заряду відкрито, за дозволом Апостольської Столиці, в Римі.

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ.

ДУМИ ЯСНІ – РОЗДУМИ РЯСНІ

Коли читаємо декотрі статті 'Вісника', тобто органу нашої Православної Церкви в Канаді, то важко повірити, що її дійсним Головою є Блаженніший Митрополит Іларіон. Хто ж є тією "сірою еміненцією" за лаштунками? — Американські Лицарі Колюмба стараються припинити сучасні напади на католицьких єпископів у ЗСА. Треба і нам поставити край нападам на нашу Єрархію! — Амбіція може літати високо або дуже низько плазувати. — Неприявні схожі на дітей, бо не можуть стати в своїй обороні. — Наголос є душею мови, бо він висловлює і відчуття і правду. — Діяльність і смуток не можуть бути сумісними. — Хто не має хреста, той не матиме вінця. — Добробут багато навчає, а нещастя ще більше. Багатство розпещує розум, а недостатки вирощують та скріпляють його. — Нераз Бог умиває очі своїх дітей сльозами, щоб вони могли легше бачити Його провидіння та закони. — Кожен бажає довго жити, але ніхто не хоче старітись. — Шануймо сивину, зокрема свою власну. — Старинні Грекині числили свій вік від дня шлюбу, а не від дня народження. — Сучасні науковці повинні знати, що слово "агностик" походить від грецької мови та означає те саме що українське слово "незнайко". — Анархія є ненавистю до світського авторитету, а безбожництво — ненавистю до Божої влади. — Архітектура є замороженою музикою. — Звичайно люди сваряться, тому що не можуть даної справи передискутувати. — Атеїзм є смертю надії та самогубством душі. — Убогість бажає деяких речей, розкіш багато речей, а скнарість — усього. — Баляди є звучними образами народньої думи. — Буває і так, що людина платить найбільше за те, що дістає дармо. — Краса без чесноти схожа на квітку без запаху. — Італійська пословиця каже, що немає більшого злодія від злої книжки. — Якщо Бог є нашим батьком, то ближній є нашим братом. — Критика — це податок, що його людина мусить платити за свою видатність. — Хоч піджреці науки виступають проти Біблії, то зате первосвященики знання годяться з нею. — Чим більш цивілізованим стає наш світ, тим менш може вія захищати цивілізацію. — Компроміс жертвує одне право або благо в надії, що пощаститься врятувати друге, але надто часто все те кінчиться стратою обох. — Немає більшого свідка або обвинувачувача від сумління. — Консерватизм шукає вигоди, а реформа правди. — Вдоволений ніколи не є бідний, а невдоволений ніколи не є багатий. — Мовчазність може бути засобом інформації. — Повздержність у мові вартує більш аніж красномовність. — Сумнів — це пекло в людській душі. — Немає хвилини в житті без обов'язку. — Красномовець говорить коротко. — Кажуть Італійці: "Маєш п'ятдесят приятелів? Це не досить. Маєш одного ворога? Це забагато!" — Вдячність є пам'яттю серця. — Ніхто не проповідає так як мурашка, яка завжди мовчить. — Злі люди оправдують свої хиби, а добрі їх покидають. — Хто не простить, хай сам не грішить.

о. О. Купранець, ЧСВВ

КОМУНІЗМ У СВОЇЙ СУТІ

У 50-РІЧЧЯ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ПРИСВЯЧУЄМО ВСІМ ТИМ, ЩО ПО-ГЕРОЙСЬКИ ВПАЛИ В БОРОТЬБІ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Кардинал Ф. Кеніг, архиепископ Відня, — голова Ватиканського Секретаріяту для невіруючих.

"Привид бродить по Європі — привид комунізму" — так починається знаменитий "Маніфест Комуністичної партії", в якому К. Маркс і Ф. Енгельс виклали основні принципи комуністичного світогляду. З того часу минуло трохи більш як 100 років. Комунізм уже не привид, а могутня сила, яка перетворює світ, змінює обличчя планети". — Тими словами починається перший параграф совєтського підручника "Суспільствознавство" (Київ, 1963, ст. 9).

Хоч ми з повищими словами можемо не погоджуватися та вони можуть бути для нас навіть болючі, все ж таки мусимо признати їх правдивість, бо сьогодні майже на кожному кроці чи на кожній сторінці преси зустрічаємося зо словом *комунізм*, зокрема ж коли згадується про два велетні, СССР і Китай, які дійсно наче якесь моріво-привид повисли над усім світом та хотіли б задавити його своїм тягарем.

Про який комунізм нам ідеться?

Насправді є багато родів комунізму, як теж укладається різний зміст у значення-розуміння слова "комунізм", про що говорять різні автори (пор. А. Лялянд, Вокабюлер технік е критік де ля фільософі, Парі, 1947, ст. 1947 і д.). Один із таких комунізмів є напр. теж манастирський спосіб життя, але тепер тут він нас не цікавить. Нас цікавить тепер розуміння того комунізму, якому основне філософійне оформлення надав Карло Маркс, а практично перевів його в життя Ленін і, модифікуючи Марксові теорії, дав йому організований державний вид, визначивши йому методи дії та вложивши в нього московські первні (пор. Марксистско-Ленинская Философия, Москва, 1905; Йозеф М. Бохенскі унд Гергард Німаєр, Гандбух дес Вельткоммунізмус, Фрайбург/Мюнхен, 1958; Г. А. Веттер, Ілъ матеріялізмо діялєтіко совєтіко, Рома, 1948).

У цій короткій статті не можемо обговорити всього питання комунізму, тому й обмежуємося тільки до найбільш суттєвих елементів комунізму.

Основні елементи комунізму

Комунізм — це, можна сказати за Бохенським-Німаєром (ст. 5-16) надзвичайний багатонаверствований феномен-явище, якого основними елементами є його: *навчання, організація й спосіб дій*.

У навчанні комунізму, хоч і дуже тісно зі собою пов'язані, зарисовуються три частини, які однак, одна без одної, неповні та немислимі. Ними є:

*Есхатологія комунізму**) — це отой опис мітичної, уявленої держави чи стану суспільства, що буде ідеальним завершенням "переходу" від соціялізму до комунізму, коли настане час "чистого" комунізму, тобто коли буде "рай на землі", який створить для людини комунізм. Згідно з комуністичним ученням усі мають жити тією надією-мрією та змагати до того своєю дією, щоб той час чимскоріше наступив, бо тоді людина — як говорять комуністи — за допомогою науки буде володарем свого життя та природи.

*) Есхатологія у християнському вченні — це наука про останні речі. Це частина теології, яка навчає про кінець життя й те, що станеться по смерти людини. Ясно, що християнська есхатологія не має нічого спільного з комуністичною.

Очевидно, що такі комуністичні твердження — це повний абсурд-нісенітниця!

Комуністична філософія є нічим іншим, як штучним пов'язанням двох філософійних напрямків: гегеліянізму та матеріялізму, через що в ній багато противорічностей, хоч самі комуністи твердять, що їхня філософія сперта тільки на діялектичному матеріялізмі, а з гегеліянізмом не має нічого спільного. Вже в самій основі комуністична філософія не може бути об'єктивною наукою чи свобідним виявом людського духа, бо за комуністичним ученням вона мусить бути партійною, а не може бути безпартійною, бо безпартійність — це "ідея буржуазії" (М. — Лен. Фил., ст. 14-16).

Методологія комуністичної дії навчає про те, як захопити владу та яких засобів при цьому вживати. Тут мабуть найтяжче зорієнтуватися, бо основною засадою комуністичної дії є повний моральний релятивізм (зглядність, відносність, умовність), тобто погляд, який каже, що етичні вартості-правди залежать від їх доцільности для людини та залежні від людини, і утилітаризм, за якого принципом-засадою обичайним є те, що корисне, а зле є те, що шкодить. Згідно з тими засадами в комунізмі всі дії, з уваги на найвищу ціль, є добрі або злі. Знову ж найвищою комуністичною ціллю є добро комунізму, яке осягається тільки через комуністичну партію та її перемогу, як теж кожна річ і дія є добра, якщо вона служить партії, а якщо ні, то вона тим самим зла. Звідси, що знаємо докладно з наочної комуністичної практики, комуністи не перебирають у ніяких засобах, хоч би вони були найбрудніші та найбільш жорстоко-кривавi. І тому в них усякі засоби є добрі, якщо служать вони до осягнення комуністичної мети.

Комунізм — це догматична псевдорелігія матеріялізму

Комунізм є догматичною вірою. Комуністична віра має такі основні догми-принципи, як непорушні істини, від яких нема чи не може бути в комунізмі ніякого "ухилу", а саме, що:

комуністична партія є одинока в посіданні повної правди, комуністична партія в навчанні й дії є непомильна, комуністична партія одинока веде людину до добра й щастя, комуністична партія одинока має право репрезентувати людство, хоч "тимчасово", тобто до повного опанування світу комунізмом, "допускає" існування чи співіснування інших.

Це фундаментальні догми, на яких спирається переконання та дія комуністів, які вірять, що: навчання партії є правдиве, її організація уповноважена давати напрямні й керувати способами та засобами дій, які є тоді правильними. Це стосується не тільки до загального суспільного ладу, але теж і до особистого життя поодинокої людини (пор. М.-Лен. Фил., Исторический материялизм, ст. 285-539). Так теж навчає й сама партія, яку совєтські підручники називають "керманичем, розумом, честю й совістю епохи" (пор. Суспільствознавство, стор. 177).

Самі комуністи заперечують, що їх навчання буцімто є якоюсь догмою чи вірою, бо — як вони кажуть — "теорія марксизму-ленінізму не догма, а керівництво до практично-революційних дій" (М.-Лен. Фил., ст. 85), що вони є тільки "представниками правдивої науки й по-науковому розв'язують питання", що мало б знову випливати з їх дефініції марксизму, яка звучить так: "Марксизм — це стрункa система наукових поглядів про загальні закони розвитку природи і суспільства, про перемогу соціялістичної революції, про шляхи побудови соціялізму і комунізму" (Суспільствознавство, ст. 12).

За комуністичним думанням партія ніколи не може помилитися ні в теорії, ні в практиці; зате можуть помилятися поодинокі її члени. Клясичним прикладом цього є особа Сталіна, якого комуністи тепер своєрідно "викляли", закидаючи йому всякі помилки, *які він зробив, а не зробила їх партія під його проводом* (Суспільствознавство, ст. 178-179). Тільки партія має право міняти "лінію" відповідно до потреб і обставин, при чому принципи-засади комунізму остаються далі незмінні.

Чим комунізм є і чим він не є?

Навіть на основі досі поданого про суттєві елементи комунізму можемо сказати, що *комунізм є:*

Моністичною системою, тобто такою системою, яка не узнає й не допускає нічого іншого, крім: себе, своєї мети, свого навчання, своєї методи та свого авторитету. Ця система має вже свою філософійну підбудову, на підставі якої все інше, що поза комунізмом існує, є фальшиве та безосновне, як теж мусить бути, скоріше чи пізніше, комунізмом переможене та знищене.

Комунізм є:

Скрайнім тоталітаризмом і абсолютизмом, що випливає з моністичної системи, тобто, що всі ділянки людського життя та всякої людської творчости всецільо й кожночасно підпадають під контролю цієї системи. У цій системі, насиченій деспотизмом і тероризмом, будьякий спротив чи навіть сумнів у мисленні, що виходить поза слухи послух партії, підпадають — як злочин — під карні закони, включно до засудів смерти. В цій моністично-тоталітарній системі все, що існує і над чим панує комунізм, є тільки інструментом чи "рубкою" в машині, якою керує кліка партійців, для сповнення партійної мети.

Комунізм є:

Мілітарною силою назовні та поліційною внутрі, чого не потребуємо ширше пояснювати, бо це загальновідомі речі.

З другого боку можемо зовсім певно сказати, що *комунізм не є:*

Економічною силою, бо комуністичні країни, хоч посідають колосальні та невичерпні джерела різних природних багатств, не можуть навіть своїх громадян прокормити чи приодягти, через що загал громадян живе в постійній нужді й злиднях.

Комунізм не є:

Розв'язкою суспільного питання, бо пропагована рівність, рівноправність і справедливість не вийшли поза межі самої пропаганди. Правдою є, що комуністичне громадянство є "безклясове", бо це одна кляса рабів, над якою панує "диктатура пролетаріяту" — партійці, які в нечуваний досі спосіб експлоатують-визискують стероризований партійно-поліційним апаратом загал громадян.

Комунізм не є:

Реалізацією свободи та пошани людської гідности, бо комуністичні країни — це великі щільно замкнені тюрми та концентраційні лагери, куди проміням якогось демократизму годі навіть пробитися, не зважаючи на те, що комуністи твердять, що якраз вони є тією "народньою демократією", що є наочною неправдою. Брак свободи в комуністичних країнах проявляється в усіх ділянках людського життя, бо він від національного поневолення народів починається та кінчається на людині як одиниці, яка навіть не має права до своєї особистої свободи совісти.

— — — — —

Чи довго може витримати така система сама в собі, як теж, чи ще довго таку систему можуть люди терпіти над собою?

Це питання залишаємо відкритим, бо

"не нам діла Твої судить, о Господи!"

Джіованні Гваpескі

ХРЕЩЕННЯ

Якось о. Камілло стояв високо на драбині та чистив статую св. Иосифа. Аж ось нагло ввійшли до церкви чоловік і дві жінки. Одною з них була дружина Пепоне.*)

Повернувшись у їх бік о. Камілло спитав, чого собі бажають.

— Ми прийшли до Хрещення — відповів чоловік, а одна жінка підкреслено піднесло клуночок, у якому була маленька дитина.

— Чия це дитина? — спитав о. Камілло і почав сходити з драбини.

— Моя — відповіла дружина Пепоне.

— Ваша і вашого чоловіка — настоював о. Камілло.

— Авжеж ж! Хто ж інший міг би бути її батьком? Може ви? — відрубала ображено жінка Пепоне.

— Нема чого ображуватися — поспішив завважити о. Камілло подорозі до захристії. — Мені нераз люди казали, що ваша партія пропагує "вільну любов".

Перед головним вівтарем о. Камілло прикляк-нув і дискретно глянув у бік Христа.

— Господи, Ти чув, що вона лепоче — прошепотав він весело. — Вона ж глядить одним оком на невіру.

— — — — —

*) Пепоне був начальником громади, але й переконаним комуністом.

— Отче Камілло, не говори дурниць — відповів Христос схвильовано. — Коли б вони не визнавали Бога, пощо ж приходили б з дитиною до Хрещення? Якщо дружина Пепоне вразила дещо твої вуха, то це тільки вийде тобі на здоров'я.

— Якщо дружина Пепоне вразила моє вухо, я повинен вхопити їх трос за обшивку і...

— І що? — гостро спитав Христос.

— І нічо, це тільки така мова — швидко відповів о. Камілло і піднісся на своїх пальцях.

— Отче Камілло, вважайте пильно — сказав Христос.

Одягнувши ризи, як годиться, о. Камілло підійшов до тетраподу.

— Як хочете назвати вашу дитину? — спитав він дружину Пепоне.

— Ленія, Антія, Ліберо — відповіла жінка.

— Коли так, то йдіть її хрестити до Совєтів — сказав спокійно о. Камілло.

Руки священика були великі мов лопати, то й уся родина Пепоне покинула церкву без слова. Коли о. Камілло проходив крізь захристію, голос Христа спинив його.

— Отче Камілло, ти вчинив дуже погане діло. Йди негайно, заверни цих людей і охрести дитину.

— Але ж, Господи — запротестував о. Камілло, — не забувай, що Хрещення — це дуже свята справа. Хрещення це...

— Отче Камілло — перебив йому Христос — ти хочеш навчати мене про суть Св. Хрещення? Хіба ж не я його встановив? Кажу тобі, ти допустився великої провини. Коли б якраз тепер ця дитина вмерла, то через тебе вона б не пішла до раю!

— Господи, не будьмо драматичні! Чому вона мала б умерти? Вона ж рожева й біленька, немов троянда!

— Це не має значення — підкреслено відповів Христос. — Що ти б сказав, коли б на її головку впала цеглина, або коли б раптом вона дістала нападу судорогів? Твій обов'язок є її охрестити!

Отець Камілло підніс руки вгору на знак протесту. — Але ж, Господи, подумай щераз. Коли б знаття, що дитина піде до пекла, то варт би щось зробити. Але все вказує, що вона, не зважаючи на батька, опиниться в небі. То як можеш домагатися, щоб я рискував і дозволив комусь з іменем Ленін дістатися до неба? Я ж не вгаваю думати про добре ім'я небесної батьківщини.

— Добре ім'я неба — це моя справа — сказав Христос гостро. — Найважнішa справа для мене це, щоб людина жила чесно. Це зовсім дрібне, чи хтось називається Ленін чи Гайдай. Щонайбільше, ти повинен був звернути увагу цих людей, що названня дітей чудернацькими іменами, може їх дещо хвилювати пізніше, коли підростуть.

— Нехай уже буде так — сказав о. Камілько. — Виходить, що я помилявся завжди. Треба виконати те, що кажуть.

Якраз у цю пору хтось увійшов у церкву. Був це Пепоне, сам один, із дитиною під пахвою. Замкнув церковні двері на засуву.

— Не покину церкви — він сказав — поки мій син не буде охрещений і названий іменем, яке я собі вибрав.

— Подивися на нього — прошепотів о. Камілло звернувшись з усмішкою до Христа. — Тепер маєш нагоду переконатися, хто такі ці люди. Чоловік має найкращі наміри, а ось спосіб, як вони до тебе відносяться!

— Постав себе на їх місце — відповів Христос. — Можна не погоджуватися з людьми, але треба їх розуміти.

Отець Камілло потряс головою.

— Я вже раз сказав, що не залишу цього місця, поки не охрестите мого сина — сказав Пепоне.

Він поклав загорнене перинкою немовля на лавку, стягнув зі себе блузу, закотив рукави і з недвозначним наміром пустився йти в сторону священика.

— Господи — благав о. Камілло. — Кличу Тебе: якщо думаєш, що один із твоїх священиків повинен поступитися погрозам мирянина, тоді мушу Тебе послухати... Але коли це станеться, то завтра вони принесуть теля і приневолять мене його охрестити. Але Ти тоді не нарікай. Ти знаєш найкраще, якими небезпечними є прецеденси.

— Нехай буде, але в цьому випадку мусиш його зрозуміти...

— А коли він мене поб'є?

— Нема ради — мусиш прийняти і це... знести і страждати, як я це робив.

Отець Камілло повернувся до свого відвідувача.

— Нехай уже буде, Пепоне, — сказав. — Я охрещу дитину, але ніколи не назву її цим проклятим іменем.

— Отче Камілло, не забувайте, що я й досі не видужав від кулі, отриманої в живіт у часі партизанки. Якщо вдарите мене в те місце, дістанете доброго прочухана.

— Не турбуйтеся, Пепоне, я вмію бити і по горішній частині тіла — запевнив його о. Камілло, і швидко заїхав йому кулаком понад ухо.

Обидва вони були сильні хлопи і билися не на жарти. По двадцяти хвилинах безмовного і шаленого дужання, о. Камілло почув виразний голос ізгори:

— Ні, отче Камілло, треба з дівого боку! — Це були слова Христа. О. Камілло заїхав щосили і Пепоне з гуком повалився на землю.

Пролежав він там приблизно десять хвилин, тоді сів, піднісся на ноги, потер свою щоку, стряс із себе порох, надягнув блузу і поправив свою червону хустину. Потім ухопив дитину.

Тимчасом о. Камілло, вже одягнений у церковні ризи, очікував його, спокійний наче скала. Пепоне помалу наближався до нього.

— Як назвемо його? — спитав о. Камілло.

— Камілло Ліберо Антоніо — промимрив Пепоне.

Отець Камілло заперечив своєю головою.

— Ні — сказав він — назвемо його Ліберо Камілло Ленін. Нема сумніву, що одного дня Камілло переможе Леніна.

— Амінь — прошепотів Пепоне і продовжував масувати свою щоку.

Скінчивши все, о. Камілло проходив попри вівтар і почув такі слова Христа:

— Отче Камілло, треба признати, що в політиці ти мене перевищуєш.

— І в боксуванні — відповів о. Камілло дуже врочисто, розтираючи недбайливо великого гудза на своєму чолі.

Переклав *Ярослав Ів. Чумак*

Б. Поляшч

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

Барон Сузукі пождав хвилину, поки затихли кроки лорда Гертфорда, обережно замкнув щільно віконниці, зачинив кіоск і хвилинку спинився перед кіоском. Скрізь було тихо. Десь далеко блимала лямпа, що повинна була освічувати Рибну Площу, але мряка йшла хвилями з моря та спиняла світло.

Сузукі перейшов Рибну Площу, скрутив у маленьку бічну вуличку й спинився перед вікном, у якому блимало червоне світло лямпадки. Оглянувся довкруги, пождав хвилину, надслуховуючи, а відтак легенько застукав двічі до вікна, а потім знову два рази та став під дверима. За хвилину двері відкрилися і на порозі станув Адольф Шустер.

— Добрий вечір, пане Шустер! — сказав Сузукі, вручаючи ключ. — Вибачте, що так пізно заколочую вам ваш відпочинок. А це вам за вашу прислугу! — і Сузукі витягнув із кишені кілька золотих монет та втиснув їх у руку Шустерові.

— Сердечно дякую вашій милості! — вклонився низько Шустер. — Я завжди до послуг вашої милости, коли тільки треба! — і Шустер іще раз низько вклонився.

Сузукі змірив зором Шустера та нагло рішив:

— Ви справді, пане Шустер, могли б зробити мені тепер одну прислугу?

— Завжди, ваша милосте, коли тільки ваша милість забажає!

— Чи ви знаєте, пане Шустер, де є палацик барона фон Олендорфа, вулиця Кройцвег, число 67?

— Знаю, ваша милосте, дуже добре знаю, цей палацик стоїть самітно в городі, далеко від вулиці. Дуже добре знаю!

— Пане Шустер, чи могли б ви тепер піти до цього палацику, подзвонити та, коли вийде дворецький, сказати йому, що ви приходите від барона Контаро.

— Розумію, ваша милосте, від барона Контаро.

— А коли дворецький заведе вас до пана фон Олендорфа, скажете йому тільки: "Вулиця Ульрікус, "Під якорем".

— "Вулиця Ульрікус, "Під якорем" — повторив як відгомін Адольф Шустер. — Буде зроблене, я зараз іду, тільки переодягнуся!

— Не треба переодягатися, пане Шустер, піть краще йти в робітничому одязі. А ось за прислугу! — і знову кілька золотих монет помандрувало в кишеню Адольфа Шустера.

Розділ 8

БОЯРИН ФЕДІР ШЕПТИЦЬКИЙ

Владика Атанасій глянув у вічі Федорові Шептицькому та спитав:

— Ти правду говориш, Федоре?

— Чесне слово, дядьку! Це була просто засідка, навмисне зроблена!

— Розказуй по порядку!

— Все я вже поладнав у місті, залишилося ще зайти до німецької дільниці, до Готліба, в якого я замовив собі слуцький пояс зеленої барви. Адже ж їду до Риму, хай знають Римляни як виглядає український боярин! Що правда, Готліб, коли я передше був у нього, радив мені взяти турецький пояс або, як він казав "просто шовковий більшої руки" та ще й червоний до того, але я вибрав зелений. І ми так умовилися, що в полудне я прийду по пояс.

— Приходжу до крамниці, пояс готовий, Готліб розложив його на прилавку, коли нагло відчиняються двері й до крамниці входить лавник Тшебіляс і ще двох шляхтичів при шаблях і зразу ж видно, що вони на підпитку. А з Тшебілясом, ще з цього часу, коли його дочка, ця "львовска Діяна", як говорять про неї. львівські Поляки, затроєними стрілами з лука стріляла до вас, дядьку...

— Коли це було? — Я не пригадую! — спитав владика.

— Не пригадуєте, дядьку, тоді коли я був тут уперве з о. Пузиною а потім ціла та афера з Остоєю-Пшесмицьким...

— То ця жінка, яку ви придержали, то була Тшебілясівна? Та ж вона звалася якось інакше?

— Так, вона тепер Пшесмицька, але старий Тшебіляс це тесть сотника Пшесмицького!

— Розумію! Тому то й дотепер суд не покінчений! — усміхнувся владика Атанасій.

—І так незакінченим і залишиться на віки! Отже, я з цього часу не говорю з Тшебілясом, хоч ми себе поздоровляємо. Тшебіляс приступив до прилавка, глянув на розложений пояс та звернувся до своїх товаришів:

— Як думаєте, мосці панове, можна собі таке купити?!

— Навіть треба! Добрий пояс! — потвердили вони оба та тоді він і каже Готлібові:

— Запакуй но мені, Готліб, цей пояс і вели занести до магістрату а про ціну поговоримо пізніше.

Готліб вилупив очі на мене тай став ні в цих, ні в тих. А я кажу спокійно до Готліба:

— Добре, пане Готліб, я цей пояс беру, частину я вже вам заплатив а по решту прийшліть на Святоюрську Гору. — І преспокійно починаю звивати пояс а Готліб мені помагає.

— А тоді один із шляхтичів хап мене за руку й кричить: — Ти не бачиш хлопе, що цей пояс купив пан лавник? Ти схизматику загноєний — —

— Як я почув ці слова, дядьку, то повір мені, я вже не пам'ятав себе! Знаю тільки, що повір мені, я вже не пам'ятав себе! Знаю тільки, що я з такою силою заціпив шляхцюру в обличчя, що він скривавлений покотився в куг крамниці, а коли другий шляхтич кинувся на мене, я вхопив його впів та кинув на Тшебіляса. Зчинився крик і вереск і я хотів уже витягнути шаблю, коли Готліб, впихаючи мені в руки зібганий в кулю пояс, вхопив мене за руки й потягнув на східці, що ведуть із крамниці до його мешкання, кричучи мені в ухо: "Втікайте пане, втікайте! — Я не хотів утікати, але з мешкання вибігла Готлібова і просто силою випхали вони мене другим входом на Шкотську вулицю. Як тільки я вийшов на вулицю, побачив, що до крамниці біжить гурт галябардників. Спершу, я навіть хотів завернути, але потім пригадав, що сьогодні я їду, а ця ціла авантура сьогодні не покінчилася б... І так, дядьку, коли я зробив зле, я дуже перепрошую, але це було зроблене все з розмислом, навмисне!

— Безумовно, Федоре! Про це немає ніяких сумнівів! — сказав спокійно владика Атанасій. — Річ тільки в тому, що на мою гадку Поляки вже знають, що ти їдеш із дорученням. А це погано!

— Ні, дядьку, вони не знають! Адже ж про мою їзду до Риму, тільки ви, дядьку, знаєте і я! Навіть Язловецький не знає! Усі знають, що я їду до Вощинець, а я ж туди їжджу мало не раз у місяць! А на мою гадку причина цієї провокації це помста сотника Пшесмицького. Його я мушу стерегтися, бо він образи не дарує. Дядьку, прошу бути зовсім спокійним, урешті ж нас вершників є сімох, ми дамо раду сотні шляхцюр!

— Хто з тобою їде?

— Крім Язловецького, який є нашим "гетьманом", що правда "наказним", — відповів усміхаючися Федір Шептицький — їде Топорівський, Свистельницький, Ступницький, Поруденський, Рогозинський, ну і я. Дуже хотів їхати з нами Чагрівський, але він заступатиме тут Язловецького.

— Так! Це добре! — сказав задумано владика та, по хвилині, спитав:

— Чи тоді, коли ти був у Станиславові, з доручення о. Пузини в пані Войнаровської, передала вона тобі листа для полковника Войнаровського?

— Так, а крім листа ще маю кілька усних доручень, бо вона теж дуже обережна...

— Відна жінка! — шепнув неначе до себе владика Атанасій. — Їй таки було б найкраще поїхати до Швеції і там замешкати. Принаймні діти знали би свого батька...

— Тоді, коли я у вашому імені, дядьку, просив її заїхати у Львів і тут під вашою опікою замешкати, вона натякала мені, що король Карло XII дає їй, чи хоче дати, на власність якийсь маленький замочок. Та не хоче вона кидати рідної землі...

— Не дивуюся їй! Навіть чаша горя на рідній землі не така гірка, як на чужій! — сказав задумано владика Атанасій. А по хвилині, неначе опанувавши себе, спитав лагідно: — Значить, ти рішив їхати, Федю?

— Їду, дядьку й обіцюю, що буду уникати кожної небезпеки, бо їду не в своїм імені, а в імені нашої Батьківщини!

— Гарно, сину! Їдь із Богом і вертайся щасливо! Хай Пречиста має тебе в своїй опіці. А завтра ранком я служитиму Богослужбу на вашу інтенцію. Їдете у справедливій справі і Бог вам напевно допоможе!

І владика Атанасій витягнув із шухляди стола дві грубі коперти, позначені римськими цифрами I і II та подав їх Федорові.

— Коперту ч. I віддаси Протоархимандритові наших Василіян у Римі, о. Василеві Процевичеві. Навмисне прізвища не пишу на коверті, бо коли б сталося так, що ці папери не дійшли б до рук о. Процевича, то ніхто з тих документів, які я йому посилаю, мудрим не буде. Отцеві Протоархимандритові можеш розказати все, що знаєш і навіть добре буде, коли згадаєш про цей останній напад на тебе й про те, що Українці католики для Поляків є завжди "загноєними схизматиками". Заїжджай одначе не до оо. Василіян, тільки до якоїсь італійської гостинниці. У Римі Поляки мають добру розвідку, про це не забувай! А зокрема пам'ятай, що ти приїхав до Риму тільки для розваги: відвідуй наших знайомих, ходи по церквах, поїдь над море до Остії і не

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

забудь відвідати нашу велику покровительку і своячку, Климентину Собіську, жінку Якова III Стюарта, безнадійного, до речі, претендента до королівського престолу Великої Британії. Вона постійно живе в Римі, дуже там популярна та багато тобі може порадити й помогти.*)

— А через якийсь тиждень зайди до якогонебудь францисканського манастиря та спитай, де живе брат Домініко Гужон. Йому віддаш коперту ч. II. Але тільки йому до рук. Це францисканець, аскет закоханий у мистецтво й загально звуть його "совістю Риму", бо має відвагу навіть наймогутнішому достойникові, світському чи церковному, сказати, коли треба, слова правди і нікого, як він сам каже, крім Бога, не боїться. З ним можеш теж бути щирий, урешті, він належить до цих людей, які знають про нас більше, як ми самі про себе... Сам він Француз із роду, то й можеш із ним по-французьки говорити.

А тут тобі записочка до нашого економа в Шептицях. Тобі треба буде грошей, сину, така подорож коштує! Теж уважай, що король Август II має багато симпатії в Римі, то будь обережний у висловах. Чи ти хочеш їхати до Риму через Швецію, чи щойно вертаючись із Риму вступиш до Швеції, до полковника Войнаровського?

А як ви, дядьку, думаєте? Як буде краще?

Думаю, що ти спершу повинен поїхати до Швеції, щоб там стрінутися з полковником. Із листів нашого отця Степана знаю, що полковник Войнаровський до Риму не вибирається, отже ти, після побачення з ним у Швеції, зможеш йому в Римі, де треба буде, багато помогти...

Добре, дядьку, поїду так, як ви радите!

І Федір Шептицький встав із фотелю, підійшов до владики Атанасія та з пошаною поцілував його руку. Владика Атанасій пригорнув його голову до грудей, сердечно розцілував і ще раз перехрестив.

Їдь здоров, мій сину, і хай Господь благословить твою поїздку!

Федір заховав у нагрудну кишеню обі коперти, записку вложив до бічної кишені каптана та швидко збіг сходами вниз. У відкритих дверях владичої палати стояв брат Арсеній.

— Будьте здорові, брате Арсеніе! — із приязною усмішкою промовив Федір, — уважайте на Владику та пильнуйте, щоб хтось із непрошених гостей сюди не дістався!

— Прошу бути спокійним, ваша милість! Я вже знаю добре, кого до Владики пускати! На довго виїжджає ваша милість?

— Я швидко вернуся, брате Арсеніе!

— О, це добре! — втішився брат Арсеній. — Бо як нема вашої милости довго, то Владика завжди питає: приїхав уже мій братанич, чи ні?

Федір усміхнувся. Так, він знав, що хоч Владика Атанасій часто картав його за "гарячу кров", та таким же "гарячим" в обороні Церкви й своїх вірних був і сам Владика.

— Добре, брате Арсеніе, приїду якнайшвидше! Доброго здоров'я, брате!

— Хай Бог благословить!

Федір перейшов подвір'я, скрутив ліворуч і зійшов огородом униз, де були стайні. Перед одною з них уже стояв гурт вершників. Усі вдягнені були у фіолетної барви кубрачки, на яких золотом вигаптовані герби владик Шептицьких, виблискували в променях заходячого сонця. Усі вершники були при шаблях, а дехто вже мав через плече перевішений мушкет. Баскі коні порскали й гризли вудила, вириваючися із рук чурів.

(Далі буде)

*) Зокрема Климентина Собіська († 1735), сестра Якова, найстаршого сина короля Яна III Собіського дуже любила наш обряд і де тільки сягали її впливи, доломагала Українцям "грецької віри". — Прим. автора.

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-6-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
109 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

Д-р Михайло Росляк

МОЯ КОРОТКА АВТОБІОГРАФІЯ

(Продовження)

По приході до Чорткова червоної армії, 22 вересня 1939 року, я зліквідував адвокатську канцелярію і почав працювати в місцевім повітовім Україн-Банку, де до того часу виконував обов'язки секретаря Надзірної Ради. Звідтам, на зазив організатора чортківської районової філії Держбанку, Пилипа Івановича Брижаненка, я перейшов до праці до тієї установи в характері правного заступника інспектора того банку, де працював до 28 березня 1940 року. В тому часі за порадою приятеля з-поза Збруча, що працював у тому часі в Чорткові, виїхав я до Львова, щоб уникнути арештування через чортківське НКВД. У Львові, до вибуху німецько-російської війни, працював я ввесь час книговодом та інспектором "по соцстраху" в Обласному Комітеті Профспілки Вищих Шкіл і Наукових Установ західніх областей України.

Першого дня вибуху тої війни на Городецькій вулиці біля костела св. Єлисавети арештував мене чортківський Жид-комуніст Ионас Бухберг, що був саме тоді у Львові на курсі тайних агентів НКВД, передаючи мене в руки большевицької порядкової поліції. Тій поліції заявив, що передає "контриволюціонера з Чорткова, який у Львові укривається". Поліція передала мене до тюрми на вул. Яховича, звідки наступного дня перевели мене, разом з іншими численними арештованими у Львові першого дня війни, до тюрми у Бригідках. Там сидів я до наступної суботи, коли то в'язнична сторожа НКВД залишила була над ранком цю тюрму, що дало можливість великій частині в'язнів, по розбитті деяких келій, утекти з цеї в'язниці ще до часу, коли в'язнична сторожа повернулася була до Бригідок. Вечором того ж дня підпалила вона в'язницю разом із рештою в'язнів, які згоріли там разом із в'язничним будинком.

По приході до Львова німецької армії ще до кінця жовтня я перебував у Львові, працюючи ввесь час в Українському Красвому Комітеті. Опісля повернувся я з родиною до Чорткова, де відновив свою передвоєнну адвокатську канцелярію та виконував обов'язки голови Українського Окружного Комітету на Чортківську Округу ввесь час окупації Чортківщини німецькою армією.

Із всім наближенням до Чорткова московсько-комуністичних окупантів я виїхав із родиною через Львів до Кракова, де проживав до половини липня 1944 року. Тоді виїхав з родиною до Німеччини, де працював у характері опікуна сільсько-господарських робітників із західніх областей України, що до війни належали до польської держави: найперше три місяці в Берліні, опісля ж дальших три місяці в Судетах з осідком у Райхенбергу (по чеськи Ліберці).

Із початком 1945 року переїхав я з родиною до Інсбрука, де проживав до лютня 1948 року, коли на замовлення своїх земляків із Залісся, що мешкали давно в Канаді — переїхав із родиною до Едмонтону. Документи на цю подорож виставав мій земляк Микола Фарящук, довголітній фармер у Торсбі, Альберта.

В Інсбруці працював я найперше в Українськім Допоможовім Комітеті, а коли під весну 1946 року представники Українських Допомогоих Комітетів з усіх країн Австрії зорганізували Українське Центральне Допомогове Об'єднання, що мало від того часу заступати інтереси всіх українських скитальців ув Австрії, то я обняв становище голови тієї Централі, яке виконував постійно аж до свого виїзду в Канаду. В характері голови тієї центральної української допомогової організації в Австрії я виїздив — два рази до Риму, два до Парижа, раз до Женеви і раз до Відня та частіше в різні місцевості Австрії — у справах згаданої організації, то для участи в різних з'їздах, то для інтервенцій у різних начальних чинників аліянтських окупаційних військових властей, в різних міжнародніх допомогових організаціях, що займалися допомогою та переселенням різних скитальців, у тому й Українців.

У Канаді ввесь час аж до несподіваного захворіння на серце в червні 1960 року я працював активно в системі різних складових організацій Української Католицької Централі, її складових організацій та Едмонтонського Відділу КУК, виконуючи в одній каденції обов'язки генерального секретаря Ширшої Ради КУК, коли така установа була вперше зорганізована на конгресі КУК у Вінніпегу, заробляючи на вдержання родини найперше працею в редакції й адміністрації тижневика "Українські Вісті" в Едмонтоні, а опісля продовж понад одинадцять років книговодством у приватній промисловій компанії. 27 листопада 1963 року по черговім атаку серця підчас праці в бюрі названої компанії, був я звільнений із праці.

На закінчення зазначую, що моя старша донька народилася 7 січня 1932 року, а молодша 11 лютня 1939 року. Старша донька замужня за Любомиром Дитиняком, інженером-електроніком, зайнятим при Провінційних Телефонах в Альберта. Вони мають троє дітей: Юрка, Галю та Ігоря. Старша замужня донька Марійка закінчила Королівську Консерваторію в Торонті, у класі піяна з учительським дипломом та веде тепер музичну школу в Едмонтоні. Молодша Роксоляна закінчила цю ж консерваторію в ділянці сольоспіву та Торонтонський Університет з дипломовим курсом співу і драматичного мистецтва.

Ми забрали з собою, виїзджаючи з початком 1944 року з Чорткова на скитальщину, також у той час 17-ти літнього сина рідної сестри моєї дружини Ірени з Пігутів, одруженої з адвокатом мгр. Миколою Малицьким, та опікувалися ним нарівні з нашими дітьми за ввесь час нашої мандрівки і скитання, аж до спровадження його також опісля осінню 1948 року до Канади та закінчення ним студій модерних мов ув Едмонтоні. Він одружений і має двоє дітей: Наталку та Андрійка. Тепер їх родина мешкає постійно на нашу велику радість у місті Калгарі, де сестрінок, тепер д-р Олександер Малицький, викладає німецьку та московську мови на тамошнім Албертійськім Університеті.

Син мій Ярослав закінчив також правничі студії на Албертійськім Університеті в Едмонтоні, здав адвокатський іспит і тепер працює за фахом в Аторней Дженерал Департмент у Едмонтоні як адвокат.

Ми обидвоє з дружиною маємо велике моральне задоволення, що, мимо різних мандрівок по Европі, вдалося нам довести до того, що всі четверо дітей, які ми з Чорткова вивезли, закінчили не лише середню, але також і високу освіту та можуть тепер працювати за своїм здобутим фахом на місцях нашого нового поселення в Канаді.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.

Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

12 К. НОВІ ВЗОРИ	$1.00
15 К. СЛАВНИХ МАЛЯРІВ	$1.00
15 К. З УКРАЇНСЬКИМ ТЕКСТОМ	$1.00
10 К. З УКРАЇНСЬКИХ ВЗОРІВ	$1.00
З АНГЛІЙСЬКИМ текстом — 21 к.	$1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ —	по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ —	по 60 центів

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ВЖЕ Є У ПРОДАЖУ

КАЛЕНДАР

СВІТЛА

на 1968 рік

Друкований на гарному книжковому папері, має 208 сторінок друку та багато ілюстрацій - образків.

Зміст календаря присвячений головно

ВИКЛАДОВІ ХРИСТИЯНСЬКОЇ НАУКИ

в світлі Ватиканського Собору

та

ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

в його боротьбі за незалежність.

В календарі знайдете, крім того, багато цікавих статтей, оповідань, віршів і всячини, що їх з великою приємністю прочитаєте!

Ціна одного примірника $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 75 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників платить по 70 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1967, ч. 118, 119-120.

SLOVAK GREEK-CATHOLICS IN AMERICA AS PRESENTED BY CYRIL KOROLEVSKIJ IN HIS BIOGRAPHY OF METROPOLITAN SZEPTYCKYJ, George Polak, Offprint from Slovak Studies V., Cleveland-Rome, 1965.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1967, Nr. 4.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A Journal of East European and Asian Affairs, New York, 1967, Nr. 1.

UKRAINE in Vergangenheit und Gegenwart, Muenchen, 1967. Nr. 39.

THE UKRAINIAN REVIEW, London, 1967, II.

ORIENTE EUROPEO, Organo del Centro de Estudios Orientales, Madrid, 1967, Nr. 66.

І ПАПА Є ТЕЖ ТІЛЬКИ ЛЮДИНОЮ

Як знаємо зо щоденних пресових і радієвих звідомлень, то Папа мусів перебути операцію на простату (—залоза під сечевим міхурем). Операція відбулася в папській палаті у Ватикані. За лікарськими звідомленнями операція відбулася без ніяких більших комплікацій. Щоб Папа уповні міг прийти до себе, лікарі сказали, мусить мати принайменше один місяць повного відпочинку.

КОМУНІСТИЧНА НАХАБНІСТЬ

У португальській колонії на острові Макао, недалеко Китаю, около 300 комуністичних демонстрантів насильно вдерлося до Колегії св. Йосифа щоб на епископові, який під цю пору був якраз у школі, вимусити дозвіл на свобідне ведення комуністичної пропаганди та діяльности на терені цієї школи. Однак епископові вдалося вчас залишити будинок школи, чим урятував ситуацію, бо не був змушуваний демонстрантами дати свій підпис на приготовлений комуністами заяві, що він дозволяє посеред молоді школи вести комуністичну діяльність! Під час тієї демонстрації поліція виявила свою "невтральність", бо — як виглядає — місцевий уряд не всилі боронитися перед щораз то сильнішим натиском комуністів.

КАРДИНАЛ ЛЕЖЕ ІДЕ МІЖ ПРОКАЖЕНИХ

Ніхто не міг повірити вістці, що архиєпископ Монтреалю, Канада, — Павло Еміль Кардинал Леже подав 9-го листопада до публічного відома, що він одержав дозвіл від Папи уступити зо свого архиєпископсько-кардинальського уряду та піти на місійну працю між прокаженими в Африці. Не знаємо безпосередніх чи внутрішніх причин такого рішення кардинала Леже. Однак, які б вони не були, мусимо мати для нього великий подив, що він мав настільки Божого духа в собі щоб із такої високої гідности подаватися на працю поміж найбільш упосліджених людей на земній кулі — прокажених. Господь знає краще дороги кожного.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ

[illegible] ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

"НІХТО НЕ ТЕРПИТЬ САМИЙ, НІХТО НЕ ТЕРПИТЬ ДАРОМ"

Коротко перед своєю операцією Папа Павло висловився, що в Містичному Тілі Христа кожний християнин є живим членом і сповняє незаступну функцію. "Це вже взагалі потішаюча правда", — сказав Папа — "що ніхто не терпить самий, ніхто не терпить даром. Скоріше має той, що терпить, особливіші привілеї для більшої участи в спільноті в Христом". Через свої терпіння кожний хворий працює у Христовому ділі спасіння. "Терплячий перестав уже бути нечинним і безкорисним тягарем для людської й духовної спільнот, до яких він належить. Він є активним елементом, таким, що як Христос — за інших терпить, добродій братів, помічник спасіння". Ця висока оцінка страждання вимагає однак двох умовин: терпеливого прийняття терпіння та через і в самому терпінні вміння піднестися понад біль до вищих духовних вартостей, маючи духа жертви.

КАТОЛИК РОЗП'ЯТИЙ У ШАНХАІ

За звідомленням англійського щоденника "Де Стар", що виходить у Гонгконгу, китайська "Червона Гвардія" в Шанхаї мала допуститися жахливого злочину — розп'яття якогось католика. Цю вістку привіз один торгівець, що повернувся з Шанхаю. За звідомленням виходить, що червоногвардійці, знайшовши в нього на шиї хрестик, поставили того католика перед "народній суд", що складався з 20 студентів, які засудили того католика на одноденні тортури, які він мав зазнати, будучи при тому розп'ятим на хресті.

ЖІНКИ ДОМАГАЮТЬСЯ СЛОВА ПРИ РЕВІЗІЇ ЦЕРКОВНОГО ПРАВА

Шукання за відповідними засобами для відновленої й успішної участи жінки в житті світу та Церкви було основною темою Конгресу Світової Об'єднання Католицьких Жіночих Організацій, що відбувся в Римі в місяці жовтні. Генеральна президентка Об'єднання між іншим заявила на пресовій конференції: 1. що проведені досліди виявили, що жінка ще в багатьох країнах належить до "громадян другої класи", та 2. що бажанням жінок є, щоб при складанні нового церковного Кодексу Права засягнуто гадки жінок у всіх тих питаннях, що стосуються жінок взагалі.

Передплачуйте! Читайте! Поширюйте!
Найкращий католицький журнал "Світло"
Передплата тільки $3.00 річно.

ЗМІСТ "СВІТЛА" ЗА 1967 РІК

ЕНУНЦІЯЦІЇ ДУХОВНОЇ ВЛАДИ

Павло VI, Папа
Енцикліка "Поступ народів" 163, 210, 246, 301, 324, 364, 404
Слово до Патріярха Атенагора I 341

СТАТТІ

Білик, о. Євген, ЧСВВ
Старання про одність християн 13
Єпископ — учитель людей 53
Таїнство Відкуплення і наше життя 93
Дещо з географії Канади 147
Природні багатства та індустрія Канади 185
Коротка історія Канади 221, 261
Знову дещо про Канаду 345
Із минулого Канади 385
Боцян, Єп. Йосиф †
Великий ювілей (св. Йосафат 131
Ваврик, о. Василь, ЧСВВ
Єрусалимський храм у часах Ісуса Христа 97, 134
Щодня на Сл. Божій — щодня в Св. Причасті 173
Хай росте християнська молодь у славі Церкви! 213
Молитви на місяці липень і серпень 1967 249
Священики й обряди в Єрусалимському храмі 255
За успішний розвиток та міжнародню співпрацю католицьких організацій 293
Післанництво Блаж. Верховного Архиєпископа й Кардинала Йосифа Сліпого 299, 343
Через поступ науки до Бога та служби Богові 333
Взаїмне пізнання й повага між християнами й жидами 371
Пам'ять праведника буде благословенна! (о. Є. Пащак, ЧСВВ) 380
Через взаємне довір'я до братерства народів-держав 411
Великий, о. Атанасій, ЧСВВ
Від Ґандеру до Ванкуверу 54
К. Г.
Вишкільні курси УКЮ 268
Гладилович, А.
Книга про Бельгійця — піонера українського життя в Канаді (о. А. Деляре) 151
Гнатишин, проф. Андрій
Церква св. Варвари у Відні — місце побуту мощів св. Йосафата — колись і тепер 170, 218
Голинський, о. Петро
Світовий Конгрес Українців 387
Г. о. Р., ЧСВВ
Роздума про Боже і вічне 14
Подвійна любов 187, 223, 265, 302,
Відвертість св. Йосафата 407
Головацький, о. Родіон, ЧСВВ
"Служіння правді, справедливості, красі й любові" 144
Папа Павло VI у Стамбулі 337
Грицина, Казимир
Св. Йосиф, непорочний обручник Діви Марії прикладом для батьків 28
40 років тому в Крехові 112
Восьма заповідь Божа: Не говори неправди на твого ближнього! 146
Спомини про Митрополита Шептицького 188, 228
Моя перша зустріч з о. ігум. Климентієм Шептицьким 307
Джордані, Джіно
Злагода з Ізраїлем 388, 422
Жан, о. Йосафат, ЧСВВ
Моя безпосередня зустріч з мощами св. Йосафата 169
З малого зерна — велике дерево (у 75-річчя СС. Служебниць) 178
Казимира, др. Богдан
Соціяльно-господарські переміни серед канадських Українців 107
Ковалик, о. Володимир, ЧСВВ
Філософія любови 44, 85, 126
Св. Йосафат і екуменізм 327, 365
Ковалюк, о. Данило
"Благообразний Йосиф" 84
Престол Христового Рибалки збудований на твердій скалі 204
Купранець, о. Орест, ЧСВВ
1967 рік — рік ювілеїв 2
Традиційно-обрядові проблеми в нашій Церкві 23
Сенсація чи дійсність 42
Празильне розуміння діялогу 69
Надто дешевенька річ — тільки засудити атеїзм 82
Третій чи перший "біблійний день"? 101
Реформи і їх противники 122
Всі ми під однією й тією самою парасолею 141
Жінки в Євангелію і сьогодні 162
Рік ювілейний Верховних Апостолів — Роком Віри 202
Від слабости до сили 242
Відзначення ювілею 75-річчя СС. Служебниць 267
Чи починається нова доба правління Церквою? 282
Новий профіль Церкви і християнина 322
У 50-річчя революція стаємо партнерами большевиків? 362
"Зелене світло" — "Можна їхати" 417
"Хто кому скрутить голову?" 421
Дійсність, яка не дається затаїти 410
Комунізм у своїй суті 429
Кушнірик, о. Микола
Різдвяні звичаї в Україні 19
Жінки — священиками? 66, 99
Правда про "багатства" монаших Чинів і Згромаджень 143
Псальми 181
Думи ясні — роздуми рясні 217, 347
Тріщечки свіжого подуву 257
Чи Петро, чи Павло, все ж таки Христова скеля 297
Сучасні богословські різноголосиці і достеменна Христова віра 379
Лужецький, о. Іван
Перший крок 419
Малик, Анна
Дар мови 128
Мацьків, Володимир
Ми і наша майбутність 424
Мірoновічі, др. Павло
Звіт про опіку св. Йосафата 289
Морозюк, о. Петро, ЧСВВ
Українська Католицька Церква в Канаді 63
Мох, Олександер
Письменники Радянської України 224, 265, 350
М'яловський, інж. Гаврило
Смерть і похорон Наталени Королевої 110, 150, 190
Назарко, о. Іриней, ЧСВВ
"Найстарший манастир у світі 21, 61
Підґрунтя виступу св. Йосафата 46
Найвизначніший новик св. Йосафата 90
Наша роля в божественній драмі 124
Цариця сердець 165
Христос-Чоловіколюбець 203
Св. Павло — християнський герой 244
Моменти з життя Колегії св. Василія В. на Вестоні 264

Сердечний друг св. Йосафата 285
Найвизначніший життєписець св. Йосафата 330
Він зробив із себе цілопальну жертву 377
Ничка, о. М., ЧСВВ
Св. свщмч. Йосафат, ЧСВВ 247
Олійник, о. Тарас, ЧСВВ
З Єрусалиму слово Господнє 4
Блудний син — зразок каяння 47
Догматична конституція про Церкву 167
Таїнство Церкви — Царство Боже 287
Установа постійного дияконства 383
Островерха, Михайло
Великий проповідник о. Анрі Лякордер 348
Пенар, о. Атанасій, ЧСВВ
Монаше покликання св. Йосафата 9
Перша градуація в Колегії св. Василія Вел. на Вестоні 230
Підсмальний, о. Віталій, ЧСВВ
Про загальне покликання до святости в Церкві 283
Росляк, др. Михайло
Моя коротка автобіографія 226, 269, 303, 390, 436
Сабол, о. Севастіян, ЧСВВ
Багато людей запитує... 16, 58, 94, 138, 175, 214, 252, 294, 334, 375, 414
Сестри Служебниці Пресв. Непорочної Діви Марії в Европі 426
Скорупський, Володимир
Борець за духове об'єднання Нації (св. Йосафат) 206
Сторінка сторіччя канонізації св. Йосафата — заклики 109, 148, 149
Струтинська, др. Марія
Чи ми розуміємо св. Йосафата? 129
Чуда св. Йосафата перед беатифікаційним процесом 369
Тетерка, о. Іван
Товариство Священичих Матерів 191
Федишин, о. Сергій, ЧСВВ
Св. Василій Великий — духовний батько св. Йосафата 6
Св. Йосафат — зразок душпастиря 49, 87
Федюк, о. А., ЧСВВ
Молодь українського роду 68
Яка будучність східніх обрядів на американському континенті 183
Хилій, о. Єроним, ЧСВВ
Другий Ватиканський Собор і реформа відпустів 325, 373, 418
Х. Ф.
В'язень ч. 16670 — Ліцар Непорочної 26, 71
Шевчук, о. Севастіян, ЧСВВ
1917-1967 На світанку волі 103
Споможаймо геройство священичого покликання 133
Всесвітня виставa Експо-67 305
З Різдвом Христовим 405
Юзик, о. Сотер, ЧСВВ
"Ех, ті попи..." 111
Чому? 189

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Оповідання — повісті — фейлетони

Барднеліні, П'єтро
Поцілунок на майдані у Фльоренції 182
Гавреські, Джованні
Хрещення 431
Купранець, О.
Іларіон Перший 308
Я йду туди 291
Полянич, Богуслав
Сім золотих чаш 33, 73, 114, 153, 194, 233, 274, 312, 353, 393, 433.
Потопник, Анна
Під Твою милость 192
Юдині жертви 271, 310
Теснюк, Ярослава
Їхній Свят-Вечір 31

Вірші

Байрак-Вацлавів, Орися
У поклоні Княгині Української Церкви
Глібів, Леонід
На Великдень 7
Кравців, Богдан
Під коляду 32
Крименко, Євген
Великодній ранок 91
Лепкий, Богдан
Горять свічки 3
Понесися, колядко 409
Лімниченко, Василь
Новина з Вифлеєму 403

Різне

Здалека і зблизька — Дописи 37, 76, 118, 156, 197, 236, 277, 315, 356, 396
Маніфест Панамериканської Української Конференції 105
Надіслані видання 117, 160, 232, 360, 400, 437
Наміреня Апостольства Молитви 13, 53, 93, 133, 173, 213, 249, 293, 333, 371, 411
Сторінка Апостольства Молитви 11, 52, 92, 132, 174, 212, 250, 292, 332, 372, 412
Ті, що нам помагають
Пресовий фонд 72, 119, 160, 200, 239, 320, 399

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

ЗАЯВА У ЗВ'ЯЗКУ З ОПУБЛІКУВАННЯМ РАПОРТУ ОНТАРІЙСЬКОГО КОМІТЕТУ ДЛЯ ПОДАТКІВ

З отриманням рапорту Онтарійського Комітету по податках, Уряд Онтаріо рішив увести в життя дві головні рекомендації рапорту, а саме:

Встановлення основної звільняючої допомоги для житлових приміщень, діючої по цілій провінції. Ціллю цієї допомоги буде полекша в плаченні податків для власників домів, льокаторів, і головно родин з низьким заробітком. Згідно з цією допомогою, провінція буде платити муніципальні і шкільні податки від перших $2.000 оцінки для оподаткування на всі житлові посілості, не зважаючи чи вони куплені чи винайомлені. Індивідуальна допомога обмежена до 50% зобов'язань муніципальних і шкільних податків.

Друге, перебрання провінцією повних коштів применення справедливости. Це спричинить зменшення місцевих податків, в тим самим полегші для місцевих платників податків.

Обидва ці заходи будуть уведені в життя в 1968 податковому році, без піднесення особистих податків чи податків від продажу. Ці закони дадуть можливість муніципалітетам безпосередньо обнизити податки на місцовому рівні.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати

Замовляти через

BASILIAN PRESS,

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

НОВА КНИЖКА

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ

Видання для народу з 54 ілюстраціями

Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ

Видавництво сс. Василіян, Прудентополь, 1965

Стор. 240 — Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS,

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

НОВИЙ ВИПУСК:

о. др. Степан Семчук

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ

Життя великого подвижника Української Церкви часів св. Йосафата.

Торонто Р. Б. 1967.

Ціна $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ТВОРИ СЛУГИ БОЖОГО

Митрополита Андрея Шептицького

Вже появився друком перший том цих творів п. н.

ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ

Ця велика книга має 280 сторінок пастирських листів Слуги Божого та "Введення у твори Митрополита Андрея Шептицького" (пера д-ра А. Базилевича) на 237 сторінок. Це перший цього роду огляд усієї письменської діяльности Митрополита. Книга (520 сторінок великого формату) коштує в брошурі $7.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

НАЙНОВІША КНИЖКА

М. Головінської

ОСІННЄ ЛИСТЯ

оповідання й нариси

Стор. 392. Ціна $4.50

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Нове видання

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ НА НЕДІЛІ І СВЯТА

В-ва ОО. Василіян у Бразилії (Духовна Бібліотека) містить Євангелії й Апостоли на всі неділі і свята, як теж загальні і стрясні. Всі з поданими наголосами. Друковане на дуже доброму папері, десяткою і півтовстим друком. Ціна: оправлене 4.6

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ НА РІЗДВО є книжки:

С. Лагерлеф: РІЗДВЯНА НІЧ — легенди про Христа — стор. 148. — Ціна **$1.00.**

КОЛЯДИ з нотами — передрук жовківського видання — 80 коляд — стор. 144. — Ціна **$1.50.**

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

СВІДОЦТВО ЗРІЛОСТИ

Головною релігійною подією нашого століття являється

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ
(1962 — 1965)

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ

Повний Український Переклад Ватиканського Собору
в П'ЯТЬОХ підручних ТОМАХ

том I: ДІЯННЯ ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ (історія), Рим 1966
том II: СВЯТА ЛІТУРГІЯ — ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЕННЯ, Рим 1965
том III: ЦЕРКВА — СХІДНІ ЦЕРКВИ — ЕКУМЕНІЗМ, Рим 1965
том IV: БОЖЕ ОБ'ЯВЛЕННЯ, ДУХОВЕНСТВО І МИРЯНИ, ВИХОВАННЯ, Рим 1966
том V: ЦЕРКВА В СВІТІ — СВОБОДА І МІСІЇ — НЕХРИСТИЯНИ, Рим 1966

Разом 1288 сторін друку. — Гарний папір, оформлення, прозорість тексту

В зручній тривкій брошурі ціна $14.50.

ПІЗНАННЯ СОБОРУ — СВІДОЦТВО ЗРІЛОСТИ

Ватиканський Собор говорив до всіх людей
ПРИСТУПНО ЗРОЗУМІЛО АКТУАЛЬНО

В українському перекладі знайдете такі документи:

Всі тексти Соборових конституцій, декретів, деклярацій, коротку історію постання всіх Соборових постанов, обширну історію підготови, діянь, закінчення Собору, 16 великих фотознімок з Собору

та

ІСТОРІЮ УЧАСТИ УКРАЇНЦІВ У СОБОРІ

Сучасне Соборові видання текстів Собору українським перекладом буде цінним історичним набутком української сім'ї. Знаком контакту з життям — батьків. Цінністю — для нащадків.

ДІЯННЯ СОБОРУ — ЦІННИЙ, АКТУАЛЬНИЙ ДАРУНОК

Соборовим п'ятикнижжям збагатите своє цьогорічне Різдво.

Замовлення, за пересланням готівки

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXI СІЧЕНЬ — 1968 — JANUARY Ч. 1 (541)

Можливо Ви самі не свідомі того, що можете отримати канадське громадянство.

Багато людей в Канаді кваліфікують на канадське громадянство, не здаючи собі з цього справу. До цієї групи можуть належати старші люди, яким тяжко навчитися англійської або французької мови, але які одружені з канадцями, або які жили в Канаді десять або більше років.

Зверніться до урядника найближчого Суду Канадського Громадянства, щоб дізнатися, як Ви можете отримати канадське громадянство. Це є легше, ніж Ви собі уявляєте.

Суди Канадського Громадянства є в таких містах: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, London, St. Catharines, Kitchener, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton and Vancouver.

Judy LaMarsh

ДЖУДІ ЛаМАРШ
Міністер внутрішніх справ Канади

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
28. Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Чи ще вільно людям родити дітей? о. О. Купранець, ЧСВВ 2
На теми дня
Свят-Вечір на чужині вірш омк 3
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів" 4
Дитя Ісус на дворці о. І. Назарко, ЧСВВ 5
Святий Вечір вірш Б. Лепкий 7
Другий Ватиканський Собор і реформа відпустів о. Є. Хомій, ЧСВВ 7
Собака в кивоті о. Веренфрід 9
Один із шістьох творців Собору о. О. Купранець, ЧСВВ 10
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 12
Через внутрішню обнову духа до справжнього екуменізму о. В. Ваврик, ЧСВВ 13
Місячне наміреннн на січень 1968
Багато людей запитує... о. С. Сабол, ЧСВВ 15
Св. Причастя — Антихрист — "Пігулки"
Думи ясні — роздуми рясні о. Н. Кушнірик 18
Україна — земля моїх батьків! о. С. Шевчук, ЧСВВ 19
У 50-річчя проголошення самостійности Українського Народу
О слово рідне! Вірш О. Олесь 21
Міжнародній Конгрес Мирян у Римі В. Денека 22
Відозва Екзекутиви Катедрального Комітету Української Католицької Церкви в Лондоні 24
Св. Йосафат у моєму житті о. М. Когут, ЧСВВ 25
Світовий Конгрес Вільних Українців поза нами о. І. Назарко, ЧСВВ 27
"Чарівна мрія Йордан" Ірина Захарків 28
Св. Йосиф і ми К. Грицина 29
Сестрина любов О. Купранець 31
Моя розмова з масоном о. С. Юник, ЧСВВ 32
Сім золотих чаш повість Б. Полянич 33
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 36
Дописи і звіти
Ті, що нам помагають (Прессфонд) 40
Надіслані видання 40

ОБКЛАДИНКА: Утеча Св. Родини до Єгипту. Малюнок М. Дмитренка в церкві оо. Василіян у Дітройті - Гемтремку.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Іріней Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЧИ ЩЕ ВІЛЬНО ЛЮДЯМ РОДИТИ ДІТЕЙ?

Сьогодні чи не найважливішою проблемою щоденного життя християнина, зокрема ж такого, що живе чесно релігійними засадами та старається бути їм вірний у всьому, є справа подружнього життя з усіми його радісними й сумними хвилинами, які "напереміну" бувають, а особливо з частими подружніми ускладненнями. Беручи до уваги подружнє життя в сьогоднішніх обставинах загального життя в світі, виринає — як одна з перших і основних — проблема так званої

"контролі народин",

яка в подружньому житті творить неодне ускладнення, що остаточно на практиці й фактично зводиться до обмеження народин дітей у родині.

Досі, як знаємо, що теж і далі зобов'язує, справа збоку Церкви була поставлена дуже ясно:

контроля народин не дозволена ніякими штучними засобами.

В останніх роках, у католицькому ж світі особливо в пособорових часах, справа контролі народин почала прибирати нові форми та новий підхід у розв'язці, чи, виразніше кажучи, деяка частина католиків уже "без рукавичок" і публично почала домагатися від Церкви зміни дотепер існуючих зобов'язуючих церковних рішень. Ця справа, що дотепер було неймовірним, була поставлена — як одна з головних тем — на недавно відбутому Всесвітньому Католицькому Конгресі Мирян у Римі.

Учасники Конгресу Мирян у своїх нарадах справу контролі народин обговорювали під різними аспектами та дійшли до подвійного заключення, відповідно до двох основних поглядів, що їх мали учасники Конгресу:

1. щоб Церква — як така — не пропонувала ніяких "наукових чи технічних розв'язок для відповідального батьківства", але "вибір засобів контролі народин залишила за подругами-батьками, які в згоді з їхньою християнською вірою та совістю й на основі медичних і наукових досліджень самі повинні рішати в тій справі", якщо подруги мають рішати про кількість дітей.

2. щоб Церква видала авторитативне рішення, яке вони приймуть і придержуватимуться його в цій справі.

Очевидно, що одна й друга група сподіваються, що Церква в своєму навчальному авторитеті займе до цієї пекучої справи ясне й точно означене становище, а при тому узгляднить вимоги часу й обставин, які вже заіснували чи заіснують у майбутньості в світі.

Нащо потрібна контроля народин?

Які причини того, що ця проблема стала наразі такою пекучою для людства, і навіть для правовірних католиків, які теж домагаються, щоб Церква легалізувала контролю народин як правильне й безгрішне діло, Так може неодин — зовсім розумно — спитати.

Ті, що домагаються церковної й державної легалізації народин, подають як "об'єктивні" причини менш-більш такі-рації:

незабаром буде замало місця на землі, щоб поселити людей, яких число постійно зростає;

забракне варстатів праці через швидкий розвиток техніки й механізації;

не стане харчів, щоб прокормити всіх, бо, мовляв, уже сьогодні деякі країни виставлені на постійний голод і недожиблення.

По-людському беручи, може видаватися, що воно насправді так і є. Однак, якщо маємо довір'я до Божого Провидіння, то не маємо найменшої причини до таких побоювань, бо Христос запевняє нас, що:

"... не турбуйтеся, кажучи: Що будемо їсти, що пити й у що зодягнемося? Отець же ваш небесний знає, що вам усе це потрібне. Шукайте перше Царство Боже та його справедливости, а все те вам докладеться..." (Мат. 6, 25-34).

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК

СВІТЛО, СІЧЕНЬ, 1968

РІК XXXI, Ч. 1 (341)

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! -- СЛАВМО ЙОГО!

ІЗ ПРАЗНИКАМИ ХРИСТОВОГО РІЗДВА, НОВОГО РОКУ ТА БОГОЯВЛЕННЯ ВСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ВСЬОГО НАЙКРАЩОГО!

Редакція й Адміністрація "Світла"

СВЯТ-ВЕЧІР НА ЧУЖИНІ

Чом Свят Вечір на чужині
не такий, як був у нас,
де селом лунали співи:
— Народився вічний Спас.

Чом Свят-Вечір на чужині
тільки спогад і туга:
попід рідні стріхи ходить
наша дума-сирота?

На чужину з Батьківщини
не від радощів втекли,
на чужину з України
свою тугу понесли.

Чи ж засвітиться на небі
ясна зірка наших мрій,
що за нею в Вифлеєм наш
підем повні ми надій?

Народись у наших душах
Спасе, Христе! — Пожалій...
На шляху життя твердого
дай нам сил, нових надій!

Дай нам Ірода зборoти,
дай дійти нам до мети
і у вільну Україну
Ти нас, Христе, поверни!

смк

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(служіння людині).

34. Але кожна програма, укладена для повищення продукції, власне те повинна мати на увазі, щоб послужити людині; значить, завданням її є: зменшити нерівність, усунути дискримінацію, звільнити людей від невільництва, щоб стали вони здібними поліпшити умовини свого життя в матеріяльній ділянці, осягнути досконалість, розгорнути свої душевні обдарування. Коли кажемо поступ, то під цим слід розуміти дбання і про розвиток суспільний, і про розвиток економічний. Бо не вистачає збільшити спільні добра, щоб їх по-рівному розділяти: за мало розвинути техніку, щоб земля стала здатнішою життю людини. Помилки попередників остерігають тих, які змагаються за поступ, щоб вони уникали небезпеки на цьому шляху. Якщо в найближчому майбутньому запанує техніка, чи як то кажуть, технократія, то вона спроможна нанести не менш жалюгідні лиха за ті, що передше спричинив був так званий *лібералізм*. Економія і техніка втрачають свій глузд, якщо їх не повернути на добро людини, якій вони повинні служити. Бо людина настільки є людиною, наскільки вона сама є творцем свого поступу, — бувши паном своїх чинностей та розцінюючи їхню вартість, — щоб було воно згідно з природою, яку дав їй найвищий Творець та якої снаги й вимоги вона свобідно приймає.

(освіта)

35. Годиться також ствердити, що зріст економії дуже великою мірою включається в соціяльному поступі, на який він спирається; елементарної ж освіти перш усього вимагають ті, що укладають плян поступу. Бо голод освіти в дійсності є не менш гнітючий як голод харчів: анальфабет — це неначе виголоднілий духом. А хто вміє читати й писати, є здатний до виконання праці та прийняття обов'язку, він бо має довір'я до власних сил і усвідомляє, що годен разом з іншими поступати. Освіта — як це ми сказали в нашому слові на конгресі ЮНЕСКО в Тегерані — це "першорядний чинник не лише соціяльного осуцільнення, але й особистого збагачення, це також найвидатніший засіб суспільности для зросту економії та здійснення поступу".[36]) Тим то радіємо з того, що в цьому напрямі пороблено чимало починів: приватних, збоку публичної влади та міжнародніх організацій; насправді ж бо вони є першими будівничими поступу, бо роблять людей здатними його самостійно здійснювати.

(родина)

36. Все ж таки людина не є цілковито собою, якщо не належить до своєї суспільности, в якій родина відограє величезну й першорядну ролю; якщо мати на увазі часи й місця, то вона, може, була надто велика, зваживши, що це сталося із шкодою для підставових прав людини. Бо давній суспільний устрій, — властивий тим країнам, які змагалися за поступ, — є ще й досі потрібний, однак необхідно зменшити його надмірну міць. Природна ж родина позначається моногамією і стабільністю так, як було її створено в Божих задумах;[37]) і освячена вона християнською релігією, "в якій сходяться окремі покоління і дають собі взаємну допомогу, щоб осягнути повнішу мудрість, а й особисті права в гармонії з іншими вимогами життя, які становлять підставу суспільности."[38])

(демографія)

37. Годі заперечити, що дуже часто пришвидшений демографічний зріст додає нових труднощів до проблеми поступу, зваживши, що населення зростає швидше ніж існуючі засоби прожитку і таким чином начебто заходять у сліпу вулицю. Тоді легко зроджується помисл, щоб зменшити демографічний приріст за домогою радикальних заходів. Немає сумніву, що публична влада може в це втручатися, згідно зі своєю компетенцією: подавати громадянам відповідні повчання й поради, коби лиш це відповідало вимогам моральних законів та повнотою було збережено справедливу свободу подругів. Бо коли усувається непорушне право на подружжя і родження, — то діється проти людської гідности. Остаточно ж до батьків належить, щоб вони, після зрілої застанови, рішали про число дітей; відповідальність за це вони несуть перед Богом, перед собою, перед уже народженими дітьми і перед своєю суспільністю, йдучи за своїм сумлінням згідно з Божим законом, вдастиво пояснюваним та спертим на довір'я до Нього.[39])

---

[36]) Див. Щоденник, написаний в "Ль'Оссерваторе Романо", дня 11. 9. 1965, або Коментар "Католицька Документація", т. 62, Париж 1965, ст. 1674-1675.

[37]) Див. Мат. 19, 6.

[38]) Собор Ват. II, душп. конст. про Церкву в сучасному світі, "Радість і надія", ч. 52: А.А.С. 58, 1966, ст. 1073.

[39]) Див. там же, чч. 50-51, з 14 відміткою: А.А.С. 58, 1966, ст. 1070-1073; див. також ч. 87, ст. 1110.

о. І. Назарко, ЧСВВ

ДИТЯ ІСУС НА ДВІРЦІ

Малюнок мистця М. Левицького

В Римі у різдвяний час ставлять у скляному передсінку прекрасної залізничої станції "Термині" артистичний вертеп, трьох царів, або якусь іншу різдвяну декорацію. У різдвяний сезон 1961 року римські мистці досить оригінально вдекорували скляний двірець "Термині": поставили велику постать популярного італійського святого Франциска Асизького, а перед ним на мармуровій підлозі поклали майже наге Дитятко - Ісуса. Ця трохи моторошня декорація такого місця посіпху, як двірець, переростала, мабуть, заміри самих мистців. Був це, немов показ найвищого ідеалу й людини, яка цей ідеал прийняла за свій. Навіть побожні християни призначують Христові місце і час на зустріч із Ним. Тому така декорація в церкві, серед молитовної атмосфери ніякого не здивувала б. Але на двірці, серед безнастанного руху, біганини й крику мегафонів, така декорація щонайменше заскакувала багатьох подорожніх. Я зумисне кілька разів у цих днях приходив на двірець спостерігати реакцію подорожніх. І завжди бачив я декілька осіб, що, відійшовши набік, глибоко призадумувалися, а не бракувало й таких, що східцями збігали вділ до залізничої каплиці та заглиблювалися в сердечній молитві.

Христос у житті сірої людини

Мали правду римські декоратори, що таїнство нашого спасіння під такими символами внесли в сам осередок безіменної й припадкової маси подорожніх. Бо новонароджений Христос, як наш Спаситель, має повне право безцеремонно входити в буденне життя сірої людини, запрацьованої і нераз глибоко зажуреної. Багато таких сірих людей переходили через галю двірця Терміні, то й мусіли бодай отертися об містерію Христового Різдва та наслідки його діяння в житті одної конкретної людини св. Франца з Ассізі. Ті сірі люди не тільки отиралися об це таїнство віри, але й задержувалися при ньому в глибокій призадумі, поважніли, а тоді їхні очі ставали виразистими, а їх обличчя були більше індивідуалізовані. Бо конфронтацію з Христом переживається завжди особисто, а це переживання вириває одиницю з маси, в яку вона вросла спільним стилем життя, модою, літературою, кіном і т. п. Людина стає найбільш собою тоді, коли при зустрічі з Христом усвідомить собі свій душевний стан, свою внутрішню правду. Думаємо, що багато подорожніх скористали з тієї нагоди, відкривали свою внутрішню правду й об'являли її другим, щоб і вона уточнили своє відношення до проблеми спасіння. Мабуть, для неодного пасажира всі його життєві шляхи, всі події з їхніми наслідками збігалися саме тут біля Дитятка Ісуса. Воно було найважнішою Особою в цій величезній споруді з мармору, сталі й скла. І неодного пасажира з двірця Терміні в різдвяний сезон 1961 року дальший шлях повів до духового Вифлеєму.

Христос у житті націй

Христос, як Спаситель світу, має таке саме право входити безцеремонно теж і в життя тієї безіменної маси, що називається народом. Саме тепер ми вийшли в 50-ліття нашої національної й нашої державної революції, яка перемінила безіменну масу нашого народу в свідому українську націю з палким прагненням незалежности. Шкода, що в 1917-1918 роках хтось не впав на таку думку, щоб у головному двірці золотоверхого Києва поставити велику постать св. Теодосія Печерського, а перед ним покласти маленьке Дитя Ісуса. Тоді напевно багато українських сірих людей не тільки отерлися б об таїнство свого спасіння, але й глибоко призадумались би над ним та пізнали б свою внутрішню правду. А ко-

ли цей душевний процес охопив би був своїм впливом усі ті маси українських людей, що у воєнний час вешталися по київському двірці, тоді багато українського стрілецтва, козацтва, вояцтва й селянства певно уточнили б своє відношення до проблеми свого спасіння. У першу чергу це було потрібне тодішній провідній верстві української нації: нашим політикам, дипломатам, провідникам політичних партій, отаманам, генералам і всім керманичам нашого слабкого державного корабля, що ним розбурхані хвилі кидали на всі боки. У висліді цього майже ніхто з провідників революції (зрештою нераз ідейних мужів) чітко не з'ясовував собі й другим конкретного бажання: якої України він бажає? Бо один бажав України радикальної, другий бажав України соціялістичної, третій — демократичної, а ще інший — комуністичної. Мабуть не розминемося з правдою, коли ствердимо, що ні один із наших провідників перед 50-ти роками не бажав щиро *християнської* України. І жахливі наслідки цього мстяться на нашому народі посьогодні.

Програма на нове 50-річчя

Тому на початку нової доби нашої історії осмілюємося поставити перед новими національними провідниками нову програму. Вона звучить: *Будуймо Україну на християнських основах.* Може дехто закинути: "ne misceantur sacra cum profanis", ц. зн. що тут зазублюється ділянка релігійна з політичною. Найперше знаємо з біблії, що сам Бог домагався від ізраїльського народу теократії. А по-друге: коли ми віруючі християни, то мусимо вірити, що Христос, як Бог, має вічне право, а як Спаситель має набуте право до всього: не тільки до нашого особистого чи родинного життя, але й до науки, мистецтва, літератури, економії, торгівлі й політики. Все має бути підкорене Христові!

Отже коротко й конкретно: Починаючи від себе, наші національні провідники повинні докласти всіх зусиль до того, щоб найперше в їхніх душах панував Христос через свою ласку, а вони самі щоб були глибоко віруючі й практикуючі християни. Щоб в українських родинах панував Христос через свою любов між подругами й між батьками та дітьми. Щоб у наших інституціях, організаціях, а навіть політичних партіях панувала взаємопошана, вирозуміння і любов. А всі інші ділянки нашого життя — вони повинні спертися не тільки на гранітній основі декалогу, але й на Христовій евангелії. Словом: працювати й змагати до *Христократичної України.* Услід за тим поборювати всякий закон без Христа, школу без Христа, науку без Христа і політику, що соромиться Христового імени. Хочемо, щоб майбутня незалежна Україна була одною великою монархією Духа, а на її троні хочемо посадити Христа-Царя! Бо або Христократія, або Сатанократія. Середини нема!

ПАПА ПАВЛО И МОСКОВСЬКИЙ ПАТРІЯРХ

В імені хворого Папи Павла вислав кардинал Чіконіяні телеграму московському патріярхові Олексієві з нагоди 90-річчя його життя. Текст телеграми був такий:

"До Його Святости Олексія, Патріярха Москви й усієї Руси, — Його Святість Папа Павло VI-ий, хоч перешкоджений недугою Вам особисто написати, доручає мені його братні й сердечні побажання на Ваше 90-річчя переслати. Радий щасливим розвоєм зв'язків любови між нашими Церквами просить Святіший Отець Господа, щоб Він над Вашою Святістю простягнув усю повноту Його благословень. Прошу теж і мої особисті побажання й сердечні поздоровлення прийняти в Господі. Кардинал Чіконіяні."

Патріярх Олексій відповів теж телеграмою, яку нижче подаємо:

"До Його Святости Папи Павла VI-го — з любов'ю в Господі дякуємо Вашій улюбленій Святості за побажання з нагоди нашого дня народин, які переслано нам через Державного Секретаря — Кардинала Чіконіяні. Наполегливо й завзято ми просимо Господа про Ваше швидке видужання. З братнім поцілунком і любов'ю, Патріярх Олексій."

ПОМЕР КАРДИНАЛ СПЕЛМАН

Блискавкою розійшлася по всьому світі вістка про смерть одного з найбільш відомих єрархів Католицької Церкви — Франциска Кардинала Спелмана, архиєпископа Нью-Йорку та військового єпископа американських військ. Помер на 78-ому році життя. Свою високу церковну кар'єру завдячував головно покійному Папі Пієві XII-ому, з яким він заприязнився в тому часі, коли працював у Ватиканському Державному Секретаріяті, якого головою був Кардинал Пачеллі, пізніший Папа Пій XII-ий. Кардинал Спелман був загально відомий у світі як добрий "бізнесмен", а деякі вважали його навіть фінансовим геніем у біржевих справах. На жаль, до нас Українців він ніколи не був прихильно наставлений, а шкода, бо це була одна з найбільше впливових постатей у церковному, політичному й суспільному житті Америки.

КАТОЛИКИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

За статистичними даними "Бритіш Кетолик Дайректорі" на терені Великої Британії живе 4.004.840 католиків. У Шотляндії число католиків виносить 825.000 душ, а в Північній Ірляндії 498.030. У сусідній республиці Ірляндії проживає 2.673.970 католиків.

Богдан Лепкий

СВЯТИЙ ВЕЧІР

Святий Вечір... Хто з нас не згадає,
Як було колись у Вітчині?
Кому перша зірка не засяє
В рідній хаті, у малім вікні?

Хто не вздрить, неначе на картині,
Батька-матір і братів-сестер,
Не спитає: Як у них там нині?
Чи здорові, чи хто може вмер?...

Рідний Краю, хто з нас не побаче
Тебе нині і хто не заплаче?
До Святої Вечері сідали
Ми колись при власному столі,

"Бог Предвічний" нам колядували
Під вікном колядники малі.
По вечері ми ішли до церкви.
Сяли зорі і мороз скрипів...

Нині в хмарах зорі нам померкли,
Білий сніг від криївди почорнів,
І стаєнка Божа в Вифлеємі
Перед нами в крові вся і димі...

Із дзвіниць нам поздіймали дзвони,
Замість дзвону висить мотузок,
І від Сяну до Дону проклони
Гомонять з різдвяних колядок...

І здається, що й Христос заплаче,
Як уродиться і нас побаче,
А все ж нині Свят-вечір в нас дома —
Борщ і голубці, кутя й дідух...

Десь дівається з тіла утома
І новий вступає в груди дух...
Все чим серце здавна накипіло,
Ніби стравою старий казан,
Силою новою злється в тіло,
Прилипає, як бальзам до ран...
Хочеться співати "Бог Предвічний"...
КРАЮ МІЙ, І ТИ, И ТИ — ВІЧНИЙ!

о. Є. Химій, ЧСВВ

ДРУГИЙ ВАТИКАНСЬКИЙ СОБОР І РЕФОРМА ВІДПУСТІВ

(Закінчення)

ДЕ І КОЛИ МОЖНА ЗДОБУТИ ПОВНИЙ ВІДПУСТ?

1) У *парохіяльній церкві.* Всі вірні можуть осягнути повний відпуст у власній парохіяльній церкві два рази в році: у празничний день і 2-го серпня, коли хто бажає здобути відпуст т. зв. Порціюнкуля.[1]) Цей останній відпуст може місцевий Єрарх перенести з 2-го серпня на будь-який інший день у році (норма 15).

2) У *кожній церкві чи прилюдній молитовниці* можна здобути повний відпуст, але тільки для душ у чистилищі: 2-го листопада, себто в день молінь латинської Церкви за всіх померлих (норма 15). У нашому обряді на моління за всіх померших призначена субота м'ясопусна. Цей припис, як і досі, і надалі залишається незмінним.

Згадані відпусти можна пересунути на попередню або на наступну неділю лише за згодою Єпископа (норма 15).

Відпуст прив'язаний до відвідин церкви чи молитовниці треба розуміти так, що при тій нагоді необхідно проказати принаймні один "Отче Наш"

---

[1]) Порціюнкуля — це назва каплиці (тепер святині) коло Асізі в Італії, якій Папа Гонорій III надав особливіший повний відпуст, якщо хтось, висповідавшися, відвідав її від навечір'я 2-го серпня аж до заходу сонця того ж дня. У цій каплиці св. Франциск Асизький зробив своє перше чудо. Відпуст Порціюнкулі пізніше був поширений на інші церкви й молитовниці.

і одне "Вірую" (норма 16). Це є найменша вимога, бо кожний може додати ще більше молитов усних чи умовних.

Крім цього, до набуття повного відпусту треба завжди дотримуватися звичайних умов, а саме: висповідатися, запричащатися й помолитися в наміренні Свт. Вітця, за вище поданими приписами.

ЗДОБУТТЯ ВІДПУСТУ В ГОДИНІ СМЕРТИ

За новими приписами кожний умираючий християнин-католик може в годині смерти осягнути повний відпуст, навіть як нема священика, якщо він є добре настроєний та якщо за свого життя звик проказувати якісь молитви. До набуття повного відпусту похвально тоді мати при собі хрестик чи Розп'яття (норма 18).

Дотепер св. Церква на різний лад дбала про те, щоб вірні могли осягнути повний відпуст у годині смерти, за допомогою даного священиком апостольського благословенства в годині смерти, — тримання Розп'яття, з яким в'яжеться повний відпуст для вмираючих, — приналежність до якогось побожного товариства, тощо. Ті всі практики залишаються незмінними. Однак св. Церква хоче, щоб усі вірні могли осягнути повний відпуст у годині смерти, навіть ті, що не з власної вини неспроможні прикликати священика чи користати з інших побожних практик, із якими в'яжеться повний відпуст в годині смерти. Тому за новим розпорядком кожний християнин-католик, належно настроєний, може добути повний відпуст у годині смерти, якщо в своєму житті звик проказувати якісь молитви. Тому що молитви не є означені, вистачає, щоб хтось проказував щоденні молитви. Однак є похвальним, щоб умираючий тримав Розп'яття, яке є запевненням перемоги в останній боротьбі з дияволом.

Розуміється, що далі в силі залишаються інші молитви чи практики, до яких досі був прив'язаний повний відпуст у годині смерти, напр.: вимовляти ім'я Ісус устами або принаймні серцем, приймати смерть, як кару за гріхи, тримати в руках хрест чи Розп'яття, і т. д.

Вкінці, повний відпуст у годині смерти, як вище згадано, може здобути кожний завжди, навіть якщо б з іншого якогось титулу того дня вже набув повний відпуст (норма 18).

ЗДОБУТТЯ ВІДПУСТУ ЗА ПОМЕРЛИХ

Кожний вірний може всі відпусти добувати для себе або жертвувати їх за душі в чистилищі. Однак є деякі відпусти, як ми вже згадали, що їх можна жертвувати тільки за душі в чистилищі, напр., у дні молінь за покійників.

Дотепер була також практика, що для душ у чистилищі можна було здобути особливіший відпуст, якщо Служба Божа правилася на т. зв. упривілеєному престолі. За новими розпорядками цей привілей поширено на всі престоли, так що для душ у чистилищі можна осягнути повний відпуст на кожній Службі Божій без уваги на престіл на якому вона відправляється (норма 20). Іншими словами, упривілеєні престоли відтепер не береться до уваги, якщо намірюється добути повний відпуст за душі померлих.

ТИМЧАСОВІ ЗАПОРЯДКИ

При кінці декрету про реформу відпустів подано три норми, за якими буде здійснено нові зміни про відпусти:

1) Проголошений декрет входить у силу три місяці після того, як буде оприлюднений у Ватиканському офіціозі "Акти Апостольської Столиці"; декрет був оприлюднений у згаданім офіціозі 30-го січня, отже ввійшов у силу з 1-им травнем цього року.

2) Всі побожні предмети богопочитання з тим днем, коли згаданий декрет почав обов'язувати, тратять надані їм відпусти за виїмком 5-ьох вичислених у декреті, тобто Розп'яття, хрестиків, вервиці, шкаплірів і медаликів.

3) Усі відпусти, надані поодиноким чернечим родинам, секулярним інститутам, побожним товариствам вірних, мають бути пред'явлені протягом одного року до перевірки своїми відносними Настоятелями чи Єпископами Св. Апостольській Пенітенціярії (див. норма 14); те саме стосується до визначення часу, коли можна зискати відпуст т. зв. Порціюнкулі (див. норма 15).

Відпусти, які не були потверджені Апостольською Столицею, тратять усю відпустову вартість по упливі двох років.

Спис відпустів провірять з тією метою, щоб тільки важніші молитви і важніші діла побожности, любови й покути було наділено відпустами (див. норма 13).

ПРОТЕСТ ЄПИСКОПАТУ ПРОТИ СИРІЙСЬКОГО УРЯДУ

Католицькі патріярхи і єпископи Сирії у спільному посланні виступили зо сильною критикою проти сирійського уряду за те, що сирійський уряд останніми часами почав насильно замикати або вивласновати приватні католицькі школи. Досі забрано около 200 шкіл, з чого більше ніж половина були католицькі школи. В усіх замкнених або державою вивласнених приватних християнських школах навчалося майже сто тисяч дітей і молоді. Цей сумний факт є сильним ударом у християнство на терені Сирії.

о. Веренфрід

СОБАКА В КИВОТІ

Під таким заголовком появилася в вакаційному числі "ЛЬ'ЕКО ДЕЛЛЬ' АМОРЕ — ВІДГУК ЛЮБОВИ" (ч. 4) стаття загально відомого "о. шпекфатера — отця солонини", який у повоєнні часи розпочав буе свою імпозантну добродійну діяльність у Західній Європі від збірки... "солонини для голодуючих з-поза залізної заслони". У своїх статтях о. Веренфрід заторкає різні актуальні болючі проблеми Церкви, щоб вигоювати їх християнською любов'ю. Нижче з усією відвертістю говорить віч про одну з найболючіших проблем сучасної християнської дійсности. Ось вона:

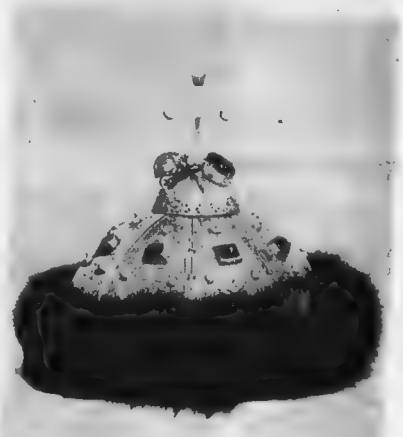

Дорогоцінна пам'ятка з часів величі й слави українського народу — золота корона з дорогоцінними камінцями — популярно знана як "шапка" Київського великого князя Володимира Мономаха (1113-1125). Володимир Мономах — це один із найвизначніших наших князів. Через його одруження з англійською принцесою Гідою Київська Держава мала тісніші зв'язки з Англією, як тож багато Англійців служило в його війську.

Сьогодні ця наша українська княжа пам'ятка, пограблена Московцями, знаходиться в кремлівському музеї в Москві. Цією короною коронувалися опісля московські царі, щоб зазначити, що вони є "спадкоємцями" державних традицій Київської Держави.

Переслідувану Церкву зведено до життя із співжаління наших добродіїв. Тож безупинно мусимо показувати пальцем на їхні страждання. Але, хто вийде назустріч їхнім потребам, як ніхто їх не виявить? Не зважаючи на всю нашу любов супроти гонителів, ми все ж таки обов'язані подати до відома утиски вбогих і святотатське насилля, за що вину несуть комуністи з-поза заслони.

Проте наше обнувачення було б фарисейським, якщо б ми мовчали в користь того пригнітання людських прав і розкладу релігійних цінностів, за які несуть вину християни вільного Заходу. Тим то й почуваємося до обов'язку безсторонно обвинуватити капіталізм дев'ятнадцятого сторіччя, який ще й сьогодні в латинській Америці належить до християнської культури, немов пляма неслави. З цього ж таки приводу ми зважилися запротестувати проти того святокрадського нищення, яке наносить Церкві вільного світу тиранська група реформаторів.

Ось тут бачите жахливу світлину (під статтею вміщено фотографію — студії Р. Ребі-Муассак: у кущах видно кивот, з якого вилазить вівчур) кивоту з сімнадцятого сторіччя, що його впродовж триста років освячувала дійсна присутність Ісуса Христа. Протягом триста років священики заохочували своїх вірних, щоб вони вшановували покладені до нього Найсвятіші Тайни, щоб ушановували їх навколішках. Тисячі засмучених, випробуваних і жадних святости звертали до того кивоту свій шанобливий чи заплаканий погляд. Вони були впевнені в тому, що, згідно з навчанням Церкви, поза тими позолоченими стінками та під отією білою зримістю освяченої частиці хліба дожидає їх Той, хто сказав: "Прийдіть до мене всі втомлені й обтяжені, і Я облегшу вас". Це не комуніст забрав розгубленим віряним оту втіху. Це модерний священик усунув із церкви той кивот, це він дозволив, погодився чи бодай не перешкоджував, щоб Святе-Святих стало псячою будою.

"Оте святотатство сподіяно у Франції, проте інтернаціональною є та ментальність, яка доводить до таких ексцесів. Це та ментальність, яку передбачив Христос, коли, сповнений смутку, ставив ось яке трагічне питання: "А коли Син Чоловічий вернеться, чи знайде Він ще віру на землі?" Це ментальність того німецького капелана, який казав школярам позбирати вервички, щоб їх спалити. Це ментальність того голяндського пароха, який лише зрідка погоджується відправляти Службу Божу в робочі дні. Про нього пише одна мати чисельних дітей: "Христос

потрібний мені, як хліб, тож питала я пароха, чи було б можливо дати мені вранці Св. Причастя. А ось відповідь: "Що вам з того, коли вранці приймете часточку хліба?" Це ментальність отих "каледжів", які у ЗСА ведуть священики; там 25 відсотків студентів і студенток ідуть разом на зміну до ліжка, вранці ж приймають Пресвяту Євхаристію, і ні один священик не протестує. Все це гірше за переслідування релігії. Це вторгнення атеїзму в Церкву. Це духовне самогубство Божого Народу. Це гидота запустіння на святому місці.

"Від двадцяти років невтомно намагаємося допомагати переслідуваній Церкві невеликими засобами. Єдиний успішний засіб — це навернення гонителів. А те чудо Божого милосердя сьогодні є ближче, як коли іноді. Сьогодні, більше як коли іноді, сумніви розтрясають інтелектуалістів і молодь комуністів щодо погляду на те життя, яке їм штучно накинуто. Вони шукають Бога. І вони Його знайдуть, коли ми — згідно з даним нам Христовим дорученням — голоситимемо добру новину. Не за допомогою безплідних діялогів, а — променим християнським життям.

"Той факт, що власне сьогодні профанується, притемнюється та знищується у Церкві оте священне, надприродне, непорочне, правдиве, добре й гарне — це мистецький твір диявола, це жахлива зрада супроти Христа. Треба перестати применшувати цей скандал! У наші ж бо то часи збещещується Церкву більше, ніж колись це робили єрусалимські торгівці з святинею. Знаємо з Євангелії, що це все брав Ісус дуже серіозно. Коли наносили йому неславу, Він казав: "Не зневажайте мене". Коли Його били, мовив: "Чому мене б'єте?" Якже ж збезчещено Дім Отця, спалахнула Його чутливість, і Він, попустивши ремінь, дав волю своєму гніву."

Переклав о. Р. Г., ЧСВВ

о. О. Купранець, ЧСВВ

ОДИН ІЗ ШІСТЬОХ ТВОРЦІВ СОБОРУ

Сьогодні вже не пригадуємо назви журналу, який по Соборі дав обширну статтю зо знимками шістьох Єрархів — Отців Собору, які були найвизначнішими постатями, що брали участь у Соборі. Їх названо в тій статті "творцями Собору". Названо їх "творцями Собору" тому, що вони своєрідно надавали "тон" усьому Соборові своїми напрямними чи аргументами. Від їх становища чи підходу до даної справи не в одному залежало теж і рішення всього Собору, бо на них орієнтувалися чи йшли за ними інші Отці Собору. Однією з таких шістьох великих Соборових особистостей був

Блаженніший Максим IV-ий Сайг — Патріярх Мелхітської Церкви,

який 5-го листопада 1967 року відійшов у вічність на 89-ому році життя. Він народився 10. IV. 1878 р. в Алеппо, Сирія. У 1905-ому році одержав священичі свячення, а в 1919 був іменований архиєпископом Тиру, звідки в 1933 р. перенесено його на важливішу митрополію в Бейруті, щоб у 1947 р. вибрати його Антіохійським Патріярхом Мелхітів. Особисто мав він теж титул Олександрійського і Єрусалимського Патріярхів. У 1965 р. Патріярх Максим — проти його волі — був найменований кардиналом Римської Церкви. Кажемо, що проти його волі, бо він кількакратно відкидав пропозицію Ватикану іменувати його кардиналом, слушно вважаючи, що для східнього патріярха прийняти латинсько-римський титул кардинала це пониження патріяршої гідности самої в собі. Вкінці, прийнявши таки кардинальство, він ніколи навіть не поклав на себе ніяких кардинальських відзнак.

У чому визначність Патріярха Максима?

На це питання можна коротко відповісти так: *він умів бути собою і як особа і як голова своєї Церкви, за що його всі поважали та вважали найбільшою сучасною постаттю в усіх Східніх Церквах і однією з найбільших постатей Вселенської Церкви, хоч може й не в усьому з ним погоджувалися, зокрема ж щодо справи правління Східніх Церков, яких традиції він обороняв.*

Його велич була передовсім у тому, що він "був собою", тобто будучи католиком і щировідданим Папині, залишився водночас щировідданий східнім традиціям, через що деякі латинські круги навіть називали його "закаптуреним православним у католицькій отарі", що, очевидно, було вповні фальшиве й нереальне. Патріярх Максим був справжнім католиком, правда, не латинського типу, але апостольського. Він завжди твердо стояв на тому становищі, що католицизм і його суть не лежить у поодиноких латинських практиках і звичаях, які деякі східні самі прийняли або які їм накидувало, але — на його правильну гадку — суть католицизму лежить у правдах віри. Саме цю визначність Патріярха Максима дуже влучно схопив у розмові з ним Патріярх Атенаґор такими словами: "Ви репрезентуєте найбільш автентичну спадщину східнього передання. Ви маєте велике післанництво! Отож ідіть так далі вперед!" І він дійсно гідно йшов!

Папа Павло й Патріярх Максим

Домагання зміни в правлінні Церкви

Патріярх Максим належав до того типу єрархів, який не дивився на власне добро, але на загальне добро й збереження своєї Церкви, хоч би йому особисто мало це пошкодити чи через те він мусів потерпіти. Його відвагу ми виразно бачимо на Соборі, зокрема ж у його промові 6-го листопада 1963 року, в якій між іншим, говорячи про конечність реформи Римської Курії, домагався зміни способу правління в Католицькій Церкві:

"Петрові й Апостолам відповідає Папа і Єпископат. Папа є також єпископом Риму, примасом Італії та патріярхом Заходу. Супроти його універсального примату оті, — очевидно, теж реальні, — прикмети відступають на другий плян. Беручи це до уваги, виходить, що у проводі Вселенської Церкви Папа мусить поставити Колеґію Єпископів, яка є наслідком Колеґії Апостолів, щоб із нею ділити відповідальність, а не священиків, дияконів і інший клир Римської єпархії. Особливий римський двір, який є римською єпархіяльною установою, не сміє бути поставлений на місце Колеґії Апостолів, яка далі живе у єпископах."

"Тому Священний Собор мусить подбати про те, щоб ця правда була ясно поставлена. Саме вона була притемнена через вікову практику, яка закутувала себе у щораз густіші хмари. Двір Єпископа Риму й Апостольська Колеґія це зовсім дві різні справи. Люди поза Католицькою Церквою, як теж і багато в ній, у сьогоднішньому папському дворі тільки з трудом розпізнають екуменічність Церкви. Вони радше бачать партикуляризм Помісної Церкви, для якої сприятливі обставини в чисто людський і зумовлений часом спосіб принесли велякість, силу та багатство. Самі кардинальські найменування на титул Помісної Римської Церкви виразно вказують, що кардинали належать до Помісної Церкви Риму, а не до Вселенської Церкви Христа... Не всі єпископи світу можуть постійно бути зібрані на Соборі в Римі. Практично ж давати поміч для Папи в загальному проводі Церкви мусить бути обмежене до групи єпископів, які заступають своїх братів по уряді. Ця група може творити СПРАВЖНЮ СВЯЩЕННУ КОЛЕГІЮ ВСЕЛЕНСЬКОЇ ЦЕРКВИ..."

Новий Патріярх — Максим V-ий

Новим Патріярхом Мелхітської Церкви став архиєпископ Юрій Гакім, який із пошани до свого попередника прибрав собі — як патріярх — ім'я Максим. Він народився 18. V. 1908 р. в Танаг біля Олександрії, Єгипет. Священичі свячення одержав 1930 р., а єпископські в 1943 р. Був піднесений до гідности архиєпископа 1964 р. Новий Патріярх належить до найвизначніших постатей посеред усієї єрархії Східніх Церков.

ЄПИСКОП СТАЄ В ОБОРОНІ "ЕКС"-СВЯЩЕНИКІВ

Владика Іван Блойсен, єпископ у 's-Гертохенбош, Голяндія, звернувся до священиків своєї єпархії, щоб тим священикам, які залишили священство й перейшли до світського стану, виявити більше зрозуміння. В Урядовому Віснику єпархії єпископ наголошує те, що муситься знайти можливості, щоб у тому чи іншому випадку дати змогу колишнім священикам працювати при Церкві. В поодиноких випадках — каже єпископ — можуть священики дати їм зайняття навіть у душпастирстві.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Не знаю, коли Господь покличе мене до Себе, але зближається вісімдесятка й тому посилаю $90.00 на **30 григоріянських Служб Божих**, які відправите по моїй смерті, про що вас повідомлять.

Павлина Лоїк, Кичener, Онт.

Залучую $15.00 на відправлення трьох Служб Божих за померлого Василя.

Ольга Кіф'як, Нью-Йорк

Складаю щиру подяку Серцю Ісуса й Матері Божої, св. Йосифові, св. Антоніеві, св. Терезі, св Бернадеті й св. Катерині за вислухані молитви й дальшу поміч. Жертвую $5.00 на Службу Божу подяки.

Катерина Гук, Вегревил, Алта.

Залучую $5.00 на Службу Божу за покійних Катерину, Параскевію, Андрія і Параню.

Т. Фурда, Арборг, Ман.

Прошу відправити дві Служби Божі за здоров'я моїх дітей і за щасливу дорогу сина. Залучую $5.00.

М. Козак, Монтреал

Посилаю $100 00 на **30 григоріянських Служб Божих** за душу покійної мосї мами Марії.

І. Вісьйовська, Гримсбі, Онт.

Залучую $6 00 на дві Служби Божі за померлих із моєї родини: о. Григорія, Марію, Ірину й Романа.

Ярослава Калинюк, Ірвінгтон, Н. Дж.

Прошу відправити дев'ятницю Служб Божих за здоров'я. Залучую $25.00.

Василь Шеремета, Рочестер, Н. Й.

Посилаю $10.00, щоб ви відправили три Служби Божі за: покійну Марію Якимів, Дмитра Хом'янчука і мого мужа Григорія.

Марія Миник, Монтреал

Залучую $10.00 на три Служби Божі: подяки за ласки для мене й родини, перепросьби за зневаги Бога і за витривалість у терпіннях.

А. Кучерява, Філядельфія

Складаю щиру подяку Пресв. Христовому Серцю, Божій Матері, св. Йосафатові й усім Святим за щасливу операцію та прошу про дальшу опіку. $5.00 на дві Служби Божі.

Емілія Сасс, Принц Джордж, Бр. К.

Складаю найщирішу прилюдну подяку св. Йосифові й св. Антоніеві з Падови за вислухану прбсьбу. Залучую $5.00.

Марія Павлишин, Торонто

Складаю найщирішу подяку Найсолодшому Серцю Ісуса, Матінці Божій і св. Йосафатові за щасливо перебуту операцію та інші ласки. Посилаю на дві Служби Божі $6.00 і благодарну й за здоров'я мосї сестри Євдокії.

Семен Стефанишин, Торонто

Посилаємо $10.00 на Служби Божі за здоров'я нашого спаралїжованого сина Івана, щоб Милостивий Господь дав йому змогу станути на власні ноги.

Михайло й Анна Станчак, Сеймур, Конн.

Прошу відслужити Службу Божу за нашого сина Володимира, який від довшого часу хворіє. Залучую $3.00.

Агафія Вох, Джерзи Сяті, Н. Дж.

Прошу відправити дві Служби Божі за покійного нашого внука Богдана Мацука. Залучую $5.00.

Василь Мацук, Берлин, Мд.

Залучую $3.00 на Службу Божу за померлих: Марію, Якима, о. Григорія і Романа.

Ярослава Калинюк, Ірвінгтон, Н. Дж.

Вибачаємося за прикру помилку, що сталася в грудневому числі, через переставлення прізвищ під пониж чими підписами, що тепер справляємо: Мало бути так:

Посилаю $5.00 на Службу Божу за померлих в Україні: сестру Павлину й брата Євгена.

Василь Білик, Дітройт

Прошу відправити Службу Божу за мого покійного мужа Миколу. Залучую $2.00.

Павлина Лоїк, Кичener, Онт.

Не знаю, коли Господь покличе мене до Себе, але зближається вісімдесятка й тому посилаю $90.00 на **30 григоріянських Служб Божих**, які відправите по моїй смерті, про що вас повідомлять.

Сильвестер Стібак, Гилмен, Вісконсин

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ЧЕРЕЗ ВНУТРІШНЮ ОБНОВУ ДУХА ДО СПРАВЖНЬОГО ЕКУМЕНІЗМУ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА СІЧЕНЬ

Від 1836 року поширився між католиками звичай у місяці січні (від 18-го до 25-го) переводити вісім днів особливих молінь за з'єднення християн. — Від 1948 року англікани, протестанти й православні Церкви злучились у так звану Світову Раду Церков, якої завданням працювати для взаємного порозуміння й співпраці. Похвалив їх працю Ватиканський II Собор, кажучи: "Останніми часами почав Господь збуджувати серед християн, між собою роз'єднаних, скруху сердець і бажання єдности. Цією ласкою всюди багато людей були зворушені та й між нашими роз'єднаними братами щораз ширше розгортається, за діянням ласки Святого Духа, змагання за привернення єдности між християнами. В цьому *русі до єдности*, що називається *екуменічним*, беруть участь усі ті, що призивають Триєдиного Бога та визнають Ісуса Господа і Спасителя". Щоб допомогти отакому екуменічному рухові, Собор виготовив осібний Декрет про Екуменізм (21. XI. 1964).

Горе роз'єднання християн

Христос хотів, щоб Його вірні були з'єднині в одне, щоби було "одне стадо й один Пастир!" На превеликий жаль це бажання Христа християни і досьогодні не виповнили. Між ними панує поділ, сварня, ворожнеча. Це справді найбільший скандал для нехристиян наших часів, що Христові ісповідники потоптали заповіт свого Господа. Перші бо християни "мали одне серце й одну душу", свідчать Діяння Апостолів (4. 32). Чому тепер такого нема? Патріярх Атенагор сказав 1963 року: "Католики і греко-православні мають багато спільного: передання, догми, Св. Тайни, катакомби і кров мучеників. Ця *кров* кличе: *Чому ви роз'єднані?* Чи для того принесли ми нашу жертву?"

Щоб отому горевісному роз'єднанню християн протидіяти сьогодні ми бачимо злучену працю Риму, Царгороду й швайцарської Женеви (там є осідок Секретаріяту згаданої Світової Ради Церков).

Зазив Собору католиків

Собор у 4-ім параграфі свого Декрету відзивається отак: "Тому, що сьогодні в багатьох країнах світу, під подихом ласки Святого Духа, багато є зусиль молитвою, словом і ділами, щоб дійти до повноти єдности, що її бажає Ісус Христос, цей Священний Собор заохочує всіх католиків, щоб вони, спостерігаючи знаки часів, пильно

но брали участь в екуменічному ділі." І подаються практичні вказівки: "Найперше, всякі зусилля, щоб вилучити з ужитку всі слова, погляди та вчинки, що не відповідають поправді та слушності обставинам нез'єднаних братів, і тому утруднюють взаємні відносини з ними; далі, діялог між добре вишколеними знавцями на спільних конференціях; через такий діялог усі здобуватимуть правдивіше пізнання науки й життя обох громад, а з ним і слушну взаємну пошану... Вірні католики в екуменічному ділі безперечно повинні старатися про роз'єднаних братів, молячись за них, порозуміваючись у церковних справах, спрямовуючи до них перші кроки."

Зокрема підкреслює Собор обов'язок екуменічного діла для кожного з нас, бо каже: "Старання про обновлення єдности належить до цілої Церкви, як до вірних так і до пастирів, та зобов'язує кожного" (§ 5).

Переміна ума й серця

Екуменічний рух, якщо має вести до остаточного замирення і з'єднання, вимагає перш усього переміни і в умі і в серці з обох боків. Бо найбільшою перепоною взаємного порозуміння є яскраз віками вироблена власна ментальність і упередження до другої сторони. Схід і Захід це два відмінні світи; у них часто немає спільної мови. Таке саме і з протестантами відносно і католиків і православних. Багато треба часу, багато праці й багато братньої любови, щоб усі три сторони зговорилися та поєднались. До цього відносяться Соборові слова з 7-го параграфу (Декрет про Екуменізм):

"Не може бути справжнього екуменізму без внутрішньої переміни (серця). Бо з відновлення духа, із самозречення і з найсвобіднішого вияву любови походять та назрівають бажання єдности. Тому треба нам благати в Божого Духа ласки щирого самовідречення, смирення й лагідности в служінні та духа братньої великодушности до інших. "Отож, благаю вас, — каже апостол народів, — я, Господній в'язень, поводитися достойно покликання, яким вас візвано, в повноті покори й лагідности, довготерпеливістю, терплячи один одного в любові, стараючись зберігати єдність духа зв'язком миру" (Єф. 4, 1-3)... Нехай пам'ятають усі християни, — продовжує Декрет, — що тим краще допомагатимуть об'єднанню всіх християн, ба навіть його виконуватимуть, чим чистіше старатимуться вести життя, відповідне до Євангелії. Чим тіснішою спільнотою будуть злучені з Отцем, Словом і Духом, тим легше та глибше могтимуть збільшити взаємне братерство!"

Передумавши оте все, тепер можемо ліпше зрозуміти й скоріше виконуватиме доручення: молитись у цім місяці молінь за з'єднання, щоб УСІ ХРИСТИЯНИ ЗРОЗУМІЛИ, ЩО НЕМАЄ СПРАВЖНЬОГО ЕКУМЕНІЗМУ БЕЗ ВНУТРІШНЬОЇ ОБНОВИ ДУХА!

ТІЛЬКИ "ПОРЯДНИХ ЛЮДЕЙ" ПОСИЛАТИ ДО ВАТИКАНУ

У зв'язку з різними реформами, що мають бути проведені в Папській Курії у Ватикані, виринуло питання інтернаціоналізації Курії, тобто щоб на місце дотепер майже вповні італійського елементу в папській Курії ввести різнонаціональний елемент. Щодо цієї справи між іншими висловився о. д-р І. Гіршман, Франкфурт, так: "Якщо єпископи будуть висилати своїх людей на урядовців до Папської Курії, то нехай висилають щонайкращих, а не таких, що в їх дієцезіях до нічого непридатні, тобто таких, яких єпископ хоче позбутися."

ВИМОВНЕ ПИСЬМО

Дня 6 серпня ц. р. вплинуло до Генерального Секретаріяту Об'єднаних Націй таке письмо: "Після трьохсот років занедбань, спричинених трьома століттями колоніяльної окупації британської, наш народ уважає, що повинен узяти долю своєї батьківщини в свої власні руки. Єдиною умовиною поступу й добробуту є здобуття незалежности. Заявляємо оцим Генеральному Секретареві О.Н. УТантові, що наш народ бажає повної свободи."

Це тільки уривок цього патетичного письма. Країною, якої долю народ хоче взяти в свої руки є маленький острів Ангвілля з 35 квадратовими милями поверхні, а народ, що домагається незалежности нараховує всього п'ять і пів тисячі (!).

Чи можна собі хоч би уявити, щоб 45 мільйоновий український народ у сьогоднішніх умовинах вніс подібне домагання до Об'єднаних Націй?

ЧЕСЬКИЙ МАНІФЕСТ

Із чеської Праги продістався на захід "Маніфест чехословацьких письменників до публичної опінії світу". Його підписали 183 письменники, 69 пластиків, 36 учених і 21 працівників радія й телевізії. Всі вони звертаються до письменників усього вільного демократичного світу з проханням помочі до рятування свободи думки і прав людини кожного мистця, загрожених через комунізм. — Чи подібний маніфест міг би появитися з-під пера українських письменників УССР?

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

У товариській розмові з наводи першого Св. Причастя нашої донечки зайшла дискусія про те, чи в Св. Причасті приймаємо Тіло і Кров Христа-людини, або приймаємо також і Його Божу природу, отже чи приймаємо цілого Бога, одного в Св. Трійці. Дуже будемо вдячні за ласкаве пояснення.

Стисло й буквально беручи, силою слів освячення "це моє тіло", "це моя кров" жертвенний хліб перетворюється тільки в людське тіло Христа Спасителя, а вино перетворюється в Його людську кров, але перетворюється в живе Його тіло та в живу Його кров, отже, послідовно, в Св. Причасті приймаємо живого Христа Спасителя в Його людській природі та з Його людською душею, приймаємо Його такого, яким Він був у хвилині, коли установляв Пресв. Євхаристію на Тайній Вечері. Тоді Він був живий, отже дістаємо живе тіло і кров Христову, тоді Він був і діяв у людській природі, отже дістаємо Христа-людину, що уздоровляв недужих, проганях злих духів і мертвих воскрешав. Але Христос у Своїй людській природі діяв і чуда творив не як людина, а як Божий Син, як друга особа Пресв. Трійці, яка в людському тілі виконувала посланництво поручене Їй Небесним Отцем. Тому то, послідовно, у Св. Причасті приймаємо цілого Христа в Його людській і Божій природі, бо обидві природи, людська й Божа, були нерозлучно злучені в Христовій особі, отже приймаємо Христа, Божого Сина, Бога в людському тілі, Який у воскреслому Своєму тілі судитиме живих і мертвих, але судитиме як Бог, Який по справедливості винагороджує за добро, а карає за зло. А тому, що три особи Пресв. Трійці є одним Богом, ми можемо сказати, що приймаючи Тіло й Кров Христову в Св. Причасті — ми приймаємо цілу Пресв. Трійцю, бо Бог Отець і Бог Син і Бог Святий Дух — це одна Божа істота, один Бог, і три особи Пресв. Трійці так тісно з'єднані з собою, що їх ніяк не можна розлучити одну від одної.

Єдине, що не є Богом у Св. Причасті — це види хліба й вина. Силою слів освячення хліб стається Христовим Тілом, а вино стається Кров'ю Христовою, але людськими очима ми й далі бачимо і смакуємо тільки хліб і вино. Все ж таки, віруючи Христовим словам, ми визнаємо, що під тими видами хліба й вина находиться правдиве Тіло й Кров Христова, сам Бог, що нас сотворив і відкупив і освячує нас, і тому, приступаючи до Св. Причастя, ми приступаємо, або принаймні повинні приступати до нього з якнайбільшою чистотою серця й душі та з глибокою вірою й щирою побожністю.

Я читала страшну книжку про антихриста, який має явитись перед кінцем світу, зведе багатьох на дорогу безбожности й винищить багато людей. Як може Бог допустити до такого нещастя, коли Ісус Христос каже, що перед кінцем світу всі люди навернуться до Бога й буде одне стадо й один Пастир?

Багато вже написано про антихриста й на різні способи пояснювано цю загадкову назву. В останніх десятиліттях деякі люди навіть були того переконання, що антихрист — то Гітлер, антихрист — то Сталін, і до того заключення доходили вони внаслідок злочинів і переслідування Церкви, якого, здавалося б, так безкарно допускалися оті люди. Але коли взяти Св. Письмо до рук і читати його уважно, тоді побачимо, що назва "антихрист" зовсім не дає причини до таких фантастичних і сензаційних заключень.

Ім'я "антихрист" приходить тільки в Новому Завіті Св. Письма, в листах-посланнях у св. Івана Євангелиста, як напр. "ви чули, що має прийти антихрист, а тепер багато антихристів настало" (І. Ів. 2, 18). Із тих і інших слів Св. Письма виходить, що антихрист, у стислому біблійному розумінні — це не якась надзвичайна людина-звір, що відзначається надзвичайною диявольською силою й жорстокістю, а кожний, хто противиться Христові Спасителеві й не визнає Його божества.

Правда, деякі місця Св. Письма Старого Заповіту, як також і деякі тексти Одкровення в Новому Завіті дали в минулому деякі підстави думати, що антихрист — це якась страшна людина опанована злим духом, або що це звір, що хулить Бога і "зневолює землю й тих, що мешкають на ній" (Одкров. 13, 11-12). У Старому Завіті Пророк Єзекиїл змальовує мешехського й тувальського верховного князя Гога як завзятого ворога Божого та Божого народу, що він "здійметься мов хуртовина, налетить хмарою й покриє землю" (Єзек. 38, 9) і це має статися "за останніх часів" (16), коли то Бог покарає його і тоді "настане велике потрясення землі... затремтять риби в морі, небесне птаство, польові звірі й усе, що повзає по землі, і всі люди що на землі" (стих. 20). Знову ж Пророк Даниїл описує, як він бачив чотирьох звірів у видінні: "Аж ось, чотири вітри під небом розбурхали велике море, і чотири великі звірі вийшли з моря"... і далі говорить Пророк Даниїл про страхіття тих звірів, про їхній несамовитий вигляд (звір із птичими крилами, чотирьома головами, десяти рогами, з

людськими очами на рогах, і тп.), про їхню силу і владу на землі, про їхні зухвалі слова. З опису таких звірів, що говорять людською мовою і хулять Бога, можна робити всякі несамовиті заключення. Але пояснювання тих місць Св. Письма первісними Отцями Церкви та модерними біблістами однозгідні в тому, що ті чотири звірі — це образове окреслення великих і сильних держав Вавилону, Мідії, Персії та Македонії, що намагалися знищити Ізраїля й усе, що Боже. Але ось, прийшов день Божої розплати над ними, "були поставлені престоли... і засів Ветхий деньми... суд засів і розгорнуто книга... і звір був убитий... та й в інших звірів віднято їхню владу" (Дан. 7, 2-12).

У Новому Завіті є деякі натяки на мітологічні розуміння жидів про кінець світу, про Божу перемогу над дияволом, але в Євангеліях говориться тільки про фальшивих пророків, про лжехристів, а не про якихось мітологічних звірів (Мат. 24, 3, 23 і слід.; Марко 13, 21 і слід.). Правда, в Євангеліях, подібно, як і в Старому Завіті говориться про затьміння сонця, про падання зір із неба, про стрясення небесних сил і про прихід Сина Чоловічого, що йтиме по хмарах із великою силою й славою, і тоді настане Божий суд над усіми, що противилися Богові. Але як у Старому Завіті є мова про людей-царів, представлених у формі звірів, яких Бог знищить серед страшних обставин, так у Новому Завіті Христос говорить про грішників, про лжехристів і фальшивих пророків, яких також Бог знищить серед страшних обставин у день Божого суду. Але завжди говорить про людей нічим іншим незамітних, як тільки тим, що вони грішники, безбожники, фальшиві пророки, Св. Павло додає, що "виявиться чоловік безбожний, син погибелі, той супротивник, який зноситься понад усе, що зветься Богом чи святощами, так що сяде сам у храмі Божім і видаватиме себе за Бога... Поява того буде під діянням сатани з усякого роду силою, із знаками і з неправдивими чудами та всяким брехливим обманом для тих, які гинуть. Але Господь Ісус умертвить його духом уст своїх і знищить сяйвом приходу свого" (II. Солун. 2, 3-10). Отже Св. Євангелія та листи св. Павла говорять про грішних людей, яких Бог погубить при кінці світу, коли прийде остаточна перемога добра над злом. Доперва в Одкровенню св. Івана знаходимо відгомін старозавітної данилівської образової мови. Як у Старому Завіті чотири імперії ворожі Ізраїлеві та його Богові пророк Даниїл змалював у формі чотирьох сильних і страшних звірів, так і в Новому Завіті, в книзі Одкровення св. Іван змалював римську імперію як звіря з сімома головами (7 горбів, на яких побудований Рим, також 7 імператорів, починаючи від Августа) та десятьма рогами (десять васалів римського імператора), як типа гонителів Христової Церкви (Одкров. 13, 1-10).

Як пише один із найкращих біблістів у ЗСА, о. Іван МекКензі, є поважні підстави до того, щоб відкинути давніше популярне переконання, що буцім то антихрист — це якась історична особа, яка з'явиться перед кінцем світу, творитиме дивні дива й зведе багато людей. Св. Іван в Одкровенні досить ясно пише про звіра, який має "число людське, і число його 666" (Одкров. 13, 18), що в єврейській транскрипції (КСР НРВН) означає "Кесар Нерон", який перший гонив християн саме ще за життя св. Івана Євангелиста, отже не аж перед кінцем світу. На гадку загалу модерних біблістів антихрист — це "чоловік безбожний, син погибелі... це тайна беззаконня, що орудує вже тепер" (II. Солун. 2, 3-7), "тепер багато антихристів настало", як пише св. Іван у своєму посланні (I. Ів. 2, 18). "Про антихриста ви чували, що він прийде та й тепер він уже у світі" (I. Ів. 4, 3). Отже "антихрист" — це персоніфікація сили зла, що час до часу мовби втілюється в якійсь особі і творить страшні діла, як ось, переслідування Церкви. Бо справді, із слів Св. Письма тяжко заключити з певністю, що антихрист — це якась людина опанована злим духом, або що він є втіленим дияволом.

Моя доня дістала від когось у школі брошурку з поученням, як заживати різні пігулки й усякі охоронні засоби проти запліднення. Я дуже зжахнуся, коли це побачив. Але чую від людей, що багато, аж дуже багато жінок ба й молодих дівчат, навіть і наших — уживає такі охоронні засоби, головно пігулки проти вагітности. Чому Бог дозволяє на таке плюгавство? Чому Бог не карає тих жінок, що такими грішними способами відпікуються від материнства, тієї найвищої гідности жінки?

На мою гадку, не треба, щоб аж Бог їх карав, бо вони карають себе самі, і то аж дуже безсердечно.

Грішна контроля народин — "бирт контрол" ("добровільна штучна неплідність родини", що її англійський письменник Бернард Шов назвав "найбільш революційним винаходом 19-го століття") — є сьогодні одною з найбільш поширених язв у модерному суспільстві. Це лихо пропагують несовісні лікарі, яким ідеться про гроші, пропагують його також виробники різних пігулок, які тримаються засади: "або продукуй, або пропадай", пропагує його світська безбожна преса, яка має "масну" тему на своїх сторінках, через що люди швидко розхоплюють такі видання, пропагують його також і деякі державні уряди, які не вміють дати собі ради з вижившенням мільйонів усе нових і нових громадян. Деякі круги в ЗСА усе голосніше підносять домагання, щоб інформації про контролю народин були доступні для жінок у кожній лікарні, ба навіть, щоб

у всіх середніх та вищих школах обов'язково вчити дорастаючу молодь про способи, як треба вистерігатися вагітности. Грубі томи книжок і легко доступні, дешевенькі брошурки поручають дівчатам і жінкам різні пігулки, виполоскування та механічні охоронні засоби на вкладання в середину родільних органів, а мужчинам охоронні гумки та різні інші способи охорони перед наслідками сексуального життя. Доростаюча молодь і молоді жінки сиплять грубі мільйони до кишень лікарів, фабрикантів і продавців, а "пекло розтулило широко пельку свою і роззявило пащеку свою до безкраю" (Ісаія 5, 14), бо гріх переливається повінню.

Що грішна контроля народин і вживання всяких охоронних засобів є тяжким гріхом перед Богом — того багато людей не хоче слухати, бо їх охопила дурійка за вигодою й розкошами. Вони не дивляться на те, що це гріх, не дивляться також ані на наслідки, що родяться з такої розгнузданости. Тому то влучно й досадно сказав один лікар-жид одній групі своїх пацієнток: "Дурійте, жіночки, дурійте! Вже й так дідько вас бере, бо мабуть забагато вже вас на цій землі."

Жінки, мабуть, не усвідомлюють собі тих небезпек, які загрожують їм від уживання всяких контрольних пігулок і охоронних засобів у сексуальному житті, бо пропаганда за грішною контролею народин дуже голосна й криклива, а перестороги розумних і поважних лікарів переважно у щоденній пресі промовчуються. А ті перестороги аж дуже поважні.

Др. Геральд Ф. Дорн, у своїй студії, оприлюдненій у виданні: "Біологія людини" (том 15, ч. 1, 1943), доказує, що рак матиці в незамужніх жінок є найрідший, а найчастіший він у замужніх жінок, що не мають дітей.

Журнал Американського Медичного Товариства в листопаді 1966 інформував своїх читачів про шкідливий вплив "еновід" пігулок проти вагітности й наводив звіти шведських та американських лікарів, які виказують, що вживання тих пігулок викликує жильну тромбозу (себто зціп крови в жилах), яка нераз кінчається смертю. Ті звіти подають статистику, що в випадках 110 жінок, які вживали ті пігулки проти вагітности й умерли "з незнаних причин", 65 умерли внаслідок зціпу крови в артерії легенів спричиненого тими пігулками. Інший звіт шведського лікаря, др. Аск Упмарка, також наводить випадки 10 жінок, які вживали пігулок проти вагітности. П'ять із них опісля треба було оперувати на зціп крови, а одна з них таки померла. Тому то совісніші лікарі, які ще 2-3 роки тому поручали різні такі пігулки своїм пацієнткам, сьогодні вже перестерігають кожного перед їх уживанням.

Інший широко вживаний засіб проти материнства, що його вживає багато жінок, це т. зв. "внутро-утробний прилад" (интра утерин дівайс), який випробовано на мільйонах жінок у Пакістані та Індії, а тепер масово приймається в ЗСА. Його виробляють із різних матеріялів, навіть із нержавіючої сталі. У порівнянні з пігулками — він дуже дешевий, і, для більшої певности та безпеки, його вкладає та припасовує лікар. Але й у цій справі вже підносяться голоси совісніших лікарів-дослідників. Ось, др. Гріґал пише: "Всі гінекологи однозгідні в тому, що всякі внутро-утробні прилади, вживані для того, щоб запобігти вагітності, є шкідливі. Вони не тільки шкідливі і часами фатальні, але також і непевні. Ніколи не можна з певністю покладатися, що вони дійсно охоронять перед вагітністю". Американські лікарі, як др. Филип А. Корфман та др. Герберт Л. Лай звітуючи в лютні 1967 перед Дорадним Комітетом Гінекології при Адміністрації Харчів і Ліків про безпеку тих механічних охоронних засобів, самозрозуміло, обороняли вживання тих приладів, доказували, що вони помагають, але тільки тим жінкам, що вже мали діти, і то не кожній, та дуже рідко кому шкодять; але мусіли признати, що "в деяких жінок вони викликують поважні комплікації, а в деяких випадках навіть і смерть."

Але не треба вживати аж пігулок проти вагітности чи механічних охоронних засобів, щоб напитати собі біду, каліцтво, а може й смерть. Переривання подружнього акту в хвилині найвищої напруги, переривання в тій цілі, щоб мужеське насіння не дісталось на призначене йому місце (подружній онанізм) — часто викликує мабуть ще гірші й більш далекосяглі наслідки в жінки. Її зовсім природне й Богом дане пожадання приємности остає незадоволене, і за якийсь час дуже погано відіб'ється на її нервовій системі. Японський лікар др. Лін Ю Тант пише, що жінка, яка не хоче бути матір'ю, втрачає свою гідність жінки і — замість спільниці в подружжі — стається тільки забавкою свого чоловіка." Вона, пише цей лікар далі, не спостерігає й не відчуває того зразу, але помалу її підсвідомість починає бунтуватися проти такого приниження й використовування. З того вироджується в неї підсвідоме почуття безвартности, з чого помалу вироджується роздратованість, нервовість, вибуховість, безсонність і психічне заломання. І саме такі жінки творять переважаючу клієнтелю на софах психіятрів. Коли б вони призналися до своїх грішних зловживань у подружжі, тоді лікар зразу сказав би їм "перестаньте з тим", і пацієнтка швидко видужала б. Але ні, вона "не бачить нічого грішного, злого чи шкідливого в тому", може "нічого злого й грішного" не бачить у тому і, сам психіятр, який може бути безбірком, — і так, замість усунути причину недуги, він буде безнадійно й безуспішно лікувати наслідки з великою матеріяльною користю для себе, але також із жалюгідною шкодою для своєї пацієнтки.

Таким способом несовісні чоловіки роблять своїх жінок передчасно хворими й старими, а жінки, ще в молодому віці, у своїй засліпленості сіють зерно, яке кілька літ пізніше принесе їм трагедію, яка триватиме аж до смерти.

Ось так багато несовісних і легкодушних жінок, що не зважають ані на Бога, ані на голос своєї совісти, за свої власні гроші та зі своєї власної свобідної волі роблять себе нужденними каліками, нікому непотрібним тягарем. Не треба, щоб аж Бог їх карав. Вони карають себе самі за свою розпущеність, сваволю й засліпленість. Та й карають себе направду жорстоко.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

ДУМИ ЯСНІ – РОЗДУМИ РЯСНІ

Сказав Шіллер: "Будь вірний мріям своєї юности". — Жінки мають більше серця та уяви ніж мужчини. — Вино втопило більше людей ніж море. — Між іншим, багатство людину поневолює. — Чеснотою поганства була сила, а чеснотою християнина — послух. — Шекспір твердив, що людина рідко любить ті чесноти, яких вона не має. — Араби кажуть, що "неморальним є розважувати про неморальність". — Хто хоче шанувати правду, хай її вживає. — Маєте клопоти? Помагайте тим, що в клопотах! — Сказав Наполеон: "Люди руководяться дрібницями". — Серце безумного в його язиці, а язик мудрого в його серці. — Кожна хвилина не менше вартісна, як золота нитка. — Людське серце є джерелом найблагороднішних думок. — Кожна хвилина опору проти спокуси є перемогою. — Хто мало думає, той звичайно багато балакає. — Немає більшого успіху від того, що успішне. — Час і терпеливість висушують неодну сльозу. — Самота дає людині нагоду віднайти себе. — Наклеп — це пімста боягуза. — Гріх може початись як ясний ранок, а закінчитись як темна ніч. — Якщо одне слово варте одного сотика, то мовчазність вартує два. — Не дивуюсь тому, що декотрі є злі, але дивує мене, що вони не мають сорому. — Боже Провидіння дає поживу кожній пташині, але не скидає її у гніздо. — Ображене самолюбство ніколи не простить. — Перша наука у Христовій школі — це самовідречення. — Хто ж може нас обдурити так, як ми самі? — Мудрий свідомий того, що він не знає усього, а безумний думає, що він усе знає. — У скандалі, як і в крадежі, хто приймає участь, так само винуватий, як і злодій. — Густо-часто багатства доводять до аргантности. — Сократ тим, що бажали мати добру славу, радив старатися бути такими, якими б вони хотіли виглядати. — Приятеля напоминається приватно, а хвалиться прилюдно. — Проста лінія найкоротша не лише в математиці, але й у моралі. — Ранга і багатства є золотими ланцюгами, але все таки ланцюгами. — Немає методи без точности. — Правою рукою добробуту є старанність, а лівою — жертвенність. — Гордих найбільше провокує гордість. — Обов'язки і теперішність належать до нас, а наслідки і майбутність до Бога. — Будда навчав, що найбільша молитва — це терпеливість. — Не той бідний, що має мало, а той, хто бажає багато. — Чим вище підносимось, тим більше стаємо ізольовані, бо вершини завжди зимні. — Поезія є музикою думки, що її передається музикою мови. — Найліпшими лікарями — це руханка, поздержність, свіже повітря і потрібний відпочинок. — Серце має очі, про які розум не знає. — Прощаймо собі мало, а ближнім багато. — Порядок є першим законом неба. — Новизна є батьком приємности. — Ліпше є вмерти ніж народитись — благородним. — Гарна музика — це мова янголів. — Щоб довго жити, треба жити повільно. — Любов дається, не купується. — Сказав Гете: "Туземне життя є дитинством нашої безсмертности!" — Брехун повинен мати добру пам'ять. — Сміх — це неначе сонечко в хаті. — Де немає серця, там немає дому. — Ворог Бога не може бути приятелем людства.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

УКРАЇНА – ЗЕМЛЯ МОЇХ БАТЬКІВ!

У 50-РІЧЧЯ ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Коли я ще був малим школяриком на фармах у Саскачевані, мій дорогий батько оповідав мені про "старий край", його красу, про села, що весною ховаються в мор'ю цвітучих садів, про людей що там живуть та їх гарні звичаї — то це все було для мене немов сон. І на гадку мені тоді не приходило, що я зможу колись поїхати оглянути цю землю моїх дідів та прадідів, до котрої радо злетіли б усі, що колись її покинули.

Одначе те, про що я й не думав, сталося дійсністю. Будучи на студіях в Італії, перевів я свої вакації 1931 р. в Карпатській Україні, а наступні вакації через три роки запорядком у Галичині. Весною 1934 р. об'їхав я майже всю Галичину, Волинь і Західню Білорусь аж до Вильна.

Того, що я тоді бачив і пережив, не забуду ніколи. Переїзджаючи нашу прекрасну Галицьку землю в перших тижнях місяця травня, я зрозумів чому мій батько з таким піетизмом говорив про цю Україну. Я відчув, що знаходжуся на землі, що належить до Українського Народу; на землі, що була свідком славної минувшини нашої, боротьби за панування у власній хаті; на землі, що освячена кров'ю борців-героїв за правду, волю і свободу. І тоді я зрозумів значення слів одного з наших поетів, Богдана Лепкого, що так гарно змальовує красу нашої батьківщини:

І в мене був свій рідний край,
Цвіли там квіти у діброві,
Шумів таємну пісню гай.
Збіжжя стелилися чудові
На паску і на коровай.
Хати в садочках потопали
Коли настав чудовий май
І соловейки заспівали.
Здавалось — не земля, а рай.

І образ тої краси товаришив нам, дітям тієї землі, у їх подорожі на чужину, куди виганяла їх недоля в пошукуванні за кращим життям. Там стояв він у їх уяві, коли вони силою своєї волі і мозолистими руками торощили перепони на дорозі до кращої долі. Він пригадував їм, що там далеко, за морем, живуть їх родичі, брати, сестри, приятелі, що ми є галузкою пересадженою з дерева, яке вже від багатьох соток літ росте на землях, що ми їх називаємо нашими.

Одна тільки тінь затемнювала красу того образу: що не ми, а хтось інший був паном у нашій хаті, що наша золота воля спочивала в могилі, в домовині, а над нею регіт завойовника, "що сміються з України сторонні люди" (Т. Шевченко — Суботів).

Та нам тиснулися на уста слова нашого незабутнього батька Тараса:

"Не смійтеся чужі люди,
бо ця домовина
розваліться, а з під неї
встане Україна." (Суботів).

І жили ми тією надією, що над давніми княжими городами Києва та Львова ще повториться день, коли на їх вежах ще залопотить блакитно-жовтий стяг — знак що вже прийшла довгоожидана золота воля.

І ждали ми на цей день і мріяли про нього. І вірили ми, що йде до кращого, що близько вже день, що волю Україні принесе. І обіцювали ми собі, що ще раз побачимо наш рідний край, рід-

Це друга дорогоцінна пам'ятка української історії — за переданням — корона нашого короля Данила (1238-64) — опісля перероблена на мітру перемиських єпископів.

ню, що ми її там оставили, місто чи село, що в ньому ми провели ранні літа нашого життя.

Ми мріяли... Але наші мрії розвіялися, бо сталося щось страшного, щось такого, що подібного йому ми не знаходимо в історії світу. Европу навістив жахливий ураган, що потряс усіми країнами. Під його страшною силою вони задрижали. А куди тільки дійшов його вбивчий подих, там земля покривалася руїнами пам'ятників культура, засівалася трупами, звогчувалася сльозами і кров'ю, росла в могили.

І наших земель бурун не проминув. І на них оставив він страшні сліди. Зо Сходу прийшов займанець, що кинув світ в обіймки страшного проливу крови. І пішов він нашими землями. А куди перейшов, то лишав за собою дим, згарища, сльози, кров, зойк, руїни. Та він не встоявся. Мусів уступити перед велетом зі Сходу, що викинув його поза межі наших земель. І "визволив" він наші землі, але хіба тільки на те, щоб сам міг свобідно погуляти на загарбаних землях. Бо коли хочемо знати, як думають про того "освободителя визволені" народи, то послухаймо того, що знаходимо в бюлетені литовського посольства у Вашінґтоні за місяць серпень 1944. Тут читаємо ось що:

"Якщо б теперішнє совєтське "визволення" балтійських держав було таким правдивим визволенням, як є ним визволення Італії чи Франції англійськими чи американськими військами, то балтійські держави були б привітали таке визволення з цілого серця. Однак задумане Совєтами визволення може бути порівняне тільки до таких "визволень", як "визволення" Манчукуо чи Филипин Японцями."

"Це добре відоме тим, які хочуть знати правду, що в часі совєтського режиму й терору (р. 1940-41) литовський нарід позбавлено всяких особистих прав. Десятки тисяч Литовців депортовано на Сибір, відмовляючи їм навіть невинної переписки зо своїми рідними в Зл. Стейтах Америки." (Б. Н. 1. XI. 1944).

Те самісіньке можна застосувати і до окупації Совєтами наших земель, бо господарка наїзданика всюди однакову. А цей наїзник має свій питомий спосіб господарки в занятих країнах. Де тільки приходять дивізії Сходу, там запановує найбільш таємнича мовчанка. Не чути вже там нічого про жадний рух, про жадне життя окупованого народу. Здається, що все там із його приходом вимерло. Поступаючи вперед, ті дивізії наче пхають перед собою великий мур, щоб заслонити ним перед світом ті землі, що їх вони заняли. Проте цей мур за тонкий і за низький, щоб не пропустити вістки про те, що за ним діється. А ті вістки малюють перед нами жахливий образ жорстокости, котрою вони обдаровують своїх нових підданих.

Дійсно страшне, сумне і до глибини душі потрясаюче! З болем серця читаємо ми звіт Гершка Шапіро, кореспондента американської преси про наш рідний край. Ось що він говорить:

"Україна, колишній шпихлір Европи, перемінилася в пустиню. Висохлими полями мандрують босі жінки й діти та шукають, чим би поживитись. Скрізь залишила війна свої страшні сліди. Села — це купи звалищ... Колись це був край тихий, покраяний спокійними річками й ручаями, помережаний цвітучими вишневими садками й розкішними ланами пшениці... а оце за кілька днів моєї подорожі, я бачу тут стільки нерозвалених хатів, що їх можна почислити на пальцях одної руки."

Правдиво малюють слова Б. Лепкого цей сумний образ про нашу землю:

"А нині та земля порита,
Біля рова стрілецький рів.
Квітки столочили копита,
Ліс потрощений зчорнів.
Пшениця ніби градом збита.
Щаслив, хто бачив, й не здурів.
А нині з сіл сліду немає,
Де хочеш, вітре, там гуляй,
З могили череп визирає,
Хрести стоять як чорний гай
Між ними смуток проходжає
І сльози ллються, як Дунай."
(Б. Л. "І в мене був мій Рідний Край").

Справді:

"Замовкли бандури, оглухли мабуть
Ні співу ні думи в хуторах не чуть
Лише по могилах голосить ворон
Козачої слави старої гомон."
(Ост. Левицький: "Наша Надія").

Поломили нам прапори
Синів добрих забирали
Ко сибірських тюрмах — тайгах
Їх за правду катували."
(Вол. Масляк: "Ще не вмерла").

Чи багато змінилося сьогодні від часу листа Преосв. Івана Бучка з Риму, писаного до о. Гриньоха в Америці? "Навкрути — читаємо в листі — настрої неприхильні, бо, прикро сказати, чар Москви опанував світ... Нашою справою ніхто не інтересується. Вона для всіх уже вирішена. Ніхто не спочуває нашій недолі, ніхто не згадує,

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Господній Ангол звіщає всім Українцям, — і тим, що живуть посеред хижодерів на волі, і тим, що живуть під стріхою в неволі, і тим, що в підпіллі борються проти ворога за волю свого народу, — тільки одну правду: Христос народився, щоб усі об'єднялися в Ньому!

не потішить" (Б. Н. 14. 3. 45). Ні, не багато змінилося!

І знов хочеться заломити руки і повторити за поетом:

"Нам тільки плакать, плакать, плакать,
І хліб насущний замісить
Кривавим потом і сльозами.
Кати знущаються над нами
А правда наша п'яна спить."

Бо хоч нема на світі другого народу, що приблизно стільки витерпів би, як терпить український народ, то світова преса мало про це пише, а світові політики мало про це говорять.

Правда, на конференції Об'єднаних Націй, що відбулася в Сан Франціско, почув світ і про Україну. Але це тільки тому, що так хоче її завойовник. Сам він її провадить туди, немов мачуха сирітку, сам за неї промовляє, сам домагається для неї голосу. Цей крок диктує власний інтерес союзника аліянтів. І світ це знає. І дипломати це бачуть. Тай тільки всього.

Сказано на конференції в Сан Франціско, що ніхто не може заперечити Україні права голосу на тім зборі, бо вона відіграла поважну ролю в цій війні. Чи ми з тим годимося? Так. Україні належиться право голосу. І вона там має право сказати своє слово. І перед трибуналом могучих світу повинна вона висказати своє бажання, впімнутися за своїми правами, висказати свої жалі. Але це повинна зробити вона незалежна від нікого. Як одна з держав, котра має право жити власним життям і тішитися своєю незалежністю. Висказати свою думку своїми устами, незалежно від нікого. А висказати рішуче, без страху. Повинна б могти сказати за генералом де Голем, який говорив, що будучі справи світу не зможуть бути вирішені без участи Франції. Те саме і наш речник повинен би могти сказати про Україну! А скаже?

Не хилім отже голов! Не словом говорім, але ділом докажім, що "ми нашу славну Україну гей, гей розвеселимо."

Ми ті, що тут на волі, а вони ті, що там у неволі, це діти того самого українського народу. Всі ми однак належимо до пня який тепер, на жаль, знищений, але який відросте, видасть нові вітки, нове потомство і ним, немов розлогим гіллям заслонить цілу українську землю.

Закінчімо ці рядки словами нашого поета, який говорить:

І вірю я, скоро надійде вже час
Що вільна ти будеш, Україно,
І горда, щаслива збереш ти всіх нас
Під стягом твоїм жовто-синім.

Монтреаль 29. IV. 1945

Олександер Олесь

***

О слово рідне! Орле сизий!
Чужинцям кинуте на сміх!
Співочий грім, батьків моїх
Дітьми безпам'ятно забутий,

О слово рідне! Шум дерев!
Музика зір блакитнооких,
Шовковий спів степів широких,
Дніпра між ними повій рев...

О слово! Будь мечем моїм!
Ні, сонцем стань! Вгорі спинися,
Осяй мій край і розлетися
Дощами судними над ним.

Віктор Денека

МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС МИРЯН У РИМІ

У днях 11-18 жовтня 1967 року відбувся в Римі Третій Всесвітній Конгрес Світського Апостольства, у якому взяли участь кругло три тисячі осіб, з чого яких дві тисячі офіційних делегатів, представників різних світських католицьких організацій із понад сотки країн усіх континентів.

Кожна державна делегація могла мати не більше 30 осіб, а міжнародні католицькі організації висилали по 5 осіб. У Конгресі взяли участь 80 таких організацій.

Крім того, у Конгресі брали участь 88 т. зв. обсерваторів - консультантів від різних некатолицьких Церков, як наприклад сербської, російської, грецької, сирійської православних Церков, англіканської Церкви, лютеранської, євангельської та різних інших протестантських Церков та організацій.

Представник Екуменічного Патріярха Атенагора з Царгороду, Митрополит Еміліянос, привітав у його імені учасників Конгресу підчас першої сесії. Указуючи на те, що Конгрес має велике значення і для його Церкви, він на закінчення висловив бажання, "щоб усі були одно".

Українці, переважно з европейських країн, мали свою окрему делегацію, подібно, як і Литовці. У складі канадійської державної делегації, що мала 30 осіб, були два представники українських католицьких організацій Канади, пп. Іван Новосад і Віктор Денека з Вінніпегу.

Пленарні сесії Конгресу відбувалися в авдиторії Паляццо Піо при вул. Кончіляціоне, недалеко базиліки св. Петра, а праці поодиноких конгресових комісій у кількох різних інститутах Риму.

Конгрес займався в основному справами, пов'язаними з постановами Другого Ватиканського Вселенського Собору, а його головна тема "Божий Народ на шляху людства" включала цілий ряд проблем і праці модерної людини.

Конгрес складався з двох частин. Перша, — на тему "Людина сьогодні" займалася студіями положення сучасної людини, її радощів, надій, тривог і смутку. В цій частині застановлялися над проблемами модерної людини, які вважали типічними і загально-світового значення. Тому, що це був конгрес світського апостольства, ті проблеми розглядалися з точки погляду відношення людини до Бога. Друга частина Конгресу, на тему "Світські у відношенні Церкви" була присвячена на те, щоб з'ясувати, яким вкладом і мірою світські повинні причинитися до пособорового відношення Церкви.

На Третім Конгресі Світського Апостольства було, в порівнянні до Другого Конгресу, мало доповідей. Натомість, головна увага була звернена на працю групами в різних комісіях, яких було разом 16.

У першій частині Конгресу, в якій взято під увагу стан модерної людини, працювало 8 комісій на різні теми, як наприклад: Духовний погляд людини сьогодні, Родина в теперішній еволюції спільноти, Напруження поміж генераціями, Мир і спільнота світу, та інші.

У другій частині Конгресу, що займалася участю світських у відновленні Церкви, працювало теж 8 комісій на такі теми: Введення християнського навчання у формах, пристосованих до ментальности модерної людини; Християнське виховання у школі й поза школою; Нові методи формування християн до їх завдань у різних обставинах; Діялог внутрі Церкви; Завдання світських у відновленні церковних спільнот; Приведення світських організацій до стану, що відповідав би сучасним потребам; Вклад світських у місійну діяльність Церкви; Екуменічний діялог і співпраця.

Підчас Конгресу відбувалися теж окремі сесії голов делегацій різних країн, на яких розглянено і прийнято кілька різних резолюцій, що були вислідом дискусій у комісіях. Крім двох більших, було теж кілька коротких доповідей, що були виголошені у формі панелю, та звідомлення-підсумки праць комісій. Один із панелістів теми "Людина сьогодні", американський астронавт полк. Джеймс МекДівіт висвітлив у додатку кольоровий фільм зі свого полету "Джеміні 4", наглядно показуючи високі технічні досягнення сучасної людини.

У програму Конгресу включено і богослуження, що відбувалися кожного дня. Перед початком пленарних сесій і засідань комісій, як теж на їх закінчення, учасники спільно читали спеціяльно складені молитви та відповідні уривки зі Св. Письма.

В суботу 14 жовтня відправлено в базиліці св. Петра Службу Божу за мир у світі, а в неділю 15 жовтня Папа Павло VI відслужив у згаданій базиліці, з нагоди Третього Всесвітнього Конгресу Світського Апостольства і Синоду Єпископів, що в той час відбувався в Римі, соборну Службу Божу та виголосив промову до зібраних. На початку своєї промови, повної пошани для гідности людини і любови для всіх народів, які були там зарепрезентовані делегатами, як і для цілого людства, Папа сердечно привітав усіх зібраних, згадуючи окремо отців Синоду Єпископів, які "зібралися тут у Римі в найбільш торжественних студійних сесіях, щоб запропонувати їх співпрацю у вселенським правлінні Церкви", а теж приявних обсерваторів різних християнських Церков, які "вшановують цей збір своєю приявністю."

Головний зміст промови Свт. Отця відносився до зібраних учасників Конгресу Світського Апостольства, що репрезентували всі ділянки життя і праці мирян світу. В цій промові Папа підсумував деякі підставові твердження навчання Церкви, покликуючися головно на постанови Другого Ватиканського Вселенського Собору відносно місця, прав і обов'язків світських у Церкві, звертаючи увагу на те, що Церква признала їх гідними і вартісними бути співучасниками відповідальности у справах життя Церкви, очевидно у відповідному степені. Церква, яка признає повноту прав світських і їх свободу в рямцях морального і церковного закону, вважає їх теж апостолами, а в соборовому Декреті про Апостолят Світських присвячено цілі розділи детальному з'ясуванню різних ділянок і метод світського апостолату.

Папа, у своїй промові, звернув теж увагу на структуру Церкви, в якій є різноманітність у виконуванні служби, але єдність у цілі, — та що Декрет Апостолату Світських пригадує, що Христос передав апостолам і їх наслідникам обов'язок навчання, освячення і керування в Його імені і силі, а з того виходить, що всяка діяльність світського апостолату повинна відбуватися в порозумінні з Єрархією.

Відтак Папа докладніше говорив про різні ділянки праці, в яких світські мають змогу провадити свою діяльність для "Освячення світу "Consecratio Mundi". Це завдання, виражене словами "Освячення Світу", стало в останніх роках ідеєю.

З особливим натиском звернувся Папа до мирян із бажанням, щоб вони "внесли в сьогоднішній світ таку енергію, яка повела б його далі дорогою поступу і свободи, та могла б знайти розв'язку для його великих проблем: голоду, міжнародньої справедливости і миру".

У цій соборній Св. Літургії, в неділю 15 жовтня, п'ятого дня Конгресу, разом із Папою Павлом VI сослужили 24 Отці Синоду Єпископів, із яких 11 були з Европи, 6 з Америки, 3 з Африки, 2 з Азії, один з Океанії та один представник Східньої Церкви, а саме Верховний Архиєпископ Йосиф Кардинал Сліпий.

Підчас Служби Божої відмовлено молитву Свт. Отця, складену ним спеціяльно для Третього Конгресу Світського Апостольства, яку відчитано частинами в десяти мовах для символізування вселенськости Церкви. Промова Папи була в п'ятьох мовах.

✝

У перші роковини смерти

бл. п.

о. МИХАЙЛА ГОРОДИСЬКОГО

нашого найдорожчого Мужа, Батька й Дідуня молимо Господа про спокій його праведної душі та складаємо $10.00 на пресовий фонд "Світла".

Вічна Йому Пам'ять!

Родина

Підчас Конгресу, крім двох головних доповідей: "Божий Народ на шляху людства" (Том Керстієнс) і "Божий поклик" (о. Івес Конгар), які вимагали б окремого розгляду, і крім коротких панелевих доповідей, відчитано теж деякі інші заяви, чи звернення, як наприклад від Синоду Єпископів, від президента Церковної Комісії для Третього Конгресу — Кардинала Моріса Руа, та інші.

У часі праць конгресових комісій і засідань голов делегацій висловлено багато різних поглядів і думок відносно всяких ділянок людського життя та зроблено багато різного роду внесків. По довгих дискусіях прийнято вісім довгих резолюцій у деяких справах, що турбують людство і вимагають особливої уваги, — а деякі інші проблеми, які вимагали більш компетентної розв'язки і заторкували до деякої міри навчання Церкви, залишено під розгляд Синоду Єпископів.

МОНАХИНІ ЖИВУТЬ НА 10 РОКІВ ДОВШЕ

Католицькі монахини в загальному живуть значно довше від звичайної жінки в ЗСА. Порівнюючи з іншими жінками, монахині дуже мало хворіють на будьякі недуги. Вмирають переважно на старечу ослабленість. Такі інформації подав на лікарському конгресі в Лос Енджелос проф. Джеймс Никс, який у 1962 р. обслідував монахині в 262 американських манастирях. Пересічний вік американської монахині виносить 77 років, тобто на 10 років більше від пересічного віку американських жінок узагалі.

ВІДОЗВА

ЕКЗЕКУТИВИ КАТЕДРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Українська католицька катедра в Лондоні

Дорогі Українці!

З радістю повідомляємо Вас, що справа набуття Української Католицької Катедри в Лондоні добігла свого щасливого кінця. 18-го липня 1967 року Преосвященний Владика Августин, ЧСВВ, Апостольський Екзарх, у присутності Членів Екзекутиви Катедрального Комітету, підписав контракт закупна церкви при Дюк Стріт у Лондоні, яка стане нашою першою Українською Католицькою Катедрою у Великій Британії. В тій справі появилася на сторінках церковного журналу "Наша Церква", ч. 4 (81) ВІДОЗВА Преосвященного Владики, 26-го жовтня 1967 р. — остаточно перебрано цю церкву на нашу власність.

Закуплена церква при Дюк Стріт — лежить у центрі Лондону, в дільниці Мейфер, на бічній вулиці Оксфорд Стріт, недалеко від Марбел Арч і Гайд Парк. Кращого місця і кращих комунікаційних сполучень — уже ніхто не може собі бажати. Сама церква є перлиною архітектури, в дуже доброму стані, має дві вежі та овальний дах і нагадує багато прикмет східнього стилю. Всередині має вигляд півкруглий, балькон зі заду і по боках, та може помістити яких 1000 осіб.

Набуття тієї церкви треба вважати окремим виявом Божої опіки над нашою скитальчою спільнотою у Великій Британії, бо такий здобуток — це дійсно щастя, яке рідко трапляється.

Приємно нам, як Членам Екзекутиви Катедрального Комітету, що його зволив покликати до життя у вересні 1963 року Преосвященний Августин, ЧСВВ, наш Апостольський Екзарх в Англії, подати до відома українській громадськості про цей подиву гідний здобуток нашої Церкви та заохотити всіх наших людей, зокрема ж із терену Великої Британії, до великої жертвенности на це Боже Діло.

Дорогі Земляки!

Цей новозакуплений храм приносить Богові на славу Українська Спільнота за Ламаншем, за зруйновані і замкнені святині в Батьківщині! Він буде величавим пам'ятником і речником християнської України, твердинею нашої Віри і гідним посагом та спадком для наших дітей!

Цей храм коштує 155,000 фунтів стерлінгів (приблизно 450,000 долярів). Для сплати довгу потребує ще наша Церква у Великій Британії 100,000 фунтів стерлінгів (280,000 долярів).

Та що Господню Святиню здвигає не Соломон, не славний Костянтин, ані багатий Юстиніян, а працьовита і щедра УКРАЇНСЬКА РУКА! Справа Катедри в столиці Великобританії, на перехресті европейських і світових доріг, — це справа амбіції кожного свідомого Українця, це справа нас усіх...

Отже просимо Вас принести свою ЦЕГЛИНУ, свою ГІДНУ ПОЖЕРТВУ, а Ваші імена будуть записані в цій СВЯТИНІ, згадувані ПОСТІЙНО в молитвах та закарбовані у КНИГАХ ВІЧНОГО ЖИТТЯ!

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ
КАТЕДРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ:

о. д-р С. Вівчарук, голова й відпоручник Апост. Екзарха; о. Я. Гаврилюк; 1-ий заст. голови; проф. Р. Лісовський, 2-ий заст. голови; о. д-р С. Орач, секретар; інж. В. Борецький, архітект; о. д-р І. Музичка, член; о. д-р А. Михальський, член; Інж. В. Олеськів, член; інж. В. Малицький, член.

Адреса Катедрального Комітету:

Ukrainian Cath. Cathedral Committee,
14, Newburgh Road, London, W. 3. Gt. Britain.

СВЯТО-ЙОСАФАТІВСЬКИЙ ПОЮВІЛЕЙНИЙ ВІДГОМІН

о. Микола Когут, ЧСВВ

СВ. ЙОСАФАТ У МОЄМУ ЖИТТІ

Перший раз я довідався про св. Йосафата в манастирі оо. Василіян у Мондері, Альберта, Канада в 1926 р., де ми маємо наш новіціят.

Рік-річно наші отці приготовляли наших парохіян до свята св. Йосафата дев'ятницею. Кожного вечора, перед празником нашого Святого, вони відправляли молебень через дев'ять днів на його честь. По евангелії завжди була коротка проповідь про нашого священомученика. Це, очевидно робило на мене велике враження. Я тоді мав лише 15 літ і ніколи перед тим не чув нічого про нього в наших закарпатських церквах. Тут же кожного вечора я довідувався багато про його гарне, величне монаше життя. Кромі того я ще знайшов книжку про нього, що її написав наш єромонах, *о. Є. Козаневич, ЧСВВ.* Я її дуже уважно та набожно читав.

Але відай найбільше навчився я про св. Йосафата з проповіді незабутнього золотоустого проповідника *о. Софрона Дяковича, ЧСВВ,* нашого улюбленого вчителя новиків. Пригадую собі як нині, як він підчас празника св. Йосафата в Мондері 1927 р., на співаній Службі Божій оповідав людям про чудесне віднайдення мощів св. Йосафата в Білій нашим побожним *о. Павлом Демчуком, ЧСВВ.* Це було підчас першої світової війни, коли мощі знайдено та перевезено до Відня, столичного міста Австрії. Очевидно, це мене ще більше спонукало довідатися більше про Святого, про нашого брата по крові та по Чину.

У 1934 р. *о. Дионисій Ткачук, ЧСВВ,* Архимандрит нашого Чину, взяв мене, богослова II року до Риму, щоб учитися в університеті Григоріянум. По кількох днях побуту в Римі, пішов я на Джяніколо, де є наша українська Папська Семінарія св. Йосафата. Її збудував великий Папа Пій XI для нашого українського народу за ректорства *о. Дионисія Головецького, ЧСВВ.* Тоді о. Ректора заступав *о. Йосафат Лабай, ЧСВВ.* Я про цю семінарію читав у пресі. Будинок мені дуже подобався. Має гарне положення в гарному парку. Там чудова каплиця. За престолом гарний образ св. Йосафата, як він, ще як малий Івась, дивиться на Розп'ятого Христа в церковнім притворі і як іскра паде з Христового Серця до його серденька.

Підчас мого побуту в Римі, від 1934-1937 рр. я часто забігав до тієї каплиці приглянутися св. Йосафатові та запалитися його любов'ю й ревністю.

У 1935 р., по скінченні I-го року св. богословії в Римі, о. Ткачук вислав мене до Галичини на вакації. Подорозі я вступив до Відня, до церкви св. Варвари, щоб помолитися при мощах св. Йосафата. Парохом тоді був о. прелат *Мирон Горникевич.* Він мене дуже гарно та сердечно прийняв. Там по правому боці церкви, в каплиці у скляній домовині бачив я дорогий скарб. Зараз я пригадав собі нашого *о. Йосафата Жана, ЧСВВ,* що тепер є в Гримзбі, Канада, як він оповідав нам молодим схолястикам про св. Йосафата. Він казав нам, що його батьки справили нову домовину та нові ризи, бо не було кому. То я клякнув там і щиро молився до нашого рідного святого. Відходячи, я обіцяв св. Йосафатові, що вертаючись назад до Риму в осени як священик я відправлю Службу Божу при його мощах.

Підчас літніх вакацій у Добромилі я мав велику ласку отримати свячення на священика від великого почитателя св. Йосафата — Преосв. *Йосафата Коциловського, ЧСВВ,* ісповідника за католицьку віру. У ньому бачив я, здавалося мені, риси свого співімінника.

При кінці жовтня 1935 р. я, як молоденький священик, щойно висвячений 13 жовтня, конче хотів дотримати своєї обітниці — відправити Св. Літургію при мощах св. Йосафата. На це я легко дістав дозвіл від о. М. Горникевича. Ніколи в житті не чувся я так близько якогось Святого як тоді. Мені здавалося, що стою перед живим святим. Тоді я щиро благав св. Йосафата багато ласк для себе та повірених мені душ. Я просив Його за наш нарід, за з'єднання, за об'єднання всіх наших братів в одній Христовій Церкві, за розріст нашого Василіянського Чину. По Св. Літургії я ще відправив на його честь акафист.

По скінченні студій у Римі я вернувся до Канади — до Мондеру, де мої настоятелі назначили мене професором богослов'я та парохом чотирьох місійних станиць. Скрізь я старався ширити набожність до нашого Святого. При кожній нагоді я хотів нашим клирикам звернути увагу на св. Йосафата, щоб його наслідувати. Я завжди радів, коли мене наші Отці просили виголосити проповідь про св. Йосафата в Мовдері чи Едмонтові підчас його празника в церкві нашого Святого, де тепер є наша катедра. Парохом тоді був наш піонер пок. *о. Созонт Дидик, ЧСВВ*. Єпископом при ній катедрі є тепер Преосв. *Ніл Саварин, ЧСВВ*.

У 1946 р., по другій світовій війні, наші Отці в Римі покликали мене до Риму бути Генеральним Консультором при Генеральній Курії Чину. Тоді о. *Гліб Кінах, ЧСВВ*, був нашим Генеральним Вікарієм. Знову я часто забігав до нашої Семінарії — а радше до св. Йосафата.

По смерті *о. Йосифа Заячківського, ЧСВВ*, ректора Семінарії, *Євген Кардинал Тіссеран*, Секретар Свящ. Конгрегації для Східньої Церкви, назначив мене ректором семінарії. Це було в червні 1952 р. Хоч я був ректором тільки один рік, бо в 1953 назначено мене Протоігуменом нашої Американської Провінції ЧСВВ, я старався защепити в серцях наших українських питомців велику любов до св. Йосафата. При різних нагодах — у конференціях та приватних зустрічах із ними — я заохочував їх до наслідування його високих чеснот. Я хотів, щоб, вони, як майбутні священики, завжди визначалися високими чеснотами нашого великого Святого.

Як протоігумена в ЗСА від 1953 до 1958 рр. моїм великим бажанням та старанням було отворити новіціят у Глен Кові, де ми мали відповідний дім. Але через великі труднощі збоку чужих, ми не могли цього зробити помимо найбільших старань. Аж св. Йосафат прийшов нам із наглядною поміччю, коли все те виглядало неможливим.

У 1957 р. поїхав я з ВПреосв. *Гавриїлом Букатком*, Єпископом із Крижевець (Югославія), до Риму. Там, підчас послухання в Кардинала Тіссерана, я дістав дозвіл на отворення новіціяту. Було це 19 травня 1957 року. Наступного року, при участі *о. Павла Миськова, ЧСВВ*, Протоархимандрита, що був на візитації наших манастирів у ЗСА. ВПреосв. *Амвроз Сеншин, ЧСВВ*, тодішній Єпископ Стемфорду, поблагословив новіціят ім. св. Йосафата. Це завдячую молитвам та опіці св. Йосафата. Звідтам уже вийшло багато молодих та ідейних священиків.

У 1963 р. *о. Сотер Голик, ЧСВВ*, Протоігумен, заохочений о. Протоархимандритом *Павлом Миськовом, ЧСВВ* та за порадою своїх оо. Консульторів переробив один дім у Глен Кові на реколекційний дім. Архітектом був *п. Аполінарій Осадца* а контрактором *п. Микола Колодій*. Коли дім був скінчений, треба було дати йому відповідну назву. Як назвати його, щоб притягав реколектантів у часі року на реколекції? Яка ж краща назва як *Реколекційний Дім Св. Йосафата*? Та ж він так любив Бога, Чин та ближніх! Та ж він так щиро й витривало працював над з'єдиненням! Тому, знову св. Йосафат став Покровителем дому якраз перед 100-літтям його канонізації. І дійсно Він притягає до себе багатьох — на реколекції.

Хто б коли сподівався, що наш св. Йосафат, що так довго скитався, якого мощі вороги Бога й Церкви сховали перед побожним нашим народом, що ті мощі будуть перенесені до найбільшої та найкращої святині — до св. Петра в Римі підчас II Ватиканського Вселенського Собору? Хто б коли припустив, що про нашого Святого в одному тільки дні довідаються всі 2500 Отців Собору та що Йому зложать таку чолобитню? Хто зо Святих удостоївся такої слави та чести в одному дні? Хто б міг сказати, що навіть сам намісник Христовий, великий Папа Павло VI візьме живу участь у торжественному молебні на його честь при його св. мощах? Хто коли міг предвидіти, що ціла наша Українська Католицька Єрархія зійдеться спільно при його гробі на чолі з Блаженнішим Кардиналом Верховним Архиєпископом *Йосифом Сліпим*, щоб у дні 25 листопада 1963 року спільно помолитися за наш многострадальний нарід? Так, у людей це неможливе, але в Бога все можливе!

Великим для мене також був день 25 лютня 1965 року, коли я відправив читану Службу Божу при тім самім престолі в церкві св. Петра. Було це тоді коли наш ВПреосв. Йосиф Сліпий був піднесений до гідности Кардинала Римської Церкви. Тоді було багато людей на тій Службі Божій. Очевидно я не міг проминути золотої нагоди, щоб принайменше кілька слів не сказати приявним про нашого рідного святого. Багато з них перший раз чули про нашого святого, який є першим канонічно канонізованим святим у цілій Східній Католицькій Церкві.

Подаючи цих кілька споминів про св. Йосафата в моєму житті, я щиро закликаю увесь наш загал старатися більше довідатися про нашого великого святого, Апостола св. Унії. Останніми роками багато говориться та пишеться про екуменізм, про зближення до наших православних братів, протестантів і т. д. Чи ж не ліпше нам солідно перестудіювати методи та тактику св. Йосафата? Він сам багатьох приснав до Католицької Церкви. Від нього ми можемо багато навчитися. Користаймо!

о. І. Назарко, ЧСВВ

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ ПОЗА НАМИ

1918 — СІЧЕНЬ — 1968

ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОСТИ УКРАЇНИ

Перший Світовий Конґрес Вільних Українців відбувся і то з повним успіхом. Це факт безперечний, що матиме історичне значення в нашому церковному, громадянському, науковому й виховному житті. Створення надрядної координаційної установи СКВУ, обрання її Секретаріяту, що його очолив український католицький священик із високим стажем, із дипломатичним досвідом і тактом (якого докази дав у вмілому переведенні Конґресу), участь у Секретаріяті найвищих достойників українських Церков в особах Митрополита Української Католицької Церкви ВПреосв. Максима Германюка, Архиєпископа Української Православної Церкви ВПреосв. Мстислава Скрипника та пастора І. Яцентія від Українського Євангелицького Об'єднання; ціла низка документів та актів історичної ваги (як: "Звернення до Українців поза Україною сущих", "Перший Маніфест до Українського Народу в Україні і поза її межами в СССР та в країнах московського блоку", "Меморандум до Генер. Секретаря Об'єднаних Націй", "Резолюції СКВУ" і т. п., напевно матимуть великий вплив не тільки на самозбереження української діяспори в країнах нового поселення, але й на допомогу Рідному Краєві.

Історичне значення СКВУ ще й у цьому, що Конґрес був блискучим виявом української єдности в ділянці церковній і громадянсько-національній. "Звернення Духовних Провідників до Братів і Сестер у поневоленій Україні та у вільному світі" підписане Владиками всіх наших віроісповідань, братні привітання між Владиками, що їх уся публика спонтанно оплескувала, стисни долонь між провідниками політично-партійних угруповань, братні розмови на колись дражливі теми, вказували на те, що на Конґресі ми всі почувалися передовсім Українцями, братами й сестрами одної неподільної української родини. Цей "дух СКВУ" плеканий надалі може започаткувати нову добу в нашому житті.

СКВУ і канадські Українці

Немає сумніву, що до успіху СКВУ дуже багато причинилися Українці з Канади, які від його початку дуже прихильно постазилися до самої ідеї Конґресу та дали йому повну моральну й матеріяльну підтримку. Зичливе відношення української церковної Єрархії, її активна участь на Конґресі, невтомна праця президента Панамериканської Конференції о. прелата д-ра В. Кушніра перед Конґресом, його тактовний провід цілого Конґресу, активна, а навіть провідна роля українських педагогів із Канади у "Виховно-освітній Комісії", чинна участь канадських Українців у "Світовому Конґресі української вільної науки", у "Світовій конференції українських журналістів", прекрасна промова к. міністра праці М. Старчевського — лідера парляментарної опозиції в Оттаві — на великій маніфестації за волю України, понад 220 делегатів із Канади на Конґресі — це тільки найголовніші вияви великого вкладу канадських Українців на успіх Конґресу. До цього можемо зарахувати участь у Конґресі колишнього премієра Канади Джана Діфенбейкера, його незвичайно нам прихильну промову на бенкеті і врешті участь представника канадського уряду Л. Френсиса. Це все дуже спричинилося до піднесення загального рівня Конґресу.

Сам Конґрес належно оцінив вклад канадських Українців, вибравши за перший осередок Секретаріяту СКВУ — Канаду, а його першим президентом о. прелата д-ра В. Кушніра з Канади.

СКВУ і ЧСВВ

У Світовому Конґресі Вільних Українців брали участь також представники Чину св. Василія В. Протоархимандрит о. А. Великий ЧСВВ, не мавши змоги взяти участь у Конґресі, відділегував до цього окрему делегацію в складі: о. протоігумена М. Когута ЧСВВ, о. І. Назарка ЧСВВ й о. В. Гавліча ЧСВВ. Крім цього в деяких комісіях брали ще участь: о. М. Войнар, о. В. Ковалик і о. М. Дирда — всі ЧСВВ.

На першій пленарній Сесії зараз після привітів наших Владик, о. Назарко відчитав прегарний привіт від о. Протоархімандрита, що його вже надрукували деякі наші часописи. Ствердивши факт, як тісно Боже Провидіння сплело долю українського народу з долею ЧСВВ в Батьківщині й діяспорі та склавши привіт і побажання, о. Протоархімандрит кінчав: "Думайте нашу народну думу — сміло й глибоко; плянуйте відважно й далеко на благо цілого українського народу, з вірою в перемогу його віковічної живучости й незнищимої сили для суверенности нашої вільної Соборної України."

Крім цього члени василіянської делегації брали живу участь у пленарних і інших сесіях Конгресу, як теж у демонетрації перед палатою Об'єднаних Націй.

Українські Василіяни свідомі цього, що вони — сини українського народу і на Рідних Землях страждають зо своїм народом, а тут стояли і стоятимуть на сторожі не тільки релігійних цінностів народу, але й обрядових, наукових і культурних його вартощів.

Ірина Захарків

"ЧАРІВНА МРІЯ ЙОРДАН"

Прибувши до церкви на кілька хвилин скоріше перед Службою Божою в день Богоявлення, ми мали змогу приглянутись іконостасові нашої церкви, який робить невимовно гарне враження не лише на наших парохіян, але й на гостей, які дуже часто відвідують нашу церкву.

Відчинилися "Царські Двері", а поява о. ігумена І. Лотоцького дала знак, що починається Служба Божа.

Престіл удекорований зимовими квітами — пойнсеттіями та зеленню, яка прекрасно імітувала кипариси, та відповідно прибраний тетрапод, творили разом приємну різдвяну атмосферу. Тому, що це була співана Служба Божа, о. ігумен І. Лотоцький своїм чудовим ліричним тенором відспівав Євангеліє в українській мові, призначене на празник Богоявлення: "Тоді прибув Ісус із Галилеї на Йордан до Йоана, щоб хреститися від нього; але Йоан спротивився Йому, кажучи: 'Мені самому треба хреститися в Тебе, а Ти приходиш до мене?' Ісус у відповідь сказав до нього: 'Залиши це тепер, так бо личить нам здійснити всяку правду.' І тоді він залишив Його, а охрестившись, Ісус зараз же вийшов із води, і ось розкрилось Йому небо і Він побачив Духа Божого, який спускався мов голуб, і зійшов на Нього. І голос пролунав з неба: 'Це син мій любий що його я вподобав'" (Мат. 3, 13-17).

У своїх поясненнях про значення Богоявлення, о. ігумен підкреслив, що після-хрещення Господа Ісуса Христа в ріці Йордані, Пресвята Трійця появилась уперше на землі. Також повідомив о. І. Лотоцький парохіян, що, користаючи зі свого побуту в Св. Землі у вересні 1965 р., привіз із собою воду з ріки Йордану — з місця хрещення Христа, і що цю воду влється до нашої святої води, щоб таким чином наблизитись до Святого Місця, в якому майже дві тисячі літ тому, хрестився сам Господь — Ісус Христос.

Підчас Сл. Божої, один "із молоденьких дяків" (яких вишколює о. Дмитро Височанський) — учень першого року Української Парох. Вищої Школи, Ілярій Малкович, прекрасно відспівав Апостола і "Вірую" в українській мові. Помино робучого дня, церква була заповнена вірними, а велика кількість людей (147 осіб) приступила до Найсвятіших Тайн. Після Служби Божої, до о. І. Лотоцького долучились оо. П. Пащак і Ю. Жидан, щоб відправити водосвяття. Традиція наша, діє містичною силою на чуттєву українську душу, і зовсім несподівано, велика процесія з трьома священиками на чолі, за якими повільними кроками ступають церковні брати зі свічками-трійцями в руках, простує вбік річки на водосвяття. Під ногами скрипить крихкий сніг, а мільйони морозних мініятюрних зірок сяють діямантами в яскравих променях раннього сонця. За кілька хвилин ми на місці, бо ж відділ між церквою й річкою лише три вулички. Оба береги річки прикрашені деревами, які немов приготовилися до сьогоднішнього празника, вдягнувши на себе святочні шати білого інею.

Прибувши на річку, всі стараються заняти місце якнайближче великого, майстерно вирізьбленого з льоду хреста, що був приміщений на великій підставі. Почалася відправа, в якій замітні три найважніші благословення, а саме: 1) трійцею — свічками, 2) рукою, і 3) подихом.

1) о. ігумен І. Лотоцький вимовляє такі слова: "Великий Ти, Господи, і чудові Твої діла, і немає слова, щоб гідно звеличати чуда Твої." Після цих слів о. ігумен робить знак хреста свічками — "трійцею", вмакуючи свічки у воду.

Йорданський престіл із льоду над рікою, який зробись приготовленням на Водосвяття в Україні

Відтак, по відмовленню довшої молитви, йде друге благословення рукою такого змісту:

2) "Ти, чоловіколюбче Царю, прийди і тепер Зшестям Святого Духа і освяти цю воду". О. ігумен робить знак хреста рукою в воді. Приходить третє благословення — подихом:

3) Тепер о. ігумен дихнувши символічно над водою, проказує таку молитву: "Ти Сам, Владико, освіти цю воду Твоїм Святим Духом." Усі три благословення відправляють також зокрема оо. Ю. Жидан і П. Пащах. Зближаємося до кінця водосвяття та до/найбільш зворушливої хвилини, коли то о. ігумен співає "Во Йордані хрещається", занурюючи хрест у воді, після чого о. П. Пащак вливає воду з ріки Йордану до посвяченої вже води, а відтак усі три священики перші напилися свяченої води.

Коли о. ігумен І. Лотоцький почав кропити людей водою, а приявні спішили до збірника набрати води, моя "Чарівна Мрія Йордану" розсипалась у безліч дрібнесеньких кусочків, яких неможливо було позбирати. І зникла річка з її чепурними деревами та великим льодовим хрестом, бо ж це тільки фата-моргана... а ми всі в пивниці докінчували співати пісню "Во Йордані".

Проте — в чисельних українських серцях, не гасне іскра надії про "Недалекий Йордан у Вільній Україні".

Казимир Грицина

СВЯТИЙ ЙОСИФ І МИ

В однім тропарі на честь св. Йосифа так величає його наша Церква: Увесь збір ангелів і святих у небі величають достоїнство твоє, святий Йосифе", а це з огляду на те, що св. Йосиф був опікуном Божого Сина і головою Пресвятої Родини.

———

О! що за велич достоїнства. Він, Ісус, був підданим. Хто? Кому? Бог чоловікові? Так, Бог, котрому ангельські хори служать. (Св. Бернард).

Як люди шанують виховників царських синів, чи синів високопоставлених осіб, то яка ж пошана належиться св. Йосифові, виховникові Божого Сина! Ісус ріс у ласці в Бога й у людей. Але Він, як дитина, нічим не об'являв Своєї величі так, що опісля Жиди говорили, хіба ж ми Його не знаємо, та ж то Ісус, син теслі Йосифа. Але св. Йосиф знав, кого він має біля себе. Яким щасливим почував себе св. Йосиф, коли держав Ісуса на руках, чи опісля, коли вони спільно працювали. Ісус знав усе в найсовершеніший спосіб, але цього не показував, Сотворитель слухав сотворіння. Який чудесний приклад для молоді! Та коби ця молодь уміла вчитися, бо каже Шевченко: "Як би ви вчились так, як треба, то й мудрість була би своя; а то залізете на небо: і ми — не ми, і я — не я! І все те бачив, все те знаю." (Посланіє).

———

Св. Йосиф виступав, як батько Ісуса. Яка ж це велич достоїнства! А Ісус, як найліпша дитина слухав і шанував свого отця-опікуна. Як ніжно це Ісус робив, з якою любов'ю! А як нині наші діти відносяться до родичів? Тямлю ще зі старого краю, як я був в однім домі і там мама звертала увагу доньці, а донька відповіла: "Е, що мама знає, мама дурна". Я остовпів. А що тій мамі діялося в серці? А св. Павло каже, що до одинової четвертої заповіді Бог прив'язав услів'я: Шануй отця і матір, *щоб тобі було добре*. То вже багато років минуло, як та донька так сказала до своєї мами. Вона тим зневажила матір. Христос сказав: Коли скажеш ближньому дурень, то ти винен суду, а що ж тоді, коли таке сказати татові-мамі? І не мала донька щастя: як опісля я довідався, дуже була нещаслива.

———

Як часто дітки люблять поправлятя старших! Ісус Христос знав усе в найсовершеніший спосіб, а слухав вказівок св. Йосифа. А нині у дітей тато-мама дурні, вчителі всі дурні, а Шевченко питає: "Добре, брате, а що ж ти такеє?" Всі стверджують, що є зле, а не знаходять ліку-ради, а то ясно сказано в Св. Письмі: хочеш, щоб тобі було добре, шануй Отця і Матір! Щоб у світі стало краще, треба заховати четверту Божу заповідь.

Іще подивом для цілого неба є св. Йосиф, як голова Пресвятої Родини. Св. Іван каже: Бог є любов. І коли Бог поставив своїм заступником св. Йосифа, то св. Йосиф особливо відзначався любов'ю. А любов є згідлива, каже св. Павло.

— — — —

І коли появився цісарський розпорядок про перепис населення, то Преч. Діва Марія і св. Йосиф спокійно прийняли це до серця та почали лагодитися в дорогу. Дорога не була легка, але Вони відбували її з найбільшим підданням волі Небесного Отця. Вони були всім задоволені. Нема сумніву, що дуже боляче було для св. Йосифа те, що Він не міг знайти місця для Марії десь у хаті, а мусів удатися до печери за містом. Любов усе зносить. Як св. Йосиф потішав Марію! Наша колядка каже, що старенький Йосиф пелени гріє. Яким щасливим був св. Симеон, казав можу вже вмирати, що тільки тримав на руках Ісуса, а св. Йосиф Його носив довго-довго і леліяв Його. А потім утеча до Єгипту і побут там. Чужий край, мова, чуже оточення, але любов усе зносить. Потім поворот у свої сторони.

— — — —

Коли ми втікали з рідного краю, як нам було тяжко, а все таки ми, як не автами, то бодай возами та кращими шляхами тікали. І кілько було нарікань у дорозі, а говорень, які ми становища мали. Правда, як грозили репатріяції, то ще ходили до церкви. А нині? Вже кажемо: нащо нам церква, нам треба домів до забави, ми хочемо бавитися. Неначе та римська товпа, що кричала "хліба і забав" — ігриц у цирку. Але потім прийшов упадок Імперії. Не скоро, ні. Бо Бог має час, у Нього є вічність, хто суд Його ісповість!

Св. Йосиф почувався щасливим біля Ісуса й Марії. Він знаходив насолоду в старанні про їх життя-буття. І він мав ті старання. Був близький Христа, бо мав хрест задля Христа. Де є Христос там є хрест. Каже єп. Шін, що східні мають хрест, то й вони наближаються до Христа, а західні мають Христа, але не хочуть хреста і тому віддаляються від Христа.

А чи ми думаємо про поворот? Кількаднадцять років тому ми ще думали, але нині нас уже злостить, як нам пригадують про Рідний Край. Серед нас незгода. А Шевченко каже: "Ох, як би те сталось, щоб ви не вертались". (Послання). Як радо вернувся св. Йосиф, коли тільки прийшла нагода. Як величньо і достойно св. Йосиф проводя там, де він, як голова родини виступав.

— — — —

Не робім закиду другим за обряд і традиції, самі їх заховуймо і тим багато зробимо. Чим звеличу Тебе, Святий Йосифе, Тебе якого всі Ангельські Хори і Святі величають з подивом? Ти стільки нам виявив своєї опіки і помочі, що я не всилі висказати Тобі мою вдячність. Нехай те моє величання в Твою честь закінчу словами молитви, яку на Твою честь уложив Твій звеличник, Слуга Божий Андрій: Будь опікуном і взором для українських родин, нехай в українських родинах стане неможливим, щоб забули Тебе і перестали Тебе зі синівською любов'ю почитати. Амінь!

ДИПЛОМАТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ВАТИКАНУ З ІЗРАЇЛЕМ

В Ізраїлі вважають, що існує цілком реальна можливість нав'язання дипломатичних формальних зв'язків між Ватиканом і Ізраїлем. Однак покищо ця справа є ще в ході дискусії та неофіційних переговорів. Є поважний здогад, що вже з початком 1968 року наступить обмін офіційними представниками.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

О. Купранець

СЕСТРИНА ЛЮБОВ

Табор скитальців був одній місцевості в Німеччині. По таборових вулицях з безділля снуються безцільно люди. Кожний аа чимось спішить, щось бажає здобути, здається кожному, що йому треба вловити якесь неспіймане щастя. На обличчях людей видно якісь турботи про невідоме завтра. Чи вдасться дістати папери в "обіцяну землю", чи прийдеться залишатись ось-тут? Кожний промишляє як може, щоб стати "фармером", хоч по фаху він адвокат або вчитель. Але що ж це шкодить, щоб на час переїзду "водою" бути фармером, чи ні. І так один наперед одного щось продумує.

Серед тієї сірої таборової маси є люди, інші люди, яким далекі всі оті турботи про "обіцяну землю", бо їх серце печалить журба про сина. Де він? Ірина вже об'їхала малощо не всі табори скитальців і полонених Німеччини й Австрії, але не знайшла. Чула, що він у таборі полонених в Ріміні, в Італії. Може й справді. Треба туди поїхати! — думає Ірина.

— — — —

— Мамо, я поїду до Ріміні й напевно його привезу.

— Ірино, їдь і привези його! Він сердешний десь тяжко там мучиться — зі сльозами в очах промовила мати. — Може вже цього року засяде з нами до свят-вечірнього стола. Оце було б щастя!

— Ірино, — напів тремтячим голосом, умішуючися в розмову, відізвався батько — може зажди ще деякий час, хоч би ще декілька тижнів. Тепер грудень. Сніги вкривають Альпи, а тобі прийдеться їх переходити, ану ж не дай Боже, підеш разом із лявіною, а при цьому пам'ятай, що в зимі погранична сторожа скоріше тебе спостереже... Небезпечно тепер, дитино. Не їдь іще тепер, прошу тебе, а зрештою це від тебе залежить!

— Таточку, я таки поїду. Ольга буде мені помагати. Вона зарадна дівчина. Вона їде по свого нареченого. Ми мусимо їй тільки трохи грішми допомогти, бо вона їх не має.

— Як хочеш, та я б казав тобі ще трохи заждати, — з притиском сказав батько.

— Тату, я таки в найближчих днях поїду. — рішучим і водночас повним ніжности голосом відповіла Ірина.

— — — —

Поїзд разом із годинами мчався вперед. Темна ніч покривала світ. Іще одна година. Ще одна пересідка й ось поїзд зупиняється в бажаній місцевості. Ірина зближається до брами табору полонених. До табору не впускають. Обіцюють побачення з братом.

За декілька годин приходить брат, винуждений і ослаблений. Розмова наче гірський ручай пливе між тими двома дорогими собі особами. Вони ж не бачилися вже пару місяців, а скільки від того часу проминуло, а скільки від того часу сталося різних подій, про які вони мали собі розказати. Серце Ірини, здавалось, вискочить із великої радости з її дівочих грудей. Але як його тепер звідси видістати й піти з ним на волю, до дому батьків? За інструкціями брата треба би перекупити варту! — промайнула думка Ірині. Так, але чим? Грошей не маю, а те, що ще залишилося, — бо частину забрала Ольга — мушу залишити на поворотну дорогу. Так я дам варті свій годинник і перстень, що дістала їх від батька! Що ж у мене ще є таке, що я могла б віддати? Ага, маю ще золотий нагрудний хрестик! Ні, його не дам, бо він мені до цього часу служив за опіку й охорону, а я його через ціле моє життя не скидала Можливо, що й тепер він буде мені служити провідником у дальшій дорозі, коли така Божа воля.

Знову проминає декілька днів. Ірина кожного дня стрічається зо своїм братом. Все вже обдумане. Цілий план утечі з табору готовий. Треба вичекати ще відповідної нагоди. Вона приходить.

Темна беззоряна ніч покриває небо. Здається, все завмерло, тільки один-одинокий місяць споглядає з-поза хмар та мов благословить своїм легеньким-легеньким світлом. Ірина зближається до вартових. Щось із ними говорить. Щось дає їм до рук.

— Добре, паннунцю, — все буде в порядку. Будьте за дві години ось-там біля цього дерева, там буде чекати на вас ваш брат.

Ірина відходить. Схвильована йде на поле, що розглядається довкруги табору. Їй якось моторошно. Ще дві години! Дві години — повних непевности, тривоги й невисказаної радости. Чи дотримає вартовий слова?

Дві години — це гейби безконечна вічність Але чим мої терпіння в порівнянні з радістю батьків, коли їм на Різдво привезу сина? Щоб тільки все щасливо пішло! При цих думках Ірина ціла перемінюється в слух.

— — — —

Зближається друга година ночі. Хтось іде! Ірина тремтить. Чи ж би це дійсно йшов її брат? Так це він! Ще один момент і брат із сестрою впали в обійми.

Обидвоє йдуть у напрямі міста, щоб чимскоріш відійти від табору. Ось уже й залізнична станція. Всідаються у поїзд. Їхні думки крутяться довкола того, якби то перейти "на чорно" італійську границю. Та однак чим вони для Ірини супроти того, що коло неї сидить її брат, переодягнений "на цивіля"?

Ще декілька годин і вже знову ті злощасні Альпи, на яких треба буде перекрадатися через пограничну варту. Але й це проходить, бо Ірина з вірою в силу хрестика, що його мала на грудях, була готова на все.

— Марку, — ми вже в Німеччині, а за декілька годин ти знову побачиш нашу маму й батька. Ми мабуть іще вспіємо зайти в хату, заки зійде на небі перша зірка Різдвяної Ночі!

о. С. Юнік, ЧСВВ

МОЯ РОЗМОВА З МАСОНОМ

Радіо й телевізія роблять великий розголос про світову виставку в Монтреалі. Тисячі людей відвідують цю виставку, між ними багато й Українців. Те саме було на світовій виставі в Нью-Йорку три роки тому.

Послухайте про пригоду в масонському павільоні, яка притрапилась мені на світовій виставі в Нью-Йорку.

Маю в пам'яті свіжо прочитану книжку "Масонерія" Володимира Ковалика, а їду ньюйоркською підземкою на світову виставку. То вже другий із ряду день оглядання виставки. Кращі павільони, як Ватиканський, Дженерал Мотор, Форд, Дженерал Електрік, я вже попередньо оглянув. Сьогодні переходжу тудою, де менше людей товпиться. Завважую по дорозі досить гарно збудований масонський павільон. Долучуюся до гуртка людей та навертаю до павільону. Завважує мене масонський урядовець і, не зважаючи на інших людей, вибігає напроти мене, бере за рам'я, впроваджує з парадою до середини та промовляє врочисто:

— Вітайте, отче, у нашому павільоні. Дехто називає нас — масонів безбожниками, але то велика неправда. Ми за віру в Бога. Ми боремося за свободу релігії і свободу народів. Зрештою погляньте на виставку, а переконаєтеся, що говорю щиру правду.

Оглядаю одне крило виставки і справді бачу вписані масонські ключі: Свобода віри і свобода та рівність між народами. Написане все гарно.

— Чи можете, пане масон, дати мені деякі вияснення? — питаю.

— Очевидно, питайте — відповідає масон.

— Ви, масони, є сильна світова організація?

— Так, слушно, ми дуже сильна міжнародня організація. Голови держав, президенти і премієри дуже часто є членами нашої організації — відповідає.

— Ви боретеся за свободу релігії? — питаю.

— Так, то наше найважніше завдання — відповідає.

— Чи по цілому світі?

— Так, по цілій земській кулі — відповідає.

— Чим ви боретеся, яка ваша зброя? — питаю.

— Всіми легальними засобами, тобто друкованим словом, радіо, телевізією. Також впливаємо на уряди держав — відповідає.

— Найбільшими противниками ваших засад свободи релігії є комуністи, бо найбільше нищать свободу релігії. Скажіть, будь ласка, які книжки ви, масони, видали в обороні свободи релігії під комуністичним режимом? Подайте бодай одну книжку, бодай одну статтю написану масонами в обороні свободи релігії під комуністичним режімом.

Мій співрозмовець завзято мозчав. Перериваю мовчанку та питаю дальше:

— Як ваша сильна світова масонська організація протестувала, коли в Україні наші єпископи і священики гинули по тюрмах тому тільки, що хотіли свободи релігії а їх Сталін силою загнав до московського православ'я. Ви чейже голосите, що боретеся за свободу релігії, а ви навіть пальцем на рушили, коли комуністи нищили цю свободу релігії.

Мій масон засоромлений тихо відповів:

— Ми про це нічого не знали.

Переходжу до другого крила павільону, де виставлено прапори всіх народів світу. Не добачую прапору України, навіть тієї комуністичної України. Знов не видержую та запитую масонського урядовця: — Ви, масони, боретеся за політичну рівність усіх народів. Ось бачите прапори маленьких народиків як Люксембург, навіть Монако, а де є прапор 50-мільйонового народу України?

Масон зачинає шукати і не знаходить. По довшій мовчанці відповідає: — Ми не знаємо який український прапор...

Чемно пояснюю масонові вигляд і барви українського прапору. Він уважно вислухавши пояснення, обіцяє щиру поправу. Чи додержав слова, не знаю.

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

Федір підійшов до свого коня, зняв широкий чорний капелюх, що висів при сідлі, поклепав коня по шиї й оглянувся: Язловецький збоку підходив до нього.

— Готов, Федьку? — спитав Язловецький.

— Готов, можемо їхати! Але, Михайле, — і Федір знову оглянувся — я ще хотів би з тобою кілька слів поговорити!

Язловецький хитнув головою на знак згоди і пішов за стайню. За ним помалу пішов Федір.

— Чи знаєш, Михайле, що мені сьогодні трапилося?

— Знаю!

— Хто тобі говорив?

— Гулевич! Був у місті і про це вже цілий Львів говорить!

— Знаєш, з уваги на Владику, мені дуже неприємно! Знов буде клопіт із міськими райцями!

— Не вперве й не востанне! — спокійно відповів Язловецький. — І так буде завжди, поки Поляки будуть панами на нашій землі!

— Повір мені, Михайле, що я тут не винен!

— Ні, ти винен, Федьку!

— Що ж ти собі думаєш, що я поступився б якомусь польському шлюхцюрі?

— Ні, я так не думаю, тільки ти винен у тому, що ти його за легко гаратнув! Йому треба було всі зуби вибити, не тільки три чи чотири!

Обличчя Федора проясніло:

— Ех, як би не те, що маю сьогодні їхати! Попам'ятав би він галицького боярина! Але слухай! Я певен, що за нами будуть гнатися!

— Навіть не сумніваюся! — спокійно відповів Язловецький і глянув на сонце, яке вже сідало за вежі церков Львова. — Я сподіваюся нападу вже у винницькому лісі!

— Бачиш, у нас одна думка! — всміхнувся Федір. — І тому я хочу тобі сказати мій плян: у мене два важливі листи, що їх я маю передати в Римі. Коли нас нападуть, то тільки, щоб мене схопити, тебе ж ніхто не зачіпатиме. Я тобі передам ці листи. На випадок, якщо мене схоплять, то через кілька днів мене звільнять, а ти за цей час сидітимеш у Шептицьких і зачекаєш на мене. Добре?

— Ні, зле! — заперечив спокійно Язловецький.

— Чому зле? — здивувався Шептицький.

— По-перше: тебе не сміють схопити, по-друге: ти мусиш якнайшвидше вискочити за кордони Польщі, по-трете: тільки ти й більше ніхто не може закордоном зробити того для нашої справи, чого вимагає теперішня хвилина!

— Цього не говори! — заперечив живо Федір. — Барон на Язлівцях Язловецький може стільки ж само зробити доброго для нашої справи в Римі, що й Федір на Шептицях Шептицький!

— А от і неправда! Бо хоч у мене в Римі є двох моїх кревняків латинників — Поляків Язловецьких, та коли б я з ними стрінувся, то побив би їх ще гірше, як ти сьогодні свого шляхцюру! Одначе не в цьому річ: я веду наш загін і в мене є плян, а ти мусиш слухатися, так чи ні?

— Очевидно, що так!

— Отже: ти нікому не смій передавати листів, ні ніяких поручень! Поїдеш на самому кінці й тебе охоронятимуть Топорівський і Рогозинський. Я вже їм дав відповідні накази. Через місто, вулицями Львова їхатимеш інакше: ти будеш їхати попереду з ними двома а я на кінці з Перуденським і Ступницьким. Як тільки переїдемо через брами міста, змінюємо порядок. Надіюся, що напад буде зараз за Львовом, тобто в окрузі, куди ще сягає влада наших "приятелів"-райців. Коли б нам довелося зустрінутись із напором поза львівською округою, тоді я дам наказ нещадного бою. Але ти не смієш витягнути шаблі з піхви! При першій затримці ти з Топорівським маєш утікати! Він з тобою має втікати, а охоронятиме вас Рогозинський із двома чурами. Чергових двох чурів є нашою авангардою і їдуть попереду нас. Вони вже виїхали з одним в'ючним конем і ждатимуть нас поза брамами міста. У місті нас не зачеплять, бо ми всі в однострою владичих козаків.

— На випадок — говорив дальше Язловецький — коли б нас розгромлено, маємо до тижня, хто зможе, зустрінутись у Шептицях. Не допускаю такої думки, але це на кожний випадок. Чури натомість мають вернутися до Львова й повідомити про все Владику. От і мій плян! Зрозумів?

— Я розумію, Михайле, тільки — —

— Знаю твоє "тільки", Федю, і навіть знаю, що як ти почуєш брязкіт шабель, то в гебе очі засвітяться, як у кота на вид миші, але на це нема ради: від сьогодні ти не є свій пан і маєш слухатися, бо ми охороняємо тебе, не як Федора Шептицького, а як емісарія справи

української! Маєш ще щось спитати, бо надходить ніч і нам уже час.

— То, власне кажучи, навіщо в мене шабля? — якось ущипливо спитав Федір.

— Коли будеш сам продиратися крізь яворівські ліси, то тоді твоя шабля дасть тобі відповідь! — відповів Язловецький.

— Ходім!

Підходячи до вершників, Язловецький крикнув:

— Ідемо, панове!

Федір підійшов до свого коня, чура подержав стремено, Федір скочив на сідло й оглянувся: всі вже сиділи в сідлах, крім Язловецького, який щось говорив до свого чури й щойно по хвилині скочив на коня і зняв капелюха:

— Молитва, панове!

Усі вершники зняли капелюхи а за ними зняли свої шапочки чури, і кожний схилив голову в тихій молитві. А по хвилині Язловецький перехрестився і сильним голосом сказав:

— "Нам поможе святий Юр і Пречиста Мати!"

— "Амінь!" — понеслося грімко у відповідь. Топорівський і Рогозинський під'їхали до Федора, уставляючись один по одному, другий по другому боці.

— Згідно з наказом, "гетьмане"! — усміхнувся Топорівський до Федора.

Федір звернувся до Топорівського.

— Спитай, будь ласка нашого "наказного гетьмана": кудою виїжджаємо з міста, Краківською чи Галицькою брамою?

Топорівський завернув коня і по хвилині прискакав знову:

— Пан "наказний гетьман" веліли сказати, що виїжджаємо Галицькою брамою!

А побачивши здивоване обличчя Шептицького, додав:

— Бо сьогодні на Галицькій брамі має службу наш Русин, Степняк.

— Розумію! — шепнув неначе до себе Федір.

Легкою риссю з'їхали зі святоюрської гори та в'їхали на передмістя Львова, де тут і там горіло вже світло в садибах львівських міщан. На вуличках було пусто й тихо. Почувши стукіт кінських копит, часом хтось відхилив занавіску у вікні, виглядаючи хто це їде. Через Шкотську вулицю перетяли середмістя, де з сумерку виринали таємничо нахилені дахи над димками. Праворуч бовваніла могутня будова Волоської церкви, а за нею костел Домініканів. На ратушевій вежі годинник повагом вибив сім.

— Ще година, і авантура могла б іще початися в місті! — подумав Федір.

Перед відкритою, але ще в цей час уже пустою Галицькою брамою, чотирьох галябардників заступили їм дорогу. Побачивши герби Шептицьких, віддали поклін, даючи дорогу. Виїхали на широкий шлях і пустили коней риссю. На першому роздоріжжі стояло два вершники: це були чури, що їх Язловецький вислав був наперед.

Так як мовчки їхали, так мовчки здержалися. Язловецький висунувся конем на чоло загону, Федір із Топорівським і Рогозинським подалися дозаду. Чури зразу ж відділилися і поскакали дорогою праворуч і ліворуч.

Язловецький обкинув зором свій загін та висунувся конем уперед:

— З копита, панове! Якнайшвидше до Винницького лісу! — дав наказ.

Коні рванули з копита й уже вкоротці у мряці, що плила з кітловини річки Полтви, можна було добачити горбкуваті смуги Винницького лісу.

Язловецький глянув на небо: ріжок місяця щойно викочувався на ясну блакить.

— Добре, що сьогодні не повня! — подумав і нагло завважив, що побіч двох чорних цяток, які ворушилися перед ним, заяснів неначе рій іскорок.

— Ага! — шепнув до себе Язловецький. — Швидко дали знати з Галицької брами!

І спиняючи біг коня, підніс руку догори.

Вершники почали спинювати коней. Язловецький станув у стременах і оглянувся. Всі їхали в порядку, як був наказ, але ззаду бракувало трьох вершників.

— Невже Федір догадався скорше, як я? — здивувався і стримав коня.

Праворуч під'їхав конем Ступницький.

— Василю! — звернувся Язловецький до Ступницького, — чи наша гільтяйська трійка щезла?

— О, вже давно! — всміхнувся Ступницький. — Вони мабуть уже до Яворова доїжджають!

— Молодці! — майже що не крикнув Язловецький. — Їхати поволі, маємо час!

Вершники помалу наближалися до лісу а проти них, також ж помалу, неначе плив у сумерку гурт людей на конях із смолоскипами, посеред яких їхало кількох чоловіків одягнених у щось лискуче.

— Ти не знаєш, Василю, як звався той шляхтич, що його сьогодні погаратав Федько? — спитав Ступницького Язловецький.

— Казали мені, що Стаженський, але певно не знаю!

— Напевно так! — усміхнувся Язловецький. — Адже ж ті посередині, то з панцирної полку Стаженського. Тепер пізнаю докладно.

Ов, то добре міським райцям наш Федько сала за шкуру залляв, що вони аж польське військо на нього післали!

Язловецький спинив коня, за ним спинились усі. До нього легкою риссю під'їжджало на конях двох військовиків, під час коли галябардники зі смолоскипами окружили вершників.

Язловецький кинув оком ліворуч і праворуч:

— У найгіршому випадку можна пробитися: трьох на одного! — подумав.

Під'їхавши близько, старший військовик, якого панцир покривала з одного боку груба кирея, завважив зразу в світлі смолоскипів герб Шептицьких, вигаптований на грудях Язловецького, та віддавши військовий поклін, представився:

— Я Зигмунт Дзядуський, ротмістр у службі ясновельможного пана Стаженського. З ким маю честь?

— Я Михайло Язловецький, капітан гвардії його милости єпископа львівського, Атанасія на Шептицях Шептицького.

— Пане капітане, вибачте, що вас задержуємо, але нас повідомлено, що у вашому почоті находиться шляхтич Федір Шептицький, якого маємо наказ арештувати й перевести в тюрму.

— Маєте наказ на письмі, пане ротмістре? — спитав Язловецький.

— Ось він! — і Дзядуський виняв ізза пояса папір та подав його Язловецькому.

Язловецький узяв папір, розгорнув його й нахилився з коня, щоб прочитати. На знак ротмістра, один із галябардників, які держали смолоскипи, під'їхав конем ближче й смолоскипом посвітив Язловецькому.

— В порядку, дякую! — і Язловецький віддав папір ротмістрові. — Тільки вибачте, пане ротмістре, цей наказ підписаний райцями міста Львова, а від якого ж то часу панцирна корогва пана Стаженського обслуговує львівський магістрат?

Ротмістр Дзядуський густо почервонів і мимоволі лівою рукою шарпнув вуздечкою коня, аж цей здригнувся. Ховаючи за пояс наказ арештування, помалу, стараючись опанувати себе, процідив крізь зуби:

— Це не ваше діло, капітане! Ваш гвардист смертельно бразив пана Стаженського і за це мусить відповідати перед судом!

— Якщо мій гвардист справді образив пана Стаженського, то очевидно мусить відповідати перед судом, але перед королівським судом, пане ротмістре, а не перед вами, ані перед львівським магістратом. Ви не маєте права арештувати нікого з гвардистів його милости львівського єпископа без наказу королівського суду!

— А чи ви знаєте, пане капітане, якої образи допустився ваш гвардист?

— Знаю, що він не допустився ніякої образи, але знаю теж, пане ротмістре, якої образи допустився пан Стаженський. І про це вже пішла відповідна заява до королівського суду!

— Що? — вибухнув Дзядуський. — Цей молокосос Шептицький хоче правуватися із ясновельможним паном Стаженським? Хай пробує!

— Пане ротмістре! Рахуйтеся зі словами! Федір Шептицький є не тільки гвардист львівського єпископа, але й мій приятель! — І Язловецький помалу поклав праву руку на рукоятці своєї шаблі, а за ним, неначе на якийсь німий наказ, усі вершники зробили те саме.

Ротмістр Дзядуський оглянувся, мов шукаючи помочі, та в цій же хвилині, молодий військовик, який стояв позаду нього, під'їхав конем ближче й тихо сказав:

— Пане ротмістре, тут між ними немає Шептицького.

— Що кажете?

— Між цими вершниками немає Шептицького! — повторив військовик. — Я Федора Шептицького особисто знаю!

Зі злим блиском в очах ротмістр звернувся до Язловецького:

— Вашмосць чому мені не кажете, що між вами немає Шептицького?

— А вашмосць чому мене не спитали, чи між нами є Шептицький? — спитав із глумливою посмішкою Язловецький.

(Далі буде)

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!
ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЙНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-6-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

25-РІЧЧЯ СВЯЩЕНСТВА о. БОГДАНА М. ГАНУШЕВСЬКОГО У ВАНКУВЕРІ І ЧІЛІВЕК, Бр. К.

У неділю 8 жовтня 1967 р. парохія св. Юрія в Нью-Вестмінстері, Бр. К. відзначила ювілей 25-річчя священства й 40-річчя громадянської праці свого о. пароха. Через брак відповідного українського приміщення в Нью-Вестмінстері, відзначено цей ювілей у просторій залі Українського Католицького Центру в Ванкувері, яка помістила парафіян нювестмінстерської парафіяльної округи, а також численних гостей із Ванкуверу, Західнього й Північного Ванкуверу, Бирнабі й Річмонду. Відзначення ювілею почалося благодарственною Службою Божою, яку відправив о. Ювілят у сослуженні о. протопресвітера Ст. Чеховського й о. ігум. Боніфатія Слобоця, ЧСВВ. Св. Літургію звеличав своєю привабністю Владика Ніл, який виголосив прегарну проповідь про обряд св. рукоположення та розказав про працю о. Богдана Ганушевського в Едмонтонській єпархії протягом 18 літ, вичисливши всі організаційні здобутки та побудовані о. Ювілятом церкви, народні доми й парохіяльні резиденції. До Служби Божої співав мішаний церковний хор парохії св. Покрови у Ванкувері під орудою вчителя гайскулу п. Василя Шміля.

Після богослужения відбувся величавий бенкет. За головним столом засіли: Преосв. Ніл, о. Ювілят із дружиною, дочками й зятями, Отці Б. Слобода, ЧСВВ, парох Ванкуверу й Ст. Чеховський, парох Річмонду, представники парохій і організацій з парох. округи о. Ювілята й із Ванкуверу. Перед початком бенкету дві маленькі парохіянки о. Ювілята піднесли квітки о. Ювілятові й Преосв. Нілові; Христя Бабець виголосила два віршики-привіти та Ляна Солтис, яка вручила квітки. Наприкінці бенкету дяк Михайло Вдажейко, що проводив програмою бенкету й концерту; в знаменито приготованому слові коротко, але змістовно розказав про життя й душпастирську працю о. Ювілята протягом 4 і пів року в окрузі Нью-Вестмінстеру.

Праця йшла передовсім для піднесення рівня духового життя парохіян, навчання й розуміння і присвоєння правд св. віри та зорганізування парохіяльного життя. До цього служив о. парохові бюлетень для парохіяльної округи "Недільний Дзвін" із поученнями й інформаціями та хроніксою, що його о. парох постійно видає. Правда, через заборону міста таки не побудовано заплянованої церкви да придбаних потах, однак якщо не тем, то в іншому місці церква таки буде в Нью-Вестмінстері побудована. На це вказує непослабна поставa о. пароха й парохіян, жертвенна праця і щедрі пожертви та зорганізованість заведяки невтомній праці о. Ювілята і його дочки Роксолани-Марії, диригентки основаного о. парохом церковного хору, як і інших провідників церковного й національного життя. Господар бенкету дякував о. Ювілятові і його рідні за прегарний приклад справді християнського й патріотичного життя, який парохіяни стараються наслідувати.

Потім голова парохіяльного комітету Іван Бабець склав привіт і побажання від парохії в Нью-Вестмінстері, а о. С. Чеховський зложив привіт та гратуляції від священників Бр. Колюмбії й Альберти. На просьбу господаря бенкету відчитав привіт від матері й сестер о. Ювілята з України, згадуючи стареньку 80-річну матір, що вложила стільки материнської любови й туги в тих кілька радків привіту. Опісля М. Вдажейко відчитав вісім телеграм із привітами. Також відчитав о. протопресвітер привіти від Їх Вдаженства Кардинала Йосифа з Риму, від священників та багатьох приятелів і знайомих о. Ювілята з Канади, ЗСА й Европи. З-поміж привітів вирізнювався привіт брата Мирона, який бажав, щоб о. ювілят на свій золотий ювілей відправив Св. Літургію в старенькій церкві в Угорниках у вільній Україні та привіт членів 10 Курення пл. сеніорів "Чорноморці", до якого о. Ювілят належить довгі роки. Там пишеться таке: "...Прийми від нас, Твоїх Пластових Друзів, вислови признання, бо ж ми ще юнаками складали присягу на вірність Богові й Україні та мріяли про кращу долю для нашої Батьківщини, а Ти найкращий з-поміж нас, бо Ти себе всеціло посвятив цій службі і жаліємо, що Ти так далеко від нас..." Підписав: проф. О. Березницький, секретар, з. Воффало, Н. Й.

Після привітів інж. Мирослав Пузик, товариш о. Ювілята зі студентських часів, подав нарис життя і діяльности о. Ювілята за 40 літ його пластової і громадської праці й 25-ліття священства.

Після довшої біографічної промови інж. Пузика виступив із гарною промовою голова ванкуверського відділу ЛВУ Ст. Дмитрів, згадуючи діяльність о. Богдана як душпастиря й організатора молоді в Міттенвальді та складаючи йому признання і побажання від усіх організацій Визвольного Фронту. Від відділу КУК у Ванкувері склав привіт голова М. Заяць, а від відділу УКЮ в Нью-Вестмінстері студ. університету В. Ребейка, голова відділу. Він згадав у кількох словах про ті труднощі, які має о. Богдан із веденням новітньої молоді, яка ще чудом має якесь відношення до своєї Церкви й парохії, зокрема приходиться боротися з проблемами т. зв. тінейджерів, які проте о. Богдан успішно розв'язує. Після його промови й привіту голова парохіяльного комітету І. Бабець, голова ЛУКЖ п-і К. Васильчук, голова УКЮ В. Ребейка і голова Вівтарної Дружини Р. Рогачук склали своєму о. парохові грошеві дарунки. Після того слово виголосив парох Ванкуверу о. Боніфатій Слобода, ЧСВВ. Нахінці Владика Ніл доповнив свою проповідь про успіхи праці о. Богдана в його єпархії, сказав про ті труднощі, які він успішно поборював, коли одержував такі місця призначення, які треба було організувати й розбудовувати від основ.

О. Ювілят закінчив привіти і промови щирою подякою Богові, що вибрав його з-поміж тисячів і вчинив його своїм інструментом продовжувати діло розпочате Божим Сином перед віками. Дякував усім, що причинилися до того, що він міг стати священником, головно своїм дорогим батькам, Блаженнішому Кардиналові Йосифові, своєму ректорові й професорові, своїм настоятелям і професорам Богословської Академії і своїм Єрархам, у яких єпархіях о. Богдан душпастирював, зокрема ж Преосвященному Нілові, за всі благословення й звоохоти та інструкції, а головно за прегарний приклад життя, молитви, тихої і скромної, але як же благословенної праці, безнастанних трудів і подвигів для більшої Божої слави й спасіння душ повірених йому священиків і вірних. Подякував о. Б. Слободі, ЧСВВ, парохові Ванкуверу, що зробив усе можливе, щоб відбувся такий величавий ювілей, о. І. Дзядикові, ЧСВВ, о. С. Чеховському, господарезі п. М. Блажейкові за знаменито переведену програму, всім, що передали щедрі грошеві презенти з Нью - Вестмінстеру, Ванкуверу, Норт Суррі, Бирнабі й Річмонду та склали свої привіти й побажання. Подякував своїй дружині Анні за співпрацю в родинному й душпастирському житті і за неї подякував відділові ЛУКЖ парафії за квітки й дорогий дарунок, також своїм доням і зятям за любов, прив'язання й кожночасну поміч, як і всім учасникам ювілею, що поклали стільки праці, щоб ювілей зробити таким величавим, зокрема проводам парохії і товариств та всім, що своєю привабністю звеличали ювілей.

КОНЦЕРТ. На закінчення відбувся гарний концерт із виступом трьох дочок о. Ювілята, що під супровід гри на гарфі Квітки відспівали пластову пісню "Чи знаєш ти?" Їх появ в народньому строї й милозвучні голоси слухачі сприймали з помітним вдоволенням. Потім заспівали "Волошки", співацький семиголосний ансамбль "О Мати Божа" та пластову пісню скомпоновану о. Ювілятом "Чорноморці ми". "Волошки" веде Анна-Квітка Ганушевська-Козак, гармонізуючи для них українські пісні. Малий Івась Бабець деклямував віршик на пошану о. Ювілятові, а танцюристи Рідної Школи з Нью-Вестмінстеру вивели "Журавлі" й "Козацький герць" під проводом п-і Орисі Бабець. Танцювальний ансамбль "Дніпро" відтанцював один із своїх бразурних танків та вінці виступив мішаний хор парохії Нью-Вестмінстеру з піснею з Закарпаття "Пливе вода каламутна", під проводом п-і Р. Ганушевської-Голман. Подякою учасникам концерту закінчив о. Ювілят своє велике торжество.

За столом зліва: дочки о. Ювілята: Калина, Роксолана і Квітка, дружина Анна, о. Ювілят, Владика Ніл, о. Б. Слобода, ЧСВВ, о. Ст. Чеховський, судця Н. Вартман, інж. М. Пузик, і Ф. Кошман. Стоїть під колюмною М. Блажейко. Фото: Адам Козак.

ЧІЛІВЕК

Парохія Зіслання Святого Духа відсвяткувала 25-річчя священства о. Б. Ганушевського в неділю 15 жовтня 1967. Після Св. Літургії відбувся обід у новозбудованій парохіяльній залі, наприкінці якого заст. голови парох. комітету Тоні Турчак склав привіт від парафії і вручив о. Ювілятові щедрий грошевий гостинець. Потім гратулювала голова відділу ЛУКЖ п-і О. Панчишин. На закінчення п. Андрій Данилів з Нью-Вестмінстеру розказав про життя і працю о. Ювілята та його родини, переплітаючи свою промову веселими анекдотами. Грімким многоліттям і привітами багатьох парохіян закінчився цей скромний, але вже рідний і щирий ювілей о. Б. Ганушевського, який постійно доїздить до малої, але працьовитої парохії в Чілівеку. О. Ювілят сердечно подякував усім організаторам і учасникам цього торжества.

Інж. Мирослав Пузик

ЛИСТ З УКРАЇНИ

Цього листа ми одержали від одного з наших читачів. З листа ми довідуємося про те, що віра в Бога не завмерла в Україні, навпаки, там народ спрагнений Божого слова. **Редакція**

Дорогенька наша Рідне! Ми тут чуємо кожної неділі з Батьканку Служби Божі і дуже гарні науки. На Покрови 15 жовтня мав науку о. Максим Германюк із Канади. Відколи ходимо на радіо, то це другий раз він говорить, що мусить людина заплакати, так гарно говорить сей митрополит! Братчику мій рідненький, коли читаю твої листи, то ми самі на першої Матінки Божої і на другої Матки Божої. Братчику мій солоденький, ти бідний замість спочити, то пишеш лист, бо ти бідний усе часу не маєш, а Мл. З... чекав на нашої Матки Божої і на другої й були в...; і на 22 жовтня і все ходимо до капличи, що коло церкви на одній подвір'ю, і там Матінка Божа ми жива і все благаю, щоб іще з тобою Антосю до нас прийшла.

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ДЕЛЕҐАТ МОНС. С. ПІНЕДОЛІ У ВАЛДОР, КВЕБЕК

Однією з останніх дієцезій Канади, яку перед своїм від'їздом до Риму відвідав Монс. С. Пінедолі, була дієцезія Амос в Абітібі в північно-західньому Квебеку.

Відвідавши важніші церковні та світські установи в Амосі, Апостольський Делеґат Монс. С. Пінедолі переїхав до Валдор, найбільшого центру східнього Абітібі, де під проводом місцевого єпископа Монс. А. Саншаґрен та в приявності місцевого духовенства відвідав одну з найбільших тутешніх копалень, а саме Сіґма Майн Лтд., де працювали та працюють численні українські гірники.

Підчас величавого бенкету влаштованого на честь Ап. Делеґата, місцевий парох української парохії Св. Покрови у Валдор о. Лев Чайка, висловивши Преосв. Пінедолі свої найкращі побажання від усього українського населення північного Квебеку та півн. Онтерія, передав йому на пам'ятку деякі знимки з його побуту та відвідин у нашій українській Торонтонській Єпархії. Апост. Делеґат подякувавши, уділив українському парохові, його батькам та всім його парохіянам Апостольське Благословення.

На знимці від ліва до права: о. Е. Лічнерський, парох Лювікур; Монс. Морас; Монс. А. Саншаґрен, єпископ Амосу; Г. Пікок, манаджер Сіґма Майн лтд.; Монс. Г. Форест, парох парохії Сен Совер; секретар Ап. Делеґата; М. Мічелсон, заст. манаджера; о. Лев Чайка, парох української парохії св. Покрови.

Слід згадати, що Амоська дієцезія, а радше ця частина Абітібі ввійшла в історію нашої Української Вселенської Церкви в Канаді. Тут саме за стараннями світлої пам'яті Митрополита Андрея Шептицького та під проводом високозаслуженого для нашого народу о. Йосафата Жана, засновується перший Студитський манастир та постає перша українська оселя ще в 1927 році, вивінувана всіма конечними до її існування засобами, та яка носить назву її ініціятора "Шептицькі".

З огляду на суворі кліматичні умовини та скорий розвій сумежної гірничої індустрії у Валдор, Малартік, Руан-Норанда, Кіркленд Лейк, Тиммінс українські поселенці "Шептицьких" переносяться в ці гірничі підземелля золотих, мідних, цинкових та залізних копалень, що дало почин новим українським парохіям, які існують до сьогодні.

СВ. ЙОСАФАТІВСЬКА МІСІЯ

Кентон, Огайо

Заходами ревного душпастиря о. д-ра Вол. Пелліха (колишнього посла до сойму), у днях від 12-19 листопада 1967 р. відбулася в Кентон (Огайо) ювілейна Свято-Йосафатівська місія. Місією проводив відомий у Старому Краю місіонар о. Ір. Назарко ЧСВВ — тепер у Торонті. В неділю ввечорі 12. XI. о. парох привітав о. місіонаря після молебня, а о. місіонар по короткому вступі виголосив довшу місійну науку.

Продовж тижня ранком о год. 9-ій була Служба Божа, а під час неї коротка наука, а ввечорі був молебень і довша місійна наука. Свої науки о. місіонар переплітав прикладами з життя св. Йосафата і свідченнями свідків під час його процесів. Крім цього о. місіонар виголосив окрему науку до молоді і окрему до жінок. До Св. Тайн приступило понад три четвертини всіх парохіян. Слід зазначити, що наша парохія невелика, бо не має й 50 родин. Одначе маємо свою гарну церковцю, гало й парохіяльний дім. На закінчення місії в неділю 19. XI. о. місіонар відновив нашу Марійську Дружину дівчат, перевів торжественне прийняття нових 8 членок і сказав до них відповідне слово. Після співаної Служби Божої о. місіонар виголосив останню місійну проповідь у церкві, виповненій ущерть вірними, уділив Апостольського благословення та роздав пам'яткові образці.

Після всього в церковній залі о. місіонар виголосив іще цікаву одногодинну доповідь про хід та успіхи першого Світового Конґресу Вільних Українців, у якому брав участь. Після щирого прощання о. місіонар від'їхав, залишивши нам цінні вказівки на нове життя.

Слухач

ПОХОРОН ВЛ. П. ОЛЕНИ ВАЛИК

3-го жовтня 1967 р. померла по короткій недузі на 70-му році трудящого життя Олена Валик.

Похорони повійної Олени почалися 5-го жовтня ввечорі парастасом, який відправив о. декан С Кулак у похоронному заведенні в Шовлейн. Наступного дня вечором відправлено панахиду, а заупокійну Службу Божу відправив о. парох в годині 10-ій ранку та сказав прикінці декілька слів про покійну. Правда, що вона ні разу вже не була в церкві за нього, бо він застав її вже слабою. Це її дуже боліло, вона плакала, бо дуже любила церкву і богослуження, як була ще молодою. Хоч п'ятдесятка була на порозі, а ще тоді мешкала на фармі, то її ніщо не спинило: ні мороз, ні завірюха Десь на весні 1946 року пішли ми вночі паску святити і до Божого Гробу. 12 година ночі, а ми пустилися додому, а тут почав падати дощ. Місцями, хоч дорога була вже підсохла, то було що таскати, а як болото змокріло, то вже була пристала, але не нарікала, тільки казала: — А як Христові було йти на Голготу, добре? А ми що є! Має нам бути, як самі хочемо?

Хоч у день перед похороном була немала сніговиця, то на похорон бл. п. Олени прийшли та приїхали навіть із Вінніпеґу давні сусіди на фармі. З Ґильберт Плейн вуєчний брат Михайло Геврилишин і Михайло Худоб'як односільчани з Ґредвю приїхали, але і з Реджайни приїхали сестри син з родиною С. Поникевич. Перед Службою Божою багато вірних приняли Св. Тайни Сповіді та Св. Причастя.

Бл. п. Олена Валик народилася 20-го березня 1897 р. в селі Оришківці; повіту Гусятин. Вийшла заміж за Стефана Валика 1920 року. Приїхала до Канади 1928 р. до Сенди Лейку, до чоловікового брата Івана і там узяли гомстед. Не зазнали там добра в початках, бо тоді була сильна криза. 1948 року пішли до містечка Сенди Лейк і тут уже була для неї остання станція, як також буде остання для її мужа Стефана.

Близької родини є ще брат Павло старший літ 82; було їх дев'ять, та вже тих семеро давно померли.

У великому горю та смутку залишила покійна Олена свого мужа, котрий так нею опікувався, доглядав і вчинив її волю, що померла таки у власній своїй хаті, бо не хотіла йти до шпиталю. Бог забрав її до Себе, чого так дуже прагнула, щоб якнайскорше.

Після похорону відбулася в парохіяльній залі поминальна перекуска, яку приготовили вибрані жінки.

ПОДЯКА

Муж Стефан складає щиру подяку Всч. Отцеві Кулакові за похоронні відправи, п. Іванові Сіянчукові дякую за такий гарний спів. Всім приятелям, котрі були і котрі не були, а помолилися за бл. п. Олену, най Бог надгородить, і тим, що відвідували в слабости. Дякую тим, що несли домовину і дякую тим, котрі так здалека поприїздили серед такої сніговії. Нехай всевідучий Бог Вас усіх нагородить стократно, а мою незабутню Дружину нехай Бог прийме хоч десь у куткү в небі, так як вона казала. Вічна їй пам'ять та нехай земля буде для неї легка.

Стефан Валик

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Нипавин, Саскачеван

По короткій недузі на 91 році життя впокоївся в Бозі 5-го листопада 1967 року піонер Савко Деркач. Покійний народився в Ямниці, повіту Станиславів, Галичина. До Канади приїхав 1905 року й осів ув околиці Габард, 1937 р. перенісся до Нипавин, де працював для Бога й українського народу, без ріжниці чи то було в церкві, чи в галі і т. д. Покійний Савко лишив жінку Олену, котра хвора вже довший час. Виховав гарну родину: шістнадцятеро дітей (шість померло, а десять жне), 38 унуків, 67 правнуків і 3 праправнуки.

Похоронними обрядами занялися оо. С. Юник та Р. Гоменко. В останній відправі взяло участь кількасот вірних. Підчас Служби Божої багато вірних приступило до Св. Причастя. Тіло покійного похоронено біля церкви Вознесіння. По похороні відбулася тризна в парохіяльній залі, чим занялися пані Доня Арабська й Наталка Гулка при помочі Сестрицтва обох церков, католицької і православної.

Жінка й діти Покійного дякують Всч. Отцям С. Юникові і Р. Гоменкові; дякам Антонові Смитнюкові з Айтуни і Василеві Смицюкові з Саскатун, що так гарно співали, всім, що численно зійшлися помолитися за Покійного, дякуємо за Служби Божі, за цвіти, за авта, тим що несли домовину, а спеціяльно тим, що приїхали здалека: панству Антонові Деркачеві з Дітройту, п. Миколі Бозанко з Велланд, Онт., Володимирові Гнилиці з Вінніпеґу, Ман., Іванові Задорожному з Вейбарн, Саск., Стефанові Мацюхові з сином Дмитром, Дмитрові Дета з сином Іваном, Дмитрові Гнилиці, Михайлові Юристому, Софії Бойко, Володимирові Данусевичеві і

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З Департаменту Праці

ЗБІЛЬШЕННЯ ДОПОМОГИ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ ПРАЦІ

Уряд Онтаріо рішив поширити компетенції Ради Робітничої Компензації у ділянці допомоги інвалідам праці повернутися на продуктивні роботи. На витрати у зв'язку з фаховою регабілітацією поранених робітників Раді признаено суму до висоти $1,100,000 річно, тобто підвишку на $500,000.

Причинами до підвищення витрат стало поширення фахових навчальних програм Ради, пов'язане із збільшенням числа поранених робітників, які потребують поновного навчання та нових родів робіт.

Навчання інвалідів праці спонзорує Рада Робітничої Компензації по школах чи фахових закладах під управою провінції, місцевих шкільних рад чи по приватних ремісничих школах, затверджених властями.

Основою для успішного пристосування до нового роду роботи є передумова, що робітник буде могти виконувати свої обов'язки задовільно й повністю зарбить свою плату від працедавця.

Тепер дається допомогу для робітників, які не можуть повернутися на місце своїх попередніх праць з причини малих але постійних пошкоджень, та для тих, які з причини тимчасових частинних пошкоджень не можуть знайти відповідної роботи.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

Мерії Ковальчук, усім із Айтуни г Саск., панству Миколі Магус і Данилові Магус з Ялтон Банк, а з Ґаґантуку приїхали панство Славко Деркач із синами, Андрій Задорожний, Євген Ілиш, Орест Козуб, Євген Синцюк, — усім щиро дякуємо.

На пресовий фонд "Світла" передано $9.00. На будову нової церкви зібрано $52.00, а покійний Савко лишив $900.000 на будову нової церкви. Нехай милосердний Господь прийме душу покійного Савки до Небесного Царства.

Вічна Йому Пам'ять!

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

Із поминального обіду по бл. п. Михайлині Беднарській, Вінніпеґ — $45.40.

Із похорону бл. п. Івана Майхрука — $38.00.

У 10-ті роковини смерти бл. п. о. Теодосія Добка, Вернон $10.00.

Із завіщання Василя Панчука — $10.00.

Із нагоди Заг. Зборів парохії св. о. Миколая, Вінніпеґ — $7.30.

У перші роковини смерти бл. п. о. Мих. Городиського, Торонто — $10.00.

Із похорону бл. п. Катерини Строцень — $6.00.

По $25.00: Пані Д. Нецкар, Вінніпеґ. **По $20.00:** Василь і Іванна Горбай, Едмонтон. **По $5.00:** Михайло Фісько, Вінґгемптон, Т. Фурда, Арборг. **По $5.00:** Марта Павлишин, Торонто, Е. Йомаран, Комарно, Д-р М. Струтинська, Філадельфія, П. Федорів, С. Дольницький, Торонто, А. Трус, Торонто. **По $4.00:** П. Захарків, Оак Парк, Д. Хоманъ, Вінніпеґ. Д-р А. Федина, Торонто. **По $3.00:** П. Мархонь, Норвік, Анна Скуб'як, Кентон. **По $3.45:** Інститут ім. Митроп. А. Шептицького, Саскатун. **По $3.00:** Юрій Давосир, Порт Артур. **По $2.00:** Юрій Коваль, Чікаго, Марія Волошин, Вадена, Л. Лисівська, Кіркленд, С. Кудлик, Бронкс, Ю. Шевчук, Торонто, Ольга Смородська, Пасейк, Ю. Кривар, Едмонтон, Василь Ключінин, Чікаго, Марія Лоїш, Микісо Ранс, Ольга Ліщинська, Гернімер, Катря Фейда, Мінеаполіс, Ю. Костечко, Сарнія, Н. Баяпра, Десеронто, Григор Мостовий, Торонто, С. Позинський, Віндзор, Анна Вербицька, Вінніпеґ, П. Лобай, Торонто, Михайло Стасюк, Нью Брітейн, Володимир Тесля, Гартфорд, Анна Кучарська, Ледюк. **По $1.45:** Роман Полиньборода, Монтреаль.

По $1.00: Ксеня Горбань, Люблин, Е. Піпель, Едмонтон, Юлія Кучер, Пітсбурґ, о. В. Лучків, Нілава, Олекса Дзєм'юк, Чікаго, Зиновія Чаровська, Ірвінгтон, К. Сабадаш, Монтреаль, Катря Детків, Гротон, Джан Дюк, Едмонтон, Мих. Босий, Торонто, К. Михальчишин, Портедж ля Прері, Ксеня Сиройкна, Н. Вестмінстер, М. Гадовська, Кінгстон, Мих. Лещишин, Торонто, о. Й. Скульський, Нью Гейвен, Стефа Вереха, Йонкерс, Е. Піскор, Вінніпеґ, Р. Сліпкевич, Чікаго, Стефа Паникжак, Ст. Амабль, Наталія Базарко, Бронкс, Мих. Леськів, Торонто, Марія Бойкович, Чікаго, Степан Ганушевський, Рачестер, Анна Кузьма, Гартфорд, Й. Герман, Клифтон, С. Ваврийчук, Смолі Лейк, М. Малярчик, Маляртів, П. Хлібович, Нью Брітейн, Анна Вучко, Вінніпеґ, Д. Днесь, Канора.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ЛОГОС, Богословський Квартальник, Йорктон, 1967, т. XVIII, кн. 3.

СЕРЕД БЛИСКАВОК І БУРІ, Ориса Галичанка, Бібліотека "Вигодійної Істини", ч. 1, Мюнхен-Рим, 1967, ст. 109

МАЛИЙ МОЛИТОВНИК ДЛЯ МОЛОДІ, Видання "Голосу Спасителя", Йорктон, 1967, ст. 48. В українській і англійській мовах.

ПАЦАНИ, Володимир Кулиш, Повість про безпритульних, Видавництво "Шлях перемоги", Мюнхен, 1967, ст. 320.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, 1967, ч. IX.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ, Кренфорд, Н. Дж., 1967, Книжка 4-5-6.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1967, ч. 121.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A Journal of East European and Asian Affairs, New York, 1967, Vol. XXIII, No. 2.

THE UKRAINIAN REVIEW, London, 1967, III.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Special Issue, Nationalities and Nationalism in the USSR, Washigton, 1967, Vol. XVI, No. 5.

MITTEILUNGEN, Arbeits- und Foerderungsgemeinschaft der Ukrainischen Wissenschaften e. V., Muenchen, 1967, Nr. 4.

НАРИСИ ІСТОРІЇ ЦЕРКВИ ЗАКАРПАТТЯ, Атанасій В. Пекар, ЧСВВ, т. І: Єпархічне оформлення, "Записки ЧСВВ", Рим, 1967, 241.

ІСТОРІЯ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ, свящ. д-р Юрій Федорів, Торонто, 1967, ст. 362.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ ПОЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ ЗА 1966 РІК, д-р Олександер Федишський, Український Музей-Архів у Клівленді, Клівленд, 1967, ст. 76.

ЮВІЛЕЙНЕ ВИДАННЯ ПРИСВЯЧЕНЕ ДВАДЦЯТЬЛІТТЮ ДІЯЛЬНОСТИ, УВАН, 1945-1965, Нью-Йорк, 1967, ст. 72.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК, Журнал Українського лікарського товариства Північної Америки, Нью Йорк, 1967, ч. 3 (46).

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1967, ч. X.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1967, жовтень.

ВІЛЬНА УКРАЇНА, Нью Йорк, 1967, Збірник ч. 54.

BISHOP THEODORE G. ROMZHA and SOVIET OCCUPATION (1944-1947), Alexander Punyko, New York, 1967, Basilian Fathers Publication, p. 64.

UKRAINE in Vergangenheit und Gegenwart, Muenchen 1967, Nr. 40.

ORIENTE EUROPEO, Organo des Centro de Estudios Orientales, Madrid, 1967, No. 3.

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS,

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

НОВА КНИЖКА

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ

Видання для народу з 54 ілюстраціями

Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ

Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965

Стор. 240 — Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS,

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

НОВИЙ ВИПУСК:

о. др. Степан Семчук

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ

Життя великого подвижника Української Церкви часів св. Йосафата.

Торонто Р. Б. 1967.

Ціна $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ТВОРИ СЛУГИ БОЖОГО

Митрополита Андрея Шептицького

Вже появився друком перший том цих творів п. н.

ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ

Ця велика книга має 280 сторінок пастирських листів Слуги Божого та "Введення у твори Митрополита Андрея Шептицького" (пера д-ра А. Базилевича) на 237 сторінок. Це перший цього роду огляд усієї письменської діяльности Митрополита. Книга (520 сторінок великого формату) коштує в брошурі $7.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

НАЙНОВІША КНИЖКА

М. Головінської

ОСІННЄ ЛИСТЯ

оповідання й нариси

Стор. 392. Ціна $4.50

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Нове видання

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ НА НЕДІЛІ І СВЯТА

В-ва ОО. Василіян у Бразилії (Духовна Бібліотека) містить Євангелії й Апостоли на всі неділі і свята, як теж загальні і страсні. Всі з поданими наголосами. Друковане на дуже доброму папері, десяткою і півтовстим друком. Ціна: оправлене 4.80

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ НА РІЗДВО є книжки:

С. Лягерлеф: **РІЗДВЯНА НІЧ** — леґенди про Христа — стор. 148. — Ціна **$1.00.**

КОЛЯДИ з нотами — передрук жовківського видання — 80 коляд — стор. 144. — Ціна **$1.50.**

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

СВІДОЦТВО ЗРІЛОСТИ

Головною релігійною подією нашого століття являється

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ
(1962 — 1965)

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ

Повний Український Переклад Ватиканського Собору
в П'ЯТЬОХ підручних ТОМАХ

том I: ДІЯННЯ ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ (історія), Рим 1966
том II: СВЯТА ЛІТУРГІЯ — ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЕННЯ, Рим 1965
том III: ЦЕРКВА — СХІДНІ ЦЕРКВИ — ЕКУМЕНІЗМ, Рим 1965
том IV: БОЖЕ ОБ'ЯВЛЕННЯ, ДУХОВЕНСТВО І МИРЯНИ, ВИХОВАННЯ, Рим 1966
том V: ЦЕРКВА В СВІТІ — СВОБОДА І МІСІЇ — НЕХРИСТИЯНИ, Рим 1966

Разом 1880 сторін друку. — Гарний папір, оформлення, прозорість тексту

В зручній тривкій брошурі ціна $14.50.

ПІЗНАННЯ СОБОРУ — СВІДОЦТВО ЗРІЛОСТИ

Ватиканський Собор говорив до всіх людей

ПРИСТУПНО ЗРОЗУМІЛО АКТУАЛЬНО

В українському перекладі знайдете такі документи:

Всі тексти Соборових конституцій, декретів, декларацій, коротку історію постановання всіх Соборових постанов, обширну історію підготови, діянь, закінчення Собору, 16 великих фотознімок з Собору

ТА

ІСТОРІЮ УЧАСТИ УКРАЇНЦІВ У СОБОРІ

Сучасне Соборові видання текстів Собору українським перекладом буде цінним історичним набутком української сім'ї. Знаком контакту з життям — батьків. Цінністю — для нащадків.

ДІЯННЯ СОБОРУ — ЦІННИЙ, АКТУАЛЬНИЙ ДАРУНОК

Соборовим п'ятикнижжям збагатите своє цьогорічне Різдво.

Замовлення, за пересланням готівки

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario

MRS. KSENIA WARAWA OCT. 9875
MUNDARE, ALTA.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXI ЛЮТЕНЬ — 1968 — FEBRUARY Ч. 2 (542)

Ставайте Канадськими Громадянами

Канадське громадянство може допомогти Вам осягнути успіху у Вашому житті.

В багатьох випадках канадські громадяни мають першенство в отриманні праці. В деяких випадках вимагається мати канадське громадянство, щоб взагалі отримати працю.

Отримати канадське громадянство легко тим, хто відповідає вимогам. Суди Громадянства завжди готові Вам помогти. Вони знаходяться в: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, Kitchener, St. Catharines, London, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton і Vancouver. — Зверніться до найближчого Суду негайно!

Якщо бажаєте, можете писати прямо до:

THE REGISTRAR OF CANADIAN CITIZENSHIP, OTTAWA.

Judy LaMarsh

ДЖУДІ ЛаМАРШ
Міністер внутрішніх справ Канади

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien I, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Як воно з поїздкою Папи до Москви?
Церква — народ Божий — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 42
Екуменічне посланництво Йосафата Кунцевича — *о. Т. Олійник, ЧСВВ* 44
Віра й патріотизм — *о. А. Т. Великий, ЧСВВ* 45
"Подув свіжого вітру" — чи "нова схизма"? — *о. Вас. Мельник* 47
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів" — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 49
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 51
Признати, шанувати, боронити основні права людини — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 52
Наміреня Апост. Молитви на лютень 1968
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 53
"Клюб" масонів — "Боже, не розуміє по-українськи"
"Український Рафаель" — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 55
Може фігове дерево родити оливки? — *о. С. Шевчук, ЧСВВ* 59
Атомова бомба язика
Академія в честь св. Йосафата в Римі — *Р. Кравець* 61
Резолюції Конґресу Мирян у Римі — *В. Денека* 63
"Народження Єви" — *Кл. Казолі* 64
Святий Микола з Флюе — *омм* 65
Історія, що читається як цікава повість — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 67
(о. А. В. Пекар, ЧСВВ: "Нариси історії Церкви Закарпаття")
Лист Українки з Індії 69
Мене поважають за працю мою — *Романа Хабурська* 70
НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ 71
Сім золотих чаш — повість — *Б. Полянич* 72
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 75
Дописи 76
ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ (Пресовий фонд) 80

ОБКЛАДИНКА: Катедра Св. Софії в Києві. Вона збудована за панування великого князя Ярослава Мудрого в 1037 р.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ. о. Іріней Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

ЯК ВОНО З ПОЇЗДКОЮ ПАПИ ДО МОСКВИ?

Перша відповідь, що її можемо дати на повище питання, виглядає так: тоді, коли пишемо ці рядки, ми нічого позитивно про це не знаємо, а те, що знаємо, знають теж усі! Іншими словами можна б сказати так: властиво ніхто нічого не знає!

Останніми часами доволі часто на сторінках преси появлялися й появляються — тут і там — непрямі натяки чи такі прямі вістки, що Папа Павло вибирається з візитою до Москви. Безпосередньою ціллю візити мала би бути, очевидно, якщо до такої поїздки дійде, особиста зустріч Папи з московським Патріярхом Олексієм, подібна до тієї зустрічі, що відбулася з Патріярхом Атенагором. Посередньою ціллю візити було б витворення т. зв. "екуменічної атмосфери" між Католицькою та Московською Церквами. Такі могли би бути наміри Ватикану чи самого Папи... До речі, інші навіть не можуть бути, крім того, що підчас такої "екуменічної атмосфери" могло би прийти до створення евентуальної можливости для існування та діяння Католицької Церкви в СССР. Чи буде воно теж "евентуальним" і для нашої Церкви?

Яка причина тих вісток?

Останньою й безпосередньою причиною тих вісток була поїздка Ватиканської делегації до СССР у половині грудня 1967 року. Делегація складалася з 5 осіб і була очолена секретарем Ватиканського Секретаріяту З'єднання Християн — еп. Я. Вілленбрандсом, який супроводив у 1963 р. нашого Верховного Архиєпископа в дорозі з Москви до Риму.

В самій поїздці не було б нічого особливого, коли б не те, що про виїзд цієї делегації Ватикан мовчав до того часу, доки не повідомила про те совєтська пресова агенція. Щойно після совєтського звідомлення, що в Москві є така делегація з Ватикану, Ватикан потвердив правдивість совєтської вістки. Секретаріят З'єднання Християн у своєму комунікаті подав, що ціллю поїздки була: "виміна поглядів з богословами й професорами богословського факультету в Ленінграді щодо соціяльного навчання Католицької Церкви".

Що робила делегація?

Ватиканська делегація побувала в Москві, Загорську та Ленінграді, а частина делегації теж і в інших місцевостях, щоб — як подають звідомлення — "краще пізнати життя тамошньої Церкви", як теж "щоб поглибити контакти на культурній площині".

Як уже було сказано, основним завданням делегації була виміна поглядів щодо соціяльного навчання та практики Католицької Церкви за час останнього сторіччя. Однак діяльність Ватиканської делегації не обмежилася до самих тільки "соціологічних говорень", але була значно ширша, що читаємо у звідомленнях. Делегація брала активну участь у різних церковних православних богослуженнях і відбувала спільні католицько-православні моління, а голова делегації — еп. Вілленбрандс навіть виголосив у катедрі Ленінграду проповідь на висвяті російсько-православного єпископа. На честь делегації влаштовувано різні прийоми. Делегація була теж на авдієнції в Патріярха Олексія, якому передала окреме послання від Папи Павла.

Який вислід поїздки?

Щоб не говорити багато, можна сказати, що практично, а бодай покищо й назверх, ніякий, хоч однозвучно й одночасно опублікований комунікат у Москві й Римі "дуже потішаючий", бо в ньому кажеться, що така "братня й свобідна" виміна думок, і то в "атмосфері найбільшої сердечности", є корисна та причиниться багато до "нових можливостей співпраці між християнами в службі сьогоднішньому світові".

"Всі учасники" — як дослівно сказано, — "відчували тісну духову зв'язь, яка між ними заіснувала й поглибилася через щоденні спільні молитви, через участь у різних літургійних служеннях і через якнайбільш можливо ясне зрозуміння взаємних релігійних традицій".

Воно навіть гарно звучить для того, хто не хоче бачити інших речей, які йому незручні в даний момент...

Отже Папа їде чи ні?

Кажуть, що таки не їде!

Коли в різних пресових органах західнього світу почали висловлювати припущення, а навіть твердження, що властивою ціллю поїздки Ватиканської делегації є неформальне підготовлення грунту для візити Папи Павла в СССР, одне джерело, близьке до згаданої Ватиканської делегації, подало, що це є "чиста видумка". Воно теж твердило, що завданням делегації було "у рамцях звичайних контактних розмов поміж римською та поодинокими автокефальними православними Церквами" нав'язати теж зв'язки з Російською Церквою.

Однак цікаве одне, а саме, що дане джерело, наголошуючи те, що Ватиканська делегація не мала зустрічей із представниками совєтського уряду, сказало, що евентуальне запрошення Папи до СССР — як "чужинецького голову держави" — мусить вийти від совєтського уряду. Хоч не сказано нічого, але водночас дуже багато!

Чи вийде таке запрошення від совєтського уряду? Чекає на нього Папа? Прийме він його й поїде? Сам час покаже й обставини відповідять!

Деяке притемнення "екуменічної радости"

Як кожна справа, так і ця, має дві свої сторінки. З одної сторони певним є факт, що, виходячи зо загально-християнського чи навіть загально-людського становища, ми повинні направду вельми радіти тим, що дві досі взаємно ворожі Церкви ставлять перші кроки в напрямі якогось наближення та порозуміння, бо ж це безконечні мільйони людей можуть повернутися знову на дорогу єдности й любови, що її навчив нас сам Христос. Однак із другої сторони ця наша "екуменічна радість" уже силою самого факту якось перемінюється в дошкульний біль і гірке розчарування.

Хоч би як спокійно й по-християнському підходити до питання евентуальної поїздки Папи до Москви, якщо така взагалі й будьколи буде, то мимоволі приходить, хоч і осоружна й небажана, думка: чи ж би всі ті "братні й мирні" в християнському дусі "екуменічні поцілунки" Римського та Московського Патріярха або їх представників — це тільки й наче "послідне цілування" над нашою Українською Церквою та наруга над нашим народом.

Чому аж так трагічно підходити до справи?

До тієї справи ми підходимо зовсім не трагічно, тільки реально, зокрема ж, коли ми виходимо з нашого церковного та національного становища, з якого теж і треба нам виходити. Що більше: ми стараємося переставитися на спосіб думання й відчування віруючих людей у підсовєтській дійсності.

Для віруючих християн у СССР, байдуже чи вони католики чи ні, Папа й Ватикан — це своєрідні символи оборони християнства та боротьби з безбожництвом, яке переслідує й винищує християнство. Хтось скаже: та ж Папа не їде до большевиків, щоб із ними "брататися", але до голови однієї з Православних Церков! Так, це є "формальна" правда, але водночас і не дійсна, а бодай "неповна" правда, бо ввесь світ аж надто добре знає, що отой "голова" отієї русскої "Церкви" — це фактично ніщо інше як сліпе й безсиле знаряддя в руках усесильного безбожницького державно-партійного комуністичного апарату. Звідси ми зовсім не здивувалися б і не були б заскочені тим, якщо б наші вірні в Україні поставили такі питання:

за що чи пощо пролилося стільки нашої крови і так багато нашого народу каралося по жорстоких і смертоносних таборах мук у далекому Сибірі?

чи всі ті наші жертви й страждання були даремні й сьогодні вони начеб "офіційно", потоптані?

чи наші релігійні ідеали вже не мають ніякої вартости, хоч ми вими досі жили і їх власним життям захищали, щоб їх далі берегти чи передати у спадщині прийдешнім поколінням?

чого нам далі боротися за наші дотеперішні релігійні погляди, коли той, якому ми зберігали вірність і якого ми вважали одиноким нашим оборонцем, поминувши й зігнорувавши нас, сьогодні обмінюється "братнім" поцілунком із нашим кривазним переслідувачем?

Такі чи може їм подібні питання, вважаємо, були б уповні оправдані, якщо ми виходимо зо становища підсовєтської української людини, яка в поїздці Папи до Москви напевно добачить потоптання своїх почувань і наставлень супроти Католицької Церкви.

Як зареагують на поїздку Папи Українці в західньому світі?

Наперед нароблять багато різноголосого й часто безглуздого крику, а при тому кожний на свій лад, замість того, щоб зайняти до такої справи *однодушне становище, яке — з природи речі — повинна зайняти наша Преосвящення Єрархія і подати відповідний тон.*

З одного боку для нікого не є ніякою тайною, що і совєтський уряд і совєтська Церква, хоч би

СВІТЛО THE LIGHT

Український Католицький МІСЯЧНИК

СВІТЛО, ЛЮТЕНЬ, 1968

РІК XXXI, ч. 2 (548)

вона й православною звалася, але московська, напевно ніяк не схоче допустити до існування нашої Церкви, бо дозволити їй існувати — це означає дозволити існувати й діяти своєму завзятому ворогові в своїй власній хаті, а на таке московські чинники ніяк не погодяться.

З другого боку однак може бути для нас тайною і то великою, що Папа чи Ватиканські чинники наперед переговорювали чи будуть переговорювати теж і з нашою Єрархією в справі нашої Церкви, до чого наша Єрархія — як покликана до того — напевно зайняла чи займе якесь становище, про що ми не знаємо. При тому мусимо знати, що Ватикан тільки з однодушним і збірним становищем буде рахуватися, а не з розділеними та поосібними, бо де нема згоди, там нема й сили, а з безсилим ніхто не рахується!

Ми свято переконані в тому, що Боже Провидіння сильніще за всякі людські пляни, хоч би вони були навіть і з церковного боку. Тому не тільки вірмо в Боже Провидіння, але одночасно об'єднаним духом молімся, щоб праця над нашим внутрішнім об'єднанням принесла нам силу, з якою буде рахуватися і церковний і політичний світ!

о. О. Купранець, ЧСВВ

о. Тарас Олійник, ЧСВВ

ЦЕРКВА – НАРОД БОЖИЙ

Змисл віри

Божий народ не тільки має свою частку у вічному Христовому священстві, а й також у *пророчім служінню* Христовім.

Христові дана всяка влада на небі й на землі: Христос цар, священик і пророк. Християнин стається учасником царської, священичої і пророчої влади Христа.

Бути Христовим пророком означає: життям віри і любови свідчити про Христа, тобто, об'являти Христа своїм життям.

Старозавітні пророки були сторожами віри й добрих звичаїв вибраного народу. Вони переповідали людям усе те, що їм Бог говорив. Бог колись навчав правд віри через вибраних мужів — пророків. Пророки об'являли людям Бога.

Так само Новозавітній Народ Божий не може помилитися в своїй вірі. Коли цілий народ "від єпископів аж до останніх мирян", вірить і визнає якусь правду віри, то він не може помилитися. Бо цей змисл віри в людях збудує і піддержує Св. Дух. А Він Дух істини. А Нарід же, слухавши своїх духовних учителів, уже приймає він не слово людське, але справжнє слово Боже.

Як колись Бог говорив через пророків, так нині говорить через священний учительський уряд, як було запевнив сам Христос: "Хто вас слухає, мене слухає".

Дари Святого Духа

Святий Дух не тільки Св. Тайнами та служіннями освячує й веде Божий Народ та прикрашує його чеснотами, але і свої *дари*, що їх "розділяє кожному, як хоче", розподіляє між усякого роду вірних. Свої дарування дає вірним і робить ними людей спосібними виконувати різні праці й обов'язки, якими то оновлюється і розбудовується Церква, як про це навчає апостол Павло: "Кожному дається виявлення Духа на спільну користь".

Такі дари Св. Духа називають харизмами. Вони бувають різні: "Одному дається слово мудрости, іншому знання, іншому віра, іншому дар зцілення, іншому сила творити чуда, іншому дар мов, тощо. І так вірні дістають різні дари, щоб себе взаємно спомагали: Хтось має дар навчати — той нехай навчає; хтось головувати, той нехай головує дбайливо. Є і такі, які мають дар служіння. Так то всюди у громадах є різні люди... Одні дуже надаються розказувати, напоумляти, інші мають якийсь хист, щоб усе другому послужити. І такі люди дуже потрібні в громадах. Тому слід кожного шанувати, і тих, що головують, і тих, що навчають, і тих, що обслуговують у різних потребах.

Ці дари Св. Духа дістає кожний, не для своєї власної користи, але на спільну користь Церкви. Усякі дарування дуже потрібні і пригожі для оновлення й розбудови Церкви. Їх треба приймати радо і з вдячністю, і як хто обдарований, служити ними Церкві.

Проте, якихось надзвичайних дарів не годиться легкодушно просити, ані від них бундючно не ждати апостольських плодів. Успіхи не все бувають в апостольських трудах. Зріст і плоди дає Бог.

д-р А. Г. Великий, ЧСВВ

ЕКУМЕНІЧНЕ ПІСЛАННИЦТВО ЙОСАФАТА КУНЦЕВИЧА

Дня 25 листопада 1963 р., під час другої сесії Екуменічного Собору Ватиканського Другого, з єпископською мітрою на голові і жезлом у руці ввійшов у соборову авлю святий єпископ. Його привітав голова Собору, Папа Павло VI, разом із вибраним числом соборових Отців.

Боже Провидіння покликало його на Собор ще в році ласки 1623-ому. Після довгої виснажливої і непевної 340-літньої подорожі, відбутої завжди рисковними засобами (човнами, парадними, а то і простими возами, потягами й літаками). Святий, — раз одітий у золоті, шовкові одяги, іншим разом прикритий барабольчими мішками, соломою, дровами а то й вугіллям, — вкінці таки прибув учас на Собор нашого сторіччя. Їдучи, задержувався довшими часами по катедрах, хатах, таборових шатрах, захристіях або по приватних каплицях; виставлений для прилюдного масового почитання, або схований та замурований у схованках та підвалах. Останню частину своєї подорожі в 1949 році, відбув літаком командира американських військ, які в тому часі окупували Австрію, щоб, укінці, замкнутися в Ватикані та в тихій роздумі очікувати Собору.

— — — — —

Всесв. о. д-р Атанасій Великий — Протоархимандрит ЧСВВ — промовляє на академії в честь св. Йосафата в Римі.

Той святий — це Йосафат Кунцевич, Василіянський Виленський Архимандрит, Полоцький Архиєпископ на Білорусі, найдальше положеній католицькій Архиєпархії Сходу Европи. Проголошений у 1643 році Папою Урбаном VIII Блаженним, був визнаний Святим Вселенської Церкви Папою Пієм IX, 29 червня 1867, разом з іншими двадцятьма Мучениками і чотирьома Ісповідниками, щоб відзначити торжественно 1800-ліття мучеництва святих Апостолів Петра і Павла, та щоб підкреслити примат св. Петра в навечір'я Ватиканського Собору.

Після такої довгої подорожі, прибувши до Петрової скали, Його тіло спочило в храмі Князя Апостолів, під престолом спертим на той самий величезний пілястр, до якого з другого боку прилягає славна бронзова статуя Рибалки з Галилеї (під престолом св. Василія Великого, свого Патріярха і Отця по закону), понад двадцять метрів від гробу св. Петра. З цього місця Він глядів на розгортання праць Другого Ватиканського Собору.

В тому часі, дня 25 листопада 1964 р., йшла дискусія над першим і другим розділами майбутнього декрету про Екуменізм. І певно, що св. Йосафат молився за найкращий успіх дискусій. Він певно теж мусів додавати відваги соборовим Отцям, які приходили на молитву до його нового гробу, в тім часі, коли недалеко механографічні прилади рахували швидко карточки голосувань. Можна собі уявити, яка була його радість, коли

побачив успіх кінцевого голосування, яке одобрило цю "Велику Хартію" католицького екуменізму, що — між іншим — щераз потвердила його найвищу жертву і свідчення, яке він дав для тієї ж самої справи у притворі Витебської катедри, в тому далекому дні 12 листопада 1623 року. В незабутній ранок 21 листопада 1964 р. його кості певно затремтіли з радості, разом із мощами Томи Бекета, Івана Фішера, Томи Моруса, Фіделіса з Сігмарінген, Горкунських мучеників і тисячів християн, що своєю кров'ю засвідчили одність святої Божої Церкви. Його соборове післанництво завершилося. Було воно, з черги, його четвертим і останнім *післанництвом — екуменічним.*

— — — — —

Перше післанництво Святий сповнив ще в часі свого туземного життя, у 1617 році, на першій Генеральній Капітулі Чину ОО. Василіян, який носить його ім'я. Він, своїм прикладом, своїм словом, своєю працею дав вирішний вклад в оновлення чернечого життя у великій Київській Митрополії, яка в тім часі обнимала широкі простори від Чорного Моря аж до Балтійського, від Вісли до Дніпра. Від того то часу Чин св. Василія Великого, оновлений Йосафатом Кунцевичем, становить одну з сильних підпор східнього католицтва на Сході Европи. Тільки одне сторіччя по цій реформі цей Чин начисляв уже 150 манастирів, із двома, тисячами монахів, відданих душпастирській, виховній, культурній і апостольській праці, та безнастанно, аж до наших днів ділить долю й недолю східнього католицтва на тих землях.

— — — — —

Друге післанництво Йосафата було ще ширше: воно стосувалось Київської Католицької Митрополії, яка постала в тому часі з поєднання з Римським Престолом, за Папи Климента VIII (1595-96), потвердженого в Берестю-Литовськім, що триває по-сьогодні, становлячи більшу частину сьогоднішнього східнього католицтва. Для тієї Церкви, яка тоді переживала тяжкі хвилини свого народження і першого зросту, св. Йосафат жертвує свою тиху манастирську молитву, праведність свого прилюдного апостольського життя, своє священиче проповідування, шість років свого єпископського душпастирства і, на кінець, свідоцтво своєї крови, падаючи жертвою непорозуміння, підсиленого упередженням і скріпленого хитрою пропагандою. Як звичайно діється в св. Церкві, зродженій із крови свого божественного Основника, також і кров св. Йосафата заплідинила родючу ниву. День 12 листопада 1623 р., був хресним днем не тільки для Полоцької Архиєпархії, але і для всієї Східньої Церкви в Україні й Білорусі. Було це неначе зірваний греблі, що заповідало близький залив. Претендент на архиєпископський престіл Полоцька, Мелетій Смотрицький, чотири роки опісля прийняв єднання з Апостольським Престолом, ставши ревним оборонцем католицької правди. У наступному столітті Йосафатова кров зродила для католицької правди десять мільйонів душ; значне число, коли взяти до уваги цілість українського населення тих часів. Ім'я св. Йосафата маяло мов прапор в успіхах і в часах буревію.

— — — — —

Своє третє післанництво св. Йосафат застеріг для минулого століття, коли то хвилі палких пристрастей загрозливо били в Петрову скелю. Напередодні канонізації св. Йосафата, на одному з консисторів майже 250 зібраних в Римі єпископів дало свою радісну згоду на проголошення Йосафата святим Вселенської Церкви, першим із-поміж двадцяти чотирьох Мучеників і Ісповідників. Бо вважали його предтечею нового часу в навечір'я Першого Ватиканського Собору. Дня 29 червня 1867 р., майже 500 єпископів узяли участь у вселенській прославі свого співбрата в апостольському служінню. Були це ті самі Пастирі Вселенської Церкви, що три роки згодом схвалили першу соборову Конституцію про Церкву, яка визначала першенство Петрових Наслідників.

Прославлення св. Йосафата було ближчим приготуванням цього торжественного католицького акту. Новий Святий був іще тоді ген далеко від Риму: спочивав на престолі маленької василіянської манастирської церкви в Білій на Підляшші, на кордоні Польщі, Білоруси й України. Та вже кілька років опісля, року 1873, у протидії до одного і другого акту католицтва, зняли його з престолу та замурували в стінах церковного підвалу. Для св. Йосафата почалися довголітні часи укриття, немов приготування його переїзду до Риму, для виконання четвертого і останнього післанництва.

І ось у половині останніх сто літ, 1916 р., св. Йосафат появляється у Відні, де його святкували й прославляли між двома світовими війнами. На початках холодної війни між Сходом і Заходом, у 1949 р., військовим літаком дістаються його мощі до Ватикану. Тут їх прийняв Монс. Іван Хреститель Монтіні, який чотирнадцять років опісля, як Папа Павло VI, у часі Вселенського Собору впровадив його до храму св. Петра, саме в часі торжественних рішень про Екуменізм, тобто одність між усіми віруючими у Христа, для якої, можна сказати, св. Йосафат жив, працював, терпів і віддав своє життя. Це його *четверте післанництво,* у знаних нам часах, бо це наші часи — часи повні змагань і надій.

У приявності цього Святого, Єпископа й Апостола, екуменічні питання були предложені, передискутовані і схвалені на Соборі. А в дусі тих постанов Папа Павло VI відбув подорож до Єрусалиму й Константинополя, як "екуменічний паломник". Вселенськими кроками поступає сьогодні нова доба християнства — доба екуменічна. І проминуло тільки кілька місяців від зустрічі над берегами Босфору, а вже Патріярх Атенагор разом із Павлом VI клякнули спільно перед гробом св. Петра. А лише кілька кроків від них, святий мученик одности й екуменізму, слушно міг тоді повторити слова праведного Свмеона: "Нині відпускаєш слугу твого, Владико, в мирі, бо очі мої побачили спасіння твоє." Це — вершок святої місії Йосафата.

Однак ще залишається йому відбути другу частину подорожі — цей раз уже поворотом до своєї батьківщини, по заслужений мир для його мученицьких кісток, для повної і всеціло регабілітації його імени, приниженого і потоптаного в часах ворогування між християнами. Це — надія і переконання всіх, особливо ж Східньої Церкви. Привернена одність між християнами дасть мир цьому святому "паломникові", розв'яже пекуче питання цього "невигідного" Святого, який з одного боку носить знам'я єдности з найвищим Апостольським Престолом, а з другого має ще на собі пляму очорнень або незрозуміння. Його справа це одна із трудних проблем, із якою екуменічна щирість мусить стрінутися і її розв'язати. Це пробний камінь правдивости екуменізму наших екуменічних часів.

"Оссерваторе Романо", ч. 272, 24. XI. 1967.
(З італійського переклав В. Цимбалістий)

о. Василь Мельник

ВІРА Й ПАТРІОТИЗМ

Дзвінниця й частина бань собору Св. Софії в Києві. Напереді пам'ятник гетьмана Богдана Хмельницького.

З цим числом починаємо друкувати цінну розвідку бл. п. о. Василя Мельника, відомого українського письменника й патріота. Розвідка була видана у Видавництві оо. Василіян у Жовкві (Василь Лімниченко, Віра й патріотизм, Жовква, 1938, Бібліотека Релігійної Освіти, ч. 23). Хоч написана перед 30-ма роками, вона в нічому не стратила своєї вартости й сьогодні, бо і сьогодні так само існують ті самі проблеми.

Редакція

В останніх часах часто оббиваються об наші вуха два гасла, два кличі:

Бог і Україна!

Ці гасла накликують нас до праці, до чинів для справи Бога і для справи нашої батьківщини на цій землі. Ці кличі зовуть нас до невсипучих заходів привернути Божі права в усіх царинах нашого життя та добути повні національні права українському народові.

Вслід за цими кличами найвищою метою нашого життя й найбільшим його ідеалом це — Бог. А зараз же по Бозі, другим із черги найвищим ідеалом, це — добро нашої батьківщини, України. Тимто Бог і Україна це два найвищі ідеали нашого життя, до яких маємо змагати, які маємо добувати та за які, якщо зайде потреба, маємо радо віддати навіть життя й піти на смерть.

Але ж бо треба тямити, що самі кличі й самі зови та зазиви можуть бути і нерідко бувають

[illegible]

Віра

[illegible]

МОНАХИНІ ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШЕ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ

[illegible]

ЧИСЛО КАТОЛИКІВ У ЯПОНІЇ

[illegible]

о. О. Купранець, ЧСВВ

"ПОДУВ СВІЖОГО ВІТРУ" – ЧИ "НОВА СХИЗМА"?

У повищому наголовку висловлені два підходи й наставлення до голяндського католицизму, який із типово консервативного перетворюється в найбільш поступову й пробоєву вітку Католицької Церкви взагалі. Цей своєрідний феномен притягнув на себе увагу всього християнського світу, який вичікує "кінцевого ефекту", тобто чи Голяндці у своїх просто революційних діях і поглядах будуть для всієї Церкви здоровим "подувом свіжого вітру", чи може створять підложжя під "нову схизму".

Коли прийшов переворот у голяндському думанні?

Звідки взялося те, що Голяндці сьогодні ставлять під знак запиту багато з того, у що вони ще вчора непохитно — як у незмінні правди — вірили? Звідки прийшла сьогодні відвага ставити під дискусію те, що вони вчора з повною рішучістю та хвалигідною мужністю боронили перед протестантами й невірцями? Чи це тільки ефект Собору, чи може воно почалося вже раніше? Це цікаве явище поглядового перевороту в церковно-релігійних спразах завважується посеред Голяндців уже під час другої світової війни.

Від часу відновлення католицької єрархії в Голяндії 1853 р., тобто урядового дозволу формально існувати Католицькій Церкві, аж по 1940 рік голяндський католицизм ціхує завзяте зусилля скріпити себе не тільки внутрі, але теж зайняти й посилити свою позицію в голяндському суспільстві взагалі. Католики, як меншість голяндського населення, старалися ввійти в громадянське життя Голяндії, у якій верховодили та накидали свою волю протестанти й ліберали. Довгий час у Голяндії бути католиком уважалося чимось меншевартним і неосвіченим. Такий підхід заставив католиків ще сильніше й скоріше об'єднати свої сили та розбудовувати свої власні політичні, виховні, соціяльні й інші організації, через які вони "вдиралися" в загальне життя свого народу. Це був період боротьби за "еманципацію"-рівноправність.

Однак по останній війні положення доволі основно міняється, бо голяндські католики, — замість далі вести боротьбу з протестантсько-ліберальним пануванням за еманципацію, — входять у цілість життя голяндського народу. Голяндські католики починають валити мури свого "католицького ґетта" та шукати спільних доріг з іншими співгромадянами, що стало протиставленням дотеперішнього, бо голяндський католик почувався тісно зв'язаний з усесвітнім католицизмом, зокрема ж із Римом, через що теж некатолицькі Голяндці називали їх з деякою закраскою погорди "римські".

Зустріч і розмова з інакше думаючими — вимога дня!

Така зміна в думанні й таке переформлення голяндського католицизму заставило знову голяндських католиків до самокритики та розмови з другими. Починається своєрідна "ревізія" їх дотеперішнього католицького думання, яка обхоплює не тільки верхівку чи якусь групу, скажім невдоволених, але ввесь народ; звідки й пішла фраза, що "Голяндці — це народ богословів". Дискусія над суттю християнства перестала бути вже академічним питанням, бо про це

Московський Патріярх Олексій, під якого "екуменічним духом" і проводом проводилася безпощадна ліквідація нашої Української Католицької Церкви.

дискутує вже не тільки богослов чи філософ, але звичайний робітник чи селянин, якому єпархія дає вільний голос, щоб він висловився. У дискусії не йдеться тепер уже про практичні питання життя християнина, як напр. контроля народин, целібат духовенства, мішані подружжя або піст, але про суто богословські.

До чого вони змагають?

Щоб широко не розводитися над відповіддю, можна б сказати таке:

В основі йдеться їм про людину, про її співвідношення до другої людини, яка є такою самою, хоч може інакше думає, та про щастя людини. Іншими словами: йдеться про "самоздійснення" чи "самосповнення" людини в цьому світі, в якім їй доводиться жити. Людина, заки перейде в "потойбічний" світ, тобто заки перейде до вічности, живе в "цьогобічному" світі. Голяндський католик, який теж почувається як кожна інша "цьогобічна" людина, старається тепер приноровити віру й католицьке навчання до "цьогобічности" життя та створити з ним своєрідну однозвучність. Це якраз той новий оптимістичний погляд і підхід, у яких осередне місце займає людина — ця людина, яка є спосібна з "цьогобічности", тобто з цього нашого світу, в якому живемо, зробити або "долину сліз" або "рай".

Замість вільної
прийшла зорганізована дискусія

Голяндський єпископат у співпраці з усім духовенством і всіми мирянами, через два роки підготовляв Національний Голяндський Собор, який офіційно розпочав свої праці в перших днях січня. Цей Собор має бути завершенням всенародного дискутування поміж ок. 5 мільйонами голяндських католиків і сформулюванням християнських правд у тому виді, що його подає Ватиканський Собор, але підхожому до голяндської ментальности та голяндських обставин життя.

У склад Голяндського Собору, крім 9 єпископів, входить 95 вибраних і 15 іменованих єпископатом делегатів, із чого майже половина мирян. Преса всього світу має вільний вступ. У нарадах Собору приймають теж участь протестанти, православні й гуманісти.

Голяндський архиєпископ-примас Кардинал Альфрінк у своїй промові на відкриття Собору між іншим сказав: "Ми рискуємо, хоч і свідомі ми того, що будуть блуди, як теж зробимо помилки". Цей Собор — це експеримент, якого вислід сьогодні годі передбачити. Однак те, що вже сьогодні можна сказати: цей Собор — це кінець "ери абсолютної єпископської сили" в Голяндії, бо на її місце прийде "новий спосіб відповідальности в Церкві, зроджений із діялогу між єпископатом і вірними".

Мабуть ніяка інша подія в житті Католицької Церкви за останні роки, крім Ватиканського Собору, не викликала стільки зацікавлення, що саме Голяндський Національний Собор. І католицькі й некатолицькі круги вичікують висліду Собору, бо цей Собор стане або правильним зразком як поступати для інших країн, або прикладом того, як не мається поступати, бо сказав Кардинал Альфрінк: "Ми беремо на себе риск!"

Чи і наша Церква спосібна взяти на себе якийсь риск, щоб уздоровити себе й пристосуватися до нових вимог життя?

РЕФОРМА ВАТИКАНСЬКОЇ КУРІЇ

Як уже було минулого року проголошено окремим папським декретом, реформа Ватиканської Курії й Папського двора мала розпочатися з днем 1-го січня ц. р. З різних причин, особливо ж через недугу Папи, реалізацію реформи пересунено на день 1-го березня. Це подав до відома Ватиканський Державний Секретар — Кардинал Чіконьяні.

ЧИ СЕРЦЕ Є ДУШЕЮ?

У зв'язку з двома недавно зробленими операціями перещеплення людського серця з одної до другої особи дехто поставив питання: чи разом із серцем перенесено теж і душу людини? На це відповідає широко у двох статтях ватиканський офіціоз "Ль'Оссерваторе Романо". Кажеться там, що: серце є фізіолотічним органом, його функція є чисто механічна, якщо навіть є вона передумовою фізичного існування. Серце — як фізичний орган — не є отже душею людини, бо душа — це духова й невидна сила.

НАЙБІЛЬШИЙ СВЯЩЕНИЧИЙ ЦВИНТАР У СВІТІ

За даними, що їх подає "Авгсбургер Кірхенблят", у концентраційному лагері в Дахав за часів Гітлера було ув'язнених 2.812 священиків різних національностей і різних віровизнань. За віровизнаневою приналежністю було відсотків: 95,4 — католицьких священиків, 3,4 — протестантських пасторів, решта — інші віровизнання. За національною приналежністю з тих 2.812 ув'язнених священиків було: Поляків — 1.856, Німців — 358, Французів — 155, Чехів — 127, Австрійців — 100. Із того числа згинуло в концентраційному лагері в Дахав 1.106 священиків.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(професійні спілки)

38. У справі поступу часто професійні спілки спомагають людину, яка в своїй родині знаходить найперше довкілля свого життя. А ті спілки засновано на те, щоб вони служили інтересам членів, то й велике їхнє завдання та відповідальність щодо обов'язку виховання, яке вони можуть і повинні здійснити. Бо цього роду організації, навчаючи й вишколюючи людей, мають велику спроможність влити в них почуття спільного блага, а й тих зобов'язань, якими те благо тісно з усіма пов'язується.

(законний плюралізм)

39. Кожна суспільна діяльність включає в собі якусь доктрину. Однак християни відкидають ту, яка спирається на *матеріялізм* і *атеїзм*, тобто на таку доктрину, яка не бере до уваги ані християнського світогляду, що спрямовує життя до найвищої вічної мети, ані свободи, ані людської гідности. Якже ж оті вартості в суцільному зберігати, тоді допускається плюралізм професійних спілок і синдикатів, який є корисний під деяким оглядом, а саме: якщо захищає свободу й побуджує до конкуренції. Нам, власне, дуже мило скласти признання всім тим, що в тих організаціях діяльно служать братам, забуваючи про особисту догоду.

(культура й душа)

40. Крім цих професійних організацій існують ще й культурні інституції, які відограють не малу ролю в здійсненні поступу. Собор заявляє про це ось якими врочистими словами: "Бо якщо не прийдуть мудреці, майбутня доля світу знайдеться в небезпеці". І додає: "До того ж слід відмітити, що багато народів, убогих благами економічними, але багатих мудрістю, могли б у тому дати іншим визначну допомогу"[40]) Кожна країна — чи то багата, чи вбога — посідає культуру, яку передали їй попередники, а саме: інституції, необхідні для розвитку туземного життя, та прояви вищого життя, як ось ті, що стосуються мистецького, наукового й релігійного життя. Якщо в них є справді людські цінности, то хтось зробив би велику помилку, вимінюючи ці за тамті. А той народ, який зазнав би цього на собі і, заради свого життя, відкинув від себе кращу частку, пожертвував би й глузд власного життя. Також для народів є важливе оце Христове попередження: "Яка користь людині, якщо світ цілий здобуде, а занапастить власну душу?"[41])

41. Убогі народи ніколи не будуть надто обережні супроти тієї спокуси, яка насувається їм збоку багатих народів. Бо вони — появляючи свої досягнення в ділянці культури й техніки — дуже часто подають зразок діяльности, спрямованої головною мірою до здобування матеріяльного блага. А це не тому кажемо, щоб воно само собою становило перешкоду для діяльности духа, а навпаки, тому, що як це існує, то "людський дух, свобідний від служіння матерії, може вільніше піднестися до почитання і оглядання самого Творця".[42]) Все ж таки "сучасна цивілізація, хоч і не сама з себе, але через надмірне пов'язання з земськими справами, часто може доступ до Бога вчинити тяжким".[43]) Тим то народи, які змагаються за поступ, повинні якслід вибирати поміж тими речами, які їм появляються: осудити й виключити фальшиві блага, спроможні принизити людський ідеал; приймати ж здорозі й благодатні цінности, щоб, за своєю здібністю, розгорнути їх разом із властивими собі прегарними прикметами.

(повноцінний гуманізм)

42. Власне повноцінному гуманізмові треба пособляти.[44]) Невже ж це не всебічний розвиток цілої людини та всіх людей? Бо гуманізм, зачинений у тісних межах, чужий цінностям духа і Бога, який є їхнім джерелом і початком, — може мати хібащо сповидний успіх. Безумовно, людина спроможна без Бога розпоряджати туземними речами, проте, "відкинувши Бога, вона поверне їх якраз проти людини. Тим то ексклюзивний гуманізм напевно стане негуманним."[45]) Отже справжній гуманізм — це тільки той, що має на увазі найвищого Бога, це той, що признає знання, яке появляє зразок правдиво людського життя. Жодним робом людина не є для себе найвищою нормою, бо людина тільки тоді звершує себе, коли себе перевершує, згідно з оцією дуже слушною думкою Власія Паскаля: "людина безмірно перевершує людину."[46])

---

[40]) Див. там же, ч. 15: A.A.C. 58, 1966, ст. 1036.

[41]) Мт. 16, 26.

[42]) Собор Ват. II, душп. конст. про Церкву в суч. світі "Радість і надія", ч. 57: A.A.C. 58, 1966, ст. 1078.

[43]) Там же, ч. 19: A.A.C. 58, 1966, ст. 1039.

[44]) Див., напр., Й. МАРІТЕН, "Повноцінний гуманізм", Париж, Обієр 1936.

[45]) Див. Г. ДЕ ЛЮБАК Т. І., "Драма атеїстичного гуманізму" III вид., Париж, Спес 1945, ст. 10.

[46]) Див. "Пенсе", вид. Бруншвіг, ч. 434; див. МОРІС ДЗУНДЕЛЬ, "Людина перевершує людину", Ле Кер, Видання "Дю ліон" 1944.

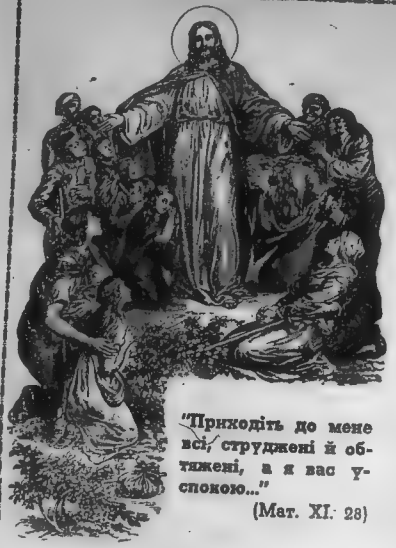

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю сердечну подяку св. Йосифові, Непорочному Обручникові Діви Марії за вислухання молитов через заступництво Отця Архимандрита Климентія Шептицького. Залучую на благодарну Службу Божу $10.00.

Казимир Грицина, Торонто

Прошу відправити Служби Божі за здоров'я мого сина Ярослава, який служить при війську у Вієтнамі. Залучую $15.00.

Розалія Ярош, Чікаго

Залучую $5.00 на Службу Божу і молебень до Преч. Діви в наміренні, щоб поглибилося посеред людей доброї волі почитання Найсв. Сердець Ісуса та Преч. Діви.

Стефан Мудрик, Кичинер, Онт.

Посилаю $5.00 на Службу Божу за моїх братів Теодора й Олексу в Україні.

В. Вілик, Дітройт

Посилаю $90.00 на **григоріянку** за померлого Дмитра Глебечука, щоб Господь дав йому радість вічної щасливости.

Анна Д. Глебечук, Бінфілд, Н. Дакота

Залучую $5.00 на дві Служби Божі: 1) за покійну маму Анну й 2) за подяку за ласки для нас і наших дітей.

Анастасія Пота, Вест Сенека, Н. Й.

Складаю прилюдну подяку Преєв. Серцю Ісуса й Матері Божій Неустанної Помочі за вислухання молитов і прошу про дальші ласки.

о. Петро Гардибала, Мелвил, Саск.

Складаю подяку Найсв. Христовому Серцю, Божій Матері, митрополитові Андрієві, о. Василові Скубленому ЧСВВ, і блаженному єпископові Іванові Нюменові за вислухання молитов.

М. Ч., Ньюарк

Щиро дякую Преєв. Серцю Ісуса й Марії за щасливе народження мого внука Петра-Юрія та залучую $10.00 на Службу Божу.

Ярослава Бринявська, Монтреаль

Залучую $3.00 на заупокійну Службу Божу за Айдію Марко Мартин, яка несподівано відійшла у вічність.

В. Борецька, Виндсор, Онт.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

В. Ваврик, ЧСВВ

ПРИЗНАТИ, ШАНУВАТИ, БОРОНИТИ ОСНОВНІ ПРАВА ЛЮДИНИ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛЮТЕНЬ

Віримо, що Христова Церква з Його волі не буде ніколи нікий знищена. Саме пекло проти неї немічне. Вона вічна, як Він! Вона незнищима, бо з нею Бог! Вона в Нього віруе і Його проповідуе та прославляє. Вона несе Бога на своїх руках для людства, а воно без Бога бути не може. В кожній душі є ясна або скрита тута за Богом. Церква приносить нам Його. Бога не далекого, для нас зимного, нами незацікавленого. Він дав для нас усе, бо дав самого себе. Такого Бога людство не може позабути. Бо є не лише любов Бога для людини. Є також любов людини для Бога.

А що людина це твориво й дитина Божа, то Церква, послуживши Богові, стає на послуги людства! Це найкраще бачили ми в останні десятиріччя. Від Папи Лева 12-го до Доброго Івана 23-го Церква не лише журиться, але й навчає і дораджує людству, як воно має впорядкувати своє життя не лише для неба, але вже тут на землі; щоб життя наше було справедливе, щоб воно людям було відповідне, хоч трошки людське! Знаємо, як щиро приймив увесь світ останні дві енцикліки Папи Івана: "Матер ет Магістра" та "Пачем ін терріс". Бо то були послання для всіх людей доброї волі. І поради були такі добірні, так чудово предложені, що навіть державні мужі та їх уряди брали їх до уваги і на свої студії.

Слідами цих двох великих енциклік пішов і Ватиканський Собор II-ий, що при кінцевім своїм засіданні (7 грудня 1965) подав світові "душпастирську конституцію про Церкву в *сучасному світі*".

Висилаю $3.00 на Службу Божу за ту душу, що хотіла б найскоріше піти до неба, а ніхто з моєї родини про неї не пам'ятає.

М. Г., Вашинґтон

Складаю щиру подяку Найсв. Христовому Серцю, Божій Матері Неустанної Помочі, св. Юді-Тадеєві, св. Антоніеві й о. Василеві Скубленому ЧСВВ за вислухані молитви та прошу дальшої опіки для себе й моєї рідні. Залучую $10.00 на Службу Божу.

Л. К., Лос Енджелос, Каліфорнія

Складаю щиру подяку Найсоп. Серцю Ісуса й Марії за вислухані молитви, щасливу операцію й позорот до здоров'я моєї дочки. Залучую $3.00 на Службу Божу за здоров'я моєї родини.

Марія Гартар, Монтреаль

Прошу відправити заупокійну Службу Божу за мою бл. п. маму Ксеню. Залучую $5.00.

Іван Стерпан, Павтакет, Р. І.

Залучую $5.00 на Службу Божу за покійну Бронислову Гудашек.

Марія Плісак, Тінек, Н. Дж.

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

Прошу відправити дві читані Служби Божі за бл. п. мужа Михайла і брата Івана. Складаю щиру подяку Преєв. Христовому Серцю, Преч. Діві Марії, св. Йосафатові й о. Василеві Скубленому ЧСВВ за щасливо перебуту операцію, полегшу в недузі та прошу про дальшу поміч. Залучую $6.00.

А. Кузьма, Гартфорд, Конн.

У перші роковини трагічної смерти мами моєї дружини — бл. п. Варвари Осадців — прошу відправити Службу Божу в наміренні: за збільшення покликань до священичого стану в нашому народі. Залучую $5.00.

Атанас і Катерина Кобрин, Боффало

Посилаємо $5.00 на Службу Божу за одного молодого хлопця, який лежить спаралїжований у лїкарні.

Михайло й Віра Кобасар, Гейстінґс, Н.Й.

Прошу відслужити дві Служби Божі за моїх Родичів. Залучую $5.00.

В. Гнатюк, Елизабет, Н. Дж.

У залученні посилаю $200.00 на **дві григоріянки** за померлих моїх родиків: Михайла й Анастасію. Прошу повідомити мене, коли будуть правитися, щоб я міг у ті дні спільно з Вами молитися.

П. Остапович, Скарборо, Онт.

Складаю щиру подяку за заступництво Папі Іванові, Митрополитові Андрієві та о. Скубленому ЧСВВ в моїй недузі і клопотах. Складаю $5.00

Євдокія Памаран, Комарно, Ман.

Що ж там говориться

[illegible]

Важливі питання

[illegible]

Цей Соборовий документ то ще не є остаточне слово Церкви в цій ділянці. Отці Собору виразно кажуть, що це щойно початок. [illegible] видності обставин і форм людської культури цей виклад, за розмислом, має тільки загальний характер, що більше, хоч подає він уже прийняту в Церкві науку, то через невпинний розвиток справ треба буде його продовжувати й поширювати. Маємо довір'я, що багато з того, що ми ви-

[illegible]

Ми пережили в останній війні і після неї ній чорних розчарувань! [illegible]

[illegible] ... Амінь" (Еф. [illegible])

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКВА У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

[illegible] 1968 року [illegible] 20-ліття Українсько Католицької Церкви у Великій Британії [illegible] Павло VI поширив юрисдикцію [illegible] Преосвященного Владики Кир Августина ЧСВВ на *Шотляндію і на Британські Острови* (Декрет Священної Конгрегації для Східних Церков 8 березня [illegible]). Дотепер Апостольський Екзархат обнимав юрисдикційно тільки Англію і Валію.

Згідно з новим поширенням правного статуту нашої Церкви за Ламаншем, Преосвященному Кир Августинові принадлежить тепер титул *Апостольський Екзарх для Українців Католиків у Великій Британії*, а церковно-правна назва нашої Церкви є *Апостольський Екзархат для Українців Католиків у Великій Британії*, або *Українська Католицька Церква у Великій Британії*.

У висліді рішення Святішого Отця Павла VI, об'єднує тепер усе[і]ло всіх Українців Католиків на Британських Островах в одну церковно-правну християнську родину під одним Духовним Проводом. Це доповнене оформлення нашої Церкви за Ламаншем скріпляє її партикулярне положення у Великій Британії, посилює вагу та значення цілої нашої Церкви у вільному світі, а тим самим є сильним чинником в обороні нашої Матерньої Церкви на Батьківщині, якої Церква в екзилі є складовою частиною.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Три мої сини, що покінчили високі школи, довго не могли дістати доброго заняття, аж доки не вступили до клюбу масонів. Тепер мають гарні посади й добру платню та вступ до вищого товариства. Але ось, якийсь священик сказав одному з моїх синів, що через членство в масонському клюбі він екскомунікований із Церкви та що через це він не може приступати до Св. Тайн. Чи належати до якогось ліпшого клюбу — це щось злого і грішного?

Масонський клюб — це не якийсь звичайний собі клюб, як ось, клюб любителів літератури й мистецтва, клюб спортовців, картярів, шахістів, мисливих, клюб лікарів, інженерів ітп. Масонський "клюб" — не клюб, а релігія, що має свої святині-льожі, має свої релігійні обряди і своє "Вірую", яке противиться християнському та взагалі об'явленій релігії. Тому то ніякий правдивий християнин, будь він католик, православний чи протестант — не може бути членом масонської льожі, чи як Ви називаєте "клюбу". За останніх 200 років вісім Папів відсудило масонство та, на підставі Церковного Права, католик, що вступає до масонів, є екскомунікований, себто перестає бути членом Католицької Церкви, не має права до Св. Сповіді й до Св. Причастя та не може мати церковного похорону. Але масонерію відсуджує не тільки Католицька Церква. Більша частина Протестантських Церков, як також і Православні Церкви (між ними також і українська) — забороняють своїм вірним бути членами масонських льож.

Є дві головні релігійні причини, чому віруючий католик, православний чи протестант не може й не сміє вступити у ряди масонів.

1. Масони, хоч і вперто твердять, що вони не творять ніякої релігії, в дійсності вони є релігійною сектою (Свідки Єгови також твердять, що вони не є якоюсь окремою релігією, а прецінь кожний знає, яка це динамічна релігійна секта!) з релігійним культом і віровизнанням, проте масонство є поганською, антихристиянською релігією. Масонський теоретик-богослов Альберт Пайк пише: "Масонство має правди віри ясно окреслені й вони записані Божим перстом у людському серці та на сторінках книги природи" ("Моралс енд Догма" ст. 213). "Масонство навчає і в первісній чистоті зберігає основні засади примітивної віри, яка стала основою всіх релігій. Всі релігії, що існували, мали підставу правди, але всі вони перемішали ту правду з блудами... Масонство є для людей усіх релігій". (Там же, ст. 224). Той самий автор, Альберт Пайк, на одному місці пише: "Масонство не є релігією", а на тій самій сторінці, нижче, пише, що "Масонство є універсальною релігією, чистою, первісною релігією, основою всіх релігій" ("Моралс енд Догма" ст. 161). А інший теоретик, Альберт Меккі пише: "Масонське Братство зовсім слушно вважається релігійною організацією... Масонство в дійсності, є релігійною інституцією" ("Енсиклопідія ов Фрімейсонрі", ст. 619). Масон "брат" Вард, у своїй книжці "Вільне Масонство й Старинні Боги" ось як пише: "Єдине Вільне Масонство продовжує старинні містерії, ба, що більше, можна сказати, воно є сторожем тих містерій" (там же, ст. 347). Старинні ж релігійні містерії — це були поганські ідолопоклонні богослуження.

Правдою є, що масонство визнає Бога як "Найвищого Будівничого" та визнає безсмертність душі, але не признає Божого Об'явлення, не вірить у божество Ісуса Христа, відкидає Церкву, Св. Тайни й усе, що є істотою християнства. Для масонів Христос — це тільки велика людина, проповідник релігії, подібно як Мойсей, Будда або Конфуцій. Не Боже Об'явлення, а тільки розум є джерелом віри. Святе Письмо — це тільки збір гарних побожних поучень, подібно як Коран, або Книга Мормонів. Св. Тайни, Св. Літургія та церковні богослуження — це не що інше, як тільки забобон. Масонська мораль випливає не з Божого закону, а з особистого характеру. "Масон, що живе стисло так, як повинен, є вільний від гріха" (А. Меккі, "Масонський Лексикон", ст. 16). Але й ця мораль характеру не мусить зберігатись у відношенні до кожного. Кожний масон, складаючи присягу, каже: "Обіцюю і присягаю, що не нарушу чистоти дружини масона, його матері, сестри або дочки, про яких знаю, що вони є такі" (себто, що вони посвоячені з масонами). Отже у відношенні до інших жінок — масона не обов'язує жадна моральність. Масон спасається не через страсті й смерть Христову на хресті, а через легендарне вбивство Гірама Абіф, коваля при будові храму Соломона, про якого слід загинув, і тому масони зробили його своїм легендарним героєм, щось у роді американського "Санта Клос". Масонське позагробове життя — це не Боже небо й оглядання Бога та вічне щастя, а тільки неокреслена "льожа в висотах", щось у роді буддійської нірвани, або індійського блукання душ.

Антихристиянська релігія масонів — це примітивна віра дикунів, яка в модерних часах, від 17-го віку, основується на натуралістичному деїзмі. Натуралізм і деїзм признають Бога як первопричину всього існування, але в їхньому розумінні, Бог існує сам собі, а про світ та про лю-

дей Він не дбає. Отже нема жадного Божого Провидіння, жадної Пресв. Трійці, жадного Воплочення Божого Сина, жадного Відкуплення, ані Церкви, ані Св. Тайн. Ви собі можете бути християнином, яким хочете, але в масонських льожах ви не смієте говорити про Христову віру, ані згадувати імени вашого Спасителя, Ісуса Христа. Муситe поводитись як заляканий Ап. Петро й казати: "Не знаю я цього Чоловіка" (Мат. 26, 74). Тому то належати до масонської льожі це рівне з вреченням Христа, це зрада Христовій Церкві й усій Його науці. Чи ж тепер може бути дивним те, що Католицька Церква, а з нею також і Православна та Протестантські Церкви так строго забороняють своїм вірним належати до масонських льож?

2. Другою причиною, чому ніякий вірний християнин не може з чистою совістю належати до масонів — це нечесна й неморальна присяга, яку масони складають. По перше, масонство — це тайна організація, яка свої тайні цілі прикриває прилюдними добродійними акціями (в дійсності не дуже то великими!), але силою своїх присяг, принаймні в довголітньому минулому, зобов'язувала своїх членів нераз до кривавих злочинів і мордів. Тайні гуртки завжди запідозрені в злочинних махінаціях. За останніх 150 років, як виказує історія, майже всі вбивства голів держав та криваві державні перевороти, як також і жорстокі переслідування Церкви — були ділом масонів. Тому то не тільки християнські Церкви є проти масонства, але також і в гітлерівській Німеччині було, а в Совєтському Союзі і по сьогодні масонство є строго заборонене. По-друге, масони складають присягу про зберігання тайн масонства, і тією присягою зобов'язуються до чогось, чого не знають, а воно може бути злочинне і грішне. Початкуючий масон, член т. зв. "блакитної льожі", присягає тільки, що зберігатиме тайну про обряди масонства, що не говоритиме, ані не писатиме про них. Але масонський "Майстер" складає присягу, в якій торжественно присягає перед Богом безуслівно зберігати всі повірені собі тайни та виконати всякі поручення одержані від льожі і то так, що "хай моє горло буде підрізане, язик вирваний із корінням, хай тіло моє буде розтяте на двоє, моє серце вирване з грудей, мої внутренощі кинуті на жир хижакам, коли б я не дотримав цієї присяги." І на все це присягає "без вагання, без ментальної резервації, або тайної двоглузности."

Така присяга крайне неморальна, і по Божому й по людському незаконна. Якщо масон бере цю присягу поважно, тоді він дає згоду на те, щоб його по варварському замордували й пошматували на випадок, коли б він зрадив тайни. Якщо масон не бере тієї присяги поважно, тоді він торжественно взиває Бога на свідка для комедії, а це є глузування собі з Бога, недалеке від богохульства, це взивання Божого імені надаремно, бо тайни масонів або не не є ніякими тайнами (про їхні тайні обряди, символіку та знаки є величезна література й кожний може мати доступ до неї), або є тайнами, про які знає тільки дуже малий круг найвищої верхівки масонства. Присягати на зберігання тайн, які є оприлюднені в тисячах легко доступних книжок — це богохульна присяга надармо. Присягати ж на невідоме, на тайни, які може будуть колись масонові повірені та які можуть бути навіть і грішні — це злочин.

Правда, молоді люди, яких масони заманюють до своїх льож, того всього не знають, бо присяги звичайної маси масонів видаються дуже невинні, а цілі масонства представлені як дуже гуманні, доброчинні. Та й у масонських льожах не силують їх вирікатися Христа і Його Євангелії та Його Церкви. Провідники масонства тактично намагаються доводити тільки до релігійної байдужности. Але властива ціль світового масонства ясна й недвозначна: знищити християнство, вирвати з людських сердець віру в правдивого Бога та довести всі народи до стану стада баранів, які сліпо слухають і виконують волю та прикази тайної верхівки, про яку, крім кількох вибранців, ніхто нічого не знає.

Якими мовами говорить і яку мову розуміє Господь? В одній школі Сестра вчителька проводила молитву по-англійськи, а коли одна дитина запитала її, чому не молимося по-українськи, то Сестра вчителька відповіла, що "Бозя не розуміє по-українськи". Прикро мені дуже, але такого ставлення справи я не годна своїм розумом зрозуміти. Прошу ласкаво повчити мене й дати на це відповідь у "Світлі".

Прикро відповідати на такий запит, бо ще прикріше, що така пригода взагалі сталася, але відповідаю, щоб і зло, оскільки можна, обернути на добро, щоб багатьом із нас притаманну низьку вузькоглядність підняти на вищі горизонти.

Авторка цього запиту певно дуже добре знає, що Бог досконало розуміє кожну молитву в якійнебудь мові. Він розуміє навіть молитву німого, що молиться без слів молитвою власного серця й душі. Але авторці певно не про це йдеться. Одна, з кількох соток Сестер українського походження не почуває себе досить Українкою, може навіть не знає добре української мови, то й допустилася небувалого згіршення, бо щирій українській дитині немудро, непедагогічно та й не по-монашому відповіла, що "Бозя не розуміє по-українськи". Я ніяк не берусь оправдувати такого не-християнського чину Сестри монахині та й ніхто не може оправдувати такого безсумнівно відсудження гідного чину, хоч би дана Сестра навіть не була українського походження. Але я думаю, що заломлювати руки з приводу немо-

нашої поведінки одної монахині та робити з того великий "скандал" — не на місці.

Тисячі українських дітей ходять до "публичних" неукраїнських шкіл, де навіть не почують жадного українського слова, хоч на місці є своя, українська парохіяльна школа, в якій принаймні дещо викладається по-українськи. Тисячі українських душ уже в другому поколінні таки з вини батьків пропадають для української нації і ніхто якось не заломлює рук над тією жалюгідною дійсністю. Молоді, новоприбулі українські батьки посилають своїх українських дітей до чужої школи, бо там "безплатно", а в своїй українській школі треба платити...

Мільйонова "новоприбула" українська еміграція, так звана політична, отже і патріотична й інтелігентна еміграція не дала досі своїй Церкві більше, ніж 10-15 Сестер і всього кількох священиків, та над цим до болю сумним і пригноблюючим фактом якось ніхто не заломлює рук. Коли б нова українська еміграція дала своїй Церкві принаймні кілька десяток патріотичних священиків та кілька десяток патріотичних Сестер, тоді такі Сестри й Отці, навіть навчаючи в англійській мові, подали б нашим дітям хоч дрібочку чогось українського. Та й певно монаша совість та щира українська свідомість не дозволили б їм казати невинній дитині, що "Бозя не розуміє по-українськи".

Стара наша еміграція, хоч і не мала вищої освіти та виробленої національної свідомости, побудувала величаві, або скромніші церкви, бо жила сильною і глибокою вірою в Бога та любов'ю до своєї Церкви й обряду, та виховала нам, "новоприбулим", кілька соток Сестер і священиків. Чи можемо дивуватися й аж заломлювати руки, якщо одна-друга особа з тих кількох соток, особа може вже третього, або й четвертого покоління, вихована в чужій атмосфері, вже не почуває себе такою патріотично українською, як ми, що виросли на колінах свідомих і битих гнобителями українських батьків і прибули сюди з українських земель із свіжою печаттю духа нездоланої великої української нації?

Я думаю, що деколи ми занадто перечулені на цьому пункті. Ми спостерігаємо й любимо підкреслювати та п'ятнувати найменшу похибку одної особи наших духовних інституцій, а не добачуємо й не оцінюємо величезного добра, що його роблять сотки інших ідейних і жертвенних членів монаших організацій для збереження національної свідомости та релігійно - обрядової окремішности дітей української еміграції. Без священиків і Сестер, що їх дала нам стара еміграція багато наших громад не мало б своїх священиків узагалі й не було б українських парохіяльних шкіл, у яких принаймні дещо вчиться по-українському, бо не було б своїх Сестер.

Господь розуміє всяку молитву і кожного висупухує, хто тільки молиться! Може молитва цієї напівдикої Африканки буде скоріше вислухана, ніж наша, бо її молитва може щиріша від нашої.

Я не хочу докорятя авторці вище наведеного запиту. Я вповні симпатизую з нею й болію над тим, що якась наша монахиня могла щось подібного сказати. Я відповідаю на її запит тільки тому, що вона дуже гарно й невинно-щиро просить, щоб їй відповісти. І пишу цю відповідь з надією на те, що багато людей буде її читати й призадумається над нею.

Нарікати, критикувати й судити когось — дуже легка річ. Але коли беремося когось судити, тоді перше подумаймо, чи самі ми не винуваті може в тому самому, в чому посуджуємо другого. Англійська пословиця каже: "Коли ти вказуєш на когось пальцем, то пам'ятай, що три інші твої пальці вказують на тебе самого."

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

о. проф. Н. Кушнірік, СТЛ

ДУМИ ЯСНІ – РОЗДУМИ РЯСНІ

У Бога немає нічого випадкового. — Нещастя — це перший шлях до правди. — Ми даємо поради цілими ведрами, але приймаємо їх краплинами. — Душа, яка терпить, сильніша від душі, що радіє. — Добрий християнин не обвинувачує Бога, коли його думки перестають годитись з Його думками або діями. — Світанок починається опівночі. — Для немоли або людини без віри — терпіння це темна беззоряна ніч. — Неначе тінь — терпіння слідить за нами від колиски аж до гробу. — Зима не є смертю, а приготуванням життя. — Христос ніколи не обіцяв своїм учням, що вони творитимуть більшість людства. — Сказав св. Карло Бороней: "Однісінька душа є немов дієцезія". — Християнин має бути свідком Христа, але не мовчазним свідком. — Християнська любов має такт. — Захланність є матір'ю людського нещастя, бо люди не хочуть жертвувати зі свого майна ні свого часу, ні свого серця. — Дійсна християнська любов любить Божою любов'ю. — Людина потребує своєї пайки підбадьорення. — Святі — це християни, яким удалось життя. — Лише молитва може дістатися до глибини душі. — Багато молитов є тільки виразами нетерпеливости й самолюбства. — Нам дуже тяжко віддати Богові контролю над нашим життям. — Вдячність є ознакою пошани. — Наші недруги є першими, що відкривають наші хиби. — Людина зимних пристрастей має бистрі очі. — Віра і добрі діла є неначе світлом і теплом свічки: їх не можна розлучити. — Жінка є спасінням або руїною родини, що її долю вона носить у складках своєї мантії. — Жодний чоловік не лестить жінки, яку справді любить. — Простити — це позбутися люті, ненависти та злого гумору. — Геологія дає нам ключ до Божої терпеливости. — Добрий гумор є здоров'ям душі, а смуток її отрутою. — Від зависти до ненависти — лиш один крок. — Слова без дил є вбивцями ідеалізму. — Світло є символом правди. — Мудрий міняє свою гадку, коли помиливсь, а безумний — ніколи. — Читання є посереднім баченням. — Щоб зреформувати людину, треба почати від її бабусі. — Релігійне життя є боротьбою, а не гимном. — Спільнота навчає нас як жити, а самота — як умирати. — Раз висловлені, наші думи вже не є нашою власністю. — Хто ж не любить дивитися в дзеркало? — Добрі звичаї витворюють чесноти. — Нераз т. зв. неміч є замаскованою хибою. — Людям не бракує сили, але хотіння. — Вино виявляє всі тайни. — Найгарніші слова є лише марними звуками, якщо їх не можна зрозуміти. — Любов дивиться через телескоп, а заздрість крізь мікроскоп. — Звірі лишають невдячність людям. — Ідеали є панами світу. — Хрести і страти навчають нас покори та мудрости. — Усе, що є дійсно великим, є правильним. — Тільки безумний завжди має рацію. — Віра є душею релігії, а добрі діла її тілом. — Виховання людського ума починається від колиски. — Діти будуть дітьми, правда, але вони будуть і людьми.

"ЩОБ МОГТИ ДИХАТИ И ЖИТИ" В МАНАСТИРЯХ

У листопаді відбулася в Римі генеральна капітула (монаший собор) Чину "Штайлерських Місіонарів" — Отців Вербістів. Цей Чин був заснований 1875 року. Сьогодні має він у всьому світі 206 манастирів і 5.744 членів, із того 3.003 священиків. Завданням генеральної капітули було переведення модернізації Чину та пристосування рішень Ватиканського Собору до чернечого життя в їх Чині. Головну увагу присвячено майбутньості Чину, зокрема ж преважливому питанню, яким є монаший доріст. При питанні чернечого дорасту звернено особливу увагу на те, що Чини, які хочуть сьогодні мати свій доріст, мусять передовсім створити в себе наперед відповідну атмосферу, яка відповідала б сьогоднішній молоді. Очевидно, що воно не легко старшим чи консервативним монахам зрозуміти, що сьогоднішня молодь не може жити їх ментальністю з-перед 30 чи 40 років, бо це їй не відповідає. Сьогоднішній молоді, яка буде творити завтрішні чернечі спільноти, сьогоднішня чернеча спільнота мусить дати відповідне місце, можливість і простір — як сказав генеральний настоятель ОО. Вербістів — "у якому вона зможе дихати, жити, працювати й здійснювати свої ідеали."

ЦЕРКВА НЕ ВИКЛЮЧАЄ ІСНУВАННЯ ПОЗАЗЕМНИХ ІСТОТ

Є дуже можливе існування позаземських істот, що мають свій спосіб життя та інтелігенції, хоч ми не знаємо нічого ближче про них. Відкидати існування позаземських живих істот було б нереальним і фальшивим — каже єзуїтський учений — о. проф. Д. Грассо. Вже від століть цією проблемою займаються богослови, але вони не знаходять ніяких даних на це в Св. Письмі. Так само церковна догматика досі не зайняла до тієї справи виразного становища.

о. І. Назарко, ЧСВВ

"УКРАЇНСЬКИЙ РАФАЕЛЬ"

(о. ЙОВ КОНДЗЕЛЕВИЧ, ЧСВВ, 1667-1740)

Одна з ікон Кондзелевича

Хто з нас перед війною не подивляв у Національному Музеї у Львові т. зв. "Богородчанського іконостасу"? А, коли ще такий тонкий знавець мистецтва, як директор музею І. Свєнціцький, фахово пояснив вам, то це була справжня насолода. Ви бачили на іконостасі обличчя Святих, але як простих українських людей, яких ви часто зустрічали в Галичині й на Волині. Але які прекрасні ті обличчя, витончені, одухотворені, живі, реальні, мальовані якоюсь чудовою рукою. А очі Святих на іконостасі дивилися на вас, немов із глибини століть. Вони були то здивовані, то філософійно-спокійні, то глибоко скорботні. Тільки руки Святих були трохи грубуваті, немов спрацьовані. І ще одна новість. На портретах немає "канонічного" золотого тла, але завжди пейсаж, часто з горами, прикарпатськими ріками, а то й містами (як напр. в Успінні Богоматері).

Хто автор іконостасу?

Довший час учені не знали, хто є автором цього прекрасного іконостасу, доки перший не відкрив цього мистця львівський дослідник Владислав Дзедушицкі. Оце раннею осінню 1880 р. Дзедушицкі прибився до галицького містечка Богородчани коло Станиславова. Від того, що він побачив у місцевій церкві, йому "заперло віддих". Передовсім захопився він дияконськими дверима, бо на них побачив свіжі, яскраві барви, наче венеціянської школи. Здавалося, що їх не торкнулися століття. І Дзедушицкі зачав кропіткі розшуки центиметер за центиметром. На велику свою радість у картині "Христос", він знайшов короткий підпис: "Іов 1698". Отже художник назвався Йов і намалював цю картину 1698 року. Дзедушицкі терпеливо шукав далі. Яка ж було його радість, коли цей невтомний шукач натрапив на ще один ширший підпис. Оце на іконі "Вознесіння" було написано: "Недостойний монах Іов Кондзелевич, законник Білостоцького манастиря, рукою власною зробив у березні 1705 р." Отже стало ясно, що живописець був Українець, бо його ім'я та прізвище типові для України XVII-го століття. Крім цього він здобув на свій час високу мистецьку освіту, бо в нього видко вплив західньо-европейських майстрів. Далі встановлено так дати принаймні двох картин: 1698 і 1705.

Згодом картини Богородчанського іконостасу знайшлися в каталогах музеїв майже всієї Европи. Визначні мистецтвознавці вивчали їх і писали про них окремі праці. Деякі дослідники твердили, що Кондзелевич був тісно зв'язаний із київською іконописною школою, бо ж є багато спільного між його іконами та іконами з іконостасу Троїцької церкви Києво-Печерської Лаври (напр. архангели Гавриїл і Михаїл); Одночасно почалися досліди над особою мистця. Для кращих дослідів іконостас перевезено до Відня, після першої світової війни до Варшави, а від 1923 р. іконостас опинився в Національному Музеї (ім. митроп. Шептицького), що тепер називається Львівський Державний Музей українського мистецтва.

Найновіші досліди

Львівські дослідники: І. Свєнціцький і В. Пещанський подрібно дослідили історію іконостасу й дійшли до таких висновків: Іконостас намальовано на межі XVII і XVIII століть. Немає сумніву, що його виконавцем був Кондзелевич зо своїм іконописним гуртком. Науку малярства Кондзелевич мусів побирати в школі мистецтва в Жовкві (сьогодні Нестерів). У той час у Жов-

кві був королівський двір Івана III Собіського, а при ньому існувала одна з кращих шкіл живопису. В ній Кондзелевич побирав науку малювання й композиції, на що вказує притаманна йому маніра малюнку. Іконостас був призначений для Скиту Манявського, але після скасування Скиту в 1785 р. іконостас перенесено до Богородчан. Львівським дослідникам не вдалося встановити, що це за Білосток, про який згадує в своєму підписі чернець-маляр. Не могло це бути відоме польське воєвідське місто, бо в ньому не було нашого манастиря.

Повних 80 років ніхто більше не натрапляв на інші ікони Кондзелевича. Аж перед десяти роками (1958 р.) науковець зо Львова Борис Возницький, що студіював дерев'яну волинську архітектуру, поїхав у район Дубна і почав оглядати по селах старі хати, стодоли й церкви. Нечайно в селі Черниця біля Луцька побачив Возницький прекрасну ікону "Розп'яття", а на ній підпис Йова Кондзелевича і рік 1737. У голові Возницького зароїлося від питань: як узялася ікона Кондзелевича на селі віддаленому сотки кілометрів від Богородчан? Чи Кондзелевич проживав і працював тут? Що він робив між роками 1705-1737? Возницький почав дальші розшуки й довідався, що близько Луцька є селище Білосток, де був колись манастир. Возницький поїхав туди і в місцевій церкві найшов престол з іконою "Успіння Богородиці" та портрети шістьох апостолів. Не було сумніву, що те все малював Кондзелевич. На це вказує тойсамий спосіб малювання, пейсажі на іконах, обличчя Святих і т. п. У селі Вощатин. Володимирського району, Возницький найшов ще одну серію робіт Кондзелевича. Це був славний іконостас Загорівського манастиря, що якимось чином попав до Вощатина. Його малював Кондзелевич уже як 55-літній чернець. Загорівський іконостас — це найвищий досяг творчости Йова Кондзелевича. Тут мистець піднісся на вищий щабель, як новатор у живописі. В нього слідний вплив таких західньо-европейських мистців, як: Караччі, Мантеньї, Дюрер і голяндських малярів. Тут майстер уже відтворює реалістичні види міста. Під тим оглядом характеристичне є передовсім "Народження Марії". Возницький велів усі твори Кондзелевича звозити до Львова, а сам почав розшуки по архівах і міських книгах за життєписними даними майстра. Возницькому вдалося покищо усталити такі

Життєписні дані Кондзелевича:

Йов Кондзелевич народився в Жовкві 1667 р. і там, як юнак побирав науку малярства в школі живопису при королівському дворі Івана III Собіського. Мавши 19 років Кондзелевич вступив до василіянського манастиря в Білостоці коло Луцька. Там мусів покінчити богословські студії і був висвячений на священика. (Це примітка наша.) У Білостоці він прекрасно розмалював престіл і слава молодого мистця полинула по всій Волині. Коло нього зібрався гурток учнів. Мабуть були між ними юні ченці. З ними він поїхав до Скиту Манявського та в іконостасі виконав основну живописну роботу. Іконостас Кондзелевич намалював сам і під ним поклав свій підпис. Фрески, які пізніше загинули, малювали його учні. Сім років кропіткої праці (1698-1705) коштував Кондзелевича іконостас для Скиту Манявського, що його пізніше перевезено до Богородчан.

У Харківському історичному архіві Возницький найшов документи, з яких виходить, що Кондзелевич довший час (між 1705 і 1722 р.) був ігуменом братського манастиря в Луцьку. Отже був священиком, а вслід за тим правдоподібна наша примітка про богословські студії Кондзелевича і його висвячення на священика. Як ігумен Кондзелевич не мав змоги займатися малярством, але мабуть побут у Луцьку послужив йому для глибших мистецьких студій, бо, коли 1772 року Загорівський манастир запросив Кондзелевича (як 55-літнього) намалювати іконостас, то Кондзелевич уже не був той, що в ранньому періоді. Він піднісся на вищий рівень, у нього більше реалізму, але і впливів західньо-европейських мистців. Возницький припускає, що Кондзелевич у час свого ігуменства був теж у Києві, бо деякі архітектурні споруди Києва на картинах Кондзелевича такі виразні й реальні, що їх можна було намалювати тільки з природи. Кондзелевич помер около 1740 року. Пізніше цього "недостойного монаха" (як він підписався під картиною Вознесіння) назвали "українським Рафаелем".

На нашу скромну гадку, Кондзелевич був мабуть Василіянином-уніятом з'єдиненим із вселенською Церквою, бо перше зерно з'єдинення в Луцьку посіяв співтворець Унії сам єпископ Кирило Терлецький (1585-1607). Правда, пізніше (1633 р.) король Володислав IV признав Луцьку єпархію православним, але, як стверджує Пелеш, ще в другій половині XVII століття було в Луцькій єпархії около 100 уніятських парафій і 7 манастирів. Останній православний єпископ Дионисій Жабокрицький 1702 р. перейшов на Унію з цілою єпархією і за це на приказ царя Петра I відпокутував смертю в московській в'язниці 1715 року. Після смерти Жабокрицького Луцьким владикою став Йосиф граф Виговський (1716-1730) і від тоді, як стверджує Амманн, "Луцьк залишився вірний Унії аж до її касати". Саме в той час у Луцькій єпархії жив ієродіяк о. Й. Кондзелевич. Отже є підстави думати, що "український Рафаель" був українським василіянином католицького віровизнання.

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

МОЖЕ ФІГОВЕ ДЕРЕВО РОДИТИ ОЛИВКИ?

Кажуть, що 20-те сторіччя дало світові найбільш жахливу зброю, а саме атомову бомбу. Чи так воно справді є? Чи ця бомба в дійсності займає перше місце між смертоносними знаряддями?

Пощо такі питання? Бо багато дає першенство зброї не чомусь іншому, а таки самому людському язикові. Що бомби належать до жахливих речей, цього ніхто не перечить. Вони ж бо розривають тіла людей, нищать міста, спричинюють матеріяльну руїну.

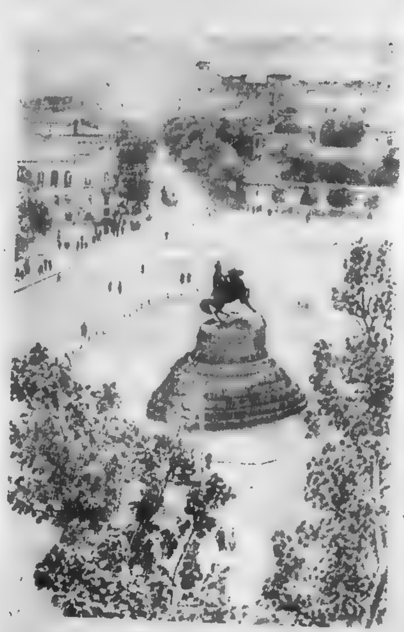

Пам'ятник гетьмана Богдана Хмельницького на площі Св. Софії в Києві. Хмельницький — це один із найбільших державних мужів українського народу. В 1648 р. він розпочав усенародню боротьбу українського народу з Польщею, чого вислідом постала Українська Козацька Держава. Гетьман Хмельницький нар. 1595 р. Помер у 1657 р.

Скоріше від слона втечеш...

А язик? Не розшматовує він ані тіла, ані не спричинює руїни міст, зате нищить характер людини, нищить її добре ім'я. Зло, що його спричинює язик, це мов та пляма, що паде на людину та остається її невідступною товаришкою.

До злочинів язика належать слова непривітливости, гніву, зависти, невторопности, грубої критики, пльоткування, неправдомовства, скандалу-згіршення. Правда, слова ці різняться між собою щодо значення, однак вони є, в більшій чи в меншій мірі, обтяжені злобою. Крадіж чи вбивство належать до великих злочинів, все таки вони не спричинюють стільки болю, скільки завдає його своїм жертвам злобний язик.

Небагатьох досягають руки злодія чи вбивника. Та хто може остерегтися від язика необережного приятеля чи злобного неприятеля? Бо ж немає людини, якої життя було таке праведне, бездоганне, правильне, щоб було поза межами засягу зависного чи злобного язика? Підступні напади на характер, гидкі інсинуації, зменшування заслуги, напів-правдиві вискази, що ними зависна пересічність змагає понизити духово вищих від себе, можна прирівняти до хробачків-паразитів, що вбивають життя могутнього дерева.

Ніхто не може встерегтися перед підлими способами, безголосним киданням затроєних тернин та іншими спробами принизити ближнього, до яких слабкий людський ум уживає язика. Сказав хтось, що скоріше втечеш від слона, чим від мікроба.

Нюх мухи

Згіршення — це один із злочинів язика, та він не одинокий. Кожна особа, що вимовить слово згіршення, тим самим стається серед суспільности носієм моральної зарази. Такого і сама природа зараз карає. Душевні його очі притемнюються на красу й чесноту, його почування завмирає для світла й любови. Ум його одержує дивний зір: він тепер кожному вчинкові ближнього підсуває низькі мотиви. Такого можна прирівняти хіба до мухи, яка перелітає байдуже понад цвітучі садки, шукаючи за гниллю. Він виробив собі гострий нюх до блуду і кормиться ним.

Хто хоче піднестися понад пересічність, вести чесне життя, той мусить бути приготований на словні обстріли низьких характерів. Це ціна, що її він мусить платити за свої шляхотні змагання до добра. Такі обстріли не минули навіть самого Божественного Спасителя.

Шекспірівський Яго

Один із найбільш зненавиджених у літературі осібняків це, здається, Яго. Яго, це тип лиходія-ніхчемника в Шекспіровій драмі "Отелльо". Він зненавидів Отелля за те, що цей вивищив Кассія. Його душу виповнюють огірчення, бажання пімсти, недовір'я, підозри. Заслїплений пристрастю зависти він омотує сіттю підозрінь простеньку Дездемону та вбиває її відтак рукою Отелля. Простота, довір'я, наївність, невинність зробили Дездемону легкою ціллю для смертоносних стріл злобного Яго.

Яго ще й досі живе в серцях тисячів, що мають тільки його гидку ніхчемність, та якій бракує його хитрости. Краплини шкідливих слів, що постійно падуть із їх уст, постепенно змивають добру славу, що нею втішається їх жертва. Таким Яго є самопевна людина якій, борони Боже, щонебудь закинути. "Зачіплений" — слушно чи ні — робитиме різного роду заходи, щоб показати, яку біду набуває собі той, хто наважиться звернути йому увагу. Він буде перевідуватися, де працює його обвинувач, куди ходить, що говорить, як живе, з ким пристає...

Так поступати, значить зле поступати. Та ще гірше поступає він тоді, коли, виливаючи свої жалі чи погрози або підозріння перед дорослими, не бере до уваги приявних у хаті дітей, чи то своїх чи інших. Ті малі дуже часто несуть у свій гурток те, що почули вдома. Зрештою, хто відважиться заперечити, що дітвора має очі відчинені не тільки на те, що діється довколо неї, але також і вуха, щоб почути те, що говориться. Ну, а як він заставить ще й інші особи, щоб були йому доносчиками — що також буває — то можемо собі уявити якою обсмаленою залишиться репутація обвинувача, що перейшла стільки рожнів-язиків.

Даймо слово Апостолові

Добре ім'я — це скарб людини, а хто його тільки задля своєї примхи нищить, той допускається злочину, якого ніяк не можна оправдати. А такі злочини не є рідкістю. А їх жертви? — Установи, особи духовні, світські, особи, що стараються — за малими виїмками — жити у згоді і з Богом і з людьми.

Послухаймо слів на адресу язика, що їх знаходимо у главі 2 листа св. Апостола Якова. "Язик, малий член, але чванiться вельми!.. Не може ніхто від людей язика вгамувати, — він зло безупинне... Ним ми благословляємо Бога й Отця, ним ми проклинаємо людей, що сотворені на Божу подобу. Із тих самих уст виходить благословення й прокляття. Не повинно це так бути, мої брати! Хіба джерело випускає з одного отвору солодке й гірке? — Хіба може, брати мої, фігове дерево родити оливки, або виноград фіги? ...Коли гірку заздрість та сварку маєте в своєму серці, то не величайтесь та не говоріть ви неправди на правду... Бо де заздрість та сварка, там безлад та всяка зла річ... Бо багато ми помиляємося. Коли хто не помиляється у слові, то це муж досконалий."

НАЙБІЛЬШІ МУЖЕСЬКІ ЧЕРНЕЧІ ЧИНИ

Недавно опублікована статистика чернечих Чинів подає, що найсильнішим католицьким Чином є таки Єзуїти. Вони мають 35.712 членів у 2200 манастирях чи резиденціях, що розкинені в 95 країнах. За Єзуїтами йдуть Францискани, яких число переходить тепер 25.000 членів у 2754 манастирях. Дальші місця займають: Салезіяни — 22.000, Християнські Шкільні Брати — 17.000, Капуцини — 15.000. Щойно на сьомову місці приходять Домініканці, яких число ледве переходить 10.000 членів, тобто менше ніж одну третину Єзуїтів, хоч іще 100 років тому Домініканці "конкурували" з Єзуїтами щодо числа та значення в житті Католицької Церкви.

ПРАВИЛЬНО ЧИ ЄРЕТИЧНО ПОСТУПИВ СВЯЩЕНИК?

Католицький парох у Венгойзен, Голяндія, відслужив спільно з протестантським пастором Св. Літургію, після якої причащав католиків і протестантів. У зв'язку з цим доручено двом генеральним вікаріям Гарлемської єпархії прослідити справу. Сподівалися, що того католицького священика покарають суспензою, бо переступив догматично-канонічні норми. Однак — як бачимо з висліду доходження — то справа виглядає так:

У заяві, що її дали оба генеральні вікарії, сказано, що спільне Св. Причастя — це ідеал і найвища ціль екуменізму. Хоч можна навести поважні догматичні контраргументи, як теж канонічне церковне право забороняє католикам з іншовірцями служити Св. Літургію, генеральні вікарії сказали, що ніхто не повинен почувати себе вповні оправданим, хто придержується тільки букви канонічного права, бо треба теж узглядновати совість вірних Церкви, а совість має багато більший "засяг" як церковне право. У таких випадках треба залишити одиницям чи групам "вільну руку", хоч з офіційного погляду видається це неможливе. Такі ситуації однак не трапляються часто.

Р. Кравець

АКАДЕМІЯ В ЧЕСТЬ СВ. ЙОСАФАТА В РИМІ

Йдучи за закликом нашої Єрархії, Українці-католики цілого світу святкують цього року 100-ліття канонізації св. священомученика Йосафата Кунцевича, ЧСВВ. Пункт зосередження всіх цих святкувань — це Рим, так зване "Вічне Місто", де в базиліці св. Петра, під престолом св. Василія Великого, спочивають мощі нашого Святого. В липні 1967 р. прибуло перше паломництво до гробу св. Йосафата, зорганізоване оо. Василіянами в Нью-Йорку. В дальших місяцях приїхали різні паломництва з Англії, Франції й Німеччини, зі своїми єпископами і священиками.

Теж і українська громада Риму віддала честь своєму рідному Святому святочною академією, яка відбулася в суботу 25 листопада (цебто 12 листопада за юліянським календарем). Цю академію уплянували настоятелі всіх українських духовних установ у Римі. Її звеличали своєю приявністю: про-префект Конгрегації для Східніх Церков — кардинал А. Теста; про-префект найвищого церковного суду — кард. Д. Стаффа; празький архиєпископ — кардинал Й. Беран; секретар Конгрегації для Східніх Церков — архиєп. М. Бріні; апостольський нунцій в Індії — архиєп. Й. Капріо; польський єпископ Ф. Йоп; сирійський еп. Іґн. Мансуратті — заступник кардинала Тапуні; під-секретар Конгрегації для Конгрегації для Східніх Церков — еп. А. Джованеллі; та заступник кардинала Агаджаніяна — пралат Р. Етельдорф і інші достойники.

Протоархимандрит Чину святого Василія Великого, о. д-р Атанасій Г. Великий виголосив вступне слово та представив головного промовця, апостольського візитатора Білорусинів — Преос. Владику Ч. /Сіповича. Преосв. Сіпович прочитав дуже цікавий реферат, в якім описав життя св. Йосафата та його працю серед білорусського народу.

Мистецьку частину концерту ціхувала участь майже всіх українських сил Риму. Виступали з Малої Семінарії хор, оркестра, і скрипаль Ю. Клюфас; від Сестер Служебниць хор і сестра Петра, сольо на піяно. Богослов Ю. Галіцький ЧСВВ виступив із деклямацією. Своїм співом захопила публіку п-ні М. Дубляниця-Гузар.

З українських владик були приявні ВПреосв. Іван Бучко і ВПреосв. Г. Букатко з Югославії. Були теж приявні о. монс. Мирослав Марусин, о. монс. Ю. Мілянек, о. д-р А. Г. Великий — протоархимандрит ЧСВВ, архимандрит оо. Василіян із Гротаферрати — о. Меніші, о. Мрук — асистент для східньої вітки оо. Єзуїтів, ректор Української Папської Колегії — о. д-р Є. Химій ЧСВВ, о. д-р В. Сапеляк, салезіянин, — ректор Української Папської Семінарії, ректор хорватської колегії — о. Ю. Кокша, ВПреп. Мати Єроніма Химій — Генеральна Настоятелька СС. Служебниць, і Ген. Вікарія СС. Василіянок — мати Євсевія. Із Папського Інституту Східніх Наук були оо. професори: Й. Гіл, Ів. Резач, В. Шульц, Ів. Лацко та І. Крайцар, всі єзуїти.

Заля "Лицарів св. Гробу" при вул. Санто Спіріто виявилась замалою, щоб помістити україн-

В першому ряді зліва доправа: архиєпископ Бучко, архиєпископ Бріні, кардинал Беран, кардинал Теста, кардинал Стафра, архиєпископ Букатко, єпископ Сіпович, о. пралат Етельдорф і о. протоархимандрит Великий, ЧСВВ.

ську громаду Риму й усіх священиків, семінаристів, сестер та мирян латинського обряду.

— — — — —

12 листопада Службу Божу на гробі св. Йосафата відправили Преосв. Владики: І. Бучко, Г. Букатко та Й. Сегеді, в участю української громади міста Риму. 25 листопада Божественну Літургію на гробі св. Йосафата Кунцевича ЧСВВ відправив о. д-р Атанасій Г. Великий, протоархімандрит Василіянського Чину св. Йосафата.

Віктор Денека

РЕЗОЛЮЦІЇ КОНҐРЕСУ МИРЯН У РИМІ

Резолюції, що були прийняті підчас Конґресу на засіданнях голов делегацій відносилися до різних проблем людства та потребували б докладнішого перегляду.

Перша резолюція осудила всі форми расової дискримінації. В ній прошено, щоб навчаючі чинники Церкви продовжали вияснювати без двозначности, що расизму цілковито не можна сприйняти, що він протиться всім людським вартощам і християнській вірі. Християн цілого світу прошено, щоб вони практично виконували це навчання Церкви.

У другій резолюції, поклякуючися на християнську традицію і на право кожної людини і людських груп мати і вільно розвивати свою власну особистість у даній спільноті, та стверджуючи, що в сьогоднішнім світі особи і групи терплять гноблення в політичній, економічній, релігійній, суспільній і культурній ділянках, — зроблено заклик звернути увагу на християнський обов'язок стати по стороні гноблених, незалежно від їх раси, етнічної приналежности, релігії, ідеології й соціяльної кляси.

У третій довшій резолюції під назвою "Мир і спільнота світу", беручи до уваги, що мир у світі є необхідний для вдержання при житті людства і для розвитку народів згідно з вимогами людської гідности, і що плекання миру, одности й інтеґрального розвитку людини згідно з її високою гідністю це необхідний елемент місії Церкви і покликання християнина, Конґрес осудив скандал усіх воєн, що тепер ведуться. Ця резолюція теж говорить про загальне роззброєння, закликає до припинення переговорів у зброї, постепенного зменшення атомової зброї та її остаточного усунення, а використання атомової енергії для мирних цілей, розвитку народів, тощо.

Четверта резолюція, під назвою "Розвиток", інспірована навчаннями Пія XII, Івана XXIII і Павла VI про мир, справедливість і розвиток, беручи до уваги небезпеку, яку витворює зростаючий поділ між багатими і бідними державами, та в свідомості, що традиційні погляди на інвестування й торгівлю не можуть його зменшити, звернулася зі закликом до державних і міжнародніх інституцій і до публичної опінії: внести радикальну трансформацію світової економії, головно в структурі світової торгівлі.

У п'ятій резолюції, що відносилася до участи жінок у Церкві, зроблено прохання, щоб дати їм більшу можливість служби для Церкви і повні права й обов'язки як християн, між іншим, щоб компетентних жінок включити до всіх Понтифікальних комісій.

Шоста резолюція, що відносилася до преси, звернула увагу на те, що пресу треба вважати автентичною частиною апостоляту, який заслуговує на поважну матеріяльну допомогу. Учасники Конґресу запротестували в цій резолюції проти нарушення права до інформації і вільного вияву опінії в кожній спільноті. Резолюція осудила такі нарушення незалежно від мотивів і місцевих обставин.

У сьомій резолюції, Конґрес звернув увагу на упосліджених: сліпих, спараліжованих, умово недорозвинених, умово хворих, які є сотворені Богом і є Синами Божими так, як і всі інші, і що вони хочуть мати рівне становище з іншими в Церкві і спільноті.

У восьмій заключній резолюції, голови делегацій Третього Конґресу Світського Апостольства запропонували, щоб Конґрес висловив глибоку подяку Святішому Отцеві за зорганізування Ради Мирян і щоб попросив Святішого Отця побільшити склад Ради згідно з демократичними процесами, щоб вона дійсно репрезентувала різноманітність культур, організацій і форм Світського Апостольства у всіх частинах світу, беручи до уваги справедливе географічне репрезентування. У цій резолюції висловлено ще пропозицію, щоб збільшена Рада Мирян приспішила демократичне оформлення світських організацій у світі на кожному рівні, і щоб усі делегати цього Конґресу, повернувшись до своїх країн, працювали без зволікання і постійно для демократичного виконання завдань запропонуваних світських рад у цілому світі і в кожній площині.

Технічно, Конґрес був дуже старанно приготований. Організаційний Комітет для підготовки Конґресу відбув відповідне число засідань і конференцій, висилав представників до різних країн для обговорення різних справ, висилав підготовні запитники і збирав різні інформації і пропозиції для опрацьовання програми пленарних сесій і праць у комісіях Конґресу. Комітет мав поважну проблему — забезпечити відповідну участь делеґатів з недорозвинених країн, щоб усі країни світу були дійсно зарепрезентовані на Конґресі. По різних заходах, Комітет отримав фінансову допомогу від різних країн Европи, щоби покрити кошти подорожі делеґатів з недорозвинених країн.

Офіційні мови Конґресу були: французька, англійська, німецька й еспанська. Кожний делеґат отримував на кожній сесії малий апарат і слухавки, при помочі яких міг слідкувати за перебігом Конґресу в бажаній мові. Сорок кімнат у різних у різних інститутах Риму були призначені для праць комісій, які були двомовні і відбувалися рівночасно. Літуріґійні церемонії відбувалися в "Домус Маріс", "Домус Пачіс", Еспанській Колеґії, базиліці св. Петра і базиліці св. Павла.

Поминаючи дрібні недотягнення, які, до речі, все бувають при таких нагодах, Конґрес був назагал успішний і напевно причинився до пізнання потреб і проблем модерної людини і кращого зрозуміння сучасних завдань світського апостольства.

Кляведій Казолі

"НАРОДЖЕННЯ ЄВИ"

Алінелльо своїм "Народженням Єви" (Валлеккі) видобув із полиць біблійної екзеґези антропології проблему початку буття та вклав її — на нашу гадку, щасливо — в оповідання.

Автор заощадив нам усіх тих психоаналітичних скандалів підсвідомости, таких любих сучасній літературі; вибрав підхожий стиль медитації. З цього вийшло водночас теологічне і трагічне оповідання.

Перші сторінки оповідання — це прудкий біг двох нових, перелякани створінь крутосхилами вітроломів і вивертів уже постарілого світу, на якому залишили сліди довжелезні дні творення. Онімілість, гнів та здивування з-за того, що сталося. А потім якийсь злам у грудях — немов струмок, що більше вже не висохне. "Єва ніколи ще не бачила тварини, яка плаче, і все ж вона плакала".

А чоловік, щоб не залишити самою своєї жінки, йшов із нею; однак він тепер знає, що "він і вона не думали про речі на той самий лад". Він відчуває тепер, що обидвоє вони — дві окремі речі, що кожне напомацки ходить у своїй самітності. Це ніч гріха. Вони лежать в одній схованці; дошкулює їм голод, пригноблює втома. Він попадає в сон, гейби в пропасть; Єва не може спати, вона відтворює хід дня: "У глибині лісу, сповненого лихих тіней; і кожна річ під подувом вітру із зойком насторожується проти неї, проти Адама, щоб показувати на них пальцем, щоб вигукувати зневажливо, щоб погрожувати... Та це наступило згодом; передше виглядало що вся природа була добра."

Навіть вона збагнула, що значить бути самітною: Адам спить без неї, думає: "Єва одне, Адам друге: різні... Майже страхається цього, знає бо, що людина вже не є, як перше, — добро, своя власна річ."

Раніш огортала їх палка любов до Творця; їхній Бог із ними в єдності; згодом — непослух знищив той чар і, від почитання, вони перейшли під владу необхідности. Голод! Порожній шлунок — це цілком особливий стан, такий якийсь спосіб буття людини, що дозволяє їм розмірковувати точки зору власної природи: "Тіло зі слуги стало паном, тож тепер твоя черга, щоб прислухуватися до його голосу."

Єва повертається уявою до моменту "провини": "Вона лише бажала пізнати кожну річ, у середині, в глибині... Чи справді є хтось, хто не знав би добра і зла, всього добра і всього зла?" Також Адам гірко пробовкує: "Непослух був вибором, свободою, а тепер він називається голодом, потім — страхом, а далі чим іще?"

Уранці сухою гіллякою він прогнав звіра й вирвав йому закривавлені шматки м'яса, що ними він живився. Він завчив: убиватиме, як "інші" тварини. Увесь час німий і насуплений, Адам обходить скритку, прислухується до шипіння, виття, порикувань жителів вітролому; досліджує гори і небо, йде назустріч шумові потоку. Єва насторожується: "Чого то шукає Адам? Невже його піклуванню я не вистачаю? Немає для нас Бога?" Потім знову приходить ніч, повна страхіть і запитальників. Сон не береться. Адам думає: "Людина шукає правди, а Бог дав йому ли-

ше пізнання, бо Правда є Божа, річ недоторкальна для людей — як далеко він дозволяє і як він хоче. Ні кроку далі."

Усе довкілля пляндрує пожежа, спричинена громом. Не чути вже більше співу птичок, ані виття звірів; дерева спопеліли; трава перемінилась у порох. Самітність стала ще дошкульнішою. Двоє перелякових притулилися до себе, і з їхнього безутішного смутку знову народжується любов. Не ота з Раю: любов, розчинена втомою й заправлена сльозами, любов, яку одного дня наказав їм Бог: Будьте одним тілом! — отим, що здане лучити їх разом у непередбаченості днів життя. "Людське серце тремтіло з-за несподіваного об'явлення. Тепер він розуміє, що Єва народилася не тільки на те, щоб бути йому товаришкою, тілом з його тіла, і його радістю, а й образом його нової долі..."

Єві виглядає, що те щастя на згарищах природи, є її відплатою за жорстокість Бога; безглуздий світ сповнило воно глуздом. Ставши створінням світу й суддею людської долі, воно тепер бажає поглянути на страхітливе минуле та вдуматися в поведінку спокусника: "Всі тварини приходили, щоб із ними познайомитися: зі сховків, із нор, із печер, із гнізд; але його не було." Він прийшов згодом, несподівано: "Це не означає щось лихе чи добре, а просто цікавість, щоб попробувати, щоб досвідчити, заради любови новости". Змій промовив до неї: "Ти представляєш тільки розсудливий послух Богові, а й Адам — розум без влади; сліпий розум, якого не допущено до таємниці, бо не спроможен він переступити деяких меж. Оте закрите має куди більшу вартість..." Адам пішов за жінкою, щоб не зостатися без неї.

Тепер же народилося ще двоє людей, отже терплять учвірку. На землі холодно, голод, жінка з двома малятками кличе: "Де ж той Бог — тут усередині, отут довкола? Існує голод і страх, діти родяться, плачуть і мають померти..." А чоловік справляє в собі її голосіння: "...Правду каже Єва: ми — немов ті тварини; ніщо інше нам не залишається як те, щоб думати про Нього, якщо не бажаємо змішатися з тваринами."

Під захід — година молитви в Раю — пригадують: "...розпочинали ангели; потім — вони, Адам і Єва, стоячи, з піднесеними руками; потім звірята, рослини, речі... лише вони, вона і він, люди, відчували смак отого ладу." Єва, одначе, бажає сперечатися з Богом за свого чоловіка, випробовувати ревнивість Божу: "...Він (Адам) достосовується до всього, до всяких злиднів, коли лиш уявив Божу волю."

Підростає Каїн, прудкий і бунтівливий, як мати. Авель — лагідний і податливий, як батько. Один обробляє землю, другий доглядає стадо. Наростає посуха, велика посуха. Каїн веде громаду над море, але ту воду годі пити: — Бог хоче його впокорити — думає Єва. Авель мріє про воду та це й висловлює; і надходить цілющий дощ. Він слухняний, тож ясно добачає в речах: "Ядро кожної речі є тут, усе є тут: щоб Бог вислухав тебе. Ти вибраз необхідність, усю, з її спекою, з її злободенністю, з її голодом, з її справою і, врешті ж, із смертю її. Закон твердий, проте — бажав єси його ти."

Після дощу день подяки. Споруджено два жертозники: на одному вілля й овочі, на другому зарізане ягнятко. Вогонь із неба охоплює і спалює оте Авелезе. Бог наш ворог — думає Каїн — Авель же спільник його, любимець його, гне спину за кожним нещастям, як Адам. Тож і Адам Божий спільник — Єва ні, вона ж бунтується; Каїн із нею проти Бога." Каїн не усвідомляє, що власне в цій хвилині їсть своє яблуко добра і зла, бо ж довершив свій вибір. Як Єва, як Адам; як кожний грішник, грядучий у цей світ." І спалахнула ненависть: "Овоч не є ані мертвий, ані живий, він не страждає. А Йому кров до вподоби, Каїн радіє зі страждання. Славно, ти вгадав... А що Він не любується в живих, то пошлю Йому мертвого... Внезабарі після того Авель побачив Бога."

Того дня Єва народилася. Спершу викрикувала проти несправедливого й жорстокого Бога, згодом збагнула, що воно таке непослух: вибрала свій шлях всупереч забороні, і шлях отой веде до смерти...

(Переклав о. Р. Г., ЧСВВ за ЧІТТА НУОВА, ч. 10/67, ст. 41).

КОМУНІСТ ОБРАЗИВ РЕЛІГІЮ І В КОМУНІСТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ НЕ МОЖЕ ДІСТАТИ ПРАЦІ

З однієї статті в югославському часописі "Політика" довідуємося про подію, що сталася ще перед двома роками. Ідеться про справу вчителя Вускасновіча, якого перед двома роками звільнили з учительства, бо він, бувши комуністом, закинув на сходинах учителів, що вони через те, що ходять до церкви, дають учням злий приклад. Крім того Вускасновіч зробив теж і другий закид учителям, що вони толерують те, що їх учні беруть участь у церковних церемоніях і є вівтарними дружинниками, а при тому ніхто з учителів напевно не звертає учням на це увагу. Декілька днів пізніше Вускасновіч одержав від учительської колегії письмо, яке потвердив теж посадник. У письмі подано йому до відома, що він звільнений із праці в школі тому, що провинився проти традиції народу, бо релігія належить до традиції народу. Чи в нас знайшлися б такі вчителі, що в таких обставинах мали б стільки відвагу?

СВЯТИЙ МИКОЛА З ФЛЮЕ

"...завжди відкрита книга Святих — це історія тих людей, які як своїм життям, так і своєю смертю відповідають на основне життєве питання — навіщо нас сотворив Бог: щоб ми в Нього повірили, а повіривши — Його пізнали, а пізнавши — Його полюбили і стали спасенні."

Проф. Григор Лужницький

Образ св. Миколи з Флюе в головному престолі в Заксельн з 1492 р.

Прекрасне "Життя Святих" св. пам. о. А. Г. Т'руха ЧСВВ в чотирьох томах (а п'ятий мав би б. в іще бути!) аж проситься, щоб його доповнити дальшими життєписами Святих. Тож хочемо дати ряд "житій", яких в о. Труха немає, а які проте цікаві для сучасника-читача. Зачнемо від "латинського", та ще й швайцарського Святого, щоб читачі самі побачили, які близькі можуть бути для Східньої Церкви саме західні Святі. Візьмім на увагу наших східніх еремітів, пустинножителів, далі св. Олексія, що покинув свою родину. Візьмім на увагу навіть св. Симеона Стовпника, про якого мало-хто знає, що він навіть на своїм стовпі, 60 ліктів (18 м) над землею, не тільки умертвлювався й молився, але й давав науки людям, які збиралися під стовпом, не лише в духовних але навіть у *політичних* справах! Усі ті моменти знайдемо в латинського швайцарського Святого: Миколая з Флюе. А попри ті, старезні моменти, найдемо в нього також, іще більше може ніж у східніх Святих, постництво, аж до повної стриманости від усякої їди, як це бувало також у наших часах, напр. у Терези Нойман. Часом отже "латинь богопротивна" дуже близька якраз "світлому Востокові". Бо Святі — люди Божі, в яких на першому місці стоїть Боже, оте єдине, що "есть на потребу".

Святий Микола з Флюе, або як його там називають: "Брат Клявс", народився 1417 року в Флюелі (Швайцарія) як первенець у родині заможного селянина. Уже з раннього дитинства його маємо признаки, що Бог вибрав собі Клявса в особливіший спосіб: малий хлопець виявляв глибоку любов до самітности, до молитви і посту. Причинилася до розбудження в ньому побожности його мати, що належала до містичного гуртка п. н. "Божих Приятелів". У шістнадцятому році життя Клявс мав об'явлення про якусь вежу в Ранфт (яр "на окрайці"), яке розбудило в ньому охоту стати пустельником. Але саме тоді набирали хлопців до війська, тож Клявс став вояком і брав участь у війні проти Ціріху в 1440-1444 рр., а опісля в поході на Тургав у 1460 році. Хоч дослужився ранги сотника, не був він кровожадний жовнір. Один його сердечний приятель каже про нього: "Він мало шкодив своїм ворогам, а все старався зійти набік та молився за ворогів, і так щадив їх, скільки міг." Але й виявив при тому велику цивільну й військову відвагу, коли відважно спротивився спаленню монастиря домініканок у Ст. Катаріненталь, що його вже були Швайцарці підпалювали за те, що туди схоронився був відділ австрійського війська.

Не тільки війна відтягнула Клявса від пустинножительства: мабуть таки зараз по війні він оженився з Доротесю Віс із Обервілен. Чи вона йому так дуже подобалася, чи хотів він у своїй хліборобській традиції зберігти своє газдівство в горах, — цього певно не знаємо. Клявс таки вірно любив свою дружину та мав із нею десятеро дітей. Але попри свою світську дію, Клявс не забував про дії Божі. Розказував його найстарший син, що "батько йшов спати разом із нами, але вночі вставав і я чув, як він у своїй кімнаті аж до ранку молився." Упродовж 20 років він брав теж визначну участь у громадянському й політичному житті: був суддею, державним радником, а навіть хотіли його вибрати

ляндамманном (начальник кантонального правління), але він у покорі відпросився від того. Ця його покора й незацікавлення людською славою, а з другого боку незвичайна второпність у державних справах — хоч він не мав ніякої освіти й навіть не вмів писати ні читати! — вказують на те, що мусів він мати якесь надзвичайне Боже просвічення; а таке приходить звичайно, як нагорода в святому житті. Як суддя й радних мав Клявс незвичайну повагу в своїх співгромадян, бо ніколи не допустився якоїсь несправедливости, а навпаки скрізь виполовав поширену в тих часах корупцію.

Хоч мав великий авторитет у співгромадян (сотник при війську, радник і суддя), хоч його жінка була "чистого обличчя й гарного вигляду" та й багата з роду, хоч п'ять синів і п'ять доньок ховалися добре й подружжя було наскрізь щасливе — Клявс не чув задоволення таким життям, але щораз більше відчував нахил до повної посвяти Богові. На пораду свого сповідника о. Гайріха з Грунде та деяких побожних душ став Микола частину свого часу присвячувати роздумуванню над стражданнями Христовими. Але все події щоденного життя відривали його від зосередження в Бозі, то й тратив він душевний мир. Помалу відтягнувся він від суспільної діяльности та в 1463 році почав розмови з дружиною про розлуку з нею: але вона не погодилася. У червні 1467 року народився їм син, десята дитина, якого вони призначили на священика. А вже в жовтні того ж року Клявс дістав від жінки згоду на розділ, покинув своє газдівство й родину та пішов у гори: стати пустельником.

У своєму видінні Клявс бачив яр Ранфт як місце, призначене йому для пустельництва. А Ранфт був дуже близько його газдівства, то він боявся спротиву сусідів. Отже мандрував як паломник по країні, щоб бути оподалік свого дому. Але близько швайцарської границі в Лісталь мав нове об'явлення: що має повернутись. Та все таки він далі соромився сусідів, і помандрував, замість до Ранфт, до Клістерлі-Альп у долині Мельхталь. Але там його, вже по тижневі побуту на пустельні в горах, відкрили та й унедовзі прийшли цікаві сусіди, щоб його подивляти. То аж цього було треба, щоб Клявс переборов себе вповні: він покинув був уже дім, родину, здавалося — все. Та того всього мало ще було: треба було сповнити те, про що Клявс у своїй молитві просив: "Візьми від мене, Господи, все, що відвертає мене від Тебе! Дай мені, Господи, те, що звертає мене до Тебе! Візьми, Господи, мене від мене, а зроби мене власністю для Тебе!" Словом: треба ще було поборотн своє власне Я, останки своєї амбіції, останки власної любови. І "простий хлоп" Клявс скинув усе те врешті зі себе та пішов на пустельника там, де мав наказ: у яр Ранфт, близько свого дому, в гори.

Двадцять близько років перебув "простий хлоп" Клявс у тій пустельні в горах, у Ранфт, "на окрайці", чверть години ходу від його власної родинної хати. Перебув у тім яру, серед холоду й голоду, помимо зневаг і глузувань та ворожнечі "добрих сусідів", перебув близько двадцять років, хоч мав "під носом" вигідну хату та любу жінку й діток. Спершу мешкав там у деревʼяній буді — хоч зима в Альпах нелегка. До часу приходу в Ранфт Клявс постив чотири дні на тиждень: у Ранфті, де перебув більш 19 років, стримався взагалі від усякої страви. Єдина страва, яку споживав, було Св. Причастя. Як сам Клявс признався, спершу постив одинадцять днів, але по тім часі вже зовсім не чув потреби їсти чи пити. "Коли я клячу близько священика й бачу, як він принимає Божу страву (Св. Причастя), або й коли я сам удостоюся її прийняти, то все моє нутро сповняє вщерть така потіха й радість, що я в ній увесь затоплююся і цей надмір переливається і на моє тіло. Це те, що мене живить і каже мені забути про всяку іншу страву." Спершу сусіди стали підозрівати правдивість його постництва та близько одного місяця сторожили його. Але врешті переконалися про правдивість посту і тоді, за дозволом єпископа Томи Вельднера, що прослідив на власні очі пустельницький подвиг "брата Клявса" 1469 року, збудували "братові Клявсові" келійку та поставили при ній капличку.

Проте той, страшного вигляду, бородатий пустельник - покутник, увесь відданий молитві на самоті й покутним діям для заповіді любови Бога, ніколи не забував про другу таку саму заповідь: любови ближнього. Брат Клявс, світський мирянин, стався бистрим але й добротливим душпастирем безчисленних паломників до його пустельні та навіть заступником своєї країни. Коли Швайцарці, бутні по перемозі над Карлом Відважним 1481 року, стали сваритися між собою і ця їх незгода загрожувала вже війною поміж кантонами, звернулися вони до брата Клявса, як до мирового судді, а він їх розумно погодив. Суворо й переконливо радив він їм бути строго нетральними у поза-швайцарських справах, чого вони й досьогодні розумно придержуються.*) Пустельник "брат Клявс" був уповні безкорисним і несамолюбним, у повному значенні "чоловік Божий", то й кожний просто відчував, що немає в ньому сторонництва, ані ворожости для ближніх, ані нерозумної втечі перед світом. Часом навіть просив він свою жінку зготувати страву для численних відвідувачів, коли й вона була між ними. Він покинув бо родину й світ, щоб стати братом для всіх людей, і за таке його ставлення, за таку правдиву любов до Бога і до

ближнього свого, любять його світ, люблять і шанують земляки, як свого національного Святого, а св. Церква через папу Пія XII в 1947 році призвала його Святим. Пій XII підкреслив тоді, як особливу прикмету, оту "братність" св. Миколая з Флюе, яка в своєму найглибшому глузді є любов'ю ближнього та несе з собою правильно зрозумілі братерство, мир і волю. То й сьогодні для роздертого й розсвареного, безбожного й гордого світу святий брат Клявс невгавамний порадник і блискучий приклад Людини, з великої букви, що вміла поєднати світ із Богом, і людей із людьми.

---

*) У своїй поемі "Іван Вишенський" визнав Іван Франко велике незрозуміння спонук еремітизму в Східній Церкві, як ніби чогось рішуче ворожого громадянському життю. Брат Клявс, св. Симеон Стиліт та баг. інших Святих виказують своїм життям, що не так воно є. Але Франко глядів тоді на ті справи очима засліпленими буддийською філософією.

о. І. Назарко, ЧСВВ

ІСТОРІЯ, ЩО ЧИТАЄТЬСЯ ЯК ЦІКАВА ПОВІСТЬ

Атанасій В. Пекар, ЧСВВ: *"Нариси історії Церкви Закарпаття"*, т. І: Єрархічне оформлення. "Записки ЧСВВ", Серія II, секція I, том XXII, Рим 1967, стор. 241.

Рухливе видавництво "Записок ЧСВВ" в Римі під умілим керівництвом о. Протоархимандрита А. Великого, поруч 35 томів документів до історії нашої Церкви зібраних у ватиканських архівах, видало ще 22 томи "Праць"із ділянки нашої церковної історіографії. Саме перед нами 22-ий том тих праць, себто праця о. д-ра А. Пекара з історії Церкви на Закарпатті. О. Пекар, колишній учень єп. Ромжі, присвячує свою працю Владиці-мученикові Теодорові Ромжі.

У гарній передмові автор оповідає, як із наміром мадяризації окупанти постаралися, "щоб архіви стосовно Закарпаття оставалися недоступними" для істориків і щоб таким чином доказати, що "Руський нарід Мадярщини не має своєї окремішньої історії, ані історичного підложжя, бо йому бракує національного усвідомлення", як твердив мадярський репрезентант проф. С. Чакі на мировій конференції 1920 року. Щойно після другої світової війни авторові, як питомцеві української Семінарії в Римі, пощастило відкрити у ватиканських архівах цілу низку документів із XVIII століття, вислідом чого була праця о. Пекара про канонічне створення мукачівської єпархії, що появилася друком 1956 р. При цій нагоді автор зібрав деякі документи й до обговорюваної праці, як це виходить із списка джерел (ст. 213), а тепер ще доповнив їх джерельними працями советських істориків і дослідників.

У вступі о. Пекар з'ясовує, що під назвою "Закарпаття" розуміє всі українські землі за Карпатами, себто нинішню "Закарпатську Область", Затисся, Потисся і Пряшівщину. Дальше стверджує, що українське населення Закарпаття є автохтонне та випередило прихід Мадярів до Середньої Европи на ціле століття.

У першому розділі про початки релігійного життя автор стверджує, що тих початків треба шукати ще в часах свв. Кирила й Методія, себто в другій половині IX століття. Від самих початків релігійним осередком Закарпаття став Святомиколаївський манастир оо. Василіян на Чернечій Горі, біля Мукачева. — У другому розділі автор оповідає про перші спроби з'єднення на Закарпатті 1613 р., коли то в Закарпаття приїхав із Перемишля наш уніятський Владика А. Крупецький та почав унійну працю між Василіянами, які пізніше сталися "розсадниками унійних ідей", як твердить автор. Аж укінці дійшло до т. зв. Ужгородської Унії 1646 р., коли то 63 закарпатських священників склали на руки римокатолицького Ягерського єпископа католицьке визнання віри. — У третьому розділі автор драматично змальовує затії й труднощі збоку латинників щодо встановлення Мукачівської єпархії, які одначе закінчилися проголошенням самостійної єпархії 1771 р. І тоді, як каже о. Пекар, "зачалася т. зв. "Золота Доба", що її архітектом був славний єпископ Андрій Бачинський" (ст. 71). У наступних двох розділах (IV і V) автор подібно описує "судьбу Марамароської єпархії" та "заснування Пряшівської єпархії". — Дуже цікавий і повчальний для нас шостий розділ про "Спроби мадяризації Церкви Закарпаття", де автор говорить про змагання за власну митрополію, про створення Гайдудорогської єпархії та з'ясовує сумні наслідки мадяризації. З цього розділу мабуть найцікавіші підрозділи про введення мадярської мови в Св. Літургію та про спроби церковних реформ. — У чергових розділах автор розглядає причини православ'я та релігійне відродження на Закарпатті, розгортаючи перед очима читача картину невсипущої праці єписко-

па П. Гебея та накреслюючи з синівським пієтизмом сильветку єпископа П. Гойдича ЧСВВ. — У дев'ятому розділі о. Пекар накреслює хресний шлях Унії за большевиків, оповідає про мученичу смерть єпископа Теодора Ромжі, про "народний суд" у Братиславі над єпископом Гойдичем у січні 1951 р. та про остаточну ліквідацію Унії в Закарпатті. В останньому розділі автор змальовує життя закарпатців у Кривівській єпархії та в Америці. Вдодатку подає автор досить вичерпний список закарпатських Владик з'єдинених і нез'єдинених. Вкінці дає спис джерел і літератури та замикає все те показником імен.

Праця о. Пекара цінна передовсім своєю науковою об'єктивністю. Він не тільки не вибілює промахів навіть наших владик, але і не закриває помилок Апостольської Столиці, а для всіх має тойсамий строго-об'єктивний осуд історика. Другою додатньою прикметою праці о. Пекара — це її науковий характер, виражений не тільки в методології наукової праці, але й у використанні архівних джерел, джерельних праць і літератури. Попри те все праця написана ясним, легким стилем так, що її читається, як цікаву повість. І саме це третій плюс праці о. Пекаря. Шкода тільки, що автор не зібрав обоїх цінних висновків в один синтетичний розділ. Отже ця праця — це дуже цінний вклад в історіографію Срібної Землі.

ЛИСТ УКРАЇНКИ З ІНДІЙ

Один із спів-редакторів "Світла" одержав із далекої Індії такого листа:

Мої мрії й надії частинно вже здійснилися. Я працюю в недорозвиненій околиці серед такої бідности, хвороб і нужди, що перед тим мені і на думку таке не приходило.

Для мене це корисний досвід тай думаю собі, скільки я з цього всього скористаю в двох наступних роках.

Тепер працюю в урядовому шпиталі; займаюся зорганізуванням усього, що потрібне у крилі шпитального особливішого догляду, яке вкоротці буде викінчене.

Спочатку трудно було достосуватися до нової культури та незнаних для мене умовин життя. Однак, досвідчивши на собі брак різних речей, я буду їх більше цінити, коли повернусь домів.

Тут живе тільки мала жмінка християн, не кажучи вже про католиків. Та я відчуваю, що тепер, краще чим перед тим, розумію духа і значення Різдва.

Маруся

Маруся Голубовська це дочка п-ва М. Голубовських із Бімсвил та бувша активна юначка при парохії Успення М. Б. у Гримсбі. Як доброволець осінню м. р. вона виїхала до Індії з дипломом мед-сестри, з лікарні св. Михаїла в Торонто, на дворічну працю в тамошніх шпиталях. Нашій землячці бажаємо багато успіхів на новому становищі.

"З Різдвом прийшла на землю любов". Індійське різдвяне мистецтво.

Маруся гарно володіє українською мовою. Віримо, що їй буде приємно, якщо час до часу хтось навідається до неї листом. Для вигоди заінтересованих подаємо її адресу:

Miss Mary Holubowsky, R. N.
Sector 16 General Hospital,
CHANDIGARH, Punjab, India

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ
ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

Романа Хабурська

МЕНЕ ПОВАЖАЮТЬ ЗА ПРАЦЮ МОЮ

Поети й письменники своїми творами допомагають нам висловлювати наші щирі почування радости, вдоволення й подяки. Одним із таких віршів є вірш пані І. Кульської:

"На квіточці Бджілка
спивала росу.
На квіточці Бджілка
зустріла Осу.
Сестрице, — звернулась
до Бджілки Оса, —
Хіба не однакова
наша краса?
Ми схожі з тобою,
і дивно мені,
Що людям ти люба,
а я чомусь — ні.
Ой, сестро, — тут Бджілка
спитала Осу —
Хіба ж бо нас люблять
лише за красу?
Багато гарніших комах у гаю...
Мене поважають за працю мою!

Такими працьовитими бджолами в українському суспільному житті являються Об'єднання Працівників Дитячої Літератури (ОПДЛ) ім. Леоніда Глібова.

ОПДЛ проголосило місяці листопад і грудень Двомісячником Української Дитячої Книжки (ДУДК). Проголошення цих двох останніх місяців року місяцями ДУДК, вміло запланованої, бо в тих місяцях Український Нарід відзначує свої великі релігійні і національні роковини. Тому є побажанним, щоб наших дітей і нашу молодь з нагоди тих Великих Роковин, обдарувати книжками, які видають ОПДЛ з маркою Нашим Дітям.

З новіших видань ОПДЛ є книжечка-казка Три Правди, К. Перелісної з гарними ілюстраціями М. Левицького.

Казка Три Правди зображує дійсність нашого життя поза межами України, повитої в казкові шати. Розумний та хоробрий князь журиться майбутністю свого народу. Його два сини своїм поведенням засмучують його, і ось кличе він їх до себе та завдає їм три питання, на які мають дати відповіді: коли ж однак не зможуть дати своєї відповіді на ці три питання, то мусять іти в світ та між людьми її шукати. Тема тієї книжечки-казки є цікава і корисна не лише для дітей, а навіть і для дорослої молоді.

Проф. Р. Завадович відомий письменник, який присвятив усе своє життя дитячій літературі, в одній зі своїх доповідей пише ось так:

"Поміж людьми кружляє такий мудрий вислів: "Скажи мені, що читаєш, а я скажу тобі, хто ти." Парафраза цього вислову повинна б звучати так: "Скажи мені, що читають твої діти, а я скажу тобі, чим вони будуть завтра."

Наші діти в початкових роках свого розвою повинні читати такі віршовані твори, як: "Вечірня Молитва", чи казки; як: "Оборонець Ісуса" Р. Завадовича, де автор вливає в невинні діточі серця любов до Бога та бажання Йому служити. Героєм казки є малий Андрійко, який своєю невинною грою на скрипці задержує військо Ірода, яке шукає Божої дитини. *"Ох, як хотів би я дитині помогти! — зідхнув Андрійко, і навіть аж крикнув: Хіба ж не можу? Він добув із торбинки скрипку і заграв."*

Казка написана легко, лірично та зрозуміло для кожної дитини. До дальших цікавих казок зачисляємо такі, як: Доктор Кукуріку, Зайчикові Друзі...

Казка Зайчикові Друзі навчає, що людина мусить усе числити на свої власні сили. *"Бачиш, Зайче, єдиним твоїм приятелем, якому можеш довіряти, є ти сам."*

Коли наші діти будуть читати таку діточу літературу, то напевно їх словник української мови буде рости з дня на день, і я вірю, що не треба буде їм на кожному кроці пригадувати: "ГОВОРИ ПО УКРАЇНСЬКИ", або: "ЧОМУ НЕ ГОВОРИШ ПО УКРАЇНСЬКИ?"

На ці завваги діти можуть нам відповісти ось так: Купуйте нам більше українських книжок, робіть для нас і в участі з нами діточі вистави та забави. В умовинах нашого еміграційного життя не важне те, як багато ми знаємо, а головне те, як багато свого рідного зуміємо передати молодому поколінню, вихованому поза межами нашої України.

З нагоди Двомісячника Української Дитячої Книжки, висловлюю найщиріші слова признання

†

Вп. п.

Проф. ЮЛІЯН БУЦМАНЮК

визначний український мистець упокоївся в Бозі на 82-ому році життя в Едмонтоні.

Вічна Йому Пам'ять!

всім працівникам Дитячої Літератури за їхню муравлину працю, яку вони вкладають, щоб допомогти батькам у вихованні своїх дітей в українському дусі. Я певна, що Працівники Дитячої Літератури своїм знанням і життєвим досвідом могли би працювати в інших ділянках, які були б для них, як для багатьох інших, більш матеріяльно корисними. Але іскра любови до рідного, яку вони мають у своїх серцях, казала їм посвятити свій талант і час українським дітям та писати для них цікаві і зрозумілі їм казки їхньою мовою.

Бажаю, щоб книжки та журнали - місячники "Веселка" і "Наш Приятель" гостили в кожній українській хаті, головно ж там, де ховаються українські діти, та щоб їх читали не лише діти і молодь, а теж і батьки з ними.

Цікаві й повчальні казки запевнять батькам і дітям спільну мову, якої так часто між нами бракує.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

Вже появилася з друку ПОЕМА ПРО СВ. ЙОСАФАТА Орисі Галичанки (псевдонім священика, большевицького засланця) "СЕРЕД БЛИСКАВОК І БУРІ", з передмовою о. д-ра М. Марусина. 112 сторінок + стилізована кольорова ікона Святого у візантійському стилі. Ціна: в европейських країнах і в Лат. Америці — по 5.— нм. і рівновартість у другій валюті, в заокеанських країнах доп. 1.50 (подані ціни включають і кошти пересилки).

Цей релігійний і високопатріотичний твір про життя і подвиги св. Йосафата повинен стати настільною книгою в кожній українській родині.

Замовлення проситься слати на адресу В-за "Християнський Голос":

8 Muenchen 27, Schoenbergstr. 9. Germany.

ІСТОРІЯ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ, свящ. д-р Юрій Федорів, Торонто, 1967, ст. 362.

УКРАЇНСЬКА СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКА ШКОЛА В ЗАЛЬЦБУРГУ, Осип Мельникович, Український Технічно-Господарський Інститут, Мюнхен, 1967.

СОТВОРЕННЯ, Стефан Семчук, Поезій книжка восьма, Вінніпег, 1968, ст. 75.

ШАШКЕВИЧІЯНА, Вінніпег, 1967, ч. 8-9.

ЛОГОС, Богословський Квартальник, Йорктон, 1967, т. XVIII, . 4.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1967, ч. 123.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, a Journal of East-european and Asian Affairs, New York, 1967, Vol. XXIII, No. 3.

СТУДІЮЮТЬ СПРАВУ ЦЕЛІБАТУ

За рішенням Священичої Ради Мюнхенської Архидієцезії має бути створена спеціяльна комісія, якої завданням має бути: простудіювати всі питання, що мають будьяке відношення до целібату. В склад комісії мають входити справознавці мирян і богословів. Висліл студій тієї комісії має бути опісля предложений до обговорення Священичій Раді. На одному з засідань Мюнхенської Священичої Ради ствердженo, що відкрите обговорювання справи целібату конечне вже би й тому, що в широкому загалі суспільства через неправильне й фальшиве уявлення постає скривлений образ священика і його життєвого завдання. Кардинал Депфнер, архиепископ Мюнхену, вже багато раніше видав окружне послання до духовенства своєї єпархії, щоб теж і до целібату зайняти відкрите становище. Представниками священиків у дієцезії, сказав Депфнер, є Священича Рада, яка має зайнятися теж питаннями й проблемами священиків.

НОВА КНИЖКА

ВЕЛИКІ ЛЮДИ

Життєписи славних людей у християнському насвітленні

о. Ірineй Назарко ЧСВВ

Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

У сторіччя канонізації сз. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера оо. **М. Соловія й А. Великого**

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОБА

Книжка — багато, ілюстрована — має 463 стор. друку більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований житєпис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50.

Замовляти через:

Basilian Press

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Б. Поляйич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

Тут Ступнйцький, який стояв конем близько Язловецького не видержав і сердечно розреготався а за ним усі вершники. Навіть дехто зі слуг ротмістра усміхнувся нишком. Ротмістр почервонів як буряк; нагло стиснув коня острогами і крикнув:

— За мною!

І гальопом пігнав убік Львова, а за ним потягнулася його кавалерія. А владичі козаки реготали, аж гомін лісом пішов.

— Ну, панове, їдьмо дальше! Здогадно вже по бурі! — сказав Язловецький, кермуючись конем у недалекий уже ліс. — Думаю, що незабаром Федір нас дожене!

По кількох хвилинах в'їхали в ліс, у якому знов огорнула їх ніч. Білів тільки вузенький піщаний шлях, по якому можна було їхати тільки вдвійку. І нагло зза дерева, на кількаднадцять кроків перед Язловецьким, який їхав попереду, висунулося дуло мушкету й грімкий голос залунав:

— Стій!

Мимохіть Язловецький здержав коня вуздечкою та тоді залунав сміх і зза дерева вийшов Федір, за ним Топорівський і Рогозинський.

— Де ж ви так довго пропадаєте? — засміявся Федір. — Уже й коні напаслися а вас нема й нема!

— Ти справді довго чекаеш? А як ти сюди заїхав? — спитав усміхаючись Язловецький.

— Та ми від Галицької брами поїхали просто, через присілок Піскувате, звідтам же скрутили до Винницького лісу, бо знали, що там, під лісом нас чекають. І тому ми за вами не поїхали!

— А звідкіля ж ти це знав, що саме там нас чекають?

— Що ж ти не бачив знаку Степняка? Ага, правда, ти не міг його бачити, бо їхав зізаду! Степняк стояв за виломом брами і, коли я над'їжджав, вказівним пальцем показав мені їхати просто. Я зараз його зрозумів і вже!

Язловецький зняв капелюха, обтер чоло рукавом та всміхаючись сказав:

— Таки Українець завжди залишиться Українцем, хоч і латинником стане і Полякам служитиме!

9 РОЗДІЛ

"СОЛДАТИ ВЕШТАЮТЬСЯ ПО МІСТІ"

Король Юрій ударив кілька акордів по кляфішах клявікорду та глянув на Войнаровського:

— Це не те, щось воно інакше, правда, Андре? — спитав.

— Постарів Юрій! — подумав Войнаровський, дивлячись на широкі плечі й довге каштанувате волосся, що спадало хвилями на карк короля.

Войнаровський встав із фотелю і підійшов до стояка з люльками.

Ясноблакитні очі короля зустрілися з очима Войнаровського:

— Хочеш закурити, Андре? Але ти мабуть не куриш?

— Часом люблю потягнути диму! Котра то люлька з водою?

— Біла череп'яна! Третя з черги праворуч! Пригадуеш цю пісню?

І по кімнаті знов залунало декілька акордів.

— Щось не можу пригадати! — сказав, набираючи тютюну з капшука Войнаровський.

— Якто, не пригадуеш Жанети Жолін?

— Жанету Жолін пригадую дуже добре! Навіть пригадую, що твоє величество хотіло з нею женитися!

Король викрутився на табуретці та вдарив себе по колінах, галасливо зареготавши.

— Їй Богу, твоя правда, Андре, я таки справді хотів із нею одружитися! Але що ж, вона мене не хотіла, ти знаеш про те, Андре?

— Ні! Цього не знаю! — відповів Войнаровський, переходячи з люлькою на фотель і сідаючи на ньому.

— Підстав собі столик під люльку, Андре! Вигідніше тобі буде! А було воно так, до речі дуже романтично. Пригадуеш цей невеличкий ресторанчик "Цур Вайсен Розе" недалечко університету?

— Дуже добре! Там було найкраще мюнхенське пиво!

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, etc.

1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.

Phone: 536-6-0982

АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

— Ти поплутав Андре, найкраще мюнхенське пиво було "Цум Гольденен Ремер", яке там подавала "ді шене Анна",*) ця, що відтак вийшла заміж за студента медицини, як він звався, бачиш, я вже забув... ...Зараз, зараз, пожди, ми студіювали в Гайдельбергу а він звався Гайде... Гайде...

— Гайделюф! — підповів Войнаровський.

— Правильно! Гайделюф! Казали мені навіть, що згодом він став талановитим хірургом!

— Ну, маючи таку жінку, як "гарна Анна..." — сказав якось кисло Войнаровський.

— О, це була правдива Німка, яка вміє прибрати до рук чоловіка... А Гайделюф був паталаха! — і король Юрій знов одною рукою вдарив декілька акордів.

— Ми всі тоді були менш-більш паталахи! — сказав наче до себе Войнаровський.

— О, ти ні! — заперечив король Юрій. — Ти вчився, ходив на замок та мріяв про Україну...

— А ви всі з мене сміялися! — докинув Войнаровський.

— Ні, — заперечив поважно король Юрій, — ми з тебе не сміялися, ми сміялися з твого сантименту, якого, між нами кажучи, ти й досьогодні не позбувся. А може воно й добре, що ти його не позбувся! Завдяки цьому сантиментові ти й досьогодні цікавий!

— Як то: цікавий?

— Цікавий для довкілля. В тобі кохаються всі жінки, від графинь починаючи включно до кельнерок. Чи то пак навпаки, від кельнерок до графинь!

— Що ти верзеш?

Король Юрій викрутився табуреткою і знову галасливо зареготався, вдаривши себе руками по колінах:

— Андре, признайся! А Гретхен із ресторанчику "Під білим конем" у Гайдельбергу?

— Е, це ніяке кохання!

— Ага! А ця ж сама Жанетка, з якою я хотів одружитися, хіба ж не була закохана в тобі?

— Жанета? В мені закохана??

— Еге ж, еге ж! У тобі! І тому мені піднесла гарбуза!

— Вперше про це чую! — засміявся Войнаровський. — Я навіть не знав, що я тобі таку прислугу зробив. Ну, Юрку, за те, що Жанетка Жолін не стала королевою Об'єднаної Великої Британії, ти мусиш мені зокрема подякувати!

— Зараз, пожди! Вже маємо дві кельнерки, хочеш іще графиню? Прошу, маєш аж дві: Матильда Ассен розсварилася із своєю найкращою приятелькою Авророю Кеніґсмарк і то лише через тебе!

Войнаровський відложив люльку набік, склав руки на грудях і похитав головою:

— Чи Ваше Величество думаєте, що я турецький султан?

Король Юрій устав із табуретки, підійшов до столика, на якому стояв дзбанок вина й два срібні келихи, та, наливаючи вино в келихи, споглянув скоса на Войнаровського:

— А може ще сягнемо вище? Хочеш?

— Будь ласка!

— Кажуть, що цариця Катерина, теперішня друга жінка царя Петра І, теж тужить за тобою!

Голосний регіт наповнив кімнату. Король Юрій несучи келихи вина в руках, реготався на ціле горло, так, що йому аж руки дрижали, вино розливалося по долівці. Реготався сердечно і Войнаровський, сидячи на фотелі. Подаючи келих Войнаровському, король усе ще сміючися, промовив:

— А все ж таки вдалося мені тебе розвеселити! Не розрухали тебе спогади з нашого студентського життя, так принаймні тебе московська цариця розрухала. Ну, прозіт, старий! За наші студентські часи! І за твої успіхи! Хоч... — —

— Хоч? — тримаючи келих коло уст, спитав Войнаровський.

Король усміхнувся:

— Спершу випиймо, а тоді я тобі поясню мое "хоч".

І випивши ковток вина, Юрій поставив келих на столику а сам сів побіч Войнаровського й поклав руку на його коліно.

— Тебе щось мучить, старий! — промовив сердечно. — Я вже другий день хочу найти в тобі "мого старого фон Войнаровського" і чомусь ніяк не можу збагнути, що тобі бракує. Хоч ми ж старі друзі, Андре, а ти якось не відважуєшся сказати мені правди.

— Правди? — хитнув головою Войнаровський. — Я не сказав би, щоб це була правда, може радше дійсність...

— Ну, що ж, дійсність сьогодні така, а завтра інакша. А в тому річ, щоб завтра була така дійсність, якої ми хочемо!

— Ти це добре схопив, Юр!

Король Юрій ударив себе по коліні.

— Ну, врешті; починає з тебе вилазити "наш замріяний Андре", як ми тебе в Гайдельбергу звали!

— Чому?

— Бо ти мене "Юром" назвав! Пам'ятаєш, як ти всі імена в Гайдельбергу зукраїнізував? Навіть "ді шене Анна" ти якось інакше перекладав, вже не пригадую як...

*) Гарна Анна — нім.

— "Красна Гануська" — сказав неначе до себе Войнаровський.

— Але киньмо спогади в кут, Андре, перед нами життя і ми мусимо з ним боротися. Тебе доля назначила амбасадором твоєї України, мене королем. І ти і я мусимо сповнити свій обов'язок. А так трапилося, що силою обставин я тобі більше можу допомогти, як ти мені. Отже отверто й щиро, так як колись, коли ми були студентами й гуляючи над рікою Некар, думали, що зреформуємо цілий світ: чим я тобі можу допомогти?

Войнаровський сягнув рукою по келих вина.

— Я тобі, Юр, сердечно дякую — —

— Облиш це, — хитнув зневажливо головою король Юрій, — воно зовсім непотрібне між нами: говори просто й уже. Шкода часу на пусті слова. Не сумніваюся, що ти приїхав до мене не тільки з відвідинами, щоб по стільки роках і життєвих пригодах — а і ти і я мали ми їх немало й у цьому випадку життя нам їх не щадило — ще раз і може вже востаннє зустрітися, одначе незалежно від цього, ти напевно щось хочеш від мене для твоєї України?

— Очевидно, що хочу! — всміхнувся Войнаровський.

Король Юрій знов галасливо засміявся:

— А як же ж би інакше! Ти інакше Українцем не був би! А ще до того всі тебе звуть "л'ьом ді жур", герой дня!

— Але мабуть тільки сьогоднішнього дня, Юр, а завтра буде вже хтось інший "героєм дня". От пустяки тай тільки!

— Воно може й пустяки, але все таки вже щось є! І треба тобі признати, що ти для своєї батьківщини зробив і робиш багато. Можеш це вважати "пустяками", можеш це звати як хочеш, але коли би так усі робили, як ти, то може б ви й розрухали світ. Інша справа, що я не вірю, щоб твоя робота закінчилася таким успіхом, як ти собі його бажаєш...

— По мені прийдуть другі, може кращі від мене! — сказав якось твердо Войнаровський.

— Про це не сумніваюся, але тепер про тебе мова. І тому я тобі хочу щось запропонувати: залишись у мене!

— Якто: в тебе? — не зрозумів Войнаровський.

— Просто: в мене! По старій приязні, я дам тобі частину моїх гановерських маєтків, от навіть і цей замок разом із довколишніми лісами з цілою службою, будеш паном на Готенбургу. А схочеш, надам тобі графство чи баронство. Герцогом тебе тепер не зроблю, бо мої герцоги Манчестерський чи Вестмінстерський, не кажучи вже про герцога Мальборо, мене за це замордували б, що я їхню землю якомусь чужинцеві роздаю. Але до моїх гановерських маєтків тільки я маю право. І повір мені, поки я буду Німцем, ти будеш Українцем! І на цьому становищі ти може краще й успішніше зможеш вести свою політику.

Войнаровський сягнув по келих, випив ковток вина і, поставивши келих на столик, поклав руку на плече короля Юрія:

— Дуже тобі дякую, Юр, ти мене просто заскочив таким сердечним виявом нашої дружби... Але, хоч як цінію твою пропозицію і яка вона приманлива, я таки хочу залишитися сином Української Козацької Держави...

— Ця держава не існує, Андре! — дивлячись у вічі Войнаровському, сказав помалу король Юрій.

— Вона існує, Юр, вона існує в серцях тисячів-тисяч таких як я. І існуватиме завжди, бо завжди будуть такі Українці, які не дадуть себе поневолити Москві чи комусь другому!

Король Юрій відгорнув рукою волосся з чола й по хвилині мовчанки піднявся з фотелю, підійшов до стояка з люльками та, вибравши одну люльку, почав її набивати тютюном.

— Це добре, Андре, що ти так думаєш! — сказав помалу. — Може дехто вважати це дурним сентиментом, але це добре, що ти не змінився. І ціню тебе за це. Очевидно, згори тобі обіцюю, що в твоїх стараннях відзискати державну незалежність України, я завжди стоятиму тобі до помочі, тільки одне я тобі мушу сказати: будувати тобі державу я не буду, бо хто собі сам держави не збудує, той не варта держави. Я Німець і британський король. Моїм обов'язком є розбудувати Об'єднане Британське Королівство і я це зроблю, незалежно від жертв, що їх треба буде принести. І це мій перший обов'язок, а щойно другим обов'язком була б моя поміч тобі. Ти, думаю, зовсім добре це розумієш, бо ж ти дипломат і ти, як дипломат знаєш теж дуже добре, що не вистане тільки любити свою батьківщину: батьківщину треба мудро любити, бо найбільше шкодить батьківщині дурна любов.

(Далі буде)

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBÀ TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

НОВИЙ МИТРОПОЛИЧИЙ РАДНИК В АВСТРАЛІЇ

Грамотою з 1 листопада м. р., Первоєрарх Української Католицької Церкви, Блаженніший Верховний Архиєпископ Кардинал Йосиф відзначив ревну й повну посвяти довголітню душпастирську працю Всеч. о. Йосифа Горчинського, назначивши його своїм, МИТРОПОЛИЧИМ РАДНИКОМ.

Всесвітліший о. Йосиф Горчинський, Митрополичий Радник, народився 16. 7. 1897 р. в Чернівцях на Буковині, в родині поштового урядника. Богословські студії почав у Станиславові, а закінчив у м. Бяєк і там був рукоположений на священика 1923 р., місцевим грекo-катол. румунським митрополитом Сучу. Спочатку молодий єрей Йосиф був завідателем парохії Вижниця, потім сотрудником у Чернівцях, а потім аж до приходу до влади комуністів, був парохом Сторожинець на Буковині.

По війні, щоб рятуватись перед насильним "навернением" на православіє, працював у шпиталі, доки не виїхав до Австралії, де має двох синів. До Сідней приїхав о. Йосиф 29. 6. 1959 року і працює тут досі та втішається пошаною й любов'ю від усіх, хто його знає.

Новому Отцеві Митрополичому Радникові бажаємо багато сил, вдячного здоров'я на многая і благая літа!

ДІЯЛЬНІСТЬ о. БОГДАНА ГАНУШЕВСЬКОГО

Народився о. Богдан у священичій родині о. Михайла й Ірини з Горникевичів, 18-го серпня 1912 р. у Львові, коли його батько був капеланом Митрополита Андрея Шептицького. Дідо по матері Теофіл був парохом Гошева й болехівським деканом. О. Теофіл Горникевич був засновником Чину Сестер Пресвятої Родини. Цей Чин мав у Гошеві свій монастир, які і декільна їх у Галичині. Батько о. Богдана був заслуженим священиком для Церкви й народу, декан і крилошанин та, як подає Енциклопедія Українознавства: "політичний і кооперативний діяч, та посол до сойму". Вивезений з дружиною і двома дочками на Сибір, повернувся після сімох літ і помер на рідній землі у 1962 р."

о. Богдан Ганушевський

О. Богдан навчався в Академічній гімназії у Львові, потім переніссся до Станиславова куди в 1927 р. перенісся його батько на парафію з Дори. У тому році вступив Богдан до Пласту, для якого через усе своє життя щиро працював, займаючи в Пласті різні пости. За заслуги для Пласту Провід Пласту іменував о. Богдана пл. сеніором керівництва (найвищий пл. ступінь) та відзначив його І пл. відзначенням, а потім найвищим Орденом св. Юрія в золоті, а міжнародній скавтовий союз відзначив його "Відзнакою Заслуги".

Організатор і диригент хорів і аматорських гуртків. Почав від дитячого хору в парохії свого батька з 1929 р. Потім організував хор у Малій Духовній Семінарії у Львові та був його солістом. Студіюючи музику від дитинства, а потім в Інституті ім. М. Лисенка у Львові рівночасно організує і веде хори в різних місцевостях та з цими хорами здобуває перше і друге місце в конкурсі просвітянських хорів 1935 р. в Станиславові. Організує хори в Сяноці та в с. Боську. На еміґрація в Міттенвальді організує пластовий хор. У Канаді організує і веде хор у Верноні, Іннісфрі, Ту Гилс і Нью-Вестмінстері. Написав кілька музичних композицій і пл. пісень. Був довгі роки бандуристом і давав концерти зі своїм братом Степаном у Станиславові і потім по цілій Лемківщині. Закінчивши режисерські курси в Станиславові веде амат. театр. гуртки в Україні й у Канаді.

Всюди на місцях своєї праці організує і веде рідні школи.

Організатор, член проводу і голова передових інституцій і товариств. Провідницькі ідеї Пласту, що ввійшли у кров і кість о Богдана заставляли його всюди, де він перебував і де було українське серце, організувати і вести громадянське життя. Крім Пласту, Сокола, Старого Лугу, Чорномор'я та інших організацій, які він вів, о. Богдан був також провідником просвітянського життя. В селі Угорниках вибудував величаву читальню "Просвіта" і був її головою, був головою Українського Допомогового Комітету для скитальців у Щавнику, біля Криниці, а в Німеччині зорганізував і став першим головою Українського Обласного Комітету в Регенсбурзі.

Священик-душпастир. Висвячений у диякона Преосв. Никитою Будкою і на священика Преосв. Миколаєм Чарнецьким, ЧНІ у манастирській каплиці оо. Редемптористів у Львові, 20 вересня 1942 р. одержує на власну просьбу призначення на Лемківщину та душпастирює у селах Злоцьке, Щавник і Ястрабик. Обороняє парафію Щавник від неральної сотні нацистів. Душпастирює серед голоду й тяжких обставин на Лемківщині, з підірваним здоров'ям до 1944 р. Потім виїздить із родиною на Словаччину, де попадає під червоних партизан. Приміщений у римо-кат. манастирі виходить зовсім зі своєї недуги. Тоді, після звільнення Українською Дивізією, стає капеланом військової церкви в Братиславі аж до виїзду до Німеччини.

В Регенсбурзі є призначений душпастирем табору, потім також у Міттенвальді, де є ще й катехитом народньої і торговельної шкіл та капеланом Пласту на Німеччину. Один із перших ініціятив і на всіх місцях своєї душпастирської праці вив'язався якнайкраще. Складаючи признання і подяку за його жертвенне життя справжнього душпастиря, складаємо йому побажання дальших успіхів на славу Бога й добро українського народу, якого о. Богдан є вірним сином."

Родинне життя. Оружився в 1940 р. з п-ною Анною Пантлик, з якою запізнався на вчительстві в Дубрівці Руській біля Сянока. Вона походить зі Срібної Землі-Закарпаття. Обоє виховали три дові: Квітка, Роксоляна і Калинка. Вони три постійно помагали о. Богданові в навчанні катехизму, рідної мови й пісень та танків у всіх парохіях, які обслуговував о. Богдан. Дружина о. Богдана постійно працювала як членка управи, а потім як голова відділу ЛУКЖ. Тепер вони в Північному Ванкувері, звідки о. Богдан обслуговує цілу долину Фрейзеру з матірною парохією в Нью-Вестмінстері. Дружина Анна давніше вела церковний спів, співала в хорах о. Богдана, є взірцевою дружиною священика і матір'ю та бабусею, бо дочекалися обоє внука.

Інж. Мирослав Пузин

злогошується на душпастиря до Едмонтонської Єпархії і переїхавши до Канади стає парохом Верквіну. Тоді основує парохію в Келовні і продовжує започатковану парохію в Кемлупсі, де вилінчує започатковані церкви й будує парохіяльну резиденцію в Комлупсі. Був також душпастирем Гріндроду й Ревелстоку.

Переїхавши до Альберти на парохію в Іннісфрі, докінчує започатковний народній дім в Пречі, будує церкву в Ренфурлі й закуповує римо-кат. церкву в Іннісфрі-місто, де потім побудовано нову церкву. Призначений парохом Ту Гилс будує модерну, першу з плоским дахом у Єпархії церкву в українському стилі, добудовує крило народнього дому в Плейн Лейку, будує народній дім у Новому Києві та вивінчує церкву в Гері Гил. Організує й веде відділи БУК, ЛУКЖ і УКЮ на усіх місцях душпастирювання, де тих товариств ще не було.

У Чілівеку побудував народній дім, а тепер організує будови церков у Нью-Вестмінстері й Норт Суррі. Був протягом трьох літ парохом Річмонду і тоді з парохіянами виасфальтував частину церковного й ціле резиденційне подвір'я, обрамувавши його цементом. Організував і переводив дяківські курси, залишаючи молодих дяків, де їх не було. У парохіях о. Богдана було досі 16 Архиєрейських візитацій протягом 18 літ душпастирювання у Канаді, під час яких поблагословив Преосв. Ніл 4 угольні камені під новозбудовані церкви і дві церкви в Моркемб і Гері Гил. Давав св. Місії і реколекції у сусідніх парохіях.

Був нотарем Митрополичого Синоду в Вінніпегу в 1962 р. і сталим секретарем священичих конференцій єпархії. Обраний підчас конференції священиків Брит. Колюмбії членом організаційної комісії Ради Мирян. Ця комісія складається з трьох єпархіяльних священиків. Найкраще з усіх схарактеризував Владика Ніл душпастирську працю о. Богдана в своєму архипастирському слові на бенкеті й перед тим у проповіді: "Ревний священик, що посвятив своє життя для Бога і українського народу, він знає що таке діяльність, має багато

РІСТ ПАРОХІЇ СВ. МИКОЛАЯ У ВІННІПЕГУ

(На маргінесі річних Загальних Зборів)

У неділю, 19-го листопада ц. р. після обіду відбулися річні Загальні Збори парохії св. Миколая. Збори відкрив Голова Парохіяльного Комітету п. Іван Музичка та, привітавши присутніх, попросив о. пароха Володимира Шевчука провести молитву.

Після формального відкриття обрано Президію Зборів, а саме п. Олександра Просоловського на предсідника, а панів Володимира Рибчука та Йосифа Войтовича на секретарів.

Обраний предсідник уміло проводив зборами до кінця. З широких звітів Голови й інших уступаючих членів Заряду й Контрольної Комісії та доповнень до звітів о. пароха Шевчука, присутні докладно запізналися з цілою господарською парохії як також пізнали працю різних організацій, що діють при парохії.

Загальні прибутки парохії протягом звітового року принесли понад $86,000.00 і ці прибутки змогли покрити всі витрати, які зросли у порівнянні з минулорічними, бо новозбудована церква й манастир змусили парохію заборгуватися на більшу суму. Жертвенність парохіян значно зросла, а до того членство збільшилося й постійно зростає завдяки жертвенній праці Високопреподобних Отців Василіян, що обслуговують парохію, в чому також допомагають і поодинокі вірні — парохіяни.

Виховна праця, що має на меті виховати добрих членів нашої Церкви, української спільноти і громадян Канади, ведеться починаючи від наймолодшого покоління, а далі юнацтва і старших. При парохії діє Рідна Школа, в якій навчається 154 дітей. Школу веде о. парох Шевчук і 5 світських учителюк та дві Сестри, які навчають релігії. Танцювальний гурток об'єднує 48 дітей і веде його панна С. Стефанишин при допомозі Євгена й Івани Бодакевичів. Вівтарна дружина має зорганізованих 60 хлопців, які служать при престолі в часі богослужб. Марійська Дружина об'єднує молодших дівчат числом около 50, яких провадить панна Марія Савчук, відбуваючи з ними сходини кожної суботи. УКЮ начислює около 60 юначок і юнаків, якими опікується о. сотрудник Сенишин. — Жіноцтво об'єднане в сильному Відділі ЛУКЖ, який начислює понад 100 членок. Своєю працею, жіноцтво звертає на себе увагу не лише своєї парохії, але й на їхні імпрези приходить багато людей і з інших парохій. Не диво, що цей Відділ ЛУКЖ придбав для парохії в звітовому році $4,500.00.

Кромі Відділу ЛУКЖ існує при парохії ще Апостольство Молитви, поділене на 4 кружки і завдяки цим кружкам Апостольства Молитви парохія має також певну піддержку зі сторони старшого жіноцтва. Мужчини зорганізовані в Клюбі Мужчин, який пов'язаний зі загальною організацією БУК. Клюб Мужчин начислює 80 членів. Ця організація тримає бодай один вугол у будові цілої парохії, бо

адмініструє, до деякої міри, господарською парохії. Члени цього Клюбу по черзі читають апостола в часі кожної богослужби, ходять із пушкою, оповіщують рожу впорядників у церкві і т. п. Своїми імпрезами, що їх проводять протягом року в парохії, також присягадали деякі гроші, з яких позажну суму пожертвували на потреби парохії.

Великою прикрасою парохії є хор, бо він своїм широким репертуаром літургійних пісень, вичуваних вже протягом десятків літ, збагачує нашу чудову Літургію кожної неділі. Хор під диригуванням п. Ореста Левицького, а колись о. Воніфатія Слободи й інших, нераз уже був запрошуваний на гостину до інших наших парохій, а дуже часто і до римо-католицьких церков разом із нашими Душпастирями для відслужения Служби Божої в українському обряді.

Недавно з початком листопада 1967 р. величаву будівлю церкви й монастиря прикрасила ще дзвінниця, яка доповнила красу й гармонію цілого комплету будов, а її милозвучні дзвони приваблюють вірних до нашої святині.

Після звітувань Управи й Контрольної Комісії, привяні на зборах уділили абсолюторію уступаючим членам Управи та вибрали нову в такому складі: п. Іван Музичка, голова, заступник голови п. Йосиф Войтович, секретар п. Володимир Рибчук, фін. секретар п. Йосиф Вавриків, скарбник п. Іван Сулима. До Управи ввійшли ще: пп. Михайло Дутка, Степан Лебітка, Василь Костерева, Віктор Гумницький, Григорій Мельничук, Богдан Скрипник, Петро Клим, Федір Прокопчук, Нестор Рибчук і Михайло Гуцто. До грошевих справ обрано, згладно перевибрано солідних і обов'язкових у праці панянок: Галю Гошуляк, Олю Гошуляк і Джойсі Колач. До Контрольної Комісії ввійшли: пп. Олександер Просоловський, Іван Бединський і Петро Квасниця.

На кінець Зборів наново перевибраний голова закликав усіх до жертвенної праці, бо праця всіх разом напевно творитиме духові й матеріяльні вартості для нас і наших поколінь.

(С. Р.)

ВІСТКА З УКРАЇНИ

Поминчого листа ми одержали від одного з наших Читачів і друкуємо його без змін.

Редакція

Стебник, 15 липня 1967.

Слава Ісусу Христу!

Дорогенькі наші приятелі. Пишу до вас рідни Вартуєяки, при якій Отець прожили десять літ. Подаємо Вам дуже сумну і несподівану й жалібну вістку: про несподівану смерть нашого Дорогенького Отця. Ця вістка огорнула вже усіх великим жалем і горем. Сталося це 22 лютня. Який це великий жаль і сум, ми Вам того не можемо передати, бо наші очі все плачуть і ніяк не висихають.

Дорогенький Приятелю! Ми з Отцем нашим Дорогим прожили десять років і ми жили хоч бідно, но гідно. Ми були як рідні браття, ми ніколи ні з чим не рахувалися, ми любилися так, як Господь Бог приказав. Коли Отець наш Дорогенький повернули з білих берегів, виглядали дуже марно, бо Отець там були одинадцять років. До нас прийшли в 1955 році, бо декан дав їх працювати в наше село, і Отець наші так потроха працювали. Но починала їх права нога боліти і Отець лічилися, принимали ванни й ухоли, але це нічого не помагало: почав чорніти великий палець, ноги стали пухнути. Отець лежали дома в ліжку три неділі, день так ніч ми коло них сиділи й огрівали ногу лямпами, щоб урятувати їх життя. А потому бачимо, що нога пухне щораз гірше і ми поїхали до хірурга професора і розповіли,яка болізнь. Він сказав зразу ж привести до шпиталю. Отець наші не хотіли, но ми їх просили і вони послухали нас і поїхали. Тільки ми їх привезли до шпиталю, зразу дали їм 30 уколів і через два дні хірург сказав, що буде ногу втинати. І Отець наші пролежали там три місяці і все було впорядку, коли ми до Отця нашого Дорогенького ходили в лікарню, то лікарі їх питали, що це за люди, що вони так за вами пропадають. Отець наші їм сказали, що ці люди чужі, но для мене вони є рідня, я в них живу і дуже задоволений, що попав між своїх добрих людей, то лікар приказав санітарам нас пропускати до Отця в кожну годину. То ми ходили щодень Отця навідувати і Отець наші тішилися нами і радувалися, що ми їх так любили і поважали, бо Отець були бідні, без рідні. Коли ми Отця привезли з лікарні додому, то Отець стали почувати себе щораз краще. Лікар приказав їм добре годувати ся і ми старалися всіми силами, щоб Отця добре відкормити: все готовили свіжі страви, свіже масло, сир, яйця, все що могли, то для Отця нашого Дорогенького ми віддавали і ратували їх життя і Отець стали гарно виглядати і нога почала їм добре заживати і за цей час, коли вони ще не мали протези, Отець учили дома одного чоловіка на дяка. Отець його вчили чотири місяці і він виявився дуже добрим і Отець наші все йому вірили. Коли Отець наші дістали протезу, то декан дозволив їм час до часу відправляти в церкві, хто хотів, щоб Отець наші правили хвалу Божу, то нанимали фіру і Отець їхали фірою до церкви і так їм час проходив.

Це сталося в 65 році, місяці серпні. Отець наші Дорогенькі мали відправу в церкві, читану Службу Божу, бо це було на буднім дні. Коли Отець виходили з церкви, то на той же час у церкву вскочив цей же дяк і почав бити паламаря в церкві а Отець наші почали кричати і тут же збіглося кілька людей і паламара виратували. А Отець приїхали додому і це почали розказувати а в той же день ці люди поїхали до Отця Декана і розповіли, що дяк був паламаря в церкві у присутності Отця і Отець Декан приказали нашому Отцеві оголосити в неділю в церкві та звільнити Антонина Олексу з дяківства. Отець наші оголосили це в церкві, що Декан приказав, що Антонин Олекса більше не може бути дяком, бо бився в церкві і той же Антонин хуліган почав робити бунт проти нашого Отця. Сильно Отцеві загрозив, зібрав компанію людей і хотіли їх із фірою перекинути і хотіли Отця бити коло церкви та назвали їх каліокою й усякими негарними словами. Так це все робило страшне враження на нашого дорогого Отця. Ми успокоювали Отця, щоб так не гризлися але Отець дуже це переживали і думали, но лежати не лежали, а ходили і все говорили. Тільки їх потроха друга нога боліла, то ми натирали, то їм було легше. Але настала великопісна перва неділя, а Отець наші були дома і прийшли з кімнати до кухні, сіли коло вікна і кажуть: — Нині така гарна неділя, а в церкві відправи немає! І Отець заплакали і склонилися на вікно о чоловік їх підняв і ми кричимо, Отче наші Дорогенькі, що з вами сталося? А Отець вже слова не могли до нас промовити і чоловік тут же побіг по лікаря, а ми їх тремо і не знаємо що є. Плач на всю хату, а тут же приїхав лікар і зразу сказав, що справа дуже важна: Отцеві тріскла жилка, почався вилив крови в мозку і тому Отець уже не стали говорити. Лікар ясно сказав, що Отець дуже переживали і думали, то це все їм прискорило смерть. Це сталося 20 лютня у неділю, в першій годині дня, а Отець наші померли 22 лютня в першій годині ночі, а 24 лютня був похорон. Похорон був дуже великий і жалібний. Люди, котрі Отця знали, здалека приїхали віддати їм послідне прощання. Священиків було 35, дуже плакали і люди і священики і світ плакав за нашим Дорогенським Отцем.

Священики мали величні проповіді до цих нетгідних людей, котрі утробили нашого дорогенького душпастиря. Наш Дорогий Отець перенісе велике терпіння в своєму житті. Аж тут наші українські люди їх зайли. Не дали Отцеві життя. Но ми думаємсо, що за це Господь Бог їм заплатить. Дорогенькі наші приятелі, ми вам не можемо передати цей великий жаль, це горе, котре сталося несподівною смертю нашого Дорогенького Отця і ця послідня хвилина, як Отець уже не могли промовити до нас слова, тільки бідні на нас дивилися і плакали. Дорогенькі наші приятелі, послідний ми від Вас отримали подарунок для Отця, який це жаль, що Отця вже немає, була одна хустина і нитки, за це ми наймемо Службу Божу за покійного Отця. Ми вже наймали три Служби Божі і два парастаси. Ми вам дуже дякуємо за ваше щире і добре серце і за ласку Божу, що допомагали нашому Дорогенькому Отцеві, нехай Вам і Вашій усій родині Господь Бог нагородить здоров'ям і дасть багато Божих ласк і добра у Вашому житті. Отець часто споминали і казали: Є добрі люди, котрі про мене не забувають. Бо тут, де ми живемо, люди дуже погані, ніхто б нас не порятував і навіть не можна нічого сказати, бо зразу ж нас визивають жебраками, кажуть, Лемки, чого ви тут приїхали до нас? Як тільки хочуть, так над нами ся знущають. І кажуть: загризли ми граба, загриземо і вас. Дуже трудне наше життя. Ми тепер остались без нашого Отця сиротами, не маємо з ким собі порадитися. Отець наші Дорогенькі для нас були як рідний тато. А тепер їх немає, не чути їх голосу і більше не почуємо, пішов їх голосочок у сиру землю. Дорогенькі наші приятелі, ми походимо теж із Польщі, з краківської области, район Новий Санч, село Лабова, недалеко Криниці. Там ми їздили на відпуст, може ви коли там бували у наших краях. Отець наші Дорогенькі говорили що вони там їздили до священиків, наші краї більше називали Лемківщина. Нас переселили в 46 році, ми пережили і зазнали дуже багато горя і ще тут нам не дають жити. На гріб Отця ходимо часто, обробили гріб гарно, посадили

Вл. п. о. д-р С. Граб

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

Інформація Уряду Онтаріо
З Департаменту Справедливости та Генерального Прокурора

Уряд Онтаріо недавно отримав звідомлення Комісії в справах законодавчої реформи про основи відшкодування при визласненні. Цією справою Уряд був затурбований і 8 березня 1966 р. Міністер Справедливости та Генеральний Прокурор зарядив, щоб Комісія перевела повну й докладну студію цієї справи та виготовила для нього звідомлення.

Комісія, після проголошення і отримання багатьох звідомлень від організацій та окремих осіб, порекомендувала, щоб у додатку до справедливого відшкодування за визласнену посілість, треба ще ввести програму переміщення, щоб допомогти людям, які мусять переноситися.

Для винагороди запропоновано нову формулу, яка не буде базуватися тільки на ринковій ціні визласненої посілости, але буде брати до уваги винагороду за пошкодування при визласненні, включно з коштами переносу, оцінки й правної поради, бізнесовими втратами та непродажними поліпшеннями на посілості.

Ці рекомендації вказують, яку увагу присвячено цьому питанню. Уряд тепер вивчає Звідомлення, щоб установити, який вплив буде мати введення цих рекомендацій у життя на всі власті для визласнення.

the Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario

цвітів, а на другий рік, як будемо живі і здорові, то будемо ставити камінний гробівець і фігуру Ісуса Христа з ангелами. Це все буде коштувати три тисячі. Думаємо, що знайдуться добрі і щирі люди, котрі нам допоможуть зробити цей пам'ятник для нашого Дорогенького Отця.

Дорогенькі приятелі ми вас не знаємо і ви нас не знаєте, но ми бажаємо, щоб Ви до нас писали і були близькими приятелями для нас. Фотокарточки похоронні висилаємо в другій коверті. Здоровимо Вашу цілу Рідню душе сердечно та остаємось з Христовим привітом. Слава Ісусу Христу.

Рідня Вартуських

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ
(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $16.00: Іван Мартинович, Гримсбі.

По $6.00: Іван Дзядик, Котедж Гилс.

По $5.00: Н. Андрейчук, Гримсбі, Марія Нагірна, Монтреаль, О. Недошитко, Торонто, Олексій Шимків, Дітройт, Ю. Сидор, Ванкувер, Єва Бедзик, Парма.

По $4.00: Степан Калмук, Торонто, В. Перфецький, Чікаго, Роман Покиньборода, Монтреаль.

По $3.00: Василь Ковальчук, Дітройт, Анна Скуб'як, Кентон, А. Єнджейовська, Чікаго, М. Бойко, Сарнія, Володимир Лотоцький, Ардмор.

По $2.50: Анна Курдила, Монтреаль, Іванна Федорів, Філядельфія.

По $2.00: о. Лев Дорош, Міннеаполіс, М. Тарнович, Судбури, Г. Гнатів, Форт Вейліям, Н. Микитюк, Монтреаль, М. Гадовська, Кінгстон, П. Стрижаченко, Рочестер, Мих. Кобасяр, Гастінгс он Гадсон, Текля Равлів, Торонто, Мирослав Горняк, Торонто, П. Корженьовський, Пітсвіл, Анастасія Пиртко, Філядельфія, Е. Писький, Чікаго, Іван Поломарк, Мондер, О. Судомляк, Монтреаль, Юлія Кащук, Нью Брітейн, І. Юрчак, Чікаго, Меланія Крутиголова, Клівленд, Іван Мартинюк, Кордейл, Н. Стецюк, Гвелф, Павло Чорнобай, Ст. Кетеринс, Іван Слонський, Сиракюз, С. Ляхович, Чікаго, Д. Дубляниця, Торонто, Степан Ковальчук, Гемтремк, Й. Юник, Торонто, Ольга Гриньків, Дітройт, Й. Гузар, Вестфілд, Нат. Белицька, Чікаго, Марія Рудницька, Нью Гейвен.

По $1.50: Агафія Добко, Шамблі, Й. Ліщинський, Чікаго.

По $1.00: Др. Я. Крив'як, Клівленд, Марія Лоіш, МкКіс Роко, Стефа Вареха, Йонкерс, К. Кальба, Лянорс, Сем. Головайчук, Смокі Лейк, Текля Крупка, Дітройт, Марія Пшик, Н. Йорк, Д. Кубчак, Едмонтон, А. Лютий, Сенова, Юліян Калинка, Ошава, М. Ковалюк, Едмонтон, Мик. Заяць, Монтреаль, Текля Приймах, Лондон, Іван Петик, Гемтремя, Стелля Пуцак, Настра Фолс, С. Дуляба, Вернон, Ку. Шульган, Едмонтон, панство С. Кудлик, Бронкс, Осип Костюк, Вінніпег, Б. Воробець, Ірвінгтон, Микола Твкой, Монтреаль, Павло Стефанюк, Вестон, Проць Ясищук, Торонто, Д. Стасюк, Гемилтон, д-р С. Годований, Торонто, Е. Сиротюк, Торонто, А. Жуковська, Торонто, Стефан Білик, Торонто, Й. Москаль, Ст. Кетеринс, Марія Шарабура, Торонто, Тео. Галярчик, Ст. Кетеринс, Я. Хабурський, Торонто, М. Прихідко, Торонто, Д. Мельник, Гемилтон, Е. Пероганич, Торонто, Єва Пискор, Вінніпег, А. Малайка, Дайвисвю, К. Маринюк, Вінніпег, Б. Склярук, Оттава, Павло Чорнобай, Лідлав, Ф. Богданський, Альберт, Степан Мудрик, Кічснер, М. Войнар, Торонто, Петро Козак, Бадена, С. Адамик, Едмонтон, Марія Робак, Монтреаль, О. Фалінська, Торонто, Марія Іссак, Торонто, А. Комарніцький, Торонто, д-р І. Мулик, Сарнія, О. Вернер, Едмонтон, Н. Третяк, Йорктон, Н. Юречків, Торонто, Степан Малюта, Глендон, С. Вернюк, Райкрафт, Й. Балицький, Гадсон Бей, А. Семанишин, Торонто, Павло Кушнір, Портедж ля Прері, Іван Стечинський, Кемровз, В. Курилишин, Монтреаль, І. Кравчук, Монтреаль, С. Сеник, Ісліштон, І. Федорівський, Торонто, С. Голод, Торонто, Д. Гавриюк, Торонто, К. Малович, Едмонтон, Й. М. Взовий, Райкрафт, Мих. Дудяк, Пітсбург, Юрій Новак, Джерзі Сіті, С. Мельник, Гобокен, Марія Муха, Клівленд, Іван Горішний, Патерсон, А. Андрухів, Гемпстед, Анна Гузар, Пітсбург, В. Мизак, Бруклин, Василь Чурма, Ляшін, С. Гавришук, Елизабет, Василь Куй, Валінгфорд, Григор Шніцер, Чікаго, В. Феданків, Бінггемптон, Ц. Легкун, Чікаго, І. Гінчак, МкКіс Ракс, Е. Винар, Бавлінг Грін, Василь і Ольга Савчуки, Воррен, М. Галан, Меррик, Марія Петерсон, Кічснер, Микола Генсьор, Кіллем, П. Остапович, Скарборо, Юлія Угура, Торонто, Ф. Мартинюк, Гримсбі, В. Романюк, Вакав, В. Бурко, Едмонтон, М. Поточак, Бруклин, П. Крижановський, Едмонтон, В. Провський, Едмонтон, Роман Олещук, Оренд, лефт. корн. Б. Яримович, Оттава, Лев Марчусь, Нюарк, Ілля Кумановський, Сиракюз, Павлина Кравчук, Реджайна, Е. Крайківська, Едмонтон, Й. Дутка, Торонто, д-р Марія Фішер-Слиж, Кенокі, М. Вербицька, Ванкузер, М. Юзвенко, Гемилтон, Марія Мізюр, Торонто, Роман Мізюр, Мидел Вилледж, Катря Недошитко, Торонто, Павло Кіт, Торонто, Н. Д Гурко, Елоиза, Павло Береза, Оттава, М. Леонтович, Тренскона, Варвара Тодорук, Стівестак, М Кароль, Едмонтон, Степан Крук, Бонивил, П. Мельник, Торонто, М. Граб, Гемилтон, Марія Гураль, Торонто, Г. Гарач, Редбері, Г. Маслюк, Глендон, Е. Сучинський, Вінніпег, Степан Гридовський, Гімлз, Йосиф Грибовський, Гафорд, Антін Рибник, Торонто, Текля Лесих, Вінніпег, М. Гнуханюк, Судбури, Анна Антонюк, Нью-Йорк, Марія Івахів, Філядельфія, Й. Тритяк, Філядельфія, Богд. Тарнавський, Ню Брітейн.

КУПЛЮ КНИЖКИ
давнішого українського видання, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Канадські збройні сили

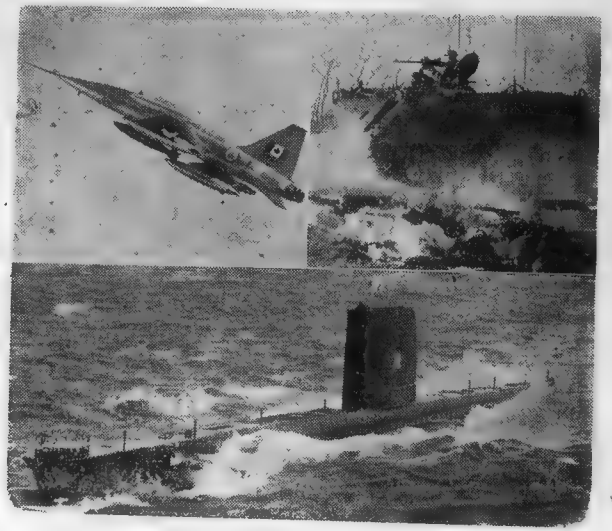

Сила майбутности

СЛУЖИТЬ СВІТОВІ — В ЦІЛЯХ МИРУ

ПОДУМАЙТЕ ТРОХИ ПРО КАНАДСЬКІ ЗБРОЙНІ СИЛИ

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

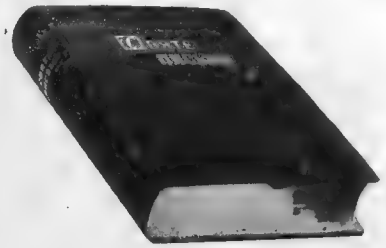

Замовлення слати на адресу

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXI — БЕРЕЗЕНЬ — 1968 — MARCH — Ч. 3 (543)

Можливо Ви самі не свідомі того, що можете отримати канадське громадянство

Багато людей в Канаді кваліфікують на канадське громадянство, не здаючи собі з цього справу. До цієї групи можуть належати старші люди, яким тяжко навчитися англійської або французької мови, але які одружені з канадцями, або які жили в Канаді десять або більше років.

Зверніться до урядника найближчого Суду Канадського Громадянства, щоб дізнатися, як Ви можете отримати канадське громадянство. Це є легше, ніж Ви собі уявляєте.

Суди Канадського Громадянства є в таких містах: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, London, St. Catharines, Kitchener, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton and Vancouver.

Judy LaMarsh

ДЖУДІ ЛаМАРШ
М'ністер внутрішніх справ Канади

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. L, Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Зовсім не йдеться про "святі корови" — о. О. Купранець, ЧСВВ 82
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів" 83
"Хіба такий піст мені до вподоби?" — о. С. Шевчук, ЧСВВ 85
Вселенськість Божого народу — о. Т. Олійник, ЧСВВ 86
Віра й патріотизм — о. В. Мельник 88
Подвійна любов — о. Р. Г., ЧСВВ 90
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 92
Діла покути й аскетизму в християнському житті — о. В. Ваврик, ЧСВВ 93
Наміреня Апостольства Молитви на березень
Багато людей запитує... — о. С. Сабол, ЧСВВ 95
Перещеплення серця — Мойсей — " несучасний?"
Нема з чого сповідатися?
Свобода католицького журналіста і авторитет Церкви — *Р. Туччі, Т. І.* 98
Ювілейний дар синів — о. І. Назарко, ЧСВВ 99
Книжка "Святий Йосафат Кунцевич. Його життя і доба"
Св Вінкентій Палльотті — *В. Шамоні* 101
Важлива зміна і для нашої Церкви 103
Правдиве значення танцю — о. Н. Кушнірик 103
Вони почитають "святі малпи" і "святі корови" — о. О. Купранець, ЧСВВ 105
Маємо причину бути гордими — *Ірина Захарків* 107
Не тільки Африка є місійним тереном 108
Українська середня школа в Нью-Йорку 111
Розмова з молодим безбожником — о. С. Юник, ЧСВВ 112
Сім золотих чаш повість — *Б. Полянич* 113
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 116
Дописи Ха Вбз
Ті, що нам помагають (прес-фонд) 120
Надіслані видання 120

Обкладинка: Пієта. Малюнок М. Дмитренка в церкві ОО. Василіян у Дітройті — Гемтремку.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241.9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

ЗОВСІМ НЕ ЙДЕТЬСЯ ПРО "СВЯТІ КОРОВИ"

Звичайно при різних кампаніях, зокрема ж при виборчих, де йдеться головно про те, щоб котрась партія захопила владу в свої руки, поодинокі партії відгребують безліч усякого бруду, щоб опоганити ним свого противника. Особливо приходять тоді до повного вислову людські розбурхані пристрасті, що нераз уже в міжчасі були приспані. Тоді використовують теж усякі ворожості, щоб поставити одних проти одних, а тим самим підсилити своє становище. І що найприкріше при тому: саме тоді найбільш надужива́ється та зловживається людськими ідеалами й довір'ям звичайної людини, яка вірить у чесність цієї чи тієї партії.

Коли ж дана партія вже перемогла,

тоді знову приходять звичайне явище: вона починає наче призабувати на те, що вона передтим так урочисто обіцювала, та вже з владою в своїх руках робить те, що вигідніше для неї або на що дозволяють обставини. Таке буває не тільки в кожній державі, народі чи суспільстві, але й навіть у внутрі самої партії чи якоїсь організації, коли одне з існуючих її крил чи навіть якась одиниця каже: скиньте теперішній провід і виберіть нас чи мене, а побачите самі, що наша організація буде такою, якою ви бажаєте її бачити!

Майже клясичним прикладом того може послужити Індія з її партіями. Коли в 1966 році одна з індійських політичних партій, що фактично нічого іншого не бажала, тільки захопити уряд в Індії, то вона нечесно послужилася.

"святими коровами"

щоб поставити правовірних Гіндусів проти правлячої партії, мовляв, ця партія хоче видати закон, щоб можна було різати "святі корови" на їстивне м'ясо для голодуючих мас індійського народу. Остаточно тій партії, яка зловжила релігійні почування правовірних Гіндусів, зовсім не йшлося про "святі корови", але йшлося їй тільки й одиноко про те, щоб поставити на свій бік правовірних Гіндусів, а в дальшому через них і через їх "святі корови" виплисти на верх політичного життя до захоплення державної влади включно. Чи й опісля залежало б їм іще на "святих коровах"? Мабуть певно ні, бо вони свою ціль уже осягнули б, а "святі корови" це був тільки ними надужитий політичний засіб до наміченої цілі!

(Щоб краще зрозуміти чи радше доповнити свій погляд про "святі корови", читайте в цьому числі статтю п. н.: "Вони почитають "святі малпи" й "святі корови").

І Українці мають свої "святі корови"!

Звідки мали б узятися посеред Українців "святі корови"? А це що за чудо? Ми ж не Гіндуси!

Як у Гіндусів, так і в нас є такі свої "святі корови", з тією хіба різницею, що гіндуські корови — це дійсні корови, з якими в Гіндусів пов'язані культові поняття, а в нас ними є:

1. Особи на церковному й національному полі.

Нераз із поодиноких осіб, які остаточно не багато, а то й зовсім нічим не перевищують своїми прикметами чи взагалі своєю вартістю других, робимо з них своєрідні "культові об'єкти", яким віддаємо малощо не божеську честь, до речі, ідолопоклонську, подібну до тієї, що її віддають Гіндуси своїм "святим коровам", а це зовсім безпотрібно розбиває суцільність нашого і так слабого та розсіяного суспільства на дрібні групки. А що станеться, коли "свята корова" починає показувати свої не святі роги...?

2. Партій, організацій та інституцій,

які часто ставимо понад добро чи ідеали всенародньої вартости, церковної чи національної. Буває теж, що задля якогось марного добра партій, організації чи інституції топчуться основні Божі та загально-народні закони, щоб тільки "своя" вузькогрупова "свята корова" дістала "культову честь". Деколи й декому така "свята корова" є настільки "святою", наскільки вона дається відповідно "подоїти"...

3. Проблеми церковного чи національного характеру,

які при крихітці доброї волі можна, без більшої шкоди, позитивно розв'язати на добро цілости, замість того, щоб через якусь проблему створити кілька розбитих груп, які відтак себе взаємно поборюють. І так нераз із чисто третьорядних проблем, забуваючи про першорядні й другорядні, робиться з них "святі корови", за які деякі готові "пролити кров", мовляв, це наші "священні" чи "культові поняття", подібно до того, що було підчас "свято-коров'ячих" заворушень в Індії.

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький МІСЯЧНИК
СВІТЛО, БЕРЕЗЕНЬ, 1968
РІК XXXI, Ч. 3 (543)

4. Звичайні події чи факти,

до речі, нераз зовсім незамітні чи малозначні, підносяться до всенароднього чи навіть усесвітнього значення, мовляв: глядіть і подивляйте те діло, на яке досі ніхто ще не спромігся! І знов одна нова "свята корова", що їй хочеться забезпечити тривале "культове почитання".

Що робити з тими "святими коровами": почитати чи повбивати їх?

Ні одне, ні друге! Ні до одного, ні до другого не маємо ніякого права, ані ніякої сили!

Певним є, що треба багато попрацювати над тим, щоб із нашого життя поусувати оті "святі корови", бо теж є певним і те, що вони наносять нам багато шкоди, а нераз зводять нас на манівці та виставляють на посміховище іншим. І тому передовсім треба було б:

перевести докладну аналізу всіх наших теперішніх "святих корів", як ми їх у загальному вище подали, щоб опісля поставити їх на своє місце, хоч би й пришлося нам дещо пострадати чи признатися до вчиненої помилки;

особи, що служать чи вважають себе за такі "святі корови", повинні перевести докладну самокритику, а якщо самі неспроможні до цього, то треба попросити, щоб інші вказали їм властиве їх місце, бо краще, щоб одна чи кілька осіб одноразово потерпіли, ніж через них має постійно чи хоч би довгий час терпіти вся спільнота.

Таку річ можливо зробити навіть у світлі природних оцінок і з огляду на природне добро. Однак куди легше й краще можна це зробити в світлі надприродних і вічних вартостей, яких неоцінену скарбницю дає нам св. Євангелія, зокрема ж життя й завжди актуальний приклад нашого Божественного Спасителя.

о. Орест Купранець ЧСВВ

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

II ЧАСТИНА

Соціяльний розвиток людини

(вступ)

43. Всебічний поступ окремих людей повинен лучитися з солідарно здійснюваним поступом людства. Ми в Бомбаю сказали таке: "Людина повинна виходити назустріч людині, народи повинні зустрічатися немов брати і сестри, як Божі діти. В цьому взаємному зрозумінні й приязні, у цій священній спільності ми й працю повинні разом розпочинати, щоб будувати спільне майбутнє людства."[47]) Ми також підказували, щоб шукати конкретних і практичних засобів для організування й співпраці, щоб таким чином спільними стали прибутки та щоб можна було встановити справжню солідарність народів.

(братерство народів)

44. Цей обов'язок має на увазі найперше багатих, бо їхнє завдання, сперте на братерство людей, має потрійний аспект: перше завдання — це обов'язок солідарности, тобто допомога збоку багатих народів для тих, які щойно змагаються за поступ; далі — обов'язок соціяльної справедливости, яка полягає в тому, щоб краще наладнати торговельні зв'язки поміж прогресивними і слаборозвинутими народами; і на кінець — обов'язок загальної любови, за допомогою якої до більшої гуманности було б доведено співжиття, в якому всі давали б і одержували б такою мірою, щоб розвиток одних не перешкоджував поступові других."

I. ДОПОМОГА НЕДОРОЗВИНЕНИМ НАРОДАМ

(боротьба з голодом)

45. "Коли брат або сестра — питається ап. Яків — будуть нагі й позбавлені щоденного прожитку, і хтонебудь скаже до них: Ідіть собі з миром, грійтеся та годуйтеся, а не дасть їм потрібного для тіла, то що це допоможе?",[48]) У наші

дні вже всім відомо, що на деяких континентах землі незліченне число чоловіків і жінок страждають від голоду; що безліч хлопців і дівчат марніють із недоживлення так, що багато з них у цвіті віку забирає смерть; чимало ж є й таких, що з цієї причини припиняється в них ріст тіла й розвиток духа. Тим то населення цілих околиць живе в безутішних злиднях.

(сучасний стан)

46. Уже гомоніли тривожні заклики про допомогу. Прохання нашого попередника, с. п. Івана XXIII, було прийнято прихильно.[49]) А й ми самі його повторили в нашому слові з нагоди свят Різдва Господнього 1963 року[50]) і знову 1966 року.[51]) Апостольський же Престол підтримував кампанію проти голоду, яку розпочала була Міжнародна Організація для Харчування й Агрикультури (ФАО); її великодушно прийнято. Наша ж організація, звана "Міжнародний Карітас", по всьому світі розгортає діяльність, а чимало католиків, за поштовхом наших братів у Єпископстві, цілковито не зважаючи на себе, добувають зусиль, щоб лише порятувати потребуючих, а й помалу збільшити число тих, яких уважають за ближніх.

(виглади на завтра)

47. Однак усе те — як ось приватні гроші й публічні інвестиції, дари й кредити — ще не вистачає. Бо не йдеться лише про те, щоб усунути голод та зменшити збоззо. Замало протиставлятися злиднями, хоч це справа невідкладна й потрібна. Ідеться про те, щоби створити таке співжиття людей, у якому кожний — без уваги на расу, релігію, національність — міг би жити справді людським життям, вільним від рабства, якого спричинниками є люди й природа, якслід іще не опанована; — співжиття ж, у якому "свобода" не було б пустим словом, і вбогий Лазар міг би засісти до одного стола з багачем.[52]) А це вимагає від отого багача немалої великодушности: добровільно витерпіти чимало недогод, — наполегливого зусилля. Нехай кожний зробить обрахунок свого сумління, яке неначе новим голосом відзивається до сучасників: Чи кожний за свої витрати готов допомагати організаціям і місіям, на те основаним, щоб рятувати вбогих? — платити більше податків, щоб публична влада з більшим зусиллям могла пожвавити поступ? — оплачувати дорожчі імпортовані продукти, щоб таким чином дати справедливу заплату продуцентові? — в потребі ж залишити батьківщину, — як би була потреба й молодий вік — щоб допомагати недорозвиненим народам?

(обов'язок солідарности)

48. Як солідарність зобов'язує одиниць, так теж і народи: "тяжким обов'язком розвинених народів є підпомагати нерозвинені народи у виконуванні вище згаданих завдань".[53]) Власне цей соборовий документ треба здійснити. Якщо випадає, щоб якесь населення раніш інших користувалося тими дарами, які дало йому Боже провидіння, як плоди їхніх трудів, то ніякий нарід не сміє для свого лише вжитку зберігати ті багатства, які є в його посіданні. Кожний нарід повинен повищити кількість і якість своєї продукції, щоб і всім своїм громадянам забезпечити справді людське життя, і цілому людству дати солідарну допомогу для осягнення поступу. А що в країнах з недорозвиненою культурою зростають злидні, то годиться, щоб якась багата держава відступила частину своїх благ та їх порятувала; випадає також, щоб вони вишколювала інженерів, техніків і науковців, які послужили б їм наукою і досвідом.

---

[47]) Див. Радіомовлення до різних некристиянських спільнот, 3. 12. 1964: A.A.C. 57, 1965, ст. 132.

[48]) Як. 2, 15-16.

[49]) Див. енцикл. "Мати й Учителька": A.A.C. 53, 1961, ст. 440 і наст.

[50]) Див. радіомовлення в навечір'я Різдва Г.Н. I.X. 1963 року: A.A.C. 56, 1964, ст. 57-58.

[51]) Див. Енцикліки і промови Павла VI, т. IX, вид. Паоліне, Рим 1966, ст. 132-136.

[52]) Див. Лк. 16, 19-31.

[53]) Собор Ват. II, дущп. конст. про Церкву в суч. світі: "Радість і надія", ч. 86: A.A.C. 58, 1966, ст. 1109.

"Хто не хоче шкоди, не пускає до себе шкідника. Хто хоче побіди, мусить боротися, терпіти і видержати на позиції. Хто хоче виграти боротьбу, мусить ворога бити, бо інакше він його поб'є".

Єп. Н. БУДКА, Посл., 15. III. 1924.

"Бодріться, будьте сильні! Чи весело чи сумно, не падайте духом, а покажіть, що зможе віруючий Українець греко-католик".

Єп. Н. БУДКА, Посл. 1923.

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

"ХІБА ТАКИЙ ПІСТ МЕНІ ДО ВПОДОБИ?"

(Ісая 58:5)

Прочани відбувають Хресну Дорогу в Єрусалимі

Кожний, що з гідною настановою входить у Великий Піст, хоче довести його до щасливого кінця. Та не кожний доховує ті гарні постанови, що їх він зробив на порозі посту. Неодин починає піст у Божому дусі, однак під його кінець вія ледве чи гідний участи в славі воскресіння Господнього.

ЦІЛЬ ПОСТУ

На питання, в якій цілі св. Церква встановила піст, відповідаємо: на те, щоб дати нам нагоду гідно приготовити себе до відсвяткування "святої трійці подій" — Христової смерти, похорону і Його славного Воскресіння. У часі посту християни мають нагоду вислухати великопосні чи реколекційні проповіді, які мають їх заохотити до вірнішої служби Богові. Цю нагоду вони можуть або використати, або її змарнувати.

Із Тайною Св. Хрещення ми одержали назву християнина. Тож тепер усім нашим життям мусимо доказати, що ми гідні носити цю назву. Християнин — це другий Христос. Тож головним завданням нашого життя є ростя, із кожним днем, у подібності до Христа — значить: ростя в любові.

Ісус Христос, згідно зі словами св. Павла, у своєму Воплоченні виявив себе, а в своїх стражтях і смерті подав нам найвищий доказ своєї любови. "Ніхто не може любити більше ніж тоді, коли за своїх друзів він віддає своє життя" (Ів. 15:13). Тому то, якщо хочемо навчитися, як давати, значить: як любити, забувати про себе а думати про інших, проведімо час посту в школі Христа. Тут навчимося як жити не ляше для себе, але й для наших ближніх.

ПІСТ І ВМЕРТВІННЯ

Наші добровільні посні вмертвіння, що ними є відмовлення нашим змислам приємности, ніколи не повинні впливати від'ємно на наші відношення до ближніх. І тому до нічого такий піст, підчас якого діла покути людину розстроюють-денервують, бо це остаточно відіб'ється на оточенні, на тих, серед яких вона живе. Якщо закинути курення на час посту має, через натягнені нерви посника, шкодити ближньому, то радше нехай він перепроситься з папіросами і призадумається, чи не краще б йому було попросити Господа словами псальмопівця Давида: "Постав, Господи, моїм устам сторожу, до дверей губ моїх варту! Не дай схилитися серцю моєму до чогось злого, ані чинити лихі вчинки з людьми, що творять беззаконня" (Псал. 140:3-4).

ЯК ПОСТИТИ?

У Старому Завіті Жиди питали: нащо їм постити, коли Бог не звертає уваги на це їх діло. На таке дав їм відповідь сам Господь устами пророка Ісаї: "Ви постите на те, щоб правуватися, сваритися та немилосердно бити кулаком. Не так ви нині постите, щоб голос ваш було чути на небі. Хіба такий піст мені до вподоби, день, коли хтось умертвляє себе? — схиляти голову немов тростина, веретя й попіл під себе підстелювати — чи це назвеш постом і днем, Господеві вгодним? Ось піст, який я люблю: кайдани несправедливости розбити, пута-кормиги розв'язати, пригноблених на волю відпустити, кожне ярмо зламати. З голодним своїм хлібом поділи-

тись, увести до хати бідних, безпритульних, побачивши нагого вдягнути його, від брата твого не ховатися... Тоді візвеш, і Господь відповість, ти крикнеш і він скаже: Ось я!" (Іс. 58:3-9).

ПІСТ І МОЛИТВА

Час посту, це час молитви. Через молитву людина входить у безпосередню розмову з Богом. З Ним вона розмовляє, просить Його, перепрошує, славить. Йому дякує, поручає себе, свої справи, своїх ближніх з усіми їх потребами.

Молитва це дуже важливий чинник у нашому житті; для того її ніколи не можна відсувати на останню точку в програмі нашого життя. Молитва — це започаткування на світі пісні прослави Бога, що її будемо продовжувати в небесній країні. Для того вже за життя ми повинні вправлятися в тому що буде нашим зайняттям через усю вічність. А що скажемо про тих, що вважають молитву за маловартне діло та часу для неї не можуть знайти? На це питання нехай собі відповість наш читач.

ПІСТ І МИЛОСТИНЯ

Через милостиню ділямося з ближнім нашим добром, як матеріяльним так і духовим. Під словом милостиня розуміємо ми не тільки дар грошевий чи матеріяльний, але кожне діло милосердя для тіла і для душі: голодного накормити, недужого відвідати, подорожнього в дім прийняти, потребуючому поміч дати, грішника направити чи впімнути, тому що в сумніві дати пораду, сумного потішити, за живих і померлих молитися, на добру ціль жертву зложити.

Усі ці речі надзвичайно похвальні. Та є ще одна справа, що на неї в часі посту треба звернути увагу. Наше життя багате в різні нагоди чинити добро. І щасливий той, хто з них користає. Та воно ще щось із собою приносить: терпіння тіла, різні невигоди, невдачі; нам нераз відмовляють помочі в потребі, не розуміють, посуджують, виступають проти нас, не оцінюють наших зусиль, виключають із гуртка своїх приятелів, підсувають фальшиві мотиви, не провіривши перед тим справи і т. п.

ПІСТ — ЦЕ ЧАС ЗАСТАНОВИ НАД СОБОЮ,

над усім тим, що в якийнебудь спосіб нас доторкає-засягає, час застанови над тим, як ми приймаємо ті хрести, що ними наше життя нас так щедро обдаровує. Їх ми не можемо уникнути і длятого треба їх приймати й переносити так, щоб із них ми мали душевну користь а Бог прославу. "Хто хоче совершенний бути, нехай візьме свій хрест і йде за мною".

Зачинаймо і кінчім цей піст у Божому дусі, щоб ми стали гідними участи в Його воскресінні.

о. Тарас Олійник, ЧСВВ

ВСЕЛЕНСЬКІСТЬ БОЖОГО НАРОДУ

Бог вибрав Авраама, щоб він був батьком народу Божого, народу вибраного і дуже великого. Бог сам сказав, що той нарід буде безчисленний, як пісок на березі моря, як зорі на небі. Таким великим мав бути нарід Авраама, хоч, коли глянути в історію, то Ізраїль ніколи не був аж таким могутнім.

Апостол Павло каже, що не ті, хто спорідненний кров'ю з Авраамом, є його нащадком і народом Божим, але всі ті, хто спорідненний з Авраамом вірою. Хто вірував, як Авраам, той є народом Божим і таких людей Авраам батько. Тим народом Божим нині є католицька Церква.

Ватиканський Собор, говоривши про вселенський Народ, навчає ясно, що: "Всі народи покликані до нового Народу Божого. Бог мав і матиме один народ свій, а його становлять нині люди з усіх племен — рас і барви. І так має сповнитися постанова Божої волі, тобто, дітей всіх розсіяних, зібрати в одне." Ісус Христос і вмер за те, щоб зібрати в одне порозкидувані діти Божі" (Ів. 11, 52). Як було на самім початку — Бог створив одну людську природу, а щоб нащадків Адама розсіяних і поділених гріхом з'єднити в одній Церкві, на це Бог послав Сина свого, якого зробив спадкоємцем усього, щоб був Учителем, Царем і Священиком усього, і головою нового і загального народу синів Божих. На це згодом і послав Бог Духа свого, Господа і Життедавця, який для цілої Церкви та всіх і поодиноких вірних є зв'язком одности і зібрання в один народ.

Тим то Син Божий і Святий Дух даний Церкві, щоб так різні люди і різних рас народи були одне в Христі. Громадян цього небесного царства, збирає Бог з усіх народів. Бо всі вірні розсіяні по вселенній з'єднані з іншими становлять один народ.

А що Царство Христове не з цього світу, то Церква, тобто Народ Божий, що становить те Царство, нічим не шкодить земським царствам, а навпаки, багатство і добрі звичаї народів підтримує і собі їх засвоює.

Той вселенський характер, що прикрашує Народ Божий, є даром самого Господа, а Богом споможена Церква успішно й постійно змагає, щоб зібрати в одне й очолити ціле царство, з усіма його благами, під головством Христа, в одності його Духа.

Народ Божий є один по суті, але різнородний у житті. Церква це одність різнородности. До неї входять різні племена і народи. Крім цього самі вірні є різної кляси і прошарків. Різні групи і різні чини становлять один Божий народ. Так що існує в тому Народі Божому різнородність обрядів і обов'язків, різні монаші чини і згромадження. Ці різні поодинокі частини і групи вірних, зливаються в одній і цілій Церкві та так змагають до повноти єдности. Зокрема, ті що живуть у чернечому, монашому стані, йшовши вужчою дорогою до святости, побуджують багатьох братів своїм прикладом.

Звідси також у церковній спільноті правно існують помісні Церкви із власними обрядами і традиціями, зберігавши першість за Петровим Престолом, який предсідає цілому зборові любови.

Як кожний член має різні дарування, якими служить добру Церкви, так і про поодинокі Церкви важливі слова Апостола: "Служіть один одному, кожен тим даром, що його приняв, як добрі домоуправителі різнородної Божої благодаті" (1 Петра 4, 10).

До цієї, отже, вселенської одности Народу Божого, покликані всі люди, і до Церкви єдиної належать, у різний спосіб, вірні католики й інші, що вірують у Христа, вкінці всі люди, що Божою благодаттю покликані на спасіння.

Папа Павло враз із десятками тисяч вірних відбуває покаянні моління на площі Колізею в Римі

ВІРНІ КАТОЛИКИ

Ватиканський Собор мав на увазі головно саму католицьку Церкву, щоб її оновити і поставити такою, якою вона повинна бути нині в світі. Тому отці Собору змагали до того, щоб освідомити, зокрема католиків, про їхнє достоїнство, щоб пробудити в них ревність за спасіння світу.

Собор навчає ясно, що на основі Св. Письма і традиції, Церква є конечний засіб до спасіння, бо поза Церквою нема спасіння.

Щоправда один тільки Христос є посередником та дорогою до спасіння, але Христос нині приявний у своїй Церкві та через неї і нею спасає людей. І Христос оснував одну Церкву. Обов'язком кожної людини віднайти її.

Христос навчав ясно, що без віри і Хрещення ніхто не спасеться. Рівночасно потвердив потребу Церкви, до якої люди входять Хрещенням, немов через двері. Тому не можуть спасатися ті люди, які, пізнавши, що Церква була основана Богом через Ісуса Христа як конечна, не схотіли б у неї ввійти чи в ній не витривати.

Повнотою втілюються в товариство Церкви ті, хто мавши Христового духа, приймає новий устрій Церкви й усі засоби спасіння, якими наділена Церква та перебуває у видимім зв'язку з Христом, який кермує Церквою через Найвищого Архиєрея і єпископів. Вірні визнаючи віру в Св. Тайни, церковну владу й спільноту, з'єднуються зі спасаючою Церквою.

Однак не всі, хто в Церкві, зараз спасається. Бо, хоч приналежний до Церкви, але не спасається той, хто не витримає в любові, бо такий є в Церкві тілом (і метрикою), але серцем він не перебуває в Церкві.

Тому напоумлює католиків Собор, що це ласка Божа нас зробила католиками. Це не наша заслуга, а Божа благодать, що хтось є в Христовій Церкві.

Кожна ласка вимагає співдії і відповіді на божий поклик. Ми бо католики дістали багато: — правдиву віру, Св. Тайни і здорову мораль, — тому і від нас багато вимагатиме Христос-Суддя.

І оглашенні, що, за діянням Св. Духа, щиро бажають злучитися з Церквою, вже тим самим бажанням є зв'язані з Церквою; і їх уже і любов'ю і старанням своїм обгортає Мати Церква.

о. Василь Мельник

ВІРА Й ПАТРІОТИЗМ

(Продовження)

Якою ж інакшою є віруюча людина!

Вона, мов здорова деревина, вросла коренем у врожайну землю, чує під собою твердий ґрунт, а перед собою бачить широкі, соняшні й безмежні обрії. Вона певна себе й своїх позицій у світі та вміє належно й вичерпно пояснити всі прояви життя. Поки має віру — стоїть на твердій площині, бо знає, що життєві невдачі, що усувають з-перед неї навіть усі можливості земного щастя, не є ще властивими невдачами. Властивою невдачею для віруючої людини є щойно втрата Бога. Щойно втрата віри в Бога усуває з-під ніг і з-під життя людини цю тверду площину, без якої людина зсувається в багно справжньої життєвої нужди.

Віра в Бога, жива віра в те, що Бог не лиш існує, але й підтримує всяке існування й усяку істоту своїм безпосереднім і посереднім діланням, це така могутня пружина душі, перед якою сплощуються й маліють усякі, хочби і як реклямовані потенції безбожників. Жива віра в посмертне життя, гаряча віра в те, що Бог приготовляє нас до того повного життя в Католицькій Церкві, це така духова підойма, це така сила, перед якою паде ниць усяка паршивенька емоція галасливого безбожника.

Жива, гаряча, справжня віра в Бога, віра, що завершує осяги розумових дослідів і здементовує наші погляди на світ і життя в одноцілий, ясний, заокруглений світогляд — це таке кріпке рамено душі, що хіба втративши розум або попавши під вплив демона можна її знехтувати. Вона є одиноким підкладом здорового оптимізму в житті, єдиною нездобутою твердинею на боєвищах духа, єдиним огнистим стовпом душі, що вірно й якнайвірніше насвітлює сумний і темний шлях людського життя.

Владика Ніл висвячує на священика чеця Ігнатія Головайчука ЧСВВ, в церкві св. Василія в Едмонтоні

Але треба її мати!

Треба, щоб ця віра в Бога була дійсно жива й гаряча в душі, бо щойно тоді кожен із нас може без фальшу назвати себе — *віруючою* людиною.

Але є люди, що звуть себе віруючими, та поза тією назвою віра в їх душах поправді мертва. Наспраздні віруюча людина не тільки вірує в існування Бога і в свою залежність від Нього. Насправді віруюча людина витягає висновки зо своєї віри і каже собі: Якщо я вірю в існування Бога, мушу слухати Його волі. А що Він виявив Свою волю м. ін. проголошенням Декалогу (десятьох заповідей), мушу *заховувати Божі заповіді.*

Не треба думати, що правдиво віруюча й заховуюча Божі заповіді людина забезпечена від упадків. На неї теж може найти хвилинна неміч, у якій вона знехтує одну чи другу Божу заповідь. Але це буде хвилина немочі, це буде наслідок її зіпсованої і склонної до гріха волі, це буде хвилевий упадок, з якого вона старається мерщій піднятись. Але тут мова про людину, яка твердить, що вірує в Бога, а водночас стало перебуває в стані тяжкого гріха і постійно нехтує одну чи другу Божу заповідь. Тут мова напр. про людину, що вважає себе за віруючу, а одночасно постійно з лінивства чи з недбальства опускає недільну Службу Божу або є членом безбожного товариства і т. п. *Це карикатура віруючого чоловіка, це дивовидна душа, в якій існує потворна злука елементу Божого з демонічним.* Це духовий бастард, зроджений на межі добра й зла, чесноти й гріха. Поправді кажучи, таку людину треба би причислити радше до невіруючих, ніж до віруючих. Бо віра і заховування Божих заповідей це дві нерозлучні справи. Без віри нема справжнього заховування всіх Божих заповідей, а без заховування Божих заповідей, нема справжньої віри. Одно неминуче й конечне випливає з другого.

Бо "віра без діл — мертва".

Так отже вірити й заховувати Божі заповіді це два найосновніші та найважніші обов'язки нашого життя. Ці наші найістотніші життєві обов'язки не такі знов легкі до виконання. Бо зберегти в душі, так часто розколисуваній усякими минаючими приманами світу, живу й гарячу віру, а вслід за нею заховати Божі заповіді — це речі, що вимагають від людини безустанньої праці над собою, невгомонної борні та ціле життя триваючої напруги духових, а то й фізичних сил. Віруючи визнати над собою Божу владу, підчинитися їй та руководитися нею не лише в своїх ділах і словах, але й у думках, це справа, що переростає людські сили й спромоги. А беручи на увагу слабину людської волі, це просто величезне завдання, придавлююче не тільки слабші душі, але й міцніші величини. Бо боротися з ворогами Бога й душі упродовж цілого життя впродовж усього життя бути непримиримо й вороже наставленим до шумуючих і розкішно приманюючих візій цього світу, це на всякий випадок не легке і не мале завдання. Що більше, *цього завдання людина своїми власними силами, без Божої помочі, не виконає.* Та виказуючи зі свого боку добру волю й вичерпуючи всі засоби, що їх має до розпорядимости, а між ними перш усього *молитву, Св. Тайни й добрі діла*, людина безсумнівно зможе виконати два вище згадані, найважніші життєві обов'язки. Та виконати ці два обов'язки, себто: вірити й заховувати Божі заповіді, зможе вона не самими власними силами, а при допомозі *Божої ласки*, з'єднуваної собі в першу чергу молитвою, Св. Тайнами і добрими ділами.

Ось тут доходимо до самого кореня віри.

А саме: переконуємося, що ядром віри це Божа ласка, виєднувана молитвою, Св. Тайнами й добрими ділами, яка помагає нам вірити й заховувати Божі заповіді. Бачимо, що віруючий чоловік це не той, що признає над собою Творця, але далі не має ніякого почуття обов'язків, що випливають з такого признання над собою Творця. Віруючий чоловік це такий чоловік, що молитвою, прииманням Св. Тайн і добрими ділами виєднує собі в Бога ласку живої віри й прикладного заховування Божих заповідей. І лише такий чоловік є насправі віруючим чоловіком. Так само віра є справжньою і конструктивною лише тоді, коли її добувається молитвою, Св. Тайнами й добрими ділами та коли вона повсячасно йде впарі з заховуванням Божих заповідей.

Нововисвячений о. Головайчук, ЧСВВ, причащає членів своєї родини

І якщо ми колинебудь говоримо про величезне й незаминиме значення віри на всіх ділянках людського життя, то маємо на увазі всі чинники, що цю віру в душі людини творять живою і правдивою, отже: Божу ласку, молитву, Св. Тайни, добрі діла й заховування Божих заповідей. Ці всі чинники, охоплені душею людини, творять у ній живе й правдиве вогнище віри, що променює в усі боки й у всі області життя. Вони творять у людини таке цілюще й животворне джерело віри, з якого нестримано битимуть струї "живої води" не лише до смерти, але й поза кінець світу, віяічно. Це саме така віра, без якої всяка душа, всяке серце і всяке осердя людських спільнот мусять загинути...

(Далі буде)

о. Р. Г., ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

"Відмітизування Христа"

Традиційне вчення Церкви про Ісуса Христа, який "полюбив нас і віддав себе за нас, як *принос і жертву*" (Еф. 5, 2), *"як жертву примирення* у своїй крові через віру" (Рм. 3, 25) — вважає Теяр за "помилкове надолуження", бо жертва на хресті має на увазі найперше прогрес людства: "тягар винаходів і техніки". Немає потреби надолужувати за гріхи, бо гріх є властиво лиш ознакою "нашого слабосилля" — "слабосилля недосконалости".[1]) У своєму творі "Як я бачу" ставить Теяр гріх нарівні з такими феноменами-явищами як розлад у світі неживих істот, як біль, каліцтво, хвороба в живих створінь, як помилка — у розумних (ст. 17-20).

Крепі, коментуючи міркування Теяра про первородний гріх, гостро виступає проти традиціоналістів за те, що не вміють по-науковому розв'язати цього питання, але вдаються до "помилкової мітологічної мови". А далі дослівно каже таке: "Докладніше — це ж бо помилка міту, а не та помилка, яка їх цікавить — вони дозволяють, щоб помилково розуміти міт як історію, і любуються у твердженні, мовляв ту історію слід розуміти *також* як природну історію. В загальному ж виглядає, що докази цікавлять їх тим менше, чим більше вони спостерігають, що розпочинають діялог із "феноменологами". Вони повторюють догму — і ровумій, хто може.[2])

Хоч сучасні еволюціоністи-теярці і силкуються звести всі явища до чисто природних, то все ж існують таємниці, яких людський розум ані перевірити, ані проникнути не спроможен. Такою таємницею є не лише первородний гріх, але й, у наші часи, наприклад, чудесні уздоровлення в Люрді. Вже більше ста років учені підписують заяви — а їх сотні — що деяких явищ вони не можуть науково пояснити. Тож і до них можна прикласти слова Христові: "Говорив я вам про земне, а ви не віруєте, — як же увіруєте, коли говоритиму вам про небесне?" (Ів. 3, 12).

Первородний гріх — це таємниця нерозумного і злобного відвернення людини від свого доброго Творця-Батька. На цю тему написав нещодавно *проф. Маврикій Флік* наступні рядки: "Бог, про якого оповідає нам об'явлення, — це Бог "життелюбний" (Мудр. 11, 26), Бог милосердний, многомилостивий і вірний (Вих. 34, 7), який возніс людину понад усі створіння матеріяльного світу (Пс. 8). Тож під цим оглядом цілком неймовірним виглядає, щоб Бог від самого початку бажав, щоб на невинній людині заваготіли ті фізичні лиха, які людське життя вчиняють таким дошкульним. Особливо неймовірним виглядає воно, коли віримо, що Бог бажає поводитися з людьми не лише як із рабами, але як із приятелями. Оті запити про стан людини знаходять свою відповідь в об'явленні про первородний гріх, оскільки говорять нам про умови початкового життя людства в раю, знищеного гріхом. — Згідно з сучасною екзегезою чимало католицьких авторів (Дюбар, Льонфінк) приймають, що оповідання про щасливе життя прародичів у Раї, перед гріхом — це, з одного боку, овоч ведсного надхнінням роздумування про ті лиха, які пригнічують людину (розчарованість інстинкту, необхідність труду для здобуття прожитку, жах перед неуникненною смертю і т. д.), з другого ж — про образ Божий, про завіт, який об'явлено Ізраїлеві. А висновок — якого достовірність гарантує нам Боже надхнення — є такий, що лиха людини беруть свій початок від гріха, яким вона протиставилася задумам Божим. Цю істину пригадав нам також Христос коли — кажучи про те твердосердя, що довело Мойсея до толерування розводу — мовив таємничо: "На початку так не було". Цим він натякав, що в початкових умовах існувала в статевому житті рівновага, якої згодом не стало (Мт. 19, 3-12). Пізніше св. Павло ясно навчає (Рм. 5, 12; 1 Кр. 15, 21-22), що "смерть увійшла у світ через гріх".[3])

Учення Церкви про первородний гріх має на увазі перш усього оці три речі:

1) Всі люди, щоб осягнути спасіння, мусять відродитися в Христі. Без Христа немає для людей доступу до Отця, і вони залишаться невільниками гріха, призначеними на смерть, без надії на славне воскресіння.

2) Бог створив світ добрим; зло увійшло на світ через гріх, який зробив людське життя нещасливим.

3) Первородний гріх — це непослух Адама, прародича всього людського роду на початку історії.

Власне цей останній пункт найбільш оспорюють еволюціоністи, мовляв він незгідний із науковими дослідами, які відкидають моногенізм (початок людства від одної людини), як незгідний з об'єктивною дійсністю. Сучасна наука приймає єдино можливим — *полігенізм:* початок людського роду від кількох різних "Адамів", що появилися в різних місцях земського глобу мірою процесу т. зв. "гомінізації" — "очоловічування" нижчих тварин. З уваги на це біблійний Адам являється людиною вигаданою, одягненою в шати давнього міту. Тим то й первородний гріх неможливо погодити з об'єктивними твердженнями науки.

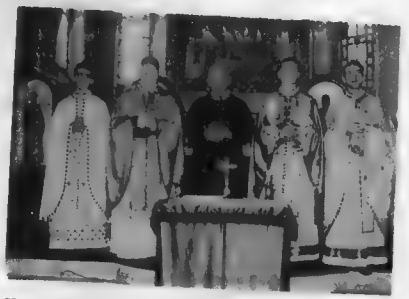

Нові працівники у Христовій Ниві, які дня 17-го грудня, 1967 р. в Українській Папській Колегії св. Йосафата в Римі одержали св. Рукоположення на священників від Преосв. Якима Сеґеді а 21-го відслужили Службу Божу в церкві оо. Василіян у Римі. Стоять зліва: о. Сергій Нестор Красняк (Бразилія), о. Іван Дзюбак (Польща), о. Атанасій Г. Великий, — Верховний Настоятель ЧСВВВ, о. Михайло Іванин (Югославія), о. Зеном Хорканий (Австралія).

Тут найперше треба зазначити, що всі ті дотеперішні наукові досліди ввесь час залишаються ще *гіпотезами*, яким бракує підтвердження досвіду. Проте ж навіть тоді, коли б вони стали цілком певними й безспірними, то жодною мірою не заперечуватимуть догми про первородний гріх.

Збоку католицьких дослідників висунено дві гіпотези:

Перша приймає т. зв. "первісне еволюційне оправдання" (Дюбар, Ронде, Рурке, Тойрер). Згідно з цією концепцією вже перед Адамом існували різні люди, які ще не досягнули повної моральної особистости (як діти). У міжчасі один із них — за побудою внутрішньої снаги до надприродного, під подихом особливої Божої ласки — осягає психічну зрілість, тобто спроможність відрізняти добро від зла, і сподіює гріх. — У наслідок гріха в інших людей припиняється отой внутрішній побудник до надприродного і таким чином вони втрачають первісну ласку "еволютивного оправдання". Не зважаючи на те, залишається їм змога отримати другу ласку — "ласку Христа": не через щасливість у раї, але через хрест і смерть, щоб у Христі воскреснути до щасливости.

Друга гіпотеза спирається на засаду т. зв. "корпоративної особистости" (Френ, Шарберт). Святе Письмо описує окремі випадки, в яких одна фізична особа є водночас речником усієї спільности. Через неї вся спільнота виявляє свою настанову супроти Бога; тим то вся спільнота є начебто "воплочена" в особі свого представника. Такими представниками були ізраїльські патріярхи і царі супроти "Божого народу", хоч не всі в ньому були "дітьми Ізраїля" (напр. Агар, Йов). Цей принцип можна прикласти і до першого чоловіка, який згрішив: він являвся представником усіх людей, що тоді жили на світі й мали створити "Божий народ". "Коли приймемо таке спільне призвання — робить висновок проф. Флік — і пам'ятатимемо, що — за нашою гіпотезою — перший грішник є отією єдиною особою, яка, в ту вирішальну хвилину, була спроможна прийняти або відкинути Божий поклик, то з іще більшою легкістю зможемо прийняти й те, що його відповідь була насправді відповіддю всього людства, якою не тільки фізична особа грішника, але й усе людство, як особа корпоративна, визначило свою настанову супроти Бога."[4])

Ця друга гіпотеза ще й тим стійка, що знаходить підтвердження у щоденному житті: таким відповідальним речником є напр. державний муж супроти свого народу, провідник супроти організації, батько супроти родини. Від них, від їхнього вибору, часто залежить щастя і безталанність дальших поколінь, дарма що вони особисто не вирішували справ, від яких залежала дальша їх доля.

Тож немає потреби "відмітизовувати Христа", але радше слід прийняти й передумати вчення Отців Вселенського Собору Ватиканського II, які кажуть: "Одначе людина, створена Богом у правідности, за намовою Лихого, вже з самого початку історії надужила своєї свободи, поставши проти Бога й забажавши досягти своєї цілі поза Богом" ("Церква в суч. світі", ч. 13).

---

[1]) Cfr. CHAUCHARD, "Teilhard de Chardin e il fenomeno unamo", pp. 132-135.

[2]) CRESPY, "Il pensiero teologico di Teilhard de Chardin", p. 139.

[3]) FLICK MAURIZIO, S. I., "Peccato originale ed evoluzionismo", in CIVILTA CATTOLICA (4. 6. 1966), pp. 444-445.

[4]) FLICK, o. c., 1. c. (2. 7. 1966), p. 25.

ПАПА ПРОТИ "СЕКС-ПРЕСИ"

З нагоди свята Св. Родини Папа Павло в своїй промові висловив велику журбу про брак пошани та скандали, чим просто кормлять сьогоднішню молодь і дітей, а зокрема тим, що сьогодні по всіх усюдах з якнайбільшою зухвалістю поширюється через неморальну пресу побуджуючі образи та подразнюючі писання порнографії, чим наноситься велике знищення молодим душам.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Складаємо щиру подяку Всемогутньому Богові, Покрову Преч. Діви Марії й св. Йосафатові за просто чудесну опіку, поміч і щасливий поворот із Вієтнаму нашого сестрінка Андрія Якубовського. В залученні $3.00 на подячну Службу Божу.

Хресний батько й вуйко **Антін Слабий** і **Андрій Якубовський**, Боффало

Складаю щиру подяку Найсв. Серцю Ісуса, Божій Матері Неустанної Помочі і св. Терені за вислухання молитов і поміч у недузі. Дякую всім, хто мене відвідував і помагав мені в часі слабости та Отцям, що приносили мені Св. Причастя. Залучую $5.00 на подячну Службу Божу.

Йосифа Церковна, Форт Вилиям, Онт.

У залученні посилаю $12.00 на чотири Служби Божі в тих наміреннях і за ті особи, що їх подаємо в листі.

Микола й Анна Шваб'юки, Філядельфія

Посилаю $5.00 та прошу відправити Св. Літургію за спокій душ Українських Героїв, поляглих за волю України.

Ірина Захарків, Овк Парк, Миш.

Прошу відправити Служби Божі за мого сина Ярослава, який служить при війську на війні у Вієтнамі. Залучую $15.00.

Розалія Ярош, Чікаго

Посилаю $6.00 на дві Служби Божі за померлих у родині: о. Григорія, Марію, Романа й Ірину.

Ярослава Калимон, Ирвингтон, Н. Дж.

Прошу відправити дві Служби Божі: 1. за померлих у родині і 2. за мого хворого мужа Юрія. Залучую $6.00.

Катерина Датків, Ґротон, Конн.

Залучую $10.00 на Службу Божу, як подяку за вислухання моїх молитов через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія Шептицького.

Семен і Олександра Сич, Гай Лейкс, Алта

Посилаю на дві Служби Божі $5.00 за здоров'я та щасливе переведення моєї й моєї жінки операцій.

Петро й Марія Кіт, Менвил, Алберта

Залучую $5.00 на Службу Божу за покійних родичів Павла й Антоніну та інших із родини.

Анастасія Ґерула, Ирвингтон, Н. Дж.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В ВАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ДІЛА ПОКУТИ Й АСКЕТИЗМУ В ХРИСТИЯНСЬКОМУ ЖИТТІ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА БЕРЕЗЕНЬ

У наших часах щораз то більше завмирає не лише практика діл покути й аскетизму, але навіть саме зрозуміння їхньої ваги й потреби в християнському житті. Давно вже вивелись у нас оті праведні діди й бабусі, що строго постили, нераз навіть за строго. Через людську нерадивість і знеохоту новіші церковні закони щораз то більш звільняють християн від давніх приписів про піст і покуту, щоб не настоювати на практики, які вже мало хто дотримував. Якраз проти отого знецінення діл покути й аскетизму Свт. Отець просить нас молитись у місяці березні, в час Великого Посту, "за визнання й уведення в діло покути та здержливости (аскетизму) як основних частин християнського життя".

Папська Конституція про покуту

Минулого року, дня 17-го лютня, Папа Павло VI видав свою апостольську конституцію, що починається словами Господа нашого Іс. Христа, записаними в євангелиста Марка: "Покайтеся і вірте в Євангелію" (1, 15). Конституція написана по-латині і тому її перші слова, якими папські важніші документи називаються, є "Пенітеміні".

Свт. Отець признається, що повторяє слова нашого Спасителя, бо "між пастирськими зобов'язаннями Папи в теперішні часи не останнє місце займає обов'язок повчити всіх наших синів, а також усіх людей нашого віку, наділених релігійним духом, навчити що приносить із собою божественний приказ про покуту та й яка є її вага".

Папське письмо ділиться на три частині: у першій говориться про поручення, приклади й способи покути як у Старому так і в Новому Заповіті. В другій частині Папа говорить про потребу зовнішньої покути і в наші часи. У третій подає свої практичні приписи для вірних.

Повторяючи виповіді Св. Письма з першої ча-

Сповняємо обітницю й складаємо прилюдну подяку Пречистій Діві Марії Люрдській й Неустанної Помочі та Митрополитові Андрієві за заступництво у випрошених ласках і покращання стану поважно зломаної руки нашого сина Марка. Залучуємо $5.00 на Службу Божу.

Ірина й Мирослав Варениці, Едмонтон

Прошу відправити дві Служби Божі: за здоров'я мого внука Романа та за покійну мою маму Теклю. Залучую $6.00.

Євгенія Смішкевич, Нюарк, Н. Дж.

Посилаю $3.00 на Службу Божу за померлих із моєї родини, яких імена подаю. Якщо хтось із них у чистилищі, щоб Господь скоро дозволив їм вийти з нього.

Розалія Вавренчук, Саскатун

Посилаю $5.00 на подячну Службу Божу за вислухані молитви за посередництвом Слуги Божого Андрія Шептицького і Єпископа-Ісповідника Павла Ґойдича.

о. Ісидор Сохоцький, Філядельфія

> **Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, які Ви мали.**

Посилаю $3.00 на Службу Божу в честь Божої Матері та св. свщм. Йосафата за виздоровіння з недуги очей.

Марія Крук, Нью-Йорк

Складаю прилюдну подяку св. свщм. Йосафатові за вислухані молитви та багато одержаних ласк і прошу про дальшу опіку. Посилаю $5.00 на Службу Божу за пок. батька Клима-Всеволода.

Л. К., Лос Енджелос, Каліф.

Прошу подати в "Світлі" мою подяку Матінці Божій за видужання та д-рові О. Лятишевському за добрý опіку. Залучую як мою пожертву на Службу Божу й подяку $20.00.

Марія Вишнюк, Нью-Йорк

Складаємо щиру подяку Пречистій Діві Марії й св. Юді-Тадеєві за вислухані молитви та одержані ласки в нашому безнадійному положенні. Залучуємо $5.00 на Службу Божу.

Теофіла й Мирон Ганушевські, Філядельфія

Жертвую $5.00 на Службу Божу подяки Всевишньому, Найсв. Серцю Ісуса та Пречистій Діві Марії за всі ласки та прошу про дальше Боже благословення для мене й моєї родини.

Анна Біловус, Стетен Айленд, Н. Й.

Залучую $10.00 на дві Служби Божі за мого пок. брата — о. Василя Зварича.

Анна Зварич, Су Ст. Марі, Онт.

стини конституції нема потреби, бо читачі самі їх знають добре, або легко можуть їх віднайти у св. книгах.

Зовнішні діла покути й умертвіння

У другій частині своєї конституції Папа особливо підкреслює, що крім внутрішнього духа покаяння і в наші часи треба також зовнішніх діл покути. Він каже: "Внутрішній і релігійний характер покути, хоч він важніший та з нього мають родитися форми покути в Церкві, одначе він не лишень не усуває й не ослаблює зовнішніх практик цієї чесноти, але навіть з особливішою натугою вимагає їх у людській громаді нашого віку. Тому то Церква крім посту й здержання від м'яса, вважаючи на потреби часів, постійно шукає нових форм покути, що для тієї ж самої цілі будуть більш відповідні та пристосовані до різних віків."

"У правдивій чесноті покути вправа в "аскезі", де є місце і для карання свого тіла, не може бути занедбана, бо людина, себто і її дух і її тіло, повинні віддатись отим святим вправам, бо через них ми засвідчуємо Божу святість і маєстат".

Крім того конечність карання свого тіла стає ясніша, коли будемо пам'ятати про уломність людської натури, бо — після упадку Адама — тіло воює проти духа, а дух проти тіла. Це ніяк не значить, що через такі вправи ми осуджуємо або відкидаємо тіло взагалі, бо ж сам Син Божий його на себе прийняв. Щобільш, оте карання тіла зміряє до того, щоб освободити людину, яка через невгамовану пожадливість змислів зв'язана неначе якимись кайданами...

У Новім Заповіті та в історії Церкви обов'язок покути вияснюється нашим уподібненням до терплячого Христа, а конечність "аскези", якою тіло присмирюється й підневолюється, особливо сильно наложена нам прикладом Христа.

І Євангелії і Апостоли й Св. Вітці відкидали, а то і ясно осуджували форми покути, які були виключно лише зовнішні. Вони завжди вимагали, щоб зовнішні діла покути були злучені з внутрішніми актами покути, такими як навернення душі до Бога, молитва й діла милосердя-любови.

Практичні вказівки

У четвертій частині Конституції про покуту маємо наперед загальні поради, а опісля спеціяльні (для вірних латинської Церкви).

Отже там кажеться таке: "Церква усильно напоминає всіх християн, щоб вони злучували своє внутрішнє навернення душі до Бога з зовнішніми ділами тілесного вмертвіння."

а) Церква настоює особливо, щоб усі виконували чесноту покути, вірно сповняючи свої станові обов'язки, та переносячи прикрощі тутешнього життя й щоденної праці.

б) Недужі, хворі, бідні та ті, "що терплять переслідування", нехай учаться злучувати терпеливо свої болі зі страдаючим Христом.

в) В особливий спосіб священики, ченці й черниці мають віддаватися самовідреченню й ділам покути. Закінчуємо отою пересторогою Папи: "Одначе всіх вірних Церква кличе, щоб крім переношення трудів, які товаришать нашому щоденному життю, були послушні Божому приказові щодо покути й піддавали своє тіло деяким ділам умертвіння!"

СПІВЧУТЛИВИЙ МОСКОВСЬКИЙ ПАТРІЯРХ

Московський патріярх Олексій звернувся до атенського архиепископа Єроніма, щоб він заступився за політичними в'язнями перед урядом Греції та старався про їх звільнення. Дивно воно звучить, бо ж у СССР мільйони політичних в'язнів караються по в'язницях і таборах смерти, але патріярх якось не тільки не вставляється за ними, але й навіть нічого не завважує, бо напевно було б відомим таке його звернення до уряду СССР.

МУСИТЬ БУТИ ТАКОЖ ЗГОДА ЖІНКИ

Деякі національні єпископські конференції — згідно з соборовим і папським рішеннями — заводять у своїх єпархіях як постійний стан дияконату, який має бути допоміжним у душпастирстві через великий брак священиків. Між іншими таке остаточно рішили католицькі єпископи Франції та Німеччини, що вже в 1968 році висвятять перших дияконів.

У папському декреті говориться, що встановлення постійного дияконату на якійсь території належить до компетенції даної Національної Єпископської Конференції, але за одобренням Апостольського Престолу. Диякони можуть бути висвячені в целібаті, тобто в безженному стані, і для таких найнижчим віком 25-ий рік життя; як теж у жонатому стані, але для них найнижчим віком є 35-ий рік життя. Дияконський вишкіл має тривати не менше трьох років. Щоб жонатий міг прийняти дияконський стан, то на це мусить дати виразну згоду його жінка.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Багато чуємо тепер про перещеплення серця від людини до людини. Як задивлятися на таке перещеплювання? Чи воно морально дозволене?

Таке питання у відмінних формах я дістав уже від чотирьох людей. Одна особа пише, що давати серце другій людині для перещеплювання вона вважає гріхом перед Богом, бо, мовляв, умерла людина має бути похоронена ціла, з усіми своїми членами, а не частинами. Але це дуже слабке мудрування. Ось, воякові у Вієтнамі відтнуть ногу, чи обидві ноги або руки, і там похоронять ті частини тіла, а його похоронять може десятки років пізніше на американській землі. Багато жертв морських бур лежить узагалі не похоронених на дні морів і океанів, а різні члени їхніх тіл рознесені рибами по всіх закутинах морського дна. Св. Письмо, ані віра нічого не говорять про те, що людина має бути похоронена разом з усіми своїми членами тіла.

Про далекосяглі можливості й моральність експериментів модерної науки медицини досить подрібно висловився покійний Папа Пій XII у своїй промові до лікарів 1966 року. Цю промову недавно пригадав офіційний орган Ватикану "Ль'Оссерваторе Романо" у зв'язку з новітніми спробами прищепити людське серце. Беручи до увага те, що сказав цей великий Папа, як погляд Церкви на такі речі, та далі також і погляди модерних богословів, про перещеплення важної частини людського організму з одної людини до другої — можна сказати таке:

1. Морально грішним було би перещеплення здорового органу людини на місце хворого органу іншої людини, якщо таке перещеплення спотворювало б і робило б калікою ту першу особу, напр. коли б якась держава наказала виколювати очі, або вибирати нирки военнополоненим і перещеплювати їх своїм сліпцям і хворим на нирки, або коли б на такі перещеплювання вживати в'язнів, божевільних чи інших подібних беззахисних осіб. Уже Пій XII заявив прилюдно, що ні любов ближнього, ні патріотизм не оправдують такого каліцтва.

2. Морально дозволеним є перещеплювання здорового органу одної людини на місце хворого органу другої людини, якщо здоровий орган є подвійний, як напр. очі, нирки, та якщо жертводавець сам добровільно годиться на вибрання одного органу для рятування життя іншої людини. Так при помочі добровільних жертводавців удалося врятувати життя вже більш як 600 мужчинам і жінкам у ЗДА, яким перещеплено по одній нирці від здорових людей. Досвід показує, що найбезпечніші та найтриваліші є перещеплення від близнюка до близнюка.

3. Морально дозволеним є перещеплення якогонебудь органу щойно вмерлої людини на місце хворого органу живої людини, якій грозить неминуча смерть. Саме на сторінках "Ль'Оссерваторе Романо" ведеться сильна дискусія про те, коли людину можна вважати певно мертвою, щоб морально дозволеним було вибрати її серце та перещепити його людині. Декотрі модерні богослови підкреслюють факт, що вже нераз сталося таке, що лікар проголосив когось мертвим, а опісля, при помочі масажів і інших заходів, удалося "воскресити" такого "мерця". Ця дискусія ще триває та мабуть довго триватиме, але лікарі, покищо, придержуються загально прийнятого погляду, що людина вмерла, коли серце перестало битись і на тій підставі вони переводять свої експерименти, які готові принести спасення тисячам людей. І так, перше перещеплення печінки перевів д-р Тома Е. Старцл у Колорадо 1963 р., в 1967 р. той же лікар успішно перещепив печінки 4-ом малим і важко хворим дівчаткам; ті печінки завжди вибирано з тіла щойно вмерлих інших малих дітей. Маленькі дівчатка живуть і лікарі покладають на них великі надії. У 1965 р. перещеплено так печінку вмерлої особи до нутра 29-річної жінки, але це продовжило її життя тільки на 23 дні.

Подібно мається справа з перещепленням серця. Людині, що загинула в автомобілевому випадку — вже не треба серця, а воно може врятувати життя важко хворій людині, якій грозить смерть. Таке перещеплення серця вмерлої людини до грудної клітки важко хворої людини вважається морально дозволеним, бо рятується людське життя без жадної кривди для жертводавця, ще й до того за виразною згодою самого жертводавця чи найближчої його родини. Ось недавно молода 29 річна дівчина, Олена Крач у Петерсон, Н. Дж., слухаючи про перещеплювання людського серця заявила, що в випадку її смерти вона хотіла б, щоб вибрали її серце та перещепили комусь іншому, щоб рятувати його від смерти. Кілька днів пізніше вона вмерла на вулиці від мозкового тумору і її серце, за згодою її батьків, справді перещеплено смертельно хворому пожарному сторожеві, Людвикові Блак, у Бруклині. Правда, це перещеплення з різних причин і комплікацій, не вдалося.

Тіло вмерлого належить до його найближчої родини і тому, якщо сам жертводавець не виявив своєї волі, що мається зробити з його тілом

після смерти, тоді найближча родина може дати свою згоду на вибрання якогось органу з тіла вмерлої особи для рятування життя інших людей.

Як пояснити те, що в приписах і законах, що їх дав Господь Бог Мойсеєві, побіч таких величних і завжди актуальних, як 10 Заповідей, є такі дивні й майже забобонні, як напр. при приносі жертви священик мав умочити палець у кров бичка і бризнути нею сім разів перед Господом до завіси святині (Левіт 4,18); або ось, що можна їсти м'ясо скотини, яка має розщеплене копито й ремигає, а м'ясо свині ні, бо не ремигає, а також птиці такі як орел, сокіл, струсь ітп. це нечисті.

Найкращі знавці Св. Письма кажуть, що нам, людям 20-го віку тяжко розуміти деякі обрядові приписи, що їх Мойсей дав жидам тисячі років тому. Багато речей не можуть розуміти навіть найучениші біблісти, хоч поперегребували всі найдавніші документи жидівської, вавилонської, єгипетської, мезопотамської та інших прадавних релігійних культур. Тому не дивуймося собі, коли, читаючи Св. Письмо, ми неодного не можемо зрозуміти.

У Старому Завіті приношено Богові в жертву звірята, що не мали жадної хиби, отже звірята найкращі та найцінніші. Кров, у розумінні Ст. Завіту — це життя живого сотворіння і тому їсти кров було заборонено (Буття 9, 4), бо життя належить до Бога, як давця життя. Коли ж звірята приношено в жертву, тоді саме кров було тим найціннішим, що жертвовано Г. Богові. Вона була символом життя, того величного дару, що його Бог дав своїм сотворінням. Священик сім разів мав бризнути тією кров'ю до завіси святині. Число сім було священне майже в усіх народів стародавних культур. У священних книгах Ізраїля число 7 згадується дуже багато разів і ним перетиканий увесь Старий Завіт. Наприклад, 6 днів творення світу завершується 7-им днем Божого спочинку; за вбивство Авеля була всемеро помста, а за Ламеха сімдесят сім разів; у Єгипті було 7 урожайних років, а 7 голодних; Балак поставляє 7 жертовників для 7 жертв; Рут була ліпша, ніж 7 синів; Ізраїльтяни 7 разів обходять місто Єрихон перед його знищенням, ітп. Навіть у Новому Завіті говориться про 7 хлібів, що їх розмножив Ісус Христос та про 7 кошів зібраних окрухів; прогнаний диявол приводить 7 інших злих духів; 7 демонів прогнано з Марії Магдалини; в Одкровенні св. Івана говориться про 7 Церков, 7 лямп, 7 зір, 7 печатей, 7 язв, ітп. У Св. Письмі і Старого і Нового Завіту число 7 часто пов'язане з Божими діями та означає воно повність, необмеженість. Наприклад Нааман 7 разів мусів умиватись у Йордані, щоб повністю видужати з прокази (2 Цар. 5, 10); Ісус Христос каже прощати "до сімдесяти разів по сім" (Мат. 18, 22), отже прощати завжди, повністю прощати. Так священик символічно 7 разів, себто повністю мав жертвувати Господеві Богові те, що найцінніше й найважніше в жертвенному звіряті — кров, щоб виднатя з Бога прощення гріхів. Це не був забобон. Кров звірят без хиби, приношена в жертву Г. Богові на відпущення гріхів, була прообразом Христової Крови, якою Божий Син приніс найповніщу, найдосконалішу та найсвятішу жертву Своєму Небесному Отцеві на відпущення гріхів усього людства.

Що ж до чистих і нечистих звірят, яких м'яса вільно або не вільно було їсти жидам, — то в тій матерії вчені біблісти зовсім розгублені. При переписуванні Біблії різними писарями продовж тисячі років та при перекладах — неодне слово могло випасти, або дістало неясне значення й тому сьогодні деколи тяжко дійти до певного заключення про певне значення слова в деяких менш істотних питаннях. Біблісти кажуть, що тяжко знайти коріння, з якого зродилося поняття про чисте й нечисте, як його знаходимо в Св. Письмі. Бо ж напр. навіть діткнутись мертвого батька чи матері робило чоловіка нечистим через 7 днів (Числ. 19, 11); хворих на прокazу вважали нечистими (Лев. 13, 46); кожний сексуальний акт у подружжі чи поза ним наводив нечистоту; жінка в своєму періоді вважалась нечистою; жінка після породу сина вважалась нечистою через 7 днів, а 14 днів після породу дочки, ітп. Нечисте вважалось противним святості і як святість так і нечистоту можна було стягнути на себе дотиком. Чистим і святим уважалось те, що в якійсь мірі належало до сфери божества, або до богопочитання. Але й тоді чистість або нечистість означала не моральний стан, а радше фізичну прикмету.

Які б не були дивні для нас давні біблійні поняття про чисті й нечисті звірята, про чисту й нечисту їжу, треба нам пам'ятати, що такі приписи й закони були призначені для громадського й морального виховання ізраїльського народу та в тих часах вони зовсім відповідали вимогам життя в палестинському підсонні. Але сам Мойсей та його наступники в Книзі Второзаконня вже дещо злагіднили деякі приписи відносно їди звіринного м'яса, а Божий Син у Новому Завіті, зовсім скасував старозавітні закони про зовнішню нечистість. У Христових часах уже і самі жиди не знали правдивого значення тих давних обрядових приписів та ставили їх вище самих Божих Заповідей. Тому то Христос назвав таке лицемірством і заявив, що не те сквернить людину, що входить до неї, а те, що виходить із неї, себто, що походить із серця, як недобрі наміри, розпуста, злодійство, вбивство, перелюби, лукавства, обмани ітп. (Мат. гл. 15; Марко гл. 7).

Як здивляться на часту Сповідь, коли чоловік не має з чого сповідатися? Правда, через тиждень чоловік наслухається всяких масних жартів і завваг і живе в досить брудній атмосфері та й сам почуває себе якось занечищеним; однак, коли прийде час на Сповідь, тоді не маю з чого сповідатися, хіба з самих тільки дрібниць. Чи така Сповідь щось варта?

У першій мірі, Ви повинні щиро дякувати Г. Богові за те, що при помочі Його щедрих ласк і доброго виховання та здорового християнського світогляду Ви "не маєте з чого сповідатися". Мало хто може таким похвалитися.

По друге, не дуже переймайтеся тим, що мусите працювати в брудній, морально зачадженій атмосфері, де нераз почуєте масні жарти чи погані слова. Таких жартів і слів Ви можете почути денно тисячі, а не мати в тому гріха, якщо Ви не прислухуєтесь тому залюбки й тим не насолоджуєтеся. Ви ж не можете грішити з того, що хтось брудний, чи сліпий, чи хромий, чи дурний.

По третє, попробуйте добре і спокійно та трохи глибше призадуматись над собою й іспитувати свою совість. Якщо Ви щиро старалися захо-вати Божі Заповіді і в цьому совість нічого Вам не закидає; якщо Ви справді не любувалися брудом, серед якого приходиться Вам жити з дня на день, тоді зверніть увагу на деякі делікатніші чесноти щоденного християнського життя, наприклад, чи не провинилися Ви в чомусь проти любови ближнього словом, ділом, думкою, може були замало терпеливі, услужні, вирозумілі, щирі, може замало пильні й совісні в праці, замало зібрані на молитві, ітп.

По четверте, визнавши на Сповіді один-другий малий, повсєдневний гріх, додайте якийсь тяжчий чи поважніший гріх із Вашого давнішого життя, гріх, із якого Ви вже сповідалися. Визнання такого поважнішого й давнішого гріха побудить Вас до більшого жалю та буде кращим актом покути, бо новим упокоренням себе перед Богом та перед Його заступником-священиком.

Пам'ятаймо, що навіть і так звані малі, щоденні гріхи є великою образою Г. Бога, є безконечно великим злом, бо ними ображаємо безконечно великого Бога. Його безмежну святість, доброту й любов. Непорочна Божа святість безконечно бридиться навіть і найменшим гріхом, та Бог тяжко покарав ангелів, хоч вони тільки один раз згрішили гордою думкою, і сестру Мойсея Бог покарав проказою за звичайну жіночу обмову, і Ананію та Сафіру покарав наглою смертю за одну брехню. Тому то навіть таких "легких" і "щоденних" чи "домашніх" гріхів ми не повинні собі легковажити й нічого собі з них не робити. Правда, ми не маємо обов'язку визнавати такі щоденні гріхи на Св. Сповіді, бо від них можемо очистити нашу совість, коли збудимо щирий жаль; однак багато святих Божих Угодників, між ними також і наш св. Йосафат, навіть щоденно сповідалися, щоб свою совість увесь час удержувати в непорочній чистоті перед лицем непорочно святого Бога. Сповідались із своїх людських недосконалостей, недотягнень, отже з "дрібниць" і через це доходили до великої святости.

І ще одна дуже важна річ: не дивімся на Сповідь тільки як на Силуамську купіль, у якій маємо нагоду обмити нашу совість і позбутися бруду гріхів. Дивімся на Св. Сповідь як на цілющий Божий засіб, що за кожним разом оновлює нашу душу, бо збуджує її зо сну оспалости, зміцнює її добру волю, подає нове надхнення, освячує її й доводить до вірнішого наслідування Христа та до повнішої і тіснішої злуки з Богом.

Так повинен кожний задивлятися на часту Сповідь і з такою свідомістю й розумінням повинен приступати до неї, а тоді Св. Сповідь не стане ться банальною рутиною, бездушною звичкою чи безкорисною практикою, а навпаки, стане ться могутнім двигуном, що швидко підносить нас до вершин християнської праведности.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

Жовніри відбувають Св. Сповідь, коли мають до цього можливість. Ми завжди маємо можливість висповідатися, бо ми не є на фронті.

Роберто Туччі. Т. І.

СВОБОДА КАТОЛИЦЬКОГО ЖУРНАЛІСТА І АВТОРИТЕТ ЦЕРКВИ

Починаємо друкувати деякі статті про пресу, а зокрема католицьку, що їх переклади виготовив Преп. бр. В. Кравець, ЧСВВ, студент теології в Римі. Редакція

Міжнародня спілка католицької преси приділила мені за предмет реферату *Авторитет і свобода в Церкві*. В основному, цей предмет належить до богослов'ї, хоч легко можна применити його до питань обговорюваних на цьому конгресі. Моє головне старання буде применити теоретичні принципи до конкретної дійсности католицького журналіста й публіциста. Тому я дещо змінив наголовок, щоб точніше висловити свою ціль. Щоб бути ще точнішим, слід поділити католицьких курналістів на три широкі групи: 1) католицькі журналісти, що пишуть для газет і журналів, які висловлюють думку єрархії; 2) католицькі журналісти, що пишуть для "католицьких" публікацій "незалежного" типу, себто, виданих приватною ініціятивою, незалежно від Єрархії; 3) вкінці, католицькі журналісти, що пишуть для некатолицьких публікацій як "католики". У цих трьох категоріях, хоч як вони собі подібні, грають ролю різнородні чинники. Ділю свою доповідь на дві частини. Спершу дам загальні напрямні, що впорядковують відношення між "авторитетом і свободою в Церкві". Опісля приміню їх до ситуації католицького журналіста й публіциста.

Частина перша

АВТОРИТЕТ І СВОБОДА В ЦЕРКВІ

1. *Авторитет і свобода мусять існувати в Церкві.* Мусить бути *авторитет*. Своїм походженням природою і призначенням Церква є надприродною спільнотою. Рівночасно, вона є людською спільнотою, зложена з людей, що, помимо всіх своїх розбіжностей, мусять докладати всіх зусиль до єдиної цілі Церкви як спільноти: будувати Царство Небесне в своєму туземному періоді. Коли багато людей спрямовують свої зусилля до спільної цілі, то авторитет конечний, щоб керувати спільними зусиллями до виповнення наміченої цілі спільноти. Отже, так як у кожній людській громаді, Церква мусить мати джерело авторитету. Такий авторитет існує: це авторитет Христа даний Петрові й апостолам та їхнім наслідникам.

Свобода. Мусить бути *свобода*. У Церкві є дуже мало такого, що догматично оформлене, себто у що мусимо беззастережно вірити, бо це католицька наука. Тому, існує широке поле відкрите для свобідної дискусії: "in dubiis, libertas" — у сумнівних речах, свобода. Ба, що більше, Церква живе серед струму історії. Вона постійно росте. Це ж вимагає, щоб вона шукала найліпшої дороги, найбільше вчасних і успішних способів, щоб, залишившись вірною своїй минувшині, не занедбала теперішню хвилю свого існування. Цього Церква не може робити, якщо нема свободи випробовувати нові гадки й переконання, бо тільки протиставлючи й порівнюючи спірні гадки можна одержати ясний погляд на те, що найвідповідніше для Церкви. Всі християни покликані шукати за цею найліпшою дорогою. Церква є спільнота, а не збиранина людей. Не всі різні, але всі мають рівну відповідальність, кожний на своєму місці:

"Миряни... нехай їм (пастирям) відкривають свої потреби та побажання з тією свободою та довір'ям, яка личить дітям Божим та братам у Христі. Відповідно до свого знання, компетенції та визначности, миряни мають право, а деколи й обов'язок виявити свою гадку про те, що відноситься до добра Церкви." (Догматична Конституція про Церкву, гл. 4, ч. 37. Пор. *Церква — Східні Церкви — Екуменізм*, Укр. Духовна Бібліотека, Вселенський Собор — Ватиканський II; Діяння і Постанови, т. III, стор. 101. В-во оо. Василіян, Рим, 1965).

Очевидно, шукання за тим, що найліпше для добра Церкви, вимагає дискусії не лише між вибраними групами, але й у цілій віруючій громаді. Іншими словами, в Церкві мусить існувати *публична гадка* і вона мусить себе висловлювати. Прочитавши це, багато людей здивуються, думаючи, що Церква, це збір незайлих під проводом чудесно просвічених осіб. Але вже Пій XII висловився за цею гадкою. До учасників 3-го міжнародного конгресу католицької преси він сказав:

"Вкінці, хочемо додати кілька слів про "публичну гадку" в самій Церкві (очевидно, про справи, відкриті для свобідної дискусії). Це здивує тільки тих, що Церкви не знають, або знають її дуже слабо. Бо Церква, це живе тіло: її життя мало б пошкоджений первень, якщо б виключити публичну гадку, за що відповідали б і пастирі і вірні." (Оссерваторе Романо, 18 лютня 1950).

(Далі буде)

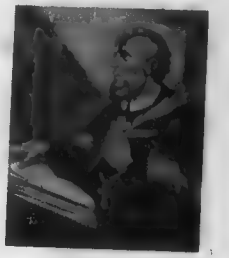

о. д-р А. Г. Великий, ЧСВВ

ЮВІЛЕЙНИЙ ДАР СИНІВ

М. Соловій і А. Великий ЧСВВ. СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. Видавництво оо. Василіян, Торонто 1967. Стор. XXII + 463 + 32 ілюстрації. Ціна $4.50, в переплеті $5.50.

Ювілейний рік св. Йосафата, тобто соті роковини Його вселенської прослави-канонізації напевно причинився до поширення його культу серед нас, не тільки шляхом відповідних богослужень, проповідей, дев'ятниць і академій, але теж шляхом нових публікацій про св. Йосафата. Згадаємо тільки окремо видані книжки й брошури: Орисі Галинчанки: "Серед блискавок і бурі" (Мюнхен, 1967), о. А. Пекара ЧСВВ: "Апостол З'єднення" (Нью-Йорк 1967), о. М. Марусина: "У 100-ліття канонізації св. Йосафата" (Мюнхен 1967), о. С. Якимишина: "Св. Йосафат Кунцевич ЧСВВ, Подвижник З'єднення" (Торонто 1967), о. А. Великого ЧСВВ: Третій том "Документів Беатифікації й Канонізації св. Йосафата" (Рим 1967) та сотки статтей у нашій щоденній пресі й популярних і наукових журналах. Нема сумніву, що серед тих усіх публікацій найповажнішу позицію (змістом і розмірами — 475 сторін + 32 вкладки) становить вище наведена книга двох Братів по Чину: оо. Соловія і Великого. Це справжній ювілейний дар синів, дар у століття людської прослави нашого св. Земляка, або — як пише о. Соловій — "це сплата того довгу, який український народ довгує Йосафатові вже від багатьох століть" (XI). Хочемо познайомити наших Читачів із змістом тієї цінної книги.

У вступі від Видавництва ОО. Василіян кажеться, що "сьогодні в часах екуменічного руху, настав час та існує потреба перевірити одну з контроверсійних постатей українського церковного минулого на переломі XVI і XVII століть. Століття з дня проголошення Йосафата Кунцевича Святим дає нагоду поставити цю постать під нову аналізу, в атмосфері екуменізму. "Життя св. Йосафата Кунцевича на тлі його доби", що його написали оо. Соловій і Великий ЧСВВ, являється дуже вдатною й переконливою спробою — нав'язати цей український діялог у сучасності, пов'язуючи його з минулістю" (ст. X). Відтак слідує дуже гарна "Передмова" о. М. Соловія, в якій він характеризує св. Йосафата, як постать: актуальну, історичну, героїчну, святу й контроверсійну. З тієї ж передмови довідуємося, що хронологічно-біографічний нарис книжки належить о. Соловієві, а історично-документальна обрібка о. Великому. По історично-вступних завватах о. Великого іде довгий розділ (1-59 стор.) про "добу Йосафата Кунцевича". Це історичне тло й підгрунтя, на якому виступив св. Йосафат. "Доба Йосафата" — це доба релігійних воєн в Європі, доба глибокої церковної й релігійної контроверсії між католицизмом, протестантизмом і православ'ям. Тоді утвердилася і поширилася протестантська реформація різних відтінків, але й прийшла католицька проти-реформа на Тридентському Соборі (1545-1563). Відтак автори змальовують стан Церкви в Україні й Білорусі, розкривають причини чому і як дійшло до Берестейського Порозуміння і стверджують, що "саме на цей по-берестейський час припадає життя Йосафата та його діяльність. Берестейське З'єднення та церковна праця Йосафата творять одне ціле, взаємно впливаючи на себе: доля Берестя впливає на форми дії Йосафата і навпаки: дія Йосафата впливає на долю Берестейського Порозуміння. Його ж трагічна смерть у 1623 р. являється в світлі історії переломовою подією: від позицій крайнє нетерпимих настає перехід до компромісового співіснування" (ст. 54). Цей довший, історичний розділ замикає знаменитий синтетичний параграф п. н. "Від Берестя до Витебська" (ст. 56-59).

Щойно на так широко закроєному тлі виступає конкретне життя св. Йосафата, найперше в княжому городі Володимирі Вол. (1580-1596), де малий Івась Кунцевич "зростав літами, мудрістю і ласкою в Бога та людей" (ст. 71-78), а відтак у столичному городі — Вильні (1596-1604).

У другому розділі п. н. "Кунцевич у манастирі" (ст. 93-120) автори дуже влучно з'ясували душевні труднощі молодого ченця в напівпустім манастирі, без товариства, поради досвідченіших та головне — без живих прикладів, описали провидінну призязнь Кунцевича з Рутським та виленську обнову чернечого життя.

Третій розділ присвячений чернечим чеснотам Йосафата (убозтво й умертвіння, чернеча й церковна молитва, чистота совісти, послух і смиренність), а відтак Його душпастирській праці. Тут Йосафат стає перед нами, як: проповідник і письменник, як сповідних і духовний провідник та як місіонар і миротворець. Передусім цей останній момент схоплено дуже влучно й чітко, стверджу-

ючи, що Йосафат був: місіонер празовір'я і місіонер єдности. А треба знати, що те все — не якісь побожні припущення авторів, але зізнання авторитетних свідків і сучасників складені під присягою перед церковними Комісіями.

Багатющий четвертий розділ п. н. "Йосафат — ігумен і архимандрит" містить такі цікаві підрозділи, як: Кунцевич і Смотрицький, Йосафат — виленський віхарій, Битенсько-жировицький ігумен, Свято-Троїцький архимандрит і т. п. Тут на увагу заслуговують: перехід на католицтво московського патріярха Ігнатія під впливом Йосафата (ст. 161 і 162), труди Йосафата для розвитку чудотворного місця — Жировиць, побут серед православних ченців Києво-Печерської Лаври і поміч Йосафата Рутському в організації Василіянського Чину, передусім під час Капітули в Новгородовичах 1617 р., де з п'ятьох зреформованих монастирів створено т. зв. Конгрегацію Св. Трійці. Тут теж Йосафат одержав номінаційну грамоту на полоцького єпископа-коад'ютора, яку він прийняв тільки на виразний наказ Митрополита Рутського.

У п'ятому розділі п. н. "Йосафат — Полоцький архиєпископ" (ст. 182-240) автори знов тільки на основі документів та зізнань свідків описують архиєрейські свячення Йосафата, його торжественний з'їзд до Полоцька, його працю над обновою клиру, його правила для священників і "Катехизм" для вірних, складений за кращими зразками потридентської обнови Церкви, а пристосований до східньої Церкви. В цьому розділі найкращий і найактуальніший підрозділ про екуменічну й унійну акцію Йосафата, а головно про такі її прикмети, як: чіткий іренізм та міжконфесійний діялог. "Йосафат являється справжнім екуменічним іреністом сьогоднішнього типу Другого Ватиканського Собору" (ст. 229).

У наступному розділі п. н. "Хресний шлях Йосафата" на арені церковної боротьби вже бачимо наших козаків, відновлену православну ераархію, а передовсім Мелетія Смотрицького, спостерігаємо непримиримість книжної полеміки і т. п. Дуже влучно й самозрозуміло тут найбільше місця присвячено переписці між литовським канцлером Левом Сапігою і Йосафатом (ст. 267-280), бо православні закидаючи Йосафатові насилля, найчастіше покликуються на листи Сапіги. Одначе холодна аналіза листів, свідчення свідків і знаки самого Йосафата стверджують щось зовсім протилежне.

Центральний розділ (VII) цілої книги п. н. "Цілопальна жертва З'єднання" (ст. 281-328) теж на основі документів і зізнань свідків написаний дуже повно, точно і так рельєфно, як досі в ніякого українського чи чужинецького життєписця св. Йосафата. Бачимо тут свідомість небезпеки й повну готовість на жертву в Йосафата, а навіть прочуття смерти, до якої Йосафат приготовлявся молитвою, покутою і невтомним трудом. Вірогідний свідок о. Є. Косінський зізнав, що перед виїздом до Витебська, Йосафат сказав: "Я йду до Витебська на мученичу смерть, коби лише я став гідний, віддати своє життя і кров за Бога" (ст. 287). Дальше автори точно описують Витебську трагедію, а також її наслідки. Влучно автори запримічують, що православні історики обвинувачують римську Курію, що вона заохочувала державну владу Польщі строго покарати Витебськ. Фактично ж, на основі автентичних документів, Рим не поробив нічого кроків у цій справі, але сам довідався про витебську пацифікацію далеко пізніше, листом нунція з 22 лютня 1624 р., коли витебські комісарі вже підписали судовий декрет. Строге покарання Витебська треба приписати в першу чергу на рахунок Лева Сапіги — виленського воєводи (ст. 315-16). Сапіга перетягнув міру та може дався опанувати і деяким ресентиментам.

У восьмому розділі наведено важніші чуда Йосафата (між ними навернення Мелетія Смотрицького) та описано історію беатифікаційного процесу 1643 року і вінці торжественну канонізацію св. Йосафата 1867 року.

У дев'ятому розділі розказано про долю мощів св. Йосафата посьогодні з додатком про іконографію Йосафата. Цей розділ, мабуть, не вносить нічого нового.

Натомість останній X-ий розділ подає такий повний огляд біографії, гаґіографії й літератури про св. Йосафата, якого досі ми ще не мали.

Покажчик важніших імен і речей завершує цю неоцінену книгу, якої ми давно очікували.

Вже з переповіджуваного змісту та перегляду наголовків бачимо, що на наш науковий горизонт вийшла з другу велика репрезентативна наукова монографія про св. Йосафата — опцю центральну постать у контроверсійному пояснюванні Берестейської Унії. Найцінніша прикмета тієї праці та, що вона сперта на архівних першоджерелах, як: Документи Папів Рим., листи нунціїв, акти Конгрегацій, листи Митрополитів, а головно зізнання численних свідків. Відтак праця одержала гарне технічне оформлення, друкована в друкарні оо. Василіян у Торонті на білому, дуже доброму книжковому папері, гарним, читким шрифтом і в тривалій обкладинці. Крім цього в книжці є на вкладках ряд ікон св. Йосафата. Деякі з них цінні нпр. із книжки Джерарді, Рим 1643 (ст. 400), або власноручний підпис Йосафата (ст. 144). Є теж оригінальні ілюстрації, як плани Вильна, Полоцька, Витебська, катедра Св. Софії в Полоцьку й т. п. Таким способом крім багатства змісту, книга збагатилася різноманітністю форми. Це прикмети справжньої настільної книги.

Справді декому розділ про добу Йосафата видається всетаки надто скондензований, дехто бажав би знати більше про внутрішньо-аскетичне життя Святого, а багато бажали б легшого і більш приступного стилю розповіді для ширшого кола читачів. Але ціллю авторів не була аскетично-гаґіографічна розповідь, а радше науково- історична правда про св. Йосафата. І ту ціль автори вповні осягнули. Вслід за тим книга довго служитиме грунтовною базою для майбутніх популярних життєписів св. Йосафата.

Ось такий цінний дар зложили два сини св. Йосафата до Його стіп у Його ювілейний ріх. А ми всі можемо цим даром слушно гордитися.

В. Шамоні

СВ. ВІНКЕНТІЙ ПАЛЛЬОТТІ

Св. Вінкентій Палльотті народився в Римі 21 квітня 1795 року. Його родичі мали склеп із харчовими продуктами. Проте, як це рідко буває в купців, були вони щиро побожні. Святий говорив про них часто: "Бог дав мені святих батьків." У тих часах не легко було дістатися до школи і малого Вінкентія вчив один священик-піярист. Малому не дуже йшла наука. То й говорив про нього його вчитель: "Вінкентій це малий святець; біда тільки, що трохи дурненький!" Але малий молився разом із мамою до Св. Духа за просвічення, і домолився: наука пішла краще, а він сам став одним із найліпших учнів.

Проте його святість не поменшилася. Вже як студент богослов'я — а був він таки загарливий римлянин — писав він: "Бог у всьому й завжди! Не хочу нічого, що не подобалось би Богові, нічого, нічого, а всього, всього, всього, що Богові подобається. Шукаю тільки одного, єдиного, єдиного Бога!" Цей Божий образ в одного вибивається таким, у іншого другим видом, у якому пробивається одна чи друга якась Божа прикмета. Для Вінкентія Бог був безконечний, невимірний, безмежно святий і досконалий Бог. Супроти Божої безконечности він почував себе як велике ніщо. "Ніщо і гріх — це все моє майно, ніщо і гріх то всеньке моє життя. Але через Божу любов і Його велике милосердя — всеньке життя Господа Нашого Ісуса Христа є моїм життям!" Почування власної негідности дуже гнітило його, то й казало йому схоронитися під покров Богоматері. Останнього дня 1832 року Вона вислухала його молитви в надзвичайний спосіб. Пише він про те (зі скромности в третій особі): "І щоб чудом милосердя прославитись, зволяла славна Мати Милосердя ввійти милостиво зі своїм підданим у духовне одруження. Вона дає йому все, що має, за придане, дозволяє йому краще й глибше пізнати Свого Божественного Сина та, як Обручниця Св. Духа, заступитися за ним, щоб він внутрішньо ввесь перемінився в Святому Дусі. Милосердний Ісусе, Ти, що вислухуєш без вагання молитов Твоєї Матері! Все небо повне змилувань Марії! Навіки величатиму змилування Господні, Марійні змилування оспівуватиму повік! Бог мій — і все моє!"

Посмертна маска св. Вінкентія Палльотті

1818 року висвятили його на священика. Він дістав наукові ступені з філософії й богословії та став асистентом університету Сапієнція. Його приятель Каспар дель Буфальо (теж пізніше святий) уводив його постепенно в різні апостольські й харитативні праці. Вінкентій основує вечірні школи для робітників і незаможної молоді. З надзвичайним успіхом проводить реколекції для різних станів. В одним із своїх видінь, іще як студент, бачив він довгу процесію вбогих, переслідуваних, страдальців — усі вони звернули свій зір до нього, а він простягнув до них свої рамена й закликав: "Я хочу вас потішити, хочу щоб ваші страждання стались моїми!"

У 32-гому році життя став він духовником Римської Семінарії. Був переконаний, що "духа, якого бракує при висвяченні на єрея, пізніше вже не набудеш, не щоб воно було неможливе, але дуже воно тяжко." Слава доброго духовника пішла по місті й інші семінарії й манастирі стали запрошувати о. Вінкентія на сповідника. Пізнати ж було, що це просто харизматично обдарований муж, то й покликувано його нераз до неодного вмираючого грішника, а також до засуджених на смерть злочинців. Раз один умираючий масон поклав під подушку пістолю, щоб застрілити всякого "попа", що посмів би наважитись його перед смертю відвідати. То о. Вінкентій

переодягся за стару бабуню і так довго плекав умираючого безбожника доки не вдалося йому здобутя його довір'я; а тоді витягнув епітрахиль і висповідав "непоправного" грішника.

Життя о. Вінкентія було постійною мандрівкою поміж одним чи другим манастирем, колегією чи духовною якоюсь установою, поміж церквами й ораторіями, поміж будинками для вбогих і палатами багачів, куди він заходив вижебрувати милостиню для вбогих. Рівночасно став він дуже попитуваним сповідником та одним із найкращих проповідників. Проповідь його була зовсім простенька, але доводила до численних навернень. Для успішного проповідування давав він такі поради: "Молитися, вивчати та, по можності, якнайкраще самому практикувати те, що проповідуємо. Коли чогось добре не вивчив, то не наважуватись проповідувати. Та коли вже мусимо проповідувати і говорити про конечні й найкорисніші правди, щоб знов пробудити в народі віру й розпалити любов, тоді вповати на Бога, що нас поклякує. Перед проповіддю по можності присвятити кілька хвилин молитві й читанню Св. Письма... Також повинен проповідник викликати в собі бажання, щоб це Христос сам проповідував, та молитись до Нього з повним довір'ям: 'Забери мене та вступи Сам на моє місце!'"

Постійною молитвою-проханням о. Духовника було: "Розвали моє життя та постав на його місці Твоє!" Також молився і так: "Заверши Своє змилування та вкажи всім створінням мою негідність і Твою величність. Особливо прошу Тебе, поклич якесь Твоє створіння, щоб мене побивало, погорджувало мною, докучало мені та впокорювало мене по Твоїй волі, щоб так я позбувся моїх пристрастей та переміг свою гордість, щоб так усе зло в мені винищилось та щоб усьому можливому тільки добру в мені зростати, тепер і на все."

О. Вінкентій відчував, що як людина, підлегла наслідкам первородного гріха, може приписувати собі щось, що властиво є тільки Божим даром; то й із тонким змислом святого вичував він кожний порух гордости, тільки такий зголоснився в його серці. Знов же як муж, що переживав у глибинах своє душі безмежну Божу святість і досконалість Господа, він просто дрижав перед страшною можливістю: не подякувати Тому, що Йому все завдячуєш. Так і треба зрозуміти його молитву за впокорення. І справді Бог вислухав її, особливо в часі тих 10 років, які о. Вінкентій провів як парох народньої церкви неаполітанців Санто Спіріто. Ця крайне занедбана парохія була тільки слабим відбиттям негідного життя п'яти недостойних священиків, які забули про свої обов'язки та вели життя останніх ледарів. Діставши такого святого пароха-провідником, ті негідники всіми силами повели завзяту боротьбу проти о. Вінкентія, щоб тільки, де можна, йому дошкулити та спонукати його зректися парохії. "Це Божі змилування, та Боже Провидіння мусить перемогти" — була його постійна відповідь на всякі їх витівки. І він залишився на своєму пості, не виправдуючись від наклепів, ані не приймаючись гострих засобів проти негідних єреїв. А за декілька років удалося йому вповні перетворити оту запущену парохію так, що від неї поширилася опісля віднова релігійного життя на ввесь Рим.

(Далі буде)

НА ДВА РОКИ СКОРІШЕ ПЕРШЕ СВ. ПРИЧАСТЯ ВІД ПЕРШОЇ СВ. СПОВІДІ

Національна Німецька Єпископська Конференція зробила нове важливе рішення щодо т. зв. "душпастирства дітей", яке доволі сильно змінило дотеперішню практику в латинському обряді. За дотеперішньою практикою діти в початково-шкільному віці наперед приступали до першої Св. Сповіді, а опісля до першого Св. Причастя. За новим рішенням діти мають бути відповідно приготовлені до Св. Причастя, яке мають одержувати на другому році навчання, а до першої Св. Сповіді приступати щойно на четвертому році навчання. В нашому обряді це ніяка новість, бо практика уділювати Св. Причастя навіть немовлятам існувала від віків, хоч останніми десятиліттями під латинським впливом була занехана, мовляв, це "не є по-католицькому".

"НІХТО НЕ МАЄ ПРАВА РОБИТИ ЗІ СЕБЕ СВЯТОГО УРЯДУ"

Бельгійський Кардинал Суненс на одному зо засідань Священичої Ради мехельнсько-брукссльської архидієцезії рішуче виступив із протестом проти агітації одного з каноніків, який назвав цілий ряд бельгійських священиків "захитанцями у вірі". Публікації, які цей о. канонік Де Конінк розповсюджує і в яких він систематично обеасславлює своїх співбратів-священиків, є звичайною підлою інтригою, яку треба — як сказав Кардинал Суненс — гостро поборювати, бо "ніхто не має права робити зі себе Святого Уряду (Св. Конгрегації Віровчення в Римі) та інших осуджувати". Таке поступування є не тільки нечесною грою, але разячою провиною проти справедливости й любови, як теж такими методами робиться для правди все інше, тільки не прислугу.

Мабуть і в нас такий виступ пригодився б, щоб уже раз заперестано різних інтриг щодо священиків, бо й у нас таких "бельгійських каноніків" не бракує, мовляв, "ми одинокі, що дбаємо про чистоту віри, обряду та традиції, а всі інші гірші від нас!"

ВАЖЛИВА ЗМІНА І ДЛЯ НАШОЇ ЦЕРКВИ

У зв'язку з різними реформами Римської Папської Курії прийшла теж і зміна керівництва в Конгрегації для Східніх Церков: Дотеперішній її керівник — Кардинал Г. Теста з причини віку (н. 1886 р.) зрезигнував із посту про-префекта, (бо префектом Конгрегації для Східніх Церков є сам Папа), який він досі займав.

Новим керівником тієї Конгрегації став Кардинал Максиміліян де Фюрстенберг. Він народився 1904 р. у Гарлем, Голяндія. Був висвячений на священика 1931 р., а на єпископа 1949. Від 1962 року був Апостольським Нунцієм у Португалії. Це була досі мало відома постать у загальному житті Католицької Церкви, зовсім ж для Східніх Церков.

Становище керівника Конгрегації для Східніх Церков для нас більше ніж важливе, він же є фактичним керівником наших церковних справ, бо ж сам Папа не може займатися всякими щоденними справами поодиноких Церков. Хочемо вірити, що новий керівник виявиться супроти нашої Церкви якнайкращим, хоч із другого боку не завидуємо йому мати теж до діла з українськими церковними проблемами, для яких мабуть ніхто не зможе дати правильної розв'язки, якщо Українці самі не можуть чи не вміють їх розв'язати.

о. проф. Н. Кушнірик, СТД

ПРАВДИВЕ ЗНАЧЕННЯ ТАНЦЮ

Лише тому, який живе на іншій планеті, не відомо, що сучасна молодь хворіє на танцеманію. Всі ті несамовиті вихиляси та скакання (напр. фрог, ватусі) теперішніх юних танечників і танечниць турбують батьків і старше покоління, та ледве чи варті вони богословського дослідження. Однак є видатні богослови, які вказують на факт, що від самого настання культури поважні мисленики часто коментували тему танців та відмічували їх особливо глибоке людське значення. Як на поземі культурному, так і на рівні духовному, давним-давно танець був визнаний як щось багатозначне в житті людини.

У танці людина зовсім природно виражує містерію (тайну) гармонії, або брак гармонії, між тілом і душею.

Щоправда, танець, як точне мірило того, що сидить у людській душі, не різниться від любови, яка одним словом виявляє те, що майблагородніше або найнижче в людині. Хіба ж танець, без огляду на те чи він у барлозі чи молитві, чи в дикій жаді чи в палкому небесному жаданні, не є дійсною ознакою ненаситної змаги людини до того, щоб бути більшою від себе самої — визволеною від пут тіла? Чи він не є навіть побудом для людського невмирущого духа щодо осягнення своєї остаточної свободи в Бозі?

ОЦІНКА ТАНЦЮ

Людсько-культурне значення танцю походить від того, що кожний і кожна є тайним мистцем. Кожна людина має в собі ту ненаситну змагу виражувати себе в тілесній формі. Людина є мистцем власне тому, що вона є людиною, а саме унікальним створінням, у якому одружені, сполучені матерія і дух. Хоч вага тіла не сприяє такому мистецькому талантові, то зате либонь у танці, бодай на одну хвилинку, людина успішно відважується вийти зі себе та бути тією 'другою' особою, що криється в її внутрішній істоті.

Старинні Греки вважали, що мистецтво — це спроба виявлення невидимого та виразу невимовного. Такий же є глузд танцю. Послідовники

грецького філософа Платона вважали танець за хвилеву спробу виразити гармонію між тілом і душею. Присвоїв цю теорію один християнський мислитель, та ще в другому столітті навчав, що "танець є не лише приємністю, але вельми корисним для людської душі." Бо танець розбуджує правильний ритм у душі й образово (графічно) встановлює красу, що її внутрішня душа посідає спільно зі зовнішньою вродою тіла. Він додає, що тільки мудра особа може гарно танцювати, бо танець є дійсною інтерпретацією того, що є приховане в душі. Те, що твердиться про музику, можна применити і до танцю: "Це вираз свідомости щодо трагедії людства, твердження про людську долю, хоробрість, дзвінкість надлюдського сміху, сповненого безсмертною безтурботністю."

Цей людсько-культурний погляд мусить гостро скритикувати танечну культуру нашої доби, — навіть гостріше ніж чисто моральний погляд. Культурний погляд не відкидає новітніх танців лише тому що вони є буйним і некультурним паростком, та не сприймає їх як природний вираз невикорінених надр людини втекти, в забаві та танці, від тягарів буденщини. Людина мусить гуляти-танцювати, але лише мудра людина може це робити, як годиться, по-людському. Слід сказати, що справжній танечник мусить збагнути що є правим, бути самому таким (правим) і вміти це виразити.

ТАНЕЦЬ — ОБРАЗ ЛЮДИНИ

Отже культура або брак культури танцю це один із найліпших мірил висоти або глибини цілої людської культури. "Скажіть но мені як ви танцюєте, а я вам скажу хто ви є." Порівняймо ж пристойність менуета з тим бездушним, безформним скаканням, що його сьогодні звуть танцем. Це не означає, що сучасний танець не може бути гарніше оформлений, піднесений до духовної висоти. Проблема тут є не лише звичайного морального характеру. Проблема нашої глибшої танечної культури має свій корінь у тайнику внутрішнього духа; вона бо містить у собі ту первісну Богом бажану гармонію між душею і тілом — гармонію, що її безнастанно та наново прагне справдешня людина. Зовсім інший вимір глибини людини є основою священотайного значення танцю. Бо танець не тільки виражує людську тілесно-духовну гармонію; він також виявляє містерію (тайну) людини. Церква не вагається говорити про тайну незбагненого небесного буття, до якого людина покликана, як про чудесний божий танець.

Навіть у давній Греції відчували ту божественість танцю.

Греки вважали, що танець, у своїй найглибшій досяжності, є земським наслідуванням тієї чудесно безхмарної радости, з якої Творець покликав зорі і землю до буття порядку і краси. Один сирійський філософ II-го століття вказує на гармонію зірок як на видимий — наочний вияв первобутнього танцю світотворення. Грецькі і римські християни вважали танець за земську спробу людини встановити божу рівновагу, наслідувати відважний поштовх любови самого Бога, вийти з людського буття та ввійти в царину радісного визволення духа — визволення, яке виражується власне прегарно і скромно в жестах тіла. Із християнського погляду правдивий і веселий танець може виникнути тільки з внутрішньої гармонії душі з Божим законом, із творчим ритмом Святого Духа, що заливає тіло радістю буття, якого ціллю є сам Господь Бог.

ТАНЕЦЬ У ХРИСТИЯНСТВІ

Щоправда, строга моралька наука Отців Церкви постепенно виключила танці з літургійних відправ, але чи ж усі ті клясичні жести і процесії під час богослужб не є далі високо одуховленим танцем? Ще й сьогодні в одній історичній катедрі в Еспанії молодь представляє свій танець Богові після приписів старинної та строгої святости. Аж до кінця середньовіччя у Франції єпископи і члени місцевого духовенства виконували обрядовий танець у Велику Суботу, в якому вони, неначе діти, кидали за ритмічним тактом золотий м'яч, із приводу відкуплення грішного людства.

Християнське таїнство слушно виражується як танець. Навіть у перших часах християнства один невідомий нам Отець величає воскресілого Спасителя як владичного проводар'я хороводу визволеного людства. На одному нагробнику з четвертого сторіччя написано: "Співатиму пісні Богові й буду танцювати зі святим — небесним хором." Один знатний німецький богослов твердить, що найглибшою тайною кожного танцю — це те прагнення, яке є вкорінене в глибині нашого втіленого духа, щодо свободи в Бозі; його завершення є виконанням того ж остаточного втілення духа, що ми його звемо 'небом', або небесним царством' та 'воскресінням тіла'.

Помимо того, що наша власна танечна культура недописує і потребує основного обновлення, сам танець має глибоке, культурне і священне значення. Людський танець виявляє чим людина дійсно є, і тайну того, чим вона жагуче бажає бути в Христі.

Вступаємо в святий час Великого Посту — часу покаяння, який нехай буде чудовим танцем нашої душі перед Розп'ятим Спасителем. Не тіло, але наша душа хай виконує гармонійні рухи, що їх навчає Божий Закон, а ними є: щира молитва, докладний іспит нашої совісти, добра Сповідь і Св. Причастя.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВОНИ ПОЧИТАЮТЬ "СВЯТІ МАЛПИ" І "СВЯТІ КОРОВИ"

Індія — це одна з найбільших у світі держав, бо її простір займає близько півтора мільйона квадратних миль (ок. 3,3 мільйони кв. кілометрів), а щодо числа населення, то стоїть вона на другому місці, тобто по Китаєві, маючи круглo 450 мільйонів мешканців. Головною релігією Індії є *гіндуїзм*, якого визнавцями є поверх 80 відсотків населення.

Індія — країна казки й протилежностей

Модерна Індія — як молода держава, але зо старими традиціями та кількатисячлітніми формами життя — є з одного боку країною скрайніх протилежностей, які нескоро будуть усунені, а з другого повною "чудесностей", які подивляють і відчувають усі інші, тільки не самі Гіндуси. І так існує там: закон не вбивати корови, який спричинює багато недоліків у соціяльному, економічному та політичному житті держави; хоч законом заборонено спалювати вдовиці, воно діється далі; так звані "садгу", тобто "святі мужі", насправді частіше бувають звичайними волоцюгами, ніж "святими", що крадуть малих дітей, які жертвується божищу Дурга й чорній Калі; розпещені й розбезчещені малпи годують у присвячених їм святинях і вони є жахливою язвою всієї країни, як недоторкані "святі сотворіння", бо колись у сірій давнині — за гіндуською мітологією — божок малпів Гануман став у пригоді божкові героїв Рамі; розкішне й просто казкове багатство індійських вельмож і скрайня нужда й голод серед загалу народу; система поділу людей на різні касти в суспільстві не дозволяє перевести новий спосіб соціяльного питання, хоч ніби всі того бажають і до того змагають для добра народу.

Однак не зважаючи на просто неймовірні соціяльні й обичаєві недоліки та протилежності, в модерній Індії існують деякі етичні закони, спільні всім Гіндусам, які можна підставити під санскритську пословицю: "Про святі місця, про Бога і про релігійні обов'язки ведеться між ученими спір, але, що мати є чимось святим і що співчуття є чесноtою, в цьому погоджуються всі системи."

А тепер уже таки про корови!

Корова за ірруванням правовірних Гіндусів є не тільки символом чистоти, але теж і мешканням усіх — безконечного числа — божеств гіндуського Пантеону. Звідси споживання коров'ячого м'яса видається Гіндусам різного ступеня освіти й знання, крім ліберально наставлених, тяжкою провиною та богохульством, бо корова

На знимці бачимо "святу корову", яка спокійно собі спочиває на головній вулиці розвагово-торговельного центру міста Калькути.

— це "святе сотворіння", "поезія милосердя", "мати мільйонів індійських людей", — як висловився свого часу великий провідник індійського народу — Магатма Ганді. Це теж причина особливої "священної пошани" для корови, яку їй Гіндуси виявляють, як напр.: коли переходять попри корову, то боговійно клоняться перед нею; зокрема всі старші Гіндуси доторкаються правою рукою кожної корови, яку вони тільки побачать, вірючи в те, що це своєрідне "сакраментальне благословення" переходить на них. Все, що походить від корови, має, за ірруванням Гіндусів, якусь освячаючу й скріплюючу силу чи наслідки, а саме: молоко, масло і... лайно...

Значна частина профанного й релігійного життя Гіндусів доволі сильно зосереджується довкруги корови, яка в індійському селі часто живе під одним дахом із своїм власником. Корова має теж "свою повагу" у великих кількамільйонових містах, у яких вона собі зовсім свобідно ходить по многолюдних рухливих вулицях. Коли корова ляже посередині вулиці навіть у часі найбільшого

вуличного руху, то ніхто не поважиться її звідтам зрушити, щоб не стягнути на себе загального обурення, а нераз і побиття. Проїжджаючі авта чи автобуси стараються, якщо їм можливо, не доторкнутись корови, але якось її вминути. Куди гірше виглядає, коли корова ляже на трамваєві рейки, бо тоді трамвай мусить чекати доти, доки корова "рішить" забратися, а через те зупиняється цілий вуличний рух.

В Індії нараховують близько 250 мільйонів корів. Із того числа є тільки мала частина в "стислому розумінні" так званих "святих корів".

"Святі корови" — це ті корови, що їх власники на основі якогось обіту відпустили на волю і ті корови вже не мусять більше працювати. Всі інші корови мусять працювати та їх доять.

Ніякий Гіндус ніяк не поважиться вбити чи зарізати корову, бо за гіндуською мораллю вбити корову належить до найтяжчих гріхів, за які прийдуть невідкличні пекельні кари. Підчас посухи чи в часі якогось іншого нещастя гіндуський селянин, якому вповні вичерпалися запаси корму чи води, бере корову та відводить її в ліс, де залишає її своїй долі.

Наставлення Гіндусів супроти корови можна зрозуміти тільки на основі кількатисячлітньої родної традиції, що завелася в Гіндусів. Індія завжди була в основному хліборобською країною, а корова в сільському господарстві завжди грає першорядну ролю. То й не диво, що в Індії закон про невбивання корови не так легко зрушити. Такі закони видавали теж іншовірці, які панували над Гіндусами.

"Святий Бик", якого прочани прикрашують цвітами. Бик вирізьблений у солідній скалі в 1695 р. Його висота — 16 стіп. Щоб гарно блистів, його помазують оливою.

УЧАСТЬ КАТОЛИКІВ У НЕКАТОЛИЦЬКИХ БОГОСЛУЖЕННЯХ

У недавно опублікованих "Екуменічних Напрямних", що їх видав англійський єпископат із важністю для Англії й Валії, є дещо багато нового, що є живим відзеркаленням теперішнього екуменічного руху та практичним міжцерковним наближенням. І так між іншим сказано, що вільно в майбутньому католикові брати участь у богослуженні в кожній церкві чи каплиці іншого віровизнання, хоч досі була дозволена участь тільки в спільних богослуженнях у позацерковному приміщенні. Некатолицьких духовників вільно запрошувати за згодою місцевого єпископа, щоб проповідували в католицькій церкві, однак не в часі Служби Божої. "Великим" прикладом того є проповідь у католицькій катедрі Вестминстеру, яку виголосив Примас Англіканської Церкви — архиєпископ Михайло Рамзей на запрошення Примаса Католицької Церкви — кардинала Гінена.

СПІЛЬНИЙ ЖУРНАЛ НЕВІРУЮЧИХ І ХРИСТИЯН

Відоме й велике католицьке видавництво Гердера з січнем ц. р. започатковує "Інтернаціональний Журнал Діялогу", якого завданням є причинюватися до діялогу між християнським і невіруючим світами. Характеристичною прикметою журналу має бути повна свобода вислову. Журнал розміром ок. 100 сторінок має появлятися квартально. Редакцію перебрали відомий католицький богослов — о. проф. д-р Карло Ранер і д-р Г. Форгрімлер. Журнал виходитиме одночасно на кількох мовах: німецькій, англійській, італійській, французькій і еспанській. Редакційний комітет складається з 30 марксистів, гуманістів і християн.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ! ПОШИРЮЙТЕ! НАЙКРАЩИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ "СВІТЛО" ПЕРЕДПЛАТА ТІЛЬКИ ТРИ ДОЛЯРИ РІЧНО!

Ірина Захарків

МАЄМО ПРИЧИНУ БУТИ ГОРДИМИ

Однією з властивостей внутрішнього оформлення Божих храмів усіх галузей візантійського обряду, в тому теж і українського, є

іконостас

який є не тільки однією зо складових частин архітектурної композиції церкви, але має своє точно означене призначення, зокрема ж, коли мова про правильне виведення приписаних літургійних функцій і церемоній, не згадуючи вже про багату символіку іконостасу.

Іконостас — це мистецький твір, у якому до справжнього вислову приходить іконописання та різьба. Звичайно, іконостаси щодо свого мистецького оформлення мали чи мають різну форму, на що впливає: розмір храму, заможність даної парохіяльної громади та якість мистців, які були творцями даного іконостасу.

Іконостас — це пам'ятник доби й народу. Іконостаси, що їх маємо по різних церквах, постали в різних століттях і різних мистецьких добах, які витиснули на даному іконостасі свій вплив і через те іконостас став наче відзеркаленням даної мистецької доби. Поруч мистецької доби ми завважуємо теж і національні впливи, тобто мистецький смак даного народу та національні елементи.

Іконостас — це літургійна конечність. Коли нема в котрійсь із наших церков іконостасу, то багато прекрасних літургійних функцій, питомих нашому обрядові, через те затрачується, а тим самим наш обряд дуже багато тратить на своїй красі.

Іконостас — це багатство релігійної символіки. Іконостас для кожної віруючої людини — це: відкрите Євангеліє, зразки до наслідування в християнському житті людини, божественна історія Церкви та дорога до спасіння людського роду. Все те, що людина повинна мати на увазі в своєму прямуванні до неба, зображене в іконостасі.

— — — — —

Життєвий досвід учить, що завжди оплатиться почекати довше на якусь добру річ. Парохіяни церкви Непорочного Зачаття в Дітройт - Гемтремк Мічіган довго чекали на комплетне викінчення декорації свого храму, аж одної неділі поява іконостасу стала милою несподіванкою для нас усіх. Іконостас, своєю небуденною красою, що гармонійно зливається з мальовилами церкви, творить одну нерозривну цілість та надає мистецького викінчення Божому Храмові, так як гарні рами викінчують олію.

Славний мистець — арт. маляр натураліст маестро Михайло Дмитренко, вложив свою душу й серце у велике діло, бо ж йому завдячуємо

Царські ворота іконостасу в церкві св. Василія у Дітройті — Гемтремку

не лише розмалювання церкви та образів іконостасу, але також і саму різьбу.

Іконостас виконаний за всіми правилами нашого обряду: посередині іконостасу знаходяться "Царські Двері", на яких розміщені — нагорі Благовіщення і чотири євангелисти свв. Матей, Марко, Лука і Йоан. Із правого боку Царських Дверей видніє ікона Ісуса Христа-Вчителя, а з лівої — образ Матері Божої з Дитятком-Ісусом на колінах. Біля нього первомученик св. Степан, а відтак бачиться ікону св. Миколая, закінчуючи ліве крило іконостасу Богоявленням. Направо поруч Ісуса Христа-Вчителя, бачимо ікону архистратига Михаїла, а біля нього приміщений образ Івана Хрестителя з голубом над головою — символом Святого Духа, і остання ікона — Воскресення: ангел сповіщає трьом жінкам, що Ісуса в гробі нема — Він воскрес.

Кожна ікона обрамована мистецького рівня різьбою, а реалістичного вигляду виноград, із його матово-зеленими листками, який аж проситься зірвати, нагадує нам, що свята Церква є Виноградником, Господарем якого є сам Господь — Ісус Христос. Нагорі іконостасу, в тому місці де лучаться ікони, видніє "Сонце Прав-

ди", а на самих вершках ікон розміщені хрести, які немов говорять до нас, що побут наш на землі, це нічого іншого, як один великий життєвий хрест. "Царські Двері" завершені прегарними символами: по лівій стороні бачимо Десять Заповідей Божих, і ягня яке приносили в жертву, — символ Старого Завіту. По правій стороні символ Нового Завіту — євангеліє і чаша.

Кожний раз, коли ми приходимо до нашої церкви на Богослужения чи на приватну молитву, маємо прекрасну нагоду мати перед нашими очима не тільки мистецьку насолоду, але передовсім змогу підносити очі нашої душі до неба, до якого повинні бути спрямовані бажання та дії кожної віруючої людини.

НЕ ТІЛЬКИ АФРИКА Є МІСІЙНИМ ТЕРЕНОМ

Колегія св. Ольги в Обері, провінція Місіонес, Аргентина

Катехитки Ісусового Серця, як інші монаші Згромадження, крім праці над своїм власним освяченням, мають завданням помагати в апостольсько-душпастирській праці над нашим народом. Щоб цю працю з більшим успіхом переводити, мають вони (у статутах свого Згромадження порішено) не носити уніформованої одежі, але вдягатися відповідно до стану соціяльного окруження і стану своєї праці, щоб у нічому не відрізнятись у ноші від християнського звичаю.

Перші Катехитки прийшли на аргентинську землю ще в 1950 р. На Обері прийшли в 1962 році. До грудня минулого року перебували у приміщеннях дуже невідрадних: у старій шопі,

Приміщення, в якому перебували катехитки від 1962 р. до 1965 р. Воно служило за манастир і колегію.

що мала послужити часово на склад-переховок будівельного матеріялу, а служила їм за місце перебування й праці. Частина Катехиток живе там іще сьогодні, бо ще не приготоване місце в новій колегії.

Будову колегії розпочав у 1963-4 роках о. Христофор Миськів ЧСВВ, що є також і основником Згромадження Катехиток Ісусового Серця, яке свій головний матірний дім має в Прудентополіс, провінції Парана, Бразилія.

До будови Колегії св. Ольги в Обері, що її читачі бачать на світлині, Катехитки могли приступити під проводом свого основника й духовного опікуна — о. Христофора Миськова, ЧСВВ, завдяки успішній збірці для Катехиток посеред католицьких єпископів і інституцій у Західній Европі (Німеччина, Голяндія, Бельгія, Люксембург, Франція і Швайцарія). Організатором тієї збірки був о. Орест Купранець, ЧСВВ, тоді парох Відня, а тепер редактор "Світла". Одним із найщедріших жертводавців виявився голяндський Кардинал Я. Альфрінк — архиєпископ Утрехту, який дав пожертву в сумі 50.000.00 голяндських гульденів, тобто около $15.000.00. Це теж гідний приклад і для наших українських жертводавців!

Яку працю виконують Катехитки?

У нашій провінції Місіонес в Аргентині це Згромадження виконує багато праці для добра нашого народу, що є дуже помічною в апостольстві священиків. Одною з таких праць є поміч у приготуванні до Св. Причастя й навчання правд св. віри нашої дітвори, що розкинена по широких просторах провінції. Це роблять суботами й неділями цілий рік, а в особливий спосіб у трьох місяцях вакацій — грудень, січень і лютень. Ця праця їхня обов'язково стає не лише релігійною, але й національною, бо щоб навчити дітвору користати зі свого молитовничка, мусять починати вчити своєї абетки.

Праця дуже утруднена. Нераз тільки в тіні якоїсь деревини, без відповідного приміщення, на

кускику звичайної дошки, що служить за таблицю, окружені хащами, з-поміж яких кожної хвилини може висунутись смертоносна змія, катехитка-вчителька мусить від ранку до вечора, по кілька тижнів у даній місцевості, переводити так цілі свої тримісячні "вакації". Не згадувати про інші невигоди перебування, де нераз немає й що з'їсти ні переночувати та, серед спекоти тропікального літа, навіть води і місця, щоб обмитися. До того наражена все на напасті зізвірілих одиниць, що їх у таких місцевостях не бракує. Катехитка мусить берегтися всього.

Місія Катехиток подібна до африканської

Самозрозуміле, що таку працю можуть вести не ті, що йдуть учити за гроші, бо платня людей за таке навчання нераз не вистарчила б і на подорож, але ті, що посвятили своє життя праці для добра ближніх, надіючись на нагороду в другому житті. Труднощі в праці не зражують їх, бо подібні мусять поносити й отці-душпастирі та й це нагода визначитись у праці для Христового царства на землі. Нам нераз тяжко повірити, що в місійних теренах Африки чи Азії ті, що несуть світло Христового євангелія між родженых поган, натрапляють на менші труднощі, як ті, що хоч у країнах із уже віковим переданням християнської віри, з оформленою церковною єрархією, та насправді з новим поганством, де багато є людей без Св. Тайни Хрещення, без знання правд Христової науки. Поганам Африки чи Азії йдуть на поміч цілі інституції, що поширюють місії. Нераз ми самі, що помагаємо далеким місіям, не свідомі того, що наші ближчі потребують куди більшої помочі, як ті з Африки чи Азії.

Та не лише дітвору Катехитки мусять навчати правд Христової віри. І дорослих, а то навіть і таких, що вже в подружньому житті, а діти їх повинні б уже приймати Св. Тайни, і таких треба приготовляти і до Св. Тайни Хрещення та дальших Св. Тайн. Як би так зрахувати всіх, що потребують хрещення, то число дорослих було б більше, як новонароджених!

У час шкільного року Катехитки тут в Обері утримують колегії дівчат із колоній, що хочуть побирати освіту в тутешніх середніх школах. При викінченій будові колегії буде в ній також навчання з програмою тутешніх шкіл. Покищо більш пекучою потребою Згромадження було дати місце перебування й утримання своїм членкам.

Мабуть найбільший успіх у радіопрограмах

А вже найбільш успішною, дотепер в Аргентині тільки Катехиткам із Колегії св. Ольги в Обері питомою релігійною працею є щосуботні радіо-передачі через радіовисильню Обера. Нема нашої родини на цілій території Місіонес, щоб

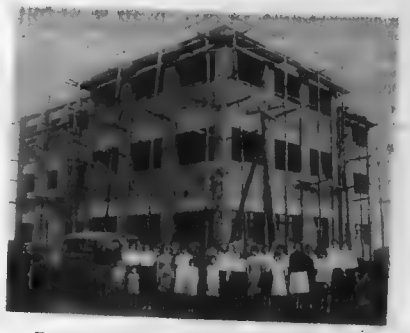

Теперішній будинок колегії в часі будови

у тому часі не слухала тих передач. Навіть некатолики виявляють Катехиткам признання за їхні передачі і то не лише словами, але й передаючи нераз свою лепту.

На наші трудні обставини, де наші люди так широко розкинені, а до праці над ними так мало сил, радіопередачі виявилися найбільш успішним засобом апостолування, щоб підтримати нашого духа між своїм народом, щоб відновити забутий спосіб християнського думання й життя. Але до цього тих суботніх кілька-мінутових передач замало. Потрібно нам щоденних бодай тригодинних передач. Ранком, уполудне й вечором, навіть така родина, що при праці на полі, в той час бодай годинку є в хаті. І це найліпший час промовити до їхньої душі. Тоді можна підібрати програму більш пригожу для дітвори, молоді та старших. Того, що можна зробити такою тригодинною щоденною радіопередачею, не доконає безпосередно навіть найбільш жертвенною працею кілька священиків.

Чи можна мати таку тригодинну передачу?

Чужою радіовисильнею, як дотепер, ні. Надто висока оплата. А чи можна мати свою радіовисильню? Так. Дозвіл на неї вже запевнений в урядових чинників. Як зібрати гроші на таку радіовисильню? І це при Божій допомозі й добрій волі наших людей, що читають ці рядки, можна зібрати. Віримо, що є ще душі, що хоч мають витрати на свої близькі, особисті й громадсько-церковні потреби, але і на це "спаде з їх стола якась окрушина". Маємо приклади цього і тому віримо в Божу поміч. Наша будова вже мала стриматися, а з нею і вся надія, що в цій колегії буде колись праця, як належить, уже завмирала.

Та найшлася душа, що хоч заробляє на прожиток тяжкою працею, але ощадністю приспадала деякий гріш, і хто б хотів повірити, що та особа жиє в далекій Америці, а висилає нам місячно $500.00 і ради тієї помочі ми надіємось колегію викінчити. Тому віримо, що найдемо до нашої і всього нашого народу спільної справи належне зрозуміння й поміч. Хто датком, хто позичкою, може не годен аж $500.00 на місяць, то може бодай $50.00, а все таки чимось поможе. Поміч слати звичайним підручним чеком. Не класти долярів чи іншої валюти в коверту, бо пропаде. На звичайному чеку поставити лише ім'я: Catarina Jadvijak -o- Slauca Bahriy та суму, що хочете вислати. Не додавати нічого більше, щоб пересилати на той чи інший банк тут. Такий чек, тільки з іменем, тут міняють відразу й ліпше платять, як будьякий банк, та й не має небезпеки, щоб це на почті в дорозі пропало. На коверті дати адрес:

Colegio S. Olga - c.c. 202 - Gob. Barreyro 752
OBERRA - Missiones, Argentina.

Усім жертводавцям уже наперед від нас щира дяка, а від Господа нагорода. Кінчаємо тих кілька слів із глибокою вірою, що вони впадуть на добру землю та неодна душа поможе нам у нашій праці.

Від проводу Колегії св. Ольги в Обері

Катерина Ядвіжак — Славка Багрій
Катехитки

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
276 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
109 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

НАЙСТАРША В СВІТІ КАТОЛИЦЬКА ПРЕСОВА АГЕНТУРА

Найстаршою й першою в світі католицькою пресовою агентурою є швайцарська католицька пресова агентура "КІПА", яка має за собою тепер 50 років існування, бо була започаткована ще в 1917 році. За нею прийшла в 1920 році американська "НС Нюз Сервис", а шість років пізніше римська місійна агентура "Фідес". Швайцарська "Кіпа" вдержується грошевими приділами Швайцарського Католицького Пресового Об'єднання та пожертвами, які складають швайцарські католики в часі Великого Посту.

НОВА КНИЖКА! НОВА КНИЖКА!
ЛИСТИ НИКОДИМА
пера І. Добрачинського
повість із часів Ісуса Христа
Цю книжку перекладено вже на англійську, французьку, німецьку й інші мови культурного світу, ось маємо її в нашій українській мові.
Читається дуже цікаво — має 564 сторін друку, в гарній обкладинці М. Левицького. **Ціна $4.00.**
Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НОВА КНИЖКА
ВЕЛИКІ ЛЮДИ
Життєписи славних людей у християнському насвітленні
о. Іриней Назарко ЧСВВ
Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

УКРАЇНСЬКА СЕРЕДНЯ ШКОЛА В НЬЮ-ЙОРКУ

Від довшого часу в місті Нью-Йорку давався відчувати великий брак і потреба української середньої школи. Наші діти, кінчаючи цілоденну школу св. Юрія, силою обставин мусіли йти до публичних або римо-католицьких шкіл. На тому терпіло багато виховання нашої молоді, бо в часі свого дозрівання й формування характеру наша молодь не мала особливішої опіки своєї школи й Церкви. А до того ще ні публичні ні римо-католицькі середні школи не в силі дати виховання в дусі нашої Церкви, обряду й народу. Тому парохія св. Юрія в Нью-Йорку рішилася на великий і важливий крок: дати нашій дорастаючій молоді свою українську середню школу.

Вже пів року йшла пильна праця над викінченням двох горішніх поверхів модерної школи св. Юрія. Роботи над будовою якраз закінчено. На цих двох поверхах буде приміщена наша середня школа, що зватиметься Академією св. Юрія. Академія має 12 світлих викладових заль, велику бібліотечну залю та дві просторі лябораторії. У ній можна примістити яких 400 дітей. Наука з першим роком Академії почнеться в вересні 1968 року. Кожного року буде додана одна кляса, доки Академія не осягне чотирьох повних курсів.

Ціллю нашої Академії є дати українській молоді виховання сперте на засадах християнської етики; виховання сперте на тисячолітній християнській традиції питомій нашому українському народові, на любові своєї Церкви, обряду й народу; на любові рідної мови, історії, культури й традиції.

І до тієї цілі наша Академія має всі дані. Вона має дійсно гарне приміщення. В ній є модерні лябораторії, якими не кожна школа може похвалитися. У нашій середній школі будуть до вибору два навчальні курси: академічний і бізнесовий. Кожна дитина зможе вибрати собі такий курс, який вона любить та який найкраще відповідає її здібностям. Робимо всі старання, щоб запевнити Академії найлучший провід та добрий склад професорів. Академія св. Юрія буде включена в сітку середніх шкіл нью-йоркської архиепархії та стейту Нью-Йорку. Тому дипломи нашої Академії стоятимуть на рівні з дипломами інших середніх шкіл Нью-Йорку. Предмет українознавства буде належати до головних та обов'язкових предметів. До того ще Академія положена в такій дільниці міста Нью-Йорку, де є добрий доїзд та комунікація з усіх сторін метрополії.

Віримо, що наша Академія св. Юрія, при Божій помочі та піддержці добрих людей, зможе сповнити те завдання, для якого вона основана: виховати нашу молодь на засадах християнської віри й моралі, навчити її любити свою Церкву, обряд і нарід та добре приготовити її до обов'язків життя.

При цій нагоді подаємо до відома, що розписуємо конкурс на посаду вчителів української мови й математики. Інформації чи подання в цій справі надсилати до парохіяльного уряду св. Юрія. У поданні подати короткий хід життя, вік, студії, академічний степень та евентуальну практику.

Адреса церкви св. Юрія:

St. George's Ukr. Cath. Church
22 East 7th Street
New York, N.Y. 10003

Парохія св. Юрія — Отці Василіяни, Н.Й.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

Ціна $4.50.

Basilian Press
Toronto 3, Ont., Canada

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-6-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ПОШТОВИХ МАРОК

A. MOCH
Toronto 3, Ont. Canada

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

Король Юрій закурив люльку й кілька разів потягнув сильно дим.

— Що ти хочеш цим сказати? — спитав спокійно Войнаровський.

— Що я хочу цим сказати? — повторив запит Войнаровського король Юрій, сідаючи на фотель біля Войнаровського та підсуваючи собі столик під ноги, — а ось що, мій дорогий: киньте ви всі цього неврастеніка Карла XII, відчахніться від нього, бо він уже свою ролю відограв, і то погано. Я знаю, ти тримаєшся його, бо він тобі ще винен гроші*), то якийсь час — а про це теж усі знають — ти якийсь час мусиш його триматися. Але не ставте на нього ніякої ставки і не будьте сантиментальні у відношенні до нього тільки тому, що він був союзником вашого Гетьмана Мазепи. Політика сантименту не знає: Мазепа був, а тепер Мазепи нема. Перекиньте картку історії і йдіть дальше! Карло XII поклав вас і себе на лопатки, залишіть історикам і письменникам, чому і як програно справу, та не жийте спогадами. І розвалюйте Московщину не тільки ззовні, але теж і знутра!

— Хіба ж ми так не робимо, Юр? — усміхнувся Войнаровський.

— Ні, Андре, ви так не робите! — заперечив король. — Навпаки, ви робите зовсім інакше й на мою гадку робите зле: спитайся, будь ласка, твого знайомого, цього нещасного графа Ассен, який ніде ні кроку не зробить без своєї жінки, а для якого Московщина разом з її царем Петром і його курляндською дівкою Катериною**) це ідеал володарів; спитайся його, чи існує українська держава? Він зразу ж тобі відповість, чи може радше він нічого тобі не відповість, тільки гляне на свою жінку, а ця за нього скаже: очевидно існує! Адже ж Україна має свого володаря, свого Гетьмана Скоропадського, вона є в союзі з Московщиною, Україна має своє військо, свій уряд... Може не так, Андре?

— Юр, кожний знає, що це обман!

— Ні, не кожний, Андре! Саме в цьому річ, що не кожний! Таких бабів, як графиня Ассен, є більшість, а таких як ми, є меншість. І ти, і твій Гетьман Орлик для цілої тієї зграї є бунтарі, революціонери — дуже милі й приємні в товаристві, так принаймні про тебе висловлюється графиня Ассен, — але як тільки найшлася б нагода, то вона перша тебе видала б у руки "наймогутнішого з володарів світу", "такому коханому цареві Петрові"...

— У цьому навіть не сумніваюся! — всміхнувся Войнаровський, — адже ж за це дістається в Московщині ордени й гроші! Одначе така Ассен, це — ґадаю — відокремлене явище!

— Не вірю! Всі вони в одну дудку грають, усі вони хочуть зайняти якнайвищі щаблі в цьому світі, що його ми звемо політичним світом, незалежно чи це буде графиня Бількен, Ассен чи навіть Аврора Кенігсмарк. Вони здібні на все, щоб тільки заслужити собі на ласку в когонебудь із сильних світу цього. Я на твоєму місці, Андре, навіть туди не глянув би...

— Що ж, коли саме по таких "центрах", як доми Бількенів чи Ассенів, можна познайомитися з тими, яких мені потрібно!

— І це теж не вповні правда, Андре! Як український дипломат ти маєш вступ усюди, а твоє становище — полковник ґвардії короля Швеції — відкриває тобі кожні двері. Ти протекції не потребуєш! Але сам ти всього не зробиш. Це дуже добре, що ви розбрилися по світі і що нема держави, де б ви не були на якихсь вищих чи нижчих становищах, але за своєю службою, ви забуваете властиву і єдину ціль: вашу батьківщину. Врешті, ви так, як мої Німці: за службою чужій державі, забуваєте про свою. А Британці навпаки: він буде служити чужому, але завжди залишиться Британцем. А це я зву державним характером.

— Державний характер формує власна держава, Юр! — сказав задумано Войнаровський.

— А твій державний характер яка держава формувала, може Московщина? Ні, Андре, державний характер формує розумна любов батьківщини. А ви всі любите свою Україну нерозумною любов'ю, от і все!

І король Юрій відкинув погаслу люльку та сягнув рукою по келих. Випив кілька ковтків вина й бачивши здивоване обличчя Войнаровського, спитав:

---

*) Войнаровський позичив королеві Карлові XII в осені 1709 р. 13.000 дукатів, у березні 1710 р. 30.000 дукатів, а в січні 1711 р. 14.800 дукатів і 14.000 талярів.

**) Катерина I, друга жінка царя Петра I, селянська дівчина з Курляндії, спершу любка кн. Меншікова, в 1711 повінчана з царем Петром I і згодом його наслідниця.

— Ти чого так зчудовано глядиш на мене?

— Просто не пізнаю тебе, Юрку! Ніколи не повірив би я, що ти таким філософом став!

Юрій ударив себе по коліні і якось різко сказав:

— Як би ти, Андре, був королем держави, яка за виїмком моря, не має ніяких інших можливостей розростися, то ти не таким філософом став би!

— Колонії, ваше королівське величество, колонії! — зажартував Войнаровський.

— А інакше хіба як? І дуже дурний є такий володар, який із своєї держави не хоче зробити імперії! На гіляку з таким королем!

— Я завжди пам'ятаю твої слова, сказані ще давно-давно, на одній прогулянці в Гайдельберґу: я завжди буду приятелем тих, які мордують королів!*)

— Бачиш, тепер, коли я став королем, треба ці мої слова справити: які мордують дурних королів! Але до речі, ти таки сьогодні хочеш їхати?

— Неодмінно! Адже ж через два дні в мене прийом у графині Бількен, яку ти так любиш, а відтак їду в Париж, звідтам же до Швеції.

— Шкода! Я хотів би, щоб ти зі мною поїхав у Шотляндію. Цікавий край!

— Тепер ніяк не можу, Юр! Хоч дуже радо хотів би скористати з твоєї сердечної гостини. Я знав, що ти задумуєш виїхати в Шотляндію і тому я приїхав сюди.

— А хто ж тобі про мій побут у Готенбурґу сказав?

— Хто ж інший як не хитрий Француз, який усе знає?

— Де Шарон?

— А вже ж!

— О, цей зробить кар'єру! Він має широкі зв'язки й уміє всюди продістатися... Його ще якось інакше звуть, зараз...

— Шевальє де Мезон Руж! — підповів Войнаровський. — Чи ти знаєш, що його погляди на колонізацію покриваються з твоїми?

— Тобто?

— Мовляв, Україна повинна колонізувати Манджурію...

— Добра думка! Правдиво великодержавний плян! — сказав по хвилині задумано король Юрій. — Але це не його плян!

— Чому так думаєш?

— Цей плян підсунув йому хтось із тих дипломатів, які хочуть об'єднати Европу з Азією. А Україна єдина, яка могла б це зробити, бо вона европейська брама в Азію... Але ви цього пляну в життя не переведете! — махнув рукою король Юрій.

— А може? — усміхнувся Войнаровський. — При допомозі Франції...

— Виключене! — заперечив рішуче король Юрій. — Ви, Українця, польського короля**) не вміли використа для своїх цілей, то що ж про московських царів говорити! Вони будуть колонізувати, то так, навіть при вашій помочі, але жниво буде московське, не ваше. А Франція зацікавлена Европою, не Азією. Врешті останнє вбивство в Гамбурґу доказує, що цар Петро попав на слід.

— Останнє вбивство? Я нічого не знаю! — зацікавився Войнаровський.

— Убили якусь покоївку графині Кенігсмарк, яка служила на два боки: Беттігерові й де Шаронові.

— Коли ж це сталося?

— Може з тиждень тому, а може більше, ти мабуть був тоді в дорозі до мене і тому нічого про це не знаєш. А я цим теж не дуже зацікавлений!

— Це получення досить дивно виглядає: Беттігер і де Шарон! — сказав задумано Войнаровський.

— Як хочеш щось ближче знати, то я покличу шефа моєї таємної канцелярії, лорда Гертфорда, він повинен про це щось більше знати.

— Дуже буду тобі вдячний, Юр!

— Але пожди, Андре, ти згадав про прийом, на якому маєш бути в Гамбурзі, у графині Бількен...— і король Юрій почав шукати чогось по кишенях свого каптана.

— Так! — відповів Войнаровський.

— Десь я мав тут записку Гертфорда в цій справі, зараз я найду, бо хотів іще з тобою перед обідом поговорити, поки ти виїдеш до Гамбурга... Я її зараз найду... О! вже маю!

І король Юрій розгорнув кусок паперу, кинув оком на нього а потім питаюче глянув на Войнаровського:

— Тобі твоя шведська розвідка нічого не дала знати?

— Про що? — спитав Войнаровський.

— Про нараду царя Петра на його яхті з князем Долгоруким, московським послом у Данії, графом Толстим, колишнім послом у Туреччині, та віцеканцлером Шафіровим?

— Так, про це я знаю! — хитнув потакуюче Войнаровський.

— А чи ти знаєш, що Бількени це кузени Толстого?

— Ні, цього я не знав! — спокійно відповів Войнаровський.

Король Юрій усміхнувся:

— Думаю, що ти повинен собі це запам'ята-

*) Автентичне.

**) Михайло Корибут-Вишневецький, король польський 1668-1673, родом Українець.

ти, Андре! — сказав король і відкриваючи двері на коридор, крикнув: — Макс!

У дверях появився лакей.

— Слухаю, ваше величество!

— Попроси сюди лорда Гертфорда!

— Так, ваше величество! — вклонився лакей і тихо зачинив двері за собою.

Войнаровський встав із фотелю, помалу підійшов до вікна, глянув на ліси, що простягалися довкола та, по хвилині, з лагідною усмішкою підійшов до короля:

— Я тобі дуже дякую, Юр, за те, що ти мені сказав, але... ти знаєш, що я люблю... грати в карти.

Ясноблакитні очі короля Юрія зустрілися з очима Войнаровського.

— Я теж люблю високу гру, Андре! — сказав помалу король Юрій. — Навіть дуже люблю, але... не з обманцями!

У двері легко застукано й на порозі кімнати станув лорд Гертфорд.

— Будь ласка, милорде, заходьте ближче! — попросив король Юрій. — Ми, зокрема ж мій друг полковник Войнаровський, зацікавлені в цьому вбивстві покоївки графині Кенігсмарк, про яке ви мені розказували. Чи знаєте щось ближче про це вбивство? Як вона звалася?

— Гізеля Горн, ваше величество. Нічого ближчого не знаю, за виїмком того, що графиня Кенігсмарк дуже боліє, бо це була її улюблена покоївка.

— Де це сталося, милорде? — спитав Войнаровський.

— На передмісті Гамбурґу, на шляху до Ельмсгорну.

— В білий день?

— Майже в саме полудне, пане полковнику.

— Як її вбито?

— Горн їхала коляскою графині Кенігсмарк у товаристві віцеграфа де Шарон. Вбито її пострілом у вікно коляски. Хтось переїздив повозом біля коляси, вистрілив і попав у саме серце. Смерть на місці.

— Віцеграф де Шарон ранений?

— Ні, він вийшов ціло.

— Неприємна справа! — шепнув нєначе до себе Войнаровський.

— Зокрема для французької амбасади! — посміхнувся лорд Гертфорд.

— Очевидно, вбивників не найдено? — спитав Войнаровський.

— Ще ні, хоч Висока Рада Вільного міста Гамбурґу призначила високу нагороду для того, хто викриє вбивників! — сказав Гертфорд.

— Цю нагороду повинен дістати Беттігер! — зареготався голосно король Юрій.

Лорд Гертфорд легко посміхнувся і глянув скоса на Войнаровського, але цей мовчав.

Король Юрій завважив погляд лорда Гертфорда і звернувся до Войнаровського.

— Залишаю тебе, Андре, під опікою милорда. Але ненадовго, бо зараз попадуть обід. Я йду ще на хвилинку до канцелярії, бо мені теж треба приготовитися до їзди. Пообідаєте з нами, милорде?

— Дякую, ваше величество, але я зараз же мушу виїхати.

— Так бувайте здорові!

Король Юрій швидким кроком вийшов із кімнати, а Войнаровський указав рукою на фотель.

— Будь ласка, сідайте милорде!

— Дякую, пане полковнику! Небагато в мене часу, тому дозвольте, що я стоячи полагоджу цю справу. Коротко: я маю довірочне доручення для вас, пане полковнику, від віцеграфа де Шарон.

— Ви бачилися з ним?

— Так, пане полковнику, зараз же після випадку. Віцеграф де Шарон знає, що ви гостюєте в нас, і тому просив мене переказати вам: "Солдати вештаються по місті".

— Дякую, милорде! Ця вістка справді дуже важлива! — сказав спокійно Войнаровський. — А як почувається віцеграф після цього неприємного випадку?

— Як кожний Француз, пане полковнику, віцеграф сприймає це легко і з усмішкою на устах. Але... чи дозволите мені, пане полковнику, подати вам одну раду?

— Будь ласка, милорде, я буду вдячний вам за кожну пораду! Слухаю вас!

— Чи не могли б ви з нашим королем поїхати в Шотляндію?

— Дуже вдячний я королеві Юрієві за його запрошення і вам, дорогий милорде за цю пораду, але на жаль, ніяк не можу. В цих днях я необхідно мушу бути в Гамбурзі.

— Розумію! — схилив голову в поклоні лорд Гертфорд.

У двері легко застукано й на порозі станув лакей Макс:

— Їх величество просить до обіду!

Войнаровський сердечно стиснув руку лордові Гертфорд:

— До побачення, милорде, і дуже дякую за передану вістку!

(Далі буде)

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА И УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

П'ЄСА "ДУШЕХВАТ" НА СЦЕНІ Чікаго

У пляні урочистостей 100-річчя канонізації св. свщмч. Йосафата парафія Різдва Матері Божої при 4952 С. Павлина Ст. постановила також підготовити п'єсу про Святого п. н. "Душехват".

Підготовкою п'єси зайнявся Впр. о. Л. Лаврищук, ЧСВВ. Йому радо назустріч пішли мужчини, що взяли на себе поодинокі ролі дієвих осіб.

Підготовка тривала довго. Нелегко приходилось нашим аматорам після цілоденної праці спішити ще вечорами на проби. Та охота й добра воля з витривалістю завжди перемагають.

У неділю 21 січня після молебня, що його відслужено до св. Йосафата за український нарід із приводу січневих дат, у шкільній залі наші парафіяни та гості з півн. частини міста мали нагоду бачити прем'єру п'єси. Глядачів не було аж надто багато. Та, хто був, не пожалів того.

П'єсу попередила збірка деклямацій СУМ-івок у пошану Святому. Місцевий настоятель і парох Впр. о. Н. Фещіца, ЧСВВ коротеньким вступним словом увів глядачів у часи та обставини дій. Такі пояснення, роблені перед кожною дією коротко, ядерно та в двох мовах спричинилися багато до зрозуміння того, що бачено на сцені.

Автор п'єси (о. М. Гнесько, ЧСВВ) знаменито підхопив і підкреслив головні моменти з життя Святого. Надзвичайна лагідність, повна посвята для добра душ і великодушна жертва для добра Церкви й народу аж до офіри свого життя. Добре підхоплений і представлений і заговір. Ось його плян: перетягнути Святого на свій бік. Якщо ж це не вдасться, боротьба аж до фізичного знищення. Методи боротьби: очорнення, замішання, провокація, а найголовніше — насилля!

Усім аматорам належиться признання за знамените переведення своїх ролей. Кожен дав із себе, що міг і чого вимагала від нього його роля.

Перед п'єсою та під час коротких перерв (що в нас звичайно буває рідко) упрємйювала привабним побут оркестра місцевого відділу СУМ-а, під диригентурою п. Г. Сачеза. Це також треба почислити на позитив організаторам імпрези.

Що мило вражало постороннього — так це співпраця всіх організованих чинників у переведенні цієї імпрези. Цей аматорський виступ нашої групи виявив ще раз, що при добрій волі ми можемо осягнути багато дечого позитивного.

На мою гадку, шкода було б, щоб цей виступ із п'єсою "Душехват" був одиноким і тільки тут, на середньому півночі Чікаго. Добре було б, щоб і інші парафії Чікаго скористали та запросили цей аматорський гурток із "Душехватом" на свої сцени. Таке запрошення, по-моєму, було б радо прийняте!

У п'єсі брали участь і виступали в ролях: св. Йосафата — Я. Орищук; о. Доротея — М. Кривачук; Е. Кантакузена — В. Савка; о. Кирила — Д. Ґулич, Петра Івановича — І. Чура; М. Смотрицького—проф. Й. Пачовський; о. Іплі — А. Кучер; Наума Вовка — В. Матичак; Симеона Ніша — П. Гут; А. Коссіова — І. Костик.

о. Методій Ничка, ЧСВВ

РОЗШУКУЮ

мого приятеля, **Михайла Барана,** який виїхав із Німеччини до Канади з табору Лисенка в 1948 році спершу до Вінніпегу, тепер не знаю де він. Дуже прошу, якщо знаєте щось про нього, повідоміть мене, бо це дуже важне та прошу написати на мою адресу:

ALEXIJ SZYMKIW
4262 Western Street
Detroit, Michigan, 48210
U. S. A.

ХРЕСТИНИ У ПАНСТВА В. й Дж. КУЛАК

Новий Київ, Альберта

20-го серпня 1967 р. відбулися хрестини в родині Володимира й Джойсі Кулак. Їхнє подружжя Бог поблагословив уже третьою дитинкою. Цим разом дістали вони донечку 29 липня м. р., якій дали ім'я Синтія Лин. Хресними батьками були: Іван Андрухов і Ольга Гнузь та Іван Козман і Ширлі Іванчук. У день хрещення Синтії Лин було прийняття в домі п. Анни Кулак, мами Володимира. Під час гостини приязні гості зложили на пресовий фонд "Світла" 14.00 дол. Хай доненка росте здорова й щаслива родичам на потіху та на славу примірній парафії Нового Києва!

"КНЯЖИЙ ДАР"

Пригадую милий та незабутній вечір, коли-то членки С. У. А. відділу 63-го прощали паню Сваньків, яка від'їжджала до Вашінґтону осінню 1962-го року. На прощальний вечір, що відбувся в шкільній кафетерії при вулиці Мек Дугал, запрошено о. д-ра В. Гавліча ЧСВВ.

Тому, що оо. Василіяни були тоді ще "гістьми" на терені Дітройту, о. д-р В. Гавліч радо прибув на згаданий вечір, щоб познайомитися ближче з працею даної організації. Під час програми та товариської гутірки, одна з членок СУА поінформувала о. В. Гавліча про завдання та мету 63-го Відділу, зазначуючи, що головним обов'язком цієї організації є опікуватись залишенцями. Очевидно, що союзанки співпрацюють із церквою, але церква багата на чисельні організації що переважно складаються зі старшої генерації, які піклуються лише церковними справами. "То я бажаю вам скорої старости"... — прозвучали веселі слова о. д-ра В. Гавліча. З того часу минуло 5 років і до старости союзанкам ще досить далеко, проте співпраця з церквою зростає і замітно скріплюється, а найкращим доказом цього є "Княжий Дар" $1000.00 з їхньої імпрези "Вишиваних Вечерниць" із 21-го жовтня 1967 р. в балевій залі Кобо-Гол, дар на фонд будови нового культурного осередку та української вищої школи. У нинішому разі 63 відділ СУА не залишив опіки над найбільш-потребуючими за океаном, лише розгорнув свою працю допомоги. Бо ж ті за океаном, і ці тут, однаково дорогі їм, тому що йдеться про майбутність нашої

нації: українську молодь. Велике признання належиться голові СУА за рік 1967, пані Іванні Цісин, та членкам 63-го відділу СУА, а їхнє шляхетне чіло гідне наслідування.

Ірина Захарків

ПОМЕРЛА МАМА ДВОХ СВЯЩЕНИКІВ

28-го грудня 1967 року впокоїлася смертю праведних бл. пам. Анна Химій, у мондерському шпиталі, де її довгий час доглядали її духовні доньки — Сестри Служебниці. Народилася в серпні 1873 року, в селі Звиголь, Борщівського повіту, в Галичині, походила з родини Агній. Там вона одружилася 1892 року з Евстахієм Химієм (помер 15 січня, 1966 р.), а 1906 року прибула з ним і з однолітнім сином Іваном до Канади. Спершу осіли в Квебеку, де чоловік Евстахій працював як лісоруб за одного доляра на день, а відтак перенеслися до Кічинер, Онтаріо, де за роботу діставав два доляри на день. 1911 року перенеслися обоє з родиною до Радвей, Альберта, де купили гомстед за десять доларів і тут прожили ціле своє життя.

Трудне було піонерське життя, повне тяжкої праці, невигод та прикрих і сумних переживань — повне жертви. Але як її муж, так само і жінка Анна знала як переживати таке життя та знаходити в ньому вдоволення і щастя, а то й використати його для теперішности і для вічности. — Бог поблагословив покійну довгим віком, бо прожила 94 роки: о. ігумен Віталій Підскальний ЧСВВ у похоронній науці сказав, наводячи слова із псальма 91-го, що покійна вірою знала Бога і все зверталася до Нього — "Візве до мене і я озвуся до нього і будуу з ним у скрутні, я визволю його і прославлю його. Довгим віком насичу його і явлю йому моє спасіння". Також поблагословив їх Бог великою родиною та дав їй разом із мужем щастя бачити "чада чад своїх до третього роду" (всіх дітей було тринадцятеро, дев'ятеро померло передчасно), бо бачила чотирьох унуків і шістьох правнуків. Та найбільше тішилася тим, що Бог вибрав собі з її родини двох синів, які стали священиками: о. Атанасій Химій ЧСВВ (помер у Римі 28. XI. 1961 р.) і о. Єроним Химій ЧСВВ, котрий є в Римі на становищі Генерального Конзультора Чину св. Василія Великого і ректора Папської Колегії св. свящ. Йосафата; а одна дочка стала законною Сестрою Служебницею — Мати Єроніма та сповняє тепер уряд Головної Настоятельки Згромадження Сестер Служебниць у Римі. І один унук також став священиком: о. Мирон Химій ЧСВВ. Вже ці Божі покликання є знаком благословення Божого для неї як матері та свідчать про доброту душі тієї людини. Але можуть це посвідчити також і ті, що знали покійну, знали її щирість і доброту, її старання виховати родину на добрих християн та дітей українського народу й добрих громадян Канади, можуть стверднти, як вона з Евстахієм старалася про церковцю, яку помагали збудувати і підтримувати її своїми жертвами. Як добра мама, вона все старалася, щоб у родиннім домі панувала молитва, пошана, любов і добрий приклад.

Бл. п. Анна Химій

Похорон відбувся з Народного Дому в місті Радвей, бо маленька церковця не могла помістити силу людей, що взяли участь у похороні, хоч були сильні морози. 2-го січня 1968 р. вечором о. парох Теофіл Гурко в сослуженні Отців Василіян з Едмонтону: о. Р. Мельника і о. С. Кирила, о. М. Химія (внука) і Єроніма Химія (сина), відправили панахиду, на якій були Сестри Служебниці і багато людей з околиці Радвей. У середу 3-го січня, 1968 р., в годині 10.30 ранку о. Гурко і сослужачі отці Єронім Химій ЧСВВ, о. Мирон Химій ЧСВВ та о. Ігумен В. Підскальний ЧСВВ і о. В. Дрібненький ЧСВВ відправили Св. Літургію. Співали Брати Адріян і Мелетій ЧСВВ та п. Яків Матвіїв із Мондеру і п. Стефан Галас, Йосиф Михайлюк, Михайло Петрик і Михайко Панилих. Кінцеву панахиду відправив о. Мирон Химій у сослуженні о. Ігумена Підскального, о. С. Якимишина і о. В. Дрібненького. Відтак відпробаджено тіло покійної Анни Химій на парафіяльний цвинтар, де похоронено її біля мужа бл. п. Евстахія Химія. На похорон прибуло і цього дня багато людей із Радвей і поблизьких околиць та Сестри Служебниці з Едмонтону, Мондеру, Вілінґдону й Вегревілю, також їх Провінціяльні Настоятельки — Мати Франциска з Торонта і Мати Вінкентія з Америки. Всі Сестри прибули, щоб своєю приязністю влегшити біль своєї Головної Настоятельки — Мати Єроніми, що приїхала з Риму на похорон своєї мами.

По похоронні родина гостила всіх учасників поминальним обідом, під час якого о. Єронім Химій в імені родини зложив усім подяку за виявлє співчуття, за останню прислугу, за молитви та Служби Божі, жертвовані за душу їх покійної мами. — Родина жертвувала 10.00 дол. на пресфонд.

"Господи прийми її душу там, де праведні і святі спочивають".

С. С. Я.

СВІЖА МОГИЛА

16 листопада 1967 р. рознеслася по Вінніпегу сумна й болюча вістка, що цього дня в Загальному шпиталі у Вінніпегу, по короткій але тяжкій недузі, відійшла в вічність бл. п. Михайлина Бедиарська.

Величаві похорони відбулися в неділю й понеділок із прекрасної новозбудованої церкви св. Миколи в Вінніпегу.

В неділю вечором у цій же

церкві при великій масі народу відправлено панахиду, до котрої стануло сім священиків: о. парох В. Шевчук ЧСВВ в сослуженні о. П. Каменецького ЧСВВ, о. шамбеляна Й. Пуляка, о. шамбеляна Р. Добрянського, о. Сенишина ЧСВВ і о. Р. Кисілевського. Прощальну проповідь виголосив о. П. Даревич.

У понеділок уранці в 10 год. почалися дальші похоронні відправи при меншій кількості приявних парохіян, знайомих, приятелів, кращ, односільчан, дальшої і ближчої родини.

По Сл. Божій, що її правило три священики: о. В. Шевчук ЧСВВ, о. шамбелян Р. Добрянський і о. П. Даревич, о. парох щераз у коротких словах попрощав Покійну на вічну дорогу, висловлюючи при тім жаль по втраті одної з найкращих парохіянок та потішаючи горем прибитого мужа Івана й опечалену доньку Мирославу. Згадав також її чотири сестри й одного брата, що їх покійна залишила в Рідному Краю.

Бл. п. Михайлина Беднарська походила з побожної й патріотичної родини Яцюкових, зі села Юськовичі, пов. Золочів, що лежить у підніжжя мастатичної Підлиської гори, на котрій пишається величавий хрест-пам'ятник на честь Пробудителя Галицької Волости о. Маркіяна Шашкевича.

По скінченні народної школи в рідному селі та 7-клясової в сусідньому містечку Олеську, віддали її батьки до фахової школи "Труд" у Львові.

Зростаючи під враженням патріотичних віршів о. М. Шашкевича, які залюбки читала, та йдучи за його закликами любови до рідного слова-мови, Покійна вже замолоду включається в культурно-освітню працю свого села. І тим заповітам залишається вірною аж до кінця свого трудолюбивого життя.

Праця нашої ідейної молоді не до вподоби була для окупанта і тому, коли приходять нестерпні умовини життя 20-30 років і переслідування нашої патріотичної молоді, молода Михайлина в 1928 р. з болем серця кидає родину, кидає рідне село та виїздить до Канади, щоб у слушний час повернутися на рідну землю.

Вкоротці по своїм приїзді 1932 р. вона виходить тут заміж за п. Івана Беднарського. Своєю чесною працею вони скоро заго-сподаровуються та добиваються майна, з котрого щиро давали жертви на різні національні цілі.

Незабаром по тім народилася їм донечка Мирослава, що її виховують у релігійному й національному дусі. Зразу посилають її до школи св. Миколая, а опісля й на університет, тепер вона є викладачем на університеті в Віндсорі, Онт.

Коли ж через другу світову війну обставини на поворот до рідного краю безнадійно змінилися і на місце одного окупанта прийшов ще гіршій новий, Покійна всю свою енергію присвячує праці для української Церкви та українського народу в Канаді. Кидається в вир політичної, громадянсько-суспільної й парохіяльної праці нашої спільноти в Канаді. В тій праці просвічує їй ідея кращої долі України й Канади. Тому вона стає членкою майже кожної української організації чи інституції на терені Вінніпегу, за виїмком комуністичних.

Вона працює в КУК, УНО, Братстві св. Миколая і т. п. Вона включається також у загально канадійську працю, як Червоний Хрест і і., за що одержує признання і медалю від Ген. Говернора сер Александра.

Покійна цікавилася також і журналістичною працею та була

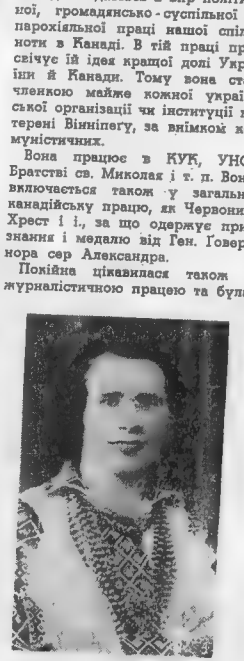

Бл. п. М. Беднарська

якийсь час кореспонденційною референткою при Аспарх. Управі ЛУКЖ. Дуже часто можна було бачити її також у нашій Централі та друкарні "Поступ", де вона цілими днями безінтересовно працювала.

Однак найбільше жертвенної праці віддала вона для добра своєї парохії. Покійна була однією з організаторок Відділу ЛУКЖ при парохії св. Миколая та його активною членкою. Була вона також членкою Апостольства Молитви, членом Шкільного Комітету школи св. Миколая а відтак членом будови Школи Нел. Серця Марії.

Попри цю різнородну працю зовнішнього характеру вона не зьнедбувала і своїх духовних обов'язків. Вона постійно ходила до церкви та часто приступала до Св. Тайн, бо відзначалася великою побожністю та глибокою релігійністю.

Гаряча любов до всього, що своє рідне, заставляла її не тільки жертвувати свої сили, але також не щадити гроша на різні національні й релігійні потреби. А робила це так, "щоб не знала лівиця, що робить правиця!" Розголосу і пустої слави не любила.

До подібної праці вона втягає теж і свого чоловіка Івана і в такому дусі виховує свою доню Мирославу. — Бог, Україна і Канада — це девіза і заповіт матері громадянки для молодої Канадійки-Мирослави.

Покійна все тужила за рідним краєм і своєю родиною, а одинокою її мрією було ще поїхати й побачити Україну. Побачити Підлисецьку гору, бо:

"Підлисецька горо біла!
Як тебе не бачу,
Так ми тяжко, так ми сумно,
Що трохи не плачу", — рефреном усе в її серці гомоніло.

Однак жорстока й невмолима смерть не дала Покійній зреалізувати цього її бажання.

Виразом її любови до Рідного Краю і туги за рідними була її улюблена пісня, що її вона часто співала, а опісля свою донечку навчила, це пісня:

"Родимий краю, село родиме,
Вас я вітаю, місця любимі,
Зелені ниви, ліси, могили,
Щасливі з вами дні ми уплили."

Такою була бл. п. М. Беднар-

ська. Передчасна й ненадійна смерть перетяла нитку її трудящого життя. Сумна дійсність її передчасного відходу з-поміж нас, спричинила глибокий жаль і витиснула гірку сльозу в кожного, хто її знав.

Нехай же добра пам'ять по ній залишиться на віки, а її гарний приклад хай послужить її приятелькам і подругам із рядів ЛУКЖ і парохіяльного жіноцтва, як треба любити, працювати і жертвувати для Бога, Церкви і народу.

Цих кілька рядків згадки про її життя і працю, нехай будуть нев'янучим вінком на свіжу могилу.

Після похоронних богослужень відбувся в парохіяльній залі поминальний обід. У часі обіду господарем був п. Володимир Пащак, а промовляли: п. І. Новосад від Української Католицької Централі, п. Андрій Когуч, приятель родини, пані Н. Кузенко від КУК, пані М. Залозецька від ОУК, пані О. Кудляк, голова місцевого відділу ЛУКЖ і о. парох В. Шевчук ЧСВВ. Всі промовці дали заслужене признання покійній та висказали співчуття родині з причини великої втрати. На кінець промовили панна Мирослава і п. Іван Беднарський. Вони в своїх промовах подякували всім, хто чимнебудь поміг їм у днях їхнього горя.

На закінчення п. В. Пащака приявні зложили на фонд української католицької преси суму $90.75. Щира подяка жертводавцям.

В. І. П.

о. Петро Даревич

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дюссельдорф, Зах. Німеччина

В суботу 25. XI. 1967 р. відійшла у вічність, прийнявши Найсвятіші Тайни, бл. п. Анна Бабійчук-Павличко, проживши 44 роки. Народилася 1923 р. в селі Стопчатів, пов. Коломия. Походила з побожної і працьовитої родини (Марії і Дмитра Павличко).

У 1943 році пок. Анна була примусово вивезена на працю до Німеччини, де вийшла заміж 1946 р. за односельчанина Михайла Бабійчука. Найбільшою радістю в їхньому подружньому житті був день 29. 6. 1947 р., бо

Бл. п. Анна Бабійчук

в той день прийшла на світ їх донечка Марійка.

Проживали всі троє разом в Ді-Пі таборі Райне, Вестфалія. Від 1948 р. перебувала Анна в санаторії Деникінген і Брільон — хвора на легені — бо тяжка праця під час війни і туга за рідними, яких Анна дуже любила, відбилися пізніше на її здоров'ю. За Божою допомогою в 1953 р. була звільнена з санаторії. З ослабленим здоров'ям прожила ще 14 років разом із своїм чоловіком Михайлом і донечкою Марійкою в Дюссельдорфі, виховуючи Марійку в релігійному і національному дусі. Як незабутній спомин залишила доні вміння вишивати гарні українські взори-вишивки та писати писанки, які так любила, із надією, що поворот у рідну вільну Україну вже недалекий. Але по довгій недузі ослаблене серце Анни перестало битись. Похорон відбувся 29. XI. 1967 р. на цвинтарі в Дюссельдорфі з участю трьох українських священиків і багато вірних, знайомих, які прийшли востаннє попрощати незабутню Анну.

На могилу покійної зложено 16 вінків від близьких і знайомих із Дюссельдорфу і Кельну.

По похороні відбувся поминальний обід, на якому в молитвах Всеч. Отці й вірні згадували пок. Анну.

Нехай покійна спочиває з Богом. — Вічна їй пам'ять!

ПОДЯКА

Складаємо щиросердечну подяку за відвідини й молитви під час недуги у довгі роки хворої Анни Владиці Пилатонові, о. дек. Васильчукові, о. дек. Томашівському, о. Йосифові Мартореллві, о. Іванцеві, Всеч. о. Прокопову, о. д-р Арвасеві, братові Христофорові К., зокрема ж дякуємо щиро о. ігум. Петерсові за відвідини й уділення Найсв. Тайн та Св. Тайн Одиначомазання для хворої Анни.

Щиру подяку заносимо нашим близьким і знайомим, які часто відвідували під час недуги незабутню Анну.

Всім отцям душпастирям і всім вірним дякуємо щиро за похоронні молитви, панахиди, проповіді, за численну участь у похороні, дякуємо всім хористам, які під керівництвом д-ра М. Гоція своїм співом зволічали похоронні обряди. Дякуємо Всеч. Отцям за поминальні богослужения в 40-вий день по смерті Анни.

Жертводавцям дякуємо за дорогі вінки і цвіти, як теж за присланні щирі слова співчуття, а всім приявним під час останньої відправи у вічність пок. Анни складаємо сердечними словами подяку.

Нехай Всевишній винагородить їм добрі незабутні християнські діла.

Остаємо горем і смутком прибиті.

Муж Михайло, донечка Марійка та рідні в Україні.

БП. П. ІВАН ПАВЛЮК

Мондер, Алберта

Сумна вістка розійшлася по околиці Мондеру, бо 19-го жовтня 1967 року помер усіма люблений ще досить молодий (59 літ) бл. п. Іван Павлюк.

Народився 4-го січня 1908 року в Мондері. Його батьки Павло й Анастазія (Ілчалик) приїхали до Канади з Галичини, з повіту Чортків 1901 року та осіли на фармі біля Мондеру.

4-го лютня 1930 року в церкві св. Ап. Петра й Павла в Мондері, о. Йосафат Тимочко ЧСВВ поблагословив подружжя бл. п. Івана Павлюка з Катериною Березюк. Вони обоє прожили в подружжі 37 літ, виховали в добрім українськім і християнськім дусі троє дітей та ще дочекалися потіхи бачити одинадцять унуків.

У глибокому смутку покійний полишив свою жінку — Катерину, маму — Анастасію Павлюк, сина — Петра, дві доньки: Ольгу — замужню за Йосифом Хмилярем і Єлисавету — замужню за Стефаном Сенюком, трьох братів: Семена, Антона й Михайла, та чотири сестри: Анну — замужню за Михайлом Березюком, Франциску — замужню за Стефаном Костишином, Павлину — замужню за Володимиром Хмилярем, і Марію — замужню за Петром Богайчуком, — та 11 унуків.

23-го жовтня п. р. о. Северіян Якимишин ЧСВВ відправив похоронні богослужіння при участі численної родини, сусідів і знайомих. Співав церковний хор під проводом п. Івана Семенюка. Вп. п. Івана Павлюка похоронено на церковному цвинтарі біля манастиря. — По похороні родина покійного запросила всіх до Народного Дому на обід. Із тієї нагоди приявні зложили 25 дол. і 50 центів на прес-фонд, щоб оцими рядками записати в історії наших піонерів пам'ятку про покійного Івана Павлюка.

Родина покійного складає щиру подяку всім учасникам похорону за те, що своєю приявністю влегшили їх біль, а своїми молитвами і жертвами на Службі Божі відпровадили на вічний спочинок їхнього мужа, сина, тата, брата і дідуня.

Вічна йому пам'ять!

С. С. Я.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $1.00:

Марія Костецька, Стейтен Айленд; Богдан Кондра, Філядельфія; Ярослав Качанівський, Філядельфія; Люба Мосевич, Гобокен; Амелія Посіпура, Бруклин; С. Герасимович, Монтреаль; Івен Пекар, Джерзи Сіті; Анна Коєнюк, Вудсайд; А. Михайлович, Чікаго; М. Савдик, Монтреаль; Софія Соятис; М. Барановський, Дітройт; Г. Романків, Онік; о. С. Гарванко, Кридор; Макар Михайлів, Менвид; А. Демчишин, Гемилтон; М. Макух, Взікс; Юлія Копитко, Філядельфія; Марія Всякий, Гестингс он Гадсон; Марія Друмига, Чікоті Фолс; М. Гарасим, Скарборо; Юрій Клячковський, Пуебльо; Іван Козак, Парма; Марія Гіщинська, Форт Дадж; М. Сидор, Бруклин; Й. Тростянецький, Лос Анджелес; Ксенія Свірська, Ст. Кетеринс; Вол. Олійник, Асторія; Катря Голуб, Торонто; Антін Слит, Шіненсбург; Іван Хоминець, МкКіспорт; о. А. В. Фик, Ст. Джеймс; Іван Стерпал, Павтакет; Юлія Рудницька, Філядельфія; Павликовський, Риверсед; Н. Мандзій, Ісг Селкирк; Степан Дацюк, Едмонток; Михайло Чемний, Дітройт, Мих. Галадза, Ембридж; К. Долинський, Ньюарк; Мих. Галіпчак, Оттава; Антін Кульчицький, Парсіпоні; Петро Л. Й. Дармограй, Лонг Айленд; П. Станко, Ірвінгтон; Анна Музика, Лексингтон; Іван Станко, Ванкувер; А. Ікалович, Бруклин; Дім св. Павла, Давфин; П. Ковальчук, Лімінгтон; Є. О. Савчин, Чікаго; Степан Шипилавий, Бофало; Богдан Козак, Гартфорд; Юліян Осадца, Вайт Плейнс; Петро Дідух, Н. Йорк; К. Шинкрух, Вестон; Анна Лаба, Гримсбі; Марія Колтунюк, Філядельфія; Іванна Шпиталь, Чікаго.

По 75 центів: Й. Сербин, Торонто.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

МИХАЙЛО ОСІНЧУК, МИСТЕЦЬ-МАЛЯР, Статті М. Островерхи, П. Андрусіва і М. Осінчука. Кольорові репродукції В. Барагурин, Нью-Йорк, 1967, ст. 94. Накладом М. Осінчука.

30 ЧЕРВНЯ 1941, Проголошення Відновлення Державности України, Ярослав Стецько, Передмова д-ра Дмитра Донцова. Накладом: Ліги Визволення України, Торонто, Організації Оборони Чотирьох Свобід України, Нью-Йорк, і Української Видавничої Спілки, Лондон, 1967, ст. 464.

НА ТВЕРДІЙ ЗЕМЛІ, Роман, Улас Самчук. Видано коштом і стараннем Української Кредитової Спілки, Торонто, вул. Каледж 297, ст. 390.

СВІТАННЯ, Квартальник поезії, літератури, ідеології та філософії, Торонто, 1968, ч. 1, ст. 32.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1967, 124.

DIAKONIA, A Quarterly devoted to advancing Orthodox-Catholic Dialogue, Published by the John XXIII Center, Bronx, N. Y., 1967, Vol. 2, No. 4.

НАЙНОВША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
Б. ПОЛЯНИЧА
п. н.
ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ
сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 200 сторін друку на гарному папері
Ціна — $2.00
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господе́ві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛО́ВІЯ, ЧСВВ
п. н.
БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ
ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:
BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

НОВА КНИЖКА
ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ
Видання для народу з 54 ілюстраціями
Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ
Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965
Стор. 240 — Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА
НОВИЙ ВИПУСК:
о. др. Степан Семчук
МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ
Життя великого подвижника Української Церкви часів св. Йосафата.
Торонто Р. Б. 1967.
Ціна $2.00.
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ТВОРИ СЛУГИ БОЖОГО
Митрополита Андрея Шептицького
Вже появився друком перший том цих творів п. н.
ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ
Ця велика книга має 280 сторінок пастирських листів Слуги Божого та "Введення у твори Митрополита Андрея Шептицького" (пера д-ра А. Вазилевича) на 237 сторінок. Це перший цього роду огляд усієї письменської діяльности Митрополита. Книга (520 сторінок великого формату) коштує в брошурі $7.50.
Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської
ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси
Стор. 392. Ціна $4.50
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Нове видання
ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ НА НЕДІЛІ І СВЯТА
В-ва ОО. Василіян у Бразилії (Духовна Бібліотека) містить Євангелії й Апостоли на всі неділі і свята, як теж загальні і страсні. Всі з поданими наголосами. Друковане на дуже доброму папері, десяткою і п'ятовстим друком. Ціна: оправлене 4.8С
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!
ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЇНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

Книга, яка повинна бути в кожній хаті

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

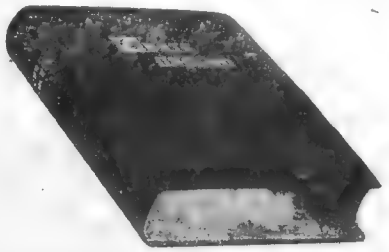

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXI — КВІТЕНЬ — 1968 — APRIL — Ч. 4 (544)

ХРИСТОС ВОСКРЕС ІЗ МЕРТВИХ, СМЕРТЮ СМЕРТЬ ПОДОЛАВ І ТИМ, ЩО В ГРОБАХ, ЖИТТЯ ДАРУВАВ

ПОГЛЯНЬ! **ПОСЛУХАЙ!** **ПОДУМАЙ!**

ПОГЛЯНЬ! — та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!
ПОСЛУХАЙ! — нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!
ПОДУМАЙ! — мало хвилинку і прочитай це письмо!

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цінних статтей, матеріялів, вісток, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітрів й индіє. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогодніщнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або переклади з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторін другу великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ ВОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і пішле Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Під ювілей Української Православної Церкви в Канаді — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 122
Юдин жаль — *о. Д. Ковалюк* 125
Воскресіння — *о. С. Шевчук, ЧСВВ* 127
Церква Воскресіння — *Є. Іванків* 128
І Він воскрес — вірш — *Є. Крименко* 129
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів" 131
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 132
Виховування майбутніх священників за вимогами II-го Ватиканського Собору — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 133
Наміреня Апостольства Молитви на квітень
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 135
Ставаймо в ряди! — вірш — *о. А. Трух, ЧСВВ* 137
Віра й патріотизм — *о. В. Мельник* 138
Опис похорону св. Йосафата — 139
Лист Владики Рафаїла Корсака 1625 року
Св. Вінкентій Палльотті — *В. Шамоні* 141
Затиск у серці одного духовника — *о. Н. Кушнірик* 143
Американізм, негри і наша Літургія — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 145
Сумний стан василіянського манастиря в Бучачі — *Ф. Луців* 147
І. в тюрмі родиться поезія — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 150
Під Великдень — нарис — *Б. Лепкий* 151
Сім золотих чаш — повість — *Б. Поляничк* 153
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — *Дописи* 156
Надіслані видання 160
Ті, що нам помагають (пресфонд) 160

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редаційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ. о. Іриней Назарко, ЧСВВ. о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

ПІД ЮВІЛЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ

Існують події й факти, які ми можемо чи може хочемо легковажити, переочувати, недобачати або навіть заперечувати. Звичайно причиною цього може бути вроджена нехіть, впоєне упередження, заподіяна кривда, бо лючий докір совісти чи подекуди бажання закрити власну провину. Однак це не міняє самих подій і фактів, що заіснували, а вже ніяк самих наслідків, які існують по сьогодні та є наочним доказом якоїсь події чи факту, як ось напр. те, що Українська Греко - Православна Церква в Канаді відзначає в цьому році 50-річчя свого існування.

Хочемо чи не хочемо, миле воно нам чи немиле, зручно чи незручно нам, мусимо сказати сьогодні, що

в Канаді існують поруч себе Українська Католицька й Українська Православна Церкви, які проповідують українському народові св. Євангеліє.

Це суха реєстрація факту, а більш нічого, бо всякі міркування чи дискусії зайві: про те ж виразно говорять числа статистики, єрархічне оформлення та організаційна система обох названих Церков. Очевидно, що все те не сталося через одну ніч, байдуже як вони виникали, але є вислідом довгих десятиліть, у ході яких обі Церкви йшли своїми шляхами та дійшли до сьогоднішнього стану, який нас Українців, католиків і православних, повинен привести до деяких моментів поважної призадуми, та якої вислідом повинні бути деякі конкретні висновки.

Чи знову прати брудне білля?

Ні, не про такий вислід і висновок говоримо! Якщо хтось думав би так, то це був би знову новий доказ: нашої умової та культурної незрілости, звичайної нелюдяности та позної нехристиянськости. Вже досить, якщо вже не до переситу, маємо дотогочасного руїнницького духа, не завжди чесних діл і брудного писання, які внесли в нашу українську спільноту стільки ненависти, злоби й неправди, через які прийшло до провалля і штучного відчуження між дітьми одного народу та одного водночас обряду. (В дужках скажемо, що деякі православні круги Вінніпегу ще й далі не визбулися тієї привички, щоб із послідовною впертістю плекати неприхильне наставлення до Українців-католиків і їх святощів, хоч воно нікому не приносить користи.)

Починати сьогодні оживляти помилки батьків чи їх постійно продовжувати — це повне й несамовите безглуздя. Сьогодні прийшов інший час у церковному житті, час що своїм духом змагає не до віддалення, але до наближення християнських спільнот,

чого ми є сучасниками, але, на превеликий жаль, не учасниками,

бо — як свого часу в одній статті в православному "Віснику", оскільки пригадуємо точно, було сказано, що — "наш годинник став на 1918 році". І це є правда! Ми, як спільнота, якось не вміємо вийти з мертвої точки, довкола якої кружляємо наче осліплені, через що, хоч фізично поступаємо, бо старіємося та проминаємо, нашим духом і способом думання остаємося позаду, тобто на мертвій точці, що теж і стараємося перещіпити молодшому поколінню та недопустити його поступити разом з усім християнським світом уперед, не зважаючи на те, що події та саме життя не стоять на місці, а стомилезним кроком поступають уперед. Звідси в нас так часто

відгребують тільки зотлілі кістяки,

замість того, щоб народжувати нове життя, сповнене щирою любов'ю, взаємним вирозумінням і пошануванням та врешті шуканням спільної дороги в незнану нам майбутність, яка повинна бути краща від минулої доби, що була насичена жовчю та своєю гіркістю затроювала взаємне співжиття і співпрацю. Не хочемо тут нікого винувати чи оправдувати, бо не є воно нашою метою одних очорнювати, а других вибілювати. Це зробить за нас сама історія в перспективі часу.

Яка візія майбутнього?

Таку візію має, до речі, зовсім слушну, Блаженніший Митрополит Іларіон — Первоєрарх Української Греко-Православної Церкви в Канаді в своєму ювілейному посланні, де пише, що:

"Помимо сильного зросту і великих осягнень ми не можемо спочивати на нашій минувшині, — ми мусимо поставити для себе нові цілі на це друге пів-століття. Наша Церква мусить виховати нові кадри духовних провідників, щоб вони вміло могли дати духовний провід нашим вірним і нашому народові в цій придбаній нашій батьківщині. Наша Церква мусить жваво поши-

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Кат-олицький
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, КВІТЕНЬ, 1968

РІК XXXI, Ч. 4 (544)

ХРИСТОС ВОСКРЕС! – ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

З НАГОДИ СВІТЛОГО ПРАЗНИКА ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ ВСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ, ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ЩЕДРОГО БОЖОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ Й УСЬОГО НАЙКРАЩОГО!

Редакція й Адміністрація СВІТЛА

рити свою місійну працю серед нашого громадянства в Канаді і сильно поборювати всякі прояви матеріялістичних антихристиянських впливів."

Точно те саме можна сказати в імені Української Католицької Церкви, яка зовсім не інакше думає, коли дивиться на свою минулість і майбутність, як теж кожний український католицький Єрарх напевно підписався б під наведеними словами Митрополита Іларіона, бо це є теж і змаганням і завданням Української Католицької Церкви.

Ми хочемо сказати ще щось інше!

Чому однак ці дві наші Церкви, Католицька й Православна, маючи однакові чи ті самі змагання та завдання, мають те саме говорити поособ-но, одна від одної відокремлено, коли, йдучи за Христовим заповітом, за волею українського народу та за своїм завданням як Церкви, могли б сказати одним серцем і одними устами як

одна й із одним первоєрархом Церква

Українського Народу в Канаді, яка об'єднувала б одне стадо, а не членувала його в ім'я одного й того самого Христа, Якого, визнаючи й прославляючи, водночас розпинає на хресті роздору, що його маємо тепер. Чи не дивне воно?

Чи причин цього треба дошукуватися в Христі чи в людях? Напевно не в Христі, але таки в людських немочах, що шматують Христове Тіло на дрібні куски.

Які ж наші ювілейні побажання?

Маємо тільки одне-одиноке побажання, а саме:

Дай Боже, щоб у цьому другому пів-столітті УГПЦ обі наші Українські Церкви, Католицька і Православна, злилися назад в одну Христову Церкву, а на місце двох українських митрополій у Канаді, щоб заіснувала тільки одна, чим ми дуже скріпили б наші сили та сповнили б Христовий заповіт, щоб усі були одним стадом з одним пастирем!

о. О. Купранець, ЧСВВ

ПАПА НЕ ПОЇДЕ ДО МОСКВИ З ВІЗИТОЮ

Ватиканський офіціоз "Ль'Оссерваторе Романо" оприлюднив таку вістку: "Деякі інформативні органи подали вістки про плянована поїздку Святішого Вітця до Москви. Ми можемо заявити, що ці поголоски позбавлені будьякої основи." Значить, Папа не поїде до Москви.

ПАПА ХВАЛИТЬ АЛЬБАНЦІВ

Із нагоди 500-річчя смерти Юрія Скандербега, альбанського героя за визволення з-під турецької неволі, Папа Павло в окремих письмах хвалить вірність Альбанців Христовій вірі, хоч вони живуть тепер посеред страхітливих комуністичних обстазин. Папа запевняє альбанських католиків, що він щиро спочуває їх гіркій долі та водночас передає теж свій привіт альбанським мусульманам і православним, яких доля там теж незавидна.

ПРАВО МИРЯН УДІЛЯТИ СВ. ПРИЧАСТЯ?

Німецька Єпископська Конференція звернулася до Риму за дозволом, щоб миряни могли в деяких випадках давати Св. Причастя. Ідеться головно про те, щоб у великих церквах, де багато приступає до Св. Причастя, а є замало священиків, щоб миряни. відповідно до цього приготовані, могли помагати священикам роздавати Св. Причастя та безпотрібно не протягати Служби Божої, бо в деяких церквах роздача Св. Причастя триває так само довго, як і ціла Служба Божа. Як твердить німецький богослов — о. Гіршман, багато дечого перейде в церковних функціях на мирян, що досі здавалося неможливим.

ТАКИ БУДУТЬ ЛІКВІДУВАТИ ЯКУ СОТКУ ІТАЛІЙСЬКИХ ЄПИСКОПСТВ

Число італійських епархій, яких є около триста в Італії, було причиною постійної критики не тільки заграничними католицькими кругами, але навіть у самій Італії. Справу ліквідації італійських єпископств було поставлено навіть у часі Собору неіталійськими єпископами. Деякі з тих італійських єпископств навіть не дорівнюють величині деканату в інших країнах. Саме в 1968 році має початися ліквідація яких 100 єпископств, тобто із 300 залишиться ще все ж таки 200.

І ПРОТЕСТАНТИ ХОЧУТЬ СВОГО СОБОРУ

Щораз то частіше можна почути посеред протестантів клич: ми мусимо скликати наш всесвітній собор, подібно як це зробили католики чи плянують православні, бо ми в нашому роздробленні не знаємо, на чому ми тепер стоїмо, зокрема ж супроти Католицької Церкви. Це відповідає дійсності, бо протестантських сект є тепер сотки.

ФРАНЦУЗЬКІ СВЯЩЕНИКИ СТРАЙКУЮТЬ ІЗ РОБІТНИКАМИ

Французькі католицькі, протестантські й жидівські духовники включилися до страйкуючих робітників у Лєнс, північна Франція, де розміщена копальняна індустрія. Страйк спрямований проти замкнення різних копалень і підприємств, через що поверх 30.000 робітників стратить працю. Католицькі священики служать кожного ранку Службу Божу та уділяють, коли заходить потреба, Св. Оливопомазання. Відмовляються однак від похоронів і шлюбів, яких не хочуть уділювати. Речник єпископа заявив, що єпископ одобрив участь священиків у страйку, але як самостійних християн, а не як представників Церкви.

П'ЯНИМ ВІДМОВИТЬ ШЛЮБУ

Таке заявив англійський парох о. Гевин Паркер з Бирнемавнт. "Лютість" того пароха звернена передовсім проти, як він каже, "дурної традиції", тобто проти звичаю "прощання з кавалерством", яке відбувається ніччю перед шлюбом, а на якому звичайно "молоді" запиваються до безтями. Закон приписує, що подружній кандидат має бути при вінчанні в позній наявності духових сил, а не підхмелений. І тому згаданий парох сказав, що кожного, від кого буде "заносити" алькоголем, без ніякої церемонії буде відсилати з церкви, не даючи шлюбу молодій парі.

о. Д. Ковалюк

ЮДИН ЖАЛЬ

Одною з найкращих новин, які небесний Учитель приніс із неба на землю і людям проголосив, є та, що "Небо радіє, коли грішник чинить покуту". Ця хоротка новина перевищає всі земські вістки і скарби; вона вже мільйони й мільйони людей наповнила надземною радістю та скріпила їх душі.

Може світ думати про покуту, що захоче,

може собі кпити з неї, писати і говорити, що це середньовічна видумка, та для добрих людей покута завжди буде джерелом утіхи і надземної радости. Не тільки це. Правдива покута грішника розвеселює небо і небесний хор, а знов погорда покутою чи ложна покута засмучує Бога і небо. Доказом цього невірний Христовий Апостол Юда, що хоч свою провину оплакував, то пропав на віки, бо його жаль, його покута не була щира. Така, якої від кожного вимагає Христос.

Все, що написане у Св. Письмі, каже Апостол, "є пожиточне для поучення і поправи" (II. Тим. 3, 16). Це саме треба сказати про ложний жаль Юди.

Поцілунок Юди. Деталь із образу, що його намалював італійський маляр Джотто († 1337) у Падуї.

Коли Юда побачив, що Христа засудили на смерть, став жалувати. Він відніс 30 срібняків первосвященикам і старшині та заявив: "Я згрішив, я продав і зрадив невинну кров". А вони йому відповіли: "Це нас нічого не обходить, ти побачиш" (Мат. 27, 3-4).

Ті Юдині слоза, мов удар молота, що до глибини потрясають нашими душами. Юда бачить зло, яке своєю ганебною зрадою завдав Христові, Божому Синові, та визнав це за тяжку провину. Тому він шукає святині, священиків, сповідальниць і визнає там, перед Богом і людьми свій злочин. Юда сповідається і правильно визнає свої гріхи. Він не закриває своєї зради і не зменшує її, але ясно визнає: "Я згрішив! Я зрадив невинну кров."

Що більше! Юда робить навіть надолуження. Він відкликує очорнення на свого Вчителя, він звертає назад гроші за зраду, які дістав від первосвящеників та кидає їх, з погордою й відразою, перед ноги персвящеників. Він, сказати б направив зло. Юда зробив усе, що належить до покути.

А мимо цього його покута не принесла йому жадної користи. Він нею не звеселив неба, ані янголів. Бог відкинув її, і душа Юди пропала на віки.

Длячого?

Тому, що Юда в своїй душевній біді й нещастю, не звернувся до Бога, а до людей, до світу. Він вишукав собі фальшиву сповідальницю, бо побіг до первосвящеників і світської старшини, які не були в спромозі дати зболілій душі хоч найменшу краплину душевної потіхи. Тому холоднокровно відкидають гроші за зраду та цинічно відповідають йому: "Що нас це обходить, ти побачиш." Що ти зробив, за те будеш і відповідати.

Нещасний Юда! Якщо б він, не до первосвящеників а до Христа був пішов. Того що "бере на себе гріхи", як говорить Євангелія, то Юда був би врятувався. Ціле його нещастя в тому, що не вибрав дороги від світу до Бога, від гріха до Божого Сина, Котрий віднімає гріхи. Бо, як пише св. Лука (19, 10): "Людський Син прийшов шукати і спасти погибшого". Тоді Христос напевно не був би відповів йому, як первосвященики: "Що нас це обходить". Христос напевно був би синові погибшому простягнув свою руку та вибілив його червоний гріх зради як сніг.

Чомуж Юда не зробив такого?

Бо в його найтяжчій годині душевного болю вже вигасла була віра і згасла була надія. Його жаль, де нічого іншого, як невпорядкований смуток, тому він жодної користи йому не приніс.

Не багато інакше є сьогодні

Багато покутує — але так, як і Юда. Вони не навертаються до Бога, але своїм жалем шукають помочі у світу. А що може дати їм світ? Те, що й Юді.

Світ або холоднокровно відкидає їх, як первосвященики Юду, або дає їм ложну потіху. Правдиву потіху дає тільки Христос усім душам, що впали. Тому і до Христа наша одинока дорога через щиру покуту. Наш жаль мусить бути спрямований до Бога — не до людей. Він мусить провадити нас до Христових ран і Христового Серця. Він мусить бути надприродний. І якщо він зроджується в нашій душі з чистої доброї любови, то в деяких випадках, де не можна мати священика, такий жаль і без сповіді відпускає гріхи і то навіть тяжкі. А якщо жаль походить із боязни перед вічною карою, то аж у сповіді відпускаються нам усі гріхи, хоч би і найтяжчі. Словом, жаль мусить родитися в душі з віри.

Такий жаль, із віри й чистої Божої любови, врятував Петра, що вирікся Христа.

Такий сердечний жаль перемінив Савла, гонителя християн, на Павла, Христового Апостола. Такий жаль провадить до вічного життя, а фальшивий, як Юди, до вічної загибелі.

Читаємо в Євангелію, що коли Юда кинув гроші перед ноги первосвящеників, опустив святиню. Наче божевільний летів темними вуличками міста в сторону Гетсиманського городу. Червона кров увесь час стояла йому перед очима. Він чув, наче б усі дерева Оливного городу говорили і питалися його: "Приятелю, пощо ти прийшов?" Опанований утомою ставув на хвилину, оглядаючись на всі сторони. Зобачив голе дерево без листя. Сягає рукою до кишені і витягає шнур. Що заміряє робити ним? Зближається до нього злий дух і серед кпин шепче: Дай кров за кров, життя за життя. Юда попав у розпуку. Диявол усе більш і більш втискає в його руку шнур. Юда щераз глянув на дерево, закинув на шию петлю і повісився, про що каже Євангеліє: "Кинувши срібняки у святині, вийшов геть і повісився" (Мат. 27, 5).

Страшний кінець зрадника.

Давно вже зогнило його тіло, але його злий дух живе по сьогодні в людях, які — замість жалем і щирою покутою рвати ланцюги проступків — зривають зі своїм життям, бо згасла зірка віри в їх серцях. Хто не признає свого Спасителя, надії грішників, цей перед часом кінчить зі своїм життям. Інакше воно і не може бути, бо, запевнює св. Павло (II Кор. 7, 10), що: "Служба світу родить смерть". Хто в своїх гріхах не знаходить дороги до сповідальниці, до престолу, такий є мертвий для Бога і мертвий для неба. За кожним новим гріхом він все більш і більш завмирає, доки не попаде у вічну смерть, у якій "червак не вмирає і вогонь не згасає" (Мат. 9, 44).

"Стійте на сторожі спадщини по Ваших славних батьках, що не далися знищити, що терпіли много, щоб задержати те, що їм їх предки передали; сторожіть народного почуття, віри, Церкви, стережіть, щоб Ваші діти дістали незіпсутим те, що Вам було передано, особливо віру і мову, стережіться перед тими, що Вам Ваші народні скарби осмішують, продають, зневажляють, що підкопують всякий авторитет народний, церковний, Божий. Стережіться квасу фарисеїв і садукеїв гордих, непокликаних проводирів, що самі не йдуть простою дорогою і Вам не хочуть дати йти та всякого роду галапасів, безвірків".

Єп. Н. БУДКА, Посл. 1923

"А чи Ви знаєте, хто Ваш ворог у Канаді, хто Вам псує мир, згоду, силу, дітн, будучність, веселість?... Тим ворогом є зла преса, злі книжки і газети, а вслід за тим зле говорення".

Єп. Н. БУДКА, Послання, 15. III. 1913.

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

ВОСКРЕСІННЯ

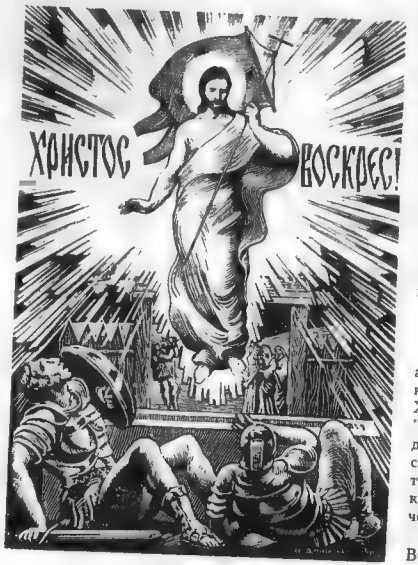

"Ніхто не говорив так, як цей чоловік".

Так казали Жиди про Христа, що "навчав як той, що має власть". Але Велика П'ятниця замкнула Його святі уста, поклала кінець Його проповідям. Вороги зраділи, бо вже не буде їх називати "гробами побіленими, гадючим насінням... сліпими провідинками сліпих". Добрі приятелі засумували, бо вже не почують від Нього слів потіхи: "Не сумуй... віра твоя спасла тебе... відпускаються тобі гріхи твої." Серце Його пробите, тіло пошарпане й скривавлене, руки й ноги прибиті до хреста.

А що сталося з Його учнями? Один із них повісився і його тіло гойдається на гілляці над яругою, один вирікся Його публично, інші порозбігалися й поховались перед гнівом і наругою Його ворогів. Не стало Ісуса — не стало й тих, що Його держалися. "Ударю пастиря і порозбігаються вівці".

Він воскрес

У неділю вранці вибираються побожні жінки до гробу, пахощами помазати Христове тіло. Приходять перед гріб, аж ось він порожний. Молодець у білій одежі вітає їх словами: "Не бійтеся, знаю що ви шукаєте Ісуса розп'ятого. Нема Його тут, бо Він воскрес!"

Історія не знає подібного висказу. Найбільша трагедія перемінилася в найбільшу перемогу: "Він воскрес, як сказав". А воскрес тільки тому що Він "був справді Син Божий". Воскреслий Христос являється Апостолам, говорить із ними, вони Його оглядають, дотикають, радіють Його приходом. Аж тепер вони зрозуміли те, що Він перед тим говорив їм про смерть і воскресіння.

Сила Його воскресіння

Зустріч із воскреслим Христом перемінила апостолів, додала їм відваги. Чого ж їм сумувати, коли їх Учитель воскрес? Тепер вони розуміють Христову місію, розуміють також і Його слова "не боятися тих що, хоч тіло вбивають, то душі досягнути не можуть". Оглядаючи славу воскресіння Апостоли тим самим розуміють і вартість терпінь, що ведуть до слави. До тієї слави і злуки з Христом кожний із них дійшов дорогою мучеництва.

Ап. Петро повис на хресті, та не так, як Його Вчитель, тільки головою вділ; Тома помер прошитий списом, Матій помер від каміння й меча, з Юди здерли шкіру. Кожний з Апостолів власною кров'ю засвідчив свою вірність Христові. Переслідування, вогонь, хрест, каміння, мечі стратили для них свій жах. Причина? Бо думкою вони були в небі. Ця сама думка супроводила їх у місійній праці на землі. Вони проповідали Христа і водночас вірили, що вкоротці стрінуться зі своїм Учителем у вічній славі.

Віра у воскресіння й небо дала Христовій Церкві героїв, що трудилися для Божих справ. Скільки натерпілися перші місіонарі, коли несли між поган Христову віру! А скільки місіонарів, людей повних посвяти, працює ще й сьогодні серед невідрадних обставин, щоб тільки вістити світові науку про воскреслого Христа

Віра і безсмертність надають вартість життю

Сьогодні для багатьох життя людини, а то й сама людина, не мають цілі, не мають вартости, або хіба тільки вартість однодолярову в своїх

хемічних складниках. А це тому, що вони самі не мають віри. Бо і справді, заперечення безсмертність, то життя тратить вартість, а з ним і чеснота, бо "якщо Христос не воскрес, то марна віра наша", — говорить св. Павло.

Перед нами стоїть воскреслий Христос. Але це рішучий Христос. Як колись так і тепер Він кличе: "Прийдіть до мене всі". Однак як колись, так ще й тепер, у наших часах великого "поступу", ми зможемо зайти до нього, до неба, тільки дорогою заповідей: "Якщо хочеш увійти в життя, заховай заповіді".

У житті ми ніколи не знаємо повного щастя. І хоч це життя приносять нам сум, біль, сльози, то все те разом із ним минеться. "Час переминає і світ із ним" — кличе св. Іван.

Він воскрес! Нема Його тут! Це слова потіхи для добрих, — страху для злих. Як Христос воскрес, так і ми воскреснемо. Кожного з нас ангельська труба викличе з гробу, кожний воскресне. Та яким буде наше воскресіння?

Це є правда, що я "очікую воскресіння мертвих" — але яке є моє життя? Отже, вважаймо, щоб цей вислів про наше очікування не остався тільки пустою і бездумною фразою!

Євген Іванків

ЦЕРКВА ВОСКРЕСІННЯ

Коли б ми хотіли определити істоту християнства, беручи до уваги два головні чинники цієї релігії, а саме хрест і воскресіння, то ми могли б сказати ось як:

Християнство це хрест і жертва, що веде до воскресіння і прославлення.

Ми могли б також змінити порядок слів і сказати, що християнство це воскресіння і прославлення, яке осягається через хрест і жертву. Перша дефініція підчеркує хронологічний, історичний порядок у житті Ісуса Христа, друга дефініція відзеркалює християнство як завершену цілість, у якій воскресіння є не тільки кінцевим етапом, але основою цієї релігії. "Коли ж бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна", каже св. ап. Павло в своєму першому листі до Коринтян.

Ця воскресна радість просвічувала життя перших християн. Вона давала їм витривалість і силу нести важкі хрести переслідувань. Ця віра у воскресіння була така жива, що перші мученики з піснею на устах ішли на жахливі тортури і смерть. У світлі Христового Воскресіння формувалися основні правди християнської релігії на перших Вселенських Соборах, такі як Божество Ісуса Христа, одноістотність і нероздільність Пресв. Трійці і Богоматеринство Преч. Діви Марії.

Містерія воскресіння й обновлення людського роду пронизує писання Св. Отців. Цей воскресний настрій увіковічнюється в Св. Літургіях. головно східніх.

Два шляхи й два підходи

Після роздору в 11-ому столітті Західня і Східня Церква починають іти окремими шляхами, розвивати свої власні світогляди. Східня Церква зберегла по сьогоднішний день цей старохристиянський воскресний характер Св. Літургії. Східня Св. Літургія це один величній гимн у честь воскреслого Христа. Але цей великодній оптимізм не знайшов глибшого відгомону в практичному житті східнього християнина, не був для нього поштовхом до діяння, до завершування Божого Царства на землі. Радість воскресіння залишилася в чуттєвій сфері вірних, знайшла свій вислів у замилуванні до врочистих святкувань, співів, незрівняних своєю красою богослужб. Це мабуть відчули посли нашого князя Володимира Великого, що, побувши на візантійській Св. Літургії в Царгороді, сказали, за словами літописця, що вони не знали, чи були вони на небі. чи на землі.

Західня Церква почала звертати більше уваги на людську природу Ісуса Христа. Від св. Бернарда з Клерво починається новий напрям у західній містиці: Христові терпіння стають головним предметом розважань. "Ecce Homo" (оце людина) — ці Пилатові слова у відношенні до скатованого Спасителя стають наче другою назвою Ісуса Христа. Воскресіння відходить на другий плян. Це неначе другий акт. могутній фінал, у якому Христос доказує своє Божество, але який мало має спільного з хресною жертвою. Відкуплення людського роду завершилося на хресті. Ціле життя Ісуса Христа це пониження,

Євген Крименко

І Він Воскрес

("Неможливе в людей, можливе у Бога" Лука 18, 27)

І Він воскрес! Хрестом любови
Він царство злоби розгромив:
Приборкав ад, порвав окови
Гріха, смерть смертю побідив.

Він лють тиранів, фарисеїв
Покірним серцем подолав
І кріпко взявши жезл Мойсеїв
Нам шлях до волі показав.

За Ним ідімо! Крізь пустині,
Крізь жар, спрагу і рев вітрів
Прямуймо в далі голубині
До вод цвітучих берегів.

І прийде День, що Єрихону
Облудні мури затремтять,
Як від Карпатських гір до Дону
Воскресні дзвони загримлять.

І оживуть сумні пустелі,
Розвіється сибірська тьма,
У рідні вернеться оселі —
Христос, Великдень і Весна.

***

Христос Воскрес! Душа радіє
І серце з Богом розмовля,
А ген за обрієм синіє
Мов рай обіцяна земля.

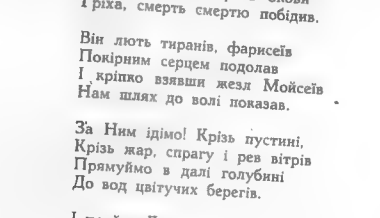

опущення, вбогість, моральні й фізичні терпіння, вкінці смерть.

Ріжниця у підході

Визначний сучасний американський католицький богослов і психолог Фултон Й. Шін (у своєму творі "Життя Христа" на 14-ій сторінці) ось так схоплює ціль Христового життя:

— Кожна інша особа, яка колинебудь прийшла на цей світ, прийшла щоб жити. Він (Христос) прийшов, щоб умерти... для Христа смерть була ціллю і завершенням Його життя. — Для східнього християнина, неознайомленого з західнім способом думання, таке твердження могло б видаватися незрозумілим і дивним. У своїх Св. Літургіях він чує як Христа величається "Животе безсмертний" і "Істочниче жизни", а коли б хтось оспорював достовірність літургійних текстів, тоді б він покликався на Євангелію, де Христос сам себе називає "Воскресіння і Життя". "Дорога, Правда і Життя", "Хліб Життя". Безперечно тут немає ніяких догматичних ріжниць у західній і східній Христології, тут радше ріжниця в підході. Захід підкреслює хрест як кульмінаційний пункт в акті відкуплення, відірваний від воскресіння; Схід глядить на хрест тільки з точки Воскресіння: як на перемогу Христа над гріхом і дияволом, як на прелюдію до прославлення.

Воскресіння в східній Літургії

Для пересічного християнина воскресіння це або історичний факт, що вже відбувся (воскресіння Христа), або щось, що станеться в будучині (воскресіння мертвих). Східня Церква у своїх Св. Літургіях підходить до цієї справи багато глибше: воскресіння Христа це перманентний стан і Христос робить нас учасниками не тільки своїх терпінь, але і свого славного воскресіння вже тут на землі; після другого приходу Христа прийде завершення цього прославлення. У каноні Воскресної Утрені співаємо: — Вчора я був погребаний із Тобою, Христе, стаю сьогодні з Тобою воскреслим, був розп'ятий із Тобою вчора. Ти сам прослави мене, Спасителю, в Твому Царстві. — Таких текстів можна навести дуже багато.

Що каже св. Павло?

Сьогоднішній світ любить факти та з підозрою ставиться до всякого поетичного перебільшення; і це вповні оправдане. Загляньмо тому до Св. Письма, чи не знайдемо там чогось на потвердження цих слів нашої Св. Літургії. У листі до Ефесян (2, 516) читаємо ось що: — І нас, що мертві були за прогріхи, оживив був Він разом із Христом... і разом із Ним воскресив, і разом

із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі..." У листі до Колосян (2, 12) стрічаємо ось таке речення: "Ви були з Ним поховані у хрещенні, у Ньому ви й разом воскресли..." Це говорить не якийсь містик, відчужений від життя, але незвичайно практична людина, справжній реаліст — св. ап. Павло.

Як погодити терпіння з воскресінням?

Хтось може спитати: якже ж можна говорити про якийсь стан воскресіння на землі, серед вос єнного лихоліття, пожеж революцій, расових і соціяльних непорозумінь, молодечої злочинности і моральної розпусти, коли тут зло майже на кожному кроці перемагає? Хіба ж наше життя не є одним важким хрестом, окутаним непроглядними хмарами Великої П'ятниці? Коли простудіюємо докладно наші воскресні літургійні пісні, то стрінемося в них із дивним фактом: Христові терпіння, хрест, смерть, похорони — це не є щось протилежне до Воскресіння, щось що є змістом Великої П'ятниці, але не має місця на Великдень. Ні! У великодніх гимнах оспівуємо не тільки Христове Воскресіння, але також і Його терпіння і смерть ("смертію смерть подолав" співаємо у тропарі Воскресіння). Терпіння і смерть це складові елементи воскресіння. У злуці з Христом наші прикрі досвіди в цьому житті це не трагедія і кінець, але перемога й початок нового прославленого життя. Містерія терпіння тісно залежна з містерією воскресіння.

Великдень це найбільше свято, "празників празник" як на Сході так і на Заході.

Тільки підчас коли Західня Церква, відсвяткувавши Воскресіння Христа, переходить, можна б сказати, до денного порядку, посвячуючи неділі року різним подіям із життя Христа і святих, то у Східній Церкві кожна неділя це неначе другий Великдень. Це відзеркалюється головно у Вечірні й Утрені, а тому, що з різних причин ці богослужения не є в нас популярні і зрозумілі, то воскресний характер неділі не проявляється якслід.

І в часі Великого Посту прославляється Воскресіння

Починається Великий Піст. У латинських католиків мовкне спів "алилуя", священик одягає тільки фіолетні ризи. У нас священик уживає дальше світлих риз у неділі посту (за вийком Хрестопоклонної) воскресні пісні співаються дальше разом із покаянними. У Хрестопоклонну неділю вірні б'ють поклони перед хрестом, але і дальше прославляють "Святое Воскресенье Твое". Навіть у Велику П'ятницю, хоч як воно дивно, наша Св. Літургія не забуває про воскресіння; в 6-ому антифоні ось так співається: "...Хоч і на дерево повісите, то (Христос) життя подасть, хоч до гробу відошлете, то (Він) мертвих піднесе, Довготерпеливий воскресни, покажи Твоє воскресіння. Тя що воскресив нас, Чоловіколюбче, слава Тобі." Велика Субота це вже наполовину Великдень, повільний перехід від терпінь Христа до Його великого тріюмфу, що знайде свій кульмінаційний пункт у Воскресній Утрені в неділю вранці. Про сам Великдень не треба й говорити, кожний знає скільки в ньому радости й ентузіязму, ніяке горе навіть смерть не всилі стурбувати воскресного піднесення; коли похорони випадуть у світлий тиждень, то священик уживає світлих риз при похоронних відпразах, а замість звичайних завпокійних пісень лунає гримке "Христос Воскрес". Не знаю, чи є щось подібне в якомусь іншому обряді, що так сильно підкреслювало б перемогу життя над смертю.

Світ Східньої Церкви це не світ пустиножителів, довгих молитов і строгих постів; це в першу чергу світ Воскресіння.

Воскресіння в модерних часах

Сьогоднішні часи це часи кризи, великих заворушень, резолюційних змін у всіх ділянках життя. Не диво, що тривога є головним світовідчуванням сучасної людини, як кажуть модерні екзистенціялісти. Вселенські Архиєреї закликають людей до повної обнови в Христі, до освячення світу. Щоб це осягнути, мусимо дати модерній людині позний і великий образ Христа; Христа, що безмежно любить людей, розуміє всі наші болі і проблеми та, розторощивши сили пекла, веде нас певно до Небесного Царства.

Східня Церква зберегла в своїх Св. Літургіях цей образ Христа як Чоловіколюбця і Переможця; Христа, що перемагає все і всюди, навіть у пониженні, терпінні і смерті. Нашим завданням є перенести цей великодній ентузіязм зі сфери Св. Літургії у сферу практичного, щоденного життя; обновити духом Воскресіння наше особисте, родинне і громадянське життя. Цю несвідому й абстрактну містичну злуку з Воскреслим Христом зробім свідомою і конкретною через акти нашого розуму й нашої волі.

У наших великодніх відправах є пасхальна стихира, якої зміст дуже актуальний у сьогоднішніх часах злоби й ненависти. Св. Церква закликає нас до згоди, взаємного прощення і братерства такими словами: "Воскресіння день і просвітімся торжеством і обнімімо друг друга, скажімо: брате, і тим, що ненавидять нас, простім усе з воскресінням і ось так заспіваймо: Христос воскрес..."

Любов Бога і ближнього це перша й найголовніша заповідь християнства. Без цієї любови немає ні віри, ні надії. Без любови не може й бути воскресіння.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(надмір благ)

49. Ще й це треба повторити: надмір благ багатих країн має стати допомогою для вбогих країн. Заложіть, згідно з якою колись допомагалося лише найближчим сусідам, сьогодні стосується взагалі до всіх потребуючих по всьому світі; тим то багаті перші будуть радіти своїм добродійством. Якщо ж вони й далі будуть перебувати в своїй жадливості, то накличуть на себе суд Божий, а її гніз убогих: годі їм буде передбачити оті наслідки, які звідтіля виникнуть. Цвітучі сьогодні багатствами держави наносять шкоду своїм найвищим благам, якщо прагнення великих і слушних речей ставлять нижче від жадібности: щораз то більш посідати. Притчу про багача, якому так зародила нива, що не знав, де звезти свій урожай, слушно можна прикласти й до них: "А Бог сказав до нього: Безумний! Цієї ж ночі душу твою заберуть у тебе".[54])

Чи можемо зрозуміти таку бідну матір, яка держить на руках свою вмираючу з голоду дитину? А таке пережила не одна українська мати під большевиками, а зокрема в часі великого голоду, що його пляново зготовили в 1930-их роках Москалі в Україні.

(програма)

50. А щоб ті намагання повнотою здійснити, не сміють вони бути розгублені або відокремлені від інших, ані собі протиставлятися заради якогось престижу чи могутньости. Бо сучасність домагається такого укладу програм, що були б успішні й ліпші за ті допомоги, які принагідно може дати хтось доброї волі. Необхідно тоді, як ми вище сказали, розгорнути основніші студії, накреслити пляни, вказати засоби й шляхи, зорганізувати працю за допомогою відповідних людей, щоб вийти назустріч сучасності, а й передбачити те, що в майбутньому треба буде виконати. Більше того, ті обліки переходять межі економії і соціяльного прогресу, зваживши, що виконанню цієї справи вони надають силу і значення. А коли вони ставлять гуманізм на властивé йому місце, то самій же таки людині додають більше гідности й наснаги.

51. Та необхідно піти ще дальше. Коли ми були в Бомбею з приводу святкування Всесвітнього Євхаристійного Конгресу, ми вимагали в найвищих державних мужів, щоб одну частину витрат на воєнні потреби повернути на створення *всесвітнього фонду*, з якого можна було б давати допомоги незаможнім народам.[55]) А те, що має значення перш усього для поборювання злиднів, те є важне також для здійснення прогресу народів. Бо лише всесвітня співпраця, якої висловом і орудником був би спільний фонд, спроможна здійснити те, щоб з одного боку перепинити пусті суперечки, з другого ж — розпочати нарешті між усіма народами корисний і мирний діялог.

(здобутки)

52. Немає сумніву, що треба додержувати договорів між двома чи більше сторонами, вони бо дають те, що після стану залежности й визволення — залишок колоніяльного устрою — щасливо наступають взаємини спасенної дружби, сперті на права й політичну рівність. Якщо ті договори власти у програму всесвітньої співпраці, то вони не лишають ніякого місця для підозри. Бо хто користується її догодами, не має причини недовіряти чи боятися, мовляв, попадуть під владу якогось нового своєрідного колоніялізму під виглядом грошевої підтримки чи технічної допомоги; заради цього могла б зменшитися їхня державна незалежність і було б їм накладено важкі економічні тягарі, одночасно ж могли б закріпитися чи встановитися там олігархія.

---

[54]) Лк. 12, 20.

[55]) Див. Слово до професорів і журналістів, дня 4. 12. 1964: A.A.C. 57, 1965, ст. 135.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю прилюдну подяку Небесному Отцеві, Божественному Спасителеві та Пречистій Діві Люрдській за вислухання моїх просьб і молінь. Прошу дальшої помочі для моїх дітей і цілої родини. Залучую $10.00 на Службу Божу.

Н. К., Ню Йорк

Посилаю $6.00 на дві Служби Божі за здоров'я нашої дочки й зятя, щоб Ісус Христос і Божа Мати допомогли їм.

Анна і Дмитро Заболотний, Форт Вілліям, Онт.

Посилаю $100.00 на **тридцять Служб Божих,** які прошу відправити за душі всіх, що спочивають на кладовищі в Мавнтен Ровд, Ман.

Юстина Вішньовська, Гримзбі, Онт.

Прошу відправити три Служби Божі за спокій душі бл. п. Магдалини Баран. Залучую $10.00.

Родина Спісак, Філядельфія

Посилаю $16.00 на чотири Служби Божі в наміреннях, які я подала, на коляду та лампаду перед Найсв. Тайнами.

Павлина Федорів, Торонто

Посилаю $7.00 на співану Службу Божу в перші роковини смерти моєї пок. дружини Люби.

Михайло Дребич, Бронкс, Н. Й.

У залученні пересилаю $10.00 на три Служби Божі: 1. подяку за одержані ласки, 2. за упокійну за мою сестру Марію і 3. за душі в чистилищі.

К. Долинська, Ньюарк, Н. Дж.

Посилаю $100.00 на **30 григорієнських Служб Божих** за душу покійної моєї мами Анни, яка померла в Україні.

Анна Федорей, Давфин, Мен.

Прошу відправити 6 Служб Божих за спокій душ, яких імена подаю. Залучую $20.00.

Степан Гридовий, Гімлі, Ман.

Залучую $8.00 на дві Служби Божі за мою родину: подячну за одержані ласки та в наміренні "всякого прошення". Імена осіб: Степанія, Ярослав і сини Ігор і Зиновій.

Степанія Городиська, Парма, Огайо

Посилаю $25.00 на Служби Божі за мою покійну жінку Агафію.

Михайло Пахолок, Атабаска, Алта.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ВИХОВУВАННЯ МАЙБУТНІХ СВЯЩЕНИКІВ ЗА ВИМОГАМИ II-го ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА КВІТЕНЬ

Між конституціями й декретами Собору (про які ми часто тут в цім місці говоримо, бо того хоче Свт. Отець і тим способом наші читачі постійно дістають більше пояснень про Соборові досяги), є один декрет, невеличкий, а проте дуже важний. Це декрет про "священицький вишкіл" із 28-го жовтня 1965 р. Вага його в тому, що чейже від будучих священиків буде залежати, ЯК і КОЛИ вони передадуть вірним усі навчання Собору. Певне, що не станеться воно навіть у протязі 10 років! Отже з думкою про цю справу, Свт. Отець просить нас молитись у місяці квітні за Його намірення: "Щоб виховування молодців до священичого стану було вповні достосоване до вимог II-го Ватиканського Собору!"

Пекуча недостача священичих покликань

Ніде правди діти, то вона сьогодні застрашаюча! Особливо дуже мало священичих покликань у нашому народі! Вичитуємо щотижня в наших спархіяльних часописах про смерть цього чи того священика. Одні вмирають уже стеренькі, інші в силі віку. А тимчасом кандидатів до священства або дуже мало, або й зовсім немає. Спалюється отак наша свічка з двох кінців! Ідемо назустріч великій трагедії, коли не буде священиків навіть для вже створених парохій, щоб не говорити про творення нових.

Той самий упадок числа покликань, або властиво брак готових піти за голосом Божого поклику, турбує і латинську єрархію та вірних. Їхні великі, 20 років тому переповнені семінарії, нині на половину, а то й на третину лише наповнені. Папа Іван 23-ий у промові 16-го грудня 1961 р. сказав: "Питання церковних і духовних покликань належить до щоденних журб Папи... є зідханням його молитви, гарячим бажанням його душі!"

Папа Павло VI говорив до европейських "директорів покликань" 3-го грудня 1966 р.: "Дуже багато тепер країн, де бракує священиків. Ми зо смутком змушені повторяти слова Христа Господа: "Жниво справді велике, та робітників мало. Просіть отже Господа жнив, щоб послав робітників на свої жнива!" (Лк. 10, 2).

Собор про дбайливість за покликання

Цю справу розважував і Ватиканський Собор та в другім параграфі декрету про священицький вишкіл сказав таке: "Обов'язок сприяти покликанням належить до всієї християнської громади, яка повинна це здійснювати передовсім уповні

Посилаю **$100.00 на 30 григорієнських Служб Божих,** які відправите по моїй смерти, про що повідомлять вас мої діти.

Меланія Гулий, Чікаго

Залучую $10.00 на дві Служби Божі: 1. за померлих Магдалину й Михайла і 2. за здоров'я Василя.

П. Н., Чікаго

Прошу відправити дві Служби Божі за наших померлих родичів: Емілія та Володимир і Параска та Дмитро. Залучую $6.00.

М. і М. Гаврилюки, Ст. Чарлз, Мизурі

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміреннм, яке Ви мали.

У залученні посилаємо $50.00 на відслуження Служб Божих за нашого покійного мужа, батька й дідуся Петра Сарапука.

Магдалина Сарапук, Чікаго

Складаю подяку Преч. Дівї Марії за вислухані молитви. Залучую $3.00 на подячну Сл. Божу.

Віра Теодорович, Троя, Н. Й.

Прошу відправити Службу Божу за моїх родичів: батька Михайла і маму Павлину. Залучую $4.00.

В. Л., Філядельфія

Залучую $3.00 на Службу Божу за мою родину: о. Григорій, Марія, Ірина й Роман.

Ярослава Калимон, Ірвінгтон, Н. Дж.

Посилаю $10.00 на три Служби Божі в наміреннях і за особи, яких імена подаю.

Стефанія Радиш, Чікаго

Прошу відправити **30 григорієнських Служб Божих** по моїй смерти, про яку вас повідомлять. Залучую $90.00.

Марія Коваль, Фінікс, Арізона

християнським життям; найбільш до цього спричиняються *родини*, які, оживлені духом віри, любови й побожности, стаються немов *першою семінарією*, — потім *парохії*, в яких багатому житті бере участь сама молодь."

У дальшім ході декрет подає свої думки, "які то підтверджують закони століттями випробовані, то додають нові, що відповідали б конституціям і декретам Собору та зміненим вимогам часу."

Перша — основна вимога у виховуванні клиру

Хоч зазначено, що поодинокі єпископські конференції повинні самі виробити пляни про вишкіл будучих священиків, вишкіл відповідний до вимог своїх країн і народів, Собор ставить осьтаку першу вимогу: виховування має бути пристосоване до *душпастирських* цілей, "щоб на взір Господа нашого Ісуса Христа виховати справжніх пастирів душ." А душпастирство вимагає від священика наперед: служіння словом — проповіддю, — служіння літургійного через богопочитання й освячування, — і вкінці проводу душ дорогами спасіння — служіння доброго пастиря. І кажеться: "Всі програми виховання духовного, інтелектуального й дисциплінарного нехай об'єднаною співдією будуть направлені на цю душпастирську ціль та досягненню цієї цілі всі наставителі й учителі нехай прикладають пильну й однозгідну працю, вірно повинуючись владі єпископа" (§ 4).

Духовий вишкіл і студії

Духовний вишкіл питомців також повинен іти в згоді з вишколом душпастирським і науковим. Духовники мають провадити своїх вихованців до того, "щоб навчилися вони жити в інтимній і постійній спільноті з Отцем через Його Сина Ісуса Христа в Святому Дусі!"

У самім навчанні звертається вагу на студії літургійної мови, властивої кожному обрядові, бо вони конечні, та поручається дбати про відповідне знання мов Святого Письма і Традиції.

Подано приписи, як переводити навчання філософії й історії філософії, а коли приходиться говорити про богослов'я, постановлено: "Нехай вихованці з окремою пильністю вишколюються в студіях Святого Письма, яке повинно стати неначе *душею* цілого богослов'я... Догматичне богослов'я нехай так буде уложене, щоб предкладало найперше біблійні теми; вихованцям треба відкрити те, що вклали Отці Церкви Сходу і Заходу для вірного передання і вияснення поодиноких правд Об'явлення, як також дальшу історію догмів..."

Тут не треба нам входити в дальші подрібні вимоги щодо навчання. Вистане, як будемо молитися за щасливий перебіг формації майбутніх Христових священиків у дусі оновлення, встановленого Собором. "Нехай ті, що приготовляються до священичого служіння, будуть свідомі, або — як каже Собор при кінці декрету — відчують самі, що їм доручається *надія* Церкви і *спасіння* душ, та приймають радо норми декрету, щоб принести з нього плоди, які тривають вічно!"

ПРАВОСЛАВНА "ЗУСТРІЧ НА ВЕРШИНАХ" У МОСКВІ

До "зустрічі на вершинах" Православних Церков, яка має відбутися в Москві у перших днях травня, запрошені голови всіх самостійних Православних Церков. Нагодою до цієї зустрічі є відзначування 50-річчя відновлення Московського Патріярхату. В Москві вірять, що на ці святкування прибудуть різні патріярхи та інші високі православні достойники. Між іншими вже заповів свою участь Патріярх Атенагор. Зустріч стане теж нагодою обговорити: справи IV-ої Всеправославної Конференції, евентуального скликання Всеправославного Собору та екуменічного відношення до Католицької Церкви.

НОВИЙ ЖИДІВСЬКИЙ "ПРОРОК" БАЧИТЬ ВОСКРЕСІННЯ МЕРТВИХ У 1990 РОЦІ

На жидівському синагогальному світовому конгресі, що відбувся недавно в Єрусалимі звернув на себе загальну увагу новий жидівський "пророк" — Хаїм Швілі, який називає себе пророком, як теж і зовнішнім видом на такого подобає. Він роздав поміж 1500 учасників конгресу свою "пророчу книжку" — "Обчислення спасіння", в якій говорить, що в роках 1968-1970 спалахне нова світова війна, яка почнеться з Єгипту, а Єрусалим переживе ще багато лиха, бо мешканці Єрусалиму попадуть у неволю. Тоді однак появиться Месія. Ізраїльська держава поширить-ся аж по Дамаск. Землетрус знищить усі мусульманські мошеї, але манастирі остануться. Гора Сіону та гора святині "зійдуться" разом і "підвищаться" на 200 метрів, а Оливна гора розділиться. У 1990 році прийде — за словами цього "пророка", який має багато своїх приклонників ув Ізраїлі, — воскресіння мертвих...

Наскільки правди в цьому "пророкуванні" покаже сама майбутність. Уже не один такий "пророк" появлявся, але з його "пророцтв" нічого не вийшло крім того, що такий "пророк" зробив добрі гроші на людській легковірности та наївности.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Як читаємо в деяких католицьких часописах, багато католицьких богословів від якогось часу ставить у сумнів такі правди віри, як первородний гріх, Пресв. Євхаристія, дівицтво Пр. Діви Марії, пекло, чистилище, ітп. і взагалі роблять враження, що Католицька Церква переводить мовби переоцінку своїх догм, щоб догодити поверховно думаючій модерній людині. Я і деякі мої добрі приятелі просто захитуємось у вірі, читаючи англомовну католицьку пресу. Як здиляться на такі нові напрями в Католицькій Церкві?

Такі нові напрями в Католицькій Церкві не є нічим новим. Кожна доба в історії Христової Церкви мала своїх проповідників нових напрямків і багато вчених богословів робило й робить спроби наблизити абстрактні догматичні науки Божого Об'явлення до способу думання модерної людини, а наша доба являється вже просто революційною в цій ділянці. Декотрі т. зв. богослови йдуть задалеко в своєму новаторстві та, замість підносити людину до Бога, вони намагаються стягнути Бога на землю. Але цьому не треба дивуватись, а ще менше треба боятися того, що Церква від цього завалиться, або що її наука зміниться. Читаючи такі статті деяких священиків, яких жовта преса зразу ж канонізує важними "богословами", треба мати на увазі наступне:

1. Не можна вважати "вченим богословом" кожного священика, хоч би і професора університету, який висловлює свої особисті погляди на якісь догми, чи загально прийняті правди віри, як не можна вважати Айштайном, Опенгаймером чи Томпсоном кожного викладача фізики на університеті, або Леонардом да Вінчі, Мікельанджелом чи Рембрандтом кожного малярамистця. Вчені богослови це не ті, що викладають науку богословії в семінарії чи на університеті, або напишуть якусь книжку чи голосну статтю на богословську тему. Таких є десятки - тисячів, меншого й більшого калібру. На них багата сьогодні Голяндія, Німеччина, частинно Франція. Неодні з них думають, що "відкривають Америку" та спасають людство, бо не знають, що такі їхні погляди зовсім не нові, бо їх уже сотки років тому підносили сотки інших богословів-аматорів, які накінець зійшли на манівці й попали в забуття. Декотрі з них розвинуться й виростуть на правдивих учених богословів - фахівців, але більшість із них наробить трохи шуму й затихне, бо не стане їм сили протиставитися загальній однозгідності правдивих богословів-велетнів, а то й знеохотяться, коли побачать, що ніхто не хоче слухати їхньої "нової Євангелії". Їх зовсім не треба боятися, бо багато шкоди вони не нароблять. Правдивими вченими богословами вважаємо тих, яких найвища власть у Церкві вважає богословами та на яких вона покликується, бо вони не тільки "перегризли" всю двотисячелітню богословську науку Вселенської Церкви, отже Св. Письмо, Церковне Передання Св. Отців і погляди великих стовпів богослові в минулому, не тільки написали великі томи наукових розправ на ті теми, але і внесли щось нового, конструктивного й монументального до великої скарбниці богословії, що й прийнялось і церковними властями, і загалом вірних. Такі богослови не перевернуть Церкви догори ногами, а навпаки піднесуть її авторитет та приведуть до неї більше вірних, бо зроблять її навчання більш приступним і зрозумілим, отже й більш прийнятливим та спасенним.

Знимка, зроблена з нагоди відкриття й посвячення (30. 12. 1967) церкви Всіх Святих у Болтон, графство Ланкастер, Англія. На знимці бачимо поставлення кивоту на престіл (зліва Всеч. о. д-р Теодор Тисак, парох з Оддгам, Преосвященний Владика Августин Горняк, Апост. Екзарх для Українців у Вел. Британії і Всеч. о. Радя. Михайло Ратушинський, парох Болтон.

Оцей кивот виконали безплатно робітники української фабрики Plastic & Fibre Glass Products, Ltd., Elgin Street, Bolton, зі шкляного волокна (fibre glass) в золотій барві.

2. Треба пам'ятати, що навіть і правдиві вчені богослови-велетні, по одному взяті чи всі разом, ще не є навчальним урядом у Христовій Церкві. Вони тільки дорадники й помічники єпископів, і неодин із них може таки грубо помилятися в неодній справі. Навчальний уряд у Церкві — це всі єпископи зібрані на Соборі, або розсіяні по світі, але однозгідні в питаннях віри й моралі. Речником навчального уряду Церкви є наслідник Верховного Апостола Петра, якому Христос поручив: "Паси ягнята мої, паси вівці мої" (Йоан 21, 15-18) та "Утверджуй братів твоїх" (Лк. 22, 32), або таким речником усіх єпископів є Вселенський Собор. Наслідник Верховного Апостола Петра — єпископ Риму, звичайним порядком, або Вселенський Собор усієї Церкви надзвичайним порядком — проголошують те, що є догмою, або що є тільки загально прийнятим поглядом Церкви в тих питаннях віри, які ще не є повністю вивчені й викристалізовані. І тільки того треба нам слухати, що скаже верховний навчальний уряд Церкви, а не того, що кажуть поодинокі вчені богослови. Отже кажу знову: нема нам чого аж занадто лякатися нових напрямів і революційних поглядів деяких менших, ай навіть і більших богословів, бо їхні погляди не мають властивої вартости, ані обов'язуючої сили, доки навчальний уряд Церкви не прийме їх за свої. А будьмо спокійні й певні того, що Церква ніколи не прийме за своє те, що не є згідне з навчанням Божого Об'явлення.

3. Пам'ятаймо також і на те, що а) такі ферменти й потрясення нераз навіть потрібні й корисні для Церкви та для віри. Як би не було воєн, тоді не було б ані нових винаходів усе модернішої зброї на оборону держави й нації. Як би не було хворих і калік, тоді не було б ані того гарячкового розшуку за новими ліками й способами лікування. Як би не було непевних, сумнівних і каламутних нових течій і поглядів у справах віри, які вдаряють у вічі, тоді багато віруючих не вміли б належно оцінити чисту Божу правду, що її подає їм Церква. Сьогодні, коли релігійна і світська преса широко розписуються про дивовижні погляди деяких богословів, зацікавлені своєю вірою вірні розмовляють на ті теми більше, ніж колинебудь перед тим, живо дискутують між собою й багато з них доперва тепер бачить, як мало вони знають про свою віру. Вчені ж богослови ще ревніше беруться до досліджування ще не вповні опрацьованих правд віри, проти яких модерні напрями підносять сумніви. Отже "потрясення", що його викликують нові напрями на полі віри, викликують також і зацікавлення справами віри, а це може принести далекосяглі, дуже корисні наслідки в майбутньому. б) В такім положенні Церква при помочі своїх богословів, подібно як наука медицини при помочі лікарів, помалу відкриє нові небезпечні "нарості" на організмі Церкви, які, на дальшу мету, могли б значно більше шкоди наробити вірі пізніше, коли б їх не відкрили завчасу. в) Але також не мусять це бути аж якісь небезпечні "нарості", що могли б пошкодити вірі. Деякі нові погляди модерних богословів може саме причиняться до кращого розуміння деяких ще не зовсім ясних, не опрацьованих належно й не викристалізованих питань віри та поможуть висловити їй такою мовою, такими словами й таким стилем чи формою, які саме найкраще поможуть прийняти їх розумом і глибоко защіпити їх собі до серця. Правда, такі нові погляди можуть видаватись нам єретичними, та в дійсності може такими вони не є, тільки для побожних не-богословів вони є дивною й підозрілою новістю, бо ми звикли до стародавніх переважаючих, але дефінітивно ще не усталених поглядів чи толкувань деяких наук Церкви, які не є догмами, а тільки прийнятими гадками (опініями) загалу богословів, яких довго ніхто поважно не оспорював, а які, в дійсності, вже перестарілі, бо не мають солідних підстав у Божому Об'явленні та сьогоднішній модерній людині вже не промовляють ані до розуму, ані до серця.

Тому не журімся занадто тими новими ферментами чи "потрясеннями", які останніми роками тут-там вибухають на широкому полі віри. Вони може будуть дуже корисні для Церкви. Молімся тільки, щоб вони не наробили може ще більшої шкоди, ніж хісна, в людських душах.

Якщо чоловік католик, а дружина православна, то чи можна ходити до церкви обом разом, в одну неділю до православної церкви, а в другу неділю до католицької?

На підставі дотеперішних норм Католицької Церкви католицька сторона в мішаному подружжі може виконати свій недільний обов'язок супроти Господа Бога, себто вислухати Св. Літургію, тільки в католицькій церкві. Подібно і Православна Церква навчає, що православний вірний виконає свій обов'язок супроти Г. Бога тільки в православній, а не в католицькій, чи протестантській церкві. Така є загальна норма як у католиків, так і в православних, і вона спирається на майже тисячелітньому відчуженні тих двох Посестер-Церков, із яких кожна вважала себе єдиною правдивою Церквою Ісуса Христа. Послідовно, католик не міг вислухати Служби Божої у православній Церкві і там сповідатися чи причащатися, а православний не міг мати тих привілеїв у католицькій церкві; і це є зовсім логічне та справедливе. Але від часів недавнього Другого Ватиканського Собору Католицької Церкви проявляються деякі потішаючі познаки, які дають підставу надіятися на далекосяглі зміни

Один із кращих зразків українського церковного будівництва у східній Канаді. На знимці українська православна церква Св. Софії в Монтреалі.

в тій справі. Після того Собору католицьким обрядним уже дозволено вислухати Службу Божу, навіть іти до Сповіді і Св. Причастя в православній церкві там, де нема своєї католицької церкви та священика, як напр. тепер у Галичині та взагалі під Совєтами. Православна Церква такого рішення, покищо ще не проголосила. Царгородський патріярх Атенагорас півтора року тому прилюдно проголосив, що Православна Церква, покищо, ще не може уділювати Св. Тайн неправославним, бо єднання в Тайнах є єднанням Церков, а до того ще не дійшло. Але, з другого боку, той самий патріярх докладає всіх зусиль до того, щоб до такого єднання дійшло, перше у Св. Тайнах, а поступово і до об'єднання Церков. У тій цілі він саме недавно їздив до Відня на з'їзд празославних богословів, щоб там спільно обговорити справу уділювання Св. Тайн-неправославним. І грецькі православні єрархи та священики в ЗСА вже й урядово повідомлені про те, що мабуть у недалекому майбутньому православним священикам буде вільно, під деякими умовинами, уділювати Св. Тайни не-православним вірним.

Недільна Св. Літургія, яка є повниною кожного вірного в обидвох тих Церквах, — це власне звершення Св. Тайни Євхаристії, яка є символом одности в Христі. Тієї одности в Христі, покищо, ще немає. Посестри-Церкви все ще поділені, хоч уже значно наближені одна до одної. Але можна надіятися, що може в недалекому майбутньому обидві Церкви — Православна й Католицька — видадуть якесь спільне проголошення з ясним окресленням, коли і в яких умовинах православні вірні можуть виконати свій недільний обов'язок у католицькій церкві, а католики у православній.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

А. Трух, ЧСВВ

СТАВАЙМО В РЯДИ!

**В кого серце в грудях б'ється
Хто Вкраїни вірний син,
Хай за діло змов береться,
Лиш всі разом як один!**

**Геть ті сльози, геть зневіра,
Темно бо від них в очах;
В нашім серці жива віра,
Перед нами — ясний шлях!**

**Мя чужого не бажаєм:
Ми лиш правди хочем всі!
А за правду — присягаєм —
І життя віддать в борні!**

**Нас не зломить втома, труди,
Бо нам силу дасть любов,
Що мов жар горить нам в грудях,
Розгріта козацьку кров.**

**Хоч днесь сотня в бою пляже,
Завтра стане нових дві —
А не будем, лютий враже,
Гнуться в твоєму ярмі!**

**Хоч нам сила, перемога
Зв'яже руки, придавить —
Мя вповаємо на Бога,
Що по правді всім рядить!**

**Свята правда, жива віра
Скріпить душі, додасть сил;
І ми станемо до діла,
Для Вкраїни сліз, могил...**

**Зробим з Неї рай: спокою,
Світла, правди й свободи —
Лиш ставаймо враз до бою,
Лиш ставаймо всі в ряди!**

о. Василь Мельник

ВІРА Й ПАТРІОТИЗМ

(Продовження)

Треба теж тямити,

що до вище названих чинників, які спричинюють у душі живу й гарячу віру в Бога, чи пак випливають із такої віри, в останніх часах був іще один чинник. Цим чинником є *активність* у вияві цієї віри назверх, є апостольський дух, що оживлює цю віру і змагає не лише до внутрішньої, але й до зовнішньої акції. Це значить, що нові часи вимагають, якщо так можна сказати, нового методу віри. Давніше, в передвоєнних часах, віруюча людина могла вповні виконати найвищі обов'язки свого життя у вузькім крузі свого середовища. Але це були передвоєнні часи! Це були часи спокою, в яких наступ безбожників, принаймні в наших умовинах, був слабий і майже непомітний. Сьогодні ж напір безбожників не тільки йде зорганізованим фронтом, але цей фронт сягає в усі частини й у всі кінці світу та в усі ділянки життя. Тому й відпір віруючих людей мусить бути зорганізований і чинний, а жива й гаряча віра в Бога мусить бути активна не лиш унутрі душі, але й назверх. Її живим тремтінням і порушенням у душі мусить відповідати зовнішня акція наступу на безбожників та оборони загрожених відтинків Божого царства на землі. До цього саме взиває і кличе віруючих людей Намісник Ісуса Христа, Свт. Отець, створюючи в кожнім народі бригади Христових лицарів у новітній організації Церкви — *"Католицькій Акції"*.

Для праздиво віруючої людини Бог це не далекий і з великої віддалі впливаючий на її життя Творець, але це живий, близький і кожної хвилини дня вичуваний, ласкавий і добрий Батько.

Ким є Бог для правдиво й глибоко віруючої людини,

найкраще пізнаємо з такого прикладу.

Бурхливі снігові крутежі збили йдучого крізь чисте поле в село мандрівника з дороги. Стративши якінебудь сліди, мандрівник вибився з останніх сил, шукаючи хочби й найменшого знаку, по якому пізнав би, куди йти. Але завірюха була така нагальна, а сніг так немилосердно бив у вічі, що він ніяк не міг розізнатися, де він і в якім напрямку має йти. Автім з умучення не ставало вже до ходу й сил. І мандрівник присів у снігах припочити. Та припочинок у таких умовинах дуже небезпечний і загрозливий розкішною дрімотою, що охоплює замерзаючу людину. Мандрівник свідомий цього і тому рештками сил вихоплюється з шовкових рамен розкішної дрімоти і знову рветься до рятунку. Саме тоді, в найстрашнішій і найкритичнішій для себе хвилині, зуздрів він перед собою знаний і багато разів у житті омінаний, камінний хрест із Розп'яттям, що стояв у перших гонах від села. Незмірно врадуваний мандрівник припав до холодного Розп'яття на хресті, мов дитина до грудей мами, глибоко й непохитно переконаний, що оте Розп'яття — це його–єдиний порятунок перед певною загибіллю!

Ось так само праздиво віруюча людина глибоко й твердо переконана, що серед бурхливих днів життя і світових завірюх єдиний і непохитний порятунок для неї — це Бог! Що серед блуканини і блудних людських доріг немає нікого й нічого так ясного, певного й незрушимого, як ясним, певним і незрушимим є Божий закон!

Що все, що є поза Богом, кромі Бога чи без Бога, це світова омана й звідчива візія, яка скорше чи пізніше щезне, як дим. Тому все, що не є в Бозі, з Богом чи при Бозі, надихане й дихаюче порожнечею, в якій заглухне й замовкне всяка правдива радість і правдива сила.

Для справді віруючої людини немає іншого світла, що так вичерпно, певно й докладно насвітлило б і означило б глузд життя та його будуччину, як це робить преясна, Божа наука, збережана в Католицькій Церкві. Немає теж ніякої іншої сили на світі, яка людину в обличчі смерти могла б опромінити благословенням радо й охоче приниманого терпіння, розв'язкою життєвої загадки і кріпкою надією безсмертя, — кромі живої віри. І як рефлектор пароплаву, що пливе на рятунок кораблеві з потрісканими моторами, несе світлу радість загибаючим пасажирам; так віра в Бога і Його науку несе світлу радість воскресіння людині з заникаючими і притихаючими моторами тіла.

Тимто Бог для правдиво віруючої людини — це ввесь зміст життя, це початок і кінець усіх дійсних радощів і незвідливих надій.

(Далі буде)

ОПИС ПОХОРОНУ СВ. ЙОСАФАТА

ЛИСТ ВЛАДИКИ РАФАЇЛА КОРСАКА ДО о. ФРАНЦИСКА ІНГОЛІ В РИМІ

(Цей лист узятий із 1-го тому "Римських Документів беатифікацій і канонізацій св. Йосафата". Зібрав о. А. Великий, ЧСВВ).

Вильно, дня 24 квітня 1625.

Всв. і Впр. Пане!

Перші листи пишу Вашій Високопреподобності з манастиря, коли я тільки дістав нагоду, а іменно про справу дуже мені дорогу, але яка буде мила і для Вашої Високопреподобності, а саме про похорон нашого мученика, який відбувся цього року дня 28 січня. Простіться мені, вірю, коли я у вичислюванні буду обширніший, вступаючи на дуже широке поле радости.

Попереднього дня (26 січня), коли Всв. і Впр. наш Митрополит (Велямин Рутський) увійшов до Полоцька, тіло вбитого Полоцького Архиєпископа Йосафата в торжественнім поході зі замкової церкви, в якій по вбитті аж до цього часу, вкрите шовковим покривалом, переховувалось, до найближчої церкви, яка стоїть по боці Полоцької площі, пізнім ранком, коли вже сонце піднеслось, було перенесене. Наступного дня під вечір Полоцьк приняв Всв. Митрополита з такою виставністю, яка була гідна так великого гостя і містила не лиш величність торжества, але радше схильність волі духа. Отже принявши його промовою в близькім манастирі іменем Глеббора місто-воєводою і полоцькими громадянами в досить визначнім числі, які вийшли напроти громадян і шляхти з дзвонами, хоругвами й оружжям, що їх несли осібними групами товариства громадян, долучивши маєстат і милий звук дзвонів до границь святині, в якій тіло вбитого Архиєпископа було зложене, був він торжественно припроваджений. Його присутність звеличила святу відправу вечірні в цій самій святині з участю величезного числа напливаючого народу. Був цей самий Митрополит випроваджений із церкви вже під захід сонця до полоцького замку. Під схід сонця наступного дня, себто 28 січня, різнородний шум і безмежний голос дзвоніз чути було по всіх як руських так і латинських церквах. Около год. 8 ранку було дано знати потрійним вистрілом, що зачинається похід, який був уложений у такий спосіб:

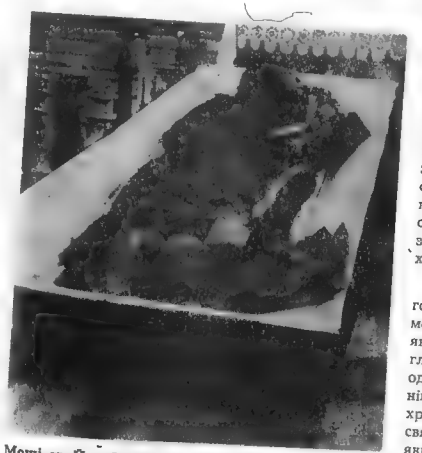

Мощі св. Йосафата переложені до тимчасової нової домовини в Відні 1916 р. Ця домовина зберігається тепер у церкві св. Варвари у Відні.

Перший ряд становили уложені громадяни з горіючими свічками. За ними ступала уложена молодь Колегії оо. Єзуїтів із прилученим хором, якого гармонія різних голосів притягала слух глядачів. Слідували духовні Римської Церкви одягнені в ризи: дев'ять парохів, з котрих останній, одітий у червоний фелон, ніс виставний хрест. За ними ступали двійками визначні руські священики, відзначаючись по звичаєві ризами, яких число виносило 112. Замикали їх ряд священики, одягнені у святочніші ризи, з котрих один ніс волосінницю, а другий кров убитого Достойника, завинені в полотно, означене золо-

том. Також каміння, пов'язане шнурами, яким тіло вбитого Достойника було затоплене в Двині, викликували велику набожність у праведних душах. Слідувало вже саме тіло, покрите шовковим покривалом червоної барви, окружене незвичайною виставністю, засягом і повагою, червоною прикрасою ступаючих і червоними смолоскипами. З усіх боків жовніра замку, одягнені в червоний одяг, відзначували світлість похорону. Вливали незвичайну повагу блеску в душі всіх святі ризи Єпископів, які брали участь у похороні, а іменно першого Архиєпископа Полоцького, другого Єпископа Пінського, а вкінці Всв. і Впр. нашого Митрополита ризи, ткані золотом і прикрашені дорогоцінними камінями, підносили величаве торжество глядачів.

А коли входили до Полоцького замку, зачалась торжественна стріляннна воєнного знаряддя; там зложивши в катедральній церкві тіло вбитого Достойника і при звукові дзвонів і співі, було привітане. Колюмни святині були прикрашені шовковими коврами роботи Фригія, якими величались не так простір святині, як радше слава вбитого Достойника. Відзначався посередині святині саркофаг величавим передом і маєстатом, який уміщений майже цілком на похоронний лад серед лямп і срібних свічників, здавалось, що палав однаковим жаром на світлу пом'ятку ревности і запалу Кунцевича; цілий цей об'єм саркофагу обвивав червоної барви килим і завважувалось, що або в цій барві відвага схизматиків була завстиджена або невинного пролята кров була оплакувана червоною барвою, наче кров'ю потячись.

Складається повне блеску тіло вбитого Архиєпископа серед багатьох смолоскипів червоної барви і лямпад незвичайно палаючих в житті, яке молитва як грецька так і латинська прославила, виконана молоддю Полоцької Колегії. Всв. сам Митрополит, ясніючий світлими ризами, окружений вінцем Архиєпископів, Єпископів і інших священників, сповняв обряд зложення до гробу найбільш торжественно. Зачалась Св. Літургія співом, виведена дуже добірними голосами, в яких, здавалось, що побідник Йосафат збирав похвали й радувався. Звеличував убитого Наставника гурт досить численної шляхти. А число духовенства й священиків перевищало всі наші сподівання.

Скінчивши, торжественний обряд Служби Божої, о. Лев Кревза, Доктор Богословії, покінчивший колись у Римі студії, нашого Чину, іменований Смоленським Єпископом, проголосив слово, яке, здається, залишило незвичайний овоч у багатьох схизматиків, палкою і вивченою промовою.

Вкінці замкнуло виставність святкувань щасливе проголошення студіюючої молоді Колегії оо. Єзуїтів на Рожу Кунцевича — рожа була відзнакою мучеництва — яке викликало в народі широке признання задля польського метра.

Вкінці зложене було тіло, привітане визначною промовою Всв. Митрополита, зверненою до Достойного Каштеляна Мстиславського і прочої шляхти, в якій відзначались його ревність до церковної Унії, любов до вбитого Наставника і палкий мотив до Божої служби.

Впрочім причина цієї поваги й виставности не була звичайна так, що перед днем призначенням на похорон цілий тиждень через дві години, ранком через одну і вечером через одну, по всіх полоцьких як руських так і латинських церквах давався чути такий торжественний голос дзвонів, що здавалось, начеб цілий Полоцьк, радіючи з побідй Йосафата, вдягав дзвони для віддання слави побідникові. Але нехай не буде, або щоб руська католицька Церква відтепер славилась, як тільки в хресті Господа Нашого Ісуса Христа, якщо в такій і в такій великій пам'яті є її побідники...

Найпокірніший слуга в Христі Вашої Всечесности

Рафаїл Корсак, ЧСВВ.

МОЖУТЬ ЖИВОГО ЗАРІЗАТИ

Хоч офіційні чинники Ватикану не зайняли якогось становища щодо перещіплювання серця з людини до людини, але деякі католицькі богослови, як теж і деякі жидівські, висловили свої гадки. Між іншим у зв'язку з послуханням у Папи полуднево-африканського серцевого хірурга — д-ра Барнарда появилися деякі статті, з яких одна є італійського богослова о. Лямбрускіні в "Ль'Оссерваторе делля Доменіка". Він каже, що зовсім не є виключене, що дехто з тих пацієнтів, які жертвують своє серце, може бути ще не вповні мертвий, а тим самим приходить провина проти 5-ої Божої Заповіді, тобто: "Не вбивай!"

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У березневому числі "Світла" на 99 сторінці трапилася прикра помилка, яку тепер справляємо:

Було помилково надруковане над статтею "Ювілейний дар синів" прізвище — як автора — о. д-р А. Г. Великий, ЧСВВ.

мало бути надруковане

прізвище о. д-ра І. Назарка, ЧСВВ, який є автором статті.

В. Шамоні

СВ. ВІНКЕНТІЙ ПАЛЛЬОТТІ

(Закінчення)

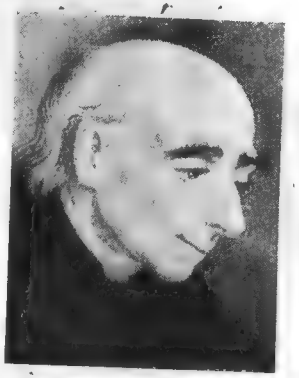

Святий Вінкентій Паллотті

Як людина харизматичних обдарувань, о. Вінкентій уміло прочував знаки часу. Він передбачив прихід революції 1848 року та відчув, що "треба зачати щось нове." Отже не тільки радив Папі скликати Вселенський Собор для віднови християнського життя, а ще й накреслив для тієї обнови величавий плян католицького апостольства на світову міру. Всі католики, священики й миряни, мали стати апостолами; світські й монаші священики повинні були подати собі взаємно руку та допомогти мирянам у їх апостольській дії і, рівночасно і від них приняти поміч. Різні апостольські акції мали б бути зрушені зі своїх роздроблень та зосереджені в одностайний суцільний організаційний фронт.[1]) Мета пляну була: "Правдиву віру поширити між усіми некатоликами, розбудити наново віру між католиками, зберегти її й довести до дальшого зросту; через універсальну любов, яка має проявитися в усіх ділах милосердя щодо душі й тіла, довести до того, щоб світ пізнав, що Бог це безконечна Любов."

Кожний, хто чейже обов'язаний любити свого ближнього як себе самого, зобов'язаний співдіяти для його спасіння "відповідно до своїх можливостей, свого стану, свого становища, своїх талантів, свого знання, свого земного майна, та відповідно до природних дарувань і дарів ласки кожного. В усякому випадку кожний може робити таке: молитися й будувати ближнього добрим прикладом. Кожний же має десь і колись якусь нагоду зробити щось доброго для вічного спасіння своїх рідних, домашньої челяді, приятелів і знайомих, чи буде воно дома чи на вулиці, при розвазі чи в уряді, в науці чи при праці. Кожний мусить на свій спосіб, чи то молитвою чи справуванням чеснот, причинятися до того, щоб у всім світі було невдовзі тільки одно стадо й один Пастир."

З отих слів бачимо наглядно, що справедливо папа Пій XI назвав о. Вінкентія Палльотті "піонером і прокладачем шляху Католицькій Акції". Вкладом о. Паллотті в цей величавий плян було його власне життя, далі оті духовні поштовхи, що він їх різним людям давав та які довели до основин різних релігійних стоваришень, урешті ж основини двох чернечих стоваришень (Пальотинів і Пальотинок), які він назвав був "Товариством Католицького Апостоляту". Це мали бути Згромадження разом живучих священиків і братів та жіноче Згромадження, оба ж спомагані та співпрацюючі з колами єреїв і мирян.[2]) Завданням їх мало бути: наново піднести й відродити всі католицькі установи й підприємства, скоординувати їх дію, приєднати для них помічників у молитві та всякого роду діях, спомагати їх матеріяльно. І тут вступив чорт у дію — побожними руками. Люнське Товариство для Поширення Віри, якому сучасний місійний рух дуже багато завдячує, але яке руководилось часто національними моментами, добачило в акції о. Паллотті "небезпеку для власних місійних завдань". Це товариство постаралося, що твір о. Паллотті заборонили — найтяжчий удар у житті Святого. Для нього збирання пожертв між народом — це був у першу чергу засіб підійти до кожної людини зокрема й відповідно вплинути на неї в дусі апостольства, щоб поглибити й удосконалити її внутрішнє життя. Через заборону збірки, "побожними руками" відтялося вплив духовників на світське життя. А дальше відтяли так о. Вінкентієві і його Згромадженням можність великої дії

[1]) Порівняйте оті "мрії" св. Вінкентія Паллотті з подібним пляном мадярського єзуїта о. Альберта Банга, цей плян "Відродження світу в Христі" поданий у журналі "Життя і Слово" 1949, ч. 3/4, стор. 233-237.

[2]) Пальотинці начисляли 1962 р. в 10 Провінціях 1344 єреїв, 472 клириків і 473 братів у 301 обителях; Сестри-Пальотинки, поділені на вітки: римську й німецьку, мали: перша вітка 426 сестер у 53 домах, друга: 811 сестер.

через інші засоби апостольства, які нераз коштують великі гроші, напр. апостолят преси, до якого він щиро прикладався.[3]) Далі закинули о. Вінкентієві щодо його пляну, що католицький апостолят не є справою якогось закону, тільки справою єпископів у Церкві... Треба було вичекати добрих 130 років, щоб аж папа Іван 23-тій відчинив вікно й пустив свіже повітря в оту затхлу атмосферу гордости й лінивства, двох перших головних гріхів!

Правда, опісля дозволено ласкаво на дальшу дію Згромаджень о. Вінкентія, але... без дозволу збирати гроші... "Товариство Католицького Апостоляту" перезвано вже на "Побожне Товариство для Місій" — назва, що пахне 16-тим сторіччям! — і так відразу поменшено й розбито великий плян. Правда, воно йшло також на руку частині пляну Святого, бо ж він був промотором Мілянської й Міль-гільської місійних семінарій. Друга улюблена духовна акція Святого це було об'єднання Церков. Він же ж увів у життя плян щорічних молитовних октав, які по сьогоднішній день відправляється в Римі в ц. св. Андрія за з'єднення з Православними Церквами, від Йордану починаючи через 8 днів. Тепер ця октава відправляється вже по всьому світі.

У вересні 1848 року Бернард Марія Клявзі сказав о. Вінкентієві, що був його сповідником: "Вінкентіє, Вінкентіє, піднесись понад цей брудний світ! Що ти ще тут робиш? Ще місяць і три дні!" І справді, Клявзі помер 20 грудня 1849 р., а св. Вінкентій один місяць і три дні після нього. Він подарував свій плащ якомусь біднязі, а сам сів за сповідальницю без плаща. Помер на запалення легенів, що його тоді набавився.

Вінкентій Палльотті бажав влити в Церкву нового духа. Не диво, що папа Іван 23-тій, який теж казав отворити вікна в Церкву, щоби впустити до неї свіже повітря обнови, канонізував св. Вінкентія Палльотті дня 20 січня 1963 року.

Вільний переклад омм

[3]) Нехай читач загляне в життя св. п. о. Максиміліяна Кольбе, якому теж "побожні руки" пробували обмежити його дію апостольства преси через відтягнення матеріяльних засобів "для добра Чину"...

Сцена зняття Ісуса Христа з хреста в "Христових Страстях" в Обераммергав.

ЖИДІВСЬКА КОНТРОЛЯ НАД УСІМ КАТОЛИЦЬКИМ?

Всесвітньо-відомі "Христові Страсті", що їх виводять кожного десятого року в місцевості Обераммергав у Німеччині, мусіли змінити свій текст, чого домагалися Жиди, мовляв, текст викликає неприхильність до Жидів. Американський Жидівський Конгрес загрозив: якщо не будуть усунені з тексту "Страстей" поодинокі місця, які вони вважають антижидівськими, то Жидівський Конгрес проведе всесвітній бойкот постановки "Страстей", що мають відбутися в 1970 році. Цікаво, чому християни не пічнуть уже раз протестувати проти тих антихристиянських писань, що їх постійно видають Жиди, як от хоч би видання "Філософічної Бібліотеки" в Нью-Йорку.

ОБКИДАЛИ КАМІННЯМ РЕЗИДЕНЦІЮ КАРДИНАЛА

Архиєпископську палату Кардинала Суненса, архиєпископа Мехельну й Брукселі, Бельгія, обкидали камінням якісь невідомі особняки, які втекли користаючи з мряки, заки їх могла злови-ти поліція. За припущенням сталося це у зв'язку зо спором, між франко-мовними та фляманд-сько-мовними Бельгійцями, а зокрема зо студентськими заворушеннями в Лювенському університеті. У Бельгії від деякого часу ведуться завзяті спори між двома національними групами, що творять бельгійську державу. Воно подібне до канадійського непорозуміння, яке існує між англо- і франко-мовними Канадійцями.

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

ЗАТИСК У СЕРЦІ ОДНОГО ДУХОВНИКА

В одному католицькому журналі в Америці появилася отверта стаття. Автор підписався: "Один західній священик". У тій статті недвозначно твердиться, що бути одруженим — це основне людське право кожного священика. А в іншому журналі — теж католицькому — йому відповідає один лютеранський ж о н а т и й пастор (проповідник).

Ось його стаття:

Тема про яку так переконливо писав "Західній священик" створяла в мені мішані почуття. Прочитавши її вельми уважно, я тепер вагаюся між щиросердечним співчуттям супроти таких католицьких Отців, як той "Західній священик", які бажають зазнати — до самої глибини — подружньої любови, та вирозумінням положення тих, які твердять, що целібат — це одинокий можливий стан для священства.

Либонь моє власне коливання є ознакою того внутрішнього замішання, що періодично опановує мене, коли моя шлюбна присяга і моє покликання служити Богові розбігаються. Будучи лютеранським проповідником, який стоїть уже на передодні 25-ліття свойого душпастирювання, чоловіком доброї жінки — теж майже чвертьстоліття — та батьком п'ятьох дітей, я відчуваю ту внутрішню розбіжність, що її витворює в моїй душі основна діхотомія (роздвій) моїх двох присяг. Моя шлюбна присяга вимагає, щоб я любив, шанував і кохав мою дружину та родину, а моє свячення наказує мені любити Бога і служити Йому всією моєю істотою.

Така бо додаткова "хвороба" одруженого протестантського пастора. Душпастир, який твердить, що це внутрішне напруження його ніколи не переслідує, такий або ніколи не відчув примушуючого тягу подружньої любови, або йому не вдалося відчути наполегливого і безнастанного заклику Бога до всецілого самовіддання та дійсної посвяти на користь Церкви.

Я певен одного — одружіння дає можливу пільгу суттєвій самоті покликання,

яка виринає зі святости та священности мого духовного сану. Як душпастир у "середньошляховій" Церкві, у якій важливість мого свячення не є потверджена таїнственним актом, хоч мене вважають за вибраного "пастора" моєї отари, я теж відчуваю, до деякої міри, ту "осторонність", що її переживає кожний священик і якої він мусить держатися, щоб могти діяти як Христовий слуга між людьми.

Якраз цю потребу бути любленим (як мужчина) мав на думці один молодий священик, коли сказав: "Я знаю чого мені брак, щоб я міг бути людиною в повному значенні. Чому ж подружня любов не могла б бути наділом мого священичого життя в Божій Церкві?" В основному він виразив палке бажання відчути повне виконання самого себе як людини та мужчини. У Богом створеному світі таке подвійне виконання знаходить найкраще і найважливіше джерело в тих глибоких міжособових зв'язках між подругами. Ця потреба бути любленим і любити виникає і в житті священика.

Свячення і священність його служби відокремлюють його від інших осіб — людей.

Круг його друзів обмежується до співбратів у покликанні. Такою є доля кожного душпастиря в Церкві, де його служба ставить його осторонь від його вірних.

Отже є зовсім природним те, що декотрі з молодших священиків шукають того природного самодоповнення в іншій таїнственній дії, а саме в одружінні. Завдяки екуменічному рухові вони заходять до таких домів як мій, та наочно бачать яким є справді життя *жонатого* духовника. Священики, які бувають у моїй хаті, бачать ті інтимні відносини, що їх подружня любов достачає навіть членові клиру.

Щоправда, любов моєї дружини завжди була для мене глибоким джерелом снаги, підтримки й відваги в моїй душпастирській праці. Можливо, що та втіха, яку мені спричинює її любов, походить зі свідомости, що ця любов годиться з тим, чим я є — тобто слабкою, смертельною людиною, яка обтяжена немочами, невдачами, себелюбством, і зокрема глибокою жадобою бути конечно потрібним життю другої особи. Подружжя також дало мені спромогу віддати себе всеціло і повністю, без огляду на мою працю слуги Христа, який є покликаний уділяти ласку і любов Бога, Його визнавцям. Може я відзеркалюю потребу, що її один видатний психіятр виразив у трьох словах: "Люби або гинь!", не лише як духовник, але зокрема як мужчина. Одруження також дало мені змогу бути причасним у творчій дії любови, якою Творець мене обдарив, а саме бути родичем.

У світі, де новітні відкриття суспільних наук дають нам можливість глибшого зрозуміння емоційних потреб людей, нове покоління священиків стає чим раз більше обзнакомлене з конечністю для мужчини зазнати цілу гаму людських

емоцій. Як чоловік і батько я є не лишень віварним причасником нормальних радощів, смутку, клопотів і зростаючої любови в родинному колі. Я є важною, суцільною їхньою часткою.

Може бути, що сучасний священик не бажає вже скеровувати в інші русла цю потребу бути емоційно дійовим у природнім порядку Божого творення — родини — та заміщувати стислими зв'язками з рідними матір'ю, сестрою, братами, племінницями і племінниками, зв'язки *своєї власної родини*, що її творить подружжя. В цьому я щиросердечно співчуваю тим священикам, які могли б бути добрими подругами і батьками, якщо б знесений був закон церковного целібату. Я їх видів у своїй резиденції і подивляю їхню саможертву ради Христа.

Однак існує інший вираз (призма) в моєму подружньому житті,

що примушує мене вагатися перед беззастережним схвалюванням бажання тих, які прагнуть зміни закону відносно церковного безшенства. Моє ставлення є спричинене подвійним почуттям провинности, що утруднює мої відносини супроти мосї родини і мого Бога. У глибині моєї душі я свідомий того, що подружжя обмежило мою душпастирську працю. Кожний *женатий* духовник, який любить та хохає свою родину й присвячує себе їй, як личить доброму мужеві й батькові, мусить до деякої міри занедбувати свої обов'язки супроти Бога і Церкви. Обмеження часу, фізичної, психічної й емоційної сили є живим доказом цього ж життєвого факту. Я нераз обурювався проти вторгнень у моє родинне життя, що їх спричинювали мої душпастирські обов'язки — телефони, візити без замовлення, вечірні сходини і збори та навіть наглі захворіння в парохії або похорони, тощо.

Все те розривало родинні пляни, що їх так старанно приготовляє муж - батько.

І щоб знайти хоч трішки часу для моєї родини, я втікав від телефону і плебанії, скидаючи з себе "ярмо" Божого слуги. Безліч годин я витратив шукаючи полегшення для почуття щодо провинности від занедбання своїх душпастирських завдань. Незчисленні проповіді були проголошені без належного приготування, або відкладані аж по залагодженню родинних справ. Журба про слабість у родині, фінансові проблеми чи вимагання зі сторони дружини й родини, яким давалося першенство, відсували на друге місце приготування проповідей. Призначення на нову посаду настоятелі мусіли узгляднити не "в світлі, де Бог мене найбільше потребує", але де моя родина могла би мати вигідне помешкання, добре оточення та першорядні школи, і де моя плагня була б достатньою для виростаючої родини. Це одна з найсумніших трагедій у протестантському душпастирстві: коли духовник уже дозрів та виявив себе як добрий управитель і проповідник, то зогляду на його родинне життя його ніколи не посилають там, де він найбільше потрібний для людських душ. І тоді він обманює себе, Церкву і Бога наче б він, зваживши де Бог його бажає, прийняв той поклик із небес.

Один лік на "комплекс провинности" — це закрити серце і душу та не роздумувати надто про своє душпастирювання. Я це робив, але годі було спинити наступ почуття провинности. Кожне мое покутування позбавляє мою родину мужа і батька, коли я присвячую довгі години, щоб відзискати той час, що я його посвячував родині.

Може я потребую жінки, щоб виконувати власні потреби як людина і чоловік —

щоб, як кажуть, "бути доповненим". Однак, ця моя потреба була, до деякої міри, куплена ціною, що її заплатили моя дружина та мої діти. У хвилинах люблячої щирости моя жінка сказала мені: "Ти не повинен був женитися". Бо вона відчула той двобій, що я його переживав, щоб бути вірним моїм "двом одружінням" — тобто з нею і з Церквою. Вона мене любила без застереження та вдоволялася "залишками" втомленого, заклопотаного мужа, який лишив у церкві все, що в ньому найліпшого. За таке вирозуміння я був їй завжди вдячний. Але я часто-густо роздумував, чи було воно справедливим вимагати від неї, щоб вона вдоволялася "половиною" чоловіка тому, що та друга половина є присвячена духовному покликанню. Моя душпастирська праця не обмежується до 40 або 50 годин у тижні; вона вимагає нераз 10 годин у день і залишає надто емоційно, фізично втомленого та психічно млявого чоловіка, щоб він міг бути товаришем для люблячої дружини і жадібних дітей.

Журнал "Парейд" цитує одного американського священика, який мав сказати таке: "Придержуватися чесности не є запорукою, що ми будемо чесними. Навпаки! Воно доводить до розстроювання, сварки, а навіть до ненависти." Але подружжя дуже часто мало схожі наслідки в житті протестантського пастора, або частіше в житті його дружини.

Вона бо знає тільки одне покликання, а саме — подружжя.

І жінка, яка посвятилася життєвим обов'язкам дружини й матері, є примушена, чи тепер чи пізніше, квестіонувати ту другорядну роль, яку вона відограє як жінка духовника. Тільки незвичайна любов може допомогти дружині пересічного душпастиря держатися свого подружжя. Я теж переживав стурбовані хвилини, визнаючи Богові мою невдачу відносно придержання моєї подружньої присяги через мою церковну працю. І моє надолуження — покутування вичерпувало час, що я його в нормальних обставинах присвятив би був моїм віряним.

Отже чи дозволити священикам женитися?

- Моє власне життя як лютеранського пастора каже: "Так" і "Ні". Я знайшов доповнення в моєму подружжі, але мені не дає спокою те подвійне почуття провинности через мої недоліки яко чоловіка і Божого слуги.

о. О. Купранець, ЧСВВ

АМЕРИКАНІЗМ, НЕҐРИ І НАША ЛІТУРҐІЯ

Коли дивимося на релігійну приналежність населення Канади й Америки, то завважуємо, що католики творять меншість, бо в Канаді вони є несповна "скупою половиною" (з чого дві третини Французів), а в Америці тільки "круглою" четвертиною всього населення. Ота меншинність у відношенні до цілости населення мала чи навіть і далі має свій великий вплив на формування католицької ментальности місцевих католиків, хоч вони те і не дуже хочуть признати. Мабуть виїмок у цьому творять канадійські Французи, які жили й живуть, не рахуючи їх діяспори, компактною масою та завжди почувалися господарями та "панами ситуації" в своєму Квебеку.

Про який американізм ідеться?

Ідеться про цей парадоксальний американізм, який із одного боку має найбільш демократичні й свободолюбні принципи, а з другого має мабуть одну з найбільш дискримінаційних практик щого своїх громадян, яким конституційно забезпечує повну рівноправність, як напр. релігійну свободу чи рівноправність визнавцям рівних релігійних приналежностей.

Майже від самого початку поселення в Канаді й Америці католики через свою меншинність і панівний протестантський лад (який із дискримінаційних рацій не завжди допускав до вищих державних і суспільних становищ католиків) почувалися до деякої міри як ті, що стоять "на боці", і це створювало в них теж до деякої міри комплекс громадянської меншевартости. Некатолицькі співгромадяни їх ігнорували та не завжди й не всюди вважали їх за справжніх демократичних громадян, виявляли супроти католиків разючу й невгнуту ворожість, а "послух Римові" некатолики подекуди вважали за своєрідну зраду та державну нельояльність. Пригадаймо собі тільки передвиборчу кампанію президента Кеннеді!

Поступування католиків

Зо свого боку католики старалися бути льояльними супроти своїх співгромадян і держави, як теж брали живу участь у розбудові держави, не залишаючи при тому боротьби за свої права. Свідомо чи несвідомо вони при тому засвоювали для своєї ментальности й для свого церковно-релігійного життя багато з некатолицьких елементів, які опісля стали вважати своїми.

Дуже цікаві не цю тему були в березні минулого року дві статті, а саме: "Як американські католики бачать свою Церкву" в "Ньюзвік" і "Зростаючий неспокій у Католицькій Церкві" в "ЮС-Ньюз анд Ворлд Ріпорт".

Взагалі, по останньому Ватиканському Соборі

Вид на стару частину середмістя міста Харкова, який перейшов уже число 1.000.000 мешканців. Це друге щодо величини й важливости місто України.

в житті американських католиків не тільки мало багато змінитися, але таки багато змінилося. Однак усе таки можна далі мати поважний сумнів, якщо не певність, що наставлення американських латинських католиків супроти вірних інших обрядів, у тому й нашого, ні в чому не змінилося, тобто воно далі неприхильне, не рахуючи одиниць.

І негри теж впливають на католиків

Ми відважуємося сказати, що іншою ділянкою, яка мала чи має тут свій вплив на католиків, чи точніше кажучи, на їх літургійне життя, — це соціально-розвагові форми, зокрема ж посеред теперішньої молоді, що до найбільшого вислову приходять у джезово-африканській музиці та "потрясательно-подригательних" рухах, які подекуди перенесено до Св. Літургії... І тому нераз зовсім добре можете помилитися, ідучи попри таку церкву, де правлять "модерну" Службу Божу: чи переходите попри церкву, чи переходите попри "найтклаб"-кабарет, бо і тут і там поруч джезу чуєте те саме нігерське харкотливе "завивання" та "приплескування"...

І якраз отут ми бачимо повну безглуздість і брак усякої здорової логіки! Чому? Тому, що читаємо в американській пресі та бачимо світлини того, що ті ж самі католики "пікетують" і називають "дияволом" єпископа-негра, як теж не приймуть із рук чорношкірого священика Св. Причастя, бо вважають це тяжким гріхом і святотатством...

Однак... ці ж самі католики не бачать ані гріху, ані святотатства ввести в Св. Літургію негерські співи..., мовляв, дотеперішні співи — це "олд фешен", чого "молодь не розуміє і не любить!"

І знову питаємося: чому?

Тому, що це, підсилене "сексо"-спрямованою літературою, фільмами й частинно наркотиками, які стали язвою континенту, відчутно діє на чуттєву сферу людини та створює відповідне розположення, в якому молодь почуває себе "собою", бо це "її світ теперішньости", а не якогось "зацофаного" традиціонального консерватизму...

Добре, що таке ще до нас не дійшло!

Ми твердимо: не говоріть неправди, бо вже таки дійшло!

Знаємо, правда, нечисленні випадки такої "літургійної поступовости" та "модерности", де "правили", якщо це можна назвати, "Службу Божу" власної композиції, на якій співали негерських пісень із "приграванням" і "приплескуванням" замість дотеперішніх літургійних текстів...

І знову виринає питання: чому? Тому, що ми як Церква малощо скористали зо самого Собору чи пособорових днів, що пройшли "попри" нас, майже не захопивши нас, а вже зокрема, коли мова про літургійне наше життя та якусь його реформу, що могло б здержувати нас від "модерного" та не надто відпихати від "олд фешену". Це мусимо собі сказати, якщо маємо бути щирі перед собою та чесні зі собою.

Чи можна тільки тим задовільнитися?

Бо хіба ж можна тим задовільнитися та вважати це якоюсь літургійною реформою та літургійним оновленням у дусі Собору те, що досі — за ті довгі соборові й пособорові роки — зроблено в нашій Церкві? Хіба ж можна вважати за літургійне оновлення нашої Церкви:

1. переклад щоденних молитов і то не надто щасливий,

2. дозвіл читати в народній мові Апостола і Євангеліє,

3. "витятих ножицями" тих пару "Господи помилуй" у нашій Службі Божій, чого деякі навіть не прийняли.

Повищі "реформи" напевно не є ніяким літургійним оновленням нашої Церкви, бо й не можуть бути, а оновлення чи деякої реформи таки доконче потрібно, але нехай вони будуть легальні й одностайні. Чим скоріше воно прийде, тим краще, бо час не чекає, але йде вперед, залишаючи нас на наших власних звалищах, до яких ми самі причинилися, оправдуючи себе тим, що в нас усе в порядку й таке гарне, що нема потреби на якісь оновлення чи реформу.

"Потіха читати про тих перших християн, як вони жили взірцево серед зовсім зіпсутих поган і тисячних перешкод і переслідувань. Вони взірець для нас на наші часи, на наше життя".

Єп. Н. БУДКА, Посл., 11. V. 1913.

Ф. Луців

СУМНИЙ СТАН ВАСИЛІЯНСЬКОГО МАНАСТИРЯ В БУЧАЧІ

Позаду на знимці бачимо церкву, манастир і школу оо. Василіян у Бучачі.

Сумно, дуже сумно виглядає насилу зачинений комуністами український католицький манастир оо. Василіян в Бучачі. Побудований на пишних Федорівських Горах, він, неначе той ангел-хоронитель сторожить своє рідне місто й усю Бучацьку землю.

Сьогодні він у неволі. Так, історичний манастир зі своєю славною школою, тепер занедбаний, зневажений, безпомічний, забутий. Його колишні горді позолочені хрести виглядають як дрижачі руки піднесені до високого неба, до самого Господа Бога, до Його Сина та до Пречистої Діви Марії, і наче молять-питають: "Як довго мені ще так понезірятися? Як довго сини мої — монахи страждатимуть каторгу, заслання та вигнання? Як довго мій побожний народ Бучаччини чекатиме на відкриття дверей тієї церкви-святині, щоб могти спокійно в ній помолитися? Як довго триватиме те нелюдське переслідування св. віри, святих церков, святої релігії?"

Високі стіни манастиря повищерблювані. На них розмальований Богдан Хмельницький — за те, мовляв, що він нібито проголошував "воз'єднання" українського народу з московським наїздником, із сумною датою 1654-1954.

Великі залізні церковні двері поржавіли зовсім. Поржавів також і дах манастиря, а посередині навіть частинно пригнувся. Конечно перевести направу в'язання під дахом. Але комуністична влада навіть і не думає нічого в манастирі направляти. Колись широка передцерковна площа, де відбувалися відправи Пасхальної Утрені (я щороку приходив на них і їх ніколи не забуду), сьогодні позаростали будяками. А навіть сходи з вулиці Шевченка — а тепер Міцкевича (!), що ведуть до церкви, позаростали терням та будяками. А це все сталося за тих усього нещасних двадцять років. Яка страшна, нелегка до описання, трагедія для нашого манастиря! Від 1712-го р. по страшний 1946 рік цей манастир вів безупинно свою релігійно-виховну працю серед наших людей. В історії української літератури та інших народів можна знайти та погордитися вихованцями-абітурієнтами школи оо. Василіян у Бучачі.

Вистачить згадати славного ректора оо. Василіян в Бучачі, о. Юліяна Добриловського (1760-1825), похованого в селі Зелена, Бучацького повіту. Його слушно називають предтечею*) о. Маркіяна Шашкевича. Він був не лиш автором підручника про гомілетику, що вийшла в Почаєві 1794 року під назвою "Науки Парохіяльния", але й автором скрізь відомої пісні "Дай нам, Боже, добрий час".

Треба спеціяльних студій, щоб належно оцінити великі заслуги на науково-релігійному полі бу-

*) У "Світлі", 1966, ст. 435, була стаття о. І. Назарка про о. Ю. Добриловського.

Малюнок на стіні манастиря оо. Василіян у Бучачі, що його дали большевики на пам'ятку 300-річчя "воз'єднання" України з Росією.

чацького манастиря та інших Василіянських манастирів.

Ті високі позолочені сталеві хрести на манастирі були засуджені місцевими безбожниками-службовцями "на ліквідацію". Мали їх постинати, щоб не вражали зору безбожників... Одного дня вже навіть вийшли робітники з довгими драбинами та шнурами, виконати диявольське діло. Ніхто й досі докладно не може виявнити, що і як по правді врятувало символи християнської віри. Чи це було з причини внутрішньої боротьби між комуною та хрестом тих же робітників, чи може були завеликі труднощі прив'язати драбини на схилястому даху? А може помогла таки Божа сила. Бо робітники мало не повбивались, а хрести й дальше стоять наче на сторожі покореного міста та вичікують його визволення.

Всередині величавої святині, яка, на мою гадку, своєю красою не уступає жодній церкві світу, новітні "культурники-прогресисти" тримають залізо, і вживають його на "гардвер стор". У захристії безбожники збудували кузню. Нидіють від куряви й диму чудово-розмальовані образи церкви-манастиря. Нидіє, старіється, занепадає колись вічно-молодий манастир, "перла українського шкільництва поверх двохсот літ".

Дзвіниця оо. Василіян стоїть між манастирем та колишньою гімназією, тепер "10-тирічкою". В тому часі, коли я ще вчився в цій гімназії, з тієї дзвіниці щодня вполудне мелодійний дзвін вибивав усе точно 12-ту годину. Ми всі, присутні в клясі, хрестилися в той час. Хрестилися та дякували Богові, що працюючи прожили до тої години. Сьогодні я вже дзвіниці не пізнав. Вона виглядає точно гей одна з кремлівських веж у Москві, навіть має нагорі червону п'ятикутню зірку! От, думаю собі, хрест зняли, а зірку причепили для "поступу"... Головне, що для нових можновладців усе і скрізь має нагадувати московський Кремль.

Римо-кат. церква св. Станіслава в Бучачі переміна на магазин.

Монаші мешкання займають тепер мундировані студенти так зв. механічної школи. Студенти тієї школи, хлопці від 14-18 літ, вивчають різні машинознавчі науки, про машинове приладдя-знаряддя, що його вживається по колгоспах, а зокрема по колгоспах і совгоспах Казахстану. Я бачив студентів у марші з колишньої резиденції о. Нестайка, а пізніше о. Мельничука. Ішли в напрямі оо. Василіян, тепер своєї школи. Ці хлопці, після закінчення цієї школи, виїзджають у Казахстан та інші далеко-східні "республіки" на постійну працю.

Чи можна уявити собі майбутність такого "механізатора"? Вирос у Бучаччині, а працюватиме та по всіх сподіваннях і там десь залишиться, в чужому краї жити... Не диво, що в наших селах і досі переважають жінки та дівчата. Отак зменшується кількість Українців на наших землях під совєтською окупацією.

Такі молоді "випускники" комуністичної механічної школи, виїзджаючи з Бучача в далекосхідні азійські країни на цілинні землі, можуть припадково побачитися там з дійсними вчителями: монахами з манастиря оо. Василіян.

Дивним дивом це може статися, бо майже всі священики та брати монахи оо. Василіян були позасилані на різні роботи в ті просторі країни, куди ідуть і теперішні "механізатори". Вигнані монахи і брати працюють там, як бухгальтери, сторожі, кочегари, мулярі, трактористи, пастухи в колгоспах і т. д. Але всі ті монахи апостолюють та душпастирюють, як інформував мене поважний чоловік, що знає добре про трагедію оо. Василіян.

Отже повторюю, що є можливість, що молоді механізатори можуть стрінутися з дійсними вчителями оо. Василіян... От така трагедія українського народу!

Українські Владики та їхні священики повинні безупинно виступати проти жорстокого переслідування Христової віри в Україні. На ввесь Бучач лише церква св. Миколая отворена, але... не для дітей. Один з її колишніх душпастирів спаралїжований, другий його заступає. Імен не знаю, бо боявся розпитувати, щоб їм не пошкодити.

Один із священиків у краю сказав мені: "Наша Церква живе гірше як під Нероном, Діоклеціяном, Юлієм Апостатом..."

Оркестра учнів гімназії оо. Василіян у Бучачі під проводом о. Юліяна Манька, ЧСВВ.

Українські Церкви, Православна та Католицька, терплять нечуване переслідування віри. Священикам уже заборонили йти з похоронами. Тепер похорони: ідуть самі люди з хрестом напереді. За ним ідуть ближча родина, знайомі, за ними тягнеться вся селянська людність. А похоронів не бракує. Люди народжені перед і підчас першої світової війни вже старці, вже на вимерті.

Українські вільні Церкви, їхні владики, без різниці віроісповідання повинні *безупину домагатися звільнення від страшної большевицької неволі.*

Ірляндці це робили, Жиди це тепер роблять і осягнули успіхи. Чому ж нам сидіти тут бездільно, коли в рідному краю йде постійне руйнування нашої Церкви та віри?

У прекрасній книжечці "По Василіянських манастирях" о. Михайло Ваврик, ЧСВВ, досить влучно й документально ще в 1957 році змалював трагедію Василіянських манастирів, не лише галицьких (у Бучачі, Гошеві, Добромилі, Дрогобичі, Жовкві, Краснопущі, Крехові, Кристинополі, Лаврові, Львові, Перемишлі, Підгірцях), але й тих у Карпатській Україні та інших частинах поневоленої України. Щойно прочитавши уважно оті сторінки з церковної історії я краще зрозумів трагедію отців та братів Василіян не лише в своєму рідному Бучачі, але скрізь в Україні. Раджу всім нашим читачам прочитати книжку о. М. Ваврика та справді поцікавитися справами Церкви.

Можна б тут подати деяких заслужених працівників: оо. Лазар Березовський, Галущинські Марко й Теодосій, о. Йосафат Маркевич, Яким Фещак, Єпіфаній та Павло Теодоровичі, Йосиф Заячківський, Юліян Манько, Йосафат Скрутень, Павло Пушкарський, ігумен Микола Лисько, о. Іриней Готра, о. Йосафат Жан і багато, багато інших. У бучацькому манастирі оо. Василіян перебували президент Євген Петрушевич, князь Вільгельм Габсбург — Василь Вишиваний. Перебували там і інтерновані українським урядом російські православні владики-москвофіли.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

о. І. Назарко, ЧСВВ

І В ТЮРМІ РОДИТЬСЯ ПОЕЗІЯ

Орися Галичанка: "СЕРЕД БЛИСКАВОК І БУРЬ", Мюнхен-Рим 1967, стор. 112.

Це історична поема про життя, подвиги й мученичу смерть нашого рідного Святого — Йосафата Кунцевича ЧСВВ. Написав поему відомий нам український священик в'язень большевицьких в'язниць і сибірський засланець, який зі зрозумілих причин скрився під псевдонімом Орисі Галичанки. На початку книжечки поміщено оригінальну ікону св. Йосафата в українсько-візантійському стилі у святительській мантії з жезлом і пальмою перемоги в руці. Цю ікону намалювали Сестри Венедиктинки в Схотенгофі у Бельгії — обізнані з історією української Церкви й народу. Одна з них — Мати Урсуля написала поважну книгу про Слугу Божого Великого Митрополита Андрія.

Саму поему попереджує гарне вступне слово о. д-ра М. Марусина, який називає цю поему "піснею скромною, безпретенсійною, подібною до "квітки дрібної Маркіяна Шашкевича, бо вона призначена передусім для української дітвори". З цього вступного слова довідуємося про дальшу долю тієї поеми, тобто: що вона була написана в умовинах сибірської каторги, що дивним способом продісталася на вільний світ, що Ректор УТГІ проф. Р. Єндик підготував її до друку і тимсамим, немов дав печатку одної з Високих Українських Шкіл. А видав цю книжечку Архипастир скитальців Впреосв. Іван Бучко, бажаючи дати українським дітям у ювілейному році св. Йосафата відповідну книжечку.

В заспіві автор гарно питається:

"Пісне-пісенько сердечна,
Ти, пестійко моїх мрій,
На мохнатий камінь впадеш,
Як у заморозь іней,
Чи промінням ясним ляжеш
Ти у серденька дітей?"

Зараз автор приступить до опису життя св. Йосафата, він подає найперше довшу поезію "З минулого нашої Церкви", в якій каже:

"Славна Унія в Бересті
Обновила нас нарешті".

Відтак таким же римованим способом описує дитячі роки Йосафата, Божу іскру, що впала в його серце, побут у Вильні, вступлення до ЧСВВ, його святе чернече життя, його священичу ревність, архиєпископську гідність та його апостольські труди.

Другу частину поеми п. н. "Осінь ридала пожовклим листом", читаємо з глибоким внутрішним хвилюванням. Поет талановито описує смерть св. Йосафата, віднайдення його мощів, похорони й останнє прощання, напр.:

"Ой, захвітне цими днями
Ясний, красний горицвіт,
Кров поллється струмочками
Аж здрігнеться увесь світ.
Ой, здрігнеться та й заплаче
Не звичайна в нас роса,
Потече бо, мій юначе,
Йосафата кров свята!"

Поет каже, що після вбивства св. Йосафата:

"В'є із ран сумний ручай
За бездольний, бідний край,
Плеться з ран червона кров
За об'єднання Церков".

У третій частині п. н. "Слава мученикам" автор віршовою формою описує проголошення Йосафата Святим, святкування дня смерти і закінчує все високомистецьким "Гимном у честь св. Йосафата", що аж напрошується під ноти. В ньому він кличе до дітей:

"У Христовій Церкві жити,
В ній і з Богом умирать
Це бажання, любі діти,
Слід нам гідно заховать".

Гарна, чиста українська мова, музикальний вірш, порівняння, метафори й прикметники зачерпнуті з народньої поезії — все те чинить цю поему направду милозвучною і щирою. Місцями безпосередній і щиро-ліричний вірш чинить цю поему справжнім твором мистецтва. Тією поемою автор збагатив українську релігійну поезію та спричинився до поширення культу св. Йосафата серед нас. Тому особливо українська молодь повинна прочитати цю вартісну поему.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки — Молитовники і багато інших речей.

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-6-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

Богдан Лепкий

ПІД ВЕЛИКДЕНЬ

Страсті...

Бачу газдів, поважних, у святочному вбранні, і газдинь зажурених, мовби з роду-віку радости не знали. бачу хлопців із калаталами, такими голосними як вони самі, і дівчат до весняних квіток подібних, — усіх їх бачу очима душі.

Довгим шнуром тягнуть із села до церкви.

Газди дивляться, чи гарно сходить збіжжя, газдині говорять про погоду, дівчата думають про гагілки.

Пахне свіжо зорана земля. з діброви повіває вітер, а далеко десь, крізь хмари, чути радісний крик птахів. Вітають рідну землю. А з-поміж лип, набринілих свіжими соками, визирає копуласта церква, моргає ясно освіченими вікнами і ніби кличе своїх вірних до себе.

Страсті...

Чую дрижачий голос старого пан-отця, як із полинялих листів читає страсті Христові, чую зідхання мужчин. жінок, дітей, ніби це не евангельські слова западають у їх душі, а каміння летить у криницю болю. Здається, цей біль розсадить стіни церкви.

Миготять свічки в мозолистих руках ніби спомин червоних пожеж, довкола церкви стають пригадати Христове терпіння — і Пилат, і Петро, і Юда. Воїни лозою січуть його тіло, а товпа ревe: — Распни! Распни! — Та чого ж усі вони не такі, як на образах малюють; а ніби нинішні, ніби кожний їх бачив, і не одного, а багато, багато? Багато Юдів, багато книжників і фарисеїв, розбійників і воїнів жорстоких. Багато, багато, багато!

А на цвинтарі дерева дух у собі примкнули, бояться, щоб котрого з них посіпаки царські не зрубали на хрест, або на копіє, котрим пробито бік Христа.

Тихо, лише піп-отець, дрижучим голосом читає, лише народ зітхає глибоко, лише далеко десь кигикають, вертаючись із чужини птахи.

**

Пам'ятаю, як малим хлопцем біг я у живний четвер під дзвіницю, де парубки розкладали вогонь.

За мною бігла моя тінь, а з корчів вискакували страхи.

Я дрижав, не знаю, чи від холоду весняного, чи від зворушливих настроїв. Пам'ятаю, як високо знималися кучеряві клуби диму, як вилися червоні гадюки вогню, як кривавий блиск обмивав дубовий паркан.

Нині димами окутаний увесь край і ввесь він в огні. Увесь у багряниці мука...

Страсті...

Парубки зносили з усіх сторін, хто ворота, хто голоси з розбитих коліс, хто порохняві колоди з-під війтової комори; зносили і метали в жар.

Не ватру, а костир розпалялля вороги наші на нашій прадідній землі, і метали в огонь не порохняві колоди а здорове добро: живих людей.

*

Вогонь тріщить, полум'я сичить як гадюка, ніби жалується, що не дають йому зжерти самого себе до останку. Хлопці балакають.

— Яка тепер година?

— Не чув? Недавно другі півні піли.

— О тій порі привели Христа перед варту й питалися: — Коли ти цар, то де твоє військо? — А Христос каже до них: 'Коли б я хотів, то злетілось би війська, як листя у лісі, але я хочу вмерти за вас.'

— А знаєте, чому осика дрижить?

— Кажи!

— Як прийшли в ліс посіпаки, щоб дерево на хрест зрубати, то дуб і ялиця і явір мовчки стояли, мов мертві з болю, а осика дрижала й просила, щоб її не рубали, бо боїться кари. Так вона і дрижить з того часу.

— Між людьми теж тепер одні задубіли, а другі мов трепета тремтять. Тільког кривди рукою не затулиш. І Христа мордували, та він воскрес, а ми ж що, не християни?

— А про писанки чули?

— Чули, не чули, — кажи!

— Як вели Христа на Голгофту, то хлоп якийсь ніс покладки в кошелику на продаж. А як побачив, що Христос під тільким тягарем упадає, то кошелик поклав на землю, взяв хрест і поніс; звичайно, хлоп до тягару привик. Вертає, дивиться, а покладки розмальовані один від другого краще, в різні краски, і в різні взори.

— Нам би тепер писанки лише на червоно малювати і чорні хрести і білу тернину на них писати...

— А мені покійний батько казав, що як почалася війна, то Христос відірвався від хреста і впав на землю, в траву, долілиць. А як люди хотіли його назад почіпити і цвяхами стали руки й ноги прибивати, то з цвяхів капала кров.

— Гей! Гей!

Говорять, а ватра дотлівае. Сирий туман окутує церкву, і липи, і дзвіницю, і парубків, що

потомлені кругом вогнища лежать... Лише хрести на гробах бовваніють. Ніби духи предків повилізали з могил і слухають розмови... Багато їх, багато.

***

У п'ятницю плайданиця.

"Благообразний Іосиф, з древа зняв пречисте тіло Його, плащаницею чистою обвив і пахощами намастивши во гробі новім покрив, положив."

Так лежав той, що побідив побідою з-за гробу.

І ввесь день люди йшли, щоб покланятися Йому.

Аж темрява загородила дорогу до церкви.

У церкві дяк читає півголосом псалтир.

Чим-раз рідше й тихіше падуть його слова. Чим-раз нижче хилиться його голова лиса над книгу пожовклу. Лише масло у лямпах скварчить, лише дими снуються поміж образами.

І тоді стежкою від цвинтаря до церкви наближається похід.

Без рук, без ніг, у пошарпаній одежі йдуть, у маєстаті терпіння. Вже переступили поріг, уже в притворі, вже до зимних плит припадають. "Ти, що протерпів за нас страсті, Ісусе, Сине Божий, помилуй нас!.. Помилуй тих, що остались в пограбованих хатах наших під стопою ворога тяжкого. Помилуй поля кров'ю политі, а тепер наїзниками чужими зайняті. У тих полях праця наша і кості предків наших — не відбирай їх від дітей і внуків, що лишилися по нас. Ми погибли, щоб вони могли жити, щоб рідною мовою своєю тішились і сумували, щоб Ти Христе, з дерева хресного знятий, по прежньому звичаю в церкві нашій спочив і воскрес. За все, що нам рідне, дороге, серцю близьке — ми боролися чесно до останка, не жахаючись ані мук ані смерти, — Ісусе, Христе, Сине Божий, помилуй, помилуй, помилуй нас!

Крізь весняні шуми ріх і лісів, крізь гамір торговиці світової, крізь невгаваючий рев ненажерливої людської злоби — чую тебе, свята, велика молитво нашого народу. Помилуй нас!

***

А як у неділю вперше заграють великодні дзвони і священик тричі зніме хрест угору і тричі возвістить: "Христос воскрес!" — то чую, як із грудей мільйонів вихопиться один великий стон, один червоний крик, один невгаваючий зойк: "І нам належиться життя!"

Ріки скинули з себе ледяні окови і свобідно пливуть у Чорне Море, а ми мали б у соромних кайданах ходити до суду-віку? Дерева соками новими набреніли і в зелену вбираються обнову, а ми мали б у жебрачому лахмітті на суді народів стати?

Земля родюче лоно відчинила і зерно з долонь спрацьованих приймає, і леліє і зростає його на пожиток, а ми мали б спокійно дивитися, як ворог землю нашу рідну поміж себе шматує, як її зневажливою стопою толочить і зерно наше в свої засіки несе?

Птахи з далеких вирїв вертаються і жалібно кричать, побачивши згарища й руїни, а нам хіба ніколи не діждатися, щоб брати і сестри наші вернулися до нас на спільну радість і на спільне горе?

Христе, Ти муки прийняв за нас грішних і на дереві сорому повис, та на третій день во славі піднявся, а наші батьки, мужі й брати намарне мали б страждати й конати?

Невже намарне лилася людська кров і душі, як осінне листя летіли, а край цілий стогнав, як велика Голгофта?

Ні, ні, і — ні!

Як ізчезає дим — най ізчезнуть, і як тає віск від лиця огня, — так най пропадуть во віки і во віки вороги воскресіння Українського Народу!

У сторіччя канонізації св. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера оо. **М. Соловія й А. Великого**

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОВА

Книжка — багато ілюстрована — має 463 стор. друку більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований життепис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50.

Замовляти через:

Basilian Press

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НОВА КНИЖКА

ВЕЛИКІ ЛЮДИ

Життєписи славних людей у християнському насвітленні

о. Іриней Назарко ЧСВВ

Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

10 РОЗДІЛ

ЦАРСЬКЕ ЗОЛОТО

Беттігерове чоло покрилось зимним потом. Хотів закричати, але з переляку в нього засохло в роті, язик закам'янів. А щурі підходили щораз ближче до ліжка, вилазили з-під дверей, зіскакували з вікон, і бігли, бігли. І нагло якийсь несамовитий зойк і писк наповнив кімнату, щурі лавою кинулися до ліжка а найбільший щур плигнув на Беттігера і схопив його зубами за рам'я.

Беттігер крикнув: — Рятуйте! — і прокинувся.

— Що тобі, Фрідріх, що тобі?! Заспокійся! — почувся голос.

Беттігер розплющив очі: біля нього стояла жінка та термосила його за рам'я.

— Тобі погано, Фрідріх? Може принести води?

Беттігер хвилину важко дихав, урешті потер рукою чоло й сів на ліжку.

— Нічого, Матильдо, нічого! Я мав поганий сон... страшний сон...

Матильда сіла на ліжку Беттігера:

— А я тобі давно кажу: кинь цю резидентську службу! Не для тебе вона! Врешті й так уже вдосталь у нас гроша. Навіщо нам більше? А відколи ті всі твої графи й князі з Московщини поприїздили, то тебе кожної ночі сни якісь мучать. І навіщо тобі цього?!

Беттігер помалу підвівся на ліжку та сперся на подушку.

— Не розумієш, Матильдо, цілої справи. Ти хіба не подумала, що значить мати досмертну платню 500 талярів?

— І невинну душу загубити! — промовила тихо Матильда.

Беттігер знетерпеливився.

— Яка там невинна душа! Нісенітниці верзеш! Бунтар він і тільки! Проти батюшки-царя виступає, який хоче Україні тільки добра! Ти сама чула, як достойний граф Толстой говорив, що навіть той їхній король, що вони його гетьманом звуть, просив царя якнайскорше схопити Войнаровського.

— А якщо це неправда?

— Що тобі, Матильдо, схаменися! Якже ж такий великий пан, як граф Толстой, говорив би неправду! Що ти верзеш?!

— Е! — хитнула рукою Матильда. — Всі ті чужинці одним миром мазані. А я таки більше вірю Гольцгакеровій, як цьому твоєму графові!

— Теж порівняння! — скривився Беттігер, та по хвилині спитав:

— А вона що тобі говорила?

Матильда підійшла до свого ліжка й почала порядкувати постіль.

— Таки одверто говорила і то на вулиці, біля крамниці. Всі чули, не тільки я, — пробурмотіла Матильда.

— Але що говорила, питаю! — вже з переердям спитав Беттігер.

— Що говорила? — злісно повторила Матильда. — А те, що всі говорять. Гізу вбили Москалі, а ти теж мачав свої пальці в її крові.

Беттігер старався опанувати себе.

— Пустяки! — промимрив, встаючи з ліжка.

Підійшов до вікна, відкрив віконниці й відчинив кватирку. Холодний вітер удерся в кімнату та десь здалеку загуркотів грім.

— Зачини вікно, йде буря! — глянувши на Беттігера, сказала Матильда.

Беттігер сперся на підвіконник та глядів на чорні хмари, що плили низько над хатою.

— А я тобі, Матильдо, раджу, — промовив помалу, не відвертаючися від вікна, — таких розмов не слухати й у балачки про це з усякими Гольцгакерами не встрявати. Всі дуже добре знають, що я тут ні при чому.

Матильда кинула подушку на ліжко.

— Фрідріх, не бреши! Всі знають, що Гіза була в нашій хаті і, коли вийшла з нашої хати, то її вбили... —

— Дозволь! — перебив мову Матильди Беттігер, — Гіза не була в нашій хаті, тільки в резиденції царя Петра...

— А ти є резидентом цього твого царя і наше мешкання за стіною його резиденції. Хто там буде мірити скільки кроків ділить наше мешкання від царської резиденції! Вигадав! — швидко заговорила Матильда. — А може ще скажеш, що то не ти її підвів і посадив у повозку?

— Ну, то що з того? — Беттігер відвернувся від вікон і глянув на Матильду. — Я тоді випадково був на подвір'ю — —

Сильний удар грому заглушив дальші слова Беттігера. Матильда швидко побігла до вікна й зачинила його.

— А решті! — хитнув головою Беттігер, — хто там знає, з ким Гіза ходила... Молода, гарна, хлопці ганялися за нею...

— Фрідріх, не крути! — перестерегла вже спокійно Матильда. — Гіза була порядна дівчина, спитай дворецького пані графині Кенігсмарк, що про неї говорять. А врешті вистачить, що сама графиня Кенігсмарк цілий вечір за нею плакала, зачинилась у своїй кімнаті та нікого до себе не веліла впускати...

— Може це тобі теж Гольцгакерова сказала? — усміхнувся злобно Беттігер, сідаючи на ліжку.

Синяве світло блискавки прорізало кімнату й майже рівночасно десь недалеко хати вдарив грім аж хата затрусилась.

Матильда перелякано оглянулася, підійшла до Беттігера й сіла побіч нього на ліжку.

— Фрідріх, ти чіпаєшся всіх, а сам дуже добре знаєш, що про тебе й твоїх Москалів говорять...

— От, плетуть люди язиками... — пробурмотів Беттігер.

— На те вони й люди! — спокійно погодилася Матильда. — Але я твоя шлюбна жінка і так як ти не хотів би, щоб про мене погано говорили, так і я не хочу, щоб про тебе говорили; що ти продаєш людей — —

Беттігер сплеснув руками.

— Жінко, що тобі!

— Пожди, не перебивай, дай мені сказати! Знаю, що ти зараз же скажеш, що ти виконуєш чесно свою службу і раз тебе цар наділив своїм довір'ям, то ти мусиш йому служити. Я все те знаю, Фрідріх, і я тобі ще раз кажу: я не буду тут жити. Я не хочу тут жити! Чуєш?

— Не розумію! — Що значить: тут жити? — здивовано глянув Беттігер на Матильду.

— А так! — рішуче сказала Матильда. — Я під одним дахом із цими там — і Матильда пальцем показала на стіну — твоїми графами й князями, які тростинками й батогами б'ють людей по обличчі, копають ногами в живіт, руки й ноги викручують, ні, Фрідріх, я під одним дахом із такими людьми жити не буду!

— Не моє діло! — знизав раменами Беттігер.

— Воно може й не твоє, але таки трохи й твоє, Фрідріх! Чому ти не хочеш глянути правді вічі?

— Ну, то як ти собі це уявляєш? — не відповідаючи на питання Матильди, спитав Беттігер.

— Гроші в нас є, чому ми не можемо купити собі окремої хати?

— А я що? — спитав тихо Беттігер.

Матильда встала з ліжка й підійшла до дверей спальні.

— Твоя воля! Хочеш, жий тут, не хочеш... — Матильда не докінчила й почала прислухуватись.

— Що ти? — спитав Беттігер.

— Наче б хтось стукав до дверей ганку відповіла.

— Це злива по дворі! — заспокоїв Матильду Беттігер.

Матильда відчинила двері та крізь щілину почала прислухуватись.

— Ні, таки хтось стукає, Фрідріх! Візьми халат і відчини! — сказала.

— Це напевно до них, а не до нас! — не рухаючись з місця відповів Беттігер. — Хай вони відчинять!

— Ні, Фрідріх, ти мусиш відчинити, бо твої графські й княжі милості нахлептались горілки та сплять як забиті, а пан резидент теж і дверником мусить бути! — заглузувала Матильда.

Беттігер не відповів нічого. Взяв із крісла халат, накинув його, вийшов на коридор, перейшов веранду і ключем відмкнув двері.

— Ах, це ви, Остапенку? — сказав, побачивши високого мужчину, який мокрий від дощу, стояв перед дверима. — Заходьте!

— Стукаю, стукаю і ніхто не відчиняє! — промовив Остапенко, входячи на веранду, — Невже ви ще всі спите?

— Я вже ні, але милостиві панове — і Беттігер показав рукою на другу частину хати — мабуть іще сплять, бо напевно до пізньої ночі працювали. Але чому ви не зайшли з того боку і там не подзвонили?

— Дзвонив і стукав, та нічого не вийшло! А може там нікого нема?

О, ні! — заперечив Беттігер. — Полковник Свердлов напевно є! Сідайте, обтріпайтеся з дощу та хвилинку підождіть, поки я не вернусь. Я зараз...

Беттігер вернувся до спальні та почав мовчки одягатися. Матильда теж мовчала. Сиділа на ліжку й розчісувала гребінцем своє волосся. Беттігер вийшов до кухні, налив із дзбанка трохи води до мидниці, помив руки й обличчя та, втираючи платком руки, вернувся до спальні.

— Ти поснідаєш тепер чи пізніше? — спитала по хвилині Матильда.

— Може пізніше! — відповів Беттігер. — Приїхав агент і треба буде поговорити, а... а... — зацукався Беттігер — нашу розмову закінчимо завтра, добре?

— Чому не сьогодні?

— Бо бачиш, сьогодні справа є... незручно буде... треба все підготовити... — кінчаючи вдягатись говорив Беттігер.

— Знаю! — шепнула наче до себе Матильда.

— Звідкіля знаєш? — спитав зчудовано Беттігер.

— Казав мені твій син! Мовляв, ви дуже сьогодні зайняті... — з притиском відповіла Матильда, уважно розчісуючи косу.

— Ага! Мій син! — пробурмотів Беттігер те, гамуючи пересердя, сказав:

— Мене можеш соромитися, але відрікатися своєї дитини, це вже нечесно!

Прийшов швидко коридором на веранду, але Остапенка тут уже не було. Відчинив двері на подвір'я, але й тут не було нікого. Буря вщухала, десь здалеку ще грюкотіли громи, дощ ішов невпинно. Зачинив двері веранди, пройшов через сіни й велику вітальню та спинився перед дверима, що вели до канцелярії резиденції. За дверима чутно було голоси. Один голос начеб то лаявся, другий, тихший, оправдувався.

Беттігер здержався хвилинку перед дверима, нерішений, що зробити. Врешті сильно постукав у двері.

— Заходь! — почувся голос ізза дверей.

Беттігер відчинив двері та здержався в позі: проти дверей, за столом, у розхристаній сорочці сидів полковник Свердлов, на столі ж, закиненому паперами, лежала тростина, а перед столом стояв Остапенко, якому з носа струмочками лилася кров.

Свердлов, побачивши Беттігера, замахав рукою.

— Заходьте, заходьте, пане резиденте. Ви уявляєте собі, як ці Українці нашому батюшці-цареві служать? А цей ось — і тут Свердлов показав рукою на Остапенка, який непорушно стояв біля стола — що його за найздібнішого всі вважають, знаєте, яку дурницю стрілив? Царські гроші розкидає, нісенітниці верзе, Бог зна куди шляється, а толку з цього ніякого! Ах ти, мурло порепане!

І Свердлов гримнув кулаком у стіл аж у кімнаті задудніло.

— Що сталося, пане полковнику? В чому справа? — спитав Беттігер. Підійшов ближче стола та глянув на Остапенка: почерез його обличчя бігла темно-синя пруга а одно око починало напухати.

— А справа в тому, пане резиденте, що хто батюшці-цареві нашому служить, той мусить до смерти чесно й віддано йому служити, хто б він не був. Ви Німець, ви чесно служите і цар вас милує і грошей не жаліє. І так же ж цар усіх милує, хто йому служить, Поляк він чи Українець, без ріжниці. Але хто хоче обманювати нашого государя, горе йому! Скажи, Остапенку, ти за те, що привіз нам оцей документ — і тут Свердлов поклав руку на папері, який лежав розгорнений перед ним на столі — одержав царське золото? Скажи, одержав?

— Одержав! — шепнув Остапенко.

— Заплатив тобі цар-батюшка сторицею за те, що ти вірно цареві послужив? Скажи, заплатив?

— Заплатив! — шепнув знов Остапенко.

— А чого ж ти ганявся по Підляшші? Чого ж ти там шукав?

— Я ж шукав за цим василіянським монастирем, куди всі — —

— Ага! Куди всі твої українські зрадники-манахи збираються, ці Базиліяни папські, так?

— Ваша милість самі казали, що в Білостоці — —

Свердлов помалу встав ізза бюрка та неначе хижак, підходив до Остапенка:

— То ти, хаме, кажеш, що я велів тобі їхати на Підляшшя? Так?

— Ні, ваша милість, не на Підляшшя, до Білостоку...

— А Білосток де лежить? Га?

— На Підляшші...

— Брешеш, дурню! Може там десь на Підляшші є якийсь Білосток, біс його знає, але той Білостоцький монастир, куди я тобі велів їхати, лежить під самим твоїм носом, чуеш йолопе, коло Луцька, знаеш де Луцьк?

— Як же ж не знати, знаю!

— А селище Білосток, коло Луцька, знаеш?

— Ні, ваша милосте, не знаю...

— Бачите, пане резиденте, і таких Українців на своїй службі тримає наш благородний государ-батюшка та милує їх і гроші їм платить! І такий ось недотепа — звернувся до Беттігера — їздить світами за царські гроші, замість вкрутитися між цих зрадників-уніятів Василіян, замість про все їх випитати та нам сказати, щоб зайвих клопотів із цими окаянними мазепинцями не мати... Бачите, така то вірність... А ти на вірність цареві присягав, холопе, скажи, присягав чи ні?

— Присягав! — шепнув знов Остапенко.

— І ти знаеш, як цар карає, знаеш? Ти ж з Батурина? Правда?

— Так...

— От і вважай, щоб ти так не поплив Сеймом, як Батуринці...

— А воно ще може не запізно, пане полковнику, доручити комусь другому поїхати до цього манастиря?.. — вмішався Беттігер.

Свердлов махнув рукою.

— Тепер справа пропала! Через цього дурня все поплуталось! Коли б ми були схопили в Білостоці цього папського шпигуна, що в благочестиві ченці пошився, князя Пузину, та від нього відібрали ті листи, що він їх віз до Риму від другого такого запроданця папського, львівського владики Шептицького, от тоді був би заспівав нам гетьман Скоропадський... Ех! Про що тут говорити! Хам і стільки!

(Далі буде)

ЗДАЛЕНА І ЗБЛИЗЬКА

ПЕРША ТОРЖЕСТВЕННА СЛУЖБА БОЖА В НОВІЙ ЦЕРКВІ ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА

Форт Вільям, Онт.

Українська католицька парохія св. Спаса у Форт Вільям є наче матірною для трьох найбільших. Ця парохія — природний центр, із якого колись виокремилася парохія у Вест Форт Вільям, опісля в Порт Артур, а ось на наших очах знову ж нова, вже в самому Форт Вільямі, парохія Воздвиження Чесного Хреста.

Підготовка до будови нової церкви почалась давніше, коли ще парохом був о. В. Шумей, який, на жаль, уже другий рік перебуває в лікарні хронічно хворих. Ще тоді була закуплена простора площа, в тому часі ще поза містом, у районі куди місто розбудовується.

На цій площі побудований уже величавий храм, за проектом архітекта Родослава Жука. Будова ця досягнена завдяки енергійному, невтомному теперішньому парохові о. Патрикієві Байсові, ЧСВВ. Свій дати правді, місце, що значну допомогу о. парохові давав Будівельний Комітет.

Хоч площа, на якій запляновано побудувати ще декілька будинків, не зовсім упорядкована, проте новоутворена парохія вжив-

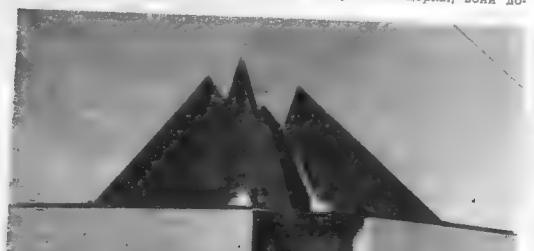

Новозбудована церква Воздвиження Чесного Хреста в Форт Вільям, Онт.

вас нову церкву, що вже вповні викінчена.

Першу торжественну Службу Божу в новій церкві відправлено 25 грудня 1967 р., в день Різдва за григоріянським календарем. Благодарну Богослужбу відправив парох о. П. Байс у сослужінні о. Йосифа Круппа, в 12-тій годині ночі.

До участи в богослуженні запрошено відомий Чоловічий Хор ім. І. Франка, під управою Григорія Мигаля. Відомість про цей торжественний день та про участь чоловічого хору облетіла цілий Лейкгед, із двома близнючими містами та околицею.

Багато людей хотіли побачити нову, модерно вивіновану церкву, вислухати благодарну Богослужбу та почути прекрасну нашу літургійну музику й різдвяні колядки у виконанні найкращого в цій околиці хору.

Вже на Різдвяній Утрені, що її відправив о. Й. Крупп, усі місця в церкві були заняті. Помимо нічної пори, люди постійно доходили, так що треба було ще додатковими кріслами заповнити, дозволені приписами безпеки місця. До церкви тиснулися не лише вірні українського обряду, але й багато римокатоликів а також і некатоликів. Відай більшість з них спішили до церкви не це богослуження не з цікавости, але з вірою в те, що, будучи приявними на першій торжественно - благословенній Сл. Божій у новій церкві, вони досягнуть окремих Божих ласк.

Чоловічий хор, у своїх національних костюмах, увійшов двома бічними входами та заняв приміщення для хору, а там проспівав іще перед Службою кілька колядок, чим ще більше доповнив радісні почування Різдвяної Ночі.

Опісля, теж двома входами, увійшли Лицарі Колюмба, що заняли місце перед головним престолом, творючи гонорову асисту.

Почалась торжественна Св. Літургія.

Правдиво молитовний тон співу священика та повна тонічна співгармонія між ним і хором, із його динамічним діяпазоном, від ніжного піяніссімо до барвистого, але витриманого форте, — все те підсилювало релігійні почування. Заходило в душі вірних, порушувало найніжніші струни їхніх сердець і викликало особливіші емоційні переживання. Не диво, що вже в першій половині Служби Божої можна було завважити, що деякі жінки втирали очі.

Після Євангелії о. парох у своїй короткій, але вправі з тим глибоко змістовній проповіді, в якій кожне слово було повне емоційного надихання вміло пов'язав день народження Ісуса з постанням нового храму Господнього та участивенням нової парохії.

Великої ваги проповідь та цілі Богослуження, повне глибокої символіки, опісля виконання хором "Іже Херувими" Д. Бортнянського, з такими переконливими крещендами і декрещендами, сольове "Вірую" Тоні Петранюк на тлі хору, а далі "Отче Наш", наповняли, здається, душі вірних вищими надземськими почуваннями. Одні, схилившись, сягали думкою найглибших тайн своєї душі, другі з напівприжмуреними очима гляділи десь у незнану вселенну, бачучи всемогутність Всевишнього, інші, знову ж, з опроміненим лицем ясними очима вивлювали душевну радість, відчуваючи близькість Ісуса-Спаса, а ще інші, не маючи змоги втримати в рамках контролі надмір своїх почувань, виливали їх сльозами.

Тому й самозрозуміло і природно що цієї ночі, благословенної ночі, подавляюча більшість вірних приступила в похорі до Св. Причастя.

Після Св. Літургії та многоліття, хор проспівав іще низку колядок, у гарному виконанні, з притомою цьому хорові інтерпретацією.

Під час цього вірні виходили з церкви. Здавалось, що виходили нерадо. Здавалось, що коли б не друга половина ночі, коли час на відпочинок, були б іще радо слухали і відправи, і співу хору.

(ІТМ)

СПІЛЬНО ВІДСВЯТКУВАЛИ СВОЄ РІЗДВО

Кемптвіл, Онтаріо

Наша українська громада у Кемптвіл, Онтаріо, дуже мала, бо нараховує ледве вісім родин, а полоаина з них це мішані подружжя.

Однак кожного місяця Отці Василіяни з Оттави доїздяють до Кемптвіл та відправляють нам українську Службу Божу й інші богослуження. Це для нас велика радість.

Цього року на перший день Різдва Христового, цебто 7 січня, о. Віктор Сорока ЧСВВ, наш парох, відправив нам святочне різдвяне богослуження в римо-католицькому костелі. Всі учасники приступили до Св. Тайн, заколядували разом та серед великого одушевлення відбули релігійну частину свят.

Опісля панство Адам і Катерина Татарчуки запросили всіх до свого дому на святочне прийняття. Хоч сама пані Татарчук родом Австрійка, однак приготовила всі українські традиційні страви. Колядою почато бенкет. Отець парох поблагословив страви та подякував господарям за гостинність. Вкінці побажав їм і їхньому синові Едвардові щастя і Божого благословення в новому році.

На закінк пана Михайла Куриляка пішла збірка на нашу українську пресу. Зложили свої датки — по $2.00: Михайло Куриляк і Михайло Котлярчук, по $1.00: Степан Котлярчук, Адам Татарчук, Микола Саварна й одна особа. З цього призначено $4.00 на Світло.

Щире спасибі жертводавцям за лепти, а господарів — п-во Татарчуків і їхнього сина Едварда — хай Дитятко Ісус щедро благословить Своїми великими ласками.

Учасник

ВІДЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ДІДА Й БАБИ

з нагоди їх Ювілею 67-ліття подружжя

Панство Григорій Гарах із Кридор, Саск. відсвяткували в понеділок 12-го лютого ювілей 67-ліття подружнього життя. В 1908 році приїхали з України до Канади та поселилися на фармі в околиці Кридор, Саск., де й проживають посьогодні в наймолодшої доньки Надії і панства Михайла Сорон. Вони виховали 12-ро дітей: 9 доньок і 3 сини: пані Слава Пастер, пані Агафія Пері, пані Катерина Тимчак і Петро Гарах живуть в Онтаріо, пані Марія Шевчук і пані Стефанія Лисюк живуть в Альберті, пані Соня Дейл і пані Текля Вегнер у Бр. Колумбії, пані Анна Білак живе в Саскатуні, Павло Гарах живе в Гефорд, і Михайло живе в Редесон, Саск. Дочекалися внуків 36 і правнуків 24.

Моєму дідові й бабуні довелося побачити чотири генерації своєї родини, які живуть від океану до океану в новоприбраній батьківщині Канаді, як Канадійці. Вони мають можливість і радість бути Канадійцями в повному розумінні цього слова. Вони відважилися залишити свою батьківщину Україну з одним маленьким хлопчиком та невеличким мастком із надією і великим сподіванням у молодих серцях, розумі й тілі. Це значило прибути до нерозробленої фармерської садиби, зі ставками, деревами, хвиницями, серед дичини, означало жити в буді, яка була збудована зі звичайних колод та обмазана глиною. Це значило працювати від рана до пізньої пори биками і плугом, щоб прогодувати, одягнути і вивчити 12-ро дітей.

Згодом треба було зробити місце для одного брата, а потім для другого, та й сестер, що також приїхали з України на поселення на подібних фармерських осередках, і мали намір стати канадійськими громадянами. А прибували з їхньою рідною мовою між чужинців, з невеличким мастком, але з українською культурою, що пригадувала їм їх батьківщину, та старалися "зробити життя" в новій батьківщині Канаді.

Панство Гарахи

Ці люди приїхали з далекої батьківщини, були піонерами "нашої Канади" і своєю працею помогли зробити її такою, як вона сьогодні є. Мусимо бути гордими за наших прародичів та цінити все що вони зробили, щоб ми мали краще життя, кращі хати й кращу нагоду, ніж наші піонери.

Дід і баба з гордістю згадують роки подружнього життя та радіють тим, що дочекалися побачити на Великдень свого праправнука Михайла Івана (Гараха), котрому сповнився 1 рік 29-го жовтня 1967 р. В 100-річчя Канади синок доктора і пані Михайло Геролд Гарах із Реддір, Алта, внук панства Михайла Гриць Гараха з Родісон, правнук п-ва Григорія Гараха з Крейдор, Саск. і який почувається "патріярхом" у своїй родині.

Із дитячих років пригадую собі на горбку невеличку українську греко-католицьку церкву, котрої вже нема, бо на її місце збудовано велику нову церкву в Крейдор, Саск., до котрої ходять мої дідо й баба. Бабця була членкою Української Католицької Жіночої Організації "Пресвятого Серця Ісуса", а дідо був членом Католицького Братства, що збудувало першу церкву в цій околиці.

Панство Гарахи почуваються в доброму зроров'ю і гаразд ознайомлені з біжучими світовими подіями та регулярно переписуються з членами родини й утішаються відвідинами членів їх родини, що часто приїзджають

до них із цілої Канади на відпочинок від своїх занять і пригадують свої дитячі роки.

Та дорогоцінністю, що її вони мають, це мудрість їхніх років, вироблене практикою довгого життя: знайомі, не бути самолюбом і любити — це дорога родинної генерації, ділитися тим, що мали, з родиною, приятелями і незнайомими подорожніми.

Дякують вони Богові за благословення й добрість, як на початку свого життя, так і на схилі своїх років. Вони є опорою нашої спадщини.

З нагоди ювілею 67-ліття їх подружнього життя, віддаю пошану дідові й бабі, зо щирою і глибокою гордістю й любов'ю, що вони дали можливість народитися нам у Канаді, та всій генерації, що прийде по нас.

У 1965 році з нагоди 60-ліття Саскачеванської Провінції в Канаді, моїм дідові й бабі вручено спеціяльне відзначення від Саскачеванського Ювілейного Комітету, вшановуючи їх як перших піонерів, що допомогли розбудувати Саскачеван і Канаду. Це відзначення вони належно оцінили.

На їхній 67-літній ювілей прислано привітання від Її Величности Королеви Єлисавети 2-ої, Прем'єра Канади Пірсона, прем'єра Саскачевану Тачера, міністра Стюарта, Лнфтенин - Говер. Генбидж Саск., Стенфілда — провідника парлям. опозиції, а також від членів родини.

Сільвія Е. Гай

ПОСМЕТРНА ЗГАДКА

Отець д-р Степан Граб

На вістку про смерть о. д-ра Степана серце стиснулось і защеміло. Хто раз у житті зустріч цю життєрадісну людину, оцього трудівника в Христовому винограднику, людину, яка, за словами нашого Божественного Спасителя, прийшла послужити людям, а не щоб їому служили, — цю добродушну та благородну людину, той ніколи не зможе про нього забути. І мені саме раз у житті доля казала зустрінутись із ним на життєвому шляху, знаючи вже про те, як любили цього Отця наші люди, бо і як не було любити, коли в нього для кожного було відкрите серце, для кожного благородна усмішка, яка могла заспокоїти навіть найбільш страдні серця.

А потім, уже на еміграції до автора тих слів донеслася вістка про те, що о. Степан став наторжником у сибірських тайгах, а потім знову дійшли чутки, що о. Степан повернувся з надламаним здоров'ям і перебуває у Варшаві. А тут ось така сумна вістка з України, що о. Степана не стало між нашим народом. І мимо волі потекли сльози, гіркі сльози за неповинні муки цього благородного Отця і його передчасну смерть. Вільна Україна не забуде ніколи своїх вірних синів, вона увіковічнить їх у своїх анналах та будуть вони жити в серцях нашого народу доки сонце сяє в небі.

Розповідь
о. д-ра Степана Граба

Був 1942 рік і треба було тоді бути авторові тих рядків у Перемищині, у селі Германовичах, де тоді парохом був саме о. Степан. Багато дечого чув я про цього Отця, отже зайшов відвідати. Втішився як дитина. Осінь, понуро на приходстві, біда заглядала з усіх сторін. Отець Степан жартівдісний, повний гумору став розказувати, як то його захопили большевики.

— Лихо нависло над нами, — став розказувати. — Неймовірні податки й гоніння. Тож я крутився по обійстю, все перебраний на служаку, обдертий і все щось тем робив на подвір'ї. Ось так одного дня НКВДерія впакувалася на подвір'я в часі, коли я стояв біля кльоца й рубав дрова. Питають за попом, а я відповідаю, що саме я ним і є. "То ти, — кажуть, — будеш попом, от тобі чудасія! Ну, тобі треба явитись у Перемишлі" (очевидно до станиці НКВД). І що мені було, — продовжував із гумором о. Степан, — робити? Знайшов я білі срібні штани, поверх одягнув таку ж срібну сорочку, підпрезався соломʼяним перевеслом, одну ногавицю закотив аж поза коліно, а було саме зимно й болото, то я такий обтріскання і з'явився на станицю НКВД в Перемишлі. "Ти хто такий будеш?" — спитали, коли я там прийшов. — Та, кажу, ви кликали мене, то я і явився. — "Ну, та хто ти такий?" — Та я батюшка з Германовичі, отой, що ви кличете.." — "Як, то ти піп? Ну, пашол ти..." — Так, — продовжував бл. п. отець Степан, — я викрутився від НКВДівської халепи, бо вони взяли мене за дурного. — При цьому сердечно Отець сміявся, а і я з ним. Ось така то була моя незабутня стріча з цим любимцем села.

Перейшов Ти, Дорогий Отче Степане цілу Голгофту! Пережив немало й Твоє благородне серце не могло знести людської підлоти й із болю розірвалось. Ставши перед Престолом Всевишнього, моли Його, щоб прискорив день воскресіння нашого народу, нашої батьківщини, щоб ми повернувшись із чужинної далі, могли прийти на Твою незабутню могилу, згадати Тебе незлим тихим словом та сердечно помолитися за спокій Твоєї благородної душі.

Спи, Дорогий Отче Степане, а ми будемо все згадувати про Тебе в своїх молитвах та молити Бога, щоб наближив наші дні до рідного Ханаану.

Вічна Тобі пам'ять і ця пам'ять хай залишиться повсяк час про Тебе в наших серцях.

П. Краснопільський

Бл. п. Іван Павлюк
Допис був поміщений у березневому числі на ст. 119.

КУПЛЮ КНИЖКИ
давнішого красвого видання, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
А. М О С Н
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

ВІДІЙШОВ ВІД НАС

Ванкувер В. К.

9-го січня 1968 р. несподівано впокоївся в Бозі Стефан Копняк, на 65 році життя. На світ прийшов 4-го грудня 1903 р. в селі Іванівка, Тернопільського повіту.

До Канади приїхав 10-го травня 1926 р. та замешкав у Блейн, Саск., де працював по лісах через два роки. В 1930 році від'їхав до Вінніпегу, щоб там знайти працю. Але довго там не задержався, бо вже 1932 року відїхав до Йорктону, де одружився з Настею Бек. Того самого року вибрався на фарму в місц. Рокстон, Саск., де поселився та жив через 12 років. Звідтам 1945 року вибрався з родиною до Ванкуверу, де працював при будові нових домів.

12-го січня похоронні відправи відслужив о. Ю. Слота ЧСВВ. По відправі, дружина пок. Стефана, Настя Копняк, запросила учасників на перекуску. З тої нагоди п. Дмитро Мороз перепроводив збірку на прес-фонд, з якої на "Світло" призначено $12.00.

Покійний Стефан лишив у смутку дружину Настю, дочку, зятя, внуків, 2 братів і сестру в Україні.

Жертводавцям щира подяка, а пок. Стефанові Вічная Пам'ять!

Учасник похорону

ОСТАННЯ ПРИСЛУГА

лемінгтонців і околиці для покійної голови О. У. К. і У. Н. С. Климентини Гриневич

Бл. п. Климентина Гриневич

Пані Климентина Гриневич упокоїлась у Віндзорі в Грейс Госпіталі 10-го січня ц. р. Залишила в смутку чоловіка Івана, сина Ореста, женатого, доню Лесю заміжню, доню Марійку норсу у Торонто і 11-літню доню Христину, 3 внуків, сестру в Торонто паню С. Мельничук, брата Ф. Сура в Торонто, сестру Олю в Україні, братову С. Лоханську і дальшу родину Сенькусів, Крисаків, членів парохії Св. Петра й Павла, УНО, ОУК і УНС в Канаді, в котрих пам'ять її буде вічно жити.

Службу Божу й панахиди відправив о. Ю. Водиар, а дякували П. Ковальчук, Т. Бенюк і пані Добровольська з Відзору, в українській католицькій церкві св. Петра й Павла. Похоронено покійну на цвинтарі Лейквю.

Родина покійної попросила привяних на поминальний обід.

Покійна ціле життя була активною в народній праці, у релігійних організаціях та була багатьом людям знана, то й приїхали наші брати й односельчани покійної з далеких сторін, як Торонто, Ст. Кетеринс, Віндзор, а навіть з Америки з Дітройту й Бафало.

Тризною проводив голова УНО п. Т. Бенюк. Він попросив о. Ю. Боднара провести молитву, а потім до поминального слова.

Покликав до слова різних промовців із родини й односельчан із Торонта, Ст. Кетеринс, Відзор, Бафало й Дітройт, та місцевих: пані Анну Барна, фін. секр. ОУК, п. П. Ковальчука, голову Укр. Кат. Парохії, п. Є. Барна, секр. УНС, пані Ю. Яворську, членку централі й голову відділу ОУК в Віндзорі, п. В. Гірняка, обл. організатора УНС, п. Ю. Скібінецького від Укр. Правосл. Парохії, — всі вони пригадали привяним примірну покійну Климентину. При кінці чоловік покійної, зломаний жалем, подякував усім привяним за те, що взяли участь у похоронних відправах та віддали останню прислугу покійній дружині.

Народилася в селі Виткові Новім, повіту Рядехів, померла на 55 році життя. До Канади приїхала 15-літньою дівчиною до свого вуйка Сенькуся в Геффорд, Саск. та тітки п-і Крисак. Жила з ними двоє років. Шукаючи праці, приїхала до Саскатуну, де включилася в громадянську працю. Своїм гарним сопраном співала в хорі при УНО, котрим проводив п. Бубнюк.

Тяжкі часи, роботи нема, іде далі до Вінніпегу, та тут, заробляючи тяжко на життя, вступає до хору котрим проводив д-р П. Мещенко при Укр. Нар. Домі, також була вона в зарядї відділу Взаімної Помочі ч. 21. У міжчасі знакомиться зі своїм судженим Іваном Гриневичем і в році 1936 24 травня вони подружилися в церкві св. Володимира й Ольги, а вінчав їх о. прелат д-р Василь Кушнір.

Рік пізніше приїздять до Лімінтон, Онт., де була їх сестра п-і С. Мельничук, та стають там на місячну працю в одного фармера. Поробили пару років і набули собі власну хату та кусок землі між Лімінгтон і Кінгсвил. Приїхавши туди, зараз взяли участь в організації УНО, якої п. І. Гриневич став членом у 1946 р. Наші жінки організують жіноче товариство та приймають статут ОУК ім. Ольги Басараб. Покійна була вибрана до заряду як заступниця голови. У 1951 р. на річних зборах членки вибирають покійну Климентину на голову відділу ОУК. Вона була вірна своїй церкві й організації, дуже радо працювала. У 1955 р. засновується відділ УНС ч. 504 і тут вибирають покійну на голову, якою була вона три роки, була перерва на 3 роки і від 1961 р. знову вибрана на голову і вже тих два пости голови покійна трималa до кінця життя.

Збірка на похороні принесла $71.00, її розділено на 5 органів преси.

П. Ковальчук

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ!
"СВІТЛО"!

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ, Антологія новішої української різдвяної поезії, склав Г. Г. Кінах, ЧСВВ, Українська Духовна Бібліотека, Видавництво ОО. Василіян, Рим, 1968, ст. 234.

ПОХВАЛЬНЕ СЛОВО В ЧЕСТЬ СВ. ВАСИЛІЯ В., св. Григорій Ніссійський, переклав з грецького о. С. Федина, ЧСВВ, Видавництво ОО. Василіян у ЗДА, Нью-Йорк, 1968, ст. 62.

КВІТКА ЩАСТЯ, Казки й оповідання, Т. Білецька, Об'єднання працівників дитячої літератури, Ілюстрації Галини Мазепи, Торонто - Н. Йорк, Р. Б. 1967, ст. 64.

АЛЬМАНАХ-КАЛЕНДАР СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ АМЕРИКИ "ПРОВИДІННЯ" на Рік Божий 1968, Видавництво "Америка", Філядельфія, 1968.

АЛЬМАНАХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ НА ЮВІЛЕЙНИЙ РІК 1968, Видавництво "Свобода", Джерзі Сіті — Нью Йорк, 1968, ст. 256.

АЛЬМАНАХ "ТОМОНУ УКРАЇНИ" НА РІК 1968 У проголошення державної незалежности України 1918-1968, Накладом Видавництва "Томін України", Торонто, 205.

КАЛЕНДАР НОВОГО ШЛЯХУ НА 1968 РІК, Друком і накладом "Нового Шляху", Вінніпег, 1968, ст. 172.

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ "КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА" НА РІК 1968, Календар зредагував Мирослав Роман Шкварятко, Накладом "Канадійського Фаремра", Вінніпег, ст. 160.

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ МІТЛА НА 1968 РІК, Видавництво Юліяна Середяка, Буенос Айрес, Аргентина, ст. 128.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1968, І.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК, Журнал Українського Лікарського Товариства Північної Америки, Нью Йорк, Рік XIV, ч. 4. (47).

В ЧУЖИННИХ ПРИПЛАВАХ, Микола Верес, Вибрані поезії, Перше видання, Лондон, 1967, ст. 292.

UKRAINE IN VERGANGENHEIT UND GEGENWART, Muenchen, 14 Jahrgang, Nr. 41.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1967, Vol. XVI, No. 6; 1968, Vol. XVII, No. 1.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $10.00: Церква св. Хреста — Форт Вейлліям. **По $6.00:** Софія Слонська, Філядельфія; Е. Камінський, Нью Йорк. **По $5.00:** А. Дрінг, Стівстон. **По $4.00:** Ксеня Горбань, Люблин, Юлія Ожга, Торонто. **По $3.00:** Володим. Лотоцький, Ардмор; М. Кухаришин, Монтреал; Вас. Муха, Чікаго; Іван Кузь, Пасейк; Іван Ковальчик, Гартфорд; Йосиф Пастернан, Дітройт; Олекс. Климко, Фт. Френсис; Мик. Олійник, Едмонтон. **По $2.00:** Іван Шевчук, Ісліттон; Марія Прибега, Клівленд; Йосиф Литвин, Вествестер; П. Биковський, Тінек; К. Фейда, Міннеаполіс; Євгенія Филипович, Чікаго; А. Куницький, Нью Йорк; Мих. Медвідь, Ньюарк; о. М. Й. Мицишин, Елмайра Гейтс; Наталія Стефанів, Філядельфія; Василь Онушко, Стар; Анна Коваль, Рачестер; Мих. Осадчук, Бафало; Роман Гной, Нью Йорк; Стефанія Смулка, Міннеаполіс; Василь Стручь, Чікаго; Анна Никифорак, Нью Йорк; Параскева Біланд, Гемтремк; Дм. Одинський, Айрон Ривер; В. Кумпіль, Вернон; Марія Кантор, Нью Йорк; С. Гребеник, Олбени; Анна Дерлиця, Н. Йорк; Мик. Лисак, Едмонтон; М. Лозинський, Едмонтон; Анна Ворона, Ріджайна; В. Василевський, Овкбирн. **По $1.00:** Степан Мудрик, Кіченер; Павло Слобада, Вайкінг; Марія Склепкович, Нью Йорк; З. Терлецька, Філядельфія; К. Воловець, Торонто; Й. Карпішова, Вердей; Є. Турин, Бафело; Каролина Шебунчак, Пай; Іларіон Метунчак, Берхтесгаден; Богдан Шебунчак, Блумфілд; Романа Попович, Гартфорд; Сам. Красільчук, Брюс; о. Б. Олеш, Глен Лайон; Марія Горбова, Дірборн; Михайло Рогаль, Мондер; Іван Доцяк, Геверфорд; М. Борисюк, Стемфорд; Богдан Білинський, Ірвінгтон; К. Березяк, Ньюарк; М. Фінчук, Монтреаль; В. Міляк, Равден; Євгенія Кохиш, Нью Йорк; о. Я. Пасічинський, Філядельфія; П. Марків, Нью Гейвен; Наталія Погорецька, Нью Йорк; М. Тимко, Нескегонінг; Пилип Сидор, Вінніпегозіс; С. Винсент, Нью Вестминстер; Марія Мудрий, Озон Парк; Теод. Коцур, Йонкерс; Аліся Климчак, Мериден; Мих. Лозинський, Ірвінгтон; Олекса Голуб'як, Пітсбург; М. Федчук, Нью Йорк; о. С. Клепарчук, Пасейк; Семен Пирожинський, Бруклин; Катря Мотало, Помона; А. Сеньків, Сиболд; О. Демчишин, Філядельфія; Катря Козак, Філядельфія; В. Мельник, Честер; Іван Гелішовський, Манзонвіль; Т. Біланюк, Торонто. (Далі буде)

УКРАЇНСЬКІ ПЛАСТИНКИ

Вперше тут маємо клюб грамофонних пластинок, що спеціялізується в пластинках саме українських.

Не треба нічого купувати, щоб приєднатися до нього. Пішліть своє прізвище й адресу, а дістанете від нас повний каталог найкращих українських пластинок, що їх тільки можна набути. Додаткові списки пластинок будемо посилати Вам що 6 (шість) тижнів.

Ви не маєте ніякого зобов'язання щонебудь купувати. Хочете, то замовите собі чи для Вашого дому те, чого бажаєте.

Слідкуйте за нашими щомісячними випусками.

Пишіть за повнішими даними на адресу:

EUROPA RECORD CLUB,
Box 310, Postal Station "A", Scarborough, Ontario

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

ІНФОРМАЦІЯ УРЯДУ ОНТАРІО

У Тронній Промові 14-го лютого 1968 року Уряд Провінції Онтаріо підчеркнув факт існування двох мовних громад і багато культур в межах Канади й висловив думку, що ця різнородність є джерелом великої частини її сили збагачення нашого життя. Рівночасно Уряд дав запоруку повного й рівного громадянства для усіх жителів Канади, без огляду на їхнє національне чи мовне походження. У жодній іншій частині нашої країни не можна зауважити більшої різнорідности населення, як в Онтаріо.

Уряд заплянував низку конференцій по цілій провінції, щоб збудити зацікавлення громадянськими справами та покращати комунікацію поміж новоприбулими й місцевими мешканцями.

У промові начеркнено ще більше пропозицій, а поміж ними наступні:

— Поліпшити службу здоров'я через скріплення провінційної медичної служби, поширення шпитальної і амбуляторної служб, як включення перевірки очей оптометристами в рамках ОМСП та посилення програми для побороювання забруднення повітря і води.

— Прийняти рекомендації Комісії в справах онтарійського законодавства, щоб дати власникам визласнених посілостей кращі умови.

— Дати полекші для муніципалітетів і окремих осіб, які платять реальностеві податки, через плачення податків на перших $2,000 оцінки податку власника та перебрати від муніципалітетів кошти приміненння правосуддя.

— Зревізувати Закон про компенсацію робітника, щоб встановити відповідний рівень допомоги і відшкодування в рамках цього Закону.

— Ще більше поширити законодавство в справах охорони споживача, щоб охоронити інвестиціонерів і споживачів.

Усі ці вище наведені пропозиції є частиною програми та політики, які будуть предложені Асамблеї Онтаріо для розгляду.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

УВАГА! — ЗАМОВТЕ СОБІ ПІД ВЕЛИКДЕНЬ — УВАГА!

ГАРНІ ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

ЦІНА ПАЧКИ — 10 КАРТОК — $1.00

Замовляйте у нашому Видавництві:

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont., Canada

ЧИТАЙТЕ

СВІТЛО

і

ПОШИРЮЙТЕ

ЙОГО

МІЖ

СВОЇМИ

РІДНИМИ

і

ЗНАЙОМИМИ

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Старанням оо. Василіян видрукувано для українців католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

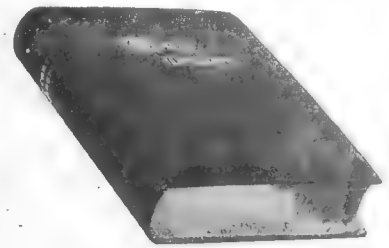

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXI — ТРАВЕНЬ — 1968 — MAY — Ч. 5 (545)

ПРЕСВЯТА БОГОРОДИЦЕ БОЖА МАТИ І НАША ЗАСТУПНИЦЕ БУДЬ ДЖЕРЕЛОМ РАДОСТИ В НАШОМУ ЖИТТІ!

ПОГЛЯНЬ! ПОСЛУХАЙ! ПОДУМАЙ!

ПОГЛЯНЬ! — та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!
ПОСЛУХАЙ! — нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!
ПОДУМАЙ! — маму хвилинку і прочитай це письмо!

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цінних статтей, матеріялів, вістей, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й гине. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або переклади з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторін друку великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ ВОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і пішле Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. L, Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Папа засуджує відсвячення Св. Літургії — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 162
На теми дня
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів" 164
Ювілей читачів "Світла" — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 165
Благословенная в женах — *Т. Шевченко* 167
Молитва за маму — Привіт нашій мамі вірші — *У. Кравченко* 167
Віра й патріотизм — *о. В. Мельник* 168
Як християнин повинен молитися — *о. Н. Кушнірик* 170
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 172
Молитва за наради й заходи в справі миру — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 173
Наміреня Апостольства Молитви на травень
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 175
Страх перед Сповіддю — Що таке: любити Бога?
— Новизни в нашій Літургії
Мати Пророка — *Василь Барка* 178
Св. Йосафат — почитатель Богоматері — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 179
Чи вже зближається кінець "Вашій Ексцеленції"? — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 181
Св. Петро з Алькантара — *Г. Фіртель* 183
Перший редактор "Світла" — *о. С. Шевчук, ЧСВВ* 185
ЗАКЛИК ОО. СТУДИТІВ 186
День Матері — *Анна Малик* 188
Подвійна любов — *о. Р. Г., ЧСВВ* 189
Він згинув, але його мрії житимуть — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 191
З давнішої історії Канади — *о. Є. Білик, ЧСВВ* 193
НОВИНКИ 194
Сім золотих чаш повість — *Б. Полянич* 195
Відсвяткування ювілею св. Йосафата — *о. М. Когут, ЧСВВ* 197
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — *Дописи* 198
Ті, що нам помагають (Прес-фонд) 200

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Ірineй Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

ПАПА ЗАСУДЖУЄ ВІДСВЯЧЕННЯ СВ. ЛІТУРГІЇ

Від найдавніших початків існування людей витворювалися різні форми богопочитання. У ті форми, церемонії чи обряди, вкладано різний зміст, відповідно до вірування, яке дана людська спільнота мала. На ті форми й церемонії, що складаються на поняття культового обряду, впливали різні чинники, передусім: ментальність і релігійні уявлення про Бога, обставини життя й місця, культурний рівень і розвій даної людської спільноти, народні елементи а теж і чужі впливи.

Поняття й ціль християнського культу

Коли йдеться про християнські культові форми й церемонії, то вони мають свою основу в Св. Письмі Старого й Нового Заповітів, апостольській практиці, писаннях і оформленнях Отців Церкви, рішеннях вселенських і помісних Соборів, розпорядках церковної єрархії, в людській природі й народніх елементах, мистецьких чи культурних добах, обставинах і вимогах життя.

Знову ж, коли йдеться про внутрішній зміст християнських культових форм і церемоній, то він завжди остається незмінний і односпрямований, бо його одиноким спрямуванням — є почитання Бога.

У понятті змісту християнського культу розуміємо:

релігійні вияви людського духа супроти Бога,

виявлення відношення залежности людини від Бога,

віддання Богові — як Найвищій Істоті — належної пошани,

осягнення Його вподобання і

одержання для себе ласки, а через неї

з'єднання з Богом, Котрий є остаточною ціллю людського прямування.

Хто рішає про обрядові форми і їх зміст?

Про зовнішні обрядові форми й церемонії та їх внутрішній зміст рішає, очевидно, компетентна церковна влада, про що говорить Соборова конституцію про Св. Літургію (т. 22, параграф 1-3):

"Нормування Святої Літургії залежить тільки від церковної влади, яку виконує Апостольський Престіл та, згідно з нормами права, єпископ.

"Силою влади, даної правом, нормування літургійних справ, у визначених межах, належить також до компетентних різного роду територіяльних єпископських зборів, правно встановлених.

"Тому взагалі ніхто інший, хоча б це був священик, хай на власну руку нічого до Літургії не додає, не віднімає або не зміняє" (підкреслення редактора).

Коли ж мова про літургійні справи у Східніх Церквах, то про них говориться в декреті про Східні Католицькі Церкви в розділі про богопочитання в точках 19-23, на основі яких літургійні справи належать до патріярха спільно з його синодом або до найвищої влади кожної Церкви з радою єрархів.

Справа поставлена ясно і немає тут якихось двозначностей, щоб можна було чогось не розуміти. І тому дивно воно виглядає, що

деякі священики чи навіть і не-священики беруться "реформувати" чи "оновляти" Св. Літургію на власну руку, не маючи при тому навіть фундаментального знання літургіки як такої взагалі.

Хто тому винен, що таке стається? На нашу гадку той, хто мав би відповідати за ці справи!

Читаємо в церковній пресі, що не тільки тут і там компетентна церковна влада заборонила чи осудила, а навіть суспендувала в священодії поодиноких священиків, які не хотіли покоритися й залишити самовільно введені ними церковні практики, незгідні з церковними нормами чи не мають літургійного духа. Осудив це виразно навіть сам Папа.

Минулого року з нагоди осудження книжки Італійця Касіні "Роздерта туніка", до якої вступ написав куріяльний Кардинал Баччі, Папа Павло сказав таке:

Тут і там поширюються "епізоди нездисциплінування" та "самовільні експерименти" в літургійних служіннях і "часто свідомо приймають самовільні форми, що попадають у повну протилежність з обов'язуючими в Церкві нормами, до глибини занепокоюють вірних та порушують мир і лад у Церкві." Собор виразно сказав, — підкреслив Папа, — що справа нововведень у Св. Літургії належить одиноко й тільки до авторитету Церкви, як теж, що він переконаний у тому, що Єпископат не спить над такими "жалюгідними епізодами", але чуває над властивою гармонією католицького культу. Папа звернувся теж із таким же закликом до всіх чернечих спільнот, від яких Церква сьогодні, більш аніж коли іноді, вичікує вкладу й жертви вірности та доброго прикладу. Те саме висловив Папа до всіх священиків і вірних.

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК

СВІТЛО, ТРАВЕНЬ, 1968

РІК XXXI, Ч. 5 (345)

Ще більш жалюгідним є факт, що ця тенденція десакралізації (відсвячення) Св. Літургії в своєму наслідку поширюється на християнство взагалі, — продовжував далі Папа, бо

"ця нова ментальність, на якій це знищення справжнього католицького культу хоче базуватися, приносить зі собою того роду навчальні, дисциплінарні й пасторальні переміни, що їх ми не вагаємося назвати збоченням." Ця нова ментальність не тільки об'являє антиканонічного духа, але в фатальний спосіб приносить зі собою релігійний розклад. Каже Папа: якби цю справу не брати, то все таки сьогоднішнє *явище десакралізації є великою загрозою релігійної руїни,* перед чим Папа перестерігає та закликає боронити літургійний скарб Церкви в тому виді, що його оформлює компетентний авторитет Церкви.

Авторитет Церкви вже сказав своє слово!

"У тих речах, які не заторкають віри чи добра всієї спільноти, Церква також у Св. Літургії не бажає накладати якоїсь одної непорушної форми; що більше, Церква плекає і пособляє духовим цінностям і дарованням різних племен і народів; вона бо в народніх звичаях бере до ласкавої уваги та, по змозі, вірно захищає і зберігає все те, що нерозривно не пов'язується з пересудами і помилками; а інколи вона це допускає навіть до самої Св. Літургії, щоб тільки воно відповідало засадам справжнього і дійсного духа Літургії" (Соборова Конституція про Св. Літургію, т. 37).

"Свята Мати Церква бажає з усією старанністю дбати про загальну літургійну обнову, щоб таким чином християнський люд у Св. Літургії певніше міг добути багатство ласк. Літургія бо складається з незмінної частини, поскільки вона Богом установлена, і з частин, які підпадають змінам, що з бігом часу можуть, ба навіть повинні, змінятися, якщо до них деколи проникло щось, що не цілком добре відповідає самій таки природі Літургії або й уже стало менше придатним. За допомогою цієї обнови так треба впорядкувати тексти й обряди, щоб вони краще висловлювали те свяге, що визначають, та щоб і християнський люд, поскільки це можна здійснити, міг легко це сприйняти і брати повну, діяльну та властиву спільній відправі участь" (там же, т. 21).

До цих соборових слів нічого не додаємо, бо й нема що додавати! Можемо висловити тільки побажання, щоб ті, які зачали заводити оті — як каже Папа — "жалюгідні епізоди" в наше літургійне життя, щоб заперестали їх продовжувати, а ті, до кого це належить, щоб уже розпочали в нашій Церкві якусь літургійну обнову, яка принесла б духовну користь і зріст релігійного духа в нашому християнському люді!

о. О. Купранець, ЧСВВ

"Історія нашого народу вчить нас, що те, що ми є народом, що ми не винародовлені жнемо своїм життям, це виключно заслуга нашої Церкви з її прекрасними обрядами."

Єп. Н. Будка, Посл. 20. IV. 1913.

Серце болить роздумувати над станом нашого бідного народу в Канаді. Чого тут уже не було, чого то ще не пробували різні добродії народу? Але, Богу дякувати, ми ще не знищені, лише розбиті. Це певне, що злучені у велику церковну громаду, здобудемо не лише свої школи, але й інші права та станемо в рівний ряд із другими вільними громадянами Канади."

Єп. Н. Будка, Посл. 20. IV. 1913

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(невідкладність створення фонду)

53. Невже ж є хтось, хто в тому, про що ми згадали, не добачав би, що такий всесвітній фонд матиме спромогу відняти дещо з того марнотравства, які підказує то страх, то гордість? Тоді, коли стільки народів голодує, коли стільки родин живе в злиднях, коли стільки людей потопає у темряві незнання, коли треба дуже багато шкіл, шпиталів, житлових приміщень, гідних цього ймення, — тоді всяка марнотратність, чи то публічна чи приватна, стає, — і це ми підкреслюємо, — соромною і нестерпною ганьбою. Наш переважний обов'язок домагається, щоб ми таке явно осудили. О, коби ж ті, які мають найвищу відповідальність, вислухали нас, поки ще не запізно!

(діялог)

54. З уваги на те є просто необхідним, щоб усі народи розпочали діялог, якого ми так дуже бажали, видаючи першу нашу енцикліку під заголовком "Свою Церкву".[56]) Якщо вступається в такий діялог із тими, які дають допомоги, і з тими, які користуються тими допомогами, тоді легко можна буде здійснити рівний розподіл: не лише за великодушністю, й кількістю, але і згідно з дійсною потребою порятунку. Таким чином не існуватиме загроза, мовляв, недорозвинуті народи знайдуться в стані заборгованости, на погашення якої треба буде витратити всі щонайкращі прибутки. Обидві сторони власне матимуть змогу домовитися щодо відсотків і часу тривання позики на підставі тих угод, які складають обидві сторони, а саме: зрівноваження даровизни, позички безвідсоткові або за невеликими відсотками і роки, необхідні для погашення позик. Немає сумніву, що кредиторів треба винагородити за оту позику, коби тільки воно було згідне з умовою та згідно зі справедливим зароблітком: бо не слід сприяти бездіяльності й паразитизмові. А позичальники цілком слушно можуть вимагати, щоб ніхто не втручався в адміністрацію їхньої держави, ані не вносив заколоту в їх суспільний лад. А щодо суверенних держав, то лише до них належить полагоджувати власні справи, вести свою політику і за свою вподобою встановляти державний устрій. Також необхідно, щоб народи взаємно собі допомагали та не застосовували насилля. Нехай вони, зберігаючи однакову гідність, щасливо співпрацюють для здійснення культурної солідарности, справді гідної людини.

(необхідність співпраці)

55. Однак цього задуму не можна здійснити в тих країнах, де щоденний прожиток становить таку турботу для родини, що її члени навіть не можуть мріяти про працю, яка в майбутньому зменшила б їхні злидні. Цим чоловікам і жінкам треба допомагати за всяку ціну, а й повчати їх, щоб з одного боку вони доброхіть вступали на шлях свого поступу, з другого ж, щоб самі шукали необхідних для розвитку засобів. Немає сумніву, що таке спільне діло залишиться нездійсненним без зусильної, постійної та сміливої співпраці. Але треба негайно взятися до праці, бо йдеться тут про життя народів, а й про згоду між недорозвинутими країнами, ба навіть про світовий мир.

2. Рівність у товарообмінах

56. А всі ті намагання, до речі немалі, які змірюють до того, щоб рятувати недорозвинуті країни — чи то грошевими, а чи й технічними допомогами — були б насправді цілком пусті, якщо б ними зготовлені продукти великою мірою були би без збуту через нестійкість товарообміну, який відбувається поміж багатими і слаборозвинутими країнами, бо в цих останніх захиталося б сподівання і довір'я заради страху, що відберуть у них і те, що передше дали.

(економічна незрівноваженість)

57. Бо повнотою зіндустріялізовані країни експортують перш за все мануфактурні продукти, коли тим часом недорозвинуті країни мають на збут хібащо сирівці й рільничі продукти. Завдяки технічному поступові швише зростає ціна перших продуктів, тож мають вони куди кращі ринки збуту. А ті сирівці, які постачають недорозвинуті країни, підпадають дуже великим і наглим змінам цін, тим то й далекі вони від прогресивного зросту додаткової вартости перших. З уваги на це країни слабо зіндустріялізовані натрапляють на чималі труднощі, коли доводиться їм у кризу розраховувати на експорт, щоб таким чином зрівноважити свою економію та здійснити пляни економічного прогресу. Тим то вбогі народи попадають у ще більшу скруту, а оті достатні — стають щораз то багатішими.

---

[56]) Див. A.A.S. 56, 1964, ст. 639 і наст.

о. І. Назарко, ЧСВВ

1938 — ЮВІЛЕЙ ЧИТАЧІВ "СВІТЛА" — 1968

ТРИДЦЯТЬ РОКІВ БЛАГОСЛОВЕННОЇ ПРАЦІ

•

1-ГО ТРАВНЯ 1938

•

ТРИДЦЯТЬ РОКІВ РЕЛІГІЙНОЇ ДУМКИ

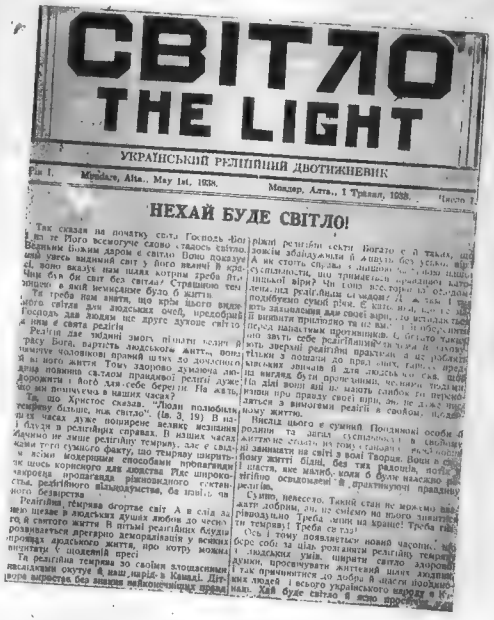

СВІТЛО
THE LIGHT

УКРАЇНСЬКИЙ РЕЛІГІЙНИЙ ДВОТИЖНЕВИК

Рік І. Мундаре, Alta., May 1st, 1938. Мондер, Алта., 1 Травня, 1938. Число 1

НЕХАЙ БУДЕ СВІТЛО!

ТРИДЦЯТЬ РОКІВ ХРИСТИЯНСЬКОЇ НАУКИ

•

1-ГО ТРАВНЯ 1988

•

ТРИДЦЯТЬ РОКІВ НАРОДНЬОЇ ОСВІТИ

Першого травня цього року минає 30 років від появи першого числа "Світла", що вийшло в Мондері І. V. 1938 року. Його основником і першим редактором був покійний о. Марко Романович ЧСВВ, доктор св. богословії.

Очевидно, що 30 років — це ще не час, що уповажнював би нас до якихось ювілейних торжеств. Одначе можна його окремо згадати, хоч би з уваги на обставини, в яких "Світло" постало і в яких перетривало по сьогодні. При таких нагодах, звичайно, подається звіт із пророблені праці в минулому та подається пляни і програми на майбутнє. Ми одначе відступимо від цього звичаю боячись, щоб за минуле ми не перехвалили нашого журналу; а на майбутнє, щоб ми не сповнили даних обітниць. Це диктує нам звичайна лояльність супроти Читачів і пошана до їх особистої гадки про "Світло". Тому будемо радше говорити про ювілей Читачів.

Чому ювілей Читачів?

Сьогодні бути сталим і справжнім читачем якогось поважного часопису — це справа зовсім нелегка, а навіть доволі трудна. Бо це вимагає якоїсь дитинної, сказати б наївної віри в силу, вартість і конечність друкованого слова і то саме тоді, коли це друковане слово мусить боротися з фільмою, радієм і телевізією, боротися вже не про монополь передавання візії дійсного світу, але навіть про саме право існування. Вже багато писалося про загрозу для книжки й преси в нашій цивілізації, яка послуговується передусім зоровими (візуальними) засобами для ширення інформацій і вироблення публичної гадки. Деякі письменники й журналісти писали про це з таким патосом і жалем, наче б уже брали участь у похоронах друкованого слова. Розуміється, що не дійде до смерти друкованого слова.

Але можна завважити, що друковане слово, немов уже втомлене перегонами із скоро проминаючими звуками й образами кіна, радія й телевізії. Що більше нераз друковане слово теж заражується від них поспіхом і теж починає гонитися за „сензацією", замість запрошувати читачів до призадуми й діялогу. А це ж його мета і роля: виривати ум читачів зо стану тільки оглядання й подразнення, а перевести всі образи і враження під контролю розуму та витягнути з них заключення важні для життя.

Автори й читачі

Якщо так багато друкованих слів не сповняють сьогодні тієї ролі, то в цьому провинилися ми всі: автори й читачі. Чому? Бо ми затратили відповідальність за слово, ми понизили його до вартости засобу в здобуванні легких вражень, а навіть у поборюванні правди. З усіх румовищ і руїн, що свідчать про трагічні непорозуміння між людьми — найстрашніші є руїни слів обдертих із питомого і їм колись признаваного змісту. Один чужий поет назвав такі слова: "нещасними сиротами, що їх із кривдою відсилається від дверей до дверей". Може це трохи перебільшене окреслення чи порівняння. Але воно має той глузд, що звертає увагу на відношення людини до слова, як до міри її внутрішньої вартости, та каже нам призадуматися над тим: "чи ми ще є добрими сторожами святої людської мови?" — як питався французький мислитель В. Паскаль.

Запам'ятаймо собі те, що як довго над книжкою чи журналом похилятиметься людина, що бажає гарної зустрічі з автором при рівнозначних словах і як довго читач вестиме з автором щирий діялог, так довго друковане слово не жахатиметься ніяких криз, а навіть переможно перейде крізь усі небезпечні спроби. З другого ж боку любителі друкованого слова (читачі) перебо'ються крізь усі буревії гідніше й відважніше, аніж поспішні ловці перелетних образів.

Одначе читачі мають право домагатися від авторів привернення належної гідности кожному, навіть найсірішому слову, щоб це слово було сильною базою льояльного діялогу. Читачі можуть зовсім слушно бунтуватися, коли автори надуживають слів до з'ясування фальшивої візії всесвіту, до ширення ложних засад, заключень і т. п. А ще голосніше повинні читачі кричати, коли якийсь часопис чи автор стане їм пропонувати легкі життєві ідеали і шляхи до них без жертв та зусилля.

Отже правдивий читач — це людина, що в кожній книжці, часописі й статті шукає правди, а шукає її пристрасно й витривало. Такого читача не заманить ніяке підхлібство, ніяка сповидна краса, ніяка хитра неправда. Отже скільки разів зір і розум такого читача на сторінках преси в правді знаходить гідність слова, гідність автора і свою власну гідність, стільки разів можна говорити про велику радість, а навіть про свого роду ювілей.

Обов'язком кожного часопису є: давати нагоду до такої радости своїм читачам. "Світло" в минулих 30 роках старалося і на майбутнє старатиметься в цей спосіб служити своїм Читачам, бо Читачі важніші від часопису. Тому Їм — Ювілятам — нашим Читачам — посвячуємо ці слова та дякуємо Їм за те, що в нашому журналі шукали правди і — як нас запевняють — у ньому знаходили правду, бо сказав Христос: "Пізнайте правду, а правда вас освободить" (Ів. 8, 33).

— — — — —

Крім згаданого основника й першого редактора — о. д-ра М. Романовича, "Світло" мало досі ще кількох редакторів, що вложили багато праці, а з них треба згадати передусім бл. п. незабутнього о. Андрія Труха, ЧСВВ. За час дотеперішнього свого існування "Світло" мало теж багато добрих і постійних співробітників і дописувачів, із яких неодин займає видатне місце в українській церковній літературній, науковій та культурній ділянках. Адміністрація, складачі, переплетники й кольпортери щиро й віддано працювали для нашого журналу. Тому всім їм належиться щира подяка. —

РЕДАКЦІЯ

ВИКРАЛИ АРХИЄПИСКОПА

У Гватемалі в березні невідомі особняки схопили архиєпископа Касарієхо разом із його шофером, що сталося коротко після того, як він виїхав із Апостольської Нунціятури. Уряд проголосив надзвичайний стан у цілій державі до часу, доки не віддадуть архиєпископа. Радіо й телевізія звернулися до невідомих "кидneперів", що життя архиєпископа є в небезпеці, якщо він не заживатиме приписаних йому ліків, подаючи назву ліків і дози. Однак на третій день невідомі особняки повернули архиєпископа, який уповні відмовився дати, як він сказав, "із релігійних причин" будьякі інформації про тих, що його викрали та придержали, хоч уряд виразно того домагався.

ВИСВЯТИЛИ СПАРАЛІЖОВАНОГО

У Клонліф Колегії в Даблині, Ірляндія, висвячено одного питомця — Патрикія Луис із чернечого Згромадження Св. Духа на священика. Це вже другий випадок в Ірляндії, що Апостольський Престіл дозволив висвятити такого, що недугою паралічу прикований до ліжка.

Тарас Шевченко

БЛАГОСЛОВЕННАЯ В ЖЕНАХ

Благословенная в женах
Святая, праведная Мати
Святого Сина на земли!
Не дай в неволі пропадати,
Летючі літа марно тратить.
Скорб'ящих радосте! Пошли,
Пошли мені святеє слово,
Святої правди голос новий,
І слово розумом святим
І оживи і просвіти!
І розкажу я людям горе,
Як тая мати ріки-море
Сльози кривавої лила,
Так, як і Ти, і прийняла
В живую душу світ незримий...

Уляна Кравченко

МОЛИТВА ЗА МАМУ

Мати Божа! Мати Божа!
Дай здоров'я нашій нені!
І Тобі ми назбираєм
Ярих цвітів повні жмені...

Зберем дзвінки ліліові,
Що найкращі у діброві,
Нарвемо волошок в полі...
Мамочці дай щастя, долі.

Приберем Твою ікону
У барвінок, у зелений,
Тільки дай вдовілля, щастя
Нашій нені, нашій нені.

На землі одна лиш мати!
Ти — нам Мати там — у небі!...
Ти ратуй матусю нашу
В небезпеці і в потребі...

Сонця наші й наші цвіти —
Віддамо Тобі в любові —
Захищай матусю нашу
Під Святим Твоїм Покровом!

Уляна Кравченко

ПРИВІТ НАШІЙ МАМІ

Серце нам живіше б'ється,
Очі криються сльозою...
Мамо! Це ж бо з привітанням
Стали ми перед тобою.

О, прийми від нас ті цвіти,
Це ж твоє сьогодні свято!
Цвіти скроплені росою
Скажуть теж тобі багато.

Цвіти краще все розкажуть,
Як діточа наша мова,
В надмірі любови... щастя
Не найдемо перли-слова...

Щастям нашим будь щаслива,
Бережи, навчай нас жити,
Щоб могли ми, щоб уміли,
Скрізь народові служити.

Ти ж провідниця! Веди нас,
Щоб минали тьму лукаву,
Щоб змагали ми до сонця,
Любій Вітчині на славу!

о. Василь Мельник

ВІРА Й ПАТРІОТИЗМ

(Продовження)

Патріотизм

Сьогоднішні правники нарікають на многоту правних і адміністративних законів, розпорядків і параграфів. Кажуть, що їх уже так багато, що або вихоплюються з пам'яті або взагалі не даються охопитися нею.

Все ж таки, не вважаючи на велику кількість тих, нормуючих життя, законів і параграфів, проступки й злочини в суспільностях не то що не переводяться, а навпаки, множаться. Вони й будуть множитися, хочби людська суспільна влада видала сотні тисяч законів і приписів, якщо ця саме влада і ці люди, для яких вона ухвалює закони, нехтуватимуть десять основних законів,

Василіянська церква Страдальної Божої Матері в Перемишлі. Збудована в 1930-их роках.

які є і повсякчасно остануть незамінимими нормами людського життя. Цими незамінимими нормами ладу, порядку і людського щастя на землі, це

десять Божих заповідей.

Божі заповіді основно й докладно окреслюють обов'язки людини. Три перші заповіді окреслюють обов'язки людини у відношенні до Бога, а в сьоми останніх заповідях окреслені обов'язки людини у відношенні до ближніх і самого себе.

Та між ближніми є й найближчі. Цими найближчими нам є члени народу, до якого належимо і якого мовою говоримо, себто: Українці. Ми, найближчі собі й найтісніше зі собою зв'язані діти української землі, порозуміваємося між собою одною й тією самою мовою. Одна й та сама область землі нас вигодувала. Одна й та сама історична недоля всіх нас віками била. Одною й тією самою смутною українською піснею просякла наша душа. Віра в одного і того самого Бога, хоч не все і не скрізь однакова і правдива, але всюди глибоко в життя вросла, завжди рятувала наших предків і сучасників від загибелі. Одне й те саме історичне передання, яким наскрізь овіяне ціле наше життя, переказали нам наші минулі покоління. А це все чинники, об'єднуючі нас в один великий Український Нарід.

Український Нарід це наш нарід, а Українці це наші найближчі, найдорожчі й аж до самої смерти нерозлучні і до самого гробу незабутні ближні. А земля, на якій він живе, *Україна*, це наша над усі земні скарби й над усі земні блага:

Отчизна, це наша батьківщина!

Віра в Бога наказує нам любити свій нарід і свою батьківщину. Бо віра в Бога наказує нам заховувати Божі заповіді. А що три перші заповіді відносяться до Бога, а сім останніх до ближніх, то віра в Бога дає нам два чільні накази:

Любити Бога й любити ближніх! А що рідний нарід найближчий нам і найдорожчий, тому з віри в Бога випливає наказ:

Любити свій нарід і свою батьківщину!

В латинській мові на означення назви: батьківщина є слово "патрія". І ось із цього латинського слова "патрія" взялися назви: патріотизм і патріот. Патріотизм це те саме, що любов батьківщини, а патріот це той, хто любить батьківщину.

Тимто патріотизм це любов батьківщини, любов рідного народу.

У чім же ж суть патріотизму, в чім суть любови батьківщини? Що значить: любити батьківщину, любити свій нарід?

Любити батьківщину, любити свій нарід це не те, що плакати наразгадку про його лиху долю. Бо плачем ніхто не поправив своєму народові досивих почуваннях тоді, коли народові треба було чинів і праці, цей шкодив йому. Бо й інших накраще завтра, а вбивав у них бодрощі. Автім часто можна стрінути людей, що на згадку про Україну плачуть, та скажіть їм якимось ділом чи хочби й невеличкою жертвою підтримати одну чи другу народню справу, побачите, що цей їх плач був фальшивий і лицемірський. Бо плач лиш ізрідка бувае доказом справжньої любови, навпаки, він дуже часто може бути ознакою правдивого себелюбства.

Любити батьківщину, любити свій нарід це не те саме, що: т у ж и т и за скорим приходом ге-
роїчних часів та кращої будучности народу. Бо туга, щоправда може бути джерелом чинів, але не завжди ним бувае. Інколи є вона нічим іншим, тільки самим почуванням. А саме почування цінне й важніше, але не рішаюче у справах добуття кращої долі народові. Тому туга, це не любов, бо в правдивій любові відповідником почування завжди є чин, а принаймні кожночасна готовість душі до чину й до жертви.

Любити батьківщину, любити свій нарід це не те, що с п і в а т и бадьорі *національні гимни та заклинатися в них, що "душу й тіло ми положим" за свободу народу.* Бо спів при великій гурмі людей викликує хвилевий підйом духа, упродовж якого неодному справді здається, що він радо віддав би своє життя за свободу народу. Та по ось таким співі звичайно приходить відпруження і щойно тоді видно, чи "душа й тіло" готові на жертву. Тому правдива любов, це не створений співом підйом духа, це не проминаючий настрій душі, викликаний піснями. Правдива любов батьківщини, це щось саме в собі істотне та від проминаючих почувань і настроїв незалежне.

Любити батьківщину, любити свій нарід це не те саме, що м о в и т и про нього та про його справи "великих слів велику силу". Бо слова це часто лише полова, в якій лиш ізрідка трапляється здорове зерно. Але й зерно придатне самій людині щойно тоді, коли перетвориться в хліб. Так само й здорове слово щойно тоді благодатне, коли перетвориться, або бодай спроможне перетворитися в чин. Ось тому зовнішньою ознакою правдивої любови не можуть бути самі слова, але їх втілення: діла. Саме слово це кістка, не-

Свято-Покровська церква в Торонті є одною з найкращих укр.-кат. церков на американському континенті.

обросла м'ясивом овочу. Ця кістка має, щоправда, силу кільчення, та вона не є ще овочем. Треба, щоб вона обросла м'ясивом і перетворилася в овоч, а тоді опиниться в руках людини як щось хосенне й вартісне. Слово обернеться в чин!

Що ж отже значить: любити батьківщину, любити свій нарід?

Любити батьківщину, любити свій нарід це значить: так жити, і так діяти, щоб своїм життям і своїми чинами скріпити силу, добробут, честь і славу батьківщини й рідного народу.

Так жити і так діяти це те саме, що бути патріотом. А любов батьківщини, виявлена чинами, діями, що скріплюють її сили, добробут, честь і славу — це патріотизм.

(Далі буде)

ПО 17 РОКАХ ДОМАШНЬОГО АРЕШТУ

Єпископ румунської католицької єпархії в Альба Юлія — Арон Мартон уперше по 17 роках уділював Св. Тайну Миропомазання, вийшовши зо своєї єпископської резиденції, в якій через 17 років відбував домашній арешт, наложений на нього комуністичним урядом, щоб не міг виконувати єпископські функції.

о. проф. Н. Кушнірик, С.Т.Л.

ЯК ХРИСТИЯНИН МОЛИТИСЯ ПОВИНЕН

Одна бувша черниця, яка тому чверть століття покинула монаше життя, нещодавно призналась, що головною причиною її — пресою розрекламованого — виступу з манастиря було те, що вона не молилася, як личить духовній особі або практично віруючому християнинові. Вона теж звертає увагу своїх читачів на сумний факт, тобто на те, що той видатний англійський богослов, який тому два роки покинув священство, незаконно одружився та гіршить вірних своїми виступами проти Церкви, яку він так переконливо колись боронив, що він у своїх творах зовсім не згадує про молитву.

Зайвим було б розводитися над тим, що з огляду на теперішні життєві умовини нелегко воно молитись. Одначе молитовне життя є моральним виміром туземного побуту кожного християнина.

Славетний аскетознавець — венедиктинець абат Мармійон — до духовних творів якого я, будучи ще питомцем, мав велике замилування, виразно пише, що "молитва є розростанням тих успосіблень, які випливають з нашого божественного усиновлення". У тому реченні домінують три речі, а саме — наше божественне усиновлення, наше життя як дітей Божих, та наше Троїцьке життя, бо основа християнського життя полягає в тому, що ми повинні бути оживлені Святим Духом, який нам дає нове життя, духовне життя; в тому, що ми повинні перетворитись у Христа; в тому, що в Христі ми повинні бути дітьми Бога-Отця та могти до Нього приступати з духово-діточою свободою, водночас дружньою і шановливою, — а все те є, правно кажучи, синівською молитвою.

Молитва є людською дійсністю.

Царина молитви належить до головних та найбільш чудових ділянок в історії людства. У кожній видатній релігії знаходяться прекрасні молитви. Звертатися до Бога молитвою — це для людини зовсім натуральна і спонтанна річ. Але тільки християнська молитва має синівський характер та сповнена довір'ям і сміливістю. У ній бо виявляється незрівняна інтимність, яка є чимось справді унікальним або єдиним у своєму роді. Вона є одним із найцінніших скарбів християнського буття, про який, на превеликий жаль, знає так мало християн.

Наш Спаситель, що жагуче бажав поділитися з нами своїми власними скарбами, цебто своїми чоловіколюбієм, любов'ю і святістю, хотів теж увести нас у те, що в Ньому найбільш таїнственне й особисте: у свою інтимність з Богом-Отцем. Правда, Христос жив між і з людьми, але водночас Він був об'єднаний з Отцем. "Я ніколи не є сам, бо Отець мій є зі мною! "Ці слова Христові відбиваються, знаходять свій відгомін у глибині наших сердець та вказують на власну інтимність духовного життя Ісуса Христа, Його людської природи, яка, завдяки Його іпостатичній злуці з Другою Особою Пресвятої Трійці, простягається аж до самого Божества, і тим чином уводить нас у таїнственну царину інтимности з Богом-Отцем. Ця інтимність є співзвучна християнському буттю. Вона — ця інтимність — починає розвиватися тут на землі але її повний розцвіт здійсниться лише в потойбічному житті, де вона стане вічною розмовою з Пресвятою Трійцею — розмовою, що її перші кроки на молитовному шляху звичайно непристібні, зачаткові та важкі, але мимо всього подивугідні, бо це початок споглядання Трійці та тієї інтимности з Нею, які будуть нашим вічним заняттям.

Ця інтимність із Богом містить у собі цілу низку "сантиментів", або, за виразом Мармійона, успосіблень.

Слово 'сантимент' не ототожнюється тут із почуттям, а зі схильностями й успосібленнями до деяких учинків. Завдяки нашим усиновленню та хрещенню ми стали новими істотами, а саме — синами Бога, що їм дано деякі нові успосіблення до життя Божих синів.

Такими ж схильностями - успосібленнями є надприродні чесноти віри, надії й любови. Молитва — це власне виконання вчинків вищезгаданих чеснот. Молитися — це не тільки духово скупчитися, ввійти в світ тишини й мовчазности, забути за свої журби і клопоти. Те все конечне, певно, але воно ще не витворює християнської молитви. Пересічний світський чоловік може так по-світському, по-людському молитись, тобто діяти таким чином до власного самовідкриття. Багато з наших сучасників практикує йогу або інші системи - теорії душевного скупчення. Однак усі ті вправи, які можуть до деякої міри бути корисними, не мають нічого спільного з християнською молитвою. Щоправда, людина здобуває ними внутрішній спокій, але та тому й кінець.

Отже до речі.

Що таке молитись?

Молитва також дає душевний спокій, але вона спрямовує нас до Бога. Чи ми дійсно ставимо вчинки віри, а саме — вчинки, якими наші уми, без жодного застереження, сприймають Христові слова, відкидаючи найменший сумнів, коли молитвою розважуємо ту Богом об'явлену науку?

Підчас богослуження в одній з індіянських церков на Алясці

Чи ми приймаємо Христове вчення своїм розумом, тому що воно є Божим Словом — тому що ми спираємось на Божий авторитет — тому що крізь ті слова ми осягаємо дійсності Самого Бога? Хто з такою вірою молиться, такого ж віра кріпшає у його власному житті.

Чи ми дійсно ставимо вчинки надії? Через надію людина любить усе, що Боже, та тієї надії не опускає. Людина любить духовні дійсності. Вона тоді викидає з серця все, що шкідливе, так що може вона бажати Божої ласки тут на землі, а винагороди в потойбічному житті. Іншими словами — християнин спрямовує своє серце до духовних речей, які є єдиними благами. Чи ж ми робимо це, будучи зовсім певні певністю чесноти надії того, що ці блага вже здобув для нас Наш Спаситель? Завдяки Йому наша природа вже має до своєї диспозиції всі скарби Божества, так, що злучені з Ним, маємо повне право до цих благ, бо Христос здобув їх для нас раз на завжди. Так навчає св. Павло, коли пише про нас як про Христових співспадкоємців, указуючи на те, що мимо того, що ми ще не втішаємося Божими дійсностями, проте вони дані нам уже від тепер. Хто чинить - діє за чеснотою надії, той постепенно входить у посідання того ж безмежного скарбу Божого життя, яке дається нам в основному та в яке мусимо входити чим раз глибше кожного дня.

Чи дійсно любимо достеменною християнською любов'ю? Чи в дійсності любимо Бога? Чи ж любимо Його ради Його Самого? Чи ставимо Його понад усе? Чи тішимося тим, що Він існує? Чи Він єдина мета наших сердець, а все інше тільки засобом до Нього?

Вельми корисно шукати, але треба вміти знайти. Неодин сучасник знає, як шукати, але не як відкрити. Приходить пора коли людина мусить знати, як зупинитися, тому що далі нічого немає, крім посідання Бога, в Якому наші серця мусять уміти вповні спочити: "Прийдіть до мене..."

Сьогоднішні люди не вміють відпочивати. Спочинок конечний для безсмертної душі, а молитва — це ж душевний відпочинок. Коли ми молимося, ми відставляємо свою журбу, свої клопоти, свої дії, щоб лише спочити в Бозі, у радості буття з Ним, у свідомості того, хто Він, у любовній розмові з Ним.

Наприкінці, дещо відносно розгортання тих успосіблень, про які пише абат Мармійон, та які є наслідком нашого божественного всиновлення. Яким же чином виконується те розгортання? Ясно без слів: управою! Треба ті Богом дані схильності вправляти, використовувати їх, вирощувати їх. Безперечно, що початки не легкі. Чи ж музика не працює тяжко над собою, заки візьметься виконувати найгарніші твори?

Без труду немає успіху в нічому.

Отже християнинові треба вправлятися, тобто ставити вчинки, дії. Ясно, що в якій мірі ми постепенно призвичаюємо себе до вчинків любови, надії й віри, в такій же мірі все стане для нас легшим, так, що згодом воно стає майже натуральним.

Для Святих заглиблюватись у Бога було дійсною щоденною потребою, але ми, навпаки, мусимо силкуватись відвернутися від перепон, які здержують нас від Нього: наша праця, наші зайняття, тощо. Але згодом тягар любови все таки нас потягне. Каже св. Августин: "Не кажу вам не любити, але раджу змінити свою любов!", так щоб вона стала тим тягарем любови — тим рушієм, який тягне нас до Бога силою чимраз то непереборнішою, залежно від міри, в якій ми звільнилися від тілесних оков, кайдан самолюбства, всього, що нас паралізує, або не дозволяє божественній любові розвиватися в наших серцях. Лише душа, яка збагнула ту істину, а саме, що молитовне життя є абсолютно основне та що немає цінішого скарбу від релігійного життя, лише така душа зможе спромогтися на те, щоб усеціло віддати себе в обійми Св. Духа. У такому стані Дух Святий відограє головну ролю, хоч Йому треба трішки помочі з нашого боку.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

A. MOCH

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміріння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Залучую $5.00 на Службу Божу за наше здоров'я.

Антін і Анастасія Фурда, Арборг, Ман.

Складаю прилюдну подяку Небесній Неньці Неустанної Помочі й св. Богоотцеві й Обручникові Йосифові за вислухання молитов за заступництвом Слуги Божого Митрополита Андрія й Отця Архимандрита Климентія. Залучую $5.00 на подячну Службу Божу.

Казимир Грицина, Торонто

Посилаю $100.00 на **григоріянські Служби Божі** і на заупокійну Сл. Б. з панахидою в сороковий день смерти за мого мужа Ярослава.

Ольга Малакчук, Черрі Гил, Н. Дж.

Прошу відправити Св. Літургію за спокій душ Українських Героїв, полеглих за Волю України, на що призначую $5.00.

Ірина й Остап Захарків, Оак Парк, Мич.

Пересилаю $3.00 на Службу Божу за пок. о. д-ра Степана Граба, щоб Господь помилував усю нашу Страдницю-Церкву.

Петро Ямних, Клифтон, Н. Дж.

Я послав уже $200.00 на **дві григоріянки** за родичів Михайла й Анастасію, а тепер посилаю знову за мою першу жінку Павлину $100.00 **на григоріянку.**

Пантелеймон Остапович, Скарборо, Онт.

Посилаю $15.00 на три Служби Божі: 1. за моїх батьків Івана і Пелагію, 2. за здоров'я Андрія й Ірини Дзедзик і 3. за здоров'я Петра й Анни Петрівських.

Марія Наорлевич, Ірвінгтон

У залученні посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за бл. п. о. Луку Білянського.

Юлія Білянська, Милвокі, Виск.

Прошу відправити дві Служби Божі за душу мого мужа Тимка та приятельки Розалії Лісіх, що померли одного дня. Залучую $5.00.

Марія Нагірна, Джесуп, Па.

Складаю щиру подяку Всемогутньому Богові, Пресв. Серцю Ісуса, Неп. Серцю Марії, св. Йосафатові й іншим Святим за вислухання молитов за посередництвом Папи Івана XXIII й Митрополита Андрія Шептицького. Прошу про дальші ласки. Залучую $5.00 на Службу Божу в моєму наміренні.

Стефанія Вареха, Йонкерс, Н. Й.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. В. Ваврик, ЧСВВ

МОЛИТВА ЗА НАРАДИ Й ЗАХОДИ В СПРАВІ МИРУ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ТРАВЕНЬ

Живемо під постійною загрозою нової, правдоподібно останньої всесвітньої війни. Малі, місцеві війни не перериваються від кінця попередньої всесвітньої трагедії. Страх перед третьою війною зовсім оправданий. З обох сторін нагромаджені атомні й водневі бомби, наготовлені на певне знищення народів, країн, землі. Навіть самі найзапекліші вороги й командири ворожих сторін армій знають, що третя війна буде війною тотального знищення. Тому і бояться її; але один одного страхають, погрожують, нахваляються, які вони потужні знищити "всіх і вся", хоч при тім і самі можуть потерпіти. Відбуваються наради, пишуть часописи, вчені видають відозви, письменники підписують заяви проти загроз війни; але кожна більша світова потуга продукує знаряддя знищення нечуваних розмірів, бо не хоче, щоб їх ворог мав більше можливостей перемоги. Із мирових нарад покищо нічого не вийшло і не виходить. Панує взаємне недовір'я, завзятість не дати себе випередити.

Найкращі поради, найніжніші просьби й зазиви, часті напімнення з уст голови католицької Церкви в світі, римського папи, не доходять до сердець. А що серце людини може перемінити один лише Бог, то й тому сказано нам у цьому місяці молитися: "Щоб наради у справі миру та заходи завести його в світі могли продовжуватися зусиллями й молитвами загалу."

Папа — паломник миру

Ми всі ще добре пам'ятаємо, як то 4-го жовтня 1965 року Папа Павло VI виїхав із Риму, як "паломник і апостол миру", із засідань Вселенського Собору до Об'єднаних Націй у Нью-Йорку. Пам'ятаємо його промову в головній залі нарад перед провідниками 116 націй. О, як зворушували тоді нас його вимогливі, остерігаючі, благаючі слова: "Тепер наше слово доходить до найвищої точки... ви очікуєте від нас того слова і ми свідомі його ваги й торжественности: *не одні проти одних, ніколи знову, ніколи більше!* Це ж головно для цієї цілі постала організація Об'єднаних Націй: проти війни, для збереження миру! Послухайте ясних слів великого покійного Джана Кеннеді, що заявив чотири роки тому: "Людство мусить поставити кінець війні, бо інакше війна поставить кінець людству..." Пам'ятайте, що кров мільйонів людей, безконечні й невисказані терпіння, безпотрібна різня й страшенні руїни освятили договір, який з'єднав вас і привів вас до присяги, що має замінити майбутню історію всесвіту: *ніколи більше війни, ніколи знову війна!* Мир, так, мир має проводити долею народів і всього людства!"

Наступного дня Папа вже був назад у Римі. Просто з літака пішов на засідання Собору та переповів там Отцям Собору про свою місію в

Прошу відслужити заупокійну Службу Божу за тих померлих, що нема кому про них згадати. Залучую $5.00.

Т. Фурда, Арборг, Ман.

Складаю щиру подяку Пресв. Родині за вислухання молитов за посередництвом Слуги Божого Митр. Андрія й о. Василька та прошу дальших ласк для моєї родини.

М. К., Нью-Йорк

Прошу відправити Службу Божу в моєму наміренні. Залучую $5.00.

Я. К., Торонто

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі одних правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

Жертвую $5.00 на Службу Божу подяки Преч. Діві Марії, св. Йосафатові й св. Терезі за всі ласки та прошу Божого благословення для мене й моєї родини.

Олена Пом'як, Фінікс, Арізона

Складаю щиру подяку Божій Матері, св. Йосифові, св. Юді-Тадеєві й св. Терезі за вислухані просьби та прошу дальшої опіки. $2.00 на Службу Божу.

І. Д., Л. А. 27

Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за мою покійну жінку Геновефу.

Андрій Дрібненький, Вилтон, Н. Дакота

Посилаю $4.00 на Службу Божу в честь Пресв. Родини.

Микола Костинюк, Ванкувер

Посилаю $6.00 на дві Служби Божі: 1. подячну за вислухані молитви і 2. за померлих у родині, яких імена подаю.

Микола Радовйч, Нью Британ, Конн.

Об'єднаних Націях. Тоді сказав оці знаменні слова: "Послідовно, тепер на нас лягає велика відповідальність після того післайнництва в справі миру. Ми мусимо тепер, більше як колинебудь, стати працівниками за мир! Католицька Церква взяла на себе найбільшу відповідальність служити справі миру через те, що так торжественно нашим голосом благала про мир!"

Собор про мир у світі

Нічого дивного, що Собор у своїй душпастирській конституції про "Церкву в сучасним світі" ("Радість і надія"), у п'ятім розділі другої частини заговорив про "плекання миру і міжнародньої спільноти". Ми маємо перекласти всіх Соборових документів на українську мову, видані оо. василіянами в Римі 1966 р. (продаються в Видавництві СВІТЛА) та повинні собі їх набути та прочитувати. Собор починає той п'ятий розділ отак: "У ці наші роки, коли ще тривають між людьми тяжкі злигодні й журби з воєнного лихоліття чи воєнної загрози, увесь людський рід знайшовся в дуже критичній годині свого визрівання... Тому Собор, вияснюючи правдиве і шляхетне поняття миру, засуджуючи страхіття війни, закликає гаряче всіх християн, щоб вони за допомогою Христа, творця миру, співпрацювали з усіма людьми для укріплення між ними миру — в справедливості й любові та для приготування мировых засобів. Мир не полягає тільки в відсутності війни та й не обмежується тільки до встановлення рівноваги між протилежними собі силами, ані не постає з якоїсь імперської гегемонії, але слушно і властиво визначується як діло справедливости. Являється плодом ладу, встановленого в людській суспільності її божественним Основником, який повинні здійснювати жадні все досконалішої справедливости люди... Мир є плодом любови, яка йде дальше за те, чого вимагає справедливість. Земський мир, який постає з любови ближнього, є образом і плодом миру Христового, що походить від Бога Отця. Бо самий таки воплочений Син, Князь миру, своїм хрестом примирив усіх людей із Богом і, обновляючи одність усіх в одному народі і в одному тілі... знищив ненависть і... влив Духа любови в серця людей."

"Тому то всіх настійливо покликається, щоб виконуючи правду в любові, об'єднялися з людьми справді миролюбними, *для вимолювання й здійснювання миру...* аж доки не здійсниться слово: "І перекують вони свої мечі на рала, а списи свої на серпи. Народ на народ не буде меча піднімати, і не вчитимуться більше воювати" (Іс. 2, 4).

— — — —

Ще одна заввага: багато Українців бажали б собі війни, в якій би — за нашими сподіваннями — наш обездолений нарід освободився з "днів своєї неволі й наруги". А одначе треба нам пам'ятати, що наш рідний край є не лише прив'язаний до великого советського молоха; він заразом є для цілого СССР необхідною базою промисловости, шихліром збіжжя і цукру, резервою хлопців і мужчин, солдатів. Не мислиме, щоб у плянах знищити СССР пляновики будучої війни не поставили бодай шість-вісім важніших об'єктів в Україні для атомної чи водневої бомби. Донецький Басейн, гідростанції на Дніпрі, Кривий Ріг і Запорож-сталь, Київ і Львів і Одеса і Севастопіль (на Криміі), назвати б лише найпевніші. Яке знищення, яка масакра населення, які довготривалі наслідки від вибухів атомних бомб там наступили б!!! А й тут нам, живучим у важніших містах промислу й постачання, загрожує знищення нарівні з іншими народностями. Тому в імені любови до свого народу там і тут, в імені збереження їх і нас, не отягаймось молити в цім місяці Пресв. Серце Христа Чоловіколюбця та Його Пресв. Матір, Царицю миру, за мир, за збереження миру, за відвернення тотальної війни у світі! "За мир усього світу... Господу помолімся!"

МАЙЖЕ 500,000,000 КАТОЛИКІВ У СВІТІ

Як подає статистика Апостольського Престолу, то Католицька Церква має 485.181.580 своїх визнавців. Число священиків виносить 351.624. Семінаристів — 162.742. Католицьких парохій — 154.321. Подані статистичні дані стосуються 1966 року. В 1964-1966 роках число католиків зросло на 5.613.080 осіб, священиків на 4.939, число парохій на 567, а число семінаристів — кандидатів на священиків злетіло на 4.194.

КАТОЛИКИ ШВЕЦІЇ ЗРОСЛИ НА 67 ВІДСОТКІВ

У 1960-1967 роках число католиків у Швеції значно зросло, бо в 1960 р. було там католиків тільки 29.000, а в 1967 р., за даними Генерального Вікаріяту в Стокгольмі, є їх 48.000. З уваги на те, що в Швеції не переводиться при переписі населення офіційної статистики за релігійною приналежністю, думають, що число католиків є ще вище.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Я ходжу до Св. Сповіді кілька разів у році, хотіла б частіше сповідатися, але завжди маю великий страх, коли маю йти до Сповіді. А також я майже все більше скажу, ніж нагріщила, щоб нічого не затаїти, бо здається мені, що це безпечніше перед Богом. Що маю робити, щоб не переживати того страху перед кожною Св. Сповіддю?

Є люди, навіть інтелігентні, з примітивною ментальністю. Такі вони не з власної вини, а внаслідок свого характеру та з нестачі належного релігійного виховання й духовного проводу. Нераз навіть і священики звихнули неодну душу підчас науки релігії чи в сповідальниці, бо забагато звертали уваги на страх перед Богом, а замало на довір'я й любов до Нього. Забагато картали за гріх, а замало повчали й заохочували до щирої дитинної любови до Бога. Так неодна душа з викривленими поняттями сталася духовною калікою в раній молодості та калікою пішла в життя. Для них Бог, — це якийсь несамовитий тиран, який тільки дивиться й підглядає, щоб зловити нас на чомусь і карати вічним пеклом. Для них Бог, — це страшун, перед яким треба дрижати, навіть лукавити й оскаржувати себе надмірно, щоб устерегтись його гніву. А це справді дуже примітивне й дикунське поняття, яке кривдить Бога й ображає Його, бо робить із Нього карикатуру. Наш Бог — це не божок африканських чи полінезійських дикунів, перед яким вони дрижать і калічать себе, щоб відвернути його гнів від себе. Наш Бог — це ласкавий Батько, що має повне вирозуміння для наших людських немочів, всепрощаюче милосердя для розкаяного грішника й аж безмежну любов до кожного з нас, бо кожна душа — це Його образ, дитина Його, промінь Його божества, частина Його самого. Чи може дитина дрижати перед своїм батьком, якого доброту й любов бачить на кожному кроці? Наш ласкавий Бог узагалі не дивується нам, що ми згрішили, бо ж Він знає краще, ніж ми, що ми тільки до зла спосібні, коли не підтримує й не кріпить нас Його ласка. Але Він певно дуже дивується й сумує, коли бачить, що ми нераз так мало довір'я маємо до Його доброти, ще й боїмося просити в Нього прощення. Таким браком довір'я більше ранимо Його батьківське серце, ніж може всіми іншими нашими гріхами.

Ті, що живуть більше страхом, ніж любов'ю до Бога, часто мають нахил перебільшувати, коли сповідаються. Мали тільки спокуси до чогось злого й не піддалися їм, не любувалися ними свідомо й добровільно, але мають деякі сумніви, чи вони згрішили, або ні. І ось, у Сповіді вони скажуть, що допустилися таких і таких страшних гріхів, навіть скажуть, що це вони зробили зовсім свідомо й добровільно. Або сталося, що допустилися якого гріха 2-3 рази, а в Сповіді скажуть, перебільшуючи, що допустились його 5-6 разів. Це так — кажуть вони — "для більшої безпеки перед Богом, щоб нічого не затаїти." Коли ж сповідник-психолог уже зорієнтувався в їхній душі й переконує їх, що це й те, правдоподібно, не було гріхом, що в тім і в тім вони непотрібно перебільшують, що це прояв небезпечної недуги скрупулів, тоді вони йдуть до іншого священика, до третього, десятого, бо, мовляв, "тамті не хочуть розуміти мене, вони дуже злегка трактують спасення моєї душі." Тут знову проявляється вище згадуване звихнення душі, нерозумний, аж анормальний страх перед Богом і брак пізнання Бога, брак щирого довір'я до Нього. Такі душі повинні пам'ятати, що перебільшувати свої гріхи чи їхнє число, це свідомо говорити Богові неправду тоді, коли знаємо й віруємо, що адже ж Бог бачив усе, що сталося, як сталося, скільки разів сталося, та знає все без того, щоб ми Йому говорили чи пригадували. Бог не хоче, щоб ми, Його діти, упідлювали себе, ще й до того брехнею. Коли ми мали якісь спокуси й після них маємо сумніви, чи згрішили або ні, тоді скажім щиру правду перед Богом і перед священиком: не знаю: "не знаю, чи це був гріх, або ні, тому обвинувачую себе так, як Бог бачив". Не стидаймося признатися, що "не знаємо", бо часто навіть найкращі моралісти, які знають нашу душу наскрізь, не могли б сказати з певністю, чи це й те, в тих і тих обставинах певно було гріхом, чи ні. А коли скажемо, що "не знаємо" й обвинувачуємо себе так, як Бог це бачив, тоді ні не перебільшуємо нашої вини, отже не говоримо неправди, ні не зменшуємо її, отже абсолютно нічого не затаюємо.

Бог не любить неправди та ще більше не любить, коли ми отак лукавимо перед Ним нібито "для більшої безпеки перед Богом", бо в дійсності лукавимо з ненормального страху перед уроєним богом-страшуном та з браку належного й повного пошани довір'я до Бога доброти, милосердя й любови.

Душа, яка боїться Бога, але ще більше любить Його й має щире довір'я до Нього, не має страху перед Сповіддю і навіть на думку їй не приходить перебільшувати свою вину перед Богом, Який найкраще знає всі тайни нашого серця

й душі. Хто ж усе таки має страх перед Сповіддю, то й повинен більше читати про Боже милосердя й доброту тай багато роздумувати над тими, справді божеськими й потішаючими прикметами Бога любови. По якомусь часі місце страху займе ніжне й погідне довір'я до Бога і Божа радість запанує в душі.

Мені не ясно, як ми можемо любити Бога та яка є та любов. Чи це сильне почування, подібне до того, що існує між особами протилежних статей, або того, що існує між батьками та їхніми дітьми, чи може воно щось зовсім іншого? Якщо так, тоді чим ця любов виявляється, чи повинна виявлятися? Я подиляю Божу всемогучість, але не відчуваю любови до Бога і тим сильно турбуюся, бо знаю, що незадовго прийдеться мені покидати цей світ.

Такий запит читати — це направду приємність і насолода. І приємно відповідати на нього, щоб успокоїти стурбовану авторку такого запиту та сказати їй зразу ж на вступі: ні, не турбуйтесь, Шановна Пані, Ви не мусите *відчувати* любови до Бога, бо, як каже св. Августин, "якщо ти бажаєш любити Бога, то тим самим ти вже й любиш Його, хоч того не відчуваєш." Адже ж любов до Бога — це не змислове почуття, як між мужчиною й жінкою, чи між батьками та їхніми дітьми. Любов до Бога — це наставлення душі, силою якого ми любимо Бога вище всього на світі задля Нього самого, отже безкорисно. Можна не відчувати тієї любови, а все ж таки дуже сильно любити Бога. Якусь тінь такої любови до Бога можемо бачити навіть у любові до людей. Ось, мати любить свою дитину навіть тоді, коли не відчуває того, навпаки, має гризоту з дитиною. Вона жертвенно доглядає її в недузі, з болем у серці й соромом на обличчі вона глядить на грішне життя свого блудного сина чи впавшої доні, мучиться в душі, а все ж таки любить і готова навіть життя віддати за навернення та за вічне життя своїх дітей. Це не почуття. Почуття може вже давно завмерло. Така любов матері — це вже вроджене природне повне любови материнське наставлення, яке робить її сильною й витривалою в зношенні прикрощів у надії, що це остаточно поможе і врятує її дитину. Тут мати, без солодкого почуття любови, ставить свою дитину вище себе й своєї вигоди чи власного задоволення. Або ось, дружина роками хворіє, а чоловік не покидає її, а навпаки, щиро опікується нею. Це він робить не з почуття любови, а з природного наставлення, яке є виявом правдивої любови до дружини, бо ж чуттєва, змислова любов може вже давно притахла. Також і тут чоловік ставить свою жінку вище своєї особистої вигоди чи приємности. Але вся ця жертвенна любов матері до дитини, чи чоловіка до жінки основується на природному, біологічному зв'язку одного з одним. Любов до Бога — це надприродна чеснота, яка вчить нас і наклонює, щоб ми завжди й за кожних умовин ставили Бога вище себе й вище всякої своєї вигоди, отже щоб завжди вірно зберігали Божі Заповіді, щоб витривало протиставились усяким спокусам, які намагаються відвести нас від Бога, щоб ми були готові радше й умерти, ніж образити Бога тяжким гріхом. Одним словом, любов до Бога — це не почуття, а виконування всього для Бога. Це наставлення й посвята навіть без відчуття приємности в тім. "Не кожний, хто промовляє до мене: Господи, Господи (себто не кожний, хто зідхає з любови до Бога!) ввійде в Царство Небесне, лише той, хто чинить волю Отця мого, що на небі" (Мат. 7, 21). Та й "той любить мене, хто заповіді мої береже" (Йоан 14, 21).

Різні люди з різних спонук зберігають Божі Заповіді.

Одні бережуться гріха й зберігають Божі Заповіді зі страху перед Божим гнівом і вічним відкиненням. У них переважає страх перед Божою карою, менше проявляється любов до Бога, але вона є в них, тільки ж сильно перемішана з любов'ю до себе самих, шуканням власного добра. Однак вони будуть спасені, бо виконують Божу волю, зберігають Божі Заповіді.

Інші бережуться гріха, зберігають Божі Заповіді й люблять Бога з вдячности за одержані добра (за сотворення, відкуплення, здоров'я, успіх, ітп.), або для того, щоб одержати найвище добро, спасення й вічне щастя. У таких переважає любов до Бога, але вона ще все також і самолюбна, бо в більшій або меншій мірі ще все шукає також і себе.

Ще інші бережуться гріха й зберігають Божі Заповіді з чистої любови до Бога, не дивлячись на жадні користі, які можуть мати з того для себе. Люблять Бога з найкращої спонуки, а саме тому, що Він найсвятіша й найдосконаліша Істота, усе добро, уся краса. Один Святий так молився: "Коли б я мав усю вічність горіти в пеклі, то й тоді, дозволь, Господи, щоб я міг любити Тебе, бо Ти гідний усієї любови кожного сотворіння". Така безкорисна любов до Бога — це вже найкраща й найвища любов. Але, як ми це бачили вище, Бог не вимагає від нас аж такої високої любови. Можемо бажати її, можемо молитися за дар такої любови, можемо тішитися нею й дякувати Господеві, що дав нам навіть тілесно відчути, як це солодко любити Його, але вистачає з нас, коли любимо Його і менш досконало, коли любимо так, як уміємо найкраще, щоб тільки любили Його й зберігали Його Заповіді, а тоді певно будемо спасені.

Як це пояснити, що латинські католики на протязі трьох років повернули до давних форм своєї Літургії, а нам і 20 років не вистачає на це? Латинська Літургія усхідніється, вірні причащаються стоячи, повеляються ектеній, дзвінків майже не вживається, тощо. Перевидання наших літургійних книг закінчилося в Римі ще в сорокових роках, але сліду з цього в наших церквах майже немає. Поверховні зміни, які є, ніяк не привертають східньохристиянського духа до нашої Церкви. Не знаю, що думають про нас латинські католики, які часто приходять на наші Служби Божі, щоб запізнатися зі східнім обрядом?

Латинські католики, які приходять на наші Служби Божі, захоплюються нашим східнім обрядом, якщо пояснити їм нашу Св. Літургію, або дати їм до рук переклад нашої Літургії. Це для них щось зовсім нове й незвичайно цікаве, хоч вони не розуміються на тому, який у нас звичай причащатися, стоячи чи клячучи, чи в нашому обряді вживається дзвінків чи ні. Відмінний підхід, масова участь вірних, багата символіка церемоній, подих старовини в нашій Св. Літургії, — оце те, що викликує подив у чужинців. Наші недоліки тільки ми самі добачуємо, якщо взагалі добачуємо їх. А недоліки є, і вони випливають з різних причин.

По-перше, коли перевидано в Римі наші літургійні книги за взором Літургії Митрополита Петра Могили, то в своєму декреті Св. Столиця виразно зазначила, що новий Служебник, із усіми його церемоніями, обов'язує тих священників, які були свячені після 1946-го року. Отже, священники, які були свячені раніше, не почували себе зобов'язаними тими новими приписами. На підставі букви того розпорядження — не можна їм нічого закинути. Але, на мою гадку, до сьогодні вже всі, навіть і старші священики, могли й повинні були достосуватися до відновлених старинних обрядів у відправі Св. Літургії, щоб відправи по всіх наших церквах були однакові. Тяжче воно з вірними, які, напр. через усунення дзвінків готові робити священикові великі клопоти в парафії.

Другою причиною того, що й досі ще не заведено в наших церквах стислих і одностайних форм Римського Служебника, вважаю те, що більшість наших священиків, вихованих на семінарії, покінчила свої богословські студії в римо-католицьких Духовних Семінаріях, а правити Св. Літургію за нашим обрядом училася більш приватно в наших старших священиків, яких, стисло беручи, не обов'язували нові приписи відносно нового Служебника. Так виросло нове покоління наших священиків, яке, з вини обставин, не є ближче обзнайомлене з первісною традицією богослужб у нашій Східній Церкві.

Такому лиху можуть зарадити тільки наші Преосвящені Владики, які, зібрані на спільній Єпископській Конференції, винесли б відповідні рішення в справі відправи Св. Літургії. Немає найменшого сумніву, що наші священики прийняли б таке рішення своїх Владик без усякого спротиву й критики.

Запитя прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЕКЗАРХАТ В АРГЕНТИНІ

Апостольський Престіл заснував для вірних українсько-католицького обряду окремий Екзархат, а першим Екзархом іменував Преосв. Владику Андрія Сапеляка, салезіянця, який досі сповняв уряд апостольського візитатора, бо юрисдикція над Українцями-католиками була в руках латинського архиєпископа в Буенос Айрес. Досі не було створено самостійного екзархату через великі труднощі, що їх робила латинська єрархія, яка не хотіла допустити до заіснування українського екзархату. Новостворений Екзархат входить як суфраганія у склад латинської митрополії Буенос Айрес, як церковної провінції, а через те не є пов'язаний юридично з Українською Католицькою Церквою.

ВИСВЯТИЛИ КАТОЛИЦЬКОГО ЄПИСКОПА В ЛИТВІ

Уперше за останніх десять років у Литві висвячено католицького єпископа, яким став 72-річний монс. Л. Плеткус, що сталося за згодою комуністичної влади. Католицька Церква в Литві, хоч і переживає різні труднощі, має деяку свободу дій, бо принаймні декілька єпископів сяк-так можуть виконувати свій уряд; це виїмок у СССР.

"ДЕНЬ ДЛЯ НОВИХ ЦЕРКОВ"

Під таким кличем проведено в Римі підчас другої неділі Великого Посту збірку по всіх римських церквах, якої ціллю є зібрати потрібний фонд на побудову нових 200 церков у Римі, які будуть доконче потрібні вже на протязі найближчих 10 років. Сьогодні місто Рим нараховує кругло два й пів мільйона мешканців, але експерти обраховують, що до десяти років населення Риму зросте до п'яти мільйонів. Щоб у нових дільницях міста можна було наладнати душпастирську працю, треба буде найменше 200 нових церков, про які вже тепер час старатися.

Василь Барка

МАТИ ПРОРОКА

Материнське серце — велике перед судом Божим: це відчували народи з давніх віків.

Східня легенда оповідає, як душа померлого візиря, сановника високого, правувалася перед Суддею коло брами в рай. На одну шалю терезів покладено діла візиря: мости, фортеці, мечеті, школи, скарбниці тощо, — їх ціла гора! А на другу шалю покладено дрібну, як горошина, річ: сльозу вдови, що приходила просити хліба для своїх дітей. Із наказу візиря, її виштовхано на вулицю, і вона плакала, вертавшися ні з чим. Сльозинка вдови переважила гору будівничих справ візиря; він був осуджений.

Легенда відзначає два різні шляхи і закони в суспільстві: перший по смиренному серцю материнському, а другий — по амбіції володаря. І тут є також освітлення для сучасности. Бо вона звернулася в такі побільшені справи безсердечного візиря, через які пролито було ріки материнських сліз, по слову Шевченка, "не ріки, — море!".

В материнському почутті — найближча присутність Бога, як сонця любови. До нього найбільше подібне, на землі, серце матері. Її любов має джерелом своїм Дух Божий. Він, як і мати, клопочеться за душі "зітханнями неізреченними" і есть — "яскравогненна і мила любов", — за висловом праведника.

Ніхто з людей не знає цих зітхань, як мати. Вона, в Україні, оспівана від Шевченка, "молилася, турбувалась, день і ніч не спала, своїх діточок непевних звичаю навчала". Руки струдить, стерпить недугу і горе — ради дітей. Вона і хресну смерть за них прийме.

Мати — великий ангел, даний людині на землі. І коли втрачено її, тоді допомога сиротам так багато важить перед Богом, що за неї, по об'явленню пророка Ісаї, великі гріхи прощаються: коли б, як пурпур, були, — обмиються, ніби вовна — білими.

Материнська молитва спроможна міняти рішення Боже: це показано в одній з євангельських подій. І в Старому Заповіті — багато прикладів із силою цієї молитви.

У І. "Книзі Царств", Анна, жінка Єлканова, довгі роки бездітна, була доведена глумами і знущаннями до розпачу. Але смиренно молилася в храмі в м. Сіломі. Якраз там оббирали святиню і кривдили народ два сини первосвященника, Хофні і Фінеас — горді і злі, ніби візир з легенди.

Скорбна молитва кроткої Анни з обітницею, якщо народиться син, то посвятиться Богу, — була прийнята. Новонародженого названо Самуїл, у дослівному значенні Богдан. На службу в храмі його 12-річним відвела мати. Посвятна молитва її склала полум'яну сторінку в Біблії: з висповіддю смиренної віри й остереженням проти гордині. Ось — декотрі речення: "Господь зітре тих, що противляться Йому; з небес возгремить на них". "Стопи святих своїх Він береже". "Робить жебраками і збагачує", "із праху піднімає Він бідного" і "престол слави дає в насліддя". Смиренність материнська прихилила небо: Самуїл був вибраний навіки "священиком вірним". Як благословенний пророк, син зневаженої, спасав народ від погибелі.

Цей приклад нагадує про дивну зміну в українській історії. Шевченко теж — син упослідженої вкрай. Згадаймо вислів письменника В. Стефаника, з промови про поета, в 1911 році: "Кріпачка зродила Тараса і викормила кріпацьким кормом, а він видвигнув мужицький народ на висоту, по якій тепер ступаємо"; — Шевченко "сидів 10 літ у неволі: за вогненне своє слово, котрого всі царі докупи задушити не годні."

Це правда, — мати Тараса, як Анна з "Книги Царств", випросила йому дивний талант:

Вночі
На свічку Богу заробляла;
поклони тяжкії б'ючи,
Пречистій ставила, молила,
Щоб доля добрая любила
Її дитину...

Хоч її саму "нужда та праця положила" в передчасну могилу, а син її карався за талант пророчої поезії. Також і вся Україна, як означував Сковорода, — була покладена в домовину. Селяни гинули в кріпацтві, а верхи, розбещені привілеями, в чужій службі, були сліпі до народного страждання.

Шевченко "огненним словом" збудив з домовини народ, який піднявся в новій історичній силі і розбив ланцюги, накладені царями.

Згинули царі, як злі гордеці Сіломські, жінка одного з яких, Фінеаса, вмираючи, родила сина і, назвала його: Іхавод, себто Безслав'я. Сповнилося століття, як Шевченко написав віщий вірш: "врага не буде, супостата, а буде син і буде мати, і будуть люди на землі". Вже супостати коронованні щезли. Здійсниться вершинне пророцтво з "Кобзаря", як наріжний камінь для життя в Україні: по закону від смиренности материнської, супроти амбіції жорстоких, складатимуться відносини в суспільстві, як у родині — з любов'ю і правдою добрих людей.

І духовну пустиню тоді знов "опановують веселії села".

о. І. Назарко, ЧСВВ

СВ. ЙОСАФАТ – ПОЧИТАТЕЛЬ БОГОМАТЕРІ

Можемо сміло зарискувати твердження, що між католицькими Святими нема такого, який у своєму житті не був би особливішим почитателем Богородиці. Розуміється, що й наш український Святий — Йосафат не становить якогось дивного винятку з цього загального правила.

Факти з його життя

Зовсім розумно можемо допустити, що першою вчителькою почитання Богородиці для малого Івася, була його побожна мати Марина. Якщо вона в церкві св. Параскеви у Володимирі Вол. так ніжно повчала свого Івася про Розп'ятого Ісуса, що Івась зворушився до глибини душі (як пізніше він визнав своєму сповідникові о. Г. Хмельницькому ЧСВВ) — то мусіла вона його повчати теж про Ісусову Матір-Марію, бо Ісус і Марія — це дві Особи, що в ділі відкуплення людського роду нерозривно злучені.

Коли ж 1604 р. Івась вступив до манастиря Св. Трійці у Вильні, то — як стверджують його друзі й життєписці — поруч молитви, його улюбленим зайняттям було читання й студіювання старих літургійних книг Східньої Церкви. О, якже це поглибило його ніжну й розумну набожність до Богоматері! Якою синівською любов'ю палало серце Йосафата, коли Він проказував або роздумував цей величній богородичний гимн Отця свого св. Василія Вел. "О тебі радується, Благодатная, всякая твар". Або якої глибокої маріології навчався Йосафат із прекрасних богородичних канонів св. Івана Дамаскина, св. Теофана, з акафістів, догматів і т. п. Оце були єдині, але глибокі студії східньої маріології в Йосафата.

Собор Преєв. Богородиці у Володимирі Волинському. Збудований 1160 р. У цьому соборі в своїх дитячих і юнацьких роках часто молився св. Йосафат.

Року 1612-го Йосафат став настоятелем нового манастиря в Жировицях, де була чудотворна ікона Богородиці — славна численними чудами ще десь від 1500-их років. Йосафат збудував тут новий манастир, розширив церкву, справив церковні ризи й чаші, завів лад у відправі богослужень. Від часу, коли Йосафат замешкав у Жировицях, це місце сталося славне на цілу Литву й Білорусь. Хто зчислить усі зітхання, молитви, а то й цілі ночі, що їх Йосафат провів перед іконою Богородиці, як її вірний сторож!

Ставши полоцьким архиепископом, св. Йосафат найперше відновив собор Св. Софії в Полоцьку, а відтак — як пише життєписець о. Козаневич — побудував церкви в честь Богородиці в менших містах, як у Витебську (Благовіщення), Орші (Успення) й ін. Тому слушно пише згаданий життєписець: "Особливу набожність мав св. Йосафат до Преч. Діви Марії. Найбільше любив молитися перед Її іконами. Преч. Діві жертвував усі свої вмертвіння, ношення волосінниці, бичування. У свята Преч. Діви з великою набожністю правив Службу Божу в Її честь, вислявляв Її в проповідях і заохочував других до тієї набожности.

У писаннях св. Йосафата

Особливіша набожність до Богородиці знайшла свій вислів теж у писаннях св. Йосафата. Тут наведемо тільки замітніші вислови. І так: у І-ій частині "Катехизму" св. Йосафата з 1618

р. на питання: "Хто є Христос?", св. Йосафат відповідає: "Христос є Син Бога Отця, що походить від Нього перед віками..., що заради нас стався людиною в утробі Найсвятішої Діви Марії". І далі пояснює так: "Це не сталося людською силою, але силою Св. Духа. Бо Марія осталася дівою, як перед різдвом, так і після різдва. І так Божий Син не має в небі матері, а на землі не має батька."

У другій частині цього ж "Катехизму", пояснивши Господню молитву "Отче наш", на питання: "Які є молитви до Найсв. Діви Марії?" св. Йосафат відповідає: "Є різні молитви. Але перше місце займає та, що її навчив нас Архангел Гавриїл і Єлисавета, мати Івана Хрестителя". Відтак наводить ціле наше "Богородице Діво" з нашим закінченням і каже, що є ще така коротенька молитва до Богоматері: "Найсвятіша Діво Богородице, Пані всього милосердя, молися за нас грішників." Дальше пише св. Йосафат, що молитву "Богородице Діво" треба проказувати зараз після "Отченашу", бо Ісусові Христові є "дуже мило, коли ми згадуємо Його Найсвятішу Матір". Ще згадує про почитання Богородичних ікон і закінчує так: "Ангельським привітом ми Богородицю вітаємо, прославляємо і поручаємо себе Її молитвам."

У "Правилах для своїх священиків" із 1618 року, св. Йосафат доручає священикам у всі Богородичні празники приступати до Св. Сповіді (§ 2) та обов'язково в ці дні відправляти Службу Божу (§ 5), а після Служби Божої перевести катехизацію з дітьми та з народом, пояснюючи їм: Хто є Богородиця в ділі відкуплення людського роду? та навчаючи їх Ангельського привіту (§ 8). У кінцевих правилах назначує час річних синодів: для витебського деканату в попразденстві Успення Богородиці, а для мстиславського деканату в попразденстві Різдва Пресв. Богородиці (§ 46).

Також в інших своїх творах, як: "О старшинстві св. Петра", "О чистоті ієрейській", в "Обороні Єдиненія" св. Йосафат бодай коротко згадує про Пресв. Богородицю.

Вискази свідків

Також свідки на беатифікаційних процесах у Полоцьку 1628 і 1637 року потвердили, що св. Йосафат відзначався особливою набожністю до Пресв. Богородиці. Тут наведемо тільки кілька свідчень. І так: знайомий св. Йосафата — маронітський архимандрит Вікторій Акурос переслав на письмі до беатифікаційної комісії 1628 р. в Полоцьку аж 65 артикулів про святість Йосафата і заявив, що він готов їх потвердити усно завжди й усюди. У 55 § він пише так: "Йосафат відзначався особливою набожністю до Пресв. Богородиці і до неї заохочував усіх вірних, а Її відправи й церковні звичаї найточніше зберігав. Така була про нього загальна й публична гадка."

Уже відомий нам сердечний друг і сповідник св. Йосафата — о. Геннадій Хмельницький, у 1628 р. ігумен полоцького манастиря, перед тією ж комісією усно заявив, що часто бачив Йосафата затопленого в гарячій молитві "перед іконою Пресв. Богородиці, яку завжди мав при собі". А пізніше додав, що Йосафат "плекав ніжну набожність до Богородиці й заохочував інших до цього. Тому говійно святкував Її празники, торжественіше відправляв тоді богослужения і говорив проповіді." О, як гарно і з якою любов'ю мусів Йосафат проповідати про Пресв. Богородицю! Цей же о. Хмельницький у тому ж зізнанні оповідає, з яким горінням душі св. Йосафат проповідував раз у полоцькій катедрі. Коли ж спостеріг, що вже довго говорить, сказав, що зараз кінчає. Тоді одна жінка з-поміж слухачів голосно закликала: "Владико, хоч би ти й до вечора говорив, то ми радо будемо слухати." Не виключене, що це було саме підчас марійської проповіді в якийсь богородичний празник.

Могилівський ігумен о. Герман Гостиловський ЧСВВ перед беатифікаційною Комісією навів такі три докази особливішої набожности св. Йосафата до Пресв. Богородиці: 1) Коли св. Йосафат став архимандритом у Вильні; порішив відтепер святкувати празник Непорочного Зачаття Преч. Діви, як один із найторжественіших празників, а не тільки як звичайне церковне свято, як це було досі. Згодом у всіх з'єднених манастирях святкували цей празник торжественно. А потім св. Йосафат запроваднв це торжество і в своїм соборі в Полоцьку. 2) Досі опущену ікону Богоматері в Жировицях, Йосафат відновив, прикрасив і зробив осередком численних паломництв, у яких тисячі людей обновлялися на душі. 3) Як архиєпископ, Йосафат побачив нужденну ікону Богородиці на голій колюмні полоцької катедри. Забрав її звідти, відновив, спорудив для неї окремий престіл і часто перед нею молився. Відбудував церкву Благовіщення Богородиці в Витебську. А в його їдальні завжди мусіло бути Розп'яття та ікона Пресв. Богородиці.

Багато інших висказів могли б ми ще наводити, але вже й ці переконують нас, що св. Йосафат плекав особливіший культ Богородиці в своєму житті. Під цим оглядом св. Йосафат є для нас дуже гарним прикладом до наслідування.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ЧИ ВЖЕ ЗБЛИЖАЄТЬСЯ КІНЕЦЬ "ВАШІЙ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ"?

Час, що в ньому живемо й обсервуємо його прояви, своїм багатим змістом, при тому різновидно зрізничкованим, належить мабуть до найбільш цінних і переломових у всій дотеперішній історії людства. Це не тільки доба атому, далеколетних ракет і міжпланетарних поїздок у напрямі чи довкола місяця або Марса, але теж доба поважної революції християнського духа, що проявляється тепер малощо не в усіх ділянках церковно-релігійного думання та життя. Одне й друге є нічим іншим, тільки виявом людського духа, що живе й порушується в просторі свого часу. Як кожна доба, так і наша, має свій вплив на життя Церкви, чого найкращим і наочним доказом є недавно відбутий Собор та його відгомін у щоденному житті християн узагалі, а католиків зокрема.

Крім Божого Закону й вічних правд віри, які назавжди остануться незмінними в своїй суті, здається, що немає в Церкві ні однієї ділянки, яка б не підпала тепер під будьяку реформу чи бодай модифікації, якщо не під критику.

Ще покутують залишки давніх століть

Посеред культурних народів і держав загально вважаються за найбільш консервативно-традиціоналістичні країни Англія й Еспанія, де по сьогоднішній день зберігаються різні — на сьогоднішній день — подекуди навіть чудацькі церемонії, форми всяких уніформів і одягів, які; можна сміло сказати, стали вже музейними чи театральними костюмами. Те саме стосується всякої титулятури, якою ще сьогодні наділюють людей в Англії чи Еспанії, хоч фактично це тільки історичний спогад, бо багато з того й так ніхто не бере поважно.

Швайцарська гвардія перед собором св. Петра в Римі. Тепер будуть міняти її кількасотлітню форму однострою, що не відповідає духові нашого часу.

У дечому подібне явище завважуємо теж і в Церкві, через що в багатьох випадках різні реформи, коли йдеться про деякі церемонії, титулятури чи одяги, являються конечною необхідністю. Зрештою цю справу піднесено вже на Соборі, а після нього почато проводити в життя. І так знаємо, що Папа Павло видав відповідні нові доручення щодо реформи різних ділянок: папського церемоніялу, Ватикану як папської держави, а зокрема щодо, хоч і прекрасних самих у собі, уніформів папських гвардій, чи інших ділянок, які стратили сьогодні своє значення або не відповідають духові сьогоднішньої доби, а є тільки залишками февдально-ренесансово-барокової доби, подекуди взятими зо світського чи державного життя або звичаю.

Самі духовники починають виступати проти титулів і рант

Що виходить від Апостольського Престолу, то це можна назвати реформою "згори". Крім того є теж реформаційні течії, що походять "знизу", тобто від єпископів чи священиків у поодиноких країнах.

Однією з перших у цьому напрямі була ініціятива збоку Національної Єпископської Конференції Австрії, яка на першому своєму засіданні по Соборі рішила зрезигнувати з фірми звернення до єрархів "Еміненція" чи "Ексцеленція", про що подав до відома зальцбурзький архиєпископ-примас Рорахер у публичній дискусії п. н. "Запити до Церкви", що їх серіями влаштовує "Товариство католицької освіти". У другій такій публичній дискусії п. н. "Жадоба титулів і рант посеред духовенства" архиєпископ Рорахер сказав, що він, починаючи від дня своїх єпископських свячень, свідомо відкинув цілування його в руку чи приклякування перед ним при привітанні, як теж радий буде, коли його титулуватимуть чи звертатимуться до нього зворотом "Отче Архиєпископе". Подібно поступило вже багато німецьких єпископів, які подали до відома, що не бажають, щоб їх титуловано "Ексцеленція", але "Фатер Бішоф" — "Отче Єпископе" або "Гер Бішоф" — "Пане Єпископе".

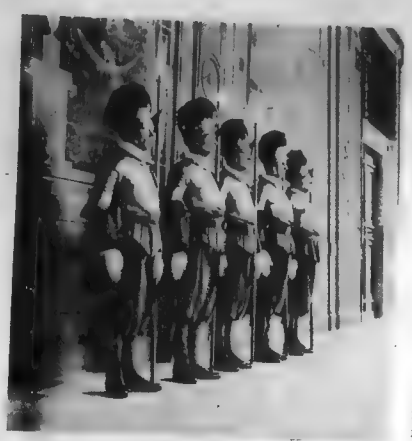

Швайцарські гвардисти на варті в палатах Ватикану

Також англо-саксонський світ починає рухатися

Англіканська Єпископська Конференція Полудневої Африки рішила звернутися до католицьких єпископів на цій території, щоб спільно зробити постанову в справі усунення форми звернення до архиєпископів і єпископів: "Юр Грейс" і "Май Лорд". На думку англіканських єпископів згадані титули невластиві церковним єрархам, бо ці титули є чисто світсько-державного походження з февдальної доби, коли то єпископи входили в склад Палати Лордів ув Англії, де перебрано ті титули від високої світської шляхти.

Другим цікавим моментом у тій справі являється анкета-опитник, що її перевели два відомі американські католицькі вчені з Гарвардського Університету, о. Йосиф Фіхтер і Чарлз Стилмен, посеред трьох тисячів католицьких священників, із яких більшість висловилася за усуненням усяких почесних титулів.

Собор, говорить про зміну поглядів

Справа реформи різних церемоній і титулів у Церкві зовсім правильна, бо Церква не може жити тільки самими спогадами минулого, але мусить у тих справах, які є тільки церковно-людського характеру, крокувати з сучасністю, бо як справедливо говориться в Соборовій душпастирській конституції "Про Церкву в сучасному світі" (т. 7):

"Зміна поглядів і структур дуже часто ставить під знак запиту традиційні вартощі, передусім серед молоді, яка часто втрачає терпець, а то й бунтується з-за своїх турбот, та — свідома свого значення в соціяльному житті, — бажає щоскоріше брати в ньому участь. А звідси нерідко батьки й виховники, при виконуванні своїх обов'язків, досвідчають щораз більших труднощів. А й самі традиційні установи, закони та й спосіб думання й відчування, здається не завжди можна добре пристосувати до сьогоднішніх обставин; звідси виникає велике замішання і в поведінці, і в самих засадах поведінки. Вкінці, нові обставини впливають теж і на саме релігійне життя."

Як є з цією справою в нас?

Досі в нас переважно вживали чи вживають — за звичаєм латинників — форму звернення до єпископа: "Ексцеленція". Правда, не є воно якоюсь новістю, що нагло появилася на нових теренах нашого поселення, бо вживали її під польсько-німецьким впливом і в Україні. Поруч "Ексцеленції" вживалася й уживається теж властиво правильна титулятура нашим єпископам: в урочистій формі "Ваше Преосвященство", і "Преосвященний Владико", а в звичайній тільки саме "Владико", а деколи менш правильно "Преосвященні".

Читаючи теперішню нашу пресу, особливо церковну, бачимо нераз такі дивогляди, що при йменах єпископів ставлять цілий ряд усяких титулів, аж нераз самому даному єпископові робиться несмачно, а ще більше тоді, коли там додані всякі "кадильні" прикметники, як: "улюблений", "загальношанований", "глибокодумаючий", "далекозорий" і т. п. При одному з імен єпископів ми нарахували аж дев'ять титулів і кілька разів повторених у тій самій статті, хоч звичайно в чужих дається тільки один головний і без усяких прикметників. Найнеприємніше вражає те, що подаючи різні титули, роблять справжню "польсько-русько-грецьку" мішанину: Ексцеленція — Його Преосвященство — Кир.

(У дужках сказавши, нераз сам зі себе виходить природний жарт зо словом "Кир", якого загал наших вірних не розуміє, а українські православні владики вже давніше усунули його з ужитку, зберігаючи наш гарний і відповідний титул як форму звернення до єпископа "Владика". Неодин миряни у доброй вірі й у своєму розумінні виводить "Кир" не грецької мови, але з дитячої недуги "кір"...)

Тому можна сказати: титулятура добра й гарна річ, але якщо властиво і на відповідному місці вжита.

Г. Фіртель

СВ. ПЕТРО З АЛЬКАНТАРА

Наші святі Сходу визначалися особливою гостротою життя: постами, бичуванням, неспанням і багатьома іншими вмертвіннями тіла. Натомість святі Заходу мали б, ніби, більше прикладати уваги внутрішнім умертвінням, умертвінням духа. Та воно не зовсім правдиве, як це ми вже бачили напр. у св. Миколи з Флюе, теж великого вмертвеника в дусі саме східніх святих. До таких святих, які відзначалися в західній Церкві духом великого вмертвіння, належить св. Петро з Алькантара в Еспанії. Його вмертвіння й суворість життя були такі, що подекуди — у звичайних людей — просто нарушували би п'яту Божу заповідь: ми сьогодні такого вмертвіння тіла не вважаємо за потрібне, бо наше тіло творить гармонійну єдність із душею, а не якесь конечне противенство. То й наслідувати сьогодні строгість давніх святих — в умертвінні тіла — не належить уже до новочасної аскези.

Петро Гаравіто — таке було родинне ім'я цього святого — народився 1499 року в малім містечку Алькантара, провінції Естремадура в Еспанії. Закінчив школу в Саляманці та в шіснадцятому році життя вступив до Чину оо. Францисканців, де віддався твердому життю покути й умертвіння. Особливо знущався він над своїм тілом; мабуть, щоб так надолужити за гріхи інших людей. Регули (устави) Чину брав у дослівному значенні. Напр. у манастирі вчать пильнувати своїх очей та не розглядатися на всі боки. То новик Петро Гаравіто тримався так точно цього припису, що знав своїх співновиків тільки зо слуху, а не з бачення. Коли йому дали роботу в рефектарі, то й там він не дивився високо і раз то навіть не подав до стола овочів, бо не спостеріг, що вони висіли високо на стіні. Дальше дали йому роботу в захристії, а там і воротаря. А був він іще, як то кажуть: рослінний, явище часте в тих людей, що віддаються життю молитви - роздумування, то й не можна сказати, щоб настоятелі були вдоволені таким братчиком; думаємо, що вони й мусіли давати йому відчути те своє невдоволення. Отже вже мав теж і духовні вмертвіння. Але йому було цього мало. Старався ще якнайменше їсти та, по можності, не спати. Вдалось йому це таки дуже добре. Щоб не заснути, він клячав або і стояв цілими годинами на молитві в своїй келії. Покластися не міг і так, бо келійка була всього на півтора ярда довга. То коли в ній уже мав спати, сідав та клав на стіні під голову поліно. Пізніше признався він св. Терезі з Авіля, що таке спання було його найтяжчим умертвінням. Що ж до їжі, то їв він тільки раз на два чи три дні.

Св. Петро з Алькантара

Дух молитви й умертвіння брата Петра видно сподобався настоятелям францисканців, бо вже за три роки назначили його ігуменом манастиря в Бадахос: мав він тоді всього 20 років і не був іще навіть священиком! Але мабуть може й не конче були з нового ігумена вдоволені монахи, бо він завів у манастирі дуже строге життя: вимагав від інших того, що й сам практикував: раз на тиждень варили фасолю згл. горох, який опісля тільки раз на день пригрівали.

Аж п'ять років пізніше висвячено його на священика. І на цьому пості він зараз же визначився, особливо проповіддю та духовним проводом. Португальський король покликав його на свій двір, де Петро навернув багато визначних осіб, навіть саму сестру короля. Проте місце королівського проповідника не сподобалося Петрові, то й вернувся назад до свого манастиря. Також не схотів бути сповідником самого цісаря Карла V.

Дуже щирому францисканцеві не сподобалося те, що в багатьох манастирях Чину не жили вже так убого і строго, як це приписують францисканські правила. Петро відбув добру практику, бо був тричі в різних манастирях ігуменом, а 1538 р. вибрали його протоігуменом, хоч іще не мав навіть повних 40 років. У 1540 р. він пред-

ложив на капітулі Чину свій проєкт справжнього духовного життя в манастирях, але капітула цей строгий проєкт відкинула.

По відбутті трьох років протоігуменату, подякував за таку службу та відійшов у пустельню при устї ріки Тахо. Довкола тієї пустельні зібралося більше братів, які вели там життя в надзвичайному вмертвінні. Подобалося таке життя Петрові, та не тривало воно довго: за два роки його знов покликали до служби в провінції Чину. Проте не сходила йому з голови реформа Чину. Вже і єпископ став його в тім попирати, зате власті Чину далі не погоджувалися. То Петро вирішив піти до Риму, де думав приєднати Папу для свого пляну. Протоархимандрит Чину був проти пляну о. Петра, але Папа Юлій III одобрив його плян та підчинив його іншій вітці Чину, т. зв. Конвентуалам. Папа Павло IV, що настав опісля в 1555 році, дав о. Петрові повноваження відчинити стільки манастирів нової реформи, скільки зможе й захоче. Перший зреформований манастир відкрив Петро в Педроза та розпочав там із своїми товаришами монаше життя за новим строгим уставом.

Дуже воно не сподобалося його колишнім товаришам із Чину. Вони стали його прозивати перекиньчиком, зрадником, бунтарем і фарисеєм; приписували йому жадобу конечно чимось відзначитися та надмірні амбіції. На зібранні з ними все те сказали йому просто в очі. "Мої отці і браття," відповів їм Петро, "повірте мені, що я мав якнайкращі наміри. Але якщо ви тієї гадки, що справа ніяк не піде, то не стримуйтеся з ніякими протизаходами, щоб довести реформу до впадку." І отці пильно старалися зробити таке всіми силами — хоч це було всупереч баженням Папи — а проте реформа щораз то більше ширилася, поставали нові її манастирі так, що врешті о. Петро мав уже невдовзі цілу свою власну зреформовану — нову провінцію.

Тоді побожні прихильники легшого життя післали в Рим домагання, щоб цю нову провінцію підчинити їх вітці, бо, мовляв, Петро належав і вийшов із їх вітки. Пішли дальші інтриги й заворушення, але о. Петро вже їх кінця не пережив. "Один із найтяжчих хрестів на цій землі є ворожнеча людей добрих намірів" — звірився був раз о. Петро св. Терезі з Авіля.

Петро Гаравіто був правдиво мужем молитви та, попри праці для реформи Чину, він цілий ряд побожних душ, навіть святих містиків, як от св. Тереза з Авіля. Написав теж книжку "Трактат про молитву й роздумування", яка мала понад 200 видань. Сам теж був людиною незвичайних містичних дарувань, видінь, екстаз і страждань та знав усі прояви містичного життя із власної практики. Не диво, що св. Тереза знайшла в ньому надзвичайного духовного провідника, що знав усі її містичні переживання не з книжок, а з власного життя. "Він був уже дуже старий, коли я його пізнала", пише свята; та поправді мав він тоді всього 57 років і тільки здавався їй дуже старим. "Був такий худий, що виглядав як коріння деревини" — пише вона далі. (То й мабуть виглядав хіба інакше, як той образ славного маляря П. Веляско, що його тут подаємо.)

Відзначався теж даром чудес, що й зазначує латинський часослов. Але попри всю містику св. Петро був мужем черствого, здорового розуму. Раз один брат став перед святим нарікати на злобу цього світу. "Ну, цьому можна легко зарадити" відповів святий. "Найперше ти і я мусимо стати тим, чим повинні бути; і цим ми вже пустимо речі на добру дорогу, коли йдеться про нас. А коли таке зробить кожний, то невдовзі все прийде до ладу. Та на жаль ми все говоримо про те, як би то інших поправити, а самі не поправляємося."

Тереза думала приписати своєму зреформованому Чинові Кармелїток повне вбожество, але різні богослови це їй дуже відраджували. Натомість о. Петро написав їй: "Мушу признатися, що я дуже здивований тим, що Ви кажете рішати про цю справу різним ученим, які нічого на тім не розуміються. У справах сумнівів і проблем сумління, то тут церковні правники й богослови авторитетні; але справи совершенного життя треба залишити людям, які таке життя самі ведуть. Щоб рішати в таких справах, треба на цьому розумітися, то й не є воно річчю вчених рішати, як Ви чи я маємо наслідувати євангельські ради. Неполадки в манастирях, які не мають ніяких приходів, беруть свій початок із того, що в них убожество тільки зносять, а не: бажають його."

Св. Петро з Алькантари помер у 1562 році в Аренас епархії Авіля. Св. Тереза з Авілі пише, що він являвся їй по смерти та, каже, був для неї ще більш помічним, аніж за життя. Також явився їй Христос та сказав, що Він не відмовить ніякому проханню, коли воно буде звернене до Ісуса в ім'я св. Петра з Алькантари.

60 років по смерти о. Петра, 1622 року його беатифіковано; а 7 років після цього визнано Петра Гаравіто Святим.

Чин Алькантариців, оснований св. Петром, був дуже строгий; вони жили в крайньому вбожестві, у маленьких келіях, ходили босі, не їли м'яса, риби, яєць, не пили вина. У 1897 р. цей Чин підчинено великій вітці Францисканців (бруватних). Сестри Алькантаринки ("Малі Вбогі Сестри") мають сьогодні 587 членок, відданих добродійній акції та вихованню.

о. С. Шевчук, ЧСВВ

ПЕРШИЙ РЕДАКТОР "СВІТЛА"

Бл. п. о. МАРКО РОМАНОВИЧ, ЧСВВ

о. М. Романович при праці

Я знав його дуже добре. Ми разом мешкали в одній кімнаті та вчащали на той самий університет — Григоріянум у Римі. Він був надзвичайно пильний студент. Науку брав серіозно. Відзначався бистротою ума, побожністю й любов'ю до книжки. Завжди радо помагав співтоваришам у їх труднощах. Іспитів ніколи не боявся та не боліла його голова від недоспаних ночей. Ішов спати й уставав у призначеному на це часі. В сам день іспиту до книжки вже не заглядав, а це "щоб не мучити непотрібно голови" — як він нам говорив. Промовець із нього був знаменитий, у диспутах спокійний. Із років студій він записався в мойй пам'яті як добрий студент і зразковий монах.

До новіціяту оо. Василіян у Крехові вступив покійний о. Марко 4-го серпня 1920 року. Після гуманістичних і філософічних студій у Галичині виїхав 1928 р. на дальші студії до Риму, які завершив докторатом із догматичного богословія. Св. Тайну Священства одержав 12-го жовтня 1930 року з рук єп. Йосафата Коциловського ЧСВВ.

У жовтні 1933 р. переїхав до Канади, де через повних 25 років — як професор богословія, парох, місіонар і письменник — працював над розбудовою церковного й народнього життя українських переселенців.

Його мета — релігійне усвідомлення свого народу

Упродовж перших п'яти років він приглядався уважно теренові своєї праці серед свого народу. Там він завважив — як сам оповідає — "брак глибокого, релігійного усвідомлення а також великий руйнуючий вплив у душах мого народу, що його робила сектантська й комуністична преса... я сказав собі рішуче, що нам Українцям католикам у Канаді конечно треба чисто релігійного часопису, що давав би людям постійно солідний і всеактуальний матеріял до читання... та ставав релігійним учителем і виховником навіть там, куди священик не може зайти з живим словом."

Приглядаючись тому бракові о. Марко постановив йому зарадити. Він рішився на відважний крок — яким заскочив своїх співбратів — а саме, оснувати релігійний часопис "для всіх, що хочуть просвітитися релігійною правдою та піти ясним шляхом до щастя". Цей крок був дійсно відважний, бо — з людського боку бачення — він ледве чи мав якінебудь вигляди на будуче. Не було ані друкаря, ані друкарських машин, ані приміщення на них, а — що найважніше — не було на цей "люксус" фондів.

Думка перетворюється в діло!

Однак о. Марка сильно піддержав тодішній василіянський Протоігумен і великий діяч на церковній та народній ниві, бл. п. о. Назкратій Крижанівський. За його стараннем манастир набув друкарську машину, а бр. Павло Полянський ЧСВВ закінчив друкарський курс в Едмонтоні.

Можемо уявити собі яка велика була радість о. Редактора коли, 1-го травня 1938 р., брат друкар передав йому до рук перше число СВІТЛА. І цей часопис — виглядом скромний а об'ємом маленький, бо мав тільки 8 сторін — відразу відважно зазначив, що його програмою буде "роз-

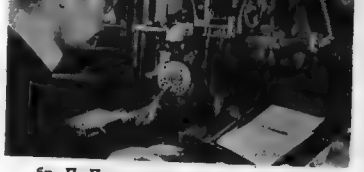

бр. П. Полянський пише на ліноткні

ганяти релігійну темряву з людських умів, ширити світло доброї думки, просвічувати життєвий шлях людини і так причинятися до добра й щастя поодиноких людей і всього українського народу в Канаді."

Бл. п. о. Марко був через п'ять років редактором СВІТЛА. Під його проводом воно пережило пробні часи, побороло різного роду труднощі, здобуло прихильників серед українського загалу та запевнило собі шлях до дальшого розвою. А коли він уступив із редакторського крісла, то це крісло, по черзі, занимали оо. А. Трух, І. Назарко, В. Дрібненький, М. Соловій, Н. Свірський аж до теперішнього редактора Ореста Купранця.

За СВІТЛОМ уже 30 років існування та 545 випусків

І хоч роки минали і мінялися редактори, то СВІТЛО давало своїм читачам постійно солідний і всеактуальний матеріял до читання. 30 років це 30 томів католицького журналу, що постійно формував релігійний та національний світогляд своїх читачів.

Статті СВІТЛА на різні теми, як: віра, Церква, історія, література, цікаві оповідання, спомини, приклади і т. п. подавали читачам поучення потрібні до поглиблення й закріплення їх у правдивій Христовій вірі та жертвенній любові до свого народу.

Теперішнє СВІТЛО — це те євангельське гірчичне дерево, що виросло з маленького зерна засадженого рукою скромного монаха василіянина у затишній — а при тім і закиданій книжками — манастирській кімнаті. Цей посів о. Марко почав зі шляхотних мотивів, із молитвою на устах та сильною вірою в Божу поміч. То й не диво, що Бог цю його працю так щедро поблагословив.

Якось так склалося, що у 30-ті роковини СВІТЛА припадають 10-ті роковини смерти (грудень 1958) його основника й першого редактора. Отже читачі СВІТЛА повинні ті подвійні роковини гідно вшанувати. Це зроблять вони тоді, коли до вінка щирих молитов за душу пок. о. Мэрка кожний іще від себе зложить китицю — дар на СВІТЛО.

Цею китицею нехай буде в першу чергу відновна — якщо хто з нею залягає — власної передплати; відтак придбання якнайбільшого числа передплатників, щоб так збільшити наклад нашого журналу; вкінці зложення від себе жертви на прес-фонд для нашого вельми заслуженого Ювілята — СВІТЛО.

ЗАКЛИК ОТЦІВ СТУДИТІВ
ІЗ ВУДСТОКУ, ОНТАРІО, В КАНАДІ

Манастир і церква ОО. Студитів у Вудстоку

Всечесніші Отці й Дорогі Миряни!

Монахи Студити, що прибули декілька літ до Канади та замешкали в Вудсток, Онтаріо, звертаються до Вас із гарячим проханням допомогти їм докінчити будову церкви та манастиря.

За благословенням нашого Кардинала, Їх Блаженства Верховного Архиєпископа Йосифа та нашого Преосвященного Владики Ісидора в Торонті, ми розпочали будову 1964 року та вже закінчили працю зовні. Одначе на нутро та її устаткування треба нам ще около сто тисяч долярів для повного викінчення.

Отці Студити гаряче просять наших Преосвященних Владик, Всечесніших Отців та всіх Миpян, щоб були ласкаві своїми щирими пожертвами прийти з допомогою в закінченні церкви й манастиря для прадавного, ще з княжих часів українського чернечого Чину, що його відновив в Україні наш святець Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький.

Нагородою за Ваші щирі пожертви на докінчення будови Божого храму, будуть щоденні Служби Божі в новій церкві оо. Студитів та гарячі молитви, що їх будемо заносити перед престіл Всевишнього, щоб винагородив Вас стократ у цьому житті, а по смерти вінчав Вас Небесною славою.

Просимо ласкаво писати та слати жертви на адресу о. Настоятеля:

Rev. Theophan Shewaha
Superior of Studite Monks
Box 101
560 Parkinson Ave.
Woodstock, Ontario, Canada

УВАГА! **УВАГА!**

ОДИНОКА В ТОРОНТІ НАГОДА ПОЧУТИ СПІВ 160-ОХ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ З ДІТРОЙТУ!

За благословенням Преосв. Владики Ісидора

Українська Вища Школа Непорочного Зачаття Пречистої Діви з Дітройту

влаштовує для відзначення

РОКУ ВІРИ

та 35-РІЧЧЯ ЗДВИГУ МОЛОДІ У ЛЬВОВІ: "УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ ХРИСТОВІ"

КОНЦЕРТ

під кличем:

НА СЛАВУ БОГА Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

Виступає: **160-членний мішаний хор з оркестрою, який виконає багато нових і давніших релігійних і народніх композицій.**

НЕДІЛЯ, 19-го ТРАВНЯ 1968 — ГОД. 4.00 ПОПОЛУДНІ

В залі: Central Technical School — 275 Lippincott Street (at Harbord Street)

Квиток вступу: $3.00, молодь — $1.50

Хор і оркестра Української Вищої Школи в Дітройті підчас концерту в честь св. Йосафата

Анна Малик

ДЕНЬ МАТЕРІ

Земля вбралась у зелений килим- шовкових трав, наділа барвисте намисто польових квіток — бо настав чудовий травень. По синьому небу пливуть спокійно, мов по морі, пухкі, білі як сніг баранчики хмар, а сонце світить, сміється. Бджоли бринять, гудуть і жваво пересідають із квітки на квітку та п'ють солодкий нектар. Вітрець лагідно повіває, коли-не розкішні китиці пурпурового бозу, несе з собою запах квітучих садів. Серце наповняється любов'ю, хочеться жити, людей любити та Господа хвалити за дар весни. Настав травень, найкращий місяць у році, місяць, що його наш нарід присвятив Пречистій Діві Марії за те, що хоч багато насильства пережив, то під Її покровом зберіг свою віру, мову й звичаї та не потонув у чужому морю, хоч не на своїй рідній землі. Українська легенда каже:

В місяці травні, в квітня багатім,
По землі ходить Божая Мати:
І заглядає в кожну хатину,
Де лиш голубить мати дитину.

Нашим матерям ми присвятили другу неділю в травні, коли складаємо їм подяку за те, що нас на світ привели й добру навчили, заки в світ випровадили. Великі люди дякують своїм матерям за все, що винесли з родинної хати: науку, добре виховання, опіку та материнську любов.

Українська мамо! Через твої руки переходить кожна одиниця, а з них виходять колись герої, що творять силу нації. Ти є ковалем свого народу, а не лише сторожем домашнього вогнища. До тебе в хвилині смутку линуть наші думки.

За що ж ми тебе так любимо?

"Як вечір настане, в небі блиснуть зорі,
Тиша розіллється в надземнім просторі,
Тоді моя ненька молиться і мріє,
Думи і надії у серці леліє."

Така сильна материна любов що не можна її описати. Тарас Шевченко так писав про матір у своєму вірші "Наймичка":

Головоньку їхому змиє,
И сорочечку білу
Щоденъ божий надіває:
Грається, співає,
Робить возики, а в свято
То й з рук не спускає.
. . . . сама не з'їсть
Його нагодує.
. . . . як в колисці
Часом серед ночі
Прокинеться, ворухнеться,
То вона вже скочить,
І укриє й перехрестить,
Тихо заколише:
Вона чує з тії хати,
Як дитина дише.

Ми живемо тепер у модерній добі, в розкошах, то й легко нам її призабути, та ми, як добрі діти неньки України, згадаймо нашу матір невільницю, над котрої долею болів, бо сам він був кріпаком, наш улюблений Тарас Шевченко:

"На панщині пшеницю жала
Втомилася; не спочивать
Пішла в снопи, пошкандибала
Івана сина годувать.
Воно сповитеє кричало
У холодочку під снопом.
Розповила, нагодувала,
Попестила; і ніби сном
Над сином сидя, задрімала.
І сниться їй той син Іван
І уродливий, і багатий,
Уже засватаний, жонатий —
На вольній, бачиться, бо й сам
Уже не панський, а на волі;
І на своїм веселім полі
Удвох собі пшеницю жнуть,
А діточки обід несуть.
Та й усміхнулася небога.
Прокинулась — нема нічого,
На Йвася глянула, взяла
Його тихенько сповила
Та, щоб дожать до ланового,
Ще копу дожинать пішла."

Надходить час, коли ті, що склали свою волю в цілковитій жертві, навіть ті, щоб уникнути небезпеки образити Бога, повинні окружитися оборонним муром віри, пильно розважаючи, що все має свій кінець і що є пекло і небо.

(Св. Тереза)

о. Р. Г., ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

"ЕВОЛЮЦІЯ ЧИСТОТИ"

Теярдове вчення

Теярдові минула 50-ка, коли він узявся за обробітку питання розвитку чистоти. В лютні 1934 р. мав він уже готовий до друку рукопис, але з публікацією ще стримався. Причину цього пояснює в листі, який із Пекіну пише до своєї приятельки Леонтини Дзанта (24. 6. 1934): "...ЕВОЛЮЦІЯ ЧИСТОТИ... ще в моїй шухляді, бо вона (та праця) ризикує стати незрозумілою". Подібну тему заторкає він пізніше в двох статтях: "Серце матері" і "Жіночість або Єдність".[1])

Розвідка "Еволюція чистоти" має 16 сторін циклостильного друку. Цю тему розгортає автор згідно з загальними засадами своєї теорії про космос: цілковито не бере до уваги гріха, зокрема первородного, та мовчанкою збуває Боже об'явлення і документи Вчительського Уряду Церкви, дарма, що входить у суто аскетичну ділянку. (Це мабуть перший християнський священик, який так підходить до цієї проблеми). Уся праця, всі думки Теярда розгортаються на чисто теоретичній площині як насправді повинна б виглядати чистота і дівництво.

На початку піддає автор суворій критиці "християнську аскезу" і "моралістів", щоб згодом протиставити їм свою аскезу "обожування створіння" (diviniser la creation). Християнська ідея досі ще "не знайшла свого задовільного оформлення"; вона перебільшено підкреслює "осудження і провину". Тим то й аскеза її "помалу перетворюється в таку практичну систему, в якій болеві й жертві надається якусь абсолютну освячувальну властивість". З уваги на це в християнській теорії святости "питання Жіночости і досі залишається нерозв'язаним, або невиясненим". Це Теярда затривожує, розбуджує в нього незадоволення і неспокій. Він в імені своїх однодумців заявляє:

"Незайманість дівництва або матеріяльна неторканість тіла є для нас чимось таким незрозумілим як почитання якогось табу. З другого ж боку — і з уваги на ті спонуки, які ми розглядатимемо довше — нас сто разів більше потягає переможно здійснений досвід, ніж зберігання невинности:

Українські католицькі сватри відбули 4-ті з черги річні реколекції, які кождого року відбуваються підчас Великого Посту. Ці реколекції організує щорічно Єпархіяльна Управа комітету для сватів під патронатом Владики Ісидора та під керівництвом парохіяльного капелана сватів о. Івана Татарина, Б. А. Реколекції відбуваються в Колегії св. Василія Великого, Вестон, Онтеріо під доглядом оо. Василіян. Цього року провідником реколекцій був о. Марко Зазуля, ЧСВВ, якому помагали інші отці і брати ЧСВВ.

моральну вартість таких актів з цієї хвилини міряємо тим духовим порівом, який у ньому позначається" (ст. 5).

"Тож чим більше я думаю — викладає Тєярд — тим менше недоречною стає мені ідея героїні одного російського роману, що "ми врешті знайдемо інший спосіб любови". Духовна плодючість все більше стає поруч матеріяльної плодючости, щоб урешті виправдати єдність — власне її" (ст. 12).

"Жіночість — це найстрахітливіша енергія Матерії. І це правда. 'Отже треба її уникати' — кажуть моралісти. 'Отже треба нею заволодіти' — кажу я... Чим більше небезпечною є якась річ, тим більше її здобуття напрямляється до Життя... З цього переконання зродився модерний світ. З цього також має відродитися наша Релігія" (ст. 9).

"Жінка, для мужчини, є символом і персоніфікацією всієї отої доповнювальности, якої очікуємо від Всесвіту. Теоретичні й практичні проблеми звершення свідомости знайшли свій 'клімат' у проблемі витончення любови. На межі духової потужности Матерії — душевна потужність тіла й жіночости" (ст. 6).

Після цих міркувань Тєярд робить наступний висновок:

"Ні, Жіночість не слід виключати з християнського кормлення... Тим то вона — менше ніж якісь інші засоби Матерії — не здолає вихопитися з тріюмфального володіння Духа" (ст. 10). І далі: "Взаємна любов Чоловіка до Жінки — це Божа любов" (ст. 13). — "Чоловік із самого початку піде до жінки. Він візьме її суцільно. І з цього першого з'єднання спалахне вогонь, який піднесеться до Бога. Стик двох елементів людської любови." "Тоді хвилина суцільного себевіддання зійдеться в зустрічі з Богом" (ст. 14). "А щоб раз-у-раз уловлювати оте позадушевне, то любовники — двоє повторно ставатимуть одним тілом, щоб осягнути себе в Бозі" (ст: 15).

"Ця теза, радше нова — з'ясовує Тєярд — що християнська досконалість полягає менше в очищуванні від земського забруднення, ніж у тому, щоб обожувати створіння — це Прогрес. Уже й із більше консервативного довкілля починають признавати, що існує, опромінена Євхаристією, спільність із Богом через Землю — святу Тайну Всесвіту" (ст. 8).

Досі Тєярд викладає свої часто теоретичні міркування. Наприкінці ж, бодай коротенько, намагається заторкнути і практичний бік цього питання: "Практично, — каже він — і я цілком цього не скриваю, трудність здійснення виглядає така велика, що все те, що я написав аж до цих сторінок, дев'ять десятих людей розцінять як наївне і нерозумне. Хіба ж це не щоденний і ключний досвід, що духовна любов раз-у-раз кінчається багном? Людина є створена, щоб по землі крокувати. Не було ліпш ідеї прагнення!..." (ст. 15).

---

[1]) "L'Evolution de la Chastete", "Le Coer de la Matiere", "Le Feminin, ou l'Unitif". Cfr. DOCUMENTS-PATERNITE, No. 121/67, Janv. 1967, "Le fin mot du Pere Teilhard", p. 1.

[2]) Cfr. TEILHARD DE CHARDIN, "L'Evolution de la Chastete", Ed. ciclost., Decembre 1966, passim.

(Кінець буде)

МОНАХИНІ ПОСВАРИЛИСЯ З КАРДИНАЛОМ

І таке бувае в Церкві!

Між Кардиналом МекИнтайром, архиєпископом Лос Енджелесу ЗСА, та Сестрами Непорочного Серця прийшло до поважного зудару в справі "усьогоднішнення" названих монахинь. Відповідно до пособоровоі онови чернечих спільнот СС. Непорочного Серця рішили модернізувати себе та ввести цілий ряд новостей. Але Кардинал таке відкинув і заборонив упроваджувати в життя. Між іншими точками була справа реформи навчання в школах, що їх ведуть ті монахині, як теж зміна форми їх одягу. Настоятелька монахинь двічі зверталася до Кардинала, щоб узгляднив їх пропозиції, зокрема ж шкільну, бо дотеперішня їх метода вже перестаріла. Монахині рішили припинити свою працю в архидієцезії, в тому в 36 школах, та перенестися до других дієцезій, якщо Кардинал не змінить свого наставлення до них.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — **Toronto, Ont.**
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-6-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВІН ЗГИНУВ, АЛЕ ЙОГО МРІЇ ЖИТИМУТЬ

Не всі негри вчать своїх дітей тільки замішання чинити! Вони дають теж і релігійне виховання.

Такі слова висказав президент Америки — Линдон Джансон по смерти 39-літнього протестантського пастора, всесвітньо відомої постаті, *д-ра Мартина Лютера Кінга*, який згинув від злочинної кулі невідомого покищо вбивника 4-го квітня ц. р.

Сумна, а при тому небезпечна своїми наслідками, подія викликала велике враження в усьому світі, а зокрема в ЗСА, де вона спричинила майже всенародне потрясення, подібне до того, що його пережили Американці по вбивстві президента Кеннеді. З цього приводу поплили на руки жінки покійного д-ра Кінґа вислови співчуття з усіх сторін світу, включно до Папи Павла. Президент Джансон відложив через те свої важливі справи міжнароднього чи внутрішньоамериканського значення, та, зарядивши день усенародньої жалоби й моління, скликав американський Конґрес у справі легісляції різних законів щодо громадянських прав людини, які в першій мірі стосуватимуться до муринського населення.

В чому величність д-ра Кінґа?

Величність д-ра Кінґа була передовсім у тому, що він став своєрідним мужем Провидіння для муринського населення в Америці. Сьогоднішні американські мурини, як нащадки колишніх невільників, яких насильно в XVI - XVIII сторіччях викрадали та привозили на американський континент, і по сьогоднішній день виставлені на постійну дискримінацію як раса і як люди. Саме в особі д-ра Кінґа зарисувалася могутня постать оборонця й провідника чорношкірих у боротьбі за здобуття належних собі прав і як людей і як громадян держави, якої великий економічний розвій і багатство в значній мірі здобуті в минулих сторіччях на тяжкій кривді, гіркому стражданні й кривавому поті колишніх нещасних і безборонних негерських невільників.

Д-р Кінґ, докладно знаючи та розуміючи трагічне положення свого чорношкірого народу, відчув, що вже вибила та година, в якій треба розпочати вирішну боротьбу за людські й громадянські права свого народу.

І він її розпочав!

У цій боротьбі виявив він себе великою людиною, яка всеціло зуміла поставити добро народу понад своє особисте. Кінґ непохитно поступав уперед, не зважаючи на те, що при тому доводилося йому зазнати багато труднощів, прикрощів і всякого роду ударів, а навіть небезпеки втрати власного життя, яке він остаточно й пожертвував у ході боротьби для добра свого народу. Він був провідником, що стояв на засадах позитивної боротьби, тобто боротьби, яка базується на засадах миру й любови, а не негативної, що користується ненавистю й насиллям. Його кличем не була боротьба проти білих як таких, а боротьба за здобуток людських і громадянських прав для негрів, щоб поставити їх на тій самій площині, на якій стоять білі. Хоч у ході його акції траплялися різні акти насилля в т. зв. "райотах" (бунти), але вони не випливали з його кличів, а були радше вислідом агітації деяких безвідповідальних вождиків.

За свої великі зусилля в боротьбі за права негрів в Америці д-р Кінґ одержав велике признання — мирову нагороду Нобеля.

Які інші наслідки має смерть Кінґа?

Першим і найбільшим наслідком, що її зі собою приносить смерть д-ра Кінґа, — це неповторна втрата великого й шляхетного провідника для самих негрів, які через те багато постраждають, бо — як нездисциплінований елемент — можуть тепер підпасти під вплив різних ватаґів, що жируватимуть на цій маловробленій і малоосвіченій народній масі, яку легко повести на без-

пуття. Першим паразитом, який може без трудности перекинутися для розкладу й жирування на негерській масі, — це комунізм.

Другим, для кого смерть д-ра Кінга є втратою великої ваги, — це американська держава, яка виставлена тепер збоку негрів на всякого роду акти терору, нищення, грабежі й іншого громадянського замішання, що в дальшому ході може прибрати вид частинної громадянської війни та бути великим проливом крови з обох сторін, тобто збоку чорного та білого населення. Першими сигналами цього були безпосередні дні по вбивстві д-ра Кінга, коли то в різних великих американських містах почалися акти насилля збоку негрів до тієї міри, що треба було прикликати негрів до тієї міри, що треба було прикликати для привернення порядку й охорони перед жахливим нищенням і грабежами регулярні армійські об'єднання, бо поліція й пожежні сторожі не були всилі опанувати положення.

Президент Джансон, підкреслюючи вагу втрати в особі д-ра Кінга, водночас остеріг чорне населення Америки, що Америка правитиметься й у дальшому "не кулею, але виборчим балотом", тобто держава не буде терпіти насильницьких актів збоку негрів.

НА МІСЦЕ РЕЛІГІЇ ПРИЙШЛА БАБУШКА-ЗНАХОРКА

Про величезний провал комуністичної пропаганди в СССР найкраще говорить вістка, що її подав урядовий советський часопис "Ізвестія", в якому пишеться, що немало советських функціонерів і навіть пропагандистів, яких головним завданням є поборювати "релігійні забобони", самі попадають у забобони та в них вірять, правда, не "релігійним забобонам", але "ще гіршим". Виявляється, що советські функціонери й пропагандисти укладають гороскопи, беруть участь у "викликуванні духів" при столику з "надприродними силами" та "заклинають" хвороби. Дійшло навіть до такого, що сам пропагандист радив голові колгоспу покликати до хворих колгоспних звірят "бабу-заклиначку" замість ветеринаря...

НАВ'ЯЗУЄТЬСЯ СПІВПРАЦЯ МІЖ ГРЕЦЬКИМИ ЦЕРКВАМИ

Св. Синод Грецької Православної Церкви в Атенах одноголосно прийняв предложення свого Архиєпископа-Примаса Єроніма, щоб у майбутньому всі церковні рішення й дії були узгіднювані з Царгородським Патріярхом. Це перший конкретний крок у напрямі створення відповідної співпраці між поодинокими грецькими Церквами: Царгороду, Греції, Кипру, Олександрії та Єрусалиму. Добрий і здоровий приклад теж і для наших Церков.

У сторіччя канонізації св. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера ее. М. Селезія й А. Великого

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОБА

Книжка — багато ілюстрована — має 463 стор. другу більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований життєпис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50.

Замовляти через:

Basilian Press

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Д-р Богдан Казимира. РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ В КАНАДІ. Стор. 102 + 11 таблиць. Ціна $1.00.

о. Дамаскин Попович. БОГ І ЛЮДИНА. Допоміжник тим, що шукають Правди. Стор. 75. Ціна 75 центів.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. **Tel.: 252-2246-7**

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — **Tel.: LE 5-7445**

о. Євген Вінн, ЧСВВ

З ДАВНІШОЇ ІСТОРІЇ КАНАДИ

Лестер В. Пірсон
дотеперішній премієр Канади

1806 — Поява першого французького часопису Ле Канадієн. Населення Горішньої Канади — 70,718; Долішньої Канада — 250,000; Нової Шкотії — 65,000; Ню Бронсвику — 35,000; Острову Князя Едварда — 9,676.

1809 — Перший канадійський пароплав проплив із Монтреалю до Квебеку.

1811 — Лорд Селкирк основав у Манітобі першу білу колонію, знану як Ред Ривер Сетелмент.

1812 — Америка виповіла війну Канаді. Канада відбила напади під Квінстон Гайтс.

1813 — Американці спалили місто Йорк (Торонто). Канада напала на Форт Ніягара і спалила місто Бофало.

1814 — Закінчення війни з Америкою. Населення Горішньої Канади — 95,000; Долішньої Канади — 335,000.

1815 — Ред Ривер Сетелмент, що постав у Манітобі заходами Годсон Бей Компанії, був знищений її суперником Нортвест Компанією, і знов у 1816 році. Його відбудовано в 1817 році.

1817 — У Монтреалі основано перший банк у Канаді — "Бенк оф Монтреал".

1819-22 — Франклин досліджував північне побережжя Канади.

1825 — Населення Горішньої Канади — 150,006, Долішньої Канади — 479,288.

1826 — Основано Байтавн (Оттаву).

1829 — Відкрито Велленд Канал, яким кораблі з Канади пливуть до Америки.

1832 — Вибух епідемії холери в Канаді.

1833 — Корабель Роял Вилліям, збудований у Канаді, переплив Атлянтик до Британії.

1837 — Населення обох провінцій Канади повстало проти уряду. В Монтреалі почали вживати газу для освітлення домів.

1840 — Провідний промисловець із Галифаксу С. Кунард почав постійну корабельну комунікацію між Канадою й Европою.

1841 — Обі провінції Канади злучено в одну, зі столицею в Кінгстоні.

1843 — На Острові Ванкувер основано місто Вікторію.

1844 — Столицю Канади перенесено з Кінгстон до Монтреалю.

1845 — Дві великі пожежі в Квебеку протягом одного місяця.

1846 — Перше телеграфічне получення між містами Торонто, Гамилтон, Ст. Катеринс і Ніягара.

1849 — Збунтоване населення Монтреалю спалило будинок канадійського парляменту, тому столицю перенесено до Торонта.

1851 — Канада видала свої перші поштові марки. На них поміщений бібр. Столицю Канади перенесено до міста Квебек.

1852 — Вибух великої пожежі в Монтреалі.

1853 — Монтреаль получено залізницею Гренд Тронк з американським портом Портленд над Атлянтиком.

1856 — Получено Монтреаль і Торонто залізницею Гренд Тронк.

1858 — Знайдено поклади золота над рікою Фрейзер у Британській Колюмбії. Заведено в Канаді десяткову систему числення грошей.

1859 — Канада почала виробляти срібні грошеві монети.

1860 — Князь Валії (Принц оф Ввайлс) заложив каріжний камінь під будову нового будинку парляменту в Оттаві.

1861 — Велика повінь у Монтреалі. Населення Канади: дев'ніша Горішня і Долішня Канада — 2,507,677, Нова Шкотія — 30,857, Ню Бронсвик — 252,047, Остров Князя Едварда — 80,857.

1864 — Постала в Канаді перша фабрика сира в Інгерсол.

1867 — Проголошено "Бритиш Норт Америка Акт", яким основано і злучено в одну федерацію провінції Квебек, Онтаріо, Нову Скотію і Ню Бронсвик. Першим премієром Домінії став сер Дж. А. Макдоналд. Відбулося засідання першого домініяльного парляменту в Оттаві.

1869 — Вибухло в Манітобі повстання Індіян і геффрідів під проводом Ріеля.

1870 — Перші ознаки міста Вінніпегу. Провінція Манітоба пристала до Домінії.

1871 — Перший домініяльний перепис населення Канади виказав 3,689,257 душ. Провінція Бритиш Колюмбія пристала до Домінії. Канада рішила покласти трансконтинентальну залізницю.

1873 — Засновано "Нортвест Мавнтед Поліс", нинішню "Арсі-емпі".

1874 — Прийнято до Домінії провінцію Остров Князя Едварда. Місто Гренвил (Ванкувер) створило свою першу пошту. В Торонті створено першу в Канаді пожежну бригаду.

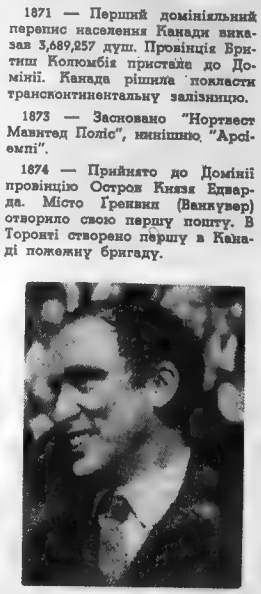

П'єр Еліот Трудо
новий премієр Канади

СОВЄТСЬКІ ЛІТАКИ СУПРОВОДИТИМУТЬ ПАПУ ДО МОСКВИ?

Ми писали вже в "Світлі", що Папа мав би їхати з офіційною візитою до Москви, як теж і подали вістку про те, що з Ватикану заперечено всякі поголоски — як неправдиві — про будьяку поїздку Папи до Москви. Здавалося б, що після офіційного заперечення Ватикану, всякі вістки повинні б зникнути, але якось воно не так виходить. Досі вістки про поїздку Папи до Москви поширювалися в західньому світі, а тим разом починають виходити з комуністичного світу. Правдиві вони чи ні? Того не можемо знати.

Югославський часопис "Політика" в Белграді говорить, що в СССР наступив "новий курс Центрального Комітету Комуністичної Партії СССР супроти Католицької Церкви". Намагання змінити "курс" мали би бути, як пише "Політика", у зв'язку з візитою Папи в Москві, що мала би правдоподібно наступити ще цього року літом.

"Політика" пише, що під цю пору відбуваються по всьому СССР партійні конференції, на яких з'ясовується питання нової настанови супроти Католицької Церкви. Названий югославський часопис подає теж, що майже всюди позникали вже варти комсомольців, яких завданням було в неділі стояти перед церквами та не допускати молодь до церкви.

За звідомленням югославської "Політики" Подгорний підчас своєї візити в Папи в січні 1967 р. запросив Папу Павла відвідати Москву. Цікаво, звідки цей часопис міг би знати таку річ, як те, що літак, яким Папа їхав би до Москви, мали би супроводити через совєтську територію совєтські літаки "Міг"-мисливці. Звідомлення написане в гарному оформленні та поміщено при тому портрет Папи Павла.

ПІВДЕННО-КОРЕЙСЬКІ ЄПИСКОПИ В ОБОРОНІ РОБІТНИКІВ

"Робітники мають право для оборони своїх інтересів організуватися в об'єднання, щоб колективно переговорювати та брати участь у спільних акціях. Держава знову має обов'язок захищати права робітників." — Таке говориться у збірному посланні південно-корейської Єпископської Конференції, яка зайняла своє становище щодо соціяльної справедливости і прав робітників. Безпосередньою причиною до цього було звільнення з праці робітників - католиків, які в 1967 р. стали членами заснованої тоді організації "Християнська Робітнича Молодь". Звільнення католиків із праці сталося — за всіма даними — під впливом комуністів чи комуністичних прадедавців.

СПІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОНАШОГО ДОРОСТУ

З уваги на щораз більші вимоги, що їх сьогодні ставить чернече виховання та саме життя, як теж і щораз більший брак покликань до чернечого життя, деякі черенчі згромадження рішили вести спільний новіціят для своїх кандидатів. До такого наразі договорилися покищо Венедиктинці та Трапісти в Голяндії.

МИРЯНИ ПРОПОВІДУЮТЬ У ЧАСІ БОГОСЛУЖЕННЯ

З нагоди 750-річчя існування єпископства Грац-Зекав, Австрія, в усіх церквах цілої єпархії проповідували миряни, в тому теж і жінки, що вірні прийняли з признанням, а навіть з ентузіязмом, однак не всі, бо деякі виразно висловилися проти цього. Тепер розвинулася широка дискусія про те, чи й у майбутньому та звичайно мають проповідувати миряни в церквах, чи треба їх відсунути від проповіднництва й у дальшому, а дозволити тільки на принагідне проповідування.

МИРЯНИ УДІЛЯТИМУТЬ СВ. ПРИЧАСТЯ

На прохання Німецької Єпископської Конференції Апостольський Престіл видав на три роки дозвіл, на основі якого вільно мирянам уділяти Св. Причастя на терені німецьких дієцезій. Це може бути тоді, коли нема священика чи дияка, як теж підчас Служби Божої, коли є багато до Св. Причастя, щоб не продовжувати Служби Божої. Дозвіл причащати уділяє єпископ відповідним мужчинам, які, крім того можуть мати ще окремий дозвіл, уділяти Св. Причастя поза Службою Божою та також занести хворому, якщо декілька днів був би неприятним священик чи дияком.

СИРІЯ ПРОПОНУЄ ЗАКРИТТЯ ВСІХ ХРИСТИЯНСЬКИХ ШКІЛ

Ми вже подавали про великі труднощі християнського шкільництва в Сирії збоку уряду, який позакривав чи й явіть і покищив багато християнських шкіл у Сирії, як теж бажає вповні припинити існування чужинецьких християнських шкіл. Останньо на конференції арабських міністрів освіти сирійський міністр запропонував, щоб у всіх арабських державах позакривати всі школи, що їх ведуть чужинецькі релігійні спільноти, як залишки колоніялізму. Інші міністри мали прийняти цю пропозицію "з захопленням", як про це повідомила сирійська преса. Для християн це буде дуже тяжкий удар. У Сирії при владі соціялісти.

Б. Поляниця

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

Свердлов спинився біля бюрка та глянув на документ, розложений на ньому. Беттігер скоса кинув оком на Остапенка й задерев'ів: очі в Остапенка якось несамовито бігали, губи беззвучно ворушились, він важко дихав і здавалося ось-ось кинеться на Свердлова. Беттігер миттю став між Свердловом і Остапенком, відгороджуючи їх собою, та нахиляючись над столом спокійно спитав:

— Що це за документ, пане полковнику, можна знати?

Свердлов підняв голову й гидка усмішка пролетіла його обличчям:

— Завіщання цього собаки Войнаровського... — відповів.

— О, це цікаво! Невже він сподівається, що його чекає? — здивувався Беттігер.

— Очевидно, що знає, бо ніхто не втече перед нашим царем! — відповів самопевно Свердлов. — Ми всюди найдемо зрадників і кожного з них раніше чи пізніш досягне караюча рука нашого государя. От, бачите, пане резиденте, що пише в своїм заповіті ця мазепинська собака...

— А з якою датою? — поцікавився Беттігер, близенько відсуваючися до бюрка.

— З якою датою? — повторив Свердлов, — а ось, 19 серпень 1716 року.

— Та невже? — зчудувався Беттігер, — а сьогодні 12-тий жовтня!*)

— Чуєте? — не слухаючи Беттігера, говорив дальше Свердлов. — Який він люблячий муж і батько! Хтось, хто не знає цього жоноюба, бабія і перевертня, міг би Бог зна що подумати про нього! Послухайте: "Моїй любій шлюбній жінці, вельможній Анні Войнаровській, уродженій Мирович, за її вірність, чесність, добру поведінку й щиру любов, що їх я достатньо відчув і від неї дізнав, хочу дати п'ятдесят тисяч талярів з капітальної суми, яка тепер схоронена у Його Величества Всемогутнього короля Швеції, мого найласкавішого короля..." — Ви чуєте, Беттігер, п'ятдесят тисяч талярів!

— П'ятдесят тисяч талярів! — як відгомін повторив Беттігер.

— Це ще не все, Беттігер, цей злодій ще більше накрав! А ось слухайте дальше: других 50 тисяч дає він своїй доні Елеонорі "замість приданого", а решту — чуєте, ще є решта! — синові Станиславові! А який із нього побожнюк: 1000 талярів на манастир Василіян у Білостоці, 1000 талярів для манастиря Голата в Молдавії "де поховано тіло Його Ексцеленції блаженної пам'яті Гетьмана Запорізького Мазепи, мого дядька й добродія", цього злодюги й зрадника, проклята будь його пам'ять!, а по 1000 талярів одержали манастирі Міноритів, Капуцинів і Францисканів у Вроцлаві... Добре накрав, злодюга, нема що казати, є за що з бабами волочитися і в карти пограти а перед світом патріота й українського "державника" вдавати та поклони перед іконами бити!

І Свердлов із пересердям кинув об стіл завіщання Войнаровського та глянув на Остапенка, який дальше стов непорушно коло стола.

— А тобі що, зацінило? Не тішишся своїм "милостивим князем" Войнаровським? Та він же ж такий Українець, як і ти, що?

На Свердлова глянули налиті кров'ю очі Остапенка, він хотів щось сказати, але губи в нього задрижали й із грудей добувся якийсь нелюдський стогін.

Свердлов, не зводячи очей з Остапенка, підійшов ближче до стола й взяв у руку тростину.

Остапенко затрясся мов у лихорадці, оглянувся якось безрадно довкола та був би впав, якби Беттігер не підскочив до нього й не піддержав його.

— Виведіть його, пане резиденте, до кухні та налийте йому ведро води на голову, хай прочуняє! От тобі й козак-запорожець! Дістав кілька разів по морді й охляв, як панянка! Тьху! — сплюнув з огидою Свердлов.

Беттігер узяв попід рам'я Остапенка й вивів з кімнати.

— Ви втомлені дорогою, ходіть до кухні, обмиетеся, поснідаете й усе буде гаразд! — говорив помалу Беттігер, тримаючи Остапенка під рам'я. — Ось, сідайте тут на ослінчику, я вам подам води обмитися.

— Пити! — шепнув Остапенко.

Беттігер налив кухоль води й подав Остапенкові; цей випив душком і мов опритомнів. Підвів голову та глянув на Беттігера.

— Тут дуже гаряче! — сказав спокійно.

— Гаряче? — здивувався Беттігер. — Ні, тут навіть холодно. Вас напевно рана на обличчі болить і пече. Ось тут вам мидниця з водою, промийте обличчя водою, я ж зараз

*) Дата схоплення Войнаровського. Завіщення автентичне.

піду до жінки сказати, щоб нам снідання зготовила. А ось де дзеркальце!

І Беттігер швидко вийшов із кухні.

Остапенкові стало знову жарко. Він помалу підніс руку, яка була здавалось неймовірно важка та торкнувся обличчя. Щось запекло його в руку, він схопився з ослінчика й занурив лице у воду в мидниці. Наче б полегшало. Підніс голову догори, хотів нею струснути, але щось несамовито запекло його й занило.

— Боже ж ти мій! — зідхнув — що це зі мною!

Знов набрав води в долоні та хлюпнув собі в обличчя. І нагло все пригадав, і все було таке ясне і просте:

— Так, він ходив цілу ніч по Гамбурзі. А все через Оксану. Так. Оксана винна, що його так голова болить і в жар кидає. Оксана, так. Це вона йому сказала, що він зрадник. А може не вона? Ні, ні! Вона! А її батько, з одним оком і дерев'яною ногою (бо друге око викололи та ногу відтяли Москалі, як різали населення Батурина) викинув його з хати:

— Щоб твого духу не було чути в моїй хаті, чуєш, виродку московський?!..

— Це неправда! Це неправда! Я не виродок! — закричав Остапенко та оглянувся: довкола не було нікого. Кухня була порожня.

— Що це зі мною, Господи, що це зі мною! — Я не могла б подати руки такому Українцеві, якого Москаль по обличчі вдарив а цей не застрелив би його! — так казала Оксана.

— А я поклявся, що як тільки вдарить мене Москаль, то згине...

— Я поклявся — Оксані — поклявся — —

Знов кинуло його в жар і запекла рана на обличчі. Нахилився над водою в мидниці, щоб набрати в долоні води й занімів: у мидниці стояв полковник Полішко з чорною перев'язкою на оці й дерев'яною ногою, вдягнений у військовий однострій, з полковницькою булавою в руках, а його одно око блискало, як у вовка:

— Коби ти знав: я з голоду на чужині згину, та Москалеві служити не буду...

— А ти служиш! І за царське золото ти себе й вітчизну продав!

Остапенко помалу й обережно вложив вказівний палець у воду і почав колотити. А тоді видюще око щезло й у воді зробилася чорна пляма.

— І вже нема полковника! — засміявся тихо. — Полковник! Без ока, одноокий! І з булавою!

Сміючись тихо, піднявся з ослінчика, взяв у руки дзеркальце, підійшов до вікна і глянув у нього. А з дзеркальця глянуло на нього закривавлене обличчя його батька, без носа й без вух. Батько був прив'язаний до дошки, а хвилі Сейму, червоні від крови й горіючого Батурина, несли таких дощок сотні сотень. І на кожній дошці з повідрубуваними руками й ногами, відрізаними носами й вухами, повиколюваними очима були прив'язані діди, жінки, немовлята...

— Це Батурин! — шепнув до себе Остапенко. — Наказ Меншікова: всіх Батуринців, не виключаючи ні старих дідів, ні жінок, ні немовлят, після катування, прив'язати до дощок і потопити в Сеймі. Так! Пригадую!

Осипенко поклав дзеркальце на підвіконник і почав терти рукою чоло.

— Хто це сьогодні згадав про Батурин? Хто це був?

Не міг пригадати... А Батурин горів. Горіли гетьманські палати на Гончарівці, горіли палати генерального судді Кочубея, горіли сади й двори гетьманських вельмож Ломиковського, Горленка, Орлика...

Остапенко здригнувся й оглянувшись довкола побачив усюди вогонь. Несамовито закричав: — Горить! Води! Води!

Прожогом кинувся в сіни, відчинив двері та вибіг на вулицю.

Йшов дощ.

Остапенко спинився, підставив долоню, на яку впало кілька краплин дощу.

— Цей дощ не погасить пожежі! — подумав. — Треба води з моря. Море погасить пожежу Батурина. Тільки море!

— А хто заплатить за воду з моря? — мигнула думка.

Зробив кілька кроків і знову спинився. І нагло на ввесь голос розреготався.

— В мене є царське золото! Цар заплатить! Цар заплатить за воду!

І Остапенко почав бігти. Він нічого не чув і нічого не бачив перед собою, бо перед ним горів Батурин. Він не бачив людей, які зчудовано оглядалися за ним, він не чув лайок візників, коли перебігав через вулиці, не звертав уваги на свистки міської сторожі, яка бігла, щоб його зловити.

Він біг, біг, біг. А перед ним горів Батурин, а в цьому вогні згаряла його Оксана, її батько, одноокий із дерев'яною ногою полковник Полішко, та їдка усмішка Свердлова.

Він перескакував через рови, перебігав площі, скручував у якісь вуличи й біг навмання, поки не побачив брудні й сірі від дощу розбурхані хвилі моря. Вискочив на якийсь муровaний причілок і спинився. Важко дихаючи, сягнув до кишені каптана, витягнув звідтам кілька золотих дукатів і з реготом кинув їх у море.

І тоді почув свистки. Оглянувся. З усіх боків до причілка, на якому він стояв, підбігали якісь постаті й щось кричали, вимахуючи руками.

— О! — розреготався Остапенко. — Я себе живим Москалям не дам! Такий наказ!

І кинувся в море.

(Далі буде)

ВІДСВЯТКУВАННЯ ЮВІЛЕЮ СВ. ЙОСАФАТА

Минулого року оо. Василіяни у ЗСА звернулися до Українського Загалу в церквах та в часописах із заохотою торжественно відсвяткувати сотні роковин канонізації св. священомученика ЙОСАФАТА КУНЦЕВИЧА, ЧСВВ, нашого рідного Святого. Вони також із цього приводу постановили зробити таке:

1. Видати новий, широкий життєпис св. Йосафата на підставі найновіших беатифікаційних та канонізаційних документів в українській мові.

2. Видати для чужинців брошурку про св. Йосафата в англійській мові.

3. Проголосити КОНКУРС на начерк життєпису св. Йосафата в українській та англійській мовах.

4. Розписати ювілейний конкурс на образ-ікону св. Йосафата.

5. Уладити концерти, відчити та різні імпрези в честь св. Йосафата по різних містах.

6. Відбути прощу-паломництво до мощів св. Йосафата в Римі.

Протягом Ювілейного Року (1967) всі вижче згадані точки були щасливо доведені до успішного кінця.

За стараннем Отців Василіян. Всч. о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ та Всесв. о. АТАНАСІЯ Г. ВЕЛИКОГО, Протоархимандрита Василіянського Чину, при кінці 1967 року вийшов великий життєпис св. Йосафата. (Його можна вже дістати від наших ОО. Василіян у Нью-Йорку, 22 E. 7 вул.; Чікаго, 4952 Савт Палайна Стр.; Гамтрамк, 11700 МекДугалл Стр.; на Асторії, 31-12 30 стр. Лонг Айланд Ситті, Н. И. та в Канаді-Торонто на 286 Лістар стр.). Книга коштує лише $4.50 у брошурі.

Впр. о. АТАНАСІЙ ПЕКАР, ЧСВВ видав аж дві брошурки про нашого Святого в українській та англійській мовах. Обі коштують лише 70 ц. Одна 35 ц. Їх також можна дістати від наших Отців як вище подано.

На загал наша шкільна молодь із середніх та вищих шкіл досить вдоволяюче відгукнулася на заклик написати начерки (есеї) про св. Йосафата в обох мовах. Висліди контесту вже були вислані усім учасникам. Також повідомлено вже тих, що виграли три нагороди. Нижче подаємо їхні імена. Вкоротці також появляться їхні есеї в українській пресі.

Досить багато українських мистців-малярів взяли участь у мистецькому контесті намалювати ікону-образ св. Йосафата. Вони також лишили по собі гарну пам'ятку та звеличали св. Йосафата.

Цими днями журі, що сумлінній та серіозній застанові, оцінило ікони, вибрало три найкращі образи та признало їм обіцяні оо. Василіянами нагороди: $1,000.00 за першу; $500.00 за другу і $300.00 за третю. Кромі того журі дало трьом іншим артистам почесне признання за їх образи. Нижче подаємо імена мистців, які виграли нагороди та дістали почесне признання.

Підчас Ювілейного Року відбулися торжественні богослуження: архиєрейські Божественні Літургії, молебні на честь св. Йосафата в Нью-Йорку, Глен Кові, Гамтрамку, Чікаго та інших містах.

Кромі того в різних шкільних залях відбулися гарні концерти, на яких виступали церковні та світські хори. Підчас концертів визначні промовці й історики виголосили цікаві відчити й доповіді про нашого Святого. Через кілька місяців оо. Василіяни в Нью-Йорку та Гамтрамку кожного тижня передавали цікаві радіеві програми підчас українських радіогодин та звертали в них увагу на життя й діяльність св. Йосафата.

Минулого літа Всеч. о. МАРКО ДИРДА ЧСВВ з Нью-Йорку, та Всесвіт. о. Монс. Ярослав СВИЩУК, редактор "Нової Зорі" з Чікаго, очолили прощу до мощів св. Йосафата в Римі.

Кромі того оо. Василіяни випустили дев'ять серій поштових карток (поштівок) про св. Йосафата та вибили три серії медалів зо св. Йосафатом. (Це все також можна ще дістати від Отців у Нью-Йорку).

Словом 100-річчя Канонізації св. Йосафата відбулося назагал величаво в 1967 р. Правда, було досить багато труднощів та клопотів із різних сторін. На жаль деякі замало ним цікавилися. А шкода. Бо це НАШ РІДНИЙ, ОДИНОКО КАНОНІЧНО КАНОНІЗОВАНИЙ СВЯТИЙ у всій Католицькій Церкві. Однак помимо того, ми зробили великий крок вперед ми дали про нього знати багатьом, що про Нього досі ніколи не чули.

На кінець звертаємося до тих, що ще не відсвяткували того Ювілею, щоб зробили це ще до кінця червня 1968 р. За це св. Йосафат певно їм щедро винагородить та заплатить.

о. Микола Когут, ЧСВВ
Протоігумен

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

НОВИЙ ШЛЯХОМ

Католики-Українці у справі проекту: "Висловіться"

Парохіяни церкви св. свящ. Йосафата у Воррен, Мішиген, уважали, що зроблено великий крок вперед, коли парох згаданої церкви о. Єронім Варнич, ЧСВВ, проголосив на всіх Службах Божих повинність парохіян зайнятися планом: "Співучасти парохіян", названого теж планом: "Висловіться".

План цей дає кожному парохіянинові можливість дискусії у справах Соборових декретів. Цей почин не є оригінальний: архиєпископ Дірден уклав згаданий проект, який обіймає півтора мільйона вірних дітройтської дієцезії. У справах, що стосуються Української Католицької Церкви як помісної Вселенської, будуть видруковані окремі завваги й додатки, особливо щодо "Богопочитання" й "Екуменізму".

У проголошенні згаданого проекту парохіянам о. Варнич підкреслив таке: "Потреба особистих зв'язків у справах Соборових декретів важлива для наших парохіян з огляду на наш український обряд". Постійний відхід нашої молоді від українських церков, рідкість покликань до духовного стану, недостача молодих священиків у багатьох парохіях та врешті, збільшене число мішаних подруж, викликують потребу діялогу й дискусій. Особливо важливе для нас завдання це затримати при Церкві інтелігентну молодь, яка вправді має доволі поважні досяги в науці по коледжах і університетах, та проте не використані вони в церковних справах.

Програма "Висловіться", яку заініціювала парохія св. Йосафата, має на меті переговорити з парохіянами важливі проблеми сучасного християнського життя та вимагає простудіювання Ватиканських Декретів. Кожна група парохіян матиме спеціяльні брошури для вжитку в часі сесій. Такі сесії відбуватимуться по домах з участю найвище 15 осіб. Пропозиції й гадки будуть схвалені при закінченні сесії, вони будуть зібрані і піддані голосуванню парохіян. Пропозиції спархіяльного характеру будуть подані єпископові до розгляду, у справах парохії вирішення парохіян відбиратиме парох та відповідно до цього стосуватиме діяльність парохії.

Парох церкви св. свящ. Йосафата сказав на Зборах українських содалістів, коли подав їм план "Висловіться", таке: "Вихлія, який ми подаємо вам сьогодні, є одним із найважливіших починів для підтримки нашого населення на Батьківщині проти практик комуністів. Це акт Божого Провидіння, який скріпить нашу Церкву та дасть допомогу нашим католикам винищуванням в Україні". Парох покликався на листа з Департаменту Стану та від архиєпископа Івана Бучка із повідомленням про договір допомоги Українців католиків у вільнім світі нашим переслідуваним землякам в Україні. У своїй промові, парох повторював часто: "Це справді великий привілей: бути сьогодні християнином та мати нагоду служити Христові й Церкві."

Др. Олександер Маричак

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Новий Київ, Алберта

У неділю вранці, 25го лютня ц. р. покликав Господь до вічности бл. п. Софію Семенюк.

Покійниця народилася 12-го липня 1883 р. в селі Шнирів, Брідського повіту (Галичина) в родині Анни і Якова Погранични-них. Там вона одружилася з Филимоном Семенюком та разом із ним приїхала до Канади 1908 р., поселившись на фармі в місцевості теперішнього Нового Києва. Софія була вірною дружиною свого чоловіка Филимона все своє життя, а залишив він її вдовою в 1923 р. з дрібною дітворою, найменший дитині було рік із половиною. Однак у її вдовиному стані помічю й опорою були Бог, Церква й зичливі люди. Усіх своїх дітей, шістьох синів та три дочки: Володимира, Теодора, Василя, Якова, Івана, Гриця, Анну, Марію та Катерину виховала в любові й пошані до свого народу й Церкви. Бог поблагословив її довгим віком та чисельним потомством: прожила вона понад 84 роки та бачила й тішилася двадцятьма внуками та двадцяти правнуками. Своїм дітям віддалась вона всеціло та була до них сильно прив'язана, і Бог дав їй ласку замкнути свої очі в долоні Анни Савчук, Вегревил, прийнявши востанне Св. Тайни.

Похоронні відправи відбулись (у вівторок вечером у погребнім заведенні "Парк Меморіял", Вегревил) при великій участі знайомих, приятелів та родини. При кінці відправи о. Д. Велецук, ЧСВВ сказав до жалібної громади науку на тему: "Смерть — учителька живих". У середу вранці продовжувано завпокійні відправи в церкві Вознесення ТНІХ в Новому Києві при щебільшій участі парафіян, знайомих та ближчої й дальшої рідні. По прочитанні св. Євангелії о. М. Ничка, ЧСВВ сказав духовну науку про смерть віруючої людини. В кінці Сл. Божої місцевий парох попрощав бл. п. Софію на вічність. По закінченні послідного цілування та панахиди внуки винесли домовину з тлінними останками своєї бабуні на місцевий цвинтар, де віддано її тіло землі до другого приходу Спасителя.

Відтак усі привязні подались до УНД на поминковий обід, підчас якого п. д-р В. Скоропад, зять покійниці, зложив від імені родини всім подяку за численні вияви співчуття, прислуги, молитви та Сл. Божі.

Софія Семенюк була піонірку Нового Києва, основницею парафії, УНДому, членкою та секретаркою ЛУКЖ, надзвичайно віддана св. Церкві, священикам, дуже терпеливна на парафіяльні цілі. Вже її хатня обстановка говорила про велику релігійність та побожність: стіни прикрашені рядами святих образів. На її фармі не знала тяжкої роботи в неділі чи свята. Доки могла все була привязна на богослуженнях у церкві, приступаючи до Св. Тайн. Помимо довгорічної хронічної недуги покійна була всміхнена, ласкава й терпелива. Такою ми її знали, такою вона була, такою забрав її душу Господь по вічну винагороду. Віримо, що тіло її звільнене від усяких болів та терпінь, колись воскресне до обіцяного життя, а душа праведниці тільки часом і простором, від нас відділена.

Пожертвовано на прес-фонд "Світла" $10.00.

ПОХОРОН
БЛ. П. ОЛЕНИ КУДЛАК

Вінніпег, Манітоба

16 лютня ц. р. впокоїлася в Бозі, покріплена Св. Тайнами, бл. п. Олена Кудлак у шпиталі св. Боніфаса у Вінніпегу. Смерть прийшла несподівано на 51 році її життя після невдалої операції.

Покійна була дочкою Григорія й Параскеви Хмара. Це піонери та співосновники парафії св. Миколая, якій були щиро віддані. Олена виростала при добрих і дбайливих родичах, а також при церкві. Вона була в діточих організаціях, а пізніше молоденькою дівчиною вступила до церковного хору.

11 квітня 1941 вийшла заміж за Теодора Кудлака. Бог поблагословив їх подружжя трьома хлопцями, яких вони старанно виховували. Нема ще й року коли обоє з чоловіком святкували в окруженні та при співучасті великого числа рідних і приятелів 25-ліття свого подружнього життя.

Покійна була активна при церкві продовж цілого свого життя. Крім церковного хору, була передовою членкою ЛУКЖ та організаторкою парафіяльної спортової дружини Бовлінґ. Загально знали її як енергійну, веселу й працьовиту жінку. То й тішилися загальною пошаною та любов'ю. Тому два роки вибрали її на голову місцевого відділу ЛУКЖ. У своїй скромності вона казала, щоб від неї багато не надіятися, бо не має потрібних прикмет. Проте за короткий час вона виявила свій провідницький хист: вміла підходити до кожної справи з тактом і пошаною до членок та мала за те дуже гарний успіх.

Пам'ять про неї не кінчиться в родинному колі, а живе гідним прикладом для всіх, що її знали і співпрацювали з нею. Покійна лишила для нашого жіноцтва і для йдучих матерей гарний приклад до наслідування.

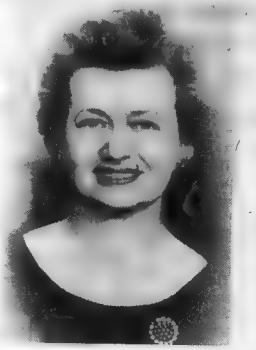

Бл. п. Олена Кудлак

Похоронні богослуження розпочалися панахидою в церкві св. Миколая в неділю вечером. До панахиди співав церковний хор, до якого покійна належала від своїх молодечих років. Похоронні богослуження відправили оо. В. Шевчук і Т. Синишин, обоє ЧСВВ, в понеділок ранком. Як на панахиді вечером, так і на Службі Божій простора церква була переповнена. Тіло покійної поховано на парафіяльнім цвинтарі, де вона спочила коло своєї матері Параскевії Хмара, що вспокоїлася ще 1957 року.

Покійну оплакують муж Теодор, батько Григорій, три сини: Норман, Григорій і Гордон, сестри: Марія Койнер, Ольга Чийс і Іванна Дума, та один брат Петро.

Після похоронних богослужень у парафіяльній залі відбувся поминальний обід, що його зготовили вдячні членки ЛУКЖ. Господарем підчас обіду був шкільний радний п. В. Пащак. До слова були покликані: пані Леся Крук, місто-голова ЛУКЖ, Іван Музичка — голова церковного комітету та о. парох В. Шевчук. Всі промовці підносили гарні прикмети покійної, давали заслужене признання за її працю. Від родини промовив Норман, найстарший син покійної. Він подякував привязним від родини за участь у похоронних богослуженнях, поміч, молитви та вислови співчуття для родини. На закінк п. В. Пащака привязні зложили $85.80 на фонд української католицької преси, з чого переслано для "Світла" $40.00.

Вічна їй пам'ять!

Найбільший вибір

УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТИНОК

можете зробити вигідно і спокійно у власній хаті.

Замовте собі наш каталог та довідайтеся про подробиці нашої обслуги, а тоді просто виповніть і вишліть нам долучений купон. Ви аж ніяк не зобов'язані купити якінебудь пластинки; немає в нас ніяких оплат при вступі в члени і ми не висилатимемо Вам ніяких пластинок, коли Ви самі їх не замовите.

Пишіть зараз же на адресу:

EUROPA RECORD CLUB
Box 310
Postal Station "A"
Scarborough, Ontario

NAME:

ADDRESS:

CITY: PROVINCE:

Одинокий Клюб Пластинок присвячений виключно етнічним групам.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

Із нагоди хрестин Синтії Лин Кулак, Новий Київ — $11.00.

Із похорону бл. п. Анни Химій, Радвей — $10.00.

Із похорону бл. п. Івана Павлюка, Мондер — $25.00.

Із похорону бл. пам. Степана Копняка, Ванкувер — $12.30.

Із похорону бл. п. Климентини Гриневич, Лімінґтон — $14.00.

Із похорону бл. п. Софії Семенюк, Новий Київ — $10.00.

Із похорону бл. п. Олени Кудляк, Вінніпеґ — $40.00.

Ник. Василів, 25 ц.
Степанія Вареха, 90 ц.
Василь Манько, Нюарк 93 ц.
А. Хом'як, Гемилтон $1.50.

По $2.00: о. А. Луговий, Портедж ля Прері, Павло Кіт, Мирнам, К. В., Бродвей, Бонанца, Марія Рибчук, Вінніпеґ, Анна Вітів, Форт Ввіліям, М. Семенюк, Ванкувер, М. Площанський, Гемилтон, К. Грудень, Транскона, Анна Химій, Торонто, П. Кавчук, Вінніпеґ, М. Шпитко, Кемлупс, Роман і п-і Тимчук, Н. Йорк, Марія Тесля, Монтреаль, панство Й. Налепа, Сідні, о. Вас. Волошин, Едмонтон, Л. Рудницький, Вінніпеґ, О. Боєчко, Торонто, Є. Стефура, Орендж, Анна Заболотний, Форт Ввіліям, Й. Панчак, Чікаґо, Марія Метелля, Вінніпеґ, А. Крушельницька, Ля Саль, Олена Гнатюк, Принс Алберт, Іван Горбачук, Бофало, Антін Локоть, Гартфорд, о. Ст. Дмитришин, Мюнхен, Марія Мельник, Клівленд, О. Кузьмин, Н. Йорк, Анна Біловус, Стейтен Айленд, Н. Когут, Балтимор, о. Я. Ґорчинський, Австралія, А. Маречка, Торонто.

По $6.00: Степан Ґельнер, Дітройт, С. Рудий, Бофало, Іван Коцур, Чікаґо, Марія Вексюк, Н. Йорк, Петро Пуцило, Чікаґо, Й. Кужменюк, Ошава, Семен Клюка, Ню Британ, Марія Веклюк, Н. Йорк.

По $5.00: П. Шеремета, Трентон, Ірина Захарків, Овк Парк, Майк Строїч, Вінніпеґ, Меланія Янчук, Н.-Бателфорд, В. А. Гунька, Торонто, Г. Квасниця, Вінніпеґ, Й. Гринчишин, Чікаґо, о. М. Климчак, Сифтон, М. Бабійчук, Дюсельдорф, Е. Тепиця, Торонто.

По $4.00: Теодор Грицак, Веґревил, Степан Федущак, Монтреаль.

По $3.00: о. В. Грабець, Палмертон, Й. Стойкевич, Вінніпеґ, Юлія Бронґель, Монтреаль, Олекса Жарський, Едмонтон, Мирон Новосад, Елджин.

По $1.45: А. Своpак, Н. Йорк.

По $1.00: Теодор Вліч, Ввoрен, Марія Котлярчук, Мондер, Марія Колтунюк, Філяд., М. Копер, Вернон, Катря Вресдень, Ввилтон, Г. Курило, Едмонтон, Андрій Дрібненький, Ввилтон, Йосиф Дячинський, Ляшін, Неоніла Дублицька, Шамокін, В. Станчук, Ангусвіл, В. Сич, Гай Лейкс, Юстина Чуб, Нокс, Марія Круп, Н. Йорк, Анна Камінська, Н. Йорк, Адам Музика, Філяд., М. Коверко, Торонто, Анна Масковита, Фордс, Маркила Осадчук, Торонто, Іван Химій, Радвей, О. Цяпало, Чікаґо, В. Шеремета, Рачестер, Р. Карачевський, Йонкерс, Іван Хрін, Торонто, М. Мищатин, Парма, Катря Терлецька, Н. Йорк, А. Кулак, Левой, Анна Алиськевич, Н. Йорк, Ольга Овсянецька, Н. Йорк, С. Шиповський, Ст. Кетеринс, Олена Турула, Чікаґо, Є. Петранюк, Форт Ввіліям, Олена Лонкевич, Рачестер, В. Пігут, Чікаґо, Теодор Ґайовський, Ґримсбі, М. Бартків, Філяд., Анна Ворецька, Виндзор, Р. Ільків, Н. Йорк, М. Дикун, Ню Британ, Мих. Добош, Нюарк, Марія Ворачок, Бофало, Мих. Гарматій, Лонґ Айленд, о. В. Фляк, Геффорд, К. Фаріон, Чікаґо, Іван Процишин, Честер, Стефанія Кушнір, Бінґгемптон, Юрій Міський, Мондер, Микола Лисак, Едмонтон, К. Олійник, Торонто, М. Козіцька, Брентфорд, Петро Ноґач, Чікаґо, Й. Левандуський, Кіченер, Марія Нагірна, Джессап, Іван Середа, Калмар, М. Завальницький, Монтреаль, Т. Валентюк, Монтреаль, Василь Тихоліз, Торонто, Г. Мартинович, Симко, Осип Фуртак, Торонто, Й. Іваницький, Калмар, Марія Гайдук, Калмар, д-р Р. М. Голічек, Торонто, Л. Ґеша, Кіченер, Й. Щура, Ґренд Прері, Г. Чомляк, Чипмен, Лена Простурачак, Едмонтон.

Анна Сагайдак, Віндзор, М. Твардовський, Едмонтон, Т. Пишняк, Ляшін, Е. Ковальчук, Ввест Бенд, Д. Колтук, Торонто, Перла Оліярник, Вінніпеґ, М. Коваль, Вінніпеґ, Теодосія Кречковська, Вінніпеґ, Анна Цвяк, Торонто, Майк Галущак, Скатленд, Степан Ґамулка, Сарнія, А. Саранчук, Річмонд, Сам. Сисак, Веґревил, В. Сироід, Еспаньола, Катря Шимко, Веґревил, Адольф Слиж, Джексон Гайтс, Марія Сацьків, Едмонтон, В. Середа, Калмар, М. Свистун, Торонто, В. Войтович, Бателфорд, Анна Зварич, Су Сен Мері, Майк Поник, Торонто, А. Паспавський, Вінніпеґ, Ник. Петрик, Едмонтон, М. Кравчук, Віндзор, о. Б. Каричек, Гайнс Крік, П. Балко, Голден, О. Гаврилюк, Форт Ввіліям, Василь Гумніцький, Вінніпеґ, Іван Гутняк, Едмонтон, Іван Гевусь, Віндзор, К. Апонюк, Едмонтон, Н. Д. Бужанко, Велланд, М. Мультан, Велланд, П. Палій, Віндзор, А. Уличний, Монтреаль, П. Крамар, Монтреаль, М. Комарницький, Монтреаль, Іван Пігура, Кіченер, М. Бігус, Торонто, М. Янчинський, Дуґолд, К. Вітюк, Форт Ввіліям, В. Волошин, Вадена, Б. Сурмак, Торонто, Олекса Дзем'юк, Чікаґо, М. Наорлевич, Ірвінґтон, Й. Дмитрів, Ванкувер, Т. Рошкевич, Чікаґо, Анна Степанчак, Монтреаль, М. Миссик, Монтреаль, Олекса Косіковський, Віндзор, Анна Ганчарик, Гартфорд, П. Боцяк, Едмонтон, Єва Гукало, Едмонтон, В. Муж, Едмонтон, Л. Куриленко, Лос Енджелос, Василь Мазук, Верлин, Н. Фаріон, Едмонтон, Д. Юськевич, Вінніпеґ, Й. Костюк, Вінніпеґ, Степан Горбачевський, Вінніпеґ, В. Бойко, Вінніпеґ, Г. Кузик, Вінніпеґ, Т. Калужняцький, Вінніпеґ, Марія Мриглод, Н. Йорк, Т. Бачинський, Н. Йорк, Павло Кучерявий, Філядельфія, В. Русинко, Бофало, П. Сарабун, Форт Ввіліям, Григор Помян, Фінікс, В. Кравців, Гартфорд, М. Кузьо, Кенора, М. Левицький, Вінніпеґ, К. Цікало, Філядельфія, Ольга Весоловська, Чікаґо, С. Прокопович, Дітройт, Йосиф Гуменюк, Крім Ридж, Д. Сивенький, Едмонтон, М. Венгринович, Торонто, Р. Мамчин, Вінніпеґ.

Головною релігійною подією нашого століття являється

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ
(1962 — 1965)

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ

Повний Український Переклад Ватиканського Собору
в П'ЯТЬОХ підручних ТОМАХ

том I: ДІЯННЯ ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ (історія), Рим 1966
том II: СВЯТА ЛІТУРГІЯ — ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЕННЯ, Рим 1965
том III: ЦЕРКВА — СХІДНІ ЦЕРКВИ — ЕКУМЕНІЗМ, Рим 1965
том IV: БОЖЕ ОБ'ЯВЛЕННЯ, ДУХОВЕНСТВО І МИРЯНИ, ВИХОВАННЯ, Рим 1966
том V: ЦЕРКВА В СВІТІ — СВОБОДА І МІСІЇ — НЕХРИСТИЯНИ, Рим 1966

Разом 1220 сторін друку. — Гарний папір, оформлення, проглядність тексту

В зручній тривкій брошурі ціна $14.50.

ПІЗНАННЯ СОБОРУ — СВІДОЦТВО ЗРІЛОСТИ

Ватиканський Собор говорив до всіх людей
ПРИСТУПНО ЗРОЗУМІЛО АКТУАЛЬНО

В українському перекладі знайдете такі документи:
Всі тексти Соборових конституцій, декретів, декларацій, коротку історію поставання всіх Соборових постанов, обширну історію підготови, діянь, закінчення Собору, 16 великих фотознімок з Собору

та

ІСТОРІЮ УЧАСТИ УКРАЇНЦІВ У СОБОРІ

Сучасне Соборові видання текстів Собору українським перекладом буде цінним історичним набутком української сім'ї. Знаком контакту з життям — батьків. Цінністю — для нащадків.

ДІЯННЯ СОБОРУ — ЦІННИЙ, АКТУАЛЬНИЙ ДАРУНОК

Замовлення, за пересланням готівки
BASILIAN PRESS — 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу.

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXI ЧЕРВЕНЬ — 1968 — JUNE Ч. 6 (546)

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ :

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Іриней Назарко,** ЧСВВ. — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах,** ЧСВВ. — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Федиияк,** ЧСВВ. — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. **Діяння Ватиканського Собору.** Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том II. **Свята Літургія. Засоби повідомлення.** Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том III. **Церква. Східні Церкви. Екуменізм.** Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том IV. **Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання.** — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. **Церква в світі, свобода і місії, нехристияни.** Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ И АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.80** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах,** ЧСВВ. — Стор 234. Ціна **$2.00.**

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ. Стор. 463. Ціна **$4.50,** в оп. **$6.00.**

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Гнєсько, ЧСВВ.** — Вискази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1., Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Пряшівщина - початком відродження нашої Церкви? *о. О. Купранець ЧСВВ* 202
Христос — Вічний Священик і Відкупитель *Е. Н. Дмитрів ЧСВВ* 205
Віра й патріотизм *о. В. Мельник* 207
Фіялка вірш *Євген Березинський* 208
Причащатися навколішках чи стоячи? *о. С. Шевчук ЧСВВ* 209
Подвійна любов *о. Р. Г. ЧСВВ* 210
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 212
Дивна поведінка людського серця *о. В. Зінько ЧСВВ* 213
Наміреннн Апостольства Молитви на червень
Багато людей запитує... *о. С. Сабол ЧСВВ* 215
Корона празників *В. Барка* 218
Життя св. Йосафата — есей — Б. С. Лончина 219
Чому від нас відходять? *о. І. Назарко ЧСВВ* 221
Від кольоратки до краватки *о. О. Купранець ЧСВВ* 224
Святий інквізитор Пій V *омм* 227
Свобода католицького журналіста і авторитет Церкви *о. Р. Туччі Т.І.* 229
Катедра св. Йосафата в Едмонтоні *о. О. Купранець ЧСВВ* 231
КОНТЕСТИ З НАГОДИ 100-РІЧЧЯ СВ. ЙОСАФАТА 232
НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ 233
Друга ґрадуація в Колегії св. Василія В., Вестон - Торонто *о. І. Назарко ЧСВВ* 234
Сім золотих чаш повість *Б. Поляннч* 235
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — *Дописи* 238
ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ — *Прессфонд* 240

ОБКЛАДИНКА: Катедра св. Йосафата в Едмонтоні

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

ПРЯШІВЩИНА ПОЧАТКОМ ВІДРОДЖЕННЯ НАШОЇ ЦЕРКВИ?

Наче радісний голос великодного дзвону по смуткові Великої П'ятниці пролунали по всьому світі нові вістки про те, що в Чехословаччині приходить до провалу дотеперішньої системи, що її приніс і закріпив сталінський комунізм. Цей провал, як виглядає, обхопив малощо не всі ділянки життя, починаючи від політики та кінчаючи на Церкві. Хоч сьогодні ще тяжко сказати яким шляхом підуть започатковані зміни та який буде їх кінцевий ефект, все ж таки вже багато сталося. Люди почали дихати свіжим повітрям, яке принесло подих свободи. Хоч комуністично-ідеологічна система правління надалі осталася в силі, але вона мабуть уже зрозуміла, що насиллям вона не зможе довго втриматися.

У дотеперішній чехословацькій комуністичній державній системі Церква була найбільш зненавидженим об'єктом для комуністичних володарів. Вони бачили в Церкві свого головного ворога, для якого вони не мали ніякої пощади. І тому комуністично-державний апарат уживав усіх засобів, щоб Церкву через послідовне її нищення вилімінувати з публічного та приватного життя чехословацьких громадян.

Ініціятива Церкви

Зо зміною урядового курсу змінилися теж і обставини Церкви, яка відразу виступила зо своїми правними домаганнями на право свого бутти. І так у березні ц. р. чехословацькі католики під проводом свого ще існуючого єпископату виготовили до нового секретаря комуністичної партії в Чехословаччині Дубчека петицію в справі свобідного діяння Церкви. Петицію підписали єпископи, священики й тисячі мирян. У міжчасі — як знаємо з пресового інтерв'ю еп. Томашека, апостольського адміністратора Праги, йдуть підготовні дії до ведення переговорів між новим чехословацьким правлінням і Церквою.

У названій петиції говориться в першій частині про всі акти переслідування Церкви комуністичним урядом, щоб унеможливити взагалі існування Церкви. У другій частині петиції поставлені вимоги збоку Церкви, на основі яких Церква зможе вести своє нормальне існування та діяння. Між іншими точками, а саме в 7-ій точці, є домагання

"повернутй право існування Греко-Католицької Церкви".

Ідеться про відновлення Пряшівської єпархії.

Другим кроком у цьому напрямі було опублікування в "Католіцке Новіни" прохання студентів духовної семінарії в Братиславі, які ставлять у формі резолюції домагання: реабілітувати Греко-Католицьку Церкву та її духовенство так само, як і латинського обряду. В письмі вказано на те, що ліквідація Греко-Католицької Церкви наступила під пресією сталінського режиму. "Поворот" до православ'я в 1950 році був доконаний малою групкою людей проти волі єпископів, духовенства та мирян.

Іншим важливим кроком уперед щодо свободи для нашої Церкви в Чехословаччині було письмо греко-католицьких священиків до Центрального Комітету комуністичної партії, що появилося теж друком у "Виходословенске новіни" в Кошицях.

У своєму письмі священики домагаються:

1. Подати до публичного відома правдиві інформації про хід подій, які довели до насильного знищення Греко-Католицької Церкви в 1950 р. Подати прізвища тих осіб, які були замішані в цю справу.

2. Відновити Греко-Католицьку Церкву. Вможливити іменування Архипастиря для Пряшівської єпархії. Провірити процеси проти єпископів: Гойдича й Гопка.

3. Дати свободу сумління та свободу релігійного віровизнання для всіх католиків східнього обряду. Припинити всі поліційні перешкоди збоку поліції.

4. Направити морально і практично кривду заподіяну Греко-Католицькій Церкві. Її священики та їх родини мусять бути трактовані в соціяльному та економічному огляді як повноправні громадяни. Так само переслідувані та очорнені миряни.

5. Допустити релігійне навчання в школі. Уможливити існування релігійних видавництв і видань. Відновити чернечі спільноти й релігійні організації та відкрити духовну семінарію Греко-Католицької Церкви.

Як сказано в цьому письмі всі ці справи можуть бути вияснені в переговорах із Апостольським Престолом.

Як бачимо з повище поданих вимог, то вони відважні та сильні. Якщо вони будуть прийняті урядом Чехословаччини, то можна мати надію, що наша Церква зможе свобідно жити.

У контексті подій, що заіснували в цілій Чехословаччині, а на нашій Пряшівщині зокрема, дуже характеристичним є

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЧЕРВЕНЬ, 1968
РІК XXXI, Ч. 6 (366)

ВІТАЄМО ПОСЕРЕД НАС У КАНАДІ

БЛАЖЕННІШОГО КАРДИНАЛА ЙОСИФА
Верховного Архиєпископа Української Католицької Церкви

лист єпископа Василя Гопка

до Центрального Комітету Культурного Союзу Українських Трудящих Чехословаччини, що його опубліковував український пряшівський часопис "Нове Життя". Між іншим Преосв. Гопко пише таке:

"Сьогодні, після 18-річного мовчання Греко-Католицької Церкви не можна вже сумніватися в цьому, яку позитивну ролю відіграла вона в історії нашого населення, зберігаючи його національну свідомість, його традицію, без якої не може зберегтись ні один народ, його культуру без будь-якої допомоги держави протягом століть. Вона з'єднувала наше населення, виховувала в тяжких умовах провідників, будителів, інтелігенцію... і ми на чолі з уже покійним владикою Павлом Гойдичем прикладали всіх своїх зусиль, щоб зберегти в нашому населенні єдність, свою культуру, свої традиції, щоб воно не загинуло!

"Та з яким болем мусимо тепер сконстатувати, що після 18-річної ліквідації загрожує небезпека самому існуванню нашого многострадального населення внаслідок 20-річного замовчування справжнього стану Українців ЧССР, 20-річного оминання проблем і обдурювання людей, 20-річного розбивання Українців на національному, релігійному полі... ...Та ви про це напевно краще знаєте, ніж я, бо мої роки минали у в'язниці.

"Шановні брати й сестри! Ви добре знаєте, що сталося в 1950 році, в часі страшенного зневажения наших законних прав. Як один із Вас, звертаюсь нині до всіх наших селян з пропозицією підтримати наші справедливі вимагання: реабілітації нашої Греко-Католицької Церкви і її покійного Владики Павла Гойдича."

Чи будуть ще якісь інші труднощі?

Крім труднощів збоку уряду будуть ще дві інші головні труднощі, а саме збоку: російсько-православного та словацько-католицького чинників.

З російсько-православного боку будуть труднощі тому, що по насильній ліквідації Греко-Католицької Церкви, висланці Московського патріярха перебрали в свої руки ввесь стан посідання Греко-Католицької Церкви, крім, очевидно, людських душ, не рахуючи малого числа відступників. Звідси, зовсім не дивуємося заяві д-р Еріки Кадлецової, міністеріяльного завідувача церковних справ, що вона зробила її перед кореспондентом американської католицької пресової служби. Д-р Кадлецова сказала, що новий чехословацький уряд ще не розглядав питання відновлення Греко-Католицької Церкви, "але — як вона сказала — це буде обмірковуване і мабуть Католицька Церква східнього обряду буде відновлена. Я переговорювала про це з представниками східнього обряду — католиками й православними. Прохала їх, щоб вони самі між собою обговорили це та свої висновки дали нам. Новий екуменічний дух уможливлює такі пересправи".

Знаючи однак "екуменічний дух" совєтсько-московського православ'я, можемо собі легко уявити такі пересправи. Зрештою особисто не бачимо ніякого місця на будьякі пересправи, бо справа є зовсім ясна:

те, що злодій закрав, повинен віддати

легальному власникові, тобто Греко-Католицька Церква має дістати те, що в 1950 році було насильно від неї взяте. За статистикою з 1948 р. Пряшівська єпархія мала: 416 церков, 241 парохій і 305.645 вірних. До того треба ще дати 50 парохій із Мукачівської єпархії, які по устійненні нових державних границь між ЧССР і СССР знайшлися на чехословацькій території.

Другий ворог — словацькі католики!

Це можемо сказати з чистою совістю, бо про це нас учить досвід минулих часів, знаючи які жахливі хвилини пониження та прикрощів мусів пережити пок. Владика Гойдич від католицького словацького уряду, якого головою був католицький священик — о. монс. Йосиф Тісо, як теж і від словацько-католицького єпископату. Про це може кожний переконатися з документарної праці о. Пекаря, "Нариси історії Церкви Закарпаття", яку можна замовити в нашому видавництві.

Хоч не хочемо приписувати комусь злих інтенцій, однак беручи до уваги теперішню ситуацію, можна припускати, що словацький латинський єпископат буде напевно більше вдоволений, коли через недопущення до відновлення нашої Церкви наші вірні пристануть до латинського обряду, а в дальшому стануть Словаками. Подібне наша Церква пережила вже по проголошенні царською Росією "релігійної толеранції" на Холмщині в 1905 році.

Віримо, що Господь, Який попровадив справами так, що дійшло до сьогоднішньої ситуації, допровадить теж і до перемоги нашої Церкви на Пряшівщині, звідки може прийде відродження і для всієї нашої Церкви в Україні!

о. О. Купражець, ЧСВВ

Елевтерій Нестор Дмитрів, ЧСВВ

ХРИСТОС — ВІЧНИЙ СВЯЩЕНИК І ВІДКУПИТЕЛЬ

Христос — Вічний Священик і Відкупитель — стукає до серця кожної людини, щоб воно відкрилось для Його любови!

Бог створив небо й землю, все видиме і невидиме. І все це створив на Свою славу. Отже кожне створіння має обов'язок почитати, прославляти та віддавати культ своєму Творцеві, відповідно до свого стану, вартости, гідности та місця. Між усіма речами цього видимого світу, на першому місці виринає людина, єство якнайшляхетніше, на якому якнайкраще відзеркалюється Божа краса, святість та всемогучість.

Людина — це одиноке єство, що складається з двох елементів: духового і матеріяльного.

Через перший елемент стає подібна до ангелів, бо посідає безсмертну душу. Через другий до інших створінь, бо складається з матерії. Людина повинна почитати Бога понад усі інші єства матеріяльного світу. Вона — це той маленький світ, що знаходиться між двома світами: між речами видимими і невидимими. Це одиноке єство, що може належати до цих двох світів. Людина — це якнайкращий архитвір Божого створення. Її Бог вибрав собі на посередницю між обома світами, щоб вона була тим неначе особистим посередником для Його прослави від себе та від цього світу, який мертвий і німий та не може Богові заспівати цієї якнайкращої пісні прослави, до якої спроможна людина.

Такий порядок і стан гармонії Божої прослави та культу існував на початку в Едемському Саді. Себто тоді, коли існувала тісна злука між Богом і першими людьми. Щойно пізніше прародичі своїм непослухом знівечили цю злуку з Богом. Зруйнували гармонію стану, яку посідали.

Люди через свій непослух і бунт змінили свою притаманну ціль.

Схилилися до природи і в ній почали шукати своєї власної слави. Тому, що ціле людство було представлене в Адамі, тож мимоволі стало воно неспосібне само від себе відзискати назад попередній стан взаємної злуки, що її Адам і Єва були відмовились у Едемському Саді. По зірванні зв'язків з Богом, людина не шукала більше Бога, але своєї власної егоїстичної приємности для задовілля своїх змислів і забаганок. Однак тому, що кожне людське єство вже з самої природи чує в собі потяг почитати якесь вище єство, то на місце Бога почало почитати своїх божків. Отже настала потреба, щоб хтось запобіг цьому мізерному станові, в якому знайшлося людство, щоб назад привернути Бога та відновити цю злуку. Вже в хвилині випроваджування прародичів з раю, Господь Бог зі свого милосердя обіцює, що пішле свого Єдинородного Сина на звільнення людства від вузлів диявола.

Те, що людство стратило через Адама, відзискало назад через Ісуса Христа.

У Христі знов стало відновлене це природне посередництво богопочитання від людей та від німої природи. Ісус найперше проявляє своє священство у Воплоченні, якого підприймається не з обов'язку, але з любови до людського роду, щоб через своє священство, пізніше на Голготі, принести себе Небесному Отцеві на хресті. На хресті Ісус проявив якнайбільший акт своєї священної любови до людського роду: став Відкупителем через свою священичу жертву, любов та милосердя до нас людей.

Священиче свячення Ісуса Христа відбулося в хвилині Його Воплочення. Воно не мало ще тоді зовнішнього прояву. Щойно пізніше Христос проявив його в Розп'яттю, Воскресінню і Вознесінню. Цей Чоловік, що переніс страсті і став нижче

Один із великих священників — Владика Сетер Ортинський ЧСВВ, перший український єпископ в Америці. Погруддя виконане о. мнс. Ярославом Свищуком, редактором "Нової Зорі" в Чікаго.

ангелів, а тепер на вершині і засів по правиці Отця (До Євреїв, гл. 1, 2-4; 2, 9). Бог поставив Ісуса Христа по своїй правиці та тим показав велич і вищість Ісуса Христа як звершителя всіх пророчих прообразів Старого Завіту. Лист до Євреїв представляє нам Христа понад Мойсея (Євреїв, 8, 1-2). Цьому фактові дається велику вартість і значення: "Христос по правиці престолу величі", завершує велич священства нового союзу, яке є понад союз Старого Завіту (Євреїв, 10, 11-15). Ці стишки гл. 10 до Євреїв вказують і підкреслюють, що

Христос приніс лиш одну жертву за гріхи.

Була вона вистачальна, щоб сплатити довг гріха та щоб засісти по правиці Свого Отця. Людське священство осягнуло вершок вартости задля Христового Вознесіння на небо. Не може бути іншого посередника ні іншої жертви, щоб могла сплатити довг гріха. Тільки Христова жертва була в силі це доконати. Священство - посередництво і жертва — це все знаходиться в одній особі Христа. Не потрібно надальше другого посередника і жертви щодо справи відкуплення.

Священство Ісуса Христа продовжається надалі у священстві людей. Жертва вже не є пролиття крови, але жертва безкровна, як символ цієї першої жертви Христа на хресті для відкуплення людського роду.

ЩО ДУМАЮТЬ ПРО СВЯЩЕНИКІВ У ФРАНЦІЇ

Весною ц. р. проведено у Франції анкету серед населення, щоб дізнатися від людей, що вони думають про теперішнього священика. (Між іншим анкета виявила, що 10 мільйонів непрактикуючих католиків вірять у Христа.) Висліди анкети самі в собі цікаві.

58 відсотків висловило погляд, що було б зовсім "нормальним", щоб священики, поруч свого священичого завдання, виконували ще якесь інше зайняття. Із практикуючих католиків за цим було тільки 45 відсотків. На питання: яке інше зайняття міг би сповняти священик — відповіли, що священик міг би бути додатково: лікарем (14 відсотків), урядником (13), техніком (12), інженером (10), господарем (9), ремісником (8), торгівцем чи посередником (2).

69 відсотків запитуваних висловилося за можливістю одруження священиків. Вони вислобили погляд, що жонатий священик може краще зрозуміти труднощі й проблеми родини чи взагалі людини. З-поміж практикуючих католиків за одруженням священиків було тільки 43 відсотки. Проти одруження священиків є передовсім селяни та вільні професії. Четвертина опитуваних про анкеті були переконання, що в короткому чи довшому часі будуть святити на священиків теж і жінок, при чому за жінками-священиками було більше мужчин, аж 30 відсотків, а жінок тільки 19%.

На питання "чого вимагається від священика та як його собі уявляється" опитувані висловили побажання, щоб священик був: людяний (43 відсотки), добрий дорадник (26), простодушний (25), свідомий відповідальности свого завдання (59). Щодо мешкання священика 80 відсотків було того погляду, що священик повинен мешкати при або близько церкви, а 9 відсотків було за тим, щоб священик мешкав в апартаменті. 63 відсотки опитуваних були того переконання, що священик не є ні більше, ні менше щасливий як усі інші люди.

ЛЮДСЬКІ ОЧІ СКЛАДАЮТЬ У БАНКУ

Єпископ-помічник у Барцельоні, Еспанія, звернувся з закликом до католиків, щоб вони свої очі — "як тестамент любови ближнього" — жертвували по своїй смерти до "очного банку", який за останніх кілька місяців дістав около 1500 таких пожертв очей.

о. Василь Мельник

ВІРА Й ПАТРІОТИЗМ

(Продовження)

Ядром патріотизму є чини-дії, але такі, що скріплюють силу, честь і славу батьківщини й рідного народу. Чини і тільки чини! Не квиління, не туга, не слова —, тільки чини! Але такі чини, що скріплюють силу, честь і славу народу!

Бо патріотизм це достойна любов батьківщини, яка скріплює і збільшує духові, моральні і матеріяльні добра рідного народу. А патріоти, зміцнюючи і збільшуючи ці добра своїми чинами, скріплюють силу, честь і славу своєї батьківщини. Тимто правдивих патріотів звемо творцями рідної культури. Бо збільшуючи чинами всякородні добра свого народу, вони творять його самобутню культуру, переіначувану й викривлювану впливами чужонаціональних культур упродовж віків народньої неволі.

Вони творять не лише форми рідної культури у виді рідних національних установ і організацій, але вкладають у ці форми рідний, національний зміст своїх ідеологій, наскрізь згідних із чинами. Вкладають у ці форми рідну національну культуру так, як дбайливий господар, обгородивши хазяйство без тину, по якому товклася всяка нужда, — вкладає в нього свою працю й чини та надає йому печать свого духа.

Подібний мистецький ідеал, вимріяний образ різьби, мав один убогий різьбар у Франції. Змагаючи до цього ідеалу виліпив він із глини прегарний модель статуї. Та в сам вечір викінчення моделю вдарив мороз. А що бідний різьбар мешкав у холодній кімнаті на піддашині, яку не мав чим розігріти, мороз міг здеформувати всі обриси моделю. Тому різьбар обвинув його в рештки свого лахміття, якими й сам накривався, та поклав на постіль біля себе. Бо хотів огріти його теплом власного тіла. Ранком застали його на постелі мертвим біля врятованого моделю. А прегарна статуя, вирізьблена з цього моделю його наслідником, стоїть у паризькій академії мистецтва по нинішній день.

Чи знову залунають у цій і в сотнях їй подібних Закарпатських церков пісні Господньої перемоги й слави!

Преосв. Владика Василь Гопко — в'язень й ісповідник віри — одинокий із наших Закарпатських єпископів, що остався при житті.

У подібний спосіб укладене відношення справжніх патріотів до їх національного ідеалу. Зберігаючих свій, покищо нездійснений, національний ідеал від загибелі і здеформування, не жаліють вони ніякої жертви, хочби цією жертвою мало бути їх же власне життя. Бо вірять, що прийде час здійснення цього ідеалу. А що те здійснення може прийти аж по їх смерті, це ще більше спонукує їх до чинів, щоб підтримати ними горіння цього ідеалу в народі аж до його втілення в дійсність. Бо чинами, і тільки чинами, можна підтримати національний запал так, як тільки полінами, а не листям, можна на довший час зберегти ватру від вигаснення.

Так отже стрижнем патріотизму, стрижнем правдивої любови батьківщини це — чини! Тому коротка відповідь на запит: що це є патріотизм? звучала б:

патріотизм це чинна любов батьківщини!

Та коли вже мова про чинну любов батьківщини, варт усвідомити собі деякі правди цієї любови в наших умовинах. Ці правди можна б назвати аксіомами українського патріотизму. У геометрії напр. є аксіоми Евкліда, які наглядно й незбито стверджують, що дві прості лінії не можуть пересіктися, що ціліть більша від своєї частини і т. п. Це певні, непохитні геометричні правди, що лежать в основі інших геометричних тверджень і висновків. В умовинах нашого національного життя існують теж добуті довговіковим досвідом, викриті життям, а розумом та історією незбито підтверджені правди, названі нами аксіомами українського патріотизму, що їх ось тут ніяк не можна поминути.

1. Справжнім патріотом може бути тільки глибоко віруючий чоловік.

Це перша й загальна аксіома патріотизму взагалі. Справжня віра в Бога і правдивий патріотизм це дві нерозлучні потуги. Вони взаємно зазублюються одна в одну, наче зрослі близнючки. Зі справжньої віри в Бога неминуче випливає любов батьківщини й рідного народу. Правдивий же патріотизм себто чинна любов, що змагає до скріплення сили, честі і слави рідного народу, ніяким робом і ніколи не доконає цього без віри в Бога, Який є фундаментом сили, добробуту, честі і слави кожного народу.

Хто навіть чинами змагає до поширення сили, честі й слави батьківщини, та водночас нехтує віру в Бога, цей одною рукою будує мур сили рідного народу, а другою виймає з-під цього муру фундаментні камені. Цей одною рукою будує, другою ж руйнує.

Це аксіома, це — засадниче правило справжнього патріотизму! Воно повсякчасно останеться певним і непохитним, хочби в якімось народі трапився один чи другий славний безвірок із маркою великого патріота! Ця марка прилипла до нього задля видимих чинів його мнимого патріотизму, та скорше чи пізніше прийде час, у якому історія осудить цього фальшивого патріота за руйнні наслідки знехтованої ним віри в Бога. Бо без віри в Бога не може бути й мови про дійсну силу, честь і славу народу!

(Далі буде)

Євген Березинський

ФІЯЛКА

(Притча)

Коли Ісус був маленьким
Бавився в городі,
Приглядався квіткам пишним
Їхній красі, вроді.

Раз побачив Він під тином
Фіялку маленьку,
Без сонічка тепленького
Зів'ялу, тоненьку.

Візьми мене, мій Господи, —
Фіялка сказала —
На проміння теплі сонця,
Щоб я не пропала.

Візьми мене, мій Господи,
Щоби я у світі,
Росла Тобі все на втіху
З весною і в літі.

Не бійсь, мала фіялочко,
Відказав їй Христос,
Від нині тебе не знищить
Ні холод ні мороз.

Будеш вчасно ти весною
Листя випускати,
Через ціле літо й осінь
Будеш процвітати.

Так воно і сталось, друзі,
Фіялочка нині
Розвивається під весну
Скоро в Україні.

Через цілу весну й літо
Вона процвітає,
Своїм запахом чудовим
Повітря сповняє.

От вам приклад добрі люди,
Що покора все
Для кожного на цім світі
Користь принесе.

При кінці твого життя Бог спитає тебе, чи любив Ти Його? Тож люби Бога так, як Він бажає бути люблений.

(Св. Іван від Христа)

ПАПА ІВАН XXIII-ИЙ ФАЛЬШУВАВ МЕТРИКИ?

Загально відомим є факт, що Папа Іван XXIII був людиною великого серця, яке хотіло кожному допомогти, хто тільки потребував його помочі. Одними з таких були теж Жиди за часів Гітлера.

Недавно появилася книжка американського автора Артура Д. Морза п. н. "Тоді, коли вмирало шість мільйонів людей". Автор, мабуть тому, щоб піднести особу пок. Папи, каже, що Папа Іван, коли ще був Апостольським Делегатом у Болгарії й Туреччині, щоб рятувати Жидів, виставляв їм фальшиві метрики. Це однак не відповідає правді, про що — як наочний свідок — говорить Люїджі Бретяні, який у 1930-1944 роках працював ув особистому секретаріяті Ап. Делегата Ронкаллі, пізнішого Папи. Бретяні стверджує, що він сам допомагав якраз виставляти для Жидів не фальшиві метрики, але перепустки, на основі яких турецький уряд дозволяв Жидам переїхати через турецьку територію до Палестини.

"Тоді пощастило — говорить Бретяні — около 20.000 Жидам утекти з зайнятих нацистами теренів до Болгарії. Гітлер домагався від короля Бориса їх видачі до Німеччини. Тоді вдався до короля на інтервенцію Нунцій Ронкаллі, прохаючи його, щоб цього не робив. І король не видав їх, а дозволив усім видати транзит, на основі якого вони могли їхати далі до Туреччини... Я можу сказати, що монс. Ронкаллі зробив усе, щоб тільки рятувати Жидів. І він вирятував їх десятки тисяч, але не через фальшування."

о. С. Шевчук, ЧСВВ

ПРИЧАЩАТИСЯ НАВКОЛІШКАХ ЧИ СТОЯЧИ?

Фотознимки з Риму показують нам, що підчас Сл. Божої вірні підміських парохій приймають Св. Причастя з рук Свт. Вітця стоячи. За прикладом Папи йде щораз то більше парохій світу. Що думати про цю практику? Як приймати Св. Причастя, клячучи чи стоячи?

У дійсності постава навколішках у приниманні Св. Тайн є пізнішого походження, а стояча постава є традиційна. Упродовж довгих століть люди причащалися стоячи, а на латинському Заході клякати почали аж у середньовіччю. За латинниками пішли опісля й ми. Причину де того дало ново-введене розуміння, що Св. Причастя — це головно відвідини милосердним Господом Небес свого грішного сотворіння. Постава навколішках краще зображувала богопочитання, віру в дійсну присутність, визнання віддалення, що ділить Творця від Його сотворінь.

Пресвята Євхаристія. Запристільне розмалювання М. Дмитрюком в церкві сс. Василіян у Дітройті-Гемтремку.

Спілка з воскреслим Христом

Однак заходить тут питання: як тепер Церква глядить на цю справу? Святе Причастя є не тільки особиста злука душі з Христом. Це заразом і зустріч із воскреслим Христом, участь у тріюмфі Його переходу - Пасхи від смерти до життя, Тайна одности, що лучить нас із нашими братами, знак мандруючої Церкви. Коротко кажучи, це довершення пасхальної таємниці у тому, хто причащається. І з цього огляду стояча постава краще відповідає таємниці нашого уподібнення до Воскреслого Господа. Бо ж годі уявити собі Христа, що на колінах виходить із гробу.

Із Христом до Вітця

Христос приходить, щоб завести нас до Вітця. І тому ми стоїмо перед Ним у готовості йти за Ним, подібно як Жиди, стоючи, споживали пасхального агнця перед виходом із Єгипту. На цьому місці Церква хоче, щоб замість думати про себе як про бідні, грішні створіння, ми застановилися радше над нашою гідністю дітей Бога, Котрий за посередництвом Відкупителя звільнив нас від гріха.

Якщо віримо в мову знаків, то мусимо погодитися з тим, що стояча постава найкраще відповідає дітям перед своїм батьком, а також і вільним. Це постава радости й готовости.

Нарід у поході

Підходження до Св. Причастя подає нам образ Церкви - прочанки, що її проображує жидівський нарід, мандруючий по пустині. Християн кормить справжня манна, яка заразом і піддержує їх у їхній подорожі до обіцяної землі.

Знак Церкви, як спільноти відкуплених та людей подорожуючих у напрямі небесного Єрусалиму, ще краще виявиться, якщо вірні до своїх рухів додадуть ще й свої голоси. Спів причастя виражає і закріплює одність сердець.

І якраз задля цих і їм подібних причин треба повернути нам назад до стоячого принимання Св. Причастя та до спільного всіми приявними в церкві співання причастя, а вже зовсім певно до спільного проказування молитви перед Св. Причастям "Вірю, Господи, і визнаю". Це не є вводжування якоїсь небезпечної новости, але повний значення поворот до автентичної традиції Церкви.

о. Р. Г., ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

"ЕВОЛЮЦІЯ ЧИСТОТИ"

(Закінчення)

Розцінка

В загальному треба сказати, що Теярд у своїй теорії про чистоту-дівництво не сказав нічого нового, а лише на свій лад поперекручував те, що дуже проглядно з'ясовано в тезі про "стан підвищеної природи (status naturae elevatae), в якому знаходилися наші Прародичі перед первородним гріхом; мали вони повноту освячувальної ласки й усі надприродні дари, необхідні для виконання найпершої Божої заповіді: "Будьте плідні та множіться і наповнюйте землю та підпорядковуйте її собі". — "Так то полишає чоловік свого батька й матір і пристає до своєї жінки, і стануть вони одним тілом". До цього гаіограф додає ще: "А були вони обоє, чоловік і жінка його, нагі, та (одне одного) не соромилися" (Бт. 1, 2-8; 2, 2425), щоб підкреслити оту досконалу гармонію, яка існувала між духовними й тілесними снагами людини в стані Божої ласки. Гармонію цю знищив гріх, вносячи в людську природу розлад.

Власне в початковому Божому пляні — як на це, між іншим, натякає Ісус Христос у своїй дискусії з фарисеями (Мт. 19:4 і 8), — була ота взаємна любов, яка з двох людських тіл мала зробити одне, а дві окремі душі так з'єднати у спільному зусиллі, щоб усе більше й більше людство наближалося до Бога та щораз то краще розмальовувало в собі образ свого Творця. Це питання коротко з'ясовує *Герінґ* ось якими словами: "У християнському погляді на подружжя дуже пильно зважається на те, щоб не відокремлювати любови статевої від еротичної, а одного й другого — що від Бога походить і до Бога веде — від надприродної любови (агапе)" — "Різниця між чоловіком і жінкою в'яжеться з питанням їхньої статі, однак вона помітно переходить оте питання, окреслюючи їх (людей) мету, сприймання, задуми й поведінку. Проте різниця ота — щодо плянів Творця, щодо найглибшої істотности чоловіка і жінки — є водночас доповненням, і то не тільки зовнішнім доповненням, щоб на особливий лад осуцільнювати обидва біґуни. Чоловік є повним мужчиною, досконалою людиною, хоч у свій життьовий плян він своєрідно включає ідеал духовости жінки. Жінка ж залишається собою, хоч і вона вглитує в свій внутрішній психічний світ прикмети чоловічої певности в цілеспрямованості й енергійності. Зовнішнє доповнення мусить якоюсь мірою лучитись із зовнішнім взаємозбагаченням і уподібненням. Чоловік і жінка допомагають собі в тому, щоб розбудовувати свій зовнішній світ, а й свій внутрішній світ. І не здійснюється воно єдино лише в подружніх зв'язках чоловіка і жінки. Те усуцільнення повинно осягнути якусь зрілість уже в родині, ще перед подружнім зв'язком. Можна його в усю повноту осягнути також у стані дівництва".[3])

Теярд написав свою розвідку про "Еволюцію чистоти" в Пекіні — поза китайськими мурами. І якось так дивно склалося, що його концепція про Космос стала йому отим "китайським муром", який відізолював його від світу дійсности. Він, задивлений у "серце матері", не вмів добачити в повсякденному житті — яке раз-у-раз так промовисто говорить про первородний гріх — необхідности християнської стриманости, яка, у співзії з Божою ласкою, є знаменитим лікôм на ті захворіння, які навіщають любов з особливою вірулентністю.

Бо дійсність є така, що перш усього *молодь мусить бути стриманою в статевих взаєминах*, якщо в наші часи швидким темпом не бажають вони масово піти шляхами "бітників-капелльонів", що і своїм виглядом, і своєю ментальністю належать радше до "біосферы" (відхід від "ноосферы") неандертальської людини.

Статева стриманість необхідна сьогодні всім тим, які *з різних причин не можуть увійти в подружні зв'язки*. Після минулої війни було в СССР 20 мільйонів жінок більше ніж мужчин. Найновіша статистика виявляє, що наприклад у Західній Німеччині під цю пору на 1000 мужчин, які осягнули 30 років життя, припадає 1340 жінок того ж віку. В загальному ж сливе 50% жінок між 30-40 роками життя з різних причин залишаються незаміжніми.

До категорії тих, які не мають змоги користуватися добрами подружнього життя, слід зарахувати також *голодуючих* і *хворих*. А їх нині на світі десятки мільйонів. Їхній фізичний стан не дозволяє їм навіть мріяти про подружнє життя.

Це, власне, всі оті, які — всупереч теоретичним міркуванням Теярда — неспроможні своєю подружньою любов'ю "обожувати створіння"; яким їхні тіла раз-у-раз вихоплюються "з трюмфального володіння Духа"; які, не зважаючи на всі свої зусилля, стають нездатними, щоб "уловлювати оте позадушевне", щоб "двоє повторно ставали одним тілом і осягнули себе в Бозі". "Свята Тайна Всесвіту" так і залишається для них неосяжною...

А все ж, — власне до них, до тих, які день-у-день мусять виявляти стриманість, щоб залишитися повною людиною — Христос вирік слова великої обіцянки: "Блаженні вбогі духом — тихі — засмучені — голодні — чисті сердцем, бо вони побачать Бога" (Мт. 5, 3-8).

Кожне велике діло домагається жертви стриманости й самозречення. У наших днях ставиться вимогу, що космічний лет тільки тоді зможуть люди здійснити, коли дадуть повирівати собі природні зуби, щоби вставити пластикові, та добровільно піддадуться операції на апендицит. Не знати, чи в майбутньому космічна медицина не поставить їм куди суворіших вимог: "щоб, мовляв, під час довголітніх міжпланетарних летів, за неможливости подружнього життя, безпотрібно не витрачати цінної життєвої енергії..." У минулих сторіччях такі вимоги ставлено, наприклад, співакам, які завжди бажали зберегти гарний голос.

Хіба Царство Боже не цінніше за ввесь Космос? Чому ж тоді дехто бажає здобути його без необхідної жертви стриманости й самозречення?

Старшини й члени Папської жандармерії у Ватикані в своїх історичних уніформах, які тепер мають бути змінені.

[3]) HAERING BERNARD O., "Nauka Chrystusowa", Teologia moralna. Pallottinum, Poznan 1966, str. 74, 85-86.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміріння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Пересилаю $10.00 на дві Служби Божі в наміреннях: 1. За успішне вилікування моєї Мами Івanни і 2. за щасливе подружжя доньки Світлани.

Оксана Луцька, Вудсайд Квінс, Н. Й.

Залучую $5.00 на Службу Божу за наших родичів: Михайла й Анну та Пантелеймона й Маріо.

Антін Фурда, Арборг, Ман.

Складаю найщирішу подяку Преч. Діві Марії за ласку й поміч у моїй тяжкій недузі. Залучую $10.00 на Службу Божу за здоров'я всієї родини.

Теофанія Зарицька, Торонто

Складаю найщирішу подяку Найсв. Серцю Ісуса й Божій Матері Неустанної Помочі за ласки в минулому за посередництвом о. Василя Скубленого ЧСВВ, якому я поручила своїх синів, і прошу про дальші ласки. Залучую $20.00 і прошу відправити дві Служби Божі: 1. подячну й 2. про дальшу Божу опіку.

Т. Кавун, Торонто

Прошу відправити 3 Служби Божі за душу мого покійного мужа Степана. Залучую $10.00.

Єлисавета Подоляк, Філядельфія

Посилаю $10.00 на три Служби Божі за ратунок моєї душі та згоду в родині.

Н. Н.

Залучуємо $5.00 на відслуження Служби Божої за померлих із родини Такой і Мрочко, яких імена подаємо.

Родини Такой і Мрочко, Чікаго

У залученні посилаю чек на $375.00 **на три григоріянки,** з яких одну за бл. п. Марію Боднарську, а дві за нас, хоч ще обоє живемо. Про час відправити за нас — Вас повідомлять. Також висилаю $125.00 **на григоріянку** за пок. Василя Кобилянського.

Василь Боднарський, Вест Істон, Па.

Посилаю $10.00 на дві Служби Божі: за пок. о. Володимира й Анну та подячну за вислухані молитви.

Люба Дельжевич, Рочестер, Н. Й.

Прошу відправити 4 Служби Божі в намірених, які подаю. Залучую $10.00.

Іванна Шпиталь, Чікаго

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. В. Зінько, ЧСВВ

ДИВНА ПОВЕДІНКА ЛЮДСЬКОГО СЕРЦЯ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЧЕРВЕНЬ

Подає остання статистика про священичі та черничі покликання дивні висновки:

Країни, де релігію утискають, як от у Югославії, то там покликання зросли так, що місця нема де їх примістити. Теж сильні покликання є в Польщі, хоч там утискають вірних і перепиняють їх посвячуватися Богові.

Зате країни, де нема жадного переслідування, там покликання маліють, як от у такій Ірляндії, що її звали "островом святих". Те саме у Франції, яка до війни мала одне з перших місць щодо покликань, а сьогодні пішла аж на 16-е місце.

Що це значить? Де корінь тієї малої жертовности для Бога?!

Знаємо, що

не в зовнішніх обставинах,

бо що важчі вони, то більш людина хилиться до Бога... Наприклад, як питали в Польщі молодих монахинь, чому вони покинули світ, то багато з них сказали, що на світі всюди панує неправда і світ живе брехнею, то вони хочуть знайти правду. Тому пішли за Ісусом, хоя в інших обставинах вони не були б ніколи застукали до манастирських дверей.

Отже причина лежить

у людськім серці.

Обставини можуть бути жахливі, а проте людина не буде боятися постояти за правдою і за Богом; можуть же прийти ідеальні умовини а душа буде забувати про Бога, хоч їй якраз тоді ніщо не перепиняє цього Бога любити, Йому посвятитися, віддатися для Нього.

Маємо з того два висновки:

а) серце людини, щоби піти на добру дорогу, то часто мусить воно не дивитися на зовнішні трудноші й перепони; а навпаки, коли вони більші, то людина щиріше до добра прилягає.

б) серце наше не вдоволяється чимнебудь, лише правдою, і можна не знать про який рай говорити і не знать яку там свободу земську давати чи бодай її обіцювати, то душа нею не вдоволиться. Вона побачить цілу забріханість тієї системи, що обіцює рай а пекло для сумління приносить, і якраз тоді серце людини шукає опори в Бозі і то за всяку ціну намагається бути з Богом, своєю єдиною правдою, життям і щастям!

Отому то Христос на звичайні життєві обставини постарався дати нам сильну спонуку Його шукати і Його любити та в Божих речах визначитися, об'являючи свою Божу любов.

Ісусові шкода, щоб стільки душ у доброті забули Бога, а тим самим і своє вічне призначення.

Коли нас не жене до Бога тривога, журба й нужда та переслідування, коли нас не спонукує шукати правди всепануюче царство забріханости і злоби, то нехай же притягає нас любов Христа, якою Він так вельми полюбив нас, людей.

Залучую $5.00 на Св. Літургію та $5.00 на парастас за членів моєї родини, яких імена подаю.

Микола Валіон, Су Ст. Марі, Онт.

Посилаю $5.00 на відслуження Служби Божої за пок. мою Маму — Станіславу Тарнавську.

Богдан Тарнавський, Нью Брансвік, Н. Дж.

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі одначе правимо згідно з бажанням і наміреннями, які Ви мали.

Дякую Господеві, Преч. Діві Марії Неустанної Помочі та св. Йосифові за ласку здоров'я мого й моїх дітей. Залучую на дві Служби Божі $10.00.

Василь Войтович, Н. Бетлфорд, Саск.

Складаю сердечну подяку Христовому Серцю і Пречистій Діві Марії за вдалу операцію та виздоровіння. Залучую $10.00 на подячну Службу Божу та прошу про дальшу Божу опіку.

Стах Зілінський Міллікен, Онт.

Складаю щиру подяку Пресв. Серцю Ісуса, Непор. Серцю Марії й св. Йосифові за вислухання молитов за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія та прошу Божого благословення для мене, моєї родини й українського народу. Залучую $5.00 на Службу Божу в моєму наміренні.

А. А., Н Й.

Христос знав слабість нашого серця і дав нам на неї успішний лік.

Хто більше переймається тим Христовим закликом, хто поважно роздумує над скаргою Божого Сина, такий навіть серед добробуту і правди не буде дрімати, не піддасться духовному лінивству, а візьметься до праці над собою.

І щасливий такий чоловік, бо він тоді своє серце дає Богові і ним шукає Бога з високих спонук, найкращих і чистих мотивів, та дає любов за любов!

Хочемо бути милими Богові, бажаємо наше життя якнайкраще по Божому пережити й використати, то стараймося часто думати про Христову любов та Його прохання до нас.

Будьмо вдячні і ради Ісуса самого жиймо по християнськи та стараймося Богові догодити.

Це і більша заслуга і більша потіха для Христа-Чоловіколюбця.

Скільки то потіхи і скільки то радости є для нас, що ми не ради якоїсь нашої причини, але тільки ради Божої причини Йому служимо.

Тоді і нагорода більша і вдоволення щиріше і щастя повніше!

Подякуймо Богові, що Він уміє дати нам лік на нашу слабість!

НАСКІЛЬКИ КАТОЛИЦЬКОЮ Є АВСТРІЯ

Як подає австрійська Католицька Пресова Агенція, в Австрії проводиться два рази в році числення відвідувачів церкви. Одне числення відбувається весною, друге осіню. Обчислення показує, що 30 відсотків австрійських католиків відвідує богослуження. Знову поосібне число в поодиноких епархіях є різне. Найнижче має Віденська архиепархія, де число відвідувачів церкви виносить тільки слабих 20 відсотків.

Великодній свій обов'язок виконує в загальному 39 відсотків. Найвищу відсотковість має епархія Ст. Пельтен, бо 55, а найнижчу має Віденська — 27.

За обчисленнями з 1966 року в усіх церквах Австрії вділено 65.600.000 Св. Причасть, що є дуже високим числом, бо всіх католиків ув Австрії є несповна 7 мільйонів. Найкраще під цим оглядом мається справа в Інзбруцькій єпархії, де на одного католика (включно з т. зв. "метрикальними католиками") припадає 18 Св. Причасть у році. В Австрії 1966 року приступило до Католицької Церкви 3.653 осіб, але виступило 11.216.

В Австрії є 2.920 парохій і 89 душпастирських станиць, що мають право видавати метрики. Світських священиків є 3.134, а священиків-монахів — 1.070. У 1966 р. один священик припадав на 1.587 католиків. У найкращім положенню є Інзбруцька епархія, бо там один священик припадає на 1.089 осіб, а в найгіршім є Віденська, бо один священик припадає на 2.128 осіб.

Число нових священичих покликань витлядає теж дуже слабо, бо в 1966 р. висвячено всього 163. Коли в 1963 р. було вступлень до черничих спільнот 340, то в 1966 р. було всього тільки 210. Найгірше мається справа з покликаннями на сестер, бо деякі їх згромадження від років не мають ніяких покликань, через що загрожене їх дальше майбутнє.

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В АМЕРИЦІ Є ЦЕРКВОЮ БІЛИХ

"Католицька Церква в Америці в першій мірі є Церквою білих, а не іншої раси людей. Її загальне наставлення, поза одиницями й офіційністю, є за расовим поділом. Якщо вона не змінить свого расистського наставлення, вона надалі й може назавжди позістанеться неспрємливою інституцією для кольорових людей в Америці." — Це основні думки заяви, що її виготовили кольорові священики в Америці та предложили предсідникові Американської Католицької Єпископської Конференції — архиепископові Дірденові в Дітройті. Заяву підписало 58 кольорових священиків і єпископ Геральд Р. Перрі з Нью Орлінсу. На всіх 59.803 католицьких священиків ув Америці є всього 130 кольорових.

Заяву виготовлено у зв'язку з річним засіданням "Апостоляту зв'язків поміж расами", в якому взяло участь якраз 58 кольорових священиків з усіх 130. Між іншим говориться в заяві дослівно: "Католицька Церква завмирає посеред кольорового населення. Кольорові вже більше не дивляться з надією на Католицьку Церкву." На гадку кольорових священиків Католицька Церква в Америці зовсім не обзнайомлена зо змінами внутрі кольорового суспільства, а при тому вона зовсім неготова підприйнятися конечного, повного вирозуміння та реалістичного пристосування себе до тих змін.

21 НА 300.000

У березні цього року японські католики, яких число виносить кругло всього 300.000, мали великий здобуток, бо висвячено 21 нових священиків. Коли порівняти з даними поданими в цьому числі щодо нових свячень в Австрії, де на 7.000.000 католиків висвячено в 1966 р. всього тільки 163 нових священиків, то це більш ніж великий осяг Японців.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Майже 300 років Католицька Церква навчала і Ви так учили людей, що йти до некатолицької церкви та брати участь у некатолицькім богослуженні — це гріх і абсолютно заборонено. По 300 роках сьогодні та сама непомильна Церква в протиріччі до попередньої науки вчить, що можна брати участь у некатолицьких богослуженнях, що вільно католикам мішатися з некатоликами... Через 900 років Святий Дух провадив Папів — хіба ж не заперечите цього! — і нараз Св. Дух змінився і сказав Папі стати разом із православним патріярхом до богослужби... Як це можливе, щоб Св. Дух, Який кермує Церквою, так шалено помилявся? Як могла Католицька Церква, а з нею і Св. Дух так баламутити вірних? Як можна вірити, що теперішня наука Церкви є добра, коли через 300 років вона вчила баламутства?... Через 300 років Католицька Церква вчила, що коли католик узяв шлюб із некатоликом у некатолицькій церкві, то згрішив, і той шлюб був неважний, не був Св. Тайною. Сьогодні Церква вчить, що такий шлюб є добрий, святий, є Св. Тайною. Як це можливе, що Церква, яку Св. Дух береже від помилок, і стоїть на сторожі її непомильности, тепер учить такі баламутства?

У цьому довгому питанні (а їх є ще більше!) мій добрий приятель гарячково порушив 4 важливі справи, які правдоподібно є на думці і на язиці багатьох читачів "Світла".

1. Перше тут заторкнена справа непомильности Церкви. Що Церква є непомильна та що саме Св. Дух веде її й береже, щоб не помилилася в основних правдах і засадах моралі, від яких залежить спасіння душ — це догма віри як у Католицькій, так і в Православній та в загалові Протестантських Церков. Однак неодному з наших інтелігентів треба пригадати, що не все, що Церква заряджує та й не все, на що Церква годиться чи робить, — є предметом *непомильности*. Предметом непомильности Церкви є тільки основні правди віри та основні засади моралі, які є зафіксовані в Св. Письмі та пояснені в Священному Переданні Св. Отців. Все інше, як: різні практики, церковно-правні заряджения, чи навіть і деякі загально проповідувані науки, є тільки загально прийнятою, звичайною наукою Церкви, загально прийнятими практичними нормами, які можуть мінятися відповідно до вимог часу, або є загально прийнятими поглядами більшости вчених богословів, що їх Церква приймає за свої, як найкращі дотепер і найбільш відповідні в даному часі та в даній стадії розвитку догматичної науки. Але Церква ніколи не казала, ані не каже, що в усіх тих справах чи питаннях вона непомильна. Навіть основні правди віри, чи засади моралі вона довго студіювала, аналізувала й через довгі століття перевірювала, доки нарешті не проголосила їх догмами, в які кожний християнин повинен вірувати, якщо хоче спасти свою душу.

2. Наукою Церкви було і далі є, що католикам не вільно брати участи в некатолицькому богослуженні. Але Церква ніколи не проголосила, що бути приявним на некатолицькому богослуженні вже є гріхом. Брати участь у богослуженні в некатолицькій церкві, а бути тільки пасивно приявним на такому богослуженні — це дві зовсім відмінні речі. Католик, який вислухав Службу Божу в своїй церкві, а потім пішов до некатолицької церкви, щоб послухати гарного співу, або бути на хрещенні дитини чи на вінчанні своїх добрих приятелів, чи на похороні когось близького або визначного — зовсім не має гріха за це і Церква того ніколи не заборонювала, хоч деякий священик чи навіть і автор підручника теології міг це заборонювати. Церква завжди заборонювала й далі заборонює своїм вірним ходити на некатолицькі богослуження замість на католицьку Службу Божу, або брати активну участь у некатолицькому богослуженні чи виконувати акти богопочитання, які виявляли б, що ми утотожнюємо себе з некатоликами та їхньою вірою. Але нпр. перехреститися в православній церкві, де є правдиве священство і правдиві Св. Тайни, клякнути підчас освячення чи хрест поцілувати, коли ми вже є там з оправданої причини — того Кат. Церква ніколи не заборонювала. Якщо якісь єпископи або священики з партикулярних причин, через особливі умовини в деяких країнах інакше казали й заряджували, то робили це тільки на підставі загально признаного і прийнятого принципу, що ходження до не-своєї церкви та участь у не-своїх богослуженнях породжує релігійну байдужність, себто вироблюється схиблений погляд, мовляв, кожна віра добра, чи кожна Церква добра. І саме небезпека релігійної байдужности є найголовнішою причиною, чому Кат. Церква навіть і сьогодні сильно перестерігає своїх вірних перед участю в некатолицьких богослуженнях. Отже, в цьому питанні Католицька Церква ні трошечки не змінилася, бо тут ідеться про охорону душ загалу католиків.

3. Зовсім інакше мається справа зі спільними екуменічними відправами католиків із некатоликами, які відбуваються в дусі братерства і взаємного наближення та любови. Тут священики і єпископи, а навіть і сам Папа беруть участь у таких спільних молінних за церковну єдність. Це

не літургійні (як Служба Божа), ані не канонічні відправи (як утреня чи вечірня), а особливі, позалітургійні моління, спеціяльно уложені для тієї цілі, себто для того, щоб сини поділеної Христової Церкви спільно молилися за об'єднання Церков, за зменшення взаємного недовір'я й упередження, за прощення провин проти єдности в минулому, за світло й надхнення Св. Духа для сповнення Христового заповіту "Щоб усі були одно". Все ж таки Папа не стає до Св. Літургії з патріярхом Православної Церкви, ані єпископи чи священики не концелебрують з некатолицькими єпископами чи священиками, хоч до того може дійти навіть у недалекому майбутньому, особливо між католиками і православними, якщо дійде до об'єднання Церков.

Така зміна Кат. Церкви в відношенні до некатолицьких Церков — це не зміна науки Церкви, бо тут Кат. Церква не поступається в догмі і тому аж ніяк не можна казати, що Св. Дух, а з Ним і Кат. Церква помилялись дотепер, або помиляються від тепер. Це зміна тільки в тактиці. Колись Папа Лев XII-ий дуже гаряче закликував Православний Схід до об'єднання з Кат. Церквою, але тоді Царгород і Атени відкинули такі заклики просто з погордою. Коли пізніше Папа Пій XI-ий кілька разів закликував Православний Схід до об'єднання, тоді з боку Православної Церкви вже не було образливого тону в відповіді на заклик Папи. Коли ж прийшов Папа Іван XXIII-ий, тоді Православний Схід уже й сам виявив охоту нав'язати якісь ближчі й більш дружні взаємини з Кат. Церквою. За нового ж Папи Павла VI-го ті дружні взаємини, на радість як усього католицького так і православного світу, вже й нав'язалися, коли Папа і Вселенський Патріярх Східньої Церкви, після 900 років розлуки, зійшлись і обнялись у тіні Голготи в Єрусалимі, потім у Царгороді, а наїнець у Римі. Подібно також і голови деяких Протестантських Церков виявляють усе більше доброї волі в відношенні до Кат. Церкви і тому, зовсім природно, Кат. Церква також зміняє своє відношення до них. Люди й людські пристрасті поділили Христову Церкву на шматки і тому люди своїми людськими способами, які можуть мінятися залежно від обставин, то своїми людськими шляхетними змаганнями повинні знов довести до церковної єдности. Називати баламутством такі шляхетні змагання Церкви, або ставити в сумнів непомальність у зв'язку з такою очевидно недогматичною справою — вважаю, зовсім не на місці.

4. Правдою є, що від часу часів Тридентського Собору (1595-1563) вінчання католиків у некатолицькій церкві вважались за неважні й незаконні. Правдою є також і те, що від часів останнього Ватиканського Собору Кат. Церква злагідніла той церковний закон і заявила, що від тепер, від 22 січня 1965 року вінчання католицької сторони східнього обряду із православною стороною в православній церкві вважається важним, хоч і недозволенним. Але тут треба пам'ятати на те, що закон, який регулює форму і юрисдикцію в справі подружжя католиків, це тільки церковний закон, а не Божий. Перед Тридентським Собором усяке вінчання вважалося важним без огляду на те, чи відбулось воно в католицькій чи некатолицькій церкві, чи навіть перед державним урядником. Церква може змінятн закони, що їх сама видала, і саме тепер вона злагіднює деякі свої закони, щоб тим прихилити до об'єднання в догмах віри тих, кого деякі застрогі церковні закони й норми відпихають. І Церква має повне право так поступати, бо ж їй, її головному зверхникові Апостолові Петрові та його наслідникам сказав Христос: "Що зв'яжеш на землі, те буде зв'язане на небі; і те, що ти на землі розв'яжеш, те буде розв'язане й на небі" (Мат. 16, 19).

Ми можемо мати свої особисті погляди на таке чи інакше заряджения Церкви, чи на методи, яких церковна влада вживає для осягнення тієї чи іншої цілі; нам може здаватися, що це й те є непрактичне, може й шкідливе. Але ми мусимо також і чітко розрізнювати те, що є Боже в Христовій Церкві, а що є чисто людське. Церква, як така, не може помилятися в Божих справах, у справах віри та моралі, але в своїх зарядженнях та методах вона може достосуватись до потреб модерного часу. Немало вірних це критикує, бо не знають суті речі, але переважаюча більшість католиків це похваляє. Було б воно занадто відважним, коли б ми ставили свої особисті погляди й переконання вище знання всіх учених богословів, моралістів та правників Католицької Церкви.

У приватній розмові один знайомий священик сказав, що ми не знаємо, чи в пеклі або в чистилищі є правдивий вогонь. Будь ласка пояснити й написати: що ми знаємо з певністю про пекло та про чистилище, а що не є певним?

Про пекло ми знаємо з певністю, і це є догмою віри, що існує пекло, місце вічних мук, у якому караються ті, що вмерли в тяжких гріхах, що їх особисто допустилися за час свого життя і не каялись їх. Далі також догмою віри є те, що ті муки в пеклі триватимуть вічно. Все інше, як: де є пекло, яке воно, які там муки та як розуміти вогонь у пеклі — не є догмою віри, а тільки звичайною наукою вчених богословів. Таку науку ми повинні прийняти як погляд тих, що є фахівцями в своїй ділянці та яких науку Церква приймає за собою, або принаймні не відсуджує її як єресь, але ми не обов'язані вірувати в неї так, як віруємо в догми віри. Нпр. можна бути спасеним, хоч хтось не вірує, що в пеклі є матеріяльний вогонь.

Св. Письмо Старого Завіту кілька разів говорить про пекло та про вогонь у пеклі й називає

його вогнем Божого гніву, що вічно палає й не згоряє, що пожирає свої жертви, а вони далі мучаться в ньому без кінця. Св. Письмо Нового Заповіту принаймні 30 разів говорить про вогонь у пеклі, і тому не диво, що вчення про існування правдивого вогню в пеклі так сильно й глибоко закорінилося в християнській традиції. І не можна зовсім відкидати його чи заперечувати тільки тому, що воно жахає нас, або що тяжко зрозуміти його. Св. Письмо нічого не каже про те, який це вогонь, яка його природа та як діє він на душу проклятої людини. На гадку багатьох учених богословів може це бути матеріяльний вогонь, такий, яким його знаємо на землі, і він може мати надприродні, нематеріяльні властивості, от нпр. він може палити нематеріяльну душу й тим завдавати їй найдошкульнішій біль як кару від Бога. Ніхто не може заперечити того, що Бог міг це зробити, а експериментальні природничі науки не можуть доказати, що це неможливе, бо Бог, душа та позагробове життя є поза засягом природничих наук. Або може це бути надприродний вогонь, якого прикмет і способу діяння на душу ми не знаємо. Також може бути, що священні автори Св. Письма слово "пекольний вогонь" уживали в алегоричному й переносному чи порівняльному значенні. Муки від попалення вважаються найстрашнішими муками і тому можливе, що священні автори, не знаходивши іншого й більш відповідного вислову, вживали слова "вогонь" на окреслення найстрашніших пекельних мук, про які людина не має ані поняття, ані уявлення. У звичайній людській мові ми кажемо, що хтось "горить любов'ю", "горить жадобою", "палає ненавистю", "палає гнівом", говоримо про тугу, про жагу, про заздрість, які "спалюють" людину. Отже вічні муки в пеклі можуть бути такі, що палять духову душу так, як матеріяльний вогонь палить матеріяльне тіло, і тому священні автори вживали слова "вогонь". Але як розуміти той вогонь — того ми не знаємо, бо Св. Письмо нічого не каже про його природу, діяння чи значення слова. Видно, що ані не треба нам того всього знати чи розуміти, щоб бути спасеними. Вистачає, коли вірямо, що є пекло, місце вічних мук і бережемось гріхів, чи каємося їх, щоб не попасти до пекла.

Про чистилище ми знаємо з певністю, і це є також догмою віри, що існує чистилище, себто місце, в якому душі праведних очищуються в терпіннях і покутують за свої ще неспокутувані гріхи, а також догмою віри є, що тим душам у чистилищі ми можемо допомогти нашими молитвами, добрими вчинками, а особливо жертвою Служби Божої. Усе інше, як: де є чистилище, яке воно, які там муки, як довго триває час очищування душ у чистилищі, скільки помочі дістають вони від нас, коли молимося за них чи жертвуємо Служби Божі — все це не є догмою віри, бо Св. Письмо нічого про все те не говорить; усе те є тільки загально прийнятими поглядами вчених богословів, які ми побожно приймаємо, але в які ми не обов'язані вірувати так, як у догми віри.

Чи є вогонь у чистилищі? Побожна народня традиція малює душі в чистилищі в людській подобі, як вони обняті полум'ям спокійно терплять, віддані Божій волі. Значна частина давніших богословів також була того погляду, що в чистилищі є вогонь, хоч у дійсності Св. Письмо нічого про нього не говорить. Єдиний св. Павло, пишучи про діла недосконалого чоловіка, каже: "коли чиєсь діло згорить, то він зазнає шкоди; однак він спасеться, але наче крізь вогонь" (II. Кор. 3, 15). Мабуть ці слова св. Павла піддали думку, що в чистилищі є вогонь. Але Церква на своїх Соборах ніколи не говорила про вогонь, а тільки про очищувальні терпіння душ у чистилищі. Ті очищувальні терпіння можуть бути: сором і жаль за гріхи, сильне й болюче почуття невдячности супроти Бога, туга за Богом, іти. Треба брати до уваги також і те, що Східня Церква ніколи не приймала західніх поглядів про вогонь у чистилищі і, коли на Фльорентійському Соборі (1439 р.) вона тимчасово приступила до єдности з Кат. Церквою, то Отці Собору не вимагали від її представників, щоб вони визнали, що в чистилищі існує вогонь. Із того видно, що це не було й не є офіційною наукою вселенської Церкви; то й не дивуймося і не думаймо, що це вже єресь, коли хтось скаже, що в чистилищі немає вогню.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

1900-РІЧЧЯ МУЧЕНИЦТВА АПОСТОЛА ТОМИ

Цього року Католицька Церква в Індіях відзначає ювілей смерти св. Томи, одного з дванадцяти Апостолів, який за старинним переданням був першим християнським місіонарем в Індії, де проповідував у полудневій частині в 52-68 роках. Там мав він згинути мученицькою смертю з рук Гіндусів. По сьогоднішній день існує між Індійцями традиція, що сьогодні існуючі там християни — це ті, яких до християнства навернув св. Тома.

Василь Барка

КОРОНА ПРАЗНИКІВ

Пророчі слова про розлуку і зустріч почули апостоли на Тайній вечері від Учителя. Це відповідь Петрові: "Куди Я іду, ти не можеш тепер за мною йти, а потім підеш за Мною". Вони зрозуміли, що скоро зостануться самі: і зажурились.

Провіщений відхід стався через сорок днів після воскресіння.

В книзі "Життя Христа" італійський мислитель Д. Папіні вмістив зворушливий опис природи в той час: Хмари — "небесні острови в золоті західнього сонця, ніби піднімалися з теплої землі до близького неба, як фіміями від великих запашних офір. У колоскових полях птиці починали скликати пташенят до гнізд і прохолодний вітерець ледве порушував гілки." Такий настрій благословенного надвечір'я панує і на картині "Вознесіння" італійського майстра Андреа Мантенья. На площинці коло двох скель згуртувались апостоли; Богомати серед них; два з них упали на коліна. І всі дивляться вгору: на Христа, що, оточений херувимами, як в ореолі, віддаляється в височину неба. Невисловима ласкавість весіннього світла означалася в задумливій синяві і на світлих хмарках, що йдуть легкими рядами. Здивування разом з побожністю виразилося на обличчях і в жестах апостолів. Цю картину міг створити мистець, що серцем знав правду Вознесіння.

Також інші мистці брали її як тему: Джотто, Лука делля Роббія, Перуджіно, Тінторетто, який скомпонував видіння з неземною врочистістю.

По Воскресінні Христос з'явився Марії Магдалині, учням на дорозі в Еммаус, апостолам без Томи і потім — з Томою, натовпові, малим групам апостолів, Петру й Іоану біля озера. Їв з ними страву. Одного разу сам приготував її для них.

І ось, привів їх на Єлеон, або Оливкову біля Вітанії. Звелів: "Ідіть і научіть усі народи, хрестивши їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа.." Піднявши руки, благословив їх, і тоді "почав відступати від них і возноситися в небо", аж поки хмара закрила Його. Два мужі в білому з'явились і сказали: "Цей Ісус, що вознісся від вас на небо, прийде так, як бачили ви, що Він на небо сходить".

Стан слави Христа, відкрившися при найгіршому приниженні — смерті на хресті, завершується в Вознесінні: в небесній величі, до якої піднесено єство людське, очищене від гріхів. Воно — на престолі Божому, в особі Ісуса: вказує людям, до якого сонця повинні прагнути. Спаситель сказав: "Я йду приготувати місце вам".

І смуток мало Вознесіння, і відраду — Августин Блаженний відчував її, ніби радість Різдва і Пасхи. А Іоан Золотоуст скрикнув: "Браття, і ми з вами вознесені з Христом!"

Вознесіння означає досконалу одність небесну, Отця з Сином, що представив Собою обожене єство людське — в незбагненне світло святої Трійці, здійснивши посланництво як Месія. Любов'ю Отця до Сина змінились люди: перестали бути "дітьми гніву", а знову з'явилися "дітьми благословення". Вони почули: "Коли вознесений буду від землі, всіх притягну до Себе", — так заповів Ісус, небесний Син Божий, над людьми, земними дітьми.

Відкрито в псалмі: народився Він, мов ранкова роса — від духовного світла: Бога Отця, попереду віків. У вінці слави Божої, Він — Слово Бога і Цар Життя, через якого створені небо і світ земний. Плян божественного домобудівництва для порятунку "дітей гніву" здійснився через Нього — Богочоловіка, що в людський світ прийшов. З'єднав небо і людство в собі і хресною смертю і воскресінням вирвав усіх із приреченості гріха: Навіть вічність не має міри — означити величність подвигу Богочоловіка. Він, відійшовши на престол неба, дав, замісто видимої єдности з учнями, можливість очима серця бачити Його: всім народам. Відхилив під час Вознесіння запит учнів про царство земне. Але, коли вознісся, послав замісто себе Утішителя з огненною силою якого апостоли стали новими істотами: голосами Божими і будівниками Церкви, як нового всесвіту — духовного.

Дух Утішитель звершує, в любові і сповненні заповіту, тайну причастя, що творить нас рідними і освяченими дітьми для Бога.

Утішитель — Дух любови, що єднає Отця з Сином і з нами, через Ісуса. Хоч ми цього не бачимо, Утішитель завжди в переможному ході, мов незримий світанок наповнює життя світлом істини й милости. Його дією, після Вознесіння, ті сходи, що праотець Яків бачив у сні і що ними янголи прибували на землю і вертались на небо, — відкриті для кожного: хто приймає правду Христа, як світло свого серця.

---

37 ДІСТАЛО ДОЗВІЛ

Архієпископ Бамбергу, Німеччина, наділив 37-ох мирян окремими грамотами, які дають їм право уділяти Св. Причастя вірним. Права й приписи щодо цієї справи були одобрені на предложення Німецької Єпископської Конференції Римом.

ЖИТТЯ СВ. СВЩМ. ЙОСАФАТА ЧСВВ,
Архиєпископа Полоцького
НАГОРОДЖЕНИЙ ЕСЕЙ

написав *Борис Святослав Лончина*, учень 8 кл. парохіяльної школи Непорочного Зачаття в Гемтремку, Миш.

(У скороченні)

В містечку Володимирі, на нашій затишній і сумовитій Волині, жив український купець, Гавриїл Кунцевич із жінкою Мариною. Коло 1580 року послав їм Бог сина, якому при Святім Хрещенні дали ім'я Іван.

Батьки були чесними, побожними християнами та бажали також у свого сина бачити ці чесноти.

Образ св. Йосафата в Полоцьку

Іван був побожний від наймолодших літ. А на це вплинула така подія: Одного дня він просив маму вияснити йому праздвне значення хреста, і мама це зробила. Коли він тоді молився перед хрестом у церкві, побачив, як із боку Розп'ятого Ісуса випала горіюча іскра та впала йому в серце. Від того часу, він був такий сповнений любов'ю до Ісуса, що від того дня ніколи не опустив церковного обов'язку.

І так виростав Івась у Божій любові. Але прийшов час, коли треба було рішити про його будучність. Батьки хотіли, щоб він став купцем, і тому післали його до знайомого купця, Олексія Поповича, у Вильні. Але Івана манило до манастиря. В тому часі, в 1596 р., Митрополит Михаїл Рагоза († 1599), разом із шістьма українськими єпископами заключили об'єднання Української Церкви з Римом. Та, на жаль, гордий князь, Константин Острозький усіма силами став боротися проти митрополита і з'єдинення тому, що єпископи сміли прийняти з'єднення без його згоди. І тому посилав своїх приклонників по цілій Україні, щоб вони бунтували нарід проти з'єднення.

У таких часах виростав молодий недосвідчений і невчений Івась. Не знав спочатку, до котрої Церкви належати. Тому, що не мав порадника, подався за порадою до Господа Бога. А Господь не опустив свого вибраного та просвітив його розум. У таких тяжких часах, у 1604 році вступив Івась до манастиря Отців Василіян при церкві Пресвятої Трійці у Вильні. За дозволом нового митрополита Ігнатія Потія († 1613), Івась прийняв монаший одяг, зложив обіти та переміннив своє ім'я на Йосафат.

У тому часі Василіянський манастир був у страшному занедбанні. Архимандритом Свято-Троїцького манастиря тоді був Пелагій — людина слаба в унійних переконаннях. Він був у великій мірі причиною занепаду манастиря. В 1605 році, прийшов новий архимандрит Самуїл Сінчило. Втішився Йосафат, що буде мати кращий духовий провід, але його радість не тривала довго, бо й архимандрит Сінчило не був ліпшим. Тоді Йосафат почав ревно молитися, щоб Бог

послав йому духовника-провідника. І Бог вислухав його молитву, бо в 1609 році архимандритом став Йосиф Рутський, пізніший київський митрополит.

Іван Рутський походив із білоруського, кальвінського роду. Переходячи з одного університету на другий, він у Празі прийняв католицьку віру. В Римі, закінчив він богословію і Папа Климентій VIII казав йому вернутися до східнього обряду. Хоч він цього не хотів, проте вернувся в Україну і вступив до манастиря Отців Василіян, де 1609 року став архимандритом Свято-Троїцького манастиря. В 1609 р., митрополит висвятив Йосафата на священика. Зараз по висвяченні, Йосафат почав свою душпастирську працю. Любов до Христа не трямала його в манастирі, але висилала між людей. Він сповідав, причащав і проповідував по всіх усюдах. Він так легко навертав людей до католицької Церкви, що скрізь стали називати його "душехватом".

У 1613 році помер київський митрополит Іпатій Потій, а його місце зайняв Йосиф Велямин-Рутський († 1637). Тому, що митрополит мусів виконувати свої митрополичі обов'язки, він назначив Йосафата архимандритом Свято-Троїцького манастиря. Але хоч Йосафат став архимандритом, проте він просте і скромне монаше життя. Кожного дня вставав о третій годині ранку і бичував себе до костей, а взимі навіть виходив босий на сніг. Часами так тяжко себе бичував, що власними силами не міг вернутися до манастиря.

Йосафат усе помагав людям, хоч би це був навіть і найгірший його ворог. Він був добрим пастирем, що радів, коли знайшов загублену вівцю. Є дуже багато прикладів на те, що св. Йосафат навертав навіть найбільш закам'янілих грішників.

Одною з найстарших єпархій у Київській Митрополії була полоцька єпархія. У 15 сторіччі вона була піднесена до гідности архиєпархії, тому, що до неї долучили витебську і мстиславську єпархію. Ревним оборонцем унії на полоцькому престолі був архиєпископ Григорій Хребтович († 1600). Але його наслідник, Гедеон Брольницький († 1618), що був старенький, не дуже держав порядок у своїй архиєпархії. Митрополит Рутський не хотів усувати старенького архиепископа, тому прислав йому єпископа-помічника — Йосафата, якого, — проти його власного бажання, — висвятив на єпископа 12 листопада 1617 року. Але щойно в січні 1618 р. прибув Йосафат до Полоцька, бо хотів тих кілька тижнів присвятити молитві у своїй монашій келії. Спершу, коли прибув до Полоцька, архиепископ Брольницький поставився був неприв'ітно до Йосафата, думаючи, що він хоче його усунути. Але, живши разом, вони полюбилися, як найкращі приятелі. Йосафат приготовляв архиепископа на смерть, бо знав, що вже незадовго старенький архиепископ умре. Вкоротці ж Брольницький помер і Йосафат став самостійним архиепископом.

Свою пастирську працю почав св. Йосафат відновою архиєпархії. Щоб це зробити, мусіли бути добрі й освічені священики. Тому написав для них "Катехизм" і вимагав, щоб кожний священик здав іспит із нього.

Йосафатові все йшло добре, доки єрусалимський патріярх Теофан не висвятив Мелетія Смотрицького на неєдиненого єпископа Полоцька. Смотрицький почав зараз писати проти унії, проти Йосафата і митроп. Рутського і ця його акція спротиву унії стала ширити ненависть поміж народом.

У жовтні 1623 року Йосафат постановив знову вибратися до Витебська.

Ввечорі, коли всі пішли спати, св. Йосафат бажав помолитися на самоті до Господа. Він упав хрестом на землю і гаряче молився цілу ніч. У часі молитви покрила його небесна світлість. Цієї ночі, він бичував себе ще більше, щоб таким способом приготовитися на ту велику жертву, яку він мав жертвувати за невдячних овець. А над владичою палатою, люди бачили чорні хмари, з яких виринав хрест.

Перед сходом сонця Йосафат пішов до церкви на утреню. А в тому часі якийсь о. Ілія зачав виговорювати зневаги проти Унії і Йосафата. Тож Йосафатова служба зараз його затримала і замкнула в кухню. Один із заговірників побачивши, що надійшла догідна хвилина, зачав дзвонити в ратушевий дзвін, скликаючи заговірників сповнити злочин. Негайно зійшлась товпа людей перед владичу палату, кидаючи камінням та домагаючись випущення о. Ілії.

Тим часом утреня скінчилася. Владика спокійно вертався з церкви до палати. І в ту хвилину, коли змовники побачили Йосафата, настала смертельна тиша. Як Владика вже був у палаті, устав крик, деякі остались під палатою, деякі пустилися до міста. А Йосафат перебув на молитві до восьмої години ранку, впавши лицем на землю.

У восьмій годині ранку нова товпа напасників зійшлася перед палатою. Тим разом люди мали сокири, рушниці й іншу зброю. Тепер убивники кинулися до палати. Служба сховалася, а лишилися тільки архидиякони Дороте́й, Кантакузен і Григорій Ушатицький, найвірніші слуги св. Йосафата, які хотіли загородити дорогу до владичої кімнати. Вбивники тяжко їх поранили та пішли далі. Раптом вийшов напроти них Йосафат. Знов настала смертельна тиша, коли Йосафат, зробивши знак святого хреста, відізвався лагідно: "Діти мої, чому вбиваєте невинних слуг? Як маєте щось против мене, то ось я". З другої кімнати вибігло двох людей і зі словами "Бий, забий латинника - папіста!" кинулися на святого. Один розтяв йому сокирою голову, другі били, ранили та знущалися над ним так, що лице святого цілком змінилося. Думаючи, що він уже неживий, кинулися на слуг. І в цій хвилині Йосафат підніс свою голову та, зробивши знак хреста, вимовив: "О, Боже мій!" Один розбійник, бачивши це, стрілив йому два рази в голову. Тоді зачали грабувати палату. Все, що було в палаті: начиння, гроші, одяги, все це зникло. Коли вже повпивалися вином, що його знайшли в пивниці, виволікли тіло св. Йосафата на подвір'я та здираючи одежу, зробили похід із тілом через місто, знущаючись над ним цілий час. Коли дійшли до ріки Двини, кинули тіло до води. Від тієї хвилини аж до часу, коли знайшли тіло, сонце вкрилося хмарою і Витебськ покрила страшна мряка.

Шостого дня рибалки знайшли тіло та витягнули його з води. Коли люди побачили, що тіло цілком незіпсуте, почали плакати. Кожний, навіть убивники, хотіли хоч діткнутися тіла Святого. Так часто є в історії, що люди оцінюють людську працю щойно по смерті тієї людини. Так само було і зо св. Йосафатом.

Тіло Йосафата спочивало в різних церквах, чекаючи на похорон. Але аж 18 січня 1625 року відбувся властивий похорон. Таким способом міг Бог більше прославити Свого вірного слугу, бо тіло через стільки часу не зіпсувалося. Митрополит Рутський, разом з іншими єпископами відслужив урочисто похорон у Полоцьку, де й був св. Йосафат похований.

По смерті Святого діялося багато чудес. А найбільшим із них було те, що єпископ Мелетій Смотрицький, загорілий ворог св. Йосафата, прийняв з'єднання. Йосафат Кунцевич ЧСВВ був проголошений Блаженним 1643 р. Папою Урбаном VIII, а Святим — 29 червня 1867 р., Папою Пієм Дев'ятим.

Мощі св. Йосафата дуже довго були і ще до сьогодні є на скитальщині, бо мусіли бути сховані перед ворогом, який хотів ці мощі знищити. Але, за Божою ласкою, мощі тепер є в базиліці св. Петра в Римі, під вівтарем св. Василія Великого.

Цього року минають соті роковини канонізації св. Йосафата. Тож молімся до Нього, щоб діло, за яке він пролив свою кров, поширялося в усій Україні та щоб ми дочекалися того часу, коли в Україні настане одність у св. вірі.

о. І. Назарко, ЧСВВ

ЧОМУ ВІД НАС ВІДХОДЯТЬ?

Після II Ватиканського Собору аж кілька священиків зірвали з католицькою Церквою. Були між ними єромонахи, навіть один архимандрит, були світські священики, не бракувало вчених богословів, професорів, а навіть "Отців Собору" (о. Дейвіс). О. Дейвіс — богослов, що написав кілька книжок і брав участь у працях Собору, оскаржив Церкву, що вона зрадила св. Євангеліє, що кривдила людей і, що змінилася з колись живої спільноти на скам'янілу правну інституцію. Ці закиди занепокоїли деяких католиків, бо їх поставив визначний богослов, що продовж 20-и років був проповідником Божої правди і передавцем ласки у Св. Тайнах. Якщо такі видатні богослови відходять від Церкви, то: або Церква продовж двох тисяч літ узурпувала собі титул Божої інституції, логічного думання і материнської любови, а ці богослови щойно тепер це геніяльно здемаскували; або в душах тих священиків мусіла наступити якась внутрішня переміна.

Чеський президент Свобода й шеф партії Дубчек, які розпочали відхилювання від Москви.

Які причини цього?

Сказав французький письменник Ф. Моріяк, що "священик ніколи не є постаттю байдужою: він притягає, або відпихає". А вплив цього притягання, або відпихання сягає далеко поза сучасність, він іде у вічність. Чи думали про це ті

священики, що відійшли від священства? Священство — це не тільки Св. Тайна, але це й дар Божий, який багато коштує. А чим більший дар, тим більше треба за нього платити. Може тому на протязі історії новозавітнього священства ніколи не бракувало трагічних помилок. Сам факт помилки ще не дивує розумної людини, але занепокоює явище помилок, що сьогодні за часто повторяються. "Чому священики так часто від нас відходять?" — питають вірні інших священиків. Це питання дуже складне. На нього складаються різні причини. Хочемо вказати на може не найбільш істотні причини, але сьогодні особливо актуальні.

Драма серця

Не найважнішою, але найчастішою причиною відступства священика від Церкви є драма його серця. Сказав грецький філософ Платон, що "до правди треба підходити *цілій людині*". Таксамо й до Церкви треба підходити *цілій людині* — це значить не тільки розумом, але й серцем. Закиди, що їх священики-відступники наводять на доказ конечности їх відходу від Церкви, були їм уже давніше відомі, як студентам богословії, бо вони вчилися на них відповідати з богословських підручників, які їх льояльно трактували й опрокидували. Священики, що відійшли від Церкви знали, що спори про істоту Церкви, про обов'язки Церкви супроти світу й людини, такі давні, як сама Церква. І ці священики не перші мріяли про т. зв. "чисте християнство", без законів, без догм і без найвищого видимого авторитету. Це все ті священики добре знали.

Але, правдоподібно, в певному моменті свого священицького життя ті священики перестали *любити* Церкву, як повинност любити кожну дійсність в її недосконалому конкреті. А, коли вигасає любов, тоді зміняється теж суд про її предмет. Тоді не добачається величі й святости правди, тільки вп'ялюється зір у понурі тіні недосконалости людей — членів Церкви. Тоді забувається, що метою вірних, священиків, єпископів, а навіть Вселенського Архиєрея не є: перемінка в ангелів, але реалізування *повноти чоловіцтва* в Христовій установі, якій на ім'я: Церква. Таким чином священики-відступники переживають радше драму серця, аніж розуму.

Душевний (психічний) процес тоді звичайно проходить так: після внутрішнього відірвання від Церкви, в душі такого священика постає порожнеча. Щоб цю драму розв'язати, такий священик найчастіше виповняє цю порожнечу любов'ю якоїсь особи. Психічно до цього найбільше підходить жінка, бо вона своєю жіночою інтуіцією відчуває цю порожнечу священика і в неї вчувається, своїм жіночим серцем осолоджує йому його важкі душевні переживання, а коли вона інтелігентна й освічена жінка, то й інтелектуально вона його розуміє і йому помагає. А те все священикові не дозволене..., бо він цього відрікся. Згаданий о. Дейвіс льояльно признався, що "любов одної особи (жінки), яка його зрозуміла, врятувала його перед утратою психічної рівноваги". Тому влучно кажуть Французи в таких обставинах: "Шукайте жінки" (Cherchez la femme). Отже неспокій, що постає в таких випадках у деяких католиків, не повинен відноситися до Церкви, бо такі випадки, хоч прикрі і сумні, не загрожують істоті, буттю чи праці Церкви.

Непокоїтися треба радше за тих, що відходять...

Занурення в дочасності

Це безспірний факт, що сьогоднішня людина щораз то глибше погружується в дочасних добрах. До цього помагає їй високий рівень життя, добробут, поступ техніки, медицини, гігієни й т. п. Джерел цього матеріялізму треба шукати в тому, що сьогоднішня людина відходить щораз дальше від надприродного світу, не "віддихає вірою", не доцінює ласки, а навіть її легковажить і стається рабом дочасности. Такі поняття, як: відповідальність, гріх, смерть, пекло—немило вражають делікатний слух сьогоднішньої людини. Вслід за тим ідуть: вигода, "гуд тайм", "уживай світа, поки служать літа". А всі колишні ідеали переміняються майже в руїну. Тільки те має вартість, що дає гроші, вигоду й славу. Як не словами, то чинами повторяється клич старого німецького поета Гайне: "Небо ми відступаємо ангелам і горобцям, а собі бажаємо рож, вина і танців розкішних німф".

Така загальна настанова не залишається без впливу на кандидата до священства, а навіть на священика. У близькій стичності з таким світом і в душі священика часто бліднуть його колись високі ідеали, а приходить до слова "торговельна постава" до життя, що вдирається на терени релігійного життя, прибирає постать вирахування, практичного мтеріялізму й праці для заробітку. Неодин покинув священство, бо професорська катедра, чи, видавання книжок принесло славу, а добра праця в якійсь компанії дає більший зиск, як бідна парафія чи колонія. Чи це оправдує священика? О, як важко відшифрувати тайники такої душі! Труднощі наростають тоді, коли священик помимо близькости Бога, (що становить його "спеціяльність"), в дійсності живе далеко від Бога. Хтось сказав: "Небезпечно є бути близько Бога і нічого не бачити". Сьогоднішньому священикові Христос не з'явиться, як невірному Томі, але Він і сьогодні домагається, щоб священик належав до тих "блаженних, які не бачили, а вірять" і, щоб він пам'ятав на ті Христові слова: "Шукайте перше царства небесного, а все проче додасться вам" і на ці: "Даром ви прийняли, даром давайте".

Але з другого боку й вірні не сміють забувати, що їх священик — це теж людина й потребує бодай конечних засобів до життя. Якщо священик мусить на прожиток свій, або своєї родини працювати ввесь тиждень у фабриці, то він не може працювати над поширенням Божого царства в душах своїх вірних і їх дітей, а його нужда зовсім не заохочує сьогоднішної молоді до священства.

Брак простоти

До Бога кожний має доступ: і елегантна дама і нуждар у лахміттї. Бог не відмежовується муром своєї величі й святости. Бог є простий. І священик, якщо він є простий, він є ближчий людям і ближчий Богові. Простенький, добрий Папа Іван XXIII так пише в своєму "Щоденнику душі": "О, свята євангельська простото, в тобі справжнє наслідування Христа! Всі мудрощі світу і всі хитруни тієї землі, навіть ті з ватиканської дипломатії, якже ж вони нужденно представляються в світлі простоти й ласки, що променіє з Христової науки. Господи Ісусе, зрости в моєму серці замилування до простоти." Брак простоти у священика, вдавання ліпшого, мудрішого, облуда — це велика перешкода в виконанні того завдання, що йому доручив Христос. Досить пригадати те, як милосердний Христос безпощадно демаскував фарисеїв, називаючи їх гробами побіленими, кодлом гадючим і т. п. А й людям фарисейство завжди не подобалося. Особливо сьогодні гостро п'ятнується т. зв. брак автентизму, буфонаду, вдавання і фальшування життя.

Коли священикові без простоти, в його уроєній гідності, не віддається пошани, яка на його гадку, йому належиться, коли він не дістане признання, або стрінеться з критикою, а то й чорною невдячністю, тоді він засклеплюється в собі, стається неприступний, знеохочується, попадає в зневіру, а відси вже тільки малий крок до душевного заломання... Правда воно, що такий священик не був сильним характером. Але з другого боку вірні, а передовсім "залізні члени всемогучих церковних комітетів", повинні призадуматися: чи вони не дають причини до цього? Їх поведінка деколи зражує не тільки священиків, але й юнаків-кандидатів до духовного стану.

Інші причини

З інших причин, чому священики відходять, треба згадати те, що покликання — це ласка *цілого життя* і воно вимагає чуйности, праці й пильности продовж усього життя, а не тільки під час побуту в семінарії.

Чергова причина відходу священиків — це за старий і непоступовий спосіб виховання в деяких семінаріях, спертий на рутині, а то й на тресурі. Маємо надію, що це вкоротці зміниться, бо Собор порішив перевести далекойдучі реформи й вони вже успішно зачалися в Голяндії, Франції та Німеччині.

В порядку ласки, одною з важних причин обговорюваного явища є те, що миряни за мало моляться про добрих священиків, хоч "живо велике, а робітників мало". Тому часто й гаряче молім Господа, щоб послав добрих робітників на своє жниво!

Модернізація не обминула теж і монахинь, а зокрема їх монашого одіння. На світлині бачимо, диявчися зліва, які зміни заіснували в одязі та фризурах монахинь, які до того часу були обстрижені "на нульку".

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВІД КОЛЬОРАТКИ ДО КРАВАТКИ

Сьогоднішній робітничий душпастир у робітничому одязі.

Карткуючи альбоми давніх чи сьогоднішніх одягів, бачимо, що мабуть ніщо так сильно й так часто не змінювалося як саме вид одягу чи — як ми називаємо сьогодні —

мода,

яка завжди залежала і надалі залежить від смаку людей, ужиткового пристосування, духа доби, географічного положення й клімату та інших чинників, як напр. культурного, соціального чи економічного. Колись, а ще навіть і сьогодні в деяких країнах, вид одягу залежить від станової чи клясової приналежности. Те саме можемо теж сказати про військові, поліційні, корпораційні, організаційні чи ще які інші однострої, що їх уживають особи в даній службі або відповідно до нагоди, в яких приписано статутами якоїсь організації чи корпорації їх одягати.

Так само була колись, так само є сьогодні різна

священича чи чернеча мода.

Дотепер ми так привикли, що священик має бути зодягнений у чорне одіння, від капелюха починаючи, а на черевиках кінчаючи, що теж належало досі до священичої елегантности й доброго тону. Священик, не згадуючи про виконування священичих функцій, давніше зодягався звичайно в рясу, яку в Галичині звали "реверендою". Натомість у віровизнанево мішаних, а зокрема в англо- і німецько-мовних країнах, уже віддавна прийнято, що єпископи й священики поза літургійними чи церковними функціями вживають тільки чорне вбрання, якого доповненням є римська "кольоратка", тобто білий ковнірець на шиї, і це сьогодні стало там своєрідним священичим "уніформом", по якому пізнають, що дана людина приналежна до духовного стану.

Досі теж уважали, що священик, коли зодягнувся в інше ніж чорне вбрання з кольораткою, то вже тим самим наче ставав якимсь "відступником", за що карали, або принаймні думали чи говорили про такого, що з ним "щось не ясно", хоч звичайно робили тим такому священикові тяжку кривду.

Як було колись?

Колись було інакше, бо через перших шість сторіч священик, коли мова про одяг священика, що його він уживав поза священичими функціями, то цей одяг був точно такий самий як той, що його вживали інші співгромадяни. Тим одягом була довша шата (з якої в дальшому розвинулася сьогоднішня ряса), що сягала по нижні кістки, як це ми бачимо на малюнках, що зображують Христа чи давніх Святих. У шостому сторіччі приходить однак перший точніший припис від церковної влади, яка доручає священикам носити довгі шати, але тільки в багряній або червоній барвах, що мали символізувати багряницю, що її накинуто на Христа підчас Страстей. Згодом ці дві барви в Латинській Церкві були зарезервовані кардиналам, єпископам та прелатам, що й триває по сьогоднішній день. По Тридентському Соборі, тобто в XVI-ому сторіччі, закріплено — як приписову — чорну барву за світським духовенством, бо за чернечими спільнотами далі залишилося право вживати барву та форму одіння, що були прийняті даною чернечою спільнотою. Той стан не змінювався за останніх 400 років.

У загальному беручи,

всі священичі одіння витворилися зо звичайного одягу світських людей

з тією ріжницею, що в духовному стані, форма одягу "застигла" перед кількома сторіччями,

підчас коли у світських людей вона далі розвивалася, приймаючи різні форми. Найкращим прикладом того є "кольоратка", яка має свій початок приблизно 300 років тому. В тому часі почали вкладати білий платок, що теж мінявся своєю формою в ході часу, між коміром і шиєю, щоб піт не переходив на ковнір. З отого "пото-втягального" платка, який зо зміною моди та крою одягу світські люди перестали вживати, витворилася т. зв. "кольоратка", яка наче стала невідділною складовою частиною священичого одягу — "уніформу". Сьогоднішні "кольоратки" не мають уже первісного завдання, якого теж і не можуть сповняти, бо вони вже не є полотняні, щоби втягати піт, але пластикові чи кавчукові, від яких властиво добре пріється та пітніється літом, а зимою навпаки.

На церковному Сході й у нас

У Східніх Церквах ніколи не було таких прецизних приписів щодо священичого одягу, що їх мала досі Латинська Церква. Звідси бачимо в різних Східніх Церквах різний крій чи різні барви священичого одіння. Найкраще можемо це побачити на Близькому Сході, де зустрінемо священика чи монаха в червоній, зеленій, синій, брунатній, чорній і іншої барви рясі, навіть "у паски".

Наша Українська Католицька Церква в загальному, поза одиницями, за останні сторіччя, можна сказати, вповні прийняла і щодо барви і щодо форми єпископський і священичий одяг від латинників, що сьогодні вважається в нас уже вповні "самозрозумілим". В Українській Православній Церкві загально вживається крій російської ряси, а подекуди теж і латинської, чорної барви, а до вбрання українські православні священики вживають римську кольоратку або краватку.

Зліва католицький місіонар у північній Африці в своєму щоденному "священичому" одязі.

На знимці бачимо двох єзуїтів, одного "по-модерному", а другого "по-консервативному" зодягненого.

Як мається справа сьогодні?

Сьогодні справа позалітургійної священичої одежі в різних країнах мається різно, бо залежить від місцевого звичаю, що вже є прийнятий або тепер витворюється.

Нпр. у Мехіку священики поза церквою зодягаються вповні "по-світському", тобто таксамо, як усі інші мужчини; це почалося ще в 1920-тих роках підчас тяжких для Церкви часів. У німецько-мовних країнах священики вживають для офіційних виступів вбрання чорної барви та кольоратку, а для щоденного вжитку переважно сірої, а подекуди навіть іншої барви, надягаючи кольоратку або краватку, що зокрема в Німеччині вважається теж уже самозрозумілим. Подібне явище запримічуємо тепер доволі загально в усіх країнах Західньої Европи, крім може Еспанії та Італії, бо — як знаємо — донедавно італійським священикам вільно було вживати тільки рясу, а навіть було заборонено вживати звичайні штани.

На північно-американському континенті, тобто в Канаді й Америці, покищо панує ще пропорціонально деякий консерватизм і то радше збоку єрархії, ніж збоку самого духовенства, хоч і не всюди. Щодо залишення вживання, як виключної, чорної барви одягу та самої кольоратки, то пробоєвиками цього є передусім оо. Єзуїти, з яких уже багато почало вживати не-чорної барви вбрання та краватку, зокрема ж т. зв. "бизнес-сут", що мабуть у ході часу прийме більшість американського і канадійського духовенства, якщо не загал.

Як це пояснюють?

Різні пояснюють це різно, бо інакше й не можливо через те, що досі панувала малощо не загальна одностайність у виді священичого одіння. Сьогоднішній напрямок щодо зміни "духовної моди" одні пояснюють негативно, бо кажуть, що це "дух секуляризації", інші ж позитивно, тобто не бачать причини того, чому священик мав би своїм позацерковним одягом відрізнятися від інших своїх співгромадян, будучи "уніформованим", чого сьогодні в загальному навіть військовики чи поліцисти поза службою не мають.

Певним є те, що одяг не робить священика священиком, як теж ані не прибільшує ані не применшує його священичого характеру, бо як слушно каже в своєму листі до одного єпископа Папа Келестин І-ий:

"Ми маємо відрізнятися від інших людей: нашим навчанням, а не нашим одіянням; нашою розмовою, а не нашим убранням; чистотою наших думок, а не дбанням, що його витрачаємо для нашої особи."

ЩО КАЖЕ КАРДИНАЛ ДЕ ФЮРСТЕНБЕРГ ПРО СХІДНІХ

Пропрефект Конгрегації для Східніх Церков — Кардинал М. Де Фюрстенберг, який недавно відбув довшу поїздку й відвідав частину Східніх Католицьких Церков, ствердив, що в області його юрисдикції покликання до чернечого стану в пропорції до населення представляються доволі задовільно. Особливий розцвіт переживають чернечі покликання в Малябарській Церкві в Індії. Приплив молодого доросту є там такий сильний, а зокрема жіночих чернечих покликань, що численні з них подаються до латинських згромаджень навіть у Швайцарії, Німеччині й Італії.

Варт подумати над тим нашому Церковному Проводові, чи не було б добре й для нашої Церкви спровадити для праці посеред наших деяке число тих покликаних, коли не маємо своїх. Так роблять другі нації!

ЖІНКИ ПРОПОВІДУЮТЬ У ЦЕРКВАХ

Берлінський Кардинал Бенґш виразно дозволив цього року в часі Великого Посту на спеціяльну "комбінацію" виголошування великопісних проповідей. Між іншими в церкві св. Канізія поруч священиків виголосили проповіді: лікар, учитель і одна замужня жінка. Загальною темою проповіднічого циклю була: "Свідоцтво віри християн".

ЩО БУДЕ З КАТОЛИЦЬКОЮ ПРЕСОЮ В АМЕРИЦІ?

В дискусії над церковною пресою в Америці дуже ясно висловили свої думки єпископи: Фултон Шін із Рочестеру та Джеймс Шеннон із Міннеаполіс.

Єпископ Шеннон сказав, що вже в недалекому майбутньому буде щораз тяжче вдержатися католицькій пресі при житті; традиційний ринок для католицької преси, тобто читачі, щораз то меншає, бо вся інша преса "відкрала Церкву" та інформує про неї. Звідси він думає, що в майбутньому залишиться тільки дуже мале число католицької преси. Єпископ Шеннон піддає гадку, щоб уже тепер почати, як одну з можливостей рятувати католицьку пресу, об'єднати різні єпархіяльні часописи в один для даного стейту, а не щоб кожна єпархія мала безпотрібно свій. Це не тільки облегшить фінансову сторінку, але й піднесе рівень такого часопису.

Єпископ Фултон Шін, відомий у всьому світі письменник і проповідник, має навіть дуже радикальний погляд на справу католицької преси. Він намічує зовсім нову лінію щодо церковної преси. Він найрадше зовсім зліквідував би католицький часопис, а на його місце давав би до місцевої некатолицької преси одну сторінку чи картку звідомлень із католицького життя. Єп. Шін думає, що це фактична майбутність для католицької преси. Він бачить теж і позитиви з того, бо в такий спосіб вістки з католицького життя не оставатимуться тільки між самими католиками, але поширюватимуться теж на некатолицький терен. У своїй власній єпархії хвилево він іще не може цього ввести через різні контрактові зобов'язання.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОММ

СВЯТИЙ ІНКВІЗИТОР ПІЙ V

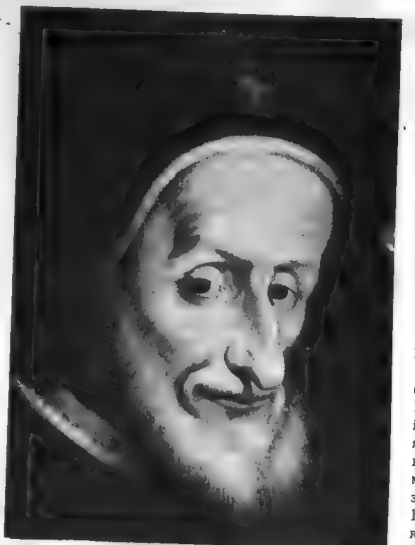

Папа Пій V

Малохто знає, що крім св. Папи Пія X, був іще другий святий Папа — Пій V (1504-1572). Тільки ті два Папи були в новочасній історії Церкви визнані за Святих. Та ще є між ними деякі подібності: обидва були з простого роду; обидва належали до типу т. зв. інтегральних католиків, обидва були за вмішуванням Церкви в державні справи, якщо такі заторкують релігію; обидва були неконечно щасливі в своїй політиці відносно світських справ, ітп.

Ми привикли дивитися на Святих як на щось у святості непомильне, чи там незмінне. Ми привикли оцінювати Святих як інші історичні особи, з підходу нашого часу. І через такий неісторичний і ненауковий підхід ми симпліфікуємо багато речей та або переціновуємо Святих, або їх нераз відкидаємо. Тимчасом життя Святих іде в їх, а не наших часах; отже, щоб їх зрозуміти, мусимо дивитися на них очима їхнього часу, а не нашого. Далі мусимо пам'ятати, що — за виїмком Ісуса Христа і Пречистої Діви Марії — всі, навіть найбільші Святі мали свої упадки-гріхи, мали свої перебільшення-дивацтва, мали в собі підпадаючий гріховній людській природі елемент. І всі вони були в дорозі до неба, але не в небі, тільки на землі. То й не диво, що вчений єзуїт о. Губер, у своїй книзі "Наслідування Святих" справедливо зазначує, що в житті майже кожного Святого є речі, яких нам не годиться наслідувати.

Ось так напр. ми привикли на 100% осуджувати так звану інквізицію з її тортурами, паленням людей на кострах ітп. Але ми не бачимо тепер того, що інквізиція була випливом свого часу й тодішнього розуміння права, яке кожного єретика вважало державним злочинцем і відповідно до того примінювали до нього стосовані в той час кари. А вони були нелегкі, напр. за звичайне злодійство в давні часи карали відтинаючи руку, а то й вішаючи. Щоліш краще зрозуміння Христового навчання любови змінило в Церкві ті дикі, чисто світські покари; але такий розвиток не прийшов відразу.

Пій V народився в зубожілій родині Гізлієрі в с. Боско біля Александрія (Льомбардія, Італія) 17 січня 1504 року та дістав при Св. Хрещенні ім'я Мікелє (Михайло). Від пастушої череди якийсь добродійний панотець післав його на свій кошт до церковної школи. Коли малий Михась мав 14 років, вступив до Чину Домініканців. По закінченні богословських студій у Больонії дістав 1528 року Св. Тайну Священства. Перших кілька років діяв як лектор і магістер новиків у Падуї, опісля як ігумен у Віджевано й Альба. Коли став протоігуменом, визначився як невстрашимий і невгнутий інквізитор для єпископств Комо і Бергамо, які лежали близько границь Німеччини й Швайцарії, країн, звідки в той час ішли єресі Лютра і Кальвіна. Часто бувало, що о. Мікелє мешканці принимали чи то прощали — камінням... Невгнута постава й сила переконання спричинили те, що о. Мікелє покликали 1550 р. до Риму, на генерального комісаря інквізиції, де в той час Великим Інквізитором був кардинал Джіян'єтро Карафа. Тут о. Гізлієрі присвятився щиро використованню єресей та втриманню чистоти віри й обичаїв. Коли кард. Карафа став Папою Павлом IV (1556), іменував свого доброго і ревного знакомого о. Михайла Гізлієрі єпископом Непі-Зутрі, вкоротці потім кардиналом (1557) та рік пізніше Великим Інквізитором Риму. Але наш Великий Інквізитор попав у неласку в наступного Папи Пія IV, може через папських кузенів-непотів. Отже вибув із Риму до Мондові, де присвятив свій час поправі церковних відносин своєї дієцезії. Та вже до року (1566) кардинали вибрали його Папою, за особливішими стараннями пізнішого святого кард. Карла Борромео. Нововибраний Папа зразу не хотів прийняти вибору, бо вважав, що бути Папою це

така відповідальність, що загрожує його спасінню. Пізніше заявив, що тільки одинока молитва дала йому можність витримати тягар папської тіяри. Отже приняв вибір та ім'я Пія V (слово "Пій" означає: побожний).

Славний історик папства проф. Пастор, у своїй історії папів (VII том, 6 стор.) пише про цього святого Папу: "Про що найкращі й найблагороднішні люди від початку середньовіччя молилися й за чим тужили: за реформою Церкви від її голови до ніг, (цей Папа Пій V) провів її залізною волею, яка не злякалася ніяких перешкод, провів із святою ревністю в життя. Скрізь, де заходила потреба, докладав він свою справляючу руку, в Німеччині чи Швайцарії, у Франції й Польщі, а передовсім у самому Римі... Зреформував папський двір і цілу Курію, вповні перебудував Пенітенціярію, викорінив непотизм. Колегія кардиналів, єпископат, світське духовенство, чоловічі й жіночі Чини, а й світські люди відчули силу, з якою Папа взявся реформувати всю Церкву... Перед урядом Найвищого Пастиря Церкви уступив зовсім уряд світського володаря (Церковної Держави). Віднова всіх вірних у Христі була єдиною ціллю, до якої він стримів; кожна ж світська політика була для нього чужа, а тільки лежало йому на серці спасіння душ. Все й усе підкреслював він, що почуває перед Богом відповідальність за всі душі цілого світу."

Як тільки Пій V вступив на папський престіл, зараз же стало видно, як дуже цей Папа різнився від своїх попередників, що присвятили себе більше гуманізмові й ренесансовій культурності, більше світські володарі й меценати, ніж Христові заступники. Він же присвятив себе всецілю реформі Церкви в дусі щойно закінченого тоді Тридентійського Вселенського Собору (1545-1563). Під папською одіжжю носив він далі свою монашу капицю і такої ж строгости, як її мав для себе самого, вимагав і від своїх підчинених та малощо не від цілої Церкви. Знав, який страх напав був на людей, коли довідалися, що колишній Великий Інквізитор став Папою. Проте не хотів бути для Церкви зразком немилосердного володаря, а старався як Папа стати "слугою слуг", статися покірним слугою всіх вірних. Його серце било гарячою любов'ю до них: при всій своїй строгості, бажав він їм найбільшого добра, яке людина може осягнути: вічного спасіння.*) Ця його любов виявилася вже в словах, які він сказав по своєму виборі на Папу: "З Божою допомогою сподіюся, що володітиму так, щоби по моїй смерті люди сумували більше, ніж сумують тепер, по моїм виборі". (Д. б.)

*) Спробу зрозуміти психіку інквізитора тих часів подає нам Наталена Королева в своїй повісті "1313".

СКАНДИНАВСЬКІ ЛЮТЕРАНИ БАЖАЮТЬ МАТИ ЖІНОК ЄПИСКОПАМИ

На бажання духовенства й вірних Лютеранської Національної Церкви в Данії першим єпископом жіночого роду повинна б там бути пані Боділь-Кох, соціял-демократичний посол і довголітній міністер релігійних справ. Пані Боділь-Кох є вдовою та відомим богословським автором. Однак вона сама відкинула цю пропозицію, бо вважає, що не має до такого уряду потрібних кваліфікацій. У скандинавських країнах уже давніше "святять" жінок на протестантських духовників, але жіночих єпископів ще досі не було.

"ЗАСТРАШАЮЧІ ВИСЛІДИ"

Так думає комуністична югославська газета "Політика", в якій опубліковано висліди анкети посеред молоді й студентів Югославії щодо їх релігійних переконань. Анкета виявила, що комуністична ідеологія має малий вплив на молодь, бо напр. у Хорватії та Словенії виявила, що 48 відсотків запитуваних висловилися позитивно щодо активности Церкви. Студенти університету в Любляні ще гірше розчарували комуністів, бо кругло 50 відсотків студентів, яких удавалися за комуністів, заявили, що вони є віруючими та регулярно ходять до церкви.

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, etc.

1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.

Phone: 536-6-0982

АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

Роберто Туччі. Т. І.

СВОБОДА КАТОЛИЦЬКОГО ЖУРНАЛІСТА І АВТОРИТЕТ ЦЕРКВИ

II. ПРИКМЕТИ АВТОРИТЕТУ І ГРАНИЦІ СВОБОДИ В ЦЕРКВІ

II.

Авторитет у Церкві має свій своєрідний характер. Її авторитет не обмежений до природних вчинків, як в інших спільнотах. Її *авторитет є теж доктринальний*, чого не можна собі уявити в ніякій іншій спільноті. Церква може не тільки приказати або заказати; вона може теж наказати, що думати і вірити. Вона може вимагати не тільки назверхнього послуху, але і *внутрішньої згоди* на доктринальні рішення. Ця згода мусить бути всеобіймаюча й невідклична у справах віри (догматичних справах). Поза тими випадками, є згода більш або менш обов'язуюча, залежно від степеня авторитету, на який Церква покликається.

Свобода гадки має подвійну границю для християнина. Одна границя поставлена догматичним рішенням Церкви у справах віри або моралі. Коли йдеться про інші доктринальні рішення Церкви, ця границя теж обов'язує в сумлінню, в меншій мірі (хіба в тих надзвичайних випадках, коли особа, фахово обізнана, має об'єктивно справжню причину вважати, що в тім випадку вона не є обов'язана в сумлінню); другу границю становить *второпність і любов*. Християнин належить до тіла Церкви, і відповідає за добробут цілости та поодиноких членів. Якщо його свобода гадки й вислову шкодять Церкві або гіршать вірних, то второпність і любов вимагають, щоб він обмежив вислів своїх свобідних гадок. Свобода в Церкві — це відповідальна свобода; понад усе вона мусить будувати — не руйнувати. Св. Павло каже нам: "Глядіть, щоб оця ваша свобода не стала причиною падіння для слабких" (I Кор. 8-9). Він говорив про м'ясо, жертоване ідолам, але цей його принцип важний теж в інших випадках де вживання свободи може іншим пошкодити: "Тому, якщо справа призводить брата мого до гріха, повік не буду їсти м'яса, щоб не спокушувати мого брата" (I Кор. 8-13).

III. *Між авторитетом і свободою в Церкві напруження неминуче.* Між авторитетом та свободою напруження завжди будуть існувати, хоч я не годжуся вповні зі словами Кондорсета, який 1792-го року, збираючи "Les Memoires sur ce qui doit etre l'Instruction Publique" сказав: "Кожний чоловік, що вибереться шукати за правдою і її висловлювати, завжди буде зненавиджений тими, що при владі." Причина в тому, що люди, *якраз* тому, що вони люди, мають нахил перебільшувати. З одного боку ставлять *абсолютну* свободу, з другого *абсолютний* авторитет. Тоді авторитет хилиться до деспотизму, нехтуючи правом підданих до свободи. Свобода, зі свого боку, склонна нехтувати границями, що їх вимагають віра й послух науці Церкви, як теж границями второпности й любови, що їх треба мати зогляду на слабших братів. У висліді всяка влада й відповідальність відкинені. Іншими словами, авторитет, що є й повинен бути на службі, має нахил до "духовного диктаторства"; свобода — до анархії й безладдя.

IV. *Чи можна перемогти це напруження між авторитетом і свободою в Церкві?* Так, якщо обоє, свідомі своїх обмежень, будуть себе взаємно шанувати. *Авторитет мусить шанувати й признавати християнську свободу.* Він мусить її попирати й признавати, коли її вжинають. Він не сміє її обмежувати несправедливо, ані старатися здусити її прояви. Мусить устоятись переконання, що християнин — людина, а свобода, це невідємне право людини. Поступ у Церкві осягається свободою, як на полі доктрини так і практики: "Насилля спричинює одноманітність, вузькість і порожнечу; свобода викликує різноманітність, багатогранність, широкість і багатство." (Ганс Кюнг у доповіді про свободу в богослові на 175-літті університету Джорджтавн, 1964 р.). Ми не повинні боятися свободи. Бог створив людину свобідною і ми мусимо її такою прийняти. Saint-Exupery писав: "Людина є передовсім творча; ті, що не знайшли спокою в уживанні своїх дарів, є відлюдками."

Свобода мусить признати й шанувати авторитет, і вбачати в ньому не лише людську сторінку, але і участь людини в авторитеті Христа, що є, і надалі буде, хоч і невидимо, одинокий незрівняний голова Церкви. (Папа і єпископи є тільки "вікаріями", заступниками Христа.) Отже свободу треба вживати в послусі Христові і Його заступникам, та *у вірі*. Другий Ватиканський Собор просить пастирів, щоби признали і плекали "гідність і відповідальність мирян у Церкві", залишили їм "свободу й поле дії", заохочували їх "щоб із власного почину піднімалися працю" та визнавали "слушну свободу, що належить усім у людській громаді." Але він теж заохочує мирян, щоб вони "християнським послухом скоро приймали те, що священні пастирі, як заступники Христа, як учителі й управителі Церкви постановляють, ідучи в тому за прикладом Христа, що своїм послухом аж до смерти, відкрив усім людям шлях блаженної свободи Бо-

жих дітей." (*Догматична конституція про Церкву*, ч. 37).

Щоб перемогти напруження між авторитетом і свободою не вистачить взаємна пошана, признання потрібних границь і пам'ять на права других. Треба теж *діялогу*. В Церкві існує небезпека, що авторитет і свобода будуть себе ігнорувати, відчужаться, а так — уже недалеко до ворожнечі. Підчас діялогу можна себе взаємно пізнати. Спірні питання вияснюються, упередження в'януть. Наставляється духовна температура, що веде до згоди навіть тоді, коли початкові становища були взаємно ворожі собі. Собор хоче, щоб установлено духа порозуміння ("атмосферу діялогу") між єпископами й мирянами, та покладає на це великі надії:

"З цих родинних відносин між мирянами та пастирями треба сподіватися багато добра в Церкві: бо так зростає у мирян змисл власної відповідальности, плекається одушевлення та легше об'єднуються сили мирян із дією пастирів. А вони, споможені досвідом мирян, чи в речах духовних чи земських, виразніше і відповідніше могтимуть робити рішення, так що ціла Церква, скріплена всіма своїми членами, зможе успішніше виповнити свою місію для життя світу." (Догматична конституція про Церкву, ч. 37. *Церква — Східні Церкви — Екуменізм*, стор. 102).

Очевидно, передумовою для такого діялогу є взаємне довір'я; передумовою теж є можливість свобідно говорити, не наражуючись на погану славу в тих, що при владі, мовляв, це суперкритичний бунтівник, що Церкву не дуже то любить. Мусимо признати, що такі умовини для діялогу не завжди існують: ті, що при владі, зачасто бояться критики, або бояться, що вона перейде в бунт чи принаймні пошкодить пошані, належній владі; з другого ж боку, коли мирянин розпитує єрархію, часто знаходимо в нього вибухову агресивність, атмосферу гіркости й насилля, безкомпромісові домагання, щоб влада його вислухала. Це веде до крайніх і небезпечних позицій, до нещадного, сліпо-критичного гніву, що нікого не милує. Павло VI правильно відмічає, що "дух незалежности, критики, революції дуже незгідний з тією любов'ю, що одушевлює солідарність, гармонійність і мир Церкви; він легко переміняє діялог в образливу і їдку сварку. Це невіджалуваний вислід, що його так легко спричинити." (Енцикліка *Еклезіям суам*, ч. 119). Послідовно, якщо цей діялог не має переминитися в безплідний монолог, то мусить він корінитися в любові, у покірній і мужній любові Христової Церкви. Він мусить покірно шукати за правдивим добром Церкви, та мусить походити з глибокого думання з Церквою (sensus Ecclesiae).

Рівночасно, якщо цей діялог має бути плідний, як цього Папа й Собор надіються, то мусить він знайти постійну базу, щоб не бути тимчасовим і перерваним. Кожний єпископ у своїй дієцезії має завдання створити відповідну організацію в тій цілі; Собор не враховував, кажучи про "інституції, встановлені для цього Церквою". (*Про Церкву*, ч. 37). (Далі буде)

І СЛУЖБУ БОЖУ ПРАВИЛИ НА ВУЛИЦІ

Бельгія складається з двох народів: Фламандців і франкомовних Вальонів, які взаємно себе поборюють, зокрема ж на мовному й культурному полі. Останньо почалася теж боротьба й на церковному полі. Одним із її прикладів є Служба Божа в столичній Брукселі, яка лежить на півночі від фламандсько-вальонської мовної границі, тобто вже у фламандській полосі. Як столиця держави Брукселя є двомовним містом, бо тут живуть одні й другі, хоч Фламандці переважають, принаймні на передмістях, через що Кардинал Суненс розпорядив, щоб увести в Св. Літургію фламандську мову. Але...

В парохії Боваль франкомовні Вальони творять більшість, що стало причиною їх протесту проти фламандської літургійної мови. На знак протесту вони не пішли на Службу Божу до церкви, але мали "свою" полеву надворі, хоч була холодна березнева шаруга. Вальонський священик заявив, що вони так довго правитимуть під голим небом або в цельті, доки не знайдуть відповідної залі для своїх франкомовних богослужень.

АНГЛІЙСЬКИЙ РАСИЗМ І ШОВІНІЗМ

Хоч Англійці є одні з тих, що найбільше засуджували гітлерівський расизм, самі не інакше поступають, про що переконуємося з недавно введеного закону та демонстрацій, що відбувалися в Англії проти допущення до Англії британських громадян із Кенії. Одинокою причиною того є те, що вони не є білі. Проти того закону виступили — як подає лондонський "Таймз" — Кардинал Гінен і англіканський примас Рамзей. Між іншим Кардинал Гінен у своєму "відкритому листі" каже, що годі погодитися з тим, щоб "нація, яка в цьому сторіччі два рази рискувала своїм існуванням задля святости даного слова", понижувала свої "чесні діла".

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

о. О. Купранець, ЧСВВ

КАТЕДРА СВ. ЙОСАФАТА В ЕДМОНТОНІ

Катедра св. Йосафата в Едмонтоні безперечно належить до найкращих пам'ятників українського церковного будівництва на американському континенті, а при тому в ній наче відчуваємо "щось своє", чого нераз так бракує в інших наших, хоч і великих церквах, що їх збудували багатим коштом і зусиллями наші громади в Канаді чи Америці.

Архітектом катедри був пок. о. Филип Ру, облят, який збудував багато більше наших церков у Канаді, витворюючи в свій час своєрідну школу українського мурованого церковного будівництва Канади. Будову розпочали 1939 р., а посвячено церкву в 1947 р., тобто в часі, коли вона ще не була катедрою, але церквою оо. Василіян, які й започаткували систематичне душпастирство в Едмонтоні 1902 року.

Церква лежить у центральній частині Едмонтону, бо всього кілька хвилин ходу від головної площі міста, на якій збудований у 1950-их рр. новий ратуш. Катедра лежить при 97-ій вулиці, між 108 і 108А евеню. Довкруги катедри нема ніяких надто високих будинків, що могли б заслоняти її вид. Із віддалі кількох вуличних бльоків, зокрема ж у вечірньому освітленні, катедра прибирає спеціяльного чару, як теж злегка нагадує вид на катедру св. Марка в Венеції.

Орієнтація катедри, тобто звернення престольної апсиди, відповідає нашим обрядовим вимогам, бо вона звернена до сходу.

Зовнішній вигляд катедри

За своїм зовнішнім виглядом катедру св. Йосафата не можна фактично приділити до котрогось з історичних стилів церковного будівництва, бо в дійсності вона до ніякого з них не належить, хіба тим, що з різних стилів має деякі елементи, чи то в конструкційній композиції, чи то в орнаментиці. Нпр. орнаментику підбанників чи частинно передню фасаду можна зарахувати до романських елементів, бо підбанники мають досить типові романському стилеві декоративні аркади та карнизи (гзимси), а верхня частина фасади романський трикутник і прямокутник, на якому вміщені три вікна, що часто бувають у романському стилі замість т. зв. розети. Форму бань і веж на них можна б сміливо підтягнути під ренесансові, подібно як нпр. колюмнаду перед передньою фасадою можна зарахувати до псевдо-класичного чи американсько-колоніяльного стилю.

Катедра має сім бань, з яких тільки одна — головна — є відкрита, а інші "сліпі", що їх ціль декоративна. За первісним пляном мало бути десять бань, тобто одна над святилищем, а дві інші над бічними навами-каплицями, що в ході будови вилишено, як теж і значно обнижено саму будову, через що церква стратила дещо на пропорціях, а тим самим і на вигляді. Кожна з бань завершена вежею з хрестом, а головна подвійною вежею. Надбанні вежі в тому самому стилевому оформленні, що й баня. Всі підбанники та вежі на банях, у протиставленні до цілости цегляних мурів, викінчені "стоком", що мав би імітувати мармор. З мистецького боку це своєрідний манкамент. Усі бані мають восьмикутну форму.

Стіни катедри вложені червоною цеглою. Декоративним елементом служать пілястри зо значно темнішої цегли, карнизи та хрестовий орнамент у горішній частині з жовтої цегли. Багато краси додає церкві мідяне криття бань і зелений дах над навою та каплицями.

Поземий план і розміри церкви

Своїм поземим перекроєм едмонтонська катедра є хрестовидна. Ця форма питома всьому християнському будівництву, зокрема ж українському, не зважаючи на те, що форми хреста бувають різні. Рамена хреста, перетинаючись посередині, творять характеристичну для українських церков центральність заложення, з великою банею посередині.

Катедра має два поверхи. Горішній поверх — це властивий храм, який складається зі святилища, головної нави, двох нав-каплиць у бічних раменах хреста, двох бічних трансептів, двох захристій і притвору. Просторі хори положені частинно над кінцем головної нави та над притвором. На долішньому поверсі приміщена парохіяльна заля, яка своїм розміром покривається з головною навою. Поруч залі приміщуються ще кімнати для сходин церковних організацій, парохіяльна бібліотека, склад церковного встаткування, кухня, гардероба, тоалети тощо.

Церква св. Йосафата своїми розмірами належить до ряду великих українських церков, бо її розміри такі: довжина — 127 стіп, ширина в перехресті — 105, висота — 100 до вершка хреста над головною банею. Бічні нави-каплиці: ширина — 30 стіп, довжина — 36,6. Бічні трансептн та захристії: 16 x 16 стіп. Ширина передньої фасади — 43 стопи.

Нутро катедри

Мало котра українська церква на американському континенті викликає таке "церковне враження", а при тому теж і українське, коли ввій-

ти до неї, як саме едмонтонська катедра. Це треба головно завдячувати пок. проф. Юліянові Буцманюкові, який умів зумів використати архітектурну композицію для мистецької розв'язки стінопису. Однак про це буде мова колись пізніше.

Катедра, як ми вже сказали, має вид рівнораменного грецького хреста, якого одне рам'я видовжене головною навою. У трьох раменах, однакових розміром, уміщені святилище та бічні нави-каплиці. Всі три рамена закінчуються п'ятьстінними апсидами, яких склепіння, скріплені чотирма піварками, видовжуються в напрямі головної бані коробовим склепінням, яке теж має й головна нава. В усіх трьох раменах маємо по три арки, а в головній нави сім, які спочивають на пілярах-пілястрах, що частинно виходять із муру. Їх призначення подвійне, тобто скріплювальне та декоративне. Навколо храму проведений доволі широкий карниз.

Головна баня, що одиноко відкрита знутра храму, восьмигранна. На її стінах розміщено 16 малих вікон, які кидають доволі світла. В місцях, де сходяться стіни, баня прикрашена пілястрами з базами та капітелями, що в дечому могли б нагадувати візантійську форму. Маємо теж і гзимси, яких ціль декоративна. Підбанних замикає опоясання. Перекриття бані не є сферичне. Баня спочиває на чотирьох чотиригранних пілярах, із яких два відкриті, а два зо сторони святилища вмуровані в стіни. Між банним опоясанням і пілярами є сферичні трикутники.

Святилище підвищене від решти храму трьома ступенями, з яких перший, на 3 стопи заширокий, міг би служити за солею. Бракує амвону. В святилищі маємо, якщо можна їх так назвати, два "огрівальні виступи", які не мають ніякого відношення до архітектури святилища. Їх можна б легко "поставити в тінь", тобто зробити невидними з храму, якщо б поставлено вже давно заплянований іконостас, який додав би багато краси самій катедрі, а водночас уможливив би повне виведення літургійних церемоній, яких особливе велике багатство при архиерейському служенні.

КОНТЕСТИ З НАГОДИ 100-РІЧЧЯ СВ. ЙОСАФАТА

ВИСЛІД ПИСЬМОВОГО КОНТЕСТУ

Отці Василіяни Американської Провінції подають до ласкавого відома Українського Загалу, що такі контестанти(-ки) Вижчих та Народних Шкіл (Гай та Грамар Скулс) у ЗСА виграли такі нагороди, що їх Василіяни обіцяли з приводу 100-ліття Канонізації св. свящ. Йосафата Кунцевича, ЧСВВ, за короткі нариси (есеї) його життєпису.

I. ЗА УКРАЇНСЬКІ НАРИСИ

(З Народних шкіл — Грамар скулс)

1. *Борис Лончина*, учень 8-ої кл. парохіяльної школи Непорочного Зачаття Преч. Д. М. в Гемтремку, Міш. — $25.00.

2. *Олена Шумилович*, учениця 8-ої кл. з парохіяльної школи св. Юра в Нью-Йорку — $15.00.

3. *Оля Шевчук*, учениця 6-ої кл. з парохіяльної школи св. Юра в Нью-Йорку — $10.00.

4. *Славко Курчак*, учень 8-ої кл. з Іст Медов, Нью-Йорк — $10.00.

II. ЗА АНГЛІЙСЬКІ НАРИСИ

(З Народних шкіл — Грамар скулс)

1. *Христина Підгорецька*, учениця 6-ої кл. з парохіяльної школи св. Юра в Нью-Йорку — $25.00.

2. *Ілейн Ганушевська*, учениця 8-ої кл. з Норт Провіденс, Р. І. — $15.00.

3. *Ірина Дячук*, учениця 7-ої кл. з Біггамптону, Н. Й. — $10.00.

III. ЗА АНГЛІЙСЬКІ НАРИСИ

(З Вижчих шкіл — Гай скулс)

1. *Неоніля Мартинюк*, учениця з Пассейк, Нью Джерзі — $50.00.

2. *Богдан Ганушевський*, учень 11-ої кл. з Норт Провіденс, Р. І. — $25.00.

3. *Йосиф Слободзян*, учень 9-ої кл. з Гленсайд, Па. — $15.00.

Крім вижче згаданих осіб, інших вісім із Народних шкіл і три з Вижчих шкіл дістали "ПОЧЕСНЕ ПРИЗНАННЯ — ГОНОРАБЕЛ МЕНШЕН" та гарні книжки — "Святий Йосафат — Його Життя і Доба" пера оо. Соловія та Великого ЧСВВ або Найновіший Катехизм, що його недавно видав наш Кард. Йосиф Сліпий у Римі.

При цій нагоді оо. Василіяни щиро гратулюють усім студентам(-кам) за участь у Контесті. Надальше ми їх щиро заохочуємо вивчати світле й гарне життя св. Йосафата, як також до дальшого писання.

Закликаємо їх та їхніх друзів наслідувати

чесноти нашого рідного Святого, головно його велику любов до Бога, нашої Многострадальної Церкви, Українського Народу та нашого чудового обряду.

ВИСЛІД МИСТЕЦЬКОГО КОНТЕСТУ

Отці Василіяни Американської Провінції бажають тісю дорогою повідомити Український Загал про вислід Мистецького конкурсу, в якому закликали малярів-мистців намалювати ІКОНУ-ОБРАЗ св. Йосафата з приводу 100-річчя його канонізації.

1 березня 1968 р. журі, зложене з 5-ох осіб, а саме з двох оо. Василіян: о. Сотера Голика ЧСВВ, Провінціяльного Консультора та пароха церкви Покрову Божої Матері на Бронксі, о. Висаріона Андрейчука ЧСВВ, пароха церкви Чесного Хреста, Вп. пані Стефанії Шамен з Асторії та Вп. панів Якова Гніздовського, українського мистця-графіка і Михайла Островерхи, редактора та українського письменника — обидвох із Бронксу, по довгій та серіозній застанові, вибрали три Ікони-Образи св. Йосафата та признали їх мистцям-авторам обіцяні нагороди. Нагороди дістають:

1. *Юрій Козак* із Ворен, Мішіган — $1,000.00.
2. *Марія Цуканова* з Нью-Йорку — $500.00.
3. *Северин Борачок* із Річмонд Мейн—$300.00.

Крім цього журі признало відповідні нагороди мистцеві *Лазареві Микуличеві*, який літаковою почтою прислав свою гарну ікону з Кули (Бачка в Югославії) та *Марії Гарасовській-Дачишин* із Чікаго (Іллініой) за оригінальний підхід її Ікони.

А трьом мистцям — *Богданові Боженському* з Тійнек, (Нью Джерзі), *Іванові Марусинові* з Нью-Йорку та пок. *Романові Пачовському* з Асторії журі дало також "Почесне Відзначення", бо їх ікони-образи заслуговують на спеціяльну увагу.

Із того приводу оо. Василіяни сердечно дякують усім Шановним Мистцям за їх участь у цьому мистецькому контесті.

Всім, що дістали нагороди за свою працю, щиро гратулуємо, особливо за їх образи, які вони так гарно намалювали в честь св. Йосафата.

Нехай Він сам усіх щедро винагородить, як знає, і нехай усім Вам помагає на кожному кроці Вашого життя.

Дякуючи всім, що причинилися до успіху цього Контесту, як також усім, що послужили в журі, ми, оо. Василіяни молимо нашого Великого Святого по крові й кости, як також по Чину, щоб Він був нам усім щоденним зразком і прикладом у нашому туземному житті.

о. Микола Когут, ЧСВВ
Протоігумен ОО. Василіян у ЗСА

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ПРОЗОРИЙ СЕМИСВІЧНИК, *Ірина Шуварська - Шумилович*, Поезії, Нью-Йорк, 1968, ст. 62.

ВЕСНЯНІ БУРІ, *Ольга Цегельська*, Повість для молоді, Філядельфія-Мюнхен, 1967, 112 ст.

ДРУЗІ МОЇХ ДНІВ, *Іван Боднарчук*, Новелі, Вінніпег-Торонто, 1967, ст. 96.

ЮВІЛЕЙНИЙ КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ на переступний рік 1968, Накладом і друком Видавничої Спілки Тризуб, Вінніпег, ст. 192.

КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ ПОМОЧІ В АМЕРИЦІ на переступний рік 1968, Видавництво "Українське Народнє Слово", Пітсбург, ст. 142.

КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ "ВІДРОДЖЕННЯ" на 1968, Українське Товариство "Відродження" в Аргентині, Буенос Айрес, ст. 176

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЕНДАР НА ЮВІЛЕЙНИЙ РІК 1968, Річник XXX, Накладом Українського Т-ва "Просвіта" в Аргентині, Буенос Айрес, ст. 193.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ, Кренфорд, Н. Дж., Рік XV, ч. 171-172-173.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково - літературний місячник, Лондон, 1968, чч. II іIII.

МИ І СВІТ, Двомісячник, Торонто, 1968, ч. 142.

EASTERN CHURCHES REVIEW, A Journal of Eastern Christendom, London, Vol. I, No. 4, Winter 1957-68.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A Journal of East European and Asian Affairs. New York, Vol. XXIII, No. 4.

ORIENTE EUROPEO, Organo del Centro de Estudios Orientales, Madrid, Ano XVII, Vol: 4.

UKRAINE IN VERGANGENHEIT UND GEGENWART, Muenchen, 1968, Nr. 42.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1968, March-April.

HUMAN RIGHTS MEMORANDUM, Submitted to The Rt. Hon. Lester B. Pearson, The Prime Minister of Canada, by Ukrainian Canadian Committee, Winnipeg, April 16, 1968.

Д-р Богдан Казимира. РЕЛІГІЙНО - ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ В КАНАДІ. Стор. 102 + 11 таблиць. Ціна $1.00.

о. Дамаскин Попович. БОГ І ЛЮДИНА. Допоміжник тим, що шукають Правди. Стор. 75. Ціна 75 центів.

Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

о. І. Назарко, ЧСВВ

ДРУГА ГРАДУАЦІЯ
в Колегії св. Василія Великого у Торонто Вестоні

В гарний, весняний день — у неділю 28 квітня ц. р. в Колегії св. Василія В., що її ведуть оо. Василіяни в Торонті на Вестоні, відбулася друга з черги градуація студентів.

Перед 3-ою попол. прибув до Колегії Торонтонський Владика Ісидор Борецький і в год. 3-ій у каплиці Колегії відслужив Архиєрейську Службу Божу в сослуженні генер. вікарія, о. прелата В. Філевича та о. М. Зазулі ЧСВВ. Мелодійно співав хор церкви св. Димитрія під проводом о. Б. Мальованого ЧСВВ. За престолом сидів почесний гість Саскатунський Владика Андрій Роборецький. Почесну сторожу при престолі тримали українські Лицарі Колюмба. До Св. Причастя приступили не тільки градуанти в числі 17, але і їх батьки. Обширна каплиця була вщерть виповнена батьками, кревними і друзями градуантів.

Після Служби Божої всі перейшли до авдиторії, де відбулося вручення дипломів із такою програмою: Директор Колегії о. В. Мулик ЧСВВ короткою промовою привітав Владик, батьків і всіх учасників. Відтак попросив на сцену батьків і матерів, щоб вони вручали дипломи своїм синам. Неодин батько був тим глибоко зворушений, і в очах неодної матері заблистіли сльози. З черги в імені градуантів промовив Роман Андрійович по українськи, а Іван Стасина по англійськи. Вони сердечно дякували своїм батькам за їх працю і батьківську журбу про них, щиру подяку складали професорам за виховання й науку та зворушливо прощали своїх друзів. Опісля виступив згаданий хор церкви св. Димитрія і під проводом о. Б. Мальованого відспівав бравурно чотири пісні. Найкраще виконано М. Гайворонського: "Ой, у саду". Хор співаний, розпоряджує гарними голосами, його провід в умілих руках. Добре акомпаніювала п-і М. Юрків.

Програмову доповідь про головні напрямні сучасного виховання виголосив добродій Колегії Є. Тополинський. Доповідь була добре опрацьована й гарно виголошена. Потім оба Владики, о. Ігумен М. Прийма ЧСВВ та чільніші громадяни вручали заслужені нагороди й стипендії пильним студентам.

З черги вийшов на сцену Владика Ісидор та виголосив батьківською любов'ю навіяне слово. Поґратулював найперше батькам градуантів, щиро побажав соленізантам, зі знанням юнацької психіки з'ясував потребу родинного тепла для належного розвитку молоді та сердечно доручив градуантам призадуматися над тим, чи когось із них Христос не кличе на виключну службу Собі, як священика чи монаха. Всі приявні нагородили батьківську промову Владики гарячими оплесками.

Вкінці щераз прийшов до слова директор Колегії о. В. Мулик, ствердив, що він і всі професори радіють успіхами градуантів не менше від їх батьків та побажав градуантам щастя на новій дорозі життя.

Слід зазначити, що цілим торжеством в авдиторії вміло керував о. Л. Якубів ЧСВВ.

Накінець батьки й гості перейшли до манастиря, де оо. Василіяни влаштували їм прийняття, під час якого виховники з батьками обговорювали виховні проблеми в справжній журбі за майбутнє української молоді в Канаді.

Немає сумніву, що цей гарний день западе незабутнім спомином у душі нашої молоді, що здобуває науку в Колегії св. Василія Великого.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга, вийшла в Римі 1964 р., має 488 сторінок великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS,

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ
Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

1 РОЗДІЛ
ЛИСТ ГРАФИНІ АВРОРИ КЕНІГСМАРК

— Те, що ти тепер читатимеш, мій сину, це автентичний протокол?

— Так, Токугаво! — відповів віцеграф де Шарон. — Це відлис протоколу схоплення полковника Войнаровського, що його велів собі представити амбасадор Франції Пуссен.*) Його виготовлено в магістраті Гамбургу.

Токугава всунув руку в широкі рукави свого халата й заплющив очі.

— Будь ласка, читай мій сину!

"Князь Войнаровський, племінник козацького гетьмана Мазепи, перебував тут деякий час і мав часті зв'язки зі Шведами, що жили в Гамбурзі. Про це дізнався московський резидент Беттігер і повідомив царя. Він дістав наказ заарештувати Войнаровського й показав цей наказ магістратові, прохаючи в нього дозволу на арешт. Хвальний магістрат дав у цій справі доручення полковникові Вольденбергові з підкресленням: коли вже згаданий князь буде заарештований, він залишиться під охороною міста.

"Коли ж резидент, — очевидно тут мова про Беттігера — додав де Шарон — дізнався, що князь буде у графині Бількен, повідомив про це полковника Вольденберга, домагаючись сторожі. Вольденберґ у прияві секретаря московського резидента, дав підстаршину й чотирьох вояків та наказав їм ждати на розі дому Кільмана, проти якого находиться дім графині Бількен; вони мали допомогти заарештувати князя та відтак перевезти його на поліційну станицю.

"Коли ж вояки прибули на ріг Кільменської оселі, резидент там уже їх ждав і показав підстаршині браму, де він разом із чотирьома вояками має заховатися, доки посланець не скаже, що вже можна вийти.

"Пів години опісля Войнаровський вийшов із дому графині Бількей, сів у свою повозку і виїхав на вулицю А-Б-Ц.

"Син резидента зі сторожею зараз же пустився вслід за Войнаровським, підстаршина скочив у повозку й урядово повідомив князя Войнаровського про арешт, домагаючися у нього шаблі. Тоді князь Войнаровський спитав:

— Хто велів мене арештувати?

"На це резидент Беттігер відповів:

— Його царське величество! — і показав наказ арештування на письмі.

"Князь Войнаровський відмовився віддати свою шаблю і тоді резидент Беттігер попрохав підстаршину відібрати шаблю Войнаровському. Князь вручив шаблю підстаршині, але резидент раптом вихопив шаблю з рук підстаршини, під час того, як той, згідно з наказом, хотів відвезти Войнаровського на городську поліційну станицю. Резидент і його син погнали коні й гнали так довго, поки повозка не зупинилася біля дому резидента на Юнгфергассе. Маючи князя в своїй оселі, резидент післав секретаря і помічника його з двома вояками зробити трус у помешканні Войнаровського та всі його речі принести до мешкання резидента.

"Хвальний Магістрат був дуже вражений таким ходом справи і наказав старшині з 16-ма вояками негайно відправитися до оселі резидента та залишитися там як сторожа Войнаровського, тим більше що московський резидент поставив біля дому коло себе московську сторожу, яка, що правда, зложила свою зброю в городській брамі..."

Віцеграф де Шарон згорнув папір і глянув на Великого Шогуна Токугаву, що сидів непорушно з заплющеними очима.

По хвилині мовчанки Токугава тихо спитав:

— А що ти зробив, мій сину, щоб рятувати свого друга?

— Я все зробив, що тільки міг зробити, Токугаво! — живо відповів віцеграф де Шарон. — Ще два тижні перед нападом на Войнаровського, тобто перед цим трагічним днем 12 жовтня — —

— Дозволь, мій сину, що я тебе про одне спитаю — перебив Токугава розкривши повіки і його бистрі, живі очі на один момент наче вп'ялилися в обличчя де Шарона — ти був тоді на прийомі у графині Бількен?

— Ні, Токугаво, не був! Амбасадор Пуссен доручив мені цього вечора одну справу і, хоч я старався її якнайшвидше поладнати, я не вспів прийти...

— Розумію! — шепнув неначе до себе Токугава.

— І тому я хочу сказати, що не тільки в моїх зустрічах із Войнаровським, але ще навіть тоді, коли він гостював у короля Юрія, я переслав йому вістку, щоб він був обережний, бо "солдати вештаються по місті..." Але

*) Рукопис цього протоколу переховується в гамбурзькому державному архіві.

Войнаровський був самопевний і ніяк не можна було переконати його в тому, що його, як одного з найвидатніших Мазепинців, насміляться схопити цар Петро. — До мене, полковника королівської гвардії імператора Швеції і громадянина Української Козацької Держави, ніхто не має права! — повторював він часто. Правда, Токугаво, що з моментом смерти однієї з наших найбільш талановитих агенток, я якийсь час не мав зв'язку з московською резидентурою в Гамбурзі. Але це була публічна тайна, що в Альтоні, кілька годин від Гамбургу, є головна кватира Шереметева, начального вождя московських військ у Мекленбурзі...

— Я чув, що домагаючись видачі Войнаровського, цар Петро написав до Магістрату, мовляв, Войнаровський "не розрахувався з царським скарбом..." — промовив Токугава.

— Так, це правда! Це була перша нота до гамбурзького Магістрату, що її переслав ув імені царя Петра Беттігер, бо тільки таким шляхом можна було домагатися арешту дипломата. Цар Петро дуже добре знав, що вимагати видачі дипломата Української Держави, чи приарештувати його тільки тому, що він був членом уряду держави, яку розбив цар, — було б нісенітницею. І тому Беттігер старався всіма силами схопити Войнаровського й перевезти його до своєї резиденції, тобто правно на московську територію, куди не може вглядати Магістрат Вільного Міста Гамбургу. І це справді йому спершу вдалося, але цей перший успіх Беттігера ми знівечили...

— Вибач, мій сину, хто це ми? — спитав Токугава.

— Дозволь, Токугаво, що розкажу про це обширніше, бо в стараннях визволити Войнаровського з кігтів царя Петра не тільки я орав участь, — що було моїм обов'язком з уваги на наші дружні взаємини з цим великим Українцем — але й цілий наш дипломатичний корпус Вільного Міста Гамбургу, бо серед усіх дипломатів Войнаровський тішився великою пошаною.

— Про це я знаю! — сказав спокійно Токугава. — Та перш усього, поки ти, мій сину, все докладно розкажеш, дозволь на одне запитання...

— Слухаю, Токугаво!

— Хто, на твою гадку, винен в ув'язненні — а не схопленні — й вивезенні Войнаровського?

— Аврора графиня Кенігсмарк! — відповів рішуче де Шарон.

— Ти думаєш, мій сину, тільки вона?

— Так! — без надуми відповів де Шарон.

— Без посторонніх впливів? — спитав тихо Токугава, глядючи бачно крізь щілини повік на де Шарона.

Де Шарон хвилинку подумав:

— Безумовно, впливи можливі, але хіба тільки... англійські. Хоч знову ж, годі сумніватися в чесність короля Юрія... Вони ж старі університетські друзі з Войнаровським, але... — —

Легка усмішка сплила по обличчі Токугави:

— Це добре, мій сину, я тішуся, що в тебе вроджений дипломатичний хист. Могутній рід де Шаронів матиме потіху з тебе!

Де Шарон легко схилив голову в поклоні:

— Дякую, Токугаво!

— Розказуй дальше, мій сину! Безумовно, схоплення такого видатного дипломата, як Войнаровський, мусіло мати сенсаційний відгомін у світі.

— Я ще не спав — хоч було вже з півночі, — коли до мого помешкання застукав особистий секретар нашого французького амбасадора Пуссена та велів мені негайно явитися в амбасаді. Я негайно вдягнувся і прийшов до амбасади. Пуссен був дуже схвильований і сповістив мене про схоплення Войнаровського та що силою свого становища — він же ж голова дипломатичного корпусу — він попрохав на конференцію шведського амбасадора Ротліба, данського амбасадора Гагедорна й пруського амбасадора Буркгардта. Всі вони прибули до нашої амбасади около 3-ої години ночі. Тут же рішено подати реляції урядам даних держав та спільно домагатися звільнення Войнаровського.*) Зокрема амбасадор Ротліб був обурений тим, як смів резидент московського царя закликати до Гамбурга 12 московських драгунів, щоб стерегти Войнаровського. Ротліб заявив, що він негайно посилає гінця до генерала Велінга, начального вождя шведських військ у Бремені, щоб цей прибув до Гамбурга. Гагедорн цієї ж таки ночі вислав повідомлення до данського короля Фридриха IV. Тут слід згадати, що пруський амбасадор Буркгардт старався частинно оправдати Беттігера, мовляв, Войнаровський був підданим царя Петра а "Мазепинська Україна" збунтувалася проти царя. Буркгардтові дуже гостро відповів Ротліб. Я думаю, Токугаво, що того ж змісту повідомлення про арешт "васаля й бунтаря" Войнаровського і пішло в Прусію...

— Около 6-ої ранку конференція закінчилася. Пуссен доручив мені бути зв'язковим між шведською і нашою французькою амбасадою та повідомляти про кожний крок амбасадора Ротліба в справі Войнаровського. Я домовився з амбасадором Ротлібом, що в 10-тій ранку буду в нього. Пуссен теж доручив мені, ще перед 10-ою ранку офіційно, в його імені, повідомити прем'єр-міністра графа Флемінга про

*) Автентичне.

замах Беттігера. Але коли я зголосився до Флемінга в 9-тій ранку, він уже про все знав та сказав мені, що генерал Велінг уже прибув до Гамбургу. Я негайно поїхав до шведської амбасади, де секретар Гайденстам заявив мені, що Ротліб із генералом Велінгом уже поїхали до Магістрату й Ротліб просив мене заждати на нього в амбасаді. Ждати довелося недовго, як врешті й догадувався Гайденстам, мовляв, для суворого й енергійного Велінга існує тільки один доказ: шабля!

— Після приїзду з Магістрату, чи радше після демаршу, що його зложили в Магістраті амбасадор Ротліб і генерал Велінг, домагаючись негайного звільнення з арешту Войнаровського, який є "під протекцією шведського короля і є полковником королівської гвардії,"*) амбасадор Ротліб велів мені передати Пуссенові, що цей демарш дуже збентежив Магістрат, бо "ніхто з нас не знав, що Войнаровський є членом шведської армії", дальше, що з наказу короля Карла XII генерал Велінг має залишитися у Гамбурзі та зв'язатися з Войнаровським особисто, та що генерал Велінг разом з амбасадором Ротлібом мають повідомити про все офіційно Корцрока, амбасадора "Його Всличества цісаря Святої Римської Імперії Народу Німецького". Коли я про це повідомив Пуссена, він дуже втішився та заявив мені, що цісар, як суверен Гамбурга, рішуче не дозволить на видачу Войнаровського цареві.

— Це в основному, з уваги на невтральність Вільного Міста, яким є Гамбург — заявив мені Пуссен — противиться точкам конституції Римської Імперії і вже сьогодні можемо сказати, що замах царя Петра не вдався!

— Між тим генерал Велінг зажадав бачення з арештованим Войнаровським. Коли ж Магістрат, побоючися Москалів, не хотів на це погодитися, Ротліб, піддержуючи Велінга заявив, що він дасть наказ — маючи повновласть від короля Карла XII — придержати всі гамбурзькі кораблі в шведських пристанях. До цієї ж заяви Ротліба долучилися Пуссен і Гагендорн. Тоді Магістрат дав наказ двом гамбурзьким старшинам товаришити генералові Велінгові до кімнати оселі Беттігера, в якій придержувано Войнаровського і тут, у присутності Велінга й старшин, Войнаровський написав протестаційну ноту, в якій звернувся до "цісаря, володаря Німецької Імперії", до шведського короля "Протектора Козацької Нації", до французького "християнського короля, оборонця принципів права й моралі в Европі" та до англійського короля "приятеля, і союзника шведського короля, мого добродія". В цьому протесті Войнаровський заявляв, що його арешт противиться міжнародньому праву, бо він ніколи підданим царським не був. Цей протест генерал Велінг передав голові дипломатичного корпусу Пуссенові і дня 18 жовтня амбасадори Пуссен, Курцрок і Ротліб зложили формальний протест у Магістраті, маючи вже формальне право домагатися звільнення Войнаровського з арешту.

Внаслідок цього протесту на пленарному засіданні сенату й лавників Вільного Міста Гамбургу, дня 28 жовтня рішено відмовити цареві видачі Войнаровського.

— І на тому мабуть кінчається перша дія гри за Войнаровського? — спитав Токугава.

— О, ні! Кінцеве закінчення першої дії багато більш ефектовне, бо по місяці, тобто докладно 2 грудня (а було це в п'ятницю) амбасадор цісаря, Курцрок явився в Магістраті з цісарською нотою, в якій цісар "із великим сумом дізнався" про недодержання азилю "супроти кавалера Войнаровського", рішуче противиться його видачі цареві та напоминає "добрий город Гамбург", що той "завжди повинен бути нетралльним", ніякого насилля стосувати не може, "тимбільше по односторонній заяві когось заарештувати, а тим менше видавати." А коли "кавалер Войнаровський" у чомусь прогрішився, то скаргу треба передати в Найвищий Імператорський Суд.**)

*) Король Карло XII найменував Войнаровського полковником королівської гвардії 1714 року.

**) Усі події, повідомлення і письма автентичні.

(Далі буде)

ТВОРИ СЛУГИ БОЖОГО

Митрополита Андрея Шептицького

Вже появився друком перший том цих творів п. н.

ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ

Ця велика книга має 980 сторінок пастирських листів Слуги Божого та "Введення у твори Митрополита Андрея Шептицького" (пера д-ра А. Базилевича) на 237 сторінок. Це перший цього роду огляд усієї письменської діяльности Митрополита. Книга (920 сторінок великого формату) коштує в брошурі $7.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

Ірина Захарків

"СВ. ЙОСАФАТ — ВОЇН ЗА ЄДНІСТЬ"

31-го березня 1968 р. Дітройтська громада поклонилася Рідному Святому. Сливе три місяці тривала підготовка для вшанування пам'яті св. Йосафата. Перший раз на терені Дітройту публіка мала змогу подивляти просто неймовірні осяги, тому що в склад програми входили тяжкі композиції, а виконавцями були діти української народної школи та студенти української вищої школи "Непорочного Зачаття" в Гемтрамк, Міч. Мимоволі пригадались діти "Віденського Хору", загально відомі всім із фільму "Отмовст пайк енджелс". Можна й наших дітей порівнати до ангелів, коли вони на сцені, одначе не легко уявити собі скільки терпеливости потрібно для диригента, учителів, священиків та сестер, щоб удержати в дисципліні енергійний гурт, який числить яких 500 осіб.

Завіса відслоняється повільно, а перед нами пів-амфітеатральна сцена заповнена "янголятами" - хором народної школи та симфонічною оркестрою. На тлі видніє постать Божого Слуги-Воїна за Єдність: св. Йосафата, зір якого звернений до неба, а зі спокійного та благородного обличчя можна відчитати дуже багато. Дитячий мішаний хор у супроводі симфонічної оркестри виконав пісню, в якій оспівано єдність. Відтак студенти вищої школи деклямували вступ і вимки з поеми Орисі Галичанки: "Серед лисковок і бурі", в якій поет змалював св. Йосафата як воїна й лицаря за єдність. Опісля йшла пісня "Величання св. Йосафатові...", музика А. Гнатишина.

Кульмінаційною точкою програми був виступ о. д-ра В. Гавліча ЧСВВ. У своїй промові під тему "Подвиг св. Йосафата", яку почав словами поета: "Впасти дружно на коліна перед сином України", — о. Гавліч представив життя та працю св. Йосафата у скондесованій формі, а його незрівняний хист журналіста допоміг слухачам перенестися думками в ті часи, коли жив, працював і стримів до єдности Божий Слуга. І так "ми бачили" як то в 1604 році молодий 24-літній юнак — Іван Кунцевич, за покликом Божого голосу вступив до манастиря Св. Трійці у Вильні, приймаючи нове чернече ймення: Йосафат. Надзвичайно скромний, здисциплінований, глибоко-побожний та здібний юнак, уже з перших днів у манастирі виконує ролю дяка й диякона, а згодом стає Йосафат священиком і настоятелем, а тим самим покірно приймає на себе різнородні тягарі й відповідальности. Добрі діла завжди говорили за Йосафата, а коли прийшла година необхідної конечности подбати про архипастирське служіння з огляду на похилий вік архиепископа Гедеона Брольницького (90 літ), то в неділю 12-го листопада 1617 р. у Вильні митрополит Рутський поставив Йосафата на єпископа - помічника, з титулом витебського престолу.

Після смерти Брольницького, із днем 31-го березня 1618 р. Йосафат став правним архиепископом Полоцька. Помимо найновішого титулу — Архиепископа, Йосафат назавжди залишився скромною особою, а коли довідався, що є намір справити йому шовкове одіяння, то казав не витрачати грошей, бо ніколи його не вдягне. Його улюбленим повсненням було завжди. "Достойний пане, я вбогий чернець". Ліжко його було з дощок і часто спав він на долівці, а ще й постійно бичувався. Йосафат був добрим пастирем свого стада та виразно заявляв свою українську приналежність. Спершу праця архиепископа Йосафата була радісна, а відтак перемінилась у тернистий шлях, який довів його до мученичої смерти 12-го листопада 1623 р. Папа Пій IX канонізував св. Йосафата 29 червня 1867 р.

Після промови о. Гавліча слідував вірш о. А. Г. Труха ЧСВВ "Остання молитва св. Йосафата", вірш віддеклямували студенти У.В.Ш., а відтак хор відспівав "Покаяння" — музика А. Веделя. "У поклоні св. Йосафатові" — вірш С. Міріям ЧСВВ виконали учні парохіяльної школи. У цьому вірші замітними були звороушливі слова — "Життя-смолоскип, що горів над чашею любови". Слідував "Гимн Йосафата" — музика проф. Б. Сарамаги, в якому прозвучали благання до св. Йосафата "приверни волю Церкві й Україні". Перед оркестрою появились 12 дівчаток 4-ої кл. парох. школи та виконали збірку деклямацію. Останньою точкою першої частини була пісня "Владико Неба і Землі", під час якої був до сліз зворушливий момент, коли-то ті семі дівчатка (12 їх) впали навколішки з руками зложени до молитви, піднявши очі благально до неба. Усім нам відомо, що благання невинних дітей знаходять особливішу ласку в Усевишнього, і може саме за посередництвом українських невинних сердець, Бог дозволить нам "Побачити Рідний Край".

Другу частину програми виконали студенти української вищої школи у супроводі симфонічної оркестри. Першою точкою була кантата — "У тіні хреста", — музика на церковних мотивах - піснях, українських та чужих композиторів, яку скомпонував диригент Б. Сарамага. Заповідали Ю. Баран і Н. Щербій. Кантата містить час життя Ісуса Христа від Його навчання аж до вознесіння. Цю могутню та направду тяжку річ студенти виконали неймовірно добре, а слухачам здавалося, що на сцені досвідчений хор і оркестра, а не молодь. Надзвичайно мило було слухати празильну українську мову та добру дикцію заповідачів. Коли хор та оркестра виконували "Осанна", на сцену вбігли 9 дівчаток із балетної школи п-ни Кунинської, одягнені в строї з біблійних часів із пальмами в руках, та відтанцювали привіт Ісусові. Як зміст кантати зблизився до Розп'яття Господа, слід підкреслити, що хор знаменито виконав ролю роз'юшеної юрби.

Після пісні "Розп'яття", Христя Никифорак зрівноваженим та певним голосом зарецитувала такі слова: "Від шостої години темрява настала по всій країні аж до 9-ої години. І роздерлася завіса храму надвоє, від верху аж до низу. І земля затряслася, скелі порозпадались, і скрикнувши голосом гучним промовив Ісус: 'Отче, в руки Твої віддаю свого духа', і це промовивши віддав духа". Кантата добігала до кінця, і хор виконав пісню про Вознесіння, після чого Христя Никифорак звірнула змісту голосом із неба: "Мужі галилейські, чого стоїте дивлячись на небо? Оце Ісус, який був узятий від вас на небо, і так само прийде, як Його ви бачили відходячим на небо".

Концерт закінчено молитовною кантатою — Вірую... музика Б. Сарамаги. Необхідно підкреслити, що на всіх концертах при симфонічній оркестрі виступає незаступима піяністка — студентка школи проф. Максимовича п-на Оксана Сліпакевич. З погляду слухача (бо я не критик), можу сказати з полегшою, що лише з дітей Українських Шкіл можуть вийти провідники нашого Народу. Тож піддержуймо їх та бережім як цінні скарби. Також поручаю кожній українській родині обов'язково набути книгу "Святий Йосафат Кунцевич". Із неї, діти й молодь можуть навчитися послуху й дисципліни, а ми дорослі — єдности.

ПОВАЖАННЯ
П-ВУ Я. І Й. ВОДНАРЯМ

З нагоди перших роковин подружнього життя, П-ву Ярославі й Петрові Воднарям, які припали на 4 березня 1968 року, бажаємо їм усього найкращого, щастя й здоров'я та сповнення всіх їх мрій. Нехай Мати Божа благословить їх на ціле життя в згоді й любові проживати. Із цієї нагоди хочемо для них запронумерувати журнал і календар "Світло", нехай читають і за нас не забувають, як теж просимо відправити Службу Божу в їх намірению, на що залучуємо $15.00. Нехай Господь Бог їм допомагає в родинному житті, про що ми молимося молитвою, якої навчила нас наша дорога Мама, коли ми були ще малими дітьми. Хай ця молитва буде нев'янучою квіткою в наших гарних спогадах про нашу Маму, якій ми так багато завдячуємо.

Зичливі на все сестра і шваґер з родиною,

С. Хомин, Вестон, Онт.

Молитва до Божої Матері

Пресвята і премилостивая Потішительно в нужді, преблагословенна Діво Маріє, до Тебе вдаюся, до Тебе прибігаю і молю Тебе: не покидай мене ніколи, подай мені і в теперішній потребі Твою ,материнську й ласкаву руку. Вірую й признаю, що Ти чудесна Покровителька всіх сиріт, опущених і утиснених, тому покладаю в Тебе всю мою надію: поможи мені грішній. Дівво Пресвята. Тобі, ласкава Мати, віддаю всі свої справи, а всі терпіння, прикрощі, болі, смутки і злопоти жертвую Господеві — випроси мені задля них прощення моїх гріхів. Усі мої мислі, всі заміри й постанови віддаю в Твої руки: орудуй ними на спасіння й добро моє. Мати Предобра, найбезпечніша пристане всіх грішників, прийми мене під Твої материні крила. Задля любови Твоєї прощаю всім моїм ворогам і хочу кожного любити. Задля Імени Твого бриджуся всіми моїми гріхами та обіцяю перед Тобою не гнівити більше Твого Сина. Щонебудь було донині супротивного Богові або Тобі в моїх думках, словах або вчинках, усе те бажаю в будучности свого життя нагородити добрими вчинками. У Твої руки, Преблагая Матя, передаю себе, мою родину, моїх другів і ворогів — будь нам усім милосердна. Ти ратуєш кожного, хто прибігає до Тебе, дай же і мені, щоб я не погибла наглою смертю. В годині смерти, моєї кінчини, будь при мені, Мати Преблага, і стережи мою душу від її ворогів. Ти двер небесная, хай же ввійду Тобою, Найсвятіша, до небесного царства. Амінь.

С. Хомин

ПОХОРОННИЙ ДЗВІН

23-го березня 1968 р., в суботу, по довгій і тяжкій недузі помер у Виндсорі, Онт., принявши Найсвятіші Тайни, Андрій Данилях,

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

Інформація Уряду Онтаріо

З Департаменту Муніципальних Справ

ЗАКОН ПРО ЗНИЖЕННЯ ПОДАТКІВ ВІД ЖИТЛОВИХ ПОСІДАНЬ 1968

Законодавство, яке має на меті зниження муніципальних податків на кожне самостійне житлове мешкання в Онтаріо, введено для затвердження у Легіслятурі.

Цей законопроект прикесе зниження муніципальних майнових податків на житлові посілості у формі кредиту основаного на $2,000 оціненої ринкової вартости мешкання. Згідно з цим планом, Уряд Онтаріо буде платити пересічно приблизно 15 відсотків майнових податків, припадаючих на кожного платника таких податків у Онтаріо.

Це буде переводитися в життя при допомозі системи кредитів, які будуть відноситися до муніципальних майнових податків 1968.

Провінція знову виплатить муніципалітетам повну суму податкових кредитів. Платники податків, які вже заплатили свої податки, одержать зворот, що буде дорівнювати кредитам муніципалітетів.

Цей закон також зобов'язує власників будинків передати ці кредити у повній сумі своїм кімірникам. Власники, що не виконають постанов закону, можуть бути покарані до висоти $100.

Ця полегша була обіцяна Урядом під час виборів минулої осени.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

довголітній член парохії св. Володимира й Ольги, проживши 69 років трудолюбивого життя.

Покійний Андрій народився в Куликові, повіту Жовква, в Галичині. Там він покінчив свою школу та опісля навчився шевського ремесла. Там він і вступив у ряди Української Галицької Армії та боровся в її рядах в околиці Броховичі коло Львова. По війні вернувся домів і тут невдовзі одружився з Марією Вільчанською.

У 1929 р. Андрій Данилян разом із дружиною і двома малими синами, Степан 6 років і Сильвестер 9 місяців, приїхали до Канади, щоб собі і своїй родині поліпшити життя. Приїхали до Едмонтону, Алта, де Андрій заложив собі шевський варстат, який він до 1933 року, доки не виїхав до копальні золота в Кирк он Лейк, Північне Онтеріо. Звідти — в 1935 році — переїхав до Виндсору і знов заложив собі шевський варстат, який пізніше побільшив на склеп із новим взуттям. У час другої світової війни працював також і в Крайслера, а вернувшись домів — по короткому відпочинку — провадив свій варстат і склеп. У роках 1946 до 1953 проводив іще разом із дружиною конфекційний склеп.

Покійний Андрій був привітно-радісної вдачі та понадусе любив спів. Мав дуже гарний бас-баритон і вже від молодих літ помагав співати в крилосі. Належав до хорів і ніколи не відмовлявся піти з колядою на церкву. Він також любив дуже читати книжки, а передусім рідну пресу. Ніколи не відмовив нікому ніякої жертви і все по спромозі давав свій даток на церковні й народні цілі. Також помагав своїм краянам приїхати до Канади по другій світовій війні, а коли приїхали, то поміг їм тут загосподарюватися.

То й не диво, що багато людей прийшли віддати йому останню прислугу в часі панахиди і самого похорону.

Нехай Господь Бог прийме душу бл. п. Андрія до Небесного Царства!

По похороні відбулася тризна, в часі якої було кілька працьких промов у пам'ять бл. п. Андрія, а також заклик до збірки на Фундацію Шевченка і пресу. Збірка принесла 60 долярів, — з яких 50 призначено на Фундацію Шевченка, а по 10 дол. на "Світло", "Український Голос" і "Новий Шлях".

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $1.00:

Марія Пшик, Н. Йорк; Стелла Морозович, Ірвін; Андрій Коняк, Н. Йорк; Петро Кухар, Манчестер; Дорія Мальований, Едмонтон; панство І. Грицик, Форд Сіті; Й. Луцька, Торонто; А. Гнатишин, Едмонтон; Іван Дубик, Принс Альберт; Йосиф Величковський, Н. Йорк; П. Войтина, Гемилтон; В. Скиба, Голден; Й. Андрусишин, Овквил; П. Банира, Монтреаль; о. Р. Лободич, Філядельфія; Іван Попик, Едмонтон; А. Габрій, Кемровз; Д. Сленчко, Едмонтон; Т. Кондро, Едмонтон; К. Звярич, Гечетстаун; Софія Скоп, Ля Мес; А. Андрус, Ст. Боніфас; С. Гірняк, Ст. Мішель; Стефанія Вареха, Йонкерс; Тереза Дмитрів, Маямі; Т. Кірик, Норридж; Ірина Яріш, Ст. Ламбер; С. Балик, Сенді Лейк; В. Пятишевська, Торонто; Ксеня Сироїжка, Ню Вествинстер; др. С. Кочій, Чікаго; Ник. Кисіль, Ст. Тамес; Каролина Корчинська, Губбарт; Р. Брикович, Монтреаль; М. Іваніюк, Торонто; Анна Чорний, Балтимор; С. Стефанишин, Торонто; Марія Маковська, Гартфорд; Микола Тиш, Калвертон; Софія Цецюра, Джерси Сіті; Зиновій Глов'як, Н. Йорк; Юрій Кравець, Н. Йорк; В. Гавло, Іслінгтон; Софія Годованець, Рочестер; Софія Кузик, Н. Йорк; Наталія Анна Чуба, Палатин; Анна Зазуля, Лямонт; Сильвестер Стібах, Гілмен; Марія Гемерлінг, Вінніпег; Стефан Пристанський, Портедж Ля Прері; М. Перехліта, Торонто; Марія Кучер, Н. Йорк; Юрій Войчак, Бофало; Анна Кузьма, Гартфорд; Й. Слота, Торонто; Леся Куриленко, Лос Енджелес; Н. Драбінястий, Мічем; О. Кобзар, Гантер; Іван Будурович, Торонто; Юстина Чуб, Нокс; Й. Церковна, Форт Вільям; М. Подоляк, Чікаго; П. Скурделіс, Вестон; В. Парипа, Торонто; А. Зазуля, Торонто; Д. Вусович, Чікаго; М. Божик, Рівертон; Євдокія Вовк, Вінніпег; Анна Гайдичук, Бофало.

ПОДЯКА

Горем прибиті, складаємо щиру подяку Всечеснішим Отцям Ю. Габрусевичеві, Ю. Боднарові і І. Гомезові за відвідини в шпиталі, за похоронні відправи і пращальну проповідь. Дякуємо д-рові Іванові Миськову за дбайливу опіку в часі тяжкої недуги, а передусім за присмирення гірких терпінь перед самою смертю. Дальше дякуємо щиро всіх нашим кревним, краянам, близьким і знайомим, які часто відвідували бл. п. Андрія в часі його недуги, а також усім учасникам його останньої дороги у вічність. Дякуємо також усім жертводавцям на Служби Божі, слова розради, квіти, а також, що так гарно зложилися на Шевченківську Фундацію і пресу — до чого і ми причинилися своїми скромними жертвами, а крім цього складаємо ще 25 долярів на побудову іконостасу в нашій церкві.

Горем і смутком прибиті:

Дружина Марія, син Степан із родиною і син Сильвестер із родиною.

КУПЛЮ КНИЖКИ

давнішого красного видання, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за скільки ма адресу:

А. МОСН

6 Churchill Avb., Toronto 3, Ont. Canada

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

"СВІТЛО"!

ПОГЛЯНЬ! ПОСЛУХАЙ! ПОДУМАЙ!

ПОГЛЯНЬ! — та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!

ПОСЛУХАЙ! — нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!

ПОДУМАЙ! — малу хвилинку і прочитай це письмо!

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цікавих статтей, матеріялів, вісток, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й гине. Кожний "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або перекладн з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторінок друку великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ ВОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і пішле Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА
ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ,
ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру $12.00
в шкіру зі золоченнями $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями $20.00

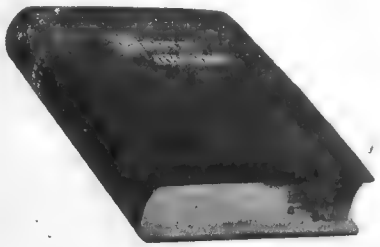

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXI ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1968 — JULY-AUGUST Ч. 7-8 (547-548)

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ:

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Іриней Назарко, ЧСВВ.** — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Фединяк, ЧСВВ.** — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. **Діяння Ватиканського Собору.** Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том II. **Свята Літургія. Засоби повідомлення.** Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том III. **Церква. Східні Церкви. Екуменізм.** Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том IV. **Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання.** — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. **Церква в світі, свобода і місії, нехристияни.** Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ И АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.80** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор 234. Ціна **$2.00.**

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. **о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ.** Стор. 463. Ціна $4.50, в оп. **$6.00.**

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Внесько, ЧСВВ.** — Вискази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1, Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapáligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Відвідини Верховного Архиєпископа — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 242
Роля Української Католицької Церкви — *Євген Іванків* — 243
ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "Поступ народів" — 246
І Святі мають сни — *о. Р. Г. ЧСВВ* — 247
Ще тільки 20 років залишилося — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 250
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ — 252
Щоб часу відпочинку-дозвілля вживати за Божим законом — *о. С. Шевчук ЧСВВ* — 253
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол ЧСВВ* — 255
Чому не скасують Сповіді? — Критикувати священиків...
О, Маріє! — вірші — *Оксана Сембай-Галицька* — 258
Божественна Літургія — *В. Барка* — 259
Віра й патріотизм — *о. В. Мельник* — 261
Католицький журналіст і авторитет Церкви — *о. Р. Туччі* — 263
Українка в Індії — *Маруся* — 265
Святий інквізитор Пій V — *омм* — 267
Неймовірне, але правдиве — *К. Грицина* — 269
Тривожиться її серце — *О. Купранець* — 271
Ми Греки, чи ми Українці? — *о. С. Юник ЧСВВ* — 272
Вони боролися за народ — *о. І. Назарко ЧСВВ* — 273
Сім золотих час — повість — *Б. Полянич* — 274
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — Дописи — 277

ОБКЛАДИНКА: Собор Св. Софії в Царгороді — колись катедра Патріярхів, сьогодні турецький музей.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ. о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

ВІДВІДИНИ ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА

Посеред великих подій, що саме тепер збуваються по всьому світі, а в яких так мало радости й людського щастя, наче ясна зоря на захмареному українському небозводі засіяла радісна подія, що Первоєрарх Української Католицької Церкви — Блаженніший Верховний Архиєпископ Йосиф Сліпий відвідує українську церковну спільноту в Канаді, як одну зо складових частин одноцілої нашої Церкви, яка сьогодні розкинута по всій землі. Цей факт тимбільше радісний і сам собою багатомовний, що ці відвідини Верховного Архиєпископа на нових теренах нашого поселення починаються якраз від Канади, де наше українське, церковне й національне життя може чи не найбільше зберегло безліч українських первнів, що їх сюди принесено з Рідної Землі.

Відвідини Блаженнішого Верховного Архиєпископа це не тільки особистий величний тріюмф і належна прослава його Достойної Особи, але водночас тріюмф і вшанування нашої Церкви-Страдниці в Україні.

Відвідини нашого Первоєрарха — це відвідини Церкви-Матері

Верховний Архиєпископ своєю Достойною Особою не тільки символічно представляє Церкву-Матір із Рідної Землі — землі нашої й наших батьків, але він є її живим втіленням і дійсним її Головою. Як наша Церква-Мати й Народ-Батько переживають гіркі хвилини страждання, так і він разом із ними переживав їх і переживає далі, бо його серце не сповниться радістю й щастям доти, доки воно не переживатиме враз з усім народом днів радісної свободи Рідної Землі. Як він за Божим веліннням вийшов на волю, так і наша Рідна Земля за Божим веліннням стане свобідною, бо Господь з нею й не дасть їй загинути, як і не дав загинути її Первоєрархові — Верховному Архиєпископові Йосифові.

Відвідини Верховного Архиєпископа — це початок нової доби

Відвідини нашої церковної вітки в Канаді, яка завжди щиро й вірно старалася зберегти якнайтіснішій зв'язок із Церквою-Матір'ю, — це початок нової доби, яка тепер зроджується та стане мабуть першим кроком до нового відродження. Ці відвідини не тільки скріплять отой зв'язок, але скріплять теж наші сили в Канаді, включаючи в нашу спільноту в Канаді життєносного духа, як це колись бувало підчас відвідин Великого Митрополита Андрія Шептицького.

Ми можемо бути тільки горді з того, що наша Преосвященна Єрархія в Канаді добре зрозуміла своє властиве завдання та вповні свідома того, що їй — як духовному проводові — не вільно відірватися чи стояти осторонь від життєдайного джерела, яким є для нашої Церкви-Дочки в Канаді Церква-Мати в Україні, хоч може не всі ще цю справу правильно розуміють, чого ми наочними свідками. Сила нашої Церкви на нових теренах нашого поселення не на тому, щоб віддалитися від-своєї Рідної Церкви-Матері та порвати з нею зв'язки, але якраз у тому, щоб до неї якнайбільш наблизитися. Рідної матері ніхто й ніколи нічим не заступить!

Верховний Архиєпископ — це живий голос нашої Церкви

який, знайшовшись у вільному світі та маючи до цього повну змогу, може свобідно висловлювати перед усім світом волю й бажання нашої Церкви в Україні. І він нераз уже це робив! Він уже нераз закликав українські спільноти на нових теренах нашого поселення, щоб вони не розчленовувалися й не відчужувалися, але об'єдналися в одній великій спільноті —

Українській Католицькій Помісній Церкві під проводом свого власного Патріярха, який очолить її й берегтиме її цілости.

І ми свято віримо, що ця велика хвилина в житті нашої Церкви скоро прийде, коли то назріє повне зрозуміння цієї великої ідеї, якої значення й вартість сьогодні може ще не всі вповні розуміють та належно доцінюють. Мусимо відкрито сказати, що саме через нерозуміння цієї великої ідеї в нашій церковній спільноті, а радше в наших роздрібнених — єпархіяльного типу — спільнотах, стільки зайвого й безпотрібного непорозуміння та огірчення. Коли прийде повне об'єднання наших спільнот і тим самим наших сил, тоді прийде теж і перемога над багатьма труднощами, які сьогодні так багато нам шкодять. І тому молімо Господа:

Дай нам, Всемилостивий Господи, розуміння потреб нашої Церкви для нашого власного добра!

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький
М І С Я Ч Н И К
СВІТЛО, ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1968
РІК XXXI, Ч. 7-8 (347-348)

Євген Іванків

РОЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Проблеми нашої Церкви і ми

Перед кількома місяцями появилася в нашій католицькій пресі згадка про заклик о. Є. Барнича ЧСВВ до своїх парохіян, щоб вони висловилися про важні справи нашої Церкви, щоб досліджували постанови Другого Ватиканського Собору відносно нашої Церкви, щоб обговорювали такі важні питання, як: брак священичих покликань, відхід молоді від нашої Церкви, брак співпраці між "новоприбулими" інтелігентами і Церквою, тощо. Це дуже важні справи не тільки для парохіян із Воррен, Мічіген, але і для всіх нас. Від правильної розв'язки цих проблем залежить доля нашої Церкви поза межами України. За прикладом бл. п. Папи Івана 23-го відчинім і ми вікна в Українській Католицькій Церкві, відсвіжім атмосферу та в новому світлі погляньмо на проблеми нашого церковного життя. Заклик о. Барнича "Висловімся" став мені поштовхом написати ці статті. Думаю, що першою й найважнішою спразою, від якої залежать дальший розвиток нашої Церкви є

Блаженніший Верховний Архиєпископ Йосиф — Первоєрарх Української Католицької Церкви під час свого побуту в Торонті. Світлина роботи Славка Левцуна ("Гловб енд Мейл")

потреба сильної, провідної ідеї.

Без провідної ідеї, без конкретної цілі в житті ані Церква, ані держава, ані жодна установа, ані людина не може нормально жити й розвиватися. Брак цієї ідеї приведе конечно до застою і повільної смерти.

Чи наша Церква на нових теренах нашого поселення має свою конкретну ідею?

Багато людей скаже, що так, що цією провідною ідеєю є освячення вірних і спасіння людських душ. Це свята правда! Церква, яка б забула про цю найвищу ціль, або підчинила її другорядним цілям, перестала би бути Христовою Церквою. Але я тут не маю на думці цієї найвищої цілі, спільної цілій Вселенській Церкві. Хочу звернути увагу на окреме історичне завдання Української Католицької Церкви, на її ролю в житті українського народу в нових країнах поселення, на її відношення до інших Церков та на її значення в модерному світі. Щойно через правильне зрозуміння і виконання своїх питомих завдань ця Церква зможе зберегти тісний зв'язок із своїми вірними та цим способом зможе краще їх освячувати і спасати.

Своєрідні завдання Української Католицької Церкви

На основі декретів Другого Ватиканського Собору ("Про Східні Католицькі Церкви" та "Про Екуменізм"), на основі спільних послань наших Владик, а також спираючись на гадку загалу, місія Української Католицької Церкви поза межами України повинна б охоплювати такі важні моменти:

1) Збереження українських церковних традицій та свідомости українського походження серед наших поселенців та їхніх нащадків,

2) духовий зв'язок з Українською Церквою і Українським Народом за залізною заслоною,

3) наближення до Української Православної Церкви в дусі екуменізму,

4) здібність включитися в життя нової країни поселення та пристосуватися до нових обставин, не тільки не затрачуючи, але використовуючи і розвиваючи всі можливості наших літургійно-обрядових, духових і звичаєвих елементів.

Конкретним душпастирським завданням нашої Церкви було б виховання:

а) ревних християн-католиків, свідомих членів Східньої Церкви,

б) добрих Українців, зглядно людей свідомих свого українського походження,

в) льояльних громадян даної держави.

Щоб Українська Католицька Церква могла успішно здійснити свою окрему місію, вона повинна творити один суцільний організм; українські католицькі епархії розкинені по цілому світі повинні зорганізуватися в одну Помісну Українську Католицьку Церкву під проводом Верховного Архиепископа чи Патріярха, так як це поручають декрети Другого Ватиканського Собору (декрет "Про Східні Католицькі Церкви" — розділ про Патріярхів східнього обряду, також декрет "Про Екуменізм", точка 16).

Будучність Української Католицької Церкви

Коли б так Українська Католицька Церква позбулася свого східньо-християнського і українського характеру, коли б вона підкреслювала тільки свою вселенськість, а занедбувала свою окремішність, то цим самим вона стратила б расію свого окремого існування; вірні (головно молодші) почали б тяготіти до сильнішої латинської Церкви і сама наша Церква скоріше чи пізніше стала б частиною латинської Церкви.

Щоб не бути голословним, візьмім під увагу якусь нашу парохію та, згідно з усіми законами логіки, стараймося передбачити її будуче. Припустім, що в цій парохії маємо дуже ревних священиків, що вірні масово приходять на Службу Божу і часто приймають Св. Тайни. Вправді на гадку деяких людей є там також недоліки: коли обряд ще в основному зберігається, але не присвячується йому великої уваги, більший натиск кладеться на новіші релігійні практики запозичені в наших сусідів.

Про духовий зв'язок із рідним краєм говорять тільки старші парохіяни, молодші вважають, що це їх не торкається. Наука українознавства обмежується тільки до дітей "новоприбулих". Але під іншим оглядом стан є ідеальний. Різні організації такі як Католицька Акція, Марійські Дружини й інші процвітають, парохіяни беруть дуже активну участь у всіх імпрезах, преса розвивається, школа функціонує якнайкраще. Здавалось би, що ця парохія перетриває всі життєві бурі.

Та часи зміняються. Старші парохіяни вимирають, а молодші переносяться в інші частини міста, давня українська дільниця перестає бути українською. Подумаймо тепер, чи ці молоді люди (народжені й вихо́вані в новій країні), що перенеслися в інші околиці міста, будуть дальше приходити до своєї церкви? Чи будуть вони їздити десять чи п'ятнадцять миль, коли латинська церква є під боком? У цій латинській церкві вони матимуть також ревних священиків, там також послухають змістовних проповідей і зможуть приймати ці самі Св. Тайни. Там також буде цікава й багата католицька преса, організації, ті самі, що і в нас, а може і краще розвинені. Чи буде для наших молодих людей глузд ходити ще дальше до своєї церкви? Правдоподібно ні!

Висновок із цього дуже простий: крім загально-католицької діяльности мусимо звернути пильну увагу на речі, що відрізняють нас від латинської Церкви. Мусимо навчити нашу молодь дорожити й гордитися нашою літургійно-обрядовою відмінністю, нашою релігійною і національною спадщиною. Ми повинні переконати нашу молодь і на ділі доказати, що наші літургії багато перевищають західні богослужби під оглядом краси, змісту і символіки (це не пуста хвальба, але факт, що підкреслюють також західні літургісти). Коли це вдасться нам зробити, тоді наші молоді люди радо ходитимуть до нашої церкви, навіть якщо будуть мешкати далеко, приходитимуть зі своїми родинами і тоді, коли одружаться з людьми іншого обряду чи інших національностей. Якщо ж ми не схочемо, чи не зуміємо ці справи належно поладнати, тоді ніяка людська сила не задержить молоді при нашій Церкві.

Вселенськість і окремішність

Ця стаття ніяк не має на цілі звузити чи ослабити ідею католицького універсалізму. Наша приналежність до Вселенської Церкви повинна все бути для нас причиною радости і здячности. Але для належного розуміння повноти Католицької Церкви треба часто підкреслювати дві основні прикмети цієї Церкви, які є запорукою її вселенськости і на які особливу увагу звертає Другий Ватиканський Собор:

1) одність у вірі й любові всіх людей без огляду на їхню національну, расову чи соціяльну приналежність,

2) розвиток і збереження всіх літургійно-обрядових і національних окремішностей внутрі Католицької Церкви з далеко йдучою автономією Помісних Церков.

Іншими словами католицький універсалізм це одність у зрізничкованості (Декрет про Східні Католицькі Церкви, точка 2). Цю гармонійну цілість Католицької Церкви можна порівняти до симфонічної орхестри, де кожний інструмент зберігає свій власний характер, грає свою власну партію і має окремого виконавця.

Щоб наша Українська Католицька Церква могла стати справжнім носієм великих ідей вселенськости та змогла захопити цими ідеями своїх вірних, вона мусить перш усього сама скріпитися і зреформуватися внутрі в дусі рішень Другого Ватиканського Собору; вона мусить віднайти своє "я", зберегти свою окремішність і стати рівнорядним партнером інших Католицьких Помісних Церков. Бо з Церквою, то так як і з людиною: як довго домашні справи не полагоджені якслід, так довго не зможе вона посвятити належної уваги тому, що діється назовні.

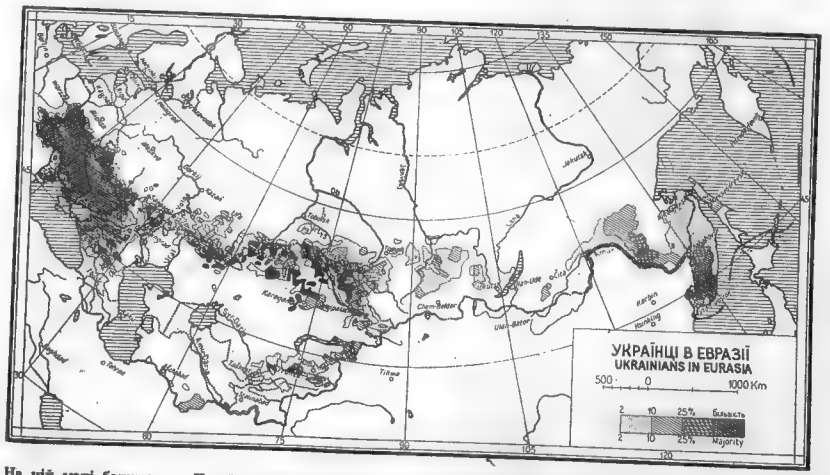

На цій мапі бачимо, що Українці живуть не тільки в Україні (зліва), але вони розкинені масивно по всьому СССР, бо аж по Тихий Океан. Вони всі ждуть нетерпеливо тієї світлої хвилини, коли наш Верховний Архиепископ зможе в свободі дати їм духовний провід, тобто коли наша Церква вийде з катакомб.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

58. Ясно тоді, що закон вільного товарообміну вже не вистачає, якщо його застосовувати лише в керуванні міжнародними взаємовідносинами. І, навпаки, він робить прислугу, скільки разів поміж контрагентами не виникає надто велика різниця в товарах; ба навіть вони побуджують, щоб іти далі й стають нагородою за здобуті зусилля. З уваги ж на це повнотою зіндустріялізовані країни добачають у цьому вільному товарообміні своєрідний закон справедливости. Інша ж річ, коли між країнами виникає надто велика нерівність умов, бо ж ціни, які усталено між контрагентами на підставі свобідної угоди, можуть дати якраз несправедливі висліди. Тож треба визнати, що необхідно в цій ділянці брати під сумнів головний принцип так званого *лібералізму*, як кормy товарообміну.

(справедливість контрактів)

59. Авже ж правда, оте вчення, що його виклав наш попередник незаб. пам. Лев XIII у своїй енцикліці "Нових речей", є важне також і в наші часи: згідно з ним домовлення контрагентів, якщо між ними є надто велика різниця в умовах, цілком не вистачає, щоб загарантувати справедливість контракту; тоді закон свобідної угоди треба підпорядкувати природному законові.[57]) А те, що сказано про справедливу заробітню платню робітників, слушно можна піднести також до заключування міжнародних контрактів, бо товарообмін уже більш не може спиратися виключно на закон вільної конкуренції, зваживши, що він таки дуже часто породжує економічну диктатуру. Тим то вільний товарообмін лише тоді вважається за рівний (умовами), коли він узгоджується з соціяльною справедливістю.

(вимоги стабільности)

60. А втім, економічно розвинуті країни гаразд це зрозуміли після того, як самі склали відповідні пляни, кожна в обсязі власної економії; вони намагаються встановити оту рівновагу, яку повсюдно порушує конкуренція суперників, тому, що кожний із них діє за своєю сваволею. У висліді ж ті країни підтримують своє хліборобство за рахунок тих секторів економії, які краще розвиваються. Тим то вони — заради сприяння товарообмінові в межах внутрішнього спільного ринку збуту — свою фінансову, фіскальну, соціяльну політику спрямовують так, щоб тим індустріяльним підприємствам із нерівномірним виробництвом, які з собою конкурують, дати умови збуту відповідні до їх обставин.

(міжнародні угоди)

61. У цій справі треба вживати однакової ваги й однакової міри. А те, чого слід дотримуватися в державній економії, це допускається також і в економічно розвинутих країнах, тож необхідно додержувати цього в товарообміні між країнами багатими й убогими. Цим не наміряється усувати конкуренцію, але втримувати її у справедливих і чесних межах, щоб таким чином вона стала гідною людини. А у зв'язках між економіями прогресовими і відсталими, заради надто великих ріжниць в умовах, існує також надто велика ріжниця спроможностей свобідного діяння. Тож справедливість ставить вимоги: щоб воно було гідне людини і чесне та щоб у міжнародній торгівлі конкурентам залишити рівнорядні умови товарообміну. Хоч та рівність умов і не відразу може заіснувати, то вже тепер необхідно доводити її до зрілости, встановляючи рівність, коли обмірковується й усталюється ціни. В цій справі чимало могли б допомогти міжнародні з'їзди, які охопили б щонайширше коло народів. Такий з'їзд може встановити загальні норми, які мають на увазі стабільність цін, гарантію для продукції, підтримку для молодої індустрії. Всім воно явне, якою успішною була б така допомога для спільного зусилля за повищення справедливости в міжнародніх взаєминах із недорозвинутими країнами; його ж висліди не були б одноразові, але довготривалі.

---

[57]) Див. Акти Льва XIII, 11, 1892, ст. 131.

"НЕ МАЄМО НІЯКОГО ЗНАННЯ ПРО ІНШІ ЦЕРКВИ"

Таку дійсність ствердив архиєпископ Єронім — первоєрарх Грецької Православної Церкви в студії, яку він передав грецькому Свт. Синодові. Він каже, що більшість грецького духовенства й мирян має дуже маленьке знання про інші Церкви, а при тому те знання й уявлення походить ще з полемічних непорозумінь у минулому. Архиєпископ каже, що дуже сильно відчувається в Грецькій Церкві брак якоїсь власної установи, яка б систематично слідкувала за діями інших Церков, як теж брак публікацій, які висловлювалися б і впливали на публичну гадку в справі братнього співвідношення між Церквами.

о. Р. Г., ЧСВВ

І СВЯТІ МАЮТЬ СНИ

В цьому числі друкуємо тільки деякі уривки з надзвичайно цікавої праці, що її підготовляє до друку повищий автор. *Редакція*

Деякі свідки беатифікаційного процесу — оті обдаровані більшою спостережливістю — розповідали про те, що св. Йосафат був любителем самоти та що мав незвичайні сни. Звернемо пильнішу увагу на ці дві речі, бо вони не лише виразніше підкреслять риси, властиві його характерові, але й дадуть нам змогу краще розцінити в полоцького Владики його геройську любов Бога й ближніх, заради якої він часто вирікався, — "відкладав у підсвідомість" — приємні з природи речі та приймався нелюбих, щоб тільки послужити Христовій Церкві.

Один із маловідомих образів св. Йосафата в Духовній Семінарії в Люблині.

Любов самоти

двічі дуже виразно виходить на яву в житті св. Йосафата: на початку його чернечого життя і в часі великої душевної кризи, яка навістила його в зв'язку з призначенням його на єпископа-помічника старенького полоцького архиєпископа.

Іван Кунцевич появляється у Вільні вже десь у 1598-99 рр. Що впродовж 5-6 років стримувало побожного юнака від вступлення до монастиря? Відповідь на це дає митр. И. Рутський у своєму звіті для беатифікаційної комісії. Рутський пише: "Він палав до Бога такою любов'ю, що постільки відкладав вступлення до монастиря — в якому надіявся жити побожно — поскільки прагнув відійти в пустиню, щоб без розгубленности духа пристувати з самим Богом". Далі митрополит пояснює, що оте бажання Івана Кунцевича зродилося внаслідок недостачі відповідного духовного провідника.

Якраз тоді був він під впливом одного мандрівного монаха Варсеновича, який захоплював юнака своїми оповіданнями про юродивих Христа ради. Тож в Івана зродилося прагнення "мандрувати селами й містами за прикладом декого з тих святих, про яких він читав". Недосвідченому юнакові відрадив це його сповідник, вказуючи йому досконаліший шлях чернечого життя. Так ото Іван Кунцевич, направлений на властивий шлях, вступає до Святотроїцького монастиря у Вільні.

Про цей період життя ченця Йосафата митрополит дає ось яке своє спостереження: "У ньому я зосібна спостерігав таке: виглядало, начебто він був погребаний у своїй келії, тією мірою, що й ногою своєю не ступав на манастирське подвір'я." Може бути, власне тому і став він предметом немалого зацікавлення виленського громадянства. Келію ченця Йосафата починають громадно відвідувати визначні мужі й передові го-

родяни, щоби будуватися його духовними повчаннями. Проте не по душі було воно любителеві самітности, тож почав чернець Йосафат уникати такі стрічі. З цією метою "в одному з приміщень передсінка Святотроїцької церкви, присвяченому св. Луці," він зладив собі стіл і там цілими днями віддавався читанню, писанню і молитвам."

Удруге забажав чернець Йосафат самітнього життя на повному відокремленні.

Сталося це тоді, коли він довідався, що вирішено піднести його до гідности єпископа. Тоді він — як оповідають ближчі його друзі — на зразок святих Василія, Золотоуста, Григорія Назіянського, Миколая та й інших "задумав утекти від тієї гідности та відійти в пустиню". Бажання це виявив він перш усього своєму духовному провіднікові та просив у нього поради: чи, не порушивши послуху, міг би він утекти й потайком відстати від черничої братії? Духовний отець і цим разом відраджував йому такий невластивий хрок; він підтримував його на дусі й заохочував, щоб і в цьому випадку повністю підкорився Божій волі.

Сни святого Йосафата

Свої сни розповідав полоцький Владика декому з ближчих приятелів. Два з таких снів з особливою виразністю записалися в пам'яті прилюдних слухачів; один із тих снів тут наводимо.

Одного дня оповідав св. Йосафат о. Гервасієві Гостиловському, могилівському ігуменові, що в сні "дискутував з нез'єдиненими патріярхами: доводив їм осуждення, спричинене роз'єднанням. А в сні спадали йому на думку не лише готові аргументи, але і пригадував собі риси обличчя тих осіб."

Аналіза сну

Проаналізуємо цей сон за принципами онірогерменевтики — тієї науки, яка заглядає аж у глибини підсвідомости, щоб у ній знайти перші й непідроблені сліди тих почуттів, відрухів, прагнень, які на яві доводилось не раз притримувати, втишати, іноді ж придавлювати зусиллям волі. Оті, придавлені за дня почуття, щойно у сні виходять на яву, приймаючи всякі дивоглядні комбінації форм і образів.

І так розрізняємо в сні *центральний образ*, тобто головну сцену, і побічні образи, як його доповнення. Центральний образ зілюстровує т. зв. *тему сну* — провідну думку, ідею. І ось тут дослідники відкрили цікаве явище: тема сну, яка є імагінальною версією (образним тлумаченням) переживань у свідомому стані, появляється у сонних видіннях *відразу таки наступної ночі*, зокрема тоді, коли даній особі доводиться мати якісь глибокі переживання. І навпаки, центральний образ приймає свої форми з тих подій, які пережито *перед 10-12 днями*, завжди, якщо вони глибоко запали в духовість людини.

Дивовижне оте пов'язання різних ідей та форм в одну тему збувається згідно з законом *розташування психічної наснаги*, яка внутрішню настанову людини повертає та зосереджує на ще незадоволнених прагненнях, щоб — як висловлюється П. Мессегер — "довести до розв'язки нерозв'язані проблеми силами, пропорційними до зацікавлення."

Ці дані зроблять нам подвійну прислугу: перш усього допоможуть уточнити деякі дати з життя полоцького Владики, а далі — дозволять нам вжитися в його прагнення, задуми й проблеми так, як він це переживав в інтимності свого серця, десь у затишші, на відокремленні, коли сам залишався з своїми думами.

Сон дискусій із патріярхами

Про цей сон розповідав св. Йосафат могилівському ігуменові, отже, снив він його в *Могилеві*. Коли це сталося? Напевно під час звичайної його щорічної канонічної візитації, яка в цій єпархії відбувалася в посвяття Різдва Богородиці (21-25. 9.). Насувається дальше питання: В котрому році? Всі деталі, пов'язані з наведеним сном, кажуть, що це — 1621 рік, власне отой, у якому полоцький Владика мав дуже болючі переживання.

У зимових місяцях розгорталися в Варшаві бурхливі соймові наради, на яких виступив волинський шляхтич Лаврентій Древинський із привселюдною заявою, що "Річпосполита не має з унії ніякої користи", тож "уніятські владики повинні уступити з своїх престолів, і затвердити тих, яких висвятих патріярх." По цій лінії пішла притьмом агітація полоцького протиєпископа М. Смотрицького, а й канцлера Л. Сапіги, який пересилав тихцем могилів'янам відписи своїх листів до Йосафата, писаних, до речі, в тоні Древинського. Одночасно порозсилано по всій полоцькій архиєпархії агітаторів покрою кальвініста Григора Бонікія, які повсюдно розпускали вістки, мовляв, їхній Владика вже цілковито полатинщився. Не дивно тоді, що коли Йосафат повернувся додому з сеймових нарад, в усіх своїх єпархіях зустрінув зорганізований спротив, а то й цілком ворожі виступи, в яких полоцького Архиєпископа обкидувано камінням і завдавано йому чимало ран. У таких умовинах розпочав Йосафат свої щорічні канонічні візитації, під час яких він відбував із своїм духовенством єпархіяльні синоди: в 1-шу неділю посту — в Полоцьку, в посвяття Успіння Богородиці (28. 8. — 2. 9.) у Витебську, а в посвяття Різдва Богородиці — у Могилеві.

Щоб утихомирити розбурхані маси, Владика

Гробниці царгородських патріярхів. Їх тіла вже давно зітліли, але роздор залишився по сьогоднішній день між церковним Сходом і Заходом.

склав прилюдно усну заяву, а й підтвердив її письмом, що не наміряє, ані не робитиме ніяких обрядових змін. Крім цього мав стрічу з провідниками спротиву та з ними завів речёву дискусію на тему з'єднання. При цій нагоді заторкнуто справу патріяршої юрисдикції.

Коли могла відбутися ота "дискусія"?

Спираючись на принцип онірогерменевтики, можемо припускати, що десь у половині жовтня 1621 р. Ми вже вище згадали, що головну тему відтворює сон відразу таки найближчої ночі, а центральний образ виринає в сонній уяві з пізненням на яких 15 днів у середньому. Тим то "обличчя патріярхів" мусіли записатися в пам'яті св. Йосафата яких два тижні раніше, ніж Владика розповідав свій сон могилівському ігуменові.

На цій підставі можемо уточнити час згаданих подій ось так: *центральний образ* ("обличчя патріярхів") походять із синодальних нарад могилівського духовенства (21-25. 9.): довкола Архиєпископа засіли 3 протопресвітери і, за ним, яка тридцятка священиків із трьох деканатів Могилівщини. Наради велися на актуальні теми: яке становище зайняти супроти постанов варшавського сойму? Як ставитися до ворожих виступів нез'єдинених? яка насправді є судовласть константинопільського патріярха?

Приблизно 15 днів згодом (15-20. 10.) розгорнулася дискусія між полоцьким Владикою та провідниками могилівської опозиції. Нез'єднані настоювали на те, щоб Йосафат поїхав до константинопільського патріярха та признав над собою його судовласть, тоді й вони всі однодушно йому підкоряться. На це Владика сказав їм оці знаменні слова: "Дуже радо зроблю це: поїду до константинопільського патріярха, але на те, щоб його привернути до єдности з святою римською Церквою, а не щоб віддати йому послух."

У такій пов'язаності фактів зрозумілішими стають деякі натяки Йосафата в листі до Л. Сапіги на ті "копії листів, які могилів'яни звикли завжди мати". Власне підо впливом отих листів: "перед роком вони почали на мене дуже завзято наступати" (Лист від 21. 1. 1622).

Обидві ці події за законами асоціяції та споріднености почуттів сплелися в один сон, у якому до дискусії з полоцьким Архиєпископом виступив не один тогочасний патріярх, Кирило Лукаріс, але — "патріярхи". Шкода, що о. Г. Гостиловський не дав докладнішого опису їхніх облич та Йосафатових аргументів, це був би для оніролога вдячний матеріял, який дозволив би поробити ще більше цікаві висновки (головним чином психологічного порядку), які стали би поясненням для другого сну, що його, в імені гурту слухачів переповів *Іван Петрович*, відданий справі з'єднання вітебщанин.

— — — —

Коли уважніше приглянемося до тих образів, які появлялися в снах св. Йосафата, то завважимо в них відзеркалення його схильностей: отих добрих, шляхетних прагнень, які він силкувався здійснити на яві, щоб, перш усього, самому втримуватися *на високому рівні чернечої досконалости* та щоб і своє духовенство довести до властивого їм рівня *християнської праведности*, бо через них і на доручену їм паству Господь зливатиме *необхідні для їхнього духовного життя ласки*. У тих снах, наприкінці, виявляється ота повсякденна турбота Владики за те, щоб своє духовне стадо захоронити *перед нищівними впливами ідей роз'єднання*, що звідусіль, — справді як отой рій бджіл, про який говориться в іншому сні св. Йосафата, — налітали на його духовне стадо та розполохували його.

ЗА П'ЯТЬ РОКІВ ПРИЙДЕ НОВЕ ЦЕРКОВНЕ ПРАВО

Правдоподібно вже за п'ять років появиться новий кодекс церковного права, як недавно подав до публичного відома президент комісії для ревізії церковного права — кардинал Перікль Фелічі. Однак заки буде нове право проголошене як зобов'язуюче, всесвітній єпископат мусить його бачити та дати свою згоду на нього, щоб укінці Папа міг його одобрити.

о. О. Купранець. ЧСВВ

ЩЕ ТІЛЬКИ 20 РОКІВ ЗАЛИШИЛОСЯ!

Пам'ятник св. Володимира над Дніпром у Києві.

Так, ще дійсно тільки 20 коротких років залишилося до тієї хвилини, коли ми станемо на порозі 1988 року, в якому відзначатимемо 1000-річчя християнства в Українському Народі. Цей великий момент заставляє нас не тільки думати про нього, але диктує нам уже тепер у повній серіозности взятися до підготовної праці, яка б дала конкретні овочі, що будуть гідними цього самого історичного факту.

Офіційне прийняття чи введення християнства в Українському Народі, чого доконав наш Великий Князь Володимир Святий у 988 році, — це не був якийсь відірваний акт без дальших наслідків, як теж це не була якась сама для себе одноразова церемонія. Володимирове хрещення нашого народу — це теж не тільки самий історичний факт, але це й джерело нашої християнської духовости, якою ми — як народ — живемо посьогодні. Ми, члени Українського Народу й нашого обряду, не є нічим іншим, як тільки прямим фізичним насліддям наших предків і спадкоємцями їхньої духовости, яку вони створили, охрестившись в ім'я Христа Господа.

Який наш стан сьогодні?

Моторошно робиться на душі, коли подумати, що те все, що було майже через тисячу років із тяжким трудом будоване, з уважливістю зберігане та з любов'ю плекане, мало б у 1000-річні роковини зникнути з обличчя землі наче б ніколи не існуюче. Яка ж це була б жахлива трагедія! І це, здається, стається на наших очах, бо ж ми є свідками того

що діється в Україні

де проходить безпощадне викорінювання нашого 1000-річного християнського надбання. На його місце приходить насильне вщіплювання модерного поганства, яке куди гірше від того, що було за Володимирових часів. Оте сьогоднішнє совєтське поганство в формі атеїстичного й матеріялістичного світосприймання, в самій своїй ідеологічній основі противне й вороже християнству, а своїми воюючими методами приносить знищення всякій духовості. Мабуть у 1000-річчя треба буде переводити знову всенароднє хрещення, хоч в іншій формі, як воно відбулося за Володимира. Знову ж

у країнах нашого нового поселення

де існує відносно повна свобода та великі можливості для розвитку і плекання нашого тисячелітнього християнства — у протиставленні до насильства в Україні — наступає обставинне та добровільне, систематичне й уже замітне (може загостро сказане!) нидіння чи заникання нашого церковного організму, хоч і не дійшло ще навіть до сто років від часу нашого поселення тут.

Чи ж би йшло до того, що в Україні нас знищать вороги, а в країнах нашого вільного поселення ми знищимо самі себе?

Маючи віру в Бога та Його опіку, не можемо повірити в те, що зближається кінець нашій Церкві й Народові, хоч би й які сильні наступи й удари були. Звідси ми не сміємо тратити надії, але маємо вірити, що по страшній хуртовині знов засвітить сонце відродження й нового життя, яке стане початком нового нашого тисячелітття, в якому наша Церква й наш Народ заживе церковною й національною свободою та буйним розцвітом. І тому треба нам бути готовими на таку хвилину!

Як нам готуватися?

Приготовлятися можна різно! Можна в самому ювілейному 1988-ому році відбути великі святкування з різними концертами, академіями, доповідями чи тим подібним. Нема сумніву, що

й це потрібне, однак це ніяке гідне приготування до такого ювілею!

На нашу гадку приготування треба починати вже тепер і, очевидно, не до великих концертів, бо це заскоро й недоцільно. Нам треба тепер почати солідну працю над іншого роду підготуваннями, а саме, над:

1. *Власним духовним самовідродженням,* щоб самому не зустрічати Ювілею наче півпогани, а зокрема, щоб ми змогли передати нашим дітям отого тисячелітнього українського християнського духа, бо напевно неодного з нас уже тоді не буде;

2. *Придбанням потрібних місіонерських кадрів,* які задержать і збережуть нашу духовість на нових теренах нашого поселення та опісля понесуть його поміж мільйони вже навіть не охрещених наших братів на землю нашу й наших батьків;

3. *Зібранням відповідних фондів,* які ми почали б уже тепер збирати та які за 20 років зросли б у грубі мільйони, щоб чекалці на своє вжиття, коли прийде хвилина будувати нові чи відбудовувати знищені наші церкви, манастирі, школи, установи чи навіть у початках удержати наші місії;

4. *Виданням на всіх світових мовах порядної наукової історії нашої Церкви,* щоб чужинці не потребували користуватися всякими, звичайно нам ворожо написаними історіями;

5. *Виданням документів з архіву Царгородської Патріярхії,* що стосуються нашої церковної історії, заки хтось із наших ворогів це зробить, щоб знову пофальшувати нашу історію. Чому не

Церква Св. Софії, що її будує в Римі Верховний Архиепископ.

Собор св. Володимира в Києві.

можемо знайти двох-трьох молодих учених, яких, відповідно науково вишколивши, ми змогли б післати на яких 10 років до Царгороду, щоб вони зібрали там згаданий архівний матеріял і опісля його видали. Можна зробити подібне до того, що зробив сам один — о. д-р Атанасій Великий ЧСВВ, який уже видав кілька десятків томів із римських архівів, як теж має зібраний матеріял на дальших кілька десятків.

Це було б кілька підданих думок, хоч і можна б їх вирахувати безліч, які б могли послужити за наше гідне приготування до зустрічі Ювілею 1000-річчя християнства в Українському Народі.

ЖИДИ КАЖУТЬ, ЩО ТАК ГОВОРЯТЬ ПРОРОКИ!

Провідний представник релігійного юдаїзму в Ізраїлі — надрабін Іцхак Ніссім висловився недавно в столичному Тель Авіві про повне включення зайнятих арабських територій в ізраїльську державно-адміністративну систему. Він уважає це одиноко правильною й можливою розв'язкою, бо:

"Яку б розв'язку чи рішення Об'єднані Нації не дали, то кожне таке рішення не важне, бо воно противиться пророкуванням наших пророків і ніколи не буде сповнене. Все, що пророки предсказали, те прийде. Провидіння обіцяло Єрусалим жидам. Тепер воно сповнилося. По 2000 років Провидіння дозволило жидівському народові зайняти частини країни, які тоді були йому обіцяні..."

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Щиро дякую Пресв. Серцю Ісуса та Божій Матері за численні ласки, що їх я одержала в моєму житті. Залучую $5.00 на Службу Божу.

Марія Олеські, Кеслгар, Б. К.

Прошу відправити Службу Божу за померлих із родини Романа, о. Григорія, Марію й Ірину. Залучую $3.00.

Ярослава Калимон, Ірвінгтон, Н. Дж.

Складаю прилюдну щиру подяку Божій Матері за вислухання моїх просьб і поміч. Залучую $5.00 на благодарну Св. Літургію.

о. Т.

У залученні посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за спокій душі мого мужа Івана.

Анастасія Кузіна, Вінніпег

Прошу відправити Служби Божі за померлих членів родини, яких імена подаю. Залучую $25.00.

Василь Шеремета, Рочестер, Н Й.

Залучую $5.00 на Службу Божу за моїх родичів і тих із родини, яких імена подаю.

Анна Ханас, Рембрандт, Ман.

Складаю прилюдну подяку Святій Родині, Божій Матері Неустанної Помочі й усім Святим за особливішу ласку в цьому році. Залучую $2.00 на пресфонд.

Н. Н.

Прошу відправити за мого сина пок. Григорія **30 григоріянських Служб Божих.** Залучуємо $100.00.

Тарас Микола, Семуа пар Орлеан, Франція

Посилаю $3.00 на Службу Божу за мого пок. батька Михайла та членів родини.

Євгенія Смішкевич, Ньюарк, Н. Дж.

Залучую $3.00 на заупокійну Службу Божу за бл. п. Ірину.

Ярослава Калимон, Ірвінгтон, Н. Дж.

Тепер посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за мою душу, коли Господь покличе мене до вічности, про що Вас повідомлять.

Анастасія Кузіна, Вінніпег

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В ВАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

ЩОБ ЧАСУ ВІДПОЧИНКУ-ДОЗВІЛЛЯ ВЖИВАТИ ЗА БОЖИМ ЗАКОНОМ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИПЕНЬ

Коли розгорнемо перші сторінки Св. Письма, то там вичитаємо про те, що сам Господь Бог своїм власним прикладом наче поклав закон у життя людини, на основі якого вона має працювати та спочивати. У Св. Письмі говориться, що Господь Бог по шістьох днях праці-творення на сьомий день спочив. Праця і спочинок дуже різнородні, бо не кожна людина може виконувати ту саму працю й не кожній людині відповідає такого самого роду відпочинок. Усе ж таки є деякі основні засади, які стосуються і до праці і до спочинку, над чим понижче коротко роздумаємо.

Праця — це необхідна конечність у житті людини

Чоловік родиться до праці, як птах до літання — каже праведний Йов (Йов. 5:7). Праця є різнородна: фізична й умова. Одній чи другій присвячує людина, з обов'язку, більше чи менше часу. Кожна чесна праця є гідна людини, бо потрібна для життя. То й помилається кожний хто говорить, що якась праця його впокорює через те, що вона малозамітна й не відповідає його становищу. Поганський світ затратив був правдиве розуміння праці: в ній погани бачили тільки пониження для себе. Тож до виконування різних зайнять вони вживали невільників. Зовсім інакше глядить на працю сьогоднішнє модерне поганство. Воно ставить працю за ціль життя людини. Людина одержує працю й мусить її виконати. А якщо впаде з перевтоми і не зможе встати, то великої шкоди не буде: на її місце знайдеться інший робітник, бо праця не сміє потерпіти, вона мусить бути виконана. І так сьогодні ми маємо країни, що їх можна назвати таборами робітників - невільників, які для божка-

---

Посилаю $3.00 на Службу Божу як подяку за вислухані молитви та прошу далі про поміч Преч. Діви для моїх дітей.

М. М., Філядельфія

Прошу відправити Службу Божу за мою пок. маму Ксенію. Залучую $3.00.

син П. Лютий, В. Сенека, Н. Й.

Складаю сердечну подяку Божій Матері й Непорочному Її Обручникові св. Йосифові за вислухання молитов через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія й Архимандрита Климентія. Жертвую дві благодарні Служби Божі, на які залучую $10.00.

Казимир Грицина, Торонто

Складаю подяку св. Йосифові, Непорочному Обручникові Преч. Діви Марії, за вислухання молитов за заступництвом Великого Праведника Архимандрита Климентія. Залучую $10.00 на подячну Службу Божу.

Казимир Грицина, Торонто

Прошу відправити Службу Божу за здоров'я Христини Ягило. Хай ця Служба Божа буде для неї піком. Залучую $5.00.

Анна Гузар, Пітсбург

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі одних правимо згідно з бажанням і наміреннями, яке Ви мали.

Залучую $5.00 на Службу Божу, яку прошу відправити в четверті роковини смерти мого мужа Олександра.

Макрина Мазар, Вейн, Пенсильванія

Посилаю $50.00 на Служби Божі за душі в чистилищі.

Христина Вішньовська, Гримзбі

Прошу відправити Служби Божі: 1. за спокій душі мого мужа Івана й 2. подячну за поміч у моєму горю. Залучую $5.00.

Надія Йосифа Матіщин, Брокстон, Саск.

Висилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за мою покійну жінку Константину, як теж незабаром вишлю і за себе, щоб відправили по моїй смерти, про яку повідомлять вас мої односельчани.

Михайло Пронюк, Реймс ля Брюле, Вітрі ле Франков, Франція.

Складаю щиру подяку Христовому Серцю, Непл. Божій Матінці, св. Йосифові, за посередництвом Слуги Божого Митр. Андрія Шептицького й о. Василя Слубленого ЧСВВ, — за вислухання молитов і за всі одержані ласки. Залучую $10.00 на дві Служби Божі: 1. за дальшу опіку Божу над родиною сина Романа, 2. подячну за щасливе відбуття військової служби сина Семена.

Віра Кащинець, Колчестер, Конн.

Прошу відправити **григоріянку** за мою покійну Маму. Залучую $100.00.

Ольга Маланчук, Черрі Гіл, Н. Дж.

держави жертвують свої сили, здоров'я, щастя. А жертвують під примусом своїх зверхників.

На основі християнського погляду праця — це тільки засіб до цілі, а ніяк сама ціль. Людина працює не тільки для того, щоби працювати, але на те, щоб тією працею щось осягнути, здобути: засоби на прожиток, освіту і т. п. І кожний такий здобуток це належна заплата за вложену в нього працю, що її кожний мусить виконувати, на Боже зарядження, "в поті чола". Та для нас вона мила, бо освятив її сам Христос. Він займався нею в тишині назаретського дому аж до 30 року свого життя. Тут, як помічник св. Йосифа, виконував усе, що йому доручав голова Пресв. Родини. Та це ще не все. Публичне життя Ісуса це одне неперервне пасмо праці, якою були довгі проповіді, томливі подорожі, постійне перебування з людьми, які ані на хвилину не давали Йому спокою.

По праці милий спочинок

І справді заслуговує на нього той, що провів час на чесній і томливій праці. Колись людина мусіла проводити довгі години на праці. Сьогодні все змінилося по фабриках, варстатах, бюрах. Люди мають більше часу на т. зв. дозвілля-відпочинок, бо 16-годинний день праці уступив перед 40-годинним тижнем. Цей час має бути вжитий за "законом Божим для здоров'я ума й тіла". Час це великий Божий дар. У його межах ми не лише провадимо дочасне життя, але і приготовляємося до вічного. Зі способу, як людина вживає свого дозвілля, пізнаємо її бажання, мрії, характер. Є люди, що вживають дозвілля на безділля. Для нього не мають вони жодної програми. Так "забивають" вони час забавами, непотрібними балачками, плиткою лектурою, пустуванням, пустими мріями. Аж лячно подумати, скільки часу тратять люди, начеб він до них належав, був їх власністю, що за неї вони перед ніким не відповідальні. Це можна сказати і про молодь і про старших.

Зовсім інакше поступають ті, що розуміють вартість часу. Їхнє дозвілля приносить Богові славу, а користь їм і їх ближнім. У рямках його знаходяться час і на забаву-розривку, і на поважні речі, як: застанова над обов'язками та над способом найкращого їх виконання, молитва, діла милосердя, поміч парохії чи організації, читання книжок поважного змісту та багато інших хосенних і милих Богові занять. І так ростуть вони в ласці Божій та в пошані у людей.

Вороги Бога й Церкви дуже добре розуміють вартість дозвілля. Вони стараються використати кожну його хвилину до того, щоб себе якнайкраще підготовити до боротьби з тим, що чесне, добре, правдиве, святе, шляхотне. І можуть вони похвалитися успіхами в своїй "праці". Та, як кажуть, кінець діло хвалить. А їх кінець буде сумний. Перед Богом стануть вони з порожніми руками і з душею обтяженою грішними ділами.

З їх прикладу вчімся, як ми не є повинні робити. Стараймося належно зрозуміти і совісно використати час відпочинку чи то після праці, чи у вакаційному сезоні. Молім Господа, щоб дозвілля принесло Богові славу, а тим, що його вживають, належну користь для їх ума й тіла; тим самим будуть належно розв'язані душпастирські проблеми, що в'яжуться з вакаціями.

ПАПА ПАВЛО ІДЕ НА ЄВХАРИСТИЙНИЙ КОНҐРЕС У БОҐОТІ

Папа Павло візьме участь у Євхаристійному Конґресі, який є 39-им з черги та відбудеться в днях 18-25 серпня ц. р. в місті Боґота, Колюмбія, Полуднева Америка. Перший такий Євхаристійний Конґрес відбувся в Ліль, Франція 1881 року. Це вже не є перша поїздка Папи Павла, бо відбув він їх більше, а саме: Свята Земля — 1964, Індії — 1964, Об'єднані Нації в Нью-Йорку — 1965, Фатіма — 1967 і візита в Патріярха Атенаґора в Істанбулі — 1967.

ТАЙНІ ЄПИСКОПИ В РУМУНІЇ

Подібно до Чехословаччини переходить у Румунії, хоч не в такій може мірі, процес "демократизації". У зв'язку з цим теж і Церква починає ставити свої слушні домагання на свободу. Як подала Німецька Католицька Пресова Агенція, йдуть теж старання, щоб відновити діяльність Румунської Католицької Церкви візантійського обряду, яка в часі ліквідації комуністичним урядом у 1948 р. мала 5 правлячих єпископів і 1 адміністратора в Букарешті. Урядові відомо від довшого часу, що поміж інтернованими священиками в Петельці знаходиться кількох єпископів, що були тайно висвячені.

ІЗРАЇЛЬ ПЛАТИТЬ ВІДШКОДУВАННЯ ЦЕРКВАМ

Ізраїльський уряд заключив договір щодо відшкодування з Православним Грецьким Патріярхом, Вірменським Патріярхом і Чином оо. Францисканців, який тримає "сторожу Св. Землі" в імені Католицької Церкви. На основі того договору ізраїльський уряд зобов'язався заплатити за всі пошкодження, що їх зазнали будьякі церковні об'єкти, починаючи від війни в 1948 р. по сьогоднішній день, байдуже ким були вони знищені чи пошкоджені. За те Грецький Патріярхат і Чин Францисканців мусіз відступити урядові 9.000 квадратних метрів землі, що простягаються попри старі міські мури, де буде на тій площі влаштований міський парк.

о. Севастіян Саболь, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Ви знаєте, що людина, особливо в молодому віці, часто впадає навіть у тяжкі гріхи. Щоб приймити Св. Причастя, треба перше очистити себе в Св. Сповіді. Ви не дали б Св. Причастя людині, про яку знаєте, що вона поповнила тяжкий гріх і не покаялася. А ось, у Голяндії катол. священик звохочував протестантів, щоб вони приступили до Св. Причастя. Неодні з них певно були в тяжких гріхах і не сповідалися, бо ж у них Сповіді нема. Отже вони причащалися без покаяння, в тяжких гріхах. Коли деякі католики запротестували, тоді Єпископська Консисторія відповіла, що це є екуменічний дух. Якщо це є дух останнього Вселенського Собору, тоді нащо нам, католикам, сповідатися? Собор є непомильний, отже сьогодні можна приступати до Св. Причастя в гріхах і бути добрим у Божих очах. Адже ж, що непомильна Церква каже, то каже Бог. Чому не скасують Сповіді?

Автор цього довгого запиту знову заторкує непомильність Церкви, що зовсім не є на місці, бо останній Вселенський Собор не сказав, ані жаден Собор ніколи не скаже, що можна приймати Св. Причастя в тяжких гріхах. Автор покликується на один-другий випадок, що стався в Голяндії та з того зовсім нелогічно заключає, що така є наука непомильної Церкви чи її Вселенського Собору. Сама ж проблема заторкнена в цьому питанні не є аж така тяжка й скомпліковано, як може виглядає. Коли спокійно призадумаємось і пригадаємо собі те, чого Церква властиво навчає, тоді відповідь на повище питання стане зовсім ясна.

Певним є, що багато людей, особливо в молодому віці, впадають у тяжкі гріхи, бо тоді людина дозріває, дозрівають також і її природні, Богом дані похоті та потривае воно довший або короткий час доки людина навчиться ті похоті контролювати, щоб вони не взяли верху над душею. Однак є також багато людей, яких батьки й добрий катехит чи сповідник добре підготовили до небезпечних хуртовин доростаючого віку. Неодні з них переживають ті бурі без того, щоб свідомо поповнили дійсний тяжкий гріх. Адже ж не всі люди є однакового темпераменту, не в кожного однаково сильна схильність до змисловости, не в кожного однаково сильні спокуси та й не кожний легко піддається навіть і сильним спокусам. Це знає кожний довголітній сповідник чи провідник душ.

Певне також і те, що хто мав нещастя впасти в тяжкий гріх, той повинен перше покаятися, щоб міг гідно приймити Св. Причастя. Так навчає не лише Католицька Церква, але також і Православна та Протестантська. Правда, Протестантські Церкви не мають Сповіді, але в них усе сильніше обзиваються голоси за привернення тієї Тайни Покаяння, як її практикував Лютер та як посьогодні практикують її католики і православні. Однак не можна сказати, що в протестантів нема покаяння. Нема в них Тайни Покаяння, як не було її перед І. Христом, але покаяння, жаль за гріхи — в них існують, вони практикують його, декотрі навіть багато побожніше, ніж неодні католики в сповідальниці. Якщо побожні протестанти щиро переконані в тому, що збудження щирого жалю вистачає їм до відпущення їхніх гріхів і щиро переконані в тому, що визнавання гріхів у сповідальниці — це тільки старомодний звичай католиків, тоді можемо бути певні того, що Бог, Який дивиться на щире розположення душі, також щиро прощає їм їхні гріхи, як прощав каяникам у Старому Завіті, які не знали Сповіді, та як прощає також і католикам, які щиро каються своїх гріхів, а не мають можливости висповідатися.

Після того всього та в насвітленні того всього приступімо тепер до розв'язки питання, як це могло статися, що католицький священик у Голяндії дав Св. Причастя протестантам без попередньої Сповіді, підчас коли від католиків вимагають, щоб перше висповідалися. Думаю, що відповідь насувається сама собою. Хто вірує в живу й дійсну приявність Ісуса Христа в Пресв. Євхаристії, себто, хто вірує, що в Св. Причасті приймає правдиве Тіло і Кров Христа Спасителя і також приготовився до Св. Причастя щирим покаянням — той, стисло беручи, навіть і дотепер міг гідно приймити Св. Причастя. Того ніякий учений богослов не може заперечити. Правда, Церква перестерігає своїх вірних, щоб не приймали Св. Причастя без попередньої формальної Сповіді, і робить це просто з мотивів безпеки, бо таки безпечніше є йти до Св. Причастя після доброї Сповіді, ніж без неї. Але, з другого боку ми священики знаємо дуже добре, що хтось може сповідатися зі своїх гріхів, а не мати правдивого жалю, отже може не каятись. Протестанти не мають формальної Сповіді, але вони збуджують щирий жаль перед кожним своїм Причастям, хоч Причастя в них є тільки "символом" Тіла і Крови Христової. Цей жаль вони збуджують, вимовляючи спільно прегарні покаянні молитви, що їх вони мають майже живцем узяті з покаянних, передсповідних молитов латинської Церкви. І тому, коли щиро віруючий і побожний протестант, не знаючи Сповіді, щиро пожалував перед Богом за свої гріхи й визнає

віру в дійсну присутність І. Христа в Св. Причасті, тоді Церква може дозволити, щоб католицький священик виїмково дав Св. Причастя такому протестантові. І саме на це та й під такими умовинами останній Вселенський Собор уповноважив католицьких єпископів давати такий дозвіл.

Із повищого, як бачимо, ніяк не виходить, що на гадку Ватиканського Собору, можна приймати Св. Причастя в тяжких гріхах, бо ж вимагається щирого покаяння й віри в дійсну присутність І. Христа в Пресв. Євхаристії. Із повищого також ніяк не виходить, що Церква повинна б скасувати Св. Гайну Сповіді, бо ж Сповідь — це Христова Тайна, отже Божа установа, хоч протестанти й католики не однаково її розуміють. Для католиків вона ніколи не буде скасована, хоч може змінитись її сьогоднішня форма, яка, зрештою, не є однакова навіть між католиками й православними, які приймають Сповідь як Христову Тайну. З повищого також не виходить, що на гадку Вселенського Собору католицькі священики можуть отак легко уділяти Св. Причастя протестантам без розбору. Це можна робити тільки виїмково й обережно, з розумних і поважних причин, після сповнення умовин та за особливим дозволом єпископа.

Наїнець треба пам'ятати, що те, що таке діється в одній невеличкій країні Голяндії (на 11,500.000 населення тільки 4,700.000 католиків!) та що діється це там навіть за дозволом і проводом катол. єпископів — ніяк не є ще остаточно апробоване Верховною Владою Церкви, бо багато дечого діється там такого, що зроджує зовсім щось нове. У Голяндії сьогодні дали кожному католикові змогу висловити свій погляд і тому багато там пишеться та діється такого, що не завжди йде впарі з дотеперішньою практикою та подекуди розумінням Катол. Церкви. Ніде інде в католицькому світі покищо не переводяться такі, досі незвичні і так широкі, а може навіть небезпечні експерименти, як у Голяндії, бо вичікують висліду Голяндського Собору. Може бути, що тамошні католики в своєму розгоні, якщо в них переможуть людські амбіції й непогамованості, можуть дійти так далеко, що деякі з них опиняться поза Католицькою Церквою, (і є небезпека, що так станеться!), як це сталося з частиною Німеччини, Швайцарії та Англією за часів Реформації, хоч Кардинал Отавіяні, відомий зо свого церковного консерватизму, в телевізійному інтерв'ю похвалив голяндських католиків за їх змагання пристосувати Церкву до сьогоднішнього дня. Тому то покликуватись на новий напрямок католицького духа голяндських католиків і разом із ними стати до їх різних експериментів, уважаю принаймні наразі передчасним.

Через 300 років (по Лютерові) Церква своєю непомильністю вчила, що спасіння є лише в Католицькій Церкві. Поза Катол. Церквою були б спасені тільки простенькі люди, що не багато визнаються в релігійних справах; а були охрещені й зберігали Божі Заповіді. Тепер, після Собору Церква вчить, що Святий Дух кермує всіми Церквами. Думаючи логічно, виходить, що в такому випадку всі Церкви є добрі. Якщо ж усі Церкви є добрі, тоді до якого лиха тримається Катол. Церкви, коли і в інших Церквах можна спастися. В інших Церквах ліпше, ніж у нас, католиків, бо можеш женитися кілько хочеш, нема целібату священиків, нема постів, нема свят, нема обов'язку сповідатися, чи йти в неділю до церкви.

У цьому питанні мій добрий приятель знову розгарячився й загнався задалеко. А не зробив би того, як би прислухав себе трохи спокійніше думати та пригадати собі що о властиво Церква навчає в тій справі. Хоч мушу признати, що в цьому делікатному питанні дуже багато навіть спокійно думаючих католиків не має ясного розуміння. Голосний американський єзуїт, о. Фіні в Бостоні 1948 року пішов так далеко, що по своєму і проти науки Церкви вперто твердив, що не-католики не можуть бути спасені, бо, мовляв, "поза Католицькою Церквою нема спасіння", за що Папа Пій XI і виключив його з Церкви. Тут цей єзуїт покликувався на стару аксіому св. Августина, яка звучить: "Поза Церквою нема спасіння", а він (і багато інших загоністих католиків) цю аксіому доповнив собі й твердив, що "поза Католицькою Церквою нема спасіння", — чого Католицька Церква ніколи не вчила.

1. Науку Катол. Церкви в тій справі маємо ясно й недвозначно вложену найсамперше в писаннях самого таки св. Августина, а потім у документах Тридентського Собору (1545 - 1563), востаннє ж в енцикліках Папів Пія IX та Пія XII. Її можна коротко згорнути ось як:

Через Св. Тайну Хрещення кожний стається членом Христового Містичного Тіла; тим Містичним Тілом Христовим є Христова Церква, як навчає св. Ап. Павло (І. Кор. 12, 12; Єфес. 1, 22-23). Тій Церкві Божий Син дав усі потрібні засоби спасіння (науку Божої Євангелії та Св. Тайни), як також учителів і керманичів які мають учити й рядити. Ними є Апостола та їхні наслідники-єпископи очолені верховним Ап. Петром та його наслідниками. Хто знає, що такою, а не інакшою є Христова Церква, а все ж таки свідомо, з земських спонук, із людської гордости чи впертости відкидає Христом подані засоби спасіння, або відмовляє підчинення Христом установленій владі в Церкві, той сам ставить себе поза Христотвою Церквою. Для таких справді "поза Церквою нема спасіння". Вони

шукають себе, а не Бога, визнають сповнення своїх амбіцій, а не Божої волі, свого дочасного задоволення, а не вічного спасіння своїх душ. Але що всі засоби спасіння збереглися в Католицькій Церкві та що церковна єрархія, очолена св. Петром та його наслідниками, є єдиним Богом установленим учителем і провідником, що веде до спасіння, — це не є очевидне само собою, а знане воно тільки з Божого Об'явлення, яке з людської слабости й відмінного людського способу думання люди можуть дуже по людському собі пояснювати. Тому то може бути, і в дійсності так воно є, що багато щирих і побожних людей, хоч фізично находиться поза Католицькою Церквою, душевно належать до неї, бо мають добре розположення душі й щиру охоту та готовість сповнити все, чого хоче від них Бог, тільки ж із вини обставин та виховання не знають тієї Божої волі. Такі є мільйони праведних православних та протестантських душ, які через своє розположення та правдиву християнську побожність певно належать до Катол. Церкви. Як пише Папа Пій XII: "вони мають підсвідоме, хоч не зовсім з'ясоване бажання бути членами правдивої Церкви". Через те вже Папа Пій IX-й відсудив тих, які хотіли б такі щирі душі виключити з Божого Царства, як також відсудив і тих, які з повищого нерозумно заключають, що в такому випадку кожна Церква добра й у кожній вірі можна спастися. Бо ж не можуть бути спасені ті, які знають Божу волю, пізнали котра Церква є справді Христова, але не йдуть до неї, або кидають її, бо "так їм легше жити, бо в іншій Церкві нема постів, нема Сповіді, нема свят" ітп.

2. Чи Святий Дух оживлює також і не-католицькі Церкви та кермує ними? Здорово і спокійно думаючий католик мусить признати, що не-католицькі Церкви, як Православна так і більшість Протестантських Церков зберегли багато Божої Істини, багато в них того, чим жила первісна Христова Церква. Православний Схід має повне Святе Письмо, всі Святі Тайни та єрархічний устрій Церкви, як також і майже всі догми, що їх визнає Католицька Церква. Протестантські Церкви, хоч і не мають повного Святого Письма, не мають усіх Св. Тайн і церковний устрій у них відмінний, але приймають усі головні догми, що їх визнають Католицька і Православна Церкви, отже можна з певністю сказати, що і в Православній та в Протестантських Церквах збереглось багато Божої Істини, а Святий Дух — це Дух Істини, і тому останній Вселенський Собор зовсім розумно й справедливо підкреслює, що напр. "Східні Церкви є обєднані з Католицькою Церквою в Святім Дусі" (Про Східні Церкви), або що між протестантами "щораз ширше розгортається, за ділянням Святого Духа, змагання за возстановлення єдности всіх християн"; чи що "під поднхом ласки Святого Духа багато є зусиль молитвою, словом і ділами, щоб дійти до тієї повноти єдности, що її бажає Ісус Христос" (Про екуменізм). У некатолицьких Церквах є багато праведних і щиро побожних душ, які своєю вірою й добрими вчинками та великою жертвенністю для церковних і добродійних цілей перевищають багатьох католиків. Отже в них є багато доброго й Божого, а де є Бог, там є і Святий Дух, Який саме й зберігає те добро, щоб воно не затратилось зовсім серед занадто людських елементів, що тут і там проникнули до Божої Церкви. Але певно не можна приписувати Святому Духові того, що діється занадто по людськи навіть і в Католицькій Церкві.

Як бачимо, з повищого ніяк не слідує, що всі Церкви є добрі, хоч багато доброго є в кожній Церкві. Божий Син тільки одну Церкву заснував і хто пізнав, що тією правдивою і вповні Христовою Церквою є Католицька Церква, той не може кинути її з переконанням і в чистій совісті. Ті, що кинули, або кидають її сьогодні, робили й роблять це для своєї більшої вигоди, нехтуючи спасінням своїх душ.

Чи говорити правду, хоч би і проти духовних осіб, які можуть помилятись, як кожний інший на світі, можна вважати провиною? Коли здорово думаюча частина суспільности, керуючись об'єктивними даними, без жадних особистих тенденцій чи інтересів, уважає деякі поступування невластивими й осуджує їх, навіть хоч би й публично, в тій цілі, щоб направити чи упімнути дані особи, для добра Церкви, націй чи якої ідеї — чи можна це назвати провиною?

Моральне богословіє навчає, що коли говоримо або пишемо про чиїсь провини до осіб, які можуть і повинні даному лиху зарадити, тоді добре діло робимо. Коли ж говоримо про чиюсь дійсну провину, або пишемо про неї до людей, які не можуть того зла направити, коді це обмова, а обмова завжди є гріхом без огляду на те, кого обмовляємо. Коли ж говоримо або пишемо про чиїсь уявлені або здумані провини, тоді це вже очорнення, отже майже завжди тяжкий гріх. Чим більшу шкоду — матеріяльну або моральну — робимо комусь нашою обмовою чи очорненням, тим тяжчого гріха допускаємося.

З повищого легко зрозуміємо, що критикувати когось, ще й до того публично — завжди небезпечна річ. Ще більш небезпечно є критикувати публично духовних і високопоставлених осіб. Причини до того, думаю, ясні: 1) тяжко є бути об'єктивним, бо часто не знається всього за і проти; 2) ще тяжче є бути безтенденційним, бо досвід аж занадто ясно доказує, що критики Церкви дуже часто переступають межі чемности

й належної пошани, обманюючи себе й інших, що вони це роблять "для добра Церкви, нації, чи якої ідеї": 3) а вже найтяжче є обійтись тут без провини, бо такі критики, з повищих причин, завжди ведуть до цькування, або принаймні до приниження авторитету, що його мають і повинні мати духовні особи, якщо хочуть успішно та з користю для душ виконувати наложені на них обов'язки.

За останні роки в нашій діяспорі публичне критикування церковних осіб набрало особливо великих розмірів. У багатьох випадках воно навіть перейшло межі приличної і культурної критики. Коли слухати таких критиків, або читати їхні писання, то не можна вийти з дива, як це могло статися, що вчені й, здавалося б, розумні люди беруться авторитетно й аж зарозуміло та образливо писати про деякі церковні речі, про які, в дійсності, так дуже мало знають. Намагаються показувати, що вони зовсім об'єктивні, а в дійсності вони аж дуже односторонні та тенденційні, бо вказують на злу волю там, де її нема. А наслідком таких критик є те, що некритичні слухачі або читачі тратять пошану, навіть і довір'я до свого церковного проводу. Валити ж авторитет Церкви, з якою так тісно пов'язана вся історія українського народу та його національне відродження — чейже не може бути в інтересі "здорово думаючої частини суспільности" ні не може воно бути "для добра Церкви, нації чи якої ідеї". Якщо наслідки такої критики є згубні, тоді видно, що й сама критика є шкідлива та гідна відсудження. Назіть найшляхетніші наміри та найсвятіші цілі не освячують грішних засобів.

Тому то, направду кажу Вам, Шановний Запитувачу, тяжко є не провинитися, коли хтось береться публично критикувати духовні особи.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

Оксана Сембай-Галицька

О МАРІЄ!

Ти лиш одна лишаєшся завжди для тих,
Що їх усі покинули-забули
І відцуралися від них...

Коли розп'яті на хресті свойого болю
Вже догоряють серед сліз...
Коли довкола крик наруги,
Та радість з їхніх мук і... сміх...

І сил уже у них немає,
Щоб кликати Твоє святе ім'я —
Замучені позабували
Слова молитви до Христа...

То в їх серцях ще не затерся,
Надіє, образ Твій —
— Ти все одна їх не опустиш
Даш благодать їм і спокій...

В святі свої, пречисті руки
Візьмеш молитву їх серця
І понесеш до стіп могучих,
Твойого Сина і Отця...

І чудо зробиш, о свята Надіє,
Одно із богатьох Твоїх чудес,
Що серце в болі не загине
Бо в ньім Христос воскрес!

О МАРІЄ, РАДОСТЕ СПАСЕННА!

О Маріє! Радосте спасенна,
Усміх Твій століттями сіяв
І усіх, що в провалі розпуки,
Підносив завжди й спасав...

О Маріє! джерело могутнє,
Ласк усіх безмежних і щедрот.
З материнською сердечною любов'ю
Глянь і помолись за нас з висот.

О Маріє! Всезаступнице, Покрово,
В зоряному-злотому плащі.
Поможи, щоб ані ділом ані словом
Ми в ніякий мент не спроневірились Тобі.

МАРІЯ!

Від Твого кращого я імені не знаю.
Ти запах рож, невмінності лілей.
З Тобою кожне діло моє зачинаю,
І з ім'ям Твоїм на устах кінчаю кожний день.

Ти вивела мене з неволі у чужину,
А нині знов благаю молю, Пресвята,
І вірю: прийде скоро день і в Україну
Знов поведе назад мене Твоє ім'я...

Буенос Айрес

Василь Барка

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

Блаженніший Верховний Архиепископ Йосиф не тільки молиться за наш народ, але приніс зі свого життя дійсну жертву за Церкву й нарід.

I

Тисячоліття тому, посли князя Володимира, вернувшися в Київ із Візантії, розповіли про богослужбу в церкві: вони не знали, де знаходилися, на землі чи на небі. Така могутня духовною красою і радістю — літургія. Прийнята, просвітлювала нашу країну, виводячи з сутінків поганства.

Захоплює і тепер, у часи холодного розуму, дуже багатьох, навіть байдужих. Недарма апарат "войовничого безвірництва" посилає молодих людей чинити бешкети, як сталося недавно у Києві, якраз у соборі св. Володимира. Це саме робили погани першими віками церкви. І досі зберігся в літургії оклик: Двері! двері! — для остереження, щоб не вдерлися руйники. Вони століттями шкодять, але — марно. Літургія перемогла.

Її назва походить від двох грецьких слів, що означають загальнонародне богослужения.

Всі ідеї і серце християнства і всі прагнення Церкви зосереджені в літургії, як світловому крузі. В ній здійснюється Євхаристія, Літургії апостолів Петра, Якова, Матея, також Діонісія Ареопагіта чи Василя Великого та Іоана Золотоуста — визначають чинноположення і священнодіяння при Євхаристії: таїнстві причащення тіла і крови Господньої.Це таїнство встановив Христос при Апостолах, на горі Сіоні в Єрусалимі, і заповідав творити до кінця світу. Отці й Учителі Церкви опрацювали і доповнили його. В IV столітті він склався остаточно в неземній красі обрядового і молитовного чину, як дорогоцінний духовний скарб для життя.

Літургія має три частини: проскомидію, літургію проголошених і літургію вірних. Назва проскомидія означає приношення — на згадку про старозаповітній звичай: на празник для поминання приносити хліб і вино, як дари в жертву.

Священик і диякон, молячись, одягають блискучі одежі, на знак душевної чистоти і вбрання в празду Божу. Диякон має орар: світочу, через плече перекинуту смужку, прикмету готовности служити, ніби крило в ангела.

Проскомидія відбувається в олтарі і здійснює приготування на жертовнику: для Євхаристії. Священик відділяє від просфор і кладе на дискос — частки, що перетворяться в тіло Господнє. Дискос, таріль на підставові, знаменує нари, де лежав Христос перед похороном. Ніж, ужитий священиком, схожий на спис, що ним пробито серце Спасителя. Над частками ставиться зорниця — з двох платівок, вигнутих, як луки, і скріплених навхрест: вона символізує зірку Вифлеєму. Кладеться покров, який означає пла-

Церква Св. Софії й університет у Римі — це будуть справжні українські святощі, яких основником є Кардинал Йосиф.

щаницю. Для вина і води вживають потир: чашу, із значенням таємничої, названої в притчах Соломона — чаші премудрости Божої, що перетворює вино і воду в кров Христа. Більший покров, покладений на 'дари, зветься: "воздух", — він кидає тінь, яка нагадує про ніч віддання Христа на муки і смерть. Священик прикликає молитовно благодать Святого Духа; кадить, благаючи благословити предложення і прийняти на небесний жертовник. Після того — поклінна молитва священика і диякона перед престолом: про удостоєння для служби при таїнстві.

Відгортається завіса, і тоді славлення: "Благословенно царство!" — починається літургія проголошених.

Від хорів приходять слова Спасителя, з нагорної проповіді, що освітили світ істиною і відкрили браму вічности; початок їх "Блаженні вбогі духом, бо їхнє царство небесне". Відкриваються Царські ворота і видно престол: осяяний, як Божа оселя. Звідти винесено Євангеліє північними дверима: символ першого, з невідомости, виходу Христа до народу, і повернено через Царські ворота. Настає трисвятний спів, взятий, через видіння, з ангельського славлення: "Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний". Спів закінчується словами нашого благання: "помилуй нас".

Потім читання Апостола посеред церкви підготовляє серця до слів Христа, який промовить устами Євангелія.

Лунає виголос: Алилуя! — він походить від гебрейського вислову: Хваліть Господа. Диякон, при свічному огні, символі сяйва божественної правди, читає Євангеліє з амвону, що знаменує собою камінь, одвалений від гробу Господнього. Як там ангел, так тут священослужитель є вісник Євангелія. Для нього душі повинні стати добрим ґрунтом, із притчі про Сіяча, і дати багатий урожай. Священик у Царських воротах приймає від диякона Євангеліє і вертається на престол, на знак того, що слово прийшло від Бога і до Нього вернулось.

Царські ворота закриваються; тоді приходить "особлива єктенія", себто дуже усердні молитви. А далі — єктенія проголошених, молитви їх самих і інших — за них; за прийняття їх, просвітлених правдою Христовою, для спасіння в церкві. І кожен згадує про свою недосконалість, як і в нехрещених, тепер проголошених: який брак любови до ближнього. В апостольській літургії для вірних, викликували: "Нехай ніхто проти нікого!" — всі прощають одні одним, як брати. Іоан Золотоуст звертався, щоб вийшли недостойні устами торкнутись до страшних тайн. Спершу вилікувати гнів і помиритись, тоді приймати божественне причастя. Відбувається головна частина богослужби, на якій у старі віки були тільки вірші Церкви: обновлені і просвітлені, як святі камені духовного храму.

ВАТИКАНСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ В МОСКВІ

Цього року Московський Патріярхат відзначав великими святкуваннями 50-річчя свого відновлення. З усього світу з'їхалися представники різних християнських віровизнань, щоб узяти участь у тих святкуваннях, що відбулися в днях від 26-го травня до 2-го червня ц. р. Між іншими делеґаціями була теж і Ватиканська, у склад якої входили: архиєпископ Дваєр із Бирмінґгем, Англія, єпископ Пезеріль із Парижа й о. Лонґ. Американець, член Секретаріяту для сприяння Християнської Єдности в Ватикані.

СТРІЛЯНИНА В КАТЕДРІ

До сильної виміни стрілів прийшло в катедрі в Міляно, Італія, між поліцією та 17-літнім Американцем, який хотів ограбити катедральну скарбницю. Цей молодий Американець перестав стріляти щойно тоді, коли один із поліцистів зранив його. Щоби подібне не повторювалося, рішено закласти модерну алярмову систему в тій частині катедри, де знаходиться скарбниця та престіл.

ДУЖЕ РОЗУМНО ПОСТУПИЛИ!

Щораз частіше читаємо про те, що в усьому католицькому світі йде змагання в усіх ділянках у тому напрямі, щоб не роздроблювати безпотрібно сил, але об'єднувати їх чи лучити для кращої видатности праці та більшої успішности. Однією з важливих ділянок у Католицькій Церкві є католицька преса, яка має своє спеціяльне й важливе завдання, бо вона сповняє апостольську мету: проповідування християнської науки. Гідно сповнити своє завдання може вона тільки тоді, коли вона поставлена на відповідному рівні та добре видавана. Коли ж ні, то деколи може навіть наносити й шкоду, замість користи. Це зрозуміло вже багато католицьких єпископів. І тому в різних країнах багато єпископів поліквідувало свої єпархіяльні часописи-тижневики, щоб злучити їх із другими, тобто видавати один спільно для кількох єпархій. В останніх часах поступили так три голяндські єпископи, які, замість трьох часописів-тижневиків, видаватимуть тепер один спільний для трьох єпархій. Спільний часопис матиме тепер 100.000 накладу. Один часопис, але порядний!

о. Василь Мельник

ВІРА Й ПАТРІОТИЗМ

(Закінчення)

Головний будинок університету в Харкові. Це одне з місць, де затроюють большевизмом душі української молоді.

2. Смертельним ворогом українського патріотизму це степовість української душі.

Це окрема засада чи пак аксіома спеціяльно українського патріотизму, що виросла з бурлачого духа української минувшини. І в наших словниках нема таких яскравих і могутніх слів, якими можна було б у належний спосіб з'ясувати жахливі шкоди, заподіяні українській справі степовістю самої ж таки української душі.

Три історичні справи об'єднання всіх сил української землі в одну потугу (Володимир Великий, Богдан Хмельницький і день 22 січня 1919) не вдалися не лише тому, що Україна "медом і молоком текуча", тимто і для ворогів приманлива. Також географічне положення української землі не було головною причиною державних і національних катастроф над Дніпром. *Найважнішою причиною українських державницьких і національних катаклізмів це степовість української душі.* А степовий кінь, щоправда, буйніший від домашнього, та саме своєю *степовою* буйністю і незаховстанністю наносить людям великі шкоди. Неопанована, незорганізована, незаховстана, степова душа похожа на повінь, що розриває тами й гаті при млинах і турбінах людського змагу. (— "Я є козак, звуся Воля — Українець з Гуляйполя" — що хочу, те роблю, і коли хочу, тоді роблю, а не чиню те, що треба й тоді, коли треба чинити. —).

Тому ніколи не треба забувати про те, що в останніх часах так проречисто доказують українські історики, а саме, що степовість української душі це прокляття українського народу і його історії. Не треба забувати про те передусім тоді, коли говоримо про український патріотизм. Бо український патріот зо степовою й неможливою до заховстання й зорганізування душею, це не будуюча, а руйнуюча рідні вартощі й надбання сила. Це ж бо живлова сила. А всяке живло, хоч і могутне, то все таки сліпе і саме тому небезпечне. Ось із цих причин треба б радіти буйним розмахом української душі, та з другого боку треба б на смерть і на життя боротися з її степовістю себто з її гуляйпільством.

3. Докладність, точність і солідність у праці, без яких нема сталевого характеру, це конечні ознаки правдивого патріотизму.

Докладність, точність і солідність у праці це вислід змагань над зорганізуванням свого духа і власних сил, над самоопануванням і опануванням довкільних перепон. Хтось там казав, що вартість людини можна пізнати навіть з цього, як вона дотримує дані й означені реченці. Бо спосіб дотримання слова, обітниці, приречення це ознака духового укладу людини, це назверхній вияв його внутрішніх спромог і наставлень. Тому докладність, точність і солідність у праці це вияви духової організації людини, це докази її справжньої вартости.

Тут приходять до слова організуючі чинники людства й людського духа. Тут саме виявляється гігантне й незаступне значення католицької Церкви й християнської, традиційної, західньої культури, що виросла на засновках і під покровом цієї ж саме Церкви. Її дух очистив і увиразнив

Большевики будують по всій Україні величні будівлі, з яких бачимо тут одну з Харкова, однак вони служать для поширення атеїзму й русифікації.

організуючі первні римського права, означив і увидатнив межі між добром і злом, гріхом і недосконалістю та між дочасним і вічним. Її ясна наука накреслила шляхи людським змаганням та розподілила поодинокі спромоги й потенції людського духа. Вона є наймогутнішим і незаступнимим, універсальним та всесвітнім чинником, що організує душі, кристалізує усесторонні сталеві характери. А без сталевих характерів нема правдивих патріотів, так як без докладности, точности і солідности в праці нема правдивих характерів. І тут саме бачимо величезне значення тих чинників, що кладуть основу під існування і кристалізацію правдивих характерів.

Не пустий це припадок, що найвидатніші дівчі української історії та найкращі організатори збірного життя на нашій землі (Євгайдачний, цілий ряд гетьманів, Хмельницький, Виговський, Мазепа, Орлик, Петро Могила і б. ін.) це люди, виховані під впливом католицької Церкви й західньої культури.

Не пустий припадок і те, що Галичина, яку завжди досягали благодатні організуючі впливи католицької Церкви, упродовж українських історичних часів три рази була "П'ємонтом" всієї України.

Беручи на увагу політичні, світоглядові й історичні умовини розвитку українського народу та його сучасний стан, треба сказати, що доки в Україну сягає католицький організуючий вплив, доти є твердь, на якій можна творити характери й організувати душі й життя. Де цих організуючих первнів нема, там витворився баговинний, а в усякому разі дуже хитний підклад під рости духових величин. Бо католицька Церква для України це те саме, що абесинське озеро Тана для Єгипту.

Націю й нарід треба організувати так, як організуємо всяку іншу спільноту чи збірну та суспільну установу. І треба ствердити, що ніодин нарід не мав такої жертвенної і так щиро організуючої свій нарід інтеліґенції, яку вже ціле століття має наш нарід.

Тут же треба би хіба підкреслити, що методи організації народу недомагали, а то й недомагають. Бо згуртувати нарід докупи і надати цьому гуртові організаційні форми, це ще далеко не вся, а щойно започаткована робота. Бо найважніша в тих гуртах річ це пристосування згуртованих душ до вимог організації, це організація самих же душ. Також на ніщо здатні поклики до цього гурту, який по перших солом'яних спалахах запалу до організації почав притахати, мовляв, звертаймо ввагу на моральний бік гуртової справи, биймо на мораль у наших організаціях, що хворіють на тісноту духа і брак жертовної посвяти для вищих справ. Такі наклики це пустослів'я! Бо треба ясно й виразно сказати і наче пальцем указати на цю пружину в душі, яку треба натиснути й пустити в рух, щоб вона оживила, розворушила і збагатила зміст гуртового життя. *А цією пружиною, що напирає і діє на життя, це віра в Бога і Його науку.* У цій вірі корінитиметься едино правдива мораль, спроможна виповнити етичним змістом усяку встанову та пов'язати поодинокі ланки організації в одне нерозірване звено.

Ця справа надзвичайно важлива. Бо без ясного й виразного вказання на дійсні й справжні джерела суспільних сил, без докладности, точности й солідности в організаційній праці та в її методах, не може бути мови про докладність, точність і солідність тих, яких організуємо. Без повищих же прикмет нема ні сильних характерів, ні справжніх патріотів. Бо докладність, точність і солідність у всякій праці це конечні ознаки не лише характерної людини, але і правдивого патріота.

ВИКИДАЮТЬ ЦЕРКОВНІ ТИТУЛИ

Бельгійська національна Єпископська Конференція рішила на терені Бельгії покінчити з усякою церковною титулятурою, яка являється сьогодні історичним пережитком. У майбутньому не вживатиметься вже більше в Бельгії титулів "Еміненція" чи "Ексцеленція" для кардиналів і єпископів. Священики будуть титуловані тільки титулом їх урядів, які вони виконують, як напр. "Пане Вікаріє", "Пане Парох" чи т. п. Єпископи не даватимуть від тепер священикам ніяких титулів "почесних каноніків" чи інших.

СТУДЕНТИ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВІД ПРОЦЕСІЇ

Студентська громада в університетському місті Фрайбург, Німеччина, повідомила дотичні церковні уряди про те що, починаючи від цього року, студенти не братимуть уже більше участи в традиційних процесіях, які в латинському обряді зв'язані зо святом Пресв. Євхаристії, популярно знаним у нас під назвою "Боже Тіло". Студенти заступають погляд, що такі процесії вже не відповідають сьогоднішньому часові. Можемо спитати: а хіба всякі демонстрації, замішання чи тому подібне відповідає нашому часові?

Роберто Туччі, Т. І.

КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ І АВТОРИТЕТ ЦЕРКВИ

(Закінчення)

Католицький журналіст і публіцист користає з тієї самої свободи, що всі християни в усіх предметах, які католики можуть відкрито дискутувати: цю свободу обмежує тільки *второпність і любов*. Це є загальне правило; його применення різниться, відповідно до того, чи хтось пише для газети, що є *офіційним* органом церковної влади, чи для *католицької* але неофіційної газети, чи для не-католицької газети. Ясно, що вимагається більше второпности в першому випадку, бо тоді журналіст говорить у якійсь мірі в імені авторитету; в інших двох випадках, де журналіст тільки за себе говорить, мається більше свободи, в межах правовірности, правди й любови.

Тут треба би сказати слово про *"свободу новин (вістей)."* Сьогодні це правильно узнають як "всеобіймаюче, недоторкальне і невід'ємне право". Енцикліка *Мир на землі* твердить, що "кожна людина має право до об'єктивних інформацій". Це значить, що, в першій мірі, інформації мусять бути правдиві: ніхто не має права свідомо ширити фальшиві інформації або викривлювати їх значення. Ніхто не має права вибирати односторонньо з даних інформацій, і тоді подавати до відома тільки те, що служить його особистим цілям, затаюючи решту. Можна грішити проти правди не тільки даючи фальшиві чи неточні інформації, але теж затаюючи те, що треба сказати. Бо, як каже Павло VI:

"Це замало, щоб інформації були об'єктивні. Вони мусять теж уміти підкорити себе межам, що їх вимагає вище добро. Наприклад, вони мусять шанувати права інших, де йдеться про їх добру славу, не відкриваючи законних секретів приватного життя. Ви знаєте, так само добре як ми, як дуже цього сьогодні надуживають. Ті інформації мусять шанувати інших і шанувати власну чесність, а ще більше — спільне добро. Не всі новини однаково корисні або шкідливі, залежно від часу й місця. Візьміть приклад дітей. Це найбільш вразлива й найлегша до пошкодження частина громади. Сама гідність новин вимагає розумних заборон, якнебудь видаких, але частина високої суспільної місії самих новин." (*Оссерваторе Романо*, 18 квітня, 1964).

У цій промові Павло VI говорив до журналістів і публіцистів, що не були приявні там як католицька група. Тому, він не покликався на *спільне добро Церкви*, яке кожний католицький журналіст буде дуже високо цінити. Отже, виконуючи свою працю, католицький журналіст мусить одним оком стежити за правдою й об'єктивністю, другим же за спільним добром громади й Церкви. Так получить він правду з любов'ю, пам'ятаючи, що — без любови — правда це від'ємна сила.

Католицький журналіст свобідний у рямках, що їх ми повище продискутували. Церква високо цінить цю свободу, бо вона призначує католицькій пресі важну ролю в творенні публичної гадки в Церкві; без свободи нема публичної гадки. У вищенаведеній промові про католицьку пресу й публичну гадку, Пій XII наполягає, що "католицька преса може багато помогти" у творенні публичної гадки (опінії) всередині Церкви. Однак, уважно застановімся над його дальшими словами:

"В цій службі, більш як у всіх інших, характер журналіста мусить бути такої якости, про яку ми вже згадували. Він мусить мати незмінну любов і пошану до Божих розпорядків, у цім випадку — для Церкви як вона фактично існує,

Сенатор Роберт Ф. Кеннеді ще як президентський кандидат — згинув від злочинної кулі — бавиться з частиною своїх дітей, яких він мав десятеро, а 11-те має щойно народитися.

у конкретній ситуації в часі й просторі, а не тільки на тлі вічности. Вона є божественна, так, але створена з людських членів у людській структурі. З таким характером католицький публіцист буде могти виминати німу вислужність і надмірну критику. Його погляд буде певний, помагаючи творити публічну гадку в Церкві. Це сьогодні тим більша правда, коли людство хитається між двома рівно небезпечними поглядами: один духовного наставлення нереальних розмірів, другий світської філософії, що заразом і матеріялістична, і песимістична. Забезпечена від цих екстремів католицька преса може корисно впливати на творення публічної гадки в Церкві." (*Оссерваторе Романо*, 18. II. 1950).

Рівночасно, не сміємо гратися словами, коли говоримо про *публічну гадку:* вона мусить бути *публічна*. Вона мусить бути відкрита й свобідна. Отже якщо католицькі журналісти й публіцисти мають впливати на публічну гадку в Церкві, то мусять вони мати можливість робити це публічно і без страху, заховавши визначені межі, що аж ніяк не за вузькі. Вони мусять подавати новини безсторонно та мати свободу дискутувати й бути "критичними". (о. Карло Ранер говорить про "критичне наставлення в правильнім глузді, що можемо порівняти до противників у парляменті, які носять назву "льояльної опозиції"). Все те не повинно викликувати чорних поглядів влади, наставленої залегко добачувати скрізь признаки бунту й узурпації навчального авторитету. В кожному разі, вірні теж мають участь у "пророчім уряді" Христа. Вони помагають Церкві формулювати правди віри своїм "доктринальним відчуттям",*) під проводом Богом даних пастирів.

Мусимо признати, що часами церковна влада упереджена до деякої міри проти журналістів, навіть католицьких. Це наставлення можна пояснити тим, що сама праця журналіста вимагає, щоб він перший виявдав якусь новину, щось сенсаційне, скандальне. Тому навіть католицький журналіст схильний наголошувати не те, що суттєве в Церкві — це часто не має вартости "новини" — але деякі крайні елементи, що мають сильний емоційний потяг задля своїх сенсаційних чи скандальних елементів. Якщо журналіст цим руководиться, він не служить Церкві, ба навіть слабо служить правді й об'єктивності. Рівночасно (кажемо це, щоб оправдати католицьких журналістів) його доступ до джерел інформацій утруднений деякими церковними колами, що переборщують вагу потайности, хоч це їх наставлення часто зрозуміле. Все це підкреслює конечність установлення добрих зв'язків із пресою й людьми взагалі, на всіх поземах Церкви.

Вкінці, виглядає, що конче потрібна організована система, щоб установити постійний діялог між Церквою й журналістом. Так журналісти зможуть діставати інформації з першорядних і відповідальних церковних джерел, зможуть висловлювати свої бажання й погляди, подавати до відома реакцію людей та давати так вірний образ публічної гадки. Зі свого боку, церковна влада могла би представляти журналістам свої власні погляди на найбільш дискутовані справи, усвідомлювати журналістів про широке поле проблем Церкви та рівночасно набирати знання про справжній світ, у якім Церква живе, і як люди ставляться до Церкви. На мою гадку, його еміненція кардинал Шіген із Бальтимору влучно характеризує одну з правдивих потреб Церкви сьогодні, пишучи:

"Незалежно від актуального стану напруження між католицькою пресою і церковною владою, воно певне, що Церква багато могла б скористати з ліпшого зрозуміння та тісніших і приємніших взаємин між ними. Засіб до цього — правдива дискусія, чи пак — діялог. Це було б напевно помічним, як би єпископи стрічалися з пресою — особисто якнайчастіше, регулярно через кваліфікованих представників — щоб могти поділитися поглядами на сучасні проблеми та потреби Церкви — її трудноші та можливості. Якщо не буде такої зустрічі та вимін думок, то тяжко собі уявити, як ця преса дістане вказівки, яких вона потребує й хоче, або як церковні кола усвідомляють собі правдиві потреби та сподівання преси." *(Да Католик Месенджер)*.

На закінчення, дозвольте мені сказати, що нема готової розв'язки для проблеми напруження між авторитетом і свободою. Мусимо поступати повільно, крок за кроком, терпеливо, розумно, з довір'ям, свідомі того, що повні й досконалі розв'язки дуже рідкісні. Тому, між авторитетом а свободою завжди залишиться деяке напруження.

Переклав В. Р. Кравець, ЧСВВ

*) Від непам'ятних часів, вірні вірили, що Пречиста Діва Марія була взята до неба з тілом і душею, але щойно в 1950-ім році було це проголошене *догмою*.

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, etc.

1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.

Phone: 536-0982

АНДРІЯ НАКОНЕЧНИЙ

УКРАЇНКА В ІНДІЇ

Друга зліва — щаслива мама в окруженні своїх дітей, що всецілo посвятилися на службу Богові в духовному стані.

Відповідь Марусі на листи, що їх вона одержала від багатьох доброзичливих приятелів приводу появи в СВІТЛІ (лютень 1968) її листа з Індії.

Чандігар, Індія
Червень 1968

Дорогі мої приятелі!

За ваші милі листи, привіти й побажання, які справили мені стільки приємности в новому світі, далеко від своїх, сердечно дякую.

Помимо щирої волі час не дозволяє мені відповісти кожному з вас на ваші цінні листи. Однак це не звільняє мене від милого обов'язку написати вам усім одного листа зі скромними інформаціями про мій побут в Індії. І це я роблю на сторінках того самого журналу СВІТЛО, що в місяці лютні був помістив мого листа до одного з моїх знакомих у Канаді.

В Індію я прибула ще 31 жовтня 1967 р. Мене, як охотницю, вислала сюди Канадійська Універсальна Заморська Служба (CUSO) на два роки праці. Перший місяць провела я в Делгі у школі. Тут кожного дня через чотири години ми вивчали гіндуську мову, відтак відвідували лікарні й інші заведення, щоби познакомитися з місцевими обставинами.

4 грудня мене приділили до лікарні в місті Чандігар, пров. Пунджаб у північно-західній частині Індії. Місто нове й модерне, лежить 15 миль від гімалайського узгір'я а 60 миль від китайської границі. У його околицях росте риж, кукурудза, цукрова троща.

Мешкаю вдвійку з медсестрою в домі гіндуської родини, яка ставиться до нас прихильно. Маємо дві кімнати й лазничку. Їду приготовляємо собі самі. Варимо на нафтовій кухонці з одним запальником. Деколи маємо трудність з нафтою, яку тут видають на пайки як також і риж, цукор, муку. В Канаді я була привикла до молока й м'яса а тут мушу привикати до місцевих харчів, таких як риж, городовина, мучні страви з пекучими приправами. Тут треба завжди вважати на те що можна, а чого не можна їсти. Воду треба завжди переварювати.

Працюю як наглядачка в одній із секцій державної лікарні. Щодо випосаження місцевих лікарень, то його не можна прирівняти до американського. Тут просто недостає конечних приладів, мед-сестер, місця, чистоти й охайности. Через нестачу місця багато хворих лежать на долівках.

Люди хворіють тут на тетан, віспу, тиф, холеру, — щоб згадати лише кілька хвороб. — Головною причиною хвороб є брак відповідного відживлювання.

Розговірними мовами тут є "Гінду" і "Пунджабі". Щодо англійської мови то тут, серед людей навіть із вищою освітою, її знання слабе. При праці я послуговуюся гіндусько - англійською мішаниною, а мої співробітниці ломаною англійщиною. Працюю шість днів на тиждень по вісім годин і маю чотири дні вільного на місяць. Години праці міняються так, як це буває і в канадійських лікарнях.

До більших перешкод у праці для прибулих сюди чужинців належать: нове середовище, культура, звичаї, новий спосіб життя, харч, труднощі комунікації зо службою і хворими. Населення ставиться до нас, чужинців, із деякого роду недовір'ям; цікаві знати хто ми, звідки приїхали, що тут робимо.

На знимці бачимо похорон бідняка в Індії, де саме працює авторка наведеного листа.

З цим усім треба зживатися, до всього треба привикати, чуже робити своїм. Нашим обов'язком є дати людям пізнати, що ми зацікавлені ними та хочемо їм допомогти. Я особисто маю велику приємність, коли можу хворому, яким ніхто не займається, принести поміч і потіху.

Чоловіки ходять тут у широких полотняних штанах і сорочках, а жінки в скромних суконках, що сягають аж по землю. Я ходжу в місцевій ноші. Через те на мене менше звертають уваги та скоріше приймають.

У червні переїду до міста Патна у Пров. Бігар. Тут буду вчити в католицькій місійній лікарні та при тому буду виїжджати на провінцію щепити дітей та служити матерям різними порадами.

Здоровлю вас, мої дорогі приятелі, і бажаю вам усього добра

Ваша *Маруся.*

ЮГОСЛАВСЬКИЙ ФІЗИК ПУБЛИЧНО ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВІРИ

Часопис "Глас Конціля" в Загребі, Югославія, подав інтерв'ю з д-ром Лопасічем, професором університету та інтернаціонально відомим фізиком. Проф. Лопасіч беззастережно визнає, що він є визнавцем католицькості віри. На питання, як можна релігію погодити з наукою, він відповідає, що це ніяка проблема, бо релігія й наука — це два "вершки хвиль", а поміж ними знаходить свою розв'язку ціла низка питань.

ПРОТЕСТАНТИ ЧИТАЮТЬ СВ. ПИСЬМО

У 1966 році різні протестантські видавництва продали в цілому світі 93.000.000 примірників Св. Письма, тобто на 17.000.000 більше ніж у 1965 році. Протестанти мають переклади Св. Письма в 1280 мовах і наріччях. Коли мова про читання Св. Письма та його поширеність між вірними, то можна брати собі добрий приклад із них. Мабуть останнім народом у світі, коли йдеться про поширеність і читання Св. Письма, є таки ми — Українці.

СКІЛЬКИ ПРОМОВ СКАЗАВ ПАПА В 1967 РОЦІ

Папа Павло в 1967 році виголосив 264 промови, що мали публичний чи офіційний характер, не рахуючи тих, що були приватного чи неофіційного характеру. І так Папа виголосив промови: 37 — на генеральних авдієнціях, 122 — на спеціальних авдієнціях, 53 — на "Ангел Господень" у неділі, 3 — на авдієнціях для представників інших віровизнань, 44 — в часі релігійних церемоній, 7 — при передачі вірчих грамот нових амбасадорів, 8 — на авдієнціях для голов держав.

ПЕРЕД ДВОМА ТИСЯЧАМИ РОКІВ ЗАВМЕРЛА МОВА

Францисканський учений — о. Анджело Ляншельотті, професор Біблійного Інституту в Єрусалимі й "Антоніянум" у Римі, видав граматику аккадійської мови. Аккадійська мова належить до групи семітських мов. Нею говорили близько 2000 років у Мезопотамії. Менш-більш коротко перед народженням Христа ця мова завмерла, тобто перестали нею говорити. Згаданий учений відтворив граматику аккадійської мови на основі різних археологічних знахідок і написів, які збереглися до наших днів. Це дуже важливий науковий досяг для кращого вивчення підложжя біблійної історії та історії взагалі.

ГОЛОВИ ДЕРЖАВ У ПАПИ В 1967 РОЦІ

У 1967 році Папу Павла відвідали різні державні достойники; премієри, міністри, амбасадори чи визначні державні мужі з усього світу, з яких абсолютна більшість некатолики. Із голов держав, що відвідали офіційно Папу Павла були такі: маршал Артур да Коста е Сільва — президент Бразилії, Микола Поргорний — президент СССР, Густав Адольф VI-ий — король Швеції, Оляф V-ий — король Норвегії, генерал Шарль де Голь — президент Франції, Гусейн — король Йорданії. Линдон Джансон — президент Америки. Крім того Папа Павло підчас своїх подорожей зустрівся з президентом Португалії, коли їздив до Фатіми, та з президентом Туреччини, коли Папа був у Царгороді на відвідинах у патріярха Атенагора.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТІ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** В ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

СВЯТИЙ ІНКВІЗИТОР ПІЙ V

(Закінчення)

Пій V зачинає довгий ряд Папів-реформаторів 16-го сторіччя. Його головною метою було: по можності якнайширша обнова церковного й релігійного життя. Щоб її осягнути вжизав він, нераз дуже дивних для нас сьогодні, засобів і законів - розпорядків. Розглядаючи їх, сучасний історик має нераз враження, що Пій V уважав Церкву щось наче за манастир високої досконалости, де ченці навіть і в найменших речах підлягають наказам проводу.

На гадку Папи кожна поправа-реформа Церкви мусить найперш починатись у власнім домі, себто від папського двору, від Римської Курії та й особливо від римського клиру. Отже найперш зредукував Папа свою "фамілію" — дворяків і прислугу, далі зменшив усі видатки на них, подібно, як це зробив був колись св. Іван Золотоуст при вступі на свій престіл. Як добрий знавець своїх людей, Пій V покликав на кардиналів і своїх дорадників тільки гідних та заслужених для Церкви людей. Особливою ненавистю горів цей святий Папа до симонії: продажі святих речей за гроші. Тож зараз же вичистив уряд Пенітенціярії, що був тоді гніздом продажности, що за добрі гроші продавав духовні посади. Також звернув особливу увагу на покращання моралі самого населення Риму. До опірних грішників казав стосувати інквізиторські засоби; напр. для непоправних чужоложників була кара биття канчуками, ув'язнення, а навіть прогнання з міста.

Члени Папського двору в своїх кількасотлітніх одягах, що тепер будуть замінені іншими, модерніщими.

Єпископам наказав, згідно з розпорядком Тридентійського Собору, триматися точно своїх осідків, бо це була конечна вимога для їх пастирської дії. В цілій Італії відбувалися дієцезальні й провінціяльні синоди, щоб розглянути ситуацію в Церкві та відповідно до того примінити відповідні засоби, щоб викоренити всякі духовні недостачі. Велику вагу покладав Папа на створення духовних семінарій, як це й наказував останній Вселенський Собор. Багато уваги присвятив Папа точному придержуванню правил священицького безженства, яке до того часу трактували дуже полегоньки, та точному дотримуванню клявзури по манастирях.

Щоб оживити релігійне навчання, дуже тоді занедбане, видав Папа, спершу як підручник для священиків, книгу "Римський Катехизм" (1566) латинською мовою, який зараз перекладено на інші мови. По пильному підготуванні вийшов "Римський Служебник", призначений для латинської Церкви цілого світу. Також відповідні комісії працювали над справленням і критичним виданням латинської Вульгати (Св. Письма) і грецької Біблії ("Септуагінта").

Щойно на підґрунті відновленого й устійненого релігійного життя можна було розвинути сили католиків для успішного й відважного виступу за правди Христової Церкви проти наступу єретиків і новопоган. Воно й лежало зовсім на лінії колишньої інквізиторської діяльности Пія V-го, що він звернув усю енергію своєї дії на поборювання помилок і заблудів, але — попри те — ніяк не забував про приєднання тих, що тривали в помилках. Інквізицію Папа наказав іще краще і справніше зорганізувати, як це вже був розпочав робити Павло IV. Єретиків Папа вважав за найгірших злочинців, бо вони стояли проти спасіння людей; то й уважав навіть кару смерти за відповідну для викорінювання єресі. Особливу увагу звертав на те, щоб єретична наука не продісталася з німецьких країн до Італії.

У Римі оснував Пій V папську комісію для навертання невірних, із якої опісля постала Конгрегація для Пропаганди Віри.

Життя й діяльність Пія V стояли в усьому під знаменем віри: він уважав себе малим і відповідальним тільки перед Богом. Як колишній інквізитор не знав він сентиментів і пощади для неправди та не розумів опортунізму. З того наставлення виходило те, що він і в політиці стосував ті ж методи, що, очевидно, не було "політично". На його гадку Церква не потребувала ніяких твердинь, гармат чи війська; її одинокою зброєю мають бути: молитва, піст, сльози й Св. Письмо. Але Церква має також першенство й перед усякою світською властю й володарями. Отже без вагання Пій V кинув клятву на протестантську королеву Англії, Єлисавету I (1569), що в політиці принесло тільки погіршення для католиків Англії, яких грішна королева стала ще більш переслідувати. Це був останній випадок в історії, коли Папа наказував скинення з престолу світського володаря. В дусі інквізитора спомагав теж змову Рідольфія проти Єлисавети, вважаючи її за злочинницю, хоч рівночасно Папа не був у засаді прихильником таких змов.

Бачивши страшну загрозу збоку фанатичних Турків для християнського світу, Пій вирішив їм нещадну боротьбу. Перш за все боротьбу молитвою, покутою, жертвою. Переконаний, що Бог вислухає молитов тільки справді побожних і чистих священиків, Папа звернувся до світських володарів, щоб вони пильніше дбали про моральну віднову клиру. Християни поділилися тоді на два табори: католицький і протестантський; то так, на гадку Пія V, роздвоєні, не могли ставити потрібного опору мусульманам. Отже звернувся Папа тут і до протестантських володарів із закликом покласти кінець релігійній борні: "Шукаємо Вас, як Добрий Пастир шукає овець, щоб їх привести назад до вівчарні".

Хоч "кепський політик", проте вспів Папа Пій V змонтувати Святу Лігу: Папа, Венеція й Еспанія — проти Турків, якій удалося побити турецьку потужню фльоту під Лепанто (1571). Папа мав перед тим видіння тієї перемоги, а проте коли про неї довідався, щиро заплакав. Із вдячности за величаву перемогу наказав щорічно святкувати свято Пречистої Діви Переможниці та ввів до літанії новий заклик "Марії, помочі християн"; його наступник Григор XIII наказав святкувати це свято як свято Вервиці.

Як щиро релігійній людині й розумному намісникові Христа, лежало Пієві V на серці поставити також науку на оборону релігії й Церкви. В той час протестанти створили установу т. зв. Магдебурзьких Центуріяторів, яка мала доказати історією, що Католицька Церква минулася зі своїм покликанням та в протязі сторіч злегковажила і змінила Христові основи. Папа доручив св. Петрові Канізієві відповісти на таку неправду. але Канізія стримали від цього завдання інші невідкладні справи. Зате з цього завдання вив'язався блискуче, 20 років пізніше, вченний Ораторіянець Чезаре Баронію, що написав 12-томову історію Церкви "Анналес Екклезіястічі".

Папа Пій V зрозумів велич науки св. Томи з Аквіну, наказав видання творів св. Томи та св. Бонавентури, а книгу "Сумма Теольогіє" св. Томи приписав як підручник для університетів.

Помер Пій V на жовчеве каміння, у страшних муках. Але його смерть стала справжньою жалобою для всієї Церкви (1572), якою він правив усього 7 років, невгнутий, але з правдивою любов'ю до Христової Обручниці. Сто років після смерти Пія V Папа Климентій X проголосив його Блаженним, а Климентій XI у 1712 році Святим. Пій X і Пій V це одинокі Папи новочасного часу, яких Церква визнала за Святих. Спочивають мощі св. Пія V в бічній каплиці ц. Марія Маджоре в Римі.

ПОЇДЕ ПАПА В 1970 РОЦІ ДО ГІРОШІМИ?

Сецуо Ямада — посадник японського міста Гірошіми, яке тяжко пострадало від американських атомних бомб, запросив Папу Павла приїхати в 1970 році до Гірошіми, де відбудеться сумний ювілей 25-річчя знищення Гірошіми. Папа подякував за запрошення, але не дав ніякої позитивної відповіді, бо до того часу ще далеко. Так подала пресова заля Ватикану.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

Казимир Грицина

НЕЙМОВІРНЕ, АЛЕ ПРАВДИВЕ

Було це дня 2-го липня 1941 року, коли Німці около другої години ввійшли до Тернополя. Стежа на мотоциклях посувалася вулицею кн. Острозького та дійшла вже до манастиря оо. Редемптористів, коли зза дзвінниці вискочив Левко Пачовський, син о. Пачовського, пароха Тарнорути. Хлопець дуже милий і всіми люблений. Певно загадав собі привітати Німців, а мав тоді 16-17 років. І коли він вискочив проти Німців, то перший із них, старшина і, казали, що говорив по польськи, вхопив бідного Левка за карк та веде до церкви. Левко йому говорить, що він вийшов їх вітати, що він Українець, син священника. Це може ще погіршило справу, бо то міг бути Німець із польського роду, а тут цей каже, що він тішиться їх приходом! То він, той Німець, привів Левка до тетраподу та каже: "клєнкай" і коли Левко клякнув, він його застрілив. Церкву запечатали, а оо. Редемптористів арештували. І ця подія зелектризувала Тернопіль. Ніхто вже Німців не вітав. Церква три дні була запечатана. ОО. Редемптористів звільнили пізно вечером. Отже Німці, ввійшовши до Тернополя, пролили невинну кров. Що за варварство! Нечувано, щоб хтось у подяку за привітання відібрав життя; то хіба Німці до такого здібні.

Тоді пригадалося мені зараз, як у червні 1940 року приїхав до Львова Владика Іван Лятишевський та, будучи на вул. Зиблікевича в манастирі оо. Редемптористів, розмовляв із пок. о. Зенсном Коваликом ЧНІ. При цій розмові був іще покійний о. Де Вохт, протоігумен і я. О. Ковалик каже: — Я чув, що друкарню Ставропігії большевики вивозять. — На те Владика Іван Лятишевський: — Ви за тим жалуєте? Я б додав їм іще три, щоб ця дич забралася. — То що буде? — питає о. Ковалик. Владика каже: — Кажуть, що Німці прийдуть. — То що Преосвященні думають, що то буде ліпше? — Певно, що так, тож захід, культура. — На те о. Ковалик: — Владико, большевики східні варвари, але дурні і з ними можна дати раду, а Німці західні варвари, рафіновані, будуть бити кожного "по морді" і не буде ніде рекурсу. — Так опісля і було.

В перших днях війни в летунським бою большевики збили літака, чи два, Німцям, а летунів взяли до неволі. Перед відступом тих летунів у казематах НКВД поморлували. Одного чи двох недомордували. Недомордували і польського священика, сотрудника при параф. костелі. Вони мали пов'язані колючим дротом руки і лежали серед верхньої верстви трупів у пивницях де приміщувалося НКВД. Були прикриті землею може на стопу. Коли їх добули, то лікар Німець спостеріг признаки життя. Одним словом завернув їх із другого світу. Той польський священик ще яких три місяці ходив жовтий, як труп.

Коли тих летунів привели до життя, то вони мали виявити, що їх мучили Жиди-енкаведисти. Чи ті з приїзних, чи з місцевих, — того ніхто не знав, але факт був, що Жиди. І вони напевно втікли. Але той факт, що то були Жиди, дав причину громити всіх Жидів. Винен не винен, але Жид, так мордуй. Що за варварство! І тоді три дні німецька солдатеска диявольський танок уряджувала і кров невинну проливала. Не щадили ані жінок, ані старців, ані невинних дітей. Навіть стріляли таких, що подібні були з лиця до Жидів, кажім не підголені чи з вірлиним носом. Я через тих три дні навіть до церкви не йшов. Страшно було. Четвертого дня, як я йшов до міста, то бачив ще де-не-де трупів, навіть діточих, а кров ще багряніла. І та кров страшним криком підносилася до Бога, бо це не було на фронті, на позиції, де жовнір проти жовніра стоїть. Це мордували безборонних людей! І по кількох днях я стрінув цього адвоката Жида, який казав, що большевиків "дідько" візьме та бідний не знав, що інший "дідько" прийде. І Жиди думали, що Німці, то культура — Захід.

Пригадую собі, як із 1939 р. на 1940 р. в зимі говорили між собою лікарі у консумі Народної Лічниці та допускали можливість приходу Німців і д-р Даманський, Жид, спеціяліст-уролог, коли йому казали товариші лікарі, "Що буде, докторе, кажуть, що Німці Жидів мордують? — то він казав: — Я цьому не вірю, Німці то Захід — культура, а панове знають, що наша віра все переборщує. Хай приходять Німці чим скоріш, бо тої Азії не можу стерпіти. — Цей лікар був надзвичайно чемний і ввічливий. І як він бідака розчарувався, коли той "Захід-культура" прийшла до Галичини.

Зараз якось у першім тижневі приходу Німців появилися оголошення-проклямації за підписом Митрополита Шептицького, який оповіщав, що маємо тимчасовий Уряд на чолі з Ярославом Стецьком. Радість охопила всіх, та не на довго, бо вже першого серпня появилися великі афіші від німецького генерального губернатора Франка, що Галичина прилучена до Генерального Губернаторства з осідком у Кракові та що в обігу валютою буде злотий. Поляки страшно позадирали носи. Німці перевели масові арешти нашої еліти.

Німці переводили погром Жидів через три дні по всіх містах. Тоді гострий протест проти по-

грому перед найвищими німецькими чинниками зложив Слуга Божий Митрополит Андрій. Хто знає чи були б не громили довше. Погроми спинили, а Митрополитові відповіли, що це справа Німців, щоб ніхто не мішався, але Митрополит тої уваги не злякався і опісля складав далі гострі протести перед владою німецькою у Берліні, чим зганяв сон з очей осатанілих вождів.

Тимчасом Німці йшли блискавкою вперед. І коли я оповідав зі захопленням теті про це, а тета тоді мали вже десь около 80 років, то вони мені на те сказали: — Так, як вони йдуть вперед, так до двох років будуть відступати. Їх будуть їсти воші. Вони проливають невинну кров і вони горді. — І так справді сталося, але в 1941 році це було неймовірне!

Я вступив був тоді на працю до Т-ва "Сільський Господар". Але ще роз'їздів по селах не відбував.

На Новий Рік 1942 р., це була мабуть неділя, знову поразила Тернопіль страшна вістка. На залізниці була особна поліція т. зв. "Баншуц", серед якої був поліцист такого страшного обличчя, що хіба підходити міг на Юду Іскаріота чи самого шефа пекла. Він ходив усе з німецьким вівчуром-псом. Той пес не одному вирвав кавалок тіла. Якось ранком із праці до дому йшов машиніст Поляк. Коли я працював у кооперативі "Будова Церкви", то він був нашим клієнтом: дуже гарний і чесний чоловік, батько четверо дітей. І той Німець-поліцист забив його на шкарпі за т. зв. Дерев'яним мостом. Як я йшов до церкви він іще лежав на шкарпі. Навіть Німці залізничники були обурені. А застрілив тому, що він мав мати вугля в торбі. Чи мав, ніхто не знав.

1941 року в вересні була страшна повінь на Підгір'ю. Під весну ці околиці обняв голод. Стрийський "крайс-ляндвірт" (окружний господар) дав дозвіл людям їти на Поділля за збіжжям, а тернопільський "крайсляндвірт" зарядив відбирати. Що ж то за сцени тоді були, як той Баншуц тоді шалів!

Через тернопільську станцію йшли транспорти на Схід. Що 4-5 мінут виходив потяг зі станції на одну, звичайно на дві, три і п'ять машин. На станцію заїхав поїзд Мадярів. Серед них був вояк-Українець, із Закарпаття, яке тоді Мадяри окупували. Якраз тоді гестапо відбирало збіжжя від людей і той страшний поліцист бив якогось старшого чоловіка, а пес чекав, коли він йому прикаже кусати. Те бачив той наш брат закарпатець, в одну мить вискакує з вагону, скаче на того поліцая, кидає його на землю і обцасами його потолочив. Пес нічого не робив на те. Видно і йому подвиги його пана були не до смаку. Хтось із гестапівців вистрілив, як круків їх знайшлося. Оточують того вояка, а він подається до свого потягу. Скочив між два вагони і всі гадали, що гестапівці його зловлять, тимчасом Мадяри виставили машинові кріси і заявили, хто його рушить — будуть стріляти. Цей потяг мав відходити четвертим зі станції. Тоді появився в червоній шапці урядник руху. Приказуючим тоном звернувся до Гестапа і війська: "все на свої місця" і дав знак машиністові того мадярського потягу до від'їзду. Цій події приглядалися сотки людей з залізничої кладки. Як потяг рушив, усі піднесли очі до неба і так, як я, всі напевно молилися: "Господя, крізь воєнні поля переведи цього вояка і спаси його та поверни його татові й мамі. Хай Твоя рука спасе його так, як він спас нас від того страшного супостата!" Того поліцая забрали до шпиталю і слід по ньому застиг. Ціле місто відітхнуло.

Німці допускалися страшних безправств. Дуже легко можна було попасти в клопіт, але я мав зі собою мощі святого священомученика Йосафата, дар від нашого любого Митрополита Андрія, і святий Йосафат хоронив мене і рідних. Ми не впали ніколи в клопіт, а як попали, то святий Йосафат вирятував.

Чого Німці допускалися на наших землях і як поводилися, то не до повірення. Отже недарма, що Бог, Який гордим противиться, так глибоко їх упокорив.

ТВОРИ СЛУГИ БОЖОГО

Митрополита Андрея Шептицького

Вже появився друком перший том цих творів п. н.

ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ

Ця велика книга має 280 сторінок пастирських листів Слуги Божого та "Введения у твори Митрополита Андрея Шептицького" (пера д-ра А. Базилевича) на 237 сторінок. Це перший цього роду огляд усієї письменської діяльности Митрополита. Книга (520 сторінок великого формату) коштує в брошурі $7.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки **ПОШТОВИХ МАРОК.** Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

О. Купранець

ТРИВОЖИТЬСЯ Й СЕРЦЕ

У чудовому дзеркалі широкої ріки гармонійно гралися промені західнього сонця. Тут і там ридав невеличкий човник. Із далекого берега долітав ледве чутній відгомін якоїсь тужливої пісні, такий далекий, що годі було розпізнати її мелодію.

Від високого правого берега посувалося велике судно - кораблик. Рівномірні удари весел об спокійні води мов приглушували всі інші звуки довкола. Над середньою частиною кораблика, на чотирьох блискучих стовпах, простягався багряний оксамитний бальдахим. У його тіні сиділа, спершись на поручня вигідного крісла, молода ще і вродлива жінка, дещо подальше неї стояв уже літній і сивавий мужчина, зодягнений у довге чорне одіння. Інші подорожні, що сиділи внизу кораблика, живо розмовляли, крадькома споглядаючи на цих двоє осіб, начеб хотіли схопити їхню розмову.

— Було б цікаво бути близько них та почути про що вони так розмовляють... Наша достойна володарка постійно перебуває в товаристві оцього чоловіка. Він має на неї великий вплив. От бачите, дорогий боярине Славоміре, як вона змінилася з того часу, відколи перейнялася наукою цієї людини. Ходить якась масстатична, геїби не з цього світу... Продумує щось у своєму серці — притишуючи свій голос, сказав посадник матері руських городів.

— Правду говориш брате, що вона змінилася. Чи вірш у те, що вона зовсім порве з нашою спадщиною Варягів?

— Кажу ж тобі: вона душею вже давно не Варяжка, а справжня Русичка й християнка. А хіба ж була вона варязького роду? Чи не добачаєш цього в тому, що вона міняє давній порядок?..

— Так, ми всі це бачимо, проте я не боюся, бо наша достойна володарка добра й розумна. Вона любить свій народ! А ось дивись на неї та скажи, чи має хто другий таку володарку, як ось вона, наша велика княгиня Ольга?

— — — — —

Під бальдахимом стояла, майже торкаючись його своїм дорогим діядемом, вродлива постать володарки Руси. Маєстатичним рухом вона повернулася вбік правого берега ріки. Простягнувши праву руку вбік столиці Києва, сперлась лівою рукою на плече свого співрозмовника й говорила:

— Ця матір руських городів, чесний отче, стане незбаром городом нашого Великого Царя, Якому я вся віддалася, — набожно роблячи на собі знак святого хреста, продовжувала — для Якого одного тільки горить тепер моє серце аж до зітління його. Отче Григоріе, яка б я була щаслива, коли б так мій сизокрилий орел — мій любий Святослав, схотів тебе зрозуміти та стати лицарем Великого Царя. Ох, який той Святослав твердосердий! Не любить нашого Вчителя, бо Його наука за м'яка для нього. Та нічого, дорогий отче, нам тим журитися, бо моє серце каже мені, що цей город стане святим городом нашої Руси і з нього золотоносним промінням засіяє благодать до найдальших закутків нашої Землі...

— Коби через тебе, достойна володарко, сам Господь говорив! Христос усе переможе, бо Він Великий і Непереможний Цар. Промінням Своєї благодаті Він скрушить твердосердість твого потомства і воно стане підніжжям ніг Його, як колись говорив пророк.

— Ох, отче, коби воно так сталося! Спокійно плили б мої дальші дні, а серце моє не тривожилося б і не знало б ніякої журби. Та чомусь моє серце неспокійне, коли я наче крізь сон дивлюсь у далеку майбутність. Особливо неспокійне воно від тієї хвилини, що про неї я тобі розказувала, коли то я мала якесь таке дивне видіння. Сам бачиш, що від того часу моє серце не знає спокою...

— Володарко, сказав я тобі тоді і кажу тобі те саме тепер: Господь знає, що чинить, і нам смертним несила протиставитись Його волі.

— Так, це свята істина, але...

Ольга нагло склонила голову вниз. Лице її вкрилося якимсь глибоким сумом, а з очей покотились дві перлисті сльозини. Споглянувши на Ольгу, отець Григорій зовсім відрухово теж склонив голову вниз і перед його очима мов живі образи перекотилася розповідь про видіння Ольги. І він бачив подію за подією, особу за особою, час за часом:

Найближчі нащадки Ольги приймають науку Христа... Про їх силу й велич лунає слава по всьому світі... Та нараз чорна хмара заслонює сонце й стає темно... Враз із вітром несуться зойки й стогони... В повітрі чути запах крови... братньої крови... І знову великий жах... Задрижала земля... З усіх усюдів наступають вороги... Ллється знову кров... Валиться велична будівля народу — його Держава... А тоді приходить темрява... Нічого не бачиш, тільки чуєш гірке ридання і сміх наруги ворога... А ось знову повертається золоте проміння, але воно якесь кволе й скоро проминає... І так проминає час, довгий час, бо тисячу років... І тоді посеред громів і

осліплюючих блискавок стається чудо... Нараз появляється велике золоте сонце... З-посеред проміння сонця виринає постать Великого Царя — Христа... Він простягає Свої проколені руки та благословить, кажучи: — Від сьогодні цей край не знатиме вже більше такого горя!

Отець Григорій, наче збудився зо сну, звернувся до Ольги:

— Володарко, чого тривожиться знову твоє серце? Якщо твоє видіння від Бога, то будь щаслива, що ти знайшла ласку в Бога бути віщункою Його святої волі для нашого народу. Хіба ж це не приносить радости твоєму серцю та не дає йому спокою, що нащадки твоїх нащадків, перейшовши всі страхіття, заживуть силою і славою, якої досі ще не зазнала?

— Коли б не це, дорогий отче, то я мабуть і одного дня довше не прожила б. Я казала тобі все те списати та покласти у книжу скарбницю, щоби прийдешні покоління мали ощо Господню пересторогу. Та чи повірять вони мені? Правду кажеш, отче, зіставмо це Божій волі!

о. С. Юник, ЧСВВ

МИ ГРЕКИ, ЧИ МИ УКРАЇНЦІ?

Наші канадські й американські єпископи вже досить давно означили офіційну назву нашої церкви як — Українська Католицька Церква. У старому краю, побіч тієї назви, нас називали ще греко-католиками.

Хоч єпископи назву Українська Католицька Церква ввели та держава прийняла як урядову нашу назву, багато все ще вживає "грік кетолик", що викликає тільки замішання. Деякі, на жаль таки наші знову, а особливо в Америці, чомусь конечно хочуть нас зробити "римо-католиками візантійського обряду", що не має ніякої основи.

Три роки тому я приїхав до Мелфорту і почав дещо пізнавати обставини й людей. Вразило мене те, що листи від усяких інституцій і урядів до нашої церкви були адресовані до нас як до Греків, хоч поміж нами нема ні одного Грека. Ніхто не знає ні одного слова грецького. Постановив я зробити тому кінець. Відложив на те один день і перейшов усі уряди особисто та всюди чемно жадав зміни адреси: замість Греків поставити Українців. Усі урядники дуже чемно не чинили, хоч дещо всміхалися. Це було більше як два роки тому. Та в той час я забув про зміну назви в старечому домі.

Кілька днів тому, відвідуючи наших людей у старечому домі, стрічаю чемну урядницю з бюра.

"Отче, я з великим зацікавленням читаю ваші дописи в Мелфортському Журналі, а там подано, що ви належите до Української Католицької Церкви. Часто бачу вас у старечому домі. Кого властиво ви відвідуєте, коли тут нема ні одного Українця. Вправді є около десять Греків-католиків, але ні одного Українця."

"Ні, прошу пані, навпаки, тут немає ні одного Грека, але самі Українці, і я тільки прошу переправити назву замість Греків на Українців."

Чемна пані всміхнулась і поправила список.

У місяці лютні чомусь умирало багато наших людей. Треба ховати. Отвираю радіо на мелфортську стацію і чую оголошення, що помер Грек пан Б. а священик Грек о. Юник буде його ховати. Зараз накручую телефон і чемно спростовую, що мене назвали Греком, а я не Грек, а Українець. Пані з радія вибачається й вияснює, що може я обслуговую Греків в своїй церкві, то й мене взяли за Грека, бо той померший напевно Грек.

"Але ж пані, тут нема в нашій парафії ні одного Грека і той померлий також не Грек а Українець."

За хвилину чую в радіо спростування. Мене назвали вже Українцем.

Нарешті ще один факт з Альберти. Яких п'ять років тому, в містечку М. іду з хати до хати з йорданським благословенням. У кожній хаті питаю, чи мають люди які запити. В одній хаті господар поглянув на мене вовком і каже:

"Маю запит і то дуже важний. Чому тепер ксьондзи позмінювали назву нашої релігії? Ми все називалися греко-католики, а тепер перекрутили на Українців католиків?"

Я зрозумів що тут не можна вживати вчених доказів, то й відповів:

"Какой ферузі карпон гой какой фільой" (все що залишилось мені з греки).

Господар витріщив очі і допитується, щоб це значило. Я відповів, що як він почувається Греком, то повинен знати грецьку мову.

"Ось бачите я не Грек а знаю грецьку мову, а ви називаєте себе Греком, а не розумієте ні слова."

Господар усміхнувся і казав жінці дати перекусу.

Дивні речі діються між нами в Америці й Канаді. Одні називають нас Росіянами (рашея), деякі Греками, а час сказати собі і іншим, що ми ні Росіяни, ні Греки, тільки УКРАЇНЦІ.

о. І. Назарко, ЧСВВ

ВОНИ БОРОЛИСЯ ЗА НАРОД

о. Іван Лебедович, ПОЛЕВІ ДУХОВНИКИ У.Г.А. — У 45-річчя участи у визвольних змаганнях." (Матеріяли до історії). Winnipeg, 1963, ст. 327, 46 ілюстрацій.

Нема сумніву, що українське духовенство відограло велику й важну ролю в відродженні Галичини. На жаль, крім доброї, але малої праці о. Ісидора Сохоцького п. н. "Що дали греко-католицька Церква і духовенство українському народові" (Філядельфія 1951), ніхто досі не написав праці про діяльність і заслуги нашого духовенства в Галичині. Цю прогалину частинно заповняє дуже цінна, потрібна й корисна праця о. І. Лебедовича про польових духовників УГА.

Праця складається із вступу, 16-ох розділів, літератури, покажчика імен і списка ілюстрацій. Після вступного слова проф. С. Шаха і доброї статті В. Мудрого про ролю українського духовенства в відродженні Галичини, о. І. Лебедович переходячи за повітами, оповідає про працю українського духовенства майже на всіх ділянках національного життя. Особливішу вартість має список польових духовників УГА в 1918-1920 рр. о. Лебедовича. Автор зібрав 91 капелянів УГА, між ними 10-ох Василіян і 2-ох Редемптористів. З того 66 перейшли Збруч з нашою Армією, а 32 з них померли, переважно на тиф. Автор подає менше або більше повні життєписи польових духовників, а в тих життєписах містяться нераз власні спомини деяких духовників. Майже повним вийшов життєпис відомого нам колишнього редактора "Місіонаря" в Жовкві (1911-1914) о. Якима Фещака ЧСВВ, якого стрільці називали "монах-лицар", а якого о. Лебедович описує з особливим пієтизмом, тим більше, що він уділював о. Фещакові останніх Св. Тайн, коли цей умирав на тиф у Чечельнику 1920 року.

Добре Автор зробив, що долучив прізвища 130-ох богословів, які служили в УГА, а пізніше стали священиками. Між ними є незабутній редактор "Світла" о. Андрій Трух та о. Іриней Вігоринський — оба ЧСВВ. На окрему увагу заслуговує такий характеристичний на наші умовини список (мабуть, неповний) 465-ох священиків арештованих або інтернованих Поляками в 1919 і 1920 рр. Окремий відділ становлять монахи-Василіяни, яких було 50 і 43 монахині. У додатках дуже цікавий щоденник пол. духовника о. Т. Чайківського, в якому він описує свою освітню працю на Полтавщині. Цінну працю о. Лебедовича прикрашує 46 ілюстрацій, із яких деякі (ст. 208, 228, 235) мають уже вартість документів. На жаль, у фотознимках зайшла мала похибка, бо особа подана за єпископа Коциловського на стор. 30 — це колишній протоігумен Галицької Провінції ЧСВВ бл. п. о. Степан Решетило; це певне. Поазбучний список осіб замикає цю об'ємисту працю. Ще треба згадати, що обкладинка П. Андрусева дуже ефектовна.

У таких рямцях праця о. Лебедовича вийшла багато ширша, ніж її наголовок, але це тільки збільшило її історичну вартість. Вартість тієї праці ще й у тому, що багато архівних матеріялів і першоджерел пропало, інші для нас недоступні, польові духовники УГА вимирають, а вміру часового віддалення від визвольних змагань зростає — як казав великий митрополит Андрей — "історична перспектива". Заслугою о. Лебедовича залишиться те, що в цій історичній перспективі на належному місці він поставив українську Греко-катол. Церкву і велику жертву її синів-священиків за волю народу. Тому на полицях бібліотек усіх українських інституцій та в приватних збірках людей, що цікавляться історією наших визвольних змагань, праця о. Лебедовича повинна зайняти почесне місце, бо вона написана не тільки з великим знанням, але і з великою любов'ю.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 276. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА И УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

— Ніколи я ще не бачив Пуссена таким радісним, як чергової суботи, 3 грудня, коли він увесь дипломатичний корпус, включно з Курцроком, запросив до нашої амбасади на чарку вина. Був теж приявний амбасадор Матесон, який з уваги на недавну видачу англійському королеві Юріеві I якобінського проводиря лорда Дюфуса, що його Рада Магістрату Гамбургу позбавила азилю, був дуже уважливий і. безносередньої участи в акції Пуссена не брав, хоч у своїм звідомленні до Лондону схопления Войнаровського назвав "нахабним" а самого Войнаровського "моїм приятелем..." А найбільше реготався мій шеф, Пуссен, коли Гагедорн виявив, що схвильований і збентежений цією дипломатичною акцією Беттігер, який не сподівався, що "задля якогось Україна" виникне така буча, звернувся до царя з проханням надіслати кілька полків драгунів до Гамбургу, бо здогадно треба буде зброєю домагатися видачі Войнаровського.

На ці слова Гагедорна прояснилось суворе обличчя генерала Велінга і він крізь зуби вдоволено вицідив:

— Ну, врешті можна буде поторощити трохи московські кості... — що дуже не подобалося звеличникові політики царя Петра, прускому амбасадорові Буркгардтові і він з пересердя випив душком повний келих вина....

— Ось так, Великий Шогуне, виглядає мій звіт з дипломатичної діяльности в справі звільнення Войнаровського. Обіцяв я тобі точно й правдиво все представити, бо ти написав мені, що те, що я тобі розкажу, буде вирішне, чи закриється твоя течка з написом "Україна", чи буде дальше відкрита.

— Так! — хитнув головою Токугава.

— І твоє рішення, Токугаво?

— Я ще не рішив, мій дорогий віцеграфе, бо не знаю точно найважливішого: чому Войнаровський віддав себе в руки царя і то добровільно?

Віцеграф де Шарон устав із крісла, мовчки пройшовся по кімнаті, підійшов близько до Токугави й безрадно розгорнув руки:

— І я цього не знаю, Токугаво, та мушу щиро признатися, що ніхто з нас цього не розуміє. Щиро кажучи це був удар по всіх нас, бо звільнення Войнаровського, включно з перепроєинами його, було тільки справою часу. Дня 3-го грудня Магістрат Гамбурга вислав депутацію до царя в Альтону, прохаючи не вимагати видачі Войнаровського, бо це грозить війною. Войнаровського, на домагання Курцрока, мали перевезти до його мешкання, бо з хвилиною цісарської заяви, він уже був під опікою цісаря, словом Войнаровському нічого не грозило... І просто не хочеться мені вірити, щоб Войнаровський до такої міри завірив графині Кенігсмарк...

— Їхні взаемини були публичною тайною, мій сину! — сказав спокійно Токугава.

— Так, Великий Шогуне, це правда, я знаю про це від самого Войнаровського може більше, як дехто інший, але ніхто, включно зі мною, не міг сподіватися, щоб такий вроджений дипломат, яким був Войнаровський, міг повірити словам такого ворога України й такому крутієві, яким є цар Петро.

— Всі Москалі крутії і не забувай, мій сину, що слова царя Петра повторили солодкі усточка Аврори графині Кенігсмарк — сказав помалу Токугава.

— Так! Солодкі усточка... — шепнув неначе до себе віцеграф де Шарон.

— Але! Ти читав листа чи може щось ближче знаєш про листа Кенігсмарк до Войнаровського?

— Ні! І хоч як я старався дізнатися ближче про цього листа, ніяк не вдалося. Але лист був. Це сказав мені Гагедорн і саксонський посол Лоозена. Врешті є лист графині Кенігсмарк до Пуссена, я його читав. Там виразно написано, що коли Войнаровський добровільно з'явиться в царя, він не тільки не буде покараний, але зможе осісти де хоче в Європі, що всі його родичі, які тепер на Сибірі, будуть звільнені з заслання і зможуть повернутися в Україну, їхне сконфісковане майно буде їм повернуте а цар хоче зокрема обговорити з Войнаровським майбутнє "Козацької України". І було б дуже вказане, коли б Войнаровський міг явитися до царя в день Ангела цариці, 5-го грудня...

— І це мабуть так і сталося?

— Так! — відповів якось схвильовано де Шарон. — Дня 5-го грудня Войнаровський попрохав Магістрат видати його цареві. Я зробив для тебе відпис цього письма, Токугаво, ось прошу!

І де Шарон подав Токугаві невеличкий кусок паперу, на якому було написано:

"Тому, що сьогодні святкують День Ангела її Царського Величества, прошу Хвальний Сенат і Магістрат доставити мене сьогодні до царя, якого хочу перепросити і надіюся, що з приводу цього великого свята одержу ласку від Його Царського Величества."*)

— Очевидно, що Хвальний Магістрат із найбільшою приємністю вволив проханню Войнаровського? — глумливо спитав Токугава.

— Ще б пак! Цього ж таки дня, 5-го грудня, в 4-ій годині пополудні замкненою каретою в асисті гамбурзьких драґунів Войнаровський виїхав до Альтони, звідкіля вже не повернувся.

— І не повернеться ніколи! — сказав спокійно Токугава вдивляючися в кусок паперу, що його йому передав де Шарон.

— Чи думаєш, мій сину, що до скріплення солодких слів царя Петра причинилися Гагедорн і Лоозена? — спитав по хвилині.

— Безумовно, врешті мачав у тому пальці й Флемінґ, що, знаючи рішучість генерала Велінга, боявся наступу шведських військ на Саксонію.

— А чи тільки Флемінґ? — спитав, поглянувши на де Шарона щілинками очей, Токугава.

— Не знаю, Токугаво, повір мені, що я вже тепер нічого не знаю! — відповів якось безрадно де Шарон.

— Ти ще молодий, мій дорогий Шевалє, ти ще дуже молодий! Постаріеш, бачитимеш більше й інакше! Подай мені, будь ласка, цю течку, що ось на підручному столику, так, ця, на ній є напис "Україна". Так, дякую!

І Токугава розгорнув течку, вложив туди кусок паперу, на якому був відпис прохання Фойнаровського видати його цареві та почав зав'язувати течку білою стяжкою, яку витягнув з широкої кишені халата.

— Білий колір це... похорони?.. — спитав тихо де Шарон, глядячи на Токугаву.

— Так, мій сину! Дипломатам і державним мужам, які вірять ворогові на слово, нічого більше, крім похоронів не належиться. І такий нарід, що їх зродив, ще довго не матиме своєї держави...

— Це твоя відповідь, Токугаво, на мій звіт? — спитав по хвилині, показуючи на зав'язану течку, віцеграф де Шарон.

— Так! — відповів твердо Токугава — і на наші манджурські пляни з поміччю України. Будемо шукати інших шляхів, правда, мій сину? Обіцюєш мені й надальше свою поміч?

— Я завжди до твоїх послуг, Токугаво! — відповів, схиливши голову в поклоні, віцеграф де Шарон.

— Це мене тішить, мій сину! Будь здоров і хай дух твого батька а мого сердечного друга, буде завжди при тобі! І пам'ятай, що ти є під охороною прапору Країни Сходячого Сонця, а пристані Кобе, Осака і Йокогама є для тебе й осіб, які ти вкажеш, відкриті. Дати тобі охорону?

— Дякую! На цьому кораблі я вже є неначе дома! — усміхнувся де Шарон і, щераз низько вклонившись, вийшов із каюти.

Токугава заплющив очі, опер голову на спинку фотеля і щойно по довшій хвилині, наче збудившись зі сну, взяв у руки молоточок та легко вдарив ним у невеличкий гонг, що стояв побіч на столику. Завіса відхилилась і в дверях появився Фуміо Яно.

— Чи барон Сузукі є на покладі? — спитав Токугава, не дивлячись на двері.

— Так, Великий Шогуне!

— Хай зайде до мене!

— Ти сказав, Великий Шогуне! — схилився в низькому поклоні Фуміо Яно і зник за занавісою.

По хвилині занавіса знов розхилилась і в дверях станув барон Сузукі.

— Заходьте ближче, бароне! Нам треба поговорити!

— Ти сказав, Великий Шогуне! — схилився в поклоні Сузукі.

Токугава вказав рукою подушку:

— Сідайте!

Сузукі глянув на течку, яка лежала перед Токугавою і сів проти столика.

— Щойно був у мене віцеграф де Шарон і його звіт про Войнаровського в основі своїй покривається з вашим звітом, за виїмком, чого треба було й сподіватися, акції лорда Гертфорда. Чи ви далі обстоюєте вашу гадку, бароне, що прохання Войнаровського, видати його цареві, це була справа чести Аврори Кенігсмарк, чи радше Софії Доротеї і короля Юрія?

— Так, Великий Шогуне!

— Це ваш здогад, бароне?

— Ні, це певність, Великий Шогуне!

— Маєте доказ на це?

— Так! Лист Аврори Кенігсмарк до Войнаровського!

— Цього листа нема!

— Так, тепер нема, але він був!

— Який маєте доказ на те, що цей лист був?

— Є свідок на це!

— А саме?

— Один із підстаршин сторожі гамбурзьких драгунів, які на наказ Курцрока охороняли Войнаровського. Він був свідком, як цього листа Войнаровський спалив після прочитання.

— А хто передав Войнаровському листа від Аврори?

— Цей же підстаршина, Великий Шогуне!

— Тобто, Войнаровський, на вашу гадку, був свідомий того, що всі ці запевнення царя

*) Автентичне.

і цариці відносно його особи, це обман і брехня?

— Очевидно, Великий Шогуне!

— І він був свідомий, що йде на катування і мученичу смерть?

— Безсумнівно, Великий Шогуне!

— Чи про цей геройський учинок Войнаровського знає ще хтось крім нас?

— Тільки лорд Гертфорд. Він учора сказав мені пам'ятні слова: нація, яка має таких героїв, як Войнаровський, що ставлять вище честь як смерть, хоч і як буде довго покорена, не щезне з обличчя землі.

— А король Юрій?

— Ні, король Юрій про цей скандал, що його хотіла вчинити Кенігсмарк, нічого не знає. А у відповідь на повідомлення Матесона про замах на Войнаровського й особисту дописку Матесона "я дуже боюся за долю Войнаровського", король Юрій велів зробити всі зусилля, щоб навіть збройно визволити цього козака з пащі Петра.

— Чому ж Матесон не виконав того? Адже ж він навіть не включився до акції Пуссена?

Легка усмішка пролетіла обличчям барона Сузукі:

— Часом доручення володарів, Великий Шогуне, приходять запізно...

— Розумію! — шепнув до себе Токугава.

— Так, як не міг цього зрозуміти й Пуссен, коли писав листа у Версаль дня 18 грудня, після катастрофи — відпис цього листа находиться в оцій течці — і Сузукі показав рукою на течку, — що "тут сталася велика містифікація, жертвою якої і став бідний Войнаровський..."

Бистрі, живі очі Токугави заблисли якимсь дивним світлом. Він помалу розв'язав течку з написом "Україна", заховав білу стяжку, якою вона була зв'язана в кишеню кімона та витягнув звідтам червону, помалу зв'язав і обгорнув нею течку та подав її Сузукі.

— Покладіть, будь ласка, бароне, цю течку в наш Тайний Архів.

— Під яким числом, Великий Шогуне? — спитав, беручи течку, барон Сузукі.

— Число один! — відповів твердо Токугава.

12 РОЗДІЛ

РІК 1739

— Равль! Ідемо до хати! Тато буде гніватися, що ми так довго сидимо над морем!

Федір Шептицький оглянувся: пляжа була вже майже порожня а його сусідка, "блакитноока Француженка", як він її в думці назвав, бачивши її кожного ранку на пляжі, вдягнула вже купальний плащ; в одній руці тримала плетену торбинку, в якій лежала книжка, а в другій зложену парасольку і гляділа вниз, де, хлюпаючись у воді, кількалітній хлопчик ганяв за великим червоним бальоном.

— Чуеш Равль? Ідемо!

Із заходу повіяв холодний вітер і ген далеко на овиді появились хмаринки. Море грізно зашуміло й стрімкі хвилі вдарили об пісок.

— Треба йти! — подумав Шептицький, встаючи з лавочки й одягаючи купальну нагортку. — Похолодніло і чого доброго, буде буря! Йде дев'ятий вал!

— Мамо, мамо! Мій бальон тоне! — закричав хлопчик і побіг назустріч високій хвилі, яка з пінистою гривою на хребті блискавкою наближалася до піщаного берега.

— Равль! — залунав жіночий крик.

Одним скоком Шептицький найшовся біля хлопчини та схопив його на руки. Стовп води вдарив об них і мало не звалив із ніг Шептицького, який — тримаючи дитину на руках — найшовся віч-у-віч із жінкою, що, кинувши торбинку й парасольку на пісок, збігала піщаним насипом удолину. Бачивши її налякані великі блакитні очі, передав їй дитину та заспокійливо всміхнувся:

— Візьміть дитину, мадам, та йдіть звідсіля, бо атака хвиль ще повториться, а я зараз пошукаю бальона.

— Мій бальон потонув, він потонув! — плакав хлопчина, притуливши мокре личко до маминого обличчя.

Шептицький погладив хлопчину по головці:

— Будь спокійний, хлопчику, ми зараз найдемо бальона!

(Докінчення буде)

Чи, коли і як буде КІНЕЦЬ СВІТУ?

Всякі пророцтва на цю тему, від найдавніших аж по наші часи, пояснення тих пророцтв, пояснення: що таке пророцтво, чи треба в нього вірити, і врешті: що каже нам про те сам Ісус Христос

усе то найдете в книжці

ОМИ

КІНЕЦЬ СВІТУ

яка щойно вийшла, має багато ілюстрацій, гарну обкладинку.

Пришліть $2.00 на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?

ЗДАЛЕНА І ЗБЛИЗЬКА

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ СВЯЩЕНИКА - ПАТРІОТА

Всі парохіяни св. Миколая у Вінніпегу й разом із ними приятелі-знайомі з великим ентузіязмом відзначили 25-тиріччя рукоположення свого Пароха Високопреподобного о. Володимира Шевчука ЧСВВ. — У неділю 19-го травня ц. р. після обіду в 4-ій годині, при численній участі вірних, Всеч. Отців Духовних цілого Вінніпегу й Преподобних Сестер, Достойний Ювілят відправив благодарну Службу Божу в своїй парохіяльній церкві. Спільно з о. Ювілятом при престолі правили цю Службу рідний брат о. Ювілята о. Севастіян Шевчук ЧСВВ і декан Вінніпегу о. Шамбелян Йосиф Пуляк. Дияконували о. Сенишин ЧСВВ і о. Лукій ЧНІ. Цілий ряд відповідно вбраних хлопців із вівтарної дружини, що обслуговали при престолі, творили разом із духовними отцями гармонійну цілість величного образу Безкровної Жертви.

Всі сослужащі Отці на чолі з о. Ювілятом своїми милозвучними голосами звеличали цю торжественну хвилю в житті Ювілята, його родини, приятелів і цілої парохіяльної громади. Парохіяльний хор під батутою диригента Ореста Левицького доповняв своїм співом велику гармонію Св. Літургії, а все це разом порушувало до глибини душі кожного присутнього в церкві та будило найглибші святі почування. Наприкінці Богослужби Преп. о. Протоігумен Мирон Дацюк виголосив відповідну до хвилини проповідь, вказуючи на великі заслуги Достойного Ювілята, які він приніс для нашої Церкви й Народу. Після відспіваного многоліття, Ювілят з уповаженння Святішого Отця уділив присутнім папського благословення та роздав пам'яткові образки.

Зараз після Богослужби в 6-ій годині відбулося ювілейне прийняття в Линкольн Мотор Готелі. Простору залю виповнили по береги парохіяни, члени родини та представники організацій. За головним столом засіли разом із Достойним Ювілятом Високопреосвященніший Митрополит Максим, брат Ювілята о. Севастіян ЧСВВ, рідна сестра Ювілята Преподобна Сестра Севастіяна, заступник посадника міста Винніпегу С. Рибчук із дружиною, Голова Централі Українців Католиків Манітоби п. І. Новосад, голова ЛУКЖ Манітоби панна Е. Канчір, голова Окружної Ради БУК п. І. Нестор, о. Шамбелян Пуляк, о. Протоігумен М. Дацюк, голова Українського Легіону Ветеранів п. Н. Маланчук із дружиною, радний Метрополітального Вінніпегу п. І. Сулимка з дружиною, представники парохії св. Василія, яку обслуговує о. Ювілят, п. Н. Когуч та пані Г. Войтович, голова Парохіяльного Комітету й разом святкового ювілейного Комітету п. І. Музичка, представник словацької парохії о. монсіньор І. Рекен, голови поодиноких організацій при парохії св. Миколая й члени Ювілейного Комітету, як пані Леся Крук, голова ЛУКЖ, Йосиф Тимчишин, голова Клюбу Мужчин, Орест Горечко, голова УКЮ й інші. Господарем прийняття, який умило й майстерно проводив ним, був п. Володимир Пащак і завдяки його проводові ціла програма прийняття була милою для всіх імпрезою.

о. Володимир Шевчук, ЧСВВ, після свячень

Після проведеної молитви перед вечерою, приявні випили тост на честь Шановного Солеізанта та відспівали гримке "Многая літа", а двоє маленьких діточок Іванця Крук і Андрійко Сікорський піднесли китицю прекрасних червоних рож та гарно привітали свого о. Пароха Ювілята.

Після вечері складали привіти: п. Маланчук від Легіону Українських Канадських Ветеранів, у яких о. Ювілят займає становище Капелляна. Отець Шамбелян Й. Пуляк зложив привітання в імені всіх Отців свого Деканату. ВПреп. о. Протоігумен М. Дацюк прочитав привітання від Всесвітнього о. Протоархимандрита А. Великого, Від Преосвященніших Владик Ніла й Ісидора та багатьох інших церковних і світських Достойників, приятелів і знайомих о. Ювілята. Пан Когуч привітав Достойного Ювілята в імені парохіян ц. св. Василія. Пан І. Музичка вітав від парохії св. Миколая, а пані Леся Крук, виголосивши прекрасне привітання в імені всіх організацій, що діють при парохії св. Миколая, вручила пропам'ятний дарунок для свого о. Пароха Ювілята. Пан І. Нестор вітав о. Ювілята від Окружної Ради БУК, де о. Ювілят є Капеляном.

У часі короткої перерви, пані Марія Прокопчук і пан Орест Левицький відспівали дует при акомпаніменті пані Марії Ост. Обоє співаки прекрасним виконанням пісень: "Богородице діво" та "Хай плачуть струни" здобули собі загальне признання серед приявних.

Преп. о. Севастіян Шевчук зложив у довгих словах привітання від цілої родини, яка сиділа за окремим столом разом із батьком о. Ювілята, брата професора д-ра Івана з дружиною та інших. Пан Радник С. Рибчук у заступстві посадника міста виголосив довше слово привіту та вручив о. Ювілятові почесну грамоту від Вінніпегу. Митрополит Максим, вітаючи о. Ювілята, підчеркнув заслугу для нашої Церкви не лише самого Ювілята, але і цілої родини Шевчуків, яка видала двох священників і Сестру-монахиню, що посвятила своє життя для Бога й високих ідеалів. Таких родин, говорив Митроп. Максим, треба нам якнайбільше, особливо в обличчі часів таких як сьогодні.

Кінцеве слово виголосив Достойний о. Ювілят, стверджуючи, що він покликаний Богом бути душпастирем, то він старається бути цим душпастирем якнайкраще по змозі своїх сил. Промовець скромно заявив, що він не повністю сповнює наложені на нього обов'язки, але такі роковини дадуть йому нові сили до праці. Він подякував усім, що приготовили цей Ювілей, подякував усім прибувним делегатам, гостям і всім парохіянам за їх прив'язність у часі цілого святкування.

На слові Достойного о. Ювілята святкування закінчилися, але в часі бенкету приємні довідалися дещо про життя й працю о. Ювілята, про що розказав господар прийняття п. Володимир Пащак. А переповів він про життя о. Володимира Шевчука ЧСВВ ось що:

Коротний життєпис
о. Володимира Василія Шевчука ЧСВВ

Отець Володимир народився 23. І. 1917 р. в Шіго, Саскачеван, як п'ятий із ряду хлопець у родині Петра і Євдокії Шевчук, де всіх дітей було 11-ро. При Хрещенні одержав ім'я Василь. Малий Василько побирав свої перші науки в місцевій школі, до якої мусів кожного дня робити три милі дороги.

Хоч Василькові було ледве 6 років життя, коли його найстарший брат, о. Севастіян, виїздив із дому на новіціят у Мондері, то примір брата: посвятити себе Богові у василіянському житті таки мав свій вплив на Василька, бо в 15-м році життя він також вступає до манастиря в Мондері, якраз тоді, коли його брат кінчав свої богословські студії в Галичині, в 1932 році. Там він прибирає собі монаше ім'я "Володимир", а в 1939 р. складає свої вічні обіти-присяги. Таки в Мондері закінчує свої філософійні й богословські студії та дня 16 травня 1943 року висвячує його на священика Преосв. Василій Ладика в нашій церкві св. Миколая тут у Вінніпегу разом з іще трьома молодими студентами - василіянами. Наступної неділі він править свою першу Сл. Божу в маленькій церковці, що стояла на фармі рідного батька в Шіго, там де він колись був хрещений. Крім усієї родини, на цій приміці було дуже багато людей, як також брат о. Севастіян та парох о. Григорій Шишкович ЧНІ.

Як священика його призкачили на місійний терен у місцевості Дервент, Альберта, звідки обслуговував кільканадцять довколишніх парохій і місійних станиць. Там працював цілий повний рік, а вже рік пізніше був назначений Ігуменом мондерського манастиря та парохом місцевої церкви св. Ап. Петра й Павла, а в 1945 р. ще й консультором-дорадником Провінціяльної Управи Чину. На цьому становищі лишився через 5 років, а працював так ревно при манастирі й парохії, що аж опинився в шпиталі поважно хворий. Та вже 1949 р., коли Чин переніс свою друкарню з Мондеру до Торонто, обов'язок і клопіт директора друкарні поручають у його руки. У Торонті він стає першим директором Василіянської Друкарні та ставить її трудні початки на сильні основи. Це становище він займав до 1953 року, коли його вибрали Протоігуменом Канадійської Провінції з осідком в Едмонтоні. Тепер усі зусилля звернув він на розбудову Василіянського Чину в Канаді. Вибувши свій протоігуменський час служби, він на кілька місяців став парохом-адміністратором нашої парохії у Ванкувері, а між роками 1959-1964 парохом в Оттаві. У серпні 1964 року дістав назначення консультора-дорадника Провінціяльної Управи Чину та заразом парохa церкви св. Миколая у Вінніпегу, якраз у найтяжчі часи парохії, бо тоді започаткували будову нової церкви й манастиря та прийшла сплата великих задовжень, що тяжіли на цій будові. На цьому останньому становищі застає отця Володимира срібний ювілей його, так багатого в заслуги для Церкви, Василіянського Чину та Українського народу священицького життя.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ "СВІТЛА"?

КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ З ГЕМТРЕМКУ В ТОРОНТІ

Українська катол. парафія Непорочного Зачаття в Гемтремку, що охоплює також східню частину Дітройту, заснувала 1959 року українську "гайскуя", якому дано назву: Українська Вища Школа Непорочного Зачаття. Ціллю школи є виховувати українську молодь у релігійному й національному дусі. У школі українська мова та українознавчі предмети є для всіх обов'язкові. Їх навчають професори-україністи. Всі студенти — це діти українських батьків, між якими є теж діти православних батьків. Коли в серпні 1962 р. парафію Непорочного Зачаття перейняли оо. Василіяни, то й тимсамим почали вони плекуватися Українською Вищою Школою. Крім оо. Василіян і Сестер Василіянок (з-поміж яких одна є директорою школи), навчають також світські вчителі — числом 18 осіб. Усі вони мають від шкільної влади право навчати в американських вищих школах. Пересічний стан учнів хитається між 200-230 учнів. Щороку майже 50 учнів кінчають вищу школу. За дев'ять років існування ця школа здобула собі дуже добре ім'я в шкільних кругах стейту Мічіген. Більшість колишніх учнів студіюють у різних університетах, а не бракує й таких, які здобули признання, а то й перші місця в різних начальних установах.

При школі є окрема українська бібліотека, що нараховує понад 2.500 українських книжок. Хор української Вищої Школи, що його від років веде проф. Б. Сарамага, відомий із своїх мистецьких і виключно українських концертів.

І саме хор цієї школи влаштував у Торонті в неділю 19 травня воличавий концерт під кличем: "На славу Бога й українського народу", для відзначення "Року Віри" та 35-ліття здвигу української молоді у Львові "Українська Молодь Христові". Велика заля Центральної Технічної Школи була переповнена вщерть так, що не тільки треба було доставляти крісла, але й багатьом учасникам довелося стояти. Сама програма концерту була дуже доцільно уложена. Молитовна кантата: "Віруємо" була немов вступною молитвою і так її зрозуміла наша публика, бо на цю кантату самочинно встала й прослухала її цілу стоячи. Привіт о. В. Гавліча ЧСВВ — професора тієї школи, був короткий, глибоко-змістовний і тепло та щиро виголошений. Промовець нав'язавши до "Року Віри" і свята УМХ ствердив, що цей концерт молоді — це "живий доказ овочів тісної співпраці однієї нашої громади зі своєю Церквою". Немає сумніву, що кульмінаційною точкою всієї програми була релігійна кантата проф. Б. Сарамаги п. н. "У тіні хреста", уложена на основі церковних пісень українських і чужих композиторів. Цю кантату треба конечно видати друком, щоб її виконували також і інші українські хори. Вона повністю заслуговує на це. — Чергові точки, як: "Юнацький марш" і "Христос воскрес — воскресне Україна", на слова Б. Федчука виконано гарно й бравурно, а декляматори й декляматорки виявили не тільки добру дикцію, але й глибоке чуття. Наступні пісні: "Підлисся", "Стелися, барвінку", три народні пісні і "Лети, наша пісне" виконано теж по-мистецьки. Тут передовсім оркестра мала нагоду до попису.

Після перерви найперше самі учениці, а відтак учні й учениці з юною буйністю і справжньою грацією рухів виконали два народні танки, що їх підготовила п-на У. Кунинська. Всім до вподоби припала: "В'язанка українських жартівливих пісень", що її молодь безжурно проспівала зі збиточним усміхом на юних обличчях і з промінням веселости в ясних очах.

Цього направду гарного концерту, на жаль, не закінчено національним гимном: "Ще не вмерла Україна". А торонтонська публика на те чекала.

Хор згаданої школи виказав зразкову дисципліну. Хор, оркестра й диригент становлять одну згармонізовану цілість. Думаю, що Торонто, хоч має здвічі більше Українців, не могло б Дітройтові зрівнажуватися чимось рівновартним. А народні одяги, танки, українська мова і знаменита вимова доказують, що серед нашої молоді в ЗСА сильно б'є живчик українства. Це потішаюче явище та водночас показних, де і як українська діспора повинна зосереджувати свої зусилля, засоби й труди, себто на релігійному й національному вихованню нашої молоді.

о. Ір. Назарко ЧСВВ

СЛІДАМИ СВЯТОГО ЙОСАФАТА

П'ять років тому помер в автомобілевому випадку о. Андрій Роман Ковч, ЧСВВ (див. "Світло" вересень 1963). Помер, спішивши з духовною поміччю жертвам іншого нещасного випадку. Помер несподівано й нагло, але не можна собі уявити кращої смерти. Перед смертю одержав слеопомазання з рук о. Н. Свірського ЧСВВ. Помер спішачись сповнити свій обов'язок. Хто приготований на зустріч із Творцем, тому нагла смерть не є страшною. Це навіть велика ласка, бо перехід до вічности швидкий, без протяжної недуги і довгих терпінь.

До смерти о. Андрія спричинився його слабий хребет, пошкоджений підчас тяжкої воєнної служби. Його забрали Німці зі Львова з гімназії, до т. зв. "Юнацтва". Опісля він захворів на туберкульозу і довго перебував у санаторії. Щоб не инудився, йому давали читати сміховинки, збірники жартів і т. п. За той час, він основно змінився. Вийшов зі санаторії з великим запасом жартів, але і з новим поглядом на життя. Став веселий, товариський, легкий до співжиття.

Всюди проявляв добрий талт, але й був жартун. Одного разу вибралося їх двох на фільм. Треба було йти далеко, але вони любили ходити пішки. Запросили ще одного брата, який не любив ходити пішки, переконуючи його, що воно близько. І так цілу годину неохочому пішоходові говорили: "Ще трохи, вже недалеко, ось-ось..."

Можливо, що жартами отець Ковч хотів приховати у серці біль спричиду смерти свого батька. Підчас шкільних вакацій завжди старався поїхати до Мюнхену на батьків гріб. Докладав великих старань, щоб поставити своєму батькові пам'ятник. І коли сам відправив там панахиду, міг уже спокійно виїхати до Канади.

Отець Андрій усіми цікавився, то й усі почувалися прекрасно в його товаристві. Він навчився й чім полягає щастя: "Більше щастя — давати, ніж брати" (Дії 20-35). Тому, давав зі себе, зі свого часу — радо, і тим ущасливлював себе й інших. Ділився всім — з усіми. Зі студентами в Мондері ділився своїм знанием українознавчих предметів. Парафіянам посвячував свої труди, чим доказував свою любов до них. Старанно приготовлявся до проповідей, бо бажав усім неоціненного скарбу: Царства Небесного!

26 червня 1963 року він відійшов по свою нагороду...

В. Р. Кравець, ЧСВВ

"ЛЮБОВ ДО БОГА Й УКРАЇНИ НА ХВИЛЯХ ЕТЕРУ"

Добігає 6 років від часу прибуття оо. Василіян до Дітройту, як також існування української католицької радіопередачі церкви Непорочного Зачаття, яку то передачу веде о. др. В. Гавліч ЧСВВ, разом із о. П. Пащаком ЧСВВ. Кожної суботи в 2-ій год. пополудні українська громада Дітройту й околиці має змогу забути свої щоденні турботи на цілу годину, та, даючи думкам волю, полинути мріями в рідну Україну "в супроводі" радіопрограми.

Українська радіо - передача складається з двох частин: української, якою проводить о. Гавліч, та англійської, що належить до о. Пащака. Англійська частина надзвичайно корисна для уроджених Америки українського походження, які не володіють мовою своїх батьків. Для багатьох із них це була перша й одинока нагода познайомитися з традицією Української Церкви, історією й культурою України. Нераз і чужинці, які не мають нічого спільного з українством, почувши о. Пащака, стають прихильниками та шлють гратуляції до радіостанції на рахунок української радіопередачі.

Завданням і ціллю української католицької години є не лише розважати, але також вщеплю-

вати і скріпляти любов до Бога й України в серцях наших дітей і молоді. Тому-то о. Гавліч завжди радо знаходить час у радіопередачі, щоби присвятити 20-30 хвилин роковинам Листопада, 22 Січня, Крутам, Т. Шевченкові і т. п., виконавцями таких передач є діти і студенти наших українських католицьких шкіл. Кожна дитяча програма підготована добре та приємно вражає поправна українська мова дітей. Участь учнів і студентів у радіопередачах впливає додатньо не їхню душу, причинюється до збагачення їхнього знання української культури та допомагає їм побороювати почуття меншевартости, яке ми Українці назагал посідаємо.

Коли брати до уваги те, що існування нашої радіо-передачі залежне виключно від жертводавців, то з приємністю можна ствердити, що це чи не одинока ціль, яку українська громада Дітройту й околиці піддержує охоче, незалежно від політичних переконань. Підготовкою шкільних передач завжди займаються такі вчителі: пані І. Тарнавська, Михаловіч, проф. І. Водинарук і о. Гавліч. За їх невтомну працю належиться їм щире признання. Бо ж треба знати, що всі проби відбуваються надпрограмово, а наші вчителі, діти й молодь є направду перетяжені цілоденними і суботніми школами.

Також ця участь молоді в різних імпрезах виробляє в них почуття обов'язку — бути корисним Українській Церкві та своїй Нації вже за раннього віку. Чейже каже нам стара українська мудрість: "Нагинати галузку поки молода". Тісна співпраця оо. Василіян з українськими школами це взірцевий патріотизм, дорогою якого будується суцільний фундамент Рідного Народу. Також за посередництвом радіогодини о. Гавліч сповняє благородне діло, пам'ятаючи про наших хворих, які не можуть прийти ні на Службу Божу ні на жодні імпрези. І ось ціллу кантату "В Тіні Хреста" із концерту в пошані св. Йосафата у виконанні нашої шкільної молоді, записану на стрічці, о. Гавліч присвятив хворим. Можна уявити собі радість у серцях немічних, що про них "хтось" пам'ятає. Усім нам добре відомо, що до часу існування української католицької години, важко хворі були зовсім відірвані від українського культурного світу.

Необхідно підкреслити, що о. др. В. Гавліч при кожній нагоді присвячує чимало часу поборюванню комунізму, стараючись навести на правильний шлях тих Українців, які легкодушно підпадають під вплив хитрого "культобміну" та, обвинувшись павутинням комуністичної брехні, забули вже про Голготу України. Пам'ятаю Провідну Суботу, коли-то на хвилях етеру слухачі почули голос дорогого гостя о. д-ра І. Лотоцького, ігумена й нашого пароха. У своїй глибоко-змістовній промові о. ігумен висловив до болю звороушливі слова, які неначе гострий меч прошили серце й душу кожного вірного Українця: "Український Нарід сьогодні шукає Киринейця, помогти нести хрест, та Самарянина". Було б дуже корисним, щоб усі Українці, збаламучені комуністичною ілюзією, застановились над тими болючими словами, які може саме допоможуть їм привернути пам'ять на "Розп'яту Україну".

У шості роковини існування української католицької години, благаю Всевишнього, щоби поблагословив кріпким здоров'ям оо. Гавліча й П. Пащала та скріпив їхні сили — продовжувати шляхотне діло на многі літа.

Ірина Захарків

Ділимося сумною вісткою, що 20-го березня ц. р. померла у Реймс-ля-Брюле

сп. п. КОНСТАНТИНА ПРОНЮК
з дому СЕРЕНЬКО

Покійна народилася 14 серпня 1900 р. в Старій Сокі, Самбірського повіту.

Похорон відбувся 22 березня при дуже великій кількості приятелів, родини, друзів — Українців, Французів, Поляків — з участю трьох священників: о. І. Бойчука та французьких парохів із Реймсу й Фрінікур.

Покійна прибула до Франції 1925 р. і пройшла важкий шлях, що випав на долю нашої еміграції. На тернистому шляху зібрала багато приятелів завдяки своєму доброму серцю і своїй вдачі. Дім п-ва Пронюків був завжди пристановищем для "безталанних птахів", де кожен отримував щире слово, пораду й допомогу. Тому й стільки було засмучених на похороні. Слід згадати, що пані Броніслава Нецкар із сином і пані Мартинюк опікувалися Покійною до останньої хвилини та влаштували тризну. Як казали — Покійна собі на те заслужила.

Замість цвітів на могилу Покійної, на Пресфонд "Укр. Слова", на розбудову української справи, яку Покійна любила більше як себе, склали по 10 фр. — Стефанія та Микола Самко, Йоланда й Петро Коник.

Вічна Їй пам'ять!

К. П.

НОВІ МУЗИЧНІ ВИДАННЯ

М. ФЕДОРОВА

СЛУЖБА БОЖА (ф-дур) на мішаний хор	$3.00
СЛУЖБА БОЖА (г-дур) на мішаний хор	$3.00
ВОСКРЕСНА УТРЕНЯ — на мішаний хор	$3.00
САЛЬВИ І МАЛЬВИ, Збірник пісень — 4 частини	$5.00

(Зміст: Пісні до слів Шевченка, народні, повстанські, пластові, стрілецькі, воєцькі, веселі, любовні, настроєві, патріотичні, релігійні, коляди, щедрівки, весняні, з фортепіяном, гимни — разом 104 пісні).

Замовляти через:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ontario, Canada

GOVERNMENT OF CANADA

Від 30-го червня 1968

важливі зміни у забезпеченні від безробіття

Нові допомоги для безробітних.

Нові вкладки від працедавців і робітників.

Нове забезпечення для вище платних працівників.

Про докладні інформації звертайтеся до найближчого бюра

UNEMPLOYMENT INSURANCE COMMISSION

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА
ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ,
ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Старого і Нового Заповіту

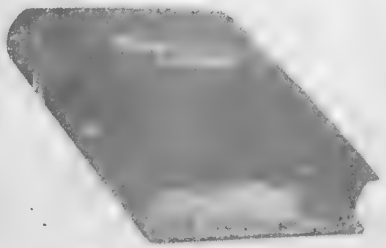

BASILIAN PRESS
286 Lisgar [illegible] Toronto 2, Ont., [illegible] Canada

MRS. KSENIA VARAVA OCT. 98765
MUNDARE, ALTA.

СВІТЛО

РІК XXXI ВЕРЕСЕНЬ — 1968 — SEPTEMBER Ч. 9 (549)

Ціна 30 центів

ПОГЛЯНЬ! **ПОСЛУХАЙ!** **ПОДУМАЙ!**

ПОГЛЯНЬ! — та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!
ПОСЛУХАЙ! — нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!
ПОДУМАЙ! — малу хвилинку і прочитай це письмо!

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цікавих статтей, матеріялів, вістей, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й нидіє. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або переклади з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторін другу великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ ВОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і нічче Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. L, Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Батьки, чи Ви знаєте про те?	*о. О. Купранець, ЧСВВ*	282
Молитва матері — вірш	*Ул. Кравченко*	283
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів"		284
Шляхи і засоби до святости	*о. В. Підскальний, ЧСВВ*	285
Божественна Літургія	*В. Барка*	287
Батьки і діти	*о. І. Назарко, ЧСВВ*	289
Вірність начальному урядові Церкви	*о. В. Ваврик, ЧСВВ*	291
Наміреня Апостольства молитви на вересень		
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ		292
Багато людей запитує... *Чи вільно вступати до масонів. — Вінчання в різних церквах.*	*о. С. Сабол, ЧСВВ*	294
"Аджьорнаменто"	*о. А. Федик, ЧСВВ*	297
Батьки і школа	*о. С. Шевчук, ЧСВВ*	299
Гряде понурий великан — вірш	*В. Лімничeнко*	301
Чи Ісус Христос працював?	*Г. Дудрович-Слюзар*	302
Батьки й виховання	*о. В. Ваврик, ЧСВВ*	303
Деякі корені лиха	*о. О. Купранець, ЧСВВ*	305
Наш синок іще замолодий	*о. С. Якимишин, ЧСВВ*	307
"Всьому винні священики"	*о. С. Юник, ЧСВВ*	310
"Хто має, тому додасться"	*О. Город*	311
Надіслані видання		313
Сім золотих чаш	*Б. Полянич*	314
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА		317
Ті, що нам помагають (Пресовий фонд)		320

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Ігнатій Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.
Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

БАТЬКИ, ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ПРО ТЕ?

Кожна доба має свої "моди" на різні речі, а окрема серед молодшого покоління. Колись була така жіноча мода, що жінки носили такі довгі сукні, що закривали все їх тіло, аж по ніжні кістки, а високі ковнірці сягали аж під бороду. Сьогодні прийшли "мині-скирти", які ледве-ледве закривають "грішну" частину тіла, а замість високих комірців деякі домагаються ходити "таплес", тобто з обнаженими грудьми...

Посеред різних сьогоднішніх мод прийшла теж іще одна мода серед молоді, якій на ймення тут на нашому континенті

"флауер-чилдрен (кидс)" або "гіпіс"

зловісного прояву повної дегенерації деякої частини молоді, що претендує бути "відродженням" у протиставленні до старшого покоління, яке — на думку "гіпісів" — є заскорузле в своїй гіпократії. Однак у чому ж досі виявило себе оте "відродження" людства, що його несуть гіпіси?

Покищо гіпіси виявили себе в повній дегенарації, яка проявляється головно в

наркотизмі, п'янстві, "вільній любові", насильствах, самогубствах, убивствах і безлічі різних недуг, посеред яких передове місце займають венеричні.

Звичайно різні міські та поліційні чинники закривають усю правду перед загалом громадянства, щоб не ширити надто великої паніки, яка могла би постати, але деякі речі таки подають до публичного відома. Візьмім два приклади:

У Сен Франсиско в гипівському дистрикті "Гешбері" за три місяці одна тільки Вільна Медична Клініка лікувала около 13.000 пацієнтів на різні недуги, починаючи пневмонією та кінчаючи гепатитом, а причиною яких було впорскування брудними голками, що їх уживали гіпіси, застрикуючи собі наркотики.

Агенція контролі венеричних недуг у Лос Енджелос звітує, що венеричні захворіння за останній рік зросли шість разів швидше в гипівському дистрикті, ніж у цілому місті, яке нараховує, не рахуючи метрополітальної зони, кругло три мільйони населення, а гипісів є всього кількандцять тисяч.

Це два приклади таких занедужань посеред гипісів, що їх подали компетентні установи. А скільки знов є тих, що взагалі не голосилися до будьякої клініки чи лікарів?

Посеред нас такого нема!

Дехто напевно відразу скаже: як же ж можна таку тему порушувати в католицькому журналі? Це ж не годиться, тимбільше, що посеред нашого українського громадянства таке питання зовсім не виринає, бо наші родини *здорові*, а наша молодь *ідейна й чесна* і вона з тим немає нічого спільного!

Так думаєте?

Знаємо, що всі "шануючі себе" та "поважні" громадяни дивляться на те злощасне явище з відразою, мовляв, ми бридимося такою повною дегенерацією. І вони мають повну правду, бо на ділі так воно і є. Однак чи всі оті "шануючі себе" та "поважні" мають право таке сказати? Багато з тих, що осуджують і засуджують оту дегенерацію наших днів, бачать її в других родинах і посеред інших, але часто не хочуть бачити того самого таки в своїй рідній хаті або зо справжнім мистецтвом закривають це перед другими, бо ж хіба годиться признатися, що їхня доня чи синок: живуть у "гипіленді" й ходять патлаті, брудні, обдерті й завошивлені; вживають наркотиків і п'яничають; користуються "вільною любов'ю", яку пропонує "гипіленд" і вкінці, що їхня дитина венерично хворіє... А коля вже все те вийде наверх, тоді вони, щоб закрити себе й своїх дітей, починають на всіх і вее нарікати, мовляв, в тому винні: Церква, школа, оточення й усе інше, тільки не вони самі, тобто батьки й їхні діти.

Вона ходить вечорами студіювати!

В одній "шануючій себе" й "поважній" родині є "дуже добра" й "чеснотлива" доня, якою батьки гордяться, бо добре йдуть їй студії, а крім того "вона не така, як другі дівчата". Вона кожного дня ходить до бібліотеки та разом з іншими студентами кожного вечора до-пізна "ще достудіовує". Так воно тяглося місяцями, аж доки одного вечора за "студіюючою донею" не пропав слід. Самозрозуміло, що батьки сповнилися журбою та соромом, а при тому не дають знати на поліцію, бо ж це буде "сором для родини", як теж "як можна так обеслявлювати свою власну доньку". Вона напевно скоро повернеться, хоч може зробила якусь дурницю та боїться повернутися додому. Правда, доня за пару днів зателефонувала до батьків: "Не журіться, я не повинула самогубства". Батьківське серце зраділо й відразу їй простило, вичікуючи повороту доні. Але на тому не скінчилося, бо доня мала свій рахунок часу й свої хотіння. Вона повернулася додому, але аж за три місяці. Хоч і як вона страшно виглядала, зронилися сльози батьківської радости, які однак відразу перемінилися в сльози розпуки, бо за декілька хвилин "добра й чесна доня" збентежено говорить мамі: "Мамо, я вже не 'мис', я вже 'миссис'... а він тепер мене вже не хоче"...

І що ж показується?

Показується те, що нормально можна було сподіватися! Беруть доню до лікаря. Лікарські оглядини виявили, що "добра доня", крім вагітного стану, принесла додому ще додатково сифіліс..

Щойно тепер батьки ширше зацікавилися і товариством своєї доні, і моральною вартістю того товариства, і місцем, де доня вечорами "студіювала". І що ж показалося? Їхня доня студіювала в "гипіленд-і", де й сповнилася її трагедія. Щойно тепер батьки звернулися до поліції, а навіть... і до свого пароха. Та це все було вже запізно, бо "гипіленд" уже дав їй те, що міг їй дати...

Що маємо робити?

Хоч "гипівство" зовсім не є якимсь типовим українським явищем, але знаємо не одну нашу українську родину, в якій отаке явище подибується, хоч родина через це переживає тяжку трагедію, бо ж це їхня дитина пішла на манівці, а родина сповилася соромом.

Очевидно, що ми не можемо мати для них, тобто і для таких родин і для таких дітей, тільки саме осудження, але радше мусимо мати для них співчуття й милосердя, бо на це могло скластися багато причин, а про деякі з них говоримо в окремій статті п. н. "Деякі корені лиха". Однак у багатьох випадках таки самі батьки винні, чого прикладом є трагедія, що про неї ми сказали.

Певним є одне, що діти, доки вони є під відповідальністю батьків і на їх удержанні, підлягають контролі батьків, які відповідають за своїх дітей. Тому батьки, щоб не бути заскоченими отакими несподіванками, що їхня дитина поставила їх перед "доконаний факт", повинні більше стежити за своїми дітьми, щоб знати що діється з їх дітьми, а не залишати їх, щоб вони застряглі в такому багні, з якого їх опісля тяжко витягнути.

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, ВЕРЕСЕНЬ, 1968

РІК XXXI, Ч. 9 (349)

Уляна Кравченко

МОЛИТВА МАТЕРІ

Маріє! Маріє!
Рятуй нас як Мати!
Ти наша надіє,
не дай нашим дітям у тьмі пропадати,
Хай сонце над ними ясніє!
Маріє! Маріє!
Ти наша відрадо!
Поглянь на ті діти, хиткі як лілеї,
Не дай на загладу!
Тобі ми над ними звіряємо владу!
Прийми серця жертву,
Прийми і моління:
Зверни наші діти на шлях просвітління!
Маріє! Маріє!
Їх темінь убити не сміє!
Не сміє і ворог знущатись лукаво,
Лиш Бог і край рідний до них має право!
Нехай же ростуть всі на славу!
Хай сонце над ними ясніє!
Від зради, від зависти, страсти
Спасай їх як мати ласкаво,
Не дай їм упасти у сітці ворожі.
Хай будуть собою як цвіти ті Божі...
Любов твоя чиста, вогненна
І поміч твоя все спасенна.
Хай сонцем над ними ясніє...
Тебе за покров твій благаєм,
Єдина і благословенна Маріє!

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(нацизм)

62. Однак є ще інші труднощі й перешкоди тому, щоб сучасна людська суспільність могла досягнути рівности, яка спиралася б на міцнішу й повнішу всесвітню солідарність а саме: на перешкоді стоїть чи то звеличування власної нації, чи то своєрідний культ власної раси. Цілком природно, що ті народи, які нещодавно здобули політичну свободу, побиваються за свою ще нестійну національну єдність і завзято її захищають; а й народи з давньою культурою гордяться тими своїми установами, які залишили їм батьки неначе в спадку. Все ж таки оті почуття, що їх ніяк не слід осуджувати, треба довести до якнайбільшої досконалости, власне через любов, що охоплює все людство. Бо звеличування своєї нації доводить до розрив з іншими націями, а й супротивляється воно його справжньому добру; там перш усього було б воно загрозливим, де слабка державна економія власне домагається чи то спільного зусилля, чи то знань, а чи й грошевих допомог, щоб здійснити програму економічного поступу та пожвавлення торговельних і культурних взаємин.

(расизм)

63. Сьогодні расизм не є властивий лише тим народам, які нещодавно стали свобідними, де такий культ проявляється в формі племінної чи партійної ненависти; він бо не тільки дуже противиться справедливості, але також порушує мир і безпеку громадян. Під час колоніялізму оте стремління часто спричинювало роздори між колоністами й автохтонами та , одночасно, стояло на перешкоді до обопільно корисної згоди; розпалюючи уми жорстокою ненавистю з приводу дійсно нанесеної кривди. Це також стоїть на перешкоді до взаємного порозуміння й співпраці між слаборозвинутими країнами; а між громадянами це стає насінням незгоди й ворогування, скільки разів топчеться ті людські права, які годі відокремити чи то від особи, чи від родини заради походження або культури, і вони спостерігають, що їх несправедливо виключається з участи в підставових правах решти громадян.

(всесвітня солідарність)

64. Таке положення, ваговите в загрози на майбутнє, сповнює нашого духа тривогою і смутком. Маємо однак надію, що більше відчуття потреби співпраці, гостріше почуття солідарности переможуть урешті взаємні підозри й надмірний егоїзм. Ще більше надіємося, що недорозвинуті країни матимуть і побуд, і користь із сусідства сумежних народів: із ними вони створять ширший простір, на якому спільними силами будуть пособляти прогресові кожної країни зокрема. Сподіваємося також, що буде засновано міжнародні організації, а й буде якслід здійснено інвестиції гроша на виконання цього пляну, і кожному буде сумірно вділено приріст дібр; добра ж оті підуть в обіг. Ще й того сподіваємося, що міжнародні організації — які охоплять чи то лише деякі, а чи й усі народи після повного завершення своєї організації — знайдуть ті шляхи, які допоможуть нерозвинутим країнам вийти з отих бар'єр, які досі ще їх стримують від того, щоб кожний віднайшов себе та зберіг свій талант чи то в уселюдській культурі, а чи в соціяльному прогресі.

(всі народи — творці своєї долі)

65. І власне до цього треба змагати. Всесвітня солідарність народів із дня на день виглядає щораз то більш дійсною, тож необхідно, щоб усі народи погодилися на те, що вони є, сказати б, творцями своєї долі. Ще й досі сила становить принцип взаємовідношення між народами, як воно і вдавнину було, на жаль, найпершою його ознакою. Коби ж прийшов той радісний час, коли взаємини між народами будуть позначатися лише такими ознаками як пошана, приязнь, услужність взаємодопомоги й однозгідна діяльність у тому, щоб окремі народи з повною свідомістю приймали на себе свої тягарі й обов'язки та спричинилися до спільного росту. А ті держави, які тепер виникли і є ще слаборозвинуті, та собі домагаються, щоб могли брати якусь діяльну участь в будуванні кращого людського життя, тобто такого, в якому рівнородно захищалось би права й привілеї кожного зосібна. Оце їхнє бажання цілком слушне, тож усі повинні його вислухати й здійснити.

3. Універсальна любов

66. Людство хворіє на важку хворобу, якої причини є не так у витрачанні природних засобів чи в тому, що дехто жадібно їх накопичує, а радше в послабленні вузлів братерських взаємин як між усіма людьми, так між народами.

(Далі буде)

СВІТЛО
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ВЕРЕСЕНЬ, 1968
РІК XXXI. Ч. 9 (349)

повнила самогубства". Батьківське серце зраділо й відразу їй простило, вичікуючи повороту доні. Але на тому не скінчилося, бо доня мала свій рахунок часу й свої хотіння. Вона повернулася додому, але аж за три місяці. Хоч і як вона страшно виглядала, зронилися сльози батьківської радости, які однак відразу перемінилися в сльози розпуки, бо за декілька хвилин "добра й чесна доня" збентежено говорить мамі: "Мамо, я вже не 'мис', я вже 'миссис'... а він тепер мене вже не хоче"...

І що ж показується?

Показується те, що нормально можна було сподіватися! Беруть доню до лікаря. Лікарські оглядини виявили, що "добра доня", крім вагітного стану, принесла додому ще додатково сифіліс..

Щойно тепер батьки ширше зацікавилися і товариством своєї доні, і моральною вартістю того товариства, і місцем, де доня вечорами "студіювала". І що ж показалося? Їхня доня студіювала в "гипіленд-і", де й сповнилася її трагедія. Щойно тепер батьки звернулися до поліції, а навіть... і до свого пароха. Та це все було вже запізно, бо "гипіленд" уже дав їй те, що міг їй дати...

Що маємо робити?

Хоч "гипівство" зовсім не є якимсь типовим українським явищем, але знаємо не одну нашу українську родину, в якій отаке явище подибується, хоч родина через це переживає тяжку трагедію, бо ж це їхня дитина пішла на манівці, а родина сповилася сорому.

Очевидно, що ми не можемо мати для них, тобто і для таких родин і для таких дітей, тільки саме осудження, але радше мусимо мати для них співчуття й милосердя, бо на це могло скластися багато причин, а про деякі з них говоримо в окремій статті п. н. "Деякі корені лиха". Однак у багатьох випадках таки самі батьки винні, чого прикладом є трагедія, що про неї ми сказали.

Певним є одне, що діти, доки вони є під відповідальністю батьків і на їх удержанні, підлягають контролі батьків, які відповідають за своїх дітей. Тому батьки, щоб не бути заскоченими отакими несподіванками, що їхня дитина поставила їх перед "доконаний факт", повинні більше стежити за своїми дітьми, щоб знати що діється з їх дітьми, а не залишати їх, щоб вони застряглі в такому багні, з якого їх опісля тяжко витягнути.

о. О. Купранець, ЧСВВ

Уляна Кравченко

МОЛИТВА МАТЕРІ

Маріє! Маріє!
Рятуй нас як Мати!
Ти наша надіє,
не дай нашим дітям у тьмі пропадати,
Хай сонце над ними ясніє!
Маріє! Маріє!
Ти наша відрадо!
Поглянь на ті діти, хиткі як лілеї,
Не дай на загладу!
Тобі ми над ними звіряємо владу!
Прийми серця жертву,
Прийми і моління:
Зверни наші діти на шлях просвітління!
Маріє! Маріє!
Їх темінь убити не сміє!
Не сміє і ворог знущатись лукаво,
Лиш Бог і край рідний до них має право!
Нехай же ростуть всі на славу!
Хай сонце над ними ясніє!
Від зради, від зависти, страсти
Спасай їх як мати ласкаво,
Не дай їм упасти у сіті ворожі.
Хай будуть собою як цвіти ті Божі...
Любов твоя чиста, вогненна
І поміч твоя все спасенна.
Хай сонцем над ними ясніє...
Тебе за покров твій благаєм,
Єдина і благословенна Маріє!

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(націзм)

62. Однак є ще інші труднощі й перешкоди тому, щоб сучасна людська суспільність могла досягнути рівности, яка спиралася б на міцнішу й повнішу всесвітню солідарність а саме: на перешкоді стоїть чи то звеличування власної нації, чи то своєрідний культ власної раси. Цілком природно, що ті народи, які нещодавно здобули політичну свободу, побиваються за свою ще нестійну національну єдність і завзято її захищають; а й народи з давньою культурою гордяться тими своїми установами, які залишили їм батьки не-наче в спадку. Все ж таки оті почуття, що їх ніяк не слід осуджувати, треба довести до якнайбільшої досконалости, власне через любов, що охоплює все людство. Бо звеличування своєї нації доводить до розриву з іншими націями, а й супротивляється воно його справжньому добру; там перш усього було б воно загрозливим, де слабка державна економія власне домагається чи то спільного зусилля, чи то знань, а чи й грошевих допомог, щоб здійснити програму економічного поступу та пожвавлення торговельних і культурних взаємин.

(расизм)

63. Сьогодні расизм не є властивий лише тим народам, які нещодавно стали свобідними, де такий культ проявляється в формі племінної чи партійної ненависти; він бо не тільки дуже противиться справедливості, але також порушує мир і безпеку громадян. Під час колоніялізму оте стремління часто спричинювало роздори між колоністами й автохтонами та , одночасно, стояло на перешкоді до обопільно корисної згоди; розпалюючи уми жорстокою ненавистю з приводу дійсно нанесеної кривди. Це також стоїть на перешкоді до взаємного порозуміння й співпраці між слаборозвинутими країнами; а між громадянами це стає насінням незгоди й ворогування, скільки разів топчеться ті людські права, які годі відокремити чи то від особи, чи від родини заради походження або культури, і вони спостерігають, що їх несправедливо виключається з участи в підставових правах решти громадян.

(всесвітня солідарність)

64. Таке положення, ваговите в загрози на майбутнє, сповнює нашого духа тривогою і смутком. Маємо однак надію, що більше відчуття потреби співпраці, гостріше почуття солідарности переможуть урешті взаємні підозри й надмірний еґоїзм. Ще більше надіємося, що недорозвинуті країни матимуть і побуд, і користь із сусідства сумежних народів: із ними вони створять ширший простір, на якому спільними силами будуть пособляти прогресові кожної країни зокрема. Сподіваємося також, що буде засновано міжнародні організації, а й буде якслід здійснено інвестиції гроша на виконання цього пляну, і кожному буде сумірно вділено приріст дібр; добра ж оті підуть в обіг. Ще й того сподіваємося, що міжнародні організації — які охоплять чи то лише деякі, а чи й усі народи після повного завершення своєї організації — знайдуть ті шляхи, які допоможуть нерозвинутим країнам вийти з отих бар'єр, які досі ще їх стримують від того, щоб кожний віднайшов себе та зберіг свій талант чи то в суспільській культурі, а чи в соціяльному прогресі.

(всі народи — творці своєї долі)

65. І власне до цього треба змагати. Всесвітня солідарність народів із дня на день виглядає щораз то більш дійсною, тож необхідно, щоб усі народи погодилися на те, що вони є, сказати б, творцями своєї долі. Ще й досі сила становить принцип взаємовідношення між народами, як воно і вдавнину було, на жаль, найпершою його ознакою. Коби ж прийшов той радісний час, коли взаємини між народами будуть позначатися лише такими ознаками як пошана, приязнь, услужність взаємодопомоги й однозгідна діяльність у тому, щоб окремі народи з повною свідомістю приймали на себе свої тягарі й обов'язки та спричинилися до спільного росту. А ті держави, які тепер виникли і є ще слаборозвинуті, та собі домагаються, щоб могли брати якусь діяльну участь в будуванні кращого людського життя, тобто такого, в якому рівнородно захищалось би права й привілеї кожного зосібна. Оце їхнє бажання цілком слушне, тож усі повинні його вислухати й здійснити.

3. Універсальна любов

66. Людство хворіє на важку хворобу, якої причини є не так у витрачанні природних засобів чи в тому, що дехто жадібно їх накопичує, а радше в послабленні вузлів братерських взаємин як між усіма людьми, так між народами.

(Далі буде)

о. Віталій Підскальний, ЧСВВ

ШЛЯХИ І ЗАСОБИ ДО СВЯТОСТИ

"Бог є любов, і хто перебуває в любові, той перебуває в Бозі, і Бог перебуває в ньому" (Ів. 4, 16). А Бог своїх любов вливає в серця наші через Святого Духа, що даний нам (Рим. 5, 5); тому найперше і найконечніше дарування — це любов, якою любимо Бога над усе, а ближнього задля Нього.

Щоб любов до Бога росла немов зерно та приносила плід, кожний вірний повинен радо слухати Божого Слова, пізнавати в ньому Божу волю, виконувати Божу волю ділом, брати участь у Св. Тайнах, головно ж у Пресв. Євхаристії, постійно прикладатися до молитви, поконувати в собі злі наклони та плекати християнські чесноти.

ЧОМУ ІНШІ ІДЕАЛИ НАС ПОТЯГАЮТЬ, А ІДЕАЛ СВЯТОСТИ НІ? — Хоч людина була сотворена Богом у стані святости, то однак, надуживаючи своєї свободи, актом бунту звернулася проти свого Творця і затратила цей щасливий стан. Людина, актом гордости, збунтувавшися проти свого Творця, почала шукати іншого ідеалу, іншого завдоволення, іншої цілі поза Богом. Людина відвернулася від Творця, звернулася до сотворінь. Хоч знала Бога, не прославляла Його, не узнала Його за Бога, бо притемнився її розум і вона почала шукати іншого ідеалу в сотвореннях. Наслідком первородного гріха роздвоївся потяг до злого, наступив нелад у власній людській природі, нелад у відношенні до інших людей, нелад у відношенні до всіх інших сотворених речей. Наслідком гріха наступило роздвоєння ідеалу: з одної сторони Бог, із другої сотворіння. У людській душі зчинилася боротьба між добром а злом, між світлом а темрявою, між праведністю а гріхом: словом: — між Богом а звихненою людською природою. Від того часу більше промовляють людським змислам матеріяльні справи, багатства і слава цього світу, ніж ідеал совершенної злуки з Богом, ніж ідеал святости.

Дуже часто ідеал святости не потягає людини задля браку знання про Бога та про духовні користі звершености.

Знову ж дочасні справи, щоденні заняття, жур-

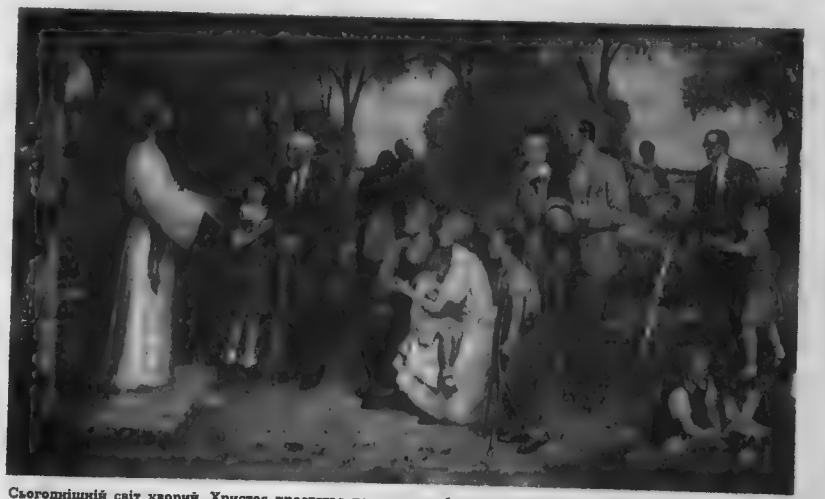

Сьогоднішній світ хворий. Христос простягає до нього свої руки, щоб його уздоровити. Та чи світ приймає Христа й бажає свого уздоровлення? Христос і Його навчання — це найкращий засіб і приємний шлях до святости!

ба про своє і родинне забезпечення, неначе та хопта задавлюють у нас вищі ідеали святости.

ЯКІ ПОРАДИ ДЛЯ ТОВАРИСТВ? — Щоб допомогти Церкві сповнити своє високе завдання, допроваджувати людей до святости, Собор поручає формувати організації, творити інституції, зав'язувати товариства і братства, які допомогли б мирянам краще зрозуміти ідеал святости. При тім Вселенський Собор заявляє велику радість, що вже існують для мирян такі стоваришення, які співпрацюють із Церквою, уряджують студійні й дискусійні сєсії, поручають своїм членам відбувати духовні вправи, дають їм у руки відповідні часописи і книжки для поглиблення релігійного знання, читають та роз'яснюють Св. Письмо; — а все на те, щоб самі члени скріплені у вірі, надії й любові Бога, могли підбирати відповідний підхід до поширення цього знання у світському апостолуванні. Такої діяльности по наших товариствах нам треба багато. Такі товариства повинні що раз то більше ставати знаряддям поширення святости між Божим Народом.

До осягнення тієї мети, громади й товариства повинні найперше між собою плекати Божу любов, гармонійне братерське відношення та краще порозуміння й співпрацю.

ЯКІ ХИБИ ЧАСТО ПСУЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНУ ПРАЦЮ? — Тому, що товариство це збір людей із різними вдачами й неоднаковими характерами, то дуже часто виринають деякі непорозуміння, незгоди, а й на жаль якісь зависті та особисті порахунки. Коли б між членами панувала правдива Божа любов, то цих неприємностей не було б. Тому конечно, щоб у товариствах запанував правдивий християнський дух — дух перших християн, — дух любови.

Не може товариство позитивно діяти, коли нема між членами загального заінтересування в організаційній праці.

Нечинність членів та боязливість брати на себе відповідальні обов'язки часто паралізують доброчинність організації.

Коли б ми приставали до організації лише тому, щоб там тільки матеріяльно щось скористати, це псувало б організаційну працю.

Пригадаймо собі тут, пропам'ятні слова минулого американського президента, Івана Кеннеді, котрий сказав: "Не питаймо себе, що держава мені має дати, але радше дивимся і спитай себе, що я доброго можу зробити для своєї держави". Ті слова, аналогічно, можна б пристосувати і до діяльности в церковних організаціях.

НА ЗАКІНЧЕННЯ — Коли спитаємо себе, чому другий Ватиканський Собор порушив справу загального покликання до святости, — то, по прочитанні декрету, побачимо, що тому цю справу порушує, щоб її представити в новому світлі. Коли давніше думали, що святість тільки для вибраних душ, то Собор навчає, що не тільки давні пустинники, ще тільки монахи й монахині, не тільки священики і єпископи покликані до наслідування Ісуса Христа, але всі християни покликані до святости, до досконалости. "Ви є Божий Народ", "Ви є царське священство", каже св. Петро, а говорить він ці слова до всіх вірних у Христовій Церкві.

Бачимо, що колись, щоб себе освятити, деякі втікали від гамору цього світу, втікали на пустиню, — щоб тільки себе рятувати, — щоб себе спасти. А що станеться зі світом? — нехай пропадає. Сьогодні, по думці Вселенського Собору, навіть ті, котрі втікли від гамору світу в манастирські мури, наближаються до народу, з народом працюють, стараються зрозуміти його проблеми, — бо не сміє загинути ніяка частина людства, — не сміє загинути ні одна душа, — святість є для всіх.

Перед скликанням Вселенського Собору папа сказав: "Щось бракує модерному християнству, що не сповняє своєї цілі", і додає: "Винні самі християни".

Сьогодні кожний християнин повинен бути живим образом Христа, і все, що чинить, повинен чинити для Христа.

Сьогодні треба Христа привернути для світу тим, що будемо відзеркалювати в своїх душах його любов.

Сьогодні нема першо- або друго-рядних християн у церкві. Всі християни є однакові в Божих очах, усі Божий народ, усі покликані до святости через Св. Тайну Хрещення.

Хоч у Церкві є різні дороги до святости, то однак усі вони різноманітним способом проявляють тільки одне: Любов до Бога і до свого ближнього. Численні науки й ради, що їх Христос проповідав, були спрямовані до всіх християн, а не тільки до якихось вибраних. Навіть коли візьмемо до уваги євангельські ради: вбожества, чистоти і послуху, то їх говорив Христос до всіх. Завдяки дії Св. Духа, були і тепер є багато християн, які цією дорогою прямують до святости.

Вкінці декрет пригадує, що святість у Церкві, це діло Господа Бога, це овоч дії Св. Духа в душах християн. Хоч людське співдіяння з Божою ласкою є необхідне в кожному виді святости, то ми не сміємо забувати, що святість — це найперше Боже діло, і тим способом Бог приготовляє собі вибраний нарід. Декрет не менше пригадує, що через ВІРУ освячується Божий Народ. Ми стаємо оправдані й освячені не своєю власною силою чи заслугою, але через віру в Ісуса Христа, який помер на хресті і воскрес у третій день. Також слід нам пам'ятати, що ми грішники, які потребують Божого милосердя. Розкаяння є осередком християнської святости.

Остання частина декрету бажає справити хибні поняття тим, котрі думають, що святість полягає тільки у зверхнім захованні заповідей і законів. Христос сказав: "Хто любить мене, захова мої заповіді", однак, це не тільки зверхне зховання закону, але цілковите внутрішнє підчинення себе Божій волі. Як Христос в Оливному Городі говорив: "Отче, не як я хочу, але як ти".

Коли відіб'ємо в собі правдивий образ Ісуса Христа, що є для нас дорогою, правдою і життям, тоді будемо народом Божим, народом святим, за його волею, — тоді зможемо сказати разом з Ісусом Христом: "Живу, але не я, а живе в мені Христос."

Василь Барка

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

II

В духовно здоровій родині зростають духовно здорові діти. Батьки благословляють своїх синів перед священичими святощами.

Таїнство Євхаристії або причащення здійснюється в Літургії вірних. Священик простилає на престолі антимінс (замістопрестолля): хустину зі зображенням Христа. Такий переносний престол Церква мала в часи гоніння.

Антимінс і тепер означає, що Церква — це духовна будівля, а не матеріяльний будинок, в якому вона тимчасово перебуває. За висловом Миколи Гоголя в його книзі про літургію, Церква, як корабель, "носиться поверх хвиль цього світу".

Відкриваються Царські ворота. Пахощі з кадильниці зображують смиренні молитви. Належить, по слову апостола, стати, мов сили небесні, для прийняття і несення Христа. Тому хор виспівує: "Ми, що таємно зображуєм собою херувимів, співаєм трисвяту пісню Животворящій Трійці..." Відбувається великий вихід, з Божественними Дарами і також — знаряддями, що спричинили смертні муки Христа, але обернулися в зброю Його перемоги. Вірні моляться, як благорозумний розбійник, що, конаючи, скрикнув: "Пом'яни мене, Господи!.." Співають "Алилуя!" — і хід прямує в Царські ворота. Священик ставить Дари на престол. Наче вхід гробниці, зачиняються ворота, і завіса означує сторожу. Тоді стихи Іоана Дамаскина пояснюють: "Христос, божественний єством, над віками і простором, хоч похоронений у гробі, але перебуває одночасно в півсвіті, руйнуючи ад і владу смерти; і в раю, з помилуваним розбійником; і передусім на престолі неба". До вірних покликає диякон молитись про Святі Дари і однодушність і братерську любов, найвище світло Христове.

Оклик: "Двері, двері!" — велить берегти вхід до серця, щоб ворог не проникнув — зруйнувати любов.

Наближається час побачити найвище таїнство. Хор вимовляє Символ, переданий від апостолів: "Вірую в єдиного Бога..." І після звертання диякона, стати благоговійно, чують прекрасну пісню: "Милість миру" — миру, як дорогоцінного скарбу Церкви.

Священик молиться про дари від трьох іпостасів Бога: від Ісуса — благодать, від Отця — любов, від Духа — причастя. І проголошує слова: "Достойно і праведно єсть!" Так починається канон Євхаристії, серце всієї літургії. Священик славить предвічні совершенства Божі, а півчі виконують серафимську пісню хвали: "Свят, Свят, Свят Господь Савaоф!" Її чули в співі небесному пророк Ісая і тайнозорець Іоан Богослов.

У молитві священика зображено, як Христос звершив таїнство причастя; переломивши хліб і освятивши, дав учням: "Прийміть і споживайте,

Не один наш юнак думає про те, щоб вийти з духової порожнечі та бездоріжжя, що його окружає, Скільки однак із тих юнаків знайде повноту духовости, що її дає Христос на дорозі до священичого уза?

це єсть тіло Моє!" — і освятивши часу з вином, дав учням: "Пийте від неї всі, це єсть кров Моя Нового Заповіту, що за вас і за многих проливається!"

В олтарі священик підносить Дари в жертву Богу Отцеві. Настає найсвятіша хвилина літургії — святе переістотнення. Тричі прикликають Святого Духа на предложені Дари, тричі осіняють хресним знаменем і повторюють амінь. Вимовляються звершувальні і освятні слова молитви: благословити і освятити і показати хліб — саме чесне тіло Христове, і чашу — пречисту кров Його.

Після слів освячення пресуществляється хліб і вино в тіло і кров. Звершилось Таїнство! "Коли б небо відкрилось очам: — сказав св. Амвросій, — вони б не побачили більшої святости, ніж в олтарі". Сам Господь зримо і доступно присутній: у таїнстві перед вірними.

Священик падає ниць, поклоняючись Христу, що перебуває на престолі. Дзвони церковні сповіщують про незмірену радість — звершення пресвятих тайн, і всі дякують і моляться про спогадання в царстві небесному. Всемирну жертву проголошує священик.

Канон Євхаристії закінчується молитвою: "Подай нам єдиними устами і єдиним серцем славити Тебе, єдиного Бога!" — тоді відповідає клир: "амінь!" — що означає "істинно!"

Священик скеровує до молитви, яка зветься Господньою. Її подає сам Христос. Це — "Отче наш!" — молитва про усиновлення нас Небесним Отцем. Іоан Золотоуст сказав, що, дякуючи їй, навіть тьми гріхів прощаються. Всі моляться, знаючи свої гріхи. Закривається завіса.

Чути оклик священика: "Святе Святим!" Розломлюють святий хліб і опускають в чашу — так з'єднуються Таїнства, при словах: "Сповнення Духа Святого". І священик хрестить *теплоту* — принесену в посудинці, нагріту воду, — прикликаючи Боже благословення; вона вливається в чашу: це символ сошестя Святого Духа на Церкву і живого перевтілення вина в кров.

Священослужителі причащаються першими і через Царські ворота виходять причащати мирян. Всі приступають, один по одному, схрещуючи руки і притискаючи на грудях: на знак умиленности. Причащаються святих тайн ложечкою з чаші і цілують край чаші, запевняючися про очищення від гріхів. В свою істоту прийняли божественну, огненну Святим Духом частку, яка в незбагненному чуді спалює гріховність.

Вся церква сповнюється духовним сяйвом воскресіяння, що відбулося в кожному з вірних. Підноситься спів на хорах — ніби від сонмів надземних: з подякою Христові.

Через причастя в літургії здійснюється споріднення з Богом — у плоті і крові, душі і серці, — і освячення людей, які вертаються до царства Христового: достойними дітьми небесної родини.

ПАПА ВИСЛОВИВ СВОЄ СЛОВО ЩОДО КОНТРОЛІ НАРОДИН

Справа контролі народин і теперішнього виразного становища Католицької Церкви в цій справі, виринула вже в часі Собору, на якому єпископи бажали цю справу поставити під дискусію та відповідно до того зробити соборове рішення. Однак Папа Павло відсунув її зо соборових нарад, зберігаючи за собою право видати опісля своє рішення. Вдруге справа контролі народин виринула на нарадах Папського Єпископського Синоду в минулому році, як теж на Всекатолицькому Конґресі Мирян у Римі. Думки були поділені, бо єпископи, духовенство та миряни були за і проти контролі народин. З такого неясного становища виринало багато конфліктів совісти посеред подругів. Щоб закінчити цей стан непевности, Папа Павло видав окрему енцикліку. Папське рішення, в якому виразно говориться, що всяві штучні способи чи засоби, що їх уживає багато людей, є недозволені, а тим самим Папа засуджує їх як противні навчанню Церкви.

о. І. Назарко ЧСВВ

БАТЬКИ І ДІТИ

Батьки і діти — це тема стара, та водночас завжди нова, завжди актуальна й цікава. Сьогодні ця тема набрала ще більшої гостроти. Вона розрослася до розмірів усесвітньої проблеми, обняла майже всі ділянки життя, набриніла такими обидами й претенсіями, що скрізь, де тільки вона появиться, шаліє буря. Її не розладують ніякі опити, ніякі наукові досліди, карні параграфи чи доривочні піззасоби. Не залишається нічого, тільки льояльно признатися до безрадности всіх ідеологій у практичній розв'язці тієї проблеми.

Що думають діти про батьків

Коли син має 7 років, каже: "Тато — це мудра людина, він знає все". Коли син має 14 років, каже: "Здається мені, що тато в дечому помиляється". Коли син має 20 років, каже: "Тато вже за старий на наші часи, він думає ще старими категоріями". Коли син має 25 років, каже: "Наш старий нічого не знає, він уже дитинніє". Коли син має 45 років, каже: "Може б я пішов порадитися зі старим?" Коли ж син має 55 років, каже: "Шкода, що старий так скоро помер, він мав великий життєвий досвід".

Подібно думає 18-літня дочка про свою маму, особливо, коли мама її картає, коли забороняє їй ходити в злому товаристві, "лазити по ночах", ходити на злі фільми, на злі забави й танці та коли мати домагається, щоб дочка сповняла свої релігійні обов'язки: щоденної молитви, недільної Служби Божої, Св. Сповіді й т. п. Така мати, в розумінню своєї доні, є старомодна, непоступова, а то й девотка.

Що думають батьки про своїх дітей

"За наших часів такого не бувало" — це найчастіша скарга батьків на адресу дітей. Але ця скарга майже однозначна з тією перехвалкою комуністів, якою вони часто пописуються кажучи, що за царських часів не було в Москві, чи Петрограді ні одного радія, ні одного телевізора. А сьогодні під мудрою кермою партії в кожному другому домі є радіоапарат або телевізор.

Нехай сьогоднішні батьки пригадають собі, як їх виховувано в їхній юності. Найперше ми жили кілька років у т. зв. "світі казки". Нам оповідали тоді гарні казки про зайчиків, про лелеків, про сплячу княжну, що її розбудив лицар і т. п. З роками до тих казок долучувано вже деякі правдиві оповідання з історії України, з географії, а в ділянці релігії оповідання про ангеликів уже заступили нам перші правди про доброго Бога. Тоді все знання дійсности приходило до нас від нашої матері, від батька, потім від учителя і священика. І ці особи залишилися для нас упродовж років безспірними авторитетами. Отже глибше значення мали слова Б. Лепкого, який у своїй юності писав: "Благословенне нехай буде слово моєї неньки, що дало мені цвіти, зорі, шум потічка, правду, любов і Боже ім'я. Благословенні нехай будуть руки мого батька, що будували для мене цей світ, немов рідну хату, вказували до неї шлях і відчиняли її двері." Або пригадаймо, як обережно ми відхиляли двері кімнати, в якій старші радили над важними справами, що переростали наш дитячий світ. У нашій душі родилася тоді заздрість, що ще існує так багато таємниць, які треба пізнати, і так багато порогів, що їх треба переступити.

У тодішній психології послугувалися поняттями дверей і порогів для визначення етапів розвитку біопсихічного, умового й духового людини. Тим поняттям відповідало тодішнє повільне впроваджування молодих поколінь у спільний нам усім світ думки, змагань, діянь, недоліків і тріюмфів. А цей світ тоді розвивався теж повільно, даючи ілюзію певної тяглости, безпеки й трива-

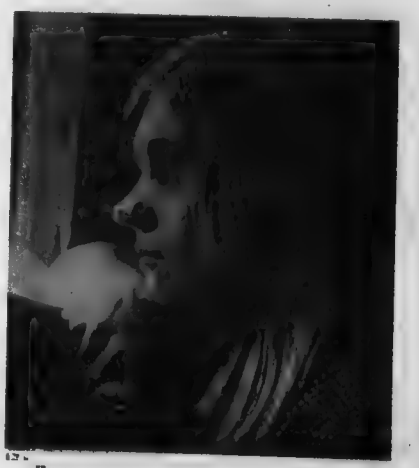

Чи знає мама, яку думу її донька думає?

лости, що дозволяли укладати пляни на все життя.

Яка ріжниця тепер?

В останніх десятиріччях це все змінилося докорінно. Можна сказати без перебільшення, що тепер дитина дістає цілий світ на власність. А дістає його переважно з анонімних рук. Телевізія, радіо, кіно, преса та інші засоби скорої інформації, заступили давній авторитет одиниці. Недосвідчену молодь зрівняно зі старшими у справах користування всім дорібком культурним і технічним. Одночасно втягнено молодь у болючі й замотані справи дорослих, у всі суспільні катастрофи, в політичні махінації та в нещастя й страхіття війни. Одначе, мабуть найфатальніше було те, що сучасна молодь бачила, як із грюкотом валилися й падали найвищі авторитети зі своїх п'єдесталів. А вислідом тих усіх явищ факт, що діти скоріше від батьків пристосовуються до скорого поступу техніки та її здобутків, особливо в країнах нового поселення, ліпше користають із консумпційних дібр і найновіших винаходів, але й не мають пошани майже для ніяких авторитетів. Це все зумовило велякі зміни у психічній настанові молоді, ще більше поглибило прірву між двома генераціями: батьків і дітей. І батьки з тривогою почали нарікати, що діти вирвалися з-під їхнього впливу, що блудний син покинув батьківський дім, що бунтується проти батьків і всяких законів і т. п. Випадало б ще хіба сказати, що цей блудний син у батьківському домі був цілковито чужий. Не диво, що деякі виховники старої дати не завагалися аж перед таким драстичним окресленням: "Сьогоднішня генерація — це властиво дегенерація!" Батьки закидають дітям брак ідеалів, легкодушність, зматеріялізування, безсердечність, брак пошани всякого авторитету, алкоголізм, пансексуалізм і цілу довгу листу інших хиб та пороків, згущуючи їх у такому висказі одного чужого журналіста: "При нас росте дика джунгля, що пожере всі здобутки духової культури". Навпаки діти закидають батькам зацофаність, життя минулим, консерватизм, заскорузлість, брак поступу, незрозуміння "знаків часу", безрадність у сучасних нових обставинах, життя в "затухлій атмосфері греки й латини", а нерозуміння століття атому й техніки, безперспективність на майбутнє і т. д., і т. д.

Що робити в майбутньому?

1) Найперше: не вільно ні батькам, ні дітям себе обопільно так строго й несправедливо осуджувати, бо це вже не діялог, а спір, сварка й ненависть двох генерацій, які себе мало розуміють. Особливо, ми старші не сміємо скидати на молодь усе зло цілої нашої епохи, бо молодь не є творцем тієї епохи, а отримала її з наших рук. Призадумаймося над тим: що молодь отримала від нас і з яких рук?

2) Молодь не є наївна і здає собі справу з того: яка спадщина, як завчасно і як брутально спадає на її рамена. Молоденький, бо 18-літній французький журналіст із такою емфазою обвинувачував батьків: "Ви показали нам нутро атому, ви навчили нас краяти волосок на четверо та міряти дорогу електронів, але ви загубили міру серця і його найшляхетнішу снагу — любов; ви забули відповісти нам на істотне питання: куди нам іти? яка мета нашого життя?" Немає сумніву, що й це молодече обвинувачення несправедливе й кривдливе, але є в ньому крихта правди, бо батьки часто забували про надприродний чинник у вихованні, а світ, що його передають молодому поколінню, є майже наскрізь ляїцистичний, тобто відірваний від Божих засад.

3) Нав'язання поновного зв'язку між батьками й дітьми, відбудова авторитету старших і з любов'ю передана відповідальність за дальшу долю світу, може успішно довершитися тільки при джерелі сили, авторитету й у промінних відвічної правди та любови, себто при Бозі.

4) Тому сучасна молодь мусить пам'ятати, що й у двадцятому столітті її обов'язує четверта заповідь Божа, яка наказує: "Шануй свого батька й матір, щоб тобі було добре і щоб ти довго прожив на землі."

5) А батьків ця сама Божа заповідь зобов'язує до того, щоб вони дбали про належне виховання дітей, не так гарними словами, як радше гарним прикладом християнського життя. На це батьки мусять щоденно годину-дві посвятити виключно для дітей, особливо для дорастаючої молоді. В тому часі треба поцікавитися в першу чергу релігійним станом дітей. Не вистачить вислати їх тільки до церкви чи до суботньої школи на катехизм, але ще в хаті треба їх перепитати із пройденого матеріялу, пояснити й дозволити на запити. Належить пам'ятати, що в релігійному вихованні важним чинником є спільна родинна молитва, в якій спільно приймають участь: батько, мати й усі діти.

В часі присвяченому дітям батьки матимуть нагоду довідатися, що читають їх діти. Строго заборонити т. зв. "камікси", бо їх провідною думкою є садизм і агресія, а їх героями — напівголі жінки і злодії.

В тому ж часі присвяченому вихованню молодого покоління, батьки повинні підібрати дітям відповідні програми в телевізії, а не дозволяти на всі, без вибору; вчити дітей якогось мистецтва (музики, чи малярства); контролювати рід спорту молоді, щоб культ тіла не взяв верху над культом душі; чувати над вибором фільмів, на які молодь іде до кінотеатрів; мати контролю над забавами, танцями і товариством своїх дітей.

Але в першу чергу батьки мусять подбати про національне виховання молоді. Тому вдома завжди говорити з дітьми по українськи, бо діти ввесь день у школі не чують своєї мови. Коли в степових провінціях Канади та деяких університетах введено навчання української мови, стараймося, щоб усі наші діти з цього скористали. Дбаймо про те, щоб наші діти пішли в світ із печаттю нашого духа і з гордістю пишалися славою свого української походження. Цього вимагає наша національна честь! Це піднесе авторитет батьків і кине місток порозуміння між батьками й дітьми.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ВІРНІСТЬ НАВЧАЛЬНОМУ УРЯДОВІ ЦЕРКВИ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ВЕРЕСЕНЬ

У червневому числі "Світла" ц. р. (ст. 215-21) Впр. о. С. Сабол, ЧСВВ у своїй серії "Багато людей запитує", (це прецікаві й найбільше читані статті нашого місячника), відповідає на питання, які тепер неодного мучать: чи справді останніми часами католицька Церква позміняла дещо в своєму навчанні? Бо ж, віде правди діти, останніми роками воно так виглядає! Церква і на Ватиканськім Соборі II заговорила про питання, до тепер не рухані, а деяку стару науку пояснила в новий спосіб. Це ще однак не була б біда; бо хто уважний, то догляне, що зміняються не старі правди, а спосіб їх вияснення, приміняючи його більше до вимог нашого поступу й часу. Правдивий клопіт лежить у тім, що тепер багато священників і мирян, почуваючись більше вільними в видаванні книжок релігійного змісту, друкують свої особисті погляди й теорії, не оглядаючись на повагу навчального авторитету Церкви. Такі книжки, особливо авторів трохи більше знаних у світі, стають для декого неначе новим "об'явленням". Їх скоро розкуповують, одні одним їх поручають, і в висліді маємо "вавилонське замішання", хаос думок, суперечки, а то й захитання в вірі. Кілька разів жалівся на це теперішній Свт. Отець Павло VI, а ось на цей місяць запрошує нас молитися "щоб усі вірні щиро й непохитно держалися правд, що їх подає навчальний уряд Церкви".

Навчальний уряд і авторитет Церкви для людства — це оте ясне світло, що вказує дорогу посеред темряви ночі людського беззаконня.

Собор про навчальний уряд Церкви

У догматичній конституції про Церкву Ватиканський Собор говорить про повагу навчального уряду Церкви таке: "Єпископів, які навчають у злуці з Римським Архиєреєм, мають усі поважати як свідків божественної й католицької правди. У справах віри й обичаїв єпископи говорять в імені Христа, а вірні мають приймати їх навчання та триматися його з набожною згодою душі. Це набожне підчинення волі й розуму має бути виказуване в особливішій спосіб для автентичного навчального авторитету Римського Архиєрея, навіть коли він не промовляє "з катедри" (то є: в торжественний спосіб). Себто те підчинення треба виказувати так, щоб його найвищий навчальний уряд був признаний із пошаною, йо-

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння цього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Посилаю $6.00 на дві Служби Божі й складаю щиру подяку Ісусові, Діві Марії й св. Йосифові за вислухання молитов і одержані ласки та прошу про здоров'я.

Іван Горішний, Петерсон, Н. Й.

Залучую $5.00 на Службу Божу за моїх померлих родичів: батька Михайла й маму Розалію.

Галина Олексяк, Гартфорд, Конн.

У залученні посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих,** які відправите по моїй смерти, про що будете повідомлені моїм о. Парохом.

Олександер Комарніцький, Маямі

Складаю щиру подяку Пресв. Христовому Серцю, Божій Матері й св. Йосафатові та всім Святим за щасливу операцію мого мужа. Прошу про дальшу опіку. Залучую $4.00 на Службу Божу.

Ірина Марекія, Денвер, Колорадо

Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за душу бл. п. Роксолани.

О. Ф., Філядельфія

Жертвую $9.00 на Службу Божу й молебень до Божої Матері в наміренні людей доброї волі, щоб у кожному народі, а особливо в нашому, поглибилося почитання Христового Серця й Непорочної Діви.

Парохіянин, Кичинер, Онт.

У залученні посилаю $100.00 на **григоріянку** за мою покійну Дружину, щоб Господь дав спокій її душі.

С. Валик, Сенді Лейк, Ман.

Складаю щиру подяку Христовому Серцю та Божій Матері за заступництвом о. Василя Скубленого, ЧСВВ, за вислухані молитви і за ласку відсвяткувати наш золотий ювілей подружжя. Жертвую $5.00 на подячну Службу Божу та $5.00 на пресфонд "Світла".

Анастасія Грабець, Борщів, Альберта

Дякую Всемилостивому Господеві, Божественному Спасителеві й Божій Матері за видужання мого мужа. Передаю $3.00 на Службу Божу та $3.00 на пресфонд "Світла".

Олександра Григорчук, Торонто, Онт.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

го рішення треба щиро триматись, відповідно до виявлених його думок і волі. Такі рішення й волю його можна пізнати з відповідних документів, із часто повторюваних тих самих наук, або і з самого способу мови."

Церква як велика спільнота вірних потребує навчального авторитету

Христос перед своїм відходом на небеса поручив своїм апостолам: "Ідіть отже і навчайте (дослівно: "робіть учнями") всі народи!" (Мт. 28, 18). Христос не хоче полишити по собі якусь одну секту, як нею були наприклад фарисеї, ессенці і т. п. Він посилає апостолів до всіх народів, так як і вмер Він за всіх, без ріжниці між юдеями і поганами. Дванадцять вибраних мають стати вчителями народів. Їм Він дає до того своє післанництво: злучив їх із собою, зо своїм життям, своєю долею, своїми спасительними заміраами, зо своєю смертю. Наслідниками апостолів є наші єпископи. Отже їх обов'язок: учити нас, а наш: їх слухатись.

Але в гурті апостолів Христос визначив св. Петра. Нераз ми називаємо Св. Церкву "Петровим човном". Гарна назва, взята з оповідань евангелії про те, що деколи Христос навчав із Петрового човна. Ця Церква-"човен" була не лише заплянована Богом, але й дістала Його запевнення, що не затоне, не пропаде. Одначе понад усякі сумніви історія вчить нас, що цей човен був і буде нераз у небезпеках від бурі, мряки, невторопности а то й злоби її залоги, починаючи від самого капітана до найменшого. Вона була і ще буде в таких навальних хуртовинах, що можна б і сумніватись, чи ще довго зможе плавати. Направду, це не дуже вигідний човен! І нераз брали його і будуть брати до направок, щоб він став ближчий до плянів його Будівничого.

Будівничим того особливішого човна був Христос; капітаном св. Петро, тепер же Його наступником, Римські Папи. На кораблі обов'язує послух і пошана для капітана. Не лише досягнення пристані, але й сама безпека корабля і тих, що на кораблі, залежить від того. Це й вимагає в нас усіх щирого й непохитного віддання навчальному урядові Церкви!

Апостоли були в час бурі на морі в слабкому човні, який заливали грізні хвилі. Їх молитва була тоді: "Господи, чи Тебе не обходить, що ми загибаємо". (Мр. 4, 38). — Христос їх урятував! Урятує й нас, лише молімся з довір'ям!

ВЕЛИКДЕНЬ І НОВИЙ КАЛЕНДАР

Уже від довших років проводяться студії над уведенням нового всесвітнього календаря. Над цим працює спеціяльна комісія при Об'єднаних Націях. Коли введуть цей календар, ще не знати, бо студії ще не закінчені. За тим новим календарем Великдень мав би бути закріплений за сталою датою, а не був би рухомим святом, тобто, що його святкується кожного року під іншою датою, як маємо тепер. Католицька Церква заявила, що не має супроти нової календарної реформи ніяких принципіяльних застережень, що сказав ув одному інтерв'ю о. Д. О'Коннел, директор Папської Астрономічної Обсерваторії.

Посилаю $6.00 на Служби Божі: 1. за померлих у родині й 2. в моєму наміренні.

М. Х. М., Вікс, Саск.

Посилаю $10.00 на дві Служби Божі за видоровлення з моєї довгої недуги.

Анастасія Панасюк, Оттава

Посилаю $5.00 на Службу Божу за покійних родичів, брата й сестри, яких імена подаю.

Н. Д. Турко, Алонса, Ман.

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

Складаю прилюдну подяку Ісусові Христові і Його Пречистій Матері за вислухані молитви за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія та залучую $5.00 на Сз. Літургію за його прославу.

Ірина Мадай, Філядельфія

Прошу відправити Службу Божу за мого покійного мужа Василя та моїх померлих родичів Юлію й Івана Федоришин. Залучую 5.00 долярів.

Марія Ферс, Нью Гейвен, Конн.

Залучую $5.00 на Службу Божу в наміренні моєї дочки Ґені.

Марія Куйбіда, Вінніпег

Прошу відслужити дві Служби Божі за мого батька бл. п. Ярослава Маланчука. Залучую $10.00.

Леся Мацьків, Черрі Гил, Н. Дж.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Понад 200 років непомильна Католицька Церква вчила, що масони — це армія диявола тут на землі, щоби поборювати добро, а ширити зло... Тому, що масони є атеїсти, Церква екскомунікувала автоматично кожного католика, що пристав до масонів. Тепер, по 200 роках, Папа проголошує дня 11 березня 1968 р., що кожний католик у цілому світі, як хоче, може стати членом масонів. Питаю: чи Бог підписав мирову угоду з дияволом? Значить, уже не можна поборювати диявола й атеїзм? Як може непомильна Католицька Церква щось таке зробити? Як можна тоді взагалі вірити в науку Католицької Церкви?

Цілий цей запит випливає з фальшивих інформацій, із нелогічних припущень і заключень, та з незрозумілої подразнености автора.

При кінці березня ц.р. частина американської СВІТСЬКОЇ преси принесла фантастичну вістку про те, що Папа Павла VI, "мабуть урядово відкличе, чи вже відкликав" екскомуніку, в яку автоматично попадали католики, які вступили б до масонських льож. Ця вістка, мовляв, походила "з ватиканських джерел", та буцім то Конгрегація науки й Віри проголосила, що католики, які вступили до масонів, уже від року не є екскомуніковані. Як міг автор цього запиту получити ім'я Папи з відкликанням тієї екскомуніки та звідки взяв він дату 11-го березня такого проголошення, це справді загадка. Я читав про цю вістку в десятках світських і релігійних часописів, але ніде не знаходив ані імені Папи, ані тієї дати. Католицькі часописи зразу подавали цю вістку під знаком запитання, а запитувані ватиканські кола зразу все те заперечили. Подібні вістки з'являлись у пресі вже й давніше. Нпр., 1946 р. одна група Скотського Обряду Масонів вислала до Св. Столиці листа, в якому висловлювала свою пошану до Церкви. У пресі зразу появились сенсаційні вістки про те, що, мовляв, у Римі відбулись наради між Католицькою Церквою й масонами, але Секретаріят Стану в Ватикані зразу ж ті вісті заперечив. Подібні вісті з'явились у пресі 1950 р., що, мовляв, Рим відкличе своє негативне ставлення принаймні до декотрих льож масонства; але й це було зразу заперечено в "Осерваторе Романо", в березні 1950. — Отже, Дорогий Приятелю, ані Католицька Церква ніколи не вчила, що "Масони — це армія диявола тут на землі", ані "Бог не підписав мирової угоди з дияволом", ані Папа не проголосив, що "кожний католик у цілому світі, як хоче, може стати членом масонів", а, послідовно, ані Ваші заключення, що "хіба вже не можна поборювати диявола й атеїзм", чи "як можна взагалі вірити в науку Католицької Церкви" — не мають ніяких солідних підстав.

Як довго масонство є таким, яким воно є, то ані Папа, ані Вселенський Собор, ані Церква взагалі не можуть проголосити, що "кожний католик може стати членом масонів" із тієї простої причини, що масонство — це релігійна секта, яка є в опозиції не тільки до догм Католицької Церкви, але до всякого християнського вірування взагалі. Сказати, що "кожний католик може стати членом масонів", було б те саме, що сказати: "кожний католик може стати лютеранином, кальвіном, Свідком Єгови, жидом, могаметаданином, конфуціянцем, поганином, а при тому бути добрим католиком". Це було б абсурдом і божевіллям, а чейже ж ніхто, хто має здорову голову на карку, не може припустити, щоб Католицька Церква вчила такого божевілля й абсурдів.

Правда, від 1962 р. організація Лицарів Колюмба в ЗСА, за апробатою церковних властей, веде неофіціяльні розмови-діялог з американськими льожами масонів про можливість співпраці в культурних і соціяльних ділянках. Ціллю таких розмов є наблизити два ворожі табори, щоб через краще взаємне пізнання та через дискусії про свої завдання й методи злагіднити антикатолицьке наставлення масонських льож у ЗСА. І, треба признати, Лицарям Колюмба це вдається, бо вже мають деякі успіхи. Подібні розмови-діялог ведуть різні представники Католицької Церкви з протестантами, православними, жидами, навіть з атеїстами. Їхня ціль така сама: наблизити одних до одних, зменшувати ворожнечу й знаходити те, що їх єднає, щоб могти спільно працювати для добра людства. Але як не можна логічно заключати, що через такі контакти з іншими Церквами Католицька Церква стається протестантською, православною чи жидівською, так не можна сказати, що через контакти з масонами вона стається атеїстичною, або що через те вже не можна поборювати диявола й атеїзм.

За останніх 50 років американські масони далеко відійшли від засад і цілей оригінального масонства, що зродилось у Франції й Англії у 18-му віці. Вони стали значно менш антикатолицькими, хоч не треба забувати того, що ще досить недавно такі публікації, як, "Да Нью Ейдж" та "Да Скатиш Райт Ньюз Булетин" сильно виступали проти Католицької Церкви, та ще й на наших очах, як подає "Крищен Саєнс Монітор", найбільше масони фінансували агітацію за те, щоб наложити податки на всі приватні, отже парафіяльні чи церковні школи в Каліфорнії. Однак, це відносилось не тільки до католицьких, але також і до протестантських та інших не-державних шкіл.

У такій зміненій ситуації та в зміненому ставленні американського масонства до Католицької Церкви раз може прийти до того, що, як заявив Секретаріят Стану в Ватикані 1946 р., католикам не буде заборонено вступати до декотрих льож означених Обрядів американського масонства, якщо вони основно змінять свої Конституції, себто, коли викинуть із них усі познаки антихристиянської релігійної секти. Бо, хоч переважаюча більшість американських масонів, як пишуть Павло Галет, Вільям Вален та інші католицькі автори — не беруть поважно релігійних обрядів масонських конституцій та їхнього "Вірую" і масонські льожі вважають радше товариськими клюбами та засобом швидкого й легшого авансу в карієрі, все ж таки теоретичні точки тих конституцій і надалі є антихристиянські. (Обширніше я писав про це в лютневому числі Світла, ч. 2, 1968). Якщо американське масонство змінить ті свої конституції й перестане бути антихристиянською сектою, а перетвориться у своїм правильнику і в діяльності на справді товариський клюб чи доброчинну організацію, тоді Церква не буде мати причини заборонювати своїм вірним вступати в члени таких клюбів.

Ви писали у "Світлі" (червень, 1968), що колись усяке вінчання вважалося важним без огляду на те, чи відбулося воно в католицькій чи не-католицькій церкві, чи навіть перед державним урядником". Це становище Церкви було справді виявом правдивої християнської любови і справедливости, бо в дійсності шлюб завершують між собою двоє в тому зацікавлених осіб. Тільки від них самих залежить існування та успіх подружжя, а форма не має впливу. Чому не вертаємося до цієї понад півторатисячилітньої традиції, але надалі затримуємо заборони, що мають ледяе 400 років? Оскільки неважність шлюбу це тільки церковний закон, то ми нічим не ображаємо Бога і не грішимо, коли беремо шлюб в іншій церкві, або навіть цивільно. Конечно знести цю заборону й вернутися до первісного християнства.

Справа християнського вінчання і заведення чи зміна церковних законів у справі християнських подруж не така легка й простенька, як це, на перший погляд, могло б здаватися.

Подружжя установив Бог, а не люди. Богом установлене подружжя Ісус Христос підніс до гідности Св. Тайни і тому тільки той має право видавати закони в справі християнських подруж, кому Бог це поручив. А тим є Церква та її Апостоли і їх наслідники, яким Божий Син поручив не тільки навчати всі народи, але також і рядити, "в'язати та розв'язувати" (Мат. 18, 18). Часи міняються й відповідно до змін часу Церква може міняти свої закони, якщо потреби душ того вимагають. Потреби душ, а не людські забаганки.

Правда, Св. Тайну Подружжя звершують подруги, які вінчаються, а не священик. Тому то Церква могла вважати важними усякі подружжя заключені перед якимнебудь гідними свідками. Але коли мораль почала занепадати, коли розводи почали ставатись модними, коли з'явився протестантизм, який приніс із собою ще більше послаблення моралі, а подружжя ставалось більш цивільним контрактом, аніж Св. Тайною, тоді Церква муселa рятувати душі й видати закони, яких повинен був придержуватись кожний католик. Відкликати ті закони було б те саме, що сказати католикам: "Це байдуже, чи ви вінчаєтесь у Католицькій Церкві, де нема розводу, або в іншій Церкві, де можете розводитись, скільки хочете", отже це значило б дати волю людській розгнузданості, ще й освятити її Божим авторитетом. Чейже ніхто розумний не може вимагати від Церкви чогось подібного. Повернути з подружжями до первісного християнства? Це було б чудово, коли б християни 20-го століття були такими побожними й ревними, як християни перших віків. Вони не знали розводів. Але Церква може змінити деякі точки законів, що торкаються християнського подружжя. Ось, від недавна вона вже визнає важними подружжя католиків перед православним священиком, бо Православна Церква має правдиві Св. Тайни і правдиве Священство. Можемо сподіватися, що, за якийсь час Католицька Церква заявить, що також і подружжя католиків перед протестантським пастором будуть уважатися важними, якщо будуть сповнені такі й такі умовини.

Однак дуже помиляється той, хто думає, що форма подружжя не має впливу на тих, що одружуються. Молодь наших часів аж дуже сильно відчуває різницю між католицьким церковним вінчанням, а вінчанням перед некатолицьким духовним, чи перед державним урядником. Католицькі, або навіть і мішані католицько-протестантські чи католицько-православні молодята, які щиро рішаються на тривале подружжя, таки рішуче хочуть вінчатися перед католицьким священиком, бо бачать і знають, що такі подружжя найбільш тривалі, хоч і не завжди.

Подібно дуже великою помилкою є думати й заключати, що, мовляв, "ми не ображаємо Бога, коли беремо шлюб в іншій церкві, або навіть і цивільно", бо, ніби, "неважність шлюбу

— це тільки церковний закон". Думаю, що до кожного християнина, будь він католик чи православний, відносяться Христові слова: "Хто вас слухає, мене слухає, а хто гордує вами, мною гордує; а хто гордує мною, гордує тим, хто послав мене" (Лук. 10, 16). А також і інші слова Божого Сина: "Коли хто не схоче слухати й Церкви, нехай буде для тебе як поганин і митар" (Мат. 18,17). Після того чи може хтось розумно сказати, що ми не ображаємо Бога, коли не слухаємось Церкви, яка видає закони для охорони й спасіння наших душ?

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

ЖОНАТІ МУЖЧИНИ НА СВЯЩЕНИКІВ

Католицька Церква повинна з екуменічних і душпастирських причин допустити до священства також жонатих мужчин. Такого погляду є о. М. Ричардс, видавець англійського священичого часопису "Клерджі Ревю", де він між іншим пише таке: "Це є тільки витрата часу працювати над об'єднанням християн у Церкві, якщо заздалегідь не подбається про те, щоб священики Англіканської Церкви та Вільних Церков могли продовжувати свою службу в Церкві". На гадку Ричардса більша частина католицьких священиків надалі повинна бути в целібаті, що однак не означає ще, що жонатих не повинні святити на священиків.

ОДНІ ХОДЯТЬ ЧАСТІШЕ ДО ЦЕРКВИ, А ДРУГІ БІЛЬШЕ МОЛЯТЬСЯ

На основі досліджень Австралійського Національного Університету в столиці Австралії — Кенберрі, можна сказати, що існує поважна різниця між католиками й англіканами щодо відвідин церкви та молитви.

В Австралії зо загального числа католиків 66 відсотків відвідує регулярно церкву в святочні дні але з того числа тільки 73 відсотки щоденно молиться. З нерегулярно відвідуючих церкву тільки 9 відсотків щоденно молиться.

Інакше виглядає справа в англіканів, бо в них тільки 14 відсотків відвідує регулярно богослуження, але з того числа щоденно проказує молитви 94 відсотки. В числі нерегулярно відвідуючих богослуження 19 відсотків щоденно молиться.

НЕ ХОЧУТЬ ХРИСТИЯНСЬКИХ МІСІОНАРІВ

Католицька місійна праця в Індії до цього часу була під особливою опікою австралійських католиків, які сломагали грішми та харчами місійні станиці в Індії. Австралійські католики висилали теж багато місіонарів до Індії, посеред яких довгі роки працював там теж теперішній архиєпископ Мелбурну. Однак останніми часами наставлення індійського уряду стало доволі вороже супроти місіонарів неіндійського походження чи громадянства. У деяких провінціях забороняють чужинецьким місіонарам навіть права побуту і вони мусять залишити Індію. На загальне число чужинецьких місіонарів 5.000, що актуально працюють в Індії, у цьому році індійський уряд відмовив продовження побутової візи для 80 католицьких місіонарів і 170 некатолицьких.

СХІДНІ КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ І РАДА ЦЕРКОВ

Під час відбування конгресу Всесвітньої Ради Церков, якої членами є різні Протестантські та Православні Церкви, виринула справа Східніх Католицьких Церков і їх участи в делегації Католицької Церкви в нарадах Всесвітньої Ради Церков. Це питання виринуло на дискусії в католицькому центрі для преси й інформації в Упсалі, Швеція, де саме відбувався конгрес.

Відомий римський журналіст і редактор єзуїтського журналу "Ля Чівільта Каттоліка" — о. Роберо Туччі заступав думку, що "в інтересі Православних Церков" треба чи можна зрезигнувати з участи — як членів — Східніх Католицьких Церков у загальній католицькій делегації, якщо Католицька Церква приступить — як член — до Всесвітньої Ради Церков. Проти думки о. Туччі рішуче виступили німецькі журналісти, які заявили, що Римо-Католицька Церква не може відмовити права Східнім Католицьким Церквам брати участь у Всесвітній Раді Церков, бо вже навіть на Соборі виявилася дуже корисною участь тих "уніятських" Церков, хоч Римо-Католицька Церква їх завжди обезцінює. І тому вони вважають, що в майбутній евентуальній католицькій делегації мають бути теж представники Католицьких Церков східнього обряду так само, як і представники інших Помісних Католицьких Церков.

У дальшій дискусії о. Туччі відкинув думку про участь Східніх і Помісних Католицьких Церков, мовляв, це була б завелика католицька делегація, як теж Рада Церков мусіла б мабуть міняти свою структуру, бо вона допускає автономні чи національні Церкви, а в Римо-Католицькій Церкві нема ніякої автономії для Церков. Отець Туччі заявив, що це гадка його, а не Ватикану.

о. А. Федюк, ЧСВВ

"АДЖЬОРНАМЕНТО"

"Аджьорнаменто" це італійське слово. Походить воно від дієслова "аджьорнаре" (-рсі), і стисло кажучи не має нічого свого українського відповідника. Означає воно щось як: іти рука в руку з часом, усучаснюватися, пристосовуватися відповідно до різних обставин, особливо часу (по італійськи "джьорно" означає день, тому по англійськи "аджьорнаре" перекладається через "ту апдейт", а по еспанськи "понерсе аль дія").

ВСТУП

Найважніше завдання кожного християнина, людини відродженої через Св. Тайну Хрещення до життя Божої Ласки, це, між іншим, уміти розпізнавати т. зв. знаки часу. Бо для християнина, Божої дитини, історія це не якась сліпа хаотична боротьба протилежних собі елементів, а гармонійне просування в часі й просторі різних подій, за якими криється рука й пріязність її найлюбішого Батька — Господа Бога. Не було й немає в світі таких подій або речей, які для віруючої людини, в один чи другий спосіб, не служили б чи не перешкоджали б осягнути її остаточну мету, особисте спасіння. Каже св. Павло, що "тим, хто любить Бога, усе служить до їх добра" (Рим. 8, 28).

І коли сьогодні довкола нас, а то й у нас відбуваються різні преважливі зміни, події, що потрясають, а інколи й докорінно захитують нашими дотеперішніми переконаннями, що їх ми вважали за остаточні, то не від речі буде присвятити кілька думок застанові над тим, чи всі ті зміни відбуваються слушно, чи може навпаки, вони тільки наслідок дії якоїсь ворожої сили, яка виходить з контролі не тільки нас, але й може самого Господа Бога. Не помилимося, коли скажемо, що одним з основних закидів, який Христос робив своїм сучасникам, було те, що вони не вміли розпізнавати ознак часу в якому жили.

До фарисеїв, які злобно Христові перешкоджали, щоб Він не міг прозести своєї плянованої реформи, Ісус Христос казав: "Обличчя неба ви вмієте розпізнавати, а ознак (нового) часу не вмієте!" (Мт. 16, 3). Спитаймо себе, чи з подібним закидом не віднісся б сьогодні Христос і до нас, що живемо в часах тих великих змін започаткованих Другим Ватиканським Собором у Церкві? Чи і ми теж часто, не зважаючи на добрі наслідки деяких реформ, не намагаємося в ім'я якогось неоправданого страху ті зміни заперечити, перепинити? Тому, що кожна реформа і зміна, особливо, коли роблена без нашої активної участи, болюча і прикра, то на сторінках "Світла" хочемо подати кілька думок, ціллю яких не є дати вичерпний виклад і оправдання всіх наслідків, що їх ті зміни потягають, а одиноко розумово і богословськи оправдати саме явище змін як таке. Ми певні того, що від ясно-

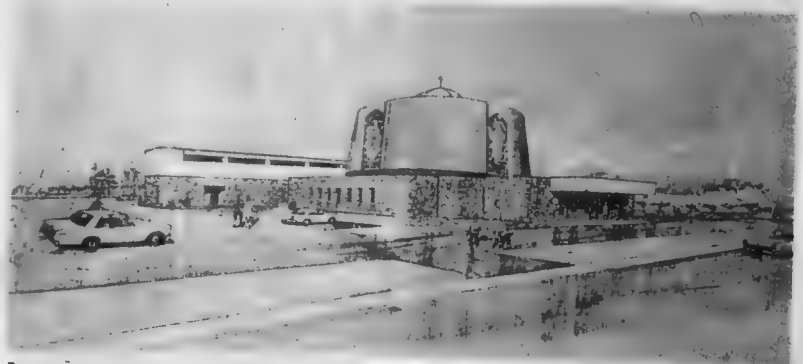

Заплянований проект нової церкви св. Димитрія в Торонті на Етобіку, де парохом є о. Іван Татарин. Мабуть уже цієї осени почнеться будова.

сти понять залежить багато і саме сприйняття даних фактів. Для того і подаємо тут свої думки.

БІБЛІЯ І "АДЖЬОРНАМЕНТО"

Було б анахронізмом хотіти шукати в Св. Письмі слова "аджьорнаменто", бо Біблія оригінально була писана в мовах арамайській і старожидівській, як теж грецькій (хоч зазначімо, що жодна з цих мов не є мовою Божою. Тільки Бог, говорячи через людей, які володіли виключно тими мовами, пристосувався до них, звертаючись однак до всіх людей загалом будь-якої народности і походження). Тому мусимо в Св. Письмі шукати не за самим словом, а тільки за поняттям, що криє в собі вислав "аджьорнаменто".

І так відкриваючи Євангелію св. Марка (яка, на гадку вчених біблістів, мала б бути найбільш історичною книгою в тому значенні, що її автор св. Марко просто переповідає події, не додаючи своїх коментарів), ми знаходимо вже на першій сторінці заклик Христа: "Покайтеся, бо наблизилося Царство Небесне" (Мр. 1, 15).

Наше слово "покайтеся" перекладає грецьке "метаноейте", яке криє в собі багато ширше значення.

Українське "покайтеся" хоче сказати: "чиніть діла покутні, жалуйте за свої минулі гріхи і починайте нове життя". Однак грецький термін "метаноейте" хоче сказати щось більше. Дослівно це слово означає "змініть свої думки, перестаньте думати, що ви сини Божого гніву, ось приходить Христос - Месія, щоб вас відкупити і зробити з усіх людей Божих дітей." Вичерпуючи ще більш значення грецького слова "метаноія" ми могли б сказати, що воно означає теж те, що італійське "аджьорнаменто".

Кажучи "змініть свої думки", Христос хоче сказати жидам, щоб вони закинули свій старозавітній спосіб думання, а перейшли на новий, той, що Христос тепер, а Апостоли і Церква згодом будуть подавати. Саме в такому значенні пише св. Іван Богослов у своєму першому посланні: "Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум (новий спосіб думання) нам дав, щоб пізнати Правдивого (тобто Бога Отця), і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі" (5, 20). Отже без перебільшення можемо сказати, що Св. Письмо супонує деяку еволюцію думок, воно пропонує людям із ходом і упливом часу щораз то глибші правди, — від старозавітнього монотеїзму до новозавітнього навчання про таїнство Пресв. Трійці, — словом, Біблія вимагає, щоб люди ввесь час себе усучаснювали.

Але навіть, полишаючи на боці повищі місця, де виразно говориться про потребу міняти, властиво модернізувати і пристосовувати свої погляди до нових обставин, з цілого контексту Св. Письма, яке не супонує статичного (безпорушного чи в стані рівноваги) поняття людини, але динамічне (постійного бігу чи іншого руху), ми могли б заключити, що Біблія супонує і вимагає "аджьорнаменто". На це вказує хоч би та обставина, що Св. Письмо ніколи точно не окреслює ("дефініює"), майже жодного поняття; навіть поняття самого Бога в Св. Письмі не є таке прецизне, технічне, як того ми могли б сподіватися.

У більшості Біблія описує речі через символи.

І так нпр. Церква представлена як Божа рілля, винниця, Христове Тіло, і т. д. Сам Христос представлений як Агнець Божий, Слово і Образ Божий; Бог у Св. Письмі змальований під найрізнороднішими образами як нпр. Батька, Женіха, Пастиря, і т. д. Всі ці символи, хоч і криють за собою одне значення, бувають однак у різних часах різно-пояснювані, відповідно до культури і ментальности даних людей. Це річ, якої сама Церква ніколи не заперечувала, і навіть не могла б заперечити, бо такий порядок установив сам Господь Бог. Боже Слово, бувши вічним, тобто незмінним у своєму джерелі (в Бозі), де існує в позачасовості (вічність це позачасовість), мусить пристосуватися до кожного нового покоління людей, щоб служити його добру і спасінню.

Як бачимо, саме таке сьогодні пособорова Церква робить: вона ту саму відвічну Божу правду, описану в Св. Письмі під різними символами, представляє сьогоднішнім людям у мові для них приступній і зрозумілій; ту саму незмінну Божу істину Церква перекладає на нові категорії, щоб сьогоднішні люди могли не тільки слухати Божого Слова, але і розуміти його та ним жити. Таке поступування Церкви оправдується ще тим, як ми сказали вище, що Бог у дійсності не говорить ні жидівською ні грецькою мовами, хоч цими мовами Він і користувався, щоб передати людям Свої правди, бо такі були історичні обставини Його об'явлення. Але все це зрозуміємо краще тоді, коли зважимо ще інші речі про які буде мова в наступних наших статтях.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

о. С. Шевчук, ЧСВВ

БАТЬКИ І ШКОЛА

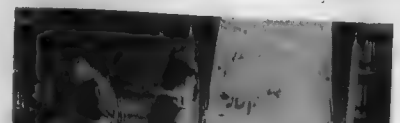

Чи ми дбаємо про те, щоб наші діти читали добрі речі?

Скінчилися вакації. Десятки тисяч молоді, з книжками в руках, займають свої місця у шкільних кімнатах. Від тепер аж до наступних вакацій тут вони — частинно — знайдуть свій дім. Із-під батьківського нагляду вони переходять під опіку вчителів, які будуть їх навчати упродовж десятка місяців. Учителі будуть розкривати перед ними новий світ, збагачувати їх ум новим знанням, приготовляти до життя. Шкільні будинки, що через літо стояли пусткою, знов перетворюються в улиї повні гамірної дітвори.

У шкільних кімнатах відбувається зустріч незнакомих. Маю на думці вчителів і учнів. У багатьох випадках одні одних перший раз бачуть. Перед одними й другими постає цілий ряд питань: що це за особи? якою буде співпраця з ними? з якими успіхами, труднощами? Ці і подібні їм запити розв'яже тільки час, у якому одна й друга сторона будуть працювати тільки для однієї — бо так повинно бути — цілі, а саме для збільшення знання студентів.

Добре, що позбулися клопоту!

Зі школи зайдім у дім батьків наших студентів. Для багатьох із них це нагода відітхнути по вакаційному часі, часі, коли вони мусіли бути сторожами своїх дітей. Тепер цю ролю перебрали вчителі: через день вони будуть держати їх у класі, вечорами ж у кімнаті при виконуванні шкільних завдань. Відтепер батьки мають тільки одне бажання — побачити гарне шкільне свідоцтво під кінець року в руках своєї дитини. Якщо його побачать то "вчитель був добрий", а ні, то "вчитель недописав". Вони — себто родичі, — з хвилиною передачі своїх дітей учителям, звільняють себе від будь якого обов'язку цікавитися тим, як їх дітям проходить шкільний рік.

Такий підхід батьків до шкільної справи не тільки хибний, але заразом і шкідливий і то такий для їх власних дітей. Із відходом дитини у школу обов'язок нагляду батьків над ними не кінчиться. Як у часі вакацій, так і в часі шкільного року діти потребують помочі і проводу саме своїх батьків. Тай не можуть батьки журбу про виховання своїх дітей передати чи зіпхати на вчителів.

Батьки і надалі опікуни й приятелі своїх дітей

У школі, серед нового середовища, дітей стрінуть нові особи, труднощі, проблеми, нові ідеї, часто відмінні від тих, що їх вщіпляв їм родинний дім. Дитину треба вчити, щоб вона за себе думала, рішала про спосіб поведення в даних обставинах. Вона повинна бути свідома того, що має уникати зла і творити добро. Якщо дитина має повне довір'я до батьків, то завжди поділиться з ними своїми враженнями, труднощами і тим самим дасть їм нагоду подати потрібні їй вказівки. Дитина повинна відчути, що в своїх батьках має щиро їй відданих приятелів. Повинна бути свідома того, що по трудному дні, перебу-

Наші діти й молодь люблять спорт, який є здоровою забавою та відпругою.

тому в школі, вона знайде в хаті симпатично наставлених батьків, які її вислухають, заохочуть, допоможуть.

Дітям треба помагати

— на скільки це можливо — у лекціях, пильнувати, щоб у своєму часі вони зробили свої шкільні завдання, заохочувати їх до праці. Школа — це новий, повний цікавих речей, загадочний світ. Тож батьки мусять запрягти всі свої таланти, щоб допомогти дитині щасливо його пройти. У деяких домах є гарний — чи як думаєте? — звичай. По вечері школярі сідають до книжки і вчаться, доки не скінчать своїх завдань. І тільки тоді вільно їм сісти при телевізорі та подивитися на свою програму. Остаточне слово мають родичі, провіривши працю студентів.

Взаємовідносини батьків і вчителів

Цікавитись поступом своїх дітей у науці та їм помагати, це тільки одна частина їх обов'язків. Батьки повинні чимскоріш познайомитися з учителями, що вчать їх дітей. Учителі дуже радо вітають нагоду пізнати батьків своїх студентів. Це дає їм можність передати батькам свої спостереження про дітей та заразом дістати від батьків деякі інформації потрібні для кращого проводу над студентами. Такі зустрічі й говірки мають велике значення у виховуванні шкільної молоді. Тут спрягаються дві силі, щоб відповідно повести студіюючу молодь. Учителі представляють батькам свої труднощі з їх дітьми, труднощі чи успіхи дітей у науці, передають свої спостереження а при тому одержують від батьків потрібні для себе інформації. Щирий обмін думок, інформацій між батьками й учителями є дуже потрібний. Тому батьки, яким залежить на поступі дітей у науці, повинні бути в тісному зв'язку з учителями. Це усуне багато непорозумінь та допоможе обидвом сторонам у веденню шкільної молоді до її ціли.

Часто буває, що батьки надто високо думають про здібності своїх дітей, не знаючи поправді дійсного стану. Розмова з учителями роз'яснить їм, у чому студенти відзначаються, які мають здібності та до чого. Бо нераз батьки хотіли б для своєї дитини якоїсь професії, а дитина їх має здібності й замилування саме до іншої. На це їм учитель зверне увагу.

Цього вимагає добро трьох сторін

Тож нехай батьки стараються бути в найтіснішому зв'язку з учителями, нехай ходять на так звані батьківсько-вчительські зібрання і при тому нехай цікавляться поступом своїх дітей в науці. Нехай не забувають, що велику кривду роблять не лише вчителям, але й дітям коли, не знаючи справи, беруть в оборону своїх дітей та перед ними обвинувачують учителів як некомпетентних і нездібних.

Якщо діти побачать, що батьки держать руку з учителями, а при тому беруть до уваги і їх сторону, то вони побачать у них своїх приятелів, що бажають їм добра та стараються їм допомогти. Бачивши поважне трактування вчителів зі сторони батьків, студенти самі навчаться їх шанувати та вважати їх своїми провідниками.

А це заохотить їх до кращої праці у школі, що в висліді дасть вищі наукові досяги, в чому якраз усі три сторони зацікавлені — батьки, вчителі й діти.

Зацікавтеся, батьки, цією справою, а тоді побачите, які користі вона криє в собі.

ГРЯДЕ ПОНУРИЙ ВЕЛИКАН

Це все, що склалось на землі
Останніми роками —
Це все ще не за нами,
А попереду нас, в імлі . . .
В імлі шумливих бетонад,
На людськім перехрестю,
В жахливому безчестю,
Брехливо потішальних зрад.
Це все, що було, що буде
И мов диск в пекольнім киді
В страшнім, нелюдськім виді,
На наші області гряде.
Гряде, мов вибухлий вулкан,
Немов жахні гейзіри,
Гряде без чести й віри
Грізний, понурий великан!
І поторощить всяку міць,
Всі вартощі і міри,
Якщо людство для віри
Не дасть в житті передніх місць!

Василь Лімниченко

Львів, 1935

Університетська вулиця в Торонті, найкраща в місті, яке має кругло 2 мільйони населення та вважається головним осередком англомовної Канади. Торонто — це важливий фінансовий, науковий, культурний і індустріяльний центр цілої Канади.

Одна з найкращих міських площ у Харкові, який має 1,100.000 населення та є по Києві найважливішим містом України. Харків заснований ок. 1650 р. Харків — це дуже важливий науковий, культурний і індустріяльний осередок України. Москалі стараються його з усією силою зрусифікувати.

Галя Дудрович-Слюзар

ЧИ ІСУС ХРИСТОС ПРАЦЮВАВ?

У наших часах більше, як колинебудь перед тим, надуживається імени нашого Господа Ісуса Христа для оправдання своїх учинків, які аж ніяк не згідні з життям і наукою Господа нашого Ісуса Христа. Ті, що найменше пристосовують Його божественну науку в своєму житті, залюбки покликаються на схожість своїх учинків до Його науки. — Деякі часто проголошують, що Христос був першим комуністом — мовляв, Ісус казав віддавати все майно бідним і осуджував багатих. Заражена модною хворобою нинішна молодь, в Америці так звані "Гіпіс", в Європі "Тяпи", кажуть, що вони живуть так як проповідував Христос, ані сіють, ані орють. Живуть із ласки других, або зі заграбування в тих, що мають більш як вони. Тож не буде зайвим приглянутися ближче життю Ісуса Христа на землі, не як Господа Спасителя, а як чоловіка.

Я не опираюся в своїй доповіді на інші джерела, а виключно на св. Євангеліє.

Перша вістка, яку стрічаємо у св. Євангелії про Господа Ісуса Христа як чоловіка, то це Його приявність у святині. — "І сталося після трьох днів найшли Його в храмі, як сидів посеред учителів, слухав їх і питав їх. І дивувалися всі, що Його слухали, Його розумові і відповідям". (Лука, II, 41-52). — Як бачимо з того, Ісус уже в дванадцятому році життя такий освічений, що може ставати на диспуту з тодішніми інтелектуалами, з науковою елітою, яких зосереджував тодішній центр знання: святиня в Єрусалимі, найвища установа ізраїльської науки, яка в тодішній час відгравала важливу ролю серед освіченої верстви суспільства. — Значить, Ісус тоді вже мусів укласти багато праці над своєю освітою, хоч — як Бог — Він її не потребував.

Маємо свято Введення у храм Пречистої Діви Марії. Вона була тоді в четвертому році життя, отже це є саме початок навчання Пречистої Діви. Тож зовсім правильно можемо припускати, що Ісус також почав у четвертому році життя вчитися, чи то в місцевій школі, чи то під проводом Пречистої Діви або когось іншого. Значить у дванадцятому році життя мав за собою вже вісім літ мозільної праці — науки.

Про молодечі літа Ісуса не згадує св. Євангеліє, крім згадки в тім Євангелію (Лука, II, 51): "І пішов із ними, і прийшли в Назарет і був їм послушний".

Знаємо з писань Отців Церкви, що св. Йосиф був робітником, теслею. Отже не буде мильною думка, що Ісус працював разом із св. Йосифом.

По виступі Своїм як Учитель, крім проповідування, яке є теж нелегкою працею, Ісус уздоровляє усякі недуги.

А то є праця, зусилля. — Кілька разів читаємо у св. Євангелії, що Ісус стомлений відійшов, бо того дня уздоровив багато хворих, прокажених, біснуватих. Коли читаємо про ті чудесні уздоровлення, дуже часто не застановляємося, що це був мозільний труд Ісуса. Розуміння Ісуса Господа заслонює в нас постать Ісуса чоловіка, якого природа підпадала змученню, втомі, так як кожного чоловіка. Що ця праця вимагала від Ісуса чоловіка зусилля, маємо це потвердження в св. Євангелії (Лука, VIII, 45-46), "Хто дітнувся мене?" А коли всі випиралися, сказав Петро і ті, що були з Ним: "Учителю, нарід товпиться коло Тебе і тиснеться". А Ісус сказав: "Діткнувся хтось мене, бо я чув, що сила виходить із мене". — Як видно з того, ті всі уздоровлення вимагали сили від Ісуса-чоловіка, зусилля, праці, яка спричиняла втому. А коли є втома, то значить був і труд, була праця, яка спричинила втому. — Для Ісуса Господа то було роздавання ласки, — для Ісуса-чоловіка то була праця. Своїм життям Ісус освятив працю. Навчив нас радіти зі сповненого обов'язку.

Що всі Його чуда тодішні люди розуміли як працю, бачимо з того, що коли Ісус уздоровив у суботу жінку, яка була опанована недугою вісімнадцять літ, то начальник божниці розсердився і сказав: "Є шість днів, щоб робити, в ті дні приходіть і лікуйтесь, а не в суботній день". (Лука, XIII, 1017). Як видно з того, Ісуса вважали за лікаря, Його чуда за працю. Та праця була безкорисна, а не платна, бо була з любови до своїх співжителів.

Три роки Його вчительського життя є виповнені працею й добрими ділами для ближніх.

Хоч посланий до дітей Ізраїлевого дому, Ісус не відказується, помагати другим; за що зазнає більше зрозуміння в чужих, як у своїх, як от, нпр., у сотника в Капернаумі (Лука, VII, 1-10), якому уздоровив слугу, а який не вважав себе достойним гостити Ісуса у своєму домі; чи Самарянина, який один вернувся подякувати Ісусові за уздоровлення (Лука, XVII, 11-19) і багато іншого. Ось що пише св. Йоан у заключенні свого Євангелія: "А є много іншого, що зробив Ісус, що як би списати, то й світ не міг би помістити книг, що треба було б написати". — Тож тільки незнання життя Господа Ісуса, або поверхове знання Його життя як чоловіка, може оправдати гадку, мовляв, учительське життя Ісуса, було бездіяльною мандрівкою по дорогах Юдеї і Галилеї, виповненою балачками й оповіданнями принагідним слухачам "байок"-притч. Ні, то було тяжке життя праці, труду, милосердя, співчуття для недолі своїх ближніх. То був приклад для нас до наслідування.

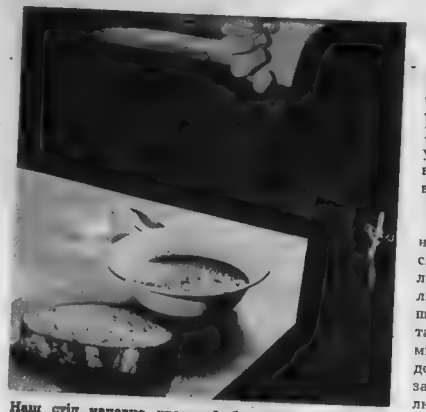

Наш стіл напевно краще й багатше заставлений, ніж отого монаха! Чи ми проказуємо молитву перед і по їді?

Незнання нас не оправдує

Тому є нашим обов'язком запізнатися з тою сторінкою життя Господа Ісуса, щоб отворити очі тим, які в утечі від обов'язку, від праці, від труду життя, думають, що вони йдуть слідами Христа. Тут в Америці багато є таких, а в усьому світі також не мало, що уважають, що втеча від обов'язку, від праці, це втеча від гріха, від зла.

Надмірний добробут, технічні можливості, які надмірно влегшують життя, спричинюють пересит. Хибне виховання, позбавлення ідейности, любови, особисті нещасливі переживання заломлюють сучасну людину. Такі заломані здебільша заповнюють кабінети психіятрів, шукаючи там розв'язки своїх проблем. Доказати їм їх мильне поступування, скерувати їх на властиву дорогу, дорогу праці й обов'язку, дорогу, яка заведе їх до любови ближнього, а через те й до любови Бога, це обов'язок нас, світського апостоляту. Живемо в довкіллі, де багато не знають нічого про божественну науку Господа Ісуса. Наше життя, наші вчинки повинні переконати наше довкілля, що мир, внутрішній мир, а з ним щастя задоволення можна знайти тільки в божественній науці Господа нашого Ісуса Христа. Осягнути це можемо через докладне пізнання життя Господа Ісуса. Він бо для нас зразок до наслідування. А це ж перше наше завдання, — ціль нашого життя, — пізнати Господа, а пізнавши Його, полюбити, а полюбивши, служити Йому.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

БАТЬКИ Й ВИХОВАННЯ

Нема в цілім широкім світі батька-матері, що свідомо й добровільно погодилися б на те, щоб їхня дитина виростала без виховання.

З другого ж боку, нема такої дитини, що по кільканадцяти роках пильного й розумного плекання, осталася б таки невихованою.

Але дітей невиховних сьогодні можемо стрінути, і то без особливішого пошукування. Та бувають і батьки, що наглядно занедбують це своє першорядне завдання — належно та успішно виховати своїх дітей.

Десь, очевидно мусить бути причина цьому.

Виховання, це велике слово.

Не тільки воно трудне до здійснення — його навіть трудно поняти — зрозуміти що воно означає і чого воно від нас вимагає.

Виховання, наприклад, не є те саме, що вишкіл. Бо вишкіл це тільки опанування професії. Це добра річ, але ми стрічаємо фахівців і між кримінальниками.

Виховання має до діла з характером, життєвими засадами, що руководять людиною в її щоденнім поведенню супроти себе самої, своїх родичів, свого народу й супроти Бога. Велике й

важне є це поле виховання — і тому ця справа така трудна.

Одначе виховувати дітей — це основний обов'язок і невідлучна відповідальність кожного батька й кожної матері.

Це завдання так сильно до них належить, що цього не сміє їм відібрати навіть держава. Це одна з причин чому комунізм осуджуємо як недобру державну систему. Діти належать до родичів — до родичів теж належить їх виховувати.

Але держава й Церква добре роблять, що в цій важній та трудній справі йдуть родичам назустріч із допомогою в вихованні дітей. Бо нема де правди діти, особливо в сучасних умовинах, самі родичі ледве чи можуть цей свій найголовніший обов'язок якслід виконати.

Сьогоднішні часи інакші від тих у минулому, коли родинне вогнище було головним і слушним місцем, де виховувалися діти. Тоді родинний дім був осередовищем родинного життя. Батько й мати мали тоді більше часу, більше авторитету і впливу. Ті часи вже минули.

Сьогодні умовини родинного спільного життя переходять зміну.

Години заробіткової праці батька, а часто й матері, не дозволяють їм багато часу бути з дітьми. А й діти тепер щораз більше шукають розривки поза домом, якраз у тому часі, коли родичі можуть бути з ними дома. Від'ємні впливи вулиці, театрів та недоброї літератури сильно суперничають із найліпшими навіть виховними впливами батька-матері.

Не судімо їх; бо наші так само "виступають" і такого самого "духа часу" мають!

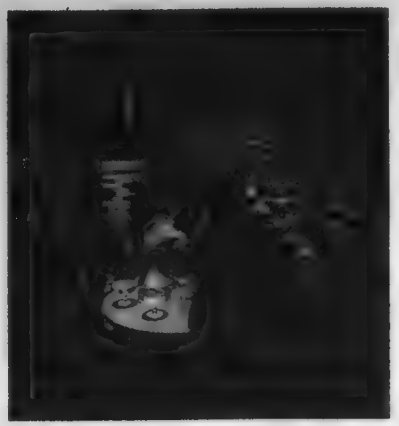

Багато з нашої молоді мріє й зітхає при вечірньому світлі й чарці...

Тому здорово думають і мудро чинять ті родичі, що в цих таких трудних умовинах шукають помочі у католицьких школах, до них посилають своїх дітей.

Чим більше буде в нас українських католицьких шкіл, тим здоровіший буде, релігійно й національно, наш нарід.

Тому будуймо українські католицькі школи, на цю ціль не щадімо наших жертв. Бо від цього залежить доля нашого народу.

ЄПИСКОП ДАЄ СВОЄ СЕРЦЕ

По довших дискусіях і порадах із богословами та лікарями грецький митрополит Леонід зробив у своєму тестаменті запис із свого серця, даючи його для трансплянтації, тобто для перещіплення для другого.

НОВИЙ ПОДРУЖНІЙ ЗАКОН У СССР

За звідомленнями преси в СССР мав вийти новий подружній закон, який у 36 параграфах подає нові норми щодо заключення подружжя та родинного життя. Кажуть, що одним із головних завдань цього закону є зменшення розводів. В одному з параграфів поставлено теж норму, на основі якої подружжя можна заключати щолиш із 18 роком життя.

о. О. Купрієць, ЧСВВ

ДЕЯКІ КОРЕНІ ЛИХА

Сьогоднішнє людство переживає багато кріз, але мабуть таки найбільшою та найважливішою своїм значенням крізою є

повна криза духовости серед молодого покоління.

Сьогодні навіть тяжко сказати: чи це тільки часове й переходове явище, чи це фактичний фундамент, на якому будуватимуть своє життя наступні покоління. Сьогодні можна тільки одне сказати, а саме, що:

наступає щораз більша порожнеча духа та щораз більше зло заливає сьогоднішній світ.

Одні вчені та знавці різних ділянок людського життя шукають розв'язки на ці болючі проблеми наших днів, але якось наче не доходять до ніяких позитивних висновків, якими могли б допомогти змінити на краще сьогоднішнє положення. Інші знов своїми поглядами, ми сказали б, ще більше скріплюють чи навіть посилюють цей нещасний стан, чим ведуть людство в іще глибшу й безвихідну пропасть.

Сказати, що існує на світі лихо, легко, але дійти до причин чи коренів уже тяжче, не кажучи вже про їх усунення. Коренів лиха дуже багато. Зупинимося тільки на деяких.

1) *Перший корінь лиха — це самі обставини місця,*

де ми живемо й де існує відповідне підложжя, яке до деякої міри створює само суспільство. а подекуди навіть і держава, яка своїм законодавством наче йде назустріч злочинові через постійне "пом'ягшування" законів щодо різних злочинів. Це стається на своєрідне домагання самого таки суспільства, яке бачить зло, не реагуючи на нього, домагається від закону "милосердя" для злочинців, мовляв, "вони діють у людській немочі", доки те суспільство само ними не є безпосередньо заатаковане. Реакцію людей на зло дуже добре бачимо в фільмі "Ди Инсидент", де двох молодих дегенератів тероризує всіх приявних у вагоні підземки, але ніхто не спішить на поміч тероризованому, бо "його не чіпають", замість того, щоб спільним зусиллям легко внешкідливити обох дегенератів. Навіть і поліція, яка опісля входить до вагону, замість того, щоб зорієнтуватися в ситуації чи шукати властивої причини лиха, без ніякої застанови бере невинного негра, який теж потерпів, і його ставить під стіну.

2) *Другий корінь лиха — це навчально-виховна система,*

яка, відійшовши від дотеперішніх метод, мовляв, вони перестарілі, в основному пропагує повну свободу дитини чи молоді в її духовому розвитку й громадянському вихованню, іншими словами зводить усе до того, що дитину чи молодь треба залишити наче самій собі, тобто її власному проводові в доходженні до правди, у формуванні її світогляду чи скоплен підходу до життя. Звідси теж і бачимо, що багато навіть у середніх школах учнів не зобов'язані ходити на шкільні лекції. Однак ми дуже добре знаємо, як виглядає те шкільництво з його наслідками, як теж і до чого вже довела така система.

3) *Третій корінь лиха — це надмірна пропаганда сексу,*

яку зацля доброго "бизнесу" розвинено до нечуваних розмірів. Ми бачимо секс у всьому, починаючи від т. зв. "порядної" преси, ідучи через різні реклами, перейшовши почерез усі розваги та кінчаючи на найбрудніщій літературі й фільмах. Хоч існують різні заборони продавати дітям чи молоді порнографічну літературу, але якось молодь може всюди її дістати. Те саме з фільмами, при яких оголошенні подано "заборонено понижче 18 років", а зайдіть до середини кінотеатру чи на "драйв-ин", то там побачите чи не

Часто ідуть наші діти "на райда" щасливі, але чи так само щасливі вони повертаються?

Не одні батьки так виховують своїх дітей, що вони вміють зупинятися в такій ситуації, як отой на світлині.

половину "публики", яка своїм віком хитається між яким 12-им і 18-им роком життя.

4) *Четвертий корінь лиха — це праця батьків,*

які в погоні за грошем і жадобі "жити як другі", залишають своїх дітей вихованню власному чи "сусідки", тобто собі самим, а практично їх дітей виховує вулиця, яка має свої закони. Обоє батьки такі зайняті працею та журбою про збільшення вже здобутого, що фактично не мають ані часу, ані сили, ані охоти, ані впливу на вихования своїх рідних дітей. Опісля, коли вже мають досить грошей, тоді вже не мають дітей, бо вони стали для власних дітей незрозумілими, чужими й непотрібними, хіба, що їх гроші ще придадуться дітям...

5) *П'ятий корінь лиха — це недбальство батьків і своволя дітей*

які ради, що батьки залишають повну свободу їх рухам. Є дуже багато таких батьків, які зовсім не зацікавлені тим, що роблять їх діти, з ким ідуть "на райда", де й доки перебувають, хто є тим товариством, у якому їхні діти забавляються, мовляв, "наша дитина знає що робить" або "наша дитина добра й не піде на злу дорогу", чи "та ж наша дитина має вже свій розум". Це все правда, але досвід життя говорить теж і про інше, як нпр. про те, що подаємо нижче.

Перед трьома-чотирма роками вся континентальна преса подавала, здавалося б, цікавий випадок, хоч, до речі, це був аж надто трагічний доказ недбайливости батьків про своїх дітей. Було воно так:

Пізною ніччю їхало вело з чотирма молодими людьми, двома хлопцями й двома дівчатами. Вже недалеко самого міста — мабуть у п'яному або знаркотизованому стані — заїхали в канал, у якому вдаз із автом затонули, бо щойно ранком їх завважили та витягнули, але вже небіжчиків. Поліція подала відразу через радіо та пресу повідомлення, щоб зголосилися ті батьки, яких діти згинули в тому нещасному випадку, та їх розпізнали.

І що ж стається? Прийшли представники чотирьох евентуальних родин? Ні, їх прийшло около півтора сотки! Прийшли вони з цікавости, щоб подивитися на трупів? Теж ні! Так чого ж?

Прийшли вони подивитися, чи припадком котресь з утоплених не є їх дитиною, бо вони щойно після поліційного повідомлення завважили відсутність своєї дитини в хаті. А скільки ж було ще таких, що не зголосилися? Дивно воно звучить, що в пропорціонально невеликому, бо всього около сто тисяч мешканців, місті стільки батьків не знало де їхні діти ночують. Цей випадок багато доказує!

6) *Шостий корінь лиха — злий приклад життя батьків.*

Нераз люди дивуються, що "таких добрих" батьків не шанують власні діти, бо назовні це "дуже поважна" та "шануюча себе" родина. Щось у цьому є, коли власні діти не шанують "поважних" і "шануючих себе" батьків. Може ззовні не всі й не все знають, що знають власні діти, які щоденно живуть зі своїми батьками. І коли ми дійсно ближче приглянемося неодній родині, то теж неодне завважимо, що заставило б нас змінити свою думку, а може навіть і наставлення щодо "шануючої себе" родини. Неодна родина в стислому розумінні родини, внутрі зовсім не є ніякою родиною, а можна правильніше сказати, є тільки мешканцями того самого мешкання.

7) *Сьомий корінь лиха — брак релігійности батьків.*

які нераз дивуються, що їхні діти не люблять Церкви. Тут не маємо на увазі тих батьків, яких можна зарахувати до групи "великодників" або "різдвяників", ані тих, які зовсім не мають нічого спільного з Церквою, але т. зв. "релігійних" людей, тобто таких, що з привички, традиціоналізму, чи, мовляв, "щоб люди не говорили, що ми якісь безвірки" або ще таких, для яких церква, а властиво церковне подвір'я, є місцем тижневої стрічі зо знайомими чи місцем показу та оглядин

нової моди, як теж нерідко місцем для проведення якоїсь антицерковної чи "громадсько - національної акції". Під релігійними батьками розуміємо тих, які живуть релігією з переконання та практикують її, зокрема ж частіше приступають до Св. Сповіді та Св. Причастя; а не тільки перед шлюбом чи на смертному ложі, евентуально раз на пару років або в найкращому випадку, раз на рік, бо "пощо наприкрюватися Богові".

Оце деякі причини — корені лиха сучасних часів. Деякі з них від поодиноких людей незалежні, але всі в основному залежні від суспільства як цілости, яке може мати вплив на те, що діється в державі, в якій вони живуть. Щоб могти такий вплив мати, реформу треба зачати від отієї основи держави, якою є родина.

о. С. Якимишин, ЧСВВ

НАШ СИНОК ІЩЕ ЗАМОЛОДИЙ...

Коли ми цікавимося проблемами й потребами нашої Української Католицької Церкви, то певно завважуємо, що в нас є ще великий брак священиків, монахів і монахинь. Ми хотіли б мати більше відправ, більше духовної обслуги, більше місій, реколекцій. Ми хотіли б мати більше духовних осіб, що виховували б нашу молодь у християнському й національному дусі. — Це ми думаємо тільки про потреби наші тут у Канаді. А коли подумаємо також про рідний край, то й там, як за Божою поміччю буде знищений комуністичний тиран і запанує свобода, там також треба буде дати священиків, місіонарів, сестер. Бо ті, що там залишилися, були замучені або погинули на засланнях, а як які ще там живуть, то вже будуть безсилі самі дати провід великому народові. Тому лишаємося ми тут на вільному світі. З-поміж наших українських родин мають вийти наші українські священики, монахи й сестри-монахині. Господь їх кличе! І неодин хлопець, неодна дівчина чує в своєму серці слова Христа: "Ходи за мною". А чому не йде? Чому не може здійснити бажання?

Де причина, що в нас так мало покликань?

Найперше, треба звернути увагу на батьків, бо вони забороняють своїм дітям піти за Божим покликом.

Погляньмо, які закиди роблять родичі та зважмо, чи правильні вони, чи слушні.

Найпершій закид: "Наш синок ще замолодий, щоб робити таке рішення: йти до семінарії чи до манастиря". В дійсності він уже кінчить вищу школу — Гай Скул, має 16, 17, 18 років, тато вже дає йому авто, а коли б сказав, що йде на лікаря чи адвоката, то тато зараз усе дав би, коби тільки так було. — Доня кінчить або вже й скінчила Гай Скул, хоче бути сестрою. А мама каже: "Та що вона мала знає, вона ще замолода". Ану, нехай тільки скаже, "Мамо, я хочу віддаватися, я вже маю нарєченого". Чи не раді будуть родичі? І скільки то таких молоденьких дітей родичі скоро женять і віддають — але на службу Богові віддати, то — вони ще замолоді!

Той самий закид нераз підсувається ще в інший спосіб. Родичі питають так: "Але ж отче, чи не повинні ці молоді побачити ще трохи світу? Чого так скоро замикати їх у мури семінарій

Христос споглядає з висоти свого хреста на нашу дитину, що посвятилася Йому служити в манастирі

чи манастирів?" А нам підсувається питання у відповідь: "Котрий же ж світ ці добрі родичі хочуть, щоб їхні діти бачили?" Певно не хочуть, щоб їх діти бачили той злочинний світ, безстидний світ, грішний світ. Вони не хотіли б, щоб їх синок чи доня знали, що діється в кавярнях, кабаретах та нічних клюбах. А якщо ті родичі мають на увазі тільки невинні приємності світу, то можуть бути певні, що їх діти таких приємностей зазнають подостатком у підготовних школах і семінаріях, де здорова розривка-відпруження нікому не заборонена, навпаки й поручена навіть священикам, монахам і сестрам.

Деякі родичі думають, що коли їх син чи донька підуть з хати ще замолоду, то вони стратять любов до дому чи родичів.

Це зовсім неправда.

Бо любови до родичів, до родини, до приятелів не здіймається так як рукавички. — Правда, що через вступ до семінарії чи манастиря хлопець чи дівчина відлучені від інтимної близькости, але через це не тратиться любови. Навпаки, правдива любов до своїх близьких у дивний спосіб зміцняється, чим ближче зближаємося до Христа в його службі. Ця любов перестає бути сентиментом, а набирає надприродної прикмети. Про це можуть посвідчити кожний батько чи мати священика, монаха чи сестри, що якраз ці Богом вибрані діти їх найбільше й найщиріше люблять.

Інші родичі бояться, що в священичому чи монашому житті їх дитина не зазнає щастя, не буде "геп!". Так думають ті родичі, що беруть один нещасливий припадок одного священика чи якоїсь духовної особи взагалі. Але це не відноситься до загалу духовних осіб, що ведуть життя з Христом. — Зайдіть до котроїнебудь семінарії, новіціяту чи манастиря. Там знайдете найкращу молодь цього світу — веселу, щасливу. Там молоді люди, що посвятилися Богові на службу, знайшли тайну правдивого щастя, вони сповнені радістю і спокоєм, якого світ ще не знайшов.

А вкінці ще й такий закид:

"Та ж я його виховав, то нехай хоч троха відробить". — Це вже перевертає всякий глузд вартости. Бо то-перше, як родичі, Ви маєте обов'язок своїх дітей виховати, вбрати, нагодувати. А діти тільки в дійсній конечності мають допомогти в фінансових потребах. — Родичі, що вживають цього закиду, забувають, що син-священик чи монах, або доня-сестра монахиня, це велика запорука на щасливу вічність, бо такі родичі дають Богові у жертву щось найкраще, найдорожче, свою рідну дитину... А застановімось іще й над такою дійсністю, про яку майже кожний посвідчить. Діти тепер тільки підростуть, лишають дім, знаходять працю, устатковуються, а родичам лишається тільки мрія, що діти повернуться настало до дому і поділяться з рідною своїм заробітком.

І так родичі все будуть противитися духовному покликанню дітей, а діти все будуть дивуватись і питатися: чому?

А брак священиків, монахів, сестер буде далі.

І такий стан позістане, доки не відродиться й не закріпиться жива віра в католицьких родинах. Папа Пій XI сказав: "Перше і найприродніше місце, де повинні виростати і цвісти цвіти престолу, це в справді глибоко віруючій християнській родині" (Енцикліка про католицьке священство).

У правдиво віруючій родині закиди проти духовних покликань щезають чи, власне, радше не існують. Бо коли батько й мати є дійсно віруючі, то для них слова сина, "Я хочу бути священиком", або доні, "Я хочу бути сестрою", будуть словами благовісними. Вони будуть радіти та висловлять це дітям, заохочуть їх та допоможуть, а Богові будуть навіки вдячні за таку честь, що вибрав-покликав їхню дитину Собі на службу

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

МОНАХ — РЯТІВНИК ЖИДІВ

Цього року французький монах-капуцин — о. Марі-Бенуа відвідав Ізраїль, де його з ентузіазмом вітали сотки Жидів, яким він під час війни врятував життя, зберігаючи їх від гітлерівського знищення. Він урятував около 4.000 Жидам життя, будучи під час нацистської окупації в Римі. О. Марі-Бенуа забезпечував Жидів підробленими арійськими документами ,харчовими картками, одягом і "на чорно" переправляв їх через границю до Швайцарії.

"Праовірні" Жиди на вулиці сьогоднішнього Єрусалиму. Не один із них врятований християнами за часів Гітлера.

АРАБСЬКІ СВЯЩЕНИКИ ПРИКЛАДОМ ХРИСТИЯНСЬКОГО ПРОЩЕННЯ

Велику сензацію в Ізралі викликала постава двох арабських треко-католицьких священиків, які добровільно зголосилися до відбудови ізраїльського "кібуц"-у, що був пошкоджений арабсько-йорданськими пострілами. "Кібуц" — це жидівська форма "колгоспу", в якому нема приватної власности, бо вся спільнота працює безплатно в користь держави. Оба священики й один арабський юнак, який теж зголосився до цієї праці, сказали, що вони бажають у цей спосіб дати не тільки приклад братньости, але думають, що так само — як вони — і жидівська молодь піде відбудовувати Ізраїлем зруйновані арабські села. Члени "кібуц"-у обіцяли, що при найближчій нагоді вони теж ділом виявлять свою любов ближнього супроти Арабів.

НЕВИКОНАНИЙ АТЕНТАТ НА ЄПИСКОПА

За звідомленням бразилійського часопису "Ультіма Гора" мав бути атентат на відомого в усьому світі католицького архиєпископа Гелдера Камару, який розпочав боротьбу проти безприкладного використовування людей і жахливої їх нужди в північно-східній Бразилії. Атентатчик мав убити архиєпископа в одній із церков. Атентат однак не був доконаний, бо — як подає часопис — атентатчик стратив в останній хвилині відвагу виконати атентат.

СТАНОВИЩЕ АНГЛІЙСЬКОГО ЄПИСКОПАТУ ЩОДО АБОРТІВ

Єпископат Англії й Валії звернув увагу англійським католицьким лікарям і шпитальній обслузі, що новий англійський закон про аборти чи переривання вагітного стану їх не обов'язує. Єпископат каже в своєму зверненні, що вбивання ненародженого життя є недозволене й надалі, як теж ніхто нікого не може змусити до того, хоч англійський уряд легалізував цей закон "із медичних і соціяльних причин".

ГРЕЦЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА ЗАСУДЖУЄ АБОРТИ

Грецька Православна Церква — як перша з Православних Церков — своїм синодальним рішенням осудила всякого роду аборти, щоб у цей спосіб усунути всякі сумніви щодо цієї справи, які самі зі себе вносили багато замішання в совість вірних. Ясне й виразне становище Грецької Церкви матиме напевно свій вплив на рішення майбутнього Всеправославного Собору, на якому одною з проблем буде й це питання.

НІМЦІ НА МІСІЯХ

Як подає статистика німецького "Папського Діла для Поширення Віри" в Ахен, то під цю пору німецькі католики мають на місійній праці поза Німеччиною: 4.000 священиків і монахів, 11.600 монахинь і 1.400 мирян.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ! ПОШИРЮЙТЕ! НАЙКРАЩИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ "СВІТЛО" ПЕРЕДПЛАТА ТІЛЬКИ ТРИ ДОЛЯРИ РІЧНО!

о. С. Юник, ЧСВВ

"ВСЬОМУ ВИННІ СВЯЩЕНИКИ"

У кожній парафії є деяка кількість людей, що ще явно не відійшли від церкви, навіть часом платять річну вкладку і часом покажуться в церкві. Практикуючими католиками не можна їх назвати, бо не виповняють того "мінімум": що неділі і свята бути на Службі Божій та відбути великодню сповідь.

Однак сьогодні я хочу говорити про цікаві викрути такого роду "парафіян".

— Пані Ч. чому ви майже ніколи не ходите до церкви? — питає знайома.

— Не можу, пані, ніяк не можу — відповідає.

— Чому?

— Священики тому винні, бо задовго правлять Службу Божу, не маю сили вистояти так довго. Направду не можу.

Минуло від того часу два роки. Службу Божу за той час дещо скорочено, але нашої пані Ч. і дальше майже не видно в церкві.

— Пані Ч., чому тепер не ходите до церкви? — питає знов знайома.

— Не можу, моя пані, ніяк не можу — відповідає?

— Чому?

— Священики винні, поскорочували Службу Божу. Не піду на таку коротку.

— — — — —

Було це в місті У. більше літ тому назад. Був там парохом дуже ревний священик о. К. Одного разу приступає до нього його парафіянин пан Н. Н. і каже:

— Скажу вам правду, отче, але не гнівайтеся.

— Не буду гніватися, кажіть.

— Що так багато нашої молоді відійшло на безбожництво, то винні самі священики.

— А то чому?

— Бо так завзято тримаються того поганського римського цісаря Юлія Цезаря — ніби його календаря. Подумайте. Родичі працюють на старі свята. Діти ходять до школи і практично не заховують ніяких свят. Так і безбожничають. Бачите самі, що священики винні.

Отець К. подумав, а що то були голоси більшої частини парафіян і то практикуючих, оголосив у неділю, що від тепер будуть відправи в церкві за обома календарями. Добряга, хотів усім догодити.

Деякий час після того мені нагодилось побувати в тій самій парафії. Приступає до мене один чоловік і нервово повідає:

— Отче, гнівайтеся або не гнівайтеся, але скажу вам правду, що то самі священики роблять роздор у парафії.

— Наприклад? — питаю.

— Ось у нашій парафії священик запровадив аж два календарі. Відправляє ще після польського, чи як тут кажуть після англійського календаря. Кажу вам, усьому винні священики.

— — — — —

Нарешті послухайте про цікавий факт із мого життя.

Два роки тому дзвонить до мене телефон із другого містечка. Жіночий голос просить охрестити дитину. Умовляємося, що хрещення буде в церкві, віддаленій понад 20 миль від місця, де живу. Година 3.30 в суботу. Приїжджаю і точно в означеній годині чекаю на хрестини. Також дяк прибув вчасно і чекаємо оба. Минає пів години, та нікого до хрестин нема. Прошу дяка чекати на місці, а сам їду автом до 7 миль віддаленої іншої церковці. Там також ніякого сліду. Вертаюся назад і вже наше чекання протягнулось понад годину. Рішаємо з дяком їхати домів. Маю причину бути дещо поденервованим. Успокоюю себе, що треба бути зрівноваженим і належить привикати до всяких несподіванок.

Кілька тижнів після того випадку я є в іншій місцевості. Долучуюся до громадки наших людей. Ніхто мене не знає. Говорять про священиків. Я слухаю.

— Усе священики винні, людей відганяють від церкви.

— Наприклад? — питаю.

— Наприклад священик із Мелфорт не хотів хрестити дитину з другого містечка і родичі мусіли близько сто миль їхати до сусіднього священика. Такі то нині священики.

ВІДЛУЧЕННЯ ЦЕРКВИ ВІД ДЕРЖАВИ

Шведський парлямент останніми часами проводив довші дебати над питанням відлучення Церкви від держави, тобто бажає зробити подібне до того, що ми маємо в Америці чи Канаді. Досі було в Швеції так, що тільки Євангелицько-Лютеранська Церква була державною Церквою, а інші щойно в 1952 р. окремим державним декретом дістали право свобідного визнавання, як нпр. Католицька Церква. Покищо однак це питання не вповні розв'язане, бо в зв'язку з ним виринуло багато нових проблем.

О. Город

"ХТО МАЄ, ТОМУ ДОДАСТЬСЯ"

Безумовно, ласка покликання до духовного стану є особливим даром Божої любови супроти людей. Але як кожна ласка, так і ця має на увазі людську природу. Сказав бо Ісус: "Кожному, хто має, додастся, і він матиме над міру" (Мт. 25, 29).

Кого Господь кличе, такий мусить мати необхідні дані: побожність, любов святих речей, чразкове життя, здоров'я — і фізичне, і психічне. Християнське оформлення особистости великою мірою залежить від довкілля, в якому зростає кандидат на священика. Цим довкілям є: родина, церква, школа, товариство.

Минулого року душпастирська діяльність Церкви розгорталася під знаком ВІРИ. У цьому — 1968 — році вона наміряє прикласти пильнішу увагу ПОКЛИКАННЯМ. Власне ця преважлива справа стала в післясоборові роки предметом дбайливих студій, які, перш усього, спираються на опитуванні. Їх, між іншим, здійснено в найбільших осередках богословських студій, а саме: на університетах у Римі (Григоріянський), Неаполі, Анані, Парижі й Мальті. Ось деякі дані щодо відсотка покликань:

60% — зродилися в середньо заможних родинах (селяни, нижчі військовики й урядовці);

40% — із родин, у яких уже були духовні покликання;

66% — яких приятелем у родині буе священик;

84% — у яких батько (75%) або мати (93%) щонеділі і свята ходять до церкви;

75% — у яких батько (65%) або мати (86%) прихильно ставляться до покликань;

68% — у парафій завдяки ревній праці священика;

40% — під впливом церковного товариства.

49% — ранні покликання, які появилися в кандидатів уже перед 10-им роком життя.

НАСТУП НА БУНКЕР

В оту ніч 14 листопада 1916 року мужва 135 піхотнього полку — бодай ті напроти німецького бункера — знали, що підуть у наступ. Необхідно було взяти когось у полон та впевнитися щодо фронтових сил противника. Упродовж двох годин французька артилерія обстрілювала бункер. Жільдас Магерн є в глибині підземельного сховища. В ньому повно жовнірів, готових до наступу. Дехто прикидається буцімто спить; не бажають, щоб заглядати їм в очі. Але гук вибухів на це їм не дозволяє, коли б цього бажали. Важко вловити віддих, гейби в підземеллі був надмір людей; повітря насичене чадом; із повали спадають краплини води; світло скупеньке. Сержант тримає у жмені ліхтарку; світло паде на його чітке обличчя; він ясноволосий, ще дуже молодий. Жільдас сидить оподалік, дивиться на нього: він майже його не знає... це ж бо лише декілька днів... Сержант. час-від-часу добуває годинник. Підземелля виходить в окопи.

Шоста п'ятнадцять... шоста двадцять... шоста двадцять п'ять... шоста тридцять! Сержант зривається на рівні ноги та гукає дзвінким голосом: "Полозина рою за мною! Нумо, хлопці! Надвір!"

Повставали, взаємно себе поштовхують у вузькому переході, метнулися в поле, біжать до бункера. Було ще яких двадцять п'ять метрів... та ось обзиваються німецькі скорострільні, засвистіли кулі, чимало людей починає падати...

Інші ж наступом здобувають німецький бункер: із залоги трьох убили, а двох забрали з собою. Жільдас був другий із тих, що дісталися до німецьких фортифікацій — лише до окопів. Він розброїв одного Німця і, поштовхаючи його дулом рушниці, бігом погнав до підземельного сховища 135 полку. Довкола нього танцювала земля — тендітніша за стяте стебельце соломи.

Нагло Жільдас гукнув до одного з товаришів: "Займися полоненим!"

Сам же повернув направо до окопу, в якому ранений, і двоє людей навколішках при ньому, — під градом куль. Це полковий капелян і носильник і ранений... Ох! Раненим був отой молодий ясноволосий сержант, що провів до наступу. Йому розірвало живіт. Кров спливала до мундирі на землю. Ранений стогнав із болю. Над ними перехрещувались скорострільні сальви. Капелян побачив Жільдаса й гукнув йому: "Іди звідсіля! Тут небезпечно... Вистачить нас двох! Іди собі!"

ПЕРЕДРІЗДВЯНА СПОВІДЬ

135 полк відіслано в запілля на кількатижневий відпочинок. Надходило Різдво. У навечір'я вояцтво пішло до розваленої церкви. Було дуже холодно, а через дах затікав дощ. У вікнах не було ні одної шибки. Вояки пішли сповідатися. Капелян приймав їх на хорах. Каяннки клякали біля нього на шматку килима. Блимало слабеньке світло — свічка, приліплена до процесійного ліхтаря на одному виступі хорів. Жільдас теж між ними: вже щось півгодини чекає; ось він хреститься, клякає на клаптику килима. Священик питається; в його невинному погляді впізнає просту і чисту душу; подивляє несхитність слова, щи-

рість відповіді. А тоді, гейби за несподіваним надхненням, питається:

— Що ти робив удома?

— Був хліборобом.

— Теж і мої були хліборобами. Це шляхетне заняття. Не думав ти ніколи про щось інше?

— Авже ж... Так!

— Я певний, що ти думав про те, щоб стати священиком!

— Так... Але про це я не хотів би говорити тепер... Нас тут забагато. Тепер воно неможливо.

— Так тоді прийди завтра, якщо можеш, по Службі Божій, до захристії...

СВЯЧЕННЯ КРОВ'Ю

Наступного дня Жільдас зголосився.

— Так тоді — почав капелян — як же то зродилась у тебе ота думка?

— А якже ж то ви мене про це вчора запитали?

— Це справді якісь дві таємниці... Розповідай найперше свою.

Вояк повернувся вбік капеляна, але його вже більш не бачив. Він дивився у безшибне вікно, дивився в далеч, десь на небо й на те, чого під час бомбардування годі було доглянути: поза купою румовищ три груші й слива на городі.

— Ось так... Мені було десять років. Із мене був, як казали, славний козак, — і більш нічого особливого. Одного літнього дня — хоч тоді я прийняв був Святе Причастя, то нічого не думав про Бога — того дня вранці взяв я вила й пішов до стодоли. В одній хвилині відчув я величезну радість: мав я почуття, начебто відкрилося моє серце, нібито в моєму серці відбувалося якесь велике свято. І голос я почув: "Будеш моїм священиком!" Я не думав відповідати: я бажав слухати, такий він був мені любий... Але той голос не повторився. Коли я збагнув, що моє серце знову зачинилося, — я змінився. Спершу вважав я священиків за якихсь інших людей. Але з того дня я став належати до їхньої родини.

— Чи ти оповідав комусь про те, що сталося?

— Забагато воно мене коштувало... Вдома у нас була біда. Рав якось я сказав про це мамі, і виглядало мені, що мило було б їй одного дня бути на Службі Божій свого сина... Згодом та думка відійшла, але не цілком. Я відчував, що вона знову повернулася, коли Анна — одна гарна дівчина з нашої хати — підказала мені думку, щоб заснувати власну родину. Тоді теж і їй я сказав, що в мене бажання стати священиком. Але вона це висміяла... А тепер, що ж ви хочете? — мій вік і обставини... — Жільдас показав на свій однострій, на заболочені по кістки черевики.

— Чи й тепер ще повертається ота твоя думка?

— Вона завжди повертається, тепер... Відколи війна, то я більш аніж за все моє життя, думав про це... І були для цього нагоди, як ось та з 14 листопада, коли ми зробили наскок на німецький бункер...

— Не розумію.

— А те, що вам сказав поляглий у бою сержант. Ви клячали біля нього...

— Невже? Це ти був зупинився там на мить? На тебе я накричав, щоб забрався геть?

— Еге ж...

— Та ж ти не міг чути того, що сказав мені сержант!

— Звірився мені носильник. Наступної ж ночі я спав усього одну годину, так ті слова рвали моє серце...

— Славно, хлопче! Що ж тоді сказав вмираючий сержант, коли ти його відносив? Я не хотів би, щоб той вигадував тобі якісь історії.

— Такі речі годі вигадувати, вони надто гарні. Сержантові розірвала живіт граната, і кров бризнула на тамтого й на вас...

— Атож, ще й досі вона в мене на одежі...

— Якже ж воно було мені болюче! Він, бідолаха, вмирав. Здається, що в останній хвилині сказав: "Дуже страждаю... але приймаю смерть, щоб мати братів у священстві..."

Капелян був дуже блідий, мовчазним кивком потакував. А Жільдас, упевнений, що його не обманено, далі говорив, дивлячись в очі капеляна.

Потім він сказав: "Коли б не війна, я стар би також священиком... Але Господь не хотів..."

Його голос затихав. Довкола гриміли гармати, тож ви мусіли схилитися, щоб уловити його останні слова: "Отче капеляне... Ось тільки що сам Господь висвятив мене на священика... Першу мою Службу Божу відправляю тепер... на моїй крові... як Ісус Христос..."

Капелян стиснув у своїх долонях мої руки та хвилинку молився. Потім устав. Хтось стукав у двері.

— Почекайте! — сказав Жільдас — я ще вам усього не сказав. Правда, отче капеляне, що ви не будете сміятися з мене, коли вам визнаю, що бажаю стати священиком?

— Ми ще, Жільдасе, побачимося. Передумай це все, і я також подумаю.

ЛИСТ ІЗ ФРОНТУ

"Дорога Мамо!" — писав Жільдас у листі, який власне тієї неділі вранці прийшов до Панмюру — повідомляю Вас, що я ввесь час здоровий. Можна б сказати, що я народився на воїна, коли б якраз війна не дала мені доказів, що Бог кличе мене до іншої служби. Мамо, Ви, певне, пригадуєте той день моїх хлоп'ячих років, коли я Вам оповідав, що під час моєї праці на самоті несподівано відчув я в серці велику радість і бажав стати священиком... а й ту певність, що котрогось дня я ним незмінно стану... Тепер

за воєнної служби, знову з'явилась ота давня моя мрія. Про це говорив я з капеляном. Тепер я вивчаю з ним латину, — на ляфеті гармати, у проміжках сутичок, або ж у запіллі протягом тижня відпочинку... Дорога Мамо, скажіть Татові, що згідно з словами капеляна, не треба буде багато платити за мої студії, — після війни; можна буде отримати якусь стипендію на студії..."

— Значить, — перериває батько — я виграв собі жебрака! Ні, не хочу!

— Тихо — просить жінка — перечитаю ще пару цих рядків: "Я не хотів би зробити Татові прикрости. Все ж я певний, що два мої брати помагатимуть йому краще за мене, — пізніше. Скажіть також моїй своячці Анні..."

Мама відвернулася дещо від дверей і кутиком очей кинула погляд на нерухому дівчину, що звернула своє обличчя на подвір'я, на хмари, що пересувалися по небі.

"...що мене покликано, щоб єдиною моєю родиною була бідолашність світу, до якої вже тепер належить моє серце."

Мама перестала читати. Вона ще й не опустила листа, як чоловік гримнув п'ястуком у стіл:

— Ану, побачимо! — гукнув. — Скорше я піду в ті окопи, де Жільдас, щоб вияснити тому капелянові, що мій син не може покинути Панмюру, із трьома ланами, які треба управляти; два з них залишаться на Божу ласку. Буде шкода а, може, і моя смерть!.."

І пішов до дверей, не зупинявся; підійшов до Анни, не дивлячись на неї; наблизився до хлопців, які гралися біля возівні, дожидаючи обіду. Сказав Олексієві:

— Піди і принеси мені скибку хліба та шматок солонини. Не буду з вами полуднувати...

ЗДІЙСНЕННЯ МРІЇ

Минали роки, скінчилася війна. Але Жільдас не прийшов з іншими поворотцями із фронту. Він попрямцював до Шатійон-сюр-Сєвр, до одного вандейського містечка, в якому височіла семінарія.

Боротьба ставала щораз гострішою: неприхильне ставлення батька, труднощі в студіях, непевність за висліди.

Були дуже важкі хвилини.

Але юнак із Панмюру тримався добре: колись у стодолі почутий голос став дійсністю.

(Переповіджено за РЕНЕ БАЗЕН, "135º Фантерія, в СЕ ВОЙ (1967), ч. 6, ст. 57-62).

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

СВ. ВАСИЛІЙ ВЕЛИКИЙ, **Павло Аллярд**, переклав Павло Теодорович, ЧСВВ. Друге видання здавив о. Родіон Р. Головацький, ЧСВВ, Українська Духовна Бібліотека, Видавництво ОО. Василіян, Нью Йорк, 1968, ст. 200.

КАМІНЬ НА ГРОБІ ПРАВДИ, **Григор Лужницький**, Збірка статтей у 100-річчя канонізації свщмч. Йосафата Кунцевича, ЧСВВ, з передмовою о. Мирослава Харини, Накладом церкви св. Свщмч. Йосафата, Франкфорд - Філядельфія, Па., 1968, ст. 54.

ДМИТРО ВІТОВСЬКИЙ, Громадський діяч — стрілецький ідеолог — вождь Листопадового Зриву — секретар військових справ ЗОУНР, **Мирон Заклинський**, Видавництво "Червона Калина", Нью Йорк, 1967, ст. 128.

КАРУСЬ І МИ, **Софія Парфанович**, Авто-біографія, Накладом автора, Чікаго, 1966, ст. 324.

Я НІЧОГО У ВАС НЕ ПРОШУ, Лист В. Чорновола до секретаря ЦК КПУ П. Ю. Шелеста, Накладом Крайової Екзекутиви УНО, Торонто, 1968, ст. 120.

ПРОЗОРИЙ СЕМИСВІЧНИК, Ірина **Шуварська-Шумилович**, Поезії, Мистецьке оформлення Тараса Шумиловича, Нью Йорк, 1968, ст. 62.

ПАТРІОТ, УЧЕНИЙ, ІЄРАРХ, "Прапор і символ" — **М. Г. Марунчак**, "Пієтизм Блаженнішого Архиепископа і Митрополита Кардинала Йосифа у відношенні до о. М. Шашкевича" — **М. Тершаковець**, Бібліотека Шашкевичіяни, ч. 1, Вінніпег, 1968, ст. 36.

ЛОГОС, Богословський Квартальних, Йорктон, 1968, т. XIX, ч. 2.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1968, Книги: IV, V і VI.

THE CHORNOVIL PAPERS, by **Vyacheslav Chornovil**, Introduction by Frederick C. Barghoorn, McGraw-Hill, New York-Toronto-London-Sydney-Johannesburg-Mexico-Panama, 1968, pag. 246.

THE CANADIAN FAMILY TREE, Prepared by Canadian Citizenship Branch Department of the Secretary of State and published in co-operation with the Centennial Commission, Ottawa, 1967, pag. 354.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A Journal of East European and Asian Affairs, Published by the Ukrainian Congress Committee of America, New York, 1968, Vol. XXIV, No. 1.

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, etc.

1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.

Phone: 536-0982

АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

Б. Поляниця

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

Недалеко берега, між розгойданими, неначе сердитими хвилями, червоніла пляма. Шептицький скинув купальну нагортку, кинув її на пісок і швидко занурився в море. Новий стовп води летів йому назустріч. Шептицький зручно підскочив, схопив бальон і бігом вернувся на пляжу.

Жінка стояла на піщаному горбку, тримаючи за руку хлопчика, а на другій руці була перевішена купальна нагортка Шептицького.

– Ось тобі й твій бальон, хлопчику! — подаючи бальон, усміхнувся Шептицький.

Жінка глянула на хлопчика:

– Равль, як треба сказати?

Хлопчик підніс головку догори й поважно, хоч з очима ще повними сліз, промовив:

— Я називаюся Равль де Шарон, дякую, що ви врятували мій бальон від потоплення!

— А я називаюся Федір де Шептицький і дуже мені було приємно врятувати твій бальон від потоплення! — усміхнувся Федір, подаючи руку хлопчині.

— Як бачу, то нам уже не треба представлятися! — усміхнулась пані де Шарон. — Сердечно вам дякую за прислугу! Будь ласка, накиньте плащ на себе, бо похолодніло.

— Це від схвилювання, мадам! Ви схвилювались тією невеличкою пригодою і тому вам стало холодно. Дозволите, що проведу вас домів?

— Дуже буду вам вдячна! Мій Равль часом такий неслухняний...

— А ця спадщинність по батькові чи по матері? — усміхнувся Федір, підносячи торбинку й парасольку, що лежали на піску.

— Тільки по батькові! — засміялась пані де Шарон. — По матері мій син матиме лише добрі прикмети.

— Нема сумніву! — сказав поважно Федір.

Одначе вони проявляться пізніше...

Глянула свавільно на Федора:

— Так! Біля 50-ки!

Обоє розсміялися і Равль, бачивши, що вже минула небезпека, вирвав ручку з матерної долоні та підкинув високо бальон.

- Равль! Досить! Чемно йти й ніякої забави! — сказала поважно.

Равль глянув на Федора, неначе прохаючи помочі, але Федір підійшов до стільця на якому висів плащик Равля, і спитав:

- Чи стілець теж берете зі собою, мадам?

– Ні. Це власність пенсіону! Равль, візьми свій плащик. Вдягнути тебе? Може тобі холодно?

— Ні! Дякую! — сказав Равль, беручи в руку плащик і не знаючи, в котру руку взяти бальон.

— Пожди, Равль! Я тобі поможу! — усміхнувся Шептицький і, нахиляючись до хлопчика, наложив на його одну руку плащик і на нього поклав бальон.

– А тепер притримай другою ручкою бальон і можемо йти!

Пані де Шарон, дивлячись на те, усміхнулася:

— Вибачте, ви жонаті?

– Ще ні, ласкава пані! — йдучи біля неї сказав Федір.

— Бачу, що ви любите діти а що важливіше, діти мають до вас довір'я. Равль комунебудь не довіряє, в цьому напрямі він дуже химерний.

– У мене дома велика родина, тому я й люблю дітей.

— А ви здалеку?

- Навіть дуже далеко звідсіль! Я з України!

– Ви Українець? А я думала, що ви Поляк! У нас є декілька знайомих Поляків і їхнє прізвище теж кінчиться на "ський".

Скрутили біля пенсіону вбік і вийшли на широку вулицю.

— А я знову думав, що коли скажу, що я Українець, то ви спитаєте мене, що це за нація така?

— О! Я не надіялася, що ви так погано про мене думаєте! — засміялась. — Хоч правда, в Кае ви мабуть перший Українець відколи існує ця "чудова" оселя...

— Ви не любите Кае? — здивувався Шептицький. — А мені це містечко дуже подобається. Спокійне, тихе — —

– Як кожна діра і Богом забута оселя! - докінчила.

— Але хіба ви тут постійно не живете? - спитав Шептицький.

— Господи, сохрани! — відповіла живо. — Та ж тут можна було б занудитися на смерть. Ми живемо постійно в Парижі, де мій чоловік працює в міністерстві закордонних справ. Але, як дипломат, він теж не знає, куди його кожної хвилини можуть післати. Тепер ви пише працю, а що в Парижі, серед цього гамору й руху важко науково працювати, то ми вибрали Кае, Купили тут дімок і коли тільки мій

чоловік має кілька вільних днів, виїжджаємо з Парижу сюди. Я намовляла мого чоловіка поселитися на передмістях Парижу, там же ж прекрасні околиці, але мій чоловік хотів конечно "морського повітря". От і опинилися в Кае. А як ви сюди попали? Чей же, думаю, Кае в Україні не таке дуже відоме?

— Равль, скручуємо праворуч! — кликнула до хлопчика, що йшов попереду них, поважно несучи свій плащик і бальон.

— Не тільки "дуже", але навіть зовсім невідоме, ласкава пані. Я тут у переїзді з Риму — —

— З Риму! — перебила йому й аж руками сплеснула з радости — Яка я рада, що я вас зустріла! Я так страшенно люблю Рим. Ми минулого року були майже місяць у Римі. Я так просила свого чоловіка, щоб він постарався про місце в нашій амбасаді в Римі. Але він не любить Европи. Його тягне до вас.

— До нас? — не зрозумів Шептицький і глянув питаюче на паню де Шарон. — Як я маю це розуміти, мадам?

- Равль! Уважай! — кликнула до хлопчика, який перебіг вулицю і почав пнятися на сходи веранди, звідки назустріч йому встав ізза стола закиданого книжками й паперами, високий стрункий мужчина, взяв хлопчину на руки та, пригорнувши його до себе, слухав, як йому щось хлопчик розказував.

– Ось бачите! — показала рукою на дімок, до якого вбіг Равль — це наша "палата", а Равль уже напевно розказує своєму татові пригоду з бальоном... Прошу, заходьте!

– Вибачте, мадам, але перші відвідини в такому одязі! — показав на свій купальний костюм Шептицький і, підходячи ближче до веранди, побачив металеву табличку, прибиту при вході на веранду а на ній вигравірований напис: Антуан віцеграф де Шарон.

— Пусте! — засміялась пані де Шарон. — Я також ж само вдягнена, як ви, ми ж живемо над морем! Прошу, заходьте!

Ішла попереду східцями вгору та звертаючись до свого чоловіка, який усе ще тримав на руках Равля, говорила:

— Будь ласка, знайомтесь, це шевальє де Шептицький а це мій чоловік. Мушу тобі сказати, Антуан, що шевальє де Шептицький відав нам сьогодні велику прислугу, зокрема ж ти йому мусиш подякувати.

Де Шарон витягаючи сердечно руку до Федора, підійшов на край веранди:

— Дозвольте щиро вам подякувати за вашу поміч. Саме Равль розказав мені про все. Це могло погано скінчитись. Будь ласка, сідайте, розгостіться. А може підемо до вітальні, Івет?

— Воно зовсім не було таке трагічне, пане віцеграфе, та й поміч моя не була зовсім така велика, як її представив вам мій малий приятель Равль. Добре, що все гаразд закінчилося, а головно, що ваша пані заспокоїлася трохи...

— Ти налякалась, Іветто?

— Ще й як! Уявляєш, кількаповерховий стовп води летить з моря а цей твій герой біжить назустріч за бальоном! Та як би не поміч нашого гостя, то й Равля і мене змело б із пляжі як порошинку.

— Це правда, 9-тий вал не був такий високий, як ваша пані розказує, але з уваги на мій "геройський учинок", якого я поменшувати не хочу — жартівливо говорив Федір звертаючись до де Шарона — цей сьогоднішній випадок стане пригадкою і вказівкою для вашої пані добродійки...

— Для мене? — здивовано глянула на Шептицького Іветта.

— А так, для вас, мадам: гарні й молоді жінки не повинні бути на пляжі без мужеської опіки.

– А хіба ж я була без мужеської опіки? — засміялась Іветта де Шарон, показуючи рукою на Равля. — Ні, серіозно, не смійтеся, коли ми з Равлем ідемо на пляжу, мій чоловік прощаючись, завжди наказує йому: пильнуй маму!

— Очевидно, хай звикає! — сміявся де Шарон.

— Справді, мені дуже було приємно познайомитися з ласкавим панством і я дозволю собі може ще відвідати панства — але вже трохи інакше одягнений, як тепер — усміхнувся Федір Шептицький, — але тепер мушу попрощатися, у мене ще є різні справи а ми вам, пане віцеграфе перешкодили у вашій праці — показуючи на стіл із розложеними на ньому паперами й книжками, говорив Федір.

— Цим не хвилюйтеся! — хитнула рукою Іветта. — Я навіть рада, що мій чоловік трохи відпічне, але я маю для тебе, Антуан, ще одну несподіванку...

— Яку? — спитав зацікавлено де Шарон.

— Наш дорогий гість... Українець!

— Невже? — радісно викрикнув де Шарон. — Ви Українець? Який я радий, що я можу вас гостити у своїм домі! Що за випадок: у Кае гостити Українця! О, то ви мусите ще хоч хвилинку побути в нашому домі, хоч на мить сідайте. Іветто, вели принести, будь ласка, пляшку вина, з такої нагоди належить чарку випити.

І де Шарон присунув собі крісло ближче Федора, сідаючи на ньому, під час коли Іветта разом із Равлем вийшли до вітальні.

— Бачите, в мене був друг, найщиріший приятель, якого я взагалі мав у житті — Українець. Його доля трагічна, навіть не зна-

ти, де лежать його кості, це було давно вже, ще в часах, коли я починав свою дипломатичну кар'єру, на який то шлях спрямував мене мій батько, теж дипломат... І може тому саме, що тоді я, молодий дипломат, уперше подружив із дипломатом Українцем, цей епізод залишився назавжди у моїй пам'яті. Він досьогодні є для мене зразком джентельмена-дипломата, хоч від цього часу минуло — хвилинку, це було 1716 р. — так, 23 роки. Я тоді був підсекретарем нашої амбасади в Гамбургу.

— В Гамбургу? Ви були в Гамбургу в 1716 році? Тоді, коли Москалі схопили там Войнаровського? — мало не скрикнув Шептицький, схопившися з крісла.

— Що, ви знали Войнаровського? Та ж саме це був мій найкращий друг і приятель! Я вам про нього і говорю! Ви може знаєте ближче, що з ним сталося? — схопився і собі з крісла де Шарон, підступаючи близенько до Шептицького.

— Ні, це просто неймовірне, це неймовірне! Знаєте, віцеграфе, коли б я читав якийсь роман, у якому автор так представив би події, як оце тепер вони зложились, то я сказав би, що це фантазія і видумка, таке в житті ніколи не бувае! Ви знаєте, що я з Риму приїхав до Кае тільки заради Войнаровського?

— Ви до Кае? З Риму? Заради Войнаровського? Нічого не розумію! Що ви хочете цим сказати? — спитав схвильований де Шарон.

— Бачу, що панове схвильовані, тому неодмінно треба випити чарку вина! — промовила Іветта, вносячи на підносі три чарки й пляшку вина. А проходячи побіч Шептицького здержалась та, усміхаючись, сказала: — Я навмисне не переодягалася, щоб ви у своєму купальному костюмі не почувалися чужим у нас!

— Дуже дякую, мадам! — схилив голову в поклоні Шептицький. — Вашої ласкавої ввічливости я не забуду. А й справді, тепер я з приємністю вип'ю чарку вина, бо з цієї несподіванки, як кажуть в Україні, мені в роті пересохло.

— Є ще якась нова несподіванка? — підносячи високо брови спитала Іветта де Шарон. — За ваш приїзд до нас, дорогий гостю!

— На здоров'я панства!

— А тепер розказуйте все за порядком, мій друже, бо нічого не розумію! — сказав де Шарон, сідаючи в крісло.

— Справді, це важко зрозуміти, бо воно виглядає просто на якусь фантастичну повість. Але за порядком, тобто маленький вступ. Після втрати нашої державности, єдиною опорою і єдиним провідником нашого народу стала наша Католицька Церква, себто не ця Церква, яку узалежнюючи її від Москви покорили московські царі, тільки Українська Церква в унії з Римом. Після нещасної для нас Полтави, 30 років тому, всі міждержавні зв'язки, що їх мала Україна, порвалися. Україна перестала існувати на політичних мапах світу, але залишилася на мапі Римської Всесвітньої Церкви. І саме я, дозвольте так висловитись, дорогі панство, є одним із тих церковних емісарів, що їх у важких хвилинах висилає столиця нашої Католицької Церкви, Львів, до єдиного міста, яке нас лучить зі світом, до Риму. Під цю пору мій дядько, владика Атанасій Шептицький, є найвищим зверхником нашої Церкви, Києво-галицьким Митрополитом, тобто тією постаттю, яка духово об'єднує всі українські землі, від заходу по схід. Використовуючи наші родинні зв'язки, бо мій рід посвоячений із численними литовсько-польськими родами а через них і західньо-европейськими, та будучи самітним і — тут мушу щиро признатися — володіючи добре зброєю, що необхідне під час моїх подорожей, я їжджу часто по світі. На жаль, не довелось мені зустрітися із вашим другом, пане віцеграфе, полковником Андрієм Войнаровським, але тому, що його схоплення порушило, сміливо можна сказати, цілий культурний світ, цією справою не менше зацікавився і Рим, якого розвідка найкраща в світі. Через Рим ми мали докладні вісті, по яких тюрмах його возили, навіть як його катували. Не забула про нього і наша військово - політична еміграція, яку, як панство знаєте, очолює наш монарх в екзилі, Гетьман Пилип Орлик, хоч і не може Вонайровському простити, що маючи всі можливості звільнення, він покорився цареві Петрові.

(Далі буде)

У сторіччя канонізації св. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера оо. **М. Соловія й А. Великого**

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОБА

Книжка — багато ілюстрована — має 463 стор. другу більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований життепис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50.

Замовлять через:

Basilian Press

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ОСОБЛИВІШІ СВЯТКУВАННЯ В ЕДІНБУРЗІ

Цього 1968 р. українська спільнота Великої Британії ввійшла у 21-ий рік свого зорганізованого життя. Згідно з англійським висловом, такий рік називається "КОМІНГ ОФ ЕЙДЖ", тобто — досяг дозрілого віку, з повними правами та зобов'язаннями.

Коли українські скитальці святкували цьогорічне 21-ше Різдво в цій країні їхнього поселення, то було їм щирою потіхою довідатися від їхнього великого Приятеля, ВПреосв. Гордона Грея, шотляндського Архиєпископа Едінбургу, під час Різдвяної Богослужби, що саме з 1-ним січнем цього Нового Року, наш Преосв. Владика Августин ГОРНЯК, ЧСВВ, став повно-правним Єпископом - Екзархом також для Українців-Католиків у Шотляндії, які, до цього часу, були поза його прямою духовною зверхністю.

Переказуючи нашим вірним цю радісну вістку, Архиєп. Грей висказав також своє сподівання, що може в недалекому часі відбудеться в Едінбургі торжество врочистої Інтронізації нашого Владики, у якому він та ще можа інші шотляндські Єрархи, радо візьмуть участь.

І ось неділя 12-го травня ц.р. стала для українських скитальців у Шотляндії тим радісним днем, "єгоже сотвори Господь", під час якого гідно й достойно відбулася ця важлива подія, у нашому власному Божому Храмі св. Андрія, при співучасти самого Апост. Делегата у /Вел. Британії, ВПреосв. Архиєп. Г. Е. КАРДІНАЛЕ, двох шотляндських Архиєпископів (ВПреосв. Гордона ГРЕЯ з Едінбургу, і ВПреосв. Дж. СКАНЛЯНА з Глясгова), одного Єпископа (Преосв. А. ГАРДТА з Данії), та більшого числа визначних представників духовенства і світських кругів.

Дуже корисним, для нас, зовнішнім виспідом цих особливих святкувань, які започаткувались вже в суботу, 11-го травня — Марійським Архиерейським молебнем, були широкі пресові звідомлення, які відтак появилися на сторінках шотляндських та ірляндських катол. тижневиків, ілюстровані численними сзітлинами. Так, напр., найбільш почитний "СКОТІШ КАТОЛІК ГЕРАЛД", з 19. 5. 1968, присвятив цій події цілі дві сторінки, під великим заголовком: "ЦЕ Є ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ", започаткував же свій репортаж переказанням слідуючих слів, висказаних ВПреосв. Архиєпископом Дж. СКАНЛЯНОМ, під час Святочного прийняття:

"Це був справді одушевляючий досвід пережити цих кілька годин у вашому крузі. Промовляючи від імені цілої шотляндської Єрархії, я можу сказати, що привязність Українців-Католиків у Шотляндії, протягом цих 20 минулих років, була повним благословенням.

Сама недільна врочистість започаткувалась о год. 4-ій по пол., коли Апост. Делегат, у супроводі нашого Владики та шотляндських Єрархів, був процесійно привітаний у притворі нашого Божого Храму. Нашому Владиці асистували: Всч. о. д-р С. ВІВЧАРУК, Канцлер Апост. Екзархату з Йондону, ВПреп. о. А. КУЗЬМА, ЧСВВ, з Брадфорду, та наш душпастир Всч. о. М. МАТИЧАК.

Перед Архиерейського Богослужбою відбулась пів-годинна церемонія канонічної Інтронізації нашого Владики.

Апост. Делегат, заказавши, що він має авторитет доконати цю інтронізацію, доручив відчитання Документу від Апост. Столиці, що було зроблено, наперед англ. мовою (о. А. Кузьма), а відтак українською мовою (о. М. Матичак).

Відмовивши особливішу молитву за Дари Св. Духа для Апост. Екзарха, Архиєпископ Кардінале врочисто доконав Акту Інтронізації.

Архиерейське Служба Божа, яка відтак слідувала, зробила на всіх, головно на численних чужинців, дуже помітне враження, яке ще більш упам'ятнила знаменна проповідь Апостольського Делегата, виголошена ним після зачитання св. Євангелія про "Доброго Пастиря".

У ній ВПреосв. Архиєпископ Г. Кардінале, м. і., сказав:

"Ще в 988 році ваші предки прийняли Христову віру. Ваш лицарський нарід завзято обороняв цю віру проти численних агресій, які він терпів протягом століть аж до теперішніх важких часів. У їх власній любленій Батьківщині Українці були змушені піти в катакомби, після брутального здесятковання їх-

Привітання ВПреосв. Владик у притворі української католицької церкви св. Андрія в Едінбургі з нагоди інтронізації Владики Августина Горняка, ЧСВВ, як Апостольського Екзарха українців-католиків в Шотляндії.

нього народу. Сотки тисяч їх людей були заслані вмирати у в'язницях і в концентраційних таборах. Інші знов були просто знищені жорстокими методами з наміром ліквідувати українські маси. А тимчасом цивілізовані нації приглядались безпомічно на їх страшний гольокавст.

"Та не зважаючи на прерізні замисли ворога, Бого-вірний і свободо-любивий нарід України ніколи не затратив своєї віри. Він не боїться того, хто вбиває тіло, а душі вбити не може! І так душа лицарського українського народу буде жити вічно, з його вірою, в його Батьківщині і на скитальщині.

"Тут, у Великій Британії, ми маємо привілей бути свідками краси цеї душі й сили цеї віри, більше живучої, як перед тим, у численних громадах, які творять велику українську родину в Об'єднаному Королівстві".

При кінці Архиєрейської Богослужби виголосив коротку, але дуже настроєву промову Архиєпископ Г. ГРЕЙ, висловлюючи між іншими, своєрідний жаль, що від тепер він уже не зможе промовляти до наших Вірних, як "до СВОЄЇ пастви" так, як це він так часто любив робити протягом минулих 15 років його дружнього пов'язання з українськими скитальцями.

У своєму кінцевому подячному слові, наш ново-інтронізований Владика, запевнив Архиєпископа Грея та всіх шотляндських Єрархів що буде хіба тішитися коли вони й надалі схочуть виказати свою батьківську зичливість і помічну опіку для цього малого українського стада східнього обряду яке є частиною спільної Вселенської Церкви.

Був це дуже зворушливий і одушевлюючий момент коли після відспівання традиційних многоліть усі присутні Єрархи на чолі з Апост. Делегатом підняли свої хресті і подібно як це бувае з Люрді на закінчення вечірньої процесії поблагословили [illegible] всіх учасників цеї [illegible] Св. [illegible]. Після цього загального благословення всі вірні приступали до всіх Єрархів і цілуючи їхні хрести приймали від них радісний воскресний привіт: "ХРИСТОС ВОСКРЕС!"

∴

Вечером, цього ж пам'ятного дня, відбулося в Шкоція Готелі святочне прийняття-бенкет для всіх учасних Єрархів і священства із представниками наших та шотляндських установ.

Офіційний товст на честь нашого ново-інтронізованого Владики виголосив від імені всього українського громадянства в Шотляндії п. д-р М. ЛЯТИШЕВСЬКИЙ, який, нав'язуючи до Євангельських слів Пресв. Діви Марії: "Величає душа моя Господа", висловив вдячні почування для Апост. Столиці за її особливішу опіку над нашою переслідуваною Церквою та поневоленою Нацією, а нашого Владику запевнив про нашу синівську відданість і любовну пошану.

Відповідаючи ВПреосв. Августин підніс товст на честь Апостольського Делегата, який знова виголосив дуже одушевлюючу промову, пригадуючи велику місію, яку ми, Українці Східнього Обряду, маємо сповнити в лоні цілої Вселенської Церкви.

Подячний товст на честь цілої шотляндської Єрархії виголосив наш Душпастир, представляючи рівночасно всіх визначних Гостей між якими був також відомий міністр Шотляндської Церкви д-р Лоуден СТЮАРТ, який супроводжав, перед кількома роками головного Модератора цеї ж Церкви, на історичну авдієнцію в Святішого Отця Папи ІВАНА XXIII.

Дуже настроєву відповідь на цей товст зробив Архиєпископ Дж. СКАНЛЯН із Гласгова

Переданням Апост. Делегатові спеціяльного альбому з ілюстраційною історією українського 20-літнього життя в Шотляндії закінчено ці "Особливіші святкування в Единбурзі".

КУПЛЮ КНИЖКИ

давнішого красного видання, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за скільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

"МУРАШИНА ПРАЦЯ — ГОЛОВНА ПІДПОРА ЦЕРКВИ"

У родинній і товариській атмосфері українська громада Дітройту засіла до спільного Парохіяльного Свяченого 21 квітня 1968 р. Вже з традиції, функцію товстмайстра виконав довголітній голова церковного комітету "Непорочного Зачаття" — пан Василькевич, а парох о. д-р І. Лотоцький провів спільну молитву. Під час імпрези були два замітні моменти — великодня сценка: "Загублена Писанка", та передача пожертви на потреби церкви в сумі 5.000 дол. Сестрицтвом ім. Непорочного Зачаття

Сценку підготовила п-ні Ірина Тарнавська, яка присвячує дуже багато часу різнородним імпрезам, працюючи зі шкільною дітворою. Легенда — "Загублена Писанка", ввела глядачів у чарівну подію Великодня, яка відбулася на лоні природи Діти, ідучи ліском, пояснювали одне другому традицію української писанки. Дівчинка, яка несла повний кошичок писанок, сіла відпочити, поставивши кошичок під кущик, а відтак рушаючи в дальшу дорогу, запримітила, що кудись поділася її найкраща писанка. Коли після розшуків не могла її знайти, погодилася з дійсністю, що загубила писанку, та з засумованим личком попрямувала в призначене місце Тим часом "писанка ожила", почала весело танцювати та розмовляти із птичками й звірятками, пишаючись своєю красою, навчала їх про значення писанки в українській традиції.

Безумовно, що Свячене не могло б відбутися без гагілок які виконали студенти Української Вищої Школи, включаючи в свою програму традиційного "жучка". Для публики на залі це був справжній духовий пир тим паче, коли бачиться, що дітвора і молодь засвоюють рідну українську традицію. Самозрозуміле, що лиш українські школи можуть запевнити зберігання всього, що українське. Це скромне речення містить у собі безмежну відповідальність, яка пов'язана з коштами, що їх покривають добродії нашої парох.. До щедрих та замітних добро

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ОСОБЛИВІШІ СВЯТКУВАННЯ В ЕДІНБУРЗІ

Цього 1968 р. українська спільнота Великої Британії ввійшла у 21-ий рік свого зорганізованого життя. Згідно з англійським висловом, такий рік називається "КОМІНҐ ОФ ЕЙДЖ", тобто — досяг дозрілого віку, з повними правами та зобов'язаннями.

Коли українські скитальці святкували цьогорічне 21-ше Різдво в цій країні їхнього поселення, то було їм щирою потіхою довідатися від їхнього великого Приятеля, ВПреосв. Ґордона Ґрея, шотляндського Архиєпископа Едінбурґу, під час Різдвяної Богослужби, що саме з 1-им січнем цього Нового Року, наш Преосв. Владика Августин ГОРНЯК, ЧСВВ, став повно-правним Єпископом - Екзархом також для Українців-Католиків у Шотляндії, які, до цього часу, були поза його прямою духовною зверхністю.

Переказуючи нашим вірним цю радісну вістку, Архиєп. Ґрей висказав також своє сподівання, що може в недалекому часі відбудеться в Едінбурзі торжество врочистої Інтронізації нашого Владики, у якому він та ще може інші шотляндські Єрархи, радо візьмуть участь.

І ось неділя 12-го травня ц.р. стала для українських скитальців у Шотляндії тим радісним днем, "егоже сотвори Господь", під час якого гідно й достойно відбулася ця важлива подія, у нашому власному Божому Храмі св. Андрія, при співучасти самого Апост. Делегата у Вел. Британії, ВПреосв. Архиєп. Ґ. Е. КАРДІНАЛЕ, двох шотляндських Архиєпископів (ВПреосв. Ґордона ҐРЕЯ з Едінбурґу, і ВПреосв. Дж. СКАНЛЯНА з Ґласґова), одного Єпископа (Преосв. А. ГАРДТА з Данії), та більшого числа визначних представників духовенства і світських кругів.

Дуже корисним, для нас, зовнішнім висідом цих особливіших святкувань, які започаткувались вже в суботу, 11-го травня — Марійським Архиєрейським молебнем, були широкі пресові звідомлення, які відтак появилися на сторінках шотляндських та ірляндських катол. тижневиків, ілюстровані численними світлинами. Так, нпр., найбільш почитний "СКОТІШ КАТОЛІК ГЕРАЛД", з 19. 5. 1968, присвятив цій події цілі дві сторінки, під великим заголовком: "ЦЕ Є ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ", започаткував же свій репортаж переказанням слідуючих слів, висказаних ВПреосв. Архиєпископом Дж. СКАНЛЯНОМ, під час Святочного прийняття:

"Це був справді одушевлюючий досвід пережити цих кілька годин у вашому крузі. Промовляючи від імені цілої шотляндської Єрархії, я можу сказати, що приявність Українців-Католиків у Шотляндії, протягом цих 20 минулих років, була повним благословенням.

Сама недільна врочистість започаткувалась о год. 4-ій по пол., коли Апост. Делегат, у супроводі нашого Владики та шотляндських Єрархів, був процесійно привітаний у притворі нашого Божого Храму. Нашому Владиці асистували: Всч. о. д-р С. ВІВЧАРУК, Канцлер Апост. Екзархату з Лондону, ВПреп. о. А. КУЗЬМА, ЧСВВ, з Брадфорду, та наш душпастир Всч. о. М. МАТИЧАК.

Перед Архиєрейською Богослужбою відбулась пів-годинна церемонія канонічної Інтронізації нашого Владики.

Апост. Делегат, заявивши, що він має авторитет доконати цю інтронізацію, доручив відчитання Документу від Апост. Столиці, що було зроблено, наперед англ. мовою (о. А. Кузьма), а відтак українською мовою (о. М. Матичак).

Відмовивши особливішу молитву за Дари Св. Духа для Апост. Екзарха, Архиєпископ Кардінале врочисто доконав Акту Інтронізації.

Архиєрейська Служба Божа, яка відтак слідувала, зробила на всіх, головне на численних чужинців, дуже помітне враження, яке ще більш упам'ятнила знаменна проповідь Апостольського Делегата, виголошена ним після зачитання св. Євангелія про "Доброго Пастиря".

У ній ВПреосв. Архиєпископ Г. Кардінале, м. і., сказав:

"Ще в 988 році ваші предки прийняли Христову віру. Ваш лицарський нарід завзято обороняв цю віру проти численних аґресій, які він терпів протягом століть аж до теперішніх важких часів. У їх власній любленій Батьківщині Українці були змушені піти в катакомби, після брутального здесяткування їх-

Привітання ВПреосв. Владики у притворі української католицької церкви св. Андрія в Едінбурзі з нагоди інтронізації Владики Августина Горняка, ЧСВВ, як Апостольського Екзарха українців-католиків в Шотляндії.

нього народу. Сотки тисяч їх людей були заслані вимирати у в'язницях і в концентраційних таборах. Інші зноз були просто знищені жорстокими методами з наміром ліквідувати українські маси. А тимчасом цивілізовані нації приглядались безпомічно на їх страшний голокавст.

"Та не зважаючи на прірізні замисли ворога, Бого-вірний і свободо-любивий нарід України ніколи не затратив своєї віри. Він не боїться того, хто вбиває тіло, а душі вбити не може! І так душа лицарського українського народу буде жити вічно, з його вірою, в його Батьківщині і на скитальщині.

"Тут, у Великій Британії, ми маємо привілей бути свідками краси цієї душі й сили цієї віри, більше живучої, як перед тим, у численних громадах, які творять велику українську родину в Об'єднаному Королівстві".

При кінці Архиєрейської Богослужби виголосив коротку, але дуже настросву промову Архиєпископ Г. ГРЕЙ, висловлюючи, між іншими, своєрідний жаль, що від тепер він уже не зможе промовляти до наших Вірних, як "до СВОЄЇ пастви" так, як це він так часто любив робити протягом минулих 15 років його дружнього пов'язання з українськими скитальцями.

У своєму кінцевому подячному слові, наш ново-інтронізований Владика, запевнив Архиєпископа Грея та всіх шотляндських Єрархів, що буде лише тішитися, коли вони й надальше схочуть виявляти свою батьківську зичливість і помічну опіку для цього малого українського стада східнього обряду, яке є частиною спільної Вселенської Церкви.

Був це дуже зворушливий і одушевляючий момент, коли, після відспівання традиційних многоліть, усі присвячі Єрархи, на чолі з Апост. Делегатом, підняли свої хрести, і, подібно, як це бувас в Люрді на закінчення вечірньої процесії, поблагословили спільно всіх учасників цієї імпозантної Св. Літургії. Після цього загального благословення всі вірні приступали до всіх Єрархів, і, цілуючи їхні хрести, приймали від них радісний воскресний привіт: "ХРИСТОС ВОСКРЕС!"

* * *

Вечером, цього ж пам'ятного дня, відбувся в Шкоція Готелі святочне прийняття-бенкет для всіх учасних Єрархів і священства із представниками наших та шотляндських установ.

Офіційний тост на честь нашого ново-інтронізованого Владики виголосив від імені всього українського громадянства в Шотляндії п. д-р М. ЛЯТИШЕВСЬКИЙ, який, нав'язуючи до Євангельських слів Пресв. Діви Марії: "Величає душа моя Господа", висловив вдячні почування для Апост. Столиці за її особливішу опіку над нашою переслідуваною Церквою та поневоленою Нацією, а нашого Владику запевнив про нашу синівську відданість і любовну пошану.

Відповідаючи ВПреосв. Августин підніс тост на честь Апостольського Делегата, який знова виголосив дуже одушевляючу промову, пригадуючи велику місію, яку ми, Українці Східнього Обряду, маємо сповнити в лоні цілої Вселенської Церкви.

Подячний тост на честь цілої шотляндської Єрархії виголосив наш Душпастир, представляючи рівночасно всіх визначних Гостей, між якими був також відомий міністр Шотляндської Церкви, д-р Лоуден СТЮАРТ, який супроводжав, перед кількома роками, головного Модератора цієї ж Церкви, на історичну аудієнцію в Святішого Отця Папи ІВАНА XXIII.

Дуже настросву відповідь на цей тост зробив Архиєпископ Дж. СКАНЛЯН із Глазгова.

Переданням Апост. Делегатові спеціяльного альбому з ілюстраційною історією українського 20-літнього життя в Шотляндії закінчено ці "Особливиші святкування в Едінбурзі".

КУПЛЮ КНИЖКИ

давнішого красвого видання, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за скільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

"МУРАШИНА ПРАЦЯ — ГОЛОВНА ПІДПОРА ЦЕРКВИ"

У родинній і товариській атмосфері українська громада Дітройту засіла до спільного Парохіяльного Свяченого 21 квітня 1968 р. Вже з традиції, функцію товстмайстра виконав довголітній голова церковного комітету "Непорочного Зачаття" — пан Васильківич, а парох о. д-р І. Лотоцький провів спільну молитву. Під час імпрези були два замітні моменти — великодня сценка: "Загублена Писанка", та передача пожертви на потреби церкви в сумі 5.000 дол. Сестрицтвом ім. Непорочного Зачаття.

Сценку підготовила п-ні Ірина Тарнавська, яка присвячує дуже багато часу різнородним імпрезам, працюючи зі шкільною дітворою. Леґенда — "Загублена Писанка"; ввела глядачів у чарівну подію Великодня, яка відбулася на лоні природи. Діти, ідучи лісом, пояснювали одне другому традицію української писанки. Дівчинка, яка несла повний кошичок писанок, сіла відпочити, поставивши кошичок під кущик, а відтак рушаючи в дальшу дорогу, запримітила, що кудись поділася її найкраща писанка. Коли після розшуків не могла її знайти, погодилася з дійсністю, що загубила писанку, та з засумованим личком попрямувала в призначене місце. Тимчасом "писанка ожила", почала весело танцювати та розмовляти із птичками й звірятками, пишаючись своєю красою, навчала їх про значення писанки в українській традиції.

Безумовно, що Свячене не могло б відбутися без гагілок, які виконали студенти Української Вищої Школи, включаючи в свою програму традиційного "жучка". Для публики на залі це був справжній духовий пир, тим паче, коли бачиться, що дітвора і молодь засвоюють рідну українську традицію. Самозрозуміле, що лиш українські школи можуть запевнити зберігання всього, що українське. Це скромне речення містить у собі безмежну відповідальність, яка пов'язана з коштами, що їх покривають добродії нашої парохії. До щедрих та замітних добродіїв належить Сестрицтво ім. Непорочного Зачаття, здобуваючи неймовірні суми своєю "мурашиною працею" — робленням вареників.

У сьогоднішніх часах вимоги шкіл такі великі, що навіть більші жертви поодиноких родин були б невистачальними для покриття коштів.

Тому-то членки Сестрицтва Непорочного Зачаття поставили собі за завдання постачати постійну фінансову допомогу церкві. Ці невтомні працівнички сходяться кожного тижня та роблять вареники на замовлення до чисельних склепів. Цею скромною й тихою працею протягом кількох років вони передали вже не одну тисячку нашій церкві.

Під час програми "Свяченого", Ігумен о. д-р І. Лотоцький представив тих Вп. Пань публиці, складаючи їм щиру подяку за жертву в сумі 5.000 дол. на потреби церкви, та побажав кріпкого здоров'я й успіхів на майбутнє. Беручи до уваги, що ця організація числить невеличку кількість членів, бо лише 28 осіб, то їхні фінансові здобутки гідні подиву, коли порівняти їх з іншими організаціями, які дуже часто начислюють 50 до 75 членів.

Каже стара українська пословиця: — "Жінка держить три роги хати, а чоловік лиш один". Шановні читачі цієї скромної статті мають змогу познайомитись із прізвищами "Головної Підпори Церкви" в такому складі: пані М. Явна — голова, А. Буляк — містоголова, Т. Стельмах — секретар, К. Кобаса — касієр, та члени — А. Мудра, Е. Пиндик, С. Когут, Т. Голенда, М. Тріска, П. Красіцька, А. Кульчицька, М. Владика, Ю. Прибила, А. Ковальська, А. Ріпецька, К. Цимбалюк, М. Колодницька, А. Антонюк, А. Ведзісь, А. Андрушків, А. Воловик, А. Салата, А. Левкович, М. Деркач, М. Шеснюк, Т. Дідуник, М. Бережанська, А. Білик.

Благослови їх Боже кріпким здоров'ям та витривалістю на многі літа, бо без них нашій церкві було б важко "пов'язати разом фінансові кінці".

Ірина Захарків

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ

По довгій і важкій недузі, на 86 році прикладного християнського життя, впокоївся в Бозі 13-го травня 1968 р. в Ст. Катеринс, Онт., піонер Василь Запісоцький.

Покійний народився у Волсвині сокальського повіту, в Галичині. До Вінніпегу прибув 1907 року, а 1910 р. одружився з Катериною з дому Квасниця. Молоду пару звінчав у церкві св. о. Миколая бл. п. о. Матей Гура, ЧСВВ. 1946 р. переїхав із дружиною, затем пок. Григорієм Судомою та дочкою Іванною до Гримзбі, Онт. По 20 роках побуту в цій місцевості перебрався з родиною до Ст. Катеринс, де прожив останні два роки свого життя.

Бл. пам. В. Запісоцький

Похоронні богослуження в церкві св. Кирила й Методія відслужив о. декан д-р Микола Комар 16-го травня в сослуженні о. Мих. Зайця. Прощальне слово — як парох — виголосив о. Деван. Тіло покійного спочило на місцевому католицькому цвинтарі.

ONTARIO

PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

Від Департаменту Провінційного Секретаря і Громадянства

КОНФЕРЕНЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ ЄДНОСТИ

Ряд громадських конференцій, про які було згадано в останній лютневій Промові з Трону на відкриттю 28 Сесії Онтарійської Легіслятури, є зумисне заплянованими для посилення зацікавлення у громадських справах і для поліпшення тіснішого зв'язку між новоприбулими та устійненими мешканцями Провінції.

Є сподівання, при помочі дискусій на відкритому форумі, краще оцінити та устійнити суспільні та культурні потреби кожної громади та округи та підохотити громадян і добровільчі організації не тільки відограватн активнішу ролю у громадських справах, але, спільно з агенціями кожного рівня Уряду, приложити спільну руку для найдення розв'язок та подання помочі для громадських справ, злиття новоприбулих включаючи.

Живучість цілого поняття Демократії полягає, в остаточній аналізі, на цінності та якості співучасти звичайної людини на вулиці.

Перша така конференція мала місце минулого березня у Віндзорі з участю провідників громади та членів місцевих агенцій служби та була спонзорована Департаментом Провінційного Секретаря у співпраці з Онтарійською Допоміжною Радою і Об'єднаними Громадськими Службами Великого Віндзору.

Конференції, які будуть мати місце в інших округах Провінції, будуть поданими до відома пізніше.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

тері. По похороні в домі дочки Івашки відбулися поминки.

Покійний, що завжди піддержував і читав католицьку пресу, був людиною чесною, побожною, характерною, звічливою, гостинною та щиро відданою справам парохій, у яких проживав. Належав також до Запомогового відділу при Читальні Просвіти у Вінніпегу, де був одним із членів її управи, — та до Запомогового Братства св. о. Миколая.

Прощаючися з тузмінним життям, покійний залишив дружину Катерину, дочку Іванку (зам. Аначук), сина Филипа, у Німеччині брата Миколу і 4 внуків.

Дружина й діти складають щиру подяку в першу чергу о. пароху за часті відвідини хворого на протязі його чотиримісячного перебування в лікарні, за відслужения панахид у днях 14 і 15 травня та за похоронні богослужби 16 травня, о. Мих. Заяцеві за участь у похороні, та многим приятелям, котрі своєю участю в заупокійних богослужбах віддали покійному останню християнську прислугу.

На "Світло" передали $5.00.

Приятель

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $20.00: О. З., Америка.

По $15.00: оо. Студити, Вудсток.

По $1.50: М. Комариницький, Торонто; Тетяна Возьна, Н. Йорк; Іван Лучканич, Ля Корей; Олена Харамбура, Рочестер; Марія Когут, Торонто.

По $0.80: А. Шпарик, Росанна, О. Петровський, Австралія.

По $1.30: М. Лончина, Дітройт.

По $1.40: Юлія Фрачак, Віктор.

Із похорону бл. п. Андрія Даниляка, Віндзор, **$10.00.**

По $10.00: Іван Дзядик, Мотедж Гипс.

По $3.00: Т. Олесницький, Мейплвуд; Анастасія Захарчук, Вінніпег; М. Бабійчук, Дюссельдорф; Іван Кулик, Манчестер, Анна Лисович, Монтреаль; А. Климко, Форт Френсис.

По $4.50: І. Трунко, Картерет.

По $5.00: Григорій Гарах, Кридор; Марія Бабійчук, Німеччина; Казимир Грицина, Торонто; Франк Яхубів, Едмонтон; Юлія Микита, Гернсбург; Анна Вербицька, Вінніпег; Іванна Шпиталь, Чікаго.

По $6.00: Марія Шкамбара, Н. Йорк; Іван Кулеба, Торонто; Родина Шутак, Манчестер; В. Боднарук, Ст. Мерис.

По $6.41: о. Я. Горчинський, Австралія, Лидкомб.

По $4.00: Спільна Різдвяна Гостина, Кемпвил; Л. Завадович, Лейк Джордж.

По $2.50: Софія Дзюбинська, Чікаго.

По $3.80: Марія Олесьна, Каслгар.

По $0.25: Василь Манько, Несарк.

По $3.20: Василь Брездень, Р. Парк.

По $2.00: І. Витаицька, Нюрнберг, д-р Teo. Й. Решетило, Лайма, Марія Возняк, Елмвуд Парк; Віра Кащинець, Колчестер, Анна Оскрес, Гай Прері; В. Кривор, Едмонтон; о. Мих. Сірий, Су Сен Мері; о. С. Фіголь, Ощава, Н. Дідик, Торонто; І. Чучман, Дірборн, М. Чаплинський, Бруклин; Софія Різук, Едмонтон; Н. Н., Юніонтавн; Анна Хом'як, Аделайд, Вм. Пасічник, Верміліон; Мих. Дребич, Бронкс; Петро Нич, Йонкерс; Анна Бородай, Монтреаль; Софія Борейко, Чікаго; Марія Хміляр, Мондер, Г. Гарасимчук, Ню Гейвен; Г. Хамула, Торонто; Ольга Кіф'як, Н. Йорк; Емілія Біліх, Мондер; Д. Гарасимчук, Торонто; Софія Мах, Філядельфія; о. Ст. Дмитришин, Мюнхен, О. Климишин, Гамтремк; П. Федорів, Торонто; Марія Гаврелюк, Мондер; А. Пахновська, Вайта; І. Добрянський, Торонто; Єва Піскор, Вінніпег; Є. Сілецька, Торонто; о. П. Гардибіла, Бюкенен; Я. Крайчик, Кенора; К. Ясінський, Меннінг; Марія Петришин, Кичинер; Ірина Дзедзик, Мейплвуд; Марія Мандрусяк, С. Орендж; Е. Сиротюк, Торонто.

По $1.00: М. Маланюк, Чікаго, К. Жовнір, Торонто; Юстина Ратушний, Клифтон; Іван Пастух, Ірвінгтон, Н. Гафткович, Гартфорд, Антін Заліський, Чікаго, Г. Борущак, Едмонтон, о. Маріян Кучер, Линдора; Василь Берко, Чікаго, Юрій Борута, Маратон, о. Петро Гардий, Бюкенен; Мих. Кусий, Гримсбі, С. Голод, Торонто; Мих. Грабець, Райлі; Богдан Кізик, Ютика; Й. Семонович, Торонто; Оверсі Експрес Сервіс, Вінніпег; Мих. Мулик, Едмонтон; Надя Микицей, Торонто; М. Рачук, Едмонтон; М. Васько, Чікаго; М. Рибак, Монтреаль; Степан Ходновський, Метючін; Юрій Козубаль, Елфрос; Анна Шумковська, Чікаго; Тарас Григорський, Торонто; М. Винниченко, Чікаго, Г. Загородник, Чікаго; В. Бурко, Едмонтон; Проць Ясищук, Торонто; Марія Лоіш, МкКіс Ранс; Іван Харес, Монтреаль; Єва Царук, Мондер; О. Савка, Ванкувер; Іван Марків, Філядельфія; Лариса Музичка, Кантон; Анна Кухарська, Ледюк; А. Соханівський, Торонто; М. Наорлевич, Ірвінгтон, Агафія Хом'як, Дітройт; Анна Юрк, Белфилд; Євдокія Бурда, Кінгстон; С. К. Козопас, Н. Йорк; А. Сенів, Белровз; С. Косарчин, Судбури; Андрій Булавка, Вінніпег, Петро Шубин, Парма; М. В. Савчук, Шіго; Ілля Павлиш, Чікаго, В. Карий, Джерси Сіті; Й. Цапко, Сарнія; Гр. Горпинюк, Лойдмінстер; Богдан Горечко, Сан Педро; А. Цвях, Асторія; Мих. Леськів, Торонто; П. Галько, Ванкувер; Г. Троян, Чікаго; Наталія Ярема, Лайма; С. Леськів, Дітройт; Т. Насімок, Чікаго; Федір Стефаниця, Торенсвіл; Марія Козак, Дітройт; П. Жегетовський, Філядельфія; інж. Лесюк, Монтреаль; Мих. Малик, Копер Клиф; Казимир Списак, Філядельфія; С. Слабий, Едмонтон; Й. Дзівак, Філядельфія; Меланія Байлова, Форт Вейн; В. В. Антонів, Лейквуд, Катря Бігус, Торонто; Марія Петрусяк, Барнабі; Анастасія Балата, Ість Чікаго; А. Семанишин, Торонто; Т. Клебан, Ньюарк, Борис Лис, Мус Джав; В. Вірний, Балтімор; Василь Пернаревський, Торонто; Стефанія Демчук, Клівленд; Т. Пастернак, Торонто; Марія Косован, Вінніпег; С. Гевак, Гемилтон; Роман Британ, Бронкс; д-р О. Могорецький, Чікаго; Г. Хлопецька, Торонто.

дій належить Сестриство ім. Непорочного Зачаття, здобуваючи неймовірні суми своєю "мурашиною працею" — роблениям вареників.

У сьогоднішніх часах вимоги шкіл такі великі, що навіть більші жертви поодиноких родин були б невистачальними для покриття коштів.

Тому-то членки Сестриства Непорочного Зачаття поставили собі за завдання постачати постійну фінансову допомогу церкві. Ці невтомні працівнички сходяться кожного тижня та роблять вареники на замовлення до чисельних склепів. Цею скромною й тихою працею протягом кількох років вони передали вже не одну тисячку нашій церкві.

Під час програми "Свяченого", Ігумен о. д-р І. Лотоцький представив тих Вп. Пань публиці, складаючи їм щиру подяку за жертву в сумі 5.000 дол. на потреби церкви, та побажав кріпкого здоров'я й успіхів на майбутнє. Беручи до уваги, що ця організація числить невеличку кількість членів, бо лише 28 осіб, то їхні фінансові здобутки гідні подиву, коли порівнять їх з іншими організаціями, які дуже часто начислюють 50 до 75 членів.

Каже стара українська пословиця: — "Жінка держить три роги хати, а чоловік лиш один". Шановні читачі цієї скромної статті мають змогу познайомитись із прізвищами "Головної Підпори Церкви" в такому складі: пані М. Явна — голова, А. Буляк — містоголова, Т. Стельмах — секретар, К. Кобаса — касієр, та члени — А. Мудра, Е. Пиндик, С. Когут, Т. Голенда, М. Тріска, П. Красіцька, А. Кульчицька, М. Владика, Ю. Прибила, А. Ковальська, А. Ріпецька, К. Цимбалюк, М. Колодницька, А. Антонюк, А. Бедзісь, А. Андрушків, А. Воловик, А. Салата, А. Левковичь, М. Деркач, М. Шеснюк, Т. Дідуник, М. Бережанська, А. Білик.

Благословіи їх Боже кріпким здоров'ям та витривалістю на многі літа, бо без них нашій церкві було б важко "пов'язати разом фінансові кінці".

Ірина Захарків

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ

Бл. пам. В. Залісоцький

По довгій і важкій недузі, на 86 році прикладного християнського життя, вспокоївся в Бозі 13-го травня 1968 р. в Ст. Кетеринс, Онт., піонер Василь Залісоцький.

Покійний народився у Волсвині сокальського повіту, в Галичині. До Вінніпегу прибув 1907 року, а 1910 р. одружився з Катериною з дому Квасниця. Молоду пару звінчав у церкві св. о. Миколая бл. п. о. Матей Гура, ЧСВВ. 1946 р. переїхав із дружиною, затем пок. Григорієм Судомою та дочкою Іванною до Гримзбі, Онт. По 20 роках побуту в цій місцевості перебрався з родиною до Ст. Кетеринс, де прожив останні два роки свого життя.

Похоронні богослужения в церкві св. Кирила й Методія відслужив о. декан д-р Микола Комар 16-го травня в сослуженні о. Мих. Заяця. Прощальне слово — як пароx — виголосив о. Декан. Тіло покійного спочило на місцевому католицькому цвинтері.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

Від Департаменту Провінційного Секретаря і Громадянства

КОНФЕРЕНЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ ЄДНОСТИ

Ряд громадських конференцій, про які було згадано в останній лютневій Промові з Трону на відкриттю 28 Сесії Онтарійської Легіслатури, є зумисне запланованими для посилення зацікавлення у громадських справах і для поліпшення тіснішого зв'язку між новоприбулими та устійненими мешканцями Провінції.

Є сподівання, при помочі дискусій на відкритому форумі, краще оцінити та устійнити суспільні та культурні потреби кожної громади та округи та підохотити громадян і добровольчі організації не тільки відограваги активнішу ролю у громадських справах, але, спільно з агенціями кожного рівня Уряду, приложити спільну руку для найдення розв'язок та подання помочі для громадських справ, злиття новоприбулих включаючи.

Живучість цілого поняття Демократії полягає, в остаточній аналізі, на ширині та якості співучасти звичайної людини на вулиці.

Перша така конференція мала місце минулого березня у Віндзорі з участю провідників громади та членів місцевих агенцій служби та була спонзорована Департаментом Провінційного Секретаря у співпраці з Онтарійською Допоміжною Радою і Об'єднаними Громадськими Службами Великого Віндзору.

Конференції, які будуть мати місце в інших округах Провінції, будуть поданими до відома пізніше.

the Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario

тарі. По похороні в домі дочки Івання відбулися поминки.

Покійний, що завжди піддержував і читав католицьку пресу, був людиною чесною, побожною, характерною, звічинною, гостинною та щиро відданою справам парохій, у яких проживав. Належав також до Запомогового відділу при Читальні Просвіти у Вінніпегу, де був одним із членів її управи, — та до Запомогового Братства св. о. Миколая.

Прощаючися з туземним життям, покійний залишив дружину Катерину, дочку Іванину (зам. Анавчук), сина Филипа, у Німеччині брата Миколу і 4 внуків.

Дружина й діти складають щиру подяку в першу чергу о. парохові за часті відвідини хворого на протязі його чотиримісячного перебування в лікарні, за відслуження панахид у днях 14 і 15 травня та за похоронні богослужби 16 травня; о. Мих. Заяцеві за участь у похороні, та многим приятелям, котрі своєю участю в заупокійних богослужбах віддали покійному останню християнську прислугу.

На "Світло" передали $5.00.

Приятель

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД) —

По $20.00: О. З., Америка.

По $15.00: оо. Студити, Вудсток.

По $1.50: М. Комарницький, Торонто, Тетяна Возька, Н. Йорк, Іван Лучканич, Ля Корей, Олена Харамбура, Рочестер, Марія Когут, Торонто.

По $0.80: А. Шпарик, Росанна, О. Петровський, Австралія.

По $1.30: М. Лончина, Дітройт.

По $1.40: Юлія Фрачак, Віктор.

Із похорону бл. п. Андрія Даниляка, Віндзор, $10.00.

По $10.00: Іван Дзядик, Коледж Гилс.

По $3.00: Т. Олесницький, Мейплвуд, Анастасія Захарчук, Вінніпег, М. Бабійчук, Дюссельдорф, Іван Куляк, Манчестер, Анна Лисович, Монтреаль, А. Клямко, Форт Френсис.

По $4.50: І. Трунко, Картерет.

По $5.00: Григорій Гарах, Кридор, Марія Бабійчук, Німеччина, Казимир Грицина, Торонто, Франк Якубів, Едмонтон, Юлія Микита, Гарисбург, Анна Вербицька, Вінніпег, Іванна Шпиталь, Чікаго.

По $6.00: Марія Шкамбара, Н. Йорк, Іван. Кулеба, Торонто, Родина Шутак, Манчестер, Б. Бойнарук, Ст. Мерис.

По $6.41: о. Я. Горчинський, Австралія, Лидкомб.

По $4.00: Спільна Різдвяна Гостина, Кемпвил, Л. Заведович, Лейк Джордж.

По $2.50: Софія Дзюбинська, Чікаго.

По $3.80: Марія Олеська, Каспгар.

По $0.25: Василь Манько, Нассарк.

По $3.20: Василь Брездень, Р. Парк.

По $2.00: І. Витзицька, Нюрнберг, д-р Тео. Й. Решетило, Лайма, Марія Возняк, Елмвуд Парк, Віра Кащинець, Колчестер, Анна Оскрес, Гай Прері, В. Кривор, Едмонтон, о. Мих. Сірий, Су Сен Мері, о. С. Фіголь, Ошава, Н. Дідик, Торонто, І. Чучман, Дірборн, М. Чаплинський, Бруклин, Софія Різун, Едмонтон, Н. Н., Юніонтавн, Анна Хом'як, Аделайд, Вм. Пасічник, Верміліон, Мих. Дребич, Бронкс, Петро Нич, Йонкерс, Анна Бородай, Монтреаль, Софія Борейко, Чікаго, Марія Хміляр, Мондер, Г. Гарасимчук, Ню Гейвен, Г. Хамула, Торонто, Ольга Кіф'як, Н. Йорк, Емілія Білик, Мондер, Д. Гарасимчук, Торонто, Софія Мах, Філядельфія, о. Ст. Дмигришин, Мюнхен, О. Климишин, Гамтремк, П. Федорів, Торонто, Марія Гаврелюк, Мондер, А. Пахновська, Вайта, І. Добрянський, Торонто, Єва Піскор, Вінніпег, Є. Сілецька, Торонто, о. П. Гардибила, Бюкенен, Я. Крайчик, Кенора, К. Ясінський, Мениінг, Марія Петришин, Кичепер, Ірина Дзедзик, Мейплвуд, Марія Мандрусяк, С. Орендж, Е. Сиротюк, Торонто.

По $1.00: М. Маланюк, Чікаго, К. Жовнір, Торонто, Юстина Ратушний, Клифтон, Іван Пастух, Ірвінгтон, Н. Гафткович, Гартфорд, Антін Заліський, Чікаго, Г. Борущак, Едмонтон, о. Маріян Кучер, Линдора, Василь Берко, Чікаго, Юрій Борута, Маратон, о. Петро Гардий, Бюкенен, Мих. Кусий, Гримсбі, С. Голод, Торонто, Мих. Грабець, Райлі, Богдан Кізик, Ютика, Й. Семонович, Торонто, Оверсі Експрес Сервіс, Вінніпег, Мих. Мулик, Едмонтон, Надя Микицей, Торонто, М. Рачук, Едмонтон, М. Васько, Чікаго, М. Рибак, Монтреаль, Степан Ходновський, Метючін, Юрій Козубаль, Елфрос, Анна Шумковська, Чікаго, Тарас Григорський, Торонто, М. Винниченко, Чікаго, Г. Загородин, Чікаго, В. Бурко, Едмонтон, Проць Ясищук, Торонто, Марія Лоіш, МкКіс Рамс, Іван Харес, Монтреаль, Єва Царук, Мондер, О. Савка, Ванкувер, Іван Марків, Філядельфія, Лариса Музичка, Кентон, Анна Кухарська, Ледюк, А. Соханівський, Торонто, М. Наорлевич, Ірвінгтон, Агафія Хом'як, Дітройт, Анна Юрк, Белфилд, Євдокія Бурда, Кінгстон, С. К. Козопас, Н. Йорк, А. Сенів, Белровз, С. Косарчин, Судбури, Андрій Булавка, Вінніпег, Петро Шубян, Парма, М. В. Савчук, Шіго, Ілля Павлиш, Чікаго, В. Карий, Джерси Сити, Й. Цапко, Сарнія, Гр. Горпинюк, Лойдмінстер, Богдан Горечко, Сан Педро, А. Цвях, Асторія, Мих. Леськів, Торонто, П. Галько, Ванкувер, Г. Троян, Чікаго, Наталія Ярема, Лайма, С. Леськів, Дітройт, Т. Насімок, Чікаго, Федір Стефаниця, Торенсвіл, Марія Козак, Дітройт, П. Жегетовський, Філядельфія, інж. Лесюк, Монтреаль, Мих. Малих, Копер Кліф, Казимир Списак, Філядельфія, С. Слабий, Едмонтон, Й. Дзівак, Філядельфія, Меланія Байлова, Форт Вейн, В. В. Антонів, Лейквуд, Катря Бігус, Торонто, Марія Петрусяк, Барнабі, Анастасія Балата, Іст Чікаго, А. Семанишин, Торонто, Т. Клебан, Ньюарк, Борис Лис, Мус Джав, В. Вірний, Балтімор, Василь Пернаревський, Торонто, Стефанія Демчук, Кліфленд, Т. Пастернак, Торонто, Марія Косован, Вінніпег, С. Гевай, Гемилтон, Роман Британ, Бронкс, д-р О. Погорецький, Чікаго, Г. Хлопецька, Торонто.

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ :

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Іриней Назарко, ЧСВВ.** — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах,** ЧСВВ. — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Федиияк,** ЧСВВ. — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. **Діяння Ватиканського Собору.** Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том II. **Свята Літургія. Засоби повідомлення.** Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том III. **Церква. Східні Церкви. Екуменізм.** Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том IV. **Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання.** — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. **Церква в світі, свобода і місії, нехристияни.** Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна $4.80 (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЇНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах,** ЧСВВ. — Стор 234. Ціна **$2.00.**

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ. Стор. 463. Ціна **$4.50,** в оп. **$6.00.**

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Гнесько, ЧСВВ.** — Вискази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА
ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ,
ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру ---------- $12.00
в шкіру зі золоченнями ---------- $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями ---------- $20.00

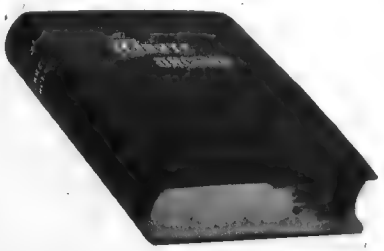

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXI ЖОВТЕНЬ — 1968 — OCTOBER Ч. 10 (550)

ПОГЛЯНЬ! **ПОСЛУХАЙ!** **ПОДУМАЙ!**

ПОГЛЯНЬ! — та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!
ПОСЛУХАЙ! — нашого щирого прохання, що ним забртаємося до тебе!
ПОДУМАЙ! — малу хвилинку і прочитай це письмо!

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цікавих статтей, матеріялів, вісток, оповідань і денисів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й нидіє. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або переклади з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторін друку великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ ВОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і к'чале Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1, Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Він плакав зо своїм народом	*о. О. Купранець ЧСВВ*	322
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів"		324
Царица героїв	*о. І. Назарко ЧСВВ*	325
Наша Церква і проблеми часу	*Євген Іванків*	327
Чим було Старозавітнє священство?	*Е. Н. Дмитрів ЧСВВ*	329
Родинне життя і цивільна влада	*о. В. Ваврик ЧСВВ*	331
Наміреннія Апостольства Молитви на жовтень		
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ		332
Всесвітній Євхаристійний Конгрес у Боготі	*о. Р. Головацький ЧСВВ*	334
"Бувало в неділю, закривши мінею"	*б. Н. Кушнірик*	341
Людина — істота часово-простірна	*о. А. Федюк ЧСВВ*	343
Голос сумління	*Мирон Потопник*	346
Спомин із відпусту в Краснопущі	*Бр. П. П. Шайген ЧСВВ*	347
Мистецька розв'язка в розмалюванні катедри св. Йосафата в Едмонтоні	*о. О. Купранець ЧСВВ*	349
"Український жарт" у радіо	*о. С. Юник ЧСВВ*	351
Із старих віршів	*Марія Літвіцька*	351
Машинка до писання	*Г. Г.*	352
Надіслані видання		353
Сім золотих чаш	*Б. Полянич*	354
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — *Дописи*		356

ОБКЛАДИНКА: Ідейний юнак посвячується всеціло на служіння Богові, Церкві й народові через пострижения в чернці.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Ірней Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

ВІН ПЛАКАВ ЗО СВОЇМ НАРОДОМ

"Ми бачимо новий тип опору... По одній стороні стоять гармати та панцирі, а по другій найвищі вартості людської гідности. О горе, якщо ця людська гребля мала би прорватись і нищівне насилля зброї мало б перемогти... Також ми мусіли би почуватися до провини, якщо б ми не виявили нашої моральної солідарности з ними... Я був приявний, щоб бути близько моїх земляків. Я бачив звірених мужчин і жінок. І я разом з ними плакав!"

Так між іншим сказав у публичній заяві проживаючий у Римі чехословацький єпископ Павло Гніліца після того, коли совєтські окупаційні війська вступили на територію Чехословаччини, щоб там у самому зародку насильно здусити народне змагання освободитися від московсько-комуністичного гнету.

І було над чим плакати!

Населення Чехословаччини, починаючи від хвилини її насильного зайняття Гітлером у 1938-1939 рр., переживало велику всенародню трагедію.

Німці не вважали нікого іншого, крім себе, за "повних" чи рівних собі людей, бо всякий не-Німець, а зокрема Слов'янин, у розумінні Німця-нациста — це тільки робоча сила; яка має — як раби — служити Німцям. На дальшу мету тодішній німецький провід плянував фізичне й духове винищення слов'янських народів, у тому теж і Українців. І тому ворожа німецька окупація принесла зі собою насилля, знищення та повне пониження людської гідности.

Переживши страхіття німецької окупації, чехословацьке населення в 1945 р. з радістю вітало совєтську армію як свого освободителя від Німців, думаючи, що Москалі — "слов'янські браття" приносять їм повну свободу. Тимчасом так не сталося, бо московсько-комуністичний "освободитель"-окупант приніс зі собою нове страхіття поневолення. І знову сповнилася на населенні нова трагедія: переслідування не змінилося, хоч змінилися переслідувачі й методи переслідування.

Народня терпеливість починала доходити до краю. Це зрозумів навіть комуністичний державний провід Чехословаччини, який почав, не зриваючи з Москвою, новий курс "демократизації" та "лібералізації" в користь народу. Народ відчув новий подих волі і почав класти основи під нове нормальне життя людини. Того однак не могла й не хотіла зрозуміти Москва, і тим сильно

затривожився московський Кремль,

знаючи добре, що не тільки сама Чехословаччина вирветься з-під його контролі, але що цей новий курс "буржуазно-контрреволюційної зарази", як його назвали большевики, перекинеться зчасом на ввесь СССР. До того, виходячи зо становища Москви, комуністичні провідники Кремля не могли ніяк допустити, бо вони досконало знають, що це був би початок їх кінця, а вони самі мусіли б стати на народній суд і бути народом покарані за всі їхні злочини, доконані на народові. І тому Москва, зразу застрашуючи і змушуючи до уступок чехословацьких провідників, рішилася на жорстокий і соромний крок мілітарної окупації.

Майже триста мільйоновий комуністичний блюк (СССР, Польща, Східня Німеччина, Мадярщина й Болгарія) злякався маленької чотирнадцять-мільйонової держави. Дивно воно й не дивно. Москва напевно не злякалася фізичної чи мілітарної сили Чехословаччини, бо ця її й не має. Москва злякалася сили людського духа, який не дається замкнути ні границями, ні мурами, ні нічим іншим. Хоч Москва на очах усього світу доконала тепер фізичного насилля над Чехословаччиною та може на якийсь час перемогла назовні, проте вона не має сили вбити новонародженого духа внутрі душі народу. Отой новонароджений дух волі не залишився в самому тільки нутрі чехословацького населення, але він невидно пройшов усі кольосальні простори СССР, чекаючи відповідної хвилини, щоб розвалити тюрму людини як такої та поневолених народів, чим є СССР.

Чому Захід тільки дивиться?

Чому? Тому, що сьогоднішню ситуацію в світі й сьогоднішнє положення поневолених народів у комуністично-московській системі зродив таки сам західній світ. Це сталося завдяки американському Рузвелтові та британському Черчилові, які в Ялті, на Криме, 1945 року, ділили разом із Сталіном світ на "сфери впливів" для "добра світового миру". В своїй наївності та незнанні "гуд Джов"-а, тобто Сталіна та большевицької нечесности, Захід зродив у світі монстра, що тепер тероризує все людство.

Західні сили тому теж тільки дивляться, а не

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, ЖОВТЕНЬ, 1968

РІК XXXI, Ч. 10 (350)

стають до помочі Чехословаччині, подібно як це було з Мадярщиною в 1956 р., бо вважають, що це внутрішня справа комуністичного блюку, до якої їм не можна чи не треба вмішуватися. Західній світ дуже добре знає, що будьяка мілітарна інтервенція — це початок нової третьої світової війни, якої, де речі, обі сторони не бажають.

Світ обмежився до словних протестів

Малощо не всі держави світу гостро висловили свої протести проти насильної окупації Чехословаччини, в тому теж і комуністичні, що не йдуть спільною дорогою з СССР. Це може найбільш відрадне явище при тому, бо це виразний і дальший крок до розбиття комуністичного світу. Подібно поступили навіть комуністичні партії в різних західніх країнах, які тепер може найбільше переконалися в тому, що Москва, яка хоче вести ввесь комуністичний світ під своїм проводом, на ділі послуговується звичайним обманом і насиллям над людською гідністю.

Одним із найгостріших осуджень совєтського поступування було те, що його висловив Папа Павло VI-ий, який був навіть готовий зрезигнувати зо своєї поїздки на Євхаристійний Конгрес, "якщо б ми знали — сказав Папа — що нашою приявністю чи нашою дією зможемо в чомусь послужити, щоб запобігти в погіршенні лиха, яке вже тяжить на дорогому нам народові".

Ми їх розуміємо та співчуваємо!

Ніхто може краще не розуміє теперішнього положення, що заіснувало в Чехословаччині, як саме ми Українці. Ми не тільки розуміємо нещасну долю чехословацького населення, але теж, співчуваючи йому, гірко боліємо над недолею нашого українського народу, який куди-куди гірше горе пережив і переживає від того самого комуністично-московського "освободителя".

Хоч ми і плачемо з нашим народом, однак не тратимо надії, бо підсвідоме відчуття каже нам, що ніяке насилля не зломить народнього духа, коли він сповнений міцною вірою в Бога та щирою любов'ю до свого рідного народу, бо в тому його сила й перемога!

о. О. Купранець ЧСВВ

"Не розбиття, не гнів брата на брата й послідовна ненависть, зависть та спори-крамоли, але всебратня любов нехай огріє, просвітить та запалить серця наші у світлі Христових правд та натхне нас святим поривом єдности, щоб ми мали через те силу, котрої нам дуже, дуже треба в цей час."

Єп. В. Ладика. Посл. 2. III. 1939 р.

"Будьмо апостолами любови Бога і ближнього; будьмо діяльними членами царства Божого на землі, що є царством миру й спокою. Праведним життям, вірою й активністю причинимося до поліпшення світу. В час невдоволення, замішання й безладдя одинокою нашою надією і спасенням: Христос Ісус і Його наука. Длятого поборюймо безбожність большевиків, що приносить руїну, нещастя і смерть!"

Єп. В. Ладика. Послання 1933 р.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(обов'язок гостинности)

67. Тим то ми ніколи зайадто не будемо наполягати на обов'язок гостинности — що є водночас завданням і людської солідарности, і християнської любови — який, крім родинного гуртка, спадає також головно на культурно-освітні організації. Тож треба помножити такі родини й такі житлові приміщення, які прийняли б перш усього молодь. А це насамперед тому, щоб захоронити молодь від самітности, зневіри й туги, що виснажують їхні сили; далі, щоб відстороняти їх від тих обставин зіпсуття, в яких вони проживають; бо жалюгідна необхідність приневолює їх робити порівняння між крайнім убозтвом своєї батьківщини та тим люксусом і розтратністю, яка їх звідусіль оточує; а також, щоб захищати їх перед заразливістю підривних доктрин, а й перед спокусою агресивности, яка навіщає їх, коли думають про "злободенну й нещасну свою долю".[58]) І, нарешті, щоб вони, приймаючи їх із братньою любов'ю, давали їм приклади чесного життя, завдяки яким у належній пошані була б і християнська любов, ота справжня й діяльна, і найвищі добра душі.

(трагедія студентства)

68. З болем думаємо про тих юнаків, які вибираються в багатші країни, щоб там набувати знання, завчати теорію, якнайкраще звершити студії, завдяки яким могли б вони пізніше краще послужити своїй батьківщині. Там, щоправда, одержують вони знамениту формацію, проте часто перестають доцінювати ті найбільші блага, які становили дуже цінну спадщину тієї цивілізації й культури повсюдно там, де вони вирізня.

(робітники-емігранти)

69. Треба гостинно приймати теж і тих робітників, які виемігровують з батьківщини: вони дуже часто проживають у негідних людини умовах життя, тож приневолені незвичайноощадно витрачати зароблений гріш, щоб лиш утримати залишену на материку родину, яку обсіли злидні.

(почуття суспільности)

70. Оцей наш поклик звертаємо до всіх, хто в економічних справах виїжджає в нещодавно зіндустріялізовані країни: до промисловців, купців, керівників чи представників великих підприємств. Ідеться тут про тих, які на своїй батьківщині визначаються почуттям суспільности. Чому ж тоді мали б вони поступатися перед негуманними засадами індивідуалізму, коли виїжджають у недорозвинуті країни? Навпаки, їхнє становище вищости повинно б іще й побуджувати їх до того, щоб стати ініціяторами суспільного поступу й розвитку людини всюди там, куди ведуть їх економічні обов'язки. А їхня організаторська здібність повинна б їм підказати якнайкращий спосіб розцінки місцевої праці, вишколу кваліфікованих робітників, інженерів та керівників, пособляти їхній діяльности й ініціятиві, помалу впроваджувати їх на щораз то вищі становища. Таким чином унезабарі стануть вони здатними самостійно вести відповідальні обов'язки адміністрації. Тим часом же нехай справедливість завжди нормує взаємовідносини між керівниками і підвладними, а легальні контракти — взаємні зобов'язання. І, врешті, щоб ніхто, на якому б то він не був становищі, не підпадав сваволі інших.

(завдання поступу)

71. А втім, ми дуже радіємо з того, що день-у-день зростає число спеціялістів, яких висилають якісь організації чи то міжнародні, чи контрактові, а чи й деякі приватні, щоб вони розбуджували поступ у тих країнах; однак, щоб вони там "поводилися не як пани, але як помічники і співпрацівники" (59). Населення відразу відчуває, чи ті, хто приходить їм із допомогою, керуються почуттям прихильности, чи ні; чи вони бажають внести лише нову техніку, чи теж піднести на вищий рівень людську гідність. Немає сумніву, що те населення відкине їхню благовість, якщо вона не буде надихана любов'ю.

---

58) Див. Лев XIII, енц. "Нових речей". Акти Льва XIII, 11, 1892, ст. 98.

59) "Радість і надія", ч. 85 § 2; A.A.C. 58: 1966, ст. 1108.

НОВА КНИЖКА

ВЕЛИКІ ЛЮДИ

Життєписи славних людей у християнському насвітленні

о. Іриней Назарко ЧСВВ

Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

о. І. Назарко ЧСВВ

ЦАРИЦЯ ГЕРОЇВ

(На празник Покрова Богородиці)

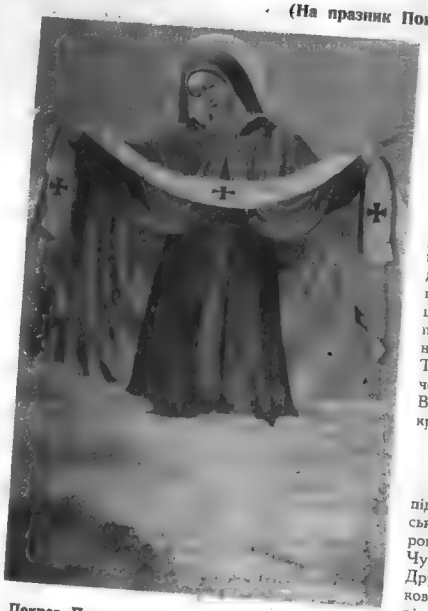

Покров Пресвятої Богородиці в каплиці Колегії св. Йосафата в Римі.

У 903 році на царську столицю — Царгород напало нечайно вороже військо. Горстка непри-готованих грецьких героїв боронила столиці за-взято, очайдушно, дійсно по-геройськи. А по-божний нарід у безвихідному положенні зверг-нувся в сердечному благанні за порятунком до Пресв. Богородиці. У Влахернській церкві над Чорним морем молилися з народом за перемогу і два святці: св. Андрій і його учень св. Єпіфа-ній. І оце нагло під час литії оба святці побачили чудесну появу. З'явилася їм Богородиця в ото-ченні ангелів і пророків та розпростерла над розмоленим народом свій омофор-покров, на знак, що захоронить нарід від нещастя. Коли Божі слуги розповіли це привявним, вістка напов-нила радістю серця народу, а грецьких героїв наталила таким завзяттям, що вони, мов не-встрашимі леви, кинулись в бій, перемогли та прогнали наїзників. На пам'ятку тієї події цар-городський патріярх установив свято Покрова Пресв. Богородиці, що його згодом перейняла християнська Україна...

***

Знаємо з історії України, що за участь у війні Мазепи проти Москви, цар Петро наказав 1709 року зруйнувати Січ. Частина запоріжців пере-йшла на татарську територію та оснувала собі другу Січ в Олешках. Аж 1734 р. заходами гетьмана Данила Апостола дозволено запоріж-цям повернутися на їх колишні землі, де вони побудували т. зв. "Нову Січ". Нова Січ розки-нулася біля річки Підпільної — допливу Дніпра. Тут основано церкву *Покрова Богородиці*, а через те й село почало зватися Покровським. Від тієї хвилини Богородиця взяла під свій По-кров інших героїв — наших козаків.

***

У найновіших часах ще інші герої піддалися під Покров Богородиці. Були це герої Украї-нської Повстанської Армії. Оце 14 жовтня 1947 року головнокомандувач УПА, генерал Тарас Чупринка-Шухевич (сам колишній Марійський Дружинник у львівській гімназії) окремим свят-ковим наказом підкорив свою геройську армію під Покров Богородиці.

Вже ці три факти дають нам достатню підста-ву, щоб до різних почесних назв Богородиці додати ще й почесну назву: Цариця героїв.

Культ героїзму

Живемо в добу надзвичайного обожання героїв і героїзму. І це зовсім природне та психологічно оправдане, бо кожна війна ставляє перед нами нових, досі невідомих героїв та видвигає нові вияви героїзму. А героїзм, як кажуть філософи, це надзвичайна відвага й невстрашимість у вико-нуванні великих чинів, без уваги навіть на най-тяжчі противності й труднощі. Іншими словами: героїзм — це гарт духа й повнота духової сили, яка помимо найважчих труднощів, евентуальних тортур, а навіть загрози життя, дає людині мож-ність залишитися вірною своєму ідеалові. Одначе героїзм степенується стосовно до скалі мотивів, намірів та засад, ради яких він себе проявляє.

Генерал Тарас Чупринка-Шухевич — головнокомандувач Української Повстанської Армії

Отже інший рід героїзму виступає в ісповідниках в віри, інший у національних героїв за добро Батьківщини чи народу, а ще інший за оборону родини чи особистої свободи. На всякий випадок героїзм — це чеснота — прикмета важка і саме тому така цінна.

Людину, яка виказала вище згадані прикмети, тобто: доконала надзвичайних чинів для якоїсь великої ідеї, називаємо героєм. У християнському розумінні герой — це людина, яка силою свого духа найбільше наблизилася до Бога, бо в ній проявляється винятковий відблиск Божої сили. Не диво, що кожна доба і кожний нарід глибоко шанує своїх героїв. Наша доба і наше покоління майже обожнює сучасних героїв: споруджує їм величаві пам'ятники, мавзолеї, погруддя і риє на них слова високого признання й чести.

Геройство сірого будня

Одначе до цього, сказати б, "великого геройства" в стислому розумінні цього слова — мають покликання, силу й нагоду тільки деякі виняткові одиниці. Більшість з нас, та звичайних і пересічних людей, не має сили до цього, а наша незамітна й низька стійка життя не дає нам і нагоди до такого героїзму. Але крім цього "великого геройства" є ще й мале — геройство сірого будня. До цього геройства кожний покликаний, кожний має силу, а навіть кожний обов'язаний до цього геройства.

Скільки то справжнього геройства вимагає від нас точне й совісне сповнення наших станових обов'язків! У першу чергу релігійних обов'язків: без уваги на перевтому цілоденною працею, обов'язок щоденної молитви особистої, бодай вечірньої молитви родинної — з усією родиною і за родину; обов'язок щонедільної участи на Службі Божій, часте приймання Св. Тайн і т. п. А скільки ж справжнього геройства треба виявити, щоб тут — на чужині — сповнити свої національні обов'язки: приймати чинну участь у національних організаціях, спомагати їх фінансово, берегти свого обряду, дорожити українською мовою, читати українську пресу і книжки, без огляду на вороже довкілля. Це все вимагає геройства — справжнього — тим більше, що ніким незаприміченого, ані непризнаного. Коли ж додамо до того всього ще родинні та наші особисті прикрощі й терпіння, побачимо, які то широкі ділянки простягаються перед "малим геройством" сірого будня.

В історії народів і цілого людства бувають такі моменти, коли вже перед катастрофою не врятує його і найбільше геройство одиниць чи суспільних груп. Тоді людський рід може врятувати тільки збірне виконування обов'язків і зберігання законів. Думаємо, що такий момент людство переживає сьогодні, бо в останній війні людство надивилося з жахом на масову смерть і масове геройство. Тепер же людство змагає до того, щоби без потрясень, і терпінь влаштувати міжнародні стосунки та запевнити всім найбільші можливості спокійного й чесного життя без нужди, без страху і без неправди. А саме це є завданням "малого героїзму" сірого будня.

Цариця всіх героїв

Немає сумніву, що після Христа Спасителя, Пресвята Богородиця — не тільки найкращий зразок, але і Покровителька великих і малих героїв.

Уже в раї, коли Бог предсказував появу Богородиці, виразно підкреслив Її героїчний характер, кажучи до сатани: "Положу ненависть між тобою і жінкою, між потомством твоїм і потомством Її. Вона розчавить твою голову, а ти жалитимеш його п'яту" (Бут. 3, 15). Завзята ворожнеча і безпощадна перемога Богородиці над сатаною, вимагала від Неї надзвичайного героїзму. А Її пізніше життя: втеча з малим Ісусом до Єгипту, життя на скитальщині, самітнє життя в Назареті після відходу Ісуса на апостольську працю, а передовсім участь у хресному поході та приявність Марії на Голгофті під хрестом — о, які ж це величні вияви Її незрівняного героїзму! Направду, що всілякі мітичні Ніоби, які кам'яніли з болю, а навіть старозавітні Макавейки не можуть рівнятися з Богородицею — героїнею.

Марія є теж зразком героїзму сірого будня, бо втрата батьків у молодому віці, сирітство, доля робітниці, невигоди Вифлеєму, недостатки на скитальщині, убозтво в Назареті, втрата Обручника, друге сирітство після смерти Ісуса — це довгий ланцюг зверхніх і внутрішніх терпінь, що вимагали від тієї "мужньої Діви" надзвичайного геройства сірого будня.

Тож у роковий празник Покрова Цариці героїв, складім у Її материнські руки всі терпіння, сльози і кров нашого народу на Рідних Землях та просім у Неї сили духа й невстрашимости для тих справжніх героїв. Зложім у Її руки і наші малі прикрощі й терпіння та просім у Неї сили совісно сповняти наші щоденні обов'язки для Бога, ближніх і нас самих. Такого дрібного геройства Марія тепер від нас очікує і бере його під свій Покров.

Євген Іванків

НАША ЦЕРКВА І ПРОБЛЕМИ ЧАСУ

Літургійні реформи

Сьогодні часто говориться про літургійні реформи; в латинському обряді є багато дуже радикальних змін, що деколи викликають навіть протести серед вірних і збоку церковної влади. То варт би застановитися, якими шляхами має йти наша літургійна обнова. В деяких наших колах є також тенденції завести революційні зміни в нашій Літургії на взір Західньої Церкви. Можна б на ці теми без кінця дискутувати, але нормою і рішальним чинником у тих справах є для нас Соборові декрети, що відносяться до Східніх Католицьких Церков. Треба виразно підкреслити, що тільки Декрет про Східні Католицькі Церкви міродайний для наших літургійно-обрядових справ. Інші Соборові постанови про Літургію відносяться тільки до латинських богослужб, крім загальних норм, що про них говориться в конституції про Св. Літургію.

Тому, що багато наших читачів не ознайомлені зі змістом Соборових декретів відносно нашої Церкви, дозволю собі тут навести один розділ із Декрету про Східні Католицькі Церкви, точка 6: "Всі члени східнього обряду повинні знати й бути переконані, що вони можуть і все повинні зберігати їхні законні літургійні обряди й установлені звичаї, які не повинні змінятися, хіба що це діється шляхом властивого й органічного розвитку. Східні християни повинні з якнайбільшою вірністю шанувати всі ці речі. Крім цього вони повинні ще більше з цими речами ознайомлюватися і точніше їх уживати. Якщо вони невластиво їх занехали через обставини часу чи осіб, то-ді повинні поробити старання, щоб повернутися до своїх прадідних звичаїв".

Якщо йдеться про наші Літургії, то Другий Ватиканський Собор не тільки, що не поручає ніяких більших змін, але ще настоює на плекання і зберігання літургійних форм, на точніше виконування обрядів і на поворот до неправильно занеханих прадідних звичаїв. Іншими словами, нашим завданням не є заступати наші літургійні форми новими, а навпаки, привертати наші давніші обряди й богослуження та зробити ці наші Літургії приступними для вірних.

Скільки краси й величности в наших церковних богослуженнях, обрядах і ризах!

Карикатура на теперішні різні "модерні" нововведення, що далекі від дійсного літургійного духа, в латинському обряді. Деякі наші "поступовці" хотіли б тим і в нас таку чудасію позаводити.

Своєрідна духовість і екуменізм

Багато людей спитає, чому це така подвійна мірка Вселенського Собору? Чому латинянам поручається далекойдучі літургійні зміни, а від нас вимагається вірности традиціям? На мою гадку Отці Собору брали до уваги своєрідний характер Східньої Церкви і не хотіли накидати їй західніх норм розвитку. Східня Церква є більш консервативною в справах літургійно-обрядових, вона більш склонна до містики. Коли Західню Церкву можна порівняти до евангельської мѣтушливої Марти, то Східня Церква більше похожа на контемплятивну Марію. Другий Ватиканський Собор не хоче змінити істоти Східньої Церкви, не хоче робити з неї якоїсь "Західньої Церкви Східнього обряду", але бажає залишити їй власні шляхи розвитку.

Другу причину цього подвійного підходу Вселенського Собору до літургійно-обрядових питань Східньої і Західньої Церкви треба б добачати в окремих екуменічних завданнях обох Церков. Місією Західньої Церкви є наблизити протестантизм до католицизму, а протестанти, як відомо, не мають великого зрозуміння для обрядів і традицій. Тому крім появи деяких візантійських елементів, у латинській Службі Божій, помічається також "протестантський курс" у загальній літургійно-обрядовій ділянці в латинському обряді. Свята зредуковані до мінімум, пости практично знесені, у новозбудованих храмах немає мальовил, небагато є статуй.

Особливим екуменічним завданням нашої Церкви є не зворот до протестантизму, але наближення з Православною Церквою згідно з Декретом про Східні Католицькі Церкви, точка 24. Православний Схід незвичайно цінить Літургії, обряди, свої церковні традиції. Тому цей самий декрет звертає увагу на "релігійну вірність старинним східнім традиціям" як на важливий чинник у промощуванні шляху до єдности.

Нові перспективи в житті нашої Церкви

Незаперечним фактом є, що в модерних часах появляються нові потреби, напримір такі, як нові методи в душпастирстві,, новий спосіб навчання релігії, новий підхід до релігійного виховання молоді, тощо. Як Західня так і Східня Церква мусять присвятити належну увагу цим справам, щоб гідно сповнити своє післанництво в нашому столітті. Але це не значить, що Східня Церква має змінити своє літургійно-обрядове і духове обличчя. Навпаки! В нашій традиційній скарбниці є багато невикористаних цінних перлин богословської й життєвої мудрости, які можуть нам дуже придатися в розв'язці нових завдань.

Найбільшою вимогою наших часів є потреба життєрадісного, динамічного християнства та виховання нової людини, яка б у новому світлі показала світові Христа. Наша Церква має всі дані, щоб якраз на основі наших Літургій виплекати цей новий тип християнина. Наші Літургії це один великий гимн у честь Воскреслого Христа, це гимн перемоги життя над смертю, добра над злом, Бога над дияволом. Якщо ми, Українці, зробили нашим улюбленим "богослуженням" панахиду, а не Воскресну Службу, (що є не тільки змістом наших Великодніх відправ, але також кожнонеділької вечірні і утрені), то це не вина Східньої Церкви, але нашої меланхолійної вдачі.

Новий підхід до наших Літургій

Сьогодні дуже популярними є так звані "inspirational" (підбадьорливі) книжки, в яких психологи і психіятри стараються дати нову охоту до життя зневіреній і огірченій людині. А скільки ж є християнського оптимізму і величезного духового підйому саме в наших літургійних текстах! У цих припорошених і пожовклих богослужебних книгах, що довгими роками лежать у крилоої, які мало хто читає, а ще менше розуміє. Перекладімо ці Літургії на зрозумілу мову, зробім їх не тільки предметом науки обрядів, але також осередком нашого духовного життя! Добре було б, як би ми пробували також інтерпретувати католицькі догми в дусі наших Літургій і східньо-церковних традицій. Наша богословська й популярна релігійна література не мусить завжди бути копією західніх творів. Створімо своєрідну філософію життя, яка проблеми модерної психології й філософії досліджувала б також і в світлі східньо-християнської мудрости. Нам не треба змінати наших традиційних Літургій, нам треба змінити наш підхід до них. Не обмежуймо їх тільки до церковних відправ, зробім їх предметом загального зацікавлення. Тоді наші Літургії перестануть бути тільки зовнішніми обрядовими формами, а стануть джерелом нових ідей, нових натхнень і вартощів.

Ми і латинська Церква

Якщо йдеться про нас Українців-католиків, то плекання і збереження наших східньо-церковних відмінностей буде запорукою збереження нашої Церкви як окремої одиниці. Треба тільки ті наші своєрідності відповідно використати.

Прийшов час, щоб ми покинули шлях постійного вподібнювання себе до латинського обряду, що випливає з нашого комплексу меншевартости, а почали йти шляхом власного розвитку. Прийшов час, щоб ми почали деякого роду суперництво з латинським обрядом: не ворожу, але дружню, добро-сусідську ривалізацію. Нашою ціллю було б не тільки припинити відхід наших молодих людей до латинського обряду, але через міпані подружжя привести латинників до нас. Маємо всі дані, щоб цю ривалізацію виграти. Ті Українці, що студіювали на богословських факультетах у Німеччині й Австрії, пам'ятають, з яким захопленням відносилися латинські професори і питомці до східніх Літургій, до їхнього змісту і символіки. Скільки це чужинців приходило на богослуження до наших і православних церков. А скільки творів там написано про Східню Церкву! Стараймося і ми відповідно розреклямувати нашу духовість і нашу літургійно-обрядову спадщину. Тоді не будемо журитися долею нашої Церкви в чужих країнах поселення, вона ввійде тоді у стадію розвитку й експанзії.

Коли власний, оригінальний підхід до справ церковних, обрядових, богословських і загальнолюдських дозволить нам вийти з нашого провінціяльного загумінка; увесь світ буде тоді багато уважніше прислуховуватися до нас, як до справжніх репрезентантів східнього християнства в лоні Католицької Церкви.

Елевтерій Н. Дмитрій ЧСВВ

ЧИМ БУЛО СТАРОЗАВІТНЄ СВЯЩЕНСТВО?

Сказав Господь до Мойсея: Нехай приступлять до Тебе Арон, брат твій, і сини його, з-поміж Ізраїля, щоб служити мені священниками... (Вихід. 21, 1). Щойно тут установляється правдиве вибране Богом священство. До служби намету зборів були вибрані члени покоління левітів. Ці стануть моїми вибраними і служитимуть у наметі зборів. Я їх собі вибрав левітів замість усіх первістків між синами Ізраїля... І так вибрані вони з-поміж народу, вивищені понад усіх через посвячення. Стануть вони річчю святою, що лише їхня належність буде для Бога. Святість — це перша вказівка для них. Святими бути, бо святий Той, що покликав собі з-посеред народу їх на службу. Арон опісля помазав своїх синів і нащадків левітів з коліна Авраама, придержуючися всіх приписів та церемоній, що були приписані Богом (Буття, гл. 29).

У Жидів було три роди посередників: царі, пророки і священики.

Цар заступав місце Бога тут на землі. Всі мусіли його слухати та підкорюватися його владі. Знову ж пророк також посередник, що лучить небо з землею. Звіщає Божі пляни людям і царям. Священик — посередник, як і пророк, але відрізняється тим, що з землі засилає до Бога просьби і подяки за людей. Для цих трьох родів посередників можемо надати ім'я "Чоловік Божий" (II Хроніки, 30, 15). Це особливий титул, який стосується тільки до посередників, до вибраних Богом.

Він молить Бога, щоб міг стати Його священиком!

бранців Божих, до тих, що займають місце Боже на землі. Лише через них у Старому Завіті Господь Бог засилав Своє слово до людей. Через них Господь об'являє Свої пляни і Свої бажання людському родові. "Чоловік Божий", у першій мірі — це той, що голосить правдиву злуку з Богом. Ця злука проявляється в його житті та в його ділах. Вибранці Божі є сторожами того всього, що святе, що Боже. Тому вони мають бути святими і прикладними для інших. Чистими й святими мають бути ті, що несуть Господній посуд (Ісая, 52, 11). Це прикладне життя мало бути таке, щоб люди їх наслідували, дивлячись на їхнє добре поведення і їх світлі діла.

Коли жидівський народ був у пустині, священики мали намет зборів, у якому знаходився один вільний трон, що представляв невидимого Бога, однак присутнього через свою діяльність (Буття, 4).

Жидівський священик перш за все був чоловік храму, і приносив за людей Богові жертви.

Головне завдання було для них приносити жертви внутрішнього богопочитання, проявляючи їх назовні через усепалення. Кожна людина могла жертвувати Богові свій принос, але зливати кров на жертовник було застережене тільки священикам.

Священство левітів стосувалося більше до зовнішнього завдання. Воно мало на меті вказувати дорогу, що веде до Бога і виявляти на зовні через жертви внутрішні почування народу. Всяка зовнішня жертва не мала вартости перед Богом. Бог приймав для себе тільки їхні внутрішні почування й наміри, після яких вони спалювали ягня чи вола. Ця жертва мала дві цілі: 1. виявляти на зовні внутрішні почування, 2. порушити і збільшити внутрішні почування через зовнішність.

Коротко з'ясовуючи цих кілька думок, можемо заключити, що це жидівське установлене священство було прообразом Новозавітнього священства, яке установив Ісус Христос. Воно щораз більше приготовляло народ до приходу Спасителя. Без сумніву, це жидівське священство було вище від священства в інших народів. Воно мало свою ціль, сполучену з Христом. Господь посилає пророків для жидівського народу, щоб вони відновили правдиве почитання Бога в Ізраїлі. Хотів тим показати для вибраного народу, що Він більше не втішається зовнішніми жертвами, але внутрішним почуванням, цебто, послухові Божому законові. Послух кращий від жертви, слухняність від баранячого товщу (1 Самуїла, 15, 21-22). Цю духовну піднесеність жертви, священики і люди часто забували, та пророки пригадують їм і проголошують те духовне почитання Бога. Духовний характер жидівського народу знаходимо в псальмах.

Особливішим завданням священників левітів був культ. Не їх вибирали собі люди на представників перед Богом, але сам Бог їх собі вибирав.

Священство левітів було прообразом Ісуса Христа, бо воно приготовило людей до Його приходу.

Жидівський народ утішався більше зовнішнім богослуженням, як унутрішнім. Через зовнішні жертви він хотів виявити свої внутрішні почування. Цього було треба на те, щоб він міг сильніше закріпити в себе свою віру в Бога. Вживаючи тих зовнішніх знаків, Бог приготовляє Свої будучі наміри, себто: післати будучого Месію; хотів, щоб Жиди приготовилися духовно прийняти правдивого й одинокого священика Ісуса Христа, що мав стати єдиною жертвою до кінця світу. Цілий Старий Заповіт був скерований до приходу Ісуса Христа, Спасителя й Відкупителя людського роду.

Ісус Христос через свій прихід на цей світ, узяв на себе людську природу, щоб таким способом злучити всіх людей у своїй любові. Священство левітів стало прообразом Ісуса Христа, бо воно злучило народ із Божою любов'ю (Ісая, гл. 40-66). І так книга Ісаї у 53 главі, дає нам ясне значення й завдання Слуги Господнього. Представляє нам Ісуса Христа, як чоловіка болів... Він же був поранений за гріхи наші, розчавлений за беззаконня наші. "Кара, що нас спасає, була на ньому, і його ранами ми вилікувані (Ісая, 53, 5). Він, що витерпів усі знущання й терпіння, завдані ворогами, став посередником між Богом і людьми, правдивий священик без уживання жертви звірят.

"НІМИЙ ПРОТЕСТ" НА СЛУЖБІ БОЖІЙ

У баскійській дієцезії Сан Себастіян, Еспанія, від половини терпня на Службах Божих не виголошувано проповідей у церквах. Такий розпорядок видав єпископ у порозумінні зі священиками як протест проти численних арештів, що їх доконала еспанська поліція посеред баскійських патріотів, священиків і мирян.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ! НАЙКРАЩА МОЛИТВА — ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

о. В. Ваврик ЧСВВ

РОДИННЕ ЖИТТЯ Й ЦИВІЛЬНА ВЛАДА

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЖОВТЕНЬ

"Нова Катедра Пресв. Скитальчої Родини

Часописи принесли нам недавно веселу вістку про відкриття нашої катедри в багато-мільйоновім місті Лондон (Англія). Було воно закінченням святкувань 20-ліття поселення наших людей у Великій Британії. Акту відкриття й посвячення катедри довершив молодий Преосв. Августин Горняк ЧСВВ 29-го червня 1968 р. в присутности Апостольського Делегата на Велику Британію, Іджіно Н. Кардінале та тисячів вірних нашого народу. Бо були тут присутні не лише католики; були також наші православні брати під проводом свого Всесв. о. Протопресвітера С. Колчаківського. При вівтарі стали до відправ зо своїм Єпископом 12 священиків, наче б то 12 апостолів з їх Учителем! Сім Сестер Служебниць символізували 7 Св. Тайн. Після євангелія промовляв Апостольський Делегат. У своїй промові він щиро й надхненно привітав нашого Владику та людей із набутком такої великої та славної святині, дорогої кожному Англійцеві! Наш Преосв. Владика подякував Ап. Делегатові за участь у святі, потім промовив до своїх вірних. Сказав їм, що Патроном нової катедри буде Пресв. Скитальча Родина, цебто Боже Дитятко Ісус, Пресв. Богородиця та св. Опікун Йосиф. Бо вони також утікали з рідного краю в чужину перед кровожадним Іродом. "У назві нашого храму буде віддзеркалюватись наша скитальча недоля, — говорив зворушено Владика. — недоля нашої скитальчої спільноти у Великій Британії! Наш Катедральний храм буде нагадувати нам і про дім Пресвятої Родини в затишнім Назареті, про святість, працьовитість і чистоту родинного християнського життя. Він буде теж надією на наш поворот у рідні сторони та вістуном, що й наші новітні Іроди одного дня скінчаться і ми повернемося в український Назарет. до своєї обіцяної землі України, а вкінці до дому Батька по закінченні нашої туземної скитальщини".

Мило нам про це оповісти нашим дорогим читачам у статті про місячне наміреннн, що в повності звучить отак: "Щоб цивільна влада успішно плекала й охоронювала духові й матеріяльні умовини, *конечні до родинного життя!*"....

Архиерейська Св. Літургія в Едінбургу, Шкотія, З правої сторони сидить Владика Августин Горняк, ЧСВВ. Проповідує Апостольський Делегат у Великій Британії — архиепископ Кардінале. При престолі стоять: зліва — о. Августин Кузьма, ЧСВВ, і зправа — о. Микола Матичак.

Ватиканський Собор про родину

Про таку важну річ, як християнська родина в наших часах, Собор мусів говорити багато і говорити в торжественний спосіб. Ось нпр. у пасторальній конституції про Церкву в модерних часах (Гавдіюм ет спес) читаємо таке: "Родина є основою суспільности. У ній різні покоління сходяться разом і спомагають одне одного зростати мудрішими та гармонізувати особисті права з іншими вимогами суспільного життя. І тому всі ті, хто має вплив на суспільність і соціяльні групи, мають успішно працювати над добром подружжя і родини!" (ч. 52)

Родина є першою школою життя! "Родина є первісною матір'ю й опікункою дітей. Там в атмосфері любови діти можуть легко навчатись про праздиву структуру суспільности. Там також випробовані форми людської культури майже автоматично витискаються на розвиваючийся молодий ум!" (ч. 61).

У догматичній конституції про Церкву (Люмен дженціюм) читаємо: "Родина, можна сказати, то домашня Церква! У ній батьки повинні словом і прикладом бути першими проповідниками віри для дітей!" (ч. 11).

Знову ж у декреті про апостолят мирян (Апостолікам актуозітатем) знаходимо такі слова:

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Всевишньому Богу й Божій Матінці складаю щиру й прилюдну подяку за вислухані молитви. Дякую всім, що молилися в моєму наміренні. Залучую $2.00 на пресфонд "Світла".

о. Петро Гарджбала, Бюкенен, Саск.

Складаю прилюдну подяку Христовому Серцю, Пречистій Діві й св. Йосифові за всі ласки на протязі цього року. Залучую $5.00 на пресфонд.

Анна Вербіцька, Вінніпег

Посилаю $100.00 **на 30 григоріянських Служб Божих,** які відслужите за мою душу по моїй смерті, про яку повідомить вас хтось із дітей.

Катерина Будик, Транскона, Ман.

Складаю прилюдну подяку Пречистій Діві Марії Неустанної Помочі за вислухання молитов за заступництвом Слуги Божого Митрополита Андрія. Залучую $5.00 на подячну Службу Божу.

Дмитро Ковальчук, Торонто

Прошу відправити Службу Божу за бл. п. Наталію в сороковий день її смерти. Залучую 5.00 долярів.

Люба Делькович, Рочестер, Н.Й.

Складаю щиру подяку Найсв. Серцю Ісуса, Божій Матері Неустанної Помочі і св. Терені за вислухання молитов і поміч у моїй тяжкій недузі. Дякую всім за молитви та відвідини. Залучую $5.00 на подячну Службу Божу.

Марія Петришин, Кічинер, Онт.

Залучую $10.00 на відслуження двох Служб Божих за спокій душі мого найдорожчого брата покійного о. Василя Зварича.

Анна Зварич, Су Ст. Марі, Онт.

Складаю найщирішу подяку Всемогуньому Богові, Пресолодкому Серцю Ісуса, Божій Матері, св. Йосифові й нашому Митрополитові Андрієві за вислухання молитов і ласку здоров'я.

Морія Когут, Торонто

Посилаю $100.00 на **33 григоріянських Служб Божих** за спокій душі мого покійного мужа Івана Гречила.

Іванна Гречило, Милвокі, Виск.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

"Тому, що Творець усіч речей установив подружжя як початок і базу людської суспільности та своєю ласкою зробив його великою тайною в Христі і в Церкві (пор. Єф. 5, 32), апостолят подругів і родин має особливу вагу для Церкви і для цивільного суспільства!" (ч. 11).

Місяць Христа Царя

Місяць жовтень кінчається в католицькій Церкві неділею Христа Царя. Ще Папа Пій XI хотів через установу тієї неділі засвідчити перед цілим світом, що крім людських урядів і влади на землі (що одні є добрі, інші безбожні і злобні), понад нашим всесвітом розтягається необнята влада Христа Царя, того Царя, до котрого ми прибігаємо з молитвою нашого обряду: "Прийдіте й поклонімось і припадьмо до самого Господа Ісуса Христа, до Царя й Бога нашого!"

Словами пісні, званої "католицьким гимном", визнаваймо і кличмо:

2 "Хочемо Бога, Він наш Батько!
Хочемо Бога, Він наш Цар!

Хочемо Бога в наших родинах,
У душах любих діточок,

Щоб Він бодрив їх в прикрих хвилинах,
Ласкою дарив наших дочок!

Хочемо Бога у нашій школі,
Щоб Він навчав наших синів:

Свойого права, своєї волі
Під ясним блеском хреста лучів!"

Чи тут "розв'язують" проблеми родинного життя наші мужі й батьки?

"РЕКВІЄМ" ВЕРДІ В БАЗИЛІЦІ РІЗДВА У ВИФЛЕЄМІ

Великою культурною подією та водночас новістю було те, що ізраїльська фільгармонійна оркестра під керівництвом Зубіна Мета в складі 200 музиків і співаків дала концерт "Реквієм" Верді в церкві Христового Різдва у Вифлеємі. Це "Реквієм" передавала телевізія й радіо. Ініціятором цієї події був єрусалимський посадник Тедді Коллєк.

Посилаю $5.00 на заупокійну Службу Божу за членів моєї родини, яких імена залучую.

Софія Підгірна, Сонома, Кал.

Прошу відслужити дві благодарні Св. Літургії. Залучую $10.00.

Казимир Грицина, Торонто

У залученні $5.00 на Службу Божу за моїх покійних батьків, Теодора й Ксеню.

Іван Стерпак, Павтакет, Р. І.

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміреннями, яке Ви мали.

Прошу відслужити дві Служби Божі за здоров'я названих осіб. Залучую $10.00.

Агафія Вох, Джерсей Сіті, Н. Дж.

У залученні посилаю $20.00 на 4 Служби Божі за померлу Марію.

А. Я., Манчестер, Н.Г.

Посилаю $3.00 на заупокійну Службу Божу за поданих осіб.

Ярослава Калимон, Ірвінґтон, Н. Дж.

Складаю щиру подяку Непорочно Зачатій Діві Марії й Слузі Божому Андрієві Шептицькому за моє виздоровіння з тяжкої недуги. Залучую на Службу Божу $5.00.

Михайло Федан, Янгставн, Огайо

Прошу відправити Службу Божу за моїх Батьків із нагоди 50-річного ювілею їх подружжя. Залучую $5.00.

Ярослава Панчуя, Чікаго

о. О. Головацький ЧСВВ

ВСЕСВІТНІЙ ЄВХАРИСТІЙНИЙ КОНГРЕС У БОГОТІ

ПАПА НА АЕРОПОРТІ "ЕЛЬ ДОРАДО"

Чотиримоторовий літак "Маршал Сукре" типу "Боінг 707" компанії "Авіянка" приземлився на летунському майдані "Ель Дорадо" в годині 1:20 місцевого часу, що відповідає годині 17:20 середньо-європейського. Відчинилися дверцята літака, і на східцях появилась біла постать Вселенського Архиєрея в супроводі кардиналів Тіссеранта й Саморе та інших церковних достойників. Розлогий аеропорт залягла 5-тисячна маса народу. Оподалік літака перед входом стояв президент Карльос Лерас Рестрепо з членами уряду й дипломатичного корпусу. Папа Павло VI, зійшовши із східців літака, приклякнув і поцілував колюмбійську землю. Цей жест викликав бурхливі оплески й овації привітних. Після того Його Святість привітався з президентом, із представниками влади та членами дипломатичного корпусу, зосібна ж із Єрархами колюмбійської Церкви: із кардиналом Люїсом Конча, з апостольським нунцієм, монсіньйором Павлінi та з іншими церковними достойниками, згідно з вимогами дипломатичного протоколу.

ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО ПРЕЗИДЕНТА

Вселенський Архиєрей, під гомін 21 привітальних гарматніх вистрілів, вийшов на почесну трибуну, де вже чекав на нього Апостольський Делегат, кардинал Яків Леркаро. Там вислухали вони оркестрального виконання папського й колюмбійського гимнів. Після цього президент Рестрепо виголосив привітальне слово, в якому підкреслив, що вчення Вселенського Архиєрея стало для Латинської Америки провідником на шляху до миру й справедливости. Наприкінці висловив подяку в імені Колюмбії та всієї Латинської Америки за те, що Павло VI своєю приявністю скріпив та підніс у народі того євангельського духа, який без Євхаристійного Конгресу радше зазнав би деформації збоку чисто структуральної реформи на площині матеріяльного здійснення.

ВІДПОВІДЬ-ПАПИ

У відповідь на привітальне слово президента Колюмбії Вселенський Архиєрей висловив свою радість із того привілею, що саме він — перший Папа, який вступив на латино-американський континент. А далі звернувся Павло VI до всіх: "Народи Латинської Америки! Спільною рисою відрубности вашого обличчя є віра у Христа, яка оживляла сторіччя історії й розбудувала численні починн зросту вашої культури й вашого добробуту. Народи Америки! Нехай до всіх вас, і до кожного зокрема, дійде з гостинної землі Колюмбії наше привітання, вислів наших почувань, нашої молитви. Наше серце розпливається в подяці Богові за те, що дав вам безцінний дар католицької віри; а й треба виблагати в Нього, щоб динамізм вашої віри, традиційної й оновленої, щораз то більш розбуджував почуття братерства й гармонійної співпраці для несхитного мирного співжиття та побуджував і консолідував зусилля за доладний поступ, який — за допомогою техніки й розумного вживання тих незліченних багатств, які Творець поклав у ваші землі — досягнув би рівною мірою всі народи, стани й осіб, згідно з засадами справедливости й християнської любови. — Найдорожчі діти Колюмбії та всієї Латинської Америки! — закінчив Папа Павло VI — у тому солодкому очікуванні, щоб на престолі Конгресу скласти наміреня, потреби й турботи кожного з вас, підносяться наші руки, щоб вас поблагословити з тим палким бажанням, щоб осіяння нашого хреста — як свідоцтво почувань і запоруха Божих дарів — досягнуло ввесь світ!"

ЗУСТРІЧ НА МАЙДАНІ

Слова Вселенського Архиєрея прийняли приявні вигуками захоплення і рясними, довготривалими оплесками, що не вмовкали, а йшли слідом за автомобілем, який віз Папу з аеропорту до столиці. На протязі майже 15-ох кілометрів видніли густі лави Колюмбійців, які помахом рук виявляли свої радісні почування. Захоплення народних мас досягло своєї вершини на майдані Болівар, присвяченому пам'яті болівійського героя з часів визвольних змагань. На цій площі є катедральний храм і Апостольська Нунціятура. Коли Павло VI висів з автомобіля, щоб увійти в катедру, маси народу, не зважаючи ні на які приписи церемоніялу, продістались аж до нього, щоб бодай доторкнутися одежі Христового Намісника. З усіх усюдів простягались руки, звертались до незвичайного Гостя усміхнені обличчя. Захоплені Колюмбійці майже на руках занесли Павла VI до середини катедрального храму. Тут відправлено подячне богослужения, після якого Вселенський Архиєрей від'їхав до Нунціятури на відпочинок по втомливій подорожі, а ще більше, — по зворушливій зустрічі з гостинним населенням Боготи.

НА "КАМПО ЕВКАРІСТІКО"

Провідною думкою цього дня Євхаристійного Конгресу в Боготі було: "Євхаристія і священик". Довкола неї зосереджувалися всі інші думки, головно ж ота про недостачу клиру в Південній Америці, а й турботи, пов'язані з душпастирсько-суспільними труднощами сучасности. Тим то власне на цей день і встановлено свячення кандидатів до духовного стану. Головним служителем цих відправ був сам Папа Павло VI. Вселенський Архиєрей залишив Нунціятуру около 16-ої години місцевого часу і від'їхав "джіпом" на розлогий майдан — "Кампо Евкаристіко", що знаходиться в північній дільниці Боготи. В осередку цього майдану видніє "темпелете" — каплиця, церковця. Спирається вона на 12 колон (символ 12 апостолів); на бані видніє виструнчений високий хрест. Наріжний камінь для цього "темпелете" посвятив у Римі особисто Папа Павло VI. Як тільки на Євхаристійному майдані появилась біла постать Вселенського Архиєрея, 500-тисячна маса народу почала вітати його помахом біленьких хустинок. Від краю до краю розлогої площі понеслись неначе запінені хвилі моря. Їх супроводив гомін виразно співаного, скандованого, папського гимну. Около 17-ої години розпочалася архиєрейська Служба Божа. Сослужителями Павла VI було 25 єрархів, і так — 9 кардиналів: український — Йосиф Сліпий, болівійський — Маврер, німецький — Депфнер, перувійський — Ляндадзурі, бразилійський — Россі, аргентинський — Каджяно, венезуельський — Кінтеро, чілійський — Сільва, африканський — Дзангура; також 8 архиєпископів та 8 єпископів. Кандидатів до свячень було 150; за національностями: 127 Колюмбійців, 7 Перуанців, 1 Гондурасець, 5 Мексиканців, 2 Венезуельці, 1 Болівієць, 1 Аргентинець, 3 Екваторці, 2 Домініканці, 1 із ЗСА, 1 Еспанець і 2 Італійці. Крім цього 40 кандидатів прийняли сталий дияконат в одруженому стані. Із них: 35 Колюмбійців, 4 Бразилійці й 1 Панамець. Це нововедення дияконату в латинській Церкві здійснено згідно з вимогами Вселенського Собору. Воно підтверджує, що всі члени Божого люду, навіть одружені, можуть присвятити себе служінню Церкви. Також і Св. Літургію відслужено за новими приписами "Римського Понтифікату" (з 18. б.

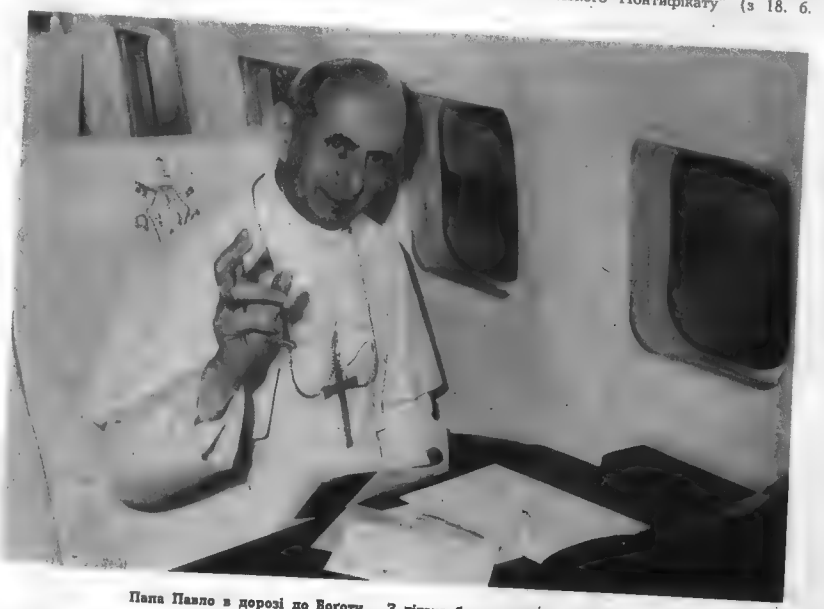

Папа Павло в дорозі до Боготи. З літака благословить народи.

1967), всю — еспанською мовою. Під кінець святень Вселенський Архиєрей виголосив проповідь у стилі молитви, яка розпочинається словами: "Господи Ісусе, складаємо Тобі подяку за ту таємницю, яку Ти ось звершив, за посередництвом наших рук і наших слів, силою Святого Духа. Ти зволив витиснути нове, внутрішнє, незагладне знамено в особистому бутті оних вибранців; знамено, яке вподібнює до Тебе, завдяки якому кожний із них є і буде названий другим Христом. — Господи, ми складаємо Тобі подяку за ту подію, яка початок свій бере з Твоєї безмежної любови; вона вчинить нас уже не гідними, а просто зобов'язаними вшановувати Твоє таїнство милосердя; вона всіх нас вчиняє дбайливими і майже нетерпеливими, бігти поміж народ, якому присвячене все наше життя без спроможности відзискання, без меж відданости, без шукання земських користей".

ВІЗИТА ПАПИ У ПРЕЗИДЕНТА КОЛЮМБІЇ

Другого дня свого побуту в Боготі (23. 8.) Папа Павло VI склав офіціяльну візиту президентові Лерасові Рестрепо. Зустріч відбулася в палацу Сан Карльос в годині 8:30 місцевого часу. У своїй промові Вселенський Архиєрей сказав ось що: "Та Церква, яка виховувала громадян прямолінійної чесности, і далі виконує своє служіння: вона дає життедайну віру, об'єктивні істини, моральні засади, що ушляхетнюють людину й суспільність; вона поміркує прості й міцні характери; вона захищає непорушні й загальні права на свободу й справедливість; вона розбуджує свідомість, щоб діяти без байдужности на шляху чесноти, діяльністю вчиняючи відповідальність кожного зокрема; величезним суспільним питанням дає вона ясні вказівки й певні вимоги для справедливого вирішення; вона зберігає й скріпляє у взаємній пошані одиниць і родин, співжиття в межах батьківщини та передає їх для гармонійного й будуючого співдіяння народів. Бажаємо та в Бога благаємо — сказав Павло VI — для Колюмбії християнських традицій, щоб етично-релігійні засади і далі мали, з вагомою співпрацею ума і волі, вплив на оточення особисте й суспільне, та щоб не переставали напрямляти й побуджувати всіх тих — як ось Ваша Ексцеленція — що живуть і діють, вп'явши очі в Колюмбію — щасливішу й безпечнішу, справедливішу в своїй індустрії і на своїх полях, що ще більше займається дальшим духовним і матеріяльним поступом в усіх своїх ділянках". — Потім наступила приватна розмова з представниками зустрічі, яка тривала майже годину.

САН ХОСЕ ДЕ МОСКЕРА

— це місце зустрічі Вселенського Архиєрея з південно-американськими "кампесінос" — селянами. Воно лежить яких 17 кілометрів від Боготи на розлогій рівнині. Серед цієї рівнини видніє білий будинок радіостанції "Сутатенса", до якої з різних сторін збігаються дороги, що разом із центральною площею створюють своєрідну "зорю:". Між полями тієї "зорі" зібралося понад 300.000 "кампесінос" — сливе з усіх країн Південної Америки. Більшість із них у народній ноші це т. зв. "гавчос" із ширококрисими капелюхами, що нагадують північноамериканських "ковбоїв". До Сан Хосе де Москера прилетів Павло VI гелікоптером-вертольотом, о годині 10:55. Вселенського Архиєрея зустрінули міністр рільництва й монс. Сальседо, основник, організатор і директор радіостанції "Сутатенса", яка подає щоденно в своїх програмах відповідні фахові повчання сільсько-господарські для "кампесінос". Найперше відбулася церемонія інавгурації нового встаткування радіовисильні, а згодом Папа вийшов до "кампесінос". Свою зустріч здійснив Папа на "білому джипі", переїжджаючи помалу поміж непроглядні лави південно-американських селян, які щільно облягли доріжки санхосівського поля. Щойно тоді Вселенський Архиєрей зупинився на центральній площі, вийшов на почесну трибуну, звідкіля виголосив своє історичної ваги слово: "Звіряємося вам — почав Папа — що ця зустріч є одною з найбільш упрагнених і найкращих хвилин нашої подорожі; це одна з найдорожчих і найзнаменніших хвилин нашого апостольського й архиєрейського служіння. — Ви є знаменом, ви є образом, ви є таїнством присутности Христової" — мовив далі Папа. — "Свята Тайна Євхаристії подає нам Його скриту присутність — як живу дійсність. Ви також є святою тайною, тобто святим образом Господа поміж нами, наче той відблиск — відтворювальний, та не закритий — Його людського і Божого обличчя. Ми пригадуємо собі те, що одного разу сказав великий і мудрий єпископ Боссюе про "визначну гідність убогих". А й уся традиція Церкви визнає в убогих таїнство Христове. Воно, безумовно, не є тотожне з дійсністю Євхаристії, проте має з нею досконалу аналогічну й містичну схожість. А втім, єам Ісус сказав нам це, на тій величній сторінці Євангелії, де Він проголошує, що кожна страждаюча людина, кожен голодний, хворий, кожен нещасливець, кожен, хто потребує співчуття й допомоги — це Він, начебто Він був тим нещасним, згідно з таїнством і могутньою євангельською соціологією, згідно з гуманізмом Христовим". — Далі Павло VI сказав: "Ми не прийшли збирати ваші синівські

привітальні оклики, до речі, такі милі й зворушливі; ми прийшли, щоб у вас звеличити Христа, тим то, щоб схилитись перед вами і сказати, що це ту любов — якої тричі домагався воскреслий Ісус у Петра, що його ми є смиренним й останнім наступником — це оту любов до Нього у вас, на вас ми накладаємо. Ми вас любимо! — як пастирі, чи пак ті, що близькі вам у вашій потребі, і як ті, що відповідають за ваш провід, за ваше благо, за ваше спасіння. Ми любимо вас почуванням, яке дає вам першість; а з нами — пам'ятайте це гаразд, пам'ятайте це завжди — любить вас свята католицька Церква".

ЗУСТРІЧ ПАВЛА VI З ЖУРНАЛІСТАМИ

відбулася в одній із просторих заль радіостанції Сутатенса, де Папа раніше довершив церемонію відкриття нового радіопересилача. Вселенський Архиєрей найперше висловив своє пізнання журналістам за їх невтомну журналістичну інформативну службу, а тоді сказав: "Отут, як і в Бомбею, доручаємо вам послання: Нехай народи припинять свої поспішні зброєння, нехай вони віддадуть бодай частину тих величезних витрат на міжнародний фонд, щоб улегшити ті ваговиті проблеми, які придавлюють чимало народів, доведених до жалюгідного способу життя. Знову кинуте цей поклик до публичної опінії! — Скажіть, що в наших глибоко затурбованих думках, зосібна в ці дні, є народи Чехословаччини, не менш за ті з Азії й Африки, що прибиті війною. Їхні терпіння і турботи ми носимо глибоко в нашому серці, в наших бажаннях і в наших молитвах. Ми звертаємося до тих осіб, які відповідають за ті дорогі народи, та наполегливо просимо їх, щоб вони всією своєю доброю волею зобов'язалися і присвятили всі свої сили для розв'язки тих драматичних і нерозв'язаних проблем, беручи до уваги людські особисті й національні права". — Після цього Вселенський Архиєрей вернувся гелікоптером до апостольської нунціятури на короткий відпочинок.

МОЛІННЯ ЗА "РОЗВИТОК НАРОДІВ"

Вершиною святкувань Міжнародного Євхаристійного Конгресу в Боготі була Св. Літургія, яку сьогодні відслужив Вселенський Архиєрей у "темпелете-каплиці" в наміренні "розвитку народів". Поміж непроглядними масами учасників цієї відправи видніло дуже багато радісних об-

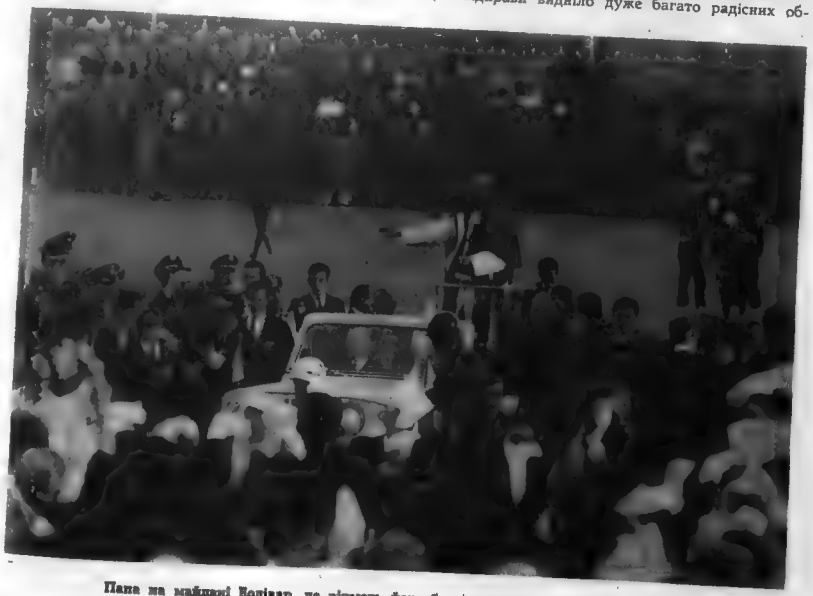

Папа на майдані Болівар, де вітають його безчисленні тисячі народу

лич молоді й студентів університету. Після євангелії Папа Павло VI виголосив проповідь, у якій заторкнув актуальні питання сучасности. Проповідь Папи переривали часті й довготривалі оплески схвалення. — "Чиніть — почав Вселенський Архиєрей — щоб любов Христа стала засадою моральної віднови й суспільного відродження Південної Америки, в серце якої ми прийшли розпалити полум'я любови. — Чимало є таких, зосібна серед молоді, які настоюють на необхідність негайної переміни суспільної побудови, бо вона, на їхню гадку, ніби не погодиться на те, щоб осягнути дійсні умови справедливости для одиниці й суспільности. Тож дехто доходить до висновку, мовляв, істотне питання Латинської Америки можна розв'язати хібащо за допомогою революції. — З тією самою щирістю, з якою визнаємо, що така теорія і практика часто мають свою спонуку в шляхетних побудах справедливости й солідарности, з такою ж слід нам сказати та ствердити, що насилля не є євангельське; не є християнське; та що наглі чи насильні переміни такої побудови були б оманливі, самі собою неуспішні і напевно незгідні з гідністю народу; вона ж бо кличе, щоб необхідні переміни здійснювати знутра, тобто за допомогою властивої настанови сумління, відповідного приготування й успішної участи всіх, на якої обезпечення не дозволяють незнання, іноді ж і умови життя, нижчі за людський рівень. — Потім Папа звернувся до студентів: "Треба, щоб ваша любов зобов'язалася цією думкою і мала спрагу смиренности й відвагу правди. До вас бо ще зосібна належить, щоб обезпечили ви самі себе, а й світ інтелектуалів, від непевного приставання на публичних місцях, від культури мас, від тих ідеологій, які мода і пропаґанда чинить легкими й такими, що самочинно подолують". — Далі Папа звернувся ще до керівників народу, кажучи: "Не завертайте свого слова! Від вас вимагається шляхетности, тобто здатности зрушитись із своєї незрушимої позиції, — яка може бути чи скидатися на привілей, — щоб стати на службу тим, які мають потребу в ваших багатствах, у вашій культурі, у вашому авторитеті". — А всім Його Святість висловив щонайпалкіше і якнайщиріше почуття приязні за ту уважність, якою оточувано його особу. Папа пригадав усім те спільне зобов'язання до взаємного вирозуміння і братнього ставлення, в ім'я Євангелії та в користь усієї людської родини.

ЗУСТРІЧ ІЗ ПРЕДСТАВНИКАМИ НЕКАТОЛИЦЬКИХ ЦЕРКОВ ТА СПІЛЬНОТ

Після Служби Божої на Євхаристійному майдані Вселенський Архиєрей повернувся в нунціятуру, де відбулася зустріч з обсерваторами некатолицьких Церков і спільнот. У своєму слові до некатоликів Павло VI заторкнув справу єдности Церков, з'ясовуючи, що відтворення єдности "ніколи не буде вислідною людських договорів чи якихось намагань, що були б однозначні з закріпленням лише наших суспільних зв'язків. Її буде здійснено за посередництвом Духа, який у нашого духа влиє цілковиту вірність Ісусові, його Особі й об'явленню. Тож слід нам поводитися смиренно, із щирістю одних супроти одних, але, перш усього, — живши любов'ю в любові". — Представникам жидівської громади в Боготі Вселенський Архиєрей виявив бажання, щоб зростала співпраця між католиками і жидами, згідно з вимогами соборового декрету, зваживши, що і це і те віровизнання має спільну релігійну спадщину — віру в одного Бога й моральні засади Декалогу. — Наприкінці звернувся Папа до членів дипломатичного корпусу, наголошуючи два вирази: "поступ народів" і "поступ — нове ім'я миру". — "Тут, у Латинській Америці — сказав Павло VI — це слово гомонить неначе крик на сполох, із наголосом благання і тривоги. В усьому світі менше щасливі народи з досі небувалою чіткістю спостерігають, що й вони мають право осягнути повний розвиток. А що ніхто з них не спроможен дійти до цього, то зов благання несеться відлунням неначе великий і могутній поклик до міжнародної й світової солідарности".

ЗУСТРІЧ ІЗ ХВОРИМИ Й УБОГИМИ

Третій день свого побуту в Боготі присвятив Вселенський Архиєрей зустрічі з найубогішим населенням столиці. Вона відбулася в церкві св. Кекилії, в годині 8-ій ранку. Хворі лежали на носилках і візочках. Папа найперше привітав їх коротким словом, а тоді пішов поміж них: давав хворим слово утіхи, клав на їх голови свої руки й благословив, при носилках найважче хворих приклякав, щоб утішати їх, підбадьорювати й розбуджувати надію. — Потім Його Святість вийшов на просторий майдан перед церквою св. Кекилії, де вижидали його непроглядні маси вбогого населення. Папа вітався з ними, їдучи помалу на білому "джіпі". Ближчим "повресітос-бідолахам" подавав руку, дальших благословив. Потім розпочав Службу Божу при престолі на майдані. Після євангелія Вселенський Архиєрей виголосив коротку проповідь: "Я також людина, як і ви — скромний, що має потреби; треба мені милосердя Божого, а й ваших молитов. Мені бо — без моєї заслуги й без мого вибору — доручено бути представником Ісуса Христа. Я — Папа, тобто — батько всіх. Я щасливий, що сьогодні маю змогу бути з вами. Ви є в Господі перші. Ви перші, ніж я, Папа! Мені дуже мило бути між вами, пізнати вас, вас утішати, віддавати вам шану, вас благословити... Христос є радістю життя. Він є радістю, бо нашому життю Він дає справжній глузд, гідність, певність. Він є радістю, Він бо страждав, був убогий, важко працював, і прибили Його до хреста. Ісус є захисником убогого люду, Він є надією бідолах і безпритульних". — Пізніше Павло VI роздав Св. Причастя 18-ом хлопчикам і дівчаткам, представникам 18-ох "барріос"-дільниць Боготи де живе найубогіше населення.

ВІДКРИТТЯ ЄПИСКОПСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

У катедральному храмі на площі Болівар, перед полуднем того ж дня (24. 8.) Вселенський Архиєрей довершив акту інавґурації — врочистого відкриття Конференції Латино-Американського Єпископату (СЕЛАМ). Узяло в ньому участь 150 єпископів; приявними були також 100 окремо запрошених обсерваторів і експертів. Папу привітав президент конференції, кард. Ляндадзурі Рікет. У своєму слові Павло VI заторкнув найперше внутрішньо-церковні справи, потреби й труднощі, а тоді перейшов на суспільне питання: "Якщо слід нам пособляти всякому оновленню й підтримці вбогих і тих, що живуть в умовах людської і соціяльної нищости, і якщо ми не можемо солідаризуватися з тими системами й побудовами, які захищають і сприяють важкій та придавлюючій нерівності між клясами й громадянами тієї самої країни, щоб не перепиняти здійснення пляну успішної допомоги тим, що знаходяться в нестерпних умовах нищости, через яку часто страждає менш розвинуте населення, — то ми знову повторюємо оцю засаду: нашою силою є любов, а не ненависть, не насилля. З-поміж різних доріг, які ведуть до справедливого суспільного відродження, ми не можемо вибирати ані оту безбожного марксизму, ані оту систематичної революції, ані, тим менш, оту кровопролиття й анархії. Навпаки, наша відповідальність каже нам вибирати замість насилля — шляхетний ідеал, славний героїзм, теологію милосердя. Щоб виправити помилки минулого та щоб вилікувати теперішні захворіння — закінчив Папа — не робім нових помилок: вони супротивлялися б Євангелії, — духові Церкви, — самим же таки інтересам народу, — щасливому задумові теперішньої хвилини, яка є прагненням справедливости на шляху до братерства і миру".

ПОВОРОТ ПАВЛА VI ДО РИМУ

Під кінець свого побуту в Боготі, після того як поблагословив новий осідок Конференції Єпископату Латинської Америки (СЕЛАМ), Папа Павло VI мав іще три окремі зустрічі з місцевими монахами, із представниками влади та з організаторами Конґресу. Перед самим від'їздом Вселенський Архиєрей завитав знову на Євхаристійний майдан, щоб попрощатися з народом. Його останні слова були: "У ті дні, коли Церква зосереджувалася в Боготі, щоб звеличити Плід лона Діви Марії — який дійсно і суттєво існує, приносить себе в жертву і дає себе як поживу під таїнственними видами — бажаємо вшанувати те вийняткове і найсвятіше створіння, яке ми з глибини нашої радости проголосили Мамою Церкви; а й запросити вас, щоб ви зберегли й посилили свою побожність до Неї, згідно з виразними вказівками Собору, який бажає поставити Марію на вершині догматичної конституції про Церкву". — На прощання поблагословив Папа 19 пар наречених, які незабаром мають одружитися. Згодом, під невмовкаючі оплески непроглядних мас народу, Вселенський Архиєрей від'їхав на аеропорт Ель Дорадо. Чотиримоторовий джет "Маршал Сукре" в годині 18:17 полинув у небесні простори понад океани в напрямі Европи. Під час подорожі приземлився на Бермудських островах. Там на летунському майдані зустрінули Папу тисячі його звеличників, щоб почути його слова й отримати благословення. — На міжнародний аеропорт у Фюмічіно прилетів Папа точно в передбаченій годині (13:30). При зустрічі з своїми земляками Вселенський Архиєрей сказав: "Світ стається метою апостольських подорожів Папи; однак Рим так і залишається його хатою; — ми щасливі, що туди повертаємося". Із Фюмічіно поїхав Папа просто до Кастель Ґандольфо, де також зустрінули його тисячні маси вірних.

ПІДСУМКИ ЖУРНАЛІСТІВ

Уся колюмбійська преса, а за нею й світова записали цілі сторінки похвал на адресу Вселенського Архиєрея. Між отими густими рядками читаємо і таке: "Жоден державний муж — ані президент Кеннеді 1962, ані ґенерал де Голь 1964 — не викликали на вулиці і майдани столиці таку силу народу як ота, що радісними вигуками й оплесками вітала Павла VI протягом 56 годин його побуту в Колюмбії". Деякі журналісти роблять обліки: в тому часі Папа виголосив 20 промов еспанською і французькою мовами до представників дипломатичного корпусу; 300 осіб зомліли зі зворушення, коли перший раз побачили білу постать Христового Намісника на площі Болівар.

УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ВЛАДИК

У програмах Світових Євхаристійних Конґресів у Південній Америці Українська Церква виступає вже втретє: 1) на Конґресі в Буенос

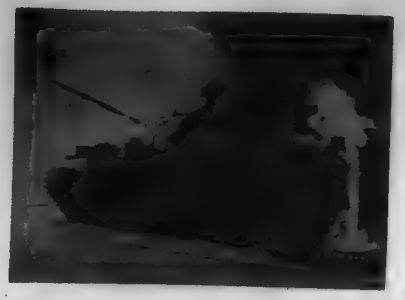

На вулиці Праги горить советський танк, що його з "вдячности" запалили Чехи.

Айресі (1934) Св. Літургію відслужив о. Степан Вапрович; у зв'язку з цим він перебував у столичному місті 20 днів, щоб зорганізувати український підкомітет, і дуже гарно з цього вив'язався; 2) у Ріо де Жанейро (1954) українську Службу Божу відправив торонтонський Владика, Ісидор Борецький; 3) на цьому, 39-му Конгресі в Боготі, взяв участь Первоєрарх Української Церкви — Кардинал Йосиф. Він двічі виступив під час урочистої відправи: перший раз (19. 8.) відслужив аархиєрейську Службу Божу в соборному храмі спільно з українськими Владиками, між якими були також ті з Канади і з ЗСА; другий раз, як співслужитель Вселенського Архиєрея разом з 8 іншими кардиналами. "Його приявність на цьому Конгресі — як висловився один з організаторів — уважається великою честю для цієї країни, Колюмбії, але вона є також честю й ласкою для всієї Південної Америки, зокрема ж — для Української Церкви на цьому континенті".

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА И УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

ОПИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ДОЛЯР ЗНАЄ БОГА!

Багато з нас напевно не звернуло навіть уваги на все, що написане на банкноті американського доляра. Кожний знає лиш число, яке подає вартість! Однак на відворотній сторінці долярового банкноту є в горішній частині такий напис: "Ин Гад ві трост". Звідки взявся цей напис на американських паперових чи металевих грошах?

"Ин Гад ві трост" зродилося в часі американської громадянської війни в минулому сторіччі, хоч воно було вже раніше вжите в дещо іншій формі через Франсиса Скат Кі, коли він писав американський гимн "Спенглед Беннер" у 1814 році. В 1861 р., коли громадянська мораль захиталася через невдачі на полі бою, пастор М. Р. Ваткинсон із Ридлівил, Пенсилванія, написав до міністра державного скарбу С. П. Чейс-а, що він відчув у своєму серці великий сором через національне нещастя, якого не меншою причиною є теж те, що відмовляються від Бога. І тому пастор Ваткинсон піддавав гадку, щоб "визнати Бога", даючи напис у будьякій формі на монетах і тим привернути увагу людей на Бога. Міністер Чейс перевів цю справу в життя, бо в 1864 р. появився на монетах напис "Ин Гад ві трост", який опісля то появлявся, то зникав з монет аж до 1955 р., коли то американський конгрес законом умістив цей напис на всіх американських долярах. У 1956 році ухвалою конгресу цей клич став американським національним моттом. Тому й ми дивімся не тільки на число, що на долярі, але теж і на напис, що на ньому, який каже нам, що наше довір'я повинно бути теж спрямоване до Бога, а не тільки до самого доляра. Хай теж і нашим кличем буде: "В Бозі наше довір'я"!

ПАТРІЯРХ ВИКЛИНАЄ АРХИМАНДРИТІВ

Між царгородським Патріярхом Атенагором і частиною архимандритів на Атосі прийшло до доволі поважного непорозуміння. Архимандрити осуджують екуменічну міжхристиянську діяльність Патріярха Атенагора. Виступаючи проти Патріярха за його діяльність, заперестали поминати його в Св. Літургії. За те Патріярх мав кинути на них клятву. Існує небезпека, що обложені клятвою архимандрити відірвуться від патріяршої юрисдикції та підчиняться "старообрядовому" атенському архиєпископові Авксентієві, з яким симпатизує значна частина атонських монахів. "Старообрядова" група грецьких православних — це ті, що відлучилися від юрисдикції царгородського Патріярха й атенського Архиєпископа, коли там офіційно введено новий календар.

о. проф. Н. Кушнірак СТЛ

"БУВАЛО, В НЕДІЛЮ, ЗАКРИВШИ МИНЕЮ"

У творі Павла Зайцева "Життя Тарвса Шевченка" читається наступне: "Гриць Шевченко, батько Тарасів, був людина розумна й письменна. По святах — особливо, мабуть, зимовими місяцями — читав він уголос "минею". Книга ця була серед письменних людей в Україні дуже популярна. Для вразливого хлопця слухання писаних урочистою церковною мовою оповідань про СВЯТИХ мучеників, що, не вагаючись, віддавали життя своє за Христову віру, про євангельські події, розсвічені повними живої поезії народніми апокрифічними мотивами, відкривало ДАВНІЙ світ, світ далекий, але повний жахливих подій і чудес та зворушливих, осяяних моральною красою образів — світ героїчних змагань".

Християнський календар є не лише на те, щоб люди могли числити дні в даному році.

Він бо має важнішу ціль-ролю. Кожний день є врочисто присвячений якомусь святому або якимсь святим, що жив або жили в минулому, тобто в "ДАВНЬОМУ" світі. Христова Церква згадує їх по черзі, цитуючи з мартирології або минеї, що є життєписним збірником. Отже кожного дня справжній християнин має до наслідування одного чи більше зі святих, наслідком чого не може бути найменшої тіні якоїсь одноманітности в духовному житті віруючої людини. Кожний святий відзначався своїми власними й особливими чеснотами й харизмами, тобто спеціяльними Божими ласками і надхненнями, що їх описується в мартирології або про які згадується ключевими вирязами у тропарах і кондаках, присвячених святому колишніми християнськими псальмопівцями та обрядотворцями.

У кожній Божественній Літургії (Службі Божій) знаходимо дві частини. Одна частина — це незмінна, що вміщає в собі глибоко богословські молитви і єктенії, тощо. Друга, що міняється і складається з читань Св. Письма, зі стихів і спеціяльних гимнів, які звуться тропарями і кондаками. Отже кожного дня маємо щось відмінного та нового, що спонукує нас до свіжого наслідування в буденному житті.

З тієї саме причини говориться, що Служба Божа — Євхаристійна Жертва — є центром нашого духового життя. Вона є джерелом тієї "життєдайної води", про яку говорив наш Спаситель до самарянської навірниці.

(Тарас Шевченко)

Не всі користають із благодаті

Усі ми свідомі того, що безліч християн покинули Христову Церкву та що навіть духовники зрікаються священичого сану. Головною причиною такого жалюгідного явища — брак дійсно молитовного ставлення і наслідування святих попередників, які теж були людьми і для котрих туземне життя, під духовним оглядом, було безнастанною боротьбою. Бо життя людини — це подвійна боротьба, що складається з двох фронтів. Перший фронт наставлений проти стихії (сил природи), а другий проти "лукавого".

Хто не молиться щиро, той наражується на страту своєї віри, а хто перестав звертатися до Бога в молитві, в того вже немає віри.

Духовний стан покинули тільки ті, що не знаходили часу для духовного попасу й відсвіження в царині молитви. Якщо вони були священиками, то вони густо-часто, щоб не сказати завжди, скоро "відмелювали" відправи та рідко молилися приватно. Цей факт можуть ствердити їхні колишні духовні отари. Згодом вони неминуче стали справжніми мертводухами.

Який же в тому парадокс! Духовник — мертводухом! Християнин — немолою! Молитва

Советські солдати — "визволителі" Чехословаччини в Празі.

Йонг Стріт — головна вулиця Торонто.

насуває думки, а думки спонукують до діла. Хто якслід молиться, той не тільки що має віру, але і спроможний на всі чесноти.

Шевченко — гідний зразок до наслідування

Уже не можна скрити потішаючого для нас факту, що Тарас Шевченко був глибоко релігійною людиною. У молитві та духовних творах він черпав, на зразок старозавітніх пророків, свою духовну силу проти зла, ними він скріпляв свою віру, в них він здобував надію проти безнадійности, і завдяки їм він міг любити Бога і свій поневолений нарід, як мало хто в нашій рідній історії. Для нього Святе Письмо, "Наслідування Христа" і минея не були перестарілими, але були співзвучними його життю, лише тому, що в них він знаходив Правду — Бога. А людський ум був створений для правди. Бо правда — це пожива, вірніше — це властива мета — ціль розуму людини.

Християнський календар є дороговказом. На жаль, є люди, які не лише не дбають про те, якому святому присвячений даний день, але навіть і несвідомі певної дати, або який то день у тижні! Такі типи не живуть, а животіють. Християнин не сміє животіти. На те не дозволяють йому спонуки зі сторони святих живозорів, що своїм життям заохочують тих, які готові їх особливі чесноти своєрідно наслідувати.

Молитва — засіб спонуки

Безвір'я, неморальність та розпущеність, що шалюють у наші часи, можна подолати лише загальним поворотом до справжньої форми християнства. Святі боролися й вони подолали. Боримось, і ми поборемо! Доказів на це безліч у мартирології, в минеї й у "Житті Святих".

Погодімося з тим, що жодне нове відкриття щодо дійсної природи людини не зможе заперечити, що людина така завжди була, неоспоримо є, і напевно залишиться релігійною живиною — істотою. Вона бо Богом створена на Його подобу і для Нього.

Дивує те, що в часи безприкладного в історії людства поступу в ділянці сполучень або комунікацій між розумними створіннями, "хрещений", цебто християнин, нехтує тим первісним або першим із усіх засобів повідомлення або сполучення, що ним, з волі самого Творця, є молитва.

"Мов на небі висить
Святий Київ наш великий,
Дивним дивом сяють святі храми,
Ніби з Богом самим розмовляють".

— ❦ —

"Молюся, Господи, молюсь!
Хвалить Тебе не перестану..." *(Кобзар)*

ВАТИКАН І ЙОГО ГРОМАДЯНИ

За даними Папського Шематизму громадянство Ватикану мають: 28 кардиналів, 117 прелатів у ріжних дипломатичних представництвах Апостольського Престолу, 27 інших прелатів у самому Ватикані, 12 ченців, 54 швайцарські гвардисти, 151 папських жандармів і 148 цивільних осіб. У Ватикані живе теж 319 осіб без ватиканського громадянства.

"РЕЛІГІЯ ЯК ЗАЛИШОК КАПІТАЛІЗМУ ПЕРЕЖИВЕТЬСЯ"

Таке заключення зробили на зустрічі соціологи та філософи в Будапешті. Очевидно, що це були соціологи та філософи комуністичних країн, де інакше й не можна говорити. Вони заявили, що релігія в соціялістичному суспільстві "сама собі" приготовляє кінець. На їх гадку, повне завмертя релігії прийде тоді, коли в "соціялістичних країнах" наступить "перехід від соціялізму до комунізму". Свої твердження базують вони на тому, що молодь стає щораз більше атеїстичною. Це рахунок людей, які бажають позбутися релігії! Божі рахунки інші. Сьогодні можемо сказати певно тільки те, що всі ті, які заповідали скорий кінець релігії, вже давно минулися, а релігія існує далі, не зважаючи на переслідування та нищення її.

о. А. Федюк ЧСВВ

ЛЮДИНА ІСТОТА ЧАСОВО-ПРОСТІРНА

Тільки Бог є з природи незмінний. Він живе в позачасовій вічности та одним і тим же самим актом, що Він, Бог посідає себе цілого. Можна додати, що Бог не тому не міняється, бо не може, але тому, що не потребує. Він це сама досконалість, саме Буття, чисте Життя без домішки смертности, сама Правда.

Людина, хоч створена на образ і подібність Божу, проте стало росте й міняється. Кажемо, що вона живе в часі й просторі, що вона це істота часово-простірна. Час це міра руху, а простір це місце, де той рух відбувається. Що людина підлягає процесові сталої зміни, це річ, про яку нікого не треба переконувати, бо з досвіду знаємо, що колись ми були малими дітьми, коли сьогодні ми вже дорослі; що навіть учора ми були іншими від сьогодні.

Зміна в людині відбувається на всіх аспектах її існування: як *фізичному, так і психічному*.

Послухаймо, що на цю тему говорить один Учитель Церкви, що жив 1600 років тому, св. Василій Великий. Пояснюючи наголовок псальма 44 (за перекладом і численням "Сімдесяти"): "Для тих, що зміняться", св. Василій каже:

"Вислів "для тих, що зміняться", означає "для людей". У дійсності з усіх розумних істот, ми люди найбільш підлягаємо змінам і перемінам, і то кожного дня, а навіть кожної години. Ми ніколи не є ті самі ні на тілі, ні на душі. Наше тіло буває в постійному русі, раз тут, раз там, воно постійно міняється: або росте і з малого робиться велике, або нидіє і з більшого стається меншим. Цілком інакшим від новонародженої дитини є хлопець, що вже ходить до школи і спосібний завчити мистецтво й (інші) науки. Ще інший від нього є, без сумніву, той юнак, який може виконувати різні достосовані до свого віку зайняття. Знов інший від юнака є (дорослий) чоловік і щодо сил і щодо росту, як і щодо розвинености розуму. Але, дійшовши до повного розцвіту, коли вже не може більше поступати, людина знов починає помалу втрачати сили, її тіло слабне і стає немічним, поки вкінці не зломить її старість і до решти не втратить вона своїх сил... Проте ми не тільки міняємось на тілі, як це бачили, але також на душі і в своєму внутрішньому, чоловіці (внутрішньому житті), бо ж постійно міняємо свої погляди відповідно до змінних обставин. Ми до деякої міри інакше розположені, коли тішимося, бо все йде нам добре, знов інакшими стаємось, коли нас стрічають труднощі" (Гом. на Пс. 44, 1).

Отже коротко св. Василій хоче сказати те, що кожний із нас знає з досвіду: фізично людина росте, розвивається, потім нидіє і її тіло розкладається; психічно чоловік з уродженого незнання переходить до асиміляції ряду думок і понять, збагачує себе знанням і витворює власну систему думання або т. зв. світогляд. У цьому чоловік основно різниться від Бога, Істоти вседосконалої, незмінної.

Отже не зважаючи на те, що людина створена на образ і подібність Божу, вона, поки на цій землі, підлягає постійним перемінам.

На людину діє кожна річ, найменша зовнішня обставина, як от погода, клімат, місце народження і проживання. Св. Письмо хоче підкреслити цю основну прикмету людини як істоти, що живе в процесі постійної зміни, тож часто називає людину "тілом". Усупереч філософічним міркуванням про людину як волю (св. Августин) або як розумну істоту (основне твердження схоластицизму), Св. Письмо описує нам чоловіка як істоту не тільки залежну від Бога, але теж і від зовнішніх обставин. Сучасна психологія повністю стверджує правильність такого погляду: ніхто з сучасних учених не сумнівається в тому, що людина інакше реагує напр., коли живе в зимному кліматі, знов інакше, коли доводиться їй бути в гарячому підсонні, тобто сама природа, що її окружає, сильно діє на цілий спосіб світовідчування людини.

Хрещатик — головна вулиця Києва.

Людина як відблиск Божих досконалостей

Бог, хоч живе в позачасовій і позапростірній вічності, проте Він виявляє себе в часі і просторі. Перше Бог зробив це через сотворіння світу: "Небо і земля звіщають Божу славу!", тобто виявляють назовні Його досконалості: мудрість, доброту, святість і т. д. Але, крім цього, існує ще другий спосіб, яким Бог виявляє свої досконалості. Хтось міг би собі подумати, що світ у моменті сотворення вичерпав усі Божі досконалості, повністю висказав і передав назовні те, що Бог є. Однак воно не так. Бог такий досконалий, що от світ, який уже існує кілька мільйонів років, досі не потрапив іще докладно описати Його прикмет. Ми знаємо, що в цьому моменті немає на світі двоє людей або дві рослини зовсім до себе подібних. Але мусимо ще знати, що від коли існує світ, не було ще ніколи двоє речей цілком до себе схожих. Бог такий багатий у досконалості, що всі створені речі не вистачають, щоб повністю Його описати і висказати. Тільки Христос це досконалий образ, відбитка Божої Істоти (пор. Євр. 1). Інші речі це тільки дальше відтворення Божих прикмет. Як каже св. Василій Великий з іншими Отцями Східньої Церкви:

Людина не є образом Божим, але створена тільки НА образ Божий,

щоб живучи в часі й просторі, через набуття чеснот могла при кінці статися Божим образом, тобто така як Христос, образ і подібність Божа; інші речі це тільки наче "сліди" Божі, далекий відблиск Його слави.

Отже, коли такий порядок речей установив сам премудрий Бог, то як могла б Церква, Його уповноважена представниця на землі, інакше думати й хотіти? Чи могла б Церква перепинити цей рух речей до досконалости, до осягнення їх повноти у Христі, замикаючи християн тільки в обмеженому й бездушному колі означених дій і думок? Немає сумніву, що були такі тенденції в умах деяких менш обдарованих церковних діячів. Але вони, коли так поступали, певне не передавали правдивої думки Церкви, як Містичного Христового Тіла, яке в своїх чинах і рухах завжди найперше залежне від волі своєї Голови, тобто самого Христа.

Якраз II Ватиканський собор слушно заприміть, що гальмування поступу в виявах любови і почитання Бога серед християн не веде ні до чого, бо те, що хочеться робити без життя, не може вести ні до чого іншого як тільки до смерти й загину. Хто смів би або важився б обмежувати вияв Божих відвічних досконалостей у часі й просторі через нерозумний пієтизм до минулого, і то в самій Церкві, вибраному Божому народі? Адже традиція це не застій.

Ніхто не оспорює, що ми багато чи як люди, а чи як християни завдячуємо своєму минулому, подібно як вода, що пливе в річці, завдячує своє існування джерелу, звідки вийшла. Але ні людина, ні вода в річці не можуть обмежуватися виключно до того, щоб мати в собі тільки ту кількість елементів, що їх дала їм точка виходу. Зберігаючи завжди зв'язок із своїм джерелом, вони мусять постійно поповняти, оновляти себе як те дерево, що скидає одне листя, а вбирає друге. Це закон природи, якому підлягає все сотворене. Людина особливо покликана до того, щоб наче продовжати в часі й просторі творчу Божу акцію, започатковану сотворенням світу. Це спроможна вона тільки тоді зробити, коли не в'яжучись надмірно осягами своїх попередників, може й від себе щось додати, щоб тим повніше виявити назовні нескінчені Божі досконалості.

Недосяжна Божа Правда і обмеженість людини

Як є один Бог, так є і одна Божа Правда. Але ця Божа правда така неосяжна, така безмежна, що більйони людей, а то й ангелів не вистачають, щоб усю її охопити. Відколи існує світ, і в цьому свобідно вибранім Богом порядку речей живуть люди, відтоді вони намагаються своїм розумом ті Божі правди в себе вбирати. Ніхто з людей ніколи, навіть сама Преч. Діва, крім очевидно Христа Боголюдини, не могли претендувати ані думати, що вони посіли чи колись у цілості посядуть Божі правди. Отже кожна людина, як мале дзеркало, відбиває в собі через сотворення і ласку тільки один промінь Божого світла. Тому, щоб мати ширше розуміння Божої істини, люди взаємно себе потребують, щоб із загальної суми поодиноких, очевидно здорових променів, мати трохи більший образ Божої правди.

Другий Ватиканський Собор признає, що

кожна людина вже самим фактом свого існування бере участь у більшій чи меншій мірі в одній відвічній Божій правді

тому, що вона була зроблена не тільки у відношеннях людей існуючих до людей існуючих, але теж у відношенні сучасників до їхніх попередників. Наші попередники не схопили, ні не висказали всієї Божої правди, вони ледве могли її на свій лад висказати відповідно до обставин часу й місця свого конкретного існування. Тому ми сліпо не сміємо і не можемо ними цілковито в'язатися, але як розумні істоти й правні їх наслідники мусимо тягнути далі те роз'яснення Божих правд у часі й просторі.

Роблячи порівняння до Св. Письма, за Оріґеном, великим християнським мислителем III сторіччя, можемо сказати, що Св. Письмо за різними

образовими представленнями містить таке велике багатство отієї неосяжної Божої правди, що

Св. Дух не тільки керував написанням священних книг, але ще сьогодні керує їх читанням,

розкриваючи перед очима поодиноких читачів досі небачені, нові аспекти тієї ж самої і незмінної Божої істини. Кожна людина відповідно до своєї харизми, тобто точно определеної місії, що її в Церкві й світі з Божої волі має сповнити (це є дослівне значення біблійного слова харизма = функція) дістає частинне розуміння, властиве тільки собі, знову ж тієї самої й однієї Божої правди. Хоч у загальному всі християни мають одну й ту саму віру в одного триєдиного Бога, через яку сприймають одне й те саме Боже свідоцтво подане через об'явлення в якій то формі й не було б (писаній чи неписаній), однак кожна людина тому, що неповторна в своєму існуванні, має своє особливіше окремо персональне відношення до Бога, яке нікого, хіба одинокого Христа повторяє. Бо

Христос як Боголюдина є наче цілим людством в одній особі.

тому Він одинокий міг у своїй Божій особі зібрати всі можливі вияви Божих прикмет назовні, роблячи особливо вияви культу Бога богоспасаємими, тобто підносячи їх з рівня природнього до порядку надприродного. Але, крім Христа свого первовзору, людина в своєму існуванні нікого іншого не може повторити, бо кожна жива істота мусить на свій лад, відповідно до даного їй хисту, відтворювати в часі й просторі нескінчені Божі досконалості.

Можна було б продовжити в безконечність роздумування над цими актуальними і такими пребагатими на зміст правдами. Але

висновок з усього завжди буде один і той самий:

Людям завжди, щоб могти жити в згоді з собою і з своєю часовопростірною структурою, потрібно еволюціонувати, розвиватися не тільки індивідуально, але також громадсько-суспільно, їм треба себе безугавно усучаснювати, "міняти на нові, більше пристосовані свої погляди", словом людям треба безперестанно "аджьорнуватись" чи "метаноейн". Тільки це захоронить їх від передчасного завмертя і розкладу. Думаємо, що одиноко в такому широкому насвітленні слід би розглядати й оцінювати явище "аджьорнамento", щоб не статися кому відповідальним за певмісне перепинювання отого, вже при сотворенні світу Божим Духом започаткованого руху на землі, "країні живих" (див. Буття 1).

(Кінець буде)

ХРИСТОС ІЗ МАШИНОВОЮ ПІСТОЛЕЮ!

Проти малої, але дуже голосної групи християн в Уругваї, Полудневa Америка, яка проповідує "Христа з машиновою пістолею", гостро виступив у своєму посланні єпископ А. Корсо з Мальдонадо-Пунта дель Есте. Єпископ перестерігає перед небезпекою такого наставлення, яке має згадана група, яка хоче ввести насилля як невідлучну частину християнського змагання за соціяльну справедливість. Уже сама ідея насилля, яке зроджує ненависть і страхіття, протиставиться науці Христа й Церкви.

МАБУТЬ ДОСІ НАЙМОЛОДША АРХИМАНДРИНЯ

Давніше на всяких вищих настоятелів чи настоятельок у монаших спільнотах вибирали чи назначували звичайно старших віком. Тепер бачимо велике відхилення від цієї засади. Добрим прикладом того є нововибрана архимандриня манастиря Сестер Цистерцензок у Маріяштерн-Гвіґген, Австрія. Нова архимандриня має всього 27 років життя. Зараз по гімназійній матурі в 1961 році вона вступила до манастиря. При її архимандриному посвяченні вона прийняла ім'я Агнета III-тя, одержуючи відзнаки свого уряду: жезл, нагрудний хрест і перстень.

СВЯЩЕНИК - "КАВБОЙ"

Американський місіонер — о. Тома Гиггенс, який виконує місійну працю в Ріберальте, Болівія, поруч проповідування Божого слова та священних дій, засобляє своїх вірних м'ясом, грішми й расовою худобою. Ця місійна станиця під проводом о. Гиггенса перед декількома роками розпочала боротьбу зо скрайньою нуждою місцевого населення, закладаючи "ренч" із 900 штуками рогатої худоби. Священик-кавбой постійно збільшує число та покращує породу худоби, щоб у найближчих роках доставляти теж і сусіднім мешканцям поза його місією. Це гарний приклад місійної праці, де враз із духовними вартостями йдуть теж і матеріяльні.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

Мирон Потопник

ГОЛОС СУМЛІННЯ

Світ переживає тепер переломові часи. Не почалися вони від сьогодні, ані також не скінчаться у найближчім завтра, бо не прийшли вони з якоюсь припадку. Немає навіть сумніву, що на світі проминає кожний порядок, що переживається кожна доба цивілізації — добігаючи свого кінця.

Натомість постають нові форми нової цивілізації і звідси постає цей грізний зудар — той заколот перемін. Знаємо вже що "поступ у цивілізації є смертний" — писав колись котрийсь з учених.

Чули ми вже нераз про занихлі цілі світи, про сильні старинні держави, які пропали безслідно разом із своїми мешканцями й цілим їхнім достатком. Позникали вони в непрослідних глибинах віків із своїми богами, законами, своїми академіями й наукою.

Знаємо дуже добре, що ціла поверхня землі утворена з попелів, а ті попели щось означають — вони колись щось творили.

Таке життя цивілізації й людства подібне до долі великого корабля, що пливе по незмірних просторах океанів. Щораз то інші пасажири всідають на його поклад, щораз то якась буря швирляє кораблем мов лушпинкою горіха, доки не затопить його.

Що ж це за бурі, які кидають здобутками цивілізації?

Що ж це за небезпеки, які загрожують їй?

Ті небезпеки мають своє джерело у людській душі. Сьогоднішня політична чи суспільно-економічна криза властиво є кризою людської душі, бо сучасна людина позбувається в своєму житті дороговказів віри в Бога.

Навіть знаний, хоч і вільнодумний, філософ Ніцше говорив з обуренням: "Ви вбили Бога, одначе не розумієте, що з цього виникне, яке море ви вичерпали, яку ви землю відірвали зі сполуки з сонцем. — Не маєте певности, чи не скотилися ви в прірву — прірву бездонну..!" Так, сучасне людство не усвідомляє собі — на превеликий жаль — які грізні небезпеки потягає для нього відірвання від джерела живої віри, як глибоко сягає це в життя, у всі його відносини. Як недостача віри мішає всяку суспільну й економічну працю, як відбирає глузд і ціль усяким зусиллям.

— Помішалися мови сучасного людства, бо не любов, але ненависть, — не закон Христа, тільки закон антихриста панує в людських серцях.

З різних сторін доконують атентатів на добро людства. Фашизм чи комунізм — обі ці форми влади стремлять до опанування світу під прапором ненависти, знищення й насильства.

Як фашисти, так і комуністи стараються створити нову мораль, сперту на розумінні, що людина це тільки звіря вищого ряду, яким можна правити через побуджування його інстинктів боротьби. Із боротьби національної, чи світової революції, що в практиці означає одне і те саме: знищення, морд, пожежі і насилля — зроблено собі катехизм нового людства.

Як фашисти так і комуністи рішуче проголошують вищість свого катехизму над християнством.

На всіх майже з'їздах безбожників у Москві завважуємо цілком слушно, що на дорозі побідного переходу комуністичної революції стоїть тільки одна річ:

Християнське сумління народних мас.

Підкопати віру, знищити в людях сумління — це отверта дорога для походу червоних царів комунізму. Світ властиво перемінюється в один великий укріплений табір, у котрім різнородні політики правдиво "злі духи" — людства підбурюють до боротьби.

Що ж у цих умовинах значать мирні трактати, що значать кращі умовини праці, коли цілий час стремиться до війни, або до використовування робітника. Що значить право людське — без закону Божого? Що значать торговельні умови, якщо вони мають служити до господарського ослаблення і грабежі сусідів? Пощо ті декларації згоди і приязні, коли в серцях підступ і підлі наміри? Забріхане людське життя тепер і тому так зле на світі.

Нічого дивного, що навіть світські люди, а навіть публіцисти, що ще мають вразливу совість, кричать на тривогу та протиставляють нинішньому катастрофальному хаосові в світі одну тільки річ: Христову науку!

"Читайте Євангеліє!"

"Читайте без упередження" — кликав Ферстер — "а знайдете розв'язку сучасної кризи!" — "Освободіть світ від панування людини - звіряти, а піддайте його під панування Бога. Бо нема добре зрозумілого земського добра — без добра вічного. Нема щасливої землі — без неба."

У нинішних часах дорога на землю провадить — через небо!

Бр. П. П. Шайген ЧСВВ

СПОМИН ІЗ ВІДПУСТУ В КРАСНОПУЩІ

Преп. бр. П. П. Шайген, ЧСВВ, який живе тепер у манастирі в Гленкові, недалеко Нью-Йорку.

Хоч із того часу минуло вже понад 25 років, все таки пригадую собі та в пам'яті відтворюю ті незабутні відпусти в Краснопущі. У манастирі св. Івана Хрестителя в Краснопущі провів я кільканадцять років (1932-1944), тож дорогі моєму серцю і манастир, і церква, і природа, і околиця Краснопущі, головно ж ті багатотисячні Святойванські відпусти.

Краснопуща міститься на пограниччі трьох повітів: бережанського, перемишлянського та зборівського, 30 кілометрів на полудне від Золочева, 18 кілометрів на північ від Бережан, а 2 кілометри на полудневий захід від містечка Поморян. Манастир і церква оо. Василіян у Краснопущі лежать в розлогій кітловині, серед прегарної, спокійної й мальовничої природи, із трьох сторін окружені лісом. Справді, ця місцевість оправдує й заслуговує на свою назву. Це справді Красна Пуща, прегарна пустиня, не в значенні піскового запустіння, а радше в значенні прекрасного, природного відлюддя, де панує Божий мир, краса природи і святе вдоволення для кожного, хто заходить у ці сторони.

Манастир і церква оо. Василіян у Краснопущі положені немов у гнізді кітловини, у підніжжя горбків, покритих лісом, що мають назву поморянсько-дунаївські ліси, та своїм гористим ланцюгом тягнуться на північ, поза Золочів у напрямі Підлисся й Головір, та дістають там назву Вороняцьких Гір. Сама ж долина, на якій побудовані манастир, церква й інші забудування краснопущанської обителі, простягаються вузькою смугою аж до річки Золотої Липи та села Розгадова. Церква й манастир — побудовані в формі підкови з фронтом на захід, а в квадраті між манастирем і церквою пишався прегарний городець із квітником, посеред якого була статуя Пресв. Богородиці. Напроти статуї серед церковно-манастирського майдану видніє невеличка капличка, де щороку під час відпусту відправляли архиєрейську Службу Божу. Трохи далі на захід від каплиці стоїть мурована дзвінниця з 4 дзвонами, а ще далі кілька кроків за дзвінницею джерельний ставок. Недалеко від ставку, із критої, бетонованої криниці випливає потічок, що проходить на схід попри церкву, серединою саду в напрямі до села Дубини, а там через селянські городи до Золотої Липи. Потічок лучиться з Золотою Липою за манастирським млином, щоб опісля закрутами попри село Пліхів влитися до великого Урманського та Бережанського ставу, та й далі прямувати до Дністра й Чорного Моря.

Про засновини манастиря й церкви в Краснопущі існує передання, що посталя вони як даровизна короля Івана Собеського (1674-1696). Собеський одного разу заблудив на ловах у розгадівських лісах та добився до самітньої келії ченця-старця Гедеона. Старець не тільки дав Собеському гостинний притулок, але на основі свого сну пророк йому королівську корону та перемогу над Турками. Услід за цим вдячний Собеський уфундував краснопущанський манастир і зробив Гедеона його першим ігуменом. У дійсності, як це виказує о. Михайло Ваврик ЧСВВ у своїй книжці: *"По Василіянських манастирях"* (Торонто 1958, стор. 189), краснопущанський манастир був започаткований 1664 р. ченцями Варлаамом і Теодосієм та одержав благословення від львівського владики Атанасія Желиборського. Наступного року (1665) Іван Собеський дав новооснованому манастиреві значне надання і тому короля вважають властивим фундатором краснопущанського манастиря.

Дещо в пізніших часах при манастирі й церкві постало манастирське господарство, що обіймало мурована стайню, шопу, стодолу, хлів та два доми для служби. Недалеко від манастиря було невеличке село, що його часом називали Дубиною (а не Краснопущею), мабуть тому, що поза городами села тягнувся великий дубовий ліс, що був власністю графів Потоцьких, до яких належали теж інші добра в околиці з замком-палатою в Поморянах.

Мальовниче положення Краснопущі, з лісами, сіножатями й левадами, немов природно надавалося на місце чернечого й молитовного подвигу. Була теж Краснопуща місцем, де від ранньої весни аж до пізньої осені різнородне птаство

уладжувало свої концерти. Весною виспівував тут сіро-бурий співак — соловейко, що вечорами, ночами й ранками в місяці травні веселив мешканців Краснопущі своїми аріями, незрівняними серед Божого співучого пташства. У тому ж місяці прилітала теж сизокрила зозуля та, перелітаючи з дерева на дерево, з гиллячки на гиллячку, витріпувала своїми крильцями, а своїм милозвучним голосочком "ви-ку-ку-вала" всім мешканцям все, що вони хотіли. Дуже частим гостем у Краснопущі бував довгоногий бузьок, що не боявся приближатися до дітей чи пастухів та своїм довгим дзюбом тарахкотів немов той партизан із скорострільа. Тим давав він пізнати, що він тут господар. Діти й пастухи любили це тарахкотіння бузька й часто немов "покривлялися" йому, наслідуючи його: "Бузьку-татуську, закалатай-но мені, дам ти сіна по коліна, і горнець і скопець, бо ти бузьок-молодець..." Не бракувало тут і жайворонків, що звеличували своїм мелодійним співом прихід весни.

В цю Краснопущу щороку приходили багатотисячні маси народу, щоб відсвіжити себе духовно й піднести свою душу до Творця, відродити її в Св. Тайнах Сповіді й Причастя та так відбути "відпуст".

Відпуст у Краснопущі був із нагоди храмового празника Різдва св. Івана Хрестителя, але часом тривав кілька днів аж до празника свв. Апостолів Петра й Павла, отже через 5 днів. Приходили на відпуст до Краснопущі люди навіть із подальших сторін галицького Поділля. Тут вони брали участь у різних богослуженнях, сповідалися, причащались, вислухували духовних наук та мали нагоду бути на архиєрейській Службі Божій, що її найчастіше відправляв теперішній архиєпископ Іван Бучко, тоді львівський єпископ-помічник. Краснопущанський відпуст — це була кожнорічна велика релігійна маніфестація, що духово підносила, кріпила й гартувала наш народ серед його щоденних злиднів.

Приготування до відпусту починалось уже кілька днів перед тим. Церковно-манастирський майдан мусів бути заздалегідь очищений і приготований. Треба було направити дорогу, привезти сіна до шопи на нічліг для прочан, а там приготовити тріюмфальну браму. День-два перед відпустом починали з'їздитися з різних міст крамарі, що за дзвіницею будували собі цельтові будки для продажі ріжного товару, нпр. образів, хрестиків, молитовників, вервиць, медаликів та інших пам'яток чи т. зв. девоціоналій. У крамарів можна було дістати дитячі забавки, солодощі, а навіть м'ясні вироби. Не обійшлось без фотографів, картографів та шахраїв. Аж зі Львова приїздили сюди кишенькові злодії, бо й вони сподівалися мати на відпусті добре жниво. Кілька тижнів наперед настоятель манастиря запрошував із духовною поміччю довколишніх Отців-душпастирів, оо. Василіян із близьких манастирів, а головно ж Владику Івана Бучка зі Львова. Деколи число Отців, що приходили з духовною поміччю, було близьке п'ятдесятки.

У навечір'я празника св. Івана Хрестителя приходили перші групи прочан. Деякі з них були вже вранці, а по полудні й під вечір вони приходили цілими процесіями, співаючи побожні пісні. На церковному майдані були столики, при яких брати-монахи записували пожертви й намірення людей на Служби Божі, акафісти, молебні, продавали книжки релігійного змісту, молитовники тощо. У церкві і на різних кутах церковно-манастирського майдану Отці слухали сповідей прочан.

У шостій годині вечора відправлялась у церкві вечірня із всенічним, а після того була благальна пісня з благословенням Найсв. Тайнами. Після цих відправ Отці ще до пізньої ночі сповідали прочан. Ніч прочани переводили хто в своїх знайомих у селі, хто ж ночував у манастирській стодолі на свіжому пахучому сіні, а багато було й таких, що цілу ніч оставались у церкві та серед співу побожних пісень і спільної молитви перебували тут аж до ранку.

(Кінець буде)

ХОЧУТЬ ВІДНОВИТИ ЗАНЕПАЛЕ ЧЕРНЕЦТВО

У Грецькій Православній Церкві розпочато змагання відновити чернече життя, яке дуже занепало щодо числа й щодо сповнювання свого завдання. Атенський архиєпископ Єронім випрацював проєкт реформи і предложив його своєму синодові. Архиєпископ між іншим каже, що серед чернецтва у Греції запримічується велике відхилення від властивих чернецтву ідеалів, а зокрема в тому, що по манастирях нема змагання "до вищих ідеалів", але манастирі ті займаються "тільки плеканням посідання манастирського маєтку". Архиєпископ Єронім, який зазначує, що є теж ще манастирі, які сповняють своє чернече завдання, думає, що тут потрібна інтервенція вищого церковного авторитету, який поставить монахів у їх властиві рамці, якими є молитва й праця для християнського народу.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

о. О. Купранець ЧСВВ

МИСТЕЦЬКА РОЗВ'ЯЗКА В РОЗМАЛЮВАННІ КАТЕДРИ СВ. ЙОСАФАТА В ЕДМОНТОНІ

Статті про катедру св. Йосафата в Едмонтоні були приготовлені автором до "Ювілейного Збірника" катедри в 1950-их роках, що з різних причин не появився. Деякі інші статті про катедру св. Йосафата були вже друковані в богословському квартальнику "Логос", як теж у "Світлі". Тепер — на бажання Преосв. Владики Ніла — починаємо друкувати статті про розмалювання катедри. На цьому місці автор щиро дякує Всесв. о. мітратові Василеві Лабі й уже покійному проф. Юліянові Буцманюкові, які ласкаво схотіли прочитати ті статті та дати свої цінні вказівки та завваги.

Мистецька розв'язка — це питання, що на нього не легко відповісти, бо воно тісно пов'язане з безліччю різних інших питань, чи то мистецьких, а чи навіть технічних, що при тому виринають. Однак ми будемо старатися його в найкоротшій і найпростішій формі з'ясувати.

Спираючися на всесвітній та український традиціях церковного малярського мистецтва, *проф. Юліян Буцманюк* знайшов у розмалюванні катедри св. Йосафата не тільки справді високомистецьку розв'язку, але дуже промовляючу до української душі.

Мистець користає з візантиніки

Проф. Ю. Буцманюк використовує традиційні елементи візантиніки, зокрема ж її ренесанс, тобто так звану неовізантиніку.

Візантиніка сама в собі, починаючи від часів візантійського імператора Юстиніяна, дуже гарно розвивалася та поширювалася в тодішньому християнському світі, стаючи основою для дальшого розвою мистецтва. Візантиніка, особливо в золотій добі свого розвою, визначалася великою одуховленістю та масштативністю зображених постатей. Однією з характеристичних прикмет візантиніки, поруч багатства золота та синяви, була простота форми, ліній і утінювань. У своєрідній "закостенілості" чи "безтілесності" постатей бачимо намагання дати постатям деяку життєвість і граціозність рухів.

Приглядаючися розмалюванню катедри св. Йосафата, бачимо, що проф. Буцманюк узяв із візантиніки подекуди, так би сказати, лінії для форми постатей і їх одягу, а передусім для драперій одягу.

Сильно розвинену в візантійському стилі орнаментику, зокрема ж орнаменти рослинні й геометричні, які своєю гармонійністю композиції приманюють людське око, помічуємо в тих орнаментальних елементах, які вміло використав із візантиніки проф. Буцманюк.

Барок не чужий мистцеві

У розмалюванні катедри св. Йосафата, — не без основи можемо сказати, що в ній помічуємо деякі елементи фльорентійсько-умбрійської школи малярства, бо ми їх завважуємо зокрема в гармонізації чи доборі красок, хоч мистець старався знайти власну розв'язку гармонізації, маючи на увазі елементи інших стилів, а зокрема барона, який знайшов особливий вислів на українському мистецькому терені.

Правда, маємо різний барок. Зовсім інший вид барока подибуємо в Італії, Німеччині, Франції, Еспанії чи Нідерляндах. Барок сам у собі не є нічим іншим, але — на свій лад — змодифікований ренесансом, однак у більше "розпущеній" формі та більш "вибагливому" виді. У загальному барок "насолоджується" багатством форми й розкішністю зображення. Зокрема в малярстві барок виявляється сильним замилюванням до пересадних подекуди зовнішніх ефектів і досконалости техніки. Від цього пересадного барока під деякими оглядами виломлюється еспанський і нідерляндський барок, який радше змагав до реалізму. Саме під значним впливом нідерляндського барока розвивався український барок, якому дуже відповідали реалістичні риси. В Україні, прийнявши деякі візантійські елементи, барок, можна сказати, став українським національним стилем. І саме з такого барока користає проф. Буцманюк у розмалюванні катедри в Едмонтоні, подібно до того розмалювання, яке він виконав у 1930-их роках у церкві оо. Василіян у Жовкві.

Мистецтво промовляє до людини

Кожна річ у мистецтві має наче свою окрему мову, якою вона промовляє до людини та робить на неї — відповідне до мистецького твору — своє враження, яке може бути різне. Коли нпр. візьмемо навіть наші народні вишивки, то, якщо ми їх уміли б належно читати, вичитали б не одну думку наших предків, яка скривається в даній вишивці: чи то в композиції, чи то в гармонізації красок, чи врешті в її ширині або розміщенні на одягу.

Коли ми станемо перед будькотрим із малюнків у катедрі, то ми з кожного вичитуємо дуже багато, не згадуючи вже про саму подію чи постать, яку дана картина ставить нам перед очі. У своїх картинах чи зображенні постатей проф. Буцманюк зумів дати не тільки зовнішній ефект мистецького твору, але вмів відобразити прикмету, внутрішні настрої, чи характер поодиноких постатей, як теж дати одухотворення виконаній дії. І-так мистець, використавши мистецькі засоби, своє знання, хист, труд і любов до діла старався поставити перед наші очі велич справжнього мистецтва, яке промовляло б до нас не тільки своєю монументальністю та красою, але щоб воно теж промовляло до нас своєю молитовністю.

При розмалюванні поодиноких картин чи постатей мистець, користаючи з традиційних мистецьких елементів і засобів, старався вжитися у ментальність сьогоднішньої людини та її спосіб сприймання. Звідси змальовані постаті — це не якісь "засохлі" аскетичні постаті, а повні життя, елястики й реалізму, однак у їх обличчях і всій поставі криється глибока релігійність, що знову викликає бажаний ефект набожности й молитовности. Тому, можемо сказати, що мистець осягнув бажаний ефект, бо з одного боку дав мистецький і монументальний твір, а з другого боку цей твір сповняє своє церковно-релігійне завдання, тобто підносить людську душу до Бога.

Через технічні засоби до духовного піднесення

До розмалювання стінопису проф. Буцманюк уживав темпери, не готового препарату, але власно зготованої. Зготовляв він її з порошкового пігменту краски, оливи, яєць і молока, бо — як він сам казав — "я не знаю 'яку біду' купую, а сам себе не ошукаю, бо я сам приготовив".

Коли приглянемося скалі вжитих барв, то вона велика й мабуть ніякої барви там не бракує. Всі вони однак зі собою вповні гармонізують, так що не маємо одної забагато, а другої замало. В основному переважають дві барви: синя і жовта, як теж похідні їх тонації. Синім кольором мистець хотів нас наче переставити в небесний простір, бо кольор синій — це барва неба й погідности. Жовтий кольор насичує людину ясністю та спокоєм. Звідси наша едмонтонська катедра націхована погідністю, ясністю, свіжістю, своєрідною життерадісністю й духовністю.

Дехто переконаний у цьому, що церква повинна б радше мати темнуватий і сумовитий настрій, бо, мовляв, у церкві повинен панувати покутничий дух. Проф. Буцманюк виходив із заложення, яке він і передав у катедральному стінописі, що розмалювання церкви своїм ясним і погідним настроєм повинно нас переставляти й підносити до небесних висот, де немає ніякої темряви чи сумовитости, бо не дух пригноблення, але дух Господнього світла приводить нас до покаяння.

Подібно до ефектів, що їх у нас викликає слово чи музика, викликають їх у нас і гармонізація чи тонація красок, що дуже добре розв'язав і осягнув проф. Буцманюк у стінописі катедри: ми відчуваємо в ній Божу присутність.

При змальовуванні поодиноких постатей мистець користувався виключно живими моделями. Коли б добре приглянутися до поодиноких постатей, то можна б розпізнати багато-багато осіб із катедральної парохії. Це безперечно тяжчий спосіб, однак куди більш відповідний справжньому мистецтву, ніж копіювання різних малярів. Живі моделі при відображуванні постатей — це не нова річ, бо початки того подибуємо вже в старо-єгипетських часах. Користуючися живими моделями та зберігаючи їх характеристичні риси, мистець влив у них позаземську духовість, надав новий вираз і оригінальну форму церковного мистецтва.

***

Загально збираючи вище сказане, можемо признати, що проф. Буцманюк залишив по собі високомистецький і монументальний твір, який має в собі багато елементів із монументального, всесвітнього та українського мистецтва, однак з умілим пристосуванням модерної інтерпретації. Тому теж можемо повторити за спікеркою едмонтонського радіо п-ею Беттi Томлинсон, що "українсько-католицька катедра в Едмонтоні має один із найкращих інтерієрів із усіх церков у Канаді".

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Eightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, etc.

1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.

Phone: 536-0982

АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

о. С. Юник ЧСВВ

"УКРАЇНСЬКИЙ ЖАРТ" У РАДІО

У радіо Мелфорт ніколи ні словечка не почуєте про Україну. Але рось 8 ліпня наше радіо зробило виїмок. Слухаю в год. 8 ранку відомостей, а зараз опісля спікер радієвий промовив:

— А тепер вам скажу український жарт.

Ну, нарешті, думаю, щось про Україну. Підкрутив я радіо голосніше. Спікер продовжає:— Є на світі найменші книжечки. Такою дуже малою книжечкою є книжечка про італійських воєнних героїв. Другою ще меншою книжечкою є книжечка ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЗНАННЯ (юкренієн налидж). То значить, що в Українців нема ніякого знання — сама темнота.

Телефоную зараз до знайомих Українців, також до мого великого приятеля православного священика і намовляю, щоб запротестували. Довший час чекав я, що може хтось з Українців стане в обороні української чести, але, на жаль, чекав я надармо. Ніхто не відважився.

Протестую самий

Одного пополудня вибираюся до радіо-студії в Мелфорт. Подорозі вступаю до знайомого Українця-Канадця, що дуже добре володіє англійською мовою. Прошу, щоб пішов зі мною. Відмовляється, чогось боїться. Йду самий.

У студіо мене чемно приймають. Нема властиво чого боятися. Прошу завідуючого радіем на приватну розмову. Це дуже чемний, інтелігентний чоловік.

По виміні кількох чемностевих слів познайомлення, я повторив радієвий "український жарт", що так дуже образив Українців.

— Пане, будь ласка, послухайте чи дійсно українське знання це така малесенька книжечка? Для прикладу наведу короткий період часу ще з-перед тисячі літ. Тоді навіть королі не вміли читати, ані писати. Отож:

1. За часів Ярослава Мудрого († 1054) у Києві видано книжку "Руська Правда". Це книга правнича, а подібної не було тоді в цілому світі.

2. Дещо пізніше монах Нестор у Києві написав літописи, що є джерелом історії Східньої Европи.

3. 1112 року київський монах Данило видав книжку про подорож до Св. Землі "Паломник Ігумена Данила". Ця книжка, перекладена на всі культурні мови світу, є джерелом до історії тодішнього єрусалимського королівства.

4. У 1187 році незнаний автор у Києві написав чудовий літературний твір "Слово о Полку Ігореві".

— Пане, питаю накінець, скажіть мені бодай один подібний твір вашого народу із того давнього часу?

— Отже приймітъ до відома, що коли хтось не знає про українське знання, то з того зовсім не виходить, що такого знання не було колись чи нема сьогодні, — твердо закінчую.

Завідуючий мелфортським радієм перепросив Українців у моїй особі і запевнив, що накаже своєму спікерові ніколи не ображувати ніякої національности.

ІЗ СТАРИХ ВІРШІВ

Як зірка на небі,
Чудесна і чиста
Стоїть наша церква в селі,
Туди моє серце
Частенько злітає,
Бо там найсолодше мені.

Коли я мандрую
По світі за хлібом,
Одна лише думка мені:
Усі церкви красні,
Хочби золотії,
А в нас найдорожча в селі.

Коли я вертаюсь
Із поля до дому,
То чую там пісні святі.
Вступаю в пороги,
В молитві спочину.
О, як то легенько мені!

Коли ж я до неї
Не зможу злетіти,
Коли я вмирати буду —
На церкву я оком
Іще раз погляну,
І з радісним серцем умру.

Марія Літвіцька

92-річна старушка з Етелберт, Ман.

***

Пояснення: Марія Літвіцька неграмотна, сліпа. Запам'ятала вірш, що його навчив її колись о. Теодор Чорний, Клювинці, Гусятин.

о. А. Луговий

Г. Г.

МАШИНКА ДО ПИСАННЯ

Схвильована старушка сідає на канапі при дверях, а возний іде до директора з квитком, що його їй одна з урядничок, панна Соловій навскорі виготовила.

— Я готова заложитися, що директор її не прийме — шепче панні Соловій скарбничка.

— Помиляєшся! Напевно поспішить привітати свою стару матір — відповідає з переконанням панна Соловій. — Не думаєш хіба, що наш директор без серця.

— Можливо, що має його, хоч не є таким ангелом, як це ти собі уявляєш. У кожному разі не схоче на очах персоналу признаватися до неї, як до матері, і скерує її через возного до свого помешкання. Боже, як би він сердився, коли б знав, що нам відомо, хто вона. Але скажи, як ти її пізнала?

— А от, моя дорога, коли я вранці прийшла перед іншими, щоб написати на машинці кілька приватних листів, побачила я стареньку, що сиділа в сінях. Вона спитала мене, коли можна бачити директора; я сказала їй, що він тепер сильно зайнятий та порадила їй зачекати до понеділка. Це її так зажурило, що зі сльозами в очах благала мене, заклинала на все в світі влегшити їй побачення з директором. Вкінці сказала мені, що директор, це її син, та що вже від кількох літ його не бачила. Старовина йшла пішки кілька миль до найближчої залізничої станції і перший раз у житті сіла до потягу, щоб тільки побачити сина. А ти думаєш, що він її не прийме? То я взяла кусок паперу й написала на ньому великими буквами Ганна Дідур — прізвище старухи — та навчила її, що треба це віддати возному, коли прийде та спитає, чого вона прийшла. Однак я подумала собі, що наш шеф буде немало здивований, коли побачить білет своєї матері...

Розмова обох дівчат нагло переривається, бо з кімнати шефа виходить возний, панна Соловій дивиться виразно на товаришку, наче говорить: Побачиш тепер що буде!

Возний підходить до старого пана, що жде також "послухання", і впроваджує його до "святині". Опісля вертається й питає старушки:

— Чи маєте щось важливе до пана директора?

— Важливе? Важливе? — заікується старушка й дивиться безсило. — Ні, — говорить дрижучим голосом — нічого важливого, якщо не має часу...

— Так будь ласка зайти сюди в понеділок, бо пан директор сьогодні дуже зайнятий.

Старуха підводиться зо свого місця. Не говорить нічого, але панна Соловій бачить сумовитий вираз її поморщеного лиця та, не дивлячись на тріюмфальний погляд товаришки, звертається до возного.

— Ви справді дали білет шефові? — питає його.

— Еге ж.

— І він не має часу прийняти своєї... прийняти цієї пані?

— Ні.

Обличчя гарної дівчини горить обуренням, коли вона відпроваджує старуху до дверей, стараючися її потішити.

Старуха не відповідає, с (нак при прощанні каже:

— Дякую вам за поміч. Мусів бути дуже зайнятий, коли не мав для мене ні хвилини часу. Але, не говоріть нікому... хто я... може йому це не подобалось би...

Коли панна Соловій вернулася на своє місце, була так обурена, що не могла працювати. Вона, що просто любувалась лагідністю директора, як для багача так і для вбогого, його шляхетними переконаннями, добротою серця. Справді добре серце в людини, що не хоче бачитись із своєю матір'ю! Тьфу!

Її гарні очі були повні сліз, а малі пальчики так і дрижать, коли забирається писати на машинці.

Праця не йде їй, бо тепер вона, одна з найзручніших робітниць, ледве розрізнює букви. Почуває, що на чімось мусить зігнати злість, бо інакше не сила їй буде працювати.

Її товаришка певно сказала б, що шеф є поганою людиною, та вона не хоче цього. Автім скарбничка ніколи таки не вірила в добрий характер шефа так, як вона.

Але вона мусить привчити його!

Ох, чудова гадка! Напише до нього листа та повідомить його про все. І ніколи не довідається, хто на це відважився, бо листа напише на машинці!

Панна Соловій відразу забирається до праці. Ця йде їй легко. Не потребує нічого боятися, бо шеф зайнятий у своєму бюрі, сюди не прийде. Зайнята писанням із такою силою б'є по клявішах, що старий книгозод говорить тихо:

— Сьогодні панна Соловій, здається, зовсім утомлена працею. Ну, справді, вона одинока має надто багато праці — одинока в бюрі.

Але лист уже написаний. Відітхнула повними грудьми і сама біжить до найближчої поштової скриньки. Тепер директор дізнається, що він за людина. Врешті він тут не має нікого, хто міг би сказати йому правду в очі. Тут у місті ні жінки ні кревних, а коли приїжджає до нього його стара мати, то він не має часу її бачити. Але людина, живши самітньо, стається легко себелюбом, думає панна Соловій, якої мозок, не зважаючи на все, старається виправдати директора.

Вона дуже вдоволена зо свого авторства. Вдалось їй у відповідний спосіб висказати своє обурення і здивування з такого відношення його до матері. А це викликала хіба його гордість, чи тривога, щоб його споріднення зі скромною селянкою не принизило його в очах службовиків. Підпис також відповідний: "Хтось, хто про вас краще думав".

Не без тривоги приступає панна Соловій до дальшої праці. Не має ніякої вправи вглядати в чужі справи та ніколи в житті не писала анонімного листа. Не може здержатись, щоб не глянути на возного, коли цей несе пополудневу пошту до бюра шефа. Тепер він прочитає її листа! Як дуже бажала б вона бачити вираз його обличчя...

Коли наближається друга година, час обіду, входить директор із капелюхом у руці. Панна Соловій перелякана: — виходячи з бюра, директор ніколи не переходить через цю кімнату.

— Дозволите відвести вас додому? — питає й дружньо всміхається. — Я бажав би поговорити з вами.

Коли вийшли на вулицю, сказав:

— Дякую за одержаного листа! Але це трохи несправедливо.

— Не розумію... — відповідає панна Соловій.

— Я знаю, що ви не розумієте — говорить директор — і тому хочу вияснити всю справу. Я не бажав би, щоб ви зле думали про мене. Бачите, старушка, що про неї ви писали, не є моєю матір'ю, а помилилася щодо адреси. Її сини, мій поважний іменик із вулиці Шашкевича, як ви знаєте, часто присилає до нас по свою переписку. Перед хвилиною телефонував до мене, що мав щастя зустріти свою старушку матір у місті та що вона мусіла наробити мені дещо клопоту. Моєї матері нема вже від десяти літ — додав зідхаючи — ніколи я не довідався би про бажання пані Ганни Дідур, як би не ваш чемний лист.

— Але чому... чому пан директор твердять, що це я написала цього листа? — шепоче бідна дівчина.

— Тому, що ви одинока особа в нашім бюрі, що вміє писати на машинці. А що лист написаний у мене, то це засвідчує ця маленька умовина, що буква "г" у нашій машинці трохи пошкоджена, на що ви певне не звернули уваги, але що видно на всіх листах писаних у нас.

Тяжка мовчанка, під час котрої обоє йдуть вулицею. Врешті відзивається несміливо й покірно, але зо сльозами в очах панна Соловій:

— У такому разі не лишається мені нічого іншого, як покинути працю в бюрі.

— Так — відповідає директор — досвід говорить, що ви не маєте вправи в орудуванні машинкою до писання. Але тому, що ви маєте надто добре серце, щоб вас усунути, то я подумав про інше місце для вас — додає директор зі збиточним поглядом на заплакану дівчину. — Однак не можна говорити про те на вулиці, тому може попросите мене до себе, якщо ваша мати дома...

Панні Соловій крутиться голова, коли біжить перед директором сходами догори. Вони ввійшли до кімнати. Директор, дивлячися в перелякані очі дівчини, сердечно сказав:

— Я звільняю вас із секретарської праці, щоб ви стали моєю дружиною...!

Благословенна машинка до писання, що веде під вінок.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

Атанасій В. Пекар ЧСВВ, ДОСКОНАЛИЙ ХРИСТИЯНИН, Чернечий ідеал св. Василія Великого, Українська Духовна Бібліотека, Видавництво оо. Василіян, Нью Йорк, 1968, ст. 224.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА, Словникова частина, Наукове Товариство ім. Шевченка, Головний редактор — проф. д-р Володимир Кубійович, гасла: Наливайко Северин — Низький Бескид, ст. 1681-1760.

Олександра Шпак, З КНИГИ ЖИТТЯ, Оповідання, Буенос Айрес-Торонто, 1968, ст. 290.

Кость Вагилевич, ТРИЄДНІСТЬ, Поезія, 1968, ст. 110.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.

Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

12 К. НОВІ ВЗОРИ з укр. текстом	$1.00
18 К. З УКРАЇНСЬКИМ ТЕКСТОМ	$1.00
10 К. З УКРАЇНСЬКИХ ВЗОРІВ	$1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ —	по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ —	по 60 центів
З АНГЛІЙСЬКИМ текстом — 21 к.	$1.25

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

— І ось, докладно 14 років тому, прорвались вісті про Войнаровського. Відомо було тільки, що він 1725 р. був засланий у Тобольськ на Сибірі, а звідтам перевезено його в Якутськ, у землю монгольських племен Тунгузів і Юкагирів. Не знав нічого про дальшу долю Войнаровського Рим, не знала нічого про нього і його дружина, яка живе в замку Тінельсе, в Швеції — слід загинув по Войнаровському. І тепер, коли я прибув до Риму, наш передовий черничий Чин Василіян, який постійно тримає руку на живчику нашого національного життя та йде в першій лаві до бою за нашу державу, а якого централя є в Римі, повідомив мене, що Войнаровський живе.

— Живе? — скрикнув де Шарон.

— Так, живе. Бачився з ним і говорив із ним дослідник, учений Г. Ф. Міллер, який на доручення Академії Наук у Петербурзі досліджував фльору цього тунгузького краю.*) Що більше, цей же Міллер, саме в той час, коли я прибув до Риму, виїхав із Риму "на відпочинок". Я рішив неодмінно зловити Міллера, поки він покине західню Европу. Допомогли мені в цьому Отці Василіяни, бо Міллер залишив адресу, куди мають йому вислати якісь записки про його досліди в Палеоботанічному Інституті в Римі. А його адреса є: вілля "Моя Репо", Кає, Сомм., Франція.

— Боже ж ти мій! Два кроки від нас! — нишком, неначе до себе, сказав де Шарон.

— Справді, два кроки! Я вчора був у нього, але він був дуже зайнятий своїми дослідами, то ми умовилися на сьогодні вечером. Підете зі мною туди, пане віцеграфе? — спитав Шептицький.

— Питаєте, чи піду з вами? Я вже готов іти, коли б міг, то на крилах полетів би, тільки щоб довідатись чогось про мого незабутнього друга. Я теж слідкував за долею Андре і наше міністерство закордонних справ клопоталося ним нераз, але так, як ви сказали, 14 років тому слід загинув по Андре. Одначе, коли я піду до цього Міллера з вами, то може він не буде щирий?

— Я теж так думаю, Антуан! — хитнула головою Іветта. — Краще ви самі ідіть, а — після розмови з Міллером — заходьте до нас і розкажете нам усе!

А я все таки, прошу вас, віцеграфе, йти зі мною. Войнаровський є вашим другом, ви його ближче знали, ви можете спитати в Міллера про те, чого я не знаю і про цей сніговий демарш у його справі я знаю тільки з оповідань, ви ж брали в цьому безпосередню участь; а я Войнаровського навіть на очі не бачив. А що торкається Міллера, то це старша, вчена людина, закохана в свою ботаніку, та, думаю, навіть не пам'ятає, чи я вчора був сам у нього, чи ми були вдвох із вами. Але мушу признати, що нашу зустріч сьогодні він собі записав!

— Я таки піду, Іветто! — звернувся до жінки де Шарон.

— Ну то йди! Але не кажи ні словом, що ти працюєш у міністерстві чи що ти дипломат. Ти прийшов довідатись дещо про свого старого знайомого. От і все!

— Так дозвольте, панство, що я піду переодягнутись, я живу ось тут, проти вас, і за кілька хвилин зайду по вас, віцеграфе!

— Я теж іду вдягнутися! — кликнув де Шарон, виходячи до вітальні.

— Але це справді день повний несподіванок! — усміхнулася Іветта, відводячи Шептицького до сходів веранди.

— А ви нарікали, мадам, на Кає, що тут занудитися можна! — засміявся Федір збігаючи сходами на вулицю.

Іветта підійшла до дверей вітальні та відкривши їх, закликала:

— Антуан, чи коло тебе є може Равль?

— Ні, він у садку з Сузанною! Чи покликати його?

— Ні, тільки, щоб йому не було холодно. Сьогодні якось дуже холодно. А може це тільки мені! — сказала сама до себе. Підійшла до стола, налила собі чарку вина й випила ковток.

Двері відкрилися і на веранду ввійшов де Шарон.

— Вип'єш вина? — спитала.

— Дуже, радо! Гарне враження робить цей Шептицький!

— Ти високий, але він іще вищий за тебе. Він мабуть буде вищий від графа Орлика. А я думала, що Українці всі низького росту.

— Ви готові, віцеграфе? — залунав голос Федора на сходах веранди.

— Що? Ви вже переодягнулися? Так швидко? — здивувалась Іветта.

— Боюся, мадам, що ми готові нашого ботаніка застати в ліжку, бо ці природники йдуть спати зі заходом сонця!

*) Автентичне.

— До побачення, Іветто! Зачини веранду, але двері від садку залиши відчинені, бо я не маю ключів. Врешті, думаю, що ми довго там сидіти не будемо!

— Я теж так думаю! — усміхнувся Шептицький. — До побачення, мадам!

— До побачення!

Мовчки перейшли вулицю і де Шарон указав на невеличкий дім, що стояв оподалік вулиці, серед дерев.

— Це тут? — спитав.

— Так, тут! — потвердив Шептицький. — Казав мені професор, щоб двічі задзвонити, тоді він сам відчинить двері.

Шептицький потягнув двічі сильно за ручку, дзвінок задзеленькав і по хвилині з дому вийшов низький, сухорлявий мужчина та, залишаючи двері до дому відчиненими, підійшов до хвіртки. Відчиняючи її, попросив:

— Прошу, панове, заходьте!

Оба чоловіки ввійшли в город та приставнули. Міллер зачинив хвіртку й звернувся до гостей.

— Ми з вами вже знайомі — сказав до Шептицького, подаючи йому руку. — А це? — звернувся до де Шарона.

— Це близький знайомий полковника Войнаровського, пан де Шарон, пане професоре!

— Ви Француз? — спитав Міллер.

— Так, пане професоре! — вклонився легко де Шарон.

— О, дуже приємно мені вас пізнати, дуже приємно! Прошу, заходьте ближче! Прошу! Перші двері ліворуч, ось тут! Ви може етнограф? — глянув питаюче на де Шарона.

— Ні! — заперечив з усмішкою де Шарон.

— Я це так у зв'язку з вашим другом, полковником Войнаровським. Це цікаво, дуже цікаво, і ніхто мені цього не може пояснити...

Увійшли до невеличкої вітальні, в якій стояв посередині, окремий стіл, побіч нього кілька стільців, із них один у формі гойдалки, в кутку ж горіла на високому металевому дрючку велика оливна лямпа, кидаючи мрячне світло на цілу кімнату.

— Прошу, сідайте й питайте! — усміхнувся професор Міллер якоюсь теплою усмішкою до своїх гостей, сідаючи в гойдалку. — Перш усього, що вас цікавить?

— Дозвольте, пане професоре, — сказав де Шарон, — що я перший, з уваги на мою давню приязнь із полковником Войнаровським, спитаю вас: як він улаштував собі життя на засланні?

— Бачите, означення "улаштував" тут пристосувати не можна. Якутія це — тундра. Це величезні простори мохів і лишайників, здебільшого трав'янистих рослин і півкущів, тобто низькорослих кущів. Ох, Господи, яке там багатство, ви просто, панове, собі не уявляєте! Очевидно, так, тундрові ґрунти бідні на азот, а багаторічна мерзлота є водонепроникним шаром...

Тут професор Міллер, поглянувши на обличчя гостей, перервав свій виклад і на його обличчі появилася знову якась наче тепла усмішка.

— Вибачте, панове, ви мене розумієте, я просто закоханий у цю, таку багату, безмежно-багату рослинність. О, неодмінно, я туди мушу ще раз поїхати, неодмінно! Але вертаймося до пана Войнаровського! Що ж, він живе в юрті, тобто знаєте в такому, наметі, колибі, начебто. Засланців у Якутській країні чимало з усіх сторін Росії, але він з ніким не стрічається, з ніким не говорить, хоч усі знають, звідкіля він і яка його доля...

— Він під сторожею? — спитав Шептицький.

— Власне кажучи, і так і ні! Час до часу мусить голоситися на поліційній станиці, не можу вам сказати, коли, бо не знаю, а часом сторожа зайде до його юрти, глянути, як він живе.

— А прохарчування?

— О, це саме й найважливіше, бо там про все треба самому подбати. Правда, риб, звірят, пташні досхочу, але це вимагає сили. Я радив панові Войнаровському, щоб собі когось найняв. Поскільки я знаю, то йому навіть його дружина якийсь час пересилала гроші, чи навіть говорили про якогось короля, якому він позичав гроші, ближче нічого про це не знаю.

— А як він виглядає, пане професоре? — спитав тихо де Шарон.

— О, він уже зовсім постарів і навіть можна сказати, чудак. Врешті це самозрозуміле. Десятки років сам один, із ніким і слова перекинути, без книжок, без зайняття. Я його — так щиро кажучи — хотів зацікавити своїми дослідами, бо, він же ж Европеєць, високоумна людина, коли що ж, він уже хворий... і дуже немічний. Дуже!

— А чи він вам, пане професоре, розказував щось про своє минуле? Може згадував якісь прізвища? — спитав де Шарон.

(Закінчення в наступному числі)

**ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!
ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЇНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!**

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

взяли участь українські комбатанти і молодь, що начисляла понад 1000 осіб. Раділо серце нашого Рідного Князя, відбираючи дефіляду "Квітів України" в одностроях СУМА, Пласту, за якими йшли діти католицьких шкіл Непорочного Зачаття, св. Йоана Хрестителя, а також діти парохії Неустаючої Помочі, а накінець наші найменші — діти садочка, і немає сумніву, що ці останні врадували Кардинала найбільше, "бо їх є Царство Небесне".

Після трибюту господар вечора о. П. Пащак ЧСВВ попросив до слова римо-католицького архиєпископа Джона Дірдена. Задресувавши Кардинала, духовенство та вірних, архиєпископ Дірден у своїй теплій промові підчеркнув такі думки: — "Це честь для мене вітати Кардинала Йосифа Сліпого-Велетня сьогоднішніх церковних часів, який приносить слова миру. Я відвідав Його 5 років тому в Римі і віддав Йому заслужену пошану, а сьогодні віддаю поклін від архидієцезії Дітройту. Ми щасливі мати Вас тут у Дітройті, Ваша Еміненціє, а Ваша приявність різко визначається між нами всіми".

Наступним промовцем був губернатор стейту Мишиґан Ромней, який зазначив, що ніхто не вміє оцінити свободу більше від Кардинала Йосифа Сліпого. Відтак прочитав проклямацію, в якій як губернатор проголосив дні 29 і 30 липня 1968 р. як "Дні Кардинала Йосифа Сліпого в стейті Мишиґан". Опісля промовляв Владика Ярослав Ґабро, єпископ із Чікаґа.

Архиєрейський молебень з участю Верховного Архиєпископа був першим та справжнім духовним пиром для Дітройту. Під час молебня служили ВПреосвященні Владики: Ніл Саварин ЧСВВ і Ярослав Ґабро. Асистували Всесвітліші Отці Прелати й парохи М. Марусин, В. Паска, М. Бохневич, протоігумен М. Когут ЧСВВ, І. Лотоцький ЧСВВ, І. Прокопович, Є. Барнич ЧСВВ, І. Лазар, Р. Б'ялецький. Об'єднані хори українських католицьких парохій під диригентурою інж. Ярослава Филипова, співаючи церковні пісні під час молебня, причинилися до збагачення національно-релігійного торжества. Кромі губернатора Ромней, на молебні були приявні такі визначні особи: достойна п-на Маруся Бек радна міста Дітройту та генерали Крат і Вишнівський, як також наші преподобні сестри ЧСВВ. При кінці молебня промовляв Кардинал Йосиф. У своїй англомовній подяці, Його Блаженство, назвав сьогоднішню зустріч дуже вартісною хвилиною братерства. Опісля прозвучали бадьорі слова Князя в рідній мові. Слова Рідного Кардинала перенесли нас серцем і душею в Україну, а багатьом із нас увижався св. Юр у Львові, проте, почувши Папське Благословення, якого уділював Кардинал Йосиф Сліпий приявним на арені, ми погодилися з дійсністю, що ми тільки в Дітройті. Але в Бога все можливе! Після молебня Його Блаженство приняв багато людей на послуханні, а між тими щасливцями були й ми обоє з мужем. Одержавши благословення від Рідного Кардинала, дотик Його Святих Рук на наших головах відчуватимемо аж до останнього віддиху нашого життя.

СВЯТА ЛІТУРГІЯ

У вівторок в 9:00 год. рано 30 липня 1968 р. в церкві Непорочного Зачаття Його Блаженство Кардинал Йосиф Сліпий відправив Архиєрейську Службу Божу при асисті численного духовенства. Перед Богослужбою при вході до церкви, члени церковного комітету пан Антін Деркач і пан Іван Білявський привітали Кардинала хлібом і сіллю, а двоє дітей — Наталя Харевич і Євген Бутрий привітали Найдостойнішого Гостя квітами. В супроводі церковних організацій і сили духовенства увійшов наш Князь у Храм Божий. Діти школи Непорочного Зачаття, вдягнені у народні строї й уставлені посередині церкви попри лавки, робили дужа гарне враження. Молодь СУМА і Пласту заняла місця по боках, а всі вони разом творили неначе почесну сторожу. Церква, що містить кілька соток людей, була вщерть виповнена, а 800 осіб приняли Святе Причастя. Здійснилась найбільш-благословенна хвилина для нашої парохії, записавши подію на сторінках історії, коли то вперше в цьому храмі прозвучали слова нашого Рідного Українського Кардинала: — "Благословено царство", а всі вірні покірно склонили свої голови.

Парох церкви Непорочного Зачаття о. Ігумен І. Лотоцький ЧСВВ у своїй проповіді привітав Кардинала словами Св. Письма: "Знаю твої діла: я відчинив перед тобою двері, і ніхто не спроможний зачинити їх... Ти зберіг моє слово і не зрікся імені мого... тож я спричиню, що (ті зборища сатани)... прийдуть і поклоняться в ноги тобі, і пізнають, що я полюбив тебе. Ти зберіг слово терпіння мого, то і я тебе збережу" (Одкровення, 4, 7-9). Як би Христос Спаситель мав промовляти ось тут на моєму місці, говорив о. Ігумен, то Він повторив би ці самі слова на звеличання Найдостойнішого Гостя, Блаженнішого Первоєрарха Української Церкви.

"Я знаю твої діла", говорить Господь. Я оцінюю твою жертву... Ти зберіг мою правду так по-геройському, що ні тюрма, ні заслання, ні тортури фізичні чи моральні не заломили тебе... і не відлучили тебе від моєї любови". Тому Я прославив тебе! Не провідники Кремля, але Я, говорить Господь, Я моєю всемогутньою правицею випровадив тебе з неволі і запровадив до вічного города... Я підніс тебе на очах усього світу, щоб усі приятелі й вороги пізнали, що Я любив тебе! Ти зберіг мою правду, тож я збережу тебе для моєї Церкви і для твого страдального народу.

Також виявив о. ігумен І. Лотоцький тайну двох снів Кардинала Йосифа Сліпого. Предобрий Господь потішив був нашого Достойного Ісповідника на засланні в Сибірі візією-сном, бо віримо, що це був радісний сон від Бога. **"Одної ночі мав я дивний сон!** — говорив нам Владика Йосиф... Мені снилося, що я якось чудесно знайшовся у Римі — розмовляю з Папою... Вітаюся з ним... Годі було повірити, щоб щось такого могло статися... Та цей сон став дійсністю. Але це тільки перша частина сну. А друга, "Мені снилося, говорив наш Ісповідник, що якось після

того, завітала свобода української Церкви на рідних землях". Ми сильно і свято віримо, що на нашу Церкву зійде оживляючий, пророком Єзекіїлом предсказаний „Дух, вона житиме... наш народ стане паном своєї землі... і на Святоюрській Столиці у Львові засяде Перший Патріярх України в найдостойнішій Особі Вашого Блаженства. Цього ми собі всі бажаємо". Можна було завважити, що ці теплі та щирі слова привіту о. ігумена І. Лотоцького, до глибини душі зворушили Кардинала.

При кінці Богослужби Кардинал Йосиф Сліпий поділився своїми думками з вірними про нашу парохію... "Коли людина приходить до нової країни, її питають, яке враження вона має про даний край? Я мусів би висловити похвали українській громаді Дітройту за ваш чудовий храм і за Богослужбу. Не находжу слів похвали для вас, бо об'їхавши багато територій, я оглянув велике число храмів, але ваш храм таки найкращий, що надає настрій душі. Ваш храм чудовий не лише під мистецьким оглядом, але також чудовий він через вашу глибоку побожність, яку я мало-де зустрічав. Подорожуючи по Канаді, я відвідав манастирі отців Василіян, які так щиро й віддано працюють з українською спільнотою. Коли вглянемо в історію, то побачимо, що св. Василій Великий зробив геніяльний крок, бо він перший зібрав усіх у громаду, а сила злуки допровадила манастир до 2000-літнього існування. "Бо де два зберуться в Моє Ім'я, там Я є між вами". Святий Василій це палаючий стовп, що провадить ваші душі до спасіння. Бажаю Протоігуменові та Ігуменові, щоб цей дух вашої віри кріпшав.

"А хто відрікся себе, він посвятився Богові. Заохочую молодих людей вступати до Чину отців Василіян, бо цей Чин є для добра спільноти та виховує священиків для українського народу. За словами Св. Євангелії — діти приходили до Христа, "Бо їх є Царство Небесне". Так і ви пильнуйте дітей, та не забувайте їх виховувати релігійно, бо вони є майбутність народу. Зберігайте свою мову, через яку будується свідомість приналежности. Також щиро вітаю православних, яких я дуже люблю та поважаю".

Відтак Кардинал Йосиф Сліпий уділив Папського-Благословення. Після Богослужби, Його Блаженство відвідав важко хворого, найстаршого віком парохіянина церкви Непорочного Зачаття, пана Дем'яна. Слід зазначити, що між чужими запрошеними гістьми в церкві на Службі Божій був приявний мейор міста Гемтремку пан Джосеф Ґжецкі, який видав проклямацію та проголосив день 30 липня 1968 р. Днем Йосифа Кардинала Сліпого. Також місто Гемтремк дуже радо послужило сильною поліційною охороною. Саме, в місті Гемтремк міститься резиденція отців Василіян, де на власне бажання замешкав Йосиф Кардинал Сліпий під час триденної гостини в Дітройті. Також коли ведено інтенсивну підготовку гостини Кардинала в Дітройті, отці Василіяни присвятили необмежену кількість часу в радіо на українській і англійській мовах, щоби причинитися до якнайкращого успіху святкувань.

Того самого дня Кардинал відвідав Сестер Василіянок, парохію св. Івана Хрестителя, парохію св. Михаїла в Дірборн, парохію Неустаючої Помочі в Дірборн Гайтс, де двоє маленьких дітей привітали Його Блаженство, а саме — Соня Стельмах зложила привіт в українській мові та передала квіти, а хлопчик на прізвище Филис привітав хлібом і сіллю. По полудні в 5 год. Кардинал відвідав парохію св. Йосафата у Воррен. Від парохії вітав Кардинала інж. В. Колодчин, від церковного комітету пан М. Неумен. Від жіноцтва вітали в українській мові пані М. Бараник разом із садочком, а в англійській мові пані Ліліян Годованець. Також деклямували діти: Марта Бараник і Славко Стеткевич. У церкві був також приявний мейор міста Варрен пан Тед Бейтс. Слід зазначити, що від уроженців Америки організації "Содалити" вітала Кардинала пані Марія Стельмах. У 7-ій год. вечора в резиденції отців Василіян, відвідав Кардинала губернатор стейту Мишиґан Джордж Ромней.

ВЕЛИЧАВИЙ БЕНКЕТ

Відтак о год. 7:30 вечором у Кобо Болл Рум відбувся величавий бенкет на пошану Кардинала, в якому взяло участь понад 1600 осіб. Коли Найдостойніший Гість у товаристві духовників увійшов на залю, приявні звеличали Його повстанням з місць та рясними невгаваючими оплесками. Після американського гимну, о. прелат М. Бохневич відкрив бенкет. Привіти виголосив о. прелат в українській і англійській мовах. Господар бенкету о. П. Пащак ЧСВВ сказав до Кардинала: — "Владико з України, прийміть привіт від України".

На ці слова танцювальна група хореографа пані Драґінди-Кульчицької виконала привітальний танок, а відтак танцюристи привітали Князя хлібом і сіллю та подали колоски пшениці, соняшники і квіти. А подали вони три хліби, які Кардинал поблагословив і поцілував. Це був найщиріший родинний привіт, якого Кардинал досі на ніякому бенкеті не зазнав.

Опісля мейор міста Дітройту Джеровм Кевано зложив привіт: "...найбільшою шаною є для нас передати Вам наш дарунок — подив міста щодо Вашого повороту від духової смерти. У Вашій Особі — Князя Церкви, ми шануємо всіх невільників та очікуємо світанку". Передаючи проклямацію Кардиналові, в якій мейор проголосив дні 29 і 30 липня 1968 р. "Днями Кардинала Йосифа Сліпого в Дітройті", мейор закінчив свій привіт такими словами: "Нехай цей докумен[...] буде для Вас лише пам'ятко[...], бо не можна висловити любо[...] медальйоном, любов до Людини, яка зробила так багато не тіль[...] для свого народу, але для всьо[...] християнства". Слідувала інво[...]ція, яку перевів о. д-р І. [...]тоцький.

Під час святочної вечері, [...]кальний і музичний ансамб[...] "Томін України" виконав патр[...]тичні та народні пісні, під дир[...]ґентурою проф. Кирила Цеп[...]дп. Після вечері господар б[...]кету о. П. Пащак предста[...] достойних гостей та делега[...] Від Стейту промовляв Лотен[...] Говернор — Виллиям Миллиґ[...]

Після привіту пан Миллиґен передав Кардиналові проклямацію та резолюцію. Не можна не згадати зворушливого моменту під час бенкету, коли то найстарший віком, 94-літний учасник інж. (лісник) Теодосій Грабовенський поклонився Кардиналові. Святкову резолюцію Міської Ради Дітройту передала Кардиналові Достойна Маруся Бек — радна, а опісля додала від себе в англійській мові: "Тому, що я Українка, я могла б додати... "Ваше життя є Божий Дар, але те, що Ви зробили, це є Ваш дар для Бога"... Ви є приміром не лише для нас, але для цілого світу".

У концертовій програмі високомистецького рівня взяли участь: Капеля Бандуристів під диригентурою Г. Китастого, Бандуристки СУМА ім. Пилипа Орлика під орудою П. Потапенка та мішаний хор Трембіта під батутою д-ра Б. Кушніра. Господар бенкету о. П. Пащак представив приявним секретаря кардинала — о. д-ра М. Марусина та підкреслив його подивугідну працьовитість і щиру відданість Кардиналові. Слідувало слово голови Громадського Комітету — д-ра Б. Лончини. Опісля два перші піонери пан Іван Владика, парохії св. Івана Хрестителя і пан Іван Деркач парохії Непорочного Зачаття, передали Кардиналові дар-альбом із підписами всіх гостей бенкету. Тепер єпископ Ярослав Ґабро у своїй привітальній промові представив Найдостойнішого Гостя.

Прийшла найдорожча та найбільш зворушлива хвилина... До нас промовляв сам Найдостойніший Гість... По-англійськи подякував щиро не лише від себе, але й від Українського Народу. Відтак говорив рідною мовою: — "Проїхавши Канаду й Америку, ця гостина є найчисельніша щодо якости й активности, а особливо тішить мене ваша єдність і співпраця...

Господар бенкету о. П. Пащак попрощав Кардинала, та перепросив, що Він став "американським страдником" через перемучення, але все це ми зробили з любови до Вас. На закінчення бенкету о. І. Прокопович парох Дірборну проказав молитву, а опісля всі гості відспівали український національний гимн. Зі сльозами в очах прощала "Дітройтська Україна" Верховного Архиєпископа, Рідного Кардинала. Хоча розлука була болюча, то прощаючи Найдостойнішого Гостя, всі раділи, що й другим українським громадам сповняться мрії, одержати благословення із Святих Рук. У середу ранком Кардинал відправив Богослужбу в асисті Владик Ярослава і Ніла в церкві св. Івана Хрестителя, відвідав римо-католицького архиєпископа Дірдена, а відтак моторкада авт відпровадила Гостя на летовище, звідкіля Кардинал відлетів до Нью Йорку.

Прес. Реф. Ірина Захарків

БЛ. П. ВОЛОДИМИРА КУЖЕЛЯ
Вернон, Б. К.

У четвер ранком 18-го липня 1968 р. помер бл. п. Володимир Кужель, проживши 69 років. — Володимир Кужель виїхав із старого краю 27-го березня 1928 року, із села Гавареччина, повіту Золочів, Галичина. До Канади прибув 28 квітня 1928 року, кораблем до міста Квебеку. Потім подався до містечка Левой, Алберта, на фарми до роботи в Клима Дука. Того самого року його дружина Анна приїхала зі старого краю. Фармарували в Новім Києві через два роки. Опісля 1931 року переїхали на гомстед у Малой, Алберта, і там фармарували до 1944 року. Через лихий стан здоров'я пок. Володимира мусіли виїхати до Бритиш Колюмбії і того самого року замешкали у м. Вернон, Б. К. Тут купили собі садок з усякими овочами.

Виховали гарно троє дітей, два сини і одну дочку; старший син є священиком в оо. Василіян. о. Сильвестер М. Кужель ЧСВВ, в Ґрімзбі, Онтаріо, другий син Петро Кужель жонатий у Тріл, Б.К., дочка Мирослава замужна за Едвардом Ридзіком у Вернон, Б.К. Лишив жінку Анну, 4 внуки в Вернон, Б.К., дві сестри у старому краю,

Бл. пам. Володимир Кужель

стрия, і ще більше близької родини в Америці.

Складаємо щиру подяку о. пароховi М. Біликові і о. В. Вавриковi, Пр. Братам Адріяновi, Мелетієві, Ніловi, Николі ЧСВВ і о. Р. Зубакові та всім, що в часі похорону віддали покійному останню прислугу й жертвували на Служби Божі.

Покійному вічна пам'ять!

Родина

"ШОСТА ҐРАДУАЦІЯ"

"І чужого научайтесь,
й свого не цурайтесь".

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

9-го червня 1968 р. наша парохія Непорочного Зачаття в Дітройті пережила небувалу досі подію. Українська Католицька Вища Школа випустила 51 молодих людей із "свідоцтвом зрілости", в 16 із них одержали найвище відзначення і 4 високе. Це була найсильніша 12-та кляса за всі роки існування Української Вищої Школи.

Святкування почалися торжественною Св. Літургією, яку відправив Ігумен о. д-р І. Лотоцький, ЧСВВ. Пів години перед Службою Божою церква була вщерть виповнена, а приявні нетерпеливо очікували появи молодих абсольвентів. Ще хвилина-дві і всі вони разом з учителями й Сестрами заняли призначені місця. У проповіді, присвяченій ґрадуантам, о. д-р І. Лотоцький,

ЧСВВ, підкреслив, що їхні батьки вложили багато труду, пов'язаного з невигодами й коштами, але батьківська любов усе перемогла, щоб довести їх до перемоги — дня градуації. Учителі, священики й Сестри своїми зусиллями старалися будувати сильну підставу їхньої майбутности. І справді їх праця ввінчалася гарним жнивом. До дня градуації всі студенти жили й учились у своєму рідному оточенні, а тепер перед ними відкривається новий світ, повен непевностей. У часі середньошкільного віку формується характер молодої людини, що служить їй за морального провідника в майбутньому, і саме цей найдорожчий скарб вони здобули у своїй школі. Помимо того, що всі вони уроджениці Америки, Українська Вища Школа причинилася до закріплення свідомости й гордости їх українського походження, а розійшовшись по чужих університетах, віримо, що вони завжди будуть пам'ятати про приналежність до Українського Народу, бо: — "Щоби бути добрим американським патріотом, треба вперше бути добрим Українцем". Як батьки, так і вся українська громада надіються, що глибоко-змістовні слова о. д-ра Інокентія Лотоцького, у формі зерна засіяного на добрій ниві, зародять усотеро.

❦

Того самого дня, в 4-ій год. по полудні, батьки градуантів та запрошені гості зібрались у шкільній авдиторії при вул. Мен Дугел, ушанувати й попрощати абсольвентів. У програму входила точка роздачі дипломів Владикою Ярославом Габром. "Мати природа" аж надто сприяла погодою, посилаючи в нашу околицю своє "материнське тепло" 94-ох степенів.

Програму почала церемоніяльним маршем — Ельгар-Венсон І. Ц. оркестра під дир. В. Сарамаги. Інвокацію перевів о. монсіньор М. Бохневич парох св. Івана Хрестителя. Відтак абсольвенти склали присягу на прапор та відспівали національний гимн Америки. Із привітами виступили Анна Слюсарчук з української мові та Оксана Скипакевич в англійській мові. Прощальні промови виголосили Андрій Цап в українській мові і Мирон Долинюк в англійській мові. Також промовляли Нестор Щербій в українській мові і Орест Панащук в англ. мові. Всі повище згадані студентки і студенти у своїх промовах висловили вдячність професорам, священикам і Сестрам за їх невтомну працю, та прирікали захищати добре українське ім'я, куди б не завела їх доля. Приємно було вислухати патріотичну промову одного студента, в якій він згадав тих юних вояків, що зложили свої буйні голови за Волю України. Бадьорими словами закінчив він свою промову: — "Клянемось, що ніколи не забудемо, що ми сини України, та що будемо гордо нести стяг наших попередників до перемоги".

Градуанти найкраще вміють оцінити вартість та велич своєї школи, завершуючи свою вдячність жестом — 200-доляровим даром на Українську Вищу Школу. Під час програми абсольвенти передали прощальний подарунок Сестрі Емілії — директорці школи, яка виїжджає з Дітройту. Слід підкреслити, що найбільш похвал і нагород одержали — Оксана Скипакевич, Анна Слюсарчук, Юрій Баран і Мирон Долинюк та Андрій Цап. У програму входила теж і вокальна точка, і хор Української Вищої Школи виконав "Лети, наша пісне" — М. Фоменка.

Самозрозуміло, що найважнішою точкою програми була роздача дипломів та нагород абсольвентам, на які вони інтенсивно працювали 4 роки. Дипломи видавав Владика Ярослав Габро при асисті о. ігумена І. Лотоцького. Нагороди вручали представники деких підприємств чи родин. О. П. Пащак, ЧСВВ, у короткій промові представив гостя і головного промовця — єпископа Я. Габра. Привітавши градуантів, священиків, Сестер, професорів, батьків та гостей, Преосвященний Владика заявив, що день градуації є не лише гордістю парохії Непорочного Зачаття, але гордістю всієї епархії св. о. Миколая. Завдяки українській школі наша громада збагатилася молодими інтелігентними людьми, які будуть корисними до праці на релігійній і народній ниві. Велике признання належиться батькам, бо родина це перша школа дитини. Свою промову Преосвященний Владика Я. Габро закінчив такими словами: — "Ви, градуанти, напевно доложите всіх зусиль, щоби бути чесними громадянами цієї благословенної країни, взірцевими членами своєї Української Католицької Церкви та Української Спільноти".

Як звичайно, слово заключення належить до господаря. О. ігумен І. Лотоцький як парох, подякував Преосвященному Владиці Я. Габрові за участь у святкуванні, а прощаючи градуантів, дав їм ось таку пораду: — "Ви йдете у світ і не знаєте, що принесе майбутність. Але коли будете держатися принципів, засвоєних у нашій школі, то при помочі Непорочної Божої Матері зможете побороти всі труднощі".

Вся українська спільнота надіється, що наші градуанти "запишуть" у своїх серцях слова Тараса Шевченка, Преосвященного Владики Я. Габра та о. ігумена І. Лотоцького як провідну тезу майбутнього життєвого шляху.

Ірина Захарків

НОВІ КНИЖКИ
УКРАЇНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ БІБЛІОТЕКИ

З ЛІТОПИСУ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ — Книга І,
А. Г. Великий ЧСВВ. Ціна $3.00

СВ. ВАСИЛІЙ ВЕЛИКИЙ — Павло Аллярд, переклад
о. П. Теодоровича ЧСВВ. Ціна $2.50

Замовляти:

Basilian Press — 286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont. — Canada

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ:

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Іриней Назарко,** ЧСВВ. — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах,** ЧСВВ. — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Фединяк,** ЧСВВ. — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. **Діяння Ватиканського Собору.** Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том II. **Свята Літургія. Засоби повідомлення.** Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том III. **Церква. Східні Церкви. Екуменізм.** Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том IV. **Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання.** — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. **Церква в світі, свобода і місії, нехристияни.** Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ И АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.80** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах,** ЧСВВ. — Стор. 234. Ціна $2.50.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ. Стор. 463. Ціна **$4.50,** в оп. **$6.00.**

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Гнесько, ЧСВВ.** — Вискази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА
ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ,
ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

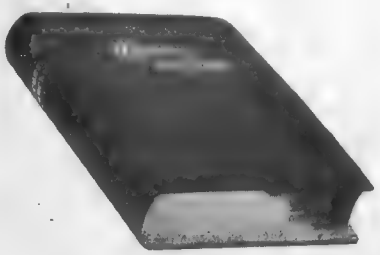

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXI | ЛИСТОПАД — 1968 — NOVEMBER | Ч. 11 (551)

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З департаменту Транспорту

Поправки до Закону про рух на шляхах

Уряд Онтаріо запропонував, а Легіслятура затвердила наступні зміни в Законі про рух на шляхах в Онтаріо:

Сигнали на закручування не дозволяється вживати, хіба водій має намір закрутити, змінити дорімку їзди, або рушити з позиції паркування.

— Входить в дію негайно.

Блимаючі зелені вуличні світла можуть бути вживані, щоб дозволяти автомашинам закрутити направо або наліво, або їхати прямо, коли рух у протилежному напрямку має червоне світло.

— Входить в дію 1 вересня 1968.

Пішоходам забороняється переходити вулицю на блимаючі зелені вуличні світла, хіба це дозволено написом "ІТИ", і в такому випадкові пішоход мусить повинуватися світлам.

— Входить в дію 1 вересня 1968.

Завішення ліцензії до 30 днів за швидкість 30 миль на годину або більше в місцях з обмеженою швидкістю дається до вирішення магістратському обвинуваченому судді.

— Входить в дію негайно.

Усі вживані автомобілі при продажі торгівцем мусять мати посвідку про добрий механічний стан або ліцензійні плити мусять бути повернені до Онтарійського Департаменту Транспорту. Не дозволяється також заключити приватного продажу, хіба що при заяві на перебрання долучиться посвідку про добрий механічний стан або відчепиться ліцензійні плити. У такому випадкові новому власникові видається посвідка на автомашину в невідповідному механічному стані. Новий власник зможе одержати плити, коли пред'явить тепер ішню посвідку про добрий механічний стан машини.

— Входить в дію 1 листопада 1968.

Охоронні шоломи для мотоциклістів, які відповідають приписаним стандартам, мусять бути ношені всіма водіями і пасажирами.

— Входить в дію 1 вересня 1968.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

НОВІ МУЗИЧНІ ВИДАННЯ

М. ФЕДОРОВА

СЛУЖБА БОЖА (ф-дур) на мішаний хор	$3.00
СЛУЖБА БОЖА (г-дур) на мішаний хор	$3.00
ВОСКРЕСНА УТРЕНЯ — на мішаний хор	$3.00
САЛЬВИ І МАЛЬВИ, Збірник пісень — 4 частини	$5.00

(Зміст: Пісні до слів Шевченка, народні, повстенські, пластові, стрілецькі, воєцькі, веселі, любовні, настроєві, патріотичні, релігійні, коляди, щедрівки, веснянки, з фортепіяном, гимни — разом 104 пісні).

Замовляти через:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ontario, Canada

ЧИТАЙТЕ
СВІТЛО
і
ПОШИРЮЙТЕ
ЙОГО
МІЖ
СВОЇМИ
РІДНИМИ
і
ЗНАЙОМИМИ

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1., Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Папське слово в контроверсії	*о. О. Купранець*	362
НА ТЕМИ ДНЯ		
Папа Павло каже: Любіть Церкву!		364
Жертва нації	*о. І. Назарко ЧСВВ*	367
Стрілецька слава — вірш	*Є. Березинський*	368
Людина — істота часово-простірна	*о. А. Федюк ЧСВВ*	370
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ		372
Виховання на духовну користь молоді	*о. В. Ваврик ЧСВВ*	373
Наміреня Апостольства Молитви на листопад		
Живу життям мого народу	*о. С. Шевчук ЧСВВ*	375
Самі християни нищать Церкву	*о. Т. Олійник ЧСВВ*	377
У день Першого Листопада — вірш	*С. Черкасенко*	378
З приводу сторіччя Матері-Просвіти	*о. Н. Кушнірик*	379
Неспокій належить до "Церкви в дорозі"	*о. О. Купранець*	381
Думки під Листопад	*о. С. Шевчук ЧСВВ*	383
Катедральне святилище в Едмонтоні	*о. О. Купранець ЧСВВ*	384
Біля Митрополичої палати у Львові	*К. Грицина*	387
НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ		388
Спомин із відпусту в Краснопущі	*Бр. П. П. Шайген ЧСВВ*	389
Христос воскрес!	Нова повість *Віри Смереки*	391
Сім золотих чаш — Закінчення	*Б. Полянич*	393
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА *Дописи*		396
ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ (Прессфонд)		399

ОБКЛАДИНКА: Хрести невідомих полеглих вояків на полі бою

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Ірінней Назарко, ЧСВВ, о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorised as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Sebastian Shewchuk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

ПАПСЬКЕ СЛОВО В КОНТРОВЕРСІЇ

Думають, що, починаючи від часу виступу Мартина Лютра, не було в Католицькій Церкві більшого удару між *проголошенням* авторитетного папського навчання та *сприйняттям* його збоку католицького світу, удару, що саме тепер заіснував спричинив опублікування папської енцикліки "Гумане вітє", яка займається питанням штучної контролі народин.

У відповідь на цю папську енцикліку зродилася контроверсійність у підході до цього важливого питання, що теж і спричинила своєрідну "резольту" внутрі Церкви. Хоч-не-хоч, але поява енцикліки викликала наслідки, яких сам Папа напевно не передбачував, напевно бодай не в такій мірі. Бо ж ніхто не сподівався, що і єпископи, і богослови, і духовники, і миряни поставлять під сумнів проголошене папське письмо та обов'язок його прийняти.

Чим зумовлені ті наслідки?

Вони зумовлені багатьома *причинами*, що свої основи мають і *назовні*, тобто поза Церквою, і *внутрі* самої Церкви.

Причини поза Католицькою Церквою

Основною причиною контроверсії поза Католицькою Церквою треба вважати теперішнє довільні загальне наставлення людської спільноти щодо контролі народин. Світ побоюється надмірного приросту людей, бо це викликає цілий ряд усяких складних проблем, що в'яжуться не тільки з самим питанням належного прокормлення та виховання зродженого потомства, але і з майбутньою екзистенцією людей узагалі. Питання приросту згляднo його контролю можна зарахувати до т. зв. "ознак часу". Ота "ознака часу" полягає може не так надто в самій "експльозії" населення, яка заставляла б людей обмежувати й визначувати число народин, як радше в все зростаючій свідомості відповідальности людей за створення ними таких чи інших життєвих обставин для себе самих і для свого потомства. Звідси пішло т. зв. "родинне планування" щодо числа дітей у родині. Іншими словами прийнята свідома й добровільна контроля народин.

Контроля народин може бути: *природна* через уздержування в співжитті подружніх повздержности або система ритму, *механічна* через уживання відповідних механічних засобів, *хемічна* через уживання спеціальних пігулок, *оперативна* через медичне усунення спроможности запліднення в мужчини чи в жінки, що тепер почали примірково практикувати в Індії, "каструвати" мужчин по третій дитині як теж і інші способи. Церква визнає природну контролю народин.

Чи контроля народин у католиків це "новість"?

Напевно ні! На практиці вона існувала давніше, хоч Церквою до часу Собору вона ніколи не була визнана, а навіть офіційно була осуджена Піем XI-им (Енцикліка "Касті Коннубії", 1930) і Піем XII-им. До того часу це була гріховна матерія до визнання на сповіді.

У часі Собору виразне становище Церкви, можна сказати прибирає дещо змінений вид. Починається над цією справою жива дискусія, яка створює серед Соборових Отців два табори в підході: "прогресистів" — за контролею народин — і "консерватистів" — проти контролі, тобто за задержанням попереднього стану заборони. Працює окрема комісія. Остаточне рішення в цій справі Папа Павло застерігає собі.

У міжчасі Собор видає свою постанову, в якій обговорюється справу подружнього й родинного життя (Душпастирська Конституція "Про Церкву в сучасному світі", Частина II., Розділ I., Точки 47-52 "Про достойність подружжя й родини"). Хто читає ті соборові параграфи, може тільки подивляти, що Соборові Отці виявили таке глибоке розуміння подружжя, зокрема ж про його гідність святість і потреби в наших днях. Ті параграфи — це справжній овоч пізнання модерної психології й біології.

Що говорить Соборове рішення про плідність подружжя?

Поруч різних ефектів подружжя, а зокрема про подружню любов і вірність, соборове рішення говорить теж і про плідність подружжя, тобто про зроджування потомства, що — як "окрема мета" — вже по своїй суті випливає з подружнього зв'язку, хоч не є найважливішим ефектом подружжя. Однак у соборовому рішенні не говориться з повною прецизністю про те, що зродження потомства має бути вислідом поодиноких актів подружнього спілкування, але висліде подружжя й подружньої любови.

Соборовий текст звучить так:

"Нехай знають подруги, що в своєму призначенні, — передавати й виховувати людське життє яке треба вважати за їх окрему місію, — вони є співпрацівниками любови Бога Творця та вони є викладачами. Тому з людською і християнською відповідальністю старатимуться виконувати своє завдання та, в послушній пошані до Бога спільним порозумінням і змаганням вик-

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛИСТОПАД, 1968
РІК XXXI, Ч. 11 (551)

творять собі слушний суд, зважившись і на своє власне благо і на благо дітей, чи то вже народжених чи сподіваних, розрізняючи і матеріяльні і духовні обставини часів і свого життєвого положення та, вкінці — маючи на увазі благо родинної спільноти, земської суспільности й самої таки Церкви. Остаточно цей суд вони повинні винести самі й перед Богом. А в своїй поведінці християнські подруги нехай будуть свідомі того, що їм не вільно в цьому поступати свавільно, але завжди повинні керуватися, виробленою відповідно до Божого закону совістю та бути послушними Вчительському Урядові Церкви, який пояснює його автентично в світлі Євангелії. А цей Божий закон показує повне значення подружньої любови, захищає її та приводить до справжньої людської досконалости. Таким чином християнські подруги, з довір'ям до Божого Провидіння і в дусі жертвенности, прославляють Творця та змагаються за досконалість у Христі, коли виконують своє призначення народужування із шляхетною, людською й християнською відповідальністю. Серед подругів, що таким чином виконують доручені собі від Бога завдання, слід згадати зокрема тих, які, за спільною і розсудною згодою, великодушно приймають і відповідно виховують також і численніше потомство. Але подружжя не є встановлене тільки для народжування; бо сама суть отого нерозривного союзу між особами та й благо потомства вимагають, щоб проявлялася в ньому також упорядкована любов подругів, щоб раз-у-раз вона поступала та визрівала" (точка 50).

Наставлення щодо контролі народин перед енцикліков

Соборовий час викликав велику неясність у цій справі. Соборова дискусія, а передовсім цовищий текст соборового рішення, послужили за основу не тільки *для захитання дотепершнього поняття* в цій справі, але і *для створення нового:* що число дітей і контроля народин є справою совісти подругів. У тому теж дусі в різних країнах поодинокі єпископати чи єпископи почали видавати свої розпорядки чи пояснення, бо були переконані в тому, що вичікувана енцикліка Папи буде видана теж у тому дусі. Тимчасом сталось інакше. Виданий Папою документ пішов по-лінії давнішого, тобто перед-соборового підходу й розуміння.

Яку реакцію викликала енцикліка?

Безпосередньо по появі енцикліки заворушилася публична, католицька й некатолицька, опінія. Представників публичної гадки можна поділити на:

1) тих, що висловилися за беззастережним прийняттям енцикліки як акту авторитетного папського пасторального навчання, вони теж вислали Папі подяки за появу цього документу та гратуляції за відвагу зайняти становище в такій дразливій матерії;

2) і тих, що виступили з критикою на саму енцикліку й на Папу за її видання, заявляючи, що енцикліка, як така, не належить до непомильних папських документів, що обов'язують у совісті.

Така подвійна реакція, зокрема ж серед богословів і духовних кол, викликала ще більш відємні наслідки та замішання серед мирян.

Офіційна церковна відповідь на реакцію

По тій подвійній реакції збоку публичної гадки Папа не змінив свого, висловленого в енцикліці, становища, яке вважає авторитетним навчанням Церкви. В окремих своїх зверненнях і промовах Папа нап'ятновує всіх тих, що виступили проти енцикліки та закликає до послуху. В загальному подібно поступило багато з єпископів, а деякі з них навіть адміністративно-дисциплінарною дорогою привертають до порядку й послуху тих духовників, що не схотіли покоритися папському навчанню.

Офіційну церковну відповідь можна найкраще звести до становища Папи Павла, що його він висловлює в своєму посланні до німецького Католицького Конгресу ("Католікентаг"), який відбувся у вересні в Ессен:

"У послусі супроти Божого Закону ми мусіли в нашій енцикліці "Гумане вітє" сказати тверде, але батьківське слово щодо вартостей людського життя, гідности подружжя й особистої любови. Переважаюча більшість у Церкві сприйняла наше слово зі схваленням і послухом, у глибокому переконанні, що етичні принципи, які ми знову підтвердили, скріплюватимуть обичайну свідомість і долю до жертви. Хай би ця оживлена дискусія, що зродилася довкруги нашої енцикліки, повела до кращого пізнання Божої волі. Хай вона знайде в усіх вас оте сприйняття, що його вичікується від людей, що сповнені духом правдивого людства".

о. О. *Купранець ЧСВВ*

ПАПА ПАВЛО КАЖЕ: ЛЮБІТЬ ЦЕРКВУ!

Учасники звгальної авдієнцй, останньої з черги в Кастель Тандольфо, дня 18, 9:, почули з уст Христового Намісника знаменні й дуже актуальні слова, що їх тут подаємо, про справжню любов Церкви в нашу пособорову епоху.

1. Жалюгідна настанова руйницької критики

Дорогі Сини й Донькн! Учасникам минулої авдієнції ми говорили: Будуйте Церкву!

Тепер ми знову розпочинаємо промову, кажучи: Любіть Церкву! Ми знову ж покликаємося на духа Собору, на того духа, якого бажали б ми (сприймати) чистим і палким у ті роки, в які треба нам роздумувати й застосовувати ті великі повчання, що їх залишив нам самий таки Собор. Дехто думає, що Собор уже пережитий; зберігши з нього хібащо реформаторський побудник, без уваги на те, що таке ті врочисті засідання Церкви вирішили, вони бажали б піти ще дальше, намічаючи вже не реформи, а перевороти; вони вважають, що самі себе можуть до цього уповноважити, мовляв, вони тим геніяльніші, чим менше вірні й менш пов'язані з традицією, тобто з життям Церкви, і тим більше вони надхненні, чим менше згідні з владою і карнстю тієї ж Церкви, та ще й тим більше гідні похвали, чим менш відрізняються від ментальности та звичаїв цього віку.

У деяких ділянках католицького життя дух руїнницької критики став модою: є, наприклад, журнали й газети, які, здається, не мають іншого завдання ніж те, щоби подавати неприємні вістки про факти й особи церковного оточення; іноді вони представляють їх однобічно і, може, навіть дещо зміненими й драматизованими, щоб стали цікавими й пікантними. Так то вони призвичаюють своїх читачів не до об'єктивного й спокійного осуду, а до негативної підозри, до послідовного недовір'я, до пересудливої непошани супроти церковних осіб, установ та діяльности. Таким робом вони доводять читачів і послідовників до позбуття пошани й солідарности, які повинен мати кожний добрий католик, ба навіть кожний чесний читач супроти спільноти й церковної влади. Деяких публіцистів веде не дбайливість за вірне й повне інформування, не бажання братнього напоумлення, де воно на це заслуговує, але вподобання в сензаціях, замилування в доносах і суперечках; тим засівають вони несупокій і неслухняність в душі багатьох католиків, не виключаючи деяких священиків, разом із чимало отими палкими, молодими. На їхнє ж місце ввіходить ота дивна ментальність, яку один достойний протестантський професор — на приватній розмові — окреслив як острах, дивовижний острах деяких католиків, щоб не залишитись позаду руху ідей; він каже їм доврехіть достосовуватися до духа світу, радо сприймати нові ідеї, оті супротивні звичній католицькій традиції; а воно, на мою гадку — сказав він — не є згідне з духом Євангелії.

2. Радісна зустріч з любов'ю

Що ж тоді сказати нам про деякі нещодавні епізоди: займання катедральних церков, схвалювання недопустимих фільмів, збірні й однодушні протести проти нашої недавньої енцикліки, поширювання політичного насилля заради соціяльних цілей, конформізм і анархістичні прояви глябального заперечування, дії взаємного спілкування, супротивні правдивій екуменічній лінії? Де ж ота гармонійність і гідність, властиві справжнім християнам? Де ж почуття відповідальности супроти власного, а й інших, католицького віровизнання? Де ж любов Церкви?

Любов Церкви! Бажали б ми здогадуватися, що вона ще не пригасла в тих осіб, які вважають себе за католиків і покликаються на Христа. Якщо вони справді Його люблять і направду бажають Його Євангелією жити, то зустріч у любові — значить і в Церкві, вона бо оживлена Святим Духом, тож виникає із взаємоспілкування тих, які живуть любов'ю, — повинна б завжди бути діяльною і виявляти себе, начебто за внутрішнім побудом, тією радісною ознакою, якої так часто нам бракує. Отієї церковної любови ми тим більше прагнемо, чим більшою є наша прикрість, коли бачимо, що чимало тих метушливих католиків допускається до високого покликання апостоляту, значить, до служіння і до поширювання Церкви; через отого кислого духа негативної критики з навику, про яку ми говорили, в них збідніла, а то й вивітріла апостольська любов такою мірою, що в деяких випадках вони стали навіть дошкульними та шкідливими для Божої Церкви. Насуваються на уста Ісусові слова: "Вразі человіку домашні его" — "ворогами чоловікові його домашні" (Мт. 10, 36).

Одна з перших жертв уживання "пілс"-ів, проти яких виступає Папа.

3. Наш ближній — "рідні в вірі"

А тепер промовимо до вас, сини і дочки, у вас бо мило нам бачити всіх тих, що сумирним і щирим серцем люблять Церкву, що почуваннями й ділом відгукаються на наш поклик: Любіть Церкву! Ось надійшла година, щоб любити Церкву міцним і новим серцем.

А тією трудністю, яку необхідно здолати, є наша духова короткозорість. Вона бо зупиняє погляд на людському, історичному, видимому вигляді Церкви, тож не бачить таємниці Христової присутности, якої вона вимагає та заховус від чужого ока, неосвітленого вірою і глибоким розумінням своєї таїнственної дійсности. Той зовнішній погляд бачить, що Церква складається з недосконалих людей та з тимчасових обмежених установ; тим часом він бажав би відразу ж таки побачити її цілком духовною, цілком досконалою, ба навіть цілковито ідеальною, інколи згідно зі штучно уявленим образом. Конкретне і земське обличчя Церкви стає перешкодою для легкої і поверховної любови: матеріяльна дійсність Церкви — та, що являється на образі звичайного досвіду — буцімто заперечує ту красу і святість, яку Церква має з окремого Божого дарування. Та власне отут випробовується любов! Якщо нашим обов'язком є любити ближнього, під яким би то виглядом він не виступав, і якщо тим більшою мусить бути любов, чим нужденніший і жалюгідніший є той його вигляд, то слід нами пригадати, що теж і Церква є ближнім, більш того: нашим ближнім за найвищою мірою, вона ж бо складається з "рідних у вірі" (Гал. 6, 10): йому й належить першість нашої діяльної любови. Тим то якраз недоліки й недоля людu Церкви повинна б міцнішою і дбайливішою вчинити любов того, хто бажає стати живим, здоровим, терплячим членом Церкви: Так поводяться добрі діти, так — святі.

Папа Павло між дітьми, в яких оборонi він рішуче виступив. Дивна безглуздість панує в світі: люди за всяку ціну стараються продовжити життя старих з одного боку, а з другого боку не хочуть допустити до життя молодих.

4. Поворот до джерел

Можемо сказати ще більше: сьогодні зменшилася ота трудність, щоб любити Церкву в її людській дійсності. Сьогодні Церква появляє обличчя гідніше подиву, ніж докору й співжаління. Сьогодні в усій Церкві видно величні зусилля: автентичности, оновлення, християнської життєвости, — тієї, що менше залежить від звички й оточення, якщо бажаєте, — тієї з минулих часів, проте більш особистої: свідомішої, суспільнішої й діяльнішої. Сьогодні, після Собору, Церква повнотою

І ваша дитина могла бути така нещасна напівсирота як оця!

напрямляється до свого внутрішнього оновлення. Молитва і догма взаємно себе насвітлюють, духовному ж життю Церкви дають відчуття правди і повноти своєї розмови з Богом, — внутрішню глибінь, виниклу в окремих душах, і гармонійний хоровий вислів у літургійних відправах священних таємниць. Сьогодні кожний єпископ, кожна єпархія, кожна єпископська конференція, кожна чернеча родина є в стадії оновлення й наснаження справжнього католицького життя. Сьогодні кожний вірний покликаний до досконалости, кожний мирянин — до апостольської діяльности, кожний церковний гурток — до відповідальної первісної місії: свідка Христового воскресіння і спільнота — до розгортання місії, уся ж Церква — до почуття власної єдности і власної католицькости, тоді, коли трудне, але щире й палке, повторне нав'язання екуменічних стиків призводить католиків до того, щоб самих себе виправляли й оновляли здатність для сердечного діялогу з відокремленими братами. Сьогодні Церква всуціль звернена до своїх джерел, щоб набратись почуття, що є правдива й жива, що вся вона відкрита для шанобливих і спасенних стиків із світом, що у співжитті з ним намагається знайти власне завдання: служіння "світла" і "соли" для загального спасіння. Сьогодні пересторога есхатологічного прочанства вчиняє її вбогою, вільною, сміливою. Вона знову повертається до своєї первісної місії: світка Христового воскресіння і джерела тієї незрівняної надії, яка вливає певність і наснагу кожній чесній земській надії. Сьогодні — коли Церква очищується від усякого непотрібного земського заплямлення — вона проповідує Землі та вливає в неї чудову моральну наснагу, справжнє і солідарне братерство, спроможність здобувати всяку істину й усяке створене багатство, радість життя в ладі й свободі, у єдності й мирі.

Любити Церкву — це, сини і брати, завдання теперішньої години. Любити її, значить: шанувати її і бути щасливим, що належимо до неї; значить: бути безстрашно вірними; значить: бути слухняними та служити їй з жертвою і з радістю допомагати їй у її трудній місії; значить: уміти з чесною і шляхетною любов'ю разом класти належність до її видимої і таїнственної спільноти, — і всяку іншу дійсність, сотворіння, що нас оточує і нас огортає — життя, родину, суспільність, правду, справедливість, волю, доброту.

Так, так, найдорожчі діти, — з Нашим Апостольським Благословенням.

(Переклад Р. Г. ЧСВВ, за "Ль'Оссерваторе Романо", ч. 215, 1968).

ПАПСЬКЕ ПОСЛАННЯ НА ВІДКРИТТЯ ОЛІМПІЯДИ

На відкриття XIX. Олімпіяди в Мексику Папа Павло — на бажання Організаційного Комітету — вислав привітальне слово до олімпійських учасників з усього світу. Як вклад у культурну програму Олімпіяди Апостольський Престіл позичив на виставку, яка там із цієї нагоди відбудеться, деякі мистецькі об'єкти. До каплиці "Олімпійського села" Папа Павло подарував помистецьки виреблену монстранцію. Монстранція, прикрашена перлами й коралями, які неназваний жертводавець — як пам'ятку — привіз із Олімпіяди 1964 р. в Токіо та подарував її Папі на цю ціль.

ПОМЕР СЛАВНИЙ СТИГМАТИК — О. ПІО

Всесвітньовідомий стигматик — о. Піо помер на 81 році життя в Сан Джованні Ротондо. Вже від довшого часу він терпів на бронхіт і астму.

О. Піо — в світському житті Франциск Форджіоне — народився в селянській родині 25-го травня 1887 р. у Петральчіна, Італія. У 1903 р. вступив до оо. Капуцинів. 20 вересня 1918 року появилися на його тілі стигми, себто рани, подібні до тих і на тих місцях, що їх мав Христос по розп'ятті. Священна Конгрегація для Віровчення в кількох своїх декретах заявила спершу, що в стигмах о. Пія нема ніяких надприродних ознак, але вже в 1933 р. відкликала таке своє становище. О. Піо мав надзвичайно велику пошану за його святість життя. Манастир, у якому він проживав, — "Свята Марія Благодаті" в Сан Джованні Ротондо, полудньова Італія, став місцем безнастанних прощ, бо всі бажали побачити о. Пія й дістати його благословення.

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ
БАГАТО ІЛЮСТРОВАНИЙ
НОВИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ

КАЛЕНДАР ПРОСВІТА

на Божий 1969 рік

Ціна $1.00

Хто замовляє 6 примірників, платить тільки $5.00; при замовленні 12 календарів, платить $10.00; при замовленні 24 календарів, платить $16.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont — Canada

о. І. Назарко ЧСВВ

ЖЕРТВА НАЦІЇ

"Кривавим листом
котить падолист".

(Б. Кравців)

Уже п'ятдесятий раз паде кривавий лист із дерев і застелює українську землю, опосочену кров'ю своїх найкращих синів.

Уже п'ятдесят довгих років Українська Нація складає велетенські жертви на жертівнику своєї свободи й незалежности...

І вряди-годи (особливо в сумний листопадовий день), коли понура тінь зневіри вповзає в наше серце, ми питаємося тривожно:

"Чи те все не намарне"?

Ні! І тричі: ні! Бо ніколи намарне не гине Жертва Нації!

Жертва в житті націй

Жертва в релігійному значенні — це акт, яким ми признаємо Божий маєстат і Його найвищу владу над нами та тим актом нищимо якусь дорогу нам річ, щоб через цей святий образ ствердити безоглядну владу Бога над людиною.

Собор св. Юра у Львові — катедра нашого Верховного Архиепископа Йосифа, що приніс себе в жертву Церкві й Нації.

Це релігійне розуміння жертви перенесене на чловічину природну чи — так сказати б — світську — це діяння, яким ми через знищення якоїсь речі, причиняємося до слави чи добра якоїсь вищої індивідуальної чи збірної істоти. Тимсамим ми признаємо, що ця істота має більше право до тієї речі, ніж ми особисто. Отже герой, що за свою націю складає в жертві своє життя, спричиняється тим до слави чи добра своєї нації та признає, що нація має більше право до його життя, ніж він сам.

Вартість жертви залежить найперше від вартости тієї речі, що її жертвується, а відтак від тієї душевної настанови й наміру, з яким цю річ жертвується. Розуміється, що людина не має цінішої речі понад життя. Тому сам Христос сказав: "Більшої від тієї любови ніхто не має, як хто життя своє кладе за друзів своїх" (Ів. 15, 13).

Як кожна одиниця силою природного закону зобов'язана до жертви, так теж до жертви зобов'язана і ця збірна, моральна одиниця, що їй на ім'я: нація. Жертва зродила кожну націю і дальше, як ця життєдайна кров, муситъ кружляти в її б'ючках та піддержувати її живучість, вічну юність і конструктивну творчість. Можемо сміливо сказати, що національна свідомість — це думка жертви; народна мова — це мова жертви; національна праця — це акція жертви; а героїзм — це сама жертва. Отже, де немає жертви, там немає здорового патріотизму чи справжнього націоналізму в найкращому розумінні цього слова. Де немає жертви, там починається розклад, гниль і руїна.

І навпаки: в якому народі процвітає дух жертви, там починається нова епоха і "золотий вік". Не треба бути глибоким філософом історії, щоби правдивість цього твердження побачити у всесвітній чи в нашій рідній історії. Могутність і падіння Греції, Риму, Франконської держави, цісарства Каролінгів, а відтак з історії України: княжа доба, монгольські часи, козаччина, наш незабутній листопад 1918 року і т. д. це все може послужити багатим, не тільки ілюстраційним, але й доказовим матеріялом для нашого твердження.

Жертва і характерність нації

Як є одиниці характерні, але не бракує й безхарактерних та безхребетних,— так і нації є більше й менше чесні, є нації характерні й мужні, але не бракує й націй безхарактерних, хитких і м'якотілих. Кожна нація повинна дбати про свою *характерність* більше, ніж про матеріяльний добробут, розвій техніки чи науки. А щоб якась нація була характерна, до цього не вистачає ні

слава, ні хоробрість, ні геній, ні навіть поодинокі національні чесноти. У цій дивній робітні, в якій виробляється характер нації, геній, слава й чесноти можуть тільки накреслювати головні обриси. Остаточне викінчення — це діло жертви. Як у житті одиниці дух жертви — це мірило характерности, так теж у житті нації дух жертви — це мірило характерности нації.

Навіть найбільша нація є в самій своїй істоті мала, бо обмежена межами простору, часу, духових спроможностей, суспільних та політичних обставин, міжнародних зв'язків і т. п. А чим більше дана нація піддається тим межам, тим менша стається вона сама. Щоб нація могла статися духом велика, вона мусить проламати ті межі та видобутися з них надлюдським зусиллям жертви. Тому жертва має просто неоцінене значення для націй, що застрягли в маразмі й життєвій безпорушності. Воно правда, що тільки характерні й геройські нації здібні до великої жертви, але і навпаки: правда також і те, що тільки велика жертва виробляє і викристалізовує характерні й геройські нації. Діямант вигладжується тільки діямантом.

Жертва і велич нації

Вслід за тим, пропорціонально до величі свідомої жертви, степенується і внутрішня *велич нації*. Свідома жертва принесена для добра нації, дає нації силу й мужність, вона приносить їй духові повний розквіт, вона дає їй твердоту криці й незрушимість скелі, жертва переорює і переображує душу нації та чинить її великою духом. А тієї величі дуже потребує кожна нація. Її теж дуже потребує українська нація. Чужинці, що саме тепер бачать велич жертви української нації, просто захоплюються нею.

Отже жертва є для нації тим, чим душа для тіла. Як душа є ціла в цілому тілі та ціла в кожній його частині, так теж і жертва повинна бути не тільки в цілому організмі нації, але й у кожній його частині, тобто в кожному члені нації.

Жертвами наших лицарів перед пів'тдесяти роками на нашій любій Україні благословлялася і започаткувалася нова епопея боротьби за незалежність нашої вітчизни. А історія — вчителька життя — засвідчає, що кожна нація, яка почала боротьбу за свою незалежність, скоріше чи пізніше її здобуде! Ці лицарі й захисники нашої незалежности були світлоносцями національної свідомости в глибинних надрах народу. Пізніші спалахи національної оборони аж до героїзму Української Повстанчої Армії — це вислідні великої жертви лицарів Листопада.

Нам треба духа жертви

Тому і нам треба духа жертви. *"Жертви, великої жертви нам треба!"* — так кликав 1926 р. над домовиною сл. п. Єпископа Й. Боцяна цей слуга Божий, що Його сьогодні теж згадуємо як героя, — великий Митрополит Андрій. Тут, поза Рідним Краєм, нам треба жертви своїх особистих і партійних орієнтацій для добра нації. Нам треба жертви своїх пристрастей, егоїзму, своїх сил, талантів, щоб своє маленьке "я" підкорити великим інтересам нації, бо як християни, ми віримо, що в логіці Божих планів жертва — це завдаток перемоги й тріюмфу. З жертви Христа виросло життя людського роду. Жертвами Святих і велетнів духа стоїть будова світу. Жертвами героїв відроджуються нації. В Україні її найкращі сини й доньки тепер знову складають гекатомби жертв. До тієї народної скарбниці докладім і ми щедру жертву свого гроша, своєї свідомости, своєї праці й страдання. А це дасть нам солодку надію, що завітає день тріюмфу нашої жертвенної нації і Україна не "перекотиполем гнаним усіми бурями", але могутньою господинею своєї долі постане перед усім світом до нового, свобідного життя.

Тому — вгору серця!

Євген БЕРЕЗИНСЬКИЙ

СТРІЛЕЦЬКА СЛАВА

Там у полі, ген далеко
Край ліса густого,
Стоїть хрестик на могилі
Стрільця Січового.

А під ним росте калина
Широка й розлога,
Мов дівчина, що благає
Всевишнього Бога,

Щоби приняв душу його
До царства свойого,
Де немає страждань-муки,
Ні горя тяжкого.

Віє вітер буйнесенький,
Калину хиляє,
А Січових Стрільців слава
По світу лунає.

Та й ніколи вже та слава
Мабуть не загине,
Поки живуть в світі люди,
Діти України.

ВИСОКОДОСТОЙНИМ ЮВІЛЯТАМ

Преосвященнішому Владиці
ІСИДОРОВІ
в 20-річчя єпископства.

СОТВОРИ, ГОСПОДИ,

Преосвященнішому Владиці
ПАВЛІ
в 25-річчя єпископства.

ВПреосвященнішому
Митрополитові
МАКСИМОВІ
в 30-річчя священства.

Преосвященнішому Владиці
АНДРІЄВІ
в 20-річчя єпископства.

МНОГАЯ
І
БЛАГАЯ
ЛІТА!

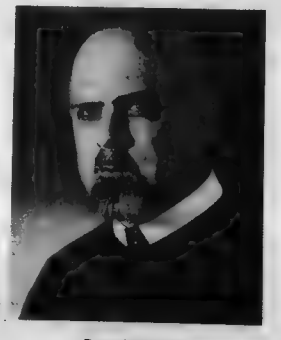

Всесвітлішому
Протоархимандритові
о. А. ВЕЛИКОМУ
в 50-річчя життя.

о. А. Федюк ЧСВВ

ЛЮДИНА ІСТОТА ЧАСОВО-ПРОСТІРНА

(Закінчення)

Спосіб проведення "аджьорнаменто"

Наче доповнення до всього сказаного в попередніх статтях подаємо кілька завваг, що стосуються практичної реалізації явища "аджьорнаменто".

Найперше, щоб могти успішно провести реформу будькотрої речі, потрібно перш усього свідомо знати про її минуле, тобто, поки щось змінити, треба докладно устійнити постання даного явища. Минуле треба знати не тільки на те, щоб його сьогодні воскрешати, але на те, щоб докладно довідатися, з якої причини і для чого дана річ була установлена.

Візьмім собі за приклад Св. Літургію.

Щоб її сьогодні зреформувати, слід було б перше добре знати для чого первісна Церква її установила, що вона хотіла тим доказати, чому так, а не інакше був укладений формуляр Св. Літургії і з якою ціллю. Беручи до уваги хоч би таке питання, зразу бачиться з історії, що Св. Літургія не була уложена на те тільки, щоб люди мали на ній нагоду стрінутися з собою, побачити в церкві свого пароха чи єпископа.

Св. Літургія була уложена перш усього як вияв спільного культу й молитви до Бога вірних християн,

де всі, без вийнятку, повинні б себе почувати однаково грішними перед Святим Божим Маєстатом, буде це єпископ, буде це звичайний собі мирянин. Можемо сказати, що Літургія постала спонтанно як відчуття потреби збоку віруючих християн віддати Богові всенародній поклін. (Літургія етимологічно від "ергон ту лау" означає всенародню дію з особливішим віднесенням до "проскунесіс", поклону Богові). Спочатку на ній не допускалося якогось "поклону" ("проскунесіс") людям, хоч би мав це бути сам імператор.

Оповідає св. Григорій Назіянький, що коли в день Богоявлення цісар Валенс увійшов до однієї церкви міста Кесарії, в якій правив св. Василій Великий, імператор уперше відчув "свою людську неміч". Св. Василій не то, що не віддав йому жодного зовнішнього вияву пошанівку, як це потім сервілістично мали робити інші єрархи відносно імператорів у часі самих церковних богослужень, але навіть не подивився в той бік, де був Валенс, хоч і знав, що він там є. Це безбожного імператора наповнило такою свідомістю своїх неспокутуватих гріхів, що він, як каже св. Григорій, так сильно "затремтів, що коли б один із служачих при престолі не був подав йому руки й не підтримав, він був би впав, і то в жалюгідний спосіб" (Нам. слово, ч. 52).

Історія показує, що Св. Літургія була укладена для катехитичних цілей, тобто з ціллю вчити людей Божих правд.

У ній були дві однакові щодо своєї сили й значення частини: Культ Божого Слова (що неслушно називають "Літургія оглашенних"), і культ Пресв. Євхаристії (т. зв. "Літургія вірних").

Ми сьогодні, втративши зв'язок із нашим минулим, схильні чомусь бачити Ісуса Христа присутнім тільки під самими видами хліба й вина, у Пресв. Тайні Євхаристії, забуваючи, що Христос у Церкві присутній теж в інший спосіб, що так скажемо, під видами слів, букв і речень Св. Письма. Внаслідок такої несвідомости, ми й не віддаємо належного культу його словам, захованим у книгах Св. Письма. Зовсім інакше справа виглядала в первісній Церкві. Послухаймо тільки двох визначних представників християнської давнини, Оріґена на Сході, і св. Єроніма на Заході.

Св. Єронім, докоряючи християнам свого часу за те, що й вони починали втрачати ту свідомість, говорить у своєму коментарі на книгу Вихід (13, 3): "Ви, що звичайно берете участь у Божих Таїнствах, вмісте добре зберігати Тіло нашого Господа, Якого приймаєте з увагою й усякою пошаною, пильнуючи, щоб навіть найменша його частинка не затратилась, щоб ніщо з освяченого дару не впало на землю... Думаєте може, що воно менший злочин недбало поводитися з Божим Словом аніж із Його Тілом?". Зі свого боку, св. Єронім пише: "Якщо Тіло Христове це правдива пожива, а Його Кров правдивий напиток, то ми повинні в цьому житті їсти Його Тіло й пити Його Кров не тільки в Таїнстві (Пресв. Євхаристії), але також у читанні Св. Письма" (Ком. на Екклез., гл. 3).

Знаючи це з історії, чи не було б сьогодні на часі відновити в нашій Церкві, в часі Св. Літургії, цей культ Божого Слова? Ми могли б легко, як і колись це в давнину роблено, в першій частині Св. Літургії віддавати честь Христові присутньому в словах Св. Письма, а в другій віддавати Йому поклін у Тайні Пресв. Євхаристії.

Де як де, але у проведенні реформ, історія найбільше виявляється як учителька життя.

Вона помагає відкрити глузд багатьох речей і практик, що інакше остали б для багатьох незрозумілими тайнами. Але, хоч знання минулого, таке важне й потрібне, то з другого боку, не слід у ньому застрягнути. Хоч і тепер Служба Божа повинна б мати катехитичний характер, згідно із своїм первісним призначенням, то воно однак не означає, що сьогодні ми повинні точно й усюди тих самих методів представлення Божих Таїнств і Правд триматися. Якщо вжнемо євангельського прикладу, наш час у порівнянні до перших віків являється як велике, розгалужене дерево супроти малого зеренця, з якого воно виросло і розвинулось. Христос на землі засіяв Божу істину, вкинув її в ріллю світу, як сіяч вкидує в землю насіння. Після майже двох тисяч років свого існування Церква Христова це сьогодні велике, могутнє дерево, яке постійно скидає з себе старе листя, і одягає нове. Було б нерозумним хотіти це дерево знову перетворити в мале зерно, або відійняти йому щось, що належить до складових його частин унаслідок природної еволюції. Історія — вчителька життя — одиноко вказує нам шлях кудою ступати, а до нас належить добирати засобів, щоб дійти до означеної мети.

Кожна реформа повинна бути розрахована на життя одного покоління людей.

Хоч людство і християнство живуть уже довго, проте кожний із нас приходить, щоб жити на світі відносно дуже коротко. Як воно виглядає несправедливим, коли якусь потрібну реформу відповідальні чинники відкладають так, мовляв, "колись воно буде зроблене", доводячи часто до того, що потім нема вже її для кого робити! Говорячи про "аджьорнаменто", Біблія не вживає будучого часу, але теперішнього: св. Іван Хреститель, Христос і Апостоли, говорили на цю тему і казали: "Змініть уже свої погляди", подібно як говорячи про смерть, Христос не скаже: "Приготовляйтесь", але "Будьте вже готові, бо смерть приходить як злодій". Томух кожна зміна, коли встановиться, що вона потрібна, мусить бути безвідкладно зроблена в межах короткого часу.

Реформатор не повинен морочити собі голови думкою про те, чи його реформа точно і так само буде вартувати і в наступних поколіннях. Зважившн свою і інших людей часово-простірну структуру, він повинен зрозуміти, що його дія з природи обмежена, і без якоїсь окремої пророчої харизми, не йому передбачувати все, що колись може статися.

Чи наші попередники дуже журилися нами, коли щось упроваджували, чи нового укладали?

Як би вони такі були передбачливі, сьогодні в світі не повинно би бути проблем. Але чого від них цього вимагати, коли часто вони самі левде розуміли свої проблеми. Багато світла на цю справу може кинути приклад і спосіб поступування Христа, що "в усьому був до нас подібний, крім гріха" (Євр. 4, 15). Хоч Ісус Христос був Боголюдиною, обдареною теж знанням будучого, проте, говорячи про своє Божество і про інші речі, він у цьому виключно вживав категорій свого часу. До своїх сучасників Христос ніколи не говорив такими категоріями, що їх нпр. пізніше мали вживати схоластики або загалом Церква. Він поступав до тієї міри співзвучно, що так скажемо, з обставинами часу й місця, що вже самі євангелисти, а особливо св. Павло, були зневолені вживати іншого способу вислову, щоб представити Його таїнство людям. Христос нпр. представляв себе як "Сина людського", св. Іван, пишучи свою Євангелію, говорить про Нього як про Боже Слово, а св. Павло як про Образ і Подібність Божу. Чому? Бо так обставини часу й місця вимагали, що для успішного поширення Христової Євангелії треба було достосуватися до різних культур і ментальностей. Проповідь Христа і Апостоліз, хоч у своєму зародку мала силу поширитись на всі народи, була найперше розрахована до того покоління людей, яке тоді жило.

Казав Христос: "Досить дневі свого лиха" (Мт. 6, 34). Досить нам, коли належно обслужимо наш час і середовище. У покорі признаймо перед Богом, що не нам так далеко сягати, щоб аж охоплювати потреби наших наступників, тому і робім сьогодні конкретно, живучи на діяспорі, такі реформи, що відповідали б обставинам, і часу, і місця. Наші наслідники будуть настільки проворні, що й без нас дадуть собі раду, їм певне теж не забракне знання і світла, щоб зробити те, чого вимагатимуть їх обставини.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!

НАЙКРАЩА МОЛИТВА —

ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміреннями, яке Ви мали.

"Приходіть до мене всі струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороди за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміріння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Залучую $20.00 як жертву на Служби Божі, які прошу відправити в поданих намірennях.

Степан Верула, Ірвінгтон, Н. Дж.

Складаю припрошну подяку Найсв. Христовому Серцю, Божій Матері Неустанної Помочі, св. Йосафатові й о. Василькові за вислухані молитви та прошу про дальшу поміч. Залучую $5.00 на Службу Божу.

Ярослава Ваxнянин, Лос Енджелес

Прошу відслужити 2 заупокійні Служби Божі за нашого мужа й тата Григорія. Залучую $10.00.

Анна Ханас, Арборг, Ман.

У залученні $5.00 на Службу Божу в подяку Матінці Божій за вислухання моїх молитов за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія Шептицького.

Олена Елнів, Нью Йорк

Прошу відправити Служби Божі: 1. за мою маму Софію, померлу в Україні, 2. мого мужа Павла, померлого в Торонті. Залучую $6.00.

Ольга Комариньська, Торонто

Залучую $4.00 на Службу Божу за мого померлого мужа та родичів. Їх імена: Теодор, Йосиф і Анастасія.

Й. Угура, Торонто

Дякую Господеві за всі одержані в моєму житті ласки та посилаю $3.00 на Службу Божу.

Катря Галевич, Фостон, Мінн.

Посилаємо $5.00 на подячну Службу Божу та складаємо щиру подяку Христовому Серцю, Пречистій Діві, св. Йосафатові, св. Антонієві й Слузі Божому Митрополитові Андрієві за вислухані молитви й поміч у нашому горю.

Іванна й Йосиф Кейса, Джерзі Сіті

Уже тепер посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих,** які відправите по моїй смерти, про яку вас повідомлять.

Домка Янгеляс, Саскатун

Прошу відправити Службу Божу за покійних: Анну, Марію, о. Володимира й Теофіла. Залучую $5.00.

М. В., Торонто

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. В. Ваврик ЧСВВ

ВИХОВАННЯ НА ДУХОВНУ КОРИСТЬ МОЛОДІ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИСТОПАД

Застрашаючий стан виховання молоді в наші часи! Ніхто його так добре не описав короткими словами, як Р. Шав, директор видань Стоваришення Католицького Виховання в Америці. Він сказав: "Нинішню молодь не можна назвати новою генерацією. Вона не є генерація; вона є дегенерація!"

Питання виховання молоді таке важне, що його не поминув останній Ватиканський Собор. Хоч багато разів говорив про нього в різних своїх документах, то ще присвятив осібну Декларацію про Християнське Виховання. А тепер Свт. Отець призначив нам молитись у місяці листопаді за те, "щоби проблема виховання в різнородній збірноті людей була розв'язана на духовну користь молоді".

Декларація Собору

Вона дуже коротка, займає всього 17 сторінок у нашім перекладі, виданім оо. Василіянами в Римі (гл. Вселенський Собор Ватиканський II. Діяння і Постанови, т. IV, ст. 259-275). Зазначили в ній Отці Собору, що вони не хотіли вичерпати всієї проблеми християнського виховання і що після Собору буде встановлена осібна Комісія для того та й поодинокі Єпископські Конференції будуть тією справою журитися. Однак у переконливий спосіб порушено найважніші точки.

І так насамперед Собор поставив як першу заяву, що всі люди мають право на загальне виховання, зокрема ж на християнське виховання. Кажеться в декларації таке: "Всі християни, як такі, що через відродження з води і Святого Духа стали новим сотворінням та називаються і є синами Божими, мають право на християнське виховання. А воно має на меті не тільки... зрілість людської особи, але звертає увагу головно на те, щоб охрещені — стаючи ступнево вивчені в таїнстві спасіння — щораз то більш набирали свідомости одержаного дару віри; щоб навчилися в дусі і правді почитати Бога Отця, передовсім у літургійні дії, щоб могли пристосувати власне життя відповідно до вимог нової людини та вести його в праведності й святості істини (Єф. 4,

Зліва до права: 1-ий ряд: Єп. Ярослав, Єп. Ісидор, Апост. Делегат Є. Кляріціо, Кардинал Йосиф, Митр. Максим, Єп. Андрій, Єп. Ніль. 2-ий ряд: о. М. Гнєсько, бр. Х. Заяць, о. В. Сорока, о. Прниц, бр. І. Варцаба, о. Морен, канцлер архисп. Плюрда, бр. С. Хмиляр, о. Ж. Жерве, Ректор Університету св. Павла, бр. Т. Позинський, о. Монсіон, настоятель ОО. Облятів, бр. А. Головайчук, о. Белянжей, бр. Й. Борецький, о. Т. Аталія, Василіянин мелкітського обряду, бр. Д. Сегодня і о. М. Марусин.

22-24); бо тільки так дійдуть до звершеності мужа й до повного зросту повноти Христа та причиняться до будування таїнственного Тіла Його... Тому цей священний Собор пригадує душпастирям на тяжкий обов'язок так усе впадкувати, щоб таким християнським вихованням могли користуватися всі вірні, передусім же молодь, що є надією Церкви". (ч. 2)

У дальшому говорить Собор про виховників та на першому місці ставить батьків родини.

Батьки виховники — батьки родин

Дуже багато батьків у теперішню пору скидають усю журбу і працю над вихованням своїх дітей на школу або парохію. А це зовсім протиниться самій природі. Собор каже: "Батьки, тому що дали дітям життя, мають тяжкий обов'язок виховати своїх дітей; тож мусять бути признані за перших і головних виховників. А цей обов'язок є такої великої важливости, що де його занедбано, ледве можна його будь-чим заступити. До батьків належить створити таке родинне середовище, оживлене любов'ю й пошаною до Бога й людей, яке сприяло б повнокровному вихованню дітей, індивідуальному й соціяльному. Тому родина є першою школою соціяльних чеснот, що їх потребують усі суспільности". Або скажім досадніше: рідна хата це перша шкільна кімната, а коліна мами — перша шкільна лавка дитини!

Цієї великої відповідальности ніхто з батьків не зніме! Вони будуть за це відповідати, вони будуть нагороджені або покарані вже за свого життя, вже тут на землі та опісля на другому світі. Приповідка ж наша каже: "Добрі діти батькам вінець, а лихі діти батькам кінець!"

Школа — дальший виховник дітей

Соборова деклярація каже дальше:

"Обов'язок дати виховання, який належить основно родині, потребує підмоги цілої суспільности. Тому крім прав батьків та інших, котрим вони доручають участь у виховному обов'язку, деякі обов'язки і права належаться і цивільній суспільності, якої завданням є наладнувати те, що потрібне для спільного дочасного добра".

Тут приходить до слова школа й учителі. Їх священним обов'язком є продовжувати й доповняти діло батьків. І суспільність має подбати про такі школи і про таких учителів. Не лишень: може, але таки: має подбати. Було б добре, щоб між родиною та школою існувала найтісніша співпраця, щоб одне другому не перешкоджувало у виповненні даного обов'язку. Вчителям належиться від батьків пошана і вдячність, від загалу ж людей признання за їх велику посвяту й тяжку працю. Св. Іван Золотоуст казав: "Що може бути більше шляхетне, як праця над вишкольованим умів та формуванням характерів молодого покоління? Очевидно, що твори мистців: малярів та різьбарів, заслуговують на наш подив, на наше признання. Але на мою думку, особа досвідчена в мистецтві виховання молоді виконує працю далеко кращу, як артист або різьбар!"

Церква і виховання молоді

Тому що багато людей тепер (як і давніше), хотіли б Церкву відсунути від справи виховання молоді, Отці Собору кажуть:

"З окремої причини обов'язок виховання належить і до Церкви, не тільки тому, що за нею, посьільки вона є і земським товариством, треба визнати придатність до виховного діла, але передусім тому, що вона має завдання звіщати всім людям дорогу спасіння, звідомляти віруючим Христове життя та безупинним стараннем спомагати їх, щоб могли дійти до повноти того життя. Отже їм, своїм дітям, Церква як мати обов'язана давати таке виховання, через яке все їхне життя просякло б Христовим духом, і одночасно вона подає всім народам свою співпрацю для плекання повної й досконалої людини, для добра земської суспільности та для більш людяного оформлення й побудови світу".

Парохіяльні школи

Не можемо поминути тут згадки про повні парохіяльні школи. Вони постали в Америці й Канаді в минулому столітті як конечний засіб рятунку католицьких дітей від публичних шкіл, у яких тоді навчали дітей із біблії протестантського видання та вчили дітей церковних пісень протестантського змісту й укладу. Третій Загальний Собор американської єрархії 1884 р. наложив під гріхом зобов'язання на всіх католицьких батьків, посилати дітей до парохіяльних шкіл, а парохам наложено обов'язок такі школи отвирати. Нині — правда — немає тої небезпеки, бо школу взагалі відлучено від релігії, відхристиянізовано; одначе всі більші парохії стараються мати свої школи. Неможливо воно всіх католицьких дітей зібрати в парохіяльні школи, бо замало шкіл та щораз дальше маліє число вчителів чи Сестер і священиків, чи вчителів-мирян. І тягар утримання парохіяльних шкіл застрашаючий. О. Ернест Бартел, економіст університету Нотр Дам, каже, що тепер на утримання шкіл парохії видають від 60 до 85 відсотків своїх річних приходів, а дієцезії додають понад те ще своїх 50 відсотків. Він каже, що пересічно тепер родина має вплачувати бодай 200 долярів за дитину в парохіяльній школі. І тому воно найбільше притискає тягарем багатодітні й бідні родини. Тому також падає обов'язок на багатіших і тих, що вже не мають дітей у шкільному віці, спомагати своїми датками католицьку школу.

о. *Севастіян Шевчук ЧСВВ*

ЖИВУ ЖИТТЯМ МОГО НАРОДУ

Коли ми сьогодні відновляємо в нашій уяві образ подій, що відбулися на наших землях 1-го листопада 1918 р., то нашою душею ворушить потрійне почування: радости, смутку і віри.

У першій мірі почування радости.

Перший Листопад приніс нам сповнення наших бажань: приніс кінець довгої й сумної неволі. Він заткнув на львівському ратуші наш синьожовтий прапор. Він знову віддав у наше посідання город короля Данила і Галицьку землю. Дав нам відчути, як то мило мати свою хату, де є "своя правда і сила і воля". Від того дня чужинець вже не мав нас гнобити, використовувати для своїх цілей, заборонювати говорити рідною мовою, співати свою пісню. Перший Листопад приніс спокій по бурі, ясне сонічко після темряви невоні, теплу весну життя по холодній зимі окупації. Лиця, що перед тим сумували, покрила радісна усмішка; очі, що в них перед тим блистіли сльози, заясніли свіжим блиском; а в душу, що лежала в обіймах безнадійности, вступило нове життя. У змучених героїв і свідків листопадових подій вступило одно гаряче бажання: коби цей великий день ніколи не скінчився; коби діло започатковане в ньому не впало; щоб сонце свободи вже ніколи не зайшло над нашими землями; щоб кайдани вже не вернулися ніколи на руки, а нагайка на спину нашого брата: щоб жадна буря вже ніколи не повалила нашого дорогого прапора. Ось таку то радість приніс нам цей благословенний день. І раділи всі: старші, молодь, діти.

Однак ця радість, на жаль, не тривала довго.

Доля немов посміялася з нас. Показала вона нам крайчик свободи, і знов його сховала. І знову чорна хмара неволі закрила сонце свободи, знов холодна мряка смутку окутала зболілу українську душу. Ворог не дав за вигране: наша земля була за дорога для нього, щоб її можна було так скоро випустити з рук. Тож почався

Нема Українця, якого серцю не був би дорогий наш Львів! Хто, хоч один раз був у Львові, не може його вже ніколи забути!

знов важкий і нерівний бій. Заревіли гармати й посипалися кулі, вкриваючи буйними головами молодих героїв рідну землю, як покриває її пожовклим листям холодний вітер листопада. Одні впали, а другі відступили, бо "встоятись не було сили".

І від тієї хвилини минуло вже довгих 50 літ. 50 літ гіркої кріпацької неволі, кривавої хресної дороги, що нею йшов наш нарід. І за ті літа багато сумних картин змалювалося на сторінках історії нашого народу... Та це все ніщо в порівнянні до того страшного образу, що його створила на наших землях остання війна. Прекрасні села, що губилися в морі цвітучих садів, перемінились у згарища й руїни. А їх мешканці вимучені, скоровані, зморені голодом блукають по руїнах своїх домів, мучаться серед тяжкої праці в далекій сибірській півночі, або скитаються безпритульно по чужих землях Европи, Азії та Африки.

Терпить наш нарід, а його терпіння вносять у нашу душу сум.

Та ще одна річ боляче нас діймає. А нею є свідомість, що в цім горю неньки України глумляться над нею таки її власні діти, і, як каже Т. Шевченко: "помагають Москалеві господарювати і з матері полатану сорочку здіймати". Їх рідня переживає на рідних землях страшну нужду, а вони складають чолобитню тому, хто гнобить наш нарід і топчуть той синьо-жовтий стяг, що у давнині провадив їх предків-козаків, а в 1918 р. їх братів до боротьби "за правду, волю й свободу". Володаря півночі, що стільки проляв невинної крови, уважають за свого "старшого брата", провідника, добродія, освободителя їх Вітчизни України. Та ми з їх поглядами ніколи не можемо погодитися, бо ця "свобода" гірша від неволі, що її переживав наш нарід перед 1918 роком.

І для того в імені мільйонів наших земляків, що самі

не можуть перед ніким поскаржитися

на свою недолю, ми сьогодні, в роковини Листопадового Зриву говоримо, що такої України, як її нам дає Москаль, ми не хочемо. Ми не хочемо України, що "обідрана сиротою понад Дніпром плаче". Не хочемо вже більше сліз, крови, могил. Не хочемо України з недолею сирітки, що над нею знущається злобна наїзниця-мачуха. Не хочемо вже більше чути стогонів і зідхань переслідуваних наших братів, що доходять до нас з-поза старанно береженх кордонів червоного царства. Цілим нашим єством ми осуджуємо насильні вивезення правних мешканців з їх рідних земель у далекі тундри неприв'ітного й жахливого Сибіру. Усією душею ми осуджуємо змагання наїзника знищити на наших землях прив'язання до Церкви, через переслідування вірних та ув'язнення духовенства. Бо не за таку Україну боролися герої Листопада.

Ми хочемо України, але України з котрою ми могли б свобідно порозумітися.

України з отворенними для нас брамами, до котрої ми могли б свобідно поїхати, кляknути на її землі, щедро зрошеній кров'ю героїв і сльозами терплячих, а віддати належну пошану могилам, що в них спочивають тлінні останки героїв-борців за кращу долю нашої вітчизни. Хочемо України, де можна б свобідно жити і спокійно Богові молитись. Хочемо України вільної, незалежної від нікого.

І ще одно нас боляче вражає, а саме брак зацікавлення народнім життям, яке ми нерідко стрічаємо на цій вільній землі.

Немало тут уже таких, що цілковито відійшли від нашого народу. А й між осталими чимало таких, що живуть тихцем та лише пильнують власних інтересів. Нема їх ані в організаціях, ані при парохіях, нема їх також і на листах жертводавців на народні цілі. І хоч при певних оказіях співають вони "ще не вмерла", то їм можна б із цілковитою певністю заспівати "пропала надія". бо до них дуже влучно відносяться слова нашого Тараса: "Страшно впасти у чайдани, умирать в неволі, а ще гірше спати, спати і спати на волі і заснуть на віки і сліду не кинуть ніякого".

Річ ясна, що ці рефлексії наповняють душу кожного свідомого Українця смутком. Та цей смуток не повинен нас опановувати. А

повинна нас піддержувати віра у кращу будучність.

Однак ця віра повинна опиратися на праці в користь народу. Віра кличе нас до діл. Бо коли не буде діл, то гомін пісні "ще не вмерла" замовкне і тоді нам заспівають "вічная пам'ять". До діл кличе нас дух героїв Листопадових подій, благання поневолених та нагода, що ми її маємо тут. А ділами тими має бути плекання нашої мови, пісні, звичаїв, приналежність до рідних організацій, послух проводові. Це повинні робити старші та приучувати до того своїх дітей.

Під кінець звернімо увагу на дві речі: перше на прив'язання до св. віри, до Церкви.

Без віри в Бога та його помочі даремно будемо будувати наше життя,

змагатися до кращого завтра, бо в Його руках лежить доля усіх народів, отже і нашого. Другеє не забудьмо, що під теперішню хвилину тільки ми в Канаді й Америці можемо жити повним українським життям. Цю нагоду повинні ми

вповні використати. І так у першій мірі мусимо бути добрими громадянами нашої прибраної вітчизни. Але будьмо і добрими Українцями. Любім-йаш нарід, дорожімо його цінностями. Біль його нехай буде нашим болем, а бажання його нашими бажаннями. І коли тепер наш народ п'є гірку чашу терпінь, то ми не схиляймо наших голов, не падаймо духом, бо, як колись в історії, так і на будуче ще з певністю "встане Україна і помоляться на волі невольничі діти". Тож угору серця і чола, геть чорні думи, бо "Ще не вмерла Україна".

о. Т. Олійник, ЧСВВ

САМІ ХРИСТИЯНИ НИЩАТЬ ЦЕРКВУ

Христос заснував одну Церкву, а й усі християни вірують в Одну Вселенську Церкву. І бажав собі Христос, щоб усі були так з'єднані в ньому, як Він і Отець є одно, хоч іще перед тим був предсказав, що скоро ввійдуть у Церкву лжепророки та зведуть багатьох.

Апостол Павло попереджував Тимотея, що: "Деякі відступлять від віри і, зведені, приступуть до духів обманних і навчань бісовських".

Ба й самі апостоли поборювали різні хибні і єретичні науки. Єресі й відступства — явище людське, коріняться в грісі, який звичайно є сваволлям і спротивом правді. А також пояснюються вони і тим, що світ любується в обмані.

Єретики чи відступники це звичайно уми незадоволені,

які ставлять собі за вимогу, все перевіряти, обшукати, інакше не повірять. А що в науці й життю не все вдається перевірити в лябораторіях, тож такі радше повірять обманові й забобонам. Так і виникають оті різні розкольники,

Мартин Лютер (1483-1546) німецький монах, якого уважається за одного з "реформаторів", що спричинили роздор у Західній Церкві.

які мов хижі вовки шматують єдину Церкву та тим дуже послаблюють християнське свідчення про Христа.

Оскільки релігія піддається двозначному вияснюванню, тож і сама релігійна наука сприяє єретикам.

В-яка єресь — це акт розуму й волі. Однак цей акт — це хиба розуму й зацікавленість в хибі.

Перші завзяті супротивники Церкви були невірні-погани. їм бо християнська ідеологія: справедливости, братерства й любови, не підходила. Тому від самих початків аж до 313 року погани переслідували Церкву ззовні. Сталось так, що аж цісар Костянтин признав громадянські права християнам. До того ж часу, хоч ізовні Церква терпіла, проте, вона тоді була сильна й об-єднувала в собі різні народи та давала гарне свідчення Христа тим, що християнської віри не мали.

Заколотники були й залишаться.

Людина свобідна перед Богом і відповідальна за свої акти. І саме тоді, коли й Церква вийшла на свободу, після Міланського едикту, почалося нищення Церкви знутра. Появляються різні фальшиві вчителі, що проголошують єретичні вчення, з яких напр. священик Арій, заперечив, що Христос є Богом та так започаткував роздор у самій Церкві.

Опісля приходять різні непорозуміння між східньою та західньою вітками одної Христової Церкви, виклідом чого приходить великий роздор у 1054 р. Ця злощасна дата започаткувала, можна сказати, тисячолітню ворожнечу та відчуження між двома вітками, що спричинило постання двох церковних організмів, тобто Католицької та Православних Церков. Ніхто не може заперечити, що цей сумний факт дуже послабив обі Церкви.

І церковний Захід роздробився!

Воно дивно, неймовірно, але ж факт, що в 1500 роках виникає знов новий розкол. Західні

реформатори знов поділили і ту західню Церкву. І так виникає протестантизм, який дедалі шматується на різні секти, окрайчики церков: лютерани, кальвіністи, англікани, баптисти та інші, а їх без кінця-краю міри, бо їх сьогодні вже сотки різних протестантських церков натворилось, і нині, оті протестанти створили і таку церковну дивовижу, як "християнський атеїзм".

Тим то після 1500 р. люди поділяли Церкву на північну протестантську і полудневу католицьку. Отож бачимо, що самі християни наново розп'яли Христа, розділивши Церкву на: Східню і Західню, Північну й Полудневу. Такто Церква нині на хресті розп'ята.

Христос заснував одну Церкву, щоб життя дедалі в Церкві та довершувати відкуплення; на те, щоб люди в Церкві жили для Христа й життя вічне мали. Люди і то різні народи п'ятнадцять століть Церкву розпинали. Проти єдности Церкви прогрішилося чимало народів.

Україна має багато гріхів, але Україна Божої Церкви не розколола.

Щобільше Україна стала жертвою розколу Церкви! Україна покутує і видає посьогодні апостолів з'єднання.

Одні сусіди, оті "долішні" Греки, хитро-мудро пересадили роздор на Русь-Україну. А Москалі, сусіди "горішні", його насильно підтримують.

Україна, ставши безвинною жертвою роздору, видає проте великих апостолів єднання. Найкращі наші сини, взявши собі за гасло-ідеал Христовий заповіт: "щоб усі були одно", створили такий факт в історії Церкви, що називається Берестейська Унія, і то таки зараз після протестантизму, в 1596 р. Від тоді, виникає нова деномінація, нові люди — "уніяти". Від тоді турбота "уніятів" про єдність Церкви — вже не "побожні побажання", а закон життя.

Українська Православна Церква видала небиякого апостола в особі Митрополита Петра Могили. Так то видатні сини Української Церкви можуть почванитися титулом бути предтечами християнського екуменізму.

Українці-католики будучи послідовні, видали великі ряди апостолів єдности. Від Митрополита Рутського до нашого учасника Митрополита Шептицького це довгий ланцюг імен тих, які ставши католиками, стали і великими апостолами екуменізму. Коли воно правда, що кров мучеників є насінням християн, то наша Церква виросла на крові мученика за єдність св. Йосафата.

**ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ! ПОШИРЮЙТЕ!
НАЙКРАЩИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ "СВІТЛО"
ПЕРЕДПЛАТА ТІЛЬКИ ТРИ ДОЛЯРИ РІЧНО!**

Спиридон ЧЕРКАСЕНКО

У ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

І знов — который це вже раз? —
Зійшлися ми в одній родині,
Щоб пом'януть той славний час,
Коли в офіру батьківщині
Себе принесли кращі з нас...

І наші ланцарі у бій
Ішли за волю України,
В огнях юнацьких буйних мрій,
В піснях червоної калини...

Устав і знов упав наш Львів,
Над ним навис туман кривавий,
Покрив собою і бійців,
Вкраїни рідної синів,
Що впали там — на полі слави.

І от що-рік, в ті самі дні,
Свої зміряємо ми сили...
Та не риданих вже — о, ні! —
Про перемогу лиш пісні
В нас викличуть святі могили...

Прапор борців міцніш тримай
Хто любить волю, любі друзі,
І заповіт святий сповняй:
Не трать часу в даремній тузі
І не ридай, а здобувай!

РЕФОРМА ГРЕЦЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Восьмичленний Надзвичайний Синод Грецької Православної Церкви пересунув реченець конференції грецького єпископату, що мала відбутися 1-го жовтня, на 15-го січня 1969 р. До того часу мав би бути викінчений проект реформ у Грецькій Церкві, що його приготовляє атенський архиєпископ-первоєрарх Єронім, та має предложити його конференції єпископів до затвердження.

Проект зреформованої церковної конституції у Греції передбачає: побільшення прав атенського архиєпископа, який є первоєрархом Церкви, поменшення числа єпархій, устійнення юрисдикційного відношення до Царгородського Патріярхату, зміну в способі вибору єпископів і складу Синоду, реформу монашества й інше. Мабуть буде теж справа відношення Церкви до держави, бо Грецька Православна Церква є державною релігією, якої права забезпечені державною конституцією.

о. проф. Н. Кушнірик С.Т.Д.

З ПРИВОДУ СТОРІЧЧЯ МАТЕРІ-ПРОСВІТИ

Промова з нагоди 100-річчя "Матірньої Просвіти" у Львові, виголошена 19-го жовтня ц.р. під час ювілейного бенкету в Монтреалі.

***

Рік, у якому живемо, є справжнім політтям щодо відзначувань дійсних, тобто в біблійному глузді, ювілеїв. Водночас бо з 50-річчям революції й відродження Української Державности збігається аж три століття, а саме — Творчого Шляху Української Кооперації, Української Академічної Гімназії й Матірньої Просвіти.

На гадку багатьох свідомих і начитаних Українців пальма першости належиться останньому ювілеєві.

Один з найгарніших жемчугів у діядемі "Українського Лева"—це безперечно "Просвіта".

"Бубнявіють думки, проростають словами,
Їх пагіння бринить у завихренні днів.
Цілий тиждень ходжу і живу між левами.
Недаремно і місто називається Львів.

Є міста ренегати, є просто байстрята,
Є леви, що мурликають, ніби коти,
Божевільно безглуздо облизують грати,
Ще, й пишаються з власної сліпоти.

Але думати про них я сьогодні не хочу.
Бо мені трішечки повезло:
Я побачив у Львові Шашкевича очі,
Кривоносові плечі, Франкове чоло.

Сивий Львове! Столице моєї мрії,
Епіцентре моїх радощів і надій,
Вибухає душа, я тебе розумію,
Але, Львове, хоч трішки мене зрозумій.

Я до тебе прийшов із захопленням сина
Від степів, де Славута легенду снує,
Щоби серце твоє одчайдушне левине
Краплю сили вдихнуло у серце моє."

Читаючи цю оду Василя Симоненка, написану іскрометною шевченківською мовою, душа аж

Львів своїм населенням перейшов уже пів мільйона. Львів заснував галицький король Данило в 1240-50-тих роках. Важливий осередок українського церковного, національно-політичного, культурно-освітнього й наукового життя.

вібрує всіми фібрами та співає хором найглибших почуттів. У тембрі голосу молодого барда чується невимовна й нездолана щирість Українця, який збагнув історію Києва, як символу наших традицій і вільної України, та Львова, як розсадника українського патріотизму й народньої витривалости.

Слід тут рубом поставити питання: чи муза була б надхнула до такого одописання гастролюючого поета, що як і Шевченко вийшов з гущі народу, якщо б він не побачив був, між іншим, на Ринку, дому "Просвіти", в якого лилось неначе з могутньої витворниці світло знання в пригнічені мрякобіссям села, та в якому то домі кипіла завзята діяльність цілих генерацій просвітніх, господарських і харитативних хлопоманів-народовців?

Настання Матері-Просвіти почалось у перейми спротиву молодого покоління. У наші часи старші й найновіші засоби масового повідомлення спричинюють те, що бунт молоді є буденною "притчею во язиціх". Але треба таки признати, що не кожний бунт зі сторони молодої генерації є безпідставний, нищівний або безкорисний. Бо бувають бунти-спротиви позитивні та будуючі. До такої ж власне категорії належить явище сучасних новаторів в Україні.

Углибившися в минуле, щоб усвідомити теперішнє, сьогоднішні "шостидесятники" пішли стопами своїх західньо-українських предтеч XIX-го століття. Вчора — бунт проти батьків заражених москвофільством, що схиляв їх до національної єдности з Москалями, а сьогодні — безпощадний та безстрашний спротив проти батьків пристосованців і кон'юнктуристів, але все ж таки бунт проти рабської вдачі й вислужництва старшого покоління з його малоросійською ментальністю, бо ж з усього найгіршого, що криється в людині — це душа заяча — душа раба!

На початку рух молодих народовців був суто культурно-освітнім і тільки згодом набрав політичного характеру, обнявши негуляпільську молодь, яка почала гуртуватись по гімназіях у т. зв. "Громадах".

Не маючи достеменного товариства народовці 1868 року, за благословенням о. С. Качали та за почином університетських студентів, приступили вони до оснування Львівської Просвіти, себто першого українського товариства, що мало бути метушливим осередком для всіх свідомих тоді Українців.

8-го грудня того ж незабутнього року влаштовано перші загальні збори й обрано першого голову "Просвіти" в особі Наталя Вахнянина. А в день 26-го травня 1870 року зайшла важлива зміна в статуті цього науково-освітнього товариства: "Просвіта" анґажується тільки ширити освіту між українськими масами. Царицю літератури й науки невдовзі проводитиме Товариство ім. Шевченка.

Молоді "просвітяни", взявши собі до серця пристрасні судження "українського Сократа" — любомудра Григорія Сковороди — відносно священних обов'язків "ученої людини до народу", починають, і то з безприкладним усердям, точити тотальну боротьбу проти того, що, на гадку їхнього ідола Шевченка та за пізнішим виразом Лесі Українки, було нашим "національним соромом", складники якого були жалюгідні — нетрівкість, поступливість, потульність і мовчазне рабство неграмотних українських мас.

Праця жвавішає. Видавнича діяльність Товариства, що є незаступимим козирем у грі за народнє самопізнання й переродження, значно збільшується. Його організаційна сітка поширюється швидким розростом на рідних землях і всюди, де лише живуть українські імігранти й поселенці, котрі, покидаючи рідний край, зі собою везли грудку чорнозему в вишиваному рушнику в руках, а живовзір — "Просвіту" в своїх серцях.

Для статистиколюбця наступний звіт — це милозвучна симфонія цифр, у якій домінує "крещендо" за "крещендо". До першої т. зв. світової війни 75% українських населених пунктів у Галичині мали читальні "Просвіти": 15% мали свої власні будинки, а число членів "Просвіти" охоплювало зо 20% українських чоловіків. За останніх 15 років перед вищезгаданою війною "Просвіта" видала понад півтора мільйона книжок, призначених здебільша для масової освіти, самоперше селян. Від 1869 р. до 1914 р. сітка товариства робить озійний крок вперед: від круглого оника-зера до 77 філій, 2.944 читалень, 2 664 бібліотек, 504 будинків тощо. На день 1-го січня 1938 р. кількість видань "Просвіти" збільшилась до 847 назв.

Щоправда, перша світова війна, а після неї польська окупація значно припинили були цей подивугідний розріст, але старанність "Матері-Просвіти" незабаром надолужила втрати.

Незаперечним фактом є, що Львівська "Просвіта" була живовзором для всіх Українців, тому що "з самого початку" — як пише проф. Володимир Дорошенко — "вона мала не вузько-провінціяльний, а загально-український характер, раз-по-раз і на словах, і на ділі, підкреслюючи змагання до здійснення всеукраїнського ідеалу власної державности".

(Закінчення в наступному числі)

КУПЛЮ КНИЖКИ пізнішого видання, також збірки **ПОШТОВИХ МАРОК**. Подайте, що маєте й за ціпки на адресу:

A. MOCH

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

о. О. Купранець ЧСВВ

НЕСПОКІЙ НАЛЕЖИТЬ ДО "ЦЕРКВИ В ДОРОЗІ"

Завдяки власній самосвідомості на своє Боже походження й свою божественну таїнственність, непомильній опіці Святого Духа й обітниці Христової завждиприсутности, повсякчасному своєму місійному післанництву та своєму історично-життєвому досвідові Церква витворила свої тверді переконання щодо своїх суттєвих елементів: Божого й людського. Церква докладно знає, що Божий елемент — як повсякчасний і незмінний — не може підпадати під часові чи обставинні зміни. Коли ж ідеться про людський елемент, то Церква вже давно дійшла до того переконання і в теорії і в практиці, що все те, що стосується людського елементу та його оформлення на історичній дорозі її буття, не тільки можна, але й треба змінювати, бо це речі зумовлені часом і обставинами. І такі зміни щодо людського елементу в Церкві прийшли разом із Собором. Однак...

Люди є людьми!

Те все, до чого люди десятками років привикли та вважали вже за непорушне, подекуди й деколи затративши правильне розрізнення Божого від людського, почало вповні або частинно мінятися, приймаючи для них новий і незвичний вяд. Це почало разити багатьох, що привикли до існуючого стану. Інші знову б хотіли бачити переведення змін у життя відразу. В них почала витворюватися нетерпеливість і може навіть нагальність чи пересада. В сумі це викликало зудар, що спричинив неспокій у Церкві, який деякі знов уважають кризою внутрі Церкви.

В чому мала би бути криза в Церкві?

Сьогоднішні слабодухи, слабовіри чи віщуни всяких нещасть, які дивляться на майбутність крізь чорні окуляри, чи тільки по-людськи, зокрема ж, коли вони дивляться на ними небажані або їм ворожі об'єкти, бачать самі тільки катастрофи. Одним із таких об'єктів для них є якраз Церква, якої вони бажали би позбутись. Вони говорять, і то навіть "з переконанням", що незабаром прийде кінець Церкві і то через її самоліквідацію знутра, бо внутрі Церкви наступила повна криза. У їх розумінні й баченні Церква сьогодні захиталася в своїх основах через те, що Церква в наших часах — як вони кажуть — "не витримує вже наукової критики", як теж "Церква вже сповнила свою ролю тоді, коли люди ще були темні". Звідси вони твердять, що тепер у Церкві — як природний наслідок — наступає:

— відмітологізування церковного навчання,
— відідеалізування християнського життя,
— відсвячення релігійних чинностей,
— захитання єрархічного авторитету,
— заник дисципліни посеред духовенства,
— нестійкість і недобір у священичо-чернечих покликаннях,
— брак місіонерського духа в Церкві,
— занепад віри й моралі посеред мирян,
— впливи раціоналістично-вільнодумних течій на богословське думання,
— підозріння й узаємні обвинувачення в безвір'ї чи в єресі,
— введення й ведення, щоб рятувати себе, безхарактерних і самопонижаючих діялогів із дотепер ішими своїми світоглядовими противниками,
— відкидання всього дотепер освяченого церковною традицією і
— багато інших закидів.

Замість відповіді на закиди поставмо питання: чи це є ознакою кризи в Церкві:

— що, Церква, не змінюючи ні в чому й ніяких правд віри, оформила їх зрозумілою тепершньому світові мовою?

— що Собор поставив за свою мету пристосувати норми християнського життя, не порушуючи Божого Закону, до обставин життя наших днів?

— що богослужения зближено, не міняючи його суті, до сьогоднішньої ментальности вірних і введено для кращого їх розуміння народні мови?

— що структура адміністрації Церкви освободжується від різних залишків февдально-автократичних форм правління, яких місце має зайняти ближча сьогоднішньому демократизмові форма колегіяльности?

— що духовенство, виконуючи свої священичі функції, хоче забезпечити своє соціяльно-правне положення, а не бути тільки "безголосим предметом" у своїх справах?

— що покликання до священичого й чернечого станів — це річ ласки, релігійного виховання й вироблення суспільства, яке сьогодні в значній мірі зматеріялізувалося й не достачає Церкві потрібного числа покликань?

— що покидання священичого чи чернечого станів через одруження або перехід до якогось світського звання залежить від особистого рішення чи заломання даного духовника, а не від бажання Церкви проріджувати священичо-чернечі ряди?

— що місіонери виконують місійну працю навіть понад їх фізичні сили й спроможності, бо їх мале число?

— що єресі, заблудження чи відхилення від правильного розуміння правд віри та церковного навчання завжди були чи будуть посеред поодиноких богословів, хоч Церква їх осудила й осудить у майбутньому?

— що діялоги випливають із Христового заповіту та універсального посланництва Церкви "йти й навчати всі народи", тобто всіх, а діялоги це одян із сьогоднішніх засобів навчання?

— що групи — тут-і-там — існують і роблять багато крику люди, які бажали би перевернути дотеперішній, освячений церковною традицією, лад "догори ногами", але Церква не допускає до цього?

Є криза, чи її нема?

Кажемо, що нема в Церкві кризи, але є новий посилений рух, що його приніс Собор. Рух є ознакою живого організму. Там, де є рух, там є теж і удари. Церква не стоїть — як живий організм — на місці, але постійно порушується. Церква є в дорозі, тобто в постійному русі. Вона постійно прямує почерез людське життя до життя в Бозі. В своїй Божій суті вона теж постійно зударяється з людськими слабостями, розбіжностями поглядів чи зо спротивом, що спричинює непорозуміння навіть у суттєвих питаннях церковного життя, що зроджує неспокій. Цього не дасться виминути! Люди є тільки людьми, а Церква складається з людей, які спричинюють чи зроджують неспокій. І тому можемо сказати, що теж і неспокій належить до "Церкви в дорозі".

ПРОЦЕС ЗА "ЄРЕСЬ" ЧИ ТІЛЬКИ "ПРОВІРКА" ТВОРІВ?

Голяндська католицька пресова агенція опублікувала вістку про те, що є "сильні познаки" того, що римська Св. Конґрегація для Віровчення приготовляє процес проти славного богослова — о. Е. Схіллебекса, домініканського монаха й професора догматики в католицькому університеті в Неймехен, Голяндія. О. Схіллебекс є одним з авторів т. зв. "Голяндського Катехизису", який викликав багато замішання, бо різні богословські комісії закидають йому неправильність висловлювання щодо деяких догматичних оформлень. У часі Ватиканського Собору та Голяндського Національного Собору о. Схіллебекс був богословським дорадником голяндського єпископату.

Сам о. Схіллебекс на телевізійному інтерв'ю заявив, що йому про те офіційно нічого невідомо, хоч від довшого часу він уже підозрівав, що Рим "щось плянує" проти нього. Каже, що він знає теж неофіційно, що його оборонцем на процесі має бути світової слави богослов — о. Карло Ранер. Кардинал Альфрінк, голяндський архиєпископ-примас, сказав, що офіційно йому нічого йе відомо, але він переконаний у тому, що така вістка не "позбавлена всякої основи", хоч він переконаний теж, що процес "вийде в користь о. Схіллебекса". Інша вістка знову каже, що — на основі інформації з Ватикану — це не буде процес за підозру в єресі, тільки офіційна провірка творів о. Схіллебекса.

ВИШКІЛ МИРЯН-ПРОПОВІДНИКІВ

Австрійська дієцезія в Ґрацу розпочала систематичне вишколювання мирян-проповідників. Першим кроком до цього було проведення семінара, в якому взяло участь 22 мужчин, переважно з університетською освітою. Під час семінара їх обзнайомлено через виклади зо способом проповідування Божого слова, як теж вони мали вправи в тому. По закінченні семінара кандидати на проповідників матимуть через два роки курси з основних питань догматики, єгзегези й літургіки. Дальші курси під час "вікендів" мають бути інтензивним доповненням вишколу, як теж і введенням у практику. По закінченні такого вишколу єпископ — відповідно до знання кандидатів і їх спроможности проповідування — дасть абсольвентам проповідницьких курсів, зразу на пробу, а опісля постійний дозвіл проповідувати самостійно.

ПРОЄКТ ІНСТРУКЦІЇ СКРИТИКОВАНИЙ

Папська Комісія для соціяльної комунікації випрацювала проєкт пасторальної інструкції про поширення тих місць із Соборового Декрету "Інтер Міріфіка", що стосується преси. Цей проєкт осудила комісія експертів, яку встановила Німецька Єпископська Конференція. Як подає Центральний Комітет Німецьких Католиків, цей проєкт є "зле розчленований", "частинно противорічний" і "в багатьох місцях під науковим оглядом стоїть під знаком запиту". Також очікування, що комісія в дальшому розвиватиме Соборовий Декрет у дусі соборових побажань, "знайшли розчарування". Німецька комісія експертів побоюється, що "через опублікування інструкції в теперішній формі буде стрічена велика можливість", як говориться у "критичних завважах" щодо проєкту інструкції, бо від самих змін у поодиноких відступах не можна вичікувати ніякого „покращання проєкту.

о. Севастіян Шевчук ЧСВВ

ДУМКИ ПІД ЛИСТОПАД

Українська душе, споглядаючи на цю символічну могилу, полинь серцем на Рідну Землю та молитвено до Господа!

Місяць листопад во вік дорогий українському серцю.
Сьогодні ми в церкві.
Але думками ми далеко, на Рідних Землях.
Стоїмо перед домовиною.
А в нашій уяві встають тисячі могил.
А в тих могилах тлінні останки борців за волю України,

Найкращі сини України,
Цвіт народу.

Могили — свідки нашого зриву,
наглядний доказ любови рідного краю аж до смерти.
Ще донедавна вони тішилися шаною серед нашого народу.
Ще донедавна нарід сходився в листопадових днях, щоб ушанувати гідно пам'ять тих, що боролись за правду, волю, свободу.
Сьогодні в Україні це робити — то злочин, то державна зрада, то бунт.
Сьогодні там не можна почтити героїв.
Та це ми можемо робити тут.
І ми робимо.

І ми хилимо перед ними наші голови.
І ми молимось до Всевишнього.
І ми поручаємо Йому наших братів,
І поручаємо справу, за яку життя віддали.
І поручаємо Йому нашого великого мужа й архиєрея Митрополита.

Думками ми на наших землях.
Перед нами день Першого Листопада 1918 року
Радісний, незабутній.
Сповнення мрій і задушевних бажань.
Ми стали панами у власній хаті
І то по довгім чеканні.

Та не судилось нам тішитись довго побідою.
Нам позавидували того, що нам слушно належалося.

Постановили відібрати.
Почався бій, ворожий наступ.
І в нерівному бою неодин на віки склав у землю молоду голову свою.

Упав прапор. Устала радість
І знов с у м н и й листопад.
Тільки спомин з давнього красного минулого.
Та дорогий він для нас.
Незабутній.
Місяць наших героїв, найкращих дітей України.
Місяць — роковин смерти великого Митрополита Шептицького.

І ми сьогодні над тим застановляємося.
Ми тут тілом, а духом на Рідних Землях
Над могилами,
А тисячі їх.
По багатьох і слід пропав.
Та місце для нас дороге.
Там спочивають наші дорогі борці
Їх сьогодні згадуємо, за них молимося.
їх духом кріпимось, їх любов'ю до краю переймаємося.

Пом'янім їх. Тепер ніхто їх там не пом'яне. Не вільно забути! Це була б зрада! Злочин ейдний кари!

Стоїмо над могилою, а думками линемо на Рідні Землі. До могил правдивих, де спочивають тлінні останки героїв листопадового зриву. А їх так багато.

Дала їх нам геройська любов дітей України до рідного краю.

о. О. Купранець ЧСВВ

КАТЕДРАЛЬНЕ СВЯТИЛИЩЕ В ЕДМОНТОНІ

Святилище або олтарна частина церкви являється за своєю суттю осередньою частиною кожного Божого храму, бо вона є центральним і найважливішим місцем у всій церковній будові. Тут стоїть престіл, на якому приноситься Безкровна Жертва — Свята Літургія. На престолі стоїть кивот, у якому зберігається Пресв. Євхаристія.

Саме оті моменти поставили мистця перед проблемою, яка ставила нелегкі завдання — розв'язати стінопис святилища відповідно до літургійної його важливости й традиції. Мистець, спираючися на традиції Східніх і Української Церков, треба признати, дав стінописові святилища належну мистецьку й традиційно-літургійну розв'язку.

Святилище катедри св. Йосафата в Едмонтоні, з уваги на стінопис, можна легко поділити на дві самостійні частини, які виразно зарисовуються: перша — це задня частина святилища, яку творить п'ятистінна апсида; друга — це передня, яка замикається двома арками-луками.

Христос — осередня точка

Осередньою точкою задньої частини святилища є Ісус Христос — Цар слави, Володар всесвіту й Учитель. Сидить Він на царському троні, що додає Йому маєстатичности. Проф. Ю. Буцманюк змалював так постать Христа тому, щоб зберегти східню традицію й підкреслити культову центральність Христа в Церкві, яку Він основав для спасіння людей, то й для яких Він повсякчасно повинен бути і володарем і вчителем. Особливий вираз в очах і всьому лиці Христа зображений так, що мається враження, що Христос заглядає в душу людини та кличе до Себе. "Усе передано мені від мого Отця... Прийдіть до мене всі струджені й обтяжені, а я вспокою вас. Візьміть моє ярмо на себе й навчіться від мене" (Мат., XI., 27-28).

У лівій руці Христос держить книгу з написом "Альфа" й "Омега", що означає, що Христос є початком і кінцем усього. Правою рукою Христос благословить, а пальці Його руки — згідно з традицією нашого обряду — зложені так, що представляють символічно йм'я Ісуса Христа через складення пальців у формі "ІС" і "ХС". Трон, що на ньому сидить Христос, окружають і піддержують чотири янголи, шостикрилаті Херувими й Серафими. Янголи й крила вкомпоновані відповідно до площі стятого трикутника, яку замикають дві пів-арки.

Поруч Христа, у двох побічних площах, що замкнені пів-арками, змальовані два Янголи в поставі руху. Вони наче злітають і віддають поклін своєму Цареві-Христові. Рух зображений в усьому тілі. В руках вони держать символи Христа-Царя: хрест і жезл. Барва одежі янголів має "етеричний посмак", чим мала б указувати на неземськість і духовість янголів, які не мають тіла, але є чистими духами. Стоять вони на стилево оформлених хмаринках.

Зображення Христової Церкви

Долішня частина апсиди—це зображення Христової Церкви з її Божим і людським елементами. Зображена вона на трьох площах. Середня площа під Христом-Царем має символічний образ Агнця з хрестом, що стоїть на скелі, з якої випливає сім рік. Агнець — це Христос, що дав Себе заколоти на спасіння людського роду. Агнець — це теж символ воскресіння. Хрест — це знам'я нашого відкуплення, на якому приніс себе в жертву Жертовний Агнець Нового Заповіту — Ісус Христос, щоб Своєю смертю через Розп'яття на хресті дати нам вічне життя. Скеля — це Христова Церква, яку Він заснував. Сім рік — це Святі Тайни, які встановив Христос, і ними наче ключами відкрив людям ворота Небесного Царства.

На двох побічних до Агнця площах розміщені — по шість — Святі Апостоли — Христові Учні взяті з людей, яким Христос доручив продовжувати, розбудовувати та вести Собою засновану Церкву.

Горішню частину апсиди завершує символічне змалювання Святого Духа у виді голуба, від якого розходяться проміння, що наче спливають на всю апсидну частину святилища та в'яжуть її в одну цілість. Як колись по Вознесінні Христа на небо зійшов Святий Дух у виді вогненних язиків через Христа на Апостолів і Церкву, так і тут маємо це зображене, що вогненне проміння наче переходить через Христа, що сидить на небесному троні слави в окруженні небесних сил, на долішню частину, де зображена Церква й Апостоли. Христос бо сказав: "Як же прийде Утішитель, що я пішлю вам від Отця, — Дух правди, що походить від Отця, він засвідчить про мене. Та ви свідчитимете, бо ви від початку зо мною" (Ів., XV, 26-27).

Апсидну частину святилища замикає арка. Вона розмальована символічними янголами, що творять "небесну гвардію" Царя Неба. На передній частині арки, від храму вірних, видніє в церковно-слов'янській мові напис: Свят, Свят, Свят, Господь Саваот. Апсидні пів-арки прикрашені виноградною лозою та пшеничними колосками — старинними символами Пресв. Євхаристії. Виноградна лоза та пшеничні колоски — це складові й видимі літургійні елементи Пресв. Євхаристії, бо з них зготовляємо жертовне вино й жертовний хліб-просфору для Безкровної Жертви — Св. Літургії. Долішні пілястри орнаментовані хрестами.

Св. Йосафат — Небесний Заступник катедри

Передня склепінна частина святилища замкнена двома арками. Вона присвячена Небесному Патронові катедри — св. священомученикові Йосафатові. Посередині склепіння над престолом видніє, на замкненій янголами й їх крилами площі, постать св. Йосафата. Він зодягнений у василіянську чернечу рясу та архиєрейську мантію. У стоячій поставі та з розпростертими руками наче благословляє з небесних висот тих, що до нього моляться і просять його заступництва.

По обох боках частини цієї картини, в долішній частині склепіння, зображені символи св. Йосафата. По лівому боці маємо: хрест із топором і пальмовим листком, рожу й пальму. По правому боці: хрест із топором і пальмовим листком, соняшник і лілею. Символи замкнені — в орнаментом обведену — окрему площу, що вгорі завершується хрестом.

Хрест із топором і пальмовим листком — це символи мучеництва. Від топора зазнав св. Йосафат смерти задля св. Хреста, а від св. Хреста прийшла перемога й слава, яку символізує пальмовий листок. Християнська символіка надала теж пальмовим листкам розуміння перемоги духа над спокусами та тріюмфу мученицького геройства. Рожа — це герб св. Йосафата. Рожа може теж символізувати Пречисту Діву.

Соняшник символізує чернечу покору та послух. Св. Йосафат був членом Василіянського Чину. Вранці, коли показується просвіток світанку, соняшник повільно підносить свою цвітисту голову до сходячого сонця, щоб наче його поздоровити. Цілий день постійно повертається соняшникова голова за сонцем на небозводі, щоб увечорі склонити її й наче піти на спочинок. Так і чернець повинен підносити своє серце разом із світанком до Господа, щоб цілою своєю істотою через увесь день кружляти за Богом, доки ввечорі не піде на спочинок, огрівшись теплом Божої благодаті. Лілея — це символ невинности й дівочої чистоти, як теж і краси.

Розмалювання долини передньої частини

Долина передньої частини святилища вкрита хрестовим мотивом, де бачимо ще два символічні зображення, що мають безпосереднє відношення до катедри. З лівого боку, на тлі кленового листка — канадійського національного гербу, обведений барвінковим вінком, змальований василіян-

Вид на апсидну частину святилища в катедрі св. Йосафата в Едмонтоні.

ський герб — горішочий стовп, бо цю катедральну парохію заснували, обслуговували й збудували саму катедру оо. Василіяни Канадійської Провінції. Напроти, на правому боці, обведені лавровим вінком, маємо змальовані архиєрейські знамена, бо це єпископська катедра: в перехресті архиєрейського хреста й жезла вміщена владича мітра, а над нею римський капелюх.

На двох оригінальних виступах символічно — колами й ангельськими крилами — представлена Пресвята Трійця.

Передня частина святилища має дві арки, з яких одна орнаментована соняшником, а друга — межева між святилищем і храмом вірних — виноградною лозою. Виноградна лоза — як євхаристійний символ — звичайно символізує Христову Кров, але теж Божу щедрість і багатство благодаті. Коли взяти до уваги, що святилище представляє собою небо, а храм вірних землю, то на цьому місці маємо справді чудову символіку виноградної лози, яка нам постійно нагадує велику подію відкуплення людського роду, а в тому й нас, відкуплення Христовою Кров'ю, якою Христос з'єднав людей із небом.

ЦИГАНСЬКЕ ПАЛОМНИЦТВО

Поверх 10.000 циганів із усього світу прибуло в половині вересня ц.р. до м. Сарагосси, Еспанія, на прощу, яка є вже третьою з черги інтернаціональною циганською прощею. Предсідником цього паломництва й зустрічі був кардинал В. Арріба і Кастро архиєпископ Таррагони, який є керівником душпастирської праці посеред циганів ув Еспанії. Багато з циганів, які прибули на прощу, охрещено, миропомазано та приступили до першого Св. Причастя. В Еспанії проживає близько 200.000 циганів.

МАРОНІТИ ВІДЛАТИНІЗОВУЮТЬСЯ

Маронітська Церква — це одна зо Східніх Церков, якої більшість вірних у числі кругло пів мільйона живе в Ливані. Вона очолена власним Патріярхом. Зокрема в минулому столітті ця Церква дуже сильно підпала під вплив латинізації, тобто різні власні східньо-обрядові практики замінювано латинськими або уподібнювано до латинських. Тепер маронітський Патріярх видав розпорядок, щоб повернути традиційну східню практику уділювати Св. Тайну Миропомазання безпосередньо по Св. Тайні Хрещення.

НІКОЛИ НЕ Є ЗАПІЗНО

Для прийняття Тайни Хрещення ніколи не є запізно! Так сказав собі і зробив Л. Квакру Косі Бенусенаг із Аккри, Гана, Африка; що казав себе охрестити, маючи вже 105 років життя. В обряді хрещення взяла участь його жінка, 17 дітей і 85 онуків.

Всеканадська Управа
Українського Католицького Юнацтва

організує

ВЕЛИКУ ПОДОРОЖ ПО УКРАЇНІ І ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ

Ця подорож триватиме повних два місяці — від 1 липня до 31 серпня 1969 р.

Подорожуючі будуть мати зокрема прекрасну нагоду провести

кілька тижнів на Рідних Землях своїх батьків,

про які вони знають тільки або з оповідань, або зі шкільних підручників. Їхній шлях буде йти через такі українські міста як Ужгород, Львів, Київ, Одеса та багато інших.

Подорожуючи автобусом, туристи будуть мати нагоду звидіти краї Західньої Европи, як: Голяндію, Францію, Мадярщину й Чехословаччину, — оглянути важливіші їх міста та приглянутися многим культурним пам'ятникам. У програму цієї частини входять:

авдієнція у Св. Вітця, Богослужби в Люрд,

опера в Зальцбургу, страсна вистава в Ерль (Австрія), мандрівка в Альпах.

Група буде подорожувати під опікою двох священників-капеляніи.

Хто повинен голоситися до подорожі?

У першу чергу члени й членки УКЮ, які або вже самостійно працюють, або кінчать "гай скул" чи вчащають на університет, а відтак і члени інших українських організацій.

Кошти подорожі, — помешкання, харч і дрібні видатки будуть виносити приблизно $750.00.

Тому що число подорожуючих обмежене, то зацікавлені цією поїздкою — молоді родичі, опікуни молоді — нехай

найдалі до кінця грудня ц.р.

зголосяться писемно по інформації до ВУ-УКЮ. Першенство будуть мати ті, що зголосяться перші.

Писати на адресу.

U.C.Y. National Executive
3100 Weston Rd. — Weston, Ont.

Казимир ГРИЦИНА

БІЛЯ МИТРОПОЛИЧОЇ ПАЛАТИ У ЛЬВОВІ

Спомин про Отця Ігумена Климентія, Шептицького Верховного Настоятеля оо. Студитів

На тиждень перед святом Покрова 1939 р. Отець Ігумен Климентій прибули до Унева. Якраз тоді селяни розграбовували манастирське добро. Але в часі побуту о. Ігумена ніхто зі селянської черні не показувався і життя йшло нормально.

Отець Ігумен покликали мене і сказали, що треба обняти лікарський консум при "Народній Лічниці", а що я колись вів кооперативу в своєму місті, то для цього надаюся. А з консуму дещо для нас монахів у харчах буде можна дістати. Раненько на свято Покрова ми полагодили все і о. Ігумен відправили Службу Божу, забрали речі та зі мною і ще одним братом виїхали з Унева.

Краялося тоді серце! Мучила думка, чи, коли і як іще повернемося до нашого Матірного і Центрального дому. Та вже не довелося. Їхали ми гостинцем, що йшов від давної австрійсько-російської границі від Підволочиськ через Тернопіль до Львова. Це головний шлях на схід чи зі сходу на захід. І от цілі колони авт, танків і різного роду тракторів їхали спішно на захід, бо мали обняти границю на Сяні. Сила-силенна їхала якраз в уніформах НКВД. І хоч вони тоді спішилися, то на їх вид дуже моторошно робилося мені на душі.

За Куровичами в бік Львова їхали ми самим краєм гостинця, але якийсь червоноармієць трактором так на нас пустився, що малощо нас не поторощив. Тільки сила молитви і сприт фірмана в один момент спасли нас. Ми тоді ввесь час молилися. На попас заїхали ми до одного селянина біля Чижикова, який показував нам місце за столом, де звичайно спочивав Слуга Божий Митрополит Андрій, коли ще їздив кіньми до Унева. Господар був дуже гордий з цього. І мав чого, це ж була велика честь.

До Львова ми приїхали пізнім вечором. Отець Ігумен Климентій заїхали до митрополичої палати, а я на Петра Скарги. Нове крило дому оо. Студитів на Петра Скарги прилучили до "Народної Лічниці ім. Митр. Шептицького", а це була за большевиків "3-тя радянська лікарня", а старе крило "10-та поліклініка". Нас зіхали на саму гору, але ми ще мали свої богослужения, передовсім Службу Божу. Багато большевицьких достойників заходили оглядати іконостас у каплиці, яка містилась у старому крилі дому, в якій ми вітали Папського Нунція 1938 р., коли він приїздив на св. Андрія до Львова.

Я зачислявся до персоналу 3-ої радянської лікарні. Задля того мусів я бувати на мітінгах, які відбувалися в "Народній Лічниці", бо ми все ще так її називали. Одного разу сам начальник уряду здоров'я мав промовляти. Був убраний відповідно. Такі "знаті" звичайно були партійні. І ось мітінг був якраз на те, щоби позимати зо стін ікони, бо на стінах мали висіти портрети "вождів". І говорив він таке: "Ви знаєте, що наша влада комуністична. Не визнає релігії. На стінах мають висіти портрети вождів. І подумайте, як це буде виглядати: висить ікона, а біля неї портрети вождів. Чи це годиться?" Зараз по тім Сестри зняли всі ікони. Це був слушний аргумент. І це був большевик... назовні.

А чи ми нераз не вішаємо різних світських образів біля Розп'яття чи Богоматері? Часом безбожники знають виказати більшу пошану до святих речей, як ми, ніби то християни ще й католики...

Оповідав мені тодішній управитель "Народної Гостинниці", як він хотів забрати ікону св. о. Николая зо стіни в одній із кімнат; а тоді мешкав там якийсь військовий старшина червоної армії. Коли управитель увійшов у кімнату, то цей старшина питає, чого він хоче? А він йому каже, що має наказ зняти ікону. Тоді старшина: "Вона мені не перешкоджає; коли ж ця ікона висіла тут перед тим, хай і дальше висить, не треба її знімати". Ще в червні 1940 р. висіла ця ікона на своєму місці. А були такі люди, що хотіли таким перевершити большевиків та — хоч це були їх приватні доми і тоді ще не було на землях Західньої України нагінки на ікони — самі знимали святі образи.

Тим часом харчові справи стояли погано, а ціни на них були дуже високі. Один білий хліб величини подвійного бохонця (тут коштує 25 чи 32 ц.) коштував на ринку 8 рублів. А ще за ним треба було стояти в черзі, кажімо, від 11 чи 12 години ночі, а в год. 9-ій склепар вам сказав, що вже нема хліба... Мені вдалося познайомитись із директором одної пекарні. (Жид власник пекарні з Кракова, який утік був перед Німцями, потім большевики його теж вивезли). Я йому подарував від консуму кілограм чаю і какао. За це я брав хліба для Лічниці, скільки хотів. Для самої Лічниці треба було 15 хлібів житнього хліба та 35 хлібів білого пшеничного, а я брав триста білого і триста житнього і це за один день розходилося. Не на "пасок", ні: багато йшло до святоюрських забудувань, приходили Сестри Студитки, Служебниці й Василіянки. Від оо. Ісусовців приходили питомці. Їх тоді було у Львові багато, бо по-

втікали з Кракова; але як побачили большевиків, то при першій нагоді вернулися назад на захід. На початку 1940 р. на просьбу о. Ковалика ЧНІ я почав довозити харчі оо. Редемптористам на Зибліківщина, яких було там із богословами Чину п'ятнадцять осіб.

Одного дня перед полуднем, по-світському вбраний, увійшов до консуму сл. п. о. Ковалик ЧНІ. Коли побачив мене за прилавком, а на щастя тоді нікого там більше не було, каже до мене: "Казю, то ми голодуємо, а ви при таких гарних речах працюєте?" Кажу: о. Зеноне, я був ув о. Де Вохта двічі і пропонував йому, що можу для манастиря дещо харчів доставити, але о. протоігумен Де Вохт ЧНІ два рази подякував, кажучи, що ми все маємо. — Та ж харчами я журюся, то все на моїй голові, що там о. Де Вохт про те знає. Мені вже голова висихає, де роздобути харчів на стільки осіб, таж нас п'ятнадцять монахів. Як котрий брат вистоїться дванадцять годин за хлібом і принесе бохонець хліба, то що воно на стільки людей? — Добре, кажу, я це візьму до уваги. Бо ж Ви, Отче, знаєте, що я дуже ціню і люблю о. Де Вохта, а через нього і Вас Редемптористів.

Отже при найближчій нагоді я приготовив мармоляди, соли, муки, різної крупи, оливи і передовсім хліба — добрі два міхи. Але як це доставити? Бо ж на партері манастиря оо. Редемптористів урядує і мешкає якась частина НКВД! Але Бог добрий. Я взяв коня з господарки св. Юра і з одним братом повіз. Поносив міхи з харчами і не стрінув жадного НКВД-иста на коридорі... Був я в страху, аж піт на мене виступив. Якраз Редемптористи вийшли тоді з посіщення з церкви і отці Зятик і Ковалик підійшли, взяли по хлібові до рук, перехрестилися і клякнули та піднесли вгору хліби. Уста їх шептали молитву, а потім поцілували хліби. Я був тим зворушений до сліз. Потім за кілька днів о. Ковалик сказав мені, що Великий Редемптоpист, один із найбільших, яких я колинебудь знав, сл. п. о. Протоігумен-Де Вохт ЧНІ розіслав по всіх манастирях зарядження аплікувати мене в Службах Божих, як добродія Чину; але не відтепер, а ще з Тернополя, так зазначив у зарядженні.

Але то не була моя заслуга, що я помагав харчами. То була заслуга сл. п. дир. О., який, як старий директор "Народної Торговлі", знаний був серед купців-жидів, умів мов з-під землі добути такі речі, що вже тоді хіба казочну вартість мали. Ну і лікарів, які дали мені доручення помагати харчами дєкому, особливо ж мав я дбати про митрополичу палату. Нераз я лишав харчі в о. Ігумена Климентія, коли не міг доручити дєкому з мешканців св. Юра, бо побіч сл. п. о. канцлера Галянта мешкав енкаведист, а покійна ігомість не отворила дверей, коли ми не сказали, чого хочете. Ну і як було на коридорі кричати, що ви несете харчі? Це була велика небезпека. Отець Ігумен Климентій дали мені дозвіл, що я виходив із дому чи вертався додому без зголошення в о. Настоятеля. Отець Ігумен знали про харчові труднощі в місті, а знали і те, що мені вдається забезпечувати харчами багатьох, то дуже раділи, а як де заходила яка небезпека, то попереджували мене.

(Д. б.)

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

Стефан Семчук, ПОЕЗІЯ І ПРОЗА, Книжка дев'ята. Вінніпег, 1969, ст. 80.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1968, Кн. 7-8.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ, Орган пластової думки, Торонто, 1968, ч. 2.

ВІЛЬНА УКРАЇНА, Журнал української визвольної думки, Нью Йорк, 1968, ч. 57.

EASTERN CHURCHES REVIEW, A Journal of Eastern Christendom, London, 1968, Vol. II, No. 1.

DIAKONIA, A Quarterly devoted to advancing Orthodox-Catholic Dialogue, Bronx, N.Y., 1968, Vol. 3, No. 2.

НАУКОВІ ЗАПИСКИ, за редакцією Ростислава Єндика, Науковий Техніко-Господарський Інститут, Мюнхен, 1967, тт. XII, XIII, і XIV.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ, Кренфорд, Н. Дж., 1967, ч. 174-175-176.

МИ І СВІТ, Український магазин, Торонто, 1968, ч. 145.

TWO CONCEPTIONS OF THE HISTORY OF UKRAINE AND RUSSIA, by Natalia Polonska-Wasylenko, edited by Wolodymyr Mykula, B.A., B.Litt., Published by the Association of Ukrainians in Gr. Britain, London, 1968, p. 80.

UKRAINE IN VERGANGENHEIT UND GEGENWART, Muenchen, 1968, Nr. 43.

HORIZONS, Ukrainian Student's Review, New York — Urbana, Vol. IX., No. 1 (12).

ORIENTALE EUROPEO, Organo del Centro de Estudios Orientales, Madrid, 1968, Ano XVIII., Num. 2.

Лука Луців, ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІЯЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ, Видавництво "Свобода", Нью Йорк-Джерзі Сіті, 1968, ст. 654.

Михайло Данилюк, ПОВСТАНСЬКИЙ ЗАПИСНИК, Видавництво "Свобода", Нью Йорк-Джерзі Сіті, 1968, ст. 286.

ЛОГОС, Богословський Квартальник, Йорктон, 1968, Т. XIX., ч. 3.

Бр. П. П. Шайген ЧСВВ

СПОМИН ІЗ ВІДПУСТУ В КРАСНОПУЩІ

(Закінчення)

У сам день празника, в день Різдва св. Івана Хрестителя, вже від самого ранку відправлялися Служби Божі аж до полудня, щоб дати прочанам змогу запричаститися Св. Тайн. Також уранці, в 6-ій годині, відправлялась урочиста утреня в церкві, або в капличці на церковному майдані. В утрені брали участь дяки сусідніх сіл, що нераз обертали утреню в справжні дяківські пописи-контести. Десь около пів до 8-ої години було на церковному майдані привітання Єпископа. Він приїздив повозкою від залізничої станції Дунаїв, у товаристві кількох поважних священиків. Привітання Владики відбували при тріюмфальній брамі, на якій виднів напис: "Вітай, Владико", а сама брама була вдекорована папським та українськими прапорами. Владику вітав о. ігумен коротким словом, а з ним при брамі чекали на єпископа процесія, духовенство, дяки та маси прочан. Єпископ відповідав на привіт о. ігумена та опісля, під гомін дзвонів, переходив до манастиря.

У передполудневих годинах число прочан щораз-то збільшувалося. Вони приходили цілими гуртами, ставали в черги перед сповідальницями, щоб опісля запричаститись на котрійсь із Служб Божих. О 8-ій годині відправлялась т. зв. примарія, себто Служба Божа при виставленні Найсв. Тайн. Священик, що відправляв цю Службу Божу, виносив Св. Тайни із церкви до каплиці на церковному майдані, серед процесії, співів, гомону дзвонів, у супроводі дияконів та дівчаток, що, вбрані в білі суконочки, несли лілеї та "берелко". Супровід Св. Тайнам давали свічконосці, дівчата-членки Марійської Дружини, вбрані в барвисті українські народні строї, як теж хлопчики з Вівтарної Дружини.

Після покладення Св. Тайн на престолі в каплиці, відправляли Службу Божу. Під час неї співав народ і хор. До Св. Причастя приступало так багато людей, що кілька священиків мусіло причащати їх з окремих чаш. Після Служби Божої Св. Тайни знову переносили в процесійному поході до церкви, а потім була проповідь на церковному майдані, якої вислухували тисячі людей. Голос проповідника відбивався від церковних і манастирських мурів, гомонів навіть і поза майданом, а головно западав глибоко в серця й душі спрагнених Божого слова прочан.

У міжчасі напливали все нові групи прочан, із процесіями, під проводом своїх душпастирів. Прочан вітав перед дверима церкви хтось із місцевих священиків, кропячи їх свяченою водою, даючи їм цілувати св. хрест та впроваджуючи їх урочисто до церкви. На відпуст у Краснопущу приходили люди з близьких і дальших сіл, міст і містечок, головно ж із бережанського, золочівського, зборівського та перемишлянського повітів. Були люди різного віку й становища, найбільше ж селян та молоді, багаті й бідні, в тому числі немало калік, що сиділи при дверях церкви і просили милостині. Велике церковно-манастирське подвір'я було виповнене вщерть прочанами, що їх нераз нараховували і 15 тисяч. Більшість прочан приходили на відпуст помолитися, обновитись духовно, приступити до Св. Тайн і повернутись додому піднесеними на дусі.

Вершком святойванського відпусту в Краснопущі була торжественна архиєрейська Служба Божа, що починалась о 11-ій год. ранку. Перед тим процесія виходила з церкви до манастирської фіртки привітати Єпископа. Серед гомону дзвонів, співу тисячної маси народу та серед великої асисти священиків, дияконів, пристоящих та служачих — Єпископ переходив від манастиря до каплиці на майдані, і тут одягав усі архиєрейські ризи. Опісля починалася Служба Божа, на якій відспівував місцевий мішаний хор під проводом доброго дириґента (п. О. Кілина). Після Євангелії була проповідь котрогось із священиків. Святе Причастя роздавали Єпископ та кілька священиків, а це нераз тягнулося дуже довго, бо до Св. Тайн були непроглядні маси народу. При

Василіянський манастир у Краснопущі.

кінці Служби Божої проповідав до народу сам Владика Іван. Ще й сьогодні пам'ятаю, як глибоко переконливо та красномовно проповідав Преосв. Іван, немов другий Іван Хреститель. Його слова робили на приявних незатерте враження. Після проповіді Єпископа кінчилася Служба Божа, а там були "многоліття", що їх за хором підхоплювали тисячні голоси.

Після архиерейської Служби Божої Єпископ розбирався з риз та в супроводі процесії відходив до манастиря. Тут — у манастирській ідальні — Єпископа з усіми священиками приймали гостиною з нагоди Його ім'янин. Хтось із старших священиків складав Єпископові побажання в день ім'янин, на що Єпископ відповідав прихильно і з гумором; відтак був обід. Та й після того, чи навіть і під час обіду немало священиків були зайняті працею для духовного добра прочан, напр. вислухували їх скарги, давали поради, благословили їх чи набуті ними пам'ятки, відпроваджували їх у поворотну дорогу, або разом із ними проводили спільну молитву в церкві чи на майдані.

По полудні більшість прочан залишали Краснопущу. Було це нераз болюче прощання, бо народові було тут добре. У великому гурті розмолених людей кожний почував себе немов якимсь іншим, новим чоловіком. Багато прочан на відхідному падали хрестом на церковну долівку та цілували її, дякуючи Богові за всі ті ласки, що їх вони одержали на цьому святому місці, особливо ж за ласку примирення з Богом та прийняття Його в Св. Тайнах.

О 4-ій год. по полудні на церковному майдані відправляли акафист чи молебень, для тих, що ще не відійшли додому. Опісля манастирський майдан щораз-то більше опорожнювався. Затихав гамір, галас і гуркіт та помалу все верталося тут до звичайного, нормального способу життя. Під вечір звивали свої будки крамарі та від'їздили в свої сторони. Якщо коли було дуже багато людей на відпусті, то вони з радістю говорили, що "цьогорічний відпуст удався, як ніколи..."

Та від чого залежав успіх святойванівського відпусту в Краснопущі? Це найкраще можна заключити з тих різних голосів, що їх про відпуст висловлювали самі прочани. Одні раділи з того, що побачились із різними знайомими з різних сіл і містечок; інші були вдоволені, що для себе чи своїх дітей набули якусь пам'ятку; ще інші були захоплені проповіддю єпископа, того чи іншого священика; а вже найбільше було тих, що цінили собі відпуст у Краснопущі тим, що там "є в кого висповідатися", себто, що там вони позбулися своїх гріхів, приступили до Св. Тайн і духовно відродилися. Для цих останніх, направду, відпуст у Краснопущі осягнув своє завдання в стовідсотковий спосіб.

Очевидно, що для доброго успіху відпусту причинялася гарна погода перших липневих днів. А вона, майже з-правила дописувала. Це і прочани й Отці мали за окрему ласку, яку однак уважали своїм обов'язком гаряче випросити. Багато прочан робили навіть приречення, що на другий рік знову прийдуть на відпуст. Навіть нічліг у манастирській шопі, на свіжому пахучому сіні був для деякого притягаючою силою піти на відпуст. Кажуть люди, що ніякий овоч зі свого саду не смакує так, як піднятий із чужого. Воно можна було щось такого сказати і про відпуст у Краснопущі. Не тільки відправа Служби Божої серед тисячної маси людей, не тільки нагода приступити до Св. Тайн та інші духовні спонуки притягали людей на відпуст до Краснопущі, але теж отой товариський гін, що зводить людей із різних сторін в одну духовну родину.

Минуло вже багато літ, коли я був приявний на одному з вище описаних відпустів у незабутній Краснопущі. Вона для мене незабутня, але коли про це все згадую, то мимоволі болить мене серце, що там, у тій Краснопущі тепер уже прикоротились давні багатотисячні відпусти, бо там запанував безбожницький комунізм, що проголосив релігію за "обман для народу", і тому її переслідує. Усе таки вірю й молю ласкавого Бога, щоб мій народ таки діждався релігійної, національної й політичної свободи та щоб у рамцях тієї свободи міг обновити свої світлі традиції відпустів, і в тому теж традицію святойванівського відпусту в дорогій мені та незабутній Краснопущі.

ХОЧУТЬ "ТИМЧАСОВО" ЖОНАТИХ

Єпископи Замбії, Африка, на своєму пленарному засіданні рішили звернутися до Риму про дозвіл святити жонатих кандидатів на священиків у латинському обряді, що на їх гадку являється в Африці конечним. Жонатість духовенства не була б загальним правилом, але виїмком і тимчасово, доки не буде досить безженного духовенства.

ЄЗУЇТІВ ПРИКЛИКАЮТЬ ДО ПОСЛУХУ ПАПІ

Єзуїтський Генеральний Настоятель — о. А. Аррупе звернувся до всього свого Чину окремим письмом, у якому пригадує єзуїтам, що вони мають спеціяльний обіт послуху Папі як Христовому Намісникові, що належить до суті життя й діяльности кожного єзуїта. В цьому письмі о. Аррупе дає напрямні щодо постави єзуїтів супроти Папської енцикліки про контролю народин.

Віра Смерека

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Починаємо друкувати надзвичайно цікаву повість, яка опісля вийде окремою книжкою, щоб могли її прочитати не тільки Читачі "Світла", але теж і інші Українці, зокрема ж православні.

Авторка — на основі дійсних фактів — просто кров'ю серця описує трагічні моменти переслідування й нищення большевиками Української Православної Церкви.

У повісті маємо з одного боку страхіття, що його приносить комунізм, а з другого героїчність релігійного духа української людини.

Хай оця повість буде дальшим кроком у взаємному себепізнанні Українців, православних і католиків, щоб із нашої спільноти викорінилися злощасні поняття про "кращих" і "гірших" Українців-християн. Хай теперішній екуменічний дух дасть нам правдиве розуміння Христової Церкви, в якій ми всі творили б "одне стадо".

РЕДАКЦІЯ

Злий вітер завивав і бив колючим снігом у маленькі віконця, що двома тьм'яними вогниками мигали в непроглядну темінь ночі.

Такої хуртовини, здавалось, ще не було ніколи. Немов якась страшна сила дико бавилась і зло лютувала між небом і землею. Жалібно скрипіла стара груша коло хати, і щось гірко плакало-завивало в димарі.

Малі діти позалазили на піч та з острахом тулилися до матері. Лише батько, кладучи на стелю величезну тінь від зігнутої над столом постаті, здавалось не помічав хуртовини і спокійно перегортав листок за листком розложених на столі книжок і паперів. Невтомно шкрябало перо в його руці, одиноке нарушуючи тишу в маленькій хатині.

Каганчик на печі, коло дітей, мигав від протягу і не давав матері читати. Вона поклала стару пожовклу книжку на комин і тихо промовила до дітей.

— Завтра дочитаємо. А тепер будемо вечеряти.

— Мамо, а що було з Катериною далі? — спитала старшенька Іра, відриваючи замислений погляд від миготливого вогника каганчика.

— Розказувать не цікаво, дочитаємо завтра, — відповіла мати, беручи на руки сонну найменшу Ніну.

— Ну то розкажи що-небудь інше, — просила Іра, не пускаючи матері з печі.

— Он бачиш Ніна вже заснула та й Толя дрімає, тепер будемо вечеряти, — і з тими словами мати встала з печі.

Іра, не задоволена ні мамою, яка не хотіла їй нічого розказати, ні братом і сестричкою, що так рано вже спати хочуть, покинула всіх і, перебігши босенька через холодну земляну долівку, підійшла до батька.

Вона знала, як бути доброю татові. Тому не полізла йому на коліна, як маленька, тільки тихенько всівшись на стільці, мовчки схилилася над столом і дивилися, як швидко біжить і шкряботить перо в татовій теплій руці (Ірі здавалося, що вона все така тепла, як і тоді коли гладить її по голівці). Посидівши так трохи, Іра нарешті відірвала боязливий — щоб не розсердити тата своїм приходом — погляд від пера і з острахом підвела його до татового лиця.

— Чи гнівається він? — думала. — Ні! Тато так погружений у працю, що здається не помічає її. Не помічає? — Іра дивиться хвилину в спокійне, осяяне такою гарною, як Іра ні в кого не бачила, усмішкою лице, спиняється на високому білому чолі і рахує на ньому три в роботі напружені зморшки.

— І скільки то там різних історій, казок! — думає Іра. — От коли б сьогодні тато скоріше скінчив і щось іще розказав! Але що ж, як ті вже сплять, а тато любить тільки тоді розказувать, як усі слухають, — аж зідхнула Іра, глянувши на піч, де дрімали її брат і сестричка. І раптом усміхається й червоніє, — тато ніби відгадавши її недобрі думки, піднімає над окулярами свої очі і дивиться на неї. Ті очі Іра так добре знає. Вони ніколи не сердяться. Вони, скільки їх знає Іра, такі ясні, добрі і повні якогось гарного світла. І якщо вона зробить якусь шкоду, і тоді вони тільки з докором дивляться на неї, ніби говорять: "Як би я хотів, щоб ти того більш не робила". І вона слухала їх більше як слова, погрози і навіть бійки. Іра вміла читати в них кожну татову думку і тепер бачила, що тато не гнівається ні краплини. Він лише трохи стомленим рухом скидає окуляри і протирає мокрі від напруження очі. Тоді всміхаючись, звертається до неї.

— Вже прочитали про Катерину?

І Іра щасливо всміхається теж.

— Ні! Не скінчили. — І надувши губки, додає, — Толя і Ніна спати хочуть.

— А ти ж не хочеш? — питає тато.

— Я ще й думати не хочу про сон! Так би слухала й слухала, як би хтось розказував, — каже Іра, дивлячись пильно в татові очі.

— Виростеш, то будеш сама багато читати.

Бачиш скільки книжок! У них є все, що хочеш, — говорив тато спокійно, легко всміхаючись до своєї улюблениці, і почав складати папери на столі.

Іра й любила так дуже тата через те, що він говорив до неї як до дорослої. Тому хоч як їй хотілося б на татових колінах побавитись його м'якою широкою бородою, — Іра стримувалась і спокійно дивилася через стіл на тата, говорила й усміхалася, як доросла.

Тато відложив ось папери — зробив місце для вечері — і мама поклала на стіл ложки. Маленький Толя затупав босими ноженятами по долівці і поліз татові на коліна. Мама несла від печі гарячий паруючий борщ.

— А де ж наша Ніна? — спитав тато.

— Заснула,— відповіла мама, ставлячи миску на стіл, — я зараз збуджу, хай повечеряє та роздягнеться.

Пахучий борщ приємно лоскотав у роті і просився до їжі. Іра й Толя вже нетерпеливо тримали ложки, але чекали ще на маму, яка пішла будити маленьку Ніну.

Раптом хтось сильно застукав у двері. Батько здивовано глянув на годинника.

— Так пізно?!...

Ніби у відповідь на його слова, злий вітер так сильно кинув хмарою снігу по вікнах, що здавалося ось-ось розлетяться тонкі шибки і зла сила ввірветься в хату.

— Хто там? — спитала мати, відчиняючи хатні двері. А потім стурбовано підійшла до батька і тихо зі страхом сказала.

— Кирик! Чи відчинять?...

— Кирик? — Іра бачила, як по спокійному татовому лиці пробігла тривога і воно раптом стало біле, як стіна. Тільки очі, відважні і ясні, дивились на неї, на них усіх і нарешті спинилися на іконі в кутку.

Батько встав і вийшов у сіни. Через зачинені двері Іра чула якусь розмову, тоді забряжчав замок, рипнули хатні двері і з хмари холоду піднялася аж до стелі велика чорна постать у сірій смушевій шапці. Хмара холоду розійшлася по хаті, а висока чорна постать, немов дух недобрий, виринула з хмари і спинилася посеред хати. Блискучі очі обвели приявних. Не сказавши ні слова, чоловік сів напроти батька і впер у нього очі. Іра то дивилася на аблідлого батька, який збираючи всі сили, намагався бути спокійним, то слідкувала за блискучими очима з-під сірої смушевої шапки, — що лишалася на голові, трохи зсунута на бік. Мати, тримаючи на руках напівсонну дитину, мабуть не могла більш витримувати отих поглядів гостя, бо раптом відвернулася і понесла дитину до ліжка.

Гість раптом, не зводячи з батька очей, заговорив. Заговорив так презирливо і з таким злом, що Ірі стало шкода її доброго тата і сльози клубком стисли її в горлі.

— Скажи — сичав прищелець якось страшно скрививши губи, — ти ще довго будеш сидіти в нашому селі...? — І вилаявся.

— Поки люди схочуть, — відповів тихо, але тривожно батько.

— Твоєї патлатої харі вже давно ніхто не хоче! — сичав гість.

— Вибачте, Дмитре, Вас... але батько не встиг договорити.

— Мовчи! — просичало над ним, а тоді пролунали ясні слова. — Так от, щоб у 24 часа і духу твого не було в селі, а то...

— Ай!!!... — закричала раптом мати від ліжка так страшно, що в Ірі аж руки затрусились

— Що сталося? — думала вона, дивлячись розгублено на перелякану маму, яка так страшно кричала, немов горіло чи валилось усе перед нею.

Чорна постать встала і пронизала очима перелякану жінку. Та мати ще тяжче закричала, показуючи на руку гостя. Тепер тільки помітила Іра, що прищелець тримав у руці чорний блискучий револьвер. Зі страху вона мов прикипіла колінцями до стільця і завмерла на місці.

Маленький Толя почав голосно плакати. В хаті зчинилася метушня. Мати кинулась до дверей.

Батько ясним поглядом боляче, але спокійно обвів їх усіх, глянув на образ у кутку, перехрестився і накинув на плечі першу одежину, що попала йому під руки. Мати голосно заридала. Тепер уже й Іра не могла стримати сліз, — вони котились на стіл, як дощ, — а вона кричала і голосом здавалось хотіла заглушити і страх і жаль і біль за татом. Плакав і Толя, голосно й лячно. Тато ще раз глянув на них і підштовхнутий у бік, переступив поріг. За ним зникла чорна постать у сірій смушевій шапці. Мати зірвалась і кинулась вслід, але її не пустили.

В розпачі підбігла вона до вікна. Але в маленькі замуровані льодом шибки бив снігом лише злий колючий вітер і ревіла стогоном хуртовина...

— О!!! — кричала бідна мати, закриваючи лице, ущі руками, щоб нічого не чути, не бачити.

— Боже! — І ніби нагадавши єдиний рятунок, упала на коліна перед образами і зачала молитися.

— Господи, спаси його! Дітки, Іра, Толя, моліться, просіть Бога! Ніхто нас не врятує, ніхто нам не поможе, тільки Він!

— Господи, Ісусе, Христе, Сине Божий, спаси його! — вона молилася вся в сльозах, простягаючи руки до Бога, і діти, Іра й Толя коло неї молились й плакали теж, повторяючи слова молитви за матір'ю:

— Господи! Надія моя — Отець, Пристановище моє — Син, Захист мій — Дух Святий, — Тройце Свята, помилуй нас!

— Боже, спаси нашого тата!...

— Нехай воскресне Бог і нехай розсипляться вороги Його... І нехай біжать від лиця Його ненависники Його... Як щезає дим, нехай щезнуть... Як тане віск від лиця вогню, так нехай згинуть біси від лиця тих, хто любить Бога і хто осінює себе знаком Хреста і в радості проказує: Радуйся, найдорожчий животворчий Хресте Господній... Ти проганяєш бісів силою на Тобі розп'ятого Господа нашого Ісуса Христа, що до аду зійшов і силу диявольську потоптав і подарував нам Тебе, Хреста дорогоцінного свого на прогнання всякого супостата. О, найдорожчий і животворчий Хресте Господній! Поможи нам! Заступи і охорони нас зо Святою Госпожею Дівою Богородицею і з усіма Святими! Амінь.

Серед ікон, перед якими теплилась лямпадка, був великий образ Спасителя в часі моління о Чаші в Гетсиманському Саді. В синій одежі, як живий, склонився Він на колінах у молитві до Бога. А Бог у Світлі Небеснім з'явив Йому Чашу, що означала грядучі терпіння. Світло лямпадки палало на піднесене в молитві лице Спасителя і, здавалось, молитва Його зливалася з молитвою людей на землі...

До цього образу, припали всі троє серцями й очима, як до одинокого порятунку, і в гарячих сльозах безперестанку повторяли.

— Господи, спаси Його!...

— Боженьку, спаси нашого тата!...

Як довго це тривало, ніхто не знав і не помічав часу. І так кожна хвилина здавалася безконечною вічністю...

(Д. б.)

Б. Поляниц

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

(Закінчення)

— Ні, ніколи! Врешті, всі знають, що він "політичний", там кажуть про такого "варнак", а я, панове, від політики здалеку, навіть дуже здалеку. Ви самі це дуже добре розумієте... Хоч, вибачте — і тут професор Міллер почав рукою терти чоло — саме тепер я пригадую, був такий один випадок, зараз, о, вже знаю! Це було однієї ночі — а ночі там довгі — серед сильного морозу з вітром, о, там майже постійно зима, суворий клімат, літо триває не більш два з половиною місяця, а вище п'яти ступнів там тепла немає — якось ждали ми сходу сонця. І я сказав тоді: щось запізнилася Аврора, ось просто згадав римську міфологію, богиню ранку. А на ці слова у Войнаровського заблисли якось так дивно очі, що я просто налякався. Та це тільки на хвилину. Він якось дивно посміхнувся і знов попав у свою мовчанку.

— Аврора Кенігсмарк! — шепнув наче до себе де Шарон.

— Можливе, не знаю! — знизав плечима професор Міллер. — Це не моя справа. Але дуже мене зацікавило одне, і ніхто мені цього не може пояснити, хоч уже й у Києві питав я своїх українських колег, і в Петербурзі питав, може ви, пане Шептицький, будете знати. Ви Галичанин, правда?

— Так!

— Чи ви чули колинебудь, ще очевидно в своїх дитячих роках, про якесь таке повір'я чи забобон, як "сім золотих чаш"?

— "Сім золотих чаш"? — повторив Федір. — Ні, пане професоре, такого я не чув, хоч багато в юності я наслухався у своїх Шептицях історій про опирів, відьом і інші зачаровані скарби...

— Знаю, знаю! Ваш український фолкльор мабуть найбагатший у світі, але бачите, ніхто мені не може пояснити, що це таке "сім золотих чаш".

— А в якому зв'язку є цих "сім золотих чаш" до полковника Войнаровського, пане професоре? — спитав де Шарон.

— Бачите, панове, це було так: я вже виїздив, а в мене в хаті, ще залишилося трохи харчів, включно з оленячою печенею. І я те все приніс Войнаровському. Він лежав на своїх

нарах, дуже обезсилений і в гарячці. То прощаючися, каже до мене:

— Коли мені Господь дозволить випити останню, сьому золоту чашу, тоді мій нарід буде вільний!

А я кажу йому: — Що це значить, пане Андрію? Про що ви? — А він тоді: "Треба випити сім чаш... сім золотих чаш"... — Шкода, велика шкода, що ніхто не вміє мені пояснити цього цікавого повір'я!... А ви, у Франції, теж нічого про щось таке не чували? — звернувся до де Шарона професор Міллер.

— Я міська дитина, пане професоре! — хитнув головою де Шарон.

— О, то ви не знаете про те, що найкраще у світі! — всміхнувся професор Міллер і задумався.

— Ну, що ж, панове, розказав я вам усе, що знав, хочете ще щось, питайте! — по хвилині мовчанки розвернув руками професор.

— Сердечно дякуємо вам, пане професоре, за все! — сказав Шептицький, устаючи зі стільця. — І вибачте, що ми забрали вам ваш дорогий час!

— Нічого, нічого! Мені було дуже приємно! Тільки шкода, велика шкода, що ніхто не знає, що значить "сім золотих чаш"... А ви, все таки, пане Шептицький, старайтесь розвідати, там у вашому Галицькому королівстві ще є чимало таких скарбів, що під оцим повір'ям про "сім золотих чаш" скривається. Тільки ви, Галичани, нічого про себе не хочете знати...

— Обіцюю, що буду шукати, пане професоре! А коли тільки найду, зараз же вам напишу.

— Напишіть! Негайно напишіть! Адреса моя простенька: Г. Ф. Міллер, Академія наук, Петербург.

— Наїнці ще одне питання, пане професоре: чи можна написати листа до полковника Войнаровського? — спитав де Шарон.

— Ні! Це законом заборонено. "Політичним" не вільно листуватись.

— А не можна б старатися про амнестію для нього?

Професор Міллер якось дивно глянув у вічі де Шаронові та помалу сказав: — Я думаю, що йому амнестія вже не потрібна... Добраніч, панове!

— Добраніч! — відповіли разом де Шарон і Шептицький, виходячи на город.

Зачинили хвіртку за собою, перейшли вулицю і мовчки спинилися перед темним уже домом де Шарона.

— Дякую за товариство, пане віцеграфе й доброї ночі! — сказав, витягаючи руку на прощання, Федір Шептицький.

— Це я вам дякую за сьогоднішній вечір... І виглядало б так, що наш бідний Войнаровський уже не живе! — сказав стискаючи руку Шептицькому де Шарон.

— І взяв свою тайну зі собою до гробу! — додав Федір.

— О, ні! — заперечив живо де Шарон. — Я вже цю тайну частинно розчовпав. Я вам не згадував, що ще перед смертю Аврори Кенігсмарк, тобто при кінці 1727 року, бо зараз чергового року в лютні місяці вона померла, я відвідав її. І коли ми зговорилися про Войнаровського, то вона дуже його жалувала, не тому, що він на засланні, тільки тому, що внаслідок його заслання не міг відбутися суд.

— Який суд?

— Суд над сьогоднішньою півбожевільною королевою Англії, ганноверською принцесою Софією Доротеєю, вбивницею брата Аврори, полковника Кенігсмарк.

— І Войнаровський про це все знав?

— Так, від свого приятеля, короля Юрія. Так ствердив один із шефів великобританської розвідки, лорд Гертфорд.

— Господи, що Войнаровський дав себе втягнути в таке болото!

— Друже мій, ви мабуть хотіли сказати "в дипломатію"? — усміхнувся де Шарон. — Він мав дипломатичний хист, але не мав школи. А дипломатія чи політика потребує такої ж школи як кожна наука. Тільки ви, Українці, не завжди про це пам'ятаєте! Нарешті, не тільки ви!

— Це правда! — погодився Шептицький.

— Але до речі! Коли хочете їхати?

— Думаю, цими днями! Ще хочу тут над морем, якого в нас у Галичині нема, трішки відпочати!

— Зайдіть до нас завтра на обід? Добре?

— Дуже радо!

— Я вам покажу мою працю про царя Петра, в якій окремий розділ присвячую своєму другові Войнаровському і, якщо це вас цікавить, ще вам чимало розкажу. Так: до завтра!

— До завтра, пане віцеграфе! А передайте, прошу, мій поклін пані Іветті та скажіть, що я її завтра жду ранком на пляжі разом із моїм приятелем Равлем!

— Дякую! Перекажу!

Шептицький перейшов вулицю і, скручуючи в бічну вуличку, побачив, що надолині, в наріжній кімнаті, яка була вітальнею його господині, світиться.

— Щось моїй бабусі не спиться! — подумав. Витягнув ключ із кишені, відчинив двері і з коридорчика заглянув у наріжну кімнату: перед коминком, у якому тліли поліна, сиділа дрімаючи старенька жінка. Тригранний свічник на столику біля коминка мерехтливим світлом освічував профіль сидячої, частину коминка і якийсь сірий пакет, що лежав під коминком.

— Коли б я був малярем, мав би готовий образ: Вечір у Кає! — подумав Шептицький і вголос сказав:

— Добрий вечір, мадам Люазіе!

Старуха стрепенулась і, побачивши Шептицького, радісно закликала:

— О, мусіе Шептикі, як то добре, що ви прийшли, а то я не знала, що робити! Ходіть ближче! До вас якийсь важний лист, треба було відбір підписати, а поштмайстер сказав, що коли вам треба, то поштовий диліжанс виїжджає завтра. Ось лист, прошу! — і старуха подала Шептицькому пакет з-під свічника.

— Сідайте тут, мусіе Шептикі, коло коминка. Нагору не йдіть, бо у вашій кімнаті трохи холодно. А тут тепло.

Шептицький розгорнув пакет: у його середині був лист, адресований на його прізвище. Зразу пізнав письмо митрополита Атанасія. А біля адреси була дописка: "Пересилаю листа, документи в мене. В. П. Рим 3. 3. 1739".

Присунув ближче свічник, оглянув уважно, чи печать не зламана і, бачивши, що все впорядку, зламав печать, розгорнув листа й почав читати:

Слава Ісусу Христу!

Дорогий Федю!

прикро мені, що ти ще мусиш якийсь час перебути в Римі, але інакше не можна. Справою перетягання — і то насильного і злосливого — наших людей на латинський обряд, мусить зацікавитися наша найвища влада, сам Намісник Христовий. Користаємо з того, що ти в Римі, мій дорогий сину, та пересилаємо тобі відписи всіх документів, щоб ти їх докладно вивчив та оригінали передав на авдієнції Їх Святійшеству, нашому опікунові та батькові, Папі Клементові XII. Я вже написав, куди слід, то труднощів дістатися перед обличчя нашого найвищого зверхника мати не будеш. Також ж само цими днями одержиш від мене гроші, яких ти певно потребуєш. Довірочно повідомляю тебе — і ти скажи це Христовому Намісникові, що на день 30-тий листопада місяця цього року в обителі нашої архимандрії, в Уневі, з'їдуться наші владики: Кир Теофіл Годебський, володимирсько-берестейський єпископ, Кир Єронім Устрицький, єпископ перемиський, Кир Теодосій Рудницький, єпископ луцький і Кир Феліціян Володкович, єпископ холмсько-белзький, та звідтам спільно підпишемо протест проти польських владик*). Дякую тобі теж за письмо, яке я одержав, як і треба впорядку, та благословляю тебе й усі твої старання, хай Ангел Хоронитель завжди буде при тобі

Твій Дядько
зі Львова

Федір Шептицький згорнув листа й звернувся до старухи:

— Мадам Люазіе, чи можете мені зробити прислугу?

— Дуже радо! Треба щось купити?

— Ні, мадам, завтра ранком, як Господь дозволить, підіть до панства де Шарон і перепросіть їх від мене, що я не можу бути в них на обіді...

— Чому ж так, мусіе Шептикі! Вони такі милі люди, а мадам Іветта така ввічлива жінка... А їхній синочок такий коханий!

— Мадам Люазіе, я завтра вертаюся до Риму! — сказав спокійно Федір Шептицький і чомусь йому пригадалося сім золотих чаш.

КІНЕЦЬ

*) Цей протест вислав український католицький єпископат 30. XI. 1739.

ПОТІШАЮЧЕ ЯВИЩЕ В ЮГОСЛАВІЇ

У хорватському Загребі, Югославія, має бути збудований до 1970 р. новий будинок для Католицького Богословського Факультету, бо дотеперішні приміщення виявляються замалі. В минулому році студентів богословія було 198, а цього року цей факультет має їх 210, з чого 170 зо Загребської архиєпархії.

У сторіччя канонізації св. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера оо. М. Соловія й А. Великого

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОВА

Книжка — багато ілюстрована — має 463 стор. друку більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований життєпис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50 — У твердій оправі $6.00

Замовляти через:

Basilian Press
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ЗАМКНЕНІ РЕКОЛЕКЦІЇ ДЛЯ ПАНІЙ БРАДФОРДСЬКОЇ ПАРАФІЇ

Майже дві тисячі літ тому, на берегах ріки Йордану товпилися люди. Одні приходили одержати з рук Івана Хрестителя хрещення. Інші приходили туди тільки з цікавости, побачити, хто цей Предтеча, що робить? Святий Іван мав і учнів.

Одного дня над Йорданом був Іван Хреститель із двома своїми учнями. Оподалік проходив якийсь чоловік. Іван, указуючи на прохожого, сказав до своїх учнів: "Ось Агнець Божий". Учні почувши це, кивнули один на одного та пішли за Ісусом. А Христос бачучи, що за ним ідуть, обернувся і спитав: "Чого шукаєте?" На те учні: "Учителю, де перебуваєш?" "Ходіть та подивіться" — відповів Ісус. Ті ж пішли з ним та всю ніч перебули з ним на розмові.

Такі то зустрічі з Христом на уєдненні бувають якраз під час реколекцій або: духовних вправ. Тут то християнин на кілька днів відокремлюється від щоденних обов'язків і клопотів та віддається призадумі над ціллю людського життя, над обов'язками християнина супроти Бога, ближнього і себе самого. Подібно як торгівці час до часу замикають свої рахунки й у кількох днях роблять перегляд стану своєї торгівлі, так і людина час до часу перериває щоденне турбування і застановляється над утратами й зисками в духовному житті. Ставить собі перед очі все, що було злого, робить постанову на будуче уникати всякого зла та подвоює старання про добрі діла.

Такі то реколекції за стараннням о. пароха Є. Кушка ЧСВВ відбули панї Брадфордської парафії в Англії, під проводом всім знаного великого місіонаря о. М. М. Маркова ЧСВВ. А відбулись ті реколекції в Ілклей, невеличкому містечку коло Брадфорду.

Було це в п'ятницю вечером, на саме Богоявлення ц.р. У Брадфордській парафіяльній церкві

Група учасників на замкнених реколекціях із своїм провідником о. М. Марковом ЧСВВ.

Пресвятої Трійці відслужено Службу Божу, після якої відбулося велике водосвяття. На дворі вже чекав автобус. Він повезо панїй-мамів із Брадфорду до Ілклей на реколекції. Занимаємо місця, входять до автобусу також і о. Місіонар, що проводитиме реколекціями, і о. Августин Кузьма ЧСВВ. На цей день ми вже віддавна чекали. Перша думка зробити такі духовні вправи виринула була вже попередше, ще під час місій.

По короткій їзді ми вже були в Ілклей. Маленьке це містечко. Проїхавши серединою містечка, автобус завернув набік і почав прямувати до манастиря оо. Пасіоністів, який досить віддалений від гамору міста. По кількох хвилинах їзди крутою доріжкою під гору, о. А. Кузьма повідомляє, що доїздимо до мети. Пізня вже була пора і тому не змогли ми ще того самого дня розглянутися по довкіллю. Але по світлах, які мерехтіли в тишині там у долині, пізнали, що ми віддалені від міста, в тихому й спокійному місці. Легкий вітрець колихав гіллям дерев, що окружають господарку оо. Пасіоністів. Щойно завтра вранці побачимо, в якому середовищі знаходимося. Зараз же по нашому приїзді о. Настоятель реколекційного дому вказав нам на гарно встатковані кімнати, де перебудемо цих два дні застанови над собою. В кожній кімнаті маємо все потрібне: столик, ліжко, клячник, а на стіні хрест-розп'яття. Увесь дім гарно встаткований. Є гарний рефектар, зала до читання з відповідною бібліотекою та каплиця в окремому будинку.

Ще того самого дня, зараз після приїзду, по відсвіженні о. Провідних дали нам вступну науку. Напочаток помолились ми до Св. Духа за ласку добре відбути реколекції, а о. Місіонар поблагословив нас образом Пречистої Діви Марії та поручив усіх нас Її материнській опіці. Склавши подяку за розпочате св. діло у стіп укритого в киоті Ісуса, подались ми на спочинок. Скоро запанувала тишина. По кімнатах почали зникати світла і спокійний сон запанував над цілим домом. Без сумніву, в декого з мамів думка скорим летом полетіла до рідної хати, скласти теплий поцілунок на чолі синка-донечки та поручити їх опіці Ангела Хоронителя.

На другий день ранком о 7-ій год. ми вже були на ногах. За пів години почались ранішні молитви, а далі слідувала Служба Божа. По сніданні мали вільний час, щойно тоді кожна з нас могла побачити, де ми, бо приїхали ж сюди вчора пізньою порою. Манастир, реколекційний дім і господарка оо. Пасіоністів стоять на горбочку відокремлено, так що гамір міста не турбує святого спокою. Довкруги скрізь зелені, крістаті дерева, поміж якими майдан, любою реколектанти можуть проходжуватися. Трохи далі чудово уладжені станції хресної дороги. А над усією господаркою, немов сторожа, стоїть велика статуя Божої Матері. Одним словом, місце справді відповідне для призадуми над собою. Цей день, субота, був заповнений програмою: мали ми чотири науки, а між тим інші духовні вправи, як от спільна вервичка, хресна дорога, св. година, відповіді на питання, закінчили день молебнем до Христового Серця та суплікацією.

Неділя. Духовні вправи чергувалися подібно як учора. Однак програма сьогодні була дещо коротша, бо скоро треба було нам попрощатися з місцем реколекцій. Виїзд додому був призначений на 3:30 по обіді. На закінчення всі ми спільно зайшли до каплиці, подякувати молитвою Господеві Богові й Божій Матері за благословення й усі ласки та востаннє послухати золотих слів і дуже нам корисних наук. Останніми прощальними словами о. Місіонаря всі учасниці глибоко зворушились. О. Місіонар просив бути витривалими, гідно виконувати материнські обов'язки та завжди служити Богу, Церкву й працювати для свого народу. Під кінець о. Місіонар уділив усім благословення, а на пам'ятку реколекцій дав нам медалики й образочки.

Зі зворушенням і щирою подякою скористати з прегарних наук о. Місіонаря попрощалися ми з цим затишним місцем. Хотілося б іще більше часу тут пробути на тихій молитві-застанові. Повертались ми домів із щиро вдячним серцем та з сильною постановою змагатись у дальшому житті в дорозі до добра.

Ми всі учасниці цих реколекцій, складаємо щиру подяку Впр. о. М. М. Маркову ЧСВВ за труд і благословенні науки та бажаємо йому кріпкого здоров'я й успіхів у дальшій апостольській праці.

Анна Кравець
Катерина Чапля

ВИХОВНІ КУРСИ УКЮ 1968

У днях 18-го до 30-го серпня 1968 р. відбувися виховні курси для Українського Католицького Юнацтва на таборі Вілли Марія, біля Судбур. 45 учасників із Торонта, Монтреалу, Судбур, Тіменс, та інших околиць зібрались, щоб скористати з двох повних тижнів науки й розваги.

Ціль таких курсів є виховати нашу молодь на провідників та приготовити її на провідницькі місця в своїх парафіях через пізнання краси Української Спадщини.

Предмети, які були на курсах, такі: Управа організації УКЮ, Українська Культура, моральна теологія, етика та спів. Крім цього, була розвинута широка спор-

Виховні курси УКЮ 1968 р. в пітній оселі укр.-кат. парохії в Судбурах, Онт.

това програма і вечірня розривка.

Виховниками цьогорічних курсів були: о. Теодор Прийма, о. Марко Зазуля ЧСВВ, о. Володимир Вербицький, сестра Касіяна СПДМ, сестра Флоріентина СПДМ, пан Юрій Ситник і пан С. Головко.

Успішні курси залишуться незабутньою дійсністю в душах нашої молоді.

Учасник курсів

Маруся Мельник

ПОСВЯЧЕННЯ МАНАСТИРЯ ОО. ВАСИЛІЯН В ЕДМОНТОНІ

22 вересня ц.р. довершено акту посвячення манастиря оо. Василіян в Едмонтон-південь. Із того приводу, хочу поділитися з читачами деякими рефлексіями, що їх спричинила головна промова під час обіду-прийняття.

Головну промову мав о. д-р С. Якимишин ЧСВВ. Він же магістер новіціяту оо. Василіян у Мондері. Новіціят це час вступної проби й пізнання монашого життя юнаків, що хочуть посвятити своє життя Богові, Церкві й народові. На маргінесі: цей новіціят сьогодні порожній. Останні три новики закінчили його цього місяця й виїхали на дальші студії. Промовець коротко пригадав історію поселення Отців у тутешньому терені. З хвилиною передачі церкви св. свщмч. Йосафата на катедру для Едмонтонської епархії, манастир оо. Василіян, який був при цій церкві, формально перестав існувати. На його місце основано резиденцію Отців при купленій церкві св. Антонія, де й започаткувалася парафія св. Василія В. Сьогодні ми посвятили новий манастир. Грамоту піднесення резиденції до гідности манастиря прочитав у час посвячення о. Р. Мельник ЧСВВ парох і настоятель. Доповідач особливо задержався й підкреслив заняття добровольців до стану монашого й священичого. Маємо, дякувати Богові, вже своїх лікарів, правників, учителів, політиків, торгівців, погребників. Це все добре! Багато молоді нашої студіює. Це гарно! Але мало, дуже мало таких батьків і юнаків, які хотіли б жертвуватися народові як священики чи монахи. Йдемо до великої духової кризи. Великий наш Культурний Центр, гарна й величава церква, вигідний манастир, та поспитаймо себе: хто буде тут працювати?! Старші священики хворіють, вимінчуються. Нива Христова поширюється, але семінарії, новіціяти й манастирі пустіють, порожніють. Більше 60 років працюють наші Отці тут в Едмонтоні, добились ми величезних матеріяльних успіхів, але досі не маємо звідсіля ні одного священика! Це справа наших молитов і нашого родинного виховання.

Ця проблема дуже важлива в нашому народі, то автор цих рядків думає ще повернутися до неї іншим разом.

***

О 10:15 год. в парафіяльній залі Культурного Центру розпочалася врочиста Служба Божа. Літургію служив і проповідь сказав о. М. Дацюк ЧСВВ протоігумен Канадійської провинції Василіян. Сослужили: о. Б. Слобода й о. В. Бараник, обидва колишні протоігумени провінції, о. Методій Ханас, кол. парох та автор цих рядків. Дияконували: о. С. Якимишин і о. Р. Мельник ЧСВВ.

Після Служби Божої відбулося посвячення манастиря. Крім згаданих священиків прибув на цю врочистість і взяв у ній участь Всесвітл. о. Ген. Віхарій мітрат В. Лаба та о. В. Підскальний ЧСВВ, ігумен мондерського манастиря. Парафіяльний хор під диригентурою п. М. Слободи співав і Службу Божу і при посвяченні.

У Культурному Центрі був обід-прийняття. Дуже вмілим господарем виявився п. Пазлестл. Промовців не було багато і промови були короткі. Всесв. о. мітрат Лаба побажав ув імені ієрархії приятного Владики та єпархіяльного духовенства. О. В. Слобода накреслив коротко ролю манастирів на українських землях. Манастирі були не тільки розсадниками християнства, але й культури та цивілізації. Василіяни галицьких манастирів пішли і в Канаду та тут ділили тяжкі піонерські злидні наших поселенців. Ішли з народом рам'я в рам'я! Тепер краще стало нашим людям, покращало й Отцям. Коротко подякував за співпрацю парафіян о. М. Ханас та, як було вже згадано, головну промову мав о. С. Якимишин. Прочитано телеграму від Всесв. о. Протоархимандрита А. Великого, що перешкоджений і не міг узяти участи в посвяченні, хоч її був заплянував. Листові привіти наспіли від о. В. Шевчука, кол. протоігумена та о. В. Сороки ігумена Оттави. По звичаї я повинен тут зазначити, що вся програма була в добрій українській мові.

Від год. 3-ої почавши, гості мали можливість оглянути манастир не тільки ззовні та зайти до парафіяльних заль, але також оглянути всі кімнати, де будуть жити і працювати монахи. Це старовинний манастирський звичай, що в дні посвячення можна всім увійти й оглянути манастир. Після того буде заведена клявзура.

Для цікавіших подам деякі дані про манастир. Він розрахований на 10 священиків. Головний вхід є від 109 вулиці. По правому боці від входу є напів-публічна каплиця, розрахована на 40 осіб, вітальня та три кімнати на парафіяльні канцелярії. У клявзурові частині: бібліотека, конференційна заля, трапеза (їдальня), кухня з усім устаткуванням. На поверсі кімнати для монахів, вони служать їм на відпочинок і на працю. Загальна житлова площа манастиря (партер і поверх) займає 13 тисяч квадратових стіп.

Дав би Бог, щоб новий едмонтонський манастир оо. Василіян був тим, чим були колись давні наші манастирі та чим були осідки наших Отців-піонерів. А в його мурах, щоб жили і працювали молоді монахи, народженці парафії св. Василія.

о. Методій Нічка ЧСВВ

ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ "СВІТЛА"?

НЕСПОДІВАНКА ЮВІЛЯТОВІ

Монтреаль, Кве.

В суботу 14-го вересня ц.р. зібралася родина та приятелі з домі п-тва Лапчак, запрошені панею Лапчак на обід із нагоди 65-их ім'янин її мужа, пана Петра Лапчака.

Ця врочистість мала відбутися ще 12-го липня в свято св. Петра і Павла, та в літньому гарячому вакаційному часі не вигідно було п-ні Лапчак приготовляти обід, на котрий може й не всі бажані могли були б явитися, то й відложено святкування на 14-го вересня.

До заставленого смачними стравами стола засіли гості, насередині шановний Соленізант із дружиною та привяний о. радник С. Коляновський.

Після проведеної молитви та благословення страв о. Коляновським, привяні піднесли тост та відспівали грімке "многая літа" в честь Соленізанта, по чім Соленізант завернув: "Наші гості хай жиють!"

Під час смачного обіду Соленізант веселив привяних старовдавними піснями, які привіз із родинного села Настасова, Тернопільського повіту ще в 1909 р.

Хоч п-во Петро й Розалія Лапчаки в поважному віці, почуваються та виглядають дуже добре. В Монтреалі вони загально знані зі своєї веселої вдачі, взірцевої побожности та щирої жертвенности, особливо на церковно-релігійні цілі. То й не диво, що під час згаданої оказії виринула думка перевести збірку на пресовий фонд, котра принесла 55.00 дол., з чого призначено 35.00 дол. на "Нашу Мету", а 20.00 дол. на "Світло".

Жертви зложили такі особи: П-тво Лапчаки $15.00; Родина Лабади $14.00; о. Н. Кушнірик $5.00; Родина Кушнірик $5.00; Родина Майковські $5.00; Родина Раковбчук $2.00; Родина Несторович $2.00; Родина Войціховський 2.00 дол.; Родина Юрійчук $2.00; Родина Кордуба $2.00; Пані Масна $1.00.

Жертводавцям щира подяка, а п-тву Лапчакам "многая літа!"

Присутній

РОСТУТЬ НАШІ ПРОФЕСІОНАЛІСТИ

ЕДВАРД КОРБИЛ

Едді Корбил працює тепер в Екмі Новелті. Народився він 1944 року в Едмонтоні, у родині Петра й Марії з роду Кобильних. Учився в Едмонтоні, у школах св. Михаїла і св. Томи до 9-ої кляси, а потім у Колегії ім. св. Йосифа в Йорктоні. Там же здобув він медалю "Студентського Осяту" в 12 класі. В Альбертському університеті здобув ступінь бакалавра торгівлі. Як студент Альбертського університету був членом "Обнови". Щороку брав участь на курсах при літній оселі ім. св. Василія В. Належав до Вівтарної Дружини й УКЮ св. Василія. Також належав до скавтів та брав активну участь у гокею, бейзболі й копаному м'ячі.

Едвард Корбил

У серпні 1967 р. одружився з Вікторією Жук. Він має чотири сестри: Анна, Наталія, Елис і Єлисавета. Батьки Едварда Корбила і він сам є членами парафії св. Василія в південному Едмонтоні.

Бажаю Едділові Божого благословення в праці та особистому житті.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $1.00: Г. Хлопецька, Торонто; С. Кальмук, Торонто; С. Медвідь, Вінніпег; Микола Сусь, Едмонтон; Василь Тихоліз, Торонто; Марія Волошин, Вадена, О. Піскарський, Торонто; М. Заячківський, Вестон; С. Магера, Ліспбирн; В. Озубко, Едмонтон; К. Шинкарук, Вестон; Стефанія Панишак, С. Амабль; Іван Микитин, Трентон; Й. Онищук, Алонзе; Іван Дюк, Едмонтон; Павліна Гордій, Мондер; П. Ільницький, Едмонтон; М. Захарій, Вікторія; Микола Пещишин, Торонто; Микола Окунь, Грейт Нек; Єлисавета Сачко, Лорейн; Олександра Шпитель, Чікаго; О. Веселовський, Чікаго, Проць Ясищук, Елдорадо; О. Гриньків, Істон; Теодор Федоришин, Міннеаполіс.

По $2.00: Антін Фолюсевич, Рочестер; Андрій Якубовський, Бафало; Марія Марушко, Гемилтон; А. Дяків, Ванкувер; Катря Сабадаш, Монтреаль; Семен Кудлик, Бронкс; С. Барановська, Чікаго, В. Сироїд, Еспанола; Степан Панчишин, Еверет; Й. Дмитрів, Ванкувер; Роман Вітровий, Алентавн.

По $3.00: Юрій Коваль, Чікаго.

По $5.00: Йосиф Чупіль, Пенінзула; Е. Бішко, Сирахюз; Іван Стечинський, Кемровз.

По $6.00: Д-р Павло Таращук, Монтреаль; Михайло Фісько, Бінггемптон.

По $10.00: Анна Кухарська, Лендук; Степан Федущак, Монтреаль.

Із похорону бл. п. Миколи Барчука, Прісвил, **$13.30.**

З несподіванки для п-ства Лапчаків, Монтреаль, **$20.00.**

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.

Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

12 К. НОВІ ВЗОРИ з укр. текстом $1.00
18 К. З УКРАЇНСЬКИМ ТЕКСТОМ $1.00
10 К. З УКРАЇНСЬКИХ ВЗОРІВ $1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 60 центів
З АНГЛІЙСЬКИМ текстом — 21 к. $1.25

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

105 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 4-7445

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ВЖЕ Є В ПРОДАЖУ

КАЛЕНДАР

СВІТЛА

на 1969 рік

Друкований на гарному книжковому папері та має багато ілюстрацій-образків. **Зміст календаря** присвячений головно

ВИКЛАДОВІ ХРИСТИЯНСЬКОЇ НАУКИ, ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

та

РІЗНИМ ПРОБЛЕМАМ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ.

Ціна одного примірника $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 75 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників, платить по 70 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

$100

ЗРОСТЕ ДО

$250

ПРИ ДОПОМОЗІ

Canada Savings Bonds

$250 за кожних $100. Це ви можете осягнути при допомозі Canada Savings Bonds. Ось як.

Нові Бонди мають чотирнадцять регулярних річних купонів на відсотки, які можуть бути інкасовані кожного року при їхній зрілості. Перший купон платить 5.75%, другий — 6.50%, наступні три — 6.75% кожний, а останні дев'ять — високий 7.00%. Сума регулярних річних відсотків виносить $95.50 від кожного Бонду на $100.

Якщо ви бажаєте, ви можете *не інкасувати* всі свої регулярні купони на відсотки аж до часу зрілости Бондів.

Якщо ви це зробите, тоді ви одержите *відсотки від відсотків* загальної вартости додаткових $54.50 від кожного Бонду на $100.

У такий спосіб, ви можете одержати при зрілости Бонду суму відсотків $150 та вашу первісну інвестицію в сумі $100. В такий спосіб кожний Canada Savings Bond на $100 матиме вартість $250. Бонди інших деномінацій також можуть рости таксамо швидко.

Дорослі, діти, бізнеси та інституції — всі можуть купувати Canada Savings Bonds. Їх продається у вигідних вартостях від $50 до $50.000, за готівку або на сплати на місці вашої праці, у банку чи інвестиційній установі. І так, як завжди, Canada Savings Bonds можна колинебудь інкасувати по номінаційній ціні з добавкою нарослих відсотків.

Не багато інвестицій приносять такий зиск. Жодні не будують з такою певністю на майбутнє. Купуйте Canada Savings Bonds, щоб ваші заощадження дійсно росли.

Купіть свої ще сьогодні!

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА
ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ,
ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо. **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

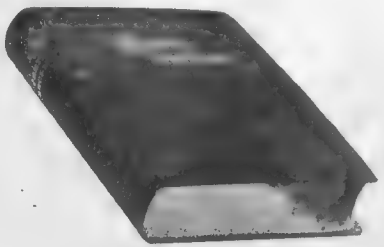

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

ROGAL MIKE
MUNDARE, ALTA.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXI ГРУДЕНЬ — 1968 — DECEMBER Ч. 12 (552)

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ:

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Іриней Назарко, ЧСВВ.** — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Фединяк, ЧСВВ.** — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. **Діяння Ватиканського Собору.** Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том II. **Свята Літургія. Засоби повідомлення.** Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том III. **Церква. Східні Церкви. Екуменізм.** Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том IV. **Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання.** — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. **Церква в світі, свобода і місії, нехристияни.** Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ И АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.80** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 234. Ціна $2.50.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ. Стор. 463. Ціна **$4.50,** в оп. **$6.00.**

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Гнеський, ЧСВВ.** — Вискази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Зміна церковних позицій	*о. О. Купранець ЧСВВ*	402
У Вифлеємі	*О. Сиротинська*	403
Небо і земля сьогодні з'єднались...	*Є. Іванків*	405
За здорову родину	*о. І. Назарко*	407
Христос-Вседержитель	*В. Барка*	409
Боротьба з матеріялістичним атеїзмом	*о. В. Ваврик ЧСВВ*	411
Наміреня Апостольства Молитви на грудень		
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ		412
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів"		414
Багато людей запитує...	*о. С. Сабол ЧСВВ*	415
"Фінал великого життя"	*Фр. Ондрушка*	418
Українці в Австралії	*о. І. Назарко ЧСВВ*	422
Подвійна любов	*о. Р. Г. ЧСВВ*	423
Св. Богоотець Йосиф	*о. В. Ваврик ЧСВВ*	425
З приводу сторіччя Матері-Просвіти	*о. Н. Кушнірик*	427
Різдвяна антологія	*омм*	429
Біля Митрополичої палати у Львові	*К. Грицина*	431
Христос воскрес! — повість	*Віра Смерека*	433
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — Дописи		436
Зміст річника 1968		439

ОБКЛАДИНКА: Світло Вифлеємської зорі — наче сонце — світить усім, але не всі його бачать!

Photo: Telegram

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Ireneus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

ЗМІНА ЦЕРКОВНИХ ПОЗИЦІЙ

Велика французька революція в 1789 р., особливо ж її ідеологічна підготовка, не була тільки звичайним політичним чи суспільним переворотом у Франції. Революція своїми ідеологічними кличами й напрямними створила нове світогляд ове обличчя XIX-го сторіччя, як теж у дальшому передала себе в спадщині й XX-му сторіччю, хоч уже в нових формах. Далеким відгомоном французької революції, хоч може не всі з цим погоджуються, є обі російські революції, тобто з 1905 і 1917 років.

Французька революція стала наче "наріжним каменем" для формування нових державних устроїв. Вплив французької революції став теж основою для різних політичних, суспільних і культурних напрямків у їх відношенні чи наставленні до Церкви та церковних питань. У загальному нові ідеологічні напрямки — як діти французької революції — поставилися до Церкви вороже або бодай неприхильно. Наслідком того

міняється позиція Церкви

яка до того часу втішалася привілеєм державної опіки й повної піддержки. Тепер Церква стала предметом постійних наступів, зневаги й поборювання збоку вільнодумних і лівих напрямків. Державні закони, які до того часу боронили Церкву та карали за будьякі виступи проти церковного навчання чи церковних осіб, почали ставити різні труднощі й обмеження прав Церкви. Це був великий удар по Церкві, яка силою нових обставин була змушена зійти з упривілеєної й панівної до самооборонної позиції. Це мало для Церкви свої позитивні й негативні наслідки, хоч можна сказати, що на дальшу мету це вийшло Церкві тільки на добро.

І так Церква, зійшовши з упривілеєної й панівної позиції, не перейшла в позицію слуги світських інтересів, до чого бажали її заставити, ані теж тим не заломилася. Церква вповні зрозуміла, що її правильне місце — як Божої установи — є: *бути совістю людської спільноти, як теж, що її упривілеєне й панівне становище в людській спільноті не випливає зі сили державної опіки й піддержки, але сила Церкви має випливати з її післанництва та його сповнення нею.*

Церква творить своєрідне ґетто

Перехід Церкви до нової позиції не був легкий. Треба було якось укріпити своє нове положення, і назовні й унутрі. І тому вона наче замикається в своєрідне ґетто й обгороджується муром самооборони. Скаже хтось: це ж неправда! Ні, це таки правда, бо Церква:

1) наложила різні клятви та видала всякі розпорядки щодо всіх інакше думаючих, а зокрема Церкві ворожих елементів, з чого в дальшому випливала

2) заборона приставати й вести пересправи з ними як із "відлученими" від Церкви, щоб

3) не набратися від них їх хибних чи ворожих Церкві переконань, а при тому офіційна церковна влада сама нічого такого замітного не робила, крім осудження противників, щоб якось вийти зо створеного собою ґетта та

4) увійти з ними в контакт і переконати їх про фальшивість їх поглядів і про правдивість свого навчання.

Тому можемо сказати, що Церква в так званих "християнських державах" замкнулася внутрі своєї церковної спільноти і була радше в дефензивній, ніж офензивній позиції. Зате поза "християнськими державами", передовсім у колоніяльних країнах Африки й Азії,

Церква виявила себе офензивною

в місійній діяльності. Місійна діяльність, можемо без кривди для Церкви сказати, відбувалася в значній мірі під охороною та за піддержкою "християнських держав", які, хоч у себе обмежували права Церкви, тут підтримували місіонерство. Вони бачили в місіонерстві не тільки саму церковну справу, на якій їм і так не залежало, але свої власні державні чи національні інтереси. Місіонери ж, будучи членами й патріотами своїх дотичних народів, несли разом із церковним навчанням теж у деякій мірі закріплення колоніяльного стану посідання, що по-людському можна легко зрозуміти. У більшості вони й залишилися відокремленим ґеттом чужинців серед тубільчого населення. Це випливало з того, що місіонери, проповідуючи Христову віру, не завжди вміли належно вжитися в народні елементи чи інтереси місцевого населення. Звідси прийшли небажані наслідки, а саме з колишніх колоніяльних теренів, а тепер самостійних держав, проганяють европейських і американських місіонерів як залишки чужого колоніялізму. Це однаково стосується католиків і протестантів.

Церква відкриває свої вікна й двері

Такий стан у Церкві не міг довше існувати, бо наносив багато шкоди самій Церкві. І це дуже добре зрозумів покійний Папа Іван, що в Церкві

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, ГРУДЕНЬ 1968

РІК XXXI, Ч. 12 (553)

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! -- СЛАВМО ЙОГО!

УСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ БЛАГОСЛОВЕННИХ І ВЕСЕЛИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО РІЗДВА!

Редакція й Адміністрація "Світла"

Ольга Сиротинська

У ВИФЛЕЄМІ!

Тиха нічка без гомону
Сном обняла Вифлеєм.
Лине ясний Херувим.
Аж ось з неба, з небосклону

І повів кругом рукою:
Розгорівся небозвід
Семиборвною дугою,
Що обняла сяйвом світ.

Пробудився пастир бідний,
Пробудилися царі;
Чути: спів гуде побідний.
Кругом дивний блеск зорі.

І здригнулось серце в груди,
І обняв його вмить жах.
Чути пісню: Мир вам, люди,
Слава Богу в небесах.

А за зовом Херувима
І за проводом зорі
Йдуть, спішать до Вифлеєма
Бідні пастирі й царі.

А в вертепі, в Вифлеємі
У яслах сам Бог лежить,
Пастирям, царям, всім людям
У любові благословить.

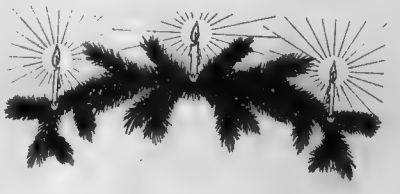

доконче треба "відкрити вікна", щоб до її нутра ввійшло "свіже повітря", а таке мав зробити Собор. Собор пішов іще дальше, бо не тільки "відкрив вікна" для "провітрення" Церкви внутрі, але й "навіть відкрив двері" Церкви, що виявляється тепер у т. зв. "симпозіях" чи "діялогах" з іншовірцями, байдужниками чи навіть противниками Церкви.

Коли мова про місійну діяльність Церкви серед іншовірців-нехристиян Африки чи Азії, то вже в часі Собору зроблено багато в тому напрямі, щоб проповідь Христової віри в місійних країнах була більш сприємливою для місцевих людей через уведення в неї народніх місцевих, а не европейсько-американських, форм богопочитання й виявів людської побожности, як теж через передання церковної адміністрації місцевим духовникам.

Таку саму методу Церква не могла застосувати щодо індиферентистів чи противників Церкви, бо тут ідеться не про таку чи іншу зовнішню форму літургійного чи адміністративного оформлення, а про доктринально-ідеологічну основу та сам підхід до релігії як такої взагалі. Тому то соборова й пособорова праця була спрямована на те, щоб виготовити відповідну формулу, за якою б велася праця на практиці, маючи свою непохитну ідеологічну підбудову. І таку формулу поставлено в документі про "Діялог із невіруючими", що його виготовив Ватиканський Секретаріят для невіруючих дня 28 серпня 1968 р.

Про що говорить документ?

Документ розглядає справу діялогу під доктринально-ідеологічним і практичним кутами. В ньому говориться, що під діялогом розуміється в загальному кожну форму зустрічі й повідомлення поміж поодинокими особами й групами, яких ціллю є в атмосфері правди, особистої пошани й певного довір'я дійти до глибшого пізнання правди й покращання відносин поміж людьми. Розрізняється три основні типи діялогу:

зустріч на чисто людській площині,

зустріч на площині шукання правди і

зустріч на площині дії, де вже входить співпраця, очевидно, у справах чи питаннях, що не йдуть у розріз із підставовим навчанням і становищем Церкви.

Трудність у "двох правдах"?

Кожний діялог уже наперед супонує партнерів, які стають до взаємної зустрічі, а тим самим подвійність аргументів. Тому виринає трудність такого діялогу, бо оба партнери переконані, що кожний із них є одиноким посідачем і проповідником "правдивої" правди. Чи ця трудність робить діялог зайвим і противорічить суті чи доцільності діялогу? Ні, бо вже сама природа діялогу включає відмінні вихідні становища та різні підходи до питання правди, яка є остаточно тільки одна, а нею є тільки об'єктивна й абсолютна правда — Бог, хоч би Його хтось і заперечував. У тому розумінні діялог із невіруючими можна вважати непрямим проповідуванням св. Євангелія.

Церква відчинила свої двері — розпочала діялог із кожним, хто має добру волю й чесний намір та хоче стати до взаємної зустрічі в любові людини та її добра, що вже є початком пізнання й любови Абсолютної Правди — Бога.

о. О. Купранець ЧСВВ

4.000 БОГОСЛОВСЬКИ ВИШКОЛЕНИХ МИРЯН

У 1940 році засновано у Відні "Богословські курси для мирян", які були першими того роду на німецько-мовному терені та, здається, першими в Католицькій Церкві взагалі. Досі ці Курси випустили 4.003 абсольвентів, що успішно закінчили викладаний матеріял. Курси тривають два роки. На них викладають: введення до філософічних питань, Старий і Новий Заповіти, догматику, моральне богословіє, фундаментальну теологію, історію Церкви, церковне право, літургіку, аскетику та світський апостолят. Курси діляться на дві групи, відповідно до освіти слухачів, тобто для тих, що мають університетську або бодай закінчену середню освіту, і для тих, що не мають закінченої середньої освіти. Ціллю цих курсів, які є доступні для кожного, є дати мирянам фахово подану теологічну освіту, яку вони змогли б передати другим, як теж дістати від єпископа т. зв. "канонічну місію", тобто навчання релігії, тепер навіть проповідування чи т. п.

НОВИЙ ОБРЯД ПОХОРОНУ ДЛЯ СПАЛЮВАНИХ

Римська Пособорова Літургійна Комісія опрацьовує тепер новий обряд похорону для тих католиків, яких не хоронять у землю, але спалюють у крематоріях. Покищо ці тексти ще не готові.

Реформа похоронних богослужень уводить теж дещо нового до звичайного похорону, чого досі не було в латинському обряді, а саме т. зв. "останній привіт померлому". Як виглядає, то це взяте з нашого похоронного обряду, тобто т. зв "послідне цілування".

Євген Іванків

НЕБО І ЗЕМЛЯ СЬОГОДНІ З'ЄДНАЛИСЬ...

Христове Різдво в світлі східніх літургій

Дві головні містерії

Коли ми уважно переглянемо тексти наших літургій, то мусимо ствердити, що дві речі, дві великі містерії є осередком зацікавлення Східньої Церкви, а саме Різдво Ісуса Христа і Його славне Воскресіння (терпіння і смерть Спасителя включаються в пасхальній містерії). Ці дві тайни це не два окремі моменти в житті Христа, а початок і завершення одного великого діла прославлення Бога і спасіння людини: — Христос родиться, щоб воскресити упавший образ (людини), — співається в тропарі Передпразденства в Навечір'я Різдва.

У різдвяних літургіях наша Церква підкреслила факт, що це новонароджене, немічне Немовля, покладене у вифлеємських яслах, це Всемогутній Цар неба і землі, що зволив взяти на себе подобу смертної людини, що це

Бог Предвічний народився.

Ці слова нашої найпопулярнішої колядки є неначе відгомоном східньо-церковних гимнів у честь новонародженого Месії: — Сьогодні Діва родить Найвищу Істоту і земля приносить вертеп Неприступному. Янголи разом із пастирями славословлять, мудрці за зіркою мандрують, бо задля нас народилося маленьке Дитя, Предвічний Бог. — Так співаємо в різдвяному кондаку. Християнський Схід із великим подивом заглиблюється в таємницю Воплоченого Бога: Як це можливо, що Творець став сотворінням, що Безсмертний став смертним, що невидимий Бог явився цілому світові?

Щоб гідно звеличати поєднання цих контрастів чи, по людському кажучи, може навіть і противорічностей у плянах Божого Провидіння, східні літургії досягають вершків богословської думки і поетичного розмаху:

— Послухай небо й уважною будь земле, хай заворушаться основи (вселенної) і нехай затремтить пекло; бо Бог і Творець одягається в тілесне твориво і Той, що всесильною рукою все сотворив, являється твором лона. О, глибино багатства і премудрости і Божого розуму! Бо незгліблені є Його судьби і недосліджені Його дороги. — (Стихира в Навечір'я Різдва, Царські Часи).

Народження Христа це не короткотривалий епізод у нашій історії, але це

Початок нової ери.

Христос як новий Адам є прабатьком Божих дітей, головно обновленого людського роду. Першими, що користають з овочів Христового спасіння є Адам і Єва — репрезентанти упавшого людства: — Украсися Вифлеєме, бо відчинився Єдем, готовися Євфрате, бо Адам обновляється, а з ним і Єва, тому що знищена клятва і в світі зацвіло спасіння... — (стихира передпразденства Різдва). Христове Різдво це наче нове сотворення світу, в якому невидимий рай Божої ласки стає знова доступний для людини: — бо Дерево життя зацвіло у вертепі від Діви; Її лоно явилося таїнственним раєм із Божественним садом. Коли будемо живитися з нього, то житимемо і не помремо так, як Адам... — (тропар передпразденства).

Не тільки людина, але й ціла природа вдостоїлася обновлення у Христовому Воплоченні: — ...нехай радіє все сотворіння і нехай виграває, бо Христос приймов його обновити. — Від тепер освячена природа стає також засобом нашого спасіння, як ми це бачимо на прикладі Св. Тайн.

Але найбільшим досягненням Христового Різдва це

З'єднання неба і землі.

Різні революційні винаходи змінюють до непізнання наш світ. Далечінь простору сьогодні дуже зменшилась; у відносно короткому часі джети переносять нас з одного кінця землі на другий. Височінь простору також маліє; міжпланетні ракети добираються вже до зоряних світів. Та найвизначніші чуда техніки є нічим у порівнянні з Христовим Різдвом, яке усунуло прірву між Богом і людиною, між небом і землею, між вічністю і дочасністю:

— Небо і земля нехай веселяться сьогодні згідно з пророцтвами, янголи і люди нехай духовно торжествують, бо явився Бог у тілі... — (стихира з Великого Повечір'я з Літією). В іншій стихирі ось так співається: — небо і земля сьогодні з'єднались через Народження Христа, сьогодні Бог прийшов на землю, а людина вийшла на небо, сьогодні Той, що є невидимий істотою став видимий у тілі... —

Ті самі думки стрічаємо в наших колядках, що є доказом великого впливу східньо-церковних богослужб на нашу, пісенну творчість: — щоб землю з небом в одно злучити, Христос родився, славіте. —

Східня літургія і відродження модерної людини

Я нарочно навів багато цитатів із наших різдвяних гимнів, щоб показати, що східня літургія не є якимсь музейним експонатом, але невичерпаним джерелом віруючого оптимізму, молодечого ентузіязму та живучої, динамічної богословії. Вміло використана й інтерпретована східня літургія зможе очистити задушливу атмосферу модерного безвір'я, песимізму, моральної дегенерації та відкрити перед нами нові горизонти надприродної дійсности. У наших богослужбах знайдемо чудесний лік на душевну сліпоту, яка робить із людини невільника дочасности. В ім'я дочасних цілей люди заперечують сьогодні догматичні та моральні правди Христової Церкви та хочуть зробити з цієї Церкви світську харитативну установу.

Немає ніякого сумніву, що сучасна Церква (як Східня, так і Західня) мусить також клопотатися дочасними справами своїх вірних; мусить змагати до соціальної й расової рівности та заступатися за право кожного народу: жити вільним життям на своїй землі. Ця Церква мусить піклуватись культурними і мистецькими надбаннями своїх народів. Але все це не може відбуватись на чисто земській площині, в ім'я прогресу, соціяльних і політичних реформ, чи націоналізму. Все це є тільки частиною процесу освячення й ушляхетнення цілого людського життя, "переображення" людини, яка знайде своє завершення у вічности.

Згідно зі східніми літургіями наближення Христа до людини це не навчання надприродних вартостей, ані не зісвітчення релігії, а піднесення людини до Бога і землі до неба. Ось тут і особливе завдання Східньої Церкви в модерному світі.

МІЛЬЙОНИ ДУШ БЕЗ ОПІКИ

Первоєрарх Грецької Православної Церкви — атенський архиєпископ Єронім указав у своєму посланні на застрашаючий церковний стан у Греції. Він закликає студентів, щоб ішли студіювати теологію та стали священиками. За звідомленням Грецької Православної Церкви недобір священиків прибирає "катастрофальні розміри". Поверх 1.000 громад залишилося без духовної опіки, що дає число около одного мільйона душ.

Із двох тисяч кандидатів, які відгукнулися на заклик архиєпископа Єроніма в останніх місяцях, щоб стати священиками, тільки 24 мало закінчену середню освіту. Під оглядом освіти грецьке православне духовенство взагалі стоїть дуже низько, бо, як подають самі грецькі джерела, зо 7.350 загального числа грецького духовенства всього тільки около 250 священиків має закінчену вищу богословську освіту. В Греції подибуються ще теж священики, які є повними анальфабетами.

ВЕЛИКИЙ ЗРІСТ МАЛЯБАРСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Малябарська Церква — це одна зо Східніх Церков, що своїми початками мала б сягати до св. Апостола Томи, який мав проповідувати Христову віру в Індії. Вірні цієї Церкви живуть у південно-західній частині Індії. Сторіччями ця Церква не була в єдності з Римською Церквою. Церковна унія наступила головно під впливом Португальців, які окупували цю частину Індії. Однак унаслідок сильних латинізаційних намагань деяка частина Малябарів знову відлучилася від Католицької Церкви. Тепер в Індії є кругло чотири мільйони християн, з чого около два й пів мільйона католиків, а саме: 1,500.000 — католиків-Малябарів, 850.000 — католиків-латинників і 150.000 — католиків-Малянкарів. Малябари та Малянкари — це католики східніх обрядів. Досі Малябарці мали дві митрополії та п'ять єпископств. З уваги на зріст числа вірних і поширення на нові території створено останньо там чотири апостольські екзархати.

о. І. Назарко

ЗА ЗДОРОВУ РОДИНУ

У світлий празник Христового Різдва думкою й серцем стикаємося не тільки з Божим Дитятком у яслах, але теж із цілою Пресв. Родиною, бо наші чудові коляди й старе церковне мистецтво змальовують нам поруч ясел іще й Богоматір Марію і св. Обручника Йосифа. І тоді наша думка мимохіть звертається до нашої сучасної родини.

Установа родини

Родина. Це тема обговорена й описана з усіх боків. Здається, що трудно тут іще щось нового додати, чи дати цій темі якесь нове насвітлення. Священики, вчителі й виховники дають свої, нераз дуже влучні поради. Лікарі доповняють ці поради в своєму аспекті. Соціологи громадять великі томи спостережень, анкет і досвідів. А проте без огляду на те все, ця згадана тема завжди невичерпана.

Знаємо, що людина — це суспільна істота, яка живе в спільноті з іншими. А перша клітина суспільного життя — це родина. Вже грецький філософ Аристотель назвав родину природною спільнотою, якої ціллю є: добувати те все, чого людина щоденно потребує. Отже установа родини випливає з самої людської природи і сама природа надала родині ціль та устрій. Одначе в християнському ладі родина — це не тільки суто природна організація, а її завдання не обмежуються тільки до природної площини. У християнському порядку всі люди — це Божі діти, а кожна родина — це перша комірка *надприродного життя*, перша школа моралі й чеснот. Тому не дивно, що II-ий Ватиканський Собор приділив багато основної уваги проблемам родини, напр. у душпастирській конституції про "Церкву в сучасному світі" Соборові Отці кажуть: "Здоров'я особи та спільноти людської і християнської в'яжеться нерозривно з догідною ситуацією спільноти подружньої і родинної". Самозрозуміле, що тут Собор не говорить тільки про здоров'я фізичне, а має на думці кризу моральну, бо загальна криза засад, правд та ідей боляче діткнула і зранила родинну комірку так, що сьогодні вже на цілому світі говориться і пишеться про кризу родини.

Найбільшим щастям родини — це духово й фізично здорові діти.

Майбутність родини

Сьогодні ще ніхто не знає, як у найближчій майбутності виглядатиме побудова життя суспільного, а теж і родинного. Технічна революція, комп'ютери, автоматизація все нових родів праці, а в висліді цього щораз більше вільного часу — те все заповідає величезні зміни і то незабаром. Предсказуваний кібернетиками "новий світ" (ще не знаємо: величавий, чи незугарний?) ставляє перед нами стільки сумнівів, загадок і тайн, що треба хіба якоїсь надлюдської мудрости, щоб їх розв'язати. Загально допускається, що "новий світ" докорінно змінить життя і форми держав, націй і суспільностей.

А чейже знаємо, що першою цеглою всяких суспільних конструкцій є родина. Отже й родина буде заатакована. Що більше, вже й тепер родину атакують і розбивають різні струї, напрямки й ідеології, деколи зовсім протилежні. Хоч не знаємо, які будуть споруди й суспільні конструк-

ції XXI-го століття, проте маємо право думати, а навіть домагатися, щоби будівельний матеріял — тобто одиниця і її родина, не були ним зруйновані. Родина перейшла вже крізь життя в печерах і бункрах, вірмо, що й у майбутній, ері нуклеарній вона збереже себе фізично й духово. Тому не базмося в якісь пророцтва чи візії далекої майбутности, а роздумуймо над проблемами й труднощами, які тепер зависли над родиною, особливо ж християнською родиною. Ідучи в майбутнє невідоме, будьмо свідомі сучасного відомого: що тепер є і яке воно?

З недавно-минулого ми збагатилися цінним досвідом: Комуністична (СССР) держава, виросла на революції, в своїх початках трактувала родину, як бастіон старих і ворожих традицій. Ця держава думала, що нові "поступові" ідеї комуністичні ніяк не проникнуть старих форм та традицій родини. Тому родину знищено. У висліді цього розводи були на денному порядку, а на вулицях міст появилися тисячі безпритульних дітей "пацанів". Але, як вибухла війна, ця ж сама тотальна держава, що не привикла шукати помочі в суспільства, апелювала за поміччю до... родини. І пізніше, коли революція втихла та треба було думати про стабілізацію й рівновагу життя, та сама держава знов пригадала собі родину та почала добачувати суспільну придатність, а навіть необхідність родини — і окружила родину своєю дбайливістю. Таку саму переміну добачуємо майже в усіх країнах східнього блоку.

Роля родини

По обох боках залізної куртини назріває переконання, що забракло суспільної комірки, в якій зовсім природно розвиваються: любов ближнього, зразки посвяти, жертви й виречення, взори добровільної дисципліни, послуху, ладу й порядку. Світ починає розуміти, що в людській масі трудно виховувати й формувати особу й особистість.

Знавці сучасности спостерегли, що грубий матеріялізм нищить людей слабших і ніжних шукачів правди, добра й краси. Ті самі знавці завважили, що саме навчання молоді в школах без обов'язку виховувати її, дає лихі висліди, бо правила внутрішнього життя, глузд моральний і естетичний є незалежні від умового рівня молоді.

Молоду одиницю формує середовище — довкілля, а не юрба і не безособова людська маса. Що більше, молоду людську особу призначену до життя в громаді, треба боронити перед натиском і впливом бездумної і розбещеної товпи, жадної "ігрищ і наживи".

Вслід за тим виховання молодої людини треба поручити меншій комірці, тобто родині. З позицій родини простягаються кращі краєвиди й ширші горизонти, як зо становища товпи, гамірної вулиці, чи великої фабричної галі. В родині молода дозріваюча особа вчиться правди життя, бо тут вона набуває перші поняття, перші ідеї і перші засади життя релігійного, морального, національного і громадського. У родині кристалізується світогляд і світовідчування молодої людини. Тут вона переконується, що людина хворіє, терпить, спотикається, а деколи й упадає, але і бачить вона, що в тих прикрих хвилинах підтримує її сердечність, любов і братерство других членів родини. А не забуваймо про те, що скаля відчування страждань інших людей рішає про моральну зрілість молодої людини. У родині молода особа стрічається нераз зі смертю своїх найдорожчих, а це навіває їй поважні думи про позасвітнє, потойбічне життя і поглиблює її душу ще більше. У родині людина пізнає вагу й значення людських почувань. Те, чого в фабриці, на сходинах чи в клюбі люди стидаються — у родині є явищем природним. У родині сміх і плач, ентузіязм і зневіра, лагідність і злість — це нормальні щоденні події. Тут можна бути собою. Не треба вдавати, лукавити чи кривити душею. І саме це має неоцінену вартість.

Про інші завдання, прикмети й небезпеки сучасної родини напишемо другим разом. Тепер тільки молімся, чуваймо і працюймо над тим, щоб наші українські родини були морально здорові, бо які родини — такий і нарід.

Кінчаємо словами "доброго Папи" Івана XXIII, який у своїй енцикліці "Мир на землі" написав: "Родину сперту на подружньому зв'язку — заключеному добровільно, єдиному й нерозривному, треба вважати за перший і природний зв'язок людської суспільности. Тому треба її окружити найбільшою дбайливістю — як у справах господарських і соціяльних, так і в ділянці поглядів і обичаїв, а те все в тій цілі, щоб родину зміцнити й допомогти у сповненні властивих їй завдань".

ПАТРІЯРХ ОЛЕКСІЙ ПРОТЕСТУЄ

Патріярх Олексій в імені Російської Православної Церкви вислав до Всесвітньої Ради Церков письмо, в якому обороняє "слушність" окупації Чехословаччини совєтськими силами. Олексій каже, що протест Ради Церков проти окупації Чехословаччини був "безвідповідальний", — як каже Олексій — бо вступленням совєтських військ врятовано світ від небезпечної кризи й перешкоджено безпотрібному кровопролиттю. Чисто по-совєтськи!

Василь Барка

ХРИСТОС — ВСЕДЕРЖИТЕЛЬ

Іноді зустрічаємо людей, які кажуть: "що нового в християнстві, — любов до людини? Але Будда про неї давно вчив!... це вже було в інших реформаторів, до яких подібний Христос".

Здебільшого, так твердять інтелігенти середнього стану і старшого віку, які читали з підручників про Будду, і в шкільні літа, до революції, на лекціях закону Божого чули про Христа.

Проте, послань апостола Павла не читали, і не порівнювали з ними докладно повчань Гаутами і Сіддагарти.

Один відомий американський проповідник починає свою книгу про життя Христа — такою нагадкою: "Історія повна іменами людей, які казали, що вони прийшли від Бога, або що вони були божества, чи приносили вістку від Бога" (наприклад, Будда, Могаммед, Конфуцій, Сократ, Лао-Тзе та інші). І далі: "Якщо відвідувач прийшов із чужої країни в Вашінґтон і сказав, що він — дипломат, ми попросимо, щоб показав паспорт і довірчі грамоти".

З незрівняно більшою підставою люди мають право жадати такого доказу в найважливішій справі — релігійній. Чи існують попередні вістки, "креденції", що свідчать напевно?

Тож і ялинка належить сьогодні до цілости різдвяної атмосфери.

Проповідник зазначає: всі, крім Одного, мовчатимуть, якщо їх спитати про попередні, — до їхнього народження, — "довірчі грамоти". Мовчатимуть: Будда, Могаммед і всі такі, як вони. Тільки Один відповість, що Він має повні пророчі "креденції", які точно, за сотні років наперед, провіщують прихід у цей світ.

За дві тисячі років наперед сповіщено, що Він має з'явитися серед нащадків Авраама. За сімсот років сповіщено, що місцем народження буде Вифлеєм, і Мати буде Пречиста Діва, і називатимуть Його — Еммануїл себто: З нами Бог; що царі зі Сходу принесуть золото, ладан, смирну, і відбудеться втеча в Єгипет і потім повернення в Назарет. За п'ятсот років сповіщено, що ім'я буде: Ісус або Спаситель. Сповіщено, якою смертю замучать Його: будуть криваві рани на руках і ногах; із-за одежі Його кидатимуть жеребок, і померлому кісток не перебиватимуть, як іншим. Що в час смертних страждань до уст Його подадуть оцет і жовч. Що після смерти Він на третій день воскресне і буде вознесений на небо.

На час Його народження, в храмах гебрейських було про Нього понад чотириста п'ятдесят докладних пророцтв, як про Месію-Спасителя і Сина Божого. Всі пророцтва здійснилися. Спаситель, навчаючи, казав, щоб слухачі досліджували Писання (Біблію — Старий Заповіт), які *всі свідчать про Нього.*

Крім Писань, також видимий світ свідчить про Нього: от — в розповіді, взаємодоповненні і зміні світла — сонячного, місячного, зоряного, з їхньою надземною красою. Ми надто призвичаїлися думками до щоденного святого чуда, до з'явлення сонця в небесах, в якому безпосередньо, в дивній ясноті, аж незносимій для тілесного зору, дано вираження Божої волі, через несхибний і міцний закон злагоди. І також — чудесна поява грозових блискавок, дощів, веселок; і сам творчий процес: "з води і водою", її дією, в невтомних океанських хвилях та кругоході її через хмари — в джерелах, у ріках, що, разом із великими наплывами, випрацьовують обличчя земного

світу: для закономірного проростання (зерно — стебло — квіт — плід) і для всякого життя, в якому кожній істоті передбачено значення, корм і збереження роду.

Незмірено глибоко, в цілому світі природи, в символах самого існування означилась передвіщена доля Христа для земного життя: народження в обставинах горя; вихід до творчого дня сонячного; жертва собою для інших і смерть у ній; зрештою — воскресіння для вічности.

Народи, задовго до початку християнської ери, передчували це (як віщі птахи, що задовго до людського голосу світанкового віщують у щебеті — схід сонця); свої пророчі здогади виражали народи у фантастичних образах умираючого і воскресаючого Бога; наприклад — Єгиптяни. Їхні "піраміді" міти віджили свій час і погасли.

Але образи правди Христової зійшли світити вічно.

Силою від Бога Слова створено світи: видимі й невидимі. Слово — Христос; через Нього здійснилося творення неба і землі; Йому дана всяка влада в них. Здійснюючи волю Отця, прийшов Христос на землю, щоб святою кров'ю своєю обмити гріховну душу людську і відвести її від пекельного мороку — до брами неба.

Він воскресив мертвих і володів силами грози, моря і всіма стихіями і багатствами свого твору.

Жоден релігійний реформатор і мудрець не зміг піднятися до неосяжної тайни народження земної людини "звиш": другого, духовного народження її — через хрищення Святим Духом. Це хрищення міг дати і дав тільки Той, Хто прийшов від "вишніх", від неба, — до земних. Ще більша тайна, божественна, страшна, невідома до Христа і неможлива до Його приходу: тайна причащення нас — кров'ю і тілом Спасителя.

Він сам смертними стражданнями на хресті, викупив наші гріхи, заподіяні, починаючи від гріхопадіння, і дав запоруку — для всіх людей, що будуть. Підняв річку вселюдської долі від пропащих глибин гріха, смерти, пекла — до височини спасіння і життя небесних могутностей.

Один тільки Він — будівник прийдешнього Царства, в якому всі, воскрешені в час Страшного Суду, і ті живі, що тоді прийдуть, змінившися враз, будучи помилувані, — жити вічно. Світ станеться новий. Новий Єрусалим, що в ньому Христос, замість храму і матеріального сонця, вічно і незаходимо, з незрівнянною ясністю світитиметься світлом божественної любови.

Він створив Церкву, яка становить єдину браму нашого спасіння: вона — образ Царства Божого на землі. Неможливо нікому обняти всієї науки Ісуса Христа, Його вчення і всіх діл Його. Коли б писати про них повно, то, як казав апостол Іоан Богослов, світ не вмістив би книг.

Тож кажімо скептикам, котрі схолодніли і приморили серцями: — неправда ваша! Мудреці й реформатори, що їх імена протиставляєте Спасителеві, — це одні з тих земних, до яких і ми з Вами належимо, і яких буде судити Ісус Христос, Господь сили і життя. Тільки Йому — вінець слави.

Не ми, а Господь-Вседержитель посуває вказівки на годиннику нашого життя.

ТРУДНОЩІ ЦЕРКВИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Проти всяких сподівань католицька організація "Рух Соборового Оновлення", яка об'єднує єпископів, священиків і мирян, не дістала дозволу на існування від нового чехо-словацького уряду. Так само болюче відчуває Церква сильну контролю уряду над обсадою церковних позицій у парохіях, богословських школах, церковній адміністрації, католицькій пресі чи різних католицьких інституціях. На кожну обсаду треба дістати апробату уряду, подібно до того, як було за доби сталінізму. Зате потішаюче явище, що уряд дозволив учити релігію в школі теж і світським людям, які в часі вакацій зробили спеціяльні курси,

КАЛЕНДАРНА РЕФОРМА В БОЛГАРІЇ

Рішенням православного болгарського Патріярха Кирила та його синоду цього року в дні 20-го грудня Православна Церква в Болгарії переходить офіційно на григоріянський календар у святкуванні церковних свят. У посланні говориться, що це стається на бажання духовенства й мирян, щоб зрівняти церковний календар із громадянським. Ця постанова значно облегшує справу введення в усіх Православних Церквах григоріянського календаря, що передбачене в найближчому часі.

о. В. Ваврик ЧСВВ

БОРОТЬБА З МАТЕРІЯЛІСТИЧНИМ АТЕЇЗМОМ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ

Членам Апостольства Молитви припоручив Свт. Отець Павло VI молитися продовж місяця грудня за те: "щоб визнання Бога, пошана людської гідности та соціяльна справедливість успішно боролися з матеріялістичним атеїзмом".

Закінчення нашої статті з місяця жовтня ц. р. могло б дуже добре надаватися на вступ до цієї статті. А ще більше світла на питання про атеїзм і діялог із ним знайдете в листопадовім числі Світла 1967 р. (стор. 362-363).

Дехто не був задоволений Другим Ватиканським Собором, бо, мовляв, Отці Собору побоялись і не осудили ясно комунізму. Що більше, знаємо, що в часі Собору були інтерпеляції соток єпископів (між ними й українських), щоб отверто осудити марксизм. Чи справді Собор не зробив того? Прочитайте уважно, що каже Собор у Пасторальній Конституції про Церкву (Чч. 20-21), і самі побачите.

Собор осуджує марксистівський атеїзм

"Між формами сьогоднішнього атеїзму не слід проминути і тієї, яка очікує визволення людини передовсім у її економічному й соціяльному освободженні. І вважає, що тому освобожденню, за своєю природою, стоїть на заваді релігія, яка спрямовує надії людини на якесь обманливе майбутнє життя (іншими словами: "релігія то опій-дурман народів") і так відштовхує її від будівництва земської суспільности. Звідси прихильники такої доктрини, там, де вони приходять до влади в державі, рішуче поборюють релігію і поширюють атеїзм, уживши тих засобів примусу, якими розпоряджає цивільна влада, передовсім у вихованні молоді".

"Церква, щиро віддана Богові й людям, не може занехаяти, щоб, — хоч і з болем, — рішуче не осудити, як уже й передше осудила, оті згубні доктрини і дії, які протиставляються розумові й загальному людському досвідові та скидають людину з її вродженого достойінства".

До чого доводить матеріялістичний атеїзм?

Найліпше скаже нам про те поет С. И. Караванський, мучений 17 літ у сталінських таборах, а після 5 років свободи знову засланий на 25 років каторги. Ось його повні гіркої іронії слова:

Скоріше б смерть! Набрид мені цей світ,
Де гідність ходить вічним торбарем,
Де замість права — зрада і навіт,
І пишна розкіш чепурить нікчем,
Де почесті — це за ганьбу платня,
Де світлий розум в кайдани кують,
Де силу в рабство підступ загання,
И дівочу честь поганить дика лють.

Де зло з добра зробило кріпака,
Де хибою людська відвертість є,
Де влада рот мистецтву затика,
І тон в науках глупство задає...

(Гл. В. Чорновіл: Лихо з розуму, ст. 95)

Там у совєтському "раю", а радше пеклі, звідки прогнано Бога і де з людини зроблено щось гірше звірини, там кожний смертельник чується, за словом того ж автора, ось як:

"Він стоїть на краю могили
І жде кулі в свій гордий черен,
Дротом руки йому скрутили
Спадкоємці Ягод і Берій...

(там же, ст. 98)

Вони борються з атеїстичним марксизмом у Вієтнамі. Чи ми поборюємо атеїзм і матеріялізм нашим життям? А може ми свідомо йому сприяємо?

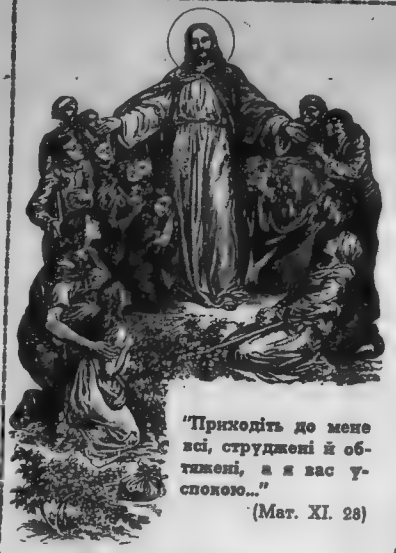

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороди за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Першу за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день)

ПОДЯКИ

У залученні $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за спокій душі моєї мами Марії Івасишин. Хай це буде виявом моєї вдячности за виховання та перепросьбою за мої свідомі чи несвідомі провини супроти неї.

Дочка Анна Троян з родиною, Чікаго

У залученні $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за спокій душі моєї найдорожчої дружини, мами й бабуні — бл. п. Марії Івасишин.

Муж Максим Івасишин і діти, Чікаго

Складаю найщирішу подяку Пресв. Трійці, Преч. Дівi Марії й св. Йосифові за опіку від часу приїзду до Америки та за всі одержані ласки для себе й усієї моєї родини. Залучую $5.00 на подячну Службу Божу.

Ірина Дзедзик, Мейплвуд, Н. Дж.

Посилаю $100.00 на відслуження **30 Служб Божих за душі в чистилищі.**

Юстина Вісньовська, Гримсбі, Онт

Складаю найщирішу прилюдну подяку Божій Матінці й св. Юді-Тадеєві за поміч в одній справі. Залучую $5.00. **Є. В.**

Прошу відслужити дві Св. Літургії за мого брата Микиту Зварича, що помер у Хусті на Закарпатті. Залучую $10.00:

Анна Зварич, Су Ст. Марі, Онт.

Складаю прилюдну подяку Преч. Дівi, св Йосафатові, св. Варварі й усім Святим за щасливу подорож в Україну й поворот та прошу дальшої помочі в нових клопотах. Залучую $3.00 на Службу Божу.

В. Котула, Чікаго

Посилаю $10.00 на заупокійні Служби Божі за бл. п. Доротею Федорів.

П. Федорів, Торонто

Посилаю $150.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за бл. п. мого брата Павла.

Г. Дзюбановський, Монтосаль

Складаю щиру подяку Господеві Богові за вислухані молитви й жертвую $5:00 на подячну Службу Божу.

Олена Рослак, Едмонтон

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В ВАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

З людини, що на Боже "подобіє" була створена, обдерто її достоїнство. "Нема ж бо Бога", кричать марксистівські атеїсти; то яка ж тоді "богоподібність" може бути?

Різні роди й різні причини атеїзму

Говорить Собор у згаданій Конституції, в числі 19-ім:

"Словом: "атеїзм", визначуються явища між собою дуже відмінні. Коли бо одні виразно заперечують Бога, інші думають, що людина зовсім нічого не може про нього сказати; а інші розглядають питання Бога за таким методом, що воно виглядає позбавлене всякого глузду. Багато неслушно переступивши межі позитивних наук, або намагаються пояснити все цим таки єдиним наукowим способом, або й навпаки, вже не признають взагалі ніякої абсолютної правди. Дехто так вивищує людину, що віра в Бога стає наче безсильною... Інші ж уявляють собі Бога так, що те заперечуване ними уявління ніякою мірою не є Богом Євангелії. Ще інші навіть не ставлять собі питання про Бога, бо здається... не бачать, чому б то їм треба було журитися релігією".

..."Не рідко атеїзм постає чи то з різкого протесту проти лиха в світі, чи то з неслушного приписування прикмет абсолюту деяким людським благам так, що вони вже стають на місце Бога".

"Часто і самі таки віруючі мають у тому деяку відповідальність. Бо атеїзм, коли його розглянути в суцільному, не є чимсь первісним, але радше виникає з різних причин, між які треба причислити також критичну реакцію проти релігії, і то — в деяких країнах — передовсім проти християнської релігії. Тому в тому постанні атеїзму немалу ролю можуть відограти віруючі, наскільки вони радше затемнюють, як появляють правдиве обличчя Бога і релігії: занедбаниям ре-

Медичний інститут у Харкові. В тих величних будівлях українська студіююча молодь не тільки навчається фахового знання, але мусить теж вивчати питання атеїстичного марксизму.

лігійного виховання, або фальшивим викладом учення, або також недоліками свого релігійного, морального й соціяльного життя".

Про цю останню причину говорив і скаржився св. апостол народів Павло, коли писав до християн у Римі: "Бо, як написано, (пор. Іс. 52, 5) через вас ім'я Боже зневажається між поганами" (Рим. 2, 24).

Тепер, коли в нашім рідним краю, в нашій Україні безталанній панує атеїстичний комунізм, коли дітей позбавляється навчання релігії, а зате вливається в них до 18-го року життя обов'язкове вивчення матеріялістичного атеїзму, тепер коли мілiонами "вимирають нехрещені козацькії діти", молім Пресолодке Христове Серце, щоб змилосердилося над народом, який сам собою прагне релігії й Бога. Кличмо і до Отця Небесного щодня і кожний раз у день, коли тільки проказуємо слово Отче-нашу: "Нехай прийде Твоє царство"!

Посилаю $5.00 на Службу Божу за покійних моїх родичів Григорія і Юлію.

Василь Мацук, Берлин, Мд.

У залученні посилаю $10.00 на дві Служби Божі за померлих: о. Володимира, Анну й Теофіла.

Анатоль Венгриновіч, Торонто

Прошу відслужити Службу Божу за душі в чистилищі. Залучую $5.00.

Анна Гузар, Питсбург

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

Посилаю $10.00 на дві Служби Божі: 1. за названих померлих із родини, 2. за Божу опіку й здоров'я поданих осіб.

Я. К., Торонто

Залучую $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за бл. п. мого мужа Михайла.

Дарія Пенцак, Філядельфія

Прошу відправити Службу Божу за здоров'я мого сина Дмитра. Залучую $5.00.

Анна Залеська, Едмонтон

Складаю прилюдну подяку Христовому Серцю, Преч. Дівi й св. Йосифові за всі ласки, особливо ж за захорону від каліцтва. Залучую $5.00 на пресовий фонд "Світла" та $2.00 на Службу Божу за здоров'я.

Ольга Гаврилюк, Форт Вилліям

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(прикмети спеціялістів)

72. Якщо необхідною є спеціялізація, то необхідно також пов'язати з нею ознаки та свідчення справжньої любови. Хай тоді так звані спеціялісти — вільні від усякої нацистської гордости й незгодні з будь-яким виглядом дискримінації — привчаються працювати з усіми в найтіснішій співпраці; нехай будуть пересвідчені в тому, що вищість їхнього знання й досвіду ніяким робом не дає їм вищости в жодній ділянці життя. Бо яка б це не була культура, що оформила їхні звичаї, завжди має вона якусь форму загального гуманізму, однак не можна її вважати ані за єдину, ані для інших несприймальну; тож з уваги на це треба її повнотою достосовувати до їхньої природи, якщо з зовні її вноситься. Нехай тоді ті, що приймаються цього обов'язку, подбають про те, щоб якслід збагнути давню історію, типічні риси й культурні надбання тієї країни, в якій вони проживають як гості. Таким чином наступить злиття двох культур, тож одні й другі матимуть з цього більшу користь.

(діялог культур)

73. Бо коли щирий діялог нав'язується — однаково поміж двома культурами і поміж окремими людьми — тоді без труду зроджується братня згода. Тоді і плани, укладені для солідарного здійснення поступу людини, будуть лучити з собою народи, якщо ввесь загал — від керівників і урядовців, аж до найнижчого спеціяліста — запалають братньою любов'ю і гаряче бажатимуть побудувати одну культуру, сперту на всесвітню солідарність. Тоді розпічнеться діялог про людину, а не про сирівці й техніку. Власне велика буде з цього користь, якщо народам-співрозмовникам покажуться нові шляхи, на яких вони осягнуть і економічний поступ, і свою вищу культуру; якщо техніки зуміють стати виховниками й учителями; і, накінець, якщо передане їм учення матиме оту знамениту рису, яка заторкає духа й мораль, — тоді дасть вона зріст не лиш економічним, але й людським справам. Тоді вузли взаємин збережуть свою міць навіть тоді, коли припиниться порятунок і допомога. Неважко ж був би хтось, хто не добачав би, яке велике значення матимуть такі взаємини для всесвітнього миру?

(заклик до молоді)

74. Нам відомо, що чимало юнаків радо і з запалом відповіли на запрошення нашого попередника, щасл. пам. Пія XII, який наклікав до творення чину мирян-місіонерів (60). Нам відоме ще й те, що деякі юнаки самочинно засновували організації, які чи то публично, а чи й приватно ведуть допомогову акцію між культурно недорозвинутими народами. Тож немало зраділи ми, коли довідалися, що в деяких країнах *військову службу* можна замінити *суспільною працею* або й *звичайною службою* — на якийсь короткий час або на якусь її частину. Такі власне починання, а й тих людей доброї волі, які цим займаються, ми благословимо з усього серця. О коби то всі ті, що визнають себе учнями Христовими, послухали Його заклику: "Бо я голодував, і ви дали мені їсти; мав спрагу, і ви напоїли; чужинцем був, і ви мене прийняли; нагий, і ви мене одягли; хворий, і ви навідались до мене; у тюрмі був, і ви прийшли до мене" (61). Бо ж ніхто не сміє з байдужністю глядіти на ті умовини життя своїх братів, котрі є ще в таких злиднях, що проживають у безпросвітності, що не мають безпеки життя. Ота злободенщина звору шує кожного християнина, подібно як і Христа, який казав: "Шкода мені люду цього" (62).

———

60) Див. Енц. "Дар Віри" (21. 4. 1957); A.A.C. 49, 1957, ст. 246.
61) Мт. 25, 35-36.
62) Мр. 8, 2.

К. РАНЕР У БУДАПЕШТІ

На запрошення Богословської Академії в Будапешті о. Карло Ранер, мабуть найбільший католицький богослов під цю пору, виголосив доповідь на тему "Секуляризація й атеїзм". Ранер у своїй доповіді вийшов із твердження, що від часу цісаря Константина (IV ст.) по сьогоднішній день увесь світ був просякнутий християнською ідеєю, а віра в Бога вважалася самозрозумілою річчю. Модерне суспільство перейшло великі переміни. Віра в Бога тепер не є вже так — як колись — самозрозумілою річчю. Різні наукові теорії не завжди й не безумовно заключають про існування Бога. Церква мусить сьогодні пристосовитися до цього нового підходу та — не в дусі боротьби, але в дусі служіння — змагати поглибити християнські правди віри.

с. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

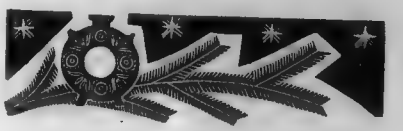

Що скажуть Отець на те, що остання енцикліка Папи Павла VI-го проти штучної контролі народин викликала такий сильний спротив у католицьких колах, що навіть самі католицькі вчені богослови отверто пишуть проти енцикліки і взивають не слухатись Святішого Отця? Я гадаю, що це не віщує нічого доброго Церкві, але, з другої сторони, також гадаю, що Церква повинна змінити своє негативне ставлення до контролі народин, бо сьогодні інші часи, ніж були 300-500 років тому.

Делікатні справи вимагають делікатного підходу та розважности й терпеливости. Справа, яку порушив Папа Павло VI-ий у своїй енцикліці "Початок людського життя", незвичайно делікатна. Підходити до неї підо впливом пристрасти та без усестороннього знання суті речі, без розгляду всього, що є за і проти, — може бути небезпечне і шкідливе.

Святіший Отець видав енцикліку про моральне статеве життя християнських подругів, яке є початком людського життя, про святу величність подружньої любови, яка повинна бути вдержана на своїй висоті для взаємного добра самих подругів і їхньої родини, а при тому Святіший Отець відсудив механічні й хемічні засоби в подружньому співжитті вживані в тій цілі, щоб перешкодити народженню дітей, відсудив їх як понижаючі, здоровельно небезпечні та морально недозволені.

Спонукою до відсудження тих недозволених засобів було те, що щораз ширші кола навіть католицьких подругів почали пускатися дорогою найменшого опору, просто дорогою моральної розгнузданости, яка веде до впадку моралі, розбиття тривалого християнського подружжя та ламання характерів і заглушування голосу совісти. З одного боку, від 10-15 років "пророки загибелі" кричать про перелюднення землі та про загрозу всесвітнього голоду, що, мовляв, земля не буде всилі прогодувати нові мільйони населення, з другого ж боку, підо впливом матеріялізму й небувалого добробуту в деяких країнах навіть християни й католики почали вже тратити глузд і розуміння та цінення християнського самовідречення й духа жертви для спасіння душі та для Бога. Знайшлось багато ніби то добрих католиків, які хотіли б дістатись до неба широкою й вигідною дорогою, та кличами модерности й поступу намагаються перекреслити Христову Євангелію, яка каже, що дорога до неба вузька й тернista (Мат. 7, 13) та що тільки ті осягнуть вічне життя, які вміють вирікатися себе. (Лук. 9, 23). До таких поверховних і легких та вигідних католиків долучилась також і деяка частина вчених богословів, які підпали підо впливи модерних кличів. Вони замість провадити вірних, дають, щоб вірні провадили їх, і замість іти за тим, що навчає Церква, почали йти за тим, чого бажають собі примхи легких католиків, бо так воно і легше і популярніше, бо такі настали часи, часи бунту проти всього, що не модерне, що, не схлібляє. Таким богословам Папа вдарив по пальцях своєю енцикліою й тому декотрі з них підняли крик і прилюдно поставились проти енцикліки, мовляв, вона не зобов'язує вірних, вони не мусять слухатись Папи в таких справах, як інтимне співжиття подругів, бо енцикліка не є формою непомильного навчання Церкви. Такого ще не бувало в Христовій Церкві від часів єресей. Але декотрі католики охотніші слухатись того, що навчають деякі богослови, бо це їм схлібляє, ніж слухатись голосу Папи, який із Христового доручення є верховним учителем у Христовій Церкві.

Щоби бачити, як дуже треба бути обережним із критикою Папи за його строгу енцикліку, треба зважити наступне:

1. Справа контролі народин виринула під час останнього Ватиканського Собору, і вже Папа Іван XXIII-ий дуже взяв собі її до серця. Але тому, що ця справа занадто комплікована й дискусія над нею забрала б забагато часу, Отці Собору, отже всі єпископи католицької Церкви, а з ними й найвизначніші вчені богослови, що брали участь у Соборі, рішили передати цю справу Святішому Отцеві, щоб він, засягнувши поради фахових учених, видав остаточне рішення, яке обов'язуватиме всіх католиків.

2. Щоб справу контролі народин вирішити якнайбільш об'єктивно, створено окрему комісію складену з 65 фахових учених, як духовних так і світських, моралістів, лікарів, біологів, соціологів і т. п., щоб вони вивчили цю справу з усіх можливих боків та подали Папі свої завваження й пропозиції.

3. Згадана комісія вчених фахівців працювала інтенсивно довгий час, і до кінця ніяк не могла узгіднити своїх поглядів. Більшість була того погляду, що з різних причин, практичних, наукових і моральних, Церква повинна змінити своє

негативне ставлення до контролі народин, беручи до уваги потреби, які не існували давніше. Менша ж частина вчених була за тим, щоб цю справу, покищо, не вирішувати остаточно, бо багато проблем зв'язаних із контролею народин ще не розв'язано, на багато питань ще не знайдено задовільної і переконливої відповіді. Отже, у висліді, Церква повинна, покищо, придержуватись дотеперішніх засад у відношенні до контролі народин, доки практичні науки, як медицина й біологія, не видвигнуть нові й більш переконливі аргументи, які промовляли б за зміною традиційної постави Церкви.

4. Святіший Отець багато молився й багато студіював, заки видав свою енцикліку в справі контролі народин. У своїй енцикліці Папа тільки повторив традиційне навчання Церкви, відсуджуючи вживання хемічних і механічних засобів контролі народин як шкідливе й морально недозволене, *але не зачинив дверей перед можливістю зміни в науці Церкви в майбутньому.*

5. З повищого виходить, що виступи деяких учених богословів, які є тільки професорами духовних семінарій чи університетів, та прилюдні демонстрації деяких американських священиків (напр. у Вашінгтоні), між якими було немало молодих і недосвідчених ще сотрудників (і смішне і трагічне!), їхні прилюдні проголошення, що вірні не є обов'язані слухатись Папи в тих справах, — є не тільки незгідні з духом католицької Церкви, але також повні згрішення для вірних. Це ж є згрішення понижувати авторитет голови Церкви та робити себе найвищим авторитетом; є це згрішення взивати вірних до непослуху найвищій церковній владі, якій сам Христос сказав: "Хто слухає вас, мене слухає; а хто гордує вами, мною гордує; а хто гордує мною, гордує тим, хто послав мене" (Лук. 10, 16). Адже ж учительський уряд Церкви — це Апостоли і їх наслідники — єпископи зі своїм головою Римським Папою, а не звичайні священики, хоч би вони були й ученими професорами університету чи духовних семінарій.

Думаю, що це вистачає.

Бували колись чуми й холери. Бували єресі й схизми. Тепер настала доба пістряка в фізичному світі, а останньо доба бітників і гіпістів, звихнених у духовому світі, доба бунту й валення авторитетів. Але чума минулася, холері вирвано її смертельне жало, єресі вже майже забуті, а схизми самі притуплюють своє давнє вістря. Маймо в Бозі надію, що й теперішнє помішання умів минеться й історія Церкви згадуватиме про нього як про поганий сон кошмарного двадцятого століття.

У нашій парохії вже довший час існує словна боротьба про обов'язки і права, що їх мають священик і церковний комітет. Дуже прошу відповісти на цілий ряд питань, як напр. хто є господарем церкви і хто заряджує церковним маєтком; чи церковний комітет може сам затягати позичку в банку та відмовити платні священикові чи дякові; хто є предсідником на зборах, священик чи мирянин; чи збори можуть рішити щось, на що священик не годиться; чи священик може усунути члена церковного комітету за негідну поведінку; чи єпископ, або священик мають право розв'язати комітет і зарядити нові вибори? І т. п.

Коли б хтось хотів писати історію церковних комітетів у країнах нашого заморського поселення, то мусів би писати її кров'ю і сльозами. Була б це історія будови гарних церков і творення перших парохій, але, на жаль, також і історія нашої ганьби. Колись не було тут наших священиків і вірні дуже покірно благали ВПреосв. Митрополита Андрія Шептицького у Львові, щоби послав їм душпастирів, бо московські вовки в овечих кожах розбивали Христове стадо. ВПреосв. Митрополит посилав, кого міг, бо ж охотників не було багато. Вірні приймали їх зі сльозами радости в очах, бо після довгих років еміґраційного життя й блукання по православних церквах та польських і словацьких костелах нарешті дістали вже свого священика та можуть зачинати будувати свою церкву. До будови церкви й організування парохії треба було більше людей. Священик не міг усього сам зробити. Латинські і протестантські парохії мали свої т. зв. церковні комітети, яких завданням було помагати духовникові в адміністрації матеріяльних справ парохії. Такі комітети створено також і при наших парохіях. Вони були дуже добрі там, де членам комітету йшлося про Божу славу й добро душ, де вірні слухали свого пастиря і щиро співпрацювали з ним для спільного добра. На жаль, у багатьох парохіях "вівці" не хотіли слухати свого душпастиря, а вимагали, щоби пастир слухав "овець", бо він "грінор" і нічого не має, бо ж приїхав з одною валізкою, під час коли його вірні вже стали "панами", бо вже мали свої фарми чи "гавзи". До того такі вірні брали зразок від протестантів, а протестанти в давніших часах вибирали собі "пасторів-міністрів" і скидали їх; декотрі ще й сьогодні таке роблять. Наші вірні, особливо ж члени церковних комітетів у деяких парохіях захотіли й собі вибирати священика, мовляв, таке є право церковних комітетів. Декотрі ж наші священики шукали більшої парохії, і, на жаль, стояли за ласку членів таких комітетів, чим тільки утвердили панів комітетових у їхньому переконанні, що вони мають власть над священиком. Вони нераз намагались прогнати невигідного їм священика, вони рядили церковним добром, і священик часто годився на це в надії, що тим захоронить парохію від розбиття. Але таке верховодство деяких комітетів над священиком і присвоювання собі права самовільно й самостійно рядити церковним маєтком та бути "панами життя і смерти" в парохії доводило цілі парохії до відступства від Христової Церкви, отже до знехтування Божої слави та добра душ, для чого парохії власне були організовані. На щастя, ті сумні й трагічні часи вже давно минулися і церковні "власті, навчені трагічним минулим, точно визначили, яка є влада священика та яка є влада членів церковних комітетів у парохії.

Незалежно від того, чи "чартер" парохії є записаний на єпископа, чи на громаду вірних, у наших українсько-католицьких парохіях придержуємося засад і приписів визначених у "Архиспархіяльних Статутах Філядельфійської Архиєпархії". На підставі тих статутів та в дусі тих статутів можна відповісти на поставлені питання ось, як:

1. Головою кожної парохії та головним заїздателем церковного маєтку в кожній нашій парохії є єпископ. Від 30-их років це визнають також майже всі стейтові закони у ЗСА. Якщо б якийсь церковний комітет хотів робити себе паном і незалежним завідателем церковного маєтку, то тим виступав би не тільки проти церковних, але також і проти державних законів.

2. Єпископ іменує священика на парохію, де він є пастирем душ, а також і завідателем церковного майна, яким управляє в імені єпископа та за яке він відповідає перед єпископом. Священик добирає собі церковних урядників, себто членів церковного комітету, дяка, паламаря, шкільного сторожа, і т. п., і священик, а не хто інший у парохії, заділяє працю, хто, що і як має робити та й він рішає про висоту платні тих урядників, що мають бути плачені.

Церковний комітет є даний священикові до помочі, себто, він має помагати священикові в адміністрації церковного добра, щоб священик міг віддатися більше душпастирській праці. Членами комітету не можуть бути люди, що вороже ставляться до єпископа чи до священика, або дають згіршення своїм негідним життям. Таких церковних урядників священик має право й обов'язок негайно звільнити від урядів та назначити інших урядників, подаючи їхні імена єпископові до затвердження. Без затвердження єпископа ніхто не може бути церковним урядником.

4. Церковний комітет, хоч може десь ще вибраний вірними, є тільки дорадним і помічним тілом і тому не має ніякого права над священиком, не може нічого йому наказувати чи забороняти, ані не може завідувати церковним маєтком і грошима церкви незалежно від священика, отже не має права відмовити платні священикові, дякові, чи іншому урядникові, що працює при парохії, ані не може затягати позички в банку без згоди священика. А що більше: навіть священик разом із своїм церковним комітетом не мають права затягати позички без особливого письмового дозволу єпископа.

5. Предсідником на парохіяльних зборах, чи на зборах церковного комітету завжди є священик, як голова парохії та батько родини, а ніколи миряни. Збори парохії чи збори церковного комітету без священика, чи проти волі священика, не мають жадної сили ні вартости ані перед церковним, ані перед державним законом.

6 Тому, що головою церкви й парохії є священик, він підписує всі чеки. Щоб оминути всяке можливе підозріння й недовір'я, звичайно єпископ і священик хочуть, щоб також і один, або два урядники церковного комітету підписували церковні чеки.

7. Церковні організації, які б вони не були, підлягають виключно владі священика, і церковний комітет не має права мішатись до справ організацій, ані до їхньої каси.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

Верховний Архиепископ на відвідинах у Антоніо Оліято, Бразилія. Зліва стоять: еп. Ніл, митр. Максим, Верх. Архиепископ, еп. Ісидор, еп. Йосиф Мартинець — екзарх Українців у Бразилії; о. д-р М. Марусин і о. Т. Олійник, ЧСВВ.

ПО 20 РОКАХ У РИМІ

Папа Павло прийняв на довшій авдієнції чеського єпископа Йосифа Глоуха, який через 20 років був конфінований і не міг виконувати свого єпископського уряду.

Франциск Ондрушка

"ФІНАЛ ВЕЛИКОГО ЖИТТЯ"

Під таким заголовком написав свої спомини про останні дні бл. п. Владики Павла Гойдича ЧСВВ, єпископа пряшівського, його співв'язень у леопольдівській тюрмі, Франциск Ондрушка. Спомини були опубліковані 21 липня 1968 р. в "КАТОЛІЦКИХ НОВІНАХ", що виходять у Братиславі, Словаччина.

На нашу гадку варто, щоб українська суспільність теж познайомилась із цими цінними спомина-ми очевидця, що їх написав щирий Словак-католик про нашого великого Владику-Мученика. Нижче подаємо майже дослівний переклад згаданої статті:

***

"Дня 17-го липня 1968 р. єп. Павло Гойдич був би дожив 80-ліття свого життя. Натомість, ми обходимо цього року 8-мі роковини його смерти. Він був ідеальним священником і без сумніву, що це тільки питання часу, коли його ім'я буде зачислене до лику Святих. З нагоди згаданих роковин напевно знайдуться кваліфіковані письменники, які змалюють образ цього великого Владики в яскравих барвах для всієї католицької суспільности. З мого боку хочу принести на його пам'ять скромну хитицю моїх спогадів з останніх днів його життя.

***

Він станув у короткій лаві в'язнів на коридорі тюремної лікарні, склавши при своїх ногах невеличкий клунок, зв'язаний у тюремному коцові, в якім знаходився ввесь його "маєток". Відтак він примістився, з надзвичайною собі скромністю, на призначеному для нього ліжку. Більша частина пацієнтів лікарні знала його з оповідань, які ходили з одної в'язниці до другої, тому від самого початку всі огорнули його великою пошаною й любов'ю. У таких обставинах я перебув із ним останні чотири місяці його життя.

***

У своїй простоті він давав усім нагоду глибше бглянути в його життя. І ми всі подивляли його. Його велич проявлялася в його невимовній скромності, покорі і правдиво дитинному відношенні до Бога. Крихка будова його тіла, глибоко запалі очі й бліде лице прозраджували собою великі його терпіння, але з його уст ми ніколи не почули й найменшого словечка нарікання. Співв'язні-лікарі однозгідно були тієї гадки, що він переносив страшні болі. На питання, чи його щось болить, звичайно відповідав з усмішкою: "Так, маю великі болі!"

Коли ж при кінці його життя, через тяжку його хворобу, болі в нього постійно зростали, він часто з повним довір'ям звертався до мене: "Що думаєш, Ферку, я ще довго буду мучитись?" І не чекаючи відповіді, звичайно продовжав: "Знаю, що скажеш: — Доки Бог схоче! Але добре мені й так, бо я хочу і дальше терпіти!"

***

Він зберіг до останнього свого віддиху безмежну любов до своїх священиків і вірних. Часто любив згадувати про поодиноких своїх священиків, про церковні торжества і важливі події в історії Церкви. Завжди з великим одушевленням пояснив нам причини, для котрих греко-католики повинні лишитися вірними Апостольському Престолові. І нема найменшого сумніву, що єп. Гойдич став мучеником власне за цю свою вірність.

Він часто розповідав нам також про свої пригоди під час допитів. Вищі державні чинники обіцювали йому нераз, що з місця привернуть йому його владичий престіл у Пряшеві, якщо тільки перейде на російське православ'я. Між іншим оповідав, що під час його побуту у в'язниці в Рузині (біля Праги), одного дня вивели його з тюремної келії та завели до гостинної. Коли сторож віддадився, до кімнати ввійшов вищий старшина в уніформі, який ввічливо йому представився і подав руку. Відтак запевняв його, що має доручення від влади відразу випустити його до Пряшова, якщо він погодиться очолити Православну Церкву в Чехословаччині.

Ми з глибоким зворушенням приглядалися виразові його лиця, коли він оповідав нам про цю свою зустріч. Перед моїми очима став живий образ тієї події, коли Владика Гойдич, із великою любов'ю й ласкавістю, лише йому одному властивою, зачав оправдуватися, що не може прийняти такої пропозиції, бо це був би великий гріх супроти Бога, зломання присяги Святішому Вітцеві, зрада св. Церкви, заперечення власної совісти і нарушення довір'я тих вірних, що багато з них терпить саме за ту віру, що її він їм проповідував.

На ці слова посередник приступив до Владики, взяв його цупко за рамена і, пригорнувши до своїх грудей, сказав: "Отче, ви мені надзвичайно подобаєтеся. Я бачу, що ви чесний чоловік і я вас дуже поважаю!" З цими словами вийшов, а сторож запровадив Владику назад до келії.

***

Подивугідна була любов єп. Гойдича і до його ворогів. У тюрмі він завжди слухняний, а до

Владика Павло Гойдич, ЧСВВ, великий святець і мученик за Христову віру

сторожів відносився з великою пошаною. З його уст ніхто не почув хоч би й словечка якоїсь скарги чи осудження.

Одного разу коло його ліжка зібрався гурток в'язнів. Напів-жартом напів-поважно, один із них сказав: "Павле, ти хочеш умерти, але ми хочемо жити. То ж скажи нам, хто тобі заподіяв якусь кривду, а ми вже тих драбів покличемо до відповідальности і за тебе!"

Тоді єпископ з надзвичайною ласкавістю і спокійною усмішкою на устах відповів: "Хлопці, мене ніхто ніколи в житті не скривдив. Усі терпіння, що їх дотепер мені прийшлося зносити, я приймав завжди з великою радістю. Мене болить тільки одно, що так багато моїх братів-священиків і вірних мусить тяжко терпіти за свою віру!"

Один раз до нашого відділу зайшов старший віком сторож, якого перед тим я ніколи не бачив у нашій тюремній лікарні. Був це чоловік брусуватого вигляду. Приступивши до мене, спитав (показуючи на Владику): "Хто це той старець?" Коли я сказав його ім'я, він удавав, що його не знає. На це обізвався один із старших в'язнів: "Це той самий Владика, що його ви 1953 р. копали до голінок, коли він уже не мав сили робити присюдів. А я той, що ви його відштовхнули, коли я помагав йому піднестися!"

Сторож зніяковів. Тоді до розмови вмішався ласкавим своїм голосом Владика: "Ні, ні! Пан комендант був завжди добрий до мене. Я собі вас пригадую, пане коменданте! Прошу ласкаво, не гнівайтеся на мене, але тоді я направду вже не мав сил робити присюди!"

***

Одного дня до тюремної лікарні привели нового пацієнта, священика Врану. Він хорував на цукрицю. Його дали до нашого відділу число 2, де якраз тоді було вільне ліжко. З нас тоді ніхто й не думав, що він має зробити останню прислугу Божому слузі Гойдичеві, заки той відійде з цієї долини сліз. Але про дивність Божих доріг у тюрмі ми мали нагоду майже щодня переконуватись.

Безпосередньо перед празником Пресвятого Серця обставини так склалися, що можна було відправити Св. Літургію. Отець Врана висповідав усіх, які собі цього бажали, між ними і Владику. На другий день досвіта, ще перед дзвінком вставати, переважно лежачи на своїх ліжках, ми уважно слідкували за відправою Св. Літургії. Між собою ми живо відчули приявність Христа, хоч та велика переміна: Євхаристійне перестелення відбулася тільки у вичуханій в'язничній ложці. Отець Врана насамперед заніс Пресв. Євхаристію Владиці, а відтак нам. Це було останнє Св. Причастя Владики Павла.

***

В останніх днях життя ув'язненого Владики на нього прийшов ще один тяжкий удар. Під час своїх урядових відвідин, лікар з Міністерства Внутрішніх Справ висловив його з надзвичайною пошаною: "Ваша Ексцеленціє, в найближчих днях ви вертаєтеся додому. Справа вже вирішена!" Ці слова сильно схвилювали душевний спокій Владики, розбуджуючи в нашого В'язня нову надію й сильну тугу.

Із глибини своїх сердець ми всі бажали йому обіцяної свободи та разом із ним ми тужно вичікували хвилини, коли перед ним відкриється тюремна брама і він знову зможе зажити нормальним життям. Однак ця хвилина не приходила. Минув тиждень, минув другий. Можна було спостерегти, як наш Владика тяжко терпів від болю завмирання своїх тужних мрій.

У розмові з нами він не таїв своїх почувань, головно ж своєї внутрішньої боротьби у виборі між свободою і мученицьким вінцем. Свою розмову він звичайно кінчав такими словами: "Не знаю, чи виплатиться мені замінити пребагату корону мучеництва за два-три роки свободи. Однак це все лишаю на Господа Бога, нехай Він сам вирішить!"

***

Із часом ми спостерегли, що його болі все більше змагаються, так що він рідко коли відчував пільгу в своїх терпіннях. Однак хитрий стан його здоров'я ми вважали вже унормованим і ніхто з нас не припускав його скорої смерти. Одного дня по обіді, противно звичаєві, Владика просив мене, щоб його завезти на тюремне подвір'я, де звичайно проходжувалися хворі. Наче б мимоходом, він замітив іще: "Хотів би я ще

передати своє благословення моїм дорогим вірним!"

Ми щойно встигли поставити візок на означеному ним місці, а вже з іншого відділу приходив гурток в'язнів по дорозі до зубної клініки. Між в'язнями находився теж еп. Гопко. Коли гурток в'язнів переходив попри візок, хворий Владика піднісся, і, благословлячи прохожих, устами вимовляв якісь невиразні слова. Відтак, з усмішкою правдивої радости, попросив завезти його назад до келії. Ми ще й тоді не збагнули знаку скорого кінця. Така думка мені не прийшла до голови і під час іншої події, хоч там виповідь була далеко конкретніша.

***

Одного дня я прийшов до його ліжка, показати йому малу прикрасу, що її я зробив для своєї донечки, хоч і сам ще не знав, як видістати її з в'язниці. Владика з милою усмішкою оглядав вишліфований із зеленого скла листок конюшини, на якім жевріз ініціял "М". Відтак, помалу сягнув рукою під свою куртку та, витягнувши малий вузлик із хустини, добув із нього мале скляне серце з бляшаним хрестиком. Те серце подарував Владиці того самого дня один юнак, що відбував свою кару за вбивство.

Владика ще мило подивився на серце, поцілував на нім хрестик і додав: "Ти приготовив дарунок для своєї Мартусі, а це дай своєму Петрусеві та скажи йому, що це дарунок від умираючого Єпископа".

***

Одного вечора Владика кивнув на мене. Коли я підійшов до його ліжка, він прошепотів: "Не гіршися мною, але Ісус Христос також боявся смерти, хоч був Богом. А я тільки чоловік, хоч би і єпископ!"

***

Остання його хвилина прийшла цілком несподівано. Коли я вночі пробудився, то спостеріг, що Владика сидить на ліжку і кличе мене. Я миттю прискочив до нього, а він просив вивести його на спільне місце. Запалення мочевого міхура спричинювало йому трудність мочення. Часто воно тривало й цілу годину. Тому я повернувся на своє ліжко. За хвилину я спостеріг, що відчинилися двері, а в них станув усміхнений Владика. Коли я підбіг до нього, він промовив до мене радісним голосом: "Тепер уже все добре. Занеси мене до ліжка!"

Я взяв його на свої руки і заніс до ліжка. Він був легенький, як перо. Але в тій хвилині його лице покрилось якоюсь тінню, він упер свої очі перед себе, а його уста незамітно ворушились, наче б шукали віддиху. Мною заволоділо якесь неприємне прочуття. Я відразу застукав у двері на сторожа, щоби привів лікаря, а відтак я збудив о. Врану. Підійшовши до ліжка Владики, о. Врана сказав: "Умирає, отже молімся!"

Із ліжок, наче на якийсь приказ, зірвалося ще кілька в'язнів і зачали чергою підходити до його постелі. Погляд Владики вп'явся вгору, мов би бажав проникнути безконечну далечінь. Ми всі разом зачали молитися за вмираючого. Взято багато часу, доки сторож привів лікаря, але той сконстатував уже тільки смерть.

***

Мертве тіло, за тюремним звичаєм, ми загорнули в простирало, що на ньому помер Мученик та перенесли на носилках, як нам сказали, до рентгенової кімнати. Там воно осталось до ранку.

Обов'язком доглядачів хворих було точно записати день і годину смерти. Тому я спитав сторожа, котра година. Він мені коротко відрубав: "Вісім минут по півночі!" Значить була це вже неділя 17-го липня 1960 р., коли Владика помер. Так ми всі, що були близькі до усопшого, мали ще одну нагоду переконатися, який добрий Господь Бог і яке велике Його вирозуміння людської слабости й наївности. Владика ж бо залюбки говорив: "Я знаю, що ти будеш із мене сміятися, але я завжди прошу ласкавого Бога, щоб із цієї долини сліз покликав мене у той самий день, у котрий мене прислав. Правда, що це смішна просьба зі сторони єпископа?"

Однак сповнилося і це незамітне, "смішне" бажання великого Владики.

***

Двері нашого відділу заперлися, в замку заскреготів ключ, а по коритарі понеслися тяжкі кроки сторожа, як відходив. Світло рефлекторів із тюремного подвір'я злагіднювало нічну темряву, а тінь віконних кратів на ліжку о. Врани зарисовувала могутній хрест. Так у нічній пітьмі, безпосередньо по смерті, відправлялася за упокій еп. Гойдича перша Св. Літургія.

У келії ніхто з нас не спав. Ми всі лежали на ліжках. Хоч одно було порожнє, однак усім нам здавалося, що Владика був іще з нами.

Під час нашого моління: "Вічний упокій, подай Господи, слузі Твоєму!", мені настійчиво насувалась інша молитва: "Наш брате Павле, вірний слуго Божий, Господь Бог у своїй великій милості нагородив тебе, за непохитну твою вірність, пальмою мучеників. Тож заступайся за нас, виблагай силу, благословення й охорону для нас і всіх наших братів, що терплять разом із нами!"

бл. п. о. ЄВГЕН БІЛИК, ЧСВВ

упокоївся в Бозі дня 23 жовтня 1968 року
в Едмонтоні

католицький письменник і журналіст, член редакційної колегії та довголітній сталий співробітник "Світла".

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

***

На тім кінчаться спомини Франциска Ондрушки, за які ми йому надзвичайно вдячні. —

Подав *А. П. ЧСВВ*

МОЛИТВА

О мій Боже, з глибини душі складаю перед Тобою мій поклін. Дякую Тобі за ласки й дари, що ними Ти наділив свого вірного слугу, Єпископа Павла Гойдича. Покірно благаю Тебе, щоб Ти прославив його й тут на землі. В тій цілі прошу тебе, уділи мені через своє безконечне милосердя й посередництво цього Твого вірного слуги ласку..., що її я покірно у Тебе благаю. Амінь.

***

Якщо маєте якісь матеріяли, чи одержали за посередництвом Владики Павла Гойдича ЧСВВ якісь ласки, пишіть на адресу:

Rev. A. Pekar, OSBM
185 E. Main St. — Uniontown, Pa. 15401, USA.

ПОСЛАННЯ "В ГІРКУ ГОДИНУ"

Словацькі єпископи й ординарії видали спільне пастирське послання до католицького населення Словаччини. Вони вказують на тяжке положення країни. Єпископи пишуть:

Увесь народ переживає дні й години, які тяжко давлять людей. Теперішня ситуація приносить стільки питань, побоювань і журб, що єпископи не можуть залишитися невтральними чи рівнодушними. "Церква є так тісно зв'язана зо світом, що вона не може мовчати в цьому тяжкому часі". Єпископи дякують народові за те, що народ у тих тяжких днях виявив "духа одности, правди й розумности". "Ми християни не хочемо панувати чи диктувати. Ми не хочемо ніяких упривілеїв, ми тільки хочемо в любові сповняти службу всім нашим братам".

24 КОРЕЙСЬКІ МУЧЕНИКИ ПРОГОЛОШЕНІ БЛАЖЕННИМИ

У жовтні ц.р. в часі врочистого богослуження в базиліці св. Петра в Римі проголошено блаженними 24 мучеників, які згинули під час переслідування християн у Кореї в 1966-67 роках. У цій врочистості взяло участь яких 600 Корейців під проводом своїх трьох єпископів.

о. І. Назарко ЧСВВ

УКРАЇНЦІ В АВСТРАЛІЇ

Наукове Т-во Шевченка в Австралії, Українці в Австралії (матеріяли до історії поселення Українців в Австралії), Мельбори 1966, *ст.* 562.

Перед нами імпозантна книга понад 560 сторінок, якої видання треба щиро привітати, як історичне першоджерело для дослідів поселення Українців ув Австралії. Книга видана накладом Союзу Українських Організацій Австралії (СУОА) і за редакцією членів НТШ в Австралії. І врешті основний момент: книгу видано з нагоди 15-річчя поселення Українців ув Австралії та в 150-річчя народження Т. Шевченка.

Після кількох привітів офіційних чинників масмо вступне слово Управи СУОА і палке передмова Президента Головної Ради НТШ — проф. Р. Смаль-Стоцького. Відтак іде понад 60, нераз обширних статтей, а їх вахляр такий широкий, як широке вже багатогранне зорганізоване життя Українців в Австралії. В. Оліяник у своїй історіософічній статті п. н. "Шляхами минулого" робить досить влучну аналізу нашого минулого, а спробу синтези кінчає таким слушним виразом: "Імперативом наших днів мусить стати принцип, що лише згодою і політичною єдністю зуміємо змінити себе внутрішньо і сконсолідувати політично та виявити твердий національний моноліт, із яким рахуватиметься світ і якого ніяка сила не переможе". В добрій статті Г. Ляховича п. н. "Ідемо до Австралії" з'ясовано демографічні проблеми української імміграції Австралії. З неї довідуємося, що під цю пору в Австралії живе около 25 тисяч Українців.

Дуже добра і з глибоким знанням предмету написана студія д-ра І. Рибчина п. н. "Психосоціяльне обличчя українського поселення в Австралії". Варт, щоб цю статтю основно перестудіювали наші партійні провідники. Зацитую тільки одне речення: "Партійний фанатизм і нерозважні громадсько-політичні посунення — це ті хиби, які шкодять нашій українській справі у вільному світі, замість позитивних почувань та емоцій, які виникають на базі лише соборницьких, незалежних, самостійницьких ідей — численні Українці на еміграції зведені на манівці вузьким партійництвом... Це є викривлення позитивних творчих людських емоцій, викривлення соціопсихічного обличчя" (ст. 58). Теж дуже добра стаття д-ра Є. Завалинського п. н. "НТШ в Австралії". НТШ в Австралії основано 1950 р. в Сіднеї завдяки ініціятиві відомого ще у Львові бібліографа, літературознавця, педагога, журналіста, на жаль, передасно померлого д-ра Є. Ю. Пеленського.

Знаменита, бо сперта на статистичних таблицях і фактичному матеріялі, є обширна стаття (майже 70 сторін) Владики І. Прашка п. н. "Українська Католицька Церква в Австралії й Новій Зеляндії". Шан. Автор переповідає історію українського поселення, візитацію митрополита Максима Германюка, створення Апостольського Екзархату 1958 р. в Австралії, навчання релігії, релігійне життя, ви-

Українська католицька церква св. Володимира й Ольги в Вудвіл, Південна Австралія.

давничу діяльність, об'єднання українських католицьких організацій, будову церков і т. п. та кінчає такими словами: "У висліді можемо сказати, що тих 15 літ ми не змарнували... Наш Ап. Екзархат поділений на шість парафій, які обслуговують 11 (тепер уже 14 прим. рецензента) священників. Вірних є около 19 тисяч, 4.200 дітей уже народжених в Австралії. У 10-ох більших скупчених масмо свої церкви, 6 парафіяльних домів та деякі площі під будову церков" (ст. 140). Додаймо до цього суботні школи, квартальних "Церква і Життя", церковні хори, дяківські курси, а зможемо щиро і з радістю погратулювати Українцям-католикам Австралії.

Вичерпна є стаття о. А. Теодоровича про Українську Автокефальну Православну Церкву в Австралії. З чергових статтей на увагу заслуговують статті про СУОА, про Союз Українок, про українське студентство, про "Обнову", Пласт, СУМ, українську католицьку пресу і т. д. Наші виховники повинні прочитати студію І. Брозницького про українське шкільництво в Австралії і порівняти наше шкільництво в Канаді й Америці зо шкільництвом Австралії. Словом: майже всі статті опрацьовані солідно. Тільки виникає одне питання: чи з методологічного боку не було б логічніше подати найперше статті загального характеру, а щойно після них льокальні матеріяли? Отже після статті Яськевича про зовнішні зв'язки НПВ вмістити всі матеріяли, почавши від Союзу Українок, а щойно після "Бібліографічного огляду" Радіона дати льокальні історії про Сефтон, Мерілендс, Горнсбі і т. д.

Книгу прикрашує багато ясних і виразних знимок, коректа не залишає нічого до побажання. З технічно-друкарського боку книга представляється естетично.

Нахінець треба признати, що українське поселення в Австралії дало нам таку цінну книгу, на яку досі не спромоглися старші й численніші поселення в Канаді й ЗСА.

о. Р. Г., ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

"Для Мужчини Тіло — це Жінка"

Теярів клич

В останні роки Теярового життя (на 69-му році) з-під його пера вийшла ще одна стаття: "Жіночість або Єдиальність". Це радше епілог тих писань, які він намагався розв'язувати ще в початках свого священства. Писання своє власне розпочинає Теяр спогадом про ті часи: "З-поміж Доторкальних речей найбільш живучою є Тіло. А для Мужчини Тіло — це Жінка. — Починав я, вже з дитинства, відкривати Серце Матерії, тож неуникненним було, щоб одного дня я не знайшовся віч-на-віч супроти Жіночости. — Цікаве тут лише те, що в цьому випадку здійснення тієї зустрічі вичікувало мого тридцятого року. Так дуже мене причаровувало оте Безособне й Загальне..."[1])

Вислови самі собою, як бачимо, коректні, правильні та згідні з тим біблійним "стануть вони одним тілом". Усе ж таки в інтерпретації Теярових послідовників вони набули якогось нового й особливого значення. У їх устах крилатий вираз Теяра *"Для Мужчини Тіло — це Жінка"* перетворився у "фін мот" — у клич. Він, силою факту, став змістом відомих нам уже ідей "Учителя" про жіночість, як якусь "найстрахітливішу енергію Матерії", від якої не можна, і не треба, втікати чи захищатися, а слід "нею заволодіти"; вона — "символ і персоніфікація всієї

Господь створив мужчину та жінку, але поставив теж і норми їх впорядкованого взаємовідношення.

отої доповнювальности, якої очікуємо від Всесвіту"; тим то "стик двох елементів людської любови" має дати у висліді "витончення любови"; тоді "хвилина суцільного себевіддання зійдеться в зустрічі з Богом". Власне "з цього переконання зродився модерний світ. З нього також має відродитися наша Релігія". І кінцевий клич: "На межі духової потужности Матерії — духова потужність тіла й жіночости".

Хоч цих Теярових творів не опубліковано за його життя, то все ж вони ширилися "підпільним шляхом", передавані з уст до уст або під час дискусій у "закритому гуртку". Власне ця обставина додавала цим клічам якогось особливого чару й привабливости, тим більше, що до найзавзятіших пропагаторів належали жінки, зокрема Жанна Морітіє і Марі Шуазі. Ця остання у творі "Теяр Ґлакить" спрямовує до читачів між іншим таке питання: "Чим це пояснити, що в повному сторіччі зрівняння статей, що в осередку патріярхату Церкви він (Теяр) відкрив невмирущу Жіночість Гете, Богеми, альхеміків та що він дійшов аж до назви Єдиальність?"[2])

Так ото думки Теяра помалу створювали той ідеальний світ, у якому "Жіночість" набирає рисок чогось янгольського, надприродного. Цей ідеальний світ непомітно, але послідовно починає лучитися в одне з тим, який створила модерна цивілізація за допомогою фільмів, телевізій, театральних і пропагандивних виступів, у яких чоловічий світ раз-у-раз має перед очима лиш ідеальну фізичну красу жінки.

Захоплення новими ідеями

А що всі оті ідеї вийшли від науковця-священика, то особливий вплив мали вони власне на духовенство. Жак Марітен у своїм творі "Селянин із Гаронни" окремий розділ присвячує якраз цій справі. Він каже, що Теярові ідеї поширилися "в розлогих секторах духовенства", що "власне клир дає тут приклад". І робить ось яке спостереження: "Як лише вимовити слово "світ", то відразу так і мигне в очах слухачів блиск захоплення. І, водночас, виходить на яву: необхідність розвитку особистости, невідкладність деяких зайнять, суспільна діяльність, "присутність", "відкриття" та їхні радощі. Зрозуміло, що тоді усувається все те, що насмілялось би пригадувати ідею аскези, вмертвіння чи покаяння". І далі: "Інтересно воно дивитися, як велике число священиків, що прирекли стриманість, виявляють

своє, майже до апотеози доведене, зацікавлення супроти Статі. Дівництво і чистота мають погану репутацію. І, навпаки, палко ідеалізується подружжя, суттю якого є любов". Спостереження свої закінчує автор наступними словами: "Якщо б твір Тейра було взято таким, яким він насправді є (а цього він не бажав), то його надто амбітні приятелі, а й вороги його, що надто поспішалися з його осудженням, були б повнотою розчарувалися, і він перший був би запротестував. Тоді його твір був би зберіг більш автентичну шляхетність і гідність, а християнському світові було б заощаджено немало клопотів і немало нещасливих помилок"[2]).

Одним із таких *клопотів* сучасности є справа неодруженого духовенства. У пособоровому періоді вони звернули до Церкви настійливі домагання отримати дозвіл на подружній зв'язок. У зв'язку з цим компетентні чинники порозсилали були до 3000 священиків анкетні листки з відповідними питаннями. Вислід опитувань був такий: 62% заявилися за священством в одруженому стані, а 31% виявили готовість таки негайно одружитися, якщо б їм на це дозволено. В тому часі чимало священиків "на власну руку" подружилися й залишили душпастирську працю. Зробили це головною мірою з двох причин: щоб урешті закінчити з "табу" в відношенні до протилежної статі, та щоб одружінням "доповнити свою особистість"[4]).

Всі ці факти домагалися в компетентних чинників сумлінного простеження справи й докладного питання: чи й справді подружжя дає єдино можливу й найкращу розв'язку на проблему т. зв. "статевої інтеграції" — осуцільнення особистости людини за допомогою протилежної статі?

Заперечну відповідь на це питання дала статистика своєю переконливою мовою чисел. Вона бо каже, що під цю пору в модерній суспільності швидким темпом зростає намагання цілковито розірвати подружній зв'язок. Візьмім для прикладу статистичні дані ЗСА, де цей процес дуже виразно виступає: в 1890 р. був там 1 випадок розірвання подружнього зв'язку на 18,2, в 1920 — 1 на 7,5, а в 1963 — 1 на 3,8; тобто конкретно: що четверте подружжя. Та це ще не все. Цей факт потягає за собою дальші наслідки: помітно зростає відсоток самогубців між батьками, і молодечих злочинців між дітьми. Гувер, у своєму звіті до ОН, записав ось які значущі рядки: "хлопці нижче 18 років становлять 45% кількости всіх арештованих осіб. І майже в усіх випадках ідеться про дітей тих, які розірвали подружній зв'язок"[5]). Значить, подружнє життя не в усіх випадках дало бажану "інтеграцію", що воно й само не спричинилося до збагачення особистости, і нанесло шкоду власному потомству. "Якже йдеться про духовенство, то тут відносяться цінні слова повчання, які знаходимо в енцикліці Павла IV: "Священницька неодруженість": "Це правда, що той, хто зв'язується законом неодруженості, лишив поза собою оте природне й законне прагнення мужчини вибрати собі жінку й мати від неї діти; проте слід цілковито заперечити, мовляв, подружжя і родина — це єдині умовини життя, які дають потрібну й суцільну зрілість людині. В серці священика не вигасає полум'я любови. Бо ж та любов, яку зачерпується з найчистішого джерела (пор. 1 Ів. 4, 8-16), ця зберігається наслідуванням Бога і Христа, ставить до священика великі вимоги й побуджує його до діяльности (пор. Ів. 3, 16-18), цілком так як кожна любов" (ч. 56).

І, навпаки, в нашому сторіччі, як і в минулих, поза подружнім зв'язком раз-у-раз появляються такі повнотою оформлені та всебічне збагачені особистості як Контардо Феррині, Марія Горетті, Андрій Шептицький, Тереза Нойман, о. Фленеген, Фатімські діти, папа Іван XXIII та чимало інших, які зреклися благ чи можливости подружнього життя. Тут дуже виразно здійснюються Христові слова: "Що народжується від тіла — тіло, а що народжується від Духа — дух" (Ио. 3, 6), і тлумачення Павлове: "Бо ті, що живуть за тілом, думають про тілесне; ті ж, що за духом — про духове. Бо прагнення тіла веде до смерти, а прагнення духа — до життя і миру; тому що прагнення тіла вороже Богові — бо не кориться законові Божому, та й не може. Тілесні не можуть подобатися Богові" (Рм. 8, 5-8).

———

[1]) Edition ciclost. Décembre 1966, p. 1.

[2]) DOCUMENTS-PATERNITE, No. 121/67, Janv. 1967, page 5.

[3]) MARITAIN L., "Paysan de la Garronne", in CIVILTA CATTOLICA, No. 2083/67, pp. 53, 56, 58.

[4]) Cfr. L'EUROPEO, No. 16/67, p. 26.

[5]) Cfr. FIORDELLI PIETRO, "Il divorzio in Italia?", Prato 1967, pp. 36-38.

НОВА ЕНЦИКЛІКА ПРО АВТОРИТЕТ І ПОСЛУХ?

Від деякого часу кружляють уперті вістки про те, що в Римі підготовляється нова папська енцикліка, яка обговорюватиме справу авторитету та послуху в Церкві. Однак ватиканські кола заперечують цю вісітку як "позбавлену основи".

о. В. Ваврик ЧСВВ

СВ. БОГООТЕЦЬ ЙОСИФ

Різдвяний час, чар вифлеємської містерії, наша богослужба й колядки для кожного з нас — це час найлюбіший у році, сповнений неземного щастя й краси. Головні Особи цієї Містерії це Божа Дитина, Його Мати Марія та св. Йосиф. Але св. Йосиф відходить на третій плян; він неначе захований у тіні. Маємо ми, правда, в нашій богослужбі неділю після Різдва, присвячену пам'яті "святих і праведних Богоотців Йосифа Обручника, Давида царя і Якова брата Господнього"; тут св. Йосиф стоїть на першому місці. І в тропарі цієї неділі наша Церква вітає його: "Звісти, Йосифе, чудесну радісну новину Давидові Богоотцеві: ти бачив Діву, що породила, із пастирями та славословив і від ангела діставав ти вістки; моли Христа Бога, щоб Він спас наші душі".

Скільки ж то разів наші колядки згадують про св. Йосифа. Ось нпр. у коляді:

Бог Предвічний: Йосифові ангел мовить...
Бог ся раждає:
Йосиф старенький колише Дитятко....
Весела світу новина:
І Йосиф ся днесь радує,
На руках Бога пістує...
Во Вифлеємі нині новина:
Марія Мати Сина леліє,
Йосиф старенький пелени гріє...
Вселенная веселися:
Ти, Йосифе, не смутися...
Небо і земля:
Йосиф старець услуги сповняє,
Яко дитятку пісоньки співає...
Нова радість:
Йосиф старець Марію поймает
І во Єгипет з Христом уступает...
Предвічний родився пред літи:
Пойми же, Йосифе, Панну,
В Єгипет твори стезю странну...
Радість нам ся являє: Йосифе старенький,
плаче Ісус маленький...
Христос родився:
Йосиф сіє воплощеніе
Видя, предивний хранитель...

Це не всі, але лише найстарші наші колядки, що не забувають славити й св. Йосифа у прославлюванні Божого Дитяти й Матері Його, Марії.

Св. Йосиф у св. евангеліях

Святі евангелії, описуючи народження Божого Сина-Месії, говорять часто про дві Особи, що їх

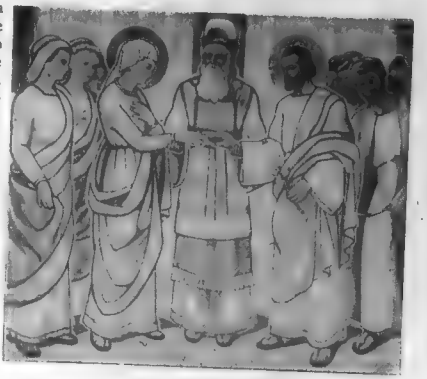

Заручини Преч. Діви й св. Йосифа. Малюнок проф. Будманова в едмонтонській катедрі.

Божий Промисл злучив із Божим Сином: про Марію та Йосифа. Св. Матей родовід Христа Спаса закінчує: "В Якова народився Йосиф, чоловік Марії" (Мт. 1, 16). Трошки дальше пише: "Народження Ісуса Христа відбулось так: Марія, Його Мати, була заручена з Йосифом" (Мт. 1, 18). Треба знати, що в Ст. Заповіті вже заручини рахувались за подружжя, але вено ще чекало на друге торжество: введення молодої до дому молодого. Він тоді вже її "приймав". Невірність заручених була карана як і невірність подружених.

Коли св. Йосиф бачив, що Преч. Діва Марія при надії, він не міг того зрозуміти, що сталось, а Марія не говорила. Вона здалась і тут на Бога. По закону він повинен був видати Марію на ганьбу й страшну кару. Але він її щиро любив і нашевне глибоко шанував. Сумління його стривожилось. Каже св. Матей про це так: "Йосиф. Її чоловік, бувши праведний і не бажавши Її ославити, хотів тайкома Її опустити (— цебто: щоб вина впала на нього!). І от коли він це думав, ангел Господній з'явився йому в сні і мовив: 'Йосифе, сину Давида, не бійся взяти Марію, твою жінку' " (N, 19-20).

Ще два рази згадується, але вже в евангелії св. Луки, що ангел Господній приходить до Йосифа, як до голови нової, маленької Родини. Раз, коли казав йому: "Встань, візьми Дитятко та Його

Матір і втікай у Єгипет" (Лк. 2, 13); удруге, як сказав: "Встань, візьми Дитятко та Його Матір і повернися в Ізраїльську землю" (2, 19).

Так імена Ісуса, Марії, Йосифа сплела нам євангелія в чудовий "триптих", потрійний образ трьох Осіб, що з Божої любови та премудрости були головними акторами різдвяної містерії, народження Бога-Слова. Тут центральна Особа сам Христос Спас. Із Нього неначе з найсвітлішого Сонця правди й слави видавається неосяжне світло, що в ньому купається, сяє Його Мати, найясніша Зірка неба й землі, далеко чудовіша від зірки мудреців зі Сходу. Ця преславна апотеоза в меншій мірі засягнула й особу св. Йосифа, хоч він не такий аж славний як Марія. Але на нього падає ще й світло від Марії, його законної жінки. Він осяяний промінням слави з обох боків: від Ісуса — Сонця правди і від Марії — райської Зірниці.

Св. Йосиф — батько Ісуса Христа

Проміння слави, що в них огорнена особа св. Йосифа від небесної Зорі ранньої, Пресв. Діви, це честь і достойність його, як чоловіка, праведного — повного подруга, мужа Преблагословенної Марії. Вона любила його як такого; він любив Її цілим своїм гарячим, мужнім серцем; був при Ній завжди й усюди, аж до своєї блаженної смерти.

Про це писав у своїй енцикліці ("Квамквам плюріес") ще при кінці минулого століття великий Папа, Лев XIII. А писав він так: "З титулу мужа Марії виходять і його (Йосифа) достойність, і ласки, і святість, і слава! Певне, що слава Марії як Богородиці є така велика, що більшої й не можна б сотворити. Але тому що Йосиф був зв'язаний із Преблагословенною Дівою вузлом подружжя, нема сумніву, що він — як ніхто інший із сотворених — міг найбільше зблизитись до цієї Її величности й гідности. Даючи Марії Йосифа за мужа, Бог дав Їй не лишень товариша Її життя, свідка Її дівства, сторожа Її чести, але також силою того подружнього зв'язку: учасника Її найвищої гідности".

Св. Йосиф — чоловік Пресв. Діви Марії

Треба вважати тут добре на кожне слово! Знаємо, що Преч. Діва почала й родила свого первенця Ісуса не від Йосифа, не від людини, але з Божої всемогучої сили й ласки. Йосиф, після упімнення ангела був не лишень заручений, але і "приймав", привів до свого дому свою Обручницю. Невісту, хоч "неневістиную". Марія повила свого Сина; отже Її правний муж стає перед законом правним батьком Її Дитинки. Не батьком тілесним! Можна б його назвати для Ісуса батьком прибраним, або батьком-кормителем, батьком-опікуном. Св. Августин, учитель Церкви, говорить у своїй незрівняно гарній проповіді, що, як Марія стала Матір'ю Христа, не втрачаючи дівичости, так і св. Йосиф міг стати батьком Ісуса: непорочним, дівственним батьком. Це батьківство одиноке на світі, як і материнство Діви Марії! І сама Марія прилюдно назвала його батьком Ісуса. Чи не пам'ятаємо Її власних слів, сказаних у єрусалимській святині до 12-річного Ісуса: "Ось батько твій і я, боліючи, шукали Тебе" (Лк. 2, 48).

Бл. п. о. пралат Ісидор Дольницький, великий сэятець і знавець нашого обряду, склав прегарну повну службу в честь св. Обручника Йосифа. Читаючи її, ми дивуємось і прегарному володінню автора старо-слов'янською мовою в молитві-поезії, і його ніжній любові до Опікуна Божого Сина й Божої Матері. У першій стихирі на "Хваліте" він так чудово промовляє: "Кому зі святих сказав колинебудь Син Божий: Авві, отче мій! або хто із святих важився коли сказати Божому Синові: Бені, сину мій! Хто ж важився коли сказати Богоматері: Подруго моя! або кому сказала Богомати: Подруже мій!"

Це було таїнство, про яке наша богослужба говорить, що Син Божий "родився перед віками від Отця без матері, і на землі від Матері без вітця"; але та Мати була рівночасно повною й правдивою подругою-жінкою св. Йосифа. Отже Її Син є і Сином Йосифа, хоча не в той сам спосіб, не в тій самій мірі.

Ці передумування слів св. євангелії дають нам біблійну основу для особливішого й глибокого почитання св. Йосифа. Ісус, Марія і Йосиф злучені самим Богом. "Яке Бог сочета, человік да не разлучает!"

Ще кілька завваг

1) Св. Йосиф був Опікуном Пресв. Родини. Пресв. Родина це початок великої Божої Родини, якою в Новому Заповіті є Христова Церква. Нічого дивного, що на просьбу Отців першого Ватиканського Собору, Папа Пій IX в сам день Непорочного Зачаття Діви Марії (по лат. обрядові), 8-го грудня 1870 р., проголосив св. Йосифа першим Опікуном і Заступником св. католицької Церкви!

2) Кожна християнська сім'я-родина це повторена (щонайменше так повинно би бути), Родина з Назарету. Кожний християнський дім має бути повторенням дімочку в Назареті. Тому й достойно й дуже корисне воно, коли наші християнські родини візьмуть собі св. Йосифа за Опікуна й Покровителя свого дому, своєї сім'ї.

3) Пошана й любов, яких зазнавав св. Йосиф у назаретськім домі не лишень від Марії, але й від Божого Сина, повинні вчити наших діточок та молодь, як їм шанувати й любити свого батька. Він же ж ними піклується, для них так тяжко працює! На жаль, нинішні діти часто мають свого батька за ніщо, називають його "старо-модним" (олдфешенд), що не розуміє ні їх, ні теперішнього "модерного" світу! І які ж тоді нещасливі не лишень батьки таких дітей, але ще більше отакі "дітоньки"!

4) Вкінці слово для тих, хто з нас живе в Канаді, ще більш для тих, що вже народились у цій Богом благословенній країні. Дев'ять років після приїзду перших поселенців до східньої Канади, в день 19-го березня 1624 р., вони прилюдною присягою обрали й проголосили св. Йосифа Покровителем нової їх батьківщини, цебто Канади. Папа Урбан VIII своєю властю закріпив їх вибір і постанову. Отже всі ми, що живемо в Канаді, знаходимось в особливішій опіці Патрона краю, в якім живемо!

І чи не з тієї причини сподобалось св. Йосифові вибрати якраз Канаду, а в ній місто Монтреаль, де — завдяки стараннням покірного, праведного Брата Андрія здвигнено найвеличавішу базиліку присвячену св. Йосифові, одинокому в цілім світі, прославлену множеством надзвичайних ласк і чудес.

о. проф. Н. Кушнірик С.Т.Л.

З ПРИВОДУ СТОРІЧЧЯ МАТЕРІ-ПРОСВІТИ

За її гідним наслідування прикладом почався просвітянський рух поза Галичиною, чи під тотожньою назвою, чи під якоюсь іншою, але того ж самого характеру.

Хоч з огляду на несприятливі обставини ніхто ще того якслід не висвітлив, відомим фактом є, що ще в 1921 р., за власними радянськими статистиками, в Українській ССР діяло 4.322 "Просвіт".

Одною з найбільших заслуг "Матірньої Просвіти" було те, що вона, чином друку, зуміла увічнити ряд творів найталановитіших поетів і письменників не тільки західньо-українських, як Шашкевич, Головацький, Вагилевич, Устиянович, Іван Франко та безліч їм подібних, але й східньоукраїнських, а саме Котляревського, Квітки-Основ'яненка, Костомарова, Шевченка, Куліша, Нечуя-Левицького, Марка Вовчка, Лесі Українки й інших, що знаходились під колесами тиску всерусифікуючого режиму, знаного з його негуманних указів проти творчих умів України, самоперше з тайного "Валуєвського указу" з 1863 року проти української мови, та нечуваного в історії культури "Емського указу" з 1876 року про тотальну заборону українського слова й українського письменства.

Надхнена духом справжнього соборництва "Просвіта", як знаємо, передала твори тих переслідуваних наддніпрянських літератів, як вічний посаг, цілій Україні.

Це ж не банальне шафування похвалами, бо легко можна покликати в свідки безліч міродайних знавців, які, без тіні перебільшення, можуть ще більш промовисто виразитись на адресу "Матері-Просвіти" у Львові.

Непартійний історик скаже нам, що без її невсипущих і сердечних зусиль у розповсюдженні національної свідомости не було б, либонь, епічної дії Січових Стрільців, ні березневого повстання 1917 року із створенням Центральної Ради та з будівництвом Української Народньої Республики, ні недвозначного Четвертого Універсалу з 22-го січня 1918 року в Києві, ні 1-го листопада 1918 року у Львові, ні Акту Соборности з 22-го січня 1919 року, ні Організації Українських Націоналістів, ні епопеї Української Повстанчої Армії! Незахмелений якоюсь неймовірною фантазією, історик ствердить, що в роки, які попереджували Визвольні Змагання 1917-1920 років та в двадцятих і тридцятих роках, на західньоукраїнських землях "Просвіта", завдяки своїм чисельним філіям і читальням, спеціяльним комісіям і підкомісіям, члени яких працювали безкорисно, відігравала ролю власного українського управління — власного державного апарату. В англійській мові відповідних такого ж подиву гідного явища описується виразом "шадов говернмент".

Літературознавець отверто та з правильною гордістю докаже, що "Просвіта" поставила на п'едесталі в пантеоні літератури найгарніших мистців писемного слова — поетів, повістярів, письменників, твори яких мають позачасову вартість — твори, що, як би не просвітянське видавництво, були б залишилися в не дуже вдячному захалявстві або навіки "під сукном". На це ж бо є безліч доказів, на першому місці яких стоять "Історія Української Літератури" Михайла Возняка й "Українські Думи" Філарета Колесси — глибоко наукові праці, які й сьогодні мають свою практичну вартість.

"Просвіта", продовж свого метушливого і плідного існування, видавала для домашнього читання: "Письмо з Просвіти", "Читальня", "Народня Просвіта", "Аматорський Театр", "Життя і Знання", "Просвіта", "Просвітні листки", тощо. Економіст з'ясує, як вона, бажаючи вирощувати в народі дух самопомочі та взаємної допомоги, бо в туземному житті "мішок пан" у всьому, засновувала крамниці, удержувала Львівську "Торговельну Школу", закладала ощадностеві й позикові каси, дала почин розвиткові молочарства, а саме "Краєвому Союзові Молочарських Спілок", тобто майбутньому "Маслосоюзові". Економіст укаже на те, що "Просвіта" мала окрему літературу на тему сільського господарства і його правильного ведення, що з неї виводилися "Народна Торгівля", банки "Віра" і "Дністер", "Краєвий Союз Кредитовий", "Краєвий Союз Ревізійний".

Найвищий церковний сановник від імені рідного хрещеного миру, висловить на її адресу вирази вдячности за те, що "Просвіта", вповні оцінюючи притаманну релігійність свого народу, видавала духовні твори, як "Життя святих" і різні молитовники для популярного вжитку. І закінчить він свій щирий панегірик ось так: "Святий Августин, пишучи про гріхопадіння і Месію, себто про первородний гріх і Ісуса Христа — з неземним захватом сказав наступне: 'Щасливий той гріх, що здобув для всіх нас такого Відкупителя!' Парафразуючи ці надхнені слова славетного богослова западньої вітки Христової Церкви, я скажу: Благословенний той бунт "шестидесятників" минулого сторіччя, що народив нам Матір-Просвіту!

До того можуть долучитися як свідки і представники тьма-тьменна батьків на іміграції, щоб розказати про ролю й позитивний вплив "Просвіти" на розвиток і збереження національної свідомости серед не в Україні роджених легіонів дітей, завдяки відділам "Молодої Просвіти".

Зайвим тут і підкреслювати, що історія "Просвіти" — це зовсім невичерпана тема. Мовляв, скорше вичерпаєш воду з Чорного Моря, ніж такий багатий сюжет!

Із приводу відзначування сторіччя "Матірньої Просвіти" непевним є, чи читатимемо багато нового про цю найстаршу всеукраїнську установу. Новим бо науковим працям не є пригожою примусова відірваність від батьківщини й від джерельних матеріялів, що там зберігались, як інтегральна частка багатої нашини.

Щоб ці святкування не були банальною ювілейщиною та, якщо ми ще в старому не закисли, розважмо над бунтом нашої теперішньої студентської молоді тут у вільній країні.

На уста одного з персонажів у своєму романі, що зветься "Собор" та що його так по-біснуватому зненавиділи червоні книгопалії, Олесь Гончар ставить такі слова: "Руйнуємо тим, що осторонь стоїмо. Руйнуємо своєю байдужістю!"

Наша просвічена молодь, наші канадські "шестидесятники", теж бунтуються. Бунтуються вони, і то всім палом душі, проти тривалого браку єдности в царині політичній із її взаємно недружніми напрямами та проти браку церковного з'єднання в ці історіотворчі часи християнського екуменізму.

Не зовсім виключене, що та молодь, за своєрідним висловом вельми отвертого літературного критика Івана Дзюби, "піде понад голови своїх батьків і попередників". Вона бо жагуче бажає бути собою, змагати до самостійности думки, не тільки сприймати або шукати, але і творити нові концепти. Дай Боже, щоб між тими "новими" ідеями випинались і такі, що їх леліяли Іван Мазепа й Тарас Шевченко, Леся Українка й Іван Франко, та що їхніми носіями були ті "мазепинські гнізда", себто відділи "Просвіти"!

Велетенський вплив "Матері-Просвіти" свідчить про те, що молитва, яку проказав на її перших зборах, сто років тому, о. Йосип Заячківський, дала понаднадійні плоди. Він сьогодні, моїми устами, повторює з потойбічного світу до тебе, дорога наша молоде, ті ж самі слова, що розпалили були усердя народовецьких основоположників "Матірньої Просвіти" у Льва-Городі: "Хоч яка тяжка була б наша боротьба, хоч як високо піднесла б вас доля, не дайте себе відірвати від вашої матері — від народу! Тоді лише ви будете сильні в народі, а нарід вами славний!"

Віддаючи цей поклін "матері українських організацій", жиймо надією, що невдовзі вона вийде з підпілля, куди її загнав відвічний ворог нашого народу. І коли Незалежна Соборна Україна з найбільшою врочистістю святкуватиме сто-енні роковини "Львівської Просвіти", Високодостойний Голова Держави, парафразуючи речення Святого Письма, скаже до радісних учасників святкувань: "Іззуймо перше обув'я від ніг наших, місце на якому бо стоїмо — святе місце!" Вірмо, що між тими щасливими учасниками — слухачами, будемо і ми!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ! ПОШИРЮЙТЕ! НАЙКРАЩИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ "СВІТЛО" ПЕРЕДПЛАТА ТІЛЬКИ ТРИ ДОЛЯРИ РІЧНО!

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання; також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за ціль на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

РІЗДВЯНА АНТОЛОГІЯ

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Антологія новішої української різдвяної поезії. Склав *Г. Г. Кінах ЧСВВ*. Українська Духовна Бібліотека. Видавництво оо. Василіян. *Рим 1968*. Рисунки виготовила С. Василія Євгенія Чикало, Служебниця ПДМ, Варшава-Рим. — Стор. 234, форм. 140х211 мм. Ціна $2.50.

На прекрасному папері, справді гідному для антології, "Духовна Бібліотека" оо. Василіян видала в Римі "Різдвяну Містерію"; "щоб поглибити релігійні і народні змісти духовного життя українського народу", як зазначило у вступному слові Видавництво (стор. 5).

Ця збірка має цілі не літературні, але релігійні, хоч була вона складена і за літературними засадами. Укладена вона за авторами-поетами поазбучно, всіх авторів-Українців маємо в ній 98, а ще напочатку є різдвяні євангелії та різні пісні з церковної різдвяної служби і коляди. Збірка має авторів "загально знаних у нашій новішій літературі, але також і менше знаних авторів, які проте дали українській людині глибокі різдвяні змісти й переживання".

"З великого числа різдвяних поезій, які вдалося нам зібрати пильною працею скромного сідоголовогоченця (о. Г. Г. Кінаха, ЧСВВ), ми змушені були вибрати у першому переборі кращі прояви цієї поезії. Решту ми залишили для майбутніх збірок, якщо українська людина прийме цю першу збірку прихильно та проявить інтерес до того роду публікацій... В нашій збірці... з поданих джерел (переважно часописів) можна також бачити, які саме поезії подобалися українській людині та які моменти ворушили її душу... І тому думаємо, що ця Збірка стане улюбленим різдвяним дарунком 'під ялинку' для наших людей на Заході, а колись, може, і в Батьківщині: для знайомих, для приятелів, для рідних". (Від Видавництва, стор. 5-6).

Як пише о. А. Г. Великий ЧСВВ, українська різдвяна поезія, окрема й неповторна, "не заступає євангельських чи церковних текстів та не є поширенням української народної поетичної творчости — коляд. Супонуючи все те, що дає Євангелія, Церква і парох, вона йде далі — продовжує різдвяну тематику, переломану на призмі поетичної душі. А ця поетична душа не тільки загально людська, але передовсім українська, і то певної історичної української доби. Різдвяні мотиви сплелись в одно ціле з новішою українською історією, і в висліді дали зразки української різдвяної поезії нашого століття.

"Навіть і зверхнє читання Збірки показує головні мотиви цієї поезії та засвідчує її мистецький характер, і про нього теж не приходиться говорити. Зате можна і треба підкреслити деякі мотиви цієї творчости, її тематику, передусім релігійного характеру, що і послужить до введення в книгу.

"Ця (українська різдвяна) поезія приймає євангельські й церковні мотиви Різдва як факт, бездискусійно і позитивно. В самих заголовках поети кладуть найчастіше такі назви як "Різдво", "Різдво Христове", "Христос рождаєсь" і т. п., ствердуючи так бездискусійно велику євангельську християнську таїнственну подію

"Дальшим найчастішим мотивом різдвяної поезії є рождественська ніч, народження воплоченої Істини, початок нової спасительної доби в історії людства, якої змістом Істина, Правда, Добро, яким предречено перемогу.

"Черговим мотивом — це "Свят-Вечір" у його народнім побутовім розумінні, з його Зіркою, Колядою, Святою Вечерою християнської сім'ї, Вертепом, Ялинкою, свят-вечірніми обрядами. Довкола тих символів автори розбудовують цілу гаму індивідуальних і громадських народних почуттів, споминів, переживань, зокрема з часів дитинства, викликуючи священну ностальгію.

"Черговим мотивом, який переплітається з іншими в різдвяних поезіях — це почування втраченого українського різдвяного раю і блага, в наслідок еміграції, вигнання, чужини, депортацій, релігійного й національного гоніння і подібних подій української новішої історії. Усе це має характер не якоїсь безнадії, приречення, розпачу, але осяяне надією, сподіваннями, вижиданням перемоги правди і добра. В українській різдвяній поезії віддзеркалюється новіша українська історія, осмислена, поглиблена рождественською істиною християнства. Звідси походить бадьорість, боєвість, оптимізм української різдвяної поезії, що є новістю в того роду світовій літературі, яка підкреслює більше божественну ідилічність, спасительну таїнственність різдвяної християнської події. Українська поезія наснажує душу на діло, на бій із злом, осяює світлами перемоги, коли світова різдвяна поезія радше контемплятивна, інтроспективна...

"Саме цей її характер оправдує появу цієї Збірки, вносячи в загальну людську скарбницю духа нові елементи, які є в спромозі поглибити різдвяні євангельські змісти" (стор. 5-6).

Ми, Українці, дуже чуттєва нація. Тому поезія Різдва, яку оце подає нам антологія "Різдвяна Містерія", подає саме на Різдво, являється свого роду чуттєвим динамітом для наших душ. Його

експльозія поможе нам зірвати льодові тами чужої чужини, розпалить знову наше серце насна-гою надії та окрилить нашу волю силою Чину. Видання такої антології це не тільки патріотичне діло, це тей справді модерний душпастирський засіб для підйому нашої релігійности та спрямування наших душ до нового навернення на Христовий шлях.

Купуймо цю книжку, читаймо її, даруймо її нашим Рідним і Знайомим на Різдвяну ялинку! "Різдвяна містерія" вповні на те заслуговує.

"Яснішають зорі і ночі біліють
У цей неповторний Народження час.
Я душу і серце промінням зігрію,
Що дане від Божого Сина для нас".

(П. Кізко)

ЗАВВАЖЕНІ ПОМИЛКИ В ПОПЕРЕДНЬОМУ ЧИСЛІ

Ч. 11, ст. 364, є написано під ілюстрацією: *"Одна з перших жертв уживання "пилс"ів, проти яких виступає Папа;* мало бути: *"Одна з перших жертв "успокоюючих "пилс"ів, проти яких теж виступає Папа".*

Ч. 11, ст. 378, ліва колюмна, 7-ий рядок здолу, є написано: *"Від Митрополита Рутського до нашого учасника Митрополита Шептицького";* мало бути: *"Від Митрополита Рутського до нашого недавнього сучасника Митрополита Шептицького..."*

Ч. 11, ст. 382, ліва колюмна, 11-ий рядок згори, є написано: *"...багато крику люди, які бажали би..."*, мало бути: *"...багато крику, тобто ті люди, які бажали би..."*

Ч. 11, ст. 396, під знимкою написано: *"Група учасників на замкнених реколекціях..."*; мало бути: *"Група учасниць..."*

ЮГОСЛАВСЬКІ ПАРТИЗАНИ БУДУЮТЬ ЦЕРКВУ

Колишні югославські партизани збудували недалеко хорватського міста Сінь над Адрійським морем церкву, яку тепер урочисто посвячено, — подає католицький хорватський часопис "Глас Конціля". Під час війни все місцеве населення виступало проти німецьких і італійських окупаційних сил та включилося в партизанські об'єднання, що діяли на цьому терені. Хоч вони тоді боролися за освобождення своєї країни під проводом комуністичної партії, всі місцеві селяни залишилися вірними Католицькій Церкві.

Євген Крименко

ХРИСТОС РОДИВСЯ

Христос родився! Диво див!
Здійснився сон відвічний...
На сході зірку засвітив
І в ясла лят Предвічний.

Мов понад сумерки віків
Життя буденні крики
Дзвенить до нас янголів спів
Про чудо превелике:

— Радійте люди! Хай не сум,
Мелянхолійна мрія
Гостить в гурті святочних дум,
Хай зорею надія

Провадить вас у Вифлеєм,
Крізь віру, до обнови,
І стане світ Різдвом-раєм
Вселюдської любови.

Христос Родився! Диво див!
Різдвяний дар щорічний:
Всміхнувся й небо відчинив...
Хлоп'ятко — Бог Предвічний.

НОВА КНИЖКА

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ

Видання для народу з 54 ілюстраціями

Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ

Видавництво оо. Василіян, Пруденто́піль, 1965

Стор. 240 — Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Нове видання

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ НА НЕДІЛІ І СВЯТА

В-ва ОО. Василіян у Бразилії (Духовна Бібліотека) містить Євангелії й Апостоли на всі неділі і свята, як теж загальні і стрєсні. Всі з поданими наголосами. Друковане на дуже доброму папері, десяткою і півтовстим друком. Ціна: оправлене 4.8С

Замовляти:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

Казимир Грицина

БІЛЯ МИТРОПОЛИЧОЇ ПАЛАТИ У ЛЬВОВІ

Спомин про Отця Ігумена Климентія Шептицького Верховного Настоятеля оо. Студитів

(Закінчення)

Нам заповіли другий мітинг начальника уряду здоров'я. Я пішов радо, хоч як не любив тих мітінгів. Ще нині це слово ріже мене по кишках. Другим разом говорив він про запас ліків. Питав, чи багато ще є? Одна лікарка спеціялістка, сиділа в першому ряді, каже: "Ми передше отримували ліки з Німеччини, а що тепер СССР є в дружбі з Німцями, то, гадаю, нема чого журитися ліками". Тоді він виступив уперед та мов нахилився у сторону лікарки і сказав так, що ціла заля почула: "Від Німців ми що найвище можемо по морді дістати". Ми тим дуже здивувалися, але і дало це нам надію, що такий стан "дружби" не буде постійний та прийде зміна, чого ми дуже хотіли, бо сподівалися, що Німці будуть інші. Інша справа, що тут потім усі перечислилися. Бо, як казав сл. п. о. Ковалик ЧНІ, большевики варвари східні, але дурні, а Німці варвари західні і рафіновані; тому з ними буде гірше. Але тоді ми дуже вичікували Німців. А вони, як прийшли, то все дерли і грабили, та ще й нічого не вільно було сказати.

Одного разу селянин із мого повіту йшов до міста та ніс 2 кг масла на продаж. Бо дома все треба було гроша і дім, то правдива безодня, ніколи нема так, щоби було досить! І от уже доходить той наш селянин до міста, йно скрутити в бічні вулички, аж тут десь, як з-під землі гештапівець, чи яка інша мара, каже: "Гальт!" Селянин став. Що несеш? Масло. Дай сюди! Селянин завагався, а той давай його бити і відібрав масло. Селянин на те: "Бий, бий мене ще, бо я того варта. Бо я тебе дуже хотів!" Німець спитав людей, які придивлялися цій події, що він каже і коли йому сказали, то він віддав масло, але селянин не хотів, а ще раз повторив "Бий! Бий! Мене, бо я тебе дуже хотів! І масла не хочу, щоб я добре затямив собі тебе і нинішній день!"

Отже ці слова на мітінгу зродили в серці надію, що коли такий достойник так висловився, то той союз із Німцями не тривалий. Тоді хтось із нашого персоналу необережно висловився, як, не пам'ятаю. Той начальник, який у душі напевно не менше від нас любив Україну, подивився по нас і каже: "Пам'ятайте, що ви жиєте серед інших обставин і ви мусите тямити нашу приповідку 'тримай язик за зубами', чи 'мовчи, язичку, будеш їсти кашку'. І ще вам пригадаю, що 'стереженного Бог стереже'". Тому ми всі дивилися на нього іншими очима, як на других достойників. Зі своїм заступником він теж оглядав каплицю й іконостас. Це був чудовий, українського стилю іконостас.

Десь у лютні 1940 р. большевики зачали довозити до Львова багато харчів, бо у Львові були різні чужі консулятн. Треба було показати чужинцям, що в большевиків із харчами не так зле. А ці черги, то щось страшного було! Часом довші, як тут біля кін.

Цікаво, що тут не видно черги до церков. Зате товпляться, особливо курці, біля церков і нераз спричиняють велике замішання, коли ви маєте входити чи виходити з церкви. Не йдемо до церкви сповнити закон Божий і душу накормити, а йдемо, щоб зустрінутися з кимось, то ввійдемо до церкви вже тоді, як співають, що "Ворог наві́ть молитись не дає".

Я ще в краю, а теж і тут не бачив, щоб Жиди стояли і курили біля своїх домів молитви...

Тоді поважно хворів польський архиєпископ Твардовський. Отець Ігумен його відвідали. В нього мешкав тоді, здається, з Пинська, польський єпископ Букраба, який сказав тоді, о. Ігуменові таке: "Ми не вміли наладнати життя на цих землях. Ми не вміли знайти співжиття з Українцями і за те ми ці землі раз на все втратили". Так переповіли мені цю розмову о. Ігумен.

Тоді добігала до кінця громадянська війна в Еспанії. Ми всі раділи. Отець Ігумен сказали до мене таке: "За це, що Америка, Англія і Франція помагають большевикам проти генерала Франко, то ще на наших очах Бог їх буде карати за таке". Ми вже частинно бачимо, що так воно є. Уважаю це за пророчий висказ. Тоді дійшла до Львова вістка про смерть Владики Дионісія Няраді, єпископа Кріжевців і Хусту, якого Мадяри-католики арештували й держали у в'язниці. "Католики"! Нема що казати... Поляки робили "ad majorem Poloniae gloriam", а Мадяри "ad majorem gloriam Hungariae". То чого тут дивуватися большевикам? Заупокійну Службу Божу правили єпископи Николай Чарнецький ЧНІ і Никита Будка, отець Митрат-ректор Сліпий, о. Ігумен Климентій Шептицький і дехто з крилошан. Служба Божа правилася у соборі св. Юра.

Над Львовом щодня кружляли літаки. Одного погідного травневого дня замарстинівською вулицею йшли по цивільному вбрані оо. Ковалик ЧНІ і К. Вони дуже добре володіли московською мо-

вою, а обидва виглядали, як большевицькі комісари. І от один до одного каже: — Сматрі, таляньскіе! — У часописі писали, що їх чиновники бачили італійські літаки над Львовом. Коли я це об'яснив о. Ігуменові, то Вони сердечно засміялись.

Кінець лютня і початок березня 1940 р. Большевики давали паспорти. У цих паспортах ставили такі знаки, що відразу НКВД мало на обліку дану особу, на виїзі чи на зліквідування.

Якогось дня в березні пішли о. Ігумен по паспорт. У большевиків усе за чергою. Навіть говорили, що тому большевики хотіли забрати сусідню Фінляндію, бо такі довгі черги були в Ленінграді, що мусіли аж заходити на фінляндську землю... Чиновники НКВД були на обіді. Отець Ігумен станули в чергу. Були вбрані так, як перед війною ходило духовенство. Коли НКВД-ист вернувся по обідовій перерві і побачив о. Ігумена в черзі, скоро виніс крісло та попросив їх сідати. Ще й перепрошував, що вони мусіли стояти. А коли почалось урядування, то перепросив чергу, бо ж "не годиться", щоб "старик" ждав; на що всі дуже радо погодились, і покликав о. Ігумена першим.

Отець Ігумен дістали паспорт, а Митрополитові паспорту не дали. Які пляни в них були щодо особи Митрополита, не знаю, але Сталін казав до проф. Кирила Студинського, що він "не думає з Шептицького робити Святого".

Перед Різдвом 1940 р. о. Ігумен не вилежали грипи, а тоді вони мали сімдесят років. Наслідком цього наступило запалення ушей. Тому, що лікарі щодня сходилися до консуму, то я зараз попросив трьох піти до о. Ігумена, бо Вони поважно хворі. Я виявляв глибоку пошану лікарям, а вони за це радо слухали прохань. І зараз таки цього пополудня три лікарі були в о. Ігумена поодиноко, а відтак разом, бо стан був дуже поважний. Дуже стурбований був бл. п. д-р Федейко. Грізний стан тривав три дні. Лікарі поодиноко навідували о. Ігумена, а то спільно сходилися на "конзіліюм". Одного дня бл. п. д-р Федейко прийшов до консуму і каже: "Ну, слава Тобі, Господи!" Питаю, що сталося? Каже: "Нині мені вдалося усунути скаменілий віск з ушей о. Ігумена. Який я радий! Як би не це, то хто знає, чим було б воно скінчилося. Але Ігумен мусить бути ще у ліжку який тиждень".

Тимчасом о. Ігумен другого дня встали. Коли доктор це побачив, спішно прийшов до мене і сказав, що небезпека ще не перейшла і о. Ігумен мусять слухати лікарів, інакше він буде безрадний. Я зараз замкнув консум, зібрався і швидко пішов до палати. Подзвонив. Вийшов брат Атанасій. Я йому кажу, що сказав лікар і прошу, щоб він доніс про це до Митрополита та щоб Митрополит приказав о. Ігуменові слухати лікарів і нічого без їхнього дозволу не робити.

Потім казали мені лікарі, що о. Ігумен уже їх слухають. А ще годиться сказати, що потім я мав клопіт із панами лікарями, бо не хотіли винагороди. Але мені вдалося перехитрити їх і я таки дещо "в натурі" післав їм, розуміється, за відомом о. Ігумена. О! Наші лікарі в Галичині, то були аристократи духа.

В половині червня 1940 року я мусів виїхати зі Львова.

НОВА КНИЖКА! НОВА КНИЖКА!

ЛИСТИ НИКОДИМА

пера І. Добрачинського

повість із часів Ісуса Христа

Цю книжку перекладено вже на англійську, французьку, німецьку й інші мови культурного світу, ось маємо її в нашій українській мові.

Читається дуже цікаво — має 564 сторін друку, в гарній обкладинці М. Левицького. **Ціна $4.00.**

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150), та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS,

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Віра Смерека

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

(Продовження)

Раптом хтось стукнув у двері... Щось затупало в сінях... І в хату ввійшов блідий, як смерть, батько...

— Ти живий... — хитаючись підійшла до нього мати і залилась сльозами.

— Діти мої, — казала вона крізь сльози полегші, — я думала, що ви вже сироти, що не буде у вас тата... Ох, слава Богу!... Та ікона, вона спасла нас... Моліться до неї, як до святої!...

Іра й Толя обнімали батька, обвивши ручетами коліна, а він стояв, мов неживий і все ще не міг прийти до себе.

— Котра година? — немов вернулась до дійсності мати.

Поклавши руки на голівки дітей, батько рушив з місця, зробив кілька кроків, оглянувсь довкола, немов не вірячи у те, що бачив.

— Дітки мої... Еміліе... Не думав уже бачити вас... — і з тими словами рясні сльози покотилися по його блідому обличчі, він підійшов до стільця, і сів, мов зломаний.

— Що він тобі робив, бив?... — здригаючись спитала мати і поклала руку на його бліде чоло. — Заспокійся... — зачала говорити тихо крізь тяжке дихання. — Слава Богу, що так скінчилося. Може він більше не прийде... Яка ж тепер година? — 12-та минула... Ох, ніч ще довга, коли б пережити... Чи може куди побігти на поміч?... Що він тобі робив?... — слова лилися з її уст незв'язано, ніби читала вона кожну думку, що перебігала в її розтривоженій голові.

Батько поглянув на двері, тоді обернувся до образів і широко перехрестився.

— Слава Тобі, Господи! Не думав я вже більше бути з вами...

А тоді тихо, як у сні почав оповідати.

— Як вийшли ми з хати, я кинувся бігти до мотузки — дзвонити на поміч. А він схопив мене й каже: — Ти думаєш, що я тут сам? Кругом стоїть моя сторожа. Нікуди ти не втічеш і сюди ніхто не прийде... Тоді підвів мене до церкви... Вийняв револьвера і притулив дуло до моїх уст. — Поворухнешся — смерть, — каже, — хоч і так тобі більше не жити. Тепер твоя остання хвилина... Я попросив помолитись. — Мало ти ще молився? — сміється мені в очі і бавиться холодним залізом дула з револьвера по моїх хустах. — У думці я попрощався з вами і молився Богу. — Нехай, думаю, буде Його воля... — Батько стих і всі мовчали. Тоді в тиші кімнати пролунали дивні слова.

— ...Набій, мабуть, замок від хуртовини... Бо як прорахував до трьох, то за третім разом тільки цокнув револьвер, а вистрілу не було... Він ще цілив і спускав курок, лаявся, кричав, але за кожним разом була лише осічка... Зі злости штовхнув мене револьвером і наказав іти... Як я дійшов до дверей, не знаю... А як побачив вас на колінах перед образами, знав, що сам Бог чудом урятував мене за ваші молитви... — Він зітхнув і погладив по голівках заплаканих дітей. — Ох, дітки мої, не думав я вже бачити вас...

— Що ж то буде? — здригнулась, мов зі сну бліда мати. — Як його пережити ніч? — А завтра?

— Мусимо покидати село... — сумно сказав батько... 24 години реченець...

— Куди? — з страхом спитала мати. — Така зима, з малими дітьми... — І вона раптом знову залилася сльозами. Плакали Іра і Толя, лише батько сидів блідий, мов тінь...

Раптом у колисці заплакала маленька Ніна, яка ввесь час спокійно спала і нічого не чула. Той плач дитини ніби пробудив усіх. Усі ніби прийшли до себе. Неначе все те було лише сон.

— Слава Богу, хоч вона спала, — промовила мати і, втираючи сльози, пішла до дитини.

Давно захолов нетронутий борщ на столі, сухими лежали блискучі ложки поруч нього.

— Будете щось їсти? — спитала мати, але ніхто й не думав більше про їжу. Ніби були ситі тим, що сталося. Маленька Ніна не переставала плакати, немов відчуваючи горе старших.

Батько безмовно підійшов до стала і, поклавши руку на високе біле чоло, промовив.

— Господи, що ж його робити?! — Він провів рукою з чола через шовковисто-каштанове волосся і здавалось завмер в отупінні.

— Потуши лямпу! — озвалась від дитини мати.

— Може б кудись піти, позвать когонебудь? — обертаючись до неї спитав батько.

— Ні, ні! — Я тебе нікуди не пущу... — Я сама з дітьми не зостанусь... Не треба нікуди йти. Що Бог дасть, те й буде! До світу вже й так не далеко. Потуши лямпу!...

Тато дмухнув згори у скло і в хаті стало темно.

— Дітки, де ви; Іра, Толя? — спитав він.

— Ми тут — тихо прошептала Іра, ніби боячись голосно говорити.

Тато підійшов, теплими руками обійняв дітей і зворушеним до сліз голосом промовив.

— Дітки мої! Бідні ви, бідні!... Що ж вас ще жде у житті?... Адже це лише початок...

Мати знов заплакала. Іра почула, як їй на лице капнула татова тепла сльоза. В неї знов стислось щось у горлі поки сльози не покотились по щоках.

— Лягайте спати, — промовив тихо тато. — Скріпіть себе сном. На все є Божа воля...

Маленька Ніна стихла.

— Толя, де ти? — спитала з темноти мати.

— Тут, мамо, — відповіла за брата Іра. Мама забрала Толю і понесла спати. А тато, теплими руками обнявши Іру, погладив її по голівці і тихо сказав.

— Пора і тобі спати, дитино.

Іра обвила татову шию ручентами і притулилась до його лиця. М'яка в кучериках борода, якою вони так любили бавитись, лоскотала її личко, а вона цілувала тата і чула його теплі сльози на своїх щічках.

Це Іра вперше бачила, що тато плаче.

Він згадався їй раптом таким, як вона найбільше його любила. То було тоді, як тато повертався з церкви: в брунатній з полиском рясі, з блискучим хрестом на грудях, із розпущеним м'яким, як шовк, волоссям, яке кучерявими хвилями спадало йому на плечі. В такий час лице його було освітлене такою гарною усмішкою, а з очей лилося таке добре світло, що Ірі здавалось, ніби тато відірваний від усього земного з людськими турботами і бачить щось інше ліпше над тим, що сіяє з цілої його постаті. І в той же час він так приязно вклонявся чужим людям, які часто сиділи у їх хаті. Перехрестившись до образів, тато поздоровляв усіх із празником, а їх, дітей, цілував. І як гарно від нього пахло в той час! Церквою пахло, чимсь свіжим і запашним. А м'яка в кучериках борода була аж вогкою від свіжости. Лице його сяяло таким добрим світлом, що Іра ні в кого не бачила, і не знала, як його назвати...

Тато тоді підходив до образів, скидав свій блискучий наперсний хрест, цілував його і бережно клав на столик під іконами. А сам обертався до людей, сідав поміж ними і починав приязну довгу розмову. Його погляд усе ще здавався віддаленим від усього земного, і лише щирі теплі слова нагадували, що він живе турботами людей...

Ірі здавалось, що нема таких людей, які не любили б тата. Він ніколи не зробив нікому нічого злого, ніколи не гнівався, не кричав. А за свій труд завжди і всім однаково відповідав.

— Порахуємось, що зможете...— Немов було це щось зайве у його великім життєвім труді.

І так було все мирно, спокійно і гарно. Тата всі любили в селі, як батька, і йшли до їх хати за порадами, у празники ж виповнювали церкву, а часто й цвинтар-сад довкола церкви, — всі йшли молитися Богові. Гарні такі, повбирані в святочну одежу, тихі й урочисті. Дівчата заквітчані в стяжках, у намисті, хлопці у вишиванках, молодиці в квітчатих хустках, барвистих спідницях, старенькі в білому та чорному. Як вийдуть усі на зелену траву біля церкви, сонце всміхається з неба, пташки співають на деревах, дзвони дзвонять, — і ввесь світ здається радісним празником! Ах, як вона любила дивитись на те все з віконця своєї хатини, а як підросла, не могла мама втримати її в хаті, — Іра сама бігала до церкви, відшукувала своїх подружок, зливалася з морем народу на цвинтарі і ввесь світ здавався їй святом, так гарно та весело було навкруги...

І раптом цей Кирик.

О, Іра знає його!...

Голова сільради. Його всі бояться в селі. Цілу шайку собі підібрав. Ходять по селі з наганами, розкулачують людей, а добро їх між собою ділять. Он, казали люди, у Дениса вже повні хліви корів, а в Семена сало з уст тече... Іра нераз бачила, як везли людське добро і корову за возом тягнули, а люди ззаду йшли, та плакали-голосили навзрид... А тоді людей вивозили кудись і слід по них пропадав... А інших у колгосп заставляли йти. Баба Параска ніяк не могла вимовить колгосп і все казала колещата. Ішли люди до них до хати, радилися з татом, розказували про все і не знали, що робити... А це зачали шукати шкіри[1]) по людях. Повпивались людським добром, нагани повішали на боках і п'яні, як тільки стемніє по хатах, так і чигають. Люди бояться вже й світла світити і трусяться вечорами за замкненими дверима. А що їм замки?... Двері вивалять, як не відчинять і трусять-шукають скрізь і всюди шукають шкіри, то зерна. А як не найдуть нічого, б'ють. Он і Марійка розказувала в школі, як у них шкіру шукали вночі, а тоді оцей Кулик бив її тата і стромляв револьвер у вуста. Марійчин тато так і помер від того...

А що ж буде з нами? — думає Іра і раптом каже голосно у тиші ночі.

— Тату, а що буде завтра?

— Що Бог дасть, дитино моя!... не завагався

[1]) У кінці 30-их початку 40-их років був виданий в Україні закон про здання державі шкіри з домашніх звірят. Селяни нишком вичиновували ту шкіру на взуття і це переховували, що було каране. Шукання зерна, яке за законом мало бути здано все державі, що в результаті привело до голоду в 1933 році.

відповісти батько. А тепер треба спати. — І з тими словами він переніс її на теплу лежанку, де мама послала вже спати. Та Іра ще довго думала над усім і не могла заснути. Завмерла під покрівцем, притулившись бочком до теплої лежанки, і слухала як таємниче перешіптуються тато з мамою. Вона не могла розібрати, що вони говорять. Лише отой шепіт і час від часу тяжкі зітхання говорили їй, що буде щось погане, дуже погане для них.

І так як часто, вона знову почала мріяти про "переміну"[2]), що про неї так часто чула від людей. Якусь переміну, по якій має настати інше життя. Яка та переміна і яке те інше життя, вона не знала і в уяві малювала картину за картиною своїх мрій... Так довго-довго. Таємно шепочуться, не сплять тато й мама. Вие-б'е снігом за вікном злий вітер... Шерехне десь щось — кинеться тато до вікна. Стихне — сяде знов... І так довго-довго. Аж у вікнах почало сіріти... Тоді таємний шепіт, виття вітру, сіра смушева шапка і чорний револьвер, — усе сплелося і зникло з-перед Іринних очей, — і міцний сон легко схопив її в свої владні обійми...

Коли Іра проснулась і підвела голову, її здивувала пустка, якою віяло від хати. Повні картин і образів стіни, були голі. Лише де-не-де стирчали чорні гвіздики. На підлозі лежали спаковані і в безпорядку розкидані речі. На місці білого високого ліжка валялись старі черевики, що колись стояли під ним. Мама перегортала рушниками і складала в скриню ікони. Толя бігав по хаті і збирав гвіздочки. Маленька Ніна сиділа біля неї на лежанці і бавилась цяцьками. Тата десь не було.

— Мамо! — озвалась Іра.

Мама обернулась і Ірі тяжко було пізнати свою добру маму з червоного аж спухлого від сліз лиця. Лише ясні добрі очі дивились на неї спокійно і певно.

— Вставай, Іро! — мама підійшла й подала їй одежу. — Виспалась? — спитала, пробуючи всміхнутись. — Ми не будили тебе, бо ти пізно заснула. — Одягайся та поможеш мені. Там гаряча кашка, ми вже поснідали. Тут твоя одежа. — Мама обійняла Іру, теплі руки її були ніжні й ласкаві.

— Мамочко, не плач більше, — схилилась Іра голівкою на мамине плече і цілувала її гаряче лице.

— А ми вже скоро поїдемо, — підбіг радісно Толя до них.

— Куди? — спитала Іра.

— У город поїдемо, — лепетав Толя. — Там машини і лавки[3]), багато лавок... Вставай уже!

І мама й Іра всміхнулися на хлопчикову радість і Іра скоро вдягалась. Умилась, помолилась Богові, з'їла своє сніданя і зачала помагати мамі.

Пакували все. Порозкидувані речі, ніби знаходили місце, в хаті просторнішало, дещо виносили в сіни.

Нарешті вернувся і тато. Блідий, стривожений як і вчора. Тільки певний себе тепер, сповнений рішення і відваги.

— Слава Богу, підводу знайшов, — сказав з полегшою. — Ніхто не хотів їхати в таку завірюху. Насилу випросив... — І додав, зітхаючи. — Коли б уже скоріше вибратись, а там що Бог дасть. 24 години як ніколи короткі...

— А як же з людьми? — спитала мама.

— Був у старости. У нього сьогодні були рано, забрали ключі і церкву запечатали. Всьому кінець. Приказали, щоб я сьогодні покинув село... — Ох, дітки, — поглянув він на дітей,— що з вами буде? Такий мороз, а їхать нам дуже далеко...

— А в сільраду не заходив? — спитала знов мати. — Документи...

— Чого я туди піду? — перебив їй батько. Адже він і сільрада, то одне й те ж... З перерегістрацією треба їхати в район. Це можна зробити пізніше... Тепер треба скоріше виїхать, щоб завидна десь достатися. Дороги погані після вчорашньої хуртовини...

Мати тільки тяжко зітхнула. Діти притихли й слухали.

(Далі буде)

[2]) У тих роках в Україні народ іще не вірив, що сталося з життям. Люди думали, що все те неможливе й тимчасове тільки, що скоро все зміниться і настане нормальне життя. Усе те називали "переміною" і про неї говорили тихо й таємно, бачили її в снах, угадували прихід її по всяких прикметах і чекали з дня на день.

[3]) У місцевому діялекті: склепи.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ПОСВЯЧЕННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ ЦЕРКВИ СВ. АП. ПЕТРА Й ПАВЛА В МОНДЕРІ

Була гарна, сонячна неділя 29 вересня ц.р. Велика врочистість для Мондеру й околиці: при могутньому здвизі народу довершено посвячення угольного каменя та надбанного хреста.

Врочисту Службу Божу відслужив Впр. о. М. Дацюк ЧСВВ, протоігумен Канадійської Провінції оо. Василіян. Сослужили з ним о. Б. Слобода та о. М. Ничка, диякони вали оо. М. Ханас та С. Якимишин. Співав місцевий хор під дир. І. Семенюка. Святочну проповідь мав о. Р. Мельник, парох з Едмонтону.

Побіч тетраподу стоять на спеціальних носилках, прикрашених вишиваними ручниками, два мармурових камені. Посередині тих мармурових плит, у спеціальному склі, вложена дата — 1968 і по одному камінцеві. Один каменець із того місця, де Христос сказав Петрові "Паси вівці мої"; а другий із "Вія Остія", звідкіля вели св. Павла на мученичу смерть. Була це оригінальна думка таке зробити.

Після Служби Божої процесійний похід підійшов до нової церкви. Члени будівельного комітету, відзначені синьо-жовтими лентами, несли ці угольні (я сказав би радше — пропам'ятні) камені. Чину посвячення довершили оо. М. Дацюк та парох В. Підскальний, у сослуженні згаданих Отців та пароха Вегривіл о. Д. Велецуха й інших. Пропам'ятні грамоти прочитав о. В. Слобода по-українськи, а по-англійськи о. О. Слободян.

У Народньому Домі місцева Ліга УКЖ зготовила прийняття для всіх учасників посвячення. Прийняттям проводив п. А. Савчук. Головну промову під час прийняття мав о. М. Дацюк. Він підкреслив значення церкви-святині для наших батьків та для нас. У святині-церкві маємо джерело цілющої води для наших душ. Тут одержуємо потіху для наших щоденних турбот. Він побажав о. Парохові та парафіянам щасливо закінчити будову нової церкви. Промовляли ще п. Поліщук — посадник міста, від Народного Дому — п. Ю. Мищій, від Бул. Комітету — М. Гевко, від Юнацтва — п-нна К. Заставний, від Ліги — п-ні Фіяь, від Лицарів Колюмба — п. Я. Гаврилюк. Цей останній вручив пожертву від ЛК суму 5.400 дол. О. В. Підскальний подякував за участь, за співпрацю, пожертви та просив на далі працювати аж закінчимо розпочате діло!

***

Одушевлений нарід розходився домів. Чомусь, немов, сумно стояла старенька церква. Коло нової церкви лопотіли прапори, що ними грався осінній вітерпустун, а на безхмарній синяві неба блистів золотобарвний хрест!

Амен

НА МОНДЕРСЬКОМУ ЦВИНТАРІ НОВА МОГИЛА
ВЛ. П. о. ЄВГЕН БІЛИК ЧСВВ

На старім цвинтарі піонерів мондерської парохії виросла нова могила. Дня 26-го жовтня ц.р. похоронено там бл. п. о. Євгена Білика ЧСВВ, секретаря Провінції оо. Василіян у Канаді, члена редакційної колегії нашого СВІТЛА. Замість вінка на свіжу могилу присвячуємо споминові про нього оцю скромну статтю.

Отець Білик народився в Мондері, Альберта, 9 листопада 1918 року. (Як би був пожив два тижні довше, був би виповнив 50 років життя). У Св. Хрещенні дістав ім'я Володимира. Побожно вихований своїми батьками, зростав у тіні мондерського монастиря, де від 1923 року був новіціят оо. Василіян. Приклад молодих і старших монахів, особливо потягаюча постать бл. п. о. Софрона Дяковича ЧСВВ, привели молодого хлопця (бо не мав він іще закінчених 15 років), до монастирської брами. Свій новіціят розпочав він 17 липня 1933 року під проводом о. В. Каменецького ЧСВВ та закінчив його 28 лютня 1935 р. зложенням перших монаших обітів. Після новіціяту студіював гуманістику й філософію. 10 листопада 1940 р. допущено його до зложення торжественних обітів або т. зв. монашої професії. У манастирській хроніці зазначено, що тоді складали професію з бр. Євгеном ще брати В. Гриниишин і О. Засійбіда, а родина Біликів і Засійбіди справили з тієї нагоди гостину. 29 червня 1944 р. на річному Петропавлівському відпусті в Мондері ВПреосв. В. Ладика ЧСВВ висвятив 5 василіянських студентів богословії на священиків, між ними і о. Євгена Білика.

Роки 1945 до 1950 пройшли молодому священикові на душпастирюванні в сусідніх до Мондеру місцевостях: Ламонт, Богіщів, Вегревіл, Коперпік, Дейсленд, Голден і в парохії св. Йосафата в Едмонтоні (катедра). В ті роки був він першим редактором місячника для молоді: "Юнацтво" та взагалі займався проводом молоді. З того часу його найбільшим вкладом для Церкви були покликання до монашого життя, які зродилися під його благодійним впливом в зоних серцях.

У 1950 до 1952 рр. о. Євген працює помічником магістра новіціяту та викладає філософію молодим схоластикам у мондерськім манастирі. Двічі був він секретарем Канадської провінції оо. Василіян: 1953-1956 в Едмонтоні і 1964-1968 у Вінніпегу. У 1957 до 1963 рр. о. Євген працював у дирекції й адміністрації Видавництва оо. Василіян у Торонті.

У душпастирській праці відзначався спокоєм, милим усміхом і добротою. Любив книжку, сам багато писав; його статті нераз появлялися на сторінках нашого місячника, або в тижневику "Українські Вісті" (Едмонтон).

Покійний о. Євген Білик ЧСВВ не визначався сильним здоров'ям. Ще як молодий священик перейшов тяжку операцію шлункового болюка. А від яких 10 років перед смертю можна було завважити в його тілі більшу загрозу: його правий бік ставав помалу нечуткий, частинно спаралїжований. Наріст ("тюмор") на лівій стороні мозку усунено в березні 1967 р., але не можна було всього усунути, бо зайшов уже заглибоко. Це й було причиною повільного конання, що закінчилося по тяжких (півтора року)

Третій зліва пок. о. Є. Білик після диякоиських

терпіннях о другій годині ранку 23-го жовтня 1968 року в едмонтонській лікарні.

Похорони покійного відбулися частинно в Едмонтоні, частинно в Мондері. В Едмонтоні (бо там у лікарні св. Йосифа Покійний закінчив своє страдальне життя) відправлено монаший похорон і співану Службу Божу вечером 25-го жовтня. Правив о. М. Дацюк Протоігумен оо. Василіян у Канаді. Сослужили Отці дієцезальні і єромонахи. Всесв. о. д-р мітрат В. Лаба, синкел едмонт. дієцезії був у заступстві Преосв. Владики Ніла ЧСВВ та від дієцезального духовенства о. декан Я. Федуник і о. Ю. Ковельський, парох катедри. Від монашої братії сослужили: о. В Слобода, висл. протоігумен, о ігумен О. Засійбіда (Гленков, Н. Й.) і о. ігумен Л. Якубів (Вестон, Торонто). Проповідали: о. Р. Мельник (по українськи) і о. Гр. Сирмачевський (по англійськи). Похоронні частини співали священики й монахи, а Службу Божу чоловічий хор парохії св. о. Василія В.

В суботу привезено тіло з Едмонтону до Мондеру, щоб його на тутешньому цвинтарі поховати. Наперед усі монахи привітали тіло й принесли його на кілька годин до манастирської вітальні. О годині 10-ій винесено тіло процесійно до парохіяльної церкви св. Ап. Петра й Павла. Правили Сл. Божу й останнє ціловання переводили самі єромонахи, знову під проводом о. Протоігумена М. Дацюка. Проповідав о. В. Ваврик ЧСВВ. Проповідник підкреслив довгомісячні терпіння й повільне конання Покійного та завважив слушно, що це були довгі місяці гетсиманської молитви: "Якщо можна, нехай промине мене ця чаша..., але не моя, а Твоя воля хай буде". Гарно співав парохіяльний хор церкви св. Ап. Петра й Павла.

Із церкви, в супроводі багатьох авт, відпроваджено тіло на мондерський цвинтар, де його зложено в свіжий гріб, по правій руці гробу покійного о. С. Пащака, що похований був півтора року тому (також у недокінченій п'ятдесятці життя і 24-літню священства).

В імені засмученої Родини: мами Емілії, братів і сестер та їх діточок прилюдну подяку всім учасникам похоронів висказав о. протоігумен М. Дацюк в Едмонтоні та в Мондері на маленькій похоронній гостині. Мама Покійного, Емілія, цією дорогою дякує всім за співчуття, за зложені молитви й Сл. Божі за Покійного та поручає душу Покійного дальшим св. молитвам. Від себе вона зложила на фонд СВІТЛА 10 долярів, і на фонд Лейф-Ейкон — 5 долярів.

о. В. В.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
Стінен

Дня 12 жовтня 1968 р. відправлася Служба Божа за покійного Володимира Парасюка в Українській Католицькій Церкві Стінен. Служив о. С. Юних ЧСВВ.

По відправі в часі принятя на бажання родини: Марії Парасюк із Верной і її доньки Козменюк із Стінен переведено збірку на українську католицьку пресу, що дало суму 29.50 долярів.

Покійному Вічная Пам'ять!

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб зацепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвячують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00: всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:
Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.

Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

12 К. НОВІ ВЗОРИ з укр. текстом $1.00
18 К. З УКРАЇНСЬКИМ ТЕКСТОМ $1.00
10 К. З УКРАЇНСЬКИХ ВЗОРІВ $1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 60 центів
З АНГЛІЙСЬКИМ текстом — 21 к. $1.25

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ
БАГАТО ІЛЮСТРОВАНИЙ
НОВИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ

КАЛЕНДАР ПРОСВІТА
на Божий 1969 рік

Ціна $1.00

Хто замовляє 6 примірників, платить тільки $5.00; при замовленні 12 календарів, платить $10.00; при замовленні 24 календарів, платить $16.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont — Canada

ВЖЕ Є В ПРОДАЖУ

КАЛЕНДАР
СВІТЛА
на 1969 рік

Друкований на гарному книжковому папері та має багато ілюстрацій-образків. **Зміст календаря** присвячений головно

ВИКЛАДОВІ ХРИСТИЯНСЬКОЇ НАУКИ, ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

та

РІЗНИМ ПРОБЛЕМАМ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ.

Ціна одного примірника $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 75 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників, платить по 70 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської

ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси

Стор. 392. Ціна $4.50

Замовляти:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗМІСТ РІЧНИКА

ДУХОВНОЇ ВЛАДИ ЕНУНЦІЯЦІЇ ВЕРХОВНОЇ

Папа Павло VI
Енцикліка "Поступ народів" 4, 51, 83, 131, 164, 246, 284, 324, 414
Любіть Церкву 364

СТАТТІ

Барка Василь
Мати пророка 178
Корона празників 218
Божественна Літургія 259, 287
Христос-Вседержитель 409
Вінн, о. Євген ЧСВВ
З давнішої історії Канади 193
Ваврик, о. Василь ЧСВВ
Через внутрішню обнову духа до справжнього екуменізму 13
Признати, шанувати, боронити основні права людини 53
Діла покути й аскетизму в християнському житті 93
Виховування майбутніх священиків за вимогами II Ватиканського Собору 133
Молитва за наради й заходи в справі миру 173
Батьки і виховання 303
Родинне життя і цивільна влада 331
Виховання на духовну користь молоді 373
Боротьба з матеріялістичним атеїзмом 411
Св. Богоотець Йосиф 423
Великий, о. Атанасій Г. ЧСВВ
Екуменічне післанництво Йосафата Кунцевича 45
Веренфрід, о.
Собака в кивоті 9
Головацький, о. Родіон ЧСВВ
Всесвітній Євхаристійний Конґрес у Боготі 334
Г. Р. о.
Подвійна любов 90, 189, 210, 423
І Святі мають сни 247
Город, О.
"Хто має, тому додасться" 311
Грицина, Казимир
Св. Йосиф і ми 29
Неймовірне, але правдиве 269
Біля Митрополичої палати у Львові 387, 431
Денека, Віктор
Міжнародний Конґрес Мирян у Римі 22
Дмитрів, Елевтерій Нестор ЧСВВ
Христос — вічний священик і відкупитель 205
Дудронич-Слюзар, Галя
Чи Ісус Христос працював? 302
Захарків, Ірина
"Чарівна мрія — Йордан" 28
Маємо причину бути гордими 107
Зіньо, о. Василь ЧСВВ
Дивна поведінка людського серця 213
Іванків, Євген
Церква Воскресіння 128
Роля Української Католицької Церкви 243
Наша Церква і проблема часу 327
Небо і земля сьогодні з'єдналось... 405
Казолі, Клавдій
"Народження Єви" 65
Ковалюк, о. Данило
Юдин жаль 125
Когут, о. Микола ЧСВВ
Св. Йосафат у моєму житті 25
Корсак, Рафаїл ЧСВВ
Опис похорону св. Йосафата 139
Кравець, Р. В. ЧСВВ
Академія в честь св. Йосафа в Римі 63
Купранець, о. Орест ЧСВВ
Чи ще вільно людям родити дітей 2
Один із шістьох творців Собору 10
Як воно з поїздкою Папи до Москви 42
"Подув свіжого вітру" чи "нова схизма"? 49
Зовсім не йдеться про "святі корови" 82
Вони почитають "святі малпи" і "святі корови" 105
Під ювілей Української Православної Церкви в Канаді 122
Американізм, негри і наша Літургія 145
Папа засуджує відсвячення Св. Літургії 162
Чи вже зближається кінець "Вашій Ексцеленції"? 181
Він згинув, але його мрії житимуть 191
Пряшівщина початком відродження нашої Церкви? 202
Від кольоратки до краватки 224
Катедра св. Йосафата в Едмонтоні 231
Відвідини Верховного Архиєпископа 242
Ще тільки 20 років залишилося. 250
Батьки, чи ви знаєте про те? 282
Деякі корені лиха 305
Він плакав зо своїм народом 322
Мистецька розв'язка в розмальованні катедри св. Йосафата в Едмонтоні 349
Папське слово в контроверсії 362
Неспокій належить до "Церкви в дорозі" 381
Катедральне святилище в Едмонтоні 384
Зміна церковних позицій 402
Купранець, Орест
Сестрина любов 31
Тривожиться її серце 271
Кушнірик, о. Микола
Думи нові — роздуми ясні 18
Правдиве значення танцю 103
Затиск у серці одного духовника 143
Як християнин повинен молитися 170
"Було в неділю, закривши мінею" 341
З приводу сторіччя Матері-Просвіти 379, 427
Лончина, Борис Святослав
Життя св. свщ. Йосафата ЧСВВ 219
Луців, Ф.
Сумний стан василіянського монастиря в Бучачі 147
Малик, Анна
День Матері 188
Маруся
Лист Українки з Індії 70, 265
Мельник, о. Василь
Віра й патріотизм 86, 138, 168, 207, 261
Назарко, о. Іриней ЧСВВ
Дитя Ісус на двірці 5
Світовий Конґрес Вільних Українців поза нами 27
"Український Рафаель" 59
Історія, що читається як цікава повість 69
Ювілейний дар синів 99
І в тюрмі родиться поезія 150
Ювілей читачів "Світла" 165
Св. Йосафат — почитатель Богоматері 179
Чому від нас відходять?... 221
Друга градуація в Колеґії св. Василія В. Вестон-Торонто 234
Вони боролися за народ 273
Батьки і діти 289
Царица героїв 325

Жертва нації 367
Оліяник, о. Тарас ЧСВВ
Українці в Австралії 422
За здорову родину 407
Церква — народ Божий 44
Вселенськість Божого народу 86
Самі християни нищать Церкву 377
Різдвяна антологія 429
Св. Микола з Флюе 67
Святий інквізитор Пій V 227, 267
Ондрушка Ф.
Фінал великого життя 418
Підскальний, о. Віталій ЧСВВ
Шлях і способи до святости 285
Потопник, Мирон
Голос сумління 346
Сабол, о. Севастіян ЧСВВ
Багато людей запитує 15, 55, 95, 135, 175, 215, 255, 294, 415
Туччі, о. Роберто Т. І.
Свобода католицького журналіста і авторитет Церкви 98, 229, 263
Федюк, о. А. ЧСВВ
"Аджорнаменто" 297
Людина — істота часово-простірна 343, 370
Фіртель, Г.
Св. Петро з Алькантара 183
Хабурська, Романа
Мене поважають за працю мою 71
Химій, о. Єронім ЧСВВ
Другий Ватиканський Собор і реформа відпустів 7
Шайген, бр. П. П. ЧСВВ
Спомин із відпусту в Краснопущі 347, 389
Шамоні, Вільгельм
Св. Вінкентій Паллоті 101, 141
Шевчук, о. Севастіян ЧСВВ
Україна — земля моїх батьків! 19
Може фігове дерево родити оливки? 61
"Хіба такий піст мені до вподоби?" 85
Воскресіння 127
Перший редактор "Світла" 185
Причащатись навколішки чи стоячи? 209
Щоб часу відпочинку-дозвілля вживати за Божим законом 253
Батьки і школа 299
Живу життям мого народу 375
Думки під Листопад 385
Юник, о. Сотер ЧСВВ
Моя розмова з масоном 32
Розмова з молодим безбожником 112
"Всьому винні священики" 310
"Український жарт" у радіо 351
Ядзіман Катерина-Багрій Славна
Не тільки Африка є місійним тереном 108
Янимишин, о. Северіян ЧСВВ
Наш синок ще замолодий 307

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО
Оповідання — повісті

Г. Г.
Машинка до писання 352
Лепкий, Богдан
Під Великдень — нарис 151
Полянич, В.
Сім золотих чаш — повість 33, 75, 113, 153, 193, 235, 274, 314, 354, 393
Смерека, Віра
Христос воскрес! — Повість 391, 433

ВІРШІ

Березинський, Євген
Фіялка 208
Стрілецька слава 368
Кравченко, Уляна
Моліться за Маму 167
Привіт нашій Мамі 167
Молитва Матері 283
Крименко, Євген
І Він воскрес! 129
Лепкий, Богдан
Святий Вечір 7
Лімиченко, Василь
Гряде понурий великан 301
Літвінська, Марія
Із старих віршів 351
Одесь, О.
О слово рідне! 21
Сембай-Галицька, Оксана
О, Маріє! 258
Ольга Сиротинська
У Вифлеємі 403
смик
Свят Вечір на чужині 3
Трух, о. Андрій Григорій ЧСВВ
Ставаймо в ряди! 137
Черкасенко, Спиридон
У день Першого Листопада 378
Шевченко, Тарас
Благословенная в женах 167

РІЗНЕ

Важлива зміна і для нашої Церкви (з Конгрег. для Східніх Церков) 103
Здалека і зблизька. Дописи і звіти 36, 76, 116, 156, 198, 238, 277, 317, 356, 396, 436
Відозва Екзекутиви Катедрального Комітету Української Католицької Церкви в Лондоні 24
Контести з нагоди 100-річчя св. Йосафата 232
Надіслані видання 40, 72, 120, 160, 233, 313, 353
Сторінки Апостольства Молитви 12, 52, 92, 132, 172, 212, 292, 332, 372, 412
Ті, що нам помагають (Пресфонд) 40, 80, 120, 160, 200, 240, 320, 399
Українська середня школа в Нью-Йорку 111

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

ПОГЛЯНЬ! ПОСЛУХАЙ! ПОДУМАЙ!

ПОГЛЯНЬ! — та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!
ПОСЛУХАЙ! — нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!
ПОДУМАЙ! — малу хвилинку і прочитай це письмо!

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цікавих статтей, матеріялів, вістей, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й нидіє. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або переклади з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторін друку великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ ВОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і пішле Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру ---------- $12.00
в шкіру зі золоченнями ---------- $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями ---------- $20.00

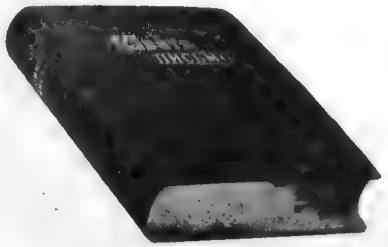

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXII — СІЧЕНЬ — 1969 — JANUARY — Ч. 1 (553)

1969 РІК ХАЙ СТАНЕ ІСТОРИЧНИМ РОКОМ ПОВНОГО ПОЄДНАННЯ Й ОБ'ЄДНАННЯ НАШИХ ЦЕРКОВНИХ СПІЛЬНОТ ПІД ПРОВОДОМ БЛАЖЕННІШОГО ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА ЙОСИФА СЛІПОГО. ЯК ПЕРШОГО ПАТРІЯРХА ОДНІЄЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ:

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Іриней Назарко, ЧСВВ.** — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Фединяк, ЧСВВ.** — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. **Діяння Ватиканського Собору.** Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том II. **Свята Літургія. Засоби повідомлення.** Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том III. **Церква. Східні Церкви. Екуменізм.** Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том IV. **Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання.** — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. **Церква в світі, свобода і місії, нехристияни.** Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ И АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою в наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.80** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 234. Ціна $2.50.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ. Стор. 463. Ціна **$4.50,** в оп. **$6.00.**

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Гнесько, ЧСВВ.** — Вискази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Радар визначає та виявляє! — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 2
Свята, що прийдуть — *С. Криженко* — 3
Туга за Спасителем — *о. І. Назарко ЧСВВ* — 5
Україна кличе нас — *О. Олесь* — 6
Слово Блаженнішого Іоана Теодоровича — 7
Слово Блаженнішого Верх. Архиєп. Йосифа Сліпого — 7
ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "Поступ народів" — 8
Два Свят-Вечорі — 9
Св. Іван Золотоуст про молитву — *М. О.* — 10
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ — 13
Співпраця в дусі братерства для тривкого миру — *о. В. Ваврик ЧСВВ* — 14
Наміреннн Апостольства Молитви на січень 1969 р.
Чарка горілки — море сліз — *Мгр. В. Литвин* — 16
Ходім до Ісуса — вірш — *М. Мартинюк* — 18
Біблійний сніг — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 19
Подвійна любов — *о. Р. Г. ЧСВВ* — 22
Від церковці до катедри — *Д-р О. Фундак* — 24
Св. Богоотець Йосиф — Непорочний Обручник Діви Марії — *К. Грицина* — 26
Дорогі Приятелі й Читачі "Світла" — 27
Підвишка передплати
Досконалий християнин — *о. І. Назарко ЧСВВ* — 28
Новий Підсекретар Свщ. Конгрегації для Східніх Церков — 29
Образ Бого-Отця домінує над храмом — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 30
Вірний Христові — *А. Потопник* — 31
Христос Воскрес! — *В. Смерека* — 33
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — Дописи — 36

ОБКЛАДИНКА: Блаженніший Кардинал Йосиф — Верховний Архиепископ і Первоєрарх Української Католицької Церкви.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston. Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.

Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

РАДАР ВИЗНАЧАЄ ТА ВИЯВЛЯЄ!

Машина, машина, машина... і всюди й у всьому машина. Хоч її творцем є людина, то вона наче витискає людину з питомого їй призначення та наче відсуває людину на другий плян. Своєю прецизністю та видатністю машина гейби "омашиновляє" людину, тобто під впливом машини людина теж механізується та автоматизується в своїй духовості. Машина теж подекуди заперечує рацію існування — як зайвих — більшости людей, бо праця однієї машини заступає працю десяток чи соток людей.

Однією з машин, що сьогодні належить до найвищих досягнень електронічної техніки, уважають *радар*, який разом із компютером став символом наших часів. Радаром ми можемо визначити напрям літака чи ракети, виявити їх віддаль і місце, означити їх швидкість, розпізнати ворога, чи інше.

Який дивний парадокс!

Радаром людина вміє керувати ракетами в безконечних просторах вселенної. Радаром людина вміє покерувати літаком у темряві чи мряковинні, щоб захоронити його від небезпеки розбиття або заблудження та визначити йому правильний напрям. Радаром людина вміє виявити навіть величину провини в їзді автом і, зупинивши його, покарати за порушення приписів щодо швидкости в їзді.

Коли ж знову йдеться про цю саму людину, винахідливу в речах зовнішнього матеріяльно-технічного порядку, то, можемо сказати, що вона вповні безвинахідливо розгублена, бо безпорадно блукає посеред темряви та мряковиння у справах внутрішнього духовно-морального порядку. Ота сьогоднішня творча людина з усіми її талантами й досягами дає себе безцільно й безвідповідально вести химерному темпу механізованого й автоматизованого життя, бо ця людина затратила властиву точку свого питомого прямування, яке Бог вложив у її істоту.

Чи справді нема такого радару для людського духа, що виявив би йому властиве місце, вказував на небезпеку та визначив правильний напрям?

Такий радар є!

Він існує так давно, як давно існує всяке існування, бо ним є Відвічний Бог, Який перед двома тисячами років появив Себе в найбільш досконало сприємливому та зрозумілому для людини виді через народження Ісуса Христа трьом царям, для яких воно було тим радаром, що повів їх до властивої мети — до джерела спасіння. Христове світло Вифлеємської зорі — це повсякчасний і завжди модерний радар для людського духа та його спасіння.

Як тоді не для всіх людей засвітило світло Вифлеємської зорі і не для всіх людей став Христос радаром, так і сьогодні Христос і Його Божа наука не для всіх є радаром. Для багатьох воно вже вповні погасло і вони блукають у непроглядній темряві духа, не бачивши ніякого виходу. У своїй безнапрямності вони шукають якогось порятунку. Одні з них шукають отого спасіння в червоній зорі, що світить їм із веж Кремля. Другі віднаходять його в зорі матеріяльних дібр. Інші бачать зорю свого спасіння в моральній розгнузданості. Ще інші вичікують якоїсь зовсім нової зорі, що мала би принести їм спасіння, якому вони не знають імення. Все те можна звести під спільний знаменник: повна розгубленість і безнапрямність людського духа, який, втративши з очей світло Вифлеємської зорі, відбився від свого радару — Христа!

Вони ждуть!

В 1953 році ірляндський письменник Самуїл Бекет написав сценічну картину під наголовком "Вижидання на Годо". Цю картину можна би безпечно назвати проповіддю до сьогоднішнього людства. Хто чи що є отой Годо? Цього саме ніхто не знає! Годо — це будьхто чи будьщо.

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, СІЧЕНЬ, 1969

РІК XXXII, Ч. 1 (553)

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! -- СЛАВМО ЙОГО!

УСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ БЛАГОСЛОВЕННИХ І ВЕСЕЛИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО РІЗДВА ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ!

Редакція й Адміністрація "Світла"

Євген Крименко

СВЯТА, ЩО ПРИЙДУТЬ

Вони прийдуть вночі розсміяні, бадьорі,
На санях привезуть хрест, тризуб і ладан,
Мечами викрешуть в морознім небі зорі
Й гукнуть: — Це ми! Різдво, Новий Рік і Йордан! —

Різдво постукає у кожні двері хати:
— Мерщій ставайте всі! Співайте "З нами Бог!"
Поганець Ірод щез, минулись казематн,
Спасіння час настав, без горя і тривог. —

Новий Рік поклонившись стане вінчувати:
— Дай Боже щастя вам на звільненій землі,
Брат брата пригорніть, хай усміхнеться мати,
Хай золото пшениць посиплеться в рілі. —

Йордан же посвятить Дніпро і Чорне море,
Обмиє сльози, кров, згасить руїн пожар,
І поблагословить розмолені простори,
А копули церков простягне аж до хмар.

І вістка полетить, заграє дзвоном-зовом,
Полине в білу даль, за гори і моря,
Що нам над Києвом і вірним градом Львовом
Зійшла в цю ніч знова Христа свята зоря.

Все ж таки всі на нього чекають, щоб, хорони Боже, його не проминути. На сцені бачимо різні типи людей, яких серце сповняється острахом, щоб їх не проминув отой якийсь невідомий Годо, хоч ніхто не знає, коли він узагалі появиться, а навіть чи він узагалі існує. Однак цей стан вичікування — це ще одиноко можливий стан, у якому людина може видержати в безглуздості свого життя, бо надіється, що може прийде отой якийсь Годо, а може в міжчасі зовсім зникне земля.

Ота картина — це дійсний стан сьогоднішнього людства. Це картина отого великого трагізму, що його переживає людство в наші дні. Люди сьогодні чогось чи когось вичікують. Люди ждуть на якісь перемін, яких форми вони собі навіть не уявляють. Вони чекають на якогось супермена, що мав би їх визволити від сьогоднішнього лиха. Вони сподіваються якогось отого "Х"-дня, в якому вони заживуть великим щастям, якого змісту вони самі докладно не знають у своїх мріях. А те все прибирає форму якогось нічного марива. Оте вичікування — це наче якась сітка, в яку замоталась людина і не може ніяк із неї розмотатися. Це ота трагедія людини, якою сповняється її дух.

А Він між нами!

Усіма вичікуваний Годо є таки між нами й ми не мусимо його вже більше вижидати. Про нього говорить св. Іван Хреститель (Ів. 1, 26): "Той же стоїть серед вас, якого ви не знаєте". Це Христос — радар людського духа! Він стоїть посеред людства у Своїх Св. Тайнах. Він стоїть у Своїй вичікуючій любові! Він стоїть у Своїй науці! Він кличе до нас:

"Покайтеся і вірте у Євангеліє" (Мар. 1, 15), а я стану вашим радаром, який виведе вас із темряви й мряковиння та поведе вас у те щастя, якого ви так бажаєте!

о. О. Купранець ЧСВВ

ПАПА ДО ПІВНІЧНОГО ВІЄТНАМУ?

Ходила чутка, що Папа може вибереться до Ганою в Північному Вієтнамі, але вона не була ніколи офіційно потверджена збоку Ватикану. Тепер довідуємося від самого Папи, що він таки дійсно думав туди вибратися. Про те Папа пише в опублікованому листі до архиєпископа Ганою:

"Якщо обставини були б сприятливіші, то ми були б дуже радо, чого можете бути певні, особисто прибули, щоб бути посеред вас, щоб вас у ваших тяжких досвідах підбадьорити й дати вам відчути які почування ми при цьому маємо. Принаймні цим посланням у якийсь спосіб хочемо бути при вашому боці, бо ми віримо, що ми мусимо передовсім сприяти тим, що в скорботі".

МОНАХИ И МИРЯНИ НА ЄПИСКОПСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

Французька Єпископська Конференція йде з духом часу, що виявилося зокрема в її засіданні, яке відбулося в листопаді в Люрді. Вона покликала на своє засідання не тільки самих єпископів, яких є поверх сто, але теж монаших настоятелів і мирян. Між іншим миряни виголосили декілька рефератів для всіх учасників конференції. Думаємо, що це зовсім правильно, бо ж є різні справи, в яких миряни є дійсними знавцями.

Католицька катедра в Ганою, Вієтнам

о. І. Назарко ЧСВВ

ТУГА ЗА СПАСИТЕЛЕМ

Христове Різдво...

Рік річно таке саме ніжне, чарівне й радісне. Ясним промінчиком продирається воно крізь густі мряки сірого будня, живою течією обновляє душу цілого людства. А разом із ним долиною сліз і терпіння переходить радість така щира, безжурна, як ці святочні дні. Її вітають гомоном традиційних коляд, сяйвом іскристих ялинок. Вона прибирає ввесь світ у настрій якогось дивного захоплення, такого тихого й чарівного, як це Боже Дитя. Ця радість вдирається до людських сердець і благим надземським спокоєм заливає їх ущерть. Ця радість розливається на обличчях, блистить в очах, гомонить у колядах.

Яка ж причина тієї радости?

Та ж перед нами тільки вбоге, слабосиле Дитя. Так, але в цьому Дитяті таїться Божество, у цій слабосильності скривається всемогучість. Те Дитя — це Бог. Той самий Бог, довкруги Якого зосередилася туга цілих поколінь, до Якого линули молитовні благання цілого людства. О, як щиро тужило, як сердечно банувало людство за цим Богом!

Хоч зверхня культура перед приходом Христа стояла на найвищому шпилі свого розвитку — то все таки вона не давала вдовілля і спокою тодішньому людству. Не зважаючи на всі добутки філософії, мистецтва й науки, серце Грека й Римлянина боляче відчувало безодню глухої порожнечі. Зверхня культура не була всилі дати того, чого бажало серце. А серце тодішнього людства відчувало потребу нового життя, потребу всебічної глибокої обнови, що сягнула б аж до самих основ душі. Людство бажало культури серця, одначе на землі її не находило. Вслід за тим більшість людства котилася по похилій площі морального упідлення, що доходило аж до звірячого здичіння, а великий відсоток людей, що не бачили ніякого виходу з цієї безрадности, кінчали це нужденне життя самогубством. Тож не диво, що в таких жахливих обставинах зродилася якась глибока таємна туга за Вчителем справжнього життя, за Богом.

Ідейні й думаючі одиниці звертали свої тужливі очі до неба, очікуючи від нього рятунку. Найбільший грецький мудрець Сократ, стрічаючи свого учня Алькибіяда, що спішив до святині, казав йому ще зачекати на того, що його незабаром зійде небо. Платон назвав Його Предвічною Мудрістю, до якої треба заносити мольби. Римський філософ і бесідник Ціцерон вірив у близький прихід Божого Розуму. Ті представники старинної поганської культури немов зливали свої зітхання з молитвами ізраїльського народу, що кликав одним хором: "Небеса, спустіть нам росу; облаки, пішліть нам праведного; нехай отвориться земля і видасть нам Спасителя" (Іс. 45, 8). Як ранений олень добуває останка своїх

сил, коби тільки припасти жагучими устами до джерел чистої водиці, як квітка, жарена ярким промінням сонця, розкриває привялі пелюстки на вечірню росу — так людство всіма силами виснаженого духа, тужило за Богом, готове отворити навстіж перед Ним свої серця. І небо вислухало прохань зболілого людства, бажаючи втишити цю тугу. На землю зійшов Той, що Його тужними очима й серцем вичікувало людство. Одначе Він прийшов у виді маленького й убогого Дитяти. Тоді сталося щось жахливе. Людство відвернулося від Того, за ким так банно тужило, та почало шукати й тужити за іншим богом.

Ту трагедію невтишеної туги за Богом людство переживає й сьогодні. У серці людства нуртує глибока таємна туга за Богом. І Бог, бажаючи втихомирити тугу людського серця, стає перед людством, одначе стає в виді малого Дитяти. Побачивши свого Бога похірним і вбогим, людство відвертається від Нього, а на місце Бога ставляє собі нині ідоли. Деколи місце Бога, займає саме людство; з цього зродився соціялізм і комунізм. Іншим разом місце Бога займає держава чи нація; з цього постав фашизм і нездоровий націоналізм. Віру в Бога заступається вірою в духів, у забобони, ворожбитства і т. д. Вислідом цього, поширення спіритизму, гіпнотизму й магії. Релігійні догми, спертї на Божім об'явленні, заступлено догмами комунізму й вимагається безоглядної віри в них та накидається їх багнетом і кнутом. Божі храми зруйновано, а на їх місце будується мавзолеї Леніна, до яких відбуваються примусові "прощі". Касується релігійні свята, а натомість установляється "свята" моря, лісу, коня і т. д. Подібних підмінок релігії можемо вичислити без кінця й міри. А проте всі вони не вдоволяють людського серця і не втихомиряють туги за Богом, бо тугу й голод Бога може наситити тільки сам Бог, хоч би Він не тільки лежав на жмінці сіна в яслах, але хоч би Він навіть був розп'ятий на хресті, чи похований у гробі.

О. Олесь

УКРАЇНА КЛИЧЕ НАС

Ранок, ранок! час світання...
О, який прекрасний час!
Кригом щастя і страждання
Україна кличе нас.

Голос Страдниці лунає!
Голос Матері, сини,
Під ворогом нас скликає
Стати в грізні бурунки.

Тіні прадідів блукають,
Тіні ходять по землі,
Нам ворогам розгортають,
Нам дають свої шаблі.

Швидко дзвони в Україні
Залунають, загудуть...
Швидко нас великі тіні
Під стягами поведуть...

Час горіння... Час вітання.
О, який прекрасний час!
Кригом щастя і страждання
Україна кличе нас.

1917 рік.

Олександер Олесь

***

Для всіх ти мертва і чужина,
Для всіх ти бідна і нещасна,
Моя Україно прекрасна.
Пісень і волі сторона.

Поглянь: — Народ твій, —
раб з рабів,
Чужими й рідними забутий,
Гине віки в неволі лютій
І віру в долю загубив.

О, дух України! Орел!
Дух вільний, сміливий, високий,
Злети, струбуж цей мертвий
спокій
І вилий життя з своїх джерел.

Мовчиш? Заснув? гаснеш
спиш...
Ні, певно ти поліг в курганах,
Бо ти не зміг би буть в кайданах,
Як ці невільники-раби...

Ти, дужий в вільності своїй,
Розвіс би хмари і тумани,
Розбив би всіх неволь кайдани,
Розбив би... чуєш, краю мій?

СЛОВО БЛАЖЕННІШОГО ІОАНА ТЕОДОРОВИЧА

Митрополита Української Православної Церкви в Америці на привітання Блаженнішого Верховного Архиепископа Йосифа Сліпого

Ми не винні в тому, що ми народилися, росли і виросли в різних віях. Наші далекі предки посадили нам давно це дерево розпору, з якого залишився лише стовбур. Ми топчемося навколо цього дерева, ще й досі топчемося, і коли знаходимо якусь щілину, в яку можна вглянути, ми в ній пізнаємося.

Але мені приємно бачити Вас. Ви, як і я, ми є діти тих, які виросли, ми в тім уже не є винні за те, що наші прадіди зробили. Ми виросли в тій вірі, в якій ми народилися. І я Вас вітаю, як брата, Українця і християнина.

Ви пішли іншою дорогою, і ми пішли іншою дорогою. Господь дав ці дороги. І мені приємно, що ці дороги, обидві Богом дані, в теперішній час зустрічаються і ми відходимо від того топтання коло стовбура минулої нашої незгоди і знаходимо одні одних в дусі тої любови, яка нас має єднати.

Нехай же Господь благословить Ваше прибуття, нехай воно буде знаком тієї любови й миру. І ми його приймаємо і Вас вітаємо. Будь благословенний той день в Ім'я Господнє.

Вашу Блаженність я вітаю од цілого серця в імені нашої Церкви. Будьте благословенні. Ви приходите в наше оточення і ми кажемо: Ви приходите в Ім'я Господнє і нехай буде благословенний Ваш вхід".

СЛОВО БЛАЖЕННІШОГО ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА ЙОСИФА СЛІПОГО

Первоерарха Української Католицької Церкви до Блаженнішого Митрополита Іоана Теодоровича

Коли Господь допровадив нас отут, щоб відзначити цей Пам'ятник, то вважаю це благословенною і щасливою хвилиною. Благословенною і щасливою, бо тут вона є знаком нашого зближення, нашого зрозуміння, та й, скажу, може й нашого опам'ятання.

Коли ми гляднемо в нашу історію, ми знаємо, яка вона була. Були всі Українці з'єднані разом. Але були різні, а різні причини. Не можемо їх вичувати, які оправдувати. Та все ж таки наслідки були для нашого народу, для нашої Церкви, непригожі. А все ж таки, коли зобачите, скільки людей там доброї волі шукали зближення, коли тільки гляднете на великого київського митрополита Могилу і митрополита Рутського, які всіма силами старалися тоді з'єднати нашу Церкву, то знов там зайшли якісь причини, що не довели до успіху. Але вони далі діяли в усіх серцях кожного розумного і кожного доброго Українця, що це не нормальний стан.

Згадаймо також і того великого мого попередника митрополита Андрея, що цілу душу віддавав, ціле життя присвятив для зближення всіх Українців.

Нехай отже і ця нинішня хвилина, Ваше Блаженство, Ваше Преосвященство, нехай та нинішня хвилина буде одною тією радісною хвилиною на тій дорозі до нашої єдности. А вона мусить прийти, чи скоріше, чи пізніше. Вже те одно і благословення і благодать Господа і благодарення за те, що ми вже свідомі того і що ми йдемо туди.

Дай, Боже, щоб ці наші проки запровадили нас до одної спільної мети і осягнення того, чого бажав Ісус Христос, основуючи Свою Церкву.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(молитва і праця)

75. Отже всі нехай наполегливо благають всемогутнього Бога Отця, щоб усе людство, гаразд усвідомлюючи оті лиха, з усіх своїх сил, і розумом і волею, силкувалось його усунути. Але треба, щоб отій наполегливій молитві відповідало постійне зусилля всіх, щоб, оскільки на це дозволяють сили і засоби, пожавлювати отой ще дуже непомітний поступ народів. О коби то окремі люди й товариства, а й усі народи подали собі правиці всесвітнього братерства: міцні, щоб допомагали слабшим іти вперед, укладаючи в це діло всю свою мудрість, завзяття й любов, забуваючи про власні догоди! Бо хто керується справжньою любов'ю, той виявлятиме найбільшу помисловість у викриванні причин злиднів та щоб дослідити, яким би то чином можна було їм протиставитися й успішно їх перемагати. Коли творець миру "крокує своїм шляхом, то перед собою він несе смолоскип радости, а в людські серця вливає він по всьому світі світло і благодать, допомагаючи їм, щоби повсюдно, які б то вони не переступали границі, вміли розпізнавати обличчя братів і обличчя приятелів" (63).

4. ПРОГРЕС І НОВЕ ПОНЯТТЯ МИРУ

76. Надто великі розбіжності в економії, суспільності й культурі між народами спричинюють напруження й роздори, а часто й мир виставляють вони на небезпеку. Тим то — після нашого повороту з осідку Об'єднаних Націй у справі миру — ми заявили Отцям Вселенського Собору ось що: "Нам треба звернути увагу на умовини життя недорозвинутих народів. Скажімо тоді цілком відверто: Наша любов до вбогих — а їх по світі незліченне число — має бути дбайлива, успішніша й більш великодушна" (64). Бо коли ми поборюємо злидні й змагаємося з несправедливістю, то не лише пособляємо покращанню людського життя, але також — духовно-моральному прогресові. Тим то сприяємо також благу всього людства. Бо ж мир не зводиться просто лише до відсутности війни, начебто він полягав на якомусь зрівноважуванню нестійких сил. Мир здобувається повсякденним наполегливим трудом, коби лише мати на увазі отой Богом установлений лад, який домагається, щоб між людьми була щонайдосконаліша справедливість (65).

(вихід з відокремленості)

77. Зваживши ж, що кожний нарід є будівничим свого власного поступу, то лише вони беруть за це на себе відповідальність. А це годі здійснити, якщо всі житимуть у відокремленні. Тож недорозвинуті народи повинні робити між собою місцеві угоди щодо взаємодопомоги, а й укладати пляни здійснення; також заключати союзи більшого значення одні з одними, щоб установляти певні програми: — ось своєрідні на тому шляху етапи, які сприянням прогресові доведуть до миру.

(всесвітня влада)

78. Ота міжнародна співпраця у всесвітньому маштабі домагається власне таких організацій, які й її приготовляли, зорганізовували і нею керували, доки не буде встановлено нового правного ладу, що його б усі схвалили й затвердили. Тож з усього серця ми заявляємося за ті організації, які вже давніше займалися справою здійснення поступу народів, то й бажаємо, щоб іще більше зростав їхній авторитет. Про все це говорили ми в Нью-Йорку до представників Об'єднаних Націй так: "Власне вашим завданням є пов'язувати вузлами братерства не декілька народів, але взагалі всі народи... Хіба є хтось, хто б не добачав потреби поступового організування такої всесвітньої влади, яка успішно діяла б і в справах юридичних, і в справах політичних?" (66)

---

63) Див. Іван XXIII, "Промова" з 10. 5. 1963, A.A.C. 55, 1963, ст. 455.
64) A.A.C. 57, 1965, ст. 896.
65) Див. ІВАН XXIII, енцикліка "Мир на землі"; A.A.C. 55, 1963, ст. 301.
66) A.A.C. 57, 1965, ст. 880.

СЛУЖБА БОЖА ЄВРЕЙСЬКОЮ МОВОЮ

Якщо б сьогодні воскрес Гітлер, то напевно назад повалився б мертвий до гробу через те, що на цій території, яку він так безсердечно "вичищував" із Жидів, відправлено Службу Божу в єврейській мові. Сталося це в Кльостернойбургу біля Відня з нагоди засідань "Координаційного Об'єднання для християнсько-жидівської співпраці".

ДВА СВЯТ-ВЕЧОРІ

Наша прибрана батьківщина. Свят-Вечір.

Скільки ми їх тут мали? Може двадцять — тридцять, а може п'ятдесят або й ще більше перебули.

Тепер за звичаєм до свят-вечері засідаємо. Наші діти вже великі. Дали ми їм усе, що могли, вивчили в люди.

Сидимо при святочно застеленому столі з цілою родиною. Батько й мати щасливі. На їх лицях вдоволення. Діти сміються безжурно. Вихована під канадійським сонцем не знають що це турботи. Вони тішаться. Тішаться життям, та молодістю.

Це правда, що наші "бойскиз" не вміють колядувати! Та, чи ми доложили якогось старання, щоб їх навчити?

Вулиці ярко освітлені. Ялинка на кожному кроці. Там у виставовому вікні склепу, тут знову виглядає крізь вікна мешкань. Вона сміється, що її так гарно прибрали.

Рідна, пребагата!

Погідне, зоряне небо. Тішиться небо й земля, бо народився Христос.

— — — — — — — — — —

Там, далеко, у рідному краю інший свят-вечір.

Ніч холодна, морозна. Тиша. В кімнаті догоряє свічка. Сумно. При столі сидить сама одна — мати. Дивиться розгублено в далечінь. Де вона не буває! У святу ніч шукає своїх діток. Скільки вона їх мала? Годувала, доглядала. Багато непроспаних ночей провела.

Тепер розбіглися мої кохані діти по світу. Хуртовина всіх у різні сторони понесла.

Де ви мої діточки?

Чи шукать вас мої сини у лісах? Може бачите там наше краще завтра?

Може вас буря загнала на ворожий захід. Там ви скитаєтесь і чекаєте прихильного вітру...

Може ви, діти, в тайгах Сибіру? Над вами шум? лять сумну пісню сибірські праліси. Вони оповідають історію людських терпінь. Скільки горя вони бачили!

Сидить і сидить самітня мати. Згадує своїх діточок, кожного зокрема. І сльози потекли. Коли б могла своїм дітям помогти! Коли б могла їх розшукати, облегчити страждання.

Сини мої соколи! Чи вернетеся коли до мене? Чи не забудете свою матір? Де б ви не були в цей свят-вечір, згадайте мене, що боліє не менше за вас.

Згадайте свою Матір у Рідному Краю!

М. О.

СВ. ІВАН ЗОЛОТОУСТИЙ

ПРО МОЛИТВУ

Поняття молитви

"В часі молитви говоримо з Богом. Вона є спільним заняттям людей з ангелами. Всі ми потребуємо молитви, як дерево води. Молитви — то нерви нашої душі. Хто не молиться і не має охоти розмовляти з Богом, той мертвий, бездушний, нерозважливий".

Яка повинна бути молитва?

"Бог не жадає від того, хто молиться, гарної мови і мистецького складу слів, але душевного тепла і ревности. Як він у такім розположенню вискаже перед Ним благовгодне Йому, то відійде від Нього, отримавши все. Видиш, яка користь? У людей буває так, що коли йдеш до кого з проханням, мусиш підібрати особливіші слова; а тут нічого такого не треба; май тільки розсудливий ум і ніщо не перешкодить тобі бути поблизу Бога: "Чи ж то я тільки зблизька Бог, говорить Господь, а не Бог і в далечині?" (Єрем. 23, 23). так що коли ми далеко від Нього, то ми самі цього причиною, бо Він є завжди близько. Але що я говорю, що тут не треба дбати про мистецтво в словах? Часто не треба навіть голосу, бо як у серці своїм виявиш, як треба, то й у такім випадку Він вислухає тебе. Так Він вислухав Мойсея, так вислухав Анну".

Коли наша молитва буде вислухана?

"Завжди треба пам'ятати, що не досить лише молитися, а треба молитися так, щоб бути вислуханим, бо сама молитва не вистачає для отримання того, чого бажаємо, якщо не будемо посилати її так, як подобається Богові. І фарисей молився, але не отримав нічого, і Жиди молились, а Бог відвернувся від їх молитов, бо вони молилися не так, як треба молитися. А чого ж треба? Треба сліз, ридання, зітхання, відступлення від грішних людей, страху й боязни суду Божого. Скажу загально: будемо вислухані, якщо покажемося гідними отримання того, про що просимо; коли молимося згідно з законами Божими про молитву; коли молимося безупинно. коли не просимо того, що є недостойне Бога, і якщо просимо про те, що корисне; якщо сповняємо все, що належиться з нашого боку. В такий спосіб багато було вислуханих: Корнилій був вислуханий — за побожне життя; Хананейка — за витривалість у молитві; Соломон — за гідний предмет молитви; митар — за покору, інші — за інше. Буваємо невислухані — коли молимося про шкідливе, — а також тоді, коли не покидаємо своїх гріхів, або коли просимо помсти на ворогів".

Молитва ніччю

"Коли св. Петро був запроторений у в'язницю й засуджений на смерть, ніччю перед тим усі вірні зібрались і молилися за нього. (Діян. 12, 5) Видиш, як насторожена їхня душа? З жінками і дітьми вони молились, від скорботи стали чистішими неба. Нема нічого світлішого від тодішньої Церкви. Будемо її наслідувати, будемо суперничати. Не на те дана ніч, щоб ми цілий час спали і були нечинні. Свідками тому є ремісники, торгівці. Церква Божа встає перед ночі. Встань і ти, подивись на хід звізд, на глибоку тишину, на величаве мовчання — і подивляй діла Господа Твого. Тоді душа стане чистішою, легшою, більш бадьорою і спосібною піднестись на верхів'я; сама темінь і повний супокій наклонює до сприймання. Упадь навколішки, зітхни, і проси Господа Твого, щоб для тебе був милосердний. Він особливо вислухує нічних молитов, коли ти час відпочинку робиш часом плачу. Згадай на маря Давида, який говорить про себе: "Я втомився від зітхання мого, кожну ніч умиваю ложе моє, сльозами моїми постіль мою обливаю". (Пс. 6, 7). І на іншім місці: "Опівночі встаю, щоб прославляти Тебе за праведні суди Твої". (Пс. 118, 62). Чини це й ти, чоловіче, і ти жінко. Хай дім ваш стане Церквою. Це не є перешкодою, що ти, чоловіче, тільки один, і ти, жінко, тільки одна; "бо де є двоє зібраних у моє ім'я, там я посеред них", говорить Господь. (Мат. 18, 20). А де Христос, там і Ангели, Архангели й інші сили. Тому ви не одні, коли з вами Господь усіх. Коли є діти, то збуди й дітей, хай цілий дім буде Церквою. Нема нічого гарнішого від дому, в якім відбуваються такі молитви".

Місце і час молитви

"Не говори мені, що для чоловіка, зайнятого справами, не можливо проводити цілий день у молитві. Можливо і ще як легко! В молитві не такі важні звуки, як думки; не зверхній вид, а внутрішній глузд... Можна, йдучи на площу чи проходжуючись вулицею, відбувати безперервно молитви; можливо тому, хто сидить у робітні і займається працею, посвячувати Богові свого духа, і тому, що входить і виходить, невільникові, і купцеві можливо, говорю, сповняти безперервно і щиро молитву".

Молитва — творець усіх чеснот

"Що може бути святіше від того, хто з Богом говорить? Що праведніше, що славніше, що мудріше? Коли бесідуючі з мудрими людьми через мудру бесіду скоро самі стаються мудрими: то що сказати про тих, що в своїй молитві бесідують із Богом? Якою чесностою, розумінням, добродушністю, чистотою і покорою повинно наповнити їх їхнє молитовне до Бога прохання? Справді не помилиться той, хто признає молитву спонукою кожної чесноти і правди, і хто вважає неможливим, щоб душа без молитви сталася благочестивою".

10.000 ПРОХАНЬ НА БЛАЖЕННІСТЬ

Під цю пору в папському уряді, який займається справами процесів проголошення когось блаженним або святим лежить около 10.000 прохань на проголошення різних праведників блаженними. Одним із них є наш Митрополит Андрій Шептицький.

Священики, монахині й миряни під проводом професійної танцюристки Глорії Віймен демонструють "літургійний танець", виведений у програмі праць літургійної комісії латинської дієцезії в Кемден, Н. Дж. Рекомендують, щоб увести "літургійні танці", як частину Служби Божої. Прийметься воно? Чи послужить для кращого молитовного настрою та розположення? Якщо сьогодні приходять уже на чергу танці на Службі Божій, то що буде наступне...? Цікаво, чи й наша літургійна комісія теж має якісь такі новості в програмі своєї праці?
(RNS Photo)

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісусе. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороди за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкви, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Залучую пожертву на відслужения Св. Літургії в моєму наміренні — за Генеральну Управу нашого Згромадження.

Сестра Єлисавета, Айтуна, Саск.

Прошу відправити заупокійну Службу Божу за мого мужа Теодора в сороковий день смерти. Залучую $5.00.

Марія Чіпкий, Вінніпегосіс, Ман.

Посилаю $20.50 на вирівняння мого рахунку та на Службу Божу, яку прошу відправити за виздоровлення моєї дочки, яка багато натерпілася.

Д. Круп, Ньюкомб, Джілонг, Австралія

У залученні $5.00 на заупокійну Службу Божу за ці особи: сестру Марію, швагра Андрія й сестрінка Степана.

І. Ф., Чікаго

У залученні $5.00 на Службу Божу в наміренні мого сина Олега.

С. Д.

Складаю прилюдну подяку Найсв. Христовому Серцю й Божій Матері за моє щасливе виздоровіння з тяжкої недуги. Складаю з цієї нагоди $10.00 на пресовий фонд "Світла".

Каролина Тесля, Гартфорд, Конн.

Посилаю $10.00 на три подячні Служби Божі в честь Пречистої Діви Марії за ласки, які я одержав.

Григорій Лех, Філядельфія

Залучую $10.00 на дві Служби Божі: 1) за душі покійних родичів Івана й Анастасії та 2) за здоров'я Степана.

С. Г.

Прошу відслужити Св. Літургію за покійних моїх родичів — о. Євгена й Савини, мого мужа Андрія та брата Корнила. Залучую $5.00.

Стефанія Озарків, Філядельфія

Посилаю $6.00 на дві Служби Божі за померлих із моєї родини: о. Григорія, Марію, Ірину й Романа.

Ярослава Калимон, Ірвінгтон, Н. Дж.

Прошу відправити Службу Божу в наміренні мого сина та щасливий успіх у його іспитах. Залучую $5.00.

І. Клюфас, Потакет, Розд Айленд

Посилаємо $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за покійного нашого сина Степана, що згинув у самоходовому випадку.

Анна й Іван Влажі, Канора, Саск.

З нагоди 80 років мого життя складаю подяку Господеві, Божій Матері й усім Святим за всі мої радості й терпіння, які довелося пережити в моєму житті. З цієї нагоди складаю $10.00 на пресовий фонд.

Анна Кухарська, Ледук, Алберта

Залучую $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за спокій душі мого покійного мужа Володимира.

Петронеля Фединська, Чікаго

Щиро дякую Господеві Богові, Преч. Божій Матері, нашому Заступникові перед Богом — Митрополитові Андрієві й усім Святим за виздоровлення мого внука з тяжкої недуги. Залучую $5.00 на подячну Службу Божу за здоров'я Тараса.

К. Го., Монтреал

Складаю щиру подяку Найсв. Христ. Серцю, Божій Матері Неуст. Помочі, св. Йосифові, св. Йосафатові й св. Терені та за заступництво о. Василеві Скубленому ЧСВВ за вислухані молитви й одержані ласки. Залучую $4.00 на подячну Службу Божу й $2.00 на пресфонд "Світла".

Ю. Д., Ванкувер

Посилаю $50.00 на 12 Служб Божих за душі в чистилищі, які прошу правити кожної першої суботи в місяці.

Анна Гузар, Питсбург

Залучую $5.00 на Службу Божу за мого батька бл. п. Ярослава Маланчука.

Леся Мацьків, Черрі Гил, Н. Дж.

Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за покійну мою Маму, що літом упокоїлася. Не знаю, чи це був сон чи видіння, але я почула якийсь дивний шум і нараз побачила перед собою в дуже нужденному стані мою Маму, яка за життя нераз говорила, що за неї ніхто з дітей не помолиться. Хай Бог простить і приймє цю григоріянку.

Одна особа, Канада

Складаю щиру подяку Всевишньому Богові за вислухану молитву за заступництвом сл. Юди-Тадея й о. Василька Скубленого ЧСВВ. Залучую $5.00 на подячну Св. Літургію.

М. Т., Гартфорд, Конн.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont,, Canada

о. В. Ваврик ЧСВВ

СПІВПРАЦЯ В ДУСІ БРАТЕРСТВА ДЛЯ ТРИВКОГО МИРУ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА СІЧЕНЬ

Свт. Отець поручає нам у місяці січні молитися за дуже важну справу цілого світу: "Щоб народи співпрацювали в дусі братерства для заведення тривкого миру". Коли Папа поручає нам спеціяльно молитися цього місяця за таку важну і всім дорогу справу, як мир у світі, то йде він слідом за Ватиканським II Собором, який, у своїй великій "душпастирській конституції про Церкву в сучасному світі", виписав осібний (п'ятий) розділ про плекання миру й міжнародної спільности. Собор "закликає гаряче всіх християн (не лише католиків), щоб вони за допомогою Христа, творця миру, співпрацювали з усіми людьми для укріплення між ними миру — в справедливості й любові, і для приготовлення мирових засобів".

Про мир у Св. Письмі

Живемо в дивних часах. Усі миру бажають, а миру нема. Можемо нарікати, як колись пророк Єремія: Всі кажуть: "Мир, мир! — а миру немає" (6, 14; 8, 11). З'їздяться представники всіх народів на мирові наради, відбуваються мирові конференції поодиноких народів, та з того всього миру нема. Причину того подає нам пророк Ісая: "Мирні пути їм невідомі, немає правосуддя на їхніх стежках. Вони йдуть кривими дорогами; хто ними ходить, той не знає миру" (59, 8). Так. добрий мир то один із найбільших дарів Бога. Де Бога нема, там такого миру не може бути. Каже мудрий Сирах: "Мир від нього (Бога) розповсюджується світом" (38, 8).

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміреням, яке Ви мали.

Правдивий мир заповіджено пророками через особу обіцяного Месії — Христа. Христа названо "Князем миру" (Іс. 9; 5). Псальмопівець співає: "За його (Месії) днів цвістиме справедливість, а мир глибокий — аж до місяця" (Пс. 72, 7). При народженні Христа благовість миру співали великі хори ангелів: "Слава на висотах Богу й на землі мир людям його вподобання" (Лк. 2, 14). — Вкінці за словами св. ап. Павла і Святий Дух приносить мир: "А плід Духа: любов, радість, мир... (Глт. 5, 22).

Між безбожними не може бути миру. "Безбожники ж — немов розбурхане море, що втихомиритись не може, а хвилі його викидають багнюку й болото. Немає, каже Бог мій, для злих миру", кличе пророк Ісая (57, 20-21). Лише там, де Божі закони в пошанівку, може бути справедливий мир: "Глибокий мир тим, що закон твій люблять" (Пс. 119, 165). Де панує закон Божий, там і справедливість панує, бо "справедливість і мир поцілувались між собою" (Пс. 85, 11).

Собор про мир

У згаданому розділі душпастирської конституції про Церкву Собор говорить: "Мир полягає не тільки у відсутності війни та й не обмежується тільки до встановлення рівноваги між протилежними собі силами, ані не постає з якоїсь імперської гегемонії, але слушно і властиво визначується як діло справедливости. Являється плодом ладу, встановленого в людській суспільності її Божественним засновником, який повинні здійснювати жадні все досконалішої справедливости люди. Бо хоч загальне добро людства в своїх основах рядиться вічним законом, то в конкретних своїх вимогах, разом з бігом часу, невпинно зміняється, так що не буває здобуття миру раз на завжди, але слід його постійно здійснювати... А однак цього все ж таки замало. Такого миру не можна на землі досягти, якщо не буде забезпечене добро одиниць, а люди — з довір'ям і самохіть — не обмінюватимуться взаємно багатствами свого духа і своїх талантів. Для побудови миру є необхідна рішуча воля пошанування інших людей і народів та їх *гідність, і повсякчасна братерська поведінка*. Таким чином мир є також плодом любови, яка йде дальше за те, чого вимагає справедливість".

Мир між людьми пледом миру Христового

Собор говорить дальше: "А земський мир, який постає з любови ближнього, є образом і плодом миру Христового, що походить від Бога Отця. Бо самий, таки воплочений Син, князь миру, своїм хрестом примирив усіх людей із Богом, і обновляючи одність усіх в одному народі і в одному тілі, — у власному своєму тілі знищив ненависть і, прославлений своїм воскресенням, вилив Духа любови в серця людей".

"Тому всіх пастійливо покликається, щоб виконуючи правду в любові, об'єднались з людьми справді миролюбними, для вимолювання й здійснювання миру"...

"Наскільки люди є грішні, — продовжує Собор, — стоять вони і стоятимуть під загрозою війни аж до приходу Христа; а наскільки, об'єднані в любові, перемагають гріх, то переможуть і насилля, аж доки не здійсниться слово: "І перекують вони свої мечі на рала, а списи свої на серпи. Народ на народ не буде меча підіймати, і не вчитимуться більше воювати" (Іс. 2, 4).

❦

Загрожені війнами, що тепер ведуться, неспокоями в різних державах, особливо завзяттям комуністичних Совєтів і Китаю проти всіх народів, які до нині завзято обороняють свій правдиво демократичний і вільний устрій життя, дрожимо кожного дня, щоб не звілася остання всесвітня завірюха, третя винищуюча ціле людство війна. З неспокоєм лягаємо спати і встаємо ранком, непевні, чи всесвітній мир не впаде в руїни. Молитися треба до Бога Отця миру, до Христа Чоловіколюбця і Князя миру за всесвітній мир. Літургія наша дає нам зразок такої молитви за мир усього світу в мирній ектенії, а в просительній каже нам просити Бога, щоб подав нам "усе добре й корисне душам нашим і мир світові". Священик часто бажає нам того миру словами: "Мир усім". Просім Пресвяте Христове Серце, Серце тихе й покірне, щоб мир між народами був захований, щоб ми "в тиші могли жити життям тихим і безтурботним у всякім благочестю й чистоті!" (Молитва перед "В перших помяни Господи").

ПРОДАВАВ МУДРІСТЬ

Грецький філософ Діоген, який жив у четвертому сторіччі перед Христом в Атенах, збудував собі на ринковій площі намет, на якому вмістив такий напис: "Тут можна купити мудрість". Один із переходячих багачів, побачивши те, весело розсміявшись, дав своєму слузі три монети, кажучи: "Піди до намету і спитай того блазня, скільки мудрости продасть він мені за ці три монети?" Слуга дав три монети Діогенові, який у відповідь казав переказати тому багачеві: *"При кожній твоїй чинності пам'ятай на кінець!"* Ті слова так промовили багачеві, що він казав їх виписати над входом до свого дому. — Скільки ж людей виписує не на дверях, але в своєму серці, прекрасні засади, що їх подав Христос?

Мгр. В. Литвин

ЧАРКА ГОРІЛКИ — МОРЕ СЛІЗ

НОВОРІЧНА ПРИЗАДУМА

Котрі наші річні видатки більші? На церковні, культурні та національні цілі чи ті, що їх маємо на алькогольні напитки?

Цю статтю передруковуємо з українсько-католицького журналу "Церква і Життя" в Австралії, бо вона не менше актуальна і в Канаді і в Америці, де наші люди видають річно не сотки тисячів, але просто мільйони долярів на алькогольні напитки.

Редакція

Тема, яку хочу порушити, є сьогодні дуже непопулярна, і завдання, яке я поставив собі — переконати читачів цієї статті про шкідливий вплив алькоголю на людське здоров'я, невдячне. Неодин із приклонників Бакха, перечитавши ці рядки, всміхнеться під вусом і подумає собі — пиши собі здоров, на те є папір і чорнило, щоби писати. Бо й подумайте тільки: забава, хрестини, весілля. Великдень, чи Різдво — без горілки, нива чи іншого джіну? Це просто важко собі сьогодні уявити. А однаково ж були в нас часи — і то ще не так давно, коли ми святкували ті всі врочистості без алькоголю. І здається мені, що ми краще бавилися, танцювали і почувалися щасливіші тоді, хоч на нашім столі не було пляшки і чарки. Значить алькоголь неконечно потрібний до щастя. Веселість і гумор "під газом" є штучні, п'яний плете дурниці і стає об'єктом насмішок людей.

Наші вороги старалися завжди ширяти п'янство серед українського народу, щоб запаморочених алькоголем легше поневолювати. З часів панщини залишилася була в нас по селах сумна пам'ятка — коршми, в яких люди пропивали свій дорібок і йшли "з торбами". Від цілковитої, моральної й матеріяльної руїни урятувала галицьке село Католицька Церква, яка виповіла безпощадну війну язві п'янства. Наші священики повели усвідомляючу роботу по відпустах, на місіях, у популярних книжечках, указуючи людям яким страшним лихом є алькоголь і п'янство. Решти доконали товариства тверезости, церковні братства й читальні "Просвіти", так що по першій світовій війні не було вже майже села в Західній Україні, де ще була б коршма, а на тих, що ще відвідували її, ціле село вказувало пальцями.

За польської окупації, як відповідь на ворожий терор, ганебну пацифікацію й тюрми, ОУН кинула клич повздержливости від алькоголю і тютюну, які були в Польщі державним монополем, щоб українськими грішми не збагачувати ворожу державу. Завівся був гарний звичай, що на Різдвяні й Великодні Свята ставлено на столі картки Рідної Школи, які звільняли господаря від алькогольних напитків. На жаль, часи змінилися і ми відложили цей гарний звичай, як і багато дечого іншого з наших традицій, до архіву, як "непотрібний реквізит". У новім світі, в нових обставинах ми скоро пристосувалися до оточення і сьогодні ми ні трохи не лишилися позаду Австралійців (чи Американців і Канадців) у консумпції алькоголю.

Всі докладно знають, що означає цей знак на вулиці але багато не вміє й не хоче поставити його перед собою та пляшкою. Якщо поставили би, то може життя нерідного виглядало б інакше.

Я хотів би насвітляти шкідливий вплив алкоголю в трьох аспектах: а) вплив адькоголю на здоров'я людини, б) моральний аспект уживання алькоголю, в) матеріяльна сторінка.

а) Є річчю безсумнівно доказаною лікарями, біологами та іншими науковцями, що алькоголь це отрута для людського організму, це смерть для людського духа й культури, це передчасно вириті на цвинтарях могили. Статистики виготовлені вченими дослідниками в різних країнах аж кричать про згубний вплив алькоголю на людське серце, шлунок, нирки, легені, печінку, мозок.

Серце дістає сильніше биття під впливом алькоголю, наступає його побільшення і затовщення. нервиця, неврастенія і схильність до розриву. Алькоголь розпускає шлунковий сік потрібний до травлення, плівка шлунка грубіє, твердне. здібність до травлення обнижується. Пожива залягає в шлунку нестравлена, квасніє й кисне. Зникає апетит, наступає катар шлунка та інші хронічні недуги.

Нирки під впливом алькоголю заростають товщем, а це часто доводить до водяної пухлини. Також печінка непрокрадно побільшується і затовщується, що спричиняє важкі захворіння. Найстрашніше знищення спричиняє алькоголь у мозку, в цім найпрецизнішім апараті людського організму. Коли до мозку доходить алькоголь, то нерви розпружуються, обесцилюються, а від того стає безсільним ціле тіло. Мозкові оболонки нераз розростаються, що спричиняє мозкові забурення, а то й шал. Тоненькі жилки в мозку легко тріскають і спричиняють кровотечі або стають склонні до звапнення і до зцїпу крови.

Алькоголь послаблює відпорність організму на туберкульозу, запалення легенів, тиф та інші недуги. Досліди виказали, що операції багато важче переходять люди, що часто вживають алькоголю, ніж абстиненти. Деякі убезпеченеві товариства в Англії не приймають убезпечення на життя від хронічних алькоголіків. У Брюселі лікарі ствердили, що на 100 людей, які вмирають у лікарнях, 80 — це жертви алькоголю. В Німеччині стверджено, що кожний третій божевільний — алькоголік. У Франції 48%, в Англії 40% умово хворих — це жертви алькоголю. На жаль, не маю під рукою статистики, скільки автомобілевих катастроф є наслідком їзди в п'яному стані, а вона напевно застрашаюча.

Алькоголіки, що в п'яному стані дають життя своїм дітям, поповняють страшний злочин. Вони пускають на сьвіт кандидатів на злочинців, ідіотів, божевільних, одним словом нещасних людей. Директор одного дому божевільних у Німеччині наводить приклад, що молодий пияк одружився з дочкою пияка. Ця пара мала в 4 поколіннях 23 дітей, 20 із них було пияків, ідіотів, сухітників і нервово хворих, а лише троє дітей було здорових. З того прикладу бачимо, що вплив алькоголю сягає у своїх страшних наслідках аж до четвертого покоління.

Здоров'я це найбільший скарб людини; хто ж легкодушно руйнує здоров'я своє і своїх дітей, той робить злочин перед Богом, перед своєю родиною і цілою нацією.

б) *Моральний аспект.* П'янство є одним із сімох головних гріхів. Хто перебирає мірку в уживанні алькоголю, той ломить Божий закон, уподібнюється до тварин, ба ще гірше, бо тварина ніколи не їсть ані не п'є понад міру, вона краще зберігає закон природи, як людина, обдарована розумом і свобідною волею. Алькоголь притемнює розум, убиває духові здібнощі людини, обнижує здібність панувати над собою, послаблює волю та доводить до необдуманих учинків. Людина, якої ум запоморочений алькоголем, поповняє вчинки, яких у тверезому стані вона ніколи не зробила б. Світова статистика показує, що 80% кримінальних проступків це наслідок алькоголю. Св. Августин каже, що п'янство є матір'ю всіх гріхів, коренем проступків і початком усіх злочинів. Воно доводить до руїни чистоту, позбавляє доброго імені, псує обичаї, скорочує життя й убиває душу.

"Чарка горілки — море сліз" — скільки глибокого трагізму криється в цих словах. Скільки горя, проплаканих ночей нещасних матерей і діточок, скільки розбитих подруж і родин. Чи подумали коли ті, що звикли перебирати міру в чарці, про ті страшні наслідки? Вони не тільки копають собі передчасно могилу, але часто змушують ще й інших пити понад міру, мовляв, "що то за мужчина, що не може випити 3-4 чарки". Завважуємо ще одно грізне явище серед нашої спільноти — наша молодь, мавпуючи старших, починає розпиватися. Що вирасте з такої молоді, чи вийдуть з неї гідні прапороносці нашої правди? Треба бити у дзвін на тривогу й лікувати хворобу в зародку, поки ще не пізно. Слово за нашими батьками, учителями, виховниками і священиками.

в) Врешті третій аспект справи — *матеріяльна сторінка.* Могло б здаватися на перший погляд, що наші люди не пропивають так багато грошей. Мовляв, маєтку не пропю, як вип'ю собі 2-3 "скунери" на день. Але 3 скунери на день — це є 6 шил., на тиждень 36 ш., а на рік 93 ф. Коли до того додамо ще інші "оказії", забави, "парті" і т. п., то цю суму можна сміло заокруглити до 100 ф. (ок. $300.00). Сто фунтів на рік, тяжко запрацьованих грошей, викинених на шкоду для здоров'я. Чи це розумно? Чи та хвилина сумнівної приємности варта цього? Ідім крок дальше з нашою статистикою. Приймім, що з 25.000 Українців в Австралії тільки одна десята, себто 2.500, видає річно 100 фунтів (ок. $300.00) на пиво, то на рік будемо мати суму 250.000 ф. (ок. $750.000). Скаже може хтось, що перебільшення? Гаразд, обнижім ту суму до 100.000; чи не є це застрашаюча цифра? Помножім її через 15 років нашого побуту в Австралії, то будемо мати півтора мільйона фунтів (около $4.500.000). Додаймо до того ще інші алькогольні напитки, всякі бренді, джіни, віскі і т. п. отрути, то ця сума може подвоїтися.

Чуємо нераз нарікання, що в нас забагато збірок — на церкви, Народні Доми, Визвольні Фонди і т. п. А чи подумали ми над тим, що коли б ми обернули гроші викинені на алькоголь на добру ціль, тоді непотрібно було б нам жодних збірок. Скільки з тих, що витрачають гроші на алькоголь, залягають роками із членськими вкладками до Громади чи до інших організацій, а викрут завжди один — не маю грошей. Скільки з них купить на рік бодай одну українську книжку чи журнал?

Український нарід на Рідних Землях живе в злиднях, наші брати не мають найконечніших речей, вони в голоді й холоді борються за свободу. Наш Митрополит-Ісповідник сказав до одного з наших провідних мужів: "Ви навіть не знаєте який героїчний є український нарід". Чужинецькі поворотці з концентраційних таборів не знаходять слів пошани для геройства наших борців. Поможімо ж їм у вільному світі, а кожний може доложити свою цеглину до величної будови Української Держави. Ми мусимо бути здорові морально і фізично, бо тільки такі народи вийдуть переможно з сучасної світової кризи.

М. Мартинюк

ХОДІМ ДО ІСУСА

Вже над Вифлеємом зірниця сіяє,
Пастирі з царями Месію вітають,
А моя Вкраїна ще у сні дрімає,
Не чує, як хори янгольські співають...

Гей, встань, Україно, прокинься ся люди,
Глядіть за зорею, в дорогу збираймось,
Бо вже там чекає на нас Ісус любий,
Тож всі ми до Нього чим скорше зближаймось.

Спішімся, бо Ірод готовить вже зброю.
Він хоче Ісуса зі сьвіта зігнати!
Спішім, бо вже діти конають у болю...
Спішімся, збираймось Ісуса вітати!

Ісусе наш любий, до Тебе вже йдемо!
Не дари, а сльози з собою приносим,
Недолю і горе до стіп Твоїх кладемо...
Потіш нас, Ісусе, отри сльози — просим!...

Ми Тебе любити будем до загину,
За Тебе ми радо ляжем головою!...
Подивись ласкаво на нашу руїну,
Пішли людям єдність, а Вкраїні волю!

Йорданське Хрещення. Малюнок проф. Ю. Буцманюка в катедрі св. Йосафата в Едмонтоні.

125-РІЧЧЯ ВІДНОВИ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В НОРВЕГІЇ

Норвезькі католики врочисто підзначали 125-річчя відновлення Католицької Церкви, яка була в минулих сторіччях знищена протестантизмом. Ще не так дуже давно католиків у Норвегії називали місцеві протестанти "сектантами" та погорджували ними. Тепер католики ввійшли вповні в загальне життя країни. Католиків у Норвегії не багато, бо всього около 8.000, що губиться в загальному числі населення Норвегії, яке виносить 3,753,000. Католицька Церква, хоч слабенька чисельно, добре розбудована адміністративно, бо має: 3 єпископів, 20 світських священиків, 40 монахів-священиків, 457 сестер-служебниць, тобто разом 520 духовних осіб, які працюють у 30 парохіяльних станицях.

о. О. Купранець ЧСВВ

БІБЛІЙНИЙ СНІГ

Що таке сніг? Сніг — це один із родів атмосферичних опадів. Сніг паде в цілком стані у виді кристалів води, які випадають із хмар при температурі 32° (ступенів) Фаренгайта (0° Цельзія). Форма й розміри тих кристалів води-сніжинок є різні: шестигранних призмочок, пластинок, колісцят, голочок, променистих зірочок, тощо. Форма сніжинок у великій мірі залежить від температури повітря та кількости вогкости в ньому. Тривалість, довгота і товщина снігового покриву залежить від різних географічних і кліматичних чинників, як напр.: положення, висота чи форма терену, сухість або вогкість; температура, вітри, рістня чи інше.

І так сніг у Св. Письмі знаходить своє пристосування для порівнянь чи символів не тільки в духовних справах і поняттях, але теж і щодо звичайних людських моментів побутового життя. Маємо хоч би для ілюстрації два такі цікаві приклади, що взяті зі щоденного життя людини та були мабуть загальновживаними пословицями: перший — про дбайливу жінку: "Сніг не страшний для її хати, бо вся її сім'я одягнена подвійно" (Прип. 31, 21); і другий, якого зміст говорить сам за себе: "Як літом сніг, а в жнива дощ, так і дурному почесть не личить" (Прип. 26, 1).

Вживання слова "сніг" зв'язане теж у Св. Письмі з недугою прокази, бо говориться, що той, який захворів на проказу "побілів як сніг", хоч як сьогоднішня медицина виказує на основі поданих проявів, то тільки один-другий випадок, названий у Св. Письмі проказою, був дійсною проказою, а більшість згаданих випадків були радше якоюсь іншою шкірною значно легшою чи переходовою недугою.

Сніг у Св. Землі

Снігові опади в Св. Землі з уваги на її географічне положення й загальні кліматичні умовини цієї земної полоси належать до рідкісних явищ. Хоч у горах між Йорданом-рікою й Середземним морем паде сніг зимою малощо не кожного року, але він переважно майже рівночасно й тане при опаданні. Дещо тяжчий сніговий опад може трапитися менш-більш кожного 5-го чи 10-го року. Десь раз на 30 років може впасти навіть такий сильний сніг, що забльокує дороги, про що маємо згадку в Св. Письмі: "І приготував Трифон усю свою кінноту, щоб туди прибути, але тієї ночі випав вельми великий сніг, і через сніг він не міг прибути" (І. Мак., 13, 22).

З уваги на рідкісність і нетривалість снігових опадів тяжкі чи більші снігові опади подекуди навіть служать для датування подій, як от напр.: "Беная... славний подвигами муж... зійшов і вбив лева в середині ритви, того дня, коли саме впав сніг" (ІІ. Сам., 23, 20; І. Хрон., 11, 22) або "Коли Всемогутній розганяв там царів, сніг випав на Цалмоні" (Пс., 68, 15).

Можна сказати, що одиноким місцем, яке часто згадується в Св. Письмі і де лежить сніг через цілу зиму, а то й через цілий рік — це гори Ливан і Єрмон, яких висота сягає трьох тисяч метрів (ок. 10.000 стіп). Мабуть і сама назва пішла від снігу, бо "лебанон" означає "білі" гори. Названі гори послужили для авторів книг Св. Письма до деяких назіть поетичних порівнянь.

Діяння снігу на природу

Справді поетичний малюнок появи й діяння снігу, інею, граду, льоду та морозу дає нам Сз. Письмо в книзі Сираха (43, 13-2), де так розповідається:

"Велінням своїм він сніг шле на землю, присудом своїм блискавки мече. Тож відчиняються комори його й хмари вилітають, мов тії птахи. По тугою своєю він згущує хмари, що розпорошуються градом, мов те каміння. На погляд його здригаються гори, з волі його дме південний вітер. Грому його гуркіт землю картає, мов та хуртовина з півночі й вихор. Мов птахів уніз злітаючих, він сніг розсипає, що спадає додолу й осідає сараною: око дивується на красу його блискучу, серце чудується, як він спадає. Він іней сипле на землю, мов сіль, і той, замерзаючи колючиться шпичками. Вітер холодний із півночі

подме, а вже на водах крига твердне, по всій воді простелюється й воду сковує. Він гори пожирає, пустиню випалює, зелень винищує, неначе той вогонь".

Праведний Йов явище снігу та льоду пояснює наче окремі акти Божого діяння, бо каже: "Він же снігові: Падай на землю!" "Від Божого подуву лід береться, й поверхня вод твердіє" (37, 9 і 10).

Про корисність снігу для землі говорить пророк Ісая таке: "...дощ і сніг сходить із неба і не повертається туди, але напуває землю, щоб вона родила й ростила та давала насіння тому, хто її засіває, і хліб тому, хто їсть..." (55, 10).

Сніг символом досконалої чистоти

Сніг у Св. Письмі символізує не тільки досконалу матеріяльну білість барви, але теж і досконалу чистоту душі.

Для духовної чистоти, яку людина в окремий спосіб одержує особливо на Св. Сповіді, маємо сильний образ через ужиття контрасту барви у пророка Ісаї (1, 18), що можна символічно пристосувати до прощення-відпущення гріхів на спо-

віді: "Ходіть же й розсудимось! — говорить Господь. Коли б ваші гріхи були, як багряниця, вони стануть білими, як сніг".

Гейби доповненням того Ісаєвого образу можна поставити слова Псальмоспівця (50, 9), бо сповідь і прихід ласки в душу людини — це наче духовне обмиття людини: "Обмий мене, і я над сніг буду біліший".

Так само, коли говорять автори Св. Письма на деяких місцях про видіння Господа чи небесних сил, то кажуть, що їх одежа була "немов сніг біла, як напр. маємо в пророка Даниїла (7, 4), в св. Матея (28, 3) чи св. Івана (Одкр., 1, 14).

Бог і людина та сніг

Деякі автори Св. Письма вживають порівняння снігу для з'ясування відношення людини до Бога та розуміння Божих правд і таїнств.

Пророк Єремія вжиттям образу нетанучого снігу на Ливанських горах пригадує своїм землякам на повсячасну вірність Богові та людську віроломність: "Говорить Господь: Чи покидає сніг високу ливайську скелю? Чи висихають води на горах... Мій же народ мене забув! Кадить марно-

Українська католицька церковця — наче в Карпатах — у Ґантері, Н. Й.

ті! Спотикнулись на своїх дорогах, на давніх путях, щоб блукати жахливими стежками, бездоріжжям..." (18, 14-15).

Бога, Його таїнства й прикмети людина своєю обмеженою спромогою сприйняття та розуміння не вповні спосібна схопити. І тому дуже влучне символічне питання, що його ставить праведний Йов: "Доходив ти колись до сховищ снігу?" (38, 22).

Для висловлення вищости Божої сили над матеріяльними силами Псальмоспівець уживає такого образу: "Він дає сніг, як вовну; / кришками лід кидає, — / перед його морозом хто встоїться? — / — Він (— Господь) посилає своє слово і їх розтоплює, / подме своїм вітром — течуть води" (147, 16-17). Цей образ — як символічний — можемо теж пристосувати до унаглядненння вищости духовних вартостей над матеріяльними, які мусять бути підпорядковані духові.

Псальмоспівець (Пс. 148) закликає теж небо й землю, тобто всі духовні та матеріяльні чинники віддати честь Господеві — Творцеві всього існуючого, бо Він понад усе ним сотворене, в тому теж звертається й до снігу:

Хваліте Господа з неба,
хваліте його на висотах!...
Хваліте Господа з землі...
Вогонь і град, сніг і туман,
і буйний вітер, який виконує його слово.
Царі землі й усі народи,
князі й усі земні судді.
Хлопці, а й дівчата,
старі разом із юнацтвом.
Нехай ім'я Господнє хвалять, —
високе бо ім'я його єдине.
Велич його понад землю й небо...

ВИСВІТЛЮЮТЬ У ЦЕРКВІ ФІЛЬМИ?

"Засоби спілки в службі проповідування Благовістя" — це тема інтернаціонального студійного тижня, в якому взяли участь католицькі представники Швайцарії, Німеччини, Італії й Австрії. Між представниками бачимо університетських професорів, духовників, фільмопродуцентів і фахівців від телевізійних програм. Завданням того студійного тижня було прослідити можливості, у рамцях яких можна б теж використати назагіть будинок церкви для висвітлення фільмів. При тому стверджено, що треба було б давати фільми з моментів радости та смутку людського життя, а не якийсь штучно ідеалізований образ священика у рясі на екрані. Можна б також давати різні документарні фільми. Думають, що Церква не може стояти відізольована від сьогоднішніх модерних засобів, якими користується світ для своїх цілей, та при тому навіть дуже шляхетні ідеї на свій "сексо-бізнесовий" спосіб дегенерує. Завданням католицьких фільмів було би подати різні моменти з життя людини в правильний спосіб.

СМЕРТЬ ЄПИСКОПА ВРЯТУВАЛА СИТУАЦІЮ

Вже від довгого часу триває ворожнеча у посиленому виді між еспанським урядом і Басками, маленьким народом, якого одного частина живе в північно-західній частині Еспанії, а друга частина в сусідній Франції. Баски домагаються пошанування їх національних прав на національному й церковному полі. Через неприхильне наставлення еспанського уряду та деяких католицьких єпископів-Еспанців прийшло до сильного зудару між священиками і єпископом із Більбао, який не станув по боці духовенства, але державного уряду. Духовенство й вірні назвали єпископа "страхопудом Франка". Між іншим єпископ приказав вивісити в кожній баскійській церкві еспанський національний прапор і приписав темп для проповідей, як теж деякі інші речі. Священики протестували кілька разів на американський спосіб, тобто влаштували т. зв. "сит-ін" у єпископській палаті та семінарії. Відповіддю єпископа була суспенза 50 священиків. Около 100 священиків звернулося письмом до єпископа, щоб він зрезигнував зо свого уряду, бо він стратив у них всяке довір'я. Цю прикру "бойову" ситуацію між духовенством і єпископом розв'язала смерть того єпископа, який мабуть від цього захворів і помер на 70-му році життя. Це один із прикладів того, що єпископ не повинен бути урядовцем чужої окупаційної сили, але апостолом Христової Євангелії.

ПО 400 РОКАХ ВІДНОВЛЕНО

Вперше від 400 років відновлено в Ісляндії католицьку єрархію через оснування дієцезії в ісляндській столиці Рейк'явік. Ісляндія має поверх 100.000 квадратних кілометрів і около 200.000 населення, з чого яких 1.000 осіб є католиками. Першим єпископом-ординарієм є Ґ. Фрегер, Голяндець.

о. Р. Г., ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

"Для Мужчини Тіло — це Жінка"

Відповідь науки

Так тоді подружній зв'язок не завжди і не в усіх випадках спроможен здійснити осуцільнення особистости. Які чинники це здійснюють? Задовільну відповідь на це питання дають і виховники-моралісти, і психологи. Проблему цю заторкнули вже — щоправда відважно, але ще незадовільно — о. В. Бертрамс Т. І. і Т. Гоффрі[6]). Властиву ж розв'язку подає мораліст о. Леандро Россі та психолог проф. Руджеро Оріелі.

Россі виходить із заложення, що також посвячена Богові особа *"має бути повнотою "осуцільнена" в своїй власній статі.* Бог створив людину чоловіком і жінкою, а не гібридом одного і другого. Ані збабілі семінаристи, ані сестри-хлопчурі не становлять собою ідеалу, а лише психічну деформацію своєї статі. Маніхейська погорда статі не має ніяких підстав у християнській антропології, хоч годі заперечити, що вона, загорнувшись у шату духовости, завжди намагалася туди продістатись. — Статевий чинник це великий дар Божий для людини: він не повинен стати комплексом або чимось відірваним від людської особи. Власне вся наша особистість має, і повинна мати, ознаку чи то чоловічости, а чи жіночости. Клирикові треба змагати до такого осуцільнення у власній статі, щоб стати повною "людиною", з усіма обдарованостями чоловічости. Священик повинен посідати чоловічі прикмети сміливости, підприємливости, розумного й волевого характеру". Після цього о. Россі робить розрізняння між властивою і невластивою інтеграцією. *Невластива* — підказуватиме посвяченим Богові особам, що доповнення своєї особистости шукали в протилежній статі. "Посвята неодруженості власне й полягає в отій пожертві Богові бажаного осуцільнення, що є не лише можливе, але і *властиве* (наше підкр.) для того, хто саме й вибирає звичайний життєвий шлях для двох, щоб осягнути Бога". Це стосується священика. Якже ж ідеться про *семінариста*, то він знаходиться щойно на шляху проби й шукання. Неодружений стан має він прийняти не наосліп, але свідомо й розсудливо. Він повинен стрічатися з дівчатами, щоб перевірити своє справжнє покликання. Проте оті "зустрічі повинні збуватися не без причини і з необхідною розсудливістю; завжди одначе з тим пересвідченням, що жінка — це те чудове Боже створіння, яке, авже ж правда, має змогу від Нього відвернути, як це зробила Єва, але теж має вона той таємничий чар, який спроможен довести до Бога, на зразок отієї Нової Єви". — *"На закінчення* — каже о. Л. Россі — лише почуття відповідальности зацікавлених у цьому може конкретно вказати, як слід поводитися з різними особами. Євангелія каже нам, що маємо бути мудрі, як змії, і прості, як голубки; а ми ще додамо: нам необхідно мати велике дівництво, але й щонайбільшу розгорнутість духа. Посвята дівництва не повинна висушувати серця даної особи, але — поширяти його та вчинятн, щоб воно, по змозі, билося любов'ю до всіх".

Професор Оріелі стверджує найперше факт: "Хоч безспірною є правда, що психологія допомагає нам вияснити деякі ненормальності в характері неодружених, то нерідко зустрічаємо такі подружжя, що цілком не становлять собою збагачення і доповнення, а зубожіння, інколи ж таке

помітне, що наносить подругам справжні й дійсні неврози". Подружнє життя не сміє бути фізичним доповненням в шуканні самого лише тіла, але перш усього — психічним, яке дає рівновагу й сталість характеру. "Якщо любов посвяти є суттевою для здосконалення людини в подружжі, то здатним до щасливого подружжя буде тільки той, хто є здатний до справжнього самовіддання; але він деколи може бути також готовим, щоб виключно й невідклично віддати себе Богові. Ота здатність самовіддання — база всякого покликання — є істотою успішности кожного юнака. Лише той, хто з повною відданістю відчуває, що людська любов неспроможна вичерпати всієї його посвятної здатности, більше того, хто спостерігає, що обмежив би свій ідеал безженного самовіддання, той спроможен зректись її заради вищої любови, яка витончує оті, до речі, шляхетні, людські розміри любови". Життя в неодруженому стані домагається *зрілости*, яка осягає необхідний рівень у багатому на здорові почуття довкіллі. Таке довкілля зумовлює перш усього *родина*, в якій батьків із дітьми пов'язує любов: далі *школа*, в якій є щирі й сумлінні виховники; а поміж *хлопцями й дівчатами* існує такий дружній зв'язок, як між братами і сестрами. "Юнакові, багатому на енергії й ідеали, треба проявити велику мету радше позитивним, ніж захисним вихованням, яке б його задовольняло та поштовхувало до здобування великих людських цінностів. Щойно тоді розгорнуться лави тих, які свідомо вибирають стан неодружености 'заради царства небесного' та й рідшими тоді стануть прояви невірности. — *На закінчення:* неодруженість — це своєрідний "подружній стан", в якому неодружений, посвячений Богові, повинен — із подружньою психологією і з подружньою ментальністю — жити відношенням діялогу до того ТИ, яким є сам Бог"[6]).

"Коли ж уважно приглянутися цій справі — повчає Павло VI — то виявляється, що священики, ведені любов'ю до Христа, роблять жертву з тієї ж любови, якою інші люди користуються в умовах родинного життя; тим то насправді вони (священики) оту любов дуже звеличують, усім бо відомо, що люди завжди приносили Богові в дарі те, що є гідне і давця, і того, хто приймає дар". (Енц. "Свящ. неодр.", ч. 50).

---

[6]) BERTRAMS WILLIAM, S.J., "Seminarians and celibasy" in THEOLOGY DIGEST 1960, V. 7, n. 3; GOFFI TULLO, "L'integrazione affettiva del Sacerdote", Queriniana-Brescia. Ediz. 2, 1967.

[7]) ORIELI RUGGERO e ROSSI LEANDRO, "L'affettivita del Sacerdote", in ANIME E CORPI, rivista di collaborazione tra sacerdote e medico,. No. 17/67, pp. 55-62.

ПЕРВОЄРАРХ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ НА ВІЛЯ БЕЛЯ — САН ПАВЛЬО, БРАЗИЛІЯ

Ваше Блаженство!

"Нині, Владико, можеш відпустити слугу твого..., бо мої очі бачили твоє спасіння". — Слова праведника Симеона при стрічі з Ісусом в Єрусалимській святині.

А наші душі й серця охопило сьогодні небуденне щастя, а з очей променює радість і схиляємо в глибокому поклоні голови, вітаючи Вас, наш Князю Церкви.

Великий еси, Господи, й чудні діла Твої в глибинах таємниць всесвіту!... — саме з кінцем 1939 року наш Слуга Божий Митрополит Андрій завершив найбільше діло і за ласкою Божого Провидіння совершилось велике чудо — Твоє, Господи! Бо вибрав і заіменував своїм правним наслідником на львівському престолі саме Ваше Блаженство і вручив у Ваші руки не золотий із брилянтами жезл, а свою палицю, символ власти над своїм стадом!

Ваше Блаженство, наш сибірський — 18 років Мученику за віру Христову і народ... — вітаємо Вас!

Червоне море залляло наш рідний край — та гряде той час, Блаженніший Владико, і вдарите цею палицею по розбурханих ошалілих хвилях червоного моря, і пройдемо по нім і тоді повернемось освтам у рідний — наш рідний край і залунає радісно в Київській Софіївській Святині благодарно Ваш голос: "Мої очі нині побачили спасіння! — можу відійти!"

Благословіть нас, зібраних тут — жіноцтво, чоловіків, дітей — сиріт опущених — приявних і неприсутніх Саннавлічан, наш Верховний Архиєпископе, нашої батьківщини Провіднику, та всього у світі українського народу!

Виголосила
Марія Т. Скульська-Янішевська

Віля Беля, Сан Павльо, 25. IX. 1968.

ЗОБОВ'ЯЗАВ СВЯЩЕНИКІВ ЧИТАТИ

Індійський єпископ єпархії Лакнав урядово визнав папський офіціоз — часопис "Ль'Осерваторе Романо", що появляється як тижневик теж англійською мовою, "офіційним органом дієцезії". Священики й члени монаших спільнот є зобов'язані його читати. Числа папського часопису мають бути впорядковано зберігані та предложені в часі єпископської канонічної візитації. Чи не було б указане, щоб і в нас зобов'язати деякі речі читати та їх зберігати!?

Д-р О. Фундак

ВІД ЦЕРКВИЦІ ДО КАТЕДРИ

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА КАТЕДРА У ВЕЛ. БРИТАНІЇ

Набуття катедри в центрі британської метрополії є великим досягом нашої Церкви та поважним здобутком нашої спільноти на терені Великої Британії. Катедра є доказом, що в нашім народі існують глибокі релігійні почування, які є рушійною силою, що веде до успіхів також у національнім житті. Це показує не тільки 20-ліття нашого перебування на терені В. Британії, але також і минуле нашого народу.

На протязі довгої історії українського народу Церква відограє особливу ролю. Вона клала основи до його історичної величі, вона як нерушима стіна боронить його в часах національного пихоління та, як біблійна Арка, зберігає його на чужині.

ОСНОВИ ВЕЛИЧІ НА СХОДІ ЄВРОПИ

Християнство дає тривкі духові основи для нашої державної організації. Наших предків, що жили окремо поодинокими племенами з різними віруваннями, Христова віра єднає в одну духову спільноту, бо спільна віра виробляє спільне думання, спільні почування і спільні стремління. Одная, християнство не тільки спричиняється до формації українського народу, але також розбудовує його великі творчі сили. Наш нпуг здобував степові простори, де постають городи як осередки економічного життя. Печерська Лавра стає вогнищем науки й культури, а собор Св. Софії стає виявом високих релігійно-духових стремлінь нашого народу. Цій творчій енергії християнство вкінці дає велику мету, бо воно витворює в українськім народі почуття великого післанництва: бути провідником християнства на Сході Європи. В почутті цього завдання наші володарі організують великий східньо-европейський простір на засадах "Руської Правди", а княжі полки йдуть проти азійських наступів за "землю руську" й "віру Христову".

Вид на одну з міських площ у середмісті Києва, над яким позаду зліва видніє дзвінниця Свято-Софійського собору — символ українського християнства, яке враз із українською людиною йшло на всі поконечности.

НЕРУШИМА СТІНА

Внаслідок княжих міжиусобиць і татарської навали приходить занепад і упадок нашої держави. Ми втратили державу, але нам залишилася будова нашої Церкви. В часах національного лихоліття Церква стає не тільки релігійно-духовою твердинею, але також виконує завдання національного проводу. Вона заступається за наше селянство, допомагає міщанству зорганізуватись у братствах і організує школи, які скріплюють національну свідомість. Одні митрополити приймають західньо-європейські зразки релігійно-культурної реформи нашого життя, другі знову ж приєднуються до Вселенської Церкви, щоб знайти підтримку для розвою нашої релігійно-духової ідентичности та щоб знайти піддержку для національних стремлінь українського народу. Церква гуртує біля себе наукові сили, які в своїх творах виробляють державницьку думку, та допомагає в основуванні колегій, які видають ідеологів і будівничих козацької держави, що бореться за козацькі вольності й Христову віру.

СВЯТИЙ ЮР ПІДНОСИТЬСЯ

Після затяжних воєн, козацька держава не видержує тотального наступу ворога, який приносить закріпачення селянства, нищення культури, давлення Церкви, ліквідацію Гетьманства та зруйнування Запорізької Січі. В часах цього національного лихоліття завдання національного проводу виконують наші науковці, письменники й поети. Речник цієї нашої духової еліти твердо заявляє своїм землякам над Дніпром: "Де любов к вітчизні горить, там грудь сильніша від гармат", а на західніх землях починає підноситися св. Юр, які разом кладуть основи для нашого національного відродження.

Наша Церква засновує школи й видавництва книжок, що підносять релігійне, культурне й національне життя нашого народу. Духовні семінарії видають високоосвічене й патріотичне духовенство, речник якого, о. М. Шашкевич, ревно заявляє: "Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш — а не вирвеш любови й віри не вирвеш, бо руське ми серце і віра руська", що підтверджує пророчий голос над Дніпром — "не скуєш душі живої і слова живого".

Великі митрополити виховують авторитетну еліту церковної єрархії та витворюють "свято-юрську традицію", яка Христову віру так тісно зв'язала з народом, що вона стала однією з основних прикмет української національности на західніх землях, де прадідівська віра була незрушимим національним заборолом.

Завдяки "св. Юрові" галицька земля стає українським П'ємонтом, де знаходять захист також великі сили з наддніпрянських земель, які стають ідеологами й організаторами новітньої української держави, що бореться за національну свободу й духові вартості нашого народу.

ДУХОВА АРКА НА ЧУЖИНІ

Внаслідок економічних і політичних причин Українці опинились поза рідними землями та живуть у більшім чи меншім числі на всіх континентах. Однак, чи на великих просторах прерій Канади, чи в субтропічних лісах Бразилії, чи по містах різних держав, вони задержали свою національну ідентичність. Тут саме велика заслуга Церкви, яка мов біблійна Арка на чужих морях зберігає нас при своїй вірі й народі. Князь нашої Церкви, Митрополит Андрій Шептицький, у своїм зверненні до Українців, мандруючих на чужину, нагадує, що хто покине свою віру і свій нарід, поповнить "злочин і гріх" — це значить, нарушить не тільки природний правопорядок, але також сам Божий закон, бо віра, нарід та рідна мова і т. п. є Божими творами, — дарами, які кожний християнин має респектувати і зберігати. Такий є голос "св Юра" до Українців на чужині сущих.

ВІДРОДЖЕННЯ НА СХОДІ ЕВРОПИ

Охорона і збереження своїх вірних не єдине завдання нашої Церкви на чужині. Перед нашою церковною єрархією, на чолі з Верховним Архиєпископом Йосифом Кардиналом Сліпим, ще більше завдання: приготувати основи для відбудови нашої Церкви на Рідних Землях, щоб у схемі Вселенської Церкви не тільки дати вияв нашій багатій духово-національній субстанції, але також стати рушійною силою для духово-морального відродження на Сході Европи. Таку синтезу не можуть дати народи, що надають Христовій вірі скрайні форми та використовують її як засіб до експансії й поневолення інших народів, — це завдання стоїть перед українським народом, для якого християнство є виявом внутрішнього стремління до свого творця — Бога.

(Далі буде)

"ВСЕ ЩЕ ПОЗНАКИ ІНКВІЗИЦІЇ"

Одним із тих, що його твори посуджують чи запідозрівають у деяких богословських відхилах, є всесвітньо відомий католицький богослов — о. д-р Ганс Кюнг, професор фундаментальної догматики в університеті в Тюбінген, Німеччина. З роду він Швайцарець. Недавно мав він інтерв'ю з католицьким журналом "Вельтбільд", у якому він заступав гадку, що в Римській св. Конгрегації Віровчення нічого не змінилося, бо її методи діяння далі мають "типічні познаки інквізиції", а позатим дальше панує "система доносів". Кюнг робить закид Конгрегації Віровчення, що всі її дії сповиті тайнами, що наносить багато шкоди самій Церкві, зокрема ж тоді, коли "деякі люди в темноті можуть проводити свою гру".

Вид на середмістя Торонта, в якому українці творять один із найбільших своїх осередків поза Україною. Тут теж живе український християнський дух. У Торонті видається наш журнал "Світло", який проповідує українського християнського духа.

НЕ ХОТІВ БУТИ ЄПИСКОПОМ

Американський священик — о. Джан Елфорд відмовився прийняти номінацію на єпископа. Він написав до Папи, щоб цю номінацію не переводити в життя. В листі до приятелів написав, щоб вони "прийняли до відома цей факт його відмови від єпископства й не ставили йому ніяких питань про причину відмови".

НОВА "ЧИСТКА" МІЖ ГРЕЦЬКИМИ ЄПИСКОПАМИ

Грецький уряд знову зарядив нову "чистку" між єпископами Грецької Православної Церкви, яка на основі грецької державної конституції є зв'язана з державою, а православна віра є визнана за офіційну віру Греції.

"Чистка" обхоплює всіх єпископів, що мають за собою 40 років священичого служіння або сповнилося 30-річчя їх єпископства, як теж єпископів, супроти яких є закиди з огляду на спосіб ведення їх життя. Припускають, що около 20 єпископів мусить залишити свій уряд. Відсунені від уряду єпископи мали би податися до манастирів, щоб там докінчувати своє життя, а деякі мають бути поставлені перед суд. Припускають, що "чистка" поміж грецькими єпископами відбувається в порозумінні з атенським архиєпископом Єронімом, який хоче в цей спосіб усунути опозицію щодо нових правил Грецької Православної Церкви.

ЛИСТ ПОЛЬСЬКОГО ЄПИСКОПАТУ

З нагоди 50-річчя проголошення незалежности Польщі в дні 11-го листопада 1918 р. польський єпископат видав спеціяльне послання до всіх Поляків. У посланні між іншим говориться, що "ми переконані в цьому, що ніхто собі вже більше не позволить цю свободу зранити й витерти ім'я Польщі з мапи Европи, як це колись зробили сили, що поділили Польщу".

Казимир Грицина

СВЯТИЙ БОГООТЕЦЬ ЙОСИФ — НЕПОРОЧНИЙ ОБРУЧНИК ДІВИ МАРІЇ

З огляду на двотаїнство, яким був наділений св. Йосиф, ми повинні плекати глибокий культ до нього. Ми мусимо усвідомити собі велич Його достоїнства, якого він удостоївся задля великої праведности, бо Пресвята Трійця вибрала його на Обручника для Непорочної Діви Марії і на Опікуна для Божого Сина.

Він був мужем Марії і тому Ангел втаємничив Його у таїнство воплочення Божого Сина, бо св. Йосиф мав покрити це таїнство своєю великою праведністю. Правда, пророк Ісаія кликав: "Се Діва зачне і породить сина", — проте, як воно могло вміститися у людській голові? А закони Жидів були тверді. І як мудро Бог усе ладив, щоб Божий Син зростав на очах людей, як син теслі Йосифа. Як св. Йосиф був законним мужем Марії, так теж був не тілесним, але легальним Отцем — опікуном Ісуса.

І тому культ св. Йосифа був уже знаний у Церкві від давна.

В нашій Церкві у Галицькій Провінції за уставом о. Дольницького ми святкували другого дня Різдвяних Свят Собор Пресвятої Богородиці і св. Йосифа Її Обручника. У римському служебнику пропустили "і св. Йосифа Її Обручника". Пишучий ці рядки звертався в цій справі до Високопреосвященного Владики Івана Бучка, який у листі з 13 січня 1956 р. так писав: "На другий день Різдвяних Свят припадає однак Собор Пресвятої Богородиці і св. Йосифа, згідно з нашим старим звичаєм, що по кожнім великім Празнику святкуємо зараз на другий день окрему пам'ять і тих осіб, що відограли найважнішу ролю у тому Празнику".

Наш великий Святець Слуга Божий Митрополит Андрій мав особливішу набожність до св. Йосифа і Студитам поручив цю синівську набожність, що продовжав у Чині другий Святець, Ігумен, а відтак Архимандрит, Климентій.

Папа Пій IX оголосив св. Йосифа Заступником цілої Вселенської Церкви.

Як Божа Мати є чесніша від Херувимів і славніша без порівняння від Серафимів з огляду на Богоматеринство, так годиться, щоб Той, який був мужем Марії — Божої Матері і Опікуном Божого Сина теж з огляду на своє достоїнство тішився особливішою пошаною в Церкві не лише торжествуючій, але і воюючій. Бо коли перед ім'ям Ісус згинається всяке коліно небесних, земних і преісподних, коли Марія є Царица неба й землі, то і св. Йосиф з огляду на своє достоїнство має мати особливіший культ. Ісус Христос Божий Син кликав Марію "Мамо", але пам'ятаймо, що св. Йосифа кликав "тату". Хто удостоївся такого достоїнства, хто з Ангелів, хто зі Святих?

І помимо такого великого достоїнства св. Йосиф був мужем мовчання. Праведні люблять мовчати. Праведні злучені з Богом, а Він мав Бога біля себе. У Євангелії немає ніже словечка св. Йосифа.

Праведний визначається особливішою любов'ю, бо ж праведний на все дивиться з вирозумінням і тому має любов, а любов "усе покриває". Тому, що Йому була повірена опіка над Ісусом — Богом, а св. Іван Богослов каже, "Бог є Любов", то і св. Йосиф мусів визначатися великою любов'ю. Він був обдарований нею задля Своєї праведности й достоїнства. Тому любім і почитаймо св. Йосифа, бо ми завжди знайдемо в Ньому нашого Заступника. Він розуміє наше життя, Він знає земські клопоти, бо сам Він жив на землі і мав досить клопотів. Молімся до Нього в усіх наших клопотах, а не можливо, щоб Він нас не вислухав. Пам'ятаймо на Його достоїнство, якого не мав ніхто на землі.

А ЯК З "РАДНИКАМИ"?

Віденський архиєпископ-кардинал Ф. Кеніг із днем 31-го жовтня розв'язав архиєпископську консисторію, якої місце займе тепер Священича Рада, яка має дорадний характер. Однак дотеперішнього титулу "консисторіяльний радник", що його мали як відзначення за заслужену працю в єпархії деякі священики, вони можуть надалі вживати. Консисторію здіяв відомо тому що вона властиво затратила своє властиве значення, яке мала ще в XIX-му сторіччі. Уряду що їх виконували поодинокі "радники", перене сено на інші особи в єпископській канцелярії.

СВІТЛО
THE LIGHT

ДОРОГІ ПРИЯТЕЛІ Й ЧИТАЧІ "СВІТЛА"!

Пишемо до Вас цього листа у трохи прикрій справі. А вона така: Від 1955 року "Світло" коштує річно $3.00. Значить: від 14 літ на "Світло" була така сама ціна! Від того часу платня друкарських робітників пішла два рази вгору. Пошта ще гірше: ось за останню підвишку ми платимо 50% більше, а за календар іще більше, бо замість 11 центів, платимо 17 центів. Далі в квітні 1969 р. прийде знову підвишка пошти, а мінімістер обіцює ще три такі підвишки! Папір коштує нас тепер удвоє більше, як тоді. То не диво, що всі інші журнали подібні до "Світла" вже давно піднесли передплату на 4-5 долярів. То й ми, хоч як нам це прикро робити, мусимо піднести ціну передплати на $4.00 річно та на 40 центів за одне число "Світла". Також на календар мусимо піднести ціну на $1.50. Зате хто бере календар і передплату разом, такому даємо цю вартість $5.50 лише за $5.00.

Одне число "Світла" дає 40 великих сторінок, тобто на книжкову величину це дало б 80 сторінок. 11 чисел на рік по 80 сторінок (книжкових) дало б 880 сторінок; а що книжкова сторінка числиться тепер у нас пересічно 1½цента, то "Світло" дає Вам річно $13.20 вартости читацького матеріялу. Календарі всіх інших видавництв давно вже коштують $1.50—2.00, а мають тільки звичайно половину об'єму нашого календаря.

Ми говорили тепер тільки про грошеві вартощі. Але тепер треба згадати про важнішу справу. "Світло" і наш календар це не бизнес, тільки апостольство Божого слова.

Хто читає "Світло", той не тільки розважується, але і навчається Божих правд. Це так, якби читач "Світла" відбував раз на місяць реколекції — місію. Часи наші дуже непевні і треба з нас кожному бути приготованим на дуже непевне, а може і смертельне будуче. То чи не варт собі вже тепер забезпечити добре і певне місце в Божому Царстві? Чи не варт відбувати місію читання "Світла" щомісяця, і бути щомісяця готовим на Божий поклик?

А позичити читати "Світло" другим, а замовити "Світло" для своїх близьких і приятелів, може й не дуже певних християнської віри, — чи це не апостольське, правдиво християнське діло? "Хто з вас зробить це одному з найменших отих, зробить це для Мене" — каже Христос в оповіданню про Страшний Суд.

Отже, Дорогі Приятелі "Світла", не погнівайтеся на нас за оцю підвишку, а навпаки, точною вплатою передплати для Ваших близьких і знайомих підкресліть свою добру волю допомогти нам у поширенні Божого слова.

Видавництво і Редакція "Світла"

о. І. Назарко ЧСВВ

ДОСКОНАЛИЙ ХРИСТИЯНИН

Святий Василій Великий

Атанасій В. Пекар ЧСВВ, **Досконалий християнин**, Чернечий ідеал св. Василія Вел. "Українська Духовна Бібліотека". Видавництво ОО. Василіян, Нью Йорк 1968, стор. 224. Ціна $2.50.

З-під вправного пера трудящого о. А. Пекаря ЧСВВ вийшла знову нова книжка під вище наведеним наголовком. Уже з технічно-друкарського боку книжка виглядає естетично: гарна блискуча обкладинка з червоним хрестом і гербом св. Василія, перед текстом ікона Святих: Григорія, Василія і Макрини, шрифт читкий, папір добрий. Текст попереджує обширна бібліографія, що надає виданню документального характеру, а доповнює книгу показних імен і зміст.

У вступі Видавництво оо. Василіян пише: "Незалежно від підзаголовку "Чернечий ідеал св. Василія Вел.", книга "Досконалий християнин" має загальне значення для всіх християн, бо за ствердженням II Ватиканського Собору, всі є покликані до святости. І св. Василій не відмежовує святости ченця від святости мирянина.

У вступному розділі о. Пекар коротко і ядерно зазнайомлює читачів із життєвим шляхом св. Василія В. та всіми тими впливами, які спричинилися по оформлення його духовости. Отже мова тут про вплив Його родини, про вплив геленістичної культури на Василія, про Оригенову спадщину, про вплив Євстатія Севастійського та про багату літературну спадщину Василія. Про цю спадщину так висказався слуга Божий, митрополит Андрій: "Василій був направду освічений у всіх галузях тодішнього знання, знаменитий бесідник, незрівняний знавець Св. Письма, знаменитий догматик і полеміст у боротьбі проти аріян і перший церковний письменник, що уклав першу моральну аскетику й тим заслуговує на назву першого християнського моралісти й аскета".

У першому розділі про кристалізацію чернечого ідеалу, Автор стверджує, що: 1) св. Василій не робить різниці між мирянином і ченцем, бо черне́ць — це досконалий християнин, 2) що аскетичне правило Василія обґрунтоване Св. Письмом, 3) і сперте на ідеї спільного життя, як життя чернечої родини. — У другому розділі про богословські основи чернечого ідеалу, Автор зовсім слушно приділює окрему увагу "страхові Господньому", як початкові аскези, на що інші автори не звертають уваги. — В третьому розділі, як одну з вимог чернечого подвигу Автор ставляє "очищення ума і серця". — В черговому розділі Автор стверджує, що **початків вічних обітів**, які тепер практикують майже всі чернечі Згромадження, треба шукати у св. Василія В. (стор. 149). У дальшому розділі про чернечі чесноти, Автор зовсім справедливо сильним акцентом підкреслює братню любов, як притаманну ціху ченця. — В передостанньому розділі про зміст чернечого життя о. Пекар, сам ревний апостол слова й пера, з особливим пієтизмом пише про апостолят ченця тобто про те, як він має бути слугою ближніх. Автор стверджує, що Василій — перший згармонізував контемплятивне життя з активним. У висліді цього в особі кожного Василіянина ця повна гармонізація аскетичного й активного життя є основним елементом василіянської аскези. Цей розділ мабуть найкращий і найсердечніший у цілій монографії. В кінцевому розділі Автор показує нам самого Василія, як живий ідеал ченця, змальовуючи його, як живу жертву, як слугу ближніх і скарбницю всіх чеснот. Ось так логічно й уміло подав нам о. Пекар цінну синтезу Василієвої аскези.

Ми мали б тільки одне мале бажання: щоб Автор від себе й сьогоднішньою мовою ширше пояснив був деякі точки Василієвої аскези, бо твори Василія писані перед 1600 роками, сьогодні конче вимагають ширшого коментаря, а деякі розділи, як напр. "Готовість на жертву" (стор. 96-100) його майже не мають. — Крім цього в бібліографії Автор мабуть переочив добру розвідку одного з кращих наших василіологів о. П. Теодоровича ЧСВВ: **"Св. О. Василій Великий (образ його духової поези")** "Записки ЧСВВ", т. І, вип. 7, Жовква 1924. — Та все ж таки твір о. Пекара — це найліпший і найкращий твір з василіянської аскетики, який досі появився в українській мові, бо він синтетичний, логічно побудований, а при тому ясний і проглядний. Автор має рідке в нас уміння прозорого викладу й принадного стилю. Тому вповні прихиляємося до думки Видавництва оо. Василіян, яке у вступі (ст. 6) написало: "Бувши написаною умом і серцем — ця книга промовлятиме до ума і до серця багатьох — ближчих і дальших, сьогодні і завтра". І з таким побажанням найгарячіше поручаємо її широким кругам українських читачів.

НОВИЙ ПІДСЕКРЕТАР СВЯЩ. КОНГРЕГАЦІЇ ДЛЯ СХІДНІХ ЦЕРКОВ

Дня 25 жовтня 1968 року вечірні вісті Ватиканського Радіо рознесли вістку, що Його Святість Павло VI назначив нового підсекретаря для Свящ. Конгрегації для Східніх Церков, на місце монс. Амеріго Джіованеллі. Новим підсекретарем став о. д-р Юрій Миляник. На сторінках "Інформативної Служби для Східніх Церков" (СІКО) появилась про номіната ось яка відмітка: "У процесі уміжнароднення Римської Курії монс. Миляник, своїм піднесенням до гідности підсекретаря Священної Конгрегації для Східніх Церков, дає подвійне ствердження батьківського піклування Святішого Отця: для такого високого уряду вибрав він не Італійця, а того, хто є східнього обряду і належить до одної з найчисленніших католицьких спільнот, зваживши, що Українці нараховують понад 5 мільйонів католиків, мають Верховного Архиєпископа Кардинала і яких двадцять Єпископів, розсіяних по всьому світі" (ч. 10). Слід пригадати, що підсекретар є безпосереднім і найближчим співробітником секретаря Конгрегації, яким тепер є архиєп. Маріо Бріні.

Зліва стоять: о. д-р Є. Химій, ЧСВВ — ректор Української Папської Колегії в Римі, о. д-р. Ю. Миляник — новий підсекретар Свящ. Конгрегації для Східніх Церков і о. д-р М. Вавpик, ЧСВВ — радник Верховної Управи ОО. Василіян у Римі.

Отець д-р Юрій Миляник народився 2 жовтня 1912 року в Мишлятичах біля Мостиськ (Галичина), в родині селян Филипа і Ксені Осідач. Гімназію закінчив у Перемишлі та розпочав там теологічні студії. З початком академічного 1932/33 року владика Йосафат Коциловський висилає Юрія Миляника до Риму на дальші студії. До Вічного Міста прибуває він якраз у навечір'я празника св. Йосафата — 11 листопада 1932 року. Власне тоді відбувалася конференція Українського Єпископату в Римі. З цієї нагоди влаштовано врочисте відкриття Колегії св. Йосафата на Джаніколо, яке закінчилося окремою авдієнцією в Папи Пія XI. Для молодого богослова наступили потім роки наполегливих студій богослов'я. З початком 1938 року (2.4.) Юрій Миляник отримує пресвітерські свячення з рук Преосвящ. Олександра Євреїнова. Разом із ним були свячені також: Баб'як Іван (покійний), Гриник Микола (також уже покійний), Гриньох Степан, Дида Василь, Павел Іван, Прийма Клим, Прокопів Володимир, Царик Микола. Після завершення теологічних студій ступнем доктурату на Урбаніянському університеті, о. Юрій Миляник зробив другий докторат із канонічного права на Лятеранському університеті та згодом закінчив факультет на Інституті Східніх Наук.

У повоєнних роках виконує обов'язки секретаря Преосвящ. Івана Бучка, Апостольського Візитатора для Українців у Західній Европі. У міжчасі стає до конкурсу на урядовця Римської Курії і, здобувши перше місце, стає урядовцем Свящ. Конгрегації для Чернецтва (8. 5. 1950). Обов'язки ці виконував упродовж 18 років, аж до свого назначення на підсекретаря в С. К. для Східніх Церков.

ВЕЛИКА ВТРАТА ДЛЯ ЦЕРКВИ

Дня 16-го листопада помер у Римі Кардинал Августин Беа, предсідник Ватиканського Секретаріяту для З'єднення. Беа був одним із провідних мужів Католицької Церкви, а особливо в ділянці екуменізму. Прожив 88 років

о. О. Купранець ЧСВВ

ОБРАЗ БОГО-ОТЦЯ ДОМІНУЄ НАД ХРАМОМ

На перехресті храмового корпусу в катедрі св. Йосафата в Едмонтоні возноситься вгору восьмигранна баня, яка знутра завершується півкруглою стелею. Баня не дає багато великих площ для стінопису, крім одного склепіння, де маляр має змогу дати якусь більших розмірів картину.

Образ Бого-Отця

На півкруглому банному склепінні проф. Ю. Буцманюк дав картину Бого-Отця, бо Він — вершок усього. Це незвичайно могутня картина. Віддати вид Бого-Отця взагалі ніхто не може, бо ніхто з людей Його не бачив. Знаємо зо Св. Письма, що деякі старозавітні праведники розмовляли з Господом Богом, від Якого діставали різні доручення для людей, як нпр. Мойсей на Синайській горі, коли дістав 10 Божих Заповідей, одначе опису постаті чи виду Бого-Отця ніхто не подав. Тому кожне зображення Бого-Отця — це тільки антропологічне зображення, тобто символічне уявлення в постаті людини, яке ніколи не може бути навіть приблизним відображенням правдивої Божої величі й могутності, а вже ніяк не може бути переданий Божий духовний елемент людськими матеріяльними засобами.

Коли ми глядимо на образ Бого-Отця, що його дає нам мистець Буцманюк, то можемо мати — на людський спосіб — тільки уявлення маленької часточки справжньої Божої величі. Мистець у своєму творі старається в поодиноких рисах і виразі лиця змалювати Господню велич, всемогутність і безконечність. Зразу відвідувачі катедри, коли побачили образ Бого-Отця, лякалися, бо він, поруч усієї вираженої могутньости, мав іще доволі сильно підкреслену строгість, так що зовсім добре можна було пристосувати до того зображення слова Св. Письма: "Страшно впасти в руки Бога живого". Через те мистець мусів опісля дещо злагіднити вираз обличчя.

Бого-Отець у Своїх прикметах

Обличчя Бого-Отця, хоч і має воно людський вид, то все ж таки воно якесь неземське, позасвітове. З нього пробивається не тільки одуховлення, але "духова прозорість" нематеріяльної істоти. Вираз лиця націхований серіозністю й повагою, що мало би бути відтворенням і підкресленням прикмети Бого-Отця як володаря всесвіту. Високе чоло мало б указувати на Божу призадуманість у веденні світу, що проявляється в прекрасній гармонії й упорядкованості всього, що Бог створив. Сиве волосся, борода, вуса й брови мають вигляд наче горіючого полум'я, чим мистець бажав передати Божу всеобіймаючу любов, яка супроводить усі Божі дії. В очах відтворена безконечна Божа всевідучість і проникливість, перед якою ніщо не вкриється. Цей погляд очей Бого-Отця наче глядить у найглибші тайники людської душі. Розпростерті руки кричать у собі творчу Божу силу. З них паде в безмірні простори вселенної наша земська кулл. Постать Бого-Отця окружають небесні сили — янголи, які заповняють небесні простори.

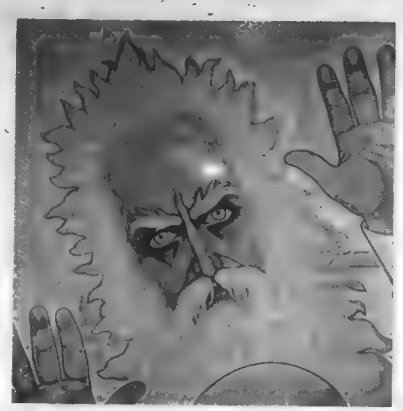

Бого-отець в едмонтонській катедрі

Для заокруглення опису зображення Бого-Отця скажемо ще, що мистець хотів до деякої міри зробити Бого-Отця історично близьким українській віруючій душі тим, що в рисах обличчя передав дещо з рисів лиця Митрополита Андрія Шептицького.

(Далі буде)

"ЖУРИТЬСЯ ПРО МІЙ ШЛУНОК!"

Якийсь гість увійшов до ресторану з'їсти обід. Тому, що це була п'ятниця, замовив пісні страви. Ресторатор іронічно сказав: "О, то, ви мусите бути дуже ревний католик!?" Гість спокійно відповів йому: "Ви журіться про мій голодний шлунок, що є вашим ділом, а не моєю релігією".

Анна Потопник

ВІРНИЙ ХРИСТОВІ

Сперся об одвірки приходських дверей та сумно дивився о. Іриней за чотирьома синами, яких сильветки гинули вже на обрію.

Виправив їх з рідної хати, проти їх волі, бо побоювався, що з приходом большевиків будуть мусіти стати в ряди "Червоної армії" та йти воювати брат проти брата.

— Старечі уста шептали благальну молитву — за щасливу їх путь — а рясні сльози зрошували зів'ялe поморщене обличчя. Пільна дорога здавалось: така вірна йому колись, нині неначе найтяжчий ворог, глузуючи з нього, вела чотирьох його соколів у — незнане...

— Остався сам.

Побляклими очима вдивлявся в зелень кущів, які росли перед ґанком. Сива голова піднесена гордо, — та лице мертве — закам'яніле. Не обходили його в цій хвилині радощі чи смутки других людей — бо й сам не міг упорядкувати гірких почувань свого серця.

Радість, любов і гармонія існували довкруги — лише не в його серці.

Природа не реагує на почування людини! Ось тут, перед приходством, дві смереки туляться до себе. — У кущах цвіріньканням розвеселяють світ Божий пташенята. Більше цеї любови в природі. Ніхто нікому зла не чинить, тоді ж коли людина людині стала запеклим ворогом! — Один перед одним мусить утікати! Найбільший жаль розривав йому серце на згадку про наймолодшого Остапа, який не пам'ятав уже покійної матері — а був вихований під дбайливим оком о. Іринея, що заступав йому заєдно батька і матір.

— Втратив усе!

Остався йому вірним другом лише старий пес Бровко: тепер скиглів та ласився біля колін пан-отця. Осталась також у літах уже усіх дітей "няня" Катерина, яка поралася в кухні, витираючи запаскою нишком сльози.

— Люди крутились по обійстях, але вже досить близько грімкі вистріли віщували щораз то ближчий фронт. — А що з приходом його? — невідоме нікому.

— Отче, залишіть печаль — заходьте в хату — перекусіть дещо, — а то ще й занедужаєте! — перестерігала стара Катерина.

Щораз ближчим грюкотом гармат здавалося, що десь із хмар, суне на село тінь-примара. Головою зависне над безборонними сільськими стріхами, і кінцем своїх крил досягне ген-ген — аж до горизонтів цілої нашої Батьківщини.

Не довго довелось чекати на прихід "братів ісза Збруча", які вже другим разом несли не визволення з-під польського "іга" — як казали за першим приходом — а несли зі собою помсту для тих усіх, хто залишився на службі під німецькою займанщиною.

Прийшли розправитися з усіми, і то розправитись жорстоко.

Хто не встиг передчасно зникнути, — такого розстрілювали чи вивозили. Селян карали й нищили за "контингенти", — які хліборобів примусово мусіли складати для "Райху". Почалася нова доба страхіть для нашої обездоленої Батьківщини. І "нова господарка": розкуркулювання багатих, виселювання селян у далекі степи й перемішування з Москалями. Церкву запечатано, приходський же будинок зайняла сільрада.

Отцеві Іринеєві дозволили лиш іще деякий час користуватися одною кімнаткою. А з чого жити? — не сказано... Виконування релігійних практик заборонено — бо "релігія це опій народу", як сказав жид Маркс.

Добрі люди спомагали, чим могли осиротілого старця, що був для них колись батьком, дорадником і другом, який довгі, довгі роки ділив долю й недолю нашого села.

— Не минуло багато часу, як прийшлось покидати приходство, бо і цю останню кімнатку забрали на потреби сільради.

Де подітись? Що з собою зробити? — роєм обсіли голову думки.

Рішився вертатися до рідного села, під батьківську стріху, з-під якої вийшов давні, давні роки тому.

Пішов на могилу своєї дружини біля церкви. Всунувся в кущі навколо могили та старечими раменами обняв шорстке дерево хреста. Притулив до нього лице — і примкнув очі. І в тіні розпростертих рамен Хреста, почув знов напливаючий до серця спокій.

— Чому журитися? Чому жалувати за чимось чи тужити, коли над усіма людськими турботами вознесеться подібно мовчазний хрест.

З клуночком під пахою кидав дороге йому місце.

За широко розпростертими воротьми оглянувся востаннє.

— Сильніше залопотіло серце!

Старою рукою діткнувся частоколу в плоті. Здавалося: цей вірний сторож обійстя задержить його й не пустить у далеку дорогу.

— Але дарма!

Все, що оставалось за ним — ставало чужим для нього. Пустився без вагання на дорогу до нового життя.

Оставались за ним лише сонні хати під мовчазним небом — і щораз дальший лай собак.

Дорога ввела його в ліс. Присмерк лісу, здавалося, давав безпечне схоронище.

— І так ішов!

Із сходу почало рожевіти небо. Відізвалися перші несміливі цвірінькання напів-сонних пташенят. Ліс тонув іще в нічній темряві, але горою все вже будилося до життя. Тільки луги біліли ще від мряк.

Рожеві облаки від сходу проганяли до заходу сірих. Врешті викотилося сонце в цілому своєму маєстаті й тисяччю своїх променів кинуло в темну гущу лісу.

Луги стали срібніти від лискучих каплин ранньої роси.

Порикували десь корови; гнали їх скудені від раннього холоду й сонні ще малі пастушки. Над пробудженим із нічного сну цвітом загуділи грубо чмелі, а з сіножатей відповіли їм дзвінкими голосами працьовиті бджоли.

Зникла тайна ночі!

Пробудилось життя! Жоден маляр, ані поет, ані письменник не всилі відтворити краси життя природи, якою Сотворитель наділив невдячне людство.

Минув ліс — іде полями. При дорогах знищені каплички й похилені забуті всіми хрести. Усе на цій землі змінюється. Прийшли нові люди — прийшли здалека нові права — звичаї.

Життя жолобить собі нове корито. Затираються давні традиції, яких хочуть іще підлатати старі люди.

Але це їм не вдається!

Бо молодь — не знає давнього передвоєнного життя. Бо смілі нові шляхи торує собі.

Минав село за селом — просив поживи й нічлігу в доброзичливих людей. Не зраджував нікому — хто він — і куди іде —пощо?

Таких, як він, тинялось десятками. Ще пару днів — і опиниться в своєму родинному селі, під тією ж стріхою, де вперше глянув на світ. І тут — перед очима — його дитинство. Був наймолодшим із численної рідні. Примір старших братів і сестер, поза працею при господарстві, не потягали його. Ще сільським хлопчиною мріяв про місто, школу, науку. Скінчив сільську школу, покинув рідну хату. — Покинув пишний садок, що його любив з джумінням бджіл у маленьких уликах батьківської пасіки. І почалися для нього довгі, довгі роки нового життя в місті, де почав заробляти на науку і знання, до якого виніс пошану ще з-під рідної стріхи.

Рідня поженилася, а він пішов своїм вибраним шляхом. І коли нераз вертався думкою до свого дитинства чи вчасної молодости, то лише для виміряння довжини часу, яка ділила його від тих минулих років.

Сил уже не ставало, та йшов, підпираючись костуром, найденим у лісі. Господи! — допоможи добитися до своїх, не дай збитись з дороги, не дай упасти знесиленому! — благав.

Нарешті переступив поріг давно залишеної батьківської хати. Рідня прийняла нужденного, виснаженого далекою дорогою й голодом — прийняла з отвертими раменами.

Раділи, що прийшов до них, що не залишився між чужими. Не сподівалися для нього кращої долі, бо ж він священик.

На призьбі вбогої селянської хати сидить старенький дідусь і гріється в літньому сонці. Щоденно забігають до нього громадками діти. Сходяться і старші.

Дітям розказує щось, неначе казки. Старших учить як жити, як виховувати дітей.

Це о. Іриней!

Дітей вивчає молитов і катехизму. Хрестить немовлят, вінчає молодята. Сповідає, уділяє Св. Причастя. Старих відпроваджує на вічну дорогу.

Без приділу, без почестей, без винагороди зостався дальше вірним Христові та потайки сповняє свої душпастирські обов'язки.

— Бо виноградник Христовий остався — а робітників у ньому так мало-мало!

У сторіччя канонізації св. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера **оо. М. Соловія й А. Великого**

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОБА

Книжка — багато ілюстрована — має 463 стор. друку більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований життєпис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50 — У твердій оправі $6.00

Замовляти через:

Basilian Press

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Д-р Богдан Казимира. РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ В КАНАДІ. Стор. 102 + 11 таблиць. Ціна $1.00.

о. Дамаскин Попович. БОГ І ЛЮДИНА. Допоміжник тим, що шукають Правди. Стор. 75. Ціна 75 центів.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Віра Смерека

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

(Продовження)

Серед важких, сірих хмар час від часу випливало сонце, що було вже високо над хатою, коли спакована підвода вирушила в дорогу. Загорнуті в сіно, закутані хустинами й одіжжю, діти тулилися до матері, ховаючи личка від різкого колючого вітру.

Іра бачила, як тато зняв шапку і востанне перехрестився до церкви, що височіла золотим хрестом між хмарами, і лишалась на засніженому цвинтарі, як сирота. Дикий вітер кидав у її білі стіни, як і в Ірине лице, колючим снігом. Ірі було шкода лишати і церкву, і сад цей довкола неї — цвинтар, мертвий тепер під снігом, і хатку-сторожівку, що притулилася під старою грушею і залишалася теж пустою...

Іра бачила, як дві сльози впали з татових ясних очей на широку бороду і відразу замерзли на ній.

— Куди це ви, отче Симоне? — питали стрічні люди.

— Бувайте здорові! — відповідав їм батько і показував рукою на дорогу...

— На кого ж ви нас покидаєте, батюшко? — чула ще Іра і бачила, як люди з острахом озиралися, щоб їх ніхто не побачив...

II

У місті К., в напрямі якого після страшної ночі вирушила сім'я о. Симона, жив його кум — давній знайомий Антін Михайлович Красовець. Його білий кам'яний будинок сміявся блискучими вікнами з-поміж густих верб і черешень. Уже через ті вікна було видно, що в хаті живе спокій і достаток, — білі прозорі занавіски манили до себе, а зелене листя хатніх цвітів нагадували про затишне життя.

Перед високим ґанком, що з вулиці вів до тієї хати, і спинилась, як уже добре присмеркло, підвода з майном і сім'єю о. Симона.

Лишивши дітей і дружину, він трохи нервово піднявся на високий ґанок і постукав у замкнуті двері.

— Хто там? — почувся тихий голос.

— Відчиніть... — попросив стурбованим аж дрижачим голосом о. Симон.

Довго ляскають і гримають замки. Тоді нарешті тяжкі, червоним пофарбовані двері відчиняються.

— А! Симон Іванович!? У таку пору?!... Та що з вами? — питається висовуючи голову золотоволоса красуня. — І Емілія Василівна?...

— Добрий вечір, Лідо, — вітається схвильовано о. Симон. — Тато ваш дома? Можна його бачити?

— Дома, дома! Заходьте! — І в тим відхилені трохи двері зачиняються знову і о. Симон зникає за ними.

А через якийсь час на ґанку з'являється сам господар, товстенький Антін Михайлович Красовець.

— Де вони? — питає він спокійно, поважно сходячи з ґанку, і побачивши принишклих у сіні кругом матері дітей, так же спокійно додає, — ну, що ж, ведіть у хату, діти простудяться...

— Прийміть... — благає з саней дрижачим голосом мати. — Не дайте загинути дітям... Життя ціле будемо дякувати... Хоч на одну ніч...

— Да звісно, звісно... Заходьте, а підводу заведіть у двір, щоб люди не бачили, а то тепер недобрі часи...

З тим Антін Михайлович так же поважно піднімається по високому ґанку і зникає за тяжкими дверима. А о. Симон помагає дітям і дружині вилізти з саней і веде їх тим же високим ґанком, на цей раз через відкриті двері в чужу хату.

— Скоренько, скоренько, дітки, зараз нагрієтесь, — промовляє до дітей, які ніяк не можуть іти занімілими за довгу дорогу і померзлими ноженятами.

Ірі здавалось, що вона опинилася в казковому світі, з якого зараз вилетить жар-птиця і розсипле золото, коли чиїсь ніжні руки розмотали всі хустки з її голови і поскидали плащик з онімілого від холоду тіла. Вона стояла на блискучій червоній підлозі, серед зелених дерев високих хатніх цвітів — таких цвітів вона ще не бачила в своєму житті. М'яке електричне світло з-під білого скляного абажуру розлило ніби саму радість по хаті. Золотоволоса дівчина, гарна як царівна, ласкаво питала її, чи в неї ніщо не стерпло від холоду? Іра дивилися в її добрі сині очі і не знала, чи вона спить, чи живе...

— Не дивуйтесь їй, — чує Іра раптом мамин голос, — вона ж перший раз бачить оце все. Ми ж уже давно не мали своєї хати, а жили в церковній сторожці. Та все ж жили, а тепер і того нема... — Іра чує як мама тяжко зітхає, а тоді бере її за руку.

— Ходім, Іро, щось з'їси та ляжеш спати.

І мама повела її в другу кімнату. Там стояла велика біла піч-плита, хоч горшків ніде не

було, а все блискучі сковороди. На стіні висіли великі ложки, цідилки, машинки. Це все таке нове для Іри, такої кухні вона ще ніколи не бачила. А он Тоня з Ніною вже сидять за столом і пишна повна господиня частує їх борщем, примовляючи при тому.

— Ох трудно, трудно з малими дітьми... Казали ми вам, Симоне Івановичу, давно вже, — покиньте священство, воно вас до добра не доведе... Бачите тепер, що правду ми мали...

— Ну, нічого, якось воно буде, — ніби соромлячись за свою дружину, озвався Антін Михайлович, і полихкуючи люлькою, немов в оборону додав, — хоч труднувато в нас тут у городі, нічого сказать...

— Та вже що Бог дасть... — відповів о. Симон, ховаючи глибоко в погляді гірку думку за отой докір.

Знав він їх, господарів оцих, не дуже гостинних. Бач як салом позапливали обоє... А разом же молодість проводили, разом училися, друзями були. А після революції розійшлись їх дороги. Антін став книговодом і зажив міщанином, люди казали добра собі від купців набрав, як їх вивласнювали. Тепер у нього бач який дім... А його життя — це скитання за всі ці роки, вічні переїзди з села в село, з одним бажанням: служити Богові й людям. Для нього більш нічого не існувало в житті, навіть родина, діти служили цій одній його цілі, одній великій любові в житті, — отого священного діла, на яке він пішов, не дивлячись на всі небезпеки після революції... І ось тепер уже не знає він місця, де була б ще відкрита церква. Все позамикали. Священиків повивозили, збавили права голосу, як ось і його... Забрали, ограбили в душі все, що було найсвятіше, чому служив усе життя... А що його жде? — Оці докори, що вже почалися тут?... І немов наперед озброюючись терпінням, о. Симон зітхнув, подумавши — "Бог з ними"...

— Руки є, заробимо, — почув він голос дружини і був він немов відповіддю його думкам, оцим ситим людям, усьому майбутньому...

— Так, так... — притакнула пишна господиня, обтираючи повні масні уста.

Дітей порозтирали спиртом, щоб була, чого не простудили, і всіх трьох поклали спати на печі. Толя й Ніна скоро позасинали. Тільки Іра довго ще не могла спати. З-за комина, так щоб її ніхто не бачив, дивилась вона на цих нових людей. Крізь відчинені з кухні двері, було видно їй довгу спальню з білосніжними у мережках ліжками і барвистими килимами коло них. Блискучі столики, полички, дзеркала. Там безмовно, тихо, не бачучи Іркного цікавого погляду, переходжувались три золотоволосі дівчини, їх тато й мама..

— А де ж мої тато й мама сплять? — думає Іра і їй стає жаль їх усіх. Себе, братчика, сестричку, тата й маму. Жаль до якоїсь невідомої сили, яка закинула їх на цю тверду, чужу піч. Сльози раптом підступають до її очей і щоб не видати себе, вона ховає лице в подушку і, здушуючи ридання, плаче. Так щиро, від цілого серця, як ще ніколи не плакала...

Хтось згасив лямпу і з темноти ночі Ірі більш не лізли картини перемін, злого чоловіка в сірій смушевій шапці, блискуче дуло чорного револьвера. Те все було далеко-далеко. Щось інше тисло її маленьке сердечко, і ніби передчуваючи щось, воно боліло і не давало спати...

—

III

Другого дня о. Симон, після довгих шукань, таки знайшов квартиру. То була стара низенька хатина під соломою, з підгнилою дерев'яною призьбою, через яку місцями заглядало до хати світло. Та зате цілком пуста, отже для них самих, що тоді було дуже тяжко знайти. А до того люди боялися їм винаймити. Тому тією першою знахідкою всі дуже раділи. Речі, що ночували у дворі в Красовців, перевезено до нової квартири. О. Симон попрощався востанне зі своїми парафіянами-візниками, віддячився їм як міг, і вони поїхали назад у село, побажавши своєму батюшці всього доброго.

Скинуті в безладді речі занесено в сіни й у хлів. Запалили в печі в хаті і Емілія Василівна заходилася шарувати та білити її. Діти бігали біля матері й помагали, як могли: товкли крейду, додавали воду. Батько ще зраня купив на базарі віз дров та приготував палива. Надвечір весело тріщав у печі вогонь, варилась вечеря. Розпакували ліжка і рішили спати в своїй хаті. Пуста і ще мокра, вона парувала від тепла, але було чисто й затишно всім разом. Змучені за день батько й мати не зітхали більш того вечора і не плакали, тільки переглядались, дивлячись як щебечуть, нічого не розуміючи і раді на все нове діти.

Зате після вечері з легким серцем замкнули двері і могли спокійно лягати спати.

На другий день, як прокинулись, у хаті замерзла вода, хоч звечора й напалили в печі. Хата була така стара, що мороз легко переходив через її трухлі стіни.

Але що зробити? Слава Богові й за таку...

Емілія Василівна прикрила дітей і скоріше заходилася палити в печі. Аж тоді, коли по

хаті розійшовся теплий дух, дозволила вставати дітям.

Симон Іванович (так його звали тепер скрізь), устав іще раніше і вже приніс відважені куски хліба.

— Оце стільки будемо діставати на день чорного хліба, а стільки сірого, — оповідав показуючи принесений хліб. — У чергу стояти не дуже довго, — і відрізавши по шматочку від сірого хліба, подав дітям[1]).

Оце наші порції, дітки...

Емілія Василівна зварила снідання. Гаряча юшка парувала в холодній іще хаті, але всі були задоволені тим першим ранком у своїй хаті, коштували городський хліб, і діти щебетали без кінця. Поснідавши, всі разом прийнялись знов до роботи. Вносили речі, розпаковували, розставляли, вішали образи, прикрашали їх рушниками. До обіду пуста хата прибралась, причепурилась. Стало затишно, гарно, по-домашньому.

— Оце ваше нове дома, — казала мати до дітей, домазуючи жовтою глиною долівку.

Так почалося нове життя.

***

Симон Іванович не був старим священиком. Батьки його були селяни і в великій родині був він одиноким сином, який стараннями всієї родини спромігся осягнути своє покликання — стати священиком. Не знали батьки його, віддаючи на сина останню копійку, що через сина-священика прийде пізніше руїна дня них. Бо, як тільки настали тяжкі часи в Україні 30-40-их років[2]), на господарство батьків посипались великі податки. Один за одним. Один за одним. Не встигли сплатити одного, приходив другий.

— У тебе син священик, — була одинока відповідь бідному батькові.

Продавши все, що мали: корову, свині, одежу, — привели господарство в руїну. А коли прийшов голод 1933-го року, батько не пережив і помер. У напівпустій хаті зосталася мати з дочкою-удовою — чоловіка її давно забрали в тюрму і він звідти не повернувся.

Із рідного села доходили до Симона Івановича тривожні вісті про дальші податки. З останнього листа довідався, що вже не мають більш чим платити їх і приходили описувати меблі, навіть стару шафу. — придане Емілії описали. Зосталась одна хата, та й та, мабуть, довго не встоїть. Що робити? — Симон Іванович не знав. Помогти їм він більше не міг. Сам знищений податками, не мав він ані золота, ані цінностів якихось, ні грошей. А тепер невеликий запас, що його привіз він із собою на нове життя, не вистачав на довго, навіть його сім'ї. Треба було відразу думати про заробіток. І як тільки скінчені були турботи з квартирою, він прийнявся шукати праці.

І тут прийшло, властиво й почалося ціле горе.

(Далі буде)

---

[1]) У час великого голоду в 1933 р. по містах України завели картковку систему, яка тривала приблизно від лютня 1933 р. до березня 1935 р.

[2]) Так зване розкулачування.

✝

бл. п.

дипл.-інж. РОМАН ЩУРОВСЬКИЙ

ненадійно впокоївся в Бозі на 58-му році життя дня 18-го листопада 1968 р. у Відні.

В особі Покійного українська віденська громада втратила зразкового та діяльного парохіянина й громадянина.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

НОВИЙ ВИПУСК:

о. др. Степан Семчук

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ

Життя великого подвижника Української Церкви часів св. Йосафата.

Торонто Р. Б. 1967.

Ціна $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Чим ОО. Василіяни усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St.

Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ХТО МИ І КУДИ ЙДЕМО?
БРАДФОРД, АНГЛІЯ

Нещодавно, кілька місяців тому, тут в Англії по українських скупченнях проїздив великий місіонар, ревний і добрий проповідник, о. Максим Марків ЧСВВ. Кидав-засівав він зерно Божого слова в людських серцях, даєш місії, а вірні з одвертим серцем приймали його, слухали пильно його проповідей. Скрізь чути було коментарі:

"Великий це проповідник! Це справді Христовий апостол!"

Сприймали вони радо його повчання, поради, ба й уваги, коли обставини їх вимагали. Отець Місіонар захоплював усіх своїми проповідями. Указував людям дорогу, якою йти, чого берегтися, що робити, як поступати. А понад усе натякував, підкреслював о. Місіонар конечність і важність правдивої, живої віри. А правдива віра є та, що не обмежується лише до слів, до обіцянок. Вона вимагає діл. "Віра без діл мертва" — каже Св. Письмо. Хоч, на жаль, не завжди зерно Божого слова паде на врожайну, добру землю. Часто воно паде в людські серця немов на той пісний камінь і скоро висихає.

Щоб доповнити свою сійбу Божого слова, о. Місіонар іще в окремий спосіб дав нагоду поодиноким групам людей, у більш звуженому полі, застановитися глибше над вічними правдами. Хотів він якнайкраще допомогти людським душам. Звідси то в нас, коло Брадфорду, в Інклей, о. Місіонар дав кілька циклів реколекцій. Ці реколекції не тривали довго, відбувалися в реколекційному домі оо. Пасіоністів. За першим разом поїхало туди старше жіноцтво. Від п'ятниці вечором до неділі по обіді. Опісля в свою чергу поїхали туди дівчата, а наприкінці мужчини. Кожний з учасників тих реколекцій прощався з жалем із тією самотою, де душа віднаходила спокій і догідну хвилину на зустріч з Богом, на підкріплення душевних сил. Однак ці два дні заскоро минули. Бажалось би

О. місіонер Марків ЧСВВ з групою учасників на заминених реколекціях, про які говориться в дописі.

мати тиждень — два. Але дім цей у руках латинсько-англійського клиру й мусимо числитися з можливостями та нагодою, яку нам дали. Тут показалося також з обмеженого числа учасників, як то тяжко нам приходиться відложити якийсь час для призадуми над самим собою. Хоч ми всі не могли бути на таких реколекціях, все таки ми що не позбавлені змоги подумати над собою, над нашою душею. З Божої волі маємо 6 днів до праці, а сьомого дня Бог хоче, щоб цей день називався Днем Господнім, неділею. І принаймні в тих днях ми повинні ввійти в нашу душу та поглянути як вона виглядає. Чи ми йдемо правдивою дорогою? Чи часом ми не збочили? "Чувайте і моліться, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Чоловічий" — так говорить Господь. Кожна хвилина може бути для нас останньою. Чи ми готові на зустріч із Богом віч-на-віч? Чи все з нами гаразд? Не маємо ми часом чогось хибного, не такого як того Бог хоче? Ніколи не повинні ми відкладати справи нашої душі, а забагато дбати про речі світські, світові, матеріяльні.

Ціле людське життя це немов одне безперервне приготування до весільного бенкету. Цього порівняння вжив сам Ісус Христос, коли навчаючи розповів притчу про господаря й учасників весільного пиру. Хто туди прийшов без відповідного одягу, був викинутий геть і тяжко покараний. Так само і з нашим життям. На цій землі ми прибираємо нашу душу в одежу відповідну до зустрічі з Христом. Хоч би ми жили не знати як довго, все таки літа стрілою проминуть так скоро, що ми й не зчуємося коли.

От, до одного пана, який мав щастя обходити свої стодесяті роковини, приступає репортер зі запитом: — Коли ви, пане, переживши тих 110 років, пригадуєте і дивитеся на минуле ваше, що Вам здається? — На це питання сивоволосий старушок відповів: — Усе моє довге життя проминуло немов одна секунда! — І так воно справді є. Хоч нам видається 110 років довгим часом, то коли йде мова про минуле, легко можемо його назвати секундою. Довгий є один день, що ще на нас чекає, але дуже короткі вже прожиті роки. Важне є для нас отой наш короткий час і скоро проминаючий вік добре прожити, для Бога і за Божою волею. Коли ми з нашого боку виконаємо все, що було в наших силах, прещедрий Бог у своїй безмежній любові до нас, в заміну за наше коротеньке існування на цій землі, за цю секунду, дасть нам вічне щастя, яке триватиме без кінця.

Яка буде наша вічність? Відповідь даємо нашим життям. Маємо свободу волю і можемо за це або Богові вірно служити, або не заховувати його св. Волі і так заслужити на вічну кару, замість на вічну нагороду.

Тільки тоді, коли будемо жити як правдиві християни, зможемо мати претенсії вступити до неба. А спитаймо себе: Чи ми правдиві християни? Чи може наше християнське життя обмежується лише до метрики хрещення?! Чи живемо ми живою вірою в Бога? Якщо віримо, що є Господь Бог, то мусимо йому служити не тільки словами, але й ділами. Вже св. Апостол Павло говорив про себе: "Коли б я говорив різними мовами, а любови не мав, я мідь бриняча..." Так само і ми можемо собі сказати, що віра — тільки зі слів — є немов та порожня бочка, яка гуде, коли вдаримо. Так можемо віру без діл порівняти до кравця, що обіцює, а не виконує своєї праці. Прийшли ми до нього і замовили собі вбрання. Має він нам його вшити. Але приходимо в означений день, а той кравець не додержав обітниці і нам одежі не вшив. Марна його з нами чемна поведінка, ми хотіли б діла, а не порожніх слів. Подібно є і з нашою вірою в Господа Бога.

Отже все, чого вчить нас св. Віра, це виконуймо. На ділі покажімо, що наша віра жива, що ми любимо Бога. Бо тільки в такий спосіб запевнимо собі вічну нагороду.

Василь Пінюс

ВІННІПЕҐ, МАНІТОВА ПАРАФІЯ СВ. МИКОЛАЯ. ПОСВЯЧЕННЯ ДЗВІНИЦІ

У неділю 6-го жовтня м. р. відбулося торжественне посвячення дзвінниці, яку збудовано біля нової церкви св. Миколая. Акту посвячення довершив Впр. о. Протоігумен М. Дацюк ЧСВВ в асисті оо. В. Шевчука — пароха, В. Каменецького і Т. Синишина. Після посвячення відбувся спільний обід, що його приготовив відділ ЛУКЖ.

У липні 1966 року парафія св. Миколая перенеслася до величавої церкви при вулицях Арлінгтон і Бенермен. Бажанням парафіян було, щоб дзвони, які були при старій церкві, зберегти та перенести до нової церкви. Тому коло нової церкви збудовано модерну дзвінницю та вставлено в неї дзвони. Дзвони ці мають свою історію. Це перші дзвони при українській церкві в Канаді, або як кажуть наші парафіяни, перші українські дзвони в Канаді. Їх є три. Вони мають гарний звук та добре гармонізуються. Два менші дзвони були закуплені в Трой, Н.Й., у 1906 році, а третій найбільший спроваджений із Франції в 1913 р. При посвяченні надано їм імена в такому порядку: двом меншим — св. Василія і св. Йосафата, а найбільшому — св. Миколая. Імена ці і обличчя цих святих вирити на дзвонах.

У вставленні дзвонів применено модерну техніку. Їх порушують не людські руки при помочі шнурків, але електричні мотори. Щоб вони дзвонили, треба тільки залучити електрику. Це перша й одинока моторизована

На світлині бачимо новозбудовану дзвінницю при церкві св. Миколая у Вінніпегу, про що доклад-ніще в дописі.

дзвінниця на захід від провінції Квебеку.

Нова величава церква, а побіч неї дзвінниця, це свідки живої віри, витривалости й жертвенности парафіян св. Миколая. Із посвяченням дзвінниці вони закінчують першу частину свого спільного зусилля, а саме будови. Друга частина — це далекойдуча програма релігійної й культурної праці в новому терені та при новій церкві.

ПІОНЕРСЬКІ КОЛЯДИ 1904 РОКУ

Нині прийшло мені на гадку написати пару слів про піонерські коляди. Я, знаєте, страшно не люблю писати, а особливо, коли мені минуло 81 літ життя. А тих, що я з ними ходив колядувати, то вже ні одного при живих нема, бо вони тоді вже були між 40 а 50-ти роками, то навіть як би чоловік і дещо збрехав, то хто мені це закине? Але буду пробувати все по правді описати. Це діялося в моїй околиці в Равнд Гил, Альберта. Десь по відправі приходить до мене церковний комітет. Павло Полячук був Лемко, то так я буду писати, як він до мене говорив. "Позаяк я ся називаю Павло, то мене Лемки кликали, Павлю, підемо лем, Павле, колядувати". А я кажу: Ви старші, а я молодий, як то буде виглядати? "Што лем то буде, все добре". І так я надумався і погодився. Антошко Драган узяв собі на груди скарбонку, замкнену на колодочку, тільки зверху була дірочка кидати срібняки. Бо тоді панували ніклі й 10 центів, а кводер також був великий пан. Молоде покоління в те може б не повірило, а однак це правдиве. Бо тепер, як підуть колядувати, то менше як долляра ніхто не дає, а часом і п'ятка прийде, як при добрім гуморі. (Розуміється, коли є аква віте).

Лемки дуже любили коляду "Предвічний родився под літи" на свою лемківську арію. Їздили ми 3 дні до пізньої ночі та заколядували цілих 12.00 (дванадцять) долярів. То були перші колядники нашої парохії в Равнд Гил.

Тепер ще напишу, звідки ті колядники походили. Яків Яніцький, котрий дав коні возити колядників, походив із Пробіжної повіту Гусятин. Никола Ватюк теж із Пробіжної. Я, Павло Головатюк, із Пробіжної. Антін Драган і Павло Полячук, оба з Лемківщини, мабуть повіту Ясло. Іван Солониняк з села Колиндяни повіту Чортків. Солониняк помер трагічною смертю: робив у Калгарах на Сіпіарський ярді і забив його поїзд, здається, 1919 року (йому припадало, мав пропасницю).

Мушу ще сказати, що до дому прийшов я аж четвертого дня. Троха мама посварили. А я кажу: Мамо, та я на танці не ходив, я колядував на церкву. Мама трохи пом'якли, питають, а багатосте заколядували? — 12 долярів. — То добре.

ПІОНЕРСЬКІ КОЛЯДИ 1905 РОКУ

у Равнд Гил, Альберта

Позаяк цеї зими в наших околицях снігу не було майже цілу зиму, то ми пішли пішки колядувати; було нас шість, самі хлопці. Я Павло Головатюк, Домінько Жарський, Гринько Мостович, Мілько Криськів, Штефан Козак і Касько Щербатюк. Перший і другий день пішло нам не згірше. А третій день, то ми вже були перемучені і якось так пішло, що ніхто нас не спитав, чи ми голодні. А ми не мали тої енергії, щоби впімнутися. Але хлопці, то хлопці: забавляли себе фонами, але з фонів прийшло так, що Жарський підложив ногу Штефанові Козякові, а той як гримнув, аж ся земленька стрісла. Котрийсь собі зажартував каже: щастя, що земля замерзла, інакше була би трісла... А були оба добрі намаги, то було від чого тріснути, розуміється, що той, що впав, то аж заклів. Котрийсь знов зажартував, каже: щастя, що живіт порожний, бо був би хлопіт, але ми на свіжім повітрю. А ми якось то влаго-їли. А малисмо ще одну хату, й була то 9-та година ввечер, то ще було світло в хаті. То ми виколядували, дали нам коляду тай уже приходиться відходити. Але один каже: Чекайте, хлопці, я си вкрию навальчик хліба. Вірте ми, тота господиня ся зачворіла та й каже: Вибачайте, хлопці, я си думала, що то вже пізна пора тай ви вже по вечері. Правда, злагодила нам вечеру, але, вірте ми, ми їли-їли. То все молоде, здорове. Ми подякували, і приобіцяли, що ще прийдемо на другий рік.

Сії колядники що живуть, крім одного Каська Щербатюка, що помер тому щось коло 4 місяці. Мав 84 роки. Кілько ми виколядували, я не пам'ятаю, але десь коло 20.00 долярів. То була біднота, але що ніхто нам не відказав, кілько міг, тілько дав, і ми кожному подякували. 1906 року ми їздили саньми, ох тоді була тяжка зима, сніг упав на 1-го листопада, майже пересічно було 3 фіти снігу. Як нас напала ввечір завуруха, то ми мусіли в корчах трохи стати, бо так курило, що трудно було далі їхати. Якось вдалося нам заїхати до одної хати, а тут повно гостей і — здалека, а хата маленька. Тут нема що й думати про нічліг. А чув сусід недалеко, то ми туди поїхали. Тут гостей не було, то ми переночували вигідно і коні файно в стайні випочали, і то був наш останок коляди 1906 р. Тепер колядники мають добрі дороги, файні гари, люди заможні, долярчики сунуть як полови. Гостять, ще й гарячого молока, як то кажуть, від скаженої корови, не жалують. Те, що я тут написав, то трудно повірити. Але так воно колись було, а інакше тепер.

Я тілько писав третє через десяте. А хто буде поміщувати, то прошу щось від себе додати (значить удобрити).

Павло Головатюк
Равнд Гил, Альта.
26 серпня 1968.

Іван Дзівак

НАД КРУЧЕЮ ДНІСТРА

Від непам'ятних літ, по правому боці Дністра стоїть село Київець, а по лівому боці мале містечко Розділ. Село Київець ділиться на дві частини, горішня частина називається Кінець, а долішня Побідни. Поміж Побідином та горішньою частиною села, над стрімким і крутим берегом Дністра стояла старенька церква яких кількасот літ, а біля церкви були поховані родини з священичого роду. На гробах були мармурові плити з написами старослов'янською мовою. Побіжу церкви був фільварок, де часто міняпися польські пани.

Говорили, що в підземеллях цього фільварку найшлася якась таємниця, нікому дотепер невідома. Там були якісь таємні підземелля, пивниці й тунелі, кажуть старі люди, що там колись був оборонний замок, його тунелі переходили попід Дністер аж до Роздолу.

В Роздільській церкві мав лежати хрестом перед вівтарем на Службі Божій польський король Іван III Собеський, перед походом на Турків.

Ця стара церква перетривала століття, яких 700 років. Граф Лянцкоронський до другої світової війни дуже старанно опікувався старенькою церквою. Вона була звичайно зачинена, а відчиняли її 2-3 рази на рік. Сьогодні ця церква валиться, впав дах та й стіни вже обсуваються. Старі ікони, книги й усе устаткування тепер перенесене до нової церкви. Академик Возняк був переконаний, що там колись був гостем наш король Данило, ще перед тим, заки побудував Львів. М. Возняк збирався зробити досліди, але все так складалося, що посьогодні нічого не появилося, бо обставини не дозволяли на те.

Церква, що про неї говориться в допису.

Може хтось з істориків або археологів досліднть ту нашу старовину.

ПОХОРОНИ
ВЛ. П. МИКОЛИ ПЕТРИКА

(Едмонтон)

У вівторок 24 вересня 1968 р. помер бл. п. Микола Петрик з Едмонтону. Покійний народився 12 грудня 1891 р. в селі Денисів, пов. Тернопіль. До Канади приїхав 1910 р. і став працювати на залізниці Сіенар, в околиці Лемонт, Альберта. За короткий час своєї тяжкої праці в 1911 р. купує собі гомстед в околиці Делф і там започаткує будувати своє родинне життя. В 1914 р. оженився з Теклею Дусановською - Петрик, також родом із села Денисова.

Покійний Микола ще з молодости був членом Т-ва "Просвіта", ревно відданий Українській Католицькій Церкві в рідним селі, а приїхавши до Канади, він разом із своєю дружиною зачав продовжувати свою працю. Вони стають членами церкви Пресвятої Богородиці в Делф та прихильними парафіянами й родичами, як також добрими жертводавцями на церковні й народні потреби. Виховавши чесно і подружившн своїх рідних і прибраних дітей, Покійний лишив фармн синові Петрові, а сам із своєю дружиною переїхав до Едмонтону і тут включилися в церковне й народне життя; стали членами церкви св. Йосафата й інших українських народних організацій.

Покійний любив читати книжки та передплачував "Українські Вісті" і український католицький місячник "Світло".

Похорон бл. п. Петрика зачали панахидою, котру відправив о. Ковальський 27 вересня в похоронним заведенню Парк Меморіял в Едмонтоні.

В суботу 28 вересня тлінні останки перевезено до церкви св. Йосафата, де похоронну Службу Божу відправили оо. Ковальський і Дмитрук. Прощальну промову виголосив о. Ковальський.

Після останнього цілування тіло відпроваджено на цвинтар св. Михайла. По похороні дружина

Бл. п. Микола Петрик

й діти покійного запросили учасників похорону на поминальний обід до церковної залі. Після обіду о. Дмитрук висловив родині покійного співчуття, згадав покійного як доброго і примірного парафіянина та любого й веселого бесідника на різних родинних забавах і зібраннях. На похорон зійшлася родина, приятелі і знайомі з Едмонтону й околиці. У глибокій пошані для покійного зложили вони спільний вінок молитов і Служб Божих за вічний спокій його душі.

Ненадійму його смерть оплакують горем і смутком прибита дружина Текля, п'ять синів із невістками, три доньки з зятями, 24 внуки і 6 правнуків. Дружина і вся родина покійного складають щиру подяку о. Ю. Ковальському і о. Я. Дмитрукові за відслуження похоронних обрядів — далі всім учасникам похорону за віддання останньої прислуги покійному.

Нехай милостивий Господь нагородить усіх, а покійного Мужа, Тата й Дідуся прийме до царства небесного.

З нагоди похорону дружина покійного складає $15.00 на "Світло".

Спи, дорогий Мужу, Тату й Дідуню, нехай канадська земля буде тобі легкою.

Дружина Текля,
діти й уся родина

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $1.00: С. Кальмук, Торонто, С. Медвідь, Вінніпег, Мик. Сусь, Едмонтон; Вас. Тихоліз, Торонто; Марія Волошин, Вадена; О. Піскаровський, Торонто; М. Заячківський, Вестон; С. Магера, Лисбирн; В. Дзубко, Едмонтон; К. Шинкарук, Вестон; Стефанія Панишак, С. Амабль; Ів. Микитин, Й. Онищак, Алонза; Ів. Дюк, Едмонтон; Павліна Гордій, Мондер; П. Ільницький, Едмонтон; М. Захарій, Вікторія; Мик. Лещишин, Торонто; Микола Оконь, Грейт Нек; Єлисавета Сашко, Лорейн; Олександра Шпиталь, Чікаго; О. Весоловський, Чікаго; Проць Ясищук, Ельдорадо; О. Гриньків, Істон; Теодор Федоришин, Міннеаполіс; Марія Тимочко, Німеччина; М. Фікташ, Торонто; Іван Петик, Гемтремк; П. Крамар, Монтреаль; П. Хлібович, Ню Британ; о. Й. Скульський, Ню Гейтан; о. Й. Кульський, Ню Гейвен; Др. Я. Крив'як, Клівленд; Ярослава Терлецька, Філядельфія; Наталія Базарко, Бронкс; Юліян Калинка, Ошава; Семен Головайчук, Смоківі Лейк; Т. Фурда, Арборг; о. С. Гарванко, Кридор; Марія Чолій, Нюарк; С. Гридовий, Гімлі; Ів. Федорівський, Торонто; С. Мудрик, Кичченер; Текля Крупка, Гемтремк; Д. Гарасимчук, Торонто; Й. К. Куцин, Вворрен; Стефанія Городиська, Парма; Ольга Середа, Філядельфія; Катря Датків, Менестер; В. Курилишин, Монтреаль; В. Балицький, Данія; М. Стельмах, Торонто; Микола Ковалюк, Едмонтон; Е. Турик, Бафело; Е. Сиротюк, Торонто; Др. С. Годований, Торонто; Н. Бойчук, Пелетайн; Г. Островерха, Бронкс; Павло Головатюк, Равндгия; Р. Івасиків, Торонто; С. Барановська, Чікаго; Марія Іссак, Торонто; М. Григорський, Торонто; Й. Москаль, Ст. Катеринс; Анна Зварич, Су Сент Марі; А. Непотюк, Торонто; Н. Юречків, Торонто; М. Габа, Торонто; Катря Білан, Дітройт; Р. Бойчук, Торонто, П. Малий, Виндзор; Агафія Допко, Шамблі; Ґнат Мислюк, Глендон; О. Фалінська, Торонто; Н. Д. Вужанко, **Велланд.**

По $2.00: Антін Фолюсевич, Рочестер; Андрій Якубовський, Бафало; Марія Марушко, Гемилтон; А. Дяків, Венкувер; Катря Сабадаш, Монтреаль; Семен Кудлик, Бронкс; С. Барановська, Чікаго; В. Сироїд, Еспаньола; Степан Панчишин, Еверет; Й. Дмитрів, Венкувер; Роман Вітровий, Елентави; М. Площанський, Гемилтон; М. Прощанський, Монтреаль; М. Тарнович, Судбури; З. Герасимович, Саскатун; Анастасія Несембер, Ґренланд; В. Костечко, Сарнія; Марія Рибчук, Вінніпег; І. Яворський, Філядельфія; Анна Дубас, Пулмен; О. Судомляк, Монтреаль; Н. Банира, Дезеронто; А. Шешко, Монтреаль; Павліна Федорів, Торонто; Іван Кмита, Торонто; Марія Хижий, Торонто; М. Гарасим, Ладон; М. Площанський, Гемилтон; М. Стецюк, Гвелф.

По 50 центів: Омелян Стефанишин, Маттава.

По $3.00: Юрій Коваль, Чікаго; Т. Фурда, Арборг; Марія Харабарук, Вестмавнт; Д. Кілик, Торонто.

По $4.00: Євфросина Гайда, Джемейка Плейн.

По $5.00: Осип Чупіль, Пенінсула; Є. Бішко, Сиракюз; Іван Стечинський, Кемровз; Ю. Гаврилюк, Форт Вільям; Анна Чорній, Балтимор; Юлія Ожба, Торонто; М. Юзвенко, Гемилтон.

По $6.00: Др. Павло Таращук, Монтреаль; Михайло Філько, Бінгтемптон.

$7.90 Парохія св. о. Миколая, Вінніпег, З. Збори.

Із похорону бл. п. Володимира Тараслока, Стінен, **$89.50.**

Із похорону Миколи Петрика, Едмонтон, **$15.00.**

Батько з нагоди похорону о. Євгена Білика ЧСВВ **$10.00.**

По $10.00: Петро Шевчук, Вінніпег.

НОВІ ВИДАННЯ

М. ФЕДОРОВА

СЛУЖБА БОЖА (ф-дур) на мішаний хор $3.00
СЛУЖБА БОЖА (г-дур) на мішаний хор $3.00
ВОСКРЕСНА УТРЕНЯ — на мішаний хор $3.00
САЛЬВИ І МАЛЬВИ — слова Т. Курпіти $3.00

(Збірник патріотичних і настроєвих пісень із фортепіяном на хори: мішані, чоловічі, жіночі й двоголосові — деякі добрі й для солістів)

УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ — на жіночі хори — 4 частини $5.00

(Зміст: Пісні до слів Шевченка, народні, повстанські, пластові, стрілецькі, воєцькі, веселі, любовні, настроєві, патріотичні, релігійні, коляди, щедрівки, веснянки, з фортепіяном, гимни — разом 104 пісні).

НАПРЯМНІ ПРАЦІ ЛІТУРГІЧНОЇ КОМІСІЇ $0.50

(Брошура — 64 ст. В ній видвигнені актуальні проблеми, зв'язані з нашим обрядом, пекучою потребою його обновн та евентуальних реформ).

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ontario, Canada

ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ "СВІТЛА"?

Згідно з духом цього найрадіснішого сезону, я з великою приємністю пересилаю Вам і Вашій Родині наші найсердечніші й постійні побажання.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
і щасливих овочів у
МИРНОМУ И УСПІШНОМУ
НОВОМУ РОЦІ!

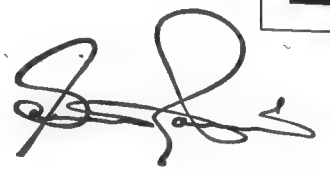

STEPHEN B. ROMAN
Chairman and President

DENISON MINES LIMITED
TORONTO, CANADA

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-3246-7

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також Збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА
ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ,
ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру ---------- $12.00
в шкіру зі золоченнями ---------- $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями ---------- $20.00

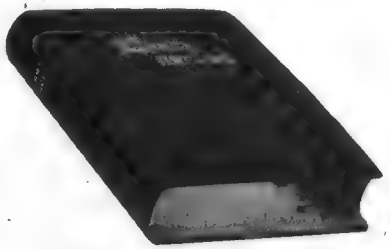

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXIII ЛЮТЕНЬ — 1969 — FEBRUARY Ч. 2 (554)

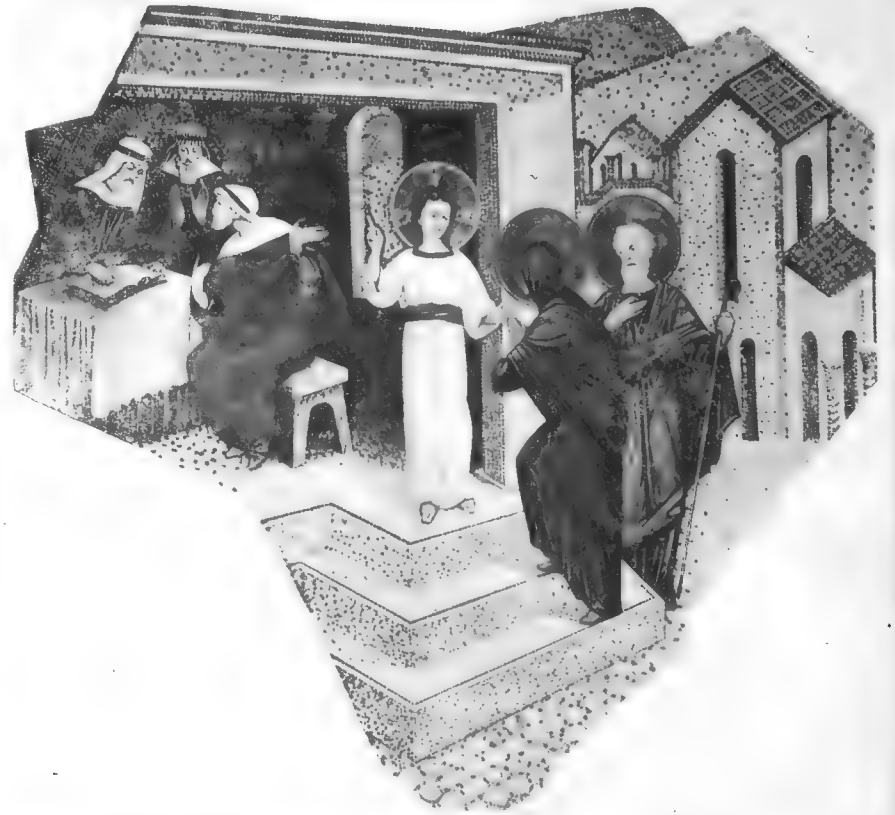

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ :

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Ірней Назарко,** ЧСВВ. — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах,** ЧСВВ. — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Фединак,** ЧСВВ. — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. **Діяння Ватиканського Собору.** Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том II. **Свята Літургія. Засоби повідомлення.** Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том III. **Церква. Східні Церкви. Екуменізм.** Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том IV. **Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання.** — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. **Церква в світі, свобода і місії, нехристияни.** Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.50** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна $2.00.

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. **о. д-р Стефан Семчук.** Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах,** ЧСВВ. — Стор. 234. Ціна $2.50.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ. Стор. 463. Ціна $4.50, в оп. $6.00.

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Гнєсько, ЧСВВ.** — Вислази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна $2.00.

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Авторитет і авторитет у Церкві	*о. О. Купранець, ЧСВВ*	42
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів"		44
Різдвяне Слово Папи Павла VI		45
Віра і сучасний сумнів	*Василь Барка*	49
Повне порозуміння між Церквами Західньою і Східніми	*о. В. Ваврик, ЧСВВ*	51
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ *Намірення Апостольства Молитви на лютень 1969*		52
Універсальність Католицької Церкви	*Євген Іванків*	54
Двадцять років Владичого служіння *Проповідь на 20-ліття хіротонії Преосв. Ісидора*	*о. І. Назарко, ЧСВВ*	57
Достеменне православіє *Перша частина*	*о. проф. Н. Кушніряк*	61
Він жив не для себе *Пам'яті о. Євгена Білика, ЧСВВ*	*о. М. М. Гнєсько, ЧСВВ*	63
Від церковці до катедри	*д-р О. Фундак*	65
Подвійна любов	*о. Р. Г., ЧСВВ*	67
Сучасний переклад Св. Письма	*о. В. Р. Кравець, ЧСВВ*	68
Філософія і філософи	*о. Д. Ковалюк*	69
Мова символів в едмонтонській катедрі	*о. О. Купранець, ЧСВВ*	71
Христос Воскресі	*Віра Смерека*	73
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — Дописи		76

ОБКЛАДИНКА: 12-літній Ісус на розмові з ученими в Єрусалимі. Картина М. Дмитренка в церкві ОО. Василіян у Дітройті-Гемтремку.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Ірней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $4.00; поодиноке число 40¢

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Irenaeus Nezarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $4.00 per year. Single copy: 40 cents.

АВТОРИТЕТ І АВТОРИТЕТ У ЦЕРКВІ

Проблема авторитету завжди була однією з основних проблем у житті людини, — як одиниці, так і людської збірноти, на просторі всього людського буття. Що так було, спокойвіку, вистачить розгорнути перші сторінки Біблії, щоб там вичитати про конфлікт, що заіснував у раю між Божим авторитетом і людським послухом.

Авторитет уже своєю природою викликає для себе партнера, яким є послух, бо на ділі авторитет не може ні існувати, ні виявити себе, без послуху, і навпаки. Авторитет і послух зі собою завжди тісно пов'язані, щоб можна було одне від одного докладно відділити та сказати, що ці два поняття творять самі для себе дві окремі цілості, які зо собою не мають нічого або малощо спільного. Нераз просто неможливо знайти чи поставити межу, де починається авторитет, а де кінчається послух, як теж і навпаки. Мабуть нема на світі ні найменшої спільноти, в якій не виступав би в будьякій формі авторитет і послух, тобто більш або менш досконало впорядкована підпорядковність. Це бачимо в родині, організації, громаді чи державі.

Історія доказує, що збереження чи знехтування авторитету та послуху навіть на цілі сторіччя вирішило долю неодного народу, бо воно стало основою його сили, або причиною його упадку. Добрим прикладом того може послужити доля нашого народу.

Що таке авторитет?

У дефініцію авторитету можна вкласти декілька розумінь, стислих і переносних, що їх подають різні лексикони, за якими можемо сказати, що існують різні авторитети, з яких деякі згадаємо:

урядовий авторитет — це законне право тих, хто з уряду є носієм авторитету і може: приказувати, видавати закони й розпорядки та домагатися їх сповнення, як теж має право урядово діяти й офіційно виступати в імені тих, яких репрезентує носій даного авторитету;

моральний авторитет — це моральна сила, що випливає з загально-визнаної поваги чи вищости в моральних справах, внутрішньої та зовнішньої переваги щодо етичних якостей чи випробованого довір'я в духовному проводі. Такий авторитет можуть мати одиниці, групи чи системи поглядів, що користуються впливом на інших і в будьякий спосіб заторкують або в'яжуть їх совість.

Крім повищих названих дійсних авторитетів маємо багато інших, радше переносних. Можна сказати, що кожна ділянка сьогодні має свій авторитет, і так існує авторитет: політичний, інтелектуальний, медичний, мистецький, футбольний і всякий інший, відповідно до ділянки, в якій хтось є знавцем даної справи.

Джерела авторитету

Авторитет може мати різні свої джерела, на основі яких даний авторитет може когось безумовно обов'язувати або взагалі не мусить, іншими словами: визнання даного авторитету залежить від його сили відносно інших.

Першим і безумовним джерелом усякого авторитету є Бог. Божий авторитет виявляється для людей у Його вічному природному та позитивному *законі*, тобто в законі даному Богом через Об'явлення в Св. Письмі, як теж у самій природі створеного Ним світу. Божий закон обов'язує усіх людей і повсякчасно, бо Бог є його першим і останнім джерелом, а тим самим і одиноким авторитетом, що не підпадає під ніякі часові зміни та ніякі сумніви.

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛЮТЕНЬ, 1969
РІК XXXII, Ч. 2 (554)

Другим джерелом авторитету, але вже умовним, є людина. Тим самим усі людські закони чи правила, що їх зготовила людина для умовних і часових, хоч би й дуже конечних і важливих цілей є тільки умовні. Людськими законами можуть бути: державний, міський, інституціональний, організаційний і всякий інший закон або правило, що править за авторитет для більшої або меншої групи людей. Кожний такий закон чи правило має свою обмежену силу та означений засяг зобов'язання, як теж кожний із них підпадає під ревізію та різні зміни, бо вони зумовлені часом, обставинами, потребою, місцем і навіть іншими чинниками людського життя. Візьмім наприклад:

державний закон Америки про обов'язковість військової служби зовсім не стосується до Канадійців, що перебувають в Америці, і тому американський уряд не може взяти їх до військової служби, але цей самий Канадієць, якщо сповнить якийсь злочин проти американських законів, то буде ними суджений;

інституціональний закон університетів кладе вимогу, щоб кожний викладач мав якийсь науковий ступінь, що однак не має ніякого пристосування для футбольного спортового товариства, якого член може бути навіть повним анальфабетом, бо ціль і завдання обох установ є різні.

Який авторитет має Церква?

Церква вже в своїй суті посідає оба основні авторитети, що про них була вище мова, тобто *авторитет уряду і авторитет моральної сили*, бо Церква одержала їх просто від Бога при своєму основанні Ісусом Христом.

Авторитет Церкви має два свої основні джерела, *якими є Божий і людський закони*, на підставі яких Церква діє, тобто приказує, видає закони, навчає й веде людей до осягнення їхньої цілі, якою остаточно є спасіння душі через пізнання й любов Бога.

Коли йдеться про Божий закон, то Церква мусить діяти на його основі та проповідувати його, але ніяк не може його усунути чи змінити, бо до того не має найменшого права. Звідси Церква не може сказати "кради!", "чужолож!", або "вбивай!", бо Божий авторитет у своєму законі каже противне. Тим самим ніхто з людей, хоч би й Папа, не має такого права міняти чи ставити під сумнів Божий закон.

Інша справа є з людським законом, який є — як ми вже сказали — зумовлений різними чинниками та змінний. Таким законом є також т. зв. *церковний закон*, якого засяг і зобов'язання супроти нього є різні. Візьмім дещо для прикладу:

церковний закон каже, що тільки правлячий єпископ у своїй єпархії є в праві назначити повноправного пароха, якому ніякий комітет чи парохіяни не можуть відібрати юрисдикції, що обов'язує в усій Католицькій Церкві;

церковний закон каже, що в Католицькій Церкві обов'язує безженність священиків, однак цей закон стосується тільки до латинників, але ніяк до східніх обрядів.

З того бачимо, що церковний закон — у протиставленні до універсальности Божого закону — може простягатися в деяких справах на всю Церкву, або тільки на якусь її частину чи навіть на групу людей.

І під таким кутом треба нам дивитися на авторитет у Церкві: те, що Боже — вічне й незмінне, а те, що людське — часове й змінне!

о. О. Купранець ЧСВВ

І доти не буде між людьми ні добра, ні гаразду, доки світ не схоче пізнати Божого Сина та зрозуміти й полюбити Його, Бога-Любови."

Єп. В. Ладика, Посл. 1936.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

(сподівання на кращий світ)

79. Дехто, може, вважатиме такі сподівання за утопію. Але помилки Іхньої, може бути надто реалістичної настанови, є в тому, що вони не спостерігають отієї рвучкої течії сучасности, в якій люди прагнуть жити в тісних зв'язках братерства, і що вони — не зважаючи на їхне незнання, помилки, а то й гріхи, на заних моральности й того, що далеко блукають від шляху спасіння — помалу, навіть цього не усвідомляючи, вони наближаються до свого Творця. Однак те змагання за створення людянішого життя домагається трудів, накладає жертви; все ж оті терпіння, якщо їх приймати з любови до братів та заради їхньої користи, можуть стати могутнім рушієм поступу всього людства. Бо християни дуже добре знають, що злука з жертвою вмилостивлення Божественного Спасителя може чимало спричинитися до "будування Христового Тіла" (67), а саме: щоб воно осягнуло свою повноту в спільноті Божого народу.

(всесвітня солідарність)

80. А що тим шляхом усім треба крокувати в однозгідности духа й бажання, то вважаємо, що є нашим обов'язком вказати на величезну важливість і розлогість цієї справи та на невідкладність здійснити це діло. Настав бо час діяти, власне в пору вирішення: Чи при житті буде збережено чимало невинних дітей? Чи оті численні, прибиті злиднями родини осягнуть гідний людини рівень життя? Чи, врешті, можна буде зберегти всесвітній мир, а то й культуру? Тож обов'язком усіх людей та всіх народів є: взяти на себе відповідальність за цю таку дуже важливу справу.

КІНЦЕВИЙ ЗАКЛИК

(до католиків)

81. Цей заклик має, отже, на увазі перш усього наших дітей. Також у недорозвинутих країнах, як зрештою в інших, миряни повинні взятися за відновлення речей дочасного порядку. Бо якщо завданням священної єрархії є навчати моральних законів і заповідей та повновладно з'ясовувати, котрі щодо цього є зобов'язуючі, то завданням мирян є, щоб за допомогою свобідних нарад і починів — не чекаючи звідки іноді на вказівки й директиви — влити християнського духа не лише в людські звичаї й ментальність, але також у цивільні закони й організації (68). Це ж просто необхідно завести деякі зміни й цілковито наладнати умови сучасного життя. А хто цим займається, повинен зусильно намагатися, щоб ті зміни були пронякнуті духом Євангелії. Звертаємося перш усього до католиків із прогресивних країн, щоб вони своїм досвідом та своєю невсипущою допомогою дали підтримку тим публичним, ба навіть приватним, організаціям (і цивільним і релігійним), які займаються тим, щоб подолувати труднощі у відсталих країнах. Немає сумніву, що їм дуже залежатиме на тому, щоб стати передовиками в лавах тих, як, не щадять труду, щоб поміж усіма народами дійсно встановити закони справедливости й рівности: за вимогами моралі.

(до християн і віруючих)

82. Ми ніяк не сумніваємося, що всі — хто лише вважає себе християнином, і задля цього нам вони брати — щораз то більш бажатимуть поширяти своє спільне й солідарне діло; щоб обмежити самолюбство й зухвальство людей, щоб усувати суперечки й антагонізми, щоб припиняти амбіції й безправства, аби таким чином відкрити шляхи для людянішого життя, у якому кожний, як брат від брата, приймав би любов і допомогу. Ще й тепер дуже мило згадуємо той діялог, який ми мали в Бомбаю з різними людьми і представниками нехристиянських релігійних спільнот. Отих наших братів ми знову накликаємо, щоб вони всіма силами свого духа й таланту намагалися створити для всіх людей умовини життя гідного Божих дітей.

---

67) Еф. 4, 12; див. Собор Ват. III, паст. конст. про Церкву "Світло народів", ч. 13: A.A.C. 57 1965, ст. 17.

68) Див. Собор Ват. II, декр. про апостолят мирян: "Апостольську діяльність", чч. 7, 13 і 24: A.A.C. 58, 1966, ст. 843, 849 і 856.

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА И УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

РІЗДВЯНЕ СЛОВО

ПАПИ ПАВЛА VI-го

Найдорожчі Брати і Сини!
І всі ви, чоловіки й жінки, що нас слухаєте!
Громадяни світу!

Ми, Павло, слуга слуг Божих, Єпископ Риму і Пастир католицької Церкви, наділений посланництвом голошення Євангелії спасіння й миру, теж і цього 1968-го року, вже на його схилі й на світанку отого 1969-го, бажаємо сповістити вам Різдво Ісуса, що зветься Христос (Мт. 1, 16), нашого Господа (Рм. 1, 4).

У нашому журливому голосі є відлуння отого вікового. Бо вже минули століття, відколи повторюється ця вістка, і завжди вона — чи то в своєму дійсному сповіщенні, а чи в невиразному відголосі — доходить до нас як нова вістка, ота благовість для людства. Годинник часу, щорічно, під цю найлюбішу пору, вибиває хвилину, що виглядає несподіванкою; повна вона особливого значення, зацікавлення й надії. Це воістину щаслива хвилина. Це хвилина глибоко людська. Це хвилина таємниче священна. Це хвилина, що дуже близько заторкає наше життя: його сумління, його буття, його призначення. В цій хвилині стають перед нашими очима чіткі зариси отих перших і речевих вартостей життя: дитинство, родина, хата, стіл, відпочинок, погода духа, мир; із сердець випливають щонайкращі почуття: доброта, співчутливість, любов. Отаке є Різдво.

В цій хвилині нам мило споглядати на цю чудесну подію — на Різдво під кутом бачення наміру, а саме: Чому Христос прийшов до нас?

Брати і Сини, і всі люди, що нас слухаєте! Ми запрошуємо вас, щоб ви раділи разом із нами! Наша радість найправдивіша і найбільша з усіх! Оте "чому" Христового приходу — це наше спасіння! Жадна подія так безпосередньо нас не стосується, як Різдво. Ми це повторюємо стільки разів, скільки проказував "Вірую" під час Служби Божо: *"Нас діля чоловік, і нашего ради спасенія сшедшого с небес"* — Він задля нас людей і нашого ради спасіння зійшов із небес!

Тим то ми й щасливі, що сьогодні повторюємо світові Різдвяну звістку, як сповіщення надії: Христос є правдивою, найвищою надією людства!

Не важко воно спостерегти, яка то дійова є ота надія в наші часи, такою мірою, що характеризує їх помітніші точки зору. Сьогодні кожна річ ворушиться й міняється під знаком і за наснагою надії. Сьогодні людина думає, діє і живе за рахунок надії. Хіба ж це не надія є отим внутрішнім поштовхом модерного динамізму? Хіба ж це не надія є тим коренем, який накормлює величезний труд світу, напрямленого до свого перетворення та свого поступу? Хіба ж це не надія є тим апокаліптичним звабом для здобуття майбутнього, для нового гуманізму, якому треба геть

виборсатися із шкаралупи соціяльних звичаїв? Ніхто ж бо не прагне того, що тепер існує. Колись досвід старожилів давав гарантію існуючому сприйнятливому ладові; тепер же якраз цей лад оспорюється власне тому, що його успадковано з минувшини, тож є бажання, щоб його радше перевернути, ніж зберегти й відновити, — у слінній надії, що новий — сам собою стане плідним на поступ людини. Вже більше не вірується у нескитні вартості віри, культури, установ; погляди звертаються у майбутнє не під кутом бачення хронології, пов'язаної з традицією на шляху органічного розвитку, але під оглядом бунту, неспідіваного й неозначеного, з якоюсь майже фаталістичною й месіянською вірою в докорінне й загальне оновлення та, врешті, в якусь вільну й повну щасливість. Два чинники співділяли у виникненні цієї напружености надії: відкриття щораз то більш розлогої можливости непередбачених здобутків за допомогою наукових простежень і технічного оволодіння природи; а й спостереження тих умов і потреб, у яких, під багатьома оглядами, ввесь час знаходиться ще більшість людства, такою мірою, що подвійне оте відкриття розбудило в людських серцях нові й безмірні прагнення, а самеє надію, щоб багатством здобутих засобів повиповняти прогалини голоду, нужди, незнання, непевности, незадовільности, від яких терпить людина нашого віку.

Ми в епосі надії.

Але надія ця є в земельному царстві, надія на людську задовільність.

І власне в наші дні ота ж таки надія зазнає дуже важкої кризи.

Перед зовнішнім оком сучасної людини зарисовується грандіозне й величаве явище. Перш усього самий таки добробут, що його розроблює трудяще діло людини, стає легко джерелом нових потреб, інколи ж іще більших лихоліть. Самий бо таки поступ у деяких ділянках створює величезну й страхітливу загрозу для всього людства; а воно ось що: модерна людина може зробити вжиток з убивчих сил, якими вона володіє; а це на нашому овиді вже розгортає не надію, а важкі хмари терору й безумства. Мир народів, чи пак, існування людини на лиці землі, знаходиться в небезпеці. Нищівну владу модерної людини годі обрахувати; і фатальною є ота можливість, що влада, яка могла б знищити людську державу, залежить від трагічно вільних причин, яких ані наука, ані техніка самі собою опанувати не спроможні. Тож стається, що на місце надії приходить розпука.

І, на жаль, наше покоління осягає подібні висліди ще й іншим шляхом. Сучасна людина спостерегла, що вся ота побудова економічної й соціяльної системи, яку вона з трудом розбудовує в пишні практичні висліди, погрожує стати їй в'язницею та й позбавити її особистости, щоб уподібнити людину до механічного інструменту великої продукційної машини. А тоді, коли та система дає чисельні й подивугідні зовнішні уліпшення, то робить людину предметом колосального апарату-владаря." Таким чином народжується суспільство, яке матиме вдосталь матеріяльних благ — вдоволене й радісне, проте позбавлене вищих ідеалів, які дають життю глузд і вартість, — і майже глухе вона на голосіння вбогих, близьких чи далеких, дарма, що й вони називаються людьми і є братами. Те око — зосібна в декого з молоді звичайно таке видюще й пророче — притемнилося через недостачу навчання незмінних засад і заради систематичного розповсюднювання сумніву й агностицизму. Тоді то, якоюсь мірою, модним стало заперечування, а й спокуса, щоби перетворитись у революцію, в насилля, в анархію. Також і на цьому соціяльному й ідеальному полях людська надія занікає і гасне.

Ми з болем бачимо, як із причини цього неочікуваного збірного блукання пропадають історичні, культурні, моральні цінности, ще й досі важні й гідні, зі шкодою для всієї культурної спільноти. Із здивуванням бачимо, скільки то здорових і чесних громадян, ба навіть учених, яких пильно слухається, на яких лежить відповідальність за публичне добро, не знаходять у собі досить енергії, щоб захищати, щоб геніяльно оживляти культурне надбання — а здобуто його величезними жертвами й відкрито для спільного вгіддя — та щоб суспільству, зосібна ж прийдешнім поколінням, заощадити наслідків непотрібного й шкідливого матеріяльного і морального знищення. І бачимо, з однаковою гіркістю, що іноді отой уявний засіб проти дійсного чи можливого безладдя зводиться до того, що великою мірою застосовується вкорочення законної свободи чи то загальним позбавленням громадянських прав, чи незнанням настирливих потреб убогого люду. Тож і тут надія зазнає ран.

Цю промову можна було б далі вести, звернувши на міжнародний шлях: Чи сьогодні маліє надія на мир?

А він міг би зійти до глибин духа представників модерної культури. Може ще ніколи так, як у наші дні, література, видовища, мистецтво, філософська думка не стали страшенно безжалісним свідченням недоліків людини, її умової слабкости, її владної змисловости, її моральної облудности, її квапливости до злочину, її бунтівливої жорстокости, її спроможности спідління, нестійкости її особистости. А все це вподобання у звинуваченні спирається на ось який жахливий і бучімто нездоланний, довід: Такою є людина! Такою є велика й нещасна дитина цього віку. Це справжня дійсність життя.

Де ж тоді, людино-брате, твоя надія?

Якщо ми подаємо вам, дорогі слухачі, для роздуми таку складну й розлогу тему і, скажімо ще, таку дійсну, то напевно цього ми не робимо, щоб чими нещасними й безутішними думками заколочувати погоду Різдвяних свят. Авже ж правда, ми робимо це, щоб ви краще зрозуміли й утішалися радісною вісткою цієї надії, яку приносить із собою Різдво.

Досвід цих драматичних і, само собою розпачливих, умов людського життя, той досвід, що модерний поступ — такий далекий від того, щоб їх усунути — інколи їх ще й загострює і роз'ятрює — повинен би привести нас до сприйняття тієї невгамовної потреби, яку людство, в різних виглядах і ступнях, завжди носило в глибині своєї свідомости — потребу спасіння. Так, усі ми потребуємо спасіння. Нашими власними силами цього ми не здолаємо (див. Рим. 7, 15 і наст.). Наше зарозуміле силкування, мовляв, самі ми спасемо, накінець ще й побільшує осторогу перед нашою повною неспроможністю. Скажімо ще більше ми, уповноважені знанням людини й історії: Потребуємо Спасителя — Месії. Ім'я Ісус означає Спаситель; Христос означає Месія. Те ім'я "Ісус Христос" є призвісткою нашого спасіння; є обіцянкою, що дає підставу нашій надії. Ми потребуємо Христа. Необхідно, щоб була в нього Божа могутність, ніяка ж бо могутність не спроможна здолати нашого лиха. Треба, щоб у Нього було з людьми братерство, бо якщо Він не буде братом, то ми якслід Його не зрозуміємо. Ось архиєрей Христової таємниці, св. Лев, промовляє: *"Якщо б (Христос) не був правдивим Богом, Він не зміг би подати нам ліку; якщо б Він не був справжнім чоловіком, не став би нам прикладом"*. (Проп. XXI, П. Л., 54, 192).

Ось чому наше різдвяне сповіщення, після майже двадцяти сторіч, зберігає свою актуальність. Тож із вірою, яку в нього маємо, визнаємо: Воно має свою важливість. Нам дозволено присвоїти собі лункі слова ангела Різдва: "Я звіщаю вам велику радість — це Євангелія — оту радість, що буде радістю всього народу: Сьогодні народився вам у місті Давидовім Спаситель". (Лк. 2, 10-11).

Ця вістка не є пуста, бо пустою не буде та надія, яку ми на неї покладаємо. Той Христос, що тієї благословенної ночі, за посередництвом дівственного материнства Марії, ввійшовшиув історію й долю людства, ввесь час живе. Живе в повноті тієї слави, яка для нас ще невисловна і незбагненна, — у небесному житті. Але бувши там, Він живе ще й тут, поміж нами, відроджуючись безнастанно, наче струмок у своєму джерелі, у своєму таїнственному Тілі, яким є Церква, що й тепер по світі розливає свою істину і свою благодать.

Євангелист каже, що Він був сповнений благодаттю й істиною (Йо. 1, 14). Ота Його істина, тобто Його слово, яке між нами здійснює свій задум, є для нас учителем життя, воно нам відкриває таємницю, хто є Бог; воно нас повчає, хто є людина; воно нам каже, що нам слід робити.

Для новітніх безбожників Христос

не народився.

Для них Бог помер і вони збудували

Богові пам'ятник на цвинтарі.

Бог не вмер, але в них умерла

совість і людська гідність!

що любити; воно нам каже, щоб у терплячій людині бачити щось більше ніж брата — Його самого; воно привертає свободу, гідність, вичікування ідеальної людини; воно вчиняє нас здатними для добра, справедливости й миру: це світло для світу. А щоб оте ясне і високе світло не ослінило наших слабких очей і не гнітило, і не вносило заколоту в нашу природну кволість, то Він покріпляє її своєю таїнственною й могутньою допомогою, діянням Святого Духа. Це — Різдво. Це — Воплочення, яке виходить від Христа й огортає людство; Його воно сколихує, розбуджує, діймає, відроджує — тепер, у часі, щоб повести поза час, у вічність.

Це позторне народження є повільне, однак пезне; воно трудне, однак переможне; воно давнє, однак гомінливо актуальне — це християнство. У нього є наснага, щоб надію вливати й давати життя, і то не тільки у властивий собі лад, у релігійний і надприродний, але вливати її також у світський і природний лад, який, зчіпивши свою земську, отже й минущу, надію з отією несхитною надією, яка нисходить з царства небес, уже більше не сумнівається, чи була цей труд не є пустий. Це християнство, яке, живши в дійсності Христа, діє в нас: сніжнобіла й свята невинність дітей, біль, що його жертвують хворі, здорова й глибока любов родини, безінтересовна шляхетність молоді, сумирна й благальна терпеливість убогих, зусилля робітників, що прагне більшої справедливости, тиха й діяльна любов добрих людей, безперервна молитва у спільнотах вірних. Ось живуче християнство святої католицької Церкви, яка здійснює вічні надії; а й не меншою мірою підтримує вона оті земські, справді людські (див. Конст. "Радість і надія").

А це, дорогі Брати й Сини, нас так зворушує й так упевняє, що з усього серця знову повторюємо вам цю благовість, підтверджуючи це нашим апостольським благословенням.

(Переклав о. Р. Г. ЧСВВ)

ОБРАЗ ПАПИ ІВАНА В ДОРОЗІ НА МІСЯЦЬ

Як звучить неймовірно, але так направду було! Вилліям Ендерс — один із трьох американських астронавтів, що відбули подорож в "Аполло 8" довкола місяця, мав із собою зображення покійного Папи Івана XXIII-го в формі медальйона, всередині якого знаходився кусок із єпітрахиля Папи Івана. Андерс дістав цей медальйон від єпископа Ф. Ферфі зі Сан Дієго. Цей медальйон був ушитий в одяг Ендерса. Як відомо, то Ендерс є віруючим католиком; перед вильотом у простори для нього спеціально відслужено різдвяну Св. Літургію.

ПАПА ПЕРЕСТЕРІГАЄ МОНАХІВ

Починаючи від днів Собору, різні чернечі спільноти, мужеські й жіночі, проводили у своїх манастирях різні "експерименти" щодо своїх правил, одягу й іншого. Деякі держалися вказівок, що їх дістали від своїх центральних проводів, а деякі робили дещо на "свою руку", відходячи забагато від традиційного монашого способу життя. Деякі монахи — у розгарі "модернізації" монашого життя — пішли забагато "наліво", тобто хотіли б забагато ввести зо світського цивільного духа в манастирське життя, що знову ніяк не годиться зо самою ідеєю монашества. Тим мабуть треба пояснити численні виходи з різних монаших спільнот. Папа перестерігає, щоб монахи у своїх реформах пам'ятали на те, що "мусить бути поборювана кожна модерна тенденція, яка хоче випхати на задній плян духовне життя, а на перший плян поставити тільки звичайні людські вартощі", бо інакше такі реформатори нанесуть тільки великі шкоди, а не принесуть добра Церкві.

"ПРАВДА УКРАЇНИ" НАРІКАЄ НА "УНІЯТІВ"

Дуже гострими словами в одному з грудневих чисел виступила "Правда України" — офіціоз комуністичної партії проти "оживлення релігійної й націоналістичної пропаганди" збоку "уніятів", тобто членів Української Католицької Церкви в Україні, як про це подала австрійська католицька пресова агенція.

За словами "Правди України": Українська Католицька Церква була заснована з ініціятиви Римських Папів з метою "пожирати православ'я". І так у 1596 р. за допомогою "шістьох зрадницьких православних українських єпископів" дано їй початок. За ввесь час свого існування "уніятська Церква" працювала проти інтересів українського народу та за його відірвання від "братнього русского народу" і Православної Церкви. Щойно по II-ій світовій війні зготовлено їй нарешті кінець. За цим прикладом пішли теж і інші "соціялістичні країни". Однак — зазначує "Правда України" — багато з приклонників "уніятської Церкви" з цим не могло погодитися й перенесли свою націоналістичну та антикомуністичну діяльність у підпілля, де її й продовжують далі. Особливо сильною є ця "протинародня агітація уніятів" із їх "пропагандивних осередків" за кордоном.

Як бачимо з повищого, то наша Церква в Україні живе й діє та своєю діяльністю не дає спокійно спати большевикам, коли вони про ці справи пишуть у своїх часописах.

Василь Барка

ВІРА І СУЧАСНИЙ СУМНІВ

1.

Всі ключі до розуміння сучасности знаходимо в Євангелії. Маттей свідчить: "Виступивши Петро з човна, пішов по воді, щоб підійти до Ісуса: але, бачачи сильний вітер, злякався і, почавши тонути, закричав: "Господи, спаси мене". Ісус простяг зараз руку, підтримав його і говорить йому: "Маловіре, чого ти посумнівався?" (XIV,-29-31).

У цій непогоді сьогодні видно долю християнського людства.

Ми, ішовши до Ісуса, раптом забули про Нього — про джерело сили і спасіння. Прикувалися зорами до бур світових, з могутніми бурунами війни, які зірвали з місця мільйони людей, скалічили багатьох і повбивали, поруйнували побут цілих держав: з кінця в кінець. Настрахані смертельними валами життьового моря, ми віддалися найгіршому з почуттів, що паралізують душу. Через маловірство, стали тонути в погибельних хвилях щоденної матеріяльщини. Це потопання вже не фізичне, а духове. Здебільшого сам притопленець не бачить, що гине.

Напливи щоденности приносять багато минучих утіх і розваг; течія, що затоплює, видається приємною на смак. Тонемо душами, не здаючи собі звіту з погибелі для вічности.

Але пролунають голоси пастирів Церкви, звернені до Спасителя. Ми, врятовані, почуємо докори за наші сумніви, що призвели до духовного пропаду серед сірих хвиль, над якими, з різних сторін світу, здіймаються огненні смерчі атомних вибухів.

Болісно відбувається внутрішня боротьба. Серце, вірячи, шукає Христового світла і жадає наблизитись до нього; але склад думок закостенів за декади матеріялістичного світогляду і викривився, і обплінявів від насмішливого скепсису. Почуття віри терпить рани від морозного притоку цього "ідола", — коли вживати виразу філософа Бекона (1561-1626; у книзі: "Новий Органон", афоризм XLIV).

На позитивістичній смузі розвитку, що її наука проходила в XIX столітті, створився образ видимого світу, ніби величезного механізму. Але з перемогою вчення про електричну природу матеріяльности, той образ розсипався, як виявлена невідповідність. Найвизначніші вчені модерного часу, творці новітньої теоретичної фізики, як наприклад, Джеймс Джінс, мусіли визнати, що світ насправді має інший вигляд: він — ніби "величезна думка". Покійний Джінс був релігійною людиною.

Чимало інтелектуалів, далеких від сучасної фізики, зберігає віджиті уявлення з XIX століття як "наукові" і тому "несумісні" з вірою. Так буває з перестарілими поняттями: в них, ніби в трупах, таїться трутизна, що, при необережному приторкові пораненими руками, викликає зараження. Щоразу, при тісному наближенні до рухів теперішнього, пораненого серця людського, трупна крапля перестарілих понять викликає смертельні болі — в недузі, що триває довгий час.

Можна назвати трутизну точним словом: сучасна матеріялістичність. Це — дихання того

В наших сумнівах простягаємо нашу руку й просимо Господа про просвічення чи виставляємо Йому наш п'ястук?

"ідола", що, належачи могилі, піднявся в неї і, як примара, стоїть на дорозі людської душі. Треба витерпіти боротьбу з його отрутою, щоб далі пройти. Все, до чого торкнеться і на що той "ідол" дихне, — втрачає перед очима барву і духовну красу, мов дерево губить рожевий обквіт від приморозку. Зоставляє той "ідол" тільки один образ світу: сірий, як давня гробова дошка; непорушно-матеріяльний, як стіна казарми; одноманітний і безрадісний, як стара стерня. Затвердивши такий образ, себто обікравши нашу душу перед лицем Божого світу-чуда, той "ідол" тішить нас, що ми в згоді з "наукою". А в дійсності, ми втратили її правду.

2.

Бо ця правда зовсім протилежна до позитивістичного уявлення про світ, створеного в минулому столітті. Наука сьогодні ввійшла в початок круга невидимих, але всепотужних, будівничих сил світового полум'я, покладених у підвалини Божого твору. Вигляд тих сил і дія їх — нагадка всім про "Одкровення" Іоана.

Бачимо тепер: немає в світі книги, ближчої, ніж "Апокаліпсис", до найперших тайн життя в світі невидимому. Правда про безмежне, це не геометричний натуралізм "насвітлепого" в земному крузі, а образ священної урочистости, що відбувається перед престолом Божим. Не тілесними очима сприймаємо, — тільки зором душі. Відкриється в символах, що не вмирають.

"Сидящий був подібний з вигляду до каменя ясписа і сардія; і веселка навкруг престолу, подібна виглядом до смарагду". І від престолу виходили блискавки, громи і голоси; і сім світильників горіло перед престолом: це сім духів Божих; і перед престолом "море скляне, мов кришталь". І "четверо жизнин", що в них — по шість крил довкруг, а в середині повно очей, не мають спокою день і ніч, говорячи: "Свят, свят, свят, Господь-Бог Вседержитель, що був і есть і прийде". Віддають "славу і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі, Хто живе навіки вічні".

Образ Христа — "як сонце, що сіяє в силі своїй". І побачив апостол: на "скляному морі, змішаному з огнем", стоять душі людей, переможців зла, — ніби гуслярі, славу Божу співають, кажучи: "праведні й істинні шляхи Твої, Царю святих!"

Світляна дійсність невидимого неба настільки відмінна від зримого світу матеріяльного, що тільки символи в образах Іоанового "Одкровення" могли її віддзеркалити й собі.

Вони, як світильники, дарують нам чисте світло правди; прийняти і пояснити їх більше може серце, ніж думка. Коли правду з символів Святого Письма приймали, наприклад, поети Вольфрам фон Ешенбах, Данте, Мільтон, Гете, Шіллер, Гюго, Шевченко та інші — тоді з'являлися шедеври творчости. Якщо ж відходить серце і мистецька думка від духових джерел, — негайно хилиться творчість на підупад і дрібніє в вечірніх і сутінкових часах.

Також — і в малярстві: доки вірили митці, був незрівняний розквіт їх творчости, передусім в Італії, в добу Відродження, — Джотто, Белліні, Перуджіно, Ботічеллі, Рафаель, Тіціян, Мікель Анджело, Леонардо да Вінчі, Фра Анджеліко, Тінторетто і цілий ряд інших велетнів. Так само, в Еспанії, Німеччині, Голяндї.

Як вигасла віра, відразу зійшло малярство в безкрилість: і вправне і винахідливе, але — без небесного світал, за яким усі тужили. В новітні часи, зокрема віра Ван Гога знов відкрила в малярстві просвіт неповторної чудесности.

Нещастя походить від самолюбної думки, що возноситься, згордівши собою при дзеркалах світського життя. Вона — убивниця серця нашого; спокушає його на суєту в духовній порожнечі з самооманами. Вона, як черв'як, сточує зелені листки віри. Вона "все знає", як чудовий слуга "ідола". Вона при його підніжжі. Сірий погляд її вперся в обрис видимої матеріяльности, що — під руками.

Навіть прекрасну правду служби в церкві вона пробує зміряти мертвими еталонами свого "відання", але не може!

Літургія повна значення і світла від високих символів, ніби дерево в цвіту і множина роси — від сонця. Відсвічує життя неба. Хто в церкві, той зближається до образу життя безконечного, над всією гріховною минучістю днів; хто — ні, себе грабує, відбираючи від власної душі хліб світла, даний для вічности: в сфері, де вже немає смерти. Літургія повна хвиль від джерела нетлінного, для всіх, що шукають правди, як рятунку.

Але "ідол", з'явець з могили, стрінеться при східцях церкви і посокорить модерно, мов з часопису: "Ми в столітті науки! Хіба до речі містика і віра в чудо?" Горда думка згодиться, а серце відкаже, що "до речі".

Бо скрізь видно доказ. Наприклад, у самому почині дня: з глибокого і невидного простору, через рису обрію, вогненний круг, налитий світлом, як живою кров'ю, викочується на височину земної домівлі. Сонце — велике чудо, що сіянням, барвою, рухом, красою своєю зовсім далеке від звичайности, в яку "ідол" закоханий. На сонці завжди знак Божої руки. Ніхто не вкраде від людських очей — чудесности сонця; як і тієї, що в зірок, місяця, блискавки, моря і квіту.

(Закінчення в наступному числі)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ! ПОШИРЮЙТЕ! НАЙКРАЩИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ "СВІТЛО"

о. В. Ваврик ЧСВВ

ПОВНЕ ПОРОЗУМІННЯ МІЖ ЦЕРКВАМИ ЗАХІДНЬОЮ І СХІДНІМИ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛЮТЕНЬ

Найгарячіше бажання Христа Спасителя перед Його страстями, висказане святочними словами Його архиєрейської молитви, було: "Отче Святий, заради імени Твого бережи їх, тих, що їх Ти мені дав, щоб були одно, як ми!... Та не лиш за цих молю, але і за тих, що завдяки їхньому слову і вірують у мене, щоб усі були одно, як Ти, Отче, в мені, а я в Тобі, щоб і вони були в нас об'єднані; щоб *світ увірував*, що Ти мене послав... Я — в них, і Ти — в мені, — щоб вони були звершені в єдності, щоб світ *збагнув*, що послав єси мене, та й *ізлюбив* їх, як ізлюбив мене!" (Ів. 17, II. 20-21, 23). У цій молитві Христа завершується Його бажання, сказав в притчі про Доброго Пастиря: "І буде одне стадо і один Пастир!" (Ів. 10, 16).

Чи далеко ще до виповнення слів Христа?

Людською зарозумілістю остаточно розірвано первісну одність Христової Церкви 1054 р. Та від часів Папи Івана Доброго (XXIII-го) і Другого Ватиканського Собору, стараннями Папи Павла VI і щирою співпрацею Вселенського Царгородського Патріярха Атенагора I сталося багато подій, які заповідають наближення часу поєднання Сходу й Заходу. Ось у місяці листопаді 1968 р. минав якраз рік від торжественних відвідин Патр. Атенагора в Римі. З тої нагоди Папа привітав Патріярха такою телеграмою: "Його Святість Атенагор, Екуменічний Патріярх, Істамбул, Туреччина: У роковини незабутніх відвідин, що їх Ваша Святість зложили Нам, Наше серце близько Вас у молитві, віддаючи подяку Богові, що подав Своїй Церкві таке щастя. Ми благаємо Його скріпляти і провадити наші кроки в нашій дорозі до повної єдности в Ньому. З усією нашою братньою любов'ю в Ісусі Христі. Павло, Папа VI."

Великий Патріярх відповів іще більше зворушеними словами: "До Його Святости, Папи Павла VI, Місто Ватикан: Коли Ми молимося до нашого спільного Господа, Ми відновляємо наші почування вдяки для улюбленої й пошани гідної постаті Вашої Святости, спогадуючи на той пропам'ятний день, коли Ми відвідували Вас у Вашій славній Столиці Римі, рік часу тому. Споминаємо також нашу спільну молитву в святій базиліці св. Петра, і ті обійми любови й миру в Ісусі Христі, як і надмірну доброту і шляхетність Вашого серця. Наші думки біжать до Вас, вони звертаються летом здалеку, обіймаючи і шанигідну Єрархію Римської Католицької Церкви, духовенство і набожний нарід Вічного Міста. Наповнені сердечною вдячністю за більше як братнє прийняття виказане Нам і Нашому супроводові, Ми щиро благаємо Господа, щоб Його свята Воля могла бути сповнена та щоб Він приспішив ранок того довгоочікуваного дня, коли ми віддамо славу Його Імені у спільній Літургії і в таїнственнім спільнім Причасті. Патріярх Атенагор."

Це святі й обіцюючі події на верхах Всесвітньої Церкви! А чи і в нас не сталося "майже чудо" наближення обох наших Церков при нагоді потрясаючих і незабутніх відвідин Канади й Америки й інших країн нашої діяспори нашим Кардиналом і Верховним та улюбленим Первоєрархом Йосифом? Зустрічі й обійми братньої любови з Митрополитом Української Православної Церкви, участь інших Достойників тієї ж Церкви у привітаннях та бенкетах на честь великого Паломника й Ісповідника, — о, які вони були потрясаючі й зворушливі і тим, хто це бачив, і тим, хто про це лише міг довідатись з нашої преси! Чи справді ще далекий світанок світлого дня остаточного поєднання? Стараймося приспішувати його нашими щирими молитвами за повне порозуміння між Церквами! Зробім здхання св. священуч. Йосафата: "Боже, дай Святу Єдність!", нашими дуже частими здіханнями щирого серця!

Вселенський Ватиканський Собор закликає нас!

Знаємо, що останній Ватиканський Собор крім різних документів видав і осібний Декрет про Східні Католицькі Церкви, який увійшов у життя з днем 22 січня 1965 р. Повний його переклад напевне наші читачі вже читали, бо крім інших часописів, наше СВІТЛО подало його в своїм числі за січень 1965 р. Нема потреби переписувати тут багато з нього. Лиш хочу пригадати зазив Собору до нас, католиків Східніх Обрядів:

"Східні Церкви, що в єдності з Римським Апостольським Престолом, мають особливий обов'язок старатися про одність усіх християн, зокрема східніх, відповідно до засад декрету цього Священного Собору "Про Екуменізм"; і то передовсім *молитвами, прикладами життя, шанобливою вірністю супроти старинних східніх традицій, взаємним та кращим знанням себе, співпрацею та братнім цінуванням справ і поглядів!"* (ч. 24).

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за єв. Перкан, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Посилаю $5.00 на Службу Божу за покійних: Анну, Йосифа й Миколу.

Марія Ганяк, Монтреаль

Прошу відправити Службу за здоров'я мого брата. Залучую $5.00.

Юлія Фпис, Потакет, Р. Айленд

Посилаю $3.00 на заупокійну Службу Божу за бл. п. д-ра Антона Базара з Торонта.

Наталка Балицька, Чікаго

Залучую $5.00 на дві Служби Божі та складаю щиру подяку Пресв. Серцю Божої Матері, св. Йосафатові й Слузі Божому Митрополитові Андрієві за щасливу операцію та поворот до здоров'я моєї дружини.

М. Кантор, Едмонтон, Альберта

Прошу відправити Службу Божу за померлих із моєї родини. Залучую $5.00.

Марія Драгуш, Янгставн, Огайо

Посилаю $3.00 на Службу Божу в подяку за вислухані молитви та за здоров'я.

Марія Михайпок, Саскатун

Складаю щиру подяку Христовому Серцю і Божій Матінці за вислухання молитов і за здоров'я ген. Айзенгавера. Жертвую $1.00.

Марія Чолій, Ньюарк, Н. Дж.

Складаю прилюдну подяку Всевишньому Господеві, що за заступництвом Митрополита Андрія дав мені щасливо перебути всі злидні большевицької тюрми та знову жити в манастирі.

с. Анна, монахиня ЧСВВ

Посилаю $20.00 на три Служби Божі за померлих із нашої родини та за наших сусідів, що померли під большевиками. Імена залучуємо, $5.00 на світло-лямпади, щоб світилися перед Найсв. Тайнами в кивоті.

Йосиф і Іванна Кейси,
Джерсі-Сіті, Н. Дж.

Залучую $100.00 на **30 григорієнських Служб Божих** за померлого мого мужа Михайла Церковного.

Йосифа Церковна,
Форт Вілиям, Онт.

Посилаю $20.00. Прошу відправити 11. листопада 1968 р. подячну Службу Божу за вислухання молитов через заступництво Слуг Божих Митрополита Андрія й Архимандрита Климентія за щасливу операцію, одну з найтяжчих, бо в серці нашого сина Івана. Я вибиратиму кожного місяця в цьому наміренні аж до липня 1969 р. Другу Службу Божу за упокій бл. п. о. М. Цурковського, а $10.00, замість квітів на могилу, на прикрасу каплиці в Колегії св. Василія В.

Казимир Грицина, Торонто

Посилаємо $100.00 на **30 григорієнських Служб Божих,** які прошу відправити по моїй смерти, про яку вас повідомлять.

Анна Богоносик, Кичонер, Онт.

Залучую $5.00 на Службу Божу за мого покійного Осипа, який ненадійно відійшов у вічність.

Галина Олексик, Гартфорд, Конн.

Прошу відслужити дві св. Літургії за спокій душі мого брата — о. Василя Зварича. Залучую $10.00.

Анна Зварич, Су Ст. Марі, Онт

У залученні $5.00 на світло перед кивотом.

Гр. Лех, Філядельфія

Складаю прилюдну подяку Найсв. Христовому Серцю, Божій Матері Неустанної Помочі і св. Йосифові за вислухані молитви та прошу про дальшу поміч. Залучую $5.00 на Св. Літургію.

Т. Крочковська, Вінніпег

Посилаю $5.00 на Службу Божу за померлих у Західній Україні моїх родичів Текслю й Георгія.

Петро Мельник, Дольбо, Квебек

Висилаємо вам як подяку Господеві за ласки нашу жертву $25 00 на виховання молодих місіонарів.

Стефан і Анна Курдила, Монтреаль

Залучую $5.00 на подячну Службу Божу в честь Найсолод. Христового Серця, Божої Матері Неустанної Помочі та св. Юди-Тадея за вислухані молитви та прошу дальшої опіки й ласки.

Анна Дерлиця, Нью-Йорк

Залучую $6.00 на Служби Божі: 1. за здоров'я Константина й Юліяни, 2. за здоров'я й благословення для Стенлі, Юлії, Марії й Анни.

Пелагія Баб'як, Енн Арбор, Миш.

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

ПОЇЗДКА ПАПИ ПАВЛА ДО ЯПОНІЇ

Християнські спільноти Японії бажають з нагоди всесвітньої виставки, яка відбудеться в 1970 році у Японії, щоб туди прибув Папа. За пляна-ми "комітету прибуття Папи до Японії" Папа міг би дня 15-го серпня відслужити богослужения в християнському, католицько-протестантському павільоні, та виголосити заклик до всього світу про мир. Друга "церемонія" могла б відбутись у міському стадіоні в Осака. Президентом "Комітету прибуття Папи до Японії" є японський англіканець Гінсуке Яшіро, який має вкоротці вибратися до Риму, щоб на місці переговорити можливість поїздки Папи та уложити евентуальну програму. Як ми вже давніше подавали, то Папа має вже запрошення від посадника міста Гірошіми теж на 1970 рік.

ІЗРАЇЛЬ НЕВДОВОЛЕНИЙ ПАПОЮ ПАВЛОМ

Ізраїльський міністер релігійних справ Варгафтіг виступив зо строгою критикою Папи Павла за те, що Папа вислав телеграму президентові Ливану після того, як ізраїльські "командос" збомбардували летовище в Бейруті. Варгафтіг заявив таке:

"Павло VI-ий уважав конечним переслати Ливанові своє послання симпатії, хоч при акції на летовище в Бейруті не пролилась ні одна краплина крови, при чому він не вважав за конечне при інших трагічних подіях піднести свого голосу... ...Особистість такої духовної ранги як Папа повинна би висловлювати своє співчуття всім жертвам насилля, а не тільки супроти одного краю, який дійсно мав тільки матеріяльні втрати".

Така заява жидівського міністра викликала велике здивування й неприємне враження, бо в дійсності досі і Папа і Ватикан зберігали повну невтральність щодо конфлікту на Близькому Сході. Заява Ізраїля зовсім безпідставна й несправедлива, бо Папа в своїй телеграмі висловив таке: "Ми щиро осуджуємо акти насилля, з якої б сторони вони не походили, бо вони ще більш обтяжують уже й так напружену ситуацію". Тому дивно воно виглядає, що Жиди приписали Папі якусь "партійність" у користь Арабів.

ЗААРЕШТУВАЛИ АРХИМАНДРИТА

Французька поліція арештувала бретонського архимандрита Антона Ле Барс під закидом, що він є членом нелегальної організації "Фронт визволення Бретонії" з-під французької окупації. Цій організації приписують різні терористичні діла. Бретонці живуть у північно-західній Франції.

УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Євген Іванків

Універсальність Вселенської Церкви та вплив цього універсалізму на дальшу долю Української Католицької Церкви це тема, про яку сьогодні багато в нас пишеться та говориться і над якою ведуться палкі дискусії. Під час коли західні католики займаються більше догматично-моральними проблемами (примат Папи, розводи, контроля народин тощо), в нас осередком зацікавлення є

Ідеологія нашої Церкви та її відношення до цілої Вселенської Церкви.

Тільки при належному розумінні універсалізму Католицької Церкви зможемо знайти правильний підхід до обрядово-літургійних, організаційних та правних питань нашої Української Церкви. Універсалізм є основною прикметою Католицької Церкви, універсалізм і католицтво це синоніми. Треба безсторонньо ствердити, що велика більшість Українців Католиків заявляється за збереження обрядової, духової та організаційної, Патріярхом завершеної окремішности Української Католицької Церкви в рамцях Церкви Вселенської. Противники такої концепції нашої Церкви дуже часто роблять закиди, що це сепаратизм незгідний з універсальністю Католицької Церкви та з ідеями Другого Ватиканського Собору. Чи правда це? Все залежить від того,

що ми розуміємо під католицьким універсалізмом?

Його можна розуміти як якийсь ідеальний стан внутрі Католицької Церкви, в якій усі обрядові, духові та національні ріжниці зникають та витворюється новий тип католика, що не має ні батьківщини, ні власної історії, для якого кожна мова, кожний обряд, кожна традиція є однаково добрі, який почувається тільки людиною і християнином.

Може бути, що цей утопійний ідеал виглядає для декого дуже шляхетним, але на практиці він заводить під кожним оглядом; людина це індивідуальна, а не колективна істота, і хоче цю індивідуальність за всяку ціну зберегти. Комунізм пролляв море крови, щоб створити нову колективну спільноту, але замість всесвітнього комунізму має сьогодні ряд національних комунізмів. Модерні масони також задумують створити одну всесвітню державу з одним урядом для всіх народів. Для кожного ясно, що ставлення знаку рівняння між інтернаціоналізмом комуністів чи масонів і універсалізмом Христової Церкви було б єресією. Не через накинення сухої та штучної однообразности можна осягнути братерство людей, але через краще пізнання й оцінення всіх релігійних і культурних надбань поодиноких народів та через взаємну пошану до них.

Христова Церква як добра мати приймає до себе всі народи й раси з їхніми різнородними звичаями, обрядами й культурами не тому, щоб їм це все відобрати, але щоб дати їм іще кращу можливість всі ці особливості плекати та в цей спосіб збагачувати живучу, мозаїчну, одність Божого Царства на землі. Ось тут і справжній, католицький універсалізм.

Католицький універсалізм і Східні Церкви

"...Ця різнообразність Церкви не тільки, що не шкодить церковній єдності, але ще краще виявляє її", — ще раз повторяє Католицька Церква своє традиційне становище відносно різних церковних обрядів і звичаїв на Другому Ватиканському Соборі (Декрет про Східні Церкви, точка 2).

Широко обговорюються питання Східніх Церков у Декреті про Екуменізм, точка 16: "...Тим більше, що від найдавніших часів Східні Церкви придержувались власної дисципліни, яку потвердили Святі Отці, Синоди, а навіть Вселенські Собори. Така різнородність звичаїв та обрядів не тільки, що не є перешкодою для одности Церкви, але ще додає їй чару та у великій мірі причинюється до виконання її місії, як це вже раз згадано. *Щоб отже усунути навіть найменшу тінь усякого сумніву, цей священний Собор урочисто заявляє, що Східні Церкви, вам'ятаючи про конечність збереження одности цілої Церкви, мають владу самі собою управляти згідно з власними законами* (підкр. автора) тому, що вони краще відповідають психіці вірних та краще можуть причинитись для добра душ. Хоч цього не завжди перестерігалося, проте точне зберігання цього традиційного принципу є одною з передумов привернення одности".

Так отже стремління серед Української Католицької Церкви до автономії та патріярхального устрою це не схизматична тенденція, але намагання зреалізувати давнє, законне право кожної Східньої Церкви; це намагання є не тільки цілковито згідне з Декретами Другого Ватиканського Собору, але є головно вимогою цих же Декретів. Також включення прикметника "Українська" (давніше "Руська") в назві нашої Церкви це не якийсь замаскований церковний націоналізм, але офіційна термінологія Апостольського Престолу відносно нашої Церкви.

Різнородна одність це закон життя

Одність у різнородності відповідає вповні ідеї Церкви як містичного Христового Тіла, що її

УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ НАШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ — ЦЕ ОБ'ЄДНАННЯ ВСІХ НАШИХ МИТРОПОЛІЙ І ЄПАРХІЙ ПІД ОДНИМ ПАТРІЯРХОМ!

ТІЛЬКИ ВІД ОДНОДУШНОСТИ Й РІШЕННЯ НАШИХ ВЛАДИК ЦЕ ЗАЛЕЖИТЬ!

СКЛИЧЕ НАША ЄРАРХІЯ СИНОД І ПРОГОЛОСИТЬ ПАТРІЯРХАТ?

ЗАЛИШІМ ТЕПЕР СЛОВО ЗА НАШИМИ ВЛАДИКАМИ!

вперше видвигнув св. ап. Павло (1 Кор. 12), а в новіших часах пригадав світові Папа Пій 12-ий у своїй енцикліці "Про Містичне Христове Тіло". Церква це неначе тіло, що має багато членів і органів, які різняться своїм характером, будовою і функцією, але всі вони потрібні для правильного діяння організму. Різнородно-універсальна однісгь Церкви є неначе віддзеркаленням Божого життя, один Бог перебуває і діє у Пресвятій Трійці. А яке багатство різних форм, родів і видів стрічаємо в природі, що окружає нас: у світі рослинному і звіринному. Направду можемо сказати, що різнородна однісгь це закон життя. Чим вище життя, тим більша зрізничкованість.

Церква ж це найбільш живучий організм, що ніколи не вмирає, це нова прославлена вселенна, що стоїть на межі вічности і дочасности; різнообразна, всеобіймаюча універсальність повинна бути найбільш характеристичною прикметою цієї Церкви.

Що говорить Мелхітський Патріярх про Католицьку Церкву?

Дуже влучно висловився на цю тему Мелхітський Католицький Патріярх Максим 4-ий. Тут треба зазначити, що наш Блаженніший Верховний Архиєпископ Йосиф Сліпий і Патріярх Максим 4-ий належали до найвизначніших постатей Другого Ватиканського Собору. Їх оригінальні погляди викликували загальний подив учасників Собору. Американський єзуїт Robert F. Taft цитує у своїй публікації "Eastern Rite Catholicism" на 34-ій сторінці ось такі слова Патріярха Максима 4-го:

"Мусимо зрозуміти, що християнство ніколи не сповнить своєї місії, якщо не буде католицьким, себто універсальним, не тільки в теорії, але і в практиці. Якщо не можна бути католиком без занехання власної літургії, єрархії, традиції Св. Отців, історії, богослужбових гимнів, мистецтва, мови, культури і духової спадщини і прийняття обрядів, філософічних і богословських систем, релігійної поезії, літургійної мови, культури і духовости одної партикулянрої групи, хоч би все це було й найкраще, тоді Церква не є великий Божий дар для цілого світу, але фракція, хоч би й чисельна, та людська інституція, що служить інтересам одної групи... Тому, протиставлячись латинізації наших інституцій, ми не заступаємось за дрібну парафіяльщину чи перестарілий традиціоналізм; ми є свідомі, що боронимо суттєвих інтересів Апостольської Церкви..."

Так говорить Мелхітський Патріярх. Говорить отверто, рішучо і... справді по католицьки. Як дуже хотілось би, щоб і всі ми почали подібними католицькими категоріями думати і відповідно діяти.

ВЛАДИКА ВАСИЛЬ ГОПКО БУВ У РИМІ

Довголітній в'язень комуністичного чехословацького режиму — Преосв. Владика Василь Гопко, адміністратор нашої Пряшівської єпархії, в місяці грудні відвідав Папу Павла, Верховного Архиєпископа Йосифа, ВПреосв. Архиєпископа Бучка і інших церковних достойників, як теж різні церковні інституції в Римі.

Фактом відвідин Преосв. Василя Гопка в Римі треба дуже радіти, бо Владика це наочний свідок дійсного стану в Чехословаччині, як теж і людина, що пройшла шлях Голготи особисто, і як єпископ і як людина.

Єпископ Гопко був вірним співробітником пок. Владики Павла Гойдича, з яким разом мужньо стояв ув обороні прав нашої Церкви проти наших завзятих ворогів: насильницького московського православ'я та ворожого нам словацького націоналізму, який Словаки закривають "правдивим католицизмом" і "словацькістю" наших вірних, яких існування хочуть безсоромно затаїти перед світом, мовляв, "там нема Українців-католиків, але самі Словаки". У цьому безсовісному ділі допомагають деякі словацькі римські церковні діячі, як теж фінанси..., що на цю акцію пливуть навіть із Канади...

Хочемо вірити, що Владика Василь знайшов у Ватикані принаймні деяке зрозуміння для свого страдання та нашої єпархії. Хоч воно всяко може бути, бо в людському суспільстві часто буває так, як говорить наша пословиця: "Чия пляшка на столі, того й правда в селі!" Дав би Бог, щоб так не було в цьому випадку, бо це було б ударом по Владиці Гопкові та по нашій єпархії.

ПРОТЕСТ ПРОТИ "СПОТВОРЕНОГО РЕЛІГІЙНОГО ОБРАЗУ"

Мешканці хорватської місцевости Чаковець численними листами запротестували в дирекції югославської телевізії, бо вона в своїй передачі-репортажі з Чаковець дала "спотворений релігійний образ місцевого населення", що не відповідає дійсності. У листах говориться про те, що однієї неділі передполуднем, коли загал мешканців був на богослуженні в церкві, до Чаковець приїхала група телевізійних репортерів, які питали на вулиці прохожих про релігійне життя місцевости. Очевидно, що запитані на вулиці, не будучи в церкві, не могли дати відповіді, що вони ходять до церкви чи ведуть релігійне життя. У Чаковець тих, що не ходять на богослуження до церкви, значна меншість у порівнянні до тих, що є практикуючими католиками, які теж і запротестували до дирекції телевізії.

ДВАДЦЯТЬ РОКІВ ВЛАДИЧОГО СЛУЖІННЯ

ПРОПОВІДЬ НА 20-ЛІТТЯ ХІРОТОНІЇ ПРЕОСВ. ІСИДОРА

о. І. Назарко ЧСВВ

Сьогодні в нас свято. Сьогодні в нас велике свято, бо свято потрійне. І так: найперше сьогодні святкуємо празник нашого рідного Святого свщмуч. Йосафата Кунцевича, який у Вітебську над берегами ріки Двини віддав своє життя і пролляв свою мученичу кров за одну з найвищих ідей нашої вітчизни, — за ідею єдности українського народу із Вселенською Церквою.

По-друге: ми сьогодні святкуємо й наше свято льокальне (місцеве), яке одначе має своє широке значення для цілої нашої Церкви й нашого народу. А це є: 20-ліття створення українського торонтонського Екзархату, що згодом (1956 р.) розрісся в дозрілу повноправну Єпархію.

Із 20-літтям нашого Екзархату нерозривно злучене й третє торжество, тобто 20-ліття незабутньої хіротонії нашого першого і Дорогого Владики Пресвщ. Ісидора, що започаткував світлий період історії Української Католицької Церкви на Сході Канади. Тому, що про св. Йосафата ми проповідуємо щороку, а в минулому році ми святкували торжественно століття Його вселенської прослави — канонізації, то сьогодні спинимо свою увагу тільки на наших місцевих ювілеях.

I

Перед 20-ти роками Апостольський Престіл створив у Торонті окрему церковно-канонічну одиницю для Українців-католиків т. зв. Апостольський Екзархат, що в 1956 році став єпархією. Другий Ватиканський Собор у своєму декреті "Про пастирський уряд єпископів" каже про єпархію таке: "Єпархія — це частина народу Божого, яку доручається єпископові в управу за допомогою пресвітерату так, що коли він держиться свого пастиря та через Євангелію і Євхаристію об'єднаний з ним у Святому Дусі, становить окрему Церкву, в якій справді є і діє одна, свята, католицька й апостольська Церква Христова". А в догматичній конституції "Про Церкву", Собор каже: "Видимим началом і основою одности своїх помісних Церков є поодинокі єпископи". А дальше: "Поодинокі єпископи, що поставляються для помісних Церков, виконують свій пастирський уряд над частиною народу Божого собі повіреного, але, як члени єпископської колегії, вони зобов'язані до старання про цілу Церкву".

Гідність, служіння й завдання єпископів Собор з'ясовує так: "Єпископи — це наслідники апостолів, бо з Божої установи вони наступили на місце апостолів, як пастирі Церкви. І хто їх слухає, слухає Христа, а хто гордить ними, гордить Христом і Тим, хто Христа післав... Щоб виповнити свої великі обов'язки, апостоли були збагачені від Христа окремим уділенням сшедшого Святого Духа. Положенням своїх рук апостоли передали цей духовний дар своїм помічникам, що аж до нас передається в єпископському свяченні. Тому Собор навчає, що єпископським посвяченням уділяється повнота Св. Тайни Священства, яку Отці Церкви називають вершиною священного служіння"... Тому що єпископи мають повноту Св. Тайни Священства, тільки вони висвячують священиків і священики від них залежать у виконуванні своєї власти, як співробітники єпископського чину. Самі ж єпископи є першорядними розподільниками Божих Таїнств, виконавцями й сторожами цілого літургійного життя в дорученій собі Церкві". Це одне з перших завдань єпископів.

Дальше каже Собор, що "серед головніших повинностей єпископів визначається проповідь Еван-

Укр.-кат. церква св. Кирила й Методія в Ст. Кетеринс, Онт., збудована в 1944-47 рр., коли там був парохом Владика Ісидор.

гелії. Во єпископи є проповідниками віри, що приводять до Христа нових учнів, а вірних утверджують у живій вірі... А вірні повинні сприймати вирок свого єпископа про віру й обичаї, висказаний в ім'я Христове та прилягти до нього релігійною шанобою".

І ще одне завдання накладав Собор на єпископів узмістовлене в тих двох словах: правити і пасти. Собор каже: "Єпископи кермують собі повіреними помісними Церквами, як Христові намісники та посли: порадами, переконуванням, прикладом, але також авторитетом та священною властю... У виконуванні уряду батька і пастиря, нехай єпископи будуть посеред своїх як ті, що служать, добрі пастирі, які знають свої овечки і яких вони знають, справді батьки, що відзначаються духом любови супроти всіх, які їм із вдячністю підчиняються. Цілу сім'ю своєї пастви нехай так збирають в одне, щоб усі свідомі своїх обов'язків, жили й працювали у спільноті любови... А вірні повинні бути з єпископом одне, як Церква з Христом, а Христос з Отцем".

II

У світлі тих соборових вимог гляньмо тепер на життя і працю нашого Дорогого Владики. Найперше, віруючи глибоко в те, що світ завдячує своє відродження кривавій Жертві Христа на Голгофі, Владика щоденно відновляв цю Жертву в безкровний спосіб при престолі. Хто зчислить ті всі архиєрейські Безкровні Жертви, принесені за нашу Церкву, за кращу долю українського народу, за розвій Торонтонської Єпархії на протязі двох десятиліть? — Пам'ятаючи на слова св. Ап. Павла: "Горе мені, якщо б я не проповідав Євангелії", наш Владика щедро сіяв зерно Божого слова на ниві сердець. Хто зрахує ті всі направду блискучі проповіді на візитаціях, ті золотоусті промови на з'їздах і конгресах, ті гарячі заохоти священиків на конференціях, ті палкі заклики до молоді? Їх є напевно тисячі. — Розуміючи те, що сьогодні на клаптику паперу ведеться боротьба за душі Бог і диявол, небо й пекло, вічність і час, наш Владика творить католицький тижневик "Наша Мета" та ціле Єпархіяльне видавництво з окремою друкарнею. — Знаючи, що українська молодь — це наша майбутність, це весна нашого релігійних й національного життя, Владика по батьківськи піклується рідним шкільництвом при церквах, дитячими садками, літніми оселями й музичними школами. — А бачивши, що найбільше сучасне лихо — це не злоба безбожників, але трусливість літеплих християн, бо сплячі християнські полки гірші від дезертирів, наш Владика засновує майже в усіх парафіях організації Світського Апостольства: БУК, ЛУКЖ та УКЮ, що мають рішуче зірвати з християнством ліберальним і данціногним, а вчинити українське християнство динамічним та офензивним.

Не дивно, що при таких засобах за час 20-літнього проводу Кир Ісидора, торонтонська єпархія досягла майже неочікуваних успіхів: створено понад 30 нових парафій і душпастирських станиць, побудовано понад 60 нових церков, між якими звертає увагу величавий храм М.В. Неустаючої Помочі, багато парафіяльних резиденцій, великий єпархіяльний дім із власною кремницею церковного устаткування, першу цілодневну школу при катедрі св. Йосафата, збудовано Рідну Школу при церкві св. Миколая, в Ханастер постала Дівоча Академія СС. Служебниць, а на Вестові модерна Колегія для хлопців під проводом оо. Василіян. — Це великі осяги на виховному й культурному відтинку. А хто, крім всевідучого Бога, знає про осяги на суто духовному відтинку? Як сам висококультурна людина, наш Владика знає, що душею всякої культури є культура душі, тому Він не тільки чинно підтримує всякі змагання наукові й мистецькі, але дбає про навчання катехизму в парафіях, про реколекції, місії і прощі навіть до Св. Землі.

Як гарно написав Блаженніший Кардинал Йосиф у 15-ліття Торонтонської єпархії: У перших десятиліттях нашого християнства, митрополит Іларіон кликав могутнім голосом до геніяльного творця Київської Держави, — св. Володимира, що спочивав у Св. Софії: "Стань, чесная главо, і подивися на велич тобою створеної Держави!" З таким самим правом могли б ми закликати сьогодні до ініціятора української Єрархії в Канаді Сл. Б. Митрополита Андрея: "Стань і подивися на свій канадійський твір". І поблагослови його!

III

Ще дуже хотілося б нам з'ясувати бодай важніші характеристичні прикмети — притаманні особистості нашого Достойного Ювілята. Але тому, що час не дозволяє, прийдеться нам обмежитися хіба до самого вичислення тих прикмет. І так: перша прикмета нашого Владики — це Його високий *ідеалізм* з яким нерозривно лучиться його погідний оптимізм. Ідеалізм зродився в сонячній Геллади. Подихом олімпійських божеств пронизував душі, одушевляв, порива і високо піднімав людського духа. А, коли появилося християнство, він пішов на його службу. Змогутнів, скристалізувався під впливом Христової науки і вибрав собі на осідок великі душі апостолів, серця мучеників і ясні уми ісповідників. І доконував чудес: усе оживляв, розвогнював, піднімав у захмар'я. Цей ідеалізм стався невідступним другом нашого Владики. Молитва, праця, терпіння і все Його життя базується на найвищих ідейних мотивах надприродних: для Божої слави і спасіння душ, та природніх: для добра нашого народу. Як кожний ідеаліст є наш Владика водночас і погідний оптиміст і тим духом ідеалізму й оптимізму Він уміє натхнути інших, особливо священиків, якими Він дійсно по батьківськи піклується.

Друга притаманна особливість нашого Владики — це Його справжній *гуманізм* — людяність. Дивлячись на сьогоднішню атмосферу, затруєну бацилями моральної гнилі та підміновану динамітом анархії, наш великий митрополит Андрей сказав би, так, як колись: "О, як багато народу, а як мало людей!" Дійсно, як мало сьогодні людей повних, що шанують свою і чужу гідність людини! Як мало людей ясного ума і доброго серця. Сьогодні легше бути вченим, винахідником чи мистцем, як гуманістом. А наш Владика, без огляду на свою високу гідність церковну, який Він гуманний, людяний, Він "стався всім для всіх".

Третя гарна прикмета нашого Ювілята — це Його чинний **патріотизм.** Свідомо підкреслюємо чинний патріотизм, бо наш Єпископ любить український нарід не словами чи національними гимнами, але чином Він сипле греблі перед заливом чужого моря. Він часто наключує нас дорожити нашим рідним обрядом, нашими традиціями, а передовсім нашою мовою, бо мова — це душа народу. Ми бачимо Його майже на всіх національних імпрезах і святах, а передовсім Він дорожить такими молодечими організаціями, як: Пласт, СУМ, Курси Українознавства і т. п. Ще одній прикметі Владики-Ювілята приділим коротку увагу. Це Його широкий *екуменізм.* Ми бачили Його не тільки толерантне, але й люб'язне відношення до представників інших віровизнань. Сюди треба зачислити також те сердечне прийняття, яким Кир Ісидор вітав Блаженнішого Кард. Йосифа. Наш Владика був не тільки важливим промотором тієї історичної поїздки, але як перший із Владик, що вітав Блаженнішого в своїй Єпархії, наш Владика надав тим відвідинам піднеслий настрій і високий рівень. Крім цього ми чули, як щиро наш Владика висловлював побажання окремого патріярхату, бо тільки під одним умілим патріяршим проводом наш екуменічний рух може мати найкращі осяги.

Преосвященнійший і Дорогий наш Владико! У сьогоднішній торжественний день ми найперше дякуємо сердечно Богові, що дав нам направду доброго Владику в Вашій Достойній Особі.

Один із найкращих історично-архітектурних пам'ятників міста Торонта — замок "Каза Льома"

Відтак ми щиро дякуємо Вам за Ваші св. молитви, за Безкровні Жертви, за Ваші науки й поради, за Вашу працю і терпіння і за все добро, що його Ви вчинили нам, нашій молоді, нашому народові і нашій Церкві продовж минулого 20-літнього Архиєрейського служіння.

Ми просимо Бога і щиро бажаємо Вам, щоб нове 20-ліття було ще багатше у тривалі успіхи та осяги.

Кладіть, Владико, дальше глибокі скиби на ниві людських душ, на якій першу й найглибшу скибу поклав наш Найвищий Архиєрей — Христос. Засівайте ці скиби золотистим зерном Божого слова, щоб воно принесло стократний плід. Пишіть дальше золотими буквами історію тієї Церкви, якої першу сторінку записав св. Йосафат, починаючи кривавим ініціялом. Підніміть високо своє Архиєрейське жезло, щоб його побачили наші заплакані брати із княжого Львова, із золотоверхого Києва, — з-над Славутиці Дніпра і, щоб нам сказали: чи довго нам ще чекати на таке свято в них? Ні! Вже не довго, бо царство сатани вже підміноване.

Тільки ми з горінням пристрасної віри в умах, з непохитною надією в душах і, як каже наш поетгеній "з любов'ю найменшого брата" в серцях, молімся, працюймо для наших найвищих ідеалів релігійних і національних та йдімо вперед під світлим проводом нашого Владики. А певно прийде, завітає промінно-ясний день тріюмфу вільної України і ввесь наш нарід від Кавказу по Бескид кликатиме одними устами й одним серцем: "Цареві віків, єдиному безсмертному, слава, честь і поклін на віки вічні! Амінь!

ПАПА ПРИГАДУЄ, ЩО ЄПИСКОПИ ЦЕ ЗБЕРІГАЧІ ЧИСТОТИ ВІРИ

Із нагоди свячень 12-ти єпископів у базиліці св. Петра Папа Павло виголосив промову, в якій обговорював становище й завдання єпископа. Між іншим Папа сказав таке:

Христос бажав, щоб Боже Об'явлення через передання по всі часи продовжувалося й до цього покликав Апостолів. Це перебрав навчальний уряд Церкви, якого завдання має тривкий і інституціональний характер і є продовжуване єпископами. Церква бере свій початок від Христа, а не від спільноти вірних. "Ви (єпископи) є в очах Церкви автентичними заступниками Христа, відповідальними наставниками". Христове слово — говорив Папа — мусить тому мати визначальну силу в житті єпископа. Сьогодні виглядає так, наче б то збереження чистоти віри вже не було першорядною справою вірних. Скільки правд віри ставиться під сумнів?! Скільки свободи вимагається, але не на те, щоби поглиблювати знання католицької віри та наблизити її людям нашого часу, але дуже часто попадається в якийсь релятивізм, який визначається профанним думанням і вигинається перед смаком часу. Єпископи мають докладати всіх старань, щоб у повіреному їм стаді зберігалася чистота віри, якої навчив нас Христос і Церква непорушно зберегла через свій навчальний уряд.

СУД НАД НАШИМ СВЯЩЕНИКОМ У СССР

За звідомленням австрійської католицької пресової агенції в галицькому місті Стрию відбувся суд над нашим українсько-католицьким священиком — о. Антоном Поточняком, який має 56 років життя. Його засуджено на 5 років примусової праці. В акті обвинувачення закидується священикові "недозволену діяльність забороненої секти", що виявлялася в служенні богослужень і проповідуванні, чим на думку советського суду о. Поточняк відтягнув людей від "корисної праці для країни соціялізму". Особливим закидом було те, що він "остерігав перед атеїстичним впливом на дітей у советській школі". На питання судді, чи о. Поточняк почувається до провини, він відповів: "Я не сповнив ніякого злочину й не почуваюся до вини!"

Це ще один із численних доказів, що наша Українська Католицька Церква живе й діє, хоч жахливо віє "противний вітер". Не один із наших священиків міг би тут у сприятливих обставинах навчитися з такого прикладу для себе навіть дуже багато, зокрема ж того, що треба працювати в користь повірених собі душ із деяким бодай геройством.

1100-РІЧНІ СВЯТО-КИРИЛІВСЬКІ СВЯТКУВАННЯ

Великі святкування з нагоди 1100-річчя смерти великого апостола Слов'ян — св. Кирила відбудуться в Чехословаччині в місяці лютні. Осередком святкувань буде митрополича катедра в Олумовці та базиліка у Велеграді на Моравії. Перед 14-им лютня служитимуться триденні богослужения на честь Святого. Мощі св. Кирила святково в процесіях будуть "їздити" до різних місцевостей. Папа Павло мав би видати з цього приводу окреме послання. Цікаво, що наша Церква, яка завдячує св. Кирилові свій слов'янський мовний початок у Літургії і азбуку, якось мовчить про цей ювілей.

БОГОСЛУЖЕННЯ БЕЗ СВЯЩЕНИКІВ

Проблема браку священиків стає щораз більш пекучою. В багатьох країнах стараються цьому лиху якось зарадити тим, що одного священика призначають до обслуги кількох церков чи церковних громад, починають висвячувати дияконів, які переймають деякі священичі функції, а подекуди навіть сестрам-монахиням дали право сповняти деякі церковно-богослужбові функції. Все те однак є тільки частинним порятунком у ситуації, бо в деяких функціях священика ніхто інший не може таки заступити.

Останніми часами дуже сильний брак священиків починається відчувати не тільки в місійних країнах, але теж і в культурних "християнських", чи навіть у "католицьких". Однією з таких країн є Німеччина, де вже розпочали зовсім щось нове й досі незвичне, а саме, що частину священичих функцій перенесеться на мирян. У такій практиці є вже деякий досвід із Бразилії, де вже від деякого часу правляться богослужения без священиків. За дозволом і дорученням Церкви миряни могли б переняти такі функції: хрестити, проповідувати, причащати, благословити вінчання чи проводити похоронами. Останньо навіть виринула справа Служби Божої, яка є виключно священичою функцією, а ніяк її не можуть служити диякони чи миряни. Однак, щоб якось і в цьому знайти розв'язку, гадають, що делеговані Церквою миряни могли би правити "неповну" Службу Божу, тобто подібну до нашої Преждеосвященних Дарів, де нема самого освячення Чесних Дарів, але вони раніше освячені, а на самому богослужені тільки ними причащається.

Сумно воно й боляче, що християнський світ сильно відбігає від справжнього релігійного духа так, що не спроможний дати з-поміж себе кандидатів на священиків.

о. проф. Н. Кушнірик СТЛ

ДОСТЕМЕННЕ ПРАВОСЛАВІЄ

(Перша частина)

Щоб добре ознайомитися з чужою нацією, треба її особисто відвідати. Проте, є два роди подорожників або туристів. Одні, свідомі своєї етнічної вищости, все бачать, але нічого не розуміють щодо чужини, другі ж — мудріші — стараються збагнути, ба — навіть увійти в саму душу чужого для них народу.

Незаперечний факт, що в минулому, коли незєднені християни, самоперше богослови, пробували себе взаємно зрозуміти, то вони захувалися подібно як вище згадані подорожники першої категорії. Про таке сумне явище свідчить історія екуменічно наставлених зустрічів або діялогів між християнськими Заходом і Сходом.

Після завершення т. зв. "Великої Схизми" (1054 р.), коли лише відбувалась така зустріч, то одні і другі себе оправдували і взаємно обвинувачували. Отже неминуче скоювалося те саме, що буває з кожним розводом. Згодом бо число взаємних обжалувань значно зростало, неначе кожний табір силкувався накопичити на голові свого противника досить грані, щоб спалити його як єретика. У IX-ім столітті Патріярх Фотій представив був зо шість обвинувачень проти західніх, тобто латинських християн, а в XV-му сторіччі таких обжалувань було вже понад сімдесят! Слід тут признати, що й західні богослови не були без вини, бо вони теж гряміли обвинуваченнями проти своїх колег на Сході.

Щоправда, перш аніж судити свого ближнього або його правильні чи неправильні обжалування, чи не мудрішим та кориснішим було б поставити себе у його положення? Доки один не пронизив внутрішнього світу другого і не зрозумів справи,

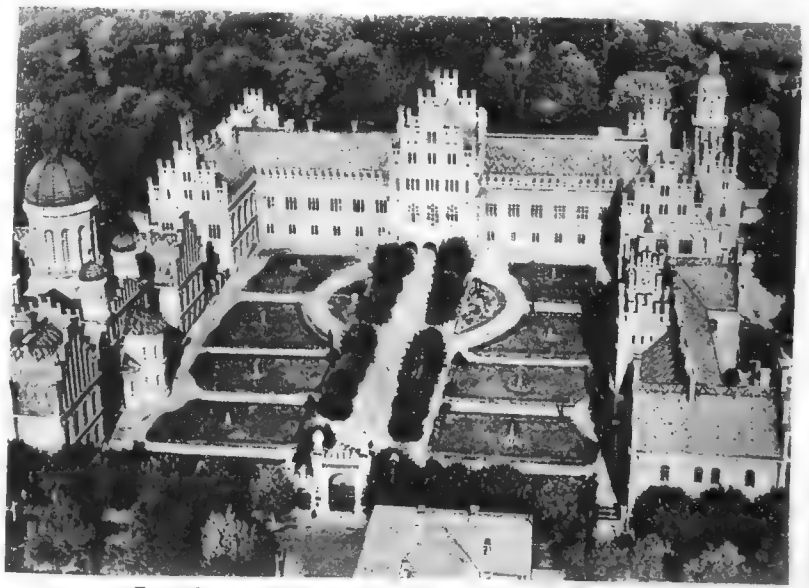

Палата буковинських православних митрополитів у Чернівцях

як цей другий її розуміє, доти неможливим є усунення всяких непорозумінь та неможливою взаємна згода.

Тому треба конечно справді збагнути богословський спосіб думання православного світу і його якслід оцінити. Тут не вистачає поверховна порівняльна метода, яка звичайно лише підкреслює деякі ріжниці. Треба старатися зрозуміти той богословський східній світ, як він сам себе розуміє.

У наших статтях старатимемося самоперше схопити "дух" православного богословія (православної теології). Таким чином сподіваємося дещо ліпше висвітлити або з'ясувати ті різні положення, що їх православні богослови сьогодні обстоюють.

Наше завдання тяжке, правда, бо був час коли православіє звернулося було в сторону латинського Заходу, щоб присвоїти собі його зброю та методи. Воно — православіє — перетворилося в воююче протикатолицтво. Воно пережило і боролося проти впливу протестантизму. Воно навіть шукало надхнення в філософіях даних часів. Така поведінка змінила риси його дійсного обличчя. Але в наші часи, завдяки поворотові до свого власного минулого — до тих славних пір, коли воно виявляло свою справжню ідентичність, православне богословіє старається віднайти себе та оправдати свій світогляд.

Отже будемо старатися з'ясувати положення в православному релігійному думанні, перш аніж представляти його головні вчення, власне тому, що від того, як православіє розуміє теологію, залежить його орієнтація, яка є значно відмінна від латинського богословія.

У своїй суті православне богословіє вважається 'містичним', тобто стосно пов'язаним із духовним життям, якого ціллю є "обожнювання" християнської людини. Таке розуміння подібне до того, що його леліяли Отці східньої вітки Христової Церкви відносно самого богословія. Ті Отці вважали, що слово "теологія" означало найвищий ступінь духовного життя, яке полягало в спогляданні Пресвятої Трійці. Отці Церкви дбали про одне, а саме про вияснення тайн віри ради збереження і розросту християнського життя серед вірних. "Права віра" або "Православіє", що вони її (або його) боронили, була (або було) безпосередньо пов'язана (пов'язане) зі святим життям. Православне богословіє, скірплене східнім чернецтвом, завжди вказувало на цей погляд.

Як треба розуміти таке поняття відносно богословія, і як воно різниться від розуміння, що його мали або мають латинські (західні) богослови? Щоб те якслід збагнути, треба перше пояснити чим є богословіє відносно самої віри.

Теологію (богословіє), тобто розумне (раціональне) розмірковування над вірою, що служить вірі, можна збагнути двояко, залежно від перспективи, з якої узглядюється саму віру. Віра, що є надприродним знанням, яке Бог уділяє душі, щоб її запровадити до Себе, остається, помимо всього, людським знанням, яке має раціональну побудову і через те має своє місце між тим знанням, що його здобув природний розум людини. Ця віра знаходиться в проміжньому стані, себто між природним розумом, у якому вона неначе прищеплена Богом, і блаженним видінням, до якого вона стремить, тому що вона вже нам тут на землі дає частково та неначе в темному дзеркалі пізнати Бога таким, як Він є і Себе офіруе, щоби бути нашим вічним щастям. У наслідку того маємо подвійну орієнтацію, тобто такий роздвій віри. З одного боку віра спрямована до видіння Бога — до безпосереднього та дійсного пізнання Бога, яке нас чекає в потойбічному світі (небі) та що його Бог уже в туземному житті уділяє безгрішним, праведним душам. З другої сторони вона — віра — старається про те, щоб розум присвоїв собі Богом об'явлені правди, що вона їх визнає; вона старається за те, щоб ці правди були сприємливими для розуму, тому що ум людини любить мати порядок в своїй царині, де кожна правда має своє власне місце.

Отже теологія, або розум на службі віри, може мати два протилежні напрями: з одної сторони ум християнина, піднесений динамізмом віри до видіння Бога, буде старатися, крізь правди Об'явлення, збагнути Його досконаліше і просвічувати неясні шляхи, які ведуть до посідання цього ж видіння, а з другої сторони теологія мусить розумові вияснити значення того, в що вона вірить, вказати на місце надприродних правд у скарбі людського знання, та, якщо буде треба, стати в обороні тих правд. Коротко кажучи — теологія має погодити віру з розумом у здоровій органічній синтезі, які, не мішаючи їх, дозволять їм мирно, якщо не дружньо, співжити.

Перший шлях — це шлях східнього богословія і тому його зветься "містичним". Другий — це шлях західнього богословія, яке завжди піклується про те, щоб оправдати віру перед недовірливим умом та доказати, що (віра) годиться зо світською наукою й іншим людським знанням, і тому його можна назвати раціональною теологією.

Але немає жодного сумніву, що обидві теології звертаються до розуму, вживають його концептів тощо, бо ж немає інших засобів, якими можна було б роздумувати, навіть над вірою. Отже в цьому глузді обидві теології є раціональні, але їхні напрями різняться, завдяки чому теж і характери їхніх метод є відмінні.

(Далі буде)

о. Модест М. Гнесько, ЧСВВ

ВІН ЖИВ НЕ ДЛЯ СЕБЕ

ПАМ'ЯТІ О. ЄВГЕНА БІЛИКА, ЧСВВ

зразкового монаха й справжньої людини

Український католицький загал у Канаді вже знає, що в Едмонтоні, Альберта, помер о. Євген Білик ЧСВВ. Цю вістку подали наші часописи; згадали про покійного в деяких наших церквах, поховали його в Мондері, Альберта, відспівали "Вічная Пам'ять" та, здавалося б ,що зроблено все що "пасувало" зробити, і на тім мав би бути кінець. Але може неодин запитає — "Хто ж це такий, отой о. Євген Білик ЧСВВ"?

Отець Євген Білик ЧСВВ зробив мені честь стати моїм довіреним другом і цею своєю дружбою, котра випливала з шляхетного і братерського василіянського серця, збагатив мене в спосіб, що годі його описати в цих кількох рядках. То почуваюся зобов'язаним представити пам'яті української католицької спільноти того о. Євгена Білика, якого я знав. Кожний хто його знав ближче, якщо мав отворені очі й серце, мусів дуже багато скористати, і о. Є. Білик таки мусів на нього шляхетно вплинути.

З того, що я пізнав із дуже близького пристава ння з ним, уважаю, що о. Євгена Білика, котрий помер 23-го жовтня 1968 р. на 50-ім році життя, можна зачислити, задля величі його духа, поміж найясніші світила Василіянського Чину в Канаді.

В нім палав дух славних Василіянських піонерів.

В отця Євгена Білика можна було добачити посвяту, жертву, невтомність, апостольську ревність, любов, що ними відзначалися славної пам'яти отці Філяс, Крижанівський і Дидик; у ньому проявлялося та блистіло геройство о. Івана Золотоустого Тимочка, котрий помер на полі апостольської діяльности в Альберті.

О. Євген Білик не був Головним Настоятелем, не був Основником Василіянської Провінції, чи її настоятелем, не був великим і славним будівничим, не займав видних і високих урядів, задля яких його величали б і всім був відомий. Але він був чимсь більшим, він був тим, котрий міг служити як фундамент на всі ті зовнішні подвиги. Він належав до членів, котрі є заборолом свого Чина, на нього завжди можна було числити, на котрім можна було спочати та при нім підкріпитись і на ньому спертися. Отець Євген Білик був тим, котрий у смиренності своєї незамітної, тихої та неперервної праці, до котрої не назначили б його Настоятелі, у забутті про себе самого, навіть тоді, коли недуга старалася його ще й духово переломити, причинявся без жадного вирахування до розвитку Чину, Церкви й Народу, яких так дуже любив.

На знимці нагорі: покійний о. Євген Білик, ЧСВВ, зо своєю рідною сестрою — с. Єфремою, Служебницею.

О. Євген Білик був правдивим Василіянином,

і його журбою було прислужитися спільноті, не зважаючи чи буде він з того мати якусь особисту користь. Праці, що ними він занимався, не були гучними в очах світу, — однак це були зайняття, котрі давали нагоду іншим уславляти назовні ім'я Василіянського Чину; він занимався тим, чого не вільно було занедбувати з яких би то не було мотивів. Його солідність і витривалість у всіх повірених йому зайняттях були завжди подиву гідні; часами могло здаватися, що він спроневірився, але так воно не було... Як довго бачив, що спільнота, люблений Чин, користають із його праці, так довго він тягнув, навіть у болях недуги, якої він сам не розумів, якої ніхто з нас не підозрівав і яка аж в останніх місяцях його життя насвітлила його геройство в терпіннях.

Вступаючи до Чину о. Євген Білик віддався в цілости Чинові і його майбутньому, та не бажав нічого так як того, щоби причинитися до збільшення і збагачування скарбів пошани, любови й доброго імени, що їх набули Василіянські Піонери для користування їхнім нащадкам. У ньому не було егоїзму, не було егоцентризму, він посвятив себе всеціло, і в тій посвяті, тією посвятою жив до останнього віддиху свого трудолюбного життя.

О. Євген Білик був гідним Христовим священиком.

Не був усюди відомим, на Канаду славним, проповідником-місіонарем, але його проповіді, обдумані здоровим вірою просвіченим і скріпленим розумом, линули зі щирого серця, захопленого власним покликанням і добром, що його міг зробити для безсмертних душ. Ченці й Сестри напевно пригадають собі його реколекції — нераз може виглядали вони трохи гострі, але чи та гострота не була оправдана? Миряни, люди котрих він був парохом по різних альбертійських колоніях, нехай пригадають собі щирість і невирахуваність його слова! Він хотів їм показати правду, хотів навести їх на дорогу праздивого християнського життя. Себе ніколи не шукав, себе самого ніколи не пропагував, не розголошував. У свій простенький спосіб дуже любив малі діти... пригадати його обов'язкові катехизації... коли сам не міг, просив до помочі, щоб тільки послужити малим діточим душам. А скільки прийшлося йому натерпітися при різних нагодах від тих, котрі його не розуміли!... Але він не переставав працювати, бо в душі був переконаний, що Христовий священик не має права спроневірюватися!

Найбільше відчував о. Євген, що він священиком, коли сидів у сповідальниці. Він не міг допустити, щоб священик якщо поважно не перешкоджений, не був у сповідальниці, коли тільки була відправа в церкві та була можність, що хтось схоче приступити до Святої Сповіді. Він не вірив, що люди мають приходити до сповіді коли священик готовий їх сповідати... Ні!... На його думку та спосіб поведення, священик мав бути напоготові коли тільки людям треба! Скільки він насидівся в сповідальниці, в Едмонтонській катедрі, в церкві св. о. Миколая в Вінніпегу... і то навіть тоді, коли недуга скорим темпом скорочувала йому життя!

Він дорожив священством,

це для о. Білика був великий скарб, даний йому Христом на користь людей, і він почувався до обов'язку збагачувати ним Українську Церкву в Канаді. І наша Церква в Канаді, подібно як і Василіянська Провінція Пресв. Серця Христового, була багатіша тим, що він був її священиком, а дуже зубожіла внаслідок його смерти. Він був працівником незамітним, але сталим, не цурався труду, навіть тоді коли той труд йому особисто нічого не приносив. Ми всі дуже багато скористали з того що "за кулісами" працював о. Є. Білик ЧСВВ. Ставши

священиком для свого народу,

отець Євген Білик працював для народу. Українська справа була для нього дуже дорога і тому оснування й редагування журналу ЮНАЦТВО, аж до передачі його готового й добре угрунтованого, в інші руки, тоді коли мало хто тим цікавився, хіба в розмовах і відчитах... його численні статті по різних виданнях, ...це був його вклад до вироблення дітей Народу, з якого він походив. О. Євген Білик не говорив багато, не було для того часу, натомість він діяв, він робив як умів, як міг... не було часу на "щось" чекати, або лишити: може хтось інший зробить. Завжди радився та був готовий прийняти чужу гадку... У нього не було того, що все має бути так як він хоче, або так як він уважає за потрібне... Ні!... Якщо чиясь гадка була ліпша, хоч сам із нею не погоджувався, то виконував її так, яяби його власна. І коли те все передумую, пригадую собі як, не раз ані два, я сам чув: "Дай отцеві Білікові, — він зробить!". І в дійсності, хоч нераз був перетяжений працею, не знаю, щоб о. Є. Білик коли кому чогось відмовив, якщо тільки воно було для нього фізично можливо зробити.

У перспективі того, що теперішний світ уважає за велике, постать о. Євгена Білика дуже незначна. Однак, коли візьмемо під увагу характер його духа в так страшно зболілому тілі, коли зрозуміємо як

він цінив духовні й душевні вартості, любов і цілопальну посвяту,

то його велич не може бути описана людським пером, хоч би керованим почуваннями вдячної дружби, але треба пера золотого, що ним вписуються великі діла у книгу Божої Справедливости.

Таким був і таким залишається в моїм серці мій брат по Чину і близький друг о. Євген Білик ЧСВВ.

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!
ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЙНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

Д-р О. Фундак

ВІД ЦЕРКВИЦІ ДО КАТЕДРИ

(Продовження)

МІСІЯ НА БРИТАНСЬКИХ ОСТРОВАХ

Під таким історичним аспектом треба розглядати історію нашої Церкви на терені Великої Британії, яку можна поділити на 3 періоди: Місія, Генеральний Вікаріят та Екзархат.

Місійну працю нашої Церкви на тутешнім терені починає її князь, Митрополит Андрій Шептицький, відвідуючи наших земляків зі Золочівщини, які в 1908 році, мандруючи за океан, збігом обставин опинились у Манчестері, де зорганізували свій "Український клюб". Своїх вірних не забуває також теперішній Верховний Архиєпископ Йосиф Кардинал Сліпий, який відбув свою подорож до Англії після першої світової війни. Відвідини цих Велетнів Духа наповнили наших земляків побожною гордістю, яка держала їх при рідній вірі і своїм народі.

Свою місійну працю наша Церква розвинула на більшу скалю внаслідок другої світової війни. На терен В. Британії прибувають у більшій кількості Українці — вояки Канадської армії, а з ними о. М. Горошко, як капелян для Українців-католиків, та о. Савчук, як капелян для православних Українців. Ці капелянн дають українським воякам релігійну опіку та гуртують їх у релігійні спільноти, даючи почин для товариясько-суспільного життя. Українські канадські вояки засновують "Український клюб" при вул. Сасекс Гарденс, Лондон В. 2. дня 11. 3. 1944 р., а відтак Союз Українських Канадських Вояків (СУКВ). Хоч українські капелянн та СУКВ не могли довше працювати, бо у другій половині 1945 р. українські вояки почали вертатися до Канади, їхня початкова праця була цінна для пізнішого розвитку нашого життя на тутешнім терені.

Капелянство о. С. Савчука було до деякої міри початком Української Автокефальної Православної Церкви, яка розвинулася під авторитетним проводом Митрополита Полікарпа. Значення УАПЦ для життя нашої спільноти на терені В. Британії вимагає окремої статті, але, треба тут особливо відмітити, що відносини поміж нашими Церквами були толерантні й коректні, що виходить на добро не тільки наших Церков, але є теж будуючим фактором для цілої нашої спільноти на тутешнім терені. Це безперечно велика заслуга Єрархій обидвох наших Церков.

НОВІТНІ УХОДНИКИ

На терен В. Британії прибуває також кілька тисяч Українців, вояків Польського корпусу, а з ними іхній український капелян о. А. Годис та його помічник о. каноник С. Колянківський. Знову значення цього українського капелянства не тільки в тому, що воно давало релігійну опіку нашим воякам, але також у тому, що біля нього наші вояки могли творити українську релігійну спільноту. Факт, що відтак польська військова влада дала українським воякам дозвіл на створення Союзу Українців у В.

Укр.-кат. церква св. Андрія в Едінбурзі, Шотляндія, де є парохом Всч. о. М. Матичак, якого стараннями вона придбана.

Британії в 1946 р., був у великій мірі наслідком визнання Українців спершу як окремої української релігійної спільноти.

Весною 1947 р. британський уряд дав дозвіл т. зв. європейським добровільним робітникам на поселення у В. Британії. "Українська Думка", орган СУБ, 29. 4. 1947 р. статтею "Наші ряди ростуть" вітала 40 українських жінок, що прибули до В. Британії першим транспортом європейських добровільних робітників 21. 4. 1947 р. Опісля постійно, з кожним транспортом, Українці прибували до двох збірних точок біля Йорку та Кембріджу, звідки були спрямовувані до різних місцевостей. Близько 30.000 Українців прибуло так на терен В. Британії.

Ряди Українців знову значно збільшуються, коли 8.500 вояків 1-ої Української Дивізії УНА також прибуває до В. Британії літом 1947 р.

Абстрагуючи від Українців, що були вояками Канадської армії чи Польського корпусу, статус цих модерних "уходників" був або робітника, що підписав контракт працювати там, де його спрямують, або воєнно-полоненого, при чому незнання мови і звичаїв господарів країни цей статус ще більш обтяжували.

НАШЕ ДУХОВЕНСТВО

У цій ситуації наша Церква спішить на допомогу. Преосвященний Єпископ Іван Бучко цю поміч заздалегідь планує й організує. Високопреподобний о. Й. Жан ЧСВВ отримує від нього доручення прибути з Канади до В. Британії, щоб організувати релігійну опіку для українських скитальців. Він прибуває до Лондону 11. 3. 1947 р. та Службою Божою у Вестмінстерській катедрі починає свою місійну працю.

Отець декан Й. Жан ЧСВВ вояк Української Галицької Армії, засновує в Лондоні Українську Католицьку Місію, а при допомозі кардинала Гріффіна набуває першу церковцю при Саффрон Гіл та стає основником лондонської парафії.

Він був одним із перших, що поспішив до таборів скитальців дати їм релігійну опіку й моральну підтримку, а також заступатися за ними перед англійською владою, яку він просив: "Обіцяйте мені, що не зробите кривди моїм Українцям".

Священики (православні й католицькі) підписують контракти, щоб як звичайні робітники прибути зі скитальцями до В. Британії та тут голосити між ними слово Божої істини. Що більше: деякі з них надягають на себе військові уніформи, не для тріюмфальних парад перемоги, а щоб у неволі "пасти вівці свої": Чи треба кращого прикладу відданости й посвяти душпастирів для свого народу?

З-поза дротів таборів полонених наші священики також спішать до таборів скитальців, щоб їм відправити Службу Божу та дати моральну підтримку. Вони одні з перших віднаходять розгублених українських скитальців, допомагають СУБ зорганізувати місцеві клітини, а відтак беруть активну участь у нашому суспільному житті, зокрема в місцевостях, де не було суспільних працівників. У цей спосіб наша Церква допомогла нашим скитальцям зорганізувати себе під суспільно-національним оглядом. Признання й подяка належаться нашому духовенству, що з ревністю й посвятою працює для своєї Церкви і свого народу. Тут треба згадати наших душпастирів, що від нас відійшли: о. д-р П. Дачишин, довголітній член Президії СУБ, о. радник М. Кордуба, член Ради СУБ, о. О. Маркевич та о. В. Паславський, які своєю відданою піонерською працею заслужили собі велику вдячність нашої спільноти.

Місія о. декана Й. Жана була закінчена в 1949 році і він повертається до Канади. Ніхто з Українців не вітав його на станції, коли він прибув до Лондону в 1947 році, одначе коли він покидав Англію, з великою вдячністю прощала його не тільки наша Церква, але також українське зорганізоване громадянство.

(Далі буде)

КАРДИНАЛ КУШІНҐ ЗАЛИШАЄТЬСЯ НАДАЛІ

Кардинал Кушінґ — архиєпископ Бостону, який попав у різні неприємности у зв'язку зо справою одруження Джекі Кеннеді, заявив тепер, що він не думає резигнувати зо свого уряду скоріше, ніж у 75-му році життя. Тепер він має 73.

ГОЛОД НА КАТЕХИЗМ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Недавно появився в Чехословаччині народній катехизм у накладі 100.000 примірників, однак його розхопили в протягу кількох днів. Катехизм появився за дозволом чехословацького уряду та за фінансами церковних кругів іззаграниці.

АРХИЄПИСКОП БЕРЕТЬСЯ ДО СВЯЩЕНИКІВ

Грецький первоєрарх — Архиєпископ Єронім узявся тепер до справи життя священиків, щоб теж і цю справу поставити на властиве місце. Він поручив нежонатим священикам, щоб вони жили спільно в манастирях або спільних священичих домах. Жонаті священики, які до цього часу жили переважно по більших містах, а до своїх парохіяльних станиць доїзджали тільки в неділі й свята, за дорученням Архиєпископа мають поселитися в місцевостях, що поручені їх душпастирській опіці, щоби бути на місці зо своїми вірними.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?

о. Р. Г. ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

"Для Мужчини Тіло — це Жінка"

Відповідь життя

ЗА КОГО МЕНЕ ВВАЖАЮТЬ?

Я ТЕЖ УМІЮ ЗАСТАНОВИТИСЯ НАД СОБОЮ.

І ХРИСТОС ЗНАЄ ПРО ЦЕ!

Нещодавно розпочалися в католицьких вищих учбових заведеннях для клириків перші спроби "статевої інтеґрації". Від минулого академічного року дозволено також дівчатам записуватися на богословські студії й ходити на виклади разом із семінаристами. Здійснено це покищо в Римі на Григоріянському університеті та в Біблійному й Східньому інститутах. Цією, небувалою досі, справою відразу зацікавилися журналісти й почали допитуватися студенток, як вони почуваються у такому незвичайному для них амбієнті. Одна з них відповіла, що спершу перелякала її ота "чорна гуща", яка вилягла на Пяцца Пільота; але згодом знайшла вона там симпатичне й дружнє довкілля. — Це про коректні й скромні взаємовідносини між клириками й дівчатами. Але коли вони бодай трохи переступають ці межі, тоді збоку дівчат можна почути, наприклад, такі голоси: "Якщо б клирик нав'язав приязнь із нами, дівчатами, то яким чином він спроможен віддати своє серце Богові?" Або й таке: "Якщо б я знала, що якийсь священик надто свобідно поводиться або є в стосунках приязні, розуміється доброї, з якоюсь дівчиною, то я відказалася б від будь-якого довір'я; мені здається, що я вже заздалегідь відчувала б обридження. Вже й хлощі надоїли нам отими своїми "гарними приязнями"; горе нам, якщо до них долучаться ще й священики та клирики!"[8]).

"Авже ж правда — каже Павло VI у згаданій енцикліці — священик заради своєї неодружености — це самітник; але його самітність не є порожнечею, її бо сповняє Бог та превелике багатство Його Царства. Крім цього, до тієї самітности, яка має стати внутрішньою і зовнішньою повнотою любови, він (священик) себе приготовляв та свідомо її вибирав; однак не з гордости, щоб відрізнятися від інших, ані щоб усуватися від спільної відповідальности, або щоб відокремлятися від своїх братів та виявляти погорду світові. Священик — вибраний із світу, не є відлучений від Божого люду, його ж бо настановлено для користи людям (Євр. 5, 1), він повнотою посвячений любові (пор. 1 Кр. 14, 4 сл.) і тій справі, заради якої Господь його прийняв" (ч. 58). "Іноді ота самітність боляче ваготіє на свя-

щеникові, проте він не жаліє, що шляхетно її вибрав. Навіть Христос у найтрагічніших хвилинах свого життя залишився сам, покинутий якраз тими, яких Він вибрав за свідків і товаришів свого життя і яких полюбив аж до кінця (Ів. 13, 1); одначе заявив: 'Я не сам, бо зо мною Отець' (Ів. 16, 32). Хто вибрав те, щоб повнотою бути Христовим, той у близькому приставанні з Ним і в Його ласці знайде силу духа, потрібну для того, щоб розвіяти смуток і перемогти зневіру; не забракне йому й захисту Діви, Ісусової Матері, — материнського піклування Церкви, якій служінню він себе присвятив, не забракне дбайливости його батька в Христі, Єпископа, не зазнає він недостачі в тому щирому братерстві своїх співбратів за священством, а й підтримки Божого люду. А коли ворожість, недовір'я, байдужність людей робитимуть іноді гіркою його самітність, то він із драматичною наглядністю вмітиме ділитися з Христом тією самою долею: як апостол, що не є більший за Того, хто його послав (див. Ів. 13, 16; 15, 18), як приятель, якого допущено до найболючіших і до найславніших таємниць божественного Приятеля, який його вибрав, щоб у житті зі сповидністю смерти він приносив плоди життя" (див. Ів. 15: 15-16, 20) (ч. 59).

———

[b]) Cfr. GOFFI TULLO, "L'integrazione affettiva del Sacerdote", Queriniana-Brescia, 2-da edizione riveduta e ampliata 1967, pp. 97-98.

В. Р. Кравець ЧСВВ

СУЧАСНИЙ ПЕРЕКЛАД СВЯТОГО ПИСЬМА

Перший повний український переклад — з оригіналів п'ятий католицький

Українська мова. На світі є около 2.700 мов але є лише чотирнадцять, що ними говорять більше як 50 мільйонів людей. До таких чисельно сильних мов належить і українська. В сім'ї індоєвропейських мов, це друга найбільша слов'янська мова, після московської. Чим докажемо те "найважніша"? Одним мірилом життєвости якоїсь мови це переклади книги такого світового значення як Біблія.

Український переклад. Із модерних, *католицьких* перекладів на живу мову з *оригінальних текстів*, український переклад (в-во оо. Василіян) є п'ятий. Цей, *одинокий повний* переклад в українській мові, це великий здобуток для української мови, виготовлений поза Україною. Ось спис модерних католицьких перекладів, із датою їх випуску або остаточного закінчення:

еспанський 1944
каталянський 1948
французький 1956 (славна "Єрусалимська Біблія", поодинокими зшитками появилася скоріше)

італійський 1958
український 1963

Як його читати? Хоч наш переклад не має наукових претенсій, він вірно віддає оригінал — ментальність поодиноких авторів, через яких Бог говорив — і далі говорить — до людей. Це йому вдається в деякій мірі завдяки духові самої української мови. Найбільшу трудність справляє Старий Завіт. Читання Старого Заповіту можна собі влегшити, читаючи спершу тільки історичні книги в хронологічному порядку, а саме:

Буття,
Вихід,
Числа,
Ісуса Навина,
Суддів,
1 Самуїла,
1 & 2 Царів,
Неємії,
1 Макавеїв.

Читаючи ці книги у вичисленім порядку оминеться більшости повторень. Це дасть меншбільш хронологічний огляд історії ізраїльського народу, що влегшить за другим разом читання цілого Старого Завіту.

Читайте цю святу книгу. Це обов'язок кожного християнина. Обов'язок Українця-католика є мати в хаті українську католицьку Біблію. В ній знайдете пречудовий Божий плян для спасіння людства. В ній і Ви знайдете своє спасіння.

о. Данило КОВАЛЮК

ФІЛОСОФІЯ І ФІЛОСОФИ

Св. Апостол Павло у листах й поученнях до своїх вірних християн перестерігає їх перед ложною філософією, щоб не звела їх з дороги правдивої віри і чесноти на бездоріжжя. Цю ложну філософію мали вже давні погани. Не бракувало її й християнам, і то від перших апостольських часів. Уже в самому заранні християнства, постали були ложні науки про Христа, Св. Духа, Божої Матері, Божої ласки і первородного гріха. Оті ложні навчання потягнули тоді за собою дуже багато християн; але сьогодні вони вже майже пережилися.

Зате в новіших сторіччях постали нові філософи, з новими науками, які противляться здоровому розумові, Церкві й Богові і тому є осуджені церковними рішеннями.

До цих ложних філософів, ложних пророків, вовків в овечій шкурі, треба б передовсім зачислити: матеріялістів і пантеїстів. Щоб їх пізнати, треба тільки приглянутися їхнім наукам. Тому найперше прислухаймося вченню матеріялістів.

Що вони вчать і проголошують?

Отже, що в цілому світі як земному, так і небесному, крім матерії, нічого іншого не існує. Все, що бачу і чую, і чого дотикаюся, то це матерія, яка має різні хемічні й фізичні прикмети, як напр. притягання і відпихання. Ця матерія є в русі, і через рух найменших атомів постали найперше рослини, відтак звірята, а вкінці з них постала людина. Отже основою сотворення світу, за філософією матеріялістів, є матерія, яка створила навіть розумну людину...

Справді матеріялісти признають якусь вищу істоту над матерією, яка є вічна, але цією істотою є для них знову матерія, з якої постав світ і людський рід. Тому матеріялісти не узнають ні Бога, що є найчистішим духом, ні людської душі, що теж є духом, не визнають її безсмертности, ані вічного життя. Так не визнають ні Христа, ні Церкви, ні Св. Тайн.

За їх наукою ціль людини, це догодження тілу і змислам. Вічного, по смерті життя, немає, нема й відповідальности за свої вчинки. Життя для дочасности це для них найвища ціль людини. Представниками цеї матеріялістичної філософії були Штравс, Бюхнер, Фаєрбах, Фогт і Молешот.

Як вони доказують правдивість своєї філософії?

Вони не доказують — тільки вчать. Проголошують, що вірять тільки в те, що бачимо, що підпадає під змисли, чого дотикаємося, що можна зловити рукою, словом усе, що є матерією. Все інше, чого не можна побачити, ні доторкнутися, відкидають, як неіснуюче, як нереальне. А хоч не признають духових речей, то мимо того признають їх, бодай у деяких випадках. Вірять, що їх наука є правдивою а віра і правда — то не матеріяльні, а духові речі. Вірять у свої думки, і засади, яких не бачать, але признають, хоч це речі духові. Отже інакше вчать, а інакше поступають.

А у змі молодь має "свою філософію"!

Матеріялісти не пояснюють звідки взявся в цій матерії рух

Цей рух може мати матерія сама зі себе, зі своєї природи, або з іншого якогось зовнішнього джерела.

Знаємо з досвіду, що нема вічного руху. Машина пущена в рух, вертається по якомусь часі знову до спочинку. Створіння застановляють рух і перестають існувати, отже нема вічного руху, — тому не може мати його матерія сама зі себе, бо де є рух із природи, там мусить бути він вічним. Немає руху з якогось іншого зовнішнього джерела, бо крім матерії ніщо інше не існує, за їх ученням. Тому матеріялісти не всилі пояснити, звідки матерія має рух.

З цієї то причини матерія не може бути вічною, як цього хочуть матеріялісти.

Усе, що вічне, — є досконало завершене. Все, що вічне виключає всяку зміну, бо через зміну або щось набуваємо — чого передше не мали, або щось тратимо. Одне і друге противиться вічному, що є досконале. Цілий світ і всі створіння в безнастанній зміні — тому не може бути вічним ані матерія, з якої мав би постати світ, як це вчать матеріялісти.

Вкінці матеріялісти не пояснюють найважливішого, а саме: Як нерозумна матерія могла створити людину, обдаровану розумом і волею?...

У світі бачимо не лише звичайних людей, але і найбільших геніїв і то в кожній ділянці. Бачимо геніяльних винахідників, малярів, архітектів, поетів, вождів, письменників, професорів, яких подивляв і подивляє цілий світ в усі століття. Що в цих людях працювало? Розум — чи матерія? Відповідь ясна, що розум.

А якщо розум, то звідки і від кого його мають? Від матерії ні, бо вона його не має, бо розум це духова річ, чого матеріялісти не признають. Отже розум мусять мати від когось, хто має розум і волю, — отже від Бога.

Тому що матеріялісти не дають відповіди на найважніші речі — вчать, а нічого не доказують, треба їх науку відкинути, бо противиться здоровому розумові, Церкві і самому Богові. Тому то Церква науку матеріялістів осудила і відкинула. Зовсім противно навчає нас правдива християнська філософія, а саме:

Вічним є тільки один Бог, що є найчистішим духом.

У часі Він сотворив матерію, а з неї світ. Людину створив Він на свій образ і подібність, обдаровавши її розумом і волею. В кожному чоловікові є і матерія і дух.

Ціль людини — це прослава Бога в дочасному житті, а по смерті, у вічності, злука зі своїм Творцем і життя серед небесних розкошів.

Тільки християнська філософія, яку одобрює Церква, є розумна, повна і ущасливлює кожну людину, що її приймає.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей

УКРАЇНСЬКІ АВДИЦІЇ У ВАТИКАНСЬКОМУ РАДІО

У понад тридцяти мовах світу можна слухати передачі Ватиканського радія, в цьому числі також в українській мові, кожного дня в тижні.

Українська Секція Ватиканського радія є тепер під керівництвом о. Родіона Головацького ЧСВВ духовника Української Папської Колегії ім. св. Йосафата в Римі. З ним постійно співпрацюють Впр. Отці: о. Протоархимандрит Атанасій Г. Великий ЧСВВ; о. Михайло Вавpик ЧСВВ; о. С. Мудрий ЧСВВ віцеректор Папської Колегії св. Йосафата й о. В. Сапеляк СДБ, ректор Української Малої Семінарії св. Йосафата в Римі.

Авдиції трансмітовані на коротких хвилях і на середній хвилі 196 м.

Українські авдиції започатковуються і закінчуються мелодією "Боже Великий, Всесильний".

Їхня програма упродовж тижня така:

У неділю в годині 5-ій по полудні середньоєвропейського часу (6-та год. ввечорі київського часу) — співана Божественна Св. Літургія і проповідь, до години 6:15, себто разом 75 мінут.

В інші дні тижня початок українських авдицій Ватиканського радія в годині 6-ій увечорі середньо-европейського часу, якому відповідає год. 7-ма ввечорі у Києві.

У понеділок є лекція катехизму — запити Впр. о. ректора В. Сапеляка СДБ та відповіді учнів Української Малої Семінарії в Римі. У вівторок — вісті з життя Церкви. В середу — "З літопису Християнської України" в опрацьованні Впр. о. Протоархимандрита Атанасія Г. Великого ЧСВВ. У четвер — огляд української преси на чужині. У п'ятницю — "Про Боже і вічне. Життя св. свщм. Йосафата, моральні питання, пояснення Святого Письма" і т. п. В суботу — коментар до сучасного українського життя.

НОВА КНИЖКА! НОВА КНИЖКА!
ЛИСТИ НИКОДИМА
пера І. Добрачинського
повість із часів Ісуса Христа
Цю книжку перекладено вже на англійську, французьку, німецьку й інші мови культурного світу, ось маємо її в нашій українській мові.
Читається дуже цікаво — має 564 сторін друку, в гарній обкладинці М. Левицького. **Ціна $4.00.**
Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Семисвічник

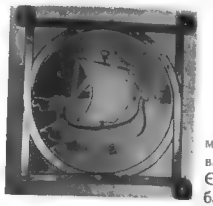

Корабель

МОВА СИМВОЛІВ В ЕДМОНТОНСЬКІЙ КАТЕДРІ

Фенікс

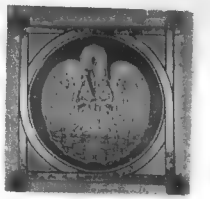

Пелікан

о. О. Купранець ЧСВВ

Розмалювання підбанника

У підбаннику, поміж півколюмнами-пілястрами, понижче вікон, на чотирьох стінах розмальовані чотири старозавітні пророки: Ісая, Єзикиїл, Єремія й Даниїл. На других чотирьох стінах підбанника маємо зображені чотири символи: фенікс, пелікан, семисвічник і корабель на морі.

Поодинокі пілястри підбанника відрізняються від площ своєю барвою. Капітелі прикрашені орнаментом, а бази мають рівнораменні грецькі хрести. Підбанник замикає старослов'янський напис: ПОМОЛИТЕСЯ И ВОЗДАДИТЕ ГОСПОДЕВИ БОГУ НАШЕМУ.

Старий і Новий Заповіти в символах

Семисвічник — це символ Старого Заповіту, що був часом приготуванням для Нового Заповіту, який був доповненням і вдосконаленням Старого Заповіту, бо як сам Христос сказав: "Не думайте, що я прийшов усунути закон чи пророків; я не прийшов їх усунути, а доповнити" (Мат. 5, 17). Старозавітній семимісячник у Єрусалимській святині був зроблений — на запорядження й за приписами самого Господа — з дорогоцінного матеріялу. На ньому завжди горіло світло. (Вихід. 37, 17-24).

Корабель на морі — це Христова Церква, в якій реалізується Новий Заповіт. Корабель переносить людей через морські хвилі. "Світ є море, по якому Церква наче корабель несеться по хвилях" — писав колись єпископ Іполит († 204 р.). Церква — це корабель, на якому людина може безпечно відбудувати свою подорож почерез хвилі моря, яким є теж людське життя, доки не допливе до пристані — до Бога. Вітрила — це Христова рушійна сила — ласка, яка допомагає людині плисти під захороною хреста. Христос — провідник Церкви-корабля — своєю силою і мукою навіть найбільш розбурхані хвилі й вітри, як тоді, коли ще був з Апостолами (пор. Мат. 8, 23-27 і 14, 22-33). Корабель як символ Церкви означає теж "Петрове човно", тобто Католицьку Церкву, що основується на св. Євангелії, де сказано: "Увійшовши до одного з човнів, що був Симонів (Петрів), просив його, відчалити трохи від берега, та сівши, навчав народ із човна" (Лук. 14, 3).

Христос у символах

Фенікс — це казкова птиця, якої характеристичною прикметою мало би бути те, що вона відновляла своє життя в хвилині своєї смерти. То з уваги на те фенікс уже в перших початках християнства став символом безсмертности й воскресіння Христа. Інші вкладали в поняття фенікса, як символу, розуміння безсмертности людської душі, бо людина, кінчаючи смертю своє дочасне життя на землі, зроджується для вічного життя.

Про фенікса маємо декілька легендарних версій. За жидівською легендою ця казкова птиця не з'їла забороненого овочу, коли всі інші птиці це зробили. В нагороду за це вона не мала ніколи вмерти. Інша версія говорить, що є тільки один фенікс на землі, що живе десь в Арабії або в Індії від 500 до 1000 років, а то й довше. Коли фенікс постаріється, він ховає себе в коробці з мира й тоді виводить молодого, який несе його до Геліополю в Єгипті й там його хоронить. Ще інша версія каже, що коли фенікс відчуває прихід старости, він палить себе на похоронному

стояні, при чому виділяється дуже милий запах. Після спалення він — як молода й гарна птиця — виходить знову зо свого попелу. Єгипетська версія бачить у фенікси єгипетського божка Озіріса.

Пелікан — приморська рибосповиваюча птиця, що живе в теплих країнах. Однією з її питомостей є те, що вона має при долішній щоці мішочок для часового збереження поживи, а зокрема для прокормлення своїх малят, що самі ще неспосібні собі здобути корму. Малята витягають собі з цього мішочка поживу.

Пелікан — як символ Євхаристійного Христа — почався в середньовіччі, мабуть на основі твору "Фізіольогус", що походить із християнської старини (III ст.), в якому описуються різні, дійсні й уявні, звірята. На основі "Фізіольогус"-а та інших витворилася казкова розповідь, що пелікан кров'ю своєї груди кормить своїх дітей Звідси перенесено це на Христа, Який Своєю Кров'ю в Пресв. Євхаристії кормить людей і дає їм вічне життя. Великий католицький богослов середньовіччя — св. Тома Аквінатський теж бачить у пелікані символ Пресв. Євхаристії, коли пише в одному зо своїх гимнів "Адоро Те" такі слова: "Піє Пелікане, Єзу Доміне, ме іммундум мунда Туо сангвіне" — "Праведний Пелікане, Господи Ісусе, очисти мене нечистого Твоєю кров'ю".

111 КАТОЛИКІВ У КОНГРЕСІ

Мабуть найбільше досі число католиків, бо 111, із якого 13 сенаторів і 88 послів належать до американського конгресу. На другому місці стоять методисти, які мають 23 сенаторів і 67 послів. Ні один сенатор, і тільки трьох послів подали себе "безконфесійними", тобто неприналежними до будьякої релігійної спільноти.

З КОРОЛІВСЬКОЇ ПАЛАТИ В МАНАСТИР

Бельгійський полковник Раймонд Діжнарт, який у 1951-1965 роках був військовим ад'ютантом бельгійського короля, вступив до францисканського манастиря по смерті своєї жінки в 1965 році. Коротко перед Різдвом його висвятили на священика. Він має тепер 68 років.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

ЧИ СПРАВДІ ЧУДО УЗДОРОВЛЕННЯ о. ПІЄМ?

53-літній робітник Антоніо Балядіно в Італії був від 33 років через нещасливий випадок на обі ноги спаралїжований, а в останньому часі ще терпів на різні клопоти зо серцем і легенями. Дня 12-го грудня він нагло одужав. Балядіно твердить, що це сталося завдяки недавно померлому стигматикові — о. Пієві, який мав його уздоровити. Він розказує, що йому появився о. Піо у виді старого монаха з білою бородою, який узяв Балядіна на прохід, після якого казав йому знову покластися до ліжка. Рано, коли норса відбувала свої звичайні відвідини хворих по кімнатах, Балядіно несподівано сам устав із ліжка і на велике здивування норси та других пацієнтів самостійно пішов до каплиці на Службу Божу. Лікарі, які роками лікували Балядіно і знали його дійсний стан, покищо не дали ще ніякого коментаря в цій справі.

НАСЕЛЕННЯ БІЛЬШИХ І СЕРЕДНІХ МІСТ УКРАЇНИ

Найбільшу кількість населення мають два мільйонові міста України, а саме Київ, що в 1967 році мав 1,413,000, і Харків, який мав 1,125,000 населення. В тому самому році стан населення в інших більших і середніх містах України був такий:

Донецьк — 840,00, Дніпропетровськ (колишній Катеринослав) — 816,000, Одеса — 776,000, Запоріжжя — 595,000, Львів — 512,000, Кривий Ріг — 510,000, Макіївка — 414,000, Жданів над Чорним морем (колишній Маріюпіль) — 385,000, Луганськ — 352,000, Горлівка — 343,000, Миколаїв при гирлі Південного Бугу — 300,000, Херсон при гирлі Дніпра — 235,000, Сімферопіль у Криві — 223,000, Севастопіль у Криві — 209,000, Полтава — 184,000, Чернівці — 178,000, Кіровоград (колишній Єлисавет) — 168,000, Вінниця — 163,000, Житомир — 141,000, Суми — 140,000, Чернігів — 139,000, Кременчук — 136,000, Черкаси — 128,000, Мелітопіль — 119,000, Керч у Криві — 118,000, Слов'янськ — 113,000, Нікопіль — 110,000, Рівне — 100,000, Біла Церква — 92,000, Івано-Франківське — 92,000, Бердянськ над Озівським морем — 87,000, Хмельницький (колишній Проскурів) — 87,000, Луцьк — 82,000, Тернопіль — 72,000, Евпаторія на Криві — 70,000, Ізмаїл над Дунаєм — 62,000, Конотоп — 61,000, Бердичів — 60,000, Умань — 59,000, Теодосія в Криві — 59,000, Мукачеве на Закарпатті — 58,000, Дрогобич — 56,000, Прилуки — 56,000, Ялта на Криві — 55,000, Ніжин — 54,000, Кам'янець Подільський — 52,000.

Віра Смерека

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

(Продовження)

Де не з'являвся він, скрізь діставав однакову відповідь:

— Лишених права голосу не приймаємо.[2])

Не один і не два вечорі повертався він стомлений, збитий духом і безпорадно питався:

— Що ж чоловік має робити? Там прогнали, а тут не дають роботи. Хоч живому в яму лізь. Коли б ще не діти...

І звалившись на постіль, цілий вечір лежав безмовний і задуманий, заклавши руки за голову.

Одного такого вечора, повернувшись із марних шукань, він не застав дома дружини. Стривожено засвітив лямпу і заспокоїв розплакану дитину.

— Де мама? — питав дітей.

Мама кудись пішла, — сказала Іра, — сказала, щоб я доглянула Толю й Ніну.

— Куди ж вона пішла? — питав батько.

Хіба я знаю, — здвигнула плечима Іра.

Нарешті пізно вже повернулася Емілія Василівна, зворушена і рада.

Я знайшла собі роботу! — сказала вдоволена.

— Де?! — не стримавшись аж скрикнув Симон Іванович.

— Сьогодні, — почала оповідати дружина, — зустріла я на базарі свою стару вчительку ще з гімназії, Марію Петрівну. Вона не впізнала мене, а впізнавши, дуже здивувалася, — Емілія Василівна сховала свій погляд, щоб не показати нікому щось болюче в ньому.

Я розказала їй про наше положення, — продовжувала вона далі, — а після обіду пішла до неї додому. Вона і згодила мене на півдня роботи в одної молодої вчительки. 10 рублів у місяць... Та й то гроші, — додала, — з голоду вже не помремо.

Симон Іванович тяжко зітхнув.

— Це значить у найми... До своїх подруг із гімназії... — промовив, відвернувшись до вікна, з якого в хату дивилась темна ніч.

— Що ж робити? — відповіла спокійно Емілія Василівна.

Але таки на хвилину задумалась. Полинула поглядом у далеке минуле, в якесь інше життя. Та тільки на хвилю. Життя давно вже відучило її мріяти. Махнула рукою.

— Нічого... — сказала і обернувшись до печі, заторохкотіла горшками.

Відтоді Симон Іванович більше лишався дома, а Емілія Василівна ішла працювати. Часто вона забирала з собою дітей, які на бажання вчительки, бавилися з її донькою. Такі гостювання були радістю для матері й дітей. На господі зрстві вчительки діти могли ліпше з'їсти того, чого ніколи й не бачили дома. І були щасливі біля мами.

Так і пішло життя. До обіду Емілія Василівна варила, прала й шила. Симон Іванович тоді ходив шукати роботи. А після обіду вона ішла працювати, а батько лишався з дітьми.

Одного дня повернувся й Симон Іванович не такий сумний як завжди.

— Прийняли, — сказав він коротко. Останнім часом він став сумний і безмовний.

— Де? — спитала дружина.

— У комбинаті, — відповів, сумно провівши рукою по підборіддю, де з пишної його колись бороди, лишились лише темні вуса, робив так завжди у задумі. — На поденну... — додав, відвертаючись до вікна.

Емілія Василівна зітхнула.

Комбинатом називалась велика сільсько-господарська артіль. У місті було мало охочих до такої артілі і там зачали набирати на поденну працю лишених права голосу, де над ними насміхались і робили що хотіли партійні начальники.

— Поп... — зустріли вони Симона Івановича. — Нічіво! Давай і ти! Пора учиться работать, батя! Хватит дармовой хлеб есть! От пойдьош церкви разбирать... — сміявся в лице червонопикий начальник.

Симон Іванович радий був провалитись крізь землю, ніж іти до нього працювати. А що зробиш? Дома троє дітей... Жінчиного заробітку мало. Аж дуже мало... І він мовчав, лише пильно дивився на свого начальника, немовби хотів знайти в ньому хоч краплину людини. Але й те було даремно...

— Прихаді завтра в шесть часов на наряд, батя! Пасмотрим что ти умєєш!

Від такого прийому і такої розмови повернувся Симон Іванович сумний, хоч і знайшов роботу. Так же безмовно, як і щовечора, ліг на ліжко і заклавши руки за голову, мовчав і дивився в одне місце. А коли всі полягали

[2]) Закон "лишених права голосу", за яким усі хто йому підлягав не мали права голосувати, вчитися і не приймалися на роботу, — впроваджений 1929 р. і скасований аж 1936-9 рр.

спати, встав, засвітив лямпадку і довго молився перед образами.

Спокійно виглядали з-під покривала три дитячі голівки, діти легко зітхали вві сні.

— Хіба вони винні? — думав Симон Іванович. І перехрестивши сплячих дітей, пішов скріплений молитвою теж спати.

Емілія Василівна ще не спала.

— Може б ти не йшов туди робити? — спитала його з темноти.

— Що зробиш? — відповів їй тихо. — Не можу я дивитись, як діти сидять над нещимною картоплею. Шкода їх. Вони ж не винуваті. І так уже зостались самі кісточки. Бог поможе... Нічого не вдієш.

Емілія Василівна тяжко зітхнула.

— Я думаю тобі теж не легко бути наймичкою в своїх бувших подруг із гімназії. Та що зробиш?...

Змовкли. Лежали без слів. Кожне відчувало і думало одне і те ж.

Велика зміна для душі — із священика стати чорноробочим, з освіченої жінки — наймичкою. Ними стали всіми влюблені колись у селі отець Симон і матушка Емілія Василівна. Відчували й розуміли одне одного. І терпеливо зложившись на Волю Божу, стомлені турботами дня, мирно поснули.

Темна ніч заглянула через малє вікно. Місяць лив до хати ясне світло, малюючи на підлозі білий великий хрест...

IV

Починаючи з того вечора, одноманітно потекли дні за днями. Час минав швидко, непомітно, сіро. Часом здавалося, що все без зміни стоїть на місці і не рухається. Тільки підростаючі діти нагадували батькам, що життя не стоїть, час іде і обертає за собою цілі роки.

Ті роки були повні лише турбот, болю, ображеної і змушеної мовчати душі, і тяжкої, часом не під силу праці.

Над бідним Симоном Івановичем знущалися, насміхалися і робили з ним усе, що хотіли. Коли рано о 6-ій усі в ряд вистроювались на подвір'ї комбінату на наряд і черга доходила до нього, бригадир самовдоволено вигукував найтяжчу або найпоганішу для нього роботу.

— Конюшні чистить! Тротуари мостить! Цеглу возить! В ліс по дрова!

Симон Іванович терпеливо робив усе.

Тільки церкви відмовився розбирати.

Що не робили, сказав, що не піде. І не пішов.

Хотіли викинути з роботи, але лише посміялися.

Щодня діставав він обід на роботі, але ніколи не їв, а ніс дітям, або наказував їм приходити і забирати. Синенька каструлька мандрувала кожного дня в обідню пору з комбінату на квартиру, де чекали на неї троє голодних дітей. За себе Симон Іванович не думав.

Не легко було й Емілії Василівні. Молоді советські вчительки були спанічені й вередливі. Тетяна Василівна не раз повертаючись додому, тихо плакала, щоб ніхто не бачив.

У господарстві кінці не сходилися з кінцями. За зароблені гроші трудно було прожити й найпростішим життям. Скриня пустішала. Зникали одна по одній подушки, рушники, скатерті. Все продавали, аби прожити і прогодуватися.

Тільки вечір був затишною хвилиною того життя, коли змучені за день усі збиралися за столом і в мирному родинному затишку ділили всі свої болі, пережиті за день. Тоді черпали сили на новий день, у тому сповненому любов'ю крузі, де розуміли одне одного без слів.

Діти переходили з кляси до кляси і як одне вчилися старанно, на втіху батькам були першими в класах.

Лише час від часу щось нагадувало минуле, яке здавалось далеким і, мов нічого не мало спільного з цим життям.

Давно позакривали всі церкви і в місті, і ця одинока втіха для Симона Івановича, здавалось, зникла навіки.

Іноді заїжджали з базару його колишні парафіяни і оповідали про село. З церкви зробили театр, зняли купол[3]) і хрест, стоїть мов домовина під низькою кришею ота велика, на далекі околиці видна їх церква...

Сумно звучали оповідання селян. Не пізнавали й вони свого батюшки. У чорних штанах і в чорній сорочці, з вусами на блідому якомусь такому сумному, немов загубленому, лиці, з поглядом у тих же добрих очах, що блукав ніби шукаючи чогось, і здавалось не знаходив. Змарнів аж згорбився від тяготи життя. Мовчки курили селяни. Мало говорили. Немов чужими стали й вони...

А як від'їжджали, ще сумніше зітхав Симон Іванович. Життя здавалось йому завмерлим і темним, як ніч...

V

Одного погожого літнього вечора до хати Симона Івановича завітав незвичайний гість. То був немолодий уже жидок, усім відомий у місті Рабінович — завідуючий райспоживспілки.[1])

Він мусив добре схилити високу голову в

[3]) баню.

притиснутих до землі низьких дверях хатини Симона Івановича, щоб зайти до неї.

— Ізвініте, но я хотел с вамі говоріть, — звернувся він російським акцентом до Симона Івановича, який здивовано пішов гостеві назустріч.

Дітей було вислано з хати і Симон Іванович довго говорив із незвичайним гостем на самоті.

Коли ж сім'я сіла вечеряти, батько веселіше як завжди сказав:

— Слава Богу, іде до ліпшого. Тепер уже й ви діти зможете далі вчитися. Лишених права голосу більше не буде. Новий закон вийшов. А Рабінович відразу приймає мене на роботу у кооперативній базі. Тепер і ти, Емілію, можеш шукати нову роботу, — звернувся він до здивованої дружини.

З того часу почалося нове життя.

Симон Іванович більш не ходив забризканий грязюкою, прибитий і мовчазний. Щодня зрання вичищав він своє вбоге вбрання і, кидаючи жартом до дітей, брав під щоти руку і йшов працювати на базу. Обов'язком його було регіструвати товар, приймати його і підраховувати. Тому хоч часто і ночами сидів він над своєю рахівницею, рано бадьоро йшов до нових обов'язків. А в кінці місяця приносив не 50, а 100 і більше рублів.

Змінилися і для Емілії Василівни обставини. Вона відразу влаштувалася на працю в дитячих яслах і не потребувала більше лікувати попрепані від прання і чорної роботи руки. А в кінці місяця приносила вже не 10, а 50 рублів.

Та діти росли, вчились і потребували чим далі більше. Не було ні корови, ні городу, нічого свого. Все треба було купити з базару. Все ж на столі стало частіше з'являтися молоко, сало в картоплі, блинці з сметаною, що було найбільшим лакімством для дітей.

Так побігли дні за днями трохи рівніше, спокійніше.

Та знов не довго...

Першим ударом, що надовго засмутив Симона Івановича, стали тепер його власні діти, особливо старша його дочка Ірина.

Переповнені матеріяльними турботами, батьки не помічали, не маючи на те часу і думаючи, що воно прийде само собою, що дитячі душі формуються цілком у стороні від них. Діти, які росли і потребували так багато духовної поживи, не находячи її від перемучених і вічно занятих батьків, мали того аж надто багато в школі. І школа робила з них, що хотіла, непомітно відриваючи дітей від батьків.

Так одного святочного вечора, коли Емілія Василівна, як завжди перед святом, попідмазувала і прибрала хатину, а Симон Іванович, відложивши через присмерк свою рахівницю, підійшов до образів і став засвічувати лямпадку, Іра, яка сиділа над книжкою, раптом спитала батька:

— Тату, чи ти можеш доказати мені, що є Бог?

Від несподіванки в Симона Івановича випав із руки засвічений сірник і в вечірнім присмерку він здався Ірині блідим, як ніколи. Батько мовчав і немов не вірячи сам своїм очам, дивився в спокійне лице своєї улюбленої дочки.

— Іра, як ти можеш таке питати? — сказав нарешті тихо, ледве чутно і сів на перший стілець, що стояв біля нього.

— Ну так, папа... Я думаю, — спокійно, але все ж червоніючи говорила дочка, — ти вже прожив багато, а я ще молода. То чи тобі доводилось хоч раз у житті бачити якусь ознаку Бога? Чому все, вся наука говорить, що Бога нема? — додала вона раптом сміливіше.

— І ти так думаєш? — ніби все ще не вірячи тому що чує, питав батько.

— Я не знаю... — ніяково відповіла дочка.

Батько нервово перебирав пальцями решткі колись розкішної широкої бороди, сумно й безмовно дивився сперед себе й мовчав. Ніби розмова на цю тему була зайва для нього, чи може вперше в його житті занадто важна і в той же час безсила. Бо як може він віру передати короткими словами? Віру вливає Бог у душу людини. Її треба знайти, відчути і визнавати. Симон Іванович знав це, як знав і свою дочку, глибину душі її. Завжди вдумливу, питаючу і правдиву. Вона хоче знайти істину на основі знаного. А він того знання так мало їй дав...

— Іра, і ти не віриш, що цю красу природи, це небо, зорі і землю, — почав раптом Симон Іванович, душа якого останній час, може за відсутністю радости в житті, стала більш відчувати природу... — Ти не віриш, — казав він тепер дочці щиро і так надхненно, що вона не могла не слухати його, — що все це створив Бог? — показав він рукою на розкішний літній вечір за вікном.

(Далі буде)

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

НОВИЙ СВЯЩЕНИК

1-го грудня, 1968 наша Церква в Торонті відбула радісне торжество. В цей день Преосв. Ісидор Борецький рукоположенням і молитвою висвятив на священика Преп. диякона Вінкентія Прихідка ЧСВВ в церкві св. о. Миколая.

О. Вінкентій походить із доброї й чесної української родини. Його батько, Михайло прибув до Канади 1926-го року, а мати, Марія, з родини Никун, п'ять років пізніше з діточками із села Холоїв, повіту Радехів, Галичина. Вони від початку замешкали в Торонті. Вуйком матері о. Вінкентія був о. Степан Новосад, колишній парох села Стриївка, повіту Збараж.

О. Вінкентій вступив до Василіянського Чину з початком 1937 року. Спершу працював у манастирях у Мондері, Торонті, Ґримсбі, в Римі та ще два роки помагав на місіях о. Маркову в Арґентині. Праця, обставини й Божа ласка надхнули його рішитися стати священиком. Середню школу побирав у Колеґії св. Михаїла в Торонто, а закінчив її в Бразилії. Філософію й теологію студіював у Куритибі, Бразилія. Нижчі свячення й дияконат отримав із рук Преосв. Йосифа Мартинця минулого липня в Антоніо Олінто, Парана, Бразилія.

По свяченні, за старанням родичів, родини й жіноцтва церков св. Миколая й св. Василія, відбувся бенкет у честь новосвяченого в залі церкви св. о. Миколая. Приявні були: Владика Ісидор, о. др. Липський, о. ігумен Сорока з Оттави, о. ігумен Якубів, о. Юрій Жидан із Дітройту, о. К. Височанський із Ню-Йорку, другі отці, родина зі ЗСА й Канади, багато приятелів і знайомих. Господарем бенкету був др. Зенон Бак, шурин о. Вінкентія. В часі бенкету промовляли Преосв. Ісидор, о. др. Липський, о. Ю. Жидан і о. К. Височанський, секретар Американської Провінції ЧСВВ. Пані Параня Зизда й інші пані вручили о. Вінкентієві новий, гарний фелон, що самі постарали, заявили свої

о. В. Прихідко, ЧСВВ

найсердечніші побажання та й на дальше запевнили йому свою молитовну поміч. Панство Прихідки дякували всім приявним за звеличання цеї незабутньої події. На кінець усім дякував о. Вінкентій за участь, молитви й бенкет, Богові за ласки й силу, родичам і Чинові за старання й виховання, завдяки чому дочекався цеї великої хвилі. Просив у всіх молитов, щоби Бог благословив нас добрими й численними священиками.

Тиждень по свяченні, 8-го грудня, о. Вінкентій, на славу Божу, на радість добрим батькам і родині й усіх приявних відправив свою першу торжественну Службу Божу в нашій церкві св. Василія в Торонто. Приявні були родичі, родина й багато гостей. При вході до церкви привітав о. Вінкентія парох церкви, о. В. Гринишин і о. Д. Джиґолик. Підчас Служби Божої предстоящими були о. прелат В. Філевич і о. Гринишин, дияконував о. П. Грабець. Між вівтарною дружиною був сестрінок о. целебранта, Павло Бак, а між приявними між іншими Сестра Антонія, Згромадження Сестер Служебниць, сестрінка о. целебранта.

По Євангелії о. прелат Філевич проповідував про велике значення священика. Гарно співав місцевий хор під проводом п. С. Гарасовського. До Святих Тайн приступили родичі, багато родини і вдячних Богу приявних парафіян, бо о. Вінкентій, будучи в Торонті нераз помагав у початках цій парохії. Це була надзвичайно зворушлива і винагороджуюча хвиля, коли із рук свого рідного сина-священика родичі й родина приймали свого Бога й Спасителя, чого свідком була наша церква.

При кінці Служби Божої о. Вінкентій подякував усім за зразком Пречистої, "величає душа моя Господа", бо "великі речі зробив йому Господь". Дякував усім приявним, родині й родичам т. Богові вдячним серцем за все. По многоліттю о. Вінкентій давав особливе благословення співслужителям, родичам, родині й приявним та роздавав образці на пам'ятку свого свячення й першої торжественної Служби Божої.

Дай Боже, щоб у нас часто відбувалися подібні торжества, щоб нашій Церкві й народові ніколи не забракло своїх синів священиків, котрі без застережень посвячували б себе Богові та своїй Церкві. Наша сила й будучність нашої Церкви й народу в Божих руках і благословенні бо, "Коли Господь та не будує дому, — то дарма працюють будівничі його".

о. В. Г. ЧСВВ.

—o—

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ПАРАФІЇ СВ. О. НИКОЛАЯ У ВІННІПЕҐУ

У неділю 24-го листопада, після обіду відбулися Річні Загальні Збори парафії св. Миколая. Збори відбулися в просторій залі під церквою при співучасті досить великого числа парафіян, що свідчить про живе заінтересування справами своєї парафії.

Збори відкрив голова Парафіяльного Комітету п. Іван Музичка та, привітавши всіх приявних, попросив о. пароха В. Шевчука ЧСВВ провести молитву. Збори привітали оплесками п. В. Рибчука, що вже понад пів року через недугу не міг показатися в парафії, але коли всі приявні побачили його присутного і в доброму настрої, щиро виявили йому свою радість. З черги голова попросив приявних вибрати предсідника та двох секретарів Зборів. Предсідником Зборів вибрано п. С. Романова, а секретарями п. Д. Юськевича й п. В. Гумницького. У дальшому ході програми секретар В. Рибчук прочитав протокол із попередніх Річних Зборів, а після прийняття його приступили до звітування поодиноких членів Заряду. Звітували голова І. Музичка, секретар В. Рибчук, фінансовий секретар Й. Вавриков і інші. Від імені Провірної Комісії зложив звіт п. Просоловський.

Зі звітів та дискусії над ними приявні довідалися про велику працю в парафії пророблену протягом останнього року. Парафія під проводом о. Шевчука ЧСВВ, щирій допомозі Парафіяльного Комітету, поодиноких організацій, що діють при парафії та щирій співпраці загалу всіх парафіян зробила великий поступ та успішно поборює всі труднощі, що в'яжуться з адміністрацією парафії, її зовнішньою репрезентацією і т. п. Велику живучість проявляють такі організації як ЛУКЖ, Клюб Мужчин, УКЮ, Кружки Апостольства Молитви й Марійська Дружина. При парафії гарно зорганізована Рідна Школа і, хоч коштує вона трохи грошей, але дає певні духові користі дітям, бо вони засвоївши собі в ній знання української мови, а деякі з них успішно виступають з декламаціями чи співами в часі різних парафіяльних імпрез. Танцювальна Школа при парафії також дає свій вишкіл дітям, які нерідко виступають на парафіяльній сцені.

Фінансовий звіт, що його склав п. Й. Вавриков, поставив перед усіми приявними виразно образ господарки парафії. З побудовою нової величавої церкви й манастиря прийшли великі витрати, але вони рівночасно й піднесли доходовість парафії. Парафіяни глибоко зрозуміли потребу хвилі, то й жертвенність серед них зросла далеко більше, як була перед тим.

Великим двигуном парафії являється ЛУКЖ, яка поза своєю організаційною працею також [...]є у відповідний спосіб при[...]ти гроші та протягом року [...]арували парафію 7,000.00 до[...]ів. Такою працею жіноцтва [...]кавились і мужчини, всту[...]ть у їх сліди, стараються їх наздігнати та вже першу $1,000.00 виплатили на потреби парохії, бо бачать, що вони також бодай одним вуглом у будові парафії.

Оцінивши працю Парафіяльного Комітету, приявні одноголосно вділили уступаючому Парафіяльному Комітетові довір'я, а оцінивши неструджену енергію довголітнього голови п. І. Музички, вибрали його же одинадцятий раз головою Парафіяльного Комітету.

Кромі п. І. Музички вибрано містоголовою п. Й. Войтовича, секретарем неструдженого п. В. Рибчука, фінансовим секретарем п. Й. Вавликова. Членами Комітету вибрано ще пп. С. Лебітку, В. Костереву, Г. Мельничука, Ф. Прокопчука, М. Ґуста, С. Ковальчука, П. Михайлишина, О. Левицького, Н. Онишка, Н. Яківчука.

Усі гроші, що приходять із пушок кожної неділі й свята, обчислюють, складаються і записують довголітні фахівці, то й тих самих фахівців перевибрано, а саме панянок: Олену й Олю Ґошуляк та Ярославу Колач

До Контрольної Комісії вибрано пп. А. Просоловського, П. Квасницю й М. Дутку.

Після запитів, побажань, внесків та ухвал Збори закінчено промовою перевибраного голови п. І. Музички, словом о. пароха та молитвою.

С. Р.

—o—

ЮВІЛЕЙНА МІСІЯ В ПАРАФІЇ МИРНАМ, АЛЬБЕРТА

Містечко Мирнам, положене яких 100 миль на північний схід від Едмонтону, це направду українське місто. На 475 мешканців має лише 8 англійських родин, решта Українці, або вже в Канаді народжені їх діти. Цього року парафія відбуває свій золотий ювілей, бо заложена вона 1918 року оо. Василіянами, що обслугували її наперед із Мондеру, опісля з близького Дервенту, де вони збудували церкву і свій малий манастир. Членів парафія Мирнам (бо є ще інші дочерні) нараховує небагато, 108 родин, більшістю фармарі з околиці. Колись парафіяльна церква була збудована півтора милі на полях в сторону Дервенту і при ній був цвинтар. 1948 року церкву перенесено до самого міста, де вона видається перша в очі кожному, хто доїздить до Мирнам з котроїнебудь сторони, бо саме місто положене серед пасма горбів на узбіччі малої височини. 1953 року парафіяни побудували парафіяльний дім, резиденцію для свого о. пароха. При церкві мала, але стилева наша дзвіниця, також перевезена сюди з церквою.

Вирішальною подією в житті парафії було те, що 29 січня 1968 р. прийшов сюди на пароха Впрп. о. Борис Лисак ЧСВВ. Він із парафіянами постановили з нагоди ювілейного року обновити Божий храм як внутрі так і знадвору. Відчищено її внутрі та покрито мальовила знаного маляря Липинського пластиковою масою, а ззовні цілу церкву й дзвіницю наново помальовано. Тепер вони радують кожного проїзжого своєю красою, бо форми будов дуже пропорціональні, а стоячи при краю містечка, на самій головній дорозі, служать отак чужинцям показником краси нашого обрядового будівництва. При відмалюванні церкви добудовано ще в дібраний спосіб церковний притвір, чим церква скористала не лишень на вмістимості, але й на красі. Роботи перевів теперішній голова церковного комітету п. Симеон Гринів. Отак парафія приготувалася до своїх ювілейних торжеств, які будуть святкувані аж після зими. Треба згадати теж, що в парафії що п'ятниці вечором о. парох і професор Михаїл Кулій ведуть Рідну Школу для дітей. Парафія має теж свій власний Народний Парафіяльний Дім на всякі імпрези: концерти, День Матері і т. п. Три рази в місяці відправляється Служба Божа в місцевій церкві, в інші ж о. парох обслуговує дочерні церкви. Добру роботу в парафії ведуть дуже активна група ЛУКЖ (членів 80), Юнацтво (членів 23), і Діти Марії. Місто може повеличатися гарним старечим домом і шпиталем, у яких більшість лікуваних це наші старі або хворі люди. Додаймо, що майором міста є Українець, п. доктор Ст. Холод, що своєю дбайливістю і про добро міста і про

шпиталь заслужив собі в усіх велику пошану й любов.

Щоби приготувати парафію до ювілейних торжеств, о. парох постарався про ювілейну місію від 10 до 17 листопада 1968. Місіонарем був широковідомий проповідник, о. М. Марків ЧСВВ.

Місія пройшла з небувалим успіхом. Церква була щоразу каповнена по береги і ледве вміщала людей, жадних Божого слова, бо — крім місцевих парафіян — приїздило ще багато побожних слухачів із сусідніх парафій, особливо з недалекого Дервенту. Знаком успішности місії були дуже численні Св. Сповіді, а в часі місії приступило до Св. Причастя 937 особи, що є найкращим доказом і впливу місійних проповідей і набожности слухачів. Особливо торжественною була вечірня процесія довкруги церкви, коли атва, окружаючі церкву, засвітили всі світла і зробили простір церковного подвір'я ясним днем. Субота була присвячена малим дітям, які приступили громадно до Св. Причастя, дістали особне благословення сідголавого місіонаря та свої образочки, а при хвіці мали спільну знимку, через холод на дворі, всередині церкви.

Неділя 17-го листопада була призначена рівночасно на закінчення місії та на відсвяткування парафією 75-літнього ювілею заслужених наших СС. Служебниць, які щороку ведуть тут літню школу для дітвори. Людей було так багато, що не було більше вільного місця. Приїхали також СС. Служебниці з Вилингдону, Вегрвилу й Мондеру. Після закінчення церковних відправ у Народнім Парафіяльнім Домі, парафія вітала Сестер величавим бенкетом-обідом. Головними промовцями були сам о. Місіонар, що прощався з дорогою йому парафією й добрими своїми слухачами, а о. В. Ваврик коротко переказав історію Згромадження Сестер Непорочно Зачатої Діви Марії як у старім краю так і тут в Альберті з приїздом перших місіонарів - василіян 1902 року. Гарну історію праці Сестер у мондерській школі для дітей (200 дітей), куди батьки привозили дітей і з дальшої околиці, між тим і з Мирнам, переповіла зворушеним голосом стеренька колишня їх учителька С. Любов. Вкінці приходили до Сестер представники парафіяльних комітетів (і з дочерних церков) та ПУКЖ і складали при тім у конвертах свої ювілейні дари. Всім учасникам святкувань у честь Сестер і за їх щедрі дари подякувала С. Естера Курило ССНДМ, настоятелька з Вегревил.

Нарід розходився з жалем, що місія вже скінчилась, і з радістю, що бенкет у честь Сестер ім чудово вдався. О. Місіонар ще того самого вечора відіхавши, почав нову місію в далеким Льойдминстер.

Дай Боже дочекатись парафіянам ще властивих ювілейних торжеств з участю нашого ВПресов. Владики Ніла ЧСВВ з Едмонтону, як лише прийдуть тепліші місяці, а тепер переводити в життя всі глибокі науки свого улюбленого місіонаря о. М. Маркова ЧСВВ.

—o—

"УКРАЇНСЬКА ВИЩА ШКОЛА В ПОКЛОНІ ЛИСТОПАДОВІ"

Здається, що то було дуже давно, коли 50 років тому юні Українські Січові Стрільці увічнали Західню Україну незалежністю. Одначе життя людини минає блискавкою і сьогодні зі сльозами радости в очах, колишні Усусуси сидячи при радіо-апаратах, переживали знов такі дорогі й радісні їм хвилини. Українська католицька радіопередача, якою проводить о. д-р В. Гавліч ЧСВВ та о. П. Пащак ЧСВВ, з'єднала собі велике число слухачів і приятелів міста Дітройту та околиці. Саме, другого листопада ц. р. студенти Української Католицької Вищої Школи в Дітройті виконали листопадову програму в радіо, яку підготовила вчителька українознавства п-ні Леонтія Боднарук. Колишні Усусуси раділи подвійно: по-перше... думки відділяли перемогу 1918 року, а по-друге... Листопад живе в серцях молоді народженої поза межами України.

Листопадові святкування почалися в п'ятницю першого листопада о год. 1-ій по пол. Тоді всі Українці полинули молитвами до Всевишнього, віддаючи трибут полеглим героям, та зложили китиці благень у стіп Творця, щоб незабаром діждатися переможного першого Листопада. Відтак вечором о 7-ій годині отці Василіяни відправили молебень до Божої Матері та панахиду за полеглих героїв у церкві Непорочного Зачаття. У патріотичній проповіді, о. В. Гавліч ЧСВВ підкреслив жертвенність та відвагу молодих Українських Січових Стрільців, без якої не була б записана сторінка історії, а тим самим сьогодні ми не святкували би 50-ліття Листопадового Зриву. В суботу 2-го листопада під час української радіо-передачі о. В. Гавліч присвятив Листопадовому Зривові відповідну кількість часу, а виконавцями програми були студенти Української Католицької Вищої Школи: Адріяна Мушинська, Олег Тустановський 11-та кляса, Віктор Мушинський, Борис Ломчина, 9-та кляса. "Нашу сьогоднішню передачу — говорив о. Гавліч — присвячуємо роковинам найсвітлішої події в найновішій історії України, а саме Золотому Ювілеєві Листопадового Зриву. 50 літ минає з того часу, коли в місті Львові у Листопаді 1918 р. на західньо-українських землях довершилась велика історична подія. Україні перебрали у Львові владу і проголосили Незалежну Західньо-Українську Народню Республіку. Ранком 1-го листопада в старинному городі Князя Лева замаяли синьо-жовті прапори:

І рідний прапор наш у славі
Шумів під подувом вітрів
І як за княжої держави
Існову вільний був наш Львів

На мурах Львова появилася відозва: "Український Народе! Голосимо Тобі святу вість про Твоє визволення з віковічної неволі. Від нині Ти Господар своєї землі, вільний громадянин Української Держави!"

І не сон це, а дійсність... Ми стрільці, що ярма тягли, і чужі обробляли поля, ми сьогодні сказати прийшли, що тут наша держава, що тут наша земля. Велика мрія веліла Стрільцям надлюдські страждання переносити, у муках умирати. І вкрилися українські поля свіжими могилами. На Янові й Личакові виросли свіжі хрести. Устав і знов упав наш Львів. Над ним навис туман кривавий, покрив собою і бійців України рідної синів, що впали там на полі слави. Уже минає 50 літ, як сяяв Львів неначе квіт у синьо-жовтих стягах волі, і смутки всі забувши й болі, слав геп-лий Києву привіт. Проходять дні тяжкі й бурхливі крізь цей несупокійний світ, та не прийде ніколи буря, злива, щоб днів колишніх стерла слід. То було 50 літ тому... Давно і далеко... Крізь той час і крізь простір, приглушені стріли і крики. За той час призабулось, затерлось мале... Залишилося лиш незабутнє велике. Весною порою стрілецькі могили зеленим килимом вкриваються, з весняним віддихом землі несеться до нас таємничий шепіт. Ті, що там на вічний спочинок лягли, кличуть усіх синів української землі до великих діл, до жертв і самопосвяти. Над землею проходили листопади грізні... На могилах Янова й Личакова похилились хрести... Загоїлись колишні рани... Чи минулося все, нам байдужність остане?... Ні! Не надармо багрилися кров'ю їх дні, не надармо Стрільці розбивали колони ворожі. Бо остались ми молоді, бо ми стоїмо на сторожі. Ми ростем, набираємо сил... Оживе Україна!"

***

Уся українська спільнота Дітройту та околиці включно з колишніми Січовиками вдячні п-ні проф. Леонтії Боднарук за чудово-опрацьований зміст і підготовку програми. Молодим студентам за добре виконання, бо всі вони передали програму з чуттям, переживаючи кожне зарецитоване слово, а тим самим держали слухачів у напруженні від початку до кінця. Також особлива подяка о. В. Гавлічеві за дібрання пісень, що переплітали програму. І знову при помочі української радіо-години Листопад завітав до наших немічних, а це ще один доказ, щоб не жаліти ні труду, ні гроша на підтримку української молоді, радіо-години та всього того, що є наше рідне.

Ірина Захарків

НОВІ ВИДАННЯ

М. ФЕДОРОВА

СЛУЖБА БОЖА (ф-дур) на мішаний хор — $3.00
СЛУЖБА БОЖА (г-дур) на мішаний хор — $3.00
ВОСКРЕСНА УТРЕНЯ — на мішаний хор — $3.00
САЛЬВІ І МАЛЬВІ — слова Т. Курпіти — $3.00

(Збірник патріотичних і настроєвих пісень із фортепіяном на хори: мішані, чоловічі, жіночі й двоголосові — деякі добрі й для солістів)

УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ — на жіночі хори — 4 частини — $5.00

(Зміст: Пісні до слів Шевченка, народні, повстанські, пластові, стрілецькі, воякські, веселі, любовні, настроєві, патріотичні, релігійні, коляди, щедрівки, веснянки, з фортепіяном, гимни — разом 104 пісні).

НАПРЯМНІ ПРАЦІ ЛІТУРГІЧНОЇ КОМІСІЇ — $0.50

(Брошура — 64 ст. В ній видвигнені актуальні проблеми, зв'язані з нашим обрядом, пекучою потребою його обновити та евентуальних реформ).

Замовляти чéрез:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ontario, Canada

НОВІ КНИЖКИ

УКРАЇНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ БІБЛІОТЕКИ

З ЛІТОПИСУ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ — Книга І, А. Г. Великий ЧСВВ. Ціна $3.00
СВ. ВАСИЛІЙ ВЕЛИКИЙ — Павло Аллярд, переклад о. П. Теодоровича ЧСВВ. Ціна $2.50

Замовляти:
Basilian Press — 286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont. — Canada

Визначна сучасна католицька авторка це **М. Кузьмович-Головінська.** Її книжки це:

1) **ЧІЧКА.** Новеля. Ювілейне видання 1954. Ціна $1.75
2) **ГОРВАТЕНЬКА.** Оповідання. 1958. Ціна $0.50
3) **МАРІЯ.** Сценічна картина у 3 відслонах. 1962. Ціна $0.50
4) **ОСІННЄ ЛИСТЯ** — оповідання. 1966. Ціна $4.50

Найцікавіші, але і найбільш виховні твори, це **історичні повісті.** Виходять вони в нас у серії п. н. Бібліотека Історичних Повістей. Досі вийшли:

1) **В. Лозинський — М. Ценевич: ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ.** Істор. повість з часів Гетьм. Сагайдачного. 1958. Ціна $1.50
2) **Володар Буженко: ІВАН СУЛИМА.** Історична повість із козацьких часів. 1961. Ціна $1.50
3) **Наталена Королева: ПРЕДОК.** З анналів і легенд. Історична повість. 1961. Ціна $3.00
4) **В. Гюнерман: НА БОЖИХ ОКОПАХ.** Історична повість з часів французької революції. Ціна $1.50

Замовлення слати на адресу:
Basilian Press — 286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont. — Canada

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ЛОГОС, Богословський Квартальник, Йорктон, 1968, т. XIX, ч. 4.

АЗБУКОВНИК, Коротка Енциклопедія Української Літератури, Філядельфія, Видавництво "Київ", 1968, Зшиток 4, ст. 185-248, гасла: "Атеней Могилянський" — "Барка Василь".

Богдан Осетр, ОСТАННІ ХВИЛИНИ СВ. СВЯЩЕНОМУЧЕНИКА ЙОСАФАТА, Поема, Видавець Петро Ямняк, Нью-Йорк — Рим, 1968, ст. 38.

Ярослав Гриневич, КАТРЯ ГРИНЕВИЧЕВА, Біографічний нарис, Накладом Видавництва "Томін України", Торонто, 1968, ст. 96.

Іван Тесля, УКРАЇНСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ КАНАДИ, Поселення і демографія, характеристика, Канадське Наукове Товариство ім. Шевченка, Торонто, 1968, ч. 9, ст. 68.

КОССАК. ОХРИМОВИЧ, ТУРАШ, Політична Бібліотека Ліги Визволення України ч. 27, 3 циклю: Мемуаристика. Торонто, 1968, ст. 190.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА, Словникова частина, Наукове Товариство ім. Шевченка, Головний редактор проф. д-р Володимир Кубійович, Видавництво "Молоде Життя", Зшиток ч. 23, стор. 1761-1840, гасла: Никитський Ботанічний Сад — Олександрівський буровугільний район.

Дмитро Соловей, ЦІКАВА ГРАМАТИКА, Мовно-граматичні ігри, загадки, скоромовки, вправи для науки і розваги, в школі, родині, в молодечих товариствах, з додатком розв'язок-відповідей. Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, Шкільна Рада УККА, Торонто — Нью-Йорк, 1968, ст. 80.

Д. Донцов, КЛИЧ ДОБИ, Твори, Видання Союзу Українців у Великій Британії, Лондон, 1968, ст. 128.

КАЛЕНДАР ПРОСВІТА НА 1969 РІК. Видавництво "Добра Книжка" 186 випуск, Торонто, стор. 128, ціна $1.00.

КАЛЕНДАР ГОЛОСУ СПАСИТЕЛЯ НА 1969 РІК, Йорктон, ст. 80.

ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР НА 1969 РІК, Зредагував Юліян Вескид, Обкладинка роботи арт. М. Левицького, Видання Організації Оборони Лемківщини, Торонто — Пассейк, Н. Дж., ст. 128.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1968, чч. IX і X.

DIAKONIA. A Quarterly devoted to advancing Orthodox-Catholic Dialogue, Fordham University, N. Y. 1968, Vol. 3.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A Journal of East European and Asian Affairs, New York, 1968, Vol. XXIV, No. 3.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за ціль на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

НОВА КНИЖКА

ІСТОРІЯ ВІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ

Видання для народу з 54 ілюстраціями

Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ

Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965

Стор. 240 — Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS,

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА

В. ПОЛЯНИЧА

— п. п.

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.

Має 200 сторін друку на гарному папері

Ціна — $2.00

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

109 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 4-7445

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, etc.

1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.

Phone: 536-0982

АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

„Для нас Канада добра!"

Ці слова чутно з уст багатьох людей, які стають громадянами Канади, країни, яку вони самі собі вибрали.

Кожного року майже 60 тисяч новоприбулих з усіх конців світу приймають канадійське громадянство.

Чи Ви маєте права на привілеї й обов'язки Канадійця? Довідайтеся про це в найближчому до Вас суді відділу громадянства.

В справах канадійського громадянства Вам допоможуть у слідуючих містах: Галіфаксі, Монктоні, Монтреалі, Оттаві, Судбурах, Торонті, Гамільтоні, Сент-Катаринсі, Кіченері, Лондоні, Віндзорі, Вінніпегу, Реджайні, Саскатуні, Калгарах, Едмонтоні та Ванкувері.

Ви також можете писати на слідуючу адресу:

The Registrar of Canadian Citizenship,
Secretary of State Department,
Ottawa, Ontario

КАНАДІЙСЬКИЙ УРЯД

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА
ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ,
ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання [illegible] сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові [illegible]

Ціна цього нового і єдиного повного [illegible]

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

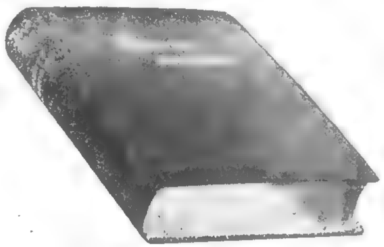

Замовлення [illegible]

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

MRS. KSENIA WARAWA OCT. 9876
MUNDARE, ALTA.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXII — БЕРЕЗЕНЬ — 1969 — MARCH — Ч. 3 (555)

КАНАДЕЦЬ

... БІЛЬШІСТЬ КАНАДЦІВ НАРОДИЛИСЯ В КАНАДІ ...

Однак у 30 установах суду відділу громадянства, розташованих по всій Канаді, біля 60 тисяч людей річно стають громадянами країни, яку вони самі собі вибрали за другу батьківщину.

Чи Ви маєте права на користування привілеями канадця?

Чи Ви готові прийняти на себе відповідальності члена канадської громади?

Довідайтеся про це в найближчому суді відділу канадського громадянства. В цих справах Вам допоможуть у слідуючих містах: Галіфаксі, Монктоні, Монтреалі, Оттаві, Садберах, Торонті, Гамільтоні, Сент-Катаринсі, Кіченері, Лондоні, Віндзорі, Вінніпегу, Реджайні, Саскатуні, Калгарах, Едмонтоні та Ванкувері. Ви також можете писати на слідуючу адресу:

Registrar of Canadian Citizenship,
Secretary of State Department,
Ottawa.

КАНАДСЬКИЙ УРЯД

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford/8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Чого чекаємо? Рішаймось!	*о. О. Купранець ЧСВВ*	82
Хресте Христовий! Вірш		83
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів"		84
Хрест Розп'ятого	*о. Д. Ковалюк*	85
Приготування до Всесвяцільського Синоду	*Г-ч*	87
Українська мова у світі	*В. Р. Кравець ЧСВВ*	88
"Я зрезигную з Папства"	*о. О. Купранець ЧСВВ*	89
Боротьба проти небезпечної й неморальної літератури	*о. В. Ваврик ЧСВВ*	91
Наміреня Апостольства Молитви на березень		
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ		92
Народній Батько Карпатської України	*о. А. Пекар ЧСВВ*	94
На вічну пам'ять Батька Волошина		
Віра і сучасний сумнів	*В. Барка*	96
Техніка світу володіє людиною	*Е. П. Дмитрів ЧСВВ*	97
Кардинал А. Беа — "Чемпіон Єдности"	*о. І. Назарко ЧСВВ*	99
Різдвяне богохульство	*о. С. Юник ЧСВВ*	100
Житель пустині — ангел тілом	*о. Т. Олійник ЧСВВ*	101
Коли б могла я... вірш	*О. Сембай-Галицька*	102
Моя рідна Земле! вірш	*Б. Лепкий*	102
"Неділя Православ'я"	*о. В. Ваврик ЧСВВ*	103
На вид Розп'ятого Христа вірш	*Т. Шевченко*	103
Чи є між нами фарисеї?	*Г. Слюзарева*	105
Подвійна любов	*о. Р. Г. ЧСВВ*	107
Чому? вірш	*О. Сембай-Галицька*	108
Від церковці до катедри	*д-р О. Фундак*	109
Христос воскрес! оповідання	*В. Смерека*	111
"Як дитина"	*о. М. Билина*	113
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — *Дописи*		114
ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА"		119

ОБКЛАДИНКА: Наче в'язні мучимось у наших беззаконнях. Господи, освободи нас Своєю Ласкою!

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Ірней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $4.00; поодиноке число 40¢

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $4.00 per year. Single copy: 40 cents.

Чого чекаємо?

Рішаймось!

За останні роки ми вже декілька разів писали в нашому журналі про необхідність скликання

ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ЦЕРКОВНОГО СОБОРУ,

який у висліді своїх праць об'єднав би та відродив нашу Церкву в усіх її частинах, а передовсім завів би потрібний правопорядок у різних ділянках нашого церковного життя. На жаль досі воно ще не сталося дійсністю! Зате з найбільшою радістю вітаємо вістку про те, що в найближчому часі мав би бути скликаний

УКРАЇНСЬКИЙ ЄПИСКОПСЬКИЙ СИНОД,

що треба вважати історичною й епохальною подією в житті нашої Церкви, очевидно, якщо такий Синод стане дійсністю, як теж зробить такі постанови, що принесуть користь. Можливо, що скликання Синоду буде вже проголошене, коли пишемо ці рядки, що дав би Бог!

Тією вісткою безумовно треба тільки радіти, бо це справді здоровий прояв. — Це знак, що наш послаблений церковний організм, поставивши правильну діягнозу на свою слабість, оживає й відчуває конечність зажити відповідного ліку, щоб свої надщерблені сили скріпити та почати нове життя.

ЗНАМЕНИТЕ ПІДГРУНТЯ

Мабуть і не можна собі уявити кращого підгрунтя під скликання цього Синоду від того, що існує саме тепер, тобто по рішеннях Ватиканського Собору, по тріюмфальній поїздці нашого Первоєрарха — Блаженнішого Верховного Архиепископа Йосифа та психологічній підготові й духовній настанові нашого духовенства й віруючого народу, які чекають на рішення своїх Владик.

Поїздка Йосифа Кардинала Сліпого не була тільки якоюсь "туристичною турою". Ні! Вона була навіть не тільки великим підйомом духа, але ще й доказом того, що наша Церква у своїх членах потребує одного авторитетного проводу. Поїздка була теж великим доказом того, що члени нашої Церкви бажають посеред чужого моря не розмінятися "на дрібні" через брак повного об'єднання під одним проводом.

З іншого боку наш Верховний Архиепископ мав неповторну нагоду й змогу приглянутися власними очима життю нашого розсіяння та при тому поробити потрібні й слушні заключення про дані терени чи особи на місці. Віримо теж, що не в одному Блаженнішому Кардинал Йосиф напевно доповнив чи може навіть і змінив свою гадку, бо побачив власними очима те, що раніше знав із більш або менш вірної інформації.

ЧОГО СПОДІЄМОСЯ ВІД ЄПИСКОПСЬКОГО СИНОДУ?

Сподіватися можна, звичайно, багато!

Та, однак беручи реально, не можемо багато сподіватися, бо воно фізично не можливе, щоб усі наші недоліки — наче помахом магічної палочки — нараз поладнати, чи розв'язати різні труднощі. Зрештою, деякі справи самі — вже по своїй суті — мають свою першість. Такими справами напевно не є якісь дрібниці чи місцеві або особисті проблеми, але загальні й основні, що мають відношення до всієї нашої Церкви, її сьогоднішнього життя та майбутнього існування. Такими справами вважаємо передовсім:

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК

СВІТЛО, БЕРЕЗЕНЬ, 1969

РІК XXXII, Ч. 3 (355)

1. *ВНУТРІШНЄ ВПОРЯДКУВАННЯ* і

2. *ЗОВНІШНЄ ОФОРМЛЕННЯ.*

І внутрішнє впорядкування і зовнішнє оформлення може прийти тільки через

ОДНОДУШНІСТЬ,

ОДНОДУМНІСТЬ,

ДАЛЕКОЗОРІСТЬ І

РІШУЧІСТЬ

наших Преосвященних Владик, від яких одиноко залежить правильна розв'язка.

ЯКІ СПРАВИ МАЮТЬ ПЕРШІСТЬ?

Тими справами, що мають, можна сказати, абсолютну першість є:

1. *формальне об'єднання* нашої Церкви — як Помісної — в юридичну одиницю;

2. *вибір Патріярха* й леґалізування його уряду Апостольським Престолом;

3. *складення норм* юридичного взаємовідношення між Патріярхом і Владиками, щоб опісля не було зайвих непорозумінь;

4. *унормування літурґійних справ* у дусі Собору, нашого обряду та потреб часу;

5. *продумання засобів* збільшити наші священичі кадри, щоб не довести нашої Церкви до самоліквідації.

Ми ждемо того й сподіємося, що така першість справ буде в синодальних працях!

Кожна з названих проблем, чого ми вповні свідомі, не легка сама в собі, бо кожна з них натрапляє на різні труднощі та перепони і знутра і ззовні. Однак при добрій волі та "знайденій" спільній мові можна і найтяжчі труднощі перебороти й перемогти, поставивши на перше місце речі вищих вартостей, якими є добро своєї Рідної Церкви та свого Рідного Народу!

о. О. Купранець ЧСВВ

ХРЕСТЕ ХРИСТОВИЙ!

Хресте Христовий! Святий прапоре!
непобідима у бою сило!
Ти звалив силу смерти в могилу,
займив до себе світів простори
силою правди, словом любови —
святий прапоре, хресте Христовий!

Хресте Христовий! Святий прапоре!
Ти темним духам, Ти силі ада
страшніша смерти, вічна заглада;
Ти радість вірним, невірним горе,
Ти добрим — воля, а злим — окови,
святий прапоре, хресте Христовий.

Хресте Христовий! Святий прапоре!
Константин ввірив у Твою силу,
звалив вороже військо в могилу,
що край залило як грізне море,
що і не стало по ньому сліду,
Хресте Христовий, сило побідна!

Хресте Христовий, святий прапоре!
непобідима у бою сило!
вороги всякі і нас залили.
Пора грізная, як люте горе.
Рятуй нас хресте, хресте Христовий,
силою правди, словом любови.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Закінчення)

(до людей доброї волі)

83. Наприкінці звертаємося нашим духом до всіх людей доброї волі, які усвідомляють, що миру не можна осягнути самим лише прогресом цивілізації та зростом благ. Отже бажаємо, щоб ви — представники міжнародних організацій, державні мужі, журналісти, видавці, виховники, всі на своєму місці — стали будівничими нового ладу. Що ж до нас, то ми наполегливо молимо за вас всемогутнього Бога, щоб вас освітив та скріпив, щоб духа вашого розбудив для розстеження цих важливих питань та щоб ви заохочували народи до шукання розв'язки. Виховники, нехай вашим завданням буде вливати в молодь певну й несхитну любов до пригноблених народів. А ви, журналісти, про те подбайте, щоб ставити нам перед очі чи то ті починання, на які спирається взаємодопомога народів, а чи й оте жалюгідне видовище великих злиднів, від якого люди з такою легкістю відвертаються, щоб була не втратити безтурботности свого духа. Треба ж бо, щоб і багаті спізнали, що вбогі начебто стоять при їхніх дверях і вичікують, щоб ухопити решт-ки з їхніх бенкетів.

84. Державні мужі, вашим завданням є допровадити ваші суспільності до тісніших зв'язків всесвітньої солідарности й переконати їх, щоб вони зважилися відкласти дещо з своїх непотрібних витрат на пожвавлення всесвітнього прогресу та збереження миру. На вас бо чимало покладається. Делегати до міжнародних організацій, від вас залежатиме, щоб оті загрозливі й непотрібні зудари збройних сил змінилися на всесвітню солідарність, на дружбу, яка дбає про мир, не зважаючи на свою власну користь; вона до того й змі-ряє, щоб розбудити однодушне прагнення прогресу людства, в якому вона могтиме осягнути повноту свого розвитку.

(до інтелектуалів)

85. Авже ж правда — і це треба сказати: люди тому не гарадзд маються, що не передумують і якслід не обмірковують цих справ. Тим то й звертаємося до визначних мужів науки, до отих католицьких, християнських, які звеличують Бога, які прагнуть найвищої істини й справедливости і благаємо їх, за словами Ісуса Христа: "Шукайте-і знайдете!" (69). Відкривайте шляхи, на яких люди — взаємно допомагаючи й приймаючи допомогу — могтимуть розслідувати щораз то вищі речі й щораз то ширше розгортатимуть людів та створюватимуть щораз то більше братерські умови життя, аби таким чином людська суспільність дійсно спиралася на всесвітню солідарність.

(апостолят прогресу)

86. Тож уважаємо, що всі ви — які почули плач убогих народів і намагаєтеся рятувати їх у потребі — що власне ви є прихильниками та своєрідними апостолами спасенного й справедливого прогресу; а він далекий від того, щоб бути в багатствах, які чи то догоджують егоїзмові, а чи самій лише жадливості; він радше в тому, щоб економією послужити благу людини, щоб усі зготувати щоденний прожиток — оту дуже виразну ознаку процвітання братньої любови, а й допомоги Божого провидіння.

(благословення)

87. І, на кінець, благословляючи вас з усього серця, кличемо до всіх людей доброї волі, щоб вони по-братньому з'єднали з вами свої зусилля. Бо якщо нині вже ніхто не сумнівається, що прогрес є однозначний із миром, то питаємося: Хто не бажав би вкласти в той поступ своє змагання і свій труд? Безумовно, немає такого! Тож усіх вас ми завзиваємо, щоб наш тривожний поклик ви відповіли отією незвичайною бадьорістю вашого духа в ім'я Господнє!

Дано в Римі, при Святому Петрі, дня 26-го березня, в свято Воскресення Господа Нашого Ісуса Христа, 1967 року, четвертого Нашого Архиєрейства.

ПАВЛО ПАПА VI

69) Лк. 11, 9. (Переклад здійснено з латинського тексту, який появився на сторінках *"Ль' Оссерваторе Романо"*, ч. 73, ст. 1-4).

МОЖЛИВІСТЬ УСЕНІМЕЦЬКОГО СОБОРУ

Д-р Альбрехт Бекель — президент Центрального Комітету Німецьких Католиків, який брав як обсерватор участь у Всеголяндському Соборі, заявив, що існує поважна можливість скликати Всенімецький Собор, як теж є приготовлена до цього відповідне студія, що її передано вже німецькому єпископатові.

ХРЕСТ РОЗП'ЯТОГО

о. Д. Ковалюк

Св. хрест, це те благословенне дерево, що в цілому християнському світі, через усі сторіччя зазнає особливішого почитання, особливо ж у нашому українському народі. Свято Воздвиження Чесного Хреста — це свято прослави хреста. Хрестопоклонна неділя, це неділя посвячена культові Господнього дерева. Кожний український дім прикрашує це святе знам'я.

А причиною цього загального прославлення те, що хрест досита напоївся Господньої крови, що на своїх раменах держав, на роздертих ранах, Господне тіло та послужив Христові Спасителеві за смертне ложе. Хрест, це найшляхетніше дерево з усіх дерев. Ніяке інше дерево не може рівнятися з ним, ні щодо листя, ні щодо овочу, крім дерева з ковчегу Ноя, який урятував від потопи всіх, що були в ньому.

Та хоч яким цінним деревом є св. хрест, то не всі його славлять. Має він і своїх зазвятих ворогів, подібно, як сам Христос. Одні хрест люблять, а другі ненавидять, про що згадує вже св. Павло: Для одних хрест є мудрістю, а для других глупотою.

Коли Наполеон проживав на острові св. Олени на вигнанні, поставив своїм генералам одне питання, а саме: Чому мільйони людей мене ненавидять, і чому мільйони і мільйони Ісуса Назарянина люблять? Питання, на яке кращу відповідь дала б шкільна дитина чим найвищі генерали.

Наполеон, як знаємо, пролив море невинної людської крови для своєї слави, а Христос на хресті проляв Свою Кров за спасіння всіх людей. Тому хрест Ісуса Христа це джерело світла, ласки і миру.

На хресті яснють золоті слова: "У Христі маємо відкуплення через Його Кров і відпущення гріхів за багатством Його ласки" (Єф. 1, 7). Хрест знак нашого відкуплення — тому й любимо його.

І ця Христова смерть на хресті дає нам непомильний доказ, що християнство не є людським, а Божим ділом. Хто відкидає св. хрест — відкидає християнство, а хто його визнає — признає і християнську віру.

Кожна людина є розп'ята на хресті своїх гріхів. Христос через Св. Сповідь знімає людину з гріховного хреста, щоби вона воскресла разом із Ним у Божій Ласці.

Вже в перших віках християнства уживали св. хреста на те, щоб відрізнитися від поганства. Коли поганські судді питали св. мучеників: "Чи ви християни?", то ці свою відповідь давали їм знаком св. хреста. Перед смертною боротьбою із левами на арені, перед відтяттям голов топорами, вони робили на собі знак св. хреста. Була це святочна проклямація, що ми є учениками Розп'ятого; ми живем і вмираємо за Того, що помер за нас на соромнім дереві хреста.

У 1861 р. було в Індії страшне переслідування християн. Пів сотні людей поставлено перед суд. Були жінки й муж-

чини і діти з ними. Всі вони зізнали, що вони християни. Суд хотів їх рятувати, якщо виречуться християнської віри. Для більшого страху принесли хрести для кожного і закликали, щоб мужчини потоптали ногами це знам'я; але ніхто не важився на таке святотатство. Всі одним голосом заявили, що цього не зроблять, бо вони християни. Їх зараз на очах жінок і дітей розп'яли. Цю саму диявольську вимогу предкладають жінкам. Усі вони, як і їх чоловіки, дають катам таку самісіньку віповідь: Не потопчемо хреста, бо ми християни. Вкінці цього самого вимагають і від дітей. А діти відповіли: Ми цього не зробимо, бо наші батьки цього не зробили. І їх зараз таки розп'яли.

Всі вони вибрали радше смерть, аніж потоптання св. хреста. Було це їх геройське признання до св. хреста. Християнство і хрест це нерозлучна одність. Якщо хрест паде, паде і християнська віра, паде Церква, Сл. Божа, мабуть усі Св. Тайни. Із св. хреста виходить небесне світло, що роз'яснює всяку, хоч би й найбільшу темноту та додає сили.

Коли вождь Тіллі в одній битві був смертельно поранений і лежав у лікарні, казав собі поставити в ногах хрест, щоб погляд на це св. дерево дав йому силу терпеливо перенести смертні болі і саму смерть.

Так хрест був йому силою.

Коли Папа Пій VII, якого прогнав був Наполеон, проживав на вигнанні, то його потіхою був хрест. А св. Іван Хризолог назвав хрест короною: "Наче корону несу цей хрест, бо все, що служить нам до спасення, маємо від Розп'ятого."

Та мимо того хрест має своїх ворогів від хвилини, коли розп'ято на ньому Божого Сина. Вже св. Павло писав, що: Хрест для Жидів згіршення, а для поган глупота (1 Кор. 1, 23). Ціла історія це безупинна ненависть хреста.

Вже в часі реформації нищено і палено хрести. Ще страшніше було за французької революції. Не краще було за націонал-соціялізму, бо в Розенберговім "Мітосі" читаємо: "Для нордійської душі хрести не можуть бути якимсь релігійним символом. Вони мусять зникнути. Про хрест не сміється проповідати — і знищення його — це сила Німеччини."

Та найстрашнішого знищення хреста довершили большевики і через 50 років нищать його в диявольський спосіб. Так напр. партизани Колпака нищили в Україні всі придорожні хрести, де тільки їх могли стрінути. Ну, і яка ж інша армія таке робила? Отже боротьба з хрестом іде дальше. А хто переможе? Розп'ятий! Він бо ніс хреста на своїх раменах. Він під ним тричі падав, Він його власною кров'ю напоїв, Він на ньому висів і помер.

Тому будь вірний хрестові, бо хрест це Христовий прапор, якого Розп'ятий не випустить із рук і не передасть на ганьбу ворогам. Знаком хреста переміг свого ворога і поганство Константин Великий. Хрестом переможемо і ми йове поганство.

Знак св. хреста хай буде на нашому прапорі печаттю й гербом, мечем у боротьбі з його ворогами!

ПАПСЬКИЙ ЄПИСКОПСЬКИЙ СИНОД

Як знаємо з частих пресових звідомлень католицької преси, то в цьому році відбудеться надзвичайне засідання Папського Єпископського Синоду в Римі. За даними, що їх подав генеральний секретар цього Синоду — єпископ Рубін, іменовано тепер окрему комісію в складі восьми єрархів, якої завданням підготовити подрібну дискусійну програму матеріялів для порядку нарад. Комісія починає з березнем свої підготовні праці в Римі. У засіданні Синоду, що відбудеться осінню, братиме участь около 125 осіб, із чого близько 90 предсідників єпископських конференцій, 15 представників Східніх Католицьких Церков, 15 предсідників римських курійальних урядів, 3 головних чернечих настоятелів і генеральний секретар.

ЗАДОВОЛЕНІ ЛІТУРГІЄЮ

Вислід проведеної в Еспанії анкети виказує, що 90 відсотків еспанських католиків задоволені з проведених літургійних реформ, зокрема ж із того, що введено еспанську мову до богослужень, через що значно збільшилося число їх відвідувачів.

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської
ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси
Стор. 392. Ціна $4.50
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ПРИГОТУВАННЯ ДО ВСЕВАСИЛІЯНСЬКОГО СИНОДУ

Із початком лютня ц. р. прибув до Торонта Всесв. Отець Протоархимандрит, Верховний Настоятель Василіянського Чину о. д-р Атанасій Григорій Великий. Ціль його подорожі — урядова візитація душпастирської праці й особистої поведінки членів Василіянського Чину. Такі візитації, за приписами чернечих правил, відбувають місцевий Протоігумен щороку, а Верховний Настоятель, який перебуває в Римі, що п'ять років.

Заразом цьогорічна візитація Протоархимандрита має ще додатковий характер: вона перша по Вселенському Соборі та перед Загальним Синодом Василіянського Чину, який відбудеться в Римі, у вересні цього року.

По закінченні Вселенського Другого Ватиканського Собору всі чернечі Чини та Згромадження одержали від Апостольського Престолу доручення відбути свої загальні синоди, які мають приняти чернечі устави і правила до ухвал Собору. У рямці приготувань до такого Синоду входить також і урядова візитація всіх манастирів, домів і осередків Чину, де б вони не були. Тому то Верховний Настоятель Василіянського Чину виїхав у листопаді минулого року з Риму по Південній Америки (Бразилія, Аргентина й Уругвай), до ЗСА та Канади. Відвідавши вже всі василіянські осередки в Америці, закінчує свої відвідини там візитацією василіянських манастирів і домів у Канаді.

Всесв. Отець Протоархимандрит Атанасій Г. Великий родом із села Турийка жовківського повіту, де прийшов на світ 5 листопада 1918 року. До Василіянського Чину вступив 31-го серпня 1933 року. Новіціят у Крехові закінчив 14-го квітня 1935.

По закінченні середньої освіти в гімназії А. Великий студіював богословські, філософічні й східні науки в Галичині, у Празі, Вюрцбурзі й Римі. Осягнув титул доктора філософії на Українському Вільному Університеті в Празі 1943 р., титул доктора богословії на римському університеті та в 1948 році закінчив східні науки, також у Римі.

По закінченні богословських студій одержав у Римі 8-го грудня 1946 року священня з рук Архипастиря Скитальців, ВПреосв. Архиєпископа Кир Івана Бучка.

Всесв. о. д-р Атанасій Г. Великий — Протоархимандрит — Верховний Настоятель Василіянського Чину.

Довгі роки був віцеректором Української Папської Колегії св. священомуч. Йосафата в Римі, редактором відновлених по війні наукових видань Василіянського Чину, які появляються під заголовком: "Записки ЧСВВ", керівником українських радіомовлень, які передаються з ватиканської радіостації в Україну. Папа Іван XXIII іменував його Секретарем Соборової Комісії для справ Східніх Церков і рівночасно підніс його до гідности проректора Української Колегії. Загальний Синод Василіянського Чину вибрав його 15 лютня 1963 р. на уряд Верховного Настоятеля Чину, що має в нас назву Протоархимандрит ЧСВВ. По виборі на Верховного Настоятеля Чину відвідав він усі василіянські осередки в обох Америках. Тоді 1964 року був перший раз у ЗСА й Канаді.

Всесв. Отець Протоархимандрит Атанасій Великий є автором численних наукових творів із ділянки історії української Церкви. — Його ж

праця під час Собору, як Секретаря Комісії Собору для східніх Церков, удостоїлася окремого признання від Вселенського Архиєрея Папи Павла VI. Собор прийняв схеми-проекти, які опрацювала дя Комісія. Вони творять декрет Собору "Про Східні Католицькі Церкви" та розділ декрету "Про екуменізм", у якому обговорюються справи східніх неєдинених Церков.

Подав Г-ч

В. Р. Кравець ЧСВВ

УКРАЇНСЬКА МОВА У СВІТІ

Мова світового значення? На світі є понад 2.700 мов. З них є лише около 100, що ними говорить більш як мільйон людей; лише чотирнадцять, що ними говорять більш як 50 мільйонів людей. Українська мова є на чотирнадцятому місці. Англомовна енциклопедія українознавства, що появилася 1963 року, подає, що 45 мільйонів уживають української мови. На теперішню пору, це число треба підтягнути до 50 мільйонів, дехто каже навіть 60. (Інші, покликуючись на широкозакроєну русифікацію на Україні, оспорюють це число, як нереалістичне).

Статистика не є однозгідна. Подаємо нижче список цих мов, взятий із двох джерел. Побіч подаємо (в мільйонах) тих, що вживають дану мову. Перший список узятий з Української Радянської Енциклопедії (УРЕ), т. 9, ст. 272. Другий зроблений на підставі альманаху "Рідерс Дайджест" (РДА).

УРЕ (1962)	РДА (1965)
китайська 600	мандаринська (Китай) 518
англійська 215	англійська 298
гінді, урду 150	московська 173
московська 124	гінді 168
німецька 92	еспанська 162
японська 92	німецька 120
арабська 80	японська 100
бенгалі 76	бенгалі 88
португальська 60	португальська 85
французька 59	малайська 74
італійська 55	французька 72
українська 33,6	італійська 58
	урду (Індія, Пакістан) 55
	— — — — —
	українська 41 .

Світле майбутнє? Цифри ці годі порівняти, бо й роки уложення їх інші, та й не знати, на чім вони базуються. Однак, цікавий є список мов радянської енциклопедії. УРЕ не розрізняє мов у Китаю, Індії та Індонезії. Цифри української мови дивно вражають, коли зважити, що її згадують зараз по італійській. Можна припускати, що автори енциклопедії не наважалися перечити "старшому братові" в цій справі, але таки українську мову згадали на її правильному місці, що можна було непомітно зробити. Якщо візьмемо число 50 мільйонів, то українська мова знаходить логічне місце в обидвох списках на чотирнадцятому місці. Українська мова — це одна з поважніших мов світу, яка, визволившись з-під впливу "старшого брата", матиме світлу будуччину.

СУМНИЙ ПРОЯВ!

Раніше Голяндія була одним із головних "доставців" священиків і місіонерів не тільки для самої Голяндії, але для багатьох країн у світі. Сьогодні ситуація сильно змінилася, бо багато священиків і монахів залишає свій Богу посвячений стан. Хоч би за останні два роки маємо доволі великі числа: в 1967 р. залишило священство 145 священиків, а в 1968 р. — 189. Усіх єпархіяльних священиків у Голяндії є около 10.000.

ВСЕПРАВОСЛАВНИЙ СОБОР У ДВОХ СЕСІЯХ

За відомостями вісника православного Олександрійського Патріярхату запланований Усеправославний Собор мав би відбутися в двох сесіях. На першій сесії мали б обговорюватися питання догматичного й екуменічного характеру. Друга сесія послужила б обговоренню питань більш практичного характеру, а саме: реформі літургійних чинностей, церковного права та душпастирства.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

"Я ЗРЕЗИГНУЮ З ПАПСТВА" — сказав Папа Іван

о. О. Купранець ЧСВВ

Папа Іван XXIII.

Однією з найбільш оригінальних постатей Католицької Церкви останніх десятиліть, а серед Папів узагалі, був таки Папа Іван XXIII-ий, який перейшов до історії не тільки церковної, але теж і всесвітньої, як постать, що зробила перелім у житті всього християнського світу.

Папа Іван, який мабуть, що можна добре здогадуватися, як теж і є деякі дані на те, був вибраний як "компромісовий" кандидат, бо кардинальський збір не міг погодитися на інших кандидатів і тому вирішив вибрати такого, що "довго не поживе". Звідси теж по виборі Папи Івана говорили, що він тільки "переходовий", тобто його правління Церквою потриває коротко з уваги на сивий вік і не надто сильне здоров'я. Такі мабуть були людські пляни, але Божі пляни були інші! Дійсністю стало тільки те, що він був дійсно "переходовим", бо в дійсності коротенько сидів на папському троні, якщо мірити часово. Однак за той короткий час отой "переходовий" Папа зробив те, чого не зробило кількох Папів разом узявши:

ВІН РОЗПОЧАВ НОВУ ДОБУ ЖИТТЯ ЦЕРКВИ

ДАВ НОВИЙ НАПРЯМ ЦЕРКОВНОМУ ЖИТТЮ

СОБОРОМ СПРИЧИНИВ ПЕРЕВОРОТ У ЦЕРКВІ

за що одні його благословлять і вважають святим, а інші нарікають, що нарушив старий консервативно-традиційний лад у Церкві. Що б хто про нього не думав і не говорив, певне одне, а саме, що Папа Іван був людиною великого формату духа і справді мужем Божого Провидіння, бо він пригадав теж Церкві, що її завданням є не тільки зберігати тих, що держаться Церкви, але теж — за Христовим заповітом — шукати загублених овець, які відійшли від отари. Звідси то він не побоявся подати свою руку навіть тим, яких Церква досі викидала, в тому теж комуністам, дивлячись на них як на таких, що теж є "творінням Божих рук".

ПАПА ІВАН І ВІЗИТА ХРУЩОВА

Папа Іван був схильний до думки прийняти совєтського Микиту Хрущова на авдієнцію, щоб із ним говорити. Було це тоді, коли Хрущов мав ревізитувати тодішнього італійського президента Гропкі. У Римі думали й говорили, що Папа Іван зробить так, як свого часу підчас візити Гітлера в Мусолінія зробив Пій XI-ий, який на той час виїхав до папської літньої резиденції в Кастельгандольфо. Однак Папа Іван думав інакше. Він не думав утікати перед Хрущовом, але готов був із ним зустрінутися.

Архиєпископ Каповілля, колишній особистий секретар Папи Івана, відкриваючи в італійській телевізійній передачі деякі тайни з життя Папи Івана, між іншим передав слова Папи Івана, які звучать так:

"Я залишуся в моєму домі. Взагалі не бачу

причини, чому я мав би кудись зникати. І коли ця добра людина (Хрущов) запитала б мене, чи йому вільно мене відвідати, то я його приймуу. Наперед послухаю, що він мені скаже, а тоді в повній доброзичливості скажу йому мою гадку. Сьогодні бо Церква шукає не протекціонізму, але свободи проповідувати, свободи благовістити Євангеліє."

Наводячи ті слова Папи Івана, архиєпископ Каповілля додав іще, що Папа Іван любив звичайно говорити, що не пригадує собі, щоб колись у своєму житті зустрінув ворога, як теж ніколи він не плекав ніякого песимізму, "бо я ніколи не пізнав песиміста, який дійсно поміг би людству".

ПАПІ ІВАНОВІ НЕ БУЛО ЛЕГКО

Папа Іван перебравши уряд Папи на схилі свого віку мусів напевно зустрінути багато труднощів. Він не був куріяльним кардиналом, тобто не працював у Ватикані заки став Папою, але майже все життя провів поза Римом. Ватиканська Папська Курія мала свої "втерті" дороги правління Церквою, з чим він мабуть не погоджувався, що теж мабуть стало й безпосередньою причиною, що він уже п'ятого дня по своєму виборі сказав, що треба скликати Вселенський Собор. Він бачив, що життя Церкви мусить бути переставлене на нові рейки, чого часто не добачали або й не хотіли добачити ватиканські куріяльні чинники, бо їм було добре з тим станом, який панував до того часу. Це мусів сильно відчувати покійний Папа Іван, але відразу й сам не міг перебороти всіх труднощів. І тут особливо треба мати для нього великий подив і признання. Папа Іван переживав мабуть хвилево заломання, коли він — як подав архиєпископ Каповілля —

ХОТІВ ЗРЕЗИГНУВАТИ З ПАПСТВА

кажучи: "Коли панове кардинали прийдуть до мене і скажуть мені, що ми невдоволені таким веденням правління". Однак Папа Іван дуже швидко відкинув цю думку, і сказав: "На протягу одного місяця ми вже дещо зробили. Ми дали початок добрій роботі, як теж маємо дещо нового в підготові". Від тієї хвилини — каже архиєпископ Каповілля — Папа Іван уже ніколи, тобто до кінця свого життя, не показався "переходовим Папою", а людиною, що "творила історію".

ОСТАННІ ДНІ ПАПИ ІВАНА

В останніх своїх днях Папа Іван багато натерпівся не тільки фізично від недуги, але теж і морально через полеміку, що розгорілася довкруги його енцикліки "Пачем ін терріс". Однак він сприймав те все з правдивою погодою духа, яка ціхує великих людей, що вміють піднестися понад звичайну буденність. Про те свідчать найкраще його такі слова, які він між іншим сказав до свого приватного секретаря, коли той мусів повідомити Папу Івана про те, що лікарі сказали, що йому осталося всього ще кілька днів життя:

"Ми з тим погодилися, щоб підбирати те каміння, яке на нас з одної й із другої сторони кидано, але ми самі ніколи на нікого не відкинули".

Правда, Папа Іван кинув тільки один великий камінь — камінь Божої волі для Церкви, що ним був останній Ватиканський Собор, який своєю силою торощить старий лад у Церкві та поштовхує її на нову дорогу життя.

ВАТИКАНСЬКО-КОМУНІСТИЧНІ ПЕРЕГОВОРИ?

Польський комуністичний часопис "Глос Праци" в одному з січневих чисел хвалить поставу Папи Павла, мовляв, не зважаючи на різні труднощі Католицької Церкви, Папа Павло в 1968 році не закостенів у своєму політичному становищі та не порушив засад невтральности Католицької Церкви. Особливо високо оцінює цей часопис примирливе становище Папи, яке Папа зайняв супроти комуністичних країн, не дивлячися на події в Чехословаччині. Чи не повинно це служити за основу для переговорів Ватикану зі "соціялістичними країнами", щоб так поглибити тісну співпрацю між католиками та невіруючими в тих країнах? — заключає запитом часопис.

Ми можемо тільки сказати до цього, що Церква — як така — завжди шукала доріг до миру посеред людей, як теж виявляла велике вирозуміння супроти іншовірців і навіть безвірників.

ЗНИЩИЛИ АВТО КАРДИНАЛА

Як відомо, то в Індіях існує сильний тиск на католиків не тільки збоку уряду держави, але теж і збоку визнавців - екстремістів гіндуського віровизнання, яких бажанням є зліквідувати всі християнські станиці в Індії. Останньо між іншим трапився неприємний випадок у Бомбею, де здемольовано бомбейському архиєпископові кардиналові Грація авто, коли він відвідував одну з міських шкіл, як теж роздавано полемічну антикатолицьку літературу, в якій називають діяльність місіонерів антинаціональною.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

БОРОТЬБА ПРОТИ НЕБЕЗПЕЧНОЇ Й НЕМОРАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА БЕРЕЗЕНЬ

Щоденні часописи, тижневики й місячники часто вказують своїм читачам на загрозливий зріст злочинів ув Америці й Канаді. Навіть ліберальні автори дивуються цьому й шукають причини такого лиха. Виходить, що причиною в першій мірі є возвеличення й апотеоза злочину й неморальности в теперішній літературі, книжках, журналах, кіні й телевізії. Гувер, голова американського Бюра ФБАй, виразно про це часто говорить. Колишній президент Айзенгавер два рази вже говорив: "Якщо в Америці не прийде до поправи моралі, то її чекає доля старого Риму: упадок!" Знаний сенатор Голдвотер часто говорить про моральну кризу в Америці. Брудна література брудним потопом заливає обі країни нашої діяспори; але вона і в інших країнах шириться своє знищення. Не лишень священики, але й державні мужі мусять щось робити проти цього потопу нечистоти, що з усяких книгарень і кіосків заливають міста й містечка та навіть і віддалені від міст фармя. Свт. Отець просить членів Апостольства Молитви молитись у місяці березні в тім наміренні, щоб зродився "сильний юридичний (правний) та душпастирський спротив небезпечній і неморальній літературі". Та не багато поможуть оті молитви, якщо таки "добрі ніби християни" самі не перестануть купувати і тим самим допомагати поширюватись отакій розкладовій літературі.

Вимівки читачів злої літератури

Нині люди, навіть ті, як кажу, "добрі християни й католики", кажуть: Я можу все читати, воно мені не шкодить! Або: Мені треба знати теперішнє життя й людей, бо про те, де не підеш, говориться! Ще інші "побожно" додають: Чистим усе чисте. Зла література не має на нас впливу! Або, коли йдеться про книжки проти віри й Церкви, то кажуть: Я хочу знати обі сторони: за і проти!

Які нерозумні оці виправдування; то те саме, що казати: Я здоровий, то ніяка недуга мене не заразить! То те саме, коли б мудрі люди казали, що немає в світі дурнів і придуркуватих! То те саме значило б, якби побожний і чесновитий чоловік твердив, що всі люди добрі, що нема в світі гріха і злого!

Дотепер усі вірили в силу друкованого слова! Знають те сьогодні добре комуністи, то й тому вони так сильно поширюють свою літературу між християнами. Злі автори на те ж і пишуть, щоб учити злого, або щоб ослабити добро. Книжки, література часто сильніші від зброї й війни. І давно і тепер книжки, журнали, писане слово, приводили і приводять до війни, революції, роздорів між народами, до єресей і схизми в Церквах. Не без причини хвалився знаний французький редактор, що його редакторське крісло повалило королівський трон!

Кажете, що писане вам не шкодить? А були ж книжки, що відібрали віру цілим поколінням! Згадаймо б лише Ренана, Дрепера, Золю і т.д., а в нас хочби одного Винниченка. Або дальше: чи мали б ми нині на світі комунізм, як би не книжки Карла Маркса й Енгельса, а потім Леніна, Сталіна, тепер Мао-Тсе-Тунга? Хто що читає, сам помалу таким стає! Не можна влізти в багно й не завалятись. Не будете брати в руки бруду, щоб руки остались чисті.

Підступ злої літератури в тім, що вона ширить зло словами й прикладом "героїв" свого писання. Герой імпонує, герой подобається і непомітно ми захоплюємось його кличами, виправдуємо його діла. Маємо вже для себе готовий приклад, що говорити, як поступати в подібних обставинах. — Хочемо знати обі сторони, а кінчимо вибираючи сторону авторового героя, бо він нам сподобався. Автор підступно вихвалює зло, а з добра насміхається. Героями робить розпусників, зводителів, розбійників, злодіїв, ошуканців, а добрі характери в нього змальовані як маловартісні, безвольні, мало культурні, непривітні, відражаючі. Діють правдиві літературні банди піратів! Вони фальшивими історіями, перекрученням фактів, простими брехнями, зогидять і найліпше в світі добро: мораль та віру.

Самі подивіться, яка багато грошей видають велікі фабриканти на пропаганду-рекляму. Як би вона не мала на людей впливу, як би люди не читали, не дивились би і вкінці не вірили б, чи задурно капіталісти видавали б на рекляму грубі мільйони? Ми самі помалу віримо часто повторюваній пропаганді та йдемо за нею. Так воно з купном речей; так вона і з нашими переконаннями моралі й віри!

Ще слово про т. зв. "комікси", кіно й дітей

У стейті Огайо Фундація Пейн кілька розів слідила над впливом кіна й "коміксів" на дітей і сказала: що діти на них взоруються, виростають. Психіятр др. Фр. Вертам (Гарлем Клінік) сказав: "Мої клінічні студії і студії моїх товаришів переконали мене, що злі книжки, кіно й "комікси" це систематичне затроювання наших ді-

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреннія Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю щиру подяку Пресв. Христовому Серцю та Божій Матері за численні ласки, що їх я одержала в моєму житті. Залучую $5.00 на подячну Службу Божу й $1.00 на пресфонд "Світла".

Меланія Крутиголова, Кліфленд

Прошу відправити завпокійну Св. Літургію за мою родину: о. Григорія, Марію, Ірину й Романа. Залучую $3.00.

Ярослава Калимон, Ірвінгтон, Н. Дж.

Залучую $2.00 на Службу Божу за мою покійну тещу Іду Нортон.

Анна Нортон, Філядельфія

Посилаю $6.00 на дві Служби Божі: 1. за внука Андрія на подяку за щасливий вихід із автового випадку і 2. за дочку Марію, яка хворіє.

Олена Лужняк, Клифтон. Н. Дж.

У залученні $20.00 на чотири Св. Літургії за померлих членів чотирьох родин, яких імена подаю в прилозі.

Я. К., Торонто

Прошу відправити Св. Літургію за всіх членів родини. Залучую $2.00.

Сестра Євсевія, служебниця, Айтуна, Саск.

Залучую $5.00 на Службу Божу подяки за щасливе вирятування мене в автовому випадку та моє видужання.

Анна Заборська-Фелівс, Айленд Сити, Н. Й.

Прошу відслужити дві Св. Літургії за спокій душ Українських Героїв, що впали за волю України. Залучую $10.00

Ірина Захарків, Ови Парк, Миш

Залучую $10.00 на Службу Божу в наміренні моєї дочки, щоб Господь дав їй ласку видоровіти з тяжкої недуги.

Софія Козьол. Едмонтон

Посилаю $3.00 на Службу Божу за померлого Василя Кобильняка.

К. Вітюк, Форт Вільям, Онт.

У залученні $5.00 на Св. Літургію подяки Господеві в 20-річчя нашого щасливого прибуття та життя на вільній землі Вашингтона, де Господь нам благословить.

Олеиса і Євдонія Дзем'юк, Чікаго

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

тей. У них треба шукати причини злочинности молоді."

Чи не стрічали й ви часом великими буквами в часописі такого: "Недоросток за прикладом коміксів грабує і при втечі вбиває поліциста". Або: "Хлопець повісився, начитавшись злочинних коміксів." Або: "Чотири хлопці - вломники признались, що техніки влому навчилися з коміксів." Можна б таких висказів виписати цілі сторінки. — В одній школі спитали дітей, чим би вони воліли бути: Христом, чи "Суперменом". Відповіді всі були за Суперменом. Бо про Христа в школі не вчать; молитву й Біблію з державної школи усунено; а про "Супермена" читає щодня кожна дитина. 98 відсотків дітей між 7 і 12 роком життя читають ті комікси. У війську на 10 жовнірів 9 їх читає. Ще недоросле дітя! "Комікс" коштує 10 центів; кожна дитина їх має, або легко дістане. З тих 10 центів продавець заробляє 2 і пів цента. На один місяць комікси приносять видавцям 72 мільйони долярів. 30 мільйонів годин на місяць діти проводять на читанні коміксів. А там змальовані злочини, крадежі, брутальність, геройство злочинців, статтеве життя старших, нагі образки, визиваючі пози; завчасу вчать злого нерозвинену дитину. Часом батьки дивуються, звідки їх малі діти стільки уже знають про те, чого б знати не повинні! І діти граючись, волять удавати гангстерів, як полісменів; бо поліція часто представлена їм дурною або підкупною. Що дивного, що коли одного молодого проступника засаджено в тюрму Алькатраз (Каліфорнія), він жалувався: "Що я забив поліциста, то мене повісять; а як би він так мене був убив, то дістав би медалю!"

Ватиканський Собор про злу літературу

Не міг Собор поминути такої важної речі й тому заговорив про неї у декреті про "засоби суспільного повідомлення". Матері Церкві "відомо що люди можуть уживати тих засобів проти плянів божественного Творця та повертати їх самим собі на шкоду; більше того, придавляє Церкву почуття материнського болю сприводу тих шкід, які щораз частіше виникають для людської суспільности з їх невластивого вжитку" (ч. 2).

"Щоб вони не наносили душам радше шкоду як користь, треба щоб люди суцільно руководилися моральними законами, головно, коли йдеться про ті речі, які домагаються належної пошани, або які зранену первородним гріхом людину легко побуджують до лихих пожадливостей" (ч. 7).

"Батьки нехай пам'ятають, що їх обов'язком є дбайливо пильнувати, щоб до домашнього гуртожитку не входили видовища, письма та й інше того роду, що було б вороже вірі чи обичаям, ані щоб дітя деінде з такими речами не зустрічалися!" (ч. 10).

"Публична влада... має обов'язок проголошенням і дбайливим виконуванням законів справедливо й пильно старатися про те, щоб через лихе користування тими засобами не виникла велика шкода для публичних обичаїв і суспільного поступу. Така чуйність цілком не стісняє свободи одиниць чи спільнот, зокрема ж, коли збоку тих, які з професії вживають цих засобів, нема успішних гарантій!" (ч. 12).

Послухати цих слів остороги повинні батьки для добра своїх дорогих дітей, — а уряди для добра свого народу!

Проспмо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

Посилаю $3.00 на читану Службу Божу за здоров'я Михайла й Параскевії.

Стефанія Варека, Йонкерс, Н. Й.

Складаю щиру подяку Господеві за одержану ласку за посередництвом бл. п. о. Епіфанія Пащака, ЧСВВ.

Сестра Ірина, Служебниця, Франція

Прошу відслужити дві Служби Божі: 1. на всяке прошення за о. Йосифа, що в Україні й 2. за всіх померлих у родині, яких імена подаю. Залучую $8.00.

Володимир Гірняк, Ню Гейвен, Конн.

Посилаю $5.00 на Службу Божу за поворот моєї Мами до здоров'я.

Ярослава Панчук, Чікаго

Прошу відправити Службу Божу за бл. п. Ілька й Катерину Іваніщак, які спочивають у Волі Якубовій б. Дрогобича.

Катерина й Атанас Кобрин, Бофало

Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих**, які прошу відправити за мою душу по моїй смерті, про яку повідомлять мої діти.

Ольга Чапельська, Бренсвик, Огайо

У залученні $20.00 на чотири Служби Божі за померлих осіб, яких імена подаю.

Т. Фурда, Арборг, Ман.

Прошу відслужити Св. Літургію за здоров'я нашої родини, список імен яких залучую. Жертвую $5.00.

Анна й Петро Такой, Чікаго

Залучую $3.00 на заупокійну Службу Божу за бл. п. Костя Кобрина, що помер у Чікаго.

Родина Левицьких, Чікаго

НАРОДНІЙ БАТЬКО
КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

На вічну пам'ять Батька Волошина
Із нагоди 30-ліття проголошення Карпатської України

А. Пекар, ЧСВВ

Проф. Володимир Бірчак у своїх споминах *"Карпатська Україна"* (Прага 1939), описуючи кристальний характер о. Августина Волошина, каже: "Волошин завжди належав до перших працівників на народній ниві і відіграв важну роль в національному й політичному відродженні Карпатської України. Це була людина наскрізь чесна, шляхетна, розумна і загально люблена". Одиноким його "злочином", говорять дальше автор, була його "велика доброта", що про неї всі загально знали. Тому, на гадку проф. Бірчака, бл. пам. о. Августина Волошина не називали ані *"Державним Мужем"*, ані своїм *"Вождем"*, а "тільки *Батьком*" (стор. 30-31).

Такі Вдячні сини Срібної Землі бажають завжди пам'ятати на свого першого Президента, як на свого *"Батька"*! Словом *"Батько"*, вдячний народ висказує далеко більше признання, ніж утертими епітетами *"вождь"* чи *"державний муж"*. Коли ж заглянемо до історії Закарпаття, побачимо, що нарід своїх чільних мужів називав: *"Будителями"*, *"Провідниками"*, *"Просвітителями"*, *"Народолюбцями"*, *"Патріотами"* і т. п., а тільки двох із них, о. Олександра Духновича й о. Августина Волошина, назвав ніжним словом — *"Батько"*! І не без причини.

Одна із площ у місті Ужгороді — столиці Закарпаття

Між Духновичем і Волошином так багато подібностей, що годі не збагнути їхнього "духовного" споріднення. А може Боже Провидіння так і хотіло, що по закінченні своїх богословських студій, 1897 р., Волошин одружився з бл. п. Іриною Петрик, яка таки кровно походила зі славного роду Духновичів. Тому й не дивно, що о. Волошин займався життям і діяльністю свого "рода-ка" і 1923 р. в Ужгороді появилася його праця — *"Пам'яти Александра Духновича"*. Пізніше о. Волошин студіював Духновича ще як — педагога (див. *"Подкарпатская Русь"*, Ужгород 1928, ч. 4, стор. 65-67).

Як Духнович так і Волошин були направду "з Божого покликання" священиками, які надзвичайно любили свій бідний нарід і свій старо-слов'янський обряд. Із свого священичого звання вони обидва черпали оту "доброту серця", що багатьох її подивляли, але теж і багато її надуживали. З їхнього надземського покликання походила теж їх геройська посвята й надлюдська сила, що їх вони доказали у нерівних змаганнях для добра свого народу. Оцінку Впр. о. Василя Ларя відносно о. Волошина ми сміло можемо примінити теж і до о. Духновича, бо обидва вони були "священиками старого, патріярхального типу". Вони направду були "взірцевими" священиками аж до останньої хвилини свого трудячого життя. У своєму духовному званню вони знаходили силу й розгін до величних життєвих замірів і до витривалости в поборюванню незлічимих перешкод. Хто бачив їх при жертівнику, як вони приносили Безкровну Жертву, той не міг не завважити їхньої глибокої віри, правдивої побожности і дитинного довір'я до Бога" (пор. *"Ковчег"*, Стемфорд 1948, чч. 6-7, стор. 88).

Як Духнович так і Волошин бачили національно-культурне відродження свого народу в піднесенні його освіти. Тому вони обидва зразу посвятили свої сили для розбудови народнього шкільництва. Духнович започаткував свою педагогічну працю видаванням шкільних підручників, починаючи від букваря (А. Д., *Книжница читальная для начинающих*, Будин 1847), а кінчаючи на педагогічних підручниках для вчителів (А. Духнович, *Народная Педагогія*, т. І., Львов 1857; т. ІІ. — лишився у рукописі). Подібно поступав і Батько Волошин.

Бачучи, що нива народнього шкільництва на Закарпатті стояла облогом, о. Волошин свою педагогічну діяльність зачав від видання першого букваря (А. Волошин, *Азбука угро-руського и церк.-слав. чтенія*, Унгвар 1904, апроб. міністр. тільки 1914 р.), граматик, читанок і інших підручників, яких вийшло 42 з-під його пера. Як професор Єпархіяльної Учительської Семінарії він виховав кадри свідомих учителів та защепив у їх серця любов до народу й культурної праці. Для них він теж зложив важніші педагогічні підручники (1. *Загальна Педагогія*, 2. *Педагогічна Психологія*, 3. *Методика*, 4. *Дидактика*). Пізніше, вже як професор Українського Вільного Університету в Празі (1939-1945) він устиг іще був видати: 1. *Педагогічна Методологія* та 2. *Педагогічна Дидактика*. Дво-томова *"Педагогічна Хрестоматія"*, приготована до друку, вже не встигла побачити денного світла, бо була сконфіскована большевиками.

Як Духнович так і Волошин уміли належно оцінити силу друкованого слова, як видно із слів останнього: "Друковане слово має дуже великий вплив. Книгу або газету можна перечитати більше разів, углибитися в її зміст та присвоїти собі виложені ідеї" (див. А. Волошин, *Сломин*, Філядельфія, Па., 1959, стор. 33). Тому Духнович, за всяку ціну, старався набути свою українську друкарню, але тут йому не повезло. Зате Волошин зорганізував видавниче Т-во "Унія", яке доставало українські книжки до шкіл Закарпаття в найбільш критичних часах насильної мадяризації (*там же*, стор. 11-17).

Із того самого мотиву наші обидва *Батьки* невпинно працювали теж на полі публіцистики. Батько Духнович, як чільний поет, захоплював широкі круги читачів своєю поезією і красою народнього фольклору. Зате Батько Волошин майстерною прозою і своїм щиро-народнім пієтизмом захоплював серця народу. Духнович публікував свої статті й описи у галицькій пресі, а частинно в Будині, а Волошин устиг заснувати свою власну газету *"Наука"*, що почала виходити в жовтні 1902 р., на чисто народній мові. У 1922 р. він змінив назву на *"Свобода"*, зробивши її органом християнсько-національного руху на Закарпатті.

Духнович, як ревний священик, попри свою многогранну народню працю, не міг занедбати теж і релігійного життя свого народу. Тому між "ученими" він своїми одами підтримував релігійного духа. У народі старався защепити любов до свого обряду, видаючи: *"Літургический Катехизис"* (Будин 1851). Для дітей він видав ілюстровану *"Маленьку Библію"*. Для загалу вірних він зложив *"Хліб Душі"* (Будин 1851), що й до сьогодні є найбільш улюбленим молитовником між закарпатським населенням.

о. монс. Августин Волошин

Подібно і о. Волошин дбав, щоб навчання релігії й проповідь Божого слова йшли на народній мові. Тому клопотався виданням українських підручників катехизму й біблії для народніх шкіл. Для народу він видавав духовні книжечки під назвою *"Поучительні Чтенія"*, а для змадяризованого духовенства видавав систематично українські проповіді — *"Слово Боже"*. Коли по війні, в 20-их рр., на Закарпатті зачала ширитися православна пропаганда, о. Волошин 1921 р. зачав видавати газету *"Благовістник"*, в якій обороняв інтереси греко-катол. Церкви на Закарпатті.

Василь Барка

ВІРА І СУЧАСНИЙ СУМНІВ

3.

Наша вдача жорстока в невірстві. Можливо, із звички до гордих надцінок для особливої сили, даної в думанні, гадаємо, що остання перевірка кожного явища, хоч би найбільшого і найдивнішого чуда, — криється в нашому логічному розсуді. Той розсуд, з низкою необхідних припущень і зважувань, примірювань і порівнянь, став, однак, діяти, як суддя в найвищій владі, серед наших душевних "господарств", бажаючи, щоб від нього залежало визнання чуда і рішення вірити. Взяв обов'язки більші, ніж призначено, і, непевний, завжди оглядається на "ідола". Сам мірний, пробує виважити на терезах безмірність і тому від нього тепер — помилка. Він обернувся — як родич сумніву: корисний при дослідженні "стихій", але недостатній для шукання, відчуття і сприйняття незримого світла духовного.

Одна з найбільших перемог людини — звільнити свої душевні сили від "ідола" і зміцнити крила їх: для віри і сприйняття чудесного світла з гробу Господнього в час воскресіння.

Здійснилася найвища таємниця створеного світу: своєю кров'ю Агнець змиває з природи душ людських гріх і смерть. Агнець стоїть у середині існуючого: від Отця прийшовши до світу людського, як світанкова зірка, що від неї всі сфери, видимі і невидимі дістають собі джерела життя. Небо відкрилося, щоб привести землю до порятунку, і єдність Божих світів уже замкнена в святий круг. З того часу щоденною для землі стала надангельська дійсність неба: кров Господня — в чашах причастя! І от, живемо в світі, повному більшого чуда, ніж душа наша спроможна вмістити.

Все існуюче облите його сіянням: це для серця найлегше сприйняти, а ми робимо найтрудніше — з великими зусиллями не бачимо того.

Взяли перед очі мляву панораму знечудесненої видимости, яку, з мертвими барвами, подав "ідол" сумніву. Людство захлинається в оманах століття, на березі ж стоїть "ідол", зловтішно всміхнений: його жнива!

Подібно, як апостол, піддавшись маловірству, став потопати в хвилях, — ми тонемо душами в течіях безсвітної матеріяльщини. Як він криком благав Христа про порятунок, і Спаситель подав руку: вивів з погибелі, — ми так повинні молити.

Часто не помічаємо безодні, бо в течіях її знаходимо втіху. Радіємо, думаючи, що потоки приємної матеріялістичности житимуть увесь час, як рівні потоки життя світового, і кінця нема в катастрофі, яка їх спинить. Але це не так: для світу покладена остання межа з огню, як і для нашого особистого життя! — смерть. Усе згорить. Буде нове небо і земля нова. Бо твориться життя — з благословення Божого: розцвітає і виконує призначення, тоді губить цвіт, щоб дати плід і відійти навіки, звідки прийшло. Остання блискавка сповістить про кінець і суд. Споломеніє вся тканина матеріяльности, в якій, звившися з сумнівами, приємно тонули; тоді побачимо, що ми, в течіях — тільки сині потопленики, присуджені бути викинутими в геєнну.

Коли ж і в останню і найменшу з хвилин перед Судом душа наша поблагає Спасителя, назвавши Його ім'я, — то врятується; бо віра в Ісуса Христа, сонце милосердя і любови, спасає незмінно і для вічности неба.

ПРАВОСЛАВНІ ЗВЕРНУЛИСЯ ДО ПАПИ

Болгарський православний Патріярх Кирило звернувся до Папи Павла, щоб цей вислав спеціяльну делеґацію до Болгарії на святкування 1100-річчя смерти св. Кирила — апостола Слов'ян. Про те дав пресове звідомлення сам Патріярх Кирило.

В обороні церковного шкільництва і релігійної одности Батько Волошин був змушений вступити теж і на політичну арену боротьби, за що його часто п'ятнують вороги національного відродження Срібної Землі. Та ми можемо бути спокійні. Батька Волошина до *"політики"* не завели ані гроші, ані вигоди, ані жадні відзначення, а ідеальна любов до бідного народу й бажання церковної влади.

(Докінчення в наступному числі)

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ТЕХНІКА СВІТУ ВОЛОДІЄ ЛЮДИНОЮ

Елевтерій Нестор Дмитрів ЧСВВ

Чим більший технічний розвиток у світі, тим більше пам'ять на Бога затемнюється в умах багатьох людей. Те, що на перший погляд видається повинно вести людей до більшого пізнання Бога, у висліді показується навпаки. Людина через фізичні й технічні винаходи мимохіть зриває контакт із Сотворителем вселенної. Фізичні заняття відбирають час заниматися справами Божими і взагалі всім тим, що поза межами й поняттям розуму. Бог став у Своїм єстві забутим, і то найкращим створінням землі. Сотворитель вселенної влив у природу різні сили й закони, а людину обдарував розумом, щоб вона ті закони відкривала та вживала їх на свою користь і більшу прославу Бога. Отже, людина-особа що більше проникає в містерії природи то більше в них тоне і губиться, замість через ті речі підноситися більше до Творця.

Людина невільником

Техніка та винаходи для багатьох осіб заступили місце Бога. Людина стала невільником свого власного винаходу, та віддає йому честь, яка належиться Богові. Діяння таких людей просто стається атеїстичним. Про Бога такі особи знають і про Нього вони чули від ранніх літ, але у щоденному житті про Нього навіть не згадують. Бог для них варта "остілька, оскільки" як якабудь інша річ, що менш потрібна. Річ потрібна для щоденного вжитку й життя, то про неї пам'ятається, говориться і мається її більше на увазі. Знову ж річ призабута чи менш потрібна, така взагалі не має місця і про неї забувається, або взагалі вона ніколи не приходить на пам'ять. Подібно мається і справа з Богом у людей остиглих на духовному полі. Про Бога вони забувають і кладуть

Людина за допомогою техніки фізично пнеться вгору, щоб як найдальше піднестися понад землю. Ця ж сама людина духово не вміє піднестися зо землі, на якій вона постійно своїми гріхами наново розпинає Христа.

Його на останньому місці своїх думань, діянь тощо. Люди, які забагато журяться справами дочасними й матеріяльними, тим самим забувають про надприродні справи. Св. Письмо говорить про таких людей: "Заявляють, що знають Бога, а ділами своїми відрікаються, мерзенні й непокірні та до всякого доброго діла непридатні" (Тит, 1, 16).

Поклін божкові

Модерна людина, живучи в світі техніки, різного роду машин та винаходів, тим самим склонніша віддавати честь і поклін божкові свого власного архітвору. Знову ж, коли вона в душевних труднощах і захитана у вірі, то не йде шукати розв'язки на них до надприродних речей та до Бога, а схиляється до природних річей цього світу. Таке поступування мимохіть наклонює її до понять самовистачальности, до розв'язування своїх проблем через себе саму і то в природних речах. Із того висновок, що по якомусь часі такої практики людина доходить розуміння наче б то вона є паном цього світу, що світ є під її кермою і тільки від неї вповні залежить.

Вплив техніки на духовне й фізичне життя

Сьогодні — легко зрозуміти чому так багато осіб відрекликся Бога. Вигода життя, штучне середовище й поверховне релігійне виховання дають негативний вислід у релігійному поступуванні модерної людини. Колись, коли ще людина знаходилася в тяжких проблемах соціяльного й матеріяльного життя, тоді більше була вона злучена духово з Богом, бо свій засіб ріллі, своє щоденне життя віддавала опіці Бога. Сьогодні модерними засобами влегшує життя і соціяльно має комунікацію з цілим світом. Тим самим віддаль між Богом а нею стала більша. Коли був безпосередній контакт із природою, тоді природа неначе більше діяла на людину та говорила їй про Творця.

Машинерія диктує

Коли знову постало більше штучних виробів, тоді людина бже тільки дивиться, яка фабрика ті продукти виробляє, а не звідки вони взялися, хто їх сотворив. Сьогодні машина перебрала все в своє посідання та й людина сама стала нею опанована. Бог став мов єство зайве і нереальне. Такий стан не впроваджує людини до стану поганського, але до стану атеїстичного. Атеїзм цей знаходить свій апогей головно у членах, що визнають понад усе Марксову "науку", в якій людство являється "продуктивне само від себе", бо ж "воно є паном свого буття". Не заперечуємо, що людина є залежна від матеріяльних речей, але ж не тільки ці речі мають бути її ціллю.

Внутрішня руїна

Справді технічний рух захопив цілий світ і вплинув на людство добрими й злими засадами. З одного боку підніс людину з нужди до влегшеного життя, словом приніс більший добробут частині землі. З другого ж боку для багатьох душ приніс внутрішню руїну, бо ослабив здорове розуміння про Бога та знівечив особовість людини. Різні винаходи потряслися основами релігії у таких людей, що не мали здорового релігійного виховання. Атеїстичні ідеї почали чимраз більше захоплювати таких людей і закорінюватись у них через те, що знаходилися в слабкій вірі. Гордість та егоїзм людини у своїх відкриттях стали ворогувати з Богом, але тільки словами й ділами. Всетаки почуття найвищого єства існує і в найбільшого атеїста. Атеїст хотів би від цього почуття звільнитися, а цього ніколи не зможе зробити, бо відчування найвищого єства над собою є невмируще; все більш і більш наклонює воно людину підкорюватись Творцеві вселенної. Отже ніяка техніка, ніякий винахід не має сили заступити людині Бога. Усе може тільки краще допомогти їй пізнати Творця, щоб тими всіма речами могти віддати Йому кращу прославу.

У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ЗРОСТАЄ ЧИСЛО ПОКЛИКАНЬ

У Чехословаччині помічується відрадне явище, що число молоді в богословських навчальних заведеннях зростає, ним можна буде доповнити застрашаючий брак священиків. І так у братиславській духовній семінарії є тепер 182 студентів, коли в минулому році це число хиталося від 80-100. У Летомеріцах число питомців зросло до 163 студентів.

СТРАЙК У ЦЕРКВІ БОЖОГО ГРОБУ

20 арабських жінок відбувало свій голодовий страйк у церкві Божого Гробу в Єрусалимі як протест проти різних ізраїльських зловживань супроти арабського населення на окупованих Ізраїлем територіях. Однак незабаром жінки припинили страйк, коли їм "на холодний розум" сказали, що їх страйк і так не матиме впливу на те, щоб Ізраїль залишив окуповані арабські території.

о. І. Назарко ЧСВВ

КАРДИНАЛ А. БЕА — "ЧЕМПІОН ЄДНОСТИ"

Бп. п. Августин Кардинал Беа

У суботу 16 листопада 1968 р. помер у Римі перший президент Секретаріяту для єдности християн Августин кард. Беа Г.І. на 87-му році свого діяльного життя.

Покійний народився 28 травня 1881 р. в Ріджерінґен (Німеччина) в убогій селянській родині, яка тільки з великою саможертвою та при помочі кревних змогла малого Августина післати до шкіл. Гімназійні студії зачав він у Засбах та закінчив у Констанці, а університетські науки побирав у Фрайбурзі, Інсбруці та Берліні, де вивчав семітські мови. Відтак перейшов до єзуїтської голяндської семінарії у Фалькенбурзі, де 1902 р. вступив до Чину оо. Єзуїтів. Після новіціяту продовжував богословські студії, а 1912 р. одержав Тайну Священства. Спершу був професором у різних єзуїтських колеґіях, а 1921 р. став протоїгуменом (провінціялом) відновленої південнонімецької провінції Чину Єзуїтів. (Передтим Чин Єзуїтів був заборонений у Німеччині). Молодий протоїгумен з юнацьким запалом взявся до праці і скоро нову провінцію розбудував внутрішньо й зверхньо.

У той час о. Беа пізнав у Мюнхені апостольського Нунція в Баварії Євґена Пачеллі. "Від тоді — як казав о. Беа в телевізійному інтерв'ю — між нами зв'язок не переривався, хоч Пачеллі став Нунціем у Берліні, а згодом кардиналом і Секретарем стану в Римі", бо 1924 р. Генерал Єзуїтів покликав о. Беа до Риму, де він мав залишитися вже до смерти. В Римі о. Беа зайнявся біблійними студіями, став професором, а в 1930 році ректором Біблійного Інституту і за 19 років свого ректорства підніс цей Інститут до рівня модерної, високонаукової установи. Поштовхом до цього була Біблійна енцикліка нового Папи Пія XII з 1943 року.

У Римі зв'язок о. Беа з кард. Пачеллі не переривався, хоч кард. Пачеллі став Папою, бо Папа високо цінив скромного, побожного й ученого ченця та 1945 р. іменував його своїм сталим спо відником, яким о. Беа залишився аж до смерти свого Пенітента. Пій XII носився тоді з наміром скликати Вселенський Собор у 1948-1951 р.р., а о. Беа мав бути Генеральним Секретарем підготовної Комісії Собору, але заіснували непредбачені перешкоди, що ударемнили цей високий за дум. Тоді о. Беа став консультором Конґрегації св. Обрядів і Семінарій. На своє власне прохання о. Беа був звільнений з ректорства Біблійного Інституту, проте залишався надалі його професором. У розумінні римських кругів, о. Беа пер йшов "на пенсію". Здавалося, що так повільно приходить кінець його життєвої діяльности. Аж нагло на загальне здивування Папа Іван XXIII іменував його кардиналом на 79-му році життя. Новокреований кардинал прийняв кардинальську пурпуру не як ознаку високої гідности, але як новий тягар. Кардинальство розкрило перед ним більші й ширші ділянки праці і він — майже 80-річний старець з юнацьким ентузіязмом кинувся у вир нової діяльности та немов у якійсь містичній візії побачив нову, промінисту мету свого життя. А всі подивляли динаміку, ентузіязм та оптимізм цього "надзвичайного старця". Не минуло й два місяці, як новоіменований кардинал Беа предложив Папі до подробиць точний плян нового органу для єдности християн у рамцях підготови II Ватиканського Собору. Рішучий Папа Іван XXIII затвердив цей плян до 48 годин і так постав Секретаріят для Єдности Християн, а кардинал Беа став його першим президентом. У своїй попередній науковій кар'єрі, ще як ректор Біблійного Інституту, о. Беа нав'язав численні контакти з некатолицькими інтелектуалістами, які тепер стали йому в пригоді.

Як тверезий реаліст кард. Беа знав, що одною з основних передумов зближення нез'єдинених Церков до Вселенської Церкви, є внутрішнє оновлення власної Церкви. Тому на II Ватиканському Соборі він просто боровся за обнову Церкви. І це його заслуга, що Собор прибрав екуменічно-пасторальний характер. З його Секретаріяту вийшли три важні соборові документи: "Про

екуменізм', "Про свободу релігії" і "Про відношення Католицької Церкви до некристиян". Особистою заслугою Покійного була участь некатолицьких обсерваторів на Соборі і кажуть (хоч це тяжко доказати), що через них кард. Беа багато спричинився до звільнення з каторги нашого Блаженнішого Верховного Архиепископа.

Одночасно з Ватиканським Собором зачався у високому стилі діялог із відлученими християнами, що досі усунув багато важких перешкод. Після історичної зустрічі Папи Павла VI з патріярхом Атенагорасом, кард. Беа поробив дальші кроки до обопільного зближення. Він відвіз мощі св. Ап. Андрія з Риму до православного Митрополичого Собору в Патрас (Греція); він відвідав антиримськи наставленого митрополита Греції Хризостома; він проводив папську делегацію до вселенського патріярха в Істамбул; він стрінувся з православним російським митрополитом Никодимом; він перший переступив поріг палати англіканського примаса в Лондоні; він 1962 року поїхав до Женеви і нав'язав контакт із Світовою Радою Церков і Католицькою Церквою. Реасумуючи свою працю кард. Беа в 1966 р. сказав: "Тепер обопільні зв'язки між різними віровизнаннями є такі добрі, яких перед кількома роками ми навіть не сміли б сподіватися. Залишається тільки, щоб широкі круги Божого люду усвідомили собі те, що кожний член Церкви є відповідальний за Її єдність і для цього діла він повинен працювати".

Кард. Беа був відважний пробоєвик ідеї єдности Церкви, але ще в більшій мірі був невтомний робітник, що промощував і вирівнював шляхи цій великій ідеї. Не дивно, що в його похороні взяли участь 25 кардиналів, представник Православного вселенського Патріярха з Константинополя, представник Світової Ради Церков, представники: англіканської і російської Церков. Після поховів Папа прийняв їх усіх на спеціяльній авдієнції, а в їх імені промовив митрополит Мелітон із Халкедонії, що назвав кард. Беу "чемпіоном єдности" та з сумом ствердив, що "без нього християнський екуменізм буде значно біднішій".

Кард. Беа залишив значну спадщину наукову, бо продовж 20 років редагував біблійно-науковий журнал "Бібліка", під його проводом довершено справлений переклад псальмів на латину, сам він писав багато розправ і статтей у мовах італійській, німецькій, французькій та англійській. У 1964 р. видав глибокий твір про екуменізм п. н. "Єдність у мирі" — (Розважання про вселюдську родину), що його зараз перекладено на кілька мов.

— — — — —

о. С. Юник ЧСВВ

Різдвяне Богохульство

Слухаю відомостей у радію Ріджайна 26 грудня в 11 годині. Це другий день Різдва Христового за новим стилем.

По відомостях зачинається дискусія на тему Різдва. Слухаю і вухам не вірю. Дискутант із притиском повторює: "Я не вірю в те безглуздє християнське значення Різдва..." Правда, багато Канадців на наших очах (навіть наших парафіян) мають подібне "розуміння" Різдва. Іменно: добре наїстись, напитись і добре забавитись. Але щоб у радію так явно понижувати християнське Різдво і то в християнській країні, це вже таки забагато.

При тій нагоді пригадалась мені дивна подія, що мала місце також 26 грудня, при нагоді Різдва, але ще в 1908 році, в місті Мессіна на Сицилії (Італія).

Безбожна італійська газета "Іль Телефоно" помістила в різдвяному часі, з датою 26 грудня 1908 р. богохульний вірш. Автор того вірша глузливо висмівав дитятко Ісуса, а по кожній строфі повторював рефрен: "А ти, дитино Ісусе, дай нам трясення землі".

Безбожники мали багато сміху й утіхи, читаючи богохульного вірша; але не довго. Докладно за два дні, 28 грудня, навістило Мессіну страшне землетрясення.

Згинуло там тоді понад 75 тисяч людей. Редакційний будинок "Іль Телефоно" завалився. Всі працівники й редактори згинули, за виїмком самого автора того безбожного вірша. Він не загинув, але збожевбілів і тинявся по руїнах Мессіни, кидаючи богохульства зі своїх безбожних уст.

МИРЯНИ ЖАЛІЮТЬСЯ НА ЄПИСКОПІВ У ПАПИ

Консервативна частина католиків у Данії вислала окремого листа до Папи Павла на скандинавських єпископів за те, що скандинавські єпископи заявили в своєму письмі відносно контролі народин, що вирішальним чинником є людська совість. У листі-обжалуванні вони пишуть: "У своєму пастирському посланні нордійські єпископи зробили спробу звільнити нас від папської заборони щодо контролі народин. Ми однак не віримо, щоб нордійські єпископи мали будьяку владу від Бога звільнити нас від того, чим нас зв'язав Наслідник Петра. Цим нашим письмом ми намірямо подати до відома про переконання нашої совісти".

о. Т. Олійник ЧСВВ

ЖИТЕЛЬ ПУСТИНІ – АНГЕЛ ТІЛОМ

Правдивий християнин — послідовник Христа. Він мусить ціле своє життя пильно придержуватися засади свого Вчителя-Христа. Інакше він недостойний Його учень. Засада ця не легка. Вона такого змісту: Коли хтось хоче бути Христовим учнем, іти за Ним, нехай зречеться самого себе, бере свій щоденний хрест та йде за Ним. Такою дорогою йшов сам Христос. Він бо не догоджував собі. Волю свого Отця виконував завжди. Не інакшою дорогою провадив і свою Пречисту Матір. А охочих іти за ним запитував: "Чи зможеш пити чашу, яку я п'ю?" Бо, щоб спасти своє життя, треба погубити його Христа ради.

Ця основна засада християнського самозречення видала різні роди подвижників за праведність: мучеників, пустинників і ченців.

Мученики

Первісна аскеза, практикуваши самозречення, приготовляла християн до мучеництва. Мученик — це найвищий ступінь самозречення. Такий буквально губить своє життя Христа ради.

На самім початку Церква рясніла мученикамиісповідниками. Вони своєю кров'ю засвідчували істину, що Бог так полюбив світ, що й Сина свого єдиного дав за спасіння світу. Мученик — це свідок Христа і Його Правди.

Пустинники

Коли припинено переслідування християн, тоді то дуже скоро, глуха, безводна пустиня стала житлом тих, які — "не злюбили світу і того, що в світі". Це був час, коли "пустиня звеселилась, а степ зрадів і процвітав".

Сотні подвижників — сльозами покути зрошували оту землю суху й неплідну. І дуже скоро пустеля видала прекрасні зразки християнської праведности. Перші пустинники це були "одшельники" — ереміти. Вони з наміром спасти свою душу, жили відлюдками в печерах і на самоті молилися єдиному Богові. У пустині щоразу виникали нові форми пустельників. Були такі, що звались *затворниками*. Вони себе замикали, або й замуровували в печері. Були й *стовпники*, які з мотивів покути, жили довгими роками на якомусь стовпі.

Зразком для пустинників був Авраам, який "вірою перебував ув обіцяній землі, як у чужій". На такий спосіб життя вказує і Апостол. Він заохочує християн жити на цій землі так, як жили старозавітні Патріярхи, тобто мов "чужинці на землі й захожі". Так то й ми: "Не маємо тут постійного місця, а майбутнього шукаємо" (Єв. 13, 14).

Предтеча пустинників — пророк Ілля

Він саме тоді, коли його нарід "покинув завіт Божий і жертовники поруйнував", скривався в глибокій пустині. Там Ілля діждався явлення Бога. Потім таксамо жив пустинником Іван Предтеча. Той велетень духа і пророк — називає себе не інакше, а просто: "Я — голос волаючого в пустині". А й сам Богочоловік — Христос був якийсь час пустинником. "Він перебував у пустині сорок днів і жив там із звірятами" (Мр. 1, 12). Бог дав людям свого Сина, щоб він жив із людьми, щоб своєю особою був між людьми — *Еммануїлом* (="з нами Бог", Іс. 7, 14), — спільнотою людей із Богом. Ісус вибрав собі апостолів, "щоб були при ньому" товариством. Але,

Магатма Ганді, вбитий у 1948 р., був не тільки народнім провідником Індії, але теж великим праведником і мужем молитви, хоч не був християнином.

щоб це товариство з'єднати животворчим духом в одну спільноту — Церкву, Христос часто йшов на самоту. Молився на пустині, перебував уа усамітнених місцях.

У пустині, на відлюдді мали теж місце найбільші Божі об'явлення. Це місце улюблене Богом, там у тиші говорить Господь, як каже пророк: "Заведу тебе в пустиню і там говоритиму до твого серця".

Пустиня ідеал побожности

Пустиня — земля пуста, гаряча, безводна, — ще й нині ідеальне місце для побожного богувгодного життя. Там пустинник поринає в собі, віднаходить себе й Бога. Немає там чим ані перед ким чванитися. Немає тої пожадливости очей. В такому оточенні людина, що була тілесна, стається духовною. Навіть її боротьба на самоті стає насправді духовною.

Це боротьба духа людини з духом-Сатаною. Вона конечна. І сам Христос, щоб сам-на-сам позмагатися з духом-спокусником, як тільки охрестився, Святий Дух повів його в пустиню, щоб там диявол спокушував його. Там то одшельники не шукали на пустині захисту від спокус. Навпаки, найзавзятіше напастує спокусник якраз на відлюдді. В пустині він виявляє всю свою силу. Може й тому пустиню й недоступні місця старинні народи вважали за житло демонів.

Всякі спокуси на світі більш зовнішні

вдаряють, звичайно, на тілесну пожадливість. Людей розтлівають усякі диявольські пристрасті: пожадливість тіла й очей та гординя. Вони дошкульні. Але не аж такі, як боротьба й спокуси духа в пустинників на самоті. Тут Сатана стає до боротьби з духом людини, з людиною, яка кинула все, "знехтувала" свою душу, щоб її спасти. Тим то такий, із волі Божої спокушуваний, здає іспит, чи він здатний на "духовника".

Хто встоїться, вийде переможно, як і Христос переміг спокусника, хто перейде таку боротьбу навчиться багато. Він відчує своє безсилля і те, що Божа сила виявляється саме в безсиллі людини, він наприкінці узнає, що без Христа він нічого не спроможний зробити. І ця аскеза доконає в людині цілковитого самозречення. Такий, відчувши свою порожнечу і безпорадність, віддасться Богові повнотою і тоді станеться з ним те, що відчував у собі Апостол: "Уже не живу я, а живе в мені Христос". Такий блаженний стан і дає людині право називатися "отець духовний". Такий повинен тоді залишити самоту, пустелю, та піти у многолюдні міста й породжувати своїм духом духа в людях: так робив пламенний Ілля, а зосібна св. Іван Предтеча.

Оксана Сембай-Галицька

КОЛИ Б МОГЛА Я...

Коли б могла я з сліз моїх зробить намисто
І до Твоїх його покласти ніг...
Я так хотіла б, Матінко Пречиста,
Щоб впав на нього промінь Твоїх ласк-потіх.

Бо від віків вже стільки серць перед
Тобою все горіло
І стільки молитов пливло до Твоїх стіп.
Ти вислухала всіх, усіх все зрозуміла
На кожний біль знайшла, подала лік...

А може, Мати, плачеш нині разом Ти зі мною
Навколішках з молитвою перед обличчям
Сина і Вітця
І милосердя просиш ласк для цього краю?
— Та час ще не прийшов —
Голгофта не дійшла кінця.

Богдан Лепкий

МОЯ РІДНА ЗЕМЛЕ

Земле! Моя ти рідна, люба нене
Вітай мене із святами, з весною,
Покрийся, збіжжя навою густою
Хай буря мимо йде понад тобою
І хай ім'я твоє буде благословенне
Зрости в своїм родючім чорнім лоні
Кожнісіньке зерно, що з сівні впаде
Хай приберуть тебе сади й левади.
І тихий мир нехай між нами сяде
Блаженні хай будуть спрацьовані долоні.

ШВЕДСЬКИЙ УРЯД ДАЄ ДОПОМОГУ СВЯЩЕНИКАМ

У Швеції державною Церквою є протестантська, якої духовники одержують державні платні. Інші віровизнання здані на власні сили, себто духовники, якщо їх не може вдержати дана громада, мусять мати якесь додаткове повноплатне зайняття щоб могти жити. Недавно вперше шведський уряд визнав за православним священиком, який є уродженцем Швеції, державну допомогу, наслідком чого він може тепер уповні посвятитися душпастирській праці. Досі працював викладачем у державній школі.

о. В. Ваврик ЧСВВ

"НЕДІЛЯ ПРАВОСЛАВІЯ"

Перша Неділя Великого Посту в нашім св. обряді має свою осібну назву: неділя або свято "православія". Як воно до того дійшло? Чому якраз оту неділю відзначено великим словом: неділя православія?

Заглянувши в старинну історію Східньої Церкви ми знаходимо там сумний образ кривавого переслідування християн у візантійській імперії за почитання святих образів. Те переслідування називаємо іконоборством, себто поборюванням почитання ікон, або скажім просто: боротьба з святими образами. Почалась вона в часі панування візантійського імператора Лева 3-го (Ізаврійця), що панував у 716-741 роках. Він сам схиляючись до ісляму, бачив як противні є музульмани й жиди всяким образам у святинях, і думав, що викинувши св. образи з християнських церков, упростить дорогу до з'єднення християн-музульман і жидів. Не терплячи опору своїй волі, він почав карати й убивати тих християн, що не слухали його приказу. Особливо гнів його впав на монахів, які твердо стояли при старім звичаю віддавати шану образам святих. Ще гірше лютував проти св. образів син Лева, Костянтин 5-ий.

Аж за цариці Ірини, 787-го року заперестали переслідування та, за її просьбою відбувся 7-ий Вселенський Собор, Нікейський 2-ий. Вона й запросила Папу Адріяна першого або самому прибути в Царгород, або вислати своїх леґатів. Папа вислав своїх леґатів і листи до цариці й до патріярха Тарасія. Собор був у літі 787-го року; єпископів з'явилось неповних три сотки. Тарасій вислав до Папи звіт із собору й Папа його прийняв. Але партія іконоборців ще була сильна.

27 років після Собору вибухає друге переслідування за почитання образів. Знову нищено, палено ікони, — мучено й убивано тих, що їм віддавали шану. Новий патріярх Теодот скликав

Тарас Шевченко

НА ВИД РОЗП'ЯТОГО ХРИСТА

Давно вже я сиджу в неволі,
Неначе злодій в заперті,
На шлях дивлюся та на поле,

Пам'ятник Т. Шевченка в Харкові

Та на ворону на хресті
На кладовищі; більш нічого
З тюрми не видно; слава Богу
И за те, що бачу; що живуть
І Богу моляться і мруть
Хрещені люди.
Хрест високий
На кладовищі, трохи з боку,
Златомальований, стоїть.
Не вбогий, мабуть, хтось лежить!
І намальовано: розп'ятий
За нас Син Божий на хресті...
Сиджу собі та все дивлюся
На хрест високий із тюрми...
Дивлюсь-дивлюся, помолюся, —
І горе-горенько моє,
Мов нагодована дитина,
Затихне трохи... і тюрма
Неначе ширшає; співає
І плаче серце, оживає
І в Тебе, Боже, і в святих
Та праведних Твоїх питає:
Що Він зробив їм — той святий,
Той Назорей, той Син єдиний,
Богом ізбранної Марії —
Що Він зробив їм? І за що
Його святого мордували, во узи кували
І главу Його чесную терном увінчали;
І вивели з злодіями на Голгофту-гору
І повісили між ними? За що?

свій собор і виклав Нікейський собор з року 787-го. Тоді й пішов у заслання св. Теодор Студит, що не слухав ані цісаря, ані патріярха іконоборців. Переслідування шаліло аж до смерти цісаря Теофіла. По його смерти регенткою стала Теодора, його жінка й вона спинила переслідування, отворила тюрми, привернула додому заслоторених у вигнання. Змінила вона патріярха іконоборця Івана, а назначила монаха Методія, що сам багато терпів за св. ікони. І так 19 лютня 842 року, а була це перша неділя Великого Посту, внесено з великими торжествами святі ікони в Божі храми.

Від першого едикту Лева третього проти святих ікон у 726 році та від початку дикого нищення образів проминуло 116 років, кривавих років жорстокого переслідування. Ця довга боротьба між вірними й іконоборцями так глибоко записалась у пам'ять вірним християнам, що вони не лишень раз святкували перемогу. Вони повторяли роковини своєї перемоги щорічно, в кожну першу неділю Великого Посту. І заразом празнували перемогу вірн над усіми єресями, що починаються ще аріянізмом у 4-ім віці. Звідси й назва неділі — свята православ'я!

З того, що досі сказано, можна ясно пізнати, як треба нам розуміти слово: "православ'я". Тут ідеться про правдиву віру в опозиції до єресей! Вислів "Православна віра" знаходимо в актах Халкедонського Собору 451 року. Там кажеться: Бога право славить-прославляє той, хто право вірує, хто правовірний. Але ще скоріше вжив того слова на Заході св. Августин, що помер 430 року. Він говорить про тих, "що називаються католицькі християни, або православні, себто зберігателі здорової науки й послідователі правого навчання" (розд. 5. Про правдиву віру). Теперішнє переконання, що православні не можуть бути католиками, а католики православними є помилкове. Обі ці назви одна другої не заперечує.

***

Відбувалося ж це свято православ'я або правовір'я отак: перед Службою Божою ходить церковна процесія довкола церкви, читається канон (приписаний св. Теодорові Студитові), згадуються опісля імена тих оборонців віри, яким співають "Вічная пам'ять", а опісля читається список єретиків, яким кричать тричі: анатема!

Колись у Росії задля повного уярмлення Церкви політикою, ще славили царя та його родину, а проклинали всіх, хто важився перечити "святі Божі права царя самодержця або повставати проти нього". Отак із волі Петра І-го попав у список єретиків наш славний гетьман Мазепа, якого московські стихири називають: "другий Юда, раб і лстець, син погибельний, диявол, а не чоловік, триклятий відступник Мазепа"... що побіг у "стадо свиное... легеоном", а Петра І названо там "Христом Давидом", і тим подібними святокрадними іменами!

***

Тепер уже і буде ясне, що неділю або свято православ'я, яко день перемоги правдивої віри над єресями, зовсім оправдано святкуємо і ми в нашій св. Церкві!

ТАКИ ХОЧЕ БУТИ КАРДИНАЛОМ!

Перед деяким часом ходили чутки, що паризький архиєпископ Марті відмовився прийняти кардинальську гідність. Останньо архиєпископ Марті заявив, що такого ніколи не було, бо — як він сказав — "якщо кардинальство є служінням Церкві й Папа пропонує архиєпископові Парижа прийняти це служіння, то його не відкидається".

ЗАМОРДУВАЛИ СВЯЩЕНИКА

У малій австрійській місцевості Кляйн-Марябель двох мужчин, які раніше декілька разів відвідували о. Шульмайстра, 82-літнього спенсіонованого священика, замордували його в брутальний спосіб. Ціллю вбивства була грабіж: думали, що священик має великі гроші, а тимчасом він мав усього $1.200. Убивників за короткий час зловлено.

ЧИ НЕ Є КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ ПЕРЕСТАРІЛА?

Питання евентуального перестаріння методів праці Католицької Акції нераз уже деякі католицькі діячі ставили на порядок дня. Завжди однак якось цю справу відсували. Останньо сам Папа Павло в одній із своїх промов видвигнув це питання на денне світло, питаючи: "Чи не потребує Католицька Акція радикальної відновиї?" Однак зазначив теж, щоб не надто похапцем давати свій осуд, а радше оглядатися за новими дорогами можливостей праці, а зокрема старатися "відмолодити" К. А. та тим зробити її спосібнішою до праці в сьогоднішні часи.

Мабуть не було б зле, якщо б і наша Католицька Акція, на яку складаються різні католицькі організації, поглянувши на себе, теж поставила собі питання: що ми можемо зробити для покращання методів нашої праці, відмолодження й усьогоднішнення?

Бл. пам.

о. проф. МИКОЛА КУШНІРИК, СТЛ

визначний душпастир, проповідник, організатор, письменник і довголітній співробітник нашого журналу

упокоївся в Бозі

дня 7-го лютня 1969 р. в Монтреалі.

Вічна Йому Пам'ять!

Галя Слюзарева

ЧИ Є МІЖ НАМИ ФАРИСЕЇ?

Коли читаємо про митаря і фарисея у св. Євангелії, то видається нам, що такі люди як митар і фарисей жили колись давно. Здається нам, що це люди давніх літ, а св. Церква читає нам про них для перестороги — для науки, як історичну подію минулих літ. І тому якщо нині хто сказав би мені — "Ти фарисей" — то вся кров у мені скипіла б. Фарисей? Це ж образа. Гадаю, що те саме відчули б і ви всі, читачі цеї статті.

А все ж, призадумавшись у спокою, мусимо прийти до сумної правди, що фарисеїв стрічаємо й сьогодні.

Вони невмирущі.

Погодитеся зі мною, якщо дозволите мені пригадати вам маркантні ціхи характеру фарисеїв:

Гордий — чи ж таких немає між нами?

Зарозумілий — Що там хто буде мені говорити? Я сам ліпше те все знаю.

Самопевний — Хто має право мене вчити? Я нічиєї ради не потребую. Сам знаю, що маю робити.

Чванькуватий — Хто мені може щось закинути? Я роблю все, що до мене належить.

Тут нема признання Божої ласки, Божої помочі. Ні.

Я Тобі Боже дякую, що я добрий, але-те не Твоя ласка, тільки моя заслуга. Я хочу бути і я є ліпший як другі.

І тут маємо наглядний доказ спонук добрих учинків фарисея. Ті всі добрі діла робиться не для прославлення Господа, тільки для прославлення себе.

Погляньмо тепер довкруги.

— Чи немало стрічаємо таких? — Чи нема таких між нами? Як часто видимо людей чесних, побожних, милосердних — зі звичаю, з традиції. — Мої родичі ходили до церкви, заховували свята, і я так роблю. Що сказали б люди, коли б не поводився достойно? —. Для них найменше відхилення, найменша зміна, навіть конечна і потрібна, є вже переступством, непростинним гріхом. Мої батьки так робили, і я не хочу ніякої зміни. Моя честь, моє становище не дозволяє мені не піти до церкви. Я мушу давати добрий примір. — Не любов до Бога, а страх перед людьми, перед їхнім осудом, як часто є спонукою нашої праведности. Праведности для прославлення нас, нашого маленького "я", а не для прославлення Бога.

Чи ж то не є фарисейство?

Таке почитання Бога не є почитанням люблячої дитини. Не такого почитання хоче від нас Господь, не такого почитання навчає Церква. — Свідоме і добровільне підкорення мого "я" волі Божій є те почитання, якого надіється від нас наш Господь Ісус Христос. — Усі наші вчинки

нехай будуть із вами про поширення Божого Царства. — "Не я вже живу, а живе у мені Христос", як каже св. Апостол Павло. Стреміти до того є ціллю нашого життя.

І знов питання — ЯК?

Відповідь дає нам те ж саме св. Євангеліє.

Там читаємо "А митар тримався здалека, не посміз навіть підняти очей до неба, але бився в груди і говорив: "Боже, змилосердися наді мною грішним".

Він свідомий своєї вини і своєї немочі. Він сам безсильний. Свій порятунок він бачить у Божім милосерді. І він вірить, що Господь його помилує. Він вірить як автор 102 псальму, що "Господь як батько співчуває своїм дітям". Він знає, з чого ми сотворені. Він пам'ятає, що ми порох". І саме свідомість своєї немочі та всемогутньости й милосердя Господа спричинює оправдання митаря. — Він не старається себе оправдати. Він це обіцює поправи. Він у такому положенні, що врятувати його може, захоронити від гріха, тільки Боже милосердя, і за те милосердя він покірно просить. Для нього не існує довкілля. Він не звертає уваги на других.

Для нього присутній Бог, перед Яким він согрішив, і він вірить, що той Господь буде для нього милосердним.

Свідомість своєї немочі, залежности нашого спасення не від наших заслуг, а від Божого милосердя, вони доступні кожному. — Чи то священик при престолі, коли молиться: "Приходжу до Тебе з похиленою головою. Не відкинь мене з-поміж своїх слуг, а радше поможи мені". Чи голова товариства, який сидітиме на першому місці, але в серці своєму скаже: Нехай діла мої будуть на Твою, а не на мою славу. Я раб Твій, дозволь мені сповнити Твою святу волю. Чи кожний звичайний воїн воюючої Церкви, кожний із нас, який усеціло підпорядкує своє життя Волі Бога і в покорі скаже: "Господи, дай щоб із мого життя постала Твоя перемога!

Як тоді легко було б розв'язати всі особисті, громадські, а навіть міжнародні проблеми.

Чи не варт спробувати?

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

105 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 4-7445

РЕЛІГІЙНА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ НИКСОНОВИХ МІНІСТРІВ

Американський уряд, який сформував президент Никсон має міністрів, які є членами різних віровизнань: пресвітеріянк — 4, католики — 3 мормони — 2, баптист — 1, англіканець — 1, "Юнайтед Чирч оф Крайст" — 1. Сам президент Никсон належить до квейкрів.

ПРОПУСТИЛИ "АНТИСЕМІТСЬКІ" МІСЦЯ В ЛІТУРГІЇ

Новий мелхітсько-католицький єрарх в Ізраїлі — архиєпископ Рая, який очолює найсильнішу християнську Церкву в Ізраїлі — 40.000 католицьких мелхітів, допучив вилишити з богослужень усі місця, що в будьякий спосіб дискримінують Жидів. Сподіються, що це не тільки послужить кращим взаємовідносинам між жидами і християнами, але теж між Арабами та Жидами взагалі.

НИЩАТЬ ЦЕРКВИ В УСІЙ КРАЇНІ

Туристи, що відвідують Альбанію, розказують дуже прикрі речі про систематичне й безпощадне руйнування комуністичним урядом церковних будинків усіх віровизнань. Минулого року, коли альбанський уряд доручив позакривати церкви для богослужб, багато церков чи музулманських мошей перемінено на різні танцювальні, кіно чи клюбові залі. Від того часу вже багато церковних будинків зруйновано чи спалено.

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!
ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЇНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

о. Р. Г. ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

А де "харісфера"?

У Теярових писаннях ми часто зустрічаємося з термінами "біосфера" (світ сензитивний) і "ноосфера" (світ думки). Тоді само собою насувається питання: А де "харісфера" — світ ласки? Однак у Теярову систему не входить світ ласки, світ безпосереднього стияу створіння з Творцем, дитини з Батьком, який власне своєю ласкою підносить її до висот "Пункту Омега", до Небесного Царства.

І якраз це робить Теярові писання неповними і, якоюсь мірою, нехристиянськими. Звернув на це увагу, між іншими, *Кальмель*. Він зазначує, що деякі сторінки Теярових писань, хоч і не являють собою справжньої єресі, то все ж "просто переставляють нас поза віру; там усувається ознаки віри й релігії; вся їхня сутність в еволюції та перетворюванні людської суспільности, земського житла, — у перетворенні, яке деінде приймається згідно з поняттями потворного видива фальшивого месіянізму, що його перевірила й виправила епоха прогресу й необмеженої могутньости Держави"[1]).

У своєму творі "Християство" Теяр накреслює плян відновлення віри. Він пише: "Нам потрібне власне "Надхристівство"; "здруге (і майже з другою потужністю) воплочене християнство в духовій енергії матерії", "християнство *відроджене*, певне — як у перші дні — за завтрішній тріюмф; воно ж бо єдино здатне (подвійною снагою, суцільно охоплене своїм Хрестом і своїм Воскресінням) стати Релігією — особливим рушієм Еволюції"[2]).

Ми вже передше пізнали, що під Хрестом і Воскресінням Теяр розуміє Еволюцію. Не дивно тоді, що й своє "Надхристиянство" він наміряє розбудовувати на тих самих принципах. Теярові ідеї проаналізовує *Жак Марітен*. Підходить до них із своїм гострим філософським умом, а й із багатим досвідом життя. Свої міркування він розпочинає так: "Доходимо до висновку, що сам же таки світ є Божим Царством, через постання, та що він цілковито не потребує спасіння з висот, ані щоб його підносити і, врешті, перетворити в інший Світ, у Божий світ. Бог, Христос, Церква, Святі Тайни є світові імманентні є начебто його душею, яка помалу оформлює його тіло та його надіндівідуальну особистість". — "Із нутра й за посередництвом тієї душі, яка в ньому діє, стається те, що світ спасається, чи

Скільки ми допомогли їм жити у світі Божої Ласки?

радше, що він сам спасається й підноситься. Тож: На коліна, з Гегелем і його однодумцями, перед цим уявним світом! Для нього наша віра, наша надія і наша любов!"[3]).

До нової "надхристиянської" релігії достосовує Теяр нову "Містику". Теж і вона крокує несхибними шляхами його еволюційних теорій. "Щоб, у загальному, — з'ясовує Теяр притаманним собі стилем — спонукати повноту діяльного крокування — не викривляючи ні одного колі щатка безмежного й жахливо скомплікованого мотору Еволюції — християнська Містика, ота вища й уосіблена Містика Сходу, в медитації виявляється досконалою енергією, найвизначнішою енергією. Це серйозний показник, що немає ніякої перешкоди, щоб вона стала універсальною й суттєвою Містикою завтра". В чому суть отієї Містики? На іншому місці Теяр пояснює: "У протилежність до щонайзавзятішого пересуду, Світло народжується вже не на Сході, а, власне, воно народжується в нас, у серці, в самому осередку Техніки й Дослідів"[4]).

Коли читаємо ці рядки, тоді краще розуміємо слова Павла VI, який у нещодавній енцикліці "Прогрес народів" остерігав усіх тих, які в наші дні "дозволяють потягати себе до тих месіянізмів; які ваготіють обіцянками, але створюють ілюзії" (ч. 11), буцімто прогрес є найвищим ідеалом. Якщо прогрес здійснювати без віри в Бога, "тоді серця стають твердими, а духовість зачиняється, люди вже більше не сходяться заради приязни, але за поштовхом інтересів, які настороження одних проти одних та їх роз'єднують" (ч. 19). Дійсність оту мав перед очима Вселенський Архиерей, коли закінчував своє послання "Великий знак" оцими знаменними словами: "Нехай непорочне Серце Марії розблисне перед очима всіх християн, як зразок досконалої любови Бога і ближнього, нехай Воно доведе їх до частого принимання Святих Тайн, щоб вони своєю наснагою очищували людські душі від забруднень гріха та від нього їх охороняли; нехай, крім цього, Воно побуджує їх до надолуження за незліченні зневаги, нанесені Божому маєстатові; нехай, нарешті, Воно розблисне як знамено єдности та й побуджує до здосконалення вузлів братерства між християнами..." (II, 7).

---

[1]) CALMEL R. Th., O. P., "Il. Montée de l'apostasie", in ITINERAIRES 1968, No. 106, p. 70.

[2]) P. TEILHARD d. Ch., "Le Cristique", in CRESPY, o. c., p. 92.

[3]) Cfr. ROSA (Rassegna), in CIVILTA CATTOLICA, No. 2803/67, pp. 56-57.

[4]) TEILHARD d. Ch., "Mistica", in CRESPY, o. c., pp. 247-248, 245

Оксана Сембай-Галицька

ЧОМУ?

Як залишала рідний край,
Йдучи вигнанцем із мого Поділля,
Чом не припала до землі на мент
І не взяла на спомин квітки-зілля?...
Як виїздила потім із Карпат,
У час лихий в світи далекі,
Чом не взяла я грудочки землі,
— Чи хоч одної гілочки смереки?...
Нічого не взяла, — Гадала: вернусь.
— А нині сльози проливаю. —
У тузі руки ломлю і молюсь,
Чи ще побачу я Тебе, мій Рідний Краю?

ПОШКОДЖЕНІ ДІТИ АЛЬКОГОЛІКІВ

У Зальцбурзі проведено обслідування посеред 2.502 алькоголіків та їх 5198 дітей. Вислід статистики дуже сумний для дітей, бо виявилося, що тільки 28 відсотків дітей алькоголіків виявляє повну здоровість. 72 відсотки дітей зате виявляє в різних ступенях усякого роду духовоментальні та фізичні пошкодження. Чи свідомі ті батьки-п'яниці про ту жахливу кривду, яку вони роблять своїм власним дітям?

СПІЛЬНЕ "ВІРУЮ"

Посеред німецькомовних християн не тільки багато говориться про потребу Об'єднання всіх християн в одну Церкву, але теж і багато дечого в цьому напрямі робиться. От уже мають спільний текст "Отченашу", який проказують і католики й усі протестанти, що вживають німецької мови в богослуженнях, зокрема ж Німці, Австрійці та Швайцарці. Тепер обговорюється справу сформулювання спільного "Вірую" для всього німецькомовного світу. Це буде кольосальний крок уперед під екуменічним оглядом.

Чи справді ми ще не доросли до того, щоб скласти спільний текст молитов, а зокрема Св. Літургії, з нашими православними одномовними Українцями, бо ж ми й так не різнимося текстами як такими, хіба що їх мовним оформленням.

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

Д-р О. Фундак

ВІД ЦЕРКВИЦІ ДО КАТЕДРИ

(Продовження)

Бл. пам. о. мітрат Олександер Малиновський

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ВІКАРІЯТ.

Період Генерального Вікаріяту починає в 1949 році о. В. Маланчук ЧНІ професор Духовної Семінарії в Гіршберґу (Німеччина) та Кюлемборсі (Голяндія), теперішній Апостольський Екзарх для Українців-католиків у Франції.

Після періоду місійної праці завданням о. В. Маланчука як Генерального Вікарія було зорганізувати оформлення нашої Церкви як постійної установи. Тому він розбудовує канцелярію Генерального Вікаріяту в Лондоні та організує душпастирство на терені Великої Британії, де були більші скупчення вірних. Генеральний Вікаріят заводить реєстр своїх вірних, які починають вплачувати свої внески, що стають постійною фінансовою основою нашої Церкви. В цей спосіб наша Церква дістає організаційну схему та фінансову основу.

Хоч о. В. Маланчук був Генеральним Вікарієм відносно коротко, бо з початком 1950 р. він виїжджає до Канади, де стає протоігуменом оо. Редемптористів. Його висока освіта й великий такт були дуже цінні у формуванні нашої Церкви на тутешньому терені.

Українська католицька церква Св. Трійці в Брадфорді, Англія, де душпастирюють оо. Василіяни.

Отець мітрат, прелат А. Малиновський, Український Січовий Стрілець, бувший Апостольський Візитатор на Лемківщину, бувший ректор Духовної Семінарії в Кюлемборсі, був іменований Генеральним Вікарієм після виїзду о. В. Маланчука.

Завдання, які о. мітрат А. Малиновський поставив перед собою як Генеральний Вікарій було: організаційну схему нашої Церкви оперти на тривалих основах, щоб вона, як св. Юр, стала твердиною релігійних і національно-моральних вартостей нашої спільноти на Британських островах.

Тому він набуває відповідний дім для Генерального Вікаріяту, що стає організаційним центром нашої Церкви. В терені Генеральний Вікаріят набуває домі, що як осідки наших душпастирів стають організаційними клітинами Церкви, а також церкви, які стають осередками нашого релігійного життя на чужині.

Широкий життєвий досвід, глибока мудрість та великий особистий авторитет о. мітрата А. Малиновського були особливо будуючі не тільки в рості нашої Церкви, але також у загальнім розвою нашого національного життя.

Основне значення праці о. мітрата А. Малиновського як Генерального Вікарія в тому, що він базував свою діяльність на засадах нашого великого Митрополита Андрія Шептицького та проводив її в дусі свято-юрських традицій, які цей аристократ духа всеціло репрезентував і персоніфікував.

Стрілецький хрест на могилі о. мітрата А. Мали-

ковського є символом його невпинної праці, боротьби й життя для своєї Церкви і свого народу.

АРХІТЕКТ НАШОЇ ЦЕРКВИ

Українська Католицька Місія та Генеральний Вікаріят були під контролею й наглядом Високопреосвященного Архиепископа Івана Бучка, який є не тільки архітектом нашої Церкви в Західній Європі, але також покровителем українських скитальців.

Після 2-ої світової війни він заступався за наших скитальців перед Апостольською Столицею, яка дала своїм нунціям доручення боронити скиталців перед насильною репатріяцією. На його доручення о. декан Й. Жан прибув до Англії організувати Українську Католицьку Місію перед прибуттям першого транспорту наших скитальців до Англії.

Із прибуттям цих скитальців на терен В. Британії Архипастир скитальців часто відвідує їх по більших і менших осередках, де голосить ім Євангелію Правди, приносить духовну розраду та надію на краще завтра.

Архиепископ Іван Бучко організує Малу Семінарію в Римі, де наші діти й наша молодь можуть студіювати і закріплюватись в собі ранні покликання до духовного стану. Своїми дотаціями для КОДУС-у він допомагає нашій молоді студіювати на високих школах. Як меценат нашої науки й культури він допомагає у набутті дому у Франції, де працюють наші науковці, а як покровитель потребуючих, — організує для них поміч і опіку.

Велике історичне значення мають наполегливі старання нашого Архиепископа, завдяки яким Апостольська Столиця створила Апостольські Екзархати для Українців-католиків у В. Британії, Франції, Німеччині і т. д., які є унікальними подіями в житті нашої Церкви на чужині.

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ЕКЗАРХАТ

Творення Апостольських Екзархатів для Українців-католиків на чужині започаткував Свт. Отець Пій XII, а завершив його Свт. Отець Іван XXIII, даючи цим вияв великого зрозуміння й батьківської опіки для нашої Церкви.

Апостольський Екзархат — це така церковно-адміністративна одиниця Вселенської Церкви, у якій єпископ має персональну юрисдикцію над своїми вірними незалежно від того, чи вони перебувають по дієцезіях, що є під територіяльною юрисдикцією інших єпископів. Іншими словами, Українці-католики, що живуть на терені В. Британії, не підлягають жодному англійському католицькому єпископові, бо вони є під юрисдикцією нашого Владики.

Апостольські Екзархати є особливо цінні для Українців на чужині, бо вони: а) дають нашій Церкві цілковиту свободу розвитку; б) вони хоронять нас від чужонаціональних впливів; в) вони є визнанням Українців як релігійно-національної спільноти. В цей спосіб Апостольські Екзархати є нашими твердинями, які хоронять та зберігають нас по чужих країнах.

Архиепископ Вестмінстеру, Вільям Годфрей, бувший Апостольський делегат у Лондоні, був іменований першим Екзархом для Українців-католиків Англії.

Ще на пості Нунція він цікавився нашими справами і традиційно кожного року давав авдієнції представникам СУБ, на яких спілкував за життям Українців, не тільки у вужчому, але також у ширшому аспекті. Тому, між іншим, Заг. Збори СУБ у 1949 р. в своїх резолюціях висловили йому подяку. Одиак через свої великі обов'язки та незнання місцевих умовин українського життя, фактична адміністрація нашої Церкви була в руках Генерального Вікарія.

Генеральним Вікарієм після смерти о. мітрата А. Малиновського був іменований о. Павло Малюга ЧНІ, син наших поселенців у Канаді.

Отець П. Малюга, побіч ревного виконування своїх обов'язків, з невичерпною енергією розгортає харитативну працю нашої Церкви. Він відвідує хворих по лікарнях та вірних по домах, організує поміч потребуючим, не тільки на тутешнім терені, але також поза тереном Великої Британії.

Отець П. Малюга впроваджує нашу богослужбу до Вестмінстерської катедри, а організуючи приїзд Візантійського хору з Голландії до Лондону, дає можливість чужинцям пізнати красу нашого обряду.

З великим ентузіязмом о. П. Малюга починає старання у справі набуття нашої катедри, що доручила йому ерекційна булля, тобто документ, який створив Апостольський Екзархат.

Як прямолінійний Христовий воїн, о. П. Малюга багато доложив праці і труду для розбудови нашої Церкви на тутешнім терені.

(Далі буде)

НАЙНОВША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА

Б. ПОЛЯНИЧА

п. н.

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.

Має 200 сторін друку на гарному папері

Ціна — $2.00

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

A. MOCH

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Віра Смерека

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

(Продовження)

Проте дочка була вже повна своїх знань.

— Як я можу вірити, тату, коли ми вчимося, що небо то є простір, повітря. Зірки — це планети. Наша земля теж планета, яка була колись гарячою вогняною кулею, потім охолола, через що утворилась вода і суша. У воді хемічно зародилось перше життя. А оця книжка, — показала вона на розкритий перед собою підручник "Еволюційне вчення" Дарвіна, — оповідає про розвиток світу від часу зародження життя до тепер. І ніде нема ні слова про Бога. Як же я можу вірити? — раптом спитала з таким же надхненням як у батька, дочка.

— Так вас учать?!.. — здивовано і немов не вірячи почутому, підняв темні дуги густих брів батько.

— Ну так, папа... — якось дивно відповіла дочка.

Невже пізно?! — подумав, немов прибитий раптовим ударом, Симон Іванович. Але до дочки нічого не сказав. Сидів і думав. Що їй сказати? Як вплинути на її душу?

Моя дочка?! — і раптом відчай і біль пекуче пройняли його серце. Мусів зібрати всі сили, щоб стримати себе.

— Іро, — почав він раптом тихим і таким ласкавим голосом, що Ірині стало шкода її доброго батька і вона глибоко цілою душею відчула, як сильно вона любить його.

— Іро, дочко моя, — говорив він до неї. — Вір мені або ні, а я відповім на твоє питання про Бога. Так, дорога моя дитино, я за свої довгі літа бачив силу Його. Перший раз то було в мої молоді роки. Я мав тоді хвору ногу і хтось порадив моїй матері — твоїй тепер бабусі — піти і приложитись до мощей св. Миколая в манастирі. Я йшов, дорога моя, з паличкою, шкутильгав, як каліка. Мама помагала мені піднятись по сходах до гробниці з св. мощами. Я приложився до них і раптом легко зіскочив по сходах і цілком здоровим вернувся додому. Що то була за сила, я не буду казати, думай сама. Далі ти пригадуєш як після смерти дідуся твого, отця Василія, маминого батька, я оповідав вам, як під час завершення Проскомидії мені з'явилось у вівтарі світло і в тім світлі ясний образ твого покійного дідуся, пам'ятаєш, я розказував вам про це дома, ти ж уже була велика.

— Так, пам'ятаю, тату, — спокійно відповіла Ірина.

— Іро, — продовжував Симон Іванович, — а хто, як не чудесна сила Бога спасла мене і нас усіх у ту страшну ніч, коли приходив Кирик. Ніч, яку ні ти, ні я, ні ніхто з нас не забуде...

— Тату, — відповіла спокійно дочка, — а для чого Бог посилає тобі таке тяжке життя і всі знущання, які ти переносиш? Ти ж не винний ні в чому...

— На все, дитино моя, є Божа воля, — так же спокійно відповів Симон Іванович. — А ми мусимо її терпеливо переносити. Бог часто посилає іспит для людей, щоб випробувати їх серця. — Отець Симон зітхнув і встав, а по короткій задумі тихо додав: — А зрештою нам не відомі Його цілі... Проте, як я бачу, Іро, твоя наука зайшла вже далеко. Я за всіми переживаннями не знав цього, не приділяв тобі достатньо уваги. Мені тяжко переконати тебе тепер. Думай як хочеш, ти вже скоро будеш дорослою. А я вірив у Бога і буду вірити до кінця мого життя. — І з тими словами він підійшов до образів і почав наново світити лямпадку.

Червоне, м'яке світло лямпадки освітило з темноти перед дочкою, їй здавалось, чомусь тепер гордо випрямлену, впевнену в собі, постать батька. Проте вона не могла не бачити, як руки його нервово трусилися, поправляючи гнотик лямпадки і серцем відчула, як сумно дивляться його ясні очі.

Ніби бажаючи показати дочці силу своєї віри, він широко перехрестився і голосно промовив перші слова молитви: "Благословенно Царство Отця і Сина і Святого Духа, нині й повсякчас і навіки вічні, амінь." Потім дістав сховані під столиком книжки і почав перечитувати передсвяточні молитви, що робив він перед кожним святом.

Дочка дивилась на його змарнілу, змучену пережиттями і разом повну якоїсь невидимої сили постать; вона могла відчувати ту силу, яку хотів показати їй батько, та в умі все ж стукала своя думка: Де ж є Бог? Бога нема — є лише в'ява.

Батько мав правду, що "наука" зайшла вже далеко в молодий розум його дочки, вела вже її, живлячи що-дня і годі було перемогти її своїми одинокими, хоч і теплими словами. На їх місце в школі приходили сотні інших.

Симон Іванович помітив, як після їхньої розмови, дочка перестала молитись і ще більш

зачитувалась у своїх книжках. Страх брав його, коли він думав про ті книжки. Що міг дати він на зміну їм? Чи міг він заборонити їй науку? Вона ж перша учениця в класі! Завжди старанна, заглиблена в книжку. І він відчував, що не може ні забрати він тих книжок, ні сварити, ні гніватись на дочку за них. Із глибини своєї душі він вирішив черпати інші сили для боротьби з нею. Він знав, що ті сили потребують довгого часу, але інших не могла дати його тиха любляча натура.

Час від часу тільки, на бажання самої дочки, вступав Симон Іванович у дебату з нею. Перемагав її палку, а вона його спокійного, лагідного й люблячого. І завжди розходились ні з чим. Ні він її, ні вона його не мали сили переконати. Кінчалось тим що батько відкрито, ніби бажаючи показати дочці силу своєї віри, ставав перед іконами і скромно молився, а дочка замислювалась, дивлячись на те все, і мовчки відходила до своїх книжок.

Симон Іванович після цього став узагалі більше молитися, особливо при дочці. Він сам собою, прикладом своїм, хотів утілити віру в її душу. І більш-зайнявся тепер меншими дітьми. Частіше вечорами оповідав їм історії з житій святих, не звертаючи ніби уваги, чи слухає старша дочка чи ні, а в той же час робив це завжди в її приявності.

Менші діти були інші, як їх старша сестра. Карооокий, рослий тепер уже Толя чим далі більш не захоплювався наукою і в одній класі зостався на 2-ий рік. Віч поїдом читав книжки, особливо історичні, а на вулиці й у школі зробився добрим верховодом, чим завдавав батькові немало турбот від сусідів і вчителів. Самовпевнений і сміливий, Толя часто був битий батьком, але при тому він ніколи не плакав, не просив прощення, а гордо вставши, замовкав на декілька днів і не обзивався ні до кого, хіба що до матері, до якої в нього була якась особлива любов і приязнь.

Синьоока, золотокоса Ніна росла справжньою красунею і чим далі більш її увагу притягували вбрання, господарство, кухня. Вона слухняно робила все те, що робили її тато й мама, ніби не цікавлячись: так воно має бути чи ні. Практична й гостра на слово, вона часто підсміхалася зі старшої сестри, дразнячи її "зубрьожкою" за вічне сидіння над книжками.

Ірина була відмінна від брата і від сестри. Спокійна і вдумлива, аж трохи мрійлива, вона на все ніби ставила запитання і хотіла дати свою власну відповідь. Із русим м'яким волоссям і з дуже чутливою вдачею, вона пильним поглядом ясних очей, здавалось бачила все, і вважалась розумною старшою дочкою в родині. Навіть сам батько нераз радився з нею в якихось щоденних турботах чи потребах, і вона ніби усвідомлюючи це, була певна себе й авторитетна. На насмішки меншої сестри Ірина тільки всміхалась до неї, як до маленької, і знов не розлучалась із своїми книжками, що здавалось супроводжували її, де б вона не з'явилась — у хаті, в садку, в лісі — книжка була вічно з нею.

Батько бачив ріжницю в дітях і тривожно відчував небезпеку, яка грозила його старшій дочці. Дивлячись часто в її великі ясні очі, він ніби бачив у них свою власну душу і тим більше бажав сформувати її якнайкраще. Він усе більш і більш приділяв їй уваги. Діставав звідкись старі пожовклі книжки і непомітно клав їх на її столику.

За таку увагу дочка з вдячністю дивилася на батька і чим далі більш прив'язувалась до нього. Проте розум говорив їй своє і в дебатах із батьком вони знов розходились ні з чим і повертались кожен до свого: дочка до своїх книжок, а батько до молитви.

Емілія Василівна, дивлячись на цю боротьбу, казала всміхаючись:

— Лиши її, виросте — порозумнішає. Що вона знає?

Але для Симона Івановича була це тяжка рана на серці, і йому часто здавалося, що він згубив свою улюблену дитину...

Тим часом підспіло нове горе на його змучену вже й так душу, ніби він і жив тільки для того, щоб страждати.

Хитрий крутій Робінович не даром так ласо накинувся на Симона Івановича, сам напрошуючись йому з роботою. Не минуло багато часу, як він хитро викручуючи прибутки й видатки, збив собі добре багатство, накинувши тим Симонові Івановичеві петлю на шию. На річному підрахунку Робінович вийшов заборгований на багато тисяч рублів. Така справа відразу йшла в суд. Ночами сидів і перераховував стривожений Симон Іванович прихід і розхід товарів, та нічого не виходило. Розтрата була ясна і справа пішла в суд. Симона Івановича покликали за свідка. Хитрий багатій підкупив собі найліпших адвокатів, які боронили його справу і спихали її на других, а найбільше, звісно, на "вредителя", "врага народу", "бувшого попа" Симона Івановича. Бідний, він ходив як тінь. Не їв, не пив, ні до кого не вітався, цілими ночами не спав. Зіпхнуть на нього вину і що він зробить? Адвокатів йому наймати нема за що. А тоді був би явний кінець...

Тижнями тягнувся великий суд. Симон Іванович за той час здавалось на половину посивів. І тільки чудесна сила врятувала його. Він сам не знав як.

— Коли б я сказав одне слово не так, — оповідав він дома, — хоч я й не знав, як його сказати, так усе покрутили. Тепер тільки розумію про що ходило. Одне слово не так і мені був би кінець. О, Господи, як же я Тобі вдячний! — перехрестився він, піднімаючи повні віри очі до неба.

Суд звільнив Симона Івановича від свідків і ще довго тягнувся. Нарешті вийшов вирок — Робінович мав сплатити все за 5 років. То був смішний вирок. Кожний знав, що для когось другого те все коштувало б життям. Симон Іванович не міг там більше працювати і мусів шукати нової праці. Така найшлась для його вже вкрай зіслаблених сил в одній невеличкій конторі, хоч і знов між Жидами. Тяжко доводилось співпрацювати з ними. Вічно дивилися вони на нього з підозрінням і тровили, як могли.

Тепер йому здавалось було вже все байдуже. Після того, як він побачив, що в нього забрали не тільки його призвання священника і все потрібне для життя, а й його дорогих дітей, для яких він жертвував усім, — життя зробилось для нього ще темнішим і він віддався цілковито пожертві себе, самовідданості, пройнявшись якоюсь терпеливою незгасаючою силою. Днями він вічого не їв, а коли хтось із дітей приносив йому обід, відсилав їх назад. Став іще більше задуманий, мовчазний. Коли йшов вулицею, низько схиляв посивілу голову і треба було добре сказати до нього привітання, щоб він почув. Тоді низько й найлюбіше вклонявся людині, скидаючи шапку, а за хвилину знов так же замислено йшов далі.

І лише червоний вогник лямпадки, перед яким він щовечора довго і щиро молився, здавалось одиноко освічував його життя.

---

*) Районова споживча спілка

(Д. б.)

о. *Мирослав Билина*

"ЯК ДИТИНА"

Було це під сам кінець війни 1945 року, коли "побідоносна червона армія" входила у границі розторощеної Німеччини.

Одної гарної днини поспішний поїзд мчав стрілою крізь зелені долини Баварії. З одного боку вилискувалося сріблисте плесо ріки Майн, а з другого боку на зелених сугорбах дозрівало нове вино. Самітній у цілому переділі, помолився я, вичитав усі часописи, що їх мав, і почав дрімати... На одній великій зупинці до мого переділу ввійшла старша, поважна жінка з кількома клунками, а за нею молодий гарний мужчина з буйними, золотистими кучерями. Жінка, при моїй допомозі, примістила свої клунки, а відтак почала роздягати молодого мужчину з його пальта. Здивований, приглядаюся з увагою і бачу, що молодий мужчина — зовсім безрукий. Одної руки цілком не має, тільки пустий рукав пальта хитається, а замість другої руки в нього штучна протеза, що нею тільки деколи він незручно кивне.

Бачучи моє здивування, жінка відзивається до мене:

"Пан-отче, це мій син-одинак. Забрали його на війну здоровим і гарним, а звернули мені його безруким калікою". І починається довга, сердечна розмова, що може нав'язатися тільки між матір'ю і священником.

А мати роздягнула безрукого сина, причесала дбайливо його кучері, а відтак видобула ложку й почала його годувати.

"Ми втікаємо із Саксонії дальше на захід" — говорила мати до мене. "Бо, кажуть, що Саксонію займають большевики. Боюся, щоб сина, як колишнього вояка, червоні зовсім не замордували Тому йду з ним і через нього на гірку скитальщину. Мабуть, осядемо в поблизькому містечку. Я маю там добрих знайомих".

А безрукий син заспокоїв голод, попросив матір подати йому руку до поцілування, спер свою голову на матірне рам'я та, поглянувши на мене очима голубими як небо, сказав:

"Отче, людина без рук, як дитина. Конче потребує матері".

Втомлений почав засипляти. Крізь вікно заглянуло сонце і своїми промінням іще щедріше позолотило кучері. І безрукий усміхався.

Мабуть, щось гарне йому снилось...

**

Проминуло майже два роки.

Одного зимового вечора йшов я головною вулицею старинного баварського міста.

Шаліла завірюха. Напроти збомбленої катедри в куточку стояв прошак і співав якусь сумовиту пісню... На землі лежала шапка на милостиню. Я підійшов ближче. Десь колись я бачив

уже подібного мужчину. Прошак кивнув штучною рукою і я пізнав його. Це ж безрукий, знайомий із поїзду!

Я пристанув коло нього і знов попливла сердечна розмова.

"Чи пригадуєте, пан-отче, як я сказав вам оноді в поїзді, що "людина без рук, як дитина, конче потребує матері". Тепер я розумію ці слова ще глибше, бо перед роком померла моя добра мати і тому я сьогодні такий нещасний. Я старий сирота."

По його худому обличчі попливли сльози...

"Не гнівайтеся, пан-отче, що попрошу в вас материнської прислуги. Будьте ласкаві, вийміть з моєї правої кишені хусточку й витріть мої сльози, бо вони замерзнуть..."

Я видобув із його кишені хустину й з пошаною обтер його сльози.

"О, дякую вам. Так нераз чинила моя мати. А тепер нема мені кому навіть сльозу отерти."

Я був глибоко зворушений. Вложив у його кишеню всі свої гроші й скоро віддалився, бо в моїх очах теж затремтіли сльози...

З-за вугла долітала до мене мелодія пресумної пісні...

У сторіччя канонізації св. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера оо. **М. Соловія й А. Великого**

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОВА

Книжка — багато ілюстрована — має 463 стор. другу більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований життепис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50 — У твердій оправі $6.00

Замовляти через:

Basilian Press
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ! ПОШИРЮЙТЕ!
НАЙКРАЩИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ "СВІТЛО"

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

Я БАЧИВ ЙОГО

В нас у Новому Києві річний празник не був колись такий, як тепер, тобто на Вознесіння, але на св. Николая. Змінили це аж у 1918 р., коли то зайшов розкол у парафії і нову церкву збудовано на новій площі, то й рівночасно змінено день празника.

На "теплого Миколи", а може це було пізніше, в осени того року мав відвідати Канаду Митрополит Андрій Шептицький. Не пам'ятаю вже дати того історичного дня, але мало це бути в осени, бо день уже був короткий і холодний. Мені десятий рік минув, а що я був одиноким хлопцем у родині, тому родичі при кожній нагоді брали мене з собою, щоб, як казали, "вивести мене в люди" і я вже почував себе "пів-парубком". Узяли мене з собою і тоді, коли їхали до Мондеру зустрічати Митрополита Шептицького. Ми виїхали ще перед сходом сонця і було холодно. Від нас трохи більше як миля на північний захід був ряд горбів і, якщо сонце не зійшло нам на "Яхимцевій" або далі на "Телетовій" горі, то потім ще треба було довго їхати, заки воно показалось, бо там уже треба було їхати майже дві милі вдолину до степу і ріки Верміліон.

Уже над вечір попереднього дня прийшли до нас три жінки, а саме пані Дудаба з теперішнього Вучача, більш 20 миль, пані Гуменюк і пані Грещук, 14 і 12 миль. Остання це була бабуня о. Д. Грещука. Вони якось довідалися, що ми поїдемо, то прийшли, щоб їхати з нами. Крім них їхали ще з нами пок. Т. Яремко і В. Федина. Думаю, що мали б їхати ще й мої сестри, та на жаль нині не пам'ятаю. Знаю тільки, що було нас повний вистелений сіном віз.

Зразу і конята і пасажири були в доброму настрою. Яремко був місцевий дяк і пані Гуменюк також добре співала, і вони на перегони співали то одну, то другу церковну пісню, а всі решта їм помагали. Мені хотілося спати, але віз безнастанно скакав на пеньках та камінних і годі було заснути. Далі коні помучилися та перестали бігти. Не помагав і батіг. Похолодніло і, коли сходило сонце, то видно було як довкруги блистів мороз. Мати завинула мене в барвисте "рядно". Спів затих. Прочаки почали злазити з воза й бігли за возом, щоб дещо загрітися. Врешті батько сказав, що вже видно баню церкви. Я вмить вилiз із сіна та кліпаючи очима, приглядався, як вона блистіла від сонця понад вершки дерев.

Урешті доїхали ми на місце. Велика площа через дорогу від церкви, де тепер стоїть манастир та новіціят оо. Василіян і де гроза, заставлена була кіньми й возами. Батько з сусідами скоро випрягли коні, бо вже ходили слухи, що от-от має над'їхати Митрополит у супроводі кінної бандерії з манастиря "на фармі", що був віддалений около три милі. Мати хотіла дати мені щось з'їсти, та я чомусь забув про голод: хотів вирватися та чим скоріше бігти до дороги, щоб побачити великий в'їзд. Усі старші ще від вечора нічого не брали до уст, сподіваючися приступити до Св. Тайн. Мати не пускала мене самого, бо казала, що я можу загубитися між масою людей і мене вкрадуть цигани. Так я вже не відступав від батьків. Людей було так багато, що я навіть не вірив, щоб їх могло бути так багато на цілім світі. Довго вже ми не чекали, бо зараз на першім закруті дороги показались на конях їздці в барвистих одягах, від котрих я не міг очей відвернути. Аж пізніше я довідався, що то були уніформи австрійської кавалерії, якими дорожили і стараннo їх переховували наші перші переселенці. Врешті надїхав "демократ", запряжений чотирма кіньми. Батько схопив мене, підніс догори та прошепотів: "Дивися, дивися, ось Митрополит, той на правому боці з великою чорною бородою!" Та я, признаюся, тільки хвилину глянув туди, де показував батько, а там знову подивляв ті чотири гарні коні, до котрих аж ніяк не можна було порівняти наших, що були нерівні, маленькі і худі. Тоді я і прирік собі, що коли виросту великий та буду господарем, то буду мати такі коні і то таки сповнилося, бо свого часу я мав справді чудові коні, тепер, то тільки гарний спомин, бо їх давно вже нема.

Не пригадую вже, чи я був у церкві, також не нагадую Його проповіді. Зате здається ще й сьогодні бачу маєстатичну попостать Митрополита в обході, під час посвячення церкви, будова котрої ще не була дохінчена і ще стояли високі риштування. Хоч ранок був погідний як на ту пору року, то зате під час обходу вже захмарилося, вітер почав віяти сильніший і здіймав пороxи та навіть політував дене-де сніг.

Батько раз-у-раз підносив мене, щоб я міг ліпше оглянути Митрополита, та бачити Його не було трудно. Він був більш як на цілу голову вищий від тих, що Його окружали і в часі ходу, здається, налягав на одну ногу.

Вправді я тоді ще не вмів того всього належно оцінити, але вже кілька років пізніше, в час ненадійної та передчасної смерти батька, вибуху першої світової війни, а з нею й уз'язнення Великого Митрополита, постала мені перед очі знову постать того великого Мужа, котрого я бачив іще майже дитиною. І це додавало мені сили переборoти різні життєві недомагання.

Я бачив Його вдруге, коли він знову відвідував своє стадо в Канаді 1921 року, тим разом у місті Вегревіль. За ті 11 років це вже не була та кремезна в силі віку людина, яку я бачив малим хлопцем у Мондері. Страхіття війни, царська в'язниця та безнастанна журба про непевну будучність улюбленого стада, змінили Його до непізнання. Він став навіть, здавалося, менший ростом, дещо похилий, а чорне, колись буйне волосся, вже зрідло з великою домішкою сивого. Мені вже було 21 років і я, як і всі решта людей, слухав із запертим віддихом Його пророчих слів. Як нaочний свідок і учасник подій, Він представив нам нерівні змагання України до самостійности по обидвох боках Збруча, а далі жалюгідне положення на наших землях під Польщею. Про положення на Великій Україні Він сказав, що воно там на вигляд сяк-так забезпечене, але дуже непевне. Він жив іще після того 23 роки і ми разом із Ним мали нагоду бачити, які пророчі були ті Його слова.

З того часу пробіжить невдовзі пів сторіччя. Багато дечого змінилося. Змінився і я, а зглядно ми з дружиною. Погане, слава Богу, забулося. Більше було доброго. Виховали дітей, що вже всі на своїх становищах. Маємо і споре число внуків та в молитвах просимо Всевишнього, щоб і вони, як не краще, то нехай так як ми, провели свій вік, а ми, коли прийде час на відпочинок, приймемо його спокійно.

Та вже найбільша дяка Господдеві за те, що дозволив дожити 1968 р., бо того літа мали змогу мої, вже не такі бистрі як були 58 літ тому очі, бачити ще одного і чи не найбільшого в новочасній історії сина України та мученика за неї, Верховного Архиепископа Йосифа Кардинала Сліпого. Я побачив Його вперше в Едмонтоні. Яке було моє враження, навіть не пробую описувати, бо в мене нема на те слів. Тільки їх знаю з рідної мови, скільки мене мати навчила, а це зовсім за мало, щоб виразити враження душі. Я бачив і чув Його ще два рази в Едмонтоні, але чомусь то найкращі враження і насолоду душі відчув я таки в нашому Мондері, де бачив Його востаннє. З Мондером дуже тісно пов'язане наше релігійне і до великої міри національне життя. Нас доброго пів сторіччя обслуговували оо. Василіяни. Тут була перша і чи не одинока школа, де кваліфіковані вчительки Сестри вчили місцевих і з далеких околиць дітей рідної мови, пісні й обрядів. Багато дітей із нашого Нового Києва, а між ними і мої молодші сестри, винесли звідтам любов і знання свого рідного.

Переїхавши до Мондеру, нам довелося ще довго ждати, заки до церкви завітав великий Гість. Там у той час почали будову нової церкви і ми в міжчасі оглядали підвалля під нову будівлю. Мені зараз пригадався 1910 рік, коли то я малим хлопцем мав щастя бути свідком посвячення Великим Митрополитом тої церкви, що незадовго має закінчити свою добре виконану місію та зробити місце новій і сильнішій будівлі. Там на хвилину пройшов мені крізь серце якийсь холод чи страх: і мені невдовзі треба буде зробити місце новій поколінням, але чи добре я використав поручені таланти? Та Бог ласкавий суддя.

Задзвонили дзвони і від дверей манастиря рушила процесія в напрямі церкви. Це й помогло мені розвіяти непотрібні думи. Під звуки "Буде ім'я Господне", вже традиційно гарного мондерського хору, Кардинал в окруженні єпископів і духовенства вступив до церкви. По молебні Владика Ніл привітав і представив вірним Великого Гостя, а потім промовив самий Кардинал. Мій слух уже дещо "неслухняний" і, помимо всіх зусиль, мені тяжко було якслід зрозуміти зміст Його слів, але на превелике щастя хтось догадався, підніс силу голосників і я вже міг добре чути. Я певний, що між великим здвигом людей не було ні одного серця, котре не відчуло б ваги тих великих слів. Він, той

великий аристократ духа і науковець, говорив до нас звичайною, щоденною і всім зрозумілою мовою. Мені вже нераз доводилось чути "великих спів великих силу" різних докторів, професорів і т. п., та я мало користав з них, якщо не було кому перекласти їх на нашу "хлопську мову".

Велика вдяка Господеві за те, що дозволив мені жити в цій добі нашої сумної історії, що її очолювали ті два великі наші оборонці й мученики...

Я бачив Їх. Я чув Їх слова, тих двох найбільших синів України двадцятого сторіччя. І коли б, Господи, було це згідне з Твоєю волею, я маю ще одне бажання. а саме: побачити вільною нашу рідну і стільки вже разів скупану в сльозах і крові Землю. Але не моя, а Твоя нехай буде воля.

Василь Стеблин
Новий Київ, Альберта

50-ЛІТТЯ ПОДРУЖНЬОГО ЖИТТЯ П-ВА ПЕТРА Й МАРІЇ ОНИСИК

У суботу 25 січня 1969 р. родина, сусіди й приятелі влаштували ювілятам з нагоди їхнього золотого ювілею миру й несподівану забаву. Ранком того дня Ювіляти були в церкві на Службі Божій, яку відслужив о. парох Хенас у їх намінренні та поблагословив Ювілятів, як велить наш український християнський звичай. Вечером відбулось прийняття. Господарем прийняття й ініціятором був п. Панасюк і йому до помочі родич Ювілятів п. Куціль. При вході до залі привітав Ювілятів двоюрідний брат М. Онисик (із Мирнам, Альберта) хлібом і сіллю, відтак завели Ювілятів до головного стола, де по правій боці сидів о. парох, а по лівій п-і Михальчуця, як дружба. Дальше господар вечора попросив о. пароха провести молитву і відспівати многоліття. Тоді гості взялися споживати Божі дари. При вечері господар викликав о. пароха до слова і о. парох говорив про подружжя з християнського погляду та згадав, що сьогодні ранком Ювіляти були на Службі Божій і замовили Службу Божу й молебень до Пречистої Діви Марії в намірен-

Панство Онисики

кі своїх родичів, сусідів і приятелів. Ювіляти походять із повіту Мостиська, село Старява, Галичина. До Канади приїхали 1924 р. й осіли в Едмонтоні, Альберта, а по кількох роках переїхали на схід Канади та осіли в Монтревлі. По недовгому часі переїхали до Грімсбі, Онтеріо, де досьогодні переживають. Через той час свого побуту в Грімсбі належать до Української Католицької Церкви і до Гетьманської Організації. На свій Ювілей отримали телеграми від Генерал Губернатора Міченера, від Премієра Канади, лист від місцевого посла до Отави п. Г. Г. Баррет: усі три бажали Ювілятам доброго здоров'я і всього найкращого в їхньому житті. Було багато ювілейних карток і промовців. При тій нагоді передано зі збірки на пресу $13.50 на журнал Світло.

Приятель

БЛ. П. МИТРОПОЛИЧИЙ РАДНИК О. ЙОСИФ ГОРЧИНСЬКИЙ

У четвер, 23 січня ц. р., в год. 1 попол., у шпиталі св. Йосифа, Озбурн, Австралія, прийнявши Найсв. Тайни, спокоївся у Бозі Митрополичий Радник, Отець Йосиф Горчинський, б. парох Стороженець на Буковині, пом. душпастир у Сіднеї від 1959 р.

Народився 16. 7. 1897 р. в Чернівцях на Буковині, гімназію закінчив там же. Богословію студіював у Станиславові (1919-22 рр.), де й оженився з Іванною Холовецькою. Один рік богословію студіював у м. Вляж у Румунії, де був рукоположений на священика румунським митрополитом Сучу 23. 10. 1923 р.

Душпастирював серед Українців у різних місцевостях під румунською займанщиною. Спочатку був адміністратором с. Вашківці, потім у Вижниці, Погорілівці (5 літ), у Чернівцях (1 рік), врешті був парохом місточка Стороженець 10 літ. Там і померла його дружина в 1935 році, оставивши сиротами синів: Любомира й Володимира. З приходом большевиків на Буковину (26. 6. 1940), о. Йосиф виїхав на Мармарощину (Закарпаття), а потім, коли Мадяри забрали ті околиці від Румунів, переїхав до с. Гусарка в околиці Банат у Румунії, і був там 15 літ (1944-59). Коли ж і там почалося переслідування румунської католицької Церкви, а в тому й української, коли то комуністична влада насильно навертала румунських і українських католиків на своє "православіє", о. Йосиф лишився вірний своїй Церкві, не пішов на примани воронів Христа, але під претекстом слабого здоров'я подався на пенсію. Одержував 240 лей місячно, що становило рівновартість одної пари черевиків і кілька буханців хліба! Будучи на пенсії і, не зважаючи на небезпеку попасти в тюрму, о. Йосиф продовжував свою душпастирську діяльність серед українських католиків, які не перейшли на комуністичне православія. Правив Богослужения, уділяв Св. Тайни, хрестив, вінчав тощо, доки не виїхав до Австралії. Приїхав сюди 26. 6. 1959 р. зі старшим сином Любомиром, який стратив здоров'я в большевицькому полоні. Тут від 1949 р. був його молодший син Володимир, який приїхав сюди з Німеччини і працював на залізниці. Жив із синами в Лідкомбі, недалеко нашої церкви, до якої приходив щодня.

Не зважаючи на похилий вік і надщерблене здоров'я, як ревний священик, о. Йосиф решти своїх сил віддає своїй Церкві й народові, помагаючи в душпастирстві сіднейської великої парафії. Особливо прислужився він, як сповідник. Сповідальниця, де сповідав старенький, сивий і добродушний отець Йосиф, щонеділі була "в облозі" старшими й молоддю. Особливо мило згадують пок. о. Йосифа наші вірні з Габрамати й околиці, бо там о. Йосиф дуже часто правив богослуження і помагав у душпастирюванні сіднейським пароха́м (сьогодні також уже покійниками: бл. п. о. шамб. Петрові Дячишинові та бл. п. о. шамб. Михайлові Мельникові). Покірний і взгідної вдачі, здобув собі пошану й любов усіх: старших і молоді, особливо ж дітей. Свої священичі обов'язки виконував до останка своїх сил. Коли вже не міг приходити до церкви правити Св. Літургію, як це робив щодня, не зважаючи на негоду, то Владика Іван, Ап. Екзарх, дозволив йому правити Сл. Божу вдома, в окремій кімнаті. Там і зберігається кубок — "чаша" в якій о. Йосиф правив Сл. Божу, коли душпастирював підпільно в Румунії, перед своїм виїздом до Австралії.

За ревну душпастирську працю в краю і тут в Австралії, в нашій парафії, Блаженніший Верховний Архиєпископ-Митрополит Йосиф Сліпий іменував о. Йосифа своїм Митрополичим Радником, грамотою з 1 листопада 1967 р. Своє задушевне бажання й останню присугу своєму Митрополитові зробив отець Радник коли, не зважаючи на слабе здоров'я, сослужив Св. Літургію в катедрі св. Марії в Сіднеї, 20 10. м. р.

Кілька тижнів тому отець Йосиф пережив атак серця, що спричинив параліж правого боку. Спочатку лежав і лікувався вдома, під лікарською опікою д-ра І. Лелака. Врешті дався намовити піти до шпиталю (9. 1. ц. р.). З уваги на наріст у черепі, дальше лікування було безуспішне. Кілька днів перед смертю, хворого священика відвідав і запричащав Преосв. Іван, який був у Сіднеї з нагоди Водосвяття і спільної просфори. В ночі, 22/23 січня, о. парох уділив хворому Св. Тайну Олиповомазання. Відвідували його також місцеві австралійські священики з Озбурн.

Зі смертю пок. о. Йосифа, сіднейська парафія тратить уже третього священика, а коли взяти до уваги, що й пок. о. Ст. Масло ЧНІ (парох Брізбену) належав до сіднейського протопресвітерату, то й четвертого! Відхід кожного священика — це болюча втрата. Вона тим болючіша, бо нових, молодих адептів, охочих до душпастирської праці немає, а сили тих, які остались, вичерпуються з кожним днем. Наші сини, не без впливу своїх батьків, ідуть будувати мости, лікувати людські і звірячі тіла, рубати труби у фабриках, розбудовувати Австралію, багатіти, але лікувати людські душі, розбудовувати і закріплювати Царство Боже в людських душах, приготовлятися до відновлення християнська в Україні,— охочих немає і не видно... Правда, священичі покликання — це дар Божий. Бог напевно не послупить того дару і нам, якщо будемо всі про нього просити, духовний стан респектувати і наших синів до нього звохочувати.

Похорони о. Йосифа Горчинського відбулися в суботу 1 лютня.

Со Святими упокой, Христе, священоерея Йосифа і сотвори Йому Вічную Пам'ять!

СВІЖА МОГИЛА

Ошава, Онт.

Дня 24 грудня 1968 р. в ошавському шпиталі, прийнявши день перед тим Найсвятіші Тайни, перенісся до вічности Карло Йосиф Баран. Народився він 1886 р. в селі Городниця пов. Гусятин. Одружився в своїй рідній місцевості Городниці 1910 р. із подругою життя Ксенею з роду Демків. Наступного 1911 року вибирається до Канади шукати кращої долі. Замешкав у Ошаві, де перебув повних 58 літ.

Належав до тих піонерів-організаторів, що збирали Українців, гуртували їх, спроваджували священика для духовної обслуги, зразу один, відтак два рази на місяць із сусідніх місцевостей. У 1912 р. вдалося їм побудувати свою власну церковцю. Яка ж це була радість у громаді, коли єпископ Никита Будка посвятив їм цей Божий Дім! Увесь час свого трудолюбивого життя Карло Баран держав руку на живчику релігійного й національного життя в парафії, помагав, по змозі своїх матеріяльних засобів, побудувати парафіяльну галю, а відтак і нову церкву. Духом усе був із громадою та служив їй у церковних зарядах, займаючи в них керівні пости. Відтак, коли вже сил не ставало, служив громаді як досвідний дорадник. Деколи подавав відомості з громади до часописів. Одна з найбільш зворушливих, це "Прощай, старенька церковце"... в яку вложив усе своє відчуття, представляючи церкву як осередок релігійного життя. Займався шевським ремеслом через 25 літ, був усе в центрі життя, а за свою солідну працю з'єднав собі багато друзів.

Полишив у смутку жону Ксенію, три дочки: Анну Висоцьку, Юстину Вецал, Марію Кіпістоф, сина Франка-Йосифа (другий син Петро помер 1961 р.), дві сестри в Україні: Варвару й Анастасію, 22 внуків і 8 правнуків.

У похоронному заведенні Армстронга відмовляли привні одного дня вервицю, а другого відправлено панахиду. Похорон відбувся з церкви св. Юрія, де співану Службу Божу відправляли три священики: о. Перейма — парох, о. Шевага — ігумен ОО. Студитів, і о. С. Фіголь. Прощу сказав о. парох Перейма. Тіло покійного зложено, через велики сніжні заміті, тимчасово в мавзолеї на Юніон Семетері, а відтак воно перенесене буде на католицький цвинтар св. Григорія в Ошаві.

По похороні учесники зібрались на поминальний обід-тризну, де ще про заслуги бл. Карла для парафії згадували оо. Перейма і Фіголь, а прявним подякував син Франко за участь у похороні, жертви Сл. Божих, молитви та цвіти.

Вічна Пам'ять незабутньому піонірові!

Прявний

БЛ. П. МИХАЙЛО ЦЕРКОВНИЙ

Лейкгед, Онт.

13 листопада 1968 року помер бл. п. Михайло Церковний. Смерть його була великим ударом для рідні та прикрою несподіванкою для приятелів і знайомих, бо ж покійний Михайло лише місяць тому залишив працю в СПР, перейшовши на відпочинок після 25-ти літ роботи.

Михайло після своєї щоденної

праці допомагав своїй дружині в харчевій крамниці. А проте знаходив він іще час на працю при парафії української католицької церкви Вознесення, у місцевому відділі Лицарів Коломба, а також у Юніі Залізничних робітників.

Понад усе найбільше часу присвячував він Братству св. о. Миколая, у відділі якого безперервно 25 років повинь обов'язки фінансового секретаря.

Михайло Церковний народився 27 жовтня 1903 р. в Україні. До Канади приїхав іще дитиною з батьками. Тут у Лейкгед одержав освіту та вступив на працю до СПР. 26 травня 1928 року одружився з Йосефиною Лабан. Вони виховали двоє дітей: Петро, тепер у Норд Бей, і Стефанія, замужня Остаф, у Форт Вілліямі.

Покійний залишив у смутку, крім дружини і дітей, внуків, брата Антона (в Лейкгед), сестру Івануну Дранута в Торонті, а теж широкий гурт приятелів і товаришів праці.

15 листопада ввечорі оо. Ю. Ковальський та П. Байс відправили панахиду в похоронім заведенні. Наступного дня вранці при участі поважного числа людей тіло покійного перевезено до церкви Вознесення, де парох о. Ю. Ковальський у сослуженні о. П. Байса відправив заупокійну Сл. Божу.

Тлінні останки Михайла Церковного спочили на цвинтарі св. Патрика, у Форт Вілліямі. Нехай пам'ять по ньому буде вічною.

Сусід

ГРУДКА ГУЦУЛЬСЬКОЇ ЗЕМЛІ НА МОГИЛУ ПОК. ЄВГЕНІЇ ЧОРНОБРИВОЇ

21 вересня 1968 р., в Філядельфії відійшла у вічність, заосмотрена Найсвятішими Тайнами, Євгенія Чорнобрива. Покійна прожила 79 літ. Походила з Шухевичів і Руденських, у Галичині, де її муж бл. п. о. Іван був парохом Вілих Ослав, пов. Надвірна.

Підчас останньої воєнної хуртовини виїхала з родиною на захід, де по довгому скитанні 1949 року поселилася в Америці, у місті Філядельфія. Тут працювало весь час для Бога і Церкви. Належала до релігійних товариств: Марійська Дружина та Апостольство Молитви, та була їх активною членкою. Брала ревну участь у церковному й суспільному житті своєї парохії.

Увесь час свого життя передплачувала католицьку пресу, м. і була довголітньою передплатницею "Світла".

Життя Покійної тихе, скромне, повне молитви і служби Богові. Затяжна недуга артретизму спричиновила їй великі терпіння, проте переносила їх дійсно по християнськи. Нерідко можна було почути від Покійної слова: Хай терплю і більше, як така воля Божа".

У сам празник Рождества Пр. Діви Марії, яку так гарячо почитала, покликав її Господь у вічність. Залишила в глибокому смутку найближчих, приятелів та знайомих.

Не судилось Покійній налюбуватися цераз красою рідних Карпат, ані почути шуму старих, полапших ялиць, чого так прагнула її душа!

Хай чужа земля пригорне її, мов рідна.

К. Ф.

ЗАМІСТЬ КВІТОК НА МОГИЛУ

День 24-го грудня 1968 року був дуже сумним для всіх із рідних земель кооператорів, знайомих і великих приятелів. Того дня невмолима смерть перетяла життя нашому дорогому спів-кооператорові, найкращому приятелеві, де тільки Він був, бл. п. Михайлові Криштель. Про той сумний день часопис "Свобода" на своїй сторінці з дня 11 січня ц. р. подала всім до відома про відхід із цього світу любого ревізора, нашого милого співпрацівника та найкращого члена родини і приятелів.

Замість цвітів та могилу складаю п'ять долярів на щирі молитви і щоб Син Божий покликав Його якнайскоріше на свою правицю.

Гілярій Папіж
Міннеаполіс, Мінн.

БЛ. П. КАТЕРИНА КУЧЕРЕПА

У навечір'я латинського Різдва українська громада в Торонті понесла велику втрату. Того дня попрощали ми на віки невіджалувану, тиху, скромну, а понад усе трудолюбиву дружину п. Іллі Кучерепи, Катерину, з дому Висоцьку, народжену 26 листопада 1891 року в Сороках, пов. Бучач.

Жалують за нею не тільки приятелі і знайомі, але передусім болюче оплакували її муж Ілля, як теж 4 сини, відомі нашій громаді визначні громадяни, а це: д-р Іван Кучерепа, колишній радний міста Торонта та б. федеральний посол з округи Гай Парк, а тепер асистент-регістратор Лікарської Палати в Торонті та член торонтонської плянувальної комісії, Степан Кучерепа, урядовець Департаменту Суспільної Опіки нашого міста; Михайло, урядник продукційної фірми Гуд Їрс Тверс та Володимир, наймолодший син, регістратор Онтарійського Уряду, Відділ "Ріл Естейт", а далі 14 внуків і один правнук.

Бл. п. Катерина приїхала до Канади молодою дівчиною 1913 р. до Вінніпегу і зараз включилася до праці на фармі. На Святвечір 1915 р. познайомилася з активним у Вінніпегу Іллею Кучерепою, що перед 10 роками хлопчиною приїхав до Канади та поселився в столиці Манітоби. По короткому знайомстві молоду пару повінчав 25 січня 1916 р. с. М. Оленьчук, тодішній парох — нині катедральної — церкви св. Володимира й Ольги у Вінніпегу. В цій парохії молодий Ілля був активним членом та примірним парохіянином.

У 1916 році молода пара приїхала на постійне до Торонта, де поселилися в західній частині міста. Початки не були легкі. Подружжя Кучерепи стали парафіянами церкви св. Йосафата, яка переживала тоді критичні часи з уваги на велике задовження. Обоє стали до помочі о. Боярчукові, душпастирові парохії св. Йосафата. Вони не покинули цієї парохії і в часах великої її кризи в 1923 р., коли то соціялістичному духові піддалося багато парафіян, що змагали до ліквідації парафії, а вірними залишилося всього 16 родин. Завдяки тодішній ініціятивні панства Кучерепів та їх заходами для моргеджевих полегші, церква св. Йосафата залишилася дорогоцінним набутком нашої громади до наших днів. Мабуть за те благословив їх Господь прикладною родиною. Відзначено це пам'ятним благословенням у роковини 50-ліття їх подружжя, яке святкували вони в січні 1966 р. За їх жертвенну працю для народу на церковному й національному полі отримали вони тоді також диплом від прем'єра Онтарійської провінції Дост. Джона Робартса та окремі грятуляції від Дост. Джона Діфенбейкера.

Але життя має свої права. В час, коли здавалося, що треба жити та втішатися радістю успіхів родини, Божі закони були інші. По короткій недузі дружина Іллі Кучерепи та мати й бабуся цієї родини, заснула в Бозі 21 грудня 1968 р. Відійшла у вічність так тихо й спокійно, як тихим і спокійним було ціле її життя. Похована в родинній гробівці на цвинтарі "Парклявн".

Хай земля буде їй пером!

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З міністерства Справедливости і Генерального Прокурора

ЗАКОН ПРО ВИВЛАСНЕННЯ 1968-69

Минулого грудня Онтарійський Парлямент затвердив Законопроект про вивласнення, 1968-69, який був впровадженний Урядом в листопаді 1968 року.

Закон вирішує про наступні основні справи:

Згідно з новим Законом, при доконанні будь-якого вивласнення, кожний заінтересований власник може вимагати відкритого переслухання про справедливість, доцільність і конечність такого вивласнення. Відтак предсідних виготовить свій звіт і предложить його на затвердження до властей, у цьому випадку політично відповідальної групи, зложеної з представників народу. Ці власті розглянуть звіт предсідника та винесуть своє рішення в справі вивласнення.

Цей закон також вводить принцип рівновартости відшкодування за житлові посілості, які вивласнюються для громадських цілей. Згідно з цим Законом, Рада Відшкодування за посілості має повноважність виплатити додаткове відшкодування у надбавок до ринкової вартости, де забрана посілість є житловим приміщенням та де подібного житла не можна купити за гроші одержані з відшкодування. Закон також встановляє, що відшкодування за вивласнення буде базуватися на ринковій вартости посілости, та відшкодування зв'язані з порушенням життєвого порядку, прив'язаности й з особливими труднощами при переміщенні. Відшкодування за порушення життєвого порядку включають кошти перевозу, правничі та мірничі кошти при переміщенні і 5% добавки для власників житлових домів, які мусять шукати за новими домами.

Власті по вивласненню мусять заплатити власникові 100% ринкової ціни за посілість впродовж трьох місяців від вивласнення або перед перебранням посілости, що наступає швидше, і в тому самсмі часі власті дадуть свою оферту на загальну ціну, яку вони готові заплатити, включно з сумою відшкодування за порушення життєвого порядку, прив'язаности та переміщення. Згідно з цим законодавством, на рішення Ради Відшкодування за посілості можна вносити апеляції до пеляційного Суду.

The Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

ПРЕС-ФОНД СВІТЛА

По $1.00: Богдан Маланчук, Пітсбург; Марія Драгуш Янгставн; Стефан Олесь, Філядельфія, Мих. Галадза, Амбріджі; В. Феданків, Вінтгемптон; К. Воловець, Торонто; О. Бородайкевич, Монтреаль; М. Жила, Су Сен Мері; М. Загребельний, Брентфорд; К. Вітюк, Форт Вілліям; др. М. Фішер, Кенкакі; Д. Сивенький, Едмонтон; В. Шеремета; Рочестер, Й. Гоминяк, Вегревил; М. Фінчук, Монтреаль; Л. Маркусь, Ньюарк, М. Железко, Торонто; О. Мурований, Вінніпег; Ів. Пекар, Джерзі Сіті; М. Лозинський, Ірвінгтон; Гр. Хомляк, Чипмен; Макрина Мазяр, Вейн; М. Рибак, Монтреаль; Євгенія Шарко, Келедж Парк; Марія Мізур, Торонто; Роман Мізур, Мидел Виледж; Катря Недошитко, Торонто; Франко Сельський, Смат; В. Сорока, Торонто; В. Тихоліз, Торонто; Д. Мельник, Гемилтон; К. Маринюк, Вінніпег; Лена Кмець, Стар; Іван Іваннхе, Калмар; Й. Юник, Торонто; С. Ганушевський, Рочестер; Марія Процик, Філядельфія; Є. Крижевський, Едмонтон; З. Терлецька, Філядельфія; М. Янчинський, Дугалд; Н. Д. Турко, Алонза; Й Сагайдак, Віндзор, К. Вітюк, Форт Вілліям; Сем. Красільчук, Брюс; Дм. Одинський, Айрон Ривер; Й. Кузьо, Кенора; Гр. Кисіль, Кармел; Тома Козак, Едмонтон; А. Кузик, Ванкувер; Іван Гутняк, Едмонтон; С. Дацишин, Едмонтон; Амалія Посіхира, Бруклин; Б. Воробець, Ірвінгтон; В. Латишевська, Торонто; В. Гнатюк, Елізабет; Дмитро Дивсь, Кенора; С. Дорош, Торонто; М. Галущак, Скепленд; А. Леба, Гримсбі; др. Н. Скиба, Гемилтон; Антін Рудницький, Торонто; В. Васильовський, Овикбурн; Лефт. корн. Б. Яримович, Оттава; Петро Ялинюк, Клифтон; М. Синишин, Стар; Анна Залеська, Едмонтон; Й. Недворний, Едмонтон, о. Богдан Каричок, Гейнс Кріх; Марія Мальована, Стар; Іван Кубрак, Вегревил; М. Леонтович, Транскона; Павло Береза, Оттава; Катря Брездень, Вилтон; С. Косарчин, Судбурн; Д. Стасюк, Гемилтон; М. Захарій, Вікторія; Б. Муж, Едмонтон; М. Вербицький, Ванкувер; Емілія Гудз, Німеччина; Теодор Коцур, Йокерс; І. Шніцар, Чікаго, Богдан Тарнавський, Нью-Бравнсвик.

І після п'ятьох років...

вони стали канадськими громадянами, як і їхній син, який народився в Канаді. Багато людей у світі бажали б стати громадянами нашої країни. Кожного року біля 60 тисяч людей, прибувших до нас, дістають канадське громадянство.

Чи Ви маєте права на привілей та обов'язки канадського громадянина? Довідайтеся про це в найближчому до Вас державному суді.

У цих справах Вам допоможуть у слідуючих містах: у ГАЛІФАКСІ, МОНКТОНІ, МОНТРЕАЛІ, ОТТАВІ, СОДБЕРІ, ТОРОНТІ, ГАМІЛЬТОНІ, СТ. КАТАРИНСІ, КІЧЕНЕРІ, ЛОНДОНІ, ВІНДЗОРІ, ВІННІПЕГУ, РЕДЖАЙНІ, САСКАТУНІ, КАЛГАРІ, ЕДМОНТОНІ, а також ВАНКУВЕРІ. Можна також писати на слідуючу адресу:

THE REGISTRAR OF CANADIAN CITIZENSHIP,
SECRETARY OF STATE DEPARTMENT, OTTAWA.

Канадський Уряд

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА
ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ,
ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру ---------- $12.00
в шкіру зі золоченнями ---------- $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями ---------- $20.00

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXII КВІТЕНЬ — 1969 — APRIL Ч. 4 (556)

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

ПОГЛЯНЬ! **ПОСЛУХАЙ!** **ПОДУМАЙ!**

ПОГЛЯНЬ! — та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!
ПОСЛУХАЙ! — нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!
ПОДУМАЙ! — маку хвилинку і прочитай це письмо!

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цікавих статтей, матеріялів, вістей, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й нидіє. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цінні нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або перекладн з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторін другу великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ ВОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і нічне Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щире віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Владико, чому йдете такою стежкою? *о. О. Купранець ЧСВВ* 122
Христос воскрес! *о. В. Ваврик ЧСВВ* 125
Ув'язнили, усмертили Архиєп. Василя Величковського 127
Пасха Марії вірш *о. М. Дороцький* 129
На Великдень вірш *В. Щурат* 129
Христос воскрес вірш *В. Ворскло* 129
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів" 130
Наша співдія в покликаннях до духовного стану *о. В. Ваврик ЧСВВ* 131
Наміреня Апостольства Молитви на квітень
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 132
О. Протоархимандрит А. Г. Великий гостем УВАН *М. Г-р* 134
Чи маю я ідеал? *о. І. Назарко ЧСВВ* 135
Достеменне православіє *о. Н. Кушнірик* 137
Будує Голяндія зразок Катол. Церкви майбутности? *о. О. Купранець ЧСВВ* 139
Страсна П'ятниця в катедрі св. Юра у Львові спогад *М. Т. Янішевська* 140
Бог його покликав служити народові *о. С. Якимишин ЧСВВ* 141
Пам'яті о. Івана Дамаскина Поповича ЧСВВ
Великодні дзвони в поезії *омм* 144
Від церковці до катедри *Др. О. Фундак* 145
Тюльпани нарис *М. К. Головінська* 146
Пророки промовляють і до сьогоднішнього християнства *о. О. Купранець ЧСВВ* 147
Народній Батько Карпатської України *о. А. Пекар ЧСВВ* 149
Великдень на фронті 1919 і 1920 рр. *О. Станімір* 151
Христос воскрес! повість *В. Смерека* 153
Надіслані видання 155
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА *Дописи* 156
Ті, що нам помагають (пресфонд) 160

ОБКЛАДИНКА: Христове Воскресіння. Виконання мистця Мирона Левицького.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Ірней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $4.00; поодиноке число 40¢

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Ireneaus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $4.00 per year. Single copy: 40 cents.

Second class mail registration number 1001

ВЛАДИКО, ЧОМУ ЙДЕТЕ ТАКОЮ СТЕЖКОЮ?

Переглядаєте сторінки польського місячника "Культура", що появляється в Парижі. Читаєте й очам не вірите, що воно можливе. Думаєте зразу, що може зле прочитали чи не правильно зрозуміли. Читаєте щераз. Але ні! Воно таки так точно написано, що Владика Михайло Руснак і п. Стефан Роман, торонтонський словацький мультімільйонер, мали інтерв'ю зо згаданим місячником про церковні справи в Словаччині. Та, лихо не в тому! Лихо в тому, що це інтерв'ю йде в повний розріз із:

євангельсько-християнською мораллю,
звичайною людською справедливістю,
історичною та сучасною дійсністю,
екуменічним духом Католицької Церкви

та є фальшивим оскарженням Апостольського Престолу.

ЩО ГОВОРИТЬСЯ В ТОМУ ІНТЕРВ'Ю?

Тут зацитуємо деякі найбільш разячі, що стосуються Українців, місця з поданого в "Культурі" інтерв'ю. Між іншим Владика Руснак говорить таке:

"Наша Церква була комуністичною адміністрацією зліквідована... Парафії віддано православним попам, спровадженим із давнього простору Прикарпатської Руси та з України. Комуністи за одним помахом ударили в Церкву та в народні почування нашої людности. Попи бо спритно українізували, або радше намагалися українізувати нашу людність. Під тим оглядом зрештою крокували старим шляхом українських шовіністів, які наше віровизнаневе означення "руснак" хотіли капіталізувати на народностево-політичному полі, вважаючи нас 'ласкаво' за Українців, а територію східньої Словаччини за частину України. Запевняю Вас, що на цілій території Словаччини живе найвище 20.000 Українців, але я не вмів би сказати, чи вони належать до Греко-Католицької Церкви... З правдивою прикрістю годиться ствердити, що в ділі знищення нашої Церкви в Словаччині велику ролю відіграла Українська Народня Рада, одна з партійних комуністичних організацій у Словаччині."

Зо слів п. Романа наведемо місце, що не є повторенням, але радше противоріччям Владиці Руснакові:

"За останніми найбільш авторитативними даними на просторі всієї Чехословаччини живе 38.000 Українців, з чого около 10.000 в Празі... Дуже мені прикро ствердити, що відповідальні чинники у Ватикані зовсім не розуміють народовостевого аспекту й мовчки приймають політично - націоналістичне вчення Українців. На жаль, діється воно не без участи частини українського духовенства. Обсервуємо це також на просторі З'єднених Держав, де живе 500.000 греко-католиків і православних (мала група) Словаків."

ЩО Ж НА ТАКЕ ВІДПОВІСТИ?

Відповідаємо еп. Руснакові й п. Романові по черзі таке:

Названа еп. Руснаком комуністична адміністрація не була українська, але таки словацька. У склад "Центрального Комітету Повороту на Православіе" на Пряшівщині — як подає таки словацьке видання "Svetlo Pravoslavia", (Пряшів, 1951, ч. 3, ст. 44), а за ним відомий націоналістичний словацький діяч — єзуїт — о. М. Лацко, входило туди двох представників зі Словацької Народньої Ради, а тільки один, повторяємо, тільки один член з Української Народньої Ради. У чому ж тоді більшу ролю відіграла Українська Народня Рада від Словацької Ради? Чому ж тоді еп. Руснак і п. Роман взагалі промовчують ролю Словацької Ради?

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, КВІТЕНЬ, 1969

РІК XXXII, Ч. 4 (556)

ХРИСТОС ВОСКРЕС! – ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

З НАГОДИ СВІТЛОГО ПРАЗНИКА ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ ВСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ, ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ЩЕДРОГО БОЖОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ Й УСЬОГО НАЙКРАЩОГО!

Редакція й Адміністрація СВІТЛА

ХТО И КОГО АСИМІЛЮВАВ?

Це питання, на яке дає наукову й історично-документальну відповідь, а при тому таку промовисту, книжка о. д-ра А. Пекара ЧСВВ, яку повинен прочитати кожний свідомий Українець, як теж і кожний несвідомий Словак "русинського чи руснацького віровизнання", щоб знати повну правду й поставити себе на властиве місце, як теж і свої фальшиві твердження. У цій книжці, "Нариси історії Церкви Закарпаття", докладно вичитає про те, чи Українці українізували Словаків, чи Словаки словакізували Українців. Не одне могли б теж сказати й метрикальні книги. Може на їх основі неодин дійшов би до того, що він також не тільки "віровизнаневий руснак", але теж і кровно, тобто пословачений Українець.

СКІЛЬКИ Ж Є ТИХ "РУСНАКІВ"?

Владика Руснак подає, що в усій Чехословаччині Українців є щонайвище яких 20.000, а п. Роман каже, що є 38.000. Котре число правдиве: еп. Руснака чи п. Романа? Напевно, ні одне, ні друге!

Певним є, що не можемо прийняти за правдиве число повище подані числа, як і не можемо прийняти за правдиві числа, що їх у різних часах різно подавала словацька влада, бо в них аж надто разяче було видно, що вони пофальшовані.

Мабуть останню — як правдиву — стати-

стику можемо прийняти ту, що її подала ще австро-угорська держава в 1910 р., яка подає, що всіх греко-католиків на цій території було: — 152.358 осіб, з чого "Рутенів"-"Русинів", тобто Українців — 111.280 осіб (73 відсотків), та 41.078 осіб (26,9 відсотків) усіх інших, тобто Мадярів, Чехів і Словаків, які подали себе за греко-католиків. Всі пізніші статистики, роблені Словаками, подають уже повну більшість Словаків, а не Українців, а то й зовсім пропускають Українців як неіснуючих! Де ж тоді поділися Українці: вимерли чи їх фізично чи морально "вимерто" дорогою фальшивої статистики?

Скільки і хто не подавав би числа наших Українців — греко-католиків і православних у Чехословаччині, то їх напевно не менше яких 250.000-300.000 осіб, хоч деякі з них може подаються за Чехів чи Словаків, щоб не виставляти себе на переслідування чи дискримінацію збоку словацького шовінізму.

ЗВІДКИ 500.000 СЛОВАКІВ — ГРЕКО-КАТОЛИКІВ У АМЕРИЦІ?

П. Роман каже, що в Америці живе — за виїмком малої групи православних — кругло 500.000 Словаків — греко-католиків. Питаємо: звідки він узяв таку статистику?

І американська державна статистика і ватиканська церковна такої статистики для Словаків — греко-католиків не знає, якщо її взагалі хтось знає. Тут могла б евентуально входити статистика обох, т. зв. "закарпатських" або "візантійських" єпархій — Питсбурзької й Пасаїцької, до якої теж належать Словаки, або краще сказати пословачені "Русини"-Українці — греко-католики. Загальне число приналежних до обох єпархій є таке: Питсбурзька — 223.923 і Пасаїцька — 96.273 осіб. Однак основу тих єпархій, чи Владика Руснак і п. Роман хочуть цього чи ні, творять українські Закарпатці та українські Лемки, крім яких належать тут іще Мадяри, Хорвати й інші менші групи. Якщо б навіть прийняти максимальне число, що Словаки чи пословачені "Русини"-Українці творять третину, то тоді буде їх около 100.000 — 120.000 осіб, але таки ніяк "імперіялістиного" пів мільйона.

ЧИ СЛУШНИЙ ЗАКИД п. РОМАНА АПОСТОЛЬСЬКОМУ ПРЕСТОЛОВІ?

П. Роман закидає Апостольському Престолові незоріентованість і вслід за тим наче своєрідну глупоту, бо, мовляв, "мовчки приймають політично-націоналістичне вчення Українців". Воно навіть дуже дивно звучить почути таке з уст ватикансько-папського орденоносця!

Про цей орден, здається, теж подбали Українці!

Напевно можемо приписати Апостольському Престолові різні адміністративні прогріхи в тій чи іншій країні, але напевно не можемо приписати одного прогріху, що ним є україножільство, яким би Апостольський Престіл шкодив іншій народності. Можемо скоріше сказати, що радше, якщо не завжди, зо шкодою виходили Українці.

ЯКОЮ ДОРОГОЮ ВОНИ ХОЧУТЬ ІТИ?

Не хочемо нікому приписувати ніяких інтенцій. Можемо стверджувати тільки сам факт. А фактом, історичним і удокументованим, є те, що словацький шовнізм уже себе доволі сильно й ясно виявив, а зокрема за т. зв. чехословацької і словацької ери, тобто від І-ої світової війни по сьогоднішній день.

Дивлячись на сьогоднішні словацькі політично-народні потягнення, можемо, без кривди для словацького народу, сказати, що сьогоднішні словацькі шовіністичні потягнення є тільки продовженням і доповненням лінії, по якій пішов маріонетковий фашистський уряд о. Тіса — президента самостійної Словацької Республики, яку з ласки створив і держав під своїм покровом — як своє другорядне політичне знаряддя проти Чехів — Гітлер. Саме за отого часу поведінка словацького президента о. Тіса та його достойників мало чим або мало що різнилася від інших нацистських чи пізніших советських потягнень, коли мова про Українську Католицьку Церкву в Пряшівській єпархії. Тоді то найсильніше виявилося: брутальне переслідування всякого українського прояву, а зокрема безсоромне знущання над пок. Владикою Павлом Гойдичем ЧСВВ, який став ув обороні своїх вірних і свого народу. Про це можна переконатися таки в самих словацьких джерелах, а зокрема в архівах Ватикану, а між іншим теж і зо звіту тодішнього словацького представника при Апостольському Престолі — Карла Сідора.

ЧОМУ НАРАЗ УКРАЇНЦІ СТАЛИ ТАКІ НЕНАВИСНІ ДЛЯ ВЛАДИКИ РУСНАКА?

Чи тільки тому, що завдяки Українцям і **тільки завдяки Українцям він став епископом?**

Чи тільки тому, що Українці робили йому всі паради, бо навіть на свої архиерейські свячення не мав настільки своїх словацьких священиків, які змогли б дати йому асисту, а вірних, щоб могли хором заспівати Св. Літургію, бо асистували йому таки й українські священики і співав український хор.

Чи тільки тому, що має титул і рацію існу-

(Закінчення на 126-ій сторінці)

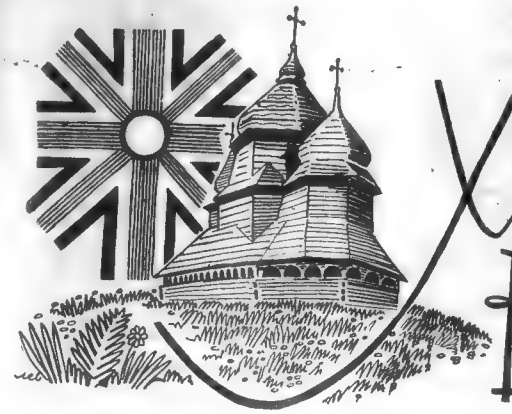

Христос Воскрес!

о. Василь Ваврик ЧСВВ

У Світлий Празник Христового Воскресіння вітаємо всіх Божим словом і нашим рідним предківським привітом:

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

У ці Святі Дні всім нашим серцем і всією нашою душею велично й радісно співатимемо всьому світові:

ХРИСТОС ВОСКРЕС ІЗ МЕРТВИХ,
СМЕРТЮ СМЕРТЬ ПОДОЛАВ
І ТИМ, ЩО В ГРОБАХ,
ЖИТТЯ ДАРУВАВ!

Піднесімо ж високо вгору переможну хоругов нашої віри, бо сьогодні правда й любов перемогли брехню і люту злобу
і встав Христос у славі з гробу!

Пасха — празників празник і торжество всіх торжеств!

Пасха — пам'ятка найбільшого чуда — чудес:

Христос Воскрес! Христос Воскрес!

Тому сьогодні велично розгойдані дзвони підзвонюють радісну новину перемоги:

перемоги життя над смертю!
перемоги віри над невірою!
перемоги світла над темрявою!
перемоги Христа над адом!

І тому Великдень для нас, як народу і як одиниці, — це світляний дороговказ у темнощах і непевностях нашої епохи, наших часів. Великдень — це день нашої потіхи та радости, бо

Христос Воскрес!

І ця наша пасхальна пісня — це пісня тріюмфу, перемоги й радости, водночас же й пісня надії всіх гноблених, мучених і переслідуваних, усіх у неволі і ярмі сущих!

***

Гей, як же розголосисто дзвонили дзвони в Україні в цей Святий День!

Гей, як же рідним для нас остався й далеко поза Рідним Краєм пасхальний привіт:

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Гей, як же могутньо лунала пісня великодніх світанків:

ХРИСТОС ВОСКРЕС ІЗ МЕРТВИХ!
Співаймо ж її й сьогодні!
Вітаймось нею!

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Друг друга обнімімо!
Нашим ненависникам простімо!
Всі собі скажімо:

рідні в Христі,

хай усіх нас захопить у свій полон великодня воскресна радість і любов — любов Воскреслого Христа, що приходить до своїх учнів із єдиним привітом:

Мир вам! Слокій і радість вам!

***

Але нехай вільно буде нам на невловимих хвилях серця нашого вислати побажання нашим братам усім тут сущим і далеко за морями-океанами перебуваючим: Вітаємо Вас, Браття - Сестри славної княжої Лемківщини, Срібної Землі Закарпаття, зеленої Буковини, незломної Волині короля Данила, потужної колись Галицької землі Ярослава Осмомисла, сестри й брати скривавленої Холмщини, Підляшшя, козачої Кубані та всіх синів розлогої і славної дніпрянської України! Хай воскреслий Христос милує всіх вас і всіх пасхальним даром дарить.

І не забуваємо а додаємо: і нашим мученим катованим братам-сестрам Сибіру, Казахстану, Колими, Воркути та поневоленим у новітнім кріпацтві синам і дочкам народу в Україні, ...нашому духовенству ісповідникам во главі з тепер на волі Блаженнішим Первоєрархом Йосифом наш доземний поклін складаємо зі щирою за них мольбою:

Воскреслий Спасе! з мертвих Ти воскрес!
І в нас, в могилі будяться надії...
Коли на нас упаде блиск чудес
І запалають зорі золотії...

І ми певні, ми вже майже чуємо відповідь Христа Спасителя: "Прийде, прийде той довгожданний час

І скінчиться вам оправданим покута...
Заграє дзвін воскресний і для вас...
І впадуть із гробів смертельні пута!
Бо ви терпіли гідно, до кінця,
Бо ви благали помочі в пустині...
Приверну вас до ясного життя,
Ще вам кивот блистітиме в святині.
Ще станете і здіймете мечі,
І сонце зійде над Дніпра водами,
І в моє Ім'я ви підете всі!
На прю останню!"

І Я буду з вами!"

О дайже нам, воскреслий Спасителю, Сину Божий, цього всім діждатись!
І щераз кажемо:

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Закінчення статті:

ВЛАДИКО, ЧОМУ ЇДЕТЕ...

вання як єпископ-помічник у нашій українській епархії, бо для Словаків — греко-католиків були б його ніколи не висвятили на єпископа, бо не було б для кого. Для 2.774 осіб Чехів і Словаків — греко-католиків у Канаді, як подає державна статистика Канади, вповні вистарчає один парох і два сотрудники, а зовсім непотрібно єпископа.

Чи тільки тому, що — собі на шкоду — Українці влаштували Словакам Кирило-Методіївське свято в Торонті, яке в Римі було мабуть представлене: "Ось глядіть скільки нас Словаків — греко-католиків, для яких треба таки дати єпископа!" В дійсності в тому святі взяло участь принаймні вп'ятеро стільки Українців, що всіх Словаків разом у всій Канаді.

НАШЕ СТАНОВИЩЕ

Ми вповні готові за повищі рядки перепросити Владику Руснака, якщо Владика у тій же "Культурі" заявить, що подане в "Культурі" інтерв'ю було пофальшоване й він такого неправдивого матеріялу не подавав. Думаємо, що таким способом Владика Руснак зможе частинно направити заподіяну Українцям кривду, особливо ж тим, що у Пряшівщині, які мусять терпіти й релігійне переслідування збоку словацького атеїстичного комунізму, і національне збоку словацького шовінізму.

о. О. Купранець ЧСВВ

ВСЕНІМЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ СИНОД

Німецький католицький єпископат на своєму останньому спільному засіданні в лютні вирішив конечність скликати всенімецький синод. Безпосередньою притокою до того є те, — як сказав предсідник Німецької Єпископської Конференції — Кардинал Депфнер, — що від часу Ватиканського Собору вирнуло багато різних питань, що вимагають своєї розв'язки. Замість того, щоб кожна єпархія шукала розв'язки для себе по-осібно, буде спільна розв'язка для всіх єпархій, яких проблеми мало чим різняться від себе.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

УВ'ЯЗНИЛИ І ВЖЕ МАБУТЬ УСМЕРТИЛИ АРХИЄПИСКОПА ВЕЛИЧКОВСЬКОГО

Різні українські часописи з вірогідного джерела повідомляють, що дня 27-го січня совєтська поліція (МГБ) ув'язнила у Львові ВПреосв. Владику Василя Величковського ЧНІ, Львівського Архиепископа Української Католицької Церкви. Владика пішов того дня сповідати одну жінку в її домі. Поліційні агенти (емгебісти) прийшли туди за ним, забрали його й повели до його мешкання, в якому перевели докладну ревізію. А заарештувавши ВПреосв. Архиепископа Василя, сказали до присутніх: "Більше його не побачите".

У той день совєтська поліція ув'язнила у Львові також інших українських священиків, прізвищ яких ще не устійнено.

Кажуть, що півтора місяця перед арештуванням Архиепископа Василя Величковського, зголосився в нього один чоловік, який назвав себе туристом. Він говорив по-французьки й представився як священик. Заявив, що приїхав із туристичною групою і, мовляв, з доручення Ватикану хоче поінформуватися про діяльність переслідуваної Греко - Католицької Церкви в Україні. Сказав, що ці інформації передасть

Катедра св. Юра у Львові — символ переслідуваної і закованої в кайдани московської неволі Української Католицької Церкви в Україні

Ватиканові, а для автентичности хотів ще мати їх на письмі.

Згодом виявилося, що це була провокація, що це не був турист, а просто перебраний агент МГБ. За декілька днів після цих відвідин, Архиепископа Василя Величковського викликало МГБ на переслухання. Йому показали його записки, що їх він передав "туристові"-провокаторові.

По ув'язненні Владики, советська поліція почала переводити ревізії в помешканнях українських католицьких священиків у Львові та в інших галицьких містах.

У Станиславові члени комуністичної партії, дістявши наказ від МГБ, розносили до помешкань Сестер-монахинь, маючи їх список, друковані летючки такого змісту:

Не вільно їм приймати в себе священиків; не тільки хрестити, не вільно намовляти до сповіди і т. п. За переступлення цих заборон грозить кара трьох років в'язниці й позбавлення усіх громадянських прав.

СИНОД У ПОЧАЄВІ

Ще восени минулого року мав відбутися в Почаєві синод православних, які є під юрисдикцією московського патріярхату. Учасники синоду нарікали, що через уніятських священиків, які діють у підпіллі, вони не можуть виконати свого завдання серед народу. Тому вони внесли скаргу й одночасно прохання до Москви, щоб допомогла їм у ліквідації Греко-Католицької Церкви в Західній Україні. І відразу прийшов звідси відгук: "До 1970-го року, на честь століття народження Леніна, має ця Церква бути цілковито зліквідована."

***

Крім того з Києва прибув до Галичини православний єпископ, скликав на зібрання священиків, які підлягають московському патріярхові, та гостро скартав їх, що за 30 років їхньої діяльности вони нічого не зробили, нічого не осягнули, бо далі є там 90 відсотків уніятів. А для заохоти в акції навертання на московське православ'я роздавав священикам дарунки: годинники, одяги, плащі і т. п., а навіть гроші.

Торонтонські щоденники (17. 3. ц. р.) "Телеграм" і "Стар" повідомили з Риму про те, що там кружляють вісті, що арештований у Львові, дня 27 січня 1969 р., Владика Української Католицької Церкви Архиепископ Всеволод Василь Величковський, помер на днях на засланні. Де він помер — у в'язниці, чи в котромусь концентраційному таборі — часописи не подають, а подають тільки, що його арештовано за те, що "виконував дії релігійного культу без відома державних властей".

ІЗ ЄПИСКОПІВ, А НЕ З КАРДИНАЛІВ ВИБИРАТИ ПАПУ

На погляд Вестмінстерського єпископа-помічника Батлера Папу повинні вибирати з-поміж єпископів, а не з-посеред кардиналів, які творять окрему кардинальську колегію, яка вибирає з-поміж себе Папу. Однак він зазначив, що гадки щодо цієї справи посеред різних богословів не є однозвучні.

ПОМЕР КАРДИНАЛ ТЕСТА

У Римі на 82-гому році життя помер кардинал Густав Теста, який був через декілька років керівником Священної Конгрегації для Східніх Церков, до якої належать справи нашої Церкви.

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЄПАРХІЯ В МАДЯРЩИНІ

Єпископ Греко-Католицької Церкви мадярського обряду — Владика М. Дудаш покликав до життя Священичу Раду в складі 25 осіб. У Мадярщині нараховують около 220.000 вірних цієї Церкви. Під цю пору вона має 210 священиків і монахів, які працюють у 150 парохіях. Греко-Католицька Церква в Мадярщині ніколи не була розв'язана, хоч і зазнала різних тяжких часів.

БУДЕ ВАТИКАНСЬКО-МАДЯРСЬКИЙ ДОГОВІР?

Про можливість заключення договору, тобто т. зв. конкордату, між Апостольським Престолом і мадярським комуністичним урядом щораз частіше говориться в дипломатичних кругах. Кажуть, що велику підготовну працю в цьому напрямі доконав віденський кардинал Кеніґ своїми поїздками до Мадярщини, де переговорював різні питання можливого наладнання взаємовідносин між Церквою та державою.

ВАТИКАНСЬКІ ГРОМАДЯНИ

На́ день 1-го жовтня 1968 року ватиканське громадянство мало 534 особи, з чого: 31 кардиналів, 119 членів Ватиканського дипломатичного представництва в різних країнах світу, 26 прелатів і духовників, 5 монахів, 54 швайцарських гвардистів, 153 ватиканських жандармів і 146 інших осіб. У цьому часі право мешкати на території Ватикану мало 315 осіб. У різних ватиканських будинках, що мають в Римі право екстериторіяльности, жило 4275 осіб, із чого 3450 осіб приналежних до різних чернечих спільнот.

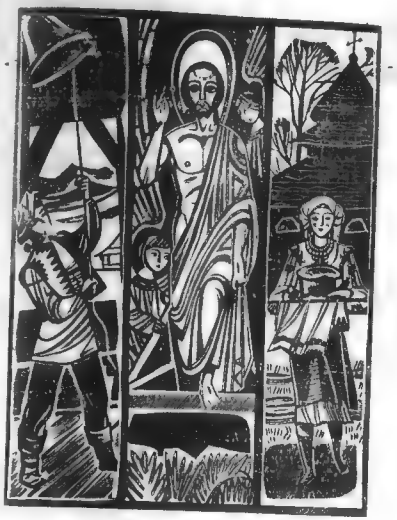

Картина мистця Мирона Левицького

Василь Щурат

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Злинуть воскресні пісні,
Сядуть на наші поля;
Вже у весняному сні
Чує їх рідна земля.

З гір їх несе вже струмок,
Шум їх вітає в гаях;
Дай їм крилець ластівок,
Весно, дай соняшний шлях!

Буде Великдень у нас,
Празник без горя і сльоз;
Руку подасть нам наш Спас,
Волю нам дасть наш Христос.

Відки б не вийшов наш враг,
Зломить його наш опір;
Вгору піднятий наш стяг
Блисне вогнем нових зір.

Жах добереться до варт
Наших одвічних тюрем;
Дасться нам сила і гарт,
Ми своє живо зберем.

Чуєте, браття, вже дзвін,
Дзвін Великодніх пісень?
В гурт один кличе нас він,
День Воскресення, наш день!

о. Михайло Дорошкий

ПАСХА МАРІ

Великої П'ятниці величні Події
Збулись на Голготі та в Серці Марії.
Тяженькою сколею накрили гріб Сина,
Та тяжча від камени печаль Материна!
Лиш кріпиться вірою Великої Жертви,
Й живою надією: Воскресне Син з мертвих!

Неділя. Ще досвіта, а Мати гоніє...
Нараз голос Ангела: "О, радуйсь Маріє!
Й ще раз Тобі кажу я: Радій з Великодня:
Ось зараз побачишся з Воскресшим сьогодня!
Бо Син Твій воскрес уже з тридневного гробу:
Радій же з вселенною, відкинь геть жалобу!"

Зник Ангел. Остався лиш звук голосу в хаті,
Бреніли ще втіхою слова благодаті.
А враз: нова радісна пісня загомоніла:
"Вітай Благодатная, Моя Мамо мила!
Отцеві небесному на Жертву віддала
Ти Сина Єдиного. Тепер Тобі хвала!
Тепер нашій радости кінця вже не буде!
Бо Я вже прославлений! Радійте всі люди!"

Такою то піснею, такими словами
Зготовив Воскресший Син Великдень для Мами!

Віра Ворскло

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Проясніло серце кожне —
Чорний лід зневіри скрес
І лунає переможно
Дзвін надій: Христос Воскрес!

Брунька, квітка, сонця промінь —
Світ життю радіє ввесь.
Залунав весняний гомін
Скрізь — Воістину Воскрес!

Думка, мрія не загине —
Це зерно на ниві літ.
З мрії встане Україна
Міт обернеться в граніт.

Воскресення — символ віри
Смерть обернеться в буття,
Крізь листки торішні сірі
Устає в квітках життя.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Закінчення)

Першим кроком на шляху здійснення енцикліки "Поступ народів" є конференція південно-американських народів, яка розпочала свої наради через три тижні після появи енцикліки (12. 4. 1967) з Пунта дель Есте (Уругвай), щоб заснувати спільний ринок для латино-американських країн. Із цієї нагоди відбулися в Римі врочисті відправи в аргентинській церкві, де посвячено 18 прапорів держав-учасників пунта-естенської конференції. З цієї нагоди Вселенський Архиєрей склав свої побажання учасникам конгресу. Зміст цього побажання, виголошеного еспанською мовою, дуже тісно пов'язується з енцикліков "Прогрес народів", тож для доповнення подаємо його нашим читачам в українському перекладі.

ПОБАЖАННЯ ВСЕЛЕНСЬКОГО АРХИЄРЕЯ

Нам справді мило було довідатися, що Ваші Ексцеленції, Панове Президенти Організації Держав Американських Країн, зійшлися в Пунта дель Есте, щоб розглянути важливі проблеми розвитку й осуцільнення країн цього континенту, тож радіємо й виявляємо Вам наше повне зацікавлення, з яким слідкуємо за Вашими працями, що саме в ці дні Вас займають.

Церква — один із найголовніших чинників єдности народів Латинської Америки, яка відограла, і далі відограє, таку велику ролю в ході історії — в обсязі своєї компетенції повнотою приєднується до простудіювання цих проблем. Засвідчують це й ті теми, які розглянено на нещодавньому 10-му надзвичайному Соборі Латино-Американського Єпископату. Церква, свідома тих невичерпних скарбів, що знаходяться в її схові, бажає, як і досі бажала, дати свою допомогу в дусі служіння і одиниці, і суспільности. Вона бо, викладаючи своє вчення про братерство всіх людей — дітей того самого Бога Творця і Батька — успішно спричинюється до осуцільнення цього континенту та й усіх інших країн. Бо ж єдність і братерство, як це Ми сказали в посланні до згаданого Собору Латино-Американського Єпископату, не сміє обмежуватися лише до духовно-індивідуальної ділянки, але має конкретно включатися в суспільність у всіх її розмірах, отже також і на континентально-всесвітніх площинах.

Церква, вірна вченню і прикладам свого Божественного Засновника, що вбогим приніс Благовість як ознаку свого посланництва — де ми й зазначили в нещодавній енцикліці "Прогрес народів" — завжди дбала про те, щоб спричинятися до піднесення людської гідности в тих народах, до яких принесла Христову віру. Тим то Церква й радіє, коли бачить збір таких визначних державних мужів, які зійшлися, щоб своїми зусиллями пришвидшити розвиток і осуцільнення країн Латинської Америки, які, згідно з правом, бажають увійти в склад спільноти народів з усією їх живучістю.

Тож уважаємо, що згідно з тим смиренним душпастирським служінням, до якого Боже провидіння Нас покликало, щоб, як видимий голова Церкви, дати Вашим Ексцеленціям вислів Нашого признання за те шляхетне починання, що Вас об'єднує в тому, щоб шукати розв'язки для таких важливих спарв. Ми також переконані, що таким чином Ви конкретно трудитиметеся для справи миру не лише на цьому континенті, але й по всьому світі.

Тож благаємо Бога, дасця всякої благодаті щоб пособляв і допомагав Вашим Ексцеленціям у перевірюванні тих досліджуваних питань, які ваш труд зроблять успішним і плідним.

Ватикан, 12 квітня 1967.

ПАВЛО ПАПА VI

(Переклад здійснено за еспанським текстом з *"Ль'Оссерваторе Романо"*, ч. 87/67, ст. 1. — о. Родіон Головацький ЧСВВ).

Ангел привітав Благодатну: Чистая Діво, радуйся, і знову кажу, радуйся! Твій Син воскрес на третій день із гробу, і мертвих воскресив, люди веселіться!

Світися, світися, новий Єрусалиме, слава бо Господня над Тобою зійшла, радій нині і веселися Сіоне, а Ти, Чистая, втішайся, Богородице, воскресінням твого Сина.

Тілом заснувши, як мертвий, Царю і Господи! на третій день воскрес єси, Адама із тління підняв, і унесилив смерть, Пасха нетлінняя — світові спасіння.

(З Пасхальної Утрені)

о. В. Ваврик, ЧСВВ

НАША СПІВДІЯ В ПОКЛИКАННЯХ ДО ДУХОВНОГО СТАНУ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА КВІТЕНЬ

У місті Мексику маю приятеля, священика монаха, з яким перебув один рік у Єрусалимі, в Біблійній Школі оо. Домініканців. Ми часто переписуємося. В останньому своєму листі він пише мені з жалем: "Подумайте лише, що в нашім місті, яке має понад шість мільйонів населення, нас священиків є всього-на-всього сім соток; один на дев'ять тисяч душ!" Хто не розуміє трагічности його слів?! — Але не в однім лише тім місті такий брак священиків! І не від нині той брак відчувається в цілій Католицькій Церкві, хоч може не був він так дуже жахливий! Ще 1950 року Папа Пій XII видав заклик за зріст покликань до священства, бо казав: "Число священиків і в католицьких краях і в місійних теренах є неспівмірне до зростаючих потреб". Його наслідник, Папа Іван Добрий у промові 16-го грудня 1961 року говорив: "Питання церковних і духовних покликань належать до **щоденних журб Папи...** є зідханням його молитви, гарячим **бажанням** його душі!" Теперішній Свт. Отець свою журбу про покликання до духовного стану вже нераз висловив, а його просьба до членів Апостольства Молитви за їх молитви в його намірі цього місяця так висказана: Моліться "про повну підтримку програми покликань до духовного стану в дусі Другого Ватиканського Собору!"

Собор про сприяння священичим покликанням

Видаючи декрет "Про Священицький Вишкіл" Собор на вступі каже: "Бажане обновлення всієї Церкви залежить у великій мірі від служби священиків, оживленої Христовим духом". Після короткого вступу Собор відразу переходить до питання про дбайливість за священичі покликання.

"Обов'язок сприяти покликанням належить до всієї християнської громади, яка повинна це здійснювати передовсім життям уповні християнським; найбільше до цього спричиняються родини, які, оживлені духом віри, любови й побожности, стаються немов першою семінарією, а також парафії, в яких багатому житті бере участь і сама молодь. Учителі й усі, хто в якийнебудь спосіб дбає про вишкіл дітей і молодців, передовсім же католицькі товариства, нехай стараються так вишколювати повірену собі молодь, щоб могла вона пізнати своє Боже покликання та піти за ним. Усі священики нехай якнайбільше виявляють апостольську ревність у плеканні покликань та нехай своїм власним смиренним, трудячим і радісним життям та взаємною священичою любов'ю і братньою співпрацею потягають молоді душі до священства."

"До єпископів же належить збуджувати своє стадо для праці над покликаннями та дбати про тісну злуку всіх сил і трудів; а тих, кого вважають покликаними до уділу Господнього, спомагати як батьки, не жаліючи жодних жертв."

"Ця дійова співпраця цілого Божого народу у плеканні покликань відповідає дії Божого Провидіння, яке дає людям, божественно вибраним до участи в ерархічному Христовому священстві, відповідні дарування та спомагає їх своєю ласкою, коли правним слугам Церкви доручає, щоб, узнавши їх придатність, кандидатів, які просять про такий уряд із правим наміром та в повній свободі, випробуваних покликували і знам'ям Святого Духа посвячували на богопочитання і службу Церкві".

"Священний Собор передовсім поручає вже передані засоби спільної співпраці, як напр., наполеглива молитва, християнська покута, а

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Посилаємо на три Служби Божі в наміренні Надії — за скоре видужання з теперішньої недуги.

Н. і С. Гробельські, Джексон Гайтс, Н. Й.

Залучую $6.00 на дві Служби Божі: 1. за родичів Данила й Анну Кришевич і 2. братів і сестру Йосифа, Марію й Михайла.

Софія Шумська, Філядельфія

Прошу відправити заупокійну Службу Божу за мою св. п. дорогу Маму Катерину. Залучую $5.00.

Анна Тарнавська, Нью Брансвик, Н. Дж.

Посилаю $10.00 на дві Служби Божі: 1. за покійних родичів Івана й Марію в роковини смерти Тата й 2. у роковини смерти Мами за обоє родичів.

д-р Константин Кебало, Нью Йорк

Залучую $5.00 на Службу Божу за Боже благословення для мене в моєму уряді на цьому місці.

Сестра Євсевія, Служебниця Айтуне, Сесх.

Прошу відслужити дві Св. Літургії: 1. подяки Господеві й 2. у моєму наміренні. Залучую $10.00.

Казимир Грицина, Торонто

Залучую $10.00 на три Служби Божі: 1. за здоров'я дружини в честь Матері Божої, 2. за покійну Станиславу та 3. за покійну Анну.

Ілярія Грицина, Торонто

У залученні посилаю $300.00 на **три григоріяни** за: 1. покійну маму Феську Штогрин, 2. покійну сестру Єву Штогрин і 3. покійного мужа Миколу Лоїка.

Павлина Лоїк, Кичинер, Онт.

Посилаю $10.00 на дві Служби Божі: 1. за померлих у моїй родині, Ксеню й Симеона, і 2. за здоров'я Олександра й Софії. Молю Божих ласк у Господа.

Олександер Фенин, Монтреал

Прошу відправити подячну Службу Божу в моєму наміренні. Залучую $4.00.

Петро Боцик, Едмонтон

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

також щораз то більший вишкіл християн, чи то в проповіді й катехизі, чи подаваний також різними засобами суспільного повідомлення, з якого виходила б **потреба, природа і визначність** священичого покликання..." Дальше Собор поручає зокрема "Папське Діло священичих покликань", що повинно бути в кожній єпархії та розвивати акцію за покликання, "не занехуючи жодного хосенного засобу, що його корисно піддає сучасна наука психології й соціології". (ч. 2).

Це і є ціла програма Собору щодо старань про священичі покликання. За підтримку тієї програми, за її переведення в діло, ми всі повині щиро молити Бога.

Потреби нашої Церкви

І в нас справа священичих чи взагалі духовних покликань стоїть "дуже бідно", щоб не сказати: "розпучливо". Про це вже нераз били на сполох єпархіяльні тижневики; про це нераз наші Владики з журбою говорять. Про це з жалем говорять між собою священики; а навіть самі вірні, якщо не короткозорі, то зі страхом рахують, як багато наших священиків уже на склоні життя, а нових наслідників на їх місця було мало, а тепер стає ще менше! Чому воно так?

Дехто скидає вину на теперішню молодь і обставини тутешнього життя. Кажуть: молодь тепер мало ідейна, віддана розривкам світу, далека від духа жертви. Знову ж з другого боку в тутешнім поступовім світі, повнім нагоди до гарних заробітків і платень на інших полях праці, молодь не хоче вибирати малоплатні а дуже відповідальні місця священиків або монахів чи монахинь.

На мою гадку не все тут переконливе! Наперед, чи ми справді думаємо, що вся наша молодь така безідейна і далека від готовости на жертву? Я думаю, що шляхетний дух молодечого стремління до високих цілей не належить уже лиш до історії наших народніх змагань у минулому. І не правда воно, що молодь сьогодні цінить лише великі заробітки та гроші! Доказом того оті тисячі так званих "гіппісів", що вдоволяються найконечнішим і почуваються щасливі. Не ставлю їх за ідеал для нашої молоді, але кажу, що гроші для молоді не є найбільш рішальним чинником у житті.

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

Знаю молодого священика в сусідстві нашого Мондеру. Він дістає місячно 160 долярів платні і 40 долярів на авто і сам мені казав: "Я вповні вдоволений; мені того досить". Та й кілько наших стареньких священиків вдоволяються такою ж, а то й меншою платнею, у своїх парохіях і працюють щиро та невпинно.

Тут діє щось важніше: брак зо сторони родини, організацій, товариств, цілого нашого громадянства високого цінення священичої праці і щирого переконання, що наш нарід може більше потребує своїх добрих священиків, як механіків, адвокатів, лікарів ітд. Ми нарід християнський! Щоб утримати християнство між нами, між наступними поколіннями нашими, ми мусимо мати **своїх** добрих і жертвенних священиків! Як могли колись наші національні організації знаходити тисячі молодих хлопців, готових на смерть у посвятній праці для свободи свого народу, чи не зможемо ми віднайти серед їх наслідників, серед теперішньої молоді, знайти бодай кілька десятків готових посвятитися для духовної обслуги свого народу? Чи чекати нам знову на чужинців, щоб учились нашої мови й місіонарювали серед наших людей, бо свої не відізвалися на Божий поклик і на потребу душ свого народу?!

Закінчу словами листа одного семінариста. Він пише мені: "Я вже зближаюся до свячень. Одинадцять років минуло, відколи я перший раз рішився стати священиком. За той час багато змінилось, і я сам змінився, але рішення остало незмінне! Чому? Чому, коли інші полишають священство й семінарії, я хочу бути свячений? Бо я вірю, що мене потребує Церква і нарід! Бо я вірю, що мене до такої посвяти покликав Бог!"

Господні діла — всі вони добрі; кожній потребі — своєчасна забезпека. То ж не треба казати: "Це гірше від того", бо все своєчасно буде схвалене. То ж хваліте всім серцем і устами, і благословіте ім'я Господне" (Сирах, 39, 33-35).

ПРАГА НЕ ПРОТИВИТЬСЯ "ПРИВАТНОМУ" ПОВОРОТОВІ КАРДИНАЛА БЕРАНА

Чехословацький уряд у Празі висловив погляд, що не має нічого проти того, щоб кардинал Беран, колишній архиєпископ Праги й довголітній в'язень, повернувся до Праги. Справа повернути йому архиєпископський уряд у Празі мусіла би бути розв'язана спеціяльними переговорами між Апостольським Престолом і чехословацьким урядом. Подібно мається справ з урядовим визнанням раніше тайно висвячених єпископів, які теж поки що не можуть виконувати явно свого єпископського діяння.

О. Протоархимандрит А. Г. Великий гостем УВАН

Українська наука часто користується старими джерелами, говорив о. протоархимандрит А. Великий ЧСВВ, а тим часом в архівах Риму, Відня, Істамбулу, Стокгольму й столицях інших держав зберігаються цінні документи до українського минулого, які досі, на жаль, не використані. Треба знайти фінансові засоби, а передусім охочих адептів науки, говорив гість УВАН, щоб збагнути документацію української історії, бо інакше українська історіографія розглядає минуле народу тільки з різних аспектів, але до суті проблем нічого нового не вносить. Так авторитетно говорив гість із Риму на офіційному прийнятті в УВАН у Вінніпегу. Свої річеві аргументи піддержував теж тим, що сам працює впродовж майже 20 років у архівах Ватикану, а вислідом його праці є 44 томова збірка документів до історії українського народу, які появлялись і появляються саме під редакцією о. Атанасія Великого, як "Записки Чину Святого Василія Великого".

Гостинна доповідь Отця А. Г. Великого, Протоархимандрита ЧСВВ відбулася на поширеному засіданні Президії УВАН 27 лютого в Домі Науки. Гостя від імені УВАН привітав голова Історичної Секції УВАН д-р М. Марунчак, вказуючи на наукові заслуги о. А. Великого в ділянці досліду та історії народу і його Церкви. Наголосив, що зокрема Рим прибрав на значенні в українському науковому світі відколи Блаженніший Йосиф Сліпий, Первоєрарх Української Католицької Церкви збудував і покликав до життя Український Католицький Університет. Тим самим відкрилося ще одно вогнище науки. Первоєрарх і Протоархимандрит нагадують славне минуле українського народу, коли то Церква була великим протектором науки.

Окремо представив гостя о. д-р О. Баран, професор Манітобського Університету та колишній студент Отця Протоархимандрита. Він змалював всесторонню працю гостя не тільки як науковця, але як виховника, педагога та керманича Чину. Зокрема підчеркнув велику активність о. Великого в часі Ватиканського Собору як теж те, що він сповняв функцію секретаря в Комісії Східніх Церков.

Після привітань і доповіді гостя відбулася вимівна думок на користь української науки та її досліди. У дискусії приймали участь проф. Я. Розумний, інж. А. Качор, д-р М. Рудницька, О. Войценко, О. Негрич, С. Мухин, В. Костюк та інші.

Гість живо інтересувався працею УВАН, а при тому оглянув виставку мистця І. Куця в галерії К. Антонович, як теж бібліотеку й архів УВАН. Помічними в цьому були д-р Рудницька, завідуюча мистецькою галерією, та бібліотекар УВАН С. Мухин.

Зустріч з Гостем із Риму закінчилася чашкою кави та солодким, яке підготували пані під проводом Ольги Войценко. Гостеві товаришив о. протоігумен М. Дацюк ЧСВВ. Зустріч була і корисна і приємна.

(М. Г-р.)

УЖЕ НЕ ПРИСЯГАТИМУТЬ ПРОТИ КАТОЛИКІВ

Англіканська Церква в Англії вирішила, що її сзященичі кандидати від тепер уже більше не присягатимуть при своїх свяченнях на "39-ту статтю" конституції Англіканської Церкви яка походить із 1562 року. В цій статті є сильне протикатолицьке наставлення, що в дотеперішніх часах дуже утруднювало екуменічну працю та порозуміння з католиками. Рішення про усунення цієї "39-ої статті" було прийняте більшістю.

БРАЗИЛИЙСЬКІ ЄПИСКОПИ ДОМАГАЮТЬСЯ ДЕМОКРАТІЇ

Католицькі єпископи Бразилії передали бразилійському президентові Коста е Сільва окрему заяву, в якій домагаються від бразилійського військового уряду привернення назад демократичного ладу в Бразилії. Урядова політика всяких заборон і обмежень, яку завів бразилійський уряд по розв'язанні парляменту й по проголошенні надзвичайного стану, є поважною загрозою для людської гідности, — кажуть єпископи в своїй заяві.

Згадану заяву єпископату опубліковано, не зважаючи на всякі державні цензури. У міжчасі почалися переговори державних і церковних чинників та вже відбулася розмова між президентом держави і кардиналом-архиєпископом із Ріо де Жанейро. Вислід розмови залишився тайний.

АРЕШТ "РЕЛІГІЙНИХ ПРОПАГАНДИСТІВ"

Не тільки в СССР можна бути арештованим за "релігійну пропаганду", але також у Греції, і то на основі державної конституції, яка визнає тільки Грецьку Православну Церкву за державну. Зокрема великі труднощі має там Греко-католицька Церква, якої діяльність на практиці обмежується тільки до літургійних відправ, бо навіть харитативна діяльність для неї заборонена. Будьяке проповідування чи інша акція тим самим могла б відразу підпасти під "заборону релігійної заграничної пропаганди".

ПОТРІБНИЙ НОВИЙ СОБОР?

Деякі з єпископів і богословів висловили думку, що повинен відбутися III-ій Ватиканський Собор, мовляв, від часу останнього Собору на збиралося вже дуже багато проблем, які треба соборово розв'язати. Чи дійсно воно так є? Напевно ні, бо досі ще не всі постанови II-го Ватиканського Собору переведено в життя.

ЧИ МАЮ Я ІДЕАЛ?

о. І. Назарко ЧСВВ

Часто пишемо, говоримо й деклямуємо про ідеали в житті, а деколи й не розуміємо добре: що таке ідеал.

Що таке ідеал?

Християнська філософія, йдучи за думкою грецького філософа Аристотеля каже, що ідеал — це найвищий зразок, правзір досконалости в якійсь ділянці. А німецький виховник протестант Ферстер твердить, що ідеал — це поняття й уявлення, яке людина має про найдосконаліший зразок свого поступування. Ферстер, як виховник, бере ідеал в аспекті морально-виховному. Тому, що Бог є найвищим зразком найповнішої досконалости в кожній ділянці, християнська філософія називає Бога Ідеалом-Абсолютом. Як служити ідеалові-Абсолютові, себто Богові, це ми знаємо з катехизму, це нераз ми чули на місіях чи реколекціях, де говорилося, що служити Богові — це значить сповняти Його святу волю. І це є найвища ціль кожної людини та в цьому узмістовляється моральна досконалість людини.

Але дійсність життя пересічної людини на цій землі є така сіра, прозаїчна, а навіть тривіяльна, що кожна шляхетна людина тужить і якимсь вищим ідеалом на конкретному відтинку свого життя, а навіть своєї щоденної праці і своїх занять. І тут із допомогою приходить наш Ідеал - Абсолют, себто Бог, бо Ідеал-Абсолют променіє назверх трьома променнями: промінням правди, добра і краси. А в цих трьох променнях зосереджуються і від них походять всякі часткові ідеали: етичні, естетичні, наукові, мистецькі, особисті, родинні, національні, суспільні і вселюдські. Услід за тим те все, що найбільш наближається бодай до одного променя Ідеалу-Абсолюту, ми називаємо теж ідеалом. Отже ідеалом у дальшому розумінні ми називаємо теж сукупність усяких додатних прикмет із виключенням найменших хиб і недостач. Коли уявляємо собі, в якоїсь людини самі додатні прикмети, без ніяких хиб, то кажемо, що це ідеал людини. Безперечно, що така людина існує тільки в нашій уяві, бо немає людини без хиб, тільки ж із самими додатними прикметами. А людину, яка змагає до ідеалу бодай в одній ділянці, називаємо ідейною, або ідейником.

Значення ідеалів

Кожна людина вже з природи, а радніш від Бога, має склонність до якогось одного променя ідеалу. Один має особливий нахил до правди. Отже з нього буде філософ, дослідник чи науковець. Другий чує склонність до добра: з нього буде харитативний діяч, суспільник, священик чи місіонер. Інший любується красою: з нього буде маляр, поет, музик чи інший мистець.

Ідеали мають велетенське значення в житті людини. Вже сама туга за ідеалом ушляхетнює людину. Погоня за ідеалом — це доказ уже високо благородної людини. А праця для ідеалу — це найбільше щастя для того, що його собі якийсь ідеал поневолив. Ідейник подібний до цього евангельського купця, що все продав, щоб тільки набути цінну перлу (Мат. 13, 44). Ідейник покидає все для свого ідеалу, забуває цілковито про себе, перестає бути собою, а стається жертвою свого ідеалу. А, як багато він нераз терпить! Але ні кпини, ні наруга, ні матеріяльна нужда ні душевні тортури не можуть пригасити його любови до ідеалу. На ньому сповняється те, що І. Франко сказав про Мойсея: "Все, що мав, він віддав для одної ідеї. І горів і яснів і страждав і трудився для неї".

А як багато людство завдячує таким ідейникам! Всі надбання матеріяльної і духової культури, всі ціннощі життя, поступ науки, мистецтва, літератури і т. п. — це висліди намагань таких ідейників. Вони справжні піоніри національних і релігійних ідей. Вони — дороговкази на роздоріжжі життя. Вони справжні Прометеї, що ціною своїх страждань приносять небесний огонь на землю. Хтось сказав, що Українці мають трьох великих ідейників, яких прізвища зачинаються буквою ш, це: Шевченко, Шашкевич і Шептицький.

Ідеали у вихованні молоді

Ідеали мають передовсім рішальне значення в вихованні молоді. Справді виховники можуть навчити молодь гарних форм і чемної поведінки т. зв. "тресурою", заввагами, моралами чи контролею. Але як довго виховники не дадуть молоді ідеалів, себто не вироблять у юних серцях глибокого душевного наставлення на правду, добро і красу, так довго їх виховання залишиться невикінченим, а навіть загроженим через формалізм, нещирість, облуду й неправду, бо молодь не матиме зрозуміння вартости свого життя і почуття своєї людської гідности. З другого боку, не можна впадати в другу крайність. Це значить: абсолютно не можна перевантажувати вразливих сердець і умів молоді надміром високих ідеалів і шляхетних аспірацій, доки не навчимо молоді, як вона має конкретно виражати ті вимріяні ідеали своєю щоденною працею, сповненням своїх обов'язків, служінням іншим і жертвою для других. А ні, то ми, виховники, залишимо молоді "солом'яний вогонь" хвилевого, а нераз і небезпечного ентузіязму.

Трагізм деяких виховних установ чи організацій є саме в тому, що вони або ослаблюють динамізм молоді занадто численними чисто зверхніми заняттями без ідеалів, або навпаки за високими ідеалами викликають свого роду містичний ентузіязм без конкретних обов'язків. Добре вихований юнак є не той, що вірно сповняє всі свої обов'язки, і не той, що живе в містичному трансі високих ідеалів, але той, що вміє створити синтезу високих ідеалів із вірністю в виконуванні буденних і нераз дрібних обов'язків. І саме тут лежить головна причина знеохоти, гірких претенсій і прикрих розчарувань і деяких християнських духовників, і самої молоді.

Ідеали й родина

Ми зачали ідеалами, а кінчаємо знову родиною, бо немає кращої організації плекання ідеалів, як родина, тай немає ідеальнішого виховника, як мати, бо вона вміло й ніжно наставляє душу своїх дітей на правду, добро і красу.

Небагато матерей знають засади спекулятивного думання, а проте без огляду на це майже кожна мати є "малим Сократом", бо вона навчає своїх дітей правди: як жити розумно і достойно. Вже римський бесідник Ціцерон сказав, що Сократ стягнув філософію з неба на землю і впровадив її до людських родин.

Добра мати навчає дітей у першу чергу належного відношення до Ідеалу-Абсолюту, себто до Бога. Вона вчить їх завжди й усюди глядіти на таблиці Божих заповідей, проголошені на горі Синай, бо вони мають бути тим компасом, що вказуватиме її дітям напрям у цілому житті.

Крім цього добра мати своєю заохотою до добра, своєю власною добротою, своєю жертвенною працею і посвятою для дітей дуже успішно наставляє їх на високий ідеал добра. Додаймо ще й те, що найактивнішою пропагаторкою ідеалу жертви для майбутніх поколінь, є саме мати. Її вчення — це не пропагандивні слова, але це безперервне й зворушливе пасмо самопосвяти. — Мати, як жінка, що її струни серця є вражливіші на красу і яка глибше переживає прояви краси, може легко виплекати в душах своїх дітей чарівний ідеал краси. — А, коли ця мати свідома українська патріотка, то своєю щоденною молитвою разом із дітьми за кращу долю українського народу, своєю чистою рідною мовою, точним зберіганням релігійних і національних традицій, зробить свою хату школою найвищого українознавства та перед очима дітей піднесе високо також національний ідеал. О, коби наш нарід мав якнайбільше високо ідейних матерей і родин, тоді в ньому повсякчас жили б і процвітали великі Ідеали.

На закінчення запам'ятаймо собі найважніше: секрет національного життя міститься в гармонійній злуці найвищих ідеалів із найдрібніщими обов'язками будня. Людина — це матерія і дух: матерія повністю проникнута духом до найдрібніших чинностей життя. І ця матерія кормиться і росте насущним хлібом. Але людина це водночас і дух; дух, що живе і діє в тілі та через тіло. Цей дух живиться і росте високими ідеалами. А першою і найліпшою школою цих ідеалів є родина. Тому оздоровлення людства і процес його відродження треба зачинати від плекання ідеалів у родині.

Собор св. Петра в Римі вечором

о. проф. Н. Кушнірик СТЛ

ДОСТЕМЕННЕ ПРАВОСЛАВІЄ

(2-га частина)

Крім свого "містичного" характеру, православне богословіє має ще від'ємну або негативну характеристику (богослови або знавці вживають прикметник "апофатична"). На цю головну властивість натякав св. Августин, який належить до західнього, а не східнього богословського світу, коли говорив про того хлопчину, що хотів умістити всю воду моря в ямку викопану ним у піску. І справді щось подібного діється з людським умом, коли він старається збагнути тайну Бога. Бог, наш правдивий Бог, безмежно нас перевершує. Навіть тоді коли Він Себе об'являє, Він далі остається таємним, незбагнутим, криючись неначе в тій якійсь неясній хмарі, в якій Він дав Мойсеєві відчути Свою приявність на Синайській Горі. Таке поняття щодо Божої незрівняности (тобто трансцедентальности, про яку так багато говорять та пишуть сучасні богослови) — поняття щодо Його недоступної для людського ума тайни, навіть тоді, коли розум людини — просвічений вірою, є одною з головних тем у богословських творах східніх Отців минулих віків та взагалі у празославному богословію. І нема в тому ніякої дивоти, бо сам поступ у духовному житті, крок за кроком, відкриває нам дійсність Божої величі, яка безконечна й безмежна. "Бог усе більший!" Ця тема про незбагненість Бога, що яскравіше виявляється в містичному вознесенню душі, співвідносно викликає не боязливість або якесь нехтування в користуванні розумом зі сторони теології, а навпаки, будучи свідомою обмежених сил ума, теологія вимагає від розуму, щоб він перевершив себе, а саме свою нормальну діяльність, і таким чином міг з'єднатися з Богом, не вживаючи до такого ж пізнання звичайних понять або концептів.

Такий то шлях т. зв. "негативного богословія". Коли бажаємо пізнати Бога, який є безмежною досконалістю та безкраю нескладний, треба нам вознестися не тільки понад усякі зображення, що їх набув ум при помочі змислів, але й понад усякі людські поняття, що їх запозичено у створених досконалостей, які — власне тому, що ограничені — скривають перед нами те, що необмежене або безконечне, та які можуть стати ідолами, що заміщують правдивого Бога. Але перевершувати створені досконалості — це ж те

Українська православна катедра Пресвятої Трійці у Вінніпегу

саме, що заперечувати їх, коли приміняти їх до Бога. Можна б, наприклад, твердити, що Бог є несправедливий або немилосердний, бо в основному наші поняття щодо чеснот справедливости і милосердя є ограничені, та як такі не пристосовуються до Бога. Це ж не діло умозірного (абстрактного) роздумування, а власне осердя християнської віри — головна частка евангельського вчення. Тут пригадується притча про робітників, що їх наймив власник виноградника в різних годинах дня. Людська справедливість, а саме чеснота справедливости, так як ми її розуміємо, диктує наступне: за рівну працю — рівна платня, або навпаки, за нерівну працю — нерівна заплата. Але як поступив вищезгаданий роботодавець, який у притчі зображував Пана-Бога? Він дав тотожну платню кожному з робітників, включно з тим, який з'явився до праці в останній годині — годину перед закінченням згаданої днівки. Незрозумілою для людського ума й відповідь власника виноградника одному робітникові, що відважився висловити своє обурення. "Друже, бери те, що тобі належиться. Яка ж тобі кривда?" Іншими словами: "Хіба ж я не справедливий?" Немає сумніву в тому, що Господь Бог є справедливий. Одначе, на наш спосіб думання, Він і несправедливий.

Отже коли відносно когось або чогось мусимо заперечувати те, що ми щойно ствердили, ще й до того під тим самим оглядом, тоді наш розум (тому що він є звичайною людською силою) стає неначе остовпілим і не в силі/схопити істоти, яка його перевершує. Такою власне є функція негативного богословія, яке конкретно вказує на те, що Бог перевершує наймудріший людський розум, та що шлях, який веде до пізнання Бога не є оснований на людських концептах або звичайних поняттях.

У середньовіччі західня (латинська) теологія сям-там уживала цього негативного шляху. Тут маємо на увазі богословський напрям Івана Скота. Однак у часи св. Томи Аквінського латинська богословія присвоїла собі т. зв. позитивну методу, що спирається на поняттях запозичених у створених досконалостей. Уповні свідома того, що такі поняття є ограничені, західня теологія їх не заперечує й не відкидає, а радше виправляє їх і витончує, маючи завжди на увазі, що Бог здійснює їх на свій власний спосіб, який нас зовсім перевершує. Латинська теологія користується т. зв. аналогією або подібністю — пропорцією, що пов'язує ограничене з безконечним. Вона підкреслює позитивний огляд, який об'являє зображення та концепти, що ними Бог Себе виявляє так, щоб ми могли Його пізнати. Її одинокі засоби щодо вчення про Бога — це поняття або концепти, що їх набув людський ум. Таким чином вона — латинська теологія — теж є богословією або справжньою наукою про Бога й усе, що торкається Його.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки **ПОШТОВИХ МАРОК.** Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

ЧИ Є ЧОРТ НА МІСЯЦІ?

Як знаємо зо щоденної преси, то американський астронавт Ф. Борман разом із своєю родиною мав авдієнцію в Папи Павла. Перед авдієнцією він виголосив доповідь про свою подорож до місяця. На доповіді були теж присутні кардинали, дипломатичний корпус і інші достойники. Після того Борман висвітлив фільму з "місячної" подорожі.

Людина в усіх часах відчувала, що величність і краса вселенної — це вислів Господньої слави! — говорив Папа в своїй промові до Бормана. — "Сьогодні людина знаходить новий голос у подиві для Божого діла." Чим більше людина відкриває тайн Божого творення, тим більше подивляє чуда Господньої сили й дії. "Ми подивляємо якнайвище відвагу, яку Ви й Ваші товариші виявили в цьому льоті", сказав Папа.

Борман у своїй доповіді висловив своє захоплення землею, яка є величним видовищем із такої віддалі. "Звідтам згори не видно тих границь, що ділять людей. Мої товариші і я, ми бачили, що з такої віддалі земські реальності не мають ніякого значення. Ми там теж пізнали і розуміли те, що Папа Павло VI-ий часто й часто говорив: Країни й люди мусять між собою бути абсолютно братами. Всі ми мусимо причинятися до того, щоб закріпити одність людського роду."

По висвітленні фільму приявні могли ставити свої запити Борманові. Між іншими один із приявних єпископів поставив у французькій мові Борманові питання про те, чи на місяці є можливим життя для людини. Перекладчик із французького на англійське мабуть якось зле зрозумів французьку вимову єпископа, чи може йому тільки причулося так. Замість французького слова "віябль" — "життєздатний" він переклав на англійське "діябль" — "чорт". Діставши таке питання й думаючи, що воно є властивим питанням, відповів Борман без застанови, що хоч йому і його товаришам подорожі місяць видавався безнадійний, жахливий і безмовний, однак він побоюється, що багато більше зла є на землі, ніж на її супутникові-місяці.

о. О. Купранець ЧСВВ

БУДУЄ ГОЛЯНДІЯ ЗРАЗОК КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ МАЙБУТНОСТИ?

Ніяка частина Католицької в усьому світі не викликала довкруги себе стільки контроверсій, що за останні роки Церква в Голяндії. Одні нею захоплені й подивляють відвагу голяндської єрархії, духовенства та мирян. Другі гостро її осуджують, а то й засуджують, мовляв, уся католицька Голяндія стоїть на порозі новітньої схизми чи безлічі різних єресей.

ГОЛЯНДЦІ НЕ ЗРИВАЮТЬ ІЗ РИМОМ

Можна почути багато різних підозрінь, що, мовляв, Католицька Церква в Голяндії своїми різними реформами та цілою настановою Голяндського Національного Церковного Собору простує до того, щоб зірвати канонічні зв'язки з Римом. У відповідь на це вже декілька разів католицький єпископат Голяндії заявляв, що це не має ніякої основи, бо в Голяндії ніхто не думає зривати з Папою. В останньому пресовому інтерв'ю голяндський первоєрарх — кардинал Альфрінк заявив, що воно правда, що в Голяндії панує деякий протиримський дух, особливо проти ватиканського способу правління, але нема там протипапського духа.

ВАТИКАНСЬКИЙ ОФІЦІОЗ ПРО ГОЛЯНДСЬКИЙ КАТОЛИЦИЗМ

Про католицизм у Голяндії пише папський офіціоз "Ль'Оссерваторе Романо", висловлюючи похвали для нього, що "багато говориться про голяндські релігійні погляди, якщо не несправедливо, то зле зрозуміло й образливо". У другій статті в тому самому папському часописові головний редактор Алессандріні пише, що багато поглядів про голяндський католицизм треба основно ревідувати. у тому теж і погляд, що, мовляв, Голяндці "радикалізують" церковні погляди, як теж і те, що Голяндці є протиримського наставлення. А далі пише, що так, як римські куріяльні уряди — як людські — роблять різні помилки, так роблять їх і деякі голяндські церковні кола, бо одні й другі — тільки люди.

ДІЙСНИЙ СТАН

Щоб принаймні частинно розвіяти всякі поголоски про Церкву в Голяндії, Голяндський Пасторальний Інститут виготовив окрему брошуру про дійсний церковний стан на основі точних даних. Таку брошуру передано теж і Папі, до якого в супровідному письмі пише Кардинал Альфрінк таке: "Ця брошура не дає ніякого осуду про те, що є добре чи зле. Ця брошура подає стан і його правдоподібні причини", щоб пізнати дійсний стан Католицької Церкви в Голяндії.

РОДИНИ И ПОКЛИКАННЯ

З уваги на те, що в останніх роках завважується сильний упадок священичих і чернечих покликань у Голяндії, зрештою як і всюди іноді,

Площа Рембрандтсплейн в Амстердамі — столиці Голяндії

Єпископат Голяндії доручив Пасторальному Інститутові провести студію цієї справи. Між іншим проведено теж і анкету між католицькими родинами, яким поставлено запит щодо справи покликань і їх теперішнього впадку. У висліді тільки 21 відсотків батьків поставилося позитивно до питання. 79 відсотків батьків заявило, що вони не похвалюють справи покликань до духовного стану передовсім через те, що їх дитина буде опісля виставлена "на самітність". Це є теж причиною, чому дані батьки відраджують дітям бути духовними особами в безженному стані.

ПРО ЯКУ ЦЕРКВУ ЙДЕТЬСЯ?

Ідеться, коли мова про Церкву в Голяндії, про Церкву, що попала в кризу, чи про Церкву, що росте? — таке питання ставить відомий італійський єзуїт — о. Йосиф де Роза в римському журналі "Чівільта Каттоліка", рецензуючи вище згадану брошуру про стан Церкви в Голяндії.

У своїй аналізі о. Де Роза доходить радше до від'ємних висновків. На його гадку в Голяндській Церкві хоч і виявляє вона живучість, існує поважна криза. Деякі прояви т. зв. "оновлення" чи "всьогоднішнення" Церкви, що проводяться в Голяндії, дуже небезпечні не тільки для Голяндської Церкви, але для всієї Церкви взагалі, а в дальшому не в одному є великою загрозою для самої католицької віри та християнської моралі взагалі.

Закінчуючи свою статтю, о. Де Роза вірить, що Голяндська Церква стане не тільки "авангардом" — тепер так болючої й заколотної — кризи, яка в більшій або меншій мірі існує теж в інших частинах Католицької Церкви, але що незабаром Голяндська Церква стане "авангардом" для розв'язки кризи, стаючися "моделем" Церкви майбутньости.

АРХИЄПИСКОП КИНУВ КЛЯТВУ

Колюмбійський архиєпископ А. Урібе Урданета кинув клятву на всіх мешканців однієї парохії тому, що ставили перешкоди при виїзді свого дотеперішнього пароха, якого архиєпископ карною дорогою переніс до іншої парохії. Архиєпископ відкликав пароха за те, що він був забагато захоплений "прогресивними ідеями".

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!
ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЇНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

СТРАСНА П'ЯТНИЦЯ В КАТЕДРІ СВ. ЮРА У ЛЬВОВІ

Спогад

При головній брамі святоюрської гори поміщено оголошення: У п'ятницю, о 4-тій годині в церкві св. Юра відспіває псальми Д. Бортнянського архикатедральний хор під батутою п. Теодора Хоптяка.

І горнув народ чи не з цілого Львова в Божий храм, а там, припавши на коліна, складав шепотом гарячі молитви при Господньому Гробі — цілуючи в маєстаті покори "плащаницю", прикрашену декоративно освітленням та веснянокольоровими гіякинтами.

У головній наві при великому престолі наш достойний, Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький разом із почотом: двома мітратами, всіми прелатами та каноніками, що обабіч заняли свої місця.

Біжу вгору кам'яними крутими сходами на хори, спиняючись при моєму пюльпіті серед славних у той час наших львівських співаків-солістів — диригент піддає тон і вже значить батутою такт. Широко й дзвінко пливуть покутні моління то одні то другі, а в усіх домінує — слава, велич, любов та покора Богові старозавітнього поета — царя Давида при гармонійно зорушливій композиції скорбних тонів — фуг-акордів, славнозвісного псальмоспівця — нашого композитора Дмитра Бортнянського.

І хоч святоюрська Катедра не надто акустична внаслідок свого архітектурного стилю рококо, то хористи й солісти не лише звуковими своїми фібрами, але вони своїм серцем і душею відтворювали мистецьку скалю — болю, печалі, страху та ридання, співаючи найулюбленіший Слуги Божого псалом — "Скажи ми, Господи, кончину мою!"

І плило зворушливо по храмі — "і число днів моїх!" — та тривожно охоплювало слухачів питання — "нос — есть?" — і капала сльоза неодному з ока, а псалом підносився і продирався ген поза склепіння та линув у синяву до самого Бога — "благоутробний Отче, Сине Єдинородний! Душе Святий! помилуй мя"...

ВПреосв. Митрополит, благословлячи нарід хрестом, спинив яснобатьківський свій зір і на нас у хорах, а там неначе шелест пісніссімо дрижало кінцеве благання — "помилуй мя!"

Сан Павльо, Бразилія
26 лютня 1969 р.

Марія Теофіла Янішевська

ЦЕРКВА ВІДКИДАЄ ШТУЧНЕ ЗАПЛІДНЕННЯ

Католицька Церква в дальшому рішуче виступає проти штучного запліднення людським сім'ям у лабораторіях, що деякі науковці вже давніше, як теж і тепер практикують для експерименту. Останньо такі експериментальні досліди робляться в університеті в Кембридж.

БОГ ЙОГО ПОКЛИКАВ СЛУЖИТИ НАРОДОВІ

ПАМ'ЯТІ Ф. ІВАНА ДАМАСКИНА ДАНИЛА ПОПОВИЧА ЧСВВ

о. С. Якимишин ЧСВВ

Сумна вістка скоро пронеслася: в неділю 12-го січня 1969 року, о годині 6:30 вечером, прийнявши Св. Тайну Тайну Єлеопомазання з рук Впр. о. Вен'ямина Бараника ЧСВВ, впокоївся в Господі о. Іван Дамаскин Данило Попович ЧСВВ, у шпиталі св. Йосифа в Едмонтоні, Альберта.

Данило Попович народився 28-го грудня 1889 року в княжім місті Збаражі, у Галичині. Родичами його були Теодор і Катерина (з дому Кандирал) Поповичі. При Св. Хрещенні назвали його Данилом. Він був наймолодший у родині: найстарший був Лев, що помер 1919 року; відтак Іван — помер 1965 року, і сестра Марія — померла 1948. — Із живих у родині остались братанки з їх родинами: Микола (Івана син) у Ню Джерзі, Володимир (Левів) у Збаражі в Галичині, Михайло (Левів) у Казахстані, і Микола (Левів) в Едмонтоні.

Отець Попович був священиком 49 років. Священичі студії скінчив у Львівській Семінарії і був рукоположений на сщященика Слугою Божим Митрополитом Андрієм Шептицьким ЧСВВ, 28-го грудня 1919 р. — Отець Попович був жонатим священиком: одружився 19-го серпня 1919 року; його дружина бл. п. Ольга, з дому Чорниш, померла 23-го грудня 1922 року. — У Галичині о. Попович працював спочатку як сотрудник о. Стефана Тесли в Збаражі, а пізніше як парох у Гнилячках.

Відтак 11-го червня 1923 року о. Д. Попович лишає свій рідний край і виїздить з Антверпії кораблем на душпастирську працю до Канади, щоб помагати своєму збаразькому краянові, Никиті Будці, першому канадському українсько-католицькому єпископові, у його місійній праці серед наших українських поселенців, розкинутих по розлогій Канаді.

Не турист, а душпастир

По своєму приїзді до Канади в 1923 році о. Попович посвятився душпастирській праці на колоніях у Манітобі й Саскачевані. У Манітобі обслуговував Вінніпег і околиці на провінції: Транскона, Кукс Крік, Іст Селкірк, Тиндал, Гейзил Бридж, Ріне Бридж, Сейнт Мартин, Дейвис Пойнт, Словер Ліф, Гарсон, Аловза, Янов, Мелровз, Овк Бенк. У Саскачевані обслугував наших вірних з околиць: Кенора, Пресвил, Рама, Арран, Норквей, Бюкенен, Сейнт Филипс, Амстердам, Тайні, Мичил Вю, Чехів, Сонвил, Талборі, Сарто, Глен Говп, Квил Лейк, Віммир, Аннет, Кемсек, Мінадо, Рокфорд, Стенен, Роналид, Інсінгер, Бівер Блоф, Тадмур, Гендон, Голденвіл, Кут, Клер, Форстон, Гандон, Понас Лейк, Пелей, Кембрінгтон, Линт Лав, Бурджис, Того, Сван Лейк, Колсінгтон, Інвемей, Роминід, Роналд, Ватер і Кечен. Ці всі околиці обслуговував о. Данило сам через шість років. За той час охрестив 459 дітей у вище згаданих околицях та поблагословив 79 подруж — до цього додаймо всі інші духовні обслуги, відправи Служб Божих та проповіді, а до того, подумаймо, скільки миль подорожі зробив, щоб відвідати ті всі колонії! Можна сказати що така праця потребувала людини великого духа і посвяти.

Не забував рідних

Тяжкі були ті часи, та з листів подяки, які о. Данило діставав від рідних із Рідного Краю, довідуємося що він дуже багатьох спомагав різни-

ми грошевими посилками. Також спровадив до Канади двох своїх братанків, одного 1924 року — Миколу (сина Лева) Поповича, другого 1927 року — Миколу (сина Івана) Поповича. А вже дуже великий княжий дар зробив для Захоронки ім. св. Терези від Дитятка Ісуса, у Збаражі, даючи 1:300 долярів на будову. Ці діла показують велике серце о. Данила, коли він, серед тяжких обставин душпастирської праці, спромігся ще на такі благородні діла.

Поклик до чернечого життя

Бл. п. о. Данило Попович, відчуваючи в своїй душі покликання до чернечого життя, 1-го березня 1929 року вступив на новіціят Чину св. Василія Великого в Мондері. 28-го серпня 1929 р. о. Данило облікся у василіянську рясу, яку йому дав тодішний магістер новиків, о. Софроній Дякович, та йменував себе новим чернечим іменем Іван Дамаскин — і так до кінця його чернечого життя він був усім знаний як о. Дамаскин Попович. — 14-го жовтня 1930 р. о. Дамаскин зложив свої перші чернечі обіти, а 15-го жовтня 1933 р. склав вічні обіти, які совісно аж до смерти заховував.

Апостол друкованого слова

Як чернець-василіянин о. Дамаскин Попович далі сповняв душпастирську працю в околицях Мондеру й Едмонтону. Але найбільша його праця була в апостоляті друкованого слова. З того він буде знаний усім як тихий, але невтомний апостол християнської книжки і преси, бо за його ініціятивою і співпрацею почалося видавництво і друкарня Отців Василіян у Канаді, а його особливішою ділянкою була "Бібліотека Добрих Книжок". Ще в 1925 році, як душпастир манітобських колоній, о. Дамаскин видав у Вінніпегу співаник "Українські Коляди і Щедрівки". Також переклав тоді "Сповідь навернченого лікаря" та видрукував у "Канадійському Українцеві". Це робив він тоді, коли рівночасно обслуговував десятки різних колоній... Про спонуки до праці в апостоляті друкованого слова сам о. Дамаскин написав такі слова в "Пропам'ятній Книзі Отців Василіян (стор. 190-91):

"Коли 1930 р. я зложив монаші обіти, призначено мене невдовзі до обслуги едмонтонських колоній. У місійних поїздках по колоніях завважив я, що наш нарід не привик до читання книжок, а там і не завжди розбирався в якості лектури. Тому на поличці між книжками, якщо хто їх мав, можна було бачити крім жовківських видань, що їх діставали від наших Отців, крім видань "Просвіти" чи інших бодай нешкідливих — також видання сектантські ("біблійні") та протирелігійні ("робітничі"). Чому "робітничі"? Бо між збаламученими робітняками апостоли Маркса й Енгельса знайшли найбільше прихильників. Це було по першій війні і з Галичини небагато ще приходило книжок до Канади. Видання канадські чи американські, часто вираховані на бизнес, не багато давали здорового корму для душі, а часто заспокоювали хіба сектантську та неморальну цікавість. Тому я зміркував, що якщо буде можливе, мушу нашим Українцям достачити з краю потрібні молитовники і добрі книжки, що мали освідомлювати наш нарід у правдивій вірі і здорових засадах життя. Тоді наших священників було менше, натомість увихались сектанти й комуністи зі своєю бібулою. Тому добра книжка помагала в парохіяльній праці."

Основник бібліотек і друкарні

За стараннням о. Дамаскина 1934 року почалася василіянська "Бібліотека Добрих Книжок". Її ціллю було достачати книжки з усяких ділянок, писаних у католицькому дусі, або бодай непротивних вірі і християнським засадам. Звідси почалося й закладання бібліотек по парафіях і товариствах. О. Дамаскин спроваджував книжки з Жовкви, з "Доброї Книжки" зі Львова, зі "Скали", а пізніше з амер. "Свободи", Сиріцького Дому в Філядельфії, із кингарень Вінніпегу, Едмонтону, Йорктону, із Бразилії, з Німеччини, Чехословаччини і Бельгії. — У цьому ділі дуже багато помогли йому теперішний наш едмонтонський ерарх Владика Ніл Саварин ЧСВВ і бл. п. о. Марко Романович та бл. п. о. Андрій Трух, при великій заохоті бл. п. о. Навкратія Крижановського, тодішнього Протоігумена ЧСВВ. — Також за стараннням о. Поповича 2-го червня 1936 р. закуплено маленьку друкарську машину "Гордон Прес" у Лойдмінстер Таймс, і так о. Дамаскин започаткував друкарню оо. Василіян, якої сам був директором довгі роки.

Він теж письменник

Крім організації й ведення "Бібліотеки Добрих Книжок" і друкарні, о. Попович посвятив також немало часу на власні писання. Уже вище згадано про його переклад кн. "Сповідь навернченого лікаря" в 1925 та співаник "Українські Коляди і Щедрівки" — 1925. У 1943 році, в ювілей сторіччя смерти Маркіяна Шашкевича о. Дамаскин видав у Мондері дуже добре написану книжку (з ілюстраціями, на 104 сторінки) під наголовком "Маркіян Шашкевич на тлі відродження Галицької України". У 1957 р. видав свій молитовник для дітей "Божа Дитина" у двох мовах — українській і англійській — у накладі 5,000 прим. Також у 1957 р. видав великопосні пісні "В тіні Хреста", накладом 2,000. Видав також партитури "Служба Божа за померлих і пісні похоронні". 1958 року видав "Граматику церковно-слов'янську" в українській редакції, а в 1962 році опрацював з о. др. Корнилом Пасічним ЧСВВ "Малий церковно-слов'янсько-українсько-англійський словник" — обидві книжки друковані в Гроттаферрата, к. Риму.

А в 1966 році, вже як інвалід, прикований до інвалідського крісла, видав догматично-апологетичну книжку "Бог і людина" — допоміжник для тих, що шукають правди. — До цього треба додати, що о. Попович, як знавець церковного календаря, довгі роки укладав порядок церковних свят і служб для календаря "Світла". Треба згадати, що він писав також різні дописи до часописів. Між різними книжками і зошитами о. Поповича знаходяться також і деякі поезії, які він написав, але ніколи їх не видав; один такий зшиток має наголовок "Сумне і веселе" — 20 сторінок.

Як любитель музики й церковного співу, призбирав він велику бібліотеку музичних партитур, релігійних і світських пісень, та дещо відбивав на желятині й циклостилі для замовляючих. Крім того навчав василіянських студентів церковного співу й нераз проводив їх хором. Довгі роки також навчав церковно-слов'янської і грецької мови, астрономії, математики та тіпіка.

Крім досі згаданої діяльности, пок. о. Попович виконував багато інших зайнять у манастирі, в якому він проживав, що були, так би мовити, "позапрограмові" й невидні для зовнішнього світу. З уваги на його відданість Чинові та пошану зboку членів Канадійської й Американської Провінції оо. Василіян о. Поповича вибрали до адміністрації тодішньої, ще спільної, Канадійсько-Американської Провінції. І так він був протоігуменатським консультором (радником) від 20-го березня 1938 р. до 15-го січня 1941 р., а від 15-го січня 1941 р. до 1945 р. включно був секретарем Провінції ЧСВВ.

Похоронні богослуження

Похорон бл. п. о. Дамаскина Поповина почався в середу 15-го січня, п. р., коли вся чернеча братія Отців і Братів Василіян відправили монаший парастас у церкві св. Ап. Петра й Павла, в Мондері. Правили Василіяни о. Вен'амин Бараник у сослуженні оо. Методія Нички і Рафаїла Мельника та дияконів оо. Северіяна Якимишина і Йосафата Кончака. У четвер 16 січня, о годині 10:00 ранку Владика Ніл Саварин ЧСВВ, у сослуженні оо. В. Бараника й Методія Нички та дияконів оо. Ореста Слободяна й Венедикта Винника, відправив архиерейську заупокійну Св. Літургію й похорон, а відтак ще й на цвинтарі біля манастиря запечатав гріб, де спочив о. Дамаскин аж до дня "воскресення мертвих". — Похоронну проповідь виголосив о. С. Якимишин. Церемоніером при престолі був о. Йосафат Шкзарок. Похоронну Службу Божу й панахиди співав мондерський хор, під проводом п. Івана Семенюка. — По похороні приймали всіх перекускою в Народнім Домі. Помимо прикрої, морозної погоди значне число людей узяли участь у похороні, за що Отці Василіяни складають усім подяку — за вислови співчуття, за молитви і за Служби Божі, жертвовані за душу бл. п. о. Д. Поповича.

Був мужем Божого духа

Для нас усіх о. Іван Дамаскин лишає по собі пам'ять щирого, ревнього і побожного священика-монаха, що любив Службу Божу й чернечий хор та їх точно й набожно відправляв, навіть тоді, коли став інвалідом. У співжитті був усіма люблений задля щирої веселости та любови до спільного чернечого життя. Це випливало з того, що він сам мав велику любов до Бога, до своєї Церкви й народу, до свого Чину і своїх братів, та їм посвятив ціле своє життя. Глибока віра, гаряча любов до Бога і чесноти терпеливости підтримували його в болях і терпіннях довгої недуги цукриці і невриту, а головно тоді, коли мусів прийняти ампутацію правої ноги та через те стати калікою на шість літ. Для нього інвалідське крісло і шпитальне ліжко стали престолами, на котрих о. Дамаскин приносив останню жертву свого життя для слави Божої і за спасіння людських душ. Малий ростом, але великий духом, готовий до жертви і праці на ниві Христовій, ще на початках своєї праці на канадських місіях він написав такі слова:

"Недослідимі стежки Господні,
яких вперед ми знати не годні,
тільки піддатись маєм в покорі.
Хрест приспішить нам вінець небесний;
мене він кинув на поданг чесний,
трудитись в місійні простори."

(23. XII. 1926)

КАЖЕ, ЩО ВІН НЕ Є КОМУНІСТ

Керівник Зовнішнього Уряду Московського Патріярхату — митрополит Никодим заявив на засіданні Всесвітньої Ради Церков, яке відбулося в Тулса, Оклагома, що він не є ні членом комуністичної партії, ані зв'язковим мужем довір'я советської тайної поліції. Никодим дав цю заяву в зв'язку з атакою на нього "екстремно-правих" релігійних демонстрантів, які проти нього та "марксистсько-політичної філософії Екуменічної Ради" протестували. Никодим сказав, що хто хоче бути комуністом, цей мусить бути атеїстом. Для комуніста це не є можливе, щоб водночас теж визнавати і християнство.

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ В ПОЕЗІЇ

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Антологія новішої української великодньої поезії. Склав Г. Г. КІНАХ, ЧСВВ. Видавництво оо. Василіян. Українська духовна бібліотека. Рим 1968. Стор. 239, форм. 139x268 мм. — Ціна $2.50.

Подібно як "Різдвяна містерія" (пор. наша рец. в "Світлі", 1968, стор. 429), також і "Великодні дзвони" — антологія української новішої великодньої поезії — мають за ціль, як "Духовна бібліотека", поглибити релігійні й народні змісти духовного життя українського народу. Вибір віршів зроблений головно на основі передруків з української преси, що має свою добру сторінку, бо дає наче своєрідний плебісцит популярности даних віршів серед нашого читацтва. Правда, через те й попадаються часом дрібніші огріхи в ритміці, а часом проскочить вірш занадто вже прозаїчний. Часом не узгляднено віршів із деяких часописів, нпр. із "Поступу" (львівського). Та все те дрібниці в порівнянні з позитивами книжки. З видавничого боку слід підкреслити й похвалити дуже чисте й прикладне друкарське оформлення, читкий друк, гарний чисто білий папір та симпатичні ілюстраційки С. Служебниці Василії Чикало.

Книжку починають найперше церковні тексти зі Св. Письма й Великодніх церковних відправ, Великодні евангелії, пасхальний гимн, утренні пісні, пасхальні стихири — все в гарному перекладі на українську мову. Далі йде всенародня великодня творчість, з "Богогласника" й ін. пісенних збірників. Статейка про український Великдень та його складники (27). "Найновішим складником Українського Великодня" стає українська індивідуальна великодня поезія, яка починає розвиватися в новіших часах, наближаючи Великдень головно до переживань і потреб цілої народної спільноти, просвітлюючи елементами віри історію українського народу новіших часів" (28).

В антології маємо 175 великодніх віршів 92 авторів, між ними такі імена як от Б. І. Антонич, М. Зеров, Ю. Клен, Н. Лівицька-Холодна, М. Матіїв-Мельник, Л. Мосендз, І. Франко, Г. Чупринка, В. Щурат і б. і. Є теж дії мінорум ґенціюм, як от Я. Білоус чи С. Калинець. Досить широкий вахляр. Зі здивуванням зустрічаємо тут наших знакомих, про яких ми і не знали, що вони пишуть поезії, ба навіть непогані!...

"Щороку з невідхильною періодичністю, перед українським християнином стає Божа істина — Христове Воскресіння, в його церковному виняві — Великдень. Це релігійні факти, які також заторкують і громадське життя народу. Великодні свята — факт індивідуальний і громадський, факт унутрішній і публічний. Великдень — це і дума, і слово, і дія... В отій книзі ми даємо причинки і вислів двом першим елементам: людській думі і слову, в їх поетичній формі. Говоримо про українську великодню поезію, а наявність отієї книги показує, що така (поезія) існує, не тільки як явище літератури й поезії, але і як явище релігійне... Українська великодня, як і різдвяна поезія — це не довільна людська дума, висказана поетичними образами і формами: це передусім поезія текстів, поезія змісту.

"Хоч тяжко охопити цілість образу, який склали своїми великодніми поезіями майже сто поетів, але можна легко добачити деякі спільні тематичні риси.

Українська великодня поезія найперше ж визначається бадьорим тріюмфальним тоном, як і належить оспівуванню перемоги, це немов героїчний епос християнства. Її питомий радісний характер, з усіми зовнішніми атрибутами і виявами радости в людському житті: світло, ясність красок, дуровий музичний ключ, яскравість кольорів і звуків. І наші поети на різні лади старалися передати українській людині ці елементи, з майже монотонною настійливістю, вкладаючи кожний у неї якусь нову рису-думку. Можна сказати, що громадським спільним виявом цих настроїв є гомін дзвонів, отой великодній передзвін, який заливав звитяжно етер української землі на Великдень. Отой дзвін-передзвін — це сурма християнської великодньої перемоги життя над смертю, перемоги якої гаслом стають два слова: "Христос воскрес!", без дальших пояснень чи тлумачень. Це гасло самозрозуміле, загально знане, загально сприємливе для всіх: "Христос воскрес!" (7-8).

Ні біль чужий, ні серця власного розпука
Сьогодні в день оцей, під відгук канонад,
Перед очима устають розп'яття муки,
Твій хрест і ніч зловіща й Гетсиманський сад.

Рекли: Сконай! В життя шляхів Тобі немає.
Раділи: Вмер, на віки смерті впав до ніг.
Та Ти воскрес, як правда завжди воскресає,
Воскрес і смертю смерть у муках переміг.

О, чашо мук тяжких, терпіння невмолиме!
Нехай хрести підводять руки до небес,
Хай сад розп'яття ще стоїть, а ми кажімо,
Кажім: "Христос воскрес!" — "Воістину воскрес!"

Оцей вірш Петра Карпенка-Криниці дуже гарно віддає тенор цілої збірки-антології "Великодні дзвони". Берімо ж її в руки у великодному часі, вглиблюймось у неї та нехай б'є дзвоном серце в безнадійних наших часах: дзвоном віри в перемогу Христа!

Др. О. Фундак

ВІД ЦЕРКОВЦІ ДО КАТЕДРИ

Преосв. Владика Августин Горняк ЧСВВ

Приїзд 11-го грудня 1961 року та відтак номінація Преосвященного Єпископа Августина Горняка ЧСВВ на Апостольського Екзарха для Українців-католиків на терені В. Британії не тільки починає новий період Апостольського Екзархату, але також нову добу нашої Церкви та розкриває нові горизонти для нашої спільноти на Британських островах.

На працю нашого Преосвященного Владики треба дивитись у перспективі часу, бо тут не йдеться про ті чи інші досягнення, а тільки про формування та збереження нашої спільноти на тутешнім терені.

Наш Владика походить із Бачки, тому він знає, що зберегло наших земляків там уже 200 років як окрему національну спільноту. Герб Владики символізує ці сили: Хрест — символ Христової віри, лямпада — світло нашої Церкви і Тризуб — символ українського народу. Це ціль і зміст праці нашого Владики.

Свою відповідальну працю Владика починає з великим почуттям традицій. "Це все треба зібрати, щоб не пропало" — підкреслює він і збирає матеріяли, документи та прохає своїх попередників про доповнюючі відомості нашого минулого. В повнім респекті до труду і зусиль своїх попередників він аналізує кожну цеглину в будові нашої Церкви, щоб знайти труднощі та сили росту.

Владика кладе велику вагу на виховання нашого духовенства, тому слідкує за поступом наших семінаристів, майбутніх провідників Христової віри та духових провідників нашої спільноти. Ми маємо дуже мале число нашої молоді, що студіює на високих школах, тому заходи про релігійний провід є кардинальної ваги не тільки для нашої Церкви, але теж для нашого народу.

Владика продовжує традиції побудови сильної Церкви та оперта її на вірних. Він скликує консисторії, на яких засягає порад своїх отців-радників, та опрацьовує спільний плян Церкви. На соборчиках душпастирів він старається устійнити співпрацю та її координацію.

Особливо треба відмітити візитації та місійні подорожі Владики. Традиційно, кожного року, він відвідує літні табори СУМ-у та Пласту, дбаючи про наших дітей і їхнє релігійне виховання. Владика є майже постійно в дорозі до своїх вірних, щоб захищати їх від погубних впливів модерного життя, піднести їхні серця вгору, а зокрема закликати їх до нашої Церкви, аби вони не розпорошилися в чужому просторі та не потонули безслідно в чужому морі.

В місцевостях найбільшого скупчення своїх вірних Апостольський Екзархат посідає 12 власних церков та 7 житлових будинків, а в Брадфорді С.С. Служебниці ведуть школу. Крім цього, Апостольський Екзархат видає періодичний журнал "Наша Церква".

Завдяки наполегливим старанням нашого Владики та великій жертовності вірних, наша Церква набуває імпозантну катедру в Лондоні, яку Владика та Апостольський Делеґат відкрили 29. 6. 1968 року. Вона є тривалим пам'ятником глибоких почувань і шляхетних стремлінь цілої нашої спільноти на терені В. Британії.

Значення й вага праці нашого Владики підсилені становищем Апостольського Екзарха. Як Апостольський Екзарх, Владика має велику компетенцію розглядати й вирішувати справи зі знанням місцевих умовин і національних потреб та стояти на сторожі духово-моральних вартостей нашого життя.

Установа Апостольського Екзархату має для нас також велике значення під національним оглядом,

бо як національну спільноту великобританське право нас формально не визнає. Створення Апостольського Екзархату — це визнання нас як окремої релігійно-національної спільноти та поставлення в загальній побудові Вселенської Церкви нарівні з державними націями.

Тому з великим і радісним задоволенням нам треба відмітити досяг нашої Церкви та усвідомити собі її історичну вагу. Належно доцінім і бережімо нашу установу — Апостольський Екзархат, даючи йому всесторонню й повну підтримку, бо цам треба шанувати свої авторитети.

Сповнім наші обо'язки, щоб наш Владика міг виконати не тільки свої завдання, що є перед нашою Церквою і нашою спільнотою на терені В. Британії, але також допомогти нашому Верховному Архиєпископові Йосифові Кардиналові Сліпому в його великому історичному завданню.

Шлях від церкви до катедри — це шлях досягнення нашої Церкви й народу, вистелений невтомними трудами й жертовними зусиллями. Це вияв глибокої віри й любови наших людей до своєї Церкви, як теж вияв ревної й жертовної праці нашого духовенства під дбайливим і передбачливим проводом єрархії для добра Церкви й Батьківщини.

Марія К. Головінська

ТЮЛЬПАНИ

Нарис

Я найшла їх у склепі поміж різного роду весняним квіттям. Були найкращі — темночервоні, ледве розвинулись із пуп'янків і на листках їх цвіту ще зачиналася долиною зелень.

Я зразу перейшла мимо. А перший погляд, який кинула я на них, не сходив з-перед моїх очей.

"Весна! Чудова весна... із приморозком і оці цвіти на грядці!"

Я вернулась і знову пригляну лась. Не могла залишити, щоб хтось інший узяв їх у свої руки і... поставила у візочок, щоб заплатити при касі.

На дворі світило сонце, хоч іще гуляв холодний вітер. Вулицею перебігали авта, на зупинці задержався автобус повний людей. Я йшла до своєї хати. Тягнула наладований візок, а горою пишалися мої тюльпани.

В душі перебігали спогади, всміхалося з давніх літ сонце, всміхалися хати села під лісом, надходила прекрасна заквітчана весна.

Хоч похилилась я під тягаром візка і під ногами були лише кам'яні плитки пішоходу, а кругом гул великого міста — на обличчя моє закралася усмішка.

Весна!

Оце слово гоїло переживання зими та давало надію розпростерти крила.

У хаті для тюльпанів, найкраще підходила ваза, розмальована золотими квітками з домішкою коралевої барви на чорному тлі.

Ваза з України!

І до неї вложила я цілу китицю. Пестила долонями кожну голівку та розкладала, щоб стояли свобідно. Моє обличчя завжди поверталося до них.

А коли ввечір засвітилась лямпа і я сіла побіч, відізвався дзвінок у дверях.

"Я зовсім призабув, що треба виставити хрест, а цвітів не годен вже дістати."

У руках хрест, воздушок, червоні сережки.

"Хіба ці... тюльпани... нічого іншого в хаті нема..."

І мої руки — як кожного року... складали голівку до голівки під хрест.

Перев'язувала червоною стрічкою.

Мої тюльпани на тетраподі.

"Хресту Твоєму поклоняємся, Владико..."

Надлетів весняний дощ, злив камінні плитки, добивався вікна... вистукував дрібними перлинами.

Хрест поміж тюльпанами, поміж квітками весни.

— — — — —

Ще сіріло на дворі, коли я відчиняла ключем двері церкви. Ішла поправити голівки тюльпанів кругом хреста на тетраподі. Поцілувати хрест і схилити голову в глибокому поклоні.

Люди напливали, багато, багато... Ішли цілувати хрест.

Тюльпани спочивали на темночервоній оксамитній подушці під хрестом. Стелився запах воскових свіч, кадила, блимали гнотики в коліровых лямпадках і... товпилися люди.

Складали свою радість, смуток, жаль-терпіння. Складали любов.

"Хресту Твоєму..."

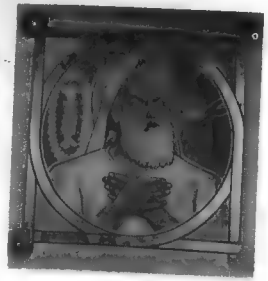

Пророк Ісая

ПРОРОКИ ПРОМОВЛЯЮТЬ І ДО СЬОГОДНІШНЬОГО ХРИСТИЯНСТВА

о. О. Купранець ЧСВВ

Поруч чотирьох символічних зображень на підбанних площах у катедрі св. Йосафата в Едмонтоні маємо ще змальованих чотирьох головних старозавітніх пророків, а саме: Ісаю, Єремію, Єзекиїла й Даниїла.

У змальованих пророках Ю. Буцманюк хотів указати християнській віруючій душі на чотири важливі моменти в житті християнина. Мистець висловлює їх поодинокими символами. І він це дуже гарно й біблійно розв'язав, бо тему символів для пророків узяв із книг самих пророків. Тими моментами, що їх виражають символи пророків є: Євхаристійне очищення, послух Божій волі в допустах, стійкість віри в небезпеці та смерть і воскресіння.

Пророк Ісая — символ Євхаристійного очищення

Пророк Ісая, син Амоса, народився в аристократичній родині около 765 року перед Христом у Єрусалимі. Пророкував він близько сорок років (740-700). Часи, коли жив пророк Ісая, були тяжкі для Юдейської держави, бо молода й повна сил Асирійська імперія підбивала під своє панування різні народи й племена та в своєму невпинному войовничому ході підійшла під самі мури Єрусалиму. Роля Ісаї полягала в тому, щоб потішати й розважати земляків у нещасті. Він проповідував, щоб вони в боротьбі з Асирійцями не покладалися на Єгипет, не шукали людської допомоги, але надіялися едино на Божу допомогу.

Молитовно вдивлений у далечінь, змальований пророк Ісая, набожно схрестивши руки на грудях, слухає Господнє слово. З правого боку бачимо кліщі, що в них держиться горіючий вугрик, від якого доторкнення очистився Ісая від своїх беззаконій і опісля став великим пророком Ізраїля. Позаду, з лівого боку, лілея в авреолі — це людина, яка очистилася від своїх беззаконій

Пророк Єремія

Пророк Даниїл

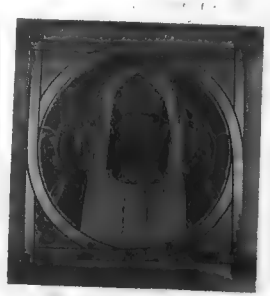

Пророк Єзекиїл

вогнем ласки, що приходить до людської душі через Св. Причастя.

Про подію очищення пророка Ісаї читаємо в його книзі таке:

"Бачив я Господа на високому й піднесеному престолі; поли його риз наповнювали храм. Над ним стояли серафими... І кликали один до одного: 'Свят, свят, свят Господь сил; вся земля повна його слави!'... І я сказав: 'Горе мені! Пропав я! Бо я людина з нечистими устами, і живу я між людьми з нечистими устами, мої ж бо очі бачили Царя, Господа сил.' І підлетів до мене один із серафимів з жаріючим вуглем у руці, що взяв його кліщами з жертовника. Він приторкнувся ним до моїх уст і мовив: 'Приторкнулось оце до твоїх уст і взято від тебе твою беззаконність, і зник гріх твій' " (6, 1-7).

Пророк Єремія — символ послуху Божій волі в допустах

Мистець представив пророка Єремію з ярмом на шиї, що його вживають для волів. Єремія придержує дерев'яне ярмо правою рукою. Лице пророка насичене спокоєм, хоч і пробивається з нього журба, що зокрема видно її в погляді його очей. Ярмо пророк Єремія наложив на Господнє доручення, зразу дерев'яне, а опісля залізне, про що він говорить у своїй книзі:

"Так говорить до мене Господь: 'Зроби собі поворозку й ярмо та й наклади собі на шию' (27, 2)... Після того, як пророк Ананія поламав ярмо з шиї Єремії, надійшло таке слово Господнє до пророка Єремії: 'Іди й скажи Ананії: Ти поламав ярмо дерев'яне, а замість нього я зроблю кормигу залізну' " (28, 12-13).

Пророк Єремія, син священика Хілкії, народився ок. 650 р. перед Христом, у селі Анатот, що лежить яких 5 миль від Єрусалиму. Десь у 25 році життя покликано його пророкувати. Завдання Єремії не було легке, бо з одного боку його народ сильно провинився Богові, за що мусіла прийти кара, а з другого боку нависла над Юдеєю небезпека вавилонського поневолення. Пророк Єремія закликає підкоритися вавилонському цареві Навуходоносорові, бо така була Господня воля, якої за словами Єремії треба слухатися, щоб виминути ще більших нещасть, що впадуть на народ, бо одиноким, що ще осталося було для Юдеї, — це був послух Богові.

Зображуючи пророка Єремію з ярмом, мистець Буцманюк, хотів так — на тлі тієї старозаповітньої постаті пророка — дати постійну пригадку, що й на сьогоднішніх людях тяжить не один Божий допуст, хоч він і прикрий, але його треба нам у спокої духа прийняти, виявляючи послух Божій волі, щоб обминути нераз куди більше ярмо-лихо.

Пророк Єзекиїл — символ смерти й воскресіння

Щоб могти краще зрозуміти, чому мистець малює пророка Єзекиїла на тлі труп'ячих черепів чим хотів нам символічно представити смерть і воскресіння тіл, наведемо дотичне місце з книги пророка, де говориться, що:

"Рука Господня була на мені, і вивів мене Господь у дусі й поклав мене серед долини; долина ж та була повна костей... і всі вони були пресухі... Тоді промовив до мене (Господь): 'Пророчи над цими кістками й скажи до них: Ви, сухі кістки, слухайте слово Господнє! Так говорить Господь Бог до цих костей: Ось я введу в вас дух, і ви знов оживете, і зрозумієте, що я — Господь'. Я пророк, як мені було наказано; і як я пророкував, виник шум, і ось настав рух, і кістка до кісткй стала наближатися. Глянув я — як ось на них жили, і поросли вони тілом, а зверху їх шкіра, та не було в них духу. І він сказав до мене: 'Пророчи до духу..... щоб вони ожили'. І я пророк, як він мені заповів; і ввійшов до них дух, і вони ожили та повставали на ноги — сила-силенна люду" (37, 1-10).

Пророк Єзекиїл був сином священика Бузі і сам був теж священиком у Єрусалимі. Не знаємо дати його народження. Зате знаємо, що час його пророчої діяльности припадає на 593-571 роки перед Христом, Часи, в яких жив Єзекиїл — це час упадку Юдейської держави й час численного переселення Юдеїв на вавилонські землі, де вони жили в неволі, яка зродила велику зневіру та розпуку в народі. Завданням Єзекиїла було підносити народ на дусі й удержувати його вірі в правдивого Бога, щоб народ не піддався спокусі почитання поганських божків.

Пророк Даниїл — символ стійкости віри в небезпеці

Про пророка Даниїла не знаємо в дійсности майже нічого більше, крім того, що він сам про себе говорить у своїй книзі. Він походив із знатного юдейського роду. По завоюванні Єрусалиму (586 р. перед Христом) разом з іншими юнаками був переселений у Вавилон, де його вихована при царському дворі. Своїми здібностями він перевищив вавилонських царських учених. Даниїл скоро здобув велике значення і вплив на вавилонському царському дворі. Його значення не впало теж і в перських володарів, які завоювали Вавилон. Однак його позиція й значення в царя Дарія стали причиною зависти різних князів і достойників, які бажали його позбутися. І вони придумали одинокий спосіб, а саме на релігійному тлі, бо ні в чому іншому не могли вони знайти якоїсь провини Даниїла. Вороги Даниїла порадили цареві Дарієві, щоб він розпорядив, що через тридцять днів усі мають молитися тільки до особи царя. Якщо б когось приловлено на тому, що молився б до "котрогось бога або людини, крім тебе, царю", сказали вороги Даниїла, знаючи про Даниїлову віру й молитву до правдивого Бога, — щоб укинути такого на пожертя до ями з левами.

Даниїл не виповнив царського приказу, але палі молився до свого Бога навколішках, звернений лицем у сторону далекого Єрусалиму. Цар, дізнавшися про це, хоч нерадо, звелів його вкинути в яму левів. Однак яке велике було здивування, коли вранці побачили Даниїла живим, бо Господь Бог "визволив мене невинним" і "не знайшли на ньому ніякої виразки, бо він поклався був на свого Бога". "На царський наказ приведено тих людей, що обвинуватили Даниїла, і вкинено в яму для левів ...накинулися на них леви й потрощили їм усі кості" (6-та глава).

Проф. Ю. Буцманюк особою Даниїла хотів дати символ непохитности віри в Бога. Який ніколи не опустить у ніякій небезпеці людину, що з повним довір'ям покладається на Божу опіку, бо Бог із нею і дає їй Свою захорону.

о. А. Пекар ЧСВВ

НАРОДНІЙ БАТЬКО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Закінчення

Цілком хибним є твердження, буцім-то о. Августин Волошин зачав "мішатися до політики" щойно по перевороті 1918 р. Його *"політична"* діяльність тісно зв'язана зі змаганням мадярської влади удержавнити всі церковні школи з початком нашого століття, щоб опісля їх уповні змадярщити. Мукачівський єпископ Юлій Фірцак (1891-1912) скликав у цій справі 1903 р. Єпархіяльний Синод до Ужгороду. Під час Синоду Владика звернув увагу на сміливий плян о. Волошина, як зберегти церковні школи під контролею єпархії. Тому, на предложення Владики, Синод вибрав о. Августина Волошина за делегата до мадярського парляменту, щоб той у парляменті боронив інтереси єпархії. Це були початки т. зв. *"політичної кар'єри"* Батька Волошина. Як колись Батько Духнович був висланий Пряшівською Капітулою на мадярський Сойм до Братислави (1847-1848 рр.), щоб там боронити інтереси єпархії і свого народу, подібно й Батько Волошин зробив це з волі єпископської Консисторії.

Ось як про це пише один із ближчих співпрацівників о. Волошина, згадуваний уже о. Лар: "Єп. Фірцак, як посол до мадярського парляменту, а пізніше вже як єпископ, тяжко відчув відповідальність за долю повіреної йому Церкви й народу. У своїй тяжкій праці він знайшов щирого помічника, в особі о. Волошина, що зі сильною вірою в успіх своєї праці і великим завзяттям поставив собі за ціль — спасти за всяку ціну церковне шкільництво. І це йому пощастилося. За *допомогою і благословенням єп. Фірцака*, спираючись на самі державні закони, о. Волошин так успішно боронив у парляменті рідного шкільництва, що ні одна церковна школа не попала в руки Мадярів" (див. *"Ковчег"*, Стемфорд 1948, чч 6-7, стор. 88-89).

Тому не дивно, що коли у 14-их рр., саме перед війною, прийшла нова хвиля мадярщення нашої церкви й церковних шкіл, Фірцаків наслідник, єп. Антоній Папп (1912-1924), хоч сам із роду й переконання Мадяр, однак в ім'я *"Божої справи"* знов послужився знанням і досвідом о. Волошина, який під цю пору мав за собою вже й авторитет Мадярської Академії Наук, як її *"винагороджений член"*. Про цю *"останню атаку мадяризації"* Волошин написав у своїй довшій статті — *"Оборона Кирилиці"* (див. *Наук. Збірник Т-ва Просвіти*, Ужгород 1936, стор. 85-117). Цю свою розвідку о. Волошин кінчає такими словами:

"Народ прибитий стражданнями війни, переслідуваний зі сторони урядовців шовіністів, прийняв цю *"реформу"* з великим огірченням. Але мадярське правительство досягнуло лише те, що значно зросло число тих Русинів, які бажали розвалу Австро-Угорщини".

"Акція Мадярів проти кирилиці і старо-слов'янського обряду розбудила національне почуття і в таких одиницях, які вже не мали ніякої надії на краще народнє завтра".

Як чільний культурний діяч і свідомий народовець, Батько Волошин відіграв теж провідну роль в сформуванні *Центральної Народньої Ради* та в прилученні Закарпаття на засадах автономії до ЧСР. (див. А. Волошин, *Спомини*, стор. 53-56). Він кидався направо і наліво, щоб сконсолідувати народні сили і поставити шкільництво на тверді народні основи, щоб так забезпечити національно-культурний розвиток свого краю. У цім йому стала в пригоді газета *"Нова"*, що її він зачав знову видавати в жовтні 1918

року. Для освітньої праці він зорганізував інтелігенцію у *"Т-ві Просвіта"*, а для шкільної праці оснував — *"Учительське Товариство"*. Для економічного піднесення Закарпаття він устиг був заснувати — *"Підкарпатський Банк"*, *"Торговельний Сбоюз"*, *Асекураційне Т-во "Бескид"* та *"Кооперативний Союз"*. Усюди він був активний як голова або принаймні як член управи.

У цих часах мало хто міг був визнатися у мознім, релігійнім та політичнім хаосі, що запанував був на Закарпатті. Одиноко Батько Волошин не тратив своєї голови і пляново змагав до відродження свого народу. Ось як про нього висказується очевидець цих подій:

"У часі мадярського володіння українська інтелігенція Закарпаття змадярщилася. Тепер, під володінням Чехів, вона будилася до нового життя. А це пробудження зачиналося хаосом. Люди не знали, хто вони є: чи Русини, чи Українці, чи церковно-слов'янський нарід, чи Русскі, або може таки якийсь окремий Карпато-руський нарід".

"Єдиний із місцевих, що визнавався в тому хаосі й відбивав від того хаосу, як відбивається правдиве світло від багнистих блимавок, був — директор Августин Волошин, що сам, своїм розумом і своїм трудом, посеред різних вагань і холітань, доходив до правди" (див. В. Бірчак. *На нових землях*, Львів 1938, стор. 71-72).

Щоб вивести свій нарід із національного хаосу, Батько Волошин у тім часі зайняв одиноко правильне становище: "Наш урядовий язик повинен бути малоруський з етимологічним правописом", що його він оборонив у своїй науковій розвідці — *"О письменнім язиці Підк. Русинів"*, яка вийшла друком в Ужгороді 1921 року.

Та найбільше діткнула шляхетне серце Батька Волошина релігійна боротьба, яка в тих часах розбушувалась унаслідок Масарикової політики — *"Геть від Риму"*. Цю проти-католицьку політику влади о. Волошин явно нап'ятнував: "Можемо сміло сказати, що релігійна боротьба нанесла народові дуже багато шкоди і то як із культурно-національної так і політичної сторони. Народ розбитий на ворожі собі табори, створено у нім духа анархії та партійної ненависти, через що потерпів культурний, політичний і господарський розвій Підкарпатської Руси. Якщо уряд ЧСР серіозно бажає сконсолідувати народ Підкарпатської Руси, він передусім необхідно мусить зліквідувати гіршу релігійну політику" (див. статтю о. Волошина, *Релігійні відносини на Підк. Русі*, в *"Акта Конвентус Праґенсіс про Студіїс Орієнталібус"*, Оломовц 1930, стор. 218-221).

Через релігійну боротьбу на Закарпатті запанувало безправ'я, насилля і страшна ненависть, місцями доходило аж до кровопролиття. Скомпромітований єп. Антоній Папп мусів усунутися до Мадярщини, а на його місце 1924 р. Апостольський Престіл назначив Владику Петра Гебея († 1931 р.), близького співпрацівника о. Волошина. Коли през. Масарик проголосив, що *"католики дістануть стільки прав, скільки їх собі виборять"*, тоді чехословацька ерархія, за вказівками апостольського нунція Франциска Мармаджі, зачала консолідувати католицькі сили на полі політичнім, щоб успішно могти боронити інтереси Католицької Церкви в ЧСР. Так у Чехословаччині започатковано *"християнський-народній рух"*, що його очолював: у Чехії — о. монс. Іван Шрамек; на Словаччині — о. монс. Андрій Глинка; а на Закарпатті — о. монс. Августин Волошин. У ціло-державних виборах 1915 року *"Християнський-народній рух"* переміг і змусив чехословацьку владу до заключення *"Модус Вівенді"* з Ватиканом. У цих виборах о. Волошин був теж вибраний на посла до празького парляменту, чим започаткував він свій *"тернистий шлях"* політичного служіння своєму народові і своїй церкві.

Ні народ ні церковна влада не завелись на особі Батька Волошина. Для єпархії він урятував обидві Вчительські Семінарії, зберіг церковне шкільництво, спас Ужгород, як столицю краю та внормував відносини між греко-католицькою Церквою і чехословацькою владою. А це вже був великий осяг успішної *"політичної"* праці о. Волошина протягом чотирьох років (1926-1930).

У критичних 1938-1939 рр. Батька Волошина знов запряжено до *"політичної"* праці, коли між іншими *"народніми провідниками"* знайшлися зрадники і запроданці. Тоді Батько Волошин був одиноким *"спасенням"* карпато-українського народу, що його він відважно довів до славних *березневих днів* 1939 р., до проголошення самостійної Карпатської України. А вдячний народ, що його репрезентував Карпатський Сойм у Хусті, дня 15 березня 1939 р., без найменшого вагання, покликав свого відданого й правдивого *"Батька"* стати першим його Президентом.

Батька Волошина вже немає між живими. Він теж упав жертвою безбожницького комунізму. Але його дух живе. Його дух живе між нами. Як співав наш *"Маковицький Соловій"*:

"Хто жив духом правди, смертю не умре;
У серцях своїх ближніх — він вічно жив буде!"

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

Осип Станімір, сотник УГА

ВЕЛИКДЕНЬ НА ФРОНТІ 1919 і 1920 рр.

Уривок (витяг) із книжки "Моя участь у Визвольних Змаганнях 1917-1929"

ВЕЛИКДЕНЬ НА ПРОТИПОЛЬСЬКОМУ ФРОНТІ 1919 р.

Була весна в повному розцвіті, соняшна, весна з зеленню й квітами та оксамитним цвітом на деревах. У таку то пору мій II-гий Курінь 8-ої самбірської бригади, зарившись глибоко в землю, держав позиції між Городком і Судовою Вишнею, від Угерець Незабитківських аж до села Добряни включно. Погода була гарна, болото в стрілецьких окопах висохло, стало привітно. Рідка крісова й артилерійська перестрілка та гуділня артилерії, десь далеко направо підо Львовом, указували на те, що навіть у таке велике свято ворог не залишає нас у спокою. Вже на кілька днів перед Великоднем кружляли погологоски, що Поляки приготовляються на наш Великдень до наступу і пролому нашого фронту. Тому бригадна команда видала відповідні приказки, а вслід за тим і я в своєму курені зарядив гостре поготівля. На сам Великдень, як тільки почало світати, я подався з ординансом до окопів, провірити фронт та зложити сотням святочні побажання. Було погідно, тут і там пахкали крісові стріли, артилерія мовчала. Першою з черги була 5-та сотня чет. Володимира Караванa, що держала обсаду горбів напроти села Годовишні. Коли ми наближилися до сотні, збентежив нас якийсь підозрілий рух в окопах. Ми припали до землі, уважно надслухуючи, чи випадково ворог не зайняв наших позицій. По кількох хвилинах ми почули притишений оклик: "Пане вістун, дивіться, там знов хтось до нас підсувається, мабуть ідуть хлопці з паскою." Тепер уже не було жодного сумніву, що це наші стрільці і ми скорим кроком подалися вперед. Мене зараз пізнали. Вискочив із рова чет. Кліш і одним духом радісно зголосив: "Пане сотнику, і в нас Христос Воскрес; у нас святчена паска, у нас Великдень." За хвилину з'явився командант сотні четар Караван і ми дружньо стиснули собі руки, похристосувались та склали взаємно собі і всім стрільцям сотні великодні побажання. Після того ми пішли вздовж сотенного фронту. Всюди вітали нас радісним "Христос Воскрес!" Кожний стрілець хотів щось сказати, чимсь від душі з нами поділитись. Настрій був якось дивно піднесений, святочний. Я не пізнавав своїх стрільців і спитав про причину цього настрою. Командант сотні, вказуючи на стрілецькі окопи, сказав: "Дивіться, пане сотнику, в нас паска, сир, яйця й свячепе — у нас справжній Великдень. Всі ці великодні ласощі доставило нам ось це нещасне, напів спалене й розбите село Годовишня, що перед нами, між двома фронтами, польським і нашим." У міжчасі зголошені хлопці зближались до наших окопів, а через кілька хвилин прибули до нас трьох сільських хлопців-школярів, у білих полотняних свитках, із клунками в руках і на плечах. Хлопці підійшли несміло, поздіймали нові солом'яні капелюхи і хором зголосили: "Христос Воскрес!" — Татуньо і мамуня посилають вам свячене, абисьте боронили нашого села!" Цих кілька щирих і невинних хлоп'ячих слів зворушили нас глибоко. Мене щось здавило в горлі і сльози підійшли до очей. Ми мовчали, мовчали і хлопці, не знаючи що зробити зі своїми капелюхами. Нараз зі сторони ворога впала сальва, кільканадцять крісових куль пролетіло зі свистом понад наші голови. Ми позіскакували до окопів і потягнули за собою хлопців. Тут щойно ми їм подякували і щедро обдарували, а один із стрільців дав їм стрілецьку шапку. Показалося, що це був найцінніший дарунок. Хлопці таки зараз почали її оглядати і по черзі примірювати до своїх голов. Стрільці тішилися, приговорювали всячину. Було весело в наших окопах. Стрілянина втихла зовсім і ми чимскорше відправили хлопців додому, вказуючи, кудою мають іти, щоб не попасти під ворожий обстріл. Сходило сонце і на душі стало

Пані М. Фенюк у Мондері, Алберта, пише писанки

якось так легко, так добре. Я попращався і пішов дальше вздовж фронту — до 6-тої і 7-мої сотні. І тут було весело і гамірно, але не було того душевного підйому, бо не було нашого рідного сільського священого. Сотні стояли в чистому полі, далеко від села і мусіли вдоволятись військовим священим пайком. Через цілий день на нашому відтинку був спокій, не було вбитих ні ранених — на землі був мир. Так пройшов Великдень у моєму курені 19-го квітня 1919 р. на польському фронті.

ВЕЛИКДЕНЬ ПІД БОЛЬШЕВИКАМИ

1920 р.

Дня 11-го квітня 1920 р., вчасним ранком усі стрільці і старшини, немов на команду, рушили на майдан під церкву, де о. Євген Гаврилюк, колишній польовий духовник 8-мої самбірської бригади, на власну відповідальність правив Воскресну Утреню і Службу Божу. Вдарили дзвони, понеслося грімке "Плотію" та "Христос Воскрес". Військо й місцеве населення злилося разом в одну велику громаду і набожно співали воскресні пісні. По Службі Божій о. Гаврилюк виголосив зворушливу проповідь зі святочними побажаннями. Всі слухали з напруженням, здержуючи сльози, що так і котилися по обгорілих й вимучених вояцьких обличчях. Я стояв докраю зворушений. Нераз хтось легко штовхнув мене в рам'я. Оглянувшись я запримітив бригадного ордонанса, що давав мені якийсь незрозумілий знак. Ми вийшли з натовпу, а ординанс відізвався до мене півголосом: "Пане сотнику, вас кличе якийсь комісар, що приїхав із Києва." Скорим кроком ми подалися в сторону бригадної команди. Назустріч нам вийшов незнаний мені комісар у товаристві бригадного політкома тов. Замори, а вказуючи рукою на непроглядну масу людей під церквою, закричав несамовито: "Товариш комбріг, я вас віддам під суд! Був приказ відігнати всіх попів до Києва, а ви цього не виконали. Тепер погляньте, що зробив піп зі стрільцями і цілим селом — це ж просто бунт!" У відповідь на це я стримано, але піднесеним голосом сказав: "Не мене, але вас комісарів належить віддати під суд!" А вказуючи на церкву, продовжав: "Це ж найкращий доказ, що ви — комісари варті враз із цілим політкомом, коли один нужденний піп потрапив забрати вам усіх людей! Моє діло фронт і стратегія і за це я відповідаю, — ваше діло, політичне виховання бригади! А як ви вив'язались зі свого завдання, найліпше вказує цей наш Великдень під церквою! Отже не мене, а вас — комісарів належить віддати під суд!" Так заскочений комісар здурнів, замнявся, щось ніби оправдував себе й мене, але вже більше не грозив. Ми розійшлися поєднані, — як годилось на Великдень.

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської
ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси
Стор. 392. Ціна $4.50
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
В. ПОЛЯНИЧА
п. н.
ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ
сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 200 сторін друку на гарному папері
Ціна — $2.00
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 4-7445

Віра Смерека

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

(Продовження)

VI

Діти підростали і літніми вакаціями йшли заробляти, помагаючи батькам зводити кінці з кінцями. Потроху стало ліпшати з харчами. У дворі завелися кури, хрюкало поросятко в хліві, з приділеного городу зібрали картоплю і раділи, що на цілу зиму буде своя. Трохи легше зітхнули змучені батько і мати.

Та йшло не до ліпшого. Десь у світі розпочалась війна.[1]) Так оголошували газети. Далеко десь хтось почав воювати. Здавалось: що було до того маленькому далекому містечку? — Люди байдуже жили своїми турботами.

Та не довго. Війна раптом відгукнулася своєю силою і до них. Усі товари раптом почали зникати з магазинів і більш не повертались до них. Голі полиці склепів вияли пустою. Продавці зіхали, не мали чого робити. Там, де колись лежали крупи, хліб, цукор, висіли ковбаси — прийшли пусті кольорові коробки, у вікнах з'явились дерев'яні вироби хлібин і булок. За хлібом же треба було стояти годинами в черзі. Про матерію, мило, взуття й інше годі було й думати. Ціни на базарі підскочили чуть не на половину. А купити щось можна було тільки на базарі.

Ця вся зміна, мов злим сміхом, ударила по родині Симона Івановича. Задовго перед виплатою почали виходити гроші. Скриня вже давно була пуста — продавати не було більш чого. Суха картопля не сходила тричі на день зі стола. А на весну і тої не стало. Забили марне поросятко і тонкі шкурки різала Емілія Василівна такими маленькими кусочками, що годі було помітити їх у страві. Не було більш і думки про нове порося. Засох і хлівець. За невеликі заробітки треба було купувати все від малого до великого, грошей не вистачало.

А діти росли й потребували все більше. Стискалося батькове серце з жалю. А мати часто обгортала руками три марні дитячі тіла і в розпачі крізь сльози промовляла:

— Діти мої!.. Бідні мої, нещасні!.. Що я вам дам? Нема нічого... Мною ж ви не будете ситі... Коли б так, я б лягла, щоб ви тільки були не голодні!.. Господи, що нам робить?... — Вона гарячими сльозами обливала засмучених дітей, а тоді знов верталася до своєї роботи, якої мала так багато.

Від раня до вечора в білому халаті, в білій хусточці над змарнілим пожовклим лицем, бавила вона чужих дітей у яслах; дітей не можна було ні бити ні сварити, а слів вони так тяжко слухали.

Поверталася додому змучена і збита нервами, а дома чекало на неї так багато роботи. Треба було на п'ять осіб напрати, пошити й наварити. День починався для неї о 5-ій годині ранку; доки йти на роботу варила родині снідання й обід, прибирала хату. А по роботі до пізньої ночі прала і шила; все було до ладу в маленькій хатині. Тільки життя чим далі все більше здавалось виснажувало її.

До того всього прийшли тепер вічні турботи про те, як і що купити, де ліпше постояти за хлібом. Того хліба часто не вистачало в магазинах і доводилось вертатися ні з чим, або купувати хоч трохи найдорожчої булки, яка коштувала в чотири рази більше, як хліб. Приносячи того "кусючого", як звали його тоді люди, хліба додому, ділили його, як проскурку поміж голодною родиною.

— Поки дождеш получки, порвеш і онучки, — пошепки говорили люди, проклинаючи начальство, яке скрізь і всюди мало все без черги.

Та й той несміливий шепіт скоро був придушений, — до міста докотилися арешти, що вирували по цілому краю.[2]) Вночі, лягаючи спати, люди не знали, чи знову встануть нарано.

Симон Іванович тривожно кидався до вікна, як тільки яка машина проїжджала вулицею, або не дай Бог спинялася десь біля них. Тоді зблідлий, він довго дивився в непроглядну темінь ночі через щілину в завішеному вікні, боячись розсунути білі занавіски. А як приходив ранок, полегшено зітхав та, встаючи найперший з усіх, ішов у город. Працюючи в малих грядочках, заспокоював свою тривогу. І вже як здалека озивався протяжний заводський гудок, ішов у хату і бадьоро всміхався до дітей.

— Виспались?... Пора вставати!.. Самовар кипить!

І, несучи на стіл блискучий мідний самовар, що шумів і булькотів парою, казав:

— Слава Богу, ніч пережили!..

Не зглянулись, як надійшла зима, почались нові турботи за паливом. Купили віз торфу, дров на базарі і слабенький торфовий вогонь довго курився в печі, поки загорявся, щоб зварити обід та загріти хоч трохи холодну

хатину. А зима випала люта того року, сувора. Снігу насипало такі кучугури, що з хати не можна було вийти. Цілі тунелі робили, відкидаючи сніг, а вітер віяв і заносив дороги, тоді було пройти.

Зближалося Різдво. Люди мазали хати, прали білизну, — не дивлячись на всі турботи, готувалися до Різдва.

— Я поїду по ялинку! — твердо заявив Анатолій одного погожого дня.

— Де ти поїдеш? — жахнулася мати. — Такі сніги! Загрузнеш десь та й вовки в лісі!

— Не журись, мамо, ми з хлопцями поїдемо! — Анатолій ріс сміливий і практичний. Карі, як у батька очі його, горіли завзяттям і легко всміхалися до матері.

— Бережися ж! — благала вона.

Пізно того вечора усі ждали на Анатолія, а його не було. Уже батько пішов шукати, мати нервово виглядала у вікно, а він не вертався.

Нарешті почувся стукіт у сінях, кляцнула плямка, двері відчинилися і до хати ввійшов Анатолій, а за ним батько. Обоє засніжені, обмерзлі, аж білі з морозу, і обоє щасливі.

— Не журись, мамо, ялинка є! — радісно оголосив Анатолій і, скидаючи шапку, додав: — Заблудили трохи, сніги такі, що світу Божого не видно.

— Ходили з сусідом шукати, — говорив стривожено Симон Іванович, — де там, сніги такі, що нічого не видно. І як вони знайшли дорогу, я не знаю. Нащо було йти... — попрікнув він сина.

— І чим ми ту ялинку будемо вбирати? — спитала Іра, спокійно сидячи за книжкою і дивлячись то на брата, то на батька, які розвішували коло печі мокру засніжену одежу, і від того в хаті стало ще холодніше.

— Кружечків з буряків наріжемо, а вберем! — бадьоро сказала мати, рада, що син щасливо вернувся додому. — Ось борщ гарячий, сідайте вечерять, погрієтесь! — Вона вже несла на стіл миску паруючого борщу і всі потягнулись за ложками, півколом зібравшись за столом, довкола старинної лямпи з зеленим абажуром і паруючим у її тихім світлі борщем.

— А в нас у школі теж буде ялинка! — раптом з гордістю заявила Іра.

— А що ж це? Хіба дозволили вже й ялинки? — трохи здивовано, трохи з іронією запитав Симон Іванович.

— Це Постишев завів! — знаюче пояснила Ірина. — Відтепер скрізь будуть ялинки під Новий Рік!

— Ялинка ж на Різдво буває! — поправила мати, немов це був незаперечний факт, який перекручує її неповнолітня дочка.

Іра мовчки опустила очі в ложку.

Що вона могла сказати мамі!? Це ж вони, дорослі, встановлять, коли що має бути, а вона приймає від них і любить, або не любить. І раптом усміхнувшись, починає оповідати.

— І баль-маскарад буде під новий рік, концерт і п'єску розучують. (Іра промовчала, що її нікуди не приймають). П'єска буде про Діда-Мороза і снігурочку, про місяць і зорі. А місяця грає Галя, у неї таке кругле личко, як місяць... От цікаво буде, я піду подивитись і батьки можуть приходити. Ти підеш, мамо? — звернулася вона до матері, бо знала, що тато ніде не піде, а мама завжди з нею ходила на збори і шкільні вечорі.

— Побачимо ще... — з гідністю відповіла Емілія Василівна. — Ще, дай Бог, Різдва дождати!

Може десь і готовились новорічні ялинки, проте Різдво в усіх було на устах.

— Ось кусочок м'яса на Різдво заховаю, — показувала родині цінну покупку з базару Емілія Василівна. — Аби ще десь ковбаси достати.

Дівчат учила робити прикраси на ялинку. Купили стружок фарбованих, які вживались тоді замість барвистого паперу, і робили з них довгі ланцюжки. Завивали сірникові коробки, вирізували зірочки, — все що вміли, готовили на ялинку. Десь узялася вата, з воску мама сама наробила маленькі свічечки.

І коли настав Святий Вечір, скрізь було свято. Чисто прибрана хатина дихала спокоєм і затишком. Над іконами й на стінах біліли чисті вишивані рушники. На столі пишалася старинна ще дорогої ткані скатертина, — весільний подарунок, із яким не розлучилися на базарі через всі голодові дні. Після роботи і школи вся родина помилася, вдягли чисте убрання і коли перша вечірня зоря засіяла на небі, батько вніс у хату сіно, пшеницю й велику пахучу ялинку. Поклав свої дари на столику під іконами і перехрестившись, привітав усіх із Святим Вечором. Дівчата з мамою прибирали ялинку. Свіжі зелені гілочки обвішували ланцюжками, прикрашали своїми виробами, обкидали білою ваткою, — причепурилося зелене деревце, замерехтіло барвами, а як запалили маленькі жовті свічечки, кипуло всім у серце велику радість.

— Ялинко, ялинко, як ми тобі раді! — весело заспівала дитячу пісеньку Ніна і сплеснула в долоні, — о, яка гарна ялинка!

Симон Іванович поправив гнотик із лямпадки перед святими образами, подивився, чи добре завішені вікна і перехрестившись, голосно промовив:

— Слава да показавшому нам світ, Христе Боже! — І розкривши старинну пожовтілу книжку, розпочав різдвяні молитви: — "З нами Бог, і розумійте народи, і покоряйтеся, бо з нами Бог!..."

Родина безмовно слухала. Втерла сльозу Емілія Василівна, зашептала молитви, хрестячись, Харитина Іванівна. А діти стояли й дивилися на своїх батьків. Слухали їх молитви. Слухала, здавалось, і ялинка, радісно мигаючи вогниками свічечок, слухали стіни в чистих вишиваних рушниках, слухали вікна, наглухо завішені білими занавісками, — слухали й мовчали.

Помолившись, сім'я сіла вечеряти.

Із ячмінних крупів, бо пшениці не дістали, їли кутю. Меду не було. Розвели ложку цукру в воді і полили кутю солоденькою водою. Ще мак був. Замість смаженої риби, їли вуджену воблу і солону дрібну камсу, — усе, що можна було тоді купити. Запивали узваром із сушених яблук і груш, що їх обережно переховувала мати ще від літа.

Харитина Іванівна вчила дівчат колядувати. Тихо, напівголосом, за завішеними щільно віконами, через замуровані морозом маленькі віконця хатини о. Симона линула в непроглядну темінь ночі старовинна колядка: "Святий вечір, добрий вечір! Добрим людям на здоров'я".

Симон Іванович розказував дітям про чудо народження Спасителя світу. Оповідав про пастушків, королів і чудесну Вифлеємську зірку.

А коли всі полягали спати, довго молився.

До пізньої ночі горіла лямпадка перед святими образами і, схилившись над книжкою, читав молитви Симон Іванович. Його постать в куті під образами кидала величезну тінь через цілу хатину і одинока повнила її рухом і життям, побожно схиляючись при хресному знамені. А з-під рушника вишиваного у світлі лямпадки сіяли святі образи — спокоєм і вічністю, джерелом добра і правди, світлом чистої і ясної любові сіяли з рам оздоблених незмінні Святі Лиця: Ісус Христос, Мати Божа, Свята Тройця. Кожна з тих ікон мала свою силу і своє значення для Симона Івановича: он у позолочених рямках благословенні ікони його подружжя, он мармурова іконка Божої Матері, подарована в день народження його старшої дочки Ірі, он посередині простий, без рами селянином зроблений колись олією на полотні образ Ісуса Христа в час моління о чаші — чудотворна ікона його родини. Ясний рожевий вогник лямпадки ніжно освічував Святі Лиця і сіянна їх святе джерелом істини наповнювало Симона Івановича та відроджувало в його душі все нові й нові сили...

У завмерлу тишу земного життя на землю сходила Різдвяна Ніч...

---

[1]) Початок 2-ої світової війни 1939-го року між Німеччиною і Польщею.

[2]) Період "Єжовщини" — а після неї широковідомі арешти в Україні кінця 40-х років, через які загинуло по тюрмах багато тисяч народу.

(Далі буде)

У сторіччя канонізації св. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера **оо. М. Соловія й А. Великого**

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОБА

Книжка — багато ілюстрована — має 463 стор. друку більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований життєпис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50 — У твердій оправі $6.00

Замовляти через:

Basilian Press

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ХРИСТИЯНСКИЙ КАЛЕНДАР ЗА ВИРНИХ КРИЖЕВАЦКЕЙ ЕПАРХИЇ, 1969, ст. 116

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА НА 1969 РІК, Вінніпег, ст. 160.

АЛЬМАНАХ-КАЛЕНДАР СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ АМЕРИКИ "ПРОВИДІННЯ", Видавництво "Америка", Філядельфія, ст. 234.

о. Діонісій Тулюк-Кульчицький, ГОСПОДАРСЬКА ЕТИКА (Католицька наука про господарство), Видавництво "Християнського Голосу", Мюнхен, 1968, ст. 52.

Осип Дячишин, ЧЕРЧЕ, Моє рідне село, Монографія, Українське Видавництво "Добра Книжка", Випуск 185, Торонто, Р. Б. 1969, ст. 142.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК, Журнал Українського Лікарського Товариства Північної Америки, 1968, ч. 4.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ, Орган Пластової Думки, Торонто, 1968, ч. 3-4.

МИ І СВІТ, Український магазин, Торонто, 1969, ч. 148.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1968, Кн. 11-12.

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ХРИСТОВИЙ ВИНОГРАДНИК ЗБАГАТИВСЯ МОЛОДИМ СВЯЩЕНИКОМ

"Живо велике, та женців мало".

Багато говориться на цю тему, але важко знайти конкретну відповідь на брак покликань. І саме в цей критичний час, коли ряди душпастирів проріджуються через відхід у вічність, Бог поблагословив нашу парохію Непорочного Зачаття в Гемтремк, Мин. новим, молодим і многонадійним священиком о. Рафаїлом Р. Райберном. Монаший Чин оо. Василіян як і вся українська спільнота радіють побільшенням священичої родини. Та все ж таки у цій безмежній радості можне почути голос запиту сумління: ...невже ж Боже Провидіння післало нам священика не-Українця, щоб розбудити зі сну байдужности українських "патріотів"?.. Батьки о. Рафаїла є англійського й німецького походження. Слід зазначити, що лише мати його є католичкою, а батько був урядово принятий до Католицької Церкви щойно 1963 р. на празник св. Володимира.

Дня 8-го грудня 1968 р. перший раз в історії церкви Непорочного Зачаття в Гемтремк, Мин. відбулися свячення диякона Рафаїла Р. Райберна, що їх уділив Преосвященний Ярослав Габро. Хоч торжество почалося в 4 год. пополудні, то на цілу годину перед вірні почали заповняти церкву. Незабутньою залишиться в моїй пам'яті хвилина зустрічі з дияконом Рафаїлом, коли того дня в церкві, обмінюючись думками, з його уст линула милозвучна поправна українська мова. Прийшла довгоочікувана хвилина, церква була виповнена вщерть, не було навіть вільних стоячих місць. Найближча родина диякона Рафаїла, приятелі, знайомі, сестри-монахині та вчителі заняли почесні місця. Відтак почався похід, процесійне впровадження Владики-Святителя та диякона, кандидата на рукоположення. У поході взяли зорганізовану участь кілька десяток хлопців із Вівтарної Дружини, діточки в білому одязі, чотири дитини в народних строях, які несли символи священичого служіння (чаша, вино, пшениця), диякон, більше число духовних та Преосвященний Ярослав. — Дітей зорганізували та приготовили до участи Сестри ЧСВВ. — Співав хор під орудою інж. Я. Филипова. Проповіді: о. ігумен І. Лотоцький ЧСВВ і о. Марко Зазуля ЧСВВ (з Торонта).

На свячення прибув як гість Преосв. Франциск Зазк, Єпарх Маронітської Католицької Церкви із своїм секретарем. Крім цього наступні духовні взяли участь: о. Протоігумен М. Когут ЧСВВ, о. Прелат В. Паска, о. Прелат М. Бохневич, о. Радник І. Прокопович, о. І. Лазор — заступав Монс. М. Гельрігля із Ст. Луіс, який хрестив о. Рафаїла ЧСВВ, о. М. Зазуля ЧСВВ — визначені отці сослужили Св. Літургію з Преосвященним Владикою. О. Протоігумен Когут виконував чинності архидиякона.

До Св. Причастя приступило дуже багато вірних. Диякон Рафаїл відчитав св. Євангеліє гарною українською мовою. Торжество Свячення почалося, коли о. Протоігумен М. Когут зі свічками-трійцями в руках просив поставити диякона Рафаїла у священичий стан, після чого диякон Рафаїл віддав три глибокі поклони, а тоді о. Протоігумен дальше зі свічками в руках і диякон обійшли престіл три рази, цілуючи кожний ріг престолу. Відтак диякон Рафаїл зложив присягу, складаючи Визнання Віри навколішках перед престолом. Накривши голову диякона Рафаїла омофором, Владика Ярослав Габро відмовив молитву — "Божественна Ласка", а відтак диякон Рафаїл лежав перед престолом, а о. Протоігумен Когут відспівав мирну ектенію. Опісля диякон Рафаїл став навколішки. Владика відмовив молитву і тоді о П. Пащак ЧСВВ зняв орар і дельматику а о. Ігумен І. Лотоцький подавав священичі ризи по одній частині, під час чого хор співав "аксіос" — що означає "гідний", при чому слідували молитви. Після свячень, новий священик о. Рафаїл брав участь у богослужбі аж до кінця. У своїй проповіді о. І. Лотоцький зазначив що в часі Святої Літургії ми були свідками величного чуда Божого, коли "Слова" перемінили диякона у священика. О. І. Лотоцький поґратулював і подякував мамі о. Рафаїла за те, що завдяки її глибокій вірі Чин оо. Василіян збагатився молодим священиком. Також жалів, що через поважну хворобу батько о Рафаїла не міг бути присутним на цьому радісному торжестві. Мило звучав спогад о. І. Лотоцького про те, як він, будучи магістром новіціяту в Гленкові, учив о. Рафаїла півтора року, тоді щиро відданого новика в 1959 р. Заключаючи свою глибоко змістовну проповідь о. І. Лотоцький звернувся до молодого священика такими словами: — "Сьогоднішній день є днем тріюмфу і щастя, але в теперішніх часах може прийти розчарування, тому то Бог завжди з Вами. Дай Боже, щоб Ви визначалися любов'ю св. Архангела Рафаїла, якого ім'я ви носите." По англійськи проповідував о. Марко Зазуля ЧСВВ з Торонто. Ґратулюючи, заявив що саме в часах церковного ферменту ми одержали молодого священика, чим радіють і щиро вітають його Отці Василіани та всі священики, бо завданням о. Рафаїла є зблизити Христа до людей.

Після Св. Літургії о. Рафаїл уділив благословення найперше Єпархам — Ярославові Габрові і Франціскові Зазк, а відтак своїй мамі, священикам, сестрам, дітям і всім вірним, як також роздав привезим образки. Батько о. Рафаїла через недугу не міг сдержати благословення від свого сина, зате для нього відправив він свою першу Св. Літургію наступного дня приватно.

По закінченні торжеств у церкві відбулося приватне прийняття для родини, знайомих о. Рафаїла, для духовенства і церковного хору.

Під час бенкету в своїх спомінах о. Рафаїл згадав, що хоч його батько не був католиком, то стремлінням його було виховати дітей у католицькій вірі. А коли прийшов шкільний час і батько бажав вписати свого сина до католицької школи, стрінувся з перешкодою саме тому, що не був католиком. Шкільні власті відповіли, що немає місця. Реакція батька була рішуче докоряюча: — "Хоч я не є католиком, то роблю всі старання, щоб дати дитині католицьке виховання та освіту, а якщо ви відкидаєте його, нехай це буде на вашому сумлінні..." На другий день подзвонили зі школи, що є місце для його сина. Також о. Рафаїл зазначив, що найщасливіша хвилина в його житті була тоді, коли його батько став католиком та був принятий до Католицької Церкви в 1963 році, на празник св. Володимира.

Так то при помочі Божого Провидіння кілька років тому, через знайомство з о. Прокоповичем, парохом церкви св. Арх. Михаіла в Дирборн, о. Рафаїл сподобав собі український обряд. Відтак прочитавши статтю в "Шляху" о. д-ра І. Лотоцького, тодішнього магістра новіціяту в Глен Ков (в українській і англ. мовах), де писалося, що юнаки заінтересовані вступити до Чину Отців Василіян, повинні зголошуватися на згадану адресу, першого серпня 1959 р. поїхав туди як "шеперон" Вівтарних Дружинників та познайомився ближче з о. І. Лотоцьким, після чого вступив до новіціяту.

Сьогодні, вся українська спільнота щиросердечно вітає молодого українського Василіянина о. Рафаїла Р. Райберна та надіється, що його добрий і незрівняний приклад причиниться до збільшення рядів українських душпастирів.

Ірина Захарків

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

про бл. п. проф. Гната Мартинця, Мюнхен, Німеччина

5 грудня 1968 помер у Мюнхені (Німеччина) на 87 році сповненого трудами для української громади життя Лицар - Командор Ордену св. Сильвестра Папи — проф. ГНАТ МАРТИНЕЦЬ, почесний голова УХР, довголітній голова Головної Ради УМХС, голова Представництва КоДУС у Німеччині, один із кращих педагогів, вихованків української молоді середніх шкіл у 1911-1914 рр. та після першої світової війни від 1919-1944 рр. на Рідних Землях, а в 1945-1952 рр. на чужині, в таборах українських заторенців у Берхтесґаден та Карльсфельді (Баварія).

Покійний побачив світ Божий у вчительській родині, в містечку Калуш, на Підкарпатті, де його батько Михайло був управителем вселюдної школи. Вчився в гімназіях у Стрию й Перемишлі, в якому 1903 р. здав іспит зрілости і там же відбув однорічну військову службу в 9 "ц. к." п. п.

Університетські студії закінчив 1909 р. на Математично-природничому виділі Львівського університету і 1-го березня 1910 р., як учитель математики й фізики, прийшов до української приватної гімназії в Рогатині, на вільне місце вчителя, після від'їзду до Львова проф. д-ра Івана Крип'якевича. У 1911-1912 навч. році вчителював у Академічній гімназії у Львові, а від 1-го вересня 1912 р., одержавши в Крайовій Шкільній Раді у Львові вчительську відпустку, знову вернувся до Рогатина і там, в українській гімназії, працював до кінця навч. року 1913-1914, тобто до вибуху першої світової війни.

У Рогатинській гімназії, в навч. р. 1910-1911 я був учнем 1-ої "г" кляси і тоді проф. Гнат Мартинець, хоч математик, при недостачі вчителів, учив мене латини й української мови. З того часу Покійний залишився в моїй пам'яті як той, що до учнів завжди ставився по-батьківському, завжди був вимагаючим, але й завжди по-батьківському вирозумілий. Теми обох у нашій класі навчальних предметів він кожного разу вмів подати так ясно й цікаво, що ми, учні, а було нас у класі 55, слухали його зі зосередженою увагою, неначе заворожені. Вся кляса любила його, любила і поважала вся гімназія, шанувала широка громада, зокрема батьки молоді, бо всі високо цінили його самопосвятну працю для молоді в школі і за культурно-громадську працю в читальних повіту.

Про свою вчительську працю в рогатинській гімназії Покійний декілька разів із вдоволенням згадував у листах: "Я залюбки вчив латину в І. і ІІ. кл., німецьке і математику в VI. і VII. кл. Приємно мені згадувати про те, як мої молоденькі слухачі слухали мене і дивилися на мене "як сорока в кість". Я гордий, що з колишньої рогатинської молоді вийшли поважні громадяни і для громади активно працюють." (Лист із Філядельфії з датою 17 жовтня 1957).

1914 р., після проголошення загальної мобілізації, як запасний старшина чотар австрійської армії, зголосився 1-го серпня в розпорядження згадуваного 9 п. п.

З Відня, столиці Австрії, наспіла сумна вістка, що там по довгій і тяжкій недузі, заосмотрений Святими Тайнами, помер 17-го лютня 1969 року, на 87-му році життя

БЛ. П. о. МИХАЙЛО ЛАДА

поч. Крилошанин Митрополичої Капітули у Львові, колишній Катехит української гімназії в Долині й народних шкіл у Львові і колишній завідатель церкви св. Варвари у Відні.

В суботу, 22 лютого 1969, тіло Покійного було перевезене до церкви св. Варвари, де була відправлена заупокійна Служба Божа і Священичий похорон. Закінчення похорону відбулося в понеділок, 24 лютня 1969 на Віденському Центральному Цвинтарі, де й поховано Покійного.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Вп. п. проф. Ґавт Мартинець

в Стрию і в перших днях весни, в хаотичному відвороті розгромленої австрійської армії — оборонив 2 мости за Дністрі в Розвадові, здержуючи на тому відтинку наступ Москалів на уфортифікований Миколаїв. "А-ле 9 вересня ми мусіли почати відворот на Сянік-Санч серед 3-тижневої слоти." (Лист із 17-го березня 1964).

1-го листопада був поранений під Опатовом, що на лівому березі Вісли, напівніч від Тарнобжегу, лікувався в Празі. 1 січня 1915 р., він знову на фронті і, в боях за ратування Перемишля, був важко поранений на мадярсько - галицькому пограниччі, біля с. Вислок Великий.

За військово-военну справність іменований поручником і, як інвалід, 1-го травня 1915 р. був відряджений на пост військового повітового комісаря та й посадника окупованого Австрійцями Володимира Волинського і ці обов'язки виконував по кінець червня 1917 р.

"За українське шкільництво і за культурно-громадську працю в тій частині Волині мене усунено (Поляки через Начальну Команду Армії) і, як сотника приділено до III. Армії на команданта рільничої експозитури в Снятині, де 1-го листопада 1918 р. мене іменували повітовим комісаром у відновленій українській державі. Майже кожного тижня голосилися в мене всякі місії, головно французькі, аж 25 травня 1919 р. прийшли з Буковини Румуни і помогли Полякам покінчати нашу армію.

"Під Румунами я був далі старостою, але то був сміх з мого урядування. З кінцем жовтня 1919 р. прийшла польська "влада", а 1-го листопада я зголосився до вчительської служби і тодішній інспектор, д-р Копач, призначив мені гімназію в Бережанах. У квітні 1924 р. я брав участь у зборах "Трудової партії" у Львові. Зборами проводив бл. п. о. Стефанович. Нас, учасників Зборів, у числі около 150 осіб, накрила польська поліція і мене зависили в службі, аж заходами нашої парляментарної репрезентації привернено мене в серпні 1924 р. до служби, але рівночасно карним порядком перенесено мене до Самбора." (Лист з 17. III. 1964). Там Покійний працював у гімназії по кінець шк. р. 1938-1939, розгортаючи одночасно національно - творчі праці в усіх українських культурно - національних установах.

У Самборі 1929 р. одружився з панею Володимирою Савицькою, вдовою по катехитові самбірської гімназії. На жаль родинним щастям довго не втішався. По 4-ох роках подружнього життя повдовів. "Моя дружина" — писав у листі 7 березня 1960 — "померла в грудні 1933 р. Мене з Ромком (шесерб, відомий композитор Ґ. Савицький, організатор і директор Музичного Інституту в Філядельфії й Нью-Йорку та 15 філій) в'язала велика любов і пошана до Покійної. Дуже прикро призвичати до тяжкої дійсности, бо вже й Ромка нема між живими. Помер у січні 1960 р. на 53 році життя."

Польським можновладцям праця проф. Мартинця в українських установах Самбора не подобалася і Львівська Шкільна Кураторія знову карним порядком перенесла його в серпні 1939 р. до Станиславова, де застукало його большевицьке "визволення". Одначе з благ "старшобратського визволення" він не хотів користати. У грудні того ж року виїхав на захід. Від січня 1940 р. продовжував свою працю в Сяноці, а від 9 грудня 1941 до липня 1944 р. на пості директора вчительської семінарії в Самборі, що її зорганізував для виховання молодих учительських сил, щоб вирівнювати гостру недостачу вчителів у багатьох школах.

Останні роки прожив у Мюнхені, з незламною енергією від 1945 р. працюючи на становищі голови Головної Ради УМХС-УЧХ, бажав своїми впливами і знайомствами в міжнародніх харитативних установах допомогти Головній Управі УМСХ-УЧХ у виєднуванні допомог для залишенців та забезпечити їхне життя в Німеччині й Австрії.

У листі з датою 10 грудня 1963 р. Покійний писав: "Тут остаємся ті, які призначені на животіння з милостині, люди хворі, без родинної помочі, нездатні до праці."

"Від 1954 р." — писав у тому ж листі — "я головою Крайового Об'єднання Українського Християнського Руху, що його ціллю є — здійснювати християнські основи в культурному й соціяльному житті української спільноти. Основні світогляди спирає УХР на науці Церкви і св. Евангелії, відкидає комунізм і матеріялізм, визнає демократію, свободу совісти і толеранцію..."

Від січня 1968 р. важко недужав. Упокоївся в Бозі 5 грудня 1968 року.

Українська спільнота на чужині втратила в Покійному високоідейного працівника, громадянина й мужа великих християнських чеснот.

Вічна Йому Пам'ять!

Василь Волицький

ПОХОРОН ПІОНЕРКИ З МОНДЕРУ

В суботу 14-го грудня 1968 р. впокоїлася в Господі бл. п. Євдокія (Дора) Закордонська, в шпиталі св. Йосифа, Вегревіл, Альберта.

Покійна Євдокія Закордонська народилася 25-го травня 1892 р. в селі Звиняч, повіту Чортків, Галичина. Родичі її були Василь і Анна (з дому Маринюк) Панчишин. Із ними вона приїхала до Канади в Мондер, ще як мала 8-літня дівчинка, у 1900 році. 22 лютого 1919 р. вийшла заміж за Дмитра Закордонського, сина

Вп. п. Євдокія Закордонська

Гринька й Ірини (з дому Цітульських), також зі Звиняча, що приїхав був до Мондеру з краю в 1914 р. Їх шлюб благословив бл. п. о. Навкратій Крижановський ЧСВВ у церкві св. Ап. Петра і Павла в Мондері. — Обоє фармерували біля Мондеру аж до 1952 р., коли лишили фарму синові Павлові, а самі перенеслися до міста Мондеру, щоб вигідніше, близько церкви і міста, доживати віку.

Покійна Євдокія із своїм мужем гарно виховали в християнському і українському дусі велику родину: шість синів — Никола, з Вегревіл, Іван, з Едмонтону, Павло й Йосиф, з Мондеру, Михайло, з Вікторії Б. К., Василь, з Салмо, Б. К., і одна дочка — Анна, замужна за Григорія Поліщука, з Едмонтону. Як бабця і прабабця Євдокія тішилася 31 внуками і 6 правнуками. — Останніх п'ять ніг мала параліж ніг, так що багато часу пережила в шпиталі, але все переносила дуже терпеливо, здаючись на Божу волю. У шпиталі часто приймала Св. Тайни і так себе все готовила до доброї смерти.

Похоронні богослуження відправлено в церкві св. Ап. Петра й Павла, в Мондері: у понеділок 16-го грудня в годині 8.00 вечором був парастас, а в вівторок 17-го грудня в годині 10.00 ранку Служба Божа і похорон. Похоронено бл. п. Євдокію Закордонську на цвинтарі біля манастиря. — Похоронні богослуження відправив о. Северіян Якимишин ЧСВВ. — По похороні родина покійної запросила всіх учасників до Народнього Дому на поминальний обід. Із тієї нагоди приявні зложили $11.50 на пресфонд "Світла".

Муж, сини, дочка, внуки і правнуки дякують усім за участь у похороні, за вияви співчуття, за молитви, за жертви на Служби Божі за їх жену, маму, бабцю і прабабцю Євдокію Закордонську.

Вічна Їй Пам'ять!

С. С. Я.

ПОМЕР ОТЕЦЬ ВАСИЛЬ КОМАРИНСЬКИЙ

З України наспіла сумна вістка, що 4-го лютня ц. р. впокоївся в Бозі в 77 р. життя і 50 році священства "наш дорогий, усіми люблений і незабутній" бувший парох Городенки і декан повіту Городенка, бл. п. о. Василь Комаринський.

Похорон із дому жалоби відбувся в суботу 8 лютня, ц. р. вполудне. Остання воля покійного була, щоби похорон відбувся скромно.

о. В. Комаринський був парохом Городенки в 1925 - 1935 рр. Останньо прожив у Городенці, по повороті з Сибіру, 11 років свого трудолюбного життя. Помер вечором спокійно, при повній свідомості "ніби заснув". Хворів понад 3 місяці на запалення легенів. Оце з листопаді минулого року раненько похожнувся, побив старечі кості, вдобавок простудився і від того часу хворів.

"І так Городенка, вкрита жалобою, сумує і болїє. Проводжає в останню путь свого добрячого Батька й учителя".

По другому приході большевиків, у часі "добровільного возєднання" української Церкви із московським православ'ям, бл. п. о. В. Комаринського заслано на Сибір, де на каторжній роботі в тайзі пробув 12 літ. Ще під час першого наїзду московської орди на українські землі, заслано на Сибір його брата адвоката Романа Комаринського з цілою родиною; Роман і його дружина померли в Казахстані і тільки дітям пощастило перебути московську каторгу та повернутися в рідні сторони.

Повернувшись із Сибіру о. В. Комаринський постійно проживав у Городенці, де в своїй кімнатці щоденно відправляв Службу Божу.

Публично, як усім відомо Москва заборонює українським священикам сповняти богослужби. У листах покійний завжди зазначував, що має все, що йому до життя конечне, та що Господь не опускає в своїй ласці тих, що Його і своєї Церкви не відрекликся.

Своїм повної посвяти життям з'єднав він собі симпатії громадян, які ним стало опікувались і допомагали, головно ж у його слабості. Був ціле життя веселої вдачі, повний оптимізму, який його ніколи, навіть серед найгірших обставин не опускав. Любив молодь і молодь поважала і любила його. За часів польської окупації України, його хата все була відчинена для незаможних студентів, які часто користали з його гостинности. Удержував також під час вакацій на приходстві студентів, яких постійно матеріально спомагав.

Був послідовний і солідний у сповнюванні своїх священичих обов'язків і ніколи не йшов на будьякі компроміси з окупантом. Коли ж Москалі зайняли Галичину і насильно "воз'єднували" всіх до московського православ'я, покійний не пішов на жадний компроміс, помимо різних обіцянок окупента, радше волів піти на Сибір на каторжні роботи. Повернувшись із Сибіру підупав на здоров'ї, однак ніколи духом не заломився. Сповняв всі свої священичі обов'язки серед "мовчазної" Церкви по змозі сил і обставин. Хоч обставини були взвесь час несприятливі і покійний не міг розвинути всіх своїх сил у душпастирстві, однак Господь дав йому пасму побачити овочі своєї праці серед людей доброї волі, які своєї рідної Церкви не опустили і досьогодні живуть ідеями, які покійний посіяв глибоко в душах терплячого народу. Він був із народом і народ був із ним.

Він був добрим пастирем, що-

бив повірене йому стадо і за те Господь нагородив його ласково побачити овочі своєї праці ще за свого трудолюбивого життя.

Городейна гідно вшанувала пам'ять "свого батька", відпроваджуючи громадно покійного на вічний спочинок. Відпровадила з думкою в серці: глибоко зберігати ідеали, які покійний проповідував і прикладом свого життя доказував, та пам'ятати на слова покійного, що Голгота Христової Церкви й Українського Народу неминуче веде до воскресіння.

Михайло Гамула

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $1.00:

О. Турула, Чікаго; Ол. Косіковський, Віндзор; Симон Лукій, Норквей; Лев Мерків, Ню Гейвен; Іван Гінчак, Мек Кіс Рокс; А. Хом'як, Гемилтон; Анна Гузар, Пітсбург; Й. Бучинський, Торонто, Петро Ошуст, Стар; Надя Гафкович Гартфорд; В. Циган, Ланкастер; А. Демчишин, Гемилтон; Анастасія Гасюк, Філядельфія; Юл. Осадца, Вайт Плейнс; Е. Павліш, Чікаго; Степ. Прокопович, Дітройт.

По 50 центів: Т. Кривуцька, Сарнія; Антін Сляш, Сліккенсбург.

По 25 центів: Тома Томків, Меріон Стейшен.

По $2.00: о. М. Лещишин, Елмайра Гайтс.

По $2.75: Др. І. Мулик, Сарнія.

По $2.00: В. Войтович, Ветелфорд; Є. Филипович, Чікаго; К. Фейда, Мінніаполіс; Т. Андрейко, Міссісага; М. Лозинський, Елмгерст; Володимир Тесля, Гартфорд; Р. Лобай, Торонто; Степан Франків, Монтреаль; Ірина Метелля, Вінніпег; М. Кравчук, Філядельфія; Марія Гураль, Торонто; Іван Хрін, Торонто; Анастасія Пиртко, Філядельфія; Анна Химій, Торонто; В. Гнесько, Монтреаль; Петро Крупка, Су Сен Мері; о. А. Луговий, Портедж Ля Прері; Софія Дзюбинська, Чікаго; Іван Новак, Райлі; Іван Прощишин, Честер; Юрко Байкинич, Дітройт; Ольга Гриньків, Дітройт; Марія Костецька, Стейтен Айленд; Петро Пашкевич, Торонто; Б. Онушко, Стар.

По $3.00: Михайло Желізко, Торонто; Юлія Бронгель, Торонто; П. Стрижаченко, Рочестер; П. Біланюк, Торонто; Іван Ковальчик, Гартфорд; о. В. Грабець, Пальмертон; Іванна Федорів, Філядельфія.

По $4.00: Марія Нагірна, Монтреаль; М. Поронович, Торонто; Степан Біда, Монтреаль; о. М. Клімчак, Сифтон.

По $5.00: Д. Грабець, Голден; Степан Федущак, Монтреаль; Анна Курдила, Монтреаль; В. Кирило, Едмонтон; Степан Гельнер, Дітройт; др. М. Кухаришин, Монтреаль; Степан Кальмук, Торонто.

По $6.30: Степан Рудий, Бофало.

Із похоронок бл. п. Карла Барана $10.00.

Чи Ви вже маєте книжку

МОЄ РІДНЕ СЕЛО ЧЕРЧЕ

монографія пера
Осипа Дячишина

Багато ілюстрацій і цікаво написана книжка.

Ціна $2.00

Замовляти на адресу:

A. Moch
6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життепис самого бл. п. о. Андрія Труха. ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життеписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб зацілити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ:

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Іриней Назарко, ЧСВВ.** — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Фединяк, ЧСВВ.** — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. **Діяння Ватиканського Собору.** Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том II. **Свята Літургія. Засоби повідомлення.** Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том III. **Церква. Східні Церкви. Екуменізм.** Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том IV. **Боже Об'явлення. Духовенство і мирянц. Виховання.** — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. **Церква в світі, свобода і місії, нехристияни.** Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ И АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.80** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 234. Ціна $2.50.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба, о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ. Стор. 463. Ціна **$4.50,** в оп. **$6.00.**

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Гнесько, ЧСВВ.** — Вискази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

Книга, яка повинна бути в кожній хаті

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

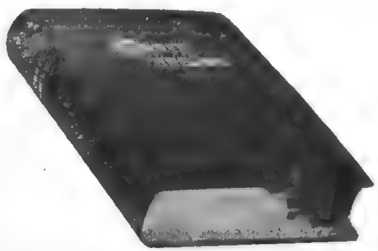

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

СВІТЛО

THE LIGHT

К XXX

ТРАВЕНЬ — 1969 — MAY

Ч. 5 (557)

ПРЕСВЯТА

БОГОРОДИЦЕ

СПАСИ НАС!

ОЖА МАТИ,

ТИ БАЧИШ

НАШІ

СТРАЖДАННЯ,

ПО ОЖИ

Н М!

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ:

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Ірииней Назарко,** ЧСВВ. — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах,** ЧСВВ. — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Федишин,** ЧСВВ. — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. **Діяння Ватиканського Собору.** Стор. 320. — Ціна **$4.00.**

Том II. **Свята Літургія. Засоби повідомлення.** Стор. 194. — Ціна **$2.00.**

Том III. **Церква. Східні Церкви. Екуменізм.** Стор. 214. — Ціна **$2.50.**

Том IV. **Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання.** — Стор. 265. — Ціна **$3.00.**

Том V. **Церква в світі, свобода і місії, нехристияни.** Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ И АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.50** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часів. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах,** ЧСВВ. — [illegible] 304. Ціна $2.50.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. **о. М. М. Соловій, ЧСВВ** і **А. Г. Великий, ЧСВВ.** Стор. 463. Ціна **$4.50,** в оп. **$6.00.**

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою [illegible] о. **М. М. Гнесько, ЧСВВ.** [illegible] Письма на [illegible] за алфавитним порядком. — Стор. [illegible]. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Кріза авторитету в Церкві — *о. О. Купранець ЧСВВ* 162
Українська мова — мова літургійна! — *А. Кримський* 165
День Матері — *о. Т. Олійник ЧСВВ* 168
Молебень — вірш — *Є. Крименко* 170
Молитва — вірш — *П. А.* 170
Основніше пізнання Христа і Його Церкви — *о. В. Ваврик ЧСВВ* 171
Наміренния Апостольства Молитви на травень 1969
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 172
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол ЧСВВ* 175
"Совість і "пігулки"
Незламний дух борця за долю і права свого народу — *о. А. Пекар ЧСВВ* 178
Розуміють, але не так — *Г. Слюзарева* 181
Карло де Фуко — *Др. М. Стругинська* 182
Блаженна Клелія Барбієрі — *о. Р. Г. ЧСВВ* 183
"Блаженні ті, що вмирають у Господі" 185
Пам'яті бл. п. о. Миколи Кушніріка
Пренепорочна — вірш — *В. Щурат* 186
Розмови над швайцарським озером — *о. І. Назарко ЧСВВ* 187
Надіслані видання 188
Таємнича скринька — *М. Островерха* 189
Євангелисти і їх символи — *о. О. Купранець ЧСВВ* 191
Великодні розважання — *М. Головінська* 192
Жіночий світ — *А. Малик* 193
Христос воскрес! повість — *Віра Смерека* 194
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — *Дописи* 196
ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ (Пресфонд) 200

ОБКЛАДИНКА: Пресвята Богородиця. Виконання мистця Мирона Левицького.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $4.00; поодиноке число 40¢

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $4.00 per year. Single copy: 40 cents.

Second class mail registration number 1001

КРІЗА АВТОРИТЕТУ В ЦЕРКВІ

Кріза авторитету в Церкві — це одне з найбільш [illegible] широко обговорюваних [illegible] церковного життя. Це теж питання [illegible] питанням абстрактного [illegible] питанням [illegible] й дисципліни [illegible] питанням [illegible] Церкви чи [illegible] в одне [illegible] зовнішню [illegible]

[illegible]

[illegible]

кого авторитету, в тому теж і до церковн[illegible]. Коли йдеться про стислий церковний авторитет чи радше про його зовнішню форму в історичній перспективі, то він теж мав різні свої фази розвиття та види.

ЩО ЗАКИДАЮТЬ ЦЕРКВІ

[illegible] Церкви чуємо [illegible] щодо авторитету Церкви як можна звести до декількох тез.

Церква та її авторитет не має бути [illegible] регламентовою інституцією з [illegible] чи закостенілими поглядами та [illegible] законами, що сковували б [illegible] бо мовляв людський дух має бути [illegible] повинен виявляти себе [illegible]. Церква не повинна сковувати [illegible]

[illegible]

СВІТЛО
Український Католицький МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ТРАВЕНЬ, 1969
РІК XXXII, Ч. 5 (557)

гом і народом чи вибраними переводити на власну руку різні "реформи" в Церкві, мовляв, "ми є на правильній дорозі, бо ми знаємо духа часу та вимоги людини".

ЧИ СПРАВДІ ТАК ЗЛЕ ВОНО Є?

Правдою є те, що Церква в самій своїй суті є *інституцією*, однак не людською, але Божою для людей.

Погляди й закони Церкви можемо розглядати під подвійним кутом. Один кут — це справи Божої установи, а другий — людської. Коли йдеться про справи Божої установи, тобто про справи віри та про основні засади моралі, то вони завжди були, є й будуть "закостенілими", "затверділими" та "залізними", бо в них нема місця на якусь "м'якість". Якщо ж мова про "затверділість" чи "залізність" Церкви в справах людської установи, то їх Церква завжди готова змінити, бо Церква завжди мала й має велику гнучкість.

Говорити про скованість "поглядами й законами" людського духа та дії людини нема навіть основи, бо людський дух, якщо він нормальний і не здегенерований, має повну свободу сам у собі розрізнити принципи добра й зла та побачити, що закони Церкви нічого й нікого не сковують, а служать людині тільки як захорона перед злом.

Ціле життя й дія Церкви від моменту її оснування відбувається людьми посеред людей і для людей і тому теж Церква не мусить щойно тепер "іти до людей", щоб пізнати свою ціль чи сповнити своє завдання, бо це є суттю її буття та дії від години її народження.

"СТАРІ ПОЗИЦІЇ"

"Поступитися зо старих позицій" — як говорять поступово-ліберальні кола — не означає однак зруйнувати все дотепер існуюче та ввести повну анархію. Собор рішив про те, що треба змінити, а що залишити в адміністрації, дисципліні та дії Церкви. Однак, що теж є правдою, не все з того вже переведено в життя, бо це не є справи, яких можна через ніч доконати. Щоб оминути зайвий хаос і всякі фальшиві потягнення Церква та її правлячий авторитет виконують рішення Собору й переводять їх у життя систематично й доцільно, не порушуючи засад правопорядку в сьогоднішньому церковному житті.

"СИМПТОМИ САМОЗНИЩЕННЯ"

В одній із своїх промов Папа Павло в грудні м. р. зайняв, можна б сказати, наче офіційне становище до всіх тих злощасних подій, що на наших очах відбуваються в церковному житті. Папська промова добре ілюструє нам погляд не тільки Папи як особи, але погляд Найвищого Церковного Авторитету.

"В останніх часах нерідко трапляється, що люди — говорив Папа — відчувають існування Римської Церкви наче скандал і особу Папи вважають об'єктом поборювання." "Ми однак не уступаємо, а з радістю беремо на себе теперішні труднощі, раді тим, що остали гідними страждати в ім'я Христа."

"Церква знаходиться в годині неспокою, самокритики, можна сказати, майже самознищення." По Соборі таких сильних і складних перемін ніхто й не сподівався. Що більше, сподівалися радше часу процвітання, тобто вирівняного поширення дозрілих концепцій на Соборі. Правда, це процвітання можна завважити в Церкві. Однак болючі аспекти багато сильніше пробиваються наперед, — говорив Папа далі.

Багато сподівалося від Папи надзвичайних енергійних і рішучих потягнень, — сказав на закінчення Папа Павло, — "але Папа вірить, що йому не вільно йти ніякою лінією крім тієї, що нею є довір'я в Христа, Якому, більше всіх інших, лежить добро Церкви на серці. Він угамує цю бурю. Папа є тим першим, який іде слідом Христової заповіді: довір'яти Богові, Йому вірити і позіставати в таінственному діянню невидної, але зовсім певно існуючої помочі Христа для Своєї Церкви. Це не є якесь стерильне й бездільне вичікування, але чуйне вижидання в молитві."

о. Орест Купранець ЧСВВ

ПАПА ПАВЛО ТАКИ ІДЕ ДО АФРИКИ

Від декількох мусяців кружляли вістки про евентуальну подорож Папи Павла до Африки. Спочатку говорили загально про таку подорож до Африки, не називаючи країни, яку Папа мав би відвідати. Тепер уже зовсім певне, що Папа поїде в липні ц. р., бо про це він сам сказав у слові, з якого уривки подаємо понижче:

"Наприкінці подамо вам іще вістку, довкола якої вже зосереджується велике зацікавлення та призбиралося чимало здогадів, а й немалі сподівання. — Нас дуже наполегливо й повторно запрошували чисельні єпископи й вірні, щоб ми відвідали Африку, докладніше — Уганду, де власне кипить праця при новому відпустовому місці й де споруджено престол на вшанування Африканських Мучеників, яких ми мали щастя проголосити Святими. Є бажання, щоб ми були предсідником обряду посвячення цього престолу та відправили його разом з іншими африканськими єпископами, за приявою тих вірних, які відомі нам із свого зворушливого відгуку на християнське покликання. — Так тоді ми прийняли оте запрошення. Теж і цим разом ідеться про дуже спішну подорож: вона ж, як Бог дасть, відбудеться в другій половині найближчого місяця липня. Поїдемо в Кампалю, столицю Уганди, з зичливости місцевої цивільної влади. Передбачаємо дуже для нас побажану зустріч з багатьма єпископами африканського континенту куди вже тепер покликано їх на збори. — На серці в нас буде духовна й громадянська доля всієї Африки; предметом нашої молитви та прагнення нашого духа буде мир для народів, зокрема ж для отого, нам уже відомого й дорогого для Нігерійського, якаго рвуть усім відомі болючі події. — Найдорожчі Діти! Будьте з нами своїми бажаннями, і моліться з нами, щоб ця нова подорож принесла з собою дари віри, миру й справжнього добробуту всій отій Землі, яку ми вже тепер вітаємо й благословимо.

ПОМЕР МИТРОПОЛИТ НИКАНОР

З Німеччини наспіла вістка про смерть Митрополита Української Автокефальної Православної Церкви Блаженнішого Никанора Абрамовича, що очолював Українську Православну Церкву в Европі й Австралії. Останні роки митрополит нездужав, перебуваючи в своєму постійному осідку в м. Карльсруге, де й упокоївся 21 березня на 80 році працьовитого і богоугодного життя. Родом був із Волині, а по закінченні Духовної Академії в Києві 1910 р. став священиком. Під Польщею належав до провідних українських православних діячів Волині, а в 1942 р. прийняв мітроповію і став Архиєпископом Київським і Чигиринським. Був заступником Голови Синоду Єпископів УАПЦ на чужині, а по смерті Блаженнішого Митрополита Полікарпа в 1954 р. очолив УАПЦ. Покійний був відомий як богослов і громадянин-патріот.

Похорон відбувся 29 березня в Карльсруге, куди виїхав на Архиєрейські похорони Високопреосв. Архиєпископ Мстислав з Америки, що був призначений Покійним Митрополитом як виконавець його останньої волі.

НАЙМЕНУВАННЯ НОВИХ КАРДИНАЛІВ

Папа Павло найменував 35 нових кардиналів, чим число всіх кардиналів зросло до 136, що є найбільшим числом кардиналів у дотеперішній історії Католицької Церкви. В теперішньому складі Кардинальської Колегії заступлені 46 країн. Найсильнішу групу все ж таки в дальшому творять Італійці, бо мають 41 кардиналів, тобто майже третину всіх кардиналів. Через найменування деяких молодших віком пересічний вік кардиналів обнизився тепер на 69 років, а досі був 72. Також пересічний вік курільних кардиналів пішов униз, бо зійшов із 76 на 73,5. Багато з-посеред кардиналів — це 80 і більше-літні старці.

О. Д-р М. ВОЙНАР ЧСВВ — КОНСУЛЬТОРОМ ПАПСЬКОЇ КОМІСІЇ

(ІС) — Папа Павло VI номінував ряд експертів східнього права консульторами Комісії для ревізії Канонічного Права. Між ними є Маронітський Архиєпископ Зіяде з Бейруту, Італійський Архиєпископ Марію Бріні — секретар Конгрегації Східніх Церков, монс. Карло до Клерк, о. Ілля Джеревен та о. д-р Мелетій Войнар ЧСВВ, який є професором східнього канонічного права на Католицькому Університеті у Вашингтоні. Отець д-р М. Войнар є одним з найвидатніших каноністів Католицької Церкви і його ім'я знане не тільки в богословсько-наукових кругах Америки, але і в цілому світі.

КАРДИНАЛ ПОКИДАЄ СВОЮ ПАЛАТУ

Кардинал Ляндазурі-Рікетс — архиєпископ Ліми в Перу, заявив в одному телевізійному інтерв'ю, що він перенесеться зо своєї архиєпископської палати, яка лежить у панській дільниці, щоб мешкати в дільниці, в якій живуть пересічні громадяни.

УКРАЇНСЬКА МОВА — МОВА ЛІТУРГІЙНА!

А. Кримський

На знимці: Владика Августин Горняк ЧСВВ — Апостольський Екзарх Українців у Великій Британії, й Архиєпископ Кардінале — Апостольський Делегат у Вел. Британії, в асисті наших священиків.

Нав'язуючи до двох статтей, що останніми часами появились у "Світлі": "Молодь українського роду" пера о. А. Федюка ЧСВВ (Світло, 1968, ч. 4, стор. 145), хочу подати кілька своїх думок на тему досі ще не зреалізованої в нас літургійної обнови. Подаю свої думки з точки погляду Українця народженого поза межами України, з бажанням, щоб вони знайшли належне зрозуміння, особливо у відповідальних чинників нашого релігійного життя, до яких із Божої волі належить дбати про духовне добро своїх овечок.

Українські владики на II Ватиканському соборі

Сьогодні ми, Українці, нараховуємо в самій діаспорі аж 17 владик — із того 14 єпископів і трьох митрополитів, із яких один є Верховним Архиєпископом і кардиналом Римської Церкви. Число справді рекордове, коли розцінювати його квантитативно, бо досі ніколи ще Українська Церква не була очолена і репрезентована таким високим числом єпископату. Треба додати, що таке небувале число наших владик мало ще те додаткове значення, що могло брати участь і репрезентувати нас перший раз в історії на одному вселенському соборі, Ватиканському Другому.

Собор, на якому заступали нас наші владики, не був собі абияким, собором спекулятивним, що вживав би мови недоступної для розуміння загалу, але Другий Ватиканський Собор скликаний Папою Іваном XXIII був головною мірою собором душпастирським, що поставив собі за ціль: практично простудіювати і позитивно розцінити сучасне конкретне положення людства. Отже останній вселенський собор не був як інші собори, що розглядали людину майже абстрактно, в її онтологічному існуванні, тобто людину як лише образ і подібність Божу.

Другий Ватиканський Собор поставив собі за головне завдання простудіювати людину теж як образ сучасного стану речей, сучасної культури, тобто людину як дитину свого віку — обставин часу й місця. Нашій українській єрархії припала та велика честь, коли хочемо, але зразу додаймо, і та висока відповідальність, бути одними з головними діячами саме такого, а не інакшого собору Христової Церкви.

Минає вже третій рік від закінчення Собору

Від закінчення Другого Ватиканського собору минуло вже три роки, і ми, Українці народжені поза материком, що стільки саме чомусь на цей Вселенський Собор рахували, бо сподівались, що від нього вийде чимсь таким, що поможе нам не пропасти у хвилях чужого, а вийти зацілілими, мусимо ствердити на порозі четвертих роковин від його закінчення, що досі, крім появи соборових декретів ув українській мові (заслужене діло неструдженого Протоархимандрита оо. Василіян. о. д-ра А. Великого) чогось іншого ми не одержали. Собор таким чином загрожує статися для нас фактом тільки історичним — минулим. а його постанови й дії матеріялом архівним, без живого відгомону в нашому конкретному, такому складному й проблематичному житті.

Чи треба ще нашій єрархії відкривати очі на проблеми, що особливо на церковному полі нас тривожать, із кожним днем щораз то більш накопичуються та ускладнюють наше існування, і які від довшого часу чекають на свою догідну розв'язку? Ми не хотіли б цього робити, бо оскаржували б наш церковний провід у тому, що він не має прикмет доброго пастиря, який повинен свої вівці знати, як казав Христос, поіменно, тобто повно, докладно, не за своїми пересудами, але за реальністю.

Замість того, щоб виносити на денний порядок сенсаційні якісь відкриття, пропонуємо від себе кілька думок на тему літургійної реформи, сподіваючись, що інші заторкнуть у чергових своїх виступах інші пекучі проблеми нашого теперішнього існування.

Старослов'янська мова — річ філологів

Думаю, що українську мову слід щоскоріш зробити літургійною мовою української Церкви. Старослов'янську мову слід залишити б філологам. Відомо, що вже в Україні в XV сторіччі старослов'янської мови люди не розуміли. Наші владики, що вже тоді повинні були піти назустріч бажанню народу, замість того поступили подібно як латинська єрархія з латинською мовою, на яку ще в середньовіччі нарікали і народ і духовенство, роблячи з старослов'янської мови церковну мову. Наслідки такого рішення негативно відбилися на духовості українського народу, створюючи непоборний мур між їх приватним життям, а життям загально-церковним. (Про все це диви Енциклопедія українознавства, англ. вид., стор. 494).

Сьогодні для нас, народжених особливо в країнах, де вживається латинська азбука, багато трудности до завчення спричиняє вже українська мова, а що казати про старослов'янську, якої шрифт зовсім відмінний від будьякої модерної мови. Священики й монахині пробують нас вчити цією мовою (переписаною українським шрифтом) молитов, змушуючи нас говорити Богові вже змалку незрозумілі речі, начебто І був якоюсь мумією, а не розумною істотою, якою треба було б говорити зрозуміло, розумно. Наслідки такої душпастирської обслуги, яку душпастирською її можна називати, бувають звичайно два: один це збайдужілі Українці католики-християни, без основно вироблених релігійних засад, що легко дають себе звести на блудні дороги, живучи в оточеннях часто ворожих або байдужих до католицтва чи християнства взагалі. Другий наслідок такої політики те, що люди, які за всяку ціну бажають рятувати свою релігійність, ідуть до латинських церков, де легше їм вивчити Божі правди. Коли б українську мову зробити літургійною мовою Української Церкви справа напевно багато покращала б. Далі цим способом ми урятували б саму українську мову від цілковитого забуття, бо коли вже сьогодні більшість нас говорить місцевими мовами, то принаймні в церкві ми її вживали б, у щоденних наших молитвах, і тим самим пильнували б краще її завчання. Якщо ця справа в короткому часі не буде позитивно розв'язана, то не дивуймось що скоро і ми всі пропадемо. Церковно-літургійне життя це могутній засіб релігійного й національного самозбереження. Жиди найбільш завдяки синагозі почувають себе Жидами і вивчають свою мову, хоч уже від довших сторіч живуть поза кордонами своєї батьківщини.

Переклад щоденних молитов на українську мову

Минулого року появився друком частинний переклад щоденних молитов українською мовою. Не знаємо, хто цього перекладу доконав, бо в наголовній сторінці того видання написано тільки "богомільні писання Верховного Архиепископа".

Нехай на цьому місці буде дозволено мені родженцеві чужини, зробити кілька завваг до цього самого перекладу. Наш осуд очевидно буде набагато лагіднішим від осуду такого чоловіка що тільки слабо знає українську мову. Це властиво не переклад, а зукраїнізована старослов'янська мова. Така робота відносно легка до виконання і її можна робити просто в друкарні вживаючи старослов'янський текст і заступаючи більш незрозумілі слова більш чи менш удатними українськими висловами. Однак назагал переклад чийшов можливо, навіть подекуди легший до вживання й розуміння від православного. Але варто прочитавши останньо в бюлетені Українського Пресового Бюра деякі засади застосовані при роботі певно й цього перекладу, мусимо рішуче не погодитися з ними. Ніколи не можна вихо-

з заложення, начеб то всі люди добре розуміли старослов'янську мову. Перше, це сам голос народу задокументований у повижчому свідоцтві, наведеному нами з Енциклопедії українознавства. Побуваючи недавно в Польщі й Україні, ми самі мали змогу переконатись, що наш народ прагне української мови в богослуженнях, бо зі старослов'янської мало що второпає. По друге, великий наш митрополит Андрій Шептицький ЧСВВ, далеко ще перед Другим Ватиканським Собором, робив різні заходи ввести до богослужень українську мову. Він очевидно добре здавав собі справу, що хоч йому самому не важко було розуміти старослов'янську (сам Митрополит був великий поліглот), проте його вірні, навіть священики менше визнавались на ній. Та не тільки це: митр. Шептицький свідомий був іще й того, що належить до східньої Церкви, де вживання народньої мови це звичайна річ. Отже заложення чи вмовляння в себе, що загал українського народу (до того не вчившись її ніколи!) розуміє старослов'янську мову, це заложення анахронічне, коли не фальшиве.

Ми за українською мовою в богослуженнях

Ми, Українці народжені на чужині, хочемо української мови в богослуженнях, але мови доброї, поправної, такої, щоб вона правильно вчила нас користуватися нею в щоденному нашому житті.

Наш погляд на молитву такий, хоч із ним можуть не годитися богослови: Молитва це наша розмова, діялог із Богом. І так, як у розмові з улюбленою особою ми не сміли б уживати незрозумілої мови (хоч би тільки вона була незрозуміла з нашого боку) або допускатися граматичних чи лексичних помилок, таксамо стосовно Бога, нашого Небесного Батька, ми не сміємо послуговуватися чи то найменш зрозумілою мовою, чи мовою засміченою помилками. Поклякатись на якусь "священну" мову — це повторяти помилки, що їх латинники давніше допускались. Немає апріорно мови святої й мови грішної. Кожна мова, що служить до зв'язків із ближніми, може теж придатися, щоб керуватя нашими зв'язками з Богом. Саме останній Собор, на якому таке велике число нашої єрархії нас заступило, звернув увагу на всі ці речі.

ФРАНЦУЗИ ВІРЯТЬ У БОГА

81 відсотків молодих людей у віці між 15-им і 29-им роком життя вірить у Бога. Такий вислід подав католицький часопис "Ля ві католік" на основі проведеної анкети. Однак віра в Бога не йде відсотково впарі з відвідуванням богослужень, бо тільки 32 відсотки дівчат подало, що відвідує церкву, а з хлопців тільки 25 відсотків.

Церква Св. Софії й український католицький Університет у Римі, збудований стараннями нашого Верховного Архиепископа Блаженнішого Кардинала Йосифа Сліпого.

ДЕНЬ МАТЕРІ

о. Т. Олійник ЧСВВ

НАЙБІЛЬША РАДІСТЬ МАТЕРІ — ДИТИНА!

У день Матері, спільна радість: дітей і матерів. Тоді всі в поклоні своїй матері. Мати — свята особа в родині. Вона бо своє життя, краплю за краплею, віддає за дітей. Ми всі маємо матір. І ви, що сьогодні матеряни, також у поклоні своїй рідній мамі.

Найкращий місяць травень — присвячений Матері всіх матерів. Саме тоді, коли "земля-мати" пробуджується до нового життя : цвіте весною, людям найкраще спогадувати ту, яка передала нам життя.

Перша, створена мама названа ЄВА а це слово означає — матір життя. Тим то кожна мама донька Єви і є мамою життя.

Життя — це найбільший дар, що його дістала земля. Життя на землі закінчило від живого Бога. Все життя говорить, що Бог — Живий та життєлюбний. Жива людина — живий свідок Живого Бога.

Те життя, найкращий дар, передала нам мама. Бог створив усе на те, щоб все жило, існувало. А коли через заздрість диявола надійшла смерть на землю, тож від тоді мама є єдиним злом на смерть. Родивши дітей мама у якійсь мірі пізнічить і саму смерть. Діти продовжують життя своїх батьків. Тож любов'ю матері смерть стала безсилою. Доки буде мама діти будуть жити на землі. Любов матери сильніша від смерти.

Св. Павло каже: "Батько — голова родини". — А папа Пій XI каже "Мама — серце родини".

У родині треба здорового розуму, а теплого серця ще більше. Завдання матері любити та плекати любов і шляхетність, любити своїх рідних дітей. Св. Письмо прирівнює матір до сходячого сонця, яке ранесенько сходить — огріває, оживляє і звеселяє даром землю. Сонце дає тепло, життя й радість, а собі не бере нічого також, життя й радість, а собі не бере нічого такою ж є мама. Вона себе віддала чоловікові й дітям за себе забула, дбає лише про дітей, їм дає життя, щастя й радість.

Коли Бог творив світ, то перестав діяти щоліш тоді, коли вже була мама живих. Творець був незадоволений зі світу доки не було матер. На початку створено землю. На останку Єву — маму життя. Мама вінець і завершення всього гарного створеного. Мама — сонце, щастя радість : життя. Маму нам дав Бог.

Батько в родині представляє Христа. Мама Церкву Христову.

Мама, навчивши діток своїх молитви й співчаю — перша місіонарка і священик у своїй домашній церкві.

Тим то в травні, коли забуяє весна, коли земля-мати видасть трави й замаїться різними квітками зашебече пташина, тоді то й скрізь на землі святкують день матері. Це дійсне свято родин не на спомин, а на признання за любов, жертву й життя матерям.

Мама така гарна й чудова, що навіть на небі перша людина в тілом узята — то жінка-мати Марія. Здається, що не лише земля, а й небо стало більше небом від коли в ньому є Мама.

І там у небі наша Ненька, ми й перед нею в поклоні також.

Видатний український письменник, коли оглядав у музеї ікону Богородиці, то визнав ту ікону найкоштовнішою перлиною. Коментуючи оту ікону матері з дитяткою письменник М. Рильський каже, що Богородиця, яка несе своє дитя, роздумуючи про його муки, це подоба всіх Українок матерей, страдниць. Тоді зацитував поему І. Франка:

Так, богиня ти! — Мати райська роже,
О глянь на мене з своєї високости!
Бач, я, перед тобою клонюсь тоже."

У Марії Матері, наші поети Франко й Рильський добачають людську велич матері. Марія велика мати матерів! Її називають богослови Богородиця. Марія донька Єви, вона також і мати Божого Сина. Бога Предвічного вона нам появила людиною. Через матір Бог увійшов в людську родину.

Марія — Мати Страдниця.

Мати створена для життя й любови. На те жінка має сильне серце і здатна дуже багато витерпіти. Хто любить — терпить багато. Коли хтось бажає материнства — нехай буде готовий на терпіння. Таке було життя Пречистої Богородиці. Пророк Симеон, побачивши на руках Марії Месію, грядучого в світ, заявив Матері, що Її серце буде прошите мечем. І таке було життя Богородиці. У Богородиці вбачаємо й свою матір страдницю, рідну доню Єви, і сестру Богородиці.

Тим то святкуючи день Матері, дякуємо їй за все: за ті недоспані ночі, за терпеливість, за біль, за вірну любов.

Кожна мама посвячена: живе і працює для щастя людських синів, для родини. То й запам'ятаймо наступне:

Наші тато й мама виховали нас любов'ю. Вони нас викохали, коли ми були маленькі, тож і ми повинні звеселяти їх життя, коли вони вже старенькі. Любов платиться любов'ю, — тим то й заповідь наказує: "Шануй батька, матір поважай!" То й будеш довголітній на землі.

Завойовник Наполеон сказав дуже мудро:
"Генерації виростають на колінах матері".

Отже варт зложити щиру подяку нашим матерям, які виростили свідомих дітей, навчили їх звичаю й мови та молитися материною мовою. Коли нині українські діти у третій генерації володіють рідною мовою, це заслуга матерів. Вони з кров'ю передали дітям любов до рідного. Зокрема вдячні нині діти матерям, що навчили їх мови. За цю мову нині караються на Сибірі найкращі сини українського народу.

Отака то мати Українка, християнська мати. Материна любов така ціна, шляхотна, ніжна й солодка, що Бог не міг дати чогось ніжнішого та й немає в світі сильнішої любови від материнської.

Материнська любов така ніжна й благородна, що сам Бог народився від жінки, щоби бути любленим серцем матері. Бог хотів мати маму і бути люблений материнською любов'ю.

ХТОСЬ УКРАВ ПІДПИСИ

Німецька подружня пара Рудольф і Єлисавета Герстнер везли до Риму, щоб передати Папі Павлові, збірку 10.000 підписів в обороні недавньої папської енцикліки у справі контролі народин. Приїхавши до Риму, вони запаркували свій "Мерцедес" на Трастевере, щоб відвідати приятелів. По повороті до авта завважили, що їх багажник "вичищений". Вони зголосили міській поліції, що їх обкрадено. Ця збірка 10.000 підписів, зібраних у Німеччині, Австрії та Швайцарії мала бути виявом солідарности з Папою Павлом у справі контролі народин. Цю збірку підписів вони хотіли передати Папі як великодній дар.

"КОНФЕДЕРАЦІЯ" ЗАМІСТЬ "ЄПИСКОПСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ"

Індійські єпископи католицьких східніх обрядів висловилися останньо за тим, щоб усунути Індійську Єпископську Конференцію, яка була заснована 1944 року для трьох католицьких обрядів, тобто для: латинського; малябарського та малянкарського. На місце "конференції" заснувати "конфедерацію" єпископів усіх трьох обрядів, щоб була різноманітність поодиноких обрядів, а не постійна домінація латинського обряду. В Індії є кругло 7 мільйонів католиків, з чого около 2 мільйони належить до обох східніх обрядів, а в екзекутиві єпископської конференції на 19 її членів є всього тільки 3 членів обох східніх обрядів, через що рішення єпископської конференції завжди мусять вийти в користь латинського обряду, а не східніх. Коли буде конфедерація, то кожний обряд матиме однаковий голос.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

Ікона Пресвятої Богородиці в українській католицькій церкві в Антоніо Оніто, Бразилія, виконана моряками ще в Україні, стала осередком богородичного почитання та прощ довколишнього нашого поселення.

Євген Крименко

П. А.

МОЛИТВА

Душею в Гошів із чужини
Всі линем в щирих молитвах.
Вітай там, Мати, все між тими,
Що нам являються лиш в снах...
Ідемо Христовими слідами:
Скитальців хрест на плечах в нас.
Хоч ллється кров дітей за нами,
Надій огонь однак не згас...
Бо Ти, Пречистая, для Сина
Благання наші всі береш, —
І віруєм — прийде хвилина,
Бо кров, терпіння і наруга
Основи вічного життя!
До рідного повернем плугa,
І піде біль наш в забуття.
Тебе благаємо, Пречиста.
Бери нас всіх під свій покров!
Плестимем з серць Тобі намиста.
Вкрашатиме їх наша кров...
І будеш вічно Ти між нами,
І Бог, Христос, Твій любий Син —
І непорочними устами
Славитимем Христовий Чин!...

МОЛИТВА

Голубі ризи небо одягає,
Поля шовковий простягли покров,
В піску кадило вітер роздуває,
Рожеве сяйво розкрив молитвослов:

Вічно оспівана,
Богом зволіяна,
Сонцем осяяна,
Цвітом замаяна,
Діво, молися за нас.

Під образ ромні діточки складають,
Навколішках розмолені батьки,
Серця радіють, а уста співають,
В набожнім ритмі цокотять чотки:

Духом обручена,
Сяйво незрушена,
Джерело радости,
Кріпосте в старости,
Діво, молися за нас.

Паломник місць Пречистої шукає,
Аспект в чужині з Нею розмовля,
Летуги за Нею до небес літає,
До Неї в сні сміється немовля.

Мати Спасителя,
Душ Утішителя,
Вірна Сущутнице,
В горю Заступнице,
Діво, молися за нас.

Сяйливо сонце світу широкою,
На заході розпався аметист,
У храмі ночі, при планет престолі
Сріблистий місяць служить акафест:

Зоре над зорями,
Земле між морями,
Шлях опроміненій,
Раю відчинений,
Діво, молися за нас.

В. Вавряк ЧСВВ

ОСНОВНІШЕ ПІЗНАННЯ ХРИСТА І ЙОГО ЦЕРКВИ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ТРАВЕНЬ

Не лишень теперішнє нехрещене людство, але навіть християни й католики сходять на бездоріжжя, заходять у мертвий кут, із якого не знайти їм виходу. А тимчасом Христос Спаситель, потішаючи своїх учеників перед святими своїми страстями, сказав їм і нам: "Я є путь!". Я правдива дорога для вас! — Заливають світ усякі модерні кличі й новітні "філософії", чи просто нелогічні й заплутані теорії, а між нами доходить до того, що вже не знати, в що вірити, що визнавати. Той же Христос казав не лишень Пилатові, але й своїм учням: "Я є істина!", Я ваша правда! — Бачимо, що життя людини стає нині невартне цієї гарної назви; на світі смерть панує, нависла над нами загроза повного винищення! А Христос запевнив нас: "Я є життя!" (Ів. 14, 6); поза мною правдивого й гідного людини життя не знайти вам!

Між людьми прожив Христос 33 роки. Однак Він обіцяв бути з нами аж по кінець світу! Христос був не лише смертною людиною, але й Божим Сином. Він живе во віки! Він хотів і всю

КРАЄВИЙ СИНОД КАНАДІЙСЬКИХ ВАСИЛІЯН

У днях 17-22 березня 1969 р. відбулася в Торонті в манастирі на Вестоні перша сесія Краєвого Синоду ОО. Василіян у Канаді. Друга сесія відбудеться в другій половині червня в манастирі в Монреалі, Альберта. Такі Краєві Синоди відбувають тепер ОО. Василіяни також в інших країнах своєї діяльности а саме в: Америці, Бразилії й Аргентині. Завданням тих Синодів є: приготовити на Всевасилиянський Синод, що відбудеться в місяцях вересні-жовтні ц. р. в Римі, проекти оновлення життя й праці Чину в дусі Собору та пристосувати до нових обставин; розглянути різні проблеми та вирішити про різні актуальні справи в даних країнах.

На повищій знимці учасники Канадійського Краєвого Синоду. В першому ряді зліва сидить президія Синоду та вислужені протоігумени: о. Е. Слобода (протоігумен, 1958-64), о. І. Назарко (протоархимандричий радник, 1953-63) — синодальний суддя, о. Н. Свірський — синодальний секретар, о. М. Гнесько — асистент председінка, о. М. Дацюк (протоігумен, 1964-70) — председінк Синоду, о. В. Шевчук (протоігумен, 1953-58) — асистент председінка, о. О. Купранець — синодальний секретар, о. Е. Баранюк (протоігумен, 1941-1968) і о. М. Ханас — синодальний суддя. В другому й третьому ряді стоять: ігумени манастирів, урядовці протоігуменату та загалом монахів, вибрані делегати на Синод.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас - успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

У залученні посилаю $6.00 на дві Служби Божі; 1. за моє здоров'я й 2. за померлих із моєї родини: Теодора, Теодора, Пелагії, Михайла й Ірини. Складаю також подяку Найсв. Хр. Серцю, Божій Матері й св. Йосафатові за моє видоровлення.

Одна особа, Вінніпег, Ман.

Посилаю $6.00 на Службу Божу й молебень до Матері Божої Неустанної Помочі, щоб Господь вислухав моїх молитов і додав мені сил до кінця мого життя.

Марія Сковронська, Егрімонт, Алта

Прошу відправити Св. Літургію в наміренні мого сина — бр. Христофора ЧСВВ, щоб Господь дозволив йому прийняти священичі свячення й відправити першу Службу Божу в нашій церкві. Залучую $5.00.

Микола Защь, Монтреаль

Залучую $5.00 на заупокійну Службу Божу за бл. п. о. Миколу Кушнірика.

М. Комарницький, Монтреаль

Посилаю $10.00 на три Служби Божі: 1. за бл. п. Тетяну, 2. за бл. п. Івана й Петра та 3. за здоров'я Мільки.

Марія Максимів, Торонто

Складаю прилюдну подяку Найсв. Христовому Серцю, Преч. Діві Неустанної Помочі та Людській і заступництво Митрополита Андрія Шептицького за вислухані молитви про видоровлення мого чоловіка з тяжкої недуги. Залучую на пресфонд "Світла" $2.00.

Софія Підгірна, Сонома, Каліф

Прошу відслужити Св. Літургію в подяку Ісусові в Найсв. Тайні Євхаристії і Божій Матері за щасливо перебуту операцію. Залучую $5.00.

Нат. Налисник, Нью-Йорк

Жертвую $10.00 на дві Служби Божі та складаю щиру подяку Христовому Серцю, Божій Матері й св. Йосифові за здоров'я моє й моїх дітей, як теж і за мого брата Петра, що помер у Старому Краю.

Василь Войтович, Н. Бетлфорд, Саск

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвою Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороди за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського за св. Церкви, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

дія ність свою, як Богочоловік, протягнути аж до наших часів і поза них: до всіх людей, до вс: країн, до всіх часів! Якже Він це робить?

Учить нас про те св. апостол Павло. Христос умер своїм тілом, але і воскрес із ним та продовжає жити серед нас і діяти через своє Містичне таїнственне Тіло, яким є Його св. Церква. "Я.. тіло є одне, хоч і багато має членів, і всі члени тіла, хоч їх і багато, становлять одне тіло, так і Христос... Ви — Христове тіло, і члени кожний зокрема!" (I Кр. 12, 12 і 27). А що Христос є Богочоловік і жие Божим життям, то Він живе в своїх членах стільки, скільки вони мають у собі того Божого життя через освячаючу й діючу ласку! Це стара наука євангелій, апостолів і першої Церкви! Вона повинна бути і нам дорога! Але і про Христа, як Богочоловіка, і про Христа, як Містичне Тіло в Його Церкві, однаково сьогодні може скаржитися Спаситель, як колись з жалем казав до одного з апостолів: *"Скільки часу я з вами..., а ти мене не знаєш, Филипе!"* (Ів. 14, 9).

Останній Собор, що поклав собі за ціль обновити Церкву, її членів, — і посередньо ввесь світ, — старався зарадити отому загальному незнанню Христа й Церкви. У документах Собору і особа Христа і Його діло: св. Церква (її істота, її завдання й дія серед теперішнього світу) були дуже широко обговорювані і з'ясовані.

Членів Апостольства Молитви Свт. Отець Павло VI просить продовж місяця травня щиро молитися: "про основніше пізнання Христа і Його Церкви через обнову, намічену Другим Ватиканським Собором". Приймім щиро цю просьбу Папи, молімся в його наміренні щодня; а також прочитаймо деякі науки Собору про Христа і про Його св. Церкву, що мають бути вихідною точкою обнови, наміченої ще покійним Папою Іваном Добрим, а виплянованої Отцями Собору.

Собор каже: "Христос — нова Людина!"

Ось слова душпастерської конституції Собору "Про Церкву в сучасному світі" (ч. 22): "Таїнство людини знаходить справжнє вияснення тільки в таїнстві воплоченого Слова. Бо перший чоловік, Адам, був прообразом того, хто мав прийти, тобто Христа Господа (пор. Рм. 5, 14). Христос, останній Адам, появляє людині її власну досконалість і розкриває її високе покликання в самому вже об'явленні таїнства Бога Отця і його любови. Тому й не дивно, що в Ньому ці правди знаходять своє начало й досягають вершини."

"Той, хто є "образом невидимого Бога" (Кол. 1, 15), Він же — і повний чоловік, який знову привернув синам Адама Божу подібність, спотворену першим гріхом. Тому, що прийнята Ним

Складаємо прилюдно щиру подяку Божій Матері Неустанної Помочі й св. ап. Юді-Тадеві за вислухані молитви в нашому житті й у часі війни. Прошу відслужити Св. Літургію за покійного о. Марка Романовича ЧСВВ, основника й першого редактора журналу "Світло" в його 31 рік появи. Залучуємо $10.00.

о. Микола Дереш із дружиною Ярославою та дітьми Тетяною й Ксенією, Пудлов, Мас

Посилаю $10.00 на дві Св. Літургії: 1. за одностайність думок наших Владик і всього нашого духовенства у важливих справах нашої Української Католицької Церкви та щоб відбувся Синод, 2. в подяку Господові Н.І.Х. і Божій Матері та св. Юді-Тадеві за поміч у безвихідній справі.

І. А., Філядельфія

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмежені місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правильно згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

Посилаю $3.00 на Службу Божу за мого мужа Миколу й за сина Павла.

Марія Барабаш, Вайнона, Онт.

Прошу відправити поминальні Служби Божі за моїх: маму Марію, батька Йосифа, мужа Евстахія, сестру Ольгу і брата Едварда. Залучую $15.00.

Анна Баранова, Ст. Лямберт, Кве.

Залучую $5.00 на Службу Божу в наміренні мого сина, щоб щасливо перебути йому військову службу.

Софія Кузик, Елмгерст, Н. Й.

Посилаю $10.00 на три Служби Божі в поданих у залученні наміреннях.

Є. Г., Бостон

Просимо відправити заупокійну Службу Божу за померлих членів нашої родини, яких імена подаємо. Залучуємо $5.00.

Анна й Петро Такой, Чіхаго

Складаю прилюдну подяку Найсв. Серцю Ісуса, Пречистій Божій Матері Неустанної Помочі за вислухання молитов у тяжкій недузі моїх маленьких унуків Петруся й Михайлика. Залучую $5.00 на Службу Божу.

Ярослава Брилянська, Монтреаль

людська природа не була в Ньому знищена, тому і в нас була вона піднесена до визначного достоїнства. Бо самий таки Син Божий, через своє воплочення, злучився якось з кожною людиною. Зроджений з Марії Діви, справді "став одним із нас, подібний нам у всьому, крім гріха" (пор. Євр. 4, 15).

"Як непорочний агнець, своєю свобідно пролитою кров'ю Він заслужив нам життя і в Ньому Бог поєднав нас із Собою і між нами та й висвободив із неволі диявола й гріха так, що кожний з нас може сказати з апостолом: Син Божий "полюбив мене й видав себе за мене" (Глт. 2, 20). Страждаючи за нас, не тільки дав нам приклад, як іти нам слідом за Ним, але проклав і шлях, яким ідучи — і життя і смерть освячуються й набирають нового значення."

"А християнин, ставши подібним до образу Сина, який є первородний між багатьма братами, одержав "зачаток Духа" (Рм. 8, 23), яким і став здібний виповнити нову заповідь любови. Через того ж Духа, який є "завдатком нашої спадщини" (Єф. 1, 14), ціла людина переходить внутрішню обнову, аж до "визволення нашого тіла" (Рм. 8, 23)... Певне, що християнин мусить і обов'язаний боротися проти зла через багато страждань і перетерпіти навіть смерть; але з'єднаний із пасхальним таїнством, із Христом об'єднаний у смерті, укріплений надією — дійде до воскресіння".

"А це важливе не тільки супроти християн, але й супроти всіх людей доброї волі, в серцях яких діє невидима Божа благодать. Бо якщо Христос помер за всіх (Рм. 8, 32), і якщо остаточна мета людини є справді одна, тобто Божа, то ми повинні вірити, що Дух Святий усім дає спромогу, щоб — у спосіб знаний одному тільки Богові — об'єдналися з цим пасхальним таїнством!"

Це наука Собору про дію Христа в обновленні людини, давно висказана короткими словами апостола Павла: "Тому, коли хтось у Христі, той — нове створіння. Старе минуло, настало нове!" (2 Кр. 5, 17).

Собор про Церкву видиму й духовну

Догматична ж конституція Собору "Про Церкву" таке говорить (у 8-ім числі): "Єдиний Посередник Христос установив свою Церкву, спільноту віри, надії і любови на цій землі, як видиме товариство, і її постійно піддержує, а через неї розливає на всіх правду і благодать. Але це товариство укладене за ерархічними органами і таїнственне тіло Христове, тобто громада видима і спільнота невидима. Церкву земну і Церкву небеснимй благами збагачену, не можна вважати як щось подвійне й окреме, а творять вони одну складну дійсність, що складається з божого і людського елементу. Така є єдина Церква Христова, що її в символі віри визнаємо одною, святою, католицькою й апостольською, що її наш Спаситель, по своєму воскресінні, передав Петрові в пастирську опіку (Ів. 21, 17), доручив йому й іншим апостолам її поширювати й нею управляти (пор. Мт. 28, 18), та встановив навічно як "стовп і основу правди" (1 Тм. 3, 15). І як Христос вивершив діло спасіння в убожестві й гонінню, так і Церква покликана на тяжкий самий шлях, щоб розділяти людям плоди спасіння... Серед переслідувань світу та Божих потішень подорожуючи, біжить Церква вперед, проповідуючи хрест і смерть Господа, доки не прийде (пор. 1 Кр. 11, 26). А кріпиться вона силою воскреслого Господа, щоб свої скорби і труднощі, внутрішні як і зовнішні, перемогти терпеливістю й любов'ю та виявити вірно й таїнство, покищо тільки в відтінках, доки вкінці не появиться в повному світлі."

Собор про оновлення Церкви

Усі ми визнаємо, і Собор торжественно описав нам святість Христової Церкви; але в душпастирській конституції "Про Церкву в сучасному світі" (в числі 43-ім), Отці Собору написали: "Хоч Церква, силою Святого Духа, залишилася вірною обручницею Господа і ніколи не перестала бути знаменом спасіння в світі, то вона таки не забуває, що між її членами, чи то світом чи мирянами, у довгому ряді століть не бракувало таких, що спроневірювалися Святому Духові. Та й у ці наші часи не виходить з уваги Церкви, як дуже між собою буває різне благовіствування і людська незадовільність тих, кому було доручено Євангелію. І, як не судила б про ті недоліки історія, ми повинні бути їх свідомі та й відважно їх поборювати, щоб не наносили вони втрат у поширюванні Євангелії. Знає також Церква, скільки і вона сама повинна постійно визрівати досвідом століть у плеканні своїх відносин до світу. Мати Церква, ведена Святим Духом, невпинно завзиває своїх синів до "очищення й оновлення себе, щоб знамено Христове виразніше возсіяло на обличчі Церкви!" — "Щоб цього досягнути Церква Мати не перестає молитися, надіятись та діяти" (Церква ч. 15).

Тому і ми, мої дорогі, не переставаймо за це молитися, того надіятись і для тієї мети діяти й жити!

о. Христіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

В одному товаристві йшла дуже гаряча дискусія на тему штучного обмежування народин та свободу совісти. Одна лікарка, зрештою дуже вірнуча і практикуюча католичка, цитувала якогось широкознаного священика, який пише і пропонує, що в справі контролі народин кожний повинен іти за тим, що йому його совість каже, бо совість є найвищою нормою моральности актів людини, а коли йде за голосом своєї совісти, тоді певно не має гріха. Це дуже гарно звучить, навіть приманливо, але коли глибше призадумаємось над тим, то людину огортає непевність і страх. Чи справді від нашої совісти, а не від Бога та від Божого закону залежить моральність чи неморальність штучного обмежування родини?

Хоч людина має свободу руху і совісти, однак вона не звільнена від Божого Закону!

Вже в кількох листах читачі "Світла" запитують мене про дуже делікатну справу: про ролю совісти у вирішуванні того, що нам дозволене, а що недозволене. Запитують тому, що читають англомовну пресу, а в ній різні автори різно пишуть про совість, і з такого читання тяжко їм виробити собі ясне й суцільне поняття, бо з читаного начебто виходить, що совість важніша, ніж те, до каже Бог і Церква навчає, та, послідовно, чоловік повинен більше слухати своєї совісти, ніж Бога.

На такі запити дуже тяжко відповідати і не знаю, чи моя відповідь когось задоволить. Тяжко на такі питання відповідати тому, що нелегко є визначити межі діяння совісти, а також не легко є окреслити саму совість, совість вільну, від усякої постороньої домішки та незалежну від усякого впливу. А від тих "домішок" і "впливів" дуже багато залежить.

Совість, узагалі, це почуття, або свідомість моральної чесности або нечесности в нашій поведінці, намірах і характері, разом із почуттям, що ми повинні чинити те, що добре, а берегтись того, що зле. Совість не є вчителем чогось, ані не є законом чи законодатним чинником. Вона є тільки сторожем і виконавцем існуючого в людській природі закону, себто, вона похваляє нас, коли ми перемогли спокусу до зла (і тоді нам так солодко в душі!), або карає, коли ми допустились чогось злого (нам і соромно і тяжко на душі; кажемо: "совість мене гризе"). Коли б совість сама була собі законом чи сама укладала собі закони, тоді вона не відчувала б гризі за переступлення свого власного закону. Вже саме існування совісти є доказом того, що закон, яким вона правиться, походить від когось, що є поза нею і вищий за неї.

Совість основується на пізнанні закону (на вродженому нам почутті, що є якийсь вищий закон, який кожному каже, що є добре, а що зле, або на об'явленому законі, про який знаємо з навчання), а свою чинність проявляє в тому, що на підставі пізнаного закону совість судить про поодинокі акти людини та їх регулює.

Кожна людина має совість, але не в кожного вона однакова.

1. Є совість правдива й вироблена, яка розці-

нює свої акти за об'єктивною нормою, на підставі пізнаного закону.

2. Є совість схиблена й невироблена, яка не знає закону, або має дуже слабке почуття природного закону і чинить зло, не знаючи й не відчуваючи того, що даний акт є злим.

3. Є совість сумнівна, непевна, яка не знає, як має оцінювати поодинокі акти, і тому не знає, як має рішатися.

4. Є совість розгнуздана, "широка совість", яка не робить собі нічого з того, що каже закон, або натягає собі той закон до своїх примх.

5. Є совість перелякана, хвороблива, скрупулятна, яка добачує гріх там, де його нема.

Якщо такі відміни є совісті в різних людей, тоді це дуже поверховне, небезпечне і просто демагогічне, коли інтелігентна людина, ще до того нераз з богословською освітою, пише або говорить, що "совість є найвищою нормою моральности актів людини", або що "кожний, хто йде за голосом своєї совісти, є вільний від гріха". Бо ж якщо говорити таке без усякого пояснення, тоді багато людей, що не студіювали філософії чи теології, можуть собі подумати, що тепер, у модерних часах, уже не Бог і не Божий закон рішає про моральність або неморальність наших учинків, а кожний рішає собі сам, бо людина сама собі є законом. А того, чейже, жаден католицький богослов не може сказати. Совість може бути найвищою нормою моралі тільки в тому значенні, що людина, яка має вироблену, на Божому законі сперту й із Божим законом добре обзнайомлену совість, може і є здібна в комплікованих, або непередбачених ситуаціях рішати сама для себе, без опитування Церкви, і рішення такої совісти не будуть грішні, хоч би, випадково, були й помилкові та не згідні з Божим законом. Не будуть вони грішні тому, що людина поступила так, а не інакше, не з легковаження Божого закону, а з конечности швидко рішатися, отже рішилася в добрій вірі й лише випадком помилилась. Отже, в такому то значенні "кожний буде вільний від гріха", якщо йде "за голосом своєї совісти", яка спирається на Божому законі Буде вільна від гріха також і людина, якої совість схиблена, чи радше невироблена, людина, яка не з власної вини не знає Божої волі в даному випадку, і чинить зло, не знаючи того і не відчуваючи, що даний учинок заборонений Божим законом (кажемо: "дурному ані Бог не дивується"). Але не може бути вільна від гріха людина, яка з власної вини не знає Божої волі і не старається пізнати Божого закону, бо боїться, що більше знання породить також і більшу свідомість, а за тим також і більшу відповідальність перед Богом. А вже певно не може здаватися на "голос своєї совісти" людина, в якої совість непевна-сумнівна, чи совість широка-розгнуздана, або совість хвороблива-скрупулятна.

Коли ж після повищого схочемо примінити модерні гасла про "свободу совісти", про совість як "найвищу норму моральности актів людини" — до інтимного подружнього життя, до проблеми вживання хемічних чи механічних охоронних засобів проти вагітности, тоді перед інтелігентною й віруючою та совісною людиною на ввесь ріст стає питання: чи моя совість така вироблена і так обзнайомлена з Божим законом, що я краще знаю, ніж Папа й Церква, що штучна контроля народин не є гріхом? На це питання хіба ніхто не може відповісти позитивно. Або в яких випадках практика штучної контролі народин не буде в мене гріхом, принаймні не гріхом тяжким? На це друге питання дуже, мало хто може відповісти собі позитивно. А вже певно кожний перестане мудрувати, коли розважить цю справу перед Богом і подумає на може недалеку смерть і суд і вічність.

Воно загально знане, що енцикліки Папів не вважаються непомильним голосом Церкви. Коли появилася енцикліка Папи Павла VI-го проти штучного обмежування народин, багато католицьких часописів писало про прилюдні виступи деяких священиків проти тієї енцикліки. Із преси довідуємося також і про те, що навіть і Єпископські Конференції в деяких католицьких краях, не зовсім погоджуються з енцикликою Папи і мається враження, що в справі обмежування народин вони дають більшу свободу вірним, щоб вони поступали так, як совість їм каже. Я читав про енцикліку кілька разів, і мушу признатися, що вона мене й багатьох інших моїх знайомих інтелігентів аж ніяк не переконує.

Енцикліка Папи Павла VI-го проти штучного обмежування народин, як зрештою й усі інші енцикліки Папів, певно не є непомильною науковою Церкви. Вони є радше вказівками-поученнями, що їх найвищий авторитет Церкви дає вірним, щоб вони знали, чого і як мають придержуватися в таких і таких умовинах. Хто не погоджується з навчанням якоїсь енцикліки, той ще не стається автоматично відступником від Церкви. Правда, демонстрації деяких священиків чи монахинь на гіпіївський спосіб, треба відразу дити як негідні і скандальні, але, з другого боку, дискусії над темою тієї, чи іншої енцикліки, дискусії навіть у пресі, не треба брати надто трагічно, бо вони ведуть до глибших студій, насвітлюють справу з різних боків, і раз, у висліді, будуть так сформульовану науку, що менш-більш кожний прийме її без спротиву. Не треба дивуватись ані тому, що деякі Єпископські Конференції мовби применшують авторитет папської енцикліки. Це зовсім не означає, що Папа вчить одне, а Єпископи кажуть щось зовсім протилежне. Це означає тільки, що Папа в своїй енцикліці брав справу штучного обмежування народин під

Багато з-посеред сьогоднішніх людей гарно й умілo причепурюється наче оцей цапок, але в серцях багатьох із них — як і в оцього цапка — ні Божого Закону, ні здорової совісти.

одним кутом, а деякі Єпископські Конференції трактують її під іншим кутом. Правда, декотрі з них висловились може аж надто "поступово"-ліберально, але тим ще не є нарушена непомильність Учительського уряду Церкви.

Наука папської енцикліки, чи наука Церкви може не переконувати когось, подібно як наука й перестороги батька чи матері не переконують дорослого сина чи дочку. Вони хочуть іти своєю дорогою, бо думають, що вони мудріші. Вони й ідуть своєю дорогою, доки не попечуться. Доперва пізніший гіркий досвід переконає їх, що наука й перестороги батьків таки були розумні хоч і не переконували їхніх зарозумілих умів.

Наука Церкви може не переконувати когось подібно, як нпр. перестороги перед курінням для багатьох курців не є переконливі. Мільйони людей перестають курити, бо хоч може й не зовсім переконують їх докази про шкідливі наслідки тютюну, все ж таки вони не хочуть рискувати своїм життям через дурну папіроску. Але ще більше мільйонів курців таки далі курить і то надармо, бо, кажуть, усі ті докази про шкідливість курення їх не переконують.

Щось може переконувати одних, а других зовсім не переконує. У своїй енцикліці Папа покликається на "природний закон". Для багатьох цей закон може бути непереконливий, бо треба було б студіювати і глибоко в ньому заглиблювати, щоби бачити й розуміти, як далеко він сягає та що вважається природним законом приказаним чи забороненим. Багато тих, що замість підносити людей до Бога, намагаються знизити Бога до людських забаганок, — не хочуть завдати собі труду глибше призадуматися над диктатом субтельного природного закону та зробити його більше приступним людському розумінню. На них більше діють галасливі домагання добром і розкошами розпещеного суспільства, і тому аргументація Папи з природного закону не доходить до їхнього розуму, не "переконує" їх.

Але вся "трагедія" Папи Павла VI-го є властиво не в його оспорюваній енцикліці проти штучного обмежування народин, та й не в його "переконливій" аргументації з природного закону (бо ж діти завжди повинні слухатись батька, хоч і не розуміють, чому він це або те забороняє), а в тому, що він відважився пригадати модерному й жадібному розкошів людству науку Божественного Спасителя про конечність християнського самовідречення, якщо хочемо бути Христовими учнями. Папа пригадує, що Богом освячений подружній акт повинен бути "гідний людини", отже подруги повинні поводитись як розумні й перед Богом відповідальні істоти, а не як звірята, які поводяться тільки сліпим інстинктом: подружній акт повинен бути "вільний від самолюбства", себто, в подружньому житті чоловік не сміє вживати своєї дружини як знаряддя для свого особистого самолюбного задоволення в розкоші, але повинен брати під увагу також і наслідки штучних засобів, які легко можуть зробити його дружину моральною й фізичною калікою (про це вже й лікарі все голосніше кричать та перестерігають!); а, накінець, подружній акт повинен бути "відкритий для нового життя", себто, подруги мають не тільки Богом дане їм право до тілесного задоволення, але мають також і зобов'язання перед Богом, зобов'язання виконувати Божу волю — бути Божими співробітниками в творенні людського роду. Папа тут виразно вказує на дозволений "спосіб ритму", яким можуть покористовуватись ті подружжя, які з оправданих причин не можуть дозволити собі на збільшення членів своєї родини. Але все це зв'язане з самовідреченням, пануванням над собою, відмовленням собі того, чого нераз, проти Божого закону, бажає розгнуздана звіряча похоть, — і ось тому стільки крику і критики на адресу Папи.

Соромно, що деякі навіть голосні священики-богослови пішли дорогою найменшого опору та, щоб догодити цим мирян, оспорюють папську енцикліку. Але тим ми не повинні гіршитися. Ми повинні брати до уваги те, що сьогодні людська ментальність переживає якусь свого роду дивну революцію, яка потрясає основами не тільки політики, економії, техніки, мистецтва, вихо-

(Закінчення на 180-ій сторінці)

НЕЗЛАМНИЙ ДУХ БОРЦЯ ЗА ДОЛЮ Й ПРАВА СВОГО НАРОДУ

о. А. Пекар, ЧСВВ

Передруковуємо розділ із праці о. д-ра А. Пекара ЧСВВ, п. н. "Нариси історії Церкви Закарпаття", щоб познайомити наших Читачів із дійсністю, яка існувала на Пряшівщині.

Цю цінну наукову працю, яку читається наче сензаційну повість, можна замовити через наше видавництво. *Редакція*

Коли по І-ій світовій війні в мукачівській єпархії тривала релігійна боротьба, то в пряшівській єпархії краєва влада повела новий наступ на душу народу — словакізацію, після випробуваних Мадярами методів. Єпископ Дионисій Нярадій, адміністратор пряшівської єпархії у 1922-1926 рр. не допустив до того, щоб православ'я запустило коріння на Пряшівщині. Зате він, як громадянин Югославії, не був у силі вистояти напір словакізації з боку урядових чинників. Ідучи слідами мадярських кругів, Словаки теж хотіли захопити в першу чергу українські церковні школи, щоб відтак зісловаччити й саму Церкву. Щоб знеможливити єп. Нядієві успішну оборону вони кинули проти нього гасло, що він "чужинець" і задумує завести пряшівську єпархію "до Українців".[1]

Єп. Нярадій представив цілу справу Апостольському Престолові й просив займенувати на пряшівського єпископа єромонаха Павла П. Гойдича ЧСВВ. Щоб не допустити до нової боротьби на Закарпатті, дня 14 вересня 1926 р. Рим займенував П. Гойдича апостольським адміністратором. Перебравши уряд адміністратора, П. Гойдич вже дня 7 березня 1927 р. був найменований титулярним гарпазьким єпископом.[2]

Єп. Павло Гойдич ЧСВВ у своїй праці пішов слідами свого попередника, вдержуючи постійний контакт із вірними й духовенством. Якщо якесь місце було загрожене, він відразу вдавався туди, проповідував, поучував, потішав, а ночами переводив довгі години на молитві. Він теж намагався піднести духовне життя в своїй єпархії. Цінними перлинами остануться його числені *Пастирські Листи*, що були навіяні Божим духом. Він поширив теж на свою єпархію місійний та реколекційний рух.

Про розбудову єпархіяльних заведень єп. Гойдичем так писав *"Благовістник"*: "Улюблений наш Владика взяв собі за ціль побудувати в єпархії якнайбільше заведень. Дотепер він уже основав і збудував сиротинець, заложив українську католицьку гімназію, розбудував хлопчачу бурсу *"Алюмнеум"* та побільшив дівочий інтернат. Для єпархіяльних потреб закупив у Пряшеві велику площу з садом та збудував багато-мешкальний будинок. Для ведення сиротинця він спровадив Сестер Служебниць П.Н.Д.М., що вже мають свій власний новіціят. Дівочий інтернат дав під заряд Сестер Василіянок. Бурсу "Алю-

Катедра й єпископська резиденція в Пряшеві

Святої Пам'яті Пряшівський Владика Павло Гойдич ЧСВВ

неум" передав оо. Василіянам, які, крім Пряшева, працюють ще в Межилабірцях, Требішові й Празі. Гарно розвивають свою працю теж оо. Редемптористи східнього обряду, що мають свій духовний осередок у Михайлівцях. Звідси вони поширилися до Сабінова й Стропкова... Одним словом, під проводом Кир Павла в нашій єпархії настало нове життя."[3]

На жаль, єп. Гойдич не міг сконцентруватися тільки на свою архипастирську працю. Силою обставин він був змушений стати в обороні народности більшої частини своїх вірних, яким загрожувала безоглядна словакізація. Ось як представляє цю справу сам владика: "Я взяв на себе цей обов'язок тільки тому, бо нема нікого, хто цим займався б. Інші народності мають своїх міських, свою політичну партію, своїх послів, одна тільки частина моїх вірних не має нікого, хто боронив би їхніх національних прав. Коли мої вірні звертаються до мене з довір'ям, я не можу відмовити їхньої просьби, хоч у наслідок того я маю багато неприємностей і велику шкоду."[4]

Таким чином цей скромний і правдивий чернець став до завзятого й нерівного бою проти словацьких чинників. Він був готовий на всяку жертву, щоб тільки боронити природне право своїх вірних. У цій боротьбі єп. Гойдич показав, що справді "хоробрий і непохитний провідник" є той, що має такі прикмети характеру, якими визначаються мученики.

Словакізація Українців Пряшівщини, не менш від мадяризації, підготовляла відповідний ґрунт під православну пропаганду, на що вказував уже єп. Дионисій Нярадій. Давніше, під мадярською владою словаки закликали Українців до збереження своєї національности;[5] але Словаки скоро пересвідчилися, що мадяризація йде їм на руку, бо "карпатський Українець, не вміючи читати кирилиці (у школі вчився тільки латинки), брався до словацької газети й книжки. Цьому й можемо приписати великий успіх словакізації в останніх 30-ьох роках".[7] По війні, коли під словацькою адміністрацією опинилося понад 200.000 Українців. Словаки зачали плянову словакізацію цілої Пряшівщини. Одиноким заборолом національної свідомости для Українців зісталися їхні церковні школи. Тому єпископи настоювали, щоб у цих школах учили української мови й кирилиці.[8]

Дня 10 серпня 1929 р. єп. Павло Гойдич ЧСВВ дав приказ управителям церковних шкіл, щоби "по всіх церковних школах єпархії наука української мови відбувалася щонайменше три години тижнево."[9] Це був якраз час перед переписом населення, коли Словаки повели сильну пропаганду, щоб Українці давали себе записувати "Словаками", бо, мовляв, вони "мешкають на Словаччині".[10] Під впливом цієї агітації Шкільний Референт у Братіславі, дня 15 січня 1930 р. видав приказ, що в усіх школах Пряшівщини, не виключаючи церковних, навчання повинно відбуватися виключно "у державній словацькій мові".

Владика рішуче запротестував проти такого надужиття свободи: "Українці у рамках Чехословаччини, разом із Чехами й Словаками, представляють собою державно-творчий елемент і тому Мирова Конференція забезпечила їм такі самі права, які мають їхні слов'янські брати, тобто — Чехи і Словаки."[11] Однак Братіслава дальше настоювала на тім, що їхнє розпорядження основується на важнім ще *"мадярськім законі"* з 1907 р.[12] Коли однак владика не уступав, покликуючися на природне право, Шкільний Референт нарешті погодився дозволити на навчання української мови, але тільки "три години тижнево" і то лиш "до остаточного рішення цього питання".[13]

На це єп. Гойдич дня 26 квітня 1930 р. відповів: "У розпорядженні Реферату ми добачуємо нарушення не тільки слов'янської братньої любови й Мирової Конференції, але теж нарушення найпримітивнішого природного закону. Я ще раз підкреслюю, що наша просьба відноситься до таких дітей, які без найменшого сумніву є Українцями, вдома говорять тільки по українськи і так само бажають учитися в школі по українськи", бо наша рідна мова "так само нам вросла до серця, як Чехам чеська, Словакам словацька — що від неї й вони не відреклися б за ніяку ціну!".[14]

Однак Словаки не уступили. Вони по всіх державних школах Пряшівщини, навіть там де більшість була українського населення, запровадили виключно словацьку мову навчання. У церковних школах,[15] де навчання теж мусіло відбува-

тися по словацьки. Шкільний Реферат дозволив навчання української мови, але лише три години тижнево. Спираючись на природний закон і на гарантії Мирової Конференції, єп. Гойдич приказав у 80-ох чисто українських церковних школах викладати по-українськи, а вчити словацької мови тільки три години тижнево. У відповідь на це Братіслава в 1935 р. насильно удержавнила всі церковні школи, чим нарушила теж і "Modus vivendi" з Апостольським Престолом.

Та єп. Гойдич не піддався. Тепер він звернувся до центральної влади в Празі. Зачались виступи, дискусії, анкети. Нарешті міністерство шкільництва в 1938 р. віддало 65 шкіл єпархії й позволило на українську мову навчання. Та Словаки скористали з цієї боротьби бодай частинно, бо тепер "легальною дорогою" могли зіславакізувати принаймні 15 українських шкіл. Зате владика, в порозумінні з Прагою, 1936 р. відкрив у Пряшеві *"Греко-католицьку Українську Гімназію"*, що стала "твердинею релігійно-національного життя й культурним розсадником для єпархії".[16]

---

[1] Див. статтю **"Про чужинцевъ"**, у **"Русское Слово"**, Пряшів, 20. II. 1930, стор. 4.

[2] Див. буллю в A. Welykyj, **Doc. Pont.**, vol. II, p. 548-549.

[3] Див. **"Благовѣстникъ"**, Пряшів 1946, чис. 7, стор. 17. Основніше про єп. Гойдича див. А. Пекар, **Василіяни-Ісповідники. — Життя єп. П. Гойдича, ЧСВВ**, Нью Йорк, Н. Й. 1961.

[4] Cft. **J. E. Pavel Goidič, ČSSV. — Jubiskop Prjašev'skij (1927-1947)**, Prjašev 1947, p. 51-52.

[5] G. N. Shuster, **Religion Behind the Iron Curtain**, New York, N.Y. 1954, p. 72.

[6] Див. **"Зоря Галицька"**, Львів 1848, стор. 90-92.

[7] А. Волошин, **Спомини**, стор. 46; Р. К., **Словаки греко-католики в пряш. епархії**, в **"Америка"**, Філядельфія, Па., чис. 170 (12. IX. 1956), стор. 3.

[8] Розпорядження владики у **"Душпастырь"**, Ужгород 1929, стор. 98.

[9] **Там же**, 1929, стор. I, **"Додаток"**.

[10] Див. статтю **Передъ народо-считаніемъ**, у **"Русское Слово"**, Пряшів, 4. I. 1930 р., стор. 5, в якій подано промову окр. нач. Вашка на зборах **"Словацької Ліги"** в Михайлівцях, дня 23. XI. 1929: "Naskol'ko rusnaki nechceju sa prihlasit' k slovenskemu l'udu, je potreba pri sčitaniu l'udu v 1930 r. dat' pozor a tak previest', aby rusky l'ud bol zapisany za Slovakov, t j. davat' im take otazky, aby povedal že je Slovak".

[11] Див. лист Шк. Реферату й протест Преосв. Гойдича, **там же**, дня 30. I. 1930 р., стор. 2-3.

[12] Це т. зв. **XXVII зак. Аппонія**, проти якого Словаки перші виступили з протестом: "Забирати дітям їхню матірну мову? Це те саме, що немовлят позбавляти молока матері!"; див. Б. Бернсон, **Поневолені народи та українська справа**, Вінніпег 1939, стор. 13-21.

[13] Відповідь Шк. Реферату див. **"Русское Слово"**, Пряшів, дня 30. IV. 1930 р., стор. 2.

[14] Лист владики, **там же**, стор. 3.

[15] У тім часі у пряшівській єпархії було около 240 церковних шкіл.

[16] Cfr. **J. E. Pavel Goidič, ČSVV. op. cit.**, p. 92-94

Закінчення: "БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ..."

вання ітп., але також і засадами релігії й моралі. Не є тайною, що декотрі, навіть священики сьогодні насміхаються над традиційною пошаною до церковного авторитету, над християнською покорою, послухом, самовідреченням, покутою ітп., не усвідомлюючи собі того, що через те вони властиво насміхаються над самим Христом Спасителем, Котрий проповідував ті засади та зробив від них залежним наше спасення. Наступила якась несамовита істерія мозків, помішання язиків. Це недуги нашої доби. Але ж недуга не є нормальним явищем, тільки переходовим. Вона або минається під впливом лікування, або кінчається смертю. Ми можемо бути певні того, що сьогоднішня істерія мозків ніяк не є віщуном близької смерти Христової Церкви. Навпаки, вона може бути тільки передвісником сумного кінця тих, що попали в цю істерію.

Якась Американка в своєму листі до католицького тижневика "Визитор" з досадою написала таке: "Папа Іван XXIII-ий відчинив вікна Церкви, щоб трохи провітрити її, а тоді вилетіло багато лиликів". Справді, чимало лиликів! Але тільки лиликів, а не орлів. Вони можуть лякати нас, бо лилики літають нераз близько голови. Але не треба їх боятися. Голови вони не розбʼють. А вже певно не завалять Христової Церкви.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської
ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси
Стор. 392. Ціна $4.50
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Галя Слюзарева

РОЗУМІЮТЬ, АЛЕ НЕ ТАК

Пособоровий час у житті вірних католицької Церкви нагадує в дечому панцизняні часи в нашому народі. Тоді також люди не зрозуміли слова "воля" та обернули його в сваволю. Причина та, що вірні,

не прослідили докладно

постанов Ватиканського Собору. А преса, що є в руках людей, які переважно, якщо не явно ворожі до католицької Церкви, то байдужі до неї, та в погоні за сенсаціями розсівають вістки незгідні з постановами Ватиканського Собору.

Яка на це рада?

Що може зробити, як може цьому зарадити загал вірних. — Світський Апостолят, ревні практикуючі члени католицької Церкви? — Думаю, що дехто з нас, хто має час і змогу, повинен докладно познайомитися з тими постановами Собору, щоб як буде треба, міг спростувати фальшиві сплетні, усвідомити невіжів. — Та ми свідомі того, що багато з нас, обтяжених своїми обов'язками, не можуть того виконати. Та все ж ми не можемо стояти осторонь. — Що можемо зробити?

Колись Слуга Божий Андрій, писав у листі до монахинь (зі заслання в 1915 році): "Матеріяльно я Вам нині помогти не можу, але я молюся за Вас і вірю, що тим я Вам більше помагаю, аніж коли б я Вам помагав матеріяльно.

Молитва — це зброя поневолених, безборонних, — це праця безсильних і немічних, — та конечна допомога тим, які борються і знесилюються. — Молитва — для всіх доступна, для кожного викональна

Ми всі можемо і повинні молитися

Та гадаю, не буде зайвим застановитися, що таке молитва і якою повинна молитва бути. — Найкоротше і найядерніше окреслення молитви є: "Молитва це розмова з Богом". — Застановімся тепер: чи ми завжди, коли молимося, є свідомі того, що ми розмовляємо з Господом, — Паном Вселенної, — Творцем нашої душі і тіла? Чи ми свідомі Його Величі і нашої немочі? — Чи ми розуміємо ту честь і ласку, що ми можемо розмовляти з Господом неба й землі? — Може скоріш зрозуміємо те, коли наведемо таке порівняння. Подумаймо, яка була б наша поведінка, коли б ми мали змогу говорити з головою нашої держави, — скільки мрій-надій ми прокладали б на оту розмову. Голова держави? Людина, така як і ми. Його можливості помогти нам зумовлені різними чинниками. Його наставлення до нас, якщо не байдуже, то в найліпшому разі прихильно байдужне. А проте скільки достойної пошани було б у нашій поведінці! Які незатерті враження полишила б така розмова на ціле наше життя!

Правда, ми Господа не видимо. Молившись, ми не все всилі наладнати чуттєво духовну спілуку з Господом. Та скажім собі щиро, якщо ми пам'ятали б із ким ми стаємо до розмови тоді розсіяння не було б можливе. Тоді жадні зовнішні перешкоди невсилі були б перервати нашої злуки з Господом.

Яка має бути молитва?

Думаю що конечними придатками молитви є свідомість, покора й витривалість.

Найкращим зразком молитви є така молитва, котрої навчив апостолів сам Господь Ісус Христос: — Отче наш. У цій молитві ми усвідомлюємо собі, що Отець є в небі. Значить, що ми належимо до неба, а не до землі. Ми діти Господа — тому і просимо, щоб Ім'я, Влада і Воля нашого Отця були респектовані як у небі так і на землі. Для нашого земського життя потребуємо щоденного хліба для заспокоєння наших по-

В нашому відношенні до Бога будьмо наче діти!

треб зв'язаних із нашим земським життям. Згідливого співжиття з нашим довкіллям, захорони перед ворогом нашої душі. Це ті основні прохання, які шлемо до нашого Отця. І це наглядний доказ нашої свідомости, що ми в усім залежні від Господа, і що одинока наша надія спочиває в Бозі.

Друга прикмета молитви це покора.

Цього вчать нас Ісус і Пречиста Діва Марія: "Отче мій, коли ця чаша не може минути, щоб я її не пив, хай буде твоя воля" (Мат. 26, 42) — молиться Ісус перед Своїми стражданнями; "Ось я Господня слугиня: нехай зо мною станеться по твоєму слову" (Лк. 1, 38) — відповідає Марія післанцеві Господньої волі.

Спитаймо тепер самих себе, чи ми маємо таку свідому волю: всеціло віддати себе в розпорядимість Волі Небесного Отця? Як часто ми просимо, щоб сповнилася наша воля, перемогло наше маленьке царство. Як тяжко нам погодитися з Волею Бога, якщо вона не покривається з нашою волею. Наше самолюбне "Я" підпорядкувати ... лі Того, Котрий є Нашим найліпшим Бать... Котрий знає що нам потреба, Котрий сотв... вселенну з думкою про нас і для нас. Як тя... шукати нам Божого Царства, якщо воно не ... зволяє нам на заспокоєння наших самолю... навичок, упокорює нас, примушує до жер... Як тяжко виконати нам маленьку жертву, ви... вати в маленькій постанові. А це і є ціллю ... шого життя: "Шукайте перше Царства Бож... а все інше додасться вам."

То й насувається питання:

Де нам звертатися за поміч?

Хто направить нас на праву путь? У земському житті діти, коли мають журбу, звертаються до мами. Ми маємо в небі нашу Небесну Неньку, Пречисту Діву Марію. До Неї звертаємо наші молитви, наші прохання. Вона нам допоможе, бо як співаємо в одній на Її честь пісні. Чи то в горю, чи в недолі цього земського життя. Ще не чувано ніколи, щоб Вона не помогла.

Д-р М. Струтинська

КАРЛО ДЕ ФУКО

Великою несподіванкою для читача є книжка М. Карруж (Michel Carrouges) про Карла де Фуко (Charles de Foucauld, Explorateur Mystique, Paris 1954, Les Editions du Cerf). Є вже й польський переклад, вид. "Znak", 1968 року.

З багатої родини Француз Карло де Фуко вже в молодечому віці під впливом антирелігійної літератури втратив віру, жив розтратно та легкодушно як студент, а відтак як військовий. Наче другий Августин уживав життя без ніяких скрупулів, розкидав маєток так, що його врешті взяли в кураталю. А коли його полк гузарів перенесли до Альжиру, він афішується там із жінкою легких обичаїв і за це його суспендують. Має однак завжди видатні інтелектуальні зацікавлення: захоплюється клясичними авторами і жевріє в ньому лицарський дух його предків. Під впливом вісток про війну в Африці, кидає ледаче життя та повертається до війська.

Дивна річ! В Африці велике враження на нього робить побожність магометанців. Коли побачив тих людей, як вони моляться до Бога, прийшла сильна реакція і він забажав вірити в Бога, в Христа, захоплений екзотичним світом. — 28-го січня 1882 р. вдруге кидає армію, тим разом не для жінки, а для наукової подорожі в Мароко. Перебраний за рабіна переїжджає країну та серед небезпек робить важкі й цінні рисунки й записки. 7 червня т.р. передає в Парижі секретареві географічного товариства свої наукові записки. А далі йдуть дальші його подорожі й студії.

Тимчасом у домі своячки Марії де Бонді знайомиться з о. Ювелен (Huvelin) і під його впливом та ніжним впливом Марії навертається. Від 1886 р. бачимо його повільний зворот до релігії. Від тепер бажає повністю жертвувати своє життя Господеві Богові як монах. Спершу перебуває у трапістів, а відтак стає пустинником, щоби працювати серед бідних, як один із них. Зрікається свого маєтку і старшинського ступня, щоб наслідувати життя Ісуса в Назареті.

Молитва, контемпляція та ручна праця виповняють його життя. В покорі відмовляється від теологічних студій, але — під послухом духовному провідникові — приневолений їх закінчити: стає священиком, одиноким серед пустині, що з'єднує собі подив і пошану суворим життям, науковою працею над мовою і словником туарегів, серед яких жив, і добротою. Його праця серед племен Африки, це праця доброго прикладу, жертви й милосердя. У 1916 році гине з рук розбишак; його мрією була мученича смерть за Христа.

Життя Карла де Фуко було повне несподіванок ... те приклад навернення й покути щойно аж по ... о смерті дав щедрі плоди. Постають манастирі "Малих Братів" і "Малих Сестер" та товариства світських людей, що жертвують свою працю спеціяльно для бідних. Саме о. де Фуко, на багато літ перед Собором, звертав увагу на ту частину людства, яка занедбана, поринає в духовій і матеріяльній нужді. Карло де Фуко зрозумів, що тут не вистачає філантропія, яку проєктується з вигідного фотеля европейської столиці, а що умовиною правдивого зрозуміння мешканців Сагари є ділити з ними їх долю. Для багатьох є тепер о. де Фуко приміром, як реалізувати модерне апостольство в дусі II Ватиканського Собору.

Прихильники Отця де Фуко внесли прохання про його беатифікацію.

о. Р. Г. ЧСВВ

БЛАЖЕННА КЛЕЛІЯ БАРБІЄРІ

Блаженна Клелія Барбієрі

Клелія народилася в Будріє 13 лютня 1847 р. в сім'ї вбогого робітника Джюзеппе Барбієрі й Джячінти Наннетті. Дитинство її було щасливе, повне втіхи й радости. Та ось 1855 р. навіщає північну Італію пошесть холери. Жертвою цієї жахливої, в ті часи, пошесті стає між іншими й батько Клелії. Їй було тоді вісім років. Удова Джячінта сама не спромагається дбати про все необхідне. До хати закрадаються злидні: обмаль хліба, маловідживні харчі; а й недостатні вони зосібна тоді, коли Клелія починає рости, розвиватися, ставати дівчиною. Вона кволенька, бліда недокровна. Заражується бацилем Коха — дістає туберкульозу: покашлює, ще більше блідне й марніє. Однак на це вона не зважає.

Серце Клелії рветься до праведности. Вона допитується: "Мамо, що зробити, щоб стати святою?" Мама пояснює, як уміє; каже, щоб поговорила про це з о. парохом, бо він краще в цих речах визнається. Отець Джюзеппе Сеттанассі пояснює, що вся суть святости є в любові Бога і ближніх. Треба щодня намагатися робити добро. А докладніше навчає цього катехизм. Клелія з ус... пильністю береться завчати правди віри. Пізн... правди виконує у практиці щоденного життя ... ласкава супроти меншої сестрички Ернести, ... хняна, пильна, повна готовости в домашній ... ці; втішає й підбадьорює маму в її турботах. ... вільний час біжить на село, поміж дітей найбі... убогих матерів, які щоденно ходять на роботу. Клелія для цих дітей стає матір'ю: чеше їх, миє, доглядає, навчає катехизму. До Клелії вони звідусіль горнуться, шукають її, називають своєю "мамусею" — "ностра мамміта". Інші дівчата беруть собі з Клелії приклад, бажають стати її допоміжницями. Так створюється гурток апостолок: працю свою розпочинають молитвою, щодня знаходять вільний час на спільне духовне читання, в неділі й свята поспішають до церкви на Службу Божу — брати участь у вселюдних молінням, сповідатися, приступати до Св. Причастя.

Одна з дівчат мріє про те, щоб стати монахинею-сестрою. Клелія завважує, що це для них неможливо: вони дуже вбогі й невчені. "Нас не приймуть — каже Клелія — але ми можемо самі собі створити манастир". Цю ідею починають дівчата обмірковувати, накреслюють плян діяльности. За старанням пароха о. Гаетано Гвіді дістають стару хату. Називають її "Каза дель маестро" — "Хата вчителя" — колишня школа. Спочатку їх лише чотири. Називають себе "найменшими страждальної Богородиці". Їх настоятелькою є, розуміється, Клелія, але вона лише "перша сестра чотирьох сестер". Орсоля Донаті — її заступниця.

Укладають тимчасові правила: Зовнішня діяльність — навчання катехизму, приготування дітей

до першого Св. Причастя, спільне духовне читання, участь у церковних відправах, ручна жіноча праця. Внутрішнє життя: повне вбозтво, щира взаємна любов щоденна молитва і медитація-розважання." Пізніше Клелія, за допомогою отців Ісусового Товариства, напише справжні "Правила" й отримає церковну апробату-схвалення. А тим часом гурткові "сестер" доводиться зазнати справжнього вбозтва: перша їхня вечеря — на четверо поділене яйце... Потім ще й ворожа настанова сусідів: "Подуріли дівки! В наші часи закривають манастирі та їх покидають, а вони забагли собі жити в манастирі". Пішли навіть доноси до місцевої влади про загрозу для публичного ладу. Клелія в усьому здається на провидіння ласкавого Бога. Довідується про все о. Гвідо: іде до міського уряду, пояснює, захищає дівчат, — "найменших Страждальної Богородиці".

Гурток "сестер" починає зростати. Зростають також потреби й щоденні турботи. Та Боже провидіння знаходить їм добродія — багача Вінченца Педрацці. Він щедрою рукою допомагає дівчатам відремонтувати "Хату вчителя" та перетворити її на справжній манастир.

Матеріяльні недостатки й виснажлива праця цілковито підривають слабке здоров'я Клелії. На сам Великий Четвер вона кладеться в гарячці до ліжка. Лікарська допомога вже не спроможна припинити останньої стадії туберкульози. Життя 23-літньої дівчини пригасає на очах її співсестер. Клелії доводиться багато страждати. Але всі болі переносить вона з думкою про розп'ятого Ісуса. В ті дні виразно виходять на яв її дар ясновидіння, читання думок інших, захоплення на молитві

Останній день життя Клелії Барбієрі — 13-го липня 1870 року. Прощається з усіма: "Відходжу до неба... але я буду завжди з вами, ніколи вас не залишу..." Передає своє настоятельство молоденькій, ще недосвідченій Орсолі Донаті, повчає її та підбадьорює: — "Любов, згідливість, витривалість у праці, все це ради Господа й заради душ". — "Душі слухняні отут, на землі, в небі чинитимуть і осягнуть усе, що лише бажають". І Клелія це після смерти засвідчила: маленький гурток чотирьох убогих дівчат унезабарі розрісся і став великою добродійною установою Найменших Сестер Страждальної Богородиці. Їхній опіці з довір'ям віддають сьогодні школи, сиротинці, старечі домн, шпиталі, бо "доньки матері Клелії" терпеливі, ласкаві, лагідні й добродушні, як їхня Засновниця.

ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА ЦЕРКОВ У СССР

Число церков, що ними користується Православна Церква в СССР за останніх пару років, значно зменшилось, як подає Сер Джан Лоренс — колишній член британської амбасади в Москві. Около десять років тому мало бути ще яких 20.000 церков, що служили для богослужбових цілей, а тепер це число злетіло до 7.000. Лоренс каже в своїй статті, що не ті єпископи, що стали на співпраці з більшевицьким урядом, утішаються моральним авторитетом, а навпаки ті, які тоять на своїх церковних засадах.

СЛУШНА ЗАВВАГА КАРДИНАЛА ГІНЕНА

Англійський кардинал Гінек недавно написав у своїй статті, що з уваги на сильний упадок публичної моралі релігійне виховання в школі більш конечне сьогодні, ніж будьколи раніш. Кардинал підкреслює, що ті, які одержали релігійне виховання в школі, стають опісля успішно в обороні святости людського життя проти безрелігійної філософії. "Треба зазначити, що боротьба в парляменті проти абортів ведеться головно такими людьми, які мають релігійне переконання".

Кардинал Гінен, хоч із прикрістю, рішив покищо з уваги на великі фінансові труднощі, свого архиєпископства не закладати нових приватних католицьких шкіл. Він заявив, що аж надто добре розуміє значення таких шкіл, однак бачить, що обставини не дозволяють бо й так дві третини всіх приходів його архиєпархії йде на вдержання шкіл.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки — Молитовники і багато інших речей.

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
Б. ПОЛЯНИЧА
п. н.
ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ
сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 200 сторінок друку на гарному папері
Ціна — $2.00
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

"БЛАЖЕННІ ТІ, ЩО ВМИРАЮТЬ У ГОСПОДІ"

Пам'яті бл. п. о. проф. Миколи Кушнірика

По одномісячній тяжкій недузі на серце, зціп крови нирки та інші комплікації, у Першу П'ятницю місяця лютня, заосмотрений Св. Тайнами, відійшов на вічний спочинок іще один священик міста Монтреалю, якого парафія св. Михаїла ніколи не забуде.

Покійний о. Микола Кушнірик народився в Монтреалі 2 вересня 1916 р. Вихований в Академії св. Терези, а філософійні й теологічні студії з відзначенням покінчив у Великій монтреальській духовній Семінарії.

Бл. п. отець Кушнірик прожив усього 52 роки. Продовж 28 років священства працював ревно і з великою посвятою. Бог дав йому великі таланти, які він уживав для добра нашої Церкви и українського народу. Він відзначався як справний організатор, глибокий богослов, могутній бесідник, знавець багатьох мов, якими володів досконало, взірцевий виховник молоді і провідник старших, науковець, визначний знавець нашого церковного обряду, професор на університеті. Зокрема відзначався великою любов'ю Бога й своєї Церкви та був щирим патріотом, що ніколи не шкодив своїх сил, таланту, знання а й матеріяльних засобів, бо був надзвичайно жертвенний на всякі церковні й народні цілі.

Похорони цього Великого Покійника відбулися величаво в найкращому порядку з участю Архиєпископа Монтреалю П. Грегуар та єпископа Валеріяна Беляньжей і нашого Преосвященного Ісидора Борецького. Крім цього в похоронах узяли участь около 30 наших священиків і богословів, кільканадцять священиків і богословів латинського обряду, всі місцеві українські православні священики під проводом митрофорного Протоєрея о. Володимира Слюзара та багато духовних з інших віровизнань. Записано понад 5,500 вірних і приятелів, що взяли участь у похоронних богослуженнях.

Прощальні проповіді виголосили: о. Синкел прелат В. Філевич в українській мові, лат. єпископ Беляньжей у мовах англійській і французькій. На цвинтарі від Комітету Українців Канади, парафії св. Михаїла й усієї української громади Монтреалю прощав Покійного п. проф. Микола Андрухів такими словами:

Опечалена горем Дорога Мамо, Родино й жалібна українська Громадо!

Оце стоїмо над відкритою могилою і відпроваджуємо на вічний спочинок одного з кращих синів українського народу бл. п. о. проф. Миколи Кушнірика. Отець Кушнірик це великий духом і відповідальний священик і громадсько-політичний робітник, що тихо, без розголосу, виконував свої священичі й національні обов'язки. Все, що мав, він віддав для одної ідеї. Він горів і яснів і страждав і трудився для неї.

Отець Микола це людина хрустального характеру наполегливо працював над собою й над плеканням чесноти відваги, витривалости, солідности, національної гідности. Молитва, праця, терпіння і все його життя основувалося на ідейних мотивах: для Божої слави, спасіння душ та добра українського народу. Особливою ціхою отця Миколи була людяність. Він добре зрозумів вислів нашого Великого Митрополита Андрія, який сказав: Як багато народу, а як мало людей. Дійсно як мало людей, які шанують свою гідність і гідність другої людини, як мало людей ясного духа і доброго серця. Бл. пам'яті о. Ми-

На знимці вгорі: бл. п. о. проф. Микола Кушнірик у домовині.

кола був усім для всіх. Та чи не найважливішою ціхою характеру нашого отця Миколи був його чинний патріотизм. Отець Микола любив український нарід не словами, але чином. Він ципав греблі перед заливом чужого моря кожної неділі з церковної проповідальниці. Він так часто закликав дорожити своїм рідним обрядом, нашими традиціями, а передовсім нашою рідною українською мовою, яку сам так прекрасно вивчив, бо вважав, що мова це душа народу. Ми бачили Його всюди, чи на академіях, чи на імпрезах, святах, а передовсім дорожив Він і любив молодь і її молодечі організації та скрізь звертав увагу на її виховання в релігійному й національному дусі.

Також відзначався Отець люб'язним і толерантним відношенням до представників інших віровизнань. На протязі свого недовгого життя Він зазнав неодного від своїх і чужих, але не вгнувся і не зійшов із дороги Христа, не кинув боротьби українського народу за свою мету. Він старався з'єднати, згуртувати біля себе відданих спразі працівників та до кінця свого життя продовжував Христову й національну працю серед своєї громади, переносячи мужньо всі удари долі.

Дорогий і невіджалуваний наш Отче! Мені як одному з Твоїх співробітників припав сумний обов'язок попращати Тебе від імені екзекутиви Комітету Українців Канади, нашої парафії св. Михаїла та всієї монтреальської громади, яка так чисельно прийшла відвести Тебе в останню дорогу життя. Всі ми клонимо низько голови над Твоєю могилою та з глибоким смутком відпроваджуємо в дорогу вічности. Ми дякуємо Господеві, що дав нам Тебе на пароха й духового провідника нашої української громади в Монтреалі. Дорогий Отче Миколаю, цих кілька слів прийми як грудку рідної землі, яку Ти так гаряче любив своїм серцем і для неї віддав свої літа праці. Хоч як бажав Ти побачити нашу рідну Матір Україну своїми очима, налюбуватися її красою, але Воля Всевишнього покликала Тебе там, де немає ні болю ні печалі, а життя вічне, а Ти як вірний воїн Христового виноградника міг тільки за словами нашого генія Тараса сказати: "Не нам на прю з Тобою стати". Хай канадська земля буде Тобі легкою, а вічна пам'ять Тобі серед української громади. —

По закінченні всіх похоронних богослужень відбувся в парафіяльній залі величавий поминальний обід, у якому взяло участь понад 400 людей. Цю жалібну гостину приготовив заряд парафії св. Михаїла.

Представники різних місцевих організацій і священики зложили слова свого співчуття опеченій родині покійного та парафіянам церкви св. Михаїла. Від парафії св Михаїла висловив співчуття п. Іван Гнесько: від ЛУКЖ пані Катерина Кравець; від УКЮ п. П. Кальба; від Українського Національного Об'єднання п. В. Захаркевич; від Ліги Визволення України п. Р. Брякович; від Т-ва Просвіти ім. Тараса Шевченка п. М. Потерейко; від Об'єднання Жінок Ліги Визволення України пані Ярослава Бринявська; від Спілки Української Молоді п. П. Кінах; від Пласту і від Українського Народного Союзу п. Д. Попадинець; від окружної організації ЛУКЖ пані М. Кріса; а від чоловічого хору при церкві св. Михаїла під керівництвом п. Р. Куліша — п. В. Бутковський. Промовляли також і священики.

Бл. п. о. Микола Кушнірик полишив у смутку свою маму, Меланію Кушнірик, братів Василя й Івана, та сестер Марію й Анну Войціховську з родиною.

Хай Всевишній Господь прийме душу слуги Божого Отця Миколая до небесного царства, а його слова, терпіння, жертви і велика віра хай будуть для нас усіх назавжди могутнім заповітом!

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

— — — — —

Оцим подається до відома всім знакомим і приятелям Покійного Отця Миколи Кушнірика що збірка на Служби Божі, на пам'ятник і на Українську Енциклопедію продовжується. Можете слати свої жертви на руки панів Гнеська і Мельничука. Всі пожертви будуть згадані в пам'ятній книзі, що її видаємо в тій цілі, щоб записати на завжди життя, заслуги і працю покійного. Адреса:

John Gnesko
чи
Wasyl Melnychuk
2338 Iberville Street, Montreal 134, Quebec

Василь Щурат

ПРЕНЕПОРОЧНА

Пренепорочна
Діво Маріє,
квітія Царице,
ясна лелію!
Ми Тобі, Мати,
квіти приносим,
ми, Твої діти,
всі Тебе просим:
зглянься над нами,
о всеблагая
Царице мая,
Маріє!

Пренепорочна
Діво Маріє,
нашого краю
вічна надіє!
Ми Тебе, Мати,
молим всі нині:
дай весну щасну
нашій країні:
зглянься над нами,
о всеблагая
Царице мая,
Маріє!

о. І. Назарко ЧСВВ

РОЗМОВИ НАД ШВАЙЦАРСЬКИМ ОЗЕРОМ

Скільки є світів?

У липні 1964 р., в невеликому курорті за Цюріхом, над малим озером зібралося добірне товариство. Належав до нього єпископ місцевої епархії — з роду барон, його братанок — лікар і директор шпиталю, з дружиною Єлисаветою, яку стрийко-єпископ кликав здрібніло: Беті (Елізабет), відомий Єзуїт — о. Маріо — один із чільних журналістів і кореспондентів II Ватиканського Собору та нижче підписаний український Василіянин із Риму, що від кількох років дружив із лікарем. Не пригадую, яким припадком його року попав у наше товариство професор антропології в Цюріху, що сам називав себе безвірком, бо не був навіть охрещений і вірив тільки в Бога, як Абсолют, а Христа називав тільки великою людиною, такою як Сократ, Аристотель, Ціцеро, Декарт, Бергсон чи інші.

Одного гарного вечора ми — вимучені купелями й гарячим боровинним болотом проти ревматизмів, розложилися на вигідних лежаках над озером і, як звичайно в курортах, зачали банальну бесіду про купелі, про боровину, масажі ітп. Після тих вступних інформацій, розмова зійшла на серіозні теми. А зачав її тими словами

Єпископ: Дорогі панство! Чи ви свідомі того, в яких важливих часах живемо? У житті Церкви другий Ватиканський Собор, якому рівного не було. А в науці щораз вищі осяги в міжпланетних і космічних летах. Це небувале! Дійсність перевищає всі фантастичні романи Жюль Верна й інших.

Професор: Це гарно й добре. Але сучасна наука з'ясовує нам образ світу таким, що його тяжко погодити з образом з'ясованим релігією. Я це розумію, що Біблія не займається наукою і приймає таке вчення про всесвіт, яке тоді існувало. Коли Мойсей писав би свої книги в 1964-ому році, то певно писав би про теорію релятивности й теорію квантів так свобідно й певно, як тоді писав про склепіння неба, чи про два світила: сонце і місяць. — Мої панство! Не розумійте мене зле. Мій закид не є полемічний, він сягає в глибину. Що більше, це одна з тих трудностей, що її ми не можемо уникнути навіть у глибині наших сердець. Коли я входив свідомо у світ 1915-го року, то світ, що його нам тоді представляла наука, не багато різнився від світу Ньютона, Паскаля, а навіть Птоломея. Він різнився тільки прецизністю механізму і величиною розмірів.

Єзуїт: Пане професоре! Ми — християни — погодимося на те і добре знаємо, що перехід від того всесвіту, в якому осередком була земля, до того всесвіту, якого осередок є всюди, вимагав великого перевороту. Але ми кажемо собі, що чим ширший і простірніший космос, тим гідніший він людини й Бога.

Василіянин: Мені здається, що стан науки в 1964 році змушує нас до охоплення вимірів космосу і перебігу життя в цілком іншій перспективі. Як знаємо, вже римський філософ Люкрецій, сучасник Ціцерона, писав, що "цей видимий світ не є єдиний у природі і ми повинні вірити, що і в інших ділянках простору є інші землі з іншими людьми."

Професор: Саме про це мені йдеться. Коли ми говоримо про теорію релятивности, про еволюцію, про механіку квантів і розширення всесвіту, то уявляємо собі космос цілком іншим від того, про який ми мали слабе уявлення досі. Астронавтика вже є дійсністю, а не фантазією. Астрофізики вже дискутують про атмосферу небесних тіл і про міжпланетарну порожнечу. Хемія займається скорістю різних швидкогонних засобів, а металургія творенням нових перетопів.

Лікар: Пане професоре, додайте до цього, що й медицина досліджує можливість життя в середовищі розрідженім і неважкім.

Професор: Це дуже важний додаток. Отже здається, що вже все приготоване до опанування позаземських просторів. Що більше, вже говориться навіть про розміщення космічних станцій і штучних сателітів. І припустім, що люди висадилися на якійсь планеті і там відкрили життя, думки, засади, світогляд, але в іншій формі. Що тоді сталося б?

Баронеса, трохи застрашена, звертається до задуманого єпископа: Стрийку, а що було б, як би на цій планеті відкрили іншу релігію? Чим була б тоді релігія на нашій малій землі?

Єпископ: Беті, не вибігай думкою вперед. Бо наскільки я слідкую за ходом думок професора, то мені здається, що він саме до цього крокує.

Професор: Пані баронесо, ваш достойний стрий має рацію. Отже йдемо дальше. (Професор трохи віддихнув, глянув по нас, як по своїх студентах і продовжував дальше): Наука все видовжує, розширяє, множить, а передовсім вириває з досі усталених поглядів. Правду кажучи, мені видається мало правдоподібним те, щоб тільки *землю* (це слово він сильно підкреслив) замешкували істоти розумні.

Баронеса докинула: Поль Кльодель твердив, що він стратив віру з причини існування багатьох світів. А Паскаль відчував, що його віра

хитається, коли він думає "про тишину безконечних просторів."

Професор: Моєї віри, якщо я її мав би, не жахало б те, що ті безконечні світи є пусті, але радше те, що вони залюднені.

Василіянин: Наші українські часописи у зв'язку з космічними подорожами, в яких брав участь один Українець, писали приблизно таке: "Людство виходить зі своєї колиски й зачинає поширювати земну цивілізацію на всю сонячну систему. Скоріше, чи пізніше ми сконтактуємося, а може й зустрінемося — десь там у безмежжі часу й простору — з синами й дочками інших незем-них цивілізацій, які повинні існувати в зоряному світі."

Єзуїт: Деколи в гарну, літню ніч, коли придивляюся мерехтінню зір, маю враження, що на них нема життя і їх ніхто не замешкує. Але водночас ставлю собі питання: чи такий спосіб думання не є надто егоїстичний?

Професор: Колись давно, коли думали, що можна буде небесні тіла порахувати, то ці люди могли припускати, що люди живуть тільки на землі. Але тепер, коли ми при помочі щораз удосконалюваних телескопів пізнали, що вся сонячна система — це тільки одна загублена точка в тому безмежному світі, що називається галактикою, а галактики — це тільки малі частини мряковиння, а мряковини відкриваємо щораз новіші — мені здається неправдоподібним, щоб тільки земля виграла жереб життя.

Лікар: Пане професоре! Що ви розумієте під тим жеребом життя?

Професор: Має розумування таке: якщо десь відбувається льотерія за високу ставку одного мільйона долярів, а льотерія має 10.000 білетів і саме я витягнув би цей жереб на мільйон долярів — то я вважав би це "сліпим щастям". Але, коли довідуюся, що льотерія має не 10.000 льосів, але міліярди міліярдів, то розумно можу припустити, що в кожній скрині з 10-ох тисяч жеребів, буде кандидат на виграш мільйона долярів. Якщо зоряний всесвіт нараховує міліярди міліярдів планет — то є більша правдоподібність, що крім землі, ще бодай на деяких існує життя.

Баронеса: Отже ви припускаєте, що у всесвіті живе багато людських родів?

Професор: Трудно мені в це не вірити, коли знаємо, що є незлічимі міліярди планет. Зрештою не бачу ніякої трудности збоку Бога у створенні кількох тисяч людських родів. Створення з нічого десятьох тисяч прародичів, розкинених по незлічимих планетах, не робило би для Бога більших труднощів, як створення одної пари людей на землі.

Єпископ, перебиваючи: Я обмежуюся до наших людських границь і стверджую, що мені зовсім байдуже, чи в просторах не існує ще інших сорок родів людських. Зрештою, хто мені доказе, що перед тим космосом, якого початок сягає може кілька тисяч світляних століть, не існували вже незлічимі інші світи і багато інших родів людських, подібних до нашого?

Професор: Самозрозуміло. Бо, коли хтось має можність доконувати гарних чинів, то чому ще можність обмежувати тільки до одного вчинку? Це, на мою скромну гадку, противилося б мудрості й доброті Божій.

Баронеса: Браво, пане професоре! Отже існує багато світів і більше людських родів, ніж наш один на землі.

Лікар (побачивши, що Єпископ дискретно позіхає): Мої панство! Користаю з права господаря і пропоную всім іти на спочинок, бо завтрашнє чекають вас муки в гарячій боровині та вугледневих купелях. Сьогоднішню цікаву розмову продовжувати мемо завтра ввечорі.

Ми побажали собі взаємно доброї ночі й пішли до своїх кімнат. А над озером стелився густий гуман і наставала холодна, гірська ніч.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

д-р Олександер Фединський БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ ПОЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ ЗА 1967 РІК. Клівленд, Огайо, ЗСА, 1968. Видання Українського Музею-Архіву в Клівленді, ч. 12, ст. 56.

ЛОГОС, Богословський Квартальник, Йорктон, 1969, Т. XX, ч. 1.

УКРАЇНСЬКА ЗАМОРСЬКА ТВЕРДИНЯ, Ювілейний Альманах у 75-річчя Українського Народного Союзу 1894-1968, Видавництво "Свобода", Джерзі Сіті — Ню Йорк, Обкладинка роботи артиста-маляра Богдана Титли, ст. 320.

КАЛЕНДАР СЛОВО НА РІК 1969. Видавництво "Вільне Слово", Торонто, ст. 144.

ТЕРЕМ, Проблеми Української Культури, Наші Мистці на Чужині, Михайло Дмитренко, Видає Інститут Української Культури, Головний редактор — Юрій Тис-Крохмалюк, Редактор мови — Іван Боднарук Дітройт, Листопад 1968, ч. 3, стор 64

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний науково-літературний місячник, Лондон, 1969, чч. 1 і 2.

ВІЛЬНА УКРАЇНА, Журнал Української Визвольної Думки, Нью Йорк, 1968, Збірник ч. 58.

МИ І СВІТ, Український магазин, редактор видавець — Микола Коляновський, Торонто, 1969, ч. 149.

EASTERN CHURCHES REVIEW, A Journal of Eastern Christendom, London, 1938, Vol. II, No. 2

UKRAINE IN VERGANGENHEIT UND GEGENWART, Muenchen, 44/1968.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1969, Vol. XVIII, No. 1.

ТАЄМНИЧА СКРИНЬКА

Могутній японський феодал Дате Мазамуне спровадив із пізнічної Японії, з околиць Сендай, перших ченців францисканів під проводом блаж. Людовика Сотельо. Дате Мазамуне був великий приятель і покровитель християнства. Щойно при кінці свого життя — коли в Японії уже 15 років тіло переслідування християн — він, під натиском Шогуна, заборонив у своєму повіті християнство. Але, коли дехто з його підчинених і переслідував християн, то він ніколи не підписав на них присуду смерти. Щойно за часів його наступника переслідування християн почалось — і то жорстоке. І тоді, християни, що їм удалось оминути арештування, втікали в гірську самоту, а деякі емігрували на острів Езо, — що нині називається: Гоккайдо.

Тридцять років тому, о. Губер ЧБМ, перебуваючи в Сендай, мав доповідь про Дате Мазамуне. Після доповіді наблизився до нього один із приявних на цій доповіді, натякнув йому, що хоче з ним поговорити про одну реліквію з давніх часів християнства в Сендай, та запросив о. Губера до себе, до хати. Місіонар пішов туди наступного вечора. Після звичайних привітань і деяких вступних слів до розмови, господар хати витягнув із шафи скриньку, в якій знаходилася мала, дуже докладно завинена у вовну, статуя Божої Матері, вирізьблена у слоневій кості. Безсумнівно, був це старовинний оригінальний твір, а приглянувшись обличчю — була це робота японського мистця-різьбаря. На поставі статуї були вижолоблені в латинській мові слова: "Під Твою милість прибігаємо, Богородице Діво".

Оглянувши цю статую, о. Губер сказав:

— Треба позавидувати вам, що маєте таку рідкість. А чи ви щось, хоч дещо, знаєте про цю статую?

— Коли мій дід, — почав господар, — давав мені цю статую, тоді й наказав мені зберігати її з уважливою пильністю. — Ти є, — сказав, — наслідник нашого роду. І як такий, ти є сторожем цього скарбу, що з давніх часів знаходиться у нашій родині. Коли будеш вірним її сторожем, то й щастя буде з тобою. А якщо ти цю реліквію покинеш, то за тобою завжди назирцем буде ходити нещастя.

— А чому дід, — спитав о. Губер, — нічого не сказав вам про походження цієї статуї?

— Так, оповів мені дещо. Якось, одного спокійного вечора, в зимі, коли мої брати вже спали, дід забрав мене до своєї кімнати, засвітив свічку і знаком сказав мені станути навколішки перед столом. Потім, відчинив сокровище, що завжди було замкнене на ключ, і витягнув ізвідти якусь скриньку, що була захована під одягами. Мовчки, поклавши зображену скриньку на столі, сів біля мене. Здивований цією таємничою чинністю, я споглянув на діда і побачив, що його очі, скеровані на скриньку, ясніли якимсь незвичайним блиском. Його губи майже незримо ворушилися. Думаю, що він молився. Я не посмів турбувати його. Врешті, він узяв мене за руку, притягнув мене до себе та сказав мені тихо:

— Ти вже дорослий. Твій вік дозволяє вже, щоб ти знав тайни твого роду. Твій батько помер іще поки я встиг йому цю тайну передати. Прочуваю, що моє життя помалу покидає це моє тіло та прийшов час вибрати сторожа цього скарбу. Покажися гідним твоїх предків, зберігай те, що для них було завжди святе.

— Потім відчинив скриньку, витягнув із неї оцю статую, склав перед нею руки та схилив голову в глибокій пошані. Того вечора я вперше побачив цю статую; не знав я нічогісенько про її приявність у нашій хаті. Хоч мав я тоді п'ятнадцять років, проте я зрозумів, що мені довірили тайну старовини. Склав руки і я, хоч не знав, що таке молитва. По хвилині глибокої тиші дід спитав мене:

— Що це таке?

— Думаю, що це готоке*) гідне особливої пошани! — відповів я.

— Це є Бірген Санта Марія! — пояснив мені дід. — Уже п'ять поколінь нашого роду зберігає цю святу річ. Я не можу багато сказати тобі про неї, бо цього скарбу нікому не показували, а завжди був лише хтось один, що знав про її існування. Проте я знаю, що Бірген Санта Марія це добрий дух, покровитель нашої родини. І як цю маленьку реліквію ми вірно оберігаємо, то фортуна не відійде від нас. — Я сам моє життя завдячую Бірген Санта Марії. Мавши одинадцять років, запав я у важку недугу. Мій батько й моя мама вже були небіжчики. А мене й мої дві старші за мене, сестри забрав на виховання дід. Одного вечора, коли недуга моя погіршилася й ніхто вже не мав надії, щоб я міг виздоровіти, тоді мій дід, віддаливши піклувальницю й мої дві сестри з кімнати, підняв мене з постелі, одягнув мене у святкову одежу та поніс перед свою скриньку, перед оцю скриньку, що ось тут. Не відчинив її, лише відсунув дещо вбік і я побачив у стіні маленький отвір. Дід усунув із отвору дощинку і за батряною заслоною я побачив цю статую Бірген Санта Марії. Я ніколи не забуду, з якою пошаною припав дідусь навколішки перед цією статуєю, сильно притискаючи

---

*) Божество буддистів.

мене у своїх раменах. Широко отвореними, вглибленими у статую очима, тремтючи, прошепотів оцей обіт:

— Бірген Санта Маріє! Ти знаєш, що у важких часах ми дали для Тебе певне пристанище. Ти бачиш мою журбу — рятуй цю дитину! Від цієї дитини залежить усе майбуття нашої родини. Якщо ж смерть мусить увійти в цю хату, то я жертвую моє життя за цю дитину.

Потім — дід замовк, тримаючи очі вп'ялені в статую. Мене ж, несподівано, огорнула велика соннота. То я сказав: — Дідуню! Хочу спати.

І ось тоді тремтіння стрясло усією істотою дідуся, усміх прояснив його зморщене обличчя, а він голосно промовив:

— Дякую! Дякую! Моя молитва вислухана!...

Закрив сховок, посунув наперед скриньку, роздягнув мене й поклав мене до постелі.

— Спи, спи! — сказав до мене з глибоким чуттям, погладивши мене по голові. І вийшов із кімнати.

Спав я, либонь, довго, бо, прокинувшись, завважив, що сонце на небі було вже високо. Біля моєї постелі стояли навколішках мої сестри і плакали. Думав я, що плачуть наді мною, а тому сказав я їм:

— Я вже приходжу до здоров'я! Дідуньо молився за мене!...

На це вони вибухли ще більшим плачем, а старша сестра сказала:

— Цеї ночі дідуньо вмерли...

Хоч був я ще хлоп'ям, то несподівано зрозумів велич обіту, що його склав дідо за моє життя; і я був певен, що Бірген Санта Марія вислухала його молитву. Мене огорнув великий страх перед тією таємною силою від цієї речі, про яку я нічого докладного не знав; і ніколи не посмів я перейти біля того місця, де вона захована. І ніколи й нічого та нікому не сказав я. Лише згодом, коли цю хату мусіли відновляти та заходила небезпека, що реліквію могли відкрити, тоді я, тремтючи, витягнув її зі сховку і сховав до моєї скриньки.

В цім місці старий Японець закінчив свою розповідь. Отець Губер іще спитався його, чи, крім нього, ще хтось бачив цю статую? Старий відповів:

— Думаю, що більше ніхто не бачив її зі страху перед местю прадідів.

— А чому ж, — спитав о. Губер, — саме мені виявили ви таємницю ваших предків?

Старий Японець, зворушений, перейшовся по кімнаті, сказав:

— Мусите зрозуміти, що, врешті, і я хотів дещо знати про цю Бірген Санту Марію. Було вже й таке, що я хотів продати цю статую одному професорові університету в Васеді, що збирає такі речі. Але, витягнувши її зо скриньки і споглянувши на неї, — не знаю, як це виясни[ти]! — мені здавалося, що її очі палили аж до глибин моєї душі. І тоді я присягнув — ніколи не зрадити цього спадку моїх батьків. Але від того дня, коли я був наважився зрадити обіт вірно[сти], я більше не зазнав спокою. Хто зна, — може це прадіди, а може оця Бірген Санта Марія хочуть пімститися на мені? Хто ж це є — Бірген Санта Марія? Вчора увечері, у вашій доповіді, тричі вимовили ви це ім'я і за кожний разом ви зробили малий поклін. Ви мусите знати — хто це є! Ви мусите вірити в Бірген Санта Марію! Тому я й розкрив перед вами тайну моїх прадідів.

Тоді о. Губер зрозумів, що він знаходиться перед нащадком старовинних християн, і що Ласка діє в цій душі. Він виявив старому Японцеві свою думку, вичерпно пояснив йому хто це є оця Матір Господа нашого. Японець, здивований, вислухав усе, не перериваючи вияснення.

— А тепер, — далі говорив о. Губер, — покажіть себе гідним ваших пращурів, що такий довгий час і з такою дбайливістю зберігали цю статую. Думаю, що ви покликані відновити в свои первісній чистоті Віру ваших прадідів. Подякуйте Бірген Санта Марії, що завжди оберігала тих хто зберігав Її ікону. Я бажаю лиш одного: щоб ви часто повторяли цю молитву, що написана на підставі цієї статуї: "Під Твою милість прибігаємо, Богородице-Діво". А крім цього, я навчу вас ось тепер одну коротку молитву і ви — прошу вас! — часто повторяйте, як зможете, то й щоденно.

Місіонар помалу провів "Богородице Діво", а неофіт записав собі її. Потім, із глибоким зворушенням сказав: — Дякую вам! Ви внесли спокій у моє серце. І, будьте ласкаві, проведіть мені вперше цю гарну молитву перед тією статуєю, яка напевне вже вислухала багато зідхань людей, що шукали помочі.

Славна, непереможна Католицька Церква в Японії дістала нового вірного.

Переповів М. Островерха

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITE[D]

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-[..]45

ЄВАНГЕЛИСТИ І ЇХ СИМВОЛИ

о. О. Купранець ЧСВВ

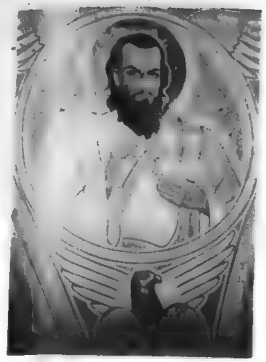

Святий Євангелист Іван

Під підбанним опоясанням у катедрі св. Йосафата в Едмонтоні, у чотирьох сферичних трикутниках проф. Ю. Буцманюк розмалював чотирьох св. Євангелистів. Вони в колах, поверх яких видніють ангельські крила, а понижче постатей Євангелистів зображені — теж на тлі крил — їх символи.

Уже від найдавнішої християнської старини по сьогоднішній день св. Євангеліє та його боговдохновенних авторів-Євангелистів зображувано в формі різних символів, як теж і в виді звичайних людських постатей. Коли зображувано Євангелистів у людській постаті, то, звичайно, вони держать у руках звиток пергамену чи книжку та перо. Подекуди бачимо їх людське зображення, а позаду їх символи, як теж і на іншому місці. Проф. Буцманюк дає символи Євангелистів віддалено від постаті, бо дає їх поза колом, що замикає людське зображення Євангелистів, які держать у своїх руках розпростерті звитки пергамену, а два з них держить у руках ще й пера.

Інший зображування Євангелистів

У найдавніших християнських часах св. Євангелистів зображали за чотири колюмни-стовпи, на яких спочиває будівля божественної Христової науки, що є основою навчання Церкви. Іншим дуже давнім зображенням св. Євангелія та Євангелистів є чотири райські ріки, про які говориться в Св. Письмі (Буття 2, 10), бо як ріки напоюють землю, так Євангелія насичує людську душу. Згадані райські ріки подекуди представляли теж чотири головні чесноти. Чотири райські ріки найчастіше зображені так, що вони випливають зі скелі чи гори, що символізує Ісуса Христа, який є джерелом Євангелія. Деколи бачимо і те, що ті чотири ріки витікають з великої вази, яку перехилено держить молодий мужчина, що є символом Христа. Нераз теж подибуються на тих ріках написані імена Євангелистів. Однак у ході часу зображування Євангелистів райськими ріками вийшло з ужитку і сьогодні цей символ у загальному мало відомий.

З інших давніх символічних зображень Євангелистів згадаємо ще зображення в виді крилатих Херувимів. Як говориться в Св. Письмі на декількох місцях, що Херувими піддержують Господній престіл і постійно величають Господа, так і Євангелисти піддержують престіл Христа в Його науці, яку вони списали, як теж нею постійно Його величають.

Одним із дуже давніх символічних зображень Євангелистів було чотири звитки пергамену в стіп Христа або чотири ягнята, що зближаються до Христа. Такі зображення подибуємо в катакомбах і інших давніх місцях християнського богопочитання.

Сотворіння — символ Євангелистів

Десь у IV сторіччі чи може наприкінці III ст. християни починають символічно зображувати Євангелистів у виді чотирьох сотворінь: людини, лева, вола і орла. Зразу були розходження щодо приділення поодиноких сотворінь чотирьом Євангелистам, бо інакше надавав їх св. Іриней, св. Августин і св. Єронім. Сьогоднішнє символічне приділення сотворінь остаточно закріпилося за св. Єронімом, який надає: св. Матеєві — людину, Маркові — лева, Луці — вола й Іванові — орла.

Сотворіння — як символи Євангелистів — взято зо Св. Письма, а особливо з книги Одкровення (4, 7) св. Івана, який, говорячи про престоли на небі та істоти коло престола, каже: "Істота перша подібна до лева, друга істота подібна до тельця, третя істота мала обличчя як у людини, а четверта істота подібна до орла, летючого".

Чому саме такі сотворіння?

За основу приділення поодиноким Євангелистам саме таких сотворінь як символів треба вважати такі самі Євангелія або їх початок.

Людина — символ св. Євангелиста Матея, бо св. Матей починає своє Євангеліє людським родоводом Ісуса Христа, як людини, переходячи почерез покоління від Авраама аж до народження Христа.

Лев — символ св. Євангелиста Марка, бо св. Марко починає писати свою книгу св. Євангелія від виступу св. Івана Хрестителя, якого голос посеред тодішнього світу був наче голос лева "вопіющого в пустині".

Віл — символ св. Євангелиста Луки. Віл у Старому Заповіті — це жертовне звір'я, а св. Лука в першій главі свого Євангелія пише про жертву, яку за чергою приносив священик Захарія.

Орел — символ св. Євангелиста Івана, який наче льотом орла підноситься в простори й на вершини духа вже від самого початку свого писання "Споконвіку було Слово".

Сотворіння — як символи Євангелистів — зображуються різно, бо раз вони мають крила, або голова даного сотворіння виростає з людського тіла, а іншим разом сотворіння держать книгу або звиток, як теж і в інший спосіб.

Марія К. Головінська

ВЕЛИКОДНІ РОЗВАЖАННЯ

Темним рядном оповила ніч розхвильований Єрусалим. Мати Небесна чувала в своїй кімнаті. Події, які пройшли в минулих днях, не дозволяли на ніщо інше, хіба на піддання вселаскавій Господній волі. У молитві коїла біль, несправедливу поведінку людей супроти Її Сина.

А Він так їх любив!

За любов заплатили Йому розп'яттям... Які страшні, великі дві суперечності!

"Господи! Не пам'ятай їм! Під'юджені злобою не знали, що роблять..."

Молилася.

"Прости! Прийми жертву мого Сина в ім'я Його любови до них..."

І хилилася голова скорбної Матері, долоні закривали обличчя. Уста ворушилися дальше, бо Її найсвятіше Серце не хотіло залишити без уваги тих, яких любив Її Син.

Місто спало, втомлене важкими подіями.

Догаряв каганець. Тіні розбігалися по кімнаті й набирали різних форм.

У вході зарисувався ніжний блиск і повіяло пахощами дорогоцінних олійків і мира.

Небесна Мати рвучко встала.

Осяйний блиск заляв кімнату.

— Мамо!

Мати Небесна впала на коліна. На обличчі усмішка безмірної радости, щастя. Простягла руки.

— Господь мій... Син мій!

Пахучими від мира руками підніс свою Маму.

А Вона Найсвятіша торкалась живих іще ран свого Сина, цілувала їх... і заговорила:

— Я душею сподівалася... сподівалася чогось величнього... і Ти тут, мій Сину... Ти воскрес... Відкупив тих, яких так любив...

— Я відходжу вже, Мамо...

— Пожди! Ще хоч хвилинку пожди! Нехай ще хоч раз гляну на перемогу терпіння!

Але сяєво зі Сином Найсвятішої розплилось до виходу.

Мати Небесна знов осталась сама. Лише пахощі олійків і мира прилягли до кожного кутка Як свідки великого чуда.

Безмежне щастя не сходило з обличчя Небесної Матері. Душа дрижала величністю.

Стояла дальше при вході хати.

Уста ворушилися:

"Безмежна любове... Всепрощаюча... Незлибима..."

На дворі поміж хатами прокрадався вже досвіток. Будився день. Величавий день. Для людства дорога відкуплення. У дерев дрижало листя. Співали пташки.

Душа Небесної Матері складала псальми Творцеві Вселенної. Схилилась приклякнути. Ніжні руки втулили обличчя. Уста заворушились.

І начеб у такт псальмів усе більше перекликувались пташки.

Душа Небесної Матері співала. Розрадувана Щаслива.

Щаслива.

18. III. 1968 р.

ГОСТИННИЙ ВИСТУП КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ

Капеля бандуристів ім. Тараса Шевченка з нагоди свого 50-літнього ювілею завітає до Торонта з концертом.

Концерт відбудеться в Месей Голл у четвер 8 травня о 8-ій годині вечора.

Як довідуємось, попередній продаж квитків іде дуже успішно.

Капеля поширена.

Програма концерту цілком оновлена.

Анна Малик

ЖІНОЧИЙ СВІТ

У 1619 році прибуло до Вірджинії сто дівчат, що мали відвагу стати жінками самотніх чоловіків, піонерів. Минули роки. Вийшла з друку книга. В ній ось як один із тих чоловіків написав про свою жінку. "Своєю ніжкою вона діткнулася землі Вірджинії, і пустиня перемінилася в дім". Якщо вона могла зробити так богато в пустині що ми можемо зробити в такий модерний час?

Сьогодні майже два мільйони жінок у Канаді поверх 14 років віком, працюють поза домом. Мало хто знає і звертає на те увагу, що тепер жінки становлять 30 відсотків робітничої сили, а одна половина з них — заміжні. Дві світові війни дали нам нагоду показати, що жінка може заступити чоловіка у прикрий час. Наглий переворот суспільного й економічнього ладу в веденні дому звільнили жінку від довгих годин виснажувальної праці в хаті. Консервована й заморожена пожива, готове вбрання, автоматичні машини й прилади до чищення — все те дало жінці можливість задержати і свій дім і працю поза домом.

Отже якщо колись жіночий вплив був обмежений до жінчиного дому і знайомих, то сьогодні він розширюється щораз дальше і дальше як хвильки на воді, куди ви щойно вкинули камінчик. Сьогодні стрічаємо жінку на кожному кроці. Вона є членом організацій, при церкві, в школі, лікарні, уряді та виборах — словом, де не підеш, там жінку знайдеш.

У часах давніх жорстоких віків чоловік признавав досконалий вплив жінки, що допомогла йому вирватися з дикунства. Натура чоловіка не змінилася, ані жінки якої величність ми оцінюємо за її ніжною опікою над дрібничками, що уприсмнюють життя тих, що жиють із нею. Кожний чоловік мріє про таку жінку, яка його попроцає вранці, а вечером привітає з усмішкою на устах. Дім людини — це її замок, а в подружнім житті є згода і мир у тім домі, де чоловік є головою хати, а жінка домашнім огнищем.

Воно доказане, що жінка має найбільший вплив на свого чоловіка. Вона може стати його щастям, або загибіллю, бо має силу обвинути його навкруги свого маленького пальчика. Лиха і сварлива жінка, що вважає ведення хати та народжування дітей за нудну роботу, може затягнути себе і свого чоловіка під саму браму пекла. Але добра жінка — цінніша від перел. Чоловік має до неї довір'я — вона лише чинить йому добро — говорить лише добрі речі про других та цінить найменший добрий учинок; бо вона знає, що Господь сотворив кожну людину на Свою подобу та дав їй безсмертну душу.

Добра жінка повинна глядіти на себе як на щось велике, важливе. Повинна бути свідома свого становища; а тому що вона свідома своєї гідности, то й буде себе гідно вести. Добра жінка як господиня дому знає, що дім творить любов жінки і чоловіка, родичів і дітей; хоч би який скромний, дім таки буде домом, бо там царює тишина, мир, молитва — такий дім стає притулком, де кожний член родини може спочити по щоденних трудах.

Та помимо всіх тих її здібностів, найбільше цінимо працю тієї української жінки, яка є матір'ю — вона ж виховниця нашого народу. Хто запереречить, що те малюсіньке немовлятко, яке вона так тулить сьогодні до себе, любується ним, бо серце її говорить — "воно моє, моє!", хто знає, чи те немовлятко за 20 чи 30 років не займе провідного місця між своїм народом. Тому жінка, як мати, грає найважливішу ролю, бо вщіплює в серця своїх дітей любов до Церкви, свого обряду й народу, бо знає що це є сильні основи, на яких наш народ віками удержався, і не потонув у чужому морі.

Отже жиймо так щоб, коли відійдемо у вічність, хтось схилив голову перед золотими мріями, що залишилися непорушні, за глибокі до розсліду, за сильні до зрозуміння, та втираючи нишком сльозу сказав: "Вона була добра жінка". Бо світ належить до жінки.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

Віра Смерека

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

(Продовження)

VII

Серед того всього минав час, летіли дні, одноманітні й безбарвні, повні турбот і труду та, здавалося, несли вони в життя людей лише більші терпіння.

Навесні, коли травень заквітчав садки й за майорив зеленню все в природі, раннім ранком, ще Симон Іванович не пішов на роботу, прийшла телеграма, що померла його мати дома, у селі. Всіх відпустили[1]) з роботи, дітей зі школи. Пішли пішки в село всією родиною. Квітучий май співав пташиними хорами над полями й лісами, коли вбрана в сум, родина Симона Івановича, тихо йшла на похорон. Навіть діти притихли і, спустивши голови, беззмовно бігли пісковими дорогами, то випереджаючи, то залишаючись за родичами, щоб кинуть палицю в темну зелень хвойового лісу, налякати зграю горобців на засіяному полі, зірвать у лісі перші весняні цвіти.

Сумом і пусткою зустріла Симона Івановича його рідна хата. Срібнолиста тополя перед ганком, яку він хлопчиком ще насилу доніс додому і сам посадив перед хатою, тепер розрослася і розпустила свої широкі віті, висока та кучерява. Сумом зашепотіло листя, коли власник її підходив до рідного двору. Яблуневий сад, що його теж він насадив, розрісся великими кучерявими яблунями й увесь тепер стояв у рожевому цвіті. За городом сінокос покрився вже першою зеленню трав, на сонці блищала синім килимом річка між старими вербами, із піль віяв тихий весняний вітер...

А з хати над усім отим раєм неслося жалібне голосіння сестри.

— А, матінко, моя голубонько, а нащо ж ти нас покинула?...

Плакали люди в хаті й коло хати. Вся родина зійшлася, всі родичі, сусіди, все село неймов зібралось тут, на опустілому й спустошеному подвір'ї, де колись було так багато працюги й життя, а тепер, немов уливалась та вся туга руїни в оту голосільну пісню дочки-вдови. І від неї плакали старі й молоді. За життям, що відійшло, за руїну, що тут бачили, за свій власний біль і жаль до чогось невідомого.

Всі розступились, коли до хати зайшов син із родиною. Ще голосніше заплакала сестра Харитина.

— Ой, братіку, мій ріднесенький!.. А нема ж у нас більше матінки, ані батенька... Ой, сироти ж ми нещасні, що ж нам у світі білому роби-и-ти?...

— Ой, нема ж кому й поховати вас, мамо, по-людськи. А ви ж так просили мене... — голосила Харитина, і Симон Іванович, підносячи погляд до неба, зітхав і молився.

Мати лежала на високому столі під іконами, помита і вбрана в багате, давно вже нею самою приготоване на смерть, убрання. Свіжа дерев'яна труна ховала вже її в своїм новім володінні і байдуже, здавалось, було їй тепер і до раю того майського дня на землі, і до спустошеного господарства, і до всього бодай у світі, що зазнала його в житті, і який ще треба зазнати тим, хто лишається жити...

Ірина позносила всі цвіти тієї весни з городу і прибрала ними бабуню в домовині. Запах смерти мішався з пахощами цвітів. Травневе сонце заслонили білими занавісками, а в головах запалили яскраві свічки. Хата сповнювалась усе новими людьми. Плакали родичі, зітхали знайомі; прощалися всі з покійною. А вона лежала, мов жива, гарна й біла поміж весняними цвітами травня, в багатому вбранні своєму, яке вона так берегла й ховала через усі ті роки, і яке було тепер парадоксом до всього сучасного, бо тільки вона була багато вбрана поміж убогими родичами своїми...

Нишком, при замкнутих дверях і засунутих занавісках у хаті, відправив о. Симон похорон по матері. Плакали всі, плакав і він.

Кивали головами заплакані родичі, все більш жінки.

Нема кому й домовини віднести на кладбище, — все на роботі...

Найняли підводу і тихо відвезли убогий гробик у могилу. Симон Іванович ішов пішом у світському вбранні — вже давно заборонено було ховати зі священиком. А мужики вони не хотіли якимсь насміхом здавалась вона у цім смутку.

Зробили убогий обід. Нишком говорили про тяжкі часи. Згадували давне-минуле...

Покійна молодою бувало, — розказували родичі, — зайде в садок та й молиться, щоб Бог забрав її змолоду, аби не нагрішила... А ось життя прожила довге й тяжке... Онуків дождалася, буде кому згадувати, Царство їй Небесне...

Ірина слухала родичів і мовчала. Колись побачила бабцю мертвою, страх немов скував її. Ходила сумна й мовчазна. Мати аж боялася за неї.

— Хоч би заплакала, а то ходить, як хмара, аж страшно...

Ірина не хотіла бути на самоті. Там розгортав крила перший її страх перед смертю. Загострювались думки над змістом життя. Вона шукала розв'язки на сотні питань і хотіла знайти в них відповідь — сама...

Бабуня як жива, ставала перед нею такою, як вона найбільше її любила. У празниковому вбранні, чиста, гарна і проста. Вона часто приходила до них у свята і несміливо сідала на краєчку стільця. А тоді, як Іра була сама, розказувала їй про кріпаччину, про панів, які хотіли віддати її заміж за старого челядника, бо була вона дуже гарна молодою і пан нераз возив її на своєму фаетоні по селу, аж батько злякався і віддав її заміж ледве сповнилось їй 16 років. При тому вона оповідала все те так мило, ніби бажала подобатися їй, і ніколи не сиділа довго, немов боялася надокучити своїми розмовами... А ще — пригадує Іра — як була вона маленькою і бабуся приїжджала з дідом у гості до них, на храм, привозила їм гостинців, а вечорами довго розказувала дітям про Бога, про святих, показувала картинки, яких вона накупила на прощі по манастирях, учила їх молитися... Все це пригадує тепер Ірина, давно забуте з дитинства і ще більш задумується над усім життям...

— Невже ж отак і кінчається все?... — мучать її свідомість думки і в розпачі шукають відповіді про глузд життя, про вічність... У ті хвилини Іра усвідомила одне — в житті вона хоче пізнавати, учитись...

Після смерти матері Симон Іванович ще нижче, здавалось, похилив свою сиву голову. Хату бабуні продали, хоч за безцінь, бо й так забрали б — дійшли до них чутки. Одинока сестра його, перейшла жити до них. Збільшилась родина.

Хресна — так звали всі Харитину Іванівну, бо була вона хресна мати всім дітям, — принесла з собою подих села і приклад простого народнього життя. Ще гарна собою, з каштановим густим волоссям і рум'яним лицем, проста і мудра, Харитина знала життя з свого власного досвіду — багато шкіл вона не мала. Знайшовши працю в місті у домі безпритульних дітей, вона заробляла на своє життя, а в вільні години тянулася до книжки. Хоч і читала майже по складах — це була одинока її розвага.

Для Ірини хресна була втіленням народу, якому вона вже вирішила нести багатство своїх знань. Вони скоро здружилися і їх часто можна було бачити разом: хресна в білій хустці і широкій спідниці, з добрим і гарним лицем, на якому завжди грали привітні рум'янці і витала мудрістю розумна усмішка; та Ірина у короткім моднім платті, з русявим розпущеним волоссям довкола не за роками серйозному лиці та з книжкою в руці. У них завжди, здавалось, було про що говорити. Коли Ірина з запалом розказувала хресній про зорі й місяць, ідеї і цілі в людському житті, то хресна оповідала їй із своєю спокійною усмішкою про долю різних дівчат, про любов і подружжя, про щастя й успіхи в житті. І вони ніколи не сперечалися, а обоє по-своєму, здавалось, були цікаві тими розмовами.

Хресну полюбили в родині й уважали її за свою. Тіснилися в маленькій хатині, та жили дружньо.

Тільки нужда, здавалось, іще збільшилася. Сумно мигало світло лямпадки перед образами і серед молитви нераз здавалося Симонові Івачовичеві, що святі лиця дивляться зі смутком на їх убоге життя. Та від того співчуття ще з більшою любов'ю неслась його молитва до Бога...

[1]) У ті часи вийшли суворі закони про заборону спізнення та нез'явлення на роботу, що каралося арештами й тюрмою.

(Далі буде)

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

У сторіччя канонізації св. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера оо. М. Соловія й А. Великого

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОБА

Книжка — багато ілюстрована — має 463 стор. друку більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований життепис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50 — У твердій оправі $6.00

Замовлять через:

Basilian Press

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ПИСАННЯ ПИСАНОК

Тиммінс, Онт.

На далекій онтерійській півночі в місті Тиммінсі існує українська громада, хоч невелика, але свідома свого завдання, яке старається за своїми силами сповнити. Поруч іншого ця невелика громада плекає теж і українське народне мистецтво, з чого особливе місце займає писання писанок під умілим проводом п-і П. Ілерсич.

Пані Пелагія Ілерсич, дочка Андрія і Марії Сковрон, народилася в селі Сілець Бельський, повіту Сокаль, Галичина. До Канади приїхала 1927 року і перебувала короткий час у Вінніпегу. Переселилася до Онтарія і тут вийшла замуж за Андрія Ілерсича в 1930 р. у Кірклянд Лейку. На постійне поселилися вони в Тиммінсі. Мають двох синів, які є вчителями Гайскулу.

Пелагія Ілерсич є знавцем писанок. Науку перейняла від своєї мами і тетки ще в краю і все те знання старається передати новому українському поколінню. Вона дуже гарно працює при парафії і в Заряді ЛУКЖ, де була касієркою минулого року. Хоч її чоловік латинського обряду, все ж таки ходить із жінкою до української церкви. Пані Ілерсич дуже багато різних узорів крашанок навчилася від Всеч. о. Елеїва, коли він іще був тут у Кірклянд Лейку парохом.

Вона любить працювати для української справи і своїм мистецьким хистом писання писанок збагачує свідомість північних Українців. Два рази вона була головою ЛУКЖ у Тиммінсі.

Зліва стоять: Анна Пущишин, Кароліна Ходан, Олександра Богданець і Емілія Ткачук. Посередині сидить п-і Ілерсич.

"ПЕСТРИЙ ВЕЧІР" У ДІТРОЙТІ

Молодь — майбутність нації... Сьогоднішня молодь це завтрішні проводирі народу. Щоб наступна генерація була здорова морально та національно, це залежить багато від того, яких зусиль докладають у цьому напрямку батьки й українська спільнота. Такі й подібні вислови стали провідною думкою дискусій над майбутністю Українців Америки. Виховання й освіта — дуже коштовні речі, без яких ніяка цивілізована нація не може існувати. Тільки при допомозі цих факторів наша молодь зможе задержати українське обличчя перед світом, не розпливаючися в чужому морі. Українські церкви і школи вже починають збирати гарні овочі засіяного зерна. Бо ж за українською пословицею так і говориться: "Що посіяв, те й збереш". Та, щоб діждатись добрих жнив на народній ниві, треба ревних робітників, а саме — священиків — учителів, сестер-учительок, світських учителів, вирозумілих батьків та мертвенних українських громадян. На щастя все те маємо в нашому Дітройті, і нарез уже ми насолоджувалися мистецькими виступами дітвори і учнів наших шкіл. До цих пір Українці Дітройту й околиці мали змогу бачити наших "молодих артистів" на сцені з таких нагод як "Листопадові Роковини", "Різдвяна Містерія", "Роковини 22-го Січня", "Полілн св. Йосафатові", "Шевченківське Свято", "Крути", "Базар". Тобто наші діти завжди брали участь у поважних імпрезах. Аж ось, першого грудня 1968 р. публика сприлучилася з дуже милою несподіванкою, коли то в одній програмі під наголовком "Пестрий Вечір", наша молодь мала змогу виявити свої таланти: слова, музики, пісні й танку. Програму зорганізував "Клюб Батьків" при Українській Вищій Школі, а підготовкою програми занялася пані Стефа Колодницька. Публика виповнила залю вщерть та з великим зацікавленням очікувала побачити щось нове.

Відкриваючи програму, голова Батьківського Клюбу п. Ярослав Дужий пояснив, що новозаснований Клюб має завдання "фінансово-розривкового" характеру. Іншими словами, люди матимуть розвагу, а клюб здобуде фонди на підтримку Української Вищої Школи. Ролю конферансіє виконала пані Стефа Колодницька, яка віршованим вступом власної композиції впровадила публіку в дуже милий, свобідний і товариський настрій, змальовуючи перебіг життя Юрчика від садочка до середньошкільного віку...

Спершу Юрчикові було важко зрозуміти що він мусить покидати щоденні забави та йти в школу набиратись розуму. Але помалу привик до іншого вбрання, до торби, що її мусів на плечах носити, ну й до дисципліни. І не стямився наш Юрчик як

що обслуговували парафію в Борщеві, гостили панство Грабці в своєму домі та давали їм повний відпочинок, коли тільки треба було.

Також у домі Грабців у початках розпочалася рідна школа й катехизація для наших дітей, яку вели Сестри Служебниці з Мондеру в часі вакацій. Шпихлір покійного служив за школу, а в хаті перебували Сестри.

Покійний залишив свою дружину Анастасію, трьох синів: Михайла вдома, Івана що одружився з Оленою Сафранович та живуть у сусідстві на фармі, Павла, що тепер є священником Чину Св Вас. Вел. та як о. Петро є директором друкарні оо. Василіян у Торонті, три доньки: Марія одружена з Яковом Фостей живе у Ренфру, Онт., Ольга одружена з Йосифом Балко живе в Едмонтоні та Розалія одружена з Іваном Батюком у Мондері, 12 унуків та одна правнучка. Всі діти одержали добре виховання на бажання і працю покійного Дмитра та його жінки Анастасії. Прожив покійний 78 років життя праці, тому 3 роки перебув тяжку операцію, а один рік був уже в шпиталі, де й помер. Ніколи не нарікав, а все казав "хай діється Боже воля". Що дня принимав Св. Причастя. Тіло покійного привезено до Народного Дому в п'ятницю 21 березня, де попол. около 6.30 сим о. Петро відправив панахиду та співали її сини покійного Іван, Г Теребенець та Юрій Мищій. Відтак Сестри Служебниці з Мондеру відмовили спільну вервицю, а в 8-ій год. вечера оо. Петро Грабець, Орест Слободян та Венедикт Винник відправили парастас; дякували Брати монахи з Мондеру: бр. Адріян, бр. Мелетій, бр. Йосиф, бр. Филип, як також дяки з Едмонтону Василь та Олекса Курилик. В суботу 22 березня ранком була панахида в Народньому Домі і читання Євангелій, по чім відпроваджено тіло до поблизької церкви. Домовину несли Кеня Балко, Дмитро Грабець, Роман Боровський, Ирні Грабець, Гриць Пожарнюк та Андрій Грабець.

Службу Божу й похорон відправили о. П. Грабець з асистою оо. Ореста й Венедикта, а о. Мирон Химій з Едмонтону співдав. Прощальне слово сказав о. Венедикт Винник. Людей на богослуженнях було повна церква. Хор з Борщева відспівав Сл. Богу та похорон під диригентурою Якова Матвіїва з Мондеру. Похороном закінчилося похоронне заведення із Вегревил.

Після похорону родина Грабців приняла всіх учасників на обіді у Народнім Домі біля церкви. Промову мав Юрій Мищій із Мондеру та проголосив збірку на "Світло", яке покійний залюбки читав. Вислід збірки приніс $25.15. За те жертводавцям щире спасибіг, а Покійному Дмитрові Вічная Пам'ять.

Покійний Дмитро залишив іще при житті 5-ох братів: Матея на Сибірі, а Іван, Михайло, Петро і Григорій живуть у Голден, Альберта, як також і 3 сестри в старім краю: Марію, Євдокію та Домку.

Юрій Мищій

Бл. п. Іван Сторожук

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Судбури, Онт.

По короткій тяжкій недузі розпрощався з життям у Судбурах 19-го лютня 1969 р. бл. п. Іван Сторожук, сповиваючи глибоким смутком усю родину та судбурську українську громаду, якої Покійник був прикладним членом, зокрема ж своєї української католицької парафії Покрова Пречистої Діви Марії.

Бл. п. Іван Сторожук прожив 76 років свого трудолюбивого життя, з чого 50 років у Судбурщині. Народився в Хоростові, Галичина, звідки прибув до Канади, маючи 16 років життя, щоб на новій і чужій тоді для нього землі будувати своє краще завтра. По своєму приїзді до Канади перебув 10 років у Ріджайні, Саск. Одружився 1916 р. у Венло, Ман. з Анною Біловус. У 1916 р. переноситься до Конистону біля Судбурів, де працює в топильні старої Монд Никел компанії, а опісля в ІНКО, через 31 років. У 1953 р. пішов через слабе здоров'я на пенсію. В 1966 р. із своєю дружиною святкували 50-річчя подружжя.

Покійний залишив у смутку: дружину Анну, двох синів — Михайла в Вотерфорді й Василя в Судбурах, шість дочок — Р. Висентин у Конистоні, А. Загавич у Порт Колборн, Д. Шинкарук, Д. Бейбі, Г. Смаль і К. Парадис у Судбурах, 22 унуків і 2 правнуків.

Похорон відбувся дня 18-го лютня. Похоронні богослужения відслужив у місцевій українській католицькій церкві о. декан Теодор Прийма, який теж виголосив змістовну проповідь і слово на поминальному обіді, вказуючи на гарні прикмети Покійника.

Із проведеної збірки на українську католицьку пресу призначено $28.00 на "Світло".

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

БП. ПАМ. КАРЛО БАРАН

У четвер 5-го лютня ц. р. відійшов у вічність Карло Баран, прожившн 78 років. Покійний Карло Баран походив із села Новосілка повіту Скалат — Україна. Подружений був з Анною з дому Рудик, вінчалися 1912 року. А в 1925 році Карло Баран, залишив дружину Анну й четверо дітей та виїхав до Канади шукати долі, особливо для своїх дітей. Уже 1929 року спровадив з України свою родину і спочатку жили в околиці Мондеру, Нового Києва.

Але з часом вдалося купити фарму в околиці Левой. Там і поселився і жив-фармерував до дня, доки не замешкав у місті Вегревіл, Альберта, де включився до активного життя при церкві і громаді.

Особливо любив церкву, як міг і як знав, так їй помагав. І цю любов до Бога й Церкви старався своїм прикладним життям передати дітям.

Парафія Вегревія Пресвятої Трійці, якої покійний був членом, боляче відчула його втрату, бо оце відходять будівничі нашого церковного й суспільного життя, їх місця порожніють, а діти наших піонірів не все йдуть слідами своїх батьків. Але для звохоти хочу записати, що покійний Карло Баран позоставив своїх наслідників, які будуть любити свій рід і свою Церкву.

Покійного сплакує дружина Анна, з якою прожив щасливо 56 років, сини: Бронислав замешкалий у Бонівіл, Стах у Вінніпегу, Богдан в Едмонтоні та 14 унуків.

У навечір'я похорону відправив парастас в церкві Пресвятої Трійці о. Й. Кончак ЧСВВ та сказав слово про чесне і прикладне життя парафіянина, який відійшов. Наступного дня, 8-го лютня, була Служба Божа, яку мав о. парох Д Велещук ЧСВВ що попращав покійного від парафії. Також мав слово прощання о. Макарти із латинської церкви, який відвідував покійного в шпиталі. Гарно по українському звичаю були поминки в честь Покійного, який заслужив собі, щоб про Нього згадати.

Вічна Йому Пам'ять!

ПОДЯКА

Прибиті горем по втраті дорогого і незабутнього мужа, батька й дідуся, в першій мірі складаємо щиру подяку Впр. о. Парохові Д. Велещукові ЧСВВ, Впр. отцеві сотрудникові Й. Кончакові ЧСВВ і Впр. о. Макартісві за опіпу й молитви за нашого Батька. Складаємо теж подяку Сестрам у шпиталі та заведенню Парк Меморіял за совісну обслугу. Дякам п. Яхову Матвієву з Мондер та місцевому дякові п. І Кузикові. Паням ЛУКЖ за обід і перекуску по парастасі.

Всім приятелям і знакомим та співпарафіянам складаємо щиру подяку за те, що прийшли віддати останню прислугу нашому Покійному та за вінці і Служби Божі

Щиро вдячні дружина Анна, сини Бронислав, Стах, Богдан. Дочки Йосифа, Ангела і внуки.

Під час тризни переведено збірку на нашу католицьку пресу

Бл. п. Карло Баран

ПОХОРОН

Бл. Пам. АННИ ЯЦИШИН

Спедден, Альберта

В суботу 7-го грудня минулого року, в ранніх годинах застукала смерть до дверей невеличкої хати на горбку в Спедден та забрала з неї життя дорогої матері бл. п. Анни Яцишин. У хаті полишила вона глибокий біль і сльози, що текли з очей сина Миколи, невістки Ольги та малих унуків. Це знову рядова жертва з-поміж найстарших наших піонерів околиці, яких залишилося вже дуже мало.

Бл. п. Анна з роду Варениця, дочка Івана й Уими, родилася в селі Поздимир Бобальського повіту, 18 грудня 1875 року, отже прожила 93 роки (без 11-ти днів). Року 1903 вийшла заміж за Гілярка Яцишина родом зі села Яструбичі, того ж повіту, який помер 18 жовтня 1960 р. у віці 90 років.

По 10 роках родинного співжиття у рідному селі Поздимир, виїхали разом 1913-го року до Канади. Один рік прожили з родиною Романчуків у Стрию. Коли ж по році купили власну фарму в недалекому Спедден, перенеслися жити туди. Тяжкими були для них піонерські часи, що вирили на їх лицях зморшки та забрали молоді сили. Треба було здобувати хліба собі й родині.

Андрій, Марина, Параска й Микола, це їхні діти, що живуть. Дочка Настя померла давніше на 22-ім році життя.

Бл. п. Анна виросла серед національно свідомої молоді свого села, в якому вже на початку цього сторіччя існувало зорганізоване життя. Природно обдарована гарним голосом, брала активну участь у "Просвіті" й церкві як член місцевого церковного хору. Вже в молодості пізнала цінності нашого народу, засвоїла їх собі й полюбила. Не дивно, що прибувши до Канади, від самих початків включилася в суспільне життя, чи то громадське чи церковне околиці Спедден, коли воно організувалося. Такою осталася вона аж до смерти. Розуміла вартість організаційного життя нашого народу в Канаді й тому була жертвенною на різні потреби наших організацій, особливо нашої Церкви. По вибудуванні церкви в Спедден, була членкою місцевого сестрицтва та в його проводі. Май-

Чи Ви вже маєте книжку

МОЄ РІДНЕ СЕЛО ЧЕРЧЕ

монографія пера
Осипа Дячишина

Багато ілюстрацій і цікаво написана книжка.

Ціна $2.00

Замовляти на адресу:

A. Moch
6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

же ніколи не опускала богослужень, бо в них черпала сили для своєї душі та змученого працею тіла. Такою ж дорогою провадила вона свій дім, а тепер на старості внуків. Їм розказувала, як казкою, про рідну землю, її красу й багатство. Навчила їх рідної мови та пісень. Здається, що зі старенькими бабцями відходить на той світ найдорожчий наш скарб у Канаді. Це добре розуміє ще середня верства і пращае їх численною участю в похоронах.

Такий величавий похорон бл. п. Анни Яцишин відбувся у вівторок 10 грудня в Спедлен. Обставини склалися так, що парастас відслужено в понеділок вечором у місцевій залі, що символічно пригадувало працю бл. п. Анни в таких залях у родинному селі. Хоча морозний був вечір і день похорону, то в обох відправах взяло участь багато людей. Двічі говорив о. парох, указуючи на особливі прикмети заслуженої матері й піонерки бл. п. Анни. Її тіло зложено на парафіяльному цвинтарі в Спедлен біля гробу чоловіка.

Родина приняла учасників похорону обідом у місцевій залі. На заклик о. пароха принесли зложили жертву на пресфонд "Укр. Вістей" і "Світла". Дякуючи за жертви, долучуємося до молитов учасників, щоб ласкавий Господь нагородив бл. п. Анну щасливою вічністю.

(КС)

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $1.00: А. Слиж, Джексон Гайтс; д-р Р. Смик, Кул Сіті; Ст. Романків, Гартфорд; Андрій Тарапацький, Інісфрі; Анна Зазуля, Лемонт; Стефанія Варека, Йонкерс; А. Уличний, Монтреаль; С. Гірняк, Монтреаль; о. Л. Дубіцький, Шемокин; Мих. Дикун, Ню Бритейн; Л. Будик, Транскона; Вас. Джуль, Чікаго; М. Дутка, Вінніпег; Е. Бішко, Сиракюз; Ст. Гамула, Сарнія; К. Ю. Бродвей, Гримилав; Осип Дачишин, Ляшія; Єва Бедзик, Парма; О. Атановський, Чікаго; Анна Хом'як, Австралія; М. Гаврилюк, Ст. Клеркс; Андрій Гаврилюк, Сідні; П. Є. Чума, Ляшін; Павло Баб'як, Чікаго; Т. Домитрук, Кічінер; о. А. Фик, Тамсон; Софія Сидор, Чікаго; Вас. Романюк, Ваккав; А. Степанчак, Монтреаль; Е. Помарак, Комарно; П. Мельник, Торонто; С. Цецюра, Джерси Сіті; Іван Заполюх, Пинханнінг; Іван Стоський, Гайтс Кріх; Олена Пшик, Ірауд; А. Климчак, Мериден; Марія Волошин, Введена; Григ. Ліський, Мондер; Григор Мищишин, Спрингфілд; др. Є. Клюфас, Патакет; Я. Станько, Венкувер; М. Войнар, Торонто; М. Козак, Брендфорд; А. Гербатко, Філядельфія; Ц. Леськун, Чікаго; О. Гаврилюк, Фт. Ввилиям; Юстина Кмець, Венкувер; Петро Дідух, Н. Йорк; А. Гнатишин, Едмонтон; С. Гаврищак, Елизабет; Андрій Дрібненький, Ввилтон; Є. Цікало, Філядельфія; Іван Слонський, Сиракюз; Борні Лис, Муз-Джо; М. Копер, Верна; Анастасія Балага, Іст Чікаго; Мих Галадза, Ембридж; К. Долинський, Ірвінгтон; Марія Крук, Н. Йорк; Юлія Копитко, Філядельфія; Іван Лакоцький, Бронкс; Павлина Наум, Райкрафт; Ірина Яріш, Ст. Лямбер; Меланія Байлова, Н. Йорк; Іван Попик, Едмонтон; Ник. Лисак, Едмонтон; Й. М. Бзовий, Райкрафт; В. Мілян, Равден; М. В. Шевчук, Шіго; Софія Кузик, Елмгирст; Меланія Крутиголова, Клівленд; Ол. Дзім'юк, Чікаго; Василь Бурко, Едмонтон; Анна Бучко, Едмонтон; Марія Нагірна, Джіссап; Р Н. Карачевський, Йонкерс; Дм. Вусевич, Чікаго; Петро Ногач, Чікаго; Степан Шиловський, Ст. Кетеринс; К. Запісоцький, Ст. Кетеринс; Євгенія Кекиш, Н. Йорк; М. Рапач; Ст. Джансвил; М. Борачок, Чікаго; П. Балко, Голден; В. Троян, Чікаго; П. Ікалович, Бруклин; Д. Мороз, Барнабі; Анастасія Пиртко, Філядельфія; М. Мультан, Велланд; Д Станько, Монтреаль; М. Семенюк, Венкувер; Теодор Коцур, Йонкерс; Емілія Гудз, Німеччина; Катря Павликовська, Ривергед; Наталія Кравців, Гартфорд; Євдокія Бурда, Кінгстон; Павло Кучерявий, Філядельфія; І. Луцька, Торонто.

ПОДЯКА

Син Микола, що зарядкував похороном матері з дружиною Ольгою, брат Андрій та сестри Марина й Параска зі своїми родинами, 10 внуків і 10 правнуків дякують сердечно о. парохові К Стангретові за похоронні відправи, слова розради й особливо співчуття, панам, що помагали в приготуванні перекуски і обіду, та всім привзним на похоронних відправах за участь і жертви молитов. Хай Господь своєю добротою буде ваша нагородою.

НА МОГИЛУ ПІОНЕРА

Вісімдесятлітній піонер, Климентій Корніцький, упокоївся в

Бл. п. Климентій Корніцький

Мондері, дня 22 серпня, 19.. Покійний був одним із основників парафії св. Івана, Гілярд, о багато років був диригентом хору Він теж був членом колишнього славного мондерського хору, яким проводив К. Байдуж

Полишив у смутку жену Марію, синів Михайла, Леона Володимира, доньки Анну Йосифіну, та 17 внуків і правнуків.

Похоронні богослужен відправив о. М. Ничка ЧСВВ рка на "Світло" принесла $13

Вічна Йому Пам'ять!

Українські юнаки жертвують своє молоде життя Богові, Церкві й Народові.

ОЛОДІ НАКИ ВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб ітти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. **Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.**
2. **Здоров'я й умові та природні здібності.**
3. **Добрий характер і духа жертвенности та любови.**

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

For more information write to:

... Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Can...

... З.Д.А. — in U.S.A.
ST. ... SAPHAT'S NOVICIATE
Box ...
Glen ... ve, L. I., N. Y.
U.S...

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. **A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.**
2. **Sufficient health, and intellectual and physical abilities.**
3. **Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.**

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА
ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ,
ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

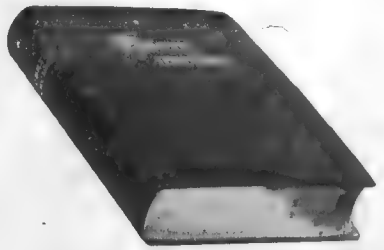

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXII — ЧЕРВЕНЬ — 1969 — JUNE — Ч. 6 (558)

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ:

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Іриней Назарко, ЧСВВ.** — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Фединяк, ЧСВВ.** — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том І. Діяння Ватиканського Собору. Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том ІІ. Свята Літургія. Засоби повідомлення. Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том ІІІ. Церква. Східні Церкви. Екуменізм. Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том ІV. Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання. — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. Церква в світі, свобода і місії, нехристияни. Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ И АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.80** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 234. Ціна $2.50.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ. Стор. 463. Ціна **$4.50,** в оп. **$6.00.**

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Гнесько, ЧСВВ.** — Вискази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1. Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligüe 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Зміна політики Ватикану? *о. О. Купранець ЧСВВ* 202
Українці у Ватиканському виданні *о. Р. Головацький ЧСВВ* 204
Священик — мистець людських душ *о. І. Лотоцький ЧСВВ* 205
Молитва св. Франциска з Асізі 207
Ісус Христос — вірш — *о. А. Г. Трух ЧСВВ* 207
Серце Ісуса, славиме будь — вірш — *М. Билина* 207
Виховання статі *Єп. Йосиф Штангль* 208
Пресвята Євхаристія осередком нашого життя *о. В. Ваврик ЧСВВ* 211
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 212
Багато людей запитує... *о. С. Сабол ЧСВВ* 215
Різні Служби Божі — Витворення штучного життя?
Незламний дух борця за долю й права свого народу *Єпископ Павло Гойдич* *о. А. Пекар ЧСВВ* 218
Смерть праведника *† Бл. п. Брат Йосафат Король ЧСВВ* *о. І. Назарко ЧСВВ* 221
Уганда — країна папських відвідин *о. О. Купранець ЧСВВ* 223
ДЕКЛЯРАЦІЯ СЕКРЕТАРІЯТУ СКВУ ПРО ПОСИЛЕНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНЦІВ 226
Жидівське питання *о. В. Р. Кравець ЧСВВ* 229
Наше минуле говорить до нас *о. І. Назарко ЧСВВ* 231
Головна нава в Едмонтонській катедрі *о. О. Купранець ЧСВВ* 233
На хвилях Генезаретського озера — новеля *М. Пряшівська* 235
О. Юник проти Синклера Гордона *Г. Зелена* 237
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — Дописи 238
Ті, що нам помагають (Пресовий фонд) 240

Обкладинка: Христос - Пантократор. Малюнок М. Дмитренка в церкві ОО. Василіян у Дітройті - Гемтремку.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $4.00; поодиноке число 40¢

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $4.00 per year. Single copy: 40 cents.

Second class mail registration number 1001

ЗМІНА "ПОЛІТИКИ" ВАТИКАНУ?

о. О. Купранець ЧСВВ

Останні місяці в дії самого Папи Павла та Ватикану взагалі можна вважати місяцями "супер-продуктивности" в різних важливих ділянках церковного життя, внутрішнього й зовнішнього. Деякі світові кола хочуть навіть іти так далеко, що добачають у тому "відступлення від дотеперішньої лінії" чи "зміну політики" Ватикану. І так вони бачать цю "зміну політики" у проголошеному надзвичайному засіданні Папського Синоду, що відбудеться цього року; в номінації різнонаціональних кардиналів при повній італійській меншості; в поїздці Папи до Женеви, де "принагідно" відбудуться епохального значення відвідини Світової Ради Церков, Протестантських і Православних; в іменуванні Богословської Комісії в різнонаціональному складі і не конче в традиційно-консервативному наставленні її членів; у назначенні Секретаря Стану не-італійської національности, — та в багатьох інших "потягненнях" Папи і Римської Курії.

Папський Секретаріят Стану

Посеред Ватиканських центральних органів правління Церквою на перше місце своїм значенням і важливістю вибивається Папський Секретаріят Стану. Не є це якась нова інституція, бо вона своїми початками сягає середньовіччя, від якого в ході часу переходила різні відміни щодо своїх завдань і повновластей. Остання реформа Секретаріяту Стану була проведена Папою Павлом у 1967 р. Апостольською Конституцією "Реджіміні Екклезіе Універзе", в якій точно визначаються завдання й уповноваження Секретаріяту; ця Конституція надала Секретаріятові більше значення й сили уряду, ніж мав він їх досі.

Важливість Секретаріяту Стану лежить передовсім у тому, що Секретар Стану — це фактично й на ділі перша особа по Папі в усій Церкві. Вже зо самого уряду Секретаря випливає, що він є не тільки офіційним першим дорадником Папи, але й відповідальним керівником Ватиканської "політики" внутрі та назовні Церкви.

Від часу останнього Собору Секретар Стану це "премієр", так би мовити, папського "кабінету міністрів", який складається з предсідників усіх Священних Конгрегацій і інших ватикансько-куріяльних центральних органів. Він теж "міністер заграничних справ".

Дотеперішні Секретарі Стану

Останнім Секретарем Стану не Італійцем, був еспанський кардинал Меррі дель Валь, який виконував цей уряд у 1903-1914 рр., тобто поверх 50 років тому. Від того часу були Секретарями Стану виключно Італійці, включно до останнього 87-літнього Кардинала Амлето Чіконьяні, який тепер відійшов із цього високого становища. Папа Павло повідомив про зміну Секретаря Стану в часі врочистостей поставлення нових кардиналів, кажучи, що відхід кардинала Чіконьяні є "тільки з уваги на його старечі роки" та "ніякого іншого мотиву не було, щоб відмовлятися від його вірности та повноцінної співпраці, бо ви всі знаєте його великі заслуги".

Новий Секретар Стану

Новим Секретарем Стану став французький Кардинал Іван Війо (нар. 1905 р.), який досі був (недовго, бо від 1967 р.) настоятелем Священної Конгрегації для духовенства, будучи раніше архиепископом Ліону. В часі Собору діяв він як підсекретар Собору. Це людина великого досвіду в ділянці адміністрації й дипломатичної вмілости. Вибір на його особу збоку Папи Павла впав мабуть тому, що цей Кардинал у багатьох речах подібний до Папи Павла, зокрема ж тим, що він "на половині дороги", тобто консервативний у богословському наставленні, але більш гнучкий — як деякі кажуть — від "реакційного" Чіконьяні. Вже в часі Собору він був головним посередником між часто противно наставленими групами консерватистів і прогресистів, та з того знаменито вив'язувався. Хоч походить із багатої французької землевласницької родини, він дуже легко доступний і приступний, а при тому безпретенсійний, бо часто замість уживати Ватиканську лімузину, їде міським автобусом, як теж ходить у звичайній чорній рясі без ніяких кардинальських "прикрас".

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЧЕРВЕНЬ, 1969
РІК XXXII, Ч. 6. 338)

Яка реакція на таку "політику"?

Доволі різна! Радіють передовсім Французи, що їх земляк добився такого високого уряду. Радіє багато іншонаціоналів, що по стільки роках Секретарем Стану став хтось інший ніж Італієць, бо значна частина світового епископату домагалася, щоб урешті від-італійнізувати Римську Курію. На доказ чого можуть послужити навіть слова новойменованого американського Кардинала Врайта, який між іншим висловився, що прийшло "те, чого ми домагалися", як теж, що Папа пішов у тому далі ніж "на пів-дороги".

Інша реакція сама в собі є італійська. Італійці очевидно напевно невдоволені, бо знов стратили одну ключеву позицію, і то найважнішу, а на місце Італійця прийшов "чужинець", а при тому людина великої енергії та власного переконання. Ця номінація мабуть найбільше вдарить ще молодого, та доволі "агресивної" вдачі архиепископа Бенеллі (ур. 1921 р.), дотеперішнього "сості-тута", тобто першу особу по Секретареві Стану. За часу старенького Чіконьяні фактично Бенеллі вів цілий Секретаріят, від чого тепер у значній мірі мусить відступити, хоч може сам сподівався стати на місце Чіконьяні.

Позиція Секретаря Стану викликає теж своєрідну "духовну зависть", бо він автоматично стає, — як кажуть Італійці, — "папабіле", тобто одним із потенціяльних кандидатів на Папу. Цю обставину ще більше скріплює факт, що тепер є поважна тенденція вибрати на Папу когось із-поза Італійців, а така "комбінація" вже дуже багато додає йому сили й авторитету. Останній Папа, що не був Італійцем, був іще, народжений в Утрехті, Адріян VI-ий (1522 — 23), якого Німці й Голяндці вважають "за свого".

Папа Павло, проголошуючи номінацію Війо, сказав між іншим, що вважає його на цей "тяжкий уряд", який йому передає, "надзвичайно відповідним", бо він уповні "заслуговує на довір'я наше, ваше, римської курії, всієї Церкви та всіх тих, які мають уряд і можливість вести з ним пересправи", як теж тому, що він виявляє "чесноту й мудрість справжнього й визначного мужа Церкви".

Незалежно від того можемо сказати, що це таки є "зміна політики" Ватикану, бо це перехід від італійської до інтернаціональної лінії правління в Церкві, що є реалізацією бажань усесвітнього католицького епископату.

"Світ холодний, світ зимний, він знає лише бога інтересу-бизнесу, а Бога-Любови не знає і знати не хоче. А бог інтересу, то бог поганого самолюбства та гидкого сріблолюбства, що, за словами св. Апостола, є коренем усякого гріха, а тим-самим причиною всього лиха, нещастя й біди.

Єп. В. Ладика, Посл. 1936

о. Р. Головацький

УКРАЇНЦІ У ВАТИКАНСЬКОМУ ВИДАННІ

Нещодавно многомовна Ватиканська друкарня випустила об'ємистий том п. н. "Діяльність Святої Столиці за 1968". Усіх сторінок книжка має 1591; вони розподіляються ось як: Вступ (31 ст.), властивий текст (1526 ст.), речевий показник (19 ст.), зміст (11 ст.) та 202 світлини, з окремим показником, які пояснюють відповідні тексти, документи чи події. Заголовком вступних сторінок є: "Павло VI та події й журби світу". Це насправді уривки з промов і енцикліх Вселенського Архиєрея, що заторкають ось які теми: "День світового миру" — "Поступ народів" — "Рік віри". — "Оновлення і новості" — "Традиція, Святе Письмо і вчення Церкви" — "Допомога відсталим народам" — "Пошана супроти людського життя" — "Століття Католицької Акції" — "Євангелія і світ праці" — "Повсячасність Христового Різдва". — Далі йде "Хроніка", тобто послідовна черга подій протягом 1968-го року. Згадаємо тут лише ті події, які стосуються Української Церкви чи то безпосередньо, а чи посередньо, через Священну Конгрегацію для Східніх Церков:

13 січня: Вселенський Архиєрей прийняв димісію старенького кардинала Густава Тестя, а на його місце назначив (15. I.) новим префектом Священної Конгрегації для Східних Церков Й. Е. Кардинала Максиміліяна Фюрстенберґа.

8 березня: Святіший Отець оснував Апостольський Екзархат для Українців Аргентини, назначуючи першим екзархом Преосвящ. Андрія Сапеляка, українського салезіянця, дотеперішнього апостольського візитатора.

14 квітня: На Великдень Папа Павло VI виголосив своє пасхальне слово, яке закінчив привітаннями у різних мовах; заключним привітанням було: "Христос Воскресе!"

12 червня: Святіший Отець прийняв на приватній авдієнції Й. Е. Кардинала Йосифа Сліпого. — Було це безпосередньо перед тією подорожжю (14. 6. — 21. 10.), яку Верховний Архиєпископ відбув, щоб відвідати своє духовне стадо — українських поселенців, розсіяних у всьому світі.

21 серпня: Вселенський Архиєрей назначив о. шамбеляна Михайла Дудика єпископом для Закарпатців Пассаїцької єпархії в ЗСА.

21 жовтня: Святіший Отець назначив о. шамб. Юрія Миляника підсекретарем Священної Конгрегації для Східніх Церков; до того часу був він понад 18 років урядовцем Священної Конгрегації для Чернецтва.

2 грудня: Папа Павло VI прийняв на приватній авдієнції Й. Е. Кардинала Йосифа Сліпого, після того, як він повернувся з подорожі по Північно- й Південно-американському континенті й Австралії, щоб відвідати своє духовне стадо в діяспорі.

12 грудня: Вселенський Архиєрей прийняв на приватній авдієнції довгоочікуваного пряшівського владику. Преосвященного Василя Гопка, який після наполегливих старань урешті приїхав до Вічного міста.

При кінці книжки подано огляд діяльности Ватиканського Радія. В ньому подано коротеньку, але найбільш характеристичну відмітку кожній із 32-ох мовних груп. При українській читаємо такі рядки: "В *українській* програмі треба згадати катехетичні програми, виконані групою хлопчиків, та серію (лекцій) про історію української Церкви, що її авторові, о. А. Великому ЧСВВ, дала змогу випустити збірку в двох томах, під наголовком "З літопису християнської України" (ст. 1512). У розділі "Програми релігійно-літургійні" записано ось що: "Після відправи в латинському обряді наступає Літургія східнього обряду, яку пересилається щонеділі два рази: по полудні — в візантійсько-українському обряді, і вранці — інші обряди за чергою: візантійсько-румунський, халдейський, коптійський, етіопський, маронітський, мелхітський, візантійсько-грецький, малябарський, малянкарський, вірменський, сирійський, візантійсько-слов'янський та інші" (ст. 1517).

"БЕЗ СВЯЩЕНИКІВ НЕ БУДЕ ЛІТУРГІЇ"

Англійський кардинал Гінен у своєму архипастирському посланні до молодих католиків архидієцезії Ввестминстер ствердив таке: "Хоч і як важливою є праця апостоляту мирян, але без священників не буде Літургії!" Миряни сповняють тепер у Церкві численні й важливі завдання, але вони мають один "іще важливіший" обов'язок, а саме, що вони мусять з-посеред своїх рядів дати конечні священичі й чернечі покликання. Дорість священичих покликань в основі є продуктом католицького родинного життя, якого "розм'ячуванню" треба всією силою протиставитися.

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА И УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

СВЯЩЕНИК--МИСТЕЦЬ ЛЮДСЬКИХ ДУШ

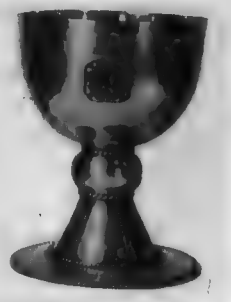

о. І. Лотоцький, ЧСВВ

Урочиста хвилина в церкві! Всі ждуть! Ждуть великого моменту, коли то після Херувимської пісні стане перед єпископом-святителем дияконкандидат на робітника в Христовому винограднику в священичому стані. Єпископ-святитель покладе на нього свої руки, щоб передати йому "Божественну благодать", яка витисне на його душі незатерте знам'я священства, і він по віки залишиться Христовим священиком, — буде мати владу приносити безкровну жертву Божественної Літургії за спасіння безсмертних людських душ.

Щоб належно оцінити і зрозуміти вагу цієї хвилини треба нам пригадати собі велич та гідність священика. Людський язик ніяк не в силі звеличити маєстат Св. Тайни Священства, бо священича гідність перевищає не тільки велич могутніх цього світу, але також — до деякої міри — перевищає навіть гідність небесних ангелів. За словами св. Павла, священик — це "посланець Христовий" (2. Кор. 5,20), він є відпоручником самого Господа, він дає Божому Синові таїнственне буття на евхаристійних престолах, він силою Святого Духа освячує та вбожествлює людські душі.

Проект церкви св. Юра та парохіяльних забудувань у Нью Йорку

У часі свого побуту на землі Божественний Спаситель сповняв уряд царя, пророка, вчителя і священика. Після Його вознесіння на небо, царський скіптр, пророчий жезл і священича чаша перейшли в руки новозавітніх священиків. Устами священиків, Христос повсячасно промовляє до людства, священичими руками Він благословить нашу земську планету, за допомогою влади священиків Христос-Спас веде душі до Небесного Вітця.

Могучі цього світу приказують народам. Пророк Мойсей приказав був морським хвилям і вони послухали його. Ісус Навин приказав був сонцю на небозводі і воно підкорилося його словам. На слово новозавітнього священика в часі Божественної Літургії сам Божий Син "кориться", уприсутнюючись на жертовнику під видами хліба й вина. А яку застрашаючу владу виконує Христовий священик у Св. Тайні Сповіді! У Св. Тайні Священства криється все, що імпонує людині... все, за чим тужить людське серце. Світ цінить науку... Боже слово, що його проповідує священик, — те непомильне слово Господньої євангелії — містить у собі більше мудрости й більше знання, ніж усі книги чи всі бібліотеки цього світу.

Світ цінить мистецтво... Христовий священик є Божим мистцем-артистом, бо він вирізьблює в безсмертних душах монументальний архитвір "Найкращого з-поміж людських синів". Світові імпонує багатство... Священик завідує неоціненими скарбами заслуг крови й смерти Богочоловіка. Світ любується у вінцях перемоги. Священик здобуває вінці перемоги — здобуває душі для вічного царства. Світ клонить голову перед владою... Священик має владу від Божого Сина

над людською совістю. Хліборо б потрібний для людства, бо приготовляє поживу для мешканців землі... Священик кормить душі небесним кормом, на вічне життя. Воїн захоронює батьківщину перед ворогами... Священик захоронює душі перед вічним ворогом — сатаною, бо ж єрей є полководцем Христової армії. Благородне є звання лікаря... Священик є також лікарем, бо йому повірив Господь тайну лікування хворих і поранених членів містичного тіла Христового. Відвічальне є становище — звання судді. Священик виконує судейську власть: — він видає присуд на совість, яка недоступна для земських суддів... і він має право освободити серце людини з кайдан диявола. Справді, Христовий священик є нашим добродієм.

У Тайні Св. Хрещення священик освободив нас від первородного гріха, прикрасивши нашу душу чарівною одіжжю освячуючої Божої ласки. Він в імені Божому прощає нам провини в Тайні Покаяння. Щасливий християнин, що має ласку відійти до вічности з благословенням і потіхою священика! Ось лежить християнин на смертній постелі, затривожений і заляканий непевністю присуду справедливого Судді. Аж тут з'являється священик з Найсвятішими Тайнами в руках, і Божим словом на устах. Із ним у душу вмираючого вступає розрада, світло, сила та надія на Господнє милосердя. Певна річ, що наші рідні брати й сестри, які скитаються і гинуть по тюрмах і каторгах холодного Сибіру, мають одне задушевне бажання — , мати біля себе українського священика в годині смерти. Це їх найбільша туга.

Народам потрібно вчителів-виховників, артистів, винахідників, інженерів, лікарів, письменників, дипломатів, економістів, — словом усі фахи потрібні для людської спільноти, для дочасного щастя людини. Та не забувати нам, що світ потребує і священиків. Чейже ж людина має не тільки смертне тіло, але безсмертну душу. Людина є не лише громадянином цього проминаючого світу, але теж і спадкоємцем вічного царства в позагробному житті. "Не маємо тут постійного мешкання, а шукаємо "майбутнього", говорить Апостол (Євр. 13, 14). А Господь виразно підкреслює: — "Не самим хлібом живе людина; але й усяким словом, що виходить з уст Божих" (Мат. 4, 4). Тому треба нам священиків, і тому також сам Христос Спас поручає нам молитися за покликання до священичого стану, кажучи: "Жниво велике, та женців мало, тому благайте Господа жнива, щоб вислав женців на своє жниво" (Мат. 9,37-38).

Наші серця сповняються радістю на саму згадку, що новий працівник вступить у проріджені ряди українських священиків. Ми чекаємо тієї хвилини, коли то сповняться благородні мрії нашої Церкви, коли то вони стануть дійсністю, коли то нові священичі кандидати разом із Єпископом-Святителем та й іншими священиками, силою Святого Духа принесуть Трисвятому Богові Безкровну Жертву Божественної Літургії, перемінюючи хліб у Тіло, і вино у пресвяту Кров Богочоловіка Ісуса Христа!

Та це буде тільки перший крок, початок їх священичої діяльности... Після цього прийдуть довгі роки жертви і посвяти, роки радости і смутку, роки успіху і невдачі, роки тріюмфу і досвіду, бо такий є шлях кожного священика і душпастиря. Може їм прийдеться закоштувати з гіркої чаші Христових терпінь...

Часи непевні, майбутність не зовсім рожева. Тож треба глибокої віри, непохитної надії на Господню поміч, треба палкої любови до Христа і до членів містичного Його тіла, треба сили духа, щоб не зневіритися, а витривати в покликанні до останнього віддиху. В цьому саме наміренні засилаймо наші моління до Найвищого Первосвященика Христа.

Молімо Господа та Пресвяту Богородицю, щоб Вони своєю всемогутньою ласкою повсякчасно кріпили на дусі тих, які відчули в своєму серці Господній поклик служити Христові для Божого народу в нашій Українській Церкві.

ЄПИСКОП ЗАРОБЛЯЄ НА ХЛІБ ТАЧКАМИ

Останніми часами знову дійшли на Захід невеселі вістки про положення Католицької Церкви в Альбанії. Між іншим туристи привезли вістку про те, що єпископ Ернест Коба, Апостольський адміністратор архидієцезії Скутарі, фізично працює, хоч не вміли подати яке саме зайняття він виконує. Єпископа бачили кілька разів на вулиці в місті Скутарі, коли він возив тачки.

Доля священиків теж невесела. Уряд запропонував старшим віком і слабшим тілом, щоб вони прийняли працю вчителів, але під умовою, що будуть навчати в комуністичному дусі. Оскільки відомо, то ніякий зо священиків досі не прийняв цієї пропозиції, але далі працюють вони як помічні робітники.

ГОЛОВИ ДЕЯКИХ ДЕРЖАВ ЗРЕЗИГНУВАЛИ З ПРИВІЛЕЮ

Голови держав Італії, Франції, Еспанії та Португалії мали досі привілей передавати кардинальські капелюхи новойменованим кардиналам у своїх країнах. Тепер на прохання Апостольського Престолу вони зрезигнували з цього привілею.

МОЛИТВА СВ. ФРАНЦИСКА

О, Господи, зроби мене знаряддям спокою Твого,
Де є ненависть дозволь мені сіять любов,
Де кривда — прощення,
Де темнота є — світло,
Де сумнів є — віру,
А там, де є розпука — надію!

О, Божественний Учителю, допоможи мені,
Щоб не шукав я за спокоєм,
А радше успокоював других,
За зрозумінням у других, а радше других
розумів,
За любов'ю від других, а радше других любив.
Тому, що це у даванні ми одержуємо,
У прощенні самі прощення зазнаємо,
І в умиранні народжуємося до нового життя.

о. А. Трух ЧСВВ

ІСУС ХРИСТОС

ІСУС ХРИСТОС! Немає в світі
Миліших слів, як ці слова!
Від них — спокій у людськім серці,
Від них душа — свята, жива.

ІСУС ХРИСТОС! Могутні світу
Мов квіти в'януть раз-у-раз...
Наш Цар Христос — цілі століття
Живе й царює в кожний час!

ІСУС ХРИСТОС! Кругом несеться
Безбожний клич: "Розпни! Розпни!"
Нещасний світ... Бо хто знайдеться,
Щоб без Христа снив щастя сни?

ІСУС ХРИСТОС! Лиш Він є в силі
Подати людям кращий час:
Бо ж Він наш Бог!... У кожній хвилі
Христове Серце любить нас!..

ІСУС ХРИСТОС! В страждань годині
Прийми від нас святу мольбу:
"Христе-Царю! Подай Вкраїні
Церковну єдність і — свободу!"

Мирослав Билина

СЕРЦЕ ІСУСА — СЛАВИМЕ БУДЬ!

Хвала Тобі, Солодке Серце,
Хвала Тобі, честь та поклін
За Твою любов безграничну,
За стільки трудів та терпінь,
Славиме будь!

За стільки світла і науки,
За стільки дарів та щедрот
Поклін Тобі, Солодке Серце,
Поклін із низу та з висот.
Любиме будь!

Честь Тобі, Солодке Серце,
Честь глибока, честь низька
За Твою велику милість,
За всі дари і чудеса.
Любиме будь!

Хвала Тобі, о Боже Серце,
За всі розради та потіхи,
Хвала також і за терпіння.
Поклін, хвала та честь по віки.
Славиме будь!

ВИХОВАННЯ СТАТІ

Єп. Йосиф Штангль

Під час Вселенського Собору Ватиканського II німецькі єпископи відбули свою пленарну конференцію (8. 11. 1964), на якій основно обговорили справу виховання сучасної молоді. Доповідь на тему статевого (полового) виховання виголосив єп. Йосиф Штангль. Виклад його такий проглядний і приступний, що заслуговує на окрему увагу тих священиків та виховників, яким доручено провід молоді. Цю доповідь переклав для "Світла" о. д-р Г. Головацький ЧСВВ.

Редакція

А. ВСТУП

1. — Людина — це одність тіла і духа. В цій одності вона є особою, отже й образом Божим.

2. — А що стосується її тілесности, людина є двостатевою істотою: чоловік і жінка. Внаслідок одности тіла і духа статевість (чоловіча і жіноча) залишає своє знамено на цілості її істоти, включно з духом. Вона теж є важливим чинником морального визрівання особи й поступового зростання в ній Божого образу.

3. — Процес визрівання чоловічої й жіночої особистости не здійснюється без вкладу співпраці збоку людини. Бо людина, з одного боку, має працювати над собою: прийняти свою статевість, оволодіти нею, включити її в своє власне життя. З другого ж боку вона, зосібна в молодості, потребує допомоги інших для свого виховання, для свого оформлення і для свого здисциплінування. Цей вклад є необхідний зокрема сьогодні, якщо мати на увазі передчасний фізичний розвиток, у протилежність до припізненого розвитку особистости, у світі надмірного еротизму.

4. — Тим то душпастирство молоді повинно більше, ніж у минулому, займатися статевим вихованням, тобто тією допомогою, яка потрібна для визрівання й утривалення статевости в молоді. Крім цього слід мати на увазі, що людина на своєму шляху до Бога, ніколи не відокремляється від властивого собі характеру — чоловічого чи жіночого.

5. — Формування правильної статевої поведінки повинно завжди включатися в суцільність виховання, що має на увазі людську і християнську формацію; тим то спрямованість статевости повинна зміряти до того, щоби проникнути в виховання цілого життя.

6. — Хто приймається цього виховного завдання, той і сам повинен мати ясний погляд на статевість людини, а й зобов'язатися, щоб жити доладним статевим життям.

7. — Формування правильної статевої поведінки здійснюється за допомогою: докладного з'ясування, ведення по властивому шляху та привертання з фальшивої дороги.

Б. Докладне з'ясування статевости

1. — Бог створив людські істоти чоловіком і жінкою, щоб вони, на різні лади подібинці, як теж і разом, стали відблиском Божої величности. Вони, і як чоловік і як жінка, призначені, щоб себе взаємно доповняти і разом жити та подолювати людську самітність. — У єдності тіла й духа, що становить основу взаємної любови, вони стають здібними утривалювати людський рід та зростати щораз то тіснішою злукою. Отже статевість є тим Божим даром, який робить людину здатною для особливого виявлення любови, тож безспірно вважається цю статевість за позитивну цінність. Авже ж, після первородного гріха статева снага поштовхує людину до предмету своєї схильности, намагаючись її подолати. Ласка ж Бога-Спасителя дає людині здатність, щоб себе перемагала в повторній і затяжній боротьбі та щоб чоловік і жінка дозрівали в морально здоровій зустрічі.

2. — Первозвором кожної спільноти є Бог один у Трійці, з'єднаний любов'ю. Подружжя, як образ тієї спільности, не лише повинно спиратися на любов, але також допроваджувати до щораз то більшої любови, щоб таким чином прославити Бога. Отже подібність людини до Бога вимагає, щоб подружжя було єдністю любови.

3. — Християнське подружжя облачається у ще одну особливу гідність: воно є образом єдности оцих двох — Христа і Церкви. Це священний союз, тим то є орудником спасіння; крім цього подружжя — джерело наснаги почуття тієї любови, яку чоловік і жінка мають одне для одного і, водночас, для своїх дітей.

4. — Та побіч подружжя — а Бог бажав, щоб було воно союзом любови — є також добровільне зречення подружжя "з любови до Царства Небесного" (Мт. 19, 12). Також дівництво є союзом любови. У ньому людина, поклихана Божою ласкою, віддається Богові й людям із любови, щоб належати виключно Ісусові Христові. До цієї повної відданости Богові в Ісусі Христі людина не є покликана, ані оскільки вона створена, ані оскільки відкуплена. Зречення подружжя — це знак тієї особливої повноти самовідданости. — Для покликаних неодруження "заради Царства Небесного" є шляхетною відповіддю на любов Бога до нас. Він бо її очікує. Це особливий вид наслідування Ісуса Христа, тож є символом відданости Церкви її Господеві. Водночас це — безмірне свідчення віри в кінцеве воскресіння, за якого вже не буде подружжя (див. Мт. 22, 30), бо "Бог буде всім у всьому" (1 Кр. 15, 28).

5. — Навіть тоді, коли людина проти своєї волі мусить залишитися неодруженою, її статевість є вирішальною, якщо йдеться про визрівання її чоловічої чи жіночої особистости. Вона вдосконалюється в людині через любов Бога і ближніх, на шляху до Бога. Звідси виходить те, що неодруженість, раніше небажану, треба не тільки прийняти, але також її розуміти і нею шляхетно жити, як Божим покликанням.

6. — Молоді треба давати ясне поняття статевости, відносно до їхньої спроможности розуміння. Крім того слід з'ясувати, що статевість людини заякорена в Бозі, як у своєму Творцеві; вона спрямована до любови, тож має своє власне значення на шляху людини до Бога. Також є воно важливе, щоб ясно викласти поняття статевости та щоб воно відзначалося чистим і простим з'ясуванням.

7. — Поступове введення у властиве розуміння

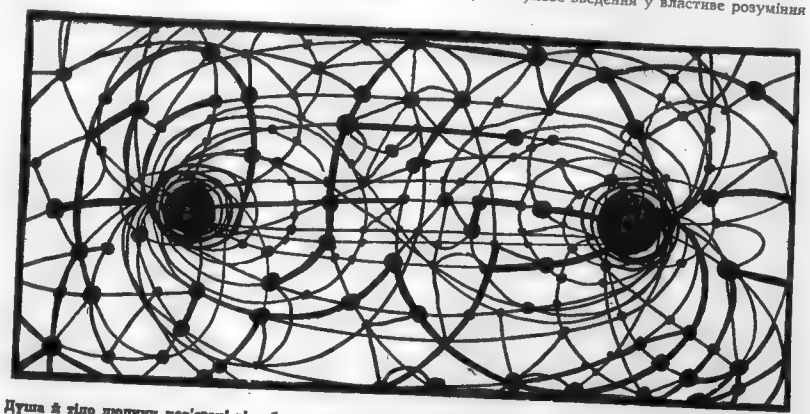

Душа й тіло людини пов'язані зі собою наче оті два осередки на повинче накресленій сітці. Протяти чи повідв'язувати нитки між осередками, означає те саме, що знищити сітку. В людині відділити від душі тіло, означає те саме, що знищити життя.

людської статевости повинно, безумовно, охоплювати також задовільні інформації про її суть та про біологічні, фізіологічні й психологічні засновки. Таке повчання буде об'єктивне, щире і, водночас, має розбуджувати пошану. Тож інформація, звужена лише до натуралістичного кута бачення, є помилкова, однаково ж як і ота чисто описова, що не відповідає конкретним проблемам дітей і молоді.

8. — Було б безвідповідальним прийомом збоку батьків і духовних провідників молоді, щоб залишати вуяці повчальне завдання у справах статевости. Пастир душ повинен звернути увагу батьків на їх важкий обов'язок подбати про відповідне інформування їхніх дітей; він повинен їм допомагати виконати цей обов'язок. Крім того, він повинен подбати про те, щоб вихователі й вихователі, у порозумінні з батьками, дали хлопцям і дівчатам властиве знання. На випадок неможливости такого мусить він сам узятися до цього завдання.

9. — А що діти, велінням Божим, походять із любови батька й матері та й огорнені вони їхньою любов'ю, то дитина вже змалечку, за своїми питаннями повинна почути з уст мами щире слово, сказане з якнайбільшою обережністю. Це не значить, що слід увіходити в деталі, неприятні для дитини: навпаки, є навіть обов'язок відказуватися від неправдивих пояснень.

10. — Раніше ніж дитина піде у школу, батьки повинні її задовільно повчити про статевість людини, щоб вона не зустрінулася з нездоровими поясненнями; на них дитина натраплятиме дуже часто, уже з першого року відвідування школи.

11. — Між 9 і 12 роками життя треба хлопчикам і дівчаткам дати ясне поняття статевости, яке відповідатиме їхньому розвиткові та зв'язаними з цим проблемами. Це є першим правом і першим обов'язком батьків. Тут завдання священика й вихователя, хоч іноді воно необхідне, є насправді лише допоміжне: вони ніколи не повинні приймати цього обов'язку без попереднього порозуміння з батьками; повинні виконати його при нагоді, скажім, якогось соціяльного чи громадського тижня тоді, коли йдеться про одну клясу або якусь численну групу.

12. — Між 13 і 16 роками відповідне знання статевих справ повинно бути ще більш поглиблене. У цьому віці з уваги на трудність опанування нагальности інстинктів, існує вже загроза, що статевість дасть себе відчути радше як тягар, ніж як дар. Часто в цьому періоді розпочинають "приязні" між хлопцями й дівчатами. Тож слід сказати ясне слово про статеву протиставність, про завдання статі в процесі визрівання особистости, про виховання товариськости та про зустріч в любові між чоловіком і жінкою, щоб розбудити почуття радости за дар статевости, а й настроєння до властивої поведінки. — Певно, що роки відвідування школи не вистачають, щоб набути поглибленого знання статевої протилежности, одначе вони можуть стати тут цінною допомогою.

13. — Тож власне в тому віці треба дати молоді допомогу й нагоду для добрих товариських зустрічів між хлопцями й дівчатами. Годі тут занехаяти пригадку, що приязнь, яка виходить поза межі зустрічі товариського характеру, є передчасна, бо вимагає вищого ступня зрілости й виразних одзнак чоловічого й жіночого характеру.

14. — Після періоду розвитку наступає час, у якому хлопець і дівчина повинні себе перевірити, чи слід їм вступати на шлях подружжя, а чи на отой — неодружености. У повчаннях про властивий вибір, крім указівок щодо подружжя, дається також і оті про дівицтво, у значенні союзу любови. — Щоб пізнати, чи йдеться про покликання до дівицтва, вирішальною є настанова і здатність зречення того доповнення, яке дає подружжя; за Ісусом крокується тим особливим виявом любови Бога і ближнього, який дає відповідь на Божий поклик, щоб люською шляхетністю засвідчити свою віру. — Юнаки, що "заради Царства Небесного" бажають рішитися на стан дівицтва, повинні знати, чого вони зрікаються та повинні випробувати своє покликання. — А тим, що рішаються за подружжя, повинно стати явним і доступним усе багатство християнського подружжя. — У виборі подружжя треба питатися серця, розуму й сумління. Лише як пробу й приготування до подружжя можна б схвалити таку приязнь між хлопцем і дівчиною, яка йде далі, ніж зустріч товариського порядку. — В такій приязні пестощі повинні завжди бути щирим виявом глибокої та міцної любови, у якій він чи вона усвідомляють глибоку взаємопов'язаність, а й сторожать себе взаємно. — Єдність тіла-духа, як цього вимагає статева злука людини, є доповненням і висловом любовного взаємовіддання чоловіка і жінки. Ця любовна відданість домагається невідкличности й виключности. Тим то статева злука, а й деякі схильності, що приготовляють їй шлях, є застережені виключно подружжю.

15. — Повчання для наречених повинно представляти подружжя як спільноту, що любить та здійснює спасіння; не може воно обмежуватися лише до-того, щó в подружжі є дозволене чи заборонене. Замість відокремленого повчання наречених, слід було б, по змозі, давати подругам лекції, підготівні до подружжя курси, дні наречених тощо, на яких спеціялісти в цій матерії виклали б різні питання, що заторкають подружжя.

(Далі буде)

о. В. Ваврик ЧСВВ

ПРЕСВЯТА ЄВХАРИСТІЯ ОСЕРЕДКОМ НАШОГО ЖИТТЯ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЧЕРВЕНЬ

У нашім церковнім календарі в четвер по неділі Всіх Святих припасано святкувати "Торжественне поклонення Пречистим Тайнам Тіла й Крови Господа нашого Ісуса Христа". Цього року цей четвер припадає 12-го червня. (Для врочистости такого поклону і щоб усі могли в ньому брати участь, у нашій Церкві за звичаєм переноситься це святкування на наступну неділю; цього року на неділю 15-го червня). Отже дуже відповідно дібрано для членів Апостольства Молитви, як наміреннн на цей місяць, таке: "Щоб глибше зрозуміння Пресв. Євхаристії зробило її осередком нашого життя".

Пресвята Євхаристія — Тайна Тіла й Крови Христової

Про установу Тайни Тіла й Крови Христової говорять євангелисти Матей, (гл. 26), Марко (гл. 14) і Лука (гл. 22), та апостол Павло в своїм першім посланні до Коринтян (гл. II). Хоч це така велика Тайна, то опис її установлення один із найкоротших. Нам це дивно, але пригадаймо собі, що перші читачі тих євангелій і послання дуже добре знали про все те і не треба було їм про це, крім короткої згадки, багато говорити. Ісус узяв округлий хліб, схожий на наші грубі паляниці, як воно й до нині вживається в Палестині, благодарив, *поблагословив* і поломив на куски. Христос зробив це, як уже скінчилася старозавітня пасхальна вечеря. Апостоли були здивовані, що Учитель буде тепер робити, бо ж пасхальний обряд був уже вичерпаний. З поставн Учителя, з Його обличчя й торжественно вимовлюваних слів благодарення і благословення вони зрозуміли, що станеться щось небувале. Вони відчували, що Вчитель промовляє тепер як всемогутній і всевідучий, із найглибшим зворушенням. І до їх вух доходять виразно, помалу мовлені слова Христові: "Приймітъ, споживайте, — бо це є Тіло моє". Спаситель бере ще й чашу з вином і промовляє: "Пийте з неї всі, бо це є Кров моя, нового завіту"... "Нового Завіту" не мало б жадного значення, якщо проти нього не розуміли б ученики і ми: жертв Старого Завіту. А пасхальне ягня, спожите на пасхальній вечері, якраз було знаком тих жертв Старого Завіту. Злука жертви Нового Завіту з жертвами Старого має свою науку.

Ісус установляє нову Жертву й жертовний бенкет-гостину. Він є в Новім Завіті і жертвою нашою і нашою поживою. Сповнилось очікування й туга людей, бути близько Божества, брати участь у Божому житті. Всі народи мали свої жертви для своїх богів, а при кінці жертвоприношення споживали частинку приносу, щоб тим способом неначе бенкетувати разом із божеством. Тепер Син Божий стає рівночасно і Жерцем і Жертвою. Люди своїми жертвами хотіли досягнути Бога, але не могли. Треба було, щоб сам Бог схотів знизитися до нас. Ніхто не може принести Богові *достойного* дару-жертви, бо всі наші жертви земні й недосконалі. Богові достойною жертвою може бути лише сам Бог. Ісус Христос зробив це. Жертвує Себе самого і допускає нас, щобільше: запрошує нас, кличе нас, щоб ми приступали до Його трапези та причащалися Його Тіла й Крови.

Ватиканський II Собор про Пресв. Євхаристію

Щоб, за словами поданого наміреннн, ми могли глибше розуміти Пресв. Євхаристію, треба нам заглянути до декретів останнього Собору. Там на багато місцях говорять Отці Собору про цю Пресвяту Тайну. Що ж вони нам сказали? Дуже багато! Ми виберім щонайважніше.

У конституції про "Св. Літургію" читаємо в другому розділі: "Наш Спаситель на останній вечері, тієї ночі, в яку Його видано на смерть, установив Євхаристійну Жертву свого Тіла й Крови, щоб на всі віки, аж до Його приходу, повторяти Хресну жертву і таким чином довірити Церкві, своїй любій Обручниці, пам'ятку своєї смерти й воскресіння: таїнство побожности, знак єдности, зв'язок любови, пасхальна гостина, на якій Христос приймається, дух сповняється ласки і дається нам завдаток будучої слави" (ч. 47).

"Тим то Церква звертає свою запопадливу дбайливість на те, щоб християни в цьому таїнстві віри брали участь не як глядачі, але щоб вони, добре розуміючи обряди й молитви, свідомо, побожно й діяльно брали в ньому участь, щоб повчалися словом Божим, покріплялися трапезою Тіла Господнього, благодарили Бога, приносили непорочну жертву не тільки через руки священика, але й разом із ним, привчаючи самих себе до жертви та, з дня на день, за посередництвом Христа звершувалися в єдності з Богом і між собою, щоб накінець, Бог був усім у всіх". (ч. 48).

Які то глибокі науки й пояснення! Треба їх помалу читати й роздумувати, щоб зглибити науку Собору про Пресв. Євхаристію!

У декреті Собору "Про служіння і життя пре-

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміріння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

ПОДЯКИ

Залучую $100.00 на **30 прохальних Служб Божих** за здоров'я й благословення для Дмитра, Соні й Романа та всієї рідні.

А. Р., Н. Б., Конн., ЗСА.

Залучую $10.00 на Служби Божі: 1. за моїх покійних батьків Тому й Катерину, та 2. за мою покійну дружину Любу.

Михайло Дребич, Бронкс, Н. Й.

Посилаю $10.00 на дві Служби Божі за померлих моїх родичів Івана й Анну Гаврилів.

Галина Головацька, Клифтон, Н. Дж.

Прошу відправити **30 григоріянських Служб Божих** за душу мого найдорожчого мужа бл. п. Антона. Залучую $100.00.

Іванна Зборик, Чікаго

Складаю щиру подяку Найсолодшому Христовому Серцю, Божій Матері Неустанної Помочі, св. Йосафатові й св. Терені за вислухані молитви та прошу про дальшу поміч. Залучую $5.00 на Службу Божу за мого покійного батька Клима-Всеволода.

Леся Куриленко, Лос Енджелес

Посилаю $5.00 на Службу Божу за здоров'я та всі потрібні Божі ласки для о. Теофане Шеваги — настоятеля ОО. Студитів.

К. Цікало, Філядельфія

У залученні $5.00 на відслуження Св. Літургії за померлих, яких імена подаю.

Я. К., Торонто

Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за спокій душі мого мужа Івана, який ненадійно відійшов у вічність.

Анна Ганчарик, Гартфорд, Конн.

Прошу відслужити Св. Літургію за наших родичів і мого мужа Григорія. Залучую $5.00.

Анна Ханас, Арборг, Ман

Залучую $3.00 на завпокійну Службу Божу за: Романа, о. Григорія, Марію й Ірину.

Ярослава Калинюк, Ірвінгтон, Н. Дж.

Складаю щиру подяку Христовому Серцю й Преч. Діві Марії за ласку, що щасливо пройшла операцію. Жертвую $5.00 на подячну Службу Божу.

Ольга Козак, Монтреаль

Прошу відправити Служби Божі: за померлих у моїй родині і за моє здоров'я. Залучую $10.00.

Марія Крук, Боннивил, Ман.

Посилаю $5.00 на Службу Божу за спокій душі бл. п. Володимира Смаль-Стоцького.

Степан Гавришуя, Елизабет, Н. Дж.

Залучую $12.00 на відслуження чотирьох Служб Божих у наміреннях, які подаю.

Наталка Валицька, Чікаго

Прошу відправити дві Служби Божі за покійного о. Василя Лавришина. В залученні $6.00.

Павлина Федорів, Торонто

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі одиначимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

свитерів-священників" читаємо в числі 5-ім: "Інші Святі Тайни, як і всі церковні служіння й діла апостоляту, є пов'язані зі Святою Євхаристією і до неї *накермовані*. Бо в Святій Євхаристії зміщається *все духовне добро* Церкви, тобто сам Христос, наша Пасха й життєдайний Хліб, який через своє Тіло, — оживлене й оживляюче в Святому Дусі, — дає життя людям, які тим чином заохочуються і спонукуються приносити разом із Ним в офіру і себе самих і свої праці й усі створені речі. Тому Євхаристія являється *джерелом і вершиною* всієї євангельської проповіді; бо катехумени постепенно вводяться до участи в Євхаристії, а вірні, назначені вже святим Хрещенням і Миропомазанням, через приймання Євхаристії повнотою прищеплюються в Тіло Христове! Тому Євхаристійна трапеза є *центром* збору вірних, на якому проводить священик. Тому священики навчають вірних жертвувати в Службі Божій Богові Отцеві божественну жертву, а разом із нею офірувати своє життя".

Тайна Євхаристії — джерело щастя й радости

Приявність Господа нашого Ісуса Христа в Пресв. Євхаристії, таїнственна й людськими словами невисказана, це правда нашої св. віри, яка сповняє наші серця найбільшою радістю. Предвічне Боже Слово, Син Божий, не лише прийняв наше тіло й замешкав посеред нас, але в нескінченій любові до нас захотів позістати з нами на землі під видами хліба й вина аж до самого кінця світу. Він у Службі щодня поновляє на престолах наших церков свою хресну жертву, кормить нас своїм Тілом, напоює своєю дорогоцінною Кров'ю в Св. Причастю, потішає нас своїм перебуванням із нами в кивотах наших церков і капличь. Він направду показує, що Йому "мило перебувати з синами людськими". Тим більше для нас повинно бути щастям і радістю перебувати часто з Євхаристійним Христом!

Уявім собі, що Ісус Христос схотів був залишитись у Пресв. Тайні Євхаристії, але лише в одним місці на землі: в Єрусалимі або деінде. Чи можемо собі уявити, як люди шукали б того місця, як старались би хоч раз у житті дійти туди та пробути там якийсь час! Спішили б туди з усіх усюдів: сушею, морями, не зважаючи на віддаль, на перешкоди. А тим часом ми маємо те щастя, що можемо до Нього так легко прийти: до нашої церкви, до нашої каплиці, де відправляються Служби Божі, де Христос перебуває утаєний у кивотах. Сьогодні ми не можемо нарікати, що не жили в часах життя Христа Господа на землі. Він у Пресв. Тайні кивоту стало мешкає з нами, чекає на нас, готовий у кожній Службі Божій зійти до нашого серця й душі у Св. Причастю.

Яке ж дивне людське серце, що на таку безконечну доброту й любов Христового Серця відповідає серцем зимним і замкненим! Нас повинно тягнути до церкви й до Св. Причастя навіть щодня, щоб ми злучилися з Христом і могли Йому розказати всі свої тайні болі, всі свої журби, а

Посилаю $10.00 на три Служби Божі за хворих і немічних, а особливо тих, що хворіють на душі.

Анна Гузар, Питсбург

Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за душу моєї жінки Теклі. Про її смерть дістанете повідомлення.

Михайло Желізко, Торонто

Прошу відправити Службу Божу в наміренні мого сина Володимира Олега. Залучую $5.00.

Мама, Н. Дж., Америка

Посилаю $5.00 на 2 подячні Служби Божі Господеві за те, що держить нас при доброму здоров'ї та благословить нам.

Анна Заболотна, Форт Вилиям, Онт.

Посилаю в залученні $12.00 на чотири Служби Божі в наміреннях, які подаю.

Наталка Валицька, Чікаго

Залучую $5.00 на дві Служби Божі за моїх покійних родичів Луку й Марію.

Анна Гузар, Питсбург

також щоб Христа прославляти й дякувати Йому за Його безконечну любов до нас, бідних людей! Є душі, що вважають ласку могти приймати щоденне Св. Причастя за найбільшу ласку тут на землі! Вони добре роблять, бо, приймаючи Христа в Св. Причасті, вони приймають з Ним усі Його благословення й усі Його ласки! Із псальмоспівцем ми повинні говорити Євхаристійному Христові: "Як олень прагне до водних потоків, так душа моя прагне до Тебе, Боже! Душа моя жадає Бога, Бога живого, — коли бо прийду і побачу Боже обличчя?... Чому пригноблена ти, душе моя, і тривожишся в мені? Надійся на Бога, бо знову прославлятиму Його, Спасителя мого обличчя та мого Бога!" (Пс. 41).

ПАПА ПОЇДЕ ДО ЖЕНЕВИ

Папа Павло VI поїде в першій половині червня ц. р. до Женеви в Швайцарії, на запрошення Міжнародньої Організації Праці, яка відзначуватиме тоді 50-ліття свого існування.

На загальній авдієнції (16-го квітня ц. р.) Папа сповістив, що прийняв це несподіване запрошення з "покірливою вдячністю". А про Міжнародню Організацію Праці, висловився, що вона, "заслужений міжнародній чинник, так дуже споріднений із нашим власним післанництвом справедливости, миру й братерства".

Тому Святіший Отець братиме участь у відзначенні її ювілею, а при тій нагоді відвідає також Централю Світової Ради Церков, яка має свій осідок у Женеві та об'єднує протестантські й православні церковні спільноти. Її генеральний секретар, д-р Карсов Блейк, сказав, що ці відвідини Папи не можна інакше окреслювати, як зростом приязні серед християн, і він дуже щасливий, що в імені керівників Світової Ради Церков, яка існує 21 років, звернувся з цим братерським запрошенням до Папи. Централю Світової Ради Церков відвідав у лютні 1965 року Кардинал А. Беа, президент ватиканського Секретаріяту для сприяння християнській єдности.

Міжнародня Організація Праці була заснована в 1919 році, як автономна установа тодішньої Ліги Націй, а тепер входить у мережу специфікованих організацій Об'єднаних Націй. Її членами є 108 держав, що мають у ній своїх представників. Її завданням є причинятися до поліпшування умови праці робітників, до підвищування їхнього життєвого рівня і до господарської стабілізації.

ІМЕНУВАННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ВСЕПРАВОСЛАВНОГО СОБОРУ

Царгородський Патріярх Атенагор іменував генеральним секретарем підготовної праці до Всеправославного Собору архимандрита Папандреу, настоятеля чернечої православної спільноти в Тез, Франція. Це становище відповідає подібному, що було в передсоборовій і соборовій праці Ватиканського Собору, а яке займав тепершній кардинал Фелічі. Архимандрита Папандреу вважають за одного з кращих грецько-православних богословів і екуменістів.

Осідок підготовної праці до Всеправославного Собору, — на основі рішення IV Всеправославної Конференції, — знаходиться в Шанбезі біля Женеви в Швайцарії. Досі цим осередком керував представник Царгородського Патріярхату при Світовій Раді Церков, митрополит Еміліянос Тіміядіс. Тепер провід над ним перейме архимандрит Папандреу.

Приготування до Всеправославного Собору, — першого від 1200 років, — потривають декілька років. Сподіються, що зможе воно відбутися десь около 1975-76 років. За цих 1200 років прозбиралася така сила різних богословських, пастирських, дисциплінарних і всяких інших питань, що треба накреслити бодай загальний нарис праці. Іншою великою трудністю в підготовній праці є політичне й адміністративне положення православних Церков у різних країнах, як нпр. Московського патріярхату. Немалою проблемою є теж різні розходження щодо порядку Собору.

Досі не було якось чутки про те, чи наші Українські Православні Церкви братимуть участь у підготовній і властивій праці Всеправославного Собору. А було б добре, щоб вони включилися туди та мали там якесь своє слово!

74 СОВЄТСЬКИХ ЄПИСКОПИ

Таке число подає "Православний Церковний Календар" на 1969 рік, що його видав Московський Патріярхат. До цього числа входять теж і ті єпископи Російської Православної Церкви, що перебувають за границею, але належать до юрисдикції Москви.

НАЙНОВША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА

В. ПОЛЯНИЧА

п. н.

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.

Має 200 сторін друку на гарному папері

Ціна — $2.00

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Як і чим пояснити те, що Літургія св. Івана Золотоустого продовжена тільки тихими молитвами св. Василія Великого прибрала в цілому назву: Служба Божа св. Василія Великого?

На підставі давнього передання загальне переконання серед народу було, що св. Ап. Яків написав першу Св. Літургію, яка мала тривати 5-6 годин. Потім, мовляв, св. Василій Вел. скоротив її щось на дві години, а, мовляв, св. Іван Золотоустий ще й Василієву Літургію скоротив так, як ми бачимо її сьогодні. Так пишуть ще й сьогодні ті, що не завдали собі труду простудіювати історію Св. Літургії. А вона незвичайно цікава. Ось, у нашій мові кілька років тому появилася дуже цінна наукова праця о. д-ра Мелетія Соловія ЧСВВ п. з. "Божественна Літургія" Подібного твору на цю дуже цікаву тему в нас іще не було. І ось, із тієї книги довідуємося, що передання буцім то св. Ап. Яків, чи св. Василій В., або св. Іван Золотоустий написали Літургії-Служби Божі, це міт, передання, яке не має майже ніяких солідних підстав.

Наші літургісти в минулому опрацьовували й аналізували та пояснювали існуючі вже рукописні, або друковані видання Літургій, але до історії розвою Літургії вони глибше не запускались і не популяризували її. Треба було доперва німецьких, французьких, англійських, а, нарешті, і московських учених літургістів, щоб ми довідалися про цікавий розвій наших східніх Літургій. Із тих наукових і на історичних документах спертих дослідів виходить, що:

1. Від перших початків християнства різні громади вірних мали різні Літургії, які самі в собі були дуже простенькі й складалися з обряду освячення Дарів, із обряду споживання Дарів, себто Св. Причастя, та з проповідування Божого Слова. Так коротко описують обряд Св. Літургії Апостольські Діяння (2, 42-46; 20, 7-11). Дуже коротко згадують про спосіб правлення Служби Божої також і свідоцтва перших трьох віків християнства. Під кінець 3-го віку св. Іполит Римський перший подає вже й деякі тексти Служби Божої, нпр. "Господь з вами" і відповідне тому "І з твоїм духом!", "Угору серця" і відповідне тому "Ми маємо їх до Господа", "Дякуймо Господеві" та "Достойно і праведно..." і тп. Потім слова освячення, призивання Св. Духа, але нема ще гимну "Свят, Свят, Свят", нема ще Господньої молитви та інших гимнів і молитов. Крім тієї форми наведеної св. Іполітом, були ще в уживанні того часу форми Літургій св. Марка та св. Якова Апостолів. У 4-ому віці вже знаходимо описи Св. Літургії, збагаченої короткими ектеніями, гимном "Свят, Свят, Свят", молитвами за живих і померлих, уже з'являється Господня молитва "Отче наш", але й тоді різні громади, як нпр. Єрусалимська, Олександрійська, Антіохійська, Кападокійська та Константинопільська — мали свої різні Літургії, хоч і схожі до себе в головних частинах. Тоді також формувались різні обряди, як візантійський, вірменський, сирійсько-антіохійський і інші, та й кожний обряд мав свою окрему форму Літургії.

Наш візантійський обряд цілими віками витворював свою форму Св. Літургії. Але наша оригінальна Літургія не є твором Візантії, а радше Візантія прийняла її з Антіохії. В нашому обряді говоримо про Літургію Преждеосвященних Дарів, про Літургію св. Василія та про Літургію св. Івана Золотоустого. Ті були найбільше вживані. Але, як виказують історичні досліди, св. Василій В. не написав окремої Служби Божої, а тільки одну-другу його молитву втягнено до Лі-

Св. Іван Золотоустий. Мозаїка в соборі Св. Софії в Києві.

тургії, яку вже вживано на Сході. В історичних документах пізніших віків, головно 8-го, є деякі натяки на те, що буцімто св. Іван Золотоустий скоротив дотогочасну довгу Літургію, але документи попередніх віків, що пишуть про Візантійську Літургію, ані словечком не згадують про якесь авторство св. Івана Золотоустого, чи хоч би про його реформу Літургії. Говорять переважно про Літургію св. Василія В., аж доперва при кінці XI-го віку й на початку XII-го віку Золотоустова Літургія з'являється в історичних документах перед Василієвою. Нпр. в Україні, у домонгольській добі, в XII-ому віці, знаходимо аж дві Літургії приписувані св. Іванові Золотоустому, а обидві вони дуже відмінні від себе як обрядами, так і молитвами.

2. З історичних документів довідуємося також і про те, що в перших 10-ох віках християнства й творення Візантійської Літургії, крім імен св. Василія В. та св. Івана Золотоустого, згадуються також імена інших ніби то авторів різних Літургій. Так маємо на першому місці згадки про Літургії св. Апостолів Петра, Матея, Якова, Марка, Івана-Євангелиста, про Літургії св. Климента Римського, св. Ігнатія Богоносця, св. Григорія Ніссийського, св. Атанасія, св. Кирила, і тд. Це була тоді тенденція приписувати різні форми Літургії якомусь Апостолові, або визначному єпископові даної Церкви, щоб тими іменами освятити ті Літургії та надати їм більшої поваги; але мабуть жаден із тих визначних Святих не був виключним автором тієї чи іншої Літургії. Отже і наші Літургії св. Василія Вел. та св. Івана Золотоустого творило багато авторів і творило їх через довгі століття, а охрещено їх іменами тих Святих для більшої поваги самих творів.

У пресі недавно була вістка, що вченим удалося штучно витворити "ензими", які є зародком життя, та що може перед закінченням нашого століття вченим удасться створити життя в лабораторіях. Чи це не противиться католицьким поглядам?

Природничі науки в наших часах роблять справді величезні поступи, а Церква й ми всі можемо тільки тішитися й радіти цьому, бо кожне нове відкриття науки, як казали великі вчені Льої Пастор і Чарлз Фричард, ведуть ближче до Бога, до пізнання Його мудрости, провидіння та безконечної творчої сили. Ведуть до Бога тих, що вміють думати та робити заключення.

Що науковці можуть колись у майбутньому витворити життя в лабораторіях — це зовсім не противиться науці Церкви. Церква навчає на підставі Св. Письма, що життя походить від Бога, а науковці, як Вірхов, Гельмгольц, Томсон і інші, що аж фанатично вороже ставилися до релігії, ніяк не могли цього заперечити. За словами Кювїе, Лібіґа та Віхнера, наука понад усякий сумнів доказала, що "живе походить тільки від живого", а мертва матерія сама від себе не може зродити життя, бо ніхто й ніщо не може дати того, чого не має. Це основні засади біології-генетики. Але, щоб не признати існування Бога — Творця життя, деякі науковці йдуть так далеко, що готові припустити навіть противорічність, щоб тільки заперечити Бога. Ось, великий науковець Вірхов у половині минулого віку на з'їзді фізіологів заявив таке: "Наука не знає ні одного випадку, що свідчив би про постання життя з мертвої матерії... Але, якщо не хочемо припустити існування Бога-Творця, тоді мусимо придержуватись теорії самоплодження, (себто, що життя постало само від себе). Іншого виходу нема".

Коли ж модерна наука сама твердить, що життя не може постати з мертвої матерії, тоді як розуміти новий досяг модерних науковців, які буцімто ось недавно витворили штучні "ензими", які є зародками життя? Це можна розуміти так, що наука сьогодні стоїть багато вище, ніж 50 чи 100 років тому і, що було неможливе для неї давніше, може статись можливим сьогодні. Адже ж про можливість зродження життя з мертвої матерії писали вже давно найбистріші уми Христової Церкви, як св. Іван Золотоустий у 3-ому віці, св. Августин у 5-ому віці, а також і найбільший богослов Церкви, св. Тома з Аквіну припускав таку можливість. Вони були того погляду, що хоч мертва матерія не могла сама від себе зродити життя, Бог міг засіяти, чи защіпити до мертвої матерії насіння життя, зародок життя, і з того зародку помалу, під впливом сонячного тепла та інших природних сил, могло постати життя. Цей розвій життєвого зародку-насіння міг тривати мільйони років, доки доріс до того, що нарешті, під впливом таких і таких умовин, складених природними силами, розвинувся в повне життя. Отже, на гадку католицьких богословів, мертва матерія могла зродити життя, однак не сама від себе, а від Бога, від зародку життя, що його Бог посіяв до мертвої матерії на початку створення. Такий погляд уповні згоджується із Св. Письмом, яке каже: "Нехай земля виведе з себе живі сотворіння за їх родом... і сталося так" (Буття 1, 24).

Модерні науковці при допомозі довголітніх дослідів можуть витворити такі умовини, такий уклад хемічних складників і так скоординувати їхнє діяння, що одного дня викличуть із мертвої матерії те насіння життя, що його Бог там поклав мільйони й більйони років тому. Але це не буде створення. Створення означає: зробити щось із нічого. Науковці не створять життя з нічого, а тільки так уложать існуючу матерію і так скоординують діяння існуючих природних сил,

Кардинал Амлето Чікоїяні — дотеперішній Секретар Стану (зправа)

Кардинал Іван Віло — новоіменований Секретар Стану (зліва)

що нарешті з'явиться життя створене Богом. Можливе, що саме це діється тепер під мікроскопами в лабораторіях науковців, якім, як подає преса, вдалося створити "штучні ензими" — зародки життя. Але ж Бог є всюдиприявним Творцем усього живого й мертвого, Творцем усієї природи й усіх її сил, Творцем і самих науковців та їхніх здібностей. Коли б і вдалося тим дослідникам витворити життя з мертвої матерії, то й тоді тільки Бог буде властивим його Творцем.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

ГОЛОС ІЗ ПРЯШЕВА

Це уривок із листа одного з наших людей у Пряшеві. Цього листа написано ще в липні 1968 року. Однак ми його тоді не друкували. Друкуємо його тепер, хоч там події вже в дечому змінилися за останній час. Проте цей лист такий багатомовний, що й сьогодні не стратив своєї актуальности. Зо зрозумілих причин не подаємо прізвища ні адреси автора листа. — Редакція.

...Вам напевно відомо, як стоїть справа нашої греко-католицької Церкви тут у нас. Реабілітація проходить тут дуже повільно.. Преосвященного Владику Василія ще дотепер не реабілітував найвищий суд у Празі, хоч є всіми признано, що він невинуватий і даремно просидів стільки років. А без нього Церква не може провадити діяльність. Доходить до того, що Словаки навмисне затримують справу тому, щоб Владику Василія усунути на сторону, а поставити за єпископа Словака, бо Владика Василій відверто признається, що він є українського селянського походження, що він є Українець. А Словаки тепер повели сильну кампанію проти нас Українців. Залякують наших селян, щоб не голосились за Українців, бо всіх вивезуть до Союзу. Тому повертають до старинної назви Русин, із тактичних причин. По наших українських селах тепер проходять збори, на яких і приявні члени окружної комісії і самі селяни рішають, яку віру оберуть собі: православну, чи греко-католицьку. Всюди є більшість за греко-католицькою. Говорять так: "ми лем таку хочемо, у якій ми родилися, і у якій були наші вітці, наші діди і прадіди, нам є мила наша греко-католицька, яка нам була насилу взята в 50-тім році". Недоброзичливим оком дивляться на нас подеякі діячі, які б раді поробити нас Словаками. Ми почуваємось дуже опущеними і всіми забутими..

ТЕЛЕВІЗІЯ В ЦЕРКВІ НА БОГОСЛУЖЕННІ

У церкві в Леонфельден, недалеко Лінцу, Австрія, можна від цьогорічного Великодня дивитися на телевізію! Однак на ній можна бачити тільки одну-одиноку програму — Службу Божу, яка служиться таки в цій же церкві! Телевізійні апарати розміщені на кількох місцях у церкві. Телевізійні апарати заінстальовано через погану будову церкви, яка не дозволяє багатьом бачити Службу Божу, але тільки її чути. Добра думка!

НЕЗЛАМНИЙ ДУХ БОРЦЯ ЗА ДОЛЮ Й ПРАВА СВОГО НАРОДУ

(Закінчення)

о. А. Пекар ЧСВВ

Епархіяльна гімназія в Пряшеві, яку заснував Владика П. Гойдич.

Через оборону українських шкіл Словаки нап'ятнували єп. Гойдича своїм "ворогом". Ось тому, коли 1939 р. Словаччина була проголошена "самостійного республикою", словацька влада носилася з думкою усунути єп. Гойдича з владичого престолу, бажаючи поставити у Пряшеві такого єпископа, який пішов би по лінії словакізації меншин.

Насамперед Словаки хотіли викликати замішання в епархіяльній богословській семінарії. Деякі зісловаччені питомці донесли на єпископа, що він відмовився святити "семінаристів - Словаків", що в семінарії "заборонено говорити по словацьки" та що між греко-католицьким клиром заіснував "протидержавний дух".[17] Словацька преса й радіо зачали свою кампанію проти єпископа, семінарії та духовенства. Владика вже не міг довше мовчати. Прослідивши безпідставність доносів, він рішуче запротестував у міністерстві в Братіславі "за неправдиві й безосновні напади" урядових кругів і преси, яка "злобно нападає й очорнює українське католицьке духовенство і їхнього єпископа".[18]

Однак протест владики не багато допоміг. Преса й далі нападала на єпископа й духовенство, щоб викликати в епархії замішання й недовір'я. Добачуючи в цім "якусь чорну руку", єп. Павло Гойдич, дня 12 листопада 1939 р. звернувся прямо до президента Словаччини з просьбою, щоб президент Й. Тісо, як католицький священик і голова католицької держави, вплинув на підрядні осбі чинники, щоб вони перестали нападати на єпископа, духовенство й узагалі на вірних українського походження. Для усунення анархії в семінарії єпископ зажадав імен доносників, щоб їх відповідно до провини покарати. Свого листа до президента владика закінчив такими словами: "У противному випадку підписаний (тобто — владика) буде змушений заключити, що влада Словацької Республіки не бажає собі консолідації греко-католиків Українців і Словаків та не хоче допомогти ординаріятові усунути анархію, що її намагаються викликати чорні духи, щоб поширити віддаль між духовенством і вірними, що може мати страшні наслідки."[19]

Єпископ однак не дочекався відповіді на свого листа. Коли під кінець того самого місяця до Пряшева заїздив президент Йосиф Тісо, і владика Гойдич прийшов його вітати, президент зігнорував єпископа і навіть не подав йому руки.[20] Вечором, коли представники різних національних і релігійних груп на Пряшівщині приходили до президента зі своїми петиціями, єп. Гойдич публично запротестував проти поновного відбирання українських шкіл. На це домагання владики виступив словацький шовініст др. Галан і в прияві інших делегацій загрозив єпископові ув'язненням. Владика відійшов з нічим.[21]

Публична зневага католицького єпископа в католицькій державі, у прияві католика-президента переконала Владику, що для добра епархії краще буде подати своє зречення. Він усе ще був тільки адміністратором пряшівської епархії, тому він це міг зробити. Так дня 22 листопада 1939 р. єп. Павло Гойдич вислав до Апостольського Престолу свого димісійного листа, в якім просив Римського Архиєрея звільнити його з адміністрації пряшівської епархії задля "політичних та особистих причин", а назначити до Пряшева на єпископа "чоловіка сильної руки й такого, який втішався б повним довір'ям влади". Копію цього листа владика вислав теж президентові Тісо.[22]

Словацька влада, на засіданні дня 26 січня 1940 р., дуже радо прийняла зречення єп. Гойдича й призначила йому "щедру" річну пенсію. Навіть дозволяла йому виїхати за границю, однак він мав іще "поробити відповідні кроки, щоб Апостольський Престіл прийняв його зречення".[23] Представником Словаччини при Ватикані був тоді поміркований політик, Карло Сідор, що був великим прихильником єп. Гойдича і його праці. Сідор точно і правдиво поінформував Апостольський Престіл про обставини й дійсні причини резигнації владики. Рим не прийняв димісії єп. Гойдича, а декретом з дня 19 липня 1940 р. займенував його "ординарієм пряшівської епархії".[24] Це була повна реабілітація владики.

Словаччина мусіла числитися з прихильністю Ватикану, тому Тісо проковтнув цю гірку пілюлю. Однак він не вислав представників влади на інсталяцію єп. Гойдича, що відбулася в Пряшеві 8 серпня 1940 р. Словацький єпископат теж уповні зігнорував інсталяцію, на якій не було ні одного католицького єпископа. Та це цілком не захитало наставлення владики.

Коли 1940 р. Словаки приготовляли новий перепис населення, єп. Гойдич знову звернувся до свого духовенства, щоб воно освідомило вірних про вагу перепису, бо "наслідком дотеперішніх статистик, — писав владика, — Українцям припало багато лиха й несправедливости". Він напоминав вірних, щоб допильнували того, щоб їх записали тим, ким вони себе подавали: "Русин — Русином, Словак — Словаком, Німець — Німцем, а Мадяр — Мадяром".[25]

Словацький уряд нап'ятнував пастирський лист владики "русінською агітацією між Словаками", однак боявся виступити прямо проти нього, щоб не зразити собі Ватикану. Зате влада зачала переслідувати священників. Свідоміших священиків, що "відважилися" прочитати цей пастирський лист вірним у церкві, Словаки ув'язнили. Іншим, які тільки приватно усвідомлювали людей про важність перепису, перестали виплачувати місячну допомогу, т. зв. конгруу. Для піддержання "Словаків", до Пряшева прибув відомий молодий міністер пропаганди, Шаньо Мах. Владика не хотів іти на його привітання, однак управа міста загрозила, що це може мати "лихі наслідки для всіх Українців Пряшівщини". Коли міністер Ш. Мах побачив єп. Гойдича на святочній ака-

Відвідини Митрополита Шептицького в Пряшеві в 1930 р. Зліва сидять: Монс. протосерей С. Смакдрай, Владика Д. Нарядій, Митрополит Шептицький, Владика П. Гойдич, монс. М. Руснак і каноник І. Кизак. В 2-му й 3-му рядах стоять священники з Пряшівської епархії.

демій, назвав його "зрадником і ворогом словацької держави" та "негідним єпископського достоїнства". На ці слова владика, серед загального збентеження людей, спокійно вийшов із залі.[26]

Хоч як сильно Словаки хотіли "доказати" світові, що на Пряшівщині "нема вже Українців", перепис з 1940 р. виказав, що там все ще було понад 80.000 свідомих Українців, які готові були стати до боротьби за збереження свого національного "я". Це настільки розлютило Словаків, що вони ще того самого року зліквідували обидві українські школи у Пряшеві, тобто — гімназію й учительську семінарію. Тим вони сподівалися спинити доплив української інтелігенції й українських учителів. А це практично означало повну словакізацію церковних шкіл.[27]

Не маючи великих матеріяльних засобів, владика ніяк не міг був утримати свою єпархіяльну гімназію. Зате за всяку ціну він хотів зберегти вчительську семінарію, щоб мати доплив свіжих учительських і дяківських сил. Справу української вчительської семінарії підпоміг теж і Апостольський Престіл, давши навіть матеріяльну допомогу. Побачивши, що справу українських церковних шкіл на Пряшівщині піддержує Рим, словацька влада поступилась дещо зі своєї настанови й зачала знову удільовати єпископові державну допомогу "на культурні цілі Українців Пряшівщини". Тим способом єп. Гойдич захоронив українську вчительську семінарію в Пряшеві.

Не маючи сили усунути єп. Гойдича із владичого престолу, Словаки зачали робити заходи, щоб перенести єпископську резиденцію із Пряшева на провінцію і так зліквідувати релігійно-культурний осередок Українців Пряшівщини. Були пляни перенести єп. Гойдича як "шкідника держави" до василіянського манастиря в Межилабірцях, однак зворот воєнних подій 1943-1944 р. перешкодив цим далекосяглим плянам Словаків. Словацька влада, побоюючись пімсти народу, змінила своє наставлення до єпископа й українського духовенства та зачала наладнувати співпрацю з українським елементом на Пряшівщині.

[17] Натяк на соборчих українського духовенства в Гуменнім, із дня 26. X. 1937 р., де було рішено урядувати в українських округах Гуменне, Спіш, Вранів та Межилабірці лише по-українськи, навіть із державними чинниками. Див. статтю **"Зажерливість малого сусіда"**, у **"Нова Свобода"**, Хуст, дня 14. I. 1939 р., стор. 1-2.

[18] **J. E. Pavel Goidič. op. cit.**, p. 57.

[19] Див. повний текст листа по словацьки, **там же**, стор. 57-58.

[20] Ось що писав очевидець у цій справі: "Коли Тісо приїхав був до Пряшеве з офіційними відвідинами, то його вітали, між іншими, еп. Павло, лат. еп. Черський, лютеранський єпископ та жидівський рабін. Др. Тісо кожному з них подав руку, а нашого владику остентаційно поминув. До того, на трибуні достойників, наш єпископ мусів стояти, бо для нього 'не було' крісла"..

[21] Ось слова Гайана, від того самого очевидця: "Пан біскуп, для таких як Ви, ми маємо окреме місце!" — натякуючи на славну тюрму в Ілаві, де вже сиділо багато т. зв. "ворогів" словацького народу

[22] Cfr. litteras ad Papam in **J. E. Pavel Goidič, op. cit.**, p. 103-104: "in locum infrascripti constituatur homo manus fortioris et fiduciam Gubernii absolute habens."

[23] Див. лист прем'єра Тукн з дня 31. I. 1940 р., **там же**, стор. 104.

[24] Див. бреве Апост. Престолу, **там же**, стор. 105-106.

[25] Див. пастирський лист з дня 21. X. 1940 р., **там же**, стор. 137.

[26] На основі оповідань очевидця.

[27] Див. приказ міністерства з дня 18. XII. 1940 р., **J. E. Pavel Goidič, op. cit.**, p. 52.

[28] Див. статтю И. Жидовского, **Пряшевская Русь въ борбѣ за свои права**, у збірнику **"Подкарпатская Русь за гг. 1919-1936"**, Ужгородъ 1936, стор. 89-91, И. Пещак, **Из прошлаго нашихъ школьныхъ дел**, у **Календарь Укр. Нар. Рады Пряшевщины на 1946 г.**, Пряшев 1945, стор. 50-55.

ЛЮТЕРАНСЬКИЙ ЄПИСКОП ЗА МОНАШИМ ЖИТТЯМ

Лютеранський єпископ Ерік Фроссель, який обслуговує Шведів у Фінляндії, плянує заснувати в своїй єпархії Барґа "манастирську спільноту". Вона повинна сповняти дві функції: 1. бути "манастирем", що був би відділений від світового гамору, де духовні змогли б присвятити деякий час розважанню духовних справ і застанові над собою; 2. бути осередком різних засідань і дискусій для всієї єпархії, яка простягається на цілу Фінляндію.

АНГЛІКАНСЬКІ ЄПИСКОПИ НА КАТОЛИЦЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ЄПИСКОПІВ

Уперше в церковній історії два англіканські єпископи взяли участь у засіданні католицької єпископської конференції в Маляві Африка. Темою засідання конференції були питання про екуменічну співпрацю та інші питання міжвіровизнаневого значення.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ! НАЙКРАЩА МОЛИТВА — ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

о. І. Назарко ЧСВВ

СМЕРТЬ ПРАВЕДНИКА

Пам'яті бл. п. Брата Йосафата Короля ЧСВВ

Знав я його ще як гарного вродливого юнака, що мав тоді 18 років життя. Року 1926 у василіянському манастирі в Кристинополі над Бугом, коло Сокаля, був дім філософійно-богословських студій. Зібралося там нас тоді — василіянських студентів — майже три десятки. Спершу нашим улюбленим ігуменом був святець о. Мелетій Лончина, відомий композитор релігійно-церковних пісень, а пізніше автор богословських творів о. Платон Мартинюк. Мали ми таких добірних професорів філософії, як: колишній віцеректор Львівської Духовної Семінарії о. Петро Кисіль і пізніший ректор Дух. Семінарії в Римі о. Йосафат Лабай. Богослов'ю викладали нам: тепершній прелат о. д-р Б. Липський, о. І. Тисовський і ін. Щонеділі підчас утрені ми виходили на церкву, щоб там разом із народом проспівати "Славословіє велике". О, як гарно й могутньо лунало це славословіє, бо ввесь нарід співав його з нами. Тоді між кристинопільськими юнаками на самому переді стояв щонеділі високий, стрункий юнак із гарною, чорною чуприною і цікаво приглядався нам, а до знайомих усміхався. Був це столярський челядник Іван Король, що походив з убогої, але дуже чесної родини, яку ми всі знали. Народився 2 грудня 1908 р. у Кристинополі. Мав він іще двох братів і дві сестрі. Одна з них була душею парафіяльного Апостольства Молитви і щоденно приступала до Св. Причастя. Івась — як ми всі його називали, приходив часто до нас на розмову і подивляв нас, що ми всі були такі веселі. Було очевидне, що йому подобається наше чернече життя.

Тому ніхто з нас не здивувався, коли ми почули, що Івась Король, тоді 19-літній юнак поїхаз 14 вересня 1927 р. до нашого манастиря для вступників у Крехові.

Новіціят відбув він дуже прикладно під проводом о. Н. Лиска, а відтак пізнішого першого Архимандрита Чину о. Д. Ткачука. Тоді між новиками-братами було кількох столярів, а їх "шефом" був дуже побожний, але й вимогливий старший брат за професією Г. Будний. Час до часу він переривав братям працю кількамінутною молитвою, або духовним читанням. Івасеві бр. Будний дуже подобався і він приляг до нього своєю молодою душею, як до батька. Після піврічної проби, Івась облікся в чернечу рясу і прибрав чернече ім'я Йосафат. За наступний рік під вправною рукою бр. Будного — як професійного столяра. Йосафат досконало опанував своє ремесло, а при тому помітно поступав у чернечих чеснотах, так, що 26 травня 1929 р. настоятелі допустили його до складення вічних обітів. З черги був він у Жовкві, де тоді треба було багато столярів, бо розбудовувано манастир і друкарню. Ще таки 1929 року бр. Йосафат Король приїхав до Канади. Спершу був у Мондері, де 1933 р. зложив торжественні обіти, а відтак був у різних манастирях, де треба було якоїсь більшої столярської роботи.

Коли я після 13-ти років вернувся з Риму до Канади, то застав бр. Короля в Торонті на Вестоні при Колегії св. Василія В., де він мав свою модерну столярню. Обставини так гарно склалися, що ми замешкали в бічному домику манастиря, він поверх вище надомною, а я під ним. Тоді я пізнав бр. Йосафата ще ближче. Був він такий делікатний, що коли був у кімнаті, то ходив тихо, як кіт, щоб тільки не перешкаджати мені в праці, чи відпочинку. Мусів я оглянути його столярню, в якій він не без відтінку свого роду гордости, показував мені модерну машинерію. Пізніше я заходив нераз до нього на розмову про Рідний Край і він з радістю прочитував мені листи від сестри зо Львова, яку я добре знав.

І так серед праці й молитви плило наше спільне життя. Аж понеділок 24 березня ц. р. приніс несподівану катастрофу, яка нас усіх поразила, як грім із ясного неба.

Вл. п. брат Йосафат Король ЧСВВ

Ще ранком о год. 7-ій Бр. Йосафат служив нам до Служби Божої і приступив до Св. Причастя. Причащаючи його я спостеріг якусь неприродну блідість на його обличчі. Одначе я думав, що це маслідок перестуди, бо від якогось часу Бр. Йосафат сильно кашляв. На обід він не прийшов з усіма, хоч завжди був точний. Після обіду один отець заглянув до столярні і з жахом побачив, що Бр. Йосафат прикляк при своєму станку мертвий. Зараз відвезли його до шпиталю, та лікар ствердив наглу смерть на удар серця. Ще цього самого вечора відправили ми за нього панахиду. Наступного дня відслужено заупокійну співану Службу Божу з парастасом, а відтак тлінні останки відставлено літаком до Едмонтону, звідки перевезено їх до Мондеру, де й відбувся чернечий похорон.

Потіхою в нашому смутку є віра, що смерть Бр. Йосафата — це дійсно смерть праведника. Бо Бр. Йосафат — це був чернець і любитель молитви. Дуже часто прийшовши до каплиці на Службу Божу, ми вже заставали його на молитві. Благодарення після Служби Божої робив довго й сердечно, ніякої духовної вправи ні спільного богослужения ніколи не опускав. Крім цього Бр. Йосафат був невсипуче працьовитий, свою працю любив і виконував її совісно та незвичайно солідно. Коли один отець казав, що на шафку для книжок йому вистане збити кільна дощок, то Бр. Йосафат відповів: "Ні, отче. Як робити, то робити порядно, а не партачити!" І так він завжди все робив.

Покійник визначався небуденними здібностями, але обставини не дозволили йому їх розвинути. Одначе слухаючи розмови чи дискусії отців, він дуже часто вмів додати свою коротку, але таку глибоку і влучну думку, що ми аж дивувалися. Мав непересічний здоровий розум і розсудок та почуття справедливости. Крім цього багато читав. Позичав від мене журнали й часописи, щоб "довідатися, що діється в Рідному Краю". Вслід за тим був добрим українським патріотом. Своїм праведним життям давав нам усім добрий приклад. Тому Василіянський Чин такий убогий тепер на покликання, особливо на монаших Братів, зі смертю Бр. Йосафата Короля поніс велику втрату.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Непрестольні Євангелія. — Церковні книжки — Молитовники і багато інших речей

ПОЇДЕ ПАПА ПАВЛО ДО ПОЛЬЩІ?

Кардинал С. Вишинський, примас Польщі, мав під час своїх останніх відвідин у грудні м. р. в Римі — як виходить із чуток від кругів польського епископату — стрічу-розмову з польським амбасадором Хабачинським у Римі. В часі розмови кард. Вишинський мав сказати амбасадорові про те, що Папа Павло бажає відбути прощу до Ченстохови. По своєму повороті до Польщі, кард. Вишинський мав повідомити про таке бажання Папи польського премієра Циранкевича. В місяці квітні відбулося надзвичайне засідання конференції польського епископату, щоб нарадитися над "важливими та наглими справами". Про які "наглі справи" йшло, ніхто не знає. Деякі припускають, що це має якесь відношення до справи прощі Папи Павла. Після того не було ніяких вісток на цю тему.

ОБМОСКОВЛЮВАННЯ УКРАЇНИ ТУРБУЄ ВІЛЬНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СВІТ

Вінніпег (СКВУ-ПІК) — У Зверненні Секретаріяту СКВУ до української Спільноти у вільному світі в справі обмосковлювання, переслідувань і нищення українських історичних пам'яток в Україні, вказують на факт, що советсько-російський уряд посилив свій руйницький наступ на український народ.

У Зверненні підкреслюється, що "советський уряд використовує всі засоби масового оприлюднення — пресу, радіо, телевізію — для посиленого обмосковлювання України". Цей процес ведеться в кожній ділянці культурного, політичного, громадського й наукового життя за допомогою армії, партії, професійних спілок, комсомолу, піонерських загонів, тощо.

"Українська спільнота в країнах вільного світу — сказано в Зверненні — глибоко стурбована подіями в Україні і тому Секретаріят СКВУ черговий раз піднімає голос протесту в обороні переслідуваних братів і сестер в Україні, які в самообороні вибирають в'язниці, переслідування, але не здають своїх позицій".

Секретаріят СКВУ вважає, що сучасне становище українського народу вимагає цілеспрямованої протидії всієї української спільноти. В авангарді цього об'єднаного фронту повинні стати всі українські Церкви, політичні партії та середовища, молодь, культурні й громадянські організації.

о. О. Купранець ЧСВВ

УГАНДА – КРАЇНА ПАПСЬКИХ ВІДВІДИН

Посеред Апостолів св. Павло визначався особливою прикметою: був не тільки мужем великого духа та посвяти для Христового діла, але теж і тим, що відбував великі й далекі місійні подорожі по різних країнах тодішнього світу, щоб у якнайдальших сторонах голосити та закріплювати науку св. Євангелія. Подібну прикмету має теперішній Папа Павло: правлячи Христовою Церквою, він відвідує різні континенти, щоб своєю приявністю на них маніфестувати любов і журбу Апостольського Престолу про вірних Церкви в усьому світі. Тепер саме припала, так би мовити, черга на "чорний континент" — Африку, яку вперше в історії християнства формально відвідає правлячий Папа. Цей великий привілей і честь тим разом належатимуть невеликій країні — Уганді.

Деякі загальні відомості про Уганду

Уганда — це одна з держав середньо-східньої Африки. Межує вона з Конґом, Суданом, Кенією, Танзанією та Рвандою. Не має вона доступу до моря, що теж значно ускладнює її господарське життя. Територія Уганди має 91.133 квадратних миль, а населення 7.900.000 мешканців. Вона лежить на гірській височині, якої пересічна висота хитається між 3,500 та 4.500 стіп. Є там теж і високі гори, з яких найвищий шпиль Рувензорі в західній частині країни має 16.798 стіп. Хоч через Уганду переходить рівник, то однак у часі цілого року там дуже приємний клімат із теплими днями та холодкуватими ночами. В полудньово-східній Уганді лежить найбільше в Африці озеро Вікторія, якого простір має 26.826 кв. миль. Воно положене на висоті 3.720 стіп понад позем моря. З нього теж починається найбільша африканська ріка Ніл.

Найбільше місто Уганди — це Кампала, столиця, яка нараховує яких 60.000 мешканців; усі інші міста там значно менші.

В основному Уганда є наскрізь хліборобською країною. Промисл там дуже слабо розвинений, через що в дальшому життєвий рівень дуже низький, бо пересічний прихід на особу виносить

Так виглядає село чи містечко в північній Уганді та в сусідньому Судані на т. зв. "саванні"

усього около $20.00 річно. Це справді нужденне життя, коли напр. порівнямо його з Канадою, де пересічний прихід на особу виносить поверх $2,000.00 річно.

Дещо про населення Уганди

Уганда — це наскрізь "чорна країна", бо 98 відсотків її населення це різні Банту-муринські племена та Нілоти. Під релігійним оглядом населення Уганди належить у більшості до християнських віровизнань, католицтва й протестантизму. З інших релігій, які всі разом творять меншість, треба відмітити мусулманство і різні примітивні поганські місцеві релігії. Офіційною державною мовою є англійська, а розговірними різні Банту-муринські мови та наріччя, як теж нілотська мова. Освіта населення низька, бо всього четвертина населення грамотна, хоч останніми часами уряд старається піднести освітній рівень країни.

Декілька відомостей з історії Уганди

Як показують новіші досліди, то людське поселення на терені Уганди було вже в ранніх праісторичних часах, однак докладніші найраніші історичні відомості походять із середньовіччя, а саме з XIII-XIV ст., коли то на терені сьогоднішньої Уганди витворилися деякі місцеві-держави-королівства поодиноких племен Банту чи Нілотів, які вели теж між собою війни. Однією з таких сильніших держав була Кітара. У XVI-XVII ст. приходить до поважнішого зудару між Банту-племенами та Нілотами. Найсильнішим із тих королівств було аж до XIX ст. королівство Буньйоро, після якого домінуючу ролю почала відігравати держава-королівство Буганда.

Першими з-поза місцевих людей, що прибули до Уганди, були Араби та різні торгівці, зокрема ж невільниками. У половині XIX ст. прибули сюди перші європейські колонізатори — Англійці. З 1890-р. Уганда була причислена до "сфери англійських впливів", а вже 1894 р. Британія встановила над Бугандою свій "протекторат", а опісля "поширила" його на всю територію теперішньої Уганди. Однак місцеве населення було тим невдоволене та постійно вело боротьбу проти колоніяльно-окупаційного панування Англійців, доки в 1962 р. не осягнуло наперед "самоврядування" та вкінці самостійности "внутрі народів Комонвелту" Британської Імперії. Після усунення англійського генерал-губернатора на основі конституції Уганду очолює президент, а виконну владу уряду має премієр, який відповідає перед парляментом.

Смерть 22 мучеників ув Уганді

Християнство в Уганді

Християнство в Уганді ще доволі молоде й свіже, бо існує там усього яких сто років. Прийшло воно сюди в католицькому й протестантському видах разом із приходом білих колонізаторів у другій половині XIX ст. Можна однак зовсім правильно припускати, що християнство, що так скажемо, "заходило" сюди напевно багато раніше, але в східньому виді з поблизької Етіопії, чого західні християни дуже часто не хочуть признати, а нераз і відмітити.

Католицькі місіонери прийшли до Уганди зо східньо-африканських місійних станиць у Занзібарі Багамойо. В 1878 р. вибралася туди перша місійна група складена з 5 осіб, а за нею опісля пішли інші. Велику ролю в місіонуванні Уганди відіграли т. зв. "Білі Отці". Католицизм знайшов тут пригожий ґрунт у місцевого населення, яке вже в самих початках дало навіть мучеників за Христову віру. В 1885-86 роках, за часу панування місцевого короля Мванга, прийшло переслідування християн. Тоді згинуло 22 християн у Намігонго, між якими було 13 осіб, що належали до королівського двора. Провідною постаттю цієї групи був Карло Льванга, якого Папа Пій XI-ий у 1934 р. проголосив патроном африканської молоді. Всіх 22 мучеників проголосив (1920 р.) ще Папа Пій XI-ий Блаженними, а Папа Павло VI-ий Святими.

Сьогоднішній стан християнства в Уганді

Сьогодні Католицька Церква має в Уганді одну архиєпархію в столичному місті Кампаля та 10 єпископських осідків, із яких значна частина обсаджена вже місцевими чорними єпископами.

В Уганді нараховують тепер 2,810.000 католиків і 90,000 тих, що готуються до Св. Тайн Хрещення, тобто разом поверх 30 відсотків усього населення. На кожного священика, що працює там у душпастирстві, припадає яких 4.000 осіб. Священиків є 810, з чого 275 Африканців, а

африканських священичих кандидатів-студентів є поверх 250. В Уганді працює 1.322 африканських і 447 білих монахинь. Дуже важливу ролю відіграють там катехисти, тобто миряни, які активно допомагають у душпастирстві та навчанню релігії: їх є там 4.500.

На заклик відомого дослідника Африки Стенлея, вже в 1877 р. прибули до Уганди теж і англіканські місіонери, яких працю опісля перебрало й продовжувало "Чирч Мишенері Сосаєті". Сьогодні всіх англіканців є 1,900.000 осіб, тобто кругло 25 відсотків усього угандського населення.

ЕСПАНСЬКІ ЄПИСКОПИ ПЕРЕСТЕРІГАЮТЬ

У Пастирському посланні з 1-го травня ц. р. 12 еспанських єпископів висловилося за всебічними соціяльними реформами, покращанням життєвих умовин для робітників і створення незалежних юній "поки ще не запізно". Єпископи пишуть, що ті соціяльні реформи є конечно потрібні, "щоб ніхто не обернув того невдоволення у крик ненависти та ребелії".

МИТРОПОЛІЯ ЗАКАРПАТЦІВ В АМЕРИЦІ

Вашингтонська Апостольська Делеґатура повідомила про те, що дотеперішню єпархію "візантійсько-руського обряду" в Пітсбургу піднесено до гідности митрополії. Однак осідком нової митрополії не буде Пітсбург, але мале містечко під Пітсбургом — Монгал (Munhall), яке нараховує всього 17.000 мешканців. У склад нової митрополії входитимуть такі єпархії: митрополича в Монгал, дотеперішня в Пассейк і новостворена в Пармі.

Першим митрополитом буде ВПреосв. Владика Стефан Коціско. Єпископом Пассейку є Владика Михайло Дудик. Єпископом для Парми (Клівленд) буде висвячений Всесв. о. Еміль Мигалик.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ҐУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

ВПреосвященнішій новойменований Митрополит Стефан Коціско

Не беремося тут аналізувати факту чи причин створення нової митрополії нашого обряду на тому самому американському терені, де вже одна існує, (тобто філядельфійська митрополія), бо цей факт говорить сам за себе. Можемо тільки дивуватися, що дійшло до того, що в тій самій країні буде по дві юрисдикції для вірних того самого обряду та тієї самої народности.

Уважаємо, що багато щасливішою розв'язкою було створити окремі національні єпархії, — як свого часу говорилося, — що було б раз назавжди, хоч може боляче для деяких кругів, розв'язало цю нераз несамовиту плутанину. Думаємо, що краще було створити єпархії для Мадярів, Словаків і інших, а "Закарпатських Русинів-Українців" влучити в юрисдикцію Філядельфійської митрополії. А так ніякі внутрішні її проблеми не розв'язалися, бо існуватимуть вони далі, не зважаючи на юридичне переформлення.

Від редакції бажаємо Високопреосвященнішим Владикам Митрополитові Стефанові Коціскові та Єпископам Михайлові Дудикові й Емілеві Мигаликові

МНОГАЯ И БЛАГАЯ ЛІТА!

ДЕКЛЯРАЦІЯ

Секретаріяту Світового Конгресу Вільних Українців про посилене переслідування Церков, московщення їх та порушування свободи релігій й релігійних практик в Україні.

У лютні цього року з України насіпли вістки про нові арешти священників і вірних Української Католицької Церкви. Ці вістки подали світові пресові агенції. Згодом з України надійшли ширші інформації про розміри репресивних заходів совєтського уряду, спрямовані проти Української Католицької Церкви, яка продовжує діяти в підпіллі.

Потвердженим є факт, що поважне число раніше арештованих і засланих священників та членів різних віровизнань ще й досі перебувають на засланні в концентраційних таборах, чи на т. зв. "вільному поселенні", далеко за межами України, без права повороту на рідні землі.

Ці тривожні вістки глибоко заторкнули українську спільноту в вільному світі, тим більше, що нова хвиля релігійних переслідувань у СССР посилилася саме тоді, коли ціле людство на протязі 1968 року відзначало 20-річчя Загальної Декларації Прав Людини. Не зважаючи на те, що на всіх конференціях на протязі Міжнародного Року Прав Людини народи світу, через своїх управнених представників осудили факти легковаження основних прав людини, та, не зважаючи на те, що представники СССР і УССР на цих же конференціях підтримали таке становище, уряд СССР не припинив репресій на церковно-релігійному відтинку. Доводиться ствердити, що в СССР далі продовжується безоглядне переслідування всіх тих, хто залишився вірним своїй релігії та своїй Церкві.

Одне з основних прав людини — це її право на вільне виконування релігійних практик та на вільну приналежність її до бажаної Церкви чи релігійної громади. Це право визнане за кожною людиною в світі Загальною Декларацією Прав Людини, у якій стверджується, що "кожна людина управнена до всіх прав і свобід, визначених у цій Декларації, без різниці на расу, колір, стать, мову, релігію, політичні чи інші переконання, національне чи соціяльне походження, маєтковий стан, народження, чи інший статус", і, що "кожна людина має право на свободу думки, сумління й релігії".

Як стверджують факти, совєтський уряд, хоч формально признає засади Загальної Декларації Прав Людини зобов'язуючими для себе, на практиці внеможливлює своїм громадянам користати з цих прав. Більше того, цей уряд намагається використовувати релігійно-церковні організації та релігійні почування своїх громадян для власних політичних цілей, діючи пляново лінією деморалізації і прямої корупції церковних інституцій.

У в'язницях, вогні й крові випробовується християнська віра під комуністичним насиллям. Комуністичний режим думає, що під його ударом розкололся Господній хрест і вся Церква валиться. Та воно не так! Вони завалять та зникнуть з лиця землі, а Церква постоїть, бо така Христова воля!

Маючи все це на увазі, Секретаріят СКВУ вважає за конечне черговий раз звернутися до публичної опінії цілого світу з протестом проти зневаги постанов Загальної Декларації Прав Людини та одночасно вимагати від міжнародної спільноти вглянути в цю антигуманну політику уряду СССР і засудити безправні методи, які він застосовує в боротьбі з окремими Церквами в Україні.

II

Релігійні переслідування в Україні охоплюють усі віровизнання. Нищівні удари совєтського режиму спрямовані проти всіх українських Церков.

Історія Української Автокефальної Православної Церкви, Української Католицької Церкви і Протестантських Церков повна трагізму і свідчить про те, з яким глибоким презирством ставиться совєтський уряд до питань збереження основних прав людини.

1. У відношенні до Української Православної Церкви совєтський уряд застосовує методи, випробувані царатом, який знищив незалежність цієї Церкви, підпорядкувавши її московському патріярхові. Як відомо, з відновленням української державности в 1918 році, українське православне духовенство й вірні відокремилися від московського патріярхату та оформилися в Українську Автокефальну Православну Церкву під керівництвом Митрополита Василя Липківського. Проти цієї Церкви совєтський уряд застосував безоглядний терор, ліквідуючи всю її єрархію та забороняючи організаційне існування її назовні.

Після знищення Української Автокефальної Православної Церкви, діє в Україні лише і тільки Російська Православна Церква, що являється послушним знаряддям у руках совєтського режиму і догідним засобом московщення українського населення. Цю функцію вислужника безбожницького совєтського режиму й московщення України, Російська Православна Церква виконує безперебійно, маючи повну підтримку совєтських державних чинників. Тільки цій Церкві дозволено обслуговувати вірних, тільки цій Церкві дозволені релігійні практики та публікування літератури, при тому в російському дусі та московською мовою.

2. Тривале переслідування Української Католицької Церкви зумовлене окремою позицією цієї Церкви. Совєтський уряд не міг перетворити її в своє слухняне знаряддя, не міг приневолити єпископів, духовенство й вірних діяти за лінією вимоги совєтської політики й ідеології, а з уваги на догматичні різниці просто підчинити її московському патріярхові.

Під натиском совєтського уряду Українську Католицьку Церкву в 1946 році формально скасовано, а українські землі, де ця Церква досі діяла, підпорядковано юрисдикції Російської Православної Церкви. Єрархію Української Католицької Церкви зустріла така ж доля, як і Єрархію Української Автокефальної Православної Церкви.

Формальне скасування Української Католицької Церкви, арештів й заслання всіх католицьких єпископів на чолі з Митрополитом Йосифом

Сліпим, арешти священиків, які не визнали зверхности московського патріярха й не стали членами Російської Православної Церкви — не було рівнозначне в суцільною ліквідацією цієї Церкви. Священики й вірні досі продовжують зберігати свою вірність Українській Католицькій Церкві та ставлять опір насильному підпорядкуванню її Російській Православній Церкві.

3. У не менш важкому становищі находяться вірні Протестантських Церков і віровизнань. Як відомо, згідно з розпорядженнями советського уряду, всі протестантські віровизнання мусять належати до т. зв. Всесоюзної Ради Християн Євангеліків і Баптистів, що діє під безпосередньою контролею міністерства внутрішніх справ СССР (КГБ). Советський уряд зліквідував усі Протестантські Церкви, що діяли до 1939 року на західніх українських землях, вирештував і позасилав у концентраційні табори їхніх проповідників. Велика кількість членів протестантських громад ще й досі находиться на засланнях. Знову ж тих, які є на волі, советський уряд переслідує за будь-які спроби релігійної практики. Положення протестантських громад трудніше ще й тим, що їх трактують, як суспільне зло. Членів цих громад советський уряд переслідує як звичайних кримінальних злочинців.

III

Усі наведені дані про положення Церков у СССР, зокрема про долю Української Автокефальної Православної Церкви, Української Католицької Церкви та Протестантських Церков, свідчать про постійне й безоглядне легковаження постанов Загальної Декларації Прав Людини, що, безумовно, причинюється до важких моральних і духових терпінь населення.

На цей стан ми хочемо знову звернути увагу людства. Ми апелюємо до всіх людей доброї волі — поспішити з допомогою переслідуваним нашим братам і сестрам.

Уряд СССР, будучи членом Об'єднаних Націй та однією з держав-сигнаторів міжнародних конвенцій про основні права людини, зобов'язаний дотримуватись у своїй практичній політиці прийнятих ним самим засад і відповідно до цього забезпечити своїм громадянам свободу релігійних практик та вможливити вільну діяльність тим Церквам, які населення країни хоче визнавати. Советський уряд повинен припинити дальше переслідування Церков: звільнити з в'язниць і заслань духовенство й вірних; дозволити на відновлення нормальної діяльности Української Автокефальної Православної Церкві, Української Католицької Церкві та Протестантським Церквам.

Усім ясно, що як довго в будь-якій державі світу будуть нарушуватися основні права людини, так довго людство не може надіятися на тривалий мир. Світової міри підтримка наших заходів в обороні переслідуваних Церков буде доказом, що народи світу справді доцінюють вартість і важливість Загальної Декларації Прав Людини, та, коли потрібно, мають відвагу стати в обороні засад цієї Декларації.

Вінніпег, 18 квітня 1969 року

Комісія Церковно-Релігійних Справ
Секретаріяту СКВУ

† *МАКСИМ ГЕРМАНЮК*
Архиепископ Вінніпезький
Митрополит Українців Католиків Канади

† *МСТИСЛАВ СКРИПНИК*
Архиепископ Ню Йоркський
Заступник Митрополита Української
Автокефальної Православної Церкви

ПАСТОР ІВАН ЯЦЕНТИЙ
Голова Українського Євангельського
Об'єднання Північної Америки

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської
ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси
Стор. 392. Ціна $4.50
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки **ПОШТОВИХ МАРОК**. Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

В. Р. Кравець ЧСВВ

"ЖИДІВСЬКЕ ПИТАННЯ"

Під таким наголовком появився переклад статті д-ра Ф. Еберле з станиславівському "Доброму Пастирі" з 1936-го року. Ця стаття є типічною для передсоборових часів. Вона допомагає нам зрозуміти велику переміну, що настала в офіційному католицькому світі у відношенні до Жидів.

Немає сумніву, що II Ватиканський Собор був би заторкнув терниste питання антисемітизму, навіть якщо б до цього грунт не був підготований Гітлером. Питання відносин Католицької Церкви до Жидів завжди було актуальним, а страхіття, що діялися за Гітлера чи в Московщині супроти Жидів, вимагають окремих студій. Собор мусів вияснити християнське вчення, висловити його наново в мові зрозумілій для модерної людини. Він мусів висвітлити ясніше природу Церкви та її місію в сьогоднішнім світі. Він мусів заняти становище супроти антисемітизму, бо вороги обвинувачували Церкву, як головну причину поширення цього упередження.

Історично говорячи, Католицька Церква, чи пак, люди приналежні до неї — не без гріха в цій справі. Пише д-р Еберле: "Церковне право установляло окремі закони щодо приставання, чи неприставання з Жидами". Це правда. Правдою теж є, що "середньовічна Церква боронить *життевих* прав жидівства, але притім звужує його релігійний, політичний і суспільний вплив так, що просто можна сказати, що саме Вона є властивим творцем гетта, відпору й обмежування жидівської сили". "Вона", однак, тут означає людей приналежних до Церкви в тих часах. Люди завжди помилялися, і ще нераз будуть. Однак Церква ніколи не робила догми з цього наставлення до Жидів; а тільки в догмі Вона є непомильна.

Ізраїльський жовнір на пограничній стійці

Фальшива наука

Почавши від цього історичного факту, д-р Еберле, "визначний католицький публіцист" за означенням редакції "Доброго Пастиря", виводить свої протижидівські твердження з фальшивого пояснення Святого Письма. Там він добачує причину нещасної історії жидівського народу: "Це спроневірення своєму покликанню і цей спротив Христові чинить Жидів чимсь особливим — народом, що на нім тяжить *якийсь прокляв*". Обвинувачуючи всіх Жидів без розбору за спротив християнству, він твердить, що "...позитивні, оборонні закони, зовнішнє вмішання, хірургічні операції супроти жидівства є зовсім оправдані — вони просто є умовною відхристиянізування світу". Закінчує наступним явно фальшивим силогізмом: "Антисемітизм це не боротьба проти одної раси, він не походить із ненависти, зависти, жадоби гноблення. Він радше є обороною проти антихристиянства, проти духа заперечення християнської ідеї. Ми мусимо підкреслити: культура це християнство. Тому культура з конечности є антисемітизмом!"

Соборова наука

Священний Собор учить: "А хоч Церква є новим народом Божим, то однак Юдеїв не можна вважати за відкинених Богом чи проклятих, немов би це й виходило зі Священних Писань".*) Чому ні? Бо хоч покоління Жидів із часів Христа було покаране збуренням Єрусалиму, ніде

*) Український текст опублікований у серії: Українська Духовна Бібліотека, Вселенський Собор — Ватиканський II, Діяння й постанови, V: *Церква в світі, Свобода і місії, Не-християни*, В-во оо. Василіян, Рим, Італія, 1966.

в Святім Письмі не сказано, що ця кара буде тривати до кінця світу, або що Бог навіки відкинув свій нарід. Навпаки, Св. Письмо (лист до Римлян, 11) каже, що Боже Провидіння буде провадити невіруючих Жидів аж до їхнього навернення в часі, що його сам Бог призначив. І напоминає християн: "Коли ж деякі з галузок відламалися, а ти, будучи дичкою оливиною, защеплений був між них і став співучасником кореня та оливкового соку, то не вихваляйся перед галуззям. А коли вихваляєшся, то знай, що не ти носиш корінь, а корінь тебе. Ти скажеш: 'Гілля відчахнуто, щоб мене защепити.' Добре. Вони відламалися за невіру, а ти стоїш завдяки вірі. Тож не несися високо, а бійся! Бо коли Бог не пощадив природного галуззя, то може й тебе не пощадити".

Собор напоминає: "Хоч юдейські старшини зі своїми приклонниками вимагали смерти Христа (пор. Ів. 19:6), то однак те все, що сталося в Його страстях, не можна приписати неробірливо всім тоді живучим Юдеям, ані Юдеям сьогоднішнім. ...Тому нехай усі стараються, щоб у катехизисі та в проповідуванні Слова Божого не подавати чогось такого, що не згоджується з євангельською правдою та з духом Христа". Богословська підстава до цього твердження є факт, що "народ Нового Завіту пов'язаний духовно з родом Авраама". Бог не зніс Старого Завіту. Христос виразно зазначує, що Він прийшов не опрокинути Старий Завіт, але його доповнити (пор. Мт. 5:17).

"Тому не може Церква забути, що вона через той нарід, з яким Бог у своєму невисказаному милосерді схотів заключити Старий Заповіт, переняла об'явлення Старого Завіту та кормиться з кореня доброї оливки, на яку були защеплені дикавкові галузки народів (пор. Рим. 11:17-24). Бо Церква вірить, що Христос, наш Мир, своїм хрестом об'єднав і юдеїв і поган та зробив у Собі самім із двох одне (пор. Єф. 2:14-16)".

Історія документу

Собор говорить про Жидів у четвертім розділі декларації *"Про відносини Церкви до не-християнських релігій"*. Цей розділ довго мандрував заки знайшов місце у цій декларації. Вперше виготовлено його, на бажання папи Івана XXIII і під опікою кардинала Беа, як четверту главу схеми про екуменізм. Однак, було багато спротиву такому документові, головно від єпископів арабських країн. Вони боялися репресій з-боку уряду, що міг би потолкувати цей документ політично, хоч він виразно мав релігійну ціль.

Між другою й третьою сесіями, секретаріят для з'єднання християн, що його очолював кардинал Беа, виготовив новий текст, у якім осуджувалося твердження, що Жиди "вбили" Бога. (З богословської точки зору, як можна "вбити" Бога?). Коли отці Собору вернулися на третю сесію, не стрінули цього тексту. Не було в новім тексті осудження поняття "боговбивства" Жидів; скорочено частину про Жидів, а продовжено частини інших релігій. Однак у дискусії на засіданнях, підсилено текст тим, що ясно підкреслено зв'язок християн із Старим Завітом. Тому й безглузда всяка спроба дискримінації на підставі Святого Письма. (Порівняй лист. св. апостола Павла до Римлян, глава 11).

Зміст декларації

Собор не обмежився до жидівської релігії й до питання антисемітизму, але заторкнув усі більші світові релігії (гіндуїзм, буддизм, іслям). Хоч декларація про Жидів набрала стільки розголосу, вона становить тільки 2/5 цілого документу. Це зовсім зрозуміле, коли зважимо, що більшість єпископів походила з частин світу, де є мало або зовсім нема Жидів. Тому, не міг цей збір єпископів обмежити себе до одної справи, хоч як вона нам пекучою видається. Для великої частини Церкви, жидівське питання не є актуальне.

Ставлення Українців до Жидів

Однак воно є актуальним для нас Українців. Українці, поодиноко й спільно, як нарід, мусять соборовий декрет переводити в життя. Це є не тільки вимога християнських засад любови й братерства; не тільки вимога загально-людських засад; це теж політична вимога. Український нарід мусить позбутися тавра антисемітизму, яке йому неслушно накидують. На еміграції існують старання в цім напрямі. Наш нарід, так як і жидівський, покутує за помилки й провини своїх провідників. Тому й для українського народу будуть одним із кличів ті слова II Ватиканського Собору: "Священний Собор закликає всіх, щоб — забувши минуле — заправлялися щиро до взаємного зрозуміння, спільно берегли й плекали для всіх людей соціяльну справедливість, моральні блага та мир і свободу".

НОВА КНИЖКА

ВЕЛИКІ ЛЮДИ

Життєписи славних людей у християнському насвітленні

о. Іринея Назарко ЧСВВ

Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

о. І. Назарко ЧСВВ

НАШЕ МИНУЛЕ ГОВОРИТЬ ДО НАС

о. А. Г. Великий ЧСВВ, З ЛІТОПИСУ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ (Церковно-історичні радіолекції з Ватикану). Том I (IX-XI стол.), Рим 1968, сторін 277, Том II (XII-XIV), Рим 1968, стор. 277. Ціна по $3.00 за том.

Українська секція Ватиканської Радіостанції вже від 1953 р. внесла в свою програму короткі лекції про історію Української Церкви, яку безмилосердно пофальшовує вже від 50 *літ* атеїстична пропаганда. В такій дійсності в Україні виростає вже друге покоління, без свідомости свого духовного роду й коріння. Тому від 1953-1960 року щотижня спікер Ватиканського Радія — о. Атанасій Великий — теперішній Протоархимандрит Чину св. Василія Вел., подавав українським людям в Україну, згідно з історичною правдою, найважніші події розвитку Української Церкви, базуючись на найновішій літературі, а часто на першоджерелах, що їх він черпав із Ватиканських архівів. Коли ж у 1966 році зайшла потреба щераз повторити українським радіослухачам ці лекції, то о. Протоархимандрит основно їх переробив, доповнив, деякі проблеми вияснив і так у вдосконаленій формі подавав в Україну через Ватиканську Раріостанцію.

Видавництво оо. Василіян у Римі, розглянувши ці матеріяли, вважало, що їх треба подати до ширшого і загального відома також Українцям у діяспорі. У висліді цього в одному році (1968) продовж трьох місяців появилися друком аж два томи тих цінних радіолекцій. Кожний том має по 50 лекцій.

У першому томі (від IX-XI століття) автор, після глибокого історіософічного вступу до історії, говорить про шляхи християнства в Україні, про значення географічного положення в християнізації Української Землі, про змагання між Сходом і Заходом за слов'янські землі, про легендарні шляхи християнства в Україну та в XI-ому розділі доходить до св. Ольги, яку називає "ранньою зіркою українського християнства". Св. Ользі автор присвячує три розділи. Найглибший із них, останій розділ XIII-ий про християнську спадщину кн. Ольги. Автор кінчає його такими словами: "Акція Ольги дала українському народові не тільки християнський прецедес володаря на київському княжому столі, але і проклала перспективні шляхи церковно-політичної дії українського народу на майбутнє і в Візантію і в Рим" (стор. 81). Взагалі о. Великий має рідкісний дар на канві історичних подій мережати глибокі історіософічні рефлексії, якими кінчається майже кожна важніша лекція.

Мабуть не помилимося, коли ствердимо, що цетральною подією цілого першого тому тих історичних лекцій є подія хрещення України-Руси. Цій події та її творцеві — св. Володимирові, автор приділяє аж 15 розділів і повних 70 сторінок. Дуже втішило нас те, що автор станув по боці т. зв. болгарської, а радше македонської теорії про походження духовенства і єрархії в Україні. А ця теорія каже, що перші духовники в Україні та перші єрархи походили не з Візантії, не з Риму, не з Тьмуторокані, але з Маке-

У днях 28 квітня до 2 травня ц. р. в Саскатуні в Інституті Митрополита Шептицького відбулися реколекції для епархіяльного духовенства під проводом о. І. Назарка ЧСВВ з Торонта. В реколекціях взяли участь Саскатунський Владика Андрій Роборецький і понад 30 священників. На знимці праворуч Владики сидить провідник реколекцій, а ліворуч ген. віхарій о. монс. І. Оліяник.

донії, що мала тоді свій незалежний патріярхат в Охриді. Ще 1954 р. ми розробили ширше цю теорію в нашій праці про св. Володимира. (Дивись І. Назарко ЧСВВ, Св. Володимир Вел. — Володар і Христитель Руси-України, Рим 1954, ст. 103-135). О. Великий каже: "Тому, на нашу думку, здогади про болгарські початки первісного українського духовенства і єрархії мають усі дані, щоб бути розумно прийнятими, бо пояснюють цілком природно історичні явища і факти, які інакше залишилися б невиясненими" (стор. 129). Про т. зв. тьмутороканську теорію о. Великий пише дослівно так: "Останніми роками проф. М. Чубатий висунув нову теорію, так звану тьмутороканську. Він виходить із історіософічних міркувань, що в Україні вже й перед Володимиром була єрархія на її окраїнах, на Кубані, у городі Тьмуторокані. Та ця теорія вимагає ще багато праці і головно, переконливих історичних документів, яких проф. Чубатий ще не подав" (стор. 131). — Із наступних лекцій окремої уваги заслуговує лекція про Папу Григорія VII і князя Ізяслава в світлі документів (стор. 219), та її продовження в черговій лекції (стор. 224), що з'ясовують у новому насвітленні проблему України, як королівства, а князя Ярополка, як короля України. З листів Папи Григорія VII виходить, що володар Руси за римським правним і політичним мисленням — це "король" -рекс, а володар сусідньої Польщі — тільки "князь" -дукс.

Три місяці пізніше цього самого 1968 р. появився другий том цих історичних радіомовлень про важніші церковні події XII-XIV стол. Коли в першому томі автор мусів визбирувати всі й найменші історичні елементи нашої минувшини, так тепер треба було вибирати з багатющого матеріялу тільки те, що більш підхоже й питоме. У висліді цього в II-му томі ці лекції являються радше історичними образками-картинами, ніж тяглим фільмом історичного процесу.

Багато дечого нового, на що не звертають уваги наші історики, о. Великий подав у 70-ій лекції (стор. 108) у другому томі, себто, що IV Латеранський Собор Вселенський 1215 р. займався також міжобрядовими відносинами між різними Церквами. Це мало велике значення особливо для української Церкви, бо з пересуненням княжої Держави з Києва до Галича, в кордонах тієї Держави знайшлися деякі інонаціональні групи й острови латинського церковного обряду.

Центральною проблемою II-го тому тих лекцій є безперечно проблема Данилової унії, якій автор присвятив аж 21 розділів на 115-ох сторінках. Хоч "Записки ЧСВВ" 1954 р. видали окремий випуск (том II, вип. 1-2), присвячений тій проблемі, то автор у своїх лекціях додав ще неодин новий факт, чи нове насвітлення, особливо в таких лекціях як: "Від татарського ярлика до римської корони" (стор. 163) і "Татарське лихоліття в Україні" (стор. 188). Сміємо тільки запитати: на якій основі автор твердить, що Данило вислав архиєп. Петра Акеровича на Ліонський Собор 1245 (стор. 131), коли Томашівський доказав, що архиєп. Петро був "дипломат у службі кн. Михайла Всеволодича з Чернигова" (стор. 281) і що "він певно з поради короля угорського і Ростислава вибрався до Італії шукати підмоги в обох найвищих голов католицького світу" (стор. 287). (Див. С. Томашівський, *Предтеча Ісидора, Петро Акерович, незнаний митрополит руський"*, Записки ЧСВВ. т. II, вип. 2, Жовква 1927, ст. 281 і 287).

Велика шкода теж, що в лекції п. н. "Ліквідатори української княжої Держави й українська Церква" (стор. 238), автор крім зверхніх причин упадку Гал.-Волинської Держави, не взяв до уваги теж унутрішніх причин, що їх так глибоко охопив сл. п. о. Т. Кструба ЧСВВ. (Див. Гр. Павляків (Кструба): *Причини упадку Галицько-Волинської Держави*, Життя і Слово" 1948, Ч. 1, 8-13).

Немає сумніву, що радіеві лекції о. Великого становлять один із найповажніших здобутків української історіографії у вільному світі і можуть бути використані з більшою користю для цілей автодидактичних, ніж до навчальних цілей у школі. Мова чиста, технічно-графічне виконання прекрасне, містить багато мап, карт, мозаїк та артистичних кінцівок. Гарні обкладинки роботи Сестри Василії Чикало — Служебниці Преч. Діви Марії.

Гаряче поручаємо оба томи любителям історії української Церкви та нетерпеливо очікуємо чергових книжок.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

о. О. Купранець ЧСВВ

ГОЛОВНА НАВА В ЕДМОНТОНСЬКІЙ КАТЕДРІ

Ідучи від підбанного перехрестя до входу катедри св. Йосафата в Едмонтоні, маємо першу арку, яка є межовою від підбанної частини. Арка орнаментована рибою.

Риба — це один із найстаріших християнських символів. Пишучи по-грецьки слово "риба" — ІХТІС, кожна буква дає нам початкові ініціяли-букви до "Ісус Христос Божий Син Спаситель". Звідси то риба, хоч воно сьогодні майже невідоме, у початках християнства символізувала не тільки самого Христа, але теж таїнство Голготської Жертви, як теж і віднову цієї ж Жертви в Св. Літургії. Риба символізувала теж і вірність християнському віровизнанню. Як сьогодні носимо на шиї хрестик чи медалик, так колись носили рибу, виконану в металю чи дереві. Символ риби служив для розпізнання приятелів чи ворогів у вірі. Старохристиянський письменник Тертуліян, пишучи про Св. Тайну Хрещення (De Baptismo, I.), так поясняє значення риби в християнському житті: "Ми є малі риби і як наша Риба — Ісус Христос, ми народилися в воді: ми інакше не спаслися як через те, що позісталися в воді". Про рибу — як християн — є теж натяк у св. Євангелії: "Ідіть за мною, я вас зроблю рибалками людей" (Мат. 4, 19) — сказав Христос до Апостолів.

Христове Розп'яття

Середину першої склепінної площі займає образ Розп'ятого Христа на Голготі. Христос висить на хресному дереві. Нагорі хресного дерева табличка-напис, що її прибито з доручення Пилата, який сказав на ній написати: "Ісус Назорейський Цар Юдейський". У долині до хресного дерева прикріплений підніжок, до якого — згідно зо східньою іконографічною традицією — Христові ноги прибиті поосібно, а не одна на одній, як це бачимо на латинських хрестах. Із рук і з ніг спливають каплі крови. Все тіло напружене від болю. Теж згідно з іконографічною традицією Христовий бік проколений із правого боку. Голова коронована терновим вінком, який заходить аж на чоло, з якого спливають каплі крови. Лице сповнене терпінням і болем, має вид як у померлої людини.

За давньою традицією Східньої Церкви поруч хреста стоїть Пресвята Богородиця і св. Іван Євангелист. Це дві найдорожчі Христові особи на землі. З їх облич пробивається глибокий біль і смуток. Однак проф. Буцманюк зумів у їхні обличчя влити характеристичний святим особам неземський спокій і зрівноваження.

Цю частину склепіння відділює арка, орнаментована агнцем, про якого символіку ми вже говорили на іншому місці.

Христове Воскресіння

Другу частину склепіння головної нави займає картина Христового Воскресіння. Вона повна якоїсь прозорости та подиху етеричности. І

Христове Розп'яття в катедрі св. Йосафата в Едмонтоні. Малюнок проф. Ю. Буцманюка.

справді такою вона повинна би бути, в чому треба знову признати мистцеві незвичайне відчуття тонкощів церковного розуміння та вчення, не тільки про саме Воскресіння, але взагалі про воскреслі й одуховлені тіла. Внизу є відкрита гробниця, з якої возноситься в небесні простори Воскреслий Христос із піднесеними вгору руками, держачи в одній із них знам'я Своєї муки — хрест. Із другої руки, спливаючи свобідно до гробу, звисає біле полотно — плащаниця, в якому Христос був сповитий у гробі. Поруч Христа стоїть задивлений у Христа янгол, який держить у свох руках гробний камінь.

Межовий лук до наступної частини прикрашений лілеями.

Продовження склепіння головної нави

Третя частина склепіння головної нави присвячена Пречистій Діві Марії. Вона зображена тут у традиційний український спосіб — Покрови. У розпростертих руках держить Вона омофор, яким захищає людей від усякого лиха. Стоїть на стилевому клубку хмаринок.

Ця частина відділена від хорів аркою з геометричним узором.

Всі три картини на склепінні головної нави замкнені стилізованим колом із гармонійної райдуги декількох барв.

По обох боках склепіння внизу змальовані в орнаментованих півкругах: хрест, виноград і барвінок.

Кінцеву частину головної нави займають хори, над якими, на склепінні, розмальовані чотири арфи, що наче сплетені в розету. Арфа — це символ прослави Господа нашими вокальними чи інструментальними можливостями. На задній стіні хорів бачимо двох янголів, що, трублячи, наче скликають людей до прослави Господа співом.

Долішня частина головної нави

У долішній частині нави, в якій знаходяться вікна-вітражі, розмальовані постаті василіян-священників, що мали будьяке ближче відношення до цієї церкви чи парохії взагалі. І так, ідучи від входу, зліва бачимо тодішнього Протоархимандрита ЧСВВ — о. Павла Мяськова, який держить у руках книгу Правил Василіянського Чину. Наступний — це о. Созонт Дидик, який був ініціятором будови цього катедрального храму. Третій — це о. Платонід Філяс, який розпочав правильну душпастирську працю в Едмонтоні та поклав так основи під цю катедральну парохію. Обидва держать у руках піднесені хрести.

По правому боці маємо теж три постаті василіян-священників. Перший із них, ідучи від входу, — це о. Володимир Шевчук, тодішній Протоігумен канадійських оо. Василіян. У нього в руках Василіянські Правила, наверху яких змальований канадійський "мейпляф", що означає василіян у Канаді. Наступний — це постать о. Навкратія Крижановського, одного з найвизначніших василіян у Канаді, тож і за часу його протоігуменства прибрала реальні форми ідея будови цієї церкви св. Йосафата. Останній справа — це о. Матей Гура, один із перших і кращих місіонарів-душпастирів, який і помер в Едмонтоні, як парох цієї церкви. У руках обох кадильниці. Всі змальовані василіяни зодягнені в повну чернечу одежу - рясу, мантію та каптурі. Щоб зазначити, що це священики, мають ще епітрахилі.

По обох боках, поміж вікнами, герб Василіянського Чину в околі з лаврових листків.

Стелю, що під хорами, прикрашує образ Ісуса Христа — Доброго Пастиря, який стоїть посеред виноградної лози. Стіну від притвору прикрашують два багато орнаментовані хрести, що розміщені поміж трьома входовими дверима.

НОВА КНИЖКА! НОВА КНИЖКА!

ЛИСТИ НИКОДИМА

пера І. Добрачинського

повість із часів Ісуса Христа

Цю книжку перекладено вже на англійську, французьку, німецьку й інші мови культурного світу, ось маємо її в нашій українській мові.

Читається дуже цікаво — має 564 сторін друку, в гарній обкладинці М. Левицького. **Ціна $4.00.**

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

У сторіччя канонізації св. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера **оо. М. Соловія й А. Великого**

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОВА

Книжка — багато ілюстрована — має 463 стор. друку більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований життепис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50 — У твердій оправі $6.00

Замовляти через:

Basilian Press
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Пряшівська Міріям

НА ХВИЛЯХ ГЕНЕЗАРЕТСЬКОГО ОЗЕРА

(Новеля)

Оце оповідання, здається, на основі дійсної події, ми одержали посередньою дорогою з нашої Пряшівщини. Воно дає нам образок переживань одного священика в часі, коли владу перебрало комуністичне словацьке правління.

Редакція

Було ще зовсім темно, коли дзвінкий голос настінного годинника сповістив другу годину ночі. Отця Дем'яновича мучила спрага. Присів було ковтнути душок холодного чаю, як одразу йому причулося, що по долівці зачовгали кроки... "Хто б це був у таку пізню годину " — насторожився священик і тут же остовпів, бо кроки зупинилися біля його постелі і, неначе лезом гострої шаблі, прошило його світло кишенькового ліхтарика. Інстинктовно, мов переляканий равлик, він шугнув під перину і пригнішк... Усе його тіло, все його єство перетворилося на велике калатаюче серце, що висить на напнутій струні і кожну хвилину може зірватися...

Невдовзі крізь полотняну наволоку помітив, що світло ковзнуло вбік і щезло... — "Це знову вони!" — майнула в душі страшенна здогадка і плечі збіглися гусячою шкіркою... "Вони, вони, вони-и-и" — монотонно й загрозливо повторював баритоновий речітатив десь на найнижчім щаблі свідомости і, коли цей злорадний рефрен переріс у крещендо, отець Дем'янович, не витримавши такого напруження, втратив на мить притомність. Але раптово прийшовши до пам'яті, ясно усвідомив, що його сучасне становище безвихідніше, ніж у звичайного впольованого зайця, що він уже не раб Господень — Йосиф Дем'янович, але відкрита влуча, в яку з невидимих тятив направлено сотні отруйних стріл... що ніде на світі немає вже для нього нори, куди б ще можна було сховатись від цих жахливих істот...

Крізь віконну сітку проти мух тягло з вулиці вогкою прохолодою, але мала парафіяльна канцелярія, де отець Дем'янович мешкав після смерти своєї жінки, була вщерть напоєна млосним ароматом, який мов пеленою стелився в повітрі... Як і востаннє, нічні відвідувачі були одягнені в однакові сірозелені плащі. Було їх двоє. Менший, тюленячої постаті чоловік недбалим рухом короткої, схожої на плавці, руки кинув свій брудний, папером набитий портфель на магагоновий столик під вікном, накритий сніжно-білою батистовою скатерткою та звалився, мов міх розмокнутого суперфосфату, в крісло вітця Дем'яновича. Священик ледве стримався, щоб не закричати від обурення, бо цю скатертку ще колись у молодості вишивала небіжка Іванка, але замість голосного протесту лише дві солені сльози скотилися по його зморшкуватих скронях...

Знову зарипіла долівка.. Отець Дем'янович тепер уже чітко розпізнав у пітьмі й фігуру другого відвідувача. Високий, худий чоловік із плескатим боксерським носом і йодового кольору пальцями, навшпиньках підкрався до полиці і почав там нишпорити між книжками. Намацавши шкір'яну оправу товстої Біблії, зачіпив її кігтями і рвонувши, мов стерво, поніс до вікна:

— Ет, диявол, нічого не розбереш...

Товстозадий підбіг, посвітив кишеньковим ліхтариком і почав фальцетом читати текст Святого Писання:

"Учителю, ми бачили одного чоловіка, який із нами не ходить, що виганяє ім'ям Твоїм демонів..."

Від товстозадого нестерпно разило немитою пахвою та знайомим запахом...

— "Звідки я знаю цю парфуму, звідки?" — силоміць намагався пригадати отець Дем'янович і з його пам'яті вирину давно забутий епізод... Колись на Різдво донька дзвонаря післала небіжці Іванці перфуми. Вона їм дуже зраділа, але як тільки понюхала, стало їй так страшно млоїти, аж занедужала. Дарма відчиняли вікна, дарма зробили на приходстві протяг, Іванці здавалося, що навіть кадило в церкві чути цими запахами. Однак флякон вона не дозволила викинути, бо це був дарунок від хресної доньки. Ще довго після Іванчиної смерти пляшка з портретом чорнобривої циганки стояла в коморі на підвіконні...

Між тим, як отець Дем'янович пригадував собі історію з запахом-"духами", його непрошені гості вже сиділи за столом і при світлі ліхтарика писали протокол:

"...Громадянин Йосиф Дем'янович, 64 років, гм-гм... національности, по професії служитель культу Ісуса Христа (розумій, сина якогось назаретського столяра, про існування якого доказів немає...) замість того, аби підбадьорювати своїх вірників і заохочувати їх до вищих форм продуктивного господарювання, кожну неділю поширює з церковного амвону нечувані блуди, чим затирає в очах селян величезні здобутки нашого радісного соціялістичного сучасного..."

— Чекай чекай, аби щось там не переплутати... Чи ти певен, що про радісну соціялістичну сучасність, а не радісну якусь вічну майбутність слід говорити?

— Байки, радість — це тільки формальне питання... значить... "радісної комуністичної сучасности, контури якої, як висловився наш геніяльний Вождь і Вчитель... тільки запеклі вороги не зможуть бачити на обрії нашого прекрасного майбутнього"...

"Підсудимий, Йосиф Дем'янович"...

— Чому підсудимий? — здивувався отець Дем'янович, і в нього защеміло серце.

— "Підсудимий, Йосиф Дем'янович, грубо занедбавши свої громадянські обов'язки, саме в той час, коли зусилля всіх прогресивних людей було спрямоване на сповнення історичних завдань, поставлених нашим Вождем і Вчителем..."

— Стій! Тут уже двічі за собою про Вождя, це неграмотно...

— Нічого, нічого... для Вождя ніяких правил немає... значить, саме в той час, коли і так далі, і так далі... "Йосиф Дем'янович займався чародійством... і якщо ближче розглянути наведену з "Євангелія" цитату, тобто фразу про демонів... то легко довести, що він, як парох села Вишні Перелази, навмисне, тобто свідомо відвертав увагу громадян від великих будівничих комуністичних спрямувань, що відкривають великі перспективи..."

— До біса! — знову двічі за собою слово великі...

— Наплювати! Дамо раз великі, а раз грандіозні і гаразд... "Грандіозні перспективи постійного зростання життєвого рівня трудящих. Громадянин Дем'янович проповідував з амвону лож про існування підозрілих істот під назвою демонів, з якими наш матеріялістичний світогляд вже давно нічого спільного не має, доказом чого є й факт, що наша комуністична конституція жодних прав за демонами не закріплює...

"Зізнання своєї підривної діяльности проти існуючого ладу та його уряду Йосиф Дем'янович стверджує власним підписом. Вишні Перелази, 13 червня 1951 р.".

Коли зайодовані пальці відгорнули з гарячої голови отця Дем'яновича перину і нахнули йому в обличчя перо, щоби підписався, він знесилено застогнав і прокинувся... Так, це був тільки сон...

У кімнаті було вже світло і з вулиці долинав густий бас старого сусіда Дурбана, який виганяв на пашу худобу...

— Слава Господеві, вже п'ята година! — полегшено зітхнув отець Дем'янович і перехрестився. Протерши заспані очі, його погляд спинився на столі, де на білій батистовій скатерці, що її вишивала колись небіжка Іванка, ще від учора стояла велика фаянсова ваза з букетом темно-синіх кампануль... І товста Біблія стояла на своєму старому місці в сусідстві з Джованні Пашині та святим Августином...

— "Значить, ніхто не приходив!" — по дитячому зрадів отець Дем'янович, але раптом зіяковів, бо в кімнаті й надалі разило нудотними запахами... Спробував піднятися, та в колінах міцно заскубло й так засверлило, що від болю він засичав і зробився нерухомим, наче той камінь. Особливо після останнього Водосвяття цей злий і підступний біль усе частіше наводив на нього пригноблення... А коли переставало скубати, то він соромився за свою малодушність і сам потішав себе, що, мовляв, кожна порядна людина мусить хворіти ревматизмом...

Десь там на дворі задзвенів грудний альт служниці Уляни:

— Ціп-ціп-ціп-ціп... кури на, кури на...

Знайомі звуки буденного життя додали відваги перебороти свою трусливість і наперекір ревматизмові, старий Дем'янович насилу виліз із своєї пір'яної мушлі. Наспіх одягши чорну люстеринову пелерину, підійшов до вікна і покликав Уляну. Довго не приходила і хотів уже гойкнути на неї вдруге, коли в дверях з'явилося широке засмагле обличчя з хусткою набакир.

— Не могла скоріше, бо мусила її зарізати...

— Кого?

— Та тоту жовту, що не хотіла квочити.

— Боже тя помилуй, Уляно, та ти забула, що нині ньки піст?

— Дарма, піст або не піст... мусила її зарізати, аби не сталося якесь нещастя, бо від учора вона, панотче, півнем піяла.

Пригадавши на хвилину свій важкий сон, отець Дем'янович нахмурився:

— Нюхни но, Уляно, нічого не чуєш?

— А що, панотче, може ви щось чуєте?

— Чимось тут разить... таким неприємним...

— Та то зі шафи так чути, панотче, — засміялася служниця, — то я вчора ваші ряси покропила тою водичкою, що він неї небіжка пані захворіли... накропилам, аби міль не завелася...

(Далі буде)

Д-р Богдан Казимира. РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ В КАНАДІ. Стор. 102 + 11 таблиць. Ціна $1.00.

о. Дамаскин Попович. БОГ І ЛЮДИНА. Допоміжник тим, що шукають Правди. Стор. 75. Ціна 75 центів.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Зелена Гафія
Прісвел, Саск.

о. ЮНИК ПРОТИ СІНКЛЕР ГОРДОНА

Дуже цікавий діялог відбувся на сторінках Мелфорт Джорнелу поміж о. Юником і загально знанним із виступів на телевізії Сінклером Гордоном. Зокрема цікаві є "докази" проти віри.

Подаю докладний переклад на українську мову:

Мелфорт Джорнел із 18 вересня 1968.

МОЯ ВІДПОВІДЬ ГОРДОНОВІ СІНКЛЕРОВІ

Кілька днів тому канадська телевізія показала нам у годинній програмі безбожного філософа Рассела. Він пропагував сексуальні забави поза подружжям, називаючи таке поступування — модерною мораллю. Ми маємо на це відповідніщу назву — проституція.

Дня 11 вересня канадська телевізія зробила один крок дальше і запрезентувала нам іншого безбожника — Гордона Сінклера на програмі "Телескоп".

Сінклер був більше щирий і ясніший у своїх безбожних ідеях. Найважнішою річчю в світі є ДОЛЯР. Він є володарем людського життя. То значить, що ти можеш грабувати, можеш брехати, можеш мордувати і якщо ти досить спритний, щоб сховатися перед людською справедливістю, ти не потребуєш боятись справедливости по смерти. Проста причина: тому, що Бога і пекла нема.

Дуже цікаво доказує він, що Бога нема. Я цитую: "Якщо Бог існував би, то не міг би допустити до такої несправедливости і кривди, які люди задівають одні одним. Бачимо силу непокараної кривди людської. Отже Бога нема."

Пан Сінклер каже, що досьогодні ще ніхто не дав йому на це відповіді. Я дам йому відповідь і то не тільки одну.

I. Наш учитель Ісус Христос ніколи не вчив, що Бог уже на цьому світі покарає за злочини і вже на цьому світі нагородить за добрі діла. Навпаки, Ісус Христос завжди повторював, що як Він був переслідуваний, так само і його ученики будуть переслідувані. Послідовно як Ісус Христос, зовсім невинний, був замучений на хресті, так само і мільйони його почитателів були мучені й мордовані не тільки за цісаря Нерона, але також за модерних безбожників (Гітлер і Сталін). Однак їх терпіння в обороні правди і чести не були даремні. Ісус Христос обіцяв, що кожне добре діло буде нагороджене і кожне зле діло буде покаране. Нагорода і кара буде одначе по смерти. Гляньте у притчу про багача і Лазаря (Лука 16, 19).

Наука про справедливість по смерти є фундаментом нашої віри.

II. Звичайно злочинці є безбожниками (вони не мають страху перед карою по смерти). Гітлер і Сталін були безбожниками. Пан Сінклер, хоч закидає їм злочини, однак сам поступає за їх безбожною наукою, що спричинила їх злочини.

III. Яка є безбожна розв'язка тої проблеми? Ніколи не була виложена паном Сінклером.

На закінчення я повторю декларацію пана Дієфенбейкера після вбиття Кенеді: "Канадська телевізія повинна перестати гльорифікацію злочину" через пропаганду безбожництва.

о. *Юник С.*

Мелфорт Джорнел із дня 2 жовтня 1968.

ГОРДОН СІНКЛЕР ВІДПОВІДАЄ о. ЮНИКОВІ

У відповідь о. Юникові я бажаю пригадати, що я ані не називаю, ані не називав себе ніколи безбожником.

Я готовий вірити, що всі боги, що їх визнають різні почитателі, існують.

Вони, як знаєте, йдуть поазбучно АВС Аллах Будда Христос до самого Зевеса. Всі вони мають своїх почитателів.

Я вірю, що нема бога і ніколи не було, щоб він умішувався в людські справи через зміну погоди, відповідь на молитви, або в якісь інші справи.

Я не вірю, що було, є, або буде якесь життя поза гробом.

Я не пробую навернути когось на свою дорогу і повтаряю, що я ніколи не сказав, що я безбожник.

Де тільки я бачу відносники до мене як безбожника, я стараюся це поправити.

Гордон Сінклер

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!
ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЙНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

У 10-ТИДІТТЯ СМЕРТИ РЕДАКТОРА "СВІТЛА"

Бл. п. о. Андрій Трух, ЧСВВ

бл. п. о. Андрія Труха ЧСВВ, Січові Стрільці і приятелі Спочилого влаштували поминальне Богослужения в церкві Успення Божої Матері в Торонті. Поминальну Службу Божу й панахиду відслужив о. крилошанин П. Хомин. Крім представників Січового Стрілецтва й приятелів, від Чину св. Василія В. взяли участь: о. ігумен Л. Якубів і о. І. Назарко.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У СКАНДИНАВІЇ

СВЯТКУВАННЯ В МАЛЬМЕ

Українці, що проживають у Швеції й Данії, відзначили в суботу 1 березня 1969 року 3 роковини: 50-річчя Соборности України, 40-річчя ОУН та 30-річчя проголошення самостійности Карпатської України. На святкову академію з приводу тих ювілейних роковин зійшлося чимало людей. Відкрив свято коротким словом колишній голова філії Української Громади в Швеції А. Лавришин, привітавши присутніх.

Головну промову про ті великі роковини виголосив Григорій Куц із м. Гетеборг, Швеція. Реферат був опрацьований дуже гарно й цікаво, в ньому були яскраво змальовані всі історичні головні події в Україні від 1919 до 1969 року.

П. Кузьма говорив про 30-річчя проголошення самостійности Карпатської України. Його доповідь теж була цікава, бо доповідач подавав багато історичних фактів. П. Кузьма привіз із Данії українські газети, що виходили в Карпатській Україні в 1933—39-их роках. У тих газетах писалося про події тих часів на Закарпатті.

А. Демків з м. Мальме виголосив реферат про визвольні змагання в Україні. На прохання слухачів А. Демків, як старшина УПА, поділився своїми спогадами з бойових дій українського революційного підпілля.

П. К. Балицький

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ ЗЛУКИ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В ДІТРОЙТІ

Щоб належно відзначити такі важливі роковини, треба самопосвяти, координації, моральної й матеріяльної піддержки. В усіх згаданих вимогах Українці Дітройту склали "іспит зрілости", коли 9-го лютня 1969 р. виповнили вщерть авдиторію Фрицджеральд Гайскул, що містить понад 1500 осіб. Та на признання заслуговують не лише дітройтчани, бо до особливого роду патріотизму належить виступ хору "Дніпро" під мистецьким керівництвом маестра Е. О. Садовського з Клівленду Огайо, як також святкова промова д-ра Вол. Душника, члена Екзекутиви УККА з Нью-Йорку. Слід згадати листу спонзорів свята, що нараховала 230 жертводавців, у склад якої входили організації та поодинокі родини. Діловий Комітет сторений із Метрополітального Відділу та Відділу Дітройт-Схід і Гемтремка УККА, що складався з президії й різних підкомісій, знаменито вив'язався з призначених обов'язків. Діловий Комітет очолював інж. В. Тустанівський — голова УККА Відділу Дітройт-Схід і Гемтремку, а містоголовою був проф. Петро Стасів. Молодий та енергійний інж. Богдан Федорак, член пресово-інформативної комісії, постарався, щоб губернатор стейту Мишиген Вілліям Г. Міллікен видав Проклямацію Українського Дня Незалежности 22-го Січня, а від Ділового Комітету були присутні під час підпису документу в Ленсінг Миш. такі: — інж. В. Тустанівський — голова Ділового Комітету, о. Патрикій Пащак ЧСВВ, п-а Оксана Скипакевич, губернатор Вілліям Г. Міллікен, п-і Софія Тустанівська, інж. Богдан Федорак, п. Антін Кобилянський. Такі проклямації були також підписані в містах: Дітройт, де майором є Джеровм П. Кевано, та Гемтремку, де майором Джозеф Дж. Гжецкі.

Програма почалася внесенням прапорів, у чому взяли участь Молодечі й Ветеранські Організації. Приємно вражала чисельна присутність українського духовенства Католицької та Православної Церков, як також Сестер монахинь. Миттю облетівши поглядом залю, можна було завважити справжню Соборність — кожна вітка України була заступлена...

Американський Національний Гимн виконала на фортепіяні п-на Оксана Скипакевич. Відкриваючи свято, інж. В. Тустанівський — голова Ділового Комітету, з'ясував значення й вагу історичної дати 22-го Січня та зазначив, що ми з кожним роком зближаємося до того дня, коли українське передрішення з-перед 50-ти років уже раз на завжди перетвориться з мрії в дійсність.

Проклямації Дня Української Незалежности відчитав інж. Богдан Федорак, після чого представив майора міста Воррен, Миш. пана Теда Бейтс, який по прочитанні проклямації свого міста поґратулював Українцям за подивугідну працю та боротьбу проти комунізму, бажаючи скорого освобождення України й усіх поневолених народів.

Далі йшла чудова несподіванка — виступ жіночого хору "Дніпро". Із хвилиною відслони публіка привітала хор щиро й тепло, а поява самого маестра Е. О. Садовського зірвала бурю захоплення й невгаваючих оплесків так, що диригент був змушений кланятись аж тричі, щоб заспокоїти привітних на залі. Увага глядача зосередилася над відрадним явищем жіночого хору, а саме, перевагою молодих співачок-студенток. Репертуар складався з патріотичних, бадьорих і романтичних пісень.

Хор зачарував публіку "Піснею про писаний камінь" — "Той, гей, де гори Карпати", муз. Е. О. Садовського. Справді це була чудова інсценізація на тлі романтичної декорації мальовничих гір Карпат із пушистими реалістичного вигляду соснами й зеленою травичкою. Гарна мелодія, уклад хору в позах товариської ґутірки, при доброму акомпаніяменті п'ятьох гітар — двох пань і трьох мужчин, надзвичайно ніжне виконання пісні хористками "У підніжжя наших рідних Карпат", змалювали в пам'яті слухача мистецьку картину одинієї вітки улюбленої України... Дітройтчани сердечно вдячні маестрові Садовському за "Євшан Зілля".

Святкову промову виголосив др. Вол. Душник, чл. Екзекутиви УККА з Нью-Йорку в українській і англійській мовах, підкреслюючи, що дата 22-го Січня живе також в Україні помимо жахливої тісі дійсности, що наші земляки закуті там у кайдани.

Привіти від американських сенаторів і конгресменів та губернатора Мишигану відчитала п-на Олександра Паска. Далі був гостинний виступ чоловічого хору "Дніпро". За мистецьке виконання чудового репертуару чоловічий хор одержав заслужену нагороду — невгаваючі оплески та щирі оклики "браво". Резолюції з нагоди 22-го Січня відчитав проф. Петро Стасів — містоголова Ділового Комітету, а привязні приняли їх одноголосно.

Після перерви ми мали змогу побачити й почути "Мистецьку Одиницю" високого рівня — хор "Дніпро" у повному складі разом з оркестрою. Дітройтська публика висловила свою вдячність маестрові Садовському, хорові та оркестрі щирими невгаваючими оплесками. Святкування закінчено Українським Національним Гимном.

Українці Клівленду мають чим гордитися, бо їхній хор і оркестра творять мистецьку одиницю висококультурного рівня. А щоб виплекати і збудувати щось такого могутнього, треба було жертви багатьох років праці. Немає сумніву, що вирозуміність, самопосвята і співпраця пані Стефи Садовської — дружини маестра сприяють шляхетному ділу.

Дітройт шле їм усім щире спасибі!

Ірина Захарків

✝

В неділю, 27-го квітня 1969 р. помер у лікарні у Вашінґтоні, Д. К., по короткій і важкій недузі на 77-му році життя

РОМАН СМАЛЬ–СТОЦЬКИЙ

доктор філософії, кол. професор університету у Варшаві, професор Українського Вільного Університету в Празі й Мюнхені, член Академії Наук у Кракові, президент Наукових Товариств ім. Шевченка у світі й довголітній голова НТШ у ЗСА, видатний науковець і суспільно-політичний діяч, довголітній член Екзекутиви Українського Конґресового Комітету Америки.

Вічна Йому Пам'ять!

В ЕДМОНТОНІ ВПОКОЇВСЯ БЛ. ПАМ. АНТІН ГУТНЯК

В Едмонтоні швидко розійшлася вістка про смерть Антона Гутняка, який заосмотрений Св. Тайнами впокоївся в Бозі 7-го березня ц. р. на 72 році життя.

Покійний народився 1897 р. в Галичині. До Канади приїхав у 16 році життя, щоб будувати тут свою долю з надією на краще завтра. Бл. п. Антін Гутняк був один із піонерів, який тяжко працював при будові залізниці, прокладанню нових доріг, засвоюванню канадійських степів-прерій і фармуванню в різних частинах Канади.

1927 р. покійний одружився з Теклею Хміляр із Мондеру. Опісля довші роки фармував уполизу Мондеру. Виховав 5 синів і 3 дочки: Василя, в Монтреалі тепер, Михайла, Петра, Григорія й Волтера — всі в Едмонтоні, Анну Вайт — в Ст. Луіс, Іванну

Бл. п. Антін Гутняк

Биллі — в Ріджайні, і Филю Кінґ — у Порт Коквітлем, Б.К.

У 1951 р. бл. п. А. Гутняк переніссся до Едмонтону. Через останніх 11 років працював він щиро й радо в майстерні "Дептон Кебінет Ко.", якої власниками є два його сини.

Похоронні богослужения відслужив о. В. Волошин у катедрі св. Йосафата 10-го березня ц. р. Похоронили Покійного на цвинтарі св. Михайла.

Вічна Йому Пам'ять!

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА".

По $1.00:
І. Слота, Торонто; Іванна Білан, Н. Йорк; Сильвестер Стібак, Гілмен; Григор Пом'як, Фінікс; А. Корож, Торонто; панство Й. Мадурас, Лонг Айленд; Софія Годованець, Рачестер; о. Ст. Клепарчук, Пасейк; Андрій Конюх, Н. Йорк; К. Швець, Торонто; С. Панишак, Ст. Амабль; Олекса Савчук, Мондер; Дмитро Колтун, Торонто; С. Мельник, Гобокен; Гнат Коник, Ню Брітейн; А. Помірко, Чікаго; А. Куницький, Н. Йорк; Е. Кахникевич, Ютика; М. Батюк, Едмонтон; Степ. Войтас, Ввест Бенд; О. Вернер, Едмонтон; Степан Шепелявий, Бофало; Петро Кухар, Менчестер; Адам Музика, Філядельфія; Павло Кіт, Мирнам; Я. Качаніаський, Філядельфія; Іван Чаус, Ошава; Марія Івахів, Філядельфія; Марія Склепкович, Н. Йорк; К. Ільків, Н. Йорк; А. Ганчарик, Гартфорд; Анна Антоняк, Н. Йорк; М. Предзімірський, Філядельфія; М. Значко, Бафало; Йосип Гуменюк, Крік Рідж; Оксана Яворська, Торонто; С. Дацько, Чікаго; С. Ляхович, Чікаго; Б. Склярик, Оттава, М. Єнджейовський, Чікаго; Мик. Гарматій, Лонг Айленд; Марія Пшик, Н. Йорк; Мих. Курлак, Бафало; Юстина Ратушна, Клифтон; Олена Остафійчук, Брукс; Катря Бігус, Торонто; Й. Пігура, Кіченер; Й. Михальчук, Ввайнона; К. Климців, Торонто; Мих. Возьо, Торонто; В. Кінаш, Ошава; С. Шелемей, Вінніпег; П. Жегестовський, Філядельфія; Агафія Хом'як, Дітройт; А. Алиськевич, Н. Йорк, Іван Стерпак, Патакет; Марія Павелків, Н. Йорк; Анна Никифорик, Н. Йорк; Ольга Овсянецька, Н. Йорк; Мих. Добош, Нюарк; Іван Галицький, Юніон Лейк; В. Мельник, Честер; Ірина Пашковська, Чікаго; Теодор Ярко, Вінніпег; Юлія Рудницька, Філядельфія; М. Граб, Квейкертавн; Богдан Білинський, Ірвінгтон; Олена Харамбура, Рочестер; М. Свистун, Торонто; Анна Музика, Лексингтон; Н. Мандзій, Іст Селкирк; Нестор Филипович, Чікаго; Л. Мосевич, Гобокен; Марія Маковська, Гартфорд; М. Леміщук, Н. Йорк; А. Комарницький, Торонто; М. Федчук, Н. Йорк; Василь Мазак, Бруклин; о. Б. Лозинський, Голден; Петро Банира, Монтреаль; о. Р. Лободич, Філядельфія; Анна Михайлович, Чікаго; Богдан Козак, Гартфорд; А. Паславський, Глидден; В. Струць, Чікаго; С. Гарасимович, Монтреаль; Степ. Гаврилюк, Саскатун; Василь Берко, Чікаго; Мих. Челений, Дітройт; о. Володимир Феделеш, Маямі; М. Бойчук, Філядельфія; Є. Царук, Мондер; М. Твардовський, Едмонтон; Н. Третяк, Йорктон; Ц. Шимко, Вегревил; Вас. Савчук, Вегревил; М. Рачук, Едмонтон; Й. Шура, Гренд Прери; Осип Комарницький, Рочестер; Самійло Кудлик, Бронкс; М. Комарницький, Монтреаль; М. Малярчин, Малартік; Р. Лещишин, Рочестер; Г. Курило, Едмонтон; Мих. Дребич, Вронкс; К. Верезяк, Нюарк; Й. Балицький, Гадсон Бей; Марія Гайдук, Калмар; Л. Геша, Кіченер; Анна Панич, Вегревил; Е. Пирський, Філядельфія; Марія Мриглод, Н. Йорк; М. Попик, Торонто; Катря Ільків, Н. Йорк; Павло Чорнобай, Ладлав; Вол. Русинко, Бафело; М. Коваль, Вінніпег; Петро Котиляк, Едмонтон; К. Михальчишин, Портедж Ля Прері; Ром. Петрушевич, Монтреаль; В. Лесьньовський, Дітройт; Гр. Мартинович, Симко; Г. Гарах, Редбери; Мих. Дудяк, Питсбург; Г. Драбнястий, Мічем; Марія Ганяк, Монтреаль; Павлина Кравчук, Ріджайна; Іван Гевусь, Виндзор; Олена Проскурняк, Едмонтон; Н.

Чи Ви вже маєте книжку

МОЄ РІДНЕ СЕЛО ЧЕРЧЕ

монографія пера
Осипа Дячишина

Багато ілюстрацій і цікаво написана книжка.

Ціна $2.00

Замовляти на адресу:

A. Moch
6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:
Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Іванусь, Мелвил; о. Б. Галярник, Принс Джордж; Т. Лесик, Вінніпег; Н. Кравчук, Виндзор; Йосип Литвин, Ввестчестер; Анна Масковита, Фордс; Анна Кузьма, Гартфорд; М. Медвідь, Нюарк; П. Оліярник, Вінніпег; Анна Домчак, Кентон; Й. Тростянецький, Лос Енджелес; Е. Савчин, Чікаго; А. Заяць, Бофало; Андрій Булавка, Вінніпег; М. Чорнодальський, Бронкс; д-р Р. Цибик, Парма; Антін Зборик, Чікаго; С. Морозович, Ірвин; Й. Шуль, Рочестер; М. Барановський, Дірборн; Анна Костюк, Вудсайд.

По 50 центів: Марія Сацьків, Едмонтон; Марія Ващик, Джонсон Ситі; Євген Филипович, Чікаго.

По 75 центів: Степан Ротко, Н. Йорк.

По $1.50: Анна Камінська, Н. Йорк; А. Юрчак, Чікаго; М. Левицький, Вінніпег; Наталія Яремчишин, Лайма; М. Всякий, Гастингс он Гадсон; Е. Петранюк, Форт Ввиліям; К. Шебунчак, Рай; А. Сеньків, Сибольд; М. Горняк, Торонто; Катря Пирчак, Чікаго; Йосип Величковський, Дітройт.

По $2.00: Нат. Балицька, Чікаго; П. Корженьовський, Питсвил; Антін Локоть, Гартфорд; Іван Молецій, Філядельфія; Степанія Смулка, Мінніяполіс; Й. Дубик, Принс Алберт; М. Мищатик, Парма; К. Долинський, Ірвінгтон; Н. Тесля, Монтреаль; Агафія Крушельницька, Ля Саль; о. С. Кулак, Сенди Лейк; Домка Фірманюк, Едмонтон; А. Андрухів, Гемпстед; др. Й. Панчук, Чікаго; Анна Дерлиця, Н. Йорк; Марія Рудницька, Ню Гейвен; Е. Ройовський, Бруклин; Л. Рудницький, Вінніпег; В. Меренюк, Монреаль; Анна Шульковська, Чікаго; П. Сарабун, Форт Ввиліям; Віра Кобасяр, Гастингс он Гадсон; П. Ковальчук, Лимингтон; В. Кривор, Едмонтон; Н. Волянський, Бавм Центер; М. Строїч, Вінніпег; Текля Павлів, Торонто; А. Кужіль, Вернон; Е. Дідулка, Торонто; Євгенія Шарко, Каледж Парк; С. Гусак, Вилмингтон; А. Сушко, Едмонтон; Марія Брикович, Чікаго; Н. Завада, Йорктон; О. Восчко, Торонто; Т. Надимок, Чікаго; Роман Гной, Н. Йорк; Т. Мизак, Мейвуд; Н. Ракуш, Маямі Віч; С. Ходновський, Мітачен; Богдан Тарнавський, Ню Бравнсвик; Юрій Давосир, Порт Артур; о. В. Волошин, Едмонтон; Г. Микитюк, Монтреаль; Т. Приймак, Лондон; Марія Кантор, Н. Йорк; С. Гребеняк, Олбени; Софія Підгірна, Сонома; В. Сегин, Торонто; Вол. Лотоцький, Ардмор; Ольга Кіф'як, Н. Йорк; Катря Фаріон, Чікаго; о. Роман Лободич; Анна Трач, Венкувер; Анна Ворона, Ріджайна; Єва Мацур, Філядельфія; Г. С. Паламарк, Мондер; Й. Чуб, Нокс; Софія Підгірна, Сонома.

По $2.50: М. Горбовий, Дірборн; Юлія Франчак, Австралія.

По $3.00: Вол. Олійник, Лонг Айленд; П. Шеремета, Трентон; Й. Хабурський, Іслингтон; Іван Кіпаза, Реретон; Марія Прибега, Парма; Наталія Стефанів, Джерзи Ситі; Ю. Іванчук, Торонто; Петро Бараник, Гримсбі; Мирон Новосад, Елджін; Л. Музичка, Кентон; Мих. Осадчук, Бафело; Василь Муха, Чікаго.

По $3.50: П. Кавчук, Вінніпег.

По $4.00: Т. Грицак, Валпарайзо; Наталія Чуба, Пелетайн; Василь Ковальчук, Дітройт; Олекса Жарський, Едмонтон; др. Павло Таращук, Монтреаль; К. Шинкарук, Вестон; Ірина Захарків, Овк Парк; Павло Стефанюк, Вестон; Любомир Горчинський, Австралія; Дім св. Йосифа, Мондер; Роман Покиньборода, Монтреаль; С. Дольницький, Торонто.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

ВІСТІ ВІД ОНТАРІЙСЬКОГО УРЯДУ

Департамент Земель і Лісів

Онтарійський Уряд проголошує дві більші зміни в Акті і Правилах Захорони Перед Пожежами Лісів. Ці зміни обов'язують від 1 квітня 1969 року.

В новому Акті Дозволів На Мандрівку Лісами взяли до уваги більшу свободу для проїзду без обмежень для всього загалу. Перед тим треба було мати дозволи ("перміти") всім особам на проїзд-мандрівку лісами в різних Вогневих Дистриктах Провінції.

На скасування таких проїзних пермітів вплинула обставина, що наше населення зрозуміло тепер краще конечність особливішої уважности під час проїзду-мандрівки лісами в зв'язку з небезпеками-риском пожежі лісів.

Уведено нову систему про установу зон забезпеки для подорожуючих перед пожежами. Ціллю таких зон забезпеки є заборона розкладати в них ватри, щоб так запобігти небезпеці пожежі там, де існують пригожі для цього умовини. Можна теж буде визнати якусь зону забороненою, якщо в ній аіснує риск небезпеки пожежі, що може загрожувати безпеці мандруючої публики. Люди можуть завжди, якщо цього треба, подати свої прізвища й напрям своєї мандрівки Головній Кватирі Департаменту, щоб так улегшити Кватирі можність дібратися до них у випадку конечної потреби.

У додатку до зміни мандрівних обмежень, буде від тепер протизаконним курити під час мандрівки чи праці в лісах у часі сезону пожеж. Таку звичку приняли широко по роках практики досвідчені мандрівники й робітники, то й тепер підтримує її й законодавство.

Міністер стверджує дальше, що він переконаний у тому, що цей новий Акт піде краще назустріч потребам усіх, хто користується лісами, включаючи тут мандруючу публику, — але й зазначує, що всі користувачі лісами мусять і надальше держатися добрих звичаїв і дбалости при вживанні вогню в наших лісах.

Дост. Джон Робартс
Перший міністр Онтаріо

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру ---------- $12.00
в шкіру зі золоченнями ---------- $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями ---------- $20.00

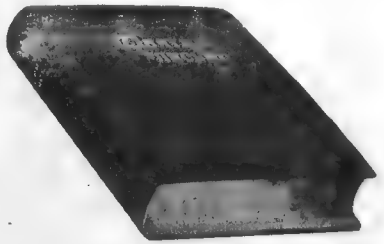

BASILIAN PRESS

Замовлення слати на адресу:

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXXII ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1969 — JULY-AUGUST Ч. 7-8 (559-560)

ОЙ, ТАМ НА ГОРІ
ЖЕНЦІ ЖНУТЬ...

ДЗВЕНИТЬ
ЗДОРОВИЙ.
ЗОЛОТИЙ
КОЛОС,
І СЕРП.
І СЕРДЕНЬКО
ДЗВЕНИТЬ.
"ДАЙ, БОЖЕ,
ЩАСТЯ!"
— НА ВВЕСЬ
ГОЛОС
ЖЕНЦІВ
ГОСПОДАР
ЗДОРОВИТЬ.

(М. Галичко)

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ:

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Іриней Назарко, ЧСВВ.** — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Федиляк, ЧСВВ.** — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. Діяння Ватиканського Собору. Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том II. Свята Літургія. Засоби повідомлення. Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том III. Церква. Східні Церкви. Екуменізм. Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том IV. Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання. — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. Церква в світі, свобода і місії, нехристияни. Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ И АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.80** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 234. Ціна $2.50.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба. о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ. Стор. 463. Ціна $4.50, в оп. $6.00.

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Гнєсько, ЧСВВ.** — Вискази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Ще тільки дев'ятнадцять років! 242
До 1000-ліття хрещення Руси-України
До постання Українського Єпископства в Бразилії *о. В. Зінько ЧСВВ* 245
Праця в житті людини *Е. Н. Дмитрів ЧСВВ* 247
Достеменне православіє *о. Н. Кушнірик* 249
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 252
Християнське вшанування неділі *о. В. Ваврак ЧСВВ* 251
Навернення невірних через нашу любов і прикладне життя *о. В. Ваврик ЧСВВ* 251
Українська Папська Колегія в Римі 254
Багато людей запитує... *о. С. Сабол ЧСВВ* 255
Зміна способу сповіди?
Виховання статі *Єп. И. Штангль* 257
Розмови над швайцарським озером *о. І. Назарко ЧСВВ* 259
"Старо-український куть" в едмонтонській катедрі *о. О. Купранець ЧСВВ* 261
Звернення Секретаріяту Конгресу Вільних Українців 263
Коли б не ті кістки... *Вірш* *Б. Лепкий* 264
Спомини про Владику Павла Гойдича *Бр. С. Бужара ЧСВВ* 267
90 томів на 24 тисячі сторінок *о. І. Назарко ЧСВВ* 269
Безрога на хресті *о. С. Юник ЧСВВ* 270
Надіслані видання 270
Христос воскрес! Повість *В. Смерека* 271
Радість *А. Малик* 274
На хвилях Генезаретського озера *М. Пряшівська* 275
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — *Дописи* 277
Ті, що нам помагають (Пресовий фонд) 280

ОБКЛАДИНКА: Жейці. Картина М. Дмитренка

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $4.00; поодиноке число 40¢

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.

Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $4.00 per year. Single copy: 40 cents.

Second class mail registration number 1001

НА ТЕМИ ДНЯ

ЩЕ ТІЛЬКИ ДЕВ'ЯТНАДЦЯТЬ РОКІВ!

Може дивним видається, що ми містимо "на теми дня" матеріял з-перед 30 років. Так, зовсім слушно, може не одному здаватися, але так не є, бо це послання ні в чому не стратило на своїй актуальности й сьогодні. Друкуємо його тому, як і статтю п. н. "Ще тільки 20 років залишилося!" (Світло, 1968, ст. 250) минулого року, щоб не дійти до офіційного 1000-річчя християнства в українському народі з порожніми руками. Підготовку до цього ювілею нам треба вже тепер починати, а не ждати тільки на самі "академії": приготовлені в останній хвилині. Вже тепер починаймо спільно з нашою Преосвященною Єрархією приготовляти монументальні речі, бо час не жде.

Редакція

СПІЛЬНЕ ПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ ЄПИСКОПАТУ ГАЛИЦЬКОЇ ПРОВІНЦІЇ З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ 950-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ

АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ
Митрополит Галицький, Архиєпископ Львівський, Єпископ Кам'янецький
ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Єпископ Станиславівський
ЙОСАФАТ КОЦИЛОВСЬКИЙ
Єпископ Перемиський, Самбірський і Сяніцький
НИКИТА БУДКА
Тит. Єпископ Патарський
ГРИГОРІЙ ЛАКОТА
Тит. Єпископ Данський і Помічник Перемиський
ЙОАН БУЧКО
Тит. Єпископ Кадоенський і Помічник Львівський
ЙОАН ЛЯТИШЕВСЬКИЙ
Тит. Єпископ Ададейський і Помічник Станиславівський

ДУХОВЕНСТВУ И ВІРНИМ МИР У ГОСПОДІ И АРХИЄРЕЙСЬКЕ ВЛАГОСЛОВЕННЯ.

Всевишній Бог, Сотворитель вселенної, що в безконечному Своєму милосердю дав нашим предкам перейти з темряви поганства у світло Своєї Євангелії, нехай буде благословенний во віки, а Пресвяте Ім'я Його, Всемогучого, Всемилосердного і Вседоброго нехай буде хвалене і благословенне во віки.

Св. Письмо, що містить у собі правди Богом об'явлені і Богом подані людству слова молитви, містить у собі слова благодарення, що ввійшли в текст богослужень і на нашій землі та йменням нашого Народу від 950 літ не перестають висказувати Всевишньому вдячність за ласку хрещення. Покоління, що зо св. Рівноапостольським Володимиром Великим прийняло хрещення і просвітилося світлом Євангелії, перше повторяло на хвалу Богові і благодарні пісні Св. Письма і нашого обряду. А за ним 27 поколінь повторило гимн благодарення, гимн похвали на честь і славу Бога в Тройці єдиного.

А ми 28 й 29 покоління по тих перших предках, дивимося на ту найбільшу історичну подію нашої минувшини з віддалі століть, але і з досвідом століть та з тією самою вдячністю, що й усі наші предки, величаємо Всевишнього за дар християнства. Цей дар зробив наш нарід народом Божим, народом святим, народом християнським і культурним та в довгому ряді століть давав нам усе силу поборювати всі труднощі життя і зберігати спадщину дідів і прадідів, передаючи її будучим поколінням. Церква Ісуса Христа виховала наш Нарід і зберегла його в численних сумних добах татарських наїздів, руїни й неволі. А виховувала нарід тому, бо вона є "стовпом і утвердженням правди" (І Тим. 3, 15), а зберігала нарід у часах руїни, бо її завданням "замість Христа" (2 Кор. 5, 20) учити, роздавати людям у Таїнствах Божу благодать. А тими двома речами — правдою і благодаттю — кормиться людина; на правді й благодаті спирається всякий поступ, усяка сила в людстві, бо

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1969
РІК XXXII, Ч. 7-8 (359-360)

"правда і благодать Ісусом Христом сталася" (Йо. 1, 17).

Коли цього року торжественно обходимо пам'ятку тієї великої події, то передовсім тому, щоб і самим віддати Всевишньому хвалу, честь і поклін за цю благодать і правду та щоб тебе, Дорогий Наш Народе, заохотити до вдячности і до оцінювання, чим було і чим є для нас християнство та лучність із Вселенською, Соборною, Католицькою Церквою, в якій св. Володимир і наші предки прийняли хрещення. Бо Русь стала християнська в хвилині, коли ще не існувало нещасне роз'єднання. Ми стали тоді християнами католиками, себто злученими з цілим тодішнім християнським світом, що його найвищим зверхником Римський Папа.

В цю радісну хвилину 950-літнього Ювілею не хочемо пригадувати сумних і болючих подій історії нашого Народу. З тих подій найсумніші та найбільш болючі ті нещасні обставини, які розбивали нарід на частки, що між собою завзято боролися, стаючи в боротьбі брат проти брата. Від міжусобиць у княжих родах аж до теперішнього розбиття на партії й розділу між різні держави, вся наша історія назначена тим сумним знаком браку одности. Як уже в родині Великого Володимира перше покоління оплакувало боротьби братів проти братів, так чи не кожне покоління боліло над внутрішніми боротьбами. Боже Провидіння поставило нас поміж Сходом і Заходом, що й у великій частині причинилося до тієї домашньої незгоди, котра як чорна нитка тягнеться зо століття в століття. Можна б цю обставину оплакувати кривавими сльозами, якщо б у світлі християнської віри хрест і терпіння не були ознакою і завдатком Божої благодати. Спадщина св. Володимира назначена була від самого початку тяжким, великим хрестом — хрестом браку згоди і єдности. Цей хрест сам собою спричиняв уже великі терпіння, які в кожному поколінні спливали передовсім на бідних людей. Той брак єдности може був також причиною, що вороги, які окружали наш Нарід, не знаходили в ньому тієї відпорної сили, яка розбить народи могутніми й великими державами. Тому вороги мали спромогу завдати нашому Народові люті удари, які довели нас до стану розбиття, упадку й пониження, в якому наш Нарід тепер знайшовся. Та якщо над тією руїною, що від століть триває, сяє знак хреста, то ця недуга не на смерть, а на те, щоб явилася Божа слава в ній або через неї. Тому мимо жахливого положення, в якому находиться наш Нарід, розбитий і розсіяний по всіх сторонах світу, запрошуючи його сьогодні до торжественного обходження 950-літнього Ювілею хрещення наших предків за св. Володимира — робимо це не в сумній безнадійности на завтрішню днину, а навпаки, в сильному переконанні, що наш Нарід може власне через ті обставини, у яких його Боже Провидіння поставило, може і певно дасть відповідь Божому покликанню в історії людства.

До вдячности за минуле, до покірного признавання себе до тяжких гріхів, помилок та блудів нашого народу в історії, треба нам долучити підйому й сильну надію, що Бог, у якого руках життя і розвиток народів, дасть і нашому народові достаточний розвиток усіх своїх, Богом даних сил та достаточну єдність і силу, що з єдности виходить, щоб не тільки тішитися моральним і матеріяльним добробутом, етичною силою та культурним розвитком у християнській вірі, але і сповнити серед народів світу християнське завдання, яке Боже Провидіння у християнській вірі йому вказує.

Ми, всі Єпископи Галицької Церковної Провінції, запрошуємо передовсім Преосвященних Єпископів нашого обряду й наш нарід Закарпатської Руси, Югославії, Злучених Стейтів Північної Америки, Канади, Румунії й Бразилії, щоб злучилися з нами, якщо на те дозволяють обставини, в обходженні цього празника.

Разом усі запрошуємо ввесь наш нарід, передовсім вірних наших Єпархій, а відтак і розпорошених по цілому майже світі еміґрантів. Лучімся в цьому році в ювілейних торжествах та обходах там, де вони тільки можуть відбуватися, а в тих торжествах уникаймо всього того, що ділить і роз'єднує, а шукаймо всюди того, що лучить і єднає. Даймо нашому Батькові у вірі, Великому Рівноапостольському Князеві св. Володимирові ту потіху, щоб бачив свій нарід переслідуваний і терплячий, а сильний бодай тією силою, що її дає моральна й духова єдність. Нехай будуть вони одним бодай у тих ювілейних обходах і в торжественному споминанні тієї великої події нашої історії, що й сама була стягом єдности та давала народові напрям єдности.

Діло св. Володимира й історія цього діла упродовж близько десятьох століть ще не достаточно

перестудіовані в самій науці історії. Тому й на першому місці звертаємося до всіх наших істориків із закликом і запрошенням піддати якнайвсестороннішим історичним дослідам не тільки початок християнства за часів св. Володимира, але й історію нашої Церкви від того часу аж до наших. До того самого запрошуємо й нашу студіюючу богословську й світську молодь. Нехай невпинно працюють над роз'ясненням багатьох, досі ще невияснених, питань нашої історії. А в історичних студіях усі шукаймо передусім історичної правди та оминаймо по змозі духа партійної боротьби, що навіть і при наукових студіях шукає нераз противника понизити або побороти.

А що наше положення між Сходом і Заходом уже в минулих століттях змушувало наш нарід неначе в собі самому перетравлювати, переживати й переборювати всі точки церковного загального світового роз'єднання і з'єднання Церков, нехай наша праця в тому напрямку йде до помирення і примирення поміж нами самими, щоб тим способом довести до замирення і примирення розділені Церкви. А до того помирення може найуспішнішою дорогою є дорога історичних дослідів, що веде до висліджения цілої правди.

Крім учених істориків прийдеться нам історію нашої Церкви, історію св. З'єднання, від початку аж до наших часів, так всесторонньо представити нашим вірним, щоб вони цілком свідомо здавали собі справу з того, що принесло нам св. З'єднання. Наше завдання буде довести наш нарід до такої релігійної свідомости, щоб кожний умів здавати собі справу, як каже св. Петро (1. Пет. 3, 15), з нашої віри і з кожної правди, яка входить у визнання нашої віри.

Нашим нез'єдиненим братам виявляймо передовсім любов. Вона є тією силою, що єднає, тією дорогою, що веде до єдности, до єдности церковної, суспільної і до єдности народньої і до єдности християнської, яка була метою життя Христа, Його св. науки та Його страждань на хресті. Оминаймо все те, що могло б наших нез'єднених братів зразити або відпихнути, оминаймо й кожного поступування, що могло б побільшувати все те, що нас роз'єднує.

Отців місіонарів, проповідників, провідників духовних вправ і отців катехитів не менше від усіх отців душпастирів: парохів, завідателів і сотрудників — гаряче закликаємо, щоб свою працю в цьому році звернули вони до того, щоб утвердити наших вірних у вірі та скріпити в них християнське почування любови ближніх. Ця любов, хоч із приказу Христа і з природи діла відкуплення мусить обнимати всіх людей цілого світу, повинна бути теж із природи теплішою, щирішою, глибшою для наших братів по крови, себто для нашого народу. Більше цього року, як досі, мусимо нашому народові пригадувати, скільки наші брати мусять терпіти в Радянській Україні від комунізму й безбожництва. Коли не можемо нічим їм помогти, то стараймося бодай нашими молитвами й жертвами випрошувати для них витривання в Божій ласці серед терпінь та звільнення від тих терпінь, що часом переходять усяку міру.

Обнимаючи широким серцем і широкою любов'ю Батьківщини всіх тих, що над Дніпром терплять, Ми далекі від того, щоб забувати на ті страждання й на ті небезпеки, що спадають з тієї самої причини: комунізму й безбожництва на інші народи та на всі народи світу.

Як в історичних студіях, так і в практичному душпастирстві витягнім із забуття ясні й світлі постаті наших Архиєреїв: такого Митрополита Ісидора, св. Йосафата, Митрополита Йосифа Рутського та тих багатьох мучеників, що за віру віддали своє життя на Білій Руси, Поліссі, Підляшші й Холмщині.

За Божою благодаттю та за молитвами всіх нас священиків й усіх Вас, Дорогі Брати й Сестри, 950-літній Ювілей принесе без сумніву велику користь і цілій нашій Церкві, і поодиноким парохіям і поодиноким душам та відповість потребі скріплення засад віри й життя з віри нашого народу в усіх ділянках його культурного розвитку. А в тому успіху нехай Бог дасть нам передусім усе те, що наближає нас до єдности, себто до єдности духа, до єдности миру, до єдности любови, до тієї єдности, що її всі, хоч би і до різних віроісповідань і до різних Церков належали, мусять передовсім уважати за найбільше добро християнської віри, спадщини св. Володимира. Щоб справді так сталося, щоб Ювілей був справді торжеством радости й торжеством любови, випрошуємо у Всевишнього Дателя всіх дібр якнайбільшого благословення на Вас усіх.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа і любов Бога Отця і причастя Святого Духа хай буде з усіми Вами. Амінь.

Дано в день Св. Верховних Апостолів Петра й Павла року Божого тисяча дев'ятсот тридцять восьмого.

† *АНДРЕЙ, Митрополит*
† *ГРИГОРІЙ, Єпископ Станиславівський*
† *ЙОСАФАТ, Єпископ Перемиський*
† *НИКИТА, Єпископ Патарський*
† *ГРИГОРІЙ, Єпископ Данийський, Помічник Перемиський*
† *ЙОАН, Єпископ Кадоенський, Помічник Львівський*
† *ЙОАН, Єпископ Ададейський; Помічник Станиславівський*

ДО ПОСТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЄПИСКОПСТВА В БРАЗИЛІЇ

о. В. Зінько ЧСВВ

У цій країні маємо вже свого владику-екзарха в особі Преосвященного Йосифа Мартинця ЧСВВ і 13 оформлених парохій та дві місійні станиці.

Працює одночасно і 46 священиків-душпастирів при допомозі монаших чинів та згромаджень, як от Чин Отців Василіян, Сестри Служебниці, Сестри Катехитки святої Анни і перший світський Інститут у східніх Церквах — Катехитки Ісусового Серця. Діяльні є також і релігійні товариства, як от: церковні братства, Апостольство Молитви, Марійська Дружина і Євхаристійне Лицарство.

Перші думки про власного єпископа

Душпастирську працю між Українцями в Бразилії почали спершу світські священики (о. Никон Роздольський), а згодом василіяни, що прибули на цей терен у квітні 1897 року. Перший був о. Сильвестер Кизима.

Початки були важкі, головно тому, що тут панувало й далі панує фальшиве переконання, що в Полудневій Америці має бути тільки Латинська Церква. Тому то перші документи, які видано в наших церковних справах, були на загибіль нашого обряду в цій країні. Про це писав перший місіонер о. Кизима так: "Ті закони, що повиходили, так мене зразили, що від двох тижнів такий слабий, — ледве ногами волочу. Нема перед ким пожалітися. Хіба одні українські єпископи в Галичині могли б нам помогти, коли б схотіли. Коли б вони написали до Риму, щоб він заопікувався нашими Українцями — те одне нам помогло б. А як українські єпископи в Галичині того не зроблять, то скоро нам заспівають "вічная пам'ять". (Місіонар із Жовкви. Рік IV, стор. 125).

Отож коли заходи наших противників саме життя перекреслило, то на першім українськім з'їзді, що відбувся в днях 31 липня і 1-го серпня 1910-го року в Куритибі, столиці стейту Парана, між іншими справами рішено просити Апостольську Столицю дати владику для Українців у цій країні.

Що Українці хотіли мати свою повну церковну одиницю, про те свідчать старання пок. о. Кирила Сімкова ЧСВВ, що заложив малу семінарію для хлопців у теперішній Малетанщині, як теж намагання інших отців василіян на напередодні

На знимці вгорі: Преосв. Владика Йосиф Мартинець ЧСВВ — Апостольський Екзарх Українців у Бразилії — перший наш єпископ у Полудневій Америці.

Катедральна церква св. Івана Хрестителя в Куритибі, Бразилія

з'їзду — мати власну духовну семінарію до першої світової війни. Також усіми силами спомагали наші громадяни Василіянський Інститут у Бучачі, навіть вислано туди хлопців на науку.

Думка про свого власного владику ніколи не опускає провідників нашої громади. І коло 1930 року ходили чутки, як про це писала наша місцева преса, що мав бути і назначений владика Українцям у Бразилії. Були чутки, що ним мав стати пок. о. Лазар Березовський ЧСВВ.

Як задум цей скристалізувався?

До найкращого розвитку дійшла наша спільнота в роках 1930-40. Це був вершок розвою нашої тут Церкви. Тоді наша преса мала найбільше за ввесь час аж понині передплатників і виходило аж три публікації (Праця, Місіонар і Самоосвітник) та ціле наше громадянське життя цілувала і глибока побожність і висока національна свідомість. Нарід бачив, що є щось своє — наше власне і тому його тримався.

Коли настала війна, то прийшли дні утисків, головно обмеження для чужинців. Арешти наших священиків та різні шикани. Хоч наш церковний провід не вгнувся, то робота затрималася. Але всякому лиху буває кінець, і так по 1945 році знову наше життя могло розвиватися вільніше. Тоді виплила справа єпископства на ширші води. Раз тому, що по інших наших поселеннях уже здавна були свої владики, а також тому, що нашій Церкві загрожували тоді різні відлами, при тім і евентуальність створення українського нез'єдиненого владицтва на Південну Америку.

Але і трудноші були великі, головно збоку латинської єрархії, що вперто держала свої непримиренні позиції та тези, що тут може бути лише латинство та латинська єрархія.

І через те врешті створено свого рода дивовижу. До того причинилися, згадати б, таки петиції вірних по другім з'їзді Товариства Прихильників Української Культури, що відбувся 1950 року в Понта Гроссі. Там виразно висунено пропозицію прохати про українського владику.

Ця дивовижа, була в тім, що ординарієм для всіх східніх став кардинал Яків де Баррос Камара, архиєпископ із Ріо де Жанейро, призначений на цей пост 14 листопада 1951 року. Відпоручником для українського обряду став о. монсіньор Климент Приїма. Мусимо признати кардиналові Камарі, що він показався печатливим батьком для Українців. Перше, що відвідав майже всі наші оселі, а друге, що вимагав, щоб *Українці були Українцями*. Казав не допускати до першого Св. Причастя дітей, які б не знали по нашому читати й писати!... Того, чого часом не бачать наші.

Нарешті наш Владика-Екзарх

Отакий стан спільного ординаріяту для всіх східніх обрядів, але без нашого власного єпископа, тривав до 1958 року. Нарешті в цім році радісна вістка облетіла не лише нашу спільноту в Бразилії, але всіх Українців по цілому світі. Рим назначив першого єпископа Українця. Ним став колишній протоігумен оо. Василіян у Бразилії, виховник, журналіст та тоді член Верховної Управи Чину, о. Йосип Роман Мартинець. На Успіння згаданого року було його висвячення в Римі, звідки згодом повернувся між своїх вірних до Бразилії.

Та це ще не було все. Наш владика не став самостійним єпископом, але був лише помічником ординарія для східніх обрядів, хоч, до речі кажучи, цей ординарій-архиєпископ Камара до нас ставився добре і наші справи розумів як наш чоловік. Словом: хотів нам добра.

1962-го року прийшла радісна вістка, що Апостольська Столиця проголосила нашого владику Йосипа Мартинця апостольським екзархом.

Отак наша громада по майже півстолітті змагань і молитов дочекалася окремішньої церковної одиниці, хоч і так іще вповні незавершеної

Перед місцевим духовенством, чернецтвом і вірними стоїть тепер велике завдання: поглибити релігійне життя, надати окремішнього українського духа та змісту цьому екзархатові, щоб він перетворився згодом в українську єпархію в Бразилії — землі Чесного Хреста!

ПРАЦЯ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Елевтерій Нестор Дмитрів ЧСВВ

Кожна людина будучи соціяльною істотою, виконує різні дії в своєму середовищі. Ті дії це ніщо інше, як різні роди праці. Сповняючи ті функції, людина-особа знаходить задоволення і через них реалізує свою особистість.

Що це праця?

У кількох словах можемо дати таке поняття: праця це ніщо інше, як вправа людських спосібностей, щоб осягнути ними іншу ціль поза самою вправою. Ця вправа різниться одна від одної. З того завважуємо різні роди праці. Одна праця легша, друга тяжча, інша більш корисна, а ще інша менш шляхетна чи корисна, легша або трудніша до виконання і т. п.

Усяка праця для людського роду є річчю позитивною, а то й обов'язковою. Вона не є чимось понижаючим, а навпаки, підносить і ушляхетнює людину, що її любить. Наприклад праця лікаря різниться від праці замітача вулиці, але обидві мають вартість і роблять прислугу для суспільного життя. Не можемо з того робити заключення, що одна підносить людину до більшої вартости, гідности, а друга понижує. Ні! Обидві є величною річчю для людської істоти. Різняться праці між собою вартостями і т. д., але всі є величні, пожиточні й потрібні для піддержання життя. Людина понижується лише тоді, коли не працює, чи якимсь робом відмовляється і цурається чи втікає від праці. Для багатьох осіб праця має знам'я кари за гріх і тому вважають її за щось негідне і понижуюче для людини. Це вказує, що такі люди або не мають доброго розуміння праці, або кермуються зовсім песимістичними поглядами на неї. Простудіювавши справу глибше, завважимо, що праця справді не є річчю противною людській гідності, але радніше, конечною і необхідною для неї.

Що говорить Св. Письмо про працю?

У першій мірі вказує, що праця постала, як річ пожиточна для життя людей. Людина будучи створена на образ і подобу Божу, тим самим стала учасницею і співпрацівником у Божому створенні. Людині, як такій, із самої природи треба працювати. Цей обов'язок до праці стрічаємо в Св. Письмі. Коли Бог віддавав рай у посідання

Ніяка праця не соромить людину, а навпаки, ушляхетнює. Неодна дитина бідує, бо її батьки не мають праці, або не хочуть працювати!

прародичів, посадив їх в Едемському саді та доручив їм панувати й управляти ним (Буття, 2, 15). Сам Бог поручив людині землю та поблагословив у хвилині, коли давав їй власть панувати над землею та підпорядковувати собі її (Буття, 1, 28). Ці два слова: панувати й підпорядковувати — підкреслюють нам обов'язок праці.

Прародичі не одержали землі з усіма речами, як ми сьогодні їх маємо, чи як будуть їх мати наші наслідники. Люди, від самого свого існування на землі управляють і підпорядковують собі землю з усіми її речами, щоб так могти здобути свій щоденний прожиток і влегшити собі життя.

Можемо сказати, що це підпорядковування землі стає неначе продовженням діла створення. Отже об'єктивно дивлячися на працю бачимо, що через неї прославляється Бог і Його діло створення стає підпорядкованим. Противно, коли людина нехтує тим завданням і від нього віддалюється, то тим же понижає Божий припис і марнує свої дарування.

Бог обдарував людину різними прикметами-талантами, які мусять бути використані.

А їх можна використати лише тоді, коли людина серіозно візьметься до праці. Іншими словами, кожна людина є подібна до свого Творця, і через працю також спосібна творити з тих мертвих речей інші речі великої вартости й пожиточности для упримнювання власного життя та життя цілого людства.

У сьогоднішньому світі знаходимо речі подиву гідні щодо своєї конструкції, виробу, важливости та пожиточности. Цих речей Бог не дав готових. За те наділив людину талантами і можливостями до самодіяльности і винахідливости всього того, що для неї вважатиметься потрібним. Справді, коли людина вміє вжити й використати свої таланти, то просто стає вона малим творцем нових речей, які перед тим не існували. Виглядає з того, що Бог через людину далі неначе продовжує діло створення. Дивлячись на сьогоднішній світ, стрічаємо речі подиву гідні, чудові й величні. Візьмім хоч би такий електронічний мозок, кольорову телевізію (телебачення) і сьогоднішні різнородні сателіти, в які людина вклала свої таланти і користується тими речами, щоб упримнити собі життя та поширити більше свої знання про небесні простори та діла створення взагалі. Стрічаючи ті речі людського виробу, хоч-не-хоч приходимо до висновку, що це могли осягнути лише такі люди, які любили чи люблять працю. Це одинокий засіб, що веде до великих осягнень у тих людей, які ним користуються.

Праця не лише служить осягненню матеріяльних дібр.

Вона стає матерією Божої ласки та орудником до осягнення Божого Царства. Багато речей є зі своєї природи нездатними й невідповідними до вживання, але через працю інших одержують характер пристойности й пожиточности не тільки для одиниць, але і для загалу. Працею можемо зробити прислугу для всіх тих, що можуть нею користуватися особисто, або дати поміч для потребуючих (Ефесян, 4, 28).

Ніхто не має права відмовлятися від праці чи її уникати.

Це Божий припис, який тяжить на кожній людській істоті. Коли хто нехтує працею, тим самим переступає і цей закон.

По упадку прародичів праця, чи радше тягар праці одержав покутничий характер. Сказав Господь до Адама: "Проклята земля через тебе. У тяжкім труді живитимешся по всі дні життя твого. Родити буде тобі терня й будяки..." (Буття, 3, 17-18). Праця через свій покутничий характер стала тяжка до виконування для Адама і Єви та для цілого їхнього потомства. Та з того аж ніяк не можемо заключити, що праця стратила свою величність чи вартість для їхнього наслідства.

Христове відкуплення і праця.

По відкупленні людського роду і праця стала піднесена до більшої вартости. Кожна працьовита людина одержує упривілеєне місце у Христовім відкупленні. Через неї Ісус Христос помагає нам поборювати пристрасті та підбадьорює до витривалости на дорозі досконалости. Покутничий характер праці залишився й надалі, але не лише під видом кари; ні, він став також засобом збирати заслуги і джерелом ласк до осягнення Христового Царства. Таким робом на людині тяжить обов'язок до праці не тільки, щоб мала що їсти та в що вбиратися, але і тому, що людина є відповідальна за своє власне спасіння, що його може осягнути лише через працю. Святе Письмо каже нам: "Хто не хоче працювати хай не їсть" (2, Сол. 3, 10; 1, Сол. 4, 11; Буття, 2, 15).

Після упадку, людина стала більш ослабленою робити добро, за те більше схильною до зла.

З цього приводу мусить більше працювати не тільки для свого щоденного прожитку, як також над собою, щоб могти втримати себе морально зрівноваженою. Пристрасті, немочі людини, збивають її з правильної дороги. Отже щоб могти себе заховати при рівновазі, вимагається більшої праці. До неї людину примусив Божий приказ, і в Старім Завіті, і в Новім. Працю має людина виконувати радо та в простоті серця в Господньому страсі. Працювати мають люди не задля людського ока, щоби приподобатися людям, а як Христові слуги, що в душі чинять волю Божу (Кол. 3, 22; до Еф. 6, 5-8).

Будучи працівником на Божих добрах, людина повинна завжди починати і кінчати працю в злуці з Богом, ніколи без Нього.

Одного потрібно, тобто: осягнення Божого Царства.

З того обов'язку праця мусить бути розділена на матеріяльні добра і на духовні. Із щоденних зайнять кожна людська істота обов'язана витягати подвійну користь. Матеріяльну: для свого туземного життя, щастя і добра. Духовну: для збирання заслуг на вічне життя через труднощі і терпіння, що їх приносить праця.

Ніколи людина не повинна занурюватися в земських добрах і лише в них шукати матеріяльного багатства та щастя лише для вигоди тілесного життя. Св. Письмо говорить нам, що за тим шукають народи цього світу, "Отець же Ваш знає, що воно Вам потрібне. Отож, шукайте його царства, а це все Вам додасться" (Лука, 12, 31; 10, 41; Якова, 4, 13). Щаслива людина, що вміє подвійно користати та з цих багатств виринути й піднести своє серце до небес, до Бога, Пана всіх дібр і Йому віддати свій поклін та вдячність за ці багатства всесвіту, за Його благословення й поміч у зарібку й набутті матеріяльних і духовних дібр, які чекають на заплату й поміч на спасення кожного, що набуває їх підчас своєї туземної мандрівки через свою працю.

о. Микола Кушнірик СТЛ

ДОСТЕМЕННЕ ПРАВОСЛАВІЄ

(3-тя частина)

Раніше згадані протилежні ставлення православної і латинської теологій — основно їх характеризують. Православне богословіє, будучи свідоме того, що дійсності віри перевершують людський ум, є теологією духовного досвіду (духовного переживання). Відкидаючи всякі людські поняття або концепти, воно спрямовує душу віруючого християнина до переживання віри, до безпосереднього пізнання буттєвого (сьогодні вельми модним є казати "екзистенціяльного") типу, що є наділом "святих" (праведників) і "Отців Церкви". Православна теологія є відносно незалежною від любомудрости (філософії) і радше уникає надуживання розумування, яке могло б не схопити Божої дійсности.

Латинська теологія, навпаки, чуваючи над точністю своїх виразів та спираючись на певності своїх розумувань, частіше користується філософією й міркуваннями. Черпаючи з джерел Об'явлення, вона старається те Об'явлення передати постепенно, оповивши його в точні поняття, що вона їх, коли лише треба, готова помножити, щоб краще оточити тайну. Вона не перестає виясновати, аж доки розум не буде примушений замовкнути.

Про вищезгадане свідчить історія християнських Сходу і Заходу. Коли в середньовіччі християнська теологія зустрінулася з відродженою філософією дохристиянських часів, вірніше — з любомудрістю Арістотеля (грецького філософа) в її арабській формі, то відразу створилася певна однозгідність (синтеза), в якій обидві погоджувалися, завдяки старанням св. Томи з Аквіну, який перетворив богословію в людську науку й виробив своєрідну систему цієї ж науки.

Одначе коли, сто років пізніше, тобто в XIV-тому сторіччі, православна теологія знайшлася віч-на-віч із гуманізмом відродження (ренесансу) та з його культом людського знання в Візантії, то далеко від того, щоб до нього пристосуватися, вона поставила йому чоло і боролася проти нього всіми силами. Тому що вище згаданий гуманізм сильно протиставився духовному життю грецьких ченців (монахів) та їхньому гисихазмові (від слова "гисихія", що означає внутрішній спокій. Гисихія — це водночас і стан життя і стан душі: самітність, відлюдність, спокій, мовчазність думок, припинення, що дозволяє душі і серцю якнайдовше духовно споглядати), проти нього гостро виступив найвидатніший тогочасний богослов православного світу, а саме Григорій Паламас (проголошений Грецькою Церквою святим) — безприкладний подвижник східнього чернецтва. Проти нападів зі сторони гуманістів Паламас видвигав не якісь філософічні розумування, а досвід святих, духовне життя в практиці. Він старався переконливо доказати, що східня духовість є згідна з Переданням і Святим Письмом.

Пізніше — в V-тому столітті — на Соборі в

Ефезі, ці два протилежні напрями знов зударилися. Бажаючи доказати, що їхнє вчення (пояснення) щодо виразу "і Сина" в Символі Віри є правильне, західні богослови, як звичайно, посилалися на діялектичні докази, а їхні противники зі Сходу протиставили їм Передання і твори грецьких Отців Церкви.

Зайве і згадувати, що до повної згоди не дійшло. Слід тут пригадати, що в нашому столітті, жоден богослов Заходу не збагнув так цих протилежних напрямів або ментальностей, як неофіціяльний Патріярх Української Католицької Церкви — Слуга Божий Андрей Шептицький. Він бо перший увійшов у самі надра східньохристиянського духа. Своє заключення передав він сучасним екуменістам та апостолам церковного з'єднання.

(4-та частина)

Узглядивши в основному чим дишуть східня і латинська (католицька) теології, застановімся над їх головними рисами. Бо є три особливіші характеристики, які відрізняють православну богословію від латинської.

По-перше, православна теологія є

МІСТИЧНА (як уже було сказано) тому, що в Бозі вона бачить усе, а Бога в усьому та все інше під тим оглядом. І це становить її основну засаду. По-друге, православна богословія є

НЕГАТИВНА (про що теж була вже мова), або іншими словами

БУТТЄВА (екзистенціяльна), тобто безпосередньо пов'язана з дійсністю християнського життя-буття і з досвідом (переживанням) вірних та святих.

І тому легко зрозуміти, чому Тайна Пресвятої Трійці є вихідною точкою, осердям і ціллю православної теології, яка, понад усе, є богословією троїцькою.

Вона починає від Самого Бога живого — від Бога, який Себе виявляє, і той Бог, якого вона знає з Об'явлення — це Бог Отець, Бог Син і Бог Дух Святий — Три Особи в одному Бозі, це Бог від Якого все походить і до Якого все вертається. І властиво у світлі цієї величної Тайни Пресвятої Трійці, яка перевершує людський ум, православна теологія старається висвітлити всі інші тайни, а саме — світобудову (створений всесвіт, настання людини, Втілення Божого Сина, Відкуплення Ним людського роду, Христову Церкву, підкреслюючи водночас ролю кожної Божої Особи. Наприкінці, православна богословія властиво бачить у злуці з Пресвятою Трійцею кінець всесвіту та особливо завершення людини через обожнювання її, тобто через її участь у вічній славі або в нестворенім пишності Пресвятої Тройці. Отже стає зрозумілим і просто есхатологічний (що торкається останніх цілей людини) та пасхальний (що підчеркує Христове і наше воскресіння) характер православної теології.

Латинська богословія теж має свої особливі риси. Вона є раціональна: тобто починає від відомого, щоб дійти до невідомого, вживаючи при тому певних і второваних шляхів. Латинські богослови починають від людини, її природи, її прагнень, особливо ж від її бажання бути вповні щасливою. Латинська теологія є

ПОЗИТИВНА: вона основується на тому, що Бог об'являє, та на засобах, що Він їх нам достачає, щоб ми могли Його пізнати. І на такій же основі вона творить своєрідну наукову систему. Вона є й

ТЕХНІЧНА. Вона бо цікавиться причиною тайн і старається пояснити їх у світлі єдности, що є законом розуму. Перш-за-все, вона є теологією

ХРИСТОЛОГІЧНОЮ, тобто застановляється над Богочоловіком — об'явленим і видимим. Її вихідною точкою — є Христос і Його вічне призначення в задумі Бога Отця. Той містичний Христос у Церкві є осередком цієї теології, в світлі Якого все інше стається ясним. І той Христос є її ціллю, як славний Голова завершеного Царства.

Таким чином латинська теологія є радше богословією спасіння віруючого люду, а не теологією обожнювання людини. І тому вона більше інтересується сучасним виконанням цього ж спасіння, ніж його остаточним завершенням у потойбічньому світі.

ЄЗУЇТСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ У ПОЛЬЩІ

Єзуїтський верховний настоятель — о. П. Аруппе в половині травня ц. р. виїхав до Варшави відвідати всі єзуїтські манастирі в Польщі. Як подала інформаційна служба Верховної Управи Єзуїтів у Римі, поїздка о. Аруппе мала б мати "чисто релігійний характер і стосується тільки внутрішнього проводу". Однак деякі близькі до Ватикану кола думають, що відвідини єзуїтського генерала в Польщі мають деяке відношення до намірених відвідин Папи. Усіх Єзуїтів у Польщі є 693 особи.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
270 Bathurst St. — **Toronto, Ont.**
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

о. В. Ваврик ЧСВВ

ХРИСТИЯНСЬКЕ ВШАНУВАННЯ НЕДІЛІ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИПЕНЬ

Постання неділі

Третя Божа заповідь приказує святкувати день святий, день Господній. У Старому Заповіті цим днем була субота. Зараз по суботі йшов перший день тижня (тепер неділя), понеділок був другим днем, вівторок третім, середа четвертим, четвер п'ятим, п'ятниця шостим, а субота була сьомим днем тижня. Святкування суботи основували Ізраїльтяни на описі сотворення світу, де сьомого дня Бог, після закінченого творення, відпочав від своїх діл. І кажеться, що тим Господь освятив цей день і благословив його (Бит. 2, 3).

Коли Ісус Христос навчав людей, то Він і в суботу навчав та уздоровловав недужих. Ученики Його в суботу рвали в дорозі колоски збіжжя та їли, чим гіршилися фарисеї, бо це в їх розумінні було порушенням субетнього спочинку від праці. Тоді Христос сказав знаменні слова: "Син Чоловічий є Господом і суботи" (Мт. 12, 8). Тим неначе хотів сказати, що Він має владу перемінити день суботи на інший день святкування. Воно так і сталося після Його воскресіння. Святі апостоли спочатку придержувались жидівських звичаїв та, коли помалу віддалювалися від ворожої їм жидівської синагоги, перемінили вони тижневий день спочинку і спільного богослужения з суботи на перший день тижня, себто на нинішню неділю. Зробили вони це на пам'ятку двох найбільших чудес, себто Воскресіння Ісуса Христа та Зіслання Святого Духа. День той вони "називали по грецьки "Кіріяки", роз. "гемера" стобто "День Господній", що перейшло і до латинців під іменем "діес Домініка". У неділі перші християни збиралися на спільну молитву, співали псальми, читали Св. Письмо, настоятель (єпископ, або пресвитер) пояснив вірним прочитане, опісля відбувалася церемонія "ламання Хліба", себто первісна Св. Літургія, повторення Св. Тайної Вечері.

Ватиканський Собор про неділю

У конститущії про "Святу Літургію" читаємо в числі 106-му: "За апостольською традицією, яка бере свій початок від самого таки дня Воскресіння Христового, Церква святкує кожного восьмого дня пасхальне таїнство, що його слушно називає Господнім днем або неділею. В тому дні вірні християни повинні разом сходитися, щоб, слухаючи Божого слова та беручи участь у Євхаристії, спогадували Страждання, Воскресіння і славу Господа Ісуса та благодарили Бога, який "відродив нас до живої надії через воскресіння Ісуса Христа з мертвих" (1 Петр. 1, 3). Так ото неділя є першорядним святковим днем, що його дається побожним вірним та й настоюється на те, щоб стала вона також днем радости й відпочинку від праці. Інших не можна ставити вище неділі, хіба що справді вони є дуже важні, бо вона є підставою і ядром усього літургійного року".

Цими словами Собор і пригадує нам історію неділі і наказує її святкувати та вказує спосіб такого святкування: сходитись разом до церкви, слухати Божого слова, брати участь у Службі Божій. Треба особливо підкреслити останні слова: "брати участь у Сл. Божій". Отже замало лише "бути на Сл. Божій", замало "вислухати Сл. Божої", але треба *брати участь* у ній: співати, або відповідати разом із цілою церквою, а головно, розуміється тут також, і приступати до Св. Причастя. Бо в розумінні перших християн стояло, що хто бере участь у Сл. Божій, то й повинен приступати до Св. Причастя, щоб так його участь була повна. Тому за свідоцтвом перших Отців св. Церкви у їх часах до Св. Причастя приступала тоді ціла церква, усі вірні приявні в церкві на Св. Літургії.

Коби то Господь дав, щоб і ми та всі нинішні християни зрозуміли це і відновили первісний спосіб святкувати день Господній, що ним є наша свята неділя!

НАВЕРНЕННЯ НЕВІРНИХ ЧЕРЕЗ НАШУ ЛЮБОВ І ПРИКЛАДНЕ ЖИТТЯ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА СЕРПЕНЬ

Свята книга "Діяння Апостолів" дуже для нас цікава. Її називають "євангелією Св. Духа", або "євангелією Церкви". Там ми читаємо про дії апостолів над поширенням Христової науки серед юдеїв і поган. Але знаходимо там і згадки про те, що крім апостолів над поширенням св. віри Христової трудилися також і звичайні тодішні вірні, по теперішньому: миряни. І так в 11-ій главі Діянь читаємо, що вірні християни втікали перед гоненням жидів із Палестини, доходили до Фенікії, Кипру, Антіохії та проповідували там Христа. У самій Антіохії вони наверну-ли багатьох поган до Господа, а тоді з Єрусалиму вислано туди ап. Варнаву, щоб новонавернених у вірі утвердити та підбадьорити. Праці було так багато, що Варнава пішов у недалекий

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

При кінці січня ц. р. я дістав на грудній клітці опух. Тут усякі опухи вважають за пістряка, і так висловився ліхар. Почав я лікування, але воно не помагало. Тоді я зачав дев'ятницю за заступництвом о. архимандрита Климентія Шептицького до Божественного Ліхаря. Скінчив одну й почав другу. Коли скінчив другу опухи зійшли. Цією дорогою складаю подяку доброму о. Климентієві та залучую на подячну Св. Літургію. Залучую мою пожертву на Служби Божі: 1. за відпущення гріхів, 2. за наміром і 3. подячну.

Казимир Грицина, Торонто

Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за мого покійного чоловіка Петра.

Ірина Міляновська, Філядельфія

Залучуємо $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за спокій душі нашого дорогого друга й приятеля Івана Трояна.

Друзі з Чікаго

У залученні $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за спокій душі нашого мужа й батька Івана Трояна. Горем прибиті

Анна — дружина, Стефан, Маруся й Богдан Трояни — діти, Чікаго

Прошу відправити заупокійну Службу Божу за мою кузинку Степанію з Левинських Баран у сороковий день смерти. Залучую $5.00.

Омелян Цісик, Ню Брансвик, Н. Дж.

Прошу відправити три Св. Літургії за померлих із родини. Залучую $10.00.

Є. і К. Спісак, Філядельфія

Залучую $3.00 на Службу Божу "на всяке прошення".

К. Долинська, Ірвінгтон, Н. Дж.

Прошу відправити заупокійні Служби Божі за душі померлих: Пелагії та Петра Присіжний, Ігнатія та Євгенії Колач. Усі вони спочивають у Золочеві в Україні. Залучую $20.00.

Софія Саврас Ню Йорк

Залучую $3.00 на завпокійну Службу Божу за Ірину.

Ярослава Калимон, Ірвінгтон, Н. Дж.

Прошу відправити Св. Літургію за мого покійного брата о. Василя Зварича. Залучую $5.00.

Анна Зварич, Су Ст. Марі, Онт.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

Тарс та забрав звідтіля з собою на працю навернего Савла (пізніше апостола Павла) і вони вдвох цілий рік "силу людей навчали. (І там) в Антіохії вперше учнів називано християнами" (Діян. 11, 26). До того прикладу перших вірних відкликається Ватиканський II Собор, коли починає говорити про апостолят мирян.

Участь мирян у місії Церкви

"На те була основана Церква, — каже Собор, — щоби, поширюючи на славу Бога Отця Христове царство по всій землі, зробила всіх людей учасниками спасенного відкуплення, а через них щоб ціла вселенна справді була спрямована до Христа. Уся діяльність Таїнственного Тіла (Церкви) направлена до тієї цілі називається апостолятом, що його Церква різними способами виконує через усіх своїх членів; бо за своєю природою християнське покликання є також *покликанням до апостолату*. Як в устрої живого тіла жадний член не є чисто пасивний, але разом із життям тіла бере участь також у його активности, так і в Христовому Тілі, себто в Церкві, все тіло "згідно з відповідним діянням кожного члена, бере зріст від нього" (Єф. 4, 16). Що більше, таке є в цьому тілі пов'язання і споєння між членами, що член, який не працює по своїй мірі на зріст тіла, слід сказати, не є корисним ані Церкві, ані собі самому". (Декрет про Апостолят Мирян, ч. 2).

Апостолят через діла любови

Собор навчає мирян-апостолів, що їх апостолят повинен виводити свій початок із любови. "Найбільшою заповіддю в законі є любити Бога з цілого серця, а ближнього як самого себе. Цю заповідь любови ближнього Христос прийняв за свою та збагатив новим значенням, коли поставив себе на рівні з братією, як предмет любови, кажучи: "що зробили ви одному з моїх найменших братів — ви зробили мені" (Мт. 25, 40)... Він поставив як розпізнавальний знак своїх учнів любов цими словами: "з того впізнають усі, що ви мої учні, коли будете мати взаємну любов" (Ів. 13, 35). І свята Церква, яка в початках із Євхаристійною Вечерею злучувала "братній прийом" (агапе) і проявляла отак себе неподільно злученою з Христом, так по всі часи розпізнається вона по тому знаку: любови"... (Апост. мирян, ч. 8).

Апостолят прикладного життя

Не забуває Собор сказати також хоч коротеньке, але ясне слово про апостолювання прикладним життям вірних серед невірних. Він каже: "Саме свідчення християнського життя і добрі діла, виконані в надприродному дусі, мають силу потягнути людей до віри і до Бога; бо каже Господь: "Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця, що на небі" (Мт. 5, 16). (Апост. мирян, ч. 6).

Також і наш досвід каже, що ми не можемо переконати нікого про щось, у що самі не віримо. І друге, що не віра на словах, але віра в ділах найсильніше говорить до переконання. "Слова навчають, а приклад потягає", говорили вже старинні Римляни. Що більше, зле життя заперечує в очах других правдивість нашої віри, що вже св. апостол Павло висказав такими гострими словами: "Ти, що хвалишся законом, переступом закону Бога зневажаєш. Бо, як написано, через вас ім'я Боже зневажається між поганами!" (Рим. 2, 12 і 13).

Заховай нас Боже, щоб через нас таке мало діятись! Жиймо, як пристало на віруючих християн, а це буде наша найсильніша проповідь про нашу св. віру!

У залученні $5.00 на Службу Божу за мого покійного батька Теодора.

Іван Стерпак, Павтакет, Р. Айленд

Посилаю $5.00 на Службу Божу за покійних моїх батьків Михайла і Юлію.

Євгенія Піцин, Елизабет Н. Дж.

Залучую $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за померлу Пелагію.

Рудольф Пасіяра, Бруклин, Н. Й.

Просимо ласкаво не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

У залученні $10.00 на дві співані Служби Божі за мого покійного мужа Івана Федорчука. Пізніше вишлю ще на григоріянські Служби Божі.

Домія Федорчук, Судбури, Онт.

Посилаємо $200.00 **на дві григоріянки за душі** покійних Вуйка й Тети — д-ра Степана й Меланію Витвицьких.

Інж. Роман і д-р Оксана Трушкевські, Клівленд, Огайо

Залучую $5.00 на Службу Божу за покійного мого чоловіка Олександра в 5-ті роковини його смерти.

Макрина Мазяр, Вейн, Па.

Залучую $5.00 на Службу Божу за померлу мою сестру Софію.

Юлія Цепляк, Дітройт

УКРАЇНСЬКА ПАПСЬКА КОЛЕГІЯ В РИМІ

В. Р. Кравець ЧСВВ

ПОЧАТКИ

Велика Семінарія сягає початками до приїзду перших Українців на студії до Риму, в перших же роках після Унії. Перебували вони в грецькій колегії аж до 1897-го року, коли Папа Лев XIII їх відділив і примістив у манастирі оо. Василіян при церкві святих Сергія й Вакха.

НАСТОЯТЕЛІ

Настоятелями були спершу оо. Єзуїти, але 1904 року передано провід оо. Василіянам. Теперішній ректор є о. д-р Єронім Химій, уродженець Канади; віцеректор — о. д-р Софрон Мудрий, що цього року почав викладати на Східньому Інституті (відділ Григоріянського університету), історію візантійського церковного права. Духовником колегії є о. д-р Родіон Головацький, що є теж керівником українського відділу ватиканського радія.

НАУКА

Питомці вчаться на Папському Урбаніянському Університеті ("Пропаганда Фіде"), де побирають два роки філософії та чотири богословії.

ПРИМІЩЕННЯ

Коли студенти вже не вміщувалися в манастирі оо. Василіян, Апостольський Престіл збудував на горбку "Джаніколло" біля Ватикану просторий дім, що його семінаристи замешкують від 1932-го року. Гарна каплиця, недавно відновлена, та просторі площа на відбиванку чи теніс — служать потребам душі й тіла. Студенти користають теж із футболевої площі американської колегії в сусідстві.

ВЛАСНА ІНІЦІЯТИВА

У колегії діє "Читальня", що видає журнал "Альма Матер" для вдержання контакту з колишніми студентами. Існує гуртоя "Марійської Дружини". Хор співає Божественну Літургію раз на місяць у ватиканськім радіо, а по різних колегіях чи парафіях кільна разів на рік, на запрошення.

ВПИСИ

Хто бажав би вступити до семінарії, нехай зголоситься до власного епископа. Більше інформацій можна одержати від о. ректора:

Rmo. P. GIROLAMO CHIMY OSBM
Passeggiata del Gianicolo 7
00165 Roma, Italia.

ПОКЛИКАННЯ І СВЯЩЕНИК

У своєму посланні з нагоди неділі молінь за священичі покликання в місяці квітні віденський Кардинал Кеніг, обговорюючи справу покликань до духовного стану, між іншим підкреслює таке:

Дуже важливу ролю на розбудження покликань до духовного стану посеред молоді грає особа священика та його особистий приклад. Проведена анкета між студентами-священичими кандидатами виявила, що 59 відсотків їх пішло на богословські студії, щоб стати священиками, бо особа і приклад священика їм заімпонували, що етало для них вирішальним поштовхом. Бо — як дослівно пише Кардинал — "молода людина будує свій званевий ідеал не на теорії, але на пережитому прикладі".

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Деякі американські католики говорять про можливість зміни Св. Тайни Сповіди, мовляв, це буде сповідь не приватна, кожного вірного окремо, а загальна, групова. Знаємо, що таку Сповідь мають протестанти, які, між іншим, твердять, що це Римська Церква завела приватну сповідь із подрібним вичислюванням гріхів. Чи могли б Отець дати нам пояснення в цій справі?

Що сповідь, і то індивідуальну сповідь установив сам Ісус Христос, а не Римська Церква, не Римський Папа і не якийсь Собор, — це знаємо із слів самого Божого Сина, Який виразно сказав Своїм Апостолам: "Прийміть Духа Святого! Кому відпустите гріхи — відпускаються їм, кому ж затримаєте — затримаються" (Йоан 20, 23). А св. Ап. Яків пише: "Сповідайте, отже, один одному гріхи ваші" (5, 16). Та й Св. Сповідь існувала вже за Апостольських часів. Ось Діяння Апостолів оповідають, що в Єфесі "багато з тих, що увірували, приходили і признавались та об'являли свої вчинки" (Діян. Ап. 19, 18). Уже з самих Христових слів виходить, що сповідь мусить бути поосібна й подрібна, а не загальна й групова, бо як міг би священик знати, чиї гріхи затримати, коли б каяник не визнавав своїх гріхів подрібно, а тільки загальниково: "я грішний"? Коли б Церква в пізніших віках була завела подрібну й індивідуальну сповідь, як це кажуть протестанти, тоді вірні були б зробили велику бурю з цього приводу, а перші, що напевно були б протестували, були б самі священики, які мусять слухати сповідей нераз по 5-6 годин денно. Але ж уся історія Церкви в жадному краю земної кулі не наводить ані одного випадку протесту вірних, або священиків проти подрібної сповіди. Доперва в сьогоднішних часах обзиваються не протести, а пропозиції деяких модерних священиків, яким здається, що Св. Сповідь треба б зреформувати, бо в сьогоднішній формі вона сталась занадто махінальною, математичним вичислюванням гріхів без усякого глибшого глуздду, а за тим слідує така сама махінальна покута й махінальне розрішення. Все це, мовляв, марнування дорогого часу вірних, а ще більше марну-

У 10-РІЧЧЯ

АРХИЄРЕЙСЬКОГО СЛУЖІННЯ

ПРЕОСВЯЩЕННОГО

ВЛАДИКИ

ПЛАТОНА КОРНИЛЯКА

ШЛЕМО

ПОБАЖАННЯ

ВСЬОГО НАЙКРАЩОГО

вання часу священика, який мусить годинами вислухувати ті безконечно нудні сповіді. Все це звучить дуже гарно й багато в тім правди. Кожний місіонар, який під час місій мусить сповідати вечорами нераз до півночі, ба навіть і після півночі, підписався б на цей проєкт: давай зреформувати сповідь, зробити її модерною, короткою й практичною, а головно, легкою як для вірних, так і для священиків. Але в який спосіб це зробити?

Католицький тижневик "Реджистер" у червні 1968 р. написав про один такий спосіб. Священики, разом із своїм єпископом, робили реколекції. Визначеного дня й години всі зібрались у каплиці, один уголос читав Святе Письмо, потім усі співали пісні про покаяння та Боже милосердя, за тим слідувала проповідь про злобу гріха та про помирення з Богом. Після того всі разом уголос відмовили молитву совершенного жалю. Коли це скінчилося, 5 сповідників засіло до сповідальниць і священики один за одним ішли сповідатись. Коли всі так висповідались, усі сповідники вийшли із сповідальниць, і від престолу, всі разом уголос промовили слова розрішення, за чим слідувало спільне відмовлення покути. Впр. о. Йосиф Гю, котрий пише про цей експеримент священиків, каже, що така "спільна сповідь" викликала величезне вражения на всіх священиків-реколектантів. Декотрі аж сльози мали в очах від зворушення. Але той самий автор додає, що в парафіях такої "спільної сповіді" не можна робити часто, бо скоро збуденніє, як буденною сталась для багатьох індивідуальна сповідь.

Ось, така була спроба з реформою Св. Тайни Сповіди. Спроба може й удала, та була корисна для священиків зібраних на реколекціях, але певно непрактична для вірних у парафіях. Бо де ж парох у великій, чи навіть і в малій парафії може зібрати нараз усіх вірних, які хочуть сповідатися? А, по друге, навіть у такій "зреформованій" Тайні Сповіди каяльники мусять сповідатися кожний окремо і подрібно визнавати принаймні тяжкі свої гріхи, отже не всі разом, не групово й незагальниково, як у протестантів. По третє, така "спільна сповідь" може так збуденіти, як буденніє теж індивідуальна сповідь, коли каяник не усвідомлює собі дуже живо того, що Св. Тайна відпущення гріхів — це Тайна Божого Милосердя, ціна Христової Крови.

Отже реформа Св. Тайни Сповіди? Не гадаю, що треба якоїнебудь реформи самої Св. Тайни. Але певно треба, щоб кожний із нас зреформував себе самого. Треба, щоб кожний ішов до Св. Сповіді з належним приготуванням, зі щирим та правдивим жалем за гріхи, зі щирою й сильною постановою поправи та щирим і гарячим бажанням: не тільки очистити свою совість у Найсвятішій Крові Христа Спасителя, але також скріпити себе новою Христовою ласкою до дальшої боротьби за освячення своєї душі. У сповіді звертати увагу не так на вичислювання гріхів, як радше на щире шукання помочі в Бога та поради у священика, щоб ми могли краще вилікуватись із немочів нашої душі. Священики ж повинні бути не тільки суддями, що вислуховують і розрішають, але також і лікарями, вчителями та провідниками, які Божим словом і добрими вказівками уздоровлюють, скріплюють та освячують. Такі Св. Сповіді не збуденіють, не будуть махінальними, а навпаки, будуть завжди бажаною і щиро шуканою нагодою, щоб віч-на-віч зустрінути всепрощаючого Спасителя й інтимно поскаржитися Йому: "Господи, той, що любиш Ти його, слабує". (Иоан. 11, 3).

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

о. Бернард Панчук ЧСВВ став капеляном американської фльоти

Єп. Йосиф Штангль

ВИХОВАННЯ СТАТІ

(Продовження)

В. Допомога на властивому шляху

1. — Після властивого з'ясування поняття статевости — коби лише було воно задовільне — завдання сексуальної педагогії ще не є цілковито вичерпане. Треба ж допомагати молоді крокувати тим шляхом, що його їй указано як властивий.

2. — Завданням цього шляху є включити статевість у суцільність людського існування і, за посередництвом цього, — в любов і в бажаний Богом лад.

3. — З уваги на те відношення, що існує між статевістю й любов'ю, виховання основної настанови до щирої та безкорисної любови становить собою найважливіше та найкраще приготування до правильної поведінки у самій же такій сфері статевости. Молодь напевно прийме шляхетну й некорисливу любов, аби лише їм допомогти прийнятися самовихованню.

4. — Молодь, уже з дитинства, повинна завчати, що слід приймати власну статевість та плекати притаманні риси чоловічости чи жіночости, відповідно до різних ступнів віку.

5. — Виховання статевого сорому дає помітну допомогу для включення статевости в суцільність буття. Воно повинно розпочинатися вже у дитини, остерігаючи її чи то перед надмірним соромом і страхом, чи проти поверхового натуралізму. Молодь уже від початку завчатиме, щоб власне тіло, отже й статевість, шанувати й пильнувати з особливою щирістю, як Божий дар.

6. — Допомога виховання стає зосібна важливою на початку дозрівання. Молодь відчуває статевий інстинкт, який розбуджується в неї перш усього разом із прагненням зле зрозумілої незалежности, що є овочем первородного гріха. Супроти цієї дійсности, досі незнаної, хлопці й дівчата часто стають дуже розгублені та відчувають начебто якусь загрозу. Тим то виховник, застосовуючи вирозумілість, у щирій розмові повинен створити таке підсоння довір'я, щоб юнак навчився розуміти значення своєї статевости. А тоді повинен додати йому відваги, щоб він гартувався в тій глибинній боротьбі за чесноту чистости (що є властивою настановою у статевій сфері й відповідає різним станам життя).

7. — На початку періоду віку юнацтва треба допомагати хлопцям і дівчатам здоровими зустрічами з протилежною статтю: насправді вони зустрічаються при різних нагодах (школа, професійний вишкіл, вільний час), тож було б помилкою попереджати їх, щоб уникали протилежної статі. Виховна допомога повинна перш усього розбуджувати радість від бездоганної зустрічі, замість наганяти страх перед лихою зустріччю; важливішим від страху є визнання цінностів інших та розбудження відповідальности. Лише тоді змішаність статі можна здійснити з багатством благословення. Душпастирство молоді в Церкві повинно б допомагати молоді піднаходити форми мішаних зустрічей, які однак не були б статевими зустрічами.

8. — Щоб хлопцям і дівчатам допомагати в іхньому розвитку на чоловіків і жінок, не можна недоцінювати важливости ведених якслід *гуртків молоді*. У них молодь, розмежована статями; знайде провід, а й побудник для розвитку своїх особливих характеристик аж до визрівання відповідного батьківського й материнського почуття. Такі гуртки дають молоді широкі можливости завчати та вправляти енергійність, відпові-

дальність, довір'я, здисциплінованість, відчуття спільноти, послуху, взаємної допомоги й пошани. Тим то виховання на цих основних засадах повинно бути першою турботою з уваги на суцільність виховання молоді. Бо згадані засади становлять собою передумову бездоганної зустрічі між обидвома статями, тож є підставою дозрівання любови. Дуже важливим є для католицьких хлопців і дівчат, щоб у їхніх зусиллях за осягнення статевої зрілости, як цього бажав Бог, вони не відчували самітности, а жили своєю молодістю в оточенні католицьких товариств, де всі намагаються створити погідне й бездоганне підсоння.

9. — А щоб юнак і юначка на властивий шлях спрямували свої надхненні взаємовідносини, то для цього треба їм дати нагоду, відповідно її їм приготовляючи. Такі нагоди дається в родинному гурті, а й у парафіяльному довкіллі (парафіяльні свята, вакації молоді, хорові гуртки, студійні дні й конференції). Окреме значення мають добре зорганізовані танці, які ведуть до звичайних суспільних зносин.

10. — Коли зустрічаються хлопці з дівчатами, то вони повинні з усього серця радіти своїм почуттям. Нехай виховники вистерігаються дивитися на це як на неуникнене зло, ані навіть як на звичайну загрозу гріха. В разі потреби можна молоді пояснити, що справжня приязнь і справжня єдність припускають зрілість, тож можна їм нанести шкоду тим взаємним зв'язком, який не буде зрілий. Крім того покажеться їм, як воно гарно залюбитися, якщо вони обопільно себе зобов'яжуть з метою, перетворити свою любовну схильність такою мірою, щоб вона стала справжньою любов'ю.

11. — Любов — як для одружених, так і для неодружених — є не лише найкращою, і дуже важкою річчю, але також найбільш вирішною в Іхньому житті. Її багатство може зростати лише в живій злуці з Богом і в співпраці з Його ласкою. Найшляхетнішим і найважливішим завданням виховника молоді є оформлювати їхнє почуття відповідальности одних супроти одних та вести їх до справжньої любови за допомогою спрямування до духа аскези й молитви, до духовного проводу в святій Тайні Покаяння та приготування до участи в Євхаристійному бенкеті.

БОГОСЛОВИ ПРОТИ АНГЛІЙСЬКОЇ КОРОЛЕВИ ЄЛИСАВЕТИ

Щойно недавно виявилося, що католицькі питомці — студенти богословського факультету університету в Інсбруку, Австрія, мали влаштувати демонстрацію проти англійської королеви Єлисавети під час її відвідин в Інсбруку. Спонукою до протесту була політика Англії щодо Нігерії й Біафри. Протест мав бути мовчазний. Демонстранти мали уставитися перед головним театром. При приході королеві Єлисавети демонстранти мали розгорнути транспаренти з відповідними написами. Але демонстрацію заборонили...

НЕДОВІР'Я ДО НОВОГО КОДЕКСУ ЦЕРКОВНОГО ПРАВА

Уже від шістьох років працює в Римі Папська Комісія для Ревізії Кодексу Канонічного Права. Її президентом є колишній генеральний секретар Собору — Кардинал Перікле Фелічі. У Комісії працює 138 радників із 33 народностей і різних шкіл, які працюють у 13 комісіях. Досі випрацювала Комісія проєкт яких 1200-канонів-правил. Однак у широкому католицькому світі від деякого часу почало зроджуватися недовір'я до опрацьовуваного церковного права, мовляв, Комісія надто багато присвячує юридизмові, замість того, щоб опрацювати це право в тому дусі, що його бажав Собор.

ПО 20 РОКАХ — ПЕРШІ СВЯЧЕННЯ У ПРЯШЕВІ

Австрійська пресова агенція подає, що — по 20 роках зовнішньо-формальної нечинности Греко-Католицької Церкви в Чехословаччині — відбулися у Пряшеві перші священичі свячення. Свячень уділив Преосв. Владика Василь Гопко. До свячень приступило: 4 Українців, 3 Словаків і 1 Чех. Під час обіду, що відбувся по свяченнях, назначений Римом адміністратор Пряшівської єпархії — о. Іван Гірка, Словак, у своїй промові в окремий спосіб складав подяку дружинам нововисвячених за те, що вони допомогли своїм мужам сповнити їх бажання — стати священиками.

ВЛАДИКА ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ МАВ БИ МАТИ АТАК СЕРЦЯ

Деякі європейські часописи подали за католицьким югославським часописом "Глас Концїля", який покликається на наочних свідків, що арештований Львівський Владика Величковський перебув у в'язниці атак серця, з якого доволі добре вийшов, так що вже в половині травня міг вийти на прохід.

о. І. Назарко ЧСВВ

РОЗМОВИ НАД ШВАЙЦАРСЬКИМ ОЗЕРОМ

ГРІХ НА ІНШИХ ПЛАНЕТАХ

Наступного дня майже в тій самім часі над озером зібралося все наше товариство, крім професора, який мусів виїхати до Цюріху на якусь доповідь. Але місце його зайняв новий гість, старий, але ще бадьорий, місцевий протестантський парох, який перед кількома роками був професором протестантської теології, а тепер маючи маленьку парафію, писав багато богословських статтей, а навіть видав дві книжки з ділянки протестантської екзегези Св. Письма. Представивши незнайомих парохові та посадивши його поруч себе, *Єпископ* коротко і ядерно переповів парохові зміст нашої вчорашньої розмови, а відтак сказав:—Мої Панство! Вчора ніччю я ще довго роздумував над тим, про що ми говорили. І сьогодні, під час купелів і проходу, моя думка верталася до цієї теми, а в висліді цього передо мною виникло таке тривожне питання: Якщо ми намножимо багато світів, чи тимсамим ми не намножимо й багато катастроф?

Єзуїт: Владико! Не знаю, чи ми тимсамим множимо катастрофи, бо не бачу рації, чому інші людські роди на інших планетах мусіли б бути такі слабкі і склонні до злого, як наш людський рід на землі. Хто може нам доказати, що ми не живемо на планеті "опірній, невірній і збунтованій", як казав французький філософ Бергсон? І хто може ствердити, що під іншим небом, в іншій галяктиці, інша людина не вив'язалася зі свого завдання краще, як людина на нашій бідній землі?

Єпископ: Але допустім, що в цілому космосі існує, — як я сказав — 40 людських родів, було 40 Адамів і всі вони згрішили. Чи в такому припущенні було й 40 Воплочень, 40 Ісусів Христів? А чи тепер існує 40 католицьких Церков, по одній на кожній замешкалій планеті? Ніяк не можу уявити собі 40 родів людських із 40 Воплоченнями, стільки ж Христами, ну і в остаточній консеквенції з тільки ж Папами Римськими. Бо ті, уяви собі, що сьогодні Папа Павло VI не є єдиний у світі, бо є 40 Павлів VI-их, або 40 достойників із йому рівною гідністю!

Баронеса: Але ж, стрийку! Та ж тепер не було б 40 Павлів VI-их, бо хто нам може доказати, що на інших планетах Церква поставала в такий самий спосіб, як на нашій землі?

Парох: А чи не краще воно погодитися на цей традиційний погляд, що планета, звана землею, є тільки одна-одинока, яку відвідав Бог? Вона єдина замешкана розумними людьми, обдарована ласками, а тимсамим по всі часи є вона осередком і внутрішньою віссю всіх світів.

Василіянин: Ця гіпотеза найбільш приманлива, бо й наша християнська віра, немов домагається погляду, що Христос є тільки один. У противному випадку ми профанували б місію Богочоловіка. Але тоді виринає інша трудність: чому тільки я маю привілей, якого не мають інші? Або я його комусь відібрав, або я помиляюся, що я внімкове сотворіння. Частіше й буває таке, що хтось уважає себе осередком світу, ніж таке, щоб серед мільярдів інших світів цей чоловік дійсно знаходився в самому центрі світів.

Лікар докидає коротко: Можна повторити за відомим французьким письменником: "Боюся бути вибраним".

Єпископ: Маєш правду, бо воно не легко повторити за Апостолом: "І ми теж повірили в Любов". Тоді в нашій душі родяться скрупули, чи ми заслуговуємо на оцей привілей?

Парох: Панство! А може ми підійшли б до тієї проблеми окружним шляхом? Знаєте ж засаду, щоб не вдарити безпосередньо в те, що ставить найсильніший опір, а вибирати окружну дорогу, хоч би й довшу. Сказав Платон, що, коли ми змагаємо до великої мети, то нам просто конечні окружні шляхи, бо на них мимоходом ми пізнаємо дуже важні т. зв. "дрібниці".

Єзуїт: Ми були б щасливі, осягаючи якесь вияснення навіть посередньою дорогою. Я особисто дуже люблю перстені довкола Сатурна, чи круті пасмуги довкруги сонця.

Парох: Таким першим окружним шляхом, на мою гадку є: вияснювати Біблію самою Біблією. Отже книга Буття займається тільки, так сказати б "Адамовим людством". Це є характеристичне для жидівського генія: зовсім не займатися

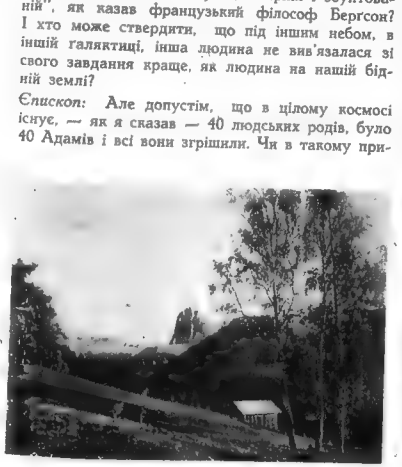

Швайцарський краєвид у нижчих Альпах

ніким, хто не є вибраним народом. Це не значить, що Біблія заперечує існування другого людства й другого гріха на іншій планеті. Це не значить, що інші людські роди вона осуджує. Але їх "по царськи ігнорує", бо вони знаходяться поза стрефою світла, крізь яке перепливає сяйво Божого Об'явлення.

Баронеса: Але, що властиво ми хочемо осягнути, вибираючи цю окружну дорогу?

Парох: Хочемо виказати, що з Божого Об'явлення ми не можемо нічого довідатися про те, що діялося серед людства, яке не походило від Адама: чи воно згрішило, чи ні? Тим менше можемо довідатися про людей, що живуть на других планетах. А вже зовсім нічого не знаємо про тих людей і про ті світи, що могли існувати і зникнути перед початком нашого світу, або про тих, що появляться після нашого світу. Отже всесвіт багатший на буття, ніж ми це припускаємо. І так бачимо, як сьогоднішня наука розширює границі вселенної і за це треба науку благословити. А старушка Біблія зовсім не противиться тому, а навіть — я сказав би — вона заохочує нас до цього. Та властивою ділянкою Біблії не є космологія, космогонія, чи біологія, а те, що я назвав би світом релігійним або моральним.

Лікар: Слово "моральний" — це сьогодні в науці доволі неприємна етикета та насуває нам підозріння про гіпокризію.

Парох: Як так, то назвімо цей світ свобідним, бо до нього належать усі істоти, що мають розум і волю, та яким повірено їх власну долю. Отже я переконаний, що цей свобідний світ у всій вселенній є один, бо Ангели й Херувими становлять частину того самого світу, що й люди. Те, що є правдиве, добре й гарне для Херувимів, є теж правдиве, добре й гарне для людей. Що більше, до цього свобідного світу я включаю в одне тих усіх людей, які попередили сьогоднішню культурну людину і тих, які існують на інших планетах. Із хвилиною, коли вони сталися свобідні та здібні до свідомости, вони належать до того самого світу, що ми, а навіть до того самого світу, що Херувими, Серафими й усе "воїнство небесне". Всі вони співають, хоч в інших тонаціях той самий гимн, що проголошує та саму славу в часі й просторі, в понадчасі й понадпросторі.

Василіянин: Яке це гарне й величне! З цього виходить, що Біблія все дуже розширяє й простягає перед нами просто безкраї перспективи. Вона щедро залюднює стрефу Невидимого. І тут ясно видно, що кількість не має ніякого значення, за те всім є якість.

Парох: Я піду ще дальше. Коли думаю про Бога, то кажу собі: є і може бути тільки один Бог. А в Ньому одному є більше досконалости, ніж у всіх актуально існуючих, існувавших і можливих світах. І впевняю вас усіх, що хоч би були мільярди ще більших світів, це не викликує в мене ні найменших турбот.

Радісно трембітав колись наш гуцул на своїй полонині

Баронеса: А мене це бентежить!

Парох: Хто з вас наймолодший? Мабуть пан доктор. Будьте такі добрі, побіжіть до моєї кімнати і принесіть мені те велике Св. Письмо в чотирьох мовах, що лежить у мене на столі. А не забудьте й побільшального скла, бо крізь самі окуляри я вже не бачу. (По кількох мінутах доктор усе приніс. А парох сказав): Але навіщо я буду до решти псувати свої хворі очі, коли ми тут маємо такого поліглота - спеціяліста, як пані баронеса. (Баронеса знала знаменито мови: єврейську, грецьку, латинську, а з нових: англійську і французьку, та була доценткою класичних мов на університеті в Цюріху). Ласкава пані, знайдіть 38-му главу Йова. Дуже люблю те місце, дé Елогім говорить до Йова про конституції. Автор тієї книги знав про констеляції не гірше від Гомера.

Баронеса читає по єврейськи і по грецьки та перекладає: "Озвався Господь до Йова: Де ти був єси, як я закладав землю? На яких підвалинах її опертo? Або хто поклав їй наріжний камінь? Чи злучиш ти звізди Квочки? Чи розв'яжеш мотуззя Оріона? Чи виведеш у свій час Ранню Зорю, або Медведицю з її дітьми? Чи зійшов ти колись до джерел моря? Чи походжав дном безодні? Чи відкрилися тобі ворота темряви?" (Йов 38, 16-33).

Єзуїт: Щиро вибачаюсь. Це все дуже гарне, але воно стосується радше до нашої вчорашньої теми, а не говорить нам про гріх і потребу Відкуплення на інших планетах.

Єпископ: Мій добрий, уже покійний професор теології казав нам часто, що не кожну проблему можна замкнути відповіддю, а треба деякі питання залишити отвертими, вичікуючи відповіді з висот, як зрештою вчинив Йов, підкорившися Божій волі.

Парох: Ми ствердили, що книга Буття не займається іншими людствами, крім Адамового. Тимсамим Св. Письмо нічого нам не каже про гріх людей на інших планетах. Це одне. А друге: ми ствердили, що в цілій вселенній є тільки один свобідний світ, до якого належать Ангели, люди на землі, люди на інших планетах істнуючих і можливих. І цей один свобідний світ має одне вогнище, яким є Христос. А Його Відкуплення є таке безконечне, що може засягнути мільярди людських родів на мільярдах планет. Але це вимагає довшого й глибшого з'ясування, а вже йде дощ.

Справді небо затягнулося чугунними хмарами, на озері появилися чорні, розбурхані хвилі, розгулявся вихор і почав падати дощ.

Ми мусіли попрощатися.

"СТАРО-УКРАЇНСЬКИЙ КУТ" В ЕДМОНТОНСЬКІЙ КАТЕДРІ

о. О. Купранець ЧСВВ

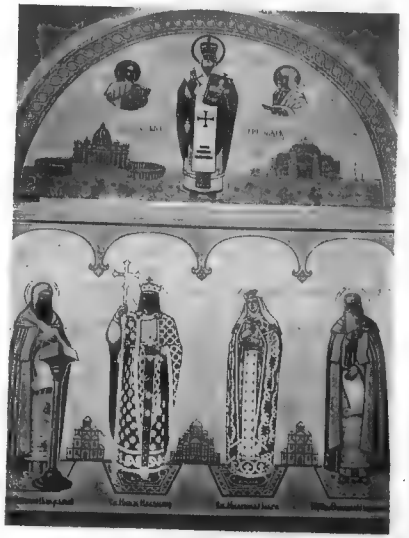

"Старо-українським кутом" у катедрі св. Йосафата в Едмонтоні можна назвати трансепт по правому боці головної нави, коли йти від головного входу. В ньому розміщені постаті Святих, що в найтісніший спосіб пов'язані з першими початками християнства в українському народі.

Основоположники християнства в Україні

Тут ми подибуємо постаті, з яких: одні — підготовили або поклали державно-церковні основи під формальне введення християнства в Україні — Володимир Великий і Ольга; другі — свв. Антоній і Теодосій Печерські — це ті, що будували фундаменти під церковно-релігійну та культурну духовість українського народу.

На стіні, здобленій — як тло — тризубами, наслідуючи візантійський стиль старо-української доби, мистець змалював: св. Володимира Великого, св. княгиню Ольгу, св. Антонія й Теодосія Печерських. Св. Володимир із хрестом і мечем у руках. Хрест, — бо він рівноапостольний просвітитель українського народу, а меч, бо він могутній володар великої держави. На голові корона — символ влади, а на грудях герб — тризуб — символ любови свого народу. Вираз лиця повний рішучости та мужньости. Зате св. Ольга, пригортаючи до грудей хрест, має вираз лагідности та покори. Піднесеними очима вона задивлена в небо. Свв. Антоній і Теодосій зодягнені в повне чернече одіяння. Св. Антоній стоїть із пером у руці перед культом, з якого опадає звиток. Він закаптурений. Св. Теодосій держить в одній руці звиток, а в другій вервицю. Поміж постатями внизу зображені в первісному виді собор Св. Софії та (двічі) Успенський собор Печерської Лаври в Києві.

Два півкруги

У півкрузі, що над Українськими Святими, представлений у традиційний спосіб св. о. Миколай Чудотворець. Він в архиєрейських ризах. Правою рукою благословить, а лівою держить книгу св. Євангелія. З його боків угорі бачимо змальованих у кругах Ісуса Христа та Пресвяту Богородицю, а під ними внизу два символи Вселенської Церкви — двох її основних частин Західньої та Східньої Церкви: базиліку св. Петра в Римі та собор Св. Софії в Царгороді.

У півкрузі над вікнами зображений св. Юрій Переможець, що сидить на баскому коні. З його юнацької постаті пробивається лицарськість і героїчність. Списом він убиває потвору. Спис устромлений у пащу потвори. Юрій зодягнений у панцер і мантію лицаря, а його баский кінь наче в льоті над потворою. З боку стоїть навколішках молоденька дівчина, яку він освободив від цієї потвори. Вона в благородній поставі молиться Богові та з вдячністю споглядає на свого визволителя. Проф. Буцманюк дуже добре зумів віддати сміливість і відвагу св. Юрія, як теж надати образові якогось своєрідного почуття бадьорости.

На віконній частині трансепту, яка не дає місця на якусь більшу картину, маємо з боків ікон дві постаті василіян-монахів, які держать в руках свічки, а посередині Василіянський герб — горіючий стовп.

Склепіння цього "кута" орнаментоване звіздою, стилізовано витворюються з перехрестя двох хрестів, що їх творять янгольські крила.

АРХИПЕРЕЧУЛЕНИЙ МОСКОВСЬКИЙ ПАТРІЯРХ

Московський патріярх Олексій гостро запротестував телеграмою до грецького премієра Пападопулоса, мовляв, грецький уряд "у грубий спосіб порушив права інтернаціональної православної чернечої республики на горі Атос, а зокрема права російського манастиря св. Пантелеймона". Ідеться про те, що грецький уряд дав губернаторові "Святої Гори Атосу" можливість вмішуватись у внутрішні справи манастирів на Атосі, що є порушенням статусу автономії, яку вони мають. — У СССР діються жахливі речі, коли йдеться про церковно-релігійні справи, але патріярх Олексій якось їх не добачає, а навпаки вихвалює "миролюбний" спосіб нищення Церкви в СССР.

ПРАВОСЛАВНА ЗУСТРІЧ "НА ВЕРШИНАХ"

Із нагоди святкувань 1100-річчя смерти св. Кирила — Апостола Слов'ян, з'їхалося в Софії, Болгарія, багато православних достойників. Між ними прибув і Царгородський Патріярх Атенагор, Олександрійський Патріярх Миколай та інші. Католицьку делегацію очолював французький єпископ Морі. Спостерігачі висловлюють гадку, що в Софії можна було легко запримітити дві цікаві речі, а саме, що наступило якесь наближення між поодинокими патріярхами, а з другого боку видно було, що є неприхильне наставлення супроти Московського патріярхату, який хоче чи намагається перебрати провід між Православними Церквами.

1855 ВІРНИХ ПАПІ СВЯЩЕНИКІВ

1855 німецьких священиків за ініціятивою пароха К. Ніінга з Фалькенштайну підписало й переслало "Заяву вірности" Папі Павлові. В "Заяві" говориться, що вони переконані в тому, що в усьому тому неспокої й замішанні, які сьогодні переживає Церква, Папа зберігає в іжеї Христа скарбницю віри, як теж висловлюють подяку Папі за видання енциклік у справі контролі народин і целібату.

ЗВЕРНЕННЯ

Секретаріяту Світового Конґресу Вільних Українців до української спільноти у вільному світі в зв'язку з посиленими переслідуваннями та русифікацією України.

Українці й Українки!

З України доходять усе більш тривожні вістки, що російсько-советський уряд посилює свої наступи на український народ із виразною метою припинити національний розвиток в Україні, спрямувати його у всеросійське русло та, заодно, черговий раз ударити по всіх, хто має відвагу чинити опір російській руїнницькій політиці. Намагаючись ліквідувати стремління українського народу до національної незалежности та політичної і соціяльної свободи, російсько-советський режим використовує всі засоби, включно до кримінальних злочинів, за які, в нормальних умовах, злочинців притягається до карної відповідальности.

Чи ж не є злочином варварське нищення культурних історичних пам'яток народу тільки тому, що ці пам'ятки українські, а не російські? Хіба ж руйнування старовинних церков, манастирів та інших історичних споруд, підпалювання бібліотек та архівів, де зберігалися цінні документи що перетривали найважчі лихоліття української історії, не є яскравим доказом варварського руйнування української нації? І, головне, коли на доручення уряду, українські історичні культурні пам'ятки руйнуються, то цей же уряд асигнує величенські суми грошей для реставрування й збереження таких же російських пам'яток. Досі ще не було віднотовано випадку, щоб у повоєнні роки в Росії згоріла бібліотека з важливими документами, чи було зруйновано хоч якусь історичної вартости споруду. Російсько-советський уряд, руйнуючи все що не-російське, докладає всіх старань, щоб зберегти кожну найменшу пам'ятку російської культури.

Україна стогне під навалом російських видань. Молодь, якщо хоче пробити собі шлях у майбутнє, змушена навчатися в університетах та вищих учбових закладах з московською мовою викладання, розмовляти по-московськи в щоденному житті. Для скріплення русифікації, уряд СССР користується всіма засобами масової комунікації. Русифікується кожну ділянку культурного, політичного, громадянського, наукового життя. Будь-які спроби протиставитися цій політиці советський уряд здавлює, застосовуючи терор, переслідування, арешти, заслання. Русифікатори мають до своїх послуг армію, партію, професійні спілки, комсомол, піонерські загони.

Упродовж останніх місяців уряд СССР ще пильніше стежить і переслідує синів і дочок українського народу, які мають відвагу чинити опір російській руїнницькій політиці в Україні та вимагають для України таких самих прав, які має Росія.

Про розміри нелюдських переслідувань та обмосковлювання свідчить факт, що Українці, які не можуть знести наруги над українським народом, у знак протесту рішаються на самоспалення. У листопаді 1968 року в Києві на Хрещатику спа-

25 років минуло від днів бою під Бродами, де боролася наша дивізія "Галичина" з большевицьким наїзником. Угорі: Дереворит "Броди" Мирона Вілинського.

лив себе вірний син українського народу Василь Макух.

Українська спільнота у вільному світі глибоко стурбована подіями в Україні. Тому Секретаріят Світового Конґресу Вільних Українців чергový раз підіймає голос протесту в оборонi переслідуваних братів і сестер в Україні, які в самооборонi вибирають в'язниці, заслання, переслідування, але не здають своїх позицій.

Чи маємо ми право дозволити, щоб жертва самоспалення в Києві пішла на марне? Чи не тяжить на нас братній обов'язок допомогти нашому народові?

Секретаріят Світового Конґресу Вільних Українців уважає, що сучасне становище українського народу вимагає постійної, об'єднаної протидії. В обличчі смертельної загрози з боку Росії, українська спільнота мусить виступити об'єднаним фронтом. Тільки єдність може бути запорукою нашого успіху. В цьому об'єднаному фронті мусять стати наші Церкви, наші політичні партії й середовища, наша молодь, наші культурні й громадянські організації.

В обороні українського народу в Україні Світовий Конґрес Вільних Українців організуватиме тривалу й плянову роботу, охоплюючи нею всі ділянки українського організованого життя у вільному світі та мобілізуючи для цього найдоцільніші засоби й форми.

Українці й Українки!

Існування нашого народу в Україні сьогодні під більшою загрозою ніж будь-коли раніше. Хай у цій важкій для нашого народу годині не буде серед нас нікого, хто б став осторонь цього відповідального завдання — оборони своїх братів і сестер. Кожен із нас повинен постійно, при кожній нагоді використовувати всі можливості, щоб справа переслідувань українського народу, справа насильної русифікації й фізичного винищування його, ні на мить не зникала з поля уваги публичної опінії світу.

Вінніпеґ, 18 квітня 1969 року

Президія Секретаріяту СКВУ:

о. д-р Василь Кушнір, президент;
Іван Г. Сирник, заступник президента
Микола Плав'юк, генеральний секретар
мґр. Іван Івинчук, скарбник.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки **ПОШТОВИХ МАРОК**. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 145, Ontario, Canada

Богдан Лепкий

КОЛИ Б НЕ ТІ КІСТКИ...

Коли б не ті кістки батьків, дідів,
Коли б не ті кістки,
То полетіли б ми на сто вітрів,
Як ті листки,
Сухі листки, —
У горобину ніч, у заметіль
Без думки, без чуття,
Аж залетіли би туди, звідкіль
Немає вороття!

Так ті кістки на цвинтарі сільськім
Говорять нам:
"Хоч як зневажений ваш рідний дім,
То це ваш храм!
Колиску вашу мамина рука
Хитала там колись,
Ще крик її по обійстю блука:
— Вернись! — Вернись!"

Той мамин крик за вами побіжить,
Де не були б — стріне!
Як не забули ще її, він поблагословить,
А як забули — проклене.

У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ВІДЗНАЧИЛИ МОНАХИНЬ

Перший раз у повоєнній історії Чехословаччини з нагоди державного свята відзначено державними відзначеннями монахинь. Відзначення "за зразкову працю" передав посадник міста Праги монахиням із Згромадження Нотр Дам. Вони працюють у старечому домі та домі для умово недорозвинених дітей. Між іншими гратулював монахиням теж і сам міністер праці.

КАТОЛИЦЬКА БРАЗИЛІЯ НЕВДОВОЛЕНА

За даними бразилійського дослідного інституту ІБОПЕ виявляється, що в Бразилії дуже багато людей відпадає від Католицької Церкви через недостатнє достосування Літургії з її "абстрактними способами вислову" до бразилійського способу думання. Крім того треба було б замінити різні свята та відзначування Святих іншими, які не були б чужими бразилійському населенню. При цій нагоді згадується ще, що Бразилія, як найбільша католицька країна, не має ні одного свого Святого, що був би канонізований, тобто офіційно проголошений Римом за Святого.

КРАЄВИЙ СИНОД АМЕРИКАНСЬКИХ ОТЦІВ ВАСИЛІЯН

У днях 17-20 червня ц. р. американські ОО. Василіяни відбули останню сесію свого Краєвого Синоду. Перша сесія відбулася в листопаді 1968 р., друга в квітні ц. р., а третя й остання в червні, якою закінчено піврічний період підготовної праці над ревізією чернечих Уставів Василіянського Чину в дусі декретів Ватиканського Собору. Всі три сесії відбулися в реколекційному домі ОО. Василіян у Глен Кові, біля Нью-Йорку. Подібні Краєві Синоди — як ми вже про це повідомляли — відбули ОО. Василіяни в Канаді, Бразилії й Аргентині. Всевасилиянський Синод відбудеться в Римі в місяцях вересні-жовтні.

Зліва в першому ряді сидять отці: А. Пекар, С. Гопик, В. Гавлич, М. Когут — протоігумен і председник Синоду, І. Готра, І. Летецький і М. Соловій. Зліва стоять у двох рядах отці: В. Панчуш, К. Високчанський, Ю. Катрій, о. Засінбіда, М. Войнар, В. Ракацький, О. Гавкалюк, І. Ричнуш, І. Венедик, В. Андрейчуш, П. Пащак і Є. Варнич.

УЧОРАШНІ Й СЬОГОДНІШНІ ЄПИСКОПИ

Дуже гарно ілюструє два типи церковного, учорашнього та сьогоднішнього, церковного настоятельства у своїй промові на закінчення засідання італійської епископської конференції в квітні ц. р. Папа Павло, підкреслюючи конечність і важливість діялогу між єпископом і його духовенством, як теж навіть і семінаристами. Між іншим сказав Папа таке:

Єпископ з учора міг держатися здержано здалека та заслонюватися своїм власним авторитетом. Хоч він мав обов'язок сидіти в єпархії та робити архипастирські відвідини, все ж таки він міг при виконуванню свого уряду зберегти безперервну віддаль від свого духовенства й своїх вірних. Сьогодні воно вже не такі Єпископ мусить бути батьком, пастирем, братом, приятелем, напоминачем і потішителем посеред Божого народу; він завжди мусить бути, і бути близько до Божого народу. Його авторитет мусить бути одночасно сильний і лагідний. Мусить могти з народом говорити. Його зусилля помножилися. Його терпеливість виставилася на тверду пробу. Од-

нак успішність його служіння буде зростати. Його особа не буде шанована тільки з уряду, але буде люблена.

Так розуміє Папа підхід церковного настоятельства з учора й зо сьогодні, але не так розуміють його деякі церковні настоятелі, єрархія й чернечі настоятелі.

НОВИЙ ЛІТУРГІЙНИЙ КАЛЕНДАР ЛАТИНСЬКОГО ОБРЯДУ

Папа Павло проголосив окремим письмом реформу літургійного календаря для латинського обряду. В цьому новому календарі подано імена і дні свят, що обов'язують у всій Церкві. Багато дотепер загально святкових днів вилучено зо загального святкування, а залишено для святкування місцевих теренів. Однак це ніяка "ліквідація" поодиноких свят чи Святих. Їх можна далі почитати чи святкувати.

В новому календарі залишено, ідучи за континентами Святих: Европа — 121, Азія — 14, Африка — 8, Америка — 4, Океанія — 1.

Коли брати за поодинокими країнами, то Італія має найбільше число, бо 37, а місто Рим 25, що разом дає 62, тобто більше ніж половина Святих европейського походження.

Новий календар входить у життя з днем 1-го січня 1970 року.

Посеред Святих, яких святкування обов'язує в усій Католицькій Церкві, є поданий наш св. Йосафат, але на жаль під Росією, хоч він Москалем не був, але нашим таки Українцем, а працював посеред Білорусинів.

ЗАКОННЕ ВПОРЯДКУВАННЯ ЧЕРНЕЧИХ СПРАВ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Недавно знову порушила справу законного впорядкування чернечих справ у Чехословаччині д-р Еріка Кадлецова, яка є керівником міністерського відділу для церковних справ. Вона сказала, що "цю стару й болючу проблему" треба вже раз якось упорядкувати, як теж, що в цьому напрямі приготовляються вже відповідні державні закони. Між іншим вона сказала теж, що від монахинь вимагається тяжкої праці для невиліковально хворих, а не дозволяється їм відкрити новіціяти, які могли б поповняти їх кадри. Кадлецова звертає увагу на те, що в багатьох комуністичних країнах є тепер більше монашества, ніж було перед війною, однак через таке соціялізм аж у ніякий спосіб не є загрожений.

НЕХАЙ БУДУТЬ БЛАГОСЛОВЕННІ:

ті, що розуміють мій хиткий крок і тремтячі руки;

ті, що знають, що мої вуха мусять вже напружуватися, щоби зловити те, що хтось говорить;

ті, що знають, що мої очі є притемнені, а мій ум повільний;

ті, що дивилися в другий бік, як моя кава розлялася при столі;

ті, що пристануть з веселим усміхом, щоби поговорити хвилинку;

ті, що ніколи не кажуть "Ви оповідали це вже два рази сьогодні";

ті, що вміють привернути спомини з минувшини;

ті, що дають до пізнання, що вони люблять і шанують мене і що я не є в осамітненні;

ті, що знають, що мені тяжко знайти силу нести мій хрест;

ті, що своєю любов'ю полегшують дні моєї мандрівки до вічности.

— — — —

Вільний переклад англійського вірша авторки Esther Mary Walker під наголовком "BEATITUDES FOR FRIENDS OF THE AGED". Дозвіл на одноразовий переклад і публікацію одержав від Catechetical Guild, 262 E. 4th St., St. Paul, Minn., U.S.A.

Інж. Омелян Михайло Тишовницький

У ПОЛЬЩІ ПОВНА НОРМАЛІЗАЦІЯ?

Польський часопис "Глос Праци" пише, що тепер у Польщі мається враження, що прийде до повної нормалізації відносин між Церквою та державою і то в близькій майбутності. Часопис завважує, що Польща є спільною батьківщиною всіх Поляків, віруючих і невіруючих, а наставлення до релігії — це приватна справа кожного громадянина, як теж, що всі дотеперішні спроби налагодження відносин були неуспішні.

НОВА КНИЖКА

ВЕЛИКІ ЛЮДИ

Життєписи славних людей у християнському насвітленні

о. Ірней Назарко ЧСВВ

Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

Бр. Симон Бужара ЧСВВ

СПОМИНИ ПРО ВЛАДИКУ ПАВЛА ГОЙДИЧА

Наш Владика, Павло Гойдич ЧСВВ, будучи єпископом у Пряшеві, майже кожного року, в догідній йому порі, приїжджав до манастиря оо. Василіян на Чернечу Гору біля Мукачева, щоб зробити свої восьмиденні реколекції.

Одного разу, коли Владика Павло приїхав до нас у манастир, запровадили його до однієї з кімнат для гостей. Я, як чернець-брат, будучи господарем, зайшов до його кімнати поглянути, чи чогось йому не бракує. По привітанню Преосвященний відразу питається мене:

— Брате Симеоне, чи та келійка, що в ній я замешкував у часі новіціяту вільна? Хто там тепер мешкає?

— Вільна — відповідаю. Ніхто в ній тепер не живе.

— Якщо так, брате, то хотів би я в ній зробити свої реколекції. Тут у цій кімнаті забагато хідників і диванчиків. Вікно від ріки Ляториці. Купаються, чути крики, а крім того, бакато людей із Шелестова вибрали собі дорогу понад ріку. А новіціятська кімнатка спокійна, бо вікно до винниці. Крім цього, вона мені така мила, можу сказати, пропам'ятна. В ній, як знаєте, я мешкав під час новіціяту, а й по новіціяті там перебував, доки не виїхав із Чернечої Гори. Якщо можливо, просив би я, щоб мене в ній примістили на час реколекцій. Зовнішня тиша також діє на людину під час реколекцій.

— Добре, — відповідаю, — але я перше піду і скажу нашому о. ігуменові. А потім її гарно впорядкую.

Пішов я до о. ігумена та й повідомив, що Владика хоче замешкати на час реколекцій у своїй новіціятській кімнаті. Не було це дуже всмак о. ігуменові, але я розказав які причини подає Владика. Тоді о. ігумен сказав до мене:

— Добре! Зробіть так, як Преосвященний собі бажає. — І подався разом зо мною до Владики. Преосвященний відразу переконав о. ігумена, що йому там буде вигідніше робити реколекції.

— А чи ви, брате Симеоне, вже робили реколекції цього року? — питається мене Владика.

— Ні! Ще не робив і то тільки він один залишився без реколекцій, — випередив мене о. Ігумен, додаючи жартома: — Або йому ті реколекції що допоможуть?! От, кожного року їх робить та й робить і замість ставати ліпшим, давати добрий приклад для братів новиків і клириків, то він іще гіршим стає.

Ми всі засміялися, а тоді Владика й каже до о. ігумена:

— Якщо так, то ми цього року будемо обидва подвизатися. Може мої слова його "вчіпляться" й "приліпляться" та й уже раз стане ліпшим. Так тоді, прошу о. Ігумена, щоб його на той час звільнили з господарки й винниці, а сьогодні вечером зачнемо реколекції. Я буду піддавати йому думку до розважання таки в моїй кімнаті, а він на духовне читання буде мені вголос читати книжку. Удвох краще робити реколекції, як самому. По вечірні завжди будемо собі обидва разом показувати вервичку на коридорі або біля церкви. Добре, о. Ігумене?

— Так, бр. Симеоне, — звернувся до мене о. Ігумен, — на господарці заступить вас бр. Сагелко, а виноградникові скажіть що має робити, бо ви вісім днів не будете там показуватися.

Урадуваний, що буду мати честь робити реколекції з Владикою, подякував я й відійшов поділитися моїми працями з іншими братами, щоб мати спокій під час реколекцій.

Коли Преосв. Павло перейшов до своєї малої новіціятської келії, тоді перебрався на простень-

Вп. п. брат Симон Бужара ЧСВВ, якого спомини уривками друкуватимемо.

кого ченця. Перстень і хрест за ввесь час побуту в манастирі лежали заховані в шафі. Прийшовши я йому чернечий каптур і в ньому ходив він на всі богослужения, а навіть і до стола, завжди з накритою головою.

Просив Владика о. Ігумена, щоб міг ти служити до стола при обіді чи при вечері. О. Ігумен позволив і Владика служив братії. Був би ще й до кухні пішов посуду мити, але сказали йому, що є досить новиків і братів, які цю роботу зроблять.

Владика вписав цілий порядок реколекцій і повісив у себе на дверях. Просив мене, щоб я його собі відписав та й точно приходив до його кімнати на духовні науки. Я щодня читав уголос книжку. Владика говорив мені впродовж вісім днів дуже гарні духовні поучення.

Відтоді Преосв. Павло щороку писав до о. Ігумена і пригадував йому, щоб залишив мене робити реколекції аж тоді, коли він до нас приїде. Завжди питався о. Ігумена в листі, коли для мене найвідповідніша пора на реколекції, бо все я маю багато зайнять у господарці.

50-ЛІТТЯ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ У ТОРОНТІ

У свій золотий ювілей Українська Капеля Бандуристів відвідала всі більші осередки українського поселення в ЗСА й у Канаді. У днях 7 і 8 травня ц. р. українське Торонто мало шану гаряче вітати в себе заслужену Ювілятку.

7-го травня відбулося зразково зорганізоване прийняття Капелі в залі православного собору св. Володимира з участю представників нашої і чужої преси. Наступного дня Капеля дала свій прекрасний ювілейний концерт, який зачався в год. 8-ій так точно (!), що деяких неточних Торонтонців впустили до залі щойно після першої пісні "Христос воскресе". Настроєво вийшла народна кантата "Через поле широкеє" з ніжним сольо П. Покорного, але безсумніву найкращою точкою всієї програми була "Поема про Конотоп" — музики Гр. Китастого, слова П. Карпенка-Криниці. Тут неперевершеним солістом виявив себе знов відомий нам М. Мінський, а декляматор І. Уманець був знаменитий. Великою несподіванкою був сольоспів П. Гончаренка, якого ми знали досі тільки як знаменитого бандуриста й адміністратора. Захоплена наша молодь п'ятьма кошами квітів дякувала Капелі за справжню насолоду українською піснею, яка стала так легендарним євшан-зіллям для нашої спільноти та розбудила неодну приспану душу. Це осяг більший від якоїнебудь партійної маніфестації чи віча. Тому щиро дякуємо Капелі та бажаємо ще кращих успіхів у другому 50-літті з кобзою за волю України.

Ір - ко.

ПАПА ГАНИТЬ "СУМНІВНІ ФОРМИ"

У першій половині квітня відбулася інтернаціональна зустріч церковних музиків у Лоретто, Італія. На закінчення були вони на послуханні у Папи, який висловився проти "сумнівних і самовільних форм" теперішньої музики, що її дехто вводить у Церкву, хоч дотеперішня церковна музика "ні в чому не стратила на своїй підйомності й силі."

ПОЛІЦІЯ ЗАБОРОНИЛА

У Загребі, Югославія, мав відбутися концертовий виступ ансамблю студентів богословія в одній із великих міських заль, але зовсім несподівано прийшла заборона поліції, аргументована тим, що "ми дійшли до того переконання, що в інтересі публичного спокою й порядку заповіджений виступ треба заборонити." Проте в останній хвилині поліція відкликала заборону та дала дозвіл відбути концерт, але в звичайній парохіяльній залі.

НАСЕЛЕННЯ ПІВНІЧНОЇ ІРЛЯНДІЇ НАЗАГАЛ ПОБОЖНЕ

По недавно проведеній анкеті посеред населення Північної Ірляндії виявляється, що 92 відсотків запитуваних признається до приналежности до якоїсь релігії або Церкви, під час коли в Англії було їх тільки 75 відсотків. 74 відсотки запитуваних уважають за дуже важливу справу, щоб "ця країна позістала християнською", а в Англії є тільки 48 відсотків, щоб Англія була християнською країною.

ЛЮТЕРАНИ В РИМІ

На запрошення Ватиканського Секретаріяту З'єднання прибула до Риму делегація Світового Об'єднання Лютеран під проводом свого генерального секретаря — д-ра Апеля. Вона відбула розмови з різними церковними діячами Католицької Церкви в Римі. Це вперше від часу Реформації офіційна лютеранська делегація ввійшла у безпосередній контакт із Ватиканськими урядовими чинниками.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 4-7445

о. І. Назарко ЧСВВ

90 ТОМІВ НА 24.000 СТОРІНОК

Український історичний осередок у Римі постав 1949 р. з ініціятиви тодішнього Архимандрита о. Теодосія Галущинського ЧСВВ. Він піддав думку відновити передвоєнні "Записки ЧСВВ", що до війни виходили у Львові під редакцією о. И. Скрутеня. Гурток молодих науковців, що зібрався тоді в Римі, радо прийняв пропозицію о. Галущинського, редактором відновлених "Записок ЧСВВ" став о. Атанасій Великий ЧСВВ, теперішній Протоархимандрит Чину. Він знав, що майже всі культурні народи вже давно видали документи, які стосувалися їх історії, бо нераз перегортав сторінки таких збірок як: Давні Документи Германії, Польщі, Угорщини, Румунії, і т. п. Тільки український нарід не мав досі подібних монументів. Тому о. Великий поставив відновлене видавництво змістово на ширші основи, створюючи три окремі секції.

I Секція: "Праці" (Opera). Є це студії й дисертації різних авторів, писані різними мовами, переважно з ділянки історії, права й літургії Східньої Церкви. Досі появилися 23 томи згаданих праць. Особливої уваги заслуговують праці о. М. Войнара ЧСВВ, про управу, капітули і Протоархимандрита українських Василіян (3 томи), о. І. Нагаєвського про Кирило-методіївське християнство в Русі-Україні, о. І. Назарка ЧСВВ про св. Володимира Вел. і про Київських і Галицьких митрополитів (2 томи), о. М. Стасіва про Галицьку митрополію, о. М. Соловія ЧСВВ про Літургію й літургійну реформу І. Лісовського (2 томи), о. О. Барана про Мукачівську і про Марамароську єпархії (2 томи), о. А. Пекара ЧСВВ про Церкву на Закарпатті, о. І. Білянича про Замойський Синод, Л. Соневицького про український Єпископат Перемиської і Холмської Єпархії у XV-XVI стол., о. І. Патрила ЧСВВ про Київсько-Галицьких архиєпископів-митрополитів, проф. Н. Полонської-Василенко про історичне підгрунтя УАПЦ, о. Є. Химія ЧСВВ про юридичну фігуру Верховного Архиєпископа і б. ін.

II Секція: "Записки ЧСВВ". Це неперіодичний журнал присвячений студіям із різних ділянок історіознавства церковного й чернечого життя европейського Сходу та історії Української Церкви. Першим редактором повоєнних "Записок" був о. А. Великий ЧСВВ; від 1954-1966 р. був ним о. І. Назарко ЧСВВ, а тепер є о. М. Ваврик ЧСВВ. Від 1949-1969 р. видано шість томів по чотири випуски на 2,500 сторінок. Особливу увагу приділено св. Йосафатові і йому присвячено окремий том (VI), Кард. Ісидорові том V, а коронації Данила два випуски, що їх перевидано НТШ. Крім історичних статтей редакторів та інших Василіян на увагу заслуговують такі цінні праці, як: В. Щербаківського про українські церкви Київщини, О. Оглоблина про значення генеалогії для історичної науки, о. Р. Головацького про митрополичу Семінарію Рутського, І. Борщака про гетьмана П. Орлика, М. Андрусяка про генезу і розвиток східньо-слов'янських народів, о. М. Марусина про з'єднання Перемиської єпархії, Л. Винара про дипломатичну місію Комуловича і б. ін.

У центрі "Записок ЧСВВ" крім Василіян працюють чи працювали такі відомі науковці, як: Андрусяк, Біберович, Борщак, Іваницький, Оглоблин, Полонська, Січинський, Щербаківський і ін. Довкола цього ядра формується гурт молодших науковців, як: О. Баран, Л. Винар, О. Домбровський, Ю. Левицький, М. Марусин, І. Нагаєвський, Л. Соневицький, М. Стасів, І. Хома, й багато інших.

III Секція: Документи римських архівів. Це документи переважно ватиканських архівів, що стосуються історії східньої Европи, особливо ж України й Білоруси. Їх збирає і видає Протоархимандрит о. А. Великий ЧСВВ.

Досі видано:

1) Три томи документів, що відносяться до беатифікації і канонізації св. Йосафата.

2) Два імпозантні томи "Римських Архиереїв", що стосуються історії України.

3) Два томи "Папських авдієнцій" про справи України й Білоруси.

4) Шість томів "Актів Конгрегації Поширення Віри".

5) Сім томів "Листів" тієї ж Конгрегації.

6) Два томи "Конгрегацій партикулярних".

7) Вісім томів "Листів" наших Митрополитів: Рутського, Корсака, Селяви, Коленди, Жоховського, Винницького, А. Шептицького, Гребницького, Смогожевського й Володковича.

8) Двадцять томів "Листів Апост. Нунціїв" про справи України, і врешті

9) Три томи "Суплік нашої Церкви".

Усього видав наш осередок 90 томів на 24,000 сторін. У них міститься 16,500 різних документів. Дальша праця йде над дипломами імперато-

рів, королів, князів і приватних осіб. Отже комплет усіх документів виноситиме цих 120 томів.

Уже з досі зібраних матеріялів виходить, що українська історіографія мусітиме перевести основну ревізію історичних фактів, постатей та деяких тез не тільки церковної, але й політичної історії напр. королівської коронації св. Володимира В., участи козаків у боротьбі під Віднем, участи козаків у 30-літній війні, політики Сагайдачного, церковної політики Виговського, змагань Риму за створення українського патріярхату за Григорія XVI і Лева XIII і т. п.

о. С. Юник ЧСВВ

БЕЗРОГА НА ХРЕСТІ

Поміж двома Америками є невеличкий острів Мартиніка. На ньому місто Сен П'єр, а побіч гора Пеле (лиса гора). На горі Пеле є вулкан.

Перед 1902 роком вулкан Пеле зачислявся до вигаслих. Не давав знаку життя. Аж нагло в 1902 році ожив.

Послухайте дивної історії, що в'яжеться з вибухом вулкану В році 1902 Велика П'ятниця (нового стилю) припадала на 28 березня. Малі громадки людей віруючих у місті Сен П'єр спішили до своїх церков, подякувати Ісусові Христові за Його жертву, на хресті. Своєю тихою молитвою нікому не чинили ніякої шкоди. Навіть культурні безбожники мають деяку пошану для релігійних почувань віруючих у той день. Але не всі...

У місті Сен П'єр безбожники або байдужі були в великій більшості. Міський уряд був у руках безбожників. Вони не могли стерпіти, що деяка частина людей у 20 столітті належить до тих "темняків" - віруючих. Отже треба було собі покпити з їх віри в Розп'ятого. Взяли хрест і закопали на ринку міста Сен П'єр. На хресті прибили брудну безрогу. Безбожники переходили, похитували головами, жартували й реготалися. Та їх радість не тривала довго. Докладно 24 квітня вигаслий вулкан (Пеле) ожив і зачав свою нищівну роботу.

Наведу уривок останнього листа з Сен П'єр до Франції з датою 3-го травня: "Ми всі в місті дуже перестрашені. Вулкан засипує нас попелом мов страшний пожар. Уночі збудив мене запах сірки. В кімнаті повно попелу. Нині школи відіслали дітей до дому... На передмісті затримано рух трамваїв, тому що люди дусяться. Коли чекає нас смерть, то відійдемо в численнім товаристві. Ми ще живі, але де може вже бути неправдою, коли отримаєш цього листа".

Дня 8-го травня в шостій годині ранку вулкан зовсім знищив місто Сен П'єр. Усі мешканці міста згинули. Було їх 30 тисяч. Оповідають, що тільки один мурин уратував своє життя, бо сидів ув'язнений у глибокому підвалі.

Вважаю, що ті факти не вимагають коментарія.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

о. Артур Мілані, ВЕЛИКА ОВІТНИЦЯ, Розважання і прикляди на дев'ять перших п'ятниць. Переклав І. П., Видавництво Отців Василіян, Прудентополь, Бразилія, 1967, ст. 216.

о. Людвик Кіяріно, СПОВІДАЙТЕСЯ ДОБРЕ. З еспанського переклав Е. К., Видавництво ОО. Василіян, Прудентополь, Бразилія, 1966, ст. 208.

Ярослава Острух, ХУРТОВИНА ГРЯДЕ! Повість, Видавництво "Дніпрова Хвиля", Мюнхен, 1967, ст. 190.

СЛОВО ПРО ІГОРІВ ПОХІД, Князівсько-дружинний епос. Зо стародавньої на теперішню українську мову переклав із поясненнями зладив о. Михайло Кравчук, Наукове Товариство ім. Шевченка, Українська Літературна Бібліотека, том 12, Нью Йорк, 1968, ст. 47.

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ НА 1969 РІК, Накладом і друком Видавничої Спілки Тризуб, Вінніпег, Ман., ст. 192.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР НА 1969 РІК, Видання Української Православної Церкви в США, ст. 160.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1969, ч. 4.

MITTEILUNGEN, Arbeits- und Foerderungsgemeinschaft der Ukrainischen Wissenschaften e. V., Schriftleitung: Rostyslaw Jendyk, Muenchen, 1968, Nr. 5.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A. Journal of European and Asian Affairs, Published by the Ukrainian Congress Committee of America, New York, Vol. XXIV, No. 4, Winter 1968.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1969, No. 2.

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, etc.

1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.

Phone: 536-0982

АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

Віра Смерека

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

(Продовження)

8

Минала зима. Втікали в незнане дні за днями, трудові й убогі, з єдиним бажанням людей — якось прожити.

Із теплими вітрами линула на землю весна. Рівчиками вод поміж талим снігом нашіптувала вона людям, що час іде й минає, переростає в роки, що несуть із собою права свої.

Старша дочка Ірина кінчала середню школу. Можна було думати і про заробітки для неї. Та Іра і слухати про це не хотіла.

Учитися! — було одне в неї бажання.

Довгими днями й ночами сиділа вона над книжками — старалася здати все на "відмінно", щоб без іспитів вступити до вищої школи*)

Іспити здала на "відмінно", та коли дістала атестат, стояло в ньому з двох предметів "добре", — хтось не пропустив її відмінницею. А це значило нові вступні іспити, окрема подорож і місяць життя без грошей, — вона знала, що дома немає нічого, і тато хоч би і як хотів, не поможе, — їй натякали вже про заробітки.

Та Іра не хотіла про це і слухати та всім серцем рвалася до науки.

Коли б в атестаті було все "відмінно", дорога була би проста: без іспитів до університету зі стипендією і на життя б їй вистало.

А тепер!... Що робити?!

Весняного соняшного ранку, коли Іра несла атестат додому, з очей у неї лилися сльози. Цвіли вишні в саду рожево-білим цвітом, а Ірі здавалося, що були вони символом всього найкращого в світі, яке тепер відбирають у неї. Вона плакала, буйні і теплі сльози падали на ніжний вишневий квіт, і не було їм ні кінця ні краю. Та дома могли її побачити, а сльозам її не було спину. Тому, лишивши атестат на столі, Іра замкнула хату і пішла за місто, в поле, у ліс. Там, між зеленню дерев, дала волю сльозам. Вийшла на луг, впала лицем у пахучу траву і виплакала серце. Там і заснула.

А як проснулася, здалося їй, що пережила щось велике і стала старшою, новою.

Нарвала мамі щавлю в хусточку, пучок квітів і вернулася додому, спокійна й прояснена.

— Де ти була, Іро? — питали її дома.

— По щавель ходила, — усе, що відповіла.

Атестат для неї більш не існував. Перед очима лежала ясна дорога дальних іспитів і невідомих шкіл.

— Спасибі тобі, дорога... — Це батько он тримає атестат у руках і дякує їй за успіхи.

— Вітаю тебе з закінченням школи!

Іра знає — подруги її дістануть від батьків обіцяні годинники, гітари, інші дарунки, хоч у них в атестатах половина "посередньо". А їй тато нічого не обіцяв і нічого вона не дістане. Але "спасибі" його, оте тихе і щире, було дорожче всіх подарунків для Ірі, — вона знала, — тато її завжди зрозуміє.

— Тату, я хочу йти далі вчитися! — каже вона рішуче.

— За що? — питає мама від печі. — Хіба ти не бачиш, як ми живемо?

— Я дам собі раду — відповідає твердо Іра.

Батько тільки тяжко зітхнув і не сказав нічого.

- Нехай тобі Бог помагає, — подумав про себе, — я тобі в дорозі не стану. Але як? Із чого? І за що?...

— Подумаємо ще, — підійшла мама і ніжно подивилася Ірі в вічі. — Спочинь трохи після іспитів... Тепер он весна... Поглянь, яка ти бліда...

Та Ірі не треба було більше думати: раз вирішила, то це вже тепер їй життям.

Он там, під горою сад, а в саду учительський дім. У ньому настіж розкриті вікна і через них доноситься гра на піяно. Іра дивиться через маленькі віконця своєї хатини і бачить біля піяно молодого хлопця. В нього очі сині-сині, а волосся біле, струнký і високий...

Михайло...

Іра знає його так давно. Дід Михайла по матері був священиком Благовіщенської церкви в місті К. Церкву цю давно вже зруйнували, а в домі їхньому — тепер дитячі ясла. Там працює Ірини мама й Іра знає кожний вхід і вихід, кожну простору, ясну кімнату, скляні двері балькону, що ведуть у великий сад.

Доля хотіла, щоб Михайлова мама в час революції вийшла заміж за комуніста, якого під час колективізації було забито на селі; родина зосталася без батька, проте з повним правом у новому суспільстві.

Дідусь Михайла був старим і багатим свя-

---

*) У кінці 40-их років XX ст. в Україні всіх, хто кінчав середню освіту на "відмінно", або мав 5 — найвищу оцінку, приймали до вищої школи без вступних іспитів.

щеником. Не витримавши розрухи, він помер, залишивши все своє майно одинокій своїй доньці Людмилі. Як удова комуніста, Людмила Миколаївна затримала все багатство батька і була ще до того наділена оцим великим білим домом колишніх розкуркулених, де й жила тепер із двома дітьми та старенькою мамою, колишньою матушкою, бабусею Михайла.

Ірина мама була товаришкою Людмили Миколаївни з гімназії. Та велика була поміж ними різниця тепер. Коли зустрілися вони, Емілія вбога й заплакана, шукала роботи, щоб прогодувати свою, лишену права голосу родину. Людмила працювала вчителькою. Гарно вдягнена, пристійна, вона спокійно вислухала свою колишню товаришку та запропонувала їй роботу — доглядати свою стареньку маму, яка щойно мала серцевий удар. Ірина мама зраділа такій праці, та коли старенька матушка видужала, вся тяжка робота у великім господарстві Михайлової мами впала на неї. З болем у серці вона робила все, лікувала порепані руки та розказувала дома про багате життя у великому білому домі, про випещених дітей, які нараз розхлюпували ціле відро води на вмивання, а їй ту воду треба було носити.

Одного разу їх із Толею, як старших, запросили на господарство Михайла збирати ягоди в саді. Ірі тоді було ледве 14 років. Вона пам'ятає з яким хвилюванням зайшли вони з Толею в чужий великий двір і як здивувалися, побачивши в хаті багате й незнане їм життя.

Був ранок. Сонце світило у вікна просторої їдальні і їм видно було через двері з кухні, до якої вони боязко зайшли, великий стіл із парующим срібним самоваром, а на столі так багато різних приправ, що їм із Толею аж млосно стало від думки, що ось зараз їх там посадять і загостять усім, чого вони так давно не бачили. Двоє юнаків, хлопець і дівчина, сиділи за столом і пили чай з білих порцелянових чашечок, таких гарних, як Іра бачила колись у своєї бабці. Старенька сива бабуся клопоталася біля стола — доглядала своїх онуків.

На них ніхто не звертав уваги. Вони довго стояли біля дверей, обоє вбого вбрані, обоє худі на бідному харчуванні своїх залишених права голосу батьків, і обоє голодні. Коли нарешті їх помітили, старенька бабуся посадила їх за кухонний, дерев'яний, непокритий стіл і подала миску холодного борщу. Вони з Толею з'їли той борщ і миску вискребли, такі були голодні. А потім пішли у сад збирати ягоди.

Чорні й білі порічки, агрест гронами звисали з кущів, соковиті й спілі під палючим сонцем ясного літнього дня. Наповнювали миски, ведра, рвали ті спілі ягоди цілий день. У саду вже розпалили багаття і на ньому варилося в блискучій мідяній мисці свіже варення.

Надвечір їх перевели до іншого саду, де росли вишні — цілий вишневий сад. Вишні, червоні і чорні, гронами звисали з-поміж дерев зелені і готові були впасти на землю, якщо їх не зірвуть.

— Лізьте, дітки, рвіть, — сказала бабуся і, підбираючи довгу старомодну спідницю, пішла до хати.

І вони рвали, лазили по високих вишнях, зривали соковиті ягоди і зсипали їх у великі ведра.

Минав день, сонце сідало за городи, вечоріло. І раптом у золоті вечірнього сонця на горбку з'явився молодий хлопець. У білому костюмі, з гордістю владного господаря, він ішов у сад і безмовно оглядав їхню роботу.

— Михайло, — подумала Ірина, — старший син, — мама розказувала про нього.

Раптом гіллячка під її ногою затріщала, Іра посковзнулася і мало не впала. Зручно схопилася рукою за другу гіллячку, та ведро з вишнями полетіло на землю. Спілі червоні ягоди розсипалися по зеленій траві.

— Треба обережніше!... — суворо буркнув Михайло, підходячи до Іри.

— Я ж не хотіла... — Іра якраз скочила з дерева і стояла перед ним залита золотим сонцем, бліда, злякана і марна в синім своїм убогім платтячку та зі страхом і подивом в очах.

Він гордо кинув на неї поглядом і не сказав нічого. Пішов і за хвилину вернувся з драбиною.

Іра позбирала вишні і тепер легко лазила по драбині, а він, високий, і без драбини доставав, нахиляв гіллячки, рвав у жменю стиглі вишні і зсипав їх у ведро. Мовчали. Іра із скромности своєї чи може зі страху, а він мабуть з гордости...

Уже вечоріло, коли їх із Толею нагородили одним рублем грошей і миской вишень на прощання. Михайло провів їх від собаки, що злісно гарчала на ланцюгу.

В саду догоряло багаття. В чистім вечірнім повітрі розносилися пахощі свіжого варення. Заходяче сонце золотом проміння заливало білі стіни дому та горіло-падало вогнем у чистих блискучих шибках великих вікон.

Таким лишився в пам'яті Іри той день, проте скоро й забувся.

Аж раптом опинилася вона у 8-му клясі Зразкової Середньої Школи міста К. Як перша учениця своєї школи, Іра попала у клясу А — найкращих учнів міста. Яке ж було її здивування, коли в одній клясі з нею опинився й Михайло. Не знала вона колись, що вони були однолітками, він видався їй тоді таким великим, старшим.

— Мамо, мамо! Я з Михайлом в одній клясі! — кричала захоплено Ірина, повернувшись із школи.

— Ну й що ж тут такого дивного? — спокійно запитала мама.

Та для Ірі було багато-багато дивного.

Михайло раптом став для неї втіленням героїв, ідеалів, мрій... Іншого, багатого, щасливого життя... Вони якраз почали проходити літературу 19-го століття. Учитель літератури, Андрій Андрієвич, високий, гарний, із рижими вусиками і карими, ясними очима, сам був, мов герой тих чудесних романів, і захоплював їх своїми надхненними лекціями. Він стояв перед завмерлою в послуху клясою і тихим лагідним голосом, сповненим любови й почувань, переносив їх молоді уяви в інше, незнане їм життя. Скільки любови вкладав він у свої лекції, з яким запалом розказував про славних героїв, про високі ідеали і стремління людства, про все найкраще в людській душі! Здавалось святий вогонь горів у палких його карих очах і переливався в душі юної молоді, на 16-му році їх життя в Україні, коли заборонено було згадувати про Бога, руїнами стояли церкви і за віру Христову переслідували, карали й насміхалися. Здавалось, що оті надхненні лекції літератури служили джерелом усього найкращого в житті для молоді тих років в Україні.

Іра захоплювалася тими лекціями літератури. Юна уява переносила її в казкові палаци на березі Чорного моря, де в місячнім сяйві серед чудових водограїв стрічалися чарівні красуні з коханими героями, де все було хрустально-чисте і прекрасне, де леліяла пісні любов, перемагало добро, справедливість і щастя.

І дивно, скрізь у ті мрії входив Михайло. Це він був героєм романів, скакав на білому коні, супроводжуючи ридвани з чарівними красунями, це він поштиво подавав їм руку, обороняв від розбійників, ішов на двобій за їх честь, здобував усе задля руки обраної...

Дивні були їх відносини між собою.

Іра, у простім темнім платтячку з білим ковнірцем, супроводжувала Михайла поглядом, де б він не з'явився. Він, високий і владний, у попелястім гарнім костюмі, проходив повз Іру, ледве промовивши привіт.

Михайло був першим учнем у клясі, він брав приватні лекції, він знав відповіді на всі питання, розв'язував усі задачі і дружив більше з учителями, ніж із своїми ровесниками.

Іра хоч і була колись першою ученицею, тут у Зразковій Школі, змагання було не легке, бо зібралися найкращі сили міста. Та Іра вперто працювала, ночами сиділа над задачами і вже у 8-ій клясі стала найкращою ученицею з-поміж дівчат. Перед вів Михайло, хоч усі знали, що йому помагали мамині приятелі-вчителі. А Іра розв'язувала задачі сама і нераз бачила його синій гордий погляд, що здивовано обертався до неї. Щось вроджено-горде віяло з того погляду, недоступне і певне себе, і лише Іра помічала в ньому проблиски чогось невідомо-шляхотного й ніжного. Інші ж не любили його в клясі за оту гордість, за оту самовпевненість, якою він здобував перевагу над усіми, за недоступність до його високої особи. З нього підсміхались, його дразнили, і все ж, коли з'являвся він, високий, владний і впевнений, усі покорялися йому і раді були його уваги.

Ось збори. Загальні шкільні збори учнів. Іра, звичайно, займала місце десь на другій чи останній лавці разом із своєю товаришкою Галею. Всі вже зібралися, коли раптом заходив Михайло. Владним поглядом синіх очей він обкидав переповнену клясу і йшов просто туди, де сиділа Ірина. Сильним плечем він відсовував, хто б не сидів напроти неї і впхався на краєчок лавки, розкинувши довгі свої ноги по цілім проході. Іра завмирала, а він сидів і не дивився на неї, брав жваву участь у зборах. Він нікого не боявся і вів збори, хоч ніколи не сидів у президії: владний, великий ростом і сильний, — всі просто безсилі були спинити його, як безсилі були ті, кого він стиснув, відсунув і вмостився там, де йому подобалося. Іра не брала участи у зборах, вона була соромлива й тиха та ніколи не встала б сказати те, що вона думала. Проте біля Ірі завжди сиділа її нерозлучна товаришка Галя, і Іра казала їй кожну свою думку. Михайло чув її шепіт до Галі і яким же дивом було для Ірі, коли її тихі думки він повторяв голосно і вони були добрі. Це стало їхньою дивною грою, немов змовилися. Як звичайно, Михайло сідав близько, як звичайно, Іра шептала свої думки до Галі, і як звичайно, Михайло повторяв їх наголос і майже завжди були вони добрі. Галя вороже дивилася на Михайла, а Іра торжествувала.

(Далі буде)

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської
ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси
Стор. 392. Ціна $4.50
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Анна Малик

РАДІСТЬ

Шановна Авторка понижчих радків у супровідному листі пише таке: ..."ці рядки я написала після розмови з одною старенькою жінкою, яка мені сказала: 'надбалам усього, а тепер ніхто того не хоче, ні мене, ночі стають роками...' Я над тим призадумалася та ось що мені прийшло на думку: уявити себе старою жінкою. Мої думки з її думками зовсім не годяться".

Редакція

Доживши старшого віку, відпочиваю та дивлюся на світ, як люди збентежено вганяють за розкошами, грішми, славою й приємністю; і мимоволі насуваються мені думки, чому хтось не напише про радість? Маю на думці просту щоденну радість, яку кожна людина може собі набути без кошту, якщо зупиниться на хвилину кожного дня налюбуватись простими щоденними радощами кругом себе, заки радість не заступить ніжні почуття.

Тепер щораз то з більшою трудністю ступаю кожний крок, пригадуються мені ті радісні хвилини, коли я ходила жваво, а то й бігцем стежечкою через поле, де росло збіжжя, любувалася буйним вітром, що неначе гладив моє русяве волосся, а я — щаслива, бігла стежинкою що мала сили, заплющивши очі, щоб не било колосся, сміялася радісно, купалась у сонці.

Бувало біжу понад беріг річки, перескакуючи з камінчика на камінчик, прислухуюся як вода плеще до берега та любуюся старою вербою, що нахилившись над річкою, купає своє довге зелене віття в холодній чистій воді, мов мати дитину, і тихо шумить неначе з вітром розмовляє... Десь у полі жайворонок пісню виводив аж луна йшла гаєм. Ах, як весна чарувала мене!

Пригадую як була я молодою дівчиною, як гордилася своїми вишивками й тим, що вміло виконувала свої щоденні обов'язки у школі чи дома. Нераз вечорами бігла я на нашу сіножать стрінути свою подругу, пожалуватись їй, бо матері в нас не було, померла як я була ще маленька, то й мало пам'ятала її, та проте її відсутність пригноблювала мене до глибини душі. З подругою посідаємо та плетемо вінки з цвітів, розмовляємо, а там і розспіваємося; зразу тихо, а там чимраз голосніше, і раптом зупинялися, слухаючи чи не пішла луна гаєм. А коли показалася на небі вечірня зірка, ми прощались і йшли до дому вечерять.

На старість і слух мене лишає. Причувається мені голос мого дружини, сміх дітей при грі, музика, щебет птахів; а в неділю — коли в церкві дзвони дзвонять. Коли бачу, що надходить хмара — причувається мені грім. Узимі, коли падає густий сніг — причувається мені його тихий шепіт, неначе колише до сну.

Зникає вже і мій зір, та я мрію про книжки, котрі я так колись із захопленням читала, листи котрі писала до своїх дорогих та рідних; тепер сиджу, а в моїх руках замкнений молитовник — вивчила його я напам'ять, тепер тихо шепчу молитви. Ночами дивлюся на глибоке темне небо, засіяне зорями, а в зимову місячну ніч на сніг, що блистить діамантами. Пам'ятаю, як то чудово, коли сонце сходить; а коли спочиває за горами, все небо зарум'яниться від його проміння. Під моїм вікном бачу як колишеться китиця бозу від вітру та наповняє мою кімнату своїм запахом, а моє серце радістю. О, Господи як хочеться жити!

Пройшов увесь вік як одна година. Старість несе мені свої дари, дари спокою. Маю тепер багато часу на руках; є час сидіти, мріяти, говорити, молитися та писати свої дорогі мені думки, що укладала в мою пам'ять ціле життя, мов до скрині. Спокійно чекаю глибокої старости та щасливої смерти. Господи, будь Ти при мені!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2246-7

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
Б. ПОЛЯНИЧА
п. н.
ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ
сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 200 сторінок друку на гарному папері
Ціна — $2.00
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Міріям Пряшівська

НА ХВИЛЯХ ГЕНЕЗАРЕТСЬКОГО ОЗЕРА

(Продовження)

II

"Півнем піяла, півнем піяла" — вертіло в голові отця Дем'яновича і не переставало вертіти ані після утрені, коли він переодягався в малій захристії.

Увійшов дзвонар Гаврило, забурчав під вусами "Славайсу" і, кинувши під стілець засалену кресаню, спитав, чи може присісти; але так і не сів... Почухав взяту сивиною маківку, дістав із сердака бляшану шкатулку і почав скручувати сигаретку, та знову щось передумав... Мабуть пригадав собі, що отець Дем'янович, завзятий курець, ніколи в захристії не курять. Аби чимось зайняти свої руки, Гаврило став нігтями здирати свічкові краплини, що застигли на золотом гаптованій скатертці з-під церковного посуду.

— Та що, Гавриле? — спитав, як завше, отець Дем'янович і в дусі вже відчув знайому відповідь: "Бога прогнівили, дощу не дає"... Але Гаврило мовчав.

— Та як? — повторив ще раз священик.

— Та ніяк, — буркнув коротко Гаврило.

— Що кажеш?

— Треба б уже чаші та свічники позолотяти, — завважив селянин чужим, глухим голосом.

— Може щось з дідом неладно? — поцікавився священик, бо пригадався йому Гаврилин батько, дев'ятдесятрічний дідо Микола.

— А ні, де ж там! Дідо, Богу дякувати, він ще довго не збирається свою ложку відкидати.

— А, може, дівка щось погане написала?

— Хоч би й яке там погане, та що з того, панотче... вона й так мусить написати, "що жизнь у нас славная"... Там довго не питають, або тобі все славно, або лиха доля!... Ех, панотче, покарає ще мене Бог за те, що я її туди пустив...

Дзвонар так сумно й винувато глянув на священика, що аж спину заморозило від того погляду.

— Скажи ясно, що з тобою, Гавриле?

— То не зі мною, отче... То не зі мною, але з панотцем Дудинським. Поштар із Кленової розповідав, що вночі коло другої години... панотця Дудинського забрали.

Священик поблід.

— За що, Гавриле?

— Були в нього ті два, що й до вас минуле на службу приходили... Питають панотця, чому в неділю на проповіді не згадали про "соціялістичну дружбу", а отець кажуть: то не священиче діло, як я можу вірникам радити те, в чому й сам не повинен? — А в Бога свого ти певен, — питають. — Певен! — відповідають, Зв'язали та й забрали... Жінка й діти плачуть, нещастя...

Важко вимовляючи кожну літеру, отець Дем'янович спитав:

— То й мене, Гавриле, заберуть?

Намагаючись уникнути погляду священика, дзвонар схилився і мовчки підняв із підлоги папіроску, яку опустив.

— Коли Бог порятує, то не заберуть, а коли не врятує, то ми вас усе одно не віддамо...

Підійшов до священика і перший раз у житті дозволив собі подати йому руку. Потім витер рукавом сердака чоло і, обережно затуливши за собою двері, віддалився з захристії. Священик порозумів, що Гаврило з ним навіки попрощався...

"Це мій останній день, моя остання утреня в цій старій кам'яній церкві", — зачиняючи за собою важку, спалену дощами й вітрами, церковну браму, з сумом у душі подумав отець Дем'янович.

***

Іржавий ключ у замку не піддавався і отець хотів уже вернутись у захристію за іншим ключем, як одразу йому привиділося, що в пітьмі бабиниця майнула чиясь тінь. Засвітив свічку... У куті під розписаним цвіллю склепінням стояв, причаївшись дрібний чоловічок із запалими щоками і глибокими очодолами, з яких дико зиркали на священика великі зіниці, що бувають тільки в наркоманів, або в людей, які довго перебували в темниці...

Чоловічок схопив його за руку і видаючи ротом якісь незрозумілі звуки, почав щось сердечно пояснювати. Виглядало, що незнайомий говорить чужою мовою, але прислухавшись до нього краще, отець Дем'янович порозумів, що йдеться про німого. Коли спробував заблудившого каліку вивести з церкви, той всією силою вчепився до нього і поволік з собою назад аж за іконостас. Дрібною пташиною рукою зняв із престола Євангеліє, пригорнув до худої груди і на хвилину застиг у блаженному захопленні.. Потім розгорнув Євангеліє і дав знак, щоб священик надів окуляри. Отцеві Дем'яновичеві здавалося, що цей стих він читає перший раз у житті:

"...Петро ж відповів і сказав: "Коли, Господи, Ти це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді". Він відказав йому: "Іди". І, вилізши з човна, Петро став іти по воді і пішов до Ісуса. Але, бачивши велику бурю, злякався, і зачав потопати, і скрячав: "Рятуй мене, Господи!"... І зразу Ісус простяг руку й схопив його і каже до нього: "Маловірний, чого усумнився?..."

Коли отець Дем'янович зняв з очей окуляри, німого вже не було ніде.

— Куди, паночтче, Славайсу, тая утікаєте? — зупинила його перед брамою стара селянка.

— Катерино, ви не бачили йти сюдою чужого чоловіка?

Баба підвела дрібні фіялкові очі:

— Сюдою? Не бачила, любенький отче, нікого не бачила. Пристрітник під плотом збирала, але ніхто сюдою не йшов, хібащо... почекайте, хібащо Бог би його покарав, Дурбан Андрій ішов... той, що в Гуменному в тайних служить. Автобусом приїхав... От бачите, ми про вовка, а вовчий брат уже тут!... Гоу, гоу! То на якого біса ваш Андрій приїхав? — крикнула Катерина на меншого Дурбана, який біг вулицею з великим дзбаном у руці. — Може знов землю прийшов од нас відбирати? Та му, сине, повідж, що до мене не таві, як він ходили, та всіх мітлов по спині позначила... Скажи йому, що як би й сам Голопернас приїхав, то не налякаюся... Бо всі, що ніколи плуга не тримали та в полі зернятка не посіяли, всі тепер про землю мудрують... Та ні, паночтче, не правду кажу?

Священик, мов ошпарений, подався вбік і пошкандибав стежкою, що вела на фару*)... Його серце калатало, як на сполох і в душі він благав Господа, щоб уже нікого не привів йому назустріч.

Коли ввійшов у кухню, Уляна сплеснула руками:

— Вже й друга півнем піє, паночтче!

III

На фарі скрізь несло курячою поливкою, але отець Дем'янович сьогодні до страви не доторкнувся: від одної лиш уяви, що перед ним на тарілці курка, яка півнем піяла, йому зробилося погано... Ще зранку відчував гнітючу втому, до якої після розмови з дзвонарем приєдналося почуття порожнечі, наче хось вирвав йому мозок і напхав туди, як у старі чоботи, жмутки газетного паперу. Поплентавсь у спальню і приліг на канапу, але сон не приходив. Знову й знову з'їдала душу сумна вістка про арешт близького приятеля. Страх і безпорадність висмоктували волю захищатися. Тут у кімнаті, де кожний куток, кожна річ нагадували дні й роки, прожиті в цьому селі, отець Дем'янович одразу відчув себе таким одиноким, як той пес, що на згарищі даремно шукає попіл свого колишнього хазяїна... До сліз доводило пізнання, що він занадто старий уже й утомлений, щоб утікати перед небезпекою, яка важкою скелею повисла над його життям... На хвилину забажалося, як колись давно в дитинстві, притулитися до міцної батьківської руки, до кінчика маминої спідниці, захотілося теплого, співчутливого слова від близької людини. Але всіх, хто був колись близьким і рідним, -ділила від нього могила...

(Далі буде)

*) Приходство.

Д-р Богдан Казимира. РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ В КАНАДІ. Стор. 102 + 11 таблиць. Ціна $1.00.

о. Дамаскин Попович. БОГ І ЛЮДИНА. Допоміжник тим, що шукають Правди. Стор. 75. Ціна 75 центів.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. м.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

НОВА КНИЖКА! НОВА КНИЖКА!

ЛИСТИ НИКОДИМА

пера І. Добрачинського

повість із часів Ісуса Христа

Цю книжку перекладено вже на англійську, французьку, німецьку й інші мови культурного світу, ось маємо її в нашій українській мові.

Читається дуже цікаво — має 564 сторін друку, в гарній обкладинці М. Левицького. **Ціна $4.00.**

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

Бл. п. Брат

ПАХОМІЙ ПЕТРО ШАЙГЕН ЧСВВ

7 квітня 1969 року вспокоївсь у Бозі Брат Пахомій Петро Шайген ЧСВВ; в 71-му році життя, у манастирі св. Йосафата в Гленкові, Н. Й., ЗСА.

Народився в селі Яцківці, повіту Зборів, у Галичині, 30. V. 1898 року. Батько його Михайло і мати Агнета Яруш були рільниками. Школу закінчив у Зборові 1914 року. Багато недолі й скитальщини зазнав покійний Брат Пахомій. У 1916 році арештували його большевики, був при австрійському війську, опісля в Українській Армії. По закінченні польсько-большевицької війни 5. VII. 1924 року вступив до оо. Василіян у Жовкві за о. П. Філяса ЧСВВ.

Спочатку працював у столярні, опісля переїхав до Крехова, де відбув новіціят під проводом о. магістра Миколи Лиска ЧСВВ. По новіціяті склав обіти 17. II. 1926 та працював як огородник і пасічник. У 1932 році перенесли його до Краснопущі, повіту Бережани, де продовжував свою працю в млині. 26. V. 1935 склав торжественну монашу професію.

Пережив кризу II-ої світової війни. 22. VI. 1944 виїхав до Німеччини, а звідсіля, після закінчення війни, 18. VI. 1946 разом з о. Решетилом ЧСВВ. приїхали в Америку до Нью Йорку, за протоігуменату о. М. Маркова ЧСВВ. Цей призначив його до Глен-Кова, де наш Брат Пахомій, як огородник і пасічник, працював до останньої хвилини свого життя.

Його всі шанували й любили, а отці та брати часто звали його "філософом", бо покійний справді мав здоровий розсудок і дотепну критику. Щоранку будив він дзвінком усіх і перший у манастирській каплиці відмовляв на-пів-голос ранні молитви, що було збудуванням головно для новиків. Зокрема любили його діти, бо він умів їх заманити цікавими оповіданнями, а при тім і цукорками. Покійний Брат Пахомій нераз гарно й образово оповідав про Рідний Край, а іноли появлялися його статті в "Світлі", як приміром, про відпуст у Краснопущі. Залишив він деякі цікаві рукописи, як опис свого рідного села, про давні сільські звичаї, святкування празників, тощо.

Нехай Преподобний Господь винагородить його за праведне життя та приміститъ у місці, як Він це сам обіцяв: "Де я, там і будуть мої учні".

Вічна йому пам'ять!

Бл. п. брат Пахомій Шайген ЧСВВ

ВЕЛИКОПІСНІ ДУХОВНІ ВПРАВИ

Німеччина

Як минулими роками, так і цього року відбулися реколекції по деяких наших душпастирствах у часі Великого Посту. Запрошені Отці Василіяни прибули на означений час до Німеччини. Впр. о. Консультор М. Ваврик давав реколекції в Інгольштадті від 31. III. — 2. IV., у Регенсбургу від 2. IV. — 4. IV., у Мюнстері — Білефельді від 4. IV. — 7. IV., у Ганноверi - Гільдесгайм - Бравншвайг від 7. IV. — 10. IV. і в Гамбурзі від 10. IV. — 13. IV.

Впр. о. Консультор Йосафат Рога мав реколекції в душпастирстві Фрайбург і Новий Ульм у днях від 20.-25. III. і від 27.-30. III. Впр. о. д-р Тарасий Залуцький мав реколекції на Людвігсфельді і в Мюнхені у днях від 31. III. — 2. IV. і від 3. IV. — 6. IV.

Участь наших вірних у духовних вправах була задовільна, якщо взяти до уваги, що були це робочі дні, а наші вірні живуть у розсіянні та віддалені від осередку душпастирства.

У всіх станицях, де Отці проповідували, наші вірні приступали до Св. Тайн.

(о. С.)

ПОДЯКА ХРИСТОВІ ЧОЛОВІКОЛЮБЦЕВІ

за вислухання молитов через заступництво Слуг Божих Митрополита Андрія і Архимандрита Климентія Шептицьких

Даймо славу Господові Богові нашому

24 червня 1968 р. вечором телефонує до нас д-р Федина і каже, що наш син Іван буде мати 11 липня операцію серця! Чуєте? То було щось таке як грім із ясного неба. А син нам не казав нічого, бо на 22 червня м. р. всі діти приготовляли маму несподіванку для нас, родичів, і він не хотів вістюю про операцію затемнити цієї малої приємности.

Щастя, що я тоді сидів при телефоні. І коли лікар спитав, що я на те, то я сказав: Що ж я можу на те сказати, я можу лише цю справу поручити Слугам Божим Митрополитові Андрієві й Архимандритові Климентієві Шептицьким. І ми зараз при спільній вервиці зробили наміреник, що просимо Пречисту Діву Марію, щоб Вона прийняла наші просьби, які засилаємо через Отців Андрія і Климентія, та донесла їх Синові Своєму і Богові нашому, — щоб ця тяжка-претяжка операція вдалася.

4 липня м. р. лікар-оператор, спеціяліст, прийняв мене і сказав мені, що це одна з найтяжчих операцій. Кажу йому: Будемо молитися, щоб, коли Богові мило, вдалася. А він каже: І я дуже вас прошу моліться, моліться, щоб Бог добре вів моєю рукою. І ми молилися: Боже, прослави своїх Слуг Митрополита Андрія й Архимандрита Климентія. За те зложимо жертву на їх беатифікаційний процес. Але не, як ми хочемо, а як Ти хочеш, хай буде Твоя воля.

У манастирі оо. Василіян на Весток почалася дев'ятниця Св. Літургій. А в сам день операції вже від рана йшли Божественні Літургії — одна за другою одинадцять, від Риму почавши. Операція почалася в 8-ій год. і тривала до 3.30 по полудні.

Хоч родина має право прийти до хворого по операції, то нас спинили на восьмій підлозі і лікар нам сказав: Якщо хтось міг би на його вид виявити зворушення, не може йти до нього. Отже я пішов сам. І я сильно опанувався, але за пару тижнів я це відчув. Однак найгіршого ми не знали. А все йшло добре, бо Служби Божі дальше правилися.

Як він був родився, то при народженню не замкнулася кляпа з 3 до 4 комори в серці. 1953 року, 16 червня, зробили операцію і влучили милу з лівої руки до серця. Це теж була тяжка операція і ми її дуже боялися. Коли я, йдучи на Службу Божу, дорогою молився і тремтів, то почув у серці голос Отця Митрополита і то такий виразний, що я став і розглянувся, чи хтось не говорить до мене. Це був докір: — Чому таке мале довір'я до Бога? Ця операція вдасться! Більше довір'я до Милосердного Бога. — Тоді теж лікар казав молитися.

За Божою ласкою медицина зробила поступ. І тепер йому робили операцію в серці і цю кляпу замкнули. Але ж серце різали!

І серпня м. р. я був у лікаря-спеціяліста який переводив операцію. І він так мені сказав: На самім початку операції зайшли такі ускладнення, що те, що ваш син Іван жие, це ласка. В половині серпня м. р. д-р Федина телефонує і каже: Маю звіт від лікаря-оператора. Операція одна з найтяжчих. Тяжча, як пересаджування серця. На початку операції зайшло таке велике ускладнення, що те, що ваш син Іван жие, завдячуйте вірі і молитвам. Яке ускладнення було, не скажу, бо ви ще нині боялись би. Дякуйте за все Богові.

Ми зараз післали жертву (частину) на «беатифікаційний фонд на руки о. Постулятора Гринчишина ЧНІ і вже правилися і ще будуть правитися благодарні Служби Божі. Нехай буде Богові слава й подяка, що приняв молитви, занесені до Нього Слугами Божими Андрієм і Климентієм через нашу Заступницю і Матір Пречисту Діву Марію.

Рік добігає від коли ця операція відбулася. Сини почуваються добре, а ми свої обов'язки подяки виконуємо і кожного 11 дня місяця в оо. Василіян була благодарна Служба Божа, а на закінчення ще будуть Служби Божі 10, 11 і 12 липня ц. р. Нехай же буде Богові честь і слава за безмірне Його чоловіколюб'я.

Казимир Грицина

ВЕЛИКОДНІ СВЯТА В ШВЕЦІЇ

Цього року, як звичайно, відвідав нас о. д-р М. Марусин. Маленька група вірних зі Швеції зустріла свого душпастиря на летовищі в Копенгазі, звідки всі разом вернулися до шпитальної каплиці св. Йосифа, де відбулася Св. Служба Божа. Тут ми вже втішались приростом нашої громадки, між ними є одна Сестра і одна старша пані, ще зі старої еміграції. Місцеві Українці бажали нас угощувати, але програма Отця була вже затверджена, і ми, на жаль, після короткого зібрання поїхали до Швеції.

Цього року перший раз відправляв о. д-р Марусин Св. Сл. Божу в м. Онафстром, куди 5 літ тому прибули Українці з Югославії. Наш приїзд дуже тепло привітали, у найстаршого п-а Пєкного все вже було приготоване для богослужби. Майже всі прибули до Св. Сповіді. При нагоді снитав я того зворушливого старця п. І. Пєкного: які має бажання? Каже наш 80-літній пан, що тільки одного ще бажає: щоб мої кості в Україну добились! О. д-р Марусин промовив таким теплим словом до нас, що не було хлопа, який не був би зворушений до сліз. Жінки співали надзвичайно гарно! Після посвячення паски домовилися, хто нас вгостить, хоч того всі бажали.

Наша дорога була того самого дня назад, 200 км. до Мальме, де нас чекала мальмівська громадка. Тут були ще і хрестини в панства Сем'янів. Пан Сем'янів зі своєю доброю подругою покликали всіх, хто лиш прибув до церкви, хай прийдуть на хрестини. Це вже такий звичай у тої доброї родини, теж із Югославії. Ми прибули на гостину побажати молодому Стефанові Кирилові многоліття. Але не зостались довго, бо дорога чекала нас пізно вечером до Оребра, де збирається головна українська громада. Тут Отець відвідав тяжко хворих а потім була Служба Божа. Люди прибувають з далеких околиць, щоб разом веселитись та співати Христос воскрес! На жаль, ми мали тільки нагоду два рази річно їх відвідати з нашою Службою Божою. Але ще кілька наших назвіть тої нагоди не вспіли були використати...

Де ми не заїхали, всюди щире українське серце! Наше зібрання в готелі не було довге, бо ще мали ми відправу в нашій каплиці в Юнгсбру, де теж гарна група зібралася. Двома автами виїхали ми з Оребра. П-во Яремки зі Стокгольму та п. Нагірний з Оребра ускорили наш приїзд у нашу рідну каплицю, де ще раз гомонів спів Христос Воскрес!

Пан Степан Чупак повідомив нас про всі новини, які наспіли до нашої каплиці, про листи яких шведські діти писали, церковному мужеві панові Неділському і т. д.

Цього року зачали наші Українці з Югославії збирати гроші на будову церкви в Баня-Луці. Площа в Баня Луці є і право на будову мають, тільки грошей нема. На збірку маємо благословення від ВПреосв. Владики І. Бучка. Ми звертаємося цією дорогою до всіх, хто бажав би помогти; його імя буде записане в тій церкві! Жертви можете слати на адресу: М. Бойко,

Professorsgat 13-B.,
S. 214 53 Malmoe, S. Sweden

або на адресу:

o. Dr. Myroslav Marusyn
Passegiata del Gianicolo, 7
00165 Roma — Italia.

Муж довір'я У.Х.Р.

АНАСТАСІЯ РАДОВЕЦЬ

Форт Вілліям, Онт.

У півторок 11 березня 1969 р. померла після довгої недуги, у МекКеллар лікарні, Анастасія Радовець. Вона народилась в липні 1915 року, в селі Зуболів, пов. Сокаль, в Україні.

У часі загально світової економічної депресії вона, маючи всього 15 років, виїхала до Франції на сільсько-господарські роботи. Там вона одружилась із Дмитром Радівцем 1936 року. Наступного року народився їм син Іван, якого вони віддали на виховання сестрі в Україні, бо з одного боку хотіли, щоб син виростав у рідним краю, а з другого — їм у Франції не жилося, як то кажуть, із медом.

Опісля народилися їм іще дві дочки, Полет і Лілія, з якими вони 1951 р. приїхали до Канади, осідаючи у Форт Вілліямі. Тут вони працюючи, виховували свої дочки.

Уже 1966 року поганий стан здоров'я змусив її залишити працю.

14 березня ввечорі о. Патрикій Байс відправив панахиду в похоронному заведенні. Наступного дня, вранці, тіло перевезено до церкви Воздвиження Чесного Хреста, до якої покійна належала. Отець парох під час заупокійної Служби Божої виголосив прощальну проповідь. Тіло покійної Анастасії спочило на цвинтарі св. Патрикія. У похороні взяла участь численна громада рідні, знайомих, членів парохії, зокрема Т-ва св. Анни.

Після похорону відбувся поминальний обід у церковній залі, що його приготовили членки Т-ва св. Анни.

Анастасія залишила чоловіка Дмитра, дві замужні дочки, Полету Смиловик, Лідію Немі, сина Івана, сестру в Україні, дві сестри і брата у Франції.

На поминальнім обіді приявні склалися на нев'янучий вінок, з чого призначено на пресовий фонд газети "Поступ" $19.50.

Нехай Господь прийме душу покійної в Свое Царство, а канадійська земля нехай буде їй легка.

П. Б.

ПОДЯКА

Рідня покійної складає сим щиру подяку Всеч. о. Патрикієві Байсові за духовну опіку, за похоронні відправи, зокрема за зворушливе прощальне слово. Щиро дякує всім, хто відвідував покійну в останніх днях її життя в лікарні, хто прислав цвіти, хто жертвував на "Кенсер Сосайті" в пам'ять покійної, хто допоміг автом під час похорону, хто ніс тіло, відпроваджуючи Анастасію в останню путь, а зокрема Жіночому Т-ву св. Анни за приготування обіду.

Дмитро Радовець
Полет Смиловик,
Лілія Немі.

"ТАРАСОВА ЗЕМЛЯ"

Саме в часах моральної кризи, коли у школах багатої Америки кипить бунт рознузданого молодого покоління, підмінованого комуністичними агітаторами, наша українська молодь при помочі Церкви та "Рідних Шкіл" чітко вирізняється своїми чеснотами, неначе той ясний морський маяк серед розбурханих темних хвиль. Із кожним роком їх молодеча душа щораз-то глибше закріплює коріння віри в Бога та любови до України, якої вони ніколи не бачили. Вони радісно й охоче плекають традицію й культуру свого народу. І велика прірва існує між студентами українських шкіл а тими, які змалечку аж до закінчення середньої освіти вчаться в публичних школах. Бо ці останні, вийдуть в життя "українськими національними каліками й анальфабетами", але зате, студенти українських шкіл за Божою поміччю стануть українськими провідниками у прибраній Батьківщині - Америці, а також гідними оборонцями поневоленої України. Їхню щиру і нелукаву любов до українства бачиться з нагоди різних імпрез. І ось дня 23-го березня 1969 р. студенти Української Вищої Школи парохії Непорочного Зачаття в Дітройті поклонилися Генієві України Тарасові Шевченкові. То був новий спосіб святкування Шевченківських Роковин, бо ж самий заголовок говорить, що це не був концерт із промовами й деклямаціями. На підставі книжки "Тарасова Земля" Дмитра Красицького, народніх пісень давніх композиторів та нових сучасних композицій, вставляючи веселі гуртові сцени й народні танки, при супроводі симфонічної оркестри, проф. Богдан Саramага скомпонував чудову п'есу, в якій наші студенти виявили надзвичайну сценічну здібність. Зала була виповнена вщерть, а між достойними гістьми був приявний Кир Ярослав Габро з Чікаго. Їх Експеленція Ярослав висловив подив і признання щодо здібностей нашої молоді. На тлі чудових реалістичних декорацій українського села прикрашеного пишними квітами над річкою, церковцею на горбочку й ліском розкинутим по той бік берега, відбулися три незабутні картини. Танки підготовила хореограф пані Й. Кульчицька. Освітлення опочивало в руках досвідченого п-а Я. Петращука. Декорації виконав пан П. Мусин. Необхідно підкреслити, що нарешті декорації відзеркалювали чепурне українське село з біленькими хатами, виконані легкою рукою мистця. Саме такий образ українського села повинна бачити наша молодь, бо при його помочі вона зможе змалювати в своїй уяві Україну повну краси. (А то чомусь наші мистці в загальному змальовують українські села в такому бідному вигляді, що аж не можна глядіти, бо хати завжди виглядають як опущені шопи.)

Перша картина представляє українську хату з традиційними святими іконами та портретом Т. Шевченка. Дівчатка весело гуторячи прядуть і вишивають. Саме в цій хаті, на заклик п. Микитовича зродилася думка зорганізувати прощу до Канева, поклонитися Генієві України. Радісна вістка блискавкою облетіла село, і на майдані зібрався чисельний гурт молоді. Приготовляючись у дорогу, вони заповнили вільні хвилини співами з-поміж яких виріжнялися три пісні: "Думи мої, думи" — оброб. А. Гнатишина, "Молитва за Україну" — муз. М. Федорова, в якій прозвучали благальні слова до Всевишнього... "Сонце Свободи і Волю Україні подай", врешті бадьорого змісту пісня — "Живи Україно"— муз. В. Сарамага. Вирушивши в дорогу, по якомусь часі мандрівники спинилися у селі Кириліївці, на відпочинок, біля хати найстаршого Шевченкового брата Прокопа Микитовича. Під час відпочинку молодь у народніх строях виконала низку українських пісень, між яки-

ми була замітна точка — хор з опери "Катерина", де наша молодь виявила надзвичайні здібності акції гурту. Цілу подію виконавці висловили не лише піснею, але теж невимовно доброю мімікою та свобідними сценічними рухами, так що на мить ми думали: ось глядимо на професійний гурт з опери. Пісні були переплітані народніми танцями, які теж вирізнялися надзвичайною здібністю виконавців. Також кожна танцювальна група творила унікальну цілість на тлі різнобарвного гурту в той спосіб, що танцюристи були вдягнені в одноколькорові строї: найперше виступила сіня група, відтак зелена, опісля барви ліля а при кінці червона. Тут особливе признання хореографові п-і Й. Кульчицькій. Слід зазначити, що полтавські строї надають танцюристам шляхетного вигляду.

У Каневі, на могилі Т. Шевченка, з уст молодих прочан продукав "Заповіт"... обрібка К. Стеценка, після чого провідник групи подякував усім за великий збір, чим вони доказали любов до нашого Генія, бо ж є лиш один Батько Тарас — Кобзар, і одна мати — Терпляча Україна. На ті слова, пріявні відспівали, дві пісні: "О Батьку, наш рідний...", муз. Б. Сарамага і "Бо лиш одна Вкраіна Мати..." муз. Б. Сарамага. Публіка заглибивши свої думки в зворушливий зміст обох пісень, очунялась на ще одну гарну несподіванку на сцені, коли з-поміж барвистої групи виступила Христя Никифоряк та зачарувала пріявних на залі своїм мистецтвом слова, зарецитувавши таке: "Шановна громадо!.. Заспіваймо пісню, нехай пробудиться Сивий Дніпро Славутич, нехай слухають круті береги, що в наймах аж до води завмерли, нехай радіють широколисті клени і дуби, які ростуть по горах, хай пробудяться Гетьмани, хай почує та зрадіє Дух нашого Великого Кобзаря, що наше рідне слово ніколи не вмре не загине. Отож дрижіть вороги та радій Український Поневолений Народе!"

На той заклик прочани відповіли піснею "Реве та стогне".

Відтак, провідник Віктор Мушинський, звернувся до пріявних, кажучи: "А тепер треба нам прощатись із Духом Великого Кобзаря... На закінчення хочу висловитись словами, які сам написав наш Кобзар: "Чи буде суд, чи буде кара царям, царатам на землі, чи буде правда між людьми?.."

Христя Никифоряк: "Повинна буть, бо сонце встане і оскверненку землю спалить!"

Святкування закінчено гимном "Ще не вмерла Україна".

З одушевленням вертались домів учасники цього вечора, записавши в своїх серцях незабутній спомин повен радости і гордости. Наші молоді студенти визначаються не лише науковими досягненнями, але й культурними здібностями. З приємністю слухаємо добру симфонічну оркестру молодого покоління... Надзвичайно миле враження робить здисциплінований хор, а успіх одних і других завдячуємо невтомній праці проф. Б. Сарамаги. Танцюристи своїми танками повними грації, полонили серця пріявних на залі, що не знаходили слів похвали та нагороджували молодих артистів невгаваючими оплесками.

Христя Никифорик і Віктор Мушинський виявилися справжніми мистцями слова. Їхня знаменита українська мова, добра дикція а при тому незрівняні акторські здібності доказують, що вони обоє повинні працювати над удосконаленням свого Богом дарованого таланту.

Українська громада Дітройту й околиці шле щирі гратуляції нашій молоді.

Щастя їм, Боже!

Ірина Захарків

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $16.00: Й. Гринчишин, Чікаго.

По $13.50: З нагоди 50-ліття подружжя п-ва Петра й Марії Онисик, Гримсбі.

По $13.40: Із похорону бл. пам. Климентія Коріцького, Мондер.

По $8.00: Іван Дздик, Котедж Гилс.

По $7.00: А. Паславський, Вінніпег; Софія Слонська, Філядельфія.

По $6.00: М. Освальд, Доллар дез Ормо; Марія Микитяк, Ванкувер; А. Дрінг, Стівестон; Іван Кужменюк, Ошава; М. Квасниця, Вінніпег; Г. Сидор, Ванкувер.

По $5.00: Роман Курп'як, Чікаго, Е. Камінський, Джексон Гайтс; З. Цюпка, Торонто; Анна Артименко, Торонто; Марія Шнамбара, Н. Йорк; С. Клюка, Ню Брітейн; Родина бл. п. Михайла Церковного, Омеляк Стефура, Сренджі; Марія Вейлюк, Н. Йорк; Марія Козак, Дітройт; Марія Фаріон, Парма.

По $4.00: Павло Марцінюк, Кридор.

По $3.00: П. Корженовський, Питсвил; Анна Коваль, Рачестер; О. Недошитко Торонто.

По $2.00: А. Віггав, Торонто; Олена Гнатих, Принс Алберт; Й. Горбачук, Бафело; А. Гнатів, Форт Вавіліям; С. Шпитко, Кемлупс; Єва Гукало, Едмонтон, Микола Дідик, Торонто.

По $1.00: Б. Стехів, Саскатун; Яр. Сенчина, Торонто; Д. Юськевич, Вінніпег; Йосиф Костюк, Вінніпег; Т. Калужницький, Вінніпег; П. Боцян, Едмонтон; Ілярій Папіж, Мінніяполіс; Ольга Возняк, Парма; Іван Левицький, Монреаль; Анна Гликва, Торонто; С. М. Вінцент, Ню Вестминстер, І. Телішевський, Мензонвил, З. Гловʼяк, Ню Йорк; Степ. Пристанський, Портедж ля Прері; Софія Стебельська, Денвар; А. Сворак, Ню Йорк; Т. Бачинський, Ню Йорк; Анна Григус, Н. Йорк; Й. Цапко, Сарнік; Василь Капаловський, Амстердам; Ксеня Сироїжка, Н. Вестминстер; О. Рослян, Едмонтон; О. Цапало, Чікаго; Г. Мостовий, Торонто; Олекса Дзімʼюк, Чікаго; С. Тершаковець, Торонто; Й. Станкевич, Гемилтон; С. Мотало, Помона; Роман Косіковський, Виндзор; Анна Німчук Редвей; М. Коханівський, І. Мідов; П. Боцян, Едмонтон; П. Гурба, Голов Лейк; Й. Дмитрів, Ванкувер; Петро Бойко, Риджтавн; О. Кузьмин, Н. Йорк; Антін Заліський, Чікаго; Й. Шпіхта, Востон; Павло Слобода, Вайкінг; Вол. Дозорський, Ірі; М. Цвах, Вінніпег; С. Головайчук, Смовкі Лейк.

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

Українські юнаки жертвують своє молоде життя Богові, Церкві й Народові.

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб ітти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

For more information write to:

у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

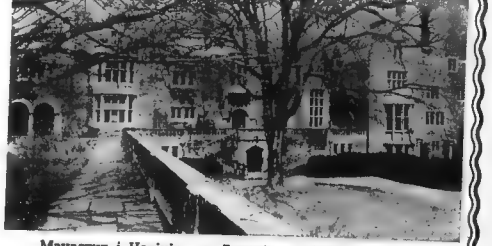

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

ЦЕ КНИГА

СВЯТОГО ПИСЬМА

Старанням оо. Василіян видруковано для [illegible] католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в український [illegible]

Ціна [illegible] повного [illegible]

оправлене [illegible]	$12.00
в шкіру [illegible]	$15.00
в люксусовій [illegible]	[illegible]

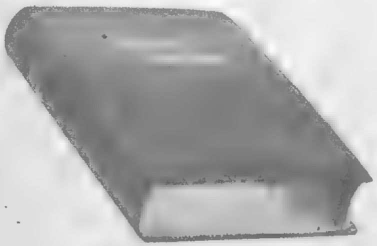

BASILIAN PRESS

[illegible]

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada

СВІТЛО

РІК XXXII — ВЕРЕСЕНЬ — 1969 — SEPTEMBER — Ч. 9 (561)

Ціна 40 центів

ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ЦЕ КНИЖКИ КОНЕЧНІ ДЛЯ КОЖНОГО ХРИСТИЯНИНА

ДОСІ ВИЙШЛИ:

ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи великих християн. **о. Іриней Назарко, ЧСВВ.** — Стор. 156, 20 образків. — Ціна **$2.00.**

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Збірка української великодньої поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 240. Ціна **$2.00.**

ВИБРАНІ ЛИСТИ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Переклав **о. С. Фединин, ЧСВВ.** — Стор. 216. Ціна **$2.50.**

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ ДРУГИЙ — ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ.

Том I. Діяння Ватиканського Собору. Стор. 320. — Ціна $4.00.
Том II. Свята Літургія. Засоби повідомлення. Стор. 194. — Ціна **$2.00.**
Том III. Церква. Східні Церкви. Екуменізм. Стор. 214. — Ціна **$2.50.**
Том IV. Боже Об'явлення. Духовенство і миряни. Виховання. — Стор. 285. — Ціна **$3.00.**
Том V. Церква в світі, свобода і місії, нехристияни. Стор. 266. — Ціна **$3.00.**

Всі 5 томів, у яких подано хід і рішення Вселенського Собору, коштують **$14.50.**

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ И АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ на неділі і свята. — Українською мовою з наголосами. Ст. 200. Ціна **$4.80** (в оправі).

ІСТОРІЯ БІБЛІЇНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ. о. Володимир Бурко, ЧСВВ. Видання для шкіл і народу. Стор. 240, 54 ілюстрації. — Ціна **$2.00.**

МИ — БОЖІ ДІТИ — о. І. Назарко, ЧСВВ. Стор. 196. Ціна **$2.00.**

МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ — Життя великого подвижника Унії і його часи. о. д-р Стефан Семчук. Сторін 104. — Ціна **$1.50.**

РІЗДВЯНА МІСТЕРІЯ. Збірка української різдвяної поезії. **о. Г. Кінах, ЧСВВ.** — Стор. 234. Ціна $2.50.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ. Його життя і доба, о. М. М. Соловій, ЧСВВ і А. Г. Великий, ЧСВВ. Стор. 463. Ціна **$4.50,** в оп. **$6.00.**

СЛОВА СВЯТОГО ПИСЬМА — під розвагу всім і для проповідника. Українською мовою подав **о. М. М. Гнєсько, ЧСВВ.** — Вискази св. Письма на відповідні теми за альфабетним порядком. — Стор. 136. Ціна **$2.00.**

Хто замовить усі випуски "Духовної Бібліотеки" дістане 10% знижки.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario — Canada.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Не те говорять, що повинні говорити — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 282
Родинне дзеркало — *о. І. Назарко ЧСВВ* — 284
Паломник миру на Чорному континенті — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 287
Завдання людини в суспільстві — *Е. Н. Дмитрів ЧСВВ* — 289
Провід Св. Духа для вихованків священичого стану — *о. В. Ваврик ЧСВВ* — 291
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ — 292
Свідомі ми того? — *о. С. Шевчук ЧСВВ* — 294
Родина — основа людства — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 297
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол ЧСВВ* — 299
Людина стануда ногою на місяці — 302
Сучасний світ і Церква — *о. Р. Г. ЧСВВ* — 303
Всесильний, я Тобі молюся .... вірш — *П. Куліш* — 305
Христос-Суддя і Страшний Суд — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 307
Виховання статі — *Єп. Йосиф Штангль* — 308
Індустрія неморальности — *Лікар* — 310
На хвилях Генезаретського озера — *М. Пряшівська* — 313
Христос воскрес повість — *В. Смерека* — 315
Здалека і зблизька — Дописи — 318
Ті, що нам помагають (прессфонд) — 320

ОБКЛАДИНКА: Сьогодні лялька, а завтра жива дитинка буде в неї на руках. Photo: Daniel J. Ransohoff

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $4.00; поодиноке число 40¢

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.

Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $4.00 per year. Single copy: 40 cents.

Second class mail registration number 1001

НЕ ТЕ ГОВОРЯТЬ, ЩО ПОВИННІ ГОВОРИТИ

о. О. Купранець, ЧСВВ

Сьогодні всі голосники світу, що ними тепер є фільми, телевізія, радіо, журнали та часописи, вповні свобідно говорять про найбільш особисті деталі подружнього життя чи взагалі людського статевого спілкування. Вони видвигають різні — найбільш інтимні і драстичні — моменти та говорять про них не тільки зовсім відкрито й без будьякого сорому, але навіть грубо й брудно, не дивлячися на дальші наслідки, які воно викликає чи має на цілість суспільного життя, зокрема ж на життя молоді.

ГЛУМ НАД ЧЕСНІСТЮ

Через ті голосники сьогоднішнього світу говориться багато дечого такого з подружнього життя чи статевого спілкування, що взагалі не повинно би бути будьякою темою публичного характеру. Коли ж дивитися на насвітлення та розглядати підхід, що їх дається якійсь такій темі чи проблемі, то можна безсумнівно сказати, що вони не служать для скріплення ні подружньої, ні родинної чи суспільної моралі, ні для позитивного виховання молодого покоління, а навпаки — для морального рознуздання й розкладу, а в дальшому до знищення вселюдських моральних вартостей.

Родинні непорозуміння, подружня зрада й невірність, розводи, вільна любов, статеві акти чи тому подібне — це теми і проблеми, що стали наче невіддільною програмою сьогоднішніх голосників світу. Отака тематика стала гейби щоденним кормом сучасних людей. До особливих розмірів дійшло воно на північно-американському континенті та в англо-саксонському світі, серед якого ми живемо.

Подружнє чи родинне життя стало об'єктом якогось зовсім неоправданого глуму та несамовитої наруги, хоч подружнє чи родинне життя вже само в собі є чимось шляхетним і святим, як теж є воно основою всього людського буття й усякого суспільного життя.

РОБЛЯТЬ ЯКРАЗ НАВПАКИ

Хоч стільки гарних, будуючих і шляхетних моментів буває в подружньому чи родинному житті, все ж таки вони наче зовсім не існують для сьогоднішніх голосників світу. Про них вони мовчать! У їх розумінні чеснота, особливо ж основана на Божому законі й християнських засадах, стала сьогодні нецікава, нудна та непривабліва для глядача чи читача, мовляв, це перестарілі й неатрактивні речі. Зате про всякий бруд творять величезні історії, розмазуючи всяку нечесть на всю можливу широчінь. Дивлячись на те все, можна сказати, що все те — наче заприсяглось — спрямоване на знищення подружнього й родинного життя.

ЧЕСНЕ ПОДРУЖЖЯ ОСНОВОЮ ЧЕСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Байдуже, в який звироднілий спосіб представлятимуть сьогоднішні голосники світу подружнє життя чи статеву мораль, можемо сказати з абсолютною певністю, що без законного й чесного подружжя нема чесної родини. Де нема чесної родини, там нема чесного суспільства. А де нема чесного суспільства, там нема й чесного народу чи чесної держави.

Де нема чесних подруж і чесних родин, там нема вже в самій основі і від самого початку добра і панує там беззаконня і гріх, і то гріх звичайного наложництва чи тільки природного — наче на звіриний лад — статевого спілкування. На грісі не може зродитися праведність і чесність! На грісі не можна будувати суспільних основ, бо гріх зроджує тільки гріх! І тому на беззаконному й нечесному співжитті мужчини й жінки не може зродитися властива родина, бо вони не є властивим подружжям. А родина — це

ОВОЧ ЗАКОННОГО ПОДРУЖЖЯ

— подружжя, яке сповнене в своїй суті найбільш задушевними й найбільш глибинними переживаннями батька й матері, а в дальшому батьків і дітей, мусить мати твердий фундамент законности і святости, на якому можна будувати чесну родину, що є основою людства.

Родина — як овоч законного подружжя — це найстарша й напервісніша, найсильніша й найуспішніша, найдосконаліша й найбільш усеобіймаюча суспільна клітина. Вона запрягає для своєї служби всі сили людини: сили людського духа, сили людського розуму, сили людської волі, сили людського тіла та вмілість людського взаємослужіння і взаємодоповнення. Те все спокоює родину в якусь одну невидно-нерозривну цілість. Від колиски до гробу існують у родині різні спільні несхопні зв'язки, хоч би нераз назовні здавалося, що їх нема. Гарно про це висловлюється відомий католицький діяч Кольпінг, який каже, що родина —

"Це оте перше, що людина знаходить у житті, і те останнє, до чого людина простягає свою руку. Оте найдорожче, що людина посідає в своєму житті, — якщо вона навіть цього не шанує, — це родинне життя!

Зробити свою родину щасливою — це найважливіше, найбільш досяжне й найблагословенніше завдання в щоденному житті кожної людини".

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ВЕРЕСЕНЬ, 1969
РІК XXXII, Ч. 9 (561)

Преосвященна Єрархія Української Католицької Церкви під проводом свого Первоєрарха — Блаженнішого Верховного Архиепископа Йосифа. Вона посвячуватиме храм Св. Софії в Римі, як теж мала б відна цьому Синоді наша Єрархія вповні виявила наше зріле й самобутнє українсько-церковне "Я", проголошуючи вибір

ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІЯРХА.

РОДИННЕ

ДЗЕ́РКАЛО

о. І. Назарко ЧСВВ

У кожній родині є одне, або й кілька дзеркал. І так воно звичайно буває, що мати й дочки частіше заглядають і придивляються собі в дзеркалі, ніж батько й сини.

Але крім цього є ще й інше дзеркало, якому кожна людина приділяє більшу, або меншу увагу. А це чужа гадка - опінія, чи оцінка. У це дзеркало глядимо від ранку до вечора, і то майже на кожному місці та в кожнім положенні. Що скаже на те батько? Як те подобається матері? Як те оцінить учитель, наставник, священик, поліцист, друг, кліснт, обсерватор, чи критик?

Продовж перших двадцяти років життя молодь майже безустанно і з великою чуйністю вдивляється в родинне дзеркало. Все, що молодь чинить, пляпує, чи тільки задумує, вона попереджує поглядом у родинне дзеркало, в якому бачить міни, гримаси, чи реакції батьків і дальшої рідні! Чи вони втішаються, чи журяться? Чи скартають, чи похвалять? Чи буде кара, чи нагорода? Учень приносить зі школи лиху оцінку, вертається з подряпаним обличчям, здобув високий осяг у спорті, залюбився в ученицю, вписався до організації розполітикованої молоді — завжди питається: Яка буде реакція батьків? І це не тільки тому, що батьки його утримують та одягають, але також тому, що він їх любить і не хоче робити їм прикрости.

Юнак найперше вдивляється в ласкаві очі матері і читає в них. Це вже є його самостійна спроба думати про життя й поведінку. Ця спроба напружена, повна скупчення й почуття відповідальности, що вже будиться в його душі. Дозріваючий хлопець переважно не питається про те, що мати думає. Він сам відгадує думку матері, а згодом сам видає осуд про те, чи його оцінка була влучна.

Трохи тяжче йде з батьком, бо з холодних очей батька тяжко відчитати його гадку. Правда, син знає, що батько не відбере йому їжі та, без огляду на жаль до нього, купить йому нове вбрання, і так, він через свій непослух матеріяльно нічого не стратить. А проте якась внутрішня сила (може це совість? — так він думає) каже йому соромитися і гальмувати свої самовільні забаганки. Ті дзеркала родинної опінії-гадки грають важну ролю саме тому, що їх санкції мають характер не фізичний, а — майже завжди — моральний.

Чого вчимося з цього дзеркала?

Оглядаючи себе в родинному дзеркалі, ставимо перші кроки в житті. Вчимося ходити, думати, говорити. Вчимося доброти, а в випадку родинного непорозуміння вчимося компромісу, поступок і прощення. Вчимося співчувати, слухати і співдіяти. В цьому родинному дзеркалі бачимо владу батьків над нами і пізнаємо карні санкції. У цьому дзеркалі пізнаємо опінію нашої рідні про нас, нашу гадку про нашу сім'ю та опінію сторонніх людей про нашу родину. Вслід за тим гадка-опінія про нашу родину стає нам дорога, ми її бережемо та боремося за неї. Таким чином стаємо вже активними членами родинної спільноти. А де ми навчилися речі оцінювати, їх легковажити, або ними дорожити? У родині. Там ми пізнали вартість гроша, хліба, одежі, мешкання, розподілу праці і т. п.

У родині ми навчилися шанувати інших, але й себе самих. Батьки нас навчали, що найбільша поразка в житті — це затрата власної людської гідности. Наші батьки, бажаючи навчити нас шанувати людську гідність, добре розуміли те, що найперше самі мусять потурбуватися про свою гідність. Так зродився в родині додатній процес обопільного впливу. Ще перед війною у Львові на студентських сходинах найбільший поет Лемківщини сл. п. Ігор Антонич оповідав майже крізь сльози про те, який незабутній вплив на нього мав його батько-священик о. Василь Антонич, парох Новиці, горлицького повіту. Але й навпаки: у здоровій родині приявність дітей впливає додатньо на батьків, бо батьки теж приглядаються собі в дзеркалі опінії своїх дітей. Батьки соромляться, а навіть бояться дезапробати своєї дитини, особливо ж тоді, коли дитина має рацію. А це буває нерідко.

У родинному дзеркалі пізнаємо вартість приватної власности і вчимося засад спільного вживання дібр родинної спільноти. У родині молода особа вчиться засад єдности й братерства, а братерство — це один із найважніших чинників християнського відродження, так очікуваного від II Ватиканського Собору. Життя в родині заперечує цю песимістичну теорію, що кожна людина, мовляв, є сама і що одні одним не можемо нічого допомогти. У родині молода особа вчиться засад обопільної помочі та взаємної опіки. В родині дитина переживає перший страх і першу тривогу, і тоді в неї родиться переконання, що в родинній спільноті безпечніше. Пригадаймо наш перший жах викликаний нагальною бурею, пожежею, повінню, чи якоюсь панікою на вулиці. А певно бачили ми, а може й самі переживали тривогу під час воєнних бомбардувань в Європі. Як тоді діти, а може й ми самі, ще молоді, неспокійно шукали батька чи матері, та не відступали від них ані на крок. Тільки батьки могли тоді вспокоїти наші нерви, привернути нам рівновагу духа та почуття безпеки.

Інші лекції дзеркала

У родинному дзеркалі дитина пізнає красу, чар і радощі життя, але водночас пізнає його смутки, драми й прикрощі. У родині дитина пізнає тайни людського буття. Тут зачинає вона розуміти: що є щастя? що є радість народин, а що трагедія смерти. Батьки вчать дитину від найранішого дитинства міри і поміркування між потребою, бажанням і заспокоєнням, і так дитина вчиться, що їй не можна заспокоювати всіх забаганок. Дзеркало родинної опінії погальмовує і справляє навіть світ діточих мрій.

У пізніших роках завважимо, що дзеркала поза родиною є інші, що з різних сторін на нас глядять очі байдужі, холодні, а то й ворожі. Але наука самоконтролі вже залишилася в нашій душі, тільки змінилися наші реакції. Дзеркало родинної гадки спонукувало нас до наслідування, чи пристосування, а байдужі чи ворожі дзеркала викликують у нас реакції опору, чи бажання боротьби. Знаємо немало визначних, уже немолодих людей на високих становищах, які перед кожним важнішим рішенням питають себе самих: що в такому положенні вчинив би мій уже давно померлий батько? Або: чи моя мати була б задоволена з того? Отже родичі вже давно відійшли, а родинне дзеркало залишилося. Це дзеркало дуже часто розбуджує навіть уже приспане сумління людини.

У родині бачимо безнастанно приклади безкорисної жертви, особливо з боку матері й батька. Там теж засвоюємо собі засади справедливости, передовсім справедливих розподілів. Це зачинається від розподілу горіхів чи цукорків, але воно має велике значення на майбутність.

Ті всі лекції родинного дзеркала ліпше виходять у численних родинах, де є бодай кількоро дітей. З одинаками вже значно гірше й трудніше.

Одинак дуже часто — себелюб та егоцентрик. Усе життя оберталося довкола його особи. Він мав мало обов'язків, а до жертви, посяти та поступок не мав нагоди. У такій родині звичайно немає належного пристосіблення до суспільного життя.

Відомий московський письменник Лев Толстой запитує устами героїні своєї повісти Анни Кареніни: "Чи нас усіх не кинуто на цей світ тільки на те, щоб ми взаємно ненавиділи себе і дразнили себе та інших?" Дитина прикладної християнської родини відповість на це: "Ні. Це неправда! Бо ми створені для взаємної любови, братерського співжиття і спільного труду."

У людині є багато нахилів до злого, але в дзеркалі родинної опінії зло так кидається ввічі і так нас разить своєю мерзенністю, що варт попрацювати над тим, щоб роля родини зросла. Бо родина — це особлива і дуже цінна комірка суспільного життя. Її не заступимо нічим: ні школою, ні світлицею, ні клюбом. Інша температура не розпалює юних сердець до такого ступня, в якому інстинкт правди і сумління доходили б до повного голосу.

На жаль, деякі одиниці не навчилися в своїй юності приглядатися добре в родинному дзеркалі. Ті, що не набули цього вміння перед очима матері, батька, братів і сестер, будуть менше вразливі на реакції довкілля. Ці люди підуть у життя хиткою ходою. Змисл орієнтації буде їх обманювати. Вони часто поповнятимуть життєві "дурниці", промахи, а то й фатальні упадки. Ніколи не будуть певні що, де, кому і як сказати і як у даній ситуації повестися.

Пам'ятаймо, що родинне дзеркало можна розбити, але нічим не можна його заступити, бо родина — це формація вічно жива і вічно потрібна. Ще потрібніша вона у нашу добу кібернетичної революції, бо тоді тільки родина може статися центром суспільної й моральної рівноваги.

СВ. ПРИЧАСТЯ НА РУКУ

Бельгійські єпископи дали дозвіл давати Св. Причастя мирянам на руки, а не класти на язик, як досі практиковано в латинському обряді. Це не є обов'язкова форма принимання Св. Причастя, але залишається воно за вірними, чи її вибрати. У деяких обставинах дозволяється навіть, щоб миряни брали собі частицю з чаші. Однак є багато противників такого нового дозволу, бо бачать небезпеку святотатства чи затрати пошани до Св. Тайн.

Блаженніший Верховний Архиепископ Йосиф служить Св. Літургію в новозбудованому храмі Св. Софії в Римі. Врочисте посвячення храму та відвідини в ньому Папи Павла відбудуться в днях 27-28 вересня ц. р.

ВЕЛИКІ СЛОВА ВЕЛИКОГО МУЖА

Вже перед роздором між Східньою та Західньою Церквами були в "одній, святій, католицькій і апостольській Церкві" богословські ріжниці. Проте ті богословські ріжниці не сміють бути ніякою перепоною для єдности обох Церков. — Таке сказав Царгородський Патріярх Атенагор у своєму листі до Австрійської Пресової Католицької Агенції. — При новопоєднанні Церков не може бути мови про якесь підчинення одної Церкви другій, або "що одна Церква прийде до другої", але мусить статися так, "що всі Церкви прийдуть до спільного Христа".

ТРАГЕДІЯ ЦЕРКВИ В БРАЗИЛІЇ

Тільки трьох із 500, які вступають до духовної семінарії в Ріо де Жанейро, закінчують свої студії прийняттям Тайни Священства. Це заставляє бразилійську єрархію шукати якоїсь іншої розв'язки, щоб якось вийти зі скрутної ситуації — браку священників. Покищо доставляє Бразилії священиків-місіонарів Европа. Під цю пору з усіх священиків у стейті Ріо де Жанейро є 40 відсотків Европейців. Один священик припадає там на 8.000 осіб. В інших частинах Бразилії стан іще гірший, бо в деяких околицях один священик припадає на 14.000 або і на 26.000 осіб, а в деяких частинах один священик на 50.000!

о. О. Купранець, ЧСВВ

ПАЛОМНИК МИРУ НА ЧОРНОМУ КОНТИНЕНТІ

"Церква має перед собою світ, який стоїть для її місії відкритий; здавалося б, невідчутливий і ворожий, а проте в дійсності чекає він і благає: прийди і поможи нам! А Церква не може, бо бракує їй мужчин і жінок, які були б готові посвятитися Христові й спасінню світу!" — сказав Папа в одній із своїх промов, болюючи над положенням сьогоднішнього світу й Церкви в ньому.

Папа Павло VI уповні свідомий апостольського завдання Церкви та свого власного. Він свідомий того, що на нього — як на Петрового Наслідника — перейшов обов'язок вести Христове стадо та нести відповідальність за нього. Він свідомий теж і того, що він покликаний приносити службу служіння всій людській спільноті, байдуже на її расові чи інші ріжниці. Знову ж свідомість обов'язку скріплювати й поширювати Христову віру в усьому світі, заставляє його взяти на себе невигоди подорожів, як це колись робив Апостол Павло.

І Папа їде! Останньою такою поїздкою Папи були відвідини "Чорного континенту" — Африки, яку символічно репрезентувала мала країна — Уганда, що дістала цю особливу честь і привілей вітати на своїй землі Папу — Голову Христової Церкви.

Африка вітала Папу по-своєму

Так, Африка вітала Папу по-своєму, бо інакше й годі сподіватися! Вітала вона його своєю вірою, своїми народніми звичаями та своєю щирою природною простотою. Поруч угандського президента М. Оботе, вітали Папу теж і голови кількох інших африканських держав, які спеціяльно прибули сюди на цю врочистість. Вітали Африканці Папу не тільки своїми співами під час богослужень, але вітали його теж і своїми народніми співами поза богослуженнями, а навіть і своїми — у пів-нагому виді — танцями. Вітали теж Папу різні торговельні компанії, але теж на свій спосіб, як напр. "Пепсі-Кола", яка вздовж вулиць дала свої написи "Пепсі-Кола вітає Папу!"... Дехто навіть хотів зробити на папських відвідинах добрий бизнес. Такою була "Нешенел Трейдінг Корпорейшен", яка замовила пів мільйона ярдів полотна, на якому видруковано портрети Папи й президента Оботе, думаючи, що люди будуть це купувати, щоб ними обвиватися в часі відвідин Папи. Тимчасом люди не купували, бо проти того пішла сильна агітація, мовляв, президент Оботе робить собі так політичну пропаганду... А навіть і в'язниця відчула приїзд Папи! На час побуту Папи "задля обережности" позамикали до місцевої в'язниці в Кампалі всіх, "малих" і "великих" злодіїв, щоб не "обчищували" гостей!

Президент Уганди вітає Папу Павла на летовищі

Що робив Папа в Уганді?

Багато! І то під різними оглядами, а саме:

Під релігійно-пастирським оглядом доконав великого діла, бо виявив африканським вірним, що вони так само дорогі його серцю й усій Церкві, як і білошкірі католики. Взяв участь у закінчені неформальної конференції африканських єпископів, що в дальшому матиме велике значення і вплив на долю Католицької Церкви в Африці. Посвятив національну святиню Уганди в честь її св. Мучеників за Христову віру. Особисто висвятив 12 нових чорношкірих єпископів. Голосив Господнє слово. Служив папські врочисті Служби Божі та виконував інші літургійні функції. Відвідував церковні станиці.

Під екуменічним оглядом виявив Папа своє прихильне наставлення до християн-некатоликів уже хоч би тим, що відвідав англіканську святиню, присвячену їхнім Мученикам за віру, як теж мав зустріч із представниками різних християнських віровизнань. У своїй розмові з ними Папа особливо наголошував спільне прямування до всехристиянської єдности.

Під церковно-африканським оглядом Папа Павло вказав африканським католикам їх правильну дорогу, тобто, що вони мають бути добрими католиками та Африканцями, як теж у

зверненні до африканських єпископів Папа сказав, що тепер Африканці мусять бути самі для себе місіонерами й поширювати Христову Церкву на африканському континенті. До цього однак потрібні місцеві духовники, монахи та світські місіонери, про яких Африканцям треба подбати.

Під політичним оглядом Папа бажав стати замирителем у трагічному кровопролитті, що існує між Нігерією та Біяфрою. Він говорив із представниками обох воюючих сторін. Хоч не знайшов він способу звести їх разом, то все ж таки має воно велике значення і, як уже по виїзді Папи нігеріянський міністер А. Енагоро висловився на пресовій конференції: на його гадку ніяк не вільно говорити про якусь невдачу Папи щодо замирення, бо ті перші контакти Папи із представниками обох сторін конфлікту можуть привести ще до доброго висліду.

Відвідини Папи в Уганді мали теж велике престіжеве значення для місцевої єрархії, а зокрема через відповідне доцінення праці африканської єрархії для повіреного їй рідного стада. Серед африканської єрархії існує велике упередження до білих, бо вони все ж таки вважають приявність білих єпископів і місіонерів за "церковний колоніялізм". Однак вони мусять його толерувати, не зважаючи на щораз то більш зростаючий церковний "африканізм", бо африканська єрархія, а тим самим уся Церква в Африці, в дуже великому ступені фінансово залежна від американсько-европейської допомоги.

РЕЛІГІЙНА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ У ЧИСЛАХ

Найбільшу релігійну групу посеред людности світу творять християни, яких число виносить 969.591.000 душ, з чого: католиків — 595.472.000, протестантів — 229.290.000 і православних — 144.829.000. Після християн найсильнішу групу творять мусулмани — 478.885.000, а по мусулманах гіндуїсти — 416.863.000. З інших релігійних груп — як більших — треба згадати: конфуціяністи — 365.008.000, буддисти — 168.389.000, шінтуїсти — 69.115.000. Решта населення світу належить до всяких менших релігійних груп або не належить до жадної.

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!
ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЇНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

30-РІЧНИЙ НЕ-СВЯЩЕНИК СТАВ АРХИМАНДРИТОМ

Досі такі речі були в Католицькій Церкві неможливі, але від часу Собору багато дечого стало можливим. І так німецькі оо. Венедиктинці в місті Трір вибрали на свого архимандрита диякона. Ним є д-р Атанасій Поляг. Він не тільки, що має всього 30 років життя, але до Чину вступив щойно в 1958 році, тобто як монах він ще дуже молодий". Рим погодився одобрити його вибір під умовою, що він прийме священичий стан.

ЧУДОВА ІДЕЯ!

В Австрії існує католицька організація, яка поставила собі за мету допомагати місійним станицям засобленням їх у транспортові засоби, передовсім в авта. Ця організація поставила мінімальні вимоги до спільноти, а саме, щоб кожний, хто їде автом, дав від кожної щасливо в році проїханої милі тільки одного гроша. Ця жертва, хоч незначна для одиниці, дала досі прекрасні осяги. І так згадана організація могла досі багато різних місійних станиць в Африці, Азії й Полудневій Америці забезпечити такими транспортовими засобами, як: авта, автобуси, тягарівки, мотоциклі, річкові кораблі та навіть малі літаки.

Цікаво чи в нас удалося б провести таку ідею в життя? Мабуть за один рік ми змогли б забезпечити всі наші місійні станиці в Полудневій Америці, Бразилії й Аргентині, транспортовими модерними засобами, щоб наші священики не мусіли їздити ще кіньми, мулами й ослами.

ВСІ СВЯЩЕНИКИ ОДНАКОВО ПЛАТНІ

Такий крок треба вважати дійсно революційним. Усі священики, починаючи від сотрудника, а кінчаючи на архиєпископові, діставатимуть однакову платню на терені метрополітального Парижа. Цю "соціяльну революцію" в духовному стані дорогою диспензи одобрив Рим, бо воно не згідне з дотеперішніми канонічними приписами, хоч, із людського боку дивлячись, уповні справедливе. Паризький Кординал-архиєпископ Марті заявив, що "євангельське вбожество" не є резервоване тільки для деяких, бо "вбожество в Церкві означає братню рівність усіх співбратів також і в фінансових справах". На жаль — треба сказати — "братня" нерівність подекуди аж надто яскрава між священиками щодо фінансового забезпечення чи платні...

Паризькі священики, включно з архиєпископом, діставатимуть і 870 французьких франків, що виносить около $174.00 місячно.

ЗАВДАННЯ ЛЮДИНИ В СУСПІЛЬСТВІ

Елевтерій Нестор Дмитрів ЧСВВ

На знимці бачимо два різні покоління, які мають два різні розуміння про завдання людини в суспільстві.

Приглянувшись пильно й із застановою на людину та проаналізувавши її, добачуємо велике становище, що його кожна людська особа займає в суспільстві. Скільки то людей у щоденному житті залежать від одиниці, а одиниця від спільноти. Одні одним завдячують своє побутове існування.

Людина — це істота, що складається з душі й тіла. Завдяки цим двом елементам вона є людиною-особою, істотою живою й розумною, яка діє та бере участь своїми актами серед рівних собі, відіграє свою ролю в могутнім і величнім житті людства, є живим членом великого суспільства - людства. Людство складається з поодиноких осіб в усьому собі рівних, як у фізичних так і в духовних елементах. Звідси стає наглядною однакова вартість осіб між собою, бо ж у кожну особу входять ті самі елементи, які становлять її розумну істоту.

Вартість особи.

У людстві головну ролю відіграють поодинокі особи, які на своїх становищах діють і виконують своє завдання та вносять цим свою кооперацію для добра й підтримки загалу-людства. Отже, коли існує така кооперація між поодинокими членами-особами, тоді починає існувати шляхетна, гармонійна співпраця, яка веде до поширення добробуту цілого людства. Отже людство це не якась одиниця, а спільнота, що складається з багатьох одиниць подібних собі в основних елементах.

Добробут людства залежить і полягає головно на поодиноких особах.

Кожна людина із самої природи є соціяльна і не може бути членом відірваним чи мертвим для спільного життя, та нівчому не залежати від інших. Коли якась людина втікає від спільноти чи уникає зв'язків із другими, то така людина виймок у спільноті. Цей виймок можливий із багатьох причин: частою причиною є якась хвороба, що панує в її складових елементах, і цим робом відтягає її від суспільства. Одначе найбільшу ролю відіграє тут психічна слабість. Ця наносить найбільше руїни людині, бо з цієї хвороби і тіло стає хворим. У сьогоднішньому світі чимало ще таких людей що просто втікають від спільноти та воліють самі на відлюдді вести своє життя. Це в якійсь мірі вияв ненормальности таких одиниць, бо ж нормально кожна людина це створіння, яке прагне спільного товариського життя. Людина психічно здорова завжди тримається спільноти - соціяльности в своєму житті, бо цього вимагає сама її природа. Будучи соціяльною вона кооперує різними способами для

осягнення добра загалу; з другого ж боку спільнота дає свою поміч кожній одиниці. Придивімся конкретно на цю велику взаємопоміч між людьми. Скільки ж то людей працює для добра одиниці-особи. Візьмім до уваги наш щоденний хліб і перейдім його історію, від початку доки він не прийшов до нас готовий. Сотки людей на нього працювали, щоб дати можність нам ним насититися. Це було б збоку суспільства для одиниці. З іншої сторони і

кожна одиниця причиняється для добра та щастя загалу.

Пригляньмося працьовитому хліборобові і спитаймо себе, яку місію він сповняє і яку поміч людство від нього одержує? Він не тільки засіває ріллю для своєї користи, але і для користи тисячів осіб, звірят та птиць, які чекають на його поміч. Коли б йому були об'явлені враз усі ті особи, звірята та птиці, які ждуть на овочі його праці, то напевно він сказав би, що не можливо ж усіх їх нагодувати. А проте він цю можливість виконував і виконує тому, що не дивиться і дрібничково не застановляється, а працює й виконує свою ролю в великій спільноті, до якої належить.

Господь Бог, творячи людину, вже на самім початку вщіпив у неї закони взаємної співпраці.

Не створив людини, яка була б вистачальна сама для себе, а щоб одна одну спомагала і тим Бога прославляла. У сьогоднішньому світі бачимо великий поступ у цій співпраці. Могутніші країни спомагають слабших, здорові працюють над хворими, вчені передають свою науку невченим. І так перейшовши усі становища побачимо, що один одному допомагає з тим наміром, щоби був добробут і взаємне щасливе співжиття.

З того всього на закінчення можемо порівняти людство до великої машини, де кожна особа займає одну частину машини. Коли всі частини поміж собою співпрацюють та належно виконують своє завдання, тоді ціла машина сповняє свою ціль, своє призначення. Подібно й людство: коли кожна людина на своєму становищі відповідає своєму дорученню, тоді народжується загальна гармонія й заіснує співпраця для осягнення ціли, до якої прямує ціле людство.

Кожна людина це інший світ.

І як світ для людей є великою містерією, так само й людина кріє в собі невідкриті тайни, тайни своєї істоти. Можемо сказати, що може найменше досліджене і знане створіння — це людина. Інші речі більше простудійовані і більш уваги люди до них прикладають. Людина ж була і є містерією. Мало над нею звичайно застановляються, а послідовно належно її не оцінюють та нею погорджують. Найбільше ненависти і знущання наносить таки людина людині. Спитаймо себе: чи двоє однакових речей, які складаються з тих самих елементів, мають право взаємно одне одного понижувати? Усі ми однакові щодо вартости елементів, бо з таких самих атомів складаються наші тіла, такі самі в нас безсмертні душі. Нашу шану для особи-людини даємо не задля її поодиноких елементів, але задля її особовости. Це саме щодо ненависти чи пониження людини. Всяка ненависть до людини сягає на цілу її особу. Всяке пониження людини охоплює її цілість.

Сьогодні психологи чим більше студіюють людину, тим більше доходять до заключення, що вона є незрозумілою містерією. Коли щось більше для нас поза Богом стає все глибшою тайною, так це людина. Коля кажемо, що людина є тайною для нас, то воно означає, що ніколи наука цієї тайни вповні не роз'яснить. Тайною людина була, нею є і буде... Так бо кожна людина це інший світ.

ПРИМАС РАМЗЕЙ ПРО ПАПУ

Кентенберійський Архиєпископ і Примас Англіканської Церкви — Рамзей, так висловився про єдність Церков і Папу: — Я бачу Папу як посідача визначного провідництва в справі єдности Церков і я готовий за ним іти, однак я ніколи не назву Папу головою Церкви, бо вважаю Христа за голову Церкви.

ВЕЛИКОДУШНИЙ ПОСТУПОК ЦЕРКВИ В ПЕРУ

Полуднева Америка під економічним оглядом дуже відстала, через що в усіх її країнах панує часто велика нужда, особливо якщо порівняти тамошнє життя з життям у Канаді чи Стейтах. У загальному там є тільки дві кляси в суспільстві — багачі й біднота, а нема середньої кляси. У червні ц. р. Кардинал Х. Ляндазурі Ріжеттс, архиєпископ перуанської столиці Ліми, у письмі до державного міністра для соціяльних справ повідомив, що Католицька Церква в Перу ставить усі свої добра для служби спільноті. Кардинал сказав, що перуанському духовенству не можливо, — з уваги на соціяльну несправедливість, яка спричинює вбогість і недорозвиненість країни, — стояти осторонь та бути байдужим до злощасного положення людей.

о. В. Ваврик ЧСВВ

ПРОВІД СВ. ДУХА ДЛЯ ВИХОВНИКІВ СВЯЩЕНИЧОГО СТАНУ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ВЕРЕСЕНЬ 1969

У квітні цього року ми писали в тім самім місці нашого місячника про молитву за покликання до духовного стану. Не зашкодило б, щоб наші читачі заглянули до тієї статті (гл. "Світло" за квітень 1969 р., ст. 131-133). Уже з того, що подібне наміреннє повторюється нам у цьому самому році другий раз, видно, як дуже справа священичого дорасту пригнітає й журить Свт. Вітця. Він бо ось знову запрошує нас у місяці вересні молитися: "Щоб Святий Дух в особливий спосіб вів тих, які працюють над вихованням кандидатів до священичого стану".

Священичий стан це містерія

Молитись маємо за тих, що виховують будучих священиків. Щоб зрозуміти, яке тяжке і правдиво понад людську силу їх завдання, мусимо пам'ятати, чим є священик Христової Церкви. Кажемо коротко: він є містерія, він є загадка для нас, він є щось таїнственне, що переходить наші людські розуміння. Чому? Бо священик є наперед людина, як і ми; але з другого боку він вибраний Христом Спасителем з-поміж народу і відділений на службу євангелії, на проповідь Божого слова і на освячення людських душ. Для цього він потребує не лише відповідного знання, але також і то в першу чергу він мусить бути над-людиною, він повинен бути направду сам освячений і таки в якійсь мірі *святий*. Знаємо давні слова: священик це має бути другий ХРИСТОС! Від священика вимагаємо: чутливости доброго батька, старанности доброго пастиря, відваги вождя, завзяття воїна, пильного ока сторожа, второпности капітана корабля, терпеливости рибалки, витривалости вірного робітника, натхнення пророка, науки апостолів, любови Спасителя! Сьогодні бачимо, що виховувати молодців на добрих громадян суспільности невимовно тяжко і рідко кому воно вдається. Нарікають на це і батьки молодців, і їхні вчителі-виховники. А з тих самих чи з таких самих юнаків св. Церква хоче виховати своїх священиків, які мають стояти незмірно вище від своїх співтоваришів. Тут не вистачають для виховників людські сили, вмілість і хист. Тут треба їм особливих дарів Святого Духа, щоб вони могли своє святе завдання гідно виконати. Якщо ми розумімо ціну добрих священиків для християнського народу, то ми повинні щиро, щиро молити Бога про ті ласки Святого Духа для вихованців будучих священиків.

Добір і підготовка виховників у семінаріях

Ватиканський Собор виготовив осібний декрет про "Священицький вишкіл". Там читаємо: "Тому, що вишкіл вихованців залежить і від мудрости законів і передовсім від здібних виховників, директори і професори семінарій нехай вибираються з найкращих людей і нехай будуть приготовані основною наукою, відповідним душпастирським досвідом і окремими духовним і педагогічним вишколом... Директори й учителі нехай основно розважать, як дуже залежить від їхнього способу думання й діяння вислід формування вихованців; під проводом ректора нехай увійдуть у якнайтіснішу спільноту духа й дії та і між собою і з вихованцями нехай створять таку родину, яка відповідала б Господній молитві: "щоб усі були одне", та піддержувала б у вихованців радість з їхнього покликання. А єпископ, настійливим і окремішним старанням, нехай заохочує тих, які працюють у семінарії; для самих же вихованців нехай вияснить себе справжнім батьком у Христі. Вкінці всі священики нехай уважають семінарію серцем єпархії та нехай радо, у властивий спосіб, їй помагають!" (Священ. вишкіл, ч. 5).

Духовний вишкіл кандидатів до священства

Дальше говорить Собор про програму виховання в семінаріях, і зачинає від духовного вишколу. Його слова: "Духовний вишкіл нехай тісно пов'язується з науковим і душпастирським, і під окремими доглядом духовника. Нехай його подається так, щоб вихованці навчилися жити в інтимній і постійній злуці з Отцем, через Його Сина Ісуса Христа, в Святому Дусі. Тому що вони через свій священичий уряд уподібнюються до Христа-Священика, нехай привикають інтимною спільнотою цілого життя держатися Його, як приятелі. Його пасхальне таїнство нехай переживають так, щоб могли втаємничити в нього повірений собі нарід. Нехай навчаться шукати Христа: у докладнім розважанні Божого слова; у дійовій участі в священних таїнствах Церкви, передовсім же в Євхаристії і в божественному правилі; у єпископі, який дає їм місію, і в людях, до яких післані, передовсім же — у бідних, у дітях, у недужих, у грішниках і в невіруючих. Пресвяту Діву Марію, яка була дана учневі під хрестом від умираючого Ісуса Христа за матір, нехай люблять і почитають із синівським довір'ям... Нехай стараються жити за зразками Євангелії, утверджувати себе в вірі, надії й любові, щоб виконуючи їх, набували собі

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення єрішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Жертвую $6.00 на Св. Літургію та молебень до Божої Матері в наміренні людей доброї волі в кожному народі, а зокрема ж у нашому, та щоб поглибилося почитання Найсв. Христового Серця й Преч. Діви. Залучую ще $2.00 на пресфонд "Світла".

С. Мудрик, Кичинер, Онт.

Посилаю $105 на **30 григоріянських Служб Божих за мене.** Я ще живу, а коли треба буде почати, вас повідомлять. Залучую теж $10.00 на пресфонд "Світла".

Гафія Зелена, Прісвил, Саск.

Посилаю $10.00 на дві Служби Божі: 1. за родичів Івана і Євфросину Базюк — померлих на Рідних Землях і 2. за моїх синів Ореста-Романа, згинув на Сибірі, та сина Остапа.

Марія Скрутова, Ню Йорк

Залучую $5.00 на Службу Божу за покійних: о. Володимира, Анну й Теофіла.

М. В., Торонто

Прошу відправити Службу Божу за померлих Зинаїду та Миколая. Залучую $5.00.

А. Гончаренко, Парма, Огайо

Залучую $10.00 на три Служби Божі за моїх рідних: 1. батька Олексу, 2. маму Марію та 3. тестя Івана Роздольського.

Федір Яхимець, Едо, Фалькон Венесуела

Оцим складаю в покорі мою щиру прилюдну подяку Всемилостивому Господеві Богові й Преч. Богоматері, що за заступництвом св. ап. Юди-Тадея, св. свщмч. Йосафата та Слуги Божого Митрополита Андрія, двигнули мене з тяжкої недуги. Залучую $5.00 на пресфонд "Світла".

о. П. Даревич, Вінніпег

Посилаю на дві Служби Божі: 1. за покликання до духовного стану й 2. за здоров'я для мене.

Сестра Євсевія, Служебниця, Айтуна, Саск.

Прилюдно складаю подяку Найсолод. Серцю Ісуса, Божій Матері Неустанної Помочі та св. Йосифові за ласку виспухання молитов. Залучую $3.00 на подячну Службу Божу.

А. Антонович, Клівленд, Огайо

Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** по моїй смерти, про яку вас повідомлять.

А. Ірина Стахів, Саскатун

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

духа молитви, скріплювали й захороняли своє покликання, досягали свіжости в інших чеснотах та зростали в ревності, щоб усіх людей позискати для Христа". *(Священ. вишкіл, ч. 8).*

Любов Церкви у кандидата на священика

Осібно поручає Собор будучим священикам пізнати св. Церкву і віддатися її діям із повною посвятною любов'ю. Вияснивши на цьому священному Соборі таїнством Церкви вихованці нехай так переймаються, щоб смиренною й синівською любов'ю були зобов'язані Христовому Намісникові та, підвищені до священства, щоб держалися свого єпископа, як його довірені співробітники. Виконуючи спільний із братами труд, нехай виявляють свідчення тієї єдности, яка притягає людей до Христа. Широким серцем нехай навчаться брати участь у житті цілої Церкви, відповідно до отого слова св. Августина: "Наскільки хтось любить Церкву, настільки має Святого Духа". — І додає тут Собор дуже влучні напімнення: "Нехай вихованці ясно зрозуміють, що вони не призначені ні для панування, ні для почестей, але повнотою посвячуються на служіння Богові і на душпастирську працю. Нехай вони будуть вихована з окремою пильністю в священичому послусі, у способі вбогого життя та в дусі самопокоїнання так, щоб привикали рано відрікатися навіть того, що дозволене, але непотрібне, та навподібнюватися Христові розп'ятому". (Священ. вишкіл, ч. 9).

***

Які то великі вимоги і які високі бажання Собору щодо будучих священиків! До них мають довести кандидатів священства їхні виховники. Хто ж не зрозуміє, що цього виховники людськими силами ніколи не осягнуть. Особливо сьогодні з юнаками, що приходять до семінарій переповнені духом модерного життя, зматеріялізованого й ограбленого з надприродної краси. Тому то, щераз кажу, ми повинні для тих виховників просити особих дарів Святого Духа, що допомогли б їм осягнути їхню святу ціль!

СТАТИСТИКА НАЙСИЛЬНІШИХ ЧИНІВ

У Католицькій Церкві існує багато чернечих Чинів і Згромаджень, які різняться між собою не тільки своїми завданнями, але теж і чисельно. Найсильнішими щодо числа членів є такі чернечі спільноти: Єзуїти — 34.762 осіб, Францисканці — 26.666, Салезіянці — 22.180, Християнські Шкільні Брати — 16.584, Капуцини — 15.301, Маристи — 10.125, Домініканці — 9.578, Редемптористи — 8.895, Обляти — 7.526 і Лазаристи — 6.284.

ТРЕБА ЯСНО ВИЗНАВАТИ!

Німецький Кардинал Єгер сказав, що кожний, хто заперечує фундаментальні правди віри, як теж належної до того структури та право Церкви, не є вже більше католиком, бо сам себе ставить поза межі віри Церкви.

Залучую $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** по моїй смерти, про яку повідомлять Вас мої діти.

Василь Войтович, Норт Бетелфорд, Саск.

Посилаю $5.00 на Службу Божу за здоров'я, опіку й охорону від нещастя нас старих, наших дітей і внуків.

М. Н., Кепитол Гайтс, Мериленд

Посилаю $200.00 на **дві григоріянки:** одну за мене, а другу за жінку. Про нашу смерть повідомлять Вас наші діти. Прошу не давати імен у "Світлі".

Н. Н., Вайт Біч, Саск.

Просимо пасквно не турбуватися тим, що Ваша подяка ще не поміщена! З уваги на обмаль місця ми їх містимо в тій черзі, в якій вони до нас приходять. Служби Божі однак правимо згідно з бажанням і наміренням, яке Ви мали.

Складаємо найщирішу подяку Найсв. Христовому Серцю та Божій Матері за наше здоров'я та просимо дальшої опіки над нами. Залучуємо $5.00 на Службу Божу.

В. і К. Г., Торонто

Посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих** за мого покійного брата Івана.

Розалія Вавринчук Саскатун

Залучую $110.00 на **30 григоріянських Служб Божих,** які прошу відслужити за мою жінку Теклю, про смерть вас у свій час повідомлять.

Михайло Желізко, Торонто

Посилаю $16.00 на Служби Божі за померлих, яких імена подаю осібно.

В. Шеремета, Рочестер, Н. Й.

Прошу відслужити три Служби Божі на померлих із моєї родини, яких імена подаю. Залучую $10.00.

Стефанія Васильовська, Асторія, Н. Й.

СВІДОМІ МИ ТОГО

о. С. Шевчук ЧСВВ

Добрий батько може теж навчити свого сина вміти не тільки правильно фотографувати, але своє рідне пізнавати й любити!

Вже напевно нераз брали ми участь у різних з'їздах як Українці-католики, як люди, що бажають працювати для добра нашої Церкви і для добра нашого народу в Канаді. Ми слухали промов, приглядалися нашим потребам, розглядали труднощі, робили перегляд наших сил, укладали пляни праці, виготовляли ряд ухвал і постановили ввести їх у життя. Та цього всього ще замало. Якщо бажаємо, щоб наша праця увінчалася успіхом, то мусимо докласти з нашого боку всіх старань, щоб ті виготовані ухвали не лишилися лише мертвою пам'яткою по наших з'їздах. Мусимо мати бажання виконати їх по можності якнайкраще. А ні, то шкода того часу, гроша й енергії, що ми їх вложили в такий з'їзд. Іншими словами, мусимо взятися до ПРАЦІ.

Ми знаємо, що сьогодні годі дійти до чогось без праці. І хто лише хоче вбитись на якесь становище, той мусить, не зважаючи на різні перешкоди, йти вперед, розбиваючи відважно скалу труднощів, що стоїть йому на перешкоді до осягнення наміченої цілі.

Наше життя і наш стан вкладають на нас важкий обов'язок праці.

Як розумні сотворіння ми мусимо відповісти тим плянам, що їх Бог мав супроти нас, коли покликував нас до життя. Мусимо осягнути ту ціль, котру нам Божа Премудрість визначила. Наша вартість буде залежати виключно від того, як ми виконали свою ролю в тім великім театрі, що зветься світом: від того, чи ми заховали нашу гідність як людей, сотворених на образ і подобу Божу — від того, чи ми стояли на висоті нашого призначення. Отже маємо обов'язок усіми силами змагати до того, щоб бути корисним для окруження, серед якого живемо, для народу, з котрого ми вийшли, та для Церкви, до якої належимо. А до того всього дійдемо лише через працю, котра має на цілі не власну користь, але загальне добро.

Ми є Українці і католики і такими вже мусимо позістати.

Тож нашим бажанням і нашою ціллю в житті повинно бути: слава Церкви і добро нашого народу. Любов до Церкви і народу це два стовпи, на яких повинно спиратися наше життя, це програма, що її кождий із нас мусить у своєму житті виконати.

Подобалося Богові сотворити нас Українцями, дітьми поневоленого народу, що не має ані долі ані свободи. Того народу, що віками вів боротьбу за свою незалежність, якої то боротьби свідками є могили по широких степах України. Лише Господь знає, щó цей нарід витерпів упродовж століть, скільки пролляв крови і вилляв сліз, який тягар горя він переніс. Належимо ми до нього і того вже не можемо змінити. Тож нашим обов'язком є жити і працювати для цього народу. Маємо старатися, щоб у ньому були свідомі й ідейні люди, бо лише такі, що чесні, характерні, працьовиті й жертвенні, є правдивим скарбом народу. Чим більше має якийсь народ таких людей, тим краще він стоїть і тим певніше є його світле майбутнє. Такі люди це немов

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ВКЛАДАЄ НА НАС ОБОВ'ЯЗОК ПРАЦІ ДЛЯ ДОБРА ЦЬОГО НАРОДУ.

сторожі народного добра, його культури й традиції. Це немов світила, що ведуть нарід по певній дорозі до цілі; сіль, що береже його перед розкладом і упадком.

Таких людей потребує наш народ у Канаді, в цій прибраній батьківщині.

І ми маємо бути такими. Коли наші піонірі, десятки літ тому, вибиралися в далеку дорогу за море, до тієї, тоді їм незнаної країни, то вони йшли з вірою в серці й любов'ю до свого народу. Їм навіть на думку не приходило, що їх потомки поховають у цій країні, немов у могилі свою національну свідомість; що вони тут у великій мірі або цілком стратять свою віру, або підуть за іншими богами. І дивимося з жалем на багатьох, що стали байдужими до цього свого народу, котрі виреклися приналежности до українського народу, з якого вони вийшли. Бачимо, як многі, передовсім теперішня доростаюча молодь, легковажать собі те все, що є дорогим для нас; як з її уст зникає мова, якою вчила нас говорити ненька наша мила, а в їх пам'яті затирається все те, що повинно б лучити їх з нами в одну велику українську родину.

Для багатьох із роду Українців цей нарід стається чужим.

А чому?

Бо замало про нього знають, бо вважають, що він є нижчий від інших народів, що він не має чим показатися перед другими народами. Та хіба це правда? Чи не має він нічого, чим міг би похвалитися? Чи він є лише на те, щоб клонити свою голову перед другими народами і бути їм готовим до послуг? Ні! Так воно не є. І наш нарід має з чим виступити перед світом. Він має скарби, яких йому може позавидувати неодин нарід: його мова є одною з найкращих в світі, його література багата й різнородна; його пісні повні змісту й мелодії; історія його славна і повна геройських подвигів; його церковний обряд прекрасний. Додаймо до цього ще й ті гарні звичаї, що він їх має, а передовсім ту витривалість, якою він серед різних гнетів та переслідувань ворогів устоявся і не винародовився. Ось ці скарби нашого народу, це його багатства, і ми можемо слушно ними хвалитися. Для того, шануючи чуже, ми не можемо не любити свого. Що більше: ми обов'язані до любови свого рідного.

Любов не сміє обмежитися лише до слів.

Вона вимагає від нас діл-праці.

Перш усього мусимо усвідомити собі, що ми, хоч далекі від українських земель, то однак ми Українці, і для того мусимо поглиблювати свою національну свідомість. До цього послужить нам український часопис, книжка, однак не без розбору, бо не все, що є українське, мусимо зараз читати... Дальше маємо старатися поширювати ту свідомість між другими. Це можемо робити через поширювання української лектури, уряджування відчитів, обороною нашого народу перед чужими, а передовсім через піддержання курсів рідної мови.

На полі наших "Рідних Шкіл" ми ніколи не зможемо зробити забагато. Тут ідеться про те, щоб у молоду душу української дитини влити знання, любов і прив'язання до свого рідного слова. А це приходить таки тяжко, передовсім у цій країні, де наші найменші мають стільки на-

Чи й цього року підуть наші діти вчитися народніх танків?

год до того, щоб забути своє. То нашим національним обов'язком є це все піддержати і скріпити.

Тут звернім увагу на одну річ, а саме: Нераз можемо стрінути учня Рідної Школи, що гарно читає і пише по українськи, але коли прийдеться йому говорити, то він ані руш. Що за причина? Необережність старших. Нераз чуємо як родичі говорять: "Мій малий говорить як жидик". І най лише той малий почує ті слова, то вистарчить, щоб він стратив охоту говорити своєю мовою. Малим школярикам маємо помагати, а не шкодити.

Родичі повинні звернути увагу ще на одну річ!

Вони повинні навчити дитину цінити те, що старші роблять для неї. Вони повинні пригадувати дітям, що Рідна Школа то не якась непотрібна річ, що до неї муситься за кару ходити, але що це річ корисна й конечна. Родичі повинні заохотити дітей до того, щоб вони своє любили, пильно вчилися, шанували вчителя, цікавилися тим, що їм дає рідна школа. А це буде мати великий вплив на дітей, бо так приготовані дома вони заберуться з кращим успосібленням до науки. Ну й учителеві тоді буде легше.

Дальшим нашим обов'язком як Українців є піддержувати свої товариства, належати до них, а не стоятн на боці і співати: "в єдності сила..." Брати участь у праці а не стояти збоку й питатися, чому то щось не робиться, і не оправдувати себе від праці різними, нераз і видуманими причинами; бути жертвенним на народні цілі і не бути лише ніклевим добродієм, бо хоч нікель сам у собі не є дуже малий, то однак його вартість таки зовсім невелика.

Дальше, нашим обов'язком є піддержувати свій часопис, але не без розбору, не такий, що нам шкодить. Часопис може з одної сторони нас національно усвідомлювати, та що нам з того, коли з другої сторони він буде накидатися на наші релігійні почуття. Для такого часопису не повинно бути місця в нашій хаті.

Любов до свого народу вимагає від нас, щоб ми піддержували свої національні інституції: як школи, інститути, Народні Доми, видавництва, мистців і т. д. Ці інституції це свідоцтва культурности даного народу. Чим більше якийсь нарід має таких інституцій, тим краще люди говорять про його культуру і жертвенність на національні цілі.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також **збірки ПОШТОВИХ МАРОК**. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 145, Ontario, Canada

ДЕ І СКІЛЬКИ ЗАРОБЛЯЮТЬ?

Багатство й добре розвинену економію якоїсь країни можемо мірити по заробітній платні, яка пересічно припадає на кожного гремадянина, тобто "на голову". Очевидно, що це не є абсолютною нормою, але приблизною, бо вона дає нам образ загального добробуту чи бідноти в даній країні. Пересічний прихід "на голову" в поодиноких державах виглядає так:

Родезія: білі — $3.404, чорні — $322; Кувайт — $3.076, Америка — 2.940, Канада — $2.151, Швайцарія — $2.057, Австрія — $2.000, Данія — $1.799, Ісляндія — $1.719, Голяндія — $1.696, Нова Зеляндія — $1.690, Велика Британія — $1.609, Австралія — $1.590, Люксембург — $1.497, Зах. Німеччина — $1.448, Бельгія — $1.447, Франція — $1.446, Фінляндія — $1.392, Норвегія — $1.149, Швеція — $1.110, Ізраїль — $1.080. Усі інші держави мають пересічний прибуток на особу понижче тисячі долярів, тобто нижчий від високого.

Найгірше стоять африканські й азійські держави, де пересічний прибуток на особу виходить около $100, а в деяких є навіть набагато нижчий, як нпр.: Уганда — $17.00, Ляос — $40.00, Абесінія — $50.00, Індія — $60.00.

З европейських держав найбідніше стоїть мабуть Португалія, де припадає пересічно на особу — $368 та Югославія — $294. До европейських країн, у яких "ані зле, ані добре", можемо зарахувати: Італія — $883, Ірляндія — $781, Еспанія — $770 та Греція — $738.

У Південній Америці майже у всіх країнах, хоч і посідають вони великі природні багатства, панує назагал біднота, як нпр. такий кольос як Бразилія має пересічного приходу на особу всього — $265. Найкраще з південно-американських держав під економічним оглядом стоять: Аргентина — $765 і Венесуеля — $760 пересічного приходу на особу.

Нераз дивуємося, чому японські товарі такі дешеві. Це можна легко пояснити малим приходом, який виносить у Японії пересічно на особу 687 долярів.

Числа щодо пересічного приходу, що їх подають комуністичні країни, не можемо прийняти їх за достовірні, бо знаємо, що подані комуністичними статистиками числа не відповідають дійсності. Беручи до уваги числа, що їх подають комуністичні статистики, можна було б думати, що в них дуже високий рівень життя, але ми знаємо, що вони потопають у крайній нужді.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

о. О. Купранець ЧСВВ

РОДИНА — ОСНОВА ЛЮДСТВА

"Створена Творцем і обдарована своїми законами, глибока душевна спільнота подружнього життя й любови, установляється подружнім союзом, тобто невідкличною особистою угодою... Сам Бог є творцем подружжя, обладнаного різними добрами й цілями: і всі вони мають щонайбільше значення для існування людського роду, для особистого розвитку і вічної долі поодиноких членів родини, для гідности, тривкости, миру та благабуту і самої родини і всієї людської спільноти" (Душпастирська Конституція "Про Церкву в сучасному світі", ч. II, розділ I, точка 48).

"Родина є своєрідною школою повнішого людства... І так родина, в якій різні покоління об'єднуються і себе взаємно спомагають у набуванні повнішої життєвої мудрости і в узгодженні прав одиниць із вимогами громадського життя, становитиме основу суспільности" (там же, точка 52).

Так говорить останній Ватиканський Собор, розуміючи належно й гідно доцінюючи важливість родини як основи людського роду. Собор, маючи Боже вчення Церкви й історичний людський досвід, навіть і не міг дати іншої оцінки родини, хоч би тому, що

Це правда, що велика родина — це великий клопіт, але це теж є правда, що велика родина — це велике щастя й велика радість!

РОДИНА — ЦЕ ПЕРВОВЗІР УСЯКОЇ ЛЮДСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

У ніякій суспільній одиниці не об'єднуються так досконало різні елементи, як саме в родині. І так можемо сказати, що в родині маємо прекрасні зразки для різних загально-людських узаємовідносин, що проявляються в:

різності і водночас в одності членів родинної спільноти;

спільній журбі про спільне матеріяльне добро;

спільному дбанні про моральний стан членів родини;

відношенні керуючого авторитету й особистої свободи членів;

сповненні закону любови й виконанню послуху та

становищі родини до суспільства назовні.

РОДИНА — ЦЕ КРОВНО-ТІЛЕСНА СПІЛЬНОТА

Господь Бог, щоб забезпечити продовження й поширення людського роду, творячи людину, дав їй частку Своєї творчої сили — творити нове життя — одно наймогутнішу силу природи, яка реалізується в подружжі, бо як сказав сам Христос:

"Хіба ви не читали, що Творець від початку створив їх чоловіком і жінкою... і будуть вони двоє одним тілом, так що вони не будуть більше двоє, лиш одне тіло" (Мат. 19) 4-6).

Звідси у зродженому батьками наслідді пливе спільна їх кров і живе спільне їх тіло, яке вони дали новій істоті.

РОДИНА — ЦЕ ДУШЕВНО-ДУХОВНА СПІЛЬНОТА

Просто невичерпна повнота й різнородність душевно-духовних зв'язків і пов'язань розвивається й процвітає — наче у вічно свіжому та завжди змінному джерелі — у тій спільноті, що нею є родина. Кожний член родини у своїх узаємовідносинах користає з багатства духа другого, як теж передає своє. Взаємовідносини поодиноких членів, хоч і насичені однією духовістю, широко різняться від себе, відповідно до поодинокого члена. І так інакше буває відношення мужа до батька чи матері, жінки, сина чи дочки, малої чи дорослої дитини і т. д., як теж і навпаки, коли мова про поодиноких інших

членів родини. На жаль, у сьогоднішніх днях затрачується багато з родинної духовости й тепла, а на їх місце приходить холод і матеріялістична вирахованість.

РОДИНА — ЦЕ ГОСПОДАРСЬКА СПІЛЬНОТА

Хоч на просторі історії родина перейшла різні переміни в господарських системах, а зокрема в останньому сторіччі, вона все ж таки далі залишається основою всякої господарки. Навіть наймодерніша індустрія є спрямована в своїй основі для користування родини.

Колись родина сама в собі була індустрійною одиницею, бо родина — це перша фабрика, перше місце виробництва та перший варстат праці. Не зважаючи на всякі переміни економічного життя, родина — як господарська одиниця сама в собі — не стратила ніяк свого значення і сьогодні, бо родина й надалі залишається ідеальною господарською одиницею й системою. В родині кожний член за своїми спроможностями і здібностями дає вклад у спільне добро родинної спільноти. У родині теж відбувається і розподіл здобутого добра за законом любови й справедливости, відповідно до спроможности і в міру потреб кожного члена родини, чого нема в ніякій іншій спільноті.

РОДИНА — ЦЕ КУЛЬТУРНА СПІЛЬНОТА

У родині сповняється некорислива й самовіддана, найбільш оживлена й унутрішня виміна всіх дарувань серця, спосібностей розуму, шляхетностей духа, прикмет моральних чеснот, вироблення характеру чи життєвого досліду мужа й жінки, батьків і дітей та дітей між собою. Ці загально-людські вартощі впливають на загальне культурне оформлення людини, яка їх опісля доповняє здобутою освітою і знанням. У кожній родині створюються і плекаються різні форми родинної культури та "культурного смаку".

РОДИНА — ЦЕ ТРАДИЦІЙНА СПІЛЬНОТА

Будучи ядром усякого народу й держави, родина є не тільки спадкоємцем народніх прикмет, народніх переживань, народніх звичаїв і питоменностей, народнього передання чи традиції, але й їх носієм і не рідко творцем. Родина поперез сторіччя передає майбутньості те все, що перебрала від минулости, бо через родину — наче через зв'язковий вузол — наступає обмін між поколіннями. Б'ється в родині серце любови до батьківщини і пошана до народнього проводу, то б'ється воно теж і в народі. Родина — це джерело вивчення й засвоєння відданости та посвяти своєму народові. Якщо повище сказане плекається в родині, то можемо сказати, що воно плекається теж і в народі.

РОДИНА — ЦЕ ЦЕРКОВНА СПІЛЬНОТА

Родина творить не тільки основу всякого народу чи держави, але теж, і то в особливіший спосіб, основу Церкви, бо тут виступають іще надприродні елементи, чого нема в народньому чи державному житті родини. Про це дуже влучно говорить Собор (Дшп. Конституція, т. 48):

"Христос Господь щедро поблагословив ту багатогранну любов, яка виникла з Божого джерела любови і була встановлена на взір Його єдности з Церквою... Спаситель людства і Женіх Церкви виходить назустріч християнським подругам у Таїні Подружжя. І перебуває з ними... Родина розділятиме щедро свої духовні блага спільно з іншими родинами. Тому християнська родина... всім розкриватиме живу приявність Спасителя..."

У родині визначується дорога віри та моралі для поколінь, бо родина вже зі своєї природи й суті приймає участь у навчальному й пастирському уряді Церкви. І тому можемо наші думки про родину закінчити словами св. Апостола Петра (I, 2, 9-10), який говорить про християн:

"Ви ж — рід вибраний, царське священство, народ святий, люд, придбаний на те, щоб звіствувати похвали того, хто вас покликав із темряви в дивне своє світло; ви колись — не народ, а тепер народ Божий, не помилувані, а тепер помилувані."

ФІЛОСОФІЯ ДИТИНИ

Розказують, що ще за піонерських часів на Заході, якийсь наш фармер видовбував із куска дерева тарілку. Синок, який приглядався роботі батька, спитав: "Що це буде, тату?" Батько відповів: "Бачиш, сину, дідуньо часто товче тарілки під час їди, а то коштує багато грошей, тому роблю йому з дерева!" Синок у своїй дитячій щирості сказав: "Татуню, але зробіть таку сильну, щоб я міг колись вам давати з неї їсти, коли постарієтеся та будете товкти начиння!" Не в одній родині й сьогодні таке водиться, що не шанують своїх батьків, хоч вимагають пошани від своїх дітей для себе. Діти так поступлять теж і з нами, як ми їх навчили!

о. Севастіян Сабол ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Прочитавши відповідь Отця про совість у травневому числі "Світла", я ще все не бачу повної ради, чому людина мусить опитувати Церкви, щоб знати з певністю, що є для неї гріхом, а що ні, коли сам св. Тома з Аквіну, найбільший богослов Церкви каже, що "йдучи за голосом совісти ти не тільки не поповнюєш гріха, але ставсся навіть забезпечений від гріха, хоч би твої настоятелі казали щось противного; і тому ти більше повинен слухатись своєї совісти, ніж зовнішнього авторитету". Совість — це голос Божий у душі, отже, гадаю, голос Божий важніший, ніж голос людини, який прикриває себе плащиком авторитету Церкви і в ім'я Церкви каже: те і те є гріхом.

Шановний автор цього запиту, цитуючи слова св. Томи з Аквіну (мабуть виписані з якогось часопису), допустився двох хиб, чи може радше неточностей:

По перше, св. Тома не каже, що "йдучи за голосом своєї совісти ти не поповнюєш гріха", а каже: "йдучи за голосом правої совісти ("ректа консціенція") ти не поповнюєш гріха". Адже ж знаємо, що совість може бути права, отже вироблена, може бути скиблена й невироблена, совість сумнівна, отже непевна, совість рознуздана, або совість хвороблива, скрупулятна.

По друге, після слів "тому ти більше повинен слухатись своєї совісти, ніж зовнішнього авторитету", св. Тома продовжує далі і так каже: "бо совість обов'язує силою Божого приказу, що находиться в кодексі (себто в писаному Об'явленні), або в природному законі". Отже, на гадку св. Томи, тільки така людина може без опитування "зовнішнього авторитету" завжди й спокійно слухатись своєї совісти та йти за голосом її диктату, яка добре знає все те, що каже Боже Об'явлення в тій справі, або що каже природний закон. Знати ж усе, що вчить Боже Об'явлення про якусь справу — це дуже трудна річ і мало мирян знайдеться між добрими знавцями Божого Об'явлення. Знати ж усе, що каже природний закон — ще трудніша річ, бо найкращі моралісти й правники всього християнства ще й по сьогодні не могли погодитись у тому, що випливає, а що не випливає з природного закону. Тому то в по-

"І зберуться перед Ним усі народи, і Він відлучить їх одним від одних . . . І ті підуть на вічну кару, а праведники — на життя вічне" (Мат., гл. 25). Малюнок проф. Ю. Вуцманюка в катедрі св. Йосафата в Едмонтоні.

яснюванні Божого чи природного закону остається єдиний найвищий авторитет — учительський уряд Церква.

Але в вище поставленому питанні є ще одна хиба, яка, зрештою, часто повторюється навіть у духовних книжках. Ми часто читаємо й самі звикли говорити, що "голос совісти — це голос Божий у душі". Популярно це гарно звучить, навіть переконливо до якоїсь міри, але філософічно воно не є так. Голос нашої совісти, в дійсності, це наш власний голос, бриніння нашої душі під подувом вітру, реакція в глибині нашої природи на те, що маємо робити за нашою, людською природою, або що ми вже зробили в дусі нашої природи, чи проти неї. Тому то й Папа Павло VI-ий заявив 12 лютня ц. р. на прилюдній авдієнції, що "совість не є непомильна", вона може помилятися і знаємо, що нераз помиляється. Навіть дуже чесна людина часом зробить щось злого в зовсім добрій вірі, як кажемо "з чистою совістю", і ніхто не може сказати, що це "Божий голос" казав їй зробити щось злого. Видно, що та "добра віра" не зовсім була добра, а та "чиста совість" не зовсім була чиста.

Багато є причин того, що наша совість може помилятися й повести нас на манівці, коли б ми хотіли слухатись тільки її і нікого іншого.

Основною причиною помильности нашого розуму й совісти є те, що наша людська природа зранена первородним гріхом. Крім того сильно впливають на нас наші злі схильності, що їх ми або внаслідили від наших батьків і дідів, або потурали їм задовго, і вони, нарешті, викривили багато наших поглядів. Потім, живемо серед людей нераз дуже різних і дуже схиблених поглядів, які, безперечно, дуже впливають на наші розум і волю. Все те, разом узяте, притемнює ясність нашого пізнання, правість нашого думання та приглушує голос нашої совісти. Ми дуже далекі від того ідеального стану, в якому Бог нас сотворив, і, послідовно, наше пізнання добра й зла далеке від досконалости. Ось 150 років тому розвід був великою рідкістю, його вважали збоченням, безхарактерністю і злочином проти суспільства, а сьогодні він стався нормальним явищем і притуплені совісті навіть оправдують його, ще й похваляють. Аборти, зігнання плоду ще недавно вважали за збивство невинної дитини, а сьогодні, під натиском "публичної опінії" здегенерованих громадян навіть державні закони проголошують його дозволеним. Материнство колись було гордістю і щастям жінок, а сьогодні мільйони жінок роблять усе можливе, аж до самокаліченя, щоб тільки не мати дітей. Чи змінився природний закон, який навіть темному Африканцеві каже в його совісті: "Не вбивай?" Ні, не закон змінився, а змінилися погляди багатьох, яких розум уже значно притемнений і совість уже дуже притоптана в багні гріхів.

Щоб наглядно показати, як дуже впливають на спосіб і ясність нашого думання чужі погляди, славний англійський конвертит, пізніший кардинал Нюмен, уживав одного цікавого порівняння з місяцем, якого образ відбивається в плесі озера. Коли поверхня озера спокійна, тоді місяць уночі майже досконало відбивається на поверхні озера: ясне, біле колесо. Коли ж повіють вітри, то місяць і надалі відбивається в плесі, але його образ уже пірваний, розтягнений, поперетинаний чорними пругами. Коли хочемо знати, як місяць справді виглядає, каже кардинал Нюмен, мусимо глядіти просто на нього, коли він є на небозводі. Глядіти на нього в озері — може дати нам викривлений образ. Коли хочемо бачити закон моралі в усій його ясності, тоді мусимо глядіти просто на нього, а не на нашу совість, у якій, із вище наведених причин, він може відбитися викривлено.

Наш розум, як каже о. Ф. Шін, — це свого роду "компютер". До компютера ладують велику кількість різних інформацій. Він сортує їх, балянсує, координує й видає свою відповідь; усе це через кілька секунд. Його відповідь точна і правдива, але тільки тоді, коли кожне колісце й кожна спружинка в його машинерії працює стовідсотково та коли покладено до нього вірні інформації. На діяння нашого компютера-розуму впливає наша природа, а вона часом аж дуже зіпсована; впливає рівень моралі нашого оточення, а він є різний, добрий і злий: впливають також і різні навчання — Христове, будійське, піч-шеївське, марксівське, ітп. Наш компютер-розум наладований не завжди вірними інформаціями і тому часто може дати нам невірну відповідь.

Або візьмім за приклад наше тіло. У ньому є вщеплені закони природного, тілесного здоров'я, подібно, як закони душевного здоров'я вщеплені в нашу душу. А все ж таки не кожний із нас уміє втримувати свій організм у доброму здоров'ї. Ми ходимо до лікарів і шукаємо в них помочі та поради. Деколи обійдемось і без лікарських вказівок, але частіше зле виходимо на тому, коли хочемо йти тільки за нашим розумом. Нераз аж після гіркого досвіду переконуємося, що та й та улюблена наша страва не виходить нам на здоров'я, що той і той напиток, чи якась невинна на приємність шкодить нам і підриває наше здоров'я. Як лікарі можуть помогти нам і зберегти наше життя та здоров'я при помочі найновіших здобутків науки медицини, так само й Церква може помогти нам зберегти здоров'я нашої душі та захоронити її для вічного життя.

Це, однак, не означає, що навчання та директиви Церкви в справах віри, чи моралі, — це щось відірване від нашої совісти та, що в випадку різниці між навчанням Церкви та голосом нашої совісти ми мусимо покоритися тому, що Церква навчає. Навчання Церкви опирається на

Божому законі і він не може бути відмінний від закону, що його відчуваємо в нашій совісті, а права совість не може бути противна Божому законові. Бог, що дав Свій закон у Божому Об'явленні, не може противоріччити Собі в законі, що його Сам защіпив до людської природи. Голос нашої совісти — це наш власний вирок про це, як маємо поступати, або як не смімо поступати. Навчання Церкви — це тільки один з елементів, які формують наш погляд і впливають на наше рішення. Ми завжди мусимо слухатись нашої совісти. Так говорить цитований св. Тома, так проголошує II-ий Ватиканський Собор, так навчає і Папа Павло VI-ий. Не послухати своєї совісти — значило б робити щось такого, що наша совість (але підкреслюю: наша права совість!) уважає неправильним і злим. Але саме тому, що ми обов'язані слухатись нашої совісти, ми повинні докласти всіх зусиль, щоб її погляди були ясні й невикривлені, а її рішення правильні. Що ж може зробити наші погляди у справах віри й моралі яснішими і вироки нашої совісти правильнішими, як не Боже Об'явлення, що його, з волі Христа Спасителя, подає нам і пояснює Христова Церква?

Справді небезпечно воно спускатись виключно тільки на нашу совість, бо вона здібна звести нас на манівці. Треба, щоб ми були хоч трохи покірні та слухались також і того, що каже Бог і Церква. Церква, разом узята, більше знає, ніж ми, чи хтонебудь із нас, поосібно.

Запити просимо слати на адресу:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

"БАГАТО ЛЕГШЕ ЗОРГАНІЗУВАТИ ІЗДУ НА МІСЯЦЬ, НІЖ ПАПСЬКУ ПОДОРОЖ"

Таке заявив єпископ Павло Марціннус із Папського Секретаріяту Стану. Єп. Марціннус, який є Американцем і підготовляє папські подорожі, називають "маршалом папських поїздок". На тій же пресовій конференції сказав архиєпископ Пінєдолі, що Павло VI має в пляні ще різні поїздки до багатьох країн, бо як Папа бачить теж у поїздках сповнення свого апостольського завдання.

"ДОПОВНЕННЯ" ДО ГОЛЯНДСЬКОГО КАТЕХИЗМУ

Недавно появилися "Доповнення" до т. зв. "Голяндського Катехизму", який відомий із того, що в ньому є деякі відхилення від традиційного й офіційного навчання Католицької Церкви, що й стало безпосередньою причиною до встановлення спеціяльної Папської Комісії для ревізії цього катехизму. Вислідом праці тієї комісії є саме "Доповнення", які справляють чи пояснюють "відхилення" в катехизмі. Досі розійшлося поверх мільйона примірників того катехизму. Переклади цього катехизму з голяндського оригіналу є на мовах: англійській, німецькій, французькій, еспанській, італійській і португальській.

ЄЗУЇТ ПЕРЕЙШОВ ДО МОСКОВСЬКОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Американський московський щоденник "Новая Заря" (з 11 лютня 1969), з якого вирізок ми принагідно одержали, повідомляє, що:

Катедральним священиком у Свято-Миколаївському Соборі в Сан Франсиско назначено єромонаха Андрія князя Урусова, який досі служив у церкві св. Фатіми.

Як відомо колишній єзуїт — Москаль о. А. Урусов, був загально знаною "фігурою" на американському континенті серед католицького й некатолицького кругів. Відомий був він із свого ворожого наставлення до нас Українців. Тепер він — із єзуїта — став священиком у юрисдикції Московського Патріярха. "Правильний" розвиток...

НЕ БУДЕ КЛЯТВИ НА МАСОНІВ?

Перший раз в історії Італії відбулася публична дебата між католицьким священиком і великим майстром масонів Італії. Цій дебаті прислухувалося около 1000 осіб, із того около 400 масонів. Із католицького боку виступив о. Розаріо Еспозіто з Неаполю, автор праці й дослідів про масонів у Італії. Збоку масонів виступив у дебаті проф. Джордано Гамберіні з Равенни — головний провідник масонів Італії. Дебата відбулася в одному з театрів у Савоні. Священик сказав, що в новому канонічному праві не буде клятви на масонів, бо це не було б у дусі Собору. Він теж сказав, що масони ніколи (!) не були ворогами Церкви. На це відповів провідник масонів Гамберіні: "Прикро мені, що мушу пригадати, що масони... поборювали Церкву". Прикро воно, що є ще такі перебільшені іреністи-екуменісти, які важаться перечити не тільки навчання 7-ох Папів про масонерію, але ще навіть перечать очевидні факти, що їх навіть самі масони признають...

ЛЮДИНА СТАНУЛА НОГОЮ НА МІСЯЦІ

"Велій єси Господи..."

У неділю 20 липня 1969 Божого року, в 10.56 години вечора за східньо-американським часом, американський астронавт, Ніл Амстронг, 38 років, перший із людей станув ногою на поверхню місяця.

Ще перед летом ракети "Аполло 11" на місяць Папа Павло VI переслав Американському Урядові пергамен, на якому були написані здова псальма:

"Та, як дивлюсь на небеса Твої,
на твориво пальців Твоїх,
на той місяць, а так ті зірки,
що Ти їх прикріпив,
(то питаю себе):
Що то є чоловік,
щоб Ти про нього пам'ятав?
Що то є людський син,
що його Ти навідуєш?
Ти ж його учинив
малощо меншим від янголів;
Ти славою й честю увінчав його
і настановив його єси
володарем над рук Твоїх ділами.
Усе поклав єси йому до ніг.
Господи, Господи наш,
Яке то предивне ймення Твоє
та по цілій землі". (Пс. 8, 4-7, 10).

До цих слів псальма Папа додав таку власноручну дописку: " На славу Божого імени, що дав людям таку силу, молимось і бажаємо успіху в цьому чудесному зусиллі.

Папа Павло VI, Р. Б. 1969".

Цей пергамен, разом із маленьким папським прапорчиком, астронавти поклали на місяці вкупі з іншими речами, що їх узяли в тій цілі з собою.

Довідавшись про успішну висадку астронавтів на місяць, Папа Павло VI сказав: "Слава во вишніх Богу і на землі мир людям доброї волі. Я, смиренний представник Христа, Який прийшов до нас із надрів Божества і дозволив нам чути цей голос, і ми повторяємо сьогодні ці слова торжественного гимну в ім'я цілої земної кулі, не обмеженої більш границями людського існування, але на порозі до відчинення широких і безмежних просторів і нового призначення.

"Слава Богові і честь Вам, мужі, що довершили міжпланетарного діла! Честь людям, що причинилися до цього, — ученим, інженерам, організаторам і робітникам! Честь усім тим, що причинилися до цього відважного лету. Честь вам усім, що чимнебудь допомогли цьому... Сьогодні великий день — казав Папа — історичний день для людства..."

Пізно вніч Папа Павло VI сидів перед телевізором та приглядався ходові астронавтів по поверхні місяця.

ПАПА ПАВЛО ПРО "ПРОРОЧІ ФАНТАЗІЇ"

В одній із своїх промов у Кастельгандольфо Папа Павло з нагоди поїздки на місяць говорив про писання письменника Жюля Верна та філософа Паскаля. Папа сказав, що хоч писання Верна не мали реалістичної основи, то все ж таки вони були "пророчими фантазіями".

Розмови з молоддю:

СУЧАСНИЙ СВІТ І ЦЕРКВА

о. Р. Г., ЧСВВ

ПЕРЕД МОЛОДОЮ ЛЮДИНОЮ СВІТ ШИРОКО ВІДКРИТИЙ
ВОНА МАЄ СВОЇ ПОГЛЯДИ НА СВІТОВІ ПРОБЛЕМИ

ВСТУП

Юні друзі!

Цією нашою розмовою розпочинаємо чергу розмов із вами, молодими. Вас зацікавлюють різні проблеми сучасного світу. Першою й найосновнішою з них є сам же таки світ. Ось перше запитання: "Що це є світ?"

Світ, насамперед, це наша земля, планета, на якій живемо; це те все, що становить собою наш глоб: гори, ріки, моря, ліси, степи, пустині, вічні льоди на шпилях гір і на обох бігунах.

Ви сказали: "насамперед". Чи цим ви бажали, натякнути, що існує ще якийсь інакший "світ"?

Так, бо є ще світ, який є результатом зусиль людини, її творчости, окремі ділянки її діяльности, які називаємо: "світ науки" — "світ мистецтва" — "світ техніки" і т. п.

Чи сукупність усіх тих "світів", про які ви згадали, можна було б охопити якимсь одним висловом?

Авже ж! Сукупність усієї діяльности, творчости та здобутків сучасного людства в матеріяльній і духовій ділянках можемо охопити виразом "сучасний світ".

Дуже властивий вираз. Та ось ви додали ще одне слово: "духова ділянка". Що, на вашу гадку, входить в обсяг цього поняття?

Дозвольте трохи подумати, це ж бо дуже широке поняття. Воно вміщає в собі такі прояви творчого духа людини, як: мова, література, мистецтво, студії, наукові досліди, плянування проєктів, словом, усі культурні надбання людини сучасного світу.

Чи це вже всі прояви й надбання людського духа?

Здається, всі...

А чи, наприклад, релігію не слід було б зарахувати до цих надбань?

Безперечно! Але я мав тут на думці сучасний світ, який цілком виразно відмежовує себе від релігії, буцімто від якогось цілком окремого світу.

Так тоді, на вашу гадку, існують два протилежні собі світи: "сучасний світ" і "релігійний світ" — два окремі світи з притаманними собі завданнями, цілями й засобами, скажімо, навіть символами. Чи могли б ви назвати два такі дуже промовисті символи?

Попробую... Мені здається, що символом "сучасного світу" є фабрика, а "релігійного світу" — церква.

Знаменито! Ваше спостереження цілком вірне. Фабрика є справді повновартним символом сучасного зіндустріялізованого світу. Він змагається за щораз нові технічні здобутки, за якнайбільшу продукцію матеріяльних благ, за повне тілесне задоволення. Тимчасом Церква раз-у-раз пригадує

слова Христові: "Шукайте перше Царство Боже та його справедливости, а все те вам докладеться". Справді, на перший погляд, маємо перед собою два цілком протилежні собі світи. До речі, чи бачили ви колись, як виглядає модерна фабрика?

Бачив. Раз якось мав я нагоду зайти до модерного сідерургічного заводу. Подивляв я тоді всю оту незвичайно складну машинерію, станки, всякі пристрої з автоматичним керуванням. Чисте чудо! А що зробило на мене найбільше враження, так це лазневий відділ із ваннами, тушами й автоматичними вмивальниками. Туди входить робітник у своєму заляженому комбінезоні і, через часок, виходить чистенько й елегантно зодягнений. Годі тоді відрізнити його від головного інженера чи навіть директора. Згодом робітник іде до ресторану самообслуговання і вибирає те, що найкраще підходить під його смак. Потім виходить із фабричної споруди й вертається додому своїм власним автом...

Ще одне: Чи ви уважніше придивлялися робітникам, коли вони виходять з тієї модерної фабрики? Як вони виглядають? Що цікавого спостерегли ви на їхніх обличчях, у їх поставі, поведінці?

Пригадую, що з головної брами виходять вони з посміхом, дещо згорблені, безмовні; їх обличчя зосереджені, навіть дещо похмурі; виглядає, начебто цікавилися виключно своєю особою, своїм внутрішнім світом, — що інші люди їх не дуже цікавлять...

А тепер перейдімо до протилежного світу: Чи ви бачили, як виходять і як поводяться люди після відправи в церкві?

Звичайно, кожної неділі і свята ми перед церквою зустрічаємося, вітаємося, гуторимо. Наші зустрічі безпосередні й радісні. Радіємо, що можемо зустрінути інших людей — наших, як кажемо, ближніх.

Чим пояснити таке явище? Адже ж у церкві, не набуваєте нічого матеріального. Навпаки, завжди якусь кількість гроша залишаєте на утримання цієї установи. Чи причиною вашої радости є сама лише зустріч із приятелями, друзями, знайомими?

Ні! Коли входжу в Господній храм, маю враження, що зустрічаюся з Ісусом Христом. Здається мені, що тоді повторюється колишня зустріч Учителя з першими учнями. Ось Андрій радісно повідомляє Петра: "Ми знайшли Месію — тобто Христа!" Подібно Филип до Натанаїла: "Ми знайшли того, про кого Мойсей у законі писав і пророки — Ісуса, Йосифового сина з Назарету!" На це Натанаїл спочатку легковажно відповів: "А що може бути доброго з Назарету?" Та після зустрічі з самим Ісусом Христом він захоплено вигукнув: "Учителю, Ти — Син Божий!" Те саме переживали й інші учні, зосібна ж оті з Емаусу: "Чи не палало наше серце в нас у грудях — казали вони — коли Він промовляв до нас у дорозі та вияснював нам Писання?" Воно й тепер повторюється в кожній церкві, хто з вірою входить до неї і з вірою зустрічає Ісуса, слухаючи слів Євангелії. Це й джерело нашої радости.

Авже ж правда! Ісус є джерелом нашої радости. Він є здійсненням колишньої обітниці: "Я сказав вам так для того, щоб була в вас моя радість, щоб радощів мали ви вщерть". У цій хвилині пригадалися мені слова одної французької письменниці, Франсуази Малле-Жорі. Вона була невіруючою. Відштовхувало її від Церкви упередження, що мовляв, у Церкві самі лише людські хиби й недосконалості. Але раз якось Франсуаза ввійшла до церкви і, якраз там, відкрила вона новий світ — світ духа, істини, нового життя, радости. Свої переживання вона потім опублікувала. Читаємо в неї ось які значущі рядки: "Відмовлятися ввійти в Церкву, бо вона недосконала, — це для мене те саме, що відмовлятися від життя".

Виглядає, що рядки ці записала Франсуаза Жорі під впливом слів Христових: "Я — хліб життя. Хто приходить до мене — не голодуватиме; хто в мене вірує — не матиме ніколи спраги".

Так, бо спогади свої писала французька конвертитка вже тоді, коли зустрічалася з Ісусом Христом не лише слуханням євангельського Слова, але й прийманням Св. Причастя — Євхаристійного Хліба, який утихомирює голод і гасить спрагу людського серця — спрагу тих, що з вірою до Нього приходять. Повноту тієї радости відчувають здебільше ті, в яких нема змоги відвідувати щодня церкву, брати щодня участь у Св. Літургії. Цю відстань дуже виразно відчувають, між іншим, віруючі пілоти. Вони більшість свого життя проводять у надземних просторах — далеко від землі. Одному з таких пілотів доручили перевезти групу єпископів на II-ий Ватиканський Собор. Під час подорожі той пілот записав свої переживання і роздав їх Владикам. У своєму письмі він виявляв усі турботи свого віруючого серця: ген далеко позад себе він залишив самітню жінку й дітей; упродовж дня важка, виснажлива праця; повсякчасна свідомість небезпеки для життя. І власне тоді він своєю уявою, думками і серцем звертається до Бога, до Його Церкви, до тієї установи, в якій безнастанно відправляється Служба Божа, у якій приноситься жертву за життя світу. Наприкінці той пілот пише дослівно: "Єдиним осередком єдности світу є Голгота — Служба Божа, яка впродовж цього дня, година за годиною, повсюдно відправляється. Кожної години дня і ночі маємо змогу лучитися з якимсь священиком, що в якомусь місці нашої землі підносить дискос і чашу — принос усіх болів і радощів, які там, у неї, поклали люди. Намагаймося ж усвідомити собі, що жадна техніка не є спроможна перевищити Службу Божу. Ось мій досвід, досвід пілота, — із моєї життєвої стичности з Господом" (Ві католік, ч. 1069).

Так тоді, з того пілотового звернення виходить, що в Церкві стикаються два протилежні світи: техніки і віри...

Не лише стикаються, але і взаємно себе доповнюють. Бо навіть найвищі технічні здобутки і найбільший добробут не можуть задовольнити людське серце. До всіх отих здобутків, досягів і матеріяльного добробуту необхідно додати віру в Бога. Щойно така стичність, як ми бачили в пілота, дає людині певність, спокій серця, внутрішню злагоду. Святої пам'яти Папа Іван XXIII записав у своєму "Щоденнику" щодо цього такі слова: "Дається запевнення, що в ері тріюмфу науки й техніки люди спроможні побудувати свою культуру, не зважаючи на Бога. Тимчасом правдою є, що тойже таки науково-технічний поступ ставить людські проблеми в таких світових розмірах, що розв'язати їх можна тільки у світлі щирої та діяльної віри в Бога — початок і кінець людини і світу" (15. 5. 1961).

Та про це скажемо наступним разом.

П. Куліш

Я ТОБІ МОЛЮСЯ

Всесильний, я Тобі молюся,
Молекул космосу Твого...
Де Ти, хто Ти — даремне б'юся,
Ні, не збагну во вік цього.

Во вік науці не обняти
Всього, що Ти створив еси,
Даремне розум наш крилатий
Шукає краю небеси.

І тут безодня животвору,
І там премудрість без кінця,
Однаково горі і долу
Сіяє світ Твого лиця.

Молюсь: не дай мені з розпуки
Зректися розуму мого,
Нехай не гасне світ науки
В промінях сяєва Твого.

Нехай мій дух в земній юдолі
Не знижується до звірят,
З Твоєї пресвятої волі
Нехай во віки буде свят.

КАТОЛИКИ ЮГОСЛАВІЇ ХОЧУТЬ КОРИСТУВАТИСЯ ТЕЛЕВІЗІЄЮ

Католицька преса в Югославії з великим натиском писала про право католиків користуватися державною телевізією, надіючися на можливість одержати такий дозвіл. По відмові збоку уряду ця сама католицька преса виступила з доволі сильною критикою відповідних державних чинників, які не дозволили на телевізійні програми релігійного характеру. Тепер католицька преса апелює, щоб державні чинники зревідували своє негативне рішення.

КУДИ ПОЇДЕ ПАПА?

Останніми часами читаємо в пресі, що Папа одержує щораз то більше запрошень відвідати поодинокі країни. І так папських відвідин бажає Польща, Бразилія, Німеччина та цілий ряд інших країн. Куди Папа поїде, Ватикан не дав ніякої відповіді, що вказувала б на будьяку країну.

НЕ ХОЧУТЬ БУТИ "ВСЕЧЕСНІ"

Таке заявили диякони, які мають бути цього року свячені на священиків у німецькій єпархії Айхштедт, даючи відкритого листа до єпархіяльного часопису. Вони вважають, що вживання титулу "Всечесний" не відповідає вже духові нашого часу.

НЕСПОКІЙ У ПАПСЬКІЙ ПОЛІЦІЇ

Ватикан має свою власну поліцію, складом 150 осіб, якої завданням: берегти особу Папи, держати порядок і безпеку на терені Ватикану, як теж брати участь у різних церемоніях. Однак серед тієї поліції зчинився неспокій, а навіть, як казали деякі, загроза страйку. Ішлося про підвищення платень і довші вакації, ніж їх досі мала ватиканська поліція. Однак пресова камера Ватикану заявила, що поголоски про страйк не відповідають правді, як теж подала табелю платень, що їх одержує ватиканська поліція. Якщо взяти італійські умовини життя, то платні доволі високі.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗА НАПИС КРИМІНАЛ

Мексиканська поліція в Пуеблю повідомила, що арештувала Німця Беннерта Лютара, канадського громадянина, та відіслала його з Мексика за те, що він повісив на своєму авті напис в еспанській мові такого змісту: "Шість крадежей у сімох тижнях. Це є Мексико. Злодії: в цьому авті нема нічого вартісного. Дуже дякую. Хай живе Німеччина".

СКІЛЬКИ Є ЖИДІВ У СВІТІ?

Під цю пору нараховують кругло чотирнадцять мільйонів Жидів у всьому світі. За числом жидівського населення можна подати такий порядок країн, де живуть Жиди:

Америка — 5.721.000, СССР — 2.500.000, Ізраїль — 2.300.000, Франція — 520.000, Велика Британія — 450.000, Канада — 275.000, Бразилія — 130.000, Румунія — 120.000, Полуднева Африка — 120.000. У всіх інших країнах число Жидів є поникче сто тисяч.

ГОЛОВНІ ЖИДІВСЬКІ ОСЕРЕДКИ В СВІТІ

Жиди розселені в різних країнах держаться звичайно більших міських осередків, де скупчується торгівля чи індустрія, бо там теж і скупчуються капітали даної країни, в яких Жиди звичайно мають велику участь.

Найбільшим у світі жидівським осередком є таки Нью-Йорк, де Жидів нараховують поверх два з половиною мільйона, тобто в Нью-Йорку є більше Жидів, ніж у жидівській державі Ізраїлі. Інші більші жидівські скупчення йдуть у такому порядку:

Лос Анджелес — 500.000, Тель Авів - Яффа — 393.000, Буенос Айрес — 360.000, Філядельфія — 330.000, Москва — 285.000, Лондон — 280.000, Чікаго — 270.000, Київ — 220.000, Гайфа — 204.000. Всі інші жидівські осередки є нижчі 200.000.

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, etc.

1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.

Phone: 536-0982

АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ЗАКЛИК ОТЦІВ СТУДИТІВ ІЗ ВУДСТОКУ, ОНТАРІО В КАНАДІ

Всечесніші Отці і Дорогі Миряни!

За благословенням нашого Верховного Архиепископа Блаженнішого Кардинала Йосифа, і нашого Преосвященного Владики Ісидора, ми розпочали 1964 року будову церкви й манастиря Отців Студитів у Вудстоку. Ми вже закінчили зовнішню частину будови, а ще на повне викінчення треба нам яких $50.000.

Отці Студити гаряче просять наших Преосвященних Владик, Всечесніших Отців та всіх Миpян доброго серця, щоб були ласкаві своїми пожертвами прийти з допомогою в закінченню церкви й манастиря для Божої слави, для добра цього прадавного ще з княжих часів Українського Чернечого Чину, що його відновив наш Святець, Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький у старім Краю.

Нагородою за Ваші милосердні серця й Ваші щирі жертви на будову Божого Храму будуть щоденні молитви й Служби Божі в новій церкві за Вас. Наші щоденні молитви будемо заносити перед Престіл Всевишнього, щоб винагородив Вам стократно вже в цьому житті та колись, по смерти, увінчав Вас Небесною Славою. Нехай Вас Ісус благословить!

Просимо ласкаво писати й слати свої жертви на адресу Отця Настоятеля:

Rev. Theophan Shewaha, Superior, of Studite Monks

Box 101, 560 Parkinson Ave., Woodstock, Ontario, Canada

— — — —

Перші жертводавці, що купили для прикраси нашої нової церкви червоний килим до святилища та кивот і 6 ліхтарів у ціні $2.868, це панство Ярослав, Марія й Богданка Табаки з Торонта.

Також пані Катерина Димитрів із родини панства Табаки купила чашу в ціні $200.00.

Рівночасно з Вудстоку наш парохіянин п. Іван Млинарський жертвував нам павук до церкви за $500.00. Справили нових 26 лавок наші парохіяни і самі поплатили по $150.00. Так маємо новий престіл і тетрапод заплачений, однак на повне викінчення потрібно ще яких $50.000.

Щиро дякуємо всім жертводавцям, які присилають свої лепти для слави Божої та вписуємо всіх до книги жертводавців, за котрих ми щоденно молимося й відправляємо Служби Божі за всі Божі ласки потрібні їм та їх рідним тут і в старім Краю.

Позістаю до Вас з пошаною, й Христовим привітом,

о. Теофан Шевага

о. О. Купранець ЧСВВ

ХРИСТОС – СУДДЯ І СТРАШНИЙ СУД

Наче поширенням головної нави в едмонтонській катедрі св. Йосафата можна вважати два бічні трансепти. У лівому, коли йти від головного входу, проф. Ю. Буцманюк представив одну з важливих правд християнського навчання про останні речі: Страшний Суд.

Мистець пішов тут шляхом давнього церковного малювання церков, коли звичайно змальовувано цю картину в дуже наочному виді. Картина Страшного Суду складається з двох частин, які відділює гзимс.

Христос — Суддя

У горішній частині в півкрузі розмальований Христос-Суддя живих і мертвих, що судитиме всіх на Страшному Суді, про який не на одному місці говориться в Св. Письмі. Христос сидить на облаках. На колінах у Нього відкрита книга, яку Він зверху придержує лівою рукою. На обкладинках книжки: хрест і вага. Хрест — це символ християнського життя та його норм, за якими кожний має жити. Вага — це символ Божої справедливости, на якій розважуватимуться діла людей. Права рука піднесена вгору. Очі Христа спрямовані на сторінки розгорненої книги. Ця книга — це символ людського життя. На сторінках цієї книги записані Божими "писарями" всі діла людського життя, добрі й злі, що їх будуть важити на вазі Божої справедливости, щоб кожному дати "до ділам його". Із обох боків Христа янголи, які сурмлять на чотири сторони світу, скликаючи всіх на суд.

Небо й пекло

На долішній частині картини осереднє місце займає постать Янгола, який — відповідно до Божого осуду — відділює добрих від злих та посилає їх у належне їм місце, до неба або до пекла. По правому боці Янгола добрі, тобто ті, що своїм життям на землі заслужили на вічне щастя оглядати Бога. Поміж добрими бачимо людей різних суспільних станів, бо до неба дорога відкрита кожному без ріжниці на його соціяльне походження чи становище. Тут одинокою нормою є праведність життя. На обличчях праведників можна вичитати безконечну щасливість, що від них просто променює. Протиставленням цієї сторони образу є друга сторона, тобто по лівиці Янгола, де змальовані прокляті, непоправні грішники, що не вміли скористати з часу даного їм Богом на покаяння. Їх місце — пекло, де з-посеред полум'яних язиків видніють різні постаті, чоловіки й жінки, яких вираз лиця насичує людину якимсь дивним почуттям відрази та страху. Позаду них ліс простягнутих угору рук, що шукають помочі. Над ними всіми невмолима

Ангели сурмлять на Страшний Суд, на якому судитиме нас Христос - Суддя по нашим ділам. — Малюнок проф. Юліяна Буцманюка.

смерть-кістяк із косою та диявол, бо злі вічно перебувають у "тіні смерти й прокляття", де вони горять у вічному вогні Божої справедливости.

Віконна стіна

Над двома вікнами, в півкрузі, змальований св. Архистратиг Михаїл. Це повний експресії образ. Св. Михаїл у стоячій поставі, з 6 могутніми крилами, держить у руках меч і щит. Ногами придавлює голову й плече злого духа, в якого крила подібні до крил лилика. З обезсиленої руки вилітає йому булава, яка закінчується колом, що на ньому большевицька п'ятираменна червона зірка.

З боків вікон у первісному розмалюванні було двох василіян-монахів у повному чернечому одінні та книгою св. Євангелія в руках, яких опісля, здається, замінено іншими постатями. Поміж вікнами вгорі Василіянський герб у лавровому вінку.

На склепінні трансепту Янголи, яких крила творять стилізовано хрест.

Єп. Йосиф Штангль

ВИХОВАННЯ СТАТІ

(Закінчення)

Г. Привертання заблуканих

1. — Є помилкою, із психологічного і теологічного кутів бачення, мовляв нечистота це просто невластиве шукання статевої приємности. Нечистота, у протилежність до чистоти, є надужиття розродної снаги. Нечистота є навіть тоді, коли думкою приймається недоладне вживання статевости, а такі форми нечистоти можуть бути супроводжені поглядами, розмовами й іншими настановами.

2. — Необхідною умовою успішної допомоги, щоб привернути з заблукання, є настанова вирозумілости та впевнености супроти юнака. Бо він звіряється тим, про яких знає, що напевно добре його приймуть, що візьмуть серіозно та підтримають, коли він (якраз тоді!) зробив зле. Юнак шукає, водночас, доброти та стійкости; він утікає від солодкавости; його вражає догідницька настанова.

3. — Іноді хлопці й дівчата сходять з простої дороги тому, що пізнання статевих справ прийшло до них із вулиці в нездоровий спосіб, або ж тому, що про це вони чули від старших лише незадовільно. В такому разі буде дуже важко викласти успішно правдиве бачення статевости людини; все ж таки виховник повинен це зробити за всяку ціну. Правильне бачення статевости — це передумова повороту заблуканих на властивий шлях. Доки це бачення є притемнене, можна робити спроби, але вони призначені лише на те, щоб довгий час залишитися безуспішними, бо не доводять до того підставового настроєння духа, в якому чистоту позитивно приймається та її шукається. — Лише вірне бачення статевости розбуджує в юнака ті рушійні сили, які — не зважаючи на упадок — вчиняють його здатним, щоб не набратися нечистої поведінки.

4. — В еротичному довкіллі успішна допомога проти гріха буде полягати ось у чому: дати юнакові зрозуміти, що від самого початку він повинен спротивлятися. А причина є в характері, властивому статевій інстинктовности, яка дуже швидко охоплює людину та її подолує.

5. — Тим то дисциплінування уяви має сьогодні особливе значення, силою тієї дійсности, що її, як ще досі ніколи, розбуджує лектура й засоби суспільного повідомляння. З уваги на це треба виховувати свідому стриманість від таких лектур і видовищ, які можуть стати загрозою для душевної чистоти. Іноді відклик до морального почуття юнаків є успішнішим, ніж попередження й заборона. Так звана "превентивна метода" молоді є обов'язком дорослих, і вона виходить на благо молоді.

6. — Хто серіозно прагне чистоти і, навіть після упадку, знову за неї змагається — у своїй настанові є істотою чистою. Змогти прищепити молоді цю засаду — дорівнює допомозі, яку годі будь-коли якслід оцінити. Тож треба влити відвагу в тих, які провинилися, щоб вони не застрашилися, але завжди наново розпочинали.

7. — Сповідник повинен ось що мати на увазі:

а) Навіть сьогодні є ще юнаки, які насправді не грішать проти чистоти. Тож непотрібне питання могло б звучати як образа або ж могло б розбудити цікавість.

б) Є помилкою, з кута бачення теології, вважати гріхи проти чистоти за найтяжчі.

в) Необхідно ще тут підкреслити, що іноді провини юнаків у статевій матерії походять від хиб психологічного чи фізичного порядку, або ж походять вони від обставин життя, які перероставши сили молоді. Тут не слід суворо картати, а допомагати зі зрозумінням.

Над нею вже запізно працювати! Вона вже скінчила свою життєву кар'єру...! А вона так не починала свого зрілого життя...!

Христос - Суддя і Страшний Суд

г) Із душпастирського кута бачення не є розумно, а є ознакою браку зрілости, звертати підозрілу цікавість на цього роду гріхи. Перш усього треба було б подумати про те, щоб боротьба за чистоту ввійшла в суцільний процес визрівання особистости та в особисту відданість Богові, таким бо чином дається успішну допомогу.

8. — Великої ваги є те, щоб заохочувати до Пресв. Євхаристії тих християнських юнаків, які впали, проте мають бажання звільнитися з гріха. Іноді неможливо з певністю устійнити, чи в якійсь статевій провині сподіяно тяжкий гріх. Тим то пастирі душ повинні подати молоді наступні вказівки:

а) якщо напевно є смертельний гріх, тоді відразу піду до сповіді;

б) якщо немає певности, чи сподіяний гріх є смертельний, тоді покаюся за гріхи та при найближчій нагоді на Службі Божій приступлю до Св. Причастя.

Проте, навіть у цьому випадку, дораджується молоді, щоб щиро визнавали ті гріхи в найближчій сповіді. Така сповідь є необхідна з уваги на відновлення постанови, щоб робити серіозні зусилля; крім того, вона підказує, щоб заради самої побожности не знецінювати ласки Святої Тайни.

Таким чином охороняється молодь перед загрозою применшування провини проти чистоти. З другого ж боку, подається їй справжню допомогу, щоб після упадку вона далі не грішила, думаючи, що зараз треба сповідатися, раніш аніж знову приступлять до Св. Причастя. Таким чином молодь знову набереться відваги, щоб відразу наново розпочинати і не позбавляти себе тієї наснаги, що — від Хліба Життя.

БАЗИЛІКА СВ. ПЕТРА ЗЗОВНІ І ЗНУТРА

Папа Григорій XIV-ий на одній з авдієнцій спитав якогось учасника: "Як вам подобається базиліка св. Петра?" Запитаний відповів: "Ззовні вона мене радше відстрашила своєю кольосальністю, але, ввійшовши до неї й перебувши якийсь час у ній, вона мені дуже сподобалася". На це Папа Григорій XIV-ий відповів: "Так само виглядає справа з різними правдами нашої релігії. Коли тільки про них чується, то неодна нам не подобається, або відстрашує нас. Коли ж ми однак увійдемо в їх глибину, то зникають усі наші пересуди, а сама релігія починає нам подобатися".

ПАПА ПІЙ IX-ИЙ І МАЛЯР

Папа Пій IX-ий (помер 1878 р.) любив нераз самітно проходжуватися по залях Ватикану. І так одного разу він побачив, що перед одним з образів славного Рафаеля стоїть і з захопленням приглядається малюнкові якийсь молодий мужчина. Папа завважив це, пристав і спитав: "Ви напевно маляр?" З відповіді того молодого мужчини Папа довідався, що той молодий мужчина приїхав до Риму вчитися малярства, але не має грошей на студії в малярській академії. Коли Папа відповів, що дасть йому потрібну суму, молодий мужчина, злякавшися, сказав: "Ваша Святосте, я ж протестант!" Папа всміхнувся і сказав: "Не шкодить! Академія напевно не відкине вас задля цього!" Тим молодим мужчиною був американський маляр Джансон, а було це 1868 року.

НОВА КНИЖКА! НОВА КНИЖКА!

ЛИСТИ НИКОДИМА

пера І. Добрачинського

повість із часів Ісуса Христа

Цю книжку перекладено вже на англійську, французьку, німецьку й інші мови культурного світу, ось маємо її в нашій українській мові.

Читається дуже цікаво — має 564 сторін друку, в гарній обкладинці М. Левицького. **Ціна $4.00.**

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ІНДУСТРІЯ НЕМОРАЛЬНОСТИ

Фільми, бари, дансінги й "підпільна" порнографічна література — це одне з основних лих наших днів.

Лікар

Відомо, що цілє суспільне життя американського континету стоїть під знаком матеріялістичного світогляду. Або, скажім виразніше, під знаком доляра. Доляр являється тут тим золотим тельцем, що йому всі звикли поклонятися. Ця погоня за доляром довела до морального розкладу американського суспільства, про що хочемо тут говорити. Треба зазначити, що моральний упадок нації це явище дуже загрозливе, тому що, як учить історія, з упадком моралі приходить часто упадок держави.

Недавно в американськім магазині "Повст", що, як усі американські магазини, дуже "поступовий" та ліберальний, — появилася стаття п. н. "Секс Ріволушен", у якій авторка дивується, чому такий упадок моральности в Америці. Але авторка згадує лише про дві чи три об'яви упадку моральности в Америці: часті аборти у жінок та подружню невірність.

Я постараюся тут доповнити ставлення авторки про сексуальну революцію та теж дещо про речі, які американська суспільність знає, але мовчить... Уважаю, що зрештою потверджують голоси з різних сторін, що апотеозу злочину й неморальности ширять в Америці головно три чинники: неморальні магазини, кіно і телевізія. Відносно магазинів, які наскрізь неморальні і розкладають морально націю, то їх можна поділити на три групи:

а) магазини, які описують усякі роди вбивства і злочини (бенк рабери і т. п.), б) т. зв. "Секс магазини", які описують усякого роду сексуальні історії, включно із статевими збоченцями та фотосами голих жінок, в) Особливі магазини для жінок, напр., "True Love", "Confidential Love" і іншого роду "Loves", які розкладають мораль жінок та мораль подружнього життя. Наклад таких магазинів іде в мільйони, а дохід із них також мільйоновий. Про такі магазини була недавно згадка в нашому щоденнику "Америка" п. н. "Брудна преса".

Такі магазини є всюди під рукою: їх можна купити в кожнім драгсторі чи навіть в автобусовій чекальні. Крім того є особливі книгарні, де такі магазини викладені на продаж у десятках примірників, відповідно до вподоби покупця. Я сам начислив в одній такій книгарні 29 виложених секс-магазинів різного роду під різними назвами і 25 криміналістичних магазинів з описами найбільш жахливих убивств. Трапився такий особливий випадок, що поліція сконфіскувала в одній такій книгарні пів тонни порнографічної літератури. Але це був виїмковий випадок, як виїмкове було й те, що поліція заказала в одному місці висвітлювати неморальний фільм, а власника кіна заарештувала і віддала під суд.

Тісно з продукцією нудистичних магазинів пов'язана професія модельок, яка особливо процвітає в Голівуді. Ці модельки, що їх також називають "pick-up girls", це дівчата, які приїздять до Голівуду в надії, що їм скоро вдасться стати фільмовою зіркою. Але надії на це звичайно заводять і їм приходиться працювати як модельки. Їх фотографують більше або менш невбраними для різного роду магазинів або для цілей реклями; з ними накручують також коротко-монтажні порнографічні фільми, що їх показують на приватних "партї". Модельки кінчають свою карієру звичайно вже як проститутки, або як т. зв. "стрип-гирлс", що виступають на так зв. "бурлеск-театрах", які існують по всіх більших містах Америки. Треба згадати, що імпортування американських кримінальних і секс магазинів є заборонене в багатьох країнах. Навіть Англія боронить перед того роду імпортом.

В американській пресі часто лунають голоси проти кінових вистав, які є апотеозою злочину, насилля, неморальности і всякого роду збочень (напр. фільм "Сайко"). На такі фільми допускається молодь обох статей; те ж саме відноситься і до образів ті-ві.

Директор Федерального Бюра Інвестигації Гувер кілька разів звернув увагу на те, що головною причиною росту злочинности в Америці, і то не лише серед молоді, є брудні магазини, неморальні фільми й апотеоза злочину в ті-ві. Відносно фільмів, то треба згадати про т. зв. "драйвін" кіна. Я дивувався довгий час, що властиво ці кіна мають означати та яким цілям вони мають служити. Чи не досить закритих кін? Показується, що до "драйв-ін" заїжджають в автах головно любовні пари, тому що на відлюдних місцях вони наражені на напади всяких злочинів. А тут уже за доляра чи два під опікою поліції можуть спокійно віддаватися любощам. Центром морального розкладу Америки є Голивуд і взагалі Каліфорнія. Тут є головна кузня цілої брудної літератури й фільмів, тут колиска модельок і "пик-ап гирлсів"; тут друкують "підручники" статевого життя, як також і тут поручають усякого роду статеві збочення. Треба припустити, хоч би тому, що ціла ця акція морального розкладу суспільности виходить з одного джерела, що вона є доцільна і спрямовувана тією самою рукою. А що на це все кажуть закони? Отже існують в Америці закони про порнографію, які забороняють публікації порнографічних книжок і магазинів та виставку неморальних фільмів. Але, на жаль, ті закони вводиться в життя лише у виїмкових випадках, про що вже була бесіда. Зате забороняється по школах молитву, бо це є ніби проти американської конституції, яка запевняє громадянам свободу релігії і кожний американський громадянин може молитися як хоче і коли хоче.

Входимо в головну ділянку індустрії неморальности, що нею є проституція. Проституція, як відомо, це "найстарша професія", або скажемо по американському "бизнес". В Америці, подібно як і в інших країнах, скасовано т. зв. регляментовану проституцію та публичні доми та всякого роду проституція — є строго каральна. Але заборона проституції, на жаль, не тільки не розв'язала лиха, а ще поширила проституцію, подібно як справа малася з алькоголізмом у добі прогібіції. Після заборони, проституція пішла в підпілля та під різними видами стала одною з галузей зорганізованої "індустрії неморальности".

Останки явних проституток оперують іще дальше по завулках більших міст, як т. зв. "стріт

ввокерс". Але більшість проституток скривдся по домах, звідки їх можна викликувати телефоном (звідтіля назва "кол-гирл"), а частина шукає "клієнтів" по барах ("бар-флай"). "Кол-гирс" поділяються на три категорії. Перша це такі, що діють на власну руку. Вони мешкають у гарних апартаментах недалеко за містом, гарно вбрані, і самі підшукують собі клієнтів серед багатих членів суспільности. Вони належать до аристократії кол-гирлсів". Друга група "кол-гирлсів" діє за посередництвом т. зв. "мадам", яка за провізією підшукує їм клієнтів. Третя, найнижча категорія співпрацює з наганячами — посередниками, що їх в Европі називали "сутенерами", а тут їх називають "пімпами". Звані випадки, що в ролі сутенера виступав власний муж, який змушував власну жінку до проституції.

Заплати "кол-гирлсів" високі, зрештою відповідно до "заслуг", що їх вони віддають. Але якщо зважити всі видатки, що їх така гирлса має (оплачування посередника і проче), то ледве чи "кол-гирлса" може стати багатою. Це ж закон усякого нелегального зарібку. Відомий генгстер Ал Канопе доробився мільйонів долярів на проституції й алькоголю, та сам марно погиб у в'язниці.

Легалізованими домами розпусти являються т. зв. "найтс-клабс" або "кій клабс". Щоб стати членом такого клюбу, треба вплатити річну вкладку сто долярів або й більше. Дівчата, які обслуговують у таких нічних клюбах, убрані дуже скупо і носять на голові довгі вуха, ніби крілячі. Відси їх назва "бани гирлс". Усі ті дівчата мають обов'язок обслужити гостя в клюбі і поза клюбом, якщо він цього забажає...

Нічні клюби приступні лише для багатіших верств суспільности. Але і для менш багатих існують по американських містах і містечках тайні доми розпусти, що про їх розкриття часто доносила преса. В одним випадку розкрили, що в такім домі продавали себе замужні жінки з поблизьких містечок. Не можна тут поминути мовчанкою появи т. зв. "бирт контрол пилс": є це пігулки із жіночими гормонами, які гамують чинности місячного циклю і в цей спосіб запобігають вагітности. Є побоювання, що ті пігулки ще далі поширять статеву розпущаність. Лікарі перестерігають перед стосуванням цих пігулок із двох причин. Перше: їх довге стосування може спричинити постання пістряка (діяння гормонів); друге: задержання місячного циклю, хоч би на короткий час, може відбитися від'ємно на будучім потомстві, після того як перестається пігулки заживати.

Заключення. Даймо слово колишньому президентові Айзенгаверові, який двічі висловив публично гадку, що якщо в Америці не прийде до поправи морального життя, то Америку чекає доля Риму. Цікавою являється заява сенатора Голдвотера, який говорить пор моральну кризу в Америці. Особливим питанням являється мораль на так зв. студентських кампусах. Але обговорення цієї справи виходять поза рамці нашого докладу. Треба тільки зазначити, що про те пишеться часто на сторінках американської преси

(Календар Просвіта, 1969)

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторінь 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 6-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

300 Dwight Ave. Tel.: 252-2248-7

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ! ПОШИРЮЙТЕ! НАЙКРАЩИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ "СВІТЛО"

Пряшівська Міріям

НА ХВИЛЯХ ГЕНЕЗАРЕТСЬКОГО ОЗЕРА

(Продовження)

"Отця Дудинського забрали..." "Андрій Дурбан приїхав!" Сокирою втиналася в грудях дійність, про яку він довідався після утрені. "Чого Андрій Дурбан приїхав, коли вже два роки додому не з'являвся? За мною приїхав, за мною... Почекає, аж звечоріє, бо вони завжди приходять у пітьмі..."

В уяві священика виринула постать Андрієвого батька, кривого Дурбана, як той при останніх відвідинах сина стояв з піднятими кулаками на порозі та, блідий від зворушення, кричав: "Запам'ятай собі, нещаснику, поки я дихаю, над своєю землею нікому збиткуватися не дам! Ані тоді, як би й сам Сталін приказав! Ще прадідо твій своїм потом ці борозни поливав, ще твоя прабаба тут кожну груду сто раз обцілувала, аби хліба нам родила, а ти... ти, як той турчин, як той злодій, що вночі приходить... волів бим тя, сину, ніколи більше на свому порозі не бачити!"

Перед хатою біля лискучого службового автомобіля стояв уже натовп. Коли Андрій, багровий і спітнілий вискочив на вулицю, затріснув за собою дверцю й залишивши хмару спаленого бензину, зник за першою закрутою, хтось із селян завважив: "Тому такий лютий, бо Бога зрікся, і до тайного пішов служити!"

"Боже мій, Боже, колись то я сам цього Андрія хрестив у кам'яній церкві на груні". Отець Дем'янович пригадав собі дрібного кирпатого Андрійка, як отой потайки лазив у парохіяльний сад по яблука. Нераз отець Дем'янович вартував малого злодія на ганку, щоб Іванка його не помітила, бо небіжка була суворої вдачі і нікому жодної провини проти сьомої заповіді не дарувала. У старого Дурбана також був свій сад, але Андрійко завжди ласився до чужого. А коли хлопець трохи підріс і пішов учитися в гімназію, отець Дем'янович у часі літніх вакацій займався з ним у своїй канцелярії. Андрій провалився і священик сердечно вчив його латини, пояснював йому лекції природознавства, бо дуже хотів, щоб у голові кирпатого Андрійка, який був одноклясником його сина, також просвітилося... Годинами перекладав із хлопцем латинські тексти, годинами розповідав про звірят, про те, що навіть і ті найлютіші хижаки тільки тоді нападають на іншого звіря, коли вони голодні... Андрійко сидів навпроти відчиненого вікна й уважно слухав. А потім, коли священик замовк, витріщив на свого вчителя світлі очі й спитав:

— То чиї там голуби на дворі?

— Мої. Чого тебе цікавить?

— Як ваші, то скажіть, котрий між ними Дух Святий?

Отець Дем'янович у такі хвилини замість попельниці, струшував сигаретний попіл на свої власні коліна і на довгий час тратив дар слова...

Незабаром карпатий Андрій кинув гімназію, підростив собі жовті баки і став писарем у нотаря. Коли той замітив, що Андрій підробляє його підпис, покликав старого Дурбана й сказав: "Заберіть його додому та добре сховайте всі сірники, щоб вам хату не підпалив!"

Після війни Андрій зовсім відбився від батьківської руки, втік з дому і довго не було про нього чутки: одні казали, що виробляє десь за гроші "бумажки" про участь у повстанні, інші говорили, що сидить за спекуляцію з золотом... Аж одного дня виявилося, що хлопець зголосився до тайних...

" Він мені ворогом став, бо за ненависть тепер гроші дають!"

З малої позолоченої рами, що висіла над нічним столиком, де вмерла Іванка, так ніжно глянули на священика сині юнацькі очі... очі його сина Антося... "Як би Бог був його не покликав до себе, може він, може він би тепер мене врятував".

***

Було це на провесні, на самий Великдень перед війною. Антося привезли з мукачівської гімназії напівживого, в гарячці... через три дні він помер на запалення легенів... Для небіжки Іванки це була рана, яка ніколи більше не зацілила. Властиво втрату свого єдиного сина він завжди відчував крізь Іванчин невтішний материнський біль і ніколи не було в нього сили, звічі ввіч залишившись із своїм Господом, спитати, чому Він зірвав цю гарну, останню зелену галузку зі старого дерева Дем'яновичів... Загледівшись у ясне обличчя сина, він згадав його похорон і знову виринуло зі спогадів обличчя кирпатого Андрія... Світлі очі, повні сліз, бо Андрій насправді щиро оплакував свого мертвого товариша й одноклясника... І хоч кирпатого всі в селі вважали потворою, спогад про його тепле відношення до небогого Антося навіки тліятиме в глибині серця отця Дем'яновича...

" Боже, лиш аби хтось інший прийшов мене заарештувати, тільки не Андрійко..."

***

На мухоловці під лямпою забреніла, заскавуліла спіймана муха. Отця Дем'яновича вирай роздратував цей жалісний плач і як би не бридився липкої мухоловки, то був би може й визволив її. Муха на хвилину замовкла, а потім ще дужче завела... Хотів вийти, щоб не слухати цього смертельного скавуління, але як тільки ворухнувся, знову заскубло його в колінах, від болю аж студений піт виступив на його чолі. І всі його намагання встати були даремними, лежав, як спаралізований... Муха вже не плакала і здавалося дивиться на нього всіми клітинами своїх фасетових очиць, глузує й регоче над ним, спійманим і безвладним... "Там у в'язниці не буде в тебе м'якої канапи... будуть вогкі кам'яні стіни, обсипані сотнями гидотних стоніг, бруд і холод там буде... А як почне тебе ломати ревматизм, почне тобі біль кості трощити, то і Бога й себе запродаш..." Не на мухоловці, але на самій середині барабанної перетинки бреніла вже настирлива муха. "Вона мене зловила", — подумав отець Дем'янович і, намучившись до сліз, піднявся накінець з канапи та перейшов у свою канцелярію.

Розчинив шухляду письмового стола, став щось шукати, але через хвилину вже не пам'ятав, чого йому властиво потрібно... Підійшов до вікна, погладив рукою оксамитові листи пеларгонії і крізь зелену сітку проти мух задивився на вулицю свого села, куди сорок років тому привів його за руку Всевишній, щоб став він пастирем невеличкої отари душ, яка відчувши в священикові братерську сердечність, пригорнулася до нього всією своєю істотою, всією прихильністю свого невимогливого серця...

Від ангеловидних немовлят до сивих, схожих на древніх пророків дідуганів — він знав усіх своїх вірників, як власну долоню, як старий вівчар знає кожну свою вівцю не тільки по рогах, але й по дзвіночку.

Коли на службі його вірники заспівали Отченаш, священик прижмурив очі і по кожному голосі окремо вмів розгадати, хто там співає... Той хриплий бас, то дідо Муха, що псалтир відкриває і погоду пророчить... а той, дзвінкий, як весняний струмок голосочок, то Мушина внучка. Той міцний грудний голос належить красуні-вдові Катерині, чоловік якої впав на Дуклі... А той другий, схожий на тенор голос, то стара Дзюбаня, що всіх п'ятеро синів віддала в богословську семінарію... "Як помру, то такий буде в мене похорон, як у самого єпископа, із п'ятьома священиками, а ви, паночте, будете шостий..." А цим гостреньким, як у синиці, голосочком славить Бога стара Густячка, що, прости їй Боже, ворожить на зіллі і зачитує від лихих очей, і на кожній сповіді божиться, що більше цього робити не буде... Той розважний, м'який баритон, то дзвонар Гаврило... Коли він приходить у храм, то тричі кладе поклони до самої землі... Всіх, усіх отець Дем'янович знає й любить такими, які вони є, тому й ніхто перед ним не фальшивить... Любить він навіть і того непоправного п'яницю, безрукого Івана Фірця, що ніколи на Службі не буває... При зустрічі він скалить вовчі зуби і здоровкається зі священиком по еспанськи, бо в тридцять шостому служив в Інтербригаді в Еспанії... Багровий і розкуйовджений Фірц важко крокує вулицею і, пройшовши біля священика, зупиняється, наче щось забув... Потім повертає назад і, нахмуривши густі брови, бурчить: "Не думайте, паночте, що совісти немаю... Побачите, колись прийду до вас на сповідь та все розповім... тоді порозумієте чому я в Еспанію ходив, чого там шукав... Ніколи, паночте, правди на світі не буде, бо в кожної людини своя власна правда, яку другий не розуміє..."

— "Невже й Андрій Дурбан матиме свою власну правду, коли ввечір прийде до мене?"

Знов підійшов до письмового стола, дістав аркуш білого паперу, перо, присів і задумався... — " Може на прощання комусь листа написати? Кому? Немає кому, та всеодно, цей лист забере кирпатий Андрій... А може саме йому написати?" Надів окуляри і вивів старечим обкусаним письмом: "Андрійку, чому ти мені ворогом став, та ж я тебе хрестив і миром помазав... Що, як і тебе раз Бог знайде?"... далі не міг, бо сльози залляли йому очі...

(Далі буде)

У сторіччя канонізації св. Йосафата (1867-1967) появилася в нашому видавництві книжка пера **оо. М. Соловія й А. Великого**

п. н.

СВЯТИЙ ЙОСАФАТ КУНЦЕВИЧ

ЙОГО ЖИТТЯ І ДОБА

Книжка — багато ілюстрована — має 463 стор. друку більшого формату. Це перший в українській мові науково опрацьований життепис нашого рідного Святого і кожний культурний Українець повинен мати цю книжку про нашого найбільшого духовного героя.

Ціна $4.50 — У твердій оправі $6.00

Замовлятн через:

Basilian Press
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Віра Смерека

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

(Продовження)

Одного разу загальні збори учнів старших класів були присвячені темі "Дружба і любов". Сивоголовий директор школи зі спокійною гідністю зробив доклад, потім попросив давати запитання, а щоб ніхто не соромився, дозволив питатися письмово. Посипались листочки. Пішли відповіді. І раптом записку подав Михайло, — Іра бачила, — передав через хлопців, а сам сидів і нервово пересмикував плечима.

Директор розкрив той самий листочок і прочитав.

— Що, коли в наших роках є любов без слів?

Заля вибухнула сміхом.

А сивоголовий директор школи без надуми відповів.

— Така любов може бути найбільш ідеальною, будівною і побажаною у ваші роки.

Всі здивовано переглянулись, зашепотіли: — Михайло подав записку!...

Вже давно скінчилася лекція, а Іра все ще сиділа і не могла піднести погляду, завмерла, повна таємного світла у серці.

— Іро, ти йдеш додому? — покликала Галя.

Аж тепер помітила Іра, що всі вже пішли і поміж ними згубилася висока постать Михайла. Вона вибігла з залі й усміхнулася до Галі.

— Ходім, ходім, Галю! Яка цікава лекція! Як мудро говорив директор!... Знаєш що? Біжім у поле, нарвем багато, багато квітів, дивись який гарний день!

— Що з тобою сьогодні? — холодно подивилася на Іру Галя, її сірі великі очі були такі лагідні, що Іра в усьому могла їй звіритися.

— Але цієї таємниці навіть Галі не роскажу, — подумала Іра. Дівчата побігли в поле по квіти.

І ось тепер вони скінчили Середню Школу.

— Він відмінник із грамотою... — І проходячи мимо його білого дому, подумала: — Хотіла б я світ перевернути, щоб ти тільки знав про мене... — Аж злякалася своєї думки.

Та в серці будилися могутні сили, що не було для них нічого дивного, і бажання несли її на крилах мрій у все можливе.

Весна тихим шелестом вод пробуджувала, здавалось, і її зі сну неіснування та повнила новим свідомим життям. Ясними місячними вечорами лишала книжку і виходила в сад, де пах вишневий цвіт, бузок і рожева півонія. Тихо було довкола, лише вода хлюпотала в річці і на тополі розливав пісню соловій...

— Мов казка цей світ — думала Ірина. — Сріблиться дорога до зір, де місяць, мов цар... Он життя блимає вогниками міста і вгаснуть вони скоро... А краса зостанеться вічною, як мрія між небом і землею... Моєю землею! — вперше усвідомлювала Ірина. — Оцією казково-багатою, запашною і повною життя. Землею, де стоїть моє місто, моє все... Бо я вперше пізнаю його...

Іра всміхнулася до зірок і хмар, весняних і легких, як туга на її юному серці, всміхнулася до вітру пестливого і теплого, а він ніжно обціловував її личко і ніс на крилах своїх ясну усмішку всьому світові... І йому, йому.

Готовилася до останньої події в їх юному житті — Випускного Вечора, присвяченого закінченню школи.

Мама зберегла для Іри білу в рожевих квіточках сукню, ще свою з давніх часів. Перешивала тепер, приміряла на неї.

У той день Іра відраня у школі. Помагала матерям лінити пиріжки, накривали столи з дівчатами. Уже хлопці почали сходитися, як ішла додому.

— А ти вже й готова? — кидали поглядами на її вбоге убрання.

— Ні, ні, я ще йду вдягатися! — сміялась Іра.

Принаряжалась удома. Мама помагала й Ніна. Це ж немов на перший баль — дочка виходить у світ, стає дорослою.

Біло-рожева шовкова сукня обхопила стрункий її стан, прикрасила, випрямила й заокруглила, де треба. Хвилями спадало на плечі русяве волосся, обгортало лице — юне і свіже без пудри й помад. Зарожевіли ніжним рум'янцем щоки від хвилювання. Радістю сяяли очі. Ніна внесла з саду свіжу рожеву троянду, прикололи до сукні. Гарна стояла Іра перед батьком і матір'ю, щаслива, молода.

Що їй були нужда і сльози в хаті, коли у серці буяла юність! Коли чекало воно вже когось і летіло до нього... А світ довкола був такий прекрасний і запашний, як ця рожева квітка на грудях!...

Пішла Іра...

Там у великій прикрашеній залі шукала місця біля нього, та не знайшла.

Інші хлопці обступили її, таку гарну й радісну сьогодні. За довгими накритими столами

посадили їх з Галею між собою і налили вина. А поки директор говорив тост, підлили у вино ще чогось, що було заховане у кишенях.

Директор, сивоголовий, поставний і мудрий, говорив їм щось про труднощі життя, про стрімкі його дороги. А їм аж смішно було слухати, як це чудове життя може бути стрімким і трудним, коли все довкола повне краси і сили, а майбутнє стелиться привабною безмежною дорогою, — це тільки старі можуть таке говорити...

А як скінчив директор тост і побажав їм щастя в житті, вони всі, як один встали, піднесли вгору повні чарки і голосно, спільно й щасливо заспівали свою улюблену пісню: "В далекий край вже друг мій відлітає".

Директор школи й учителі здивовано дивилися на своїх випускників.

— Може б вони мали співати гимн? Чому якраз вибрали вони цю пісню?...

Та у відповідь їм надхненно і палко дивилися в незнане сотні молодих лиць і спільна, могутня пісня переможно гриміла в старинних стінах колишньої гімназії, а тепер Зразкової Школи міста К. Ті стіни, кремові із барвистими карнизами візерунків, мали чотири великі портрети, вмуровані у них: колись там були святі образи Ісуса Христа, Матері Божої на передній стіні, царя й цариці на задній стіні. Тепер на місці святих образів холодно дивилися зі стін чорні портрети Леніна й Сталіна, Маркса й Енгельса. Та їх ніхто не бачив у той час. Кожний бачив одне велике своє серце, могутнє й непереможне в гурті друзів, окрилене піснею. Ця пісня, здавалося, прокладала перед ними далекі дороги в майбутнє...

Хто подав думку співати цю пісню?

Вона нова, щойно вийшла з друку і невідомо як упала їм до сердець. Вони співали її тої весни на кожному кроці і самі не знали, чому вона так подобалася їм. І коли хтось підказав співати її на Випускному Вечорі, вирвалась вона тепер на волю з сотень молодих сердець і гриміла, як гимн любови до рідного міста, як урочиста надхненна присяга вернутися до нього з рідними вітрами...

Ірині вчувався зелений улюблений сад, знайомий дім і погляд веселий но далеких дорогах, хоч і які неясні були вони перед ними. У неї раптом де й поділися і соромливість, і страх, і сумніви. Вино на столі вперше в житті щось зробило з нею. Раптом десь сміх узявся і полився сріблом між словами, раптом вона й весела, і дотепна й смілива, і хлопці біля неї,— беруть до танцю один за одним. Танцює Ірина, літає, мов метелик біло-рожевий по залі, а очі з одного не зводить. Михайло... Він в оркестрі, грає, виблискує срібною трубою, дивиться на всіх , не танцює.

— Але що це?

Ось він відложив свій срібний кларнет і йде, йде просто до неї. Не просить, не вклоняється, а просто бере її за руку і веде в танець, такий радісний, головокружний танець, якого Іра ще не знала в житті.

Забава була цілу ніч і бавились вони, аж у великі вікна залі заглянув синій світанок. Тоді всі разом побрались попід руки і пішли за місто зустрічати зорю нового дня.

Прощалися, вступаючи в той новий день свого життя. У саме життя, таке велике й прекрасне, як світанок, що манив їх у далекі простори незнаного того весняного ранку на зорі...

І те життя скоро забрало їх усіх.

Іра рвалася до науки.

У Симона Івановича кривавими сльозами обливалося серце: чи він не хотів би бачити свою дочку вченою?... Але звідки взяти грошей на науку?...

Та Ірина не слухала ні пересторог, ні заперечень.

Вирішила вступати до Київського Університету і обіцяла дати собі раду сама.

Симон Іванович і радів і боявся за неї.

Яким же болем обіллялося його батьківське серце, коли одного літнього вечора дочка зайшла до хати і об'явила родичам.

— Я вступаю на юридичний факультет!

— Його дочка вчитиметься на юриста!... — глухо обізвалося в свідомості Симона Івановича.

— Для чого ж я тебе вивчав, виходив із сил, старався допомогти... Щоб ти була прокурором, чи чим ти хочеш бути? — спитав він, стривожено насторожившись.

— Тату, я піду вивчати право, щоб направляти ту неправду, яка діється в житті! — впевнено відповіла Ірина*).

— Це не заняття для жінки, опам'ятайся! — на цей раз Симон Іванович не міг стримати свого докору й гніву.

— Якщо ти підеш цією дорогою, я нічим тобі не допоможу, роби, що хочеш!... — Симон Іванович вийшов із хати, даючи дочці зрозуміти, що розмова закінчена.

Іра залилася сльозами. Тиждень батько й дочка не говорили між собою.

---

*) Історична дійсність кінця 40-их років XX ст. в Україні: на Київському Університеті наплив студентів на юридичний факультет був найбільший від усіх інших факультетів, нараховуючи 10 осіб на одне місце.

Ірина готувалася до вступних іспитів і рідко коли стрічалася з батьком.

— Ніхто мене не розуміє, — думала в садку, і відложивши книжки, заливалася гіркими сльозами.

Мати була посередницею між батьком і дочкою, але її уговорювання не помагали.

Все сумніший ходив Симон Іванович. У хаті стало теж сумно, вечорами після роботи безмовно.

Минав час, наближався день від'їзду.

Роз'їжджалися по різних містах України хлопці й дівчата. Київ, Харків, Полтава, Ніжин, Миколаїв, — таємна невідомість їх не сходила з уст колишніх друзів зі школи. Стрічалися вечорами в парку, говорили про свої наміри, обмінювалися листами з невідомих іще їм вищих шкіл та готувались, готувались до від'їзду. Побравшись попід руки, ішли алеями парку на прохід — цілим гуртом ішли, — молодь — з одним життям, з одними надіями, з одними спільними намірами бути лікарями, інженерами, вчителями, юристами, щоб служити своєму народові, щоб зробити свій корисний вклад у життя.

Одного такого вечора в парку біля станції довідалась Іра від дівчат, що поїхав у Миколаїв Михайло, буде вчитися на інженера.

— Поїхав?!... — аж скрикнула Іра.

— О, о, щось ми бачимо... Тиха вода... — підсміхались дівчата, та Іра вже не чула їх. Втікла й побігла додому. Бігла й бігла, аж опинилась напроти його білого дому. Глянула на сад, зелений і розкішний літньої цієї пори. Якраз сонце заходило і золотом заливало закриті тепер вікна. Боляче стиснулось Ірине серце.

— Поїхав... І слова не промовив... Який він!...

Болючі сльози виступили на Ірині очах.

— Прощай... — Промовила в думці, не відриваючи погляду від блискучих у заході сонця вікон, за якими ніхто не грав більше на піяно. Закриті й мовчазні, вони здавалось назавжди закривали щось у її душі і лише яскравим сіянням відбитого сонця горіли і пломеніли чимсь неповторно-прекрасним і ясним.

Ліпшим обідом і щирим благословенням випроваджали Симон Іванович і Емілія Василівна свою старшу дочку в Київ на студії. Іра лишилась вірна своїм намірам. Симон Іванович у доброті свого батьківського серця знаючи, який безсилий людський розум перемогти почуття, примирився з наміром дочки, з вірою поклавшись на волю Божу.

А заговоривши до неї, сказав: — Як би я хотів, щоб ти стала лікарем! Яка це вдячна і гарна професія для жінки!

— Я не хочу йти на медицину, тату! — коротко відповіла Ірина і по надумі додала.. — Зрозумій мене, тату, як я можу вивчати кісточки і всю анатомію людини, коли сама людина так терпить у наш час, коли так багато неправди і кривди! Я хочу вивчати право, щоб боронити правду, карати зло, помагати людям... Аби кращим було це життя на землі...

— Нехай же те життя й буде твоїм учителем, дитино моя!... Бог з тобою... — відповів упевнено батько, ніби знав він більше, як Іра, і передчував щось невідоме для неї.

Харитина Іванівна дуже плакала на прощання. Втирала сльози й мама. Всі разом проводжали Іру на станцію, до потягу. Анатолій ніс новеньку валізку, сплетену з лози, яку купили для Іри в Артілі Сліпих. Ніна напакувала їй вареної пшениці, огірків із городу і кусочок сала, — останні дари з дому. Тато позичив десь 50 рублів на дорогу і на життя, — це все, що міг їй дати.

— Ну як ти будеш жити? — питали її подруги з великими валізками на пероні.

— Я буду жити тим, що бачитиму, чого вчитимусь! — з усміхом відповідала Ірина. Подруги здвигали плечима і лишали її з убогими родичами.

Шуміли високі тополі уздовж перону міської станції, дзвеніли дзвінки, поспішали люди, свистіли свистки.

Аж ось і потяг. Пихкаючи білою парою, з гуркотом укотився на станцію, свистом заглушив гамір на пероні. Спинився, щоб забрати з собою, кого треба. Великий, живий і страшний.

Високими крутими сходами Іра полізла до потягу і згубилася в натовпі людей, щоб за хвилину з'явитись у вікні великого зеленого вагону. В синім своїм простім платтячку, з рівно зачесаним волоссям... І зі святом в очах.

Усміхалася й махала рідним на пероні.

А вони стояли такі вбогі й змучені життям поміж красою і величчю станції, що в Іри раптом стиснулося серце від жалю і докором озвалася думка.

— Як я можу їх так залишати?!...

Та серце, як орел у грудях розгортало вже крила. Таке велике й сильне, що ось уже зірвалось разом із потягом і несло її... У її власне життя, яке вона мала здобути!

Довго махали хусточками рідні на пероні, і вона слала їм свій прощальний привіт.

А тоді підставила лице зустрічному вітрові і всміхнулася щаслива. І чим більшою здавалося була сила того вітру, тим сильнішою чулася вона напроти нього. У грудях росли й розгортали крила такі могутні сили, що ціле життя здавалось їй казкою, а вона сама всесильною

орлицею, яка летить і летить переможно над усім...

Так від'їхала Ірина...

А по її від'їзді ще нижче схилив голову Симон Іванович і ще більше став безмовним. Усе частіше переставав помічати вітаючих його знайомих. Тяжка задума сковувала всю його марну і, здавалося, зігнуту від тягару життя постать. Біла сивина все густіше вкривала темне, колись каштанувате волосся і маленьку борідку довкола блідого змарнілого лиця. Лише темні густі брови говорили про ранню сивину, про молоді ще сили, які непереможним добром сяли з його карих великих очей і шукали-чекали чогось кращого над усім, що було довкола...

Довго горіло за щільно заслоненими вікнами в його хатині червоне м'яке світло лямпадки перед св. образами і до пізньої ночі освічувало його зігнуту, змарніду постать, побожно схилену в молитві...

Його погляд, повний любови, терпіння й віри, підносився до Бога, сяяв якоюсь невидимою силою і ...ледве помітною надією.

Здавалося, чим більшими були його терпіння, тим сильнішою ставала його велика віра.

Стомлені очі, через старі на ниточках окуляри, спокійно й побожно дивилися на рядки старих, пожовтілих книжок, які на день були сховані під столиком, а на ніч оживали живучою силою в душі Симона Івановича.

(Далі буде)

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ВЛ. ПАМ. о. ЙОСАФАТ ТИМОЧКО ЧСВВ

18 липня 1969 р. відійшов до вічного Бога, заосмотрений Св. Тайнами, о. Йосафат Іван Тимочко ЧСВВ, на 73 році життя, 48 як священик та 47 як монах ЧСВВ, у манастирі св. Василія Вел., в Едмонтоні Альберта.

Вл. п. о. Йосафат Тимочко ЧСВВ

Народився 21 вересня 1896 р. в селі Вітло, повіту Ярослав, Галичина, із родичів Теодора й Анни з роду Попович. До Канади приїхав у грудні 1899 р. з родичами та сестрами, як наймолодший хлопець у родині в 3-му році життя. У Канаді родина Тимочків поселилася в околиці Ледук, Альберта, де Івась почав ходити до школи, а відтак ходив до Колегії оо. Облятів у Ст. Альберт, Альберта. По скінчені гайскулу вступив до Великої Семінарії в Монреалі, яку ведуть ще й досі оо. Сульпіціяни. Відтак 2 жовтня 1921 р. по укінченні філософії та богослов'я рукоположив його на священика Митрополит Андрій Шептицький у церкві св. Йосафата в Едмонтоні.

По рукоположенню о. Йосафат вступив до Чину св. Василія 5-го січня 1922 р. у Крехові, Галичина, та закінчив новіціят вічними обітами 14 вересня 1923 р. Невдовзі вернувся до Канади та почав свою душпастирську працю на волоніях в околиці Мондеру. Також навчав молодих схоластиків англійської і французької мов аж до 1931 року. Один 1932 рік обслуговав колонії в околицях Едмонтону. 1933 року став ігуменом і парохом церкви св. Михайла в Монреалі, де був трьома наворотами з малими перервами. Також на тій самій позиції працював двома наворотами у Гримсбі, Онт., та у Вінніпегу в церкві св. Николая. Якийсь час душпастирював в околицях Піс-Риверу, Альберта.

Від 1952 року душпастирював при парафії Покрова Пресв. Богородиці у Ванкувер, Бр. Кол. до 1958 р., відтак до кінця свого трудолюбивого життя помагав при парафії св. Василія Вел. в Едмонтоні до 18 липня 1969 року.

Покійний став священиком за переданням — завдяки молитвам його мами, що хотіла бачити свого сина-одинака священиком. Тому й Бог благословив його боговгодне життя веселою вдачею, що помагала йому при трудах усюди, передовсім у Монреалі, де він 1933 року починав своє душпастирство. Застав тоді заповжену парафію, а коли лишав її назавжди у 1952 р., лишив поважну суму гроша на докінчення будови нової церкви. Всі, Отці чи парафіяни, любили його й шанували та користали з його помочі цілий час його життя. Володіз добре трьома мовами англійською, французькою та українською.

Похоронні богослужения відправив Преосв. Ніл Саварин ЧСВВ, Єпарх Едмонтону, в сослуженні єпархіяльних Отців та оо. Василіян 22 і 23 липня 1969 р., в церкві св. Василія Вел. в Едмонтоні. Тіло відставлено на Мондерський цвинтар св. Ап. Петра й Павла. В часі Богослужень співав хор церкви св. Василія Вел. а похоронну обслугу дали дбайливо Панове з похоронного заведення Парк Мемориял.

Вічна Йому Пам'ять!

о. В. В. ЧСВВ

У РОКОВИНИ СМЕРТИ ВЛ. П. МИКОЛИ ПАЧОВСЬКОГО

На спомин: галузка "Червоної Калини" на могилу св. п. Побратима хор. УСС Миколи Пачовського в перші роковини його відходу в вічність дня 17-го липня 1968 р. у Вашингтоні, Д. К. Був він нащадок старого шляхетського роду, потомки якого в житті українського народу на землях Галицької Волости добре заслужені в розбудові народнього життя та національної свідомости: Згадати б: д-р Михайло Пачовський гімн. учитель у Львові, а відтак дир. гімн. в Долині. Далі д-р Василь Пачовський, гімн. учитель у Львові, на Закарпатті та вкінці в Перемишлі, що своєю красномовністю полонив шкільну молодь та виховував її на повновартних громадян із глибокою свідомістю національного "Я", поет-письменник, що своїми прекрасними творами дуже причинився до поширення й поглибленнй національної свідомости серед народніх мас у Галичині й на Закарпатті. Чимало з цього роду було священиків, як: о. Іван парох у Добростанах, його син о. Микола, парох у Жуличах, о. Ілярій у Брідщині та зять о. Івана о.о. Цар, Боднар, Зацерковний, Волянський, Камінський. Сини о. Миколи Пачовського: Ярослав, ревідент державних залізниць в Австрії, о. Іван Пачовський, парох у Збаражчині й Скалатщині, д-р Василь Пачовський, учитель середніх шкіл у Галичині й на Закарпатті. Згаданий о. парох Іван знаний і добре записаний у пам'яті шкільної молоді в Тернополі. Кожного року, не жаліючи ні часу ні труду, доставляв даром до української бурси харчові продукти, щоб бурсаки, сини незаможних селян, не голодували. Часто спомагав їх і грішми на покриття різних зобов'язань бурси, — передовсім на вивінування бурсацької бібліотеки книжками виховного змісту. Усі тут згадані й незгадані священики з роду Пачовських увійшли вповні заслужено в історію відродження українського народу.

Побратим Микола народився в Березовиці Великій к. Тернополя 22-го січня 1894 р. Батько його, згаданий вище ревідент залізниць Ярослав, одруженний із Марією з дому Кавінською. З перенесенням родичів до Станиславова, Микола вчився в реальній гімн., яку закінчив у Львові, куди перейхав його батько як емерит разом з родиною та де й помер 15-го квітня 1932 р. По скінченню гімназії Микола записався до однорічної Торговельної Школи тов. "Просвіта", яку покінчив із дуже добрим успіхом.

У перших днях по оголошенні загальної мобілізації зголосився до служби в рядах УСС — спочатку в сотні Чмоли, а відтак у сотні А. Мельника. Брав участь у всіх боєвих походах Усусусів. А бої були тяжкі-криваві. Раненний під Семиківцями, відтак на Лисоні та вкінці третій раз тяжко ранений під Конюхами, де й попав у російський полон. Тяжко раненого завезли до шпиталю в Нижному Новгороді, де по двох тяжких операціях пропежав майже цілий рік. По видужанні, як рековалесцент, користаючи з безладдя революції, втікає до Австрії згл. Галичини до табору воєнних поворотців у Скнилові біля Львова. Полевий військовий суд у Коломиї, по списанні протоколу, дав йому тримісячну відпустку з правом побуту у Львові. З відпустки не скористав, бо до тижня Австрії не стало. У Львові зголосився до розпорядимости сот. Вітовського, на приказ котрого ніччю з 31-го жовтня на 1-го листопада 1918 р. враз із 4-ма стрільцями (Русин, Конин, Гец — прізвище 4-го не відоме), вивішує на вежі львівської ратуші синьожовтий прапор. Із тим моментом став оборонцем цього ж прапору, беручи участь у боях із Поляками у Львові, відтак поза Львовом та в боях із большевиками на землях Великої України. У червні 1919 р. був іменований підхорунжим, а згодом хорунжим УСС. У 1920 р., перехворівши тяжкий сипний тиф та чотири поворотні, приділений як виздоровець до херсонської дивізії під командою ген. Кравса (Кравченко), з якою перейшов через Карпати до Чехії. У Рахові дивізія зложила зброю. Інтерновані частини дивізії розміщено в таборах: Райхенберґ, Терезін, Юзефів. У таборах зорганізовано курси: діловодства та поштово-телеграфічний для урядовців, які він покінчив із повним успіхом та вкінці здав семінарійну матуру в надії, що Чеський уряд наділить його посадою вчителя у районі на Закарпатті, де учителював його стрийко, незабутній д-р філ. Василь Пачовський. Та надії не здійснилися. У таборах працював у різних освітньо - культурних установах, передовсім у театральній секції. В таборі пізнав свою майбутню дружину п. Юлію з дому Стиславич, яка теж повернулася була з України. У квітні 1926 року вертаються обоє до Львова, де повінчалися 6-го грудня 1927 року.

По довгих стараннях одержав працю в Повітовому Союзі Кооператив у Чорткові де по тримісячній практиці перейшов усі щаблі праці в кооперативі під люстратора, завідуючого складом до члена дирекції Союзу. Вільний свій час посвятив роботі у Просвіті й Рідній Школі. 4-го серпня 1929 р. прийшла їм на світ донечка Ірина Ярослава. З приходом большевиків до Чорткова по розгромі Польщі працював у характері завідуючого галлінтерійним магазином у Райспоживспілці, а по приході Німців працював в управі міста в характері головного книговода й комунального референта м. Чорткова. Коли ж большевицькі армії по розбитті Німців під Сталінградом наблизилися до границь Галичини, Микола разом із дружиною й донечкою вибрався із Чорткова на захід через Карпати, Мадярщину, Австрію та, по довгій тяжкій дорозі під постійним обстрілом американських і большевицьких літаків, дістався до Авгсбургу до табору біженців у Баварії. Тут працював в управі табору спершу у відділі Суспільної Опіки, опісля ж у відділі праці.

По переході тяжких і дуже прикрих для людини скрінгів, виїздять усі троє до Америки. 9-го серпня 1950 р. прибули до Вашингтону, де донька Ірина стрінулася зі своїм судженим п. Остапом Зеноком, к. старшиною 1-ої Дивізії УНА. Шлюб їх відбувся 22-го жовтня 1950 р. Усі разом почали спільне родинне життя, всі разом працювали. Зять і донька обдарували родичів гарними, здоровими діточками:

Юрій Лев, Неоніля Ліда і Христина Юлія. Радів ними дідусь Микола й бабця Юлія, та докладали всіх старань, щоб унуки гарно розвивалися — фізично і духово. Дідусь не жалів ані труду ані гроша, щоб на сторожі їх національного виховання поставити українську книжку-бібліотеку, яка сьогодні начислює понад одну тисячну назв книжок (повне видання історії Грушевського, повне видання творів Франка, повне видання Кобзаря і т. д.). Прекрасна родинна бібліотека — мабуть чи не єдина серед нових українських родин у вільному світі.

Побратим Микола по приїзді до Америки, не гаючи часу, став членом Братства УСС у Філядельфії, членом Об'єднання Українців у Вашингтоні, членом станиці українських вояків та членом Управи Т-ва "За Патріярхат". У всіх названих організаціях брав активну участь до кінця свого життя. 17-го липня 1968 року закінчив свою життєву мандрівку, щоб стати до звіту перед найвищим Командантом, перед Усевишнім, для одержання заслуженої нагороди. У далеку невідому для нас дорогу пращали його: о. ігумен Кураєвський ЧНІ, сот. П. Петрик і д-р Котик-Стефанович від товаришів зброї та п. Пачовський від родини, а в часі тризни пан Кормелюк. Пращальні слова — це наш останній салют для доброго й гідного наслідування Соборняка - Українця. Зразковий муж, добрий батько й дідусь, хоробрий і неустрашимий стрілець-старшина на полях боїв, щирий, лагідний, простолінійний і обов'язковий у виконуванні взятих на себе обов'язків. Миколо! На останньому перестанку Твого тузенного життя, кладу в імені станиці Комбатантів галузку червоної калини, про яку Ти так часто любив згадувати з невичерпним українським гумором.

П. П-К

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

Із похорону бл. п. Євдокії Закордонської, Мондер — $11.50.

Із похорону бл. п. Івана Сторожука, Судбури — $28.00.

Із похорону бл. п. Анастасії Радовець, Форт Вилям — $19.50.

Із похорону бл. п. Григорія Гараха, Кридор — $15.50.

Із прощального вечора для о. Богдана Лозинського і Родини в Голден — $15.00.

По $10.00: Гафія Зелена, Прісквил; Володимир Дозорський, Ірі.

По $7.00: І. Коцур, Чікаго, о. Т. Прийма, Судбури; А. Степанчак, Монреаль.

По $.600: В. Слободян, Гемилтон.

По $5.00. М. Коверко, Торонто; Е. Вовк, Вінніпег; Н. Яцишин, Спедден; П. Лапчак, Монреаль; Анна Лесин, Йонкерс; о. Н. Дереш, Ладла; о. Петро Даревич, Вінніпег; др. Марія Дицьо, Луїстон; Марія й Петро Джиджори, Джерзи Сіті; Мирон Техловець, Норвик.

По $4.00: Ірина Щирба, Ванкувер; Іван Іваниха, Калмар; М. Войко, Мальми; Й. Семкович, Трентон.

По $3.10: Стефанія Городиська, Парма.

По $3.00: Марія Червоняк, Н. Йорк; І. Трунько, Картерет; С. Марцінюк, Кридор; А. Грицак, Гамонд; Г. Братків, Едмонтон; о. Іван Білянич, Бервик.

По $2.25: Б. Котуля, Чікаго.

По $2.50: В. Войтович, Норт Бателфорд; В. Махух, Бафело; о. Г. Миколів, Монматр.

По $1.85: А. Кобрин, Ноттінгем.

По $1.50: С. Терлецька, Н. Йорк; о. С. Клепарчук, Пасейк; о. Лев Пелліх, С. Магега, Лисбирн.

По $1.35: о. Ст. Дмитришин, Мюнхен.

По $1.30: Іван Бридун, Торонто.

По $1.00: Б. Гадзевич, Ньягра Фалс; Гр. Горпинюк, Пойдмистер; Анна Сенів, Белровз; М. Стасюк, Бафело; Іван Михальчук, Вайнона; М. Грабець, Райлн; Г. Борущак, Едмонтон; Волод. Стецура, Торонто; К. Грибовецький, Трентон; Н. Фаріон, Едмонтон; М. Бартків, Філядельфія; о. В. Рожек, Мейлендс; В. Січ, Гей Лейкс; А. Тодорук, Стівестон; Вол. Карий, Джерзи Сіті; М. Недошитко, Роєл Парк; Франциска Мисько, Йорктон; Г. Пігут, Чікаго; Ів. Налепа, Сидні; М. Маланюк, Чікаго; К. Грудень, Транскона; Анна Байдичук, Бафело; Г. Шевчук, Торонто; О. Мартинюк, Чікаго; А. Цвях, Асторія; О. Герман, Вестон; Марія Гемерлінг, Вінніпег; Іван Дзівак, Філядельфія; Ю. Борута, Маратон; др. Т. Решетило, Лайма; А. Зазуня, Торонто; С. Козопас, Н. Йорк; Степан Дацюк, Едмонтон; М. Андрухів, Монреаль; Іван Шпарик, Вікторія; А. Пасічний, Вінніпег; Т. Івančина, Монреаль; Марія Коваль, Фінікс; О. Петрівський, Квінбесн; Анна Заболотна, Проць Ясищук, Торонто; М. Перекліта, Торонто; М. Дем'янчук, Мурстави; Мих. Федин, Янгстаун; І. Витвицька, Німеччина; С. Балик, Сенди Лейк; Розина Івасиків, Джамейка; А. Горницький, Філядельфія; М. Іванюк, Торонто; А. Кухарський, Едмонтон; Марія Лоїч, МекКіс Ракс; Ю. Огоновська, Філядельфія; Василь Гуминицький, Вінніпег; М. Жиравський, Чікаго; Й. Гузар, Вестфилд; Анна Матвійців, Едмонтон; о. Степан Дмитришин, Мюнхен; Й. Лазорук, Озон Парк; Петро Шубин, Парма; В. Мілян, Ровден; Василь Яворський, Дітройт; П. Лобай, Торонто; М. Гнит; Риверс; Анастасія Романяк, Перма; Іван Станько, Ванкувер; А. Соханівський, Торонто; Олекса Криницький, Теривил; Б. Процький, Едмонтон; Мих. Дребич, Бронкс; Ілля Сиротюк, Торонто; А. Лесик, Монреаль; А. Джексон, Гавтори; М. Рапач, С. Джансвил; І. Лисак, Мондер; Е. Сучинське, Вінніпег; Д. Сленчко, Едмонтон; Анастасія Цвях; Стан. Дуляба, Вернон; Борис Лис, Мус Джа; Д. Кубрак, Едмонтон; Юрій Новак, Дерзи Сіті; В. Гуменчук, Дітройт; С. Савчук, Дітройт; Іван Стерпак, Філядельфія; Софія Слабий, Едмонтон; В. Вірний, Балтимор; о. П. Герасимчук, Нью Гейвен; Богдан Куцак, Чікаго; Н. Павлів, Вайлдвуд; А. Якубовський, Бафело; Є. Павліш, Чікаго; Й. Скоморовський, Монреаль, Василь Пернаровський, Торонто; Марія Угорчак, Філядельфія; Іван Химій, Редвей; Катря Біпан, Дітройт; Д. Фірманюк, Едмонтон; С. Кальмук, Торонто; Марія Іссак, Торонто; К. Маковнч Едмонтон; Л. Кручко, Вінніпег; Василь Мольничук, Монреаль; Т. Воробець, Монреаль; Й. Ожга, Торонто.

По 50 центів: Т. Пишняк, Лящін; Павлина Кравчук, Ріджайна; Василь Манько, Ньоарк.

ПОГЛЯНЬ! ПОСЛУХАЙ! ПОДУМАЙ!

ПОГЛЯНЬ! — та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!
ПОСЛУХАЙ! — нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!
ПОДУМАЙ! — малу хвилинку і прочитай це письмо!

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цікавих статтей, матеріялів, вісток, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й нидіє. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або переклади з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 4.00 дол., а кожне число журналу ма. 40 сторін друку великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ БОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 32 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і нічим Вам своєї щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто